9
13 HE
1

LVCIANI
Samoſatenſis opera, quæ quidem EXTANT, OMNIA, A GRAECO SERMONE in Latinum conuerſa, nunc poſtremùm multo diligentius & melius quàm antè, ad Græcum exemplar correcta & emendata.

PARISIIS

Imprimebat Michaël Vaſcoſanus ſibi & Iohanni Roigny.

M. D. XLVI.

jv.

Λουκιανοῦ εἰς τὴν ἑαυτοῦ βίβλον.

Λουκιανὸς τάδ' ἔγραψε, παλαιά τε μωρά τε εἰδώς,
μωρὰ γὰρ ἀνθρώποις καὶ τὰ δοκοῦντα σοφά.
οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι διακριδόν ἐστι νόημα,
ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τοῦθ' ἑτέροισι γέλως.

Lucianus de ſuo libro.

Lucius hæc ſcripſit, qui ſtultáque priſcaq; norat,
Stulta quidem uulgo credita, docta tamen.
Eximius non eſt ſenſus mortalibus ullus,
Sed quod tute probas, ridiculum eſt aliis.

Io. Aurato interprete.

Auctores, qui in hoc opere uertendo elaborarunt.

D. Eraſmus Roterodamus.
Philippus Melanchthon.
Thomas Morus.
Auguſtinus Dathus.
Petrus Moſellanus.
Bilibaldus Birckheimerus.
Anaſtaſius.
Vincentius Obſopœus.
Ioannes Sinapius.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luſcinius.
Ponticus Virunius.
Iacobus Micyllus.

IACOBI MICYLLI AD ORNATISS. VIRVM, PHILIPpum Reiffenſtein, Gen. Dn. Ludouici Com. Stolbergen. &c. Conſiliarium. &c.

In Luciani tranſlationem præfatio.

NOn clam me eſt, Philippe ornatiſs. pleroſq; doctorum hominum in ea opinione uerſari, ut melioribus hiſce literarum ſtudijs non parum obeſſe exiſtiment auctores Græcos ex lingua ſua transferre, & eoſdem Latinè legēdos promiſcuè ac quoſlibet proponere. Principiò enim aiunt proximis his annis, dum paſſim & abſque delectu ex utraque lingua Græci Latiniq; ſcriptores in alias cōuertuntur, pauciores, qui utramuis rectè ac plenè diſcerent, extare cœpiſſe. Deinde autem & illud accidere ſolere, ut quia pleraq; Græca ita ſcripta ſunt, ut niſi in ſuo ac proprio ſermone legantur, neque gratiam eandem retineant, neque parem poteſtatem, plurimum interim elegantiæ atque nitoris, optimis atque elegantiſſimis quibuſque translatis decedat. Ac mihi quidem cogitanti, propemodū ita res habere uidetur. Vt enim quiſque, non dico ignauiſſimus, ſed diligentiæ atque operæ parciſſimus eſt, ita protinus ad id quod proximū & ante pedes eſt, diuertit: & relictis ueris uiuisq; fontibus, ad turbidos interim, & utcunque deductos riuos deflectit. Quo fit, ut bona atque humana hæc ſtudia, ex altera ſui parte iampridē intermittantur, & illud amœnum ac ſuaue eloquentiæ Græcæ, ut ita dicam, uiretum, deſertum atque neglectum, paulatim iterum emarceſcat. Quæ quidem res & me dudum ita commouit animo, ut cum nuper ab amico noſtro Egenolpho rogatus eſſem, ut quæ Luciani reliqua, nec adhucdum conuerſa reſtarent, ea conuertenda Latinè ſuſciperem, & auctoris iſtius uelut lacunas quaſdam à ſuperioribus relictas explerem: ipſe quoque aliquandiu ſubſiſterem, & quid faciundum in hac re eſſet, nonnihil addubitarem. Eſt enim omnino auctor hic talis, ut eadem elegantia, eadémque feſtiuitate reddi prorſus nequeat: & ſi Latino ſermone ſuauitatem illius exprimere coneris, nihilo plus agas, quàm ſi phœnicopterum, aut pſittacum aliquē, detractis proprijs atq; natiuis plumis, alieno ac trāslatitio colore ſpectandum exhibeas. Attamen quia uidebam cum alios non paucos, tum uerò in primis Eraſmum noſtrum Roterodamum, uirum ob excellentiam doctrinæ, & inexhauſtam dicendi copiam, omni poſteritati memorabilem, in hoc uertendo non parum elaboraſſe, eáſque translationes in manibus paſſim haberi ac uolui, exemplum atque auctoritatem illorum neutiquam fugiendam aut improbandam putaui. Nam rurſus neque illud ſatis æquum uidebatur eſſe, tantos lepôres, tantamq; rerum propè omnium ſcientiā, una tantùm lingua includi, & ab uno duntaxat quaſi populo uoluptatem hanc omnem parari. Proinde collectis omnibus aliorum uerſionibus, quas quidem reperire licebat, & ijſdē argumentis & annotatiunculis quibuſdā adiectis, ſicubi res poſtulabat, proximo hoc anno, dū in ſchola Heidelbergenſi eaſdem literas Græcas publicè doceo, quantum à reliquis laboribus ocij mihi ſuppetebat, id omne in hāc operam impendi, & quæ reliqua reſtabant, quæ quidē obſcuriſſima ac difficillima nōnulla erant, Latino ſermone, quoad fieri potuit, expoſui. Rem conatus, ut quidem dicere te ſcio, non parum arduam, & plus multo audaciæ quam laudis præ ſe ferentem. Quis enim nō uereatur poſt tot præclaros & excellentes interpretes ſuū quoq;, ut hoc uerbo utar, aſſumentū apponere? & quæ ab alijs uel ob difficultatem, uel ob uerecundiam quoque relicta eſſent, ea tanquam nouus aliquis & nuper natus Hercules, aggredi ſuſtinere? Sed audendū tamē fuit, quandoquidē Audētes fortuna iuuat, ut poëta ait. Neq; uerò uideo cur mirū adeò, aut inſolēs alicui uideatur, ſi ipſe quoq; fortunā experiri uolui, ſupraq́; uires aliquid meas in me ſuſcepi, quādò & Comicos antiquos illos uidemus mutuò ſibi frequenter obiiciſſe, quòd fabulas ex Græcis bonis Latinas facerent non bonas. Nā ſi æquum

eſt, ut idem Comicus ait, ignoſcere, Quæ ueteres factitarunt, ſi faciunt uoui: maior utiq; uenia nobis danda erit, qui & infeliciore ſeculo quàm illi, & alia atq; diuerſa lingua nati ſumus. Iam ſiqua eiuſmodi fortè ſunt, (ut fortaſſe multa ſunt) ut in ijs uertendis nonnihil à uero aberrarim, cogitari illud quoque decet, quòd omnia ea Græcè quoque talia ferme ſunt, ut ueniam magis interpreti malè uertenti, quàm culpã promereri debeant. Nã illud demum reprehenſione dignum eſt, non ſi quis inſuetum atque aſperum, ſed ſi quis commune ac tritum iter ingreſſus, in eo alicubi labatur aut impingat. Quanquã equidem arbitror, quicquid huius eſt, facilem apud doctos & æquos lectores excuſationem inuenire poſſe: præſertim cum uiderint me non minore diligentia & cura in difficilioribus iſtis uerſatum eſſe, quàm alios interim in expeditis & planis. Illud uerò inuidioſum & graue, quod quoſdam clamitare audio, auctorem impium ac deteſtabilem in uulgus nos edere, cuius ſcripta ſatius multo fuerat ſupprimi, quàm eorum lectione aures pias offendi. Neque enim mala ferenda eſſe, quandò ea ultro, & ut Græcum prouerbium habet, neque quærentibus nobis obueniant. Nã quis ignorat, inquiunt, Samoſatenſem iſtum deorum pariter & hominum irriſorem, tot retro ſeculis ob impietatem damnatum, & ab alijs athei, ab alijs etiam apoſtatæ cognomento diffamatum? Sed ueniam nobis dabunt hac quoque in parte lectores. Neq; enim nunc primùm hoc opus ipſi aggredimur, & ante nos in eodem edendo elaborarunt uiri, quorum auctoritatem atque doctrinam nemo non ſequitur, omnes ſibi proponunt, & iam totus propè orbis cõprobauit. Deinde autem quænam inuidia fuerit, ob unum fortaſſe næuum aliquem in parte hærentem, totum corpus, uenuſtum alioqui, & numeris, quod aiunt, omnibus abſolutum, abijcere? Nam ut liuorẽ alibi aut maculam in ebore aut marmore ſculpto toleramus, ſi cætera arti reſpondeant: ita & in auctoribus, opinor, uitium unum aliquod diſſimulandum erit, ſi cætera eiuſmodi ſunt, ut legẽtibus utilitatem aliquam non paruam afferre poſſint. Impius Lucianus eſt: at contrà ſumma in eo eloquentia, ſumma dicendi feſtiuitas eſt, magna rerum uarietas, magna ſcientia, multa eaq; perfecta & ſolida item doctrina: & ſeu ridendo aliorum uitia corrigit, ſiue monendo aliquid præcipit ac docet, cũ ſumma prudentia ſummum quoque iudicium coniunctum, & ſi dicere licet, in uno eo, omnium aliorum ſcriptorũ exemplar. Quas ſanè uirtutes ac dotes adeò uarias ac multas, ob unum aliquod uitium repudiare, quàm ſit æquum aut dignum, iudicandum alijs relinquo: mihi certè ne ipſum quidẽ hoc pium ſatis uidetur. Niſi uerò neque Liuius aut Cicero, neque Thucydides aut Plato, neq; denique quiſquam eorum qui uel exemplis uel doctrina communem hominum uitam erudire atque informare poſſunt, legendus propterea fuerit, quia ethnicus & tanquam paganus à noſtra ac uera religione abfuiſſet. At etiam de Chriſto religioſè parum ſenſit. At fecerunt hoc alij item multi, quorum tamen ſcripta & hodie nonnulla legimus, & ab antiquis olim tolerata fuere. Nam ſi protinus ut quiſq; de fide in Chriſtum, de religione ſyncera ac recta minus piè ſentit aut loquitur, ita exterminandus atque extirpandus erit: non modò ex ueteribus ſcriptoribus haud ita multos retinebimus, ſed fortaſſis nec hodie quidam ferendi erunt. Sed ut hoſti aperto nemo quicquam credit, ſimulanti amicitiam, multa etiã arcana interdum committimus: ita nemo puto erit, qui alioqui ſanæ mentis ſit, qui etiam ſi uideat Lucianũ, pro inſita atque innata illa dicacitate non ſolùm humanas res, uerùm etiam diuinas & ſacras omnes arripere, & ueluti pro ludo quodã habere, ex eo quicquam offendetur, aut illius orationem in exemplum trahet. Deniq; cur mirum adeò, aut nouum hoc putemus, ſi homo ethnicus, & qui nunc cauſſas agendo, nunc declamando, poſtremò etiam circa principum aulas uerſando, dicendi cauillandiq; artibus omnem propè ætatem exegit, irreligioſè quædam & irreuerenter dicta reliquit, cum ne ipſi quidem illi qui ex profeſſo uitam religioſam ac ſanctam degunt, religioſè omnia faciant & dicant? Quorum aliquãdo mores & facta quia non omni-

no

no illorum diſsimilia ſunt, quæ quoties ſuorum temporum philoſophiam, & uanam iſtam uirtutis atque doctrinæ ſimulationē irridet, à Luciano deſcribũtur. Iam illud quoq; in mentem alicui uenire haud immeritò poſſet, num ob hoc quidam illi tantopere ſuccenſeant, quòd in eius dialogis & deſcriptionibus iſtis ſimilitudinem atque imaginem ſui quãdam elucere, & perinde ut in tabula depictam cerni pertimeſcant. Odimus enim ferè quæ malè facimus, & quoties factorum memoria in oculos incurrit, tanquam uulnera nuper ſanata, necdum ſatis concreta, quemlibet etiam tactum reformidamus. Quare iſtorum quidem accuſatio haudquaquam eò apud nos ualere debet, ut auctorem talem ac tantum è manibus abijciamus, & tot præclara omnis propè generis ſcripta, Vulcano atque igni, quod illis fortaſſe placeat, cõſecremus. Ac longiore etiam defenſione forſitan opus mihi foret, ſi ad alium quàm ad te, Philippe cãdidiſsime, cui opus hoc dedicãdum putarem, inſtituiſſem ſcribere. Neq; enim cuiuſuis aures ad has uulgi opiniones obſirmatæ ita ſunt, ut ijs nihil moueantur, aut eaſdem etiã ultro contemnant. At uerò quia tecum mihi res eſt, quem & familiariter multos iam annos cognoui, & quid ipſe de rebus ſiue ſacris ſiue profanis, quod ad hanc cauſſam attinet, ſentire ſoleam, ſatis certò iam olim ſcire confido: nihil neceſſe opinor eſt hic nunc longius immorari. Quam ob rem ut uela aliquando contraham, & orationi huic finem imponam, ego quia iam olim optaui amoris atque animi erga te mei ſignificationem aliquam tibi dare, neque tamen hactenus ulla eius rei occaſio ſeſe mihi obtulit, qua id commodè potuiſſem: nõ indignum aut alienum duxi, ſi hanc meam operam, quã in hiſce Luciani reliquijs abſoluendis impendi, tuo nomini inſcriberem, tibiq; dedicarem. Nam ut cæteri amantes ſolent munuſculis quibuſdam aut alijs interdum rebus idoneis memoriam ſuam apud eos quorum affectu ac deſiderio tenentur, ſubinde renouare, ita neque nobis inhoneſtum erit, arbitror, ſenſus ac uoluntates noſtras, hiſce, in quibus uerſamur, rebus ac ſtudijs declarare. Neq; uerò indignum aut inconueniens hoc tibi donum erit. nam ſi naturam atque ingeniũ tuum ſatis noui, aut huius, aut nullius auctoris lectione æquè delectabere. Tanta eius ubique facundia, tanta rerum omnium elegantia atque feſtiuitas eſt. Proinde accipe à me quicquid hoc operis tandem eſt, quod à me profectum, ad aliorum labores acceſsit: quod te principiò quidem conſuetudinis ac uoluntatis erga te meæ admoneat: deinde autem & à laboribus curisq; iſtis grauioribus, in quibus ferè uerſaris, digreſſum excipiat & refocillet. Nam hic profectò inuenies quod te quomodocunq; affectum animo, reficere atque exhilarare poſsit: & ſiue ſeria, ſiue iocoſa, ſiue domi, ſiue in agris, ſiue denique inter ruſticandum, ſiue inter peregrinandum, lectione aliqua oblectare te uoles, unus hic auctor ad omnia loca & tempora aptiſsimus erit, ſemperq; aliquid quod uel legiſſe uel addidiciſſe te iuuet, quaſi recens ac nouum ſubminiſtrabit.

IOAN. RIBITTVS ΦΙΛΈΛΛΗΣΙΝ ADOLESCENTIBVS S. P. D.

DEO Opt. Max. ſemper gratias agere debemus, cũ ob cæterarum rerum, tum maximè ob literarum beneficia, quas nobis hoc tẽpore ita reſtitutas eſſe uidemus, ut nulla unquam ætate tot fuiſſe literatos, omnes dicant, & cõſtanter affirment. Quo diuino bono ut utiliter poſſimus uti, ab eo ipſo qui hæc largitus eſt, ſuppliciter (quia ſupplices non aſpernatur) petendum eſſe arbitror. Equidem uiam & rationem, quã quidem norim, alijs tradere & monſtrare nõ grauabor, ut hoc dono ad utilitatem ſuam quiſque uti poſſit, qui meum conſilium ſequendum putarit. Illud in primis propoſitum nobis eſſe debebit, ut ubique ſummi illius artificis gloriam prædicemus, in unum illum ſpectemus, finem ſtudiorũ hunc nobis proponamus. homines enim cõditi ſunt, ut Dei opera conſiderantes & admirantes, artificem ſummum omnium laudent, honorent, uenerentur, & adorent. Quo poſito fundamento, nihil iam ſit, ex quo non aliquid ad nos utilitatis manare poſſit. Atque ut de his Luciani græci ſcriptoris operibus, quæ nunc ſunt in manibus, aliquid dicamus, illud primo loco apertè profitebor, hominis impietatẽ mihi nullo modo probari, ſed tantùm quæ utilitates & documenta hinc capi poſſe uideantur, explicare uoluiſſe. Et quoniam pietatis & religionis ratio nuſquam alibi quærenda eſt, niſi in ſcripturis diuinitus inſpiratis, quæ ſolæ meram continent ueritatem, nullo contaminatam mendacio: reliqua omnia ſcripta ad hunc Heraclium lapidem exploranda ſunt, id eſt, ad ſacrorum codicum normam ſunt dirigenda & corrigenda, ut uel probentur uel improbentur de religione diſputationes: id quod maximè faciendum eſſe puto in Luciani diſputationibus, quæ ſummam ſæpe impietatem ſpirare & continere uidentur. Sed de his poſterius: prius enim dicam de ijs quæ ſummam habent utilitatem ſine ullo religionis periculo. Quòd ſi uera eſt illa omnium ferè ſermone trita ſententia, nullum eſſe librum tam malum, qui non aliqua ex parte proſit, cur Luciani libros repudiare debeamus, cauſſam prorſus uideo nullam, cum præſertim non aliqua ex parte, ſed multis prodeſſe poſſint. Eſt enim in hoc auctore ſumma linguæ græcæ proprietas, & Atticiſmi exquiſita obſeruatio. Thomas quidem Magiſter in Atticarum uocum obſeruationibus, huius ipſius ſcriptoris teſtimonijs quamcreberrimè utitur ad Atticiſmum reſtituendum. Tzetzes nobilis Heſiodi interpres, hunc plurimum dicẽdi facultate ualuiſſe, éque ſeruili penè conditione ad ſummos dignitatis gradus propter eloquentiam euectum eſſe, & Syrum oratorem uocatum ſcribit. Ex quorum teſtimonijs iam ſatis intelligi arbitror, nullum eſſe huius ſcriptum, quod non cum uetuſtiſſimis facillimè comparari poſſit, ſi eloquentiæ tantùm habeatur ratio. Addere iam licet noſtræ ætatis hominum iudicia doctiſſimorum. Budæus quoties ad Atticam & græcam dicendi rationem commonſtrandam, ex his ſcriptis teſtimonia producit? quoties Eraſmus? quoties alij innumerabiles, qui aliquid de ſyntaxi Græcorum literis mandarunt? quibus enumerandis nimium longa poneretur oratio. Iam tot interpretum diſertiſſimorum teſtimonia quanti ſunt? nullus eſt enim ex his qui ex Luciani ſcriptis aliquid latinè conuertendum ſuſceperunt, qui non huic ſummã & maximè Atticam tribuat eloquentiam. Quid publica florentiſſimarum Academiarum teſtimonia, quantum habent ponderis? Lutetia hũc pueris linguæ græcæ diſcẽdæ cauſa proponit, Louanium non repudiat. In Britannia non ſolùm enarratur in ſcholis, uerumetiam illic extiterunt, qui, quæ de græco conuerterant, ediderunt. Quid commemorem Germaniæ gymnaſia literarum, ubi maxima ex parte latinus factus eſt Lucianus? Italia hunc auctorem prima in lucem protulit. Atqui nunquam talia extarent teſtimonia & ſtudia horum librorum, niſi homines doctiſſimi in eis græcam & Atticam elocutionem conſtantiſſimè obſeruatam eſſe uidiſſent.

Quæ

Quæ enim pars uel exigui libelli in tot operibus reponatur Atticæ expers eloquentiæ? Proſectò nulla. Attici ſales, Atticæ ironiæ non illepidæ ſuo loco ſic aptæ ſunt, ut facilè quiuis iudicare poßit, hunc uitium ineptiarum & uidiſſe, & ubique diligenter uitaſſe. Venio ad uarietatem, quæ in his ſcriptis tanta eſt, ut nulla ferè res ſit, quæ quidem in ſermonem incidat, cuius hic non fiat mentio, uel etiam iuſta diſputatio. Atq; hoc ſic habere, res ipſa loquitur. Tot enim tamq; uariæ librorum inſcriptiones, an non quod dico ſatis declarant? Vt omittam ſæpißime in eadem inſcriptione res admodum uarias cõtineri. Ex quo illud accidit, ut uariæ quoq; utilitates percipi poſſe uideãtur. Quæ res plana fieri poßit, ſi animaduerterimus, omnes philoſophiæ partes hic ſumma eloquentia eſſe pertractatas. Atq; ut primùm à primis ordiamur, permulta quæ ad grammaticam literarum rationem pertinẽt, hic reperire poteris, nõ ſine maximo fructu, & ſine ulla pietatis iactura. δίκη φωνηέντων iucũda quædam, nõ illa quidem arida & ieiuna dabit præcepta. Deinde in eo libello qui ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος inſcribitur, quàm copioſè & grauiter de duobus maximè uerbis χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν diſputat? qua diſputatione quid eſt γραμματικώτερον; In Λεξιφάνει diſertè obſoleta ab uſitatis diſtinguit, & diſcernenda proponit, antiquarios non illepidè reprehẽdens. ψευδολογιστὴς uocabulorum proprietatem & translationem non obſcurè docet, & multis ueterum teſtimonijs confirmat. Quid aliud agit in ψευδοσοφιστῇ, quàm linguã docet Græcorum & Atticorum? Ex quibus omnibus, quàm copioſas de literis & uerbis Græcorum ſtudioſi aſſumere poßint diſputationes, ſuperuacaneũ foret longa oratione explicare. Quòd ſi eſt Grammatici hiſtorias enarrare, & ſcribendæ hiſtoriæ leges præſcribere, hæc omnia ſi requiris, habes in eo libro qui πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν inſcribitur. Hiſtoricæ ſcriptionis ficta exempla ſumma feſtiuitate deſcripta, duo libri qui ἀληθοῦς ἱστορίας λόγοι inſcribuntur, continent: ut ſiquãdo ſeueritatem relaxare uoles, nuſquam quod cupis facilius quàm hic reperire poßis. Vera autem, miniméque ficta, in Alexandro inuenire licet. Quid Δημώνακτος βίος, an quicquam non hiſtoria dignum complectitur? Μακρόβιοι multarum ſunt inſtar hiſtoriarũ. Peregrini mors non uulgaris, hiſtoriam non uulgarem cõtinet. In Συρίῃ θεῷ ἱεροδουλίᾳ non infeliciter. Nam Sympoſium ueràmne an fictam contineat narrationem, nihil certi conſtitui poteſt. Vtcunque ſe res habet, ita iucundus eſt in narrando, ut in eo omnes narrandi uirtutes ineſſe intelligi facillimè poſſit. Qua in parte quantum inſit utilitatis, paucis uerbis exprimi non poteſt: ex ijs petere licebit, qui diligẽter hiſtoriæ laudes perſecuti ſunt. Illud unum modò dicam, ſic artem ſcribendæ hiſtoriæ hic tradi, ut uel inuitus aſſentiri & probare quæ docet, uictus ratione, cogaris. Vitioſas ſcriptiones ita emẽdat euidenter, ut qui ſic ſcripſerint, facillimè ad huius limam ſua ſcripta emendare poßint. Iam uerò ſummũ hunc eſſe diſputatorem, tot dialogorum confectio planum facit, cum præſertim Dialogus & Dialectice ab eodem manent fonte. In Paraſitica quidem ſic definitionem tractat, ut facilè appareat hominem fuiſſe διαλεκτικώτατον. Et Dialecticæ ſparſa ſunt aliquot ἀξιώματα per totum ſcriptionis corpus, ut inueniẽdi & iudicandi rationem totam, qui cernunt acutè, hic expreſſam & explicatam uideri poſſe manifeſtum ſit. Sed quid immoror, cum ſine Dialectices perfectißima cognitione, dialogos confici nõ poſſe conſtet? Ad Rhetoricen ueniamus, de qua multa dicere intempeſtiuũ fuerit, cum tam multa hic ipſe ſcriptor Rhetorices monimenta uiuentia reliquerit, quæ de ipſius eloquẽtia teſtari & apertè dicere uidentur. Nam ut dialogorũ admirabilem facundiam & feſtiuitatẽ prætercam, quanta quæſo ſunt eloquentiæ illa præcepta, quæ in ῥητόρων διδασκάλῳ diſertiſſimè & feſtiuißimè tradũtur? Laudationes tã multæ Demoſthenis, domus, balnei, patriæ, muſcæ deniq;, quã partem eloquẽtiæ prætermittũt? Quid cõmemorem uituperationes, quæ ex eadem arte proficiſcũtur? quid apologias? quid declamationes, quæ ex ipſis inſcriptionibus indicãtur, ut nihil ſit eas nominari neceſſe? Eloquentiæ ſtudioſi hinc præclara habent exempla, quæ ſibi

proponere poſſint ad imitãdum, ἃ καθαρῶς ἑλληνίζειν ſtudere uolent. Quid de Phyſice, quæ indagatrix & uenatrix naturæ eſt, dicam? cuius quàm fuerit hic ſtudioſus, ex eo qui eſt περὶ ἠλέκτρου, cognoſcere licebit. Dipſadum naturam quis melius deſcribere queat? Quis noſtrûm Pellæos dracones noſſet ſine huius naturæ uenatoris deſcriptione? Mirum quàm multas habeat comparationes ex rerum natura petitas. Ἐν τῷ περὶ οἴκου præclara eſt de duobus cernendi & audiendi ſenſibus diſputatio, dignaq́; quam Phyſici ſtudioſè legãt. Alcyonis natura quam admirabilis deſcribitur? Infinita ſunt, quæ ſi diligenter obſerues, te in tota Phyſices ratione multo inſtructiorem efficere poſſint. Tertiam philoſophiæ partẽ, quæ in uitam & mores diſtributa eſt, ſic perſequitur, ut modò fictis, modò ueris narrationibus utens, uarios hominum mores ante oculos ponat, ut qui legunt, ea ſub oculos ſubiecta cernere uideantur: in quibus tempeſtiuiſſimè adhibet acerrimas uitiorũ uituperationes, ne quis uitia pro uirtutibus imitetur. Cumq́; omnia uitia uehementer ſæpe reprehendat & uituperet, auarorum tamen miſerias & ſordes non uno loco, ſed ſemper acerbiſſima oratione inſectatur, & meritò: nam & noſtræ literæ diſertè dicunt φιλαργυρίαν πάντων κακῶν ῥίζαν. Deridet ſpem in rebus inaniſſimis fixam. Et Chriſtiani iuſtiſſimè derident quæ cæteri mortales ſtultè mirantur: cuius diſputationis plenæ ſunt Prophetarũ & Apoſtolorum ſcripturæ. Superſtitionum deriſio quid habet alienum à pietate? cum impia deridere & deteſtari, pars quædã ſit pietatis. Frigidè enim pij cenſendi ſunt, qui omnem non execrantur impietatem. Iſidis capilli, Geryonis oſſa, & infinita eiuſdem generis, an non ſatis docent ſuperſtitionem totã ab idololatris, non à Chriſtianis unius Dei adoratoribus, emanaſſe? Atenim multa hîc ſunt quæ ſine ulla dubitatione impietatem complectuntur. At ex his quoque boni maximas utilitates capere poſſunt. Nã uera religione imbuti, ſi præſtabunt conſtantiam, nullius argumentis à recto abducentur. Quis hoſti aperto fidem habet? Legentibus impia, illa cogitatio ſubeat, hominem tanta eloquentia, tam turpiter prodegiſſe ſuam eloquentiã, quam diuinis erga homines beneficijs deprædicãdis conſumere potuiſſet honeſtiſſimè. Si horum in mentẽ uenerit, dubium non eſt, quin quod eris eloquentiæ conſecutus, id omne ſis honeſtius conſumpturus, quàm conſumpſerit is quem cogitatione reprehendas: abundeq́; hoc modo magnum ceperis fructum, ſi tuam dicendi facultatẽ ad ueri monarchæ CHRISTI laudes prædicandas totam contuleris, cuius unius principatus ſempiternus eſt. Sed de utilitate capiẽda ex libris profanis, extat Baſilij Magni doctiſſima oratio, ad quam plura cupientem remitto. Illud libenter oſtenderem, hîc multa eſſe quæ ad ſacrarum literarum intelligentiam faciunt, ut de coronis, de athletis, de ignoto deo Athenienſium, quorum omnium hîc reperiũtur explicationes copioſiſſimæ. Sed hæc ſibi quiſque ad ſuã utilitatem legendis his obſeruare facilè poſſit. De Mathematicis nihil eſt neceſſe ut moleſta oratione uos onerem. Aſtrologiam tenuiſſe, libellus περὶ ἀστρολογίας clarè teſtatur. Muſicam continet ὁ περὶ ὀρχήσεως λόγος. Geometram fuiſſe perinſignem ex eo intelligere debemus, quòd Syrus cum eſſet, totam luſtrarit Græciam, Italiam, Galliam, orbis regiones nobiliſſimas. Huc adde, quod ex Apologia intelligi datur quæ eſt περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, hunc ipſum ſub Imperatore Romano magiſtratu functum publico. Arithmetices ignarus non fuit, quem tot nobiliſſimas artes perdidiciſſe conſtat. Valete, illud non ignorantes, araneas uenena, apes mella ſibi ex eodem coaceruare ſolere. Lauſannæ, anno uirginei partus M D. X L V. III. Calend. Mart.

Πίναξ τῶν τοῦ Λουκιανοῦ.

Operum Luciani index. A priorem chartæ faciem, b poſteriorem indicat.

Περὶ τοῦ ἐνυπνίου, ἤτοι βίος Λουκιανοῦ	Somnium ſeu uita Luciani.	fol.1.a
Πρὸς τὸν εἰπόντα, Προμηθεὺς εἶ ἐν λόγοις.	Cõtra eũ qui dixerat: Prometheus es in uer- (bis.	3.a
Πρὸς Νιγρῖνον ἐπιστολή.	Epiſtola ad Nigrinum.	4.b
Νιγρῖνος, ἢ περὶ φιλοσόφου ἤθους.	Nigrinus,ſiue de moribus Philoſophorũ.	ibi.
Δίκη φωνηέντων.	Iudicium uocalium	9.b
Τίμων, ἢ μισάνθρωπος.	Timon,ſiue Miſanthropos	11.a
Ἁλκυών, ἢ περὶ μεταμορφώσεως.	Halcyon,ſiue de transformatione	17.b
Προμηθεύς, ἢ Καύκασος.	Prometheus ſiue Caucaſus	16.b
Θεῶν διάλογοι.	DEORVM DIALOGI.	
Προμηθέως καὶ Διός.	Promethei & Iouis	21.b
Ἔρωτος καὶ Διός.	Cupidinis & Iouis	ibi.
Διὸς καὶ Ἑρμοῦ.	Iouis & Mercurij	22.a
Διὸς καὶ Γανυμήδους.	Iouis & Ganymedis	ibi.
Ἥρας καὶ Διός.	Iunonis & Iouis	23.a
Ἥρας καὶ Διός	Iunonis & Iouis	ibi.b
Ἀπόλλωνος καὶ Ἡφαίστου.	Apollinis & Vulcani	24.a
Ἡφαίστου καὶ Διός.	Vulcani & Iouis	ibi.b
Ποσειδῶνος καὶ Ἑρμοῦ.	Neptuni & Mercurij	ibi.
Ἑρμοῦ καὶ Ἡλίου	Mercurij & Solis	25.a
Ἀφροδίτης καὶ Σελήνης.	Veneris & Lunæ	ibi.b
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος.	Veneris & Cupidinis.	ibi.
Διός, Ἀσκληπιοῦ, καὶ Ἡρακλέους.	Iouis,Aeſculapij & Herculis	26.a
Ἑρμοῦ, καὶ Ἀπόλλωνος.	Mercurij & Apollinis	ibi.
Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος.	Mercurij & Apollinis	ibi.b
Ἥρας καὶ Λητοῦς	Iunonis & Latonæ	27.a
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ	Apollinis & Mercurij	ibi.
Ἥρας καὶ Διός.	Iunonis & Iouis	ibi.b
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος	Veneris & Cupidinis	28.a
Θεῶν κρίσις.	Dearum iudicium	ibi.
Ἄρεως καὶ Ἑρμοῦ	Martis & Mercurij	30.a
Πανὸς καὶ Ἑρμοῦ	Panos & Mercurij	ibi.b
Ἀπόλλωνος καὶ Διονύσου.	Apollinis & Bacchi	31.a
Ἑρμοῦ καὶ Μαίας.	Mercurij & Maiæ	ibi.b
Διὸς καὶ Ἡλίου.	Iouis & Solis	ibi.
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ.	Apollinis & Mercurij.	32.a
Ἐνάλιοι διάλογοι.	DIALOGI MARINI.	
Δωρίδος καὶ Γαλατείας.	Doridis & Galateæ	32.b
Κύκλωπος καὶ Ποσειδῶνος.	Cyclopis & Neptuni	33.a
Ἀλφειοῦ καὶ Ποσειδῶνος.	Alphei & Neptuni	ibi.b
Μενελάου καὶ Πρωτέως.	Menelai & Protei	ibi.
Πανόπης καὶ Γαλήνης	Panopes & Galenes	34.a
Τρίτωνος, Ἀμυμώνης, καὶ Ποσειδῶνος.	Tritonis,Amymones & Neptuni	ibi.
Νότου καὶ Ζεφύρου.	Noti & Zephyri	34.b.
Ποσειδῶνος καὶ Δελφίνων.	Neptuni & delphinũm	35.a

ποσειδῶνος καὶ νηρηίδων.	*Neptuni & Nereidum*	35.*a*
ἴριδος καὶ ποσειδῶνος.	*Iridis & Neptuni*	35.*b*
Ξάνθου καὶ θαλάσσης.	*Xanthi & Maris*	*ibid.*
Δωρίδος καὶ θέτιδος.	*Doridis & Thetidis*	36.*a*
ποσειδῶνος καὶ ἐνιπέως.	*Neptuni & Enipei*	*ibid.*
Τρίτωνος καὶ νηρηίδων.	*Tritonis & Nereidum*	36.*b*
Ζεφύρου καὶ νότου.	*Zephyri & Noti.*	37.*a*
Νεκρικοὶ διάλογοι.	MORTVORVM DIALOGI.	
διογένους καὶ πολυδεύκους.	*Diogenis & Pollucis*	37.*b*
πλούτων, ἢ κατὰ μενίππου.	*Pluto, ſeu Contra Menippum*	38.*a*
μενίππου, ἀμφιλόχου, καὶ τροφωνίου.	*Menippi, Amphilochi, & Trophonij*	38.*b*
ἑρμοῦ καὶ χάρωνος.	*Mercurij & Charontis*	*ibid.*
πλούτωνος καὶ ἑρμοῦ.	*Plutonis & Mercurij*	39.*a*
τερψίωνος καὶ πλούτωνος.	*Terpſionis & Plutonis*	*ibid.*
ζηνοφάντου καὶ καλλιδημίδου.	*Zenophantæ & Callidemidæ*	39.*b*
κνήμωνος καὶ δαμνίππου.	*Cnemonis & Damnippi*	40.*a*
σιμύλου καὶ πολυστράτου.	*Simyli & Polyſtrati*	*ibid.*
χάρωνος καὶ ἑρμοῦ.	*Charontis & Mercurij*	40.*b*
κράτητος καὶ διογένους.	*Cratetis & Diogenis*	42.*a*
ἀλεξάνδρου, ἀννίβου, μίνωος, καὶ σκηπίωνος. 42.*b*	*Alexan. Anniba. Minois & Scipionis.*	42.*b*
διογένους καὶ ἀλεξάνδρου.	*Diogenis & Alexandri*	43.*b*
ἀλεξάνδρου καὶ φιλίππου.	*Alexandri & Philippi*	44.*a*
ἀχιλλέως καὶ ἀντιλόχου.	*Achillis & Antilochi*	*ibid.b*
διογένους καὶ ἡρακλέους.	*Diogenis & Herculis*	45.*a*
μενίππου καὶ ταντάλου.	*Menippi & Tantali*	*ibid.b*
μενίππου καὶ ἑρμοῦ	*Menippi & Mercurij*	46.*a*
αἰακοῦ, πρωτεσιλάου, μενελάου, καὶ πάριδος.	*Aeaci, Proteſilai, Menelai, ac Paridis.*	*ibid.*
μενίππου, αἰακοῦ, πυθαγόρου καὶ σωκράτους.	*Menippi & Aeacis*	46.*b*
μενίππου καὶ κερβέρου.	*Menippi & Cerberi*	47.*a*
χάρωνος, μενίππου καὶ ἑρμοῦ.	*Charontis & Menippi*	*ibid.b*
πρωτεσιλάου, πλούτωνος, καὶ περσεφόνης.	*Plutonis & Proteſilai*	*ibid.*
διογένους καὶ μαυσώλου.	*Diogenis & Mauſoli*	48.*a*
Νιρέως, θερσίτου καὶ μενίππου.	*Nirei, Therſitæ & Menippi*	48.*b*
μενίππου καὶ χείρωνος.	*Menippi & Chironis*	*ibid.*
διογένους, ἀντισθένους, κράτητος καὶ πτωχοῦ.	*Diogenis, Antiſthenis & Crate.*	49.*a*
μενίππου καὶ τειρεσίου	*Menippi & Tireſiæ*	50.*a*
αἰακοῦ καὶ ἀγαμέμνονος.	*Aiacis & Agamemnonis*	50.*b*
μίνωος καὶ Σωστράτου.	*Minois & Soſtrati*	*ibid.*
μενίππου καὶ φιλωνίδου, ἢ νεκυομαντία.	*Menippus, ſeu Necyomantia*	51.*a*
ψήφισμα.	*Decretum contra diuites*	54.D.E.
Χάρων, ἢ ἐπισκοποῦντες.	*Charon, ſiue Contemplantes*	54.*b*
περὶ θυσιῶν.	*De Sacrificijs.*	59.*a*
Βίων πρᾶσις.	*Vitarum auctio*	61.*a*
ἁλιεύς.	*Piſcator, ſeu Reuiuiſcentes*	65.*a*
Κατάπλους, ἢ τύραννος.	*Cataplus, ſiue Tyrannus*	71.*b*
περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.	*De mercede conductis.*	76.*a*

Apologia

ἀπολογία περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.	Apologia pro mercede conductis	84.a
ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος.	Pro eo ꝙ inter ſalutandũ uerbo lapſus fuerat	(86.b
ἑρμότιμος, ἢ περὶ αἱρέσεων.	Hermotimus,ſiue de ſectis	89.a
ἡρόδοτος, ἢ ἀετίων.	Herodotus,uel Aetio	106.b
ζεῦξις, ἢ ἀντίοχος.	Zeuxis uel Antiochus	108.a
ἁρμονίδης.	Harmonides	110.a
σκύθης, ἢ πρόξενος	Scytha,uel Hoſpes	111.a
πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν.	Quomodo hiſtoria ſcribenda ſit	113.b
ἀληθοῦς ἱστορίας λόγος πρῶτος.	Hiſtoriæ ueræ lib.I.	122.a
δεύτερος.	Lib.II.	127.a
τυραννοκτόνος	Tyrãnicida 132.b. Decla. Eraſ.reſp.	135.b
ἀποκηρυττόμενος.	Abdicatus	151.b
φάλαρις πρῶτος.	Phalaris primus	156.b
δεύτερος.	Phalaris ſecundus	159.a
ἀλέξανδρος, ἢ ψευδόμαντις.	Alexander,ſeu Pſeudomantes	160.b
περὶ ὀρχήσεως.	De ſaltatione	168.b
λεξιφάνης.	Lexiphanes	176.b
εὐνοῦχος.	Eunuchus,ſeu Pamphilus	180.b
περὶ ἀστρολογίας.	De Aſtrologia	182.a
δημώνακτος βίος.	Demonactis uita	184.a
ἔρωτες.	Amores	188.a
εἰκόνες.	Imagines	197.a
ὑπὲρ τῶν εἰκόνων.	Pro imaginibus	201.a
τόξαρις, ἢ φιλία.	Toxaris,ſiue de amicitia	205.b
λούκιος, ἢ ὄνος.	Lucius,ſiue Aſinus	215.a
ζεὺς ἐλεγχόμενος.	Iupiter confutatus	222.a
ζεὺς τραγῳδός.	Iupiter Tragœdus	225.a
ὄνειρος, ἢ ἀλεκτρυών.	Somnium,ſeu Gallus	233.a
ἰκαρομένιππος, ἢ ὑπερνέφελος.	Icaromenippus,ſiue Hypernephelus	239.b
δὶς κατηγορούμενος, ἢ δικαστήρια.	Bis accuſatus,ſeu Fora	245.a
περὶ παρασίτου, ἤτοι ὅτι τέχνη ἡ παρασιτική.	De paraſito,ſeu quòd ars ſit paraſitica	251.b
ἀνάχαρσις, ἢ περὶ γυμνασίων.	Anacharſis,ſeu de Gymnaſiis	259.a
περὶ πένθους.	De luctu	266.a
ῥητόρων διδάσκαλος.	Rhetorum præceptor	267.b
φιλοψευδής, ἢ ἀπιστῶν.	Philopſeudes,ſiue incredulus	271.a
ἱππίας, ἢ βαλανεῖον.	Hippias,ſeu Balneum	277.a
προλαλιά, ἢ διόνυσος.	Allocutio,ſeu Bacchis	278.b
προλαλιά, ἢ ἡρακλῆς.	Præfatio,ſeu Hercules Gallicus	280.a
περὶ τοῦ ἠλέκτρου, ἢ τῶν κύκνων.	De Electro,ſeu cygnis	281.a
μυίας ἐγκώμιον.	Muſcæ encomion	281.b
πρὸς τὸν ἀπαίδευτον, καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον.	Aduerſus indo.lib.ſupellecti.tumentẽ.	283.a
περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδίως πιστεύειν διαβολῇ.	De non temere credẽdo calumniæ	286.b
ψευδολογιστής, ἢ περὶ τῆς ἀποφράδος.	Pſeudologiſta,ſiue de Apophrade	289.b
περὶ τοῦ οἴκου	De domo	294.a
μακρόβιοι.	Macrobij	297.b
πατρίδος ἐγκώμιον.	Patriæ encomion	300.a

Περὶ τῶν διψάδων.	De dipſadibus	301.a
Διάλεξις πρὸς Ἡσίοδον.	Diſſertatio cum Heſiodo	302.b
Πλοῖον, ἢ εὐχαί.	Nauigium,ſeu uota	303.b
Τραγωποδάγρα.	Tragopodagra	309.b
Ὠκύπους.	Ocypus	314.a
Ἑταιρικοὶ διάλογοι.	DIALOGI MERETRICII.	
Γλυκέρα καὶ Θαΐς.	Glycera & Thais	316.a
Μυρτίον, Πάμφιλος, καὶ Δωρίς.	Myrtium,Pamphilus & Doris	ibid.b
Μήτηρ καὶ Φίλιννα.	Mater & Philinna	317.a
Μέλιττα καὶ Βακχίς.	Meliſſa & Bacchis	ibid.b
Κλωνάριον καὶ Λέαινα.	Clonarium & Leæna	318.a
Κρωβύλη καὶ Κόριννα.	Crobyle & Corinna	319.a
Μήτηρ καὶ Μουσάριον.	Mater & Muſarium	ibid.b
Ἀμπελὶς καὶ Χρυσίς.	Ampelis & Chryſis	320.a
Δορκάς, Παννυχίς, Φιλόστρατος, καὶ Πολέμων.	Dorcas,Pannychis,Philoſtratus,Pole.	ibid.b
Χελιδόνιον καὶ Δρόση	Chelidonium & Droſe	321.a
Τρύφαινα καὶ Χαρμίδης.	Triphæna & Charmides	322.a
Ἰόεσσα, Πυθιὰς καὶ Λυσίας.	Ioeſſa,Pythias & Lyſias	ibid.b
Λεοντῖχος, Χηνίδας, καὶ Ὑμνίς.	Leontichus,Chenidas & Hymnis	323.b
Δωρίων καὶ Μυρτάλη.	Dorio & Myrtale	324.b
Κοχλὶς καὶ Παρθενίς.	Cochlis & Parthenis	325.a
Περὶ τῆς Περεγρίνου τελευτῆς.	De morte Peregrini	ibid.
Δραπέται.	Fugitiui	330.b
Τὰ πρὸς Κρόνον.	SATVRNALIA	
Ἱερεὺς καὶ Κρόνος.	Sacerdos & Saturnus	334.a
Κρονοσόλων.	Cronoſolō,id eſt Saturnaliū legū lator	335.b
Ἐπιστολαὶ Κρονικαί.	EPISTOLAE SATVRNALES	
Ἐγὼ Κρόνῳ χαίρειν.	Ego Saturno Salutem	337.a
Κρόνος ἐμοὶ τῷ τιμιωτάτῳ χαίρειν.	Saturnus mihi chariſſimo S.	ibid.b
Κρόνος τοῖς πλουσίοις χαίρειν.	Saturnus diuitibus	338.b
Οἱ πλούσιοι τῷ Κρόνῳ χαίρειν.	Diuites Saturno	339.a
Συμπόσιον, ἢ Λαπίθαι.	Sympoſium,uel Lapithæ	339.b
Περὶ τῆς Συρίης θεοῦ.	De Syria Dea	345.a
Δημοσθένους ἐγκώμιον.	Demoſthenis encomium	352.a
Θεῶν ἐκκλησία.	Deorum concilium	357.a
Ψήφισμα.	Decretum.	359.a
Κυνικὸς καὶ Λυκῖνος.	Cynicus	ibid.b
Ψευδολογιστής, ἢ σολοικιστής.	Pſeudologiſta	362.a
Φιλόπατρις, ἢ διδασκόμενος.	Philopatris,ſeu qui docetur	364.b
Χαρίδημος, ἢ περὶ κάλλους.	Charidemus,ſiue de pulchritudine	368.b
Νέρων, ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ ἰσθμοῦ.	Nero,ſiue de foſsione Iſthmi	372.b
Hic Dialogus non eſt Luciani,	Palinurus	374.a
Sed neque hic.	Virtus Dea.	381.b

LVCIANI

INDEX ALPHABETICVS in Luciani opera.

A

A Deo inuiti agimur. 46.F
Ab Aeaco parum abeſſe, prouerb. 84.F
Abauchas & Gyndanes Scythæ, nobile amicorum par. 214.G.H
Abderitica febris. 113.G
Abdicationis cauſſæ.151.K. & dein.155.A
Aboni murus. 161.K
Abonotichitarum ciuitas. 266.K
Abroea Luciani matris amica. 215.G
Abrotanum meretrix. 316.E
Abſurdis ſtatim initiò repugnandum. 104.B.C
Abundantiam rerum omnium natura uobis indulſit. 360.D
Abyrtace quid. 180.D
Academicorum dogmata. 63.D
Academici in cāpo Elyſio non ſunt.129.B
Academia & pro ſe & contra ſe cauſſam perorans. 247.K
Accidens,& præter accidens. 63.K
Acciſſantes in muneribus oblatis. 79.C
Accurata uictus ratio longæuos facit. 298.B.
Accubitus honoris contentio. 340.K
Accuſatio & confutatio deorum gentiliū. 363.E.F
Accuſatio rei cum defenſione eiuſdē componenda. 287.H
Accuſationes & laudes hiſtorici quales eſſe debeant. 121.H
Accuſationes manium apud Rhadamanthum. 75.D
Acherontica palus. 266.B
Acinacis & Zamolxis & uentus dij Scytharum. 312.B.211.B
Acis meretrix. 318.A
Achilles qualis fuerit.44.K.236.I.312.K
Achilles ut permotus ad armorum aſpectum. 294.K.
Achilles inter uirgines latitans. 318.L
Achillis fatum. 366.H.I
Aconitū nō in ōni quātitate occidit 104.H
ἄκρα quæ dicantur. 180.F
Acragātini Græci ſunt,& Dores. 159.B
Acriſius Danaës pater nimium in filiam zelotypus.36.B. Eius cuſtodiæ ut decepta. 256.A
Actæon à canibus diſcerptus.27.D.325.I. 335.F.
Actionum uariarum ſpecies. 247.G
Actionis uis. 354.D
Actus noſtri liberine ſint, an ex fato & neceßitate. 51.A.B
Acus candefactæ uſus in ſignis reſiguādis. 163.F.
Ad aquam dicere,& ad aquam ſcribere. 353.H.
Adamantinæ mentis philoſophi. 163.A
Admirationi eſſe cupiunt diuites. 7.H
Adoleſcentes à philoſophis nō bene informentur moribus. 105.I.K
Adoleſcentes,ſecuriores ſunt. 143.A
Adoleſcentes tredecim pro puella una ſe morti obijcientes. 371.F.G
Adoleſcentes ut pecunias ad amores ſuos à parentib.extorqueant. 320.B
Adoleſcentum reuerentia. 276.K
Adoleſcētia ad uoluptatem procliuis. 353.F
Adorandi mirus mos. 351.K
Adorari ſe qdā nolūt & exoſculari. 7.B
Adorari ſe permittentes tyranni,apud inferos ridentur. 38.E
Adoratio Indorum qualis. 270.H.I.
Adraſtea à tergo aßiſtens ultrix. 85.F. 323.A.
Adraſti fatum. 224.B
Aduerſa quæ mutuò amici ferunt, leuiora. 192.F.
Adulatio malum maximè ſeruile. 85.I.
Adulatio dominorum doctos ſe uideri uolentium. 83.A
Adulatio ridiculorum. 81.I.
Adulator ne ſit hiſtoricus. 219.K
Adulatores,diuitum aſſeclæ. 16.B
Adulatores & palæſtrici aulæ accommodati. 77.D.E
Adulatores,odioſi. 115.F
Adulatores pernicioſiores ſunt ijs quibus adulantur. 7.G
Adulatorum dolus aduerſus adoleſcentes. 207.H.
Adulatores tyrannorum. 372.F
Adulter deprehenſus impune occiditur à marito. 148.A
Adultera à mœcho ſuo occiſa. 208.C
Adulteræ mulieris uaframenta ad captādos adoleſcentes. 207.F.G
Adulteræ uelut quædā deſcriptio. 250.G
Adulteriū eunucho obiectū. 181.I.348.K
Adulterium Martis & Veneris unde cōfictum. 183.G.H
Adulterij fœdus exitus. 208.C
in Adulteros Salethi legis ſeueritas.85.a.b
Adyrmachus Machlynæ dux. 212.C
Adytum miræ uenerationis. 350.B
Aeacus portorio apud inferos colligendo præfectus.55.D.Eius regia.166.E.
Aeacus Mercurium obiurgans. 72.E
Aedes ī re familiari primū parāda.306.c
Aedis ſacræ opulentæ deſcriptio 350.A.B. & dein.
Aedium conductarum preciū diuites pauperibus Saturnalib.ſoluant. 336.G
Aedificij commodi architectatio. 278.F
Aedificia aurata nō plus tegunt quàm caſæ. 360.I.
Aegiali. 167.K
Aegiſthi pictura. 297.D.fatum.366.K
Aegrotantium alimenta, prouerb. 77.g
Aegroti hominis immutatio. 210.C
Aegroti tollēdi ratio callidißima.144.K
Aegyptij,nouitatis admiratores non ſunt. 4.B.358.G.
Aegyptiorum characteres hieroglyphici. 98.E.
Aegyptiorum ſaltatio.171.H.I.diuinatio. 182.G.
Aegyptiorum dij,ridiculi. 60.B.199.E. 205.D.231.K.232.A
Aegyptij,agricolæ. 242.F
Aegyptiorum ſepultura. 267.G
Aegyptiorum ſacri ſcribæ lōgæui. 298.B
Aegyptiaca coma. 304.C
Aegyptij philoſophi. 331.G
Aegyptij lingua ridiculè imitata. 342.B
Aegyptij,hominum antiquißimi. 345.K
Aeneas cur Veneris filius putatus. 183.E. F.Eius pietas. 374.C.trepidatio in tempeſtate.374.K.animi præſentia. 380.F
Aeolocentaurus. 127.C
Aequalibus inuidioſum eſſe, glorioſum. 156.E.
Aequalitas apud inferos. 44.I.K.48. K.55.G.
Aequalitas,iuſtitiæ penſum. 287.G
Aer in calicem expreſſus,pro potu.124.K
Aer intextus araneis. 123.I.K
Aerea nauigatio 123.G
Aerocordaces & Aeroculices. 123.K
Aésne an aurum præſtantius. 56.K
Aes alienum pauperum,diuites Saturnalibus ſoluant. 336.G
æris ac ferri ſonitum ſpectra non ferant. 273.A.
Aeſchyli pugillarium precium. 285.B.
Aeſchyl⁹ ebrius tragœdias ſcribebat.353.b
æſchines tympaniſtriæ filius. 2.G.85.F.parafitus. 255.D
Aeſchines & Demoſthenes optimi imitatores. 200.B
Aeſculapius & Hercules de diſcubitu contendentes.26.C.& dein.
Aeſculapius ſuppoſititius deus. 262.A. bis natus.ibid.& 265.G. deus aſſcriptitius. 358.B.
Aeſculapij miſeria. 24.3.F.honos.354.K.
Aeſculapius ut morbos curaret. 272.K
Aeſopus phryx apud beatos inferos pro morione.129.A.fabularū ſcriptor.241.e
Aeſopicus apologus nunquam ſerum eſſe de uia mala reſipiſcere. 106.F
Aetas uniuerſa hominum uelut momentum eſt ad æternitatem. 28.A
Aetate minuuntur cupiditates. 133.C
Aetas ex dētibus in brutis cōijcitur.219.g
Aetas mulieris formoſæ. 198.F
Aethiopes Iouē perpetuis duodecim diebus epulis excipiunt. 59.G
Aethiopum ſaltatio. 170.H
Aethiopum ſapientia. 182.B
ad Aethiopas ſæpe dij comeſſatū eūt 232.b

Aethiopem lauare, adagio. 256.F
Aëtiō pictor ut illuſtris ac notus euaſerit. 107.E.198.G.
Affectatio nimia ſimulationis, in uerum exiens. 176.B.C.D.
Affectus iudicium peruertunt. 136.C:D
Affectus quo quis plus laborat, facilior expugnatu. 288.K
Affectuum impetu quonis auferūtur diuites. 361.I.K
Affinitatis ſymbolum, poculum. 209.F
Afranius Centurio rhetor. 117.I.
Agamemnonis deſcriptio. 114.I. 205.A.
Agatharchides hiſtoricus. 299.F
Agathoclis Peripatetici philoſophi ſalſa irriſio. 186.D
Agathoclis & Diniæ amicitia. 207.B
Agathoclis Samij periculum. 288.I
Agathoclis Siciliæ tyrāni ſenectus. 298.F
Agenor Europæ pater. 37.A
Aglaiæ filius pulcher. 372.B
Agrorum amœnitas. 365.D.368.H
Agrorum de finibus contendentes, quàm ridiculi. 242.G.H
Agricolarum uaticinia. 303.E
Aiax Vlyſſem oderat. 50.H.I
Aiacis colophon, ſe iugulare. 117.K
Aiacis Telamonij cauſa. 128.C.K.129.H
Aiacem furentem ſaltās, ipſe furens effectus. 176.A.B
Alæ alcyonis miræ magnitudinis. 131.F
Alæ ingentes. 123.D
Alas ut ſibi aptarit Icaromenippus. 241.c
Alani non magnopere ſunt comati. 213.D
Alapæ nōnūquā amaſiis impingēdæ 320.d
Albedo mulierum nimia ne ſit, ſed rubedini iuxta. 198.G.H
Albus color, probatiſſimus non eſt. 264.B
Alcæus Mileſius Nicoſtrati amaſius. 115.b
Alcmenæ ſtuprum ab Ioue. 25.C.& dein.
Alcibiadis eloquentia. 113.D
Alcibiades cur Socrati adamatus. 192.B. 196.C.197.B.
Alcibiades nepos pditiſſimus. 224.f. 330.e
Alceſtis ex inferis reuerſa. 266.F
Alcidamantis Cynici philoſophi ridicula. 341.C.& dein. 343.I.345.A.
Alcyonis nidus miræ magnitudinis. 131.F
Alcyonis transformatio. 17.H
Aleæ naufragium. 354.I
Aleam in uno uiro iacere. 210.K
Alexandri magni contentio cū Annibale & Scipione. 42.G .128.D. Eius uirtus eleuatur. 44.C.E.F.
Alexandri magni ſuperbia irriſa, qui ſe ut deum coli ſiuerit. 43.F
Alexandri candor, in bonum omen uertētus quod infauſtū alioq uidebatur. 88.c
Alexandri & Rhoxanes nuptiæ depictæ. 107.E
Alexander falſis laudibus non paſcebatur. 115.F.G
Alexādri ægroti uidēdi cupiditas in populo ſuo. 162.K
Alexādri modeſtia erga architectū qui ſe in Athomontē efformare uolebat. 202.d
Alexādri Macedonis inſania in apotheoſi Hephæſtionis. 288.G.H
Alexander in Cydno ſe lauit. 294.B
Alexandri magni res geſtæ ab Oneſicrito ſcriptæ. 298.K
Alexandri Abonotichitæ pſeudomantis deſcriptio. 160.H.I.& dein per tot.
Alexandri pſeud.mors. 168.G
Aliena accipientes, iniuſti. 254.D
Alimenta Cynicorū paratu facilia. 361.B
Aliſodemus poeta. 354.K
Allectiva ad ſe. 296.A
Aloa feſta. 320.B
Aloei filiorum temeritas. 55.F
Alpheus Arethuſam amans. 33.G.H
Alta ſeu nutrita malè, tabeſcunt. 360.C
Alternis dicendi mos Platonicus. 344.B
Alterum pedem in cymba Charontis habere, prouerb. 84.F
Alumni ſui amans paraſitus. 257.D
Alys fluuij alueus una nocte circunductus 277.I.
Amabilis ut fiat Iupiter, Cupidinis conſilium. 22.B
Amabiliū omniū ſtudioſus Lucianus 67.G
Amabilitas & Cupido Paridis comites in rapienda Helena. 30.C
Amantis indicia. 320.D
Amantium in longum protractio ab amantis, tandem utroſque fallit. 78.A
Amaſius amatorem tollens. 238.F
Amaſtris Ponti urbs. 164.C.214.B
Amator Veneris cum ſigno illius marmoreo congrediens. 190.H
Amator meretrici pollicitis illudēs, & ab ea etiam rem auferens. 319.H.I
Amator peregrè reuerſus ut ſit ab amica accipiendus. 320.H.I.K
Amator ad paupertatem redactus, à meretrice eiectus. 324.F
Amatoris cuiuſdam impotentis hiſtoria. 190.E.F.& dein.
Amatoris à meretrice abſtracti & philoſopho in diſciplinam dati dolor apud meretricem. 321.E.F
Amatori ſuo uxorem ducendam meretrix exprobrat. 316.G.H
Amatores iracundi. 31.I
Amatores ut captādi meretricibus 319.d.e
Amatorum uoluptas. 188.E
Amatoria incantatio. 318.C
Ambitionis uis. 325.F
Ambitio philoſophorum. 340.K
Amica potitus amicus ope amici 212.B.C & dein.
Amicā amator in lecto auerſans. 322.B.G
Amicas extinctas plures ſecuti ſunt quàm filios. 144.F
Amictus formoſæ mulieris. 198.H
Amictus uitreus, & amictus æreus. 125.B
Amicus errans, ab amico in rectam uiam reducendus. 103.K
Amicus amicum præmio ſingularis certaminis ſubleuans. 214.F.G
Amicus criminis ſe deferens amici cauſa. 210.F.
Amicus tāquā mēbrū corporis noſtri 213.f
Amicus uix eſt, cum quo non aliquādo cibum ſumpſeris. 254.E
Amici precium. 212.D.E.233.E
Amici gratia qdā ſe caſtrabāt. 349.D
Amici ſalus, uxori ac liberis prælata. 214.H.I.
Amici etiā Regibus formidandi. 298.B
Amici menſæ. 12.D.E
Amici parum fideles Græci. 206.K
Amici perfecti rari. 206.F
Amici uſq; ad pecunias philoſophi. 69.G
Amici tyrannorum ac regum ſimulati omnes. 73.F
Amici uulgares. 206.F
Amicorum delectus habendus. 12.D
Amicorū iter ſe dulciſſimus cōuictus 277.b
Amicorū quina paria tā Scytharū quàm Græcorū recēſentur. 207.D.E.F.et dein.
Amicos ut eligant Scythæ. 211.B
Amicitia locupletum, ſæpe ſeruitus. 76.F
Amicitia Theſei & Pirithoi. 370.I
Amicitiæ repentina conciliatio. 167.H.I
Amicitiæ bonum. 185.B
Amicitiæ laus ac deſcriptio. 205.F.G.& dein per tot.
Amicitia uera intra ternariū cōſiſtit. 211.D
Amicitiæ ueræ efficacia. 211.I
Amicitiæ præmium. 214.K
Ammonis oraculum apud Libyes. 182.I.
Amœnitatis uis ac potentia. 294.E
Amor mortalibus iucundiſſimus. 171.C
Amor uter potior, maſculorúmne, an fœminarum. 188.G
Amor puerorū ſocraticus cōfutatus 191.k
Amor deus duplex. 194.C
Amor quàm exitioſus. 207.F.G.
Amor à ſtudio literarū auocans. 273.E.F
Amor in animis humanis duplex. 353.G
Amoris cōciliatio per magum. 273.F.G
Amoris feruentis indicia. 320.D
Amoris manſuetudo & blanditiæ. 369.I
Amoris mira depoſitio. 175.B
Amoris ſcala ac gradus. 196.K
Amoris uis. 23.I.25.I.K.347.h.349.F.
Amorem præpoſterum ſolos philoſophos decere. 194.B.C
Amorem ſuum erga adoleſcentes ne nimis aperiant meretrices. 323.B
Amore capti ex ſomnijs. 104.A
Amore ſuo fruſtrata mulier in eunucho, ſe ipſa interficit. 349.E
Amores Iouis. 60.B
Amores ut pereant. 320.B

Amores

Amores alienos traducendi mos apud Athenas. 317.K
Amores & præpoſteri, & naturales. 187. K. & dein per tot.
Amores meretricũ ut ponđur 310.C.
Amoribus ſuis fruendi uel publice, mira aſtutia. 165.H
Ampelis meretrix. 310.D
Amphiareus uates. 163.C
Amphisbæna. 301.I
Amphitryoni aſsimilatus Iupiter Herculẽ genuit. 369.H
Amuſi odioſi. 332.I
Amymones raptus fabula, 34.E.F. & deĩ.
Anacharſis Scytha & Toxaris Athenas ingenij excolendi gratia adierũt. 112. E H.I. & dein.
Anacharſis ſolus ex barbaris apud Athenienſes ciuitate donatus. 112.I
Anacharſis inter beatos. 128.K
Anacharſis peregrinatio. 260.H.261.F
Anacreontis poetæ ſenectus. 299.K
Anaxagoras ἦθος. 12.H
Anaximenes Chius ut innotuerit. 107.B
Ancillæ de domino quæſtio. 357.B
Ancillæ Palæſtræ dicacitas ac procacitas & laſciuia. 215.K
Ancillarum amor quò profit. 215.I
Ancillis ſuis nonnunquam ſcorta uelut ad eſcam utuntur. 312.A
Ancora ſacra. 332.A
Ancoræ uitreæ. 127.D
Androcles Epicharis F. 368.I
Andromedæ fabula. 36. F. G. 113.I. Eius pictura. 297.B.C
Anemodromi. 123.H
ἀνεμοφόρητα pocula. 180.D
Angina appellatus quidam. 293.E
Anhelitus grauis exprobratio, in uxorem à uiro reiecta. 96.B
Anima ut purgetur à nota peccati inuſta. 75.E
Anima beatorum qualis. 128.F
Anima nobis non una. 286.E
Animæ tres partes. 174.H
Anima de cælo ab Apolline in corpus immittitur. 236.F
Anima immortalis. 41.I.186.E.282.H
Animæ mortuorũ an ſe uiuis hominibus oſtendant. 275.H.I.K
Anima de corpore egrediens, & in id reuertens. 282.H
Animalia nulla præter hominem legẽ naturæ uiolant. 191.G
Anim⁹ attẽdẽd⁹ magis quàm lĩgua. 89.B
Animus hiſtorici tanquam ſpeculum eſſe debet. 120.K
Animus hominis ingenioſi & ſolertis ſcopo ſagittariorum ſimilis. 9.C
Animus nonnunquam relaxandus. 188.A
Animus humanus ut expugnetur. 289.a.b
animi dotes exteriorem pulchritudinem exornant. 199.C.D
Animi moleſtiæ non ita uſu leniuntur, ut corporis. 376.H
Anniceris philoſophi mira aurigandi peritia. 354.F
Anni curſum Aegyptij ex ſole definierũt. 182.G
Annoſa meretrix ætatem diſsimulat. 322.d
Annulus Apollinẽ incluſum habens. 277.a
Annuli ferrei miraculum. 274.A.K
Annulorum mirificorum uotum. 308.I.K
Annulorum ornatus in digitis mulierum. 295.D.
Annuli alluſio in re obſcœna. 185.I
antagoniſtes Philippi Demoſthenes. 356.c
Anteæ Scytharum regis ſenectus. 298.G
Antelucanum frigus. 233.H
ἀνθεσφόρια, Proſerpinæ feſtum. 290.B
Antiæ calumnia de Bellerophonte. 289.B
Antigerrio pro ualde. 270.A
Antigoni Demetrij filij ſenectus. 298.H
Antigoni Luſci Macedonũ regis ſenectus. 298.G.
Antigonus medicus. 272.E
Antilochus uates. 163.C.358.I.
Antimachi poetæ locus irriſus. 131.I.K
Antiochus Seleuci filius Stratonicen nouercam deperijt. 129.C.242.C
Antiochi Soteris uiſum. 88.D. Eiuſdẽ pugna cum Galatis. 109.D.E
Antiocheni ſaltationis ſtudioſi. 175.C
Antipatri ſenectus. 298.H
Antipater Macedoniæ cuſtos. 307.G
Antipater Tarſenſis Stoicus. 345.G
Antiphilus Apellis æmulus. 287.B
Antiphilus medicus. 209.I.K. & dein.
Antipho ſomniorum hiſtrio. 130.K.
Antipodes non crediti. 186.A
Antiſthenis auctoritas. 331.I.
Anubis canis deus. 63.E. 358.G. Eius ſimulachrum ex ſolido auro. 226.G
Anus ſeptuagenaria fictè à rhetore iuuene adamata. 271.B
Anus uetulæ libertas aduerſus Pyrrhum. 285.G.H.
Anus Syra uenefica. 318.C
Anyti & Meliti in Demonactem inſurgẽtes. 185.C
Aorna Indica. 90.D
Aornos mons præruptus. 268.I.
Apathiam damnat. 8.C.D
Apelles calumniæ picturam qua occaſione finxerit. 287.B
Apri Calydonij tergus Tegeatæ pro miraculo oſtendunt. 285.A
Aper Calydonius. 342.I.K.343.D
Aphidna Atticæ regionis oppidum. 370.I
ἀφιστῆν & ἀφιστάναι differentia. 363.C
Aphrodiſia, Veneris feſta. 324.H
Aphyæ piſces. 71.C. ad marginem.
Apis bos Aegyptiorum. 61.C.D.182.H. 358.G.
Apis, mellis effectrix diuina. 18.F
Apum rex unicus eſt. 145.H
Apologia pro mercede cõductis. 84.E.F. & dein.
Apologiæ philoſophorum. 258.E
apologia Luciani pro apophrade 289.K
Apologus Aeſopi de inſtituendo uel ſerò optimo genere uitæ. 106.F.F
Apollo in amoribus infelix. 26.I.
Apollinis obtrectatio. 27.B
Apollinis res. 59.I.K
Apollinis Delphici oraculum cur tãtopere auctum. 160.C
Apollinis natiuitas. 165.G
Apollo Admeto ſeruiens. 223.F
Apollo Crœſo cur infenſior. 224.C
Apollinis oracula ridicula. 226.C
Apollo, iuuenis & imberbis, & filius eius Aeſculapius barbatus. 229.D.E
Apollinis ſubſidia in reſpõſis dãdis. 229.K
Apollinis oraculũ à Momo irriſum. 230.c
Apollinis labor. 245.E
Apollinis ſignum contra pictorum uulgarium morem effigatum. 350.F
Apollinis ſcelera. 365.G
Apollinem præ ſe contẽnebat Nero 373.a
Apollodori chronica. 299.F
Apollodori rhetoris ſenectus. 299.I.
Apollonius Tyaneus. 161.E
Apomnemoneumata Demonactis. 185.E
Apophradis uocabulum in uſu eſſe. 290.C & dein. 291.D.G.
apoſtoli uelut ſeu nuncij Alexandri pſeudomantis. 163.K
apparitiones terribiles. 364.K. & 365.B
appenſis aut admotis forinſecus morbos intrinſecos non tolli. 272.H
aqua apud Aegyptios communiter pro deo colitur. 231.K
aqua ex Lucifero. 125.K
aqua hinc & hinc diulſa uoraginẽ ingentem in medio aperiens. 131.K
aqua in Olympiã primùm deducta. 327.g
aquæ è mari petendæ ritus. 352.E
aquæ fontanæ mira uis. 279.I
aquæ immerſa, maiora apparent. 281.I
aquæ leniter ſuſurrãtis murmur. 365.D
aquæ potus ſalubritas. 298.C
aquæ, puta baptiſmalis, renouatio. 366.B
aquam bibebat Demoſthenes ſcripturus aliquid. 353.H
aquã in mortario tundere, prouer. 105.G
aquaria horologia antiquorum. 66.G
aquarius mirabilis. 276.h
aquilarum pulli ut probentur. 70.I
aquilæ uiſus perſpicaciſsimus. 242.A
aquilæ ſacræ & manſuetæ. 351.A
aquila Iouis. 358.F
aræ deos eſſe an probent. 233.a.b
aræ Dianæ Tauricæ pernicioſæ. 232.C
ara in medio lacu celebris. 351.G
arabia caua non ferebatur. 86.A

Arabiæ terræ odor. 350.A
Arachnes temeritas. 313.H
Araneæ Cycladibus inſulis maiores. 123.I
Araneæ telæ fragmenti uinculum. 124.B
ex Aranearū telis purpureæ ueſtes. 128.F
Araneus muſcæ inimicus. 282.B
Arbitrij noſtri an ſimus 46.E.51.A.B.85.b
Arborei homines. 124.I
Arbores in gurgite ſtantes. 151.H
Arbores è micante nitro. 128.H
Arca diluuij Deucalionei. 171.G.345.F
Arcana alienarū ædium ut luſtres. 238.K.
Arcana libellorum obſignatorum perueſtigandi ratio. 163.E
Arcana periculoſa non temere ſcriptis aut conſcientiæ alienæ credenda. 164.K
Archelaus poeta tragicus. 213.H
Archias qui fuerit. 355.A
Archilochus poeta Iambicus. 290.D
Archimedis laus. 277.H
Archiplani. 211.F
Architectum qui Atho montem ad imaginem Alexandri effingere uolebat, Alexander non probauit. 115.G
Architecti cuiuſdā Gnidij aſtutia in propaganda ſui nominis memoria. 121.K
Architecti induſtrij laus. 278.H
Architectura pulchræ domus. 295.C
Arcum Herculis Philoctetes ſolus tendere poterat. 283.K
Arenæ uſus & commoda. 264.A
Arena Libyæ feruens. 301.F.G
Areius pagus Athenis. 67.D.
Areopagitæ noctu & in tenebris iudicāt. 102.B.261.I.K.296.G.
Areta Alcinoi uxor. 200.G
Arethuſa fons liquidus. 33.H
Arganthonij regis ſenectus. 298.F
Argentarijs comparati philoſophi. 102.K
Argentum & aurū poſſidere auerſantes, & latifundijs inhiantes. 233.G.H
Argui de caus Arabia ſerenda uix unquā cogitent. 86.A
Argus bubulcus multoculus. 22.C.378.I
Argûs carina loquens. 233.K
Argumenti nouitas quàm artis præſtantia uulgo magis placet. 109.C
Argumenti uberrimi pars una ſaltem tractanda. 354.D.B
Ariadnes filum in Labyrintho. 98.K
Ariadne ut dea effecta ſit. 358.A
Ariarathæ Cappadocū regis ſenect. 298.I
Aries cæleſtis. 182.H
Arignotus pythagoricus philoſop. 275.H
Arioli & magi diuitibus placent. 81.I
Arionis fabula. 35.B
Ariſtænetus philoſophus. 321.F. Eius cōuiuium. 340.B & dein.
Ariſtander & Artemidorus ſomniorū interpretes. 367.F.G
Ariſtarchus perſtrictus. 129.D
Ariſtides iuſtus Rhadamāthi aſſeſſor. 128.D. Eius miſeria. 224.F. calumnia. 285.G integritas. 355.E.
Ariſtides paraſitus Armodij. 257.C
Ariſtippus Cyrenæus inferis ſuſpiciendus. 53.E. paraſitus. 255.D.
Ariſtippus & Epicurus inter beatos primi. 129.A
Ariſtippus mollis ne, an fortis. 249.F
Ariſtobulus hiſtoricus Alexandro inuiſus encomiaſtes. 115.F
Ariſtobuli Caſſandræi ſenectus. 299.G
Ariſtodemus ſceleratus. 261.B
Ariſtonicus proditor. 355.G
Ariſtophanes & Eupolis Socratem irridebant. 68.B
Ariſtophanes mendacij perſtrictus. 123.G
Ariſtotelis exiſtimatio eleuata. 43.K
Ariſtotelis de Demoſthene teſtimōniū 356.d
Ariſtoxenus muſicus uelei paraſitus. 255.F
Arithmetica ubique una. 254.I
Arius pugil. 129.G
Armatum ſemper incedere, ſuperuacuum eſt in pace. 264.H
Armorum ornatus. 324.A
Armis pulchris ornatus fugiēs, notabilior. 296.F
Armis ueris exercēdi adoleſcētes. 264.F
Arrianus Epicteti diſcipulus. 160.I
Arrogantiæ miſer exitus. 329.E
Arſacidæ rationem pulchri non habebant 295.B
Arſacis Medorum præfecti mors. 49.F
Arſacomas ut amoribus ſuis potitus. 212.C.D. & dein. eius robur. 213.K
Ars longa, uita breuis. 101.I
Ars ad qd ualeat. 119.C. q̄ dicatur. 252.D
Ars & natura adſint hiſtorico. 119.D
Ars unaquæq; ſuapte natura ſcita. 182.e
Ars ut diſcatur, moleſtiam habet. 253.H
Artes à uerberibus malè auſpicātur iuuenibus. 2.G.2.H
Artis præſtantia auctorē ſuū euehit. 107.B
Artem non tam admirātur imperiti, quàm nouitatem ac peregrinitatem. 109.B
Artis ignotæ nulla gratia. 110.E.
Artis præſtantia ut nobilis fiat. 110.F
Artis medicinæ fiducia. 152.F.G
Artes liberas eſſe. 155.B.C
Artē filius ſuo ſumptu diſcēs, an eius fructum patri debeat. 155.B
Arte ſua quiſq; cōtētus eſſe deberet. 374F
Artiū inuētio. 193.G.254.A. labor. 254.B
Artes uſui humano conducibiles. 251.H.I
Artium finis, dulcis. 253.K
Artes ab ebrioſis non diſcuntur. 254.B
Artiū principia, uilia & ſimplicia. 254.d
Artes ac diſciplinas cur ſibi parent homines. 300.H
artes ſeruiles, ac mechanicæ. 331.K. et de l.
Artium pericula. 373.G
Artium effecta, deorum dona. 360.D
Artes omnes pulchritudinem pro ſcopo habent. 371.B
Artifex opus facit, nō inſtrumentū. 223.K
Artificum labores. 375.I
Artificia tenuia & laborioſa. 332.A
Artabazi regis ſenectus. 299.B
Artaxerxis mnemonis ſenectus. 298.K
Artaxerxis Perſarū regis ſenectus. 299.A
Arteriæ gruū contextæ ad fictam uocem per eas reddendam. 264.D
Arundinis flexibilitas. 103.A
Aſandri regis ſenectus. 299.B
Aſcalaphus cur martis filius putatus 183.f
Aſcenſus in Phallos periculoſus. 349.H
Aſellorū ruditus pro ſignorū cātu. 124.B
Aſellus Sileni. 279.B
Aſilus μύωψ. 288.C
Aſini Cumani apologus. 69.B.332.B
de Aſini umbra digladiari. 103.F
Aſini Lucianici argumentum. 215.B.C
Aſini ruditus. 217.B
Aſini ſilueſtres in delicijs ciborū. 219.D.220.A.B
ex Aſino conſpecto, prouerb. 220.I
aſinus humanis cibis ueſcēs. 220.K. et dein.
Aſinus ſupra modum docilis. 221.B
Aſini noctem mulier laſciua ab illius cuſtode redimit. 221.E
Aſini ridiculum. 220.K.299.K
Aſpaſia philoſopha. 171.E.181.F.193.B.200.E.
Aſpectus mulieris formoſæ ſeu pulchræ rei quàm uehemens. 197.F.296.H
Aſphodelina nauis. 130.A
Aſphodelus inferorum. 267.F
Aſpides ſerpentes. 301.I
Aſſeclæ tyrannorum perinde atq; illi puniendi. 380.I
Aſſentationibus gaudentes. 201.I.K
Aſſentationis materia. 202.A
Aſſentatio, calumniæ ſoror. 289.A
Aſſentationis malum. 324.D
Aſſentatores diuitum aſſeclæ. 16.D.356.B
Aſſentatores maximi, philoſophi. 17.B.C
Aſſentatoris laus quæ ſit. 204.D.F
Aſſentatorū perſuaſio pernicioſa. 285.F.G
Aſſuefactio res duras mollit. 376.H
Aſſyrij et Arabes fabularum interpretes longæui. 298.B
Aſſyrij doctrinā de dijs ab Aegyptijs acceperunt. 345.K
Aſter Amphipolitanus ſagittarius. 119.F
ἀστράβη & ἀστραβηλάτης. 180.B
Aſtrologiæ defenſio. 182.C.D. & dein. per tot. Eius uſus. 184.A.B.
Aſtrologicæ queſtiones. 367.K
Aſtrologos irridet. 240.H.I
Aſtrorum uis ac poteſtas. 183.K
Aſtutiæ meretriciæ. 207.I
Ate Homerica. 200.I.K.312.B
Ater dies. 291.H
Atergatis dea. 345.G.H
Athamas Ino in præcipitiū compellit 35.B

Athei cuiuſdā Damidis, & Timoclis Stoici diſputatio de dijs & eorum prouidētia. 230.I.K. & dein.
Athenarum encomium. 6.D.353.D
Athenis ignotus iuuentus adorād. 368.f.g
Atheníenſium hoſpitalitas. 112.C
Athenienſis peſtilentiæ ſedatio. 112.F
Athenienſium offenſio. 119.G
Athenienſium male conſulta, Pallas in bonum uertebat. 251.A
Athenienſis cauſidicus. 242.F
Athenienſiū æquitas, ac humanitas. 261.E
Athenienſes naſuti illuſores. 262.F
Athenienſium reip. inſtitutio. 262.B
Atheniēſium effœminatio, & rurſus terror hoſtibus. 264.G
Athenodori philoſophi ſenectus. 299.E
Athletarum ſpecimē ac præludium, de illis non præiudicat. 95.K
Athletæ ut ſortiantur par ſuum. 97.F.G
Athletarum præſes ut ſorte legatur. 97.F.G. & dein. I.K.
Athletæ nōnunquā interquieſcūt. 122.B.C
Athlothetæ ut ſortes in paribus gladiatorum committēdis diſtribuant. 97.F.G
Atho montem ad imaginem ſuam effingi Alexander noluit. 215.G
Athotæ longæui. 298.C
Atimarchus pro Timarcho appellatus quidam. 293.B
Atlas cœlum humeris fulciens. 55.G
Atrei ac Thyeſtæ cōcertatio. 183.A
Atropos mortuorum catalogum perſcribit. 72.E.F
Ἀττικά quando aſpirandum ſit. 363.K
Attali Philadelphi ſenectus. 298.I
Attentionem & docilitatē ut paret hiſtoricus. 122.B
Attica, parua admodum. 242.H.332.K
Atticus & Callinus librarij. 286.A
Attici multa in ſua lingua uariant. 291.K
Atticiſmi nimium ſtudium. 117.A
Attis amore deperiēs Rhea 25.K.60.d.e
Attis ex ſolido auro. 326.G
Attis ritus Rheæ colendæ inſtituit. 347.D
Auari hoīs hypotypoſis 239.B.C. et dein.
Auarorum ſtultitia. 13.B
Auaritia et q̄ſtus, diuitū domeſtica. 336.e
Auaritiæ cæcitas. 378.G. ἀσχολία. 180.A
Auctio philoſophorum. 61.E.F. & dein.
Auctores ut ſint legendi. 283.E
Auctores Græci ut innotuerint. 107.E
Auctoritas maxima Demonactis. 187.G
Audaciam parit imperitia. 4.K
Audacia muſcæ. 282.F
Auditio an culpæ obnoxia. 205.D
Auditu percepta uoluptas, minor eſt ea quæ uiſu percipitur. 296.I.K
Audiūt nos dij etiā extra tēpla. 186.C
Auferendi è cœnis mos. 344.C
Augeæ ſtabila. 260.H.332.K
Augur irriſus. 186.F
augurīū optimū pugnare ꝓ patria. 352.K
Auguſti mirus candor. 89.A
Auguſti præceptor Athenodorus Sādonis 296.E
Auis ſacra quibuſdam colūba eſt. 347.C
Aues feris cōuiuas aſpergentes. 128.H
Aues an ex mulieribus fiāt, & cōtra. 17.K
Aulicæ uitæ uati. 77.D.E
Aularum regiarum facinora. 242.C.D
Aulicorum uita depicta 76.F.G. & dein.
Aulicæ uitæ miſeriā uide de ijs qui mercede cōducti in diuitū familias ſe cōferūt.
Aura dulcis à felice Arabia ſpirans. 128.A
Auræ mira ſuauitas. 350.A.368.I
auratura domus qualis eſſe debeat. 395.d
Auriga mirè peritus. 354.F
Aurigandi certamē ab Oenomao propoſitum. 372.E.F
Aures quàm oculi minus fide dignæ. 118.e 296.K
Aures, platani folia. 125.C
Aures cera obturandæ præternauigantibus Sirenas. 169.B
Auribus ſuſpenſum pendêre. 240.D
Aurū quo nomine ſit cōmendabile. 56.I.K
Aurūmne præſtantius, an ferrum. 57.B
Aurū cæteris metallis præferendū. 226.H
Aurū etiā opi ingenioſo anteferēdū. 226.f
Aurum cuſtodias omnes peruincit. 236.A
Aurum quàm difficilè paretur. 360.H
Auri fulgor quàm gratus. 234.I
Auri in amore uis. 236.D
Auri ornatus in ædibus. 295.E.F
Auri ornatus qualis eſſe debeat. 295.E.F. 296.C.D
Auri optatio. 306.A.B. & dein.
Auri & argenti deteſtatio. 361.E
Auri ſomnium quid portendat. 367.F
Auro ſuperbientes quàm ridiculi. 242.I
Aurea Venus. 40.H.370.C
Aureæ uitæ, aurea īponēda coronis. 329.d
Aureus homo foris, intus putris ac pannoſus. 338.D
Aureus ramus Muſarum. 283.F
Aurei dij, argentei, elephantini ſeu eburnei, ænei & lapidei. 226.E
Aurei lateres dicati. 261.I
Aurei homines ſaturni ſeculo. 335.F.337.c
Aureum ſomnium, eiuſque ſuauitas. 234.F G. & dein.
Aureū in Olympia ſtatui, prouerb. 292.A
Auſcultationis merces. 354.I
Autolycus cur Mercurij dictus filius. 183.f
αὐτόφωνα reſponſa quæ dicerentur. 164.E
Authoris ab indocto miſerè attrectati uindicta. 285.D
Auxiliarium contrahendorum ratio apud Scythas. 322.G.H

B

Babylonij aſtrologiæ ſtudioſi. 182.I
babylonij cuiuſdā Chaldæi incātatio. 273.b
Bacchæ in exercitu Liberi patris. 279.A
Bacchis meretrix. 317.I
Bacchus ut genitus. 24.K.60.C
Bacchi commendatio & uituperiū. 27.H
Bacchi exercitus aduerſus Indos. 278.K.
Bacchi deſaltatio fortiſſima. 172.B
Bacchi & Herculis peregrinationes. 222.I
Bacchi miniſtri, Satyri. 171.A
Bacchū filium Ioui Iuno exprobrat. 27.H
Baccho non ſemper noua fiebant poemata. 354.K
Bacchicæ et Dionyſiacæ ſaltationes. 172.a
Bacidis oraculum. 328.K
Baculus Protei cynici talēto uēditus 284.k
Bagoas philoſophus peripateticus eunuchi ſpecie. 181.b
Balena cui Andromeda erat expoſita, in lapidem conuerſa. 36.I
Balnei amœniſſimi ac commodiſſimi deſcriptio. 277.E.278.A.B. & dein.
Balneorum mollities. 8.K
Bambyce urbs. 345.G
Barbæ philoſophorū inſultat. 41.G.69.a K.81.C.D.83.H.106.H.124.K.181.G.
Barba puerorū amatores auertit. 192.B
Barba philoſophica mirè tragica. 235.D
Barbæ acutæ fœditas. 337.H
Barbæ ac uultus ſeueritate fallētes. 343.b
Barbarum conſecrandarum mos. 352.B
Barbæ ornamentum. 361.D
Barbæ & comæ alendæ exempla. ibi.
Barbari à philoſophia non excluduntur. 67.G.331.E.
Barbaris ſæpe ſatellitibus magis fidūt tyranni, quàm ciuibus ſuis ac liberis. 242. C.378.A
Barbaris ut redderentur reſpōſa ex oraculis. 167.C
Barbaros cur à ſacris excludāt Atheniēſes. 186.E.F
Barbari, diuitiarum ſtudioſi, non honeſti amantes. 295.B
Barcetis Leucanoris regis filia. 213.A
Bardos homines & ſtupidos, ſtupidiores efficiebat Lucianus. 330.B
Bardylis Illyriorum regis ſenectus. 298.G
Βασιλεύς quid ſit. 363.B
Baſſus ſophiſta. 285.K
Baſtas Chius. 290.G
Batalus tibicen. 285.K
Batrachiō coco cōparatus Pyrrhus 218.b
Baucides, croceæ muliebres. 180.F
Beati homines perrari. 380.K
Beatitudo Stoicorum. 104.K
Beatorū inſula. 128.A.B.E.266.G.381.C
beati corpora nō habēt, et quales ſint 128.f
Beatorū et īpiorū dānatorū pugna. 129.H
Beatus uerè qui ſit. 381.A.B
Bebryx Amyci filius. 32.D
Belittas & Blaſthes nobile amicorū par 211.K
Bellerophontis fabula. 84.K.183.B.285.D 289.E.F.

Bellerophontes podagricus. 312.K
Bellum, omnium pater. 113.K.242.A
Belli euentus falſò prædictus. 166.I
Bellum & pax res omnes mortalium continent. 171.D
Bello maximè neceſſarij amici. 211.B
Belli calamitates. 375.D.E
Belli cauſa Græcis ac Troianis Helena. 372.C
Belli imaginarij deſcriptio. 307.F.G.& dein.
Belli Troiani clades maxima. 380.D
Bellorũ et ſeditionũ ortus cupiditas 361.E
Belutus, pro beſtiæ ſimilis. 270.A
Bendis idolum ex ſolido auro. 226.G
Bene agere cunctandum non eſſe. 8.C
Benefactorum merces maxima. 140.D
Benefacta quæ remuneret lex. 144.G
Beneficiarij ſæpe eos diſsimulant à quibus locupletati ſunt, fortuna illis immutata. 12.A
Beneficia nõ in omnes collocãda. 12.D
Beneficiũ an neceſsitatem pariat ei qui cõtulit. 155.F
Beneficia deorũ nemo cõplecti ſemel poteſt. 354.B
Beneuolentiam hiſtoricus nõ captat. 121.B
Beneuolentia intempeſtiua à ſimultate nihil differt. 150.I
Berœa Macedoniæ ciuitas. 219.F
Bibendi ſitis inexplebilis percuſsis à dipſade. 301.K
Bibere nemo compellendus. 336.K
Bibliopolarum mendacia. 283.D
Bibliopolæ, ferè rudes. 283.H
Bithynicum mancipium. 80.H
Bombylius quid. 180.D
Bonus uir alieni operi intentus eſſe debet, & cui maximè. 86.G
Boni principis munus. 157.C
Boni uiri cultus & habitus qualis eſſe debeat. 361.F
Boni cur male habeant, mali bene. 224.E.F.232.H.I.
Bonorum raritas. 14.C
Bonorum uirorum memoriam Scythæ ſacrificijs proſequuntur. 205.G.H
Bonorũ oppreſsio, malorũ exaltatio, deorum opinionem imminuens. 228.E
Bonos deus non ſemper negligit. 368.F
Bonũ aut malũ nos ſpõte noſtra nõ facere, ac proinde nec præmium nec ſupplicium mereri. 224.I.K
Bona uerè noſtra nulla ſunt externa. 8.B
Bona triplicia. 64.H
Bona quæ ſint. 90.I
Bona ſuauiora ſunt quæ communicantur. 20.G.192.F.
Bonorũ mundanorũ inſtabilitas. 381.A
Bonorum partitio, munus Iouis. 337.K
Bonorũ nimia eſtimatio faſtidium parit. 377.A
Bonis à natura datis an unicuique temere fruendum. 360.C
Bonis ſe ipſos priuantes. 360.E
Boſporanorũ procorum mos in petendis puellis. 212.B
Boſporus ponte iunctus à Dario. 373.A
Boues ſacri. 351.A
Bouini oculi. 198.I
Boum Solis aſſorum mirum. 337.H
Βυφάγος. 188.F
Braeana, agreſtia olera. 180.B
Brachmanes Indorum, longæui. 298.B
Brachmanum animi tolerantia. 328.E
Brachmanes ultro pyram inſcendere ſoliti, orientem ſolem ſalutant. 330.A
Brachmanes philoſophi. 331.E
Branchides qua maximè re locupletati. 161.H
Branchus Apollinis amaſius. 22.B.297.d
Braſidæ animus. 120.H
Braſsica natibus adnaſcẽs pro cauda. 125.a
Breuitatis commendatio. 121.E
Briſeis Veneri aureæ cõparata. 204.I.K
Bruta etiã animãtia ad inferos traijciuntur. 75.B
Bruta legem naturæ nõ uiolant. 191.G
Βρωμάλογοι. 290.B
Bubalus, Celer, Mangus, latrones. 167.D
Bubalus ab Hipponacte iãbis pſciſſ. 290.e
Bubonum ſanationes. 272.I
Bucephali homines feri. 132.A
Bullæ homines. 58.D
Buttubata, nugatoria 270.A.
Bupreſtes. 301.I.

C

Cabaluſa inſula 131.D
Cacozelia ſaltatorum 175.K
Cacozeli irriſi. 176.K.& dein per tot.
Cadmi amore captus Mercurius 369.K
Cadauer ad conuiuium adhibitum 267.G pignori datum. ibi.
Cæcis maximè philoſophandum. 93.B
Cæcitas Paphlagonum ſpontanea. 162.B
Cædere amaſiam, amoris feruentis indicium. 320.D
Cælum quale ſit 60.E. Cæli ſectio. 172.F
Cælum aquilis ſcarabeis & camelis adiri. 241.C.
Cælũ pater à Saturno filio exectus 336.C
Cæleſtium cibus ac potus 72.A
Cæleſtiũ reſpectus mortales ĩclinat. 183.F. Vide cœlum.
Ceneus uir, poſtea fœmina. 217.B
Ceſtus Veneris cæleſtis. 350.C eius efficacia. 29.G.
Calamides ſtatuarius. 317.F
Calamitates maximæ ex ignorantia proueniunt. 287.A
Calani ſphæra. 5.C
Calcei noui elegantes. 79.H
Calceis ſine, Hercules & Theſeus incedebant. 361.B.C
Calchas Homericus ſaltator. 172.E
calix ſcytharũ i amicitiæ coitiõe 211.c.215.a
Calix uini meraciſsimi, tragœdiæ ingentis auctor. 341.F
Calicis in concertatores effuſio. 343.F
Caligo apud inferos. 75.B
Callias nepos perditiſsimus. 224.F
Callimachi prolixitas. 121.F
Calumniæ quæ ſtruuntur ijs quos diuites eijcere de ſua familia uolunt. 83.F.G
Calumniatorem inſtruit. 270.G
Calumniæ nõ temere credendũ. 286.H
Calumniæ mala. 287.A.B.& dein.
Calumniator in ſeruitutem ei addictus, quẽ calumniatus erat. 287.D
Calumniæ typus. 287.E. finitio. ibi.F
Calumniatoris arma. 289.A
Calumnia ut ſoluenda ſit. 289.C
Calua mulier à capillitio laudari cupiens. 201.K & dein.
Caluitij fœditas. 309.D
Caluus ubi pulcher. 124.K
Caluus denuo capillos producens. 131.G
Caluus erat Alexander. 168.G
Calypſo Lucianum hoſpitio excipit. 131.C
Cambyſis exitus. 57.E
Cambyſes Cyri filius paternæ crudelitatis adminiſter. 298.K
Camelus Bactriana Ptolemæi Lagi. 4.B
Camelis cœlum adiri Aeſopus ait. 241.C
Cãpus Acheruſius ſiue Elyſius 53.F.266.g
Cancrorum oculi pro telis. 131.F
Cãdor nõ ſolus cõmendat formam. 32.K
Canẽdiĩ ſcenis ſtudioſiſsimus Nero. 373.e
Cani, inungendi non ſunt. 294.B
Cani, ſapiẽtiæ ac doctrinæ indiciũ. 294.B
Cani in homine ubi primũ apparẽt. 322.B
Cani capilli in meretrice indecori. ibid.
Canicula prægnans philoſopho Stoico ab hera ſeruanda committitur. 82.G.H
Caniculanum deliciæ. 82.K
à Cane rabioſo morſi, ipſi etiam alios inficiunt. 9.H
Canis in præſeplo. 13.A.286.H
Canes dij. 63.E
Canis cæleſtis Inhabitatus. 124.A
Canis ut optimè laudetur. 204.A
Canis, ſydus feruentiſsimum. 261.C
Canes elephãtis Indicis maiores. 274.K
Canes lyricinem diſcerpentes. 284.I.K
Cãis coriũ rodere haud facilè ceſſat. 286.c
Canum uſus in quo ſit. 332.D
Cãtiones amatoriæ in aula gratiores præceptis philoſophicis. 81.I
Cantores & muſici ac cantrices inſignes. 199.I.K.296.G
Cantus mortalibus iucundiſsimus. 171.C
Cantus ſaltantium. 172.C
Cantus mulieris formoſæ. 199.H.I
Capilli Iſidis à Memphitis ſeruati. 285.A
Capillorũ amaſiæ conſciſsio, feruẽtis amoris indicium. 320.D

Capilli muliebres. 193.E.194.H.I.
Capillorum ſacratorum demittendorum mos in iuuenibus. 352.B
Caprarij dij 358.A
Capricornus celeſtis 182.H
Captatores alienæ mortis. 59.b.c.42.b.e.
Captiuitatis ac carceris incommoditas. 210.B.
Captiunculæ philoſophorum 105.F
Capua Annibalem corrupit. 45.D
Caput dimidia parte tonſum 327.D
Caput draconis ingenioſe efficton 162.D 164.D.
Caput mulieris formoſæ quale eſſe debeat. 198.D.
Caput Regi Leucanori dolo defectũ. 213.b
Caput pariens 365.D
Capitis Orphei præciſi mirum 284.I.
Capitis radendi mos in purgatione funeſtæ familiæ 351.I.
Capitis raſio apud naufragos 106.I.
Capiti cætera membra reſpondeãt. 117.E.
Capite truncata muſca, uiuit tamẽ & reſpirat. 182.G
Capita Iani ac Vertumni. 378.I.
Capita ſine robore 46.H.I.
Carcerato amico amicus ſubueniẽs. 210.d.e
Carcere liberati etiã cum præmijs, qui iniquè eò coniecti fuerant 210.H
Carcinochires. 126.E
Carimantes 180.C
Carmen orthium in exercitu Bacchi aduerſus Indos 279.E
Carminum ſtudioſiſſimus Nero. 373.A.D
Carminum uis 272.F.276.H
Carminibus peſtilentia non cedens. 165.E.
Carneadis philoſophi ſenectus 299.B
Carnes boum ſemiaſſæ uerubus affixæ mugientes. 253.K.
Carnium & fabarum eſum cur interdixerit Pythagoras 257.A
Carnium moles prægrãdis, inutilis. 263.B
Carnifices puellis inuiſi 324.B
Carus luctator 129.F
Caryatiſſantes Lacedæmonij 170.B
Caryonautæ 131.B
Caſſandra Delphorum 298.H
Caſsiepeæ affectatio laudis 201.C
Caſeus inſula 127.H
Caſtoris ac Pollucis diſcrimen 32.D
Caſtoris ac Pollucis manus. 32.F. eorũ encomium 369.A
Caſtrati, formam fœmineam aſſumentes. 347.D.349.E.
Caſtrãtes ſe quidã in amici gratiã. 349.D
Caſtrationis ſpontaneæ furor ut concipiatur. 352.G. Vide Exectí.
Caſus in præclaro facinore an præmium aut pœnam mereatur 144.B.C
Caſus bene uertens, conſilium interpretatus. 142.F
Caſus inopinati euenientes 345.D
Catalepſes & imaginationes philoſophorum ridet. 106.A
Catalogus macrobiorum 298.A
Catechumenus. 367.A
Categoriæ prædicamenta 187.D
Catena aurea Iouis apud Homerum. 90.B 222.K.
Catena roſea. 150.A
Catulus melitæus appellatus Cynicus quidam. 342.B
Caudæ galli gallinacei mirum 239.A
Caulomycetes 124.A
Cauſas agere cur deſierit Lucianus. 68.I.K
Cebeſteteres ſaltatores 170.B
Celeritatis ac promptitudinis precium. 270.E.F.
Cenchroboli. 123.G
Centaurus, fœdum monſtrum 4.D
Centaurorũ mira pictura. 108.H.I.109.K
Centauri temulenti 228.H
Centaurici ſanguinis uis 328.B
Cæpe & candidus ſal gratiſſimum conuiuium ſobrijs 79.K
Ceramicus Athenarum. 66.K.317.K
Ceraſtæ ſerpentes 301.I.
Cerberus cantu ſopitur. 32.K
Cerberus, canis triceps 266.E.F
Cerberus in oratione 293.I.
Cerberus ab Hercule captus 379.K
Cercopes. 161.B.
Cereri ſacerdotem alere, prouerb. 15.B
Cerdonicæ artis tranquillitas ac ſecuritas. 238.F.
Certaminum puerilium apud Atheniẽſes, ſpecies & nomina ac uoluptas. 259.I. 260.E.
Certator ineptus loris cæſus è theatro eiectus. 284.F
Cerui ternis pedibus 132.C
Cerninæ pellis uſus in morbis. 272.F.G
Ceruix mulieris formoſæ 198.E
Ceruix uſque ad zonam diſſecta 213.K
Cetus immanis Luciani nauem abſorbens. 125.H.
Cetus quater modò toto anno hiãs. 126.K
Ceti tergum, ara, & ſepulcrum. 127.D
Ceti mors mirabilis 127.B
Ceyx Trachinius 17.I.
Chærephon à Pythio directus ad magiſtrũ 92.D.269.F.
Chæronenſis pugna 356.A
Χαίρειν & ὑγιαίνειν uerborum uſus 86.K.& dein. 87.D.
Chalcedon oppidum 161.I.
Chalcidica ſaltatio 171.K
Chaldæorum ſapientes. 52.E.90.G. 331.G
Chaldæus quidam à uipera morſum uiticolam ſanitati reſtituit per incantationẽ 273.B.
Chaldæorum longæuitas 298.C
Charicenus ſenex emarcidus 367.D.E
Charicles Demonactis uxor adultera. 207 G.H.& dein.
Charmoleus Megarenſis 41.B
Charon indefatigabilis. 374.E. Eius cognitio quanta ſit. 375.F. eius maxima cura. 379.A. uide dialogos Mortuorum.
Charon me momordit, ſenis reſponſum inualidis cruribus. 186.I.
Charops Aeginetes matricida 224.F.
Cheniſcus alas emittẽs & exclamãs. 131.g
Χοροβαυκαλᾷ. 190.B
Chelidoniæ inſulæ. 289.A.304.H
Chelidonium cinædus 82.G
Chelidonium meretrix 321.E
Chimæris ac hippocentauris pleraq; philoſophorum ſimilia 105.K
Chiroſophi ſaltatores. 174.G.180.G
Chiron ex deo mortalis factus. 48.K
Χιτώνιον quid ſit. 179.K
Chleuocharmus proprium nomen. 367.B
Xois & Thmuis infimi ſerui. 271.A
Choraſmij longæui 298.B
Choreæ beatorum 128.I.
Chorea mortalium quàm abſona. 242.G
Chorea ſiderum 169.H
Chreſtos per contemptum impijs hominibus dictus Saluator noſter Chriſtus Ieſus. 367.A.I.
Chreſti, hoc eſt frugi 367.I.
Chriſtianos ſibi aduerſantes Alexander pſeudomãtis lapidibus pelli iubet. 164.B
Chriſtiani impiorum numero habebantur ab Alexandro pſeudomante. 165.G
Chriſtianorum doctrina mirifica. 326.F
Chriſtianorum ſtudium erga Proteũ quendam. 326.G
Chriſtianorum communitas. 326.K
Chriſtiani in cœnaculo ſublimi agentes. 367.H.I.
Chriſtus, a mundo, irriſus 366.D
Chriſti opera 367.A
Chriſti numen 367.B
Chriſto gratiæ agendæ 368.F.G
Chryſæ ſacerdotis aduerſus Apollinẽ indignatio 59.H.I.
Chryſippus & Zeno Ariſtotele & Platone poſteriores 95.E
Chryſippus quartò elleboro purgandus. 129.B.
Chryſippus à præſtigiatoribus nõ diſſidet. 164.B.
Chryſippi ſyllogiſmi frigidi. 243.I.
Chryſippi philoſophi ſenectus. 299.B
Chryſarium uenefica 316.F
Chryſis meretrix. 273.H.320.D
Cibus Cynicorum 361.E
Ciborum delectus 327.D
Cibus inferorum & ſuperorum 72.A
Ciborum parandorum nimia cura, noxia magis quàm ſalutaris 360.I.
Cicadã ala cõprehendere, prouerb. 290.C
Ciconiam pinſere 286.D.
Cicuta nõ in omni quãtitate occidit. 101.B

Cilices, latrones 242.F.
Cinædus cum philoſopho eodem uehiculo uehens. 82.G.H.I.& dein.
Cinædorum turba, Coraſia 219.H
Cinædus difficilè diſſimulatur. 286.A
Cinædorum ſacerdotum fœda 219.I.
Cinædus in principio anni domo primum egredienti conſpectus, ominoſus. 292.C
Cinædorum cultus & odor 361.G
Cinæthus aſſentator 204.E
Cinere ponderando inueniri quàm multa de ligno in fumum euanuerint 186.G
Cinyrus Scinthari filius 129.I.
Cinyri punitio apud inferos 130.G
in Circulo currere, prouerb. 103.F
Circumferenda dea Syria ſtips collecta. 219.G.
Cithara pulcherrima ornatißimaq́; artē pulſatori ſuo non tribuit. 284.E.& dei.
Citharœdi cuiuſdam inepti, ſed bene ornati, ridiculus in certamine exitus. 284.D.E.& dein.
Citharœdorum certamen. 284.E.
Citius ſeptem elephantos ſub alis abſconderis, quàm unum cinædum, prouerbium 286.A.
Citra ſementem prouenire 160.A
Ciuica corona cui detur 139.A
Ciuis incorruptus, equitatu melior. 355.C
Ciuis unius momentum 355.E
Ciuium cura apud Athenienſes 262.B
Ciuitates, apum examini ſimiles. 57.G
Ciuitas uirtutis quales admittat homines, & ut eos excipiat 94.A.B.C
Ciuitatem ut aliquam totam conciliatam habeas. 113.B.C.D
Ciuitatis nondum conditæ nominis meditatio ſtulta 118.H
Ciuitas quæ ſit exiſtimanda 262.A.B
Ciuitates cæteris honorabiliores. 300.F
Ciuitatum miſeriæ 375.G
Clarus inſula qua maximè re locupletata. 261.H.
Claudorum occurſus mane inauſpicatus. 292.C.
Cleanthis philoſophi ſenectus. 299.D
Cleanthis puella elocata 340.F
Clearchi ducis uirtus 44.D
Cleobis & Biton felicißimi. 56.H
Cleombrotus Ambraciota 365.A
Cleonymus puer formoſus 369.B.C
Cleopatra Aegypti regina 85.D.172.F
Cliniæ rhetoris furtum 242.D
Clitus inter epulas ab Alexandro cæſus. 44.E.119.F.
Clonarium meretrix. 318.E
Clymene Phaëthontis mater Soli adamata 25.I.32.A.
Clypei inepta in hiſtorico deſcriptio. 116.H.I.
Clypei Homerici pictura 242.E
Clytemneſtræ mors 297.D
Cochlis meretrix 325.A
Cocconas Byzantius annalium ſcriptor. 261.F. *uiperæ ictu ſublatus.* 262.A.
Codri exemplum 356.K
ad Cœlum quoto tandem die peruenerit Icaromenippus 243.D.
Cœlum ut pellis explanatum. 367.A. *Vide Cælum.*
Cœna ut iucundior fiat 105.E
Cœna opipara, ſed à Philoſopho inepto perturbata. 235.G
Cœnæ captatores 7.F
Cœnæ exequiales 267.H
Cœnæ abſolutæ fercula 344.C
Cœnæ frugalis bonum, & crapuloſæ malū 338.C.
Cœnæ philoſophicæ deſcriptio. 341.B.& dein.
Coëuntes, pudendis connexi. 223.B
Cogitabundi hominis deſcriptio. 365.B.
Coitus nimij incommoda 338.D
Cogitandi ac eloquendi diuerſa facultas. 229.F.G.H.
Collario aureo innecti 84.F
Colloquia nauigantium 374.H
Collyrij confectio, uſuſque 263.F
Colocynthopiratæ 231.D
Colonia in Luciferum ducta 124.F
Color mulieris qualis eſſe debeat. 198.F.G
Colorum caudæ pauonis uariegatio. 295.I.
Coloſſus Rhodius. 117.E. 226.I. 241.G
Coloßis prægrādibus ſimiles reges. 238.B
Colūba quibuſdā auis ſacra. 347.C.351.I.
Columna miræ uirtutis 336.K
Colūna rebus Pyladis & Oreſtis inſcripta apud Scythas, prima inſtitutio liberorum illorum 206.D
Coma & uultus mulieris pulchræ qualis eſſe debeat. 198.D
Comæ Euphorbi Gratijs ſimiles 235.K
Coma ex igni 127.A
Coma, nobilitatis ſignū Aegyptijs. 304.C
Comæ fictitiæ impoſtura. 261.A.323.E.
Comam nutrire, ubi decorū. 304.D.361.D
Comam Aegyptij ponunt in morte Apidis 61.D.
Comarum attondendarum puellis & adoleſcentibus mirus mos apud Trœzenios 352.B.
Comaſtæ qui dicantur 197.B.C
Comati ubi fœdi 124.K
Cometæ ſtellæ inhabitatæ 241.K
Combabi & Stratonices amor. 348.B.C.& dein.
Comburendi Peregrini ſolennitas. 329.G
Combuſtio libri, tanquam ipſius auctoris. 166.G.
Combuſtionis hominis, triſte ſpectaculum. 329.I.
Comica petulantia. 251.A
Commemoratio uirorum bonorum defunctorum ad quid proſit 205.H
Cōmunes mulieres eſſe Plato uoluit. 332.F
Cōmunio, bona & ſuauiora facit, & aduerſa leuiora 192.F
Communis Mercurius 305.C
Comœdiæ proprium. 4.D. *Eius uoluptas.* 169.A.
Comicorum licentia apud Athenienſes. 262.H.
Commentarij domeſtici Regum Macedoniæ. 354.I
Comparatio pulchra nouellarum plantarum, & puerorum 262.D
Comparationum hyperbolicarum incommodum. 202.I.
Comparationes Homericæ diuinæ. 205.B
Compoſitio diuerſa & uaria, Hippocentaurus uocetur 4.C
Competitores aulici 78.I.
Compotationis leges 336.I.K
Cōpotationis tumultus & licentia. 342.F
Compotationes deorum 344.B
Conatus hominum uani 57.I.K
Conatus qui ueniant in quæſtionem. 159.H.144.G.
Conatus non præmiatur, ſed factum. 138.A.B.E.
Concentuum uariorum proprietates. 110.C
Conceptus mirabilis 124.H
Concio deorum quomodo conflata, eiuſq; ordo. 226.E.F.G.& dein.
Concionis frequentia, concionaturum terret. 227.D
Concionator meticuloſus eſſe non debet 357.K.
Concubinæ Scytharum 209.I
Concubitus in publico ſine pudore. 129.C
Concubitus Martis & Veneris unde confictus. 183.G.H
Concubitus puerilis uetitus 265.K
Conditionalia pacta ut ſeruentur. 138.B 139.E.
Conflictuum dirimendorū periculū. 345.A
Coniecturæ fidendum non eſſe in arduis rebus 141.I.
Coniugis & ſobolis commercium iucundißimum. 374.I.377.B. *Vide Maritus & Vxor.*
Coniugio omnibus uacandum 196.F
Conſcenſio Priaporū ſeu Phallorum. 349.H.I.& dein.
Conſcientia ſcelerum obſtrictos homines tenendi ratio. 164.K
Conſilium, aurea res 286.B
Conſilium bonum propter incredibilitatē neglectum. 268.E.F
Conſilium mutare, Epimethei, non Promethei opus eſt. 4.G.
Conſilium in melius mutare ubi erraueris, pudendum non eſſe 106.G
Conſpici defixis oculis tyrāni noluit. 75.H.
Conſtantis uiri mors intrepida. 356.F.G
Conſuetudinis prauæ malum 286.C

Conſulendi

Conſulendi prophetæ non ſunt de rebus quas eſt periculo reuelet. 164.K. 165.A.
Conſultores cauti ſint in petendis reſponſis. ibi.
Contemptus & deſpicientia faſtui diuitum obijcienda. 7.I.
Contendendū cum tyrānis non eſſe. 373.G
Contentio philoſophorum. 70.F.
Contentus paruo, felix. 378.G
Continentiæ commendatio 6.G
Continuatio nimia bonorum, faſtidium parit. 377.A
Cōtractus ut ligent. 138.H. rati ſint. 147.C.
Contradicendi ſtudium 270.H
Controuerſiæ antiquæ multæ apud deos ſuſpenſæ. 245.K
Contumelia quis dicatur affici 363.K
Contumelijs afficiendi amatores non ſunt à meretricibus 317.H
Conuentus frequentia, loquendi fiduciam concionaturo eripit 227.D
Conuentus panegyrici maximi. 351.D
Conuiciari ac reprehendere, facile: ſed rebus collapſis mederi, difficile. 228.K.
Conuiciorum uſus in diſputationibus. 230. I.K. 233.C.
Conuictus incunditas 339.B
Conuiuæ modeſtia 360.B
Conuiuales leges. 336.H
Conuiuæ cynici impudentia & importunitas. 341.E.I.
Conuiuatoris ingenioſi aſtutia 137.I.
Conuiuiū apud deos ut inſtruatur. 344.b
Conuiuium lautiſſimum ac delicatiſſimum. 128.H.
ad Cōuiuiū diuitis inuitatus pauper, quàm anxiè tempus illud expectet. 135.C.F
Conuiuij ad quod pauperes adhibentur apud diuites, mos 337.F
Conuiuij conturbatio tragica. 345.A
Conuiuij longioris tædium 79.I.K
Conuiuio non niſi amicos excipimus. 254.D.
Conuiuia aliena non ſectari, utile. 299.H.
Conuiuia quibus rebus exhilaranda. 19.I. 339.B.
Conuiuiorum lautorum inuerſiones. 339.C
Conuiuiorum magnorū dicta facilè in obliuionem ueniunt. 368.K
Conuiuiorū obſeruatio apud diuites. 79.C
Conuiuiorum ſumptuoſorum mala. 137.I.
Conuiuijs æqualitas maximè congruit. 338.I.K.
Conuiuijs lautis & opiparis uilia non apponuntur. 121.B
Copia quid ſit 359.K
Copiæ cornu 79.A
Coraci, dij amicitiæ præſides apud Scythas. 206.H
Coraſia, cinædorum turba 219.H
Cordax ſaltatio 171.A.F
Corinthij diu aurū non habuerūt. 226.H.
Corinthiorum turbatio à metu Philippi. 123.K.
Cornices animal uarium. 181.H
Corœbus & Margites. 271.K
Corona ex pennis pauonum. 129.G
Coronæ ubi geſtandæ 8.H
Coronæ uictorum uariæ. 259.K
Coronarum indicium 373.K
Coronis Aeſculapij mater. 162.H. Eius nuptiæ. 165.G.
Coronus Cottyphionis filius 125.G
Corpus præ anima nihil ab Demoſthene reputatum. 357.B
Corpus tyranni quod ſit 146.K
Corporis quæſtu emergens Alexāder pſeudomantis 161.D
Corporis uenuſtate ſola commendari non debet mulier, ſed animi quoque dotibus. 201.A.
Corporis uires in duce militiæ, parum faciunt præ prudentia. 141.B
Corporis uirtus, robur 360.B
Corpora adoleſcentum ſuorum ut exercerent Athenienſes. 262.K. & dein.
Corpora labore ac ſudore non areſcunt. 264.K.
Corpora ſine capitibus, hiſtoriæ ſine proœmijs. 117.E
Corpora ut firmiora fiant 263.E.F
Corybantes amore inſanientes. 25.K. Eorū ſaltatio. 169.I.
Cottabi qui ſint. 180.C.D. 367.B. ad marginem.
Coturnicum pugna. 265.D
Cothurnus appellatus quidam propter inſtabilitatem 292.B
Cratetis philoſophi auctoritas. 331.I.
Craton inſpector 367.D
Credendum facilè non eſſe rebus abſonis 50.F.G.
Credulum nimis eſſe non decet eum qui philoſophiæ initiatur 98.K
Cretenſes optimis legibus inſtituti. 265.I. 266.G.
Cretenſium ſaltatio 169.I.
Cribro uaticinans 161.K
Criminis ſe deferens amicus amici cauſa. 210.F.
Crimina philoſophorum in ſe inuicem. 343.E.
Critias Neſiotes plaſtes 274.C
Critolai peripatetici ſenectus 299.B
Crapulæ incommodum 338.C
Crobyle mater Corinnam filiam meretricium docens 319.A
Crocale meretrix 325.A
Crocodilina quæſtio. 64.A
Crocodilinæ ſubtilitates philoſophorum. 105.K.
Crocodilis inſidens homo 276.G
Cronoſolō, ſaturnalium legum lator. 335.h & dein.
Crobyli qui ſint 180.F
Crœſus & Polycrates reges infœlicitèr mortui. 306.I.
Crœſi fatum. 56.G.H. 237.K
Crucis ſupplicium in τ conſtitutum. 11.A
Crucifigendos multi ſubſequuntur ſpectandi gratia. 329.F
Crucifixi in Palæſtina reuerētia. 326.G.K.
Crudelis nemo ſit gratis. 158.C
Crudelitatis ſuſpicionem à ſe amolitur Phalaris. 156.I.K
Crudelitas tyranni ut exagitetur. 157.E.H.I.
Crudelitatis pœnitentia 298.K
Crudelitatis iactantia apud puellas ingrata. 324.B
Crurum nudandorum mos in ſaltādo à meretricibus 317.F
Cubito innixus humi cœnās cynicus. 341.e
Cucullam abijcientes. 332.H
Cucurbitæ folium pro uelo. 131.D
Cucurbitinæ naues ibi.
Cultus & habitus corporis cum uitæ inſtituto conuenire debet 361.F
Cumanorum ſtupiditas 290.G
Cunctandum non eſſe ut bene agas. 8.C
Cupiditatibus uti neſcientes. 8.G
Cupiditas à puero innata aut diſcita, difficilè eluitur. 238.I.
Cupiditas, omnium malorum fons. 361.E
Cupiditas poßidendi ſemper creſcit. 378.g
Cupido, puer eſt. 22.A. & prauus. 193.D.
Cupido à Mercurio palæſtra ſuperatus. 24.D.
Cupidinis uis 25.I.K.
Cupido quibus deis parcat 28.A
Cupido, Hermaphroditus & Priapus fratres. 31.C
Cupido, Herculis perſonā induens. 217.D
Cupido Theſpienſis 189.H
Cupreſſi cum ramis ac frondibus, pro remis. 127.A
Curæ nonnunquam deponendæ. 188.A
Curandi ratio non omnium eadem. 152.K
Curetum ſagittæ reſina tinctæ. 9.B
Curetum ſaltatio. 169.I.
Curioſitas quò hominem impellat. 312.G
Curioſitatis ac pegrinationis pœna. 128.D
Currus Platonis alatus 272.C.D
Curſus exercitatio 263.G
à Cybele afflati 162.B
Cybelum oppidum 10.D
Cyceonis potus. 276.F
Cyclopes fulminis cuſores 13.G
Cyclops appellatus quidam homo mollis 293.F.
Cydimacha turpiſſima puella nobili uiro ac diuiti nubens. 209.F.
Cydni fluuij amœnitas 294.B
Cygnorum cantus 281.G
Cymbalium tibicina 322.I
Cynicorū aſperitas, & dogmata. 62.b.c.d

Cynicus in pelle urſi philoſophans. 155.I.
Cynicorũ mordax petulantia.187.A.impudentia.341.I.
Cynicos philoſophos perſtringit. 333.H
Cynicus in conuiuium nuptiale inuocatus irruens. 541.C
Cynici habitus,uita,& inſtitutio. 327.B.559.I.K.& dein.360.D.362.G.K.
Cyniſci mors. 72.I.
Cynobalani 224.A
Cyri exitus 56.G.H.57.D
Cyrus uterque beatus 228.K
Cyri maioris ſenectus 298.K
Cyrenaicorum dogmata 62.H.I.K
Cytmides emplaſtra ex urſino adipe confecta. 263.I.

D

Dadis proprium nomen 265.G.
Dedali fabula.183.C.200.K.237.I.240.b
Dæmon Anacharſi occurrens. 211.I.
Dæmonum paternorum & maternorum in morte inuocandorum ritus 329.H
Dæmonis miræ preſtigiæ in oraculis reddendis. 350.G.H
Dæmoniacos ſanantes 372.I.K
Dætymones olim paraſiti 253.C
Damaſias athleta. 42.C.178.D
Damis Epicureus ἄθεος 227.I.& dein.
Damnatorum ſpecies. 53.B. locus.230.E
Damnatorum pœnis dolentes,facinora illorum reputent 257.I.
Damon Chalcidenſis & Euthydicus,nobile amicorum par. 208.F
Danaës fabula 36.A.B
in Danaidum dolium aquam inferre,prouerbium. 13.F
Danaidum dolium 301.G
Danaides cruentæ. 324.C.
Danaus,durus pater erga filias 34.F
Dandamis & Amizoca nobile amicorum par apud Scythas 211.F
Daphne Apollinem auerſabatur. 26.I.in arborem uerſa.223.A.
Darij graue dictum 233.B
Darij opus magnificum 375.A
Dea ſanguinaria 239.H.I.
Dearum degeneratio,& amores cum hominibus mortalibus. 358.E.369.k
Dearum formæ ut in poëtis laudatæ.205.C
Dearum iudicium.28.E. Paridi commiſſum.572.A.
Deabus mortales fœminas cõparari non debere 202.B.C.
Deambulationis uſus 352.F.568.H
Debere ei qui ſemper imputet,durũ.157.E
Debitor cauſſificationibus non liberatur, ſed ſolutione. 158.F.G
Debitum ſoluere detrectantes ac tergiuerſantes,quæ cauſentur. 158.F.G
Decenter cadendi cura 356.K
Decepti,alios etiam decipi uellent.204.G
Decianus Sophiſta Patarenſis 215.E
Decorum ubique ſeruandum 69.B.E
Decrepiti etiam miſerrimi inuiti moriuntur. 50.B
Decretum aduerſus ſuppoſititios deos. 359.B.C.& dein.
Decretũ inferorũ contra diuites.52.I.54.D
Decretorum Epicuri utilitas 166.G
Decretorum pugna 355.F
Derceto dea. 345.G.347.B
Deformes homines,pulchri tamen pingi uolunt. 215.G
Deformia in meretrice,& uenuſta. 316.F
Deformitas an omnis damnata 191.K
Delator cautè audiendus 289.I.
Delatorum falſorum ultio. 349.C
Delectabilem modò hiſtoriam facere conantes taxat. 219.D
Delos inſula ut emerſerit 35.G
Deli ſacra ſine ſaltatione non peragebantur. 170.G
Delphorum honor.156.I.160.A.B.diuitiæ 162.H.
Delphica diuinatrix ut oracula redderet. 301.E.
Delphini amatores hominũ.35.A.306.A
Delphinis iugatis nauigantes 132.D
Delphinibus uehentes prædones marini. 131.F.
Delphis meretrix 324.K
Delus qua maximè re locupletata. 261.H
Demetrius Cynicus ſaltationi ĩmicus,mox ſententiam mutat ſaltatore egregio conſpecto. 274.A
Demetrius poliorcetes 204.E
Demetrius Sunienſis & Antiphilus Alopecenſis nobile amicorum par. 209.I.
Demetrij Cynici liberè factum aduerſus ineruditum quendam. 285.D
Demetrij Platonici accuſatio ridicula. 288.G.
Democritici 65.A
Democritus Abderites in monumẽtis agẽs ad confutandum errorem de manibus. 276.E.Eius ſenectus.299.C.
Demonactis uita.184.C.D.& dein ꝑ tot.
Demonaſſa Corinthia mulier diues ac impudica. 318.G
Demonſtrationis utilitas 203.B.C
Demonſtrationes ut certæ eſſe cognoſcantur. 203.E
Demonſtrationes geometricæ 204.B
Demoſthenes captus.219.G.ſcalas reſcindit. 220.H
Demoſthenes gratiarum expers. 270.B
Demoſthenes emendus ſtudioſo. 283.G
Demoſthenes citò orbus relictus à patre. 553.E.
Demoſthenes pro deo habitus 352.G
Demoſthenes auro corrumpi non poterat. 555.B.
Demoſthenes,ꝑpter quæ laudandus. 355.K
Demoſthenis origo obſcura 2.G
Demoſthenis apud Iouem auctoritas. 227.E.228.K.
Demoſthenis in bello fuga 256.C
Demoſthenis apologia 258.E
Demoſthenis encomium. 352.D.E.& dein per totum.
Demoſthenis adoleſcentia qualis. 353.F.G
Demoſthenis liberalitas 356.D
Demoſthenis beneficia in Athenienſes. 356.H.
Demoſthenis mors. 356.F.357.B.C
Demoſtratus Epicurum ſeruans 166.E
Dentes,ætatis indicia 239.G
Dentes pulchræ mulieris.298.k.& 199.a.
Depoſiti repetitio à depoſitario, uitã depoſitori ſeruans 349.A
Deſaltaſſe qui dicerentur 270.G
Deſcriptiones hiſtoricæ modicæ eſſe debent. 221.E
Deſertoris pœna 307.G
Deſiderium & Hymeneus comites Veneris. 30.B
Deſiderium uehemens pulcherrima ſimilitudine expreſſum 302.E.F
Deſpicientia & contemptus,diuitum faſtui obijciendus 7.I.
Detonſorum contemptus 368.B
Deucalionis diluuiũ. 22.I.347.A.B.349.H.364.K.
Deuotiones magicæ 250.A
Deus,malorum cauſa non eſt. 84.A
Deus per omnia ſe penetrans,ex ſententia philoſophi Stoici 206.A
Deus non decipitur aut fallitur. 256.K
Deus ex ſerpente creditus 262.E
Deus in phiala ex aqua hauſtus. 262.F
Deus ubi fuerit ante mundi fabricationem. 240.K.
Deus quid ſit. 241.A
Deus non ſemper bonos negligit. 568.F
Deus ſimilis eſt homini pulchrè conuiuium inſtruenti. 360.F
Deus Athenis ignotus 366.A.369.F
Deus trinus & unus 366.C
Deus iuſtorũ & iniuſtorũ inſpector.366.E
Deus dexter Chriſtus 567.A.B
Dei erga homines liberalitas & indulgentia. 360.D
Deo omnia ſunt cognita 367.A.B
Deum curſe haberi uoluerit Alexander Pſeud. 42.G.44.B.C.H.
Deum mentientis ſigna 263.B
Deum eſſe, comparationibus probatur. 232.F.G.& dein.
Dij ocioſi non ſunt 20.I.
Dij alij alias artes exercent 32.F
Dij donarijs noſtris non indigent. 57.A
Dij an cultu noſtro gaudeant, & neglectu doleant. 59.F
Dij omnia mortalibus uendunt. 59.G
Dij alij ab alijs coluntur. 60.H.252.K.
Dij ſeditione Gigantum territi, in Aegyptum

pium profugerant &c. 61.B.C.
Dij in animalia tranſmutati 173.H
Dij aut deæ marmora ac ſtatuæ non ſunt quæ cernimus 204.H
Dij Scytharum, uentus & Acinaces. 211.E
Dij quidam conflati 223.G
Dij ſint'ne, an non ſint, diſputatio. 225.I.K & dein per tot.
Dij ex diuerſa materia 226.E
Dij quibus alantur ac recreentur. 228.B
Dijs cur exiſtimatio ſua minuatur. 228. D. E.
Dij nothi & adſcriptitij. 228.G
Dij contra Parcas nihil poſſunt. 229.B
Dij Aegyptiorum ridiculi. 199.E. 232.A
Dij an res mortalium curent. 241.B
Dij ancipites 244.B
Dij quo die potiſſimũ uotis ac precibus hominum uacent 291.C
Dij natalitio ſolo gaudent. 300.F
Dij omnia poſſunt 307.A
Dij ex ſublimi tanquã ex propinquo preces hominum facilius audiunt. 349.G
Dij aſſcriptitij 357.I.
Dij ridiculi 358.A
Dij perfecti 359.C
Dij ſua quique commercia exercere iubentur. 359.E
Dij gentilium, hominum indigẽtes. 366.A
Dij hominum formis capti 369.K
Deorum facinora apud poëtas. 51.K. 59.K
Deorum formæ ut exprimantur. 60.H.I. cur fiant. 350.F. & quales. 362.A.
Deorum beneuolentiæ argumenta 159.H
Deorum aut dearum filij cur putati mortales quidam. 183.E.F
Deorum cultores, in humanis actionibus optimi 205.G
Deorum circumferendorum ac ſtipis colligendæ modus 219.G
Deorum reuerentiã ac cultum eleuat. 222. E.F. & dein per totum.
Deorum quorundam calamitas. 223.E.F. 225.I.
Deorum amores nefandi 223.F.
Deorum conſeſſus pro dignitate cuiuſque diſpoſitus 226.E
Deorum ſimulacra apud Barbaros quàm Græcos precioſiora 226.F
Deorum contentio de precio ſui, cum ex diuerſa materia ſint 226.G
Deorum tumultus. 227.B. ignauia. 228.H
Deorũ prouidentia unde probetur. 231.C
Deorum infirmitatis argumenta. 231.F.G
Deorum cibus & potus 244.C
Deorum poſſeſſio, totus terrarum orbis, et oceanus 300.F
Deorum genealogia Heſiodi 302.I.
Deorum notitiam Aegyptij primi perceperunt. 345.K
Deorum gentilium uanitas confutata. 357. D.E. & dein per tot. 365.E.F.G. & deĩ.
Deorum concilium 357.F.G. & dein.
Deorum gentilium contemptus unde ſit. 358.K.
Deorum nouorum procacitas & immodeſtia. 359.C
Deorum inter ſe diſcordia, ac iudiciũ. 370. A. B.
deorũ inter ſe pugna, & communiter aduerſus Gigantes 371.C
deorum filij aliquot bello Troiano uulnerati & mortui. 371.C.D
deorum cura ſcilicet 581.K
de Dijs aliquid dicere fas non eſt. 50.I.
Dijs grati eſſe debemus cum primis. 136.E
dijs oblata etiam à ſceleratis, non reijcienda. 159.F
dijs ſimiles multi homines mortales à poẽtis perhibiti. 205.C
Deos eſſe, ut probetur 103.E
Deos etiam Scythæ, non ſoli Athenienſes faciunt. 112.F
deos felices ac beatos non eſſe, eorumq; labores. 245.D.E
Deos facere ſe poſſe credidit Alexander Macedo. 288.H
deos Græcorũ negantes Chriſtiani. 326.K
Dialectica ſola ſaltatori non neceſſaria. 172.D.
dialecticæ captiones 249.E
dialogi proprium 4.D
dialogus philoſophis familiaris. 68.G
dialogus Glyconis cum ſacerdote, feſtiuus. 166.B.C.
dialogi & rhetorices cõtrouerſia. 249.I.k
dialogi patrocinium 250.k
dialogi meretricij. 316.E.F. & dein.
dianæ obtrectatio 27.A.B
dianam cur non feriat Cupido 28.D
diana ſui neglectus ultrix. 59.F.G
diana Endymionem amans 60.E
diana iaculatrix & bellatrix 178.F
dianæ indignatio, ad conuiuium Oenei nõ uocatæ. 231.G. 342.I.
dianæ Epheſiæ templi incenſor unde motus. 328.B
dianæ uenatio 370.A
diaſia quæ ſint. 368.I. ad marginem.
dicendi genus Luciani quale fuerit. 3.F.G
dicendi uis maxima 123.D
dicendi poteſtas hiſtorico neceſſaria, & ut paretur. 119.B.
dicteriorum iaciendorum uſus à morionibus in nuptijs adhibitus. 342.B
Dicterijs modus adhibendus 336.K
dictio hiſtorici qualis eſſe debeat. 120.D.E.
dies Alcyonij 17.I.
dies ater quis uocetur 291.H
dies imperatoris filijs à patre paupere teſtamento relicti 368.F
diei pulcherrima pars, principium. 295.C
Difficilioribus exercendi pueri, ut facilius minora præſtent. 265.k
Difficultas diuitiarum paratarum. 360.H
digitorum quatuor uoluptas. 8.I.
digitis ſolis diuites 74.G
digiti mulieris formoſæ 198.E.
digiti roſci 198.I
digreſſiones hiſtoricæ quales eſſe debeant. 116.H.I.
digreſſiones in oratione non omnes repudiandæ. 261.I.K
Dimænete Architelis uxor oraculo monita peſtilentiam Athenienſibus ſedat. 112.F
dimenſiones cœleſtium irridet. 240.H
Diniæ Epheſii & Agathoclis amicitia. 107.E.F. & dein.
diogenis Cynici auctio 62.C.D
diogenes philoſophorum omnium cauſam ſuſcipit coram philoſophia cõtra Lucianum. 68.B.C
diogenis Sinopenſis dolium 113.K
diogenes Laidem uxorem ducens in campo Elyſio. 129.B
diogenis auctoritas 331.I.
diogenes Iceſii menſarij filius 249.G
diogenis Seleuci Tigrij philoſophi ſenectus 299.E.
diomedes Venerem & Martem uulnerãs. 231.G.
dionis Heracleotæ philoſophi uitia. 92.D.
dion ſe ſtrangulans 178.E
dion philoſophus 327.F
dionici medici feſtiua narratio. 342.C
Dionyſius Bacchi cognomen. 25.B. Semeles filius. 347.E.
Dionyſii Syracuſani pœna leuata apud inferos propter beneficia in eruditos collata. 53.B
Dionyſii tyranni exitus ridiculus. 237.k.
Dionyſius quidam ex Stoico Epicureus factus. 249.A
Dionyſio paraſitati philoſophi 255.D
Dionyſius tyrannus à Philoxeno in poematibus ſuis irriſus. 285.A
Dionyſus deus à Momo perſtrictus. 357.K 358.E.
Dionyſiaca libertas. 4.E. 67.B. 68.F.
Dionyſiaca & Bacchica nil niſi ſaltationes ſunt. 171.A.
Dionyſodorus rhetor. 340.H. 341.k. 345.B.
Dioſcuri periclitantibus apparentes in mari. 304.I. Iouis filij. 369.F.
diotima mulier philoſopha 181.F. 200.F
diphilus philoſophus taxatur. 342.k.
dipſas ſerpens, & eius natura. 302.I.k.
Δὶς διὰ πασῶν 4.F
Diis inferorũ rex curis nõ caret 374.G
diſcendi labor. 253.I. aculeus. ibi.k.
diſci exercitatio 263.H
diſciplina, philoſophiæ anteſignana. 67.A
diſciplinas cur ſibi parẽt homines. 300.H. 343.G.
Diſcobolos Myronis 274.B

Diſcipuli ac magiſtri mutuus amor, ac reciproca obſernantia. 182.H.299.E
diſcipuli Alexandri Pſeudomantis. 163.K
diſcipulorum retractionis crimen. 345.A
de diſcubitus honore contendunt Hercules & Aeſculapius.26.C.& dein.
diſputatio de prouidentia deorum.230.I.K & dein.
Diſputationes philoſophorū, contentioſæ. 247.C.
diſputationis modus & lex 261.D
diteſcendi ratio facillima 161.H
diuinandi mira ratio 163.E.F.G.H
diuinatio ex aſtris, defenditur. 182.D.E. & dein.184.A.B.224.A.B.
diuinatores unde coniectent 42.C
Diuinatrix delphica ut oracula reddat. 101.E.
diuinitas Herculis irridetur. 45.D.B
diuinitatem ſibi arrogantis mulieris ignominia. 350.K
diuinitas ut probanda dijs adſcriptitijs. 359.F.
diuinitas nulli hominum data, niſi pulchro 369.G.
diues unde æſtimandus 578.G.H
diuites ad pauperum fores concurrerent ipſi ſalutatū, ſi non ita à pauperibus obſernarentur. 7.H
diuites apud inferos dolent de diuitijs amiſsis. 38.C.D
diuites cur tam inuiti moriantur. 74.B
diuites cur ſecum homines eruditos habere affectant. 81.C
Diuites flagitioſi libris foris pulcherrimis, intus autem neſanda continentibus ſimiles. 85.I.
diuites ferè cum ſeneſcunt, podagrici fiūt. 338.D.
diuites ut inuidiā pauperū euitent. 339.A
diuites quam utilitatem habeant à pauperibus conuiuio exceptis. 359.B.C
diuites molles & effœminati cinedis compa sti. 361.G
Diuitum faſtuoſorum hypotypoſis. 7.E. 24.A.
diuitum ſtulti conatus 37.K
diuitum malorum apud inferos ignominia 53.C.D.
diuitum ac pauperum uita perpendiculo diſtat. 74.A
diuitum familiæ cur appetantur à nonnullis. 77.K
diuitum aſſeclæ quales 207.E
diuitum ſpecioſa ac beata.255.H.incommoda.237.F.G.I.miſeria.338.B.
diuitum pauor in bello 237.F
diuitum felicitas in quibus putetur conſiſtere. 338.A
diuitum impotentum ac languidorum tædia & cruces 338.B
Diuitum cura per noctes 339.A.B
Diuitum faſtidia in omni temporis ſtatu, ſeu æſtiuo, ſeu hyberno. 361.H
à diuitibus ſe amari ſimulare debent meretrices. 320.D.E
diuitibus ut ægrè faciant pauperes. 356.B
diuites contra, decretum apud inferos factum. 54.D
diuitiæ cur amentur à diuitibus. 7.H
diuitiæ etiam nomina eorum mutant, quibus obtingunt. 15.K
diuitiæ, indignis obtingentes, facilè diffluūt. 15.K.& dein.
diuitiæ malum ſæpe dominis afferunt.35.C.
diuitiæ etiam uileis nobilitant. 40.I.
diuitiæ in quo conſiſtant 212.D
diuitiæ ſolitariæ inſuaues 258.G
diuitiæ ex rudentibus pendentes 306.H
diuitiarum comites 14.F.16.B
diuitiarum mala 15.C
diuitiarum effectus. 15.H.fructus.539.A
diuitiarum eleuatio ac contemptus. 233.F. G.& dein per tot.306.I.K.
diuitiarum uerus uſus in mediocritate. 13.d
diuitiarum utilitas nulla eſt ſine teſte. 358.F
diuitiarum parandarum labor 360.H
diuitijs animus augetur 321.B
docere fabulam 299.I.
docilitas ut paretur ab hiſtorico. 121.C
docti ſæpe inopia laborantes 336.B
doctorum pauperum munera ad diuites. 356.G.
doctores in ſacra ciuitate 352.A
doctrina ad quid neceſſaria ſit 119.E
doctrinæ prætextu uitia nonnunquam maxima patrantur 321.K
doctus ac ſapiens unde cognoſcendus. 93.B.C.
dodonæa fagus 193.C
dolium Diogenis Sinopenſis.113.K.292.F. 332.I.
dolium pertuſum Danaidum. 42.F
doliolum, ſeruus fugitiuus. 333.H
dolor in medijs non habendus. 345.C
domeſticos in ſuos ſæpe ſenes iraſcuntur. 156.C.
domino debitum ſerui reddant 380.F
domini bonorum noſtrorum uerè non ſumus. 8.B
domos totas exhaurit meretricius amor. 208.A.F
domus paternæ à ſe uenditæ precium amicus amico dono affert. 208.B
domos diuitum ut noctu ſine ſtrepitu aperias, & inuiſibilis ingrediaris 259.A
domus ſpectrorum apparitionibus infamis, ut purgata. 275.K.& 276.A.B.C
domus pulchræ & bene inſtructæ deſcriptio. 294.E.F.& dein per tot.
domus ampla ac pulchra an ad orationes habendas commodior. 294.I.296.B
domus finis 360.A
Domus non ſolum cōmodæ & neceſſariæ, ſed & pulchræ faciendæ 372.C
donarijs dij non indigent 57.A
à Donarijs dedicandis aut ſacrificijs faciendis nemo excluditur. 160.C
donatio ſemel liberè facta, non reuocatur 327.D.
dorcas meretrix 320.H
doris amatorem non habet 33.B
Δυλέξια 179.K
dracones in exercitum immiſsi 118.B
dracones Parthorum 118.B
draconum mirum ingenium. 161.G.162.I.
draco Pellæus. 162.D
draconis caput in ſpeciem quandam humanam efficitum 162.D
Draco ipſe loqui mira arte ſimulatus. 164.D.
draco uetus à minimo quodā ſerpente ad cœtum aliorum ſerpentum accerſitus. 273.C.D.
dracones Libyci 301.I.
dromo ſeruus 82.B
droſe meretrix 321.E
duo maximè à ueteribus ſcriptoribus petenda 285.C
duas negationes unicam efficere affirmationem 233.G
duos tyrannos una ciuitas non alit. 145.G
ducis militiæ corporale robur, minimi momenti eſt præ conſilio & prudētia.241.b
duces tam lingua quàm manu prompti. 277.H.
Dyades duæ, quatuor efficiunt. 96.G

E

Ebrioſa ſaltatio phrygia. 172.C
Ebrietatis & Academiæ lis 247.I.K
Ebrietatis excuſatio. 280.A.B.293.G
Ebrijs deſignata inter pocula, ſilentio tegenda. 340.D
Ebrietatis impudentia 348.G
Ebrius tragœdias ſcribebat Aeſchylus. 353.H.
Ebrietas perſtricta 357.K
Ebur purpureo oſtro infectum, pulcherrimum. 198.H
Echinus piſcis 71.D.ad marg.
Echo cantui Polyphemi reſpondere dedignata. 33.B
Echo nympha, uox ſine corpore. 147.D. 194.I.
Echus imitatio. 199.H
Echo à Pane carminibus prouocata. 247.F.
Edeſſa urbs. 345.G
Educationis momentum 376.D
Egere pluribus, infirmitatis indicium: nullius rei, diuinitatis 361.B
Egeſtatis mala 360.B
ἀνεπίαστος 180.G
ἀδυνάτειν 290.B
Eiectos ab ſe græculos philoſophos Romani diuites funditus pire cupiebāt.85.H

inóp

Ἱματίδες aulicæ. 13.K.
Electra fratrē noſcens & nō noſcēs. 64.B.
Electri fabula, ac de cygnis ad Eridanū. 281.B.C.& dein.
Elenchus & Demonſtratio, philoſophiæ comites 67.F
Elenchus amicus ueritatis 290.H
Eleuſinia ſacra inferorū rebus ſimilia. 75.C cur ijs initiari noluerit Demonax. 189.C.
Elephantorum terror exercitum hoſtium profligans. 109.F.G
Elephantus in trophæum pictus. 109.I.
Elephātos ſagitta īterficere, puerb. 115.G
Elephanti moleſta muſca. 281.G
Eliæa forum iudiciale Atheniēſium. 191.A
Eloquentiæ commendatio. 2.C.D.& dein.
Eloquentiæ typus, Hercules Gallicus. 280. D.E.F.& dein.
Eloquentiæ uis. 280.K
Eloquentia Demoſthenis. 355.K.356.C
Elyſius campus. 128.H
Emmelia ſaltatio 171.A.F
Empedoclis ambitio. 47.A.125.H
Empedocles ī numero beatorū nō eſt. 129.F
Empedocles Icaromenippo in luna apparens. 241.I.K
Empuſa quid 171.I.
Emungentes mel 125.A
Ἐναλλάττειν, & ἐπαλλάττειν. 364.A
Encomij & hiſtoriæ diſcrimen. 114.G.H
Encomia non omnibus grata 115.E
Encomiaſtæ quæ obſeruent. 202.H.I. & dein. 203.I.
Endromides 180.E
Endymion Lunæ adamatus. 25.F.G.123.E. 185.D.
Endymionis exercitus 123.H
Endymionis in formam comparatus Alexander. 165.H
Enipei amicam Neptunus uitiat 36.D
Enſe ſemper ſuccinctum eſſe, in pace ſuperuacaneum eſt. 264.H
Epeus equi Troiani fabricator 277.I.
Ephestria feſta 318.I.
Epicharmi ſenectus 299.K
Epictetus philoſophus. 187.C. 327.F. Eius lychnus. 284.K.
Epicureorum dogmata 65.G.H
Epicurei & Chriſtiani aduerſarij Alexandri Pſeud. 164.A
Epicureus quidam penè lapidibus obrutus ab Alexandri Pſeud. ſectatoribus. 166.D.E.F.
Epicurei in deos contumelioſi. 344.H
Epicurei cæteris philoſophis inuiſi. 340. H.K.
Epicuri epiſtolæ. 87.K. liber. 166.G.
Epicurus & Ariſtippus primi inter beatos. 129.A
Epicuri encomium 164.B.C.168.B
Epicurum metuebat Alexander Pſeud. 166.C.D.
Epicurus tranquillitatem ſuadet. 166.G. ac uoluptatem. 249.A.B.
Epigramma malus calatho 355.B
Epimenidis ſomnium 12.B
Epimetheus, Prometheus 4.G
Epipolarum munitiones 119.H
Epirotæ cuiuſdam cum Nerone de uictoria contentio, & exitus. 373.G.H
Epiſtolæ Saturnales 357.A.B
Epiſtola quædam tanquam Eridis malum. 343.K.
Epithalamium pro nuptijs. 344.B
Epius pugil. 129.G
Equæ Theſſalæ indomitæ. 109.A
Equiformicæ 123.F.K
Equogrues 123.H
Equiuultures 125.D
Equitare inſoliti pericula. 307.D
Equitator Caſtor 195.G
Equites, quarta pars ciuium Athenienſiū. 364.H.
Equorum ſenio affectorum pellis inutilis. 63.G.
Equi, elephantorū conſpectu maximè terrentur. 109.G
Equi & canes etiam ad inferos traijciuntur. 75.B
Equus tridui curſum perpeſſus, à curſu deſiſtens, expirat 213.F
Equi Threicij. 228.H
Equus Achillis loqui introductus. 233.I.K
Equus per amœnum campum libētius currat. 295.H
equus ſe uolutās ut optime pingatur. 554.G
Equi īſani ſeſſor, illi⁹ arbitrio fertur. 361.I
Eraſiſtrati medici mira prudentia. 347.H
Eratoſthenis Cyrenæi ſenectus. 299.K
Erechthei filiarum exemplum 356.K
Erichthonius è terra editus. 271.K. 297. E. F.
Erigones canis 358.B
Eridis deæ fabula. 34.C.343.I.370.A.
Erinnys. 75.C
Errare ex compoſito. 89.B
Errones ſtellæ. 182.F
Eruditionis cōmendatio. 2.C.D.E.& dein.
Eruditio prima iuuenū Atheniēſiū. 262.B
Eruditio à recta ratione abducens. 543.H
Eruditi ne uileſcant. 77.E.84.I.
Eruditi homines pecuniam negligere debent. 80.B
Eruditi apud diuites mercede ſeruientes, miſerandi. 86.D
Eruditorum fautores apud inferos mitius habent. 53.E
Eruditis uideri uolentibus diuitibus adulandum ut ſit. 83.A.B
Eſca trahendis philoſophis. 71.A
Eſus ciborum interdictorum ultio. 327.D
Etœmoclis Stoici īmodeſta epiſtola. 342.F
Etnarchus Boſpori rex depoſitus, & alter illius loco ſubſtitutus. 299.B
Εὖ πράττειν uerbi uſus 87.H
Euagoras Cypriorum rex 205.C
Euangeli cuiuſdam citharœdi ſtulta de ſe perſuaſio. 284.D.E
Eubiotus Boſporanorum rex 213.G
Eubœa à Bœotia reſecta 373.A
Euchenoris fatum 366.I.
Euclidis ducis rerū geſtarū obliuio. 104.K
Eucrates ſenex opulentus. 39.B
Eucrates proditor 355.G
Eucritus nummularius 340.F
Eudamidas & Aretæus Corinthij & Charixenus Sicyonius, amici inſignes. 209. A.B.& dein.
Euehi ac promoueri ut poſsis in aula. 81.L
Euirati Cybeles matris aſſeclæ. 336.C
Εὐαστής. 180.B
Eumeli Elei citharœdi uictoria 284.F.G
Eumolpus Thrax et barbarus myſteriorū Athenienſiū auctor. 186.E.164.G.351.G
Eunomus Locrus choragus in Elyſio cāpo. 128.I.
Eunuchus an philoſophiæ operā dare debeat. 180.H.I.& dein per tot.
Eunuchorum quàm ſpadonum conditio uilior. 181.G
Eunucho an pueri magis committi debeāt. 181.H.
Eunuchus fieri maximè refugiebat Lucianus aſinus. 219.E
Eunuchus principatu potitus. 298.I.
Eunuchus reginæ adamatus. 348.H
Eunuchi in mulieres depereuntes. ibi.
Euohe, ſignum in exercitu Bacchi aduerſus Indos. 279.C.E.
Eupator rex. 168.A
Euphorbus cum eſſet Pythagoras, auri etiā ſtudioſus erat. 255.K
Euphorion poëta 121.F
Euphranor pictor 198.G
Euripidis auctoritas. 65.I. ſententia de mulieribus. 194.E. de Ioue opinio. 251.I.
Euripides Archelai paraſitus. 255.F
Euripi immiſſo circa Chalcidem. 373.A
Eurybatus 161.B
Eurycles dæmones. 180.G
Euryſthei prouidentia in delendis malis hominibus per Herculem. 228.H
Euryti temeritas. 66.C
Europæ raptus. 37.B.C.& dein.
Europi cædes 118.C
Euthydicus & Damon Chalcidenſes, nobile par amicorum 208.F
Ex Iouis tabulis, prouerb. 78.K
Excludendi nonnunquam amatores meretricibus, ut feruētius ament. 320.F.325.B
Execratio uehementiſſima 565.C
Execti propter uoluptatem 191.F
Execti ueſtem & ornatum muliebrem unde recipiant. 351.G.
Exectionem maximè formidabat Lucianus aſinus. 219.F. Vide caſtrati.

Exempla mala in remp. non inducenda. 143.G.H.150.B.
Exequiarum conſideratio 267.G.H
Exercitationis puerorum apud Athenienſes, finis. 260.A.263.B.G
Exercitium ad cœnam, cur fiat. 105.E
Exercitia firmiora ac certiora ad libertatis tuitionē, quàm olei ac pulueris. 264.E
Exercitus profligati ac fugiētis mira hypotypoſis 109.H
Exercitus ingens 123.G
Exercitus Bacchi ridiculus. 278.k. & dei.
Exercitus pulchritudo 371.C
Exilij pœna 301.B.D
Exul inopia preſſus, oraculum inſtituit. 163.C.D.
Exulem amicum uſque ad mortem ſecutus alter amicus 208.E
Exul reductus nonagenarius regnare incipiens 299.A.B
Exulum deſiderium patriæ. 300.I.K
Exitus de homine indicat 56.H
Exitus ac miſſio ignominioſa philoſophorum mercede conductorum. 83.E.F.
Exitus infelices maximorum tyrannorū. 57.D.E.
Exordiū hiſtoriæ ineptum. 16.B. & dein.
Expeditionum uota mirabilia 307.F
Expertis rerum uſu uiris conuerſari, utile eſt. 376.H
Expetenda uulgo 334.F
Expiatio hominis ad inferos abituri. 52.F.
Exploratores falſi prophetæ 165.F
Exprobratio meretriculæ cum amatore. 322.G.H. amatoris cum meretrice. 324.F.G. & dein.
Exprobrationes philoſophorum in ſe inuicem. 343.E.F
Exteriora hominis ſæpe ab interioribus multum diſſident. 377.C
Extremarum uoluntatum ſtultitia. 8.F
Exuſtorum hominum uidor 130.E

F

Fabarum eſus à belli uictoria 129.I.
Fabarū eſus à Pythagora interdictus. 61.K.234.E.237.A.
Fabas apud inferos non auerſatur Pythagoras. 46.K
Fabulæ de Saturno ut intelligendæ. 33.B.C
Fabulæ Græcorum ut accipiendæ. 183.E
Fabulæ poetarū pro ueris habitæ. 266.D
Fabulæ poëtarum mendaces 271.I.
Fabularum omnium penè origo ſaltatori pernoſcenda. 172.F. & dein.
Fabularum uſus 272.A
Fabularum interpretes apud Aſſyrios & Arabas longæui 298.B
Fabuloſa ab hiſtoria abſint. 115.C.121.H
Fabuloſi omnes ſcriptores perſtringuntur. 122.D
Facies muliebris qualis eſſe debeat. 198.B
Facies operis cuiuſque & ædificij elegans & ſplendida eſſe debet. 278.F
Facinora in regum aulis 142.C.D
facinore innoteſcendi cupiditas 328.B
facta, infecta eſſe non poſſunt. 119.H
facundiā Galli tribuunt Herculi, non Mercurio. 280.G
facundiæ utilitas 280.K
fallendi ſtudium 271.H
falſi prophetæ deſcriptio. 160.H.I & dei per tot.
falſus uates uanitatem ſibi opprobratam morte penè ultus 166.D.E
falſitas hiſtorici uindicata 115.G
falx Saturni 336.C
fama ut paranda. 110.F
fame mortuus Blepſias 49.I.
fames luctum expellit 267.I.
famis excuſatio 293.K
famulos ſuos domini & heri ut conuiuio excipiant. 336.K
fanis nō cōtinetur deorum poteſtas. 186.C
faſtidium parit nimia bonorum continuatio. 377.A
faſtuoſi ac diuites ut ſubmonendi. 6.F. eorum hypotypoſis. 7.E.
faſtus diuitum ut deprimi poſſit. 7.I.
fatalis neceſſitas an crimina excuſet. 51.a.b
fato uel inuiti agimur. 46.F.G
fati & Parcarum conſideratio. 222.F.G. & dein. 366.F.G. & dein.
Febricitantis uiſum. 275.C
febres, mortis nuncij ac miniſtri 57.K
febris Abderitica in ludis tragicis contracta. 113.G. ut leuata. 113.H.
febres pauperibus facilè curātur. 237.H.I.
febribus medentes ſtatuæ 358.I.
felicitas ſuperbos atq; arrogātes facit. 5.a
felicitas diuina manca fuiſſet, niſi fuiſſet enim collatione felicior appareret. 20.D
felicitas ut itelligatur. 20.H. eius finis. 185.k
felicitas quæ maxima 90.H.253.A.B
felicitas paraſitorum 255.F
felicitas ſine teſte, iniucunda. 339.A
felicitatis ac proſperitatis moroſitas ac querela. 361.H
felicitatē philoſophi alij aliā ſtatuūt. 102.E
felix Stoicus 105.A
felicis memoriæ mulier 275.E
felicium inſula ac ciuitas 128.E.F
femur aureum Pythagoræ. 62.A. & Alexandri Pſeudomantis. 165.I.
feneſtræ in cælo per quas Iupiter mortalium uota exaudit 243.I.
feneſtræ domus ut fieri debeant 295.C
feræ legem naturæ non uiolant. 191.G
feræ paucioribus quàm hoīes egent. 361.B
feris conuerſans homo & imperās. 276.G
ferendum ac boni conſulēdum quod adeſt. 49.C.
ferri uſus præſtantior quàm auri. 57.B
Ferrum in urbe geſtare nō licebat Athenis. 264.I.
Feſtos dies rarò agunt artifices 254.B.
feſtis publicis magis ringuntur pauperes. 316.A.
feſtorum Saturnalium leges 336.C.D
feſtum maximum in uere, quod pyra aut fax appelletur. 351.E
Ficulnei ſenſus 284.B
è Ficulneis truncis uiridibus constructa pyra igne perire uolentibus conſtruenda, ut fumo præfocentur 328.D
Ficus, ficus nominandi ſunt ab hiſtorico &c. 120.A.
fidei Chriſtianæ fundamenta. 366.C.D.E.
figmenta imperiti uulgi 330.C
figulina ubi exerceri nequeat. 302.D
fila Parcarum. 57.H.I.
filiam ſuam elocandam amicus moriēs amico ſuperſtiti legat. 209.A.B
filiam in meretricia arte mater inſtituēs. 319.A.B.
filiarum tenellarum educatio. 376.D.E
filius tyranni, etiam ipſe metuendus. 134.k
filius tyranno ſuſpectus 142.D
filius formoſiſſimus ex matre turpiſſima. 209.H.
Filius paternæ crudelitatis adminiſter. 298.K.
filius patrem ſenem præfocans. 326.E
Filius ex patre, in iuramentum adhibitus. 367.C.
filij cædes, patri acerbiſſima 135.A
filij mortem inconſolabiliter lugens, ut conſolatus. 186.B.C
filij periculo perculſus pater ſimulationem depoſuit. 297.G
filio pater obſequens 133.C
filiorum gratia an fœnerandum. 91.E
filiorum oſores tyranni. 142.B
Filiorum quanta cura ſit patribus. 300.E
Filiorum educationis difficultas 375.K
Filiorum mala quàm parētibus grauia ſint 376.A.
Filijs uiaticum ad diſcendum patres dent. 155.E.
Filios ſuos inuicem ſibi exprobrant Iuno & Latona. 27.A.B. & dein.
Filios ſuos dæmonijs immolantes. 352.A.B
Finis hominis de illo indicat. 156.H
Fines & principia philoſophiæ uaria. 254.I.
Finium inſana contentio 58.B.242.G
Finitimorum inimicitiæ & odia. 377.D.E
Flagitia ubi maximè regnent. 133.E
Flagitijs ſupplicium debetur. 158.A
Flagris pueros immerentes cædi, inhumanum, & inutile. 265.K
Flammæ ſuppliciū quibus debeatur. 328.A
Flatus idem & ignem accendit, & lychnū extinguit. 265.A
Flumen uino fluens. 122.I.128.G.337.C.
Flumina lactis. 128.G. & mellis. 337.C.
Flumina ſurſum incedentia. 84.G

Fluuius

Fluuiis ex optimo unguento. 128.E
Fluuij cœno, ſanguine, & igne decurrẽtes 130.F.
Fluuij infernales 266.E
Fœminæ ac uiri diuerſa delineatio. 109.A
Fœminæ communes omnibus 229.C
Fœminæ uiris loquaciores 270.I.
Fœminarum corpora flaccida &c. 156.A
Fœminarum amor. 270.I.
Fœminarum flagitia 376.F.G
Fœmininũ genus etiã ſaxeũ amatur. 190.H
Fœminea fraus 207.I.
Fœneratorũ gemitus apud inferos. 74.F
Fœnus primum, & fœnus ſecundũ. 64.D
Fœnora etiam exercent philoſophi. 91.E
Fœtor eos ſepelit quos inſepultos homines relinquunt. 187.H
Fons riſus, & uoluptatis 128.K
Fontes mellis & unguenti 128.G
Fontes tres Satyro Pani & Sileno ſacri. 279.I.
Foraminoſo cophino haurire, puerb. 13.F
Foris admotis an leuetur morbus 272.G
Forma nihil apud manes prodeſt. 38.A. 75.B.
Forma bonum fragile 46.B
Formæ deorum uariæ. 60.H.I.
Formæ nomine ut aduletur diuitibus. 83.B
Formæ cura nunquam deponitur. 372.C.
Formica Indica 236.F.337.H
Formicarum ſtudium ac reſp. 242.I.K
Formica camelus, prouerb. 337.B
Formoſæ magis audire cupiebant deæ, quàm quiduis aliud 370.C
Formoſi ferè ſolicitantur 31.B
Formoſi Socratis 129.A
Formoſi non plus cordatis laudãdi. 192.A
Formoſi pueri & adoleſcentes celebres. 308.K.372.B.C.
Formoſi amatores non tam multa dant meretricibus, quàm deformes 329.F
Formoſi ſtatim amantur 372.B
Vide pulcritudo & pulcher.
Fortes ut amentur 372.A
Fortitudinis cauſa Hercules deus putatus. 369.F.
Fortuna, fatum & Parcæ, an idem ſint. 222.H.
Fortuna quos effert 200.K
Fortunæ fauore deſtitutũ nemo agnoſcit. 12.A.
Fortunæ caſus uarij 245.D
Fortunæ ac fati uis 85.H.358.K
Fortunæ blandienti non cedere, magnorũ uirorum eſſe. 7.D
Fortunati ut ne inuidioſi ſint 200.I.
Forũ iudiciale cur fugerit Lucianus. 68.I.K
Forum iudiciarium ab Academicis ſublatum. 129.B
Fori & iudicij conſtitutio ut fieret. 247. E.F.
Fori iudiciarij incommoda. 375.G.H
Forã & iudicia ſycophantis & rabulis ſorenſibus plena 257.F
Foſſio Iſthmi. 372.G.H.& dein.
Fratris inſidijs frater rex ſublatus. 299.A
Fratres inter ſeſe, Chriſtiani. 326.I.
Fratrum alternans mors 32.E
Fratus mira 282.K
Frictionis ex pſora uoluptas 252.D
Frigidæ leges Platonis 243.I.
Frigiditas Caſpias niues ſuperans, & glaciem gallicam. 116.H
Frigus antelucanum 233.H
Frigus hyemale, Abderiticæ febris remedium. 113.H
Frons hominis mendax 377.B
Frugalitatis commendatio. 8.E.359.A
Fruticum genera pro fructu pulchritudinẽ habentia 189.I.
Fucus mulierum 194.H
Fucum ut rhetor populo faciat. 269.I.K. & 270.C.D.E.
Fugitiuorum reprehenſorum pœna. 333.K
Fulgur ex pelui 137.C
Fullonia ars. 333.D
Fulmen Iouis cur innoxios feriat frequentius, noxijs parcens. 224.E
Fulminificum uas 367.K
Fumo ex igne quàm multa ĩputãda. 186.G
Fumo ſacrificiorum maximè delectantur dij. 244.C
Fumus patriæ quàm gratus 301.C
Fumo præfocari, duriſsima mors. 328.D
Funebres cerimoniæ. 266.I. earum irriſio 8.F. 58.H.
Funebris orator ſe ipſum ad tumulum iugulans. 117.K
Funiculus nimis tendendo rumpitur. 317.H
Furacitas Mercurij. 72.K.183.F
Furentem ſimulans, ipſe uerè furere incipit. 176.A
Furiæ in theatris, malis gaudent 367.I.
Furor ac mania ſe caſtrandi unde manet. 351.G.
Furor poëtarum 222.H.352.H.I
Furorem ut ſimulare poſsis 162.C.D
Fures in portu obuerſantes. 214.D
Furtum in nuptijs pudendum 345.B
Furti excuſatio per famem 293.K
Furti uindicta 274.F
Fuſi Parcarum 57.H.I.
Futura, hiſtoriæ mandantes 118.G
Futura ſupplicia apud ĩferos negat. 224.G
Futurorum cognitio quibus maximè neceſſaria. 161.H
Futurorũ cognitio ſæpe moleſta ſit. 73.d.e
Futurorum prædictores. 302.K
Futurorum uaticinatio difficillima. 303.A

G

Galatarum robur 209.D. cædes. ibi.I.
Galatea Polyphemi amaſia. 32.I.K. Eius templum. 127.I.
Galeæ è fabarum ſpolijs 123.I.
Galdæus. 366.D
Gallina ex Phaſide 306.F
gallinaceus gallus ubi p deo colitur. 130.K
Gallus quidam philoſophus academicus eunuchus. 181.F
Gallus ab Othryade cæſus 164.F
Gallus humana uoce ſonans 233.I.
Gallus Mercurij aſſeſſor 233.K.238.I.
Gallus adoleſcens in auẽ conuerſus. 234.B
Gallus aliquando oua pariens. 237.B
Gallus ſæpius fuit Pythagoras. 237.D
Gallus Numidicus. 306.F
Gallus unus ſedecim deis appoſitus. 214.G
Galli cantus importunus nõnunquã. 233.H
in Galli cauda mira uis magica 238.I.
Galli cur Solem cantu anteuertant. 234.C
Galli cui caſtrarentur, Iunoni ne, an Rheæ. 347.E.
Galli Cybeles ĩ mulieres depeũtes. 348.H.
Galli quibus diebus fiant. 351.G
Gallorum gallinaceorum pugna. 265.D.E
Gallorum ſepultura 351.H
Ganeones perſtringit 360.G
Ganymedes. 22.E. & dein. 29.B.240.A. 244.C.358.F.369.G
Garamantum uita ac uenatio 301.G.H
Gaſtrocnemia quæ ſit 224.F.
Gatis Syrorum regina 345.G
Gelonis uxoris prudentiſsimũ reſponſum. 96.D.
gemmarum uariarum ornatus. 356.C.D
genæ muliebres quales eſſe debeant. 198.E.
generationis conſeruatio ut fiat 291.C.D
genicularium luctamen. 216.E
gentium error in dijs colendis. 232.K
gentium uitia & proprietates 242.E.F
gentilium deorum uanitas confutata. 357. D.E.F. & dein.
genus ementitum, creditum tamen etiam ab ijs qui parentes noſſent eius qui mentiretur. 262.B
genus uitæ quod ceperis, perſequere. 374.F
geometria admiranda 104.F
geometrarum auctoritas 373.C
Γεωπέδων 180.B
geryon tricorpor ut intelligatur. 215.A
geryonis oſſa Thebani pro miraculo oſtendunt. 285.A
Geſtari hominem ualidum ac ſanum ab hominibus aut iumentis, Cynicus indignatur. 361.G
glacies Gallica. 116.H
in Glacie maris, manſio effoſſa. 127.G
glaciatum pelagus altè ad paſſus trecẽtos 127.G.
gladiatorum paria ut ſortiantur. 97.F.G
gladiatorum ſpectaculum 214.E
gladius tyranno non deeſt. 143.H
glandes cubitales mirabiles 224.I.
glauci laus apud Homerum. 204.B
Gloriæ cupiditatis inſania. 46.F.54.A. 329.K.378.E.

Glorię dulcedo. 44.K. 50.I. 140.D.E. 265.D.326.K.
Glorię parādę ratio. 107.C.110.C.260.A
Glycon deus. 163.C.165.G.166.B.C.
Glycera meretrix 316.E
Gnidij cuiuſdam architecti aſtutia. 121.k.
Goeſi regis Characeni ſenectus 299.B
Gorgię ſophiſtę ſenectus 299.G
Gorgona meretrix 316.E
Gorgonū fabula. 28.G.56.G.197.F.199.I 274.I.296.H.365.K.
Goſethrę fratris fraudibus ſublatus Artaxerxes Perſarum rex 299.A
Graculus Aeſopicus. 290.k
Gradus amoris 296.K
Grecanicus ornatus 121.K
Grecarum aliquot uocum ſolœciſmi. 362. F.G.H.& dein.
Greci philoſophi Romę ſerui. 80.K. *cur in tantum contemptum uenerint.* 85.H
Greci ut opera ſua in lucem ac commēdationem produxerint. 107.D
Greci à quo aſtrologiam didicerint. 182.I.
Greci melius de amicitia loquuntur, quàm eam re preſtant. 206.I.K
Greci fabuloſi 272.A
Greci philoſophiam principiò nec omnino excludebant, nec admodum complectebantur. 331.G
Greci pauci rectè philoſophati. 332.K
Grecorum amicitię eleuatę. 211.A.B
Grecorum pax ibi.B
Grecorum oratorum proditio 356.A
Grecorum inter ſe conſenſio 371.A
Grecorum ardor in bello Troiano. 371.B
Greculorum eleuatio. 79.G.83.G
Greculorum Romę ſeruientium precium unde fuerit. 81.B.C
Grecię paruitas 342.H
Grecia tanquam in tutelam Neroni commiſſa. 373.B
Grecię commercium commodiſſimum, ac munimentum fortiſſimum 373.B
Grammatica pocula. 178.A
Grammatici cuiuſdam importunitas. 341. K. *irriſio.* 344.E.F.
Grammatici aduertant. 362.C
Grana cucurbitarum pro lapidibus. 131.D
Grando unde ad nos defluat. 125.A
Gratia & Venus pulcherrimę, Vulcani uxores. 26.H
Gratitudinis primę partes 216.F
Gratitudo diſcipuli erga preceptorē. 299.e
graueolētia à cadauere humano toſto. 331.a
Grauidas ſe ſimulantes meretrices. 207.K
Grauida meretrix ab amatore deſeri grauiter fert. 316.H.
Gruum ſaltatio. 172.B
Gryps alata fera. 309.A
Gubernaculum ęreum unius ſtadij. 127.A
Gubernator inſignis 304.G
Gubernatoris cuiuſdam pia religio. 167.k
Gubernatoris exemplo deum eſſe probat qui mundum regat. 233.F.G.H.& dein.
gubernatorum in naui auctoritas. 55.E. *labores.* 374.D.E.
gula ac uoracitas philoſophorum. 17.A
gula in ſeruitutem alliciens. 82.A
gula, aſſueta flagitat. 85.G
gulę inſatiabilitas. 360.G
guloſorum irriſio. 8.H
Gyarus una ex Cycladibus, exilij locus. 208.E.
gygis annulus 249.D
gylipus. 119.H
gymnaſiorum utilitas 274.K
gymnaſiorū Grecię cōſideratio. 259.d.e.I
Gymnoſophiſtę ſponte ſe in ignem conijciunt. 331.F

H

Habēdi cupido quàm ceca. 378.F
Habitū ne ęſtimandi philoſophi. 92.K
habitus & diſpoſitiones philoſophorum ridet. 106.A
habitus pegrini inſolētia ludibrio eſt. 111.I.
Habitus pudor quoſdam à uitijs cohibet. 246.G.
habitus uirum non facit 285.k
habitus ſancti pretextus 312.B.H
habitus cum inſtituto conueniat. 361.F
Heredibus cōparcens, ipſe fame mortuus. 49.I.K.
Heredipetę taxantur. 16.F.59.B.C.K
hamus Parrhiſiadę placenta & auro inescatus. 72.A
hamus & eſca aulicorum. 77.B
hannibalis contentio cum Alexandro magno & Scipione. 42.G.& dein.
harmonia ſiderum 169.H
Harmonides tibicen Timothei diſcipulus. 110.B.D.H.
haſta graui exercenda iuuentus. 264.F
hebdomas appellatus quidam. 292.B
hebręorum aut Phœnicum uoces incognitę. 162.F
hebrus fluuius. 313.B
hecates cœna. 37.G.I.
hecates deſcriptio. 274.I.
hector cadauer ſuum ſepeliri uolebat. 256.k
hector pro deo cultus 358.I.
hedera amoris ſtudioſa. 189.I.
Helena nihilo Venere inferior. 29.k. *Eius forma ac genus.* 30.A
helena à Theſeo rapta nōdū nubilis. 30.B.
Helena Menelao adiudicata. 128.C. *à Cinyro rapta.* 129.k. *qualis fuerit.* 236.H.
helenes thalamus 295.F
Helenę pulchritudinis mirum encomium. 369.F.370.H.I.k.& deiu.
helenę de nuptijs conſultatio Grecorum. 370.K.
helena, Troiani belli origo. 46.B.C.376.C
helicon. 283.F.
Hellanici Lesbij ſenectus. 299.F
Helle ab ariete ī mare delapſa. 35.D. *unde Helleſpontus dictus.* ibi. I
hemitheon Sybarita cinędus. 285.K
hephęſtion in ſalutandi formula apud Alexandrum peccans. 89.C
hephęſtion ab Alexādro deificatus. 288.H
heptaphonos porticus 330.C
heracleus lapis ferrum ad ſe trahēs. 197.H
Heraclitici. 63.B
herbę quibus crudis ueſcantur homines. 217.D.
hercules trinoctialis 3.B
hercules Iouis & Alcmenę filius 25.D
herculis labores. 26.C. *opprobria.* ibi.D. *diuinitas.* 45.D.E.90.K.
herculea audacia 104.C
hercules Omphalę ſeruiens. 115.D
herculis tragici fœdum 171.H
herculis fortitudo in delendis peſſimis hominibus. 228.H.369.F
herculis arcum Philoctetes ſolus tendebat. 285.K.
herculis conſiliū in cōcione deorū. 230.D.E
herculis Gallici deſcriptio. 280.c.d.& dei.
hercules cur in ignem ſe coniecerit. 328.E.
herculea uita, herculea etiam morte claudenda. 329.D
herculis cœnandi modus 341.E.F
herculis Tyrij templum 346.A
hercules deus aſſcriptitius 358.B.B
hercules nudus incedens, miſer non erat. 362.B.
herculis encomium. 369.A.F
hercules inferos expugnans. 379.I.K.
hermaphroditus cuius filius 26.K
hermaphroditus Cupido & Priapus fratres. 31.C
hermaphroditus utroq; ſexu predit⁹. 318.I
hermaphroditorum generatio. 367.K
hermeas eunuchus, tyrannus admirandus. 281.H.
hermes Agoręus 230.F
Herminus Ariſtotelicus de Categorijs irriſus. 287.C.D
hermocles Rhodius ſtatuarius. 349.D
hermon philoſophus Epicureus. 340.H
hermotimi Clazomenij mirum. 282.H
hermotimus Stoicę philoſophię ſectator. 89.C.D.& dein.
herodizes paleſtrites. 219.C
herodoti commendatio. 207.A. *ut Grecis innotuerit.* ibi.B.& dein.
herodoti libri Muſę inſcripti. 220.B
herodotus mendax. 230.G.271.H
herou gubernator peritiſſimus. 304.K
heros quid ſit. 38.H
heroës podagrici 312.k
heroës in numerum deorū recepti. 369.F
heroides preſtantiſſimę. 202.B
Heſiodus poeta Homerum uincens. 229.G. 272.D.268.E.302.H.I. & dein. *Eius ſepulchri mirum.* 330.D.

Heſiodus paſtor. 535.B. Eius laurus. 353.F.
Hiatus exigui mira capacitas. 347.H
Hiera urbs, ſeu Hierapolis. 345.G
Hieroglyphica Aegyptiorum. 98.B.567.F
Hieromeniæ feſtum 244.k
Hieronymi hiſtorici ſenectus 299.F
Hieronis Syracuſanorum tyranni ſenectus 298.F.
Hilaris ac gaudens uita, optima 54.G
Himeræus poëta 203.C
Himeræus proditor 355.G
Hinnulus leonem, prouerb. 40.C
Hyperidis ignauia 256.B
Hipparchus Theſſalus Luciani hoſpes. 215.E.
Hippias Eleus ut innotuerit 107.B
Hippiæ balneum 277.E.F. & dein.
Hippiæ laus. 277.K. & dein.
ἱππεῖον ἰππὸν quid 180.E
hippocẽtauri fœminæ mira pictura. 108.G
Hippocratis ſtatua noctu oberrãs. 274.G
Hippodamiæ Oenomai filiæ mira pulchritudo, pro eaq; deorum zelus. 371.E
Hippogypi homines 125.D
Hippolyta aduerſus Athenienſes. 264.G
hippolytũ Phædra an criminata ſit. 548.k
Hippotyphia quid ſit 120.B
Hiſtoria quomodo ſcribenda. 113.F.G. & dein. 114.E.119.A.
Hiſtoriã ſcribere, non cuiuſuis eſſe. 114.C
Hiſtoriæ propria 114.G
Hiſtoriæ finis, utilitas 115.A
Hiſtoriæ uitioſæ exemplum 115.I.
hiſtoriæ ſcribẽdæ præcepta cui dãda. 119.c
Hiſtoriæ corpus ut delineandum 120.G
hiſtoriã priſcarũ rerũ ſaltator norit. 170.f
Hiſtoricorum ingens prouentus. 113.I.k
Hiſtoricus pictori ſimilis 120.K
Hiſtoricus non debet quærere quid dicat, ſed quo modo. 120.K
Hiſtorici laus perfecta 121.A.B
Hiſtoricus futurum etiam æuum reſpicere debet. 119.I.121.I.
Hiſtoricorum nanorum puuitio 150.G
Hiſtorici poſt oratores legendi. 279.F
Hiſtorici mendaces 271.H
Hiſtorici longæui 299.F
Hiſtriones inepti 6.C
Hiſtriones perſonas uarias induunt. 53.K
Hiſtrionis tragici fœditas 271.G
Hiſtrionũ tragicorũ ridicula q̃ latẽt. 238.G
Hiſtriones tragœdiarum uiles homũculi. 244.F.509.F.
Hiſtrionicam uitam perſtringit 292.D.E
Hiſtriones à Nerone occiſi 373.I.
Homerus pater fabularum 46.H.I.
Homerus patriæ ſuæ nuſquam meminit. 115.K.
Homerus de patria & de uerſibus ſuis rogatus reſpondet 129.E
homerus cur ab ira fecerit initium poëmatis. 129.E
Homerus an cæcus fuerit. 129.E.245.D
Homerus Luciano epigrãma duorũ uerſuum condit 130.D
Homerus optimus pictor 198.H.I.
homerus, camelus erat in Bactris tempore Troiani belli 256.H
homerus ampulloſus. 355.B mẽdax. 271.H
homerus Meleſigenes prius dictus. 353.C
homerus deorum & hominum exornator 370.C.
homeri auctoritas 65.G.H
homeri deſcriptiones ambitioſæ non ſunt. 121.F.
homeri uerſus in beatorum conuiuio canuntur. 128.I.
homeri laus 204.C
homeri hyperbolæ in laudibus hominum. 205.A.
homeri auctoritas ad probandam deorum prouidentiam. 231.E
homeri poëſis inter præcipuos codices. 284.B.
homeri ſtatua 352.G
homeri & Demoſthenis collatio, 352.K
homeri indecora quædam & inepta. 353.B
homeri patria ignoratur 353.C.
homeri de Parcis et fato teſtimoniũ. 366.f
homero cur à nonnullis fides habeatur. 120.A.
in Homero quid laudandum ſit 354.A
homeromaſtix 204.K.505.C
homerica carmina Charon unde calleat. 56.C.D.
homo bicolor 4.A
homo mundi cultor. 20.F. bulla. 58.D. ſocietatis amans. 192.F. dei ſimulacrum. 205.D. ex nihilo factus. 367.A.
homo ut in ſublime uolet 240.C
homo uolans, & ſuper aquas ambulans. 278.E.
hominis formatio neceſſaria erat. 20.B.C. Eius forma excellentiſſima. 20.K
hominis in opificio quid reprehẽderit Momus. 95.D
hominis uita longiſſima centum annos nõ excedens. 99.G
hominis tricipitis mira abſurditas. 104.C
hominis uafri ad fallẽdũ deſcriptio. 161.A
hoĩs eſt peccare, dei uerò corrigere. 184.k
hominis figuram cuilibet rei indẽs magus, & eo miniſtro utens. 276.H
hominis nefarij occurſus primo mane, infauſtus & ominoſus 291.C
hominis triſtis & cogitabundi mira deſcriptio. 364.K
hominem tribus duntaxat temporibus licet citra iudiciũ impune occidere. 148.A
homines ac ciuitates formicis comparatæ 242.I.K.
homines ad deorũ conuiuia admiſſi. 60.G
homines apum examini ſimiles. 57.G
Homines arborei 124.I.
Homines arborum folijs ſimiles 58.B
homines aurei 337.C.D
homines beati, perrari 380.K
homines dimidij ſtadij ſtatura. 126.K
homines dijs cõparati in laudando. 204.B
homines dij facti nulli ſunt niſi propter pulchritudinem. 369.G
homines ex duobus compoſiti, animo & corpore. 45.G
homines ex ſerpentinis dentibus nati. 271.K.
homines in Attica olerum more ex terra emerſi. 271.K
homines inſignis improbitatis 161.B
homines ipſi & nautæ & naues. 132.C
homines, omnis deorum gloria. 228.A
homines ſacrati ſeſe in feſtis uulnerãtes & uerberantes 351.F
homines ſe eſſe obliti, malè pereant. 57.F.
homines ſtupidi & craſſi magis mouẽtur oraculis. 161.k.
homines ſubereis pedibus ſuper mare decurrentes. 127.I.
hominum ætates inter ſe collatæ, plurimũ differunt. 18.D
hominum amore etiam deæ captæ. 369.K
hominum appellatio, præ Cynicis. 362.A
hominum exuſtorum nidor 130.E
hominum feliciſſimi. 375.C.D
hominum leuium ſtoliditas. 161.H.I.
Hominum mores haud facilè cognoſci. 252.F.
hominum naturæ familiare, calumniæ errore labi. 289.G
hominum primorum uita 193.G
hominum res omnes & omnia conſilia in cælo ſcribi, & deo nota eſſe. 567.A.B
hominum uanitas proponitur ac irridetur 54.K.
hominũ uita pompæ cuidam ſimilis. 55.H
hominibus tanquam iumentis abutentes diuites. 360.k
homicidæ relegatio 208.D
homicidij horror 167.K.148.D
honeſtas etiam hoſti amabilis. 355.I.
honeſtum melius eſt quàm quod ſit neceſſario. 193.F
honor parentibus deferendus 300.B
Honorem contemnere, magni animi eſt. 201.E.
Horæ cœli oſtiariæ. 60.F.230.H
Horarum indicia per aquam, & ſonitum, & ſolem. 278.H
Hormum ſaltare, quid 170.D
Hoſpitalitas deſcripta. 112.K. & dein.
Hoſpitalitatis mirum exemplum. 126.B.C 158.E.215.E.F.
Hoſpitum admiratio in alienis urbibus. 112.K.
Hoſpitũ receptores in ſacra ciuitate. 352.A
Hoſtem operibus & copijs iuuans, perinde eſt ac ſi ipſe patriã oppugnet. 244.I.

Hoſtem quatenus liceat occidere 148.B.C
Humana uita,miſerrima 238.H
Humana omnia ridicula et inſtabilia.240.D.379.H.
Humanitatis allectio 2.B.C.D.
Humanorum corporũ toſtorum ingratus nidor Ioui. 330.K
Humeri Herculis 378.I.
humor igni nutrimẽtum ſuppeditat. 301.b
Hyacinthus Socrati adamatus. 129.A
Hyacinthi amore captus Apollo. 26.E.369.K.
Hyacinthus formoſus 372.C
Hydamardia ciuitas 132.D
Hydra Lernea. 228.H.264.K
Hyemis inamœnitas. 335.G.336.A
Hyemis frigore febris Abderitica lenata. 113.H.
Hymnis meretrix. 323.G.324.B
Hymnorum nocturnorũ decantatio. 368.B
Hypata Theſſaliæ urbs 215.D
Hyperides aſſentator nulgi 355.H
Hyperæ quæ ſint. 33.I.K.ad marginem.
Hyperbole encomiaſtarum 115.E.F
Hyperboreorum ruditas. 290.G
Hypocriſis Stoicorum 149.C
Hypocritarum graphica deſcriptio. 332.F G.& ante & poſt.
Hyporchemata quæ dicerentur. 170.G
Hypſicratis Amiſeni hiſtorici ſenectus. 299.G.
Hyſpaſinis regis ſenectus 299.A

I

Iacobi Micylli fides in Luciano uertendo. 372.H.
Iactantia militaris 321.C.D.E
Iactantia crudelitatis puellis teneris ingrata. 324.A.B.& dein.
Iactantiæ ſtultus exitus 324.E
Iacula ſerpentes 301.I.
Iaculationis exercitatio 263.H
Ialemo frigidior,prouerb. 293.A
Iambi mordaces 290.D
Iambulus hiſtoricus mendax 122.D
Iani ac Vertumni capita 378.I.
Ianuæ aureæ ædis ſacræ 350.A
Icari filia dea. 200.G.358.B
Icari lapſus. 240.C.309.F
Icarium pelagus 365.C
Icaromenippus ut in cælũ ſublatus. 241.E & è cælo in terram reductus. 244.K
Iccus palæſtrites 119.C
Idæ montis tumultus 25.K.
Ideæ Socraticæ. 63.F.240.K.273.K.
Idiotæ,uulgi multitudo.266.C. eorum uita optima. 54.F.G
Idiotæ philoſophis compoſitiores & modeſtiores. 343.H.I.
Idomeneus Agamemnonis paraſitus.256.g
Ieiunium decem dierum 368.B
Ignis,Bacchi arma paterna 279.D
Ignis hominibus neceſſarius 21.C
Ignis,ſacrilegorum & parricidarũ ſupplicium. 328.D
Ignis amatorij uis.215.k.& dein.216.A.B
Igni homo ſe ultro conſecrãs gloriæ cupiditate. 325.E
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 12.I.
Igne mori,quidã glorioſum putabãt.326.a
Igne pire uolẽs ſpectante populo.327.I.K
Igne mors allata,ciuiſſima. 328.A.F
Ignorantia infimæ turbæ permiſta. 57.H
Ignorantia & error,quibus animi hominum excæcantur 58.F.G
Ignorantia quando culpãda uel nõ.144.I.K.145.B.C.
Ignorantia,pernicioſa res. 286.K.& dei.
Ignorantiã ſuam in morte teſtantes. 8.F.G
Ilienſis tragœdos conducẽs, prouerb. 70.A.291.F.
Illecebræ meretriciæ 319.D.E.
Illecebris omnibus peccatorũ reſiſtere difficile. 7.C
Illuſtrium uirorum conuictus quatenus appetendus. 78.D.E
Illuſtres in populo ſuo,ferè oĩbus noti.111.I
Imago anaſiæ amatori amplexata.207.K
Imago perfecta ex diuerſis conflata.198.C D.E.& dein.
Imago undequaque te uelut intuens.350.D
Imaginis imago reſeruata 108.G
Imagines defunctorum & umbræ.45.E.F
Imagines deorum ridiculæ 60.H.I.
Imagines magicæ 150.A
Imagines ac picturæ deũ referentes.163.C
Imagines admirandorum uirorum. 330.D
Imaginum exprimendarum finis. 200.H
Imaginum quarundam ac ſtatuarum mira. 274.C.D.E.
Imitandi hiſtoricis qui ſint 120.F
Immortalitas Chironi faſtidioſa. 48.K
Immortalitas animarum. 356.K
Immortalitas deorum an in felicitate ponenda. 223.D.E
Immortalitatis ſpes, mortis contemptũ generat. 326.I.
Immunditia contrahitur à conſpectu cadaueris mortui. 351.H
Imperatores longæui. 298.E
Imperatoris dies teſtamento relicti. 368.F
Imperium ut tuearis.157.B.ut quamoptimè adminiſtres 187.B
Imperij & potentiæ uotum. 307.A
Imperia etiam uilibus & contemptis hominibus contingunt. 371.B
Imperia tyrãnorũ quàm miſera.378.B.C.F
Imperitia audaces facit. 4.K
Impiorum irruptio in inſulam beatorum, & eorum duces. 129.G
Importunæ philoſophorum propoſitiones in conuiuijs. 344.D
Impoſsibilia animo concipientes, aliò traducendi. 103.I.K
Impoſtorum etiam ac latronum uita deſcripta. 160.I.
Impoſturæ delubrum 130.K
Imprecatio feſtiua 169.E
Imprecationes pauperum aduerſus diuites ſibi nullam æquam conuiuiorum ſocietatem facientes. 337.H.339.C
Improbitas impunita eſſe nõ debet. 140.A
Imprudentia, culpa temeritatis non uacat. 145.A.
Impudicarum mulierũ ſimulatio. 376.E.F
Impudentem rhetorem inſtituit. 269.I.K
Impudentia Cynicorum 62.F.G
Impudentia pro clypeo 270.B
Impudentia parta,ꝓdigẽda nõ eſſe.293.K
Imputator beneficij,grauiſsimus. 137.E.
In acie nouaculæ rem cõſtitutam eſſe, prouerb. 225.H
In aqua ſcribere,prouerb. 75.A
In ſuum ſinum inſpuere,prouerb. 85.F
Inachi fluuij mors 59.B
Inequalitas in uita pauperum ac diuitum. 337.B.C.
Inequalitatis rerum tollendæ ius ad Iouẽ pertinet. 337.k
Incantamentis an morbi ſedentur. 272.G
Incantationum mira uis.273.D.E.276.H.365.D.E.366.B.
Incantatio amatoria 318.C
Incantatorum pollicita 161.D
Incendiarium publicum non licet ſine authoritate legis occidere. 148.I.
Incendio amicum efferens amicus poſthabita uxore ac liberis. 214.H
Incredulitatis malum 268.E.F
Indi primum guſtato uino in furorem uerſi. 5.F.
Indi ut ſe in igne comburendos componant. 328.F
Indorum ſaltatio 170.G
Indorum clades 279.F
Indorum etiam quidã ſtulti & uecordes. 318.E.
Indorum ſapientes. Vide Brachmanes & Gymnoſophiſtæ.
Indicta cauſſa nemo damnandus. 287.I.
Indigentia quid ſit 359.K
Indoctum quẽdam,qui coẽmptione librorum doctrinæ famam aucupabatur, irridet. 283.C.D.& dein per tot.
Indoles maſcula,& indoles ſeruilis.289.C
Indormire libellis pro oraculo. 166.K
Inebriari non debent meretrices quæ uiros captant. 319.E
Inedia morientes, ad ſeptimum ferè diem ſufficiunt. 117.B
Inedia uitã finiens quidã. 299.B.C.D.G.
Iuexercitata corpora parũ firma. 265.A.
Infamandorũ amorũ mos Athenis. 317.K
Infamiæ indignatione inedia mors accita. 299.B.
Infans in curiam illatus,arridendo iudicibus miſerationẽ patri ſuo meretur.209.b

Infantia Timoclis deorum propugnatoris 229.E.F.
Infantuli mortui, uuæ immaturæ: ſenes, uuæ paſſæ. 72.G.H
Infelicitas, ſtultitiæ & iniquitatis ac oris indomiti finis. 294.C
Inferijs ac libationibus umbræ defunctorum paſcuntur. 266.H
Inferi omnino aliter habent quàm ſuperi. 74.D.
Inferorũ deſcriptio. 46.H.I.53.A.130.E. 266.C.D.& dein.
Inferorum æqualitas. 48.K
Inferorum ſupplicia tollit. 224.G
Inferorum cibus. 72.A
Inferorũ expugnatio ab Hercule. 379.I.K
ex Inferis perpauci ad ſuperos reuerſi. 266.E.F.
Inferni os apertum. 275.A.
Infirmitatis immutatio. 210.C
Infortunijs in noſtris, etiam uicinorũ calamitatem reſpicere debemus. 58.B
Ingenij ſpecimen ubi dandum. 110.I.
Ingenium uaferrimum. 161.C
Ingratitudinis actio ĩ quos cõpetat. 154.I.
Ingurgitationis immodicæ malum. 338.C
Inimici tollendi ratio aſtuta. 144.I.
Initiatio puerorum ne ſeuera ſit. 2.G.2.H.
Initiatiões Alexandri pſeudomãtis. 165.F
Iniuriæ tolerantia ſimulata. 167.H
Innocentes punire, res duriſsima. 158.D
Innoteſcendi ratio. 107.C.110.B.C. uel per ſcelera. 328.B
Ino Bacchi nutrix. 35.E
Inopia quoquo modo depellenda. 293.K
Inopia quid ſit. 359.K
Inſania interdum ad tẽpus latet. 152.I. ſubinde recurrit. 156.F
Inſaniæ procliuiora ſunt fœminarum corpora quàm uirorum. 156.A
Inſaniẽdum cũ inſanientibus. 166.F.288.G
Inſanorum grauis curatio. 154.D.B
Inſciens, non bene meretur. 145.B
Inſepultorum cadauerum umbras Charon non tranſuehit. 374.D
Inſidiæ in aulis Regum. 238.D.E
Inſidijs certare, imbecillitatis argumẽtum. 287.K.
Inſolentia conuiuiorum 79.D
Inſolentia uerborum uitanda. 178.K
Inſomniorum ratio. 234.G.H.I.
Inſomnium, ſomni comes. 245.G
Inſtabilia omnia & ruinoſa apud homines. 379.H
Inſtrumenta artificem non faciũt. 284.I.K
Inſtrumẽta nemo parat quorum nullus ſibi futurus ſit uſus. 285.B
Inſula in trophæum in capite ceti ſuſpenſa. 227.C.D
Inſula quædam caſeus maximus. 227.H
Inſulæ mirabiles, quæ noctu, non interdiu uidentur. 223.C
Inſulæ uice triremium. 226.K
Inſularum ingens clades. 227.C
Inſulares, rudiores. 294.H.367.H
Intemperantiæ reprehenſio. 6.I.
Intemperantia philoſophorum. 91.G
Intempeſtiuorum amatores. 8.G
Inter bonos bene agier. 238.H
Interpretes oraculorum. 167.A
p interpretẽ uerba facere difficile. 229.I
Inuiſibilis ut fias, ipſe omnia uidens. 238.K
Inuitationes ad bibendum quales eſſe debeant. 336.I
Io in uaccam mutata. 22.C.34.I.K
ex Ioannis euangeliſtæ primo capite uelut decerpta quædam. 366.C.D.E
Ioci Ionici. 81.H
Ioẽſſa meretrix. 322.G
Iolai inſtitutum. 258.B
Ion Stoicus. 272.D
Ion philoſophus Platonicus. 340.H
Ionicæ uocis puritas. 199.K
Ionicæ ſtructuræ. 350.A
Ionopolis olim Aboni murus. 168.B
Iophon Sophoclis filius patri ingratus. 299.I.
Ira effundenda, ſiqua aduerſus amicũ concepta ſit. 289.C
Iræ amatorum. 320.D
Ira meretricis aduerſus amatorem. 317.H
Iræ ac cõtentionis malum in inſanis. 156.F
Ira ſenum, impotens. 156.C
Iracundia mulierum. 156.A.314.E
Iſidorus Characenus hiſtoricus. 299.A
Iſis nauis. 304.F
Iſis quæ fuerit. 22.D
Iſidis capillos Mẽphitæ pro miraculo oſtendunt. 285.A
Iſmeniæ tibiæ ſeptem talentis emptæ. 283.I
Iſmenodora tibicina. 319.I
Iſmenodori mors. 49.B
Iſocrates nugator. 270.B. Eius ignauia. 256.A. ſenectus. 299.H.
Iſtæus grammaticus. 340.H
Iuba, equorum ornamentum. 361.D
Iucundum quid ſit. 49.A
Iucundiſsimæ res inter mortales. 171.C
Iudæorum quoſdam ritus imitati Barbari. 345.F.
Iudices apud Atheniẽſes iureiurando adigebantur pari benignitate & reum & actorem audire. 287.H
Iudices inferorum. 374.G
Iudiciarij fori incommoda. 375.G.H
Iudicũ electorum ſententiæ ſtandum. 153.F
Iudicium Minois de Alexandro magno Hannibale & Scipione. 42.G
Iudicio calumnioſo liberatus gratias egit imperatori quòd male & iniuſtè indicaſſet. 89.A
Iudicia apud Rhadamanthum. 228.C
Iudiciorũ iniquitas unde fuerit olim. 246.d
Iumenta etiã ad inferos trajciuntur. 75.B
Iunioribus concionandi poteſtas non erat Athenis. 229.C
Iuno Iouis uxor, germana eiuſdem. 60.B. ubi educata. 310.I.
Iuno Aſſyria. 345.I.
Iunonis cum Ioue expoſtulatio de Ganymede. 23.A.B.& dein.
Iunonis & Latonæ contentio de liberis. 27.A.
Iunonis faſtus. 27.D
Iunonis pollicita Paridi. 29.H.371.B
Iunonis zelotypia. 35.G.H.225.H
Iunonis ſimulacrum. 350.B.C
Iunonis benignitas in piſces. 351.D
Iunonis turpia. 366.C
Iunonis epitheton iucundiſsimum. 370.C
Iunoni ut ſacrificetur. 351.B
Iunoni minatur Iupiter. 369.I.
Iupiter iuuenis ardens ac feruidus, ſenex torpidus ac frigens. 21.H
Iupiter attonſus. 21.K
Iupiter amaſiarum ſuarum nulli gratus. 22.A.B.
Iupiter amori ſuccumbens. 23.I.
Iupiter quõdam magis frugi quàm poſtea. 25.D.E.
Iupiter cur de forma inter deas arbiter eſſe noluerit. 28.E
Iupiter in aurum conuerſus. 36.B.236.A. in Taurum. 37.B.
Iupiter ad iracundiam propenſus. 55.A
Iupiter ut clàm educatus. 60.A.B
Iupiter apud Cretenſes & natus & ſepultus. 12.C.60.H.172.F.227.D.E.232.D.271.K.
Iupiter Homericus nunc has nunc illas regiones reſpicit. 120.G
Iupiter ut à patrijs dẽtibus ſeruatus 169.I.
Iupiter an fato ſuccumbat. 222.I.
Iupiter tragœdus. 223.E.F.G.& dein per tot.
Iupiter in philoſophũ effiguratus. 227.G
Iupiter in uotis mortalium nonnunquam heſitans. 244.A
Iupiter Olympicus præſtantiſsimum opus. 326.B.
Iupiter omnia nouit. 339.E
Iupiter qui putandus ſit. 366.B
Iouis cognomina uaria. 21.F
Iouis cum Alcmena concubitus. 25.C.& dein.
Iouis iactantia irriſa. 30.E.222.K.227.C
Iouis formido. 30.G.225.H.379.E.350.B
Iouis amores. 60.B
Iouis regia. 60.F
Iouis tabulæ. 78.K
in Iouis ædes uenire, prouerb. 79.C.
Iouis fulmen à Cyniſco contemptũ. 224.D
Iouis impotentia. 229.B. neceſsitas ac calamitas. 231.F.245.G.H.I.
Iouis catena. 232.E
Iouis uox grauis, et uultus titanicus 243.

Iouis ridiculæ queſtiones. 243.G.H. Eiuſdem zelus pro honore dijs alijs impenſo. ibid.
Iouis munera & occupationes. 244.A
iouis iniquitas aut cæcitas in diſtributione bonorum ac malorum hominibus 334.h
iouis & Iunonis ſimulacra aurea. 350.B.
iouis aſpectus noxius in piſces. 351.D
iouis ignominioſa. 358.C.D
iouis poteſtas eleuatur ac ridetur. 365.e.f.
iouis filij, Hercules, Dioſcuri, & Helena. 369.F.
iouis ſeueritas & acerbitas, & rurſus manſuetudo & blanditiæ. 369.I.
ioui conuicia iactat Timon. 11.F.G
ioui ut ſacrificetur. 351.B
iouialia feſta. 12.C
iuramentum Græci hominis, & item Scythæ. 207.E
iuramenta amatorum meretricibus facta, uana. 319.H. & contrà 322.D.
iuramẽtum per quem fieri debeat. 366.C
iuſiurandum Pythagoricorũ per quatuor. 61.I.
iuſiurandum commentarijs inſerere, inurbanum. 215.I.
iuſiurandum Scytharum. 211.D
iuſtitia cur tam tardè in quibuſdam adminiſtretur. 246.A
iuſtitiæ penſum æqualitas. 287.G
iuſtorum & iniuſtorum remunerator deus 366.E.
Iuuenis immeriti pudor periclitatus 289.F
iuuenem eſſe, imperfectum quid. 350.G
iuuenes exemplo Luciani ad uirtutẽ contendant. 3.D
iuuenes periculi minus cogitantes. 143.A
iuuenes ut primũ inſtituerẽtur apud Athenienſes. 262.E
iuuenes rudiores, ſenes facundiores 280.G
iuuenum morbi, unde. 156.C
ixion. 23.K.24.A.60.G.339.G

K

καθίζειν & καθίζεσθαι differunt. 364.B.C
κηρύττω. 365.A
κεκμαίρειν. 180.C
καταλαλεῖν, & καταλαλεῖσθαι differunt. 564.C.
κάμμα quid. 180.B
κῆπος tonſuræ genus. 180.C

L

Labia formoſæ mulieris. 198.H.199.A
Labor, omnibus malorum cauſa. 314.C
Labor ualidos facit. 15.C
Labores ut magis tolerari poßint. 263.F
Laborum intolerantes diuites ac molles. 361.G.
ex Laboribus bona germinant. 268.K
Labyrinthus, qui et Diphilus philoſophus 340.G.
Labyrinthorum philoſophicorum errores ut extricandi. 98.K. & dein.
Lac gallinaceum emulgere, prouerb. 79.A
Lacteus orbis inhabitatus. 124.A
Lacteum pelagus. 127.H
Lacedæmonij molles. 38.B
Lacedæmoniorum caryatiſſatio. 170.B
Lacedæmoniorum tibia in bello. ibid.
Lacedæmoniorum exercitatio. 265.F
Lacerna Antiſthenis. 332.I.
Lacerum pãniculum facere, prouerb. 83.F
Lachanopteri. 123.G
Lachrymæ in crimen uocatæ. 288.I.
Lachrymæ meretricum. 325.A
Lachrymæ traijcientium ad inferos. 74.K
Lachrymoſa oratio à Democrito riſu excepta. 316.D
Lacon, uerbero. 242.F
Laconum ſaltatio. 170.C
Lacus ſacer miros piſces producens. 351.C
Lætitia iudicium impediens. 136.C
Lais uxor Diogenis. 129.B
Laij fatum. 224.B
Lampichus Geloorum tyrannus. 41.C
Lãpis amore meretricis ſe cõficiens. 49.H
Laomedontis periurium in Neptunum & Apollinem. 59.K
Laomedonti dicto audiẽs Neptunus. 223.F
Lapilli precioſi uarij. 350.C.D
Lapis in honorẽ eius qui in eo ſediſſet, tãquam deus cultus. 187.I.
Lapis Lacænus, Phrygius, nomas. 278.d.e.
Lapidum inũctorum aut coronatorũ adorandorum ſuperſtitio. 164.H
Lapidibus obruuntur mortui Galli. 351.H
Lapideus amictus. 66.A
Lapicidinæ Dionyſiacæ. 83.B
Lapitharum & Centaurorum conuiuium 345.A.
Lari piſcis uoracitas. 77.C
Larua ſaltatorum quàm pulchra. 171.I.
Laſciuia mira mulieris Luciũ aſinum adamantis. 221.E.F
Lateres aureos Pythio dicat Cyrus. 56.I.
λάθε βιώσας. 51.D
Latonæ liberorum uituperatio ac cõmendatio. 27.B
Latonæ puerperium. 35.G.H.165.G
Latona Euagoræ uxor. 205.C
Latratum canis non ferunt manes. 275.G
Latrociniorum præda ad quos magis redeat. 146.E
Latronis inſignis deſcriptio. 160.K
Latronibus conuerſatus Lucianus aſinus. 217.B.C.G.H.I.K.
Laurus, fugitiua Veneris. 189.I.
Laurus Heſiodi. 353.F
Laudantes quibus utãtur coloribus ac ornamentis. 205.K.204.D.F
Laudatores nimij, adulatores. 201.F
Laus ut parari poßit 110.F. quæ ſit. 203.K
Laus quatenus in hiſtoriam cadat. 115.A
Laudes non omnibus grate. 115.E
Laudes falſæ ac fictæ Alexandro magno ingratæ. 115.F
Laudes & reprehenſiones hiſtorici quales eſſe debeant. 121.H
Laudes quatenus ferendæ. 201.G
Laudes nõ agnoſcere, moderati animi argumentum. 203.H
Laudibus indigni, quibus cõparãdi. 201.H
Leæna meretrix citthariſtria. 318.E
Lechæus portus. 373.C. ad marginem.
Lecithopolis. 280.B
Lectio auctorum qualis eſſe debeat. 283.E
Lecticarij ſerui tanquam iumenta lecticas in ceruicibus portant. 360.K
Lectores publici philoſophi quantum ſtipendium quotannis acciperent. 181.A
Lectus tyrãni in teſtimonium aduerſus illum productus. 75.K
Lectuli aurei & eburnei ſomnum ſuauiorem non præbent. 360.I.
Ledæ filijs inuidet Mercurius. 32.G.H
Legatum oneroſum, ac ſumptus plurimi, ab amico hilariter acceptum. 209.A
Lemniades crudeles. 324.C
Lemniorum erga Vulcanum pietas. 60.C
Lenarum lachrymæ. 365.H
Leo chordula uinctus circunductus. 82.C
Leonis ornamentum barba. 361.D
ſub Leonis pelle ſimiam circũferre. 272.C
Leoni amicum eripiẽs amicus, à leone occiditur. 212.A
ex Leone remedia ad morbum. 272.F
Leones etiam domat Cupido. 26.A
Leones ceruis ueloctores. 272.G
Leones duo uiui ĩ Danubiũ mißi. 166.H.I.
Leones, ſoli expleri uolunt. 339.B
Leones cicures. 351.A
Leonibus committebantur noxij. 288.I.
Leotrophides qui fuerit. 119.B. ad marg.
Leſbia fabula. 284.H
Leſbiæ mulieres. 318.F
λεσβιάζειν & φοινικίζειν. 290.B
Leſbonax Mitylenæus ſpectaculis gaudebat. 174.G
Lethe fluuius. 266.F
Lethifera non in omni quantitate occidunt. 101.H
Leucas petra. 367.F
λευκώλενος dicta Iuno. 370.C
Leuibus non immorãdum in hiſtoria. 118.B
Leuitatis ſimilia. 103.A
Lex cogitationes non punit aut uoluntates, ſed facta. 138.A
Lex Iſthmiorum. 373.G
Lex neceßitati poſthabenda. 129.D
Lex nõ facilè hominẽ iubet occidi. 148.D
Lex non niſi improbis minatur. 140.B
Lex recipienda excutitur, recepta obligat. 148.K
Leges Athenienſium publicè propoſitæ. 262.F.
Leges, certæ ac ratæ eſſe debent. 153.B
Leges contraria poetis præcipiunt. 52.A

Leges

Leges conuiuales. 336.H.I.K
Leges paucis facinoribus præmia proponunt. 239.I.
Leges ſaturnales. 335.K. & dein per tot.
Leges ſuperuacaneæ ut dici poſſint. 187.E.
Legum interpretatio quatenus admittenda. 147.D.E.F.
Legiſlator in legem committens, legis pœnam ſubit. 85.A.B.
Libelli elephantini & duplices. 373.H
Libelli petentium oracula obſignati, ut reſignarentur, & rurſum clauderentur ab Alex. pſeud. 163.D
Libellus triceps. 333.I.
Libellulos in conuiuio nuptiali legens philoſophus. 342.A
Liber qui uerè ſit. 285.K
Liberi patris ſeu Dionyſii comitat⁹ 347.f
Liberi, uirtutis ergò, ſi nos impediãt, relinquendi. 93.I
liberos alere, meretrici grauiſſimũ. 316.H
Libertas hiſtorici. 119.F
Libertatis uoluptas omniũ maxima. 78.B. 136.D.260.K.356.K.357.C.378.C
Libertas uitæ Cynicæ. 361.K
Libertatis indicia. 333.I.K.334.C
Libri ab inimico editi combuſtio, tanquam ipſius auctoris. 266.G
Libri geſtatio in manibus, quid ſecum habeat incommodi. 285.D
Libri Herodoti, Muſarum nominibus inſcripti. 107.C
Libri ornatus. 284.C
Libri pulcherrimè foris ornati, intus nefanda continentes. 83.I
Libri quatenus tractandi ac tenẽdi. 343.b
Libri ſtudioſo comparandi. 283.G
Librorum copiam ingentem ex Athenis Sylla in Italiam auexit. 283.G
Librorum cura apud eruditos qualis ſit. 286.F.
Librorum emptione ſola non paratur doctrina. 283.D.E. & dein.
Librorum lectio ad quid ſit utilis. 329.B
Librorum ornatu homo non fit doctior. 285.B.
Librorum recitationis contentio. 369.A
Libros pulchros ac doctos attrectare ineruditi non deberent. 285.D
ex Libris ueterum duo maximè petenda. 285.C.
Libido cum uiribus non ſeneſcit. 146.C
Libidinis moleſtiæ. 360.I.
Liburni. 288.I.K
Libyes aſtrologiæ ſtudioſi. 182.I.
Libyæ pars ardore Solis exuſta, quæ animantia gignat. 301.I.
Licentia comicorum apud Athenienſes. 262.H.
Lignei pedes. 284.A
Lignis è portu baiulandis uictum parat amicus amico. 214.D
Limo uultum ſuum oblinens peregrinus. 327.E.
limæ uſus in carcere apud captiuos. 210.g
Lingua draconis aſſimilata. 162.D
Lingua non tam expendenda quid dicat, quàm quid animus ſentiat. 89.B
Linguæ ignoratio hoſpitibus & peregrinis grauis ac moleſta. 121.I.
Linguæ uitia. 270.K
Linguæ ſtrenuæ etiam manus reſpondeat. 277.H.
Linguæ cum auribus cognatio. 280.H
Linguæ cum ea abutente proſopopœia. 193.B.C.
Literæ à quo inuentæ, & earum poteſtas. 10.B.C.
Literæ adoleſcentis amatoris ad philoſophos redacti, ad amaſiam derelictam. 321.H.I.
Literæ à mulieribus conſcriptæ oſtentãdæ. 270.H.
Literæ latori ſuo pernicioſæ. 85.A
Literarũ obſignatarum reſignatio aſtutiſſima. 163.F.G
Literarum ſtudioſi nõnunquam ocia Muſis permittunt. 332.C
Literarum ſtudio inſeneſcentes, pudore tenentur ne pedem referant. 104.G
Literatorum hominum conuiuio nuptiali adhibitorum ſcandalum. 340.H.I.K. & dein.
Literatorum uirorum mercede conductorum apud diuites calamitas. 76.C.D. & dein.
Literas ſcribere uulgò omnes norũt. 269.h
Liuidus color. 332.G
λοβὸς, extrema pars hepatis. 180.D
Locus damnatorum. 130.E
Longæuorũ catalogus. 297.I.K. & dein.
Longi ſaltatoris irriſio. 175.D
Longum ſaluere, ac ualere. 87.F
Loquela miro modo per effictum caput draconis formata. 164.D.E
Loqui diſcendum, non tacere, niſi mutis. 61.H.
Lotio mortuorum, uana. 266.I.
Lotos ſociorum Vlyſſis. 78.C
Lotophagi. 169.B
Lucerna in teſtimonium adducta. 75.K
Lucernam olentes orationes Demoſthenis 355.I.
Lucernarũ urbs. 125.E. earum mirũ ibi. F.
Luciani res uide fol. 1.D.E.3.D.F.G.4.C. 66.B.E.67.G.68.A.D.E.I.K.84.D.E. 85.E.86.d.e.H.I.88.H.91.K.107.L.108. b.c.d.111.K.124.B.117.G.122.E.F.167. F.G.H.K.196.f.197.F.202.K.216.I.218 G.221.K.250. G.281.H.I.290.E.F.307. D.E.308.B.316.K.330.A.345.K.352.c
Lucta puerorum Athenienſium. 259.D.B
Lucta in arena & cœno. 263.I.
Luctus orbitatis ut leuandus. 286.B.C
Luctus conſideratio. 266.C.D. & dein per tot.
Ludi funebres. 267.G
Ludi publici Græcorũ famæ illuſtrium uirorum propagandæ commodi. 107.B
Ludis contracta febris. 113.H
Luminis abſentia per noctẽ pericula maiora ſunt. 345.B
Luna, habitabilis fingitur. 123.E.140.I.
Luna de cælo detracta uarias formas induens. 373.E.G
Lunæ amor erga Endymionem. 25.F.G
Lunæ mira defectio. 124.B
Lunæ filiã Rutilianus ſe ducere arbitratus. 165.C
Lunæ & Alexandri amores. 165.G
Lunæ lumen ab ipſa non eſſe, unde cõpertum. 182.F
Lunæ querela de philoſophis. 143.A
Lunæ labor. 245.B
ſuper Lunã requieuit Icaromenippus defatigatus. 141.F
Lunam è cælo detrahens homo. 273.E.G
Lunarium ac Solarium hominũ belli cauſa &c. 123.F.124.F.G.H.
Lunaticos curans Syrus quidam. 273.K
Lupi piſcis auiditas. 81.A
Lupi ſolitarij. 339.B
Lurcones perſtringit. 360.G
Luſciniarum & hirundinũ cantus. 365.D
Luſus alearũ quàm damnoſus ſæpe. 334.I.
Lutum in Cupidinem effigatum, continuò uolans. 373.G
Luti & arenæ uſus in gymnaſiis. 259.E. & dein.
lux ac dies pauperibus in opere anteuertenda. 233.H.I.
Lux incomprehenſibilis. 366.B
Lucem putant ficta miracula refugiunt. 162.K.163.A.
Lucifer etiam habitatus. 123.F
Luxurioſis odioſus cultus bonis uiris maximè conueniens. 361.F
Luxus uitium. 359.K
Luxus quàm difficilè paretur. 360.H
Lycambæ filia. 288.F
Lycambes perfidus. 290.E
Lychnis lapis miræ uirtutis. 350.D
Lychnus fictilis Epicteti ingẽti precio uenditus. 284.K
Lychniſci piſces. 130.F
Lycoris mons. 21.I.
Lycurgus legiſlator. 128.K.183.K.256.B 265.H.I.300.A.
Lyde meretrix. 323.D
Lydij toni uis. 325.C
Lypaës quid ſit. 292.B
Lyra meretrix. 319.C
Lyra Orphei quæ intelligatur 182.K. eius lyræ mirum. 284.H.
Lyra Polyphemi. 33.A
Lyſimachus poeta comicus. 10.B

lyſimachi Macedonū regis ſenectus.298.h

M

in Macedonia innoteſcere cupiens Lucianus. 107.I.K
Macētes Lonchates & Arſacomas, amici Scythæ. 212.B
Macētis opulenta mulier à magis illuſa. 161.F.
Machlei Indi. 279.H
Macrobiorū catalogus.297.I.K.& dein. per tot.
Manadū ululatus aduerſus Indos. 279.E
Maga in auem ſe conuertens. 216.H
Magarū mulierum amores uitandi. 215.H
Magiæ cōſideratio.172.E.F.& dein per tot.173.E.F.276.G.
Magicæ ſtudioſi. 298.B
Magi ars eleuata. 188.A
Magi inuiſi.150.D. longæui.298.B.
Magicorum ſuperſtitio. 52.E.53.E.215.G.
Magicorum pollicita. 162.D.
de Magorum artibus commētarij. 163.H
Magorum pœna. 221.K
Magidium meretrix. 322.I
Magiſtratuū nō nominandorū lex.178.C.
Magnatum amicitiæ inſidijs obnoxiæ. 288.D.
Magnatibus ac principibus etiā ſuas eſſe moleſtias. 374.G
Magnitudo ac moles artē penſans.226.K
Mala granata terdecies anno ferentia. 128.G.
Mala tempore matureſcunt. 145.K
Malarum pictor Polygnotus. 198.G
Maledicentia, ſophiſtarum arx. 332.C
Maledicentiæ impunitas.329.E.ultio ibid.
Mala humanæ uitæ plurima ex calumnijs oriuntur. 289.E
Malorum omnium fons, plus habendi cupiditas. 361.E
Malorum prædictores ingrati. 368.C
Malæ tractationis actio. 250.D
Male conſulta, bene uertentia, numini imputanda. 150.K
Malefactorum conatus ſimplex punitur. 344.G.
Malefactoribus metus proponēdus. 158.A
Malè ominantium odium. 367.I.
malorum pœnæ apud inferos. 266.G.H.
Malorum proſperitas, bonorū calamitas. 336.B.
Malos Iupiter non ulciſcitur. 22.K
Malus nauis germinans. 131.H
Mali arundinei. 131.D
Malli oracula. 164.G
Maluæ folia in delicijs. 81.F.Eius uenenū. 124.A.flagella.130.B.333.K
Maluæ radix adoranda. 130.C
Mancipij deterrimi deſcriptio. 333.D
Mandata quibus impune nō pareas.255.B
Mandrabuli more negociū pcedens. 80.F
Mandragoræ uis. 285.I.355.D
Mangus Celer Bubalus, latrones. 167.D
Manus nō minus ſtrenua debet eſſe, quàm lingua. 377.H
Manus mulieris formoſæ. 198.E
Manum ſibi oſculandam traditam Lucianus mordicus apprehendit. 167.H
Marci imperatoris cum Marcomannis & Quadis bellum. 166.H
Mare altiſsimè glaciatum. 127.G
Mare inhoſpitum cur dictum. 206.A
Mare lacteum. 127.H
Mare cōſcenſuri quid conſiderare debeāt. 95.A.
Maris moleſtia. 112.H.209.G.374.I.
Maris pacati ac tranquilli amœnitas ad nauigandum inuitat. 295.K
Maritimis locis bene habentibus, etiam interiora bene habent. 372.K
Maritus adulterij uxoris ſuæ conſcius, ac ſilens. 26.K
Maritus adulteræ cum illa à mœcho occiſus. 208.C
Marito orba uxor, filiā ad meretricium quæſtū, ut ex eo uiuat, inſtruit. 319.B.C
Maritorum illuſiones ab uxoribus 376.G
Maniū æqua conditio eſt.44.I.uide Anima, Spiritus, Vmbræ.
Mano Arabum rex. 299.C
Mars muliebris. 193.B
mars uulneratus. 231.G
Mars & Venus Vulcani retibus illigati. 27.E.183.G.H.190.A.365.H.I.
Marſyas et Olympus muſici obſcuri. 110.E
Marſyæ temeritas. 313.H
Mares execti. 191.F
Maſæas Mauritanus eques. 118.B
Maſculæ nuptiæ. 124.H
Maſculæ prolis fauor. 195.D.E.316.H.
Maſcula uenus infamis. 224.F
Maſculum ſcortum. 161.D
Maſculus amor. 191.E.193.C.F.
Maſiniſſæ ſenectus. 299.B
Maſtera Leucanoris regis uxor. 213.D
Matæogenes & Plutocles præfecti Somni. 130.K.
Mater cum puero paruulo ab auo materno in mare abiecta. 36.A.F
Mater, filiæ lena. 319.A.B.C
Mater ſua à Nerone occiſa. 373.I.
matris dolor ſanguine filij cōſpecto.344.I
Matrem ſuam alendam legat amicus moriens amico ſuperſtiti. 209.A.B
Matres filios impotentius amant. 145.E
Matrum exempla maximè filiæ ſequūtur. 376.E.
Mauſoli ſepultura. 48.D.E
Mazæa Leucanoris filia ut nuptui ſit tradita. 212.B
Mechanicorum laus. 277.F.H
Medea ex ſomnio in amorem Iaſonis exarſit. 104.A
Medeæ ſcelere flagrantis pictura.297.G
Medi ægrè pedites incedunt. 49.H
Medias, homo ſceleſtus. 224.F
Medicæ artis excellentia. 155.C.H
Medicus ueneniarius ingratus. 150.C.D
Medicus quid primum in ægroto conſideret.152.E.F.156.B.
Medicus an cogatur mederi cuiuis. 155.D
Medici familiare eſſe ac proprium hiſtoriam ſcribere, colligens quidam. 116.B
Medici aduerſus phreneticum inſanientem aſtutia. 342.D
Medici mira prudentia in amore adoleſcentis celato deprehendendo, & remedio illi inueniendo. 347.H.I.
Medici officium. 154.D
Medico res ut eſt aperienda. 315.B
Medici qui uerè utiles. 277.G
Medici ſerpentium naturas noſſe debent. 302.E.
Medicorum priuilegia. 155.D
Medicorum imperitorum cōſuetudo circa inſtrumenta ſua. 286.F.G
Mediocris uitæ homines quales ſint apud inferos. 266.H
Mediocritas in diuitijs ſeruanda. 13.D
Mediterraneorum hominum tranquillitas. 375.C.D.
Meduſæ fabula. 36.H.197.G.297.C.pictura.ibid.E.
Megabyzus. 13.K.
Megacles. ibid.
Megapenthes Lacydæ filius tyrannus. 71.K.
Megilla maſcula libidine mulier.318.E.F.
Mel emungentes. 125.A
Mel atticum. 306.F
Melancholiæ uis. 331.A
Meliſſa meretrix. 317.I.
Memnonis Aegyptij mirum. 276.F
Memnonis fabula. 209.I.
Memor compotor odibilis. 340.B
Memoria præteritorum maximè cruciātur tyranni apud inferos. 76.B.C
Memoria nominis aulicis nōnunquam redimenda. 78.F
Memoria nonnunquam odioſa. 368.D
Memoria uirorum bonorum ad quid utilis. 205.H
Mendacium principio ſtatim non admittendum. 104.B.C
Mendacia hiſtorijs admixta, pernicioſiſſima. 115.H.117.F
Mendacia ſe ſcribere fatetur Lucianus. 122.F.
Mendacium punitio apud inferos. 150.G
Mendaces multi ſcriptores. 271.G.H
Mentiri, non ſemper damnandum. ibid.
Menelai femora qualia fuerint. 198.H
Menelai regia. 294.H.367.H.372.D
Menelao Helena adiudicata. 30.B.371.A
Menippus canis. 37.H.Herculis habitu. 52.F.251.A.331.I.

Menius Solaris. 124.G
Mentis adamantinæ uiri. 163.A
Menſa nouißima antiquorum. 344.C
Menſæ communitas. 192.F
Menſarũ & propinationum memoria lachrymas excitans. 117.I.K.
Menſariorum iudicium. 115.C
Menſes ex curſu lunæ inſtituti. 182.G
Menſibus non fluentibus mulier impuratur. 179.C
Menſis meſori. 367.G
Mercatorum incommoda. 375.G
Mercedis pactæ exigẽdæ difficultas. 83.D
Mercedis omnis acceptio damnanda non eſt. 86.D
Mercede ſeruientium calamitas. 76.C.D. & dein.
Mercenarij non omnes miſeri. 84.D.
Mercenarij omnes ſumus. 86.G
Mercurij miſeriæ ac labores. 31.F.G
Mercurius in canẽ transformatus. 34.K
Mercurius commune mancipium Iouis & Plutonis. 72.A
Mercurius eloquentiæ præſes. 84.H. inferorum legatus. 84.K
Mercurius multilinguem ſe negat. 227.B
Mercurius, fur. 24.C.D. 72.K. 238.K.L. Logius. 290.B. communis. 305.c. quæſtuoſus. 305.K. ueterator & improbus. 365.H. Cadmi amore captus. 369.K
Mercurij alæ ac uirga. 24.E
Mercurij apud ſuperos ſtudium. 71.K
Mercuriales imagunculæ duplices. 232.B
Meiẽs ſub omnium oculis etiam ante fœminas philoſophus Cynicus. 343.I.
Meretrix liberali ingenio & modeſto. 319. I.K. & dein.
Meretrix à duobus amatoribus zelotypis deprehenſa. 321.B
Meretrix, meretricia nouit adminiſtrare. 322.C.
Meretricis typus. 66.I.
Meretricẽ Aſpaſiam Socrates audire dedignatus non eſt. 171.E
Meretrices inuicem à ſe amatores abſtrahunt. 316.E
Meretrices mendicæ & inopes. 317.G
Meretricum ornatus. 295.D
Meretricum precium, earúmque quæſtus. 319.C.D.
Meretricia norago. 207.H.I.
Meretricij dialogi. 316.E.F. & dein p tot.
Meretricij aſtus. 207.F.G
Merion ſaltator. 269.K
Meri uis in conuiuijs. 340.D
Meſori menſis. 367.G
Metalla aqua macerata. 125.B
Metamorphoſes mirandæ. 365.D
μιχ[illegible] uiris magis conuenit quàm fœminis. 363.A
Micyllus ſutor ad Clotho properãs. 74.A
Midas quidã uiticola à uipera morſus incantatione Chaldæi cuiuſdam leuatus. 273.A.B.
miles amator è militia reuerſus ut ab amica acceptus. 320.H.I. & dein.
Militis glorioſa iactantia apud amicã nimis, eam abalienat. 323.G.H. & dein.
Militares amores quid afferant. 325.D
Miliarium, lebes furnarius. 180.E
Milo Crotoniata. 56.B
Mimi tragici inepti. 69.B.D
Mineruam cur non adeat Cupido. 28.A.B
Mineruæ pollicita Paridi. 29.I.
Minerua Athena etiam dicta. 60.H
Mineruæ cur non ſacrificaret Demonax. 185.C.D.
Minerua Martem uulnerans. 231.G
Mineruæ pictura. 297.B
Mineruæ exiſtimatio eleuata. 365.I.K. & dein.
Mineruæ munus. 370.A
Minimis ac paucißimis egere, perfectiorum ac præſtantiorum eſt. 361.A.B
Miniſtri ſaturnaliorum munerum delatores quid mercedis capere poßint. 336.F
Miniſtri tyrãnorum ſimilibus pœnis mulctantur. 380.I.
Minois iudiciũ de Alexandro magno, Scipione, ac Annibale. 43.E
Minois tribunal. 53.B. 224.H
Minos in gratiam etiam aliquando iudicat. 53.E
Minos cur Iouis filius putatus. 183.E.F
Minos Cretenſium legum lator. 265.I.
Minos & Rhadamanthus Plutonis præfecti. 266.G
Minous menſis. 128.G
Minotauro ſimiles homines. 132.A
Miraculi nouitate quàm rapiantur homines. 162.I.K.
Miſanthropi decreta. 15.I.K
Miſeri omnia facilè tolerant. 361.H
Miſtho Sybarita. 290.G
Mithres ex ſolido auro. 226.G
Mithres medus. 358.F
Mithridatis hiſtæ ſenectus. 298.I.
Mithrobarzanes Chaldæus. 52.F
Mitræorum montes. 213.F
Modeſtia in conuiuio ſeruanda. 360.E
Mœchus eſt, qui mœchos cõſeruat. 365.H
Mœrichus diues. 42.B.C.
Mollitiei campus. 130.I.
Mollities ac leuor mulieres decet. 561.D
Mollium hominum iudicia. 285.K
Momi mordacitas. 8.H. 93.D. 228.D.I.K. 357.G.H.
Monarchiæ tyrannorum ac regũ. 145.H
Monarchiæ & tyrãnidis diſcrimẽ 149.A
Moneta parem cum incantationibus uim obtinens. 186.A
Monilium ornatus mulieri. 295.D
Monile pulchrum. 319.A
Monomachia. 115.F. 207.B. 214.e.f. 325.I
Monſtroſæ poëtarum fabulæ. 281.E
Montes montibus impoſiti. 55.F
Morbus familiaris. 272.E
Morbus non exagitandus, ſed auferendus 149.D.
Morbus, ſanabilis ſit, nécne, medico ante omnia uidendum. 152.E
Morbi aßimulati opinio. 82.B
Morbo ſe imparem confitens medicus. 152.K.
Morbi leuandi initia. 272.H
Morbi ut leuentur. 272.K.
Morbi an incantamentis ſedentur. 272.G
Morborum genera uaria ſunt. 155.I.
Morbos incurabiles ne tẽtẽt medici. 152.F
Mores adoleſcentum philoſophi non formant. 106.D
Mores magis ſpectandi quàm eruditio. 181.D.
Morum argumenta. 285.K
Morionis in conuiuijs ſolennibus adhibẽdi mos. 342.A
Mori recuſans tyrannus, ut adigitur. 73. A.B. & dein.
Moriendi lex. 39.B
Mors alterna Caſtoris & Pollucis. 32.B
Mors captãdæ gloriæ ergô adſcita 117.K
Mors Demoſthenis. 357.B
Mors, iudex certißimus felicitatis humanæ. 56.I.
Mors, malorũ remedium quæ ſenectus affert. 50.B
Mors nulla uelocior quàm ea quæ p ignẽ fit. 328.A
Mors optata non contingens. 72.K
Mors priſcorum & noſtrorum hominum multum differt. 38.K. & dein.
Mors ſine turpitudine, honeſtum effugiũ. 356.K.
Mortis alienæ captatores irridet. 39.B.C.
Mortis amici luctus ut leuatus. 186.A.B
Mortis cauſſa duplex. 134.C
mortis cauſſam præſtare, & occidere, an perinde ſit. 134.A. 144.A.B. & dein.
mortis contemptum, immortalitatis animæ perſuaſio facit. 326.I.
mortis contemptus utilisne ſit. 328.B.C
mortis contemptus ſimulatus, cum ad eam ſeriò uentum eſt, detectus, ſed ſerò. 329.E
mortis contemptus quàm fortes uiros faciat. 356.F.G. & dein.
mortis frequens meditatio facit ut æquanimiores moriamur. 58.A
mortis diuerſa & aliena genera. 72.G.H.I 116.K. 117.H.
mortis incertitudo. 306.I.
mortis nuncij ac miniſtri. 57.K
mortis timor, uulneris dolorem aufert. 217.K.
mortis terror. 45.C. 47.E. 329.F.
morti omnia obnoxia, etiam urbes & flumina. 59.B.C. 355.A

mortem alij aliàs affecti adeunt. 49.D
mortē ſibi conſciſcere, genus ſupplicij grauiſſimum. 155.C
mortem ſibi ſponte publicè per ignem illaturi commiſeratio apud populum &c. 319.D.
mortem ultro ſibi paulopòſt illaturus, febriculam non ferens. 330.F
mortales nos eſſe meminiſſe debemus. 57.F.K.
mortalia omnia ambigua. 37.H.240.D.379.H.
mortalium res omnes in duo diuiſe, bellum, & pacem. 271.D
mortua muſca, ſuperinfuſo cinere reuiuiſcit. 282.G
mortuus tyrannus fingitur quæ ſibi ignominioſa fierent, uidiſſe ac ſenſiſſe quidē, ſed ulciſci non potuiſſe. 72.G
mortui cadaueris aſpectus immundum facit. 351.H
mortui familiæ funeratio, & rurſus purgatio ac luſtratio. 351.I.
mortui non denuo moriuntur. 74.H
mortui in Plutonis rempub. relegantur. 266.D.E.
mortui ſuper quo lugeatur, proſopopœia. 267.B.& dein.
mortuorum cura apud priſcos ridicula. 58.I.
mortuorum cura. 266.I.
mortuorū deſiderium apud ſuperos. 41.K
mortuorum figura. 128.F.
mortuorū numerus ab Atropo perſcribitur. 72.E.F
mortuorum umbræ inferijs ac libationibus paſcuntur. 266.H
mortuorum hominum facta omnia Charonti nota ac aperta. 376.F
mortuis conuiciandum non eſſe. 375.K
mortuos ſuſcitans homo. 275.E
morſori à cane rabido morſus etiam ipſe noxius. 277.D
morſus rabidæ canis. 368.D
mulier ad uoluptatem commodior. 192.H
mulier aſini noctem redimens. 221.E
mulier aſino Luciano delectata, hominem factum auerſatur. 222.C
mulier fœlix quæ Veneris habet formam, Mineruæ induſtriam. 201.B
mulier in aquas reſoluta. 132.F
mulier maximè omnium callida. 19.B
mulier ſupernè, in piſcis caudam deſinens. 347.B.
mulier uirili ac maſcula cōcupiſcētia 318.e
mulieris etiam reginæ fragilitas. 348.E
mulieris formoſiſſimæ imago ut depingatur. 197.D.E.& dein per tot.
mulieris impudicæ calumnia. 289.F
mulieris modeſtæ ornatus. 295.D
mulieris mortuæ mundus omnis cū ea combuſtus. 275.F
mulieri pulchræ quæ tenenda. 200.C.D
mulierem ex uirgine fieri, graue non eſt. 319.A.
mulieres ad inſaniā procliuiores quàm uiri. 156.B
mulieres doctos uiros in contubernium ſuū cōuocantes 83.B.C. etiam philoſophantes. 181.F.
mulieres Gallos adamantes. 348.H
mulieres illuſtres quo gratiores fiāt 200.I
mulieres in aues transformatæ. 365.D
mulieres inſanæ in Bacchi exercitu. 279.A.D.
mulieres libidinoſæ. 168.K
mulieres marinæ aſininis pedibus. 132.E
mulieres maritimæ periculoſiſſimæ. ibid.
mulieres plures quàm uiri in tragœdia & comœdia inducuntur. 172.H
mulieres quæ honeſtæ euadant, ac probæ. 376.D.
mulieres quibus cuſtodibus maximè tradendæ. 349.B
mulieres ſemiuites. 122.K.& dein.
mulieris ſupra modū formoſæ fictio, inanis. 104.A
mulieres uiros auerſantes, ipſæ fœminas amantes perinde ac uiri. 318.E.F
mulieres unde in inſaniā adigantur. 156.D
mulierum ad beſtias damnatarum probra. 221.H.
mulierū amores diuturniores eſſe. 192.e.d
mulierum aſtutiæ. 207.I.
mulierum conditio deterior quàm uirorū. 50.D.
mulierum conſuetudine quatenus utendum. 194.F.
mulierum corpora glabra. 192.E.F
mulierū cultus quàm faſtidioſus. 194.F.G
mulierum honeſtarum ornatus. 295.D.E. 296.B.
mulierum literæ. 270.I.
mulierum luxus & ocium. 195.A. mollities ac lænor. 361.D. morbi. 156.D. neceſſitudo. 195.K ſacrificia. 295.A. uitia. 376.e.f
mulierum oſores ut eas ſpernant. 194.E
mulieribus inuidiam facit. 194.H.I.K
mulieribus mercede ſeruientes philoſophi quàm indigna cogantur ferre. 82.F.G & dein.
muliebre conſortium ſuauiſſimum. 192.G
muliebre ſpectrum admirabile. 274.H
muliebris imago præſtātiſſima. 201.B.C.D
muliebris ira. 314.E.368.B
muliebria corpora à uirilibus multum diſferunt in temperatura. 155.K
muliebria pati rhetori ſuadet. 270.I
mulierculæ cauſſa omnia ſurſum ac deorſum mouentur. 25.E
mulierculæ, pulcherrimæ pingi uolūt 115.b
mulieroſi etiam dij. 20.I.
mulieroſi hominis familia. 189.F
Multi plus uident quàm unus. 203.B
Multitudo eos etiam ſequitur qui ad crucem ducuntur. 329.F
Mundus Cynico pro domo. 361.B
Mundi mira conſideratio. 240.E.242.F. Eius origo. 366.E.
de Mūdo opiniones philoſophorū. 240.h
Mūdanorum bonorum fluxibilitas. 381.A
Munera æſtimanda non ſunt unde aut à quo dentur. 160.C
Munera ſibi oblata ut compēſare cogantur philoſophi mercede conducti. 83.C
Munerum datores, quales ſint, cōſiderandum non eſſe. 160.E
Munerum Saturnaliorum delatores quales ſint. 356.E
Munerum uis. 324.I.K.327.C
Murus ligneus inexpugnabilis. 357.A
Muſæ Cupidinis telis non obnoxiæ. 28.C
muſæ in hiſtorijs non inuocandæ. 115.L
Muſæ quæ canāt in cōuiuijs deorū 244.d
Muſarum conuentus. 341.A
Muſarum dona qualia ſint. 303.B
Muſarum nominibus inſcripti libri Herodoti. 107.C.110.B
Muſas eciā Socrates in oratione de amore aduocabat. 295.A
Muſarium meretrix. 319.G
Muſcæ encomium. 281.K.& dein.
Muſcæ militares & canes. 283.A
Muſca mulier loquax, & de amore Endymionis cum Luna contendens. 282.I.
Muſca poetria, & alia Athenienſis meretrix. 282.K
Muſca, Pythagoræ filia. 283.A
Muſica & arithmetica primùm inſtituūtur iuuenes Athenis. 261.E
Muſica flebilis ac horrenda. 158.H
Muſica iucūdiſſima mulieris formoſæ bene cantantis ad citharam. 199.I.K
Muſicæ præſtantis ignotæ nullum eſt precium. 110.E
Muſici inſignes. 296.G
Muſonius philoſophus. 327.F.372.H
Muſtelæ dens pelli leonis illigatus, medica ui præditus. 272.F
Muſto poti, uomitu leuentur. 277.D
Mutæ literæ. 10.D
Mutandum ſæpius in eadem re non eſſe. 153.G.H.
Mutatio in melius, ſæpe malorum principium eſt. 125.H
Myrrhina canicula prægnās philoſopho Stoico ſeruanda datur ab hera. 82.G.H
Myrmidones è formicis nati. 242.K
Myrtale meretrix. 324.F
Myrtium meretrix. 49.I.K.316.G.H
Myrtus Veneri ſacra. 189.L
Myſteria Aegyptiorum eleuata. 358.H
Myſteria Alexandri pſeudomantis. 165.F.G.
Myſterijs Eleuſinijs cur initiari nollet Demonax philoſophus. 185.D

Nando

N.

Nēdo ad inferos puenire non licet. 74.H
Narrandi cupiditas diſsimulata. 340.B
Narratio hiſtorici, qualis. 121.D
Narciſſus Lacedæmonius formoſus. 372.C
Nare trabi, prouerb. 103.A
naris mordicus auulſa philoſopho. 344.k
Naſus muliebris. 198.B
Natalitij ſoli dulcedo. 300.F
Natalitiorum munerum offerendorū mos. 297.K.
Nationes longæuæ. 298.B
Nationum mores diuerſi. 242.E.F
Natura nobis negata, deſiderāda nō ſunt. 103.G.
Natura in unoquoque animantium genere duplex, maris, ac fœminæ. 191.C
Naturæ legē ſoli homines uiolāt. 191.G.H
Naturæ commodis atque adeo etiam delicijs an abſtinendum. 360.C
Naturæ ſuæ conuenientia quiſque ſectari ac ſumere debet. ibid.G
Naturalis cuique functio ſeruanda. 361.A.
Naturalium rerum conſideratio & abdita & iucunda. 240.B
Nauclerorū mala & incōmoda. 374.I.K.
Naufragi hominis miro modo ſeruati exēplum. 308.G.H
Naufragorum narrationes. 76.G.H
Nauigātes ſimul colloquijs gaudēt. 374.b
Nauigatio mirabilis per aërē. 123.C.127.A.131.I.304.H.
Nauigium ſolutile. 144.I.
Nauigij pulchri ac magni deſcriptio 303.K.304.E.
Nauis exemplo mundum à deo regi, ut illum à gubernatore. 232.F.G.& dein.
Naues cucurbitinæ, & corticeæ. 131.D.E
Naues Vlyſsis cur minio fuerint infectæ. 372.D.
Nauli charonti reddendi neceſsitas. 47.G
Naulum mortuis in os indentes. 266.H
Nauplius portitor. 130.E
Nauſicaa Alcinoi filia. 200.G.154.H
Nauta amator à meretrice expoliatus. 324.H.
Nautæ munera amaſiæ ſuæ. 324.G.H
Nautæ cæteris hominibus infeliciores non ſunt. 375.D.376.H
Nautarum ſenum color. 280.C
Nautarum indicia in læto nuncio. 373.K
Neanti Pittaci tyrāni filij ſtoliditas. 284.b
Neceſſaria pretereunda non ſunt, & non neceſſaria inculcanda. 118.A
Neceſsaria primum inueniēda, deinde honeſta ac utilia. 193.G
Neceſsitas rerum. 231.D
Neceſsitati naturæ ut optimè ſatis fiat. 359.K.& dein.
Neceſsitati noſtræ ſoli nō proſpexit deus, ſed etiam uoluptati. 360.C.D
Neceſsitas fatalis. 51.A.B.222.G.H.et dein
Nechræi. 331.B
Necracademia. 129.H
Necyomantia, ab inferis petitum reſponſum. 51.E
Negligentia & ignorantia culpanda uel non. 144.K
Negociatorum & artificum incommoda. 375.I.
Negretus fluuius. 130.I.
Nemo quicquam gratis facit. 86.B
Nemo ſua ſorte contentus. 374.B
νεοχμὸν. 180.A
neoptolemus Pyrrhichius cur dictus 170.a
Nephele Helles mater. 55.F
Nephelococcygia urbs. 125.G
Neptunus amicam Enipei uitiat. 36.D. Amymonem rapit. 34.E.F.& dein.
Neptunus pauper, nempe æneus duntaxat 226.G.
Neptunus Pelopis forma captus. 369.K. Eius flagitia. 365.G miſeria. 379.E.
Neptuni impotentiæ argumentum. 229.B
Neptuni regnum. 238.K.& dein.
Neptuni templum in ceto. 126.A.D
Nequid nimis. 287.G
Nequitia ſaltem interdiu ne committatur. 294.B.
Nequitiæ adminiſtri etiā lucri participes 163.I.K.
Nereides cum cæteris deabus de forma nō auſint contendere. 34.D
Nero ſaltatorem legato cuidam dat. 174.c
Neronis ambitio in poëſi. 372.K. Eius deſcriptio. 372.G.H.& dein per tot. mors 373.F.K
νῆσοι quid ſit. 180.D
Neſtor paraſitus Agamemnonis. 256.F. Eius tria ſecula. 298.A
Neſtor Stoicus Tyberij præceptor. 299.E
Neuris ſcortillum. 321.F.& 322.A
Neuroſpaſta. 347.F
Nicæa urbs. 118.H
Nicomachus Geraſen' arithmeticus. 366.c
Nicoſtratus Iſidoti filius. 115.B
Nidorē ſacrificiorū dij captāt. 60.F.61.a
Nidus immenſæ magnitudinis. 131.G
Nigra quæ debent eſſe, bene nigra ſint in formoſa muliere. 198.G
Nigrinus philoſophus. 4.K.5.B
Nihil terrenorum bonorum homo ſecum aufert moriens. 58.F
Nili pictura. 268.H
Nimium omne, iniuſtitiæ penſum. 287.G
Ninus Sardanapali urbs. 59.A
Niobe. 2.I.313.H.365.A367.B.
Nirei pulchritudo. 40.H.372.C
Niſæi equi qui fuerint. 119.I.
Nix quomodo in cælo naſcatur. 244.D
Niues Caſpiæ. 116.H
Niuib. hybernis cōparata eloquētia. 353.A
Nocentibus magis pœna irrogāda, quàm bene meritis premia danda. 138.B
Noctuas Athenas, prouerb. 4.H
ad Noctuā reliquæ auiculæ cōuolāt. 120.D
Nocturna oracula. 166.K
νῶϊ. 363.A
Nomas lapis. 278.E
nominis ſui propagādi mira aſtutia. 121.K
Nominis amplitudine gaudentes diuites. 239.A.
Nominis loci mutatio. 168.B
Nomine ſuo appellari Alexandrū pſeud. indignè ferebant eius comites, & prophetam appellari uolebant. 167.H
Nomina ſua priora indignātur pauperes repentè ditati. 236.C.D
Nomina à moribus prauis indita. 291.B
Nomina ſua agnoſcentes piſces. 351.C
Nominū paruulis indēdorū mos. 297.I.K
Nominibus aut uerbis febres non curari. 272.I.K.
Nomiſma Alexādri pſeud. hinc, inde Glyconis imaginem referens. 168.C
Non omnis ueneni quantitas occidit 101.H
Nonagenarij regis uirtus. 299.B
Noſſe ſeipſum, ex ſaltatione repertatur. 175.K.
Noſtra nobis magis expēdenda quàm externa & aliena. 159.K
Notæ malorum hominū in anima impreſſæ, de illis teſtificantur. 73.G
Notæ præſtigiatorū uulpes & ſimia. 70.I.
Notarum impingendarum inſanus mos apud Aſſyrios. 352.B
Nouerca priuigno adamata. 347.G. & dein.
Nouercarum ac priuignorum inter ſe odium. 156.D
Nouilunij magni cerimoniæ apud Romanos. 291.C
Nouis criminibus noua ſupplicia cōſtituūtur. 139.K
Nouitas delectabilis. 3.K.4.A.108.F
Nouitas ac peregrinitas magis eſt admirationi impitis, quàm artis præſtātia 109.b
Nouitate ſola placere Lucianus indignatur. 108.E.F
Nox prolongata per triduum. 25.C
Nox clara ac pſpicua, dies obſcura. 123.C
Noctis templum. 130.K
Noxæ cauſam qui prudens ac ſciens dat, pīde eſt ac ſi manu ſua ipſe fecerit. 144.I
Nubecentauri. 124.B.D
Nubes ſanguine infectæ. ibid.C
Nubium uallum. ibid.B
Nuces in talorum ludo ponebantur 335.F
Nucum putamina pro nauibus. 131.E
Nudæ uideri meretrices quædam refugiūt. 322.E.
Nudum aliquem conſpicere, prouerb. 83.I.
Nudi ad manes reuertimur, & rebus omnibus terrenis exuti. 42.A.B.& dein. 75.E.F.
Nudi incedētes præſtātiſsimi uiri. 361.B.C

A

Nudi milites Antiochi Soteris. 109.E
Numæ inſtitutũ.291.C.Eius ſenecta.298.E
Numerandi ars Pythagoreorum. 61.I.
Numerus in hiſtorijs cõſtare debet. 117.A
Nummulariorum ars. 251.E
Nuncij leti à nautis, indicia. 373.K
Nnptiæ quò inuentæ. 193.B
Nuptiæ peracerbæ ſponſo. 345.C
Nuptiarum diſparitas propter amicitiam neglecta. 209.F
Nuptiarum fauor.36.K. neceſſitas.196.F
Nuptiarum præreptarum dolor. 213.A
de Nnptijs Helenæ conſultatio. 370.K
Nuptialis pictura elegans. 107.F.G
è Nuptialibus conuiuijs auferendorũ fruſtorum mos. 344.A
Nycterion Eudianactis filius. 123.K
Nyctiporus fluuius. 130.I.
Nyctor Lunaris. 124.G

O

Obeſi ſaltatoris irriſio. 175.D
Obliuio ſub Euclide duce geſtornm. 104.h
Obliuio didicitorum nonnunquam optatnr. 106.H
Obliuionis fluuius. 266.F
Obliuionis fontem morientes bibũt. 76.B
Obliuionis pharmacum. 277.D
Obolus, traiectionis ad inferos merces. 266.H.
Obſcuritas oraculis conuenit. 163.H
Obſeſſorum oppidorum miſeria. 375.D.E.
Obſidionalis corona cui debeatur. 139.B
Obſignatis libellis reſponſa nt daret Alexander pſeud. 163.E
Obſonandi ars. 252.G
Occaſio anceps quam in partem cedat, in manu dei eſt. 143.I.
Occaſio periculoſa data, culpa non uacat. ibidem.
Occidendi hominis uel peſſimi licentia ſine legis auctoritate, ꝙ periculoſa ſit. 147.I.
Occidere, & cauſam occidendi dare, an idem ſit. 144.A.B
Occiſus hõ facilè calũnias pati põt. 148.D
Ocioſam uitam pretextu philoſophiæ ac ſanctitatis, taxat. 332.A.B.E
Octipedes homines qui fuerint. 111.B
Oculus philoſopho à philoſopho effoſſus. 344.K. Oculi Argi. 378.I.
Oculi bouini. 198.I.
Oculi diſtorti in mnliere, deformes. 316.I.
Oculi exemptiles. 125.B
Oculi imaginis miro aſpectu. 350.D
Oculi in conuiuijs cohibendi. 82.B
Oculi mulieris formoſæ qnales eſſe debeãt 198.D.
Oculi regis plures. 82.A
Oculorum altero clauſo quædam melius fiunt. 242.B.
Oculis apparẽtia, certiora, quàm quæ auribus. 175.E
Oculos pro redimendo amico impendens amicus. 211.H.I.
Ocularis medicina. 177.F
Ocypi fabula. 314.A.B. & dein per tot.
Odia muliebria. 156.D
Odij ſuſpecta oratio fidem nõ facit. 289.E
Odij conciliandi ratio. 318.E
Odor diuinus. 350.A
Odor molliũ ac laſciuornm hominũ. 361.G
Odoriſpirum mancipium. 333.I.
Odyſſeáne prior ſcripta, an Ilias. 129.E
Oedipus.83.I. podagricus.313.A.
Oedipus Coloneus tragœdia Sophoclis. 299.I.
Oenei conuiuio non adhibita Diana ut ſe nlta ſit. 59.F.G.342.I.
Oenomai Arcadis turpis libido. 371.E
Officium ut præſtes, præmio pronocandus non es. 140.A
Ogmius lingua gallica Hercules dictus. 280.C. Oleum ex cepis. 125.A
Oleum hiſpanicum. 306.F
Oleum muſcas necat epotum. 282.B
Olei uis.263.A Oliuæ natatiles. 180.F
Olus ac lupinum ſæpe appetunt diuites ſaturi. 338.E
Olympiæ urbis ariditas. 327.G
Olympias Alexandri mater dracoui conſueta. 43.F.161.G
Olympius Aſpaſiæ amator. 200.E
Olympia magna, famam uiris illuſtribus conciliabant. 107.G.H.I.
Olympieis certaminibus nt legãtur athletæ. 98.C.
Olympionicarum ſtatuæ. 202.F. præmia. 259.K.
Olyra, τίφυ, ſiligo. 180.D
Omina mala. 367.K
Ominantes mala, inuidioſi & ingrati. 368.C.
Omnia noſtri cauſa formata. 360.C.D
Omphale ſeruiens Hercules, hiſtoria fabuloſa. 115.D.E.
Oocataxis quid ſit. 180.B
Oneribus geſtandis parta pecunia amicus amicum ſubleuans. 210.B
Oneſicritus hiſtoricus. 295.K
Onoſceleæ mulieres. 132.B
Opera & dies Heſiodi. 303.D
Opera etiã adeſſe debere, nõ orationẽ ſolã homini qui laudandus ſit. 277.G.H
Operibus nihil ualentes, ad uerba confugiunt, & contrá. 332.D.
Operariorum incommoda. 375.I.
Opes cur poſſideamus. 300.H
Ophion podagricus. 310.K
Opifices, humanitatis candidatis longè poſthabendi. 2.C
Opprobria ſua mutuò ſibi improperant Aeſculapius & Hercules. 26.D
Opſoniorum genera ut euaries. 137.I.
Optatio ſtulta. 305.D. & dein per tot.
Opulentæ ædis pictura. 83.K. & dein.
Opulẽtia primũ locũ ſibi uendicat. 226.F
Opulentiæ parandæ difficultas. 360.H
Oraculũ Alexãdri pſeud. inſtructũ. 163.D
Oracula ad aſtrologiæ rationẽ etiam relata fuiſſe. 183.H
Oracula ad terrendos homines conficta. 167.A.B.
Oracula Apollinis fallacia.27.B. obſcura. 226.C. admirabilia. 350.G.H. eorũ inſtrumenta.229.K.
Oracula nõ ſemper commodè fingere poterat Alexander pſeud. 164.C.D.
Oraculorum uanitas 165.B.166.I.277.A
Oracula noua ac contraria prioribus deceptis ſubſtituta. 164.F
Oracula omnia ſimili ferè impoſtura redebantur. ibid.G
Oracula qua maximè de cauſſa locupletata. 161.H
Oracula ubi potiſſimũ iſtitui debẽt. 161.I.K
Oraculorũ ambigua illuſio. 166.K.167.D
Oraculorum merces. 163.I.
Oraculorum obſcuritas.224.B.C. incertitudo.232.B. prophanatio.358.I.
Oraculorum uanitas, deorũ exiſtimationem minuit. 228.E
Orata Armenij mors. 49.H
Oratio colle[illegible]a. 290.K
Oratio Demoſthenis uina, non malleo fabricata.353.H. lucernam olens. 353.I.
Oratio quadriennio præmeditata. 327.H
Orationis proſopopœia.296.B. pictura. 297.E. uarietas & ornamentum. 353.A.
Orationem Galli non Mercurio, ſed Herculi tribuunt. 280.F
Orationes ſuas ac libros Greci auctores in Indis publicis recitabant. 107.D
Orationes Luciani quales populo uiſæ ſint. 108.D.
Orationes in celebribus domibus habitæ, gratiores. 296.A
Orationum pulchritudo. 372.C
Orator quam cultus ſui curã habere debeat. 296.F
Oratoris & hiſtorici differentia. 120.K
Oratoris et poetæ cõmunes uirtutes. 352.b
Oratores ad aquæ mẽſurã porabãt. 66.g
Oratores apud Areopagitas quæ permitterentur dicere. 261.K
Oratores poſt poetas legendi. 179.F
Oratorum afflatus quidam diuinus. 352.L
Oratorum Græciæ proditio. 356.A
Orbitas non ſemper calamitas reputanda. 353.E.F. Orbitatis dolor. 141.I.
Orbitatis luctus ut leuatus, ac uelut irriſus. 186.B.
Orcadis extrema. 145.G
Orci magicis carminibus excantati hypotypoſis. 52.I.K
Oreſtes & Alcmæõ patres ſuos ulti. 173.I
Oreſtis ac Pyladis amicitia. 195.H.I.205. I.K. & dein.

Orionis

Orionis canis,leonicida. 204.A
Orionis pictura. 197.F
Orithyia à Borea rapta. 172.A
Oris factitij aperiẽdi & claudendi aſtus. 162.D. Oris nefanda. 292.I.K
Oris putridi ac olidi exprobratio uxori à marito. 96.B
Ornatus Athenienſis. 121.K
Ornatus artificẽ nõ facit.284.e.f.& dein.
Ornatus mulieris modeſtæ, & meretricis. 295.D.E. Orodœcides. 290.E
Orontis mors. 375.A.B
Orpheo uxor Eurydice ex inferis reddita 48.B.
Orpheus & Muſæus optimi ſaltatores. 270.F.
Orphei exitium. 173.E.284.H.335.F
Orpheus Græcis aſtrologiam monſtrauit. 182.Idẽ philoſoph⁹ iſignis 331.G.333.E
Orphei lyra,compluſculæ ſtellæ. 182.K
Orphei pictura. ibid.
Os muliebre. 198.E
Oſculum duobus talentis redemptũ. 42.B
intra Oſculum conſtituti pueri. 166.A
Oſtreum unum,currum implens. 127.B
Othryadis ſepultura. 59.C
Otus & Ephialtus cælũ attentãtes.243.F
Ouis tota in furno aſsata. 177.I.
Ouum unum ſoli non appoſitum. 81.F
Oues cur à deo pingues factæ. 360.D
Oui excauati fœtum ſerpentis recẽs editum continentis tragœdia.162.e.f.et dei.
Oua miræ magnitudinis. 131.G
Oua ſtruthionum. 302.B.C.D
Oxydraces. 331.E

P

Pacatæ cuiuſdam ſimulacrum. 198.H
Pace pauci ad inferos demittuntur. 38.K
Pacta & conditiones ut ſeruentur. 138.F
Pæantis filius podagricus. 315.A
Pæderaſtarum mos. 5.G
Pæderaſtæ familia. 189.E
Pæderaſtæ aeriter perſtricti. 191.H.I.
[illegible], 180.F
Pæpalema. 294.C
Pagurada. 126.F
Palamedis calumnia.289.H.Eiuſdem aſtutia contra Vlyßis ſimulationem. 197.P.
Palæſtinæ ſacerdotes & ſcribæ. 326.F
Palæſtræ ancillæ & Luciani amatoria. 215.K.& dein.
Palæſtrici & adulatores,aulæ accommodati. 77.D.E
Pallas ut è cerebro Iouis ſit nata. 24.F. 310.K.
Palladem ſibi deſponderi Vulcanus petit à Ione. 24.H.I.
Pallas Homerica. 142.I.
Pallas Athenienſibus male cõſulta in bonum uertebat. 151.A
Pallij græcanici momentum. 81.C
Palinuri & Charõtis dialogus de nautarũ calamitatib.374.A.B.& dein p tot.
Palmarum conſcenſus. 349.I.
Pan Mercurij filius, patri pudori eſt. 30.I.K.& 31.B.
Pan auxiliatus Athenienſibus. 271.K
Panos deſcriptio. 246.I.K.247.B.F. 279.B.558.A.
Pandionis natæ. 199.H
Pãcrates Aegyptius magiam ab Iſide doctus. 276.G
Paneratium. 259.F
Panegyricus quando ab Iſocrate conſcriptus. 199.H
Panegyrici conuentus maximi. 351.D
Pangæum quàm exiguum. 242.I.
Panes parati proueniẽtes in ſpicis pro frumento. 128.G
Panes nouilunares. 177.K
Panis coloſtratus. 280.B
Pannychia fluuius. 130.I.
Pannychis meretrix. 320.H
Panoplia lupinea. 125.D
Panthea mulier formoſa. 199.B.200.H
Pantomimi unde dicti. 174.E
Papauera in ſomniorum inſula. 130.I.
Paphlagonum ruditas. 161.K
Paretonium quid. 121.K. ad marginem.
Par pari gaudet. 374.C
Paraſitari quid ſit. 258.K
Paraſiticæ uelut encomium. 251.F.G.& dein.eius definitio.252.K.
Paraſiti ſecuritas. 253.E.F.G.254.F
Paraſitus non eſt, qui uictus inopia laborat. 258.B
Paraſiti ad quid utiles. 258.G.H
Paraſitos taxat. 7.P
Parcæ tres. 222.H
Parcæ ubi degant. 224.K. earum labor. 225.A.fuſi.57.H.I.259.A.fatalia.222.P. 366.F. decreta immutabilia. 223.C. K.uis.230.E.
Parembole quid ſit. 314.I.
Parentalium uanitas. 167.E
Parentes uirtuti poſthabendi. 93.I.
Parentum exempla filij imbibunt. 376.E
Parerga in orationibus qualia eſſe poßint. 261.I.
Paris Ganymedis cognatus.28.F. Eius de deabus iudicium.28.E.F.& dein.370.B. 371.A.
Parrhiſiades Lucianus. 67.G
Parricidarũ ac impiorũ ſupplicium.318.A
Partis cognitio,in totius cognitionem ducit. 100.D
Partes corporis podagræ obnoxiæ. 312.C
Parthorum dracones. 118.E
Parturiunt montes. 117.E
Paruo contenti felicitas, 378.G
Parthenis meretrix. 325.A
Parthenius poëta. 321.F
Paſiphaës fabula. 185.D
Paſiphaës adulter. 221.G
Paſſo pictor. 354.G
Paſtorem ſole exuſtum Muſæ auerſatæ nõ ſunt. 283.F
Pater filius & ſpiritusſanctus. 366.C
Pater ac mater ex æquo adorandi. 191.D
Pater filiæ amore captus, elocare illã cũctatur. 371.B
Pater propter infantem filium in integrũ reſtitutus. 209.H
Pater à filio ſublatus. 231.B.326.E
Pater filio & uxorem & regnum cedens. 348.A.
Paterfa.liberis ſuis rem domeſticã ex animi libidine moderari non pmittit.145.K
Patris dolor in cæde filij. 135.B
Patris ius in liberos unde ſit. 155.B
Patris ſenio ingratus filius. 299.I.
Patri non licet ſine iudicis cognitione filium abdicare. 153.B
Patri in honoribus neminem præferre filius debet. 300.E
Patre orba filia ad meretriciã artẽ conuerſa. 319.B
Patres aut matres raró ob necem filiorum mortem ſibi conſciſcunt. 141.G.145.D
Patres ſæpe filijs temere iraſcuntur. 153.B
Patres magis liberos ſuos amant, quàm contrá. 154.G
Patres ac matres filiorũ uulneribus gaudentes. 165.P.G
Patres non elocant filias ſuas niſi nubiles. 370.I.
Patrum iræ modus ſtatuendus. 153.C
Paternæ cædis ultio. 327.B
Paternæ querelæ iuſtæ cauſæ. 155.B
Paterni luctus pro filio expreßio. 266.K
Paterni odij futuri indicia. 152.D
Patriæ officiũ gratis impendendũ. 140.A
Patriæ ingrati,impiißimi. 141.E.F
Patria boni uiri nõ perpẽdenda. 208.C.D
Patriæ fuga quid arguat. 292.E
Patriæ encomium. 300.B.C.& dein.
Patria,communis omnium mater. 300.I.
Patriæ propugnatio,optimum augurium. 352.K. Patriæ commendatio.353.E
Patriæ amantes,timendi hoſtibus. 335.B
patriæ mala imprecanda non ſunt. 368.C
Patriam ſuam an laudet hiſtoricus. 115.K
Patrocli & Achillis amor q fuerit.197.b
Patroclus à quo occiſus. 236.I.
Patroclus Achillis paraſitus. 256.I.257. A.B.
Patrocli de cadauere contentio. 344.G
Patronos forenſes irridet. 147.K
ex Pauonum pennis corona. 129.G
Pauonis mirum ingenium. 295.H.I.
Pauo ex India. 306.F
Pauper Charon cum diuite Plutone fortunam ſuam non commutet. 379.A
Pauper de diuite repentè facto querens. 238.C.
Pauper ne ſua prodigat. 193.K

Pauper unde æſtimandus. 378.G.H
Pauperis ad conuiuium diuitis inuitati ſolicitudo. 235.C.F
Pauperes repentè diuites facti, ſupbi. 13.H
Pauperes feliciores diuitibus eſſe. 236.E. 237.F.G.
Pauperes quæ dona diuitibus remittãt ſaturnalibus. 336.G.H
Pauperes ut tractentur in conuiuijs diuitum. 337.G.338.I.
Pauperes ut à diuitibus in precio habeantur. 338.F
Pauperum crapulãtium inſolentia. 339.F
Pauperes in rep. neceſſarij. 338.K
Pauperes ſemper queruli. 339.D.E
Pauperum cura Saturnalibus apud diuites 336.C.D.& dein. 337.E.
Pauperum tyrannis in diuites in concionibus. 237.G
Pauperũ querimonia de diuitibus. 338.C. 339.C.D.E.
Pauperum conſolatio. 38.B. 338.F
Pauperũ conſuetudo quàm pernicioſa aliquando. 339.F
Pauperibus damnatis dimidium malorum remittitur. 53.F
Pauperibus expeditior eſt moriẽdi ratio. 74.C.
Pauperibus quid maximè doleat. 337.D
Paupertas uiſcoſa, ac prẽſſu facilis. 14.G
Paupertas omnia & facere & pati ſuadet. 85.K
Paupertas amatoris meretrici ĩgrata. 324.F
Paupertatis bona. 15.C. onus. 336.A.
Paupertatis comites, & eius effectus 14.b
Paupertatis excuſatio. 293.K
Pauertatis onus quauis ratione depellere licitum. 86.A
Paupertatis prætextu ſeruitutem uoluntariam ſubeuntes, an uera dicant. 77.G.H. & dein.
Paupertatis profeſſores auidiſſimè diuitijs inhiantes. 332.I.
Peccatorũ notæ in animas impreſſæ, & ut eluantur. 73.E
Peccatum quod in iuuene reprehẽdas, ipſe ſenex ne commiſeris. 85.G
Peccata morbo imputata. 152.B
Peccata reprehendenda ſunt, peccantibus ignoſcendum. 184.I.
Peccata an ſponte facimus. 224.K
Peccata unde creuerint. 358.K
Peches, paruuli pueri apud Aegyptios. 268.H.
Peculiares Epicuri ſentẽtiæ, liber pulcherrimus. 166.G
Pecuniæ dãnoſæ ſæpe ſuis poſſeſſorib. 35.e
Pecuniam qui debet, ea ſoluenda liberatur debito. 138.G
Pecuniarum cupidi philoſophi. 181.A
Pecunia incantatione fortior. 156.A
Pedes hominis frigore perditi. 284.A
Pedes lignei. ibid.
Pedis offenſi omen. 299.D
Pedes equinis ſimiles optet Cynicus. 361.e
Pedum officium. 360.A
Pedeſtre & humile eſſe non debet dicendi genus hiſtoricum. 116.D
Pelichus dux Corinthius. 274.C
Pella Macedonicis regib. illuſtrata. 161.G
Pellis leonina cum claua, Herculem nõ facit. 285.K
Pelops cur in deorum numerum adſcitus. 369.G.K. eius fortuna. 371.G.
Peloponneſi circuitus ad Maleã, Nero tollere uolebat. 372.I.
Penelope qualis fuerit. 131.C. 200.B. Eius tela. 332.H.
Penetrale ædis ſacræ ſolis ſacerdotib. adire licet. 350.B. Penſa Parcarum. 57.H
Penus philoſophicus. 182.B
Pennæ lactucæ folijs ſimiles. 223.G
Penthele pagus Atticus. 286.H
Pentheus à Bacchis diſcerptus. 325.I. 335.F
Pentheus, Actæon, Learchus, homines infeliciſſimi. 338.E
Pera Cyniculi inuenta quid haberet. 70.b
Pera Cratetis. 332.I.
Perdicca amore nouercæ cõtabeſcẽs. 119.C
Perdiccæ humanitas. 288.I.
Perdicca Ariarathẽ regem in crucem tollit. 198.K. Peregre pficiſci deos. 231.b
Peregre agentium deſiderium. 300.I.K.
Peregrè proficiſcendi ad ſacram ciuitatem ceremoniæ. 351.K
Peregrinatio eſt uita noſtra. 58.A
Peregrini & aduenæ ſunt õnes urbis uirtutis incolæ. 94.A
Peregrinus exercitus nõ cõtẽnẽdus. 279.F
Peregrinus qui fuerit. 325.E.G. Eius uita, & res geſtæ. 326.E.F. & dein per tot. & 329.H
Perfectæ laudatio ut fiat. 204.A
Perfectè ſapiens aut felix nullus adhuc uiſus. 103.B
Perfodiendum non fuiſſe temere Iſthmum 373.C.D
Periander apud beatos non eſt. 128.K
Periclis fulgura ac tonitrua. 334.D
picula rebus præclaris connexa ſunt. 55.K
Periculo ſe nemo exponat. 144.I.
Pericula maris celeberrima. 374.I.
Perilaus tauri inuentor ac fabricator in quo homines cruciarẽtur, quam mercedem retulerit. 158.F.G.H
Peripateticorum dogmata. 64.H.I. 181.B
Peripatetici & Stoici commiſſio. 91.G
Peripati diatribæ. 243.C
Perplexitates philoſophorum. 103.F
Perſarum ſagittarij quàm docti. 96.B
Perſæ & Parthi, longæui. 298.B
Perſarum mos in adorando rege. 307.D
Perſeus Danaẽs filius. 36.F. 162.B. 297.B. 365.K.
ex Perſia in Aegyptũ uia cõpẽdioſa. 268.g
Perſica arrogantia. 295.B
Perſicis in conuiuijs uultu demiſſo accũbebatur. 81.B
Perſonæ etiã habitus cõgruere debet. 7.K
Perſonæ decorum nunquam exuẽdum. 69. B.E. 357.A.
Perſpicuitas ſaltatori neceſſaria. 173.I.
Perſpicuitati ſacrificandum. 179.H
Perſpicuitatis laus in oratione. 229.G
Peſtilentiæ ſedandæ ratio. 218.F
Peſtilentiæ remedium uanum. 165.B
Peſte & bello plurimi moriuntur. 38.K
Peſtis à Thucydide breuiter deſcripta 121.g
Peſtes fatales reip. ut leuandæ. 149.B
Peſtis ex nimio æſtu. 180.A
Phædræ calũnia de priuigno Hippolyto. 289.F. 348.I.
Phædri amor qualis fuerit. 192.A
Phæaces ſaltatores maximi. 170.B
Phæacum rudis populus. 122.E
Phaethon perperam currum Solis regens, punitus. 31.K
Phaethon ſolarium hominum rex. 123.B
Phaẽthontis incẽdia. 124.B. 183.d. 281.c.d
Phalanx Galatarum. 109.D
Phalanx [illegible], & [illegible]. 118.F
Phalaridis legati cũ tauro æneo ad Delphos. 156.H.I. & dein.
Phalaridis clementia. 158.D.E
Phalli ſeu Priapi Dionyſij. 347.F. 349.b
Phantaſionis filius Plutocles, Somni præfectus. 130.K
Phaon à Venere iuuentuti reſtitutus. 40.G
Phari. 121.K
Phariæ turris altitudo. 241.G
Pharmaci dandi difficultas. 134.E
Pharmacum inſaniæ ac ineptiæ purgandæ datum. 179.D.E. Φωλίω. 180.D.
Phello ciuitas. 127.K
Phellopodes homines. ibid.
Pherecydæ Syri ſenectus. 299.F
Phidias ex leonis ungue, leonis magnitudinem æſtimabat. 100.D.E
Phidias ut opera ſua reformaret. 203.A
Phidiæ opus pulcherrimum quod ſit. 198.c
Philænis. 192.K
Philænidis libri. 293.A
Philautia humana. 289.B
Philematium meretrix. 322.C
Philemonis Comici ſenectus. 299.K
Philinna meretrix. 317.D
Philinus faber ferrarius. 319.B
Philippi, ciuitas Thraciæ. 333.B
Philippus Macedo, calceorum refector apud inferos. 54.B
Philippus oculo priuatus. 219.F
Philippi teſtimoniũ de Demoſthene. 336. A.B.
Philocali qui ſunt. 372.F
Philoctetes Herculi conflagraturo aderat. 327.K

Philomela

Philomela in auiculam uerſa 367.C
Philomelæ lingua execta. 293.C
Philoponi qui uocentur. 372.F
Philoſophantes mercede pacti. 8.A
Philoſophantes inter calices. 69.F
Philoſophandi uia optima quæ ſit. 92.B. 99.K.& dein.106.D.
Philoſophandi difficultas. 102.G
Philoſophari qui primi cœperint. 331.E
Philoſophi diuitias ſectãtur. 333.C. ut nominandi.ibid.
Philoſophia ubi habitet. 66.H
Philoſophia à Comicis irriſa. 67.B
Philoſophia barbaros non auerſatur, ſi modò rectè ac iuſtè ſentiant. 67.G
de Philoſophia diuerſæ opiniones.254.H.
Philoſophia una eſt.254.K. Iouis donum. 331.D. p quos in cõtẽptũ uenerit.332.H
Philoſophiæ laus. 5.D
Philoſophiæ uelut furor quidam. ibi.F
Philoſophiæ floſculis illuſtrata Luciani ſcripta. 66.B
Philoſophiæ hypotypoſis graphica66.h
Philoſophiæ comites. 67.D
Philoſophiæ perpurgatio. 90.K
Philoſophiæ adyta ĩ fundo abſtruſa100.d
Philoſophiæ guſtus.102.E.F.G.reuerentia 106.B.C.
Philoſophiæ querela ad Iouem. 331.B
Philoſophiæ bonum mortalibus. ibid.D
Philoſophiæ propagatio. ibid.F.G
Philoſophiæ quatenus ſtudendum. 343.G
Philoſophiæ ſchola, reip. adminiſtratio. 356.E. Philoſophus aulæ ineptus.82.D
Philoſophus ſummis tantũ labijs. 85.E
Philoſophus qualis corpore eſſe debeat. 181.G.
Philoſophus conuiuium obturbans.235.G
Philoſophus cũ morione colluctans in publicis nuptijs. 342.C
Philoſophus nullus in bello interijt. 255.I. 256.A.D.
Philoſophus decrepitus etiã morbo confectus, tamen opiparo conuiuio deeſſe non uult. 235.E
Philoſophus pæderaſtes. 321.K
Philoſophus ob maledicentiã urbe eiectus. 327.F. Philoſophi ſupellex. 5.C
Philoſophi ſenes inutiles. 83.G
Philoſophi noſe qui uerè ſit dignus.104.I.
Philoſophi magiſtri & auũculi de nepote male inſtituto cõquerẽtis uelut dialogiſmus. 105.I.K.& dein.
Philoſophi conſpectus tanquam canis rabidi fugiendus. 106.I.
Philoſophi Stoici et tyrãni diſcrimẽ 141.e
Philoſophi progreſſus ab initio. 184.F.G
Philoſophi color, pallor. 225.B
Philoſopho, ſeruire indignum eſt. 80.H.I.
Philoſophũ ſe profitetur Lucianus.67.G
Philoſophũ præſtare, hoc eſt uiri officio fungi cũ muliere, ridiculè ac ſalſè. 182.A
Philoſophus ſenex. 83.G.272.B
Philoſophi in deos nefarij. 12.C
Philoſophi irriſi. 37.H.I.K.244.E.F.G.
Philoſophi q ſint à Luciano pſtricti.68.K
Philoſophi ut probentur legitimine ſint, an ſpurij. 70.I.K
Philoſophi moribus adoleſcentulorũ formandis inepti. 105.I.K
Philoſophi unde cẽſeãtur quibuſdã240.F
Philoſophi ueri, ueritatis optimi cultores. 246.H.
Philoſophi baculis armati incedũt. 258.D
Philoſophi nihilo plus alijs à peccato immunes. 341.H
Philoſophi in conflictu cõuiuali uulnerati. 345.B. Philoſophi ſæpe rei. 258.E
Philoſophi longæui. 299.C
Philoſophi ne noua nõia confingãt.359.B
Philoſophorum mores. 7.H.I.K.& dein. rixæ.12.F.180.I. habitus.16.K. nugacitas.41.E. uitia.41.I.69.E, 92.C.G.H. 92.F.incertæ & diuerſæ doctrinæ.52.B. 61.E.F.100.F.
Philoſophorum auaritia. 69.F.G.257.I.
Philoſophorum deſpectus cæterorum hominum. 90.E
Philoſophorum æſtimatio ex habitu & cultu corporis. 92.H
Philoſophorum uanitas uelut in ſomnijs, & rerum domeſticarum ſecuritas. 103.I.
Philoſophorũ miſeræ uoculæ, ac ſyllogiſmi 105.E.
Philoſophorum ſalaria antiquitus. 180.K
Philoſophorum præcipui. 187.E.
Philoſophorum duntaxat eſſe amorẽ maſculum. 194.B.C
Philoſophorum nefanda per noctem Luna deſpicit, ac tegit. 243.B
Philoſophorum omnia plena, & plerique ex ijs fex hominum. 246.D.E
Philoſophorum exitus infelices. 258.F
Philoſophorum conuicia rex patiẽter ferens. 327.E
Philoſophorũ inſectatio. 42.F.65.C.D.E. 24.F.271.E.330.K.339.I.K.
Philoſophorũ dignitas ac reuerẽtia.331.K
Philoſophorũ externa imitari facile 332.b
Philoſophorum nuptijs adhibitorum cõſeſſus. 340.G
Philoſophorũ in ſe inuicẽ crimina. 343.E
Philoſophorum intenta. 358.K
Philoſophis ſingulis quãtum temporis impendendum. 99.A
Philoſophis quatenus fides adhibẽda99.a.e
cum Philoſophis conuiuia non temere celebranda. 345.B
Philoſophos omnes Lucianus perinde habet. 106.G
Philoſophos etiam dignari res principum ſcribere, philoſopho hiſtorico dicendum non eſſe. 116.G
Philoſophos oẽis pditos cupit Luna243.c
Philoſophicis ſermonib. qui moueãtur.9.F
Philoſophica pleraq; hippocentaurorum et chimerarũ ac gorgonũ ſimilia.103 K
Philoſophicus faſtus. 184.H
Philoxeni mira libertas aduerſus Dionyſium tyrannum. 285.A
Phineo harpyiæ cibos è faucibus eripiunt. 13.F. Phyſalli ſerpentes. 301.I.
Phlogius Solaris. 124.G
Phocion inter beatos. 128.K. Eius paupertas.124.E.F.
Phœnix Indica auis. 309.A. eius ingenium mirabile. 328.G
Phœnicum nauigatio. 206.B.239.K.
Phœnices, ſcortatores. 242.F
Phrenetici cum medico certamẽ de cantu. 342.C.D. Phrygia ſaltatio. 172.B
Phrygia tibia nõ omnes ad inſaniam adigit.9.F. Phrynondas. 161.B
Phryxus Helles frater. 35.F.185.C
Phyſicæ principia ridicula & obſcura à philoſophis traduntur. 240.F
Pictorum abſurda figmenta populus admiratur. 104.A
Pictores Græci ut innotuerint. 107.E
Pictorum adulatio. 202.A.B
Pictor ut opera ſua emẽdare poſſit.203.A
Pictoris docti induſtria. 297.D
Pictores pulchritudinis ſtudioſi. 372.C
Pictura excellentiſſima. 108.G.H
Pictura Pyladis & Oreſtis apud Scythas. 206.E.297.C.D.
Pictura ſociorum Socratis quũ illi in carcere adſtarent. 329.I.
Picturæ inuertendæ uſus. 354.G
Pincernæ auribus obturatis. 338.I.
Pindari de auro ſententia. 234.K.
Pingi pulcherrimæ cupiunt mulierculæ etiam deformes. 115.G
Pingues homines, uulgus. 161.F.
Pirithous Theſei ſocius in rapienda Helena. 370.I.
Piſcatio Luciani pſeudophiloſophorum. 71.A.B.& dein.
Piſcator Luciani quid contineat. 65.C.D
Piſcatorum fruſtratio 102.C
Piſcatores & nautæ ac agricolæ ſcortis utiliores quàm milites 325.D.E.
Piſces uini guſtu. 122.K
Piſces cæleſtes 282.H
Piſces in delicijs 338.D.345.G
Piſces ubi ſacri habentur 347.C
Piſces admirabiles 351.C.
Piſcium in tincturam abuſus. 360.K
Piſtilli in hominem exẽtati mirũ. 276.I.
Piſtricum liberalitas ĩ Demonactẽ. 187.G
Pittaci ſenectus. 299.D
Pityus fabula. 299.I. Plagarũ metus. 3.A
Platanus Platonica. 193.C. Socratica 294.K.
Platanorum umbræ. 365.D
Plato Siculis tyrãnis adulatus. 47.b.255.e

Platonis eloquentia. 67.K
Plato apud beatos non eſt, ſed in ſua ciuitate degit. 129.A
Plato præſtigatoribus nō diſplicet. 164.B
Platonis leges frigidæ. 243.I.270.B.
Platonis argutias perſtringit. 251.D
Platonis ſenectus. 299.B
Platonicorum fœminæ & pueri omnibus communes. 129.C
Plebeiorum res ac ſtudia. 242.D
Pleſthenes podagricus. 313.A
Ploratus maniū in cymba Charontis. 74.h
Plūæ longiſſimæ galli caudæ mirū. 238.I.K
Plumbea regula. 147.H
Plumbeis compedibus uinctus. 164.B
Pluribus egent infirmiores. 361.B
Plutonis regnum, inferni locus. 266.D
Plutonis regia expugnata. 379.I.K
Plutonis miſeria. ibid.B
Plutus querulus. 12.I.K. cæcus & claudus. 13.G. aliàs à Ioue mittitur, aliàs à Dite. ibid.H.I.
Plutus ex tenui trama ſuſpenſus. 306.H
Pnyce cōcionū locus Athenis. 195.a.246.I
Pocillatores formoſi & exoleti. 341.F.H
Pocula admiranda ſpontè uino ſe implentia. 128.H
Podagra, ſenectutis comes. 83.F. Eius remedia. 172.F.
Podagræ uis & malitia. 309.H.I.& dein per tot.
Podagra & tuſſis ac tabes, ſenum morbi. 338.D.
Podagrici querela. 310.E
Podagrici cæteris ludibrio ſunt. 313.K
Podagricorum illuſtrium catalogus 312.K
Podalirij mulieroſitas. 162.B
Pœcilus porticus. 67.A. ad margnem.
Poemata non ſemper noua cudenda in feſtis deorum. 354.K
Pœna paratior in delictis, quàm præmiū in rectè factis. 145.A
Pœnæ apud inferos ſceleribus ſimiles reponuntur. 380.F.G
Pœnitentia damnatorum. 55.E
Pœnitentiæ typus. 287.E
Pœnitentia mercede conductorum. 82.B
Pœnitentia ac querela diuitum. 361.H
Poëſis fato quodā accedit. 254.C.352.H.I
Poëſeos ornatus. 303.C
Poeta uerſifex. 270.A
Poetæ epithetis ruinas carminum fulciūt. 11.F. Poetæ herculea audacia. 104.C
Poetæ in elyſio campo præcipui. 128.I.
Poetæ primi legendi. 179.F.184.F.
Poetæ ne uerbis nimis obſoletis utantur. 179.K.
Poetæ deorum gloriam imminuētes. 228.F
Poetæ & pictores liberi ſunt. 205.I.
Poetæ quando uera dicere putandi, quando nugari. 222.H.305.B.
Poetæ multorum ridiculorum credendorū authores. 266.D.365.D
Poetæ deliri. 355.K
Poetarum abſona de dijs. 51.K.231.G.
Poetarum ambigua & obliqua & incorrecta. 303.B.366.K.
Poetarū libertas. 114.H.I. mendacia. 271.H.I. nugæ. 366.B.
Poetarum ſtudioſa pulchra mulier. 200.A
Poetis cognitu neceſſaria. 172.F.G. et dein fo.ſeq.
Poetas magis uoluiſſe oblectare, quàm conatos uera dicere. 251.E
Poetica magniloquentia. 226.C
Poetice pedeſtris. 114.K
Poetices & hiſtoriæ diſcrimen. 114.H
Poeticus furor. 352.H.I
Poeticis dictionibus hiſtoricus abſtineat. 117.C.120.D.
Polemo ex laſciuo adoleſcente ſubitò grauis philoſophus factus. 248.A.C.D.E.
Polemonis cuiuſdā amatoris à militia reditus. 320.H.I.& dein.& 321.C.
Pollicita immenſa. 163.K
Pollicitis & ſpebus pellectæ meretriculæ. 319.H.
Polus Acragantinus ut innotuerit. 107.E
Polybij hiſtorici ſenectus. 299.G
Polycleti canon. 175.B.326.B
Polycrates Samiorum tyrannus in crucem adactus. 57.E.F.
Polydamas Scotuſſæus palæſtrites. 119.C
Polydamantis ſtatuæ uirtus. 358.I.
Polygnotus ſuperciliorū optimus pictor. 298.G.
Polylampes Solaris. 124.G
Polymnia memoriæ filia. 171.E
Polyphemus Doridis amaſius. 32.H.I. ab Vlyſſe excæcatus. 33.D.
Polypi uariatio. 34.A.174.E.
Polypi uice ferreorum roſtrorum. 127.B
Pompa funebris. 266.I.
Pomum Eridis in conuiuium deorum proiectum. 34.C
Poma, gymnaſiorum in Pythijs præmia. 256.K. Pondus Telluris. 86.G
Pons ingens. 131.K
Pontici homines rudes. 163.A
Popularis concio ſtudijs magis quàm iudicio ducitur. 136.B
Populares qui uocentur. 372.F
Populi iudicium quanti faciendū. 203.A
Ppli lachrymātes electrū, fabuloſe. 281.C
Populi ſpes, uana. 329.E
Populum excitandi ratio. 165.K
Porcina abſtinentes. 351.I.
Porci ſceleratine, an ſacri. ibid.I.
Portenta miranda. 131.G
Portæ ſomni. 130.I.234.I.
Porrectis pedibus dormire, prouer. 79.a
Porus ab Alexandro captus. 45.C
Poſidonij Apamæi ſenectus. 299.B
Poſſidendi cupido quàm cæca. 378.F.G
Poſſidonij, Poſſidippi, Poſſiclei, Poſſiſundi, Poſſidori uocari poſſit ſophiſta. 335.c
Poſtulata geometrica. 104.F
Potamonis rhetoris ſenectus. 299.I.
Potentes uiri ut grati populo ſint. 200.I.
Poteſtas dicēdi hiſtorico neceſſaria. 119.A
Potus, aer in calicem expreſſus. 124.K
Præbibendi inuicem mos in nuptijs apud ueteres. 341.I.
Præceptor diſcipuli beneuolētia commodè uſus in patriam. 299.B
Præceptori habenda fides. 90.H
Præceptorum reuerentia. 106.C
Præcipitij petra prope Delphos. 157.I.K
Præconiū pro dicenda ſententia. 228.C
Prædictiones & oracula eleuat. 224.A
Prædictionis oraculi anteambula. 230.A
Præfatiōes aliquot Luciani 278.I.K.et deī.
Præfationis pulcherrimum argumentum. 301.E.F.& dein.
Præfecturæ claſſis dignitas apud Atheniēſes. 355.B
Præmia cur dari debeant bene meritis de patria 135.I. Præmiorū ſtimulus. 265.C
Præmia in gymnaſiis Atheniēſium. 259.K
Præmijs ad pauca promouemur. 139.I.
Præſaltatores, ſtatuis honorati. 170.F
Præſcripta legum ſeruanda. 147.G
Præſciētia futurorum quibus maximè neceſſaria. 161.H. ad quid utilis. 184.A.B
Præſentibus acquieſcendum. 48.K
Præſentibus multis contumelia affici, & præſentibus paucis, multū refert. 260.B
Præſtigiæ ex cauda galli gallinacei. 238.K. & dein.
Præſtigiarum modum ut non intelligas, ne tamen accedas. 163.B
Præſtigatores philoſophos irridet. 70.B. C.D.& dein.
Præſtigiatoris techne. 161.D
Præſtigiatores inuicem mutuas operas tradentes. 164.G
Præſtigiatorum impudentia. 358.I
Prati floridi illecebra. 372.A
Precatio & ſacrificium Indorum. 170.H
Preces ut fiant ad deos pro unoquoq; in æde Syriæ deæ. 349.K
Preces noſtras ut ex ōni loco dij exaudiāt. 186.C. Priamus, podagricus. 312.K
Priami infelix exitus. 380.B.C
Priapi ſaltatio. 171.K
Priapi à Baccho poſiti. 347.F.349.G
Priapi conſcenſores. ibid.K
Princeps mercedis expers non eſt, & quæ ca ſit. 86.F
Principem bene agere, difficile. 157.D
Principi operā in rep. adminiſtranda mercede locantes, de ſeruitute uoluntaria arguendi non ſunt. 86.B
Principes nūquam uere ſunt hilares. 377.B.C.& dein.
Principum ac magnorū uirorum uoluptas

ac felicitas. 376.I.K.
Principum aularum incommoda. 375.H
Principũ ſtipatores aliquãdo in cauſa ſunt ut ſalutatores formula excidant. 88.K
Principatus imperiũ ut tuearis. 157.B
Principium, dimidium totius. 90.A
Principium abſurdũ admiſſum, quàm multa abſurdiora inferat. 104.C.D
Priuatarũ domuũ mala. 376.A.B.et dein.
Priuatus priuatum indemnatum interficere non debet. 147.K
Priuatorum hominũ conditio quàm felix. 377.A.378.H.I.
Priuatorum honor, dulciſsimus. 378.F
Priuignus nouercam deperiens. 247.G.H & dein.
Priuigni calumnia à nouerca. 289.F
Priuignorum ac nouercarũ odium. 156.D
Priuilegia. 144.G
Proboſcis muſcæ & elephanti. 281.D
πρόχυμα. 180.C
Procorum mos in petendis puellis apud Boſporanos. 212.B.C
Prodicus Cius ut innotuerit. 107.E
Prodigalitas, damnabilis ac ſtulta. 13.C
Prodigia non facilè creduntur. 234.A
Prodigioſa & fabuloſa coram adoleſcẽtibus non proponenda. 277.A
Proditorum uilitas. 355.B.C
Proditores nobiles. 355.G.356.I.
προσωπεῖον, & ἐπιδιδόναι. 363.B
Prologorum ac deorũ optimus Elenchus. 290.H.I.
Prometheus audire quatenus ſuſtinuerit Lucianus. 3.F.G.& dein.
Promethei fabulæ uelut myſterium. 4.F. 19.F.G.H. 21.I.K.18. K.& dein. 60.D. 172.F.195.B.C.223.E.
proœmia faſtidioſa oratorum. 15.D
Proœmia turgida ac tragica, corpus hiſtoriæ exile. 117.D
Proœmia potentia & facultate. ibid.F
Proœmium hiſtoricum, & cæteræ partes. 121.B.C.
Proœmij uſus apud Areopagitas illicitus. 261.K.
Propãter ſcriptarũ literarũ indiciũ. 321.h
Prophetæ falſi deſcriptio. 160.I.K.& dein per tot.
Propheta ſalſus uanitatis argui non patitur. 166.E
Propoſita linea triãgulũ rectè deſcribere. 177.K.
Propriũ uniuſcuiuſq; rei, pulchrũ. 115.E
πρός τινα, & περί τινα differunt. 364.B
Proſerpina à Pirithoo auxilio Theſei rapta. 370.K.
Proſopopœia legum. 151.D. patriæ. ibid.D deorum. ibid.E.
Proſpectandi modus. 367.D
Protarchus. 13.K
Proteſilaus ex morte in uitam reuerſus 46.E.47.K.266.F.
Proteſilaus podagricus. 313.A
Proteſilaus pro deo cultus. 358.I
Protei transformationes miræ. 33.K
Proteus Aegyptius ſaltator eximius. 172.I
Protei Cynici bacul° talẽto uẽditus. 284.k
Proteus Homericus. 325.H.354.H
Protei cuiuſdam ambitio. 326.A.328.H
Prouidẽtia deorum. 223.B.C.& dein. quæ ſit. 223.H.230.K.231.C.D.
Proxenides Aëtionis pictoris ſocer. 107.E
Proxenus propr. no. 368.I
prudẽtia ciuilis hiſtorico neceſſaria. 119.a.b
Prudentiæ ſecuritas. 357.B
Pſetta piſcis. 71.C
Pſeudapoſtolos uidetur pſtringere. 332.F
Pſeudomantis deſcriptio. 160.H.I.& dein per tot. Pſeudonero. 285.F
Pſeudophiloſophorum habitus. 16.K
Peudophiloſophiæ fucus. 66.L
Pſeudophiloſophi à Luciano irriſi. 69.A. Vide Philoſophi. Pſeudoreges. 285.F
Pſeudoſophiſta. 362.C
Pſittopodes ceti incolæ. 126.F
ex Pſora frictionis uoluptas. 252.D
Pſyllotoxotæ. 123.G. ψῆττα. 180.C.
Ptolemæi Lagi filij res nouæ. 4.A.B. epiſtolæ. 88.E. ſenectus. 298.H.
Ptolemæus ſororem ſtuprans. 242.C
Ptolemæus Apellem ferè per calumniam perdidit. 287.B.C
Ptolemæi Dionyſii bacchatio. 288.G
Ptolemæus Philadelphus. 298.I
Ptolemæi philæteri ſenectus. ibid.I.
Ptolemæi templum. 352.G
Publicum priuato præponendum. 119.I.
Pudenda non uellenda, aut glabra reddenda. 294.B
Pudẽda quidã ſibi execãs ne in ſuſpicionẽ aut etiã crimẽ adulterij ĩcideret. 348.c.d
Pudenda auro potiora. 348.E
Pudenda execta pudicitiæ ſecuritatem faciunt. 348.E
Pudendorum mira genera. 124.I.
ex Pudendis uincire. 130.B
Pudicitiæ mira ſolicitudo in adoleſcente. 348.D.
Pudor philoſophorũ reſipiſcentiũ. 104.G
Pudor iuuenilis periclitatus. 289.F
Puellæ niſi nubiles nõ elocandæ. 370.I.
Puellæ amore morti ſe deuouentes adoleſcentes. 371.G
Puellarũ educatio q̃lis eſſe debeat. 376.d
Pueri uerberibus ab initiatione artiũ abſterrentur. 1.G.2.H
Pueri mortui, uuæ immaturæ. 72.G
Pueri poma Demonacti afferentes. 187.G
Pueri apud Laconas ad aras loris cæduntur. 265.F.
Puerorũ mira educatio à capella, ceruа, et cane. 60.A. Puerorũ ædiculæ. 96.A
Puerorũ maſculorũ exercitia. 195.D.E
Puerorũ educatio apud Athenienſes. 262.C
Puerorum formoſorum deformatio. 337.I.
Pueros amare, ſolis philoſophis relinquẽdum. 196.F
Pueros ſuos ſacrificantes ſtulti homines. 352.A.B.
Puerilis ſimplicitas graphicè depicta. 22. E.F.G.& dein.
Puerilis ætas beſtib. miſerabilis, atq; adeò etiam leonibus. 149.K
Pugilum ſpectaculum. 214.E
Pugillarium Aeſchyli precium. 285.B
Pulices magni ut duodecĩ elephãtes. 123.H
Pulicum ueſtigia non metienda. 366.D
Pulchris ſtatim paretur. 372.B
Pulchritudo amari ſe cogit. 26.A.B.
Pulchritudo apud inferos nulla eſt. 48.H
Pulchritudo nõ tam neceſſaria, quàm utilitas. 115.B
Pulchritudo abſoluta. 199.D
Pulchri Nireus ac Phaon. 101.G
Pulchritudinis uis. 295.H
Pulchritudo mulieris nimio ornatu obſcuratur. 296.D
Pulchritudinis encomiũ. 368.H.I.K.& dein per tot.
Pulchritudo inſolentes facit. 369.D
Pulchritudine ſtatim capimur. 372.B
Pulchritudo omnibus rebus humanis propoſita. 372.C
Pulchritudine alteri cedere dearum nulla uelit. 370.A.B
Pullus Alcyonis uiginti uulturibus amplior 131.G. Purgandi animi ratio. 75.B
Purgatio cacozeliæ. 179.B
Purpura non ad eſum modò, ſed & ad tincturam apta. 361.A
Puſio cinædus. 286.C
Pyladis ac Oreſtis amor. 195.I.K
Pyra in qua Proteus exuſtus eſt. 329.G
Pyra aut fax, feſtum quoddam. 351.E.F
Pyrallis meretrix. 322.L
Pyramides Aegyptiæ quàm altæ. 209.I.
Pyrrhia ſeruus. 80.H
Pyrrhichij nomẽ unde meruerit Pyrrhus. 170.A. Pyrrhonis opinio. 249.H
Pyrrhus Epirota. 88.E.285.G
Pyriphlegethon lacus. 52.K
Pyronides Solaris. 124.G
Pythagoras apud inferos irriſus. 46.K
Pythagoras nihil ſcriptò reliquit. 87.H
Pythagoræ metamorphoſes. 129.E.235.K 236.G.237.B.C.
Pythagoras ad Phalarim adijt. 158.B
Pythagoræ preſtigiæ. 162.B.164.B. 234.D.E.& dein.
Pythagoras ſophiſta, & eius peregrinationes. 236.I.K
Pythagoras ad Eleuſinia ſacra nõ admiſſus. 290.K.
Pythagoricorum dogmata. 61.G
Pythias meretrix. 322.G.& dein.

Pythicum os à Nerone obturatum. 373.I.
Pythonis oratoris eloquẽtia. 352.K.355.K

Q.

Quadragenarius philoſophari cœpit Lucianus. 92.A
Quadruplatoris ſtudium. 288.B
Quæſtiunculæ & perplexitates philoſophorũ. 105.F. ĩ nuptijs propoſitæ 342.b
Quæſtorum rapinæ. 378.I.
Quãdoquidem, utique, nẽpe, & eiuſmodi particulæ, flores orationis. 269.K. 270.D
Quantitas etiã aliqua eſſe debet in lethalibus pharmacis ut occidant. 101.H
Quatuor digitorum uoluptas. 8.I.
p Quatuor iurant Pythagorici. 61.I. 87.K
Quintillus Luciani amicus. 297.I.
Quorum nullum eſt medium, eorũ alterũ ſi eleuatur, alterum deprimitur. 118.K

R

Rauis aſsis uictitantes. 124.K
Ranarum terreſtrium clamor. 285.F
Radiculæ radix commanducata ſpumare facit. 162.D
Raptus Europæ elegantiſsimè deſcriptus. 37.B.C.D.
Raptus Helenæ & Proſerpinæ. 370.H.I.
Raſuras ac uulſuras corporis dãnat Cynicus. 361.D.E. 362.A.
Ratione præditi, irrationabilibus plura uident. 194.A.B
Recitatoris audiendi gratia. 354.H.I.K
Reddendi oraculi mira ratio. 350.H
Regia Iouis. 60.F.G
Regiarum magnarum facinora 242.C.D
Regiminis cura. 374.G
Regnæ à qualibus cuſtodibus optimè ſeruentur. 349.B.C
Regionis felicis atque amœnæ deſcriptio. 129.A.
Regnãdi libido quàm cæca. 379.D.H.I.
Regni uotum. 307.A.B. & dein.
Religionis reus Demonax quid egerit. 185.C.D.
Religiõis pretextu colligẽda ſtipis. 219.g
Reliquiæ memorabiles ſeruantur. 285.A
Remigatio mirabilis 127.A
Renaſcentia in iuuentotem. 308.K
Reprehẽdere & cõuiciari, facile eſt. 228.K
Rei familiaris gubernationis difficultas. 375.K.
Reip. adminiſtratores honorandi, non de ſeruitute calumniandi. 86.B
Res mortalibus iucundiſsimæ. 171.C
Res omnes mortalium in duo diuiſæ, bellum, & pacem. 172.D
Res prius quàm uerba paranda. 179.H
Res præclare bonorũ uirorum apud Scythas ut ſeruarentur. 106.D.E
Rerum abuſus. 360.I.K
Reſerandorũ libellorum ratio, ut uideãtur intacti fuiſſe. 163.F
Reſipiſcendum eſt uel ſerò. 106.E.F
Reſponſorum ex oraculis reddendorum ſacramentum. 163.C. precium. 163.D.I
Reſponſa ἀντίφωνα. 164.E
Reſponſi unius p altero ſubſtitutio. 164.f
Reſponſa ubique eadem præſtigia reddebantur. ibid.G
Reſponſa oraculorum temeraria. 167.A
Reſuſcitatus quidam poſt uigeſimum diem quàm mortuus erat. 275.B
Retractatio pudori eſſe non debet. 203.A
Reus & actor æquali benignitate à iudicibus audiendi. 287.H
Rex in crucem ſublatus. 298.K
Rex conuicia patienter ferens. 327.E
Rex Athenienſium Theſeus nudus & ſine calceis incedens. 361.C
Regis oculi, plures, & acutum uidẽt. 82.A
Regis & tyranni diſcrimen. 149.A
Regis boni munus. 157.C
Regis conuiuij in ſaturnalibus prærogatiua. 334.I
Regis pudor. 373.F
Reges maximi apud inferos mendicant. 54.B.
Reges nulli apud inferos agnoſcuntur, ſed umbræ duntaxat. 73.I
Reges ad omnia feroces, in morte timidi. 74.C.
Reges duos una ciuitas non alit. 145.H
Reges ſupra modum infelices. 238.A.B
Reges ubi ceciderint, tragœdiarũ hiſtrionibus ſimiles. 238.G
Reges longæui. 298.E.F.
Reges inclyti ex ſucceſsione. 307.A
Regum ac tyrãnorum faſtus apud inferos irridetur. 38.E
Regum eadem atque infimorum conditio apud inferos. 57.F
Regũ felicitas. 74.E. 376.I.K. incõmoda ac labores. 58.C. 238.d.e. 308.d.e. 374.g
Regum ac tyrannorum uita ac mores. 71.H.I.K. & dein. 72.C.D. & dein. 242.C.
Regum amici ſimulati omnes. 73.F
Regum merces quæ ſit. 86.F
Regum metu hiſtoricus uerum tacere non debet. 119.I.
regũ uxores pudicè habẽdæ 348.e. 349.a
Regum caſus grauiores ſunt quàm priuatorum. 380.A
Regibus ſe aſsimilãtes. 285.F. Vide Princeps, Tyrannus.
Rhadamanthus iudex oĩbus æquus. 73.I. eius regnum. 129.B.C. uaticinium. 130.B
Rhapſodi deorũ ſcelera traducẽtes. 228.F
Rhea amore inſaniens. 25.K. 60.D
Rheæ ſacra Attes inſtituit. 347.D
Rheæ deæ indicia. 347.E
Rhetor irriſus. 41.H
Rhetor ĩtra diẽ unũ ut quis fiat. 269.I.K
Rhetor impudentia & omni genere improbitatis euectus. 271.A
Rhetoris importunitas. 341.K
Rhetores & philoſophi omnes gloriæ cupidi. 257.H
Rhetores inepti perſtringuntur. 268.B.C & dein.
Rhetores longæui. 299.I.
Rhetorũ ignauia. 256.A. auaritia. 257.K.
Rhetorica & philoſophia cæteris artibus præſtantiores. 254.G
de Rhetorica diuerſæ opiniones. 254.H
rhetorices et dialogi cõtrouerſia 249.I.K
Rhetoricæ fucus. 250.G
Rhetorica una eſt. 254.K. Eius imago. 268.G.
ad Rhetoricam uiæ duæ. 268.I.
Rhetorica antiqua. 269.B
Rhodochares nepos. 74.G
Rhododaphne appellatus quidam homo mollis. 293.D
Rhodus, ciuitas Solis. 189.B
Rhombi agitatio in incantatione. 318.D
Rhoxanes & Alexandri nuptiæ depictæ 107.F.
Ridere hoĩes cũ dijs cõmune habẽt. 205.A
Ridere regis factũ aut tyranni, quàm periculoſum. 373.F
Riſus muliebris. 198.B
Riſu nimio ſuffocatus Philemon. 299.K
Riualiũ duorũ de ſcorto cõtẽtio. 325.A.B. & dein.
Robur ducis militiæ quod ſit. 141.B
Romanis uocabulis uſi Græci ĩ Græca hiſtoria. 116.D
Romani quo die preces pro toto anno faciant. 291.C
Romani longæui. 298.E
Roſam non uidentes, ſpinas contemplantur, prouerb. 118.D
Roſarum eſus Lucianum in hominem reſtitueret. 216.K. 221.I.K.
Roſea uincula. 128.B. catena. 130.A.
rubor mulieris qo alis eſſe debeat. 198.G
Rudimẽta artium plagoſa ne ſint. 1.G. 2.H
Ruditus aſini nefaria prodens, 219.K. uide Aſini ruditus.
Rumoribus patriam implẽdi ratio. 162.A
Ruſticorum ſaltatio ad tibiam. 172.C
Ruſticũ ſe uocat Hercules inter deos relatus. 230.F
Rutilia mulier formoſiſsima, in lunæ figuram efformata, Alexandri tanquam Endymionis amaſia. 165.H
Rutilianus uir Rom. miræ ſuperſtitionis homo. 164.H. 165.B. 168.E.

S.

Sacæ & Medi longæui. 298.B
Sacauracæ Scythæ. 299.A
Sacerdotum munus. 159.I.K.
Sacerdotum Delphorum ociũ ac cõmoda. 160.A.
Sacerdotum cinædorũ nequitia. 219.H.I.K
Sacerdotum deæ Syriæ furtum. 220.D
Sacerdotes flagellorum & incẽdiorũ. 328.I

Sacerdotum honos apud ueteres. 340.K
Sacerdotum uaria munera 351.A
Sacerdotalis & prophetica corona Alexandri Pſeudomantis 168.D
Sacra dijs gratiora quæ ſint. 300.G
Sacra miro modo facta 219.I.
Sacri homines 351.B
Sacri loci religio 328.A.G
Sacris nominibus morbi nō curātur. 172.K
Sacra urbs in Syria. 345.I. eius ingredienDæ ceremoniæ. 351.K
Sacrificādi ritus à Numa inſtitutus. 291.C
Sacrificandi ritus uarij 352.A
Sacrificant Scythæ uiris bonis. 205.G
Sacrificare quòd nunquam uiſus eſſet, reus actus Demonax. 189.C
Sacrificium bis die 351.B
Sacrificium & precatio Indorum. 170.H.
Sacrificium ſordidum ac tenue. 227.F. ſtultum. 351.E.F.
à Sacrificio faciendo nemo excluditur. 160.C.
Sacrificia ueterum irridet. 59.E. & dein.
Sacrificia ueterum differentia pro offerentis conditione. 60.I.K
Sacrificia cur dijs exhibeantur. 225.A.D
Sacrificiorū cupidiſsimi dij. 21.A.244.C
Sacrificijs accommodi boues 351.I.
Sacrilegum inſigne. 209.K
Sacrilegij horror 210.A.B
Sacrilegum ſacerdotum cinædorum. 220.D
Sacrilegijs deſpoliantur dij. 223.F
Sacrilegorum impunitas. 223.G. punitio 274.E.
Sagittarum ſcopi ſtipulæ. 96.A.B.
Sagittas ſuas circū capita ſua tanquam coronas geſtant Aethiopes. 170.H
Sagittandi mira ars 96.B
Sagittarius zodiaci. 124.D
Sagittarij optimi Perſæ ac Scythæ. 96.B
Sagittariorum ſcopo comparatus animus hominis. 9.C
Salmoneus Ioui obtonās. 21.G.313.g.365.e
Salethi iudicium. 85.A.B
Saliorum ſaltatio 171.K
Salſamenta hiſpanica. 306.F
Saltandi mos meretricium 317.E
Saltantes nunc contrà quàm olim, non ſimul etiam cantant. 171.I
Saltatio mortalibus iucundiſsima. 171.C
Saltatio adulterij Veneris & Martis. 174.A.
Saltationis ſcopus. 172.E. encomium. 168.H.I.K.169.H.175.I.
Saltationum cur non ſint certamina. 171.k
Saltationum genera & nomina. 171.A.K.
Saltator, interpretis uice. 174.C
Saltator qualis eſſe debeat. 175.C.E.H.I.
Saltatoris ſumma laus. 172.E
Saltatori q̃ noſcēda ſint. 172.D.E. & dein.
Saltatores & cinædi philoſophis prælati. 81.H.I.
Saltatorum uitia 175.G.
Saltus exercitatio. 259.F.263.G
Saluere uerbi uſus. 87.D.E
Salus ſeu ualetudo, antiquiſsima eſt. 88.B
Salutandi formula lapſus Lucianus ſe excuſat ampliſsime. 87.A.B. & dein.
Samoſata, Luciani patria 117.G
Sāctimoniæ prætextus quàm fallax. 332.E
Sandalij nō ſecum combuſti ergò reuerſus ſpiritus mulieris mortuæ. 275.G
Sanguinis libamine ineunt amicitiam Scythæ. 211.C
Sanguinis Centaurici uis 328.E
Sanguis filij uulnerati matrem exaſperat. 344.I.
Sanguine dea placata 219.H.I.
Sanguine uictimarum maximè delectantur dij. 244.C
Sanguineæ guttæ pluentes 124.C
Sanitas ubi abſit, cætera bona omnia uelut ocioſa ſunt. 88.E.F
Sapientes Græciæ inter beatos 128.K
Sapientiæ ſtudio, notæ peccatorum ex anima delentur 75.F
Sapiētiæ numeros nemodū expleuit. 86.H
Sappho poetris 193.B.200.F
Sardanapalus regno indignus 224.F
Sardanapali Calliæ & Midiæ luxus ac nequitia. 232.I.
Satellites tyrannorū qui ferè ſint. 142.B.C
Satietatis faſtidium 358.E
Saturni res. 60.A. uincula. 172.F. 185.F. 223.E.F. imbecillitas. 334.F.G. 335.G.
Saturniū ſeculū. 332.E.355.D.E.357.C.K.
Saturnaliorum feſtorū cōſideratio. 334.A.B. & dein per tot.
Saturnus cur imperium depoſuerit. 355.C
Saturni ſpectrum 335.K
Saturnales epiſtolæ. 357.A.B. & dein.
Satyra ſaltatio. 175.F
Satyri Bacchi miniſtri. 171.A. ſaltationum trium inuentores. 171.A.
Satyrion morio 342.B
Satyri, dij aſcriptitij. 358.A
Sauromatarum & Alanorum aduerſus Scythas bellum. 215.H
Σκάφιον tonſuræ ſpecies 180.C
Scarabeus ſemper in ſtercore uolutatur. 290.F.
Scarabeus philoſophans 333.D
Scelera non temere ſcriptis aut aliorū conſilijs committenda. 164.K
Scelera mortalium impunita non abeunt. 380.E. ſed ſimilibus pœnis mulctantur. 380.F.
Scelerum notæ in animas ſeu umbras impreſſæ, ut elui poſsint. 75.E
Scelerati homines 161.B
Sceleratus ut iudicio & accuſationi ereptus. 168.B
Sceleratorum duces, quàm multa illis permittant. 146.E
Sceleſtorum pœnas uidētes, etiam facinora illorum cogitent. 157.I.
Scenicas uictorias ambibat Nero. 373.H
Scepticorum dogmata 64.K
Σχινοτρώκτης, lentiſcum rodens 180.F
Scientiæ cupiditas ſimulata multorum diuitum. 81.B
Scintharus 126.G
Scipionis contentio cū Alexandro & Annibale. 42.G
Scommatibus nihil redditur deterius. 67.B
Scommata, feſtiuitatis pars 68.F
Scopus difficilè attingitur 95.A
Scorodomachi 123.G
Scorpionum duplex genus 301.I.
Scorpius ſacer. 349.K
ex Scorto philoſophus 257.D
Scribendi nimia cupiditas uitanda. 179.H
Scribere primùm docentur pueri Athenienſium 262.E
Scribuntur in cælo res omnes hominum. 367.A.B.
Scripta à uita diſſona 84.F
Scripta ſemel, immutare, graue. 114.D
à Scriptoribus ueteribus quæ petantur. 285.C.
Sculptorum ars abiecta 2.G
Scyllæ nomen unde ductum. 180.G
Σκύλλα. ibi.
Scythæ ſagittas ueneno tingunt. 9.E. ab Alexandro uicti. 43.C. etiam dij ab Athenienſibus facti. 211.F. ipſi immortalitate homines donant ibi.
Scythis etiam ab Alexandro Pſeud. oracula reddita. 167.C.D
Scythæ bonos uiros honorant. 206.B. 205.G. progenitores ſuos uita functos deuorant. 206.H. orationes ſuas non phalerant. 211.A. perpetuò in bello. 212.B. cur ſemper armati. 264.I. facilè ſibi domum faciunt. 282.I. indocti. 290.E. philoſophi. 351.G. ſibi deos ipſi faciūt. 358.F.G.
Scytharum immanitas in hominibus dijs pro uictima mactandis. 61.A
Scytharum amicitiæ ut concilientur. 212.B. & dein.
Scytharū de Alanis et Sauromatis ac Græcis uictoria 215.K
Scytharum lex de pulſantibus ciues, aut de uia detrudentibus 260.D
Scytharum etiam res in cælo deſcribuntur. 367.A.
Sectæ philoſophorū uariæ. 52.B. eas perſtringit. 89.C.D. & dein per tot.
Seculum. 63.C
Sedecim dei epulis accepti, ſolum gallum recipiunt, cúmque ſenem, & muco ac pituita laborantem. 227.G
Sedendi in tergore bouino, mos. 212.G.H
Seditio Athenienſium conſpecto Demonacte ſedata. 187.G
Seditionum piacula ut fiant. 149.B

Semele Cadmi filia. 25.A
Semidei omnes in Elyſio campo. 128.K
Semimares amores 192.K
Semiramidis opera.347.B. ſtatua ignominioſa.350.I.K.
Seminocalium poteſtas 10.C
Senectus an uitia minuat. 146.B
Senectutis incommoda. 267.C. oblectatio. 281.A.imbecillitas.314.H.
Senectutem ut quis ſummam conſequatur. 298.D.
Senectus obliuioſa. 368.K
Senex à recta uia diſcedere nolens. 167.K
Senex,iuuenis eſt cum neceſsitas poſtulat. 314.H.
Senis decrepiti hypotypoſis. 39.F
Senes plerũq; iunioribus ſuperuiuunt.39.B
Senes mortui,uuæ paſſæ. 72.H
Senes callidiores.141.A.B.C.facundiores. 280.G.uerbis armati.315.G.
Senes quàm iuuenes maiore deſiderio patriæ tenentur. 301.A
Senum amatores. 40.F.G.& dein.
Senum crura ferè turgida & tarda. 186.I.
Senum repuerascentia 335.H
Senum incommoda. 156.C.338.D.
Senium etiam uitia minuit. 133.C
Senij frigus interdum uehemẽter recandeſcit. 143.B
Senio patris ingratus filius 299.I.
Senio & unio,aleæ iactus. 334.H
Senilis ira,impotentior. 141.H.143.E
Senilis nequitia,maxima. 146.D
Sententia Minois irrita. 51.D
Sententiæ apud inferos ferendæ exemplũ. 54.E.
Sepes appellatus quidam ob barbæ ſpinoſitatem. 293.E
Sepiæ aridæ pro telis. 131.F
Septem Græciæ ſapientes 331.G
Septenarij obſeruatio 351.H
Sepeliendorum Gallorum mos. 351.H
Sepulchrum Iouis apud Cretenſes. 366.B
Sepulchri honore carentes Charon non traijcit. 375.A.B
Sepulchrorum celebritas ut fiat. 330.D
Sepulturæ contentio ac cura. 48.D
Sepulturæ inanis luxus ridetur. 58.H
Sepulturæ ſecuritas 187.H
Sepultura alia apud alios 267.G
Sepulturæ cura quanta eſſe debeat.374.D
Serarum aperiendarum modus. 239.B
Seres admodum longæui 298.B
Serenitas cœli perpetua apud Aethiopas. 182.F.
Sermo etiam brutis tribuitur à poetis, & lignis 233.K
Sermonis & eloquentiæ uis 280.H
Sermone nihil ualẽtes, ad opera cõfugiũt, & contrà. 332.D
Serpẽtis uini tractu neglecto,exuuium ſequi,prouerb. 105.G
Serpens,deus conſalutatus 162.G
Serpentum demulſiones 272.I.
Serpentes omnes unius regionis miro modo per incantatorem quendam in unum locum contracti, & ibi inſibilatione ſuper eos facta combuſti. 273.C.D
Serpentes Libyci. 301.I.
Seruij Tullij ſenectus. 298.E
Seruus recens locupletatus,rectè diuitijs uti neſcit. 116.K
Seruus promptus eſſe debet ad munus ſuũ. 320.E.380.F.
Seruo nouo nonnihil parcitur. 220.E
Serui ſenes,ingrati. 80.G
Serui eiecti à dominis, illis ſuſpicioni ſunt. 83.H.I.
Serui idiotæ & indocti ſæpe dominis renunciant plura quàm uiderint. 164.I.
Serui,dominorum arcana norunt. 215.I.
Serui amatorum etiam ipſi à meretricibus ineſcandi 322.A
Serui in philoſophiam inuadentes. 331.K
Seruorum nequitia 375.K
Seruos ſuos ut diuites conuiuio accipiant. 336.K.
Seruilis uitæ cõditio elegãter pſtricta.85.B
Seruitus mercede conductorum 80.G
Seruit⁹ multitudini liberæ duriſsima.136.d
Seruitus ut fugatur. 80.K
Seuerianus proconſul Romanus. 164.B
Sexagenarij flaccidi & ſurdi 72.G
Sexagenariæ anus amor. 271.B
Sexus muſcarum promiſcuus. 283.B
Sibyllæ oraculum 328.I.
Siccitate emergentes morbi. 327.H
Sicinnis ſaltatio 171.A
Siderum chorea. 169.H
Sigma & taf contentio 9.K.& dein.
Signum Veneris Gnidiæ. 189.K
Signi excipiendi aſtutia. 163.F.G
Signi muti ac marmorei amator impotens. 190.E.
Signorum tollendorum artes. 163.B
Silentium Pythagoricorum. 61.H.234.E
Silenus cordacem ſaltans in conuiuio deorum. 244.C. Eius deſcriptio.279.B.
Silenus,deus aſſcriptitius. 358.A
Siliquæ ut cornu duræ 323.I.
Sillus,ſtrabus. 180.C
Simi naſi fœditas. 309.D
Simia perſonata ſaltans, nucibus obiectis continuò perſonam abijcit. 69.H.85.D
Simiæ trunco alligatæ comparatus philoſophus diuiti ſeruiens. 81.A
Simia ſemper eſt ſimia etiam aureo cultu ornata. 283.H
Simile pulchrum. 263.F
Simmiche meretrix 317.I.
Simonidæ Cij ſenectus. 299.K
Simplicia podagræ commoda. 311.G.H. & dein.
Simulacra ingentis precij. 350.B.& dein.
Simulacra deorũ ad mare deſcẽdẽtia.351.d
Simulacrorum & ſignorũ ſacrorum cõferendorum ad ſacrũ ac feſtum mos. 352.F
Simulandi ac diſsimulandi artifex. 161.C
Simulationis ſera pœnitentia, cum reſiliri iam non poſsit. 329.D.B
Simylus nauclerus Megarenſis 208.F
Sinarthoclis Parthyæorum regis ſenectus. 299.A.
Sindiani Scytharum hoſtes 214.A
Singulare certamen Alexandri & Pori. 115.F.
Singulari certamine uicti pœna apud Scythas,dextræ amputatio. 207.B
Sirenum modulatio 199.I.
Sirenum & Gorgonum fabulæ myſterium. 289.H.296.H.
Sirius canis. 63.B
Sitiens,potum non audens petere. 79.B
Sitis Tantali quæ poſsit eſſe. 45.K
Sitim quæ maximè ferant animalia. 301.G
Siti emoriuntur à dipſade morſi. 301.K
Siti multitudo periens. 327.G
Σῖτο quid ſit. 258.K
Σιτεῖν,alere. ibi.
Smyrnæ formæ 197.I.
Sobrietatis commendatio 360.F
Sobrius eſto,qui philoſophiæ initiari uult. 98.K.
Socer à genero in aurigandi certamine uictus,occiſus. 371.G
Societatis humanæ bonum. 192.F
Societatis dulcedo in opulentia. 258.G. 339.B.
Socordes ad philoſophiam ſe applicantes. 332.A.
Socrates inter ſtatuarios enutritus.2.G.pæderaſtes.63.D.129.C. à Comicis irriſus 68.E.nihil ſe ſcire profeſſus. 99.C. inter beatos.128.K. etiam ſenex ſaltare didicit.171.E. amori deditus, ut qui maximè 197.B.
Socrates & Aeſchines optimi pictores. 200.E.
Socrates XI uiris traditus. 224.F. apud inferos caluus & uentricoſus. 275.B. ab Anyto accuſatus. 331.B. Mopſi genus 362.H.
Socratis deriſio. 4.E.F.196.C.258.E. ſua pietia ac fortitudo.47.B.E.129.H.256.e
Socratis ſtulta ſecta.63.E.F.diſſertatio ſub platano.294.K.
Socratis Phocionis & Ariſtidis paupertas 232.I.
Socratis mors 246.C
Socratica ironia odioſa. 184.I.
Socraticum crimen. 181.H.191.I.
Sol à Ioue redargutus quòd phaethontem in currum ſuum impoſuiſſet. 31.K
Sol etiam inhabitatus 223.E
Sol antelucano opere anteuertendus pauperi. 233.I.

Sol quid ſit. 140.I.
Sol,unus,deus quibuſdam. 241.A. 300.G.
Solis amaſia Clymene 25.I.
Solis ciuitas Rhodus. 189.B
Solis labores 245.D
Solis æſtus capiti infeſtus meridiano tempore. 361.C
Solis & Lunæ imagines fieri nihil eſt neceſſe. 350.B.F
Solem orientem ut ſalutent Indi. 170.G.H
ad Solem obuerti domum debere. 295.C
Solem orientem Brachmanes pyram inſcenſuri ſalutant. 330.A
Solſtitium hybernum 301.G
Solœciſmus in uoluptatibus. 8.H
Solœciſmi ſaltationum 175.C.D
Solœciſmus,ſtribiligo. 362.B.C
Solœciſſans quidam redarguitur. 363.A.B.& dein.
Solœciſſare, turpe homini grandæuo. 362.D.
Solœciſſare non permittendus amicus, ſed docendus. 363.H
Solœciſta. 362.C
Solium ſolis & lunæ. 350.E
Solonis cum Cyro colloquium 56.G.H
Solonis commendatio. 112.C.D.E. 260.H
Solonis ſenectus 299.D
Solum & primum ſe iactans, ut irriſus. 186.D.
Solus nemo diues eſt. 258.G
Solitaria uita,brutalis. 192.F
Somnium ſeu uiſio Luciani. 1.H.I.
Somnium aureum. 234.G.235.H
Somnij mirabilis uiſio. 348.A
Somnio diuites. 23.H
ex Somnio ī amorē inducta Medea. 104.A
Somnia mirifica ſunt. 2.I. *non ſemper uana* 3. C.
Somnia iucunda ſomniantes ægre ferunt ſi excitentur. 235.I.
Somniorum inſula pulcherrimè ficta. 130.H.I.K.
Somniorum uariæ ſpecies 130.K
Somniorum ratio. 234.G.H.I.
Somniorum populus 367.F
Somniorū interpretes Ariſtander & Artemidorus. 367.F.G
Somnolentiæ pœna. 349.K.380.F.G
Somnus,mortis germanus. 143.A
Somnus ut ad omnes aduolet. 245.G
Somnus mortalibus iucundiſſimus. 371.C.
Sonus iucundus. 128.B
Sophiſtæ & philoſophi q dicātur. 262.H. 277.H.
Sophiſtæ,tanquam hippocentaurorum genus. 331.H
Sophiſtarum nugæ. 105.F
Sophiſtarum uitia fugienda. 179.G.
Sophoclis tragici mors. 299.I.
Soror fratribus uiam in cælum aperiens pulchritudine ſua. 369.F
Sorores uxores ducunt Perſæ & Aſſyrij. 60.B.
Sortis quenque ſuæ pœnitet. 374.E.
Sortitio iudicū ſecundum genera actionum. 247.G.
Soſandræ ornatus. 198.E.317.F
Soſtrati Gnidij aſtutia in nomine ſuo propagando. 121.K.& dein.277.I.
Soſtratus ſceleratus 161.B
Soſtratus Bœoticus Hercules dictus. 184.d
Soter & ſotenchus. 315.B
Spadonis aut eunuchi conſpectus primo domus egreſſu, inauſpicatus. 292.C
Spartanorum puerorum fortitudo. 265.H
Spectaculū Draconis cuiuſdā mirū. 162.I.K
Spectaculis deditum eſſe hominem grauem non decet. 168.K
Spectaculis ut quis melior fiat. 175.A.
Spectaculis iiſdem non perinde afficiuntur docti & indocti 194.G
Spectrorum & Laruarum conſideratio. 272.E.F.& dein.
Speculo ſimilem animum gerere debet hiſtoricus. 120.K
Speculum mirum. 125.C
Speculo cæcus non indiget. 285.E
Spes & metus ut nos efficiant. 57.H
Spes meliorum miſeros alit. 80.B
Spe nulla,medicina tentāda non eſt. 152.B
Spes & metus in hominum uita maximi tyranni. 57.H.161.H
Spebus meretrices ali non poſſunt. 319.I.K
Spectandi cupiditas 303.K
Sphæra Calani. 5.C
σφενδόνη quid. 290.B
Sphenopogones. 337.I.
Spicæ pro frumento panes paratos emittentes. 128.G
Spina delphini arida in trophæum erecta. 126.H.
Spinæ & ericio comparatus tyrannus. 146.A.
Spinarum ferendarum labor 219.A
Spiritus uehementia 365.C
Spiritus mortuæ mulieris reuerſus. 275.F Vide Vmbræ.
Spiritus poteſtatem ac uim dicendi præſtans. 367.C.
Spongiæ iugeræ. 127.B
Sponſus in nuptijs ſuis à conuiuis uulneratus. 344.I. 345.C.
Sportulæ Athenienſium in concionibus & iudicijs. 354.I.
Spumam ore ut facilè reiectes 162.C.D
Statera Scepticorum 64.K
Statua ſacrilego ſpoliata, ut ſe ſit ulta. 274.F.
Statua ſeu imago ad mare bis quotannis proficiſcens hauſtum aquam. 350.B
Statuæ deorum quales pinguntur. 361.A
Statuæ è baſi ſua deſcendentes. 274.B.C.& dein. *febribus medentes.* 358.I.
Statuæ ſaltatorum. 170.F. *olympionicarū.* 202.F.
Statuæ æreæ premium 349.D
Statuariæ initiatus Lucianus. 2.E
Statuariæ typus 2.I.
Statuarij inſignes 2.A
Statum quiſq; ſuū tueatur ac ſeruet. 374.F
Stellæ formatæ. 367.A
Stellarum motus effectus quomodo ad nos perueniat. 184.A
Stellarum potatio u tfiat. 240.I.
Stellis nauigatio Phœnicū dirigitur. 239.K
Stertere ſub mandragora,prouerb. 11.G
Steſichori poetæ ſenectus. 299.K
Steſichoro Helena reconciliata. 128.L
Sthenebœæ crimen. 348.I.
Stigmata Pſeudophiloſophorum, uulpes & ſimia. 70.I.
Stigmatici unde ſint Aſſyrij. 352.B
Stili ac materiæ uertendæ finis ſit aliquando. 354.H
Stipatoribus barbaris cur plus gaudeant tyranni. 378.A
Στιχέθυμα & φιλίθυμα differunt. 363.C
Stoæ & Voluptatis controuerſia. 248.G
Stoicus, peruerſus quidam eſt tyrannus. 242.E.
Stoici cuiuſdā Etœmoclis ridicula indignatio. 342.E.F.& dein.
Stoici & Epicurei de rerum principijs & fine bonorum diſſentiunt. 96.H
Stoicorum dogmata 63.H.I.K
Stoicorum encomium. 92.G
Stoicorum nefaria 249.C
Stoicorum nemo in campo Elyſio. 129.B
Strangulati ſubleuatio 178.E
Stratonices reginæ amores. 347.G.348.B.C. *ſtulta ambitio.* 201.K.
Struthiones humi uolantes 301.G
Stribiligo,ſolœciſmus 362.B.C
Struthionum oua 302.B.C
Struthobalani 123.H
Studij philoſophici tempus quantum eſſe debeat. 90.B.C.F
Studia ſemel cœpta iam ſeneſcentibus relinquere,pudibundum 104.G
Studia ut formanda 179.F
Studioſo quæ uitanda 179.H
Studioſi literarum nonnunquam ocia Muſis permittunt 122.C
Studijs inepti, qui ſe cibis ac uino replent. 254.B.
Stuppæ gerendæ periculum 219.B
Stuporem quidā quærunt in ædificijs ſuis, non pulchritudinem 195.B
Stuprum penè coram omnium oculis peractum in myſterijs 165.H
Stygis iuramentum 359.D
Stymphalides aues 228.H
Suberis uſus in naufragijs 208.H
Suberibus inſidentes nauigantes 132.D
Subigendi uerbum ambiguum 185.H

Subtilitates philoſophorum fatuæ ac ridiculæ. 105.K.& dein.
Sues ſcelerati ne, an ſacri 351.L
Suffragandi mos, manus protenſio. 559.F.
Sui commendandi aſtutiſſima ratio. 163.I. 164.A.
Summa elegantia neceſſariò una eſt. 98.H
Summus ſacerdos ſingulis annis innonatus 351.B.
Superbiam ac faſtum maximè deteſtatur Minos. 53.C
Superciliorũ opt. pictor Polygnotus. 198.G
Supercilium Stoici philoſophi 342.F
Superſtitionẽ circa deos colẽdos ridet. 59.E
Superſtitio lapidum inunctorum aut coronatorum adorandorum 164.H
Superſtitiones mirandæ. 351.G.H.I.K. & ante & poſt.
Superſtitioſi homines facilè oraculis capiuntur. 161.K
Supplicia inferorum 53.E.266.G.H
Supplicium tyranni apud inferos nouum 76.B.C.
Supplicij nouũ genus excogitatum. 218.E.F
Supplicio publico afficiendos multi ſubſequuntur. 329.F
Sycophantarum digna ultio 349.C
Sylla copiam ingentem librorum ex Athenis in Italiam auexit 283.G
Syllogiſmi uis 64.A.F
Syllogiſmi philoſophorum inutiles. 105.E
Syllogiſmi Chryſippi frigidi 243.I.
Syllogiſmus cornutus, acernalis, metens. 342.H.
Sylua in uentre ceti enata 125.I.
Sylua nauigata 131.K
Συμπατριώτης, conterraneus. 362.I.
Sympoſium uarium 177.H.I.
Synagoga in Palæſtina 326.F
Syracuſanæ menſæ 354.A
Syria dea, & eius ædes, ſacerdotes, & ſacrificia &c. 219.G.345.E.F. & dein per tot.
Syri cuiuſdam ſacrilegium 209.K
Syrus rhetor Lucianus. 249.H.250.F.
Syrus quidam Lunaticos curans. 273.K
Syrtis magna Libyæ 302.B

T

τ quàm multis in dictionibus pro Σ ponatur. 10.E.F.G. & dein. eius cum Σ contentio. ibi. per tot.
Tabula picta elegantiſſima 107.F.G
Tabulæ oraculorum clàm de induſtria defoſſæ, poſtea in apertũ tanquam fortuitò inuentæ productæ 162.A
Tabulatorum in naufragijs uſus 208.K
Talus Cretenſis 274.E
Talorum nudandorum mos in ſaltatione. 317.E.
Talorum uſus quàm antiquus 335.E
Talorum luſus qualis eſſe debeat 336.K
Talus ludens amator ſigni Veneris, pro illius amore 190.E.F
Tantali in morem ſitire, prouerb. 13.E
Tantali fabula. 45.I.K.60.G. Eius pictura. 302.B.
Tarichanes in ceto habitantes 126.E.H
Tarquinij ſenectus 298.E
Tarſus ciuitas uectigalibus ut ſit leuata. 299.E.
Tartarus, ingens aëris multitudo. 183.G. 266.D.
Tauri artificem deum momus cur riſerit. 8.H.127.H.
Taurus cæleſtis. 182.H
Taurus Phalaridis 158.F.G. & dein.
Tectum domus quale eſſe debeat 295.D
Telemachus regiam Menelai admiratus 372.D.
Telephium uulnus 9.H
Teleſillæ fortitudo 193.B
Tellus Athenienſis felicißimus 56.H.128.K
Telum imprudenter miſſum culpa nõ uacat ſi quenquam occidat 144.C
Tela tanquam radios capitibus ſuis circumponunt Aethiopes 170.H
Temperati corporis robur 263.D.E
Temperaturæ corporum uariæ 155.H
Tẽpli Veneris Cnidij deſcriptio. 189.H.I.K
Templa Aegyptiorum. 199.E.345.K
Templum Oreſtis 206.D
Templa antiqua 346.A
Temeritas & negligentia punitur. 144.I.
Tempus, artium magiſter 193.H
Tempus philoſophiæ impendendum, quantum. 90.B.C.F
Tempus uel locus ante uniuerſi fabricam imaginari non poteſt 240.K
Temporis iactura nunquã facienda. 89.H
Tempore multa molliuntur, ac miteſcunt. 146.A.
Tempora in homine prima caneſcũt. 322.E
Temporum omnium pœnitẽtia apud diuites ac molles. 361.H
Tenebræ inferorum. 75.B
Ter beatus 5.A
Tereus inceſtuoſus 83.I.
Teræi Dryſorum regis ſenectus. 298.G. 299.B.
Tergora direpta, ſerpentia. 233.K
in Tergore bouino ſedendi mos. 222.G.H
Terræ hypotypoſis 55.K
Terra ſolis 125.D
Terræ uicinæ ſigna 122.C
Terra luna minor. 241.G. & ut ab Icaromenippo agnita. ibi. parua admodũ reſpectu uniuerſi. 242.H. in communi omnibus expoſita. 360.C. pro cubili ſatis ſit Cynico. 361.E. ſup aquas firmata. 367.A
Tertia figura 249.B
Teſſeræ naufragium 334.I.
Teſtamentorum quorundam ineptiæ. 8.F
Teſtamentorũ ſimulatio ac captatio. 40.D
Teſticuli hominis defoßi mirum 124.I.
Teſticulis inſtructus ad philoſophiam accedens quidam 185.F
Teſtimonium laudis per magnates ac optimates petendum 110.F.G
Teſtium reſectionis ſpontaneæ mirũ. 351.G. Vide Caſtrati.
Teſtudo penſilis 144.I.
Teſtudinem in muſicum cantum adaptauit Mercurius 24.E
ex Teſtudine Indica lectus 321.H
Teſtula tranſmutata, prouerb. 84.F
Thais meretrix 316.B
Thalaſſopota 127.C
Thaletis Mileſii induſtria, 277.I. ſenectus. 299.D. naturaliũ rerum peritia. 373.D
Thamyris temeritas 66.C
Thanatuſiorum certamen 129.F
Thargelia philoſopha 181.F
Theagenes ſcorti amore ſibi mortem conſciuit. 72.H
Theagenes Thaſius palæſtrites 119.C
Theagenes impoſtor quidã. 326.A.C.327.A.328.K.
Theagenis ſtatuæ uirtus 358.I.
Theano pythagoricæ doctrinæ filia. 193.B magnanima. 200.F.
è Theatro redeuntes cum febre 113.I.
Theatrorum Sirenes 169.B
Themiſtocles & Miltiades proditionis accuſati. 289.H
Themiſtocles & Pericles patriæ amantes. 355.E.
Theodotæ Rhodij ſtratagema. 209.E.F
Theodotas homo ſeditioſus 287.B
Theognidis ſententia de paupertate. 77.H
Theologus ac præco Alexandri Pſeudomantis 163.D
Theon palæſtrites 119.C
Theopompi hiſtorici uitium 121.H
Therites Solaris. 124.G
[illegible] qui ſint. 257.B
Thermayſtris ſaltatio 272.B
Thermopotare 180.D
Therſites cum Nireo de forma contendẽs 48.H.I. Cynicæ libertatis. 287.E. Eius deformitas. 284.B.
Therſagoras poëta 352.F
Theſaurus ĩ carbones uerſus. 103.F.108.F
Theſei inſtitutum in Labyrintho ingrediendo. 98.K
Theſei & Menelai contentio de Helena. 128.C.
Theſei plures mulieres 228.C
Theſeus ex inferis reuerſus 266.F
Theſei uirtus aduerſus improbos homines 228.G.
Theſeus Herculis diſcipulus, ſine calceis ac nudus incedens. 361.C
Theſeus Helenam puellam teneram rapuit. 370.H.I.
Theſmopolidis Stoici ridiculũ. 82.F.215.E.
Theſpias meretrix 315.D

Theſpis

Theſpis tibicen. 4.C. citharœdus. 284.E.
Theſſalæ incantatrices. 316.G.317.H.I.
Theſſalorum ſaltationes 170.E
Theſſali duo ex inferis reuerſi 266.F
Thetis Briareum in Iouis auxilium acceſſit. 30.G
Thoon Aegyptius 161.E
Thoraces è ſquammis lupinis 323.I.
Thraces philoſophi 331.G
Thraciæ hypotypoſis 332.A
Threſſarum mulierum crudelitas. 264.H
Θρυμματίδες. 180.D
Thmuis & Xois ſerui uiles 271.A
Thucydidis oratio ſunebris. 117.I. modeſtia in ſcribendo. 119.I.121.G
Thucydidem octies ſibi deſcripſit Demoſthenes 283.G
Thucydidis locus aduerſus luxuriã. 304.d
Thyeſtes. 83.I.
Thynnus elapſus, prouerb. 13.K
Thynocephali 226.E
Tiara ſummi ſacerdotis aurea 351.B
Tibiæ uſus 110.B.C.170.B.
Tibiæ ſeptem talentis emptæ 283.I.
Tibia ut uenter intumens 365.D
Tibicine aut tympaniſta facilè mouẽtur Paphlagones 161.K
Tibicinæ amantibus aderant 325.C
Tibicinæ ut ac ſtupris obnoxiæ. 345.B
Tibius ſeruus 81.B
Tigranis Armeniorum regis ſenectus. 299.A.
Tigrapates Lazorum princeps 212.C
Tilliborus latro 160.I.
Timæi Tauromenitæ ſenectus 299.G
Timocles Stoicus deorum propugnator. 227.I. & dein. Eius infantia. 229.E.F.
Timocrates Heracleotes. 168.B.184.F
Timo ſeu miſanthropus. 11.B.C. & dein.
Timon Echecratidis F. Colyttenſis. 11.C
Timon Athenienſis ianitor apud inferos. 130.G.
Timotheus muſicus 110.B
Tintinabuli uſus in precibus pro populo faciendis. 349.K
Τιφῶν panes 180.D
Tireſias uates utrunq; ſexum expertus, mulierem pronunciauit expeditiorem. 50.D.183.A.191.G.237.B. Eius oraculum 52.E. Einſdem ſex ætates. 298.A.
Tiſiphone 75.C.
Titanicus affectus 16.K
Titanum pugna 172.F
Tithonus longæuus 99.G
Titormus qui fuerit. 119.B. ad marginem.
Tolerantia Cynicorum in malis 361.H
Tomyris Cyro caput obtruncat, & in utrẽ ſanguine plenum immergit 57.D
Tonitrua à quo ſint 232.D
Tonitruſicum receptaculum 367.K.
Tonorum diſcrimen. 110.C
Tonſorum peritorum inſtrumenta. 286.G
Toper pro cito 270.A
Toto cognito, pars etiã cognoſcitur. 100.B
Toxaris Scytha Athenas eruditionis ergò adijt. 111.E.F. Eius ſepultura. 111.G.
Toxaris & Siſinnes Scythæ, nobile amicorum par. 214.B
Trachea arteria nihil cibi aut potus in ſe recipit. 114.H
Tragici actores ſubinde alias atque alias perſonas referunt 85.D
Tragœa uelut febris 113.G.H
Tragicum non debet eſſe dicendi genus hiſtoricum. 116.E
Tragicæ ac comicæ ſaltationes 171.F
Tragicus habitus 171.G.338.D
Tragica modeſtia 251.A
Tragicorũ & Comicorũ differẽtia. 262.I.
Tragœdi ſeptimani 113.H
Tragœdiarũ hiſtrionibus comparati reges. 138.F
Tragœdijs certabat Nero. 373.G
Transformatio Pythagorica 61.K
Tranquillitas maris p dies Alcyonios. 17.I
Tribades mulieres 318.F
Tridens Neptuno furtim ſublatus 229.B
Triticum idem alias alibi prouenit. 155.k
Triticum non perinde ut paleæ incendatur 263.F.
Tritonomendetes. 116.E
Triangulus Pythagoricus quid ſignificet. 87.I.
Tricipitis hominis mira abſurditas. 104.C
Tricuſpis oratio 293.I
Triduana myſteria 165.G
Triginta dierum obſeruatio in purgatione. 351.I.
Trinitatẽ ĩ diuinis exprimit. 366.c.367.G
Triptolemus. 2.K. Eius currus. 271.K.
Tritauia an tutiſſima. 354.F.G
Trœzeniorum mira lex de uirginibus & adoleſcentibus attondendis. 352.B
Troia ab Apolline & Neptuno conſtructa. 59.K. Eius excidium. 375.E.
Troiani belli cauſa, Helena. 46.B.376.C. Eius belli hiſtoriam apud Homerum ueram non eſſe. 236.H
Troianorum ſtultitia in Helena non reddenda. 371.B
Trophonij uaticiniũ. 18.F.G. templũ. 54.G
Trophonius & Antilochus dij aſſcriptitij. 358.I.
Tryphæna meretrix. 322.B.C. & dein.
Turpes etiam amatores admittere debent meretrices. 319.F
Turpes qui nocentur 372.B
Turpia non aperienda 319.A
Turpitudo & pulchritudo qualiter reputandæ. 119.B
Turpium aſpectus inuiſus 370.G
Turris memorabilis. 121.K. & 122.A
Tuſſis medelam iactans, ipſe tuſſi totus concuſſus. 85.G
Tuſſis laudata 104.F
Tutorum negligentia 353.F
Typhœi gigantis oppreſſio, ac reluctatio. 379.C.
Tyrãnicida qualis eſſe debeat. 134.F.142. F.149.F.G.
Tyrãnicidiũ, facinus clariſſimũ. 136.g.139.F
Tyrannis quid ſit. 139.F. quibus contineatur. 141.A. non unius hominis capite conſtat. 146.F. fatale reip. malum. 148.K. 149.B.C.
Tyrannidis ſucceſſio ac propagatio grauiſſima. 133.B
Tyrannidis fructus ad quos magis redeat 146.E.
Tyrannidis occupandæ occaſio 157.A
Tyrannidis deponendæ conſilium ut impeditum. 157.D
Tyrannidem in hominum uita potiſſimum obtinent ſpes & metus 161.H
Tyrannus ipſe ſolus non magna res eſt. 134.H. legitimum imperium imitatur. 146.H. qui ſit. ibi.I.
Tyrannus, prodigioſum animal 146.K
Tyrannus citra iudicium impune occidi poteſt. 148.B. qualiter tollendus 150.G
Tyranni poſt obitum contemptus ac neglectus. 73.D.E. & dein.
Tyranni apud Rhadamanthum accuſatio. 75.G.H. defenſio. 157.K.
Tyranno quatenus ciuitas parere debet. 149.A.
Tyrãni ac reges cur tã inuiti moriãtur. 74.B
Tyranni ferè dijs ſimiles in hoc mundo. 74.E. apud inferos autem uiliſſimis hominibus. 37.H.
Tyranni humeris impoſitus Cyniſcus in ſcapha Charontis 74.I.
Tyranni parum in filios pij. 141.D.E. 142.A. barbaris magis ſatellitibus quàm filijs ſuis fidunt. 141.B. ætate non miteſcunt. 146. A. per miniſtros ſcelera ſua perpetrant 146.I.
Tyrãni familiares, tyrãno peiores. 146.E
Tyranni multi apud Græcos commodi ac ſapientes. 158.A
Tyrannorum potentiſſimorũ infelices exitus. 57.D.E. Eorum uita ac mores deſcribuntur. 71.H.I.K. & dein.
Tyrannorum ſæuitia exacerbanda non eſt 141.I.
Tyrannorum orationes ac donaria in templo Pythij Delphis. 158.A.159.E
Tyrannorum ingenia ebria 373.B
Tyrannorum ſuſpicio ac formido. 158.B. 378.A.B.C.D. miſeria. 379.F.G.H.I.
Tyrannorum exitus, & ſupplicia apud inferos. 380.E.H.I.
Tyro puella à Neptuno ſtuprata 365.G
Tyro puella Salmonei filia ab Enipeo uitiata. 56.E.127.I.
Tyroëſſa inſula. 129.K.130.A

V

Valere nerbi uſus. 87.F.I.88.A.D.E.
Valere ac ſanum ſe eſſe ſolùm ab dijs petebat Pyrrhus Epirota 88.E
Vanitas humanæ ambitionis. 58.D.E
Vanitatem ſibi opprobrari Alexander Pſeud.pati non poterat 166.D.E
Vaſculi depoſiti repetitio, uitam depoſitori ſeruans 349.A
Vates poſt factum 141.K
Vates celebres 302.K
Vatum mos, nihil ſani dicere 50.G
Vatum nimium ſtudium, reprobabile. 56.I.
Vaticinium Apollinis irriſum. 245.F. admirandum. 245.F.350.G.H
Vaticinij merces cur detur 224.B
Vaticinij præambula. 230.A
Vaticinia agriculturæ ab agricolis melius docentur. 303.E
Vaticinia Amphilochi & Trophonij irridentur. 38.F.G
Vaticinia propriè quæ ſint 303.F.G
Vbera mulieris formoſæ 198.D
Vectigalibus leuata Tarſis ab Auguſto in gratiam Athenodori præceptoris illius inde oriundi. 299.E
Venationes paraſiti 257.H
Veneficarum incantationes 316.F
Venefica & incantatrix Syra in amoribus adhibita 318.C
Venenarij inuidia laborant etiam cum bene fecerint 250.A.B.C
Venenata in minima quantitate libata & ſummis digitis, non occidunt 101.G.H
Venenum imprudenter ei datum qui id alteri parari iuſſerat. 40.B
Veneno hoſtem tollere non licet 150.B
Venena regibus metuenda. 238.F
Venerandi haberi cupiunt philoſophi, nec eam exiſtimationem perdere etiam errore ſuo cognito 104.H
Venter culeo amplior 83.F
Venter apertilis, ac clauſilis 125.A.B
Ventricoſi ac podagrici apud inferos. 53.B.
Venti in conuiuio miniſtrantes 128.H
Ventus & Acinaces dij præcipui Scytharum. 211.D
Ventorum agitatio 245.F
Venus à filio Cupidine huc & illuc agitata. 25.G
Venus & Gratia, Vulcani uxores. 26.H
Venus Martis quàm Vulcani amantior. 26.K.
Venus adultera. 60.E
Venus ætate non extinguitur. 146.C.
Veneris partus 172.F
Veneris templi pulchritudo 189.I.
Venus cum Baccho, iucundior. 189.K. generationis radix ac ſeminarium 191.B
Veneris Cnidiæ pulchritudo 198.A
Venus hortenſis Athenis 198.B
Venus Cnidia nõ aurea, ſed lapidea. 226.H
Venus à Diomede uulnerata. 231.G. ubi educata. 310.I.
Venus publica, cæleſtis, & hortẽſis. 319.G
Venus nuptiarum præſes 370.A
Venus, aurea maximè dici amat. 370.C
Veneris pollicita Paridi 29.K, 371.B
Ver perpetuum in inſula beatorum. 128.G
Veris aſpectus 295.G
Ver podagræ aptum 310.C.D.311.C
Verarum narrationum Luciani occaſio. 122.E.F.
Verberans ſeipſum, & uerberari faciens Peregrinus. 327.B
Verbera Homerica 78.D
Verberum tolerantia laudabilis apud Lacedæmonios. 265.G.H. & dein.
Verberibus ac plagis initiandos non eſſe pueros in artibus 1.G.2.H
Verbi diuini omnipotentia 366.B
Verba ac mens conſentire debent 85.E
Verbi lapſus, in omen bonũ uerſus. 88.H.I.
Verba rebus accommodanda, non contrá. 179.H.
Verborum inſolentia uitanda. 178.K. eorũ euomitio. 179.E.
Verborum obſoletorum uſus. 270. A. 293.A.
Verborum pictura, exilis 297.B
Verborum Romanorum corruptor. 117.A
Verborum uetuſtorum uſus qui ſit. 186.C. 291.I.
Verborum uis à uiſu ſuperatur 296.H
Verborum uitia uitanda 114.F
Verbulis ac præſtigiaturis morbos non tolli. 272.H
Verbis cæteros præſtantes philoſophi, factis ridiculi. 343.G
Verbis aut obligantur aut abſoluuntur homines. 158.E
in Verbis & compoſitione quæ ſpectanda ſint hiſtorico. 120.C.D
Verecundia dea. 194.D.252.A
Veritas, dubio colore & ſubterlabens. 67.D.E.
Veritas quid ſit, & ut ſit odioſa. 99.H.I.
Veritas pulchritudini & iucunditati anteferenda. 115.B.C
Veritatis curam non habuiſſe poetas, ſed delectationis 231.E
Veritas iterum de cælo in terram redire ueretur. 246.C.F
Veritas calumniam excludit. 289.K
Veritatis delubrum 130.K
Veritatem non dicentium punitio maxima. 130.G.
Veritate mitiora à deo audiens Nero, contumelia ſe affectum putabat. 373.K
Vermibus ſcatens Alexander Pſeudomantis interijt. 168.G
Verſus tenacius hærent 262.B
Verſiculi, concionibus inepti 227.B
Vertigo oculorum ob aëris profunditatem. 241.E
Vertumni ac Iani capita 378.I.
Veſpertiliones Libyci 301.I.
Veſtigium ingentis magnitudinis. 122.I.
Veſtis amaſiæ conſciſſio, feruentis amoris indicium. 330.D
Veſtis cum inſtituto cuiuſque conuenire debet. 361.F
Veſtis finis 360.A
Veſtis laceræ pudor apud diuitis aſſeclam. 235.B.
Veſtis ſacerdotum tota candida. 351.B
Veſtes hominum primæ 293.H
Veſtes nationem indicant 123.D.261.C.
Veſtes precioſæ nõ plus calefaciunt quàm uiles. 360.I.
Veſtes quas dare debeant diuites pauperibus. 337.E
Veſtes uitreæ, & æreæ. 125.D
Veſtium pernicies, mures eas arrodentes. 337.H.
Veſtibus ſuperbiens, ſalſe irriſus. 186.H
Veſtitus muliebris. 194.I.198.E.
Veſtitus peregrinus hoſpites indicat. 261.C
Veſtitu an æſtimãdus homo. 92.K. & dein.
Vetulæ anus libertas. 285.G.H
Vetuſtis ac peregrinis uerbis non utendũ. 186.C.
Via ad uirtutem multiplex monſtratur. 94.D.E. una eſt. ibi.I.K.
Via ac modus in factis requiritur. 149.K. & dein.
Viæ compendiũ commonſtratum, propter incredulitatem neglectum. 268.F
Viæ duæ ad rhetoricam 268.L.
Victoriæ Babylonicæ nuncium. 368.E
Victoriæ cupiditatis infelix exitus. 373. G.H.
Victis etiam nonnunquam præmia dantur 138.K.
Victus quotidianus mercede conductorum. 81.F.
Victus ratio longæuos facit 298.B
Videndi incantatio 56.B
Vigilia ſeptem dierum 349.K
Viginti annos meretricium quæſtum exercens mulier. 320.F
Vim ui repellere licet uel cæde. 148.A
Vindex contra Neronem inſurrexit primus in Gallia 373.D
Vineæ aquæ feraces 125.A
Vineæ quotmenſibus ferentes 128.G
Vinum malũ non eſt, ſed eius abuſus. 27.K
Vinum emẽtes, quid agant. 100.K. & dein.
Vinum tenue & acre aluum ciet. 79.I.
Vinum bibens aſinus. 221.B.299.K
Vinum Italicum 306.F
Vinum idem conuiuis omnibus in una menſe propinandum 338.L.
Vinum tragœdias excitans 341.E.F
Vinum audentes facit 348.G

Vini

Vini conſperſio peſtilentiam ſedans. 111.F.
Vini effundendi mos in procandis puellis. 212.C.
uini abſtinentia. 271.H
uini uis 340.D
uino primum guſtato ī furorē acti Indi. 5.F
uino quæ poſſint imputari 343.H
uino fluens flumen 122.I.
uinoſi ac guloſi philoſophi 69.F
uiolentarum manuum illationis deprecatio. 357.B
uiperæ 301.I.
uir ut laudandus ſit 104.A.B
uir in mulierem uelut effœminatus. 347.D 349.F.
uir unde quis appareat 361.D.G
uiri magni ac probi deſcriptio. 184.K. & dein. 185.A.B.
uiri & mulieris cōuerſatio ex naturæ inſtituto. 191.C.D
uiri conſtantis & imperterriti mors meritò contemplanda. 356.F.G
uiro illi nubere mulier honeſta refugit, qui ipſe uiro indigeat. 293.H
uiri philoſophi auctoritas maxima. 187.G
uiri ac fœminæ diuerſa delineatio. 109.A
uiri inſignes in Elyſio campo. 128.K
uiri ex mulieribus facti 173.G.318.I.
uiri iuſti cur affligantur, mali proſperētur. 224.E.F.
uiri qui & mulieres aliquando fuerint. 257.B.
uiri ne an fœminæ uita ſuauior. 257.B.C
uiri fortes quàm timendi. 368.A
uirorum mala ab uxoribus. 376.B.C
uiris turpibus ac deformibus pulcherrimæ uxores contingunt. 26.H.I.& dein.
uiris illuſtriſſimis & maximis commendādus, qui innoteſcere uelit 112.G
uiros eſſe debere philoſophos &c. 182.a.b
uires unde nonnunquam ſuppeditētur inualidis. 143.F
uirilia publicè manibus contrectans Peregrinus. 327.B
uirilia pudenda ubi in honore. 347.F
uirilis natura in muliebrem mutata. 365.D
uirilitas ruſticana 269.F
uirga Mercurij. 176.F
uirgo alteri ſponſa ac nupta, rapta, & amatori in manus tradita. 215.F
uirgo ab aſino Luciano uecta, multa illi pollicens. 218.B
uirgini pulchræ cōparatus Plutus. 13.D.E
uirgines multæ capite truncatæ. 366.A
uirgines obſtetricaturas non eſſe. 27.D
uirtus ſola, defunctorum comes 42.B
uirtus procul ſita 89.K
Virtus inſtar urbis optimè inſtitutæ. 93.F.G. ſeruos & barbaros non auerſatur. 94.A. in actione conſiſtit. 105.E. imbecillitati oppoſita nō clareſcit. 115.K. ubiq; laudanda. 355.I.
Virtus & natura & fatum & fortuna peregrina nomina. 358.K
uirtutis uertex. 91.A.D.Iam.380.K
ad uirtutem formatæ urbis idea. 93.G.H. & dein.
Virtutis ſtudioſos quales eſſe oporteat. 94.B.
uirtutis cum fortuna contentio. 331.F.G. & dein.
uirtutum ſucceſſio optima 42.E
uiſa auditis certiora. 118.E. & iucundiora. 291.I.
uiſio ac conſpectio miraculorum ferè per tranſennam permittitur 162.I.K
uiſio pulchri qualiter animum percellat. 294.K.
uiſu aquilæ perſpicaciſſimus. 242.A
uiſus de nimium propinquis non tam bene iudicat, quàm de ijs quæ iuſto interuallo diſtant. 202.H
uiſum non contemnendum. 111.F
uita hominum pompæ cuidam fortunæ ſimilis. 55.H. ſomno par. 58.A.
uita optima ac prudentiſſima 54.F.G
uita breuis, ars longa. 89.H.101.I.192.D
uita aut miſera agenda, aut philoſophiæ ſtudijs excolenda. 89.I.
uita ex communi hominum more inſtituenda. 106.F.G
uita libero homine digna degenda. 106.H
uita nihil maius eripi poteſt homini. 148.d
uita nulla non tranquillior ac beatior humana. 238.H
uita ut diutiſſime producatur. 298.D.E
Vita, alterius miſericordia contingens, turpis. 356.L
Vitæ dulcedo. 50.B.253.A.
uitæ flagitioſæ ab adoleſcentia deſcriptio. 292.D.
uitæ inhoneſtæ, mors honeſta anteferenda. 356.K.
uitæ longeuæ homines. 298.A.B
uitæ meta an ſciri poſſit. 90.G
uitæ perpetuæ faſtidium Chironem cepit. 49.A.B.
uitæ ſuæ contemptor, alienæ uitæ dominus; 150.H.
uitā homini haud facilè lex eripit. 148.D
uites mirabiles 122.K. & dein. 127.H
uitiligines in meretrice, turpes 322.F
uitia hiſtorico fugienda. 114.F
uitia rerum 117.F
uitijs inſignem demonſtrari, non parum cōfert ad rhetoris profeſſionem.ſ. 271.C
uitreus amictus 123.B
uitrorum cruſtis ſe occidens quidā. 117.H
uiuam orationem ſolus Demoſthenes habuit. 353.H
Viuum capere, & non uiuum capere, ænigma. 35.F.G
Viui ad inferos penetrarunt, Hercules, Vlyſſes, Orpheus. 52.G
Viuis ad beatorum inſulas commeare non licet. 128.D
ulyſſes Polyphemum excæcat. 35.D
ulyſſis ſocij uoluptate deleniti 78.C
ulyſſes Homericus fabuloſæ hiſtoriæ inuentor. 122.E.271.G
ulyſſis literæ ad Calypſo. 130.E.131.B. eiuſdem cum illa conſuetudo. 253.B
ulyſſes ex inferis reuerſus. 266.F
ulyſſis inſania 297.F
ulyſſes podagricus 315.B
umbræ mortuorum quæ intelligi debeant. 45.E.266.H.
umbræ apud inferos accuſatrices. 53.C
umbræ ab inferis non redeunt. 58.I.
umbræ rectæ, non nigræ, animæ beatorum. 128.F.
umbræ mortuorum undè ſunt, et uitia ſua omnia in fronte ferunt 376.F
undæ maris unde aunumerandæ. 106.F
ungendi mirus modus 128.I.
unguentum ad podagrā filijs à patre traditum. 313.B.C
unguētis nō utendū niſi in morbis. 294.B
ab Vngue leonis, tota leonis magnitudo eſtimata. 100.C
per Vngues exaudire 365.D
unguibus pedū carentes homines. 124.K
uniuerſum hoc finitū ne ſit, an infinitum. 241.A.
unus inter multos inſanientes ſanus eſſe nō poteſt. 166.F
unus auxiliaris bonus ac fidus, multis alijs præponderat. 253.E
uoius Demoſthenis robur 335.D
uuodigiti homines 125.A
uocalium iudicium de ſigma & taf. 9.K
uocatione ſua quiſq; contētus ſit. 374.E.F
uocalium poteſtas 10.C
uox per inſenſatum caput mirè reddita. 164.E.
Vox & ſermo mulieris formoſæ. 199.G
uox Neronis qualis eſſet 373.E
uoces incognitas proferens magus. 162.F
uocum modulatio, iucundiſſima 171.C.D
uoculæ miſeræ philoſophorum 105.E
uolare ut homo in ſublime poſſit. 240.B. C. & dein. 241.C.D.E.273.D.E.
uoluiſſe, num ſatis ſit. 177.K
uoluntas modò ad uirtutem capeſſendam ſufficit. 94.A
uoluntatis nudæ an præmium aliquod eſſe debeat. 157.K
uoluntatis peccata Aeaco & Rhadamantho ſeruantur 138.A
uoluntas ſine conatu & effectu, non punitur à lege. 144.H
uoluptas quæ ſit 252.D
uoluptas quatuor digitorum. 8.I.
Voluptas in quo ſit ſita. 49.B. maior eſt ex uiſu quàm ex auditu. 296.I. naturam uiolauit. 191.E.

Voluptas redarguitur. 248.G.H
Voluptatis magiſtri Cyrenaici. 61.I.K
Voluptatis ſectatoribus quatenus ignoſcẽdum. 78.B.C
Voluptati etiam noſtræ, non neceßitati modò conſuluit natura. 360.C.& dein.
Voluptates & amatoria diuitibus ſubminiſtrantes, philoſophis prælati. 81.H
Voluptates ueras philoſophia ſubminiſtrat. 8.K
Voluptatum portæ. 6.K. *ſolœciſmus.* 8.H.
Voluptatum communicatio ſuauiores illas efficit. 192.F.G
Voluptatum intemperati uſus mala. 358.D
Voluptuarij taxantur 8.G
Vorago ingens inter duas aquas 131.K
Vota etiam confidentiam habere debent. 12.H.
Vota ſupra naturam 103.G.H
Vota mortalium ut exaudiat Iupiter. 243.I.K.
Vota hominum ſtulta irridentur. 303.K. & dein. 305.D. & dein. 308.H.I. & deĩ.
Votorum ſibi factorum exactrix acerba Iuno. 348.F
Vrbanè ac ſalſe dicta Demonactis philoſophi. 185.E
Vrbis eiuſdem ciuium inter ſe conciliatio. 111.A.
Vrbes ferè ſemper iiſdem uitijs laborant. 51.H. *Vrbes nidis comparatæ.* 56.A.
Vrbes etiam & flumina ſuam quandam mortem obire. 59.B
Vrbes quà oppugnentur 288.K
Vredo frigoris 177.C
Vrna & oſſa inimici parum ſunt. 355.B
Vrſi cicures 351.A
Vſuras ſolus ſapiens exerceat præſcripto Stoicorum. 64.D.E
Vterum modò ſibi impletũ meretrix queritur. 316.H
Vtilitas ex ſola ueritate conciliatur. 115.B
Vtique & quandoquidem, flores orationis. 269.K. & 270.D
Vtis ſeu nemo Homericus 299.G
Vuæ mirabiles. 123.A
Vuarum acini uelut grando 125.A
Vulcanus pocillator irriſus. 23.D
Vulcanus formoſißimas duas uxores habens. 26.H. *ut ſit à Iunone editus.* 60.C.
Vulcani commendatio. 27.A. *Eius fabrica à Momo reprehenſa* 93.D
Vulgus cauillis ac maledicentijs gaudet. 68.E. *ferè malum eſt.* 361.F.
Vulgi multitudo promiſcua non curanda ei qui illuſtris haberi uelit 110.F
Vulgi commoti ſedandi ratio 327.C
Vulgi credulitas. 330.B
Vulnerantes ſemetipſos homines ſacrati. 351.F.
Vulneratus iniuria, non ad prætorem, ſed potius ad medicum eat. 185.H
Vulnera incredibilia 116.K
Vultur è flamma ſubuolans 330.B.C
Vultures tricipites 123.D
Vulturum ſagacitas 303.K
Vultus grauitatis momentum. 81.C
Vultus ſeueritas nonnunquam fallax. 343.B.
Vxor caſta animam ſeu anhelitum uiri grauem non indicat 96.B
Vxor bonam tyrannidis partem ſæpe ſuggerit. 148.H
Vxor ducta ab amico diuite & illuſtri, amici pauperis & infamis filia turpißima. 209.E
Vxor patris à filio adamata. 347.G.H
Vxoris amor impotens 48.A
Vxoris ereptæ dolor 215.G.H
Vxoris alienæ curam adoleſcentes ne temere ſuſcipiant 348.B.C. & dein.
Vxorem ab amatore ſuo duci meretrix grauiter fert. 316.H.I.K
Vxores ex Socratis ſententia communes. 65.E.
Vxores alienæ ab Alexandro Pſeud. uel aſpici, nedum amari aut iniri, pulchrum ac felix ducebant 166.B
Vxores alienas corrumpentes quidam ſanctimoniæ prætextu 332.E
Vxorum communitas 332.F. 344.D
Vxorum incommoda & moleſtiæ. 376.B
Vxorum malarum ſcelera. 376.F.G

X

Xanthus fluuius penè exuſtus 35.I.
Xanthus Achillis equus concionans. 233.I.K.
Xεναγὸς. 321.C
Xenocratis ſenectus 299.E
Xenophanis philoſophi ſenectus. 299.D
Xenophili muſici ſenectus ibi.C
Xenophon proœmijs an uſus 117.B
Xenophon iuſtus ſcriptor 119.I.
Xenophontis ſomnium 3.C
Xenophontis locus de pulchra muliere. 199.B.
Xenophontis Grylli filij ſenectus 299.F
Χειρίσοφος 180.C
Xerxis regis factum laudabile. 355.I. *opus magnificentißimum.* 373.A.

Y

ὑγιαίνειν uerbi uſus. 87.I. 88.D.

Z

Zamolxi mortui ablegabantur. 111.F
Zamolxis et Acinacis dij patrij Scytharũ. 112.B.
Zamolxis inter beatos 128.K
Zamolxis Thracum deus 231.K. 358.G
Zelotypia fera in ſuperbo amatore. 36.E.
Zelotypia meretricum 317.D.E
Zelotypia, amoris indicium 320.D
Zelotypia in pugnam erumpens 325.B
Zelotypia ubi ſit 344.D
Zelotypiæ uis in amore 320.G
Zelotypiæ metu quidam ſe ipſum caſtrãs. 348.D.
Zelotypiam amatoribus ſuis excitare debent meretrices. 288.E. 320.B
Zeno Ariſtæneti filius 340.G
Zenonis Stoici ſenectus. 299.D
Zenodotus perſtrictus 129.D
Zenothemidis philoſophi mira impudentia. 344.H. & dein. & ante.
Zenothemis Maßilienſis & Menecratis amicitia. 209.D
zephyrus Apollinis riualis in amore Hyacinthi. 26.F.G
zeuxis pictoris præſtantißimi Hippocentaurus fœmina &c. 108.G. & dein.
zirim, Scythica uox quid ſignificet. 111.G
zodiacus ut inſtitutus 182.G.H
zopyrio ſeruus 80.H
Zopyrus Darij amicus apud illum pluris fiebat quàm infinitæ Babylones. 235.E
Zopyrus pædagogus 342.K
Ζωγομαχεῖν quid ſit. 363.B.

FINIS.

A LVCIANI SAMOSATENSIS OPERA.

DE SOMNIO, SEV VITA LVCIANI, IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Occaſio huius narrationis uidetur ſumpta eſſe ex ſecundo Xenophõtis de dictis Socratis, ubi Prodicus ſophiſta eodem modo Herculi pueritiam ẽgreſſo narrat uirtutem ac uoluptatem apparuiſſe, & utranque
B *illum ad ſe pertrahere contendiſſe. Conſilium autem & ſcopus in fine ab ipſo Luciano explicatur. Nam ut adoleſcentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes, reuocaret, & ad literarum ſtudia conuerteret, ſermonem hunc ait à ſe inſtitutum eſſe.*

DESIERAM nuper in ludum ire, factus
iam ætate adoleſcens, cum pater unà cũ ami-
cis conſilium capiebat, quámnam artem po-
tiſſimùm diſcẽdam mihi proponeret. Pleriſ-
que igitur uidebatur humanitas ſeu litera-
rum ſtudiũ & labore multo, et tempore lon-
C go, & ſumptu non exiguo, denique & for-
tuna quadam, opus habere: noſtras autem
res cum paruas eſſe & modicas, tum uerò ce-
lere quoddam auxiliũ poſtulare. Quòd ſi igi-
tur artem aliquam mechanicam didiciſſem,
fore ut principiò ſtatim ab ipſa arte neceſſaria uitæ comparare poſſem, neq;
neceſſe haberem adeò ætate iam prouectus, domi, deq; paterna menſa uiue-
re, ſed non multò pòſt etiam ipſum patrem exhilaraturum eſſe me, referen-
do domum ſemper aliquid ab arte quæſitum. Alterius itaque conſultatio-
D nis caput propoſitum inde eſt, quænam ars & optima, & ad diſcendum fa-
cillima, & homine libero maximè digna foret, deinde & minori ſumptu at-
que inſtrumento egeret, multum autem & ſufficientẽ quæſtum ſuppedi-
taret. Proinde alio aliam laudante, prout quiſque animo affectus, aut uſu ex-
pertus erat, pater ad auunculum aſpiciẽs (aderat enim is quoque, ſtatuarius
tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Mi-
nime fas, inquit, eſt aliam artem hic uincere, te præſente: ſed hunc acceptum
(meq; demonſtrabat) abduc tecum, & doce lapidum artificem probum, &
eorundem compoſitorẽ ac ſtatuarium nobis eſſe. Poterit enim & hoc, na-
E tura, ut ſcis, præditus felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me coniectu-
ram pater ex ludicris à me aliquando è cera confictis. Quando enim à præ-
ceptoribus domum dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos,
interdum per Iouem & homines fingebam, non omnino ineptè, ut tum ui-
debar patri: ob quæ tum à præceptoribus quidem plagas accipere ſolebam:
hic autem ad probandam ingenii dexteritatem hæc quoque in parte laudis
ducebantur. Atque adeò bonam ex eo ſpem de me omnes concipiebant,
ut qui breui adeò artem hanc, ſecundum fingendi illam facilitatem, perdi-
ſcere poſſem. Simul igitur & idonea dies uidebatur ea eſſe auſpicandæ arti,
& ipſe tradebar auunculo, nõ admodum, per Iouem, iniquè aut grauiter fe-

A mnes. Neque uerò auerſeris corporis hanc fragilitatem, aut ueſtium ſordi-
tiem. Nam ab his initiis profectus etiam Phidias ille, Iouem ſpectandum ex- *Statuarij inſignes.*
hibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus uectus
eſt, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nūc illi cum
ipſis illis Diis quos ſculpſere. Quòd ſi igitur horum unus tu quoque fores,
quomodo non celebris & ipſe apud omnes homines fieres? Patrem certè
beatum efficeres, & patriam tuam omnibus ſpectabilem redderes. Hæc, at-
que etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, di-
xit Statuaria, ualde ſanè ſtudioſe omnia connectens, & me in ſuam ſenten-
B tiam adducere cupiens: ſed non ultrà memini. plurima enim memoriam
iam effugerunt. Cæterùm ubi tandem finem fecit, tum altera illa in hunc
fermè modum orditur: Ego uerò, ô fili, Humanitas ſum, iam nunc con- *Verba humanitatis.*
ſueta ac nota tibi: tametſi ad finem aut plenum nondum periculum mei fe-
ceris. Quanta igitur bona Statuaria iſta tibi præſtatura ſit, ſi eam artem di-
diceris, ipſa modò enumerauit. Nihil enim aliud niſi operarius eris, corpo-
re laborans, & in eo totam ſpem uitæ poſitam habens, obſcurus ipſe de-
gens, modicum & minimè generoſum quæſtum faciens, deiectus animo, te-
nuis ac pauper reditibus. Denique neque amicis expetibilis, neque inimicis
C formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: ſed hoc ſolùm, opifex
uidelicet quiſpiam, & ex multa atque promiſcua plebe unus, præſtantio-
rem te ſemper formidans, & dicendo ualentem præ oculis habens ac pal-
pans, & in ſumma, leporis quandam uitam agens, potentioriſque lucrum
exiſtens. Quòd ſi etiam Phidias uel Polycletus fias, præclaráque & admi-
ratione digna multa opere præſtiteris, artem quidem laudabunt omnes: at
qui ex aſpicientibus tibi ſimilis eſſe optarit, nemo erit, qui modò mentē ha-
bebit. Qualis qualis enim fueris, nihil niſi rudis quiſpiam opifex, manibus
laborans, & iiſdem uictum quæritans, cenſeberis. Contrà autem ſi mihi ob-
D ſequêris, principiò tibi oſtēdam multa ueterum uirorum præclara opera, &
res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciādo, & o-
mnium (ut ſic dicam) expertum te reddendo, animū (quod præcipuum in te
eſt) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modeſtia ſcilicet, iuſti-
tia, pietate, manſuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore hone-
ſti, & pulcherrimarum quarumcunque rerum deſiderio. Hæc enim animi
ornamenta ſunt, uerè ſyncera atque perpetua. Neque autem latebit te neq;
ueterum quicquam, neque eorum quæ in præſens geri debent: ſed ea quæ
agi conueniet, quæq; decent, me duce longè antè proſpicies. Et in ſumma,
E omnia quæcunque ſeu diuina ſeu humana ſunt, paruo tēpore docebo te: &
qui nunc pauper atq; inops es, iſtius neſcio cuius filius, qui de arte adeò illi-
berali neſcio quid conſultas, haud ita multò pòſt nimium felix, nimiumq;
beatus omnibus uideberis, dum & honoribus afficieris, & laudibus efferêris,
& pulcherrimarum quarumcunq; rerum gloria celebraberis, illorum etiam
qui diuitiis ac genere cæteris anteſtant, in te animis atque oculis conuerſis:
ac ueſtitum quidem talem geres (demonſtrans ſuum: gerebat autem admo-
dum ſplendidū) Magiſtratibus uerò, & primo in conſeſſu honore ante alios
dignus exiſtimaberis. Et ſiquādo aliquò peregre abiens proficiſcêris, etiam
in aliena terra non ignotus aut obſcurus eris. Talibus ſcilicet ornamentis

A ta prædicatione & gratulatione me proſequebantur , & quaſi deducebant.
Porrò ubi illa hæc tanta mihi, & meipſum collaudantibus illis demonſtraſ-
ſet,reduxit rurſum,non amplius eadem ueſte illa indutum,quam habueram
ab initio auolans, ſed uidebar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus
redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me,
commonſtrauit ei ueſtem illam,& me ipſum qualis redirem:ſubmonuítque
eum quàm parum abſuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis
ſtatuiſſet. Atque hæc quidem memini uidere me,cum primùm è pueritia e-
greſſus eſſem,plagarum metu,ceu mihi uideor,tum exturbatus.Sed interea
B dum hæc dicũtur,ô Hercules,inquit quiſpiam,quàm lõgum hoc ſomnium,
& iudiciale eſt? Deinde alius quidam hoc eludens,Hyemale,dixit,ſomnium
eſt,quando noctes ſunt longiſſimæ:aut fortaſſis etiam trinoctiale, qualis &
ipſe Hercules eſt. Quid igitur in mentem uenit illi, nugari talia nobiſcum,
mentionemq́; facere puerilis iſtius noctis,ſomniorumq́; ueterum, & ætate
iam obſoletorum?Frigida enim & ingrata eſt omnis inepta ac futilis ora-
tio. An fortè ſomniorum quorundam quaſi quoſdam interpretes eſſe nos
credidit?Nequaquam,ò bone: quoniam neque Xenophon quondam ex- *Lib.3.Anabaſeos.*
ponens ſomnium illud,quo pacto ipſi uiſum fuerat in domo paterna,& de-
C inceps.Noſtis enim ut non coniectationẽ quandã proponẽs,uiſionẽ ſuam,
aut quòd ita nugari ſtatuiſſet,narrauit , præſertim in bello & ſumma rerum
deſperatione conſtitutus,circunſtantibus undiq; hoſtibus, ſed quòd utilita-
tem quandam ſecum habebat illa narratio. Proinde & ego ſomnium hoc
uobis expoſui,ea uidelicet gratia,ut adoleſcentes ad meliora ſtudia conuer-
terentur, & humanitatem amplecterentur,& maximè ſiquis eorũ præ ino-
pia & paupertate peius de ſeipſo ſtatuit, animúmque ad deteriora declinat,
ingenium non illiberale , illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis
aliquis, ſat ſcio,& quaſi conualeſcet,ubi ſermonem hunc audierit,idoneum
D atque ſufficiens exemplum me ſibi proponens, ubi uidelicet ipſe ſecum co-
gitabit, qualis ego ab initio exiſtens,ad optima prouectus fuerim, humani-
tatémque appetiuerim,minimè deiectus aut fractus animo ob eam pauper-
tatem in qua tunc fui : deinde qualis & huc ad uos aſcenderim , qui certè
ut nihil aliud,aut amplius, nullo tamen ſtatuariorum iſtorum inferior aut
obſcurior euaſi.

CONTRA EVM QVI DIXERAT, PROMETHEVS ES IN VERBIS.

E IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam eſt contra eum à quo Prometheus in uerbis appellatus fuerat ; qua quantum hanc collationem in ſe admittat,& quantum non,cum acerba quadam regeſtione reſpondet. Vt autem in ſuperiore narratione ſomnij,generis,educationis,ac ſtudiorum ſuorum rationes expoſuit: ita hic uidetur dictionem & dicendi genus ſuum, quale,et ad quod exemplum comparatũ eſſet,indicare uoluiſſe , nempe quod ad materiam & res attinet, comœdiam: quod autem ad compoſitionem & ipſam orationis figuram ſpectat,dialogos,quales ſcilicet Platonis ſunt, ſeſe imitari.

A nus conteratur,ſi deforme exiſtat. Et ſi quidem non ita ſentiam,dignus mihi uideor qui à ſedecim uulturibus attondear : ut qui non intelligam quòd multò deformiora ea ſunt,quæ hoc ipſum quod ſunt,cũ peregrinitate quadam coniunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius,cum aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxiſſet, Camelum uidelicet Bactrianam totam nigram,& hominem bicolorem,cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat,per totum corpus æqualiter diſtincta atque diuiſa: congregatis in theatrum Aegyptiis,exhibuit illis cum alia multa ſpectacula,tum inter poſtrema,hæc quoque,camelum uidelicet,& ſemialbum homi-
B nem: putauitq́; ſe magnam admirationem iſto ſpectaculo,cócitaturum eſſe. At illi ad cameli quidem conſpectum perterriti ſunt, & parum abſuit quin exiliẽtes profugiſſent,quanquam tota ea auro exornata, ac purpura inſtrata erat,frenum autem etiam gemmis compactum habebat,ex Darii alicuius, aut Cambyſis, aut etiam ipſius Cyri theſauris depromptũ. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant:alii autem etiam ut monſtrũ aliquod ipſum auerſabantur. Quare Ptolemæus intelligens ſe illis non adeò laudem conciliaſſe ſibi, neque nouitatem apud Aegyptios in admiratione eſſe,ſed præ ipſa quod cócinnum atque compoſitum, iuſtaq́; forma præditum foret,pro-
C bari, tranſtulit illos inde, hominemq́; non amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidem neglecta atque relicta tũ, mortua eſt: hominem autem illum duplicem Theſpidi cuidam tibicini, cum ad pocula bene ceciniſſet, dono dedit. Porrò uereor ne & mea, camelus in Aegypto, ſint, homines autem adhuc frenum illius et purpuram admirentur:quoniam neque illud ex duobus optimis cópoſitum, Dialogo uidelicet, & Comœdia, per ſe ipſum ſatis ualet ad formam & elegantiam, niſi & compoſitio inter ſe conſentiens, iuſtaq́; proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compoſitionem alienam atque peregrinam fieri, quale illud *Cópoſitio diuerſa & uaria, hippocẽtaurus uocetur.*
D uulgatiſſimum eſt Hippocentauri. Nó enim facilè dixeris amabile aliquod animal eſſe hoc,ſed potius contumelioſiſſimum, ſi modò conuenit pictoribus credere,exhibẽtibus temulentiam & cædes illorum. Quid ergo?an non rurſum quoque bene formatum ac pulchrũ aliquid ex duobus optimis compoſitum fieri poteſt? Vt ex uino & melle commiſtum & temperatum, ſuauiſſimum equidem aio eſſe. Quanquam de meis compoſitionibus hoc contendere non auſim, quòd ipſæ quoque tales ſint : ſed metuo ne utriuſque pulchritudinem ipſa temperatura corruperit. Neque enim omnino cóſueta inter ſe atque affinia ab initio Dialogus & Comœdia fuere. Siquidem ille *Dialogus.*
E domi & ſecũ ipſe, me Hercle, in ambulacris cum paucis quibuſdam diſputationes ſuas habebat:Comœdia autem tradens ſe totam Dionyſio,in theatro conuerſabatur,ſimulq́; ludebat,& ridicula erat:gaudebat ſalibus & dicacitate, & cũ numeroſitate quadam ad certamen & palmam ueniebat. *Comœdia.* Interdum etiam anapæſticis uerſibus prorſum in ſublime euecta,Dialogi ſectatores ac ſocios ut plurimum irridebat ac ſubſannabat,curarum exercitores,ac uanos ſublimium rerum diſceptatores, & id genus alia uocitando. Quin & unam hanc adeundi uiam habebat, ſugillando illos, & Dionyſiacam iſtam libertatem in ipſos effundendo, nunc in aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes illos exhibens,nunc pulicum ſaltus metientes fingens,ut qui *Qualis de Socrate fingit Ariſtop. in nub.*

ſcilicet de aëreis & ſublimibus iſtis rebus nimis exiliter argutarentur. Dia- F
logus auté contrà maximè graues ac uenerabiles diſputationes habebat, cũ
de natura rerum,tum de uirtute philoſophorum:ita ut Muſicorum illud, δὶς
διὰ πασῶν,hoc eſt,bis per omnes chordas ſiue diſtantias tonorum,népe à ſummo atque acutiſſimo ad imũ atque grauiſſimum uſque,inter eos diſconueniret. Et tamen auſi fuimus nos,hæc ita ſeſe habentia,inter ſeſe coniungere & quaſi conciliare,eaq; mutuò coaptare,quæ neque omnino obſequuntur, neque facilè communioné & ſocietatem aliquam ſuſtinent. Vereor itaq; ne denuo ſimile aliquid Prometheo iſti tuo feciſſe uidear, ut qui fœmininũ cũ
maſculino commiſcuerim,& ob idipſum nunc reus agar. Imò etiam ne quid G
aliud tale uidear,decepiſſe fortaſſe auditores,atque oſſa appoſuiſſe ipſis pinguedine obducta ac tecta, riſum ſcilicet Comicum ſub philoſophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Abſit hoc unũ modò, ut ne in noſtris ineſſe dici poſſit. Aut unde enim furaremur tale aliquid? niſi uerò quiſpiã nos latet, qui eiuſmodi pinuũ incuruatores & Hircoceruos & ipſe cõpoſuerit. Veruntamẽ quid facerẽ? Perſiſtendum enim eſt in iis quæ ſemel cœperis,quandoquidem mutare conſilium,Epimethei opus,non Promethei eſt.

NIGRINVS,SIVE DE MORIBVS PHILOSOPHO- H
RVM, IACOBO MICYLLO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo uitam ac mores Philoſophorum deſcribit, conferendo inter ſe uerè Philoſophos et ſimulatos: et quòd ijs qui ſeriò philoſophari cupiũt,urbis Romæ conſuetudo & luxus nequaquã conueniant, oſtendendo. Cuius rei exemplum,Nigrinum, Platonicum philoſophum, & turbas iſtas adulatorum, cœnas & lucrum ſectantium,inter ſe componit. Quanquam haud ſcias, an etiam ueræ Philoſophiæ ſectatores hic laudando,pro more ſuo ironia utatur. Valde autem quadrat hic dialogus in noſtræ quoque ætatis homines eos,qui ornatu & habitu ueterum iſtorum quaſi ſucceſſores quidam ſunt.

I

EPISTOLA AD NIGRINVM.

Noctuas Athenas.

Lucianus Nigrino Salutem. Noctuas Athenas,inquit prouerbium:quaſi ridiculum ſit ſiquis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego uerò ſi quidem poteſtatem ac uim uerborum exhibere uelim,atque ita Nigrino ſcribens, librum mitterem, obnoxius equidem huic ridiculo forem. Nunc autem quandò ſolùm ſententiam meam declarare tibi uolo,quomodo uidelicet nunc animatus ſum,& quòd non obiter ac leuiter oratione tua
correptus atque affectus fui, effugero ſanè meritò etiam Thucydidis illud, K
quo dicitur imperitia audaces, res autem cogitata atque cõſiderata timidos efficere. Manifeſtum enim eſt quòd non imperitia ſolùm, uerùm etiã amor ac ſtudium orationis,huiuſmodi audaciæ cauſa eſt. Vale.

VT uerò grauis nobis admodum & ſublimis rediiſti? Non igitur neque aſpicere nos amplius dignaris, neq; conuerſationem aliquam nobiſcum habere,neque etiam ſimilibus atque iiſdem uerbis nobiſcum uti, ſed repentè immutatus es,& omnino eiuſmodi quiſpiam uidêris, qui cæteros omnes præ ſe contemnat. Lubens igitur audierim ex te, unde ad hoc inſolentiæ perue-

neris

A neris, & quæ eius rei cauſa ſit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas? LVC. Quid ais? PHIL. Nam præter conſilium atque propoſitum meum, uenio tibi felix atque beatus factus, adeoq; illud quod in ſcena uſurpari ſolet, ter beatus. LVC. Papæ! adeò breui? PHIL. Atque admodum. LVC. Quid autem ultrà hic eſt propter quod etiam ſuperbis, ut nõ ſummatim modò lætemur, ſed & accuratè ſcire poſſimus, audito toto negocio? PHIL. An non admiratione dignum tibi uidetur, per Iouem, pro ſeruo liberum, pro paupere diuitem, idq; adeò uerè, pro ſtulto autem & inſano redire modeſtum? LVC. Maximè igitur. Sed nondum tamen planè
B intelligo quidnam illud ſit quod dicis. PHIL. Profectus in urbem rectà fui, ut ibi oculorum aliquem medicum circunſpicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. LVC. Scio equidem ſingula, ideòque etiam optaui ut in bonũ atque peritum aliquem incideres. PHIL. Cum igitur uiſum mihi eſſet, Nigrinum quoque illum Platonicum philoſophum, ut quem longo tẽporis interuallo non uideram, compellare, mane ſurgens, ad ipſum abeo, & pulſata ianua, cum puer intrò de me renũciaſſet, accerſitus ſum. Atque ita ingreſſus in ædes, deprehendo ipſum quidem manibus librum tenẽtem, circum autem undiq; mul-
C tas ueterum atque doctorum hominum imagines iacentes. Poſita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ deſcriptæ erant, ac ſphæra Calani illius, ad exemplum et imitationem uniuerſi, ut uidebatur, compoſita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerẽ. Quibus omnibus illi expoſitis, & ego quoque per uices ex eo ſcire poſtulabã, & quid ipſe ageret, et nunquid apud ſe ſtatuiſſet in Græciam denuo nauigare. Ibi uerò ille, ô amice, poſteaquam cœpiſſet de hiſce rebus mecum colloqui, ſuamq; ſententiam explicare, tantam quandam uerborum ambroſiam mihi affudit, ut mihi planè uideretur
D Sirenes illas, ſiquæ unquam fuerunt, & Aëdonas, & Loton illam Homeri antiquam referre. Adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim uerbis euaſit, ut & philoſophiam laudaret, illamq; quæ ex hac proficiſcitur, libertatem: & contrà iſta quæ uulgò pro bonis habentur, irrideret, utpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurum quoque, & purpuram, & cætera quæ admodum ſpectabilia pleriſque, antea uerò etiam mihi uidebantur. Quæ quidem animo ipſe intento atque aperto accipiẽs, continuò equidẽ ita affectus fui, ut cui, quod mihi tum acciderat, comparare poſſem, nõ haberem: ſed omnino uarius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dole-
E bam, quòd confutari atque refelli uidebam ea quæ mihi chariſſima fuerant, diuitias uidelicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar damnatis atque reiectis illis: nunc uerò eadẽ ipſi mihi uidebantur uilia atq; ridicula eſſe: gaudebamq; rurſum tanquam ex tenebroſo quodam aëre prioris uitæ ad ſerenitatem & magnam aliquam lucem reſpiciẽs. Quare ſanè & oculorum, (quod tum abſurdiſſimum erat) & eorum infirmitatis obliuiſcebar, animo autem acutus & perſpicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutiẽtem atque obtuſam illam circuntuleram: progreſſus autem inde, ad id tandem adductus ſum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tan-

quam in ſublime euectus ſum, & omnino paruum atq; humile nihil quicquam cogito. Videtur enim ſimile quiddã mihi accidiſſe circa philoſophiã, quale Indis circa uinũ accidiſſe fertur. Nam cum primùm illi uinum bibiſſent, népe natura calidiores, accedente potu adeò forti, continuò admodum in furorem uerſi ſunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero inſanire cœperunt. Eodem pacto & ipſe tibi quaſi quodã furore captus, ac uerbis ebrius obambulo. Quanquam hoc quidem non eſt ebrium, ſed ſobrium atq; temperantem eſſe. L V C. Ego uerò optarim, ſi fieri poſſit, ipſam illam audire orationem. Neque enim contemnere ipſum, opinor, fas eſt, præſertim ſi ille qui audire cupit, & amicus eſt, & circa ſimilia ſtudium atque operã aliquando poſuit. P H I L. Confide ô bone. nam iuxta Homericum illud, feſtinantem per ſe ipſum hortaris. Ac niſi præuortiſſes, iam ultrò rogaſſem, me narrantem audires. Teſtem enim te relinquere apud pleroſq; uolo, quòd non præter rem inſanio, præcipuè cùm & ipſum illius crebrò meminiſſe, uolupe mihi ſit, & hanc iam quaſi quandam exercitationem apud me inſtituo. Nam etiamſi nemo mihi adſit, tamen ſic quoque bis uel per diem reuoluo mecum ipſe dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, abſentibus illis, opera aliqua & ſermones ab ipſis habitos, memoria repetunt, in iiſque immorando morbum fallunt, perinde ac ſi illi ipſi amati adſint: quidam uerò etiam colloqui ſecum illos putant, atque iis quæ tum ſibi audire uidentur, quaſi paulò antè reuera dictis, gaudent, animumq; memoriæ præteritorum applicantes, neq; quieſcere poſſunt, ob ea quæ pro pedibus & in mora ſunt, ſeſe angendo: eodem igitur pacto etiam ipſe, philoſophia non præſente, uerba quæ tum audiui, recolligens, & mecum ipſe crebrò repetens, non paruum capio ſolatium. Et in ſumma, perinde ac ſi in pelago, & per noctem alicubi ferar, ad hanc quaſi quandam facẽ aſpicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, uirum illũ coràm adeſſe exiſtimans, ſemper autẽ uelut audiens ipſum eadem illa ſua ad me dicentem. Interdum uerò, & maximè quando animum erigo, & in illum quaſi infigo, etiam uultum illius uidere mihi uideor, & uocis ipſius ſonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, reuera aculeum quẽdam in auditoribus reliquit. L V C. Deſine, ô admirande, parumper præludere, ac dic ab initio repetens iam tandem dicta illa, quoniam non mediocriter me expectatione iſta excrucias, dum uerbis ita ſuſpendis & circunducis. P H I L. Rectè dicis, atque ita facto opus eſt: ſed illud quæſo, uidiſtine aliquando ſiue Tragicos, ſiue etiam, per Iouem, Comicos hiſtriones, malos iſtos dico, qui ſibilo excipiunt, quique poemata agendo corrumpunt, ac poſtremò theatris eiiciuntur, tametſi ipſæ fabulæ ſæpenumero bene ſe habeant, ac palmam etiam reportent? L V C. Multos noui tales. ſed quorſum hoc? P H I L. Vereor ne interim & ipſe illos imitari uidear, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipſam ſententiam præ imbecillitate ingenii corrũpens, atque ita progreſſus, paulatim etiam ipſam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad me ipſum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum eſſe uidetur, ſi mecum unà reiiciatur, meáſque partes dehoneſtet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd Poëta quidem ipſe talium peccatorum uobis innocens ſit, ac procul à ſcena ſeiunctus

Indi primùm uino guſtato in furorem uerſi.

Quod de Pericle teſtatur Euripides.

F G H I K

A iunctus alicubi ſedeat,neque quicquá ea curet quæ in theatro aguntur. Ego
uero mei ipſius periculum tibi faciam,qualis ſcilicet hiſtrio ſim, quantumq;
memoria ualeá,quod ad cætera attinet, nihil à nuncio Tragico diſtás. Qua-
re ſi quid etiam minus aut parcius iuſto uidebor dicere,uulgare illud tibi,&
quod ubique in promptu eſt, occurrat, quòd ſcilicet melius hoc fuerat, &
quòd ipſe poëta aliter fortaſſis idé dixerat. Me uerò ſi exibilaueris etiá,non
admodum quicquam moleſtè feram. L V C. Vt bene ſanè,ita me Mercurius
amet,atque adeò iuxta Rhetorum leges exordium hoc tibi peractũ eſt. Vi-
deris igitur etiá illa additurus fuiſſe,quòd non ita diu inter uos mutuò con-
B uerſati eſtis, & quòd neque ipſe uenis ad dicendum paratus, & quòd ſatius
fuerit ipſum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, &, quantum
poſſibile tum erat, memoria collecta & quaſi comportata habere. An non
hæc quoque dicturus eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi eſt apud me:
exiſtimes autem huius rei gratia, quod ad prooemium atque præfationé at-
tinet, omnia te uerbis complexum atque conſecutum eſſe: quoniam ego
iam & uociferari & applaudere paratus ſum. Quòd ſi uerò longius etiá dif-
feres, malignitatis eius inter ipſum certamen meminero, ac tum acutiſſimè
ſibilabo. P H I L. Equidem & hæc quæ tu modò commemoraſti, dicta mi-
C hi uelim: & illa quoque,quòd neque ordine, neque ut ille, iuſta quadam &
continua oratione de omnibus dicturus ſum, omnino enim hoc nobis im-
poſſibile eſt: neque rurſum illius perſonæ attribuendo ſermonem,ne alio ac
nouo etiam modo hiſtrionibus illis ſimilis fiam, qui ſæpenumero aut Aga-
memnonis,aut Creontis,aut etiam ipſius Herculis perſona aſſumpta,ac ue-
ſtibus auro contextis induti,& graue quiddam tuentes,mox ore in immen-
ſum diducto,exiguum & gracile,adeoq; muliebre quiddam loquuntur,ipſa
etiam Hecuba aut Polyxena multo demiſſius. Ne igitur & ipſe eodem mo-
do conuincar maiorem omnino quàm pro capite meo perſonam induiſſe,
D ipſumq; ornatum dehoneſtare, ex nuda tibi uolo meáque propria perſona
colloqui,ne cadés alicubi,ipſum illum Heroëm quem ago, mecũ unà con-
uellam ac lacerem. L V C. Homo hic nunquam ceſſabit hodie contra me
crebra illa ſcena atque tragœdia uti. P H I L. At uerò ceſſo quidem: ad illa
autem de quibus cœperam, me nunc conuertam. Principium igitur oratio-
nis illius,commendatio quædam fuit Græciæ,& eorũ hominum qui Athe- *Athenarũ encomium.*
nis commorantur,quòd cum philoſophia ſcilicet & paupertate unà educa-
rentur, & neq; ciuium neque peregrinorum quenquam oblectarétur aſpi-
cientes, qui uoluptatem importádo ad illos, antiquam illorum honeſtatem
E uiolaret. Sed ſi quis etiam ueniret ad illos ita affectus, paulatim & transfor-
marent ipſum,& ueteres mores atque animos dedocerent, ac ad puritatem
ſobrietatemq; uitæ transferrent. Memorabat itaque quendam ex purpura-
tis iſtis,& multo auro fulgentibus,qui cum ueniſſet Athenas admodum in-
ſignis & conſpicuus, magna comitantium turba ſtipatus, auro uariaq; ueſte
exornatus, ipſe quidem Athenienſibus omnibus exiſtimabatur ualde bea-
tus eſſe,& perinde ac deus quiſpiam ſuſpiciédus: iſtis autem miſer atque in-
felix quiſpiam uidebatur homũcio ille: ſtatimq; erudire illum aggrediebãn-
tur,non acerbè,neque etiam apertè interdicentes ne in libera ciuitate quo-
cunque ipſe pacto uiuere uellet,ſed poſtquam & in gymnaſiis,et in balneis

quoque moleſtus erat, obterens ſeruos ſuos, & in anguſtum cogens obuios, F ex occulto quidam ſubmiſſa uoce, quaſi lateret, neque tamen illum perſtrin gere uellet, ſubiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat iſto exercitu. Ille autem audiens quę res erat, interea erudiebatur. Rurſum autem ubi ueſtem illam uariam atque purpuream exuebat ſeſe, urbanè admodum floriditatem atque nitorem iſtum colorum irridentes, Iam uer adeſt, dicebant. &, Vnde nobis pauo hic? &, Fortaſſis matris ipſius hæc eſt. & id genus ſimilia. Atque eodem pacto etiã cætera illius cum riſu carpebant, nunc annulorum multitudinem, nunc comę ſuperuacaneam curam, nunc uictus intemperantiam atque luxuriam notantes. Quare paulatim ad ſobrietatem atque modeſtiam reuocatus eſt, & longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde G abiit. Quòd autem non puderet eos etiam paupertatem confiteri, referebat mihi uocem quandam, quam aiebat publicè ab omnibus emiſſam, audiſſe ſe in ludis Panathenaicis. Deprehenſum enim quendam ex ciuibus fuiſſe, & ad præſidem ludorũ adductum, eò quòd in ueſte tincta ad ſpectaculum uenerat: cæteros autem qui hominem uidebant, miſertos illius, ac ueniam precatos eſſe. Atque ubi præco iam proclamaret quòd in leges commiſiſſet quia tali cum ueſte ludos ſpectaret: omnes una uoce, quaſi antea ſuper hoc H deliberaſſent, exclamare cœpiſſe, ut uenia daretur talibus induto: neq; enim aliam ueſtem habere illum. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatem quoque eam quæ illic eſſet, ac uictus frugalitatem, necnon & ocium, & quòd homines minimè curioſi atque auidi rerum eſſent: cuius generis uirtutes infinitæ apud illos ſunt. Ac pro certo indicabat mihi, conuerſationem eorum hominum, philoſophiæ ipſi conſonam eſſe, moréſq; puros ac ſobrios conſeruare poſſe: ſtudioſo uidelicet homini, & qui diuitias contemnere didiciſſet: & qui ſecundum ea quæ natura honeſta ſunt, uiuere ſecum ipſe ſtatuiſſet: ei illorum hominum uitam quammaximè aptam atque I accõmodam eſſe. At qui diuitias amaret, auróq; delectaretur, præterea purpura atque potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquam guſtaſſet, & cum ſeruitute enutritus eſſet, aut qui uoluptati toto animo incubens, huic uni inſeruire atque obſequi ſtatuiſſet, amans epularum ac menſæ opiparè inſtructæ, indulgens uino ac rebus uenereis, plenus præſtigiarũ, deceptionis atque mendacii: aut rurſum qui delectaretur audiendo cithararum ſonitus, aliorúmq; inſtrumentorum laſciuos crepitus, gauderétq; cantilenis perditis & eneruatis: talibus uidelicet hominibus conuenire loci huius conſuetudinem. Ibi enim rerũ chariſſimarum ipſis, omnes plateas, omniáq; K fora referta eſſe: ac licere ipſis omnibus quaſi portis uoluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim autem per aures & naſum, partim etiam per gulã, & per uenerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, uiæ complanantur. Siquidem in unum conueniunt & adulterium & auaritia, & periurium, & id genus reliquũ uoluptatum. Relaxatur autẽ atque auertitur, animo ſubmerſo atque obruto undiq;, omnis uerecundia, & uirtus, & iuſtitia: quibus locus ille deſertus & uacuus redditus, ſiti autem ſemper impletus, ſuppullulat multis ac feris cupiditatibus. Ac talem quidem deſcribebat mihi urbem, taliumq; magiſtram bonorum

Continẽtiæ ac paupertatis cõmendatio.

Intemperantiæ reprehenſio.

A rum. Ego itaque,inquit,quãdo primùm ex Græcia reuerſus fueram,atq; iſta iam propius aſpiciebã, reuocans me ipſum, & quaſi uerbis cõpellans, rationem poſcebam aduẽtus huc mei, Homerica illa uidelicet mecũ ipſe dictans: *Odyſſ.11.*

Cur autem infelix,deſerto lumine Phœbi

(Græcia nempe,& felicitate illa atque etiam libertate) Veniſti?ut uideas loci huius tumultus,ſycophãtas uidelicet,ſalutationes ſuperbas,cœnas,adulatores, homicidia,teſtamentorum expectationes,& amicitias ſimulatas? Aut quid tandem facere decreuiſti, cum neque diſcedere hinc, neque conſuetis & inueteratis hiſce uti poſſis? Hoc igitur pacto mecum ipſe conſultans, &

B queadmodũ Iupiter Hectorẽ illũ, ita meipſum è telis, ut dicitur,ſubducens, ẽque hominum cæde,atque tumultibus, eq; cruore , de cætero domi continere me ſtatui:atque hanc muliebrem quandam uitam & timidam pleriſque uiſam, proponens mihi, cum ipſa philoſophia, Platone, & ueritate colloquium habeo. Ac meipſum quaſi in quodã amplo ac populoſo theatro collocans, ex ſublimi admodum inſpicio atque contemplor ea quæ geruntur: quæ partim eiuſmodi ſunt,ut multum delectationis ac riſum exhibere poſſint:partim etiam ut uirum uerè conſtãtem ac firmum tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam ſi malorum quoque encomium aliquod di-

C cere conuenit,ne credas maiorem ullam uirtutis palæſtram eſſe,aut ueriora uſquam animorum experimenta fieri,quàm in hac ciuitate,& in ea qua hic uiuitur conſuetudine. Neque enim parum eſt reſiſtere tot quidem cupiditatibus,tantis autem ſpectaculis atque aurium illecebris undique attrahẽtibus ac detinentibus: ſed oportet omnino Vlyſſis exemplo prǽternauigare illa, non quidem ligatis manibus,ut ille,(nam hoc formidoloſum foret) neque etiam auribus cera obturatis,ſed audientem atque liberum,& uerè animum ſupra hæc elatum habentem. Licet autem & philoſophiam mirari,conferendo cum illa tantam hominum amentiam atque ſtultitiam:bonáq; iſta fortu- *Quæ animum ſapientis labefactare poſſint.*

D næ cõtemnere,ubi aſpexeris,uelut in quadam ſcena, ac multiplici,pro perſonarum uarietate,fabula,alium quidem ex ſeruo dominum prodire,alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere ſatrapam, aut regem: rurſus alium amicum huius, alium inimicum : alium etiam exulem eſſe. Nam hoc certè uel grauiſſimum eſt, quòd licet fortuna ipſa teſtetur ſeſe in humanis rebus ludere,fateatúrq; nihil illarum certum ac ſtabile eſſe,nihilo minus tamen quotidie iſta aſpicientes,& diuitias expetunt,& potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum ſpe, quarum euentus nunquã ſequatur. Quod autem uidelicet dixi,quòd ei ridere ad hæc quæ alibi gerun-

E tur, licet,atque animũ oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi ſint diuites ipſi,qui & purpuras ſuas ſpectãdas exhibent, & digitorum annulos oſtẽtant,& omnino multas præ ſe ferunt ineptias? Quod autem omnium abſurdiſſimũ eſt,etiam obuios aliena uoce ſalutant, & hoc quaſi magno aliquo contentos eſſe uolunt, ſi ſolùm ipſos aſpexerint. Quidam uerò faſtuoſiores adorari etiam cupiunt, non à longè,neque ut Perſis mos eſt,ſed neceſſe eſt proprius accedentem, & ſeſe incuruantem, animo à longè demiſſo & humiliato, illiúſq; affectu etiam corporis ſimilitudine declarato,pectus aut dexteram deoſculari. quod ſanè beatum atque ſpectabile uidetur etiam iis qui honorem hunc nunquam aſſequuntur. Ille uerò ſtat in *Hypotypoſis diuitũ faſtuoſorum.*

longum tempus ſeipſum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo F inhumanitatem, quòd neque ore nos approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis ſunt ipſi ſectantes atque obſeruantes, qui de media nocte ſurgentes circuncurſant totam ciuitatem, & à ſeruis excluſi foribus, canes, & adulatores, & id genus alia audire ſuſtinent. Prima uerò huius tam acerbæ circuitionis, ipſis oneroſa illa, atque multorum malorum cauſa, cœna eſt: in qua quidem illi, quàm multa ingurgitátes: quàm multa autem potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui non decet, reprehendentes poſtremò, aut ægrè ferentes diſcedunt: & uel ipſam criminantur cœnam, uel cõtumeliam aut ſorditiem accuſant! Pleni auté & angiportus ſunt uomẽtibus ipſis, G & circa uiliſſima quęque proſtibula depugnantibus. Et cõplures ipſorum in multum diem decumbentes, circumeundi cauſam medicis præbent. Quidam enim (id quod abſurdiſſimũ eſt) neque ægrotando quieſcũt, aut otium ducunt. Ego uerò multo adulatores ipſos magis perditos eſſe, quàm quibus adulantur, exiſtimo, & propemodũ authores illis exiſtere ſuperbiæ ac faſtus iſtius. Nam cum illorum opulentiam & rerum omnium abũdantiam admirantur, aurum laudibus extollunt, ueſtibula mane complent, & accedentes ipſos quaſi dominos appellant: quid quæſo etiam cogitare illos conſentaneum eſt? Quòd ſi uerò communi decreto uel paululum modò abſtinerent H ab hac uoluntaria ſeruitute, an nõ putas è diuerſo ipſos diuites ad fores pauperum atque mendicorum uenturos eſſe, ultro rogantes ne ignobilẽ atque obſcuram, & quaſi abſque teſte latentem ipſorum felicitatem relinquerent, néue pateretur ut inutilem, & ab omni uſu remotam et menſarum pulchritudinem, & domorum magnitudinem perire? Neque enim ſic ipſas diuitias amant, ut propter diuitias beatos atque felices ſeſe exiſtimari. Atque ita ſanè res habet, ut nulla ſit utilitas poſſidenti, neque pulchrarũ ædium, neq; auri, neq; eboris, niſi ſit qui illa admiretur. Oportebat igitur tali aliqua uia diminuere ipſorum exiſtimationem, & extenuare potentiam, obiiciendo, & I quaſi propugnaculum aliquod opponendo diuitiis, deſpicientiã iſtam atque contemptum: nunc uerò colendo contrà & obſeruãdo, ad ſtultitiam atque amentiam illos adducunt: atque homines quidem indoctos, & ignorantiam manifeſtè confitentes, huiuſmodi factitare, tolerabilius meritò exiſtimetur: at uerò eos qui philoſophari quoque ſe ſimulant, multo etiam ineptiora his, magiſq; ridicula facere, illud tandem omnium grauiſſimum eſt. Quomodo enim me putas animo affectum eſſe, quoties uideo iſtorum aliquem, maximè eorum qui ætate prouecti ſunt, adulatorum turbis immiſceri: & illorum aliquẽ, qui honores gerunt, ſatellitum modo deducere atque K ſectari: deinde & cum iis qui ad cœnam uocare ſolent, colloquia ſerere, inſigniorem autem magiſque conſpicuũ cæteris ob ornatum et habitum eſſe? Quod uel maximè indignari ſoleo, quòd nõ itidem perſonã ac habitũ mutant, cum utiq; quod ad cætera attinet, eodẽ modo fabulã agant. Nam quæ in cõuiuiis operantur, cui quæſo adulatorũ illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modeſtia? An non inebriãtur magis quàm alii manifeſtè: à cõuiuio autem ſurgunt omnium ultimi: deinde & plura aliis auferre ſecũ uolunt: ſi qui uerò ipſorum urbaniores paulo ſunt, ſæpenumero etiã cantare incipiunt? Atq; hæc quidẽ pro ridiculis ille cenſebat.

Diuites cur diuitias ament.

A bat. Præcipuè uerò etiá eorum mentioné faciebat, qui pacta mercede philo-
ſophantur, uirtutemq; ipſam uenalem tanquam de foro proponunt. Ergaſtula igitur & cauponas illorum ſcholas uocabat. Cenſebat enim eũ qui diuitias cótemnere alios docere uellet, principiò ſeipſum lucris & quæſtu ſuperiorem gerere debere: quoniam & ipſe reuera talia agebat, non ſolùm gratis conuerſando ac diſſerendo cum uolentibus, ſed & indigentibus neceſſaria ſubminiſtrando, omnemq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantum aberat ab expetendo ea quæ ad ipſum nihil ſpectabant, ut ne ſuarum quidem rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curam
B aliquam gereret, ut qui & agrum quem nó procul ab urbe habebat, multis iam annis ne inuiſere quidem dignatus fuerit. Quin & principiò neq; ſuum eſſe illum conſtituebat, illud, opinor, diſtinguens ac diſputans, quòd natura quidem iſtarum rerum nullius domini ſumus, lege autem & per ſucceſſionem uſum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei ſeu momẽtanei poſſeſſores habemur: ac poſteaquam terminus ille conſtitutus præterierit, tũc rurſum alius eaſdem a nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari uolentibus exempla, uictus ſcilicet frugalitas, exercitiorũ iuſtus modus, perſonæ ipſius uenerabilitas, & ueſtitus
C mediocritas, & ſuper omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamẽtum, morúmque facilitas. Monebat autem eos qui cum eo uerſabantur, ne cunctarentur aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi ſolerét, præfinientes ſibi uelut diem aliquam conſtitutam, aut feſtiuitates ſacrorum, aut ſolennes conuentus, tanquam ab illis auſpicaturi mendacia uitare, & conuenientia facere. Volebat enim liberum, & ab omni cunctatione remotũ eſſe illum ad honeſtá impulſum, ac mentis impetum. Manifeſtò autem apparebat quòd & tales philoſophos damnabat, qui uirtutis meditationem eam putabant, ſi multis neceſſitatibus atque laboribus adoleſcẽtes re-
D ſiſtere, exercitatione ac uſu aſſuefeciſſent. Atque ob id multi ligare atque uincire ſe iubebant, alii autem flagellis uerberabant. Qui uerò elegantiores paulò erant, etiam ferro ſuperficiẽ corporis radebát. Putabat enim ille multò prius in animis duritiem iſtam & firmitatem cõtra dolores ac perturbationes parandam eſſe. Et qui optimè inſtituere atque erudire homines uellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atq; obſeruationem quandam habere debere, ut ne ea quæ uires excederent, imponendo, reprehenſionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo eſſe dicebat, dum præter rationem ita ſupra uires intende-
E rentur. Vnum autem etiam ipſe uidi, qui cum iam ea apud illos mala deguſtaſſet, quamprimum ueros ſermones ueramq; doctrinam audiuit, irreuocabili curſu aufugiens inde, ad ipſum peruenit, uidebaturq; multò quàm antea quietiore animo eſſe. Iam uerò digrediens ab iſtis, aliorum rurſus hominum mentionem faciebat, perſequendo uerbis & eos qui in urbe fiunt tumultus, & quo pacto alii ab aliis impelluntur. Præterea & theatra, & Circum, & equeſtres ſtatuas, & equorum ipſorũ nomina, deq; iis ipſis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum paſſim ibi inſania eſt. Iam & multos eorum qui pro ſtudioſis ac grauibus habentur, reprehendebat. Poſt hæc autem quaſi alteram fabulæ partem attingebat, notádo ea quæ circa fu-

Non cũctandum eſſe bene agere.

Contra apathian.

De frugalitate, & uitæ modeſtia.

De ſtultitia circa teſtamẽta. nera mortuorum & teſtamenta agitantur, hoc addens, quòd unam hanc uocem, Romanorum pueri per omnẽ ætatem ueram emittant, eá intelligens quæ in teſtamentis uſurpatur, qua petunt ne à ſua ueritate depellantur. Illa uerò etiam interea cum ab eo dicerentur, riſu proſequi coactus ſum, quòd & ſecum ſepeliri ignorátiam ſuam uelle eos aiebat, & ſtultitiam ſuam apertè ſcripto etiam teſtari, dum alii ueſtes quibus in uita precioſioribus uſi ſunt, comburere eodem rogo ſecum mandant: alii autem & ſeruos certos ad ſepulchra adſtare. Rurſum aliĩ cippos ſiue columnas quoq; coronari ſertis præcipiunt, ſtolidi uidelicet etiam in ipſa morte manentes. Coniecturam F

In uoluptuarios. igitur inde fieri uolebant, inquit, quid in uita ab illis actum ſit, quandò talia de iis quæ poſt mortem ſecutura ſint, teſtamentis mandant. Hos enim illos eſſe, qui precioſa ac chara obſonia emere ſolent, uinumq; in conuiuiis cum plauſu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur roſis, raritatemq; illarum & intempeſtiuum amant: illud autem quod ſuo tempore & ſecundum naturam fit, pro uili & abiecto faſtidiunt. Hos illos eſſe, qui & unguẽta bibunt: quo nomine uel maximè eos carpebat, quòd ne uti quidem cupiditatibus ſcirent, ſed & in hiſce peccarent, fineſq; earum confunderent, undiq; permittentes uoluptatibus animum proterendum & con G

Sic Eraſ. in prouer. Ita fuge, ne præter caſam. culcandum, & hoc quod in Tragœdiis atq; Comœdiis dicitur, Iam & præter caſam incitati. Solœciſmum igitur uocabat hoc genus uoluptatum. Cæterum ex eadem ſententia etiam illa dicebat, prorſus Momi illius uerba imitatus. Vt enim ille reprehendebat tauri artificem deum, qui non præpoſuiſſet oculis cornua: ita ſcilicet & ipſe accuſabat eos qui coronas geſtabant, quòd locum ubi eas adhibere deberent, neſcirent. Nam ſi afflatu atque odore, inquit, uiolarum roſarumq; delectantur, ſub naſum eos potiſſimùm coronari oportebat, iuxta ipſam, quâm proximè fieri poteſt, reſpirationem, ut quamplurimum inde uoluptatis attraherent. Eodem modo & illos irride- H

In guloſos. bat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibẽt, dum liquamentorum uarietatem, & bellariorum curioſam atq; immodicam compoſitionem ſectantur. Nam rurſum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ uoluptatis amore multa negocia ſuſtinere. Indicabat autem, I

Quatuor digitorum uoluptas. quatuor illos digitorum cauſſa totum hunc ſuſcipere laborem ſolere. Tot enim digitorum menſuram æquat uel longiſſimũ hominis guttur. Nam neque antea quàm eorum quæ tam charo emuntur, quicquam ederunt, ullam uoluptatem eos capere: nec rurſum poſtea quàm illa deuorata atq; abſumpta ſunt, ſuauioré cæteris illá quæ fit ex tã precioſis & charis iſtis, repletionem reddi. Reſtare igitur ut illam quæ uelut in tranſcurſu percipitur, uoluptatem, tam grandi pecunia mercẽtur. Conſentanea autem ipſis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiã iſtam, quòd ueriores illas uoluptates ignorarent, quas omnes Philoſophia ſuppeditat & quaſi ſubminiſtrat iis qui la- K

In molles. borare uolunt. Cæterùm de iis quæ in balneis aguntur, multa ſanè commemorabat, & de multitudine proſequentium, & de contumeliis, & de iis qui ſeruis impoſiti geſtarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem maximè ac præter cætera odiſſe uerbum uiſus eſt, frequens autem in ciuitate hoc eſt, & in balneis propemodũ familiare ac patrium. Prætereuntes enim quoſdam ex ſeruis clamare oportet & admonere ut pedibus proſpiciant, ſi quid

A extantius paulò,aut cauum ſubituri ſint,atque ita cõmonefacere eos,(id quod abſurdiſſimum eſt) quò ſcilicet meminerint ire ſeſe. Graue igitur atque intolerandum putabat eſſe,ſi,cum ederent,alieno ore nõ indigerent,aut manibus: neque cum audirent,aliorum auribus uterentur:oculis autem aliorum, ualentes ac ſani,ad proſpiciendũ opus haberet, ac ſuſtineret uoces audire,quæ miſeris hominibus & excæcatis couenirent. Hæc enim ipſa accidere illis in foro, & medio die,& hoc ciuitatem atque remp.ipſis uelut humeris ſuis ſuſtinentibus. Hæc atq; huiuſmodi multa alia uerbis perſecutus,dicendi finẽ fecit. Egò uerò hucuſq; cum admiratione ac ueluti ſtupefactus auſcultabã illum,metuens B ne conticeſceret. Vbi uerò hic loqui deſiit,illud nimirũ quod Phæacibus olim accidit,ego quoque paſſus ſum. Longo enim tempore ad ipſum aſpiciẽs quaſi delinitus atq; permulſus,deinde multa confuſione atque uertigine correptus, partim ſudore manabam,partim loqui uolens,deſtituebar uiribus, ac retro inhibebar: ipſaq; uox deficiebat me, neq; lingua iã amplius officio ſeruiebat ſuo: poſtremò præ dubio atq; inopia agendi lachrymabar. Neq; enim ſummã duntaxat cutem perſtrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me,ſed altius, & omnino ad uiuũ uſq; plaga hæc peruenerat: ac certò admodum ſciteq; librato iactu emiſſa oratio, ipſum,ſi ita dicendum eſt, animum in- C tercidit. Si enim decet nonnihil & me iã philoſophicos attingere ſermones,ita equidem de hiſce exiſtimo: Videtur mihi animus hominis ſolertis & ingenioſi admodum ſimilis eſſe ſcopo alicui tenero ac molli. Sagittarii autẽ in hac uita multi, qui plenas quidem pharetras uariis atque omnis generis orationibus habent:cæterum non omnes certò iaculantur,ac deſtinata feriunt,ſed alii ipſorum neruo nimium intento, uehemẽtiori impetu quàm ſatis eſt,telũ emittũt: & apprehendunt quidem etiam iſti uiam, ſagittæ autem ipſorum in ſcopo non manent,ſed præ uehementia ictus penetrantes ac tranſuolantes,pertuſum modò atq; hiantem uulnere animum relinquere ſolẽt. Rurſum aliis diuerſo hoc D pacto euenit. Nam præ imbecillitate uirium,& quòd laxiore neruo iaculãtur, ſagittæ ipſis ad ſcopum uſque non perueniunt, ſed ſoluto impetu, ſæpenumero in medio curſu deficiunt ac decidũt. Quòd ſi uerò interdum etiam ſcopum contingunt,ſummũ illum quidem & in ſuperficie tantùm perſtringunt,altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neq; enim ualido impulſu atq; impetu emiſſæ fuerunt. At qui bonus iaculator eſt,atq; huic noſtro ſimilis,principiò quidem diligenter circunſpiciet ſcopum, ne nimis mollis, néue nimis ſolidus, & tranſmittendo telo durior ſit. Sunt enim & ſcopi quidã qui omnino ne uulnerari quidem poſſunt. Vbi autem hæc omnia perſpecta habet, tum demũ tin- E cta atq; infecta ſagitta, nõ ueneno, queadmodum Scytharum ſagittæ tinguntur,neq; reſina,perinde ut Curetũ, ſed ſenſim mordicãte pariter & dulci pharmaco inuncta uerè iaculari ſolet. Illud autẽ quod iactum eſt,bene adeò & pro modo ſuo ſatis fortiter impulſum,eoq; penetrãs ut iam tranſiturum eſſe uideatur,citrà tamen deſinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de ſe emittit, quod uidelicet diſperſum,totũ circumquaq; animum ambit & cõplectitur:atq; hoc illud eſt,quo & oblectantur,& cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipſum dicere:

Animus hominis ingenioſi ſcopo ſagittariorum ſimilis.

Sic iace,ſiqua uiris per te noua lux oriatur.

B

Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt,non omnes inſaniũt,ſed F
quotquot ipſorum à Rhea corripiuntur,atq; ii audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiſcuntur:ita & qui philoſophos audiunt,nõ omnes attoniti ac ſaucii abeunt:ſed illi ſolũ,quibus quaſi fomes aliquis philoſophiæ cognatus, iam antea natura inſitus atq; innatus fuit. L V C. Quàm grauia & admiratione digna,atque adeò diuina,ò amice,uerbis commemoraſti! Multáque reuera ambroſia & loto ſaturatus, me non aduertente fuiſti. Quare & interim dum tu iſta dicis,neſcio quid animo meo accidit,& nunc deſinente atq; tacente te,mœrore afficior. Ac ut tuo uidelicet exemplo dicã quoque,ſaucius ſum. Neq; uerò mireris. noſti enim quòd & illi qui a canibus rabioſis mordẽtur,nõ G
ipſi ſolùm rabie corripiuntur, ſed & ſiquos alios ipſi in ea inſania eodem illo modo afficiunt ac lædunt,etiam illos mente deiici,atque in furorem uerti ſolere. Nam ſimul cũ morſu etiam affectionis iſtius quiddam in alium transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam ſubinde alios atque alios de ſe procreat, fitq; inſaniæ iſtius omnino multiplex ſucceſſio. P H I L. Itaque etiam ipſe nobis iam amare confiteris? L V C. Prorſus igitur:teq; iam etiam oro,ut communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias. P H I L. Ergo Telephi illud neceſſe erit facere. L V C. Quodnam illud dicis? P H I L. Vt ad eum à quo uulnerati ſumus,redeamus,& ab illo medicinam petamus. H

IVDICIVM VOCALIVM, MARTINO BOLERO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Eſt autem luſus ualde feſtiuus atque elegans,ad exemplum iudicialis actionis compoſitus. Queritur enim σίγμα de ui & iniuria ταῦ,quòd ab eo pluribus dictionibus ſpolietur,& quaſi de ſua poſſeßione deijciatur. Exordio beneuolentiam captat ſimulatione modeſtiæ,& excuſando neceßitatem ſuam. Deinde per translationem ad ἰῶτα uenit, nullam literarum ſuo loco & ordine mouendam eſſe. Hinc iudicibus admonitis ut pro I
officio ſuo agant, & cæterarum ordinem atque dignitatem cuiuſque conſeruent : narratiunculam ſubiungit, quæ confirmationem cauſæ continet. Hanc poſtea longa primùm enumeratione aliorum damnorum eidem ſibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modeſtiæ ſuæ, & illius petulantiæ tum erga ſe,tum erga cæteros etiam homines, quàm idem etiam hominibus inuiſum ac deteſtabile ſit,docet.

IMPERANTE ARISTARCHO PHALEREO ſeptima Octobris actionem inſtituit σίγμα aduerſus τῶ,conſtitutis iudicibus ſeptem uocalibus,de ui & rapina,ſpoliari ſe dicẽs omnibus illis uocibus quæ duplici τῶ proferri ſolent.

K

HACTENVS quidem,ô iudices Vocales, non admodum graui iniuria affectus ab hoc τῶ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat unde minimè conueniebat, quod quidem damnum non grauiter tuli: nonnulla etiam quæ dicebantur, audiuiſſe me diſſimulabam,propter modeſtiam,quam uos ipſi noſtis me ſeruare cum erga uos, tum erga alias ſyllabas. poſtquã uerò ad tantam auaritiam & amentiam peruenit, ut non modò non ſit contentũ iis quæ ego ſæpè diſſimulaui,uerùm iam maiorẽ uim inferat, ipſa me neceſſitas cogit ut accuſem ipſum apud uos,qui utrunq; noſtrum nouiſtis. Nõ autẽ exiguus metus propter iſtam miſeriam

A miſeriam me inuaſit. Nam cum prioribus iniuriis maiores ſemper addat, prorſus me è domeſtica ſede expellet, ita ut parum iam abſit, dum ego iſta diſſimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in ſimili quodam uerſer metu. Eſt itaque æquum, non modò uos iudices, ſed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam ſi ut libet unicuique licebit è ſuo ordine in alium uiolenter irrumpere, idq́; uos, ſine quibus nihil omnino ſcribitur, permiſeritis, nō uideo quomodo ſua quique ordines iura, iuxta quæ à principio conſtituti ſunt, tuebuntur. Sed non exiſtimo uos unquam ad tantam incuriam uel negligentiam peruenturos, ut ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et B ut uos certamen omiſeritis, tamen mihi, qui iniuria affectus ſum, negligendum non erit. Atque utinam aliarum quoque literarum audacia ab initio ſtatim cum cœperunt contra leges delinquere, eſſet repreſſa. neque enim litigaret ad hunc uſque diem λάμβδα cum ῥῶ, diſceptans de uoce κίσηρις & κεφαλαλγία. Neque etiam τῷ γάμμα eſſet cum κάππα certamen, neque tam ſæpe ad manus propè ueniſſent in fullonia, de dictionibus γναφάῳ & κνάφῳ diſceptantes. Quin ceſſaſſet etiam hoc γάμμα cum λάμβδα contendere, dictionem μόγις illi ſurripiens, imò ſuffurans. Adeóque reliquæ item literæ quieuiſſent ſeditiones mouere contra leges. Eſt enim pulchrum, unamquanque literam in eo ordine quem *Locus communis.* C primùm ſortita eſt, manere: tranſcendere uerò eò quò non oportet, eius eſt qui ius & æquū ſoluit. Et qui primus uobis has leges finxit & formauit, ſiue Cadmus fuerit ille inſularis, ſiue Palamedes Nauplii filius, (quanquam nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant) non ordinem tantùm, per quem ſua quibuſque literis præſidentiæ dignitas firmiter permanet, definierunt, uidelicet quæ debeat eſſe prima, quæ ſecunda: ſed qualitates etiam & uirtutes quas habent ſingulæ noſtrū, conſtituerunt. Et uos quidē, ô iudices, honore affecerunt præcipuo, propterea quòd ueſtro Marte poteſtis ſonum efficere. Semiuocales uerò ſecundo loco dignati ſunt, eò quòd ſine ueſtro acceſſu exaudiri nequeūt. D Ex omnibus etiam literis, quibuſdam omnium poſtremum locū decreuerunt, mutis ſcilicet & uoce carentibus. Has itaque leges per uos Vocales conſeruari decet. Hoc uerò ταῦ, (neque enim poſſum ipſum turpiori nomine appellare, quàm quo nominari ſolet) per Deos, niſi duæ quædā bonæ ex uobis & aſpectu decenti, ἄλφα ſcilicet & ὖ ψιλόν, ſe illi cōiunxiſſent, ne audiretur quidem ſolùm. Hoc inquam mihi maiorem uim quàm ullæ unquam literæ, inferre auſum eſt. Nā nominibus & uerbis patriis me extrudere, præterea ex ipſis etiam coniunctionibus & præpoſitionibus expellere tentat, adeò ut iſtam immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. Verùm iam tempus eſt dicere unde & à E quibus res initium ſumpſerit. Peregrinabar aliquando in Cybelo, (id oppidulum eſt non iniucundum, colonia, ſicuti fertur, Athenienſium) adducebam uerò mecum fortiſſimum ῥῶ ex uicinis meis optimum. Diuertebam uerò ad comicum quendam poëtam, huic nomen erat Lyſimacho: & à maioribus, quantum apparebat, genere erat Bœotius, ſed tamen de ſe dici uolebat quòd in media Attica natus eſſet. Apud hunc hoſpitē ego huius ταῦ auaritiam deprehendi. Equidem cum hactenus paucis quibuſdam manus intuliſſet, dicendo τετταράκοντα, priuans me meis cognatis, exiſtimabam eam eſſe conſuetudinem literarum, quæ unà mecum eſſent educatæ. Præterea cum τήμερον & ſimiles quaſdam uoces mihi detraxiſſet, diceréतque eas eſſe ſuas, audiebam patienter, nec

uehemēter admodum me ea res mordebat: uerùm cum ab eis initium ſumpſiſ- F
ſet, atq; poſtea auſum eſſet etiam dicere κατίτερον & κάττυμα, & πίτταν, deinceps abiecto omni pudore βασίλιτταν quoq; nominare: haud leuiter ſum commotus, & ira accenſus, timens ne quis temporis ſucceſſu etiam σῦκα, τῦκα appellet. Oro autem uos per Iouem, ut mihi indignāti, & iuſta ira commoto, præterea omni ope & auxilio deſtituto, ignoſcatis. Neque enim paruum hoc aut leue eſt periculum in quo uerſor, cum præterquam quòd aſſuetis & familiaribus literis me ſpoliauit, etiam κίτταν, id eſt picam, auem meam loquaciſſimam, ex medio ſinu, ut dici ſolet, abreptam, κίτταν appellauit. Quin & φάτταν, id eſt palumbum, unà cum νήτταις, id eſt anatibus, & κοττύφοις, id eſt merulis, abſtulerat, interdicente A- G
riſtarcho. Eripuit etiam non paucas apes. In Atticam uerò ueniens, ex media illa regione ὑμηττὸν præter ius rapuit, idque uobis ipſis & aliis quibuſdam ſyllabis uidentibus. Verùm quid ego iſta commemoro, cum me tota Theſſalia expulerit, uelitque eam Thettaliam dicere? Toto inſuper mari ſum excluſus. Neque à betis hortenſibus ſibi temperat, ut iam, quod dici ſolet, ne paxillus quidem mihi reliquus ſit. Quòd uerò litera ſim quæ nulli nocere ſtudeã, uos ipſi mihi teſtes eſtis. neque enim unquam accuſaui literam ζῆτα, quæ mihi σμάραγδον abſtulit, & totam σμύρναν ſurripuit. Nec ipſo etiam ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipſo etiam Thucydide opem illi ferente. Etenim uicino meo H
ξῦ uenia danda, quòd morbo affectum ſit, & meas apud ſe μυῤῥίνας, id eſt myrtus, plantarit, & quòd melancholiæ malo laborans me in faciem percuſſerit. Et talis quidem litera ſum ego. Hoc uerò ταῦ quàm ſit natura uiolentum aduerſus reliquas omnes literas, & quàm à nullis omnino abſtinuerit, cõſideremus: Sed & δέλτα & θῆτα & ζῆτα, & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Accerſe mihi læſas literas. Auditis, Vocales iudices, ipſum δέλτα dicere: Surripuit mihi meam ἐνδελέχειαν, pro qua uult ut dicatur ἐντελέχειαν: quòd ſanè contrarium eſt omnibus legibus. Auditis uociferari θῆτα, & capiti capillos euellere, eo quòd priuatum eſt cucurbita. Auditis ipſum etiam ζῆτα ſuis uocibus συρίζειν & σαλ- I
πίζειν ſpoliatum eſſe, adeò ut ne γρύζειν quidem, id eſt mutire, illi porrò liceat. Quis iſta quæſo ferat? aut quæ pœna ſatis magna erit tam ſceleſto? Verùm hoc non tantùm cognatum ſibi elementorum genus lædit, ſed iam ad homines etiam iiſdem moribus ſe contulit. Neque enim permittit ut rectà ferantur linguis. Imò uerò Iudices. interim enim res humanæ rurſus me admonuerũt γλώσσης, id eſt linguæ. nam expulſum me hac quoque parte, γλῶσσαν facit γλῶτταν. O reuera linguæ pernicioſus morbus ταῦ. Verùm rurſum me conferam ad illud quod cœperam, atque homines defendam in iis in quibus aduerſus eos delinquit. Nam conatur illorum uoces quibuſdam uinculis conſtringere & diſcer- K
pere, ita ut ſiquis pulchrum quidpiam uidens, id καλὸν appellare uelit, hoc ταῦ ſtatim irruens ταλὸν ipſum dicere cogit. adeò cupit in omnibus præſidentiam obtinere. Rurſum alius quiſpiam dicit, περὶ κλήματος, id eſt de palmite: hoc uerò (eſt enim reuera τλῆμον, id eſt miſerum) τλῆμα facit, quod erat κλῆμα. Et quidem nõ plebeios tantùm homines iniuria afficit, ſed iam etiã magno illi regi cui fama eſt ipſam terrã & mare ceſſiſſe, atque naturas ſuas reliquiſſe, inſidias tēdit, & ex ipſo, cum κῦρος ſit, τῦρον quendam efficit. Atque in hunc modum uocẽ hominum lædit. Quomodo uerò re ipſa & opere eoſdem lædat, audite. Plorant homines, atque ſuæ fortunæ uices deflent, atque ipſum ſæpe Cadmum execratur

Alludit ad dictiones θάλαττα, τεῦτλον, πάτταλος.

Alludit ad νόσον & νόσσον.

Alludit ad uocem κολοκύνθη, ſeu κολοκύντη.

Pro quo συρίζειν, et σαλπίζειν Dores dicunt.

A tur, quòd ταῦ in literarũ genus induxerit. aiunt enim Tyrãnos eius literæ corpus ſecutos, atque figuram imitatos, poſtea ſimili figura ligna fabricaſſe, in quibus homines ſuſpendant: atque ex hoc huic tam pernicioſæ fabricæ peſſimum nomen obueniſſe. Propter iſta omnia quot mortibus ipſum ταῦ dignũ eſſe iudicatis? Ego quidem exiſtimo meritò hoc ſolùm ad ſupplicium ipſius ταῦ relinqui, ut pœnam in ſua illa figura ſuſtineat, propterea quòd crux ab ipſo fabricata eſt, & ab eo nomen illi homines impoſuerunt. *Crucis ſupplicium.*

TIMON, SIVE MISANTHROPOS, ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

B

ORNATISSIMO IVRIS VTRIVSQVE DOCTORI THOMAE RVTHALLO *Secretario regio, pòſt epiſcopo Dunelmenſi, Eraſmus Roterodamus* S. P. D.

Vide quantum audaciæ mihi ſuppeditet ſingularis quædam ingenij tui morumque facilitas, humaniſſime Ruthalle: qui cum neutiquam ignorem te inter Aulicos primores, uel auctoritate, uel gratia, uel ſplẽdore, uel eruditione præcipuum eſſe, tamen nõ uerear meas nugas rudes adhuc, uixque è prima ſcheda repurgatas, ad tuam excellentiam mittere. Sed quid facerem? Iam urgebat uanita, uentos & æſtum nulli ſeruire clamitans. Itaque ne nihil mei apud hominẽ tam noſtri ſtudioſum relinquerem, id quod tum fortè erat in manibus, Miſanthropum miſi, nimirum ad uirum unum omnium Philãthropotaton. Is eſt Luciani dialogus, quo nix alius lectu uel utilior, uel iucundior: uerſus quidem ille iampridem ab alio neſcio quo: ſed ita uerſus, ut interpres
C *hoc modo demonſtrare uoluiſſe uideatur, ſeſe neque Græce ſcire, neque Latine: nec temere adeo quis ſuſpicetur eum interpretem ſubornatum eſſe ab ijs qui Luciano malè uolunt. Tu noſtram hanc audaciam boni conſules, & Eraſmum in eorum numero pones, qui tui ſunt amantiſſimi.* Vale, Londini. An. M. D. IIII.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de diuitijs tractatur, quis ſcilicet uerus diuitiarum uſus ſit, & quomodo retineantur, quibus potiſſimũ obueniãt, & quales reddãt poſſeſſores. Occaſio dialogi à perſona Timonis ſumpta eſt, quẽ Athenienſes, quòd inhumanus planè eſſet, hominumque congreſſus ac ſocietatem uitaret, imò etiam publicis malis gauderet, μισάνθρωπον *appellarunt: cuius mortui quoq; ſepulchrum (ut ſcribit Suidas) inacceſſum & inuium factum fuit, cum mare, tanquam ipſum quoque peroſum illius inhumanitatẽ, inundatione eam terræ partem ubi ſepultus erat, à reliqua abſtractam ſecluſiſſet. In quo & tale epitaphium inſcriptum fuiſſe fertur,*

Hic iaceo, uita miſeráque inopiá; ſolutus,
D *Nomen ne quæras, ſed male tute peri.*

Huic igitur Timoni ſimiles reddi & diuites, uidetur intelligere uelle Lucianus, utpote quos diuitiæ & faſtuoſos & inſolentes & planè barbaros efficere conſueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuiſſe, ſed ob liberalitatem, & quòd abſque iudicio in quoſuis benignus eſſet, ad paupertatem redactum eſſe. Quam rem cum Iupiter ex ipſius querela, qua cũ illo expoſtulãdo, in hominũ malitiam & ingratitudinẽ à principio inuehitur, cognouiſſet, miſertus illius, eò quòd & in deos pius fuerat, & multa illis ſacra peregerat, diuitem denuo facere ſtatuit, ac Plutum cum theſauro ad ipſum mittit. Qui principiò ire detrectat, oſtendens illum ſua culpa pauperem factum eſſe, & cum talibus hominibus minimè perdurare ſe poſſe, atq; æquè odiſſe eos, ut ſordidos atque auaros illos qui nũquam omnino ſe utantur. Mediocritate enim utendi ſe gaudere. Atq; hic locus uſum diuitiarũ, & quomodo conſeruari eædem debeant, docet. Deinde cum Iupiter in ſententia perſiſte-
E *ret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficiſceretur, inter eundum fingitur claudicare. ibi, interrogãte Mercurio, cauſam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque uideat quorſum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum eſſe. Quo figmento ſignificare uidetur, improbos ac malos ſemper melioribus ſucceſſibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac uita felices ac diuites fieri. Poſtremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus, reſpondet, inſcitia ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cum hos, tum alios effectus ſuos exponit: quæ omnia poſtremò actione & quaſi ipſa re comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auerſari fingit, utpote ex paupertate modeſtum ac temperantem iam factum, & agnoſcentem ſuperiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum ſumma cura aſſeruare, tumidumque & inſolẽtem omnes alios homines uitare atque contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, ſcurris, aſſentatoribus, ſycophantis, fumi uenditoribus, & id genus alijs, qui ut corpus umbra, ſic ipſi diuitias atque fortunam comitãtur.*

IVPITER Philie,hoſpitalis,ſodalitie,domeſtice,fulgurator, F
iuſiurandice,nubicoge, grādiſtrepe, & ſi quod aliud tibi cogno-
men attoniti Poëtæ tribuūt,maximè quum hærent in uerſu. nam
tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq́;
exples hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepū fulgur, grauifremum
tonitru?Vbi ardēs,candens,ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm
apparet nugas eſſe, fumumq́; poëticum, nec omnino quicquam præter nomi-
num ſtrepitum. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia expromptaq́;, ne-
ſcio quomodo penitus extincta ſunt, frigentq́; adeò, ut ne minimam quidem
ſcintillulam iracundiæ aduerſus nocentes reliquam obtineant. Itaque citius G
quiuis ex his qui peieraturi ſunt,extinctum ellychnium metuerit,quàm flam-
mam fulminis cuncta necantis: uſque adeò titionem quempiam in ſeſe uibra-
re te putant, ut incēdium aut fumum ab illo proficiſcens, nihil quicquam for-
midenr, uerùm hoc ſolùm uulneris inferri poſſe iudicent, ut fuligine com-
pleantur. Quibus rebus factum eſt ut iam Salmoneus tibi ſit auſus etiam ob-
tonare: neque id admodum ab re, quippe aduerſus Iouem uſqueadeo ita frigi-
dum, uir ad facinora feruidus, audaciaque tumidus. Quid ni enim faciat, ubi
tu perinde ac ſub mādragora ſtertis,qui neque peierantes exaudias,neque eo-
rum qui flagitia committunt, reſpectum agas? Cæcutis autem lippitudine, & H
hallucinaris ad ea quæ fiunt, aureſque iam tibi obſurduerunt inſtar horum qui
ætate defecti ſunt: quandoquidem quum iuuenis adhuc eſſes, acrique animo,
uehemēſque ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac uiolentos fa-
ciebas: neque tum unquam tibi cum illis erant induciæ: ſed perpetuò ful-
men erat in negocio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru: ful-
gur continenter iaculorum in morem denſiſſimè ex edito loco deuolantium
torquebatur: Terræ quaſſationes cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cumu-
latim, neque non grando ſaxorum in morem: atque ut tecum grandius lo-
quar, imbrēſque rapidi & uiolenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tan- I
tum repentē Deucalionis ætate naufragium ortum eſt, ut omnibus ſub aqua
demerſis,uix unica ſcaphula ſeruaretur, quæ in montē Lycorem appulit, hu-
mani generis quaſi ſcintillulas quaſdam ſeruans, unde ſceleratius etiam ge-
nus in poſterum propagaretur. Nimirum igitur dignum ſocordia præmium
ab illis reportas, quum iam nec ſacra faciat tibi quiſquam, nec coronas offe-
rat, niſi ſi quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodum frugi-
feram facere uideatur, ſed priſcum quendam ritum magis referre: ac penè Sa-
turnum, ô deorum generoſiſſime, te reddunt, magiſtratu abdicantes. Omitto
loqui, quoties iam templum tuum ſacrilegio compilarint, quum tibi etiam i- K
pſi in Olympiacis manus admoliti ſunt. Atque interea tu altifremus ille pigi-
tabaris uel excitare canes, uel uicinos aduocare, ut auxilio accurrentes illos
comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius
ille Gigantūmque extinctor, & Titanum uictor, ſedebas, quum tibi cæſa-
ries ab illis circuntonderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum
igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeò ſecurè deſpicis? Aut
quando de tantis maleficiis pœnas ſumes? Quot Phaëthontes aut Deuca-
liones ſatis idonei ſint ad expiandum tam inexhauſtam morum iniquita-
tem? Etenim ut de communibus ſileam, de iis quæ mihi acciderunt dicam:

A quum tam multos Athenienſes in ſublime euexerim, ex pauperrimis diuites
reddiderim,cũctíſque quotquot opus haberent, ſuppeditarim, imò ſemel uni-
uerſas opes in amicos iuuandos effuderim: ſimul atq; his rebus ad inopiam de-
ueni,iam ne agnoſcor quidem ab illis,nec aſpicere dignantur me,qui dudũ re-
uerebantur,adorabant, meoq; de nutu pendebant. Quòd ſiquando per uiam
ingrediens,fortè fortuna in eorum quempiã incidero, perinde ut euerſam ho-
minis iam olim defuncti ſtatuam, ac temporis longitudine collapſam prætere-
unt,quaſi ne norint quidem. Porrò alii procul conſpecto me, aliò ſeſe detor-
quent, exiſtimantes ſeſe inauſpicatum abominandumq; uiſuros ſpectaculum,
B quem non ita pridem ſeruatorem & adiutorem ſuum eſſe prædicabant. Itaque
prementibus malis ad extrema redactus cõſilia,rhenone arrepto terram exer-
ceo, quaternis cõductus obolis, atque hic cum ſolitudine cumq; ligone philo-
ſophor. Hoc interim lucri mihi uideor facturus, quòd poſthac non intuebor
pleroſque præter meritum ſecundis fortunæ ſucceſſibus utentes. nam illud uel
maximè urit. Iam igitur tandem aliquãdo Saturni Rheæq; proles excuſſo pro-
fundo iſto grauique ſomno (nam Epimenidem quoque dormiẽdo uiciſti) de-
nuo iactato fulmine,aut ex Oeta redaccẽſo,ingẽti reddita flamma iram aliquã
ſtrenui illius ac iuuenilis Iouis oſtende, niſi uera ſint quæ à Cretenſibus de te
C tuaq; ſepultura feruntur. IVP. Quis hic eſt Mercuri,quem audio ſic uociferan-
tem ex Attica, ad radicem montis Hymetti , horridus totus ac ſqualidus, pel-
léque hircina amictus? fodit autem,ut arbitror. nã pronus incumbit,homo lo-
quax & confidens. mirum ni philoſophus eſt. neque enim alioqui adeò impia
nefariaq; in nos fuerat dicturus. MERC. Quid ais pater? an nõ noſti Timo-
nem Echecratidis filium Colyttenſem? Hic nimirum eſt qui nos ſæpenume-
ro in ſacris legitimis cõuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille qui totas he-
catombas, apud quem ſplendidè Iouialia feſta conſueuimus agitare. IVPIT.
Hem, quænã iſta rerum commutatio? hiccine honeſtus ille? ille diues, quẽ tam
D frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit ut hoc ſit habitu? ſqualidus,
ærumnoſus,foſſor conductitius,uti coniicio,quum tam grauem ligonẽ gerat.
MERC. Ad hunc modũ illum quodammodo probitas euertit atque huma-
nitas,& in omnes quicunque egerent, miſericordia: at reuera uecordia potius
facilitaſq;, nulluſq; in ſuſcipiendis amicis delectus, quippe qui neutiquã intel-
lexerit ſeſe coruis lupiſque largiri. Quin magis quum à uulturibus tam multis
miſero iecur eroderetur,ob id amicos eos neceſſarioſq; iudicabat, quaſi bene-
uolentia erga ſeſe afficerentur, quũ illos epulæ magis caperent. Ergo poſtea-
quam oſſa penitus nudaſſent,circumroſiſſentq;,deinde ſiqua medulla ſuberat,
E hanc quoque admodũ diligẽter exuxiſſent,aufugerunt,exuccum & radicitus
defectum deſtituentes,adeò ut poſtea ne agnoſcant quidem aut aſpiciant: tan-
tum abeſt ut ſint qui ſuppeditẽt,impartiantq;. Has ob res foſſor,& ſago,ut ui-
des, opertus pelliceo,urbem præ pudore fugiens,mercede terram exercet, ad-
uerſus ingratos atra bile ſtomachatur, qui quidẽ ſua benignitate ditati,admo-
dum faſtuoſè nunc prætereant, ac ne nomẽ quidem an Timon uocetur noue-
rint. IVP. Atqui profectò uir neutiquam faſtidiendus,neque negligendus:&
iure optimo indignatur, qui iis tãtis in malis agat. Quare ſceleratos iſtos adu-
latores ipſi quoque fuerimus imitati, ſi eum uirum neglexerimus, qui tantum
taurorum,& caprarum pinguiſſimas quaſque nobis in aris adoleuerit,quarum

nidor etiamnum mihi in naribus reſidet: tametſi propter negocia, maximám- F
que turbam peierantium, tum ui non iure agentium, neque nõ aliena rapien-
tium,præterea ob formidinem quam mihi pariunt ſacrilegi, qui quidem tum
multi ſunt, tum obſeruatu difficiles,adeò ut ne minimũ quidem nos conniue-
re ſinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorſiſſem, ma-
ximè poſteaquã philoſophia & de uerbis digladiationes apud iſtos increbue-
rũt, ita ut pugnãtibus inter ſe iſtis uociferantibusq;, ne exaudire quidem mor-
taliũ uota liceat:unde mihi neceſſum eſt aut auribus obturatis ſedere, aut dirũ-
pi ab eis,conficiq;,qui uirtutem quandã,& incorporea quædã,meráſque nugas
ingenti uociferatione connectunt. hæc in cauſa fuerunt ut hũc quoque negle- G
xerim,quum haud mediocriter de nobis ſit meritus. Quod reliquum eſt Mer-
curi,tu Plutum adducens,quantũ potes ad iſtum abeas. Porrò Plutus unà ſe-
cum ducat & Theſaurum:& utrique apud Timonem perſeuerent, neque uſ-
quã adeo facilè demigrent, etiam ſi quammaximè rurſum illos per bonitatem
ex ædibus exegerit. Cæterùm de palponibus illis, atque ingratitudine qua in
hunc ſunt uſi, in poſterum conſultabo: pœnasq; daturi ſunt ſimul atq; fulmen.
inſtaurauero. Nam fracti ſunt in eo retuſa cuſpide duo è radiis maximi,quum
nuper auidius in ſophiſtam Anaxagoram iacularer,qui ſuis familiaribus ſuade-
bat, nullo pacto eſſe ullos nos, qui dii uocaremur. Ac illum quidẽ errore non H
feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protexerit: cæterùm
fulmen in Caſtoris ac Pollucis templum detortum, tùm illud exuſſit, tũ ipſum
parum abfuit quin ad ſaxum comminueretur. Quanquam interim uel id ſup-
plicii ſatis magnum in iſtos fuerit,ſi Timonem conſpexerint egregiè locuple-
tem factum. MERC. Quantum habet momenti, altum uociferari,& obſtre-
perum audacémque eſſe? Idq; non iis modò qui cauſas agunt,uerùm etiam qui
uota faciũt, conducibile. En ut mox è pauperrimo diues euaſerit Timõ, qui ſe
in precãdo clamoſum & improbũ præſtiterit, Iouémque reddiderit attentum.
Quòd ſi ſilẽtio fodiſſet incuruus, etiã nũc foderet neglectus. PLVTVS. At I
ego,Iupiter, haudquaquã ad iſtum rediturus ſum. IVP. Quid ita non rediturus
optime Plute, præſertim à me iuſſus? PLV. Quoniã per Iouem iniuria me af-
fecit eiiciens,& in multa fragmenta diſſecans: idque quum illi paternus eſſem
amicus: ac me,penè dixerim, fuſcinis ex ædibus extruſit,nec aliter quàm ii qui
è manibus ignem abiiciunt. Num rurſus ad iſtum ibo, paraſitis,adulatoribus &
ſcortis donandus? Ad eos me mitte ô Iupiter, qui munus intellecturi ſint, qui
amplexuri: quibus equidem in precio ſim,& maiorem in modũ exoptatus. At
hi ſtupidi cum inopia commerciũ habeant,quã nobis anteponunt,ut ab ea ac-
cepto ſago pelliceo, ligoneq;, ſat habeãt quũ quatuor lucrãtur obolos,decem K
talenta contemptim dono dare ſoliti. IVP. Nihil iſtiuſmodi poſthac in te fa-
cturus eſt Timon,quippe quem ligo abunde ſatis corripuerit: niſi prorſus nul-
lum dolorem ſentiunt illius ilia, te uidelicet potius, quàm inopiam eſſe præo-
ptandam. At tu mihi querulus admodum uideris eſſe,qui nunc Timonem in-
cuſes, quòd tibi patefactis foribus liberè permiſerit uagari,neque includẽs,ne-
que zelotypus in te. Porrò aliàs diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabare,quũ
diceres te ab illis,repagulis,clauibus, ac ſignorũ obiectaculis impreſſis ita fuiſ-
ſe cõcluſum,ut ne proſpicere quidem in lucẽ tibi liceret. Id igitur apud me de-
plorabas,affirmãs præfocari te nimiis tenebris: eoq; pallidus nobis occurrebas,

A & curis confectus, digitis etiamnum ex aſſiduo colligendi coaceruandiq́; uſu
contractis, contortiſque. quòd ſiquando daretur opportunitas, aufugiturum
quoque ab illis te minitabare. In ſumma, rem ſupra modũ acerbá iudicabas, in
æreo ferreóue thalamo, Danaës exẽplo, uirginem aſſeruari, atq; à ſceleſtiſſimis
educari pædagogis, fœnore, & computo. Proinde abſurdè facere aiebas hos;
quòd te præter modũ adamarent: neque, quũ liceret, frui auderẽt: neq; quum
ipſis eſſet in manu, amore ſuo ſecurè uterentur, ſed uigiles obſeruarent, ad ſi-
gnum ac ſeram oculis nunquam conniuentibus, neq; uſquam dimotis ſemper
intuentes, abunde magnum fructum arbitrantes, non quòd ipſis fruendi facul-
B tas adeſſet, ſed quòd nemini fruendi copiá facerent, non aliter quàm in præſe-
pi canis, nec ipſe ueſcens hordeis, nec equum famelicum id facere ſinens. Quin
etiam ridebas iſtos, qui parcerent, aſſeruarẽtque, & (quod eſſet abſurdiſſimũ)
ipſi quidem ſibi ſubtraherent, uererenturq́; contingere, non intelligerent au-
tem fore, ut aut ſceleratiſſimus famulus, aut diſpenſator, aut liberorũ pædago-
gus furtim ſubiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem
poſtea ſinat ad fuliginoſam, & oris anguſti lucernulam, ac ſiticuloſum ſcirpu-
lum uſuris inuigilare. Quid itaq;? an non iniquum, quum hæc quondá incuſa-
ueris, nunc in Timone diuerſa his criminari? P L V. Atqui ſi rem uerè perpen-
C deris, utrunq; me iure facere iudicabis. Nam & Timonis iſta nimia lenitas, ne-
gligentia potius, haud beneuolentia ſtudiúmque, quod ad me pertinet, meritò
uideatur. At è diuerſo qui me oſtiis ac tenebris incluſum ſeruabant, id agentes
quò ſcilicet craſſior ſaginatiórque, ac uehemẽter corpulentia onuſtus euaderẽ:
quum interim neq; ipſi contingerẽt, neq; in lucẽ producerẽt, ne uel aſpicerer à
quopiá, hos demẽtes & cõtumelioſos in me iudicabá, quippe qui me nihil cõ-
meritum tot in uinculis cogerent ſitu carieq́; putreſcere, haud intelligẽtes, quò
mox demigrent, me alii cuipiá, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur pro-
bo, ſed ne illos quidẽ qui nimiũ facilè mihi manus admouent: ſed qui (quod eſt
D optimũ) mediocritate utantur, uti nec prorſus abſtineant, neque penitus pro- *Mediocritas in diuitiis ſeruanda.*
fundant. Etenim illud per Iouem conſidera Iupiter: Si quis ubi puellulá & for-
moſam lege duxiſſet uxorẽ, poſtea neque obſeruet, nec ulla omnino zeloty-
pia proſequatur, uidelicet ſinens illam noctu atq; interdiu quocunque libitum
ſit ire, & quicunque uoluiſſent, cum ea habere rem, uel producat potius ultrò
ut adulteretur, fores aperiens, proſtituturusq́;, & quoslibet ad illá inuitás, num
hic amare uidebitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui ſæpenume-
ro amorẽ ſenſeris. Rurſum ſi ingenuam lege domum deducat, uti liberos le-
gitimos progeneret, cæterum nec ipſe contingat florentem ætate decorámque
E uirginem, nec alium ſinat aſpicere, ſed incluſam, orbam, ſterilemq́; in perpetua
uirginitate contineat, idq́; præ amore ſe facere prædicet, & hunc quidẽ præfe-
rat, pallore, corpore exhauſto, oculis refugis, num fieri potis eſt ut huiuſmodi
nó deſipere uideatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fruiq́;
coniugio, puellam adeò formoſam atq; amabilẽ ſinat emarceſcere, per omnem
uitam tanquam Cereri ſacerdotem alens. Huiuſmodi & ipſe indignè fero
quũ à nonnullis ignominioſè cædor calcibus, laniorq́; atque exhaurior, à non-
nullis contrà perinde ut ſtigmaticus fugitiuus cõpedibus uincior. I V P. Quid
eſt autem quod aduerſus illos indigneris, quandoquidem utrique pœnas egre-
gias luunt? Alteri quidem dum Tantali in morem neque bibere ſinuntur, neq;

que edere,ſed ore ſicco dũtaxat inhiant auro. Alteri uerò dum his ceu Phineo F cibos Harpyiæ ipſis è faucibus eripiũt. Sed abi iam, Timone multo poſthac uſurus cordatiore. P L V. An ille aliquando deſinet me ceu foraminoſo cophino, priuſquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quaſi conetur occupare quò minus influam, ueritus ne ſi copioſius infundar, ipſum undis obruã? Quo fit ut in Danaidum doliũ aquam mihi uidear allaturus, fruſtraq; infuſurus, uaſe non continente liquorem: imò prius propemodũ effuſo quod influit, quàm influxerit. Adeò latus dolii hiatus ad effuſionem, ac liber exitus. I V P. Proinde niſi hiatum iſtum obturauerit, perpetuámque perſtillationẽ ſiſtere ſtuduerit, te propediem effuſo, facilè rurſum ſagum & ligonem in dolii fece reperiet. G ſed interim abite, atq; illum diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris ut rediens Cyclopas ex Aetna tecum adducas, quò fulmẽ cuſpide reſtituta reſarciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. M E R. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam ô præclare, te non cæcum modò, uerùm etiam claudũ eſſe. P L V. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: uerùm ſi quando proficiſcor à Ioue miſſus ad quempiam, tum neſcio quo pacto tardus ſum, & utroq; claudus pede, ita ut ægrè ad metã pertingere queam, ſene nonnunquã interim facto, qui me opperiebatur. Porrò quum diſcedendũ eſt, alatum uidebis multò auibus celeriorẽ. Vnde fit ut uix iam amoto repagulo, ego H iam præconis uoce uictor pronuncier, ſaltu ſtadiũ transmenſus, ne uidentibus quidem aliquoties ſpectatoribus. M E R. At iſta quidem haud uera narras: imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat quo reſtim emerent, qui hodie repentè diuites facti, ſplendidè uiuũt: albis quadrigis uehantur, quibus antè ne aſellus quidem ſuppeditarit. Ii tamen purpurati, aurumq; manibus geſtantes obambulant, qui ne ipſi quidem, opinor, credere poſſunt quin per ſomnium diuites ſint. P L V. Iſthæc alia res eſt Mercuri. neque enim tum meis ipſius ingredior pedibus: nec à Ioue, ſed à Dite ad iſtos tranſmittor: qui & ipſe nimirum opum largitor eſt, ac magna donans: id quod I ipſo etiam nomine declarat. Itaque quoties eſt mihi ab alio ad aliũ demigrandum, in tabellas iniiciunt me, ac diligenter obſignantes, ſarcinæ in morẽ ſublatum tranſportãt. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricoſa parte iacet, uetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me ſperauerant obtinere, in foro opperiuntur, hiantes non aliter quam hirundinem aduolantem ſtridentes pulli. Deinde ubi ſignum detractũ eſt, & lineus ille funiculus inciſus, apertæq; tabellæ, iamq; nouus dominus pronunciatus eſt, ſiue cognatus quiſpiã, ſiue adulator, ſiue ſeruulus obſcœnus, qui puerili obſequio fauorem emeruerit, etiã tum mento ſubraſo, pro uariis & opiparis uoluptatibus quas illi iam exoletus ſuppeditauerat, ingens ſcilicet præmium ferens K generoſus quiſquis ille tandem fuerit, nonnunquã me ipſis cum tabellis arreptum fugiens apportat, cõmutato nomine, ut qui modò Pyrrhias, aut Dromo, aut Tibius: iam Megacles, aut Megabyzus, aut Protarchus appelletur. Cæterùm illos nequicquam hiantes, ſeq; mutuum intuentes relinquit, ac uerum luctum agentes, quòd eiuſmodi thynnus ex intimo ſagenæ ſinu ſit elapſus, qui non parum magnã eſcam deuorarit. At hic repentè totus in me irruens, homo uitæ mundioris atq; elegãtioris rudis, pingui illotaq; cute, qui compedes etiam dum horreſcit, & ſi quis præteriens loro increpet, arrectis ſtet auribus: quíque

A piſtrinũ perinde uti templũ adoret:non eſt deinceps tolerandus iis quibúſcum
uiuit:uerùm & ingenuos afficit contumelia, & conſeruos flagris cædit, expe-
riens nũ ſibi quoq; ſimilia liceát, donec aut ſcortulo cuipiá irretitus, aut equo-
rum alendorum ſtudio captus, aut adulatoribus ſeſe permittens deierantibus
Nireo formoſioré eſſe, Cecrope Codróue generoſiorem,callidiorem Vlyſſe,
unum autem uel ſedecim pariter Crœſis opulentiorem,mométo temporis ſe-
mel profundat infelix,quæ minutatim multis ex periuriis,rapinis,flagitiis fue-
rát collecta. M E R. Iſta fermè ſic habét uti narras:uerùm ubi tuis ipſius ingre-
deris pedibus,quî tandé,cæcus quum ſis,uiam inuenire ſoles? Aut quî digno-
B ſcis ad quoſná Iupiter te miſerit, dignos illi uiſos qui diuitiis abundét? P L V.
Enimuero credis me reperire iſtos ad quos mittor? M E R. Per Iouẽ haudqua-
quam. Neq; enim alioqui Ariſtide præterito ad Hipponicũ & Calliam acceſ-
ſiſſem,tum ad alios Athenienſes, homines ne obolo quidem æſtimandos. Cæ-
terùm quid facis quandoquidem es emiſſus? P L V. Surſum ac deorſum circum
curſans oberro,donec imprudens in quempiam incurrero. hic autem quiſquis
ille ſit, qui fortè primus me nactus ſit, abducit ac poſſidet, te Mercuri pro lu-
cro præter ſpem obiecto uenerans atq; adorans. M E R. Num ergo fallitur Iu-
piter, qui quidé credat ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos quos ille di-
C gnos exiſtimarit qui diteſcerent? P L V. Et iure quidé optimo fallitur, ò bone:
quippe qui quũ me cæcum eſſe non ignoret,emittat ueſtigatum rem uſq; adeò
repertu difficilem, & iam olim è uita ſublatam, quam ne Lynceus quidẽ facilè
inueniret,quæ nimirum adeò obſcura ſit,ac minuta. Itaq; quum rari ſint boni,
improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant : oberrans facilè in huiuſmodi
mortales incurro,ac retibus illorũ illigor. M E R. At quî fit ut quoties eos de-
ſeris,celeriter aufugias,quum uiæ ſis ignarus? P L V. Tum demum acutũ cer-
no,pedibuſq; ualeo,ubi ad fugam tempus inuitat. M E R. Iam illud quoq; mi-
hi reſpõde,quî fit ut quum ſis oculis captus(dicendũ enim eſt)præterea palli-
D dus,poſtremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò ut omnes in te defi-
gant oculos:& ſi potiantur,felices uideátur:ſin fruſtrentur,non ſuſtineant ui-
uere? Ex his equidem non paucos noui,qui ſic perditè te amarint,ut ſe aëreo è
ſcopulo piſcoſi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati faſtidiri ſeſe abs te,
propterea quòd illos nullo pacto reſpexiſſes. Quanquam ſat ſcio,tu quoq; fa-
teberis, ſi quo modo tibiipſi notus es, furere iſtos, qui eiuſmodi amore ſunt
dementati. P L V. Atenim credis me,qualis ſum,talem iſtis uideri,nempe clau-
dum aut cæcum,aut ſi quid aliud adeſt mihi uitii? M E R. Quid ni ò Plute? niſi
fortè & ipſi omnes cæci ſunt. P L V. Haud cæci quidem,ò optime,uerũ inſci-
E tia errorq;(quæ nũc occupát omnia)illis offundunt tenebras. ad hæc ipſe quo-
que ne per omnia deformis ſim, perſona uehementer amabili tectus inaurata,
gémiſque picturata,ac uerſicoloribus amictus eis occurro: at illi rati ſeſe nati-
ui uultus uenuſtatem aſpicere, amore capiuntur, diſpereúntque niſi potiátur.
Quòd ſi quis me toto corpore renudatum illis oſtenderit,dubio procul futu-
rum ſit, ut ſe ipſi damnent, qui tantopere cæcutierint adamantes res neuti-
quam amandas,ac fœdas. M E R. Quid ergo? poſteaquam eò peruentũ eſt,ut
iam diuites euaſerint, iamq; perſonam ſibi circumpoſuerint, rurſum falluntur?
Adeò ut ſi quis illis detrahere conetur,penè caput potius,quàm perſonam ab-
iiciant? Neque enim ueriſimile eſt etiam tũ illos ignorare, auro bracteatá eſſe

formam,quũ intus cuncta inſpexerint. P L V T. Ad id non parum multæ res, F
ô Mercuri,mihi ſunt adiumento. M E R. Quænam? P L V. Simul atq; qui me
primum nactus eſt,apertis foribus exceperit,clanculum unà mecũ introit ela-
tio,uecordia,iactantia,mollities,uiolentia,dolus,atq; alia item innumerabilia:a
quibus omnibus poſteaquam eſt animus occupatus, iã admiratur quæ neuti-
quam ſunt admiranda, & appetit ea quæ ſunt fugienda, meq; cunctorum illo-
rum quæ introierant malorum patrem ſtupet,illorum ſatellitio uallatũ,quid-
uis potius paſſurus, quàm uti me compellatur reiicere. M E R. Vt leuis ac lu-
bricus es Plute,retentu difficilis,ac fugax,neque ullam præbens anſam certam
quò prenſus teneare: ſed neſcio quomodo anguillarum ac ſerpentum in mo- G
rem inter digitos elaberis. At è diuerſo paupertas,uiſcoſa,prenſu facilis,totoq;
corpore mille uncos gerit hamos, ut qui tetigerint, illicò hæreant, nec facilè
queant auelli. Verũ interea dum nugamur,rem haud paruã omiſimus. P L V.
Quam? M E R. Nempe quia Theſaurum non adduxerimus,quo uel in primis
erat opus. P L V. Iſthac quidem ex parte bono ſis animo. Nam non niſi in ter-
ra relicto illo ad uos aſcẽdere ſoleo, iuſſoq; intus manere foribus occluſis,neq;
cuiquam aperire,niſi me uociferantẽ audierit. M E R. Iam igitur Atticã adea-
mus. Tu me cõſequitor chlamydi adhærens,donec extremã uiã attigerimus.
P L V T. Rectè facis Mercuri,quũ me per uiam ducis. Etenim ſi me deſereres, H
forſan oberrans in Hyperbolum aut Cleonem inciderem. Sed quis hic ſtridor
ceu ferri ſaxo impacti? M E R. Timon hic eſt,qui proximè montanum & pe-
Collatio paupertatis, & eius effectus.
tricoſum fodit ſolum. Papæ! adeſt & Paupertas,& Labor ille,tum Robur,Sa-
pientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turba: quorum omniũ agmen Fa-
mes cogit,longè præſtantius quàm tui ſint ſatellites. P L V. Quin igitur quàm
ocyſſimè diſcedimus Mercuri? Neq; enim ullum operæpreciũ fecerimus cum
homine eiuſmodi uallato exercitu. M E R. Secus uiſum eſt Ioui: quare ne me-
tu deterreamur. P A V P E R T A S. Quò hunc nunc Argicida manu abdu-
cis? M E R. Ad hunc Timonem,ad quem à Ioue ſumus ire iuſſi. P A V. Itá ne I
rurſum Plutus ad Timonem,poſteaquam ego hunc antea deliciis malè corru-
ptum ſuſcepi,commendansq; Sapientiæ & Labori,ſtrenuum,multiq; precii ui-
rum reddidi? Adeó ne deſpicienda, iniuriæq; idonea uobis Paupertas iudicor,
ut hunc,quæ mihi unica erat poſſeſſio,eripiatis,iam exactiſſima cura ad uirtu-
tem excultũ? Vt Plutus hic ubi denuo ſuſceperit,per contumeliã & arrogan-
tiam illi manu iniecta,talem reddiderit,qualis erat dudum,mollẽ & ignauum,
ac uecordẽ: rurſum mihi reſtituat,ubi iã nihili factus erit,& reiiculus? M E R.
Sic ô Paupertas Ioui placitum eſt. P A V. Equidem abeo,at uos Labor & Sa-
pientia reliquiq; conſequimini me. Porrò hic breui cognoſcet qualis in ſe fue- K
rim,quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona,& rerum optimarũ doctrix:
quicum donec habuit commercium,ſano corpore,ualentiq; animo perſeuera-
uit,uirilem exigens uitam, & ad ſeſe reſpiciens, ſuperuacua autem & uulgaria
iſta,aliena,ita ut ſunt,exiſtimans. M E R. Diſcedunt illi, nos ad eum adeamus.
T I M. Quinam eſtis ô ſceleſti? aut qua gratia huc aduenistis,homini operario
mercenarioq; negocium exhibituri? uerum haudquaquã læti abibitis,ſceleſti ut
eſtis omnes: nam ego uos illico glebis & ſaxis petitos cõminuam. M E R. Ne-
quaquã ô Timon,ne ferito,neq; enim ſeries mortales: uerùm ego ſum Mercu-
rius, hic Plutus. Miſit nos Iupiter,uotis tuis exauditis. Quare,quod bene uer-
tat,

A tat,opes accipe,deſiſtens a laboribus. T I M. Atqui uos iam ploraueritis,etiam ſi dii ſitis, ut dicitis. Siquidem odi pariter omnes tum deos, tum homines. Sed hunc cæcum,quiſquis hic fuerit,mihi certum eſt ligone impacto comminuere. P L V. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi uidetur non mediocriter inſanire:ne malo quopiam accepto diſcedã. M E R. Ne quid ferociter Timon:quin exue potius penitus iſtam ferocitatem,aſperitatémque, ac manibus obuiis excipe bonam fortunã. Rurſum diues eſto, rurſum Athenienſium princeps:& ingratos illos deſpicito,quum ſolus florebis. T I M. Nihil mihi uobis eſt opus. ne obturbate. ſat opum mihi ligo. præterea fortuna-
B tiſſimus ſum ſi nemo propius ad me acceſſerit. M E R. Adeóne quæſo inhumaniter?

Hæc ego ſæua Ioui refero atque immania dicta?

Atqui par erat forſitan homines tibi haberi inuiſos,ut qui tã multa indigna in te cõmiſiſſent:deos odio te proſequi,nequaquam erat conſentaneum,quũ illi tãtopere tui curã agant. T I M. At tibi Mercuri,Iouiq́,quòd me reſpicitis,pluſimam equidem habeo gratiam: cæterùm hũc Plutum nequaquam recepero. M E R. Quid ita? T I. Quoniã pridẽ innumerabiliũ malorũ hic mihi fuit auctor,quum me aſſentatoribus proderet, inſidiatores in me inuitaret, conflaret *Diuitiarum mala.*
C odium,illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: deniq; quum me adeò perfidè ac proditoriè deſtituerit. Contrà paupertas optima me laboribus uiro digniſſimis exercens,mecumq; uerè & liberè conuiuens, & quibus opus erat,ſuppeditauit laboranti,& uulgaria iſta docuit contemnere:effecitq; ut mihi uitæ ſpes omnis ex me ipſo penderet,demonſtrans quænam eſſent opes uerè meæ: nempe quas neque adulator aſſentans,neq; ſycophanta minitans,neq; plebes irritata,neque cõcionator ſuffragiorũ auctor,neque tyrannus intentus inſidiis queat eripere. Itaque iam ualidus effectus ob laborem, dum hunc agellum grauiter exerceo,neque quicquam eorum quæ ſunt in ciuitate malorum *Paupertatis bona.*
D aſpicio, abundè magnum & ſufficientem uictum mihi ligo ſuppeditat. Quare tu Mercuri,quam uehiſti uiam remetiens,recurre,unà tecum Plutum abducẽs ad Iouem. Illud mihi ſat fuerit,ſi effecerit ut omnes mortales per omnẽ ætatem eiulent. M E R. Nequaquam,ò bone. neque enim omnes ad eiulandũ ſunt accommodi. Quin tu iracunda pueriliaq; iſta miſſa face, ac Plutum excipe. non ſunt reiicienda munera quæ à Ioue proficiſcuntur. P L V. Vin' Timon ut contra te partes defendam meas? an grauiter feres ſi quid dixero? T I M. Dicito, ne multis tamen, neq; cum prooemiis, quemadmodũ perditiſſimi iſti ſolent Oratores. nam huius Mercurii gratia te feram paucis dicentẽ. P L V. Atqui mul-
E tis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accuſato. Attamen uide num qua in re te, quẽadmodum ais, læſerim, qui quidem dulciſſimarum quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq́, auctoritatis, præſidentiæ, coronarum,aliarum item uoluptatum. mea opera conſpicuus eras, celebris,& obſeruandus. Cæterùm ſi quid moleſti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipſe magis abs te ſum affectus contumelia,propterea quòd me tã ignominioſè uiris illis execratis ſuppeditaris, qui te mirabantur, ac præſtigiis dementabant,mihiq; modis omnibus inſidias ſtruebant. Porrò quod extremo loco dixiſti,te à me proditum deſertumq; fuiſſe:iſtud criminis in te poſſum retorquere,quũ ipſe ſimi modis omnibus à te reiectus, præcepsq; exactus ex ædi-

bus. Vnde pro molli chlamyde ſagũ iſtud chariſſima tibi paupertas circumpoſuit. Itaque teſtis eſt mihi hic Mercurius, quãtopere Iouem orauerim ne ad te uenirẽ, qui tam hoſtiliter eſſes in me debacchatus. M E R. At nũc uides Plute, in cuiuſmodi hominem ſit commutatus. Proinde audacter cum illo conſuetudinem age. Tu uerò fode ita ut facis. Tu interim theſaurum ſub ligonẽ adducito. Audiet enim ſi tu accerſiueris. T I M. Parendum eſt Mercuri, rurſusq; diteſcendum. Quid enim facias, quum dii compellant? tamen uide in quas turbas me miſerum coniicies, qui quidem quum ad hũc uſque diem feliciſſimè uixerim, tantum auri repentè ſum accepturus, nihil commeritus mali, tantumq; curarum ſuſcepturus. M E R C. Suſtine Timon mea gratia, tametſi graue eſt iſthuc, atq; intolerandum, quò uidelicet palpones illi præ inuidia rumpãtur. Ego porrò ſuperata Aetna in cœlum reuolauero. P L V. Abiit ille quidẽ, ſicut apparet. nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu uerò hic opperire. ſiquidem digreſſus Theſaurum ad te tranſmittam. ſed feri fortius. Tibi loquor auri Theſaure, Timoni huic audiens eſto, offerq; temet eruendum. Fidi Timon altius impingens. Cæterùm ego à uobis digredior. T I M. Age iam ô ligo, nunc mihi tuas uires explica, neq; defatigere dum ex abdito Theſaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, amici Corybãtes, ac lucrifer Mercuri, undẽ nam auri tantum? Num ſomnium hoc eſt? Metuo ne carbones reperturus ſim expergefactus. Atqui aurum profectò eſt inſigne, fuluum, graue, & aſpectu multo iucundiſſimum. Pulcherrima aurũ fauſtitas mortalibus: quippe quod ignis in morem ardes, noctéſque & dies renides. Ades ò mihi chariſſimmum deſideratiſſimúmque. Nunc demum credo uel Iouem ipſum olim aurum eſſe factum. Etenim quæ tandem uirgo non exporrecto ſinu uſq; adeò formoſum amatorem excipiat per tegulas illapſum? O Mida Crœſeq;, ac munera Delphico in templo dicata, ut nihil eratis, ſi cum Timone, cúmque Timonis opibus conferamini: cui ne Perſarum quidẽ rex par eſt. O ligo, & ſagum chariſſimum, uos huic Pani ſuſpendi commodum eſt. At ego quammaximè ſemotum mercatus agrum, turriculáque ſeruandi auri gratia conſtructa, uni mihi affatim uixero: ſepulchrũ item inibi mihi defuncto parare eſt ſententia. Hæc igitur decreta ſunto placitáque in reliquum uitæ: ſeiunctio, ignorantia, faſtidium erga mortales omneis. Porrò amicus, hoſpes, ſodalis, aut ara miſericordiæ, meræ nugæ. Tum commiſerari lachrymantem, ſuppeditare egentibus, iniquitas, ac morum ſubuerſio: at uita ſolitaria, qualis eſt lupis: unus ſibi amicus Timon, cæteri omnes hoſtes, & inſidiarum machinatores. Cum horum quopiam congredi, piaculum: adeò ut ſi quem aſpexero duntaxat, inauſpicatus ſit ille dies. In ſumma, non alio nobis habeantur loco, quàm ſigna ſaxea, æreáue: neque fœcialem ab illis miſſum recipiamus, neque fœdera feriamus. Solitudo terminus eſto. Cæterùm tribules, cognati, populares, poſtremò patria ipſa, frigida quædam & ſterilia nomina, ſtultorúmque mortalium gloriæ. Solus Timon diues eſto: deſpiciat omnes: ſolus ipſe ſecum oblectetur, liber ab aſſentationibus, & onerofis laudibus. Diis ſacra faciat & epuletur ſolus: ſibi ipſi uicinus, ſibi particeps, excutiens ſeſe ab aliis. Ac ſemel decretum eſto, ut unus ſeipſum comiter accipiat, ſi moriendum ſit, aut neceſſe habeat ſibi ipſi coronam admouere. Nullúmque nomen ſit dulcius, quàm Miſanthropi, id eſt hominum oſoris. Morum autem notæ, difficultas, aſperitas,

Effectus diuitiarum.

F G H I K

A aſperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. quòd ſi quem conſpexero incendio conflagrantem, obteſtantem quò reſtinguam, pice oleoq; reſtinguere. rurſum ſi quem flumen undis abſtulerit, isq; manus porrigens, imploret ut retineatur: hunc quoque demerſo capite propellere, ne poſſit emicare. hunc ad modũ par pari relaturus eſt. Hanc legem Timon tulit Echecratides Colyttenſis: & concionis ſubſcripſit ſuffragiis idem ille Timon: Age hæc decreta ſunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim ut id omnibus innoteſcat, quòd opibus abundo. nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndique concurrũt puluerulenti atq; anheli, haud ſcio unde aurum odo-

B rati. Vtrum igitur hoc conſceſo colle ſaxis eos abigo, è ſublimi deiaculans: an hac tantùm in re legem uiolabimus, ut ſemel cum illis congrediamur, ut magis angantur faſtiditi, repulſiq;? Ita ſatius eſſe duco. Itaque reſtemus, quò illos excipiamus. Age proſpiciam. primus eorum iſte quis eſt? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, funem porrexit, quum apud me ſæpenumero ſolida dolia uomuerit. Sed bene eſt quòd ad me uenit: nam primus omnium uapulabit. G N A T H. An non dixi Timonem uirum bonũ non neglecturos eſſe deos? Salue Timon formoſiſſime, iucundiſſime, cõuiuator belliſſime. T I M. Scilicet & tu Gnathonides, uulturum omniũ edaciſſime, atque *Comites diuitiarum adulatores & ſcurræ.*

C hominum perditiſſime. G N A. Semper tibi grata dicacitas. Sed ubi compotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam ex his quos nuper didici dithyrãbis. T I M. Atqui elegos canes admodũ miſerabiles, ab hoc doctus ligone. G N A. Quid iſtuc? Feris ò Timon? Atteſtor, ò Hercules, Hei, hei. in ius te uoco apud Areopagitas, qui uulnus dederis. T I M. Atqui ſi cunctere pauliſper, mox cædis me reum ages. G N A. Nequaquam: quin tu planè uulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præſentaneũ id eſt remedium. TIM. Etiam manes? G N A. Abeo. At tibi malè ſit, qui quidem ex uiro cõmodo tam ſæuus factus ſis. T I M. Quis hic eſt qui accedit recaluaſter ille? Philiades, aſſen- *Aſſentatores.*

D tatorum omniũ execratiſſimus. Hic quum à me ſolidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis ſilentibus omnibus ſolus maiorem in modum extuliſſet, deierans me uel oloribus magis canorum: ubi me pridem ægrotũ conſpexiſſet, (nam adieram oraturus ut mei curã ageret) plagas etiam egregius ille uir impegit. P H I L I A D E S. O impudẽtiam! nũc demũ Timonẽ agnoſcitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. enimuero habet ille dignã ſe, quandoquidẽ immemor eſt atq; ingratus. At nos qui iam olim conuictores ſumus, æquales ac populares: tamen modeſtè agimus, ne inſilire uideamur. Salue here. fac ut iſtos adulatores ſacri-

E legos obſerues, qui nuſquam adſunt niſi in menſa: præterea à coruis nihil differunt. Neq; poſthac huius ætatis mortalium ulli fidendum eſt. Omnes ingrati, & ſceleſti. At ego quum tibi talentũ adducerem, quò poſſes ad ea quæ uelles uti, in uia accepi te ſummas quaſdam opes eſſe nactum. Proinde acceſſi his de rebus admoniturus te: quanquã tibi forſitan me monitore nihil erat opus, uiro nimirum adeò prudenti, ut uel Neſtori ipſi, ſi neceſſe eſt, conſilium dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. ſed age accede, quò te ligone comiter accipiam. P H I L. Viri, caput mihi comminutũ eſt ab hoc ingrato, propterea quòd eum ea quæ in rem illius erant, admonui. T I M. Ecce tertius huc orator Demeas ſe recipit, tabulas dextra geſtans, aitque ſe mihi cognatum eſſe. Hic una die de

Heredipeta. meo ſedecim taléta ciuitati dependit:nam damnatus erat, ac uinctus. at quum F ſoluendo nó eſſet,ego miſertus illum redemi. Porrò quum illi ſorte obueniſſet ut Erechtheidi tribui diſtribueret ærarium,atq; ego audiens,id quod ad me redibat,poſcerē,negabat ſe ciuem noſſe me. D E M. Salue Timon,præcipuum generis tui præſidium, fulcimentum Athenienſium, defenſaculum Græciæ. Profectò iamdudum te populus frequens & utraq; curia opperitur. Sed prius decretum audi, quod de te conſcripſi: Quandoquidem Timon Echecratidæ filius,Colyttenſis,uir non modò probus & integer, uerùm etiã ſapiens,quantum alius in Græcia nemo, nunquam per omnē uitam deſtitit optimè de Rep. mereri: tum autem in Olympicis uicit pugil, & lucta curſuque die eodem, ad G hæc ſolenni quadriga, equeſtriq; certamine. T I M. At ego ne ſpectator quidem unquam in Olympicis ſedi. D E M. Quid tum? ſpectabis poſthac. ſed iſta communia addi ſatius eſt. Tum anno ſuperiore apud Acharnenſes pro Rep. fortiſſimè ſe geſſit, & Peloponenſium duas acies concidit. T I M. Qua ratione? quippe qui nec unquam arma geſſerim,neq; unquam militiæ dederim nomen. D E M. Modeſtè tu quidem de teipſo loqueris, nos tamen ingrati futuri ſumus,niſi meminerimus. Præterea in ſcribendis plebiſcitis,& in cõſultationibus,& in adminiſtrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit Ripub. His de cauſſis omnibus uiſum eſt curiæ,plebi,magiſtratibus tributim, plebeiis ſingulatim,communiter uniuerſis,aureum ſtatuere Timonem iuxta Palladem in H arce,fulmen dextera tenentem,radiis tempora ambientibus: utq; ſeptem aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionyſiis per Tragœdos nouos promulgentur. Siquidem hodie illi Dionyſia ſunt agenda. Dixit hoc ſuffragium Demeas orator,propterea quòd cognatus illius propinquus,ac diſcipulus eius ſit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid uoluerit. Hoc igitur tibi ſuffragiũ. Sed utinam & filium meũ ad te pariter adduxiſſem,quem tuo nomine Timonem appellaui. T I M. Quî potes Demea,quum ne uxorem quidem duxeris unquam,quantum nobis ſcire licuit? D E M. At ducam nouo I ineunte anno,ſi deus permiſerit, liberiſq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit autem maſculus) Timonem nuncupabo. T I M. An uxorem tu ſis ducturus,equidem haud ſcio,tãta à me plaga accepta. D E M E. Hei mihi. quid hoc eſt rei? Tyrannidem Timon occœptas? pulſaſq; eos qui ſunt ingenui, ipſe nec ingenuus planè,nec ciuis? uerùm propediem pœnas daturus,quum aliis nominibus,tum quòd arcem incenderis. T I M. Atqui nõ conflagrauit arx,ſceleſte. proinde palàm eſt te calumniatorē agere. D E M E. Verùm effoſſo ærario diues effectus es. T I M. Atqui non effoſſum iſthuc, unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. D E M E. Verùm effodietur poſthac. ſed tu interim K omnia quæ in eo condita,poſſides. T I M. Alterã itaq; plagam accipe. D E M. Hei ſcapulis meis. T I M. Ne uociferare: alioqui & tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, ſi quum inermis duas Lacedæmoniorũ acies fuderim, unũ ſceleſtum hominē non protriuero. Tũ fruſtra uicerim in Olympiis,& pugil,& palæſtrites. Sed quid hoc? an non philoſophus Thraſycles hic eſt? Profectò ipſus eſt,promiſſa barba, ſubductiſq; ſuperciliis, & magnũ quiddam ſecũ murmurans accedit, Titanicũ obtuens,cæſariem per ſcapulas fluentem uentilans,alter quidã Boreas,aut Triton,quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis,inceſſu moderatus,amictu modeſtus,manè mirum quàm multa

Pſeudophiloſophorũ habitus.

de uir-

A de uirtute diſſerit,damnans eos qui uoluptate capiuntur,frugalitatem laudans:
at ubi lotus ad cœnam uenit, puérque ingentem illi calicem porrexit (mera-
ciore autem maximè gaudet) perinde ut Lethes aquam ebibens,à dilucularis
illis diſputationibus diuerſiſſima quæ ſunt exhibet, dum milui inſtar præripit *Gula ac uoracitas pſeudophiloſophorum.*
obſonia,& proximũ cubito oppoſito arcens, mento interim condimentis op-
pleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atque
in patinis uirtutem inuenturum ſeſe ſperet,dúmque uſqueadeo diligenter ca-
tinos extergit indice digito, ut ne paululum quidem reliquiarum ſinat adhæ-
rere,nunquam non querulus,tanquam deteriorem partem acceperit,uel ſi to-
B tam placentam aut ſuem ſolus omnium accipiat:qui quidem edacitatis & in-
ſatiabilitatis eſt fructus,temulentus,uinóque bacchatus,non ad cantum modò,
ſaltationemq́;, uerùm ad conuicium uſque, & iracundiam. Ad hæc multus in-
ter pocula ſermo(tum enim uel maximè)de temperantia,ſobrietateq́;: atq; iſta
quidem loquitur,quum iam à mero malè affectus ridiculè balbutit.Accedit his
deinde uomitus. Poſtremò ſublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, amba-
bus manibus tibicinæ inhærentem.Quanquam alioqui ne ſobrius quidem ulli
primariorum ceſſerit,uel mendacio, uel confidentia, uel auaritia.Quin & in-
ter aſſentatores primas tenet.peierat promptiſſimè, anteit impoſtura, comita-
C tur impudentia.In ſumma prorſus admirandum quoddam ſpectaculum eſt, o-
mni ex parte exactum, uarieq́; abſolutum:proinde non eiulabit clarius uideli-
cet,quum ſit modeſtus.Quid hoc? papæ!tandẽ nobis Thraſycles?T H R.Non
hoc animo ad te uenio,Timon , quo pleriq; iſti,qui nimirũ opes admirati tuas,
argenti,auri, opiparorum conuiuiorum adducti ſpe, concurrũt,multaq́; aſſen-
tatione deliniunt te, hominem uidelicet ſimplicẽ, facileq́; impartientẽ id quod
adeſt.Siquidem haud ignoras offam mihi in cœnam ſat eſſe, tum opſoniũ ſua-
uiſſimum cepe aut naſturcium, aut ſiquãdo lubeat lautius epulari,puſillum ſa-
lis.Porrò potum fons Athenis nouem ſaliens uenis, ſuppeditat. Tum pallium
D hoc quauis purpura potius.Nam aurum nihilo magis apud me in precio eſt, q̃
calculi qui ſunt in littoribus.Sed tua ipſius gratia huc me contuli,ut ne te ſub-
uerterit peſſima iſta atq; inſidioſiſſima res,opulentia:quippe quæ multis ſæpe-
numero immedicabilium malorũ extiterit cauſa. Etenim ſi me audies, potiſſi-
mùm opes uniuerſas in mare præcipitabis, utpote quibus nihil ſit opus bono
uiro, quiq́; philoſophiæ poſſit opes perſpicere.Ne tamen in altum ô bone, ſed
ferme ad pubem uſq; ingreſſus,paulò ultra ſolum fluctibus opertũ,me quidem
uno ſpectante.Quòd ſi hoc non uis,tute igitur eas potiore uia ex ædibus eiici-
to,ac ne obolum quidem tibi facias reliquum,uidelicet largiens iis quicunque
E opus habent,huic quinq; drachmas,illi minã,alii talentũ. Porrò ſi qui erit phi-
loſophus,hunc æquum eſt duplam aut triplam ferre portionem:quanquã hoc
quidem mihi non mea ipſius gratia poſtulo,ſed quò amicis,ſi qui egebunt,do-
nem:ſat eſt ſi modò peram hanc largitionẽ tua expleueris,ne duos quidẽ mo-
dios Aeginiticos capientem.Nam paucis contentum modeſtúmque conuenit
eſſe eum qui philoſophatur,neque quicquam ultra peram cogitare.T I.Equi-
dẽ iſta quæ dicis,probo,Thraſycles:ergo,ſi uidetur, priuſquã peram expleam,
age tibi caput opplebo tuberibus,poſteaquam ligone ſum menſus. T H R. O
libertas,ô leges,pulſamur ab impuriſſimo libera in ciuitate? T I. Quid ſtoma-
charis ô bone Thraſycles?num te defraudaui? Atqui adiiciam ultra menſuram

choenices quatuor. Sed quid hoc negocii? Complures ſimul adueniunt, Ble- F
pſias ille,& Laches,& Gniphon,breuiter agmen eorum qui uapulabunt.Itaq;
quin ego in rupem hanc conſcēdo,ac ligonem quidem iamdudum fatigatum,
pauliſper interquieſcere ſino : at ipſe plurimis congeſtis ſaxis, procul eos lapi-
dum grādine peto?B L E P.Ne iace Timon.abimus enim.T I M.At uos qui-
dam nec citra ſanguinem,nec abſque uulneribus.

ALCYON, SIVE DE TRANSFORMATIONE, Auguſtino Datho Senenſi interprete.

ARGVMENTVM. G

In hoc dialogo de poteſtate diuina diſputat Socrates,quòd ſcilicet Deo poßibilia ſunt omnia,& quòd nos illius operum atque effectuum cauſas intellectu ac ratione conſequi nō poſſumus.Eſſe enim nos,quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet,pueros,ac ueluti cæcos. Quòd autē Deus multa facilè efficiat quæ nobis impoßibilia uidētur,probat primùm à ſigno ſiue exemplo tempeſtatum,quæ illius prouidentia ſeu adminiſtratione ex maximis & turbulentißimis ſubitò in ſummam tranquillitatem & ſerenitatem conuertuntur.Item ab incremento & collatione ætatum hominis, cum æquè mirum ſit ex puero imbecilli ac paruo uirum tantum & tam fortem fieri. Poſtremò ab effectis & ui naturæ, quæ cum Deo longè inferior ſit, tamen ea quæ nobis ratione ſcilicet ac ſenſu omnia metientibus,impoßibilia uideri poterant, operatur.Occaſio dialogi ſumitur à cantu & obiectu Alcedinis : diſputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAEREPHON. H

QVAE uox inſonuit nobis ô Socrates procul à littoribus & pro-
montorio illo? quàm iucunda auditu! quodnam eſt inquam uo-
cale hoc animal?Nā muta quidem ſunt quæ in aquis degūt.S O.
Maritima quædam ales ô Chærephon, cui Alcyon nomē eſt, lu-
ctuoſa admodum,& perquam flebilis:de qua uetus iampridē ho-
minibus fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquādo mulierem Aeoli Græ-
ci filiam,quem à puella uirū acceperat,ſtudii atque amoris gratia lugere mor-
tuum , Trachinium Ceyca Luciferi Aſtri pulchri atque honeſti patris pul- I
chrum quoque atq; honeſtum filium . Mox uerò diuino quodā numine pen-
nis circumfuſam,uolucris inſtar maria circundare,atque illum perquirere.Cæ-
terùm terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. C H AE R.
Nunquidnam Alcyon eſt quod ais ? Neque ego unquam antè hāc uocem au-
dieram, at mihi quidem externa quæpiā contigit. Lugubrem ſcilicet perquam
uerè uocem profundit animal.Cuiuſmodi quæſo & hoc eſt ô Socrates?S O C.
Non magnum,Chærephon: at magnum ob coniugalem pietatem à diis acce-
pit honorem.Siquidem in nidulatione iſtarum auium & Alcyonium quas ap-
pellant,dies mundus agit per mediam quoque hyemem tranquillitatis differē- K
tis, è quibus eſt & hodierna præſens nunc in primis. Nónne cernis ſumma ac
ſuperiora maris, quàm ſereniſſima? Pacatum autem ac tranquillum omne pe-
lagus,ſimile deniq;(ut ita dixerim)ſpeculi?C H AE. Rectè dicis.uidetur nan-
que hodierna Alcyonis dies . ſed & heſterna quoq; talis quæpiam fuit. Sed per
deos quæſo,nunquid opus eſt iis fidem adhibere, quæ initio habita ſunt, ô So-
crates,ut uel ex auibus mulieres aliquando effectæ ſint,uel ex mulieribus aues?
Nullo enim pacto tale quippiam uidetur fieri poſſe. S O C. O amicè Chære-
phon, uidemur nos quidē & eorum quæ fieri poſſunt,& eorum quoque quæ
effici nequeāt,tardi atque obtuſiores quidam eſſe iudices. Nam iudicamus nōs
planè

A planè pro humanæ facultatis uiribus,quæ & rerum ignara ac rudis eſt,& difficilè adducitur ut credat,ſed & nequaquam perſpicaciter intuetur. Itaque com pluria nobis & de iis quæ facilia ſunt,difficilia:& quæ cõſequi poſſunt,impoſſibilia ſæpe uidentur. Atque id quidem nõnunquam per imperitiam, ſæpenumero uerò ob quandam mentium ipſarum infantiam. Omnis nanque homo infans utiq; uidetur eſſe, uel ultima ſenectute prouectus: quãdoquidem puſillum admodũ, ac nouellum eſt uitæ tempus ad uniuerſum æuũ. Quid eſt igitur ô bone uir,quod ex eiuſmodi rebus, poſſibiles ne, an impoſſibiles ſint, dicere quippiam poſſint ii quos deorum ac dæmoniorum latent poteſtates,quibúsue
B totius naturæ uis incognita eſt? Meminiſti ô Chærephon quanta nudiuſtertius tempeſtas extiterit? Nam uel cogitantem quidem tum fulgura illa ac tonitrua, tum uentorum incredibiles atque immenſas magnitudines,cogitantẽ inquam pauor inceſſit, uereretur forſitan quiſpiam uniuerſam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò uerò admirabilis quædam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt,quæ ipſa & hactenus perdurauit. Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eam ne ſerenitatem ex illo uehementiſſimo turbine ac perturbatione traducere transferréque in tranquillitatem per mũdum omnem,an potius mulieris formam transfiguratam in auis cuiuſpiam ſpeciem cõuertere? Etenim
C & pueri noſtri quoque huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes,limum ceramue cum ceperint, facillimè ex eadem maſſa uarias multiplicéſque transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicũ ne minima quidem ex parte noſtræ facultates cõferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia. Tum mundũ omnem quanto teipſo maiorẽ putas eſſe? Dicás ne tu? CHAE. Quis hominum ô Socrates huiuſmodi quicquam uel cogitatione cõplecti,uel oratione conſequi ualeat? Neque enim id dicendo quiſquam aſſequatur. SO. Itaque iam cernimus homines,ſi fortè inuicem cõferantur,permultum differre inter ſeſe,præſtareq; alterum alteri tum uiribus, tum etiam imbecillitatibus.
D Etenim matura hominum ætas collata ad pueros penitus infantes,quinq; puta decémue dies natos, quàm magnum quæſo, quamq; admirabile diſcrimen habet & infirmitatis,& roboris,cum in omnibus ferè uitæ actionibus,atq; artium ſtudiis,tum in iis quoque omnibus quæcunq; aut corpore adminiſtrantur, aut animo gerũtur? Hæc nãque(id quod paulò antè dixi)tenerioribus pueris ne in mentem quidem uidentur uenire poſſe. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfectæ ætate ſit, quantam, quámue immenſam atque inæſtimabilem præ illis præſtantiam habet? Myriadas enim talium uir unus permultas manu complectatur, & quidem facilè. Aetas nanq; ab ipſo initio imperita prorſus rerum
E omnium,& quæ moliri nihil poſſit, hominibus natura contingit. Cum igitur homo homini(ut uidetur)tantum interſit: quid cenſebimus uniuerſum uideri cœlum præ noſtris facultatibus,iis qui talia hæc cognitione aſſequantur? Credibile itaque fortaſſis pleriſque uidebitur,cuiuſmodi habet mundi magnitudo præſtantiam ad Socratis & Chærephontis formam: eiuſmodi & ipſum poteſtate, & prudentia, ac denique cognitione ſimiliter eam quæ in nobis ineſt antecellere facultatem. Proinde multa & tibi, & mihi, ſed & aliis qui perinde ac nos ſunt, impoſſibilia uidentur ex iis quæ aliis forſitan perfacilia ſunt: quandoquidem & tibia uti iis qui tibicines non fuerint, & legere ac ſcribere Grammaticæ artis ignaris impoſſibilius eſt,ut qui illa ignorant,quàm aut mu-

lieres cõſtituere ex auibus,aut ex mulieribus aues. Ac natura quidem cum in- F
forme ferme animal cõpararet, & pedum & manuum & pennarũ expers:pe-
des ſubiiciẽs, atque adhibens pennas,ſed & uarietate quadam multipliciũ ua-
riorumq; colorum exornans,apẽ effinxit, ſapientem diuini mellis effectricem.
Quinetiam ex mutis ouis atq; inanimis compluria genera cõſtituit animalium
tum uolucrium atq; terreſtrium,tũ etiam aquatilium, ætheris magni (ut non-
nulli tradunt)ſacris utens artibus. Quamobrem immortalium poteſtates (quæ
profectò quammaximæ ſunt) mortales nos, ac puſilli, & qui nec magna, nec
etiam parua percipere ualeamus, pleraq; etiam addubitemus eorum quæ cir-
ca nosipſos uerſantur:haud firmium quicquam uel de Alcyonibus, uel de phi- G
lomelis tradere poſſimus. Cæterùm gloriam fabularum,qualis à patribus pro-
dita eſt, talem & pueris meis ô ales queſtuum ac luctuũ(debeo enim) præbue-
ro de tuis laudibus. Tuum uerò pium ac ſtudioſum uiri amorem concinã cre-
brò uxoribus meis Xanthippæ,ac Myrto,referens cum alia multa,tum in pri-
mis quem à diis honorem conſecuta es. Tu quoque ô Chærephon huiuſmodi
aliquid feceris. CHAER. Decet igitur planè ô Socrates, & quæ abs te dicta
ſunt,duplicem ut habeant perſuaſionem,ad mulierum inquã conſuetudinem,
ac uirorum. Iam igitur Alcyoni ſalutatione facta,regredi ad urbem ex Phale-
rico tempus. SO. Sanè quidem:igitur ſic faciamus. H

PROMETHEVS, SIVE CAVCASVS,

Ottomaro Luſcinio interprete.

ARGVMENTVM.

*Videtur hoc dialogo Lucianus,id quod & in ſequentibus facit,Deorum gẽtilium uanitatem,& ineptam
de illis perſuaſionem hominum reprehendere atque irridere uoluiſſe. Occaſionem autem ſumpſit ex fabula
Promethei,quem poetæ fingunt,eò quòd Iouem in diſtributione carnium decepiſſet, deinde & homines for-
maſſet,poſtremò autem e cœlo ignem ſurreptum terris intuliſſet: à Ioue Caucaſo alligatum, aquilamq; im-
miſſam,quæ hepar illius carpẽdo attereret. Fingit itaq; hic interea dum rupibus affigitur,cauſam dicere,&
apud Mercuriũ & Vulcanũ ſe de criminibus obiectis purgare. Primùm de diſtributione carniũ,per extenua-
tionẽ, dicendo iocũ fuiſſe cõuiualem,non fraudẽ,neq; tantum ſuppliciũ mereri, ex aduerſo priora ſua merita* I
*referendo. Secundo loco de plaſtice,ubi bifariã reſpõdet,& ſuper eo,an homines in uniuerſum finxiſſe,Dijs
damnoſum fuerit: & ſuper modo & forma,oſtendens non modò nihil incommodi fictionẽ hominis attuliſſe
Dijs,uerũ etiã utilẽ & propè neceſſariã fuiſſe. Deinde & hac forma,ita ut Deos referrent facie,& rationis
participes eſſent, neceſſe fuiſſe creari. Vltimo de furto ignis reſpõdet, neq; cœleſti igni quicquam ademptum
eſſe,& ad officiũ Deorũ pertinere,ut homines iuuent:præſertim cũ ea re ipſi neq; opus habeant,neq; utan-
tur,homines autem ſacrificando indigeãt,& ad ipſorum Deorũ miniſteriũ adhibeant. Occaſio apologiæ ſu-
mitur ex eo,quòd cum Prometheus ſui miſereri Mercuriũ iuberet,ille contra meritò eum pati hæc dixerat.*

MERCVRIVS.

EN tibi Caucaſum ò Vulcane, cui miſer hic Titã affligendus eſt.
Itaque circũſpiciamus ſicubi locus pateat in præcipiti, nudatus K
niue,cui firmius infigantur uincula, & unde ſuſpẽſus ipſe magis
promineat,& fiat cõſpicuus. VVLCANVS. Circuſpectan-
dũ profectò Mercuri nobis eſt, ne humili loco ac prope terram
affixus,plaſmatis ſui(nempe hominum) experiatur auxilia:aut rurſus in ſubli-
mi propendens, iis qui in montis radice uerſantur, minimè appareat. Quam-
obrem,niſi aliter tibi uiſum fuerit,hic in montis medio ſupra conuallem,paſſis
hinc atq; illinc è regione manibus,cruci affigatur. MERC. Rectè dicis. præ-
rupta enim hic undiq; ſunt ſaxa, & nemini acceſſa, quippe propendentia pa-
rumper in præceps,tanta proinde anguſtia,ut nullum penitus recipiant ueſti-
gium

A gium, quum uix ſummis hic inſiſtas pedibus: denique quammaximè opportuna in quibus furca fiat. Ne igitur cunctetis Promethee, ſed aſcende, & præbe te monti affigendum. PROM. At uos ſaltem ô Mercuri & Vulcane, miſereſcite mei, qui citra ullam prorſus noxam calamitaté iſtam incidi. MERC. Miſereſcite, ais Promethee? Tanquam parum ſit tibi Caucaſo alligari, niſi nos quoque ambos Iupiter eidem pœnæ mox deſtinet, ueluti mandato ſuo immorigeros? Sed tu porrige dextram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immiſſo. Præbè læuam, quò & illa rite implicetur. Bene actum. iam nūc deuolatura tibi aquila iecur depaſcet, ne quippiam tibi unquam deſit præmii pro
B opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioſo. PROM. O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neque facinus unquam graue admiſerim! MERC. Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem diſtribuendarum carnium obiens munus, mirū quàm uafrè egeris atque improbè. opimam enim partem tibi ſubducens, Ioui oſſibus candido adipe uelatis impoſuiſti. Heſiodi ipſius mihi iam in mentem uenit, qui mehercle de hac re uerba facit. Deinde & homines effinxiſti, animantis genus quo non eſt aliud uerſutū magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem theſaurum deorum multo omnium præſtantiſſimum
C furtim ſurripuiſti, hominibus eiuſce uſum tradens. At uerò quū tanta admiſeris flagitia, mirum quomodo dicere auſis te quaſi inſontem & nemini prorſus iniurium uinculis implicari. PROM. Videris quoq; & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incuſare innocuum, quādò talia mihi obiicis, quæ ego iure optimo me feciſſe cōtenderim, ob quæ equidem in Prytanéo publicè alendum me, ſi pro merito mecum ageretur, cenſuiſſem. Verùm ſi uacat tibi audire ex me defenſionem minimè iniucūdam, ego detortam in me culpam, facili conatu diluere curauero, ſimul atque perſpicuum fuerit oratione mea, quàm iniquè aduerſum me Iupiter pronunciauerit. Tu uerò quādoquidem tam eloquio polles, quàm
D iuris ſcientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, ut lubet, quòd me haud iniuria prope portas Caſpias Caucaſo iſti affigendum iudicant, quò miſerrimum Scythis omnibus fiam ſpectaculum. MERC. Inanem inſumis operam Promethee, ſi prouocare uelis à Iouis in te lata ſentētia. tentare enim iſthuc, prorſus exiſtimo inutile. Verùm quandò alioqui tantiſper mihi hic manendum eſt dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occaſionem nimirum hæc nobis mora miniſtrabit te auſcultandi declamātem, qui præter aſtum quo cunctos mortales ſuperas, Rhetoricen quoque probè calles. PROME. Primùm igitur Mercuri tu uelim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus ex-
E poſtulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauiſſimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermiſſum tibi aliquid excidat. Cæterùm tu Vulcane cenſor eſto, ac de cauſa cognoſcas uelim. VVLCAN. Ita me amet Iupiter, pro iudice accuſator tibi futurus ſum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PRO. Partiri igitur uos conueniet actioné, ut tu quæ ad furtum pertinent, in unum congeras: at Mercurius quæ hominum formationi conueniunt, carniūmque diſtributioni, impugnare conetur. Nihil autem uideo quod uos remoretur, quum ambo ſitis egregii artifices, & ad compoſitè dicendū impēdiò inſtructi. VVLCAN. Mercurius meam obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ ſunt, utpote Rhetori. nam ego quum haudqua-

Accuſatio Promethei.

Mulier maxime omniū callida.

quam in iudicialibus diſſertationibus uerſor, ſed magis circa focum, ibiq; non F nihil eſt quod meæ poſſunt uires. quo pacto oratorem agã, non uideo. PRO. Nihil eſt quòd Mercurium de furto dicturum ſuſpicer. Quomodo enim furti me ſugillauerit, cuius ipſe auctor eſt? Vnde neceſſitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificiũ. Atqui tempus expetit ô Maiæ ſoboles, ſi me culpæ cuiuſpiam arguere uelis, ut modò proponas accuſationem. MERC. Si mihi propoſitum ſit malefacta tua inſectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quaſi compendio quodam recenſere crimina ſatis eſt, quo pacto uidelicet commiſſo tibi diſtribuẽdarum carnium officio, Regem meliori parte fraudaueris, atque illam pro te ſeruaris: G quódque homines, quos eſſe minimè decebat, effinxeris: deniq; quòd ignem quoque à nobis ſuſtuleris, ad illos eum perferens: qua in re abuſus es profectò uir optime, Iouis benignitate, ac uiſus es mihi eam parùm intellexiſſe. At uerò ſi hæc inficiaberis te admiſiſſe flagitia, longiore tecum utemur ſermone, quo ſimul & dicta tua refellamus, & ut ueritas quammaximè fiat perſpicua, laboremus. Cæterùm ſi ea conceſſeris quæ de carnium diuiſione diximus, hominibus recèns formatis, atque ablato igni, abũde iam mihi in hac accuſatione ſatiſfactum eſt. Quod enim pluribus opus? quandò aliter dicere, iam planè ſit nugari. PROM. Siquidem iſthuc an ſit nugari, poſthac uiderimus: nunc uerò H quoniam abſoluta tibi eſt aduerſum me (ut ais) accuſatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi obſecro quæ dicam de carnibus. Cœlũ teſtor, ſi me non Iouis loco nunc pudet ut recenſeam quàm ille ſit puſillanimus & querulus, non tã aliam ob cauſam, quàm quia minutula quædam oſſa in portione quæ ſibi fortè obtigerat, offendit, & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum miſit: immemor ſanè quibus eum iuuerim beneficiis, neque ſatis probè perpendens cuius momenti ſit tantæ indignationis origo atque materia. Nam quis non uidet puerilem hanc eſſe iram, ut excandeſcas, & iniquo feras animo, I quia maiorem partẽ non acceperis? Verùm quãto foret æquius Mercuri, conuiualium huiuſcemodi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimiſſa ira, ſympoſii delictum ueluti luſum æſtimare atque iocum? Quippe quum in craſtinum cõtinere odium, & meminiſſe iniuriæ ueteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuiis lepôres illos & ſales, riſum, & ſubdolas captiones: quid, oro, præter temulẽtiam, edacitatem, & ſilentium fiet reliqui? Quæ quum triſtia admodum ſint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim huiuſcemodi à conuiuio. Nam Iouem in poſterũ diem recordaturum quis oro putaret huiuſce diſtributionis carnium, in qua nil præter iocum notares ac luſum? Vt ne interim dicam quòd moleſtè nonnihil eſſet K laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nil enim aliud explorare uolebam in ea diuiſione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab aliis dignoſceret. Sed age Mercuri, ut illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione: adde quòd fœdam, quòd horrẽdam atque moleſtam: &, ſi lubet, finge me omnino portionem ſuſtuliſſe: quid tum? Nũquid ideo decebat ut cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, uincula excogitarentur, & cruces, totúſque Caucaſus, aquilæ dehinc demitterentur, quæ hepar dilaniarent? Fallor ſi hæc non ſunt aperta puſillanimitatis indicia,

Capita accuſationis.

Promethei apologia: & primum de diſtributione carnium.

Conuiuia quibus rebus exhilaranda.

A cia,animiq́ ignobilis,& propenſi in iram. Nam quũ hæc agit ob pauculas car-
nes,quid oro feciſſet ſi bos integer illi fuiſſet ademptus? Videre iã licet homi-
nes in pari negocio longè modeſtius affectos,qui quum diis immortalibus na-
tura ſint inferiores,acrius illos excandeſcere par erat quàm deos. Atqui nemo
hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicarit eam ob cauſam, quòd carnes elixãs,
immiſſum iuſculo digitum uiſus ſit circumlambere, aut ex ueru nonnihil to-
ſtarum carnium uellens uorarit. Magis enim ueniam illis impertiũt, niſi uehe-
menter fuerint irati,tunc enim incutiunt coquo pugnum,aut uerberãt genas:
uerùm qui in crucem ullum ſuſtulerit,inuenias neminem. Et hæc de carnibus,
B uilis ſanè defenſio: ſed unde multo uilior planè ac turpior in Iouem redundet
accuſatio. Tẽpus nunc monet ut de plaſmate & hominibus à me formatis diſ-
ſeratur:qua in re geminam conſtat ſitam eſſe accuſationem: neque ſatis cõper-
tum habeo Mercuri, cuiuſnam culpæ me primò reum agas: num illius, quòd
homines haudquaquam procreari debuerint,qui mouerentur: ſed conducibi-
lius foret terram ipſam unde ſunt progeniti, prorſus eſſe ocioſam. An uerò
quòd formari quidem homines haud fuerit abſurdum,ſed longè aliter, & fer-
mè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim. Ego ad utrunque
facilè reſponderim,ſimul atq; oſtendere tentauero,quòd nõ modò nulla peni-
C tus iactura maloue deorũ,homines in uitam ſunt adducti, uerùm etiam quòd
in rem eorum iſthuc potiſſimùm cedat,magis quàm ſi (ut iam olim fuit) tellus
deſerta,& hominibus qui eam colerent,deſtituta maneret. Sic enim nullo ne-
gocio palàm fiet num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione,
quam ſolam conſtat diuinam eſſe, & planè cœleſtem. Quum itaque tellus in-
culta,rudi ac hirta ſylua horreſceret,ac ſqualeret ſitu,adeò ut neq; uſpiam gen-
tium uideres aras deorum,templum,ſtatuam,ſimulachrum, aut aliud huiuſce-
modi,quemadmodum ſumma diligentia iam undique apparent hæc elaborata,
non ſine eximia deorum ueneratione:ego quũ alioqui propenſus ſum ad pro-
D uidendum in commune,ne quid deſit quod ad incrementum rei diuinæ,decus
ac uenuſtatem pertineat, tacitus mecum reputaui nec quicquã poſſe fieri me-
lius,quàm ſi puſillũ luti acciperẽ,& inde animantia effingerem nobis,diis for-
ma nõ admodum abſimilia. Quippe uel id erat unicum in quo mihi natura di-
uina deficere uidebatur, quòd nullius collatione felicior appareret atque per-
fectior,ueluti modò ſi eam cum homine conferas, prudẽtia, ingenio,ac rerum
optimarum captu intellectúue præſtante, ſed mortali tamen. Cæterùm iuxta
Poetæ dictum,terram aquæ commiſcens,ex liquida mollique effinxi homines,
Mineruam interea adhortatus, ut in opere abſoluendo mihi ferret ſuppetias.
E Hæc ſunt magna illa & ardua,quibus nos deos offendimus: totiúſque mali(ut
uides)hæc ſumma eſt: ex luto perfecta nobis ſunt animantia, & quod antehac
immotũ erat, nos ad mobilitatẽ perduximus. Iam uerò mirum quàm indigne-
tur Iupiter ex tali terreſtrium animantium formatione. Quaſi uerò deinceps
deorum ſuſtinere cogatur penuriam,& procreatis hominibus iam futurum ſit
ut diis ſuis orbetur. Verùm quis unq̃ tam demens extiterit,ut ſolitudinẽ in Io-
uis curia propter generatos homines aliquando uériſimiliter futurã formida-
re queat? Niſi fortè id uereretur,ne defectionẽ moliantur homines,& armis deos
laceſſant:id quod olim fecerunt Gigantes. Itaque neminem fugit qua ego ſim
modeſtia, ut iam iniquè de me quiſpiam queratur, uel operibus mea induſtria

Excuſatio de plaſmate, & hominibus fictis.

abſolutis,quòd inde dii immortales offenſi ſint, ac damnum acceperint. Quin F
tu Mercuri minimum aliquod profer,& ego conticuero,ueluti meritò has da-
turus ſim pœnas. Atqui in promptu eſt cognoſcere quanta hinc diis accedat u-
tilitas, ſi contempleris terrã,quæ prius informi ſitu ac ſquallore obducta erat,
urbibus,agriculturis & mitioribus plantis exornatam, mare nauigatum, inſu-
las habitatas,undique aras & delubra,ſacrificia & feſtiuitates, adeò ut iam paſ-
ſim uiæ & fora,denique quocunque te uertas, prorſus omnia Iouis plena ſint.
Quòd ſi ego rei priuatæ intentus,ſolùm mihi homines,rem adeò præclarã,ef-
finxiſſem, profectò quantum ex fructu coniicere licet qui ad me inde rediret,
uos dii immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi ſitis. Verùm G
ego in communi deorum utilitati conſulens,ac commodi proprii negligẽtior,
in rem ueſtram homines potiſſimùm produxi. Nam ſi quæ ad Rempub. atti-
nẽt,ego attenuare molior,quò res meas promoueam, uelim mihi commõſtres
templum Promethei,quemadmodum Iouis & Apollinis nuſquam nõ uideas.
denique & tibi Mercuri quædam delubra ſunt ſacra. Cæterùm iſthuc interea
tecum expendas uelim, num tibi bonũ aliquid appareat ſine omni penitus te-
ſte, & nũ oblectare queat habentẽ poſſeſſio aut opus quod nemo uideat, ne-
mo laudet,nemo admiretur? Quod ideo dixerim,quia niſi fierẽt homines, iam
futurum erat ut omnis cunctarum rerum decor eſſet ſine teſte,& opes noſtræ H
ne à nobis quidem ipſis haberentur in precio, quum nemo alius ſit qui harum
admiratione caperetur. Adde quòd nemo ex nobis felicitatem ſuam ſit intelle-
cturus,ſi non liceat ſe conferre cum illis qui reſpectu quodam ſunt inferiores,
quippe bonorum noſtrorum expertes. Nam quis unquam rem quandam ceu
magnam æſtimarit,ſi non cum exigua illam dimetiatur? Verumenimuero quũ
optimo iùre honorem à uobis pro rebus bene geſtis in Repub.ſperare debue-
rim,in crucem à uobis leuatus,mercedem capio mei tam ſalutaris conſilii. Sed
ais:flagitioſi quidam ſunt inter homines,puta mœchi,bellatores,ſororum ma-
riti,& parentum acerrimi hoſtes: Tanquã apud deos non æquè liceat reperire I
hanc ſcelerum multitudinem, & huius rei gratia in Cœlum culpam reiicias ac
Terram, unde dii fuerũt prognati. Nec uerò eſt quòd dicas hominum forma-
tionẽ diis immortalibus faceſſere negocium,& augere curam, alioqui ocioſis.
Sic enim eandem ob cauſam paſtor qui gregem curãdum ſuſceperit, in pluuia
eum non continebit,quandò operoſum ſibi iſtud uidebitur: quum alioqui cu-
ra illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat eſſe in-
iucũda. Sed adime,obſecro,diis omnem ſolicitudinem, ut iam nihil ſit cui pro-
uideant: quid iã aliud agant,quàm quòd torpeant ocio,nectar imbibãt,& uen-
trẽ diſtendãt ambroſia? Cæterũ malè me habet, quòd inuehendo in opus à no- K
bis elaboratũ, fœminas potiſſimùm reprehenderitis, quas tamen impẽdiò ada-
matis,& modò tauri,modò ſatyri & cygni effecti,ad illas uos demittitis: ut ne
interim dicã quòd in cœlum admiſſas,diuinitatis conſortes redditis. Atqui nõ
erat,ais,abſurdum ut fierent homines,ſi modò ad noſtram hanc formam ſimi-
litudine quapiam non accederent. Ego ſi exemplar aliud nouiſſem quod for-
ma præcelleret, ad illius inſtar homines effigiaſſem: niſi beluinũ magis dece-
ret eſſe, & prorſus agreſte iſtud animantis genus. Sed ſi hoc dixeris, non uideo
quomodo uos diuino honore afficerẽt,aut accumularent ſacrificiis: quæ quàm
grata ſint uobis, coniicere licet ex eò maximè, quòd non grauamini uel ultra
oceanum

Bonũ nullũ ſine teſte iuuat.

Mulierioſi etiam dij.

A oceanũ ſumma celeritate proficiſci, poſt inculpatos Aethiopas, ſiquádo ſenſe-
ritis uobis afferri ab illis hecatombas: uerùm me, qui honorũ huiuſcemodi ac
ſacrificiorũ auctor ſum atq; origo, neſcio quo iure in crucem ſuſtuleritis. Hæc
ſunt quæ de hominum plaſmate ſat fuerit commemoraſſe. Ad ignẽ transeamus *Excuſatio de*
direptum, ſi placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinã. Per Deos autem *igne ſurrepto.*
in primis te orauerim, ne cũcteris, ſed mox mihi reſpondeas, nunquid ex igne
Dii quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines: quod quidẽ uix un-
quam dixeris: quandò ſic natura comparatum eſt, ut ignis nihilo fiat minor, ſi
quis etiam cum alio cõmunicet: denique non extinguitur ideo, quia alius inde
B flammam tranſtulerit. Itaque euidentiſſimum hinc colligo argumentum inui-
diæ, quòd quum citra ullam iacturam ignẽ carere potueritis, ab eius tamen uſu
arcere in animum induxeritis eos qui hoc potiſſimùm egere uidentur. Quod
contrà oportebat Deos omnes eſſe bonos, bonarum rerũ largitores, & ab in-
uidia lõgè abeſſe. Sed quid ſi omnẽ prorſus ignẽ ſuffuratus, detuliſſem in ter-
ram, adeò ut nihil uobis feciſſem reliqui? quãnã oro iniuria uos affeciſſem, qui-
bus ignis haudquaquã poteſt eſſe uſui, quum neque coquere uobis neceſſum
ſit, neq; frigidare ambroſiam? Ad hæc, non egetis artificioſo lumine: uerùm ho-
minibus quum ad alia neceſſaria ignis habendus eſt, tum maximè ad ſacrificia,
C quò uidelicet in biuio nidorem uobis parent, thura incendãt, & pecudum co-
xas adoleãt in aris. Verùm quum (ut uideo) ingentem uobis lætitiam pariat fu-
mus ille, nihil proinde tam gratum, quod in epulorũ uicem uos reficiat, quàm
ubi nidor ſimul cum fumo uolutatus ad cœlum uſque permeat. Itaque parum
appoſitè profectò, & nimiũ abſurdè uidemini uaporem huiuſcemodi nunc in-
cuſare. Miror autem autem cur Soli poteſtatem facitis lucendi hominibus, neq;
illi uitio uertitis, quòd in adminiſtrãdo deorum bono tam prodigus ſit, atque
intemperãs, quum ignis ille ſit multò quàm hic noſter diuinior, & candẽs ma-
gis. Dixi: ueſtrum erit Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperam à me propoſita
D ſunt, ad rectitudinẽ perducere, & rationibus quibus poteſtis noſtra hæc impu-
gnare: dehinc ruſus ad reſpondendum accingemur. M E R C. Haud facile eſt
Promethee cũ tam generoſo oratore certare: uerùm uehemẽter ex re tua fuit,
quòd hæc abs te nõ audiuit Iupiter. Id enim certò ſcio, ſedecim uulturibus ne-
gociũ dediſſet, qui poſthac uiſceribus tuis paſcerẽtur. adeò grauiter ipſum cri-
minatus es, aliud fermè agens: nam defenſionem pro te dicere inſtitueras. Mi-
rum autem profectò, quũ uates ſis, quomodo præſagire nequieris has te modò *Amarum.*
daturum pœnas. P R O. Præſciui hæc Mercuri: neque me præterit quòd ruſ-
ſus liberabor: & nunc Thebanus quidam ueniet tibi amicus, qui eminus iacu-
E letur aquilam, quam ſupernè polliceris deuolaturam. M E R C. Vtinam hæc
eueniant. ſolutum à te uinculis uidero, nobis conuiuam additum, at non car-
nes partientem. P R O M. Bono ſis animo, epulabor uobiſcum, & Iupiter me
liberabit non exiguæ felicitatis gratia. M E R C. Ne, oro, graueris dicere quæ
ſit illa felicitas. P R O. Noſtin Mercuri Thetin? Sed quid uerbis opus? præſtat
enim celare arcanum, quò me maneat præmiũ poſt ſolutam pœnam. M E R.
Quandoquidem id præſtat, tecum recondas licebit. Quin nos Vulcane abi-
mus? iam enim non longè abeſt aquila: at tu Titan præſtolare tantiſper, dũ tibi
Thebanus (ut ais) ſagittarius contingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum
reddat ac liberum.

Argumentum in eoſdem.

Dialogi qui ſequuntur tam ſuperorum quàm inferorum Deorum, quaſi quandam ſyluam ac ſummã continent omnium ferè fabularum quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeſchylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem uti breuiores, ita argutiores quoq; ſiue res, ſiue uerba & compoſitionem ſpectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ feſtiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere uoluiſſe, ut Deorum gentilium & Homericorũ uanitatem argueret atque irrideret, (quis enim ueterum, ſaltem mediocriter ſapientum atque doctorũ, unquam fuit, qui huiuſcemodi nugis ullam fidem adhiberet, aut numen noſtris & humanis affectionibus obnoxium eſſe crederet?) uerùm illud quoque, ut (quod in Prometheo ipſe de ſe dicit) Heroicam illam dialogi perſonam, G
& tragicam grauitatem, Comico riſu temperaret. Et quia in omni genere ſcriptorum uerſatum eſſe oportet eum qui ueram ac ſolidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem aſſequi cupit, quemadmodũ ipſe infrà in Lexiphane præcipit, exiſtimo equidem etiam exempli & exercitationis cauſſa ad hunc modũ in hoc genere illum ſeſe exercuiſſe. Nam ut hic Tragicorum & Homericorũ fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumẽta retractat, & ad dialogorum feſtiuitatem reuocat. Interim tamen etiam ſeria obiter monet ac docet, ut in Cupidine, ubi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis uerbis commemorat, ſtudioſos puta, & literarum amãtes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac uinci: quod idẽ & Theocritus de Muſis apertè dicit: Nam quos aſpiciunt illæ (inquit) exhilarantq; uidendo, Nulla uenenoſæ lædunt hos pocula Circes.

PROMETHEI ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete. H

PROMETHEVS.

SOlue me Iupiter, grauia enim iam paſſus ſum. I V P. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habẽtem, & Caucaſum totũ ſuper caput incũbentẽ, à ſedecim uulturibus nõ ſolùm corrodi hepar, ſed & oculis carere effoſſis, eò quòd talia nobis animalia, homines uidelicet, effinxeris, & ignem furtim ſurripuiſti, & mulieres fabricatus es? Nam quibus me ipſum decepiſti in diſtributione carnium, oſſa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibiipſi ſeruans, quid attinet dicere? P R O. Igitur
ſufficientẽ iam pœnam exolui, tantũ tempus Caucaſo affixus, peſſimam auium I
perditam aquilam nutriens hepate. I V P. Ne minimũ quidem hoc eorum quæ te oportet pati. P R O. Atqui non ſine mercede me ſolues Iupiter, ſed tibi ſignificabo ualde neceſſarium. I V P. Blandiendo decipis me Promethee. PRO. Et quid plus habebo? Non enim ignoras rurſus ubi Caucaſus eſt: neq; indigebis uinculis, ſi quo modo uerſutias agens deprehendar. IVP. Dic prius, quámnam mercedem perſolues neceſſariam nobis exiſtentem? P R O. Si dixero ad quem locũ uadis nũc, fide dignus ero tibi & de reliquis uaticinans? IVP. Quomodo enim non? P R O. Ad Thetin, coiturus cũ ipſa. IVP. Hoc quidem noſti.
Quid igitur poſtea? uideris enim uerum quiddam dicere. P R O. Nihil ô Iupi- K
ter rei habeas cum Nerine hac. ſi enim ipſa grauida reddetur ex te, fœtus ſimilia faciet tibi, qualia & tu feciſti Saturno. I V P. Hoc ais, expulſurũ me regno? P R O. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: ueruntamen tale aliquid coitus ipſius minatur. I V P. Valeat igitur Thetis: te uerò Vulcanus ob hæc ſoluat.

CVPIDINIS ET IOVIS, Eodem interprete.

CVPIDO.

AT ſi quid etiam peccaui, Iupiter, ignoſce mihi: puer enim admodum ſum, & adhuc imprudens. I V P. Tu puer autem Cupido, qui antiquior multo

A Iapeto es? An quia neque barbã habes, neq; canos produxiſti, propterea etiam
infans putari cupis, ſenex & uerſutus adeò cum ſis? C V P. Qua uerò iniuria af-
feci te ego ſenex ille, ut tu ais, cur me uincire quoque cogitas? I V P. Specta, ô
ſceleſte, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaque iam nihil eſt quod me non
effeceris, Satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc feciſti me. At
quæ me uiciſſim amaret, nullam planè unquam feciſti: neque intellexi me e-
tiam uxori propter te gratiorem fuiſſe: ſed oportet me præſtigiis uti ad illas, &
meipſum abſcondere. Illæ autem taurum aut cygnum exoſculantur: me uerò ſi
aſpiciant, moriũtur præ formidine. C V P. Meritò, neq; enim ferunt, ô Iupiter,
B ut quæ mortales ſint, aſpectum tuum. I V P. Quomodo igitur Apollinẽ Bran-
chus ille & Hyacinthus tantopere amant? C V P. At Daphne etiã fugiebat il-
lum, quanuis comatum & imberbem. Quòd ſi autem uoles amabilis eſſe, neq;
concutias ægidem, neque fulmen geras, ſed quamſuauiſſimum te ipſum per-
hibe: utrinque demiſſo capillo, eoq; mitra reuincto, ueſtem ſume purpuream,
crepidas ſubliga auratas, ad tibiam & ad tympana compoſito greſſu incede, &
uidebis quòd plures te ſequẽtur, quàm Bacchũ Mænades. I V P. Apage, equi-
dẽ nolim amabilis eſſe iſthoc pacto ut talẽ meipſum exhibeam. C V P. Proin-
de & amare nolis. nam hoc certè facile eſt. I V P. Quin amare quidẽ uolo, mi-
C nore autem negocio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

IOVIS ET MERCVRII, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

ILLAM Inachi puellam pulchrã noſti Mercuri? M E R C. Etiam,
Io dicis. I V P. Non amplius puella illa eſt, ſed iuuẽca M E R. Mon-
ſtroſum hoc. Quomodo mutata eſt? I V P. Zelotypia mota Iuno
transformauit ipſam. Sed & nouum aliud quoddam malum inſuper excogita-
uit. Infelici illi bubulcum quendam multioculum, Argum nomine, cuſtodẽ ad-
D didit, qui iuuencam paſcit, inſomnis ac peruigil ipſe exiſtens. M E R. Quid
igitur nos oportet facere? I V P. Deuolans in Nemeã ſyluam (illic alicubi Ar-
gus paſcit) illum quidẽ interficito: ipſam uerò Io per pelagus in Aegyptũ ab-
duces, Iſim facito, & decætero pro deo ab incolis habeatur, Nilumq; attollat,
& uentos immittat, & prætereа nauigantes ſeruet.

IOVIS ET GANYMEDIS, eodem interprete.

IVPITER.

AGE ô Ganymedes (peruenimus enim quò oportebat) oſculare me
E iã: ut uideas non amplius roſtrum aduncũ me habere, neque ungues
acutos, neq; alas, qualis uidebar tibi modò cum uolucris eſſe appa-
rebã. G A. Mi homo, an non aquila modò fuiſti, ac deuolans rapuiſti me à me-
dio ouili? Quo pacto igitur alæ illæ ablatæ tibi ſunt, tu uerò ipſe alius quiſpiam
ſubitò appares? I V P. Sed neque homo quem uides, aduleſcentule, neq; aquila,
ſed omnium rex Deorum ego ipſe ſum, qui meipſum ad tempus ita transfor-
maui. G A N. Quid ais tu? Pan ille es? deinde quomodo fiſtulam nõ habes, ne-
que cornua, neq; hirſutus es crura? I V P. Solum enim illum exiſtimas Deum?
G A. Etiam: atq; adeò ſacrificamus ipſi, coleatum hircum ad ſpeluncam agen-
tes, in qua ipſe poſitus eſt. Tu uerò plagiarius quiſpiam uideris mihi eſſe. I V P.

De raptu Ganymedis.

Dic mihi, Iouis uerò nomen non audiſti? neque etiam aram uidiſti illius in Gar- F
garo, pluentis ſcilicet atque tonantis, & fulgura facientis? G A N. Tu te opti-
me uir ais eſſe, qui paulò antè effudiſti nobis copioſè grandinem, qui habitare
ſupra nos diceris faciens ſtrepitum, cui arietem pater ſacrificauit? Deniq; quid-
nam improbè tentantem me ſurſum rapuiſti rex Deorũ? Iam uerò & oues for-
taſſis lupi diripuerunt, deſertas illas inuadendo. I V P. Adhuc enim cura eſt tibi
ouium, immortali facto, & hic conuerſaturo nobiſcum? G A N. Quid dicis? An
non deduces me tandem in Idam hodie? I V P. Nequaquam, quoniam fruſtra
aquila fuiſſem pro deo factus. G A N. Igitur inquiret me pater, & indignabi-
tur nõ inueniens, uerberaq; poſtea capiam, relinquens ouile. I V P. Vbi ille ui- G
debit te? G A N. Nequaquam: deſidero uerò iam ipſum. Quod ſi uerò dimittes
me, promitto tibi & alium hircum ab ipſo immolatũ iri, redemptionis precium
pro me uidelicet. Habemus autem triennem illum, & magnum, qui præit cæ-
teris in paſcua. I V P. Quàm ſimplex hic puer eſt, & minimè malus, atq; idipſum
ſolũ, puer adhuc. Verùm ô Ganymedes, illa quidẽ omnia ualere ſine, & obli-
uiſcere ipſorum, ouilis uidelicet, & Idæ. Tu autem (iam enim cœleſtis es) multa
benefacies hinc & patri & patriæ. Ac pro lacte quidẽ & caſeo Ambroſiã edas,
& nectar bibas. Hoc tamen & aliis nobis ipſe infundendo præbebis. Quod au-
tem maximum eſt, non amplius homo, ſed immortalis eris, atque etiam ſydus H
tuũ apparere faciam pulcherrimum: & omnino felix eris. G A N. Si uerò lu-
dere cupiam, quis colludet mecum? in Ida enim multi coætanei eramus. I V P.
Habebis & hic colluſorem tibi hunc Cupidinem, & aſtragalos ualde multos.
Cõfide ſolùm, & lætus ſis, & nihil deſideres inferiorũ. G A N. Quid uerò uo-
bis utilis ero? An oues paſcere oportebit & hic? I V P. Non, ſed miniſtrabis ui-
num, & ad nectar paulopoſt ordinaberis, & procurabis conuiuiũ. G A N. Hoc
quidem non difficile. ſcio enim ut oporteat effundere lac, & coronare pocu-
lum paſtorale. I V P. Vide, rurſus hic lactis meminit, & hominibus ſe miniſtra-
re putat. Hoc uerò cœlum eſt, & bibimus (quẽadmodum dixi) nectar. G A N. I
Dulciùs ô Iupiter lacte? I V P. Scies poſt puſillum: & cum guſtaueris, non am-
plius deſiderabis lac. G A N. Porrò ubi dormiam nocte? An cũ coætaneo Cu-
pidine? I V P. Non, ſed ob hoc te rapui, ut ſimul dormiremus. G A N. Solus e-
nim non poſſis, ſed ſuauius dormire mecum? I V P. Profectò, cum tali qualis
es tu Ganymedes, ſic pulcher. G A N. Quid enim te ad ſomnum iuuabit pul-
chritudo? I V P. Habet quoddam incitamentũ ſuaue, & facilius inducit ipſum.
G A N. Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat ma-
ne quomodo turbarem ipſius ſomnum, uolutatus per lectum, calcitrans, & ali-
quid loquens interea quando dormirẽ: quapropter ad matrem remittebat me K
dormiturum ſæpiuſcule. Quare ſi ob hoc, ut ais, rapuiſti me, tempus tibi eſt ut
me denuo in terram deponas, uel moleſtia afficieris nihil dormiendo. Turbabo
enim te continuè, huc atque illuc me reuoluens. I V P. Atqui hoc ipſum ſua-
uiſſimum mihi feceris, ſi tecum uigilare cogas. Oſculabor enim interea te eo
ſæpius & amplectar. G A N. Ipſe uideris, ego uerò dormiam te deoſculante.
I V P. Videbimus tunc quid agendum. Nunc uerò abduc ipſum Mercuri, &
poſteaquã de immortalitate biberit, duc ut miniſtret nobis, docẽs prius quem-
admodum oporteat porrigere cyphum.

A IVNONIS ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

EX quo adoleſcẽtulum hunc Iupiter, Phrygiũ iſtũ dico, ab Ida raptũ
huc adduxiſti, minus aduertis mihi animum. IVP. Etiã ob hunc, Iu-
no, zelotypa iam es, ſimplicem adeò, & minime moleſtum? Ego ue-
rò putabam mulieribus ſolis difficilem te eſſe quæcunq; cõuerſantur mecum.
IVN. Neque illa quidem rectè facis, nec cõuenientia tibi ipſi, qui omniũ deo-
rum dominus exiſtens, relinquẽs me legitimam uxorem, in terram deſcẽdis,
B ibique adulteria exerces in aurum uel taurum conuerſus. Veruntamẽ illæ mu-
lieres tibi in terra manent: ideo autẽ hoc puero rapto, etiam in cœlum ſubuo-
laſti, Deorum generoſiſſime: & nunc ille nobiſcum habitat, ante oculos mihi
adductus quaſi æmulus, ſcilicet ut pocillaretur tibi, ſic enim aiunt. Itá ne uerò
carebas pocillatoribus? aut defeſſi adeò ſunt & Hebe & Vulcanus miniſtrãdo?
Tu uerò etiam calicem non aliter ab eo accipis, quàm ſimul & oſculatus fueris
ipſum antea, omnibus aſpicientibus: & deoſculatio iſta ſuauior tibi eſt ipſo Ne-
ctare. Atque ob id ſæpenumero neque ſitiẽs petis bibere. Interdum autẽ etiam
ubi deguſtaſti ſolùm, porrigere ipſi ſoles: deinde bibente ipſo arripis calicem,
C & quantum in illo reliquum reſtat, omne ebibis, ea etiam parte, unde ipſe bi-
bit, & ubi applicuit labia, ut & bibas ſimul & oſculeris. Nuper uerò rex ille at-
que omniũ pater, depoſitis ægide ac fulmine, ſediſti talis ludendo cũ illo, bar-
bam ipſe tantam & tam promiſſam habens. Omnia igitur uideo hæc: quare ne
te putes latere. IVPIT. At quid adeò graue hoc, ô Iuno, adoleſcentem adeò
pulchrum inter bibendum deoſculari, oblectarique utroque illo, & oſculo ui-
delicet, & nectare? Quid ſi igitur uel ſemel committam ipſi quò & te oſcule-
tur? non amplius accuſabis me quòd oſculum illius præſtantius nectare putõ.
IVN. Pædiconum uerba hæc ſunt. Ego uerò nõ ita inſaniuero, ut labia mea
D applicẽ molliculo iſti Phrygi, adeoq; effœminato. IVPIT. Ne cõuicieris, ge-
neroſiſſima tu, amores meos. nam mulieroſus, & barbarus, & molliculus iſte,
ſuauior & deſiderabilior, nolo autem dicere amplius, ne te magis irritẽ. IVN.
Vtinam uerò & in uxorem illum duxiſſes mei gratia. Memineris igitur quali-
bus mihi propter egregium iſtum pocillatorem temulenter inſultas. IVPIT.
Imò uerò Vulcanum iſtum filium tuum oportebat nobis pocillari, claudican-
tem uidelicet, & à fornace uenientem, plenũ adhuc fauillis, depoſito paulò an-
tè forcipe, & ab illis ipſis digitis accipere nos calicẽ, attractumq; ipſum interea
oſculari: quem neq; mater tu libẽter oſculata fueris, præ fuligine quaſi tota il-
E lius exuſta facie. Nimirũ ſuauia hæc, adeoq; multũ etiam pocillator iſte coho-
neſtat deorum conuiuium, nonne? Ganymedes autem hic iterum in Idam hinc
ablegandus eſt? quippe purus ac candidus eſt, & digitos habet roſeos: etiã ſcitè
porrigit poculum: & quod te omnium mordet maximè, oſculatur dulcius ipſo
nectare. IVN. Nũc tibi & claudus, ô Iupiter, Vulcanus eſt, & refertus fuligine,
atq; nauſea afficeris cũ aſpicis ipſum, ex quo formoſum & capillatum iſtũ Ida
enutriit. Olim autẽ nõ uidebas iſta, neq; tu fauillæ, neq; fornax ipſa abſterrebat
te quò minus biberes illo porrigente. IVP. Aegritudine Iuno te ipſam afficis,
nihil aliud, & mihi amorem eo magis incendis, quia zelotypa es. Quòd ſi ue-
rò grauaris à puero formoſo accipere poculũ, tibi quidem filius miniſtret po-

tum. Tu uerò Ganymedes mihi ſoli imple calicem, & cum quolibet bis oſculare me, & cum plenum porrigis, & cũ rurſum à me illum accipis. Quid ita lachrymaris? Ne metue. Malum enim feret ſi quis tibi moleſtus eſſe uoluerit. F

IVNONIS ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

Ixion. IXionem hunc uides Iupiter? quibúsnã moribus affectũ putas? I V P. Hominem eſſe utilem Iuno, & combibonẽ: non enim cõuerſaretur nobiſcũ, ſi indignus conuiuio foret. IV N O. At indignus eſt, contumelioſus certè exiſtens: quapropter nõ amplius conuerſetur nobiſcum. I V P. Quid autem contumeliæ intulit? oportet enim (ut puto) & me ſcire. I V N. Quid uerò aliud? Etenim erubeſco dicere ipſum. tale eſt quod ſibi ſumpſit. I V P. Atqui ob hoc tanto etiam magis dicere debebas, in quantum ille turpia quoque conatus eſt. Num igitur ſolicitauit aliquam ad ſtuprum? intelligo enim cuiuſmodi turpe ſit, quod reformidaueris dicere. I V N. Ipſam me, non aliam quampiam Iupiter, longo iam tempore. Ac primùm quidem ignorabam quid rei eſſet cur attentè adeò in me aſpiceret: ille autem etiã ingemiſcebat, & ſublachrymabatur: & ſiquando bibens tradidiſſem Ganymedi poculum, hic petebat ex eo iam ipſo bibere, & capiẽs oſculabatur interea, & ad oculos admouebat, & rurſus proſpectum in me intendebat. hæc intelligebam amatoria eſſe: & multo quidem tempore uerecũdabar dicere ad te, putabámque ceſſaturum à furore hominem. Poſtquam uerò & ſermones auſus eſt mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lachrymantem, & ad genua prouolutum, obturatis auribus, ut ne contumelias ſupplicantis illius audirẽ, abii ut tibi dicerem. Tu uerò ipſe uide quomodo explores uirum. I V P I T. Euge, ſceleratus ille, in me ipſum, & uſque ad Iunonis nuptias etiam? adeóne inebriatus eſt nectare? Cæterùm nos auctores horum ſumus, & ultra modum amatores hominum, qui quidem & conuiuatores noſtros ipſos fecimus. Digni igitur uenia ſunt, ſi bibentes ſimilia atque eadem nobiſcum, deinde & aſpicientes cœleſtes iſtas formas, & quales nunquam uiderunt in terra, concupiuerunt frui illis, amore capti uidelicet. Eſt autem amor uiolentum quiddam, & non hominibus ſolùm imperat, ſed & nobis ipſis interdum. I V N. Tuus quidem & ualde hic dominus eſt, & ducit te, & fert naſo (ut aiunt) trahens, & ſequeris ipſum quocunque duxerit te, & immutaris facilè in quodcunque iuſſerit, & prorſus poſſeſſio & ludus Amoris es tu. Et nunc Ixioni ſcio quòd ueniã tribuis, ut qui & ipſe adulterio cognoueris aliquando illius uxorem, quæ tibi Pirithoũ peperit. I V P I T. Adhuc enim tu meminiſti illorum, ſi quid ego luſi in terram deſcendens. Sed noſti quid mihi uideatur de Ixione? multandum quidem ipſum nequaquam, neque à conuiuio extrudendum eſſe. ruſticum enim foret. Sed quia amat, &, ut ais, lachrymatur, & intolerabilia patitur. I V N. Quídnam ô Iupiter? metuo enim ne & tu contumelioſum aliquid dicas. I V P. Nequaquã: ſed ſimulachrum ex nube fingentes tibi ſimile, poſtquam ſolutũ fuerit cõuiuium, & ille uigilat (ut par eſt) præ amore, ad cõcubitum adhibeamus ipſi afferentes. ſic enim ab angendo animo fortaſſis deſiſtet, putans ſe cõſecutũ eſſe deſideriũ. I V N. Apage, ut nunquã quicquam tempeſtiuum illi contingat, quandò ea ita quæ ſupra ipſum ſunt, concupiſcit. I V P. Attamen patere ô Iuno. Quid enim adeò

(Margin: G, H, I, K; Amor.)

A adeò graue tibi accidet ex hoc figméto,ſi cũ nube Ixion congredietur? I V N.
Sed nubes ego eſſe apparebo,& turpitudinem iſtam in me committet propter
ſimilitudiné. I V P. Nihil iſtud dicis. neq; enim nubes hæc unq̃ Iuno erit,neq;
tu nubes: Ixion autem ſolùm decipietur. I V N. Sed (ut omnes homines arro-
gantes ſunt)gloriabitur deſcendens forſitan,& narrabit omnibus,dicens coiſ-
ſe cum Iunone, & Iouis riualem eſſe. forſitan etiam dixerit me ipſum amare:
illi uerò credetur,quandò non uiderunt quomodo cũ nube coierit. I V P. Igi-
tur ſi quid tale dixerit,in infernũ præcipitabitur, ac rotæ miſer alligatus, cum
ipſa perpetuò circumuoluetur,& laborem nunquam ceſſaturũ ſuſtinebit,pœ-
B nas uidelicet has pro amore dependens. I V N. Non enim graue hoc quidem,
ob iactantiam.

APOLLINIS ET VVLCANI, Eodem interprete.

VVLCANVS.

VIDISTIN' Apollo Maiæ infantulum illum,nuper genitũ,ut for-
moſus eſt, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam præ ſe
fert,quaſi in magnum aliquod bonum euaſurus ſit? A P O L. Illúm
ne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnum aliquod bonũ euaſurum,
C qui ipſo Iapeto antiquior eſt, quantum ad fraudulentiam attinet? V V L. Et
quem adeò iniuria afficere potuerit, iam primũ in lucem editus? A P O L. In-
terroga Neptunum, cuius tridentem ſuffuratus eſt: aut Martem, nam & huius *De furacitate*
ſubtraxit clàm è uagina gladium: ut interim de me ipſo nõ dicam,quem & ar- *Mercurij.*
cu ſpoliauit,& ſagittis. V V L. Hæccine infantulus & modò natus ille,qui uix-
dum mouebatur in cunis inter inuolucra? A P O L. Scies Vulcane,ſi modò ad
te aliquando uenerit. V V L. Atqui uenit iampridem. A P O L. Quid igitur?
habés ne omne fabrile inſtrumentũ? necdum quicquam illius tibi amiſſum eſt?
V V L. Omne, Apollo. A P O L. Attamé inſpice diligéter. V V L. Per Iouem,
D forcipem non uideo. A P O L. Sed uidebis illum alicubi inter inuolucra in cu-
nis infantis. V V L. Adeó ne aduncas manus habet,perinde ac ſi in ipſo uentre
iam tum meditatus eſſet furandi rationem? A P O L. An non audiſti ipſum lo-
quentem quoque iam arguta ac uolubilia quædam? Atque hic etiam miniſtra-
re nobis uult. Heri autem uocato ad ſe Cupidine, ſtatim illum palæſtra ſupera-
uit, neſcio quo pacto pedes illi ſubtrahens. Deinde cum à cæteris laudaretur,
interea Veneri ſurripuit cingulum, cum illa amplexata ipſum fuiſſet ob uicto-
riam. Ioue autem ridente,ſceptrum illius ſuſtulit: & niſi grauius fuiſſet,& plus
ignis habuiſſet,ipſum quoque fulmen ſubtraxiſſet. V V L, Celerem atq; agi-
E lem quendam puerum mihi narras. A P O L. Quin imò & muſicum præterea.
V V L. Vndénam huius rei cõiecturam facis? A P O L. Teſtudine mortua ali-
cubi inuenta, inſtrumétum ex ea compactum dedit. Brachiis enim adaptatis,&
iugo ſuperinducto, deinde calamis (chordarum anſulis uidelicet) infixis, fun-
doq; infrà,& quaſi quodam dorſo ſubiecto, atq; inde ſeptem chordis ſuſpenſis
& intentis,iucundum adeò quiddam modulatur & concinnum,ut ego quo-
que illi iam inuideam, qui iam olim perſonandò citharam me exerceo. Cæte-
rùm ipſa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, ſed
præ nimio agendi ſtudio ad inferos uſque deſcenderet,furaturus ſcilicet etiam
inde aliquid. Alatus autem quoque eſt,ac uirgam quandã apparauit,mirificam

poteſtatẽ ac uim habentem,qua animas euocat,& educit mortuos. VVL. Ego F illam dedi ipſi, ut eſſet quaſi ludicrum. A P O L. Proinde & mercedem iſtam tibi retulit,forcipem uidelicet. V V L. Rectè ſanè admonuiſti: quare ibo ut illum recipiam,ſicubi,ut ais,inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

VVLCANI ET IOVIS, Iac. Micyl. interprete.

VVLCANVS.

De eo quòd Pallas è cerebro Iouis nata eſt.

QVid me oportet facere,Iupiter?uenio enim,ita ut iuſſiſti,ſecurim habens acutiſſimam, etiam ſi lapides opus ſit uno ictu diſſecare. I V P. Rectè ſanè Vulcane. Sed iam impacta illa diuide mihi caput in duas G partes. V V L. Tentas me num inſaniam?Impera igitur uerè quod uis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi caluariã uolo. ſi uerò non obedieris mihi,me experieris non nunc primùm iraſcentem. Veruntamẽ ferire oportet audacter,& præſenti animo,neque cunctari. Pereo enim præ doloribus,qui mihi cerebrũ inuertunt. V V L. Vide Iupiter ne quid mali faciamus. Acuta enim ſecuris eſt,& nõ abſq; ſanguine,neq; etiam ad Lucinæ morem tibi obſtetricabitur. I V P. Incute modò Vulcane audacter. ego enim noui quid ſit conducibile. VVL. Inuitus quidem,ſed tamen feriam. Quid enim agat aliquis te iubente?Sed quid hoc?puella armata hæc eſt. Magnum, ô Iupiter,malum habuiſti in capite. meritò igitur H iracundus fuiſti,tantam intra cerebri panniculum uirginem uiuã nutriens,idq; armatam. nimirum caſtra, non caput habuiſti,non aduertens. Hæc uerò etiam ſaltat,& cum armis tripudiat,clypeum concutit,ac haſtã uibrat, & quaſi quodam furore concitatur: &,quod maximum eſt,formoſa admodum,ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta eſt,cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare ô Iupiter, obſtetricandi præmium hoc mihi refer: deſponde mihi illam. I V P. Impoſſibilia petis Vulcane: perpetuò enim uirgo manere uult. Ego certè,quantum in me eſt,nihil repugno. V V L. Hoc uolebam: reliquũ quod eſt,ipſe curabo: ac iam ſimul rapiam hinc ipſam. I I V P. Si tibi facilè adeo hoc,facias licet: ueruntamen illud ſcio,quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.

NEPTVNI ET MERCVRII, Eodem interprete.

NEPTVNVS.

De eo quòd Bacchus ex femore Iouis natus eſt.

LIcét ne Mercuri conuenire Iouem nunc? M E R. Nequaquam Neptune. NEP. Attamen intrò renuncia de me ipſi. M E R C. Ne moleſtus ſis,inquam. Importunum enim hoc. quare nõ poteris ipſum uidere in præſentia. N E P. Num igitur cum Iunone concumbit? M E R C. Non,ſed diuerſum quiddã eſt. NEP. K Intelligo,Ganymedes intus eſt. M E R C. Neq; hoc: ſed ipſe infirmus aliquantulum eſt. N E P. Vnde hoc Mercuri? Neſcio enim quid graue narras. M E R. Pudet dicere, tale quidpiam eſt. N E P. At nihil eo tibi opus eſt apud me, patruus utiq; cum tibi ſim. M E R. Peperit paulò antè,Neptune. N E P. Apage. An peperit ille?Ex quo?Itaq; latuit ille nos Hermaphroditus exiſtẽs?At neque uterus eius tumorem aliquem præ ſe tulit. M E R C. Rectè dicis: neque etiam ille partum intra ſe habebat. N E P. Noui, rurſum ex capite peperit ſcilicet, quemadmodum & Mineruam. habet enim ille caput quoddam puerperum.

MERC.

A MER. Neque illud,ſed in femore geſtauit partum illum, uidelicet ex Semele receptum. NEP. Euge generoſus,ut ille totus nobis,& ex omni parte corporis impræg nãdo idoneus atque fœcundus eſt. Sed quæ'nam Semele iſta eſt? MER. Thebana mulier,ex filiabus Cadmi una. Huic congreſſus prægnantem eam reliquit. NEP. Deinde uerò ipſe pro illa peperit? MERC. Atque admodum,etiam ſi tibi alienum ac mirum uideatur. Nã Semelen dolis aggreſſa Iuno,(noſti autẽ ut ſit zelotypa hæc) perſuadet illi ut petat à Ioue quò cum fulmine ac fulgure ad ſe ueniat. Quæ cum uerbis huius inducta crediditſet,ueniſſetq; Iupiter fulmen ſecum portans,conflagrauit tectum,ipſaque Semele ex B igne periit. Me autem iubet Iupiter, ut inciſa illius aluo, partum ad ſe afferam, imperfectum illum quidẽ adhuc, & intra ſeptimum menſem conceptũ. Quod ubi feciſſem,ille diſſecto femore ſuo,intrò illũ recipit, ut ibi perficeretur. Atque ita iam tertio poſtquã factum illud eſt,menſe, denuo illum peperit,& nũc ex doloribus aliquantulum languidus eſt. NEP. Vbi igitur infans ille iam eſt? MERC. In Nyſam hinc ablatum,tradidi illum Nymphis enutriendum, Dionyſium cognominatum. NEP. Ergo utrunq;,Dionyſii huius & pater & mater ille eſt. MERC. Ita uidetur. Abeo igitur,ut illi aquam ad uulnus afferam, ac cætera ea quæ ex more atq; conſueto fieri ſolẽt,quaſi puerperæ procurem.

C MERCVRII ET SOLIS, Iac. Micyl. interprete.

MERCVRIVS.

AVDI ô Sol,ne hodie currum agas, inquit Iupiter, neque in craſtinum,neque etiam in diem perendinum:ſed intus mane,fiátque interea perpetua una nox longa. Quare equos quidem iterũ ſoluant Horæ,tu uerò reſtingue ignem,& nunc tandem poſt longum interuallũ temporis te ipſum recrea. SOL. Noua hæc atque omnino aliena denuncians uenis. Sed nunquid tranſgredi ſiue peccare uiſus ſum inter agendum,& extra fines curſum habuiſſe,atque id nũc iraſcitur ille mihi, noctemq; triplo maiorem D die facere ſtatuit? MER. Nihil tale:neque hoc etiam perpetuò fiet:ſed ipſe nũc opus habet noctem ſibi fieri conſueto longiorem. SOL. Vbi autẽ etiam ille eſt? aut unde ipſe emiſſus es ut hæc nunciares mihi? MER. Ex Bœotiá,ab uxore Amphitryonis,cũ qua concumbit. SOL. Amator illius? atq; ita illi ſatis nõ eſt nox una? MER. Nequaquã. Naſci enim quendam oportet ex hoc cõcubitu magnum, atq; multorum certaminum uictorem deum. hoc igitur una nocte abſolui ac perfici impoſſibile eſt. SOL. Sed abſoluat,atque ad exitum perducat ille,quod fauſtum felixque ſit. Veruntamen hæc,Mercuri,temporibus Saturni non fiebant,(ſoli enim hic nos ſumus)neque ille tum ab uxore Rhea di- E uertebat,aut ſeorſim cubabat:neq; etiam relicto cœlo Thebis dormiebat: ſed dies quidem tum dies erat,nox autem ad ſuum certum ſpacium ſecundũ proportionem horarum agebatur:peregrinum uerò aut immutatum nihil. Neque ille tum unquam cum muliere mortali quicquam rei habuit. At nunc infelicis muliérculæ cauſſa oportet omnia ſurſum & deorſum uerti, ac equos quidem præfractiores & difficiliores fieri ob ocium & deſidiam, uiam autẽ aſperiorem,eò quòd toto triduo non uſurpabitur: homines prætereа miſerè in tenebricoſo uiuere. Hoc boni ex amoribus Iouis conſequentur illi ſcilicet,ſedebuntq; expectantes donec ille athletam iſtum quem dicis, abſoluerit ſub longis tenebris. MERC. Tace ô Sol, ne quid mali pro his dictis tuis nanciſcare.

De concubitu Iouis cũ Alcmena,& nocte prolongata.

Ego uerò ad Lunam hinc abiens, & ad Somnum, renunciabo etiam illis quæ F Iupiter mandauit: illi quidem, ut ne procedat citius: huic autem, ut ne remittat à ſe homines, quò ignorent longam adeò noctem hanc fuiſſe.

VENERIS ET LVNAE, Iac. Micyl. interprete.

VENVS.

QVid hæc ô Luna facere te aiunt quoties ad Cariam peruenis, ut curꝛum ſiſtas, ac deſuper aſpectes Endymionem dormientem ſub dio tanquam uenatorem aliquem: interdum autem etiam deſcendas ad ipſum ex media uia? L V N. Interroga ô Venus filium tuum, qui mihi harũ reꝛum auctor eſt. V E N. Sine: contumelioſus ille eſt. Me quippe matrem ipſius quibus modis affecit! nunc quidẽ in Idam adigens Anchiſæ cauſa Troiani: nũc autem in Libanũ ad Aſſyrium illum adoleſcentem, quem & Proſerpinæ deſiderabilem fecit, & me ex dimidia parte amoribus meis priuauit. Quare iam ſæpe illi interminata ſum, ni deſinat talia facere, fracturam eſſe me ipſius & arcus & pharetram, amputaturã autem etiam alas. Iampridem uerò & plagas ipſi in nates incuſſi ſandalio: ſed ille, neſcio quo pacto, tum quidem ſtatim metuẽs ac ſupplicans, paulò pòſt omnium obliuiſcitur. Verùm dic mihi, formoſus ne Endymion iſte eſt? Nam hoc quidem ſolatio fuerit malo huic. L V N. Mihi quidem etiam admodum formoſus ô Venus uidetur, & maximè quando inſtrata ſuper rupẽ chlamyde dormit, læua tenens ſagittas paulatim è manu prolabentes. Dextra autem circa caput ſurſumuerſus reflexa, decorẽ affert faciei, cui circumfunditur. Ipſe uerò ſolutus ſomno, anhelat ambroſium illum halitum. Tunc igitur tacitè equidem & ſine ullo ſtrepitu deſcendens, ac ſummis digitis inſiſtens, ut ne expergefactus ille perturbari poſſit. Scis igitur quid tibi poſt hæc dictura fuerim, ſed pereo equidem amore. G H

VENERIS ET CVPIDINIS, Eraſmo Roterod. interprete.

VENVS. I

CVpido gnate, uide quæ facis flagitia. Non iam de his loquor, quæ te impulſore mortales in terra, uel in ſe quiſq;, uel inuicem alii in alios faciunt, uerùm de his ago, quæ apud ſuperos quoque deſignas, qui quidẽ Iouem ipſum cogis uarias aſſumere formas, in quodcunq; tibi pro tempore uiſum fuerit, eum uertens. Tum Lunã è cœlo deuocas. Quin & Solẽ aliquoties compellis lentum apud Clymenẽ ceſſare, aurigandi muneris oblitum. nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tanquã tutò facis. Verùm tu quidem ô deorum omnium confidentiſſime, Rheam inſuper ipſam iam anum, præterea deorum tam multorum parentem, eò perpuliſti, ut puſionem adamet, atq; in Phrygium illum adoleſcentulum depereat: ac tua iam opera inſanit, iũctisq; leonibus, adhibitis itẽ Corybantibus, (quippe qui & ipſi furore quodam ſunt afflati) per Idam montem ſurſum ac deorſum oberrat, ipſa quidem Attis amore eiulans: cæterùm Corybantum alius ſuum ipſe penem enſe deſecat, alius demiſſa coma per mõtes fertur inſanus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo perſtrepit. breuiter, omnis undequaq; Ida tumultus atq; inſaniæ plena eſt. Proinde cuncta timeo: metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, ut ſiquando reſipiſcat Rhea, uel potius ſi K

pergat

A pergat inſanire, Corybantibus imperet,ut te correptum diſcerpant, aut leoni-
bus obiiciant. Hic me ſolicitat metus,quòd uideam tibi periculum imminere.
C V P. Ocioſo animo eſto mater:ſiquidem leonibus etiam ipſis iam familiaris
ſum factus, ita ut ſæpenumero conſcenſis eorum tergis, prehenſaq́; iuba, equi-
tis ritu inſidens illos agitem. At uerò illi interim mihi caudis abblandiuntur,ac
manum ori inſertá receptant,lambuntq́;,deinde mihi reddunt innocuá. Porrò
Rheæ ipſi quando tandem uacauerit ut me ulciſcatur,quū in Atte ſit tota?Po-
ſtremò quid ego pecco, quum res pulchras ut ſunt offero ac demonſtro? Vos
ne appetite res pulchras, quare his de rebus ne in me crimen conferte. Nū uis
B ipſa tu mater uti neq; tu poſthac Martem ames,neq; ille te?VEN. Vt es perui-
cax,& nulla in re non ſuperas?Attamen horū quæ dixi,aliquádo memineris.

IOVIS, AESCVLAPII, ET HERCVLIS,

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Aeſculapius & Hercules de ſeßione cõtendunt.

DESINITE ô Aeſculapi & tu Hercules contendere inter uos
iurgiis perinde ut homines.Indecora enim hæc,& à cõuiuio deo-
rum aliena.H E R C.At uis,ô Iupiter,medicamentariū iſtū prio-
C re loco accumbere,quàm me? AE S. Quid ni,per Iouem? melior
quoq; enim ſum.H E R C.In quo igitur ô attonite?an quòd te Iupiter fulmi-
ne aliquando percuſſit,eò quòd quæ nefas erat feceras: nunc autem ex miſeri-
cordia iterum immortalitatis particeps factus es? AE S. Oblitus uerò etiam tu
es Hercules, quòd in Oeta conflagraſti, quandoquidem mihi ignem obiicis?
H E R.Nequaquam æqualia atq; ſimilia ſunt quæ uterq; in uita egimus,ut qui
ipſe quidem Iouis filius ſim,tantos autem labores ſuſtinuerim, expurgata uita,
deuictis beſtiis,& hominibus cõtumelioſis uindicta ac pœna affectis. Tu uerò
radicum inciſor es,& circulator,ægrotantibus fortaſſis hominibus utilis medi-
D camenta adhibendo:uirile autē nihil quicquam opere præſtitiſti. AE S. Rectè
dicis, quoniam & inuſtiones tuas curaui, quando paulò antè aſcendiſti ad nos
ſemiuſtulatus, corpore utrinq; corrupto ac perdito, & à tunica iſta,& poſt illá
etiam à flamma. Ego uerò quid? ſi nihil aliud,tamen neq; ſeruiui quemadmo-
dum tu,neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura,& ab Omphale uer-
beratus ſandalio aureo: neque uerò etiam inſaniens occidi liberos & uxorem.
H E R.Niſi deſinas conuiciari,ſtatim admodum ſenties quòd non multū tibi
profutura ſit immortalitas : quoniam ſublatum hinc è cœlo præcipitem dabo
te,ut ne ipſe quidem Pæon curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro.
E I V P. Deſinite,inquam,& ne perturbate nobis cõuerſationem hanc:aut am-
bos hinc ablegabo uos è conuiuio. Quanquam etiam æquum eſt ô Hercules,
priore loco accumbere Aeſculapium,quippe qui & prior mortuus eſt.

MERCVRII ET APOLLINIS, Eodem interprete.

MERCVRIVS.

QVid uerò triſtis es Apollo? A P O L. Quoniam,ô Mercuri, miſer atque
infelix circa amores ſum. M E R C. Dignum quidem mœrore hoc:
ſed tu quo pacto miſer atq; infelix es ? An adhuc dolore afficit te id quod cum
Daphne accidit? A P O L L. Nequaquam, ſed amaſium doleo Laconem illum
Oebali filium. M E R. An mortuus eſt Hyacinthus? dic mihi. A P O L. Atque

admodum. M E R C. Vnde Apollo? aut quis ita ab omni amore alienus fuit, F
ut occiderit formoſum illum puerum? A P O L. Meum ipſius factum hoc eſt.
M E R C. Quid igitur? inſaniuiſtin' Apollo? A P O L. Non, ſed infortunium
quoddam inuito mihi accidit. M E R C. Quomodo? cupio enim audire rationem hanc. A P O L. Diſco ludere diſcebat, atq; ego unà cũ illo ludebam. Cæterùm uentorum omnium peſſimè perditus Zephyrus amabat quidem longo iam tempore etiam ipſe illum. Verùm neglecto eo, & contemptum iſtum non ferente, ego quidem, quemadmodum conſueueramus, diſcum in altum ſurſum uerſus iaculabar, ille autem deorſum à Taygeto ſpirans, ablatum hunc in caput puero inflixit, ita ut ex ea plaga & cruor manaret affatim, & ipſe puer ſtatim moreretur. Verùm ego è ueſtigio Zephyrum ulciſcebar, tortis in eũ ſagittis, fugientemq; ad montem uſque perſequendo. Puero autẽ & tumulum extruxi in Amyclis, quo loco diſcus eũ proſtrauit: & florem ex cruore illius terram inducere feci, ſuauiſſimũ illum quidem Mercuri, atque omnium fragrantiſſimum, præterea & literas quaſdam habentem, quæ mortuum ipſum quaſi deplorant. Num tibi igitur præter rationem mœſtus fuiſſe uideor? M E R C. Sanè uerò, Apollo. Noras enim mortalem te comparaſſe amaſium tibi: quare dolere non debes mortuo iam illo.

Hyacinthus cum Apolline diſco ludẽs interficitur. G

MERCVRII ET APOLLINIS, Eodem interprete. H

MERCVRIVS.

De eo quòd Vulcanus duas uxores formoſiſſimas haberet, Venerẽ, & Gratiam.

ITA N' autem Vulcanum, cũ & claudus ipſe ſit, & artem adeò fabrilem & contemptam exerceat, Apollo, pulcherrimas duas uxores duxiſſe, Venerem, atque Gratiam? A P O L. Felicitas quædam hæc, Mercuri. Verũtamen illud equidem miror, quòd cum illo rem habere ſuſtinẽt, & maximè quando uidẽt ſudore fluentẽ, in fornacem demittere atq; incuruare ſeſe, multa adeò fuligine facie illius oppleta. Et tamen talis ipſe cũ ſit, amplectũtur ipſum, & oſculãtur, & unà dormiũt. MERC. Hoc & ipſe indignor, & I
Vulcano inuideo. At tu comã nutri Apollo, ac citharam perſona, animum ob pulchritudinẽ elatum atq; ſuperbum præ te ferens: ego autẽ etiam ob habitudinẽ corporis, & lyram: cæterùm ubi cubitũm eundum fuerit, ſoli dormiemus. A P O L. Ego uerò aliàs quoq; habeo Venerẽ minus propitiam ad res amatorias: quippe etiam quos duos maximè præter cæteros amaui, Daphnẽ & Hyacinthum, illa quidem aufugit, atq; odit me, adeò ut in lignum conuerti maluerit, q̃ mecum rem habere: hic autem à diſco interfectus eſt, & nũc pro illis coronas habeo. M E R. At ego iam aliquando Venerẽ, ſed non oportet gloriari.
A P O L. Noui, atq; etiam Hermaphroditũ iſtum ex te aiunt peperiſſe ipſam. K
Veruntamen illud mihi dic, ſi noſti: quomodo non æmulatur Venus Gratiam, aut contrà illa Venerẽ? M E R. Quoniam, Apollo, illa in Lemno cũ ipſo conſuetudinem habet, Venus autem in cœlo: præſertim autẽ hæc cum Marte plerunq; uerſatur, atq; illum amat: quapropter non ita multùm fabrum iſtum curat. A P O L. Atq; hæc putas ipſum Vulcanũ ſcire? M E R. Scit, ſed quid agat, cum generoſum adeò adoleſcentem, & præterea militarem ipſum eſſe uideat? Quare ſilentium agit, niſi quòd minatur quidẽ uincula quædã excogitaſſe cõtra illos ſeſe, iiſq; ipſos comprehenſurũ eſſe, circũdato ueluti retibus quibuſdã lecto. APOL. Neſcio ſanè: optarim uerò ipſe, ille qui ſic cõprehẽderetur, eſſe.

IVNONIS

A IVNONIS ET LATONAE, Iac. Micyl. interprete.

IVNO.

PVlchros enimuero Latona & liberos procreaſti Ioui. L A T. Non enim omnes, ô Iuno, tales parere poſſumus, qualis Vulcanus eſt. I V. At hic claudus quidẽ, utilis certè tamen eſt, artifex optimus exiſtens, ac cœlum nobis exornauit quoque, Veneremq́ uxorem duxit; à qua & ſtudioſè obſeruatur. Contrà autẽ tuorum liberorum altera quidem uirilis ultra modum, & montiuaga eſt, & poſtremò in Scythiam quoque profecta, omnes B ſciunt qualia comedat, hoſpites mactando, ac Scythas ipſos imitando, qui humana carne ueſcuntur. Apollo autem ſimulat quidem omnia ſcire ſeſe, & iaculari, & cithara canere, & medicum eſſe, & uaticinari: & erectis uaticinandi tabernis hic in Delphis, illic in Claro & Didymis, decipit conſulentes ſe, obliqua, & in utranque partem quæſtionis propoſitæ inclinantia reſpondendo, ne uidelicet erroris poſſit damnari: atque ita ex hoc quæſtum facit, & diteſcit. Multi enim amentes ſunt, ſeque ipſos exhibent præſtigiis deludendos. Verùm non ignoratur utique à prudentioribus, quòd pleraque falſa ac ficta dictitet: quippe ille ipſe uates ignorabat quòd interfecturus amaſium ſuum eſſet diſco: C neque prædixerat ipſe ſibi quòd fugitura ipſum eſſet Daphne, idq́ adeò formoſum atque comatum. Quare non uideo qua cauſa pulchriores liberos te quàm Nioben illam procreaſſe putaris. L A T. At uerò liberi hi, hoſpitũ mactatrix iſta uidelicet, & mendax uaticinator ille, ſcio quo pacto mordeant te dum conſpiciuntur inter deos, & maximè quando hæc quidem ob pulchritudinem laudatur, ille autem citharam perſonat in conuiuio, omnibus ipſum admiratione proſequentibus. I V N. Nequeo riſum continere, Latona. Illũm ne admirantur? quem Marſyas, ſi iuſtè modò iudicare Muſæ uoluiſſent, excoriaſſet meritò, ut qui ipſe in Muſica uicerat: nunc autem circumuentus miſer ille D periit, iniuſtè ſanè damnatus. Hæc autem formoſa tua uirgo, ita formoſa nimirum eſt, ut poſteaquam animaduertit ſeſe conſpectam ab Actæone fuiſſe, uerita ne adoleſcẽs ille turpitudinem ipſius euulgaret, immiſerit illi canes: ut interim non dicam quòd neque parturientibus obſtetricatura fuiſſet, ſi uirgo utique & ipſa foret. L A T. Valde animo elato es Iuno, eò quòd cũ Ioue concumbis, & unà cum eo regnas: & propterea abſque metu contumelioſa es. Veruntamen uidebo te non ita multò pòſt rurſum lachrymantem, quando te relicta in terram deſcenderit ille, in taurum aut cygnum conuerſus.

E APOLLINIS ET MERCVRII, Eodem interprete.

APOLLO.

QVid rides Mercuri? M E R C. Quoniam maximè ridicula, Apollo, uidi. A P O L L. Dic igitur, ut & ipſe auditis illis tecum ridere poſſim. M E R. Venus cum Marte concumbens deprehenſa eſt, ac Vulcanus comprehẽſos illos uinculis conſtrinxit. A P O L L. Quomodo? Suaue enim quiddã dicere uideris. M E R C. Longo iam tẽpore, opinor, cognitis his quæ agebantur, expiſcatus eſt illos, & lecto occultis quibuſdã uinculis circundato, abiens ad fornacem opus faciebat. Poſt hæc Mars ingreditur ſecretò, ut quidem ipſe putabat. Videt autem ipſum ex alto Sol, & rem ad Vulcanum

Deprehenſi Mars cũ Venere, à Vulcano uinculis colligantur.

defert. Vbi igitur lectum conſcendiſſent, & in opere eſſent, & iam intra retia F
tenerentur, circumuoluuntur ipſis quidem uincula, aſtat autem Vulcanus. Illa igitur (nam & fortè tum nuda erat) pudore affecta, non habebat quo ſe tegeret. Mars uerò ab initio fugere tentabat, ſperabatq́; ſe uincula illa diſrupturum eſſe: cæterùm poſteaquam intellexit ſe undique captum teneri, neque effugere quoquã poſſe, ſupplicare cœpit. A P O L. Quid igitur? ſoluitne ipſos Vulcanus? M E R C. Nondum, ſed conuocatis diis ſpectandũ ipſis exhibuit adulterium. Illi autem nudi ambo, & colligati mutuò, inclinatis deorſum capitibus erubeſcebant. Atque adeò ſpectaculum hoc dulciſſimum mihi uiſum eſt, cum
tantùm non ipſum opus exhiberent. A P O L. At faber ille an nõ pudore af- G
ficitur etiam ipſe cum ſpectandam ita exhibet cõiugii ſui turpitudinẽ? M E R. Nõ per Iouem, quippe qui etiam arrideat ipſis aſtans. Ego uerò, ſi opus eſt uerum dicere, inuidebam Marti, non ſolùm quòd cum formoſiſſima dea adulterium exercuiſſet, ſed etiam quòd colligatus cum ipſa unà eſſet. A P O L. Proinde & tu ligari hoc pacto ſuſtineres? M E R C. Tu uerò non, Apollo? Aſpice modò & accedens (collaudabo enim te) ſi non eadem ipſe quoque optabis ubi uideris.

IVNONIS ET IOVIS, Iacobo Micyllo interprete. H

IVNO.

Calumniatur Iuno Bacchum uini inuentorem.

EQuidem erubeſcerẽ ô Iupiter, ſi mihi talis eſſet filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens, ut plurimum autem cum inſanis mulieribus conſuetudinem habẽs, mollior ipſis illis, ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, & in ſumma cuiuis magis quàm patri tibi ſimilis. I V P. At uerò hic mitratus & mulieroſus, non ſolùm, ô Iuno, Lydiam ſubiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant cepit, præterea & Thraces ſub ſe redegit, uerùm etiam contra Indos profectus
cum muliebri iſto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus eſt, ipſumque I
regem, qui aliquantulum reſiſtere auſus fuerat, captiuum abduxit. Atque hæc omnia fecit ſaliens pariter & choream ducens, haſtis utendo hederaceis, ebrius interea, ut ais, atque furore correptus. Quod ſi uerò quiſpiam illum conuiciari aggreſſus ſit, contumelioſè de ſacris illius loquendo: etiam hunc ulciſci ſolet, uel palmitibus ipſum implicando, uel à matre, perinde ut hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm uirilia hæc, & me patre minimè indigna? Si uerò luſibus quoque & deliciis inter hæc indulget, non eſt quòd inuideas, & maximè ſi quis cogitet qualis hic ſobrius futurus erat, quandò etiam ebrius hæc fa-
cit. I V N. Tu mihi uideris etiam laudare inuentum ipſius, uitẽ uidelicet, & ui- K
num: & hoc cum uideas qualia inebriati iſti factitent, titubantes, & ad contumeliam prolabentes, & in ſumma, inſanientes præ uino. Itaque & Icarium illum, cui primo donauit palmitem, ipſi compotores interfecere, ligonibus cæſum. I V P. Nihil hoc dicis. Non enim uinum hæc, neque ipſe Dionyſius efficit, ſed immoderatus potus, & ultrà quàm decet & ſatis eſt, repleri mero. Cæterùm ſi quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & ſuauior fieri ſolet. Qualia uerò Icarius paſſus eſt, tale nihil ulli compotorum facile fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici uideris, ac Semeles reminiſci, Iuno: ſiquidem eas res Dionyſii calumniaris, quæ ſunt omnium pulcherrimæ.

Vinũ mala nõ deſignat, ſed nimius eius potus.

VENERIS

A VENERIS ET CVPIDINIS,

Eraſmo Roterodamo interprete.

VENVS.

QVID tandem in cauſa eſt, Cupido, ut quum reliquos Deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipſum, Neptunum, Apollinem, Iunonem, me denique matrem, ab una Minerua temperes, utq; aduerſus hanc nec ullum habeat incendium tua fax, & iaculis uacua ſit pharetra, tum & ipſe arcu careas, neque iaculari noris? C V P. Equidem hanc metuo, mater: eſt *Cupido õnes deos ſuperat exceptis Minerua, Muſis, & quibuſdam alijs, &c.*
B enim formidabilis, truculentoq; aſpectu, ac ferocitate quadam ſupra modum uirili: proinde ſiquando tenſo arcu petam illam, galeæ criſtam quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, ſic ut arma mihi è manibus excidant. V E N. Atqui Mars an non erat hac formidabilior? & hunc tamen ſuperatum exarmaſti. C V P. Imò ille cupidè me recipit, atque ultrò etiam inuitat: uerùm Minerua ſemper adductis ſuperciliis obſeruat. quin aliquando temere ad illam aduolaui, facem propius admouens: at illa, Si quidem ad me acceſſeris, inquit, per parentẽ Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te transfigã, aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipitem, aut ipſa te diſcerpam. Pluri-
C ma item id genus cõminabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis: poſtremò & in pectore faciem quandam geſtat horrendã, uiperis capillorũ uice comatam. hanc nimirũ magnopere formido. territat enim me, fugioq; quoties eam aſpicio. V E N. Eſto ſanè, Mineruam metuis, ut ais, atq; huius geſtamen Gorgona reformidas, idq; quum Iouis ipſius fulmen non formidaueris: cæterùm Muſæ quam ob cauſam abs te non feriuntur, atq; à tuis iaculis tutæ aguntur? num & hæ criſtas quatiunt, aut Gorgonas prætendunt? C V P. Has quidem uereor mater: ſunt enim uultu pudico ac uerẽdo: præterea ſemper aliquo tenentur ſtudio, ſemper cantionibus animum intentum gerunt: quin ipſe etiam non rarò
D illis aſſiſto, carminis ſuauitate delinitus. V E N. Eſto, nec has adoriris, propterea quòd ſint uerendæ: at Dianam qua tandem gratia non uulneras? C V P. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem uſquam ſum potis, quippe perpetuò per montes fugitantem. ad hæc alterius cuiuſdã ſui Cupidinis illa tenetur cupidine. V E N. Cuius ô gnate? C V P. Nẽpe uenatu ceruorum & hinnulorũ, quos inſectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorſum tota rerũ huiuſmodi ſtudio tenetur: tametſi fratrem eius, qui nimirũ arcu ualet & ipſe, feritq; eminus. V E N. Teneo gnate, eum ſæpenumero ſagitta uulneraſti.

DEARVM IVDICIVM, Iacobo Micyllo interprete.

E

IVPITER.

MERCVRI, accepto hoc pomo abi in Phrygiã ad Priami filium, paſtorem armenti (paſcit autem in Ida monte, qua parte Gargarum uocant) ac dic illi: Iupiter, inquiẽs, ô Pari iubet te, poſteaquã & ipſe formoſus es, & rerum amatoriarum doctus, ſentẽtiã ferre inter deas, quæ'nam illarum omnium formoſiſſima ſit. Certaminis autem præmium, ea quæ uicerit, pomum accipiat. Porrò tempus iam eſt ut & ipſæ uos abeatis ad Iudicem. Ego uerò ablego à me arbitriũ, ut qui ex æquo omnes uos amem, ac, ſi modò poſſibile foret, libenter omnes uos uictrices uidere uellẽ, præſertim quandò & ne- *De iudicio Paridis.*

ceſſe eſt, qui uni pulchritudinis ſummã adiudicabit, eum omnino in odiũ cæterarum plurium incurrere. Quare equidem ipſe uobis idoneus iudex nõ ſum: adoleſcens autem ille Phrygius, ad quẽ hinc abitis, regio quidem genere prognatus eſt, & Ganymedis huius cognatus: cæterùm ſimplex & mõtanus: neq; quiſquam illum cognitione hac indignum meritò putauerit. V E N. Ego uerò, Iupiter, etiam ſi Momum ipſum præſtituas nobis iudicem, præſenti animo itura ſum ad documẽtum mei præbendum. Quid enim adeò reprehenderit ille in me? Sed oportet etiam hiſce placere hominem. I V N. Neque nos, Venus, timemus quicquam, etiam ſi Mars iſte tuus electus ſit arbiter: ſed recipimus & hunc Parin, quiſquis etiam fuerit. I V P. Num igitur & tibi eadẽ hæc, filia, placent? quid reſpondes? auertis te, & erubeſcis? Eſt quidem peculiare hoc uirginibus uobis, uerecundia affici erga talia. ſed tamen annuis. Abite igitur: ac uidete ne infenſiores fiatis iudici, quæcunq; uictæ fueritis, néue malũ aliquod inferatis ipſi adoleſcentulo. Neque enim fieri poteſt ut æqualiter omnes formoſæ ſitis. M E R. Procedamus ergo rectà uerſus Phrygiam. Ac ego quidẽ præibo, uos autem non lentè & ſequimini me, & bono animo eſte. Noui ego Paridem hunc: adoleſcens eſt formoſus, & quod ad cætera attinet, amori deditus, & ad talia diſceptãda maximè idoneus: neq; ille facilè iudicauerit malè. V E N. Hoc quidem totũ bene, adeoq; pro me narras, iuſtum uidelicet eſſe nobis iudicem. Vtrum autem & uxore adhuc caret hic, an & mulier quæpiam ipſi cohabitat? M E R. Non omnino abſque uxore eſt, Venus. V E N. Quomodo hoc dicis? M E R. Videtur quædam cũ eo habitare mulier Idæa, ſic ſatis formoſa, cæterùm ruſtica, atque inter montes malè conſueta: ſed non admodum adhibere animum ipſi uidetur. Cuius igitur gratia hæc interrogas? V E N. Nullius ſanè rei, ſed ita temerè in mẽtem uenit. M I N E R V A. Malè legationẽ obis, heus tu, qui priuatim cum hac conſilia confers. M E R. Nihil mali, Minerua, hoc: neque etiam contra uos: ſed interrogabat me an uxore adhuc careret Paris. M I N. Quamobrẽ igitur hoc ſuperſtitioſe adeò illa curat? M E R. Neſcio. Aiebat igitur quòd temerè ita in mentem ueniſſet hoc, neque ex compoſito interrogaſſet me. M I N. Quid ergo? caret ne uxore adhuc? M E R. Non uidetur. M I N. Quid autem? bellicæ'ne rei ſtudio aliquo tenetur, atque amans gloriæ eſt, an nihil aliud quàm bubulcus eſt? M E R C. Verum quidẽ nõ poſſum dicere: coniecturam autem facere licet, iuuenis cum ſit, etiam has res cõſequi illũ cupere, ac uelle præcipuum in præliis eſſe ſe. V E N. Vides? nihil ego nunc cõqueror, neq; crimini uerto tibi, quòd cum hac ſeorſim nunc loqueris. Querulorum enim hoc, non Veneris. M E R C. Etiam hæc fermè eadem interrogauit me: quam ob rem grauiter ne feras, néue putes eo minus conſecuturam eſſe te, quòd huic quoque ſimpliciter & abſque dolo reſpondi. Verùm interea dum ſermones cedimus, iam multum progreſſi, reliquimus poſt nos ſtellas, & propemodum Phrygiam contingimus. Ego uerò etiam Idam uideo, adeóque totum Gargarum exactè: &, ſi non fallor, ipſum quoque iudicem ueſtrum Paridem. I V N O. Vbi autem is eſt? neque enim ipſa etiam uideo illum. M E R. Hac uerſum, Iuno, ad ſiniſtram reſpice, non ad ſummum montem, ſed ſecundum latus, ubi antrum illud & armentum uides. I V N. At non uideo armentum. M E R. Quid ais? an non uides buculas ſecundũ meum hunc digitum ex mediis rupibus progredientes, & quendam à ſcopulo deorſum currentem, pedum

A dum manu tenentem,& prohibentem ne longius diſpergatur armentũ. IVN. Video nunc tandem,ſi modò ille eſt. MER. Ille uerò. Sed quia propè iam ſumus,in terram,ſi uidetur,demiſſi, pedibus faciamus iter, ne cõturbemus illũ ſupernè ex improuiſo deuolando. IVN. Rectè dicis,atque ita faciamus. Cæterũm poſteaquam deſcendimus,tuum iam eſt Venus,ut præeas,ac uiam nobis ducendo commonſtres. Tu enim,ut conſentaneũ eſt,locorum perita es: quippe quæ ſæpius,ut fertur fama, huc ad Anchiſen deſcenderis. VEN. Non admodũ,Iuno,me tua iſta mouet dicacitas. MER. At igitur ego uos ducã. nã & ipſe frequenter in Ida uerſatus ſum,quãdo Iupiter amabat adoleſcentulũ iſtum
B Phrygium: ac ſæpius huc ueni ab illo miſſus,ut quid ageret puer, obſeruarem: & cum iam in aquilam conuerſus eſſet, unà quoque cum ipſo aderam, & unà formoſum illum ſubleuabam. Et,ſi modò ſatis memini,ab hac ipſa rupe illũ in ſublime abripuit. Nam hic quidẽ fortè tum fiſtula canebat ad ouile, Iupiter autem à tergo ipſi deuolans, leuiter admodũ unguibus circuniectis,& ore in tiaram,quam ſuper caput habebat,impreſſo,in altum ſuſtulit puerum, perturbatum,& ceruice reflexa in ipſum intuentẽ. Tum igitur ego fiſtulam ſuſtuli. abiecerat enim illam præ timore. Atenim arbiter hic propè eſt, quare compellemus ipſum. Salue bubulce. PARIS. Et tu certè adoleſcens. Quis autem ipſe es
C qui huc ad nos adueneris: aut quáſnam has adducis mulieres? Non enim eiuſmodi apparent, quæ in montibus uerſari cõmodè queant, formoſæ adeò cum ſint. MERC. At non ſunt mulieres. Iunonẽ uerò,Pari,& Mineruam,& Venerem uides,& me Mercurium uidelicet Iupiter ad te miſit. Sed quid tremis & expalleſcis? ne metue. nihil enim periculi hic. Iubet autem te iudicem eſſe pulchritudinis ipſarum. Quandoquidem enim,inquit,& formoſus ipſe es,& doctus rerum amatoriarũ,cognitionem hanc tibi commendo: certaminis autem præmium ſcies lecto hoc pomo. PAR. Cedo,ut uideam quid ſibi etiam uelit. Pulchra,inquit,capiat. Quo pacto igitur,ô here Mercuri,potero ego, morta-
D lis cum ſim ipſe ac ruſticus,iudex eſſe tam inopinati ſpectaculi, & maioris adeò quàm pro bubulci captu? Nam huiuſmodi cauſſas diſceptare,delicatorũ atque urbanorum magis eſt. Quod autem ad me attinet,utra capella formoſior altera ſit,& iuuenca num alia aliam ſuperet,fortaſſis ex arte diiudicare poſſim. Hæ uerò & formoſæ pariter omnes ſunt,& non uideo quo pacto aliquis ab una ad aliam transferendo aſpectum auellere queat. Non enim facilè abſiſtere uult,ſed cuicunque ſe primo applicat,ei inhæret,& quod præſens eſt, laudat. Inde ſi ad aliud tranſierit, etiã illud formoſum uidet,& immoratur: & ſemper ab iis quæ propiora ſunt, ceu per ſucceſſionem excipitur. Et in ſumma,circumfuſa mihi
E eſt pulchritudo ipſarum,& totum me complexa tenet. Ac doleo quòd non & ipſe,quemadmodum Argus ille,toto corpore uidere poſſum. Videor autẽ mihi bene tũ iudicaſſe, ſi omnibus pomum hoc reddidero. Nam & rurſum illud quoque accedit,quòd hæc quidem Iouis ſoror & coniunx eſt: illæ uerò filiæ. Quomodo igitur nõ periculoſum etiã hoc pacto iudicium hoc fuerit? MER. Neſcio,niſi quòd non licet detrectare Iouis imperium. PAR. Vnũ igitur hoc Mercuri perſuade ipſis, ne ſuccenſeant mihi duæ illæ reliquæ quæcunq; uictæ fuerint: ſed quicquid peccatum uidebitur,id ſolis oculis imputent. MER. Ita facturas ſe aiunt. Tempus autem iam tibi eſt ut peragas iudicium. PAR. Faciemus periculum. Quid enim agat quiſpiam? Cæterũm illud primum ſcire uolo,

utrũ ſatis erit ſpectare ipſas,ut nunc ſunt,ueſtitas:an uerò etiam exuere ſeſe neceſſe erit,ut diligentius inſpici atq; examinari eò poſſint. M E R C. Hoc tuum officiũ erit uidere, utpote iudicis. Ac imperes ipſis licet,quomodocunq; etiam uoles. P A R. Quomodocunq; etiam uolo? Nudas igitur uidere uolo. M E R. Exuite heus uos. Tu uerò inſpice eas. Ego interim auertam me. V E N. Rectè ô Paris. Atq; prima certè exuam me,ut noris quòd non ſolũ lacertos habeam candidos,neq; etiã magnos & auguſtos oculos præ me ferendo,ſuperbiã. Aequaliter uerò ſum tota & uniformiter pulchra. M I N. Ne prius ipſam exueris, ô Paris,q̃ ceſtum à ſe depoſuerit,(incãtatrix enim eſt) ne te præſtigiis circumueniat per illum. Et certè quidem oportebat neq; etiam ſtudioſe ita exornatam hic adeſſe, neque tot coloribus fucatam,perinde ac uerè meretricem aliquam, ſed ipſam formam nudam exhibere ſpectandam. P A R. Rectè ſanè admonent illud de ceſto: atq; etiam depone illum. V E N. Cur non igitur & tu Minerua galea depoſita nudum caput ſpectandũ exhibes,ſed concutis conũ,& perterres iudicẽ? An uereris ne tibi obiiciat & reprehendat cæruleũ iſtud oculorum ſi dèpto terribili iſto aſpiciatur? M I N. Ecce tibi galea hæc ablata. V E N. Ecce tibi & ceſtus hic. I V N. Sed exuamur tandem. P A R. O Iupiter monſtrifice, quod ſpectaculũ! quæ pulchritudo! quæ uoluptas! qualis uirgo hæc! ut uerò regalis illa & uenerabilis effulget, adeoq; uerè digna Ioue! Tuetur autem ſuaue quiddam & iucundũ,ac blandũ & illecebroſum. etiam arriſit. Sed iam ſatis habeo felicitatis huius. Si uidetur autem,etiam ſeorſim unamquamque inſpicere uolo: quoniam nunc certè ambiguus ſum,neq; ſatis ſcio ad quid etiam me referã,uiſu in omnes partes diſtracto. V E N. Ita faciamus. P A R. Abſcedite igitur uos duæ: tu uerò Iuno hic mane. I V N. Maneo. Ac poſteaquam me diligenter inſpexeris, tempus tibi erit & cætera iam ſpectare,num pulchra uictoriæ meæ dona propoſita tibi. Nam ſi me,Pari,formoſiorẽ eſſe iudicaueris,uniuerſæ eris Aſiæ dominus. P A R. At non donis noſtra hæc gerũtur. Sed tamen abi. mox enim agetur quicquid æquum uiſum erit. Tu uerò accede Minerua. M I N. Adſum tibi. Quod ſi igitur me ô Pari,formoſam eſſe iudicio declarateris,haud unquã ex pugna uictus abibis. bellatorem enim te,& uictoriarũ compotem efficiam. P A R. Nihil,Minerua,opus mihi eſt bello,& pugnis. Pax enim,ut uides,in præſentia tenet Phrygiam ac Lydiam,& ab hoſtibus quietum eſt patris imperium. Sed tamen confide. neque enim eò minus feres: tametſi ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tandẽ,& impone galeam. ſatis enim te inſpexi. Ac nunc Venerem adeſſe tempus eſt. V E N. Eccam meipſam tibi. Ac contemplare ſingillatim unumquodque diligẽter, nihil curſu præteruehendo, ſed immorando ſingulis etiam membris. Quòd ſi uerò placet, ô formoſe,etiam hæc mea dicta accipe. Ego enim iamdudum aſpiciens te iuuenem adeò,& formoſum, qualem neſcio an ullum alium nutriat Phrygia,beatum quidem te puto ob pulchritudinem: reprehendo autem,quòd nõ relictis hiſce rupibus & ſaxis,in urbe alicubi uitã degis, ſed corrumpi pulchritudinẽ iſtam ſinis in ſolitudine. Quid enim te montes iſti iuuant? aut quid proficiunt pulchritudine iſta tua boues? Decebat autem te iam & uxorem duxiſſe,non tamen ruſticam aliquam & indigenam,quales per Idam paſſim mulieres ſunt, ſed ex Græcia aliquam, uel Argiuam,uel Corinthiam, uel Lacænam, cuiuſmodi Helena illa eſt,adoleſcẽtula & formoſa,& nulla parte me ipſa inferior,

A tior, & quod maximum eſt, amori quoque dedita. Nam illa ſi ſolùm etiã aſpi-
ciat te, ſatis ſcio, relictis omnibus, ſeque ipſa ceu in deditionẽ tradita, ſequetur
& cohabitabit tecum. Proſum autẽ & tu audiſti iam aliquando de ipſa. PAR.
Nihil etiam, ô Venus. Nunc autẽ lubens audiero omne quicquid eſt de illa te
narrantem. VEN. Eſt hæc filia quidem Ledæ formoſæ illius, ad quam Iupiter
è cœlo deuolauit in Cygnum conuerſus. PAR. Qualis autẽ aſpectu eſt? VEN.
Candida quidem, qualem conſentaneum eſt eſſe è Cygno prognatam: tenera
autem, ut quæ in ouo enutrita fuerit: nuda plerunq; exercens ſeſe, & palæſtri-
cæ rei dedita. Adeò igitur magnopere ab omnibus paſſim expetitur, ut & bel-
B lum ipſius cauſſa ſuſceptum fuerit, cum Theſeus nondum nubilẽ illam rapuiſ-
ſet. Poſtea uerò cum iam ad florem ætatis perueniſſet, optimi quique Achiuo-
rum ad petendas illius nuptias ſeſe obtulerunt. Antepoſitus autẽ reliquis tum
Menelaus fuit, ex genere Pelopidarum natus. Quod ſi autẽ uoles, ego tibi cõ-
ficiã has nuptias. PAR. Quid narras? eiũs ne quæ iam nupſit alteri? VENVS.
Iuuenis adhuc es, & ruſticus. Ego uerò noui quo pacto talia perficere conue-
niat. PAR. Quomodo? cupio enim & ipſe ſcire. VEN. Tu quidem proficiſcẽ-
ris ad perluſtrãdam Græciam, atq; ubi Lacedæmona perueneris, uidebit te He-
lena. Poſt illa uerò meum iam opus erit efficere quò illa amore tui capiatur, tẽ
C que ſectetur. PAR. Hoc ipſum etiã incredibile mihi uidetur, ut illa relicto cõ-
iuge, cum homine barbaro atq; hoſpite è patria nauigare in animum inducat.
VEN. Bono animo eſto. Nam huius certè rei gratia liberos duos habeo pul-
chros, Amabilitatem, & Cupidinem uidelicet, quos tibi tradam, qui tibi duces
itineris futuri ſint. Ac Cupido quidẽ totus ſubingrediens illam, ui coget ama-
re mulierem. Amabilitas autem tibi ipſi circumfuſa, id quod ipſa eſt, & expeti-
bilem te reddet, & amabilem. Deinde autẽ & ego unà præſens rogabo Gratias
quò & illæ comites ſe præbeant: atq; ita omnes ipſam ad hoc quod uolumus
impellemus. PAR. Quomodo fortaſſis hoc procedet, incertum adhuc, Venus
D eſt: ueruntamen amo iam Helenã, & neſcio quo pacto etiã uidere ipſam mihi
uideor, & nauigo rectà uerſus Græciam, & in Sparta peregrè abſum, & redeo
unà cũ uxore: & doleo quòd non omnia hæc iam nunc facio. VEN. Ne prius
amaueris Pari, q̃ pronubã me & ſponſæ conciliatricem iudicio hoc remunera-
tus fueris. Decet enim & me uictoriæ cõpotem factã adeſſe uobis, & celebrita-
tẽ peragere nuptiarũ pariter & uictoriæ. Omnia enim licet tibi hæc, & amorẽ,
& formam, & nuptias pomo iſto mercari. PAR. At metuo ne me poſt latũ iu-
dicium negligas & contemnas. VEN. Vis igitur ut iurẽ tibi? PAR. Nequa-
quam, ſed tãtùm promitte denuo. VEN. Promitto igitur, Helenã tradituram
E me eſſe uxorem tibi, & futuram comitẽ proficiſcenti ad ipſam: deinde & Ilium
uenturam eſſe ad uos. Atq; adeò ipſa præſens adero, & ad omnia opitulabor.
PAR. Etiam Cupidinem & Amabilitatem & Gratias tecum adduces? VEN.
Bonũ animum habe: quin & Deſideriũ & Hymenæum præterea comites aſ-
ſumam. PAR. Ob hæc igitur do tibi pomum, ob hæc accipe.

MARTIS ET MERCVRII, Eraſmo Roterod. interprete.

MARS.

AVdiſtin' Mercuri cuiuſmodi nobis minatus ſit Iupiter? q̃ ſuperba, quàm- *Iouis iactantia irridetur.*
que dictu abſurda? Ego, inquit, ſi uoluero, catenam ex æthere demittam,

unde ſi uos ſuſpenſi me ui detrahere conemini, luſeritis operam. nunquam e- F
nim me deorſum trahetis. Contrà ego uos ſi uelim in altum attrahere, nõ uos
modò, uerumetiam tum terram ipſam, tum mare pariter ſubuectum in ſublime
ſuſtulero. Ad hæc alia permulta, quæ tu quoque audiſti. At ego, ſi quidem cum
uno quolibet ſingulatim conferatur, ita præſtantiorem eum eſſe, uiribusq́; ſu-
periorem, haudquaquam negauerim: uerùm unum tam multis pariter in tan-
tum antecellere, ut cum ne pondere quidem uincere queamus, etiam ſi terram
ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. M E R C. Bona uer-
ba Mars. Neque enim ſat tutum eſt iſta loqui, ne quid fortè mali nobis hæc pe-
tulantia conciliet. M A R S. An uerò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? G
imò apud te ſolum id audeo, quem linguæ continentis eſſe ſciebam. Sed quod
mihi maximè ridiculum uidebatur tum quum hæc minitantem audirem, haud
queam apud te reticere. Etenim memineram quũ non ita multò antè Neptu-
nus, Iuno ac Pallas, mota aduerſus eum ſeditione, machinarentur comprehen-
ſum illum in uincula cõiicere, quantopere formidarit, utq́; in omnem ſpeciem
ſeſe uerterit, idque cum tres duntaxat eſſent dii. Quòd ni Thetis miſericordia
commota, Briareum Centimanum illi auxilium accerſiuiſſet, ipſo pariter cum
fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magni-
loquentiam iactantiamq́;. M E R C. Tace, bona uerba. neque enim tutum eſt H
iſta uel tibi dicere, uel audire mihi.

PANOS ET MERCVRII, Iacobo Micyllo interprete.

P A N.

Pan deus Arcadiæ, paſtorum, muſicus, ſocius Bacchi, filius Mercurij.

SALVE pater Mercuri. M E R C. Salue utique & tu. Sed quomo-
do ego pater tuus ſum? P A N. An non Cyllenius ille Mercurius es
tu? M E R C. Atque admodum. Quo pacto igitur filius meus es?
P A N. Adulterinus ſum, ex amore tibi natus. M E R C. Per Iouem hirci for-
taſſe cuiuſdam, qui capram per adulteriũ cognouit. Nam meus quomodo fue- I
ris, qui & cornua habes, & naſum talem, & barbam hirtam, & pedes bifidos,
hircinosq́;, præterea & caudam ſuper natibus? P A N. Quæcunq; in me con-
uiciando dicis, iis tuum ipſius filium, pater, probroſum ac turpem declaras: imò
potius teipſum, qui eiuſmodi generas, & tales liberos procreas: ego uerò ex-
tra culpam ſum. MER. Quam autem etiam matrem tuam ais eſſe? Num igno-
rans alicubi cum capra adulterium exercui ego? P A N. Non cum capra, ſed
tibi ipſe in memoriam reuoca, num in Arcadia quandoque puellam liberá per
uim ſtupraris. Quid mordendo digitum, quæris, ac diu dubitas? Icarii filiam di-
co Penelopen. M E R C. Quid igitur illi accidit, quòd pro me, hirco ſimilem K
te peperit? P A N. Dicam tibi, quæ ex illa ipſa audiui. Quando enim me in Ar-
cadiá ablegabat, O puer, inquit, mater quidẽ tua ego ſum, Penelope, ex Spar-
ta nata: cæterùm patrem noris habere te deum, Mercuriũ illum Maiæ ac Iouis
filium. Quòd ſi igitur cornutus ipſe es, ac pedes hircinos habes, ne id ægrè fe-
ras. Quando enim mecum rem habebat pater tuus, hirco ſeipſum aſſimilaue-
rat, quò facilius lateret: & ob id ſimilis hirco tu quoque euaſiſti. M E R C. Per
Iouem, memini me tale quiddam facere. Ego igitur formoſus ille, qui ob for-
mam ac pulchritudinem animum elatum præ me fero, qui adhuc imberbis ipſe
ſum, pater tuus uocabor? & ab omnibus riſu accipiar ob præclaram liberorum
procrea-

A procreationem? P A N. At uerò dedecori tibi pater non ſum. Nam & muſicus ſum, & fiſtula cano, admodum pleno ſpiritu: & Bacchus ille nihil abſq; me facere quicquam poteſt: ſed & ſociũ & conſultatorẽ fecit me, & duco ipſi chorum. Iam & ouilia mea ſi uideas, quot & per Tegeam & per Partheniũ habeo, admodum delectaret te. Impero autẽ & Arcadiæ toti. Nuper uerò etiã Athenienſibus auxilium ferens, ita præclarè rem geſſi in Marathone, ut ceu donum militare quoddã retulerim antrũ illud quod eſt ſub arce. Quòd ſi igitur Athenas ueneris, cognoſces quantum ibi ſit nomen Panos. M E R C. Ac dic mihi, duxiſtine uxorẽ iam? Hoc enim, opinor, dictitant te. P A N. Nequaquam,
B pater. amator enim ſum, neque cum una aliqua rem habere contentus forem. M E R C. Capras uidelicet conſcendis. P A N. Tu quidem irrides me, at ego tamen & cum Echo & cum Pyti rem habeo, præterea & cum omnibus Bacchi Mænadibus, atque admodum ſtudioſe ab illis obſeruor. M E R C. Scis igitur quid te gratificari mihi, fili, primũ omnium uelim? P A N. Impera pater, nos autem uidebimus hæc uti fiant. M E R C. Et accedas ad me, & prehenſes licet: patrem autem uide ne me appellaris quoquam audiente.

Pitys pinus eſt, tametſi Gaza Laricẽ uertat. hac autem Pan coronari ſolebat.

APOLLINIS ET BACCHI, Iacobo Micyllo interprete.

C

APOLLO.

QVid igitur? dicendúm ne eſt, Bacche, fratres eſſe Cupidinẽ, Hermaphroditum, & Priapũ, adeò diſſimiles forma & ſtudiis cũ ſint? Nam hic quidem formoſus omnino & iaculator eſt, & poteſtate nõ parua comparata ſibi, omnibus imperat. Ille autẽ mulieroſus ac ſemiuir, ambiguam quoque faciem præ ſe ferens, ut non facilè dignoſcas adoleſcẽns ne ſit, an uirgo. Tertius uerò etiam ſupra modum uirilis eſt, Priapus uidelicet. B A C. Ne mireris Apollo. non enim ipſa Venus in cauſa eſt, ſed patres, qui diuerſi fuere: quandoquidem & ii qui eodem patre eademq; matre naſcuntur, ſæpenumero
D alius uir, alius fœmina, quemadmodum & uos, naſcũtur. A P O L. Ita ſanè eſt ut dicis: ſed nos tamen ſimiles ſumus, & circa eadem ſtudia uerſamur: ſagittarii enim ambo ſumus. B A C. Quantum quidem ad arcum & ſagittas attinet, eadem ambo exercetis, Apollo: illa uerò ſimilia nequaquam ſunt, quòd Diana quidẽ hoſpites mactat apud Scythas, tu autẽ uaticinaris, & medicaris ægrotantibus. A P O L. An tu putas ſororem delectari Scythis? quæ quidem etiam adornauit, ſi quis Græcus aliquando in Tauricã aduenerit, ut cũ eo inde enauiget, iam olim peroſa mactationes illas. B A C. Rectè ſanè illa. Sed hic Priapus? Ridiculum enim quiddam narrabo tibi, quod cũ Lampaſci nuper eſſem,
E mihi accidit. Ego quidem ad urbem acceſſeram, ille autem me recepit, hoſpitio apud ſe præbito. Poſteaquã igitur quieti nos dedimus, in conuiuio affatim madefacti, circa mediam propè noctem exurgens generoſus ille: ſed pudet dicere. A P O L. Solicitauít ne te? B A C. Huiuſmodi quippiam eſt. A P O L. Quid tu autem porrò ad hæc? B A C. Quid enim aliud, quàm riſi? A P O L. Rectè ſanè, quòd neque acerbè neque ruſticè quicquam. Venia enim dignus eſt, ſi te formoſum adeò ſolicitauit. BAC. Huius igitur gratia etiam te Apollo ſolicitatum meritò uenerit. Formoſus enim & tu, & præterea comatus, ut uel ſobrius Priapus ille aggredi te queat. APOL. Sed non aggredietur, Bacche, me facilè: nam præter comam etiam arcum gero.

De Cupidine, Hermaphrodito & Priapo, fratribus ſcilicet diuerſorum ſtudiorum.

MERCVRII ET MAIAE, Eraſmo Roterod. interprete. F

MERCVRIVS.

Conqueritur miſeriã & labores ſuos immenſos.

EST uerò, mater, deus quiſquam in cœlo me miſerior? MA. Caue ne quid iſtiuſmodi dixeris Mercuri. MERC. Quid non dicam? qui quidem tantum negociorum ſolus ſuſtineam, quibus delaſſor, in tam multa miniſteria diſtractus. Nam mane protinus ſurgendum eſt mihi, ſtatimq́; uerrendum cœnaculum ubi dii cõpotant. Tum ubi curiam in qua conſultát, undique ſtrauero, ac ſingula ita ut oportet compoſuero, Ioui neceſſum eſt aſſiſtere, ac perferendis illius mandatis toto die ſurſum ac deorſum curſitare. inſuper quum redeo, puluerulentus adhuc Ambroſiam appouere cogor. G Porrò priuſquam nouitius iſte pocillator aduenisset, ego nectar etiã miniſtrabam. Quódque eſt omnium indigniſſimum, ſoli omnium ne noctu quidẽ agere quietem licet, uerùm id quoque temporis neceſſe habeo defunctorum animas ad Plutonem deducere, maniumq́; gregi me ducẽ præbere, tum autem & tribunalibus aſſiſtere. Neq; enim mihi ſufficiebant ſcilicet diurna negocia, dum uerſor in palæſtris, dum in concionibus præconis uices ago, dum oratores inſtruo: ni hæc quoque prouincia accedat, ut ſimul etiam umbrarum res diſponam. Atqui Ledæ filii alternis inter ipſos uicibus apud ſuperos atq; inferos agitant: mihi neceſſe eſt quotidie tum hoc, tum illud pariter agere. deinde duo illi H Alcmena ac Semelè miſeris prognati mulieribus, ocioſi in cõuiuiis accũbunt: at ego Maia Atlantide progenitus, illis miniſtro ſcilicet. Quin nunc quum recèns Sidone à Cadmi filia reuerſus eſſem (nam ad hanc me legarat uiſum quid ageret puella) priuſquã reſpiraſſem, & adhuc anhelũ de uia, rurſum ad Argos emandauit uiſurum quî cum Danaë ageretur. Rurſum inde in Bœotiam profectus, inquit, obiter Antiopam uiſito. adeò ut planè iam pariturum me negarim. quod ſi mihi licuiſſet, lubens profectò feciſſem id quod ſolẽt ii qui in terris durã ſeruiunt ſeruitutem. MA. Miſſa fac iſta gnate: decet enim per omnia morem gerere patri, quum ſis iuuenis: ac nunc, quò iuſſus es, Argos contende, I deinde in Bœotiam: ne ſi ceſſaris, fueriſque lentior, plagas etiam auferas: nam iracundi ſunt qui amant.

Hi duo Dialogi qui ſequuntur, in aliis circa finem poſterioris tomi ponuntur: quos nos, quia & ipſi Deorum ſuperiorum ſunt, cum ſuperioribus coniungendos putauimus.

IOVIS ET SOLIS, Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

De eo quòd Phaëthon currum Solis perperam ducẽs, punitus ſit.

QVALIA feciſti autẽ, Titanum peſſime? qui quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto commiſſo curru, qui alia K quidem exuſſit, nimis prope terram curſu delatus: alia uerò præ frigore corrumpi fecit, longius ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil non conturbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis iis quæ gerebantur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum manſiſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atque rectorem currus emiſiſti. SOL. Peccaui, Iupiter, ſed ne offenſior eo fias, ſi credidi puero multa ſupplicanti. Nam unde uel ſperare potui hoc tantum futurum eſſe malum? IVPIT. An non noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & ut ſi quis etiam modicum excidat à uia, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam

equorum

A equorum uehementiam,ut oporteat ui quadam cōtinere frenum?Si quis enim
permittat illis, arrepto eo continuò diuerſi abeunt, quemadmodum uidelicet
& iſtum tranſuerſe abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulò autem pòſt ad
dexteram,interdum etiã in contrarium eius quem cœperant curſus,& in ſum-
ma ſurſum ac deorſum, quocunq; ipſis libitum fuiſſet. Ille autem ignarus ne-
ſciebat quomodo utendum ipſis eſſet. S O L. Equidem omnia hæc ſciebam,
& propterea reſiſtebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem commit-
tere uolebam. Poſtquam autem impenſius obſecrabat lachrymando quoque,
& mater Clymene unà cum ipſo : in currum impoſitum ſubmonui quo pacto
B oporteret inſiſtere uiæ ipſum, quantum in ſublime agitanté ſurſum ferri,dein-
de rurſum per decliue deorſum uergere, & uti habenas regere,neq; impetum
permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret ſi non
recta uia ageret.At ille(puer enim erat)cōſcenſo tanto igne,& uaſtæ adeò pro-
funditati ſupernè incumbens,ut conſentaneum eſt, obſtupuit. Equi uerò ut
ſenſerunt non me eſſe eum qui conſcendiſſet,contempto adoleſcentulo,è uia
diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrarunt. Ille autem dimiſſis habenis, me-
tuens opinor ne excideret ipſe,iugum currus apprehendit ac tenuit.Sed & ille
iam pœnas ſuas dedit : & mihi,Iupiter, ſatis ſupplicii luctus hic eſt.I V P. Satis
C autem, qui talia auſus ſis?At nunc quidem ueniam tibi tribuo,de cætero autem
ſi quid ſimile deliqueris, aut talem aliqué ſucceſſorem tibi emiſeris,ſtatim ſen-
ties quanto igne tuo fulmen noſtrum plus ignis habeat. Quare illum quidem
ſorores ipſius ſepulchro tradant iuxta Eridanum,quo loco etiam decidit cur-
ru excuſſus, electrum ipſi illachrymantes,deinde & in populos conuertantur
præ dolore:tu uerò compacto curru(fractus enim temo ipſius eſt,& altera ro-
tarum comminuta) aurigare iunctis denuo equis : ac uide ut memineris ho-
rum omnium.

D

APOLLINIS ET MERCVRII, Iac. Micyl. interprete.

APOLLO.

POTES'NE mihi dicere,Mercuri,uter iſtorum Caſtor eſt,aut uter
Pollux? Nam ego quidem non facilè diſcreuero ipſos. M E R. Ille
qui heri conuerſatus nobis eſt, Caſtor erat : hic autem Pollux eſt.
A P O L.Quomodo dignoſcis?ſimiles enim ſunt. M E R. Quòd hic quidem,
Apollo, habet in facie ueſtigia uulnerũ quæ aliquando ab iis accepit quibúſ-
cum pugillatu certauit, & maximè quibus à Bebryce Amyci filio uulneratus
fuit,quando cũ Iaſone in Colchum nauigabat.Alter auté nihil tale præ ſe fert,
E ſed purus eſt atq; integer facie totus.APOL.Operæprecium feciſti,qui diſcri-
mina quibus internoſci queant, docueris me. Nam cætera certè omnia æqua-
lia ſunt,oui pars dimidia,& ſtella ſupernè imminés,& iaculũ in manu,& equus
utriq; candidus.Quare ſæpe equidem appellaui hunc Caſtoré,qui Pollux erat:
& rurſus Caſtorem Pollucis nomine. Sed & illud mihi dic, cur non ambo pa-
riter nobiſcũ uerſantur, ſed ex diuiſo nunc quidem mortuus, nunc auté Deus
eſt alteruter ipſorum?M E R C.Fraterno amore hoc faciunt.Nam cum opor-
teret alterum ex Ledæ filiis mortem obire, alterum autem immortalé eſſe, di-
uiſerunt ita inter ſe ipſi immortalitaté.A P O L.Non ſanè prudenti,Mercuri,
diuiſione.Siquidem nec aſpicient ſeſe mutuò hoc pacto,quod uel maximè opi-

nor deſiderabant. Aut quomodo enim,cum alter apud deos,alter apud manes F
exiſtat? Veruntamen,quemadmodum ego uaticinor, Aeſculapius medetur, tu palæſtricam doces, puerorũ exercitator optimus, Diana autem obſtetricatur: atque aliorum ſuam quiſque artem habet, uel Diis uel hominibus utilem: hi uerò quid agent nobis? an inertes atque ocioſi conuiuabuntur nobiſcum, tam grãdes cum ſint? M E R. Haudquaquam,ſed iniunctum illis eſt, Neptuno ut miniſtrent & ſubſeruiant,& obequitare ipſos oportet pelagus: & ſicubi nautas tempeſtate periclitantes aſpexerint, inſidentes nauigio præſtare incolumes nauigantes. A P O L. Bonam,Mercuri,& ſalutarem narras artem.

DIALOGI MARINI. G

Argumentum in eoſdem.

Neque horum dialogorũ diuerſa aut alia ratio eſt, quod ad occaſiones & argumenta pertinet, quàm ſuperiorum. Nã & ipſi ex Homericis ac Tragicis fabulis deſumpti ſunt, & eadem elegantia ac feſtiuitate nitent: niſi quòd omnes (quod idem tamen & in ſuperioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoque ueriſimile eſt, Lucianũ oſtendere uoluiſſe, quòd quæcunque ſub hac tota mundi machina mouentur & uiuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia ſint, ac uoluptatẽ appetant. Illumque adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem eſſe. Quòd autẽ Deos maximè ex amore deſipere atque inſanire, deinde & uoluptatibus deditos eſſe fingit, ex profeßione ſua facere uidetur. Fuit enim quanquam omnibus Philoſophorum factionibus ex æquo propè infeſtus, ad Epicuream tamen magis H
quàm cæteras inclinatus, qui & uoluptatem finem bonorum aſſerebant, & Deorũ prouidentiam negabant. Id quod cum alibi paßim, tum in Demonacte, & in Concilio Deorum animaduertere licet.

DORIDIS ET GALATEAE, Eraſmo Roterod. interprete.

DORIS.

De eo quòd Polyphemus nimiũ deformis et fœtidus adamauerit Galateam, & amatus ſit ab ea.

FORMOSVM amantem, Galatea, nempe Siculum iſtum paſtorem aiunt amore tui deperire. G A L A. Ne ride Doris: etenim qualis qualis eſt, Neptuno patre prognatus eſt. DOR. Quid tum poſtea, ſi uel Ioue ipſo ſit progenitus, quum uſque adeò agreſtis atque hiſpidus appareat, quódque eſt omnium deformiſſimum, unoculus? An I
uerò credis genus illi quicquam profuturũ ad formam? G A L. Ne iſthuc quidem ipſum, quòd hiſpidus eſt atque agreſtis, ut tu uocas, illum deformat: quin uirile magis eſt. Porrò oculus media in fronte, decet etiam, quo quidem nihilo ſegnius cernit, quàm ſi duo forent. D O R. Videris Galatea non amantem habere Polyphemum, ſed illum potius adamare: ſic eum prædicas. G A L. Equidem haud adamo, ſed tamen inſignem iſtam ueſtram inſultandi opprobrandiq; petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimirum inuidentia quadam iſthuc facere uidemini, propterea quòd ille quum fortè aliquãdo gregem paſceret ſuum, nosq; è littorali ſpecula in littore ludentes cerneret in prominentibus Aetnæ K
pedibus, quà uidelicet inter montẽ & mare littus ſeſe in longum porrigit, nos ne aſpexerit quidem: at ego omnium una uiſa ſim formoſiſſima, eoq; in unam me coniecerit oculum. Ea res uos malè habet: nam argumentum eſt me forma præſtantiorem eſſe, ac digniorem quæ amer: uos contrà faſtiditas eſſe. D O R. An iſtud tibi putas inuidendum uideri, ſi primùm paſtori, deinde luſco formoſa uiſa ſis? quanquam quid aliud ille potuit in te probare, præter candorem? Is illi placet opinor, quòd caſeo & lacti aſſueuerit: proinde quicquid his ſit ſimile, id protinus pulchrũ iudicat. Alioqui ubi libebit ſcire qua ſis facie, de ſcopulo quopiam in aquam, ſiquando tranquilla ſteterit, deſpectans, temetipſam contemplare:

A cõtemplare:uidebis aliud nihil niſi perpetuum candorẽ.uerùm is quidem non probatur,niſi rubor admixtus illi,decus illi iunxerit. G A L. Atqui ego illa immodicè candida,tamen eiuſmodi habeo amantem:quum interim è uobis nulla ſit,quam uel paſtor,uel nauta,uel portitor aliquis miretur.cæterũ Polyphemus(ut alia ne dicam)etiã canendi peritus eſt. D O R. Tace ô Galatea. audiuimus illũ canentem,quũ nuper prurirent in te: ſed ô ſancta Venus, aſinũ rudere dixiſſes.nam lyræ corpus ſimillimũ erat ceruino capiti oſſibus renudato: tum cornua perinde quaſi cubiti prominebant, iis iunctis inductiſque fidibus, quas ne collope quidem circumtorquebat. agreſte quiddam & abſonũ cantillabat,
B quum aliud interim ipſe uoce caneret, aliud lyra ſuccineret: ita ut temperare nobis nequiuerimus quin rideremus amatoriam illam cantionem. Nam Echo ne reſpõdere quidem illi uoluit balanti, quum ſit adeò garrula:imò puduiſſet ſi uiſa fuiſſet ſtridulum illius & ridiculum cantum imitari. Ad hæc geſtabat in ulnis amaſius iſte delicias ſuas, urſi catulum pilis hirtum, ipſi non diſſimilem. Quis autem non inuideat tibi amicum iſtũ Galatea? G A L. Quin tu igitur Dori tuum ipſius amicum nobis commonſtra,qui meo ſit formoſior,quique doctius ac melius uel uoce canat,uel cithara. D O R. Mihi quidem nullus eſt amator,neque me hoc nomine iacto,quaſi ſim uehementer amabilis: ueruntamen
C iſtiuſmodi amicum,qualis eſt Polyphemus,nempe totus hircum olens,tũ crudis uictitans carnibus,& hoſpites,ſi qui appulerint,deuorans,tibi habeas,eúmque tu mutuum ames.

CYCLOPIS ET NEPTVNI, Iac. Micyl. interprete.

CYCLOPS.

O Pater, qualia paſſus ſum ab execrabili iſto hoſpite, qui me inebriatum excæcauit,ſomno grauatum aggreſſus. N E P. Quis uerò eſt qui iſthæc facere auſus fuit,Polypheme? C Y C. Principiò
D quidem ſeipſum Neminem uocabat:poſtquam autem effugit,atque extra tela,ut dicitur,fuit,Vlyſſem nominari ſe aiebat. N E P. *Vlyſſes Polyphemũ excæcauit.* Noui quem dicis, Ithacenſem illum. ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit,cum alioqui non ita audax atque animoſus ſit? C Y C. Deprehendi in antro, è paſcuis domum reuerſus, multos quoſdam, inſidiantes uidelicet pecuariis. Poſteaquam autem appoſui foribus operculum, (ſaxũ autem quoddam mihi eſt perquam magnum)atque ignem reſuſcitaui,accẽſa arbore quam de monte mecum ferebam, uiſi ſunt abſcondere ſeſe parare. Ego uerò comprehenſis ipſorum quibuſdam, ut par erat, deuoraui, ut qui prædones eſſent.
E Hic igitur uerſutiſſimus ille, ſiue Nemo,ſiue Vlyſſes fuit, dat mihi bibere, infuſo quodã ueneno,dulci illo quidem,& fragranti, cæterùm ad inſidias ſtruendas præſentiſſimo,& maximè turbulento. nam ſtatim omnia uidebantur mihi poſteaquam bibiſſem,circumagitari,& antrũ ipſum inuertebatur, & prorſum apud me amplius ipſe non eram. poſtremò autem ſomno correptus iacui. Ille uerò exacuto uecte, eodemq; igne ſuccenſo inſuper,etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi ſum Neptune. N E P. Vt altè nimis dormiiſti,fili,qui non interea exilueris, cum excæcareris! Vlyſſes igitur ille quo pacto effugit? Non enim, ſat ſcio, potuit dimouere ſaxum à foribus. C Y C. At ego amoui ipſum, quò facilius illum comprehenderem inter egre-

diendum. Ac collocato me ipſo ad fores,extẽtis manibus uenabar, ſolis dimiſ- F
ſis in paſcua ouibus, & arieti negocio dato,quæ'nã ipſum agere pro me opor-
teret. N E P. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm ſe ſubducens. At cæteros
certè Cyclòpas conueniebat te inuocare contra ipſum. C Y C. Conuocaui il-
los,pater,atque etiam uenerunt: ſed poſtquam me interrogaſſent inſidiatoris
nomen,atque ego dicerem Neminem eſſe:inſanire me arbitrati,relicto me ite-
rum diſceſſerunt. Ita impoſuit mihi execrabilis ille,nomine. Et quod omnium
maximè mihi ægrè fuit,cõtumelioſe obiecta mihi clade hac, Ne pater quidem
Neptunus,inquit,leuabit te hoc malo. N E P. Cõfide fili.ulciſcar enim ipſum,
ut ſentiat,etiamſi cæcitatem oculorum mederi non queam,nauigãtes certè ta- G
men ſeruare uel perdere,penes me eſſe. nauigat autem adhuc.

ALPHEI ET NEPTVNI, Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

QVid hoc,Alphee,quòd tu ſolus aliorũ in mare delapſus,neque cum
ſalſugine miſceris,perinde ut ſolent cætera flumina omnia:neq; co-
hibes teipſum aquis diffuſis, ſed per mare uelut concretus, ac dulci
cuſtodito fluore, incorruptus etiam & purus curſu laberis? neſcio quo loco-
rum in profundum teipſo,quemadmodum gauiæ atq; ardeæ faciunt, ſubmer- H
ſo. ac uideris rurſum emergere quoque alibi, & te ipſum iterum ſpectandum
exhibere. A L P H. Amatoria quædam res hæc eſt, Neptune : quamobrem ne
mihi uitio uertas. Amaſti autem & ipſe ſæpenumero. N E P. Mulierém ne, Al-
phee,an nympham amas, an etiam Nereidum ipſarum unam aliquam? A L P.
Non,uerùm fontem Neptune quendam. N E P. Vbi igitur terrarum ille ma-
nat? A L P. Inſularis eſt,in Sicilia, Arethuſam ipſum uocant. N E P. Scio : non
deformẽ ſanè, Alphee, Arethuſam amas:ſed & liquidus fons ille eſt,& perpu-
rum ſcaturiẽdo ebullit:atq; ipſi aquæ etiam calculi gratiam addunt,ſupra quos
tota ea uelut argentea apparet. A L P. Vt ueré noſti fontẽ hunc, Neptune! ad I
illũ igitur abeo nũc. N E P. Sed abi quidem, & feliciter utere amore. illud au-
tem mihi dic,ubi tu Arethuſam conſpicatus es, Arcas ipſe cum ſis, fons autem
ille in Syracuſis manet? A L P. Properantem me moraris Neptune,curioſe ni-
mis interrogãdo. N E P. Probè dicis. Abi igitur ad amatũ,ac emergens iterum
è mari,eodem alueo cum fonte illo miſcearis, & in unam aquam redigamini.

MENELAI ET PROTEI, Eodem interprete.

MENELAVS.

AT in aquam conuerti te Proteu, incredibile adeò non eſt, marinus K
unique cum ſis: etiam arborem fieri,tolerabile : præterea & in Leo-
nem aliquando muteris licet,tamen neque hoc ſupra fidẽ eſt. Quòd
ſi autem & ignem fieri te poſſibile eſt,cũ in mari habites, hoc omnino miror,
neq; adducor ut credam. P R O. Ne mireris Menelaẽ.fieri enim ſoleo. M E N.
Vidi equidem ipſe:ueruntamen uideris mihi (dicetur enim hic apud te) præſti-
gias quaſdam adhibere rei,atque intuẽtium oculos decipere: cum interim ipſe
nihil tale fias. P R O T. Et quæ'nam adeò deceptio in rebus ſic manifeſtis fieri
queat? An non apertis oculis uidiſti in quàm multa ipſe me transformauerim?
Quòd ſi uerò nõ credis, & res hæc tibi falſa uidetur,nẽpe apparentia quædam
inanis

A inanis ante oculos obuerſans, poſteaquã ignis factus fuero, applica mihi heus generoſe tu manum: nimirum ſenties, uideãrne tantùm ignis, an & urẽdi uim habeam. MEN. Periculoſum eſt experimentũ hoc Proteu. PROT. At tu Menelaẽ uideris mihi neque Polypũ uidiſſe unquam, neque etiam quid piſci huic accidere ſoleat, ſcire. M E N. Verùm Polypum ipſum quidem uidi: quæ uerò accidant illi, libenter ex te cognouerim. P R O. Cuicũque ſaxo accedens acetabula ſua applicuerit, atque affixus inhæſerit cirramentis, illi ſeipſum ſimilem efficit, mutatq; colorem, imitando ſaxum, quò uidelicet lateat piſcatores, nihil ab illo uarians, neque ob hoc manifeſtè apparens, ſed omnino ſaxum referens. M E N. Ferunt hæc: ſed tuum hoc multo magis omnem opinionem excedit Proteu. P R O. Neſcio Menelaẽ cuínam alteri facilè credas, qui tuis ipſius oculis non credas. M E N. Videns equidem uidi, ſed tamen res ipſa monſtro ſimilis eſt, eundem uidelicet ignem atque aquam fieri. *Polypi uariatio.*

B

PANOPES ET GALENES, Iacobo Micyllo interprete.

PANOPE.

VIdiſti'ne, Galene, heri qualia fecit Eris ad cœnam in Theſſalia, propterea quòd non & ipſa uocata fuerat ad conuiuium? G A L. Haud conuiuata equidem uobiſcum tum fui. nam me Neptunus iuſſerat trãquillum interea, Panope, ſeruare pelagus. Sed quid fecit Eris, cum præſens non adeſſet? P A N. Thetis ac Peleus conceſſerant intrò in thalamum, deducẽtibus ipſos Amphitrite ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, aliis bibentibus, quibuſdam autem applaudentibus uel Apollini citharam perſonãti, uel Muſis ore modulantibus adhibendo animum) proiecit in conuiuium pomum quoddam admodum pulchrum, atque aureum, Galene, totum. Inſcriptum autem erat his uerbis: Formoſa accipiat. Dum igitur uolutatur hoc, tãquam ex compoſito iactum peruenit eò loci, ubi Iuno & Venus & Minerua accumbebant. Deinde ubi Mercurius ſublato illo legit ea quibus illud inſcriptum erat: nos quidem Nereides cum ſilẽtio ſedebamus: (quid enim agẽdum erat illis præſentibus?) illæ uerò inter ſe cõtendebant, ac quælibet ſuum illud eſſe uolebat. Et niſi Iupiter ſe ipſum interpoſuiſſet, etiam ad manus uſque res hæc proceſſiſſet. Verùm ille, Ipſe quidem, inquit, non feram iudicium de hoc (tametſi illæ ipſum iudicare uellent) ſed in Idam ad Priami filium abite, qui & diſcernere nouit quæ'nã formoſior ſit, utpote elegantiæ ſtudioſus & ipſe: & non facilè, talis cum ſit, iudicauerit malè. G A L E. Quid igitur ad hæc Deæ illæ, Panope? P A N. Hodie, arbitror, in Idam abeũt. G A L. Et quis ueniet paulò pòſt qui nobis renunciet eam quæ uicerit? P A N. At iam nunc tibi affirmo, quòd nulla alia uincet ueniente in certamen Venere, niſi arbiter ipſe omnino cæcutiat.

C

D

E

TRITONIS, AMYMONES, ET NEPTVNI,

Eodem interprete.

TRITON.

AD Lernam, Neptune, quotidie uenit aquatũ uirgo, pulchra omnino ſpecies. Haud equidẽ ſcio formoſiorẽ ullam puellam uidiſſe me. N E P. Liberám ne dicis, Triton, an uerò ſerua quæpiam eſt, quæ a-

quam ferre ſolet? T R I. Minimè uerò, ſed Danai illius filia, una ex quinquaginta iſtis etiam ipſa eſt, Amymone nomine. Interrogaui enim & quæ uocaretur, & genus ipſius. Danaus autẽ duriter admodum educat filias, & opus manu facere ipſas docet, & ad aquã hauriendam mittit, & ad alias res agendas inſtituit, impigræ ipſæ ut ſint. N E P. Solàne autẽ uenire ſolet longã adeò uiam ex Argis ad Lernam uſque? TRIT. Sola. nam ſiticuloſum ipſum Argos eſt, ut noſti: quare neceſſe eſt ſemper aquatum uenire illam. N E P T V. Non mediocriter affeciſti me animo, ô Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipſam. T R I T. Eamus. iam enim tempus quoque eſt eum aquatum ire ſolet. Ac propè mediam circa uiam alicubi eſt petendo Lernam. N E P. Proinde currum iunge, uel, an hoc longiorẽ rebus moram iniiciet, ſubmittere equos iugo, & currum apparare? Tu uerò potius delphinem mihi aliquem ex uelocibus illis huc ſiſte. inequitando enim illi quamcelerrimè prouehar. T R I. Ecce tibi hunc delphinum omnium uelociſſimum. N E P. Probè ſanè. prouehamur igitur. Tu uerò iuxtà natando cõſequere me, Triton. Ac poſteaquam ad Lernam iam aduenimus, ego quidem hic in inſidiis ero: tu autem ſpeculando obſerua quando illam accedentem ſentias. T R I T. Eccam tibi, propè eſt. N E P. Formoſa, Triton, & in ipſo ætatis flore puella hæc: ſed comprehendẽda nobis eſt. AMY. Heus homo, quò me hinc correptam abducis? plagiarius quiſpiã es, ac uideris ab Aegypto patruo noſtro allegatus eſſe: quare clamando patrẽ uocabo. T R I T. Tace Amymone, Neptunus hic eſt. AMY. Quid Neptunũ mihi narras? Cur mihi ô homo uim facis, atq; hinc in mare abſtrahis? Ego uerò ſuffocabor miſera, ſubmerſa aquis. N E P. Bono animo ſis: nihil graue patiaris faciam: ſed & fontem cognominẽ tibi emanare hic ſinam, percuſſo tridẽte ſaxo hoc iuxta æſtuarium, & tu ipſa felix atq; beata eris, ac ſola ſororũ obita morte aquam non geſtabis.

F G H

NOTI ET ZEPHYRI, Iacobo Micyllo interprete.

NOTVS. I

Io in uaccam.

NVM hanc, Zephyre, iuuencã, quam per mare in Aegyptũ Mercurius ducit, Iupiter amore captus uitiauit? Z E P H. Hanc ipſam, Note, ſed iuuenca tũ non erat, ſed puella, Inachi fluuii filia. Nunc autem Iuno talem ipſam effigiauit, æmulatione amoris commota, propterea quòd uidebat Iouem illã prorſus deperire. N O T. Proinde etiam nunc bouem illam amat? Z E P H. Atq; admodum: & propterea in Aegyptũ ipſam miſit, nobiſq; edixit ne conturbaremus mare, donec illa tranſnataſſet, ut quæ illic paritura ſit: fert autem uterum modò, Deuſq; fiet cum ipſa, tum quod ex ea partum erit. N O T. An iuuenca Deus? Z E P H. Atque admodũ, Note, imperabitq; (inquit Mercurius) nauigantibus, ac noſtra erit domina, ut quẽcunque noſtrum uolet, emittat uel prohibeat ſpirare. N O T. Colenda igitur obſeruãdáque nobis erit, Zephyre, iam domina certè cum ſit. nam per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. Z E P H. Sed enim iam traiecit, & in terram enatauit. Vides ut non amplius quadrupes incedat, ſed erectam ipſam Mercurius denuo mulierem formoſam prorſus reddidit? N O T V S. Mira nimirum hæc Zephyre: nuſquam amplius neque cornua illius, neq; cauda, neque tibiæ bifidæ, ſed amabilis puella eſt. Cæterùm Mercurio quidnam accidit, qui ſeipſum mutauit, & ex adoleſcente factus eſt quiſpiam caninam faciem præ ſe ferens? K

A rens? Z E P H. Ne curioſius perſequamur iſta, quandoquidem melius ille quæ facienda ſint nouit.

NEPTVNI ET DELPHINVM, Iac. Micyl. interprete.

NEPTVNVS.

LAudo, rectè facitis Delphines, quòd ſemper amãtes hominum eſtis. Nam & olim Inus filium in Iſthmũ portaſtis, exceptum à Scironiis ſcopulis, unde cum matre præcipitatus fuerat: & nunc tu citharœdo iſto Methymnenſi cum ipſo ornatu & cithara recepto, in Tænarum enataſti, neque paſſus es indignè à *Delphini amatores hominũ.* *Sic Ariõ traſ-nectus.*

B nautis perire illum. D E L. Ne mireris Neptune, ſi hominibus bene facimus: nam & ipſi ex hominibus piſces facti ſumus. N E P. Atq; equidẽ ob id reprehendo Bacchum, quòd uos nauali prælio ſuperatos ita transformauit, cum deberet captiuos ſolũm in deditionem accipere: queẽadmodum & cæteros in poteſtatẽ redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, ſeſe habet? D E L. Periander iſte, puto, delectabatur homine, ac ſæpe illum ad ſe accerſebat artis gratia. Ille autem diues iam factus à tyrãno, concupiuit, nauigando in patriam, Methymnam uidelicet, ſpectandas ibi diuitias ſuas exhibere. Ac conſcenſa ad traiiciendum naui hominum quorundam ſceleratorum, poſteaquam cognitus

C eſt multum auri ſecum ferre, ubi ad medium ferme Aegæum peruentum fuit, inſidiari illi nautæ cœperunt. Ille uerò (nam auſcultabã omnia, iuxta nauigium natãdo) Quoniã hoc uobis ita uiſum eſt, inquit, at me ſaltem aſſumpto ornatu, & decantato prius mihi ipſi funebri aliquo carmine, uolentem ſinite præcipitare meipſum. Conceſſerunt nautæ. Tum ille aſſumpſit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atque ita in mare præcipitauit ſeſe, tanquã ſtatim omnino moriturus. Ego uerò excepto atque impoſito illo, enataui unà cum ipſo in Tænarum. N E P. Laudo ſtudiũ erga Muſicam tuum. dignam enim mercedem retuliſti ipſi pro eo quod auſcultaras.

D

NEPTVNI ET NEREIDVM, Eodem interprete.

NEPTVNVS.

FRETVM hoc quidem anguſtum in quod puella delapſa ſubmerſa eſt, Helleſpontus ab ipſa uocetur, cadauer autem ipſum uos Nereides acceptum in Troadem auferte, ut ibi ab incolis ſepeliatur. N E R. Nequaquam, Neptune, ſed hic in cognomine pelago ſepeliatur. Miſeremur enim ipſius, ut quæ miſerabilia maximè à nouerca paſſa fuerit. N E P. At hoc quidem, Amphitrite, fas non eſt, *Helle ab ariete in mare delapſa.*

E neque etiam aliàs honeſtum, hic illam alicubi ſub arena iacere: ſed quod dixi, in Troade in Cherſoneſo mox ſepelietur. Illud autem pro ſolatio ei erit, quòd paulò pòſt eadem ipſa quoque Ino patietur, & præcipitabitur, perſequente illam Athamante, in pelagus ex ſummo Cithærone, quà in mare porrigitur, unà cum filio quem in ulnis geſtabit. N E R. Sed & illam ſeruare conueniet, gratiam hanc Baccho faciendo. Educauit enim illum Ino, eadémque nutrix illius fuit. N E P. Non decebat, adeò prauam. Sed tamen Baccho non gratificari, Amphitrite, indignum foret. N E R. Sed quid accidit huic, quòd ab ariete decidit, frater autem eius Phryxus tutò uehitur? N E P. Meritò. adoleſcẽs enim eſt, & contra impetum obſiſtere poteſt. Illa uerò eò quòd inſueta eius rei erat,

conſcenſo uidelicet uehiculo nouo & inopinato, & deſpiciēdo in profundum immenſum, perculſa animo, & pauore pariter attonita, præterea & uertigine correpta, præ uehementia & impetu uolatus retinere cornua arietis amplius non potuit, quibus ſe eouſque ſuſtentauerat: atq; ita in mare décidit. N E R. An non igitur matrem ipſius Nephelen decebat opem ferre cadenti? N E P. Decebat ſanè, ſed Parca quàm Nephele multo potentior eſt. F

IRIDIS ET NEPTVNI, Iac. Micyl. interprete.

IRIS.

Delos inſula fluitans ſubſiſtit. Alludit ad nomen δῆλος, quo ipſa inſula dicta eſt.

INſulam iſtam errantem Neptune, quæ à Sicilia reuulſa atque undis ſubmerſa, mari innatat, eam, ita iubet Iupiter, cōſiſtere facias iam atq; G apparere, & ut tandem manifeſta atque conſpicua in medio Aegæo incōcuſſe maneat, fundata firmiter admodū illa. opus enim illa nōnihil habet. NEP. Fiet hoc, Iri: ſed tamen quē uſum illi præbebit manifeſta apparēs, & non amplius fluctuās? I R I S. Latonā in ipſa oportet parere. iā enim malè habet à doloribus. NEP. Quid igitur? an nō ſufficit illi cœlū, ut in eo pariat? Quòd ſi minus autē illud, at certè nec tota terra partus illius recipere poterat? IRIS. Nō, Neptune. Nam Iuno obſtrinxit iureiurando magnò Tellurē, ne præberet Latonæ parturienti ullum receptaculū. Hæc igitur inſula iuramēto non tenetur. abſcōdita enim tū fuit. N E P. Intelligo rem. Igitur ſubſiſte inſula, atq; emerge H iterū ex profundo, & non amplius fluctues aut titubes, ſed immota maneas: ac ſuſcipe ô feliciſſima fratris mei liberos duos, deorum omniū pulcherrimos. Et uos Tritones traiicite Latonā in ipſam, omniaq; tranquilla ſint. Serpentem autē iſtū, qui nūc uelut œſtro exagitat illā, perterrefaciendo, ipſi infantes poſteaquā in lucem editi fuerint, aggredientur, ac matrē uindicabūt. Tu uerò uade renūcia Ioui omnia bene habere. Stabilita eſt inſula: ueniat Latona, ac pariat.

XANTHI ET MARIS, Eodem interprete.

XANTHVS. I

Xanthus fluuius penè exuſtus.

SVſcipe me ô Mare. grauia enim paſſus ſum. extingue mihi uulnera. M A R. Quid hoc rei eſt Xanthe? quis te deuſſit? X A N. Vulcanus. ſed igne candeſco prorſus miſer, & efferueſco. M A R. Cur autem iniecit tibi ignem? X A N. Propter filium Thetidis. Poſtquā enim occidentem illum Phrygas ſupplex deprecatus ſum, ille autem ab ira nihil remiſit, ſed occiſorum corporibus etiam obſtruxit mihi alueū: ego miſertus miſerorū, occurri, ut aquis inundarem atq; inuoluerem illum, quò eo periculo abſterritus, ab occidione uirorum ceſſaret. Ibi igitur Vulcanus (nam tum forte quadam propè aderat) uniuerſo igne, quantum opinor uſquam habebat, quantumq; & in K Aetna, & ſi quibus aliis locis ullus eſt, allato, proceſſit obuiam: ac exuſſit quidem ulmos & myricas, aſſauit autem & infelices piſces & anguillas: me uerò cum efferueſcere feciſſet, parū abfuit quin totum aridum ac ſiccum reddiderit. Vides nimirum quo pacto exuſtionibus iſtis deformatus ſim? M A R. Turbidus es, ô Xanthe, & calidus, ut conſentaneum eſt, cruore, à cadaueribus: calore autem, ut ais, ab igne ueniēte. Ac meritò, Xanthe, ut qui contra * filium meum impetum feceris, non ueritus quòd Nereidis filius ille eſſet. X A N. An nō igitur decebat miſereri me Phrygum, uicinorum adeò meorum? M A R. Vulcanum uerò an non contrà decebat miſereri Achillis, Thetidis adeò filii?

Fortaßis nepotem legendū, id eſt, pro ὑπὲρ υἱωνοῦ.

DORIDIS

A DORIDIS ET THETIDIS, Iac. Micyllo interprete.

DORIS.

QVid lachrymaris Theti? T H E. Pulcherrimam, Dori, puellam uidi Danaës fabula.
in arcam à patre coniectam, tum ipſam, tum infantẽ ab ea paulò ante genitum. Iuſſit autem pater nautas, arcam illam acceptam, poſtquam in altum à terra prouecti eſſent, in mare abiicere, ut ita periret & miſera illa, & infans unà cum ea. D O R. Quamobrem autem, ô ſoror, hoc? quandoquidem comperta habes exactè omnia. T H E. Pater illius Acriſius, quia pulcherrima erat, in æreum quendam thalamum incluſam, perpetuæ uirginitati
B deſtinarat. Deinde, uerum quidem dicere non poſſum, Iouem autẽ aiunt, conuerſum in aurum, delapſum per impluuium ad ipſam eſſe. Accipiente autẽ illa in ſinum demanantem deum, grauidam ex eo factam fuiſſe. Quod cum pater animaduertiſſet, utpote durus quidam & zelotypus ſenex, grauiter indignatus eſt. Et quia ab aliquo ſtupratam fuiſſe illam arbitratus eſt, coniicit in arcam hanc, cum paulò antè peperiſſet. D O. Cæterùm illa quid agebat, Theti, quando abripiebatur? T H E. Pro ſe quidem nihil dicebat, Dori, ſed tacitè ferebat damnationẽ: pro infante autẽ deprecabatur, ne morti traderetur, lachrymando, atque illum auo oſtentando pulcherrimum ſanè puerum, Dori. Ille autem
C præ ignorantia malorum, etiam arridebat matri. Oppleor rurſum lachrymis, cum in mentem illius uenit. D O. Et me flere feciſti. Sed nunquid iam mortui ſunt? T H E. Haudquaquam, natat enim adhuc arca circa Seriphum, uiuis illis cuſtoditis. D O. Cur igitur non conſeruamus ipſam, piſcatoribus iſtis Seriphiis in retia immittendo, qui extractos illos, incolumes præſtabunt ſcilicet? T H E. Rectè dicis, atque ita faciamus. Non enim perire decet neq; ipſam, neque infantem, adeò cum ſit formoſus.

NEPTVNI ET ENIPEI, Eodem interprete.

D ENIPEVS.

MInimè uerò præclara hæc, Neptune (dicetur enim uerũ) qui circunuenta amica mea, aſſimilatus in formam meam, uitiaſti puellam. Pu- Neptunus amicã Enipei uitiat.
tabat enim illa mecum rem eſſe ſibi, & ob id exhibebat ſeſe. N E P. Tu enim Enipeu faſtuoſus es & tardus, qui puella adeò formoſa quotidie ad te nante, ac præ amore pereunte, deſpexeris illam, & gauiſus ſis ſi poſſes illi ægrè facere. Illa uerò iuxta ripas mœrore affecta, atque ibi inambulans, ſeſeq; lauans, non ſemel optabat in conſpectum ſibi uenire te: at tu faſtuoſus deludebas
E illam. E N I P. Quid igitur? an propterea oportebat te præripere amorem mihi, & uelut hiſtrionem aliquẽ pro Neptuno Enipeum te gerere, atque ita decipere Tyro iſtam, puellam adeò ſimplicem? N E P. Serò uerò nunc zelotypus es Enipeu, cum prius ſuperbum & contemptorem te geſſeris. Ipſa autem Tyro nihil graue paſſa eſt, quando ſe putauit à te uitiatam eſſe. E N I P. Nihil autem? Dixiſti enim abiens Neptunum eſſe te, quod uel maximè dolore affecit ipſam: atq; ipſe eò abs te iniuria affectus ſum, quòd & quæ mea eſſe debuerat, eam uoluptatem percepiſti tu: & præterea compoſito circa uos fluctu purpureo, ſub quo abſconditi iacuiſtis, cum puella pro me tute rẽ habuiſti. N E P. Tu enim non uolebas Enipeu.

TRITONIS ET NEREIDVM, Iac. Micyl. interprete. F

TRITON.

BAlæna iſta ueſtra, Nereides, quam contra filiam Cephei Andro-
medam emiſiſtis, neque puellam ipſam iniuria aliqua affecit, per-
inde ut uos putatis, & ipſa iam mortua eſt. N E R E. A quo, Tri-
ton? Num Cepheus tanquam illectamẽto aliquo propoſita puel-
la, aggreſſus illam occidit, ex inſidiis cum multa ui adortus? T R I. Non: ſed
noſtis, arbitror, Iphianaſſa, Perſeum illum, Danaës puerũ illum paruum, quem
unà cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, cõſeruaſtis, miſertæ
illorum uidelicet. I P H I. Noui quem dicis. Conſentaneum uerò, illũ iam ado- G
leſcentem factum eſſe, atq; admodum generoſum, & pulchrum aſpectu. TRI.
Hic occidit Balænam. I P H I. Quamobrem Triton? Neq; enim huiuſmodi cõ-
ſeruationis præmia perſoluere nobis debebat. T R I. Ego uobis exponã omnẽ
rem, ita ut geſta eſt. Miſſus hic fuit ad Gorgonas, ut hoc quaſi quoddam certa-
men regi perageret. Poſtquam autem peruenit in Libyam. I P H I. Quomodo
Triton? ſolus ne, an & alios ſecũ ſocios abduxit? nam alioqui difficile hoc iter.
T R I T. Per aërem profectus eſt. alatum enim ipſum Minerua reddidit. poſt-
quam autem eò loci uenit ubi illæ agebant, illæ quidem dormiebãt, opinor: at
hic amputato Meduſæ capite, iterũ auolauit. I P H I. Quo pacto autem aſpexit H
illas? Aſpici enim nequeũt, uel quiſquis illas aſpexerit, non amplius quicquam
poſthac aſpicit. T R I T. Minerua illi clypeo uelut face aliqua prælato (talia e-
nim audiui ipſum narrantem apud Andromedam, poſtea & apud Cepheum)
Minerua igitur, inquam, in clypeo reſulgente, tanquam in ſpeculo aliquo, ex-
hibuit ipſi ſpectandam Meduſæ imaginem. Poſtea ſiniſtra, arrepta illius coma,
& inſpecta imagine, dextra autem ſublata harpe, abſcidit caput ipſius: atque ita
priuſquam ſorores reliquæ expergiſcerentur, auolauit. Porrò ubi circa mariti-
mam hanc Aethiopiæ oram ueniſſet, terræ iam propinquior aliquãto uolans,
uidet Andromedam expoſitam in rupe quadam prominẽte palo affixam, pul- I
cherrimam, ô Dii, promiſſa coma, & ſeminudam longè uſque infra ubera. Ac
primùm quidẽ miſertus fortunæ illius, interrogat cauſam damnationis huius.
Paulò autem pòſt amore captus, (oportebat enim incolumẽ ſeruari puellam)
opem ferre illi ſtatuit. Atque ubi iam Balæna acceſſiſſet, terribilis admodum,
& quaſi mox abſorptura Andromedam, in altum ſublatus adoleſcẽs, manu ad
capulum admota harpen tenens, altera quidem ferit, altera autem Gorgona
ſpectandam proferens, in lapidem illam conuertit. Illa igitur mortua eſt, & di-
riguere ipſius membra omnia quæcunque Meduſam aſpexerunt: at hic ſolutis
uinculis quibus uirgo alligata fuerat, ſuppoſitaq; manu, ſuſcepit illam ſummis K
pedum digitis deſcendentem è rupe, ardua illa quidem atque procliui: & nunc
cum eadem nuptias peragit in ædibus Cephei, abducetq; illam ſecum Argos.
quare pro morte nuptias neq; eas uulgares illa inuenit. N E R. Equidem non
ita ualde ægrè fero factum hoc. Quid enim adeò nobis iniuriæ fecit puella, ſi
mater ipſius ſuperbè extulit ſeſe tunc, ac pulchrior nobis eſſe uoluit? T R I T.
Quòd hoc pacto magnum dolorem perceptura fuiſſet ob filiam, mater certè
illius cum ſit. N E R. Ne meminerimus Dori iſtorum amplius, ſi quid barbara
mulier ſuprà quàm decebat loquax fuit. Satis enim ſupplicii tulit, quæ tanto
in metu, filiæ cauſa conſtituta fuit. Gratulemur igitur nuptiis.

ZEPHYRI

A ZEPHYRI ET NOTI, Iacobo Micyllo interprete.

ZEPHYRVS.

NVnquam equidem pompam magnificentiorem uidi in mari, ex
quo ego ſum & ſpiro:tu uerò an nō uidiſti Note? NOT. Quámnam hanc dicis Zephyre pompam?aut quinam ſunt qui illā duxerunt? Z E P H. Suauiſſimo ſpectaculo caruiſti,& quale non facilè aliud unquā uíderis. N O T. Iuxta Rubrū mare occupatus fui, afflaui autem
& partem Indiæ nonnullam, quātum uidelicet eius terræ mari adiacet. proinde nihil eorum noui quæ tu dicis. Z E P H. Quid? Sidonium illum Ageno-
B rem uidiſti?N O T. Etiam, Europæ patrem ſcilicet. Quid tum? Z E P H. De illa ipſa narrabo tibi. NOT. Num quòd Iupiter iam olim amare puellam cœpit?
Nam hoc etiam pridem ſciui. Z E P H. Igitur quod ad amorem attinet,noſti:
quæ uerò poſtea conſecuta ſunt, ea nunc audi. Deſcenderat Europa ad littus
ludendi gratia, aſſumptis ſecum æqualibus ſuis. Iupiter autem in formam tauri
aſſimulatus,ludebat unà cum ipſis, pulcherrimus tum apparens. Nam & candidus erat, ut nihil ſuprà, & cornua habebat reflexa pulchrè, uultumq; præ ſe
ferebat admodum manſuetum ac placidum. Saltabat igitur & ipſe in littore,&
mugiebat ſuauiſſimè,ita ut Europa etiam conſcendere ipſum iā ſuſtineret. Cæ-
C terùm ubi hoc factum eſt,citato curſu Iupiter quidē unà cum illa in mare prorupit,atque ibi,uti inciderat,natabat. illa uerò admodū perculſa animo ex hac
re,ſiniſtra apprehendit ac tenuit cornua, ut ne delaberetur: altera autē manu
diffluentem uento ueſtē continebat. N O T. Dulce hoc ſpectaculum, Zephyre,uidiſti,& amatorium,natantem uidelicet Iouem,& ferentem ſecum amores
ſuos. Z E P H. At uerò quæ cōſecuta ſunt,ſuauiora multo,Note. Nam & mare ſtatim cōpoſitis fluctibus quietū fuit, & trāquillitate ultro attracta, placidū
ac planū ſeipſum præbuit. Nos autē omnes ſilentium agētes,nihil aliud quàm
ſpectatores tantùm eorū quæ fiebant,quaſi quidam comites ſequebamur. Cu-
D pidines uerò iuxtà uolitantes,paulum ſupra mare,ita ut interim ſummis pedibus contingerent aquam,accenſas ferentes faces,Hymenæum cantabant. Nereides autem emerſæ undis, delphinū tergis inſidentes obequitabant applaudentes,ſeminudæ pleræq;. Præterea & Tritonum genus,& ſi quid aliud marinorum aſpectu metuendum nō eſt, omnia illa circum puellam quaſi choream
ducebant. Nam ipſe quidem Neptunus cōſcenſo curru, & quaſi pronubus incedens,unà cum Amphitrite lætus præibat,ueluti uiam aperiens natanti fratri.
Supra omnes autem Venerem duo Tritones uehebant in concha recubantem,
ac flores omnis generis aſpergentem ſponſæ. Atque hæc à Phœnicia uſque in
E Cretam fiebant. Poſtquam autem in inſulam aſcendit,ipſe quidem taurus non
amplius apparebat:Iupiter autem apprehēſam manu Europam,in antrum Dictæum abduxit, erubeſcentem, atque oculos demittentem. intelligebat enim
iam ob quam rem ita duceretur. Nos autem incumbētes mari,alius aliam illius
partem fluctibus agitabamus. N O T. O beatum Zephyre te,qui iſthæc uíderis.
ego uerò interea Gryphas & Elephantos & nigros homines aſpiciebam.

MORTVORVM DIALOGI.

Argumentum in eoſdem.

Quanquam ex eadem occaſione & hi dialogi,quibus inferorum querelæ,iudicia, pœnæ,& id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorū argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus uidetur,

cum ſuperioribus prognati ſunt: alium tamen atque diuerſum ab illis finem habent, aliaque monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorũ tractantur: at hic illud indicatur, atque etiam oculis penè ſubijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices quorum ſententiæ poſt hanc uitam ſubijciendi omnes ſumus, nulla perſonarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuſcunq; fortunæ æſtimatio futura eſt: ſed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quiſque in hac uita ſe gerit & meretur, ſupplicium aut præmium accepturi ſumus. Tametſi illud quoque non ignorem, Lucianum ex ironia magis pleraque hæc, quam quòd ita animo ſenſerit, dixiſſe uideri poſſe, utpote Epicureum, &, ut ab alijs uocatur, ἄθεον, qui neque de dijs, neque de immortalitate animarum rectè quicquam ſenſerit. Veruntamen etiam aliàs, cum de ueris moribus philoſophorum ſcribit, ut in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibuſdã, eiuſmodi de præſentis uitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illum haud dubiè de futura quoque nonnihil cogitatione ac ſenſu præcepiſſe confirmare poſſint. Vtut autem hæc ſe habẽt, digni tamen dialogi iſti ſunt qui legantur, & ob oculos quàmſæpiſſimè reuocentur: uel ob hoc ſolum, ut à cupiditatibus ac rerum externa- G
rum deſiderio mentẽ auocemus, & ad illud reſpiciamus, quod poëta dixit: Puluis & umbra ſumus. quodq; poſt hanc uitam neque opes, neque potentia, neque ullæ aliæ fortunæ defunctos ſequentur aut iuuabunt.

Hecates cœnã) Mos erat diuitibus ut ſingulis menſibus Hecatæ ſacrificãdo in triuijs panes atque alia quædã ponerent, quæ poſtea à pauperibus auferebantur. hanc Hecates cœnã dicebant. Suidas & Athenæus lib. vii. Athenienſes autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum luſtrare ſolebant adhibitis paruis & uilibus quibuſdam hoſtijs, ut Suidas tradit. eò uidetur hic alludere.

DIOGENIS ET POLLVCIS, Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

COMMENDO tibi, Pollux, quamprimum ad ſuperos aſcenderis H
(tuum enim eſt, ni fallor, cras reuiuiſcere) ut ſicubi uideris Menippum canem illum, (inuenies autem ipſum Corinthi circa Craneum, aut in Lycéo, deridentẽ contendentes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſuper terrã ſunt, deriſiſti, quò & huc ad inferos deſcendas, ubi multo plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, & frequẽs illud obiici potuit: Quis enim omnino ſcit quæ poſt uitam futura ſint? Hic autem non deſines conſtanter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio: & maximè poſtquam uideris diuites iſtos ac ſatrapas & tyrãnos ita humiles & obſcuros eſſe, I
ſoloq; eiulatu ab aliis dignoſci: tũ quòd & molles & ignaui ſunt, reminiſcentes eorum quæ in uita geruntur. Hæc illi quæſo ut dicas, & ut præterea etiam pera ueniat impleta & multo lupino, & ſicubi in triuio poſitam inueniat Hecates cœnam, aut ouum ex luſtratione relictum, aut ſimile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi, Diogenes: ſed quò melius illum agnoſcere queã, cuiuſmodi facie eſt? DIO. Senex eſt caluaſter, pallio indutus lacero, & uento cuiuis peruio, præterea & diuerſorum pannorum aſſumentis uariegato. Ridet autem ſemper, ac plerunque arrogantes iſtos philoſophos acerbè perſtringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his utique ſignis. DIOG. Vis ne ut ad ipſos quo- K
que philoſophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet. nõ enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOG. In uniuerſum adhortare illos, ut deſiſtant à nugis ſuis, neque de toto contendant, neq; cornua ſibi mutuò affingant, neque crocodilos faciant, neque huiuſcemodi ſterilia atq; ieiuna interrogare, animum inſtituant. POL. At indoctum me & ineruditum eſſe dicent, qui doctrinam illorum reprehendam. DIO. Tu uerò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nunciabo illis. DIO. Diuitibus autem, ô lepidiſſimum caput, hæc noſtro nomine annuncies quæſo: Quid, ô uani, inquiens, aurum tãtopere cuſtoditis? quid autem excruciatis uos ipſos? ſupputantes uſuras, & talentum aliud ſuper

A ſuper aliud accumulantes: quos non plus quàm unũ obolum habentes uenire huc paulò pôſt oportet? P O L. Dicentur & hæc ad illos. D I O G. Sed & formoſis iſtis & robuſtis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæſtritæ, quòd apud nos neque flaua coma, nec cœrulei nigríue oculi, neque rubor faciei amplius ullus eſt, neque præterea nerui intenti & robuſti, neque humeri laborum tolerantes, ſed omnia unus puluis, ut aiunt, nobis, caluaria formia nudata ſcilicet. POL. Non moleſtum erit neque hæc ad formoſos & robuſtos illos dicere. D I O G. Etiam pauperibus ô Lacon dicas licet, (multi autem ſunt quibus & ea res perquam moleſta eſt, & inopiam lugent) ut neq; lachrymẽtur,
B neque plorent, expoſita illis æqualitate hac, quæ hic eſt: & quòd uidebunt eos qui illic diuites ſunt, nihilo meliores quàm ſeſe hic eſſe. Lacedæmoniis autem tuis hæc, ſi uidetur, nomine meo obiicias, molles & eneruatos ipſos eſſe dictitans. P O L. Ne de Lacedæmoniis Diogenes quicquam dicas, non enim feram: ſed quæ ad cæteros mandaſti, ea illis renunciabo. D I O G. Miſſos igitur faciamus hos, quandò tibi ita uidetur: tu uerò quibus antea dixi, ad eos ſermones hos meos deſeras.

PLVTO, SEV CONTRA MENIPPVM,

Iacobo Micyllo interprete.

C

CROESVS.

NON poterimus ferre, Pluto, Menippum hunc canem cohabitantem nobiſcum: quapropter aut illum hinc amotum alio loco colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. P L V T. Quid autẽ uobis mali adeò facit, quandò eodem modo mortuus eſt ac uos? C R O E. Poſtquam nos ploramus & ingemiſcimus illorũ reminiſcentes quæ apud ſuperos habuimus, utpote Midas hic auri, Sardanapalus autẽ multæ uoluptatis, ego uerò theſaurorum: irridet, & cum cõuitiis exprobrat ea nobis,
D mancipia & piacula nos uocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus noſtros: & in ſumma, ualde nobis moleſtus eſt. PLVT. Quid hæc audio de te, Menippe? M E N. Vera Pluto. Odi enim ipſos, ignaui ac perditi adeò cum ſint, quibus non ſatis fuit uixiſſe malè, ſed etiam mortui inſuper cogitatione atque animo illis quæ apud ſuperos ſunt, inhærent. Delector itaque ægrè ipſis faciendo. P L V T. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. M E N. Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus iſtorum tuo quoque calculo approbas? P L V T. Haudquaquam: uerùm nolim uos diſcordes ac ſeditioſos eſſe mutuo. M E N. At uerò, ô peſſimi Lydorum, Phrygum, & Aſſy-
E riorum, ita de me cognoſcite, ut qui neque unquam deſiturus ſim. Nam quocunque abieritis hinc, eodem ſequar, ægrè faciendo, cantando, atque irridendo uos. C R OE. An non hæc contumelia eſt? M E N. Non: ſed illa contumelia erant, quæ uos facere ſolebatis, quando & adorari uos uolebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis deſpoliati. C R OE. Multis certè, ô Dii, & magnis poſſeſſionibus. M I D. Quanto equidẽm ipſe auro? S A R D. Quanta uerò ego uoluptate? M E N. Rectè ſanè, ita facite: lugete uos quidem, ego uerò tritum illud, Noſce te ipſum, identidem cõnectendo, uobis occinam. decet enim huiuſmodi ploratus ſi crebrò illis accinatur.

MENIPPI, AMPHILOCHI ET TROPHONII, F

Eraſmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

VOS nimirum Trophoni atque Amphiloche, quum ſitis mortui,
tamen haud ſcio quonam modo phanis eſtis donati, uateſq; cre-
dimini,ac ſtulti mortales deos eſſe uos arbitrantur. TRO. Quid?
an nobis igitur imputandũ, ſi per inſcitiam illi de mortuis huiuſ-
modi opinantur? MEN. Atqui non iſta fuiſſent opinati,ni uos tum quum ui-
ueretis, eiuſmodi quædam portenta oſtentaſſetis, tanquam futurorum fuiſſe-
tis præſcii, quaſiq; prædicere potuiſſetis ſi qui percontarentur. TRO. Me- G
nippe,nouerit Amphilochus hic ipſi pro ſeſe reſpondendũ eſſe : cæterùm ego
Heros ſum,uaticinorq; ſi quis ad me deſcẽderit. At tu uidere nunquam omni-
no Lebadiam adiiſſe, neque enim alioqui iſta non crederes. MEN. Quid ais?
equidem niſi Lebadiã fuiſſem profectus, ac linteis amictus,offam ridiculè ma-
nu geſtans, per anguſtum aditum in ſpecum irrepſiſſem, nequaquam fieri po-
tuiſſet ut te defunctum eſſe cognoſcerem,perinde atque nos, ſolaq; præſtigia-
tura reliquos antecellere. Sed age per ipſam diuinandi artem, quid tandem eſt
Heros? neque enim intelligo. TROPH. Eſt quiddã partim ex homine, par-
tim ex deo compoſitum. MEN. Nempe quod neque ſit homo, quemadmo- H
dum audio: neque deus : uerùm pariter utrunque. Ergo dimidia illa tui ac di-
uina pars,quò nunc receſſit? TROPH. Reddit oracula,Menippe,in Bœotia.
MEN. Haud intelligo quid dicas Trophoni,niſi quòd illud planè uideo,te to-
tum eſſe mortuum.

MERCVRII ET CHARONTIS, Iac. Micyllo interprete.

MERCVRIVS.

RATIONEM ſupputemus portitor, ſi uidetur, quantum mihi
debeas iam, ne denuo aliquando de eo inter nos contendamus. I
CHAR. Supputemus Mercuri. Satius enim eſt maturè id age-
re,deinde & minoris negocii. MERC. Anchoram,ut manda-
ras,cõparaui tibi quinq; drachmis. CHAR. Caro dicis. MER. At per Plu-
tonem,quinque emi illam:& præterea lorum quo remũ alligares,obolis duo-
bus. CHAR. Pone quinq; drachmas,& obolos duos. MER. Et pro reſar-
ciendo uelo quinq; obolos ego exolui. CHAR. Etiam hos appone. MER. Et
ceram ad oblinendas nauigii rimas tibi emi:& clauos præterea, & funiculum
unde hyperã feciſti, omnia hæc duabus drachmis. CHAR. Rectè,laudo,hæc
uili emiſti. MERC. Hæc ſunt quæ tibi expoſui: niſi ſiquid reliquum eſt quod K
me fugit inter computandum. Quando autem hæc redditurum te promittis?
CHAR. Nunc quidẽ, Mercuri,non poſſum. Si uerò peſtis aliqua aut bellum
confertos & frequentes huc demiſerit aliquos, licebit mihi tum allucrari ali-
quid,ſubtracto clàm nonnihil ex portorio. MER. Proinde ego nunc ſedebo
peſſima quæq; ut eueniant precando,ut inde fructum aliquẽ capiam. CHAR.
Fieri aliter non poteſt, Mercuri. Nam pauci nunc, uides, ad nos deſcendunt.
Pax enim eſt. MERC. Satius eſt ita eſſe,etiam ſi ob hoc abs te prorogatur no-
bis debiti iſtius ſolutio. Verùm enimuero priſci illi, Charon, noſti quales ad-
uenire ſolebant,quàm fortes atque animoſi omnes,cruore madidi,& uulneri-
bus pleni

Hyperæ funiculi ſunt quibus antẽnarũ cornua traducuntur: unde prouerbium: Omiſſa hypera pedẽ quæris. Vide Eraſmum & Suidam.

A bus pleni pleriq;? Nūc auté aut ueneno aliquis à filio interfectus, aut ab uxore, aut præ nimia uoluptate tumefacto uentre & cruribus adueniunt. Pallidi enim omnes,& ignaui, neque ſimiles prioribus illis. Plurimi autem ipſorum etiā pecuniarum cauſſa ueniūt factis (ut uidetur) mutuò ſibi inſidiis. CHARON. Omnino enim expetibiles illæ ſunt. MERC. Proinde neque ego uidear peccare grauius aliquid, ſi uel acerbius abs te exigam ea quæ mihi debes.

PLVTONIS ET MERCVRII, Iac. Micyl. interprete.

PLVTO.

B SEném ne noſti, iſtum ætate omnino confectum dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli ſunt, hæreditatis autem captatores plus quàm quinquaginta millia? MERC. Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid poſtea? PLVT. Viuere illum quidem Mercurî ſine ultra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, ſi modò poſſibile ſit, atque etiam pluribus: adulatores autem ipſius, Charinum adoleſcentem,& Damonem,& cæteros abripe huc ordine omnes. MERC. Atqui abſurdum hoc uideri queat. PLVT. Haudquaquā, imò iuſtiſſimum. Quam enim ob cauſſam illi adeò optant illum mori, niſi quia pecu-

In hæredipetas qui ſæpe antè quàm captati moriuntur.

C niam illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium ſceleratiſſimum eſt, interea cum talia precātur, tamen obſeruant & colūt manifeſtè utique illum. Ac quæ ægrotante illo apud ſe cōſultent, nemo ignorat: attamen ſacrificaturos ſeſe promittunt, ſi conualeſcat denuo: & in ſumma, uaria quædam adulandi ratio illorum hominum eſt. Quamobrem ipſe quidem immortalis ſit, illi autem præ ipſo abeant, fruſtra hiantes. MERC. Ridicula patientur, ſcelerati cū ſint. Sed tamē & ille admodum ſcitè circunducit illos, & ſpe paſcit inani: & in ſumma, ſemper morituro ſimilis, multo ualidus magis eſt, q̄ quiſquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter ſe diuiſa paſcuntur, uitam quandam
D beatam ſecum ipſi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipſe exuta ſenectute, quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat: illi autem in ipſa media ſpe, diuitiis illis quaſi per ſomnū ſpectatis deſtituti, abeāt iam huc, mali malè mortui. MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accerſam tibi illos, alium ſuper alium ordine. ſeptem autém, opinor, ſunt. PLVT. Deducas licet. Ille autem mittat ſingulos præ ſe, ex ſene iterum in adoleſcentem conuerſus.

TERPSIONIS ET PLVTONIS, P. Virunio interprete.

TERPSION.

E IVſtúm ne hoc eſt ô Pluto, me quidem è uita abiiſſe, triginta cū ſim annorū: Thucritum uerò ſenem ſeptuagenariū,& ultrà, adhuc uiuere? PLVT. Iuſtiſſimum quidem ô Terpſio. Nam etſi ipſe uiuit, certè ad nullius tamē mortem affectus eſt: tu uerò omni tempore illius hæreditatem expectans, eum mori auidiſſimè cupiebas. TERP. Nonne opus fuerat, quum ſenex ſit, nequeátque de cætero ſuis uti diuitiis, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas ô Terpſio ſtatuis leges, quum ad uoluptatem diuitiis uti nequeat, ipſum è uita decedere. Aliter autem & Parca & natura ſtatuiſſe uidetur. TERP. Proinde hāc ob huiuſcemodi accuſo ordinem. decebat enim has res ſucceſſione gradúque fieri, ſenem primò, deinde qui in ea ætate ſequeretur,

Expoſtulatio quòd plerique ſenes iunioribus ſuperuiuant.

mori: haudquaquam autem exerceri aut uiuere,qui ſenectute decrepitus eſſet, F
qui tres duntaxat dentes habeat, cui uix deſeruiunt oculi,qui curuatus à qua-
tuor famulis deducitur, deguttantes nares, lipposq; oculos habens,nihil deni-
que uoluptatis deguſtans, haud aliud exiſtens, quàm animatum quoddam ſe-
pulchrum,ab ipſa iuuentute deriſum : & contrà mori optimos atque robuſtiſ-
ſimos adoleſcentes. Nam hoc perinde eſſe uidetur,ac ſi flumina ſurſum defe-
rantur. Aut ſaltem ſcire neceſſe foret quãdo & ſenum quilibet obiturus eſſet,
ne quos,prout eis mos eſt,fallerent. Nunc uerò illud accidit quod prouerbio
dici ſolet: Quadriga bouem ſæpiſſime ducit. PLV. Hæc quidẽ,ô Terpſio,pru-
dentius fiunt,quàm tibi profectò uidẽtur. Verùm & uos quid paſſi eſtis quòd G
rebus alienis gaudetis, & ſenibus filiis orbatis uoſmet tantopere in adoptionẽ
traditis? quamobrem in deriſum adducti,ab illis ſepelimini: quod quidem plu-
rimis fit periucundum. Nam quanto uos magis mori illos peroptatis,tãto plus
omnibus quamgratiſſimum eſt ſi ante eos uos mori cõtingat. Etenim nouam
quandam in mediũ adducitis artem,anicula atq; decrepitos cum amatis: præ-
ſertim quidem ſi liberis ſint orbati. qui uerò liberos habẽt, illorum uobis non
eſt cura. Atqui ex iis qui amãtur,plurimi,minimè ueſtri ignari aſtus,etiã ſi ipſis
liberos eſſe contingat,illos odiſſe diſſimulant,ut & ipſi habeant amatores. In-
de iis in teſtamento excluſis qui munera diutiſſime obtulerunt, liberi, ſicuti H
profectò dignum eſt,omnem eorum ſubſtantiam conſequuntur: at illi triſtitia
affecti,ſuaq; ſpe deluſi,dentibus fremunt. TER. Omnia hæc uera ſunt quæ de
me & Thucrito autumas. Quantum enim meorum ille deuorauit,quum ſem-
per eum mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar: gemẽdo,& internum
quiddam perinde atque ex ouo pullus aliquis immaturus ſtridendo,ægritudi-
nem ſimulabat. Vnde quãto citius eum ad ſepulchrũ duci exiſtimabam, tanto
plus illi donorum mittebã,ut ne ii qui in amore concurrebant, muneribus me
præclaris uincerent. Plerunq; etiam præ nimia ſolicitudine inſomnis iacebam,
ſingula enumerans,ac unumquieq; diſponens. Eáque etiam cauſa interitus mi- I
hi fuit,curæ uidelicet & uigiliæ. Ille autẽ deglutito hoc illectamento meo tan-
to,adſtitit mihi quando ſepeliebar paulò antè,arridens. PLVT. Euge ô Thu-
crite, diutiſſime uiuas, unà & diuitiis abundans, & huiuſcemodi homines de-
ridens: neq; prius moriaris,quàm hos blanditores cunctos præmittas. TERP.
Hoc quidem ô Pluto periucundum mihi foret,ſi ante Thucritum Chariades
uita decederet. PLVT. Boni animi ſis ô Terpſio: & Phido etiam,& Melantus,
& omnes penitus ipſum præcedent, ſuis ipſorũ curis confecti. Hæc ego ſum-
mopere laudo,ô Thucrite. diutiſſime uiuas.

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMIDAE, K
Eraſmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

Hæredipeta ueneno quod alteri parauerat,perijt.

AT tu Callidemides, quo pacto interiſti? Nã ipſe quemadmodũ
Diniæ paraſitus quũ eſſem,immodica ingurgitatione præfoca-
tus fuerim,noſti. aderas enim moriẽti. CAL. Aderã Zenophã-
tes. Porrò mihi nouũ quiddã atque inopinatũ accidit. Nam tibi
quoq; notus eſt Ptœodorus ille ſenex. ZEN. Orbũ illũ dicis,ac
diuitem,apud quem te aſſiduè uerſari conſpiciebã? CAL. Illum ſemper capta-
bam,

A bam,colebamq́;, id mihi pollicẽs fore,ut meo bono quamprimum moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur,ſene uidelicet uel ultra Tithonios annos uiuente, compẽdiariam quandam excogitaui uiam,qua ad hæreditatem peruenirem. Siquidem empto ueneno,pocillatori perſuaſeram,ut ſimul atque Ptœodorus potu poſceret,(bibebat autẽ prolixius) præſentius in calicem inij-ceret,haberetq́; in promptu porrecturus illi. Quod ſi feciſſet,iureiurando con-firmabam me illum manumiſſurum. Z E N O. Quid igitur accidit?nam ino-pinatum quiddam narraturus mihi uideris. C A L. Vbi iam loti ueniſſemus, puer duobus paratis poculis,altero Ptœodoro cui uenenum erat additum, al-

B tero mihi: neſcio quomodo errans,mihi uenenum, Ptœodoro porrexit inno-xium. Mox ille quidẽ bibit,at ego protinus humi porrectim ſtratus ſum, ſup-poſititium uidelicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui non conuenit amici malis illudere. Z E N. Rideo profectò. nam elegãter ac le-pidè tibi hæc res euẽnit. Porrò ſenex ille quid interim? C A L. Primùm ad ca-ſum ſubitum atque inexpectatum ſanè conturbatus eſt: deinde ſimul atque in-tellexit id quod acciderat,puta pocillatoris errore factum,riſit & ipſe. Z E N. Rectè ſanè. Tametſi non oportuit ad compẽdium illud diuertere, ſi quidẽ ue-niſſet tibi populari uulgataq́; uia tutius certiusq́;,etiam ſi paulo ſerius.

C CNEMONIS ET DAMNIPPI, Eraſmo Roterod. interprete.

CNEMON.

HOc illud eſt quod uulgò dici conſueuit,Hinnulus leonẽ. D A M. Quid iſthuc eſt quod tecum ſtomachare Cnemon? C N E. Quid ſtomacher rogas? Equidem hæredem reliqui quendã præter ani-mi ſententiam, uidelicet aſtu deluſus miſer, iis quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. D A M. Sed iſthuc quinam euẽnit? C N E. Her-molaum nobilem illum diuitem,quũ orbus eſſet,imminente morte captabam, *In hæredipe-tas.*

D aſſidens atque inſeruiens. Neque ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi uiſum eſt ſcitum, cõſultúmque,ut teſtamentũ pro-ferrem ac publicarem, quo illum rerum mearũ in ſolidum hæredem inſtitue-ram,nimirum ut ille uiciſſim idem faceret meo prouocatus exemplo. D A M. At quid tandem ille? C N E. Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit,id quidem ignoro: cæterùm ego repentè atq; inſperatò è uita deceſſi, tecti ruina oppreſ-ſus: & nũc Hermolaus mea poſſidet,lupi cuiuſpiam in morem ipſo hamo cum eſca pariter auulſo. D A M. Imò non eſcam modò cũ hamo,quin etiam te quo-que piſcatorem ſimul abſtulit. Itaque technam iſtam in tuum ipſius caput ſtru-

E xeras. C N E. Sic apparet,idque adeò deploro.

SIMYLI ET POLYSTRATI, Eodem interprete.

SIMYLVS.

VENISTI tandem & tu Polyſtrate ad nos,quum annos uixeris haud multo pauciores centũ opinor. P O L. Nonaginta octo Si-myle. S I M. Sed qui nam triginta iſtos annos egiſti, quibus mihi fueras ſuperſtes? Nam ipſe perii te ferme ſeptuagenario. P O L. Quamſuauiſſimè profectò, etiam ſi hoc mirum tibi uidebitur. *Plures unius diuitis hære-ditatẽ ambien-tes deluſi.*

S I M. Mirum uerò,ſi quidẽ tibi primùm ſeni,deinde inualido,poſtremò etiam

orbo quicquam poterat eſſe in uita ſuaue? P O L. Principiò nihil erat quod nō F
poſſem: præterea pueri formoſi complures aderant, tum mulieres nitidiſſimæ, unguenta, uinū mirè fragans, poſtremò menſæ uel Siculis illis lautiores. S I M. Noua narras: nam ego te planè ſordidum ac parciſſimum eſſe ſciebam. P O L. Atqui, uir præclare, ex alienis arcis opes mihi ſubſcatebāt. Tum diluculo protinus quamplurimi mortales ad fores meas uentitabāt, ſimulq; ex omni rerum genere, quæ terrarum ubiuis pulcherrimæ reperiuntur, munera deportabātur. S I M. Num me defuncto regnum geſſiſti? P O L. Minimè: uerùm amātes habebam innumeros. S I M. Non poſſum non ridere. tú ne amantes, tantus natu quū eſſes, uixq; tibi dentes ſupereſſent quatuor? POL. Habebā per Iouē equidem optimates ciuitatis: quumq; eſſem tum ſenex, tū caluus, ſicuti uides, præterea lippiens etiam, ac ſenio cæcutiens, poſtremò naribus muccoſis, tamē cupidiſſimè mihi inſeruiebant, adeò ut is felix uideretur, quemcunq; uel aſpexiſſem modò. S I M. Num tu quoque quemadmodum Phaon ille, Venerem aliquam è Chio tranſuexiſti, ut ob id optanti tibi illa dederit rurſum ad iuuentam redire, ac denuo formoſum atque amabilem fieri? P O L. Haudquaquā: quin magis quum talis eſſem, qualem dixi, tamen ſupra modum adamabar. S I M. Aenigmata narras, P O L. Atqui notiſſimus eſt hic amor, quum uulgo ſit frequens, nempe erga ſenes orbos diuites. SIM. Nunc tua forma unde tibi profecta fuerit, intelligo, uir egregie, nimirum ab aurea illa Venere. P O L. Veruntamen nō parum multas commoditates ab amātibus tuli, Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porrò ſæpius etiam quaſi procax illis illudebam, excludens interdum nonnullos eorum: interim illi inter ſeſe decertabant, & in ambiendis primis apud me partibus alium alius anteire nitebatur. S I M. Sed age, de facultatibus tuis quid tandem ſtatueras? P O L. Palàm quidē affirmabam, me unumquenque illorum relicturum hæredem: idque illi quum crederent futurum, certatim ſe quiſque obſequentiorem atque adulantiorem præbebat. Cæterùm alteras illas ueras tabulas, quas apud me ſeruauerā, reliqui, in quibus omnes illos plorare iuſſi. S I M. At poſtremæ illæ tabulæ quem pronunciabant hæredem? num è cognatis quempiam? P O L. Non per Iouem, imò nouitium quendam ex formoſis illis adoleſcentulis, natione Phrygem. S I M. Quot annos natum Polyſtrate? P O L. Viginti ferme. S I M. Iam intelligo quibus obſequiis ille te demeruerit. P O L. Attamen multo illis dignior qui ſcriberetur hæres, etiam ſi Barbarus erat ac perditus, quem iam ipſi etiā optimates colunt captántque. Is igitur mihi extitit hæres, iamq; inter patricios numeratur, ſubraſo mento, barbaroq; cultu ac lingua: quin eum Codro generoſiorem, Nireo formoſiorem, Vlyſſe prudentiorem eſſe prædicant. S I M. Non laboro, uel totius Græciæ ſit imperator, ſi libet, modò ne illi potiantur hæreditate.

(G, H, I, K)

CHARONTIS ET MERCVRII, Martino Bolero interprete.

Interlocutores, Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damaſias, Philoſophus, Rhetor.

CHARON.

AVdite quo loco ſint res ueſtræ. Equidē parua eſt nobis, quemadmodum uidetis, & carioſa nauicula, & quæ undiq; perfluit. quòd ſi in alteram partem ſe inclinarit, planè ſubmerſa peribit: atque ueſtrum tam multi ſimul confluunt

A fluunt,& ſinguli plurimas ſarcinas adferunt. Quòd ſi cum his nauiculam conſcenderitis, uereor ne poſtea uos facti pœniteat, maximè uerò eos qui nandi ſunt imperiti. MORT. Quid igitur faciendum erit,ut ſine periculo nauigemus? CHAR. Ego uobis dicam:nudos uos ingredi oportet,atque iſta omnia quæ ſuperflua ſunt, in littore relinquere. Nam ſic etiam uix capiet uos nauicula. Tibi uerò Mercuri deinceps curæ erit,neminem ex illis recipere,niſi nudus ſit,& ſupellectilem abiecerit. Itaque ad ipſas ſcalas te ſtatuas,ipſósque cognoſcito,& ſuſcipito, nudóſque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis,atque ſic faciemus. Quis eſt ille primus? MEN. Ego Menippus ſum. Ecce autem B peram & baculum in paludem abieci: uerùm rectè feci,qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere ô Menippe uir optime, primumq; apud gubernatorem nauis, locũ accipe,in ipſa ſummitate, quò omnes poſſis intueri. Verùm quis ille formoſus eſt?CHA.Charmoleus ſum Megarẽſis ille amator,cui oſculum unũ duobus talentis conſtitit. MER. Exue igitur iſtam pulchritudinẽ,& labia unà cum oſculis,iſtam etiam denſam comam,& genarũ ruborem,adeoq; totam cutẽ.Bene ſe res habet,expeditus es, ingredere nunc. Quis uerò ille eſt purpuratus & diademate præcinctus,grauitatem quandam præ ſe ferens?Quis es tu? LAMP.Lampichus ſum Geloorum tyrannus.MER. Quid igitur cum C tot ſarcinis uenisti?LAMP. An ne nudum aduentare conueniebat tyrannum? MERC. Nequaquam tyrannum,ſed mortuum.itaque depone iſta.LAMP. Ecce abieci diuitias.MERC.Sed ſuperbiam ô Lampiche & faſtum etiam abiice.nam iſta ſi in nauiculam coincidant,uehementer grauabunt eam.LAMP. Igitur ſine ut diadema habeam ſaltem & ſtragulum.MER.Nequaquam,imò & hæc relinquito.LAMP.Sit ita.quid prætereа uis?Nam omnia,ut uides,abieci. MERC. Crudelitatem etiam,& amentiam, & uiolentiam, & iracundiam, atque his ſimilia depone.LAMP.Ecce nudus ſum.MER.Ingredere nunc.Tu uerò pinguis admodum & carnoſus quis es?DAM.Damaſias ego ſum athleta. D MER. Certè,uideris ille eſſe. ſcio enim te ſæpe in palæſtris à me uiſum. DAMA. Ita eſt ô Mercuri.uerùm accipe me,nudum exiſtentem.MERC.Nequaquam ô bone uir nudus es,tanta carne circundatus: itaque exue eam.Nã ſi uel alterum tantũ pedem in nauem poſueris,ſubmerges eam. Sed & coronas iſtas & præconia abiicito.DAMA.En planè nudus ſum,ut uides,& ſimili cum aliis mortuis ſtatura. MER.Sic præſtat leuem eſſe.itaq; inſcende iam.Et tu ô Crato diuitias abiice,præterea mollitiem & delicias,neque feras tecum epitaphia,neque maiorum tuorũ dignitates.Relinque etiam genus,& gloriam.Item ciuitatum de quibus ſcilicet bene meritus es,publica præconia,ſtatuarũ inſcriptio- E nes: & dicas ne tibi magnum ſepulchrum conſtruant. nam & hæc grauãt,ſi in memoriam reuocentur.CRAT.Inuitus certè,ſed tamen abiiciam.quid enim faciam? MERC. Papæ! quid tibi uis armatus? aut quid iſtud trophæum tecum circumfers? CRAT.Quia uici Mercuri,& res præclaras geſſi,propterea ciuitas hoc me honore affecit.MERC. Relinque trophæum in terra.apud inferos enim pax eſt, neque ullis armis opus eſt. Verùm quis ille eſt ipſo habitu grauitatem quandam præ ſe ferens, elatus,& contractis ſuperciliis propter curas,longa barba?quis eſt ipſe? MENIP. Philoſophus quidam eſt ô Mercuri, imò præſtigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. uidebis enim multa,eaq; ridicula,ſub palliolo occulta eſſe.MER.Depone tu hunc habitum

primùm,deinde hæc quoque omnia. O Iupiter,quantam ille arrogantiã,quantam inſcitiam,& quantum contentionum,& inanis gloriæ,quantum quæſtionum dubiarum, quantum ſpinoſarum diſputationum,& cogitationũ perplexarum,circumfert? imò quàm multos uanos labores,& deliramenta non pauca?quantas item nugas, & quantam curioſitatem?Sed per Iouem aurum etiam hoc,& uoluptatem,& impudentiam, iracundiam,delicias & mollitiem ſecum habet: neque enim latent me iſta,etiam ſi ſtudioſe celas. Verùm abiice mendacia etiam & ſuperbiam,& opinionem illam qua exiſtimas te omnibus reliquis præſtantiorem eſſe. Nam ſi cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? P H I L. Depono igitur ea,quandoquidẽ ſic iubes. M E N.Sed & barbam hanc deponat Mercuri,grauẽ equidem & hirſutam,ut uides.capilli ſunt trium minarũ ad minus.P H I L.Sed quis abradet?M E R.Menippus ille ſecurim accipiens,quibus naues fabricantur, eam reſecabit: utetur autem ſcalis naualibus,quibus ſuperpoſita barba reſecetur. MEN. Nequaquam Mercuri,ſed da mihi ſerram. hoc enim erit magis ridiculum. M E R C. Sufficiet bipennis. M E N. Euge,humanior nunc appares, depoſito hircino fœtore. Vís ne ut parum etiam de ſuperciliis auferam? M E R. Maximè: nã hæc ſuper frontem etiam attollit, neque ſcio quò ſeipſum extendat. Quid hoc rei eſt?etiam ploras ſceleſte?& mortem times?ingredere igitur. M E N. Vnum quiddam adhuc grauiſſimum geſtat ſub alis. M E R. Quid Menippe? M E N. Adulationem, Mercuri, quæ illi,dum uiueret,multum profuit. P H I L O. Igitur & tu Menippe tuam abiice libertatem,& loquẽdi audaciam,lætitiam,animi magnitudinem, & riſum. An tu ſolus alios omnes ridebis? M E N. Nequaquã, ſed retine iſta.leuia enim ſunt, & planè facilia portatu,& ad nauigandũ proſunt. Tu uerò Rhetor abiice iſtam tantam uerborum contradictionem,& antitheſes,& ſimilitudines,item periodos, & barbariſmos,atq; alia ſermonis pondera. R H E T O R. En abiicio. MER. Bene ſe habẽt res. Itaq; ſolue funem. attollamus ſcalas, attrahatur anchora, expande uelũ,tuq; nauta clauũ dirige. Simus hilares. Quid ploratis ô uos amentes? præſertim tu Philoſophe,qui paulò antè tua barba ſpoliatus es? P H I. Quia exiſtimabam immortalem eſſe animam. M E N. Mentitur. nam alia ſunt quæ uidẽtur eum mœrore afficere. M E R C. Qualia? M E N. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neq; noctu exiens clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet ſcorta,nec mane deceptis adoleſcẽtibus ſua ſapientia,pecuniam accipiet.hæc ſunt quæ illi dolent. P H I L. An tibi moleſtum non eſt, Menippe,quòd mortuus es? M E N. Quomodo poſſet eſſe moleſtum mihi,qui ad mortem feſtinaui nemine uocante? Verùm nonne clamor quidam interim dum nos confabulamur,exauditus eſt ueluti quorundam in terra uociferantium? M E R C. Certè Menippe:uerùm non uno tantùm loco exauditur clamor,ſed quidam in unũ cœtum cõuenientes,cum uoluptate derident mortuum Lampichum, & illius uxorem mulieres circunſtrepũt, atque illius pueri nuper admodũ geniti,multis lapidibus à pueris obruũtur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyõne funebres orationes recitantẽ de hoc Cratone. Et per Iouem Damaſiæ mater ululans, lamẽtationem inceptat unà cum mulieribus pro Damaſia. Te uerò, Menippe, nemo eſt qui deploret, & ſolus iaces tranquillus. M E N. Nequaquam. nam haud ita multò pòſt audies canes miſerabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad ſepeliendum

A peliendum me conuenient. MER. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfre-
tauimus, abite uos rectà per hanc uiam ad forum iudiciale: ego uerò & nauta
alios tranſuectabimus. MEN. Feliciter nauigate ô Mercuri, nos quoque pro-
grediemur. Verùm quid præterea de uobis futurum eſt? Iudicium de uobis fer-
re oportebit, & quidē aiunt pœnas eſſe graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuſ-
cuiuſque autem uita examinabitur.

CRATETIS ET DIOGENIS, Eraſmo Roterod. inteprete.

CRATES.

B MOerichum diuitem nouerás ne Diogenes? illum inquã ſupra mo-
dum diuitem, illum Corintho profectũ, cui tot erant naues onu-
ſtæ mercibus, cuius conſobrinus Ariſteas quum ipſe quoque di-
ues eſſet, Homericum illud in ore ſolebat habere:

Sola uirtus defunctorum comes.

Aut me confice tu, aut ego tete. DIOG. Cuius rei gratia ſeſe captabãt
inuicem, Crates? CRAT. Hæreditatis cauſa, quum eſſent æquales, uterq; al-
terũ captabant. Iamq; teſtamenta publicauerant ambo, in quibus Mœrichus, ſi
prior moreretur, Ariſteã omnium rerum ſuarũ dominum relinquebat: Mœri-
chum uiciſſim Ariſteas, ſi quidē ipſe prior è uita decederet. Hæc igitur quũ eſ-
C ſent in tabulis ſcripta, illi inter ſeſe captabãt, & alter alterũ adulationibus obſe-
quiiſq; ſuperare contēdebat. Porrò diuini, haud ſcio utrũ ex aſtris id quod fu-
turũ ſit coniectantes, an ſomniis, quemadmodum Chaldæi faciũt, quin & Py-
thius ipſe, nunc Ariſteam uictorē fore pronunciabat, nunc Mœrichum: ac tru-
tina quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat. DIOG. Quid igi-
tur tandem euênit? nam audire eſt operæprecium, Crates. CRAT. Eodem
die mortui ſunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomium ac Thraſyclem de-
uenerunt, quorum uterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant
diuini futurum ut tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Cirrham
D uerſus nauigarent, medio in curſu obliquo orto Iapyge euerſa naui perierũt.
DIOG. Rectè factum. At nos quum eſſemus in uita, nihil eiuſmodi alter de
altero cogitabamus. Neque enim ego unquam optabam ut moreretur Anti-
ſthenes, quò nimirum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates
opinor deſiderabas ut me mortuo in poſſeſſionum mearum ſucceſſionem ue-
nires, puta dolii, ac peræ, in qua quidē lupini chœnices inerant duæ. CRAT.
Neque enim mihi quicquam iſtis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Dioge-
nes: ſiquidem quæ ad rem pertinebant, quæ'que tu Antiſtheni ſuccedens ac-
cepiſti, deinde ego ſuccedens tibi, ea nimirum multo ſunt potiora, multóque
E ſplendidiora, quàm uel Perſarum imperium. DIOG. Quæ'nam ſunt iſta quæ
dicis? CRAT. Sapientiam inquam, frugalitatem, ueritatem, dicendi uiuendiq;
libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in iſtiuſmodi opum hæreditatem
Antiſtheni ſucceſſiſſe, tibiq; eas longè etiam maiores reliquiſſe. CRAT. Ve-
rùm reliqui mortales hoc poſſeſſionum genus aſpernabãtur, neq; quiſquã nos
ob ſpem potiundæ hæreditatis obſequiis captabat, ſed ad aurũ omnes intende-
bant oculos. DIOG. Nec iniuria. neq; enim habebant quò facultates eiuſmo-
di à nobis traditas acciperent: quippe rimoſi iam, uitiatíque deliciis, non aliter
q̃ uaſa carie putria. Quo fit, ut ſiquando quis in illos infundat uel ſapientiam,
uel libertatē, uel ueritatem, effluat illico perſtilletq;, fundo, quod immiſſum eſt

continere non ualente: cuiuſmodi quiddam & Danai filiabus aiunt accidere, F dum in dolium pertuſum hauſtam aquam important: at iidem aurum dentibus & unguibus, omniáq; ui ſeruabant. CRA. Proinde nos hic quoque noſtras poſſidebimus opes: illi ſimul atque huc uenerint, obolum duntaxat ſecum ferent, ac ne hunc quidem ulterius quàm ad portitorem.

LVCIANI SCIPIO, P. Virunio interprete.

Interlocutores, Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

O LIBYCE, me decet præponi. melior equidem ſum. HAN. G Imò uerò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui ſemper iuſtiſſimus iudex eſt habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic eſt Hannibal Carthaginenſis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem utrique glorioſi. Sed qua de re uobis altercatio eſt? ALEX. De præſtãtia: dicit enim is ſeſe meliorem quàm ego ducẽ exercitus fuiſſe: ego uerò, quemadmodum omnes ſciunt, non hoc ſolum, ſed omnibus ferme qui ante meam ætatem fuere, in re militari præſtantiorem me eſſe affirmo. MIN. Dicat ergo uterq; uiciſſim pro uirili: tu uerò ô Libyce prius loquaris. HAN. H Vnum hoc me iuuat, quòd & hic ſermonem græcũ didicerim, ut neque etiam hac in re Alexander me ſuperet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria uirtute ad magnam gloriam euaſere: potentesq; per ſe ipſi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibuſdam Hiſpaniam primũ inuadens, quum ſubconſul eſſem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum Celtiberos cepi, atque Gallos ipſos deuici: & quum magnos montes tranſmigraſſem, omnem Eridanum trãſcurri, multasq; ciuitates euerti, & planam Italiam ſubiugaui, & uſque ad ſuburbia Romæ graſſatus ſum, tótque uno die Romanos cecidi, ut eorum I annulos modiis menſurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atque hæc omnia peregi nec Ammonis dictus filius, neq; deum me fingens, aut matris inſomnia narrãs: ſed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudẽtia, contra milites magna audacia atq; fortitudine præditos, non aduerſus Medos, aut Armenios, qui antequã quiſpiã ſequatur, fugiunt, & facilè cuiuis audenti uictoriam tradunt. Alexander uerò regni patris ſucceſſor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto miſero illo Dario apud Iſſum & Arbelas uictoriam cepit, antiquam ex patre cõſuetudinem omittens, adorari ſeſe uoluit, ſeſeq; ad Medorũ delicias inuitari libẽter tulit: atque in conuiuiis amicos interemit, interficientibúſque auxilium tulit. K Ego autem patriæ dominatus ſum, quæ quum me reuocaret, hoſtium magna claſſe aduerſus Libyam nauigante, parui, continuóque me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi barbarus cum eſſem, omníſque Græcorum diſciplinæ expers, & neque Homerum, ut hic, edidici, neque Ariſtotele ſophiſta magiſtro eruditus fui, ſed ſolùm mea natura optima ſum uſus. Hæc ſunt quibus me meliorẽ Alexandro eſſe puto. Si uero ea cauſſa mihi hic præferendus eſt, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forſan apud Macedones eſt: non tamen ob id præſtantior hic uideri debet generoſo

A nerofo duce,& uiro,qui mentis ſententia magis quàm fortuna eſt uſus. M I N. Hic certè orationem neque ingeneroſam,neque ut Libycum decebat,dixit:tu uerò Alexander quid ad hæc inquis? A L E X. Oportet quidem ô Minos,homini adeò temerario nihil reſpondere. Sola enim te fama ſatis edocere poteſt qualis ego rex,qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parum ipſum ſuperauerim, qui cum adoleſcens adhuc eſſem rem aggreſſus, regnum obtinui,& de patris mei interemptoribus ſupplicíũ ſumpſi. At quum Thebas ſubuertiſſem,toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neq; dignum putaui, Macedonum regno me contentum eſſe, quod pater reliquerat: ſed totum terrarum

B rum orbem ſitiui: durumq; putás,niſi rerum omnium dominus eſſem,paucos quoſdam mecum agens, in Aſiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna uici:Lydiam,Ioniã,& Phrygiam cepi. Et tádem quæcunque tranſieram ſubiugans, ueni ad Iſſum, ubi Darius me expectabat,infinitos exercitus ſecum agens. Poſt hæc, ô Minos, uos ipſi ſcitis quot ad uos uno die mortuos miſerim. Dicit enim Charon,tunc ſibi ſcapham nõ ſuffeciſſe, ſed ratibus compoſitis illorum pleroſq; ſe tranſportaſſe. Atque hæc cõfeci meipſum periculis opponens, & in pugna uulnerari non timens. Et ut quæ apud Tyrum & Arbelas geſta ſunt,omittam,uſque ad Indos ueni,atque Oceanum mei regni ter-

C minum feci,& illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuum abduxi. Scythás uerò homines certè non ſpernendos,Tanaim tranſiens, magna equitum pugna uici:ac amicos meos remuneraui, inimicos autem ultus ſum. Si uerò Deus hominibus uidebar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, ut tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſiam Bithyniæ exulauit, ut crudeliſſimo & peſſimo homini conueniens erat. Nam quo pacto Italos uicit, omitto dicere: nam non uirtute, ſed malitia atque perfidia & dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iuſti memor. Sed quoniam quòd delicio-

D ſe uixerim, uituperauit, oblitus mihi uidetur eorum quæ apud Capuam admiſerit. Ibi enim mulieribus deditus fuit & uoluptatibus uir iſte mirabilis,belli gerendi occaſiones prodidit. Ego uerò niſi ea quæ ſub occidente ſunt,parua quidem putans,uerſus Orientem me impuliſſem,quidnam adeò magni perfeciſſem? Quî Italiam abſq; ſanguine capere,ac Libyam, omnémque eam oram uſque ad Gades, ſub poteſtatem redigere facilè potuiſſem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præſertim iam antea illis perculſis, ac dominum me agnoſcentibus. Dixi: Tu uerò Minos iudica. Nam & hæc è multis protuliſſe ſatis eſt. S C I P. Non,niſi me quoque prius audias ô Minos. M I N.

E Quis tu uir optime es,aut unde,quòd hiſce claris ducibus te conferre audes? S C I. Scipio Romanus,qui Carthaginem deleui,& Afros multis magnis prælijs deuici. M I. Quid igitur & tu dicis? S C I P. Alexandro quidem minorem eſſe me,Hánibale autem præſtantiorem,ut qui ipſum perſecutus fuerim,& ad turpé fugam cõpulerim. Quomodo igitur non impudés iſte uideatur,qui cum Alexandro ſeſe comparet, cui ne ipſe quidem Scipio,qui iſtum deuici,comparare me auſim? M I N. Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander,deinde poſt illum tu:atque tum,ſi placet,tertius hic Hannibal,quippe qui nec ipſe contemnendus exiſtat.

DIOGENIS ET ALEXANDRI, Eraſmo Roterod. interp. F

DIOGENES.

Irridetur Alexandri ſuperbia, qui mortalis cum eſſet, diuinos tamen honores ſibi paſſus ſit exhiberi.

QVID hoc rei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde
atque nos omnes? A L E X. Vides nimirũ Diogenes: tametſi mi-
randum non eſt, ſi homo cum fuerim, defunctus ſim. D I O G E.
Num ergo Iupiter ille Hammon mentiebatur, quum te ſuum eſ-
ſe filiũ diceret? an uerò tu Philippo patre prognatus eras? A L E X. Haud du-
biè Philippo. neque enim obiiſſem, ſi Hammone parente fuiſſem progenitus.
D I O G. Atqui de Olympiade etiã conſimilia quædam ferebãtur, puta draco-
nem quendam cum ea fuiſſe cõgreſſum, uiſumq́; in cubiculo: ex eo grauidam G
peperiſſe te: porrò Philippum errare, falliq́; qui ſe tuum patrem eſſe crederet.
A L E X. Inaudieram quidem & ipſe iſta, quemadmodum tu: at nunc uideo
neque matrem neque Hammonios illos uates ſani quicquam aut ueri dixiſſe.
D I O G. Attamen iſtud illorum mendacium, Alexander, ad res gerẽdas haud-
quaquam tibi fuit inutile, propterea quòd uulgus te uerebatur, metuebátque,
quũ deum eſſe crederet. Sed dic mihi, cuinam tam ingens illud imperium mo-
riens reliquiſti? A L E X. Id equidẽ ignoro, Diogenes. celerius enim è uita ſub-
mouebar, quàm ut eſſet ocium de illo quicquam ſtatuẽdi, præter id unũ, quòd
moriẽs Perdiccæ anulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? D I O G. Quid H
ni rideam? an non meminiſti quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto im-
perio adularentur, principemq́; ac ducem aduerſus Barbaros deligerent, non-
nulli uerò in duodecim deorum numerum referrent, ac phana conſtituerent,
denique ſacra facerẽt tanquam Draconis filio? Sed illud mihi dicito, ubi te ſe-
pelierũt Macedones? A L E X. Etiamdum in Babylone iaceo tertium iã diem:
porrò Ptolemæus ille ſatelles meus, ſiquando detur ocium ab his rerũ tumul-
tibus qui nunc inſtant, pollicetur in Aegyptum deportaturum me, atque inibi
ſepulturum, quò uidelicet unus fiam ex diis Aegyptiis. D I O G. Non poſſum
non ridere Alexander, qui quidem te uideam etiam apud inferos deſipientem, I
ſperantemq́; fore ut aliquando uel Anubis fias, uel Oſiris. Quin tu ſpes iſtas o-
mittis ô diuiniſſime? neque enim fas eſt reuerti quenquam, qui ſemel paludem
tranſmiſerit, atq; intra ſpecus hiatum deſcenderit, propterea quòd neque indi-
ligens eſt Aeacus, neque contemnendus Cerberus. Verùm illud abs te diſcere
peruelim, quo feras animo quoties in mentẽ redit, quanta felicitate apud ſupe-
ros relicta huc ſis profectus, puta corporis cuſtodibus, ſatellitibus, ducibus, tum
auri tanta ui, ad hoc populis qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris: im-
manibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas cõſpicuus, dum
uectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura cir- K
cumamictus eſſes: nunquid hæc te diſcruciant, quoties recurſant animo? Quid
lachrymaris ſtulte? an non id te ſapiens ille docuit Ariſtoteles, ne rés eas quæ à
fortuna proficiſcantur, ſtabiles ac firmas exiſtimares? A L E X. Sapiens ille,
Ariſtotelis fraus. quum ſit aſſentatorum omnium perditiſſimus? Sine me ſolum Ariſtotelis facta
ſcire, quàm multa à me petierit, quæ mihi ſcripſerit: deinde quemadmodũ abu-
ſus ſit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præſtare, quum mi-
hi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam, tanquã & ipſa ſum-
mi boni pars quædam eſſet: nunc ob res geſtas atq; opes: nam has quoque in
bonorum numero collocandas eſſe cenſebat, ne ſibi uitio uerteretur quòd eas
acciperet.

A acciperet. Planè præſtigioſus uir ille quidem erat,ac fraudulẽtus, ô Diogenes: quanquã illud fructus ſcilicet ex illius ſapientia fero,quòd nunc perinde quaſi ſummis de bonis excrucior,ob iſta quæ tu paulò antè cõmemoraſti. D I O G. At ſcin quid facies? oſtendam tibi moleſtiæ iſtius remedium. Quandoquidem in his locis ueratrum nõ prouenir, fac ut Lethæi fluminis aquam auidis faucibus attrahẽs bibas,iterumq; ac ſæpius bibas:atq; eo pacto deſines de bonis Ariſtotelicis diſcruciari. Verum enim Clitum etiam illũ & Calliſthenem uideo, cúmque his alios complureis raptim huc ſeſe ferentes, quò te diſcerpant, pœnasq; ſumant ob ea quæ quondam in illos commiſiſti. quare fac in alterã hanc B ripam te conferas,& crebrius,ut dixi,bibas.

ALEXANDRI ET PHILIPPI, Ottomaro Luſcinio interprete.

PHILIPPVS.

NON igitur inficiaberis Alexander ex me prognatum te eſſe filium. nam ad Iouem Hammonem genus paternũ referens,mortem nõ obiſſes. A L E X. Neque uerò neſcius eram,pater, Philippi Amyntæ me eſſe filium : ſed quia ad res gerendas ſic mihi uiſum erat conducere,cõmento hoc uſus ſum uaticinii. P H I L. Quid ais? Cõ- C ducibile id tibi uiſum,ut uatibus impoſtoribus fallendũ te exponeres? A L E. Non iſthuc,ſed barbaros in mei admirationem tractos, facilius hoc prætextu noſtro ſubdidimus imperio:quum nemo unus uiribus noſtris hactenus reſtiterit,quippe hac ſola opinione ducti,quòd aduerſus deum ſibi eſſet præliãdum. P H I L. Quos tu igitur tanto conatu dignos uſquã uiciſti,qui cum timidis illis atculis,peltariis,ác gerris uimineis pugnare ſolitis, ſemper congreſſus es? Atqui Græcos armis domare,Bœotios,Phocenſes,Atheniẽſes, & id genus alios, operis fuerat ſtrenui atq; magnifici. Arcadum inſuper ſuſtinere armaturam, equitatum Theſſalum, Eleorum iaculatores, Mantineos peltis inſtructos, aut D cũ Thracibus, Illyricis, Pæonibúsue manũ conſerere, operoſum profectò atque arduum id fuiſſet in primis. Cæterùm Medos,Perſas & Chaldæos delicatos, ac plurimo auro conſpicuos, non ſatis compertum habeo quonam modo ante te duce Clearcho mille uiri bello adorti expugnarint, fœdè in fugã actos antequam ad manus uentum fuiſſet. A L E X. At uerò Scythæ,pater,& Indici elephantes,res ſunt non uſque adeò abiectæ & contemptibiles: & tamen neq; concitatis inter ipſos inteſtinis odiis,neq; per proditionem mihi uenũdari paſſus ſum uictoriã. Sed neq; peieraui unquam, aut per nugas à pollicito receſſi, fidemq; ſolui uictoriæ gratia. Adde quòd & Græcos alios ſine ſanguine in de- E ditionem accepi:Thebanos autẽ fortaſſis ipſe audiſti quomodo aggreſſus fuerim. P H I L. Noui hæc omnia ex Clito,quem tu inter epulas,eò quòd nomẽ meum celebraret,& meas res geſtas cũ tuis conferre auderet, traiecto per corpus telo tum iugulatas. Tu uerò & Macedonicam chlamydem abiiciens, candyn Perſicum amictum recepiſti (ut aiunt)& tiaram rectã. Vt ne interim commemorem,quòd à Macedonibus, uiris utique liberis,adorari debere te in animum duxeris: & qui,quod maximè omnium erat ridiculum,hominum abs te uictorum mores imitatus es. Tempero mihi, ne memorem alia quæ turpiter admiſeris, uiris doctis in leonum clauſtra incluſis, & nuptiis talibus peractis: quódq; Hephæſtionẽ plus quàm eſſet ſatis, amaris. Vnũ eſt quod ſolum laudo

Culpatur Alexandri arrogantia, & cõmentum quo deum ſe haberi uoluit.

abs te geſtum, in Darii uxore uidelicet, forma præſtante, quia ab illius comple- F
xu abſtinueris: & genitricis illius, atq; filiarum, ne uim paterentur, curam ſuſce-
peris. Regium certè id opus extitit, quod tum factitaſſe te accepimus. ALEX.
Quomodo autẽ tibi non probatur, pater, quòd in Oxydracis, gente Indica, lu-
bens me in periculum cõieecerim, atq; acceptis plurimis uulneribus, muros pri-
mus omnium transilierim? PHIL. Non probo, Alexander: neq; id quia pul-
chrum eſſe negem uulnerari quandoque imperatorẽ, & in ſubeundis pericu-
lis prætentare uiam: ſed quia ex re tua iſthuc erat minimè. Siquidem pro deo
habitus, quos, oro, riſus præbebas ſpectatoribus, quãdo poſt acceptum uulnus,
ab exercitu magno tumultu direptus, mœrens ac eiulans ſanguine fluitabas? G
Adde quòd Iupiter Hammon, tanquam præſtigiator quiſpiam, & uanus pro-
pheta, reus mendacii palàm tum arguebatur. Non enim uideo qualiter riſum
contineat, qui Iouis filium uiderit animum deiicere, & in deſperatione rerum
efflagitare medicorũ auxilia. Denique quũ iam tandem mortem obieris, quem
credas obſecro eſſe, qui confictã illam adoptionẽ qua Iouis dictus es filius, non
carpat maledictis? Potiſſimùm ubi dei iſtius cadauer porrectũ iacere, turgidum
ſanè, & iuxta aliorum corporum morem contactu ſuo omnia labefactans aſpe-
xerit. Cæterùm quòd ais Alexander, tibi fuiſſe cõducibile, quò facilius rerum
potireris: id profectò multum tibi gloriæ ex bene etiam ac ſtrenuè geſtis eri- H
puit. Nam quanquam inſigniter multa, tamen diis longè inferiora agere uiſus,
uacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione deficere. ALEX. Haudquaquam
de me iſthuc ſentiunt mortales: ſed cum Hercule me & Baccho conferunt, ue-
luti æmulum, pariq; cum illis gloria certantem. Nam & Aornum, à neutro e-
tiam illorum armis ſubactum, ego facilè cepi. PHI. Etiamdum uideris iſta ut
Hammonis filius dicere, quãdo nec Baccho quidẽ cedis, aut Herculi. Sed nec
erubeſcere noſti Alexander, ſolitám ue dediſcere arrogantiã, teipſum dein no-
ſcere, uel iam tandem ſapere, etiam ſi ſerius, ubi fato occubueris?

ANTILOCHI ET ACHILLIS, Ottomaro Luſcinio interprete. I

ANTILOCHVS.

Aequalem omniũ apud inferos eſſe cõditionem, neminemque præferri mortalium.

QVænam ſunt illa, Achilles, quæ tu Vlyſſi iam primùm commemorando in mortẽ executus es, ut minimè generoſa, ac Chirone atq; Phœnice, quibus tu aliquando uſus es præceptoribus, parum digna? Audiui enim magis ex re tua futurum tibi uideri, ſi uilis agricolæ munus obiens, inopi, cui nec uictus ſuppetat, loces operã, quàm ut omnibus uita functis domineris. Quæ ſi rudis quidã plebeius ex media Phrygia ortus, atq; immodicus inſuper etiã uitæ affectator diceret, ferẽdum fortè id eſſet, K
atque condonandum nonnihil ruſticitati: uerùm ex Peleo prognatum, & ex omni heroum numero periculorum contemptorem acerrimum, in tam abiectam & humilem de ſeipſo deſcẽdere opinionem, fœdum ſanè atq; pudendum in primis. Denique iis quæ in uita ſtrenuè geſſeris, equidem haud ſcio quomodo iſta conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi ad ſenectam uſque licuiſſet, citra gloriam tamen: tu glorioſam oppetere mortem maluiſti, quàm potiri regno. ACHIL. At ô Neſtoris fili, nondũ etiam tum feceram rerum earum periculum, & quid cui præferrem ignorans, gloriolam hanc infelicem præponebam uitæ. Atqui ſerò iam tandem intelligo quàm egerim imprudẽter. Apud

uiuos

A uiuos enim reperies fortè qui res bene geſtas celebrent literarum monumen-
tis: ſed hic apud manes non uideo quàm frugiferũ opus effecerim, ubi unus
eſt honos omnium. Sed neque uires iam adſunt corporis Antiloche, aut for-
ma. interciderunt omnia. pari rerum ſtatu uiſuntur omnia. nullum ſapientiæ
aut alterius rei diſcrimen eſt. Adde quòd nulli iam ex Troianorũ mortuis for-
midabilis ſum, nemini Græcorũ uenerandus. prorſus omnium de mortuis par
exiſtimatio eſt, ſiue boni fuerint, ſiue improbi. Hæc ſunt quæ me angũt, & mi-
ſerè ſolicitant, & ob quæ doleo, quòd non potius loco operas, & uiuo. ANTI.
At uerò, Achilles, quid agat quiſpiam? quandò ſic natura comparatum eſt, ut
B omnes prorſum cogantur ſemel uitam relinquere. quæ lex quũ in uniuerſum
iam obtinuit, nec abrogari ullo modo queat, patienter hanc feras oportet. Cæ-
terùm aſpice nos, quotquot penes te ſumus: denique & Vlyſſes quoque poſt
puſillum adueniet: unde ſolatium tibi meritò afferet ſocietas: id quod & aliis
in rebus plerunque uſu uenire ſolet. Non enim ſolus uideris in hæc mala con-
iectus: en tibi Herculem, Meleagrũ, & alios pleroſque, qui non parum multos
in admirationem traxere: qui quidem (ni fallor) haudquaquam in uitam uiden-
tur redituri, ſi quis eos ad inopes & uictu indigos mittat, ut illis pro mercede
ſeruiant. ACHIL. Sociorum hæc quidem admonitio eſt: uerùm haud ſcio quo
C pacto eorum quæ in uita aguntur, memoria, impendiò me excruciat. Arbitror
autem & ueſtrum unumquenq; ita affici, etiam ſi non palàm confiteamini: ne-
quiores ſanè in eo, quòd tacitè huiuſcemodi per quietẽ toleratis. ANTI. Non
equidem Achilles, ſed longè tibi præſtamus: quippe qui intelligimus quàm ſit
inutile de iis rebus uerba facere. Silere enim, & æquo animo ſuſtinere omnia
quæ accidunt, datum nobis eſt: ne tibi affectu iſto ſimiles, ipſi quoque ridiculi
omnibus meritò uideamur.

DIOGENIS ET HERCVLIS, P. Virunio inteprete.

DIOGENES.

D NVnquid Hercules hic eſt? Haud quiſquam mehercule alius. arcus, *Ridetur diuinitas Herculis.*
claua, pellis leonina, magnitudo ipſa, totus denique Hercules eſt.
Igitur è uita deceſſit, qui Iouis erat filius? Dic quæſo ô uictorio-
ſe, mortuus ne es? Ego enim quum terræ ſupereſſem, tibi haud ſe-
cus quàm deo ſacrificaui. HER. Rectè quippe ſacrificaſti. Hercules enim ipſe
in cœlo unà cũ diis immortalibus cõſiſtit, Heben apud ſe habens cruribus for-
moſiſſimam. Egò uerò qui te alloquor, ſua ſum umbra. DIOG. Quidnam di-
cis amabo? umbra ipſius dei? fieri enim poteſt, altera eundem ex parte deũ eſſe,
E altera uita deceſſiſſe? HERC. Vtique. Ille enim nequaquam mortuus eſt, ſed
ego duntaxat imago ipſius ſum. DIOG. Intelligo rem. Te uirũ pro uiro Plu-
toni pro ſe dedit, & tu nunc pro illo mortuus es. HERC. Sic res ſe habet.
DIOG. Quò pacto igitur callidiſſimus cum ſit Aeacus, te nequaquam illum
eſſe non nouit, ſed admiſit tanquam ſuppoſititium Herculem? HERC. Quo-
niam ille ipſe eſſe uideor. DIOG. Vera autumas: nam ita perſimilis es, ut ſi ille
ipſe ſis. Caueas igitur ne contrà ſit: ut tu quidem Hercules exiſtas, imago uerò
apud deos immortales Heben in uxorem duxerit. HERC. Audax nimium es
atq; loquax: & niſi a ſcommatibus quæ in me iacis, abſtinueris, ſenties quã pri-
mum qualis dei imago ſim. Arcus enim nudus eſt atq; paratus. DIOG. Cur au-

tem de cætero te timeam, quum ſemel mortuus ſis?Sed per tuum Herculé dic F
quæſo,dum ille uiuebat,erás ne unà cum ipſo,& tunc imago exiſtens:aut unus quidem eratis in uita,poſteaquam autem é uita deceſſiſtis, ſeparati:ille quidem ad deos immortales auolauit, tu uerò umbra, ut dignũ uidetur,ad inferos aduenisti? HERC. Etſi fas equidem foret nequaquam reſpondere uiro ſophiſticè percunctanti : attamen aures quoq; ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphitryonis in Hercule erat, idipſum morte affectum eſt,quod nempe ego ſum(ut dixi)totum:quod autẽ ex Ioue erat,cũ diis immortalibus conuerſatur.D I O G. Perſpicuè nunc intelligo. autumas enim eadem uice Alcmená dúos peperiſſe Hercules : unum quidem ex Amphitryone, alterum uerò ex ſummo Ioue: ex G
quo factum eſt,ut gemini unius matris utero lateretis.H E R C.Nequaquam ô inſane. idem profectò ipſi eramus ambo. D I O G. Neque adhuc ad intelligendum id facile eſt,duos Hercules in unum eſſe compoſitos, niſi quis diceret uos tanquam Hippocentaurum in unum fuiſſe copulatos: hominem uidelicet & deum. H E R C. An non & homines eodem pacto ex duobus componi tibi uidentur, animo uidelicet & corpore ? Vnde quid prohibet animum quidem ipſum ex ſummo Ioue natum adeſſe cœlo,me uerò mortalé ad inferos ueniſſe? DIOG. Vtique elegáter hæc diſſeruiſſes,ô optime Amphitryoniade,ſi corpus hac tempeſtate eſſes:ſed incorporea es imago : itaque periculũ eſt,te triplicem H
iam feciſſe Herculem.H E R C.Quonam modo triplicem? D I O G.Hoc quidem modo: nam ſi unus in cœlo exiſtit,tu uerò apud nos imago,corpus autem in Oeta iam in puluerem uerſum,hæc tria iam ſunt. animaduertas igitur uelim, quem tertium corpori eſſe intelligas patrem.H E R C. Audax es,atque ſophiſta:ſed quod nomen tibi eſt?D I O G. Diogenis Sinopei imago:ipſe autem,per Iouem,minimè cum diis immortalibus,ſed cum mortuorum optimis conuerſor,Homerum atque huiuſcemodi fabulas deridens.

MENIPPI ET TANTALI, Eraſmo Roterod. interprete.

MENIPPVS. I

Tãtalus Mabris ſitiẽs fugientia captat Flumina.

QV I D eiulas ô Tantale, aut quid tuam deploras fortunam, ſtagno imminens? T A N . Quoniam ſiti enecor Menippe. M E N. Vſqueadeo piger es atque iners, uti non uel pronus incumbens bibere noris, uel caua uola hauriens? T A N T. Nihil profecero ſi procumbam ; refugit enim aqua ſimul atque me propius admoueri ſenſerit. quod ſiquando hauſero, orique coner applicare, prius effluit, quàm ſumma rigem labia : atque inter digitos effluens aqua,haud ſcio quomodo rurſus manum meá aridam relinquit. M E N. Prodigioſum quiddam de te narras Tantale: uerùm dic mihi,iſthuc ipſum quorſum opus eſt, bibere,quum corpore ca- K
reas?nam illud quod eſurire poterat,aut ſitire, in Lydia ſepultũ eſt:cæterùm tu quum ſis animus, quinam poſthac aut ſitire queas, aut bibere? T A N. Atqui hoc ipſum ſupplicii genus eſt,ut anima perinde quaſi corpus ſit,ita ſitiat. M E N I P. Age, hoc ita habere credamus, quandoquidem affirmas te ſiti puniri : at quid hinc acerbi tibi poterit accidere ? Nũ metuis ne potus inopia moriare? At equidem haud uideo alteros inferos, ſi quis hos relinquat, neq; locũ alium in quem morte demigret quiſpiam. T A N T. Rectè tu quidem dicis : uerùm hoc ipſum ſupplicii genus eſt,ſitire,quum nihil ſit opus. M E N. Deſipis Tantale,&

A tale,& uti uerũ tibi fatear,nõ alio potu uideris egere,quàm ueratro mero. nam diuerſum quiddã pateris iis quos canes rabioſi momorderint,ut qui nõ aquam quemadmodum illi, ſed ſitim horreas. T A N. Ne ueratrum quidem recuſarim bibere Menippe,ſi liceat modò. M E N. Bono es animo Tantale,certum habẽs nunquam fore ut uel tu uel reliquorum Manium quiſpiam bibat. nec enim fieri poteſt:quanquam non omnibus quemadmodum tibi,pœna adiudicata eſt ut ſitiant aqua illos non expectante.

MENIPPI ET MERCVRII, Eraſmo Roterod. interprete.

MENIPPVS.

B At ubinam formoſi illi ſunt,ac formoſæ,Mercuri?ducito me docetoq́;,utpote recẽns huc profectum hoſpitem. MERC. Haud mihi licet per ociũ Menippe:quin tu iſthuc ipſo è loco dextrorſum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus eſt,& Narciſſus ille,& Nireus,& Achilles, & Tyro,& Helena,& Leda:breuiter quicquid eſt ueterum formarum. M E N. Equidẽ præter oſſa nihil uideo,caluariáſque carnibus renudatas,inter quæ omnia nihil ſit omnino diſcriminis. M E R. Atqui hæc ſunt quæ poetæ cuncti mirantur ac celebrãt,oſſa ſcilicet quæ tu uideris contemnere. M E N. At Helenam ſaltem mihi cõmonſtra:nam ipſe quidem haud queã dignoſcere. M E R. Hæc uidelicet caluaria,Helena eſt. M E N. Et huius ſcilicet oſſis gratia mille naues ex uniuerſa Græcia acto delectu ſunt impletæ, tantaq́; tum Græcorum tum Barbarorũ multitudo conflixit, tot urbes ſunt euerſæ? M E R. Cæterùm Menippe non uidiſti mulierẽ hanc uiuam: quod ſi feciſſes,forſan diceres tu quoque uitio dandum non eſſe *Forma bonum fragile.*

C

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui ſiquis flores etiam areſactos marcidosq́; contempletur,poſteaquã coloris decus abiecerint, deformes nimirum uideantur: at iidem donec florent, coloremq́; obtinent,ſunt ſpecioſiſſimi. M E N. Proinde illud iã demiror Mercuri,ſi Græci non intellexerunt ſeſe pro re uſqueadeo momẽtanea, quæq́; tam facilè emarceſceret,elaborare. M E R C. Haud mihi uacat tecũ philoſophari: quare delecto loco ubicunque uelis, proſterne temet ac recumbe:mihi iã aliæ ſunt traducendæ umbræ.

D

AEACI, PROTESILAI, MENELAI,AC PARIDIS, Iacobo Micyllo interprete.

AEACVS.

E Qvamobrem Proteſilaẽ in Helenam irruens,ſtrangulas illam? PRO. Quia huius cauſa,Aeace, imperfecta quidem domo relicta,& uidua uxore quam nuper duxi,reddita,mortuus ſum. AE A. Accuſa igitur Menelaũ, qui uos omnes pro tali coniuge recuperanda cõtra Troiam duxit. MEN. Nequaquam me,ſed multo iuſtius Paridem,qui hoſpiti mihi uxorem contra omne ius eripuit. Hic enim non modò abs te, uerùm ab omnibus tum Græcis tum Barbaris meritò ſtrangulari debebat,ut qui tam multis mortis cauſſa extiterit. P R O T. Melius hoc. Proinde malè nominate Pari, nũquam te dimittam è manibus. P A R I S. Iniuriam adeònũ facis Proteſilaẽ, idque eo magis,quòd eandem tecum artem exerceo. Nam & amori etiam de- *Proteſilatus primus græcorum interfectus.*

ditus ipſe ſum,& ab eodem deo quaſi uinctus teneor. Noſti autem quòd quæ- F
A deo inuiti aguntur. dam ſunt quæ inuitis nobis geruntur, & neſcio quis deus nos ducit quocun-
que ipſi placet, atque impoſſibile eſt illi repugnare. P R O T. Rectè dicis. Vti-
nam igitur Cupidinem ipſum hic comprehẽdere mihi liceat. AE A C. At ego
etiam pro Cupidine tibi reſpondebo quæ iuſta uidẽtur. Sic enim ille dicet, ſe-
ſe quidem Paridi fuiſſe fortaſſis cauſam amandi, ſed mortis cauſam tibi fuiſſe
neminem alium, quàm teipſum Proteſilaë, qui clam uxore nuper ducta, poſt-
quam appropinquabatis Troadi, ita omni cõtempto periculo, & uelut deſpe-
ratus ante reliquos omnes in littus exiluiſti, gloriæ nimirum cupidus, propter
quam & primus in egreſſu nauiũ occiſus fuiſti. P R O T. Proinde & ego pro G
me ipſo tibi Aeace reſpondebo multo iuſtiora quàm tu. Neq; enim ego mihi
Fatum. horum cauſa fui, ſed fatum, & quòd iam inde ab initio ita prædeſtinatum fue-
rat. AE A C. Probè. quid ergo iſtos accuſas?

MENIPPI ET AEACI, Iac. Micyl. interprete.

MENIPPVS.

PER Plutonem, ô Aeace, expone mihi quæſo hic quæ apud inferos
ſunt omnia. AE A C. Haud facilè, Menippe, omnia: uerũ quæ ſum-
matim & ueluti per capita indicari poſſunt, hæc accipe. Hic quidem H
quòd Cerberus ſit, noſti. Deinde & portitorem hunc noſti, qui te traiecit: præ-
terea & lacum, & Pyriphlegethontem iam uidiſti cũ ingreſſus es. M E N. No-
ui hæc, & præterea te quoque, quòd hic in ueſtibulo ſedes, atque aditum ob-
ſeruas. Etiam regem ipſum uidi, & Furias. Homines uerò priſcos quæſo oſtẽ-
de, & maximè eos qui inter cæteros nobiliores fuere. AE A C. Hic quidem
Agamemnon eſt, ille autem Achilles. Rurſum hic Idomeneus. qui propius aſ-
ſidet poſt hunc, Vlyſſes, deinceps Aiax, & Diomedes, & cæteri Græcorũ præ-
Homerus pater fabularũ. ſtantiſſimi. M E N. Papæ Homere! ut tibi Rhapſodiarum tuarum capita humi
proiecta iacent, ignobilia atque obſcura, cinis ac puluis omnia, & nugæ meræ, I
ἀμενηνὰ κάρηνα, capita ſine robore: clauſula frequens apud Homerum. denique (uerè ut abs te dictum eſt) capita infirma & caduca. Sed hic, Aeace,
quíſnam eſt? AE A C. Cyrus eſt, ille autem Crœſus, & iuxta ipſum Sardana-
palus. Vltra hos autem Midas, & deinceps ille Xerxes. M E N. Et te, ô ſceleſte,
tota exhorruit Græcia, iungẽtem pontibus Helleſpontum, & per ipſos mon-
tes nauibus traiicere affectantem? Qualis uerò & ipſe Crœſus eſt! Cæterùm
Sardanapalo quæſo huic Aeace permitte ut demulceam caput, inflicto cola-
pho. AE A C. Nequaquam. cõminueres enim ipſi caluariam, muliebris ac fra-
gilis adeò cum ſit. M E N. At certè tamẽ amplexabor illum, utpote ſemiuirum
ac mulieroſum planè. AE A C. Víſne tibi oſtendam & doctos illos? M E N. K
Per Iouem etiam. AE A C. Primus en hic tibi Pythagoras eſt. M E N. Salue
Pythagoras. Euphorbe, ſiue Apollo, ſiue denique quodcunque uoles. P Y T H. Ita ſanè, &
tu utique Menippe. M E N. Quid? an non amplius aureum iſtud femur habes?
P Y T H. Non: ſed age cedo ſiquid manducabile tibi habet pera iſta. M E N.
Fabas habet, quare nihil hic eſt quod tu manducare queas. P Y T H. Da mo-
dò. Nam hic apud manes alia dogmata atque inſtituta didici: nempe quòd ni-
hil hic inter ſe ſimiles ſunt fabæ & patrantiũ teſticuli. AE A C. Porrò hic So-
lon eſt, filius Execeſtidis. præterea ille Thales, & iuxta ipſos Pittacus, & cæte-
ri illi. ſeptem autem omnes ſunt, ut uides. M E N. Læti hi ſunt Aeace ſoli at-

A que alacres præter cæteros. Sed hic oppletus cinere,tãquam ſubcinericius pa-
nis aliquis, hic crebris puſtulis quaſi ſufferuefactus, quisnam eſt? AE A C. Em- Empedocles.
pedocles,Menippe,ſemicoctus ab Aetna monte huc profectus. M E N. O æ- Alludit ad id quòd Empedocles dicitur æreis crepidis uſus fuiſſe, ut eſt apud Diogenem.
ripes optime, quid obſecro acciderat tibi cur teipſum in cratêres Aetnæ iniice-
res? E M P. Inſania quædam, Menippe. M E N. Non,per Iouẽ,ſed inanis quæ-
dam gloriæ affectatio,& faſtus,& multa dementia,hæc te conflagrare fecerunt
unà cum ipſis crepidis,cum dignus minimè eſſes. Veruntamen nihil tibi com-
mentum iſtud profuit. deprehenſus enim es & ipſe mortuus. Cæterùm Socra-
tes ille,Aeace,ubi locorum tandem eſt? AE AC. Cum Neſtore ac Palamede ille
B plerunque nugatur. M E N. Cuperem tamẽ uidere ipſum, ſicubi locorum hic
foret. AE A C. Vidésne caluum illum? M E N. At omnes hic calui ſunt, quare
omnium æquè notatio hæc fuerit. AE A C. Simum iſtum dico. M E N. Etiam
hoc ſimile omnium eſt: nam & ſimi omnes ſunt. S O C R. Méne quæris Me-
nippe? M E N. Teipſum Socrates. S O C R. Quo pacto res Athenis ſe habent?
M E N. Multi iuniorum philoſophari ſe profitentur: ac habitum certè ipſum
& inceſſum ſi quis aſpiciat,meri philoſophi uidentur,admodum multi. Cæte-
rùm autẽ uidiſti opinor qualis & Ariſtippus huc ad te uenerit,& Plato ipſe,al-
ter quidem olens unguenta,alter autẽ in Sicilia tyrannis adulari doctus. S O C.
C At de me quid ſentiunt? M E N. Beatus, Socrates, quiſpiam es, quod ad huiuſ-
modi res utiq; pertinet. Omnes itaque te admirabilem fuiſſe uirũ exiſtimãt,
atque omnia cognouiſſe hæc(decet enim opinor uerum hic dicere) cum nihil
ſcires. S O C. Et ipſe dicebam hæc ad illos,ſed illi tum ſimulationem quãdam
eam rem eſſe putabant. M E N. Sed quínam iſti ſunt circa te? S O C. Charmi-
des, Menippe,& Phædrus,& Cliniæ filius ille. MEN. Euge Socrates,quoniam
& hic artem tuam exerces, neque formoſos iſtos negligis. S O C. Quid enim
aliud quod quidem ſuauius ſit,agerem? Sed huc propius nobiſcum recumbe, ſi
uidetur. M E N I P. Non, per Iouem. ad Crœſum enim & Sardanapalum re-
D deo,prope illos habitaturus. Videor quippe mihi non pauca habiturus ibi eſſe
quæ rideam,quando plorantes illos audiam. AE A C. Et ego quoque iam ab-
eo,ne quis mortuorum clam nobis ſubducat ſeſe. Pleraque autem alia uidebis
Menippe quando iterum conueniemus. M E N. Abeas licet. nam & hæc Aea-
ce uidiſſe ſufficit.

MENIPPI ET CERBERI, Eraſmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

HEVS Cerbere, quandoquidem mihi tecum cognatio quædam Fortitudinem Socratis falſam fuiſſe.
E intercedit, quũ & ipſe ſim canis, dic mihi per Stygiam paludem,
quomodo ſeſe habebat Socrates quum huc accederet? Veriſimile
eſt autem te, deus quum ſis, nõ latrare modò, uerumetiam huma-
no more loqui, ſiquando uelis. C E R. Quum procul adhuc abeſſet Menip-
pe, uiſus eſt conſtanti atque interrito adire uultu, perinde quaſi mortem nihil
omnino formidaret, tanquam hoc ipſum uellet iis qui procul à ſpecus ingreſſu
ſtabant, oſtendere: uerùm ſimul atq; deſpexit in hiatum, uiditq; profundum at-
que atrum antri receſſum, ſimulq; ego cunctantem etiam illum aconito mor-
dens, pede correptum detraherem, infantium ritu eiulabat, ſuosq; deplorabat
liberos, nihilq; non faciebat, in omnem ſpeciem ſeſe conuertens. M E N. Num

igitur fucatè ſapiens erat ille,neque uerè mortem contemnebat? C E R. Haud F
uerè:cæterùm ubi uidit id eſſe neceſſe,audaciam quandam præ ſe ferebat,quaſi
uerò uolés id eſſet paſſurus,quod alioqui uolenti nolenti tamé omnino fuerat
ferendum,uidelicet quò ſpectatoribus eſſet miraculo.Equidem illud in totũ
de uiris iſtiuſmodi uerè poſſim dicere, ad fauces uſque ſpecus intrepidi ſunt
ac fortes:porrò intus quum ſunt,nihil mollius neque fractius. M E N. Cæterùm
ego quónam animo tibi uiſus ſum ſubiiſſe ſpecum? C E R. Vnus mortalium
Menippe ſic mihi uiſus es ſubire, ut tuo dignum erat genere : & prior te
Diogenes:propterea quòd neutiquam adacti ſubieritis,aut intruſi:uerùm tum
ultronei,tum ridentes,atque omnibus plorare renunciantes. G

CHARONTIS ET MENIPPI, Eraſmo Rot.interprete.

CHARON.

De naulo Charonti reddendo litigant.

REdde naulum ſceleſte. M E N. Vociferare,ſi quidem iſthuc tibi uoluptati
eſt Charon. C H A. Redde inquã quod pro traiectione debes. M E N I P. Haudquaquam
auferre queas ab eo qui nõ habeat. C H A. An eſt quiſpiam qui ne obolum quidem habeat? M E N. Sit ne alius
quiſpiam præterea,equidem ignoro:ipſe certè non habeo. C H A. Atqui præfocabo
te per Dité impuriſſime,ni reddas. M E N. At ego illiſo baculo tibi cõminuam
caput. C H A R. Num ergo te tam lõgo traiectu gratis tranſuexero? H
M E N. Mercurius meo nomine tibi reddat, ut qui me tibi tradiderit. M E R.
Bellè mecum agatur per Iouem,ſi quidem futurum eſt ut etiam defunctorum
nomine perſoluam. C H A. Haud omittam te. M E N. Quin igitur uel huius
gratia perge,ut facis,nauim trahere:quanquam quod non habeo,quinam aũferas?
C H A R. At tu neſciebas quid tibi fuerit apportandum? M E N. Sciebam
quidem, uerùm non erat. Quid igitur?num ea gratia erat mihi ſemper in
uita manendum? C H A R. Solus ergo gloriaberis te gratis fuiſſe trãſuectum?
M E N. Haud gratis ô præclare:ſiquidem & ſentinam exhauſi,& remum arripui,& I
uectorum omnium unus non eiulaui. C H A. Iſta nihil ad naulum.obolum
reddas oportet.neq; enim fas eſt ſecus fieri. M E N. Proinde tu me rurſum
in uitam reuehe. C H A. Bellè dicis, nimirum ut uerbera etiam ab Aeaco mihi
lucrifaciam. M E N. Ergo moleſtus ne ſis. C H A R. Oſtende quid habeas in
pera. M E N. Lupinum,ſi uelis,& Hecatæ cœnam. C H A R. Vnde nobis hũc
canem adduxiſti Mercuri?tum qualia garriebat inter nauigãdum, uectores omnes
irridens,ac dicteriis inceſſens,unuſq; cantillans illis plorantibus? M E R.
An ignoras Charon qué uirum tranſuexeris? planè liberum,cuiq; nihil omnino
curæ ſit.Hic eſt Menippus. C H A R. Atqui ſi unquam poſthac te recepero.
M E N. Si receperis?ô præclare.ne poſſis quidem iterum recipere. K

PLVTONIS ET PROTESILAI, Iac.Micyllo interprete.

PROTESILAVS.

O DOMINE,ô rex,ô noſter Iupiter,& tu Cereris filia, ne deſpicite
preces amatorias. P L V. Tu uerò quid precaris à nobis,aut quis denique
es? P R O T. Equidem Proteſilaus ſum, filius Iphicli, patria
Phylacenſis, qui cum reliquis Græcis in expeditione ad Troiam profectus, ac
primus omnium contra Ilium pugnando occiſus ſum. Precor auté ut dimiſſus
hinc,

A hinc,modicum temporis in uitam redire denuo permittat.P L V T.Húc amorem, Proteſilaë, omnes mortui amant: ſed nullus tamen ipſorum potitur eo. P R O T. At non uitam ô Pluto tantopere amo, uerùm equidem uxorem, quam nuper ductam,domi reliqui,atque in bellum nauigando profectus ſum: deinde infelix in egreſſu nauiũ ab Hectore occiſus ſum. Amor itaq; iſte uxoris non mediocriter me,ô Domine,enecat,uolóque ſi uel paululũ ab ipſa conſpectus fuero,rurſum huc deſcendere.P L V T.Nõ bibiſti, Proteſilaë,aquam Lethæam?P R O T. Bibi equidem, ſed hæc res præualuit pondere. P L V T. Igitur expecta.adueniet enim & illa quandoq;,neque nunc opus quicquam e-
B rit iterum aſcẽdere te.P R O T.Sed moram hanc ferre nequeo. Amaſti autem tu quoque aliquando, ac noſti qualis res amor ſit. P L V T. Et quid adeò iuuabit te unum diem reuiuiſcere,deinde autem paulò pòſt eadem hæc lugere? P R O T.Spero me etiam illam adducturum eſſe, ut huc ad uos ſequatur me: quare pro uno mortuo paulò pòſt duos recipies.P L V T.Haud fas eſt iſta fieri,neque etiam ſimile unquam factum eſt.P R O T. At ego in memoriam tibi reuocabo, Pluto.Nam Orpheo ob ipſam hanc cauſam Eurydicen uxorẽ reddidiſtis,& cognatam meam Alceſtin emiſiſtis,Herculi gratificantes.P L V T. Optaris autem cum iſta nuda atque deformi caluaria, formoſæ illi ſponſæ tuæ
C in conſpectum uenire?Quo pacto autẽ illa etiam aſpiciat te,quæ ne dignoſcere quidem amplius te poterit? Terrebitur enim,ſat ſcio,atque aufugiet, túque fruſtra tãtum iter exantlaueris.P R O S E R P I N A.Proinde mi uir,tu iſti quoque rei medicinã aliquam adhibe, ac Mercurium iube, ut poſtquam ad lucem peruenerit Proteſilaus,contactum uirga, mox in adoleſcẽtem formoſum conuertat illum, qualis uidelicet antea fuit cum ex ſpõſæ thalamo prodiret. P L V. Quoniam,Proſerpina, & tibi hoc uidetur, age perductum hunc iterum ad ſuperos,Mercuri,ſponſum facito.Tu uerò memineris non amplius quàm unum diem tibi permiſſum eſſe.

D

DIOGENIS ET MAVSOLI, Eraſmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

O H E tu Car,quare tandem inſolens es,tibíque places,ac dignum te credis qui unus nobis omnibus anteponare? M A V S O L. Primùm regni nomine ô tu Sinopenſis, quippe qui Cariæ imperauerim uniuerſæ, præterea Lydiæ quoq; gentibus aliquot: tum autem & inſulas nonnullas ſubegerim: Miletum uſque peruenerim, pleriſque Ioniæ partibus uaſtatis. Ad hæc formoſus erã ac procerus, ac bellicis in re-

Contentio de ſepultura, alterius quidem magnificẽtiſſima, alterius neglectiſſima.

E bus præualidus. Poſtremò,quod eſt omnium maximum,in Halicarnaſſo monumentum erectum habeo ſingulari magnitudine, quantum uidelicet defunctorum alius nemo poſſidet,neque pari etiam pulchritudine conditũ,uiris ſcilicet atque equis pulcherrimo è ſaxo ad uiuam formam abſolutiſſimo artificio expreſſis,adeò ut uel phanũ aliquod ſimile haud facilè quis inueniat.Num iniuria tibi uideor has ob res mihi placere atque efferri?D I O G. Nũ ob imperium ais,ob formam,atque ob ſepulchri molem?M A V.Per Iouem ob hæc inquam.D I O G.Atqui ô formoſe Mauſole, neque uires iam illæ,neque forma tibi iam adeſt, adeò ut ſi quem arbitrum de formæ præcellentia delegerimus, haudquaquam dicere potis ſit quamobrem tua caluaria meæ ſit anteferenda:

ſiquidem utraque pariter tum calua, tum nuda: utrique dentes pariter oſtendimus: pariter oculis orbati ſumus: pariter naribus ſimis ac ſurſum hiantibus deformati. Cæterùm ſepulchrum ac ſaxa illa precioſa Halicarnaſſeis forſitan iactare licebit, & hoſpitibus gloriæ cauſa oſtentare, tanquã qui magnificam quandam apud ſe ſtructuram habeant: uerùm quid hinc commoditatis ad te redeat, uir egregie, nequaquam uideo, niſi forſan illud commodum uocas, quòd plus oneris atque nos ſuſtines, ſub tam ingentibus ſaxis preſſus ac laborans. MAV. Itáne nihil illa mihi conducunt omnia? planeq́; pares erunt Mauſolus ac Diogenes? D I O G. Imò haud pares, inquã, uir clariſſime: nam Mauſolus diſcruciabitur quoties earum rerum in mentem ueniet, quibus in uita florere conſueuit: at Diogenes interim eum ridebit. Atque ille quidẽ de ſuo illo monumento quod eſt in Halicarnaſſo, memorabit, ab uxore Artemiſia atque ſorore parato: contrà Diogenes ne id quidem ſuo de corpore nouit, nunquid habeat ſepulchrum. Neque enim illi res ea curæ eſt, uerùm apud uiros excellentiſſimos ſui memoriam famamq́; reliquit, ut qui uitam peregerit uiro dignam, tuo monumento, Carum abiectiſſime, celſiorem, ac tutiore in loco ſubſtructam. F G

NIREI, THERSITAE, ET MENIPPI, Eraſmo Roter. interp.

NIREVS.

Contentio de pulchritudine, quæ apud inferos nulla eſt.

ECce denique uel Menippus hic iudex erit uter noſtrum ſit formoſior. Dic Menippe, an nõ tibi uideor forma præſtãtior? MEN. Imò quinam ſitis, prius arbitror indicandum. nã hoc opinor ſcito eſt opus. N I R. Nireus ac Therſites. M E N. Vter Nireus, uter Therſites? nondum enim uel hoc ſatis liquet. T H E R. Iam unum hoc uinco, quòd tibi ſum ſimilis, neque tantopere me præcellis, quantopere te cæcus ille Homerus extulit, unum omnium formoſiſſimum appellans: quin ego faſtigiato uertice, rariſque & impexis capillis ille, nihilo te inferior uiſus ſum arbitro. Iam uerò tempus eſt uti pronũcies Menippe, utrum altero formoſiorem exiſtimes. N I R. Mirum ni me, Aglaia Charopeq́; prognatum, H I

Qui uir pulcherrimus unus

Omnibus è Graiis Priameia ad Pergama ueni. M E N. Atqui non item ſub terram opinor pulcherrimus ueniſti, quippe qui reliquis quidẽ oſſibus aliis appareas aſſimilis: porrò caluaria hoc uno inſigni à Therſitæ caluaria dignoſci poſſit, quòd tua delicata eſt ac mollicula: quandoquidem iſthuc habes effœminatum, ac neutiquam uiro decorum. N I R. Attamen Homerũ percontare, qua ſpecie tum fuerim, quum inter Græcorum copias militarem. M E N. Tu quidem ſomnia mihi narras: at ego ea ſpecto quæ uideo, quæq́; tibi adſunt in præſentia: cæterùm iſta norunt qui id temporis uiuebant. N I R. Quid igitur tandem? an non ego formoſior Menippe? M E N. Neq́; tu, neque quiſquam alius formoſus hoc loco: ſiquidem apud inferos æqualitas eſt, pareſq́; ſunt omnes. T H E R. Mihi quidem uel hoc ſat eſt. K

Apud inferos æqualitas eſt.

MENIPPI ET CHIRONIS, Eodem interprete.

MENIPPVS.

Præſentibus acquieſcendũ.

EQuidem inaudiui Chiron, te, deus quum eſſes, tamen optaſſe mortem. C H I. Vera nimirum ſunt iſta quæ audiſti Menippe, planeq́; mortuus ſum, ſicuti

A ſicuti uides, quum mihi licuerit immortalem eſſe. MEN. At quæ'nam te mortis cupido tenebat, rei uidelicet quam uulgus hominum horreat? CHI. Dicam apud te, uirum neutiquam ſtultum atq; imperitũ. Iam mihi deſierat eſſe iucundum, immortalitate frui. MEN. Quid? an iniucundum erat te uiuere, lucemq; tueri? CHIR. Erat inquam Menippe. nã quod iucundum uocant, id ego neutiquam ſimplex, ſed uarium quiddam eſſe arbitror. Verùm quum ego ſemper uiuerem, atque iiſdem perpetuò rebus uterer, ſole, luce, cibo, tum horæ eædem recurrerent, reliqua item omnia quæcunq; contingũt in uita, reciproco quodam orbe redirent, atq; aliis alia per uices ſuccederent: ſatietas uidelicet eorum B me cepit. Neq; enim in eo uoluptas eſt ſita, ſi perpetuò fruaris iiſdẽ, ſed omnino in permutando poſita eſt. MEN. Probè loqueris Chiron: cæterũ hæc quæ apud inferos agitur uita, quínam tibi procedit, poſteaquam ad hanc tanquam ad potiorem te contuliſti? CHIR. Haud inſuauiter Menippe: ſiquidem æqualitas ipſa quiddam habet admodum populare. Nihil autem intereſt, utrum in luce quis agat, an in tenebris: præterea neque ſitiendum eſt nobis quemadmodum apud ſuperos, neque eſuriendum, ſed eiuſmodi rerum omnium egentia uacamus. MEN. Vide Chiron ne temet ipſe inuoluas, néue eodem tibi recidat oratio. CHIR. Quamobrem iſthuc ais? MEN. Nempe ſi illud tibi faſti- C dio fuit, quòd in uita ſemper iiſdem ſimilibusq; rebus utendum erat: quum hic itidem ſimilia ſint omnia, eũdem ad modum parient faſtidiũ, ac de integro tibi quærẽda erit uitæ commutatio, atque hinc quopiam aliam in uitam demigrandum: id quod arbitror fieri non poſſe. CHIR. Quid igitur faciundũ Menippe? MEN. Illud nimirum, uti, ſapiens quum ſis, quẽadmodum opinor, & uulgò prædicant, præſentibus rebus ſis contentus, boniq; conſulas quod adeſt, neque quicquam in his eſſe putes, quod ferri non queat.

DIOGENIS, ANTISTHENIS, ET CRATETIS, Iac. Mic. interp.

DIOGENES.

D OCIVM nunc agimus, Antiſthenes, & tu Crates: quare cur nõ, obſecro, imus deambulatũ rectà ad ingreſſum & fauces orci, ut ibi ſpectemus eos qui deſcendunt, quínam ſint, & quid quiſque eorũ agat? ANT. Eamus Diogenes. Etenim ſpectaculum hoc iucundum fuerit, uidere alios quidem ipſorum lachrymari, alios autem ut dimittãtur ſupplicare: quoſdam autem ægrè deſcendere, & quanquam ceruicem urgente ac impellente Mercurio, reluctari tamen, & reſupinos obniti, nulla neceſſitate aut cõmodo ſuo. CRA. Ego uerò etiam exponã uobis quæ ipſe uidi in uia quã- E do huc deſcendebam. DIOG. Exponas licet, Crates. uideris enim quædam omnino riſu digna dicturus eſſe. CRA. Cum alii multi nobiſcũ deſcendebant, tũ uerò inter ipſos maximè nobiles, Iſmenodorus ille diues ex noſtris, & Arſaces Medorum præfectus, & Armenius Orates. Iſmenodorus igitur (occiſus enim fuerat à latronibus circa Cithæronem, quando Eleuſinem, ut arbitror, proficiſcebatur) & gemebat, & uulnus in manibus præ ſe ferebat, liberos ſuos paruos, quos reliquerat, idẽtidem uocando, ſibiq; ipſi ob audaciam ſuccenſendo, qui cum Cithæronem tranſiſſet, ac loca illa circa Eleutheras deſerta ac bellis uaſtata peragraſſet, nõ amplius quàm duos ſeruos ſecum adduxiſſet, idque etiam cum phialas quinque aureas & cymbia quatuor ſecum haberet. Arſaces

autem (ſenior enim iam erat, & per Iouē,pro Barbarico illo ritu,facie nō adeò F
inhoneſta aut contemnenda)grauiter ferebat atque indignabatur quòd pedi-
bus incederet, uolebatq; ſibi equum ſuum adduci. Nam & equus unà cum eo
mortuus fuerat, una plaga ambobus transfoſſis à Thracenſi quodam ſcutato
in eo prælio quod cum rege Cappadocū ad Araxem fluuium cōmiſſum fue-
rat. Nam Arſaces quidem infeſto curſu in hoſtem ferebatur, longè,ut quidem
ipſe narrabat,ante alios euectus:Thrax autem expectato illo ſubſiſtens,ac ſcu-
tum præ ſe tenens,uenientem Arſacis haſtam excutiendo diuertit: ipſe autem
ſubmiſſa parumper ſariſſa ſua, & equum & inſidentem illum tranſuerberat.
A N T. Sed quo pacto fieri potuit,Crates,ut uno ictu ambos tranſuerberaret? G
C R A. Faciliimè, Antiſthenes. nam ille quidē curſu ferebatur,contum quen-
dam uiginticubitalem prætentum habens:Thrax autem ubi pelta obiecta pla-
gam excuſſiſſet,& iam cuſpis ipſum præteruecta eſſet,in genu procumbēs ex-
cipit ſariſſa uenientis impetū,ac equum ſub pectus uulnerat:quo mox præ fu-
rore ac uehementia curſus ſeipſum transadigēte, eadem haſta etiā Arſaces per
inguina utrinq; ad nates uſq; penetrante transfoditur. Intelligis nimirum quo
pacto acciderit,cū non uiri,ſed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamen indi-
gnabatur ille, quòd non ampliore honore quàm cæteri habebatur, uolebatq;
eques huc deſcendere. Orates autem,priuatus quiſpiam erat, atque admodum H
debilis pedibus,quippe qui neq; ſtare humi,nedū incedere ullo modo poterat.
Accidit autem hoc prorſum Medis omnibus,ut poſtquam ab equis deſcender-
rint,ueluti qui ſuper ſpinas ingrediuntur, ſummis pedum digitis uix atq; ægrè
incedāt. Quamobrem cum per ſe ipſum humi deiectus iaceret,neq; ullo pror-
ſum pacto reſurgere uellet,bonus ille Mercutius ſublatū in ſe hominē ad cym-
bam uſq; portauit:ego uerò ſequens ridebā. A N T. Et ego porrò quando huc
deſcēdebā,neq; admiſcui me ipſum cæteris,ſed relictis ploratibus illis ad cym-
bam accurrendo,præoccupaui mihi locum,quò commodius nauigarem. Inter
nauigandum uerò alii quidem lachrymabantur,alii autem nauſeabant:ego ue- I
rò inter ipſos ſedens admodum oblectabar. D I O G. Tu quidem Crates,& tu
Antiſthenes, huiuſmodi ſortiti eſtis itineris comites: mecū autem Bleſpias ille
fœnerator ex Piræo,& Lampis Acarnan,qui mercenarios milites ductauerat,
& Damis diues ille Corinthius,ſimul deſcendebant. Quorum Damis quidem
à puero ueneno interemptus fuerat, Lampis autem ob amorē Myrtii meretri-
cis ſe ipſum iugularat, Bleſpias uerò fame miſer periiſſe dicebatur, & appare-
bat ſanè adhuc pallidus ſupra modum, ac tenuis maximè. Ego uerò quāquam
antea noram, interrogabā tamen quo pacto quiſque mortuus eſſet. Ac Dami-
di quidē accuſanti filium, Nō iniuſta uerò,inquam,paſſus es ab illo,qui talen- K
ta cū haberes coaceruata mille,ac ipſe in deliciis uiueres, annos nonaginta na-
tus, adoleſcenti illi quatuor obolos ſcilicet ſuppeditabas. Tu uerò Acarnan,
(gemebat enim & ille,ac deuouebat Myrtium)quid amorem accuſas,inquam,
& non potius te ipſum? qui hoſtes quidem haud unquam perhorrueris,ſed te
ultro periculis offerēdo,ante alios in prælium deſcēderis, à puella uerò uulga-
ri illa quidem,ac fortè oblata,& à lachrymis atque ſingultibus fictitiis,genero-
ſus ipſe tu captus fueris. Nam Bleſpias quidem ipſe ſeſe accuſat ob nimiā ſtul-
titiam,quòd pecuniam uidelicet cuſtodierit hæredibus nulla neceſſitudine ſibi
coniunctis,dum uanus ipſe in perpetuum uicturum eſſe ſe putat. Verùm mihi
quidem

A quidem non uulgarem uoluptatem præbuerunt tunc lamentantes iſti. Sed iam circa fauces ſumus. Aſpicere nos illuc oportet, atque à longè contemplari aduenientes. Papæ! multi certè, & uarii, omnesq; lachrymãtes, præter pullos iſtos & infantes. Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? num philtro aliquo uitæ tenentur? Iſtũ igitur decrepitum interrogare lubet: Quid ploras heus tu, tam prouecta ætate mortuus? Quid indignaris bone uir, præſertim cum ſenex huc adueneris? Eccubi rex fuiſti? M E N D I C V S. Haudquaquam. D I O G. Verùm ſatrapa. M E N D. Neque hoc. D I O G. Num igitur diues fuiſti, ideoq; malè te habet, quòd relictis multis deliciis ac uoluptatibus

B mori coactus fueris? M E N. Nihil tale: ſed annos quidẽ circiter nonaginta natus fui, uitam autem difficilem egi, arundine & linea uictũ quæritans, ultra modum egenus ac pauper, liberis carens, & præterea claudus quoque, & parum oculis uidens. DIOG. Et uiuere cupiebas, cum talis eſſes? MEN. Certè quidẽ. dulcis enim erat lux: mori autem, graue & horrendum. D I O G. Deliras ô ſenex, & iuueniliter te geris erga neceſſitatem, & hoc, cum ſis coæqualis portitori huic. Proinde quid iam de adoleſcentibus dicamus, quandò etiam decrepiti iſti tantopere uiuere cupiunt, quos decebat ipſam mortem etiam conſectari, tanquam remedium quoddam eorũ malorum quæ ſecum fert ſenectus? Sed

C abeamus iam, ne quis & nos ſuſpicetur tales eſſe, qui hinc aufugere cupiamus, quandò circa fauces hic nos oberrare uiderit.

MENIPPI ET TIRESIAE, Iacobo Micyllo interprete.

MENIPPNS.

AN uerò & cæcus ſis Tireſia, non amplius cognitu facile eſt. nobis enim cũctis æquè ſunt uacui oculi, ac ſolæ illorũ ſedes relictæ: quod autẽ ad cætera attinet, non facilè dixeris, qui Phineus, aut qui Lynceus fuerit. At uerò quòd uates fueris, & quod utrunq; ſolus teipſum perhi-

D bueris marem ac fœminam, auditis aliquando poëtis noui. Proinde per deos dic mihi, utram uitam expertus es ſuauiorem, uirne quando fuiſti, an cum fœmina? T I R E. Potior multo fuit, Menippe, muliebris uita: expeditior enim: & dominantur quoq; uiris mulieres: neq; ipſis neceſſe eſt in bellum proficiſci, neque ad propugnacula ſtare, neq; in concionibus diſſidere, neque in foro atque iudiciis contendere. M E N. Quid? an non audiſti Tireſia Euripidis Medeam, qualia dixerit cũ mulierum genus deplorando cõmemorat? quàm miſeræ ſint, & intolerabilem parturiendo laborem ſuſtineãt? Verùm dic mihi (commonefecerunt enim me uerſiculi iſti Medeæ) peperiſtine etiam aliquando cum mu-

Tireſias utrũque ſexum expertus, muliebrem pronunciat ſuauiorẽ.

E lier eſſes: an uerò ſterilis & abſq; ſemine uitam illam degiſti? T I R. Quid hoc, Menippe, interrogas? MEN. Nihil acerbè, Tireſia, uerùm reſponde, ſi tibi moleſtum non eſt. T I R. Non fui ſterilis quidem, ſed neque peperi tamen. MEN. Sufficit hoc. Vtrum enim & uuluam habuiſſes, ſcire uolebam. T I R E. Habui ſcilicet. M E N. Succeſſu autem temporis uuluâne illa euanuit, & membrum muliebre obturatũ eſt, mamillæq; iterum complanatæ, deinde uirile ſuccreuit, & barbam produxiſti, an uerò repentè ex muliere uir factus prodiiſti? T I R E. Non uideo quid ſibi uelit interrogatio hæc. Videris autẽ mihi pro dubio habere, factúmne hoc ita ſit, an non. M E N. Quid? an non dubitare, Tireſia, de huiuſcemodi rebus conuenit, ſed perinde ac fatuum aliquem, non perpenſis,

fierine poſſint, an non, protinus pro ueris recipere? TIR. Tum tu igitur neque F
cætera credis hoc pacto contigiſſe, puta quum audieris ut quædam ex mulieribus aues factæ ſint, aut arbores, aut feræ, Philomela uidelicet, aut Daphne, aut Lycaonis iſtius filia? MEN. Quòd ſiquando & in illas incidero, tum quid ipſæ dicant quoque, ſcibo: tu uerò, ô optime, ecquid cum mulier eſſes, uaticinatus quoque es tum, quemadmodum & poſtea? an uerò pariter & uir & uates didiciſti eſſe? TIR. Vides ut cuncta ea quæ de me feruntur, ignoras? puta quo pacto & litem quandam Deorum diremi, & Iuno uiſu me priuauit: Iupiter autem in ſolatium damni eius, uaticinãdi artem mihi dedit? MEN. Adhúc ne Tireſia mendaciis iſtis caperis? Sed facis hoc more uatum. Conſuetum enim G
uobis hoc eſt, nihil iam ſani dicere.

AIACIS ET AGAMEMNONIS, Iac. Micyllo interprete.

AGAMEMNON.

SI tu dũ ſurore correptus fuiſti, Aiax, te ipſum interfeciſti, nos autem cunctos etiã membris, ut putabas, detruncatis, deformaſti: quid quæſo Vlyſſem accuſas? Ac paulò antè neque aſpicere ipſum uoluiſti, cũ ueniſſet huc uates cõſulturus, neq; alloqui dignatus es uirum commilitonem ac ſocium, ſed ſuperbè admodũ ac grãdi incedẽs greſſu præteriſti. H
AIAX. Meritò Agamẽnon. Ille enim mihi furoris huius auctor extitit, ut qui ſolus mecũ pro armis iudicio cõtẽdere auſus fuerit. AGA. An uerò dignũ cenſebas te, qui abſque aduerſario, atq; abſq; puluere, ut dicitur, ſuperares omnes? AIAX. Quid ni, in tali utique cauſa? Nã armatura ea cognationis quodam iure ad me pertinebat, cũ fratris mei patruelis certè fuerit. Deinde uos cæteri, qui multo q̃ ille præſtantiores eratis, detrectaſtis certamẽ, & ceſſiſtis mihi arma: iſte autem Laërtæ filius, quem ego non ſemel in ſummo periculo ſeruaui cũ iam à Troianis propè concideretur, melior eſſe me uoluit, ac dignior qui armis illis potiretur. AGA. Accuſa igitur, ô generoſe, Thetim, quæ cũ tibi debuiſſet armorũ ſucceſſionem ac hæreditatẽ, utpote cognato, tradere, in medium allata I
illa poſuit. AIAX. Haudquaquã, ſed Vlyſſem, ut qui ſolus ſeſe mihi oppoſuerit. AGAM. Ignoſcẽdum Aiax eſt, ſi homo cum eſſet, appetiuit gloriam, rem dulciſſimã, cuius gratia etiam noſtrũ quilibet obire pericula ſuſtinet, præcipuè quandò & uicit te poſtea, & hoc Troianis ipſis iudicibus. AIAX. Noui ego quæ me dãnarit, ſed fas nõ eſt de diis aliquid dicere. Vlyſſem igitur aliud quàm odiſſe non poſſum, Agamemnon, non ſi mihi ipſa Minerua hoc imperet.

Gloriæ dulcedo.

MINOIS ET SOSTRATI, Eodem interprete.

MINOS. K

PRAEDO hic quidem Soſtratus in Pyriphlegethontem præcipitetur, ſacrilegus autẽ ille à Chimæra diſcerpatur, tyrannus uerò iſte Mercuri iuxta Tityum in longum extentus, arrodẽdum & ipſe hepar præbeat uulturibus. Vos autem boni ac probi, abite quàm celeriter in campum Elyſium, inſulaſque beatorum habitate, pro iis quæ rectè ac iuſtè in uita feciſtis. SOSTRAT. Audi ô Minos, num tibi iuſta dicere uidear. MINOS. An ego denuo nũc audiam? An non conuictus es Soſtrate, quòd & malus fueris, & tam multos occideris? SOSTR. Conuictus quidem fui,

A fui,ſed uide num iuſtè ob id ſupplicio afficiar. M I N. Atque admodum,ſi modò id iuſtum eſt, pro merito quemq; ſuo pœnam depéndere. S O S. Attamen reſponde mihi ô Minos. breue enim quiddam interrogabo te. M I N. Dic, ſed ne prolixè modò,quò deinceps & cæteros diiudicare poſſimus. S O S T R A. Quæcunque in uita egi,utrum uolens ea feci,an ita à Parcis agglomeratũ mihi fuit? M I N. A Parca ſcilicet. S O S T R. Proinde & boni pariter omnes, & nos qui mali uidemur, eadem agimus, dum illi obſecũdamus. M I N. Ita profectò,Clotho uidelicet illi parentes,quæ unicuique iniungit,cum primùm natus eſt,quæ agenda ipſi ſunt. S O S. Siquis igitur ui compulſus ab alio,occide-
B rit aliquem, cum non poſſit illi contradicere à quo compellitur, ut uerbi gratia ſi carnifex aut ſatelles quiſpiam alter iudici parendo, alter tyranno : quémnam cædis iſtius reum ages ? M I N. Quem alium, niſi iudicem aut tyrannum? quoniam neque ipſum gladium accuſare poſſumus : ſubſeruit enim hic tanquam inſtrumentum quoddam, animis atque furori accommodatus illius qui primò cauſam hanc præbuit. S O S T R. Rectè ſanè ô Minos. laudo quòd hæc etiam exemplo quaſi quodam auctario locupletas. Siquis autem mittente hero ueniat ipſe aurum uel argẽtum afferens, utrinam ea gratia haberi debet, aut utri beneficium hoc acceptum referendum eſt? M I N. Ei qui miſit, Soſtrate:
C nam ille qui attulit,miniſter tantùm fuit. S O S T R. Vidéſne igitur quàm iniuſta facis, dum ſupplicio afficis nos, qui miniſtri tantùm fuimus eorũ quæ Clotho nobis imperauit : & rurſum dũ honore proſequeris eos qui in alienis bonis ueluti diſpenſatores quoſdam ſeſe geſſerunt ? Non enim illud dicere quiſquam poterit, quòd contradicere, aut imperata detrectare licitum fuerit in iis quæ cũ omni prorſum ui ac neceſſitate imperata fuere. MIN. Multa ô Soſtrate & alia uideas,licet minimè ſecũdum rationem, fieri, ſi diligenter expendas: ueruntamen tu ex hac quæſtione hoc boni conſequeris, quandoquidem non prædo ſolùm,uerumetiam Sophiſta quidam eſſe uideris: Solue ipſum Mercuri,
D néue deinceps amplius puniatur. Cæterùm illud uide, ne & cæteros manes ſimilia interrogare doceas.

Si fatali neceßitate õnia peraguntur, immeritò puniũtur ſontes.

Sententia Minois irrita fit.

MENIPPVS, SEV NECYOMANTIA,
Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus illud maximè commendatum uoluiſſe,quod in fine Menippus ait à Tireſia in aurem ſibi dictum fuiſſe, priuatorum uidelicet hominum uitam optimam atque tutißimã eſſe: quod idem Græci noto illo prouerbio dictitant, τὸ λάθε βιώσας. *Nam diuitias,potentiam,gloriam, & cætera quæ mundus appetit,uana omnia & incerta eſſe : præcipuè autem diuitum atque magnorum hominũ ut uitam ipſam pe-*
E *riculoſam,& pompis ſolennibus,item tragicis quoque fabulis ſimilem eſſe,ita miſeros plerunque ſortiri exitus: quod eo decreto uidetur intelligere uelle, quod apud inferos contra diuites factum fuiſſe dicit, quo & corpora illorum ſupplicijs deſtinantur, & animi in aſinos migrare iubentur : quod & ipſum uimirum eam ſignificationem habet,quòd diuitum animi plerunque inertes, & omnis doctrinæ expertes eſſe ſoleant. Inſcribitur autem Necyomantia,quaſi dicas,ab inferis ſeu mortuis petitum reſpõſum. quo uel maximè apparet eum dialogi ſcopum habendum eſſe,qui reſponſo iſto Tireſiæ proponitur. Semper enim ex titulis alter nobiliorem dialogi perſonam,alter argumenti quaſi quandam* ἰδέαν *indicat, Platonico more,quem maximè in hoc Lucianus imitatus eſt. Conſtat autem perpetua quadam narratione,qua & cauſam & modum ſui ad inferos deſcenſus, & præterea occaſionem qua edictum illud de diuitibus audierit, commemorat. In hac præcipui quidem loci ſunt & maximè illuſtres, de incerta doctrina Philoſophorum,de Magorũ ſuperſtitione & poteſtate, de inferorum locis,ſupplicijs,& æqualitate : & poſtrema illa collatio uitæ humanæ cum pompa ſolenni & cũ fabulis Tragicorũ. Occaſio & exordiũ dialogi ab habitu & percũctatione Menippi ſumũtur.*

MENIPPVS, PHILONIDES. MEN. F

SAlue atrium,domusq; ueſtibulũ meæ. Vt te lubens aſpicio luci redditus! P H I L. Num nã hic Menippus eſt,canis ille? Nõ hercle alius, niſi ego fortè ad Menippos omneis hallucinor. At quid ſibi uult habitus huius inſolentia? claua,lyra,leonis exuuiæ? Adeundus tamẽ eſt. Salue Menippe. Vnde nobis aduenisti? diu eſt quòd in urbe te non uidimus.

MEN. Adſum reuerſus mortuorum è latibulis,
Foribusq; triſtium tenebrarum nigris:
Manes ubi inferi manent ſuperis procul.

PHI. O Hercules,clã nobis Menippus uita functus eſt,reuixitq; denuo. MEN. G
Non,ſed me adhuc uiuum recepit tartarus.

PHIL. Quæ'nam cauſa tibi fuit nouæ huius atq; incredibilis uiæ? MEN.
Iuuenta me incitauit,atque audacia,
Quàm pro iuuenta haud paululum impotentior.

PHIL. Siſte ô beate tragica: & ab Iambis deſcẽdens,ſic potius ſimpliciter eloquere,quæ'nam hæc ueſtis? quæ cauſa tibi itineris inferni fuit,quum alioqui neque iucunda,neque delectabilis ſit uia? M E N.
Res dilectè grauis me infernas egit ad umbras,
Conſulerem manes ut uatis Tireſiai. H

PHIL. Atqui deliras: alioqui non hoc pacto caneres apud amicos conſarcinatis uerſibus. M E N. Ne mireris amice. nuper enim cum Euripide atq; Homero uerſatus,neſcio quo pacto uerſibus ſic impletus ſum,ut numeri mihi in os ſua ſponte confluant. Verùm dic mihi, quo pacto res humanæ hic ſe habẽt in terris? & quidnam in urbe agitur? P H I L. Nihil noui: ſed quemadmodum prius actitabant,rapiunt,peierant,fœnerãtur,uſuras colligunt. M E N. O miſeri atq; infelices. Neſciunt enim qualia de noſtris rebus nuper apud inferos decreta ſunt,qualesq; ſorte iacti ſunt in diuites iſtos calculi,quos per Cerberum nullo pacto poterũt effugere. P H I L. Quid ais? Nouine aliquid apud inferos noſtris I de rebus decretum eſt? M E N. Per Iouem,& quidẽ multa: uerùm prodere nõ licet,neq; arcana quæ ſunt,reuelare, ne quis fortè nos apud Rhadamanthũ impietatis accuſet. P H I L. Nequaquam Menippe,per Iouẽ: ne amico ſermonem hunc inuideas. Nam apud hominem tacendi gnarum,& initiatum præterea ſacris,ediſſeres. M E N. Dura profectò iubes,& neutiquam tuta: uerùm tui gratia tamen audendum eſt. Decretum eſt ergo,diuites iſtos ac pecunioſos aurum tanq̃ Danaën ſeruantes abſtruſum. P H I L. Ne prius ô beate quæ ſunt decreta dixeris,quàm ea percurras omnia,quæ abs te audire libẽtiſſime uelim: quæ uidelicet deſcenſus cauſa fuerit,quis itineris dux,deinde ex ordine & quæ illic K uideris, & quæ audieris omnia. Veriſimile eſt enim, te, quum res pulchras uidendi curioſus ſis,eorum quæ uiſu aut auditu digna uidebantur,nihil omnino prætermiſiſſe. M E N. Parendum etiam in his tibi eſt. Nam quid facias urgente amico? Ac primùm ſanè tibi expediam quæ res animum meum ad hunc deſcenſum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer eſſem, audiremq; Homerum atque Heſiodum ſeditiones ac bella canẽtes,non ſemideorum modò,ſed ipſorũ etiam deorum,adulteria quoque,uiolentias,rapinas,ſupplicia,patrũ expulſiones,& fratrũ & ſororũ nuptias: hæc mehercle omnia bona pulchraq; putabam,& ſtudioſè erga ea afficiebar. Poſtquam uerò in uirilẽ iam ætatẽ peruenirem,

A rem, hic leges rurſus iubẽtes audio poëtis apprime cõtraria, neq; uidelicet adulteria cõmittere, neq; ſeditiones mouere, neq; rapinas exercere. Hic igitur hæſitabundus conſtiti, incertus omnino quo me pacto gererem. Neque enim deos unquam putaui mœchaturos, aut ſeditiones inuicem fuiſſe moturos, niſi de his rebus perinde ac bonis iudicaſſent. Neq; rurſus legumlatores his aduerſa iuſſuros, niſi id conducere exiſtimarent. Quoniam igitur in dubio eram, uiſum eſt mihi philoſophos iſtos adire, atq; his me in manus dedere, rogareq; uti me utcunq; liberet uterentur, uitæq; uiam aliquam ſimplicem ac certam oſtenderet. Hæc igitur mecũ reputans, ad eos uenio, imprudens profecto, quòd me ex fu-
B mo (ut aiunt) in flammam coniicerem. Apud enim hos maximè diligenter obſeruans, ſummã reperi ignorantiam, omniaq; magis incerta, adeò ut præ his illico mihi uel idiotarum uita iam aurea uideretur. Alius etenim ſoli me iuſſit uoluptati ſtudere, atque ad eum ſcopum uniuerſum uitæ curſum dirigere. in eo ipſam ſitam eſſe felicitatẽ. Alius rurſus omnino laborare, corpusq; ſiti, uigiliis, ac ſqualore ſubigere, miſerè ſemper affectum, contumeliisq; obnoxiũ aſſiduè, Heſiodi ſedulò inculcans celebria illa de uirtute carmina, & ſudorẽ uidelicet, & accliuem in uerticem montis aſcenſum. Alius contemnere iubet pecunias, earumq; poſſeſſionem indifferentẽ putare. Alius contrà bonas ipſas etiam di- *Philoſophorũ incertæ & diuerſæ doctrinæ.*
C uitias eſſe pronũciat. De mũdo uerò quid dicã? de quo ideas, incorporeas ſubſtantias, atomos, & inane, ac talem quandam pugnantiũ inuicẽ nominum turbam in dies audiebã: & quod abſurdorum omnium maximè fuit abſurdum, de cõtrariis unuſquiſq; quum diceret, inuincibiles admodum rationes ac perſuaſibiles afferebat: ut nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idem prorſus eſſe cõtenderent, contrà quicquam hiſcere potuerim, atq; id, quum tamen manifeſtè cognoſcerem fieri nunquam poſſe ut eadem res calida ſimul frigidaq; ſit. Prorſum igitur tale quiddam mihi accidebat, quale ſolet dormitãtibus, ut interdum capite annuerem, interdum contrà abnuerem. Præterea quod multo erat iſtis
D abſurdius, uitam eorum diligenter obſeruans, comperi eam cũ ipſorum uerbis præceptisq; ſummopere pugnare. Eos enim qui ſpernendam cenſebant pecuniam, auidiſſimè conſpexi colligendis diuitiis inhiare, de fœnore litigãtes, pro mercede docentes: omnia deniq; nummorum gratia tolerãtes. Ii uerò qui gloriam uerbis aſpernabantur, omnẽ uitæ ſuæ rationem in gloriã referebant. Voluptatem rurſus omnes ferme palàm inceſſebãt, clanculùm uerò ad eam ſolam libenter confluebant. Ergo hac quoq; ſpe fruſtratus, magis adhuc ægrè moleſteq; tuli. Aliquantulum tamen inde memet conſolabar, quòd unà cum multis & ſapiẽtibus & celeberrimis uiris ipſe inſipiensq; eſſem, atq; uerè adhuc igna-
E rus oberrarem. Peruigilanti mihi taudẽ, atque hiſce de rebus mecum cogitanti, uenit in mentẽ ut Babylonem profectus, magorum aliquẽ ex Zoroaſtri diſcipulis ac ſucceſſoribus cõuenirem. Audieram ſiquidẽ eos inferni portas carminibus quibuſdam ac myſteriis aperire, & quem libuerit, illuc tutò deducere, ac rurſus inde reducere. Optimẽ ergo me facturũ putaui, ſi cum horum quopiam de deſcenſu paciſcens, Tireſiam Bœotiũ conſulerẽ, ab eòque perdiſcerẽ (quippe qui uates fuerit & ſapiens) quæ uita ſit optima, quamq; ſapientiſſimus quiſque potiſſimùm elegerit. Ac ſtatim quidem exiliens quàm poteram celerrimè Babylonem uerſus rectà contẽdi. Quò quum uenio, diuerſor apud Chaldæorum quendam hominem certè ſapientem, atque arte mirabilem, coma quidem *Magorum potentia & ſuperſtitio.*

canum, admodumq; promiſſa barba uenerabilem. Nomen autem illi fuit Mithrobarzanes. Orans igitur obſecransq; uix exoraui, ut quauis mercede ueller, in illam me uiá deduceret. Ac tandé homo me ſuſcipiens, primùm quidé dies noué ac uiginti cũ luna ſimul incipiens abluit ad Euphratem, mane ſolé orientem uerſus perducens, ac ſermonem quempiam longum muſſitans, quem non admodum exaudiebam. Nam (quod in certamine præcones inepti ſolent) uolubile quiddam atque incertum proferebat, niſi quòd quoſdam uiſus eſt inuocare dæmones. Poſt illam igitur incantationem ter mihi in uultum ſpués, deducit rurſus, oculos nuſquam in obuium quenquam deflectens. Et cibus quidem nobis glandes erant, potus autem lac atque mulſum, & Choaſpi lympha: lectus uerò in herba ſub dio fuit. Ac poſtquá iam præparati ſatis hac diæta ſumus, medio noctis ſilentio ad Tigridem me fluuiũ ducens, purgauit ſimul atq; abſterſit, faceq; luſtrauit ac ſquilla, tum pluribus itidem aliis: & magicum ſimul illud carmen ſubmurmurans, deinde totum me iam incantans, ac ne à ſpectris læderer, circumiens, reducit domũ, ita ut eram, reciprocantem. Ac reliqua noctis parte nauigationi nos præparauimus. Ipſe igitur magicam quandá ueſtem induit, Medorum ueſti ut plurimum ſimilem: ac me quidem his quæ uides, ornauit, claua uidelicet, ac leonis exuuiis, atq; inſuper lyra. Iuſſit præterea ut nomen ſi quis me roget, Menippum quidem ne dicerem, ſed Herculem, Vlyſſem, aut Orpheum. PHIL. Quid ita ô Menippe? neque enim cauſam aut habitus aut nominis intelligo. MEN. Atqui perſpicuum id quidem eſt, ac neutiquam arcanum. Nam hi qui ante nos ad inferos olim uiui deſcenderant, putauit ſi me his aſſimilaret, fore ut facilius Aeaci cuſtodias fallere, atq; nullo prohibente tranſirem, utpote notior tragico admodum illo cultu emiſſus. Iam igitur dies apparuit, quum nos ad flumen ingreſſi, in receſſum incumbimus. Parata ſiquidem ab illo fuerant, cymba, ſacrificia, mulſa, & in id myſteriũ denique quibuſcunque opus erat. Hæc poſtquam ergo quæ prompta erant, impoſuimus, tum nos quoque

F G H I

Ingredimur triſtes, lachrymiſq; implemur obortis.

Atque aliquantiſper quidem in fluuio ferimur: deinde in ſyluam delati ſumus, ac lacum quendam, in qué Euphrates conditur. Tum hoc quoq; tranſmiſſo, in regionem quandá peruenimus ſolam, ſyluoſam, atq; opacam: in quá deſcédentes (præibat enim Mithrobarzanes) & puteũ effodimus, & oues iugulamus, & foueam ſanguine conſpergimus. At magus interim accenſam facem tenens, haud amplius iam ſummiſſo murmure, ſed uoce quàm poterat maxima clamitans, dæmones ſimul omnes conuocat, Pœnas, Erynnes, Hecaten nocturná, excelſamq; Proſerpinam: ſimulq; polyſyllaba quædam nomina barbara atque ignota cõmiſcet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine ſolùm ducere, ac porrò Cerberi latratus audiri: & iam res planè triſtis ac mœſta fuit: K

Poëtica hypotypoſis orci carminibus magicis excãtati.

Vmbrarum at timuit rex imis ſedibus Orcus.

Ac protinus quidem inferorum patebant pleraque, lacus Pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum deſcendentes hiatum, Rhadamanthum propemodum metu reperimus extinctum. Ac Cerberus primùm quidem latrabat, commouítque ſeſe: at quum ego lyram celerrimè correptam pulſaſſem, cãtu ſtatim ſopitus obdormit. deinde poſteaquá ad lacũ uenimus, tranare ferè non licuit. Iam enim onuſtum erat nauigium, & eiulatu certè plenum. Vulnerati

quippe

A quippe in eo nauigabát omnes,hic femur, ille caput,alius alio quopiam membro luxatus: uſqueadeo ut mihi certè ex bello quopiam adeſſe uiderentur. At optimus Charon quum leonis uideret exuuias, eſſe me ratus Herculem,recepit,transq; uexit libens:tum exeuntibus quoque nobis monſtrauit ſemitá. Sed quoniam iam eramus in tenebris, præcedit quidem Mithrobarzanes, ego autem à tergo cótinuus illi comes adhæreo, quoad in pratum quoddá uénimus maximum,aſphodelo cóſitum, ubi circumfuſæ undique mortuorum ſtridulæ nos ſequuntur umbræ. Tum pauló procedentes longius,ad ipſum Minois tribunal acceſſimus. Erat ipſe quidem in ſolio fortè quodá ſublimi ſedens : aſta- *Deſcriptio inferorum.*

B bát autem illi Pœnæ,Tortores,mali Genii,Furiæ. Ex altera parte plurimi quidam adducti ſunt ex ordine,longa fune uincti. dicebantur autem adulteri, lenones,mœchi, homicidæ,adulatores,ſycophantæ,ac talis hominú turba quiduis in uita patrantium. Seorſum autem diuites ac fœneratores prodibant, pallidi,uentricoſi,ac podagrici, quorum quiſque trabe uinctus erat,ferri pondere duorum talentorum impoſito. Nos igitur aſtantes, & quæ fiunt omnia cóſpicimus, & quæ dicuntur auſcultamus. Accuſant autem noui quidam atque admirabiles rhetores. PHIL. Quinam ergo hi per Iouem ſunt? Ac ne iſthuc quidem te pigeat dicere. M E N. Vmbrás ne unquam iſtas noſti,quas oppoſita ſo-

C li reddunt corpora? P H I L. Quid ni? M E N. Hæ nos igitur quum primú functi uita ſumus,accuſant, teſtantur,atque redarguunt quicquid in uita peccauimus. Et ſanè quædam ex his dignæ admodum fide uidentur,utpote nobiſcum uerſatæ ſemper, noſtriſq; nuſquam digreſſæ corporibus. Minos igitur curioſe quemlibet examinans, impioru relegabat in cœtum, pœnas ibi ſcelenbus ſuis dignas luiturum. In hos præcipuè tamen incenditur,quos opes,dum uiuerent, ac dignitates inflauerant, quíque adorari ſe ferè expectabant: nimirum breui perituram eorum ſuperbiam faſtumq; deteſtatus:quippe qui non meminiſſent mortales ipſi quú ſint,ſeſe bona quoque mortalia conſequutos. At núc ſplen-

D dida illa exuti omnia,diuitias inquam,genus,munia,nudi ac uultu demiſſo ſteterunt, tanquam ſomnium quoddam humanam hanc felicitatem recogitátes: adeò ut hæc dum conſpicarer,nimiú quàm delectatus fuerim. Et ſi qué eorum fortè agnoueram,acceſſi, atq; in aurem ſilenter admonui qualis in uita fuerat, quantopere fuerat inflatus tum,quum plurimi mane fores eius obſidétes,pulſi interim excluſiq; à famulis, illius expectabant egreſſum:at ipſe uix tandem illis exoriens puniceus,aureus, aut uerſicolor,felices ac beatos ſe facturum ſalu-

E tantes putabat,ſi pectus dextrámue porrigens permitteret oſculádam. Illi uerò audientes iſta moleſtè ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam. quippe Dionyſium Siciliæ tyrannum multis & atrocibus criminibus & à Dione accuſatum,& graui Stoicorum teſtimonio conuictú, Cyrenæus Ariſtippus interueniens (nam illum ualde ſuſpiciunt inferi, eiusq; plurimú ibi ualet auctoritas) ferme iam Chimæræ alligatum,abſoluit à pœna, aſſerens illum eruditorum nonnullos olim iuuiſſe pecunia. Tum nos à tribunali diſcedétes, ad ſupplicii locum peruenimus : ubi ô amice & multa & miſeranda audire ſimul ac ſpectare licuit. Nam ſimul & flagrorum ſonus auditur, & eiulatus hominum in igne flagrantium, tum rotæ,& tormenta,catenæ: Cerberus lacerat, & Chimæra dilaniat,cruciantúrq; pariter omnes,captiui, reges, præfecti,pauperes,médici,diuites:& iam ſcelerum omnes pœnitebat. Et quoſdam quidem

eorum dum intuemur, agnouimus,uidelicet qui nuper è uita deceſſerant. At F
hi ſe pudentes tum occulebant, noſtroq́ʒ ſubtrahebant aſpectui : aut ſi nos aliquando reſpiciebant, id ſeruiliter admodum abiectéque faciebant, atq́ʒ hi quidem quàm olim putas oneroſi faſtoſique in uita?At pauperibus malorum dimidium remittebatur, & quum interquieuiſſent,denuo repetebantur ad pœnam. Sed illa quoque quæ fabulis feruntur,aſpexi, Ixionem, Siſyphum,Phrygiúmque grauiter affectum Tantalum, genitúmque terra Tityum, dii boni, quantum? Integrum ſtratus agrum occupabat. Hos tandem prætereuntes, in

Campus Acherusius ſiue Elyſius.

campum uenimus Acheruſium, ubi ſemideos heroidáſque reperimus, atque aliam ſimul mortuorum turbam in gentes tribúſque diſpoſitam, alios quidem G
uetulos quoſdam ac marcidos,atque(ut Homerus ait)euanidos, alios uerò iuueniles & integros, & hoc potiſſimùm ob illam condiendi efficaciam Aegy-

Aequalitas inferorum.

ptios. Verùm dignoſcere quemlibet haud procliue fuit: adeò nudatis oſſibus omnes erant inuicé ſimillimi, niſi quòd uix tandem eos diu intendétes agnouimus. Quippe conferti conſidebant obſcuri atque ignobiles, nullumq́ʒ ſeruantes amplius priſtinæ formæ ueſtigium. Cum igitur multi ſimul oſſei conſiſterent, inuicem omnino ſimiles, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbes tranſpicerent, dentéſque nudos oſtenderent, hæſitabam certè mecum, quonam ſigno Therſitem à Nireo illo formoſo diſcernerem,aut mendi- H
cum Irum à Phæacum rege,aut Pyrrhiam coquum ab Agamemnone,quippe quibus iam nihil ueteris permanſit indicii, ſed oſſa fuerunt inter ſe ſimilia, incognibilia,nullis inſcripta titulis, nulliq́ʒ unquá dignoſcenda. Hæc igitur ſpectanti mihi, perſimilis hominum uita pompæ cuipiá longæ uidebatur,cui præſit ac diſponat quæque Fortuna,ex his qui pompam agunt,diuerſos uarióſque cuique habitus accommodans. Alium ſiquidem Fortuna deligens,regiis ornat inſignibus,& tiaram imponens,& ſatellites addens, & caput diademate coronans. Alium ſerui rurſus ornatum induit: hunc formoſum effigiat, hũc defor- memq́ʒ deridiculum fingit. nam omnigenum,ut opinor,debet eſſe ſpectacu- I
lum. Quin habitus quorundam plerunque in media quoque pompa demutat, neque perpetuò eodem finit ordine cultuq́ʒ progredi quo prodierant, ſed ornatu cõmutato Crœſum quidem cogit ſerui captiuiq́ʒ ueſtes induere : Mæandrium auté olim inter ſeruos incedenté, Polycratis uiciſſim ornat tyrãnide : & aliquãtiſper quidé eo cultu permittit uti: uerùm ubi iam pompæ tẽpus præteriit, apparatũ quiſq́ʒ reſtituens,& cum corpore ſimul exutus amictu,qualis antè fuit efficitur,nihilo à uicino differens. Quidá tamen ob inſcitiam,quũ ſuos fortuna cultus exigit,ægrè ferunt atq́ʒ indignantur,tanquá propriis quibuſdá bonis priuati,ac non potius alienis,quibus pauliſper utebãtur,exuti. Quin in ſce- K
na quoq́ʒ uidiſſe te plerunq́ʒ puto hiſtriones iſtos tragicos, qui (ut fabulæ ratio poſcit)modò Creontes,modò Priami fiũt,aut Agamemnones: idemq́ʒ (ſi ſors retulerit) paulò antè tam grauiter Cecropis aut Erechthei formam imitatus, paulò pòſt ſeruus poëta iubente progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit,quiſque auratas illas ueſtes exutus, perſoná deponẽs, & ab altis illis crepidis deſcẽdés,pauper atq́ʒ humilis obambulat, haud amplius Agamemnon ille Atreo prognatus,aut Creon Menœcei filius, ſed Polus filius Chariclei Sunienſis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic ſe mortalium res habent, quemadmodum mihi tum ſpectanti uidebatur. PHIL. Dic mihi Menippe,

iſti qui

A iſti qui magnificos altosq́; tumulos habent ſuper terram, & columnas, imagines,titulos,nihilóne ſunt apud inferos plebeis quibuſlibet umbris honoratiores? M E N. Nugaris tu quidem. nam ſi uidiſſes Mauſolum, Carem illũ dico pyramide celebrem,ſat ſcio,nunquam ridere deſiiſſes. ita in antrum quoddã abſtruſum deſpectim abiectus eſt,in reliqua mortuorũ turba deliteſcens. Hoc tantum cõmodi mihi uidetur ex monumento referre, quòd impoſito tanto pondere laborat magis & premitur. Nam quum Aeacus,ô amice,locum cuiq; metitur,dat autem cui plurimum,haud amplius pedem:neceſſe eſt eo iacere contentum,ſeſeq; ad loci modum contrahere. At uehementius multo riſiſſes opi-

Vanã eſſe gloriam,quam in hac uita maximi pleriq; appetunt.

B nor,ſi reges hoſce noſtros ſatrapasq́; uidiſſes apud eos mendicantes, & aut ſalſamenta uendẽtes,aut primas ipſas literas urgente inopia profitẽtes,& quemadmodum contumeliis à quouis afficiantur,atque in faciem cædantur,perinde atque uiliſſima mancipia. Itaque Philippum Macedonem conſpicatus,cõtinere me certè nõ potui. oſtenſus eſt mihi in angulo quodã detritos calceos mercede reſarciens. Quin alios præterea multos erat uidere mendicãtes in triuiis, Xerxes uidelicet,Darios,ac Polycrates. P H I L. Admiranda narras iſta de regibus,peneq; incredibilia. Socrates autẽ quid facit ac Diogenes,& ſi quis eſt ſapientum alius? M E N. Socrates profectò etiam ibi obuerſatur,omnesq́; redar-

Philippus calceorũ refector.

C guit:uerſantur autẽ cũ illo Palamedes, Vlyſſes, & Neſtor,& quiſquis eſt alius inter defunctos garrulus. Inflantur autem illi etiamnum atq; intumeſcunt exhauſto ueneno crura. At optimus Diogenes Sardanapalo uicinus Aſſyrio,Midæq; Phrygio,atque aliis item pluribus ex iſtorum ſumptuoſorũ numero manet,quos quum eiulantes audit ueteris fortunæ magnitudinem recogitãtes,& ridet & delectatur,ac ſupinus cubans ut plurimum cantat, aſpera nimis atque iniucunda uoce illorum eiulatus obſcurans,adeò ut id ægrè ferentes,nec Diogenem ferre ualentes,de mutanda ſede deliberent. P H I L. De his iam ſatis quidem : cæterùm quódnam illud decretũ eſt quod initio dixeras aduerſus diuites

D eſſe ſancitũ? MEN. Bene admones:neſcio enim quo pacto quũ de hac re dicere propoſuiſſem,ab inſtituto ſermone procul aberraui. Dum igitur ibi uerſabar, magiſtratus concionem aduocauerũt, his uidelicet de rebus quæ in commune conducerent. Conſpiciens ergo multos concurrere, me quoq; cum illis ſimul immiſcens, unus de numero eorum qui in concione aderant,efficior. Agitata ſunt igitur & alia multa, poſtremò uerò de diuitibus negociũ: in quos poſteaquam plurima fuiſſent obiecta,uiolentia,ſuperbia,faſtus,iniuriæ: aſſurgẽs tandem ex populo primâs quidam, huiuſmodi decretum legit: Quoniam,inquit, multa diuites perpetrant in uita, rapiẽtes,ac uim inferẽtes, inopesq́; omni mo-

Decretum contra diuites factum.

E do deſpectui habentes: Curiæ populoq́; uiſum eſt,ut quum functi uita fuerint, corpora quidẽ eorum pœnas cũ aliis ſceleratorum corporibus luãt, animæ uerò ſurſum remiſſæ in uitã,in aſinos demigrent,donec in tali rerum ſtatu quinquies ac uicies decem annorũ millia tranſegerint, aſini ſemper ex aſinis renati, onera ferẽtes,atq; à pauperibus agitati:dein ut liceat illis è uita excedere. Hanc ſententiam dixit Caluarius,patre Aridello, patria Manicenſis, tribu Stygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, ſciuit plebs, adfremuit Proſerpina,allatrauit Cerberus. ſic enim rata quæ inferi ſtatuunt,authenticaq́; fiũt. Quæ igitur in concione agebantur, erant huiuſmodi. Tum ego ſtatim, cuius gratia ueneram, Tireſiam adeo, atque illi re uti erat ordine narrata,ſupplicaui

ut mihi diceret quodnam optimum uitæ genus putaret. Hic uerò ſubridẽs (eſt F
autem ſeniculus quiſpiã cæcus, pallidus, uoce gracili) O fili, inquit, cauſam tuæ perplexitatis ſcio à ſapiẽtibus iſtis profectam, haudquaquam idem inuicem iiſdem de rebus ſentientibus: uerùm haud fas eſt id tibi proloqui: ſiquidem quòd Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquam, ô patercule: ſed dic amabo, neque me contemnas, qui in uita te etiam ipſo cæcior oberro. Abducens ergo me, procul ab aliis auferens, ad aures mihi inclinans, Optima eſt, inquit, idiotarum priuatorumq́; uita, ac prudentiſſima. quamobrem ab hac uaniſſima ſublimium cõſideratione deſiſtens, mitte principia ſemper ac fines inquirere, & uafros hoſce ſyllogiſmos deſpuens, atque id genus omnia nugas æſtimãs, hoc ſo- G
lum in tota uita perſequere, ut præſentibus bene compoſitis, minimè curioſus, nulla re ſolicitus, quamplurimum potes hilaris uitam ridensq́; traducas. Hæc quum dixiſſet, rurſus in Aſphodelorũ pratum ſeſe corripuit. Ego igitur (nam & nunc ueſper erat) age, inquam, ô Mithrobarzane, quid cunctamur, ac non hinc rurſus abimus in uitam? Ad hæc ille, Confide, inquit, ô Menippe, breuem quippe facilemq́; tibi monſtrabo ſemitam. & me protinus abducens in regionem quandam magis priore tenebricoſam, manu procul oſtendens ſuboбſcurũ tenueq́;, ac uelut per rimã influens lumen: Illud, inquit, Trophonii templum eſt, atque illac ad inferos è Bœotia deſcẽditur. hac aſcendes, atque illico eris in H
Græcia. Ego igitur hoc ſermone gauiſus, ſalutato mago, difficilè admodũ per anguſtas antri fauces ſubrepens, neſcio quo pacto in Lebadiam perueni.

Summa & ſcopus totius argumenti.

CHARON, SIVE CONTEMPLANTES,

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Eiuſdem ferme argumenti eſt hic Dialogus cum ſuperiore. Nã ut illic Menippus apud inferos uidere atque audire ſupplicia & miſeros exitus diuitum atque potentum fingitur, ita hic Charon apud ſuperos hominum dementiam contemplatur, ſtulta illorũ conſilia & actiones deridendo: quippe qui in his quæ incerta ac mo- I
mẽtanea maximè ſunt, puta robore corporis, potentia, diuitijs, fortuna, gloria, & id genus alijs, omnem ſpem atque fiduciam collocent: mortis uero, quæ omnium certiſſima, & mox conſecutura eſt, nullam rationem habeant. Id quod ipſe Charon in fine Dialogi apertis uerbis indicat, & paulò ſuprà quoque, ubi homines ſtultitiæ ſuæ admonet, & ad meliorem mentem reuocat. Tractantur autem hæc primò per ſpeciem, propoſitis exemplis Milonis, Cyri, Crœſi, Polycratis, & aliorum: mox & in genere, deſcriptis hominum & priuatorum & regum affectibus ſtudijsq́;, poſtremò etiam confutata opinione quam multi de defunctorum honoribus habebant, & in ſumma non hominũ modò res & corpora, uerùm & ciuitates, & flumina, denique omnia morti ſubiecta eſſe oſtenduntur: quam eo faciliorẽ cuique eſſe, quo mundanis iſtis rebus ac opibus minus impeditus aut captus fuerit. Prior pars Dialogi etiam δραματικὸν eſt, dum Mercurius iam exoratus à Charonte, montes alios alijs imponit, & locum unde proſpectus in omnes terras pateat, extruit.

K

MERCVRIVS, CHARON.

MERCVRIVS.

QVid Rides ô Charon? aut cur deſerto nauigio in hanc lucem aſcendiſti, non admodum aſſuetus ſuperûm rebus intereſſe? CHA. Cupido me cepit ô Mercuri uidendi & quæ'nam in uita gerantur negocia, & quibus ſtudiis homines teneantur: tum etiam quibus bonis exuti plorẽt omnes ubi ad nos deſcenderint. Neq; enim ex ipſis quiſquam citra lachrymas traiecit. Quare exemplo illius Theſſali adoleſcentis cõmeatu à Dite impetrato, ut nnum ſaltem diẽ à naue abeſſe liceret, in lucẽ aſcendi: ac mihi uideor in ipſo

A ipſo planè tempore in te incidiſſe. Nam peregrinus cũ ſim, ſat ſcio te nõ grauari quin obambulando me ducas, ſingulaq́; demonſtres, ut qui uniuerſa iam habeas comperta. M E R C. Non eſt ocium,o portitor. Nam abeo iam nunc, negocium quoddam quod ad mortalium ſtatum pertinet,ab Ioue ſummo datum expediturus. Ille autem ad iracundiam propenſior eſt: ut planè uerear ne cunctantem me uel totum ueſtræ ſortis eſſe permittat, caligini uidelicet addictum: uel quemadmodũ nuper Vulcanum,ita & me,correpto pede, è ſummo deiiciat cœlo: nimirum quò & ipſe pocillatoris munere fungens, claudicando riſus moueam.C H A.Deſpicies ergo me temere & indecorè in terra oberrantem,præſertim amicus, & nauigationis ſocius, tum & noſtræ reipub. ex parte legatus? Atqui conueniret, ô Maiæ proles,illorũ te etiamnũ meminiſſe, quod te uel ſentinam exhaurire, uel remum agitare ne unquã quidè iuſſerim : quin tu interim,quanquã adeò robuſtus es humeris,in nauigii dorſo porrectus ſtertis,aut ſi quam fortè ex Vmbris loquacem offenderis,cum hac inter nauigandum perpetuò confabularis : ego uerò quantumuis ſenex, remigiũ agens duplex,ſolus remigo. At te per patrem obſecro,ô chariſſime Mercuriole, ne me deſeras, ſed ut nouo aliquo conſpecto redeam,indica quæ'nam in uita geruntur.Quòd ſi tu me neglexeris,nihil planè ab ipſis cæcis differre uidebor.Vt enim illi lubrico greſſu per caliginem titubant,ita rurſus ego ad lucem tibi hallucinabor. Quin tu hãc mihi das gratiã,ô Cyllenie,perpetuò memori futuro? MER. Hæc profectò res uerberũ mihi cauſſa exiſtet, adeò ut iam hinc cõmonſtrationis huius mercedè non ſine tuberibus nobis fore proſpiciam.obſequendum tamen. Quid enim facias ubi amicorum quiſpiam impellat? Principiò ergo ut omnia ſingulatim & examuſſim conſpicias, fruſtra laboras, ô portitor. nam hoc multorum annorum fuerit negocium : deinde & ipſi mihi uerèdum, ne interim tanquam tranſfugã Iupiter me abdicet : tibi uerò quo minus mortis munia peragere poſſes, fuerit impedimento: neq; non Ditis imperio detraxerit, cum uidelicet longo adeò tempore umbras aducheres nullas. Poſtremò & Aeacus, qui portorio colligendo præfectus eſt, ſtomachabitur, ut qui tanto tempore ne obolum quidem lucriſecerit. Verùm qua uia ipſa rerum capita uidere poſſis,iam conſiliũ nobis erit captandũ. CHA.Ipſe ô Mercuri,quod optimum factu fuerit,uíderis : ego uerò peregrinus cum ſim in terra, quid rerum hic agatur,neſcio. MER.Breuiter,ô Charon, editiore aliquo loco opus erit,ut inde cuncta queas proſpicere.Cæterùm ſi in cœlum ſubuolare tibi foret facultas,non laboraremus.Cum autem te,cui ſemper cũ mortuorũ ſimulachris cõmerciũ fuit, Iouis regiã calcare minimè liceat,iam tempus fuerit excelſum aliquem montem diſquirere. C H A R. Noſti,ô Mercuri,quæ ad uos inter nauigandum dicere conſueuerim.ſiquidem ubi procelloſus uentorum flatus obliquo uelo incubuerit,ut in ſublime tollantur fluctus:ibi uos,quæ eſt ueſtra imperitia,iubetis uel uelũ trahere,uel pedem pauliſper accõmodare,uel etiã ipſius uenti curſum ſectari : at ego quietem uos agere iubeo : ipſum enim me,quod optimum ſit,non ignorare. Quin ergo & tu quidè hæc imitaris, & in præſentia quum ſis gubernator, quæ tibi conuenire uiſa fuerint, facito: ego uerò, ut eſt uectorum conditio, tacitus ſedebo, per omnia tibi iubenti obſecundans. M E R.Rectè admones ô Charon.ipſe enim quid facto opus ſit,ſciero,ac ſpeculam nobis idoneam inuenero. Num ergo Caucaſus idoneus, aut hoc altior

Parnaſſus,aut utroq; eminētior Olympus ille?Atqui in Olympū mihi intuenti F non contemnendi cuiuſdam cōſilii in mentem uenit: uerùm ad hanc rem tuo & labore & obſequio pariter erit opus. CHAR. Tuum ergo fuerit imperare ô Mercuri. equidem pro mea uirili in omnibus parere conabor. MER. Homerus poeta dicit, Aloëi filios, cum & ipſi duo eſſent, ad hæc pueri, ſtatuiſſe olim unà cū radicibus Oſſam euulſum Olympo ſuperimponere, deinde & huic Pelion, quòd arbitrarentur hoc pacto ſufficientem ſe gradum & aſcenſum in cœlum habituros. Verùm hi adoleſcentuli cum impii eſſent, audaciæ ſuæ pœnas dederunt. Nos autem qui hæc in deorum iniuriam minimè molimur, cur nō & ipſi eandē uiam ædificamus, montē monti agglomerando, quò uidelicet exactiorem & cōmodiorē habeamus proſpectum? CHA. Et duobus nobis ô Mercuri, G uires ſuffecerint ad loco mouendū uel Pelion, uel etiā Oſſam? MER. Quid ni ô Charon? an tu nos abiectiores magiſq; imbecillos infantulis illis iudicas? maximè quū ſimus dii? CHA. Nequaquā, ſed res ipſa incredibilem quandam magnifici operis oſtentationē cōtinere uidetur. MER. Non iniuria. ruſticus enim es, & in elegantia poëtica minimè uerſatus. At egregius Homerus duobus ſtatim uerſibus acceſſum nobis parauit in cœlum, adeò facilè cōgeſtis montibus. Porrò demiror hæc tibi prodigioſa uideri, quum tamen Atlanta nō ignores, qui uel ſolus cœlum ipſum fert, uniuerſos nos ſuſtinens. Sed & de fratre meo H Hercule fortè audiſti, quomodo ipſi illi Atlanti in officiū ſucceſſerit, ipſeq; ſe oneri tantiſper dum ille interquieſceret, ſuppoſuerit? CHA. Audio ſanè huiuſmodi: an autē uera ſint, tu & poëtæ uideritis. MER. Veriſſima, ô Charon: alioqui qua gratia uiri illi ſapientes ementirentur? Itaque quod felix fauſtumq; ſit, primùm Oſſam eruamus, quemadmodum carmen præſcribit, & ipſe architectus Homerus: At ſuper Oſſam Pelion arboribus denſum. Vides quàm citra negocium pariter & quàm poeticè effecerimus? Age hac mole conſcenſa diſpiciam num aut hæc faciant ſatis, aut plura ſuperſtruere oporteat. Papæ! quid hoc? Hæremus adhuc in ipſa cœli radice. Etenim ab oriente ſole uix Ionia & I Lydia conſpiciuntur: ab occidente uerò non amplius Italia ac Sicilia. Porrò à ſeptentrione, ea ſolū quæ Iſtro adiacent, apparent. Illinc autem Creta, neq; hæc admodū apertè. Quare, ſicuti uidetur, & Oetam tranſponere oportet. Poſtremò omnibus ſuperimponendus Parnaſſus. CHA. Sic faciamus. At hoc ſolum uide, ne plus æquo attenuando opus, ipſum tenuius fragiliuſq; reddamus, ita ut tandē unà cū ipſa mole deturbati, Homericam illam ædificandi rationē nimis amaram experiamur, nimirum caluariis ex caſu perfractis. MER. Bono animo es ô Charon. res omnis in uado erit. tu Oetam tranſpone, aduolutetur & Parnaſſus. En iterū conſcendā. Bene habet, cuncta iam cōſpicio: & tu nunc aſcende. CHA. Manum mihi porrige ô Mercuri. neque enim paruam ac humilē molem me facis aſcendere. MER. Si ſingula contueri geſtis ô Charon, diſcrimini te K cōmittas oportet. Non enim ita comparatum eſt, ut ſimul & extra periculum ſis conſtitutus, & tamen, quæ cupis, liceat ſpectare. Poſtremò hac mea dextra nitere, ac pedetentim ſcandendo, ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni ex parte res bene ſe habet, quū & tu ſuperaris. Iam uerò quoniam bicipiti uertice prominet hic Parnaſſus, uterq; altero occupato conſidamus. Tu autē nunc oculis in orbem mihi ductis, intuere uniuerſa. CHA. Terram uideo amplam, ac paludem quandam ingentē, quæ undique terram circumfluit. Tum montes ac fluuios

Breuis hypotypoſis terræ.

A fluuios & Cocyto & Phlegethonte ampliores. Ad hæc, homines admodum exiles, pariter & horum nidulos quoſdam. M E R. Vrbes illæ ſunt, quos tu nidos arbitraris. CHA. Vides ꝙ nihil nobis tanto labore ſit effectum? quin fruſtra ſede mouimus Parnaſſum unà cum Caſtalio, tum & Oetam, cæteroſq; monteis omneis. M E R C. Quid ita? C H A R. Equidem è ſublimi exactè deſpicio nihil: deſiderium autem erat non urbes ſolùm, neque montes ipſos tanquam in tabula depictos intueri, uerùm & homines ipſos, tū quæ faciant, quæq; loquantur, exaudire, haud ſecus ac prius cum tu obuius mihi factus ridentem conſpiceres, ac quidnam riderem, percunctareris. Nam cū ridiculum quiddam audi-
B rem, mirum in modū delectabar. M E R. Quódnam hoc erat? C H A R. Cum quidam ab amicorum quopiam ad cœnam, opinor, uocatus eſſet, in poſterum, inquit, diem ueniam, maximè. Atq; interim dū hæc diceret, tegula quædam neſcio quo deturbāte à tecto in caput huic irruens, ipſum necauit. Riſi ergo hominem, ut qui promiſſa minimè præſtaret. Sed & nunc quò magis audiā, magiſq; uideam, deſcendendum mihi cenſeo. M E R C. Quietus es. nam & huic malo remedium inuenero, atque incantatione quadam ab Homero accepta, uidendi aciem acutiſſimam tibi uel breui reddidero. Ac poſteaquam carmina ipſa pronunciaro, memor ſis non amplius hallucinari, uerùm apertè cūcta cō-
C tueri. C H A R. Dic ſolum. M E R C.

Dimoui nubem, uiſum quæ texerat antè,
Vt tandem agnoſcas qui ſint, hominéſue, deíue.

C H A. Quid eſt? M E R C. An non iam uides? C H A R. Maximè. cæcus ſanè Lynceus ille, ſi mecum componatur. Itaq; deinceps hoc primùm me uelim doceas, mihiq; percunctanti reſpondeas. Sed heus tu, uin' & ipſum me Homericis uerſibus tecum agere, quò uidelicet intelligas, neq; ipſum me ab Homeri elegantia abhorrere? MERC. Vnde tu quæſo illius aliquid ſcire poſſes, nauta cum ſis, & cum remis rem habeas? C H A R. Vides? opprobria ſunt hæc in artem. At
D ego cum illum uita iam functum traiicerem, multa ex ordine canētem audiui, quorum nonnulla adhuc in memoria hærent. Porrò tempeſtas non mediocris tum nobis incubuit. Etenim poſteaquam cantilenam quandam nauigantibus non admodum proſperam neque ſalutarem fuiſſet auſpicatus, carminū ui impulſus Neptunus, & nubes cōuocauit, atque tridente uelut unco quodam hamo iniecto, cū fluctuum procellas excitauit, tum aliis multis turbis uniuerſum miſcebat mare, adeò ut parū abfuerit quin tēpeſtas quæ unà cū denſa caligine imminebat, nauē nobis ſubuertiſſet. Tum ergo & ille nauſeabūdus bonā carminū partem Scyllæ & Charybdi euomuit: ſed & Cyclopi. M E R. Non ergo
E difficile fuit ex tanto uomitu paucula aliqua reſeruare. C H A. At dic mihi,

Craſſus & ille quis eſt, uir magnus conſpicuuſq;,
Vertice ſublimi, atque humeris latiſſimus amplis?

M E R C. Milo Crotoniata hic eſt athleta. Applaudunt autem ei Græci, quòd taurum ſublatum ſolus per medium ferat ſtadium. C H A R. At quanto iuſtiori cauſa ô Mercuri ipſum me laudibus ueherent, qui paulò pòſt ipſum tibi Milonem quātus eſt, correptum in nauiculam imponam? nempe ubi à morte inuictiſſimo aduerſario lucta ſuperatus ad nos uenerit, quādo nec ipſe planè intelliget qua cruris implicandi ratione ſit deiectus: tum profectò nobis plorabit, recordatus & harum coronarum, & huius applauſus. Nunc autem quia pro-

pterea quòd taurum geſtarit,eſt admirationi,grandia ſapit, ac mirificè ſibi placet. Quid ergo de ipſo arbitrabimur? Num quòd mortem etiam aliquando ſibi imminere ſperet? MERC. Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? CHA. Miſſum hunc face ô Mercuri, riſum nobis haud ita multò pòſt exhibiturum, quando uidelicet nobiſcum nauigans, ne culicem quidem amplius, nedũ taurum ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas uelim, quis alius ille uir grauis, ac ſeueritate quadam uerendus, nec tamen Græcus, quantum ex peregrino habitu coniici poteſt? MERC. Cyrus, ô Charon, Cambyſis filius, qui imperium quod olim Medi obtinebant, ad Perſas tranſtulit, atque idem Aſſyrios nuper deuicit, & Babylonem expugnauit. ad hoc exercitum in Lydiam traducere iam parat, G hoc iam in animo deſtinans, ut Crœſo ſuperato imperium habeat in omneis. CHA. At Crœſus ubi tandem ille? MER. Illorſum oculos deflecte in magnam illam arcẽ, quæ triplici muro eſt ſepta, Sardeis illæ. An non Crœſum ipſum uides in aureo ſedentem ſolio, ac cum Solone illo Athenienſe diſſerentem? Vis auſcultemus qua de re uerba faciant? CHA. Volo ô Mercuri. CROE. O hoſpes Athenienſis, quia iam diuitias noſtras uidiſti, theſauros ſcilicet, & quãtum nobis auri ſit rudis, tum & aliam ſupellectilem precioſam: dic mihi, quemnam omnium hominum feliciſſimum arbitraris? CHA. Quid tandem dicet Solon? MERC. Ocioſo es animo, nihil ô Charon uel ingeneroſum, uel contemnendum. SOL. Felices quidem admodum pauci: uerùm ex his quos ego noui, H

Cleobis & Biton. Cleobin & Bitonem ſacerdotis filios arbitror feliciſſimos extitiſſe. CHA. Argiuæ ſacerdotis hic dicit: qui nuper poſtquam matrem uehiculo inſidentem ad ſacrarium uſque, ipſi iugum ſubeuntes, adduxiſſent, è uiuis ſtatim exceſſerunt. CROE. Eſto, habeant illi felicitatis primas: at quis tenebit ſecundas? SOL.

Tellus Athenienſis. Tellus Athenienſis, qui præterquam quòd bene uixit, mortem etiam pro patria obire non recuſauit. CROE. Ego uerò, ô ſcelus, nõ tibi uideor felix eſſe? SOL. Nondũ ô Crœſe ſtatui, quòd necdũ ad uitæ metã perueneris. rectiſſimus enim eius rei index ac certiſſimus mors ipſa exiſtit, & uita ad finem uſq; feliciter perducta. CHAR. Optimè facis ô Solon, quòd noſtri non es oblitus, quoniam cymbam ipſam his de rebus iudicare cenſes. Sed quínam illi quos Crœſus emittit, aut quid humeris geſtant? MER. Aureos Pythio lateres dicat, oraculi eius mercedem, cuius beneficio paulò pòſt peribit. Eſt enim uir ille plus æquo uatibus deditus, adeò ut omnino ex ipſis pendeat. CHA. Et illud eſt aurum ſplẽdidum ſcilicet, quodq; ſubpallidum refulget rubore? nũc enim, quum antè iam ſæpe de eo audierim, ipſum primùm uideo. MERC. Hoc celebre illud eſt nomen, cuius gratia tantopere pugnatur. CHA. Atqui non uideo quonam precio commendetur: niſi hoc fortè ad rem pertinet, quòd qui ferunt, eo grauantur. MER. Non enim noſti quot huius gratia bella, quot inſidiæ, quot latrocinia, quot periuria, quot cædes, quot uincula, quamq; longinqua nauigatio, quot mercaturæ, quot ſeruitutes. CHAR. Propter hócne ô Mercuri, quòd parum ipſi æri præſtat? Nam æs noui, ut qui à ſingulis uectoribus (quod & tu ipſe non ignoras) obolum cum delectu accipiam. MER. Eſt ita ut dicis ô Charon: uerùm æs, quia magna eſt eius copia, non eſt in precio: aurũ uerò, & huius quidem parum, hi qui terræ uenas ſcrutantur, ex immenſo profundo effodiũt. attamen ex terra prouenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla. CHA. Inſignem quandam hominum ſtultitiam narras, qui tanto amore proſequuntur

A ſequuntur rem tum pallidã, tum etiam grauem. MER. At Solon ille aurũ minimè mirari uidetur, ut & planè uides. Nam cum Crœſum ipſum, tum uerò maximè hominis barbari iactantiam deridet, adeò ut uideatur etiam mihi hac ipſa de re Crœſum uelle percunctari. Quamobrem auſcultemus. SOL. Dic mihi, ô Crœſe, putás ne laterum horum indigere Apollinem? C R OE. Per Iouem. nullum enim ipſi eſt donarium Delphis ſuſpenſum tam magnificũ. S O L. Arbitraris ergo te deum beatũ reddere, ſi inter alia multa tuo beneficio & aureos lateres poſſideat? C R OE. Quid ni? S O L. Magnam mihi paupertatẽ in cœlo narras, ô Crœſe, ſi deos, cum fortè deſiderent, aurum ex Lydia aduehere oportebit. C R OE. Vbi enim alibi auri proueniret tantũ, quantũ apud nos? S O L. Rurſus illud mihi dicito: ferrũ in Lydia naſcitur? C R OE. Non temere. SOL. Potioris ergo rei indigi eſtis. C R OE. Quínam? ferrum præſtátius auro? SOL. Si citra ſtomachum reſpondere uelis, facilè quidem intellexeris. C R OE. Interroga tu modò ô Solon. SOL. Vtri præſtátiores, an qui ſeruant ac defendũt, an qui ſeruantur & defendũtur? C R OE. Qui ſeruant profectò. S O L. Quid ergo? Si (quemadmodum quidam narrãt futurum) Lydos Cyrus adortus fuerit, aureóſne gladios militi tuo facies, an ferro tum erit opus? C R OE. Ferro ſanè, ferro. S O L. Et ſi huius copiam non apparaueris, futurum ut egregium illud aurum captiuum ad Perſas abeat. C R OE. Bona uerba, ô homo. S O L. Dii meliora uelint, q̃ ut hæc hoc modo fiant. Verùm tu hac uia uideris ferrũ auro nobilius fateri. C R OE. Ferreos ergo lateres Deo me conſecrare iubes, aurum autem reuocare? S O L. Neque ferro ille indiguerit: ſed ſiue æs ſiue aurum dicaris, aliis ſanè futuram prædam ac poſſeſſionem ſuſpenderis, & id quidem aut Phocenſibus, aut Bœotiis, aut Delphis ipſis, aut etiam prædoni alicui tyranno. deus autem aurifices tuos planè nihil moratur. C R OE. Semper tu quidem diuitias mihi inuides & oppugnas. M E R C. Non fert delicatus hic Lydus, ô Charon, uerborum & libertatem, & ueritatem: quin ei peregrina quædam res & noua uidetur, hominem obſcuro loco natum, ac pauperem, ea quæ urgeát, intrepidè dicere. Atqui haud ita multò pòſt Solonis recordabitur, nimirum quãdo eum à Cyro captũ, in conſtructum rogũ oportebit conſcendere. Nam quæ cuique, Parcarum fuſo ſint decreta, ipſam Clotho nuper legentem audiui, in quibus & hæc erant ſcripta: Crœſum quidem à Cyro captiuum duci, ipſum autem Cyrum à Maſſagetide illa necari. Viden' Scythicam illam fœminam candido uehentem equo? C H A R. Per Iouem. M E R C. Tomyris eſt, quæ ſua ipſius manu Cyri caput detruncatum, in utrem cruore refertum intrudet. Sed & filium Cyri uides adoleſcentem? Cambyſes ille eſt. Is patre defuncto in imperium ſuccedet. Ac ubi mille modis errarit & in Lydia, & in Aethiopia, tãdem inſania correptus, occiſo à ſe Api, migrabit è uita. CHAR. O riſum inexhauſtũ. Sed numquis uel aſpicere ſuſtineat ipſos, adeò ſibi præ cæteris placentes? aut etiam cui credibile uideri poterit, illum ſcilicet paulò pòſt fore captiuum, hunc autem caput in utre ſanguine pleno habiturum? At quínã is eſt ô Mercuri, cui pallam purpuream fibula nectit, quem corona adornat, cuíque coccus piſcis uentre diſſecto annulum exhibet? in gẽte mari ſepta regis ſe nomine iactat? MER. Belle ô Charon, quod interim occinis: cæterũ Polycratem Samiorum tyrannum uides, qui ipſe ſe modis omnibus felicem putat: uerùm & hic tandẽ ab aſſiſtente famulo Mæandrio Orœtæ ſatrapæ proditus, in crucem

Alius locus de donarijs dijs conſecratis.

Aurũ ne præſtátius, an ferrum.

(B, C, D, E: section markers in margin)

ſuffigetur. Miſer ſanè, qui uel temporis momento ex uniuerſa felicitate ex- F
ciderit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. C H A R. Præclarè ô Clotho.
ita & ipſos in crucem ſuffige, & eorum capita generoſè detrunca, quò ſe homines tandem agnoſcant. ſed & tuo beneficio in ſublime adeò ferantur, nimirum ut poſtea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decidāt. Porrò quod ad me attinet, quemcunque horum nudum in nauigio agnouero, eum maximè ridebo, quandò neque purpuram, neque regium capitis tegmen, denique neque ſolium ſecum adferat aureum. M E R C. Et horum quidem fortuna ſic ſe habebit. Sed & uaſtam quandā multitudinem uides, atque ex hac alios nauiganteis, alios bella gerenteis, alios in foro litiganteis, alios terram aratro G
proſcindenteis, alios fœneranteis, poſtremò alios mendicanteis? C H A. Turbam quandam uideo uariam, ac promiſcuam, & uitam perturbationum plenam. Ad hæc ciuitates conſpicio apū examinibus ſimiles, in quibus proprium quendam peculiarémque ſinguli habent aculeum, quo ſibi uicinos pungunt. Quidam autem ex ipſis uelut crabrones agúntque ferúntque imbecilliorem, ac uiribus inferiorem. At agmen illud quod ex improuiſo ipſos circumuolitat, quínam ſunt? M E R C. Spes, ô Charon, & metus, & amentia, tum uoluptas, auaritia, ira, odium, atque id genus alia. Ex his autem ignorantia infimæ turbæ eſt permiſta. Atque in eadem cum ipſis repub. degit ira, odium, æmulatio: tum & imperitia, hæſitantia, auaritia. Porrò metus & ſpes ipſos ſuperuolitantes, ille quidem horrorem incutit, aliquando uerò tantùm trepidare facit: H
hæ autem ſupra caput in altum uergentes, ubi quiſpiam apprehendere conetur, in ſublime uolantes aufugiūt, illis inhiantibus relictis: quod ipſum & Tantalum apud inferos ab aqua pati uides. Quòd ſi aciem intenderis, conſpicies in alto & Parcas ipſas ex penſo ſingulis adnere tenuia quædam fila, quibus uniuerſum mortalium genus ſubnixum dependet. Viden' quaſi quoſdam araneorum nexus ab ipſis fuſis in ſingulis demiſſos? C H A. Equidem filum ut plurimum admodum tenue ac fragile cuiq; è ſublimi innexum uideo, hoc quidē illi, I
illud uerò alii. M E R C. Rectè uides ô portitor. Nam ab ipſo fato imminet interitus, illi ab hoc, huic autem ab alio. Atq; hunc hæredem fore eius, cuiuſcunque filum fragilius fuerit: rurſus autem illum huius. tale enim quiddam cōnexio illa portendit. Vides ergo cunctos à tenui filo ſuſpenſos. Atque hic quidem ex ipſis in altū ſubtractus, ſublimis eſt: uerùm paulò pòſt ubi ponderi tanto ſuſtinendo non amplius par fuerit, filo dirupto decidens, ingentem excitabit ſtrepitum. Alius autem, qui paululum tantùm à terra fuerit ſubductus, tametſi cadat, citra tamen ſtrepitum iacebit, adeò ut ruinam uix ipſi exaudiāt uicini. C H A. Nimis quàm ridicula ſunt hæc ô Mercuri. M E R. Atqui ne uerbis K
quidem ullis pro dignitate conſequi poſſis, quàm ſint ridicula maximè ardua ipſorum ſtudia, & quod nonnunquā interea dum multa ſpe aluntur, intereūt, ab optima ſcilicet morte arrepti: cuius nuncii & miniſtri, ut cernis, admodum ſunt multi, puta febres, tum feruidæ, tū frigidæ (latinis ueteribus quercetæ dictæ) tabes, pulmoniæq;, tum gladii, latrocinia, aconita, iudices quoq;, ac tyrāni. Et horum nihil omnino mentem eorum ſubit tantiſper ſanè, dum conatus eorū feliciter proceſſerint. At ſiquádò ſua ſe ſpe falſos ſenſerint, tū illud ohe frequens in ore, pariter & eheu, eheu, & hei mihi, hei mihi. Quòd ſi iam inde ab initio ſecum perpenderent mortales ſe eſſe, ac poſteaquā paululū hoc temporis in

A tis in uita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus uelut è ſo-
mno migraturos, profectò & prudétius circunſpectiuſque uitam ducerent, &
cum emoriendum eſſet, minus angerentur. Nunc autem quia præſenti rerum
ſtatu uſuros ſe perpetuò ſperant, cum miniſter aut uocarit, aut abducere fuerit
conatus, irretitos uel febre, uel tabe: ſtomachantur, & ducenti renituntur, pro-
pterea ſanè quòd abſtrahendos ſe è bonis præſentibus ne expectarint quidem.
Sedenim quid non faceret ille, qui domum magno ſtudio ædificando, opera-
rios urget, ſi proſpexerit eam quidẽ finem habituram, ipſum autem ſe, cũ iam-
dudum faſtigium impoſuerit, deceſſurum domo ita relicta hæredi, ut is frua-
B tur, ipſe autem miſer ne ſemel quidem in ea cœnet? Iam qui ſtirpe uirili auctus,
conuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe ſuũ, puero imponit: ſi præſci-
ret puerum ſeptem annos natum emoriturum, nunquid ob prolem ſibi uide-
retur gaudio ferri tam immodico? Verùm in cauſſa eſt, quòd in eum quidẽ in-
tuetur, cui in filio res proſperè cadunt, cui patrem eſſe contingit uel athletæ,
uel eiùs qui uicerit olympia. Vicinum autem, qui natum cremandũ effert, non
inſpicit, neque nouit quo funiculo quámque tenui ſibi ſit ſuſpenſus. Quin &
eorum qui de finibus digladiantur, quanta ſit turba, uides: & quàm multi coa-
ceruent pecunias, qui tamen antequam ipſis frui liceat, ab imminentibus quos
C dixi tum nunciis tum miniſtris auocantur. C H A R. Video iſthæc omnia, &
mecum ipſe cogito quídnam ſit eis in uita iucundum, aut quid tandem ſit illud
quo ſpoliati tantopere ſtomachentur. M E R C. Quin etiam ſi ipſorum reges,
quos uel omnium feliciſſimos eſſe apparet, introſpiciat quiſpiã diligenter: ni-
mirum præterquam quòd inſtabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur, inuene-
rit eis inhærere triſtia longè plura iucundis: tot timoribus, tot turbis, tot odiis,
tot inſidiis, tot iris, tot adulationibus miſeri illi inuoluũtur. Prætermitto & lu-
ctus, & morbos, tum & affectus, qui ex æquo tum uulgo & his dominantur
uſque adeò, ut non minoris fuerit & temporis & negocii, horum hic recenſe-
D re mala, quàm & priuatorum. CHA. Tibi ergo ô Mercuri dicere uolo, cuínam
mortales aſſimiles mihi uideantur, atque horũ uita omnis. Vidiſtin' aliquando
bullas illas in aqua, torrente aliquo cum ſtrepitu ſcaturiente exiſtentes? Tu-
mores illos inflatos dico, quibus cogitur ſpuma. Earum ſanè quædã ſunt paruæ
& exiles, quæ iam ſtatim diſſolutæ euaneſcant. Aliæ uerò diutius durant, atque
aliis ad ſe coactis uehementer inflantur, ac in maximum ſurgunt tumorẽ. tan-
dem & hæ diſſóluuntur omnino, pereúntque. neque enim ſecus fieri pote-
rit. Hæc tibi hominum uita. Singuli flatu tumeſcunt, ita ut alii ſint maiores, alii *Homo bulla.*
autem minores: poſtremò alii quidem momentaneam, móxque deficientem
E ſentiant inflationem, alii uerò prius deficiant, quàm omnino conſtituãtur. At
omnes deſtrui & euaneſcere neceſſe eſt. M E R. Nihil tu quidem infelicius ho-
minum naturam ſimilitudine expreſſiſti, quàm uel ipſe Homerus, qui uniuer- *Homines arborum folijs similes.*
ſum mortalium genus arborum foliis comparat. C H A. At cum tam fragilis ſit
eorũ conditio, uides tamen ut inuicẽ auidè contendãt pro imperiis, pro hono-
ribus, poſſeſſionibusq́ certando: cum tamen ipſos, uniuerſis his poſt ſe relictis,
unico tantùm obolo onuſtos ad nos uenire oporteat. Vis igitur, quoniã in edi-
to conſiſtimus loco, quàm poſſum magna uoce acclamando eos adhorter? pri-
mùm quidẽ ut à conatibus & ſtultis & uanis abſtineant: deinde ut mortẽ ſem-
per præ oculis habentes hunc uitæ curſum tranſigant, in hanc ſententiam uer-

Commonitio Charontis. ba proclamans: O ſtulti, quid tanto ſtudio in his rebus molimini? Deſiſtite à laboribus. neque enim perpetuò uiuetis. Nihil ex his quæ hic præclara habentur, perpetuum eſt: nec aliquid iſtorum, quum moriendum eſt, ſecum auferre quiſpiam poterit. Quin neceſſe eſt hominem quidē (quiſquis is tandem fuerit) nudum abire, domum autem atque agrum & aurum in aliorum tranſire manus, ſemperq; dominū mutare. Hæc atq; eiuſmodi alia ſi unde exaudiri poſſint, ipſis inclamarem, an non putas uitæ eorum magnæ fore utilitati, ita ut etiā prudentiores longè inde fieri queant? MER. O beate, neſcis quàm fortiter eos tum *Ignorantia & error, quibus hominum animi excæcātur.* ignorantia tum error occupauerit, adeò ut eorum aures ne terebro quidē amplius aperire queas. Tanta obturarūt cera, haud aliter ac ſociorū aures & Vlyſ- G ſes, ueritus ne Sirenum cantus exaudirent. At quinam audire poterint, etiam ſi uocem in tantum intendas, ut rumparis? Nempe quod apud uos obliuionis fons poteſt, idem hic præſtat ignorantia. Quanquam ſunt in eis & pauci quidam, qui quoniam ceram in aures non accipiunt, ad ueritatem ipſam declināt, atq; in ipſis rebus cernentes acutum, quales ſint agnoſcant. CHA. Vel illis ergo ſolis acclamarem. MER. Superuacaneum fuerit, ea quæ ſciunt, ad eos dicere. Vides quomodo à uulgi turba ſemoti, rideant quæ alii factitarint? Tū neutiquam conuenit ipſis cum uulgo, adeò ut iam nunc appareat, ipſos fugam è uita ad nos adornare. Verùm omnibus odioſi ſunt; eò quòd iſtorum imperitiā re- H darguant. CHA. Bellè ô generoſi uos: tametſi ô Mercuri, admodū ſunt pauci. *Cōfutatio opinionis de defunctorum honoribus.* MER. Vel hos eſſe fuerit ſatis. Sed nunc deſcendamus. CHA. Vnum adhuc diſcere deſiderium eſt, quod ubi docueris, perfectā ſanè doctrinam dederis. nam contueri geſtio, in quæ cadauera reponant dum in terrā defodiunt. MER. Sepulchra, conditoria & monumenta hæc uocant. Cæterùm tumulos illos ante urbes uides, tū columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorū ſunt receptacula, cadauerumq; tentoria. CHA. Quid ergo ſaxa illi coronant, unguētoq; inunguntʔ alii præ tumulis cōſtructo rogo, ac fouea effoſſa ſumptuoſas illas exuruut cœnas, & uinū mulſumq; (quantum coniecturis aſſequi poſſum) in ipſas foueas I infundunt? MER. Equidem ignoro ô portitor, quid hæc ad eos qui apud inferos agunt, pertineant: uerùm illis perſuaſum eſt, umbras ab inferis reduces cœnare quidē, utcunq; liceat, circum nidorē uolitando, bibere autē è foueis mulſum. CHA. Illos adhuc bibere uel eſitare, quorum caluariæ ſunt aridiſſimæ? Atqui ridiculū eſt me tibi hæc dicere, qui quòd quotidie ipſos deducas, probè noſti an ubi ſemel terrā ſubierint, denuo uelut poſtliminii iure ad ſuperos remeare queant. Quin & ipſe maximè ridicula paterer tot negociis occupatus, ſi eos traiiciendo nō deducere ſolū, ſed reducere oporteret ſiquando uellent bibere. O ſtulti, quæ eſt hæc amentia? Non ſcitis quàm latè diſtantibus finibus uiuen- K tium & mortuorum res ſunt ſeiunctæ? quoq; pacto ſe res habeāt apud nos, ubi

Mortuus eſt æquè, tumuli qui neſcit honorem,
Et qui ſortitur ſpectandi funera ſaxi:
Atque honor unus adeſt & regi Agamemnoni, & Iro:
Therſitæ & ſimilis Thetidos formoſus Achilles.
Vmbræ nam pariter ſiccæ nudæq; pererrant
Aſphodeli campos, confracto uerticæ cunctæ. MER.

Papæ! quàm multa ex Homero hauris. Sed quia me ſubmonuiſti, Achillis ſepulchrum tibi uolo indicare. Vides illud quod prope mare ſitū eſt? illic Troia-

num

A num eſt Sigeum. E regione autem conditus eſt Aiax in Rhœtéo. C H A. Non magnifica neq; inſignia ſunt monumenta. Verùm celebriores urbes mihi commonſtra, de quibus infernè tam magnifica audimus, Ninũ ſcilicet Sardanapali urbem, Babylonem, Mycenas quoque, tum & Cleonas ſimul, & Ilium ipſum. nam illinc oriundos multos memini traiicere, adeò ut totis iam decẽ annis neq; nauem ſubduxerimus, neq; ea interim refrixerit. M E R. Ninus quidem, ô portitor, iam eſt euerſa, ita ut ne ueſtigium eius ſit reliquũ, neq; ubi ſita fuerit olim, facilè dixeris. Babylon autem tibi illa eſt tot turribus bene munita, quæq; magno illo ambitu eſt ſepta, haud ita multò pòſt & ipſa deſideranda, quemadmo-
B dum nunc Ninus. At Mycenas & Cleonas me ſanè commonſtrare pudet: omnium uerò maximè Ilium: alioquin, ubi deſcenderis, ſat ſcio, præfocaris Homerum, propterea quòd tam magnificis uerſibus has nugas decantare nõ erubuerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autem mortuæ ſunt & ipſæ. Vrbes enim, ô portitor, perinde ac homines emoriũtur, & quod lõgè mirabilius, ſolidi etiã fluuii, ita ut Inachi ipſius in Argo ne monumẽtũ quidem reliquũ appareat. C H A. Vah, quæ laudes Homere, quamq; ſuperba nomina, *Non homines tantũ, uerũ & urbes, & pro pè cuncta mor ti obnoxia eſſe.*

Ingens Ilium, ac mœnibus amplum. Tum ſtructæ bellè Cleonæ.

Sed interim dum fabulamur, quìnam illic dimicãt, & qua pro re ſe mutuò cæ-
C dunt? M E R. Argiuos uides & Lacedæmonios ô Charon, atq; ſemimortuum Imperatorem Othryadem ſuo ipſius nomine trophæum inſcribentem. C H A. At pro quo eis eſt pugna? M E R C. Pro eo ipſo agro in quo pugnant. CHA. O hominum amentiam, qui haud ſciunt ſe, etiam ſi nunc quiſque eorum totam Peloponneſum poſſideat, unius tamen uix pedis locum ab Aeaco accepturos. Campum autem aliàs alii colent, ſæpe etiam hoc trophæo per aratrum reuulſo. M E R C. Hæc quidem hoc modo ſe habebunt. At nos iam hinc deſcendamus, ac montibus his in ſuas ſedes repoſitis regrediamur, ego quidem quò ſum ire iuſſus, tu uerò ad nauem. Equidem poſt paulum ueniam & ipſe
D tibi umbrarum gregem mecum adducens. C H A R. Probè feciſti ô Mercuri, atque in eorum album adſcribêris, à quibus beneficio me affectum perpetuò agnoſcam: quandoquidem tua ope in hac peregrinatione plurimum ſum adiutus. O qualia infelicium hominum ſtudia! Reges, lateres aurei, magnifica ſacrificia, prælia, Charontis autem nulla habetur ratio.

DE SACRIFICIIS, Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc ſermone Lucianus uanitatem & ſuperſtitionem hominum circa colendos deos, ut qui pri-
E *mùm de diis impia quædam opinentur ac ſentiant. Deinde eoſdem ineptiore ac alieniore cultu quàm qui pro natura ac dignitate numinis proſequantur. Propoſito eſt, ridicula eſſe ea quæ homines tum ſentiunt de Diis, tum circa illorum cultum faciunt. Id confirmat expoſitione primùm earum opinionum quæ de diis tradũtur, quam ueluti cauſſam ſuperſtitionis iſtius eſſe oſtendit. Deinde & rituum quibus tum Græci, tum Aegyptij, quos cæteris multò ineptijs iſtis anteire indicat, uti ſolent. Et hunc quaſi quendam effectum ex ſuperioribus opinionibus ſequi, uidetur uelle intelligere.*

Enimuero ſiquis recenſere uelit quæ ſtultiſſimi mortales factitant in ſacris, in feſtis diebus, in adeundis ſalutandiſq; diis: tũ quas res ab illis petãt, quæ uota faciant, cuiuſmodi ſint quæ de illis ſentiũt ſtatuuntq;: equidem haud ſcio, ſit'ne quiſquam animo curis ita confecto, uſque adeò mœſto, quin riſurus ſit ubi perpenderit negocii tum abſurditatem, tum

amentiam. At multò antè quàm ridere incipiat, opinor ſecum illud expendet, F utrum pios iſtos appellari conueniat, an contrà diis inimicos, atque infelices, ac Genios malos, qui quidē numen ipſum rem uſqueadeo humilem atq; abiectam exiſtimāt eſſe, ut humanis egeat obſequiis, utq; adulatione capiatur ac gaudeat: rurſum ut ſtomachetur, atq; iracundè ferat ſi negligatur. Nā Aetolica illa mala, ſimulq; Calydoniorum calamitates, tótque hominum cædes, ad hæc & Meleagri interitum, hæc omnia à Diana authore profecta eſſe prædicant, quæ uidelicet grauiter ferret quòd ab Oeneo non eſſet ad ſacrificiū adhibita. Vſqueadeo nimirū altè dolor hic animo illius inſederat, quòd ſacris epulis eſſet fruſtrata. Quin illam iam mihi uidere uideor, ut erat id temporis, in cœlo ſolitariam, reliquis diis ad Oenei conuiuium profectis foras, miſeris modis gerentem G ſeſe, ac miſerabiliter eiulantem, quòd ab eiuſmodi feſto eſſet abſfutura. Contrà Aethiopes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit, ſi modò Iupiter illis gratiam referret pro humanitate quam in initio poëmatis Homerici in ipſum exhibuerāt, duodecim perpetuos dies epulis acceptum, idq; quū reliquis etiam diis comitatus ad conuiuium ueniret. Vſqueadeo nihil, ut apparet, quicquid faciunt illi, gratis faciunt: uerùm ſua bona uendunt mortalibus: atq; emere quidem ab illis licet omnia, puta bonam ualetudinem bucula, diuitias bobus quatuor, tum regnum bobus centum: præterea ſoſpitem ab Troia in Pylum H reditum tauris nouem: iam ex Aulide ad Ilium tranſmittendi facultatem regia puella. Nam alius quidam, ne id temporis urbs caperetur, à Minerua mercatus eſt bobus duodecim, ac peplo. Veriſimile eſt autem eſſe præterea quædā, quæ uel gallo, uel corolla, uel ſolo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quum non ignoraret, opinor, Chryſes ille, utpote tum ſacerdos, tum ſenex, diuinarúmque rerum egregiè peritus, poſteaquā re infecta rediſſet ab Agamemnone, tanquam qui pridem Apollini mutuum dediſſet beneficium, ita nūc imputat ac repoſcit uicem, quin conuiciatur etiam propemodum, nempe quum ſic ait: Equidem Apollo egregie, templū tuum, quum id temporis adhuc eſſet in- I coronatū, ſæpenumero coronis ornaui, deinde tam multas tibi in aris adoleui coxas taurorum pariter atque caprarum: at tu contrà me negligis, quum huiuſmodi patiar iniurias: proq; nihilo ducis hominem bene de te meritum. Qua quidem oratione in tantum ille pudefactus eſt, ut protinus arrepto arcu, ac ſupra nauium ſtationē ſeſe collocās, peſtem in Græcorum copias iacularetur, ne mulis quidem & canibus intactis. Sed quoniā de Apolline incidit mentio, referam de eodem & alia quæ de illo ſapientes iſti tradunt, nō illa quidem, quoties, quàm infeliciter amarit, non Hyacinthi cædem, neq; Daphnes ſuperbiam: uerùm quemadmodum damnatus etiam fuerit, & ob Cyclopes interfectos in K exilium exactùs. Vnde factum ut è cœlo in terram demitteretur, humana iam ſorte uſurus, noſtriſq; malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmodum in Theſſalia mercenariam operam ſuam locarit apud Admetum, tum item in Phrygia apud Laomedontem, atque apud hunc quidē haud ſolus, uerùm cum Neptuno, quum ambo propter egeſtatem lateres cōponerent, inq; conſtruendis mœnibus operam præſtarent. Ac ne mercedem quidem ſolidam à Phryge illo tulerūt, uerùm debebat illis adhuc de ſumma, ut ferūt, plus triginta drachmas Troiani nomiſmatis. Quid enim? An non hæc in Deorum honorem fabulantur poëtæ? atque his etiam multo diuiniora de Neptuno, de Prometheo, de Sa-

A de Saturno, de Rhea, denique de uniuerſa ferme Iouis familia, idque inuocatis ut adſint canentibus, in exordio poëmatum, Muſis, à quibus tandem uelut afflati numine, id quod apparet, huiuſmodi quædam cantant, quemadmodum Saturnus ut primùm Cœlũ patrẽ ſuum execuiſſet, ipſe in eo regnauerit, deinde liberos ſuos deuorarit, ſicuti ferunt feciſſe & Argiuum illum Thyeſtem. Deinde quemadmodũ Iupiter furtim occultatus à Rhea, ſaxũ pueri loco ſubiiciente, in Cretam ſit ablegatus, atq; inibi à capella nutrice ſit alitus, itidem uidelicet ut Telephus à cerua, Cyrus Perſa (is qui prior regnauit) à cane narratur enutritus. Poſtea quemadmodum expulſo patre, atque in uincula cõiecto, ipſe
B potitus ſit imperio. Duxerat autem uxores compluteis quidem alias, ſed poſtremo loco Iunonem germanam, idque iuxta Perſarum & Aſſyriorum inſtitutum. Tum autem quòd eſſet in amores propenſus, atque in Venerem effuſus, facilè cœlum liberis expleuerit. Quorum alios ex ſuæ ſortis deabus crearit: alios contrà nothos ex mortali terreſtriq; genere ſuſtulerit, quum interim generoſus ille nunc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnum aut aquilam uerteretur: ac in ſumma plures ſibi formas aſſumeret, quàm uel Proteus ipſe. Porrò Mineruã è ſuo ipſius capite progenuit, hãc planè ſub ipſo cerebro complexus. Nam Bacchum imperfectum adhuc (ut aiunt) è matre etiamnum con-
C flagrante ſurreptum, in ſuum femur illatũ defodit: deinde urgente partu execuit. Nec his diſſimilia de Iunone etiam canunt. Nempe hanc citra uirilẽ congreſſum ſubuentaneo conceptu grauidam, puerum edidiſſe Vulcanum, atque eum quidem nõ admodum fortunatum, uerùm excuſorẽ ac fabrum ærarium: quiq; perpetuò tum in igni, tum in fumo uerſetur: ac ſcintillis oppletum: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur. Tum autẽ ne pedibus quidem integris. claudicare enim è ruina, quũ à Ioue præceps datus eſſet è cœlo. Quòd ni Lemnii pro ſua bonitate eũ, dũ adhuc ferretur in aëre, ſuſcepiſſent, perierat nobis Vulcanus, non aliter quàm Aſtyanax è turri deiectus. Quanquam quæ de
D Vulcano narrant, toleranda uideantur: cæterùm de Prometheo cui non cognitum eſt quàm atrocia ſit paſſus, propterea quòd ſupra modum humanæ gentis amans fuerit? Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum, ſuper Caucaſum montem cruci ſuffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius aſſiduè circumroderet. Hic itaque pœnas pendit. Porrò Rhea (nam ſunt hæc quoque ſimul referenda) an non indecorè atque indignè facit? Iam anus quum ſit, & ætate exacta, iiſque rebus intempeſtiua, deinde tam multorum mater deorum, dum pueros adhuc adamat, eóſque zelotypia proſequitur, dúmque Attin ipſum leonibus ſecum circumuectat, præſertim quum iam utilis eſſe non
E queat? Itaq; quinam poſthac uitio uertat aliquis uel Veneri quòd adulteretur, uel Dianæ quòd ad Endymionem frequenter medio è curſu diuertens deſcendat? Sed age miſſas faciamus has fabulas: atque ipſum cœlum conſcendamus, poëtico illo more ſubuolantes: ea nimirum uia, quam unam pariter cum Homero Heſiodus commonſtrat, contemplaturi quem in modum ſingula apud illos ſint ordinata. Ac primùm quidem quòd forinſecus ſit ferreum, uel ab Homero, qui id ante noſtram ætatem dixit, audiuimus. Quod ſi ſuperas, ac ſublato paulum capite ſurſum aſpexeris, ac planè in ipſum quaſi dorſum perueneris, ibi ſimul & lumen apparet candidius, & ſerenior ſol, & aſtra fulgentiora, nihilque uſquam oculis occurrit niſi clarus dies, ac ſolum undique au-

reum. Cæterũ introgredienti, primo loco manſitant Horæ: quippe portas ſer- F
uant. Poſt eas Iris, ac Mercurius: utpote miniſtri, ac Iouis internuncii. Deinde
Vulcani fabrilis officina, omnigeno referta artificio. Poſtea deorũ ædes, ac Io-
uis ipſius regia: quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrimè fabricatus ſit. At
uerò dii iuxta Iouem aſſidentes (conuenit enim opinor, ut in ſupernis illis ſe-
dibus magno ſtrepitu faſtuq; uiuatur) in terram deſpiciunt, & quoquouerſum
intento capite circunſpectant, ſicunde ſubuolantem ignem uideant, aut nido-
rem in aëre ſurgentem, circaq; fumum rotantẽ ſeſe. Quòd ſi quis fortè ſacrum
faciat, epulantur omnes fumo inhiantes, ac muſcarum in morem ſanguinem
exugentes circum aras effuſum. Alioqui ſi domi cibum capiant, nectare at- G
que ambroſia uictitant. Nam olim homines etiã ab illis in conuiuium ſunt ad-
hibiti, unaq; cum eis potarunt, nempe Ixion, ac Tãtalus: uerùm illi quoniã uim
& raptũ pararent, eſſentq; futiles & garruli, ob id in hunc quoq; diem pœnas
luunt. Porrò reliquo mortalium generi cœlum iam inacceſſum eſt, atq; occul-
tum. Et in hũc quidem modũ uiuitur à diis. Proinde uidelicet etiam mortales
ipſi in colendis illis conſimilia quædã atq; iſtis conſentanea moliuntur. Nã pri-
mùm lucos illis attribuerunt, tum & montes dicarunt, præterea aues cõſecra-
runt, deinde ſuam cuique arborẽ aſſignarunt. His factis per regiones illos diſ-
tributos colunt, eosq; uelut in ciuitatem ſuam recceptant, nempe Apollinem H
Delphi Deliiq;: Mineruam Athenieſes, quæ quidem Græcis Athena dicta, uel
ipſo uocabulo ſe ei Reip. familiarem eſſe teſtatur. Argiui Iunonem: Mygdo-
nii Rheam: Venerem Paphii. Rurſum autem Cretenſes Iouem affirmant non
modò uixiſſe apud ſeſe, nutritumq; fuiſſe: uerùm etiã ſepulchrum illius oſten-
dunt. At nos ſcilicet interim tam multis iam ſeculis fallimur, qui quidẽ opine-
mur Iouẽ tonare, pluere, reliquaq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eũ iam
olim fuiſſe defunctum, & apud Cretenſes ſepultũ. Deinde uerò phanis in ho-
norem illorum erectis, ne tectis uidelicet aut penatibus careãt, formas illorum
exprimũt, adhibito ad id uel Praxitele, uel Polycleto, uel Phidia. At hi quidem I
artifices haud ſcio ubinam uiſam eorum effigiem repræſentant. Ac Iouem qui-
dem barbatum fingunt, Apollinem uerò ſemper puerum, Mercurium iam pu-
beſcentem, primamq; ducentem lanuginem, Neptunum nigro capillitio, cæſiis
oculis Mineruam. Attamen qui templa ingrediuntur, nõ iam arbitrantur ſeſe
uidere uel ebur ab Indis aduectum, uel è Thracum uenis effoſſum aurũ: uerùm
ipſum Saturni Rheæq; filium à Phidia in terram hoſpitem adductũ, iuſſum Pi-
ſanorum in ſolitudine cuſtodem ac ſpeculatorem aſſiſtere: idque hoc conten-
tum præmio, boniq; conſulentẽ, ſi intra quinque perpetuos annos, dũ Olym-
pia celebrantur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem cõſtitutis aris, K
deſignatis ſacrorum ſeptis, puris uaſis collocatis, uictimas offerunt, bouẽ ara-
torem agricola, agnum opilio, capram caprarius. Eſt qui thus, eſt qui placen-
tulam offerat. At ſi quis pauper, is ita deo litat, ut dexteram duntaxat ſuã ipſius
exoſculetur. Iam uerò quum immolant (nam ad illos redeo) primùm ſertis co-
ronãt pecudem, multóque antè explorant num legitima ſit, & ſacris idonea:
ne quid fortè mactent ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicãt, ac
ſub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, beneq; (ſicuti licet cõii-
cere) ominatam, denique uoce iam leuiore ad ſacri tibias reſpondentem. Quis
uerò non facilè coniectet gaudere deos quum iſta ſpectent? Quin & in fron-
tiſpicio

Hactenus opiniones uanas de dijs recenſuit, tanquam cauſſam ſuperſtitionis. Iã & hominum ineptias circa cultũ & religionem tanquam effectum deſcribit.

A tiſpicio poſita ſcriptura denunciat,ne quis intra pura uaſa conſiſtat,qui manibus ſit impuris. Atqui ſacrificus ipſe ſanguine fœdatus,neque aliter quàm Cyclops ille pecudē incīdit, inteſtina educit, cor reuellit, cruorē aræ circumfundit, & quid tandem non obiens peragensq́; quod ad pietatem, ſacrorumq́; ritum pertineat?Poſt omnia demum incenſo igni, capram ipſam pariter cū pelle deportatam imponit:ipſam item cum lanis ouem. Nidor interim ille ſacer atq; diuinus ſurſum fertur,atq; in ipſum uſq; cœlū ſubuectus,paulatim diffunditur. Iam uerò Scythæ reliquis omnibus hoſtiis omiſſis,ut quas uiles atque humiles exiſtiment,ipſos homines mactant Dianæ,atq; eo ritu deā placant. Verùm hæc
B fortaſſis modeſta uideantur, cumq́; his ea quæ factitant Aſſyrii, quæ Phryges, quæ Lydi:uerùm ſi in Aegyptum proficiſcaris,ibi demum,ibi uidebis permulta religioſa,planeq́; cœlo digna:puta Iouem arietino uultu : Mercurium illum optimum facie canina : Panem uerò totum hircum. Ad hæc alium Ibin, alium Crocodilum,alium etiam Simiam. Quod ſi his quoque de rebus

Quò planè pernoſſe queas,didiciſſe libebit, compluręis ſophiſtas audies,tum ſcribas ac prophetas mento raſo,qui tibi narrēt (ſed prius, ut dici ſolet, fores occlude prophane) quemadmodum uidelicet quondam ea ſeditione territi,quam mouerant hoſtes atque gigantes,in Aegyptum deuenerint,ut
C illic in poſterum tuti ab hoſtibus latitarent: & ob eam cauſam alius hircum induerit,alius arietem,nimirum præ formidine,alius feram,alius auem. Atq; hinc eſſe ut dii nunc etiam eas obtineāt formas,quas id tēporis aſſumpſerant. Nam hæc diligenter mandata literis, idq́; ante annos plus decies mille,in adytis illorum repoſita ſeruantur. Porrò ſacrorum peragēdorum idem ferme apud illos ritus,niſi quòd hoſtiam luctu proſequūtur,iamq́; mactatæ circumfuſi membra laniāt. Sunt qui ſepeliāt duntaxat poſteaquam occiderint. Nam Apis ille,qui quidem deus apud illos eſt maximus, ſiquando moriatur,quis uſqueadeo magni faciat cæſariem ſuam, qui nō eam detondeat,ac nudo capite luctum præ ſe
D ferat, etiam ſi uel purpureā Niſi comam habuerit? Eſt autem hic Apis deus ex armento iam antea ſuffragiis deſignatus,utpote multo formoſior ac uenerabilior reliquis illis priuatis & gregariis bubus. Hæc igitur quum ſic habeant, & tamen à uulgo uera ſeriaq́; credantur,mihi quidem poſtulare uidentur,nō qui reprehendat,ſed uel Heraclitum potius aliquem, uel Democritum: quorū hic amentiam eorum rideat,ille deploret inſcitiam.

VITARVM AVCTIO, Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

E *Argumentū huius dialogi planū eſt uel ex ipſa inſcriptione. Deridet enim philoſophos,enumerando omnes prope illorum ſectas, & exagitando ea quæ in unaquaque earum ridiculè maximè docentur. Fingit autem uenales illas proponi hominibus à Ioue,mercatorum exemplo,ut quemadmodum illi cum mancipia, iumenta,aut etiam alias res uendunt, uſum ac precium cuiuſque indicant, ita ipſe quoque occaſione hac mores, doctrinam,ac totam denique uitæ omnium rationem,maiore licentia exponere atque irridere poſſet.*

Interlocutores,Iupiter,Mercurius,Mercator,Pythagoras,Diogenes, Democritus,Heraclitus,Socrates,Chryſippus,Philoſophus.

IVPITER.

TV quidem compone ſcamma,& locum adorna his qui adueniunt:tu uerò uitas(id eſt philoſophorum ſectas)adducito,eaſq́; ordine ſiſte,ueruntamen

exornatas prius, ut formoſæ appareant, & quamplurimos emptores alliciant. F
Tu autem Mercuri,quod felix fauſtumq; ſit,proclama,& aduoca emptores, ut iam adſint ad forum. Proclamabimus autem omnis generis Philoſophicas uitas, & uariarum ſectarum. Quòd ſi quis in præſentia pecuniam numerare nequit,is ſaltem conſtituto aliquo qui pro ſe ſponſor ſit,in futurum annum ſoluat.MERCVR.Multi accedũt.itaque non oportet differre, neque diu detinere eos.IVP.Vendamus igitur.MERCVR.Quem uis ut primum producamus?IVPIT.Ionicũ illum comatum. grauitatem enim quandam præ ſe fert. MERCV. Heus tu Pythagorice, deſcende,teq; conſpiciendum præbe his qui congregati ſunt.IVP. Proclama. MER. Optimam uitã maximéque G
uenerandã uendo. quis emet?quis maior homine eſſe uult? quis cupit uniuerſitatis, adeoq; omnium rerum harmoniam cognoſcere? quis uult reuiuiſcere? MERCATOR. Forma certè eſt non illiberali: uerùm quid potiſſimũ ſcit? MERCV.Arithmeticam, Aſtronomiam, prodigiorum ſcientiam, Geometriam,Muſicam,præſtigiorum artẽ.uatem uides ſummũ. MERCA.Licétne eum interrogare? MERCV. Quod fauſtum ſit, interroga. MERCAT. Cuias es tu?PYTHAG.Samius.MERCA.Vbi uerò inſtitutus es?PYT. In Aegypto apud ſapientes qui illic ſunt. MERCAT. Age quòd ſi te emã, quid me docebis?PYTHA. Nihil equidem docebo te, uerùm commonefa- H
ciam.MERCAT.Quomodo?PYTHA. Primùm quidem animam tuam puram faciã,repurgans eam à ſordibus quibus nunc immerſa eſt.MERCA. Equidem finge me iam purum eſſe, quis modus eſt commonefaciendi? PYTHAG. Principium quidem eſt longa quies & taciturnitas, & totis quinq; annis nihil loqui.MERCAT.Ergo,bone uir,Crœſi te filium erudire conuenit.ego enim loquax, non ſtatua eſſe uolo.uerùm quid poſt illud ſilentium & quinquenniũ fiet?PYT.In Muſica & Geometria exercebere.MERCA. Rem ſanè gratam narras,ſi prius quàm ſapiens fiam,citharœdũ me eſſe oportet.PYTH.Poſt hæc numerandi artem addiſces.MERCAT.Nunc etiam I
numerare ſcio.PYT. Quomodo numeras? MERCAT. Vnum,duo,tria, quatuor.PYTH. Vides decem eſſe ea, quæ tibi uidentur quatuor, & perfectum trigonum,noſtrumq; iuſiurandum?MERCAT.Per maximum igitur iuramentum quatuor,nunquam neque diuiniores neque ſanctiores ſermones audiui. PYTHAG.Poſt hæc uerò hoſpes, de terra,aëre,déque aqua & igne ſcies cuiuſmodi ſit illis impetus, quam habeant formam, & quomodo moueantur.MERCAT.Formám ne habent ignis,aër, & aqua?PYTHAG. Certè minimè obſcuram. neque enim ſine ſpecie & forma moueri poſſent. Præterea ipſum etiam Deum numerum eſſe & harmoniã cognoſces.MER- K
CATOR.Mira narras.PYTHAG.Ad hæc teipſum quoque unum uideri ſcies,neque pro eo qui es,cõſpici. MERCAT. Quid narras?alius ſum,& non is qui nũc tecum colloquor?PYT. Nunc quidem ille es,quondam uerò in alio corpore & alio ſub nomine uidebaris, & temporis progreſſu rurſum aliud corpus indues.MERCAT. Itáne dicis?Immortalem me fore ſubinde alias atq; alias formas induendo? Verùm de his ſatis.Iam quod ad rationem uictus attinet,qualia es?PYTHAG.Nullum quidem animal edo,reliqua uerò omnia,præter fabas.MERCAT.Quamobrem odiſti fabas?PYTH.Nullo quidem odio illas proſequor, uerùm quia ſacræ ſunt, & mirabilem quandam

naturam

A naturam obtinẽt,ab illis abſtineo.Primùm quidẽ planè genitales ſunt: & ſi fabam adhuc uiridem exuas, uidebis eã omnino uirilibus mẽbris ſimilem naturã habere: elixam autem ſi deponas,certis noctibus ſanguinem fceeris: & quod maius eſt,Athenienſium lex eſt fabis magiſtratus eligere.M E R C A.Præclarè & religioſe omnia dicis.uerùm exue te ueſtibus. nam nudum te uidere cupio.O Hercules,aureum illi femur eſt.deus aliquis & nõ mortalis eſſe uidetur. itaque omnino illum emã.Quanti illum æſtimas?M E R C V.Decẽ drachmis. M E R C A.Habeo tanti acceptũ.I V P. Scribe nomen emptoris,& unde ſit. M E R C V.Ex ea parte Italiæ eſſe uidetur,quæ circa Crotonem & Tarẽtum,

B atq; eius loci Græciam ſita eſt. Atqui non unus tantũ,ſed propè trecenti communiter ipſum emerunt.I V P. Abducant,alium adducamus.M E R C V.Vis ſqualidum illum ex Ponto? I V P.Omnino quidem. M E R C V.Heus tu peram dependentem habens ex humeris,accede, & totum hunc conſeſſum circumeas. Vitam uendo planè uirilem, uitam optimam, & generoſam,uitam liberam.quis emet?M E R C A T.Quomodo inquis præco?an liberum tu uendes hominem?M E R C V.Maximè.M E R C A T. An non times ne te accuſet tanquam plagiarium,aut in Areopago litem intendat?M E R C V.Non eſt illi curæ quòd uenditur. omnino enim ſe liberum eſſe putat. M E R C A.

C Quis autem illius tam ſordidi & miſerè affecti uſus eſſe poteſt? niſi foſſorẽ fortè aut lixam ex ipſo facere aliquis uelit.M E R C V.Non hoc tantùm, imò ſi ipſum quoque cuſtodem domus conſtitueris,multo fidelior erit quàm ulli canes.ſiquidem & ille canis appellatur.M E R C A.Cuias autem eſt?aut quã artẽ profitetur?M E R C V.Ipſum interroga. iſtud enim præſtiterit. MERCA. Timeo uultum ipſius,ſeuerum admodum,& triſtem,& ne me accedentem allatret,aut per Iouẽ mordeat. Nónne uides quomodo lignum ſuſtulerit, & cõtractis ſuperciliis minaciter frementi & irato ſimilis appareat?M E R C V.Ne time.cicur enim eſt.M E R C A.Primùm quidem ô bone dic,unde es? D I O.

D Vnde uis?M E R C A.Quomodo dicis?D I O.Mũdi ciuẽ uides.M E R C A. Quem uerò imitaris?D I O G.Herculem.M E R C A T. Cur igitur & leoninam non induis? nam baculo illum quidem refers.D I O G.Hoc quidem palliolum leoninæ pellis uice mihi eſt:pugno autem non ſecus atque ille aduerſus uoluptates:idq; nemine imperante,ſed mea ſponte facio. ſic enim uitam meam repurgare cõſtitui.M E R C A T. Euge quàm præclarum inſtitutum ! uerùm quid maximè te ſcire dicamus,aut qualem artem nouiſti?D I O G.Homines liberos facio,præterea medeor illorum affectibus.In ſumma,ueritatis & audaciæ in loquendo,propheta eſſe uolo.M E R C A T. Age ô propheta,ſi te emam,

E qua re me exercebis?D I O G.Primùm cum accepero,exutum deliciis,palliolo amictum,in egeſtatem concludam. poſtea ad labores compellam.tum humi dormire, aquam bibere,atque iis rebus quæ caſu offeruntur,ueſci faciã.Quòd ſi pecuniam habes,hanc meo conſilio in mare abiicies. Neque tibi uxor,liberi, aut patria, curæ eſſe debebũt: quin iſta omnia tanquam deliramenta exiſtimare oportet,& relicta patria domo,ſpecum,aut deſertam turriculam,aut dolium inhabitabis:perã præterea lupulo & libris opiſthographis refertã habebis.Hoc modo inſtructus, uel magno aliquo rege felicior eris. Quòd ſi uapulabis, aut ab aliquo torquebere,nihil horum moleſtum eſſe putabis.M E R C A.Quid narras ? num cæſus non dolebo ? neque enim teſtudinis aut carabi cutem cir-

cumfero. D I O G. Illud Euripidis imitari te oportet, paucis tantùm immutatis F
uerbis. M E R C A T. Quale hoc eſt? D I O G.

Dolente mente, lingua ſit dolens nihil.

Hæc uerò ante omnia tibi adeſſe neceſſe eſt: Impudẽtem te eſſe oportet, & audacem, & omnibus ſine delectu tã regibus quàm priuatis maledicere. ita enim fiet ut omnes in te oculos cõiiciant, teq; fortem eſſe exiſtiment. Barbara quoq; uox, & abſonus ſonitus tibi ſit, quiq; canino planè ſimilis exiſtat. Vultus ſit intẽtus, tum ingreſſus ſit qui talem uultum deceat. In ſumma, belluini & agreſtes planè ſint tibi mores, pudor autem & manſuetudo & modeſtia procul abſint. Ruborẽ quoque omnem de facie abſtergas: loca autem quæq; celeberrima, & G
in quibus maxima eſt hominum frequẽtia, accedito, & in his ipſis ſolus ſine ullo commercio eſſe uelis, neque amicum neq; hoſpitem accedẽdo. his enim rebus hoc regnum ſoluetur. In conſpectu uerò omnium ea facias, quæ ne priuatim quiſquam alius facere auderet: & in re uenerea exercenda, ea quæ ſunt maximè ridicula eligito. Poſtremò, ſi tibi uidetur, crudum aliquem Polypum uel Sepiã deuorãdo morere. Hæc eſt illa felicitas, quã tibi procuramus. MERCA. Apage, ſceleſta enim & inhumana ſunt iſta quæ narras. D I O G. Sed heus tu, nemo non iſta facillimè aſſequi poteſt. Neque enim ad gloriam conſequẽdam opus erit eruditione, orationibus, atque his nugis: uerùm compẽdiaria ad illam H
uia eſt. Etiamſi ex uulgo aliquis fueris idiota, coriarius uidelicet, aut ſalſamentarius, aut faber, aut numularius, tamẽ nihil uetat quo minus te mirẽtur, ſi modò inſigniter impudens & audax fueris, atque omnibus egregiè conuiciari didiceris. M E R C A. Ad has artes tui minimè indigeo. Nauta uerò, aut hortulanus fortaſſe per occaſionẽ fieri poſſes, præſertim ſi te ille ad maximum duobus obolis uendere uelit. M E R C V. Recipe eum. etenim libẽter liberamur ab illo, qui clamoribus ſic nos obtundit, prorſusq; omnes iniuria & contumeliis afficit. I V P. Alium accerſe, Cyrenæum illum purpura amictum, & coronatum. M E R C V. Agite, animum aduortite omnes. Res ſumptuoſa eſt, quæq; I
diuitibus indiget. Vita eſt hæc iucunda, uita ter beata. Quis cupit delicias? quis emet molliſſimum? M E R C A T. Accede tu, & dic quid noris. emam enim te ſi utilis fueris. M E R C V. Ne obturba, ô bone, neque interroga ipſum. ebrius enim eſt, itaq; non poterit tibi reſpõdere, lingua, ut uides, titubans. MERCA. Quis mentis compos emat tam corruptum & immodeſtum mãcipium, quódque tot unguenta olet? quàm uerò greſſu lubrico, & ratione carente incedit! Sed utique Mercuri dic quibus artibus præditus ſit, aut quæ tractare ſoleat. M E R C V. In ſumma, conuiuator eſt, & compotor egregius: quin ad exercendas impudicas & laſciuas ſaltationes unà cum tibicina admodum idoneus K
eſſet amatori cuidam & perdito hero. Quod ad alia attinet, parandorum bellariorum gnarus eſt, & in adornandis eduliis exercitatiſſimus. Breuiter, uoluptatis artifex eſt: inſtitutus enim eſt Athenis, atque Syciliæ tyrannis ſeruiuit, apud quos in magno precio fuit. Summa uerò propoſiti ſui ſeu doctrinæ eſt, omnia contemnere, & omnibus rebus uti, undique uoluptatẽ conquirere. MERCA. Tempus eſt ut alium emptorem, nempe diuitem, & multas habentẽ pecunias, quæras: ego enim minimè idoneus ſum, qui tã hilarem uitam emã. MERCV. Ille ô Iupiter, quantum apparet, inemptus nobis manebit. I V P. Traducito, atque alium adduc, uel potius duos iſtos, quorum alter, Abderites ſcilicet, ridet: alter

Cyrenaici.

A alter uerò Epheſius, plorat. ſimul enim uendi uolunt. M E R C V. Deſcendite in medium. Optimas uitas uendo, omniũ ſapientiſſimos proclamo. M E R C A. O Iupiter, quanta diſſimilitudo! alter enim non deſinit ridere, alter autem aliquem lugere uidetur. omnino enim plorat. Heus tu, quid hoc ſibi uult, cur rides? D E M O C. Interrogas? quia mihi omnia quæ uos facitis, ridicula uidentur, adeoq; uos ipſi etiam. M E R C A T. Quid narras? nos omnes tu derides? atque omnia noſtra opera nihili facis? D E M O C. Sic ſanè eſt. Nam in illis nihil eſt præclarum, aut ſtudio dignum. inania enim ſunt omnia, & atomorũ cumulus, & infinitum quippiam. M E R C A T. Nequaquam, imò tu uanus es *Democritici.*

B reuera, & experientia cares. O contumeliam, nondum deſinis ridere? Tu uerò ô bone quid ploras? multò enim melius erit, ut exiſtimo, tecũ quàm cum Democrito loqui. H E R A. O hoſpes, ego omnes humanas res calamitoſas & deflendas eſſe exiſtimo, atq; in illis nihil non eſſe fato obnoxium: ideoq; miſeret me ipſarum, & deploro eas. Neque magnifacio præſentia, futura uerò puto planè ærumnoſa fore, conflagrationes dico, & totius mundi calamitatem. Iſta ſunt quæ ego deploro, quodq; nihil ſolidũ eſt, ſed quodammodo omnia in *cyceonem conuoluuntur, tum quòd eadem res delectat & offendit, eſtq; cognitio ignorantia, magnum paruum: atque ſurſum deorſumq; feruntur omnia, & *Heraclitici.* *Potio eſt ex multis compoſita.*

C per uices mutantur in ludo huius ſeculi. M E R C A T. Quid eſt ſeculum? H E R. Puer, ludens, ludens talis, contendens. M E R C A T. Quid uerò homines ſunt? H E R A C L. Dii mortales. M E R C A T. Quid uerò dii? H E R A. Homines immortales. M E R C A T. Heus, tu ænigmata loqueris, an griphos componis? planè enim tanquã Apollo, nihil explicas. H E R A C. Nihil uos curo. M E R C A T. Igitur neq; quiſquam mentis compos te empturus eſt. H E R A C. Ego uerò à pueris iubeo plorare omnes, tam eos qui me emũt, quàm qui nõ emũt. M E R C A. Hoc certè malum parum differt ab inſania. neutrum horum emam. M E R C V. Et illi quoque apud nos manebunt, cum non ſint uendibiles. I V P. *Seculum.*

D Alium accerſe. M E R C V. Viſne Athenienſem illum facundum? I V P. Maximè. M E R C V. Heus tu, huc ueni. Vitam bonam & prudentem proclamamus. quis emet ſanctiſſimum hominem? M E R C A T. Dic mihi, quam potiſſimùm noſti artem? S O C R. Pæderaſtes ſum, & in rebus quæ ad amorẽ ſpectant, prudens. M E R C A T. Quanti igitur emam te? nam pædagogo indigeo. eſt enim mihi puer egregius. S O C. Quis magis idoneus me eſſe queat, qui cum formoſo puero uerſetur? Neque enim corporum amator ſum. animam enim formoſam eſſe exiſtimo: & quãquam ſub eodem palliolo mecũ recumbant, audies illos, uel ipſis teſtibus, nihil graue à me perpeti. M E R C A T. Incredibilia ſunt *Academici.*

E quæ dicis, pæderaſtes cum ſis, tamen nulla de re te eſſe ſolicitum, quàm de anima, præſertim cum copia fiat ut ſub eadem ueſte iaceatis. S O C. Atqui per canem & per platanum iuro rem ſic habere. M E R C A T. Hercle, quanta abſurditas deorum. S O C. Quid ais? An non uidetur tibi canis eſſe deus? Nonne uides quantus ſit in Aegypto Anubis, atque ille in cœlo Sirius, necnon apud Inferos Cerberus? M E R C A T. Rectè dicis. ego uerò peccaui. Verùm quale habes genus uitæ? S O C. Mihi ipſi ciuitatem quandam extruo, peregrina autem utor politia, measq; præſcribo leges. M E R C A T. Vnum aliquod ex tuis dogmatibus audire cupio. S O C. Audi ergo maximum quidem illud, in quo mea de uxoribus ſententia comprehẽſa eſt: Videtur mihi nullam debere cuiuſquam *Canis deus.*

eſſe propriam,uerùm unamquamque paſſim debere accedere ad eum qui eam F
appetat. M E R C A T. Quid ais? Nũ abrogandas eſſe leges de adulterio? S O.
Per Iouem non illas ſolùm, uerùm omnes reliquas nugas ea de re conſtitutas.
M E R C A. Quid uerò tibi de pueris iam maturis uidetur? S O C. Et illi quidem optimatibus qui aliquid præclari geſſerunt, præmium erunt, ut eos amẽt
ſcilicet. M E R C A. Papæ! quanta libertas! quæ ſapiẽtia! Verùm quæ eſt tuæ doctrinæ ſumma? S O C. Ideæ,& eorum quæ exiſtunt,paradigmata. Quæcunque
enim uides,terrã ipſam,quæq; ſuper terram ſunt, cœlum,mare, horũ omnium
imagines obſcuræ exiſtunt extra totius uniuerſitatem. M E R C A T. Vbi autem exiſtunt? S O C. Nuſquam. Nam ſi alicubi eſſent,non eſſent. M E R C A. G
Non uideo iſta quæ tu dicis paradigmata. S O C. Meritò. cæcus eſt enim tibi
animæ oculus,ego uerò omnium uideo imagines,& te latentem,& me alium.
in ſumma,duplicia uideo omnia. M E R C A. Ergo emendus es, ſapiens cum
ſis,& acutè cernas. Age ſcire uolo quid tu à me exigas pro ipſo. M E R C V.
Da duo talẽta. M E R C A. Emi ita ut dixiſti,pecuniam uerò in poſterũ numerabo. M E R C V. Quod igitur tibi nomẽ eſt? M E R C A. Dion Syracuſius.

Epicurei. M E R C V. Age,quod felix fauſtumq; ſit,recipe eum. Te iam uoco Epicure.
Quis emet hunc? Eſt enim illius riſoris diſcipulus, necnon illius qui ebrius eſt,
quos haud multò antè proclamauimus: unius autem cuiuſdam rei cognitione H
illos uincit. multo magis enim impius eſt quàm illi. Quod uerò ad cætera attinet,ſuauis & gulæ amans eſt. M E R C A. Quo precio uẽditur? M E R C V.
Duabus minis. M E R C A T. Accipe: uerùm ut hoc quoq; ſciam, quibus delectatur eduliis? MERCV. Dulcia edit & mellita,maximè uerò ficus. M E R-
C A T. Bene ſe res habet. emam enim illi totas maſſas carycarum. IVP. Alium

Stoici. accerſe,illum corpore hirſuto,uultu ſeuero,ex Stoa. M E R C V. Rectè dicis.
uidetur enim magna ipſum multitudo quæ ad forũ accurrit, expectare. Ipſam
uirtutẽ uendo,uitam perfectiſſimã. Quis cupit omnia ſcire ſolus? M E R C A.
Quid tu dicis? M E R C V. Quia ſolus ille ſapiens eſt,ſolus bonus,ſolus iuſtus, I
fortis,rex,rhetor,diues,legiſlator,& quæcunq; alia ſunt his ſimilia. MERCA.
Num,ô bone,& coquus ſolus eſt,& per Iouem coriarius,& faber, & his ſimilia? M E R C V. Sic uidetur. M E R C A. Accede ô bone,& dic mihi tuo emptori,qualiſnã ſis: ante omnia autem,num tibi doleat quòd uenderis & ſeruis.
C H R Y S. Nequaquã, neq; enim in nobis hæc ſunt. quæcunq; uerò in nobis
non ſunt, iſta indifferentia eſſe ſolent. M E R C A T. Non intelligo quid dicas. C H R Y. Quid ais? nõ intelligis quòd horum quædam ſunt prælata, quædam uerò rurſus non prælata? M E R C A T. Ne nũc quidẽ intelligo. C H R.
Meritò quidem. neque enim aſſuetus es noſtris nominibus,neque imaginatio- K
nem habes quæ facilè apprehendat: uerùm ſtudioſus Dialecticæ contemplationis,non hæc tantùm nouit, uerùm etiam qualiter & quantũ accidens & præter accidens inter ſe differant. M E R C A T. Per Philoſophiam quæſo,ne inuideas,explicare quidnam accidens ſit,& præter accidẽs. neſcio enim quomodo perculſus ſim præ numero uocum iſtarum. C H R Y S. Citra inuidiam dixero. Siquis claudus exiſtat, illiſoq; pede quo claudicat,ad lapidẽ, ex inopinato uulnus acceperit,is certè accidens habet claudicationem, uulnus autẽ præter accidens accepit. M E R C A T. O argutiam! præterea uerò quidnam ſcire
te potiſſimũ profiteris? C H R Y S. Retia ſermonum,quibus capio & obſtringo

προηγμένα & ἀποπροηγμένα Cicero producta & præcipua uertit. uide 3. de finibus bonorum.

A go,denique tacere cogo,eos qui contra me diſputant,planè frenum quoddam illis imponés. iſti uerò tátæ orationis ui nomen eſt Syllogiſmus celeberrimus. Syllogiſmus.
M E R C A T. Hercle fortem quendam & inexpugnabilem ſyllogiſmum refers. C H R Y. Vide ergo, éſt ne tibi puer? M E R C A T. Quid ni? C H R Y. Quid ſi hunc ad flumen forte ambulantem Crocodilus rapiat, poſtea uerò ſe redditurũ polliceatur hac lege, ut illi uerum dicas quidnã de puero reddendo apud ſe decreuerit: quid tu dicis ipſum in animo conſtituiſſe? M E R C A T. Quæſtionem rogas ad quam difficile admodum eſt reſpondere. dubito enim utrum dicere debeam quò puerum recipiam. Sed per Iouem quæſo te,reſpon-
B de tu,& puerum mihi ſerua incolumẽ,ne præuortat, ipſumq́; deuoret. C H R. Bono es animo. etenim & alia quædam docebo te, quæ plus admirationis habent. M E R C A T. Quæ'nam ſunt iſta? C H R. Iſtum inquam colligentẽ ſermones,tum quoque illum dominantem, præterea illam quæ ſupra omnes eſt, Electram,tãdem opertum illum ſermonem. M E R C A T. Quis ille opertus ſermo,aut quæ illa tandem Electra eſt,de quibus dicis? C H R. Electram illam dico Agamemnonis ualde celebrem, quæ quidem eandem rem ſimul norat,& non norat. Aſtante enim illi Oreſte adhuc incognito, nouit quidem Oreſtem ſuum eſſe fratrẽ: quòd uerò ille Oreſtes eſt,ignorat. Rurſus uerò opertum il-
C lum adeoq́; omnino mirabilem audies ſermonẽ. Reſponde mihi: noſtin' tuum patrẽ? M E R C A T. Maximè. C H R. Quid igitur, ſi prope te ſtatuerem aliquem coopertum,atq́; interrogarem, Noſtin' hunc? quid diceres? M E R C A. Scilicet me non noſſe dicerẽ. C H R. Sed ille ipſe pater erat tuus. Itaq́; ſi iſtum non noſti,palàm eſt te patrem tuum nõ nouiſſe. M E R C A T. Nequaquam, uerùm ego detracto uelo num uerum ſit explorabo. Sed quiſnam tuæ ſapientiæ finis eſt? aut quid tandem facturus es, ſi ad uirtutis ſummum perueneris? C H R. In his quæ in natura prima ſunt, uerſabor. Dico autem diuitias, ſanitatem,& his ſimilia. Primùm autem oportet multos labores impendere. libris e-
D nim exiguis literis deſcriptis incũbere oportet, & interpretationes congerere, & Solœciſmis & abſurdis uocibus impleri. In ſumma, nequaquã decet ſapientem fieri prius quàm ter ex ordine hellebórum bibas. M E R C A T. Egregia ſunt iſtã tua, & forti uiro digna: Verùm auarum fœneratorem eſſe (iſta enim tibi ineſſe uideo) num illa dicemus eſſe uiri qui helleborum biberit, & iam ad uirtutem idoneus ſit? C H R. Certè. ſolùm enim ſapientem fœnus exercere decet. Quandoquidem enim illius proprium eſt ſyllogiſmis concludere: uſuras autem colligere,& fœnus computare, atque ſyllogiſmis colligere, parum differre uidentur: quemadmodum hoc ſoli ſtudioſo competit, ita quoque illud:
E nec decet illum fœnus ſimpliciter, quemadmodum alii ſolent, accipere, uerùm etiam alterius quoque fœnoris fœnus. Niſi fortè ignoras, fœnus aliud eſſe primum, aliud ſecundum, uelut quandam illius progeniem. Vides autem & ſyllogiſmum quendam uulgò iactari, Si primum fœnus acceperit, accipiat etiam ſecundum. Verùm accepit primùm, igitur & ſecundum accipiet. M E R C A. Num ergo & de mercede quam tu à iuuenibus quos inſtituis, capere ſoles, ſimilia dicẽda ſunt, quippe cum manifeſtum ſit ſolos ſtudioſos mercedem à uirtute accepturos eſſe? C H R. Diſcis. certè non mea cauſa accipio, uerùm illius gratia qui dat. Nam cum alius ſit effuſor, alius uerò comprehenſor: me quidem ipſum cõprehenſor ut ſim præparo, diſcipulũ uerò ut fiat effuſor. M E R C A.

Atqui contrarium dicis,iuuenem eſſe comprehenſorem, te uerò qui ſolus di- F
ues es,effuſorem.C H R Y S.Heus tu,ſcommate me perſtringis?ſed uide tu ne te petam ſyllogiſmo ineuitabili. M E R C A T. Quid uerò mali ex hoc telo accidet?C H R Y S.Dubitatio & ſilētium, præterea mentis & intellectus ſubuerſio : & quod omnium eſt maximum, ſi uoluero,in lapidem te conuertam. M E R C A T.Quomodo lapidem feceris?neque enim Perſeus,ô bone, mihi eſſe uideris.C H R Y.Hoc modo.Lapis eſt corpus.M E R C A.Certè.CHR. Quid uerò?Nónne & animal corpus eſt?M E R C A.Imò maximè. CHRY. Tu uerò animal es.M E R C A. Sic uidetur.C H R. Lapis igitur es,cum corpus ſis.M E R C A T.Nequaquam. ſed per Iouem ſolue me, & de nodo ho- G
minem me fac.C H R Y.Non eſt difficile factu.igitur rurſus ſis homo.dic uerò mihi,Nónne omne corpus animal eſt?M E R C A T.Non. C H R Y.An uerò lapis animal eſt? M E R C A T. Non. C H R Y. Tu uerò corpûs ne es? M E R C A T.Maximè.C H R Y S.Corpus autem cū ſis,animálne es?MERCA. Euge effeciſti, ut iam mea crura non aliter atque Niobes refrigerata & ſaxea facta ſint.uerùm coëmam te.Quantum pro ipſo numerabo?M E R C V. Duodecim minas.M E R C A.Accipe.M E R C V.Solús ne ipſum emiſti?M E R C A. Non per Iouem, uerùm illi omnes quos uides. M E R C V. Certè multi ſunt, & fortes habentes humeros,& *digni ſermone colligante.I V P.Quid mora- H
riſ?alium aduoca.M E R C V. Peripateticum acceſſo, te inquā honeſtum & diuitem.Age, te quidem aptiſſimum qui uendaris, quippe qui omnia ſolus noris.M E R C A.Qualiſnam ille eſt?M E R C V.Modeſtus,æquus,uita bene compoſita:&, quod maximum eſt, duplex exiſtit. M E R C A T.Quomodo dicis? M E R C V.Alius quidem foris apparet,quàm intus eſſe uidetur. Itaq; ſi ipſum emes,memēto ut hunc internū,illum uerò externū appelles. M E R C A. Quid uerò potiſſimū nouit?M E R C V.Nouit triplicia eſſe bona:animæ ſcilicet,corporis,& rerum externarum.M E R C A T.Humana ſapit.quāti uerò uenditur? M E R C V.Viginti minis.M E R C A T. Pluris certè. M E R C V. Nequaquam I
equidem:& ipſe pecuniam habere uidetur. Itaque non eſt quòd in illo emendo poſſis eſſe celérior quàm deceat : præterea non ita multò pòſt diſces ab eo quandiu uiuat culex, & quàm profundè ſol radios immittat in mare : denique qualem animā habeant oſtrea. M E R C A. O Hercules quāta argutia! M E R C V R. Quid ſi audias alia multa his acutiora,de ſemine uidelicet & generatione,deq; embryonis formatione in utero, & quomodo homo riſibilis ſit,aſinus uerò animal quod neq; ridere neque ædificare neque nauigare poſſit? M E R C A T.Planè admirāda ſunt ea quæ narras,& ualde utilia dogmata.Itaq; emam ipſum uiginti minis.M E R C V. Quis adhuc reliquus eſt? Scepticus ille. Heus K
tu Pyrrhia accede, illico proclamandus es. iam enim multi abeūt & diffluunt, atque in paucis erit uenditio. Verùtamen quis emet illum? M E R C A T.Ego. Sed primū dic mihi,quid noſti?P H I L O S O P H V S.Nihil. M E R C A. Quid ita?P H I L. Quia omnino nihil mihi uidetur exiſtere. M E R C A T. Igitur neq; nos aliqui ſumus.P H I L. Nec hoc quidē ſcio.M E R C A.Neq; tu aliquis exiſtis.P H I L.Hoc ego multo magis ignoro.M E R C A.O ignorantiā!uerū quid ſibi uolunt hæ ſtateræ?P H I L.Sermones in illis trutinor,& ad æqualitatē redigo:poſtquam autem illos planè ſimiles,& æquale pondus habere cognouero, tunc ignoro quis horum uerior ſit. M E R C A.In aliis autē rebus quid potiſſimùm

Id eſt, digni q colligant manipulos, aut opus in agris faciant. alluſione facta ad ſignificationē propriam τοῦ [illegible].

Peripatetici.

Sceptici.

A mùm facere ſoles? PHILO. Omnia facio, præterquam quòd fugitiuos non perſequor. MERCAT. Quid? An'ne hoc tibi impoſſibile eſt? PHILO. Quia ô bone non comprehendo. MERCAT. Iure. tardus enim & piger eſſe uideris. Verùm quis tuæ ſapientiæ finis eſt? PHILO. Ignorantia, & nihil neque audire, neq; uidere. MERCAT. Num ergo & ſurdus ſimul & cæcus es? PHIL. Imò ſenſu etiam & iudicio careo. breuiter nihil à uerme differo. MERCAT. Propterea emendus es. Quantillũ æſtimas? MERCV. Attica mina. MERCA. Accipe. Heus tu quid ais? ego te emi. PHIL. Non eſt certum. MERCAT. Nequaquam. emi enim, & pecuniam numeraui. PHIL. De eo nunc cogito, atque B iſtud conſidero. MERCAT. Atqui ſequere me, quemadmodum ſeruum decet. PHIL. Quis nouit num uera ſint quæ dicis? MERCAT. Præco, & Attica mina, & illi qui adſuerunt. PHIL. An aliqui etiam nobiſcum ſunt? MERCAT. At ego te iam coniiciens in piſtrinum, perſuadebo tibi ſecundum peiorẽ cauſam, me tuum eſſe herũ. PHIL. Ea de re nunc mecum delibero. MERCAT. Sed per Iouem iam pronunciaui, & ſententiam tuli. MERCV. Tu quidem deſine te huic opponere, atque ſequere eum, quandoquidem te emit. Vos autem cras aduocabimus, proclamaturi idiotas & fabriles atque uiles uitas.

Alludit ad λόγους ἥττω & κρείττω, quos uocant.

C

PISCATOR. SEV REVIVISCENTES,

Bilibaldo Birckheimero interprete.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus quaſi quadam apologia ſuperioris eſt, quantum ad Luciani perſonam attinet. Exponit enim ille cauſam hic, cur toties in philoſophos inuehatur: nempe quòd plerique ſimulato nomine pro ueris falſos ſe gerant, quæſtumq́ue magis quàm uirtutem ſectentur. Series argumenti ita ſe habet. Finguntur Philoſophi illi uetuſtiores, Pythagoras, Socrates, Plato, Ariſtoteles, Chryſippus, Diogenes, atque alij, ad ulciſcendum Lucianum, cum propter alia conuicia, tum quòd proximo Dialogo uenales eos propoſuerat, idq; etiã uiliſſimo precio, ab inferis redire, ac reuiuiſcere, commeatu in unum diem impetrato. Qui cum illum ſaxis perſecuti, in fugam conuerſum cepiſſent, occidere primùm ſtatuerunt. Ille uerò prouocando ad ipſam Philoſophiam, eóque D *obtento ut cauſſam ſibi dicere liceret, poſtquam à Diogene, utpote Cynico, & cæteris liberiore, communi omnium nomine accuſatus eſſet, tanquam qui contumelioſiſſimè omnes Philoſophiæ cultores, uiros de tota uirtute & rebus mortalium optimè meritos, proſcidiſſet, ita ſeſe defendit, ut diceret ſe minimè negare obiecta, ſed conſilio & ratione adductum, & hæc, & plura etiam his feciſſe: non quidem in ueros philoſophos, ſed in eos qui nomine tantùm illo ſeſe iactarent, cum interim non modò Philoſophiam ueram ignorarent, ſed planè diuerſa etiam à præceptis & regulis illius factitarent. Proinde ſe non modò ſupplicio nullo dignum eſſe, ſed contrà etiam præmijs tanquam ueræ Philoſophiæ amatorem atque aſſertorem donari debere. Hoc iudicio peracto, cum ille non ſolùm ab accuſatione liberatus, uerumetiam in ſocietatem eorum à quibus antè accuſabatur, aſcitus fuiſſet, à Philoſophia deinceps & falſi illi philoſophiæ ſimulatores citantur, ut ſuæ profeſſionis cauſſam redderent. Qui cum iudicium hoc omnes ferme declinaſſent, mittitur Lucianus unà cum Elencho, ut illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu ſtigmate inurant.* E *Sed prius quàm id fieret, Lucianus ſeu Parrhiſiades (ita enim ſeſe apud Philoſophiam appellat) puta quò iam re ipſa comprobaret, quod uerbis antea dixerat, accepto hamo, eóque, auro, carycis & placentis abſcondito, quaſi piſcator aliquis, allectos & attractos ſimulatores iſtos capit, captos autem de communi reliquorum conſenſu de ſaxo præcipites mittit. Habet autem Dialogus hic duos titulos, quorum alter ab ijs quæ a principio geruntur, nomen accepit, alter ab exitu ſeu cataſtrophe ſumptus eſt: ſimillimusq;, quod ad argumentum & eius tractationem attinet, alicui ueteris Comœdiæ fabulæ eſt.*

SOCRATES.

INiice iniice lapides crebros execrãdũ in hunc: proiice glebas, adiice teſtas, percute fuſtibus calũniatorẽ: uideſis effugiat: & tu Plato iacta, & tu Chryſippe, tu quoq; : agite omnes pariter in illũ obarmemur,

Pera ut reddat opem peræ, baculusq; bacillo. F

Siquidem communis eſt hoſtis, nec quiſpiam è nobis exiſtit quem non iniuria affecerit. Tu uerò ô Diogenes, ſi unquã aliàs, præcipuè nũc baculo utere. non deſinas. dignas cõuiciator pœnas luat. Quid hoc rei eſt? nũquid, Ariſtippe, defeſſi eſtis? atqui minimè oportebat.

Eſte cati, atque acris nemo nunc immemor iræ.

Ariſtoteles, accelera, quin propius accede. Bene habet, capta eſt fera. deprehenſusne es ſcelerate? Porrò cõfeſtim intelliges quósnam uiros maledictis tuis laceſſieris. Verùm qualénam fatum ipſum manebit? ſiquidem uarium quoddam mortis excogitabimus genus, crudelitate cuius omnes exatiari ualeamus. etenim æquum eſt ſepties eum ſingulis nobis morte pœnas expendere. PLATO. G
Mihi quidem per Iouem, erutis oculis, abſciſſaq; lingua, cruci ſuffigendus uidetur, prius tamẽ flagris cæſus. Tibi uerò Empedocles quid? EMPEDOCLES. In Aetnæ cratêras præcipitandus, ut meliores conuiciis inceſſendos haud eſſe addiſcat. P L A T. Quinimo optimũ eſſet, ſi Péthei uel Orphei inſtar inter petras dilaniatus inueniretur, ita ut particulam unuſquiſque digrediens ſecũ auferre poſſet. LVCIANVS. Minimè, uerùm mihi parcatis obſecro. SOCRATES. Arctius adſtringe. Amplius non dimittêris. num quid Homerus dicat, uides:

Non eſt tuta fides hominum generi atq; leonum? H

L V C I A. Atqui & ego quoq; per Homerum uos oro. forſitan enim illius reueremini carmina, meq; uerſus connectentem haud ſpernetis.

Me uiuum capite, haud hominem prauum. hæc quoque dona
Suſcipite, æs, aurum, quæ curant & ſapientes.

PLATO. Verùm neq; nobis aduerſum te Homerica deerit reſpõſio. audi igitur:

Nec mihi mente fugam tu perſuadere ualebis,
Poſtquam te teneo, licet aurea uerba loquaris.

L V C I A. Hei malorum. ſiquidem ſpes maxima Homerus nos fruſtratur. ad Euripidem igitur mihi confugiendum erit. ſiquidem ille me forſitan ſaluabit, I

Ne ſupplicem interficite, haud fas occidere eſt.

P L A T O. Atqui nunquid & hæc ſunt Euripidis,

Sceleſta qui patrarunt, mala decet pati?

L V C I A. Igitur iuxta uerba hæc me interficietis? P L A T O. Rectè per Iouem. inquit enim ille idem:

Effrenioris & exlegis dementiæ extremum infœlicitas occupat.

L V C I A. Proinde quoniã omnino me interficere decreuiſtis, nullumq; mihi reſtat effugium, agite ſaltem hoc mihi indicate, quínam eſtis, quæ'ue tã intoleranda à nobis perpeſſi ſitis, ut tam intoleranter iraſcamini, ac me mortis cauſa ceperitis. P L A T O. Quibus nos affeceris contumeliis, à teipſo ſceleratiſſime perquire, bellulíſque illis tuis ſermonibus, in quibus Philoſophiam ipſam conuiciis laceſſiuiſti, ergaq; nos iniurius fuiſti, cum tanquam ex conciliabulis uiros ſapientes præconio diuulgares, & quod maximum eſt, liberos: quapropter indignatione moti, propter te emerſimus, ac tãtiſper inferos dereliquimus, Chryſippus iſte, ac Epicurus, ego quoq; Plato, & Ariſtoteles ille, ſiléníque hic Pythagoras, necnon Diogenes, omnes denique quos ſermonibus tuis infamaſti. L V C I A. Reſpiraui. ſiquidem non me interficietis, ſi intellexeritis qualísnam ego erga uos extiterim. quapropter lapides abiicite: quin potius K

reſeruate:

A reſeruate:nam contra meritos uſui erunt. P L A T O. Nugaris. te etenim hodie perire neceſſe eſt: iamq; adeò, ob perpetrata ſcelera, lapideum induas amictum. L V C I A. Atqui uiri optimi, quem ſolum ex omnibus laudare oportebat, familiarem ueſtrum, beneuolum, & conuenientem, quin (ſi proloqui moleſtum non eſt) ſtudiorum ueſtrorum procuratorem, ut intelligatis, interficietis, ſi me occideritis, qui tot propter uos labores exātlaui. Videte igitur ne inſtar philoſophorum qui nunc ſunt, agatis, ut ingrati, iracundi, ac perfidi erga uirum beneficum uideamini. P L A T O. Proh impudentiam! nunquid tibi ob conuicia gratias debemus? Verè hic cū mancipiis ſibi rem eſſe exiſtimat, quan-
B doquidem ob tantas iniurias, uerborúmque debacchationem, beneficia nobis enumerare conatur. L V C I A. Vbinam ego, uel quando uos iniuria affeci, qui ſemper Philoſophiam ſum admiratus, ac uoſipſos ſummis extuli laudibus, cum ſermonibus quoque à uobis derelictis aſſiduè conuerſatus? Quin & hæc ipſa quæ proloquor, unde quàm à uobis accepi, ac inſtar apiculæ decerpēs, hominibus oſtendo? at illi laudant, ac uniuſcuiuſq; florem, unde, à quo, & quemadmodum collegerim, cognoſcunt, méque oratione quidē ob florigeram hāc meſſem commendant: ſed uerius uoſipſos, ac prata ueſtra amœniſſima, qui tam uaria & uerſicoloria produxiſtis, extollunt: quæ ſi quis rectè ſecernere, con-
C nectere, ac concinnare nouerit, ita ut minimè alterum ab altero diſcrepet, nunquid cum tam egregiè quis à uobis affectus fuerit, obloqui conabitur uiris benefactoribus, quorum gratia exiſtimationis alicuius eſſe reputatur? ni eiuſdē ſit naturæ, cuius & Thamyris uel Eurytus, ita ut uel Muſas, à quibus canēdi normam acceperit, canendo, uel Apollinem iaculationis præceptorem iaculando prouocare audeat. P L A T. Verùm generoſe, hæc omnia Rhetorum more, ac maximè rebus cōtraria protuliſti. ſiquidem proteruiorem tuam oſtendunt audaciam, manifeſtámque præ ſe ferunt iniuſtitiā ac ingratitudinem, ſi cum à nobis (ut ipſe fateris) iacula acceperis, ea contra nos iaculatus es, hunc unum ſco-
D pum obſeruans, ut nos omnes conuiciis laceſſas. talem ſiquidem à te conſequimur gratiam, quoniam prata illa florida tibi reſerauimus, nec ut ne decerperes, ſinuq; repleto diſcederes, inhibuimus. ideo maximè ob hanc noxā mori dignus es. LVC. Videte, iræ aures præbetis, & quæ iuſta ſunt, minimè conſideratis: ego uerò me nunquam in Platonis, uel Chryſippi, ſeu Ariſtotelis, aut reliquorū ueſtri ordinis iram incidere poſſe exiſtimaſſem: ſed longè ab illis mihi diſtare uidemini. Verùm ô admirandi, ne indemnatū, cauſaq; nō cognita me interficiatis: quamuis & id uos deceat, ne uehementia ac manifeſta uiolentia graſſari uideamini, iure ſcilicet controuerſias diſſoluere, rationes dantes pariter & acci-
E pientes: iudicem eligere: méque uel unà omnes accuſare, aut qui omnium uice id agat, eligere. Ego uerò obiectis reſpondere ſum paratus, & ſi aliqua in re iniurius eſſe conuictus fuero, ac ita de me ſtatuerit iudicium: merita expendā ſupplicia, uóſque uiolentum nil perpetrabitis. Si uerò crimina diluere uidebor, ac inſons & ab omni culpa alienus eſſe inueniar: me iudices dimittēt, uos uerò in eos qui uos deceperunt, ac cōtra nos inſtigarunt, iram conuertetis. PLAT. Hoc illud eſt, æquū in campum, ut iudices eludere queas, educere conaris. ſiquidem te Rhetorem & cauſidicum uehemētem, in orationibusq; admodum callidum eſſe dicunt. Proinde quēmnam iudicem fieri cupis? quem muneribus, ut pro te ſententiam ferat (qualia iniuſta multa perpetrare cōſueuiſtis) corrumpere haud

ualeas.LVCIA.Cōfidite. huius enim rei gratia nullum arbitrum ſuſpectū,uel F
ancipitem,ſeu qui pro me iniuſtè calculū ferat,mihi euenire deſidero. & ut certius id cognoſcere poſſitis,ego Philoſophiā ipſam unà uobiſcum iudicē eligo.
PLAT.At quiſnam accuſabit,ſi nos iudicauerimus? LVCIA. Voſmetipſi accuſate,& iudicate.neq; enim illud timeo,quoniā tam iuſta antecello cauſa,tãq;
luculenter & abunde me reſponſurum confido.PLAT.Quid faciemus ô Pythagora & Socrates? nam uir iſte quoniam iudicio experiri dignū ducit, haud
abſurdè prouocare uidetur.SOCRATES.Quid uerò aliud,quàm ut ad iudiciū pergamus, aſſumptaq; Philoſophia, quidnā reſponſurus ſit audiamus?nam
abſque cognitione quid conari,non ad nos,ſed potius ad uiros quoſdā iracundos, & qui iuſtitiam in manibus ſitam cōtinent, ſpectare uidetur.præbebimus G
enim occaſionem obloqui uolentibus, ſi uirū lapidabimus, nec pro ſe reſpondere permittemus, & hæc noſmetipſi iuſtitiæ uale dicētes.Proinde quid Anyto & Melito accuſatoribus meis,uel qui me tum damnarūt iudicibus,reſpondebo,ſi hic inauditus occubuerit, & aquæ omnino compos non fuerit? PLAT.
Rectè ô Socrates admones. ad Philoſophiam igitur pergamus:& illa quidem
diiudicet: nos uerò quicquid ſtatuerit,amplectemur.LVCIA.Euge uiri ſapientiſſimi,meliora hæc & iuſtiora:lapides uerò,ut dicebam,ſeruate.ſiquidem paulò pòſt in iudicio indigebitis. Verùm ubinam Philoſophiam quis inueniet?ubi H
enim habitet,non noui, quamuis longo circumerrauerim tempore,domum,ut
eam conuenire poſſem,quærens:inde in quoſdā uilibus amictos ueſtibus, barbasq; promiſſas geſtantes incidi, qui cum ad eandem ſe pergere aſſererent,eos
ſcire exiſtimans,interrogaui.at illi,quoniam me longè plus ignari eſſent,ne de
ignorantia redargui poſſent,uel omnino nil reſpōdebant, uel ianuam aliā pro
alia oſtendebāt: ego uerò in hunc uſque diem domū reperire haud quiui. Sæpius uerò ipſe ſuſpicans, uel ductore quopiā, ad quaſdam ianuas perueni, certiſſimè tum inueniſſe ſperans,à multitudine ingredientiū & egredientiū coniecturam ſumens,qui omnes ſeueritatē quandam præ ſe ferebant, forma erant I
decora, uultu uerò meditabundi: hoſce inſecutus, & ipſe quoque ſum ingreſſus. ibi uiraginem conſpexi quandam, non incurioſe, ſordidè uel inconcinnè
excultam: uerùm quamprimum deprehendi eam dependulos cincinnos minimè ornando negligere, ueſtitúſque cultum ſtudioſe affectare. & quamuis tam
exquiſitis munditiis ornata eſſet, cultum tamen decoris gratia diſſimulare nitebatur.apparebat & fucus quidam,lenociniúmque, & uerba perquam meretricia. ab amatoribus uerò laudata, admodum gaudebat, & ſi quis aliquid dediſſet, auidè ſuſcipiebat : opulentiores quoque iuxta ſe locabat, amatores autem inopes nec aſpicere dignabatur. Sæpius quoque cum ſe caſu denudaſſet, K
torques aureas anguillis craſſiores conſpiciebam. Hæc cum uidiſſem, confeſtim ad pedes ſum conuerſus, oppidoquam miſeratione commotus ob infelices illos non naribus ſed barbis ad illam pertractos, ac Ixionis inſtar pro Iunone idolo congredientes.PLATO. Hæc quidem rectè dixiſti.nō enim manifeſtum nec cunctis notum eſt oſtium. atque haud neceſſe erit ad illius accedere domū.hic enim in Ceramico ipſam opperiemur.illa uerò iam aderit,ex Academia reuertens, ut etiam in Pœcilo obambulet.id enim quotidie facere conſueuit. quin potius iam præſtò eſt. Vidésne ex effigie decorē, manſuetudinem
ex aſpectu, ipſam uerò cogitabundam placidè incedere?LVC.Multas effigie,
inceſſu,

Oratores ad aquæ menſuram perorabant.

Ceramicus locus Athenis, ubi qui in bello ceciderant, ſepeliebantur,

A inceſſu & neſtitu ſimiles uideo: atqui inter has omnes ſolùm una uera eſt Phi-
loſophia. P L A T. Rectè loqueris. uerùm quæ'nam ſit,cum ſolùm loqui cœ-
perit,oſtendet. P H I L O S O P H I A. Papæ! cur Plato,Chryſippus quoque,&
Ariſtoteles,necnon reliqui omnes, ipſa mea diſciplinarum capita, apud ſupe-
ros?Cur rurſus in uitá?Ecquis uos ex inferis læſit? Iracũdis ſimiles eſtis. Quís-
nam hic exiſtit,quem comprehenſum ducitis? nunquid fur eſt, ſeu homicida,
uel ſacrilegus? P L A T O. Ita per Iouem ô Philoſophia, & omnium ſacrile-
gorum inquinatiſſimus,qui te ſanctiſſimã maledictis inceſſere conatus eſt, pa-
ritérque nos omnes, quotquot abs te quippiam didicimus, ac poſteris utẽdum
B dereliquimus . P H I L O. Itaq; maledicente quopiam indignamini, cum ſcia-
tis quæ'nam ego à Comœdia in Dionyſiis audire ſoleo? attamẽ ipſam amicam
eſſe duco, neque in ius uoco, ſeu accedens incuſo, uerùm conuenientia & fe-
ſto congruentia ludere permitto. Noui enim quòd nil ob ſcommata redditur
deterius, ſed econtra quodcunque bonum exiſtit, tanquam aurum cum eru-
tum inciditur, clarius relucet, fitq; ſplendidius. At uos neſcio quemadmodum
iracundia ac indignatione accenſi eſtis. proinde cur eum ſtrangulatis? P L A T.
Vnum hunc poſtulantes diem,contra illum emerſimus,ut ob commiſſa male-
facta dignas perſoluat pœnas. Fama etenim cognouimus qualia contra nos in
C uulgus ſparſerit.P H I L. Igitur eum indemnatum ac inauditũ interficietis ? At-
qui dicere quid uelle uidetur.PLAT. Minimè:uerùm negociũ omne tibi com-
mittemus,ut cognita cauſſa,quicquid uiſum fuerit,ſtatuas.P H I L. Quid tu ais?
LVCIA. Hoc idem ô hera Philoſophia, quandoquidem ſola ueritatem inueni-
re potis es.uix enim multis obtinui precibus,ut tibi cauſſa delegaretur.PLAT.
Nunc ô execrãde ipſam dominam appellas,paulo antè uerò rem eſſe turpiſſi-
mam philoſophiam aſſerebas, cum in tanto theatro etiam pro duobus obolis
unumquemq; ſingulatim uenalem proponeres. meminiſtíne ſermonũ? P H I L.
Atqui uidete ne non philoſophiam iſte, uerùm præſtigiatores uiros ſub ueſtri
D nominis obtentu multa ac fœda committentes,maledictis inſectatus ſit. LVC.
Quamprimum cognoſces, ſi ſaltem reſpondentem audire uelis. tantummodo
ad Arinm abeamus pagum,ſeu potius in arcem ipſam, ut tanquam ex ſpecu-
la,cuncta pariter quæ in urbe ſunt,manifeſtè pateant.P H I L O. At uos ô ami-
cæ in Pœcilo tantiſper deambuletis porticu. adero etenim quum primùm diiu-
dicatum fuerit.L V C. Quæ'nam ô Philoſophia hæ ſunt?nã & ipſæ admodum
ornatæ eſſe uidẽtur.PHILO. Virilis hæc Virtus ipſa,illa uerò Modeſtia,penes
quam Iuſtitia: at anteſignana Diſciplina:dubio uerò colore,& uix apparens il-
la,Veritas eſt.L V C. Nõ uideo.quámnam dicis?P H I L. Nonne inornatam il-
E lam cernis,nudam inquam,ſubterfugientem ſemper ac ſubterlabentẽ? L V C.
Vix nunc tandem cerno.uerùm cur non & has ducis,ut penitus repleatur cõ-
ſeſſus?ſiquidem Veritatem & Patrocinium ad iudicium pariter aſcẽdere uolo.
P H I L. Rectè per Iouẽ.ſequimini igitur & uos.non enim difficile erit unicum
iudicare iudicium,præcipuè cùm de noſtris agetur.V E R I T A S. Abite uos. nil
enim mea refert ea audire,quæ quidem qualia ſint noui.L V C. Verùm ô Ve-
ritas, ut iudicio adſis, ac ſingula diligenter exquiras, maximè noſtra intereſt.
PHIL. Nunquid famulitium hoc mihi admodum beneuolũ deducam?L V C.
Valde quidem,& quemcunq; uolueris.PHIL. Sequimini ô Ingenuitas,Loquẽ-
diq; libertas,ut miſerũ hunc homunciońem amatorem noſtrum,ac nullo præ-

à narietate pi ćturarum pœcilus dictus porticus. nam ibi bella uaria quæ Athenienſes aduerſus hoſtes geſſerant, depicta erant. meminit Pauſanias.

Locus Athenis ubi Oreſtes cauſam dixit, & ubi quæ ad remp. ſpectabant, ſeueriſsimè adminiſtrabantur.

textu iuſto periclitantem,ſaluare poſſimus.at tu Elenche illic remane.LVCIA. F Minime ô hera, quin ille quoq; ueniat,& ſi quis alius.haud enim cum fortuitis,neceſſe eſt me depugnare feris,uerùm cum arrogātibus difficillimæq; redargutionis hominibus,& qui ſemper effugia quædā inueniant, ita ut neceſſarius ſit Elenchus. P H I L.Igitur admodùm neceſſarius. melius uerò ſi & Demonſtrationem tecum aſſumas. V E R.Sequimini omnes,quandoquidem ad iudicium neceſſarii uidemini. A R I S T. Cernisne ô Philoſophia, quemadmodum propter nos Veritati ſubblanditur?P H I L O.Nūquid ô Plato, Chryſippe,& Ariſtoteles, ueremini ne ſui cauſſa,cum Veritas ſit,mentiatur? PLATO. Non hoc:ſed admodū callidus eſt, & blandiculus,ita ut illi perſuadere poſſet.PHIL. G Confidite. nil iniqui, cum Iuſtitia hæc adſit,fieri poterit. Abeamus igitur. Verùm dic mihi tu,quod tibi nomen eſt? L V C I. Mihi? Parrhiſiades Alethionis Elenxiclei. P H I L. Patria uerò quænam? L V C I.Syria,ô Philoſophia,iuxta Euphratem.Sed quid hoc eſt? noui enim quoſdam ex his meis aduerſariis,non minus quàm ego ſum, barbaros genere, moribus uerò & diſciplina non Solenſes uel Cyprios,ſeu Babylonios,aut Stagiritas. Siquidem quantū ad te pertinet,nil refert ſiquis uoce ſit barbarus, dummodo iuſtè ac rectè ſentire uideatur.P H I L O. Benè dicis.Verùm & hoc quæro,quámnam artem noſti?quoniam & id ſcire decet. L V C I A. Arrogantiæ ſum oſor, & uerſutiæ oſor, & H mendacii oſor, & inſolentiæ oſor, omnésque eiuſmodi coinquinatorum hominum odi ſpecies.ſunt enim,ut noſti, perquam multæ. P H I L O. Hercules, odii plenam exerces artem. L V C I A. Rectè dicis.cernis etenim quibúsnam odio ſim,& quemadmodum propter eam periclitor. Verùm & cōtrariam admodū probè noui artem,eam inquam,quæ ab amare exordiū ſumit.ſum enim ueritatis amator, & honeſti amator,& ſynceritatis amator,ac omnium quæ ad amare ſpectare uidētur.Verùm pauci admodum hac arte ſunt digni: qui uerò ex aduerſo ſunt cōſtituti,ac odio magis familiares, infiniti. Periclitor igitur illam quidem ob ſegnitiē iam dediſcere, hanc uerò etiam nimium callere.PHIL. I Atqui haud oportebat. eiuſdem enim ferunt eſſe & illa & iſta, ita ut indiuiſibilis ſit ars.unica etenim eſt,quanuis binæ eſſe uideātur.LVCIA.Melius tu hæc ô Philoſophia noſti:meum uerò ita ſe habet,ut prauos odio habere,bonos autem laudare & amare conſueuerim. P H I L O. Age, quò oportebat, iam deuenimus. hic in Mineruæ iudicabimus ueſtibulo. Heus ſacerdos,diſpone ſedilia: uos interim deam adorabímus.L V C I A.Obſecro Pallas,contra arrogantes mihi auxilium ferto,ac recordare quanta ipſorum periuria quotidie audis. ſola enim tanquam ſpeculatrix quæ perpetrant uides. nunc tempus illos ulciſcendi adeſt.ſi uerò me uictum cernes,nigróſque ſuperare, tuum adiice calcu- K lum,méque ſaluato. P H I L O S. Agite iam conſedimus, ueſtras parati audire querelas : uos uerò ex omnibus quempiā eligatis, qui egregiè accuſare ac redarguere nouerit,quandoquidem impoſſibile eſt uos omnes pariter loqui.Tu autē Parrhiſiades dehinc reſpondebis.R E V I V I S C E N T E S.Quis igitur è nobis,ut potiſſimùm hanc agat cauſam, idoneus erit?Tua ô Plato excellens prudentia eſt admiranda, eloquentia uerò redundás,& Attico lepore referta, flexanima & uenuſta: cognitio autē ac diligentia, necnon tempeſtiua demonſtrationū inductio,hæc omnia copioſe tibi adſunt:quapropter accuſationē ſuſcipe,& pro cunctis, quæ digna ſunt,eloquere,ac omniū illorum nunc reminiſcaris,

Audax locutor ueridici glorioſi redargutoris filius.

A ſcaris,& in hoc unum confer ſiquid aduerſus Gorgiam,aut Polum,ſeu Prodicum,uel Hippiá à te dictū eſt.Vehementior hic exiſtit.expedi igitur ironias & ſales, copioſasq; illas & iucundas comitates : quin,ſi uidebitur, nonnunquam exuperes, ut magnus Iupiter alatū impellat currum, ac indignatione moueatur,ni ille debitas expendat pœnas.PLAT. Minimè,ſed uehementiorē quendam eligamus, Diogenem hūc,uel Antiſthenem,aut Craterē,ſeu te Chryſippe.non enim elegantiæ perpolitæ in præſenti,nec conſcribendi acrimoniæ eſt tempus, ſed redargutionis cuiuſdam, ac iudicialis exercitationis. Rhetor enim eſt Parrhiſiades.DIOG.Proinde ego ipſe accuſabo. non enim ſermonibus ni-
B mium longis opus eſt arbitror. Accedit quòd præ cūctis reliquis iniuria ſim affectus, paulò antè precio duorum obolorū præconis uoce uenalis expoſitus. PLAT. Diogenes,ô Philoſophia, pro cunctis loquendi prouinciam ſubibit. Verùm ô generoſe memineris te accuſatione iſta non ſolùm rem tuā,ſed communē agere.ſi enim inuicem in quibuſdā diſcrepamus,tu id nunc minimè ſcruteris:nec quis rectius ſentiat,inquirere curabis,ſed ob hoc ſolū,quoniā philoſophia ipſa iniuria ſit affecta,ac malè in Parrhiſiadis audierit ſermonibus, indigneris.Opiniones uerò in quibus diſſidere uidemur,omitte : pro ea re quæ omnibus communis eſt,digladiare uideſis. Te ſolum præpoſuimus,ac nūc in te
C cuncta noſtra periclitátur,ut uel maximè ſyncera uideantur,uel talia,qualia ille deſignauit,eſſe credātur.DIO. Confidite.nihil prætermittemus. pro omnibus uerba faciā.Proinde etſi Philoſophia ſermonibus cōmota, (natura enim manſueta ac mitis eſt) ipſum abſoluere ſtatuerit,non tamen mea deerunt.illi enim, quòd baculos haud fruſtra geramus,oſtendam.PHIL.Minimè hoc,uerū potius ſermone.ſatius enim lingua quàm ligno rem agere.ne igitur cuncteris.iā enim effuſa eſt aqua,conciliumq; in te oculos coniecit.LVC.At reliqui quoq; ô Philoſophia,cōſideant,ac uobiſcū diiudicent:Diogenes uerò ſolus accuſet.PHIL. Verùm nunquid uereris ne contra te calculum ferant? LVC. Minimè.plures
D enim ſuperare uolo. PHIL.Generoſa hæc tua. deſidete igitur.tu uerò Diogenes loquere.DIOG.Qualésnam circa uitam,ô Philoſophia,uiri extiterimus, tute optimè noſti,uerbiſq; minimè indiget.nā ut de me ſileam, quíſnam ignorat quanta bona Pythagoras iſte,& Plato, & Ariſtoteles,& Chryſippus, reliqui denique in uitæ humanæ uſum contulerint? Verùm quibûsnam contumeliis, quāuis tales extiterimus,ſceleſtiſſimus hic Parrhiſiades nos laceſſierit, iam dicere pergam.Cum enim Rhetor,ut aiunt,fuiſſet, derelicto foro,ac illius exiſtimatione,quicquid uehemētiæ ac oratorii uigoris cōſecutus eſt,nniuerſo illo contra nos ſe inſtruens, nō deſinit maledictis inſectari, præſtigiatores ac dece-
E ptores ſubinde uocans, multitudiniq; ut nos derideat & contemnat, tanquam nullius ſimus momenti,perſuadet:quinimo multorum iam odium non in nos ſolùm,ſed cōtra te quoque ô Philoſophia ſuſcitauit,potiſſima etiam tua,mendacia ac nugas appellās,& quæ nos edocuiſti, ſubſannatione inceſſens,ita ut à ſpectatoribus laudetur,ac non uulgariter illi applaudatur,nos uerò intolerandis afficiamur iniuriis.Vulgus ſiquidem eiuſce ut plurimum eſt naturæ,ut cum res cauillatione ac maledicentia agatur,gaudeat,præcipuè cum ea quæ abſolutiſſima eſſe uidentur,mordicus arripiuntur:quemadmodū olim gaudebat cum Ariſtophanes & Eupolis irriſionis gratia Socratem hunc in ſcenā introducerent,Comediáſque abſurdas quaſdam de illo commentarentur. Et illi quidem

contra uirum unū talia ſunt auſi,ac in Dionyſiis,cum id facere cōceſſum eſſet, F
ſcommataq; pars quædam feſtiuitatis uiderentur, forſitanq; deus, cum lepidus
quiſpiā eſſet, delectaretur.at iſte deliberatè ac multo ſtudio inſtructus,in optimos
quoſq; inuectus eſt. librum enim ingētem blaſphemiis quibuſdā refertum
conſcripſit,magnaq; uoce Platoni,Pythagoræ, Ariſtoteli huic,Chryſippo illi,
mihi,omnibus deniq; maledicit,cū id nec feſtiuitas permittat, nec priuatim aliqua
in re à nobis læſus fuerit. Parcendum enim illi foret,ſi talia iniuriā repellendo
non inferendo ageret:& quod omnium grauiſſimum exiſtit,ſub tui nominis
prætextu talia ô philoſophia facere audet:necnon eodem conatu,dialogo
familiari noſtro auxiliatore & mimo contra nos utitur: quinetiam Menippo G
uiro nobis amico perſuaſit ut quamplurimum in comicis illis cauillis ſibi
aſſiſtat: qui ſolus non adeſt,neque nobiſcū,prodita ſocietate,accuſat. pro quibus
omnibus pœnas luere eſt dignus. Quid enim cōtra hæc dicere poſſet,cum
exactiſſima quoque coram tot teſtibus carpere auſus fuit? In quorum utilitatem
hoc quoq; redundabit, ſi ipſum pœna affectum ſpectauerint. nemo enim
dehinc philoſophiam tam facilè contemnere audebit. Proinde in hac re quietem
agere, & iniuriantē tolerare,nō modeſtiæ,ſed extremæ ignauiæ & amentiæ
indicium cenſendum eſſet. Cæterùm poſtrema cuínam ferenda ſunt? Siquidem
nos tanquam mancipia in uenalicium deducens, præconis, ut aiunt, uoce H
diuendidit, nonnullos precio ingenti,quoſdam mina Attica,me uerò ſceleſtiſſimus
ille obolis duobus,ita ut circunſtātibus riſum moueret. Eā ob cauſam
indignatione perciti, in illum manus iniecimus, téque rogamus ut nos turpiſſimis
affectos iniuriis ulciſcaris. REVIVIS. Euge ô Diogenes,pro cunctis,
Verte Horologium. ut decebat,egregiè peroraſti. PHIL. Definite inuicē laudare. Infunde reſponſuro.
tu uerò Parrhiſiades dicere pergas.nunc enim tibi aqua defluit. ne igitur
cuncteris. PARR. Non omnia mea, ô Philoſophia, in accuſatione ſua Diogenes
recenſuit,uerùm magna ex parte,quæ difficiliora erāt, neſcio qua ratione
ductus prætermiſit. tantum uerò aberit ut me illa minus dixiſſe negem, uel I
præmeditatam excuſationem quandam prætendam,ut ſiqua ille idem reticuit,
uel ego antea haud protulerim, nunc uel præcipuè expedire uidear.ita enim
intelliges,quóſnam arrogantes & præſtigiatores appellans diuulgauerim,aut
maledictis meis laceſſierim. Proinde hoc ſolum mihi conſiderate, nunquid in
cunctis ueritatem dixero. Quod ſi blaſphemi uel aſperi quid in ſe oratio habere
uidebitur,non me redarguēdum, ſed rectius(ut arbitror)illos qui talia cōmittunt,accuſandos
eſſe puto. Ego ſiquidem confeſtim ac percepiſſem quātis incommodis
rhetores degrauari neceſſum eſſet, deceptionibus ſcilicet, mendaciis,temeritate,clamore,preſſionibus,infinitis
deniq; aliis:hæc quidem ut decebat,cuncta K
declinaui,ad tuaq;,ô Philoſophia, bona aſpirās,quantum mihi uitæ
adhuc reliqui eſſet, tanquā ex fluctuatione ac tempeſtate in trāquillum quendam
ſubiens portum, ſub tua protectione uiuere expetebam: ac poſteaquā ad
ueſtra tantummodo tranſgreſſus eſſem, te quidē, prout cōueniens erat,ac reliquos
omnes qui uitæ optimæ inſtitutores fuiſſent, admirabar, tanquā qui manus
ad eos feſtinantibus porrigerent,ad optimáque & utiliſſima adhortarentur,ſi
quis ſolùm ea tranſgreſſus non eſſet,ſeu neglexiſſet,uerùm firmiter regulas
quas tuliſſetis inſpexiſſet,ad illaſq; uitam ſuam direxiſſet,ac inſtruxiſſet:
quod quidē per Iouem inter nos pauci facere conſueuerunt. Cum uerò quamplurimos

A plurimos cernerem philoſophiæ amore minimè teneri, uerũ ob huius rei glo-
riolam ſolam,prompta hæc ac uulgaria,& quæcũque omnino faciliter imitan-
tur,admodum rectè bonorũ inſtar uirorum aſſimilare, barbam inquam,ac in-
ceſſum, necnon induuium,cæterùm uitam ac eorum actus formæ contradice-
re,uobiſq; penitus contraria exercere,ac profeſſionis dignitatem corrumpere:
indignabar,uidebaturq; mihi res admodũ ſimilis eſſe Tragico mimo, qui mol-
lis eſſet ac muliebris, Achillem uerò ſeu Theſeũ uel Herculem ageret ipſum:
cum tamẽ neq; heroicè incederet,neque loqueretur,uerùm ita ſub tali laſciui-
ret perſona,ut nec Helena uel Polyxena,cum id earum modeſtiæ minus con-
B ueniret,tolerare poſſent,taceo Herculẽ Callinicũ,qui,ut mihi uidetur,quam-
primum conuerſus claua talem uerberaſſet, ipſum inquam, ac perſonam illam
quæ tam effœminatè eum repræſentando contaminaſſet. Talia igitur cum
uoſipſos quoque ab illis perpeti uiderem,non tuli hypocriſeos impudentiam,
ſi cum ſimiæ eſſent, heroum perſonas aſſumere, uel Cumanum illum aſinum
imitari auderent,qui leonina indutus pelle,leo quoq; ipſe uideri uolebat, cum
aduerſus Cumenſes ignaros admodum horrendè & aſperè rugiret,donec ho-
ſpes quidam ipſum non leonem ſed aſinum eſſe deprehendiſſet, uerbis redar-
guiſſet,fuſtibuſq; inſecutus uerberaſſet.Proinde quod maximè intolerandum
C mihi uidebatur,id erat: nemo non hominum, ſi quempiam ex illis flagitioſum
ſeu turpe aut impudicum aliquid committere uidiſſet, cõfeſtim Philoſophiam
ipſam,ſiue Chryſippum,aut Platonem,ſeu Pythagoram, uel cuiuſcunque co-
gnomen non doctrinam delinquens ille aſſumpſerat , accuſabat: & quoniam
ille coinquinatè uiuebat, homines malè quoque de uobis, multis antea ſeculis
defunctis,coniectabantur: (non enim de uiuentibus uobis inquiſitio fiebat,ſed
iam ex pedibus ſublatis)omnes uerò cũ manifeſtè cernerẽt q̃ moleſta & impu-
dica ille committeret,uos quoq; indicta cauſa cõdemnabant, ac pari calumnia
dilacerabant. Ego uerò cum hæc cernerem,ferre non potui,uerùm eos redar-
D guebam,à uobiſq; ſecernebam: uos uerò honore propter hæc me dignum, in
iudicium rapitis.Nunquid igitur ſi initiatum quempiam uiderem occulta deo-
rum prodentem,ac in publicũ efferentem myſteria,ideoq; indignarer & repre-
henderem,me impium eſſe exiſtimaretis?Atqui minus iuſtè,quandoquidẽ cer-
taminum quoque præfecti, mimos qui uel Palladis uel Neptuni ſeu Iouis aſ-
ſumpſere perſonam,nõ tamen commodè nec ex deorum egere dignitate, fla-
gellare conſueuerũt:at ii minimè iraſcũtur illis, ſi flagelliferos quempiam per-
ſona ornatum ſeu forma decoratum uerberare iuſſerunt, uerùm (ut arbitror)
uapulantes potius laudare conſueuerunt.Seruum enim uel nuncium minus a-
E ptè repræſentare,paruus error:at Iouem ipſum ſeu Herculem haud pro digni-
tate ſpectatoribus oſtendere,turpe ac piaculo ſimile eſſe uidetur. Quinimo &
hoc omnium eſt abſurdiſſimũ, quòd cum multi ex eis dogmata ueſtra exactè
calleant,ita tamen uiuunt, ac ſi ideo tantùm illa legerint,ac meditãdo operam
impenderint,ut contraria exercere poſſint. Cuncta enim quæ dicũt,ueluti pe-
cuniæ ac gloriæ contemptum, ſolumq; honeſtum bonum eſſe arbitrari,ira ua-
cuum eſſe,& ſplendida quoq; deſpici debere,bonis æqualiter perfruendũ eſſe,
honeſta per deum admirãda: ſapientiæ & ueritatis ſunt plena: at ii qui hæc ipſa
ſub mercede docent, & diuites admirantur, & argento inhiant, caniculis ira-
cundiores,leporibus timidiores,ſimiis blandiores, aſinis petulantiores, felibus

Herculem ſaltantẽ & Cerberum ab inferis extrahentem meminit Heſychius.

rapaciores,gallis contentioſiores.ita igitur affecti,quid aliud quàm riſum mouent,inuicem circa diuitum ianuas ſe conculcantes,cœnasq; diuerſas appetentes,& in illis ipſis moleſtè laudantes,ac ultra honeſtatem ſe ingurgitãtes,cuncta reprehendentes,& inter calices illepida & abſona philoſophantes, merum denique minimè ferentes? Idiotæ uerò, quos conuiuio intereſſe contingit, rident ſcilicet,ac Philoſophiæ, quoniam piacula talia producat, inſultant. Eſt & illud omnium abſurdiſſimũ,quòd cũ unuſquiſq; nullius ſe rei indigere affirmat, ſed ſolum ſapiẽtem diuitẽ eſſe uociferatur, paulò tamen pòſt accedẽs poſtulat: & ſi non accipit,indignatur, pariter ac ſi quis regiè ornatus arduam geſtet tiaram,necnon diadema,& reliqua ſigna regia, friuolarum tamen rerum indigus mendicet. Proinde cum ipſi quid accipere debent, multus quòd omnia communia eſſe conueniat,ſermo, & quòd indifferentes diuitiæ, & aurũ uel argentum nil à littoralibus differat lapillis. At cum uetus quiſpiã amicus & familiaris auxilii indigens accedit,& paucula quædam ex multis poſtulat,taciturnitas,& indigentia, & ruditas,& dictorum in contrarium palinodia, uariiq; de amicitia ſermones illi, necnon uirtus ac honeſtum quónam abeant,ignoro. Sunt enim uerba hæc uerè pennata,& penitus euaneſcentia,quæ illi fruſtra in quotidiana conuerſatione,umbratili inter ſeſe iactitãt pugna. Eouſque enim unuſquiſque eorum amicus exiſtit, quouſque nec de argento neq; de auro ſeu de commodo agitur. quòd ſi quis obolum tantummodo oſtenderit, confeſtim pax ſoluitur,ac omnia turbantur,implacataq; redduntur:libri excidũt, & uirtus aufugit: quemadmodum & canibus euenit, inter quos ſi quiſpiam os proiecerit, confeſtim exiliunt,ac inuicem mordent,& illi qui prior os rapuit,allatrant. Fertur Aegyptius rex quidam ſimias ut tripudiarẽt inſtituiſſe,animaliaq;(nam admodũ ad res humanas imitandas ſunt apta)celerrimè didiciſſe ut perſonata ac purpurata ſaltarent:erátque admodum uiſu res digna,donec ſpectator quiſpiã urbanus nuces è ſinu depromptas in medium abiiceret. id ſimiæ uidentes, tripudii oblitæ,id quod erant, ſimiæ pro ſaltatoribus euaſerunt, perſonas contere- bant,ueſtitum diſcerpebant,inuicemq; pro fructibus depugnabant, ita ut pyrriches ordo diſſolueretur,à theatróque rideretur. Talia & hi perpetrant,quos ego cõuiciis inſectatus ſum, nec unquam redarguere & comicis morſibus impetere deſinam. Verùm non ita inſanio,ut in uos,ſeu uobis ſimiles (ſunt enim ſunt profectò nonnulli qui uerè philoſophiam amplectãtur) blaſphemiæ quid, uel ſiniſtrum euomam: quanuis ſi quid haberem quod dicerem, nunquid hoc uos ad uitam reducere deberet? At uerò ut glorioſi illi,ac deo inimici odio habeantur, admodum dignum exiſtimo. Proinde tu Pythagora, & Plato, & Chryſippe,& Ariſtoteles, nunquid tales uobis congruere, uel in humanæ uitæ uſum familiare ſeu conueniens quid oſtendiſſe dicitis? Ita per Iouem, inquiunt,Hercules,& ſimia. An quia barbas nutriunt,& ſeueritatem præ ſe ferre, philoſophiam quoque exercere uidentur,ideo uobis ſimiles erunt? Quinimo pertuliſſem ſi ad ſimulationem ipſam quoque apti fuiſſent: nunc uerò citius uultur luſciniam imitabitur, quàm illi Philoſophos. Proinde quæ pro me ipſo dicenda erant,expoſui: at tu ueritas, nunquid uera ſint, teſtificare. PHILOSOP. Nunc longius ô Parrhiſiade abſiſte. quid uobis agendum erit? quomodo uobis uir dixiſſe uidetur? VIRTVS. Ego quidem ô Philoſophia interim cum iſte peroraret, terram ſubire optabam. adeò uera omnia protulit.

Siquidem

A Siquidem audiens unumquemq; qui talia faceret, agnoſcebam, interimq; dicta aliqua in hunc, alia uerò in eum qui grauia perpetraret, referebam. etenim perquam manifeſtè uiros tanquam pictura quadam cuncta conferens, expreſſit, ac non ſolùm corpora, ſed & animas ipſas admodum exactè deſignauit. P H I L. Et ego quoque ô Virtus admodũ erubui: uos uerò quid dicitis? R E V I V I S. Quid aliud, quàm à crimine eum abſolui, inter amicóſque & benefactores noſtros aſſcribi debere? Planè etenim nobis idem quod Ilienſibus euênit, qui hũc tanquam Tragœdum quempiam aduerſus nos excitauimus, qui Phrygum decantaret calamitates. Canat igitur, & dei inimicos tragicè exagitet. D I O G.
B Et ego quoque, ô Philoſophia, admodum uirum laudo, ac cuncta quæ illi obieci, execror: & quia generoſus eſt, amicum eũ facio. P H I L. Euge ô Parrhiſiades, quoniã in omnibus ſuperior euaſiſti, ab accuſatione te abſoluimus. dehinc uerò noſter eris. P A R R H. Hanc primam adoraui: uerùm aliud magis Tragicũ opus mihi ſupereſſe puto: ſiquidem ô ualde uenerãda Victoria, quotidie uitam meã uenerabilem reddis, nec coronare deſinis. V I R T V S. Nunquid igitur & illos citemus, ac à ſecundo iam ordiamur cratere? ut pœnas ob ea propter quæ in nos iniurii fuere, expendant, Parrhiſiades autem unumquẽque accuſabit. P A R R H. Rectè, ô Virtus, elocuta es: quapropter heus tu miniſter
C Syllogiſme, ocyus in urbẽ deflectere, Philoſophosq; ut præſtò ſint, citare pergas. S Y L L O G. Audi, tace: philoſophos ut in arcem aſcendant, ac de uirtute, philoſophia, ac iuſtitia rationem reddant, cito. P A R R H. Vidésne? pauci citationi obedientes conueniunt, partim uerò iudicium timent, ac plurimi ocioſi non ſunt, circa diuites enim uerſantur: ſi uerò cunctos aduenire cupis, de iis præconium ô Syllogiſme pronũcia. P H I L. Minimè: uerùm tu Parrhiſiade ex arbitrio tuo illos conuoca. P A R R H. Atqui minimè hoc difficile erit. Audi, tace. quicunque ſe philoſophos eſſe dicũt, & quicunque nomẽ hoc ad ſe ſpectare arbitrantur, ad diſtributionem in arcem ueniant. ſingulis enim minæ da-
D buntur duæ, ſeſaminaq; placenta. Quicunq; uerò barbam profundam oſtenderit, ille & carycarũ maſſam accipiet. Nemo uerò ſeu modeſtiã uel iuſtitiam aut continentiam afferat. ſiquidẽ hæc ſi nõ aderint, neceſſaria ſunt minimè. Quinque præterea ſyllogiſmos unuſquiſq; apportet. non enim fas abſq; his ſapiẽtem eſſe. Duo denique auri talenta in medio exponẽtur, quibus illum donabimus,

Qui uerbis omnes poſſit contendere contra.

Papæ! quàm refertus eſt impellentium multitudine aſcenſus! quemadmodum ob duas tantùm accelerant minas, apud Pelaſgicum quidam, & iuxta Aeſculapii templum alii, circa Arion pagum quoqne multi, nonnulli & penes Tali ſe- *Loca Athenis iuxta arcem.*
E pulchrum. quin reliqui admotis ſcalis per Geminorũ ædem turmatim, ut pœnas dent, irrumpunt, & per Iouem apum inſtar racematim, ut Homeri uerbis utar, ſed & hinc quamplures, illinc quoque innumeri,

Quot folia & flores naſcuntur tempore uerno.

Atqui breuiter confidentium clãgore repleta eſt arx, ac undiq; pera, barba, aſſentatio, impudẽtia, baculi, guloſitas, ſyllogiſmus, auaritia: ac pauci illi quicunque ad primum illud conuenerant præconium, latentes & ignoti reliquorum multitudini intermixti, ſub aliarum formarum ſimilitudine deliteſcunt. Eſt & hoc ô Philoſophia moleſtiſſimũ, & in quo te maximè quis reprehẽdere queat, quòd minimè notas & ſigna illis iuſſiſti: ſiquidem præſtigiatores iſti ſæpius

ad perſuadendū,uerè philoſophātibus ſunt aptiores.PHIL.Paulò pòſt hoc fiet: F uerū iā animū aduertamus.PLATONICVS. Primos nos Platonicos ipſos accipere decet.PYTHAGORICVS.Minimè,ſed nos Pythagoricos. prior enim erat Pythagoras. STOICVS. Deſipitis.præſtātiores nos,qui à porticu. PERIPATETICVS.Minimè quidē,uerùm nos de Peripato,in rebus ſumus priores.EPICVREVS. Nobis Epicureis placētas date, & carycarū maſſas:de minis uerò expectabimus,donec ultimi accipere debeant. ACADEMICVS. Vbi duo ſunt talenta? ſiquidem nos Academici oſtendemus quantum aliis ſimus contentioſiores. STOICVS. Non, nobis Stoicis præſentibus. PHILO. A contentionibus deſiſtatis:uos uerò Cynici ne inuicem impellatis,néne baculis uerberetis. nā propter alia uocati eſtis.Ego enim Philoſophia nunc unà cum Virtute & Veritate G diiudicabimus quinam ſint qui uerè philoſophentur. inde qui noſtris inſtitutis uiuere inuenientur, felices erunt, & optimi eſſe iudicabuntur. At ſubdolos illos,nilq́; ad nos ſpectantes,malos malè perdemus, ne dū ſibiipſis cōtraria committunt,arrogantia tamen efferantur.Verùm quid hoc eſt?fugitisne?Ita per Iouem. multi per confragoſa deſiliunt, adeò ut penitus euacuata ſit arx, præter paucos illos qui iudicium haud formidantes remanſere. Vos uerò miniſtri peram quam Cyniculus fugiēdo abiecit,tollatis. Sed quid in illa latet? num quid lupini,ſeu libri,uel panes toſti?PARRH.Minimè,ſed aurum hoc,& unguentum,ac culter ſacrificulus,ſpeculum quoque,& tali.PHIL.Euge ô generoſe, H hæc tibi exercitii erant uiatica?cum illiſque omnibus conuiciari,ac alios docere audebas?PARRH.Nobis itaque illi tales. Cæterùm uos cōſiderare decet quo pacto error hic tollatur,ac homines cognoſci queant,quínam ex illis boni,& qui rurſus alterius uitæ exiſtāt.tu uerò ô Veritas inquire.tua enim intereſt,ne tibi mēdacium præualeat,néue propter errorem uiri mali bonis intermixti delitēāt.VERITAS.Hac in re ex Parrhiſiadis arbitrio, quoniam probus ac nobis beneuolus eſſe uidetur, teq́; Philoſophia præcipuè admiratur, ita agemus. ſecum Elenchum aſſumat, & omnes qui ſe philoſophari profitentur, conueniat,ac quemcunque inuenerit legitimum & ueræ Philoſophiæ alumnū,illum I corona coronet oleagina,& in Prytaneum conuocet.Si uerò alicui (quemadmodum multi ſunt)uiro execrando,ac Philoſophiæ hypocritæ, obniam factus fuerit,attritam dilaceret ueſtem, barbamq́; Tragica abradat nouacula, frontiq́; ſtigmata imprimat,uel inter media inurat ſupercilia. ſit uerò deuſtionis figura, Vulpes uel Simia.PHILO.Euge Veritas,ſiquidem Elēchus ô Parrhiſiade talis erit,quales & aquilarum pulli contra ſolem eſſe ferūtur,non per Iouem tamen ut ii quoque luminis ſplendore probentur, ac æſtimentur:uerùm coram illis aurum,gloriam,ac uoluptatem exponas:& quemcunque uideris ea negligere,ac minimè eorum aſpectu moueri, is erit qui oleagina coronetur. quem K uerò fixè intuentem,manumq́; ad aurum protendentē uidebis,hunc ut inuratur abducas,abraſa tamen prius barba.PARRH.Hæc ô Philoſophia ut cenſes erunt, ac confeſtim perquam multos eorum ſimia uel uulpecula notatos uidebis,paucos uerò coronatos.quinimo,ſi placuerit, nonnullos per Iouem uobis huc reduxero. PHIL. Quid ais?nunquid fugientes reduces?PARRH. Et maximè, ſi ſacerdos parumper funiculum hunc & hamū, quos ex Piræo piſcator ſacrauit, mihi commodare uoluerit. SACERD. En accipe, pariter & calamum, ut cuncta habeas. PARRH. Nunquid ô ſacerdos & carycas aliquas mihi

A mihi ſuppeditabis, ac auri pauxillum?SACER. Accipe.P H I L O.Quidnam uir hic facere intendit?P A R R H.Hamum placenta & auro ineſcare, in ſummitateq́ muri conſidens in urbem demittere. P H I L O S. Quid agis ô Parrhiſiade? nũquid ex Pelaſgico lapides piſcari decreuiſti?P A R R H. Tace ô Philoſophia, ac prædam expecta.Tu uerò Neptune uenator, ac optima Amphitrite, uarios nobis mittito piſces. Verùm lupum quẽdam maximum cerno,quin potius auratam.LIBERTAS.Minimè,ſed felis eſt.hians enim ad hamũ natare uidetur. aurum ſubolet.propè iam adeſt.tetigit.captus eſt.attrahamus.P A R R H.Et tu ô Elenche pariter nunc funiculum apprehẽde.attractus eſt.Age ô optime, in-

Lupus marinus. meminit Ariſtoteles & Plinius.

Felis galeus, Gaza muſtelã interpretatur, eſt piſcis rapax.

B ſpiciamus quiſnam piſcis exiſtat.hiat iſte.Hercules,qualéſnam dẽtes! quid hoc rei eſt? Nunquid ô generoſe circa petras liguriendo diſcurrens,captus es? Vbi prædari ſperabas, ibi tu præda facta es. at nunc omnibus à branchiis appenſus, manifeſtus eris.Extrahamus illecebras huic, & hamum.uacuus en hamus, placenta iam cum auro in uentrem deſcendit. D I O G. At per Iouem euomuit. quapropter & alios ineſcemus.P A R R H.Bene habet.quid ais ô Diogenes?tu hunc quiſnam ſiet noſtin'?nũ ad te attinet?D I O G.Minimè.P A R R H. Proinde quo precio dignum hunc aſſerere oportet? ego etenim paulò antè duobus obolis eum appreciaueram.D I O G.Nimium dicis.mollis enim eſt,& tur-

C pis,& moroſus,& iners.uerſo capite hunc tu à petra præcipitato,& alium demiſſo hamo attrahe..Atqui uideſis ô Parrhiſiade, ne tibi calamus inflexus abrumpatur. P A R R H. Confide ô Diogenes. tenues ſunt,& Aphyis leuiores. D I O G.Et per Iouem leuiſſimi quoque.ſubinde tamen extrahe.P A R R.En, quiſnam alius hic latus tãquam ſemiſectus piſcis accedit?Pſetta quædam in hamũ impegit.deglutiuit.capta eſt.D I O G. Attrahatur.quiſnam eſt? P A R R H. Platonicũ ſe aſſerit.P L A T O. Et tu execrande ad aurum accedis?P A R R H I. Quid ais ô Plato? quid cum illo agamus? P L A T O. Ab hac eadem petra & ille.D I O G.Ad alium capiẽdum conſideas. P A R R H.Proinde perquam bel-

Aphyæ,piſciculi quos parit limus, uermiculorũ inſtar ſcaturientes. meminit Aelianus.Plinius uerò Aquas à latinis appellari dicit,quòd ex aqua & pluuia procreentur.

Pſetta piſcis latus. meminit Ariſtoteles & Suidas.

D lulum quendam accedere uideo (ueluti in profundo apparet colore uario) ac uittas quaſdam aureas in humeris habentem.cernìſne ô Elenche?Ariſtotelem hic refert.acceſſit.atqui rurſus abiit.diligẽter arbitratur.iterum redit. deguſtauit.captus eſt. extrahatur.num hic tibi Ariſtoteles cognitus eſt? A R I S T O T. Ne me ô Parrhiſiade de ipſo interroga.nam quis ſit ignoro. P A R R H. Nunquid igitur & hũc ô Ariſtoteles per petras?A R I S T O T.Et maximè.D I O G. Sed ecce multos hic conſpicio piſces paricolores, ſpinoſos, in ſuperficie aſperiores,Echinis magis aculeatos. uerriculo aliquo opus eſſet, uerùm non adeſt. ſatis erit ſi unum ex grege tantùm extrahamus.atqui ad hamum acceſſit,qui i-

Echinus latine Erinaceus, ſpinis aculeatis.

E pſorum eſt ferociſſimus. E L E N C H V S.Confide, ſi uidetur,ac prius funiculum longè ferro circunda, ne dentibus adrodant,& aurum deglutiãt.P A R R. Deſedi.at tu Neptune capturam ſecunda.Papæ!pro illecebris depugnant. partim congregati carycas circũrodunt,alii uerò deuorantes, ab auro detinentur. Benè habet,adhæſit quidam admodum robuſtus. Age dic,cuius tu cognomen refers?Atqui ridiculus ſum,piſcem loqui cogens. muti ſiquidem ſunt.cæterùm tu Elenche dic,quémnã hic magiſtrũ habet?E L E N C H V S.Chryſippũ hunc. P A R R H.Intelligo,quoniam aurum,ut arbitror, nomini conuenire uidetur. At tu Chryſippe per Mineruã refer, noſtine uiros?uel talia ipſos facere doces? C H R Y S I P P V S.Contumelioſe per Iouem ô Parrhiſiade interrogas,qui no-

bis quicquam cum iis qui tales exiſtant, conuenire ſuſpicaris. PARRHIS. F
Euge generoſus es ô Chryſippe. igitur & iſte cum aliis in caput præcipitetur,
quoniam ſpinoſus eſt,ac timendum ne ſi à quopiam comeſtus fuerit,guttur of-
fendat. PHILOS. Satis ô Parrhiſiade piſcatus, ne quis (ueluti multi ſolent)
abrupto auro & hamo aufugiat, indéque ſacerdoti abs te repetere ſit neceſſe.
Proinde nos ad deambulationem pergamus. Tempus quoque inſtat ut & uos
eò unde ueniſtis, reuertatis, ne ultra præſcriptum tempus moram ducere ui-
deamini. Tu uerò Parrhiſiade, & Elenche,per gyrum ad cunctos accedatis,&
quemadmodum iuſſi, illos aut coronate, aut inurite. PARRH. Fient hæc ô
Philoſophia. Valete uirorum optimi. nos uerò ô Elenche proficiſcamur,ac iuſ- G
ſa exequamur. Verùm quò primùm pergere neceſſum erit? nunquid in Aca-
demiam,uel Stoam? Ab Lyceo exordiũ faciamus. nil hoc refert. Attamen hoc
noui,quocunque gentium perueniemus,paucis equidem coronis,multis uerò
indigebimus cauteriis.

CATAPLVS SIVE TYRANNVS, Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

*Vti ſuprà in Menippo,diuitum exitus ac pœnas deſcripſit, recitato etiam decreto, quo animæ illorũ in aſi-
nos migrare iubentur, ita hic ſub Megapenthis perſona, Tyrannorum uitam,mores,exitus, & quæ tandem
poſt hãc uitam,animorũ ſupplicia & cruciatus illos maneãt,exponit,amplificatis etiã his antitheſi quadam, H
dum ſutorem Micyllum, & Philoſophum Cyniſcum,utrunque pauperem, alterum etiam uirtuti ac ſapientiæ
deditum,cum illo componit. Illud uidelicet innuens, quòd qui potentiam & diuitias ſectantur,& uitam ple-
runque peſſimam atque nequiſſimam agant, mortem quamgrauiſſimo animo patiantur. Contrà autem qui
à rebus iſtis mundanis, iiſdemque malorum omnium principiis & cauſis, animum remotum ac liberum ha-
bent,quiq; uirtutem præ iis quæ uulgus appetit & miratur,colunt, illos & mortem contemnere ſolere, ne-
que ullis conſcientiæ flagris facilè perterreri. Tractat autem hæc pro more ac inſtituto ſuo, fabuloſo rurſum
dramate quodam ficta umbrarum transfretatione apud Acherontem: in qua dum & tyrannus hic traiicien-
dus foret, mora cæteris, renitente ac mortem deprecante illo, iniicitur. Quam rem Charonte atque aliis gra-
uiter ferentibus,tandem Mercurius collo attractum illum in nauem compellit,adiuuantibus ad id pauperibus
illis Cyniſco & Micyllo. Porrò ubi iam traiectum eſſet, rurſus apud Rhadamanthum eodem pacto iudicium
ſubterfugere uelle idem fingit: ſed tamen & ibi in medium protractus, & à Cyniſco accuſatus, extremo I
tandem ſupplicio damnatur.*

CHARON. CLOTHO.

AGE uero ô Clotho,nauis quidem hæc iamdudum nos expectat pa-
rata,& ad nauigationem commodè admodum inſtructa. ſiquidem
& ſentinam exhauſimus,& malum ereximus,tum & uelum eſt paſ-
ſum,ac remi ſuo loco collocati omnes, ita ut(quod in me eſt) obſtet
planè nihil quin anchora ſubtracta iam huic ſoluamus. Verùm Mercurius,qui
iam diu adeſſe debuiſſet, ſolus eſt in mora. Itaque quum hodie iam ter traie-
ciſſe licuiſſet,uectoribus, ut uides,adhuc uacuum eſt nauigium: & iam ad ue- K
ſperã uergit dies: nos autem nondum ne obolum quidem demeruimus. Por-
rò Pluto,ſat ſcio,me huius moræ auctorẽ ſuſpicabitur, idque quũ apud alium
ſit negocii culpa. Ille autẽ bonus & egregius umbrarum dux, quemadmodum
& alius quiſpiã ex umbris,hauſto apud ſuperos obliuionis fonte, ad nos redi-
re oblitus eſt: & ut coniicio,cũ ephebis luctatur,aut citharam pulſat, aut fabu-
las aliquas denarrat, ſcilicet quàm ſit bellus nugator,oſtentans: uel etiam inte-
rim dum regreditur, inter uiam furandi ſtudio forſan occupatur. nam ex arti-
bus quas profitetur,hæc uel præcipua eſt. Ad hunc ergo modum pro ſuo arbi-
trio liberè nobiſcum agit, nihil etiam ueritus quòd media ex parte eſt noſter.

A CLOTHO. At quid noſti ô Charon an negocio aliquo detineatur, Ioue uidelicet poſtulante ut in procurãdis Superûm rebus plus quàm iuſtum tempus inſumat? Herus autem eſt & ille. CHAR. At non ita, ut ultra iuſtum modum communi mancipio debeat imperitare: quandò nos, cum abeũdi tempus eſſet, ne unquam quidem eum detinuimus. Sed ego rei cauſam propemodum coniecturis aſſequor: nempe apud nos malua tantùm eſt cum libamẽtis, & placentulæ, ſiliceriáque: cætera uerò caligo, & nebula, tenebræq;: in cœlo autẽ, præterquam quòd clara ac lucida ſunt omnia, ambroſia multa pariter & nectar affatim ſuppetit, adeò ut mihi quoque hoc nomine ſuauius lubentiúſque apud B illos cunctari uideatur. quin & à nobis ſubuolare cõſueuit, perinde ac ſi è carcere aliquo aufugeret. ubi uerò deſcendendi fuerit tempus, lentè admodum & pedetẽtim uix tandem accedit. CLOTHO. Mitte iram iſtam ô Charon, ſiquidem hic propè adeſt, complureis ſecum adducens: imò, ut cernis, denſam turbam uelut gregem uirga præ ſe agit. Sed quid hoc? Vinctum hercle quẽdam in ipſis conſpicio, tum alium riſu diffluentem, porrò alium quendam pera ſuccinctum, ac baculum manu geſtantem, aſperumq; ac toruum quiddam obtuẽtem, denique aliis, ut gradum addant, à tergo imminentem. An non & Mercurium ipſum uides ſudore perfuſum, pedibus puluere conſperſis, tum & cre-C brò anhelantem, adeò ut os ei ſuſpiriis ſit diſtentum? Quid hoc rei eſt ô Mercuri? Hem, quæ eſt hæc trepidatio? Nobis certè uehementer perturbatus uidere. MERCV. Quid aliud ô Clotho, quàm quòd dum ſceleſtum hunc aufugientem proſequor, penè acciderit ut ego ad hanc nauem hodie non fuiſſem rediturus? CLOTH. At quínam eſt? aut quid ſibi quærens, conatus eſt transfugere? MERC. Hoc quidem eſt uel cuiuis manifeſtum, quòd diutius uiuere cogitauit. Eſt autem uel rex quiſpiam, uel tyrannus, quantum ex eius eiulatu coniicere licuit. nam ingenti quadam ex felicitate ſe deiectũ querebatur. CLO. Et quum filum quod ei erat innexum, iam defeciſſet, ſtultus tamen ille, quaſi D ſuperuiuere queat, aufugit? MERCV. Aufugit narras? Quòd ſi non generoſiſſimus hic, qui baculum manu geſtat, mihi fuiſſet auxilio, ſicq; ipſum cõprehenſum uinculis alligaſſemus, è noſtris profectò manibus egregiè effugiſſet. Etenim ex quo eum mihi tradidit Atropos, per omnem uiam retrahere atque obniti nunquam deſtitit. Quin pedibus ſolo oppoſitis ita ſe offirmauit, ut inter ducẽdum nobis non parum negocii exhibuerit. Aliquoties autem ſupplicabat ac deprecabatur, ingentia daturum ſe pollicens, ſi uel paululum dimitteretur. Ego uerò cum hominem ea quæ contingere non poſſent, ambire uiderem, ut & me decuit, minimè dimiſi. At ubi iam ad ipſum oſtium uſq; perueniſſemus, E ipſeq; umbras, ut moris eſt, Aeaco adnumerarẽ, & ille uniuerſas ad ſummam à ſorore tua tranſmiſſam recẽſeret, perditiſſimus hic neſcio quomodo clam nobis aufugerat. Itaque quum ſummæ unus deeſſet, Aeacus adductis ſuperciliis, Non in omnibus, inquit, paſſim tu furandi artificiũ intende. Satis tibi ſit quòd eiuſmodi ludos in cœlo reddere cõceditur: umbrarum autem res omnino ſunt planæ, neque quicquam nos aliqua uia fallere poteſt. Quatuor ſupra mille, ut uides, ſumma habet inſcriptos, tu uerò uno minus adducis: niſi forſan excuſas quòd te circumuenerit Atropos. Ad hũc ego ſermonem rubore perfuſus, quæ in uia acciderãt, in memoriam reuocare cœpi. Et cum oculis in orbem ductis, hunc nuſquam cernerem, facilè animo collegi eum transfugiſſe. quare uiam

quæ rectà ad Tænarum reducit,quàm potui celeriter remetior:hic autem optimus uir ſua ſponte me comitabatur.Itaque uelut è carceribus emiſſi,celeri curſu uolantes ipſum iam in Tænaro deprehendimus.uſqueadeo parũ abfuit quin effugiſſet. C L O T. Et nos ô Charon Mercurium adhuc ignauiæ damnamus? C H A R. Quid ergo diutius cunctamur,quaſi non ſatis ſit moratum? C L O. Probè dicis.inſcendant.Ego uerò,ſumpto in manus libello, ingredientes ſingulos,qui,& unde nati,quòque modo uita functi ſint,ex more dignoſcam.Tu autem ô Mercuri ipſos excipe, & omnes ſuo ordine collocato. Verùm tu infantulos iſtos primùm iniice.quid enim mihi interroganti quiuerint reſpondere? M E R C V. En tibi ô portitor ſunt hi numero trecenti, præter eos qui à parentibus ſunt expoſiti. C H A R. Papæ! quæ eſt hæc ſoli fertilitas?egregius es umbrarum ductor.uuas immaturas nobis adducis. M E R C V R. Vin' tu ô Clotho ab his indefletos introducamus? C L O T. Vetulos iſtos dicis? maximè.Quid enim attinet, ut quæ ante Euclidem hucuſque contigerũt, ſciſcitando,ipſa mihi negocia faceſſam? Vos qui plus ſexaginta annos nati eſtis, adeſte. Sed quid hoc?Itan' eorũ aures annis ſunt obturatæ, ut me nõ exaudiant inclamantem ? Forſan & hos ſublatos importare oportebit. M E R C V. En duodequadraginta flaccidi omnes, & apprimè maturi; ac in ipſo planè tẽpore decerpti. C L O T H. Per Iouem:quãdoquidem iam omnes ſunt uuæ paſſæ. Saucios ô Mercuri nunc adducito. Vos quo mortis genere uitam clauſeritis, mihi primùm dicite. Sed cur non ipſamet, quæ cuique ueſtrum ſint inſcripta, inſpicio? Octoginta in prælio cadere heri apud Medos decretũ erat, atque unà cum his & Oxyartæ filium Gobarem. M E R C V. Adſunt. C L O T. Præ amoris impatientia ſibi ipſi mortem conſciuere ſeptem:in primis autẽ Theagenes philoſophus, propterea quòd ſcorto Megarenſi, cuius amore flagrabat, potiri non poſſet. M E R C V. En tibi propè adſunt. C L O T. Porrò ubi illi qui de imperio certando, mutuis ſe cædibus cõfecere? M E R C V. Hic adſtant. C L O. At quem adulter, in hoc iuuante uxore, neci dedit, is ubi eſt? M E R C V. En tibi hic adeſt. C L O T. Quos iudicum ſententia capitis damnauit, tandem adſint, eos inquam qui carnificinam ſenſerunt, quiq; in crucem ſunt adacti. Tum ſexdecim illi qui à latronibus ſunt iugulati, ubi ſunt ô Mercuri ? M E R C V. Adſunt ſaucii illi, quos uides. Mulieres porrò nõ & eas unà uis adduci? C L O. Maximè; pariter & eos qui naufragio perierunt. Simul enim & eadem mortis ratione uitã exiuerũt. Sed & quos febris interemit, hos ſimul adducito. Tum Agathoclem medicum. Sed ubinam philoſophus Cyniſcus, quẽ Hecates cœna ac ouis luſtralibus, cumq; his ſepia cruda deuoratis uitam finire decretum erat? C Y N. Iamdudum hic tibi aſſiſto ô tu præclariſſima Clotho. Verùm hoc interim mecum admiror, quonã iniuriæ genere maieſtatem tuã læſerim, quòd me tam longo tempore apud ſuperos errare permiſeris. Nam uniuerſam colum ferè uni mihi adglomeraſti. Ipſe certè quanquam filum ipſum dirumpere ſæpe ſum conatus, tamen quum neſcio quomodo infragile eſſet, quod moliebar, efficere non potui. C L O T. Equidem te humanorum peccatorum uelut inſpectorem ac medicum relinquebam. Iam autem quod felix fauſtumq; ſit, inſcende. C Y N. Minimè gentium, priuſquam uinctum hunc inſcendere compulerimus. uereor enim ne te precibus ſuis à ſententia dimoueat. C L O T H. Age, uideã quis eſt. M E R C V. Megapenthes Lacydæ filius, tyrannus. C L O. Inſcende

Theagenes ſcorti amore mortem ſibi conſciuit.

F G H I K

A Inſcende tu. M E G A P. Nihil minus ô regina Clotho, potius autem ad ſuperos me remeare pauliſper ſinito. Quod ſi feceris denuo, ultro me huc recipiam, uel nullo uocante. C L O. At quidnã eſt cuius gratia tantopere in uitam redire geſtis? M E G. Equidem domũ ſemiperfectã reliqui, quam ut prius per te liceat ad faſtigiũ perducere, uehementer oro. C L O. Nugas agis. quin mox inſcendis? M E G A P. Non multum temporis flagito ô Parca. diem hunc ſaltem mihi apud ſuperos agendum cõcede, quo tempuſculo de pecuniis noſtris uxori nonnihil iniungam, atq; ubi defoſſum theſaurũ habuerim, demonſtrem. CLO. Fruſtra laboras. ſtat ſententia. M E G. Ergo tantum auri peribit? C L O.
B Quin tu hac gratia animo es ocioſo. Nam Megacles potietur tuus conſobrinus. M E G. O inſignem contumeliam! ille mihi inimicus, quem ego præ ſegnitia non occidi? CLOT. Ille ipſe, qui non modò non paulo plures quàm tu uiuet annos, uerùm & pellices tuas, & ueſtes, & quicquid eſt auri, nanciſcetur. M E G A P. Præter æquũ facis ô Clotho, quòd hominibus inimicis, & hoſtiliter infeſtis meas fortunas attribuis. C L O T. Quaſi uerò tu non eadem hac uia quæ Cidimachi erant, nactus eſſes, non ſolùm ipſo occiſo, ſed & liberis eius in conſpectu ſpirãtis adhuc & palpitantis mactatis. M E G A P. Sed iam tum mea erant. C L O T. Itaque tui dominii tempus iam effluxit. M E G A P. Auſculta
C ô Clotho, quæ tibi priuatim ſemotis arbitris dicere uolo. uos hinc pauliſper abſcedite. Si me effugere permiſeris, auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. C L O. Ridiculum caput, adhuc aurum & talenta habes in memoria? M E G A P. Sedenim, quandò ita uis, duos crateras addam, quos occiſo Cleocrito mihi uendicaui. Eorum uterque auri puri defecatiq; centum æquat talenta. CLOT. Corripite hominem: neque enim apparet eum ſua ſpõte ingreſſurũ. M E G A P. Teſtor uos, murus manet imperfectus, & nauium ſtatio inchoata: quæ omnia, ſi quinq; ſaltem dies amplius uiuere licuiſſet, ad faſtigiũ perduxiſſem. C L O T. Securus es, alius extruet. M E G A P. Atqui hoc
D ſaltem æquum poſtulare uideor. CLOT. Quid hoc? M E G A P. Vt tantiſper ſupereſſe liceat, dum Piſides ſub iugum miſero, & Lydis tributũ imperauero, dumq; mihi ipſi magnificentiſſimo monumento erecto, inſcripſero quæcunque in uita geſſi uel magna, uel egregii imperatoris uirtute digna. C L O T. Quid? tu non unam poſtulas diem, ſed ferme uiginti annorum moram. MEG. Atqui ſponſores uobis exhibere ſum paratus & tam breuis moræ, & mei reditus. Quinetiam, ſi cordi fuerit, obſidem pro me relinquã Agapetum. C L O. O ſceleſtum! eúm ne, quem relinquere in terris ſuperſtitem ſemper tibi in uotis erat? M E G A P. Olim is erat animus: nunc autem, quod melius eſt, uideo.
E C L O. Veniet & ille tibi haud ita multò pòſt, ab eo qui nunc regẽ agit, è medio ſublatus. M E G A P E N. Cæterùm illud ſaltem non negabis ô Clotho. C L O. Quid hoc tandem eſt? M E G A. Equidẽ ſcire geſtio ut ſeſe res mea habitura ſit poſt me. C L O. Auſculta, tametſi ubi audieris, ſat ſcio, animo magis angêris. Principiò uxore tua Midas ſeruus potietur, quam iam antè quoque non ſemel conſtuprauerat. M E G A P E N. Ille ne ſceleroſus, quem equidem dum uxori gratificari ſtudeo, manumiſi? C L O T. At filia tua in pellicum gregem, eius qui iam tyrannidem exercet, adnumerabitur. Porrò imagines & ſtatuæ quas olim ciuitas tibi erexit, iam euerſæ omnes, ſpectantibus riſum mouent. M E G A. Hoc mihi expedias uelim: nullus amicorum meorum illis qui

hoc faciunt, obſiſtit? C L O T. At quiſnã tibi amicus erat? aut ex qua cauſa iuſta F quempiam tibi conciliaras? Neſcio, quòd qui uos uelut deos adorant, & quæcunq; uel feceritis, uel dixeritis, laudant: aut timore, aut certè ſui compendii ſpe ea omnia faciunt, nimirum imperii ipſius amici, ac interim tempori ſeruientes. M E G A P. Atqui ſiquando in conuiuiis ex more uinum libarent, magna uoce omnia mihi bona precabantur, adeò ut ſi fieri poſſet, unuſquiſque eorum etiam pro me mortem ſubire paratus eſſet. In ſumma, per nihil aliud quàm nomen meum iurabant. C L O T. Propterea ex cœna quam heri cum quodã eorum cepiſti, ſtatim mortem oppetiiſti. Nam poculum tibi poſtremo temperatum, huc te demiſit. M E G A P. Hoc illud eſt, quòd amarum quiddam guſtaram. Sed quid ex eo ſcelere ſibi uoluit? C L O. Nimis multa percũctaris, quum iamdudum inſcendendi tempus fuiſſet. M E G A P. Vnus adhuc reſtat ſcrupulus, qui me omnium maximè ſolicitat, cuiuſq; gratia in uitam uel tantillum reſpicere geſtiebam. C L O T. Quid hoc tandem eſt? ingens enim aliquod fore apparet. M E G A P. Carion famulus meus ſtatim ut me mortuũ aduertit, circa ueſperam conclaue in quo iacebam, ingreſſus, cum deſerta omnia offendiſſet (neque enim quiſquam mei curam gerebat) attractis foribus, tãquam nemo adeſſet, pellicem meam Glycerium ſubegit, cum qua, opinor, iam multò antè rem habere conſueuerat. Poſtea uerò cũ iam animum uoluptate expleſſet, oculis in me defixis, Tu quidem, inquit, homuncio ſceleſte, ſæpe mihi nihil cõmerito uerbera non pauca inflixiſti. Et cum dicto, comam mihi uellicabat, ac caput tuberibus opplebat. Tandem autem quũ rictu ampliter diducto in me deſpuiſſet, ac ut in impiorum regionem faceſſerem iuſſiſſet, abiuit. Ibi ego, quanquam ira ſuccendebar, tamen quia iam frigidus & exanguis eram, hominem ulciſci non potui. Porrò ſceleſta famula, cum aduenientium quorundam ſtrepitum ſenſiſſet, ſcilicet ut me lugere uideretur, oculis ſputo inunctis, eiulando, nomẽque meum lugubri uoce inclamando, abſcedebat: quos ſi prehendero. C L O T H O. Quin tu minis omiſſis celeriter inſcẽdis? Iamdudum enim tempus, ut in iudicium concedas. M E G A P. At quis contrà hominem regẽ pronunciare audebit? C L O T H O. Contra regem quidem nemo: uerùm contra umbram Rhadamãthus, quem in ſententiis pro cuiuſque merito ferẽdis mox æquiſſimum experieris. quare in præſentia non amplius cunctare. MEGAP. Priuatum ſaltem, & unum ex pauperibus iſtis facias licebit: imò pro rege ſeruum, modò reuiuiſcere ſinas. C L O T H O. Vbi is qui baculo armatus eſt? & tu Mercuri? Quin hominem correpto pede intrò trahitis? Neque enim uoluntarius inſcenderit unquam. M E R C V. Sequere nunc fugitiue. cape hũc portitor unà cum illo altero; atque ut malo fortiter adalligetur cura. M E G A P. Atqui conuenit honeſtiſſimo me ſedere loco. C L O T. Quid ita uerò? M E G A P. Quòd rex fuerim, per Iouem, & ſatellites habuerim cõplureis. C L O. Et iniuria te uellicabat Carion, hominem ſæuum adeò, ac intractabilem? Iam certè tyrannidem admodum acerbam experieris, nimirum huius guſtato baculo. M E G A P. Et Cyniſcus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper, quòd liberius & aſperius quàm pro maieſtate, obiurgaſſes, tantùm nõ cruci adfixi? C L O T. Propterea & tu nunc hic manebis malo adſtrictus. M I C. Dic mihi ô Clotho, quandò uobis mei nulla eſt cura, an quia pauper ſum, propterea me poſtremum inſcendere oportet? C L O T. Tu uerò quis tandem es?

MIC.

A MIC. Equidem ſum Micyllus ſutor. CLOT. Quid quòd tam grauiter fers morã? Non uides quàm multa ſe daturum polliceatur hic Tyrãnus, ſi uel paulum in uitam remittatur? Vnde mirari ſuccurrit, cur non & tibi mora ſit iucunda. MIC. Auſculta rem paucis Parcarum optima. Non admodum me delectat munus illud Cyclopis, uidelicet in hunc modum polliceri,

Poſt omneis alios tandem ipſe uorabitur Vtis.

Siue enim primum ſiue poſtremum, iidem me dentes manent. Sedenim neque aliàs meæ res ut diuitum ſe habent. Noſtra enim & illorum uita (quemadmodum aiunt) perpendiculo inter ſeſe diſtant: quandoquidem tyrãnus, qui in uita B horrendus omnibus & ſuſpiciendus uidebatur, nunc auro, argẽto, ueſtibuſque exutus, tum & equis, cœnis, pueris floridis, & mulieribus formoſis poſt ſe relictis, eorum deſiderio non iniuria cruciatur, ac à tot cõmodis ſe abſtrahi fert grauiter: quibus, neſcio quomodo, anima ipſa uelut glutino hæret affixa, neq; ſe facilè ſinit auelli, ut quæ eis iamdiu inhæſerit: quin magis tanquam uinculum aliquod eſt infragile, cui ipſos illigari irretiriq; contingit, adeò ut ubi quiſpiam eos abducere patiatur, plorent. Ac cum in cæteris ſint feroces, in hac tamẽ uia quæ ad inferos ducit, meticuloſi deprehenduntur. Itaque ſubinde dant terga, & ad ea quæ procul in luce apud ſuperos geruntur, reſpicere geſtiunt: ſicut C ſtultus hic faciebat, qui non ſolùm in itinere aufugere conabatur, uerùm etiam hic mortem fruſtra deprecatur. At ego, ut qui in uita pignus haberẽ nullum, non agrum, non domum magnificè extructam, nõ aurum, non ſupellectilem, non nominis gloriam, non imagines, ad mortẽ expeditus meritò eram. At ſtatim ut mihi ſolùm innuit Atropos, abiectis & ſubula, & loro geniculari, tantũ crepidam quãdam manu portans uoluntarius ſequebar, uſqueadeo haud grauatim, ut dum præ feſtinandi ſtudio ſubſulto, neque calceos ſubligarim, neque atramentum abſterſerim: imò uerò præcurrebam, quæ ante me eſſent, ſpectare geſtiens. Neque enim à tergo mihi erat relictum quicquã, quod me uel cõ-D uertere, uel reuocare potuiſſet. Et per Iouem, quæcunque hic apud uos uideo, mirum quàm mihi placeant: nam pares honorum gradus hic dari, nec quenquam uicino præſtare, res mihi omnium longè ſuauiſſima uidetur. Deinde cõiecturam facio, ne æs quidem alienum hic à creditoribus repoſci, neque tributum cuiquã pendi, neque, quod omnium maximũ eſt, hyberno tẽpore quenquam rigere, neque ægrotare, neque potentiores in humiliores pugnos ingerere. Poſtremò pace conſiſtunt omnia, & in contrariũ tota uitæ ratio uerſa. Siquidẽ nos pauperculi ridemus, diſcruciantur autem & plorant diuites. CLO. Ergo quum iamdudum ridentem te conſpexerim, quid tandem ſit quod po-E tiſſimum tibi riſum moueat, audire percupio. MIC. Auſculta dearũ mihi maximè uerẽda. Cum apud ſuperos propter tyrannum habitarem, quæ apud eum fierent, nimis quàm accuratè inſpectabam. Ac tum quidem feliciter ex æquo cum diis uiuere mihi uidebatur. Nam cum purpuræ florem ſpectarem, & comitantium turbam numerarem, aurum ac pocula gemmis diſtincta mirarer, lectos argenteis pedibus ſuffultos ſtuperem: beatum planè hominem prædicabam. Ad hæc eorum quæ in cœnam apparabantur, nidor ſæpe me prurire faciebat. Iam uerò quum pro maieſtate in publicum prodiret, & ſe ipſe ſubinde erigens uelut reſupinaret, obuiiſque ſtuporem iniiceret, cæteris mortalibus pulchrior, & fortunæ beneficio toto penè regio cubito ſublimior uidebatur.

Sed ubi iam uita functus eſſet, ipſe quidem iſtis deliciis exutus ridiculo fuit o- F
mnibus:ego uerò meam ſtultitiam multo magis ridebam,qui eiuſmodi nó ho-
minem,ſed hominis probrum, ad ſtuporé uſq; miratus fuiſſem, cuius felicitaté
ex epularum tantùm nidore æſtimaſſem, quemq; ob ſanguinem qui Laconici
maris teſtudinibus innaſcitur,beatum prædicaſſem. Neq; uerò hic ſolùm mihi
ludo fuit,uerùm etiam cum Gniphonem illum fœneratorem gementem uide-
rem,& quòd pecuniis,dum licuiſſet,uſus non fuiſſet,propriam ſortem deplo-
ranté: imò quòd ne ſemel quidé illis à ſe guſtatis,uerùm luxu perdito Rhodo.
chari relictis,è uiuis exceſſiſſet(hic enim quia genere proximus erat,in hære-
ditatem lege uocabatur)hæc inquam cum cernerem, riſum ſiſtere nullo modo G
potui,præſertim recordatus quàm in uita pallidus ſemper & ſqualidus obam-
bulaſſet, & uultu præ curarum magnitudine triſti. Deinde quòd ſolis digitis
opulentus fuiſſet, quibus talenta & milliones ſupputare conſueuiſſet, ea pau-
latim & minutatim corradendo, quæ fortunatiſſimus Rhodochares haud ita
multò pòſt fuerat egregiè diſtracturus.Sed quid iam?non hinc ſoluimus? Ete-
nim ſi quid reliquum eſt,hoc inter nauigandum ridebimus,quádo & hos plo-
rantes uidere licebit.C L O T.Inſcende tádem, ut anchoram portitor ſubtra-
hat.C H A R.Quid hic?quò fertur?Inibi opperire.Cras te prima luce traiicie-
mus. M I C. Iniquus es ô Charon, qui me umbram iam penè exoletam relin- H
quis. Age age,ut lubet: equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei
miſero mihi,iá nauigant,at ego hic ſolus relinquor. Atqui cur non ad eos na-
tando cótendo?Neque enim cum iam antè ſim mortuus,periculum eſt ne de-
nuo ſubmerſus præfocari queam.Deinde,ut maximè nauigare liceat, ne obo-
lus quidem eſt quo naulum reddam.C L O T H.Quid hoc rei ô Micylle?quin
iſthic manes? haud fas eſt Micyllum iſta ratione transfretare. M I C. Et quid ſi
citius quàm uos,ripam attigero?C L O T H O.Nequaquam:potius naue ada-
cta eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. C H A R. At ubi nunc
ſedebit,cum,ut cernis,plena ſint omnia?M E R C V.Si uidebitur,Tyráni hu- I
meris inſidat. C L O T H O. Quàm hoc appoſitè Mercurio uenit in mětem!
Aſcende ergo, atque ſceleſti huius dorſum fortiter proculca. Nos autem pro-
ſperiter nauigemus. C Y N I S C V S. Aequú fuerit ô Charon, ut iam hic tibi,
quod uerum eſt,detegam. Equidem obolum quem pro traiectu debebo, ſol-
uere non potero,quandò præter peram quam uides,& baculum,habeo planè
nihil.Cæterùm ſi uel ſentina ſit exhaurienda, uel agédus remus, en tibi adſum
paratus. Porrò Charontem Cyniſci non pœnitebit, dummodo agilem & fir-
mum dederis remum.C A R O N.Remiga.Nam à te uel hoc lucri facere,fue-
rit ſatis.C Y N I S.Non & cantu remiges accendere profuerit? C H A R O N. K
Per Iouem, ſi quidem nauticá aliquam cantilenam tenes.C Y N I S. Teneo,&
quidem multas.Verùm,ſicuti tute uides, obſtrepunt hi plorando,ſic ut cantus
ipſe interturbetur. D I V E S. Hei mihi, quæ reliqui prædia. A L I V S.Heu q̃.
fertiles agros.Me miſerum,qualem reliqui domum.A L I V S.Ve,ue infantu-
lis meis.A G R I C O L A.Quis nunc uuas decerpet è uitibus quas hoc anno
plantaui? M E R C V. Tu uerò Micylle,nihil ploras?Atqui fas non eſt quen-
quam citra lachrymas pernauigare.M I C.Bona uerba.Nam cú ſecundo flatu
nauigem,quid plorem, non uideo.M E R C V. Attamen pro more pauliſper
ingemito.M I C.Quin hac gratia,quandò ita uis,plorabo: Hei mihi,quot lora
reliqui,

A reliqui, hei crepidas antiquatas. Eheu marcidos calceos. Non ego infelix poſthac à mane ad ueſperam uſque ſine cibo peragam, nec hyemis tempore ſine calceis & ſeminudus oberrabo, dentes præ frigoris acerbitate complodendo. Quis tandem meam habebit ſubulam? quis aciculam? Satin' lamentatū ô Mercuri? Iam enim iam ripam ferme attigimus. C H A R. Age uerò prius naulum reddite. Tu redde. ab aliis omnibus habeo. Obolum redde Micylle. M I C. Iocaris ô Charon, aut, quemadmodum aiunt, in aqua ſcribis, qui à Micyllo obolum expectes. Ipſe certè antequam huc ueniſſem, quadrangulúsne eſſet obolus, an rotundus, ne nouerā quidem. C H A R O N. Egregiam uerò & quæ-B ſtuoſam nauigationem hodiernam. Abſcedite tamen. Ego uerò ad equos, boues & canes, reliquaq; id genus animalia me recipiam. nā & ea traiicere oportet. C L O T. Mercuri, tu hos exceptos abducito. Equidem in aduerſam ripam renauigabo, Indopaten & Heramithren aduectura, quandoquidem hi de agrorum finibus rixando, mutuò ſe confecerunt. M E R C V. Heus uos, progrediamur. imò uerò omnes uno agmine me ſequimini. M I C. O Hercules, quæ eſt hæc caligo? Vbi nunc formoſus ille Megillus? Aut quónam indicio quis Phryne formoſiorem Symmachen hic dignoſceret? Hic enim paria & eiuſdem coloris omnia, adeò ut nihil ſit neq; formoſum, neque formoſius. Quin C palliaſtrum meum, quod antehac fœdum uidebatur, æquè nunc eſt in precio, quàm ipſa regis purpura, nempe quòd ambo ſint obſcura, ac eiſdem tenebris obducta. Tu autem Cyniſce ubi tandem es? C Y N I S. En tibi Micylle hic adſum: ſed ſi commodum uidetur, pariter eamus. M I C Y L L. Probè dicis. dextram mihi iniice. Dic mihi, quando Eleuſiniis ſacris initiatus es, non tibi hæc ſimilia uidentur illis quæ iſtic fiunt? C Y N I S. Rectè confers. En adeò quædam facem geſtans accedit, obtuens terrificum quiddam & minabundum. An nō eſt Erinnys? M I C Y L L. Apparet certè ex habitu. M E R C V R I V S. Excipe hos ô Tiſiphone, ſupra mille quatuor. T I S I P H O N E. Atqui iam-D dudū Rhadamāthus hic uos expectat. R H A D A M A N T H V S. Adduc ipſos ô Erinny. Tu uerò Mercuri, ut eſt præconis munus, editis nominibus ſingulos accerſe. C Y N. O Rhadamanthe, per patrem te obſecro, meam cauſam primùm omnium cognoſcas. R H A D A. Qua gratia? C Y N I S. Omnino geſtit animus accuſate quendam de malis quæ in uita me conſcio commiſit. Alioqui ni prius qui ſim, & qua ratione uitæ curſum tranſegerim, fiat manifeſtum, non dignus ero cui fides adhibeatur. R H A D A M. Quis ergo es? C Y N I S. Cyniſcus ſum, ô præclare, profeſſione Philoſophus. R H A D A. Huc ades, & primum ad iudicium aſſiſte. Tu uerò accuſatores accerſe. M E R-E C V R. Si quis Cyniſci huius eſt accuſator, huc prodeat. R H A D. Nullus accedit: quanquam hoc ſatis non eſt, ô Cyniſce, ſed ueſtimenta detrahe, ut de te, notis tuis inſpectis, pronūciem. C Y N I S. At ubi Cyniſcus notis eſſet inuſtus? R H A D A M. Quot ſcelera quiſque ueſtrum in uita patrarit, tot notas, ſed quæ non facilè appareant, in anima circumfert. C Y N I S. En tibi nudus aſſiſto: quare notas quas dicis, inueſtiges licebit. R H A D A M. Hic per omnia eſt purus, præter treis quatuórue cicatrices admodum obliteratas, ac uixdum conſpicuas. At at quid hoc? ueſtigia certè, & inuſtionum ſigna. Verùm haud ſcio quomodo ſunt deleta, imò uerò in totum exciſa. Quid hæc ô Cyniſce? aut quî denuo purus es factus? C Y N I S. Equidem rē tibi indicabo. Olim cum

per imperitiam uitioſus eſſem, atque hoc nomine complureis commeruiſſem F notas, ſapientiæ ſtudio me ipſe dedere cœpi: cuius beneficio haud ita multò pòſt uniuerſas maculas ex animo abſterſi. R H A D A M. Bono profectò & præſentiſſimo es uſus remedio. Sed iam hinc in Beatorum inſulas abito (illic enim inter optimos locum habebis) ſi prius Tyrannum de quo dicis, accuſaris. Alios aduoca Mercuri. M I C. Quod ad meam cauſam attinet, parum ſanè eſt, & breui cognitione indiget. Iamdudum enim hic tibi nudus adſum: quare me introſpicias licebit. R H A D. At quis tandem es? M I C. Sum Micyllus ſutor. R H A D. Euge ô Micylle, purus es omnino, & ne pŭſtulo quidem notatus. Concede & tu ad hunc Cyniſcŭ. Acceſſe nunc tyrannum. MERCV. Megapēthes Lacydæ filius prodeat. Quorſum te agis? Accede. te uoco tyrāne. Quin ipſum ô Tiſiphone in medium proiicis, capite in terrā ſtatuto? Bene habet. Tu nŭc ô Cyniſce accuſa, & hominē de ſceleribus conuince. Iā enim hic tibi propter adeſt. C Y N. Principiò quanuis in accuſando ne uerbis quidē opus fuiſſet, quandoquidem cuius monetæ ſit, uel ab ipſis notis agnoſcere potes, tamen quò res fiat ſole clarior, & ipſe tibi uirum detegere, ſermonéque depingere conabor. Ac flagitia quæ ter ſceleſtus nebulo tantiſper dum priuatam agebat uitam, peregit, equidem cenſeo prætermittēda. Sed ubi partim hominum perditiſſimorum atque audaciſſimorum, quos in hoc ſibi conciliarat, fauore, partim ſatellitum collecta manu, tyrannidem arripuit, plus ſexcentos indicta cauſa trucidauit. Deinde cum hac uia ſingulorum ciuium opes exhauriendo, diuitias ſummas corraſiſſet, nullam libidinis ſpeciem intentatam reliquit. Quin genus omne cum iniuriæ tum crudelitatis in miſeros ciues exercuit, uirgines uitiando, adoleſcentes ſtuprando, breuiter, modis omnibus in ſubditos debacchando. Iam pro faſtu, pro ſuperbia, proq; eius in obuios omneis fremitu, ſupplicium factis dignŭ ſumere non poſſis, quandò minori periculo in ſolē quàm in hunc defixis oculis tueri licuiſſet. Porrò noua ſupplicia, & ad crudelitatem eius explendam recēns inuenta, quis poterit recēſere, qui ne ab intima quidem familiaritate coniunctis abſtinuerit? Quòd ſi ab eo interemptos huc aduocaris, facilè cōperies hæc haudquaquam à me calumniandi ſtudio confingi. Imò uero non uocati, & uoluntarii, ut uides, hic adſunt, ipſumq; circunſiſtentes malè urgent. Hi omnes, ô Rhadamanthe, huius crudelitate uitam amiſerunt: quorum alii formoſarum uxorum gratia inſidiis ſunt circunuenti: alii quòd liberorum ſuorum, quos ad iniuriam uiolenter abducebat, nomine ſtomacharentur, ſunt trucidati: alii quòd opibus illorum inſidiaretur: porrò alii, quòd boni eſſent & prudentes, quibus haudquaquam cum illius factis conuenire poterat. R H A D. Quid ad hæc dicis ſacrilege? M E G A P. Cædes quas dicit, equidem perpetraui: cætera uerò omnia, nempe adulteria, læſam puberum pudicitiàm, uirginum ſtupra, hæc omnia Cyniſcus falſò criminatur. C Y N. Quin & horum teſtes proferam ô Rhadamanthe. R H A D. Quos eos dicis? C Y N I. Mercuri, eius mihi Lucernam aduoca, & Lectum. Hæc enim in medium progreſſa, quæ ſeſe conſciis hic ter ſceleſtus patrarit, teſtabuntur. M E R C V. Et Lectus & Lucerna Megapenthis huc aſſint. Bene ſanè quòd obſequuntur. R H A D. Exponite ergo uos, quæ uobis teſtibus commiſerit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè ſunt omnia de quibus à Cyniſco accuſatur: me tamen ô here Rhadamanthe hæc dicere ſanè pudet: eiuſmodi

(Margin letters: G, H, I, K)

A modi ſunt, quæ ſupra me patrauit. R H A D. Itaque eum teſtimonio tuo apertiſſimè damnas, cum eius facinora ne dicere quidem ſuſtineas. Et tu iam Lucerna da teſtimonium. L V C E R N A. Equidem quæ interdiu ſint facta, neſcio: neq; enim aderam. Verùm quæ noctu uel in alios fecit, uel ipſe eſt paſſus, horreo dicere. Cæterùm nephanda multa, & quouis iniuriæ genere ſuperiora ſæpenumero ſpectaui, adeò ut & ipſa quidem aliquoties extingui geſtiés, oleum ultro non adbiberim. At ille quò mihi lucem modis omnibus conſpurcaret, etiam abominãdis facinoribus me inuitam adhibuit. R H A D. Satis eſt teſtimoniorum. Sed purpuram hanc exue, ut & notarum numerum cõſpiciamus. Pa-
B pæ! hic totus eſt liuidus & inſignis, imò præ cicatricum crebritate cœruleus. Nunc autem quo tormenti genere eſt puniendus? in Phlegethontém ne iniiciẽdus, an tradendus Cerbero? C Y N. Minimè, ſed ſi tibi eſt cordi, nouũ quoddam ſupplicium, & hoc planè dignum, indicabo. R H A D. Dic modò. nam ego tibi uel hoc nomine magnam habebo gratiam. C Y N. Mos eſt, ni fallor, ut qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant. R H A D. Eſt quidẽ. Sed quid tum? C Y N. Hic ergo ſolus à potu arceatur. R H A D. At qua gratia? C Y N. Hac uia graueis ſanè & moleſtas dabit pœnas: uidelicet cũ recordabitur & qui fuerit, quantaq; apud ſuperos potentia præualuerit: in primis autem ubi delicias il-
C las ſuas in animo recolere cœperit. R H A D. Probè dicis. Itaque ad eum modum damnatus eſto, & ad Tãtalum uinculis alligator, ſemperq; in animis uerſato, quæ, dum uixit, peregit iucundè.

DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI in diuitum familiis uiuunt,

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Auliceæ uitæ moleſtias & incõmoda, oratione hac depingit Lucianus, quamq; indigna ea ſit homine, præſertim docto & liberaliter inſtituto, exponit, confutatis etiam cauſsis ijs, quibus ſeſe tuẽtur qui hoc uitæ ge-
D *nus ſectantur, & in ſeruitutem ultrò ſeſe præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemq; faciendo dictis, ab eorum perſona qui in eadem uita aliquãdiu uixerunt. Mox & beneuolentiam captat Timoclis, eius ad quem ſcribit, ab officio amicitiæ, indicans ſe hæc propterea illi ſcribere, ut quia illũ iam olim de hac uita ſuſcipiẽda cõſilia agitare intellexerit, ne quid olim, ſi res malè cadat, & illum conſilij ſui pœnitere incipiat, accuſare ſeſe poſſit, ut à quo admonitus aut reuocatus nõ fuerit, præſertim quãdò ſciat hanc uitam non modò per ſe difficilem atque periculoſam eſſe, uerùm etiam homini philoſopho, aut quocunque denique diſciplinarum genere docto, minime conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationẽ ſtatim ſubiungit earum cauſarũ quibus ſeſe tueri ſolẽt qui hoc uitæ genus ultro amplectuntur. Diluit autẽ omnes eas per inuerſionẽ, oſtendens ea maximè uel ſequi, uel negari, quæ illi cũ primis euitare uel conſequi ſtudẽt: ac poſtremò etiã turpe eſſe homini docto & ingenuo, ob ſolam ſpem uoluptatis alicuius, in uolun-*
E *tariam ſeruitutẽ ſeſe dare. Atq; hinc iam ad ipſam rem accedit, propoſitis per diuiſionẽ ijs de quibus dicturus ſit. Principiò igitur recenſet quanta incõmoda, quantaq; moleſtiæ perferẽdæ ſint antequã in aulam recipiaris: deinde quæ & quãta tolerãda, atq; adeo deuorãda, ubi iã receptus fueris, circa prima cõuiuia, circa pactionem mercedis, circa ſeruitutem reliquam, quæ mox exceptũ atq; perdomitum, paulatim in contemptum adducit, & ad adulandũ impellit. Præterea & metu periculisq; inuoluit, ob quæ uariæ exinde querelæ, & uitæ mutatæ pœnitẽtia ſequuntur. Atq; hæc omnia non domi ſolum perferenda eſſe indicat, uerumetiã foris, ubi interim multo ſordidiora miniſteria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac uiris adulandũ eſt. Poſt hæc & circa munerũ compenſationes, quo pacto nuncij ac diſpenſatores cõciliandi: & circa mercedis ſolutionẽ, quanta cũ moleſtia exigenda illa, quantaq; aliorũ etiam inuidia accipiẽda ſit: & poſtremò quàm ignominioſi exitus pleroſq; maneãt ſenes iam & exhauſtos, cũ clàm aut turpiter ab aula profugiũt, aut reijciũtur. Quæ omnia ad finẽ, uelut in tabella quadam propoſita, breui ſed eleganti admodũ imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media paſsim oratione ijs quæ maximè urgere aut cõmendare uoluit.*

ECquid tibi primum, amice, aut quid poſtremum, queadmodum uul- F
go dici conſueuit, recenſeam, ex his quæ tum facere tũ pati cogun-
tur, qui mercedis gratia ſeſe in alienas domos, conuictumque tra-
dunt alienum, quiq; in locupletum iſtorum amicitiam accenſentur, ſi
modo eiuſmodi illorum ſeruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim
permulta, atq; adeo pleraq; omnia, quæ illis ibi ſoleant accidere; nõ per Iouem
quod ipſe ea experimento cognorim (neq; enim mihi unquam experiundi in-
cidit neceſſitas, ac nequando incidat, Dii prohibeant) ſed quod complures qui
in hoc uitæ genus inciderant, apud me ſoliti ſint commemorare: partim qui in
ipſis etiamdum malis conſtituti, quæ & quanta ferret, deplorabant: partim qui G
tanquam e carcere quodam profugi, non abſque uoluptate recordabantur cõ-
memorabantq; ea quæ fuerant perpeſſi: imo iuuabat reuocare ob oculos, quas
ærumnas effugiſſent. Atq; hi quidẽ digniores mihi uiſi ſunt, quibus fides habe-
retur, ut qui eius ſacri ritus (ut ita dixerim) omneis, omniaq; myſteria perdidi-
ciſſent, cunctaq; ab initio ad finem uſq; perſpexiſſent. Hos igitur haudquaquã
indiligenter nec oſcitanter audire ſoleo, ueluti naufragium quoddam, ac præ-
ter ſpem obiectam ſalutem enarrantes: cuiuſmodi ſunt iſti, qui in templis de-
raſo capite, complures ſimul obambulantes, immanes undas, procellas, ſubla-
tos in cœlum fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulſa narrãt: in pri- H
mis autem geminos Caſtorem & Pollucem apparentes (nam hi peculiariter ad
hanc tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repentè (quemadmo-
dum in fabulis fieri conuenit) exortũ, ſummiſq; antennis inſidientem, aut iuxta
clauum adſiſtentem, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod ap-
pellens futurum eſſet ut & ipſa paulatim ac lentè ſolueretur, & ipſi tutò in ſo-
lum deſcenderẽt, idq; ope fauoreque diuino. Atque iſti igitur permulta id ge-
nus ad præſentem commoditatem exaggerantes commemorant: quò uideli-
cet à pluribus ſtipem accipiant, ſi non calamitoſi modò, uerũ etiam diis chari
eſſe uideantur. Porrò ii dum eas quas in tectis tulerũt tempeſtates referrẽt, at- I
que immanes illas undas, quinetiã decumanos fluctus, ſi fas eſt dicere: & quem-
admodum primũ à littore ſoluerint mari tranquillo, quantumq; moleſtiarum
perpetua nauigatione ſint perpeſſi, dum ſitiunt, dum nauſeant, dum ſalo per-
funduntur: deniq; quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam ſub
undis latentem, aut in ſcopulum aliquẽ præruptum, & aſperum illiſo fractoq;
miſeri ægrè enatarint, nudi, cũctarumq; rerum inopes: hæc inquã quum refer-
rent, mihi quidẽ uiſi ſunt permulta præ pudore ſubticere, uolenteſq; ac ſcien-
tes obliuiſci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nõnulla ex illorum nar-
rationibus coniectans, deprehendi quicquid ærumnarũ cum eiuſmodi cõuicti- K
bus coniunctum eſt. Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, ti-
bi percenſere. Iampridem enim mihi uideor animaduertiſſe, te de capeſſenda
hac uitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus ſermo incidiſſet: mox
ex his qui præſentes erant, quiſpiam mercenarium hoc uitæ genus laudare cœ-
pit: fortunatiſſimos eos affirmans, quibus contigiſſet horum uti familiaritate,
qui apud Romanos eſſent optimates: tũ conuiuiis adeſſe opiparis, idq; immu-
nes: præterea ſplendidis in ædibus diuerſari: tum peregrinari omnigena cum
commoditate, uoluptateque, alba interim in rheda (ſi forte libeat) reſupina-
tos. Inſuper ob hanc amicitiam, obque commoditates quibus afficiuntur,

A etiam mercedem capere: id uerò non mediocre uideri. Iſtis enim haud dubiè ci-
tra ſementem ac culturam (quod aiunt) cuncta prouenire. Hæc igitur atque id
genus alia quum audires, animaduerti quemadmodũ ad ea inhiaueris, quamq;
auidè ad eſcam os apertũ porrexeris. Proinde ne quid mihi certè in poſterum
poſſis imputare, neque expoſtulare queas, quòd quum te conſpiceremus tan-
tum unà cum eſca deglutientem hamum, non reuocáremus, neque priuſquam
in guttur demergeretur, reuulſerimus, neque præmonuerimus, uerum poſtea-
quam ceſſaſſemus, donec eo iam adacto atque infixo, trahi iam ac ui duci con-
ſpiceremus, tum quũ nihil opis afferri poſſit, fruſtra adeſſe nos atque illachry-
B mati: hæc inquam nequãdo poſſis dicere (quæ ſi dicantur, meritò profectò di-
cãtur, neq; à nobis refelli poſſent, quò minus peccaſſe uideremur, ut qui prius
iſta non indicaſſemus) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipſum cuiuſ-
modi ſit, quamq; nullum habeat exitum: non intus medijs in ſinibus inuolutus,
ſed foris tutò atque per ocium antè contemplator, unci æris aculeum, reflexam
hami aciẽ, ac tridentis cuſpides manu tentans, malæq; admotas experiẽs. Quod
niſi uehementer acuta, niſi ſic illigantia, ut effugiendi nulla ſit facultas, niſi dira
uulnera factura uideantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos
quidem inter formidoloſos, atque ob id etiam pauperes famelicosq; adſcribi-
C to: ipſe uerò ſumpta fiducia, uenatum iſtum, ſi uidetur, aggreditor, Lari in mo-
rem totam eſcam hiatu deglutiens. Atque in uniuerſum quidem forſitan tua
cauſa omnis hic ſermo dicetur: quanquam non ſolũ de uobis philoſophis, aut
his quicunque uitæ inſtitutum ſibi delegerunt cum uirtutis ſtudio cõiunctius,
uerumetiã de grammaticis, rhetoricis, muſicis, breuiter de omnibus qui in do-
ctrinæ profeſſione uerſati, quæſtumq; facere propoſuerunt. Cæterùm quum o-
mnia ſint inter iſtos communia, eademq; prorſus accidant omnibus, palàm eſt
philoſophorum conditionem non eſſe à reliquis eximiam, imò hoc illis tur-
pius iſta contingere, quum ſint cum alijs communia, ſi ii qui conducunt, non
D alijs præmijs eos quàm reliquos dignos iudicent, nihiloq; magis quàm cæteros
in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis ſeries aperiet, eius cul-
pam potiſſimùm in ipſos conferre par eſt, qui eiuſmodi faciunt: deinde in eos
qui talia ſuſtinent. Ego uerò culpari non debeo, niſi fortè ueritas & libertas
in commemorando reprehẽſionem mereatur. Ac reliquũ quidem hominum
uulgus, puta palæſtricos quoſpiam, aut adulatores imperitos, ſordidoq; animo,
ac ſuopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæprecium quidẽ fuerit
ab eiuſmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque
rurſum æquum ſit illis uitio uertere quòd non relinquant ſuos conductores,
E etiam plurimis ab illis contumelijs affecti: ſunt enim ad eã uitæ rationẽ accom-
modati factiq;, neq; ea uidelicet indigni. Præterea ne habeãt quidẽ aliud quip-
piam ad quod ſeſe conuertant, & in quo ſeſe exerceant, adeò ut ſi quis eam ui-
tam illis adimat, ignaui illico, cõſiliiq; inopes, deſidioſi atque inutiles reddãtur.
Quamobrem nec ipſi rem aliquam indignam patiãtur, nec illi cõtumelioſe fa-
cere uideantur, ſi (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipſas
contumelias iam inde initiò præparati, conferunt ſeſe in familiam, atq; hæc ſo-
la illis ars ſuppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorũ no-
mine, de quibus inſtitueràm loqui, meritò indignãdum, enitendumq; ut quàm
maximè fieri poteſt, eos inde reuocatos, in libertatem uindicemus. Videor au-

tem rectè facturus, ſi quibus de cauſſis ſe quidam ad hoc uitæ genus conferũt, F eas cauſſas excuſſero, parumq́ idoneas atque efficaces eſſe demonſtrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excuſatio, ſummusq́ ille titulus, quo ſuam ſpontaneam ſeruitutem ſolẽt obtexere. Iam igitur plerique paupertatem & rerum neceſſariarum inopiam proponunt, atque eam umbrã ſatis idoneam exiſtimant, qua ſuum factum prætexant, quòd ultrò ad eam uitam acceſſerint: ac ſibi ſufficere credunt, quum aiunt ſe quiddam ignoſcendum facere, qui id quod eſt in uita moleſtiſſimum, nempe paupertatem, ſtudeant effugere. Poſtea in promptu Theognis, atque illud plurimum in ore:

Nam quemcunque uirum paupertas enecat. G

& ſiqua alia terricula abiectiſſimi quique poetæ de paupertate prodiderunt. Equidem ſi uiderem ex huiuſmodi conuictu paupertatis effugium aliquod uerè contingere, non admodum anxiè cum eis de uehementer amplectenda libertate diſceptarem. At poſteaquam eiuſmodi quædam accipiunt, cuiuſmodi ſunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) quî queant effugere quò minus in hoc ipſum parum rectè ſibi conſuluiſſe uideantur, nimirum ſemper illis manente eodem uitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, ſemper accipiendi neceſſitas: nihil quod ſeponatur, nihil ſupereſt quod reſeruetur: uerùm quicquid datum fuerit, ut detur, ut uniuerſum H etiam capiatur, prorſus omne inſumitur, ita tamen, ut ne id quidẽ in uſus ſufficiat. Rectius autem futurum fuerat, ſi nequaquam cauſſas eiuſmodi comminiſcerentur, quæ paupertatem ſeruant alúntque, atque eatenus duntaxat opitulantur, uerùm quæ illam tandem aliquando tollant. Ac forſitan tibi hoc uolebas Theogni, quum diceres eam in altum mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitem dari oportere. Quod ſi quis ſemper pauper, ſemper egens, cum ſemper mercede conductus mereat, hoc ipſo ſeſe arbitretur aufugiſſe paupertatẽ: non uideo quî fieri poſſit quò minus hic ipſe ſeſe fallere uideatur. Ruſum alii negãt ſeſe paupertatem formidaturos, ſi modò reliquorum hominum in morem I poſſint ſuo labore ſuâque induſtria ſibi uictum ſuppeditare: at nunc ſibi fractas eſſe corporis uires, ſeu ſenio, ſeu morbis: eóque ad eam uitã mercenariam facilem uidelicet atque commodam confugere. Age igitur, inſpiciamus num uera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis ſuppetant, ac non multo, neque adeò maiore labore conſtent, quàm uulgo ſuus uictus. Nam id quidem etiam uotis expetendum, uti citra laborem, citra ſudorem, nullo negocio paratum argentum accipias. Verùm q̃ hæc abſint à uero, iſtud profectò ut dignum eſt, ne dici quidem ſatis poteſt: tantum laborum, tantum ſudorum in eiuſmodi conuictibus exhauriendũ, ut hic ne ualetudo quidẽ ad id par ſit, quippe quum K quotidie ſexcenta non deſint negocia quæ corpus conficiant, adq́ extremam uſque defectionem delaſſent. Verùm hæc ſuo loco dicemus, quum etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præſentia ſat erit oſtendere, qui ſe aiunt hac de cauſſa in ſeruitutem addicere ſeſe, ne iſtos quidem uera dicere. Supereſt iam ut eam cauſſam referamus: quæ quidẽ ut eſt ueriſſima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipſos uoluptatis gratia, & amplis illis ſpebus incitatos, ultro inuadere familias diuitum, auri argentique uim & copiam admiratos: præterea quòd felices ſibi uideantur ob cõuiuia, & reliquas eius uitæ delicias: ſperantes futurum uti mox nemine uetante affatim aurum bibant.

Hæc

A Hæc nimirum ſunt quæ illos adducunt,atq; ex liberis ſeruos conſtituunt, non rerum neceſſariarum uſus, quem prætexebant: ſed rerum non neceſſariarum cupiditas,atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. Enimuero quemadmodum miſeros iſtos atque infelices amantes, callidi quidam & ueteratores amaſii receptant, & faſtidienter ducunt, lactantq; uidelicet,quò iugiter amantes ambiant ipſos, atque inſeruiant. Cæterùm ex amoris fructu ne ſummo quidem oſculo impertiunt. Intelligunt enim copia facta diſſoluendũ amorem.id igitur ne fiat,præcauent,diligentérque ſui copiam ſubtrahunt. Alioqui ſpe ſemper retinent amantem, metuentes ne deſperatio minuat cupiditatis ar- B dorem,amantémque ab ſe alienet. Proinde ſemper arrident,pollicéturq;, ſemper facturi ſunt, ſemperq; gratificaturi: ſemperq; ingentium ſumptuum rationem habituri: donec imprudentes ambo ſenuerint, atque utrique iam præterierit ætas,huic ad amandũ,illi ad dandum:atq; ita omni uita nihil illis peractum eſt ultra ſpem meram. Atqui uoluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidem forſitan non uſqueadeo uicio uertendum: quin magis uenia danda,ſi quis uoluptate capiatur,& hanc undequaque conſectetur,quò poſſit ea potiri: quanquam turpe forſan ac ſeruile,ſi quis ea gratia ſemet in ius tradat alienum: propterea quòd uoluptas quæ ex libertate percipitur, multo ſuauior eſt, quàm ea C quã ille libertatis iactura ſectatur. Attamẽ hoc quoq; aliquo pacto ignoſcẽdum illis ſit,ſi modò cõſequantur. Verumenimuero ob ſolã uoluptatis ſpem multas perferre moleſtias, equidem & derediculum arbitror, & ſtultum: maximè quum uideant labores certos eſſe,manifeſtos,& ineuitabiles:porrò illud quod ſperatur,quod quidem nihil aliud tandẽ eſt quàm uoluptas,ne tam longo quidem tempore contigiſſe, præterea autẽ nec ueriſimile uideri ut contingat aliquãdo,ſi quis modò rem recta reputet uia. At Vlyſſis quidem ſocii,dulci quadam guſtata loto, reliqua negligebant, ac præſenti uoluptate deliniti, honeſta contemnebãt,ut non prorſus cum ratione pugnarit in illis honeſtatis obliuio: D nimirum animo uoluptatis illius ſenſu occupato. Verùm ſi quis famelicus alii cuipiam loto ſeſe ingurgitanti, neque quicquam inde impertienti,aſſiſtat,idq; ſolam ob ſpem,quòd credat fore ut & ipſi aliquando deguſtandam lotũ porrigat:aſſiſtat inquam ad hunc modum, recti atq; honeſti oblitus,dii boni quàm hoc ridiculum,planéque uerberibus quibuſdã Homericis dignum! Ergo quæ iſtos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulſi ſeſe illis dedunt, ad quodcunque lubitum fuerit utendos,hæc ſunt,aut his ferme ſimillima. Niſi ſi quis & illos commemorandos eſſe iudicat,quos hæc una res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illuſtribus atque opulentis uiris habere con- E ſuetudinem. Sunt enim qui hoc quoq; præclarum ac magnificum ſupraq; plebem eſſe exiſtiment. Nam ego quidem,quod ad me propriè attinet, recuſarim uel cum Perſarum rege conuiuere duntaxat,conuictorq; uideri,ſi nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque cauſſa eius uitæ ſuſcipiendæ ſic illis habeat,age iam conſideremus apud noſmetipſos, primùm cuiuſmodi ſint illis perferenda priuſquam admittantur,priuſquã obtineant: deinde cuiuſmodi in ipſa iam uita conſtituti patiantur: poſtremò quæ tãdem cataſtrophe,quis fabulæ exitus illis contingat. Neq; enim illud dicere poſſunt, hæc tametſi moleſta ſint,tamen aſſueſci facilè,neq; ad id multo opus eſſe labore:ſat eſſe ſi uelis modò: poſtea reliqua omnia factu fore facilia. Imò neceſſe eſt ut primùm diu

ſurſum ac deorſum curſites, mane excitatus aſſiduè pro foribus obuerſeris, ut F
perdures quum protruderis, quum excluderis, quũ improbus interdum atque
importunus uideris,cũ ianitori malè Syriſſanti,ac nomenclatori Libyco ſubii-
ceris,quumq; nominis tui memoriã mercede redimere cogeris. Quin etiã ue-
ſtitus tibi eſt apparandus ſupra tuæ rei facultatem,pro dignitate eius cuius con-
uictum ambis: deligendus color quo ille potiſſimum gaudeat,uti ne diſcrepes,
néue oculos illius offendas. Poſtremò uti gnauiter aſſectere neceſſe eſt,uel an-
tecedas potius,à famulis protruſus, ac ueluti pompam quandam expleas.at ille
interim cõplures iã dies ne aſpicit quidẽ te. Quòd ſiquando res tibi feliciſſimè
uerterit,ſi te reſpexerit,ſi accerſiuerit,dixeritq;, quicquid illud fuerit,quod illi G
fortè in buccam uenerit:tum denique,tum plurimus ſudor,tum multa oculo-
rum caligo,tum intempeſtiua trepidatio,tum ſannæ eorum qui adſunt,hæſitã-
tiam tuam ac perplexitatem ridentium. Qua quidẽ non rarò accidit, ut quum
oportuerit reſpõdere quis fuerit rex Achiuorũ,mille naues illis fuiſſe reſpon-
deas. Atque id,ſi qui ſunt modeſti,pudorem uocant:immodeſti timiditatẽ no-
minant: improbi inſcitiam. Ita fit,ut tu primam hanc diuitis comitatem,tibi pe-
riculoſiſſimam expertus,ita diſcedas,ut tantã animi tui imbecillitatem ipſe cõ-
dẽnes. Porrò ubi multas iã noctes inſomnes duxeris, ubi plurimos dies cruen-
tos egeris, haud quidem Helenæ gratia per Iouem, neque ob Priameia Perga- H
ma,uerùm ſpe quinque obolorũ, contigerit autem & deus quiſpiam tragicus
qui tibi ſit auxilio:iam illud reſtat,ut exploreris excutiariſq; num literas noris.
Atque ea quidẽ diſceptatio non iniucunda eſt ipſi diuiti, quippe qui laudatur
interim,ac felix eſſe prædicatur. Cæterùm tibi uidetur de uita ipſa,déque omni
fortuna tum certamen eſſe paratum:propterea quòd tibi uenit in mentem,idq;
meritò,futurum ut alius nemo ſit admiſſurus,ſi prius ab hoc reiectus ac repu-
diatus uideare. Interim in uarias curas diſtraharis oportet, dum inuides iis qui
pariter ex æquo tecum examinantur. Finge enim & alios eſſe qui eiuſdẽ for-
tunæ tibi ſint competitores: te uerò tibi uideri cuncta parum abſolutè reſpon- I
diſſe,metuentem interim ſimul & ſperantem,ac miſerè de illius uultu penden-
tem,qui ſi quid parum probet eorũ quæ dixeris, periſti. Sin arridens auſcultat,
hilareſcis,& ſpe bona fultus conſiſtis. Porrò conſentaneum eſt, eſſe non pau-
cos qui tibi aduerſentur, atque alios in tuum locum uelint inducere. Horum
unuſquiſque clanculum uelut ex inſidiis in te iaculatur. Iam uerò illud conſi-
dera,quale ſit, uirũ promiſſa barba,cana coma, examinari num quid bonæ rei
didicerit,& aliis quidem didiciſſe uideri,aliis ſecus. Superior interim uita,& o-
mnis anteacta ætas tua curioſius diſquiritur. Quòd ſi quis aut ciuis inuidia,aut
uicinus leui quapiam de cauſa prouocatus te deferat,& adulterũ dicat,uel pæ- K
deraſten: is protinus iuxta uetus illud prouerbium,ex Iouis tabulis teſtis. Por-
rò ſi pariter omnes bene de te prædicent:ſuſpecti,leues,ac largitione redempti
uidebuntur. Nam admodũ omnia tibi conſtẽt oportet. nihil prorſus ſit,quod
tibi queat obſiſtere.alioqui nunquam obtinueris. Age ſanè,hoc quoque con-
tigit,ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter ceſſerunt, & probauit ipſe
doctrinam tuam:& amicorum præcipui,quibuſq; ille huiuſmodi in rebus plu-
rimam habet fidem,non dehortantur. Ad hæc uult etiã uxor. Non refragatur
domus præfectus,neq; item diſpenſator. Nemo tuam inſimulauit uitam,dextra
omnia & omni ex parte bene promittunt ſacra. Viciſti igitur ô fortunate, &

A coronatus es Olympia. Quin Babylonē magis cepiſti, aut Sardiûm arcem occupaſti. Habebis Copiæ cornu, & gallinaceū lac emulgebis. Iam ſanè par eſt, ut aliquādo præmia capias, maxima uidelicet, & quæ laboribus tantis reſpondeát, ne corona tua frondea duntaxat ſit, ſimul ut merces haudquaquam contemnenda præſtituatur, eaq; cōmodè ad uſum citraq; negocium perſoluatur, utq; reliquus item honos tibi præter miniſtrorum uulgus ſuppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à curſitationibus, à uigiliis, in ociū te recipias, ut id quod uulgò ſolent optare mortales, porrectis pedibus dormias, nihilque iam facias præter ea ſola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita e-
B nim cōſentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurum, ſi quis ſubdita ceruice ferat iugū, leue nimirum, & portatu facile, quodq; eſt omnium maximum, auro illitum. Atqui longè ſecus res habet, imò nihil horum reperietur. Siquidem in mediis ipſis id genus conuictibus ſexcentæ res accidunt uiro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipſe tecum ordine reputato, num quiſquam ea perpeti queat, cui quidē cum eruditione uel minimum commercii fuerit. Exordiar autem, ſi uidetur, à primo conuiuio unde conſentaneum eſt te cōſuetudinem illam auſpicaturū. Primùm igitur adeſt tibi quiſpiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus nō incomis: qui tibi prius
C placandus, datis in manum, ne uidearis inciuilis, ut minimum quinque drachmis. At ille Acciſſans, ſeq; quū maximè cupiat, cupere diſſimulans: Apage, inquit: Egóne quicquā abs te? Addit & illa, Abſit, dii prohibeāt. Tandem flectitur atq; obtemperat, ac diſcedit, te latè diducto rictu ſubſannans. Tu porrò nitida ſumpta ueſte, mūdiſſimeq; cultus, lotus accedis, ſolicitus interim ne ptior aliis aduenias: nam id inurbanum: quemadmodum poſtremum uenire, graue. Proinde media inter utrunque obſeruata opportunitate ingrederis: teq; ſanè q̄ honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quiſpiam iubet accumbere, paulo ſupra diuitē, inter duos ferme ueteres amicos. At tu perinde atq; in Iouis ædes *Inſolentia conuiuiorum.*
D ueneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, ſuſpenſus inhias, propterea quòd noua tibi atq; inuiſa ſint cūcta. Interim familia te ſpectat, omneſq; qui præſentes ſunt, quid agas obſeruant. Neq; uerò ea res curæ nō eſt ipſi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negociū dederit ut oculis obſeruēt quemadmodū te geras in pueros, aut in uxorem, num ſubinde ex obliquo reſpectes. Ac reliqui quidem cōuiuæ, ſimul atq; te uident propter impetitiam ad ea quæ fiunt, attonitum ac ſtupefactū, derident clanculum, cōiectantes te nunquam antea apud alium quempiam cœnaſſe, nouumq; tibi eſſe ut mantile apponatur. Proinde, ſicuti uerisimile eſt, præ hæſitātia ſudes oportet, ac neq; cum
E ſitias, audeas potum poſcere, ne uinoſus uideare: neque uariis appoſitis opſoniis, & in ordinem quendam extructis, ſcire poſſes cui prius aut poſterius manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, reſpectes neceſſe eſt, atque eundem imitatus, conuiuii rationem & ordinem diſcas. Alioqui anceps ſedes, & uarians, animoq; penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur obſtupeſcens. Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri uim & eboris, tantáſque delicias. Interim tuam ipſe deploras infelicitatem, qui quum nullius ſis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunquam & illud in mētem uenit, fore ut admirandam & expetēdam quandam uiuas uitam, quippe qui ſis omnibus deliciis illis fruiturus, cunctorumq; ex æquo futurus particeps. Arbi-

traris enim te ſemper bacchanalia feſta celebraturũ. Quin & adoleſcentuli formoſi præminiſtrãtes, ac ſilentio arridentes, ſuauius in poſterum hoc uitæ genus pollicentur: ut Homericum illud nunquam deſinas in ore habere: F

Haud uitio uerti debet ſi Troïa pubes,

Armatiq́ ſimul Danai, ſub Marte laborum

Pondera tanta ferant: ob rantam uidelicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum: ac poſtulato perquam ingenti ſcypho quiſpiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto ſcypho quid uiciſſim oporteat reſpondere, propter eiuſmodi morũ imperitiam ignoras, iamq́ ruſticanus & inelegans eſſe uideris. Cæterùm ea propinatio multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clãculum urebat, quòd modò cum aduenerís, iis anteponare, qui multorũ annorum ſeruitutem exhauſerint. Protinus itaque talia quædam de te inter illos dicta feruntur: Illud ſcilicet malis noſtris deerat, ut etiam iis qui nuper in familiam commigrarunt, poſthabeamur. &, Solis Græculis patet urbs Romana. &, Quid habẽt quamobrem nobis debeant anteponi? Num mirificã quandam utilitatem adferre uidentur, quũ uerbula quædam miſera dicunt? Rurſus alius hæc: An non uidiſti quantum biberit? quemadmodum cibos appoſitos auidè corripiens deuorarit? Homo inelegans, ac fame enectus, qui ne per ſomniũ quidem unquã fuerit albo pane ſaturatus, multo minus alite Numidica, aut Phaſiano, è quibus nobis uix oſſa reliqua fecit. Porrò tertius, Fatui, inquit, priuſquã quinque abeãt dies, uidebitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non ſecus atque calcei noui ſolent, in prætio eſt, & habetur charus: uerũ ubi crebrò iam fuerit calcatus, lutoq́ deformatus, tũ miſerè ſub lecticã abiicietur, cimicibus, quemadmodũ nos, oppletus. Atq́ inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tũ etiam ad calumniandum inſimulandumq́ te incitantur. Omne igitur illud conuiuiũ tui plenum, ac pleriquede te ſermones. Tu uerò propter inſolentiã atq́ inſuetudinem plus quàm ſat eſt, hauris uini tenuis & acris, eoq́ iamdudũ aluo tibi cita diſcruciaris: uerùm neq́ decorum tibi ante alios è conuiuio diſcedere, neq́ rurſum manere tutum. At producta interim in longum potatione, dũ ſermo alius ex alio naſcitur, dũ ſpectacula alia poſt alia proferuntur in conuiuium (nam uniuerſum fortunæ ſuæ ſtrepitum tibi cupit oſtentare) non mediocriter diſcruciaris, cui nõ liceat neque uidere quæ geruntur, neque auſcultare ſi quis uoce citharáue canat egregiè dilectus adoleſcẽtulus. At laudas tamen inuitus: cæterùm animo illud optas, ut aut terræmotus repẽns ortus ea cũcta diſcutiat, aut incendium aliquod renuncietur, quo ſimul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud ſcilicet & ſuauiſſimum cõuiuium, quod mihi quidem haudquaquam ſuauius ſit cepis, candidoq́ ſale, liberè quũ uelim ex his, & quantum uelim edenti. Verùm ut ne tibi cõmemorem ructus acidos qui deinde ſequuntur, ut ne nocturnos uomitus, mane nobis erit de mercede pacto tranſigendum, quantũ, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præſentibus duobus aut tribus amicis, accerſito te, & conſidere iuſſo, ſic loqui incipit: Facultates noſtræ cuiuſmodi ſint, iam perſpicere potuiſti, quàm nullus in his faſtus, ſed citra oſtentationem moderata ac popularia omnia, ſed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas uelim, ut exiſtimes omnia nobis fore

Calcei noui. G H I K

Pactio mercedis.

A ſore communia. Nam ridiculum profectò, ſi quum chariſſimam poſſeſſionum
mearum partem, puta meam ipſius uitam, aut per Iouem liberorũ etiam (ſi fors
illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex
æquo dominum ac poſſeſſorem exiſtimem. Cæterùm quandò certi quippiam
eſt præfiniendũ, equidem uideo uitæ tuæ frugalitatem, & animum paucis con-
tentum. Neque non intelligo haud mercedis adductum ſpe te in noſtram ue-
niſſe familiam, uerùm aliarum gratia rerũ, puta noſtræ in te beneuolentiæ cau-
ſa, tum honoris qui tibi præter omnes cõtinget. Attamen præfiniendũ eſt ali-
quid. Quin ipſe magis quod uidebitur ſtatuito, habita ratione, uir amiciſſime,
B munerum etiam illorum quæ quotannis feſtis diebus à nobis accepturus uide-
ris. Neque enim uel iſta nobis fuerint neglectui futura, etiam ſi nunc hæc pa-
ctione non complectamur. Scis autem complures per annum eiuſmodi mune-
rum occaſiones incidere. Horũ igitur habita ratione, moderatius nimirũ præ-
mium nobis præſcribas. Præterea decet etiam uos homines eruditos pecuniam
negligere. Hæc ille dicens, totumq; te uaria ſpe labefactans, mitẽ ſibi ac tracta-
bilem reddidit. Tu porrò qui dudum taléta, ac multa nummûm millia ſomnia-
ras, ſolidos agros, & familias, ſentis quidem tacitus apud te hominis ſordes ac
parſimoniam: nihilominus blãditur tibi pollicitatio tamen, atq; illud, Cõmunia
C futura ſunt omnia, ratum & uerum fore arbitraris, ignarus eiuſmodi dicta
Summis è labiis, non imo è corde profecta.
Tandem præ pudore ipſe ſtatuendi ius defers. Verùm ille facturum ſeſe negat:
cæterùm ex amicis præſentibus quempiam in eo negocio ueluti medium in-
tercedere iubet, qui ſalarii modum pronunciet, eum, qui neque ipſum grauet,
ut cui plurimas rum alias in res magis his neceſſarias ſumptus ſit faciendus: ne-
que rurſus ei qui laturus eſt, ſit omnino indignus. Atque is ſeniculus quiſpiam,
diuitis æqualis, unà cum illo à pueris adulãdo educatus, Eho tu, inquit, num in-
ficias ire potes, quin unus ſis qui in hac urbe uiuũt omniũ fortunatiſſimus,
D cui primũ cõtigerit, quod pluribus miſerè cupientibus, uix à fortuna dari poſ-
ſit, nempe ut in huius hominis conſuetudinem admittaris? ut communes pena-
tes habeas? ut in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirũ tum
Crœſi talenta, tum Midæ diuitias ſuperat, ſi modò modeſtus eſſe noris. Equi-
dem non paucos noui magni hominis uiros, qui cupiiſſent, etiam ſi quid ultro
dandum fuiſſet, gloriæ duntaxat cauſſa cũ iſto uiuere, & familiares apud hunc
atque amici uideri. Quapropter haud inuenio quibus modis tuam prædicẽ fe-
licitatem, qui quidem ad hanc tam expetẽdam fortunam etiam præmio addi-
to admitteris. Proinde mihi ſatis eſſe uidetur, niſi planè es inſolens, ſi tantũ ac-
E cipias. ſimulq; pronunciat ſanè minimum quiddã, præſertim ad ſpes illas tuas.
attamen boni conſulas neceſſe eſt. Neque enim iam poſſis effugere, quum in-
tra retia tenearis. Frenum igitur recipis, muſſitans, ac diſſimulãs, ac initiò qui-
dem non magnopere illi reluctans: facileq; ſequeris, ut quod non admodum te
torqueat, neque ſtringat, donec illi tandem paulatim aſſueueris. Tum uerò ii
qui foris ſunt mortales, hoc ipſo nomine tuam fortunam admirantur, quòd te
conſpiciant intra cancellos uerſantem, ac nullo prohibẽte introeuntem, prorſ-
ſus præclaris illis opibus deliciiſq; domeſticum quendam ac familiarem eſſe fa-
ctum. At ipſe nondum uidere potes quam ob rem illi te felicem exiſtimẽt, niſi
quòd gaudes tamen, teq; ipſe fallis, ſemper futura meliora fore exiſtimans. Cæ-

terum contrà atq; ſperaris euenit,& quemadmodũ adagio dicitur,iuxta Mandrabuli morem negocium procedit, in ſingulos (ut ita dixerim) dies deterius ac retro relabens. Vnde paulatim uelut in luce dubia, tum demũ diſpiciens intelligere incipis, aureas illas ſpes nihil aliud fuiſſe, quàm ampullas quaſdam inauratas,labores autem eſſe graues,feros,ineuitabiles,ac perpetuos. Sed quinam iſti ſint,forſitan me rogabis. Neque enim uideo,inquies,quid in hac conſuetudine ſit adeò moleſtum, neque intelligo iſta quæ commemoras grauia atq; intoleranda. Audi igitur uir egregie, non moleſtiam modò negocii perpendens, uerùm fœditatem,humilitatẽ,prorſusq; ſeruilitatem uel præcipuè interim cõſiderans. Principiò memineris ex eo tempore te iam neque liberum neque ingenuum poſſe uideri. Noueris enim te hæc omnia,genus,libertatem,progenitores ante limen relinquere,quum in huiuſmodi ſeruitutem temetipſum addicẽs in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recuſarit,ad uitam tam indignam,tam humilem te cõferenti. Seruus itaque(tametſi nomine ipſo grauiter offenderis)ſeruus inquam,uelis nolis,futurus es:neque unius ſeruus, uerùm complurium,operamq; ſeruilem præſtare cogêris obſtipo capite,à diluculo in ueſperam uſque, idque mercede uili atque indigna. Adde quòd ne placebis quidem admodum, neque domino ſatisfacies, neque ab illo magnifies, ut qui nõ à puero fueris ad ſeruitium inſtitutus, ſed ſerò didiceris,atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te priſtinæ libertatis memoria animo recurſans, facitque ut interdum reſilire conere,reluctériſque, atque ob id ipſum fit ut ſeruitus tibi moleſtior accidat. Niſi fortè illud tibi ad libertatem ſufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non ſic uti Bithynicum aliquod mancipium uociferáte præcone diuendaris. Atqui tum uir egregie,cum inſtante nouilunio Pyrrhiis & Zopyrionibus immixtus, manum itidem ut alii ſeruuli protendis,capisq; quodcunq; illud tandẽ eſt quod datur,hæc uidelicet eſt auctio. Nam præcone nihil opus erat homini qui ipſus ſui fuerit præco,quiq; ipſe ultro ſibi multo tẽpore dominum ambierit. Age iam ô ſceleſte(cur enim nõ dicam,præſertim in eum qui ſe philoſophũ eſſe dicat?)ſi quis te pirata inter nauigandum captum,aut ſi quis prædo in ſeruitutem tradidiſſet,teipſum deplorares,tanquam indignã fortunæ iniuriam patientem : aut ſi quis manu iniecta te duceret in ſeruitutem aſſerens, leges inclamares,omnia faceres, acerbè ferres,&c; ô terra,ô dii,magno clamore uociferareris : nunc uerò quum ipſe te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam ſi ſeruus natus eſſes, tamẽ tempeſtiuum fuiſſet iam ad libertatem aſpirare, cum ipſa uirtute ac ſapientia ultro addictũ uendideris, nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chryſippo,Ariſtotele diſſerũtur,quum libertatem laudant,ſeruitutem damnant:an non te pudet,quum inter homines aſſentatores & emptitios ac ſcurras uerſans,ex æquo cum illis æſtimaris:quum in tanta Romanorum turba ſolus peregrino in pallio uerſaris,quumq; Romanam linguam perperam ac barbarè ſonas : præterea quum agitas conuiuia tumultuoſa,magna hominum turba conferta,quorum pleriq; collectitii,quidam ſunt & improbi? atque inter hos laudas odioſe, bibiſq; præter modum : deinde mane ad tintinnabulũ expergefactus, diſcuſſa ab oculis dulciſſima ſomni parte, unà ſurſum ac deorſum circuncurſas,heſterno luto etiamdum tibiis adhærente? Vſqueadeó ne te lupini aut holerũ agreſtium tenuit penuria? Vſqueadeo tibi defuerunt

Seruitus conſequẽs cõditione acceptam.

F G H I K

A fuerunt fontes frigida manantes aqua, ut per deſperationem ad iſta deueni-res? Haud puto: quin potius palàm eſt, te non frigidæ aquæ, neque lupini, ſed bellariorum atque obſoniorum, uiniique odorati cupiditate captum eò ueniſſe: quæ dum Lupi piſcis in morem auidius appetis, tuo merito euênit ut hamus tibi fauces tranſfixerit. Itaque præſtò ſunt huius intemperantiæ gulæ'que auctoramenta. Ac perinde atque ſimia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus riſui es: at ipſe tibi deliciis affluere uideris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, unà cum ipſis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta: atque iſtarum rerum

B ne memoria quidem ulla: quanquam hoc quoque ferendum, ſi uita iſta cum hac turpitudine duntaxat eſſet coniuncta, quòd è libero ſeruum uideri facit: non labores etiam accederent, cum illa ſeruorum colluuie communes. Sed uide num quæ tibi imperantur, leuiora ſint his quæ Dromoni aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem (cuius rei cupiditate ſimularat te in familiam ſuam acceſiſſe ſeſe) perquam exigua illi cura eſt. Quid enim (ut dici ſolet) commercii aſino cum lyra? An non uides uidelicet quàm miſerè macerentur immodico deſiderio uel Homericæ ſapientiæ, uel Demoſthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonicæ ſublimitatis? Quorum mehercle ex ani-

C mis ſi quis aurum, argentum, atque harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquùm præter faſtum, mollitiem, laſciuiam, luxum, ferocitatem, imperitiam. Atque ad iſta nihil prorſum opus te. Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mento, quoniámque uultu ipſo graue quiddam & uenerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, norúntque iam omnes te grammaticum eſſe, ſeu rhetorem, ſeu philoſophum: pulchrum ille ſibi putat, ut & eiuſmodi quiſpiam, anteambulonum ſuorum pompæ permixtus eſſe uideatur. Futurum enim hac re, ut Græcanicarum diſciplinarum ſtudioſus, reliquæ'que omnis doctrinæ neque negligens neque rudis eſſe pu-

D tetur. Vnde fit ut in periculum uir egregie uenias, ne non tam ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam palliumq; conductus eſſe uideare: proinde ut perpetuus apud illum conſpiciaris oportet, neque abſis unquam, uerùm ut diluculo relictis ſtratis in famulitio temet exhibeas conſpiciendum, neque locum in acie deſeras. Porrò ille iniecta nonnunquã tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc tecum nugatur, obuiis oſtentans quàm ne per uiam quidem ingrediens, incurius ſit literarum, quin ut illud ipſum etiam ocium quod inter inambulandum datur, in re quapiam honeſta collocet. At tu miſer interim, nunc curſim, nunc gradatim, nunc ſcanſim

E plerunque, nunc deſcenſim (nam ſcis huiuſmodi eſſe urbem) obambulans, tum ſudas, tum ſpiritum anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam, ad quem acceſſit, confabulante, quum tibi interim locus deſit ubi uel aſſidere queas, librum uidelicet ſtans in manum ſumis, quoq; fallas tædium, legis. Pòſt ubi ieiunum te ſitientemq; nox occupauit, incommodè lotus, intempeſtiuè, puta nocte ferme concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neque conſpiciendus his qui adſunt. Verùm ſi quis aduenerit recentior, tu poſt tergum reiiceris. Itaq; in angulum aliquem abiectiſſimum retruſus, accumbis, teſtis duntaxat ac ſpectator eorũ quæ apponuntur, canum

ritu oſſa circumrodens, ſi fors ad te perueniat, uel aridum maluæ folium,quo F
reliqua inuoluunt,ſi faſtidiatur ab iis qui ſupra te accumbunt,præ fame liben-
Quotidianus uictus. ter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quòd ne ouum
quidem ſoli tibi apponitur? Neque enim conuenit, ut tu ſemper eadem re-
quiras, quæ hoſpitibus atque ignotis miniſtrantur,quandoquidem hæc tua ſit
inſcitia atque inurbanitas. Neque auis eiuſmodi tibi apponitur, qualis aliis,
uerùm diuiti illi pinguis & ſucculéta,tibi pullus dimidiatus, aut palumbus ali-
quis aridus atque inſipidus, non auis uidelicet, ſed manifeſta contumelia, lu-
dibriúmque. Neque uerò raro fit, ut ſiquando deſit alibi, miniſter repentè te
inſpectante ſubmouens ea quæ tibi erant appoſita, aliis apponat, illud tibi ad G
aurem immurmurans,Tu profectò noſter es.Quod ſiquando interim diſſece-
tur uel porca fœta, uel ceruus: aut ſtructorem tibi modis omnibus propitium
habeas oportet, aut certè Promethei partem feres: nempe oſſa adipe circun-
tecta. Nam quòd ei qui ſupra te accumbit, patina ſinitur adſtare quoad ſatia-
tus repudiet,te contrà tam celeriter prætercurrat,quis tandem iſthuc ferat,qui
modò ſit ingenuus, cuíque tantum inſit bilis, quantum uel ceruis adeſt? At-
que illud equidem nondum dixi, quòd reliquis ſuauiſſimum ac uetuſtiſſimum
uinum bibentibus, tu ſolus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud
ſemper curas, ut auro argentóue bibas, ne colore prodente palàm fiat te uſ- H
queadeo contemptum neglectúmque eſſe conuiuam: quanquam bene tecum
ageretur,ſi uel illud ipſum ad ſatietatem uſque bibere liceret. At nunc ubi cre-
brius popoſceris, miniſter audiſſe diſſimulat. Adde iam multas interim & alias
eſſe res quæ te diſcrucient:imò nihil eſſe ferme,quod non ſit acerbum, maxi-
Cõtemptus & reiectio poſt Cinedos & ſaltatores. mè quum tibi cinædus aliquis antefertur:quin pluris te ſit is,qui ſaltandi do-
cet artem, qui iocos Ionicos contexit Alexandrinus quiſpiam homunculus.
Nam quî tibi ſperes tu ut in accubitu æqueris iis qui uoluptates & amatoria
ſubminiſtrant? qui literulas in pectore geſtant? Proinde in obſcuro quopiam
conuiuii latibulo tectus,præq; pudore abſtruſus,ſuſpiras,uti coniectandum eſt, I
téque ipſum deploras,ac fortunam incuſas tuam,quæ tibi ne pauxillulum qui-
dem lepôris ac uenuſtatis aſperſerit. Ac prorſus ita uideris affectus, ut optes
poëta fieri,ut amatorias conſcribas cantiones:aut ſi id non contingit,uel eam
aſſequi facultatem,ut poſſis ab aliis conditas dignè canere. Vides enim quibus
in rebus ſitum eſt ut quis efferatur,plurimique fiat. Quin & illud ferre queas,
ut magi quoque aut arioli perſonam (ſi neceſſe ſit) induas, ex horum gene-
re,qui amplas hæreditates,qui imperia,qui cumulatas opes pollicentur: quan-
doquidem hos quoque uides non mediocriter à diuitibus amari,plurimiq; fie-
ri: eoq; uel unum quodlibet horum fieri percupias,uti ne prorſus reiiculus at- K
que inutilis appareas. Atqui ne ad iſta quidem docilis es,infelix: proinde ſub-
mittas te oportet,muſſitesq; ac tacitus feras,clàm apud te plorans,ac neglectui
Adulatio ridiculorum. habitus. Etenim ſi te famulus aliquis ſuſurro deferat,qui ſolus omniũ non lau-
daris puerum heræ ſaltantem, aut cithara canentem, iſta ſcilicet ex re non leue
diſcrimen impendet. Quapropter terreſtris in morem ranæ ſitiens uocifereris
neceſſe eſt, id operam dans, ut in laudantiũ numero inſignis ac præcipuus ap-
pareas. Quin ſæpicule ſilentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda,
quæq; multam ſapiat aſſentationem. Iam uerò magnopere ridiculum eſt, cum
eſurias-

A eſurias interim ſitiáſque, unguentis collini, ac uertice geſtare coronam. Siqui-
dem id temporis non diſſimilis uidere ſepulchrali columnæ uetuſti cuiuſpiam
cadaueris, quæ geſtare ſolet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuſo un-
guento, impoſitaq; corona, ipſi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò ſi *Pericula & metus.*
etiam zelotypus quiſpiam fuerit, ſintq; illi uel pueri formoſi, uel uxor puel-
la, neque tu prorſus à Venere Gratiiſque fueris alienus: profectò non ſatis tu-
ta res, neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures ſunt ocu-
li, qui quidem non uera ſolùm uident, ſed ſemper ueris aliquid addunt ad cu-
mulum, ne conniuere uideantur. Quas ob res uultu demiſſo tibi eſt accum-
B bendum, quemadmodum in Perſicis conuiuiis fieri mos eſt, uerito, ne quis
eunuchus ſentiat te in concubinam aliquam coniicientem oculos: móxque
alter eunuchus, cui iamdudum arcus in manu tenſus eſt, quia uíderis quæ ui-
dere nephas, inter bibendum malam iaculo tranſfigat. Iam peracto conui-
uio, ubi paululum dormieris, ad galli cantum expergefactus, O me miſerũ, in- *Pœnitentia.*
quis, ô infortunatum! Cuiuſmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui!
tum uitam tranquillam, & ocii plenam: ſomnum quem meapte cupiditate me-
tiri ſoleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet
præcipitem dedi? &, deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quód-
C nam iſtud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, ut mihi un-
quam aliàs plures commoditates ſuppeterent, quàm tum ſuppetebant. Tũ au-
tem accedebat libertas, atque omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas.
Nunc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum eſt, Leo chordula uinctus ſur-
ſum ac deorſum circumferor. Quódque omnium eſt miſerrimum, maximé-
que deplorandum, neque efficere poſſum ut placeam, neque gratiam emere-
ri queo: propterea quòd harum rerum ſum imperitus ac rudis, maximè com-
poſitus collatúſque cum his qui hæc uelut artem profitentur. Proinde iniu-
cundus ſum, ac neutiquam aptus conuiuiis, quippe qui ne riſum quidem con-
D citare norim. Quinetiam ſentio me non rarò moleſtum eſſe & importunum
quum adſum, maximè quum ipſe ſeipſo feſtiuior eſſe conatur. nam illi tetri-
cus uideor. In ſumma, nullam inuenio uiam, qua me illi accommodem. Ete-
nim ſi meam ipſius auctoritatem ac ſeueritatem tueri pergo, iniucundus ui-
deor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà ſi riſero, uultúmque
quàm poſſum maximè ad hilaritatem cõpoſuero, faſtidit illico ille, & auerſa-
tur. Ac prorſus tale quiddam mihi uidetur, quale ſit ſi quis in perſona tragica
Comœdiam agere tentet. Poſtremò quam tãdem aliam uitam mihi uiuam de-
mens, poſteaquam hanc præſentem alteri uixerim? Dum hæc tecum loqueris,
E iam ſonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum eſt, obambu-
lãdum, ſtandum, ſed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúſque, ſi modò
uelis par eſſe certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde cõuiuium idem
& eadem apparatum hora. Iámque adeò diuerſa uiuendi ratio, ſuperiorique
contraria, tum inſomnia, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſſis cuniculis
inducunt uel tabem, uel pulmonis exulcerationem, uel inteſtini tormina, uel
egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter quum ua-
letudo poſcat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eò quòd aſſimulari
morbus, quò munia officiaq; iuſta defugias, exiſtimatur. Hinc præter omneis

perpetuò palles,ſempérque iamiam morituro uidere ſimilis. Et hactenus qui- F
dem de his quæ domi ferenda ſunt. Quòd ſiquando fuerit peregrinandum: ut
ne interim referam alia incommoda, ſæpe fit ut pluuio cœlo, ubi poſtremus
ueneris (nam is locus tibi ſorte contigit) uehiculum opperiaris, donec nullo
iam reliquo loco ubi diuerſeris,proxime coquum, aut heræ comptorem te re-
clinant, ne ſtipulis quidem affatim ſubſtratis. Neque uerò tibi referre graua-
bor, quod mihi Theſmopolis iſte Stoicus narrauit ſibi accidiſſe, rem profectò
nimiſquam ridiculam, quæ tamen eadem poſſit & alii cuiuis accidere. Con-
uiuebat enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex illuſtribus iſtis &
urbanis. Eam, quum aliquando peregre proficiſceretur (nam id primum aie- G
bat ſibi maximopere deridiculum accidiſſe) in curru ſibi uiro nimirum philo-
ſopho adiunxiſſe cinædum quempiam picatis cruribus, deraſa barba: quem
illa honoris (ut coniicio) gratia ſecum ducebat. Quin nomen quoque cinæ-
di commemorabat. aiebat enim Chelidonium uocari. Iam primùm illud cu-
iuſmodi fuerit, uide, iuxta uirum ſeuerum tetricúmque, tum ſenem, canóque
mento (ſcis autem quàm profundam ac uenerabilem barbam habuerit Theſ-
mopolis) aſſidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico
uultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id eſt hirundinem, ſed uul-
turem magis, reuulſis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuiſſet de- H
precatus ne faceret, futurum fuiſſe ut flammeum etiam in capite geſtans aſſi-
deret. Præterea autem perpetuo hoc itinere moleſtias innumerabiles pertu-
liſſe ſeſe, illo cantillante garrientéque, demum (niſi idem hominem coërcuiſ-
ſet) in rheda etiam ſaltante. Addebat ſecundo loco tale quiddã ſibi fuiſſe man-
datum. Accerſito illi mulier, Theſmopoli,inquit,ita tibi dii bene faciant, ma-
gnum quoddam officium abs te requiram,quod caue recuſes, neque expectes
ut quicquam te ſim rogatura ſtudioſius. Atque hoc (ut eſt credibile) omnia ſe
facturum pollicito, hoc, inquit,te rogo,quandoquidem uideo te uirum pro-
bum, diligentem & amantem, caniculam quam noſti Myrrhinam in uehicu- I
lum recipe, eámque mihi ſerua, curans ne quid illi deſit. Nam miſera grauida
eſt, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At iſti ſceleſti & immo-
rigeri miniſtri, non dicam huius, ſed ne mei quidem ipſius magnopere ratio-
nem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre benefi-
cium facturum, ſi chariſſimam mihi iucundiſſimamq; caniculam ſeruaris. Re-
cepit Theſmopolis quum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fle-
ret. Porrò ſpectaculum erat ſupra modum ridiculum, Canicula è pallio pro-
minens proſpectánſque paulò infra barbam,ac ſubinde immeiens(tametſi hæc
quidem Theſmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiuſmodi enim catel- K
læ iam in deliciis ſunt) neque non philoſophi mentum oblingens, maximè ſi
quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus aſſeſſor ille, quum non inſul-
ſe ſuper conuiuium dicteria quædam ieciſſet in eos qui aderant,ac denique &
ad Theſmopolim uſq; dicacitas perueniſſet: de Theſmopolide, inquit, unum
hoc poſſum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis eſſe factũ. equidem au-
diui caniculam etiã peperiſſe in Theſmopolidis pallio. Huiuſmodi deliciis il-
ludunt, uel (ut uerius dicam) huiuſmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos
qui cum ipſis uiuunt, paulatim eos cicures ac manſuetos ad ferendas contu-

A melias reddentes. Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iuſſus ſuper cœnam declamabat, neutiquam inerudité per Iouem, imò grauiter & abſolutiſſimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, ſed ad uini amphoram oraret. Atq; eam moleſtiam ob ducẽtas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortaſſis utcunq; toleranda. Porrò ſi diues ipſe aut poëticus fuerit, aut hiſtoricus, qui ſua ipſius ſcripta in conuiuio recitare gaudeat: tũ uerò maximè futurũ eſt ut diſcrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum aſſentari, quum nouos quoſdam laudãdi modos cõminiſci neceſſe habes. Sunt autem qui & formæ nomine ſtudeant admirãdi uideti.

Adulatio dominorum doctos ſe uideri uolentium.

B Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles neceſſe eſt, etiã ſi illis naris nonnunquam cubitali hiet ſpecu. Quòd ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionyſiacas aſportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum inſidieris, maleq; uelis. Ad hæc & ſapiẽtes & rhetores ſint neceſſe eſt. Quòd ſi etiã ruſticè quippiam dixerint, tum uerò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atq; Hymetti plenam orationem uideti uolunt, atque in legẽ abire, ut deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ uiri faciunt, ferri forſitan queant: at uerò mulieres (nam mulieribus etiam illud ſtudio eſt, ut doctos aliquot in ſuo conuictu conductitios habeant, quiq; ſeſe mercede aſſectentur) quandoquidẽ hoc quo-

C que ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, ſi dicantur eruditæ, ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc ſanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumferunt. Hos autẽ audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculũ) tum temporis, quum uel comuntur, aut capillos in orbẽ religant, uel in conuiuio. Nam aliàs nõ ſuppetit illis ociũ. Porrò ſæpenumero fit, ut interim dum philoſophus quippiam diſſerit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia ſermones intermittũtur, opperientes donec illa reſcripſerit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò ſiquando poſt multum temporis inſtã-

D tibus Saturnalibus, aut Panathenæis, miſera quæpiã umbella tibi mittatur, aut tunicula ſemiputris ac detrita, tum deniq; plurima miſſitẽtur oportet. Atq; aliquis qui ſtatim ſubauſcultarit herum id facere deſtinãtem, præcurrit, ac primus rei index, abiensq;, non exiguum precium aufert, qui renũciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncii: quorum quiſque commemorat q̃ multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodũ adhortans commodiora ſubiecerit. Omnes itaq; donati præmio diſcedunt, at nõ ſine murmure tamen, qui non plura dederis. Porrò ſalarium ipſum, ſex ferme obolorum: idq; ſi tu poſtules, grauis atq; importunus haberis. Proinde quò illud aliquan-

Compenſatio munerum.

E do auferas, primùm ipſi hero aduleris ſupplexq; fias neceſſe eſt: deinde captandus & diſpenſatoris fauor. nam hoc quoq; quoddam eſt ſeruitutis genus. Neque uerò negligendus is quem in cõſilium adhibet, neq; item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudũ debebatur uel ueſtiario, uel medico, uel cerdoni cuipiam. Vnde fit ut ſera atq; intempeſtiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim ſtruũtur in te, apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat ſi quid aduerſum te dicatur: quippe qui perſpiciat te laboribus aſſiduis iam detritũ, & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra ſubinde grauari. Proinde poſteaquã id quod erat in te florentiſſimum decerpſit, æuiq; partem

Difficultas exigendæ mercedis.

Exitus ac miſſio ignominioſa.

maximè frugiferam,ac præcipuum corporis uigorem detriuit,iamq; te lacerum F panniculum reddiderit, tum modis omnibus circunſpicit in quod ſterquilinium te portatum abiiciat,atque alium perferẽdis laboribus idoneum, in tuum ſubſtituat locum.Ibi inſimulatus uel quòd puſionem illius tentaris, uel quòd homo ſenex uxoris ancillam uirginẽ uitiaris,uel alio quouis impoſito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, diſcedíſque deſertus ab omnibus,atque omnium inops rerum,optimam podagram unà cum ſenecta comitem ducens : cum interim quæ quondam ſciueris,tanto temporis ſpacio dedidiceris, tum uentrem culeo reddideris ampliorem, tibiq; parau eris inexplebile quoddã & implacabile malum. Etenim gula, ea quibus aſſueuit, flagitat: quæ G cum negantur, indignatur. Adde quòd præterea nemo te poſthac recepturus eſt in familiam,utpote cuius iam præterierit ætas,quiq; ſimilis euaſeris equis ſenio affectis, quorum ne pellis quidem perinde ut aliorum animãtium eſt uſui. Quin ex hoc ipſo quòd eiectus es,calumnia quàm poteſt proximè ad uerisimilitudinem conficta,facit ut aut adulter,aut ueneficus,aut aliud quippiã tale uidearis. Nam accuſatori uel tacenti fides habetur : tu uerò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiuſmodi nos omnes eſſe ducunt, idq; iure optimo. Videor enim mihi cauſam aduertiſſe quamobrem eiuſmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, H propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hoſtes:atq; id quum faciunt,doctos ſeſe affirmant,palliis amicti, barbíſque neutiquam contemnendis onuſti. His rebus fit, ut non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quandò eos quos præcipuos eſſe iudicant,uideant tales: maximè uerò poſteaquam animaduerterint quàm ſint in cõuiuiis reliquoq; cõuictu adulantes,quàm ad lucrũ humiles ac ſeruiles. Deinde eiectos eoſdem iam oderũt: neq; id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, ut eos funditus perdant, ſi quo modo poſſint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ ſuæ myſteria in uulgus efferant,quippe qui nihil non exactè norint, quiq; illos nudos cõſpexerint. Ea res I igitur illos malè angit. Omnes enim ſimiles ſunt pulcherrimis iſtis libris, quorum aurei quidem umbilici,purpurea foris pellis: cæterùm intus aut Thyeſtes eſt liberos in conuiuio comedens,aut Oedipus matris maritus,aut Tereus cum duabus pariter ſororibus rem habens. Eiuſmodi ſunt & illi,ſplendidi, conſpicuíque: porrò intus ſub purpura uarias occulunt tragœdias. Quorum unumquemque ſi euolueris,explicuerisq;, fabulam nõ mediocriter longam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis.Contrà foris nihil niſi purpura ſplendida, aureiq; umbilici. Harum itaq; rerum ſibi conſcii oderunt illos, atq; inſidias parant ſiquis penitus ab illis defecerit,qui eos probè cognitos depingat, qualeſq; K ſint,euulget.Iam uerò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginẽ quandam huius uitæ tibi depingere,ut eam contemplatus,ſcire queas num ex uſu tuo ſit eam adire.Equidẽ magnopere cupiam uel Apellẽ quempiam,uel Parrhaſium, uel Aëtionem,uel Euphranorem ad hanc depingendã tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non eſt,ut aliquem artificem tam egregiũ atq; abſolutum nanciſcamur,in præſentia tenuem quandã pro mea uirili imaginẽ adumbrabo. Ergo pingatur ueſtibulum ſublime atq; inauratum,neq; id humi ſitũ in ſolo, uerùm procul à terra in edito collis faſtigio: præterea inacceſſum ferme & abru-

A & abruptum,lubricóque aditu,ita ut plerunque qui ſe iam ad ſummum uſque uerticem penetraſſe ſperant, lapſo pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulẽtia ſedeat, tota(ſicuti uidetur)aurea,maiorem in modum formoſa,atque amabilis. Porrò Amator ubi uix tandem cõſcendit,iamq; ad fores acceſſit, obſtupeſcat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipſa ſpecioſo uultu eſt,ac uerſicoloribus amicta,manu prehenſa introducat,mirè iã ipſo ingreſſu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes uſque illum antecedat, ducatq;:tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia,Seruituſq;, tradant Labori. At is miſerum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam mor-
B bidum,coloreq; commutato. Poſtremò Cõtumelia arreptum illum ad Deſperationem pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euaneſcat. Tum ille non per aureum illud atriũ,per quod ingreſſus fuerat,ſed per poſticum quoddam & occultum exitum extrudatur nudus,uentricoſus,pallidus,ſenex, læua quidem pudorem occultans,dextra uerò ſeipſum ſtrãgulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo fruſtra lachrymans,& miſerum bis etiam conficiens. Atque hic quidẽ eſto picturæ finis. Cæterùm tu Timocles optime,ipſe diligenter cõſideratis ſingulis expende, num è re tua ſit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingreſſus, per illas longè diſſimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid
C autem feceris,memineris ſapientis illius qui dixit,Deum in culpa non eſſe,uerùm qui ſua ſponte delegerit. *Deus,malorũ cauſa non eſt.*

APOLOGIA PRO IIS QVI MERCEDE conducti ſeruiunt,

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia eſt non in genere omnium eorum qui mercede conducti ſeruiunt, ſed libri ſeu orationis ſu-
D *perioris propriè,& auctoris ipſius Luciani. Nam poſt ſcriptum illud editum,ſenior iam in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulerat, & conditionem procuratoris(ut uidetur)principis in Aegypto acceperat, ut infra ex ipſa quoque oratione patet. Hoc igitur factum ſuum,quia cum ſuperiore ſcripto prorſus pugnare uidetur,defendit,primùm à diuiſione ſeu diuerſitate conditionum, quòd longè alia res ſit principi operam ſuã locare,quàm apud diuitem aliquem priuatum ſeruire. Deinde quòd nõ omnes mercenarios miſeros dixerit,ſed ſolùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum ſeruiant: ſe uerò alio pacto mercedem accipere, quàm illos, nempe cum præter ſalarium ingens,etiam in magna exiſtimatione uiuat, publicisq; rebus procurãdis præſtitutus,tam certã quoque ſpem totius alicuius prouinciæ,aut regni aliquando adminiſtrandi, propoſitã habet. Denique quòd cum nemo quicquam ferè gratis faciat,& tamen bonum uirum cõueniat certo alicui operi intentum eſſe,neque ignauiter feriari, neque ipſe adhucdum eò perfectionis uenerit, ut omnem mercedem aut honorem prorſus contemnere queat. Atque huic defenſioni præmittit Sabini(eius ad quem ſcribit) accuſatio-*
E *nem per proſopopœiam, qua ſeipſum fingit ab illo grauiter accuſari,ut qui ſuprà quidẽ de ſeruitute apud diuites,optimè atque utiliſſimè ſcripſerit:nunc autem contrà,quaſi mutata ſentẽtia, idem uitæ genus ingreſſus ſit,perinde quaſi aliud lingua ſonare uoluerit,aliud animo ſenſerit,exaggerata hac uitæ ſcriptorumq; diuerſitate ac repugnantia,multis uarijsq; tum ſimilibus,tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis,quam & ipſam à circunſtantijs ætatis & cauſſæ amplificat.*

IAmdudum apud me ipſe cogito, præclare Sabine,quæ tibi noſtrum de iis qui mercede conducti ſeruiunt, libellum legenti ueriſimile eſt in mentem ueniſſe,quæq; credibile eſt te dixiſſe. Nã quòd in eo legendo riſum non tenueris,mihi uel in primis conſtat. Sed quæ inter legendum ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta,ea nũc noſtris à te iã lectis conor accómo-

dare. Quare ſi non fruſtra diuinandi artem didici,audire mihi uideor te ſic te- F
cum ſubmurmurantem: Ecquis hic tandem eſt, qui cum hæc ipſe ſcripſerit, & graui adeò accuſatione aulicam uitam inceſſat, poſtea tamen omnium oblitus, uelut teſtula, quod aiunt, tranſmutata,ſua ſponte in ſeruitutem manifeſtariam adeò & illuſtrem ſe ipſe coniecit? Quot Midæ, quot Crœſi, quot Pactoli uel toti hunc hominem à ſentētia diducere adeò potuerunt, ut dulciſſimam illam libertatem,in qua iam inde à pueris eſt enutritus,repudiet?& tametſi iam non procul ab ipſo abeſt Aeaco,imò tantùm non alterū pedem in Charontis cymba habet,tamen præbeat ſeſe alieno arbitrio huc atque illuc diſtrahendū, perinde ac ſi collario quopiam aureo foret innexus, nō aliter quàm à diuitum il- G
lorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependēt? Longè ergo lateq; hoc uitæ genus in quo nunc es,à ſcriptis diſſidet tuis:iamq; hoc ſanè uideri poſſet,quod prouerbio dicunt, flumina ſurſum incedere, omniumq; rerum ordinem inuerti,atque cuncta in deterius recantari, idq; non Helenæ placandæ gratia per Iouem,neque eorū quæ apud Ilium geſta ſunt,nomine,ſed quòd uerba quæ antè probè dici ſunt uiſa, nunc ipſo auctoris opere ſubuertantur. Hæc ſanè te uerisimile eſt tecum dixiſſe. Nec pigebit forſan te & ad meipſum eius generis conſilium adferre, idq; non intempeſtiuum, neque importunum, ſed amicum,& quale tibi uiro cum bono tum erudito cōgruat. Itaque ſi tuam H
perſonam,quam induere iam paro,feliciter geſſero,optimè quidem nobiſcum actum putabo,atque in hoc eloquentiæ præſidi Mercurio ſacrificabo. Si uerò quod ſequor,parum aſſequor,tuæ partes erunt,quæ mihi deſunt,explere. Iam ergo fuerit tempus, ut quaſi ſcena transformata, & actoribus permutatis, ipſe quidem uocem teneam, méque tibi ſalutis gratia ſecādum,&,ſi & hoc neceſſe fuerit,urēdum præbeam:tu uerò medicinas adornes, ſimúlque acum unà cum uſtorio habeas in promptu. Nunc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi uice à me accepta,ſic mecum agis:Olim quidem,ô amice,hic tuus libellus nō immeritò erat in precio,& quemadmodū qui tum audiuerunt,nobis narrarunt,cum I
uulgo ceu magnum quiddam oſtentabatur,tum præcipuè eruditorum manus occupabat, quotquot eiuſmodi rerum ſtudioſi literas tractare operæprecium ducunt. Neque id admodum eſt mirum,quandoquidem præterquā quòd ipſe dictionis tuæ color culpa caret,& narratio planè eſt uaria,miraq; eſt rerum experientia:maximam quoque habēt gratiam,quòd omnia à te non ſcitè ſolum, ſed & dilucidè receſentur. Super omnia uerò eſt,quòd quæ ſcripſiſti,utilia ſunt cum omnibus,tum maximè eruditis, uidelicet ne per rerum inſcitiam in ſeruitutem poſthac ſeſe coniiciant. At cum iam ſententia planè in diuerſum mutata,aulicam hanc uiuendi rationem præſtare ſtatueris, & libertati longum ua- K
lere dixeris,tum iambicum illud ſeruile nimis, & generoſo animo indignum, ſumpſeris imitatione exprimendum,

Vbi eſt lucrum,natura adacta ſerui es:

uidendum tibi erit, ne quiſpiam te id libelli legentē forte auſcultet: imò ſumma ope curandum, ne cuiquam ex iis qui præſentem uitæ tuæ ſtatum norunt, tua ſcripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæprecium, ſi à Mercurio illo inferorum legato,uotis impetres,quò is omnium aures qui antè de hoc libello quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aſpergat. Alioqui ſimile quiddam tibi accidet,quod iuxta fabulam illam Corinthiā Bellerophonti. Vt enim ille li-

teras

A teras in ſuam perniciem tulit,ita tu librũ aduerſum te ipſe ſcripſiſti. Quod ad me attinet,qua defenſionis facie ſaltem æqua aduerſum accuſatores uti poſſis, non uideo, præſertim ſi actionem ſuam nonnihil iocis & ridiculis condiant: nimirum ut ſcripta tua, atq; item libertatem,quam præ ſe ferunt,laudẽt:te uerò ſcriptorem ſeruientem uideant,& ſponte tua collum iugo ſubdentem.Itaq; non iniuria agerent,ſi libellum ipſum uel alteri,generoſiori ſcilicet,aſſererẽt, te uerò interim uelut graculum alienis exultare plumis:uel ſi tuus eſſet, ſimilem quidem tuam eſſe cauſam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cum contra adulteros legem duriſſimam Crotoniatis tuliſſet,& per hoc multis admiratio-
B ni eſſet,paulò pòſt cum fratris ſui uxore in adulterio fuit deprehenſus. Quare non ineptè quiſpiam te Salæthum illum diceret, niſi quòd illius factum non paulo eſt tolerabilius,qui quod fecit (ut & ipſe dum cauſam diceret,fatebatur) amore captus fecit:& uoluntarius,nihil reluctans,in ignem animo magno inſiliit: tametſi Crotoniatæ hominis miſerebantur:& ,ſi luberet,exulandi facultatem permittebant. At tuum negocium multis partibus eſt abſurdius, qui uitæ quidem eiuſmodi ſeruilem conditionem accuratè etiam libris editis es perſecutus,& grauiter incuſas ſi quis in diuitis alicuius famulitium incidat, ſeque ipſe uelut uinculis aſtringi ſuſtineat,interim nihil non moleſtum cum faciens,
C tum patiens: attamen ipſe in extremo ſenectutis gradu, & certè longè ultra limen illud Homericum progreſſus, ingeneroſum adeò & abiectum ſeruitutis genus elegiſti,atq; ob id tantùm non ſeriò triumphas. Ergo qui tibi malè uolunt,quanto magis inſignis ac cõſpicuus appares,tanto te aiũt magis omnium riſui obnoxium: uita nimirum tua tantum ſcriptis ipſis reclamante. Et quid attinet nouam accuſandi rationem aduerſum te quærere, poſt celebrem illam & admirandam Tragœdiam,quæ dicit:

Sapientem eum odi,qui ſibi ipſe non ſapit?

Tametſi & alia multa quibus te adoriantur,accuſatoribus tuis ſuppetũt. Nam-
D pe alii ſimilem te facient Tragicis actoribus, quorum quiſq; in ſcena quidẽ eſt uel Agamemnon,uel Creon,uel etiam Hercules ipſe:foris autẽ depoſitis perſonis fiunt Polus aut Ariſtodemus, ſcilicet ad agendas fabulas mercede cõducti:qui,ut uiſum fuerit ſpectatori, iam eiiciuntur,iam exibilãtur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alii idem tibi contigiſſe dicent quod ſimiæ quam magna illa & celebris Aegypti Regina Cleopatra habuiſſe dicitur. Ea enim ſaltationum genera probè edocta,cum aliquandiu compoſitè modulateq; non ſine magna ſpectantium admiratione ſaltantis habitum exhibuiſſet, ac decorum ſeruaſſet,iamq; Hymenæũ uoce ac cithara canentibus reſpõdiſſet: poſtea
E quàm caryćas ne an nucem neſcio,procul iacentem conſpexiſſet, perſona abiecta, imò præ feſtinatione diſcerpta, modulis & ſaltationibus longum ualere iuſſit,nucem uerò correptã arrodere cœpit. Non aliter & tu non hiſtrio quiſpiam, ſed ipſe pulcherrimarum rerum auctor,& uelut legumlator, oſtenſo alterius uitæ ſplendore quaſi nuce quadam, te ipſe ſimiam eſſe prodidiſti, ut qui ſummis tantùm labiis ſis philoſophus,quiq; nihil quidem ueritus inferorũ portas,alia quidem mente occultes,alia uerò lingua depromas: ut non immeritò quis de te diceret,quæ ſcribas,quibusq; te uẽdites, ea labra quidem tua rigaſſe, palatum autem interius aridum reliquiſſe. Quamobrẽ ſtatim ante pedes quoq; ultricem pœnam ſenſiſti,qui cum antè audacia procaci humanarum rerum ne-

mesM

ceſſitatibus inſultaris,ipſe tamen haud ita multò pòſt libertatem uelut ſub præ- F
conibus abiuraris. Atqui apparet Adraſteam iam tum tibi à tergo aſſiſtentem,
ea quibus tu partim te ipſe uenditabas, partim alios incuſabas, egregiè riſiſſe:
quippe quæ,dea cum ſit, non ignorarit futurum ut & ipſe mutata ſententia in
ſimile uitæ genus tranſires. Tum quòd non prius in tuum ipſius ſinum inſpue-
ris, q̃ eos accuſares, qui ob uarias fortunæ uiciſſitudines eiuſmodi facere ſuſti-
nent. Iam ſi quis uerbi gratia Aeſchinem poſt graue illam orationem qua Ti-
marchum accuſauit, fingat ipſum in idem incidiſſe ſcelus, ac per hoc in ſimile
crimen uocatum: quantus quæſo hinc ſpectantium riſus fuerat futurus, quòd
Timarchum quidem eius peccati gratia,ad quod hominem ætas tulit,grauiter G
inceſſuit, ipſe uerò iam ſenex eadem in ſeſe commiſit? Denique ſimilis uideris
illi Pharmacopolæ, qui cũ remedium contra tuſſim uenditaret, & qui eo ute-
rentur,eos ſtatim eo malo liberari polliceretur:miſer tamẽ ipſe eius morbi ue-
hementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quiſpiam accu-
ſando tibi obiiceret, præſertim in hac materia adeò copioſa, quæq; mille anſas
aduerſario præbeat. Cæterùm nũc apud me ipſe cogito,quam uiam expurgan-
di mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, ut me ad malum
hoc mea uoluntate coactum confitear,dorſum uerberaturo aduertã,improbi-
tatem non negem,ſed ad communem illam excuſandi rationem confugiã,ni- H
mirum fortunæ fatiq; ineuitabilem neceſſitatem meo facto prætexens?Atq; in-
terim ab obiurgantibus ueniam deprecer,ob id, ſpero, noſtræ cauſæ æquiori-
bus,quòd non ignorent quàm nihil ſit in noſtra ipſorũ manu,quodq; poten-
tioris alicuius numinis,Fortunæ ſcilicet aut Fati,arbitrio,uel contra noſtrã uo-
luntatem impellimur, adeò ut crimen nullum in nos hæreat, quantumuis ali-
quid uel dicamus uel faciamus. Aut hæc uia nimis eſt uulgaris, ut ne tu quidẽ
(quanquã amiciſſimus)huiuſmodi excuſationis obtentu me ſinas elabi,etiamſi
patronum habeam Homerum,eiuſq; carmina hæc decantem:

Fortunæ ac fati uis.

Fatorum nexus fugiſſe,haud dixero quenquam. Tum illud: I
Filum Parca dedit naſcenti matris ab aluo.

Itaque ſi hac ratione tanquam parum proba neque fide digna poſthabita,illud
dicerem,neque pecuniæ cauſa,neque ſpe aliqua alia ineſcatum me, præſentem
ſeruitutem ferre,ſed ipſius principis prudentiam fortitudinem & magnanimi-
tatem admiratum, rebus eius intereſſe uoluiſſe: hîc uereor ne ad prioris crimi-
nis inuidiam,adulationis quoq; nota accedat,uidearq;, quod aiunt,clauum cla-
uo pellere, & crimẽ minus maiori uelle obſcurare,quatinus adulatio malorum
omnium maximè eſt ſeruile, & ob hoc peſſimum cenſetur. Quid ergo ſi neq;
hæc neq; illa uidentur dicenda,nobis reſtat,niſi ut ingenuè fateamur,nihil no- K
bis eſſe ſyncerum ac ſanum,quo deinceps uitium noſtrum palliemus?Vna for-
ſan anchora ad hoc nobis ſupereſt, quã in aquam nondum demiſimus, uideli-
cet ſenectutem noſtram ac morbum in miſerationem uocare,pariterq; pauper-
tatem cauſari, quæ ut euitari queat, hominem nihil non tum facere tum pati
perſuadet. Quo loco non intempeſtiuum fuerit Medeam illam quæ eſt apud
Euripidem,in auxilium aduocare,quæ huc progreſſa,Iambica illa nõnihil huc
detorta,pro me tibi occinat:

Haud neſcio quàm ſint mala hæc quæ nunc paro,
Sed mentis imperio reclamat pauperies.

Nam

A Nam illud Theognidis quis ignorat,tametſi nullus citē, non uitio dari, ſi quis
ſe ipſe uel in profundum mare demergat,uel è rupe præcipitet, modò paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè ſunt quæ quis in eiuſmodi cauſa pro ſe
dicere poſſet,etiamſi nihil eorum admodum decoram gerat perſonam. Tu uerò ô amice,quantum ad me attinet,bono animo es,quādoquidem in mea defenſione id genus auxiliis nullis ſum uſurus. Neq; enim,ſpero,tanta fames unquam urgere poterit Argiuos,ut de caua Arabia ſerenda cogitent:neq; ipſi nos
iuſta adeò excuſatione deſtituemur unquam, ut ſiquando accuſemur, eiuſmodi latebras quærere cogamur. Quin illud mihi conſidera, q̄ magno hæc inter
B ſeſe diſcrimine diſtent, uidelicet in prædiuitis alicuius familiam adſcriptū, ſeruire ſeruitutem,eaq; omnia perferre,quæ libellus ille meus recenſet,& publicè
rem populi tractantem, ac pro uirili rempub. adminiſtrantem,hoc nomine ab
Imperatore ſalarium accipere. Age contemplare hæc,& utrunq; per ſe ac ſeorſim perpende: reperies certè res ipſas,iuxta illud Muſicorum prouerbium, δὶς διὰ πασῶν,hoc eſt longiſſimo interuallo inter ſeſe diſſidere: tum duas has uitæ
rationes tantum inter ſe conuenire,quantum eſt affinitatis plumbo cum argēto,æri cum auro,anemonæ cum roſa, homini cū ſimia. Siquidem ut illic, ita &
hic merces accipitur, & accidit utrobique ut alteri ſit parendum. Cæterùm in
C ipſa negocii ratione ingens eſt diſſonantia: quādoquidem illic ſeruitus eſt manifeſta, & qui illorum conditionem accipiunt, emptitiis illis & manuariis ſeruis non admodum præſtant. At qui remp. tractant, & in uſum ciuitatis nationumq; totarum ſtrenuam operam collocant, nullo iure, ob ſolam mercedē in
calumniam uocari poterūt,inq; crimen cum illis commune trahi. Alioqui fieri
non poterit,quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur,ut neq; tot
ac tantarum gentium præſides,neque ciuitatum rectores,neq; ordinum militarium ductores,imò nec ipſi totius exercitus imperatores rectè facere uideātur,
quandò horum omniū laboribus propoſita ſunt præmia. Cæterùm unius mer-
D cedis nomine nō oportet opinor uel bona omnia euertere, uel mercedem accipientibus,æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miſeræ uitæ obnoxios illic dicebā, non omnes, ſed qui doctrinæ prætextu in diuitum famulitio ſeruiunt,eos tanquam ærumnoſos miſerabar. At noſtrum negocium,ô amice,modis omnibus eſt diuerſum. Quāquam enim quæ ad domeſticam uitam pertinent, nobis cum illis ſunt communia, publicè tamen ſummi
imperii participes ſumus,eiuſq; adminiſtrandi prouinciam cum rege partimur.
Ipſe ego,ſi diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionem non minimā ſub
manibus habeo,dū nunc pœnas ſtatuo,nunc iuſta tributa impero, nunc dicto-
E rum factorumq; omnium rationaria conſcribo,nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipſius decreta ad certiſſima ſimul & rectiſſima
quæq; ſumma fide perduco,eademq; diligēter adſeruata,ſubditis trado,reipub.
cura in omne æuū conſeruanda. Deinde proponitur merces non uulgaris,ſed
à principe: nec ea exigua,ſed talentis numerata. Poſt hæc, modò recta uia res
procedat,ſupereſt ſpes,neque hæc contemnenda uidelicet, ut prouinciæ alicui
quaſi iam emeritus præficiaris, aut Regium aliquod negocium tibi demandetur. Iam uerò geſtit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi,&
crimen ab accuſatoribus ſupra modum exaggeratum,itidem copioſius refellere. Equidem apertè pronuncio,neminem quicquam facere gratis,ne ſi uel ma-

ximarum rerum adminiſtratores obieceris: quandò nec ipſe princeps mercedis F
eſt expers. Non hic dico tributa, nec uectigalia, quæ per ſingulos annos à ſubditis penduntur: uerùm principi maxima fuerit merces, ſi à laudatis laudetur, ſi nomē eius ab omnibus celebretur, ſi beneficiorū nomine numinis uice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à ſubditis ſuis habent, mercedis loco ſunt & ipſa, nimirum pro curis, proq; ſolicitudine qua commune ciuium bonum procurant, cunctaq; in melius prouehunt. Et, ut magnis parua componam, ſi initio iam inde ab ipſius uelut acerui cacumine ſumpto, per ſingula quibus cōpoſitus aſſurgit, deſcendas, uidebis ſanè nos non niſi magnitudine & paruitate à ſummis differre: cætera mercenarii ſimul omnes G
ſumus. Itaque ſi hanc tuliſſem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriâ iniquitatis reus eſſem. Sin hoc in nullo libelli noſtri angulo à me eſt dictum, & bonū uirum operi alicui intentum eſſe decet, quî poſſet operā ſuam collocare quis rectius, quàm ut ad optima quæq; promoueat amicos, ac in medio omnium luceq; de ſe det periculum, quanta fide, quáue diligentia, qua poſtremò animi beneuolētia, negocia commiſſa queat expedire? ne uidelicet locum habeat illud Homericum: Telluris inutile pondus.

Principis maxima merces.

Bonus uir ubi maximè operam ſuam collocet.

Atqui meos obiurgatores meminiſſe oportet, quòd cum me reprehendunt, haudquaquam ſibi res eſt cum ſapiēte quopiam (ſi modò eſt aliquis hoc dignus H
nomine) ſed eo qui ſit unus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem nominis celebritatem nactus: attamen qui ad ſupremam illam uirtutem, quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodū ſit inſtitutus. Quanquam ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cum in nullum unquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te uerò, quòd hanc uiuendi rationem nobis uitio uertis, non poſſum non mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cum non ſine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis cauſis locarem. Quo tempore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidentalis oceani ſpectaculum profectus, I
forte fortuna in nos incidiſti cum inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obiiciēti tibi, quáquam mille negociis diſtrictus, utcunque reſpondi: nimirum ut uideas quàm non in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio candido plenoq; noſtra cauſa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiáſi ſimul ōnes accuſent, mihi tamē ſuffecerit illud: Haud curat Hippoclides.

Lucianus cauſas aliquādiu egit.

PRO EO QVOD INTER SALVTANDVM uerbo lapſus fuerat,

Iacobo Micyllo interprete. K

ARGVMENTVM.

Reſpondet hac apologia pro errato quod inter ſalutandum ipſi exciderat, cum mane & in prima ſalutatione, quando χαίρειν, hoc eſt aue ſeu ſalue dicendum fuerat, ipſe ὑγιαίνειν, hoc eſt uale dixiſſet. Orationis ſtatus eſt iuridicialis aſſumptitius. Fatetur enim & ipſe peccaſſe ſe, quia ordinem inuerterit, & quod poſtremū dici conueniebat, à principio uſurparit: ſed tamen culpam hanc mitigat atque eleuat, primùm uſu ac poteſtate ipſorum uerborū oſtendens τὸ χαίρειν non in principijs tantùm à ueteribus, ſed etiam fine atque diſceſſu uſurpatum fuiſſe, ὑγιαίνειν autem utroque loco frequenter à multis, à quibuſdam etiam in principio ſemper poſitum fuiſſe: deinde & efficaciorem atque auſpicatiorem uim ac ſignificationē habere. idq́; probat multis & poëtarum & aliorum teſtimonijs, adductis item hiſtoriarū exemplis, ubi uel eodē errore ὑγιαίνειν pro χαίρειν poſitum fuiſſet, uel alias uſurpatum, cōmodum aliquod utētibus attuliſſet. Poſt hæc ordinis inuerſioni opponit

eventum

A *euentum errorꝰ, quòd tale uerbum pro alio dixerit, cuius uis ſeu poteſtas, hoc eſt ualere ſeu ſanum eſſe, cuiuis tempori, non matutino tantùm cõueniat, & quòd hæc ſalutatio cæteris potior atque efficacior ſit. Deniq; & principes hoc idem primum atque præcipuum ſuis mandaut, ut ſalutis ſeu ualetudinis curam gerant: & priuati quoque in reſalutando ſaluos eſſe iubeant. Hinc & cauſam errorꝰ ſiue euentus huius in deum aliquem transfert. Animi autem conſternationem, quæ cauſam errori dederit, à conſueto & obiecto ſeu caſu defendit. Deinde & uoluntatem principis pro ſe interpretatur ficta conformatione, idq; argumento à conſequentibus & exemplo ducto. Ad finem, ficta alia ac noua obiectione, orationem in uotum ſeu precationem deſinit. Exordium à loco communi ſumitur.*

Verbum χαίρειν ubique ſaluere expoſuimus, propter commodum uerſionis: quanquã non ignorem à Martiale atque alijs frequentius per Auere reddi, quando ſalutantis eſt. Nam alioqui & gaudere ſignificat, interdum & ualere, ut infra, cum diſcedentium mutuo eſt: ut & ὑγιαίνειν, quod nos ubique ualere uertimus,
B *& ſaluum ſiue ſanum eſſe interim ſignificat, ad quas ſignificationes infra in græcis teſtimonijs quæ citãtur, crebræ alluſiones fiunt, præſertim cum à principio ponitur.*

DIFFICILE ſanè eſt, homo cum ſis, alicuius Dei impulſionem ac uim euitare. Multo autem difficilius, defenſionem inuenire errati eius, quo quis præter rationem, & ceu numine quodam impellente lapſus eſt. quod utrunque mihi nunc accidit, qui cum ad te ueniſſem, quò te ex more primo manè ſalutarem, deberemq; cõſueta iſta uoce uti, ac te ſaluere iubere: ego aureus ille, neſcio quo pacto oblitus, ualere te iuſſi, uerbo & ipſo non malo aut ominoſo, ſed intempeſtiuo ta-
C men, ut quod ueſperi, non auroræ conueniat. Ipſe igitur confeſtim ſudaui atq; erubui, uarieq; meipſum geſſi, cũ quid agerem, non haberẽ. At cæteri qui tum aderãt, alii quidem lapſum me eſſe lingua, ita ut conſentaneum erat, alii præ ætate delirare, alii uerò ex heſterna crapula repletum atque ebrium adhuc eſſe exiſtimabant: tametſi tu ipſe animo maximè æquo accipiebas id quod tum acciderat, ne riſu quidem modico notando linguæ erratum. Viſus igitur mihi ſum, operæ quoddã precium facturus eſſe, ſi conſolationem aliquam mihi ipſi componerem, ne nimis ægrè ob lapſum hũc animo afficerer, néue intolerabile putarem, ſi ſenex aliquis præſentibus tot teſtibus nonnihil ab eo quod de-
D corum fuerat, aberrando deflexiſſem. Nam quantum quidem ad ipſam linguam attinet, defenſione aliqua opus puto non erat, præſertim quãdo in tam bonam & auſpicatam precationem errando prolapſa fuerit. Incipienti itaque mihi, ab initio ſtatim uidebar in difficilem quæſtionem incurſurus eſſe: at uerò ubi iam progreſſus aliquantulum fuiſſem, offerebant ſe multa quæ commodè dici poſſe uidebantur. Quæ tamen nõ antea dicam, quàm de ipſo uerbo Saluere, de uerbo Bene agere, & de uerbo Valẽre, quæ conſentaneum atq; æquum erit, expoſuero. Verbum igitur χαίρειν (quod ſaluere nos dicimus) antiqua uox *χαίρειν, & eius uſus.*
eſt, & in ſalutationibus iam olim uſurpata, ueruntamen non mane tantùm, ne-
E que in primo ſolùm congreſſu, ſed etiam cum qui antea ſe mutuò nunquã uiderant, alius in alium incideret, ſalutatione hac uti ſolebant, quale illud eſt:

Salue ô ſoli rex iſtius Tirynthii.

Deinde & à cœna, cum iam ad mutuas confabulationes uentum eſſet, ut apud Homerum: Salue Pelide, nil cœnæ æqualis eges nunc.

quo tum Vlyſſes uſus eſt, quando in legatione miſſus, oratorio modo mãdata illi exponebat. Præterea & cum à ſe mutuò iam diſcedere uellẽt, eadem utebantur, quale eſt illud: Saluete, atq; deum me agnoſcite, morte carentem. *Sic & apud Virgil. Salue æternum mihi maxime Palla*
Certum autẽ tempus nullum præfinitum fuit ſalutationi huic, neque ut nunc, matutino ſolùm tempore uſurpabatur, quandoquidẽ & in infauſtis & abomi-

nabilibus rebus eadem aliquando uſi quidam reperiuntur: ut apud Euripidem F
Polynices iã moriturus, Saluete(inquit)nam totus tenebris iam tegor.
Neque etiam amicorum inter ſe nota tantùm ſiue indicium erat, ſed & ad eos
quibus infenſi erant, adhibebatur, cum ſignificare uellent nihil rei ſibi mutuò
cum illis poſthac fore. nam hoc, cum μακρὰν χαίρειν, hoc eſt longum ſaluere di-
cunt, intelligunt, nempe nullam amplius curã alterius alteri futuram eſſe. Pri-
mus autem hoc uerbo uſus fertur Philippides, is qui uno eodemq; die narratur
ex Marathone curſu itinere peracto Athenas uictoriam annũciaſſe, & ad ma-
giſtratus quo loco conſederant, atque anxii de euentu pugnæ cogitabant, di-
xiſſe: Saluete, uincimus. eóque dicto ſtatim cõcidiſſe mortuus, peracto iam G
nuncio, unà cum ipſo illo uerbo expirans. In epiſtolæ autem initio Cleon ille
Athenienſium tribunus, cum ex Sphacteria ſcriberet, primus omniũ hoc uer-
bum præpoſuit, gratulari uidelicet illis uolens ob uictoriam eo loco partam,
& quòd Spartanos captos in poteſtatẽ redegiſſet. Ac prorſus certè poſt illum
Nicias dux cum ex Sicilia ſcriberet, antiquam epiſtolarum formam retinuit,
ſtatim ab ipſis rebus exordiẽdo. Quin & admirabilis ille Plato, uir fide dignus,
ac legiſlator huiuſcemodi rerum, uerbum hoc ſaluere, planè ualere iubet, at-
que omnino improbat ueluti malum ac prauum, & quod nihil ſerium aut di-
gnum præ ſe ferat: contrà autem τὸ εὖ πράττειν, hoc eſt bene agendi uerbum, pro H
eo introducit, tanquam commune tam corporis quàm animi bene rectéque af-
fecti ſymbolum ſiue indicium: ac miſſis ad Dionyſium literis, reprehendit i-
pſum, quòd cum ad Apollinem uerſus quoſdam cõpoſuiſſet, deum ipſum ſal-
uere iuſſiſſet, quippe quod hoc ipſo Pythio indignũ foret, & non modò diis,
uerumetiã ne hominibus quidem paulo dexterioribus decorum. Diuinus cer-
tè quidem Pythagoras ille, tametſi ipſe nihil proprium ſuorum ſcriptorũ no-
bis relinquere poſt ſe uoluerit, quantũ tamen ex Oecello, Lucano & Archyta
& cæteris ipſius diſcipulis coniecturã facere licet, nec uerbũ bene agere, ab ini-
tio literis ſuis præmiſit, ſed ab ὑγιαίνειν, quod eſt ualere ſeu ſanum eſſe, exordi- I
ri iubebat. Cuncti itaque illi qui profeſſionem atque doctrinam ipſius ſecuti
fuere, quoties miſſis inter ſe mutuò literis graue aut ſerium aliquid ſcriberent,
ualere ſiue ſanos eſſe ſeſe, ſtatim ab exordio iubebant, tanquam & hoc ipſum
uerbum tam animæ quàm corpori accommodatum maximè foret, ſummatim-
que comprehenderet uniuerſa hominis bona. Præterea & triplex ipſorũ trian-
gulus ille, qui alternatim inter ſe iunctus, quinquelinearem figuram cõſtituit,
quo ſymbolo ac ueluti nota quadam iidem ad eos qui eiuſdem profeſſionis e-
rant, eandémque doctrinam ſectabantur, uti ſolebant, ualetudo ſiue ſalus ab i-
pſis appellatur. Et in ſumma, ipſum quidem ualere, putabant eſſe: uerùm ne- K
que bene agere, neque ſaluere, omnino idem quod ualere. Sunt autem & qui
quaternionem, maximum ipſorum iuſiurandum, aut perfectiſſimum ipſis nu-
merum perficere * dicãt: alii uerò etiam ſalutis ſeu ualetudinis principium uo-
carunt, inter quos & Philolaus eſt. Et quid attinet uetuſtiores commemora-
re, quandò & Epicurus, qui alioqui τῷ χαίρειν, hoc eſt gaudendi uerbo, admo-
dum gaudebat, uoluptatémque cæteris rebus omnibus anteponebat, in epiſto-
lis quas de rebus paulo grauioribus ſcribebat (ſunt autem earũ perquam pau-
cæ, & non niſi ad præcipuos amicorum datæ) ſtatim à principio ualere iube-
bat? Frequens autem & in Tragœdia & Comœdia, ueteri illa quidem, reperias
idem

Virgil. Et longum formoſe uale, uale inquit Iola.

Quãquam hic τὸ χαίρειν nõ nihil & ad gaudendi ſignificationem alludit, ut & in ſequẽti exemplo.

Εὖ πράττειν.

Et hic ad gaudendi ſignificationem Plato alludit. uide epiſtol. 3.

ὑγιαίνειν.

Et huc fortaſsis pertinet quod in carmine illo Pythagoræ aureo legitur, ναὶ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν παγὰν ἀενάου φύσεως &c.

A idem hoc uerbum à principio ferme poſitum. nam illud,

Vale,& multum mihi ſalue: doctè prudenterq́; ualendi uerbum, auere, ſiue ſaluere, illi præpoſitum habet. Alexis autem,

O here, uale(inquit) ut tardè admodum aduenis! Et Achæus:

Venio peracta re graui: at tu mihi uale. Philemon quoque,

Primùm(inquit) ualere cupio, dein agere bene:

Saluere tertiò, ultimò debere nil.

Nam qui conuiuiale illud carmen compoſuit, cuius & Plato meminit, an non & ille ait, Equidem hoc iudico primum,

B Valere, dein pulchrum uideri, Pòſt eſſe ditem?

Quo loco ὑγίειαν ponitur, ut apud latinos, Saluus ſis. Hoc eſt χαίρειν, quod & gaudere ſignificat.

Verbi auté ſaluere ſiue auere, omnino ne meminit quidem. Et ut notiſſimum quoque illud,& quod omnibus in ore eſt, tibi dicam,

Superûm antiquiſſima diua Salus,

Tecum mihi liceat Viuere quod ſupereſt.

Quare ſi antiquiſſima ſalus ſeu ualetudo eſt, meritò etiam ipſius opus, hoc eſt ualere, ſaluumq́; ac ſanum eſſe, reliquis omnibus anteponendũ eſt. Infinita autem & alia exempla tum ex poëtis tum ex hiſtoricis & philoſophis cõmemorare tibi poſſim, ubi idem hoc uerbum ualere, antepoſitum reliquis atque prælatum reperitur. Quæ tamen omnia in præſentia omittam, ne mihi ſcriptũ hoc in loquacitatem quandam ineptã ac puerilem adeò prolabatur, uideárque ipſe clauo alio alium trudere uelle. Pauca uerò ueteris hiſtoriæ, quãtum adhuc memoria teneo, quãtumq́; ad hanc præſentem cauſam pertinere propriè uidetur, non incommodum huc adſcribi poſſe exiſtimaui. Nam cũ Alexander Magnus pugnam illam ad Iſſum initurus eſſet, quemadmodum Eumenes Sardianus in epiſtola ad Antipatrũ refert, mane in tabernaculũ eius ingreſſus Hephæſtio, ſiue tum ita oblitus ſui fuerat, ſiue conſternatus, quemadmodum & ego, ſiue etiam numine aliquo impellente, idem tum quod ego dixit, ὑγίαινε βασιλεῦ, hoc

C

D eſt, Vale rex: tempus iam eſt in aciem educi exercitum. Conturbatis autem cæteris qui tum aderãt, ob inopinatam ac nouam ſalutandi formam, ac ipſo Hephæſtione propemodum præ metu emoriente, Alexãder reſpõdens, Recipio, inquit, omen. nã nos ſaluos atque integros è pugna reuerſuros eſſe, hoc uerbum mihi nunc pollicetur. Antiochus autem cognomento Soter, quãdo cum Gallis conſerturus prælium eſſet, per quieté uidit adſtare ſibi Alexandrum,& iubere ut teſſeram hanc ante pugnam militibus daret, ὑγιαίνειν uidelicet. ac ſub hac teſſera ſeu nota militari præclarã illam uictoriam mox cõſecutus eſt. Præ-

E terea & Ptolemeus Lagi miſſis ad Seleucum literis planè ordinem inuertit, à principio quidem epiſtolæ ualere illũ iubés, pro eo autem ubi alii uale ſcribũt, in fine τὸ χαίρειν, hoc eſt auere ſubſcribens, quemadmodum Dionyſodorus tradit, is qui epiſtolas illius collegit. Non iniquum autem fuerit & Pyrrhi Epirotæ illius mentionem facere, qui poſt Magnum Alexãdrum ſecundas in re militari tenuit, uariáſque fortunæ mutationes ac uices pertulit. Hic igitur cum deos precando, ſacrificando, donariaq́; cõſecrando quotidie ueneraretur, nunquam tamen uel uictoriam ab illis, uel regni alicuius ampliorem maieſtaté, uel gloriam, uel diuitiarum abũdantiam poſtulauit, ſed unum hoc ὑγιαίνειν, hoc eſt ualere ac ſanum eſſe, precari ſolebat: ut qui putaret, quamdiu hoc uno frueretur,& cætera facillimè euentura ſibi eſſe. Ac rectiſſimè, opinor, ſentiebat, illud

nimirum ſecum reputans,quòd cæterorum bonorum omnium nullus fructus F
foret, quādiu unum τὸ ὑγιαίνειν, hoc eſt ſanitas iſta corporis atq; animi ſola abeſſet.Sed iam ſatis de eo, quo quicque horum uerborum tempore propriè dici ſolitum fuerit,à nobis expoſitum eſt.Fortaſſis autem dixerit quiſpiam,Tu uerò immutato ordine illo,etiam ſi nihil aliud dixiſſes,tamen iure optimo accuſandus ac reprehendendus fores,perinde ac ſiquis galeam tibiæ,aut rurſum ocreas capiti alligatas imponat.Verùm,ô optime(reſponderem & ego illi) meritò ſanè hæc diceres, ſiquod in uniuerſum tempus foret,quod ſanitate ſiue ſalute opus non haberet.Nunc autem & mane,& meridie,& noctu quoque ſalute ac ſanitate ſemper opus eſt, & maximè principibus uobis, qui multis oc- G
cupati negociis eſtis, eóque ad plura corpore integro ac ſano neceſſe habetis. Præterea autem ille qui χαίρει, hoc eſt aue ſeu gaude dicit, auſpicato tantùm principio utitur, ipſaq; res non aliud quàm precatio ſiue optatio quædam eſt: at qui ualere iubet, ille & utile quiddam facit, & omnium eorum admonet ſimul,quæ ad ſanitatem ſiue ſalutem aliquid conferunt:neque ſolùm comprecatur, uerùm etiam denunciat atque imperat. Quid autem? an non & in libello mandatorũ ſeu negociorum, quod ſemper & à rege quoque accipitis,hoc primum eſſe ſolet quod uobis præcipitur, quò ſanitatis atque ſalutis ueſtræ curam habeatis?Ac meritò ſanè.Neque enim ulla ueſtri utilitas ad res cæteras ob- H
cundas foret, niſi integri ac ſalui eſſetis . Sed & ipſi uos(ſi modò Romanum ſermonem ego quoque nonnihil intelligo) cum ſalutãtes uiciſſim uerbis accipitis,ſalutis nomine plerunque reſpondere illis ſoletis. Atque hæc omnia dixi, nõ quòd de induſtria omiſſo uerbo χαίρειν, pro eo τὸ ὑγιαίνειν dicere ſtudio quodam affectarim,ſed quia hoc ipſum inuito mihi accidit.Aut quomodo enim nõ ridiculus forem,ſi & aliena lingua loquerer, & tempora ſalutationũ immutarem?Gratiam autem & Diis ago,quòd mihi erratum hoc in aliud longè auſpicatius uerbum conuerſum fuit,atque ipſe in melius,errando prolapſus ſum.Et quid ſi hoc Salutis aut etiam Aeſculapii ipſius prouidẽtia quadam factum eſt, I
qui tibi per me ſalutem ac ſanitatem promittere ita uoluerit? Nam quo pacto ipſe equidem,niſi à Deo aliquo impulſus, quicquã eiuſmodi cõmitterem, qui antea per omnem ætatem nullo ſimili pacto turbatus atque animo perculſus fuerim?Quòd ſi uerò & humanam quandam defenſionem pro eo quod accidit,afferre conuenit:nihil nouum aut peregrinum hoc eſt, ſi cum admodum in eo elaborauerim, ut ex optimo atque potiſſimo tibi notus fierẽ, deinde ex nimia cupiditate ac feſtinantia in diuerſum animi conſternatione quadam incido? Iam & à recta cogitatione atque animi conceptu facilè etiam deturbauerit aliquem, militum multitudo atque frequentia, quorum alii quidem aduer- K
ſos protrudunt & impellunt, alii autem ordinem ſalutantium impediũt & diſturbant.Tu uerò, ſat ſcio,quantumuis alii dementiam,aut inſcitiam, aut etiam delirationem quandam,factum hoc interpretantur,pro uerecundiæ & ſimplicitatis quodam ſymbolo atque indicio ipſe accepiſti, animiq; nihil forenſe aut uafrum, nihil artis aut calliditatis habentis ſignum eſſe exiſtimaſti, quãdò certè nimia in his rebus audacitas, non multum à temeritate atque impudẽtia diſtat. At ipſe quidem optarim, ut ne unquam contingat mihi in hunc modum errare:quòd ſi uerò aliquando contingat,ut id in fauſtam & auſpicatam comprecationem aliquam ſemper euadat. Temporibus igitur primi Auguſti etiam tale

Lucianus ſermonis Latini nõ imperitus.

Intelligit, q. cum ſaluere aliquem latini iubent, illi cõtrà ſaluum eſſe, quod & ipſum ὑγιαίνειν ſignificat, iubent.

A tale quiddam accidiſſe dicitur. Nam cũ ipſe forte quadam iudicio cuidam præ-
ſediſſet, ac cauſa rectè atque legitimè iudicata, hominem quendam iniuſtè ca-
lumnioſeq́; delatum, à maximo quodam crimine abſoluiſſet, ille gratiam agere
uolens, alta uoce proclamauit, Gratiam tibi, inquiens, Imperator habeo, quòd
malè atque iniuſtè iudicaſti. Ibi cum cæteri qui circa Auguſtum erant, grauiter
indignarentur, hominemq́; diſcerpere ac lacerare uellent: Deſiſtite, inquit ille,
ab indignatione. Neq; enim linguam ipſius, ſed animum examinare atq; inſpi-
cere æquum eſt. Ita tum ille. At tu, ſiue animum inſpicere & cõtemplari uoles,
beneuolum reperies: ſiue linguam, neq; ipſa inauſpicatum aut ominoſum ali-
B quid dixit. Cæterùm uideor hoc loci iam conſtitutus non immeritò & aliud
quiddam uereri debere, uidelicet ne qui me putent ex compoſito erraſſe hoc
pacto, quò hanc apologiæ ſcribendæ cauſam haberem. Atque utinam quidem,
ô optime Aeſculapi, eiuſmodi hæc appareat oratio, ut non apologiæ ſpeciem,
ſed oſtentationis alicuius captatam occaſionem præ ſe ferat.

HERMOTIMVS, SIVE DE SECTIS,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

C *Hic dialogus didacticus eſt. Diſputat autem de ſectis philoſophorum, quænam optima ſit, & ad felicita-
tem, quam omnes promittunt, certiſſimè ducat. Et quia impoſſibile apparet, ex tam multis, tamq́; diuerſa ſen-
tientibus, quid optimum atque uerißimum ſit, eligere: tandem cõeluditur, ſatius eſſe non philoſophari, quàm
fruſtra ætatem ac operam in eo quod aſſequi nequeas, conſumere. Series dialogi ita ſe habet. Occaſio &
exordium ab inceſſu & habitu Hermotimi Stoicæ philoſophiæ ſectatoris ſumitur, qui quoniam uiginti iam
annos perpetuos philoſophos audierat, neque tamen adhuc mediam ad uirtutem uiam ſuperauerat, diſputa-
tionis occaſionem & materiam ſubminiſtrat. Prima igitur quæſtio tractatur, quanto omnino tempore opus ſit
ad uirtutem & felicitatem conſequendam, Luciano longitudinem illius ut nimiam accuſante, Hermotimo au-
tem contrà præmia & mercedem tanti laboris opponente. Atque hoc diſputationis proœmio, & quaſi qua-
dam ſylua præmiſſa, mox ad principalem quæſtionem uenitur, puta quænam philoſophorum ſecta certißi-
ma atque optima ſit, & quomodo eadem deprehendi debeat. Ibi Hermotimus Stoicam præferens, eiuſque rei
D rationes quaſdam non ſatis idoneas adhibens, à Luciano deridetur magis quàm confutatur. Idem autem mox
totam hanc diſputationem quaſi deintegro orditur. Ac primò quidem Virtutis icone quadam propoſita, oſten-
dit, cum multi adeo ſint qui uiam ad illam polliceantur, in tam diuerſa turba, tamq́ue graui cauſa opti-
mum & certißimum ducem quærendum atque eligendum eſſe. Quem cum alter ex Stoicis ſumendum eſſe
rurſum diceret, eiuſq́; rei argumẽtum etiam hic non ſatis idoneum afferret, Lucianus per proſopopœiam re-
liquorum philoſophorum, ſe ipſos immeritò cauſa indicta damnari, ac Stoicis iſtis recẽtioribus præponi que-
rentium, apologiam ſubiungit, Hermotimumq́ue reprehendit, qui quos nunquam cognorit ac legerit, temere
adeò damnet. Et hunc locum ita concludit, ut dicat, quoniam in incerto ſit quænam philoſophandi uia alijs
præferri debeat, omnes æquè relinquendas eſſe. Hinc uarijs ſimilitudinibus utrinque res agitur, Hermotimo
defendente Stoicam uiam, & contendente apud unum aliquem deprehenſa ueritate, non eſſe opus alios ul-
E trà conſulere: contrà autem opponente Luciano, ſed apud unum aliquem nondum inuentam ac deprehenſam
illam eſſe, & ob id pariter omnes perſcrutandos & cognoſcendos eſſe. Quo obtento, iam & de tempore
agitur, quo ad cognoſcendos omnes opus ſit: quod tam longum præfinitur, ut impoßibile uideatur uel par-
tem illorum etiam per omnem ætatem ab uno aliquo euolui atque cognoſci poſſe. Rurſum igitur quod ſuprà
concluditur, quoniam impoßibile ſit omnes euoluere, & tamen idem neceſſarium, ſi ueram uiam ad uirtu-
tem deprehendere uelis, ſatius eſſe in totum ab illis abſtinere. Et hinc quoque ad ſimilitudines deueniunt,
Hermotimo contra hanc longitudinem temporis contendente, non eſſe neceſſe ut omnium omnia ſcripta euol-
uantur, ſed ex parte cognoſci ac iudicari totum poſſe: Luciano autem contrà negante, niſi ſi totum idem
uniforme ſit, & antea aliquando, quale ſit, uiſum ac cognitum fuerit. Nam philoſophiam ipſam non unius
generis eſſe, ſed de multis ac diuerſis rebus tractare. Poſt hæc idem alijs quoque argumentis oſtendit dif-
ficultatem eligendi & iudicandi tum de ipſis uijs, tum de ducibus & præceptoribus. Deinde ut maximè
de uia & duce conſtet, inanẽ tamen ac uanam ſpem propoſitam eſſe. & hæc multis ſimilitudinibus paßim*

amplificantur. Poſtremò per fictionem conceſſo eo, ut Stoicorum optima uia ſit, teſtimonio ipſius Hermotimi F
comprobat, neminem adhuc illorum inuentum fuiſſe, qui, quod promitteret alijs, ipſe præſtitiſſet. Denique &
mores & uitam illorum cum officio & effectu uirtutis pugnare: quod & exemplo cuiuſdam Stoici præce-
ptoris confirmat. Concludit igitur philoſophandũ hoc pacto non eſſe: id quod mox Hermotimus facit, ex pœ-
nitentia, priore uita atque habitu reiectu.

LVCIANVS.

QVantum cum ex codice, tum properandi ſtudio coniecturam facere
licet, Hermotime, ad præceptorem gradum maturãti ſimilis eſſe ui-
deris. Volutas uerò ſedula agitatione inter progrediendum aliquid
in animo, cum ipſa labia commouere ſoleas ſenſim & tacitè ſubmur- G
murando. Quinetiam ipſam manũ iam in hanc iam in alterã partem transfers,
quaſi orationẽ aliquam apud te digeras. Quæſtionẽ autem, aut alioqui ex ob-
liquis illis captiunculis quiddã componis, aut etiam diſceptationẽ ſophiſticam
comminiſceris, ita ut neque per uiam incedẽs, ociũ agere ſuſtineas, uerùm ſem-
per in negocio feruens & ſedulus, nunquam non quidpiam feriæ rei conficis,
adeò ut itineris quoq; laborem ad diſciplinarũ exercitium referre ſoleas. HER.
Sanè per Iouem Luciane, tale quiddam eſt quod dicis. Commodùm enim he-
ſternæ diſputationis conuerſationem, quæq; ille ad nos diſſeruerat ſingula re-
cogitando inter eundum in memoriam reuocabam. Aequũ uerò eſſe opinor, H
ne quod tempus uacuum laboris temere & negligẽter prætereamus, præſertim
cum nobis obſcurum non ſit, ueriſſimum eſſe quod medicus dixit Hippocra-
tes, nimirum hanc uitam anguſtis circunſcriptam eſſe terminis, ipſam uerò ar-
tem infinitæ prolixitatis. Sed enim hoc ipſum ille de arte Medica protulit, quæ
quidem res multo minore labore perdiſcitur: cæterùm philoſophia multo tẽ-
pore haud ita comprehenſu facilis eſt, niſi quis ſumma uigilantia inconniuen-
ter & perpetuò oculos habuerit in eam coniectos. Atqui neq; de paruis rebus
aut ludicris in periculum uenimus. Aut enim oportet miſeram & ærumnoſam
in promiſcua priuatorũ multitudine ætatem agere, aut philoſophiæ ſtudiis ex- I
cultum, uitã felicem degere. L V C. Enimuero ipſa præmia quæ dixiſti, ô Her-
motime, admirationis plena ſunt, & quantiuis precii exiſtimãda. Porrò opinor
illa ipſa ferme te contigiſſe, neque ita procul à te eſſe ſepoſita, ſiquo modo fas
eſt coniecturam facere ex temporis longitudine, quod in philoſophiæ ſtudiis
perdiſcẽdis contriuiſti. Inſuper etiã ex labore, quẽ mihi nõ mediocrem iã olim
impẽdiſſe uiſus es. Quippe, ſi rectè commemini, hic ferme annus eſt uigeſimus
ex quo te nihil aliud rei facere conſpexi, quàm præceptores frequentantem, &
quamplurimum libris prono & obſtipo capite intentum, ad hæc diſſertatio-
num philoſophicarum commẽtarios deſcribentẽ, ſemper diutinis curis & co- K
gitationibus pallidũ, & exucco corpore prorſus aridum, adeò ut ſomni quoq;
parciſſimus mihi uiſus ſis. ea tua eſt in ſtudiis urgendis frequentia & ſedulitas.
Hæc itaque cum mecum memoria repeterem, breui fore ſpero, ut exoptatã fe-
licitatem apprehendas: atque adeò, niſi nobis ignaris impoſueris, iamdudũ cum
illa conuerſatus es. H E R. Vndénam hãc animo ſpem cõcipis ô Luciane, qui
ad uiam prolato iam primũ capite proſpicere incipio? Ipſa porrò uirtus, ſi quid
Heſiodo credimus, ualde procul ſita eſt, ad quam pertingendam ut uia eſt lon-
ga, ita non minus ardua & aſpera, nõ parum ſudoris & laboris uiatoribus ex-
hibens. LVC. Ergo nondum ſatis tibi ſudatum eſt, neque ſatis cõfectum itine-
ris?

A ris? H E R. Mihi quidem non uidetur. nihil enim præpedimẽto mihi eſſe uide-
rem, quò minus per omnia felix eſſem, ſi unquam mihi conceſſum fuiſſet in
ſummo faſtigio conſiſtere. nunc uerò Luciane tantùm adhuc incipio. L V C.
Atqui principiũ ille ipſe Heſiodus dimidiũ totius eſſe dixit. Itaq; ſi iuxta mediũ
te ingreſſum eſſe dixerimus, fortaſſe non multum à uero aberrabimus. HER.
Nullo modo ne hoc quidẽ dixeris, quantumuis multum nobis confectum ſit.
L V C. Proinde ubi tandẽ in itinere te conſtitutũ eſſe rectè dixerimus? H E R.
In ipſo montis radice conſiſtentem, ô Luciane, modò porrò ire conantem. Eſt
uerò omnino uia lubrica & aſpera, ac planè eo opus eſt, qui manu protenſa a-
B ſcendentem ſubleuet. L V C. Nunquid igitur præceptor tuus ad hoc tibi ſatis
idoneus eſt, quẽadmodum Iupiter Homericus catenã quandam aureã, ex ſum-
mo demittẽs ſuas ipſius orationes opinor, quibus te uidelicet ſubductum, cum
ad ſe, tum ad Virtutẽ ſubleuare queat, præſertim cũ ipſe multò antè aſcẽderit?
HER. Hoc ipſum profectò Luciane quod dixiſti, à præceptore ſedulò factum
eſt. Etenim quantum ad illius operã attinet, iam olim ſubductus ſum, & cũ illis
conuerſationẽ habui: quantum uerò ad me attinet, nondũ aſcendi. L V C. At-
qui bonum animũ habere oportet, optima ſpe mente concepta, ad itineris fi-
nem & felicitatem in ſummo propoſitam conſpiciẽtem, maximè uerò illo ani-
C moſis inclamationibus cohortante & inclamante. Veruntamẽ ualde ſcire ue-
lim, quæ'nam ſpes ab illo tibi oſtenſa ſit ſuperato iam cacumine: an mox fu-
turum coniectandum ſit, te in ſummo fore poſt myſteria, aut omnino poſt Pa-
nathenæa? HER. Perexiguũ eſt quod dicis Luciane. LVC. An poſt quinquẽ-
niũ iam ſubſequens? HER. Et hoc quidem modicũ eſt cum ad uirtutem exer-
cendã, tum ad felicitatis poſſeſſionem conſequendã. LVC. Proinde ad ſummũ
poſt decennium: niſi extremè pigri & lenti haberi uelitis, cum neq; tãto tem-
pore ad uirtutis faſtigium aſcendere queatis, quãto unus aliquis ter à columnis
Herculeis ad Indos uſq; haud difficulter ire atq; redire poſſit, ſi nõ rectà aut ci-
D tra intermiſſionẽ perpetua profectione iter faceret, uerùm apud populos iacẽ-
tes in medio pauliſper cõmoratus oberraret. Et quónam modo tandem credi-
bile eſt, petrã ſupra quam uobis Virtus habitare creditur, altiorẽ decliuioremq;
eſſe illa Aorna Indica, quæ paucis in diebus ab Alexandro ſumma ui euerſa eſt
funditus? HER. Diſſimile prorſus eſt quod adfers ô Luciane. neq; enim eadem
res eſt quam tu confingis, quæ tam in exiguo temporis ſpacio confici aut capi
queat, non ſi infiniti Alexãdri ad unũ omnes ſuas uires cõiunxerint: quoniam
multi qui conſcendere moliebantur, fuerũt: iam uerò nõ parũ multi ualde for-
ti aſcendunt animo, & proficiunt partim quidem non nimium, partim uerò al-
E tius. Cæterùm ubi mediũ itineris iã attigerint, multis perplexi difficultatibus,
protinus omnia faſtidiunt, & reuertuntur grauiter anhelantes, multoq; ſudore
perfluẽtes, itineris laboribus abſterriti. Quicunq; autẽ omnibus gnauiter ſupe-
ratis incõmodis & diſcriminibus, in finẽ uſq; animoſè perdurauerint, illi tãdem
ad faſtigiũ uſq; conſcendunt, & ex illo felices facti, uitã quandam admirandam
per reliquam ætatem exigũt, alios quidem mortalium non ſecus atque formi-
cas è ſublimi contẽplantes. LVC. Papæ ô Hermotime! quantulos homuncio-
nes nos eſſe oſtendis, qui neque Pygmæis quidem ipſis nos conferre dignaris,
ſed in totum humi repentes, in cauernis terræ degere confingis? Non iniurià
alta & quæ ſurſum ſunt, ſapis. Nos uerò infimæ plebeculæ extrema fex, &

quotquot per humũ repẽtes ſumus, poſt deos etiam uos ſupplicibus uotis de- F ueneramur in alto cõſtitutos,animumq́ properandi addentes conſcẽdentibus. H E R. Vtinam ſaltem aſcendendi facultas unq̃ nobis daretur! uerùm multum adhuc uiæ conficiendæ ſupereſt. LVC. At tu nondum expoſuiſti quanto temporis ſpatio opus ſit ut in complexu uirtutis interquieſcas. H E R. Neque ipſe admodũ hoc ipſum exactè calleo ô Luciane: opinor tamen non minus uiginti annis peropus eſſe, quibus exactis omnino me in ſummo faſtigio futurum eſſe confido. LVC. O Hercules, perlongum eſt quod dicis. H E R. Siquidẽ de maximis rebus nobis labor eſt propoſitus. LVC. Fortaſſe illud uerũ eſſe non ualde negauerim. Quòd autem uiginti annos adhuc uicturus ſis, quónam modo G præceptor tuus certum te reddidit, nedum ſapiens exiſtẽs, uerùm etiam fatidico ſpiritu præditus, aut unus ex illis qui Chaldaica diſciplina ſunt imbuti? Aiũt itaq; & hæc ſciri poſſe. neq; enim ueriſimile eſt, adeóq; iniquũ eſſet, ut tu uitæ tuæ incertus, num unq̃ in humanis agens uirtutẽ amplexurus ſis, tãtos labores temere ſuſciperes, tot perpeſſis diu noctuq; difficultatibus, præcipuè uerò cum prorſus ignores nũ in propinquo ſummitatis te cõſiſtentem imminens Parca pede correptum, atq; ab omni ſpe potiundæ uirtutis deiectum, deorſum detractura ſit. H E R. Apage iſta, quippe nefas & irreligioſum eſt talia loqui ô Luciane. Atqui abunde ſat eſt ſi unicam tantũ dieculam ſapiẽs factus, felicitate illa H perfruar. L V C. Ergo pro tantis exantlatis laboribus unius dieculæ ſpaciũ tibi ſatis eſſe uidetur? H E R. Mihi equidem breuiſſimum etiam tempuſculum ſatis eſt. L V C. Cæterùm illam ſupernè contingẽdam felicitatẽ, cuiuſmodinam ſit, cuius gratia dignum exiſtimas nihil non perferendũ eſſe, undénam habes perſpectam & cognitam? neq; enim ipſe unquam in uirtutis uſque cacumẽ aſcendiſti. H E R. At ego præceptori diſſerenti fidẽ habere ſoleo, cui hæc ad unguem explorata eſſe dubium nõ eſt, cum præ omnibus ſit in ſummo uirtutis faſtigio excelſiſſimus. L V C. Dic uerò per Deos, qualiánam illic eſſe, aut cuiuſmodi tandem felicitatem gnauiter aſcendentes manere affirmabat? Nunquid confer- I tas diuitias? an dignitatem & gloriam? aut uoluptates quaſpiam non æſtimandas? H E R. Bona uerba ô amice. neque enim hæc quicquam faciunt ad uitam uirtuti uacantem. L V C. Quæ igitur ſunt illa bona, ſi ne hæc quidem hi qui ad exercitii finem deuenerunt, habituri ſunt? H E R. Sapientiam, animi magnitudinem, ipſiuſq; honeſti & iuſti precium, præterea autem omnium rerum exactam & abſolutam cognitionẽ, certò & conſtãter perſuaſum nihil ſapientẽ deſideraturũ. Porrò diuitias, dignitates, uoluptates, & cætera quæcunq; ſunt corporis, hæc inquam in uniuerſum infrà relinquit: quibus exutis & abiectis, omni euicta difficultate in ſummitatem emergit, non ſecus atque Herculem in Oeta K monte combuſtum, ad Deos migraſſe tradũt, & ipſum deum factum. Etenim ille cum à ſe abieciſſet quicquid à matre humani atque mortalis contractũ acceperat, ſeruata pura & incorrupta diuinitate, probè prius extructæ pyræ incẽdio purgatus, in cœlum ſubuolaſſe creditur. Ad hũc modum illi quoq; philoſophiæ opera & adminiculo tanquã igni quodam perpurgati, omnibus illis reciſis, & à ſe amputatis, quæ uulgi animis digna precio & admiratione uidẽtur, parum recto & ſano utentis iudicio, conſcenſo cacumine felicem & beatã degunt uitam, diuitiarum, dignitatũ & uoluptatum ne memores quidẽ amplius, è ſublimi deridentes eos potius à quibus hæc alicuius momenti eſſe ducuntur.

A LVC. Ita ſanè per Herculem Oeteum Hermotime, eſt quædã animi excellẽtia, magnitudoq; & felicitas, quæ penes ipſos eſt. Cæterũ hoc mihi quæſo ediſſere, an nunq̃ è faſtigio illo Virtutis, ubi uelint, regrediantur poſtliminio, rebus quas à tergo reliquerunt, uſuri? An omnino neceſſarium eſt ſemel delatos in uerticem, ibidem perpetuam uitam agere, cũ ipſa Virtute ſuauiter conuerſantes, medio ungue oſtenſis diuitiis, honoribus & uoluptatibus? HER. Non ſolum hoc illis liberum eſſe ſcias ô Luciane, ſed quencunq; uirtute conſummatum conſpexeris, eundem neq; iracundiæ, neq; timori, neque ullis cõcupiſcentiis turpiter deditũ eſſe aut ſeruire putato. Non, ſi rebus inſigniter dubiis iacte-
B tur, aut triſtitia affectus fuerit, ullum animo dolorem concipit. LVC. Sed enim ſi fas foret me nihil reueritum ueritatem proloqui: uerùm ſatius eſſe opinor, optabiliora & iucundiora afferre in medium, neq; religioſum eſſe accuratiore indagine ea perquirere quæ fiunt à ſapientibus. HER. Nequaquã: imò quicquid habes, audacter dicito. LVC. Vide mi amice, quàm omnibus modis ad dicendũ pigrè & cunctanter affectus ſim. HER. Atqui nihil eſt ô generoſe, quod apud me ſolũ dicere reformides. LVC. Enimuero alia omnia quæ dixiſti Hermotime, haud difficulter perſuaſus, ita ſe habere credidi, nimirum ſapiẽtes eſſe philoſophos, & magno animo præditos, neq; non æqui ſeruãtes. Et mehercu-
C le non mediocrem tua oratione perſenſi dulcedinem. At ubi eoſdẽ affirmabas & diuitiarum contemptores, atq; etiam dignitatis & uoluptatum negligentes eſſe, neq; moueri iracũdia, neq; triſtitia conturbari: nõ potui (ſoli enim ſumus) non uehementer addubitare, cum in mentem ea mihi uenirent, quæ nõ multò antè uidebam fieri. Atque enim ſi placet, producam quendã, & ſi hoc non parum tibi eſſe uidetur, etiã nullo edito nomine. HER. Nunquã facias, uerũ nominatim perſtringe eundem, quicunq; tandẽ fuerit. LVC. Ille ipſe præceptor tuus, uir cum aliàs quidem uenerãdus, tum ætate penè confecta. HER. Quid igitur ſe indignũ admiſit ſceleris? LVC. Hoſpitem illum Heracleotẽ, qui multo
D iam tempore in iiſdem philoſophiæ ſtudiis diſcipulus eius fuit, flauicomum & contentioſum illum nouiſti? HER. Noui quẽ dicis: Dioni, ni fallor, illi nomen eſt. LVC. Illum ipſum dico. proinde cũ fortaſſe non reddidiſſet illi mercedem in tempore, ad prætorem paulò antè rapuit miſerum, pallio eius collo iniecto uociferãs & excandeſcens admodum. & niſi è familiaribus quidam è manibus furioſi adoleſcentem eripuiſſent, qui forte fortuna ei rei interfuerant, periculũ erat ne nares miſero mordicus auulſiſſet ſenex. adeò impotenter debacchabatur incenſus iracundia. HER. Semper quidẽ & aliàs durus & implacabilis eſſe conſueuit ſiquis non in tempore pactam mercedem Luciane numeret: nun-
E quam tamen aduerſus illos non paucos, quibus uſuræ pendẽdæ gratia mutuò dedit utendam pecuniam, quicquam tale deſignauit. ſiquidem ad præſcriptum tẽpus præſentaria pecunia ſemper reddunt fœnora. LVC. Quid? ſuntne ô beate, qui illi pendant fœnora? An dum etiam illi à philoſophia diligẽtiſſimè perpurgato, earum rerum faciendarum cura eſt, quibus in Oeta relictis nihil opus habet? HERM. Equidem hæc ſui gratia, ut tu fortaſſe falſo ſuſpicaris, non facit, ſed ſunt illi infantes pueri, quorum, ne olim preſſi inopia grauiter egeant, curam habere cogitur. LVC. Atqui conueniebat ô Hermotime, ut & illos ad Virtutem ſubduceret, quò communi cũ illo felicitate poſthabitis diuitiis unà fruerentur. HERMOT. Non eſt mihi ſanè hiſce de rebus tecum diſputandi

ocium Luciane.accelero enim ut ipſum iam audiam,ne per omnem ætatem in F
obſcuro mihi deliteſcẽdum ſit.L V C.Bono animo eſto ô bone: quippe hodie
à philoſophicis commentationibus uacatio promulgata eſt.Itaq; quod reliquũ
eſt itineris,tecum unà conficiam.H E R.Quomodo dicis?L V C. In præſen-
tia quidem ipſius tibi nõ dabitur uidẽdi aut audiendi copia, ſiqua fides inſcri-
ptioni habenda eſt.Siquidem tabella quæpiam præ foribus ſuſpenſa literis ma-
iuſculis in hũc loquebatur modum:Hodie philoſophicis diſſertationibus non
uacabimus.Porrò tuum præceptorem apud Eucratem filiæ ſuæ natalitia cele-
brantem heſterna nocte cœnitaſſe dicebát : multa præterea in ſympoſio ſuper
rebus philoſophicis commentatum eſſe:ad hæc aduerſus Euthydemum Peri- G
pateticum nonnihil exaſperatum eſſe, ſuſcepta cum eo ipſo his de rebus con-
tentione,pro quibus nunquam non cum Stoicis digladiari ſolent Peripatetici.
Præ nimia uerò uociferatione,etiam capitis dolorem,& uehementem quidem
contraxiſſe,& in multam uſq; noctem ſudaſſe,producta in lõgum diſputatio-
ne.Quin etiam iuſto largius,ut arbitror,poculis ſemet inuitauerat,cum hi qui
aderant,frequẽtius, ut par eſt,præbibentes, eundem philoteſiis prouocaſſent.
Inſuper in ipſa cœna immodeſtiori crapula quàm ſeni cõuenerat, ſemetipſum
onerauit,adeò ut domum reuerſus multa euomere cogeretur. Solas uerò car-
niũ portiunculas, quas puero à tergo aſſiſtenti in conuiuio adſeruandas dede- H
rat,numeratas recepit,ne quẽ intromitteret,magnopere interminás.Hæc itaq;
è Mida famulo eius audiui,diſcipulis quibuſdam commemorante,qui & ipſi,
cum illorũ eſſent non pauci,domum regreſſi ſunt.H E R. Vter uerò illorum
Luciane,obtinuit uictoriam,præceptor meus, an Euthydemus?Nũquid etiam
tale quippiam Midam commemorantem inaudiſti?L V C. Initiò quidẽ, Her-
motime,aiebat illos penè per omnia fuiſſe pares,ipſum uerò finẽ uictoriæ tan-
dem penes uos fuiſſe, ita ut ſenex longè fuerit in pugna ſuperior:Euthydemũ
porrò incruentum haudquaquam abiſſe, nempe qui permagnum in capite in-
flictum uulnus haberet. Cum enim immodicè eſſet arrogans & contentioſus, I
nec perſuaderi uellet, neq; ſeni ſe præberet facilè redarguendum atq; conuin-
cẽdum, præceptor tuus ille uir optimus eidem iuxtà accumbenti inuſitata ma-

Iliad. xi. uide Neſtorei poculi deſcriptionem.

gnitudine & pondere ſcyphum Neſtoreũ,quẽ fortè tenebat in manibus,forti-
ter incutiendo in caput illiſit: atque hac quidem ratione uictoriæ palmã ſupe-
rato aduerſario obtinuit.H E R.Macte animo præceptor.atqui haud ſanè alio
modo æquum erat agere cum his qui recuſant cedere melioribus.L V C.Pro-
babilia quidẽ admodũ ſunt quæ dicis, Hermotime. Quorſum enim attinebat
ut Euthydemus hominẽ ſenem exaſperaret, alienũ ab iracundia,animoq; lon-
gè præſtantiorem,ſcyphum inſuper tam grandem & grauem tenentẽ in mani- K
bus?Sed enim ocium iam agimus:quid obſtat quò minus mihi tuo familiari ex-
ponis,quónam modo ſub initium philoſophari inceperis,ut & ipſe,ſi fieri poſ-
ſit,communem uobiſcum profectionem ſuſcipiam, nũc primùm facto ad ean-
dem exordio? Neque enim temere me excludetis à cõmuni itinere,hominem
familiarẽ.HER.Si modò hæc res tibi cordi eſſet Luciane,breui uidebis quan-
tum excellas omnes cæteros. Pueros, ſat ſcio, opinaberis omnes alios præ te.
tantum ipſe ingenio & intelligentia præpollebis.LVC. Mihi uerò abunde ſa-
tis eſſet,ſi poſt uiginti annos iam exactos talis euaderem , qualis tu nunc es.
HER.Profectò & ego ipſe cum in tua eſſem ætate, tunc primùm ad philoſo-

phiam

A phiam animum appuli, iam ferme annos quadraginta natus, à quibus te non multum abeſſe arbitror. L V C. Rẽ ipſam putaſti Hermotime. tot enim annos iam habeo. Quare ſi eam iam comprehenſam tenes, age & me adducito. haud enim iniuſta poſtulo. Et primum quidem hoc mihi reſpóde, éſt ne philoſophiæ candidatis relicta & conceſſa contradicendi libertas, ſi quid parum recte dictum illis uidebitur, aut nõ hæc libera eſt natu iunioribus? H E R. Haud admodum. tibi tamen ſi quid uolueris, interea & quærendi & contradicendi facultatem liberam facio. ita enim facilius perdiſces ſingula. L V C. Euge ſanè per Mercuriũ, ô Hermotime, dic mihi: éſt ne unica uia ad philoſophiam adducens,
B uidelicet Stoicorũ ueſtrorum? Niſi enim falſa audierim, etiam alios complures eſſe certum eſt. H E R. Et ualde quidem multi ſunt, uidelicet Peripatetici, & Epicurei, & qui Platonis titulo philoſophiam profitentur. Sunt item cõplures quoq; Diogenis & Antiſthenis aſſeclæ, tũ etiam ipſius Pythagoræ imitatores, & alii his quoq; longè numeroſiores. L V C. Vera ſunt hæc. omnino enim illorum magnus eſt numerus. Vtrum autẽ Hermotime eadem omnes uno ore dicant, an diuerſa? H E R. Diuerſiſſima. L V C. Prorſum tamen unum alicubi eſſe uerum, in quo conſentiant omnes, credibile eſt: ita ut non omnia pugnẽt quæ ab illis pro uero affirmantur. H E R. Admodum. L V C. Proinde age ô amice
C hoc mihi expedi, cuíná fidem habuiſti tu ſub initium quãdo ibas philoſophiæ operã daturus, cũ multas uideres ianuas tibi apertas & patentes, omnibus aliis progrediendo deuitatis, in Stoicorum potiſſimùm diuertens, tanquã hæc ſola uera fuerit, ac illa quæ compendioſam ad uirtutẽ uiam ingredientibus exhiberet, aliis omnibus in obliqua & deuia ducentibus? Quibúsnam argumentis aut coniecturis hæc tum potuiſti deprehẽdere? Ac mihi non eũ qui nunc es, in animo concipe, ſiue ſemiſapientem, ſiue abſolutæ ſapientiæ Hermotimũ, qui nunc præ multis millibus optima diſcernere & iudicare poſſit: ſed ita reſponde ac quiſpiã homo idiota, qualẽ tunc agebas, aut ego nũc poſſim. H E R. Quid ſibi
D hæc tua uerba uelint Luciane, haud intelligo. L V C. Atqui non admodũ obliquũ eſt quod percontabar, cũ multi ſint philoſophiæ principes, uidelicet Plato, Ariſtoteles, Antiſthenes, præterea maiores noſtri Chryſippus & Zenõ, aliíque cõplures quotquot tandẽ ſunt, cuíná inquã credidiſti poſthabitis & omiſſis aliis, ut ea ex omnibus deſumẽs, quæ quidem à te ſelecta ſunt, ſuſtineas iuxta illa philoſophiæ ſtudiis incumbere? Nũquid etiã te, ut Chærephõtem, Apollo Delphicus ad Stoicorum placita delegauit, ubi prædixiſſet oraculo illos ex omnibus longè eſſe optimos? Siquidẽ illi mos erat, alium ad aliã philoſophiæ rationem & formam cohortandi, quippe cui probè perſpectum erat, ut opinor,
E quæ cuique potiſſimùm congrueret. H E R. Nihil tale eſt ô Luciane, neque de his unquã deum conſului. L V C. Quid? an indignam æſtimabas hanc rem diuina conſultatione? aut ipſe ſufficiẽs tibi uidebare, qui quod optimũ erat & præſtantiſſimum, per teipſum poſſes eligere, non conſulto Deo monitore? H E R. Ita mihi quidẽ uidebar. L V C. Quin igitur & nos iſthuc ipſum doces, quónam modo ſtatim ab initio queamus noſcere quæ optima ſit & ueriſſima philoſophandi ratio, & quam quiſpiã prætermiſſis aliis rectiſſimè eligeret? H E R. Ego haudquaquam iſthuc dicere grauabor. Cum multos uiderem ad eãdem certatim uiam affectantes, facilè æſtimabam Stoicam philoſophandi rationem cæteris eſſe præſtantiorem. L V C I A N. Quorum igitur numeroſior erat turba,

Quænã philoſophãdi uia potiſſima ſit, & quæ certiſſimè ad uirtutem & felicitatem ducat.

Epicureorum, an Platonicorum, an Peripateticorum? Proinde illos numeraſti F
ueluti in ferẽdis colligendisq; ſuffragiis uſu uenire ſolet. HER. Atqui nõ numeraui, ſed coniecturis deprehẽdi. LVC. Vt quid igitur me tãtopere cupientem non doces, ſed uana ſpe lactas ac decipis, affirmãs de tantis rebus cõiectura & multitudine fretũ iudicaſſe? HER. Nõ ſolùm hoc quidẽ ô Luciane, ſed omnes quoq; cæteros mortales ſæpenumero affirmãtes audiui, Epicureos quidem eſſe corruptos deliciis, uoluptatumq; extremè amantes. Peripateticos autem ad rẽ attentiores, parandis cumulandisq; diuitiis inſeruire, & quoſdam ex illis immodicè cõtentioſos. Porrò Platonicos arrogãtes, & nimio faſtu turgidos, gloriæq; cupiẽtiſſimos. Cæterùm de Stoicis multorũ ſemper idem fuit teſtimoniũ, uidelicet quòd uiriles eſſent, maſculo animo præditi, & nihil illos fugeret, & quòd eam uiam ingreſſus, ſolus rex, ſolus diues, ſolus ſapiẽs, breuiter in uniuerſum nihil non eſſet. LVC. Videlicet iſta tibi de illis dixerũt alii. Neque enim uериſimile eſt hæc illis de ſe ipſis prædicantibus, ſuaq; ſuperbè collaudãtibus te credidiſſe. HER. Non, uerùm hæc ab aliis prædicata audiui. LVC. Facilè tamẽ coniicio hæc diuerſæ ſectæ & opinionis affirmaſſe neminẽ. Quare an illi quos tu te audiuiſſe prædicas, è numero philoſophãtium fuerint, neſcio. HER. Ne ii quidẽ. LVC. Proinde homines idiotas hæc dixiſſe credibile eſt. HER. Et ualde quidem. LVC. Vide obſecro ut iterum me deceptum ab omni ſpe deiicere ſoleas: neq; uerum ſermonẽ exponis, ſed exiſtimas te cũ Margita quopiam inſulſo & ſtupido uerba facere, ut planè perſuaſum haberẽ, Hermotimum uirum ſingulari præditum cum ingenio tum induſtria, annos nunc natum quadraginta, hominibus tamẽ idiotis de ſapientiæ ſtudio, deq; uiris philoſophiæ candidatis credidiſſe, illorumq; inductum teſtimonio & prædicatione, rectiore uia philoſophantium electionem feciſſe. neq; enim iſta tibi prædicanti facilè crediderim. HER. At ne hoc quidem te fugiat Luciane, me nõ ſolùm credidiſſe aliis, uerùm mihi quoque ipſi. Etenim conſpiciebam illos honeſte & ornatè incedentes, ſplendidè & decenter amictos, nunquam non certis commentationibus cogitabundo animo intẽtos, aſpectu tetricos & terribiles, demiſſa barba, & longa coma uenerandos, nihil molle aut parũ uirile, aut citra delectum aliquid admittentes, quod quidem aliis ſtuporẽ induceret, aut planè uideretur impudens & Cynicũ, ſed in media & regia uia conſtitutos, quæ quidem ab omnibus affirmabatur eſſe optima. LVC. Nunquid igitur & hæc illa quæ paulò ante præceptorem facientem me uidiſſe teſtabar, ipſos deſignantes uidiſti? uidelicet fœnori & uſuræ ſeruientes, amarulenter & contentioſe mercedem à diſcipulis exigẽtes, in conuiuiis aut colloquiis immodeſtè & pertinaciter digladiantes, aliaq; quæcunq; indecorè plerunque peccare conſueuerant? K
Aut fortaſſe harum rerum nullam curam habendam eſſe exiſtimas, modò ueſtitus ſit probè mundus, & nitidè compoſitus, & barba profunda, prolixáque in capite cæſaries? Quare in poſterũ, ut uideo, hic nobis certus erit canon & regula rectè philoſophantes exactè cognoſcendi, quem uidelicet proponit Hermotimus: oportetq; omnino ex habitu mundiore, grauioreq; inceſſu, & capillo prolixiore, optimorũ cognitionem ſumere. Itaq; cui hæc deeſſe uiderimus, neq; ille tetricus fuerit, aut perpetuis intentus cogitationibus obambulauerit, reprobandus, & nihili æſtimandus eſt. Sed uide Hermotime, ne & hæc illudendi gratia ad me dixeris, periculum faciendo num deceptũ me eſſe ſentiam.

HER.

A HER. Quorſum iſtud dicis? LVC. Quòd hæc, ô bone, rectius ſtatuarũ ſit cognitio atque indagatio, quam tu ab habitu ſumendam eſſe dixiſti. Omnino enim illæ habitu ferè ſunt elegantiore, & amictu ornatiore, quas aut Phidias quiſpiam, aut Alcamenes, aut Myron ad pulcherrimum abſolutæ formæ archetypum expreſſerit. Quòd ſi etiam maximè inde coniectura capienda eſt in illis dignoſcẽdis, quid ille aget, qui uiſu captus, philoſophiæ perdiſcendæ deſiderio tenetur? Quî enim fieri poſſet, ut in habendo delectu non tota uia aberret, cum neque habitus neque inceſſus perſpiciẽdi facultatem habeat? HER. Ego uerò ô Luciane, nõ ad cæcos uerba facio, neque illorum mihi quicquam

B curæ eſt. LVC. Atqui conueniebat, ô bone, ut tantarũ rerum, adeoq; omnibus neceſſariarum cognitu, communis quædam eſſet cognitio. Sedenim quandò ita tibi uidetur, à Philoſophiæ commercio cæci excluſi maneant, poſteaquã orbati ſunt oculis: tametſi cum primis operæpretium mihi uidebatur, illos præ omnibus aliis Philoſophiæ ſtudio incumbere, ne acceptã amiſſi uiſus calamitatem ferrent immoderatius. Cæterùm illi qui probè uident, etiamſi fuerint perſpicaciſſima oculorum acie prædíti, quónam pacto ea quæ in animo tecta ſunt, peruidere poſſunt ab illa externa ueſtitus munditie? Niſi enim me fallat animus, tale quiddam eſt quod dicturus ſum, nimirum te parandæ & colligendæ

C ſapientiæ cupidine cum iſtiuſmodi uiris cõuerſari, utq; ea in dies aucta, cumulatius euadas melior. HERMO. Et maximè quidem. LVC. Quî igitur tibi promptum fuit, atque adeò factu poſſibile, ut ab iis ipſis quas dixiſti cognitionibus, philoſophantem aut ſecus perſpiceres? Neque enim iſta perinde ſolent propalam eſſe conſpicua, ſed ſunt abſtruſa ualde, atque adeò in obſcuro repoſita, quæ multis uix orationibus & cõgreſſibus, poſtremùm uerò operibus cõſimilibus licet animaduertere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inaudiuiſſe te: quòd ſi me fallit opinio, audi iam nunc: ſic enim habet fabula: nimirum Mineruã, Neptunum, & Vulcanum contentio-

D nem inter ſe ſuſcepiſſe de artificii principatu & præſtãtia: atque ipſum quidem Neptunum taurum effinxiſſe, Mineruam uerò domũ excogitaſſe: porrò Vulcanus hominem compoſuit, fabricauitq;. Cæterùm ubi iam ad Momum uẽtum eſſet, quem certaminis arbitrum & expenſorem elegerant, & ille ſingulorum opera diligentiſſimè inſpexiſſet: in aliis quidem quæ reprehenderit, ſuperuacaneum fortaſſe foret referre: illud tamen in hominis opificio potiſſimum calumniatus eſt, atque ipſum quidẽ architectũ Vulcanũ non mediocriter perculſit, quòd artifex nõ in pectore oſtiola quædam addidiſſet, quibus apertis & recluſis perſpicuum fieret omnibus quid ille uelit, aut in animo ſtrueret & cogita-

E ret: num mentiretur, an uerum diceret. Atque ille quidem uelut cæcutiens ſic de hominibus ſtatuit: tu uerò nobis ipſo etiã Lynceo es perſpicacior, qui, ſicuti uidetur, per pectus ipſum quæ intus ſunt cernis, ſuntq; tibi aperta omnia, adeò ut non ſolùm certò teneas quid quiſque uelit aut cogitet, uerùm etiam uter ſit melior aut deterior. HER. Tu quidem Luciane ludos ex me facis, ego uerò Apollinis ductu & auſpicio delectum habui, neque prorſus electionẽ moror. atque hæc quidem ſatis Hermotimo. LVC. Attamen ne ſic quidẽ mihi dignaris exponere, ô amice, ſed me in ima uulgi fece uerſantem ſuperbè contemnis. HER. Nihil fortaſſe illorum tibi placebit, quæ dixero. LVC. Nequaquam, ô bone, uerùm nihil eorum uis dicere, quod me delectaturũ eſſet. Et quia tu me

celas de induſtria, nobis inuidens,ne fortè tibi pares euadamus,ſi Philoſophiæ F indagandæ ſtudio operam nauaremus:periculũ faciam , ſiquo modo fieri poſſit,ut per me exactam iudicandi rationem, miniméque fallibilem delectus habendi uiam inueniam. Quocirca tu, ſi uolueris, arrectis auribus attento fac ſis animo.HERMO. Prorſus iſthuc uolo, ô Luciane.fortaſſis quiddam ſcitu dignum dicturus es. LVC. At uide ne naſo me ſuſpendas,ſi illud omnino ruſticè & ineptè propoſuero. Ita enim facto opus eſſe uideo,poſteaquã tu, qui harũ rerũ es multo peritior, illud manifeſtius & diſertius explicare grauaris.Itaq; Virtutem urbis inſtar eſſe fingas uolo, quæ ciues habeat honeſtiſſimè & integerrimè Rempub. adminiſtrantes, quemadmodum tuus quoque præceptor, G qui iſthuc aliquando peruênit,idem hoc affirmare non dubitat: præterea ſumma ſapientia uiros exornatos,magno infractóque animo præditos,iuſtitiæ ſeruantiſſimos, modeſtia admirandos,parum infra Deorum conditionem conſiſtentes. Cuiuſmodi multa apud nos deſignantur,rapina,uiolentia,iniuria, habendi cupidine:eorum flagitiorum ne tantillum quidem quenquam audere in ea urbe conſpiceres : ſed pacati & concordes Reipublicæ munia ſimul obeunt & adminiſtrãt. Nec iniuria. Ea enim quæ aliis in urbibus ſeditionum & factioſarum contentionum concitandarũ occaſionem ſuppeditant, quorumq; gratia alter alterum clãdeſtinis petit inſidiis,ea inquam omnia è medio illorũ ſublata & remota ſunt. Neque enim aut aurum, aut uoluptates, aut honores habent in precio,tanquam alicuius momenti iſta apud illos habenda ſint, uerùm iam olim hæc in uniuerſum, tanquam parum neceſſaria exiſtimantes ad bene gerendam Rempublicam,urbe eiecerunt. Itaque tranquillam quandam & omnibus modis felicem degunt uitam,bonis legibus,æqualitate,libertate,& omnibus denique bonis inſtitutam. HERMOT. Quid igitur ô Luciane? an non tibi uidetur æquiſſimum eſſe,ut omnes certatim eius urbis ciues fieri deſiderent, ita ut itineris tam laborioſi moleſtiam pro nihilo reputent, neq; temporis longinquitate uicti animum deſpondeant, certò & cõſtanter perſuaſum I habentes,ſe omni euicta difficultate in ciuium numerum relatum iri,eiuſq; politiæ ſe participes futuros?LVCIA.Sanè per Iouem,ô Hermotime,omnibus omnes neruos in hoc intendẽdos eſſe arbitror,cætera uerò negligenda. Nec patriæ tenaciter nobis inhærentis magna cura habenda eſt : neque ualde moueri decet aut frangi animo,parentum aut liberorum nos detinentium cõplorationibus : ſed & illi pari opera ad eandem profectionem nobiſcum ſuſcipiendam cohortandi ſunt. Quòd ſi aut ſequi nos recuſauerint,aut per ætatẽ non potuerint:illis relictis & poſthabitis,rectà ad urbem omniũ feliciſſimam animoſe tendendum erit, reiectis etiam ueſtimentis,ſi eiſdem amicti detineremur,illic haud K dubiè conueſtiendi. Neq; enim periculum eſt ne quis te eò nudo corpore delatum excluſurus ſit. Iam enim & aliàs uirũ multa canicie reuerendũ diſſerentem audiui quinam illic ſe res haberent: meq; magnopere cohortabatur ille,ut me ſibi ad urbem eunti comitem adiungerem.ſiquidẽ pollicebatur itineris ducẽ ſe fore, & quòd me ciuitate donare uellet, unumq; ex tribulibus facere,ſuo adſcriptum ſodalitio, adeò ut nulla non ex parte bene & feliciter agerẽ.Cæterùm ego id ætatis rectè monenti nõ obtemperabam, ſtultitia & rudibus annis dehortãtibus. nondum enim egreſſus eram annum quintũ & decimũ. Fortaſſis ſi ſecutus fuiſſem, iam in ſuburbio aut præ portis cõſiſterẽ. Porrò de ciuitate,ſi

Virtus,urbis inſtar optimè inſtituta.

A te, ſi rectè commemini, cum alia multa, tū hæc quoq; prædicare ſolebat, quemadmodum omnes eius urbis incolæ eſſent aduenæ & peregrini, nec ullus eſſet indigena. Quin etiam illud addebat, non parum multos in eadem Repub. uerſari barbaros, & ſeruilis cōditionis homines, informes, modicos, pauperes: breuiter neminem non eius Reipub. fore participem, quem penes modò uoluntas eſſet eò tendendi: quandoquidem illis morem ciuitate donandi aduenas, affirmabat nō ſumi aut ab externa cultus & ueſtitus elegātia, aut à corporis proceritate & formoſitate, neq; à generis ſplendore, aut claris maioribus, ſed ea pro nihilo æſtimari apud illos. Oportere tamē eos qui ciuitatis ius indipiſci uelint, B intelligentia inſtructos eſſe, rerúmque honeſtarum tangi cupidine, labore non frangi, nullis uoluptatum illecebris capi, neque effœminari aut emolleſcere rebus dubiis & difficilibus inter eundum ingruētibus. Quiſquis itaque hæc præſtiterit, expoſuitq;: ubi primùm urbem attigerit, actutum in ciuium cōmunionem aſſumitur, quicunque tandem fuerit, parem experturus honorem. Porrò peior, an melior, an nobilis, an ingeneroſus, an ſeruus, an liber, aut an prorſus infimæ ſortis & conditionis homo ſit, in ea ciuitate ne nominantur quidem. HERMO. Hinc perſpicere potes Luciane, quòd nō temere aut pro rebus ficulneis tantos ſudores perferā, cum adeò felicis & exoptatæ Reipub. ciuis fie- C ri concupiſcam. LVCIA. Et ego quidem harum rerum communi tecum cupiditate teneor: atque haud ſcio, an quicquam ſit quod perinde præ his mihi uotis expetendum putem. Iam ſi in propinquo urbs ſita foret, & omniū proſpectui expoſita: iam olim, ut ſcis, nulla animi ambiguitate præpeditus, eā fuiſſem ingreſſus, inq; ea multum iam temporis uerſando contriuiſſem. Poſteaquā uerò (quemadmodū uos perhibetis, nimirum tu, & Heſiodus ille rhapſodus) ualde procul hinc remota eſt, operæprecium mihi eſſe uidetur, ut & uiam ipſam quæ rectà nos ad urbem ducat, inueſtigemus, nec minus operæ & ſtudii in duce quamoptimo deligendo ponamus. An non ita quoque tibi faciendum ui- D detur Hermotime? HERMOT. Et quínam alia ratione eò quis perueniret? LVC. Nonne uides igitur immenſam multitudinem promittentium & affirmantium ſe uiæ peritos eſſe? Multi enim ad hoc parati circunſtant, quorum nemo non ſe indigenam eſſe perſanctè deierat. Cæterùm non eſſe unam tantùm uiam, illud apparet liquidò, ſed innumeras & ualde diuerſas, nec quicquā habentes in quo inter ſe conueniant. Nam hæc quidem ad occidentalem plagam uergit, illa ad ſolem exorientem: mox altera ad Septentrionē uiatorem ducit, altera uerò rectà ad meridiem. Rurſus hæc quidem per florida prata, & molles plantas ſub umbra amœna & delectabili, nihil habens aſperitatis aut difficulta- E tis: altera autem petricoſa, & omnibus modis aſpera, multum exhibens uiatoribus cum ſitis tum ardoris, tū etiam laboris & moleſtiæ. Et tamen omnes illæ cum multæ ſint, ad eandem urbem, quæ una eſt, tendere perhibētur, tametſi ſint inter ſe diuerſiſſimæ. Inde incredibilis animum meum habet perplexitas & hæſitantia. Etenim in quancunque forte fortuna incidero, uirū quempiam circa ingreſſum diuerticuli conſiſtentē offendo, antiqua uirtute & fide admirandum, ſtatim in introitu accedenti manus porrigentem, uehementerq; cohortātem, ut ipſius uiam ingrediar. uſqueadeo certatim unuſquiſque illorū ſe compendioſæ uiæ gnarum eſſe iactat identidem, alios uerò tota uia aberraſſe, neq; unquam eò perueniſſe, neque aliorum inſequentium duces eſſe poſſe. Tādem

Vrbis uirtutis incolæ, aduenæ omnes & peregrini.

Via ad uirtutem.

ubi proximũ acceſſero,audio & illum de uia ſua magnificè pollicẽtem, aliosq́ F
malitioſe uituperantem. Ad eum quoque modum facit is qui huic uicinus eſt, & ſic deinceps omnes reliqui. Hinc itaque uiarũ multitudo & diuerſitas non mediocriter me conturbant,animumq́ meum incertũ diuerſe diſtrahunt, maximè uerò duces ipſi præter modum uociferantes,dum quiſque ſua immodicis laudibus deprædicat. Neque enim calleo in quam declinans,aut quem potiſſimum ex ducibus ſecutus, urbem accedere queam. HER. At ego te Luciane ab omni hæſitatione liberabo. Etenim haud facilè,ſi iis qui ante nos idem itineris confecerunt,fidem habueris,aberrabis. LVC. Quibus tu habendam fidem dicis? aut quem ex ducibus ſequuti ſunt? aut per quam uiam ingreſſi ſunt? Ite- G
rum enim nobis ſub alia forma eadẽ apparet animi perplexitas, à rebus ad homines translatis. HERMOT. Quónam modo iſthuc dicis? LVCIA. Quoniamquidẽ qui in Platonis uiam digreſſus eſt,& illo duce ſe in uiam dedit, illã haud dubiè laudaturus eſt. rurſus qui Epicurum ducem ſibi ſequendum elegit, Epicuri. ita omnino alius aliam cõmendabit: tu uerò ueſtram omnibus aliis præferes. Aut non ita futurum eſſe Hermotime credendum eſt? HERMOT. Et cur non? LVCIA. Proinde ab ancipiti animi perplexitate me non liberas,cũ etiamnum ignorem ex uiatoribus cuínam potiſſimùm fides adhibenda ſit. Video enim unumquenque illorum,& ipſum,& ducem eius,unius tantùm uiæ feciſſe H
periculum,ac illam laudare, affirmantem hanc ſolam eſſe quæ perducat ad urbem. Ego autem num uerum dicat,ſcire non poſſum. Quòd enim ad finẽ aliquem delatus ſit,& ciuitatem quandam conſpexerit,fortaſſe illi haud difficulter conceſſerim: cæterùm num illam uiderit quam oportebat, in cuius Repub. ego & tu uerſari concupiſcimus, in Corinthum delati,ille autem Babylonem profectus, Corinthum ſe uidiſſe putarit: hoc quidem etiamnũ mihi incertum eſt. Neque enim ille qui aliquam ciuitatem uidit,ſtatim & Corinthum uidit. ſiquidem non ſola Corinthus eſt ciuitas. Quod autem omnium maximè me facit animi incertum & ambiguum, illud eſt, quòd ſciam neceſſariò unam atque I
adeò uerã eſſe uiã. ſiquidẽ nec plures q̃ una Corinthus eſt,aliæ autem quoquo gentiũ magis uiatorem q̃ in Corinthũ perducunt. Niſi quis uſqueadeo delirus eſſet,& mente captus,ut putaret & eã quæ ad Hyperboreos, & eã quæ ad Indos tendit,in Corinthum recto tramite perducere. HER. Quónam pacto hoc fieri poſſet ô Luciane,cũ alia aliò tendat? LVC. Proinde,ô bone Hermotime, non mediocri opus eſt conſilio in eligẽdis cum uiis,tum ducibus. Neque illud uulgo iactati prouerbii committẽdum eſt, ut quocunque nos pedes duxerint, eò inconſultò abeamus, quo modo ita haud dubiè decepti pro Corintho ad Babylonios aut Bactra abiremus. Atqui ne hoc quidem ualde mihi conſultum K
factu uidetur,ut fortunæ tantam rem cõmittamus, tanquam optimam fortaſſe apprehendentes, ſi citra omnem uiarum exactam perueſtigationem, in unam aliquam quamcunque tandem temere irrueremus. Nihil enim obſtat quò minus & fieri poſſit,& fortaſſe iam olim in tanta temporis longinquitate factum eſt. Haudquaquam uerò æquum eſſe opinor, ut tam inconſideranter de rebus adeò magnis ſpem abiiciamus,aut ita in anguſtum coactam cõſtringamus,uirgultea ſcapha (quod aiunt) Aegæum aut Ionium tranſmittere uolentes. Neque enim rectè aut probabiliter fortunam incuſaremus,ſi ſagittando & iaculando non prorſus aſſecuta ſit ueram illam uiam, unã nimirũ inter tot infinitas falſas & erro-

A & erroneas exiſtentem: quod nec Homerico quidem ſagittario cōceſſum fuit,
qui cum debuiſſet columbā arcu fixam deiicere, linea uincula rupit. opinor autem fuiſſe Teucrum. Sedenim hoc multo magis rationi cōſentaneum eſt, ſpem
habere multa uulnerandi, & iaculo petendi, quàm omnino illud unum ex omnibus: quoniam periculū non mediocre eſt, ſi pro recta & compendioſa uia
in unam ex erraticis & deuiis imprudentes incideremus, ſperantes fortunam
meliorem pro nobis electuram eſſe. Opinor autem in tali re cōparatione utendum, & demonſtrandum eſſe. Neq; enim promptum & facile eſt reuocare curſum, ſaluumq; & incolumē retro euadere, ſi quis ſoluta naui mari ſe ſemel com-
B miſerit: uerùm neceſſarium eſt, in pelago fluctuum arbitrio iactari & circumferri, nauſeantem ut plurimum, & metu perculſum, capiteq; marinis fluctibus
grauatum. Aequum uerò fuerat, ſub initium priuſquam uela uĕtis permiſiſſet,
conſcenſa ſpecula explorare ſi mare eſſet nauigabile, & ſecundus flaret uentus
Corinthum nauigare uolentibus. Et per Iouem quidem gubernator quiſpiam
optimus ſummo cum iudicio illi deligendus fuerat, præterea nauis ſatis firma
conquirenda, quæ tantis fluctibus & curſui par eſſe potuiſſet. HERMOT. Eſt
quidē Luciane, quod dicis, non improbandum. Verùm enimuero hoc ſatis certò ſcio, quòd ſi etiam per circulum omnes ad unum acceſſeris, non tamē alios
C inuenies neque duces meliores, neque gubernatores maiori peritia præditos,
quàm Stoicos. Atque ſi animus tibi eſt aliquando Corinthum perueniendi, illos ſequendos eſſe putabis, per Chryſippi & Zenonis ueſtigia incedĕdo. alioqui fruſtra hanc uiam tentabis. LVCIA. An non ſentis, ô Hermotime, commune quiddam te dixiſſe? haud dubiē enim hoc ipſum dixerit & quiſque qui
communem cum Platone uiā ingreditur, & qui Epicurū ducem ſequitur, inſuper & alii, me uidelicet Corinthum nunquam uenturum, niſi cum illorū aliquo itineri memet accingam: ita ut neceſſarium mihi eſſe uideam, aut omnibus
ſine diſcrimine credere, quod abſurdiſſimum eſt: aut omnibus iuxtà diffidere,
D quod quidem multò tutiſſimum eſſe opinor, donec uera pollicentem inuenerimus. Age uerò, ſi quemadmodum nunc ignarus ſum, etiamnum certum non
habens quínam ex omnium philoſophantium ordine & numero uerum diceret, ueſtræ ſectæ me addicerem, habita tibi fide uiro amico & familiari, attamen
Stoicæ ſaltē philoſophiæ perito, tantúmque unicam illam uiam ingreſſo: poſtea uerò Deorum aliquis ab inferis in uitam reuocaret Platonem & Ariſtotelem, præterea etiam alios omnis generis philoſophos: illi autem circunſiſtentes interrogarent, & per Iouem quoque in ius pertractum contumeliæ accuſarent, dicĕtes: Quid uerò paſſus es optime Luciane, aut à quo perſuaſus Chry-
E ſippum & Zenonē nobis, qui multò antè fuerimus, propoſueris, homines heri
& paulò antè natos, cum nos neque ſermonis participes feceris, neque prorſus quæ loquamur tentaris? Quòd ſi hæc ab illis dicerĕtur, quídnā illis reſponderem? An ſatis mihi fore exiſtimas, ſi dixero me ab Hermotimo uiro familiari
ita perſuaſum eſſe? Atqui dicerent, ſat ſcio, Nos uerò Luciane, quis ille ſit Hermotimus, iuxtà cū imperitis ignoramus, ſed neq; ille nos nouit. quare æquum
non fuit, omnibus in totum repudiatis, nos indicta cauſſa condemnare, fidem
dantem uiro unicam tantùm in philoſophia uiam, ſed neque illam fortaſſe exactè ſatis perſpectā habenti. Sedenim legum conditores ô Luciane, ad hunc modum non imperant faciendum iudicibus, nimirum ut altero tantùm audito, al-

teri facultas pro ſe loquendi ea quæ ex uſu ſuo eſſe intellexerit, non conceda- F
tur : uerùm utrunque iuxtà audiendum eſſe præſcribunt, quò facilius diuerſis ſermonibus inter ſe examinatis & perpenſis, quæ uera, quæ falſa ſint, inuenire queant. Quod niſi ſic factitatum fuerit, permittit lex appellandi libertatem, ut in aliud iudicium ea transferantur, quæ illos loqui par eſt. Aut ſi quiſpiam fortaſſe illorum me interrogaret, dic mihi, inquiens, ô Luciane, ſiquis Aethiops qui nunquam alios homines conſpexiſſet, quales nos ſumus, propterea quòd nunquam peregre extra patriam profectus ſit, in quadam corona & conuentu Aethiopum pertinaciter affirmaret dicerétque nuſquam gentium homines albos aut flauos reperiri, neque ullius alterius coloris quàm nigros: nũquid aliis G
fidem ſuis dictis faceret? Diceret autem ad illum quiſpiã ex ſenioribus Aethiopibus, Tu uerò unde hæc cognita & explorata affirmas audaciſſime? neq; enim unquã à nobis ſuſcepta ad exteros populos profectione peregrinatus es, neq; per Iouem qualia apud exteras nationes ſint, unquam perueſtigaſti, aut præſens oculorum teſtimonio didiciſti. An uerò hunc ſenem nõ rectè & grauiter ſentire prædicarem? Aut quid tu conſilii in mediũ adfers Hermotime? HER. Imò uerò tuæ ſententiæ aſſentior. iuſtiſſimè enim mihi uidetur eius temeritas ita poſſe compeſci. LVC. Et quidẽ mihi, ô Hermotime. Cæterùm quod poſthac dicturus ſum, quomodo tibi mecũ conueniat, ſcire non poſſum : mihi quidem H
& illud iam ualde perſuaſum eſt. HERMOT. Qualénam illud eſt? LVC. Nẽpe uir ille probabili inductione inferet dicturus, Ergo abſurdè propoſitus eſt nobis quiſpiam Luciane, qui ſaltem Stoicorum placita calluerit, quemadmodũ amicus ille tuus Hermotimus, cum nunquam peregre profectus, neque ad Platonis Academiam ſe contulerit, neq; apud Epicurum diuerterit, neq; omnino cum alio quoquam familiaritatem contraxerit. Itaq; ſi dixerit nihil ita pulchrum aut ita uerum inueniri apud omnes reliquos, qualia Stoicorum ſunt, & quæ ab illis aſſeruntur: an nõ iure optimo temerarius & audax tibi uideri debeat, de omnibus definiendi & pronunciandi auctoritatẽ ſibi ſumens, maximè I
uerò cum tantùm unius ſectæ peritus ſit, neq; unquã ex Aethiopia uel alterum pedem protulerit? Quid uerò exiſtimas illi reſpondendum eſſe? Num ueriſſimum illud, nos uidelicet Stoicis addictos, illorũ philoſophiam perdiſcere, iuxta quam dignum putemus philoſophari? neque tamen nobis obſcura ſunt ea quæ dicuntur ab aliis. ſiquidem præceptor noſter & illa inter differendũ proponit, refellens ſubuertensq; illa ſatis argutè. Nũ uerò exiſtimas hoc reſponſo audito tacituros eſſe Platonicos & Epicureos, tum etiam alios? An nõ in riſum ſoluti iure optimo ad me dicerent, qualiánam facit familiaris tuus Hermotimus, ô Luciane, qui dignatur aduerſariis de rebus noſtris fidem habere, prorſus exiſti- K
mans eiuſmodi eſſe omnia noſtratia, qualia ipſi falſo cõfingũt & dictitãt, quorum aut ipſi imperiti ſunt, aut ipſam ueritatem de induſtria celantes obfuſcant improbi? Aut igitur ſi uiderit aliquem ex athletis exercentem ſe priuſquam in arenam deſcenderit, calcitrantem in aëra, aut pugnis inanem quampiã plagam inferentem, quaſi cæderet aduerſarium, illum ideo ſtatim proclamabit præfectus certaminis eſſe inuincibilem? Aut non potius exiſtimabit perfacile & tutum eſſe, ita pueriliter & iuueniliter Thraſonem gloriarum plenũ agere, nullo aduerſario illi repugnante: ipſam autem uictoriam tunc primùm decernendam eſſe, quando aduerſarium fortiter deuictum proſtrauerit, & ſuperior certando

euaſerit,

A euaſerit, altero laſſitudine confecto, alioqui uerò nequaquam? Proinde neque Hermotimus ab his quibus præceptores ſui aduerſum nos abſentes in umbra dimicant atque digladiantur, illos uictores eſſe putet: aut ea quæ à nobis aſſerũtur, tam ſine negocio poſſe refelli aut ſubuerti: quoniã illud perſimile eſſet puerorum ædiculis, quas illi ut infirmas parare ſolent, ita protinus ſubuertunt ac diruunt. Aut per Iouem etiam his qui exercitio ſagittandi ſunt occupati, qui ſtipulis quibuſpiã colligatis, & ſuper contum fixis, nec ita procul poſitis, emiſſo telo iaculantur: ac ſiquando forte fortuna collimantes ſcopum tetigerint, ſtipulasq́; præfixas iaculo penetrauerint, ilico exclamant quaſi re magna peracta,
B ſi telum per ſarmenta euolarit. Cæterùm nequaquam ad hunc modum Perſæ facere conſueuerunt, ſed neque Scythæ, quotquot illorum arcu & arte iaculãdi præcellũt: uerùm initiò ipſi equis inſidentes, obequitãdo emittunt iaculum: deinde etiam ea ipſa faciunt mobilia, ad quæ arcu collimant, nõ ſtabilia, aut ſagittam expectantia donec inciderit, ſed cumplurimum fugientia, nempe feras, & maximè uolucres feriunt. Quòd ſi nonnunquam ſcopus quoque feriendus eſt, emiſſi teli firmitate & impetu lignum tranſuerſim obiectum, aut ſcutũ bouinis coriis confectum præponentes, tranſfigunt: ac tunc quidem bonam ſpem habent fore ut eorum tela etiam per arma, ubi uſus erit, penetrẽt. Quapropter
C ô Luciane, dic noſtris uerbis Hermotimo, præceptores eius ſarmentorum ſeu ſtipularum faſciculos propoſitos telis petere: deinde ambitioſe gloriari homines armatos ſe deuiciſſe: inſuper aduerſus imagines noſtras depictas pugilum more depugnare: quibus etiã, ut pat eſt, ſuperatis, nos proſtratos eſſe exiſtimẽt. Atqui unuſquiſque noſtrum ad illos dicere poſſemus, quod ab Achille dictum eſt de Hectore: Ille meam haudquaquam galeam, criſtasq́; comantes Aſpicere audebit. Hæc quidem uno ore dicturi ſunt omnes, ſingulatim autem alius alia. Plato haud dubiè mihi uidetur aliquid narraturus eorum quæ facta comperit in Sicilia, quorum non pauca habet comperta. Siqui-
D dem perhibent Geloni Syracuſiorum tyranno os fuiſſe putridum, infectumq́; graueolẽtia: id quod permultum temporis illum latuit, cum nemo auderet ob hoc ipſum reprehendere, uirum præpotentem tyrannide, donec illi mulier peregrina adducta, rem ut ſe haberet, ſumpta audacia expoſuiſſet. Qua re ille inflammatus iracũdia, uxorem ſuã acceſſit, grauiter cum ea expoſtulãs quòd illi non palàm feciſſet fœtidi oris graueolẽtiam, cũ eius uitioſæ animæ probè fuiſſet conſcia. Illa uerò orauit ſibi habendã eſſe ueniã, propterea quòd nunquam antea ullum alium uirum ſit experta, neq; cum quoquam tam propè cõgreſſa, ita ut pro certo putarit in uniuerſum omnes uiros non aliam animam ore ex-
E halare. Itaque Hermotimus, quia cum ſolis Stoicis commercium habuit, procul dubio diceret Plato, non iniuria neſcius eſt qualiãnam aliorum ſint ora. Non diſſimilia fortaſſe & Chryſippus diceret, & his etiam multo plura, ſi illo indemnato & indicta cauſſa relicto ad Platonis Academiam à quodam eius aſſecla perſuaſus me reciperem. Iam, ut tandem pauciſſimis uerbis totius rei ſummam complectar, ita ſtatuo, dum quidẽ in incerto fuerit quæ'nam uera ſit ſecta philoſophandi, nullam eſſe eligendam, propterea quòd non careat contumelia, ſi hac electa, aliam neglexerit. HER. Per ſocietatẽ domeſticam Luciane, age Platonem quidem & Ariſtotelem, quin etiam Epicurũ & alios miſſos faciamus. Neq; enim ex dignitate mea eſt, ut aduerſus illos ego confligẽr. Cæterùm nos

duo,ego inquam & tu,accuratè diſcutiamus, num res philoſophica tale quid- F
dam ſit,cuiuſmodi ego eſſe affirmo. Aethiopas auté, aut Gelonis uxorculam,
quorſumnam opus erat ex Syracuſis uſque ad noſtrum colloquium accerſere?
LVC.Sanè illos quidem miſſos faciamus,quãdoquidem tibi ad noſtram diſce-
ptationem parum utiles & ſuperuacanei uiſi ſunt. Tu uerò dic modò. appares
enim ſimilis quiddam admirandi dicturo.HERMOT. Mihi equidem prorſus
uidetur Luciane, omnibus modis fieri poſſe, cum qui tantũmodo Stoicorum
dogmata perdidicerit,ex illis ad unguẽ cognitis uerum noſſe, tametſi aliorum
decretis poſthabitis nequaquam ſingula perdiſcendo excuſſerit. Conſidera ue-
rò tecum,ad hunc modum ratione inita,ſi quis hoc tantum ad te dixerit, dua- G
bus dyadibus numerum quaternarium abſolui. Ergo tibi iam circumeundum
eſt,& uiritim exquirendum ab aliis omnibus, quotquot arithmeticæ non ſunt
rudes,ne fortè quiſpiã inter illos ſit qui dicat,bis duobus quinque aut ſeptem
conſtitui.An non illico tibi planum ſit eum uirum uera dicere?LVCIA.Illico
quidem,ô Hermotime. HER. Quî igitur tibi fieri poſſe non nidetur,cum qui
ſolùm in Stoicorum ſcholam inciderit ueritatem dicentium, illorumq; ſermo-
nibus planè perſuaſum,aliorum non amplius egere ductu & auſpiciis,cum cer-
tus iam factus ſit, nunquam fore ut quatuor quinque fiant,non ſi infiniti Pla-
tones aut Pythagoræ diuerſum affirmauerint?LVCIA. Nihil aduerſum,quod H
aiunt,dicis ô Hermotime,cum ea quæ omnibus iamdudum ſunt certa & per-
ſuaſa,rebus dubiis & incertis aſſimulare nõ dubites,longè lateq; inter ſeſe diſſi-
dentia. Quid autem reſpondes?eſſéne aliquem quócum tu ſermonem ſociaris,
contendentem duas dyadas coniunctas, aut ſeptenarium aut undenarium nu-
merum conſtituere?HER. Haudquaquam ego,niſi fortaſſe per inſaniam deli-
raret,negans ex his nõ niſi quatuor excreſcere.LVC.Quid autem?incidiſtine
aliquãdo (& per Gratias uerum dici uolo) in Stoicum aliquem & Epicureum
de rerum principiis,& bonorũ fine inter ſe non diſſidentes?HER. Nunquam.
LVC. Proinde etiam atque etiam uide ne tuis falſis & euanidis rationibus me I
fraudulenter decipias,maximè uerò amicum tuum exiſtentem. Cum enim nos
ſubinde quæramus quínam in Philoſophiæ ſtudiis uera loquãtur,tu nihil cun-
ctatus hoc præoccupatum Stoicis attribuiſti, dicens illos eſſe qui bis duo qua-
tuor eſſe ſtatuerint: quod quidem obſcurum eſt num ita ſe res habeat. fortaſſe
enim dicerent Epicurei aut Platonici ueſtram hanc eſſe compoſitionem : nos
autem quinque aut ſeptem illa eſſe dicimus. An non uidentur hoc ipſum tibi
egregiè præſtare,cum uobis hoc ſolum quod honeſtum eſt,bonum eſſe putan-
tibus,Epicurei uoluptatem ſummum bonum eſſe ſtatuãt? Et cum uos pertina-
ciſſimè contendatis omnia eſſe corporea,Plato tamẽ eius opinionis eſt,ut cen- K
ſeat in rerum natura nonnihil quoque eſſe incorporeum. Et quod primo loco
dixi, nimium auidè illud quod in dubio uerſatur, tanquam minimè dubitãter
proprium illud Stoicis habendum tradidiſti. Iam cum alii hoc ſibi uendicẽt,di-
cantq; illud eſſe,ſanè ibi tum ſummo iudicio opus eſſe opinor. Porrò autem ſi
apud omnes in confeſſo eſſet, ſolos Stoicos uerè autumare bis duo eſſe qua-
tuor,aliis mea quidem ſententia conticeſcendũ eſt. Quamdiu uerò ea de re in-
ter ipſos contentioſè digladiantes anceps eſt controuerſia, omnes ex æquo au-
diẽdi ſunt,aut compertum habere,uideri nos ad gratiam ferre iudicium. HER.
Non uidere mihi Luciane intellexiſſe quid dicere uoluerim. LVCIA. Ergo

craſſius

A craſſius & manifeſtius explicandum tibi erit aliud quippiam dicturo,tãtùm uide ne tale aliquid dehinc adducas. HERMOT. Scies actutũ cuiuſmodi ſit quod dico. Ponamus enim duos aliquos in Aeſculapii aut Dionyſii fanum ingreſſos,deinde phialam quãdam è rebus ſacris eſſe ſublatam atque deperditã.haud dubiè iam ſummopere neceſſariũ eſt, ut ambos inueſtigatione habita perſcrutemur,utérnam illorum phialam in ſinu abditam habeat. LVC. Maximè. HER. Omnino autem alterum habere neceſſe eſt. L V C. Et cur non,ſi quidem deperdita eſt? HER. Proinde ſi apud priorem amiſſam phialam inueneris,alterum nequaquam exuendum eſſe putas. iam enim palàm eſt illam nõ habere. LVC.
B Sanè palàm eſt. HER. Et ſi in prioris ſinu reperta nõ fuerit,alterum habere ſanè conſentaneum eſt:neq; hic longa perſcrutatione opus eſt. L V C. Certè enim habet. HER. Ergo nos quoq; ſi apud Stoicos phialam iam inuentam habemus, alios perſcrutãdos eſſe ſuperuacuum & indignũ exiſtimamus, habentes quod dudum tãtopere quærebamus: aut quã ob rem inani labore nos ipſos amplius defatigaremus? LVC. Nullius profectò gratia,ſi reperta phiala penes uos fuerit, illaq; inuẽta pro certo compertũ habetis illud ipſum eſſe quod erat deperditum: aut planè uobis cognitum eſt donarium. Iã uerò ô amice,non ſaltẽ duo ſunt qui templũ ingrediuntur,ut neceſſarium ſit alterũ habere rem furto ſub-
C tractam, uerùm profectò illorum magna eſt copia. Deinde non minus obſcurum eſt quid illud tandem ſit quod deperditum eſt,num phiala quæpiam,num ſcyphus,num corona. Quotquot enim ſacerdotes ſunt,ſubinde alius aliud eſſe affirmat: quippe qui neq; de ipſa materia unanimiter conſentiunt,uerùm hi ex ære,alii ex argento factum, partim autem aureum,partim uerò argẽteum illud eſſe dictitant. Itaq; planè operæprecium eſſe uides,detractis ueſtimentis omnes in templum ingreſſos exui,ſi animus eſt rem amiſſam inuenire. Quanquam enim apud primum aurea phiala tibi reperta fuerit,nihilo ſecus tamen & cæteri pari opera ſunt exuendi. HERMOT. Quamobrem,ô Luciane? LVC. Propter-
D ea quòd incertum ſit num phiala illud ipſum ſit quod erat amiſſum. Tametſi uerò & hoc uno ore omnes confeſſi fuerant,haud tamen omnes auream fuiſſe phialam cõfirmabunt. Porrò autem ut maximè inter omnes conſtet auream phialam eſſe amiſſam,tamen ne ſic quidem alios perſcrutandi finẽ facies. neque enim tibi conſtabit num Dei ſit illa ipſa: aut non reputas infinitas eſſe phialas aureas? H E R M O T. Sanè cenſeo. L V C I A. Igitur omnibus modis neceſſarium eſt perſcrutantem omnes accedere,& illis quæ apud quenquam inuenerit,in medium depoſitis, cõiicere quidnam ex eiſdem diuinum donarium potiſſimum ſit exiſtimandum. Etenim quod omnium maximè dubio inuoluit
E animũ,illud eſt,quòd unuſquiſque exutorum aliquid apud ſe habeat, hic ſcyphum, ille phialam, alius coronam, & hic quidem ex ferro fabricatam, alter autem auream, tertius argenteam. Nondum uerò clarum eſt & perſpicuum, num hæc ſit res ſacra, quod habetur. Quare magnam tibi impoſitam eſſe uides neceſſitatem dubitandi, quémnam ex tanto numero ſacrilegii inſimules. Vbi uerò omnibus eſſent paria & ſimilia, iuxtà foret incertũ cognitu quínam diuina donaria ſuſtuliſſet. ſunt enim harum rerum poſſeſſiones etiam priuatæ. Cæterùm ignorantiæ cauſſam unam eſſe arbitror, quòd nullo titulo inſcripta ſit deperdita phiala. Ponamus enim amiſſam eſſe phialam,quæ ſi Dei nomine, aut eius qui illam templo dicatam conſecrauit,foret inſignita titulo,minori in

perſcrutando labore defatigaremur, & ea quæ inſcriptiuncula notata foret reperta, finem faceremus exeundi, & alios perturbandi. Opinor autem Hermotime, iam te ſæpenumero gymnicis certaminibus interfuiſſe. HER. Et rectè quidem opinaris. iam enim perſæpe interfui. LVC. Nunquid igitur etiã aliquando iuxta Athlothetas conſediſti? HER. Per Iouem nuper in Olympiis læuum latus iudicum ſedendo claudebam, Euandrida Elei filio inter ciues ſuos ſpectaculum mihi præoccupante. Cupiebã enim ſingula propius inſpecta cognoſcere, quæ fierent circa iudices. LVC. Proinde etiam illud exploratum habes, qua ſortiendi ratione uti ſoleant, cuínam cum quoq; luctandum, aut Pancratio decertandum ſit. HER. Planè perſpectum habeo. LVC. Longè itaq; promptius & melius tu expedies, qui iſta propius & curioſius ſis contẽplatus. HERMOT. Apud priſcos quidem præſidente in certaminibus Hercule, laurea folia. LVC. Ne mihi quæſo priſcorũ inſtituta percenſeas Hermotime, ſed quæ ipſe coràm conſpexiſti, cedo. HER. Initiò quidẽ urna argentea Deo ſacra in medium proponitur, in eam paruæ quædam ſortes cõiiciuntur, fabacea ferme magnitudine, literis inſcriptæ. Inſcributur autem duæ, utraque uidelicet litera α, deinde in alteras duas ſcribitur β, mox in alias γ, ac deinceps iuxta eãdem rationem inſcribuntur & reliquæ pro numero athletarum, ſi plures fuerint, ita ut ſemper binæ ſortes iiſdem ſint inſignitæ literis. Accedit deinde quiſque ex athletis ſuſceptis uotis Ioui ſupplicans: immiſſaq; in urnam manu, unam ex ſortibus extrahit, & poſt illum alius. Quibus ſingulis aſſiſtens flagellifer protenſa manu obſtat ne legantur literæ quæ à ſingulis extractæ ſunt. Cæterùm ubi iam ſinguli ſingulas ſortes habuerint, tum demum Alytarches, ut ego opinor, aut unus ex iudicibus (neque enim amplius memoria teneo) circumeundo contemplatur & explorat ſortes in circulo conſiſtentium. Atque ita eum quidẽ qui α habuerit, cum altero ſortem α inſcriptam habente, aut lucta aut Pancratio decertaturum committit. Deinde pari ratione etiam eum qui β habet extractum, cum altero eiuſdem literæ. qui tenor committendi ſeruatur etiam in aliis conſimilium literarum ſortes habentibus. Et hæc eſt ratio componẽdorum athletarum numero illorum æquali ſeu pari exiſtẽte, nimirum ſi octo aut quatuor aut duodecim illorum fuerint. Quòd ſi diſpares acceſſerint, quinque uidelicet, aut ſeptem ſeu nouem, tum litera quæpiam ſuperuacua ſorti inſcripta, unà cum aliis in urnam mittitur, non habens literam ſibi reſpondentem. Quicunque ergo illam extrahendo conſecutus fuerit, aliis ad ultimum uſque præſidet, expectans donec alii finitis certaminibus decertauerint. neque enim habet literam ſuæ oppoſitam. Eſtq; illa non mediocris athletæ felicitas, quippe qui adhuc uiribus integer, cum defeſſis congreſſurus ſit. LVC. Iam quidem pauliſper interquieſce. etenim illud eſt, cuius egebã maximè. ergo illorum iam nouem ſunt, omneſq; immiſſa in urnam manu ſortem extraxerunt. tu uerò age iam circumeundo (pro ſpectatore enim certaminis, iudicis officium tibi deferam) contemplare literas. Haudquaquã enim credo prius te cogniturũ quis ex illis præſes dicendus ſit, q̃ ad omnes ueneris, & illos inter ſe compoſueris. HER. Quorſum uerò iſta dicis Luciane? LVC. Horſum uidelicet, quòd nullo modo fieri poſſe uideatur, ut illico reperiatur litera illa declarans præſidem. fortaſſe enim inuenire potes literam, incertus tamen eris num illa ſit. neq; enim ulla exceptione prædictũ eſt κ aut μ aut ι fore eam literam, quæ præſidem ſit cõſtitutura. Atqui ubi in α incideris, alius

A ris,alius α habens tibi quærendus eſt: quo inuento,illos inter ſe ad cōgrediendum componis. Deinceps in β prolapſus, alterum β ubi ſit ſtudes inueſtigare, quod inuento aduerſum eſt. Ac ita quidē agis cum cæteris omnibus,donec ille tibi relictus fuerit,qui ſolitariam habuerit literam,nullum aduerſarium indicātem. H E R. Quid autē ſi ad illum forte fortuna prima aut ſecunda uice delatus fueris? quid tum faciendū tibi uidetur? L V C. Nihil equidem,uerùm tu Græcorum iudex ſcire poſſim quid facturus ſis,an actutū eundem pro præſide ſis proclamaturus,aut potius putes omnes in circulo neceſſariò accedendos & inſpiciendos eſſe,num uſpiam conſimilis penes aliquem relicta eſſet litera,ita ut niſi
B omniū ſortes uiritim tibi inſpectæ fuerint,nunquā cognoſces præſidem. HER. Atqui perfacilè ſcire poſſum Luciane, nouem illorum exiſtētibus. Etenim ſi ι primo aut ſecūdo loco inuenero, planè certus ſum eum fore præſidem,qui eo ſortem inſcriptam habuerit. L V C. Quonam pacto ô Hermotime? HERMOT. Ad hunc quidem modū. illorum enim duos α habere certum eſt. conſimiliter etiam alii duo β ſibi uendicant. Iam cum adhuc quatuor ſint reliqui, duos illorum γ, alteros δ extraxiſſe, dubium nō eſt. Et iam quatuor literæ in octo athleras diſtributæ & abſumptæ ſunt. Pro certo igitur conſtat tantummodo ſupereſſe ι,quod qui extraxerit,præſes haud dubiè conſtituitur. L V C. Vtrum igitur
C Hermotime, collaudémne ego te ob ſingularē ingenii tui induſtriam, an placet ut ea refellam quibuſcunq; tandem probabiliter cōtradici poſſe reor? HER. Ita per Iouem. uehemēter enim animi pendeo,etiam atq; etiam cogitans quidnam his ratione probabili poſſis contradicere. L V C I A. Equidem tu,quemadmodum literæ pingūtur ex ordine,dixiſti, ueluti primo loco α ponitur,ſecundo ϐ,ac deinceps aliæ ſecundum illarum ſeriem,uſq; ad unam illam in qua terminatur athletarum numerus. Et ſanè facilè aſſentior tibi ita fieri in Olympicis certaminibus: quid autem ſi non ſeruato literarum ordine,quinque ex omnibus indiſcriminatim eligeremus, uidelicet ipſum χ,deinde σ,mox ζ,poſtremo κ,
D & θ? Quatuor itaq; literæ,octo ſortibus inſcribentur, ipſum autem ζ ſuper nonam ſolùm,quo præſes nobis indicabitur. Quid ergo iam facies ſtatim ſub initium literula ζ inuenta? Quomodo uerò cognoſces præſidem exiſtentem eum qui illam habuerit,niſi omnes accedēs,nihil huius ſimile inueneris? Neq; enim tibi integrum erit,quemadmodum nunc,ex illarum ordine cognoſcendi præſidis coniecturā facere. HER. Rem arduam ex me interrogas,ad quam ut tibi reſpondeam,mihi promptum nō eſt. L V C. Age ſi placet hoc ipſum alia ratione conſiderandum tibi proponam. Quid ſi nullis literarum figuris, ſed ſignis quibuſdam & characteribus ſortes connotarentur,cuiuſmodi permulta litera-
E rum loco depingunt Aegyptii, puta homines caninis aut leoninis capitibus? Aut illa quidem,ſi uidetur,miſſa faciamus,cum ſint peregrina & exotica, & à noſtro inſtituto prorſus aliena. Age uerò ſimplicia illa & uniformia ſortibus inſcribamus, quemadmodum fieri poteſt aſſimulantes, nimirum binis ſortibus homines,deinde binos equos alteris binis,mox duos gallos,poſtremò duos canes. Porrò nonæ,tanquam præſtantiſſimæ,leonis imago inſculpta ſit. Proinde ſi mox initiò in ſortem leoninam ferentem imaginem incideris,quibúſnam cōiecturis perſuaſus dices eam eſſe qua præſes deſignatur,niſi omnes accuratè circunſpiciendo perluſtraueris,nū quis etiā alius præter hunc adſit habens ſortem leoniferam? H E R. Nihil habeo Luciane quod tibi ad hæc reſpondeam. L V C.

Non iniuria. neque enim uideo quid poſſit aptè reſpõderi, adeò ut ſi animum F
induxerimus aut eum inuenire penes quem ſacra ſit phiala, aut qui inter athletas præſidis loco habendus ſit, aut cuius ductu & auſpicio feliciſſimè in Corinthũ urbem illam florentiſſimã peruenire queamus, omnes neceſſariò accedendos eſſe putem, ſummaq; diligentia detractis ueſtimentis, omnibus tentatis ſolertiſſimè exquirendos. etenim uix etiam ſic ueritatem indagantes perueſtigabimus. Quòd ſi quis mihi unquam futurus eſſet conſiliarius fide dignus ſuper rebus philoſophicis, contendens omnino operam eſſe nauandam philoſophiæ ſtudiis: ille demum ſolus erit, quem eorũ quæ dicũtur ab omnibus, ad unguem peritum eſſe cognouero. Reliquos autem omnes ut inutiles, & nulla re dignos G
contemnã, nihil fidei illis habiturus, donec etiam unius fuerint neſcii, quæ fortaſſe ex illis eſſe poſſit omnium optima. Neque enim ſi quis adducto homine formoſo dicat hunc ex omnibus hominem eſſe formoſiſſimum, ſtatim ille ſuis uerbis mihi fidem facturus eſt, ut credam eum uera loqui, niſi certum habuero omnes homines illi uiſos eſſe. fieri enim fortaſſe poteſt, ut hic homo nõ ſit cõtemnendæ elegantiæ: quòd autem ſummæ ſit inter omnes formæ & uenuſtatis, ſcire haudquaquam poſſum nondum uiſis omnibus. Nos porrò non formoſo tantùm egemus, ſed formoſiſſimo: quem niſi inuenerimus, parum ſudatum, & nihil actum eſſe putabo. Non enim contenti erimus, in qualemcunque H
tãdem amabilis & honeſtæ formæ hominem inciderimus, uerùm ſummã illam qua maior eſſe non poteſt, formæ elegantiam perueſtigamus, quam neceſſariò unam eſſe negare non potes. HER. Vera ſunt hæc. LVCIA. Quando ergo aliquem mihi produces totius in philoſophia itineris peritum, quemq; ea non fugiant, quæ cũ à Pythagora, tum à Platone, præterea quæ ab Ariſtotele, Chryſippo & Epicuro, aliiſq; omnibus dicuntur & affirmantur? Denique qui una uia ex omnibus electa, experimẽto edoctus pro certo compertum habeat eam ſolam eſſe uiam, quæ rectà ducat uiatores ad felicitatẽ tantopere quæſitã. Etenim ſi talem quempiam quærendo conſecuti eſſemus, deſineremus nos moleſtis onerare negociis. HER. Haudquaquam, Luciane, eiuſmodi uir inuentu facilis eſt. LVC. Quid igitur faciemus Hermotime? neque enim animus abiiciendus eſt propterea quòd eiuſmodi ducis inopia in præſentia laboramus. Ergo illud aggrediamur, quod factu mihi uidetur multò conſultiſſimũ & tutiſſimũ, ut quiſq; ab initio exorſus, omnes ſectas percurrat, eaq; accurata & diligẽti indagine conſultando examinet quæ dicta ſunt ab omnibus. HER. Quantum quidẽ tua uerba intelligo, ita facto opus eſſe uidetur, niſi quòd illud quod non multò antè à te dictum eſt, cum his mihi pugnare uidetur, uidelicet arduum & graue eſſe, eum qui uni uix iam ſeſe tradiderit, expanſis denuo uelis recurrere. K
Quomodo enim fieri poteſt, ut is qui in priori iã occupatus detinetur, reliquas omnes percurrat? LVC. Illud equidem paucis tibi expediam. nimirum Theſei inſtitutum imitabimur, filoq; à tragica illa Ariadne accepto, nullũ non Labyrinthum ingrediemur, nec dubito quin ſine negocio tantùm ductu fili ita nobis licebit regredi. HERMOT. At unde tandem nobis illa Ariadne comparebit, aut unde filum parabimus? LVCIA. Bonum habe animum ô amice. iam enim uideor mihi reperiſſe cuius ductũ ſequuti haud dubiè egrediemur. HERMOT. Quódnam igitur illud eſt? LVC. Certè meum non eſt quod dicturus ſum, ſed cuiuſdam ex ſapientibus uiri ſummi, nempe illud: Sobrius eſto, & memẽto diffidendum

A ſidendum eſſe. Etenim ſi minimè leuiter & facilè perſuaſi, quibuſuis auditis fidem habuerimus, ſed more iudicum, aliis quoque fandi copiam cōceſſerimus, fortaſſe haud difficulter horum Labyrinthorum inextricabiles errores effugiemus. HERMOT. Bene ſanè dicis. illud quoq; nobis faciendum intelligo. LVC. Videlicet. cæterùm ad quem illorum omnium primum nos conferemus? aut non permagni illud intereſſe putas? Ab eo tandem quicunque ſit, incipiamus, nempe à Pythagora, quandoquidem ita ceſſit. Quantum uerò temporis ſtatuemus omnibus Pythagoricæ philoſophiæ placitis perdiſcendis ſuffecturum? Volo autem annos in quibus ſub initium Pythagoricæ ſectæ candidatis conſi-

Quo pacto philoſophi legendi ſint.

Quantū temporis ſingulis illorū ſit impendendum.

B leſcendum eſt, excipi. Opinor omnino cum illis quinque ſatis fore triginta, aut ad minimū omnibus modis uiginti peropus eſt. HERMOT. Ponamus ita eſſe, deinceps uerò totidem alii Platoni concedendi ſunt, ac mox nihilo pauciores Ariſtoteli. LVC. Non pauciores profectò. HERMOT. Chryſippo autem quot impendendi ſint, non eſt quod multis te interrogem. Iam enim certus antea ex te audiui quadraginta uix ſuffecturos eſſe. L V C. Ita ſanè. Deinde Epicuro & aliis. Quòd autem non nimium illis tribuere uidear, hinc perdiſces facillimè, apud animum tuum conſiderando quótnam ſint octogenarii cum Stoici tum Epicurei, atq; etiam Platonici ingenuè fatentes nondum cuncta ſuæ ſectæ ſibi

C eſſe explorata & cognita, ita ut in diſciplinarū cognitione nihil in ipſis deſiderari queat. Quòd ſi alii in hoc tergiuerſari uidentur, non tamen, ut pinor, hoc negabit Chryſippus & Ariſtoteles, & Plato, potiſſimùm autē præ cunctis Socrates, illis certò non poſtponēdus, qui omniū teſtimonio profeſſus eſt ſe non tantùm omnia, ſed in uniuerſum nihil noſſe, aut hoc tantū ſe ſcire, quod neſciret. Cōputemus igitur ſubducta ratione ab initio, uiginti Pythagoræ attributi ſunt, deinde totidē alii Platoni, mox nihilo pauciores aliis conceſſimus. Quot ergo in ſumma iſti ſunt anni ſimul compr̄ehēſi, ſi decem ſaltem in philoſophia diſciplinarum ſectas conſtituerimus? H E R. Plures quàm ducenti ô Luciane.

D LVCIA. Ergo ſi tibi conſultum factu uidetur, quartā partē annorum auferamus, ſaltē quindecim ſtudiis noſtris ſatiſfacere putātes, aut omnino partem dimidiam. HERMOT. Tu quidem multo melius hac de re quidfaciēdum ſit, ſtatues. Ego hoc probè perſpicio, perquam paucos ad hūc modum omnes ſectas percurſuros, tametſi ſtatim ab ineunte pueritia philoſophiæ ſtudiū exorſi fuerint. L V C. Quid autem faciendum ſuades Hermotime, cum ita ſe res habeat? An ſubuertenda & refellenda ea exiſtimas, quæ iam antè haud dubitāter confeſſi ſumus, neminem uidelicet unquam electurum id quod ex multis omnium eſt præſtantiſſimum, niſi omnium facto periculo ſingula deguſtauerit? adeò

E ut qui magiſtra experientia delectum non habuerit, ei oraculo magis aut reſponſo ueritatem inueſtigandam eſſe. An non iſtiuſmodi inter nos dicta ſunt? HERMOT. Sanè. L V C. Proinde ſummopere neceſſarium eſſe uideo, tantum temporis nos ætatem agere, ſi unquam omnibus pertentatis rectè eligere conſilium eſt, iamq; acto delectu philoſophiæ incumbere, qua percepta & cognita felicem uitā uiuere queamus. Prius uerò quàm ita fecerimus, in tenebris, quod aiunt, ſaltaremus, in quæcunq; inciderimus, illiſo pede impingētes. Et quodcunq; primum in manus nobis uenerit, illud quod quærimus eſſe exiſtimabimus, propter ueritatis ignorātiam. Quòd ſi etiā maximè bona fortuna ad illud delati fuerimus, cōſtanter tamen nunquā ſciemus num id ſit quod tantopere à

nobis quæſitum eſt. Sũt enim non parum multa his ipſis ſimilia, ſingulis affirmantibus hoc ipſum eſſe multo omnium ueriſſimum. HERMOT. Haud ſcio ô Luciane, quàm mihi uideare arguméta perſuaſionis bonarúmque rationum plena inter diſputãdum producere: uerũ enimuero nõ mediocriter me perturbas iſta diſſerendo, nimiúmque argutè & anxiè diſquirendo, quod ad rem parum attinet. Fortaſſe autem uideor etiam inauſpicatò hodie pedem domo extuliſſe, cum egreſſus tibi obuiam uenerim, qui me prope ſpei portum cõſiſtentem, in ineuitabilem animi deſperationem inieciſti, Veritatis inuẽtionem impoſſibilem eſſe oſtendens, tantum uidelicet temporis requirentem. LVC. Cur ergo hoc ipſum, ô amice, non multo iuſtius cum patre tuo Menecrate, & matre tua, quodcunque tandem illi nomen fuerit (neque enim teneo) expoſtulas? aut potius cum natura omnium noſtrum parente, quòd te quoque non ut Tithonum, annoſum & longæuum conſtituerit, ſed præfinito deſtinarit homini uitam etiam longiſſimam centum annorum numerum non excedentem? Cæterùm ego tecum conſiderando reperi quod è diſputatione noſtra potiſſimum potuit elici. HERMOT. Nequaquam, uerùm tu ſemper quidem cõuiciator es: atque haud ſcio quínam factum ſit, ut tu extremè odio habeas philoſophiam, eoſq; qui ſapientiæ ſtudiis ſunt addicti, ſalibus & dicteriis deluſos, naſo ſuſpendas. LVCIA. Cuiuſmodínam res ſit ueritas ô Hermotime, uos longè melius & promptius, qui ſapientia ornati eſtis, expedietis, nimirum tu, & præceptor tuus. Ego ſaltem hoc me planè ſcire arbitror, hanc non nimium auditu iucundam & dulcem eſſe mortalibus, quoniam longè lateq; mendacio eſt inferior & uilior. Eſt enim hoc apud homines multo in ſpeciem formoſius & præcellentius, atque hoc nomine quoque auditu iucundius & dulcius. Illa uerò quia nihil in ſe habet inſynceritatis aut adulterini, cuius ſibi eſſet conſcia, magna cum libertate diſſerit inter homines, eamq; ob rem pleriſque intolerabilem adfert moleſtiam: quemadmodum & tu nunc indignaris, nec mea dicta fers humaniter, quibus tecum ſuper hiſce rebus ueritatem erui, tibíque planè indicium feci cuiuſmodi ea ſint, quorum utrique iuxtà immodico & amore & deſiderio teneamur, quàm prorſus illa nactu non ſint facilia: ueluti ſi ſtatuam aliquam non informem infando amore deperires, eaq; te poſſe potiri in animum induceres, ſuſpicás eſſe hominem: ego uerò intuitus aut lapideum aut æreum eſſe ſimulachrum pro mea in te beneuolentia tibi ſignificarem, rerum quarum potiundarum nulla eſſet relicta copia, te amore capi, ac tu iniquũ tunc & maleuolentem me tibi cenſeres, quia nolim te decipi, abſurda & monſtroſa nec ſpei conſentanea ſperantem. HERMOT. Eò igitur hæc tibi dicta ſunt Luciane, quaſi putes nullam operam philoſophiæ ſtudiis nobis nauandã eſſe, ſed oportere nos ſocordiæ & inertiæ addictos priuatam uitam in terris agere? LVC. Et quando aut ubi iſta me dicentem audiuiſti? Ego quidem non eò, quaſi non ſit philoſophandum, iſta dico, uerùm quandoquidem omnino philoſophiæ ſtudendũ eſt, uiæ autem ad illam ſint nõ paucæ, quarum nullum non perhibetur cõpendioſiſſimum eſſe ad Virtutem diuerticulum, tametſi etiamnum in incerto ſit quæ ex illis uera ſit: diligentem & exquiſitam diuiſionem faciendam eſſe exiſtimo. Quî enim fieri poſſe ſperẽ, multis nobis propoſitis, ex illis eligere quod optimum eſt, niſi quis omnia faciendi periculi gratia acceſſerit? Deinde, num longa adhuc ſuperſit peregrinatio, aut an finis iam inſtare uiſus ſit. Cæterùm quid tibi uidetur?

A uidetur? Iam enim de integro te interrogabo, nũ eum qui ſub initium tibi occurrerit, ſequêris? cumq; illo communibus philoſophiæ diſciplinis inuigilabis, atque ille te certum faciet? HER. Quid uerò tibi amplius reſpondeam, qui neges quẽquam rectè diſcernere poſſe, niſi Phœnicis annos uixerit, omnesq; per orbem periculum faciendo acceſſerit? Neque dignum ducis fidem habere illis qui iam olim harum rerum ſunt expertiſſimi, neque multis illis iſta collaudantibus, ſuoq; teſtimonio comprobantibus? LVCIA. Quos tu mihi multos illos narras? num qui harum rerum ſunt probè gnari, & iidem iam omniũ facta indagine periti? Quòd ſi quiſpiam talis eſſet, mihi quidem uel unus ſufficeret, ne-
B que multis opus haberem. Porrò ſi imperitos dixeris, nunquam illorum multitudine adduci potero ad credendum, donec de omnibus nullius ignari definiendi facultatem ſibi parauerint. HERMOT. Proinde tu ſolus ueritatem perſpexiſti, cæteri uerò quotquot philoſophantur, in uniuerſum omnes uecordes ſunt, & ſine iudicio? LVCIA. Tu quidem Hermotime falſò me mendacĩi coarguis, cũ dicere non uerearis quòd me ipſe cæteris omnibus anteponam, aut omnino in numero eruditorum haberi contendam: parumq; memor eſſe uidere eorum quæ per me antè dicta ſunt. Neque quidem me præ aliis ueritatem dinoſcere cõtentioſe uociferor, uerùm ingenuè fateor me cum aliis omni-
C bus iuxtà ignarum eſſe. HERMOT. Atqui Luciane, quòd ais omnes accedẽdos eſſe, eorumq; experimentum ſumendum quæ dicuntur ab aliis, neq; aliam rationem meliorũ eligẽdorum ſupereſſe, fortaſſe non ualde improbarim. Cæterùm cuiq; experientiæ tot annos impendi oportere, perquam ridiculũ mihi uidetur, quaſi uerò non & è paucis cuncta perdiſci queant. Mihi equidem iſta perpendenti, haudquaquam graue aut operoſum hoc uidetur, quódque multo exercitio eget minimè. Siquidem aiunt quendam ex ſtatuariis, opinor autem fuiſſe Phidiam, tantùm ab ungue leonis conſpecto æſtimaſſe in quantam magnitudinem totus leo exurgeret, ſi iuxta unguis rationẽ fuiſſet ſculptus at-
D que formatus. Neque mihi dubium eſt, quin & tu, ſi quis tantùm hominis manum tibi commõſtraret reliquo corpore obuelato, nihil cunctatus actutũ ſcies hominem eſſe quod abſconditum eſt, etſi totum corpus non uideris. Ita quoque rerum capita, de quibus multus eſt multorum ſermo, ſine negocio in exiguo etiam puncto diei perdiſces. Accurata autem & exacta harum rerũ cognitio, cui conſequendæ longa perquiſitione opus eſt, nullo modo ad electionem melioris requiritur, uerùm etiam ab illis quæ dixi, iudiciũ facere licebit. LVC. Papæ! quàm firma ſunt & fortia quæ dixiſti Hermotime, contendens ex partibus totum cognoſci poſſe! Quanquam ego me tuæ ſententiæ diuerſum audire
E memini, ut qui totum cognouerit, etiam partem perſpectam habeat: porrò qui partem ſaltem, is nõ ſtatim etiam totũ habet cognitum. Iã tu hoc mihi quoque reſponde, quomodo Phidias quondã leonis ungue conſpecto cognoſcere potuit leoninum eſſe unguem, niſi antè aliàs totum leonem uidiſſet? An uerò tu hominis manu ſaltem uiſa dicere poſſes hominis eſſe, cum antea hominem neque uidiſſes neq; cognouiſſes unquam? Cur autem taces? Nunquid uis ut ego pro te reſpondeam ad quæſtionem tibi propoſitam, uidelicet quòd nullo modo poſſes? adeò ut periculum ſit, ne Phidias infecta re abeat, leone nequicquam incepto & exculpto. Nihil enim iſta ad Bacchũ, quæ à te proponuntur, faciũt. aut quomodo hæc inter ſe ſunt ſimilia? Neque enim tibi & Phidiæ alia cogno-

ſcendarum partiū cauſſa fuit,quàm prior totius cognitio, hominis dico & leonis. Cæterùm in philoſophia, nempe quam tradunt Stoici, quónam pacto ex aliqua parte cognita,etiam reliqua cognoſces?Aut quomodo illa ut honeſta & pulchra demonſtrabis? Neq; enim totum nouiſti cuius illa ſunt partes. Quod autem dicis, totius philoſophiæ capita auditu facilè poſſe comprehendi etiam in modica diei portiuncula,nimirum quæ rerum ſint principia,qui fines,quam opinionem de Diis habeant philoſophi, præterea quid animam eſſe ſentiant, & quòd nonnulli omnia corporea eſſe affirment, rurſum alii etiam pleraque incorporea eſſe contendant: tum quòd pars illorum uoluptatem,pars autem neſcio quod honeſtum,ſummum bonum felicitatémque eſſe ſtatuant,atque id genus ſexcenta alia :hæc inquam auditu facilè diſcerni & definiri poſſe,nihilque in his excutiendis & ſtatuendis eſſe operæ, noſſe autem eum qui uera dicat,uide ne non unius ſaltem dieculæ particulam requirat, ſed multorum potius dierum opus & labor ſit. Aut quid animi illis fuiſſe putas, qui de his ipſis rebus aliquot librorum centurias & chiliades conſcribere non grauati ſunt? nimirū nō ob aliam cauſſam, quàm ut perſuaſum facerent omnibus, uera eſſe, ut mea fert opinio,pauca illa & modica,quæ tibi uidentur facilia,nullóque labore comprehenſibilia.Iam uerò omnino uate tibi opus eſſe opinor ad meliorum electionem faciendam,niſi,ut dixi,exercitii impigro ſtudio illud conſecutus fueris, ut in deligendo accuratè uniuerſa diſcutias, & unumquemque totum ad unguem exploratū cognoueris. Haud enim ualde negauerim hoc pacto philoſophiam in compendium contrahi poſſe, neq; habituram multas uariarum rerum comprehenſiones, neque ullam moram aut cunctationē,ſi conſtitutum uatem omnium rerum capita percenſentem audieris,& inter audiendum ad ſingula mactatis hoſtiis ſacra feceris. Hoc enim pacto infinitis laboribus Deus te ſubleuabit,poſteaquam ex oblatis extis tibi cōmonſtrauerit quænam potiſſimum tibi eligēda ſint. Quòd ſi autem uolueris,& aliud multo minoris negocii compendium eligendi tibi ſubiiciam, quod ſecuto, neque uictimæ tibi offerendæ ſunt, neque ullus ex ſacerdotibus magna mercede conducendis tibi adſciſcēdus eſt: uerùm coniectis in urnam literulis, cuiuſque philoſophorum nomina habentibus, iube puerum aliquem impuberem floreſcente ætatula, ad urnam accedentem extrahere eam literam quæcunque primùm illi ſub manum uenerit,ac tandem inſpecta literula ducem cognoſces,quem tibi in philoſophia ſequendum exiſtimo. HERMOT. Iſta quidem Luciane,ſcurrili dicacitate à te,& nō ex animo dicta ſunt. Tu uerò reſpōde mihi,nunquámne ipſe uinum commercatus es? LVC. Et perſæpe quidem. HERMOT. Nunquid ergo per orbem circuire ſoles quotquot in urbe ſunt caupones,deguſtās, licitans,atq; expendens uina? LVC. Nequaquam. HERMOT. Opinor enim illud,cui ſub initium bono & digno incideris,auferendum tibi eſſe. LVC. Ita per Iouem. HERMOT. Proinde à modica illā & tenui deguſtatiuncula pronunciare iam potes de toto uino cuiuſmodi ſit. LVCIA. Haud dubiè poſſum. HER. Porrò ſi diceres,aſſiſtens cauponibus,Poſteaquā uini ſextarium coëmere ſtatuerim: agite ô amici,date quæſo unuſquiſque ueſtrum totū dolium mihi ebibendum, ut omnibus exhauſtis certum habeam quinam ueſtrum generoſiora uina uenalia habeat,& unde mihi uinum ſit commercādum: quod ſi hæc inquam diceres,an non iure optimo pro inſano ab illis deridendus eſſes: atq; ſi

A illos acriter inſtando perturbandi finem nõ faceres, fortaſſe etiam aqua ab illis perfunderere? L V C. Sanè opinor,& profectò meritis meis digniſſima paterer. HER. Non ſecus ſe quoq; habēt res philoſophicæ. quid enim neceſſarium eſt totum uas exhaurire potando, cum etiam à modica illa deguſtatiũcula nobis promptum ſit noſſe quale ſit futurum? L V C. Quàm lubricus es ô Hermotime, quamq; tergiuerſando laberis è manibus? uerùm profectò tua tergiuerſatione parum promouiſti. cum enim ſperaris te effugiſſe, in eaſdem plagas incidiſti. HER. Quorſum iſta dicis? L V C. Quoniam rei per ſe planæ & indubitatæ, omnibus certæ & cognitæ, nẽpe uino, longè diſſimillima aſſimilando cõ-
B paras, & ea quidem de quibus nemo non incertus animi ambigit, in obſcuro conſiſtentibus, ita ut ego mehercle dicere nequeã quatenus tibi uinũ & philoſophia ſimilia uideantur, niſi fortaſſe in hoc ſolo, quòd & philoſophi in quæſtu habeant diſciplinas uenum expoſitas, quemadmodum caupones uinũ, quas quidem commiſcentes doloſe & fraudulenter adulterant, & maligna menſura diuenditant. Ad hunc uerò modum quod dicis conſiderabimus. Ais autem uinum in uaſe exceptũ, totum eſſe ſui ſimile. & profectò nihil abſurdi in hoc â te dictũ eſt. Atqui ſi quis etiam deguſtauerit illud hauſto ſaltem modico, ſtatim compertum habet quale totum ſit dolium: & hoc in confeſſo eſt apud o-
C mnes, nec eſt quòd quicquam tibi in his contradicam. Vide uerò etiam poſthac, philoſophia, eiusq; alumni, nempe præceptor tuus, num eadem quotidianis prælectionibus ad uos diſſerit, iiſdemq; de rebus nunquam non uerba facere conſueuit, an non ſubinde alio tempore alia uobis ſolet proponere? Eſſe enim non parum multa philoſophiæ abſtruſa myſteria, iam olim amice nemini obſcurum eſt. An non uerò tu etiamnum, ut par eſt, inſtar Vlyſſis apud illum perduras circumeundo & oberrando, ſi ſemper ſonat eadem per eadem, at fortaſſe ſatis eſt ſi ſemel quippiam inaudieris? HER. Et cur non? L V C. Quínam igitur fieri potuit, ut tu primo guſtu ſtatim noſceres uniuerſa? Neq; enim ſem-
D per eandem cantilenam nobis ſolet occinere, ſed ſubinde noua nouis diſſerendo agglomerat. Non ô amice, ut uinum quod ſemper idem eſt, adeò ut niſi totum uas ſtrenuè exhauſeris, nequicquam inebriatus obambulabis. Planè enim in fundo mihi uiſus eſt Deus philoſophiæ adyta abſtruſiſſe, ſub ipſam fecẽ uſq;. Itaque totum dolium poſtremò exhaurias neceſſe eſt, ſi unquam cõſilium tibi fuit nectaream illam potionem inueniendi, quam aridis faucibus iam olim auidiſſimè ſitire mihi uiſus es. Porrò autem eam perſuaſionem tibi perſuaſiſti, ut putes tale quippiam eſſe philoſophiam, ut ſi ſaltẽ leuiter illã primoribus, quod aiunt, labiis deguſtaueris, ſtatim fore ut omnibus ſapientiæ numeris euadas ab-
E ſolutiſſimus: quemadmodum perhibent de diuinatrice illa in Delphis, quæ ſimul atque ſacra fluenta deguſtauerit, actutum afflata numine, accedentibus reſpondet oracula. Atqui non ita ſe habet philoſophiæ ſtudium. Itaque te, quem ultra medium iam dolii ebibiſſe conſtat, adhuc incipere perhibeas. Quare uide ne rectius huic philoſophia comparari queat. Dolium enim & cauponem adhuc tibi finemus, nihil autem inſit uini, ſed potius omnium frugum confuſum quoddam ſeminariũ, in ſummo quidem triticum, cui ſubſint fabæ, quibus deinde ſubiectum ſit hordeũ, mox lentes, quinto cicera, poſtremo aliæ quæpiam diuerſorum ſeminũ ſpecies & genera. Iam ſi inſtitorem accederes ſeminũ mercandorũ gratia, illeq; â ſummo tritici aliquot grana inſpicienda in manum tibi

traderet,poſſesne igitur conſpectis granis dicere cicer eſſe mundum,& lentes F probè purgatas,fabas autem inanes?HER.Nullo modo.L V C.Proinde neq; philoſophiam ab uno aliquo eorũ quæ quis dixerit, uniuerſam pernoſces cuiuſmodi tota ſit.Neque enim una aliqua res eſt,quale eſt uinum,cui quidem tu illam tametſi ualde inæquali comparatione contuliſti,contendens ſimilem eſſe totam primo guſtui.Quòd autem diuerſum quiddam uiſum eſt,curioſa perſcrutatione nõ eget. Etenim ſiquis uinum acetoſum aut alioqui malum emerit,duorum obolorum iacturam facit.Porrò autem in media plebe uerſari,ſicut & tu dixiſti ſtatim initiò,nõ mediocre malum eſt. Alioqui qui totum uas epotare uoluerit,ut uini ſextarium coëmat,damno cauponem afficiet,tam inciuiliter & inſoléter deguſtando. G Nihil autẽ tale philoſophia patitur:uerùm tametſi nimis multa biberis, uas tamen non imminuitur, neque ullam iacturam facit cauponam exercens.In idem enim loci fluit exhauſtum negocium,laborq;,iuxta prouerbium,& contrà fit atq; in Danaidum dolio.illud enim quicquid infuſum fuerit,nõ cõtinet,ſed protinus hac atq; illac perfluit. Hinc uerò etiam ſi multa abſtuleris,multo tamen plura relinquuntur.Cæterùm aliud quiddã non diſſimile de philoſophiæ guſtu tibi proponam: tu uerò caue putes in philoſophiæ contumeliã iſta me dicere,ſi dixero illam ſimilẽ eſſe exitiali & pernicioſo pharmaco,cuiuſmodi eſt cicuta,aut aconitum,aut aliud tale quippiam.Neq; e- H nim illa tametſi ſint lethalia & mortifera,ſtatim mortẽ inferunt,ſiquis modico quopiã de illis ablato,ſummo ungue deguſtauerit:uerùm ſi nõ tantum, quantum ad conſciſcendam mortem neceſſarium eſt, & qua ratione fieri oporteat, & cum quibus ſumendũ ſit,certè non morieris. Tu autem contendis ad totius cognitionem parandam minimũ quodq; ſufficere. H E R. Sint ſanè iſta Luciane quemadmodum ipſe uolueris: quorſum igitur centum annos nobis uiuendum autumas, & tantorũ negociorum molem ſuſtinẽdam, quaſi uerò alioqui nobis philoſophari non foret integrũ?L V C. Non profectò Hermotime: neq; hoc tibi graue & arduum auditu uideatur. Etenim ſi ſub initiũ uera dixiſti, ui- I tam uidelicet breuem eſſe,artem uerò longã:nũc neſcio quî fiat ut tu grauiter ſucceſere ſoleas, niſi priuſquam ſol diurni curſus penſum abſoluerit, nobis Chryſippus,aut Plato,aut Pythagoras euadas. H E R. Inſidioſè imponis mihi ô Luciane,meq; in anguſtum cõſtringis,nihil unquam mali à me paſſus,nimirum præ inuidia, quòd ego quidem in diſciplinis nonnullum operæpreciũ fecerim,te ipſum uerò nihili pendens dare ſoles neglectui,nullis diſciplinis liberalibus animum excolens,tantus ætate exiſtens. LVC.Scis igitur quid faciendum tibi putem?Mihi quidem tanquam atra bili percito,& inſanienti, ne dicto audiens eſto,néue mẽtem adhibeas, ſed ſine nugari me liberè : tu uerò, ut qui- K dem iam facis in præſentia, porrò perge uiam tuam, atq; ad illa quæ initiò decreuiſti perſequi,alacriter cõtende.HER. Atqui tu nullam mihi permittis deligendi copiam: tam uehementer & uiolenter me urges, niſi omnium experimentũ ſumpſero.L V C. Siquidem planè peritũ eſſe oportet, ut ne quid interim dicam aliud. Quòd autem me uiolẽtum dicis,uidere mihi inſontẽ & inculpabilem iuxta Poëtam incuſare. niſi dum altera tibi innẽta fuerit oratio pro te faciens,nunquã quod iam illatũ eſt,aufertur à uiolentia. Ecce his multo etiam uehemẽtiora tibi proponeret oratio, tu uerò illa omiſſa me fortaſſe incuſares. HER. Qualiánam?demiror enim ſi quid etiamdum abſtruſum illi relictum ſit.

LVC.

A L V C. Parum eſſe ait, neque ſufficere omnia perſpexiſſe, illaq; obiter perluſtraſſe, ut poſſis iam optimum eligere, uerùm adhuc opus eſſe re quapiam maxima. H E R. Qua tandem? L V C. Critico quopiam ô admirande, excuſſoq; iudicio, menteq; acuta & ſolerti, intelligentia inſuper ſumma & acri, qualem eſſe ſummopere neceſſarium eſt de rebus tantis iudicãtem. Aut ſemel nequicquam uniuerſa uiſa ſunt, quinetiam permultum temporis huic rei tribuendum eſſe confirmat, quod omnibus exactè & diligenter excutiendis & indagandis ſufficiat, omnibusq; in medium propoſitis eligere oportere cunctãtem & tardantem: nullo modo autem differentis annos ſpectandos eſſe, neque habitum
B ſuſpiciẽdum, neque opinionem ſapientiæ reuereri oportere, ſed in morem Areopagitarum cuncta eſſe faciẽda, quibus mos eſt noctu & in tenebris cognoſcendis cauſis dare operam, ut non in dicentes, ſed in ea quæ dicuntur, defigant oculos. Ad hunc quidem modum tibi eligenti promptum erit philoſophari. H E R. Iuxta uitæ rationem tu dicis. ex his enim quæ dixiſti, nullius hominis uita ſatis longa eſſe poteſt ut omnia percurrat, & unumquodq; non oſcitãter perſpiciat, perſpectáque iudicet, iamq; iudicata eligat, delectuq; habito philoſophetur. Hac enim ſola ratione uerum inueniri poſſe cõtendis, alioqui nequaquam. L V C. Vereor ad te dicere ô Hermotime, ne hoc quidem ſatis eſſe, ue-
C rùm adhuc mihi uidemur noſmetipſos fallere, exiſtimantes aliquid certi & firmi nobis inuentum eſſe, cum tamẽ nihil inuenerimus: quemadmodum hoc ipſum non rarò uſu uenire ſolet piſcatoribus, qui cum in capturam retia eiecerint, & aliquid graue ac ponderoſum ſenſerint, attrahunt rete, ſperãtes piſcium copioſam multitudinem concluſam eſſe. deinde poſtquã attrahendo nimium delaſſati fuerint, aut ingens lapis, aut uas aliquod arena refertum, præter ſpem illis apparet. Proinde etiam atque etiam tibi conſiderandum eſt, ne & nos tale quippiam ſubtraxerimus. HER. Non intelligo quid ſibi iſta uelint retia, planè tamen iiſdem me irretitum inuoluis. L V C. Proinde ego te rurſum extricare
D conabor. Neque enim mihi dubium eſt peritia natandi te præcellere, ſiquis etiam alius. Etenim ego, etſi ad uniuerſos uenerimus experimenti ſumendi gratia, & illud aliquando fecerimus, nondum tamen planum & certum eſſe exiſtimo, penes quem illorũ, illud quod quærimus, deliteſcat. Poſſibile enim eſt, ut eius omnes in totũ ignari ſint. H E R. Quid ais? an opinaris penes nullum illorum eſſe? LVC. Incertum eſt. Nũquid non uidetur tibi fieri poſſe, ut mentiantur omnes, ipſaq; ueritas alia quæpiam res ſit, quæ penes nullum horũ inueniri queat? H E R. Quínam fieri poſſe credam? L V C. Ad hunc modum. ſit enim nobis certus aliquis numerus ex compoſito conſtitutus, nempe uiginti.
E Iam ſiquis uiginti fabas in manũ ſumeret, & ea clauſa decem quoſpiam interrogaret, quótnam fabas in manu ſua concluſas haberet: illi autem ducti coniectura, hic quidem ſeptem, ille triginta, alter uerò decem aut quindecim, prorſusq; alius alium numerum diuinaret: poſſibile enim eſt aliquem forte fortuna uerum dicere: an non ueriſimile tibi uidetur? H E R. Sanè. LVC. Ergo ne hoc quidem factu impoſſibile credendum eſt, ut omnes ex æquo alius aliũ numerum dicat, falſum tamen, & à quo lõngè lateq; abſit certus ille numerus, adeò ut nullus ex illis dicat uirum in manu ſua habere uiginti fabas. Quid autem tu ad iſta reſpondes? H E R. Fieri poſſe. LVC. Non alia ratione quotquot philoſophantur, felicitatem quærere inſiſtunt, cuiuſmodinam tandem res ſit, planeq;

alius aliud quiddam eſſe ſomniando confirmat, hic quidem uoluptatẽ, ille honeſtum: alius alia quæpiam de illa comminiſcitur. Conſentaneum autem eſt, unum quiddam ex illis eſſe felicitatem. Contrà ueriſimile eſt præter hæc omnia aliud quiddam eſſe. Ac nos planè uidemur conuerſo rerũ ordine, ſecus quàm oportet, ante inuentum principium ad finem feſtinare. Oportebat autẽ prius, ut mea fert opinio, manifeſtum eſſe, ueritatem eſſe cognitam, eſſeq; ex philoſophãtium numero aliquem, qui eandem certò cognorit. Deinde primũ quærere, cui potiſſimũ fides adhibenda ſit. H E R. Ergo ea iſta dicis Luciane, quòd etſi omnem philoſophiam excuſſerimus, nunquam tamen facultatẽ nobis parabimus ueritatem inueniendi. L V C. Quid me interrogas, ô bone? quin potius iſtum ſermonem exquiris? & fortaſſe reſpondebit tibi, nunquam hoc fore, quoad incertum fuerit nũ unum quiddam illorum ſit de quibus illi uerba faciunt. HER. Proinde nunquam, ut tu cõtendis, philoſophiæ dabimus operam: ſed neceſſarium omnino eſſe uideo, ea abdicata priuatam quandam uitam cum uulgo nos agere. LVC. Illud quidem accidit quod dicis, philoſophari promptum nõ eſſe, eſtq; ei qui quidẽ homo ſit, ineuitabile. Iubes enim, ut is qui philoſophiæ operam daturus ſit, ſtatim initiò optimã quanq; deligat. Ipſius autem delectus habendi ratio in hoc ſolo accuratè tibi uidetur conſiſtere, ſi tota philoſophia perluſtrata elegerimus quamueriſſimam. Deinde numerum quoque annorum computando, quantus unicuique perſcrutandæ ſatis eſt, longè lateq; excidiſti omni ſpe fruſtratus, ipſum negociũ producens atque reiiciens in aliud ſeculum, ita ut ipſa ueritas uniuſcuiuſque uitæ ultra præſtitutum tẽpus uix deprehendi queat. Poſtremò ne hoc quidem ut ambiguum unquam perpendiſti, cum incertũ eſſe dicas, num à philoſophis iam olim inuenta ſit ueritas, nécne. Cæterùm tu Hermotime, poſſésne iureiurando interpoſito confirmare ab illis inuentam eſſe? Ego quidem nequaquam iurare uelim. Non illibenter uerò & alia multa tacens prætergredior, quæ & ipſa indagatione non indiligenti diſcutienda forent. H E R. Qualiànam ſunt illa? LVC. Nónne audis Stoicos aut Epicureos aut Platonicos dicentes eſſe partim quidem qui teneant omnium rerum rationes: partim uerò illarum prorſus eſſe rudes & imperitos, ex quibus permulti ſunt fide longè ſpectatiſſima? H E R. Vera ſunt hæc. L V C. Proinde diſcernere peritos ab imperitis, ſemet tamen peritos perhibentibus, nonne res tibi uidetur plena laboris & negocii? HER. Ita profectò. LVC. Oportebit itaque te, ſi uolueris Stoicorum optimum cognoſcere, tametſi non ad omnes, ad plurimos tamen illorum accedere, eorundemq; periculum facere, melioremq; præceptorem præſtituere, qui prius multis ſit exercitatus, quiq; cenſoria quadam eligendorum præceptorum facultate animum tuum imbuat, ne uidelicet tibi imponat, deterior per electionem cæteris præpoſitus. Atqui hoc tibi quoq; conſiderandum uenit, quantum hoc requirat temporis, quod ego de induſtria prætermiſi, ueritus ne tu meis uerbis commotus ſtomacharere. Et ſanè quòd maximũ iuxtà ac ſummopere neceſſarium eſt, in talibus puta rebus hiſce dubiis & ambiguis unum illud eſſe opinor. Inſuper ſola fides & ſpes non fallax & inconſtans tibi relicta eſt ueritatis eiuſq; inuentionis conſequendæ: alioqui nihil aliud, quàm ut diſcernere queas & ſeiungere à ueris quæ falſa ſunt, utq; poſſis in morem argentariorum diſcernere ea quæ proba ſunt, & non adulterina, à fucatis & factitiis. Hanc inquam facultatem & artem conſequutus, conferre te

potes

A potes ad ſupradictorum perpeſionem: ſin minus, planè tibi perſuaſum eſto, nihil obſtaculo eſſe quò minus ab unoquoque nare (quod aiunt) traharis, aut prælatum & floreſcentem oliuæ ramum te ſequi, perinde ut oues. Magis autem aquæ cuius in menſa uſus eſt, aſſimilabere. in quamcũque enim partem te quiſpiam traxerit ſummo digito, ducẽris. Aut per Iouem arundini cuipiam fluuiali iuxta littus enatæ, ad quemcunque flatum ſemet flectenti: & ſi tenuis & permodica quæpiam aura flauerit, illam illico commouere ſolet. Non ſecus tecum quoq; agetur præceptore quopiã inuento, qui ſi de demonſtrationibus & rebus dubiis diſcernendis alicuius artis gnarus te docuerit, ceſſabis haud dubiè B temetipſum onerare negociis. Siquidem actutum quod optimum eſt tibi comparebit, ipſaq; ueritas arte illa compendiaria & demonſtratiua eruetur, neque non mendacium deprehenſum redarguetur: tuq; iam certo & conſtanti iudicio delectu habito philoſophiæ perdiſcendæ nauabis operam, atq; ter exoptatam felicitatem conſequutus, conuerſatione cum illa ſociabis iucundiſſimam, uniuerſis bonis in totum ſemel fruens & abundans. HER. Euge ô Luciane, quanto iam præſtantiora, & ſpem non mediocrem oſtendentia, quàm dudum dixiſti! Eſtq; nobis omnino, ut par eſſe uidetur, eiuſmodi uir quiſpiam ſtudioſe conquirendus, cuius opera earum rerum cognitionem & iudicium nobis pa- C remus, & quod maximum eſt, infallibilem demonſtrationem. Hoc pacto confido fore cætera deinceps comprehenſu facilia, nec nimium operoſa aut laborioſa futura, quæq; non multum ſint requiſitura exercitii. Atque ego quidem magnas tibi iam habeo gratias, propterea quòd nobis tandem compendiariam quandam & optimam uiam inueneris. LVC. Atqui iure optimo nullæ mihi abs te habendæ ſunt gratiæ. neq; enim quicquam meo labore inuẽtum tibi demonſtraui, quo ſpem tibi firmiorẽ, aut ei te uiciniorem feciſſem: ſed multo magis ab omni ſpe remoti excidimus, quàm antè fueramus. Ac prorſus iuxta uulgò iactatum prouerbium nobiſcum agitur: Cnm multũ laborauerimus, in eo- D dem loco ſumus. HER. Quorſum iſthuc Luciane? Videre quiddam ſupra modum triſte & admirandum dicere. LVC. Quoniam ô amice, tametſi inuentus nobis fuerit is qui polliceatur ſe quandam ſcire demonſtrationẽ certam & infallibilem, ſeq; docturum alium: non ſtatim propterea, ut opinor, illi fidem habebimus, ſed alium aliquem quærere conabimur, qui iudicio exactè habito diſcernere ualeat num uir ille uera polliceatur. Iam ubi etiam illum ex ſententia nacti erimus, nihilo ſecus tamen etiamdũ incerti erimus, num ille quem ad cognoſcẽdum adſciuimus, probè cognoſcere poſſit rectè iudicãtem, nécne, & ſic iterum deinceps ad priorem alio ad cognoſcendum appoſito nobis opus erit. E nos enim undenam tanta præditi intelligentia, ſciremus diſcernere eum qui optimorum iudicium habere poſſit? Vidésne quouſque protendatur, & quàm immenſum fiat, anxio & ſuſpẽſo animo eſſe eum qui cõprehendere nequeat? Quandoquidem ipſas quoque demonſtrationes, qualeſcunque tandem inueneris, dubias & incertas eſſe comperies, nihil habentes in ſe firmitudinis. Plurimæ igitur ex ipſis per alias non minus dubias ad perſuadendum nos certæ eſſe per uim adigentur. Aliæ autem rebus omnium confeſſu manifeſtis obſcuriſſima coniungentes, & ne tantillum quidem cum illis participantia, illorũ tamen demonſtrationes eſſe perhibentur: ueluti ſiquis contenderet ita demonſtrari poſſe Deos eſſe, quòd in illorũ cultum & honorem aræ paſſim cõſtructæ cer-

nerentur. Proinde ô Hermotime neſcio quónam modo, quéadmodum ii qui F in circulo currunt, ad ipſius initii carceres, & omnium reru deſperationem deuenimus. HER. Quàm inſigni me afficis iniuria Luciane, cum pro theſauro nō niſi carbones mihi exhibeas! Et quemadmodum uerisimile eſſe uidetur, tot anni quos ſtudiis philoſophiæ impendi, mihi planè ſine fructu periere: inſuper etiam labor ille & ſudor immodicus nequicquā exhauſtus eſt. LVC. Sed enim ô Hermotime, multo minus animo perturbato diſcruciaberis, ſi cogitaueris te non ſolùm rerum ſperatarum deſiderio falli & fruſtrari, uerùm omnes, ut habet prouerbium, de aſini umbra digladiantur philoſophi. Aut, potéſtne quiſpiam per hæc omnia quæ dixi, uagari & diſcurrere, quod quidem nullo modo G fieri poſſe iam antè ipſe confeſſus es? Nūc autē non abſimile quiddam mihi uidere facere, quàm ſi quis profundendo lachrymas fortunam culparet, quòd illi in cœlum non liceret conſcendere, aut quòd non perinde ut monſtra natantia mare ingreſſus à Sicilia natando apud Cyprum emergeret, aut quòd non in ſublime ſublatus remigio alarū, uno die è Græcia ad Indos uſq; extremos peruolaret. Cauſa autem eius triſtitiæ ea eſt, quòd ſperauerit, ut opinor, aut uiſum aliquando ſomnium eiuſmodi, aut rem à ſeipſo ita ſibi confictam, cum parum ſub initium expenderit num ea in optatis habuerit, quæ conſequi poterat, neq; eſſent præter hominis naturam. Præcipuè uerò te ô amice, multa & admiranda H uerſantem in ſomniis, cum pupugiſſet ratio, è ſomno te exilire fecit: deinde in illam commotus excanduiſti, uixdum aperiens oculos, ſomnumq; non facilè diſcutiens præ uoluptate eorum quæ uidiſti. Patiūtur idem tecum perſæpe, qui inanem quandam uoluptatem & euanidam ſibi confingunt, cum interea ſibi uidentur ampliter eſſe nummati, effodientes theſauros, regnantes & dominantes, breuiter, quantum ad omnia alia attinet, felicem uitam agentes: qualia perquam multa Dea illa ſine negocio operatur, nempe uotum exiſtēs liberale & magnificū, nulli rei quamlibet abſurdæ contradicens, adeò ut ſi quis alatus fieri concupiſcat, aut Coloſſea mole eſſe conſpicuus, aut optet montes prorſus I aureos inuenire. Quòd ſi igitur hæc ab illis in animo uerſantibus puer accedēs poſtularet aliquid rerum neceſſariarū, uidelicet unde panis eſſet coëmendus, aut quídnam reſponſi dandum ſit pro locatis ædibus pēſionem flagitanti, qui multo iam tempore expectaſſet: adeò inflammantur iracundia, ac ſi ab interrogāte & odioſe interturbante omnibus illis bonis uel cum puluiſculo ſint exuti atque diſpoliati, ac propemodum pueri interpellantis naſum ſolent mordicus abripere. Veruntamen, ô amice, ne ad hunc modū uelis quoq; erga me animatus eſſe, ſi te theſauros effodientem, & uolantē, cogitationesq; quaſpiam naturæ noſtræ non conſentaneas animo concipientē, eaq; ſperantē quæ nullo mo- K do te conſequi poſſe uideo, amicus tibi exiſtens, non patiar aut permittam per omnem uitam nequicquam ſomnio iucundo fortaſſe illo & dulci, ſomnio tamen, congredientem oblectari, cum uehementer cupiam te regreſſum ad ſanitatē agere quiddam quod magis ex uſu tuo eſſet, cumq; te emittere cogitem, ut reliquū ætatis quod ſupereſt, ad communes cum aliis uitæ actiones ſapientius inſtitutum componeres. Nam quod hactenus feciſti, & nunc facis, atque etiam tecum uerſas in animo, nullo diſcrimine à fabuloſa Hippocentaurorum & Chimærarū Gorgonúmque narratione diſcerni poteſt. Præterea quæcunque alia cū à ſomniis offeruntur, tum à poëtis & pictoribus cōfinguntur, quæ

neq;

A neq; fuerint unquam, neq; pôſt unquá fieri poſſunt, quibus tamen promiſcua
uulgi multitudo credit, & non mediocri uoluptate iſta uidendo aut audiendo
afficitur, quia peregrina ſunt, & auditu admiranda, nec paſſim obuia. Et tu fa-
bulatore quopiá audito confirmante mulierem quandá eſſe ſupra modum for-
moſam, quippe quæ ipſas Gratias pulchritudine ſuperet, quæq; planè cœleſti
quadam forma prædita ſit, non prius apud animum tuum expendens num ue-
ra diceret, & num uſpiam gentium eſſe putanda ſit eiuſmodi tam amabilis for-
mæ mulier, ſtatim eádem miſerè deperires, queádmodum perhibent Medeam
ex ſolo ſomnio exarſiſſe in amorem Iaſonis. Hoc auté quod maximè ad amo-
B rem te illexit, alióſque quotquot eius ſimulachri deſiderio inflammati ſunt,
illud erat, ueluti mihi coniecturam facienti res apparet, quòd is qui de muliere
memorabat, poſteaquá ſtatim initio narrationis creditus eſt uera dixiſſe, priori
orationi non aliena aut diſſimilia induxiſſe uideretur. In hoc enim ſolú atten-
ti eſtis, & per hoc nare uos trahit, poſteaquá ſemel illi ſub initium anſam ſup-
peditaſtis, uosq; ad dilectam perduxit, per eam quam prædicebat rectam uiam.
Nulla enim difficultate conficiuntur & reliqua, ut ego quidem opinor, neque
quiſquam ex uobis iuxta ingreſſum cõuerſus exquirebat num uerus ſit, & an
obliuione ſeu errore ductus eam uiam ingreſſus eſſet, quam deuitare oporte-
C bat. Verùm ille eorum qui præceſſerunt ſequendo inſiſtit ueſtigiis, ueluti oues
præcedentem paſtorem aut arietem conſequuntur, cum æquum fuerat ſtatim
in ingreſſu perpendere nunquid in eam uiam diuertẽdum fuerat. Illud autem
quod dicturus ſum, manifeſtius fortaſſe & facilius intelliges, ſi tale quiddam
non abſimile priori perſpexeris. Quòd ſi enim quiſpiam ex poëtis Herculea
audacia nihil non affirmare audentibus, diceret olim fuiſſe tricipitem quendam
& ſenis manibus inſtructũ hominem: iam ſi ſtatim initiò iſta nõ grauatim cre-
denda ſuſceperis, neque habita ratione diſcuſſeris, num fidei cõſentanea dixe-
rit, ſed nihil cunctatus conſtãter credis ita ſe habere: pari ratione & reliqua in-
D feret, uidelicet quòd etiam ſenos habuerit oculos, neque non ſenas auriculas,
præterea quòd tres uoces ſemel pariter emiſerit, quodq; per tria ora cibũ ſum-
pſerit, quòd triginta digitos habuerit, nõ quemadmodum quiſq; noſtrum, de-
cem in utriſque manibus. Tum quoties illi belligerandum erat, tres manus te-
nebat: unaquæque aut peltam, aut parmá Perſicam, aut clypeum. Tres autem
aliæ, illa quidem ſecurim ancipitem ferebat, altera haſtá uibrabat, tertia gladio
utens depugnabat. Et quiſnam hæc illi affirmãti fidem habere dedignabitur?
ualde enim hæc omnia principio ſunt ſimilia & cõſentanea, de quo ſtatim ſub
initium conſiderandũ fuerat, num iſta omnia citra contradictionem ſuſcipien-
E da & concedenda erant ita ſe conſtanter & pro certo habere. Porrò auté ſi ſe-
mel illa conceſſeris, etiam cætera conſequuntur. Nec iam facile eſt illis fidé de-
negare, poſteaquá iſta à principio prius conceſſo nõ diſcrepant, ſed planè cum
illo conueniunt, cuiuſmodi & uos patimini. Siquidem præ magnitudine amo-
ris & alacritatis, non expendentes ea quæ circa quenque ingreſſum uobis ob-
iiciuntur quo pacto cuncta ſe habent, ſubinde porrò progredimini, rerum cõ-
ſequentiæ ductu protracti, parum aut nunquá in deliberationé ſumentes, num
quod priori uidetur conſentaneum, etiam falſum eſſe poſſit: uelut ſiquis dice-
ret bis quinque ſeptem eſſe, & tu illi fide habita perſuaſus, apud te non nume-
rares, haud dubiè cõſimili quoq; ratione inferet ter quinq; eſſe quatuordecim,

quod quidem faciet quouſque libuerit, aut ſibi uiſum fuerit: qualia permulta F
admiranda illa geometria factitare conſueuit. Etenim illa ab his qui primū eam
artem exordiuntur, cum poſtulata quæpiam exotica & abſurda efflagitet, eaq́;
ipſa ſibi concedi contendat, nullo modo ſubſiſtere queuntia ſigna nonulla in-
diuiſibilia, litetulasq́; quaſpiam informes, aliaq́; eius generis conſimilia eiuſmo-
di fundamentis putridis ſubſtruit, uolens ad demonſtrationem faciendam ueta
adducere, tametſi à falſis facto initio artem exordiatur. Non ſecus uos quoque
unamquanq́; ſectam exorſi, cæteris quibuſq́; deinceps ſequentibus fidem habe-
tis, ueritatis certam cognitionem illorum conſequentiam, licet falſam, eſſe exi-
ſtimantes. Interea partim quidem ueſtrum ſpebus nequicquam amplis & ma- G
gnificis animo conceptis immoriuntur antè aliquanto quàm ueritatē conſpe-
xerint, eosq́; à quibus illis turpiter impoſitū eſt, nouerint. Partim uerò tametſi
ſagaciter ſubodorati fuerint ſe miſeris modis deceptos eſſe, ſerò tamen cū iam
penè ſenio ſint confecti, piget illos ab incepto regredi, uerentes ne tanti natu
cum ſint, confiteri cogantur ſe puerilibus negociis hactenus fuiſſe occupatos.
Proinde pudore obſtante in ſtudiis ſemel cœptis perſeuerāt, ea immodicè col-
laudantes & commendantes. Et quoſcunque perſuadere poſſunt, ad ea pertra-
hunt, ut non ipſi ſoli decepti uiuant, ſed conſolationem habeant ex his qui ea-
dem fraude illecti, communibus cum illis malis conflictantur. Etenim & illud H
acutè perſpexerunt, quòd ſi ueritatem ſemel ingenuè faterentur, fore ut non
amplius uenerandi haberentur, quemadmodum in præſentia, neque ſupra ple-
beiam ſortem in ullo precio æſtimarētur: ſed ne tantillum quidem, ut prius, ul-
lo honore habito honeſtè conſalutarentur. Quare haudquaquam libenter iſta
fatendo commemorant, cum non ſint neſcii à quibus rebus ſibi excidēdum fo-
ret, & æquali cum aliis omnibus honote & ſorte fruēdum. Vix enim fieri po-
teſt, ut in perquam paucos illorum incidas, qui magnitudine animi præditi, ſe
deceptos eſſe confirmare audeant, aliosq́; ab inauſpicato inſtituto auertere, at-
que dehortari ſimilia tentare quæ ſtatuiſſent. Quòd ſi in eiuſmodi uirum un- I
quam incideris, illum ſanè ueritatis amantem, & uirum bonum, & iuſtum, at-
que etiam, ſi uis, philoſophum compellato. Hunc enim ſolum huius nominis
compellatione dignum exiſtimauerim: cæteri uerò aut nihil de uero comper-
tum habent, utcunque ſibi eius gnari & periti eſſe uideantur: aut ſi aliquid ex-
plorati habuerint, illud tamē præ paruitate animi, & pudore, & deſiderio, quo
præ aliis in præclara hominū opinione & preciis haberi concupiſcunt, occul-
tant ſedulò. Et ſanè per Mineruā quæcunq́; hactenus à me diſputata ſunt, miſ-
ſa faciamus hoc ipſo loco abiecta, & ſit ſempiterna quædam omnium illorum
obliuio, qualem fuiſſe perhibent earum terum quæ ſub Euclide duce Athenis K
peractæ ſunt. Cæterùm ponamus philoſophiam Stoicam præ omnibus aliis ue-
ram & rectam eſſe, diſpiciamusq́; num illam ullo modo queant conſequi, aut
num hi fruſtra laſſitudine afficiantur malè locata opera, quicunque eius conſe-
quendæ deſiderio capti ſunt. Etenim promiſſiones magnificas, & illas quidem
admirandas audio, uidelicet per omnia felices & beatos fore, quicunq́; ad ſum-
mum philoſophiæ faſtigium unquam conſcēderint. Solos enim illos omnibus
bonis haud dubiè ſemel potituros perhibent. Sedenim quod deinceps dicturus
ſum, tu me longè exactius ſcire potes, num unquam cum eiuſmodi Stoico tibi
commercium fuerit, atque inter Stoicos ſummo illo, nimirum quem nullus af-
fectus

A ſectus animi ulla triſtitiæ nebula perturbaret, quē nullæ uoluptatum illecebræ
commouerent, qui nō inflammatus iracundia aliquando in furorem erūperet,
qui inuidiæ contagio non eſſet infectus, qui diuitiarum amore & deſiderio nō
tangeretur, ſed illas pro nihilo duceret: breuiter, qui per omnia felix eſſet, quā
regulā & amuſſim certiſſimā eſſe oportet uitæ planè uirtuoſæ. Etenim in quo
uel minimū quiddam deſideratur, ille etiamdum imperfectus habēdus eſt, tam-
etſi cæteris omnibus abundet: hoc tamen cū conſecutus non ſit, nondum exo-
ptatæ & tantopere quæſitæ felicitatis particeps dicendus eſt. HER. Nullū qui-
dem talē unquā me uidiſſe, mihi ſum conſcius. LVC. Euge Hermotime, quā-
B doquidē lubens mendaciū non dixeris: ad quē ergo finē intentus, philoſophiæ
perdiſcendæ impendis operā, cum neq; præceptorem tuum, neq; illius, neq; ul-
lum aliū ex prioribus, neq; ſi ad decem retro ſecula deſcēderis, quenquā Stoi-
corū perfectè ſapientem uideas, & per hoc quoq; fuiſſe felicem? Neq; enim, ut
opinor, hoc à te rectè dicetur, ſufficere ſi quis ſaltem felicitati proximus fuerit,
poſteaquā nihil inde fructus & utilitatis capi poſſit. Nihilo ſecus enim extra uiā
ſub dio uerſatur is qui iuxta oſtiū foris ſtat excluſus, q̄ qui eminus adhuc labo-
re itineris conficitur: niſi quòd ueriſimile eſt illum nō mediocri perturbatione
diſcruciari, uidentem in propinquo ea quibus priuatus eſt. Deinde ut quāpro-
C xime etiam felicitatē accedas (illud enim tibi concedā) tanta laborando perfers,
temetipſum miſeris modis abſumens & conficiēs, atq; ita tantum ætatis per ſo-
cordiam & ſupremā negligentiam tibi elapſum eſt, immenſo labore & uigiliis
multis attenuato, & obſtipo capite in terrā defixo. Quinetiā de integro, ut ais,
alios uiginti annos ad minimum laboribus temetipſum exercebis, ut euadas o-
ctogenarius. Quis autem obſtricta fide ſpōſor tibi factus eſt, te certò tot annos
uicturū? Nihilominus tū eorū in numero habeberis, qui felicitatis nōdum ſunt
cōpotes. niſi tu ſolus putes illud te cōſtanter conſecuturū, & inſectādo captu-
rū, quod ante te non parū multi & boni, multoq; uelocitate præſtantiores o-
D mnibus uiribus conſectātes cōprehendere nō potuerunt. Sed eſto, ſi uidetur, te
cōprehendiſſe, iamq; uotis tuis optata omnino cōtigiſſe: tamē omniū primùm
bonū illud cuiuſmodinā ſit, nō poſſum perſpicere, nū tantis laboribus pro illo
conſequendo impenſis & exhauſtis dignū & conueniens æſtimari debeat. De-
inde non uideo quàm illo per reliquam ætatem iucūdè & dulciter frui poſſis,
tantus natu cū ſis, quippe iam incuruatus ſenio, & ad omnē uoluptatē capien-
dam parum aptus & accommodus, iam capulo uicinus, & alterum pedē (quod
aiunt) loculo inſertum habens. Niſi fortaſſe, ô generoſe Hermotime, ad aliam
uitam uariis laboribus temetipſum exerceas, ut in illam iam delatus uiuas mol-
E lius & ſuauius, certior iam factus quemadmodum uita in poſterum inſtituēda
ſit. Quod mihi perinde uidetur factum, atq; ſi quis deambulatiuncula & exer-
citiis quibuſpiā ſe præpararet atq; inſtrueret, quò maiore cū uoluptate cœna-
ret, donec neſcius præ fame necaretur. Cæterùm nec hoc unquā mihi animad-
uertiſſe uidere, ut opinor, ſolidam uirtutem in actione cōſiſtere, uidelicet in re-
ctè & ſapiēter factis, & iis quæ fiunt magno animo. Vos autem, ſummi nempe
philoſophi, quos per uos quoties dixero innuere ſoleo, poſteaquā in his inue-
ſtigandis & faciendis parum eſtis occupati, uoculas quaſpiā miſeras conſectan-
tes meditamini, connectentes ſyllogiſmos & perplexitates, atque in his maio-
rem uitæ partem ſine fructu conteritis. At quicunq; in cōnectendis promptior

O

fuerit & dexterior, huic uictoriæ palmam unanimi conſenſu defertis. Quo nomine, ut ego quidem opinor, etiam præceptor tuus tãtopere uobis eſt in admiratione & exiſtimatione multa, uir quidem ætatis decrepitæ, quia ſuos aſſeclas unà ſecum ſermonem ſociãtes, perplexis & captioſis quæſtiunculis probè calleat inuoluere, tenẽs quid quærendum, & quo quiſque pacto ſophiſticis nugis ſit circunducendus, optimus nimirum doloſe & callidè agendi, inq; non euitabiles laqueos coniiciendi magiſter exercitatiſſimus. Hoc planè nihil aliud eſſe cõfirmare auſim, quàm neglecto fructu circa corticem occupatos eſſe, adeò ut tãtùm folia in diſputationibus ueſtris uiciſſim decutere uideamini. Aut fortaſſe alia quæpiam ſunt Hermotime, quæ uos à ſummo mane ad ueſperam uſq; facere credendum eſt? H E R. Non profectò, ſed ea ipſa ſunt quæ factitare ſolemus. LVC. An non igitur rectè quis dixerit, uos relicto corpore ſolã umbram uenari? aut neglecto uiui ſerpentis tractu, ſaltem exuuiũ conſectari? Aut potius huic perſimiles in agendo, qui infuſam in mortariũ aquam ferreo piſtillo magno conatu tunderet, rem quampiam ſummopere conducibilem ſe facere exiſtimans, ignarus tamen, etiam ſi humeros, ut aiunt, uerberando decutiat, tamen aquam quamlibet contuſam, manere aquam? Permitte uerò ut ego te deinceps liberè interrogem. dic mihi, num in uotis habeas excepta eruditione in cæteris omnibus per omnia præceptori tuo eſſe ſimilis, nempe ut ita ſis ad iracundiam propenſus, ita moroſus, ita ſordidus, ita contentioſus, deniq; in tantum uoluptatibus deditus, tametſi per Iouẽ ita paucis eſſe uideatur? H E R. Quibus tandem? L V C. Si placuerit, Hermotime, ea tibi commemorabo, quæ uirũ quempiam multa canicie infectum, ſuper philoſophia diſſerẽtem audiui, ad quẽ permulti iuuenes ſapientiæ comparandæ gratia certatim commigrant. Cum enim à quodã ex diſcipulis mercedẽ exigeret, uehementer incanduit, affirmans ultra præſcriptum tempus ſolutionẽ debiti ſibi prorogari, quod ante decimumſextum diem diſſoluendum fuerat. Ita enim pactum eſſe. & ob hoc quidem indignabatur. Cum autem forte fortuna adſtaret ibidem eius iuuenis auũculus, homo ruſticus, & noſtrarum rerũ minimè peritus, Deſine, inquit, uir admirãde, te magna iniuria affectum eſſe cõteſtari, ſi uoculas à te commercãtes neſcio quas, mercedem tibi nondum reddiderimus. Ea enim quæ nobis feciſti, etiamdum ipſe integra habes & poſſides, neque quicquam tibi imminutum eſt ex diſciplinis tuis: in cæteris autem quibus ſub initium adoleſcẽtem tibi offerẽs, eundem deſiderabã imbui, nihilo melior tua opera factus eſt, quippe qui mei uicini Echecratidis filiæ raptæ per uim uitium intulit: & ſanè pœnã dediſſet damnatus iudicio, niſi ego à uicino paupere talẽto mulctam redemiſſem. Porrò autẽ ipſi matri nuper incuſſit alapas, quòd ipſum in manifeſto furto deprehendiſſet, ſub ſinu cadum efferentem, ut haberet, niſi fallor, unde cum ſodalibus bibens deponeret ſymbolum. Etenim quantum ad iracundiam & furorem, & impudentiam, & audaciam, & proloquenda mendacia, aliaq; uitia attinet, ſuperioribus quidem annis longè melius ſeſe habebat, quàm nunc, cum his ipſis ſit omnium contaminatiſſimus. Atqui planè mihi perſuaſerã in hiſce uitandis & dediſcẽdis illum præcipuè à te adiutum & formatum iri, magis quidem, quàm quòd illa perdiſceret, quæ quotidie ille ad nos, quibus illa audire ſuperuacaneum eſt, in menſa conſueuit diſſerere, quemadmodum Crocodilus rapuiſſet puerum, patriq; pollicitus eſſet ſe redditurum, ſi reſpondiſſet neſcio quid. Aut quòd cum dies

A dies ſit, neceſſe eſſet noctem non eſſe. Nonnunquam & cornua nobis affinge-
re ſolet generoſus ille, neſcio quo pacto ſermonem cōnectens. Nos autem his
auditis ridere ſolemus, maximè uerò quando obſtructis auribus ſedula agita-
tione ſecum meditatur, habitus & diſpoſitiones quaſpiam, præterea catalepſes
& imaginationes, multa denique id genus nomina percurrendo. Quinetiam
non rarò ipſum dicentem audiuimus, Deum in cœlo non eſſe, ſed per omnia
certatim penetrare, nimirum per ligna, per lapides, per animantia, uſque ad ea
quæ ſunt omnium deſpectiſſima. Cæterùm matrem illum interrogantem, cur
ad hunc modum delirans iſta ſecum nugaretur, ſubſannare ſolet. Sed ſi eas nu-
B gas, inquit, exactè perdidicero, nihil uideo obſtare mihi quò minus ſolus di-
ues, ſolus rex ſim, cæteri uerò mihi collati, mancipia & hominum purgamen-
ta exiſtimandi ſint. Hæc cum dixiſſet uir ille, uide mi Hermotime cuiuſmodi
reſponſum ille dederit philoſophus, quàm uerò maturum & ſenile. Atqui niſi
me ille, inquit, acceſſiſſet, nónne putas quòd longè peiora flagitia admiſiſſet,
aut per Iouem etiam traditus fuiſſet torquendus carnifici? Nūc autem frenum
quoddam illi iniecit philoſophia iuxtà ac uerecundia, & ob hoc ipſum mode-
ſtior uobis noſtra opera factus eſt, & moribus adhuc tolerabilis. Illud enim pu-
dorem illi incutit, quòd indignus habitu & nomine philoſophiæ appareat.
C Cæterùm quæ à nobis abſtulit, ea illum in diſciplina continent: ita ut iuſtus eſ-
ſe uidear, ſi mercedem à uobis accepero, etſi illum haud multo meliorem red-
diderim. nam in his quæ nondum admiſit, philoſophiam reueritus eſt, poſtea-
quam nutrices quoque talia de pueris dictitare ſoleant, népe præceptoris ædes
illis adeundas eſſe. Siquidem nuſquam alibi locorū pueris relicta eſt copia bo-
num quiddam perdiſcendi: ſed neque mali quippiam unquam in ſe admittunt
quamdiu ſub præceptorū cuſtodia militauerint. Ego quidē omnes officii mei
partes in excolendo iuuene mihi impleſſe uideor. Iam quicunque tibi placuerit
noſtrarum rerum non imperitus, illo tecum aſſumpto cras me accedas, & ui-
D debis quàm promptè & expeditè interroget alios, quamq; ingenioſe & argutè
ad quæſita reſpōdeat, tū quantam eruditionem ſibi mea opera pararit, & quos
iam libros euoluerit de proloquiis ac ſyllogiſmis, de complexionibus & offi-
ciis, deq; aliis multis & uariis. Cæterùm quòd matrem pugnis ceciderit, atque
etiam raptas uirgines uitiarit, quid ad me attinet? neq; enim me illi pro pæda-
gogo cōſtituiſtis. Hæc quidem homo ſenex de philoſophia diſſerebat. Tu for-
raſſe & ipſe Hermotime diceres abunde ſatis eſſe ſi ob hoc ipſum philoſopha-
remur, ne quid eorum quæ mala & uitioſa ſunt, faceremus. An uerò non ini-
tiò longè ampliori ſpe inducti philoſophādum nobis eſſe exiſtimabamus, non
E ob hoc ſaltem, quòd paulò quàm priuatus quiſpiam ex uulgo honeſtiores eſ-
ſemus? Cur igitur nō & ad hoc dignaris dare reſponſum? HERM. Quid ue-
rò aliud tibi reſpondeam, quàm quòd propemodum etiam mihi lachryman-
dum eſſe intelligo? uſque adeò me cōmouit oratio tua nimiū uera. Et iam qui-
dem grauiter lugeo, me miſerum tantum temporis fruſtra inſumpſiſſe & con-
triuiſſe, ad hæc mercedē tam grādem pro laboribus impendiſſe. Iam enim tan-
quā ex ebrietate profunda ad ſobrietatem reuerſus, uideo cuiuſmodi illa ſint
quorū amore capiebar, tum quantas ærumnas pto illis conſequendis ego miſer
exhauſerim. LVC. Fletu quidē & lachrymis haud opus eſt ô bone, longè autē
præſtabilius & prudentius eſſe opinor, quod in fabulis Aeſopus cōmemorat.

Ait enim quendam in maris littore cõſediſſe conantem ſingulas undas pernu- F
merare: cumq́; undarum mutuò ſe trudentiũ multitudine obrueretur, animoq́;
grauiter angeretur quòd eas numero complecti non poſſet, adueniens callida
uulpes, non inidoneo cõſilio hominis perturbationẽ ſubleuauit. Quid diſcru-
ciaris, inquit, propter undas quæ prætergreſſæ ſunt? hinc numerare incipias o-
portet, illas miſſas facito. Et tu, quandoquidem ita tibi uidetur, poſthac magis
ex uſu tuo feceris, ſi communem cũ aliis uitam uiuere decreueris, ac ita quidem
cum multis in Repub. uerſaberis, nihil abſurdum aut faſtuoſum animo conci-
piens aut ſperans. Nec eſt quòd pudore afficiaris, quòd iam primũ decurſo ui-
tæ ſpacio rectè ſapere incipias, aut mutato conſilio ad meliora te recipias. Pro- G
inde hæc omnia, ô amice, quæcunque à me dicta ſunt, nolim putes me de indu-
ſtria præmeditatum & inſtructum aduerſus Stoicos, quaſi mihi cum illis eſſent
ſuſceptæ inimicitiæ, dixiſſe, ſed communem aduerſus omnes orationẽ eſſe pu-
tato. Neq; alia contra te protuliſſem ſi aut Platonis aut Ariſtotelis te ſectatorẽ
eſſe teſtatus eſſes, cæteris indicta cauſa contemptis & poſthabitis. Nunc autem
poſteaquam Stoicos cæteris omnibus anteferebas, aduerſus Stoicam omnẽ diſ-
putationem quoq; noſtram inſtituimus, nihil alioqui ſimultatis aut diſſidii ad-
uerſus illam ſuſceptũ habentes. H E R. Bene ſanè dicis. Iam itaq; abeo, ut ego
me totum unà cum ueſtitu & habitu commutem. Videbis igitur in breui, non H
ueluti nunc, me neq; barba tam denſa & profunda horridum, neq; ita afflictam
& aſperã uictus rationem, uerũ molliora omnia, magiſq́; libero homine digna
ſequentem. fortaſſe neq; purpuram induere grauabor, ut omnibus fiat perſpi-
cuũ, mihi priores nugas nõ amplius curæ eſſe. Atque utinam etiam ex intimis
cordis penetralibus euomere ea omnia poſſem, quæcunq; ab illis unquam au-
dita deuoraui. Et ut pro certo ſcias, neq; helleborũ ebibere formidabo propter
hoc ipſum, contrà quàm Chryſippus cõſueuit, ne quid eorum unquã poſthac
quæ dixerunt, mihi in mentẽ ueniat. Cæterùm tibi Luciane non mediocrẽ ha-
beo gratiam, quòd me hactenus iactatum & circumlatum à turbido torrẽte & I
aſpero, iuxtáque fluxum unà cum undis fluitantem extraxeris, aſſiſtens iuxta
Tragœdorum prouerbium, Deus ex improuiſo oſtenſus. Videor autẽ mihi nõ
abſurdè facturus, ſi & caput raſero, quemadmodũ facere ſoliti ſunt qui è nau-
fragiis enatant incolumes, ita ut ſalutis meæ feſtiuitatem hodie cõcelebrẽ, poſt-
eaquam tantarum nebularum caligo ab oculis meis diſcuſſa eſt. Porrò autem
conſpectum philoſophi poſthac, & ſi inuitus inter eundũ alicui obuiam uene-
ro, non ſecus deuitabo extra uiã declinando, q̃ rabioſos canes fugere ſoleo.

HERODOTVS, VEL AETIO, K

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Oſtendit hac præfatione Lucianus, ſe exẽplo Herodoti, & poſt hunc Aëtionis pictoris, adductũ ut in conuentu totius Macedoniæ exhibere ſe, ac ſpecimẽ aliquod ſui præbere uoluerit. Eſſe enim compendioſiorem hanc uiã ad laudem & gloriam cõparandam, quàm ſingulas ciuitates circumeũdo, magno negocio, multoq́; tandẽ tempore inclareſcere. Exordium à uoto incipit, pòſt narratione utriuſq; & Herodoti & Aëtionis exẽplum exponit: quæ quia maiorem ſcripti huius partẽ abſoluit, utriuſq; nominis titulum quoq; dedit. Hinc adaptatio ſequitur, qua ſuum inſtitutũ cum ſuperioribus exẽplis comparat, amplificata per collationem, præſenti conuentu cũ Olympico, à loci & hominum qualitate. Poſtremò petit, ut illorum exemplo, ſe quoq; pro aliquo mediocri oratore habeant, non cum optimis ac uetuſtiſſimis illis, ſed cum præſentibus conferendo.

Vtinam

A VTINAM uerò & alias Herodoti uirtutes mihi imitari conceſſum fuiſſet, non omnes dico quibus ille præditus præcelluit (maior enim uoto hæc res fuerit) uerùm unam ex omnibus, uidelicet aut orationum elegantiſſimarum mũditiem, aut illarũ numeroſam concinnitatẽ, aut propriam & naturalem linguæ Ionicæ dictionẽ, aut ſententiarum grauitatẽ & præſtantiam, aut quæcunq; alia (quæ & infinita ſunt & elegantia) ille uno quaſi faſciculo comprehenſa poſſidet, omnem imitationis ſpem excedentia. Cæterùm quæ cum libris à ſe elucubratis fecerit, tum quemadmodum paſſim in breui temporis ſpacio apud Græcos in notitiam uenerit, mihi & tibi &
B alteri cuicunque tandem imitari haudquaquam fuerit difficile. Cum enim relicta patria ſoluiſſet ex Caria, recto curſu in Græciam delatus eſt, ubi de ſeipſo eam cogitationem ſuſcepit, quo pacto quamcelerrimè & minimo cũ negocio inclareſceret, ac famigerabilis fieret cum ipſe, tum eius quoq; elucubratæ uigiliæ. At enim obambulantem, nunc quidem Athenienſibus, nunc autem Corinthiis recitare hiſtoriarum monumenta à ſe condita, mox Argiuis aut Lacedæmoniis, partim laborioſum eſſe exiſtimabat & longum: partim cũctationem & moram nõ mediocrem in illo fore proſpiciebat. Voluit ergo negocium omne in compendium contrahere, neque ita particulatim innoteſcere, notitiam mo-
C dicè & pedetentim congregans & colligẽs. Callidè uerò obſeruabat ſi uſpiam locorum Græcos unà congregatos omnes deprehenderet. Commodùm itaq; inſtabant magna Olympia. Herodotus autem hanc ſolam ſibi ueniſſe occaſione arbitratus, cuius maximè erat cupidus, frequẽtiſſimis ludis obſeruatis, iamq; ex omnibus locis collectis Græcorũ optimatibus, progreſſus in opiſthodomũ, non ſpectatorem ſed certatorem ſe ipſe exhibebat, cantillans hiſtorias memoriæ à ſe proditas, ac præſentium aures orationis ſuauitate demulcens, donec & Muſarum nominibus eius libri nobilitari & uocari cœpti ſint, & illis nouem exiſtentibus. Proinde iam omnes illum nouerant multo profectò magis quàm
D Olympicorum certaminum uictores: nec quiſquam erat cui Herodoti nomen inauditum fuerat, quem nonnulli ipſi audiuerant in Olympia, alii uerò ex iis qui ex ludis regreſſi fuerant, audita & ipſi perceperant. Tum uerò ubicunque in publico ſaltẽ apparuiſſet, certatim commõſtrabatur digitis: Hic ille eſt Herodotus, qui pugnas Perſicas lingua Ionica condidit atque conſcripſit, qui uictorias noſtras uenuſtiſſimè cõcelebrauit. Talem ipſe laudem hiſtoriarum nomine conſecutus eſt, in uno conuentu ab omni populo totius Græciæ cõmune nactus ſuffragiũ, non ab uno per Iouem præcone ebuccinatus, ſed in omnibus quaquauerſum ciuitatibus, unde quiſq; erat eorũ qui ad ludos publicos cõflu-
E xerant. Hoc cum animaduertiſſent poſtea ad parandam cognitionẽ uiam eſſe compendioſiſſimam & Hippias illius gentis Sophiſta, & Prodicus Cius, & Anaximenes Chius, tum Polus Acragantinus, aliiq; cõplures, orationes ſemper habuerunt & illi in ludis publicis, unde breui notitiã ſibi parauerũt. Quorſum uerò tibi priſcos illos percenſeo ſophiſtas, & hiſtoricos, & oratores, cũ & hæc inter uetera cõmodè locũ habere poſſint? Etenim perhibẽt Aëtionẽ quoq; pictorẽ, Rhoxanes & Alexãdri depictas in tabula nuptias, in Olympiã pertuliſſe, ac imaginẽ ſpectandam oſtẽtaſſe, adeò ut Proxenides, quẽ tunc certaminũ iudicẽ Græci conſtituerãt, artis præſtantia delectatus, Aëtionem generũ ſibi aſciuerit. Sed quæret aliquis, quódnam tantũ affuerit picturæ miraculũ, per quod

Aëtion pictor

adductus Proxenides Aëtioni peregrino filiam ſuam nuptum tradiderit. Eſt e- F
quidem imago in Italia,quam egomet uidi,adeò ut tibi quoque de ea comper-
tam ueritatem dicere poſſim. Thalamus eſt ſupra modũ elegans,& lectus nu-
ptialis ueſtimentis inſtratus. Hunc iuxta locata eſt Rhoxane uirgo corpore &
facie uenuſtiſſima,terram modeſtè intuens,Alexandri aſſiſtentis præſentiã ho-
norificè reuerens. Cæterùm Cupidines quidam ridentes, alter quidem à tergo
ſtans digitis redimiculũ aufert à capite,ac Rhoxanen ſponſo cõmonſtrat: alter
nimium ſeruiliter à plantis aufert ſandalium, ut iam decũberet. Alius Alexan-
dri chlamyde inuolutus, illum ad Rhoxanen pertrahit, ualde uiolenter anni-
xus. Sedenim ipſe rex coronam quandam puellæ porrigit. Adeſt præterea & G
Parochus ſponſæ ductor Hephæſtion, ardentem facem tenẽs in manibus, for-
moſo admodum adoleſcenti innixus. hunc ego Hymenæum eſſe opinor. neq;
enim nomen adſcriptum fuerat. Ex alia autem parte tabulæ alii Cupidines in
armis Alexandri colludebant. duo quidem haſtam illius ferentes,eos imitabã-
tur, qui ferentis oneribus grauari uidentur. Alii duo unum aliquem iacentem
ſuper clypeum penè ipſum ut regem trahunt, ſcuti loris inuoluti. Porrò unus
in thoracẽ ſupinè iacẽtem ingreſſus,inſidias tendenti ſimilis eſſe uidetur,ut il-
los ex improuiſo perterrefaciat, ubi trahendo ad ſe perueniſſent. Neque uerò
hæc ludicra ſunt aut puerilia, & in quibus exprimẽdis temere elaboraſſet Aë- H
tion,ſed quibus Alexandri ad res bellicas amorem adumbrare uoluit,& quòd
eadem opera & Rhoxanes amore flagrarit, & armorum curã per obliuionem
non abiecerit. Quanquam uerò & aliàs ipſa imagine nuptiale quiddam reuera
oſtenſum eſt,nempe Proxenidæ natam antè Aëtioni fuiſſe deſponſam,illáque
in matrimonium ducta abiit, luſis ſucciſiua opera Alexandri nuptiis, ſub rege
ſponſæ ductore, pro nuptiis colore & penicillo expreſſis ueras nuptias præ-
mium reportans. Proinde Herodotus(regredior enim ad illum) ſatis ſupérque
ſufficere Olympiorum ludos exiſtimauit ad faciẽdam fidem Græcis eum ſcri-
ptorem eſſe admiratione non indignum, qui Græcorum geſta illis recitaret, I
quemadmodum ipſe factitare ſolitus eſt. Ego uerò, ac per Iouem Philium uos
precor,ne inſanire me ſuſpicemini,neque mea me cũ illius conferre uelle. Pro-
pitius ſit mihi uir ille. Verùm hoc mihi cũ illo non diſſimile accidiſſe arbitror.
Etenim quo tempore primùm in Macedoniã ſuſcepta peregrè profectione ue-
ni,apud me ipſe cogitabam, ſtrenuè mihi aduigilandum eſſe, eaq; iam tenebar
cupiditate omnibus innoteſcẽdi, ac quamplurimis Macedonum uigilias meas
oſtendendi. Porrò autem ſingulas adeuntem ciuitates, interea ingraueſcente
ætate conſeneſcere,haudquaquam facile factu apparebat. Sedenim ſi cõuentu
ueſtro obſeruato, deinde progreſſus in medium orationem propalam habuiſ- K
ſem, ſperabã omnibus ex ſentẽtia ſuccedentibus uoti me compotem futurum.
Vos itaque conueniſtis, ex ſingulis equidem ciuitatibus quique præſtantiſſi-
mi,neque non ipſa ſumma uniuerſorum Macedonũ delectiſſima. Excepit ue-
rò ueſtrum conuentum ciuitas omnium optima, quácum nulla ex parte Piſa
conferenda eſt, neque ea quæ illic eſt loci anguſtia, neque tabernacula aut tu-
guria & ſuffocatio. Iam neque conuentũ celebrãtes,uulgaris fex aut turba eſt,
magis cupida ſpectandi athletas, nempe uulgus Herodoti negligens, ſed pro-
fectò cum rhetorum tum ſcriptorum atque Sophiſtarũ omnium celeberrimi,
adeò ut parũ mihi deeſſe uideatur quò minus & mea actio perinde ut Olym-

A piorum celebris habēda ſit. Cæterùm ſi me cum Polydamante, aut Glauco, aut Milone compoſitum contemplamini, ualde audax homo uobis eſſe uidebor. Sin uerò ab illis memoria longè latéque auocata, in hoc ſolum intenti fueritis, fortaſſe non admodum uobis flagellandus eſſe uidebor, ita ut in tanto ſtadio & hoc mihi ſufficiat.

ZEVXIS, VEL ANTIOCHVS,

Vincentio Opſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

B *Apologia quædam ſcriptorum Luciani eſt, qua ille oſtendit nō tantùm nouitati ſeu peregrinitati ſtudere ſe, ſed & rerum ſententiarumq́; elegantiæ, deinde & aptæ compoſitionis harmoniæ. Cæterùm quòd ſola nouitas illorum in admiratione ſit, fieri communi quadā hominū natura, qui ſola nouitate plerunque detineantur, interim aliorum nulla habita ratione. Idem enim & Zeuxidi olim in pictura Cētauri, in quam præter nouitatem argumenti, multam artem impenderat: & Antiocho in pugna contra Galatas accidiſſe, hoſtibus nouitatem & inſolentiam elephantorum, non ipſius apparatum pertimeſcentibus. Tractatur autem eadem ferme ratione, qua & ſuperior oratio: niſi quòd hic ipſa cauſa à principio ponitur, exempla autem, eaq́; amplificata ſequuntur. Etiam tituli eadem ratione, ut ſuprà, impoſiti ſunt.*

HAbita nuper in cōſeſſu ueſtro oratione, domum me cōferebam. Permulti autem ex iis qui orationi interfuerant, me acceſſerunt. C Nihil enim prohibere opinor, quin & iſta uobis meis iam familiaribus exponam. Itaque accedentes porrecta dextra me conſalutabant, & admiratione proſequentibus ſimiles eſſe apparebāt. Multo autē itinere comitatu ſuo me deducentes, alius aliunde exclamabat, laudabatq́, donec pudore quoq; me ſuffunderent, uerentem ne longè lateq; à dignitate laudum quas in me congerebant, relinquerer. Caput autem & ſumma laudationum hæc illis fuit, & omnes uno ore unam eandemq́; ſententiam præ ſe ferebant, confirmantes orationum mearum compoſitionem & ſententiam peregrinam eſſe, ac multum in ſeſe complecti nouitatis. Multo uerò ſatius eſt, D eadem illa uerba cōmemorare, quibus illi tum uſi fuere. O nouitatem, inquiūt. O Hercules dictionem inauditam. Homo promptus & agilis. Certè nemo dixerit quicquam orationum tuarum cogitatione perinde eſſe nouū. Equidem illi id genus uerba permulta faciebāt, prout quiſque inter audiendum oratione mea affectus aut commotus fuerat. Aut quam alioqui talia mentiendi & aſſentandi aduerſus me cauſam habuiſſent, hominē peregrinum, quem aliàs cōtemptui habentes, non magnifaciebant? Veruntamen ego (neq; enim tacitum diſſimulabo) non mediocriter illorum laude diſcruciabar. Tandē uerò illis abeuntibus, cum ad me rediſſem, mente atq; animo ſic mecum agitaui: Ergo tan- E tùm hac gratia & uenuſtate ſcripta mea condita ſunt, quòd ad conſuetā dicendi rationē formata non ſint, nec iuxta communem loquendi uiam fluant, uerborum uerò elegātium nihil in illis admixtum eſt, ad ueterem ſermonis regulam & canonē poſitorum, nulla præterea ſententia argutè dicta exornata ſunt, nulla induſtria, nulla Atticæ linguæ uenere perpolita, aut compoſitionis harmonia, aut arte ad amuſſim elaborata, ſed ab his omnibus longè latêque diſcrepant. Neq; enim hæc ipſa à præſentibus laudata ſunt, ſed uerborū nouitas illorum iudicio peregrina & aliena uiſa eſt. Ego uerò ſtolidus hoc ipſo eos, ſi unquam ad me collandandum ſubſilirēt, potiſſimùm adductum iri putabā. Veriſſimum enim illud Homeri eſſe perſuaſum habebā, nouam quamq; cantilenam *Odyſ. lib. 1.*

Nouitatis gratia. audientibus eſſe gratiſſimam. Non tamē tantum laudis, neq; adeò ſummā, nouitati concedi uolebam, uerùm hanc non aliter atq; cumuli loco adiici, & nōnihil ſanè ornatus ad gloriam afferre, ſed ita, ut quæ uera laude & auditorū applauſu digna haberentur, illa eſſent. Itaq; non modicè cōmouebar, penè eò adductus, ut illis fidem haberem, unum atq; adeò ſolum inter Græcos eſſe cōfirmantibus. Atq; id genus alia. Theſaurus autem, iuxta prouerbium, nobis carbones erant. Ac propemodum ut præſtigiator quiſpiā ab illis laudor. Volo itaque uobis pictoris inſtitutum denarrare. Zeuxis ille omnium pictorū præſtantiſſimus, popularia & cōmunia illa nequaquam pingere ſolitus eſt, aut admodum pauca, nempe heroas, aut Deos, aut bella: ſemper autē noui aliquid comminiſcendi illi cōſuetudo fuit. Cæterùm inter alia audaciæ ſuæ egregia facinora, & Hippocentaurum fœminam ipſe Zeuxis adumbrauit, alētem adhuc uberibus pueros Hippocentauros geminos nimium infantes. Illius picturæ exemplum nunc Athenis repoſitum conſeruatur, ad ueram imaginem accuratiſſimè expreſſum: ipſum porrò archetypum Sylla Romanorum Imperator unà cum aliis rebus aliquot precioſis in Italiam miſiſſe ferebatur, deinde iuxta Maleam Laconiæ promontorium, ut opinor, fracta naui oneraria atq; ſubmerſa, periiſſe omnia, atque ipſam etiam picturam. Atenim ueræ imaginis imago mihi uiſa eſt. Ac ipſe, quoad eius fieri poterit, eandem oratione uobis adumbrabo, nō per Iouem quòd pingēdi ualde peritus ſim, ſed quòd adhuc in recenti mihi hæreat memoria, quippe quam nuper admodū Athenis in pictoris cuiuſdā ædibus uiderim. Ipſa quoque admiratio, qua tunc artem diligenter contēplando proſequebar, non parū nunc mihi afferet adminiculi ad cūcta manifeſtius declaranda. In ceſpite nimium floreſcente & uiridi Centaurus ipſa facta eſt. ea parte qua equā refert, tota humi poſita, pedes poſteriores retro extendit. Qua uerò parte mulieris gerit imaginem, ea ſenſim ſubſurgit uſq; ad cubiti longitudinem. Pedes anteriores ne illi quidem porrectim extenſi ſunt, ueluti iacentis in latere, uerùm alter quidem geniculatim inflexo ſimilis eſt, ungula retrotracta incuruus exiſtens. Alter autem contrà exurgit, & ſolum attingit, quemadmodū ferè ſunt equi ſubſilire molientes. Cæterùm infantes, alterum quidem ante ſe habet in ulnis complexum, quem humano more nutrit, muliebrem mammam in os illi inſerens. Alterum uerò ex equino lactat ubere, quemadmodum pulli à matribus lactari ſolent. In ſuperiore parte tabulæ, ueluti è ſcopulo Hippocentaurus quiſpiam, uidelicet mulieris illius infantes utrinq; nutricantis maritus, prominenti capite ridens proſpicit, haudquaquam toto apparens corpore, uerùm media parte equi, leonis catulum in dextra retinens, quem ſuſtollit in hoc, ut pueros re ludicra cum riſu perterrefaceret. At reliquæ picturæ partes, propter quas non ubique accurata artis præſtantia nobis idiotis comparere ſolebat, nihilo ſecus tamen ſumma induſtria erant elaboratæ, uidelicet linearum ductibus atque extenſionibus rectiſſimis, colorum commixtionibus ſcientiſſimis, neque non tempeſtiuarum adiectionum circunductionibus. Inſuper decentibus inumbrationibus, neque neglecta magnitudinis ratione, & menſurarum totius operis æqualitate atque harmonia: quæ omnia admirari ſolent pictores quibus ſtudium eſt ea omnia cognoſcendi. Ego uerò eam in Zeuxide uirtutem & induſtriam præcipua laude extollebam, quòd in uno eodémque argumento habita diuerſitatis ratione, artis diſcrimen egregiè indicarit. Virum quidem

Hippocentaurus fœmina geminos infantes alens.

F G H I K

A quidem per omnia adornauit horridum atque terribilē,ac uehementer agreſtem, horrentem capillitio, cute hirtum & hiſpidum, non per equinam tantùm partem illius, ſed per alteram quoque qua humanam refert ſpeciem. Plurimum autem ſublimibus illum fecit humeris,uultum ridentis præ ſe ferentem, prorſus tamen ferinum & montanum,ac immanſuetum. Tali quidem imagine uirum expreſſum extulit. Porrò fœminam ad equæ pulcherrimæ imaginem adumbrauit,quales cumprimis ſunt illæ Theſſalæ indomitæ, necdum seſſoris patientes. Dimidiā uerò mulieris partem ſumma formauit elegantia,extra ambas auriculas. eas ſolas informes reliquit, & horridas. Porrò autem corporum B iunctura atque commixtio,quatenus muliebris pars cum equina coit atq; coniungitur,ſenſim & non denſe ſubſurgens,atque ex lento acceſſu deriuata,ſpectantium fallit oculos,ex altero in alterum perducta. Alter autem ex infantibus,non ſecus atque pater agreſtis eſt, & iam in ætate tenera aſpectu ſæuus atque terribilis. Neque hoc,ut mihi perpendenti uiſum eſt,admiratione ſingulari carebat,tum quòd admodum pueriliter ad leoninum catulum reſpiceret,interea uterq; dependens ab ubere,colore matrem referentes. Hæc ergo cū ſingulari artificio Zeuxis expreſſiſſet, ipſe quidem in eā ueniebat cogitationem, ut putaret ob artis eximiam præſtantiam atque excellentiam omnes in ſtupo-C rem & admirationem ſpectantes ſe ducturum. Illi autem actutum exclamabāt. Aut quid aliud facerent, pulcherrimo incidentes ſpectaculo? Enimuero laudibus certatim extollebant omnes, quemadmodum & nuper me illi, nempe inuentum peregrinum, neque non nouum picturæ conſilium ignotum prioribus. Vt uerò Zeuxis animaduertit quòd argumenti nouitate tantùm illorū detinerentur animi,eosq; ea ipſa ab arte perpendenda abduceret,ita ut neglectui darent exactam rerum expreſſarum diligentiam: affatus diſcipulum, Age, inquit, ô Miccion, inuolutam picturam atque ſublatam domum aufer. etenim illi nos tantùm ob inſuetam artis materiam collaudant: eorum uerò quorū ele-D gantia exornata eſt, quæq; arte magiſtra abſoluta ſunt, nullū illi dignātur habere reſpectum: ſed uincit operis diligentiam,argumenti nouitas. Ad hūc quidem modum Zeuxis,& fortaſſe quàm par erat, commotius. Cæterùm Antiocho,cui cognomen erat Soteri,& illi non diſſimile quiddam accidiſſe fama eſt in ea pugna quam ipſe aduerſus Galatas habuiſſe dicitur. Si uultis,& hanc uobis hiſtoriam ordine,ut geſta eſt, percenſebo. Cum non ignoraret & corporis uiribus & audacia Galatas eſſe præditos, inuſitatamq; illorum multitudinē uideret, tum phalangem fortiter coniunctam, à tergo uerò æneis thoracibus indutos bellantes,præterea in profundum ſemper armatos uigintiquatuor ordi-E natos,in utrunque autem cornu equitatum qui uiginti millibus equitum conſtabat,diſpertitum eſſe,porrò è medio octoginta currus falcatos erupturos, ac cum illis bigas bis totidem: Hæc inquam cum uideret,ſpem ualde malignā animo concipiebat potiundæ uictoriæ, tanquam illis inuictis exiſtentibus. Siquidem ipſe modicè inſtructo exercitu,neque ampliter,neque pro belli dignitate, & apparatu aut magnitudine,ſanè perquam paucos ducens aduenerat,ac illos quidem ut plurimum ſcutatos & nudos. Sed enim ex iis qui nudi erant, plures quàm dimidia pars exercitus numerabantur. Itaque iam de petendo fœdere,ferendisq; pacis conditionibus, & bello conuenientiſſimè componendo ſecum agitabat. Atqui Theodotas Rhodius,uir excelſi & generoſi animi,inſtruendæ

Antiochi Soteris pugna cū Galatis.

aciei non imperitus,cum præſtò eſſet,regẽ perturbato animo eſſe non ſinebat. F Et erant Antiocho undecim in exercitu elephãti. Hos Theodotas iuſſit interea,quoad eius fieri poſſet, habere quàocculti ſſimè, ne ex acie apparentes conſpicui fierent hoſtibus. Vbi uerò tuba ſignũ datũ eſſet, ac iã infeſtis ſignis concurrendum,& manus conſerendæ forent,ac hoſtiũ equitatus impreſſionem faceret,& Galatæ aperta phalãge currus immitterẽt, tũc unà cũ quatuor elephãtis utrinque equitibus eſſe occurrendũ docebat: octo autem reliquos aurigis & curribus eſſe immittendos. Hoc enim facto, inquit, illorum equi perterrebũtur, ac retro fugiẽtes,in ipſos Galatas illapſi impetũ facient. Nec opinionem eius rei prædictæ euentus fruſtratus eſt. Cum enim antea nullum elephantũ uidiſſent cum ipſi Galatæ,tum equi illorum, adeò nouo & inopinato elephãtorũ ſpectaculo animis conſternati ſunt, ut longè adhuc à beluis cõſtituti, poſtea quàm ſolùm rugientes audiſſent, denteſq; candore relucentes uidiſſent ueluti ex toto nigro corpore, tum etiam proboſcides ad prædam & direptionem faciẽdam ſublatas: prius quàm ab arcubus tela extorſiſſent, uerſis retro habenis, nulloq; ſeruato ordine aufugerũt. Sed enim pedites aliquantiſper alterna cæde ſemet haſtis confodientes, conculcabãtur ab equitibus in illorum ordinẽ illapſis: currus autem ſubuerſi,& illi deinceps denuo in ſuos nõ citra ſanguinem ferebantur,ac planè iuxta illud Homeri, H

Subuerſi currus paſſim iacuere ſupini.

At uerò equi poſteaquam ſemel à recta uia auerſi declinaſſent, elephantorum impetum non ſuſtinentes, ſeſſores dorſo excutiebant. Currus ſtrepebant proſcindentes per Iouem atque diſſecantes acutis falcibus quoſcunque ex amicis cõprehẽdiſſent. Non pauci uerò,ut in tali tumultu,eiecti proſternebãtur. Hos elephanti inſequebantur,pedibus proterentes atque conculcantes,ſimul atque in altum proiicientes proboſcidibus, unàque rapientes, ac dentibus correptos tranſuerberãtes. Ad extremum illi ſumma ope annitẽtes Antiocho uictoriam pepererunt. Cæterùm Galatæ alii quidem dimicando occiderunt ingenti clade edita,alii autem uiui capti in uictoris poteſtatem peruenerunt,exceptis perquam paucis,quotquot præuenientes fuga in montes ſemet abdiderant. Porrò autem Macedones quicunq; cum Antiocho in prælium deſcenderant, Pæana canebant, ac alius aliunde accurrẽtes regem coronabant uictorem, & clamantes. At ille profuſis,ut fertur,lachrymis, Pudore afficimur,inquit,ô milites,quibus ſalus in hiſce undecim ſtetit beluis, adeò ut niſi ſpectaculi nouitas hoſtium animos perculiſſet, quid nos erga illos fuiſſemus? In trophæũ nihil aliud quàm elephantum iuſſit ſculpere. Itaque iam hora eſt conſiderãdi ne & mea perinde cẽſeãtur, ut Antiochi apparatus bellicus. Etenim omnia alia pugna digna æſtimanda non ſunt. Quidam autem elephantes,& peregrina terriculamenta ſpectantibus metum & trepidationẽ incutientia,ac plena præſtigii,ea ab omnibus laude extolluntur. Porrò quibus ego confidebam,ea nõ admodum in illorum ſunt ſermone. Sed quia mulier Cẽtaurus depicta eſt, hoc ſolum eſt quod mentis ſtuporem & admirationem inducit ſpectantibus,&,quemadmodum eſt, nouum & monſtroſum illis eſſe uidetur. Cætera uerò nequicquam à Zeuxide facta ſunt. At non fruſtra. etenim uos cum fingẽdi & pingẽdi artificii rudes non eſtis, ſingula arte magiſtra ſpectantes, expendite num ſolùm iſta digna ſint ut theatro ſpectanda commonſtrentur.

Marginal letters: G (beside "eius rei prædictæ…"), I (beside "pepererunt…"), K (beside "cẽſeãtur…").

HARMO-

A HARMONIDES, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Commendat ſe amico ex principibus cuidam ſuo, adductus, ut ipſe fingit, exemplo Harmonidæ, qui cum magiſtrum ſuum de paranda gloria & immortalitate conſuluiſſet, monitus ab eodem fuerit, ut artem quam à ſe didiciſſet, non omnibus Græcis, (uã id impoßibile fore) ſed optimatibus ac præſtãtißimis quibusq; oſtentaret. ſic enim fore, ut cum illi ipſi laudati fuerint, ubicũque ipſum laudarent, ueram ex eo gloriã ac laudem conſequeretur. Statuiſſe igitur ſe, eodem pacto & huic commendari ſe ſuaq; debere, ut qui primùm ea præſtantia, eoq; indicio ſit, ut quod ipſe ſuo calculo approbaſſet, deinde et cæterorum omnium probaretur, amplificando hanc perſonæ illius excellentiam per collationem. Deinde & ex eadem patria ſecum natus ſit, ut uel eo nomine fauere ac patrocinari ſibi debeat. Poſtremò & à ſcriptorum ratione facilitatem ac meritum cau-
B *ſæ oſtendit. Orditur ſtatim ab expoſitione exempli, cuius occaſione adductum ac motum ſeſe fingit. Concludit autem orationem per compreeationem & uotum, à Dijs precando ut cœptam laudem ſuam creſcere ac perpetuam eſſe uelint. Titulus eadem ratione qua in ſuperioribus inditus eſt.*

HArmonides tibicen quodam tempore Timotheum magiſtrum ſuum interrogauit, Dic mihi, inquit, ô Timothee, quomodo mea arte poſſum euadere clarus & nobilis? Aut quid faciendum mihi exiſtimas, ex quo in uniuerſæ Græciæ cognitionem uéturus ſim? Nam alia quidem omni me ſtudio & beneuolentia iam edocuiſti, nempe exquiſitum tibiæ & accommodum uſum, mox lingulam tenui & mo-
C dulanti ſpiritu inſufflare, infrà autem digitos aptè adhibitos crebrò ſuſtollere ac deprimere, deinde ad numeros ingredi, & modos facere concinnos, choróque congruos, poſtremò conſeruare ſingulorum concentuum proprietates, quiddam in Phrygio attonitum, in Lydio turbulentum, grauitatem in Dorico, in Ionico ſuauitatem. Hæc inquam omnia te magiſtro didici. Atenim quæ maxima ſunt, & quorum gratia tibiæ cognoſcendæ deſiderio laboraui, nondum uideo quomodo ab illo mihi parãda ſit gloria, & apud multos celebris opinio, utq; in multitudine cum exiſtimatione aliqua clarus & cõſpicuus obambulem, ac prætereuntium digito commonſtrer. Tum ſicubi propalam apparuero, ſta-
D tim omnium oculi in me conuertantur, ac me nominatim collaudantes dicãt, Hic ille eſt Harmonides tibicen omnium præſtantiſſimus. quemadmodũ quo tempore & tu, ô Timothee, primùm ab ædibus patriis è Bœotia profectus, tibicinem agens Pandionidi, uictoriam in Aiace furẽte reportabas, ac melodiam tuo cognomine nobilitaras, nemo fuit qui nomẽ tuum ignoraſſet, ac Thebanum illum Timotheum. Sed & nunc ubicunque ſaltem in publico apparueris, certatim ab omnibus ad te curritur, ueluti ad Noctuã reliquæ auiculæ ſturnatim & graculatim cõuolitãt. Et hæc ſunt quorũ nomine aulœdus fieri optauerim, tum quorum gratia tantum laborem ſtrenuè exhauſerim: quandoqui-
E dem tibia canere per ſe citra famæ & exiſtimationis acceſſionẽ haud ualde cõcupiſcerem, ſi in obſcuro mihi deliteſcendum foret, tametſi hac arte ad amuſſim exornato, nõ ſi Marſyæ aut Olympo ſimilis euaſurus eſſem deliteſcens. Siquidem incelebris & occultæ, quod aiũt, muſices nullus eſt reſpectus aut utilitas. Atqui tu, inquit, & iſta me doce, quo modo mihi me ipſo rectè utẽdum ſit, tum etiam arte. Ac tibi duplici nomine habebo gratiam, cũ propter tibiæ peritiam qua me excoluiſti, tum (quod maximum eſt) propter gloriam quam ex illa cõſecuturus ſum. Ad hæc autem illi ita reſpondit Timotheus: Atqui, ô Harmonide, rei, inquit, non uulgaris aut mediocris amore & cupiditate ardes, id quod ſcire potes, nempe laudis & gloriæ, utq; fama celebris ſis, ac uulgo notus. Hãc

autem quanquam tibi ad hunc modum in medium multitudinis progreſſo ar- F
tem oſtentando, conſequi in animo eſt, multi ac longi laboris opus aggrederis, tamen ne ſic quidem uniuerſi te cognoſcẽt. Etenim ubi gentium aut theatrum aut ſtadium ita magnum inueniri poteſt, in quo omnes Græci tibia canẽtem te audiant? Vt autem aliquo pacto illis innoteſcas, ac tui uoti deſiderio tãdem potiaris, & hoc ego tibi ſubiiciam. Vtere tu quidẽ arte tua & in theatris nonnunquã, parum tamen tibi curæ ſit promiſcua uulgi multitudo. Porrò cõpendiaria & facillima ad parandam gloriã uia hæc eſt, ſi collectis Græciæ optimatibus, & paucis illorũ quicunq; dignitate & auctoritate præcellunt cæteros, atque indubitanter uiri magni ſunt, & admirandi, & aliorũ omnium anteſignani, quo- G
rum fides in utraque fortuna ſpectata ſit: iis, inquam, ſi artis tuæ egregium ſpecimẽ exhibueris, illiq; laudis ſuæ teſtimonio te cohoneſtauerint, omnibus Græcis in puncto temporis te longè lateq; innotuiſſe putato, & paſſim inclaruiſſe. Et uide in quod compendiũ tantam rem tibi contraxerim. Nam ſi ii qui omnibus noti ſunt, & quos nemo non admiratur, tibicinem præclarũ & celebrem te eſſe cognoſcent, quorſum tibi uulgi iudicio aut opinione opus eſt, tantùm eos ſequentis, qui meliores ſunt rerum expenſores & iudices? Siquidem popularis iſta multitudo ferè ſemper quæ optima ſunt ignorat, cũ maior illius pars manuarii ſint opifices. Cæterùm quemcunque illi laudibus illuſtrauerint, qui reli- H
quos uitæ ſplẽdore & dignitate anteeunt, eundem nequaquam temere laudari planè perſuaſum habent. Itaque magnorum uirorum inducti præconio, laudãt & illi. Quippe in ipſis quoq; certaminibus multi ſpectatores athletis nonnunquam clarè ſolent applaudere, non rarò etiam ſibilis illudere: penes tamen ſeptem, aut quinque, aut quotcunque tandem fuerint, iudicãdi poteſtas repoſita eſt. His magiſtri ſui cõſiliis parum obſecutus eſt Harmonides. Etenim inter tibias, ut fertur, cum primùm in muſices certamen deſcendiſſet, magna contentione inſufflans, in ipſam tibiam inſpirando exhalauit animam, & incoronatus atque exanimis eadem ratione prima & ultima uice tibia canẽdi uſus in ſcena I
corruit, celebrante populo Dionyſia. At ſanè Timothei tam prudens oratio, nõ tibicinibus, neque ſolùm Harmonidæ mihi dicta eſſe uidetur, uerùm omnibus quicunque appetentes ſunt gloriæ, ingenii aut artis ſuæ ſpecimen publicè exhibentes, ac multitudinis laudem ſuppliciter ambientes. Quare, quo tempore & ipſe non diſſimilia de rebus meis agitabam animo, quærerem q; quo pacto quamocyſſimè apud omnes inclareſcerem, prudentiſſimum Timothei conſilium ſecutus, conſiderabam quinam in Repub. omnium foret præſtantiſſimus, cuiq; plurimũ fidei apud alios foret repoſitũ, tum qui præ omnibus aliis eſſet acceptiſſimus. Proinde talis tu nobis apparere debebas iuſto omnium ſermo- K
ne, ueluti uniuerſæ uirtutis caput & ſumma, ac talium rerum gnomon & recta regula. Porrò ſi mea tibi ſpectanda & excutienda offerrem, tuq; ea proſecutus eſſes laudibus, eſſent haud dubiè ita apparitura: egoq; iam uotis tãtopere ſperatis potitus eſſem, in uno calculo omnes aſſecutus. Aut quem tibi in eligendo præferens, non iure optimo deliquiſſe in habendo delectu exiſtimarer? Itaque iuxta prouerbium, in uno uiro iecimus aleam: ſed mehercle non aliter factum eſt, atque ſi omnibus ubique hominibus meam in dicendo facultatem oſtendiſſem. Quippe in confeſſo eſt, quòd & ſeparatim ſingulos, & collectim uniuerſos ipſe ſolus morum bonitate atque ingenii gloria exuperaris. Lacedæ-

moniorum

A moniorum reges aliis omnibus unicum tantùm calculum ferentibus, ipſi ſo-
li præ cæteris duos ferre ſoliti ſunt. Tu uerò & Ephoros præterea, & ſenes,
in ſumma uniuerſos calculorũ multitudine in diſciplinis excedis. Quin etiam
in primis tu candidum & ſaluti ferè ſemper ſuffragantem calculum addere cõ-
ſueuiſti: quod non mediocrẽ in præſentia mihi addit animum, alioqui propter
audacis facti magnitudinẽ iure optimo metuenti. Sed & illud per Iouem non
uulgariter me conſolatur, quòd mea non prorſus à te ſint aliena, qui & ex ea
urbe ſum oriundus, quam tu perſæpe primum quidem priuatis officiis, tandem
etiam publicis iuuiſti perbenignè & liberaliter. Itaque ſicubi & nunc in peio-
B rem mihi partem calculi uergerint in oratione, ac paucior erit meliorũ & can-
didorum numerus: tu adiecto Mineruæ ſuffragio, ex te ipſe defectum ſuppleto,
tuiq́; familiaris cenſorem & correctorẽ te egiſſe putato. Atqui ne hoc quidem
contentus ero, ſi antehac multi me admirati ſint, ſi iã per ora uirûm clarus ego
& celebris uolitem, ſi orationes meæ audientiũ laudibus reſpondeant. Omnia
illa uentoſa & euanida, ut eſt in prouerbio, ſunt ſomnia, & uerborum umbræ.
Cæterùm ipſa ueritas in præſens certiſſimis argumentis declarabitur. Ille exa-
ctus erit mearum lucubrationũ finis & terminus, nec amplius ambiguitati lo-
cus relinquetur, ne tantum quidem, quod uel ullius mẽtem aliquo dubio diſ-
C trahat, ſed aut optimum iuxta diſciplinas æſtimandum eſt, quod tibi apportet
gloriam, aut omnium. Sed meliora proferenda, & magis ominatiora, ad tãtum
certamẽ eunti. Videamur uerò, ô ſuperi, hominum opinione & exiſtimatione
nõ indigni: ac eam quæ nobis ab aliis euẽtura eſt, laudẽ confirmate, ut in poſte-
rum fidenti animo ad ampliorem perueniamus. Quippe omne ſtadium minus
reformidandum eſt ei qui magna Olympia deuicerit.

SCYTHA, SEV HOSPES, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

D *Laudat Macedonicos quoſdam ciues, patronos, ut uidetur, ſuos, ut à quibus maximè adiutus atque apud cæ-
teros promotus fuerit. Facit autem hoc collatione quadam Anacharſidis Scythæ, & Solonis Athenienſis, ad
quem cum alter Athenas profectus, à Toxare populari ſuo adductus fuiſſet, & humaniter acceptus ab il-
lo, breui toti ciuitati notus atque acceptus factus eſt. Eodem igitur pacto & ſe, cum in Macedoniam ueniſ-
ſet, ab omnibus ut ad illos de quibus encomium hoc inſtituit, diuerteret, iiſdemq́; ſeſe commendaret, admo-
nitum fuiſſe ait. Vt enim apud Athenienſes aliquando Periclem, Ariſtotelem, & Solonem, quaſi cæterorum o-
mnium inſtar fuiſſe, ita hos inter Macedonas reliquos excellere. Titulum ex ea dem ratione, qua ſuperiores,
hæc quoque oratio habet. Cætera plana ſunt.*

NOn fuit primus Anacharſis qui ex Scythia Athenas uſque pere-
gre profectus eſt græcanicæ diſciplinæ perdiſcẽdæ deſiderio, ſed
E ante illum & Toxaris, uir & multæ ſapientiæ, & elegantiæ ac re-
rum optimarum ſtudioſus admodum, ſed qui domi non erat de
ſanguine regio, neq; ex iis qui tiaras geſtare ſolent, uerùm unus è
uulgo Scytharum & populariũ, cuiuſmodi ſunt qui apud illos uocantur Octi-
pedes, quo ſignificant aliquem duorum boum & unius plauſtri eſſe dominum.
Hic ergo Toxaris haud iterum poſtliminio ad Scythas regreſſus eſt, ſed Athe-
nis manens diem ſuum obiit, ac non multò pòſt etiam heros eſſe uiſus eſt: atque
hunc peregrinum medicum Athenienſes nõ ſecus atque unum colunt ex he-
roum numero. Hoc enim nomen cum heros eſſe declaretur, poſſidere cœpit.
Sed enim cauſſam cognominis, & quam ob rem in heroum catalogum relatus

ſit,unusq; ex Aeſculapianis uiſus ſit,non alienum fortaſſe eſt percenſere,ut cognoſcatis. Non Scythis tantùm moris eſt immortalitate donare homines,& ad Zamolxim ablegare mortuos, ſed Athenienſibus quoque licitum eſt in Græcia Scythas Deos facere. Quo tẽpore ſæua peſtilẽtia populus Atheniẽſis infeſtabatur, uidere uiſa eſt Architelis uiri Areopagitici uxor ſibi Scythã adſtitiſſe, dixiſſeq; fore ut Athenienſes à peſtifero contagio liberarentur, ſi angiportus uino conſpergerent. Hoc cum ſæpius fieret (neque enim Athenienſes mulierculæ uerba audita dederũt neglectui) factũ eſt ut non amplius peſtis in eos graſſaretur,ſiue uaporibus quibuſdam noxiis uini odore extinctis,ſiue aliud quiddã maioris efficaciæ norit heros Toxaris,quippe qui medicus exiſtẽs iſta Athenienſibus facienda ſuaſerit.Itaq; curationis merces etiam nunc illi perſoluitur. nam niuei coloris equus ad eius monimentum quotannis immolatur, quo loci monſtrauit Dimænete illum accedentẽ ea quæ de uino ſpargendo diximus, imperaſſe. Et inuentus eſt eo loco Toxaris eſſe ſepultus,ipſa inſcriptione cognitus, tametſi nõ integra appareat: in primis uerò quòd ſuper columnam uir ornatu ſcythico ſculptus fuerat,læua arcum intenſum,dextra uerò,ut uiſus eſt, librũ tenẽs. Etenim adhuc plus quàm dimidio corpore cõſpicitur,& arcus totus unà cum codice:reliquas uerò partes ſtatuæ unà cum fronte temporis longinquitas iam deuaſtauit. Eſt autẽ non procul ab ædibus Dipyli,à læua in Academiam ingredientibus tumulus non magnus, & ſtatua humi ſita, uerùm ſubinde recentibus ſertis redimita. Aiuntq; nonnullos febre laborantes iam ab illo ſubleuatos eſſe:& per Iouem à uero nõ abhorret,quippe qui totam ciuitatem quõdã peſte grauatã liberauerit. Sed regrediamur ad id cuius gratia illius mentionem fecimus. Adhuc quidẽ in uiuis erat Toxaris, Anacharſis autẽ cũ nuper ſoluiſſet è patria,ex Pyræo in urbẽ uenit,ueluti hoſpes & barbarus,nõ mediocriter animo perturbato,omnia ignorãs,ad multa meticuloſus & trepidus, pẽdens animi quid ageret. Siquidẽ nõ obſcurè intelligebat à uidentibus ſe haberi ludibrio propter habitus peregrini inſolentiã, & eandẽ linguam ſonare callentẽ inueniebat neminẽ. In ſumma,iam illũ ſuſceptæ profectionis pœnitebat, conſtitutũ habens in animo,uiſis tantũ Athenis actutũ retro abire in patriam, conſcenſoq; nauigio iterum ſoluere in Boſporum, unde non multum itineris illi conficiendum reſtabat in Scythiam. Ad hunc modum hæc ſecum reputanti Anacharſidi dæmon quiſpiam bonus illi fit obuiam, ut reuera credendũ eſt, nempe Toxaris in Ceramico. Ad quod primùm illum pertraxit habitus,quem uidebat ſibi eſſe patriũ. Deinde haud difficulter cogniturus erat & ipſum Anacharſis,nempe ex illuſtri ortum genere,quique inter Scytharum primates non infimum locum obtineret. Porrò autem Anacharſis unde cognoſcere potuiſſet popularem ſibi eſſe Toxarim, more Græcorum exornatum, mentum habentem detonſum, incinctum, nullo ferro munitum,iam multa facundia facetum & lepidum, atque ex ipſis Atticis unum indigenam? Adeò iam transformatus erat longinquitate temporis. Verùm Toxaris Scythica lingua affatus illum, Nonne tu,inquit,Anacharſis ille es Dauceto patre prognatus? Lachrymatus eſt præ gaudio Anacharſis, propterea quòd eiuſdem linguæ hominem inueniſſet,planéque callentem quis eſſet,aut quem apud Scythas dignitatis locum obtineret: & interrogauit: Tu uerò unde me noſti, ô hoſpes? Cui ille, Inde ego ſum, inquit, è uobis oriundus ex Scythia: nomen mihi eſt Toxari,

Peſtilentiæ ſedandæ ratio.

F G H I K

A non ex claris illis ducenti generis originem, ut per hoc tibi notus eſſe queam. Num,inquit ille,tu es Toxaris,de quo ego inaudiui,Toxarim quendam amore uiſendæ Græciæ,relictis domi uxore & infantibus filiis,Athenas eſſe profectum,& nunc ibi uerſari,inq; magno eſſe precio apud optimates? Ego,inquit, ille ipſe ſum,ſiqua etiam nunc apud uos de me fama ſuperſtes eſt. Proinde, inquit Anacharſis,ſcias me tuum factum eſſe diſcipulum,ac amoris tui æmulum, quò huc perductus es,ſcilicet ut uiderem Græciam.Itaque huius negociationis gratia peregre profectus, uenio infinitis malis perfunctus apud gẽtes in medio ſitas. Et niſi tu mihi factus fuiſſes obuiam,iam decretum erat, priuſquã ſol oc-
B cidiſſet, me retro ad nauem uoluiſſe referre greſſum. uſqueadeo conſternatus eram animo,peregrina & incognita omnia conſpiciens.Sed age per Acinacem & Zamolxim deos nobis penates, tu me aſſumptum ô Toxari, ut hoſpitem circunducito,ac mihi pulcherrima quæque quæ Athenis ſunt,commonſtrato: deinde, ſiqua etiam paſſim in reliqua ſunt Græcia admiranda & uiſenda, cum leges optimè conſtitutas, tum uiros quoſque integerrimos, ad hæc mores & ludos publicos,& uitam illorum, & Rempub. quorum indagandorum gratia prior tu,exin ego poſt te tantum itineris exhauſimus.Et ne permittas ut his omnibus nondum uiſis mihi retro pes mouendus ſit.Hoc equidem,inquit To-
C xaris,minimè amanter dixiſti,uix tactis pede liminibus,mox te rediturũ poſtliminio. Atqui bonum habe animum.neq; enim,ut tu tecum cogitas,abibis,neque te facilè dimiſſura eſt ciuitas. Neq; uerò adeò modica habet erga retinendos hoſpites demulcimenta aut illectamẽta, uerùm multo magis te ſuſceptum ita tractabit,ut neque uxoris amplius,neq; liberorum,ſi quos interea nobis abſente ſuſcepiſti, admodũ memor futurus ſis. Cæterùm ut quamcelerrimè uniuerſam Atheniẽſium urbem uiſam cognoſcas,aut potius omnem Græciam, & ea quæ apud Græcos maximè uiſenda ſunt,ego tibi effectum reddam. Agit hîc uir multæ & admirandæ ſapientiæ, & quidem indigena, ſed qui diu multumq;
D ſuſceptis peregrinationibus & in Aſiam & in Aegyptum profectus ſit,ac cum optimis quibuſque mortalibus uitæ conſuetudinem habuit:cætera homo non admodum diues, uerùm infimæ penè fortunæ mendicus. Videbis ſenem adeò populariter exornatum: ueruntamen cum propter ſapientiæ excellentiã,tum aliarum uirtutũ quibus præditus eſt, præſtãtiam, ab omnibus certatim colitur, adeò ut etiam pro legum auctore eo utantur in conſtituẽda Repub. neq; iuxta eius præcepta uiuere dedignantur. Hunc ſi amicitia tibi iunctum poſſederis,ac planè cuiuſmodi uir ſit,perdidiceris,uniuerſam Græciam in te habiturum haud dubitãter exiſtima. Et quod caput eſt noſſe,ſic habe,ex omnibus bonis hîc re-
E poſitis, non maiori me tibi gratificari poſſe aut officio aut obſequio, q̃ ſi huic te quamcommendatiſſimũ reddidero. Ne igitur cunctemur, ô Toxari, inquit Anacharſis,ſed me aſſumẽs quantocyus ad illum ducito.Sedenim illud uereor, ne difficilis acceſſu ſit, tuumq; erga me ſtudium tanquam ſuperuacaneum reſpuat. Bona uerba,inquit ille. uideor enim illi rem omnium gratiſſimam facturus, beneuolentiæ erga hoſpitem oſtentandæ occaſionem illi offerens. Tantùm uerò me ſequere,ſtatimq; qua ſit erga hoſpites reuerentia,tum quàm à comitate non auerſus,tum quæ alia eius bonitas, & ingenii amœniſſimi ſuauitas, cognoſces. Quin potius bona fortuna duce ille ipſe nos accedit: nẽpe ille, qui cogitabũdus ſecum loquitur. Et cum dicto Solonem allocutus, Venio,inquit,

maximum tibi munus adducens,uirum peregrinum egentem amicitiæ. Eſt au- F
tē genere & natione Scytha, unus apud noſtrates ex nobilibus & ſummo lo-
co natis. Omnibus uerò in patria relictis, huc uenit nobiſcum conuerſaturus,
eaq; quæ per Græciam ſunt præſtātiſſima,uiſurus. Porrò ego eius rei compen-
dium illi inuentum curaui,quo pacto facillimè ſimul & expeditiſſimè uniuer-
ſa perdiſceret,& optimis quibuſq; innoteſceret. Aliam uerò ad hæc cōſequen-
da uiam compendioſiorem non tenebam,quàm ſi hunc tibi adductum familia-
rem feciſſem. Itaq; ſi Solonem ego planè pernoui, ſic facies,ac illum in bono-
rum notitiam & ſtudium perduces, & germanum ciuem Græciæ eſſe oſtēdes.
Et quod tibi paulò antè dixi, Anacharſi, omnia iam uiſo Solone conſpexiſti. G
Hoc ſunt Athenæ,hoc eſt ipſa Græcia. Neque amplius hoſpitem te eſſe puta.
Omnes te nouerunt,omnes certatim amore te proſequūtur. Tantū tibi in hoc
ſene bonorum repoſitum eſſe ne dubites. Omnium in Scythia relictorū te ca-
piet obliuio, iuncta cum illo cōuerſatione. Habes peregrinationis tuæ præmia,
ac amoris finē tantopere deſideratum. Hic tibi græca eſt regula, neq; non At-
ticæ philoſophiæ index certiſſimus. Quare hoc tibi perſuade, eum eſſe multo
feliciſſimum, quicunq; cū Solone uerſatus fuerit,eoq; amico utitur. Perlon-
gum eſſet referre,quantum cum Solon ſit delectatus munere,tum quibus uer-
bis reſponderit,ita ut in reliquū tempus dulciſſimè ſimul & cōiunctiſſimè cō- H
uixerint, alter quidē illorū, nempe Solon,docens & inſtituens rebus pulcher-
rimis,& amicum Anacharſin in omniū familiaritatem aggregās, Græcorumq;
optimatibus adducens, tum per omnia diligentiſſimè curam agens quo pacto
quamiucundiſſimè in Græcia in precio habitus præcelleret. Alter autem ad-
mirandam illius ſapientiam attonito animo admiratus,ne altero quidem pede
uolens à ſenis latere diſcedebat. Itaque quēadmodum illi pollicitus fuerat To-
xaris,ex unico Solone in puncto temporis uniuerſa cognouit,ac omnibus in-
notuit,& illius gratia à cunctis familiariter colebatur. Neq; enim mediocri lau-
de Anacharſis uirtutes ſolebat extollere Solon: uerùm hominibus & hoc mo- I
ris erat, ut quemadmodum Soloni legiſlatori libenter dicto audientes erant,
amore quoque & beneuolentia proſequebantur quoſcunque ille aliquo pre-
cio dignos eſſe exiſtimabat,ac prorſus eoſdem in reliquum uiros optimos eſſe
credebant. Solus uerò ex Barbaris Anacharſis initiatus eſt,ac ciuitate donatus,
ſi Theoxeno fides habēda eſt,qui præter cætera & hoc de illo literis ac memo-
riæ prodidit. Sed neque,ut opinor,retro ad Scythas Anacharſis abiit, niſi So-
lone mortuo. Vultis igitur fabulæ finem iam imponam, ne ſine capite obam-
bulet?proinde iam tēpus eſt cognoſcendi, ciues,cuius rei gratia mihi Anachar-
ſis ex Scythia, & Toxaris in præſentia uenerunt in Macedoniam,ad quos So- K
lonem quoque adultæ ætatis hominē ab Athenis adduxi. Siquidem aio & me
non diſſimile quiddam cum Anacharſide paſſum eſſe. Ac per Gratias uos ob-
ſecro, ne indignabundo animo mihi uitio uertatis ſimilitudinem, ſi uiro regio
memet ipſe cōparauero. Barbarus enim ille fuit: cæterùm nos Syros ulla in re
Scythis deteriores non facilè dixeris. Atqui neque res meas cum regia magni-
ficentia componere annitor ſimilitudinem,niſi quantū ad ea quæ diximus. Nam
cum primùm in ueſtram urbem hoſpes immigraſſem,ſtatim animo obſtupefa-
ctus ſum uiſa eius & amplitudine & pulchritudine, ac incolarum multitudine,
aliaq; potentia & ſplendore omni cognito. Itaque multo tempore animo hæ-
rebam

A rebam attonitus ad hæc, nec poteram cuncta abunde ſatis admiratione proſequi: cuiuſmodi quiddam & inſularis ille iuuenis conſpectis Menelai ædibus paſſus eſt. Neque uerò alium ego obtinebam animum intuitus urbem tanto uigore uigentem, ac iuxta poëtam illum omnibus bonis florentem, quibus ciuitas felix & beata ſolet affluere. Hoc iam affectus animo, deinceps de iis quæ agenda forent, mecum deliberabam. Iam enim olim cõſtitutum habebam, oratione uos & laudibus illuſtrare. Quibus enim aliis oſtendi, ſilentio tam præclaram ciuitatem præteriens? Quippe quærebam (neque enim ueritatem prudens celabo) ſi qui eſſent qui reliquos dignitate anteiret, & quos aggreſſus ali-
B quis, ac hiſtoria de illis memoriæ prodita, adiutoribus uteretur ad omnia. Ibi uerò mihi non unus, quemadmodum Anacharſidi, & ille quidē barbarus Toxaris, ſed plures, aut potius omnes eadem tantùm non iiſdem ſyllabis reſpondebant. Multi quidem & alii præclari & induſtrii uiri, ô hoſpes, in hac urbe habitant, nec temere alibi eiuſmodi uiros inuenies perinde bonos. Duo tamen cum primis ſunt longè optimi & præſtãtiſſimi, generis ſplendore & dignitate omnibus longè ſuperiores: cæterùm diſciplinarum cognitione ac dicendi facultate Atticæ Muſæ eos non abſurdè comparaueris. Populi mirus erga illos fauor, & ſtudium ſingulare exiſtit. Et hoc quoque quod in ciuitate optimum
C & præſtantiſſimum eſſe conſtat, illorum bonitatē & obuiam erga hoſpites humanitatem, nullámque in tanta magnitudine inuidentiam, ac reuerentiá coniunctam cum beneuolentia, tum animi manſuetudinem & morum facilitatem quibuſuis accedētibus expoſitam, ipſe haud dubiè aliis uerbis celebrabis, paulò pòſt harum rerum facto periculo. Atq; ut mireris impēſius, ex una eademq; familia ſunt pater & filius. Alter quidē non alius, quàm ſi Solonē, aut Periclē, aut Ariſtidē animo conceperis. Alter uerò filius, te ſaltem conſpectũ ãctutum domum abducturus eſt. Adeò præſtanti corpore uiſendus eſt, & maſcula quadam forma decorus & amabilis. Quòd ſi modò ore in uocem ſoluto loqui in-
D ceperit, ducet te reuinctum ab auribus: tantam dicendi uenerem, & uerborum ſuauitatem iuuenis in lingua ſitam poſſidet. Quinetiam uniuerſa ciuitas ad audiendum inhiat, quoties ad populum uerba facturus progreditur: cuiuſmodi aiunt Athenienſibus quōdam accidiſſe in Cliniæ filio adamando, præterquàm quòd non multò pòſt eos amoris ſummè pœnituerit, quo Alcibiadem complexi fuerant. Porrò hunc non ciuitas ſolùm arctiſſimè diligit, uerumetiam reuerenter habere non dedignatur. In ſumma, unicum hoc nobis populare bonum eſt hic uir, & ingens commoditas omnibus. Hic ſi te & eius pater ſuſceperint, & tecum amicitiam & ſocietatem fecerint, totam ciuitatem deuinctam
E habebis. Tantùm autem ad illum manus extendenda eſt, nec amplius res tuæ erunt in ambiguo. Hæc per Iouem ab omnibus dicebãtur, etſi iureiurãdo oratio mea mihi confirmanda ſit. Ac mihi iam earum rerum facienti periculum, ne minimam quidem partem dicēdo aſſecutus eſſe uideor. Itaque neque deſidiæ, neque moræ indulgendæ locus eſt, ut ait Poëta Ceius, uerùm omnes rudentes pariter mouendi ſunt, præterea nihil non dicendum & faciendum quo in amicitiam illorum inſinuemur. Quod quidem ſi ex ſententia conſecuti fuerimus, tranquilla ſunt omnia, & nauigatio non improſpera, ac mare placidum, & portus in propinquo conſtitutus.

QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT, F

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Didaſcalicus liber eſt, continens præcepta ac regulas de hiſtoria ſcribenda. Diuiditur autem in duas partes. In priore expoſito fine ſeu officio Hiſtorici, & confutatis ijs qui duplicem Hiſtoriæ finem faciunt, utile uidelicet & delectabile, mox uitia recenſet, quæ tum in uerbis & compoſitione, tum in ipſis rebus uitanda ſit, & hoc ſub exemplis aliorum, quo quique modo aut genere peccarint, oſtendendo. In poſteriore autẽ parte primùm quæ afferre ad hanc rem, quæq́ue antea quaſi domi ſuæ comparata habere debeat is qui ad ſcribendam hiſtoriam accedit, exponit. Deinde regulas primùm de rebus, deinde de expoſitione & phraſi uerborum, poſtremò & de partibus operis tradit, etiam hic exemplis aliorũ præcepta ſua confirmando. Orditur autem ab occaſione, quam collatione Abderitici morbi amplificat. G

ABderitis aiunt Lyſimacho iam regnante morbum incidiſſe, optime Philo, huiuſcemodi quendam: Febricitari principiò quidem cœpiſſe per urbem uniuerſos, primo ſtatim die febri cõtinua ac ualida grauiter correptos. Circa ſeptimum autem diem aliis quidẽ multus è naribus profluens ſanguis, aliis uerò exortus ſudor, etiam ipſe immodicus, febrim diſſoluit ac finiit. Cæterùm ridicula quadã perturbatione mẽtes illorum idem hic morbus inuoluit. Omnes enim quaſi ad Tragœdias agendas impellebãtur, & Iambica perſouabant, multúmque uociferabantur. Maximè autem Euripidis Andromedam canticis referebant, & Perſei ſermonẽ per uices recitabant. Plenaq; H
adeò ciuitas erat pallidis & macilentis illis ſeptimanis Tragœdis, notum illud,

At ô tyranne hominúmque diuorúmque, Amor,

& cætera quæ ſequuntur, magna uoce exclamãtibus, & hoc in longum uſque, donec ſuperueniente iam hyeme, frigus nimium obórtum ab inſania ac nugis iſtis cohiberet ipſos. Cauſſam uerò eius rei uidetur mihi præbuiſſe Archelaus Tragicus poeta, qui illis temporibus celebris erat, qui media æſtate, multóque æſtu, Andromedæ fabulam ipſis egerat, ita ut multi ex theatro redirent febricitantes, & mentibus euerſi poſtea in eandem Tragœdiam delaberentur, obuerſante illorum memoriæ Andromeda, ac Perſeo unà cum Meduſa I
ſingulorum animis & cogitationibus obuolante. Vt igitur alterum cum altero comparetur, quemadmodum uulgo dicunt, Abderiticum illud malum etiam hoc tempore pleroſque doctorum inuaſit: non ut ipſi quoque Tragœdias agant, nam in hoc minus delirarent, alienis Iambicis, iiſque haud malis occupati: ſed ex quo obuia illa, & uelut ante pedes expoſita, ſemel moueri cœpere, puta bellũ iſtud aduerſus Barbaros, & uulnus in Armenia acceptum, continuæ'que uictoriæ illæ, nemo unus iam eſt qui non hiſtoriam ſcribere uelit: imò uero Thucydides, & Herodoti, & Xenophontes, cuncti nobis facti ſunt: &, ut apparet, uerum illud tandem fuit, quod dicit: Bellum, omnium pater eſt: K
quandoquidem & hiſtoriarum ſcriptores tam multos procreauit, ídque una hac plaga. Hæc igitur, ô amice, poſteaquam uiderem atque audirem, Sinopenſis illius in mentem uenit. Quando enim Philippus rex ferebatur cum exercitu iam aduentare, Corinthii omnes trepidi turbari cœperũt, & pro ſe quiſque ſedulò facere, alius quidem arma apparando, alius autem ſaxa comportando, alius muros ciuitatis reficiendo, alius propugnacula & turres ſuffulciẽdo, denique alius aliud aliquid quod ad rem pertineret, ſubmniſtrando. Diogenes autem cum hæc aſpiceret, quoniam ipſe nihil haberet quod ageret: (nemo enim ipſum ad ullum aliquod miniſterium adhibebat) cincto circum ſe pallio, ſeriò

admo-

A admodũ & ipſe dolium ſuum, in quo tum fortè habitabat, ſurſum ac deorſum per Cranium uolutare cœpit: ac rogante quopiá ex familiaribus,et,quid hoc, inquiente,Diogenes agis? Voluto,reſpondit ille,etiam ego dolium meum, ut ne ſolus ocioſe feriari uidear inter tot laborantes. Et ego igitur,ô Philo, ut ne ſolus mutus forem in hoc loquaci ac ſtrepero ſeculo, neque perinde ac comicum aliquod ſatellitium cum ſilentio hians prætervcherer,nõ abs re facturum me eſſe arbitratus ſum,ſi,quoad poſſibile mihi eſſet,etiam ipſe dolium uolutarẽ: non hiſtoriam ſcribendo, neque etiam ipſas res geſtas cõmemorando, non ita temerarius equidem ſum, neque etiam hoc de me timeas licet. Noui enim
B quantũ periculũ hoc ſit,ſi quis per ſaxa ac rupes uolutet, & maximè tale, quale meum eſt doliolum,ne ualidè quidem ſatis etiam fictum ac coctum, adeò ut. ſi quis exiguum aliquem lapillum ipſi illidat, ſtatim admodum teſtæ colligendæ illi ſint. Quid igitur decretum mihi eſt?& quo pacto bellum tutò capeſſam, ipſe extra teli iactum conſtitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidem,& fluctibus,& curis, quæcunque hiſtoriam ſcribentem circunſtant, abſtinebo meipſum: admonitionem autem quandam paruam,& præceptiones haſce modicas ſcribentibus ſubminiſtrabo, ut exædificationi ſaltem unà cum illis adſim, etiamſi ab inſcriptione abfuero,ſummo tantùm digito uidelicet lutũ attingen-
C do. Quanquam neq; admonitione plerique opus eſſe ſibi ad hanc rem putant, non magis quàm arte aliqua ad uadendum, aut uidendum,aut edendũ,ſed planè facillimum ac promptum, & cuiuſuis hominis eſſe exiſtimant hiſtoriã ſcribere,ſi quis modò exponere uerbis poſſit quod utcunq; in mentem uenit. Cæterùm noſti & ipſe,ô amice, quòd hoc neq; facillimorum quippiam ſit, neque eorum quæ negligẽter ac temere componi poſſunt, ſed ſi quid aliud uſquam inter ea quæ oratione tradũtur,multa cura opus habet,hoc certè habet,ſi quis, ut Thucydides ait,hiſtoriam quaſi perpetuam poſſeſſionem adornet. Scio igitur paucos fore,quos mea hæc oratio conuertet, imò quibuſdam etiam mole-
D ſtus uidebor, illis maximè, quibus iam opus ſuum abſolutum eſt, & hiſtoria in publicum emiſſa. Quòd ſi uerò etiam laudata eſt ab iis qui tum audierunt eam, inſania profectò fuerit ſperare illos immutaturos aliquid aut tranſcripturos eſſe eorum quæ iam ſemel edita atque auctorata, & quaſi in regiam aulam relata ſunt. Sed tamen non abs re fuerit etiam eos ipſos admonere hic, ut ſiquando bellum aliud exortum fuerit,uel Galatarum contra Getas, uel Indorũ contra Bactrianos (neq; enim aduerſum nos puto quiſquam aliquid mouere ſuſtinebit,cũctis iam perdomitis & ſub iugum miſſis) melius ac rectius componere tamen poſſint adhibita hac quaſi quadam regula, ſi modò recta eadem ipſis ui-
E debitur:ſin minus,ipſi quidem tamen eodem cubito,quemadmodum & nunc, metiantur negocium:medicus autem non admodum ægrè feret,ſi omnes Abderitæ iſti uolentes ac ultro Andromedæ fabulã agant. Porrò quandò duplex huius conſilii opus eſt,(alia enim eligere ac ſequi docet,alia uerò uitare) principiò age dicamus quænam fugiẽda ſint ei qui hiſtoriam ſcribet, & à quibus integrum ac purum maximè præbere ſe debeat. Deinde quibus rebus utẽdo non aberrauerit à recta uia,& eò quò tendit,ducẽte: nempe quo exordio incipiendum ſit, quo ordine res quæque iungendæ inter ſe & componendæ ſint, quis modus ſingulis adhibendus,quæ ſilentio prætereunda,quibus immorandũ, & quæ curſu prætervehi ſatius ſit,quomodo exponenda eadem & coaptãda ſint.

Atque hæc quidem & his ſimilia poſteriore loco tractabimus, nunc auté uitia F
Vitia hiſtoriæ fugienda.
ea commemorabimus,quæ malè ſcribentes aut componétes ſequi ſolent. Quæ
igitur communia ſcriptorum uitia ſunt,in uerbis,in ſonoritate,in ſententia,&
cæteris malè & inſcitè cõpoſitis,longum fuerit perſequi,& à præſenti inſtituto
etiam alienum. Nam communia,ut dixi,omnium ſermonum uitia ſunt, quæ in
uerbis & cõcinnitate uocum peccantur. Quæ uerò in hiſtoria peculiariter qui-
dam peccant, ea facilè deprehendas obſeruando,id quod & mihi ſæpenumero
uſu uenit,inter auſcultãdũ,& maximè ſi omnibus illis aures apertas præbueris.
Sed nõ intempeſtiuum fuerit interea etiam exempli cauſſa quædam eiuſmodi
repetere & commemorare,quæ iam ita cõpoſita atque edita habentur. Ac pri- G
mũ quidem illud,quantum peccent,conſideremus. Nam plerique ipſorum ne-
Hiſtoriæ proprium.
glecto eo ut rem ipſam perinde ut geſta eſt exponant, in laudibus Imperato-
rum & ducum immorantur,ſuos quidem in cœlum extollentes,contrà autem
hoſtes ultra modum deprimentes, ignari uidelicet quòd non anguſto aliquo
Iſthmo diuiſa & interſepta ſint hiſtoria & encomiũ, ſed magno quodam mu-
ro per medium eunte diſtincta, & muſicorum illud, δὶς διὰ πασῶν, hoc eſt bis per
omnes chordas, quod dici ſolet, inter ſe diſtant. Siquidem ille qui encomium
ſcribit,hoc unum ſpectat,ut quibuſcunq; modis poſſit, eum quem laudandum
ſuſcepit, extollat atque oblectet: etiam ſi per mendacium fortè id conſequatur H
quò tendit,parũ id curat. At contrà hiſtoria nihil falſum inſeri ſibi, ne pauxil-
lum quidem permittit, non magis quàm arteriam dicunt medicorũ pueri, eam
quæ trachéa ſiue aſpera uocatur,quicquam potus aut cibi in ſe recipere. Rur-
ſum neſcire iidem uidentur quòd & poëtice quidem & poëmata aliud pro-
mittunt,aliud hiſtoriæ,regulâſque diuerſas habẽt. Nã illic quidem libertas nul-
lius alterius arbitrio ſubiecta eſt,unáque hæc lex eſt,quicquid poëtæ ipſi uiſum
fuerit. Diuino enim ſpiritu agitur, & à Muſis dependet, illarum numine affla-
tus:& ſiue equos alatos currui iungere uoluerit,ſiue alios ſuper aquam, aut in
ſummas ariſtas curſuros per illas attollet, nemo uetat:neque etiam quando Iu- I
piter ipſorum ex una catena alligata in ſublime attraxerit pariter terrã & ma-
re, quicquã ex eo ſibi metuunt, ne uidelicet dirupta illa conterantur ac pereãt
omnia illa deorſum præcipitata. Sed & ſi Agamemnonem laudare uolunt,ne-
mo prohibet quo minus illum Ioui ſimilem faciant,& quod ad caput,& quod
ad oculos pertinet:quod auté ad pectus attinet,fratri ipſius Neptuno: & quod
ad balteum,Marti: & omnino compoſitum quẽdam ex omnibus diis oportet
eſſe filium illum Atrei & Aẽropes. Neque enim ſufficit Iupiter, neq; Neptu-
nus,neq; Mars,ut ſinguli illius pulchritudinem ac formam compleant. At uerò
hiſtoria ſi quam huiuſcemodi adulationem recipiat, quid aliud quàm pedeſtris K
quædam poëtice redditur, grandiloquentia iſta uerborum carens,cæterùm re-
liquas illas præſtigias ac uanitates nudas abſque uerſibus, & ob hoc etiã magis
conſpicuas oſtentãs? Magnum igitur hoc, imò magis plus quàm magnum ui-
tiũ fuerit, ſi quis neſciat ea quæ hiſtoriæ propria ſunt,ab iis quæ ſunt poëtices,
ſeparare, ſed introducit in hiſtoriam alterius ornamenta & fucum, fabulas ui-
delicet & laudes, & eos qui in his rebus ueritatis exceſſus fiunt:nõ ſecus ac ſi
quis athletæ alicui iſtorum ualidorũ & uehemẽter robuſtorũ purpurã induat,
ac cæteris ornamentis meretriciis eum exornet, præterea & fuco & ceruſſa fa-
ciem eius oblinat. Vt enim,Dii boni,omnino ridiculum redderet,deformando
ipſum

A ipſum ornatu illo? Atqui non hoc dico, quaſi non & laudandum in hiſtoria interdum ſit, ſed ſuo loco & tempore laudandum, modumq; rebus adhibendum eſſe cenſeo, nequa moleſtia afficiantur ii qui in poſterum hæc eadem aliquando legent. Et in ſumma, ita hæc omnia moderanda ſunt, quaſi poſteris, nō præſentibus ſcribantur, ut & paulò pòſt oſtendemus. Porrò qui putant rectè diuidi in duo hiſtoriam, puta in iucundum, & utile: & ob hoc & encomium in eam introducunt, tanquam quod & iucundum ſit, & delectet legentes: uides nimirum quantum à uero aberrent, Primùm quidem diuiſione mala atque adulterina utentes. Vnum enim opus eſt hiſtoriæ, & unus finis, utilitas, quæ ex ſo-
B la ueritate conciliatur. Iucundum uerò ſi & ipſum ſequatur, melius quidē hoc, perinde ut ſi forma ſeu pulchritudo athletā: ſin minus, nihil uetat ab Hercule prognatum eſſe Nicoſtratum illum Iſidoti filium, generoſus cum ſit, & utroq; collucatore ſuo fortior, etiam ſi ipſe quidem quod ad faciem attinet, turpiſſimus uideatur, Alcæus autem formoſus ille Mileſius colluctetur cū eo, amaſius quoq;, ut aiunt, ipſius Nicoſtrati exiſtens. Quare hiſtoria ſiquidē obiter, & uelut auctarii modo, iucunditatem additam habeat, complures amatores ad ſe alliciet: ſed quatenus perfectū atque integrum, idq; ſolum habet, quod peculiare ac proprium ipſius eſt, ueritatis expoſitionem dico, non magnā pulchritudinis
C rationem aut curam habet. Præterea etiā illud dicere non indignū fuerit, quòd neque iucūdum adeò in hiſtoria, quod ualde fabuloſum eſt, & ad laudem maximè inclinat, utrobique auditoribus eſſe ſolet, dum non de fece hominum, ac multa promiſcuaq; plebe hoc intelligamus, ſed de iis qui iudicantium more, atque adeò, per Iouem, ſycophantarum modo auſcultant, quos nihil ſubterfugere facilè poteſt, utpote ipſo etiā Argo acutius, ac toto corpore undiq; omnia intuentes, menſariorum autem more, ſingula eorum quæ dicuntur, accuratè ac diligenter explorantes, ita ut alia quidē uelut adulterina reiiciant, ea uerò quæ proba ſunt & legitima, & quæ typum ſeu formā accuratè & expreſſe referūt,
D recipiant atq; approbent. Ad quæ etiam reſpicere decet eos qui hiſtoriā componūt, aliorū autem nullam aut paruā habere rationē, etiam ſi rumpantur laudatores. Si uerò neglectis hiſce ſtudebis hiſtoriā ſupra modū delectabilē facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiuſcemodi adulationibus, celerrimè ſimilem illam reddes Herculi in Lydia. Vidiſſe enim alicubi te cōſentaneum eſt pictum illum Omphalæ ſeruientem, atque admodum alieno ornatu ac habitu indutum, illa uidelicet pelle ipſius Leonina ueſtita, & clauam manu tenēte, eōque Herculem ſcilicet præ ſe ferente, ipſo autem in crocoto & purpura lanam trahente, & uapulante ab Omphale ſandalio, &, quod turpiſſimū ſpectaculum
E eſt, ueſtitu cum corpore non conueniente, neque ad proportionem illius quadrante, atque ipſo deo uirilem illum corporis habitum turpiter adeò effœminante. Ac multi quidē fortaſſis etiam hæc tua laudabunt, pauci uerò illi quos tu contemnis, ſuauiter admodum & ad ſatietatem uſque ridebunt, aſpicien-
» tes indoctam ac diſſonam maléque cohærentē rei compoſitionem. Nam quod
» uniuſcuiuſque rei proprium eſt, id pulchrum eſt. Hoc ſi mutaueris, deforme id
» ipſum uſu reddetur. Omitto hic dicere quòd ipſæ quoque laudes uni fortaſſis alicui iucundæ ac delectabiles ſunt, ei puta qui laudatur: cæteris uerò moleſtæ, & maximè ſi immodicos ueri exceſſus ſiue hyperbolas habuerint, quales ipſas pleriq; faciunt, dum beneuolentiam eorum quos laudant, uenantur, & eo

uſque immorantur illis,donec omnibus adulationē hanc manifeſtam reddant. F Neq; enim ſecundum artem hoc facere norūt, neque adulationem tegunt,ſed irruentes,conferta omnia & incredibilia & nuda expuūt : quare neq; illud cōſequuntur,quod maximè intendunt. Nā qui laudantur ab ipſis,oderunt multo magis ipſos & auerſantur,ut adulatores: rectè ſanè faciētes,& maximè ſi uirili ac generoſo animo præditi ſunt : quemadmodum Ariſtobulo accidit, qui ſingulare certamen Alexandri & Pori conſcripſit. Eo enim ipſo legente hunc potiſſimum locum quo pugnā hanc deſcripſerat, (putabat enim ſe maximam apud regem gratiam hoc pacto initurum eſſe,aſſignatis illi falſò rebus quibuſdam præclariſſimè geſtis,& effictis operibus ueritatem excedentibus) Alexan- G der accepto libro(nam tum fortè in flumine Hydaſpe nauigabāt) proiecit præcipitem in aquam,& te,inquiēs, eodem modo decebat Ariſtobule præcipitari, qui talia pro me ſingulari certamine pugnaueris,& elephātos ſagitta interfeceris. Et certè indignaturus ita fuerat Alexander,ut qui nec architecti illius audaciam ferre potuerit, pollicētis ſe montem Atho ad illius imaginem effícturum eſſe,montemq; ipſum illius ſimilitudine exornaturum: ſed ſtatim pro adulatore homine illo agnito, non amplius neq; ad cæteras res eodē ut antea uſus eſt. Vbi igitur delectabile illud in hiſce manet:niſi ſi quis uehementer amens adeò foret,ut oblectaretur huiuſcemodi laudibus,quarum uanitas & cōfutatio ante H pedes & in promptu eſſet, perinde ut homines deformes interdum ſolent, & præcipuè mulierculæ, quæ pictoribus mandant ut ſe quampulcherrimas pingant. Arbitrantur enim melius habituram ſibi eſſe faciem,ſi pictor ipſis & plurimum ruborem illinat, & multum candoris intermiſceat pigmēto. Tales plerique ſcriptorum hodie ſunt,qui & proprium & utile quod ex hiſtoria ſperādum fuerat,palpando tractant, quos odio habere conueniebat, ut qui in præſenti adulatores manifeſti & inertes ſint,& in poſterum ſuſpectum reddant totum negocium propter nimios ueritatis exceſſus,& incredibilitatem. Quòd ſi uerò quiſpiam exiſtimat omnino iucunditatem per totā hiſtoriam admixtam I eſſe debere,præſtet cætera illa quæ re uera delectabilia ſunt,inter reliqua ornamenta orationis,quibus pleriq; neglectis,ea quæ nihil ad rem pertinent, ingerunt atq; inuoluunt : ego uerò etiam narrabo quæ non ita multò antè memini me audire, cum in Ionia hiſtoriarū ſcriptores, atque adeò per Iouem in Achaia quoq; nuper quoſdam auſcultatē idem hoc bellum exponentes. Ac per Gratias,ne quis pro dubiis aut incertis ea habeat quæ dicentur. Nam uel iureiurando affirmare auſim,ſi modò urbanum foret iuſiurandum inſerere commentario,uera illa eſſe. Ac unus quidem ipſorum ſtatim à Muſis exordiebatur,inuocando deas,ut ipſæ ad opus hoc deſcribendū adeſſe uellent. Vidés ne quàm ſci- K tum principium, & in promptu hiſtoria,& tali orationis figuræ conueniens? Deinde paulum progreſſus, Achilli quidem noſtrum Imperatorem comparabat, Therſitæ autem regem Perſarum : ignorans uidelicet quòd Achilles multo melior futurus ipſi fuerat, ſi Hectorē potius quàm Therſitem interfeciſſet, & ſi prior quidem bonus quiſpiam fugeret,perſequeretur autem ipſum multo clarior alter. Poſt hæc adducebat & pro ſe ipſo encomium quoddam, quo dignus eſſe qui conſcriberet res geſtas adeò præclaras ac ſplendidas, uideri uolebat. Hinc autem deſcendens, etiam patriam ſuam Miletū laudabat, illud addens,quòd rectius faceret ipſe quàm Homerus, quoniam ille nuſquam patriæ

ſuæ

A ſuæ mentionem feciſſet. Poſtremò ad finem proœmii pollicebatur nominatim
ac planis uerbis, ſeſe noſtras res in maius ſublaturum, Barbaros autem contrà
etiam ipſum per ſe debellaturum atque oppreſſurum eſſe. Ac hiſtoriam qui-
dem in hunc modum incipiebat, ſimul & cauſſas unde id bellũ cœpiſſet, com-
memorando: Nam ſceleſtiſſimus ac peſſimè perditus iſte Vologeſus bellũ mo-
uere cœpit ob talem cauſſam. Atque hic quidem in hunc modum. Alter uerò
quidam Thucydidis imitator ſummus quiſpiam, & ad archetypum ſeu primum
exemplar admodum bene comparatus, etiam principium perinde ut ille, ſuo
proprio nomine appoſito fecit, feſtiuiſſimum illud quidem omniũ principio-
B rum, & atticum animum planè ſpirans. Vide enim: Crepereius, inquit, Calpur-
nianus Pompeiopolita conſcripſit bellum Parthorum ac Romanorum, quo
pacto illud inter ſe geſſerunt, ſtatim ab eo exorſus, quando illud primùm mo-
ueri cœptum eſt. Quare poſt tale utiq; principium, quid tibi cætera amplius di-
cam? quomodo uidelicet in Armenia perorauerit, Corcyrenſem illũ oratorem
ſe ipſum exhibendo, aut qualem Niſibenis peſtẽ immiſerit, quia partes Roma-
norũ ſequi noluerant: à Thucydide mutuatus omnia prorſus, excepto ſolo Pe-
laſgico, & longis muris, in quibus tum habitarũt illi qui temporibus illis peſte
laborabant. Cætera uerò etiam ab Aethiopibus exorſus eſt: quare & in Aegy-
C ptum deſcendit, & in terram regis multam, in illaq; ibi manſit. rectè ſanè faciẽs.
Ego itaque relicto illo ſepeliente adhuc miſeros Athenienſes Niſibe, abii, ſatis
ſciens etiam ea quæ me digreſſo dicturus poſtea eſſet. Nam rurſus etiam illud
abunde multũ nunc eſt, putare hoc eſſe Thucydidi conſentanea atque ſimilia
dicere, ſi parũ reueritus, ea quæ ſunt ipſius illius, dixerit quiſpiã, ut μικρὰ κἀκεῖνα,
hoc eſt, parua & illa. & ,ὡς καὶ αὐτὸς ἂν φαίης, id eſt, ut etiã ipſe dixeris. & ,οὐ δι᾽ αὐτὸ
νὴ Δία, id eſt, non ob eam cauſſam, per Iouem. & ,κἀκεῖνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον. hoc eſt,
etiam illa parum abfuit quin præterirem. Nam idem hic ſcriptor multa quo-
que armorum & tormentorum genera iiſdem nominibus quibus ea Romani
D uocant, perſcripſit, & foſſam itidem ut illi, & pontem, & ſimilia dixit. Ac mihi
cogita, quanta hæc hiſtoriæ dignitas, & quàm Thucydidi hoc conueniens ſit,
inter Attica nomina, Italica iſta perinde ut purpuram interponi, exornantia, &
decentia, & omnino conſonantia. Alius uerò quiſpiam ipſorum, quaſi quod-
dam commentarium actorum nudum in ſcripta relatum, ualde pedeſtre ac hu-
mi ſerpens, perinde ac ſi miles aliquis, aut faber, aut caupo, qui unà cum exer-
citu circũuagaretur, ea quæ in ſingulos dies acta fuiſſent, annotaſſet, cõpoſuit:
niſi quòd priuatus hic modeſtior certè fuit, quippe qui ipſe quidẽ ſtatim qualis
eſſet, manifeſtè apparuerit: alteri autem alicui, maiori gratia prædito, quiq; hi-
E ſtoriam aliquãdo aggredi poſſet, materiam ſubminiſtrarit. Hoc unum in eo re-
prehendere ſoleo, quòd ita tragice inſcripſit libros ſuos, magis quàm pro ipſo-
rum ſcriptorum fortuna, in hunc uidelicet modum: Callimorphi, medici ha-
ſtatorum legionis ſextæ, hiſtoriarum Parthicarum &c. & ſubſcriptus infrà erat
unicuique libro numerus. Ac per Iouem etiam proœmiũ plus quàm frigidum
fecerat, ita colligens, familiare ac proprium Medici eſſe, hiſtoriã ſcribere: ſiqui-
dem Aeſculapius Apollinis filius foret, Apollo autem Muſarum dux, & omnis
eruditionis princeps. Deinde quòd & Ionica lingua exorſus ſcribere, mox ne-
ſcio qua ſententia, quóue animo ſtatim admodum ad communem tranſiit, ἰη-
τρείην, hoc eſt, medicam artem, & experientiam, & quæcunque, & morbum, pro

ἐκτειχίν,& πῦργον,& ὅπλα,& νόσον,ἐκφάναι & τάφρην,& ἐκόλα,& νᾶσον dicens,cætera auté F cum multitudine cōſueta atq; eadem,ac plurima etiam uelut ex triuio deſumpta. Si uerò & ſapientis uiri meminiſſe me decet, ipſum quidem nomen in obſcuro poſitum ſit, ſentētiam autem dicā, & ſcripta paulò antè Corinthi edita, omni ſpe potiora. A principio enim ſtatim, in prima exordii periodo, diſputabat cum lectoribus,ſermonē omnino eruditum ac ſapientem exhibere ſtudens, quòd ſoli uidelicet ſapiēti conueniret hiſtoriam ſcribere. Deinde poſt paulum ſequebatur alius ſyllogiſmus,deinde itē alius:& prorſus per omnes figuras diſputādo ratiocinabatur illi exordiū iſtud adulatorium, uidelicet uſque ad ſatietatem,& encomia iſta moleſta ac ualde ſcurrilia,ſyllogiſtica tamē & diſputatoria,& contracta ſeu condenſata etiā illa. Et ſanè etiam illud perquam ineptum G uidebatur mihi,& uiro philoſopho,& barba cana promiſſaq; minimè dignum, quod in procemio dicebat, principem noſtrū hoc præter cæteros præcipuū & quaſi ſeorſim habiturum eſſe,quòd eius res geſtas etiā philoſophi iam memoriæ prodere dignarentur. Nam tale,ſi modò fieret,conueniebat cogitandū nobis relinqui potius,quàm ipſum dicere. At uerò neq; illius fas eſt obliuiſci, qui tali principio exorſus eſt: Venio dicturus de Romanis ac Pe.ſis.& paulò poſt: Neceſſe enim erat Perſis malè euenire. Et rurſum: Fuit Oſroes,quem Græci Oxyroēn nominát. & alia id genus multa. Vides igitur ut ſimilis hic illi fuerit H in eo,quòd ille Thucydidē,hic autem Heſiodū bene admodū aſſimulabat. Iam alius quidam celebris & decantatus ob dicendi uirtutem,Thucydidi & ipſe ſimilis,aut etiā melior paulo illo,omnes ciuitates,& omnes montes,cāpos prætérea & fluuios interpretatus eſt q̄ planiſſimè ac ualidiſſimè, ut ipſi uidebatur. Illud autē in inimicorū capita uertat malorū auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat,quæ & Caſpias niues,& glaciem Gallicā ſuperaret. Clypeus igitur Imperatoris uix toto libro ab illo deſcribebatur,& Gorgon in umbone,& oculi eius ex nigro & albo & cæruleo cōpoſiti:prætérea & balteus arcum cœleſtē imitans, & dracones inter ſe implicati, & capillorū more dependentes. Nam Vologeſi bracca,aut frenū equi,ô Hercules,quot millia uerſuum I unumquodq; horum abſoluebat! deinde qualis fuerit coma Oſroæ natantis per Tigrim, & in quale antrum effugerit, tectum uidelicet ex hedera & myrto & lauro,quæ eodem loco creuerant,& quaſi in unum coaluerant,atque idem illud opacum & umbroſum fecerant. Conſidera igitur quàm hæc ad hiſtoriam neceſſaria ſint,& quàm non abſq; his,ea quæ illic geſta ſunt,ſcire potueramus. Nam præ imbecillitate (qua inter ea quæ utilia ſunt cognitu,diſcernenda laborant) aut præ ignorantia (dum quid potiſſimum dicendum ſit, neſciunt) ad huiuſcemodi locorum & antrorum deſcriptiones diuertuntur. Ac quoties in K multas ac præclarè geſtas res incidunt,ſimiles eſſe uidentur ſeruo recēns locupleti facto, qui domino ſuo nuper in bonis ſucceſſit, qui neq; ueſtē nouit quo pacto induere debeat, neq; cœnā ex more ac legitimè capere nouit, ſed ſæpenumero irruēs gallinis & ſuillis & leporinis appoſitis,pro iis pulmēto aliquo aut ſalſamento oppletur adeò,dum ingurgitando rumpatur. Hic igitur,de quo antea dixi,etiam uulnera deſcripſit admodū incredibilia,& mortis genera aliena,puta quo pacto in digitū pedis maiorem uulneratus quidā, cōfeſtim deceſſerit: & quòd inclamante ſolū duce exercitus Priſco,ſeptem & octo hoſtium mortui fuerint. Prætérea & in numero occiſorū ab hac parte etiā contrà quàm

A in Imperatorum epiſtolis ſcriptum continetur, mentitus eſt. Nam circa Europum hoſtium quidem cecidiſſe millia trecenta ſeptuaginta, & ſex ſupra ducẽtos ait, Romanorum autem non amplius duobus, ſaucios autẽ factos fuiſſe nouem: quæ haud ſcio an ullus ſanæ mentis ferre queat. Iam & illud dicendum, quod neq; ipſum paruum eſt. Nam præ nimio ſtudio Atticæ elegãtiæ, & quòd uideri cupiebat uocem omnino ad eius linguæ proprietatem quamaccuratiſſimè emundaſſe, uolebat eodẽ pacto & Romanorum nomina efferre, eademq; inter Græca tranſcribere: ut Cronon quidem Saturninum uocabat, Phrontin autem Frõtonem: Titanium, Titianum, & id genus alia multo magis ridicu-
B la. Præterea idem hic de morte Seueriani ſcripſit, quòd cæteri quidem omnes decepti ac falſi ſint, qui putarunt ipſum gladio interfectum eſſe, quandò inedia & cibi abſtinentia perierit: nam hanc mortem illi facillimam, & minimè grauem uiſam fuiſſe: neſciens uidelicet quòd totum illud quod ille paſſus eſt, triũ opinor dierum fuit: qui autem inedia moriũtur, etiam in ſeptimum uſq; diem plerique ſufficiunt. Niſi ſi quis hoc credere uolet, quòd Oſroës adſtiterit expectans donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc ante ſeptimum diẽ in aciem non eduxerit. Porrò eos qui & poëticis nominibus, optime Philo, in hiſtoria utuntur, quónam loco ponamus? eos puta, qui dicunt, ἐλίλιξε, hoc eſt, ſtridorem
C dedit machina impulſa, & murus cadens uehementer ἐδούπησε, id eſt fragorẽ dedit. Et in altera parte præclaræ huius hiſtoriæ, Edeſſa igitur ita armis περιεσμαραγεῖτο, hoceſt, circumcirca perſonabat, & ὄτοβος erat, hoc eſt fremitus, qualis maris tempeſtuoſi eſſe ſolet. Et, omnia illa κόναβος, id eſt, tumultus ac ſtrepitus erant. Et, ipſe dux ἐμερμήριζεν, hoc eſt, animo huc atque illuc uerſabat, quo pacto potiſſimùm muros inuaderet. Deinde autem inter hæc, adeò humilia & abiecta nomina, adeò plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus uelut rimæ aut lacunæ cæteræ obturarẽtur, quale eſt illud: ἐπέστελλεν ὁ στρατοπεδάρχης τῷ κυρίῳ, hoc eſt, ſcripſit caſtrorum præfectus domino. Et, οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐγχρῄζοντα,
D id eſt, milites emebãt neceſſaria. Et, ἤδη λελουμένοι περὶ αὐτοὺς ἐγίγνοντο. hoc eſt, iam loti ad ipſos uenerunt. & id genus alia. Vt mihi hæc res perſimilis uideatur eſſe Tragœdo, qui altero quidem pede calciamento alto & grãdi incedat, alterum autem ſandalio ſubligatum habet. At uerò & alios quoſdam reperias, qui proœmia ſplendida ac tragica, & excellenter longa compoſita habent, ut ſperes ex eo, quæ ſequentur, omnino mirabilia quædam auditurum te eſſe: at mox corpus ipſum hiſtoriæ exiguum quoddam & ingeneroſum ſubtexunt: ut & hoc non diſſimile uideatur puero aut infanti alicui, ſicubi fortè uidiſti Cupidinem ludẽtem, perſonam Herculis amplam & magnã, aut etiam
E Titani alicuius induentem. Statim igitur, qui auſcultant, acclamare ipſis ſolent notum illud, Parturiunt mõtes &c. Decet autem non ita, ſed ſimilia inter ſe omnia, & eiuſdem coloris eſſe, & capiti reliquum corpus reſpõdere, ut non aurea quidem ſit galea, thorax autem omnino ridiculus, ex pannis alicunde uetuſtis aut pellibus putribus conſutus: deinde & clypeus ſalignus, & tibialia cõchis incruſtata, aut ex corio porcino facta. Videas enim perquã multos huiuſmodi hiſtoriarum ſcriptores, qui Rhodii illius Coloſſi caput, nani alicuius ſeu pumilionis corpori imponant. Vt rurſum alios, qui corpora ſine capitibus introducunt, abſque proœmiis, & ſtatim ab ipſis rebus incipientes, qui & Xenophontis ſectatores in hoc uideri uolunt, quoniam & ipſe ſic exorſus eſt, Darii

In Anabaſi Xenophontis & Paryſatidis filii naſcũtur duo,&c.& aliorum ueterũ, ignorãtes quòd quædam procemia ui ſeu poteſtate ſunt,quæ pleroſque latent,ut alibi oſtendemus. F
Quanquam hæc omnia adhuc tolerabilia ſunt,quæcunq; uel circa compoſitionem uerborũ,uel reliquam diſpoſitionem peccãtur: at uerò circa ipſorũ quoque locorũ deſcriptiones mentiri,idq; nõ ſolùm paraſangas aliquot,ſed & totas manſiones,quantũ unius diei itinere caſtra promoueri ſolẽt,illud quæſo cui honeſto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidam adeò oſcitanter ac deſidioſe res ipſas collegit, utpote neq; Syro aliquo cõſulto, neq; notum illud quod uulgo dici ſolet,Epicureorum fabulis de his ipſis rebus auditis,ut cum de Europo mẽtionem faceret,in hunc modũ dixerit:Europus, inquiens,ſita quidem eſt in Meſopotamia, manſionibus duabus ab Euphrate diſtans. deduxerũt autem eam coloniã Edeſſæi. Neq; hoc illi ſatis fuit, ſed & patriam meã Samoſata, idem generoſus ille in eodem libro ſublatam unà cũ ipſa arce & muris in Meſopotamiam tranſtulit,ita ut tota ambiretur ac terminaretur utroque flumine,utrinq; altero quaſi cutem illius præterlabendo radente, & tantũ non ipſos muros alluente. Ridiculum autẽ etiam foret,ſi tibi nũc Philo apologiam aliquã contexam,quòd neq; Parthus neq; Meſopotamita ſim:inter quos relatum me egregius iſte ſcriptor collocauit. Quin & illud ualde ſcilicet credibile idem hic de Seueriano dixit, appoſito etiam iureiurando, quòd quæ dicat,ex quodã audierit eorum qui ex ipſo eo opere effugerunt. Neque enim gladio illum mori uoluiſſe,neq; uenenũ bibere, neq; laqueo collũ innectere, ſed mortem quandã excogitaſſe tragicã, &,quod ad audaciam attineret, omnino externam ac peregrinã. Fortè enim habuiſſe ipſum admodũ magna uitrea pocula,ex uitro pulcherrimo facta. Poſtquam igitur omnino decretũ illi fuiſſet mori,fracto ex ſcyphis maximo,uno quodam cruſtorum uſum eſſe ad cædem, inciſo uidelicet gutture,uitro. Atq; ita neque gladium,neq; lanceam reperit,quo moreretur, dũmodo uirilis ipſi & heroica mors obtingeret. Poſtea autẽ, quoniam Thucydides funebrem orationẽ quãdam habuit pro iis qui primi tum eo bello occubuerũt,ipſe quoq; Seueriano talem habendam eſſe cẽſuit. Omnibus enim ipſis cum Thucydide,eo qui nihil in culpa fuit eorũ malorum quæ in Armenia acciderãt,æmulatio atq; contentio eſt. Sepulto igitur Seueriano magnificè, adducit ad tumulũ Afranium quendam Centurionem, æmulum Periclis, qui talia ac tãta rhetorico more de illo perorauit,ut ego,per Charites,multum admodum lachrymarum præ riſu effunderem, & maximè quando rhetor iſte Afranius ad finẽ orationis lachrymans pariter cũ miſerabili ploratu,ſumptuoſarum cœnarũ & propinationũ illarum mentionem faciebat,deinde & Aiacis quẽdam colophonẽ imponebat. Nam gladio euaginato, generoſe admodum, & ut Afranium decebat,aſpicientibus omnibus ſeipſum ad tumulũ iugulauit, non indignus per Bellonam,qui multò antẽ mortuus fuiſſet,ſi talia rhetoricatus eſſet. Atque hoc dixit idem aſpicientes omnes tum qui aderant, admiratos fuiſſe, laudaſſeq; Afranium ſupra modũ. Ego uerò etiam cætera illius damnabam, ut qui tantùm non offarum & ollarum meminiſſet, & placentarum memoria illachrymaretur. Hoc tamẽ præter cætera reprehẽdi,quòd non ſcriptore ipſo & actore fabulæ huius ante ſe iugulato mortuus fuerat. Multos autem & alios conſimiles his cõmemorare tibi amice Philo poſſem: uerũtamen paucis quibuſdam adhuc additis,ad alteram promiſſionis partẽ tranſibo,puta ad id conſilium,

Vitia rerum. *Mendacium.* *Id eſt, duorum dierũ itinere.*

G H I K

Præteritio neceſſariorum, & tractatio nõ neceſſariorum.

A conſilium, quo pacto rectius ac melius hiſtoriam ſcribere quiſpiam debeat. Sũt enim quidam, qui, quæ rerum geſtarũ maximæ, & memoria digniſſimæ ſunt, prætermittant, aut quaſi in tranſcurſu tantùm attingant: præ imperitia autẽ & ineptitudine, & ignorantia eorum quæ dicenda uel tacenda ſint, ea quæ minima ſunt, admodum prolixè & laborioſe immorando uerbis exponunt, nõ aliter ac ſiquis Iouis Olympici uniuerſam pulchritudinem ac formam, quæ tanta ac talis eſt, non uideat, nec laudet, neque etiam iis qui de ea neſciũt, quicquam narret, ſed ſubſellii rectitudinem & expolitionem, & crepidinis cõcinnitatem admiretur, & hæc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidem B audiui quendam, qui pugnam eam quæ ad Europum cõmiſſa fuit, ne totis quidem ſeptẽ uerſibus prætercurrebat: uiginti autem menſuras aut etiam amplius aquæ conſumpſerat in frigidam & nihil ad nos pertinẽtem narrationem, quo uidelicet pacto Mauritanus quidam eques, Mauſacas nomine, præ ſiti errãs per montes, deprehenderit Syros quoſdam agreſtes prandium apponẽtes, & quòd principiò illi metuerint ipſum: deinde uerò intellecto quòd ex amicis unus eſſet, receperint ad ſe hominem, & cibum præbuerint. Nã & illorum fortè quendam aliquando in Mauritaniam profectum fuiſſe, cum ipſius frater in ea terra militaret. Poſt hæc fabulæ longæ & narrationes quo pacto ipſe in Mauruſia C uenatus eſſet, & ut uidiſſet elephantos multos in eodẽ loco paſcentes, & quòd parum abfuerit quin à leone deuoratus fuiſſet: deinde & quantos piſces emerit Cæſareæ. Atque ita egregius iſte hiſtoricus relictis tot cædibus circa Europum factis, tot præliorum motibus, & fœderibus neceſſariis, & cuſtodiis aliis aliis oppoſitis, uſque in profundam ueſperam ſubſtitit aſpiciens Malchionem Syrum iſtum Cæſareæ Scaros ingentes uidelicet emẽtem. Et niſi nox occupaſſet ipſum, fortaſſis & ad cœnam cum illo ueniſſet, ſcaris iſtis iã apparatis. Quæ niſi ille tam diligenter hiſtoriæ tradidiſſet, magnas nimirum res ignoraturi nos fuiſſemus: & damnum hoc Romanis intolerabile fuiſſet, ſi Mauſacas iſte ſitiẽs D potum nõ inueniſſet, ſed incœnatus ad caſtra reuerſus eſſet. Atqui quàm multa alia longè magis neceſſaria uolens ego nunc prætereo! quemadmodũ & tibicina quædam uenit ex propinquo uico ad eos, & ut dona mutuò inter ſe dederunt, Mauritanus uidelicet ille Malchioni lanceam, hic autem contrà Mauſacæ fibulam: atque alia multa talia, quæ pugnæ illius ad Europum ipſa adeò capita & ſummaria ſunt. Proinde meritò dixerit quiſpiam tales ſcriptores roſam quidem ipſam non uidere, ſpinas autem quæ iuxta radicem enaſcuntur, diligenter contemplari. Iam alius quidam, ô Philo, admodum & hic ridiculus, qui alterum pedem ne extra Corinthum quidem unquam protulerat, neq; ad E Cenchreas uſque peregre profectus fuerat, nedum Syriam aut Armeniã conſpicatus, in hunc modum exorſus eſt: memini enim: Aures quàm oculi minus fide digni ſunt. Proinde ſcribo quæ uidi, non quæ audiui. atque ita diligẽter omnia uiderat, ut diceret dracones Parthorum (ſignum autem hoc multitudinis ipſorum eſt, mille enim dracones uiuos draco producit) ingentes eſſe, generariq; in Perſide paulò ſupra Iberiam. Hos autẽ antea quidem ex haſtis ſiue longuriis ſuſpenſos, illos in altum attollere, eoq; terrorem iis qui à longe aduentarent, facere ſolere: in ipſo uerò prælio, quãdo iam congreſſi ſunt, ſolutos illos in medios hoſtes immittere: nimirum multos noſtrorum hoc pacto deuoratos eſſe, alios autem, implicantibus & compungentibus ipſos illis, ſtrangulatos &

cõfractos: adſtitiſſe autem ipſum, atque hæc uidiſſe,in tuto tamen,nẽpe ab ar- F
bore quadam excelſa ſpectando. Et rectè ſanè fecit,quòd propius ad feras iſtas
non acceſſit.neque enim nos tam egregiũ ſcriptorem,& qui eminus ipſe præ-
clara ac magna adeò in hoc bello effecerit, nunc haberemus : nam & pericula
multa ſubiit,& uulneratus eſt circa ſurã,à Cranio uidelicet iter faciens ad Ler-
nam. Atque hæc Corinthiis audientibus recitabat, ſatis ſcientibus illis quidem
quòd ne in pariete pictum quidem bellum unquam uidiſſet. Sed nec arma ille
quidem norat, neq; machinas quales eſſent, neq; ordinum aut acierum nomi-
na. prorſus enim ſtudio habuit πλαγίαν, hoc eſt obliquam uocare phalangem,
ἐπὶ κέρως autem, hoc eſt protentis cornibus, id quod exporrecta fronte educere G
dicitur. Alius autem ſuauiſſimus quidam cuncta à principio ad finem uſque
geſta,quæcunque in Armenia,quæcunque in Syria,quæcunque in Meſopota-
mia,præterea quæ ad Tigrim,quæq; in Medis acciderant, ne totis quidẽ quin-
gentis uerſibus complexus ſcripto edidit,eoq; facto hiſtoriam compoſuiſſe ui-
deri uolebat:inſcriptionem uerò parum abfuit quin longiorẽ ipſo libro inſcri-
pſerit,uidelicet hoc modo: Anriochiani certaminis Apollinis ſacri uictor(nam
curſus certamine,quod Dolichum uocant,puer olim uicerat)eorũ quæ in Ar-
menia,in Meſopotamia,& in Medis à Romanis nunc geſta ſunt,hiſtorica nar-
ratio. Iam & quendam ego audiui,qui quæ futura eſſent, hiſtoriæ cõmenda- H
rat,& Vologeſi capriuitatem uidelicet,& Oſroæ cædem,quemadmodum leo-
ni obiiciendus eſſet, & poſtremò omnium eriam multoties illum deſideratum
â nobis triumphũ. Adeò omnino uatis in modũ ſeſe gerẽs,properabat iam tum
ad finem ſcribẽdi. Quin & ciuitatẽ idem iam in Meſopotamia cõdidit, magni-
tudine maximã,& pulchritudine pulcherrimam:adhuc tamẽ ſpeculatur & de-
liberat an eam Nicæã à uictoria conueniat nominari, an uerò Homonœam,an
etiam Ireniam. Et ob hoc quidem adhuc in dubio pendet,& ſine nomine præ-
clara illa ciuitas nobis eſt, nugis multis & faſtu hiſtorico referta. Quæ uerò in
India poſthac agentur,etiam ea promiſit ſe iam nunc ſcripturum eſſe:præterea I
& deſcriptionem maris exterioris nauigãtibus traditam. Neque promiſſiones
modò hæ ſunt,ſed & procemium Indicæ hiſtoriæ iam compoſitum eſt, & ter-
tium tagma,ſeu tertius liber. Ac Galli quidem, & Maurorum pars quædã mo-
dica cum Caſſio,omnes iſti iam Indum fluuiũ traiecerunt. Cæterũ quid facturi
ſint,aut quomodo excipient elephãtorum incurſus, non multò pòſt egregius
iſte ſcriptor à Muſuride aut ex Oxydracis ad nos ſcribet. Huiuſcemodi mul-
ta,præ inſcitia & imperiria nugantur,ea quæ uiſu digniſſima ſunt, neq; uiden-
tes,neque etiam ſi uideant, pro dignitate exponere ſcientes, excogitantes au-
tem & effingentes quicquid temere in linguam,ut aiũt, uenerit. Etiam nume- K
ro librorũ præterea ſuperbientes,& maximè inſcriptionibus. Nã rurſum & hæ
omnino ridiculæ ſunt,ut iſtius neſcio cuius Parthicarũ uictoriarũ libri tot,uel
tot: & rurſum Parthidos primus,ſecũdus,&c.ut Atthidos ſcilicet. Alius etiam
urbanius paulò. Nã legi Demetrii cuiuſdã Sagalaſenſis Parthonicica. Nõ quòd
pro riſu habeam,& illudam hiſtoriis adeò præclaris,ſed utilitatis cauſa hæc cõ-
memoro, quòd quiſquis hæc atque huiuſmodi alia euitarit,is bonam partẽ hi-
ſtoriæ rectè ſcribendæ conſecutus iam ſit, imò pauca adeò illi etiam deſunt, ſi
modò uerum illud eſt quod Dialectica tradit, quòd eorum inter quæ medium
nullum eſt,altero eleuato,alterum contrà deprimitur. At uerò area ipſa,dixerit
quiſpiam,

A quiſpiam, purgata probè iam eſt, ac ſpinarum quicquid fuit, & rubi exciſi, reliquorum autẽ ruinæ ac rudera iam exportata ſunt: & ſi quid aſperũ antea fuit, id totum ſublatum & complanatum eſt: quare tempus iam eſt ut ædificium aliquod ſuperſtruas etiam ipſe, quo oſtendas non modò aliorum euertẽdis generoſum eſſe te, uerùm etiam per te ipſum excogitando atque inueniẽdo tale aliquid præſtare poſſe, quod & dexteritatem quandam præ ſe ferat, & à nemine ne Momo quidem reprehendi ac carpi queat. Aio igitur eum qui optimè conſcribere hiſtoriam uolet, duo hæc præcipua domo ſecum & de ſuo afferre debere: Prudentiam quandam ſiue intellectum ciuilem, & poteſtatem dicendi. *Hiſtorico potiſsimum ſpectanda.*

B Quorum alterum quidem nulla doctrina traditum, naturæ donum quoddam eſt: dicendi autem poteſtas, multa exercitatione, aſſiduoq; labore, & imitatione ueterum comparanda erit. Atque hæc quidem extra artem ſunt, neq; me conſultore opus habent. Neque enim prudentem ſiue intelligentem & acutum reddere eum qui non natura talis fuerit, libellus hic meus promittit: quoniam magni ſanè æſtimandus, imò omnibus anteferendus foret, ſi transformare, & quaſi nouo quodam ornatu induere huiuſmodi ille poſſet, puta uel ex plumbo aurum reddere, uel ex ſtanno argentum, uel ex Conone Titormum, uel ex Leotrophide Milonem efficere. Verùm artis & conſilii utilitas ea eſt, nõ ut C ea ſuppeditent quæ antè adſunt, ſed ut illis rectè ac conuenienter uti doceant. Quo pacto nimirum & Iccus, & Herodizes, & Theon, & ſiquis alius artis palæſtricæ magiſter atque exercitor fuerit, pollicerentur tibi Perdiccam hunc acceptum (ſi modò hic eſt ille qui nouercam amauit, & ex eo contabuit, & non potius Antiochus Seleuci filius, Stratonices illius amore captus) Olympionicẽ reddere, qui cum Theagene Thaſio illo, aut Polydamãte Scotuſſæo, certamine congrederetur, nõ ut naturam & ingenium ad eam rem ſuppeditarent, ſed ut materiam iam antè à natura datam, & ad hanc paleſtræ exercitationem ſuſcipiendam idoneam atque habilẽ, per artem multo meliorem redderent. Quamobrem abſit & nobis hæc inuidia promiſſionis, ut artem aliquam rei adeò magnæ ac difficili nos inueniſſe dicamus. Neque enim quemuis acceptum reddere hiſtoricum nos uelle dicimus, ſed ei qui natura intellectu bono præditus, & ad dicendum quamoptimè exercitatus fuerit, uiam quandam oſtendere rectam (ſi modò talis ulla apparet) qua utendo, citius atque aptius ad finem & ſcopum uſque quò tendit, peruenire poſſit. Non enim neque illud dixeris, eum qui intelligentia præditus fuerit, arte ac doctrina earum rerũ quas ignorat, opus non habere. Nam ſi abſque doctrina & inſtitutione cithara ludere poſſet, etiam tibia canere, ac cætera omnia ſciret. Nũc autem, niſi doctus ab aliquo, nihil quicquam eorum manu facilè attingit: at demõſtrante aliquo uiam ac rationem, & diſcit facillimè, & rectè idẽ adminiſtrat per ſe ipſum. Proinde nobis quoq; nunc talis diſcipulus tradatur, qui & ad intelligendas res, & ad dicendum non ſit degener, ſed acutum tueatur, poſſitq; rebus uti, ſi committantur illi: ac animũ habeat militarem, ſed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam ducis militaris eſſe conuenit. Denique, per Iouem, & in caſtris aliquãdo uerſatus ſit, & milites ipſos, ſeu cum ad prælia exercentur, ſeu cum re ipſa in aciem educuntur, conſpicatus ſit: præterea & arma norit, & machinas quaſdam, & quid ſit diductis cornibus, & quid ex porrecta frõte inſtruere aciem: quomodo cohortes, & quomodo turmæ conſtituantur: unde, & quid erumpere, & quid

Titormus Aetolus quidam fuit corpore procero, & robore incredibili, qui & Milonẽ uiribus ſuperauit. uide Cæliũ libr. 23. ca. 36. Leotrophides uerò corpore tenui ac macilẽto fuit, unde & prouerbiũ Macilentior Leotrophide. huius & Suidas meminit.

(Section letters D and E in the margin stand beside "obrem abſit & nobis…" and "quam eorum manu facilè…" respectively.)

item circunducere equitem ſit,ſciat. Et in ſumma,neque eorũ quiſpiam ſit,qui F
domi deſidentes nuſquam foras ipſi progrediũtur: neque facilè credat iis quæ
Libertas hiſtorici.
ſolùm ab aliis narrari audiet. Maximè autem & ante omnia libero animo ſit, ut neque metuat quenquam, neque ab ullo ſperet quicquam: quoniam ſimilis hoc pacto foret malis iudicibus, qui uel ad gratiam, uel ad odium accepta mercede ſententiam ferunt. Quin neque curet magnopere neque Philippum oculo ab Aſtere Amphipolitano iſto ſagittario priuatum circa Olynthum, ſed talem qualis re ipſa eſt ſpectandum proponat:neque illi Alexander grauiter ſe excruciet ob Cliti cædem crudeliter in ipſo conuiuio perpetratam, ſi planè ac
manifeſtè coloribus ſuis depingendus ſit:neque item Cleon illum perterrefa- G
ciat,eò quòd multum in concione potens ſit,& ſuggeſtum ſiue tribunal quaſi poſſeſſionem ſuam detineat,quò minus hominem exitioſum & inſanũ hunc eſſe dicat: denique neque tota Athenienſium ciuitas abſterreat illum, ne non ubi de cladibus in Sicilia acceptis hiſtoriam compoſuerit,omnia iſta cõmemoret, quo pacto & Demoſthenes captus fuerit,& Nicias mortem obierit, quomodo exercitus ſiti laborarit, & qualem aquam biberint,& ut inter bibẽdum plerique trucidati fuerint. Exiſtimabitur enim (id quod iuſtiſſimum eſt) ab iis qui ſana mente præditi ſunt,non ipſe in culpa eſſe,ſi ea quæ infeliciter aut ſtul-
tè geſta ſunt,ita ut geſta ſunt,narrabit. Non enim ipſe talia fingit,ſed uerbis tã- H
tùm indicat atque exponit. Quare etiam ſiue prælio nauali ſuperati fuerint,nõ ille tamen is eſt qui eos ſubmergit:ſiue in fugam conuerſi fuerint, neque idem ille eſt qui eos perſequitur: niſi ſi cum optandum fuerat ne quid tale eueniret, ille hoc intermiſit: quandoquidem ſi tacendo hæc, aut in diuerſum narrando, corrigi aut emendari poſſent, facillimum fuerat Thucydidi,uno ac tenui cala-
De Epipolis, Hermocrate, & cæteris, Thucydides lib. 6. & 7.
mo inuertere quidem Epipolarum munitiones,ſubmergere autem Hermocratis triremem, & execrabilem iſtum Gylipum confodere interea dum uias obſtruit,& foſſis intercludit. Denique & Syracuſanos in lapicidinas conĳcere,A-
thenienſibus uerò copiam facere tum Siciliam tum Italiam cum prima illa Al- I
cibiadis ſpe circumnauigãdi. Verùm enim,opinor,ea quæ ſemel facta ſunt, neque Clotho reuoluet denuo, neq; Atropos in diuerſum mutabit. Proinde hiſtorici opus unum eſt,ut quæq; perinde ac facta ſunt,exponat. Hoc autem facere non poterit,donec uel Artaxerxẽ metuerit,medicus ipſius exiſtens,uel ſpe-
Niſæi equi ue locitate cõmendantur, à loco Perſidis Niſæo uocati. Suidas.
rat Candyn purpureum,& torquem aureum, & equũ ex Niſæis illis aliquem ſe accepturũ eſſe, mercedem uidelicet laudum earum quas ſcriptis inſeruiſſet. At neque Xenophon illud faciet, iuſtus ſcriptor, neque Thucydides, ſed ſiue priuatim oderit quoſdam, multo magis neceſſariũ putabit eſſe id quod publi-
cum eſt:ueritatemq; pluris faciet,quàm inimicitiam:ſiue etiam amauerit,tamen K
non parcet illi, quiſquis peccauerit. Vnum enim hoc,ut dixi, proprium hiſtoriæ eſt,ac ſoli immolãdum ueritati, ei qui ad hiſtoriam ſcribendam accedet,cætera uerò omnia poſtponẽda. Et in ſumma,ulna una & menſura certa eſt,aſpicere non ad præſentes auditores, ſed ad eos qui in poſterum in his ſcriptis legendis uerſabuntur. At ſiquis continuò beneuolentiam & fauorẽ captat,meritò in parte adulatorum recẽſebitur,quos olim hiſtoria ſtatim ab initio auerſata
Alludit ad locum Platonis in Gorgia,qui com[illegible] artem
eſt, non minus quàm comendi artem Gymnaſtice. Alexandri igitur hoc quoque dictum refertur:Libenter,inquit,in uitam pauliſper redirẽ ô Thneſicrates poſt mortem, ut cognoſcerẽ quo pacto hæc legerent homines,qui tum erunt.

Nam

A Nam ſi nũc ea laudant & amplectuntur, mirum non eſt. putát enim non paruo illectamento uidelicet iſto quiſque ſibi beneuolentiam apud me conciliaturos eſſe. Homero itaque, quãquam fabuloſa plurima de Achille ſcripſerit, nonnulli tamen eò adducuntur ut illi iam & fidem adhibeant, unum hoc argumẽtum ad demonſtrationẽ ueritatis magnum exiſtimantes, quòd nõ de uiuo illo ſcripſit. Non enim cauſam aliquam uident cuius gratia mẽtiretur. Talis igitur mihi ſit hiſtoricus ille, ut & metu careat, & nullis muneribus corrumpatur, & liber ſit, & dicendi libertatem, ac ueritatem amet, & quemadmodum Comicus ille ait, ficus ficus, ligonem ligonem nominet: non odio neque amicitiæ quic-

gymnaſticæ opponit, inter adulatorias artes uidelicet

Hiſtoric⁹ qualis eſſe debet.

B quam tribuens, non parcens aut miſereſcens, aut erubeſcens, aut exorari ſe facilè patiens: æqualis iudex, ac beneuolus omnibus, eò tamen uſque, dum ne alteri plus æquo aliquid tribuat: hoſpes in libris ac peregrinus: ſuis legibus uiuẽs: nullius imperio ſubiectus: nõ quid huic aut illi placiturũ ſit, ſecum cogitãs, ſed id quod actũ eſt, exponens. Thucydides igitur bene admodum lege hoc conſtituit, & uirtutes ac uitia hiſtoricorum inter ſe diſcreuit, qui cum uideret Herodotum in ſumma admiratione eſſe, adeò ut & Muſæ uocarentur ipſius libri, poſſeſſionem tamen ait ſe ſcribendo compoſiturum eſſe quæ in perpetuũ duret, potius quàm quæ ad præſens certamen compararetur: neque ſe id quod fa-

Herodoti libri Muſæ inſcripti.

C buloſum ſit, amplexurum, ſed ueritatem rerũ geſtarum relicturum poſteris eſſe: deinde & utilitatem addit, & quem finem is qui rectè ſapit, hiſtoriæ ſtatuere debeat, ut ſiquando etiam rurſus ſimilia quædam incidant, inquiẽs, ad hæc deſcripta reſpicientes, rebus ciuitatis rectè uti poſſint. Ac animo quidem & ſententia tali præditus hiſtoricus ille mihi accedat: uoce autem, & expoſitionis ui, uehementi illa quidem & aſpera, & circuitionibus continua, deinde & aggreſſionibus flexa & rotunda. Præterea & reliqua oratoriæ facultatis grauitate nõ ita ualde inſtructus & acuminatus ſcripturã exordiatur, ſed ſedatior paulò & tranquillior ſit. Ac ſententiæ quidem inter ſe iunctæ ac ſociatæ & denſæ ſint:

Quæ in uerbis & cõpoſitione ſpectari debent.

D dictio autem plana & ciuilis, quamſignificãtiſſimè manifeſtãs id cui adhibetur. Nam ut mentis ſcriptoris ſcopum hunc proponimus, libertatem dicendi uidelicet, & ueritatem, ita & uoci eius unus hic ſcopus & primus propóſitus ſit, ut planè indicet, & quamluciđiſſimè rẽ ipſam declaret, uerbis neque obſcuris, & extra communem uitam poſitis, neq; etiam uulgaribus iſtis & tabernariis, ſed ita ut & à pleriſque intelligantur, & ab eruditis laudentur. Iam uerò & figuris & exornationibus utatur minimè moleſtis, minimeq; affectatis: quoniam perinde ut ius aliquod, orationem quoque rectè cõditam exhibere debet. Ac ſẽtẽtia quidem etiam cum poëtice cõmunicet, eiuſq; partem aliquã contingat, in

E quantum grandiloqua & in ſublime elata etiã illa eſt, & maximè quoties aciebus & pugnis & naualibus præliis cõcurret. Opus enim tũc erit poëtico quopiam uento, qui ſecũdo flatu uela impleat, & ſublimem ac per ſummos fluctus nauem ſublatam prouehat. At dictio tamen humi incedat, cum pulchritudine quidem ac magnitudine eorum quæ dicuntur, ſimul elata, & iiſdem quammaximè licet, aſſimilata, cæterùm neque peregrinitatem præ ſe ferens, neque intẽpeſtiuè exultans quaſi quodam furore concitata. Periculum enim eſt ipſi, ne, quod uel maximum eſt, prorſus de ſtatu mentis emoueatur, & in Corybãtem iſtum poëtices impingat. Quare maximè tum fidendum freno eſt, & ratione utendum: illud ſcientes, quòd & in uerbis non mediocre malum hippotyphia

Hippotyphia

eſt. Proinde ſatius fuerit, ſententia tũc ſuper equo incedente, expoſitionem ſeu F dictionem humi iuxtà currere, ephippio adhærentem, ũt ne à tergo relinquatur curſu præteruecta. At uerò & cõpoſitione uocũ temperata, ac media quadam utendum eſt, ita ut neque nimium diſtrahantur ac diſſocientur (nam hoc aſperum foret) neque rurſum numeroſe omnia, id quod plerique ſtudẽt, continuentur. Alterum enim uitioſum, alterum autem auditoribus moleſtum eſt. Ipſæ uerò res non ut fortè ſeſe offerunt, ita conſtruendæ ſtatim ſunt, ſed diligenter ac laborioſe de iiſdem, ſæpius etiam interrogare decet, ac maximè præſentem, & coràm intuentem. Quòd ſi autem hoc fieri nequeat, tum iis aduertere animum, qui ſyncerè & incorruptè magis narrare uidebuntur, & quos putaueris minimum uel ad gratiam, uel odio detracturos aliquid, aut etiam addituros eſſe rebus geſtis. Iamq́ etiam hic quiſpiam ſit, qui & coniecturis colligere facilè, & quod probabilius fuerit, conſtituere poſſit. Ac poſteaquã iam omnia, aut etiam plurima collecta habuerit, principiò capita reru, & quaſi ſummarium aliquod cõtexat, delineetq́ corpus quoddam rude & informe, & nullis adhuc articulis expreſſum. Poſtea autem ſuperaddito ordine, & formam inducat, & colorem dictione adhibeat, & ſingulis explicãdis immoretur, & eadem numeroſitate quadam concinnet: & in ſumma, ſimilem ſe tum gerat Homerico Ioui illi, qui nunc quidem equeſtrium Thracum terram aſpicit, nunc autem rurſum H ad Myſorum terram oculos deflectit. Eodem enim pacto & ipſe nunc quidem ad res Romanorum ſeorſim aſpiciat, indicetq́ nobis quales eæ apparuerint ex alto intuenti ſibi: nunc autem rurſum ad res Perſarum ſe conuertat: poſtea etiam utroſq́ pariter contempletur, puta cum inter ſe pugna congreſſi fuerint. Etiam in ipſa acie non ad unam tantùm partem reſpiciat, neque ad unum aliquem equitem aut peditem, niſi Braſidas quiſpiam fuerit, qui de naui proſiliat, aut Demoſthenes, qui ſcalas reſcindat, & aſcẽſum in terram prohibeat. Ac duces quidem primùm omnium intueatur, & ſiquid hortati fuerint, illud quoque audiat, & quomodo, & qua ſententia atq́ conſilio aciem inſtruxerint, uideat. I Poſtquam autem iam manus conſertæ fuerint, communis utriuſq́ partis contemplatio ſit, ac tum uelut in trutina appendat & examinet ea quæ geruntur, ſimulq́ & perſequatur fugientes, & fugiat cum cedentibus. At omnibus hiſce modus quiſpiam adhibeatur, ne ad ſatietatem uſque, néue ineptè, néue etiã iuueniliter progrediatur, ſed cum facilitate quadam abſoluat ſeſe. Atque his hic alicubi ſubſiſtere iuſſis, ad illa tranſgrediatur, ſi feſtinat. Deinde rurſum huc redeat, abſolutus atque paratus futurus quandocunque illa reuocauerint. Ac ad omnia feſtinet, & quatenus fieri poteſt, eadem tempora omnibus tribuat, trãſuoletq́ ex Armenia quidem in Medos, hinc autem curriculo uno in Iberiam, K inde in Italiam, ita ut nullam occaſionem prætermittat. Præcipuè autem ſpeculo ſimilem animum gerat, liquido uidelicet ac ſplendido, & qui cẽtrum accuratè impreſſum habeat, & qualeſcunq́ operũ formas receperit, tales eaſdem etiam ſpectandas exhibeat: peruerſum autem & obtortũ, aut colore diuerſum, aut ſpecie mutatum nihil reddat. Non enim perinde ac oratoribus ſcribũt, ſed ea quidem quæ dici debent, ſunt, & mox dicentur: facta enim iam ſunt: cæterùm ordinare oportet & exponere ipſa. Quare non quid dicant, quærendum ipſis eſt, ſed quomodo dicant. Prorſus autem putandum eſt, eum qui hiſtoriam ſcribit, Phidiæ, aut Praxiteli, aut Alcameni, aut alteri cuipiam illorum ſimilem

eſſe

Græci pro ingenti faſtu & nimia gloriæ affectatione accipiũt. Nam τῦφος in cõpoſitione auget, τῦφος autem ſuperbiã & faſtum ſignificat.

Intelligit ea quæ in oppugnatione Pyli acciderunt, de quibus Thucydides lib. 4.

A eſſe oportere. Non enim neque illi aurum, aut argentum, aut ebur, aut aliam materiam faciebant, ſed illa antea præexiſtebat, & quaſi ad eam rem præparata erat, ſuppeditantibus illam Eleis, aut Athenienſibus, aut Argiuis: illi uerò fingebant tantùm & ſecabant ebur, & poliebant, & conglutinabant, & concinnabant, atque auro incruſtabant. Et hoc artis illorum erat, materiam uidelicet commodè exædificare. Idem ferme igitur & hiſtorici opus eſt, ut uidelicet ea quæ facta ſunt, bene ac rectè componat, & quàm fieri poteſt clariſſimè ſpectãda exhibeat. Ac quãdo is qui ea ſic ſcripta recitari audiuit, putat ſe poſtea etiam uidere quæ dicta ſunt, atque inde ea laudat: tum demum opus hoc exactum &
B abſolutum erit, propriamq; ac ueram laudẽ hiſtorico illi Phidiæ ſiue artifici ſuo retulit. Porrò omnibus iam ita adornatis atque paratis, etiam abſque procemio interim exordiri licebit, quando uidelicet nõ admodum urget ac poſtulat ipſa res præoccupari quædam, & quaſi ad futurum opus præfatione aliqua præparari. Potentia uerò ſeu tacitè etiam tunc procemio utetur, indicãte uidelicet ac manifeſtum faciente de quibus rebus dicendum ſit. Quando autem etiã apertè procemio utetur, à duabus rebus tantùm exordium ſumat, non ut Rhetores à tribus, ſed beneuolẽtiæ loco prætermiſſo, attentionem & docilitatẽ pariat auditoribus. Aduertent enim ipſi animum, ſi oſtenderit quàm de magnis, aut ne-
C ceſſariis, aut ad ipſos pertinentibus, aut utilibus denique rebus dicturus ſit. Docilia autem & plana poſteriora faciet, ſi cauſſas præmittet, ac rerum quæ geſtæ ſunt, capita ac ſummas quaſdam præſcribet. Atq; huiuſmodi procemiis optimi hiſtoriarũ ſcriptores uſi ſunt: ut Herodotus quidem, ne res geſtæ longinquitate temporis interirent, magnæ adeò, & admiratione dignæ, & præterea Græcorum uictorias & barbarorum clades declarantes &c. Thucydides autẽ, quòd magnum etiam ipſe bellum illud futurũ exiſtimaret, & memorabile maximè, & maius quàm omnia ea quæ antea geſta fuiſſent. Magnũ autẽ procemiũ erit, quando rebus æquale & conſonum erit, ſiue productum fuerit, ſiue abbreuia-
D tum. Tranſitio uerò ad narrationem mollis ac placida ſit. Nam omnino omne reliquum corpus hiſtoriæ, longa quædam narratio eſt: quare & narrationis uirtutibus exornari debet, leniter atque æqualiter procedens, atque ipſa ſui ſimilis, ita ut neque extet alibi, neq; hiatus aut cõcauitates aliquas habeat. Deinde & perſpicuitas eluceat, dictione (quemadmodum dixi) & complexione rerũ adornata. Abſoluta enim & perfecta omnia faciet: & primo ad finem perducto, mox ſecundum inferet continuatum illi, & in morem catenæ coaptatum, ut neque pertuſum aut interruptum ſit, neq; narrationes plures mutuò ſibi adiacere uideantur; ſed ſemper quod primum eſt, ſecundo non modò uicinum ac
E proximum ſit, uerùm etiam cum eo communicet, & per extrema cõmiſceatur. Breuitas in omnibus utilis eſt, & maximè ſi non inopia quædam fuerit rerum dicendarum. Et hãc ſuppeditari oportet nõ tam à nominibus ac uerbis, quàm ex ipſis rebus. Dico autem, ſi prætereuharis curſu ea quidem quæ parua ſunt & minus neceſſaria, exponas autem & explices copioſe ea quæ ſunt magna. Imò uerò & prætermittenda multa. Neque enim ſi conuiuio accipias amicos, atq; omnia apparata fuerint, ob hoc inter media bellaria, & auiculas, & patinas tam multas, & ſues feros, & leporina, & ſumina uel uuluas, ſaperdam quoque appones, & pulmentum, etiam ſi & illud apparatũ & coctum habeas: ſed quæ uiliora ſunt, miſſa facies. Maximè autem temperantia quædam adhibenda eſt

Procemiũ hiſtoricũ, & cæteræ partes.

Modus in dea

ſcriptionibus adhibendus. in deſcriptionibus montium, aut murorum, aut fluuiorum, ut ne uim ac poteſtatem uerborũ ineptè ac præter rem oſtentare uelle uidearis, tuumq; ipſius negocium agere hiſtoria omiſſa, ſed modicè adhibitis illis, utilitatis & perſpicuitatis tantum gratia, mox inde digrediaris, uiſco ſeu glutino quod in hac re eſt, atque uniuerſa tali guloſitate euitata: quemadmodũ & Homerus, utpote magnanimus, fermè, ut uides, facit. Quanquã enim poëta eſt, prætercurrit tamen Tãtalum, & Ixionẽ, & Tityum, & reliquos. At ſi Parthenius, aut Euphorion, aut Callimachus eadem tractaret, quàm multis putas uerſibus aquam ad uſque labia Tantali adduxiſſet? deinde quàm multis idem Ixionem uolutaſſet? Quin & Thucydides ipſe modicè hac orationis figura uſus, uide quàm mox ab eadem iterum recedat, quoties uidelicet aut machinamentum aliquod exponit, aut obſidionis ſpeciem, quæ neceſſaria atque utilis ſit, declarat, aut etiam ciuitatum formas, aut Syracuſanum portum deſcribit. Nam cum peſtem illam narratione proſequitur, atque etiam longior eſſe uidetur: tum ipſas res conſidera. cognoſces enim hoc pacto breuitatem, & ut fugiẽtem illum res geſtæ tum apprehendant ac retineant, ut quæ multæ ſint. Quòd ſiquando autẽ & dicentem aliquem introducere opus erit, curandum eſt ut maximè perſonæ decora, & rei conueniẽtia ac propria dicat, deinde ut quamplaniſſimè etiam hæc. Niſi quòd tibi permittitur nunc rhetoricari quoque, & oſtentare uerborum & orationis grauitatem. Nam laudes quidem aut reprehenſiones, omnino parcæ, & circunſpectæ, & calumniis minimè obnoxiæ, præterea & cum demonſtratione quadam, & breues & nõ intempeſtiuæ texendæ ſunt. Nam extra iudicium ac forum illi ſunt de quibus hæc dicuntur. Alioqui in eãdem cum Theopompo culpam incurres, qui inuidioſe nimis accuſat plurimos, & eam rem in ſtudium & exercitationem quandam uertit, ut accuſare magis, quàm hiſtoriæ tradere res geſtas uideatur. Iam uerò & fabula ſiqua fortè incidat, dicenda quidem erit, non tamen credenda omnino, ſed in medio relinquenda iis qui quoquo modo uolẽt, coniecturam de ea facturi ſint. Tibi uerò extra periculum ſit, neque in hanc uel in illam partem magis inclinet. In uniuerſum autẽ illud memineris (ſæpius autem idem dico) & non ad præſens ſolum tempus reſpiciens ſcribas, ut ii qui nunc ſunt, te laudent, & honoribus afficiãt, ſed in omne æuum intẽtus, illis potius qui in poſterum uicturi ſunt, hiſtoriam componas, atque ab illis mercedem ſcriptionis depoſcas, ut dicatur & de te aliquando: Ille uerò uir liber fuit, & ad dicendum fiducia plenus, nihil neque adulatorium, neq; ſeruile, ſed ueritatẽ in omnibus ſecutus. Atque hoc, ſiquis modeſtè ſapiat, ante omnes præſentiũ ſpes meritò ponat, breues adeò ac momentaneas exiſtentes. An non uides Gnidium illum architectum, cuiuſmodi fecerit? Cum enim extruxiſſet illam in Pharo turrim, maximum atque pulcherrimum operum omnium, ut ex ea faces incenſæ nauigantibus uiam dirigerent in multum uſque maris, & ne deferrentur illi in Parætonium, locum omnino (ut aiunt) periculoſum, & unde non facilè redire atque effugere licet, ſiquis intra anguſtias ac ſepta illius delatus fuerit: Hoc igitur opus poſtquam exædificaſſet, intus quidem in ſaxis ſuum ipſius nomen inſcripſit, ſupernè autem calce illita, atque ita priore inſcriptione occultata, nomen eius qui tum regnauit, ſuperinſcripſit, ratus (id quod & euẽnit poſtea) paruo admodum tempore futurũ eſſe ut literæ iſtæ foris inſcriptæ, unà cum calce illita reciderent & euaneſcerent, appareret autem interior titulus,

De hac turri uide Strabonẽ lib. 17. Fuit autem Parætoniũ locus paulò ſupra Alexandriam uerſus Libyam, ut Plinius ait.

A lus, hic uidelicet: Soſtratus Dexiphanis filius, Gnidius, Diis ſeruatoribus, pro ſalute nauigantium,&c. Hoc pacto neque hic ad illud tempus quod tum erat, neque ad uitam ſuam, quæ modica ac breuis erat, reſpiciebat, ſed ad hóc præſens,& in perpetuum, donec turris ea ſuperſtes futura eſt, ars quoq; illius manebit. Oportet igitur & hiſtoriam eodem modo componi, cum ueritate magis in futuram ſpem, quàm cum adulatione ad gratiam & dulcedinem iis qui eam in præſentia nunc laudant. Atq; hæc tibi regula & amuſſis hiſtoriæ iuſtæ. Qua quidem ſi qui examinando ac perpendendo utentur, bene res habet, & commodùm hæc à nobis ſcripta ſunt: ſin minus, uolutatũ eſt in Cranio dolium.

B

HISTORIAE VERAE LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM.

Vt ſuprà Hiſtoriæ præcepta & regulas tradidit, ita in his duobus libris exemplum eiuſdem proponit, non quidem rerum uerè geſtarum, ſed fictarum, ſimul ut formam aliquam operis, ceu uidetur, proponeret, ſimul ut animos à rebus ſerijs auocatos, paulíſper reficeret & delectaret. Quid autẽ in his narrationibus potiſſimum ſpectandũ ſit, nempe qua occaſione, quóne conſilio argumentũ hoc tractarit, ipſe in proœmio exponit.

MOS eſt athletarum, ac eorum qui ſumma diligentia corpus exercẽt, non modò bonæ habitudinis ac exercitationis habere rationem, uerumetiam (quod magnã exercitationis uim habere arbitrãtur) non-
C nunquam remiſſioni corporis acquieſcere. Idem literarum ſtudioſis fieri oportere cenſeo, ut cum grauibus ac ſeriis legendis defatigati fuerint, ad animi laxamentum aliquantiſper declinent, donec ad futurum laborem robuſtiores ac uegetiores efficiãtur. Maximum uerò ex hoc ocio atque quiete fructum caperent, ſi talium rerum lectioni uacarẽt, quæ non modò tenuem ac ieiunam, uerùm neque rudem neque inconcinnam ſpeculationem præ ſe ferent, quale quiddam & de his ſcriptis ſenſuros ſuſpicor. Neque enim ſolùm materiæ nouitas atque feſtiuitas, neque id quòd multa ac uaria mendacia uerisimiliter ac probabiliter confinguntur, eos ad legendum alliciet, uerùm id præcipuè,
D quòd omnis ferme narratio neminem ex antiquis aut poëtis aut hiſtoricis aut philoſophis, qui monſtroſa quædã, & fabulis ſimiliora quàm ueris, literis mãdarunt, ſine morſu reprehenſionis prætermiſit. Quorum quidem omnium nomina ſubieciſſem, niſi ea tibi ex ipſa lectione perſpicua & manifeſta fore intelligerem. Cteſias enim Cteſiochi filius Cnidius mira quædam de Indorum regione cõſcripſit, atq; ea quidẽ quæ neque ipſe audiuerat, neque ab alio qui uera narraret, acceperat. Iambulus quoque de his quæ in mari magno ſunt, multa præter fidem ac opinionem hominum ſuis libris inſeruit, omnibus quidẽ apertum commentus mendacium, non tamen inſuauis materiæ compoſitor. Multi
E præterea hos imitati in eadem ratione ſcribendi uerſati ſunt, qui errores ſuos ac peregrinationes, ac immenſa beluarum corpora, & feritates hominum, & inuſitatos mores enarrarunt. Huius uerò ſcurrilitatis artifex & inuentor extitit Homericus ille Vlyſſes, qui apud Alcinoum uentorum ſeruitutem, & unoculos crudáque uorantes homines, & multorum capitum animalia, ſociósque meretricum ueneficiis permutatos, multáque monſtris ſimilia rudi Phæacum populo eſt ementitus. In quæ quidem cum incidiſſem, non multum ſanè his ob mendacium ſuccenſebam, quum hoc genus ſermonum ab his qui ſe philoſophos eſſe profitentur, uſurpari uiderem: illud uerò non parum in eis admiratus ſum, ſi quum falſa dicerent, id alios latere exiſtimarent. Quapropter & ipſe

Cteſias hiſtoricus. *Iambulus.* *Vlyſſes Homericus.*

præ rerũ nouarũ ſtudio,uolens poſteris aliquid relinquere,ne ſolus expers ſim F
libertatis in fabulis dicendis(nihil enim memoratu dignum,quod uere narra-
re poſſem,mihi contigerat) ad mendacium me tranſtuli,atque,ut mea quidem
fert opinio,multo tolerabilius quàm cæteri. Nam quũ hoc ipſum quòd men-
tior,uerè dicam,idcirco me aliorum reprehẽſiones iure ac meritò effugere exi-
ſtimaui,quoniam nihil me ueri narraturũ polliceor. Ea igitur ſcribo, quæ ne-
que ipſe uidi, neque paſſus ſum, neque ab aliis audiui, quæ præterea omnino
non ſunt, neque ab initio eſſe potuerunt. Quare qui hæc legerit, nullam his
fidem adhibeat oportet.

Narrationis initium.

Egreſſus olim ab Herculeis columnis,& in occidentalem Oceanum dela- G
tus,ſecundis quidem uentis nauigabam. Cauſa autem peregrinationis & argu-
mentum, animi curioſitas,& nouarum rerum deſiderium,quodq; ſcire cupie-
bam qui ſit Oceani finis,quiq; homines ultra Oceanum inhabitent. Huius igi-
tur gratia commeatum & ſupellectilem multam impoſui,aquæq; quantum ſa-
tis erat, ac coætaneos quinquaginta eiuſdem animi mecum adiunxi, & armo-
rum copiam paraui, gubernatoremq; optimum magno precio conducens ac-
cepi in nauem. Erat autem nauis mediocris,ad magnam ac uiolentam nauiga-
tionem robuſta. Die igitur & nocte ſecundè nauigantes,terra adhuc apparen-
te,non adeò multa ui agebamur. Sequenti die ſimul ſole oriente uentus incre- H
uit,& fluctus intumuere,caligoq; ſuborta eſt, neque iam demitti uelum pote-
rat. Cum uento igitur conuerſi,& committentes nos ipſos tempeſtati,hyema-
uimus diebus nouem & ſeptuaginta. Octogeſima uerò die,oriẽte iam ſole re-
pentè conſpicimus non longè inſulam ſublimem,& arboribus conſitam. Cir-
ca eam fluctus nõ aſperi frangebãtur. etenim procellæ iam maxima pars quie-
uerat. Adeuntes igitur,& deſcendentes, ut ex multa maris moleſtia,ſuper ter-
ram ſtrati diu iacuimus. Tandẽ exurgentes,ex nobis ipſis quidem ſtatuimus tri-
ginta cuſtodes qui naui adſtarent:uiginti autem mecũ qui aſcenderent quæ in
inſula erant exploratum. Progredientes igitur circiter ſtadiis tribus à mari per I
ſyluam, uidemus columnam quandã æream græcis literis inſcriptã,caducis ta-
men,& conſumptis,quæ indicaret eò uſq; Herculẽ & Bacchũ deueniſſe. Erãt
autẽ & propè ueſtigia duo in ſaxo,unum quidẽ inſtar iugeris magnũ, alterum
autem minus:ut mihi quidẽ uideretur Bacchi fuiſſe quod minus erat,Herculis
autẽ quod maius. Venerantes igitur locum proceſſimus. Non iam longè abe-
ramus,quũ ecce flumini adſtitimus uino fluẽti, ſimillimo profectò illi quod in
Chio Inſula naſcitur. Erat & fluxus inundans & multus,ita ut alicubi nauibus
eſſet trãſitus. Nobis ergo maior addita eſt fides ut literis crederemus quas an-
tea ſculptas in columna uideramus, animaduerſis ſignis de Bacchi peregrina- K
tione. Cupiens tamen & fluminis initium inueſtigare,aſcendebam contra flu-
ctum:& fontem quidem nullũ,multas tamen ac magnas uites uuis onuſtas in-
uenimus. Earum autẽ cuiuſq; è radicibus uinũ ſcatebat lucens, quod in unum
confluens,flumen efficiebat. Videbamus & in eo piſces & colore & guſtu ui-
no ſimiles. Nos igitur cum cepiſſemus ex illis aliquot ac uoraſſemus,continuò
temulenti euaſimus: quos etiam præcidẽtes,fece plenos inueniebamus. Deni-
que re animaduerſa cõmiſcentes eos qui ex aqua naſcuntur piſces,ac comedẽ-
tes,uinalem uehementiã temperauimus. Tunc & flumen traiicientes, quà ua-
dabile fuit,uitiũ portentoſam rem inuenimus. Nã truncus inferior,qui à terra
ſurgebat

A ſurgebat, ferax erat & craſſus, ſuperior auté mulieres erant, ab utero ferè ſurſum perfecta omnia habétes. Talem apud nos Daphné ſcribunt Apolline iam comprehendente in arborem uerſam. A ſummis autem earum digitis exoriebantur palmites uuis pleni. Quin & capitibus pro comis inerát clauiculi, & folia, & uuæ. Eæ ergo ad nos accedentes ſalutabát, & dextras protendebát, quædam quidem Lyda, quædam Indica, plurimæ Græca lingua loquétes: oreq; nos deoſculabantur: uerùm qui oſculũ ſuſceperat, illico ebrius ac nutabundus reddebatur. Fructum autem decerpi non ſinebant, ſed eo euulſo dolebant, & quidem cum clamore. Gliſcebant autem uehementer nobis commiſceri: duoq; ex B nobis eũ illis coiuiſſent, ab eis non amplius ſoluti, ſed ex pudẽdis cõnexi ſunt. Traxerunt enim repentè ex eadem ſpecie naturam, & conradicati manſere. Iã & ipſis palmites digiti emittebant, & clauiculis circumplexãtibus uuæ plenæ erumpebant. Derelinquentes igitur eas, in nauim confugimus, & cũ conueniſſemus, iis qui ibi remanſerant, cũ alia, tum & derelictorum comitũ commixtionem cum uitibus enarrauimus. Acceptis ergo amphoris aquas hauſimus, item & è flumine uinum: inque uicino littore nocté duximus. Mane autem ferebamur, & non uiolentis flatibus. Circa meridiem uerò, non iam apparente inſula, repentè turbo factus eſt, qui nauem circumuoluens, & in ſublime C eleuans ad ter mille ferè ſtadia, non iam in pelagus depoſuit, ſed ſublatam ſuſpendit, ingruensq; uelis uentus, & ſinu facto deferebat carbaſum. Septé igitur dies ac totidem noctes per aëra decurrentes, octaua die inſpicimus terrã quandam magnam in medio aëris, uelut inſulam lucidam, & circularem, multa luce micanté. Ad hanc ergo delati, portumq; ingreſſi deſcendimus. Explorãtes autem regioné, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil uidebamus, nocte autem apparebant & aliæ non procul inſulæ, quædam, ut uidebantur, maiores, minores quædam, igni colore ſimiles. Erat & alia ſubtus terra, urbes in ſe habens & flumina, & maria, & ſyluas, & montes, quam hãc quæ D à nobis incolitur, imaginabamur. Volentes ergo ulterius procedere, comprehenſi fuimus, in Equiuultures (ſic enim illos dicũt) incidentes. Hi autem Hippogypi homines ſunt, equorũ loco uulturibus inſidentes. Magni etenim ſunt uultures, & ut plurimum tribus capitibus innixi. Hinc auté diſcat quis illorum magnitudinem. Malo etenim onerariæ nauis unaquæque ala maior & robuſtior eſt. His igitur Equiuulturibus imperatum eſt circumuolantibus terram, ſi quis aduena inueniretur, ad regem agere. qui & nos comprehendentes ad regem duxere. Is uerò ut inſpexit, ex ipſis, ut opinor, ueſtibus coniecturã capiés, Græci certè, inquit, uos aduenæ. Aſſentientibus autem nobis, quomodo, in-E quit, aduenistis, tantum aëris ſuperantes? Et nos illi omné rem retulimus. Tum ille incipiens, nobis, quæ ſibi contigerant, narrabat, quòd uidelicet homo eſſet nomine Endymion, in noſtra ortus terra, raptúſque olim dormiens eò delatus fuerit, ubi & regioni imperaret. Eſſe auté terram illam dixit, quæ infrà à nobis luna uidetur. Sed bono animo nos eſſe iuſſit, neq; periculũ ullum ſuſpicari. etenim, ait, cuncta uobis aderunt neceſſaria. Si autem uicero bellum, inquit, quod nunc ſolem incolétibus infero, omnium feliciſſimè apud me uiuetis. Hinc nos interrogauimus qui eſſent hoſtes, & quæ odiorũ cauſſæ. Tum ille, Phaëthon, inquit, eorũ qui in ſole ſunt, Rex (etenim ille etiam habitatur, quemadmodũ & luna) multo iam aduerſum nos bellum gerit tempore. Cœpit autem ea quã au-

Endymion.

Phaëthon.

dietis ratione. Ego olim pauperrimis quibuſque qui in meo erant regno,col- F
lectis,uolui coloniam in Luciferum deducere,deſertum tunc,& nullis habita-
tum:Phaëthon autem inuidia ſtimulatus, trāſitum prohibuit,medio in itinere
occurrens,Equiformicis aduectus. Tunc quidē uicti(non enim apparatu æqua-
les eramus)ſeceſſimus. Nunc autem iterum uolo bellum inferre, & coloniam
emendare. Quòd ſi uultis mecum communicare cū exercitu, ex regiis uultu-
ribus dabo unum unicuique,& cæteram armaturam. Cras autem faciemus exi-
tum. Ita,inquā,quandò tua hæc eſt ſententia,fiat. Tunc apud eos conuiuio ex-
cepti manſimus. Mane autē exurgentes ſtatuebamur in aciem. nunciabāt enim
exploratores,hoſtes appropinquare. Magnitudo quidē exercitus centū mil- G
lia erant,abſq; peditibus & externis auxiliis, item abſq; impedimentis, & ma-
chinarum fabris. Horum autem octoginta millia Equiuultures erant: qui au-
tem ab Lachanopteris ferebantur, uiginti millia. Eſt autem ales hæc maxima,
oleribus pennarum loco obſita. Qui uerò ex his ueloclores erāt,pennas habe-
bant lactucæ foliis maximè ſimiles. Ibi uerò & cum his Cenchroboli ordinati
ſunt,& Scorodomachi. Aduenerūt & à ſeptētrione auxilia Pſyllotoxotæ qui-
dem numero triginta millia, Anemodromi autē quinquaginta millia. Horum
ſanè Pſyllotoxotæ magnarum pulicum ſeſſores ſunt, unde & appellationem
trahunt. Pulicum uerò magnitudo, ut duodecim elephantes. Porrò Anemo- H
dromi pedeſtres quidem ſunt, feruntur autem uento abſque alis per medium
aëra. Modus autem quo feruntur,talis eſt: Subcingunt ſe talares tunicas,eáſque
uento ſinuantes,uelorum in morem,ac uelut naues agūtur. Hi in pugna ſcu-
tis armati plurimū ualent. Dicebātur autem aduentare ab his quæ ſupra Cap-
padociam ſunt ſtellis, Struthobalani quidē numero ſeptuaginta millia, Equo-
grues quinquaginta millia. Hos ego non uidi, non enim uenerant,quare ne-
que eorum naturas ſcribere auſim. Portētoſa quædam ac incredibilia de his di-
cebantur. Et is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura
eadem erat. Galea quidem è fabarum ſpoliis. Magnæ autem apud illos fabæ & I
duriſſimæ. Thoraces autem ſquamei omnes, & ſquamis quidem lupinis. ete-
nim lupinorum ſiliquas conſuentes,thoracas faciunt. Sunt autem ſiliquæ ipſæ
ut cornu duræ: ſcuta & enſes,quales Græcorum. Vbi uerò occaſio data eſt,ſic
in aciem deducti ſunt. In dextro quidem cornu Equiuultures, & rex optimos
quoſque circa ſe habens, cum quibus & nos eramus: in læuo uerò Lachano-
pteri. Porrò inter utrumque auxilia,ut cuique magis placuit. Erat & peditatus
myriadum ſex milliū. Hunc ſtatuêre in aciem in huc modū, Araneæ apud illos
multæ ac magnæ ſunt: nā Cycladibus inſulis unaquæq; multo maior. Has iuſ-
ſit intexere mediū aëris quod à Luna in Luciferū diffunditur. Idq; ut primùm K
perfecerunt,campus ſubſtratus apparuit, in quo peditatum ſtatuunt. Ducebat
autē hūc Nycterion Eudianactis filius. Hoſtiū autem læuū quidē Equiformi-
ci,& in his medius Phaëthon. Beſtiæ autem magnæ ſunt alatæ, hiſq; quæ apud
nos ſunt formicis,præter magnitudinem non diſſimiles. Harum maxima duo-
rum iugerum menſuram implet. Pugnabant autem non ſolùm qui deſuper
inſidebant,ſed & ipſæ,cornibus maximè. Dicebant eſſe horum numerum pe-
nè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aëroculices ferè quinqua-
ginta millia,ſagittarii omnes,magnis in culicibus inſidentes. Poſt hos autē Aë-
rocoraces, expediti quidem illi ac pedeſtres, uerùm bellicoſi. Etenim procul

raphanos

A raphanos iaculabantur maximos, percuſſusq́; neque parum ſubſiſtere poterat. moriebatur enim cõfeſtim uulnere quodam fœtore infecto. Namque ſagittas maluæ ueneno delibutas ferebant. Hos iuxta Caulomycetes poſuerunt armis accinctos, & comminus pugnantes, numero decem millia. Dicuntur autẽ Caulomycetes, quoniam ſcutis quidem fungeis utuntur, haſtilibus uerò aſparagorum uirgultis. Steterũt autem poſt hos & Cynobalani, quos ii miſerũt qui Canem ſtellam inhabitant, quinquaginta millia numero: & hi uiri non humanis ſed caninis uultibus ſuper alatas glandes pugnabant. Dicebant autem ab ipſis hoſtibus & alia auxilia defeciſſe à lacteo orbe emittenda, iaculatores ſcilicet ac *Maluae uenenum.*

B Nubecenaturi: ſed hi commiſſo iam prælio aduenerunt. quod utinam non feciſſent. Qui uerò funda utebantur, omnino non aduenerunt: quare iratum Phaëthonta tradunt omnem illorum regionem igne uaſtaſſe. Et is quidem Phaëthontis exercitus erat. Poſtquã uerò ſigna erecta ſunt, & aſelli ruditu undique conſtrepuere (nam his tubarum loco utuntur) committentes prælium pugnabant: & Solariũm quidem læuum confeſtim fugit (neque enim ſufferre ualuit inſtantes Equiuultures, nóſque inſequebamur cædẽtes) dextrum autem illorum cornu ſuperius euadebat, noſtro, quod in læuo erat, propulſato. Exeuntes autem Aërculices inſequebantur uſque ad peditatum. Hinc auxi-

C liantibus illis, defecerunt è regione declinantes, idque maximè ubi ſenſerunt ſuos, qui in læuo fuerant, manifeſtè deuictos. Fuga uerò inſigni facta, multi quidem capti, plurimi uerò confecti occubuere, in ipſasq́; nubes ſanguis multus defluebat, ut inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud nos uidentur occidẽte ſole. Multus & in terram decidit: ut cogitarem num tale aliquid olim contigiſſet quum Homerus ſuſpicatus fuerit Iouem in Sarpedonis morte ſanguineas guttas pluiſſe. Conuerſi autem à cæde, duo trophæa ſtatuimus, unum quidem in aranearum telis, & pedeſtris pugnæ: alterum autem pugnæ in aëre ſupra nubes. His iamdudum exactis, nunciatum eſt ab exploratoribus, Nube- *Ilia. π.*

D centauros aduẽtare, & irrumpere, quos Phaëthonti antea aduenisſe oportuerat. Iiq́; ubi aduenere, ſpectaculum præbuere inſolitum & inexpectatum. homines erant alatis equis commixti. Magnitudo quidem hominum quãta Rhodiorum coloſſi à medietate ſurſum, equorum autẽ ſimilis ualidæ onerariæ nauis. Equidem eorum numerũ non ſcripſi, ne cui incredibile id fiat. tantus erat. Ducebantur autem à Sagittario qui eſt in Zodiaco. Vbi autem amicos deuictos ſenſere, ad Phaëthontem quidem miſerũt ut iterum rediret, ipſi autem in aciem ſtructi in Lunares turbatos irruunt, inordinatóſ quidẽ, ob eam quã hoſtibus fecerant fugam, & iam ſpolia diuidentes: omnemq́; noſtrorum multitu-

E dinem in fugam uertunt. Ipſum autem regem inſequuntur uſque ad ciuitatem, atque ex illius auibus conficiũt plurimas. Deiecerunt autem & trophæa, ac omnem aranearum contextum. Campum decurrerunt, meq́; ceperunt, & è comitibus duos. Iam autem & Phaëthon aderat, & ſub illis alia trophæa ſtatuerũt. Nos autem ad Solem ipſo die ducebamur, araneæ telæ fragmẽto manibus poſt tergum ligatis. Hi ciuitatem obſidere omnino noluerunt, conuerſi uerò medium aëris uallauerunt, ut de cætero ſplendor à ſole ad lunam minus perueniret. Vallum autem erat duplex nubeum, ut Lunæ defectio manifeſta fieret, & iam continua nox cuncta teneret. qua in re preſſus Endymion, mittens orauit, ædificium demolirentur, neque ſe paterentur in tenebris uerſari. Promiſit au-

tem & tributa perſoluere, ſeq; auxiliarem & amicum fore, neque in poſterum bellaturum.inſuper & obſides offerebat. Phaëthon uerò congregato bis cócilio, primo quidem in ira perſtitit, poſtremo mutauit ſententiam, ac pacis conditiones acceptæ ſunt huiuſmodi: Fœdus inierunt Solarii & horum ſocii cũ Lunariis, eorumq; ſociis, his legibus, ut intermurale deiiciãt Solarii, neque poſthac Lunam inuadant: ſtatutoq; precio captiuos reddant: Lunarii autem dimittant ſtellas liberas, armaq; poſthac Solaribus non inferãt: uiciſſim autẽ auxilientur, ſi quis inuaſerit: uectigaliũ uerò códitionem pẽdat annuatim rex Lunariorum regi Solariorũ amphoras roris decẽ millia, obſideſq;.ẽ ſuis det decies mille. Colonia in Luciferum cómunis fiat, & ex utriſq; qui uolet, participet. Sculpantur G autẽ fœdera in columna electrina, erigãturq; in medio aëris in cófiniis. Qui uerò pepigere, ex Solariũ quidẽ parte fuere Pyronides, & Therites, & Phlogius: Lunarium autem Nyctor, & Menius, & Polylampes. & talis quidem pax ſequuta eſt. confeſtim autẽ murus euerſus eſt, & captiuos reſtituêre. Vbi autẽ ad Lunã ipſi regreſſi ſumus, obuiauerũt nobis ſocii, & cũ lachrymis ſalutauerunt nos, & Endymion ipſe. Atqui ſuadebat is quidem, nos ibi ſecum maneremus, & in colonia communicaremus. ſe enim daturum filium in uxorem mihi pollicebatur ſuũ quẽ habebat. Nam apud eos mulieres nullæ ſunt. Ego autẽ haudquaquam parũi, ſed petebam dimitti in mare. Qui ut perſuaderi non poſſe animaduertit, ſeptẽ diebus conuiuio acceptos, tandẽ dimiſit. Quæ interea in Luna H uerſatus uiderim, quæue noua & inaudita cognouerim, dicã. Primùm quidem eos non generari ex mulieribus, ſed maribus. nam maſculis nuptiis utuntur: ſed nec quid ſit fœmina, omnino ſciunt. Nam ad quintum & uigeſimum uſq; annum omnes mulierum habentur loco, eo autẽ ſupra non habentur, ſed habent. Cócipiũt autẽ non in uẽtre, ſed in cruriũ poſteriori parte. Vbi enim fœtus cóceptus eſt, tumet crus, & tãdem ſuo tẽpore præcidentes educunt mortua: tum eadem ad uentũ hiantia exponentes mulcent, & ad uitam excitãt. Inde & mihi uidetur ad Græcos illud gaſtrocnemiæ uocabulum deueniſſe, quòd apud illos uentris loco ſura concipit. Maius quiddã & his enarrabo: Genus hominũ apud I illos eſt, qui dicuntur arborei: idq; hoc modo naſcitur: Teſticulũ hominis præcidentes, in terram plantantium more defodiunt. Inde autem exoritur arbor carnea maxima, ut phallus. Ramos quidem habet & frondes, fructus uerò cubitales glãdes. Vbi autem ex maturæ fuerint, decerptas cudũt, atq; in homines effingunt. Pudẽda autem habẽt appoſititia, quidam eburnea, pauperes autẽ lignea, quibus coëant, & uxoribus miſceantur. Poſtquã autem ſenuerit aliquis, nó moritur, ſed ut fumus ſolutus euaneſcit in aërem. Cibus eſt omnibus unus: ſtructo etenim igne ranas aſſant ſuper prunas. Multæ apud illos ſunt ranæ per K aëra circumuolantes. His autem aſſatis circumfuſi uelut ad menſam lambunt euaporatum ex illis fumum, ac ueſcuntur. Et cibo quidem tali aluntur. Potus autem illis eſt aër expreſſus in calicem, liquorem ex ſe ut rorem reddens. Non égerunt autem, neque mingunt, neque perfoſſi ſunt ea parte qua nos: ſed ne pueri quidem natibus rem obſcœnam præſtant, uerùm poplitibus ſupra ſuram. nam illic perfoſſi ſunt. Pulcher apud illos habetur caluus, & ſine coma. comatos autem abominantur. Apud eos uerò qui cometas inhabitant ſtellas, comati contrà formoſi habentur. Aduenerunt enim quidam qui nobis illorum mores narrauerunt. Barbam autem ad genua demittunt, & in pedibus ungues

A non habent, ſed unodigiti ſunt omnes. In ſpeciem caudæ braſſica natibus cuiuſque illorum innaſcitur prolixa,ſemper germinans,quæ & reſupino cadente non frangitur. Emungunt & mel amariſſimum:qui ſiquando uel labori inſudant,uel luctantur, corpus lacte oblinũt,ut & caſeus ex eo coaguletur,melle paululum diſtillante. Oleum autem è cepis educũt maximè pingue,ac redolens ut unguentum. Vineas habent plurimas, & aquæ feraces: uuarum autem acini ſunt uelut grando quæpiam: & mihi quidem uidetur ubi uentus inciderit,uites illas quati,fractiſque uuis grandinem huc ad nos mitti. Ventre ut ſacculo utuntur, in eum quantum cupiunt mittentes. Apertilis etenim uenter eſt
B illis,& iterum clauſilis, neq; in illo inteſtinum ullum aut hepar apparet, ſolùm autem denſus eſt intus,& pilis obſitus,ita ut & paruuli ubi frigent,in eum ſubeant. Amictus autẽ diuitibus quidem uitreus & mollis,cæteris æreus cõtextus. Nam ea loca metallorũ ſunt fœcũda, iidemq; aqua macerata metalla ut lanam exercẽt. Quales autẽ habeant oculos,omnino non auſim ſcribere,ne forte me quis mẽtiri putet ob ſermonis abſurditatem. tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles habent,ut qui uelit ſuos exemptos,ſeruet eos apud ſe donec illis ad uiſum egeat:quos cum repoſuit,cernit. Et multi cum fortè proprios perdiderint,ab aliis mutuantur, & uident. Sunt & locupletes qui plures habeant,
C occultos quidem & reconditos. Aures illis ſunt platani folia,præter eos qui ex glandibus formantur. illi enim ſolùm ligneas habent aures. Cæterùm & miraculum aliud in regia conſpicatus ſum: Speculum maximum ſupra puteum poſitum eſt,non adeo altum. In puteũ ſi quis deſcenderit,omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur. Si uerò ſpeculum intueris,omnes quidẽ urbes, omneſq; gentes uides, nõ ſecus ac ſi omnibus intereſſes. Tunc & ipſe meos uidi,& patriam omnem: an uerò & illi me uiderint, ſatis exploratum non habeo. Quod ſi fortè quis non credet hæc ita ſe habere:cũ eò peruenient,ſciet me uera dixiſſe. Tunc ſalutato rege,& iis qui circa illum erant,nauem aſcendentes ferebamur.
D Abeunti autem mihi dona dedit Endymion, ueſtes quidem uitreas duas, æreas autem quinque,lupineamq; panopliam:quæ omnia poſtea in ceto amiſi. Miſit & nobiſcum Equiuultures mille,qui nos deducerent ſtadiis quingentis. Nauigantes autem circa terram illam,prouincias quidẽ plurimas & alias præterlapſi ſumus,appulimus uerò ad Luciferũ nuper inhabitatum:ubi deſcendẽtes,aquas hauſimus. Hinc Zodiacum introeũntes,ad læuam quidem ſolem pręteregrediebamur,circa illius terræ marginem nauigantes. Neq; enim deſcẽdimus,& quidem ſociis id ſummè cupiẽtibus. Erat enim uentus qui nos à terra propelleret, quãquam uideremus regionem fœcundam,ac pinguem,& irriguam,ac bono-
E rum multorum plenam. Atqui Nubecẽtauri, hi uidelicet qui Phaëthonti militabant,ſpeculati nos longè,ac delapſi uolauerunt ad nauem:quumq; ſocios eſſe didiciſſent,abiere. iam enim & Equiuultures diſceſſerant. Nauigãtes autem ſequenti nocte ac die,circa ueſperam peruenimus ad Lucernarũ urbem(ſic enim illam uocant)iam iter noſtrũ ad inferiora ſecãtes. Hæc autem ciuitas medio inter Pleiadas ac Hyadas ſtellas aëre ſita eſt, zodiacoq; multò inferior. Deſcendentes autẽ neminẽ quidem inuenimus,lucernas uerò multas decurrẽtes, & in foro & ſecus portũ deambulantes,nõnullas quidẽ paruas, & ut ita dicã, egenas,ex magnis autem ac potentibus paucas, & has ualde illuſtres ac nobiles. Domus illis & lychneones ſeorſum unicuique erant, & hominum more

appellabantur,& uocem emittentes audiebamus:neque nocebant, ſed potius F
ad diuertẽdum inuitabant. Nos tamen formidare,nec noſtrum uel unus apud illas cœnare, aut capere ſomnum eſt auſus.Palatiũ autem illis in media ciuitate extructum eſt,ubi per totam noctem earum ſedet princeps,nomine unamquanque compellans.Quæcunque uerò non paret,condemnatur ad mortem ut transfuga. mors autem eſt extingui. Aſtantes autẽ nos conſiderabamus quæ fiebant, ſimulq́; lucernas reſpondentes audiebamus , cauſasq́; quare abſuiſſent dicentes.Hic & lucernam noſtram agnoui, & allocutus rogabam quomodo ſe haberent domeſtici noſtri.ea autem mihi omnia enarrauit. & noctem quidem illam ibi manſimus.Sequẽti uerò die ſoluẽtes,ſecus nubes nauigabamus. G
Hic & Nephelococcygiam uidimus urbem, uidentesq́; admirati ſumus:neque in eam deſcendimus.non enim permittebat aura.Imperat autem illis Coronus

Ariſtophanes in auibus.

Cottyphionis filius. Tum ego Ariſtophanis poëtæ recordatus ſum , hominis quidem ſapientis & ueri,ac in his quæ ſcripſit,fruſtra non crediti. Tertia autem ab illa die,& oceanum iam manifeſtè uidebamus, terrã autem nuſquam, præter aërias illas,quæ iam ipſæ quidem igneæ & micãtes mihi uidebantur. Quarta autem die circa meridiem molliter aſpirante aura & ſubſidente,in mare deponimur.Vt uerò aquam attigimus, mirè ac ſupra modum læti fuimus , & omnibus prandiũ ex iis quæ ſuppetebant exhibuimus , & deſcendentes natabamus.erat enim tranquillum mare.Sed,ut uidetur,ſæpenumero mutatio in melius,maiorum malorum conſueuit eſſe principium. Etenim nobis duos tãtùm dies feliciter nauigantibus, illucente tertia ad orientem ſolem repentè beluas uidemus,& cete cum multa alia,tum omnium maximũ, & quingentorum & mille ſtadiorũ magnitudine.adueniebat autem hians,& mare procul turbans, ſpumaq́; undique circunfuſum.Dentes exerebat phallis noſtris multo longiores,acutos omnes ut pali,ac ebore cãdidiores.Nos igitur cum poſtremum nobis mutuo uale dixiſſemus,& amplexi eſſemus,præſtolabamur: & cum reſorberet,unà cum naui ipſa nos deglutiuit. Non autem contigit in dentes offendere,ſed per eorum raritatem nauis delapſa intrò decidit.Vbi autem intus fuimus, primò quidem obſcurũ erat,& uidebamus prorſus nihil.Tandẽ eo hiante uidemus cetum magnũ undequaq; altum latumq́;,& ciuitatis capacem, quæ uel decem hominum millia capere poſſit.Erãt præterea paſſim &parui piſces, & alia quædam animalia conciſa multa,nauiúmque uela,& ancoræ, & hominum oſſa & onera. Circa medium uerò & terra & colles erant,ut coniicio,ex eo quem abſorpſerat limo,accumulati. Igitur & ſylua in his innata erat, & arbores omnigenæ,oleráque accreuerant,ac cuncta cultis agris ſimilia. circuitus autem terræ ſtadia ducenta & quadraginta. Erat autem uidere & marinas aues K
laros & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc uerò plurimum lachrymati fuimus.Denique cum erexiſſem comites,nauem fulcimus,ipſiq́; è ſilicibus excitantes ignem & accendentes, cœnam ex his quæ aderant fecimus. Aderant enim omnigenûm piſcium carnes , aquamq́; adhuc ex Lucifero etiam habebamus.Sequenti uerò exurgentes die, ſiquãdo hiaſſet cetus,nõnunquam montes uidebamus,quandoque ſolum cœlum,quãdoque inſulas.nam ſentiebamus eum cõcitè ferri ad omnem pelagi partem. Poſtquam autem manſioni iam aſſueti eramus,accipiens è comitibus ſeptem,deambulabã per ſyluam,cuncta luſtrare ac explorare uolens. Necdum quinque ſtadiis totis digreſſus, inueni ſacellum

A cellum quoddam Neptuni,quemadmodum teſtabatur inſcriptio:ac paulò pòſt & ſepulchra multa, & columnas deſuper, iuxtaq; fontem perſpicuæ aquæ : & canis etiam latratum audiuimus:longeq; apparebat fumus: & domum quampiam coniiciebamus. Feſtinanter igitur accedentes, offendimus ſenem & adoleſcentem ſedulè ac diligenter ſulcum quendam facientes, ac per eum aquam de fonte deriuantes. Læti ergo ſimul ac territi conſtitimus: illi uerò idem & nobiſcum meritò paſſi,ſine uoce ſtetere.Tandem uerò aliquādo,Qui uos eſtis aduenæ,inquit ſenex, num ex marinis eſtis diis, an infelices homines nobis ſimiles?Etenim nos homines,& in terra nutriti,marini nūc ſumus,fluctuamusq; B hac belua circuncluſi,neque quid de nobis ſit,ſatis nouimus.Mori quidem uidemur,uiuere tamen arbitramur.Ad hæc ego,Et nos,inquā,ô pater,adſumus hic homines aliunde profecti,ipſa cum naui nuper abſorpti.Acceſſimus autem nūc uolentes ſcire,quæ in ſylua ſint,quomodo ſe habeāt. multa enim nobis & dēſa uiſa eſt.Deus autem,ut uidetur,nos duxit te ut uideremus, ſciremusq; nos in hac belua incluſos eſſe non ſolos.Sed narra nobis tuā ipſius fortunam,quiſquis es,& unde huc introieris.Is autem inquit:Non dicam, neq; quæ apud me ſunt,ſcietis,ni prius hoſpitio recepti,ex præſentibus bonis fruamini.ſimulq; acceptos nos duxit in domum.Cum autem nobis olera & glandes appoſuiſſet, C ac piſces,uinumq; infudiſſet:poſtquam ſaturi fuimus,rogabat quid nobis accidiſſet. Cui ego omnia ut ſeſe habebant enarraui, nimirum tempeſtatem illam, & quid in inſula contigiſſet,tum nauigationem in aëre,atque bellum,cum reliquis aliis,uſque ad id quòd à ceto abſorpti fuerimus. Ille uerò ſupra modum admiratus,& ipſe ex parte quid ſibi contigiſſet enarrabat,aiebatq;:Genere quidem,hoſpites,ſum Cyprius. Egreſſus autem ad mercatum cum filio quem uidetis,aliiſque meis familiaribus multis,nauigabam in Italiam,naui quidem magna,ac uariis mercibus onuſta,quam fortè in ore ceti diſſolutam uidiſtis.Igitur in Siciliam uſque feliciter nauigauimus:inde uiolento flatu ablati,poſt tertiam D diem in oceanum delati fuimus,hic in cetū incidentes, & ipſa cum naui ac comitibus abſorpti,cæteris morientibus,duo nos euaſimus. Sepultis autem ſociis templum Neptuno ereximus,& eam quam uidetis agimus uitā.Olera quidem ex horto legimus,ueſcimur uerò piſcibus ac glandibus.Multa autem,ut uidetis,eſt ſylua,& ſanè uineas habet plures,è quibus nobis uinum exoritur dulciſſimum,fontemq; non minus optima quàm frigidiſſima aqua.Lectulum autem ſubſternimus è frondibus, ignemq; ſuccēdimus copioſum, aduolanteſq; uolucres aucupamur, piſcamur & uiuos piſces, ad beluæ branchias ſolicitatos, ubi abluimur ſiquando cupimus. etenim ſtagnum ſalſum eſt non procul, uiginti E ſtadiorum circuitu,quoduis piſcium genus continens,in quo & namus,& nauigamus parua in cymba,quam ipſe compegi.Annos autem à ceti abſorptu ſeptem & uiginti numeramus:& alia quidem utcunque ferre poſſemus:ſed incolæ & uicini moleſti uehementer ſunt & oneroſi,feriq; & agreſtes.Papæ,inquam ego,& alii etiam ſunt in ceto?Multi quidem,inquit,& inhumani,ac uiſu deformes.Nam occidētalem & extremam ſyluæ partem Tarichanes inhabitant,gens oculis anguillinis,& facieCarabea,bellatrix,temeraria ac mordax. Aliam quæ ad dextrum eſt latus,Tritonomendites tenent,ſuperioribus quidē partibus hominibus ſimiles,inferioribus uerò felibus: atqui aliis minus immites ſunt. Ad læuā uerò Carcinochires, & Thynocephali, mutua inter ſe ami-

citia & fœdere iunƌi. Mediterraneam denique Paguradæ ac Pſittopodes, ge- F nus bellicum, ac celerrimum. Quæ ad orientem, ad beluæ uidelicet os uergũt, deſerta ut plurimum ſunt, & à mari ſtagnantia: tamen & hæc ego teneo, ueƌigal pendens Pſittopodibus, oſtrea quingenta. Hæc autẽ ſic ſe habet regio. Nos autem proſpicere oportet quomodo poſſimus tot cum gentibus congredi, & quo iure uiuere. Quot, inquam ego, omnes hi? Plures, inquit, mille. Armis autẽ quibus utuntur? nullis, inquit, niſi piſcium oſſibus. Igitur, inquam ego, feliciter dimicabimus, ſi nos his bello cõgrediamur, utpote nos armati cum inermibus. Si enim eos ſuperabimus, poſthac ſine timore uiuemus. Quæ ut probauimus, abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem cauſa futura erat, quòd penſio G non perſolueretur, iam paƌi tempore imminente. Et illi quidem miſère tributa poſtulantes: is uerò ſuperbè rèſpondens, nuncios perſequutus eſt. Primi igitur Pſittopodes & Paguradæ Scintharo (ſic enim uocabatur) indignati, cũ tumultu ingruebãt. Nos uerò aggreſſum præuidentes, ſtetimus armati, inſidias ſtatuentes hominum quinque & uiginti. Præceptum autem erat his qui ex inſidiis erãt, ubi prætergreſſos hoſtes uidiſſent, inſurgerẽt. quod & fecere. Nam inſurgentes à tergo cædebãt illos, nos uerò & ipſi uigintiquinque (ſiquidem Scintharus eiuſq; filius commilitabant) obuiauimus, committẽteſque manum ira & uiribus decernebamus. Denique conuerſos in fugam, ad ſuas uſque late- H bras inſequuti ſumus. Cæſi autem ex hoſtibus ſunt nonaginta, è noſtris uerò unus, & gubernator, tergũ triglæ coſta perfoſſus. Die igitur illa & noƌe manſimus in prælio, trophæumq; ſtatuimus, arida Delphini ſpina in ſublime ereƌa. Sequenti uerò die aderant & alii, quæ faƌa fuerant ſentientes. Dextrum quidem cornu Tarichanes, quos & Pelamus duƌitabat, læuũ Thynocephali, medium Carcinochires tenebant. nam Tritonomendetes quieſcebãt, neutri parti addiƌi. Nos uerò congreſſi apud Neptuni templum obuiauimus, manúmque conſeruimus, multo clamore uſi. Reſonabat autem cetus, ut antra ſolent. His item in fugam uerſis (erant enim expediti undique) & in ſyluam fugatis, ex illo I terra potiti ſumus, neque poſt multum præcone miſſo ſuſtulerunt ſuos in bello mortuos, fœdera & amicitias poſtulantes. Nobis uerò de amicitia uel fœdere non eſt uiſum, ſed poſtera die conuerſi in eos, funditus omnes cecidimus, præter Tritonomẽdetes. Siquidem hi ut uidere quæ contigerãt, dilapſi per ceti branchias, deſiliere in mare. Igitur prouinciam ingreſſi iam hoſtibus uacuam de cætero abſque timore habitabamus, palæſtris, aliiſq; gymnaſiis plurimũ ac uenationibus dediti. Quandoque uineas exercebamus, aut ex arboribus poma legebamus, omnino his ſimiles, qui in maximo & ineuitabili carcere concluſi deliciis & uoluptatibus indulgent. Annũ autem & menſes oƌo ibi exegimus. K Nono autem menſe, quinta die menſis, circa ſecũdum oris hiatum (tunc enim id ſemel unoquoque anni tempore faciebat, ita ut nos conieƌura aſſequeremur quatuor ea eſſe anni tempora) Ad ſecundũ igitur, ut prædiximus, oris hiatum, confeſtim uocem ac tumultum audiebamus ut nautarũ præcipientium ac remigantium. Turbati igitur ad ipſum beſtiæ os prorepſimus, ſtanteſq; intra dẽtes, aſpiciebamus omnia, ſpeƌaculum, quod quidem uiderim, inuſitatiſſimũ: homines magnos dimidii ſtadii ſtatura, magnis inſulis non ſecus quàm triremibus nauigantes. Et quanquã ſciam me nõ ueriſimilia narrare, dicam tamen. Inſulæ erant in longum quidem porreƌæ, arduæ tamen, ſingulæ centũ ſtadio-

rum

A tum ambitu,in quibus nauigabant ex uiris illis circiter uigintiocto. Horum a-
liqui utrinq; inſulæ lateribus inſidentes ordine remigabant cupreſſis magnis
ipſis cum ramis ac frondibus tanquam remis. Ponè autem ad ipſam puppim,
ut uidebatur,gubernator ut in colle quodam ſublimi ſtabat,æreum regens gu
bernaculum , longitudine ſtadii unius. Ad proram uerò ex his armati circiter
quadraginta pugnabant,hominibus,præter comam,omnino ſimiles.Ipſa enim
coma ignis erat,& ardebat, ut galearũ uſu non ſanè opus eſſet.Pro uelis uerò
uentus in ſyluam incidens,quæ plurima cuique inerat,ſinuabat inſulam,& de-
ferebat quò gubernator ipſe cupiebat. Erãt & in his præfecti ad remigium in-
B citantes: ac ocyus mouebantur, quemadmodum longæ naues conſueuerunt.
Primùm igitur duos uidebamus aut tres,poſtremò autem ſexcenti apparuere,
ſtantesq; ſeorſum committebant prælium,ac pugnabant. Multæ quidem inter
ſe commiſſæ obtritæ ſunt,multæq; diſſolutæ ſubmerſæ ſunt.Aliæ cõnexæ cer-
tabant fortiter,neque facilè abinuicem ſoluebantur.Qui autem ad prorã con-
ſtituti pugnabant,omnem oſtendebant induſtriam,cõſcendentes & cædentes.
neminem autem uiuũ ceperunt.pro ferreis autem roſtris polypos magnos in-
uicem connexos iaciebant,qui & ſyluis complicati tenebant inſulas.Iaciebant
etiam ac cædebant oſtreis, quorum unum currum impleat: & ſpongiis iuge-
C reis.Hos autem ducebat Aeolocentaurus,illos Thalaſſopota. Pugnare autem
ipſis,ut uidebatur,cõtigit prædæ gratia. etenim dicebatur Thalaſſopotes mul-
tos Aeolocentauri delphinorum greges ſurripuiſſe,ut erat audire ex eò quòd
ſibi inuicem exprobrarent,& regum nomina conclamarent.Tandem uicerũt
qui ab Aeolocentauro ſtabant, & inſulas ſubmerſerunt centũ circiter & qua-
draginta, treſq; ipſis unà cum hominibus ceperunt. cæteræ uerò puppi colliſa
fugerunt.Sanè hi paululum illos inſecuti,ueſpere facto ad naufragia conuerſi,
plurima obtinuere, ſuaq; recepere. etenim inſulæ non minus octoginta per-
ierant. Statuerunt autem trophæum inſularis pugnæ in capite ceti,unã ex ho-
D ſtium inſulis ſuſpendentes. Nocte quidem illa circa beſtiam commorati ſunt,
retinacula ad illam alligantes,& ancoris non procul iactis.Nam utebantur an-
coris magnis uitreis fortiſſimis. Poſtera autem die ſupra ceti tergum litantes,
ſuoſq; ibi tumulantes, abiere læti, & ut pæana canentes. Hæc igitur in inſula-
ri pugna geſta ſunt.

HISTORIAE VERAE
LIBER SECVNDVS.

INTEREA non iam amplius illum ferens in ceto uictũ,man-
E ſioniſq; illius tædio affectus, quærebã quãnam arte nobis pate-
ret exitus. Et primùm quidem non inutile uiſum, ad dextrum
latus fodere,perq; defoſſum foramen tentare fugam. Incipien-
tes igitur pertũdebamus. Vbi uerò progreſſi ad quinque ſtadia
effodimus,nihil proficientes, ab opere deſtitimus. Tum ſyluam exurere uiſum
eſt,ut ſic cetus moreretur. quod ſi fieret, facilè liceret egredi. Igitur ab extre-
mitate incipiẽtes comburebamus: & dies quidem ſeptẽ, ac totidem noctes ca-
lorem non ſenſit. Porrò octaua ac noua intelleximus illum ægrotare, quum
hiabat non ſolita cum uehementia,cum neque hiatum ſuſpendebat ac protra-
hebat,ſed confeſtim comprimebat.Decima autem & undecima moriebatur,ac

malè olebat. At duodecima uix ſenſimus periclitari nos,& in cadauere cõcludi,ni hiante ceto cuneos ſubmitteremus, quò fauces in poſterum non præcluderentur. Itaque maximis trabibus illius diuulſo ore,nauem parabamus, aquæ plurimum inferentes,& ad neceſſitatem cætera.gubernator futurus erat Scintharus. Poſtera autem die iam ille mortuus erat. Nos uerò attrahentes nauem, & per raritatem dentium educentes ac explicãtes, leniter in mare demiſimus. Aſcendentes autem in dorſum apud trophæum Neptuno immolauimus, ibiq; tribus diebus manſimus(erat enim trãquillitas)quarta uerò nauigantes abſceſſimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiauimus , & impegimus,ubi & corpora dimenſi mirabamur. Diebus autem quibuſdam nauigauimus multa aëris temperie uſi: tandem uiolento ſpirante Borea frigus magnum ſecutum eſt,ab eoq; totum glacie aſtrictum eſt pelagus,nõ modò in ſuperficie, ſed & in profundum & altè ad paſſus trecentos, ut deſcendentes ſuper glaciẽ curreremus. Quum autem uentus perſtaret, neque amplius ferre poſſemus,tale quiddam commenti ſumus. Qui uerò in ea re conſilium dederat, erat Scintharus. Igitur in aquam antrum maximum fodientes,in eo latitauimus diebus triginta,ignemq; accendebamus,ac ueſcebamur piſcibus: ſiquidẽ fodiẽdo plurimos inueniebamus. Vbi uerò commeatus defecit,egreſſi infixã nauem euulſimus, ac uelum expandimus, trahebamurq; ut nauigantes molliter ac leniter per glaciem delapſi. Quinta autem die tepore glacies ſoluebatur,iterúmque omnia in aquã ſoluta. Iam uerò & circiter ſtadia trecenta nauigaueramus,quum ad inſulam delati,non adeò magnam,& eam deſertam,aquas hauſimus (iam enim defecerãt) tauróſque ſylueſtres ibi duos arcu confecimus. Ipſi autem tauri cornua non in fronte, ſed in ipſis habebant oculis, ut Momo placuit. Poſt paulum in pelagus deuenimus, non aqueum,ſed lacteum: & in eo inſula apparebat alba referta uitibus. Erat autem inſula caſeus maximus, uehementer coagulatus,quemadmodum poſtea comedentes didicimus. Eius autem circuitus ſtadiorum uigintiquinque: & uites uuis ſcatebant,ex quibus lac,non uinũ expreſſimus. Tẽplum autem erat in media inſula Galateæ Nereidi ſacrũ , ſicut oſtendebat epigramma. Quandiu igitur in inſula conſedimus, eſcam quidem nobis ac cibum terra ſuppeditauit:lac autem ex uuis expreſſum,potũ. Regnare autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonei filia, cum ẽ uita diſceſſiſſet,eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in inſula diebus quinque, ſexta egreſſi ſumus portum,tranquillo quidem mari ab undis,ac aura quadam impellente. Porrò octaua die nauigãtes non amplius per lac,ſed in ſalſa ac cœrulea aqua, uidemus homines multos ſupra mare decurrentes, omnino nobis ſimiles & corporibus & magnitudine, præter ſolos pedes, ſiquidẽ hos ſuberinos habebãt. Quare,ut exiſtimo,& Phellopodes appellati ſunt. Mirabamur autẽ cũ uideremus eos nõ demergi,ſed ſupra fluctus extare,intrepideq; incedere. Qui & accedentes,ſalutarunt nos Græca uoce. dicebãt autem ſe in Phello patriam ſuã properare. Comitabantur autem aliquouſq; nos præcurrẽtes, poſtea cõuerſi ab itinere ibant,felicem nobis nauigationem comprecati. Poſt paululum uerò & inſulæ multæ apparuere. Propè quidem à læua Phello, ad quã illi properabant,quæ ciuitas ſuper magno ac rotundo ſubere habitabatur. Longè autem,& ad dextrã magis,quinque maximæ inſulæ & altiſſimæ,ubi ignis accendebatur multus. Ad proram autem una lata & humilis, diſtans ſtadiis non minus

F G H *Momus.* I K

A minus quingentis.Iam uerò non procul aberamus,cum mira quædam nos afflauit aura, dulcis & odorifera, qualem hiſtoricus Herodotus à felice Arabia ſpirare dicit. nam qualis à roſis, narciſſis, hyacinthis, liliis, uiolis, myrto,uel lauro redolere conſueuit, talis nobis odor aſpirauit, à quo deliniti, boníque aliquid longis ex laboribus ſperantes, iam in inſulam propè adueneramus. Hic & portus uidemus plurimos tranquillos,& magnos,nitentiaq; flumina leniter in mare prorumpere,prataq; & ſyluas,& canoras aues,partim quidem per littora canentes,multas autem ſuper ramis. Aër autem lenis ac placidè ſpirans regioni circumfundebatur. Hinc ſuaues quædam auræ ſpirantes leniter ſyluam B mouebant, ut ex motis ramis dulces & perpetui cantus ederentur, ſimiles iis qui in locis deſertis obliquis fiſtulis reddi ſolent. Atqui audiebatur uox quædã promiſcua non tumultuoſa, ſed qualis in conuiuio reddi poſſet, cum quidam fiſtula canunt,alii probant,alii ad fiſtulam aut citharam ſaltant. His illecti deferebamur in portum:egreſſiq; nauem,Scintharum in ea & ex ſociis duos dimiſimus. Procedentes autem per florens quoddam pratum, in cuſtodes incidimus ac miniſtros,qui nos roſeis uinculis uinciẽtes (id enim apud eos maximum eſt uinculum)ad principem adduxere:à quibus & per uiam intelleximus eam eſſe beatorum inſulam, regnareq; in ea Creticum Rhadamãthum: ad quem ubi C adducti fuimus,ſtetimus in ordine iudicãdorum quarto loco. Erat autem prima cauſa de Aiace Telamonio,an illi in heroum numero eſſe liceat,an nõ. Accuſabatur autem quòd furiis actus ſeipſum necaſſet. Denique multo prius habito ſermone uiſum eſt Rhadamantho,hauſto elleboro,ac demum reſipiſcentem,tradere eum Hippocrati Coo medico, indeq; iam in heroum conuiuium recipi. Secunda autem cauſa amoris erat, Theſei ſcilicet ac Menelai pro Helena certantium,utri illa cohabitare debeat. Et Rhadamãthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui coniugii huius gratia tantis olim laboribus ſeſe obiecerit, periculisq;. Etenim Theſeo ipſi alias eſſe mulieres, Amazonem,ac Minois D filias. Tertia uerò de præeminentia inter Alexandrum Philippi filium,& Hãnibalem Carthaginienſem. uiſum eſt Alexandrum præcellere,eiq; ſedes poſita eſt apud Cyrum Perſem primũ. In quartam autem cauſam nos adducti ſumus. & is quidem interrogauit,quídnam in cauſa eſſet quòd adhuc uiui ad ſacrum illum locum deueniſſemus. Nos autem ex ordine cũcta illi enarrauimus. Tum nobis paululum è loco ſummotis,ſecum diu penſitabat,& de nobis communicabat cum aſſeſſoribus. Conſederant autem ei cum alii multi, tum & Athenienſis Ariſtides,cognomẽto iuſtus,cui ut placuit decreuit,ut daremus pœnas curioſitatis & peregrinationis, poſtquam moreremur. Nunc uerò præſcripto E tempore licere nobis in inſula apud heroas uerſari,indeq; abire. Præſcripſit autem receſſus terminum,non amplius quàm menſium ſeptem. Hinc ſua ſponte defluentibus ſertis à nobis,ſoluebamur, ac in urbem adducebamur, ad beatorum cõuiuium. Ipſa autem ciuitas tota aurea,murus uerò ſmaragdo lapide cingitur. Porrò portæ ſeptẽ ſunt,omnes ex integro ligno & amomo. Pauimentum uerò ciuitatis,& quæ intra mœnia eſt,terra eburnea:omnium autem deorum templa,beryllo lapide conſtructa ſunt,& altaria in eis maxima,uno è ſimplici lapide Amethyſto conſtant, in quibus & diis immolant. Circa ciuitatem uerò fluuius defluit unguento optimo: huiusq; latitudo regalium cubitorum centum: altitudo, ut commodè nare poſſes. Porrò ipſius balnea, domus ma-

gnæ ſunt uitreæ,cynnamomo ſuccēſæ. Atqui pro aqua ros tepidus in peluibus F ſeruatur. Vtũtur autem ueſtibus purpureis,tenuiſſimis aranearum telis. Hi corpora non habent,ſed & impalpabiles ſunt,& abſque carne. Formam autem & effigiem ſolam habent ac oſtendunt. Incorporei tamen cum ſint,ſtant,mouentur,intelligunt,uocemq́; emittunt: omninoq́; uidetur eorũ anima nuda quædã circũuagari,corporis ſimilitudine circundata. Si quis autem non tetigerit,non credet quòd uidetur non eſſe corpus. Sunt enim ut umbræ rectæ,non nigræ. Seneſcit nemo,ſed ea ætate qua ſe eò cõtulit,permanet. Denique hic haudquaquam eſt nox,neq; dies admodum clara, ſed quale crepuſculum eſſe ſolet, iam aurora apparente ante orientem ſolem. talis lux terram habet. quare & unum G ſolum anni tempus nouere. Semper enim apud eos uer eſt,unusq́; uentus ſpirat Zephyrus. At locus cunctis quidem floribus,omnibus manſuetis plantis & umbroſis uiret. Quæ illic ſunt uineæ, duodecies quotannis ferunt,& ſingulis menſibus uuas reddunt: mala uerò granata ac malos, cæteraq́; poma terdecies

Minous mẽſis. ferre dicebant. Nam mẽſe qui apud eos Minous appellatur, bis ferre fructum. pro frumento uerò ſpicæ in ſummitate paratos panes emittunt,ut fungos. Fontes ſunt per ciuitatem, aquæ quidem quinque & ſexaginta ac trecenti: mellis uerò alii totidem: unguenti quingenti: uerùm & hi minores ſunt: flumina lactis ſeptem,& uini octo. Cõuiuium autem celebratur extra ciuitatem in cam- H

Elyſius cãpus. po qui Elyſius uocatur. Etenim pratum eſt pulcherrimum, & circa illud nemus omni arborum ſpecie conſitum,umbram diſcumbentibus faciens. ſtratum autem ſubſternunt è floribus. Miniſtrant quidem ac cuncta afferũt uenti,prꝛterquam quòd uinum non miſcent. ſiquidem eo non indigent. nam circũ conuiuium arbores ſunt uitreæ magnæ, è micante uitro. harũ fructus pocula ſunt omni ſpecie operis ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium acceſſerit, unũ ex illis uel duo decerpta menſis apponit: ea confeſtim uino replentur. Pro ſertis uerò, luſciniæ canoræq́; uolucres cæteræ, flores è proximis pratis ore legentes,cum cantu eos ſuperuolant,aſperguntq́;. Porrò unguntur ad hũc mo- I dum: Denſæ nubes unguẽtum cõbibentes è fontibus ac flumine,ſupraq́; conuiuium ſparſæ,ſenſim exprimentibus uentis, tenuiſſimum quiddam uelut rorem diſtillant. In cœna autem muſicæ & cantilenis uacant. Canuntur autem in primis Homeri uerſus,qui & ipſe adeſt,& cum illis conuiuatur,ſupra Vlyſſem diſcumbens. Choreæ autem ſunt è pueris & uirginibus. præſunt uerò illis & concinunt Eunomus Locrus,& Arion Lesbius,& Anacreon,& Steſichorus. nam & hunc apud eos uidi,iam ipſi Helena reconciliata. Vbi autem ii quieuerunt,ſecundæ choreæ ſuccedunt è cygnis, philomenis, ac hirundinibus. Poſtquam & illæ canere cœperint,iam tota ſylua reſonat,præſidentibus uẽtis. Hoc K autem maximum ad lætitiam habent, fontes duo ſunt circa conuiuium, unus quidem riſus,alter uerò uoluptatis. Ex horũ ambobus in initio cõuiuii omnes bibunt, deinde reliquum læti ac ridentes exigunt. Volo & ex inſignibus uiris quos apud eos uidi,dicere. Omnes quidẽ ſemideos, & qui ſub Ilio militauere, præter Locrenſem Aiacem. nam hunc ſolum dicebant in impiorum loco ſupplicio affici. Barbarorum autem utrunque Cyrum, Scythamq́; Anacharſim,& Thracem Zamolxim,Numãmque Italicum,nécnon & Lacedæmoniũ Lycurgum,& Phocionem & Tellum Athenienſes, & præter Periandrum ſapientes omnes. Vidi & Socratem Sophroniſci filiũ cum Neſtore & Palamede nugantem:

A tem: circa quem Hyacinthus Lacedæmonius, & Theſpieus Narciſſus, Hylas,
aliiq; formoſi. Videbatur autem Hyacinthũ amare,idq; multis argumentis. Fe-
rebatur autem illi ſuccenſere Rhadamanthum,& ſæpenumero comminatum,
ſi pergeret ineptire, ſe illum ex inſula eiecturum, aut niſi omiſſa ſimulatione
conuiuaretur. Solus Plato non aderat, ſed conditam à ſe ciuitatem habitare di-
cebatur,ubi repub.& legibus quas tulerat, uteretur. Porrò Ariſtippus & Epi-
curus primi apud illos habebantur,cum hilares eſſent, & læti,compotoréſque
ſuauiſſimi. Aderat & Phryx Aeſopus,quo homine pro morione utuntur. At-
qui Diogenes Sinopẽſis tantum à priſtinis moribus degenerauerat,ut Laidem
B meretricem duceret uxorem, & ſubinde ſurgeret, ac temulentus ſaltaret, de-
bacchareturq;. Stoicorum autem aderat nemo:nam adhuc illos rectum uirtutis
uerticem aſcendere aiebant. Quin & id de Chryſippo audiuimus, illi nõ prius
fas eſſe ut inſulam ingrederetur, quàm iam quartò ſe elleboro purgaret. Aca-
demicos dicebant uelle quidem uenire,continere ſe tamen,& adhuc conſide-
rare: neq; enim ſatis adhuc capere num uſquam talis inſula ſit, néc ne. Verùm,
ut coniicio,Rhadamanthi iudicium haud dubiè metuerunt, utpote qui forum
iudiciarium ſuſtulerint. Quanquam non paucos ex illis excitatos fama erat, ut
eos qui illuc præceſſerãt,ſubſequerentur,uerùm præ pigritia defeciſſe, neque
C potuiſſe aſſequi,ſed è medio itinere rediiſſe. Hi igitur inter eos qui aderãt,erãt
maximè memorabiles. Enimuero Achillem, & poſt illum Theſeum in primis
colunt. Quòd uerò ad coitum & Venerem pertinet, commiſcẽtur fœminis ſi-
mul & maribus palàm,& ſpectantibus omnibus, idq; haudquaquam turpe ar-
bitrantur. Solus uerò Socrates deierabat ſe innocenter cum iuuenibus uerſari,
& quidem cum omnes illum peierare ſcirẽt. Siquidem Hyacinthus & Narciſ-
ſus fatebanrur,ille autem negabat. Fœminæ ſunt omnibus communes, neque
quiſquã uicino inuidet,ſed ſunt certè in hac re maximè Platonici. Pueri quoq;
uolentibus ſe exhibent,nihil reluctantes. Vix autẽ duos aut tres totos dies ue-
D neram, cum accederem Homerum poẽtam:nam utrique ocium erat: & cum
alia multa, tum illud rogabam, cuias eſſet, dicens illud maximè apud nos ad
hunc uſq; diem eſſe in controuerſia. At ille ſe neſcire reſpondit. Nam quidam
Chium,alii Smyrnæum,alii Colophonium eum arbitrãtur, ipſe uerò ſe Baby-
lonium eſſe aiebat:ſiquidem à ciuibus ſuis non Homerum,ſed Tigranem uo-
catum fuiſſe:poſtea uerò cum apud Græcos obſidis officio functus eſſet,priſti-
nam appellationẽ mutaſſe. Rogabam præterea, nũ & ii uerſus qui uulgo reii-
ciuntur,ab ſe conſcripti eſſent,néc ne. Ille autẽ omnes ſuos eſſe aſſeuerabat. Ibi
ego Zenodoti & Ariſtarchi grãmatici frigidas ratiocinationes non potui non
E damnare. Vbi autem hæc abunde diſſeruit, iterum rogabam quamobrem ab
ira poẽmatis ſui initium ſumpſerit. Sic enim, inquit,mihi in mentem uenit, ni-
hil ſtudio agenti. Tum & illud ſcire cupiebã,an,quod multi uolunt,Odyſſeam
Iliade priorem ſcripſiſſet. Ille uerò negabat. Nam quòd cæcus non eſſet, quod
& de eo affirmant,mox cognoui.uidebam enim:quare non erat opus illũ per-
contari. Quin idem aliàs ſæpe agebam, ubi illi uacare uiderem. Cum autem il-
lum adirem, rogaremq;, ipſe contrà promptè ad omnia reſpondebat, maximè
uerò poſt cauſam quam uicit. Nã illum calumniæ Therſites accuſauerat, quòd
ſe in poẽſi conuiciis agitaſſet. Vicit autem Homerus cauſam, agente Vlyſſe.
Aduẽnit & circa illa tempora Pythagoras Samius ſepties mutatus, qui in tot

R

animalibus uixit, & animæ errores conſummauit. Erat autem eius dextra pars F aurea:& uiſum eſt ut communi cum illis republica uteretur. Dubitabatur autem adhuc,utrum Pythagoræ, an Euphorbi nomine appellādus eſſet. Empedocles uerò(nam & ipſe uenit ſemielixus,& toto corpore excoctus) nō receptus eſt,quanquam id multis precibus poſtularet. Procedente autem tempore

Thanatuſia. inſtabat certamen quod apud illos Thanatuſia appellantur. Præfuit Achilles iam quintùm,Theſeus uerò ſeptimùm. Porrò quid in totum actum ſit, lógum eſſet commemorare:uerùm ſummam ac capita rerum perſtringam. Lucta quidem uicit Carus,qui ab Hercule ſtabat,& pro corona cum Vlyſſe decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arii Aegyptii,qui Corinthi ſepultus eſt, & Epii, G qui ſibi mutuò congreſſi erant. Nā apud eos Pācratii nullum præmiū proponitur. Porrò quis curſu uicerit,non ſatis memini. Ex poëtis,ut uerè dicā,quanquam longè excelleret Homerus,uicit tamē Heſiodus. Præmia autē omnibus erat corona ex pauonum pennis contexta. At iam abſoluto certamine nūciatum eſt,eos qui in impiorum loco plecterentur,ruptis uinculis,& ſuperata cuſtodia, in inſulam irrumpere. eorum duces eſſe Phalaridem Agrigentinum,& Buſyridem Aegyptium, Diomedem Thracem,& Scironē, & Pityocampten. Vt uerò hæc animaduertit Rhadamanthus,ſtatuit heroës in aciem ſuper littus. Ducebat autem exercitum Theſeus & Achilles,& Aiax Telamonius iam iam H ad ſe reuerſus. Commixti ergo inter ſe pugnabant, uiceruntq; heroës, Achille uel in primis rem ſtrenuè gerente. Fortiter ſe geſſit & Socrates in dextro cornu conſtitutus,multóque fortius, quàm quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hoſtibus haudquaquam fugit,ſed uultu intrepido cōſtitit. quamobrem præmio donatus eſt,nimirum luculēto & amplo horto, in quem conuocatis aliis diſſerebat:quem locum Necracademiam appellauit. Comprehenſos igitur & colligatos eos qui uicti fuerant,remiſerunt multo grauius puniēdos. Eam autem pugnam ſcripſit & Homerus,& mihi abeunti libellos dedit ad noſtros homines deferendos. Verùm hos unà cum reliquis poſtea amiſi. Erat poëmatis initium ferè in hunc modum: Nūc mihi Muſa refer pugnam I heroum extinctorū. Cum igitur fabas coxiſſent,quemadmodum illis mos eſt ubi bello rem præclarè geſſerint,Epinicia celebrarunt,& feſtum ſolenne egerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abſtinuit, & ieiunus procul deſidebat, abominatus fabarum eſum. Iā uerò menſibus ſex exactis,ſeptimoq; ad medium deducto,res nouæ ac inſperatæ exortæ ſunt. Nam Cinyrus Scinthari filius,iam grandis & formoſus,Helenam multo iam tēpore deperibat:ipſa autem contrà manifeſtè adoleſcentē ad inſaniam uſq; redamabat. Siquidē in cōuiuio ſubinde alter alteri annuebat,& præbibebat:ſoliq; ex cæteris ſurgentes in ſylua deerrabant. Tandē præ amore & impatiētia conſiliū cepit Cinyrus rapiēdi Helenam. K Illa uerò hoc probabat, ut cederent, ac in uicinam quampiā ex inſulis proficiſcerentur,nimirū in Phello, aut Tyroëſſam. Addiderunt & huic conſilio cōiuratos è meis comitibus tres audaciſſimos. Nam hæc patri non indicauerat. ſciebat enim quòd ab illo acriter increparetur. Itaq; cum ipſis opportunū uiſum eſſet,facinus perpetrarūt. Vbi enim nox aduēnit, (nam tum fortè non intereram, ſed in conuiuio diſtertebam) illi clàm aliis correpta Helena, maturè ſe proripuerunt. Menelaus autem cum circa medium noctis excitatus torum uacuum ſenſiſſet,protinus clamore ſublato,& fratre ſecum accepto,ad regiam

Rhadamanthi

A Rhadamanthi profectus eſt. Porrò illuceſcente die aiebāt exploratores nauem procul diſtantem apparere. Itaq; Rhadamanthus, cum quinquaginta heroës in nauem Aſphodelinā, & ex integro & ſolido ligno conſtructā, collocaſſet, iuſſit eos perſequerentur. At illi cum magna alacritate remis incumberēt, tandem circa meridiem eos deprehendunt, cum iam in lacteum Oceanū ſubirent, haud procul à Tyroëſſa inſula. tantum enim aberant ut elaberentur. Cum igitur nauem roſea catena reuinxiſſent, reuerſi ſunt. Helena itaq; flebat & erubeſcebat, operiebaturq;. Verùm Rhadamanthus habita prius cum Cinyro diligēti quæſtione, num & alii quipiam cōſcii fuiſſent: poſtquā ullum fuiſſe negauit, uin-
B ctum hominem ex pudendis, & malua prius bene cæſum, in impiorum locum amandauit. Decreuerunt & nos ante præſcriptum tempus ex inſula ablegare, data unius proximæ diei mora. Ibi ego grauiter ferre, & lachrymari, utpote qui eiuſmodi felicitate relicta rurſus erraturus eſſem. At illi contrà conſolabantur me, quòd futurum dicerent ut propediem ad ſe eſſem rediturus. Iamq; mihi in futurum ſedem & locum optimis quibuſque uicinum oſtendebant. Ego uerò accedens Rhadamāthum, obnixè orabam, ut quæ mihi futura eſſent, prædiceret, & de nauigatione certiorem redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum reſpondit, uerùm multis prius erroribus & periculis exantlatis. Tem-
C pus autē quo eſſem rediturus, addere noluit, ſed oſtenſis uicinis inſulis, (apparebant autem numero quinq;, & alia ſexta longius) hæ, inquit, adiacentes ſunt impiorum, in quibus uides ignis plurimum accēſum. Sexta autem illa ſomniorum eſt ciuitas. Poſt hāc & Calypſus eſt inſula, uerùm nondum tibi adhuc apparet. Vbi uerò has præternauigaueris, tum deuenies in magnam illam continentem, quæ è regione eſt ei quæ à nobis incolitur. Illic multa paſſus, multáſq; gentes prætergreſſus, & inter Barbaros incultosq; homines peregrinatus, tandem in alteram terram deuenies. Hæc ubi dixiſſet, euulſam è terra maluæ radicem mihi porrexit, iubens ut hanc adorarem cum in maximis periculis uer-
D ſarer. Admonuit autē, ſi unquam in hanc terrā incolumis redirem, ignē gladio ne foderem, néue lupinis ueſcerer, néue puero ſupra decē & octo annos nato congrederer. quorum ſi memor eſſem, bene ſperarem de reditu ad inſulam. Ibi demum quæ ad nauigationē pertinent, paraui: cumq; opportunū eſſet, cum illis cibum cepi. die deinde proxima accedens Homerum orabam ut mihi duorum uerſuū epigramma conderet. Quod ubi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inſcripſi. Erat autem epigramma huiuſmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis
Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras.

E Manens autē & diem illam, ſequenti proficiſcebar, deducentibus heroibus. Hic & Vlyſſes accedens neſciente Penelope, mihi literas dat in inſulam Ogygiam ad Calypſo ferendas. Miſit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, ut ſi ad inſulas appelleremus, nemo nobis manū iniiceret, uelut iis qui ad mercatum quempiam alium nauigarēt. Vbi uerò progreſſi odoratum aërem præteriſſemus, continuò nos teterrimus neſcio quis odor excepit, uelut bituminis & ſulphuris piciſue, cum ſimul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabiliſque, uelut ab exuſtis hominibus. Erat & aër obſcurus & caliginoſus, à quo diſtillabat ros quidā piceus. Quin & uerberū ſtrepitus exaudiebatur, & multorū hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus: illa uerò quā aſcendimus,

taliſ erat. Tota in gyrum præceps eſt,& exuſta,cautibus & ſaxis aſpera. Arbor F
autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepſimus tamen per præcipitia, & per ſpinoſam & aculeis plenã ſemitam euaſimus, tranſiuimusq́; regionis tetram fœditatem. Procedentes autem ad carceres,& ſupplicii locum, primùm quidẽ loci naturam admirati ſumus. Siquidem uniuerſum ſolum gladiis & mucronibus efflorebat, circum quod fluuũ duo decurrebant, unus cœno, alter uerò ſanguine,& item alius intus igne,& quidem ingẽs & immenſus. fluebat autem uelut aqua,& inſtar maris agitabatur. Habebat etiamnum & piſces permultos, quorum aliquot torribus erant ſimiles, nõnulli uerò minuſculi carbonibus ignitis, quos Lychniſcos uocabant. Aditus autem unus erat,& perquã anguſtus. Ianitor adſtabat Timon Athenienſis. Ingreſſi tamen duce Nauplio, uidebamus eos G
qui ſupplicio afficiebantur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum etiam nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo enecari,& à pudendis pendêre. Addebant & ductores ſingulorum uitas,& cauſas ob quas ſupplicio afficerẽtur. Maxima uerò omnium pœna eis imminebat, qui in uita quippiam ementiti eſſent, neq; ueritatem literis mandaſſent: inter quos erat Cteſias ille Cnidius,& Herodotus,& alii non pauci. Hos ergo cũ uiderem, bono animo eſſe cœpi. nam nullius mendacii mihi conſcius eram. Itaque ad nauẽ maturè reuerſus,(neque enim tale ſpectaculum ferre amplius poterã) ſalutato Nauplio diſceſſi. Neq; ita multum poſt apparebat nõ procul ſomniorũ inſula, obſcura illa, & uix uiſu perſpicua. Habebat autem & ipſa ſomniis aliquid ſimile. H
cedebat enim accedentibus nobis, & ſubterfugiebat, ac longius ſe ſubducebat. Cum ergo tandem eam comprehendiſſemus, & in portũ qui ſomnus dicitur, delati eſſemus, prope eburneas portas, ubi ædes eſt Gallinaceo ſacra, ſub obſcuram ueſperã deſcendimus: cumq́; in portã progreſſi fuiſſemus, ſomnia multa uariaq́; uidebamus. Verùm de ipſa ciuitate libet ante omnia cõmemorare, quoniam de ea nemo adhuc conſcripſit: ſolus autem Homerus eius meminit, non ita accuratè exacteq́; deſcripſit. Circa hanc undique circumiacet ſylua. Arbores I
autem ſunt papauera procera,& mãdragoræ, in quibus magna uis ueſpertilionum ſedet. Sola enim hæc auis in ea inſula naſcitur. Flumen autem iuxta præterlabitur, quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sũt & fontes duo iuxta portas, quibus & nomen eſt uni quidem Negretus, alteri uerò Pannychia. Ipſa autem ciuitatis mœnia alta ſunt, uariaq́; iridis colore ſimillima. Enimuero portæ ſunt, non duæ, ut uoluit Homerus, ſed quatuor. Nã duæ Mollitiei campũ reſpiciũt, hæc quidem ferrea, illa uerò teſta conſtructa, per quas horrenda & ſæua immitiaq́; ſomnia emitti aiebãt. Duæ uerò alteræ ad portũ & mare, ex quibus quædam corneæ erant, quædam, per quas tranſiuimus, eburneæ. Ingreſſis autem ciuitatem ad dextram eſt templum Noctis. Nam illam ex deis in primis colunt, K
& Gallinaceũ, cui iuxta portũ ſacellum dedicatũ eſt. Ad ſiniſtram uerò Somni regia. Is enim apud eos regnat, duobus à ſe ſatrapis & præfectis conſtitutis, Taraxione Mataeogenis, & Plutocle Phantaſionis filio. In medio autẽ foro fons eſt quem Careotin appellant: delubra duo adiacent, Impoſturæ uidelicet, & Veritatis: ubi & illorum eſt adytum & oraculum, cui præfectus erat Antipho ille ſomniorum hiſtrio, hunc apud Somnum honorem ſortitus. Somniorum autem neque natura neque forma eadem eſt. Nam quædam procera erant & formoſa, ſuauiaq́; : quædam uerò breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, ut uidebantur,

A uidebantur: ſordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monſtroſa, alia uelut in pompam inſtructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiuſmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, utpote ea quæ olim apud nos uideramus. Quædam etiam nos accedebant, ſalutabantq́;, uelut familiaria iã & domeſtica. Quæ cũ nos excepiſſent, ac ſopiuiſſent, ſplẽdidè planè ac elegãter tractauerũt, apparato magnifico alio diuerſorio, pollicita reges aut ſatrapas ex nobis ſe factura. Nonnulla & in ſuam quemq; patriam abduxere, & domeſticos oſtẽdêre, rurſusq́; eadem die reduxere. Diebus ergo triginta, & totidẽ noctibus dormiẽtes comeſſantesq́; apud ea manſimus. Hinc tonitru cum

B ingenti fragore repentè edito excitati ac conſternati, ſaturi diſceſſimus. Inde poſt tertiam diem in Ogygiam delati deſcendimus. Hic ego primùm reſignatis literis, quæ ſcripta erant legebam. Erant autẽ ferè huiuſmodi: VLYSSES CALPYSO S. Nolim te ignorare, quòd ubi primum abs te diſceſſiſſem rate inſtaurata, poſtquã naufragium feciſſem, & uix à Leucothea in Phæacum regionẽ ſeruatus fuiſſem, à quibus domũ remiſſus fui, me multos uxoris procos deprehendiſſe, qui rebus noſtris abuterentur ad uoluptates ſuas: quos cum omnes confeciſſem, tandem ipſe à Telegono, quẽ ex Circe ſuſceperam, è medio ſublatus ſum. Nunc autem in beatorum ſum inſula, uehementer dolens ob

C relictam, qua apud te uſus ſum, cõſuetudinem, & oblatam abs te mihi immortalitatẽ. Quòd ſi per occaſionem licebit, hinc arrepta fuga ad te ueniam. Et hæc quidem quæ per literas ſignificabantur: de nobis præterea, ut hoſpitio exciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale Homerus deſcripſit, ipſamq́; lanificio dantem operam. Poſtq̃ uerò literas accepit, admiſitq́;, primùm quidẽ abũde fleuit, tum nos ad hoſpitiũ inuitauit, ſplendideq́; excepit, interim de Vlyſſe multa ſciſcitata, & Penelope cuiuſmodi forma eſſet, num ita caſta eſſet, quemadmodum de ea Vlyſſes iactauerat. Nos autem ea quibus potiſſimùm eam delectari cõiiciebamus, reſpondimus. Digreſſi

D igitur ad nauem prope littus obdormiuimus. Mane autem ſoluimus uehemẽtius uento inſurgente. Tandem poſt bidui tempeſtatem die tertia incidimus in Colocynthopiratas. Homines autem immanes ſunt hi, feriq́;, qui ex uicinis inſulis nauigantes infeſtant. At uerò naues magnas habent cucurbitinas, ſex cubitorum longitudine. Nam ubi exaruerint, excauata una, & medulla illius egeſta nauigant. ſiquidem malis arundineis utuntur, & pro uelo, cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus inſtructis claſſibus oppugnabãt, & è noſtris complures ſauciabant, uice lapidum cucurbitarum grana iaculati. ut plurimum enim cõminus depugnabãt. Circa meridiem uerò à tergo Colocynthopiratarum

E rum uidemus adnauigare Caryonautas. erant autẽ inter ſe hoſtes, ut poſtea declarauerunt. Nã ut eos adeſſe ſenſerunt, nobis neglectis in eos conuerſi, nauibus confligabantur. At nos interea ſublato uelo, illiſq́; pugnãtibus inter ſe relictis, cepimus fugam. Manifeſtò autẽ uidebantur ſuperiores futuri Caryonautæ, utpote qui numeroſiores eſſent. Nã illis claſſes erãt quinque, pugnabantq́; nauibus aliquanto fortioribus. Siquidem naues habebãt corticeas, è putamine nucum per medium ſecto excauatóque. Magnitudo autem putaminis cuiuſq; in longum decem & octo cubitos protẽdebatur. Vbi uerò ab his ſubducti fuimus, eos qui ſaucii fuerant, curauimus, & poſtea in armis ferè ſtetimus, ſemper inſidias quaſpiam ſubueriti. neq; id quidem immeritò. Nõdum enim occiderat

ſol,cum ab inſula quadam deſerta circiter uiginti uiri delphinibus prægrandibus inſidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac ſtabiles ferebant Delphines,perinde ac equi ſubſultantes,& hinnientes. Cum autem iam propè adſtarent hinc atq; hinc diuiſi,nos aridis ſepiis, & cácrorum oculis feriebant. Verùm cum nos ſagittaremus & iacularemur,non potuerunt ſubſiſtere,ſed magna parte eorum ſaucia,ad inſulam confugerunt. Circa mediam uerò noctem cum tranquillum eſſet mare,non aduertentes in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus ſtadiorum ſexaginta.Inſidebat autem illi Alcyon,fouebatq; oua,nido haud multo maior:quæ cum auolaret,parum abfuit quin alarũ uento nauem ſubmergeret.fuga enim ſe proripuit,edita triſti quadam & lamentabili uoce. Nos igitur iam die apparente uidemus nidũ ingenti naui ſimilem ex arboribus congeſtũ.Inerant autẽ & oua,quorũ unumquodq; Chio dolio erat capacius. Atqui & pulli iam intus conſpiciebantur,& crocitabant. Cum igitur unũ ex ouis ſecuribus præcidiſſemus,pullum implumẽ uiginti uulturibus ampliorẽ eduximus. Vbi uerò propè ducentis ſtadiis à nido digreſſi fuimus,mira & inuſitata prodigia nobis obuenere. Ná qui in prora erat cheniſcus,ſubitò alas emiſit,& exclamauit. Porrò gubernator Scintharus cum iam caluus eſſet,capillos produxit,& quod eſt omnium inuſitatiſſimũ, ipſe malus nauis germinauit, & ramos propagauit,atq; in uertice fructum edidit. Erant autẽ eius fructus fici,& uuæ permagnæ,necdũ ſatis maturæ. Hæc poſteaquá uidimus, non iniuria turbati ſumus,deos precati ut portentoſam uiſionẽ auerterent. Nondum autẽ quingentis ſtadiis proceſſeramus,cum uideremus ſyluá magná & frondoſam pinis & cupreſſis. Nos autem arbitrabamur continẽtem eſſe, uerùm erat gurges,cui fundus nõ erat,arboribus quæ radices non haberent,totus cõſitus. Ipſæ tamen arbores immobiles ſtabant ac erectæ,ac ſi ſupernatarent. Cũ ergo acceſſiſſemus propius,& totam rem animaduertiſſemus,dubitabamus quidnam fieri cõueniret. Nam per arbores nauigare haud facile erat,quòd denſæ ac contiguæ eſſent:neq; reuerti facile uidebatur. Itaq; aſcẽdens in altiſſimam arborẽ, contemplabar quomodo ſe haberent quæ ſequerẽtur, atque ſyluam uideo ſupra quinquaginta ſtadia aut paulo pauciora porrectam, aliumq; uidi Oceanum ſuccedere. Tum ibi uiſum eſt nobis nauem in arborũ frondes,(erant enim denſæ)&,ſi fieri poſſet,in aliud mare tráſferre. quod & fecimus. Nam nauem magno fune colligauimus, ac in arbores conſcendimus, eamq; ægrè in altum eduximus. quam cum ſuper ramis demiſiſſemus, explicatis uelis uelut in mari uento impellente nauigabamus. Hic & mihi Antimachi poëtæ uerſus in mentem uenit. Nam & quodam loco ille ait: Iis qui ſyluoſum tentant per cœrula curſum.

Antimachus.

Superata tamen aliquádo ſylua ad aquam deuenimus,ubi demiſſa naui per puram & lympidam aquam nauigabamus, donec ad hiatum quendam magnum qui aqua hinc atq; hinc diuiſa contigerat,peruenimus, quemadmodum in terra à terræmotu nonnunquam uoragines fieri uidemus. Nauis autem mox detractis uelis facilè conſtitit,quanquam parum abfuit quin in præceps delaberetur. At nos proſpicientes uidemus uoraginem perquam horrendam & incredibilem,ad mille ferè ſtadia patere. Nam aqua uelut utrinque diuiſa ſtabat. Circunſpicientes autem ad dextram uidemus procul pontẽ extructum,aqua duo maria iungente,quantum ad ſuperficiem attinet,& ex alio mare in aliud defluente.

A tc. Incumbẽtes igitur remis ad illud delati ſumus, ac multo labore præter ſpem traiecimus. Hinc nos ſuſcepit mare placidum ac mite, inſulaq; non magna, ad quam facilis erat acceſſus. Hanc autem incolebant Bucephali homines feri ac agreſtes, cornutiq;, cuiuſmodi apud nos Minotaurum fabulantur fuiſſe. Deſcẽdentes igitur ibamus aquatum, & ſi uſquam fieri poſſet, commeatum comparaturi. iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inuenimus, & præterea nihil apparebat, niſi fortaſſe quòd mugitus creber non longè exaudiebatur. Arbitrati igitur boũ eſſe gregem, paululum procedentes in homines incidimus. At illi ubi nos uiderũt, mox inſectati ſunt, & tres è comitum
B numero ceperunt, reliqui uerò ad mare confugimus. Hinc nos unà omnes armis inſtructi (neque enim ſocios inultos negligere conſilium erat) irruimus in Bucephalos, qui iam interfectorũ carnes inter ſe diuidebãt. Terrefactos igitur ad unũ perſequuti ſumus, & circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis duobus uiuis: ac iterum reuerſi ſumus, captiuos nobiſcum trahẽtes. Porrò cõmeatus nihil offendimus: quare nonnulli ſuadebant ut captiui iugularentur. at mihi non probabatur, uerùm uinctos ſeruaui, donec legati à Bucephalis repeterent redimerentq; captiuos. Intelligebamus autem eos ex nutibus, & triſti quodam mugitu quem edebant uelut ſupplicantes. Erat autem redemptionis
C precium, multi caſei, & ſicci piſces, & cepe cum ceruis quatuor, quorũ unicuiq; tres duntaxat eſſent pedes: duo quidem in parte poſteriore: nam qui in anteriore erãt, in unum concreuerant. His conditionibus redditis captiuis, unũ tantùm diem cõmorati, receſſimus. Iam inde nobis piſces apparebant, & aues præteruolabant: & eiuſmodi alia quæ terræ uicinæ ſigna ſolent eſſe, occurrebant. Neq; uerò multò poſt homines uidimus, qui nouo & inſolito more arte nautica uterentur. Ipſi enim ſimul & nautæ & naues erãt. Libet autem nauigationis modum indicare. Reſupinati ſuper aquam iacebãt, erectis in altum pudendis. nam illa grandia ferunt. ex illis linteum extendebãt, & manibus pedem te-
D nebant, ac incidente uento nauigabãt. Poſt hos & alii ſuberibus inſidẽtes, iunctis duobus delphinis remigabant equitabantq;, alii præcedentes ſubera trahebãt. Hi nulla nos iniuria affecere, neq; fugerũt, ſed intrepidè & pacatè uehebãtur, nauis noſtræ figurã admirati, & undiq; circunſpectãtes. Sub ueſperã autem appulimus ad inſulam nõ admodum magnam, quæ, ut arbitrabamur, à mulieribus græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos acceſſerunt, & exceperunt, ſalutaruntq;, meretriciè admodum comptæ ornatæq;, ac formoſæ omnes & iuuenculæ, talares tunicas ſecum trahẽtes. Inſulæ quidem nomen erat Cabaluſa, ciuitatis uerò Hydamardia. Suſceperũt itaq; nos mulieres, & ſecũ quemq;
E ſingulæ abduxerunt, ac hoſpitem fecerunt. Ego uerò cunctabũdus ſubſtiti. nihil enim fauſti ominabar: circunſpiciẽsq; diligentius, uideo multorũ hominum oſſa & caluas paſſim iacere. Vt autem clamorem ſuſcitarem, & ſocios conuocarem, ac ad arma proſilirem, non placuit: uerùm accepta in manus malua, enixè orabam eam, ut ex præſentibus malis euaderem. ac paulò pòſt cum miniſtraret hoſpita, uidi non mulieris crura, ſed ungulas aſini. Ibi mox & eam educto gladio corripio, & uinctam de omnibus interrogo. Illa autem, etſi inuita, faſſa eſt tamẽ ſe mulieres eſſe marinas, quæ Onoſceleæ appellantur, ueſciq; peregrinis hoſpitibus. Vbi enim, inquit, eos iam temulẽtos reddidimus, illis concumbentes, dormiẽtes inuadimus. Hæc poſtquam audiſſem ego, illam quidem

uinctam reliqui,uerùm ſupra tectũ aſcendi ipſe,& uociferabar,comitesq́; conuocabam. Qui ubi conueniſſent,illis totam rem indicabam,& oſſa oſtendebã, atque intrò ad uinctam ducebam. At illa protinus in aquam uerſa eſt, & euanuit. ego uerò experiri uolens,gladium in aquam condidi, illaq́; mox ſanguis effecta eſt. Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc poſtquam illuxit dies,conſpecta terra,coniecimus eſſe eam quæ noſtro orbi oppoſita eſt. Procidentes itaque,atque precati,quid eſſet futurum diſpiciebamus. Quibuſdam autem placebat aſcendere duntaxat,& rurſum redire:aliis uerò illic relicta naui,ad terræ meditullium proficiſci exploratum incolas. Interea cum hæc cogitaremus,oborta uehemens tempeſtas, nauem littori impactam cõminuit. Nos uerò ægrè enatauimus, armis, & quod quiſque poterat, ſecum correptis. Hæc autem & huiuſmodi fuere,quæ mihi, donec ad alteram terram uenirem, contigere : nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in inſulis, & in aëre, & quæ poſtea in ceto,& cum ab illo exiſſemus, quæ apud Heroës & Somnia, poſtremò quæ apud Bucephalos,& Onoſceleas: cætera autem quæ in terra acciderunt,ſequentibus libris enarrabo. F G

TYRANNICIDA, Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentum declamationis attinet, infrà ab ipſo auctore ponitur. Cæterùm genus orationis iudiciale eſt,ſtatus qualitatis. De eo enim potiſſimùm quæritur, dignúſue ſit præmio Tyrannicidæ, qui filiũ tyranni occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam & de eo qui tyrannicida uocandus ſit, & de legis ſententia diſputatur. Exordium attentione & docilitate comparanda ferme conſumitur,dum & ſummã petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Niſi quòd interim & beneuolentiam ſibi ex merito facti,& aduerſario ex ſuſpicione inuidiam parat. Narratione grauitatem atque ſæuitiam tyrannidis primùm perſequitur,eiusq́; omnem cauſſam in filium tyranni transfert,ut uideatur uidelicet certo cõſilio filium ante patrem aggreſſus eſſe:deinde & modum peractæ cædis & conſilium ſuum exponit. Hinc propoſitio ſiue petitio ſequitur:poſt quã cõfirmatio,in qua principiò petitionem ſuã cõmendat amplificatione euentus,& bonorum,quæ ex hoc facto ſecuta ſint,cum aduerſarij obiectione comparata. Deinde uerbis legis opponit definitionem tyrannicidæ,à genere comprobatam,puta quòd non ſolùm is qui ſua manu & gladio tyrannum occidit,hoc nomine dicẽdus ſit,ſed etiam qui per alium, & quocunq; modo illum tollit. Poſtea etiam à fine legis argumentatur contra ſcriptum. Vltimo locum quem Rhetores a ſummo ad imum uocant,ſiue etiã communem,tractat:in quo conſilium ſiue uoluntas,conatus,actio,eaque per comparationem aut effictionem amplificata. Poſtremò & euẽtus conſiderantur. Peroratio autem locis patheticis cõſtat. nam ipſe quidem pro ſe affectus mouet à modo & inſtrumento actionis: à tyranni autem perſona,hypotypoſi quadam ſeu deſcriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propoſitionem repetit, & ſui beneficij ueluti memoriã quandam in auribus auditorum relinquit. H I

Exordiũ, quo dociles & attentos facit.

QVVM duos eodem die tyrãnos occiderim Iudices, alterum quidem ætate iam affecta,alterum æuo florentem, & ad ſcelerum ſucceſſionem capeſſendam paratum:unicum tamen pro ambobus præmium petitum uenio,qui quidem unus omnium quotquot unquam tyrãnicidæ fuerunt,unico uulnere duos maleficos fuerim amolitus,neciq́; dederim,filium uidelicet enſe,patrem indulgenti charitate,qua filium adamabat. Itaque tyrãnus pro his quæ commiſit, abunde magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & uiuus aſpexerit filium prius morte ſublatum,& quod eſt omnium maximè nouum,compulſus ſit deniq́; ipſe ſui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus eſt,cæterùm occiſus alteram ad cædem operam mihi ſuã cõmodauit,dum qui uiuo patri ſcelerum ſocius fuerat,eiuſdẽ poſt mortem(quatenus licuit)extitit parricida. Ego itaque ſum is qui tyrannidẽ ſuſtuli,pariterq́; K

Ecce [illegible]

mecum

A mecum gladius,quo cuncta confecta ſunt,meus:tametſi cædis ordinem cõmu- *captat à ſua*
tarim,ac moré modumq; nouarim conficiendi ſceleratos: nempe hunc qui ua- *perſona.*
lentior erat, ac ſeſe defendere poterat,ipſe perimens, porrò ſenem ſoli gladio
reſeruans. His igitur de cauſis & amplius quiddam à uobis me conſequuturum
arbitrabar,præmiaq; laturum, quæ numero æquarẽt eos qui eſſent interempti:
utpote qui non præſentibus modò malis uos leuarim,uerùm etiam futurorum
formidine: quiq; ſtabilem pepererim libertatem,nullo relicto qui ſcelerum ca-
peſſat ſucceſſionem. Verùm interim tantis rebus ſtrenuè peractis,in diſcrimen
adducor,ne præmio fraudatus à uobis diſcedam,ac ne ſolus non feram merce-
B dem,quam leges à me ſeruatæ præſtituunt. At qui contra dicit,is mihi uidetur *Aduerſario*
non Reipub.ſtudio(quemadmodum ait)hoc facere,ſed quòd extinctos eſſe il- *inuidiam con-*
los grauiter ferat,atque eum qui illis mortis auctor extitit,ulciſci conetur. Vos *citat.*
igitur Iudices mihi pauliſper attendite, dum tyrannidis mala,tametſi ipſi opti-
mè noſtis,cõmemoro. Siquidem hoc pacto futurũ eſt ut & beneficii mei ma-
gnitudinem intelligatis, & ipſi plus capiatis uoluptatis,reputantes nimirũ qui-
bus ſitis leuati malis. Neque enim quemadmodũ aliis quibuſdam ſæpenumero
accidit, itidem & nos ſimplicem tyrãnidem atque unicam ſeruitutem ſuſtine-
bamus,nec unius domini uiolentiã tolerabamus: uerùm ſoli omnium quos ſi-
C milis habuit calamitas,duos pro uno tyrannos habebamus,& in geminas con-
tumelias diſtrahebamur infelices. Porrò ſenex multo erat moderatior, quippe *Narratio, qua*
ad iras lentior,ad ſupplicia ſegnior,& ad cupiditates tardior: utpote cui iã ætas *magnitudinẽ*
uehementiam impetus cohiberet, uoluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin *tyrannidis*
ad ſuſcipienda maleficia filii inſtinctu nolẽs impelli ferebatur, ipſe alioquí non *exaggerat,&*
admodum tyrannicus,niſi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens in fi- *omnem eius*
lium ſupra quàm credi queat,erat: id quod re declarauit,ita ut filius illi eſſet o- *cauſſam in fi-*
mnia. Illi parebat: per uim faciebat quicquid ille iuſſerat: ſupplicio afficiebat *liũ transfert.*
quoſcunque præceperat,ac prorſus in omnibus illi obſequundabat. In ſumma,
D filius in patrem tyrannum quendã agebat, pater filii cupiditatum ſatelles erat.
Tametſi huic propter ætatem honorem cedebat adoleſcens,ſoloq; imperii no-
mine temperabat,tamen res & caput tyrannidis erat ipſe. Et quanquam tuta-
mentum præſidiumq; principatui ab illo mutuaretur, ſcelerum tamen emolu-
mẽtis ſolus fruebatur. Ille erat qui ſatellites cõtinebat,qui cuſtodias obtinebat,
qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui inſidias formidabat. ille qui
caſtrabat ephebos, qui coniugia uiolabat. illi uirgines producebantur. Tum ſi
quæ cædes,ſi qua exilia,ſi quæ pecuniarum expilationes,delationes,contume-
liæ,ea omnia iuuenis temeritate gerebãtur: porrò ſenex illi obſequebatur,co-
E mitemq; ſcelerum ſeſe præbebat,ac comprobabat duntaxat filii ſui flagitia. Ita-
que quum ea res nobis erat intoleranda,propterea quòd quum animi cupidi-
tatibus ex imperio poteſtas accedit,nullum flagitiis modum imponunt: tum il-
lud in primis diſcruciabat, quòd proſpiceremus diuturnã, uel æternam potius
ſeruitutem eam futuram, & per ſucceſſionem alii poſt alium domino traden-
dam Rempub.populumq; homini ſceleſto hæreditatis inſtar obuenturũ. Nam
id aliis ſpem non exiguam facit,quod apud ſeſe reputant,quod inter ſeſe dicũt:
At mox coercebitur,at mox demorietur, paulò pòſt liberi ſumus futuri. Ve-
rùm de his nihil eiuſmodi ſperabatur,quin potius iã intuebamur paratũ tyran-
nidis hæredem. Vnde factum eſt, ut ne aggredi quidem quiſquam fortium ci-

uiũ,& qui eadem quæ ego,animo ſtatuiſſet,auderet : ſed deſperabatur ab uniuerſis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quum eſſet cum tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil iſta deterruerunt, neque perpenſa negocii difficultate refugi, neque ad ſuſcipiendum diſcrimen trepidaui: uerùm ſolus, ſolus inquam,aduerſus adeò ualidam uariamq; tyrannidem: uel non ſolus potius, ſed gladio comite conſcendi: quippe qui mihi ſit auxiliatus,mecumq; ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim ob oculos obuerſabatur, at è diuerſo perpendenti, quòd publicam libertatem mea cæde redempturus eſſem. Ergo ubi in primam irruiſſem cuſtodiam,neque mediocri negocio ſatellites ſubmouiſſem:occidens interim in quẽ incurriſſem, & quicquid obſiſteret amoliens, ad ipſum negocii caput ferebar, ad unicum tyrannidis robur,ad noſtrarum calamitatum fontem.atq; irrupto arcis propugnaculo, quum uiderem illum fortiter tuentem ſeſe, multisq; uulneribus reſiſtentem, tamen occidi. Et iam tum erat ſublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes,niſi quòd reliquus adhuc erat ſenex ſolus,inermis,nudatus cuſtodiis,iamq; amiſſo magno illo ſuo ſatellite deſertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipſe Iudices hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta ſunt,cuncta eò quò deſtinaram, perducta : at eum qui reliquus eſt, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meaq; dextera nequaquam eſt dignus, præſertim ſi poſt ſplẽdidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærẽdus eſt illo dignus,uerùm poſt calamitatem,ne uel hãc ipſam lucrifaciat. Videat,diſcrucietur,appoſitum habeat enſem. huic reliqua mando. Hæc ubi mecum ſtatuiſſem,ipſe quidem illinc diſcedo: at ille peregit id quod ego prædiuinauerã:tyrannum occidit,ſummamq; meæ impoſuit fabulæ. Adſum igitur,popularem adminiſtrationẽ uobis apportans, cunctisq; bono iam ut animo ſint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis. Vacua, ſicut uidetis,ſceleratis hominibus arx. imperat nemo. quin & magiſtratus creare liberum eſt,& cauſſas agere,& ex legibus contradicere. Atq; hæc omnia uobis mea contigerũt opera,meaq; fortitudine, uidelicet ex una illa cæde,poſt quam pater iam uiuere non quibat. Aequũ itaque cenſeo,ut his pro meritis debitum mihi à uobis præmium donetur, non quòd lucri auidus,aut ſordidus quiſpiã ſim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri ſtatuerim: uerùm quòd præmio cupiam officia mea comprobari,neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos,ſi uelut irriti præmioq; indigni iudicẽtur. At hic contradicit,negatq; æquum facere me, qui decorari munere, præmiumq; ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam eſſe me,neq; quicquam à me pro legis ſententia confectum eſſe,uerùm facinori meo deeſſe quiddam ad hoc ut præmium poſtulem. Percõtor igitur illum,quid præterea requiris à me? nonne uolui?nonne aſcendi?nonne occidi?nonne libertatem peperi?num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium manus effugit meas?Haudquaquã dixeris,ſed omnia plena pacis,omnes reſtitutæ leges,libertas manifeſta, democratia ſtabilis,inuiolata connubia,pueri tuti, uirgines abſque periculo: publicamq; felicitatem ſolennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor?quis eſt qui illa ſuſtulit,hæc peperit? Etenim ſi quiſquã præ me dignus honore ſit,cedam præmium, deſiſtam à petendo

Conſilium & modus cædis. *Petitio.* *Confutatio.* *Frequentatio.*

F G H I K

A tendo munere. Quòd ſi ſolus omnia peregi, audens, periclitans, aſcendens, interimēs, excruciās, alterū ultus in altero, quid mea calumniaris officia? quur facis ut populus parum erga me gratus exiſtat? At enim num occidiſti tyrānum? Porrò lex tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid intereſt utrum ipſe interimas, an mortis cauſam miniſtres? Mea profectò ſententia, nihil: uerùm hoc ſolum ſpectauit legis conditor, libertatem, democratiam, ſceleratorum ſublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignū iudicauit, quod quidem inficiari non potes quin mea contigerit opera. Etenim ſi occidi eum, quo occiſo ille non poterat uiuere: nimirum ipſe cædem peregi, ego occidi, ſed illius manu. Itaq; ne diſcepta de cædis modo, neq; illud expēde, quemadmodū interierit, uerùm an iam perierit, & an quod periit, id à me ſit profectum: quandoquidem & illud excuſſurus mihi uideris, atque his aduerſus bene de Repub. meritos calumniis uſurus, Si quis non gladio, uerùm lapide, lignóue, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò ſi fame tyrānum obſediſſem, ad mortis neceſſitatem compellens, num ibi quoque requiſiturus eras à me cædem mea ipſius manu peractam? aut deſiderari adhuc quiddam diceres ad id ut legi factum à me ſatis uideatur: atque id, quum ſceleſtum acerbius etiam atq; atrociore mortis genere trucidaſſem? Vnum hoc duntaxat ſpecta, hoc require, hoc exute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum ueſtigium? Quòd ſi purgata omnia, ſi pacata, profectò ſycophanticum eſt, modum rei geſtæ calumniātem, præmio fruſtrari uelle, quod iis quæ uirtute confecta ſunt, debeatur. Equidem & illud memini diſſertum in legibus, (niſi fortè propter diutinā ſeruitutem oblitus ſum eorum quæ ab illis dicuntur) cauſſam mortis eſſe duplicem: puta ſi quis ipſe occidat: aut ſi nō ipſe quidem occidit, neque manu facinus peregit, uerùm compulit, præbuitq; mortis occaſionem: ex æquo & hunc quoque lex cenſet ſupplicio affici oportere, ídque iure optimo. Neq; enim ſtatuit minus ualere oportere audaciam, quàm facinus: ac poſtea ſuperuacaneum eſt cædis rationem uiamq; ſpectare. Deinde hunc qui ſic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare cenſebis, ac nequaquam abſoluendum eſſe. At me qui per omnia cōſimili modo Rempub. iuui, non cenſes ea capere oportere, quæ iis debentur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud dicere poſſis, me quidem imprudentem feciſſe, ſed exitum quendam commodum fortuitò fuiſſe conſequutum præter animi ſententiam. Nam quid præterea iam formidaſſem, eo qui ualidior erat, interempto? Cur autem gladiū in uulnere reliquiſſem, niſi planè quod erat euēturū, idipſum prædiuinaſſem? Niſi forſan illud dices, hunc qui extinctus eſt, tyrannum non eſſe, neque hanc appellationem in illum competere: neque uos multū præmii hoc nomine, ſi ille fuiſſet occiſus, decreturos fuiſſe. Atqui iſtud dicere nō queas. An tyranno interempto, ei qui cedis cauſſam miniſtrauit, præmium negabis? O curioſitatem! de illo laboras quo pacto interierit, quū interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam reſtituit, neſcio quid ſuperuacaneum præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei geſtæ ſpectat: quæ uerò ad id conducūt, ea omnia miſſa facit, neque iam ultrà curioſius excutit. Quid enim? an ſi tyrannum exegerit quiſpiam, non is iam tyrānicidæ præmium cepiſſet? cepiſſet opinor, idq; iure optimo: ſiquidem & hic pro ſeruitute libertatem peperiſſet. At id quod à me patratum eſt, non exilium habet, non in poſterum inſtaurandæ ty-

I. Argumentū à finitione tyrannicidæ.

B

Amplificatio à collatione effectus.

C

Finitionē probat à genere & cauſſa efficiente.

D

A uoluntate.

E

II. Argumentum à fine legis.

à minore.

ra̅nidis metum:uerùm abſolutam ſublationem,totiusq; generis internicionem, F
III. *Locus à ſummo ad imum.* omneq; malum radicitus exciſum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem uſq; (ſi uidetur)rem totam perpendite,num quid eorum quæ ad leges pertinent,ſit prætermiſſum, & num quid in me deſideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adeſſe. Principiò mente̅ prius oportet ſuppetere fortem,& amante̅ Reip.
I. *Voluntas & conſilium.* quæq; pro communibus commodis periculum adire non recuſet,quæq; priuato ſuo interitu,multitudinis incolumitate̅ auſit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præſcirem per quæ pericula mihi perrumpendum eſſet,per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere. In hac interim parte tantùm commorare,atque æſtima,an nō uel uoluiſſe G
tantùm iſta,ac ſtatuiſſe,præclarum facinus futurum fuiſſe uideatur. Ac putato me ſolius animi uoluntatiſq; argumento præmium poſtulare,tanquam qui beneficio iuuerit. Tum ſi uoluntati meæ facultas defuiſſet, uerùm alius poſt me tyrannum occidiſſet, dic mihi, num abſurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem,ciues,uolui,ſtatui,aggreſſus ſum, uolu̅tatis experimentum dedi,ſolus dignus ſum qui præmium feram:quid tum reſpō̄ſurus
II. *Conatus.* fueras? Nunc porrò non hoc dico,ſed inſuper,aſcendi,periclitatus ſum,atq; innumerabilia priuſquam iuuenem occiderem,patraui. Neque enim uſque adeò facilem,factuq; procliuem eſſe rem exiſtimetis,cuſtodias perrumpere,ſatellites H
opprimere,unumq; homine̅ tam multos amoliri. Quin iſthuc penè maximum eſt omnium quæ ſunt in tyrannicidio,totiuſq; negocii caput. Nam ipſe iam tyrannus non magna res eſt,neque expugnatu neque confectu difficilis: uerùm ea quæ tuentur continentq; tyrannidem:quæ quidem ſi quis ſuperarit,is nimirum cuncta quæ deſtinauit,peregerit,& perpuſillum eſt id quod ſupereſt. ſed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigiſſet, ni prius qui illum cingunt cuſtodes oppreſſiſſem,omneſq; ſatellites ante̅ debellaſſem. Nihil adhuc addo: uerùm in his rurſum immoror. Cuſtodia̅ oppreſſi,ſatellites ſuperaui,tyrannum incuſtoditum,inermem,nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis nō tibi ui- I
deor honore dignus? an adhuc cæde̅ ipſam à me requires? Quin etiam ſi cædem quæris,ne ea quidem deſiderabitur. Non ſum incruentus,uerùm cædem peregi,magnam ac ſtrenuam, nempe iuuenis ætate ac uiribus florentis, atq; omnibus formidā̄di,per quem ille ab inſidiis erat tutus,cui uni fidebat, qui complurium ſatellitum inſtar erat. An non igitur,quæſo te,præmio dignus uideor,ſed tantis rebus geſtis honore fraudabor? Quid enim ſi ſatellitem unum,atq; adeò
III. *Amplificatio rei per comparationem.* quid ſi tyranni miniſtrum quempiam interemiſſem? quid ſi ſeruum aliquem charum? an non hoc quoque magnum uiſum fuiſſet,conſcendiſſe, mediaq; in arce,mediis in armis,aliquem è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc i- K
pſum qui occiſus eſt,cuiuſmodi ſit,conſidera. Filius erat tyranni, uel tyrannus potius crudelior,dominus intolerabilior,ad ſupplicia dirior,ad cōtumelias uiolentior,quodq; eſt maximum,hæres ac ſucceſſor omnium,quiq; in lō̄gum noſtras calamitates poſſet prorogare. Vin' hoc ſolum mihi confectum eſſe,ipſum uerò tyrannum uiuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmiu̅ poſtulo. Quid dicitis? Non dabitis? An non & illum uerebamini? An non domi-
IIII. *Euentus.* nus,an non grauis,an non intolerandus erat? Porrò nunc negocii caput deniq; ipſum perpendite. Etenim quod hic à me requirit,hoc quàm fieri potuit, pulcherrime̅ confeci,tyrannumq; aliena cæde occidi,non ſimpliciter,nec uulnere

uno

A uno,id quod fuerat optatiſſimum illi, uidelicet tantorũ facinorum ſibi cõſcio, ſed poſteaquam illum prius multo dolore excarnificaſſem, tum,quo nihil habebat charius, miſerabiliter proſtratum coram oculis oſtendens, puta filium in ipſo æui flore,tametſi ſceleſtum quidem illum,attamen & ætate uigentem, & patri ſimilem, ſanguine taboq; oppletum. Hæc nimirũ ſunt parentum uulnera,ii gladii uerorum tyrannicidarum,hæc mors digna crudelibus tyrannis,hæc ultio tantis ſceleribus congruit.Cæterùm protinus interire,protinus excidere ſibi,neque huiuſmodi ullum ſpectare ſpectaculum,profectò nihil habet tyrannico ſupplicio dignum. Neque enim ignorabam uir egregie, non ignorabam *Amplificatio à modo.*

B inquam,neq; quẽquam alium latuit, quanta ille charitate filiũ ſit proſequutus, adeò ut illo extincto ne paululum quidem temporis ſibi in uita morandũ eſſe fuerit ducturus. Atqui haud ſcio,an omnes patres hunc ad modum affecti ſint erga liberos: uerùm hic etiã ultra reliquos habebat quiddam,idq; meritò,quippe qui cõſpiceret illum unicũ eſſe qui curaret ſeruaretq; tyrannidem, quiq; ſolus pro patre pericula ſuſciperet, & tutamen imperio adderet.Itaque ſi non ob charitatem, certè ob rerum deſperationem ſciebam illum protinus exiturum è uita. perpenſurũ enim, iam nihil eſſe quur uelit uiuere, adépto tutamine quod illi filius miniſtrauerat. Nimirũ effeci, ut hæc omnia illum agminatim circum-

C ſiſterent,forma,dolor,deſperatio,formido,quiq; in poſterum imminebant metus. his aduerſus illum auxiliis ſum uſus, atque ad id extremum illum cõſilium adegi.Interiit itaque uobis orbus,excruciatus, plorans,lachrymans. Luxit luctum,non illum quidem diuturnum, uerùm qui ſatis magnus eſſet patri. Poſtremò, quod eſt omnium acerbiſſimũ, ipſe ſibi necem cõſciuit: quod quidem mortis genus,præ cæteris miſerrimum,multoq; atrocius,quàm ſi per alium inferatur.Vbi mihi gladius? Num quis alius eum agnoſcit? Nũ cuius alterius hoc geſtamen erat? Quis eum in arcem adduxit?Ante tyrannum quis eo eſt uſus? Quis eum ad illum miſit? O enſis particeps ſucceſſorũq; meorum egregiè facto- *Peroratio amplificata affectibus.* *Confirmatio.*

D rum: poſt tanta pericula,poſt tantas cædes cõtemnimur,& indigni præmio iudicamur.Nam ſi huius tantùm nomine præmium à uobis poſtularem:ſi ſic dicerem Iudices:Tyrannum,quũ mori uellet,quum id temporis inermem ſe deprehendiſſet,meus hic illi gladius inſeruiuit,& ad conſequendam libertatẽ auxilio fuit uniuerſis:hunc quoque laude præmióque dignum iudicaſſetis.Porrò domino tam popularis rei non gratiam retuliſſetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti ſunt,ſcripſiſſetis?Nónne gladium inter ſacra monumẽta conſecraſſetis?Non illum ſecundum Deos ueneraremini?Nunc mihi conſiderate, quæ ueriſimile eſt feciſſe tyrãnum, quæ dixiſſe priuſquam ſibi mortem

E cõſciſceret.Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam uulneribus confoderetur, idq; in iis corporis partibus, quæ cõſpicuæ magis, magiſq; ſint oculis obuiæ, uidelicet ut quammaximè diſcruciaret eum qui genuerat , quóque primo ſtatim cõſpectu perturbaret, miſerabiliter inclamabat,parentem implorans non adiutorem,nec opitulatorem:quippe qui ſenex iam eſſet,atque inualidus:uerùm domeſticarum cladium ſpectatorem.Nã ego interim diſceſſeram, auctor qui fueram totius tragœdiæ,relinquẽs actori cadauer,ſcenam,gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant.At ille adſtans ubi filium conſpexit, quem habebat unicum,ſemiuiuum,ſanguinolẽtum, cæde conſperſum,tũ uulnera perpetua,plurima ac lethalia, hũc ad modum exclamauit:O nate,extincti *Hypotypoſis & pathopœia patris.*

ſumus, interempti ſumus, tanquam tyranni iugulati ſumus. Vbi mactator? Cui F
me ſeruat? Cui me relinquit? qui quidē iamdudum propter occiſum te fili ſum extinctus, niſi fortè me tanquam ſenem contemnit, ac lento ſupplicio me conficit: producítque mihi mortem, redditque mihi cædem longiorem. Atq; hæc locutus, enſem quærebat. Nam ipſe inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, ut qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulſo igitur è cæde gladio, atque è uulnere exempto, ait: Dudum me occidiſti: nunc finē malis impone gladie. Ades patri lugenti ſolamen, ſenilemq; manum & infelicem adiuua, iugula, Tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidiſſem, utinam in cæde priorem oc- G
cupaſſem locum. Occidiſſem quidem, ſed tanquam tyrannus duntaxat, ſed qui crederem mihi ſupereſſe ultorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nunc tanquam cui deſit etiam mactator. Atq; hæc ubi diceret, gladium adegit, tremens, neque ſat potens. Cupiebat quidem, uerùm nō ſuppetebant uires ad facinus exigendum. Quot hic ſupplicia? Quot uulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Poſtremò ſpectaſtis omnes iuuenem dudum proſtratum, nec exiguum profectò, neque mediocriū uirium opus, ac ſenem huic circumfuſum, atque amborum ſanguinem commixtum, libertatis illam & uictorialem uictimam, meiq; gladii facinora. At gladius ipſe in medio amborum, de- H
clarans quàm non indignum ſe domino præſtitit, teſtánſque quòd mihi fidam nauaſſet operam. Id ſi à me ipſo fuiſſet patratum, minus fuerat futurum: nunc autem illuſtrius eſt ipſa nouitate. Atque ego quidē ſum is, qui tyrannidē ſuſtuli: cæterùm actio in multos eſt diſtributa, quemadmodum in fabulis fieri conſueuit. Ac primas quidem partes egi ipſe, ſecundas autem filius, porrò tertias Tyrannus ipſe. Nam gladius omnibus inſeruiuit.

Concludit repetitione petitionis, & cō memoratione meriti ſui.

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, non illa quidem uerſa, ſed quæ ſuperiori Declamationi è Luciano uerſæ reſpondeat. I

ARGVMENTVM.

Eiuſdem generis hæc cū ſuperiore, eiuſdemq; ſtatus eſt, ſed aduerſaria. Vt enim illic contenditur præmium eſſe dandum tanquam tyrannicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hic negatur eum ſatis feciſſe legi, aut tyrannicidam eſſe, qui non ipſum tyrannum, ſed filium tyranni occidiſſet. Exordio beneuolentiam captat à perſona Iudicum: deinde calumniæ aduerſarij, qua in ſuſpicionem adductus fuerat, quaſi ipſe quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, reſpōdet per abſolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius perſona, atq; ipſo uiciſsim in ſuſpicionē ex modo actionis uocato. Poſt exordium propoſitio ſequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorſum in hac cauſſa maximè ſpectare debeat. atq; inde ad cōfutationem uenitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa K
quæ alter in argumēto ab imo ad ſummum tractarat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac uoluntati quidem opponit uoluntatem legis, ut quæ non quid quiſq; uoluerit, ſed quid effecerit, ſpectet: neque cogitationes, ſed facta præmijs compenſet. Conatum uerò eleuat uarijs ac multis ſimilibus & exemplis, oſtendēs in nullo pacto, aut cōtractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus ſatis eſſe conari aliquid et cœpiſſe, ſed præſtari oportere. Effectum conditiones ſequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatū in legibus ſpectari dixerat, id diſtinguit, oſtendens diuerſam eſſe rationē præmiorū & pœnarū. In maleficijs interim & uoluntatem puniri, in beneficijs autē nunquā præmiū dari, niſi ei qui quod lex proponit, re ipſa effecerit. Poſtremò & patriæ gratis inſeruire ac officiū præſtare ciues debere: et illū ſatis mercedis pro conatu ſuo retuliſſe, laudē & gloriā. Effectū autem refellit, quia non ſimpliciter id effecerit quod lex iubet, ſed fortuna ſeu numine ita ferente, cædem filij, mortē patris conſecutā eſſe. Non enim quia ipſius gladio tyrānus poſtea ſe ipſum cōfecerit, ob id ipſius hoc factū eſſe. Deinde etiā incertū fuiſſe exitum, & quidnam pater occiſo filio facturus fuerit:

& hic

A *& hic conſilium quoque petituris ſubuertit, primò ut incertum & periculoſum, neque certis rationibus firmatum, deinde etiam ut fictum, & poſt euentum rei demum ſimulatum. Denique non idem eſſe occidere, id quod lex iubet, & mortis cauſſam qualemcunque præbere. idq; iterum multis ſimilibus probat. Atque hoc loco diſputationem ſuprà cœptam renouat, de eo quatenus uoluntas in legibus ſpectatur, & in quibus per ſe ſufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, et ob id neque hic præmium illi deberi, ut qui cœperit, non abſoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto uoluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potiſsimum amplificat, puta filiũ fuiſſe caput & cauſſam tyrannidis, eoq; ſublato etiam tyrãnidem ſublatam fuiſſe. Ac primo quidem filium oſtendit non fuiſſe tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis ſignis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, ut maximè fuerit, legem iubere ipſum tyrannum, non ut quiſque tyranno ſimilis, aut nocentior etiam eſt, occidere. Et hic multis uerbis de auctoritate legum diſputat, & quòd non temere uerba legum huc aut illuc deflectẽda*
B *ſint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo ſecutura eſſe. Poſtremò etiã ipſe locum ab imo ad ſummum tractat: & ut alter uoluiſſe, egiſſe, effeciſſe ſe dixerat, ita hic contrà neque animum ad rem gerendam habuiſſe illum, neque recta uia aggreſſum eſſe, neque denique id quod lex iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationẽ concludit breui* ἀνακεφαλαίωσιν, *& conformatione ſeu proſopopœia legum, reipub. & deorum quoq; expoſtulantium cum petitore, ut iniquè & præter meritum, præmium petente.*

SI mihi cauſſa hæc, Iudices, apud concionem popularem, quæ ſtudiis potius quàm exacto rerum iudicio duci conſueuit, eſſet agenda, ac non magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos, ſapientiſſimosq́; nonnihil profectò uererer, ne o- *Captat beneuolentiã à perſona Iudicum.*
C mnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atque (ut ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolóſque multò minus: quippe qui frontem modò, quaſiq; perſonam huius negocii intuentibus, non faciem ipſam propius cõtemplantibus, uideri fortaſſe poſſim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in cauſſa tã populari, uelut importunius obſtrepere atq; obturbare. Enimuero quum omnis affectus inutilis eſt ad rectè iudicandum, tum ingens, intemperans, atque exũdans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditus tollere ſolet, uerumetiam noſtri ſenſus non rarò nobis eripere: præſertim ſi (quemadmodũ hæc noſtra) *Locus communis.*
D poſt graues diuturnasq; calamitates, ac ueluti tempeſtatem ſæuiſſimam, repentè prætérque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autẽ tam acerbum liberæ multitudini, quàm ſeruitus? Quid tã dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque nõ rebus modò ipſis, ſed uel inanibus harum rerum uocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc uelut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet, dum lætitiæ temulentia, dũ gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animũ ad cogitandum inſtituere non ſinit. Verùm ueſtra Iudices ſingularis ſapientia perſpicacitáſque, nõ hoc tantùm ſcrupulo me leuat, ue-
E rùm & hanc mihi fiduciam ſuppeditat, uti ſperem futurum, ut hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (ſicut iſte calumniabatur) ſed ſolita mea, & (ut opinor) nota Reipub. charitate ſuſcepi, uobis nõ modò nõ inuidioſum, ſed fauorabile plauſibiléque uideatur. Etenim poſtquam uiderem manifeſta quadam Deorum beneuolẽtia, poſt diuturnam ac miſerrimam illam ſeruitutem, toties Reipub. uotis expetitam libertatem aliquando contigiſſe: nihil prius curandum nobis eſſe iudicaui, quàm ut gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas eſſet profecta, quò uidelicet munus ſuum huic urbi proprium perpetuumq; facere uellent, & conſtabilire tueriq; quod largiri non eſſent grauati, meminiſſemúſque *Reſpondet aduerſarij calumniæ, per abſolutionem.*

iiſdem in manu eſſe ut eriperent ingratis, quod optantibus dediſſent. Sunt autẽ uel primæ gratitudinis partes, intelligere uidelicet cui beneficiũ acceptum ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre poſſumus, ſi beneficium acceptũ agnoſcamus: ſi celebremus: ſi ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, ut dum nimium candidi in ciuem eſſe uolumus, in deos ingrati impiiq; reperiamur. Neq; enim iſthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmii pereat ærario, & huius lucris accreſcat (quanquam id quoque longa iam tyrannide exhauſtius eſt, quàm ut inde temere dari præmia conueniat immerentibus) Illud agitur, ne dii immortales, qui huius malè conſulta, nobis uerterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis repoſcant, ſi, quod ipſis ſolis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem, obſecro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate ſua, reſtitutæ libertatis periculoſam occaſionem modò præbuerit, idq; adeò imprudens (uti mox docebimus) non ueretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum diis eripere, ſibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipſas in ius uocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, niſi ſibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem Iudices facinus ſpecioſius tyrannicidio, nullum diis dignius: uerùm hoc impudentior, qui ſibi laudem tam eximiam uſurpat immeritus. Nullum præmium honeſtius illuſtriusq;, quàm quod tyrãnicidæ debetur: ſed hoc impenſius accuratiúſque ſpectandum, ne temere decernatur indigno. Permulta ſiquidem, permulta ad id requiruntur, ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis eſſe uideatur: quorum nihil in hunc competere, paulò pòſt euincemus. Proinde quum nõ tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidii, tum temeritatis pœnas debeat, eum à legibus præmium omniũ maximum petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, ut etiam ſi unum ex huius arbitrio dependerint, tamẽ multa inſuper iſti creditori ſint debituræ. Quæ cuncta quum poſtulare iure potuiſſet, maluit tamen homo uerecundus, unico perſoluto, reliqua ſibi deberi: ut haberet nimirum quod obnoxiæ Reipub. quoties libido ſit, poſſit improperare. Tum illud utrum riſu potius, an odio dignũ exiſtimem, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatiſſimum ſeueriſſimorum Iudicum conſeſſum, Thraſonem quendam nobis è comœdia retulit? Senſiſtis Iudices, ut è corona plerique riſum tenere nequierint, dum perſonatus iſte Hercules tragœdiam illam ſuam nobis recitabat de ſeſe terq; quaterq; tyrannicida, de ſapiente illo gladio commilitone ſuo, qui per ſe prudens ſenem interemit: digno uidelicet, qui inter ſydera collocetur, domino in deorũ numerũ relato. Dii boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis ſuum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea uoce, quàm faſtuoſo uultu, quàm arrogantibus ſuperciliis, q̃ ſtupidis oculis, ſuum ipſe uobis encomium detonabat? Quæſo Iudices, ut etiam nunc hominis uultũ diligenter attendatis: nónne uobis minitari uidetur? nónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac fortiſſimo gladio, qui uel ſine me meas uices ubi lubebit, acturus eſt? Quis tandem iſtam ferat iactantiam uel in eo qui uerè tyrannum occidiſſet? Hæc quoque me cauſſa Iudices (neque enim inficiandum eſt) commouit, ut huius obſiſterem petitioni, uel magis ut immoderatam arrogantiam,

Amplificatio à loco communi.

Eleuat perſonam aduerſarij, & factum ipſum.

Suſpicionẽ mouet eidẽ à modo actionis.

Effictio.

F G H I K

A gantiam, ut odioſam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quũ certatim uniuerſa ciuitas diis libertatis auctoribus gratularetur, ut hic ſeſe ira tumens in medium ingeſſerit, quàm indignè tulerit uictimas diis ſeruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, ſeſe unicum eſſe reſtitutæ libertatis auctoré proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuataq́, ſuæ dextræ, ſuo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique Iudices augurамini, ſi ad huius intolerabilem iactãtiam, ueſtra auctoritas, ueſtra comprobatio, ſi præmium quaſi pignus acceſſerit? Quid, niſi ut tyranno ſubmoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui uentoſæ linguæ, gloriæq́; quaſi tyrannidem quandam

B exerceat? Qui quotidie nobis odioſam iſtam ſuam tragœdiam ingerat, quotidie dextram iſtam Herculanam, & gladiũ prodigioſum minitetur? Vtrum eſt hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannũ? Videtis ipſi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi ſuccenſes? Quid minitaris oculis? Quid terres ſupercilio? An mihi non licebit libertate in cõtradicendo (tuo ſcilicet munere) uti, quum tu ſic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiam in proſcenio leges fieri uetant) crimen tam atrox, tam capitale in ciuem impingere, tantùm quia libuit, idq́; apud Iudices iratos, in tam frequenti ciuium corona, quod nequeas uel leuiſſimo confirmare argumento. Siquidem quàm reliqua glorioſe, *Apoſtrophe, qua calumniæ aduerſarij reſpõdet, iterum ex locis cõiecturalibus.*

C tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuiſſe cauſſam quare tibi contradicendi partes ſuſciperem, niſi quò tyranni necem, quæ me diſcruciaret ſcilicet, ulciſcerer. Quo quidẽ tuo exemplo ſi uiciſſim in te libẽret uti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabilius in te poſſint retorqueri. Nam tuum iſtud tam inuidioſum (quemadmodum tu quidem exiſtimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod uulgo dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque neceſſitudo, neque emolumentum, neque prorſus alia res ulla mihi cum tyrãno interceſſit, quur mea referret illum uiuere, ſine quibus rebus nullam in quẽquam

D criminis hærere ſuſpicionem tu quoque ſcires, niſi nunquam tribunalia uidiſſes, ac niſi hodie deuium te lucelli ſpes feciſſet iureconſultũ: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq́; meã uitam ſic huic Reipub. ſpectatam eſſe, ut iſto crimine tibi potius improbitatis odiũ, quàm mihi ſuſpicionem ullam conciliaris. Vides quàm multis adductus ſim cauſſis ut tibi obſiſterem? Deniq́; (ſi ſcire uis) bona ciuium pars id à me enixiſſimè flagitauit, ut ſui patrociniũ aduerſum te capeſſerem, negantes ſibi uideri tyrannide liberos ſeſe, niſi te à tyrannicidæ præmio deiicerem. Non quòd pudeat homini debere hãc felicitatem: tametſi id quoq; durum, ei debere qui ſic imputet. Sed debere arro- *Tranſlatio, qua actionem ſuam defendit.*

E ganti, ſanè quàm moleſtũ eſt: at debere cui non debeas, iſthuc uerò nõ grauiſſimũ modò, uerùm etiã ſtultiſſimum. Equidẽ ne lenoni quidem uel uerbo refrager, ſi modò is promereatur: ſed obnoxium eſſe tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id uerò bis miſerum eſt, bis ſtultũ eſt. Nullus enim inſolentius exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id uult dediſſe uideri. Sed finge mihi nullam eſſe cauſam quur tibi me opponerẽ, niſi quia ſic animo lubitum ſit meo: profectò nihil habes quod mihi iure ſuccenſeas. Etenim quum apud Iudices tam ſanctos agatur: ſi uerè præmiũ meruiſti, nõ tibi honorem eripio, uerùm etiam uehementer illuſtro, quandò non paulo magnificentius eſt tyrannicidæ præmium euiciſſe, quàm tuliſſe. Sin minus, æquus ueniam *Frequentatio cauſarum.*

dabis, ſi boni ciuis fungor officio,ſi nullo meo emolumēto Remp.debiti præ- F
mii ream defendo,ſi ſtultitiæ crimen, ſi imprudētiæ infamiam à ciuitate depel-
lo,ſi nō ſino ut noſtro omnium periculo hæc urbs in deos exiſtat ingrata. Po-
ſtremò ſi deorum immortalium cauſſam ago,quibus honorem debitum tu co-
naris interuertere, ut uel hinc ſat liqueat quāta religione reliquā cauſſam ege-
ris,qui ſtatim ingrediens tam impudenter ſis calumniatus. Contradicit,igitur
contra Rempub. fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis
eſſe iudico,hoc loco uel tyrannorum cauſſas citra fraudem agere licere. Neq;
tamen à uobis poſtulo Iudices,ut uel mihi proſit in cauſſa hoc meū erga Rép.
ſtudium,uel huic obſit tam inſolens arrogantia:imò non deprecor inuidentiæ G
ſuſpicionem,non refugio uel atrociſſimam illam,quā iſte mihi conabatur im-
pingere,inuidiā,ut tyrāno fauiſſe uidear,niſi certioribus, quàm ut à quoquam
refelli poſſint,argumentis euinco,niſi demum & aduerſario perſuadeo, modò
ne tergiuerſetur, ut quammaximè ciuiliter quis agat,nullū ei deberi præmium:

Propoſitio cū admonitione, quorſum animus in hac cauſa intendendus ſit.

Sin exactius,ſeueriusq;,pœnam etiam ab ipſo deberi. Quæ quidem dum quàm
poteſt breuiſſimè facio,quæſo Iudices,ut me attentis animis atque auribus au-
diatis. Meminiſtis Iudices, ut iſte inter dicendum ſubinde nobis conatus ſit ob
oculos ponere,id unum ſpectare iuſſerit,quantis malis tyrannide ſimus leuati.
Hoc paſſim inculcabat,hac re bonā orationis partē occupabat, nihil nos aliud H
perpendere uoluit, niſi quòd grauem ſeruitutem toleraſſemus,nunc optata li-
bertate frueremur. Nimirum id tantum uos ſpectare uoluit,quod ad hoc iudi-
cium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæſtionē uenit,quàm miſera ſit ty-
rannis,quàm optāda libertas: ſed de illo cognoſcitis Iudices, quū libertas huic
urbi ſit reſtituta,quāta hinc laudis portio huius uirtuti debeatur: & an id quod
euentu cum huius facto coniunctum eſt, idem cum eius merito cōiunctum ui-
deri oporteat. Relegā autem eadem ueſtigia, quibus ipſe in cauſſam ingreſſus
eſt:quod equidem refellendi genus ſimpliciſſimū eſſe puto: ſequarq; partes il-
las,quibus iſte rem ſecuit, id nimirum agens, ut quemadmodū ingenioſi con- I
uiuatores iiſdem carnibus alio atque alio modo coquendis condiendisq; effi-
ciunt ut multa opſoniorum genera uideātur,itidem iſte nobis ex unico homi-
cidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos,quibus iſte
facinus ſuum ſibi uiſus eſt mirificè attollere, & in quibus identidem reſtitabat.
Quòd ſi me deturbante uel in uno quolibet conſiſtere poterit:tum ipſe ſeſe ui-

Diuiſio capitum.

Confutatio.

I.

Voluntatis, cui opponit uolūtatem legis, quæ facta non cogitationes ſpectet.

ctorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia,inquit, quot præmia? Primùm
quòd uolui, deinde quòd conatus ſum. Tum autem quòd filium occidi plus
quàm tyrannum. Poſtremò, quòd pater ob mortē huius ſibi necem conſciuit.
Principiò quòd uoluit Iudices,quis nō leuius eſſe uideat,quàm ut ſit refellen- K
dum? niſi quòd iſte tanta uoce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannū uo-
luiſſet occidere,atque id (ut nihil iam accideret) tamē præmio dignum aſſeue-
rabat. Quid autem tam ridiculum,quàm nudæ uoluntatis præmium à lege fla-
gitare? quæ adeò nihil ad ſe pertinere putat quid uelint aut in animo ſtatuant
homines,ut neque pœnam irrogent ſi quid uelis,modò perperam:neque præ-
mium oſtendant,ſi quid officioſe uelis:uerùm id unumquenque uoluiſſe inter-
pretantur,quod nulla ui coactus effecerit. Ergóne,inquies,nō magna facti pars
eſt uoluiſſe,quod quidem arduis in rebus uel ſolum ſufficere ſolet? Rectè ſanè:
ſed apud deos modò : quippe quibus ſolis perſpicuum eſt quid nolis aut uelis.

ab

A ab his præmium expectandum, ſi quid præclarum animo conceperis. Lex, hominũ uices agit, & quid in obſcuris illis ſinuoſi cordis ſpecubus mortales agitent, adeò ſua referre nihil putat, ut non dicam abdita aut ſuſpicioſa, ſed ne ea quidem admittat quæ populari ſunt opinione famaq; iactata. Poſtremò ut non niſi comperta recipiat, non audiat niſi quæ ſunt certiſſimis argumentis deprehenſa, probata, euicta. Cedo, quod eſt facinus tam nefarium, cuius ſimplex uoluntas in crimen unquam eſt uocata? Iſta iudicia, Aeaci Rhadamanthique tribunalibus ſeruãtur. Hic mihi non quid uolueris, ſed quid feceris adferto. Quòd ſi nulla lex ulli flagitio ſupplicium minatur, quod in animo ſtatueris: quæ tan-
B dẽ eſt impudentia, pro merito quod præſtare uolueris duntaxat, perinde quaſi præſtiteris, à lege quaſi præmium poſtulare? Quæ quidem quum ad id unum ſit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coërceat, multóque magis ad eius partes pertineat, nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copioſius demonſtrabimus) poſteaquam in criminibus non accipit inſimulationẽ meræ uoluntatis, quæſo te, in petẽdis præmiis oſtentationem uoluntatis admittet? Quis autem eſt ciuium uel quantumlibet ignauus, qui non uelit tyrannum occidere, ſi tutò liceat? Quis non uel leno ſaltem emolumenti cauſa uelit? Denique quis non facilè ſimulare poſſit uoluiſſe ſe, ui-
C delicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quãtum hoc totum habeat momenti, uoluiſſe occidere? Nempe perinde eſt, quaſi te ſomniaris occidiſſe. Par pari penſari conuenit. Qui præſtitit beneficium, ei lex beneficium rẽpẽdit: at qui bene uoluit tantùm, ei quid debetur, niſi ut uiciſſim bene uelit reſpublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube cõſiſtere. Rem tam eximiam, inquis, animo uerſaui, ſtatui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, ſi iſthoc nomine poſtules: uerũ illud interim præmii feres: uelut homo nimium perfrictæ frõtis, irriſus, exploſus, exibilatus diſcedes, quẽ nõ puduerit id à lege poſtulare, quod ne leno quidem auſit à quoquam petere, ut rem pro uolũtate
D auferat. Nemo tam uecors, qui cõcedat, ut uoluntatẽ neſcio quam, hoc eſt, minus quàm uerba precio redimat. At non uolui tantũ, inquis: uerùm & periclitatus ſum: aſcendi, ſubmoui ſatellites. Primùm iſthuc tu quidem conſultè facis, quòd de gradu illo deſiliſti, in quo nimis profectò incõmodè ſtabas. quãquam ne in hoc quidem multo commodius cõſtiteris. Nam etiam ſi paulo minus abſurdum uideatur, haud ita multo minus impudens tamen eſt, quum lex palàm præmium decernat ei qui factũ præſtiterit: te, quòd conatus modò ſis, præmiũ poſcere. Ergo ne hoc quidẽ iuris erit apud te legibus, quod per illas eſt ciui priuato cum ciue priuato? Age quid ſiquis ciuium tecum iniiſſet contractum, ita ut
E ille pecuniam ſtipulatus, tu conditionem pactus eſſes: mirum ni ſuo uterq; periculo, atq; is nondum præſtita conditione nummos his uerbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus ſum, tentaui, adniſus ſum: an non protinus impudenti homini reſpondebis: Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus ſum, non conatum. Puta totidem uerbis tibi nunc reſpondere legem: Agnoſco contractum, non muto pacta: debeo præmiũ, ſed ſi tu conditionem præſtitiſti, ſi tyrannum occidiſti. Verbis aut obligantur aut abſoluuntur homines. Si conato pollicita ſum præmium, non grauabor dare: ſin ei qui facinus peregiſſet, quod tandem ius eſt te ferre quod es ſtipulatus, me non ferre quod ſum pacta? In priuatis ac minutis contractibus

II. Conatus, cui opponit ius pactorum.

A ſimili.

A minori.

nemo tam improbus inuenitur, ut lucrum cõditione promiſſum poſtulet non F
præſtita conditione: nemo tam ſtultus ut det, ſi quis poſtulet: & tu à Rep. ma-
ximum omniũ præmium poſtulas, quòd conatus modò ſis? Nihil mihi niſi nu-
gas adfers, donec illud unum audiã, quod te præſtare oportebat. Volui, inquis,
aſcendi, perrupi cuſtodias, ſubmoui ſatellites: quantulum iam eſt illud quod ſu-
pereſt? Quid adhuc deſideras? Nempe nihil in te deſidero præter illud, cui ſoli
debebatur præmium. An non intellexiſti in iſtiuſmodi contractibus duplex eſ-
ſe periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad illum propriè per-
tineat: uidelicet perſoluendæ mercedis, & præſtãdæ conditionis? Ego meo pe-
riculo præmii dependendi onus recipio, neque tua referre putes, neque refert, G
quàm anguſta mihi res unde corradendum quod debeam precium. Tu itidem
conditionem tuo ſuſcipis periculo, neque mea quicquam intereſt quo ſudore
quo periculo ſit ea tibi præſtanda. Totam iſtam curam, totum hoc negociũ tibi
Aliud ſimile. relinquo. Quòd ſi ego iam præſtita abs te conditione cõmemorem tibi in agris
meis malè proueniſſe ſegetes, merces naufragio periiſſe, nihil auelli à malis de-
bitoribus, nõ ſine graui diſpendio conflari poſſe pecuniam quam tibi debeam:
dic obſecto, nonne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te per-
tinere: Hoc uno modo poſſe ſatisfieri tibi, ſi pecunia numeretur. Neque quiſ-
quam eſt iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchrè ſa- H
tisfactum exiſtimas, ſi tu mihi tragœdiam adferas, quantũ adieris periculi, quan-
tum ſudorum, quantum uigiliarum exhauſeris, dum ſtudes præſtare conditio-
nem? Res eſt (mihi crede) calumnioſior, ſcrupuloſiorq́;, quàm ut legibus tã oc-
cupatis conueniat alienam expendere uoluntatẽ, alienos penſiculari conatus:
quorum ſuos quiſq; nimio ſolet æſtimare, non ſuos difficile eſt adamuſſim per-
pendere. At facti, facilis eſt æſtimatio. Proinde ea in legis cognitionẽ cadit: hinc
reliqua omnia cõſueuit metiri. Tametſi non piget interdum æqui boniq́; ratio-
nẽ habere. Verùm in his litibus quæ de uetere illa formula pendẽt, inter bonos
bene agier oportet: at in contractibus, quæ neq; ui, neq; dolo coierunt, quid eſt I
quod à præſcripto recedatur, niſi quis uelit omnino à pactis diſcedere? Quid-
Ab exemplo certantium in ludis ſolennibus. uis circunſpice: & ſi potes uſquã inuenire exemplũ, non nego præmiũ. Sæpe-
numero in pugilũ Olympicis, ſæpe in certamine ſpectator (opinor) ſediſti: ce-
do, numquãdo uidiſti quẽquam tam impudentẽ, qui palmam ſibi hoc nomine
uendicaret, quòd ſtrenuè certaſſet? Nõ arbitror, atq; id in re penè ludicra, certe
ad uoluptatẽ cõparata. Et tu in tam ſerio omniumq́; ſplẽdidiſſimo negocio id
tibi poſtulas, quod in ſcenicis illis pudeat uel impudentiſſimũ tẽtare? Age quo-
ties & illud uidiſti euenire, ut qui ſeſe fortiſſimè doctiſſimeq́; geſſiſſet in curſu,
is à præmio longiſſimè abeſſet, & ignauiſſimo faueret euentus? Habeat ille ſa- K
nè quod cauſetur, excidiſſe habenas, cõſternatum equum, fractam rotam, iactet
ſe uel arte uel uiribus tanto præcellentiorem, quanto Therſitæ præſtitit Achil-
les: niſi metã prior attigerit, profectò poſtulandi præmii ius nullũ habebit: for-
tunã ſuam incuſare licebit. Cæterùm Agonothetæ non indignabitur, propter-
ea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, ut eius uteretur cõditione, id eſt,
ita demũ præmium ferret, ſi uirtuti fortuna fauẽte uiciſſet. Alioqui ſi conatui,
nõ tantùm effectui præmium deberetur, tot palmis eſſet opus, quot in Olympi-
cum certamen ueniſſent. Quanquam in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis uo-
luptatiſque gratia proponũtur, fit interdum, ut uictis quoq; præmia ſtatuantur,

non

A non honotis,ſed ſolatii gratia:uerùm ſeriis in rebus,atq; adeò periculoſis,quæ-nam obſecro lex unquã mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet,ut omnes numeros impleriti?A quo tu quantũ abſis,mox audies: nã nunc de conatu tantũ agimus.Lex igitur ciuicã promittit coronã ei qui ciuem in bello ſeruarit.Quis unquã ad hunc honorẽ uel aſpirauit,quòd ſe telis obiecerit,quòd nõ ſine multis uulneribus diſceſſerit?Profectò niſi ciue ſeruato nemo ciuicã petit.Quis unquã his uerbis muralem petiit, Acriter cõtendi Iudices ut mœnia ſuperarẽ, omnia feci,ſed depulſus ſum?Quantumlibet eniſus ſit,niſi conſcenſo muro,nemo tã inuerecundus eſt ut muralẽ coronã ſibi deberi dicat. *Ab exemplis militarium donorum.*

B Obſidionalẽ nemo flagitat,niſi depulſa obſidione.Poſtremò nullus honos petitur,niſi ab eo qui id effecerit,ad quod honor inuitat.Qui nauim in tempeſtate deſertam ad littus perduxerit,huic ex lege uendicatio eſt earũ rerũ quæ naui uehebantur.Quorſum attinet hîc tuã iactare peritiã,ſudores,pericula,conatus? Nihil non feceris quo nauem in tutum reduceres,ſed uictus tempeſtate deſeruiſti:audebis quicquã ex his quæ ſunt in naui,tibi uendicare?Aut ſi auſis,futurum ſperas ut quiſquam te uel pilum ſinat attingere? Non opinor.Si quis unquam ouationẽ,ſupplicationem,triumphum obtinuit,quòd ad uictoriã omnibus neruis eſſet eniſus,quòd gnauiter ſe geſſerit in bello:niſi ſuperior diſceſſerit,niſi præſcriptũ à lege numerum hoſtiũ fuderit: aude & tu tibi præmiũ promittere,quòd tyrannicidium ſis aggreſſus.Quod ſi nemini hominũ memoria contigit,deſine tibi noua ſpe blãdiri,deſine inaudito exemplo poſtulare,quod ſperare ſit improbiſſimum,dare poſtulanti ſtultiſſimum. Noli nobis cõmemorare quanto capitis periculo murum arcis conſcenderis,qua uirtute ſatellitium tyrannicum perruperis,alios depuleris,alios occideris:quorum maximam partem tibi liberum eſt fingere. Ad obtinendũ tyrãnicidæ præmium,duobus duntaxat uerbis eſt opus, tyrannum occidi. Quantumuis conatum exaggeres,alleues,attollas,non niſi tyrãnicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices ſi eodem illo die quo tu arcem cõſcendiſti,permulti pariter aggreſſi,ſua quiſq; uirtute freti,quorum nemo tamẽ tyrannũ interemiſſet: utrum omnes tyrãnicidæ præmio potientur ex æquo, nẽpe quia conati? Age quid ſi multis ſtrenuè rem aggreſſis,uni cuipiam,qui ſit omnium ignauiſſimus(ut non ſemper uirtuti reſpondet fortuna)eum contingat interficere,an nõ præteritis reliquis hic unus honorem auferet?Quamobrẽ tandem?Non quia plus adierit periculi,ſed quoniã id confecit,cui lex honorẽ decreuit. Hic tu fortaſſe rurſus incipies deplorare fruſtra ſumptã operam:negabis æquũ eſſe uirtutis egregios conatus merito fraudari præmio, niſi fortunæ ſuffragio adiuuentur. Sed quæ tandem poteſt *A ſimili aliud* C D *Obiectio.*

E eſſe iniqua cõditio,quam nemo compellitur accipere,niſi cui cordi ſit? Quantumlibet iniqua conditio proponitur,eam nimirum facit æquiſſimam,quiſquis ſuapte ſponte recipit. In aleæ ludo(ſi fas eſt hoc exemplum conferre)quid iniquius,quàm uel ſummũ artificem ab imperitiſſimo ſuperari,ſi modò iactus cõmodè cadat?Atque id adeò nemo tanquam iniquum cauſatur:propterea quòd cui luſus huius lex nõ probatur,ei liberũ erat non ſuſcipere.Itaq; lex quid præſtari uelit,id palàm atque in medio proponit: quid abs te præſtari poſſit,id tibi relinquit expendendũ.Illa nihil mauult,quàm ut res quamoptimè cadat:quòd ſi poſteaquã nihil iam intentatũ reliqueris,quò minus effeceris, per fortunam ſtetit,intelligis(opinor)nihil habere te quod legi ſuccẽſeas.Fortunam,ſi ita lu- *Aequitati opponit deliberandi poteſtatem.*

bet,in ius uoca:cú lege nihil tibi rei:quæ ut nihil promittit,ita nihil debet, niſi F
A conſilio legiſlatoris. præſtáti. Neq; uerò exiſtimemus Iudices,iſtud à maioribus qui hanc legem tu-
lerunt,ſine ſumma ratione fuiſſe factum,ut conato præmium non eſſe ſtatuen-
dum putarint:uidelicet illud cauerunt,nó tantùm ne ancipites iſtas & inexpli-
cabiles huiuſmodi de conatu lites inuitarent,uerumetiá quòd intelligerent ty-
rannicidii conatum non poſſe niſi ſummo ciuitatis periculo ſuſcipi. Vnde futu-
rum proſpiciebant, ut ſi conatui præmiũ ſtatuiſſent,temeritate conantiũ Reſp.
Finitio tyrānidis. ſubuerteretur potius quàm reſtitueretur. Etenim tyrannis quid aliud eſt quàm
graue capitaleq; ciuitatis hulcus?huic ſi quis medeatur,ei merces digna propo-
ſita eſt,quam ita demum ferat,ſi remediũ præſentaneum attulerit. Verùm huic G
malo neminé oportet admoliri manum,niſi certum artificem,qui ſua diligétia
peritiaq; fretus, non ſinat hoc licere fortunæ,ut dũ ipſe ſalutem dare conatur,
Cõfutatio obiectionis à diſſimili & periculo. illa uitá penitus eripiat. Quid?utrum tu igitur in eiuſmodi diſcrimine conatum
præmio iudicas inuitandum eſſe:an potius pœna deterrendũ, niſi quod cona-
tus eſt quiſpiam,idem præſtiterit?Nec illud te ſubleuat,quòd mihi uidebare ra-
tiocinádo colligere, quũ lex in maleficiis pœnam irroget ſimplici ſceleris mo-
litioni,par eſſe ut multo magis in benefactis conatus habeat rationé.ná opor-
tere legem multo propenſioré uideri ad compéſandá uirtutem, quàm ad reta-
liandá culpá. Atq; uide quá hic tota erras uia. Principiò non animaduertis hoc H
tyrannicidii facinus toto genere à reliquis diſcedere, propterea quòd aliorum
molitio cú priuato molientis periculo modò coniuncta eſt,huius cum publico
reip. diſcrimine copulata:ut temere moliri tyrannicidiũ nihil aliud ſit,quàm te-
meritate priuata ré omniũ prodere. Deinde lex nec in quouis crimine,nec qua-
lemcunque conatum in quæſtioné uenire ſinit, uerùm in paucis duntaxat,quæ
uel propter inſignem atrocitaté hoc odii merentur,uel eiuſmodi ſunt,ut prius
exitium adferát,quàm conatus dent ſignificationem:quod genus parricidium,
ueneficium,proditio. Poſtremò non uides nihil eſſe ſimile,totaq; natura ratio-
neq; diſcrepare,pœnæ legitimam irrogationem,& honoris largitionem. Nam I
alterum quidem propriè legum munus,alterum quaſi quædam de iure cóceſ-
ſio,legiſq; candor(ut ita dixerim)quidam eſt. Hoc ita habere ſic demum intel-
liges,ſi reputes quàm multa ſint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm
multa item uetet,niſi obtemperaris,ſupplicium minitans:contrà uix unum atq;
Locus de cõparatione præmiorũ & pœnarum. alterum eſſe,ad quæ præmio ſolicitet. Quædam enim eiuſmodi ſunt,ut durum
ac ſeruile uideatur ad ea metu mali adigi:quo de genere ſunt,uxorem ducere,
operam dare liberis. Hic lex nimirum urbanius ac uerecundius tecum agit:pa-
tris,nó magiſtratus ſumit habitum: precio ad id inuitat,quod alioqui gratuitò
te præſtare decebat. Rurſus alia tametſi id genus ſunt,ut à quouis non impro- K
bo ciue præſtari uelle oporteat, tamen & fortiora uidentur, q̃ ut à multis præ-
ſtari queant:& periculoſiora,quàm ut multi uelint ſuſcipere.nam inhumanum
uidetur cuiquam uitæ ſuæ cótemptũ imperare. Ad hæc igitur præmio animat,
quaſiq; calcar addit uirtuti. Proinde nó oportet hanc legum indulgentiá lon-
gius trahere,quàm ad quæ ſemel ipſa adſtringit. Nec mirádum eſt ſi attétior,ſi
uigilantior,ſi exactior eſt in proprio naturaliq; munere ſuo,quàm in eo in quo
pro temporis ratione in alienas partes deſcendit. Huic adſtipulatur illud,quòd
nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege ſolet inſtitui,aut à ſi-
mili lege mutuò ſumi. Neq; tamen idem fieri conſueuit,ſi quis quid noui faci-
noris

A noris cum laude patrauit, ut præmiũ à ſimili conſtitutione decernatur. Niſi lex extet, quæ nominatim honorẽ ſtatuat eius facto: quod roget, uix habebit: quod poſtulet, haudquaquam. Cur enim legi neceſſe ſit paſſim ciuium ſuorum officium mercede redimere? quandoquidem ne ſit impunita improbitas, id publicitus omniũ refert: at probus eſſe nemo gratis poteſt. Quid autẽ eſt quod non uel gratus patriæ debeat ciuis? cui ſi uel animam impenderis, quid mirandum, ſi quod acceperas, id reſtituis? Vt ſupplicio dignus ſis, niſi paréti pietatis officium perſoluas: nõ præmium illico tibi debeatur, ſi perſoluas: itidem ſi quid in leges committas, non potes effugere ſupplicium: at non ſtatim illæ tibi præmiũ de- *De officio patriæ gratis præſtando.*

B bituræ ſint, ſi quid cum officio feceris. Nam ſi ciues omnes ſeſe in officio continerẽt, ne opus quidem eſſet ullis legibus: quippe quæ nõ ad bonos mores cõparatæ, ſed malis è moribus natæ ſunt, id quod uerè uulgò dictitãt, ac pharmaci uice fungantur. Finge itaque nullas eſſe leges, quemadmodum de aureo Saturni ſeculo fabulantur poëtæ: ſuo quenque ſponte fungi officio: an tu hîc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmiũ decernat? Vti lex non minatur niſi improbis, ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorſum enim opus promiſſo, quum uirtus abſoluta abunde ſeipſa contenta ſit? Proinde petere quod illa non ſit pollicita, profectò plus quàm impudentiſſimum eſt. improbè flagitare

C quod ea candidè ciuiliterq; promiſerit, ciuis eſt probitatis nõ ſatis ſpectatæ. Tu quid merueris, paulò pòſt excutietur: interim finge ſanè præcipuam quandam utilitatem attuliſſe, cui tamen ex lege præmium non debeatur: utrum protinus clamitabis infrugiferũ fuiſſe officium, ciuitatẽ in ius uocabis, plebem ingratam uociferabere, minitabere iudicibus niſi tibi mercedẽ ex animi tui ſententia decernãt: an potius ipſam uirtutem abunde magnum ſui præmiũ iudicabis: oblectabis te conſcientia recti: hũc eſſe maximũ fructum officii duces, quòd de aliis citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatẽ uidearis accedere? Nimirũ hæc tibi futura ſunt ſatis, ſi modò ciuis ſis optimus. Quòd ſi nõ

D cõtentus iſtis, aliud adhuc neſcio quod præmiũ deſideres, certè maximo proximum eſt gloria: hoc tu iam propemodũ tuliſti. Quanto metiris precio, uolitare per ora mortaliũ, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omniũ in te cõiectos circumferre? Iſta inquã uel maxima præmii pars: nam pecunia ſanè quàm exiguum momentũ adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, uel caput potius ipſum tuo deeſt facinori. At cũ interim his rebus frueris, dũ nõ occiſo tyráno tamẽ uelut tyránicida celebraris, quæſo te, quãtula pars abeſt à tuo præmio quod laturus eras etiã ſi tyrãnũ occidiſſes? Poſtremò iſthuc ipſum præmium, penè dixerim, inuidendũ mihi uidetur, quòd iam tibi licuit toties Reip. *Collatio mercedis & gloriæ.*

E tyrannicidiũ imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honeſtiſſimũ præmium flagitare, & in tam frequẽti theatro ſpectante rep. magnificã iſtam tuam tragœdiã peragere. Mihi uidetur, Iudices, beneficii tuliſſe gratiam, quiſquis exprobrare beneficiũ potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & ſunt fortaſſis qui tibi libertatẽ acceptam ferant. an hæc tanta præmia cõtemnis, quæ uel uero tyrãnicidæ ſufficere debuerant, niſi lex maluiſſet præmio conatum ab effectu diſtinguere? Quanquam nullũ mehercle præmiũ magis cõgruit ei qui tyrannũ conatus ſit occidere, nec occiderit, q̃ ut illi cõtingat tyrãnicidæ præmiũ ſperare, nec ferre tamẽ. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecũ cõmotari iubebas? Quãquã hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium,

quòd aliorũ propoſito fortuna modò defuit,tibi uolútas,ut ais. Effeciſti quod F
uoluiſti:id quod erat neceſſe,nec feciſti, nec uoluiſti. Sed iamdudũ alium gradum(ut uideo)circunſpectas, in quem te recipias.nã in hoc q̃ citra omné præ-
III. mii ſpem conſiſtas,intelligis. Age ſequemur te per omnia,& aliunde aliò fugi-
Effectus et cædes filij. tanté perſequemur, nec uſquam finemus cõſiſtere. Atqui non tantùm aggreſſus ſum,inquis,uerumetiam occidi,nempe filium:atque id facinus in duo ſecas tyrannicidia,& quòd filium ſuſtuleris pluſquam tyrannum,tum tyrãnidis ſucceſſorem:& quòd parenti,necato filio,mortis cauſam miniſtraris.De illo mox: nunc hoc,cuiuſmodi ſit,inſpiciamus.Parentem ais abs te,iugulato filio,eadem occiſum opera. negas enim referre qua uia peremeris, modò ſuſtuleris: imò G
ſplendidius iſthuc uideri uis,quòd tuo quidé enſe, uerùm ipſius dextera ſit interemptus.Hæc tam honeſta,Iudices,oratio poſſit parũ attentũ fallere, præſertim hoc rem fucis illis ſuis & phaleris uenditáte,dũ nobis ob oculos ponit ualidum illũ florentemq́; iuuenem,ſic patri adamatũ,crebris uulneribus confoſſum: parẽtem ſenem miſerum illi circumfuſum,eodem exanimatum enſe, ſanguiné utriuſq; inter ſe confuſum. Iſta quidem dictu ſplẽdida, ſed quid ad tuam cauſſam attinent?Nemo tam cæcus qui non uideat,nemo tã effrons qui neget, ſpectaculum illud mulro omnium iucundiſſimum extitiſſe ciuitati, quũ ſenem tyrannum iuueni uideret incumbentem exanimem exanimi:& in altero gau- H
deret ſeſe leuatum malis præteritis,in altero futurorum metu. Hæc quum per ſe maxima,quum Reipub.ſint gratiſſima,quid attinet uerbis exaggerare?Illud unum in hoc iudicio uertitur, utrum tibi acceptũ ferri oporteat quòd pater ſine controuerſia tyrannus occiſus eſt,an fortunæ,ſuperũmq; dexteritati.Quòd
Eleuatio inſtrumenti. enim tuo gladio peremptus eſt,id uerò quã eſt futile,nihiliq́! Quid ſi tuo gladio ab eo qui eum utendum abs te rogaſſet,tyrannus eſſet necatus,nũ tu pro-
A ſcripto ſeu uerbis legis. tinus tyrãnicidæ præmium petitum uenires?Lex occiſori pollicetur honorem: tu eum iugulaſti,de quo certè controuerſum eſſe poterat,tyranni nomine cenſendus eſſet, nécne: eum de quo nihil erat dubitationis,reliquiſti. Si prudens, I
prudens excidiſti à præmio.ſin metu,multo minus etiam cauſſæ eſt poſtulandi muneris. Verùm illud tute uehementer urgebas,uti prudens uolensq; reliquiſ-
Ab incerto euentus. ſe uiderere. Sed quod tandem erat iſtud tuum conſilium, quum tibi ſic in manu eſſet,non toto metu liberare Rempub. ſed ultorem tui facinoris, & uerum certumq́; tyrannum relinquere?Intelligebas(ut ais)omne negocium cõfectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum præſcires ut ſenex illico ſibimet eodem gladio necem conſciſceret. Videte Iudices,in manifeſtiſ-
Contra conſilium aduerſarij ut periculoſum & incertum. ſimo mẽdacio qua rima conatur elabi:niſi diuinandi ſcientiam cõmentus fuiſſet,nõ poterat hinc explicare ſeſe.Si quidẽ hæc uel augur,uel haruſpex,uel ua- K
tes diceres, fortaſſe nonnullos inuenires qui iſta prædicanti fidem eſſent habituri.Nunc quid impudentius,quid uanius, quid ueri diſſimilius, quàm aſſeuerare id certũ præſciſſe te,quod tale ſit,ut quiuis alius exitus potius fuerit expectãdus?An cõiecturis es aſſequutus id euẽturũ quod euẽnit?At quid aliud effici coniecturis poterat,niſi ut uel ſperares, uel ſuſpicarere?Porrò in re tam ancipiti,quæ dementia erat ſpem incertam ſequi,diſcrimen certum negligere? Sed
Eleuat coniecturas & rationes aduerſarij. audiamus obſecro certas illas cõiecturas,quibus hic noſter uates præſenſit inopinatũ omnibus exitum.Iam ætate feſſus erat,inquis,iam uiribus defectus, nec obtineri iam autumabat poſſe tyrannidem adempto filio.Tum indulgentius

amabat,

A amabat, quàm ut filio uellet eſſe ſuperſtes. Nónne ſentis hæc adeò non eſſe na-
turæ rerum conſentanea, ut iam omnibus uideantur eſſe confutata uel prius
quàm refellantur? Vtrum ſeni mentem ullam fuiſſe putas, an nõ putas? Si non
putas, fieri potuit ut illi tutum uideretur, quod neutiquam erat tutũ: atque ita
protinus toto falleris augurio. Sin putas ſapuiſſe, quur erat quòd uſqueadeo
diffideret? Quaſi uerò tyrannis uiribus duntaxat unius hominis, ac non multo
magis ingenio, uerſutia, calliditate, largitione, crudelitateq́; contineatur: quæ
omnia ſi magis in ſenem quàm in adoleſcentem competunt, quur tu in diuer-
ſum torques augurium? An nõ illa ætas uſu rerum callentior eſt? an non altius *I.*
B diſſimulat? an nõ cauet diligentius? an non proſpicit oculatius? iraſcitur impla- *Ab accidenti-*
cabilius? tenacius iniuriæ meminit? meliusq́; in longinquum conſulit? His ſolis *bus, et ijs qui-*
rebus imperium tyrannicum adminiſtratur. In militiæ duce quãtulum eſt illud *bus conſeruan-*
momentum, quod corporis uires afferunt? at in tyrannide profectò multo mi- *tur tyrannis.*
nus. Cur magis illum terreret adéptus filius, quàm extinctus ſatelles quiſpiam
audacior, quum arx ſupereſſet approbè munita, ſupereſſent opes, arma, ſatelli-
tum ingens agmen, tot in ciuitate factioſi potentesq́;, qui non ſolùm tyranni
partes adiuuabant, uerùm etiam tyrannos agebant? quos equidem ſpero nunc
nobis non eſſe metuendos (nolim enim inſauſta ominari) at ita tamen, ne ni-
C miũ ſecurè negligantur. Vſqueadeóne ſenem cruda uiridiq́; (quod omnes no- *A perſonæ cõ*
runt) ſenecta, callidum, animoſum, ambitioſum, non ſtultum, una filii mors cõ- *ditione.*
ſternauit, ut rebus deſperatis protinus è uita ſibi migrãdum duxerit, præſertim
quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, ſed multo inuidioſio-
rem, idq́; ob libidinem, atque ætatis inſolentiam, temeritatemq́;, adeò ut expe-
dierit propemodum illi ad ſtabiliẽdam tyrannidem filiũ è medio tolli? Etenim
quo propius ad iuſti regni ſpeciem acceſſerit tyrannis, hoc minus eſt inuidiæ
obnoxia, magisq́; tuta. Iuuenis ille ſolum hoc augebat, quod maximè tyrannos
ſolet euertere: uera illa tyrannidis munimenta in callidi ſenis pectore erãt col- *II.*
D locata. Sed tenerius adamabat filium, quàm ut defuncto poſſet ſupereſſe. De *A remotione*
matercula quapiam priuata loqueris, an de uiro ſene, callido, crudeli, denique *cauſæ.*
tyranno? Quid ego Iudices, in eo ſermone argumentis coarguendo ſumã ope-
ram, quem ipſa natura, quem mos, quem communis omnium ſenſus repudiat?
Quis unquam iſthuc audiuit, tyrannum uſqueadeo pio in liberos fuiſſe animo,
ut non dicam commori uoluerit, ſed conuiuere cõmodè quiuerit? Credite mi- *Locus cõmu-*
hi, priuatorum iſti ſunt affectus: Tyrãnus neque quid natura, neq́; quid pietas, *nis, & deſcri-*
neq́; omnino quid ſit officium, nouit. Exuit hæc omnia ſimul atque tyrannum *ptio tyranni.*
induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia neceſſitate metitur. Solos hos *Collatio cau-*
E amat (ſi quos tamen ille amat, qui uel deos ipſos odit) quos aut metuit, & tol- *ſæ & effectus.*
lere nondum expedit, aut quorum opera miniſterioq́; ad fulciẽdum imperium
indiget. Quòd ſi ullos ille poſſet amare, ſimiles certè ſui diligeret, impios, uio-
" lentos, rapaces, ſceleſtos: quandò nihil ad conciliandam charitatem efficacius
" morum ſimilitudine. Atqui ne improbi quidẽ illi chari ſunt, niſi quatenus ad-
iuuant: adeò ut præpoſterum uel peruerſum potius quendam Stoicum tyran-
nus exprimat. Neque enim quiſquam tam Stoicus fuit, ut æquè uacarit omni-
bus affectibus, atque tyrãnus: hoc modò illos diſcernit, quòd philoſophus ho-
neſto metitur ſua conſilia, hic commodo. An ille ullum pietatis igniculum in
quenquam mortalium ſentire potuit, qui in patriam, uitæ parentem altricemq́;,

Collatio cauſæ et effectus.

qui in cœlites omnium bonorum auctores tam ſit impius, ut illam crudeliſſi- F
ma opprimat ſeruitute, horum phana deſpoliet, iura contemnat? Verùm ut largiamur tibi nonnihil, ſinamusq; te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc eſt, ignem in flumẽ transferre: an tandem perſuadebis illud, uſqueadeo indulgenter illum adamaſſe filium, uſqueadeo in eũ omnes uitæ ſuæ ſpes, uoluptates, opesq; ſemel contuliſſe, ut illo ſublato ne minimá quidem uitæ cauſam ſibi reliquam eſſe putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, uerùm ex uniuerſo mortalium genere: nõ ex hoc ſeculo, ſed ab orbe cõdito, & ab ipſo (ſi uis) Promethei ſimulachro: quotus quiſque fuit pater, quota quæq; matercula, quæ ob liberorum necem ſibi fatum accerſiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo G
ferè non modeſtè ferat. Priuatis parentibus uel indulgentiſſimis, muliercularum intemperantiſſimis affectibus mediocris luctus ſufficit: tyrãni in filiũ charitati non niſi ſolam mortem ſatisfacturam eſſe tu Lynceus præuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, uicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, uicerit indulgentia materculas omneis: quî tibi compertum eſſe potuit utrò ſe dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in deſperationem? Quo diligebat impotẽtius, hoc erat probabilius, ut ſenex natura ferus, ciuibus infenſus, uel maximè uellet eſſe ſuperſtes, uel ob id deniq;, quò ueterem illam iram, nunc filii nece acerrimè exaſperatam irritatamq;, Reip. ſuppliciis ſaturaret. Quòd ſi H
aliàs uitæ pertæſum fuiſſet, hæc nimirum una cauſa poterat illum in uita retinere. Quid autem ſenili animo uindictæ cupidius? An neſcis quâm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æſtu, quo flagrare ſoleat incendio, ſi quando atroci inſignique contumelia laceſſatur? Quæ uerò potuit eſſe atrocior, quàm filii cædes ſic amati, ut tu quidem ais? Hæc nimirum quicquid in illo fuerit unquam crudelitatis, quicquid ſæuitiæ, quicquid immanitatis: ſiqua ſanguinis ſitis, ſi qua ſuppliciorum fames, denique ſi quid tyrannicum: id omne ſemel de integro poterat excitare, quaſiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem ſolet agere: & tu in tyranno (quo nullum ani- I
mal immitius) nihil tale metuendum eſſe certiſſimus augur exiſtimaſti, quod in Tigribus uidemus euenire? Quòd ſi tibi uni compertum erat, tyranno ſic in deliciis eſſe filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, niſi ut ſæuiſſima illa Tigris rapto catulo in rabiem uerſa, in miſeram hanc ciuitatem dilaniandam diſcerpendámque inſiliret? Id ſi non euẽnit, magna diis gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in noſtra capita fortunáſque immiſeris. Elige nũc utrum malis, an uerum fateri, nihil fuiſſe tyranno cum noſtris affectibus commune, an confingere ſic adamaſſe, ut matercularum quoque uicerit delicias. Certè neutro modo tua conſtabit diuinatio: K
quæ niſi conſtiterit, non eſt quod ad eius rei laudem aſpires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Poſtremò donemus & hoc tibi, ut præſciueris, & certum præſciueris, deo uidelicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde eſt ac ſi non præſcieris, quum præſcientiæ tuæ fidem legi facere non poſſis. Profer quibus prædixeris id euenturum quod euẽnit: doce quis deorum quãdo iſthuc tibi prænunciarit. Nihil habes quod dicas. Verùm poſteaquam rem feliciter eueniſſe uideres, tũ demum poſt factum uates eſſe cœpiſti, quemadmodum uulgò tum fieri tum dici conſueuit, poſt euẽtum ſtultos etiam ſapere. & quò fortunæ beneficiũ uerbis in te transmoueres,

Amplificatio à periculo rei.

A tranſmoueres,tragœdiam iſtam nobis comminiſci cœpiſti,cauſas reperiſti,qui-
bus præſciſſe uideare.Sed dii boni,quàm non bonum poëtam te præſtitiſti,qui
tam inconſiſtentia,tam cum natura pugnantia finxeris,ſæuiſſimum tyrannum
ob pietatem erga filium,ultro uitam fugiſſe:ob unius capitis necem tutum ſi-
bi non putaſſe in uita commorari,quum omnia ſupereſſent quibus tyrãnis &
paratur & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrãnidis præſidium collocarat,
repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe!Age,mitto nunc argumenta.hæc
omnia uera, non ficta credemus eſſe, tametſi ne fucum quidem ullum habent
ueri, ſi mihi ex omni hominum memoria uel unum tyrãnum potes nominare,
B qui liberos ſuos ſic adamarit,ut non ſpadones ac pallacas longè prætulerit:qui
ſic illis indulſerit,ut non ſuſpectos haberet obſeruaretq́: qui ſic illis ſit fiſus,ut
nõ in barbaris quibuſdam latronibus, ac ſeruis ſtigmaticis plus quàm in illis fi-
duciæ poſuerit.Ego tibi permultos referre poſſim, qui filios ſic oderint,ut ui-
uos eſſe pati nõ poſſent: adeò metuerint,ut ne cibum quidẽ unà capere uellẽt:
adeò diffiderent, ut tum demum ſe tutos eſſe putarẽt,ſi quis illos è medio ſub-
mouiſſet.Nullus inutilior tyrãni ſatelles,quàm filius.Ex extrema barbarie cõ-
ductitios mauult ille ſicarios, fugitiuos, homicidas, ſacrilegos : his uitam ſuam
mauult committere,qui ſua patria frui non poſſint,& alienã euertere gaudeãt,
C qui barbaricis feriniſq́; uiribus antecellant,& Gigantes illos impios referãt,qui
propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi ſuſcipiendum per-
ducuntur,& propter ingenii feritatem à nullo facinore abhorrẽt.Hi ſunt ido-
nei tyrãnorum miniſtri,hi fiducia,munimentum,præſidiumq́; tyrannidis mul-
to tutiſſimum.hos ſiquis ademerit,cauſam uideatur dediſſe cur rebus tyrannus
diffidat.Nam filius qua tandem ratione dominatum ſuſtinebat? Aetate? at uti-
lior ætas grandior.Robore?unus erat.Prudentia?magis ſapit ſenecta.Cuſtodiis
quas obtinebat?at ſi aduerſus patrem obtinebat, mors illius ſeni etiam optan-
da.Si patris nomine, quid niſi unus ſatelles ademptus erat? Nam cuſtodiæ quò
D deficerent,niſi ad eum cui alebantur?Tutior igitur erat futurus tyrannus amo-
to filio.Res enim tyrãno ſuſpecta,filius uiolentus & inſolens,propterea quòd
reliqui illi Barbari ſolo lucro contenti ſunt : filius illud præmium ſpectat, ty-
rãnidis ſucceſſionem. Nec ullus pietati locus,ubi mentẽ poſſidet dira regnan-
di libido.Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris inter-
itum optat filius.Sed dicturis iamdudum neſcio quid:mane, præſenſi. nihil in-
expugnatum omittam.urges,Niſi præter modum adamauit filium,niſi diffiſus
eſt,cur ſibi mortem conſciuit ? Iſthuc uerò meritò demirandum, quippe quod
præter omnium,ac tuam etiam ſpem euẽnit.Verùm ego nihil ad me pertinere
E puto,ut tibi rationem reddam,quid illi dii in mẽtem immiſerint ut ſibi uim af-
ferret:hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hunc exitũ certò præ-
ſcire potuiſſe,quantumlibet amarit filium:tametſi cauſa non admodum obſcu-
ra.Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub.iras diuturna noſtra calami-
tas ſatiauerat.Iam propitios noſtra uota,noſtra ſacra commouerant: aderat il-
lud fatale tempus,quum impius ille ſenex diis atque hominibus dignas admiſ-
ſorum pœnas daturus erat. Iam aderant ultrices Erinnes, aderant Furiæ faci-
bus & hydris omnibus armatæ : hæ illi mentem ademerunt, hæ uanam formi-
dinem incuſſerunt,hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt.Nihil
minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm una cæde con-

Aliud argumentum à deſcriptione tyrannorum, & eorum ſatellitiũ cõtra cauſam.

Aliud à perſona filij.

Obiectio,quã diluit alia cauſa euentus allata.

tentum fore.qua quidem una in re iure potes gloriari, quòd tyrannum uehe- F
menter feſelleris.Virum eſſe putabat,qui hoc facinus peregiſſet.Credebat eſ-
ſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannus, qui magno ſuæ uitæ contemptu
tyranni caput impeterent:qui non adorirentur facinus,niſi ratione probè per-
ſpecta, qua poſſent perficere.Hác ſuſpicioné Pan ille, aut ſiquis alius eſt deus,
nouis terriculis exagitabat.Arbitrabatur inſtare ſibi carnificé, ſenſit adeſſe ne-
ceſſitatem illam fatalem,quam nemini nocentium uitare licuit.Itaq; quod hu-
ius urbis pietati,quod deorum bonitati debetur,cur tu id phaleratis dictis in te
transferre conaris?Vbi diſcrimen erat ſubeundum, ibi fugitabas: nunc ubi res

Contra conſilium petẽtis ut fictum, κατ᾽ ὑπόθεσιν.

præter ſpem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te deriuas.Sed G
finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum,pone tyrannum ira percitum,paſ-
ſim ciues ad exquiſita ſupplicia rapere,proſcribere,iugulare,in exilium agere,
poſſeſſionibus exuere: quid hic dices? Non ſines,opinor,eorum malorũ cau-
ſam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam depre-
caberis.Negabis tibi imputádum eſſe,ſi quid fortuitò præter propoſitum eue-
nerit. At nunc nónne iniurium eſt, quòd boni, fortunæ commoditate præter
ſpem euênit, id totum in te uelut auctoré uelle traducere? Etenim te nihil ex-
pectaſſe minus, quàm id quod euênit, uel ipſa res clamitat. Si hoc animo con-
ſcendiſſes arcem,ut filium non patrem occidiſſes,credi poterat te talem quan- H
dam ſpem animo concepiſſe: nunc caſu neſcio an metu potius in iuuenem in-
cidiſti,& tum denique diuina iſta mens & futurorum præſaga,ſed quæ non ni-
ſi poſt euentum ſua prodat oracula,te corripuit. Quũ eſſet fugiendum,ibi de-
mũ Iudices,in re tam tumultuoſa,ſecum uelut ocioſus conſultare cœpit,utrum
ſenem ſua dextra dignum exiſtimaret:ibi demum præuidere cœpit,fore ut pa-
ter ipſe ſibi manus afferret.Et quò commentum tam impudens Iudices efficiat
paulo probabilius:quæ nec uidit,nec uidere potuit,ea perinde deſcripſit,nimi-
rum ut iactat poëta, quaſi ſpectator adſtiterit,quid in mentem uenerit tyráno,
quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum ſtrinxerit. Eiuſdem profectò im- I
pudentiæ,fingere præſciſſe ſe,quod eſſet euẽtu conſequuturum: & quod non

Aliud argumẽtum à qualitate fictionis

uideris,id ita narrare quaſi uideris.Quanto melius tuo commento,id eſt fabu-
læ,ſua fides conſtitiſſet,ſi ita finxiſſes:te quum perempto iuuene,ſtricto gladio
ad ſenem ire deſtinaſſes, repentè à tergo affuiſſe Palladem illam Homericam,
& iam euntem capillis reuocaſſe te: uetuiſſe ne tam luculentum facinus ſenili
cæde obſcurares:ſeſe citra tuam operam curaturá,ut ille ſuapte manu, ſed tuo
gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet,ſed multum etiam
adderet lucis:dehinc abditum te per rimam contemplatum,uel(quod eſt te di-
gnius)repentè deam ſepſiſſe te nebula, ut tyránicæ necis tutus & ocioſus ſpe- K
ctator aſſiſteres: nec prius illinc diſceſſiſſe, quàm negocium omne confectum
uidiſſes.Hæc ſi confinxiſſes,paulo minus malum poëtam te præſtitiſſes.Sed o-
cium, opinor, non ſuppetebat ad omnes fabulæ parteis commodè tractandas,
uidelicet lucri cupiditate te protinus ad præmium poſtulandum rapiente.Nũc
uel ipſa te prodit inconſtantia,figmentiq; coarguit.In arcem aſcendiſti,quò ty-
rannum occideres:neque tum præuidebas, quod ſole ipſo clarius uideri uis.In
medio negocio ſubitò neſcio quis deus oculos tibi reſtituit, ut uideres futurũ
id quod accidit. Porrò ſi ueris fidé facere uoluiſſes, narrare debueras quemad-
modum nocturnus explorator furtim arcem conſcenderis, in ædes clanculum
irrepſeris,

A irrepſeris, forte fortuna obuio nemine, nō dicam ut tolleres aliquid, ſed ut experireris ſiquod tutò facinus poſſes deſignare: hæc molienti, commodùm fauiſſe fortunam: itaque quum adoleſcentem ſolum atque incuſtoditum offendiſſes (ut eſt ea nimirum ætas ſecurior, periculiq; minus cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat) tum haud ſcio (ut mores illius erant) multo uino ſepultū, atque immodica libidine defeſſum, fortiter iugulaſſe ſcilicet, & ſomnum illi cum morte, id eſt germanum (ut ait Homerus) cum germano coniunxiſſe: deinde ubi iam cardines procul ſtridere cœpiſſent, exaudito uidelicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugiſſe, ut nō B uacarit gladium è uulnere tollere, quem nec parricidæ, nec ſicarii ſolent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitaſſe te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas ſemotasq; mūdi latebras animo circunſpectantem, in quibus abditus poſſes irritati patris ſæuitiam fallere. Iámque te ad ſpontaneum exilium accincto, repentè in uulgus exiiſſe famam, liberam eſſe ciuitatem, tyrānum unà cum filio iugulatum, reliquos metu fugiſſe, auctorē ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ cataſtrophē immutaſſe te animum, & qui prius de ſalute fueras ſolicitus, protinus ad præmii ſpem arrectum fuiſſe, lucriq; auiditate, priuſquam tibi ſatis eſſet excogitata ratio qua totā hu-C ius inopinati euētus laudem in te traduceres, proſiliſſe in medium, id quod uidimus, clamitaſſe tuum illum eſſe enſem, tuum facinus, non unum præmium tuæ uirtuti fore ſatis. Hæc nemo non credidiſſet, ſunt enim rerum naturæ cōſentanea, uſu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum ſedulò quidem, ſed tamē parum ex arte, tuam nobis præſcientiā niteris perſuadere, quàm multa comminiſceris, non dicam tota facie à uero diſtantia, uerumetiam cum ſenſu communi, cum more, cum natura penitus pugnantia? primùm tyrānum tam maternè filium adamaſſe, ut ſine eo uiuere noluerit: ſic ob unius mortem metu fuiſſe conſternatum, ut in uita manere non ſit auſus: ſic illi toto pectore D fiſum, ut ipſe nullas circum ſe cuſtodias haberet: adeò fracti animi fuiſſe, ut tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad ultionem inflammari: tam inualidum, ut tua dextra fuerit indignus: tam inermem, ut ni tu illi gladium reliquiſſes tuum, defuturum fuiſſet quo ſe iugularet. Non uides quàm non cōpetat tam inſignis in tyrannum pietas, tam ſecura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem excepto filio reliquis omnibus præſidiis munitum, tanta conſternatio in hominem tot periculis exercitatiſſimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu ſenem illum tantopere contempſeris, ut indignū habueris qui tua iſta magnifica dextera iugularetur? Tūne indignum iu- *Aliud ab incredibili ex circunſtantijs.*
E dicabas quem occideres, quum eum Reſpublica non putarit indignum quem formidaret, quem maximo ſuo cum dolore ferret? Non talē illum Iudices, non talem ſenſimus, ut cuiquam contemnēdus uideri debuerit. Neque tu eum unquam contempſiſti, niſi fortè contemnere eſt, miſerè formidare. Sciebas arcem armis refertam, ſciebas ſupereſſe ſatellites, quorum uel unus (ſi ſeni uires deerant) ſufficiebat iugulando tibi. Nō ignorabas (id quod nemo noſtrum neſcit) quātum uirium illi partim exercitatio, partim ingenii feritas etiam in illa ſenecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud ſenium ſic interdū acri dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidiſſimis ſæpenumero fuerit intolerandum, ſiquādo ſolitum illud robur quod ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno *Perſonæ.*

aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus eſt, ut non illi pudor, F
ira, dolor ingẽs uires ſuppeditet? Hoc erat uidelicet cur tu filium quàm patrem
malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientẽ fortuna ob-
iecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, uallato, irato denique. Hoc erat cur
gladium relinqueres, ratus ne tantiſper quidẽ morari tutũ, dum reciperes, me-
tuens uidelicet ne tantillum ſarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquiſti
inuitus, quo tyranno prodi poſſes: ſed prodi maluiſti quàm deprehẽdi. Neque
ego nunc formidinem tuam accuſo, imò miror magis quòd pedibus cõſiſtere,
Rei. quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, ſtridere ar-
ma: intelligeres tibi non cum puero, ſed cum uigilantibus uiris, accinctis, arma- G
tis, ſobriis, irritatis, deniq; cum rabioſo patre dimicandum eſſe: non quòd illum
uſq; adeò filii mors commoueret, ſed quòd arbitraretur, & haud ſcio an uerè, ſe
petitum fuiſſe, dexteram tuam erraſſe tantùm in filio. I nunc & ſpera, non di-
cam hos Iudices uiros omnium perſpiciẽtiſſimos, ſed uel è media plebe quen-
quam eſſe tam muccoſis naribus, cui non ſuboleat, imò qui non planè odore-
tur præſentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ ſolent,
quum hærent in explicãdo tragœdiæ argumento, hãc ueluti deam diuinatio-
nem arte quadã induxiſti, quò præſenſionem tuã Iudicibus probares, ſine qua
uidebas præmium obtineri non poſſe. Sed occaſionem, inquit, miniſtraui pa- H
ternæ mortis, qui gladium quo ſe feriret, reliquerim: atq; id ſolũ non modò ſa-
tis eſſe putat ad petẽdum præmium, uerùm etiam meritum eſſe ut ipſe enſis in-
ter arma deorum conſecretur, dominus pro deo præſenti colatur. O hominem
ſuauem, ſi has ſpes uerè concepit: impudentem, ſi quum non ſperet, poſtular.
Itáne tyranno gladius erat defuturus, niſi tuum illum reliquiſſes? Tu in arcẽ ar-
ma, hoc eſt, in ſyluam ligna portanda putaſti? Niſi fortè tuum illud ferrum ma-
Inſtrumenti. gicis precaminibus erat imbutum, ut ultro ad mortis adegerit neceſſitatẽ. An
uerò nihil referre putas quam præbeas occaſionẽ, quomodo, quo animo? Pri-
mùm, gladium reliquiſti, quo nihil minus deeſt Tyranno. nũquam ferrum ab- I
eſt, nõ in cubili, nõ in triclinio, nõ in ſacris. Reliquiſti metu trepidus. Tua qui-
dem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuum auſis appella-
re, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquiſti, quem
poſtea receptũ optabas. Reliquiſti rem ancipitem. Quid ſi tyrannus illum eun-
dem enſem in ciuium iugulos diſtrinxiſſet? quid ſi eodem lectos aliquot ex hu-
ius urbis iuuentute adoleſcentes filio ſuo inferias mactaſſet? Si tyrannum occi-
diſti, quia tuo occiſus eſt gladio, & horum omnium indigna cædes ad te per-
tinebit: quippe cuius enſe peracta eſt. Id ſi non euẽnit, nihil ad te pertinet. nam
anceps occaſio quam in partem cadat, id diis in manu eſt. ſi bene uerterit, nihil K
gratiæ debetur ei qui dedit imprudẽs. ſin malè, temeritas imputatur. Neq; enim
culpa uacat, qui periculoſam miniſtrat occaſionem: quæ ſi feliciter, mirẽtur o-
mnes: ſin infeliciter, meritò accidiſſe dicant. At quanto probabilius erat, futu-
rũ ut tyrannus tuo enſe alios in uſus abuteretur? Scio me Iudices hæc pluribus
refellere uerbis, quàm neceſſe uideatur, quippe tã friuola: uerùm id mihi pro-
poſitũ eſt, nullum illius argumentum non excuſſum, non exagitatum, non re-
uictũ prætermittere. Quare quæſo ne pigeat ita ut antehac feciſtis, patiẽter atq;
An idẽ ſit cauſam mortis attẽtè cognoſcere, dũ huc ab gradu firmiſſimo deiicio. Hîc ſibi uehemẽter fi-
debat, huc acriter urgebat locũ. Negabat uitari poſſe, quin præmiũ deberetur,
quòd

A quòd patri necis cauſam miniſtraſſet,ſi non relicto gladio(nam hoc opinor ar- *præbere, atq;*
gumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus diſ- *occidere.*
ſertum aiebat, nihil intereſſe utrum manu ſua quis occîdat, an mortis cauſam
præbeat. Addebat, æquum eſſe, ut quum in maleficiis cauſam datam imputarét
leges ad ſupplicium, multo magis idem obſeruarét in benefactis ad præmium.
Hæc aiebat meminiſſe ſeſe in legibus eſſe diſputata, illud addés Thraſonicum,
niſi ſibi diuturna ſeruitus, legum memoriam obliteraſſet. Non tu legum obli- *A diſſimili.*
tus propter diutinam deſuetudinem, ſed nũquam quid ſibi uelint leges, inqui-
ſiſſe uideris. Bis enim hic erras, qui neque cauſæ datæ rationem, neq; dantis ani-
B mum diſcernas, id quod legibus traditum eſt: nec animaduertis lõgè diuerſam
eſſe rationem maleficii & beneficii imputandi. Quid ais noue iuris interpres?
Itáne ſatis eſſe iudicas uel ad pœnam uel ad præmium, qualemcũque quomo-
docunque cauſam dediſſe? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit ma- *Amplificat*
nu, an gladium illum dederit quo ſe poſtea confodit? Atqui hanc laudem nun- *exemplo.*
quam ille ſibi uendicaſſet: tametſi probabile uideri poterat, in eum uſum hoſti
ab hoſte datum fuiſſe ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes uel ad pœnam *A cõſequenti.*
uocamus, uel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugu-
lantur ciues, aut ſeruantur? Poſtremò quur hoc quod tu petis præmium, non
C enſis iſtius tui opifex petit potius? Tyrannus gladiũ erat habiturus te non por-
rigente: tu porrigere non poteras, niſi huius induſtria tibi miniſtraſſet. Age, ſi
telo inter uenandum temere miſſo fortè tyrannum uicinum interfeciſſes, cla- *Simile.*
mares tibi tyrannicidæ deberi præmium, an potius nihil tibi deberetur laudis,
quòd imprudens & inſcius iaculum torſiſſes? Imò in ius potius uocãdus eſſes,
qui miſſi teli temeritate ciuem (quod in tè fuit) occideris. Nam quòd in tyran-
num incidit, id nihil ad te. Quid ſi caupo uinum lene ac ſuaue, quale Polyphe- *Aliud.*
mo dedit Vlyſſes, tyrãno uendidiſſes, atque ille eius dulcedine captus, auidius
ſeſe ingurgitaſſet, eaq; re concepta febri deceſſiſſet, auderésne caupo, uini titu-
D lo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis nõ te cum tua flagitatione ut temu-
lentum uinoq; madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc
idem poſtulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat ut ætas uinoſa tam illici-
bili uino auidius intemperantiusq; frueretur, crapulam conſequeretur mor-
bus, præſertim in ſene: morbum mors: uulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno
mortis cauſam dediſti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum.
Quis enim antehac ob filii necem ſibi manus intulit? Accedam propius. Finge
te tyranni coquum eſſe: probè callere palatum domini: medicos interdicere ci-
bum, quo tamen ille oppidoquam lubens ueſcatur: interminari morbum capi-
E talem, ni temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupediisq; & con-
dimentis magis ac magis illecebroſum reddis. conſequitur edentem morbus,
quem prædixerãt medici. emoritur tyrannus. liberatur ciuitas. Hiccine coquus
è culina in forum proſiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ
præmiũ poſtulabis? Mortarium, tonſillum, & ollas oſtentabis, arma ſcilicet qui-
bus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tam impudens in ea cauſa, qua
tamen iſta tua multo eſt abſurdior. Nã illi uoluntas occidendi non defuit, pro-
babilem præbuit cauſam. Tu nec in hoc iugulaſti filium, quò pater ultro uitam
relinqueret, & cauſam dediſti ad quiduis potius quàm ad iſtud idoneam. Acci-
pe exemplum tuo ſimilius, quàm ouum ſit ouo (quod aiunt) ſimile. Quid ſi ty- *Aliud.*

ranni amicam,quam ille miſerè ac perditè deperiſſet,occidiſſes:eaq́; cognita re F tyrannus ſibi uitam abrumperet,auderes ad præmium aſpirare?auderes dicere, te certum præſciſſe, fore ut tyrannus ſponte fugeret è uita? Certè quanquam plures amicas extinctas ſequuti ſunt quàm filios:nemo tamẽ tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret:tuum factum periculoſum & anceps dicerent:omnes fortunæ gratias haberent,cuius commoditate res ea feliciter ceſſiſſet. Tibi abunde magnum præmium exiſtimarent, ſi commiſſi uenia donatus diſcederes. Primùm igitur diuerſam imputandi maleficii,& aſſcribendi beneficii rationem conueniet diſtinguere,deinde cauſæ æqualitatem, poſtremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem eſſe oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligẽdam pœnam: G id in priuilegiis,quæ in exemplum non uocantur,fortaſſe locum habet:in iure communi longè ſecus eſt. Siquidem(uti ſuperius demõſtrauimus)nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium oſtendit. Tum in maleficiis etiam conatum ſimplicem ſupplicio proſequitur, in benefactis ſemper exitum requirit. Nec mirum,nec iniquum, ſi lex eſt diligentior in eo negocio ad quod unum eſt nata atque inſtituta,quàm in eo in quo tẽporis ratione tanquam alienas ſibi ſumit partes. Ergo in utroque communiter ſpectat, ut cauſa ſit idonea:deinde ut animus adſit,non tantũ caſus. Hoc rurſum intereſt, quòd H in benefactis nec cauſa idonea,nec animus idoneus ſatisfacit legi, niſi his acceſſerit euentus item idoneus. In malefactis ſiquid nocẽdi animo tentes,non expenditur nec euentus,nec cauſa: ſed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad ſcelus defuiſſe præter fortunã: qua te ſubleuari, quod tandem ius ſit? In euentu ſimul & cauſam datam, & animum expendit. Si animum uitioſum cõperit,nihil moratur cauſam,quàm ſit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam ſufficere. Sin animo ſimplici data eſt cauſa mali idonea,& non conſequitur euentus:lex quaſi cõniuet ad id,& non putat ad ſuam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus eſt conſequutus,etiam ſi de animi uitio doceri non poteſt,tamen temeritatis & negligentiæ I nomine pœnam irrogat,partim propter ſuſpectam dantis uoluntatem, partim ut hæc latebra peccãtibus eripiatur,Imprudens feci:diſcantq́; homines uel ſuo periculo cauere,quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & ſciens,certam atque euidentem noxæ cauſam dederit:eum perinde lex cenſet,quaſi facinus manu peregerit:ueluti ſiquis hoſtem opibus copiisq́; iuuerit,perinde eſt ac ſi ipſius arma contrà ferat. Siquidem id ſuppeditauit,ſine quo bellum geri non poterat. Aut ſiquis inimicum ſuum per dolum nauigio ſolutili imponendũ curet,ut naufragio intereat:aut in cõclaue penſili teſtudine inducat, ut ruina op- K primatur:aut iuxta lectulum ægroti,loco pharmaci uenenum ponat, futurum ſperans ut eo hauſto pereat,tametſi non bibit ægrotus, tamen ueneficii poſtulari poteſt qui poſuit, propter uitioſam animi uolũtatem. Nam uehementer erat probabile id euentnrũ,quod ille moliebatur. Huic ſi detrahas nocendi uolnntatem,nihil illi cum lege rei futurum eſt. Si detracta nocendi uoluntate,apponas euentum:non effugiet temeritatis crimen,niſi illum inculpata ignorantia abſoluerit. Porrò ſi in loco non ad id deſtinato, puta in uia publica,aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum non agit, niſi ſi quem occideris, aut uulneraris,aut ſi cui damnum dederis. Cæterùm quod facis,tuo facis periculo.

Noua diſputatio, quatenus cauſa & uolũtas in legibus ſufficiant, & quãdo euẽtus ſpectari ſoleat.

A culo. Quòd ſi quid horum conſequutum eſt, cum lege tibi res eſt. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis nō uacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quāto diſcrimine diſſita ſint, inter quæ tu nihil intereſſe dicebas? Primùm non ſtatim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, ſed partim ex ipſa rei natura proficiſcitur, partim à legum officio. Deinde diſcernitur animus: cauſſa data diiudicatur: ſpectatur euentus. Age nūc, ſi libet, tuam cauſſam, qua tuum facinus æſtimari uis, expendamus. Finge te certā, ineuitabilem mortis cauſſam tyrāno dediſſe, ſed imprudentem. nulla tibi ſit præ- *Adaptatio præſentis cauſæ.*
B mii petitio. Quis enim inſciens benemereri dicitur? Fortibus uiris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne poſthac affirmes te in hoc iugulaſſe filium, ut pater ſibi necem conſciſceret, quod euentur ū ne uates quidē quiſquam præſcire poterat, tu nec ſuſpicari: imò poſteaquā rem plenā diſcriminis, fortunæ arbitrio commiſiſti, quia bene ſucceſſit, hoc nomine lex te nō poſtulat: at idem ſi malè eueniſſet, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi ſuccurreret inculpata ignorātia. Quid enim æquè formidandum erat, quām ne tyrannus ſimul atque occiſo filio ſe peti inſidiis perſenſiſſet, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam ut de animo res tibi
C conſtet, cauſſam dediſti non ſolùm nō idoneam, uerumetiam periculoſiſſimam Reip. Vin' hoc tibi argumēto euidentiſſimo demonſtrari? Finge te quempiam è ciuibus uitio occidiſſe: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus. Vtrum tu duplici cædis crimine teneberis, an ſimplici? Simplici opinor. At uxor & mariti mortē imputabit, qui necato filio, ſeni cauſſam mortis dederis: atq; his ferme tuis argumentis utetur: Indulgentiſſimè filiū adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo ſe oblectabat. Atq; hęc de priuato ſene cum fide dicet, quæ tu de tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te ſciſſe, præuidiſſe futurū, ut ille uitam fugeret orbatus filio, in quo uno
D omnia uitæ oblectamenta collocarat. Non tibi defuiſſe iugulandi ſenis uoluntatē, ſed hoc tantū egiſſe, ut miſerabilius ſua dextra perimeretur, ut odiū tuum plenius miſeri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necaſſe, in hūc uſum gladium in uulnere reliquiſſe. Vides quāto ſunt hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atq; animi ſuſpicionē, cauſſæ qualitate purgabis. Negabis cauſſam idoneā fuiſſe cur ille ſibimet manus adferret. Te nec præſcire nec timere potuiſſe id quod ſit cōſequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filii necem ſponte fugientis è uita. Alioqui futurū fuiſſe ut & mater ſibi fatum accerſeret: quippe quā impoten-
E tius amare ſit conſentaneū, ac minus aduerſum dolorem animi uiribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura ad alterū crimen depellendū, & prodeſſent dubio procul. Atqui quod in maleficiis ualet ne quid imputetur, id multo magis in hac cauſſa ualet ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uolūtatis ſuſpicione, quòd cauſas parū idoneas dederis: hic ex cauſſis multo minus idoneis propter perſonā tyrāni, uideri uis nō modò quod euēnit, fuiſſe ſuſpicatus, uerumetiā certū pręſciſſe. Ibi temeritatis poſtulari nō poteras, propterea quòd tametſi uitio abs te data eſt cauſſa, tamen idonea non ſit ad id quod euēnit: imò ipſi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, ſepultura prohibitus, quòd ci uitati citra cauſſam idoneā ciuem unum ademerit. Tibi non niſi unius filii mors

IIII.

An propter filiũ, ut tyrãnidis omnis auctorẽ & cauſſam, occiſum, præmium debeatur.

imputabitur,etiam ſi mater quoque,& filiæ & ſorores,& tota tribus huius ne- F
cem fuerit imitata. Hic poterat,niſi feliciter eueniſſet:quippe ubi ſummũ Reip.
periculum & uerteretur,& prætimeri probabiliter poſſet. Venio nũc ad quar-
tum illud præſidium,Iudices,quod iſte tutiſſimum,ac penè inexpugnabile iu-
dicabat:unde ego illum ita deturbabo,ut non ſolùm ſit non habiturus quo ty-
rannicidiũ & huius laudis arcem obtineat: uerùm uix etiam latebram inuentu-
rus,ubi temeritatis ac maleficii pœnam effugiat:quò nimirum intelligat,quàm
non inimicè,non curioſe(ut aiebat)ſecum agam:ut quum poſſim in crimen ac
pœnam uocare,ſat habeam ab honore nõ promerito ſecludere. Ait ſibi debe-
ri præmium uel hoc uno nomine,quòd iuuenem occiderit iam pluſquã tyran- G
num,tum tyrãnidis paratum hæredem,etiam ſi hunc euẽtum dii nõ dediſſent,
ut ſenex ipſe uitam abrumperet. O deploratam impudẽtiam. Tu tibi præmium
peteres,ſi tyrãnũ ſuæ furiæ non eſſent ultæ? Dii quiduis potius dederint, quàm
iſthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione,quãdoquidem id

Confutatio à conſequentibus.

tutò licet:tametſi ad ſolam mentionem inhorreſcit animus. Tune,inquam,oc-
ciſo filio, relicto ſene uiuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipſe
ſupereſſes,qui poſſis petere:nec eſſet Reſp. quæ dare poſſet?Nã tu aut exquiſi-
tis ſuppliciis exanimareris , aut in extremis Orcadis exul deliteſceres : nos pro
tyranno iam immaniſſimũ carnificem pateremur:& tuũ caput,ubicunq; terra- H
rum latitares,diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitãtia,uel
præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempeſtatem conieciſſes.

A conditione filij,à quo tyrannidem remouet ab incredibili.

Sed re filius erat tyrãnus, inquis: patri præter inane nomẽ nihil erat reliquum.
Quid ego audio?duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo
unquam dubitauit,quin tyranni uocabulum mereretur. Quando autẽ antehac
unquam fando auditum eſt,duos una in ciuitate ſediſſe tyrãnos?id quod magis
etiã natura repudiat,quàm eodem in corpore gemina capita. In iiſdem aluearí-
bus duo ſe reges pariter non ferunt.In armẽtis taurus tauro cedere cogitur. In
iiſdem luſtris non conuenit duobus inter ſe leonibus:& tyrannus(quo nullum I
animal efferatius)parem in eadem urbe patitur?Non uides neceſſariò fieri,ut è
duobus aut alter alterũ oppugnet,aut alter alteri cedat?Vtrum tu fuiſſe mauis
in patre,an in filio?Si iuuenis aduerſus ſenẽ obtinebat tyrãnidem, quid à Rep.
præmium poſtulas? Tyranni partes adiuuiſti,non Reipub.Sin patri ceſſit:quid
tandem illum uocare potes,niſi tyranni uel præfectum,aut ſatellitem? Quãdo-
quidem ſeniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Ve-
rùm ut quoquo modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione deriua-
res, quàm multa tu quidem non ex re,ſed pro cauſæ tuæ commoditate cõmi-

Ab abſurditate fictionis.

niſcebaris? Cæterùm quàm in his cõfingendis decori quod in perſonis ſitũ eſt, K
nullam habuiſti rationem ? Sic enim (ut memini) inducebas in fabulam ſenem
iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob ſenectam exuiſſet:
non ſecus atque mala,quæ natura acerba,tempore miteſcunt,& in alium abeũt
ſuccum: porrò iuuenem ferocem illo incolumi gerentem tyrannidem,iámque
patri uiuo ſuccedentem. Priuatus paterfamilias non fert filium ſe uiuo ſucceſ-
ſorem: & tu uis iſthuc credi in tyranno ? Ille non ſinit ullum è liberis rem do-
meſticam ex animi ſui libidine moderari: & tyrannus ſeſe ueluti abdicans im-
perio,negocium omne in adoleſcentem reiecerat?Non dubito quin & ipſe uì-
deris quàm dura ſint iſta,& quàm à communi ſenſu abhorrentia. Verùm quid
faceres?

A faceres? niſi tales perſonas induxiſſes, exitum inuenire tragœdia tua non poterat. Quæſo te, an unquam auditum eſt Tyrannum ætate miteſcere? Quando tu deſines ea quæ ſunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera molleſcit, limus dureſcit: ita ætate plerique redduntur mitiores ac téperantiores, tyrannus magis exaſperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, ut uinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit ſæuitiam ætas, ſed exaggerat. Vis ipſiſſimã tyrannici ingenii tibi demonſtrẽ imaginem? Spinã cogita, quæ quo magis ſeneſcit, eo pungit acrius. Echinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc teſta ſunt aſperiore. Vulgari-

Ab ætatis accidentibus ex perſona patris.

B bus ingeniis fortaſſe nõnulla uitia ſenecta uel detrahit, uel certè mitigat, etiam ſi plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mentibus ad ſcelus, ad crudelitatem natis, ſcelere & immanitate imbutis atque educatis, præter uitiorum omnium incrementum adferre ſenecta quid poteſt? Niſi fortè libidinem adimit. Quanquam iſta Tyrannidis quantula tandem eſt portio? Sed eſto fuerit ſanè propter ætatem ad uoluptates ſegnior, uerùm erat faſtidioſior: unde fit ut imbecillior ſit ad coitum, ad raptum auidior. Fortaſſe pauciores huic execabantur ephebi, ſed inſigniores. Pauciores producebantur uirgines, ſed exquiſitiores. Quur non autem & plures, uidelicet quò ſenile faſtidium optione & uarieta-

C te uinceretur? Hoc ita eſſe, quot ego tibi teſtes citare poſſem, qui quo nobiliores ſunt, quo fortuna præſtantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitioſiſſimi ſenis cupiditate metuebant? An tu putas unà cum uiribus ſeneſcere libidinem? Multò ſecus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adiicit cupiditati. Quanquam tyrãnicum animum his in rebus non tam uoluptatis uſus capit, quàm noſtra delectat contumelia. Vt frigeat in ſene tyranno Venus, certè feruet uigetq; malitia, ſæuitia, nocendi libido. Poſtremò totum illud uitiorum agmen, quæ propria tyrannorum ſunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, uiolentia, impotentia, ſuſpi-

Libido cũ uiribus non ſeneſcit.

D cio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimium nota?) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquã naturæ bonitate uincitur: præterea quædam mala nondum didicit: at ſenecta, ſi quid pudoris, ſi quid humanitatis, ſi quid melioris ingenii à natura inſitum eſt, id omne multo ac diuturno flagitiorum uſu penitus exuit, & prorſum in immaniſſimam quandam feram abiit. Id ita eueniſſe, Iudices, in execratiſſimo illo ſene, quid ego coner argumẽtis docere, quum ſua cuique memoria abunde ſatis exemplum ſuppeditet? Quòd ſi iuuenis ſeſe gerebat inſolẽtius, uidelicet pa-

E tris abutens imperio: num tu hunc cõtinuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide ſexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis eſt omnino in tyranni familia, uel extremum mancipium, qui non ipſe penè tyranno ſit ferocior, uiolentior, ſceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperii potiebatur: patri præter nomen nihil ceſſit. Quaſi uerò non ſit iſthuc omni tyrãnidi commune. Longè minima fructuum pars, qui ſolent ex tyrãnide capi, ad ipſum redire tyrannum: quemadmodum in latrocinio fieri conſueuit: prædæ communiter in omnes diſtribuuntur, uel in eos potius quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa ſcelerata: niſi dux ille, quiſquis fuerit, plus etiam permittat ſuis, quàm ſibiipſi. Solum nomen ſibi propriè uendicat. Et in nullos

Cõfutatio ſignorũ à proprio tyrannoꝝ non.

eſt tyrannus indulgentior, quàm in ſcelerum miniſtros: quippe quorum opera F
ſentiat ſuum imperium contineri. Proinde ſub unius umbra ſatelles omnis, o-
mnis miniſter, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè
fecero, ſi hoc quoque coner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, ſenſi-
mus, experti ſumus, niſi fortè tam diutinæ calamitatis memoriam, tam pauculi
dies obliterauerunt. Neque enim eſſet res uſqueadeo miſera tyrannis, ſi unius
modò foret toleranda uiolentia. Quot ferendi latrones, quot ſacrilegi, quot ex
extrema barbarie aduenæ, feris quam hominibus ſimiliores? Neque deſunt qui
ſe ſimulent apud tyrannum ſceleribus ſuis gratiam promeritos eſſe, quò nimi-
rum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur unumquemlibet tyran- G
num appellabis, & pro quolibet occiſo tyrannicidæ præmiũ petes? Non in tan-
11. tum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate feſſus, omnẽ dominatum
in filium tranſtulerat: quicquid tyrannicum in urbe gerebatur, id iuuenis uio-
lentia committebatur. Sed iſthuc quantũ abſit ab imagine ueri, quis tam cæcus,
ut non uideat? quis tam obliuioſus, ut non poſſit experimento refellere? Ego
tibi complures nominare ſatellites poſſum filio inſolentiores. Ad hæc, ueriſi-
millimum eſt nullius inſolẽtiam minus approbaſſe ſenem, quàm filii, uel quòd
odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, uel quòd intelligit ex il-
lius facinoribus longè plus inuidiæ odiiq; ſibi conflari (Callidiſſimi autẽ tyran- H
ni eſt, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrãnis poſſit) uel
quòd pater etiam peſſimus, tamen liberorum nonnihil offenditur uitiis, & ad
crudelitatis miniſteria alienis q̃ ſuis uti mauult. Quòd ſi clã patre rapinas, ra-
ptus, atq; id genus facinora deſignabat filius: profectò non tyrannũ agebat, ſed
inſolentem ſatellitem. Sin approbãte patre, quaſiq; per illum exercente tyran-
nidem, utri tandem par erat imputari commiſſa, huic per quem gerebantur, an
ei cuius auctoritate arbitrioq; fiebant? Non arbitror obſcurum, quin huic, cui in
manu erat, nutu, ne fierent, uetare. Quid autẽ non agunt per alios tyrãni? Nam
ipſi quidem neque pueros emaſculant, neque uirgines abripiunt, neque pro- I
ſcribunt, neque bona diripiũt, neq; phana diſpoliant, neque hæreditatibus ma-
num iniiciunt, neq; compilant ærarium, neq; tormentis excruciant, neq; quen-
quam iugulant, neque armis uicos expugnant, neq; incendunt uillas. Totũ hũc
tyrannicum ludũ per miniſtros exercent. In unũ tamen tyrannici nominis in-
uidia competit, in unum occidendum lex præmium inſtituit, in unũ ſtringen-
di ferri ius facit, illos ſuæ cognitioni reſeruat. Quorũ ut quiſque ſua opera ty-
ranno profuit, ita aliud atq; aliud uocabulum imponi poteſt: certè tyranni uo-
cabulũ nemini congruit, niſi uni illi ſub cuius ueluti clypeo tota illa pernicio-
ſiſſimorum hominũ colluuies latitat. Arbitror uobis, Iudices, ſæpenumero au- K
ditum eſſe, id quod eleganter à doctiſſimis uiris eſt ſcriptum, tyrannis nõ lon-
gas modò, uerumetiã plurimas eſſe manus, plurimos oculos, eosq; acerrimos,
plurimas aures, easq; longiſſimas. Omnino prodigioſum quoddam eſt animal
tyrãnus, multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portentoſius, cẽtenis ca-
pitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibusq;. Quot enim habet ſcele-
rum miniſtros, totidẽ habere membra uidetur. Atq; ut ex membris corpus, ita
tyrannis ex huiuſmodi conſtat miniſtris. Verùm ut illud quod corpus appella-
tur, nihil eſt aliud, quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum, ita in ty-
rãnide unumquippiam eſt, quod neq; pes ſit, neq; manus, neq; ullũ aliud mem-
brum,

A brum,contineat autem uniuerſa:at ita cõtineat,ut ab iis poſſit ſeparari: idq; tyrannus uocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis inſolentiam,uiolentiamq́;, præfectũ arcis uoces licebit,oculũ nomines licebit, aut ſi mauis dextrã: aut ſi ne id quidem ſatis,præcipuum tyranni caput dicas licebit:tyrannum certè uocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyrãni nomine cẽſet,cuius auctoritate tituloq; cuncta hæc membra uelut animantur: idq; unum forti ciui permittit occidere. Non uult te in oculum aliquem inuolare:nõ ſinit ut caput aliquod amputes,ne tale quiddã eueniat, quod de Lernæa Hydra fabulantur poëtæ,ut pro uno capite reſecto, duo peſtilentiora ſubnaſcãtur: pro
B uno excuſſo oculo,plures acriores ſuccedãt: pro una reſciſſa dextera,multæ robuſtiores ſubpullulent. Vnius uitæ te dominum arbitrumq; cõſtituit,qui ſibi ſit auſus tyranni uindicare nomen:quo ſublato futurũ ſit ut membra reliqua quaſi deſtituta ſpiritu, emoriantur, aut certè ſanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Poſſum illico tuis te uerbis reuincere, ac ueluti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnum patris ſatellitem nominabas. non inficiabere. rurſum alio loco dicebas omnem tyrannidem occupaſſe filium: ſolius appellationis honorem ceſſiſſe. Quî conuenit eundem & ſatellitem & tyrannum appellari? Tum ſi ceſſit,non igitur uſurpauit tyrãni nomen.

Opponit uerba legis.

C Contractus autem uerbis aut rati ſunt, aut reſcinduntur. Lex hac tecum formula cõtraxit, Si quis tyrannum occiderit,præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex uoluit occidere, quodcunq; illud eſſet animal,quod tyrãnus diceretur. Magnum(ut ipſe fateris)ſatellitem occidiſti,non tyrannum:quid tibi cum lege rei eſt? At rem,inquis,legis ſequutus ſum,nõ ſyllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus:libertatem peperi, ſeruitutem ſuſtuli:hoc lex ſenſit: huius rei auctori præmium præſtituit. Satellitem, inquam,occidiſti, nihil moror quantũ,quàm grauem,quàm ferocem,quàm ſceleſtum: ſatellitem tamen occidiſti tyrãnidis,non
D caput: aut ſi caput,unum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi ſentẽtia largiamur: fuerit ſanè res tota tyrannidis filius:pater nihil niſi uocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, Echo nympham nihil aliud quàm meram quandam fuiſſe uocẽ ſine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à uerbis legis diſcedere? præſertim ita dilucidis,ut perſpicuum magis nihil eſſe poſſit,& commentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego Iudices, nullum in Rempub. exemplum pernicioſius induci poſſe iudico, quàm ſi conſueſcant homines calumnioſi à præſcripto legum recedere:& interpretamento, quod ad prætexendum facinus quiſque ſuum maximè

Conceſſio, etiã ſi filius tyrannus maximus fuerit,tamẽ occidẽdum non fuiſſe. Locus pro legibus, eas nõ temere à uerborũ ui deflectẽdas & interpretãdas eſſe.

E idoneum comminiſci queat,id iudicibus obiicere. Quis autem unquam meminit de legis ſentẽtia quæri ſolere, niſi quum in ſcripto quiddam apparet ambiguè obſcurẽue dictum:aut quum ex uerbis & euentu abſurditas quæpiam extitit,eaq; manifeſta? In priore non cuiuſuis commentum,ſed iuris prudentiũ reſponſa,ſed Iudicum ſentẽtia recipi ſolet. In hoc poſteriore neceſſitas ipſa compellit aliquantiſper à legis uocibus deflectere, & æquitatẽ iuris potius q̃ uerba ſpectare. Duplex itaq; periculum uidetis Iudices:alterum,ne ſuperſtitioſa cauillatione literarum legis,ab eo quod lex ſpectauit, abducamur: alterũ,ne paſſim à præſcripto diſcedẽdo,leges omneis & iudiciorum religionem ſubuertamus. Quorum illud quidem multo leuius eſt, propterea quòd uix unquam accidat

ut legiſlator obſcurè quid uoluerit, explicuerit: aut abſurdũ quiddam exoria- F
A periculo. tur. Hoc multò periculoſiſſimum, pernicioſiſſimumq́. Etenim quæ tandè lex futura eſt, quam uerſutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè poſſit aliquo commento ſubuertere? Neque quiſquam non elabetur è iudicio ueſtro nocens, niſi qui ſit uſqueadeo nullius ingenii, ut ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque ut cuique commodũ erit, aut animi libido feret: ita pro ſene iuuenem, pro tyrãno ſatellitem, pro homicidio tyrãnicidium, & paſſim aliud pro alio interpretabitur. Veſtra interim Iudices religio, ueſtrum iuſiurandum, qua tandem ratione ſeruabitur, quibus nihil futurum eſt certi, quod in cognoſcendo ſequamini: uerùm ambiguas diuerſasq́ liti- G
gatorum cõiecturas ſpectare neceſſum erit? Ergo quum in omni cauſſa maximopere cauendum eſt, ne ſine grauiſſima ratione à legis præſcripto diſcedatur: tum in hac non periculoſum modò, uerùm etiam abſurdiſſimum: quum legis uerbis nihil poſſit eſſe dilucidius: ſententia nihil æquius: interpretamẽto quod
A conſilio legiſlatoris. præter legis mentem inducitur, nihil peſtilentius. An credimus legis huius auctorem uſque adeò infantem, & uerborum inopem fuiſſe, ut dicere nõ potuerit: Qui quouis modo tyrãnidem ſuſtulerit, huic præmium eſto, ſi modò iſthuc ſenſiſſet? Neque uerò fugit illum, totam tyrannidem per ſatellites & præfectos exerceri ſolere, permultosq́ in his eſſe uel Tyrannis ipſis ſceleratiores, atq; ut H
ita dixerim, Tyrannicos magis, & omnino ſupplicio digniores: niſi & omnium omnia miniſtrorum ſcelera Tyranno imputarẽtur. In unum tamen illum, qui hoc nomine cenſetur, tibi ferro graſſandi facultas data eſt. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos uita dignos iudicet lex, ſed quòd unius cæde totam tyrannidem tolli uelit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuum erat legi ſimpliciter parẽre: neq; eius uerba quaſi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare, uerùm ad illius præſcriptum factorum tuorũ rationem inſtituere, præſertim in hoc exẽplo, quo non aliud poteſt admitti peſtilentius, ut ex legis arbitraria interpretatione, quẽ uelis, interficiẽdi tibi pro tua I
Aliud à periculo. libidine licentiam ſumas. Non illud hic ſpectandũ, Iudices, quàm inuiſus Reip. ſit qui occiſus eſt, quàm maiore etiam ſupplicio dignus: uerùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulãdi homines, ſemel in ciuitatem receptum, ſemel ueſtris ſententiis approbatum, deniq; præmio compenſatum, quò tandem licentiæ ſit proceſſurum. Quod iſte ſibi in tyrãni filium licere uoluit, hoc alius ſibi uolet in ditiſſimum quenque ciuiũ licere. Quiſquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & ueneno aut ferro adorietur. Poſtremò ſi cui magiſtratus non placebit, ſi cui iudex erit inuiſus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defenſio- K
nem, Sophiſtam quempiam aut ſycophantam cõſulet (ſi ipſe ingenio ſtupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem uobis adducet: dicet nihil aliud ſenſiſſe legiſlatorem, quàm ut huiuſmodi ciuiũ genus non nomine ſed re tyrannidem agentium, ferro, igni, ueneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum eſt, ut quod in uno factũ ſemel & probauimus, & gauiſi ſumus: id in multis ſæ-
A uoluntate et fine legis. pius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre diſcrimen neque conueniẽter accipiendum, ut titulo reperto priuatus hominem indemnatũ interficiat. Id ita eſſe facilè liquebit, ſi quidẽ animaduertimus nihil omnium eſſe quod lex parcius circunſpectiúſque permiſerit. Etenim (ſi memini) tribus

duntaxat

A dũtaxat temporibus lex indulſit ut quis citra iudicium hominem occidat. Primùm adulterum,ſed in uxore deprehenſum: id quod intemperanti & inſuperabili mariti dolori donatum eſt: at ita,ſi corpus utrunque pariter interimat, ſi argumentis idoneis deprehenſum fuiſſe doceat. Deinde in ui depellenda: at ita,ſi demõſtres te mortem effugere nequiiſſe, niſi mortem intuliſſes.id lex ita interpretatur,quaſi ſeſe tueri potius ſit iſthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti ſui rationem reddere compellitur,ſtatim ſeſe prodere,nec expectare donec in ius trahatur: atque (ut ita dicam) ultro ſemet reum facere cogitur. Quòd ſi omnia conſtabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, ut uenia
B non laude dignus eſſe uideatur. Poſtremò in tyrannicidio: ubi propter periculi ſuſcepti magnitudinem lex præmiũ quoque proponit: at ita, ſi eum quem tibi lex iſto uelut inſigni tyrannici nominis denotauit,fortiter occideris: non ſi ſceleſtum alio ſcelere ſuſtuleris: neq; patietur te ius occidendi permiſſum, latius quàm ad unicum tyranni caput trahere,niſi ſi quis obſiſtat,ut per illius necem tibi neceſſe ſit ad illum penetrare.Iámque hoc factum tuum ſecũda illa ratione defenditur.Huic tertio generi fortaſſe proxima uideatur hoſtem in bello feriendi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permiſit. Niſi palàm hoſtis ſit declaratus, niſi in Imperatoris uerba iuraris, niſi ille aciem eduxerit, niſi ſi-
C gna canere iuſſerit, tibi fraudi futurum eſt hoſtem interfeciſſe. Tu dicturus es: Hoſtem occidi, nam plus quàm hoſtilia faciebat: nomen hoſtis tantùm aberat, re hoſtem agebat. Lex reſpondebit,ſuarum partiũ fuiſſe,hoſtem declarare: ac tuo fortaſſe ſcelere fruetur: uerùm ne ſerpat exemplum, pœnas de te ſumet. Quid autem aliud abs te factum eſt? Vnum tibi lex nominatim deſignauerat: tu illius uocabulum tuapte auctoritate in alium transfers,quod niſi in unũ non poteſt competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas ſit aliquando quem uoles magiſtratum, quem uoles iudicem,quem uoles ciuem, tyrannũ appellare. Neque uerò ſine grauiſſimis cauſis lex tot uinculis aſtrin- *Amplificatio*
D xit hanc in uitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam poſ- *à rei qualitate*
ſe,quàm uitam: uidit in extinctum facilè uarias cauſas confingi etiam impune poſſe,quandoquidem ille non ſit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis ſuum quiſque dolorem poſſet prætexere, ſi poſt occiſum hominem ulla cauſa recipiatur præter eas quæ legibus ſint expreſſæ. Quid quòd grauatim ſibi quoque lex permiſiſſe uidetur ut homini uitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non niſi ſuo periculo uult accuſare? quantum ſpacii largitur ei qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantum igitur à *Epilogus.*
E mente legis abeſſe putes, ut cuilibet permittat, uel pro ſuo priuato dolore,uel domeſtica iuris interpretatione, hoc eſt,ſubuerſione,in cuiuſquam uitam graſſari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quantumuis etiam uerorum,addo notorum:dicas,parricidam,ſacrilegum,inceſtum, proditorem, peculatorem, ueneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic unus multis tyrannis erat ſceleratior, peſtilentiórque ciuitati. Ad iſta *Amplificat cõ*
tam multa crimina lex tibi uerbo reſpondebit:Nihil moror quàm fuerit ſcele- *firmatione.*
roſus,qui periit: in unum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi.Si detuliſſes:auditus, reuictus,damnatus à me palàm pœnas dediſſet, omníque Reipublicæ ſalubri exemplo fuiſſes.Nunc tu priuata libidine in-

terficiens, pro ſaluberrimo exemplo perniciſſimum in ciuitatem induxiſti, & F
legum inſtaurationem à legis uiolatione auſpicaris: hoc eſt, malis malo mederi ſtudes. An me clam eſſe putas, q̃ multi ſint in hac turba uita indigni, morte digniſſimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus ſeruo: ſunt fora, ſunt tribunalia, ſunt iudices, ſunt carceres, ſecures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? quur nullo mandante magiſtratum occupas? & dum Tyrannicida uideri uis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi eſt inuiſus ille, niſi quòd mihi parêre recuſat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permiſero. Si iuuenem occidiſſes, quòd non alia
patuiſſet ad tyrannum uia, darem ueniam neceſſitati: nunc occidiſti non obſi- G
ſtentem, non auxilium ferentem patri, ſed patris opem implorantem. Huius unius cæde contentus diſceſſiſti, tyrannum nec impetiſti, in quem unum tibi ius feceram. Meum erat expendere, utrum ex uſu Reipub. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquiſitioribus excruciatum ſuppliciis, exemplum omnibus edere.

Preoccupatio.

Neque hæc dico Iudices, quaſi parum gaudeam pariter cum patre ſublatum filium: utinã eadem opera ſimul omnes ſint oppreſſi, quibuſcunque tyrannus placet. Sed quis prohibet ſimul & gaudere quòd deorum bonitas nobis hanc rem bene uerterit, & tamen nõ committere ut huius temeritas,
ſi iudicio comprobetur, in legem atque in exemplum trahatur? Nec de iuuenis H
iniuria uindicanda nunc agitur, ſed de legis uiolatæ maieſtate. Non enim par eſt, ut cuiquam perſonæ præter ius extincti odium in ſcelere ſuffragetur. Neq; tam ſpectandum in quem cõmiſſum ſit facinus, quàm quo exemplo cõmiſſum.

Redit ad argumẽtum ſuperius. Non quicquid tyrã no nocentius, aut æquè nocens, occidendum eſſe.

Alioqui quur non eadem opera fas ſit in tyrãni nepotes, pallacas, pueros, uxores, liberos, lenones graſſari? Bonam tyrãnidis partem uxor ſæpenumero ſuggerit. Ad ſummam immanitatem nonnũquam libertus aliquis, aut uernula inſtigat: quur non & hos iugulas, ſi tibi ius eſt æſtimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd eſt aliquid tyranno nocentius, in quod tamẽ haud-
quaquam tibi ius ſit occidendi? Finge eſſe qui totam hanc urbem, templa, do- I
mos, curiam conatus ſit incẽdere, imò qui iam compluribus locis ignem ſubiecerit, ſed incendium ſubitò exorto imbri reſtinctum: auctorem nõ obſcurum, uerum abditũ latitare. Enm forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat nocentior? Tanto nimirum, quãto eſt atrocius ciuitatem ſemel funditus euertere, quàm expilare: ciues uniuerſos uno igni finire, quàm in pauca quædam ſæuire capita. Et tamen in unum tyrannum ſtringendi ferri poteſtas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes.

Redit ad auctoritatẽ legũ

Hic in re tam aperta legis mentem calu-
mniari, & nouo interpretamento tuũ facinus palliare, quid tandem aliud eſt, q̃ K
legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quoſdam agere, quod tyrannus palàm ac ui facere conſueuit? In recipienda lege fas eſt populo cauſam æquitatemq; legis excutere: cæterũm receptæ, & longo iam uſu comprobatæ, ſimpliciter oportet obtemperare. Neque enim exiſtimandum eſt maiores illos noſtros, uiros ſine cõtrouerſia ſapientiſſimos, ita ſine grauiſſimis rationibus inſtituiſſe, ut priuatim interficiendi Tyranni facultas unico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, feneſtram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perſpiciebant tyrannidem fatale quoddam eſſe Reipublicæ malum, quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque poſſe ſemel

tolli,

A tolli, niſi tyranni ipſius cæde. Quo ſubmoto, uidelicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus eſſe priuata audacia, nimirum illis in reipub. adminiſtrationem uindicatis. Quod ſi tyrannus in ius uocari potuiſſet, ne hūc quidem tuæ dextræ arbitrio permiſiſſeut. Videbant & illud: tyrānidem, nōnullam habere monarchiæ legitimæ ſpeciem: hoc tātùm intereſſe, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrānide omnia unius libidini ſubiecta ſunt. Rex publicam ſpectat utilitatem, tyrannus priuatim ſuam: unde publicitus expedit ut tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis uindex extiterit, qui legum auctoritatem in priſtinum ſtatum reſtituat, atque id B unius (ſi fieri poteſt) capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis peſtibus, quæ totum Reipub. quaſi corpus corripiunt, legum prudentia cōſueuit uti: ut exemplo magis, quàm admiſſi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem ſanare ſtudet, magnā ciuitatis partem interimat. Hinc eſt quòd in ſeditionibus publicis non niſi in ipſos auctores conſueuit animaduerti, reliquis quos tempeſtas illa commouerat, dari uenia: aut uix etiam dari uenia, qui in publico Reipub. tumultu quietem egiſſent. Quæ poteſt autē peſtis eſſe fatalior, quàm tyrannis? Quæ ſeſe latius in ciuitatis membra diffundit? Quota quæque urbis pars ab hoc uitio ſyncera poteſt eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorum, C ære alieno obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorum (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, ut in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum uel timent fortunis ſuis, uel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges non extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circunſpicienter agunt: intelligūt hoc hulcus citra ſummam ciuitatis perniciē exaſperari non poſſe, unius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmiū oſtendunt, digito demonſtrant quod membrum ſecari uelint, quibus abſtineri. Caput indicatūt illæ, tu dextram ſecuiſti. Illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem oc- D cidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totum hominem in extremum uitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus uetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago, aget alius fortaſſis, *Correctio.* cuicunque lubitum erit: uerùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſſa tam eximiam tibi uendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecū exactius ac ſeuerius agatur, ut graueis pœnas effugias. I nunc & curioſum me uoca, qui tam cādidè tamq; ciuiliter tecum agam, ut quum te poſſim in graue diſcrimen uocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium E dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod nō iudicibus modò (quibus iſthuc iam dudum liquere puto) uerùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſſis attendere. Vin' igitur, ut quemadmodū tu faciebas, itidem & nos ſummatim totam cauſſam ob oculos reuocemus? diſpiciamusq; quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, ut legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus, quum multa diceres etiam ſupereſſe? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, ut ſi quodlibet horum deſit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorum ego non unū aliquod, ſed unumquodq; deeſſe docebo. Quod ſi facio, utrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi *Locus ab imo ad ſummum.*

conſtiterint,non eſt quòd tyrănicidæ præmium petas:Animus,uia,& effectus. F

1 *Animus.* Animus duo quædă cōplectitur, uel quid ſperaris,uel quid propoſueris. Nam ſi tyrannū per imprudētiam occidiſſes,ſi præter propoſitum, non magis profectò præmium tibi debeatur,quàm ſi quis tyranno amiciſſimus idem feciſſet. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris,ipſe uideris:ita demū legi perſuaſum erit te uoluiſſe occidere tyrannum,ſi occideris. Non occidiſti,atq; id etiam quum tibi in manu fuerit(ut ais)ſi libuiſſet,interficere. Lex negat ſua referre,utrum tyrannicidii propoſitum in arcem non attuleris,an allatum repentè mutaris. Iam quid ſperaris,excutiamus. Quăquam iſthuc leges non ita ualde curioſe penſiculantur:ſed tamen in tam abſoluto facinore partes omneis conſtare oportet. Quid enim ſi tyrannū interfeciſſes, quò G tyrănidem ipſe occupares,utrum præmium ſperares, an ſupplicium metueres? Quid ſi quò priuatum animi tui dolorem ulciſcereris, tyrannū occidiſſes,atq; id eſſet palàm,num præmium auderes poſcere? Quid ſi latrones tyrannū forte fortuna obuium obtruncaſſent,num ad hunc honorē aſpirarent? Quid ſi quis tyranno priuatim infenſus,magna te pecunia conduxiſſet quò ei tyranno uenenum dares,dediſſesq;,num quæſo tyrannicidæ præmiū poſtulares? Ego hîc tecum non ago coniecturis: nihil dico in uitam tuam, quæ quidem obſcurior eſt,quàm ut tu,alioqui tam glorioſus,quicquam de ea auſus fueris dicere:illud H unum affirmare non dubitem,qui tyrannum quum tutò licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitiū Reip. uideretur allatura,potius quàm ullam cōmoditatem: is aut priuatum dolorem ulciſci uoluit,non libertatem publicam uindicare:aut emolumentum ſuum ſequutus eſt Reipub.periculo,non ſuo periculo Reipub. ſtuduit prodeſſe. Poſtremò nō poteſt niſi gloriæ ieiunio adductus uideri,qui tam inſolenter ſe iactat. Non poteſt non uideri lucrū ſequutus,qui tam improbè præmiū flagitat. An non uides igitur quantopere hac parte à tota legis mente diſſentias? quem illa tuæ uitæ periculo ſua cauſa uoluit occidere,eum tu non ſolùm uolens præ- I teriſti,uerumetiam perículoſè in Rempub.irritaſti. quē ſua cauſa noluit occidi, eum tu maximo noſtro periculo tui compēdii aut animi fortaſſe gratia iugulaſti. Sed finge te animum tyrannicida dignū ad facinus attuliſſe, lucri perinde ut uitæ cōtemptorē:magni tamen refert, qua ratione tyrannidē tollere aggre-

11 *Actio.* diaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamē nemo alius tibi conceſſurus eſt. Te in filio iugulaſſe patrem,in non tyrăno tyrannū. Largior iſthuc,Delium aliquem tibi prædixiſſe,ut certum præſcire potueris,quod ipſe etiam uix diuinare Delius potuerit. Licuiſſe tibi patrem occidere,ſi libuiſſet, uerùm hoc pœnæ genus tibi magis placuiſſe. Suſtuleris ſanè tyrannidem, K idq; noua quadă & inuſitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obſiſtam tibi,nec fină ferre præmiū,propterea quòd ea uia ſuſtuleris, quæ legi nō probatur,quæ non expediat moribus ciuitatis,quæ nō ſit forti uiro digna. Age quid ſi tyranni filiū infantem in cunis iugulaſſes,& rurſum adfuiſſet Delius ille,per quem certū præſcire poſſes,fore ut necato puero pater ſibi mortem acceſſeret,atq; id eueniſſet,utrū te tanquam tyrannicidam ſuſpiceret Reſpub. an potius tăquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam ſæuieris ætatem,cui etiam ab hoſte armato parcitur, quæ leonibus etiam miſeranda uideatur? Quin ergo? Vtetur tuo maleficio Reſpub. cæterùm exēplum haudquaquam

A quam probabit. Quid ſi tyranni uxorem, quam ille miſerè deamaret, per uim conſtupraſſes, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum tyrannicidii laudem flagitabis, an raptus & adulterii ſupplicium potius formidabis? Res obſcura non eſt. Conferam tuo facto propiora. Quid ſi tyranni medicus quum eſſes, ueneno ægrotãti dato, illum ſuſtuliſſes, utrum ut ueneficum oderit te Reſp. an ut uirum fortem admirabitur? Tyrãnum ſublatum gaudebit, facti rationem modumq; deteſtabitur. Quid ſi quum te tyrãnus familiariter uteretur, tu in conuiuio prætextu neceſſitudinis uenenum porrigeres? Denique ſi per magicas imagines ac maleficas quaſdam deuotiones tyrãno uitam ademiſ-

B ſes, utrum à lege præmium, an pœnam expectares? Atqui tyrannidem utcunq; ſuſtuliſti. Euentu gaudet lex: uerùm exemplum tam pernicioſum in Rempub. non recipit, ut conſueſcant ciues ſcelus ulciſci ſcelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti ſit in modo uiaq; ut factum tuũ approbetur? Quod lex permittit ut fiat, non ſtatim permittit ut id uia qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, ueneno aut incantamẽtis non licet. Cur ita? Quia peſtilens exemplum omnino tractare uenena: nec id ulla cauſa quantumuis honeſta ſinit in ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hoſtem quidem ueneno aut malis artibus interficere fas eſt? Nam nuſquam non improbat maleficia lex: & ueneno

C tincta tela etiam in bellis interdicta ſunt. Quòd ſi modus facti ſpectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his, in quibus ſummum petitur? Lex triumphum ſtatuit ei, qui certum hoſtium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, ſed aquis & pabulo ueneno tinctis: utrũ ciues hũc æquis oculis ſpectare poterunt triumphãtem, an potius ſicuti ueneficum oderint, auerſabuntur, execrabuntur? Quid quòd priuatis etiam in rebus uia modusq; perpenditur? quo magis idem oportebit tum in publico, tũ in ſplendidiſſimo facinore, ut à quo conueniat omnem ſceleris ſuſpicionem abeſſe? Age illud tecum reputa, ſi medico mercedem pactus eſſes, quò te morbo leuaret, at-

D que ille non pharmacis, ſed maleficiis & incantamentis morbũ exemiſſet, utrũ præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reũ ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua uia, quid iſthuc tua refert? Hoc tãtùm ſpectabas, ut morbo liber eſſes. ei rei merces eſt promiſſa. Ingratum te uocabit, qui niſi ſua opera, ne eſſes quidem qui præmium negare poſſes. Tu protinus reſpondebis opinor, Medico te præmiũ eſſe pollicitum, non mago: neque debere quicquam, niſi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dediſſe quidem uidetur, qui malum malo tollit. Id enim mutare eſt incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori ſubuenitur. At-

E que iſtam litem uinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam & uincibilior eſt tecum cauſa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cũ medico. Nã ibi de priuata mercedula diſceptaretur, hîc de publico honore. Ibi falſus eſt unus, hîc legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quiſquam ciuium circumueniatur. Ibi ſalus data, certa quidem & efficaci, ſed ſuſpecta & improbata uia: hîc nefario ſcelere (quur enim nõ ſic appellatur homicidium, quod in ciuem contra legem admiſſum ſit?) non libertas reſtituta, ſed in extremum diſcrimen adducta Reſp. quandoquidem tuũ factum perinde habet, ac ſi medicus quiſpiam ad curam mercede conductus, uenenum pro remedio miniſtret: quod tamen ægrotanti (ita ut non rarò conſueuit accidere) per occaſionẽ morbum adimat.

Qui reualuit,ſuis fatis acceptum feret quòd uiuat.tibi mortem,tametſi uitarit, F
imputabit. Neq; ſua referre putabit, utrum imperitia, an perperam ac ſtudioſè pro pharmaco uenenum porrexeris:propterea quòd tui fuerat officii,aut non ſuſcipere negocium,aut fidem ſimul,& artem,& induſtriam, ac diligẽtiam, & quicquid à probato artifice ſolet requiri,ad curã adferre. Sed age, ſinimus adhuc poſſidere te,quod dudum ſumus largiti: ut planè iſta uia tyrãnum occideris citra ullum Reipub.diſcrimen. Lex non approbabit facinus tuum,niſi non tantùm à crimine,uerùm etiam ab omni criminis ſpecie procul abfuerit:ne uidelicet ea quæ in hoc potiſſimùm adhibita eſt in ciuitatem,ut maleficiũ omne ſecludat, incolumitatem ſuam, quam conueniebat aut Deo cuipiam, aut certè G
Diis ſimillimo homini acceptã referri,ſceleri debere dicatur. Non approbabit, inquam,niſi tyrãnum ipſum, quem nominatim indicauit ipſa, quáque permittit uia ſuſtuleris:ne per rimam iſtam periculoſum exemplum in Rempub.irrepat. Poſtremò non niſi ferro,non clancularìis ac maleficis artibus,niſi uirtute, niſi manu,niſi uitæ tuæ manifeſto contemptu tyrannum trucidaris. Neq; enim hoc tantùm ſpectat lex,ut tyrãnus in præſens ſubmoueatur:uerùm illud multo magis reſpicit,ut omnes mortales intelligant in ea ciuitate uiros eſſe fortes, qui non uereantur uitæ ſuæ diſpendio patriæ commodis conſulere:ac præclari exemplo facinoris,omnes etiam in poſterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: H
cum uideant in ea ciuitate nullum eſſe tyrannis ſatis tutum præſidium:quandoquidem illud nemo neſcit, qui uitæ ſuæ ſit cõtemptor, eum eſſe alienæ uitæ dominũ. Nam quod omnino ſatellitiũ,quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx,quæ arma aduerſus huiuſmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatẽ ſua uita bene credat emi? Poſtremò autẽ, ut maximè tibi conſtet animus,ut cõſtet uia:id quod eſt totius negocii caput,non effeciſti. Tantũ enim abes ut tyrannum occideris:ut quantum in te fuit,tyrannidem maiorem in modum auxeris,interfecto tyranni filio. Quid autem refert,malitia an ſtultitia Rempub.in diſcrimen adduxeris? Nam illo quod uulgò dicunt,nihil uerius, I
Intempeſtiuam beneuolentiam nihil à ſimultate differre. Tantum abeſt ut occideris tyrannum,ut ne ſuſpicari quidem potueris id euenturum,ut ipſe ſemet occideret. Sed iuuenem occidiſti patre inſolentiorem: quid tum poſtea, ſi patri & huius ſcelera lex imputat? Magnum proinde tyrãni ſatellitem,non tyrannum occidiſti. Sed paratũ tyrannidis hæredem occidiſti:in tyrannidem ſuccedit,qui prior,qui potior eſt in occupãdo. Verùm eſto ſanè, certum hæredem ſuſtuleris,igitur qui tyrannus erat futurus,interemiſti. Atqui quod futurũ eſt, id nondum eſt. Porrò lex eum qui iam tyrannus ſit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui ſtatuam ex pacto debeat,& rudem truncum K
præſtiterit,fidem perſoluiſſe uideatur? Non arbitrabor. Vbi nunc igitur ſunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium poſtulandum ſupererant? Vides quàm ne unum quidem omnium tibi conſtet,quorum nihil oportebat deeſſe. Volui,inquis. Id demum noluiſſe te lex credit,quod effeceris. Poſtea è re nata propoſitum eſt commutatum. Hoc igitur præmii tibi debetur, quod ei qui in Olympiis medio è curſu,relicta meta,ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes,quod is qui ſudauit in Olympiis,nec uicit. Sed occidiſti deniq;:uerùm eum,quem neq; lex permittebat arbitrio tuo,neque ex uſu publico fuerat occidi. At bene uertit ciuitati,quod feciſti. Numini igitur gratia debetur

III Effectus. (margin, beside "patriæ libertatẽ… conſtet animus")

Peroratio. (margin, beside "præſtiterit,fidem perſoluiſſe")

A debetur, tali, qualem Palladem Atticis fuiſſe ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè conſulta, in bonum exitum uertere cõſueuit. Non tu leges ſeruaſti, ſed ſuſtuliſti: nõ libertatem reſtituiſti, ſed numen aliquod huic urbi propitium, quod euẽtum tuæ temeritati debitum, ſua commoditate à nobis auertit, quod tuam ſtultitiam nobis uertit in occaſionem reſtituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum conſtituo, imò tu populum ingratũ in Deos reddere laboras: quem quum ſemel in periculum uocaris, ne pro ſimplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rurſum in diſcrimen trahere conaris, ne ab iratis ſuperis in priſtinam ſeruitutem aut grauius aliquod infortuniũ B retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienũ meritũ inſinuas? Quid tibi in eo negocio laudem uniuerſam uendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò poſſit? Si Reipub. ſi Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum uitæ Reipub. cauſſa recuſarit: ſi facinus non ſcelere, non pernicioſo exemplo, ſed legitima uia peregiſti, ſi fortuna tuis egregiis conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te uocare: aude pulcherrimũ ac penè diuinum munus à Repub. poſcere: aude nobis ſeruatas leges, reſtitutam ciuitatem: aude tẽpla, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas uirgines, impolluta matrimonia, de-C niq; hoc ipſum quòd hîc lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obſtiterim: aude ciuitatem ingratitudinis inſimulare, niſi laudem promeritam perſoluerit: aude Iudices uel iniquos uel corruptos clamitare, niſi ſuis ſententiis præmium tibi decreuerint. Cõtrà ſi ſuſpectum quid uolueris, ſi periculoſum, ſi contra leges, ſi cum ſcelere coniunctum quod feceris: ſit pudor ac deſine tãdem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promerueris: pœnam, ſi ſapis, incipe deprecari. Iſthuc fortaſſis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorum munere læta, queas impetrare. Neq; enim putes unum me te à præmio deterrere. Imaginare iſthac in cauſſa pariter & leges, & Rempub. & deos D tibi aduerſari. Puta leges his tecũ uerbis agere: Si nos uerè reſtitutas uideri uis, ſine noſtram auctoritatem primùm in hac tua cauſſa ualere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, ſi nobis ceſſeris, ſi parueris, ſi tuam cupiditatem noſtro ſubmiſeris arbitrio: ſi primum exemplum in te ciuibus edideris, reuixiſſe nos: ſi monſtraris ciuitati iam non ex ſceleratorũ libidine, ſed ex noſtro præſcripto cuique uiuendum eſſe. Atque altera ex parte Rempub. hac tecum oratione uti puta: Si ciuem bonum mihi præſtare ſtudes, noli hanc ſtultitiæ notam mihi inurere, ut in poſterum re cognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmiũ decreuiſſe, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos uix deniq; tã diu-E tinis uotis, tot ſacris, tot precibus, tot meis malis placaui, commoui, propitios reddidi, denuo per ingratitudinem iratos atque infenſos reddere. Sine ut mihi per te liceat ſaltem illorum beneficio frui. Quòd ſi te neq; leges, neq; Reſpub. cõmouet: certè deorũ orationẽ uereri debes, quos ita tecũ agere putato: Quid tu te in noſtræ laudis poſſeſſionem ingeris? Quid honori noſtro inuides? Quur non ſinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos eſſe? Quur tu ipſe tam ingratus exiſtis? Ciuitas hæc ſemel mihi reſtitutam libertatẽ debet, tu bis debes cõmoditati noſtræ, & quòd Remp. ſeruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate noſtra tuam periculoſam ſtultitiam, uel ſcelus potius, in maximã felicitatem uerterimus. Etenim niſi nos dextri propitiiq; adfuiſſemus, quid aliud

tu quàm perieras,& per te Reſpub? Quod ſi planè contendis,ut præmium aliquod feras:abunde magnum præmium à nobis perſolutum eſt, quòd per nos res à te malè inſtituta,bene uerterit. A legibus meritò maior relata gratia,ſi noſtræ proſperitatis reſpectu,temeritatis ſimul & ſceleris ueniam condonarint. A ciuitate ſatis amplam laudem feres,ſi ea patiatur,ut in reſtitutæ libertatis hiſtoria tuum quoque nomen admiſceatur. Hac laudis parte contentus deſine nobis debitum uelle præripere, ciuitati munus noſtrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod ſupereſt, nunc ueſtræ partes ſunt Iudices,ſtatuere,utrũ ſecundum leges,ſecundũ Deos, ſecundum Rempub.ſententiam dicere, an ſecũdum hunc glorioſum oſtentatorem pronunciare uelitis. Vtrum hanc urbis felicitatẽ huius temeritati, huius ſceleri acceptam ferre malitis,ſæpius exprobrãdam, & breui fortaſſis à ſuperis iratis(id quod abominor)auferendam:an in Deos,quibus ſine controuerſia tota debetur,referre,eorundem pietate ſeruandam,augendam,beneq; fortunandam. Vtrum magis ex uſu ſit, ut primo hoc iudicio ſtatim leges circunuentæ dicantur,an ut appareat legum reſtitutarum ſeueritatem,& Iudicũ ſapientiam aduerſus unius iniquam poſtulationem ualuiſſe.

F G

ABDICATVS, Eraſmo Roterodamo interprete.

H

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cum ſanaſſet, denuo receptus eſt in familiam. poſt hæc nouercam inſania correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale eſt,Status qualitatis.Sub hac enim & Abdicationis cauſſas Quintilianus ponit, quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſſa hæc pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui ſe non ſecundum artem, ſed ad præſcriptum curare iubeat: & de ingratitudine, ut qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, ut iterum abdicare cogitet.Hanc querelam,perſonarum, ſuæ & nouercæ uidelicet,conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam occurrens à conſueto & more patris: id quod ſtatim ab initio facit.Exordium propoſitio ſequitur,cui Narrationem ſubmittit,non tam exponẽdæ actionis gratia,quàm ut anteactam uitam ſuam, & beneficium in patrem collatum,iudicibus commendet.Confirmatio tribus locis conſumitur: primo,quo oſtendit non licere patri,ut in familiam receptum,denuò abdicet,à cauſſa legis,& uoluntate legiſlatoris:quod argumentũ ſimilitudine & fictionibus,ſeu κατ' ἀνάλογον amplificat.Secundo,quo iniquum eſſe docet, ſe,tam bene meritum de patre,iterũ abdicari,& pro præmio pœna affici.Hic locus uariè amplificatur,ex qualitate beneficij,à conditione perſonæ,à difficultate & accidentibus artis,à natura & lege & cæt. Poſtremò, neque cauſſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neq; enim ſe quicquam peccaſſe, neq; nunc cogi debere ut arte ſua ubiuis utatur,idq; exẽplo reliquarum artiũ, & ob artis huius cõditionẽ & præſtantiã,deinde ex ſua perſona, qui illam non impẽſis patris,ſed tũ cum à familia alienus eſſet,didicerit,alioqui etiam neceſsitatem quandam rei abſurdam conſecuturã eſſe.Denìq; non poſſe curari hunc morbũ:quo loco multa de qualitate corporũ, morborũ & medicina in genere diſputat, oſtenditq; etiã ſi aliàs ſanabilis hic morbus eſſet,in nouerca tamẽ ſuſpicionis periculũ ſibi metuendũ eſſe,ſi quid ipſum fallat,aut ars deſtituat: atq; ita orationẽ cõcludit,admonens patrem periculi ſuperioris,in quod ne iterum per iram & indignationem recidat,cauere ipſum iubet. I K

Inuidiã paternæ actionis remouet à cõſueto.

Querela de indignitate rei,& ingratitudine patris

HAV Dquaquam noua ſunt hæc Iudices, neq; mirãda, quæ in præſentia facit pater,neq; nunc primùm ad hũc iraſcitur modum, uerùm hæc lex illi facilis eſt, & aſſuetus ad hãc cauſſam accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit,quòd cum nullum proprium ſit crimen, quod mihi poſſit imponi,tamen in periculum uocor ne pœnas dem artis nomine, niſi huic iubenti per omnia parẽre poſſit. Qua quidem re quid fieri poſſit abſurdius? uti curem ex præſcripto, non iam quatenus

A ars ualeat,ſed patris arbitratu. Quare optarim equidem ut medicorũ ars eiuſmodi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborãtes inſania, uerumetiam præter æquum iraſcentes,liberare poſſit,nimirũ quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipſa quidem inſania leuatus eſt,cæterũ iracundia magis etiam exaſperatur. Quodq́; eſt omnium grauiſſimum,erga cæteros omneis ſanus eſt,in me unum inſanit, à quo morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiuſmodi mercedem curationis feram,cum rurſum ab illo abdicor,iterum alienor à familia,ceu ob idipſum ad breue tempus receptus,ut maiore infamia ſæpius eiicerer domo. At ego quidem in his quæ præſtare queam,ne ex- *Amplificatio à ſua perſona.*

B pecto quidem patris iuſſum,ut qui pridem non accerſitus ad opitulandum acceſſerim. Verùm ubi res eſt eiuſmodi,ut nulla omnino ſpes ſit,tũ nec aggredi uelim. Porrò in hac muliere multo etiam minus auſim,neq; id temere. Siquidem reputo quæ in me facturus ſit pater ſi res nõ ſucceſſerit,cum iam abdicet nondum aggreſſum curationem. Quare doleo Iudices nouercæ uicem, grauiter laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine,quẽ huius morbus excruciat. Maximè tamẽ mei ipſius cauſſa,qui uidear immorigerus patri,cũ non poſſim quæ iubeor præſtare,partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At ſanè non arbitror æquum eſſe ut abdicer , ſi quod efficere *A perſona nouercæ & periculo.* *Docilitas.* *Propoſitio.*

C nõ queam,id ne recipiam quidem. Itaque quibus de cauſſis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc negocio coniicere. Quãquam ad illas,opinor,ſatis reſpondi ipſa pòſt acta uita. Ad hæc autem quæ nunc obiicit,pro uirili ſum reſponſurus,ſi prius de ſtatu meo pauca uobis expoſuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus,patrẽ dedecorans,& indigna genere meo patrans,id quidem temporis multa id genus uociferanti,ac ſine fine occlamanti,paucis contrà dicendum eſſe duxi. Verùm domo cedẽs,exiſtimaui mihi grauiſſimi iudicii inſtar fore, uerumq́; calculum, ita actam deinde uitam, ut appareret me à paternis illis criminibus quamlongiſſimè abeſſe, ſed potius honeſtiſſimis ſtudiis dediſſe o- *Narratio.*

D peram,cumq́; optimis uiris habuiſſe cõſuetudinẽ. Iam uerò & eiuſmodi quiddam proſpiciebam,ac ſuſpicabar fore, ut aliquando pater, qui non admodum animo conſtaret,mihi ſine cauſſa ſuccẽſeret, falſaq́; in filium crimina ſtrueret. Neque deerant qui iſta morbi initium interpretarentur, minasq́; ac tela paulò pòſt irruituri mali, nempe odium abſq; cauſſa, mores aſperos, conuicia parata, cenſuram ſeueram,clamorem,iracundiam, in ſumma, omnia plena bilis, unde uſu uenturum credebam, ut mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foras profectus,ac probatiſſimorum, quos in peregrinis regionibus nãciſci potui,medicorum uſus doctrina, plurimo labore, uehemẽtiq́; animi ſtudio ar-

E tem perdidici. Porrò domũ reuerſus,offendo patrem manifeſta iam inſania laborantem,& ab huius loci medicis deſperantibus deſtitutũ, qui non altius introſpiciunt, nec admodum exactè morbos diiudicant. At ego ſanè, ſicuti par erat facere frugi filium,neque ſuperioris abdicationis iniuriã recordabar, neq; ut accerſerer opperiebar. Neque enim erat quicquam quod illi propriè imputare poſſem,uerùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe,quemadmodum modò dicebam,ipſius morbi. Ergo cum inuocatus acceſſiſſem,non ſum equidem protinus medicatus,neque enim hic nobis mos eſt,neque id præcipit ars, uerùm illud omnium primũ iubemur obſeruare,ſanabilis ne ſit morbus,an inſanabilis,atq; artis terminos prætergreſſus. Ac tum ſi eiuſmodi fuerit malum,

ut cōmodè poſſimus aggredi,aggredimur, totoq; adnitimur ſtudio ut ægrotū F ſeruemus. Quòd ſi uiderimus iam inualuiſſe,ſuperaſſeq;,nec manum admolimur omnino, idq; uetuſtam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem,ſecuti:qui negant tentandos eſſe morbos qui iam inualuerūt. Itaque cum patrem adhuc intra ſpem eſſe perſpicerem, neq; malum ſupra artis uires eſſe, diu obſeruatis ac penſitatis ſingulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi ſanè eorum qui tum aderant,ſuſpectam habebant adminiſtrationem pharmaci, calumniantes curationem meam: iamq; parabant in ius uocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens,non id quidem odio mei, ſed quòd metueret, utpote probè ſciens illum G grauiter laborare. Nam ſola nouerat omnia,quippe familiaris & aſſiduè cōuiuens ægrotāti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (ſciebam enim futurum ut mihi ſigna non mentiretur,neq; falleret ars)adhibui curam,obſeruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi conſilium darent ne fiderem, ne fortè ſi res malè ſucceſſiſſet, maiorem aliquam calumniā mihi accerſerem,quaſi patrem ueneno ultus eſſem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In ſumma,ille protinus conualuit,priſtinæ redditus ſanitati:cognouitq; omnia. Familiares admirabātur: denique laudabat & nouerca,ac palàm omnibus utriuſque nomine gaudebat,tum mihi laudem aſſecuto, tum illi ad ſanam H mentem reuerſo. Atque hic quidem(nam illud de eo teſtari poſſum)neq; contatus, neque quopiam his de rebus in cōſilium adhibito, ſimul atq; rem omnē è familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac denuo me filium fecit, ſeruatorem ac beneficum appellans,confitens ſeſe certum experimentum mei cepiſſe,deq; illis antè factis ſemet excuſans. Id factum compluribus attulit uoluptatem,nimirū quotquot aderant probi. Cæterùm urebat eos, quibus abdicatio filii iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, ſed erat cuius & colorem illico uerti ſenſi,& oculos turbari,& uultum iracundum,quemadmodum ex inuidia odióque ſolet I accidere. Nos igitur,ut eſt conſentaneum,in cōplexibus & animi gaudiis uerſabamur,utpote utroque alteri reddito. Cæterùm nouerca paulò pòſt ægrotare protinus cœpit,morbo,Iudices,graui & impotēti. Nam ſtatim obſeruabam ut naſcebatur malum. Neque enim ſimplex erat aut leuis inſaniæ ſpecies: quin potius uetus quidam morbus,qui iam pridem delituerat in animi domicilio,erupit,uictorq; in apertum prodiit. Sunt autem nobis cum alia multa ſigna inſanabili laborantis inſania,tum illud cōmune in hac obſeruaui muliere. In cæteros placatior eſt ac mitis, atque illis præſentibus conquieſcit morbus: quòd ſi quem conſpexerit medicum, imò ſi uel audierit tantùm de medico, in hunc K ſupra modum incenditur. Quod & ipſum argumento eſt, illam graui & inſanabili teneri malo. Hæc cum perſpicerem,equidem acerbè ferebā, miſerebarq; mulieris,ut debui,præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater uerò ob imperitiam, (neque enim nouit uel originē mali quo tenetur, uel cauſſam, uel morbi magnitudinem) iuſſit uti medicarer, ac ſimile pharmacum exhiberem: arbitratus idem eſſe inſaniæ genus ,eundem morbum,eandem ægrotationem, quæ ſimilem curandi rationem admitteret. Verùm ubi,id quod erat ueriſſimū, dico fieri nullo pacto poſſe ut mulier ſeruetur, fateorq; me morbo imparē eſſe,indignatur ac ſuccēſet,aítque me ſtudio detrectare, ac mulierem deſtituere, mihi

A mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atq; huic quidem accidit, quod ſolet
iis qui dolent. Succenſent enim omnes iis qui liberè uerum loquuntur. Tamen
ego ſanè pro uiribus illi reſpôdebo, tum meo ipſius nomine, tum artis. Ac pri- *Confirmatio.*
mùm quidem à lege ſumam initium, per quam hic me parat abdicare, ut intel-
ligat ſibi non eſſe poſthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neq; *Locus cõmu-*
enim legiſlator omnibus, ô pater, iſtam poteſtatem permittit, neq; uti quoſlibet *nis de cauſſa*
filios, neq; quoties libuerit, abdicent, neq; quibuſlibet de cauſſis. Verùm quem- *& poteſtate*
admodũ patribus conceſſit certis de cauſſis iraſci, ita proſpexit & liberis, ne id *iudiciorum.*
immerentibus accidat. Eaq; gratia iuſſit ne libera eſſet ac citra iudicium uin-
B dicta: ſed ad iudices uocat, æſtimatores conſtituit, qui neque per iracũdiam, ne-
que per calumniam, quod iuſtum ſit iudicent. Nouerat enim frequenter acci-
dere multis, ut ob cauſſas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui
falſæ calumniæ credens; ille famulo fidem habens, aut uxori cuipiam inimicæ.
Quare noluit rẽ iniudicatã agi, neq; indefenſa cauſſa liberos ſtatim capi uinciq;:
uerùm & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcuſſum relinquitur:
quandoquidem ſolùm hoc auctoritatis datur patri, ut ad iudices uocet: uerùm
iudicandi auctoritas, an meritò accuſet, id penes uos, qui iudicio præſidetis. Ac
nondum ſpectate crimen quod mihi imponit, cuiusq; gratia nunc indignatur:
C uerùm illud prius expendite, num poſthac illi ius ſit abdicandi, qui ſemel abdi- *I. Locus.*
cauerit, iamq; ſit uſus facultate quam lex concedit, atque hanc paternam po- *Nõ licere pa-*
teſtatem expleuerit, deinde rurſum in familiam receperit, ac ſuperiorem abdi- *tri ut iterum*
cationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquiſſimum iſtud eſſe dico, ut libe- *abdicet.*
rorum quoque ſint infinitæ pœnæ, ut multę condemnationes, ac metus perpe-
tuus: utq; lex nunc irato inſeruiat, mox deinde faciat irritum quod actum eſt:
rurſum ut eodem modo ualeat. In ſumma, ut ius ſurſum ac deorſum torquea- *A cauſa et uo*
tur, utcunq; patribus pro tempore uiſum fuerit. Verùm initiò quidem æquum *luntate legis.*
erat uti concederet, cumq; indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius fa-
D ceret ei qui genuiſſet. Porrò ubi ſemel poteſtatem abſumpſerit, ac lege ſit abu-
ſus, iracundiam expleuerit, poſt hæc rurſum in familiam receperit, & in hanc
opinionem diſceſſerit, ut frugi putet: in his perſeueret neceſſum eſt, neq; poſtea
reſiliendum, aut retractanda ſententia, neque reſcindendum iudiciũ. Neque e-
nim ſcire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà eſſet euaſurus.
Atq; hanc ob cauſſam permiſſum eſt ut genere indignos abdicent, quos cum
educabant, cuiuſmodi eſſent futuri, neſciebant. Cæterùm ubi non coactus, ſed
ſuapte ſpõte atq; auctoritate ex ſeſe comprobatum recipit, qua deinde ratione
poſſit mutare factum, aut quis legis uſus ſupereſt? Etenim ipſe legiſlator hunc *Confirmatio*
E ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignusq; quem abdicares, quid *legiſlatoris.*
accidit uti reuocares? Cur denuo in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feci-
ſti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat iſta non facere. Neq; enim tibi cõceden-
dum eſt, ut legibus tuo arbitratu abutaris, utq; iudicia, utcunq; mutatus ſit ani-
mus tuus, eò trahantur. Neque uti nunc irritentur leges, nunc rurſum ualeant,
iudices interim teſtes ſedeant, uel ut rectius dicam, miniſtri tuæ uoluntatis, mo-
do punientes, modo abſoluẽtes, quandocunq; tibi uiſum fuerit. Semel genui-
ſti, ſemel educaſti: pro his ſemel item abdicare potes, atq; ita potes, ſi iſtud meri-
tò facere uidearis: uerùm ut hoc fiat ſine fine, ut perpetuò, ut frequenter, ut fa-
cilè, id uerò ſupra patris ius eſt. Quare per Iouẽ iudices ne permittatis huic, ut

qui ſua ſponte receperit, ſuperioris iudicii ſententiam irritarit, iram damnarit, F
rurſum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat poteſtatem, cuius
tempus iam exceſſit, euanuitq́; priuilegium, nec huic uni quicquã ualens, quip-
Amplificatio à ſimili. pe antehac conſumpta. Etenim illud conſiderate, quemadmodum in reliquis
iudiciis, ubi iudices ſortibus ferunt ſententiam, ſi quis perperam pronũciatum
exiſtimat, permittitur alios adire iudices. Porrò ſi qui ipſi ſuapte ſponte iudi-
ces conſtituerint, delectiſq; arbitris cauſſam commiſerint, poſthac non idem
licet. Etenim ſi quis, quorum ſententiis initiò ſtare non cogebatur, hos ſpontè
delegerit, iam æquum eſt boni conſulere quæ ſtatuerint. Itidem ſanè tu quo-
que, quem antea liberum erat non recipere, niſi dignus maioribus uideretur, G
hunc ſi probum arbitratus eſſe, denuo recepiſti, iam deinde non erit abdicandi
ius. Siquidem indignum eſſe in quem iſta denuo fiant, ipſe teſtatus es, iam de
Epilogus. integro frugi filium eſſe confeſſus. Itaque non cõuenit pœnitere receptionis,
ſed firma reconciliatio ſit oportet, nimirum poſt toties pronunciatam ſenten-
tiam, ac rem bis iudicatam: primùm cum abdicares: iterum, cum ipſe mutaſti
conſilium, meq; in familiam reuocaſti, reſciſſis decretis ſuperioribus confir-
mans illa quæ poſtea ſunt placita. Proinde perſeuera in his quæ proximè ſta-
tuiſti, tuumq́; ipſius iudicium ſerua. Pater ſis oportet, quandoquidem id abs te
A fictione. decretum, id probaſti, id ratum feciſti. Ego quidem ſi natura non eſſem filius, H
ſed adoptatum abdicare uelles, ne tum quidem exiſtimarim tibi licere. Quod
enim initiò liberum erat non facere, id ſemel factum, iniquum eſt reſcindere.
Porrò eum qui primùm natura ſit filius, poſtea iudicio ſententiáque acceſſitus,
quæſo num par eſt rurſum expellere, & eadem familiaritate priuare ſæpius?
Aliud à fictione. Age quid ſi forte ſeruus eſſem, ac tu quidem primùm improbum eſſe ratus, in
uincula cõieciſſes, deinde ubi cognitu eſſet me nihil peccaſſe, manumiſiſſes: nũ
tibi liceret, utcunq; contigerit iraſci, rurſus in eãdem reuocare ſeruitutem? Mi-
nimè liceret. Iſtiuſmodi igitur acta, leges firma uolunt eſſe, ac perpetuò ualere.
Ego cũ pluribus etiam argumẽtis docere poſſim nõ eſſe ius huic abdicare de- I
Transitio. nuo, quem ſemel abdicatum, ſponte ſua receperit: tamen finem faciam. Nunc
ſpectate cuiuſmodi filium parat abdicare. Atq; illud nondum dicã, me tum im-
II. Locus, iniquũ eſſe ſe abdicari. peritũ abdicatum fuiſſe, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac cauſſa
ſuffragetur ars) tum iuuenẽ, nũc ætate prouectum, ut ætas etiam ipſa fidem fa-
ciat me nihil peccaſſe. Nam leue fortaſſis hoc quoq;, uerùm tum quidem, etiã ſi
nullo cõmiſſo peccato, ut ego quidem dixerim, ſed nec benemeritus alienabar
A meritis. à familia. Nũc porrò cum nuper ſalutem dederim, ac beneficus extiterim, exi-
gor. Qua re quid fieri poteſt ingratius? ut mea ſeruatus opera, tantoq́; elapſus à
diſcrimine, protinus ſanationem illam huiuſmodi factis pẽſet, nulla meritorum K
habita ratione, ſed uſqueadeo facilè mandarit obliuioni, atq; in ſolitudinẽ abi-
gat eum, qui iure ſit obſecutus, cum præter ius eiiceretur, neq; ſolùm non me-
minerit iniuriæ, uerumetiam & ſalutem attulerit, & ſanæ menti reſtituerit?
Amplificatio beneficij à morbi difficultate. Neque enim exiguo Iudices, neq; uulgari in hũc collato beneficio, tamen hu-
iuſmodi malis nunc uideor dignus. Porrò quanquam hic ignorat quo in ſtatu
tunc fuerit, uos tamen omnes noſtis quid facientem hunc, ſimul & patientem,
& quibus affectum modis, ego curãdum ſuſceperim, ac medicis reliquis deſpe-
rantibus, fugiẽtibus familiaribus, nec propius accedere audentibus, talem red-
didi, ut etiam accuſare poſſit, ut de legibus diſſerere. Quin magis ſi exemplum
quæris

A quæris pater,cum propemodum talis eſſes, qualis nunc eſt uxor, ad priſtinam ſanitatem reuocaui. Quare non eſt æquum,ut pro his officiis, huiuſmodi mihi gratia reponatur,utq; in me unum tantummodo ſanus ſis. Etenim te non mediocribus à me beneficiis affectum eſſe,uel ex his ipſis liquet,quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio perſequeris, quòd uxorem extremo laborantē periculo,grauiſſimeq; affectam non ſanem,quî fit ut eundem non multo potius chariſſimum habeas,quum ſimili morbo liberarim?non gratias agas,tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidē eſt ingratiſſimum, ſimul atq; ad te rediſti,protinus in ius trahis:ſalute donatus,punis,& ad uetus recurris odiū,eandem recitas legem. Egregiā igitur mercedem perſoluis arti, dignamq; pro remediis refers gratiam,qui quidem aduerſus medicū tantùm ſanus es. Vos autē Iudices huic cōcedetis,ut de benemerito pœnas ſumat? ut ſalutis auctorem expellat?ut eū qui ſanitati reſtituerit,oderit?ut per quem reuixit,ulciſcatur?Haud profectò concedetis,ſi quidem quod æquum eſt,facietis. Etenim ſi maximum aliquod flagitium in præſentia cōmiſiſſem, tamen ſuperioris beneficii nomine non mediocriter mihi debebat:cuius reſpectu memoriáque conueniebat hunc præſentem iniuriā negligere, & ob illa priora facilè ignoſcere: maximè ſi tam ingens ſit beneficium,ut omnia ſuperet quæ poſtea poſſint accidere. Quod equidem mihi in hūc cōpetere puto,quem ſeruaui, qui mihi totius uitæ debitor eſt:cui præſtiti ut ſit,ut ſapiat,ut intelligat: præſertim cum cæteri omnes iā deſperarent, ſeq; morbo impares eſſe faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit,quòd cum id tēporis filius non eſſem,cū nihil eſſet cauſſæ quæ me cogeret curationem ſuſcipere,uerùm cum liber eſſem,atq; alienus, à naturali cauſſa ſolutus,tamen haud diſſimulaui,ſed ultroneus,inuocatus,iniuſſus adii,ſuccurri,adniſus ſum,ſanaui,reſtitui,meum ipſius patrem ſeruaui,de abdicatione me purgaui, iram beneuolentia ſedaui, legem pietate ſuſtuli, magnoq; beneficio reditum in familiam emi,atque in tempore adeò periculoſo fidem erga patrem demōſtraui,meq; ipſum artis auxilio inſinuaui,ac triſtibus in rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuiſſe paſſum arbitramini, quantum & exhauſiſſe laborum,dum aſſideo,dum obſeruio,dum opportunitates capto,nunc cedens patris uehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Eſt autem hoc omnium quæ ſunt in arte medicorum,periculoſiſſimum,huiuſmodi medicari,ac propius accedere ad hos,qui ad eum ſunt affecti modum. Fit enim non rarò,ut exæſtuante malo,rabiē in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus ſum, uerùm aderam modis omnibus cum morbo luctās,poſtremò ſuperaui pharmaco. Ne uerò quiſquā hoc audito protinus apud ſe cogitet, Quis aut quātus labor miſcere pharmacum? Etenim multa prius ſunt facienda, præſtruenda uia dando pharmaco, præparandum corpus, quò facilius recipiat medicationem, deq; omni corporis habitu ſolicitus ſit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, ſomnos accerſendi rationes excogitans,ſolitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant : at qui laborant inſania, ob animi libertatem intractabiles ſunt, ac gubernatu difficiles,ipſiq; medico periculoſi,neque qui facilè cura expugnentur. Proinde ſæpenumero cum effecerimus ut iam ſperemus proximè adeſſe morbi finem,leue aliquod erratum incidens, renouato malo, cuncta illa ſuperiora

Obiectio ingratitudinis. (B)

A fictione.

Alia amplificatio à ſua cōditione,& difficultate artis. (C)

Enumerat labores & moleſtias artis medicæ. (D, E)

facilè ſubuertit,curationē impedit,artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia ſu- F
ſtinuerit,qui cum morbo tam graui ſit luctatus,qui malum malorum omnium
expugnatu difficillimum uicerit,huic ut iterum abdicet, permitteris, utq; leges
in benemeritū interpretetur ſuo arbitratu,concedetis,atq; eum cum ipſa natu-
Alia amplifi-catio à natu-ra & hone-ſtate. ra bellum gerere ſinetis?Ego naturæ parēs,Iudices,patrem mihiipſi ſeruo, cu-
ſtodioq;,etiam ſi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd ſi filiū benemeritum,le-
ges,ut ait,ſecutus,perdit,& à familia alienat:hic nimirum liberorum oſor erit:
ego pius in patrem. Ego naturam amplector, iſte naturam contemnit, faſq; &
ius uiolat. O patrem iniuſtè proſequentem odio. O filium iniuſtius amantem.
Nam mihiipſi uitio uerto,patre compellente, quòd odio habitus, cum præter G
cauſſam amo,& magis amo quàm oporteat. Atqui natura comparatum eſt, ut
patres liberos ament magis,quàm liberi parentes. Verùm hic ſtudio tum leges
contemnit,quæ filios nihil commeritos familiæ ſeruant:tum naturam,quæ pa-
rentes ad uehemens natorum deſiderium incitat.Non ſolùm enim cum plures
habeat in me beneuolētiæ cauſſas, maiorem,uti debebat,beneuolentiā nō ad-
iungit atq; addit,aut quod eſt minus,me ſaltem imitatur,meumq; æmulatur a-
morem:ſed ô calamitatem,quin inſuper odit amantem, charitate proſequentē
expellit,benemerentem lædit,complectentem abdicat,legesq; liberis fauentes,
ceu liberis infenſas,in me torquere conatur.O bellum,quod contra naturā le- H
gibus moues pater. Non ſunt iſta,nō ſunt inquam,quemadmodum tu uis. Le-
ges bene conditas,malè interpretaris pater. Non pugnat natura cū lege,in his
quæ ad beneuolentiā pertinent.Hic inter ſeſe conſentiunt,& altera utriq; au-
xilio eſt ad delendas iniurias. Cōtumelia afficis benemeritum, offendis naturā.
Cur legibus quoq; ſimul cum natura facis iniuriam? Quæ cum honeſtæ,iuſtæ,
liberorum amantes eſſe cupiant,non pateris eſſe:quippe quas aduerſus unum
filium tanquam aduerſus multos ſæpius tendes. Nec ſinis in ſuppliciis quietem
inuenire,quæ uelint in beneuolentia liberorū erga parētes cōquieſcere:quan-
Alia à lege. quā alioqui ne poſitas quidem aduerſus eos qui nihil peccarint. At ſanè leges I
ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis nō retulerint gra-
tiam.At qui non ſolùm non refert gratiā,uerumetiā punire conatur ob ea ipſa
quibus adiutus eſt beneficio, conſiderate num quicquā facere poſſit iniquius.
Tranſitio. III.Locus, Nullo iure ſe abdicari. Itaq; non poſſe hùc iam abdicare denuo, qui paternam poteſtatē ſemel exple-
uerit,ac lege ſit uſus:prætera non eſſe æquū,eum qui tanta præſtiterit benefi-
cia,expellere,familiaq; exigere,ſatis opinor demonſtratum. Nunc autem ad i-
pſam abdicationis cauſſam ueniamus,& crimen cuiuſmodi ſit,expēdamus. Ac
rurſum ad mentem eius qui legem condidit,recurramus neceſſe eſt. Etenim ut
iſtud tibi donemus ad breue tēpus,licere quotieſcunq; uelis abdicare,utq; præ- K
terea poteſtatem iſtam tibi largiamur etiam aduerſus benemeritū,haud tamen
ſimpliciter opinor,neq; quibuslibet de cauſſis abdicabis. Neque hoc dicit legis
cōditor:Quicquid utcunq; criminatus fuerit pater,abdicato:ut ſatis ſit tantum
uoluiſſe queri. Nā ſi id eſſet,quid opus erat iudicio?Verū uos iſtud expendere
iubet Iudices, num grauibus ac iuſtis de cauſſis iraſcatur pater,nécne. Hoc igi-
tur in præſentia conſiderate. Exordiar autem ab iis quæ protinus huius inſa-
Ab anteacta uita. niam ſunt conſecuta. Iam primum omniū quod fecit ſanæ menti redditus,illud
erat:Reſcidit abdicationem. Ego ſeruator,beneficus, breuiter omnia eram. In
his(niſi fallor) nihil adhuc eſſe poterat quod cū crimine uideretur eſſe cōiun-
ctum.

A ctum. Deinde quid eſt omnium quod accuſat? Quod obſequium, quam curam filio dignam prætermiſi? Quando foris cubui? Quas intempeſtiuas potationes, quas comeſſationes obiicis? Qui luxus? Quis leno pulſatus eſt? Quis accuſauit? Nemo profectò. Atqui hæc ſunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ægrotare nouerca. Quid iſtud mihi uertis crimini? morbique pœnam à me repoſcis? Non repoſco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iuſſus recuſas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe immorigerus patri. Aſt ego quidem cuiuſmodi ſint iſta quæ iubet, in quibus quia non poſſim obſequi, uideor immorigerus, pauliſper differam. Sed illud prius in totũ dico. Neque lex *A qualitate cauſſæ.*
B huic concedit ut quiduis imperet, neque mihi neceſſe eſt in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata ſunt huiuſmodi, ut ſi non parueris, non ſis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, ut niſi obtẽperaris, ira ſupplicioq; ſis dignus: ueluti ſi ægrotes ipſe, & ego non curem. Si quid rerũ domeſticarum curãdum ſit, & ego negligam. Si quid rem ruſticam curandam mandes, atque ego recuſem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt cauſſas paternæ querelæ. Porrò cætera noſtri ſunt arbitrii, nẽpe quæ ad artes, & artium uſum pertinent: maximè ſi nulla in re fiat iniuria patri. Iam ſi cui pictori præcipiat pater, *A ſimili.* Hæc pinge fili, illa nequaquam. Rurſum muſico, Hãc pulſa harmoniam, illam
C ne pulſa. Tum fabro ærario, Iſta cude, illa ne cude: num quiſquam hunc patietur abdicare filium propterea quòd non ex ipſius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars quanto eſt honoratior, uitæq; conducibilior, *A conditione artis.* tanto conuenit eſſe liberiores qui hac utuntur: ac iuſtum eſt ut ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, ut neque cogatur uſquam, neque ferat imperium, res ſacra, deorum doctrina, uirorum eruditorum cura: neque in ſeruitutem trahatur legis: neque timori pœniſque tribunalium, neque calculis ac patris minis, & indocti hominis iræ ſit obnoxia. Proinde ſi tibi palàm ac ſimpliciter ad hunc modum reſpondiſſem, Nolo curare cum poſſim, ſed artem ſoli
D mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus eſſe uolo: quis eſt tyrannus uſqueadeo ferox, ut cogat etiam nolentem uti arte? Siquidem iſtiuſmodi officia blanditiis precibusq;, ni fallor, non legibus, ira, iudiciis conuenit elicere. perſuadere medico oportet, non iubere, ut uelit, non ut metuat: neque ad ſanandum adigendus eſt, ſed ultro ac lubens accedat oportet. Immunis à cõpulſione patris, immunis eſt ars ipſa, quandoquidem ciuitates quoque publicitus honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine reſpondere, etiam ſi tu me illam docuiſſes, ſi multum ſtudii, multum pecuniarum inſumpſiſſes ut diſcerem, & unam hanc cu-
E rationem, etiam ſi eiuſmodi eſſet ut præſtare poſſem, recuſaſſem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non ſinas me à meipſo mihi partis liberè uti. Hanc ego artem tum cum non eſſem filius tuus, perdidici, neque tuis ſubiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didi- *A ſua perſona, & inſtrumento artis.* ci. Huius fructum primus ſenſiſti, quum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxiſti? Quem pharmacorũ apparatum comparaſti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum neceſſariarum indigens, à præceptoribus mei miſertis ſum edoctus. Nã abs te patre huiuſmodi mihi dabatur ad diſcendum uiaticum, moleſtia, ſolitudo, egeſtas, familiarium odium, cognatorum auerſatio. Pro iſtis itaque factis poſtulas uti arte mea, uiſq;

earum terum eſſe dominus,quas mihi paraui tum,cũ mihi non eſſes dominus. F
Boni conſule, ſi quid antehac ultro, nullo prouocatus officio, bene de te ſum
meritus,cũ nullo nomine ullam abs te gratiá poſſem repoſcete. Cæterùm non
conuenit ſanè,ut meum beneficium mihi in reliquum tépus pariat neceſſita-
té:ut quod uolens beneficio iuui,uertatur in occaſioné,ut poſtea nolenti præ-
cipias:iamq́; in cõſuetudinem trahatur,ut qui ſemel ſanauerit aliquem,ſemper
A conſequentibus. deinde curet omnes quoſcunq; uoluerit is qui ſanatus eſt. Etenim ad iſtũ mo-
dum fieret,ut quos curaremus,eos dominos nobis creauerimus,noſq;metipſos
illis tradiderimus,mercedis loco ſeruitutem accepturi, & ad omnia quæ iuſſe-
rint,obtéperaturi. qua re quid eſſe poteſt iniquius? Quoniam te grauiter adeò G
laborantem reſtitui,ob id exiſtimas tibi ius eſſe arte utendi mea? Atq; hæc qui-
dem dicere poteram,ſi mihi hic imperaſſet ea quæ meæ ſint facultatis,atq; ego
non omnino modis omnibus uel inuitus obtéperaſſem. At nunc tandem per-
A qualitate rei imperatæ. pendite cuiuſmodi ſint huius imperata. Quandoquidem,inquit,me laboranté
inſania,ſanaſti:inſanit autem & uxor,eodemq́; tenetur morbo(ſic enim opina-
tur)& à cæteris medicis ad eundem modum deſtituta eſt: tuq́; potes omnia,id
quod re demõſtraſti:ſanato hanc quoq;,ac morbo leuato. Id ſi quis ſimpliciter
ad hunc audiat modum,uehementer æquum uideatur,præſertim illiterato,ar-
tisq́; medicinæ imperito. Sinautem me auſcultetis artis nomine reſpõdentem, H
intelligetis nimirum nec omnia eſſe noſtræ facultatis, neq; conſimiles morbo-
rum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus
efficacia. Ac tum palàm fiet,quantũ interſit,nolis quippiam,an non poſſis. Vos
Locus cõmunis de natura et genere morborũ & medicinarum. interim patienter auſcultate me hiſce de rebus philoſophantem: exiſtimantes
nec inelegantẽ fore,nec extra cauſſam,nec alienam à re,nec intempeſtiuam de
his diſputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudqua-
quam eædem ſunt:tametſi maximè in confeſſo eſt,iiſdem ex elementis conſta-
re. Verùm alia de his,alia de illis magis aut minus participãt: idq́; loquor adhuc
de corporibus uirorum,quæ neque ſimilia ſunt omnibus, neq; eadem tempe- I
ratura,neq; eadem conſtitutione. Vnde neceſſariò conſequitur,ut morbi quo-
que tum magnitudine tum ſpecie differentes,his accidant: utq́; alia ſanatu ſint
facilia,atq; ad curationẽ ſpontè propenſa:alia rurſum prorſus deſperata,ut quæ
& facillimè corripiãtur,& grauiſſimè à morbis prehendantur. Proinde ſi quis
exiſtimet,quamlibet febrim,aut quamuis tabem,aut peripneumoniam,aut in-
ſaniam,quolibet in corpore unam atque eandem eſſe genere: is non uideatur
ponendus inter ſobrios, neque doctos, neq; inter eos qui in rebus huiuſmodi
exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè ſanabitur,in
hoc minimè: quemadmodum uidelicet triticum,ſi idem in diuerſos eiicias a- K
gros,aliter proueniet in plano ſolo,profundo,irriguo,aprico, uẽris ſalubribus
expoſito,exculto,nimirũ ubere,læto, copioſoq́; fructu: rurſum aliter in mon-
toſa petricoſaq́; terra: aliter in opaca, aliter in ſubiecta mõtibus. In ſumma,pro
cuiuſque loci diuerſa natura,uariè proueniet. Itidẽ & morbi,pro ratione cor-
porum in quæ inciderint,aut maiores & uberiores,aut minores eueniunt. Ve-
rùm his omiſſis pater, nec omnino diſcuſſa re, uult quãuis inſaniam in quouis
corpore cõſimilem eſſe,ſimilemq́; deſiderare curationem. Super hæc tam mul-
ta, muliebria corpora plurimum differre à uirorum corporibus, uel ad morbi
corruptionem,uel ad ſanandi ſpem aut deſperationem,facile fuerit cognoſce-
re.

A re. Siquidem uirorum corpora bene compacta ſunt, neruoſa: laboribus, agita-
tionibus, uita ſub dio acta, exercitata: contrà fœminarum, flaccida, malè com-
pacta, in umbra alita: candida, ob ſanguinis inopiam, caloriſq; penuriam, & hu-
moris ſuperuacanei abundantiam. Quare facilius corripiūtur, quàm uirorum:
utpote morbis expoſita, nec ferentia curationem: præcipuè uerò ad inſaniam
procliuiora. Nam cum multum habeant iracundiæ ac leuitatis, facilèque com-
moueantur, porrò corporis exiguæ ſint uires, facilè in hoc malum prolabun-
tur. Proinde non conuenit, in utriſque eandem à medicis ſanādi rationem re-
quirere: cum intelligatis, hæc ab illis longiſſimo diſtare interuallo, iam ab i-
B pſo protinus ortu diſcreta, tū tota uitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum
ſtudiis atq; exercitiis uniuerſis. Quare cum dicis, Inſania laborat: adde hoc quo-
que: laborat mulier. Neque confundas hîc omnia, ſub unam & eandem inſaniæ
referens appellationem: uerùm diſcretis iis, quemadmodum & natura diſcre-
uit, quid in quoque præſtari poſſit, conſidera. Nam nos, quemadmodum initio
dixiſſe memini, illud in primis ſpectamus, ægroti corporis naturam, ac tempe-
raturam, & cuius qualitatis magis ſit particeps, calidius an frigidius, uigens an
ætate deficiens, magnum an puſillum, craſſum an macilentum: reliquaq; id ge-
nus omnia. Quæ ſi quis penitus expēderit, is demum erit idoneus cui fides ha-
C beatur uel deſperanti, uel recipienti: quandoquidem & inſaniæ innumerabi-
lia ſunt genera, & cauſæ cōplures: nec uocabula quidem eadem. Neque enim
idem deſipere ac delirare, rabere & inſanire: uerùm hæc omnia nomina ſigni-
ficant magis aut minus obnoxium eſſe morbo. Porrò cauſæ aliæ ſunt uiris, aliæ
fœminis. Rurſum inter ipſos uiros aliȩ iuuenibus, aliæ ſenibus: puta iuuenibus
immodica ferme repletio: ſenibus autem importuna calumnia, ira impotens,
quæ ſæpenumero incidit aduerſus domeſticos. Hæc initiò perturbat animum:
deinde paulatim uergit in inſaniam. Porrò mulierum corpora & multæ res in-
feſtant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè uerò ſi quem oderint uehe-
D mentius, aut ſi inuideant inimico, ſecūdis rerum ſucceſſibus utenti: aut ſi quid
moleſtum ſit, aut ſi cui ſuccenſeant. Hæc paulatim ſubgliſcētia, multóque alita
tempore, tandem in inſaniam euadunt. Eiuſmodi rerum aliquid uxori quoque
uſu uenit, pater: & haud ſcio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attu-
lerit. Nihil enim illa oderat, quāquam morbo ſanè tenetur, neque his malis ul-
lius medici cura poterit eripi. Quod ſi quis alius ſe facturū receperit, aut ſi quis
eam liberarit: tum me oderis licet uelut iniurium. Tametſi ne illud quidem ue- *A periculo euentus, & perſonæ nouercæ.*
rebor dicere pater: Etiam ſi non prorſus eſſet, ut eſt, deſperandum: ſed adhuc
aliqua ſalutis ſpes leuis oſtenderetur, nec ſic quidem facilè manum admouerē,
E neque ſtatim auderem miniſtrare potionem: uidelicet ueritus fortunā, ac mul-
torum hominum obtrectationem. Vides ut omnes arbitrantur priuignos in-
uiſos eſſe nouercis omnibus, etiam ſi probæ fuerint: eaſq; hanc ceu communē
quandam mulierum inſaniam inſanire. Quare facilè ſuſpicatus fuiſſet aliquis, ſi
malum hoc ſecus eueniſſet, neq; profuiſſent remedia, perfidā ac doloſam fuiſſe
curationem. Atque uxoris quidem res pater ad hunc ſeſe habent modum, idq; *Peroratio.*
loquor, quod prorſus exploratū habeo: nunquam melius eſt habitura, etiam ſi
millies biberit pharmacū: eoq; non operæprecium conari: niſi me in hoc ſolum
urges, ut fruſtrer, idq; uis, ut fœdam mihi famam acceſſam. Patere ut mihi eiuſ- *Commonitio.*
dem artis profeſſores inuideant. Quòd ſi me rurſum abdicaris, ego quidem

etiã ſi ab omnibus deſerar, tamẽ tibi nihil imprecabor graue. Sed quid ſi (quod F
auertat Deus) redeat morbus: (ſolent iſtiuſmodi ferme mala irritata recurrere)
quid erit mihi faciũdum? Curabo, ut noſti, tum quoque, neque unquam defuturus ſum officio quod liberis natura præſcripſit: neque generis, quoad in me
fuerit, obliuiſcar. Deinde ſi reſipueris, num credere debeo futurum, ut me denuo recipias, illud uide. Iam iſta quum facis, acceſſis morbum, peſtemq; refricas.
heri ac nudiuſtertius è tantis elapſus malis, contendis, uociferaris: quodq; gra-
ταῦθ. uiſſimum eſt, iraſceris: ad odium propenſus es: leges reuocas. Hei mihi pater,
iſtiuſmodi fuerant ſuperioris inſaniæ tuæ prooemia.

PHALARIS PRIMVS, Vincentio Obſopœo interprete. G

ARGVMENTVM.

Phalaris Agrigentinorum tyrannus fuit, cui faber quidam Perillus ſiue Perilaus, taurum æreum obtulit, ita factum, ut in eum homines damnati cõiecti ſuccenſo igne torrerentur, atq; inter cruciandum dum uociferarentur, mugitus boum ederent. Hunc taurum fingitur hic Delphos mittere, ut ibi in templo inter cætera donaria deo conſecraretur. Et quia apud omnes pro crudeliſſimo atque immaniſſimo idem habebatur, & ob id metuebat ne donum hoc Delphi, ut ab impio & nefario profectum, reijcerent, oratione hac contra famã hanc de ſe ſparſam, per Legatos ſeſe defendit. Oratio generis iudicialis eſt, ſtatus qualitatis. Nam & tyrãnidem occupaſſe, & nocentes quoſdam puniſſe ſe fatetur, ſed id iure ac neceſſitate quadam factum oſtendit. Exordium à noto incipit. Narratione conſilia & cauſſas ſuſceptæ tyrannidis, & quomodo eandem geſſerit, H
poſtremò etiam qua neceſſitate ad ſupplicia ſumenda, & cuſtodiam corporis comparandam compulſus fuerit, exponit, quæ & ipſa confirmandi uicem habẽt. Poſt hæc autẽ Confirmatio ſequitur, qua ſe à crimine crudelitatis defendit, argumentis à ſimili, à legibus, & cauſſa, à ſignis & comparatione ſumptis, eleuando interim etiam tyranni nomen & inuidiam ab exemplis, & exaggerando neceſſitatem puniendi, ob multitudinem periculorum in dies in hoc genere ſuccreſcẽtium. Peracta cauſſa, ad commendationẽ muneris tranſit, quã à cauſſis & honeſtate dedicationis trahit. Peroratio ex perſona Legatorũ fit, quæ aſſeueratione dictorum, & ipſorum obteſtatione perficitur.

Exordium à noto. MISIT nos huc Legatos, ô Delphi, princeps noſter Phalaris, taurum
hunc Apollini adducturos, ac uobis pauca quædam auditu non inidonea, cum ſuper duce noſtro, tum ſuper oblato munere uerba facturos. Itaque quorum gratia huc profecti uenimus, hæc ſunt. Cæte- I
rùm hæc uobis exponenda nobis in mandatis dedit. Ego, inquit, ô Delphi, talem de me apud omnes Græcos eſſe exiſtimationẽ, qualis ſum, at non qualẽ me
odio proſequentium, aut inuidorum mendax fama apud ignotos traduxit: præ
omnibus rebus permutatione facta amplecti uelim. Maximè uerò omnium apud uos talem de me opinionem eſſe optarim, qui & cæteros uitæ ſanctimonia
antecellitis, & Pythii aſſeſſores eſtis, ac tantùm non Dei familiares atq; dome-
Ratio. ſtici. Etenim perſuaſiſſimũ habeo, ſi me uobis purgauero, atq; oſtẽdero fruſtra
crudelitatis ſuſpicionem de me incidiſſe, etiã aliis omnibus me per uos purga-
Atteſtatio quæ fidem facit orationi. tum fore. Porrò autem ipſum Deum, eorum quæ dicturus ſum, teſtem inuoco, K
quem nullo modo poſſum decipere, aut falſo & ficto ſermone circunducere.
Fortaſſe enim hominibus imponere haud operoſum eſt: at deo uerba dare, ma-
Narratio qua uitã & actiones ſuas exponit. ximè uerò huic, id uerò nullo modo fieri poteſt. Cæterùm ego inter Acragãtinos non ex obſcuris ſum maioribus, uerùm ſi quiſquam alius, ex illuſtri loco
natus, ac liberaliter educatus: tum ingenuis diſciplinis & artibus imbutus, urbi
memet popularẽ exhibere non deſtiti: iis uerò qui mecũ in eadem uerſabãtur
Repub. æquum & modeſtum me præſtiti. Violentiæ autem, aut illatæ iniuriæ,
aut contumeliæ, aut præcipitati iudicii, nemo me unquam ſub prioribus uitæ
Cauſa & cõſi annis inſimulauit. Verùm cum argumentis non dubiis perſpicerem eos qui
diuerſam

A diuerſam à me in adminiſtranda Repub. rationem ſequebantur, uitæ meæ moliri inſidias, ac omnibus modis mei è medio tollendi occaſionẽ captare ac quærere, noſtra uerò ciuitas ſeditionibus factioſis diſſecta ferueret: unicum illud effugiũ in tantis rerũ difficultatibus, ſecuritatemq́; reperi, pariter & ciuitati tuendæ ſalutem, ſi occupato per uim principatu, illorum ferociam refrenarem, eosq́; à ſtruendarũ inſidiarum ſtudio ſedatos retraherem, eademq́; opera ciuitatẽ populariũ factionibus flagrantem, ad modeſtum & trãquillum ſtatum adigerem. Et erant ſanè non parum multi hoc meum inſtitutum collaudantes uiri & modeſti, & amantes Reipub. quibus & mea ſententia, & inſtituti iam conatus neceſſitas non fuit obſcura. Horum itaque uſus & opera & conſilio, haud difficulter uoti compos reddebar. Ex illo itaque illi quidem nõ amplius rebus nouandis, aut turbis cõcitandis ſtudẽtes, inter ſe diſcordãter diffidebant, ſed iuſſis obtemperabant: ego uerò imperium obtinebam: ipſa autem ciuitas ſua libertate carebat. Cæterũ cædes aut inſectationes aut proſcriptiones ne in eos quidem à quibus ſæpenumero inſidioſe petitus eram, uſurpaui aut exercui. Atqui operæprecium audere eiuſmodi, in tuendo principatus imperio potiſſimũ. Etenim humanitate, comitate, & manſuetudine, præterea ex honoris & dignitatis æqualitate mirificam in ſpem ueniebam, fore ut ad obediẽdum omnes pertraherẽtur. Statim igitur omni ſimultate depoſita, cum inimicis in priſtinã & gratiam & concordiam redii, ac illorũ plurimis & in dandis ineundisq́; cõſiliis, & in conuerſatione domeſtica utebar familiariſſimè. Porrò cum ipſam urbẽ animaduerterem magiſtratuum negligentia atque incuria corruptã, multa furantium, aut potius communes ciuitatis opes rapiẽtium: & aquæductus reparaui, & ædificiorum ſumptuoſis extructionibus exornaui, ac muro circunducto firmaui: prouentúſque, quotquot magiſtratuum cura communes erant, acceſſione non modica cumulaui: iuuentutis rectè educandæ impendiò magnã curam habui: ſenes peculiari reuerẽtia proſequebar. Populum uerò ſpectaculis ac largitionibus, præterea ſolennitatibus atque epulis publicis mihi deuinctum detinui. Virginum uerò contumelioſas corruptiones, aut epheborum ſtupra abominanda & nefaria, aut iniurioſas ſatellitum immiſſiones, aut cõminationes tyrannicas ita auerſabar, ut ne audire quidem fas putarem. Iam uerò de dimittendo quoque imperio, principatuq́; deponendo mecum inito conſilio deliberabam, ſi quo modo tranquillè atque ſecurè à curarũ fluctibus liberatus quieſcerem. Etenim principem agere, ac res omnes ut rectè fierent adminiſtrare, prouinciam grauem ac odioſam eſſe exiſtimabam, & rem non ſine inuidia laborioſam. Sedenim ne poſthac tali adminiſtratione egeret ciuitas, in ea cogitatione ſuſcepta adhuc uerſabar, ac iam olim ea animo cogitabũdo quærebã. Porrò autem ciues mei concitata ſeditione iam aduerſus me inſurrexerant, déque ſtruendarum inſidiarũ ratione, faciendaq́; defectione deliberabant. Quin etiam clandeſtinis conſpirationibus iam coniurauerant, armaque collegerant, pecunias priuatis impenſis comportauerant, ciuitates finitimas ad ferendum miſſis copiis auxilium acceſſiuerant, iamq́; in Græciam ad Lacedæmonios atq́; Athenienſes legatos petitum ſubſidium miſerant. Quorum autem criminum reum me facturi eſſent, iam illis deliberatum erat, tum quemadmodum ad mortem memetipſum mihi conſciſcendã adacturi forent, atrociter cõminabantur. Præterea quæ ſupplicia excogitabant his qui publicè puniendi forẽt, occultè non

Liũ occupatæ tyrannidis.

Modus adminiſtrationis.

Conſilium deponẽdæ tyrãnidis per inſidiatores euerſum.

tulerunt. Atenim quòd nihil tale, præter illorum ſpem atque ſententiam, per- F
peſſus ſim, diis immortalibus acceptũ refero, quorum opera mihi detectæ ſunt
inſidiæ. Omniũ uerò maximè Pythio, cuius beneficio & inſomnia mihi oſten-
ſa ſunt, illique miſſi quorũ indicio ſingula cognoui, atque ſagaciter deprehen-
Cõmunicatio, qua æquitatẽ facti ſui colligit ex cauſis. I. di. Ego uerò hoc loco uos ô Delphi, in hoc ipſo metu quem nũc ipſa oratio-
ne quàm acerbus fuerit, facilè ſentitis, uolo ſuper his quæ tunc acta ſunt, conſi-
lium mihi detis, quo tempore nulla munitus cuſtodia ferme captus, rebus diffi-
cillimis urgẽtibus ſalutem quærebam. Proinde pauliſper animo ſaltem ſuſce-
pta Acragantẽ uerſus peregrinatione ad me, uiſisq; illorum apparatibus, ac mi-
nis auditis, dicite quidnã faciendum ſit. Humanitatẽne erga illos amplius uten- G
dum eſt, conceſſaq; impunitate, perditorum ciuium malignitati & nefariis co-
natibus parcendum, & diſſimulanter ferendũ ſcelus illorum eſt, tametſi mihi
actutũ extrema perpetienda forent? Magis autẽ cõueniebat, ut nudus à cruen-
tis ciuibus miſeram cædem ſuſtinerem, eosq; qui mihi fuerunt chariſſimi, coràm
crudeliter peremptos perire cernerem? An uerò talia hominis fuiſſent nimium
inſenſati, ſed conſentaneum erat generoſiori, uiroq; digniore cogitatione ani-
mo concepta, hominiſque prudentis, & iniuria affecti, iracundia ſuſcepta illos
proſequi: mihi uerò ipſe è præſentibus periculis emerſo, in poſterum ſecurita-
Ex circumſtã-tijs. II. tem præpararem? Hæc ſat ſcio mihi faciẽda ſuaſiſſetis. Quid ergo ego poſt hæc H
feci, qui accerſitis reis atque noxiis, & conceſſa illis fandi atque reſpondendi
copia, & adductis argumentis, ſinguliſque diligẽter & accuratè exploratis at-
que cõuictis, poſteaquam nihil amplius inficiari poterant, meritũ de illis ſum-
pſi ſupplicium, uehementer excandeſcens, non quòd mihi perniciem machi-
nati fuerant, ſed quòd in illo propoſito me permanere non ſiuiſſent, quod ab
Propoſitio. initio proſequendum mihi cõſtitueram? Et iam ab illo tempore me ipſe comi-
tatu ſatellitum ſtipatum cuſtodire non deſino, atque ex illis quotquot ex oc-
culto inſidioſè me petiuerint, ſupplicio afficere pergo. Deinde homines crude-
Confirmatio. litatis me accuſant, non ualde reputantes ab utro noſtrum primum huius mali I
initium ſubintroductũ ſit: ea quæ in medio euenere, & quam ob rem de ciui-
bus nefariis ſumptum ſit ſupplicium, negligenter complectentes. pœnas tamen
ſceleratis ciuibus irrogatas, in crimen uocant, easq; quæ ſibi in illis excruciandis
A ſimili. I. committi uiſæ ſunt crudelitates. Non diſſimile factum, ſi quis apud uos ſacrile-
gum quendã præcipitio mulctatum uidiſſet, cæterùm quæ nefariè deſignaſſet,
non reputaret, quemadmodũ noctu in templũ ingreſſus, ſublatis furtim pre-
cioſiſſimis quibuſque donariis, fanum religioſiſſimum impiè depeculatus eſſet,
ac etiã ſtatuis manus ſceleratas admouiſſet, magnæ tandẽ crudelitatis uos ac-
cuſaret, quòd cũ & Græci & ſancti eſſe perhibeamini, ſupplicio affeciſſetis ho- K
minem græcum prope templũ. Etenim non ita procul ab urbe fertur eſſe pe-
tra huic deſtinata ſupplicio. At uos, ut opinor, eiuſmodi hominis ſtoliditatẽ ri-
ſu proſequuturi eſſetis, ſi quis hæc aduerſus uos dicere auderet: alii autẽ omnes
Locus pro tyranno. ueſtrã aduerſus impios maleficos crudelitatem collaudabunt. In ſumma, popu-
li nõ perpendentes qualiſnam ille ſit qui rebus imperio præeſt, ſiue iuſtus, ſiue
iniuſtus, ſimpliciter ipſum nomen tyrannidis proſequuntur odio, ipſiq; tyrãno
extremè infenſi ſunt: & tametſi Aeacus aut Minos aut Rhadamãthus princi-
patum geſſerit, omnes tamen ex æquo è medio tollere approperãt, malos illo-
rũ ante oculos ſibi proponentes, bonos uerò communi accuſationi innocẽtes
obnoxios

A obnoxios eodem odio cõplectentes. Cæterùm audio apud uos quoq; in Græ- *Ab exemplo.*
cia multos fuiſſe tyrãnos ſapiẽtes, qni ſub hoc uitioſo(ut uidetur)nomine cõ-
modos & mãſuetos omnibus ſeſe utendos præbuerint:ẽ quorũ numero non-
nullorum orationes quoque breues & ſuccinctæ in delubro ueſtro unà cũ ſta-
tuis ac muneribus Pythio repoſitæ continẽtur. Reſpicite autem ad legum ſcri- *II. A legibus & cauſſa.*
ptores etiam irrogandarũ pœnarum rationi & conſuetudini plurimũ tribuen-
tes,quaſi cæterarum rerum nulla expectanda ſit utilitas,niſi metus malefactori-
bus eſſet propoſitus, ac certa ſpes conſtituta luendi pro flagitiis ſupplicii. Cæ- *Tyrannorum pericula amplificat ſimilitudine.*
terùm nobis tyrãnis in hoc longè maior impoſita eſt neceſſitas,qui cæteris ne-
B ceſſariò præſumus,quiq; communem cum nobis odioſe inuidentibus tum ne-
cem machinantibus conſuetudinem agimus, ubi ne perſonati quidem ullã ſe-
curitatis utilitatẽ ſentimus,ſed omnis noſtra res perinde ut fabula quæ de Hy-
dra fertur,ſe habet. Quanto enim plures præciderimus,tanto plures nobis pu-
niendi occaſiones ſuppullulãt. Eſt autem operæprecium ut iſta feramus,ac ca-
pita ſubinde recreſcentia ſemper recidamus, & per Iouem iuxta Iolai inſtitu-
tum igne quoque abſumamus, ſi ſalui rerũ potiri cupimus. Etenim eũ qui ne-
ceſſitate coactus ſemel in hæc inciderit,& ipſum materiæ non diſſimilẽ eſſe ne-
ceſſe eſt,aut ſceleratis ciuibus parcentem,perire funditus. In ſumma,quem pu-
C tatis uſqueadeo mentis eſſe agreſtis,efferatęq; immanitatis hominem,cui uolu-
ptati ſit alios flagellis cædere,aut cruciatorũ audire gemitus, aut cædes & car-
nificinas ſpectare,niſi uehementem infligendarum pœnarum cauſſãm haberet?
Quoties igitur dum alii flagris cæderentur, lachrymatus ſum? Quoties autem *III. A ſignis.*
meam ipſius fortunã lugere ac deplorare cogor, grauius ego ſuppliciũ & diu-
» turnius ſufferens? Etenim uiro natura bono,neceſſitate autem ſæuo & amaru- *τρέμω.*
» lento,multo durius eſt de aliis ſumere,quàm de ſe ſumi ſupplicium. Si uerò li-
» berè quod ſentio proferendum eſt,ego profectò, ſi mihi daretur optio, utrum
» uelim nonnullos innocenter punire, an me ipſum potius mortem oppetere:
D planè perſuaſum habete,quòd nihil cunctatus mori potius eligerem,quàm ho-
» mines nihil mali præter æquum cõmeritos,ſupplicio afficere. Dixerit uerò ali-
quis,Præoptas potius ô Phalari,ipſe iniuſtè interire,quàm iuſtis ex cauſſis pœ-
na affligere inſidiatores? Velim profectò hoc. Rurſus enim uos Delphos in cõ- *Communicatio.*
ſilium uoco,utrum præſtabilius eſſe putatis, iniuſta morte oppetere,an iniuſtè
ſeruare eum qui exitium machinatus ſit? Nemo, ut opinor,adeò uecors eſt,&
egens animi,qui non uiuere potius præligat, quàm ſeruatis hoſtibus interire.
Et quòtnam ego ex iis qui manus mihi admouere conati ſunt, ſeruaui,(quo- *Clementiæ exempla.*
rum de numero eſt Acãthus ille cum Timocrate & Leogora)ueteris quæ mihi
E cum illis fuit conſuetudinis & amicitiæ recordatus? Cæterùm ſi ita ueſter fert
animus,atque adeò uobis cordi eſt meos mores noſſe propius,eos qui in Acra-
ganta frequenter commeãt hoſpites interrogate, cuiuſmodi ego me erga illos
gerere ſoleam,aut oſtẽdere,& num humanum & liberalem me præbeam acce-
dentibus, qui exploratores etiam in portis conſtitutos habeo, neque non au- *IIII.*
ditores, quinam & unde nauigarint, ut certior factus,pro dignitate honorem *A ſignis aliud*
habens dimittã illos. Nonnulli quoque ſtudioſe & ſua ſponte me uiſunt, Græ-
corum quidem ſapientiſſimi,neque noſtram conuerſationem reſpuũt aut ſub-
terfugiũt: quemadmodum nuper ſapiens ille Pythagoras ad me uenit, cũ lon-
gè alia de fama mea inaudiſſet. Poſtea uerò quàm omnia ſecus ſe habere com-

perit,diſceſſit collaudās me inſcitiæ,ob crudelitatē uerò neceſſariò mihi exer- F
V. cendam mei miſereſcens.Poſtremò putatis ne eum qui erga peregrinos tā hu-
A minori. mano affectus eſt animo, aduerſus domeſticos tantam exercere iniuſtitiam,niſi
Epilogus. præter modū iniuria afficeretur? Hæc ferè ſunt quibus me uobis abunde pur-
gatū eſſe opinor,uera profectò & iuſta,ac multo magis laude,ut ego mihi per-
Tranſitio. ſuadeo,quàm odio digna. Sedenim de miſſo donario iam tempus eſt ut audia-
tis undenam & qua ratione taurum hunc poſſederim, ſtatuarii opera non lo-
cata. Neque enim tam dementis ſum animi, ut tales poſſeſſiones mihi deſide-
Commendatio donarij. randas eſſe putē. Sed erat quidam Perilaus noſtratis gētis homo, egregius qui-
dem & ingenioſus artifex,cæterū natura malus & improbus. Ille tota uia cum G
à ſententia mea aberraſſet, putauit ſe mihi rem admodum gratam facturum, ſi
nouum quoddam ſupplicii genus excogitaſſet,quaſi præ omnibus rebus præ-
cipuā in ſumendis ſuppliciis uoluptatem cupientiſſimè caperem. Iā uerò boue
fabricato, ad me uenit ferens illum, aſpectu ſanè pulcherrimum, atque accura-
tiſſimè ad ueri bouis imaginem expreſſum.Tantum illi motus & mugitus dee-
rant,quò minus uiuus eſſe putaretur. Viſo autem illo,ſtatim exclamabam:Di-
gnum munus Pythio.mittēdus eſt hic taurus Apollini.Porrò Perilaus aſſiſtēs,
Quid ſi,inquit,ſapientiā quæ in illo eſt,perdiſceres, ac uſum cui præbēdo for-
matus eſt? Et cum dicto taurum per dorſum aperuit. Si quem,inquit,cruciati- H
bus torquere uolueris,cōiecto illo in machinam,ac dorſo iterum cōcluſo, haſ-
ce tibias naribus bouis admotas accommoda: ignem autem ſuccendere iubeas:
ac ille quidem incluſus plorabit uociferabiturq́; inuſitatis & ineffugibilibus de-
tentus doloribus, cæterùm uociferatio per tibias cantum tibi abſoluet nimi-
um ſtridulum, & lugubre quiddam modulabitur : quinetiam inſuper mugitus
ciebit triſtiſſimos,ita ut ille inter modulandum tormētis crucietur,tu uerò ſin-
gulari uoluptate afficiaris. Porrò ego his auditis crudelem machinam extremè
auerſatus ſum,& immanem illam inſtrumenti indolem prorſus reſpui,conue-
niensq́; & debitum illi ſupplicium impoſui. Et age,inquam,ô Perilaē,ne uana I
uideatur eſſe tua promiſſio,ipſe nobis in taurum ingreſſus, ueram artis tuæ in-
duſtriam comprobato,ac uociferantes imitare,ut certò cognoſcam nū ea quæ
iactas carmina per tibias cātata exaudiantur. Perilaus nihil cunctatus his dictis
promptè obtemperat. Ego autem,poſtquā ingreſſus eſt,cōcluſo tauro,ignem
iuſſi ſuccendere.Recipe,dixi,debitum arti tuæ tam admirandæ pręmiū,ut ma-
giſter muſices ipſe primus omniū canas. Ac ille enimuero iuſtiſſima paſſus eſt,
ſua ipſius excellenti fruens induſtria.Porrò autem ego uiuentē,& adhuc ſæmi-
uiuum ſpirantem iuſſi eximere, ne ſi immoreretur, nece ſua opus contamina-
tum impiaret:illum inhumatum per ſcopulos præcipitari imperaui.Taurū ue- K
rò piaculis mundatum,deo dedicandum legaui, omnemq́; de illo hiſtoriā iuſſi
adſcribere,dedicantis mei nomen,Perilaum artificem, illius immanem ſenten-
tiam,meam in puniendis maleficis æquitatem, conueniens ſupplicium,primos
artificis concentus & modulationes, præterea primam muſices experientiam.
Vos autem Delphi iuſtè facietis, ſi pro me unà cum legatis ſacra feceritis, tau-
rumq́; deo in eleganti delubro dedicaueritis,ut omnibus perſpicuum fiat quo
ego aduerſus criminoſos ſim animo, tum qua acerbitate ulciſci ſoleā ſuperua-
cuas illorum ad perpetrandam malitiam cupiditates. Itaque hoc ipſo ſolo facto
ſatis ſuperq́; quibus moribus præditus ſim, manifeſtatum eſt, Perilao ſuppliciis
affecto,

A affecto,ac tauro dedicato,neque amplius ad aliorum torquendorum muſicam
reſeruato, quē nihil aliud modulatūm eſſe pro certo affirmo, præterquam ſo-
los mugitus artificis: quodq; in ſolo ipſo artis periculum fecerim,ac ſtatim bar-
barā illam & inhumanā muſicam compeſcuerim. Atque hæc quidem in præ-
ſens deo offerre libuit. Dedicabo uerò illi & alia ſæpenumero,ubi tātum illius
munificentia conſecutus fuero,ut amplius pœnarū acerbitate erga noxios non
egeam. Hæc equidē, ô Delphi, quemadmodum à Phalaride facta ſunt,ſingu-
la quamueriſſimè percenſuimus. Iuſti uerò utique habendi ſimus, ſi fidem uo-
bis facientes,ueritatis teſtimonium illi præſtiterimus, quippe qui harum rerum
B non imprudentes,nullam nunc mentiendi occaſionem aut cauſſam habeamus.
Quòd ſi quoque neceſſe eſt pro uiro nos eſſe ſupplices, quē falſò multi ſuſpi-
cantur eſſe improbum, quippe qui inuitus & coactus in malos animaduertit:
ſupplicamus uobis nos Acragātini,qui & Græci ſumus, & ex antiquo Dores,
complectamini humanitate ueſtra uirum amicitiam uobiſcum iungere cupien-
tem,ac eum qui multum & publicè & priuatim unicuique ueſtrum beneface-
re & prodeſſe ſtudeat. Aſſumite igitur uos ipſi taurum,deoq; dedicatum offer-
te,ac pro Acragante ipſiusq; Phalaridis ſalute precantes, uota facite. Et nolite
nos infecta legatione dimittere,ne & illum contumelia afficiatis,eademq; ope-
C ra deum elegantiſſimo iuxtà ac iuſtiſſimo munere priuetis.

Peroratio ex perſona legatorum.

PHALARIS SECVNDVS, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Declamatio breuis,ſed arguta eſt,qua ex Delphicis ſacerdotibus quidam ſuadere fingitur,quò donū Phalaridis,de quo in ſuperiore oratione agitur,in templum recipiatur,ac deo conſecretur. Genus cauſſæ deliberatiuum eſt, Status negocialis. Exordium habet denſum,ut in quo una ferè periodo & ſuſpiciones eas quibus fauore aliquo adductus aut aliàs corruptus ad ſuadēdum acceſſiſſe uideri poterat,à ſe remouet,& ſola beneuolentia,ſtudioq; communis utilitatis ad dicendum ſe progreſſum eſſe docet: deinde & dociles & attentos eadem breuitate facit. Poſt Exordium Propoſitio ſequitur. Hanc confirmat primùm ex locis honeſta-
D *tis, oſtendens impium ac propè ſacrilegum fore, ſi donum hoc à templo excludatur: neque enim quenquam poſthac quicquam oblaturum eſſe, & deum ſuis ſacris ac debito cultu priuatum iri. Deinde contra uoluntatem ipſius dei eſſe, ut qui certis indicijs ac ſignis declararit gratam iſtam legationem ſibi eſſe. Hinc quod de crudelitate tyranni obijciebatur,diluit,confutatis teſtimonijs à conditione perſonæ,& incertitudine: & contrà ab officio admonet,ut ſacra magis procurent, & deo operentur potius,quàm iudicijs uacent. Poſt hæc ad locum utilitatis tranſit, docetq; contra communem utilitatem fore,ſi dona excludantur. Nam ex his omnem prouentum eſſe Delphorum,& omnem item famam & gloriam. Denique nullo ueterum exemplo hoc fieri. Et ſi maximè in deliberationem hanc rem uocare uelint, officio eos uti debere iuſtè ac liberè iudicantiū, non ex affectu aliquo rem æſtimare. Peroratio,repetitione argumentorum, cum admonitione eorum incommodorum quæ ex hac re conſecutura ſint,& quòd nihil temere innouandum ſit,perficitur.*

E CVM antehac nulla mihi,ô uiri Delphi, neque cum Acragantinis
ciuibus hoſpitalitas interceſſiſſet, neque cum ipſo Phalaride priua-
tim ulla domeſticæ familiaritatis contracta eſſet ſocietas, neq; aliam
haberem erga illum aut peculiarem cauſſam ſociandæ beneuolentiæ, aut olim
iungendæ cum illo amicitiæ ſpem, tantùm uerò miſſos ab eo legatos audierim
æqua & modeſta perorantes,callideq; proſpicerē & quid piè à uobis fieri poſ-
ſit, & quid publicæ utilitati conducibile foret,cū primis uerò quid Delphis nō
indecorum factu futurum eſſet: ſurrexi in medium oratione mea uos cohorta-
turus,ne & uirum principem,& piè agentem,cōtumelia temere afficeretis,ne-
que munus ipſum, quod deo iam deſtinatum eſt, à uobis alienaretis: præſertim

Captat beneuolentiam à remotione ſuſpicionis, & uoluntate erga remp. ſua.

Attentio.

trium maximarum rerum perpetuò monimentum futurum, artis præſtantiſſi- F
Propoſitio. mæ,cogitationis crudeliſſimæ,& iuſti ſupplicii. Itaque ego,quòd & in incerto
habetis quid hac de re ſtatuendum ſit,quódque magiſtratus deliberandum uo-
bis propoſuerint,num munus ſuſcipiendum,an iterum retro ablegandum ſit,
Confirmatio. parum religioſum eſſe arbitror. Multo autem potius impietati nullũ modum
I. A pietate & religione. relinquetis, neque enim aliud hæc res erit,quàm nefarium ſacrilegium, quod
turpitudine ſua omnia longè latéque excedit flagitia. Nec minus impium erit
factu, Deo donaria dedicare uolentibus, ne facultatem quidem offerendorum
munerum concedere, quàm ea quæ deus iam oblata poſſidet,depeculari. Pre-
cor autem uos, cum & ego unus ſim è Delphorum numero,ac ex æquo publi- G
cæ gloriæ particeps,ſi cõſeruata fuerit, tum diuerſæ opinioni obnoxius, ſi quid
in præſens aduerſus exiſtimationem noſtram perperã admiſſum fuerit,ne tem-
plum obſeretis piis & religioſis hominibus,neque ciuitatem noſtram omnium
mortalium contumeliæ atque calumniis traducendam obiiciatis, quaſi ea quæ
Deo offerenda mittuntur, ſycophantiis illudentem, calculiſque & iudicio do-
Amplificatio ex cõſequentibus. naria dedicantes rectificantem. Siquidẽ nemo quicquam poſthac muneris of-
ferre audebit,certior factus,Deum nulla beneuolẽtia ſuſcepturum, quod prius
II. Delphis non uiſum ſit probabile. Proinde Pythius iam antè non iniquam de
A uoluntate dei, quam ex ſignis probat. miſſo donario tulit ſentẽtiam.Si enim aut Phalarim odio haberet,aut eius mu- H
nus contemptim auerſaretur,facile ac promptum illi fuerat illud unà cum naui
oneraria qua allatum eſt, in mediis Ionii maris fluctibus ſubmergere. Iam uerò
ille à ueſtra ſententia longè latéque diſſentit,cum & ſereno cœlo illis Ionium
traiicere præſtitit (quemadmodum ipſi teſtificantur) ac ſaluos in Cirram uſque
pertulit: quo facto ſatis manifeſtum eſt monarchæ pietatem ſibi non improba-
ri. Oportet autem & uos diuinæ ſententiæ adiectis calculis,& hunc taurum re-
Amplificatio ab abſurdo. liquis templi ornamentis adiungere: quandoquidem haud dubiè res foret o-
mnium abſurdiſſima, ſi quis adeò magnifico & excellenti munere huc miſſo,
ueſtris calculis ab ingreſſu templi arceretur,ac præmiũ impietatis auferret, ui- I
Obiectioni teſtium occurrit à qualitate perſonarum. delicet indignus iudicatus qui donũ offerret Apollini. Cæterùm ille cuius di-
uerſa eſt à me ſententia,quemadmodũ ex Acragante huc delatus nauigio,cæ-
des quaſpiã,& iniurias,& rapinas,& deprædationes à tyranno factas ſuſtinuit,
nimiũ tragica uociferatione extulit,dicens propemodum omnia ſibi coràm ui-
ſa eſſe oculis,quem non ignoramus ne ad portum quidem uſque peregre pro-
fectum eſſe. Non autem diſſentaneum eſt talia ne iis quidem omnino credere,
qui iſta ſe perpeſſos eſſe commemorant. Etenim nobis obſcurum eſt num ue-
ra prædicent,ne quo modo eos de quibus nihil certi nobis compertum eſt,in-
A locorum diſtantia & proprio officio. iuſtè ſceleris accuſemus. Quòd ſi tale quippiam in Sicilia quoque peractum K
eſt,quid hac de re Delphos ſolicitè curioſos eſſe attinet, niſi pro ſacerdotũ of-
ficio,iudicum partes nobis præpoſterè uendicemus? Et iam nobis ſacrificãdum
erat,atq; cæteris omnibus deus colendus: ac ſi quis miſiſſet donaria,ea dedicare
III. noſtri fuerat officii. Nũc hic expendẽtes ſedemus,ſi qui ex illis qui trans Ioniũ
Ab inutili, ex circunſtantiis, loco & effectu ſacrorum templique. continentẽ incolunt,legitimè an ſecus adminiſtrent imperia. Atq; aliorũ quidẽ
res prout ipſi uoluerint,ſe habeant: porrò nobis perneceſſariũ eſſe opinor, ne
noſtra ipſorũ nobis ignota ſint,tum qui olim rerum noſtrarum ſtatus fuerit,&
quo modo nunc in præſens eædẽ ſe habeãt, & quid magis ex uſu noſtro ſit fa-
cere. Nã quòd in præcipitiis & arduis cautibus habitemus,ac ſteriles petras co-

lere

A lere ſoleamus, Homerus monitor nobis non eſt expectādus, qui nobis hæc palàm faciat, ſed iſta coràm ipſi oculis intuemur: tum quantū ſemper in terra uerſemur, cui portus ſit profundus, haud obſcurè animaduertimus. Cęterùm templum ipſum, & Pythius, & oraculū, tū ſacrificātes, & pietatis operibus ſeruientes, ii ſunt Delphorum campi, ii prouentus, inde abundantia, inde commeatus nobis abunde & affatim offunditur. Par enim eſt, ut apud uos quod uerum mihi uidetur, tacitum nō habeam, aut diſſimulanter prætercam, & quod à poëtis dicitur, citra ſementem, citraq; orationem nobis omnia proueniūt, dei agricolæ opera: qui non ſolùm ea quæ apud alios bona naſcuntur, nobis ampliter &
B cumulatè exhibet, ſed ſi quid precioſi aut rari apud Phryges eſt, aut Lydos, aut Perſas, aut Aſſyrios, aut Phœnices, aut Italos, aut apud ipſos deniq; Hyperboreos, omnia certatim ad Delphos perferuntur. Ac nos ſecundo loco poſt deum ab omnibus mirificè colimur, parataq; rerum copia afluētes felicem uitam agimus. Sed hæc iam olim uobis ignota non ſunt. Quod autē ad præſentem deliberationem attinet, danda eſt nobis opera, ut in hoc uitæ ſemel inſtitutæ tuendo propoſito cōſtanter perſeueremus. Nullus, ut mea fert opinio, memoria tenet, ullo tempore de quoquam donario apud nos latam eſſe ſententiam, neque quenquam à ſacrificando aut donario dedicādo fuiſſe excluſum aut prohibitū:
C eamq; ob cauſam opinor delubrū Apollinis tantopere auctum eſſe, in tantum, ut iam ſupra modum abundet muneribus. Oportet itaq; neq; in præſens quicquam temere innouare, neque aliquid præter morem patrium conſtituere. Sed nec amoris reſpectu iudicanda ſunt nobis donaria, nec generis ratione ea quæ mittuntur, æſtimanda, undè nam, aut à quo, aut cuiuſmodi ſint quæ huc legantur. Suſcepta autem munera nulla curioſitate delubro ſacranda ſunt, ac ambabus manibus per nos inſeruiendum eſt cū deo, tum pietatis gratia huc uenientibus. Videmini uerò mihi, ô uiri Delphi, ſuper rebus quas in præſentia deliberationi expendendas ſubieciſtis, cōſultiſſimè facturi, ſi primùm omniū eam co-
D gitationem ſuſceperitis, de qualibúsnam ac quātis rebus conſiliū ineatis. Principiò enim ſuper deo ipſo ac templo, tum ſacrificiis atque donariis, ſuper ritibus ac moribus antiquis, ſimul atq; legibus uetuſtis, ac gloria uaticinii: exinde ſuper uniuerſa ciuitate, ac rebus priuatim & publicè omnibus Delphis conducentibus. Præter hæc omnia conſultantes non contemnendū in diſcrimen uenietis apud omnes homines aut fruendæ gloriæ, aut tolerādæ infamiæ. His profectò nihil maius (ſi quidem rationis compotes eſtis) aut perinde neceſſariū eſſe exiſtimabitis. De quibus igitur in præſens conſultamus, hæc ſunt, non equidē ſolùm Phalaris, neque taurus ille, neque æs tantùm, ſed omnes reges ac princi-
E pes, quotquot nunc templi utuntur opera. Præterea aurum, argētum, & quæcunque alia precioſa multa ac ſæpenumero deo dedicanda ueniunt. Primùm enim iuxta dei conſilium expendere cōuenit. Cuius ergo rei gratia, nō ut ſemper nobis moris fuit, neque ut iam olim cōſueuimus, de dedicandis muneribus faciemus? Aut quid in antiquis conſtitutionibus cenſoria nota reprehendētes, rebus nouis ſtudemus? Et quod nūquam ex quo hāc urbem incolimus, ac Pythius interrogatus reddidit oracula, & tripos loquitur, & ipſa ſacerdos diuino afflatur numine, fecimus, nunc faciendum conſtituemus, iudicātes uidelicet ac expendentes eos qui huc miſſitant munera. Quin potius illud apud animū ueſtrum cogitatis ex priſco illo more & inſtituto, quo munerum offerendorum

III. A nouitate rei, & quòd contra ueterū exempla fiat.

V. Ab officio iudicantium.

Peroratio, qua & capita argumētorū repetit, & Delphos admonet, ne quid temere innouēt, ſed potius cōmunem utilitatem cōſiderent.

facultas interclusa fuit nemini, quantis bonis templum auctum & cumulatum F
ſiet, omnibus offerentibus, ac quibuſuis pro ſubſtantiæ ſuæ modulo donariis deum cumulátibus. Quòd ſi nobis ipſi iudicum & cenſorum prouinciã ſumemus miſſorum huc munerum, uereor ne citò eorũ qui nobis probandi aut expendẽdi ſunt, penuria laboremus, nemine ſcilicet ſufferẽte ſemetipſum reũ obiectare iudicio, & in hoc ipſum impenſas & ſumptus facientẽ, ut iudicetur, deq; omnibus in periculum ueniat. Aut cui humaniter patiẽdum exiſtimatis, ſi donariorum dedicandorum libertate indignus eſſe iudicabitur?

ALEXANDER, SEV PSEVDOMANTIS, Eraſ. Roterod. interp. G

ARGVMENTVM.

Hiſtorica narratio eſt, uitam & res Alexandri cuiuſdam impoſtoris, qui ſe Podalirij filium faciebat, & pro uate uenditabat, exponens, lectu iucundiſſima, non per ſe modò, uerumetiam quòd ſub huius præſtigiatoris exemplo, aliorum atque ſimilium, quorum nonnullos ſuperior ætas quoque tulit, ſcelera atque impoſturæ deprehendi coarguique poſſunt. Proœmio difficultatem ſuſcepti operis collatione quadam amplificat, inſtitutumque ſuum exemplo defendit. Hinc ad Narrationem deſcendens, à deſcriptione perſonæ orditur. Cætera plana ſunt.

TV quidem chariſſime Celſe, leuem fortè quandam ac facilẽ prouinciam tibi mandare uideris, cum iniungis ut Alexãdri Abonotichitæ impoſtoris uitam, commenta, neque non audaciam præſti- H
giasq; libro cõplexus, uolumen ad te tranſmittam. Verùm ſi quis ea conetur omnia ad plenũ enarrare, id profectò nõ minoris ſit negocii, quàm Alexãdri eius cui Philippus fuit pater, res geſtas literis prodere. tantus fuit ſcelere, quãtus ille uirtute. Attamen ſi cãdidè ignoſcenterq; legere uoles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hũc te auctore capeſſam, & Augiæ bubile, ſi non omne, at certè pro mea uirili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirum ut ex his coniecturam facias, quantus quamq; immẽſus fuerit fimus uniuerſus, quẽ ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calumniã uereor, tuo pariter ac I
meo: tuo, qui iubeas memoriæ literarumq; monumentis tradi uirum longè ſceleratiſſimũ: meo, qui ſumam operã in huiuſmodi narratione, rebusq; geſtis hominis quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, ſed in freq̃uẽtiſſimo quopiam & ampliſſimo theatro ſpectari à ſimiis aut uulpibus diſcerptũ: quanquam ſi quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipſi nos exemplo quodam ſimili tueri. Etenim Arrianus ille diſcipulus Epicteti, uir inter Romanos cũ primis laudatus, ac per omnem uitam in literarum ſtudio uerſatus, cũ ſimile quiddam fecerit, pro nobis quoque reſponſurus eſt. Nam is quidẽ Tillibori latronis uitam deſcribere non eſt grauatus. Nos uerò multum crudeliorẽ latronem K
memoriæ prodemus, quippe qui non in ſyluis ac montibus, ſed ipſis in urbibus ſit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm aut Idam ſit pergraſſatus, neque paucas quaſdam Aſiæ partes, uidelicet deſertiores depopulatus, ſed qui uniuerſam (ut ita dixerim) Romanorum ditionem ſuo complerit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominẽ, effigiẽ eius quoad potero proximẽ uerbis adumbrans: tametſi nõ ſum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, ut interim & hoc tibi repræſentem, procerus erat, & aſpectu decorus, planeq; ſpecie diuina quadam, ac maieſtatis plena, colore candido, barba non admodum hirſuta, coma partim natiua tectus, partim appoſititia: ſed hac adeò ſcienter efficta, ut

uulgus

A uulgus ferè non ſentiſceret imitatam aſcititiamq́; eſſe. Oculi uehementer acres ac uerſatiles, tum diuinum quiddam relucẽtes. Vox dulciſſima, pariterq́; clariſſima. In ſumma, quo ad has res nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiuſmodi: cæterùm mens atq; animus, ô malorũ depulſor Hercules, & auerſor triſtiũ Iupiter, ſeruatoresq́; Dioſcuri, in hoſtes potius contingat incidere, q̃ cum eiuſmodi quopiã habere cõmercium. Siquidẽ ingenio, ſolertia, acumine lõgẽ præſtabat cæteris mortalibus. Tum curioſitas, docilitas, memoria, & ad diſciplinas ingenii felicitas, horũ unũquodq; ſuprà q̃ dici poſſit, illi ſuppetebat, quibus tamẽ peſſimam in partem eſt uſus. Et quum haberet B arma tã egregia ſibi ſuppeditata, illico nimirum omnium qui eſſent ſceleribus nobilitati, facilè ſummus euaſit, uel ſuperior, Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Ariſtodemo, Soſtrato. Nam ipſe cum aliquando Rutiliano ſcriberet genero, modeſtiſſimeq; de ſe loqueretur, Pythagoræ ſemet aſſimilabat. Atqui ueniam mihi dabit Pythagoras, uir ille quidem ſapiens, ac mente diuina: cæterùm ſi huius ætate uixiſſet, puer (ſat ſcio) præ hoc uiſus fuiſſet. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere, quaſi uelim eos ſimilitudine rerum geſtarum committere. Verùm ſi quis deterrima quæque & probroſiſſima quæ de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidem C haudquaquã fidem perinde ut ueris habuerim) ſi quis tamen cõferat in unum, ea nimirum omnia uix etiam minimã particulam adæquent Alexandrinæ uerſutiæ. Prorſum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quammaximè uariam ingenii temperaturam, indolemq́; ex mendacio, dolis, periuriis, maleficiis cõfuſam, promptam, audacem, uerſatilem, & ad efficiendũ quæ cogitaſſet, nullum refugientem laborem, appoſitam ad perſuadendum, cuiq; facilè fides habenda uideretur: tum quæ mirè ſimularet optima quæque: ea quæ à mente eſſent diuerſiſſima, præ ſe ferret. Primũ igitur nemo cum illo congreſſus eſt, qui nõ hac cũ opinione diſceſſerit, ut eum mortaliũ omnium optimũ æquiſſimũq́; D præterea ſimpliciſſimũq́; minimeq́; fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerũ conatus, quum nihil puſillum cogitaret, ſed ad maxima ſemper appellerer animũ. Ita quum eſſet adoleſcẽtulus adhuc formoſus admodũ, ætate uidelicet tenera, ac uelut herbeſcente: id quod licebat partim è ſtipula cõiicere, partim audire ex his qui ita prædicabant: paſſim ſeſe proſtituebat, ac mercede ſui copiam faciebat iis quibus lubitum fuiſſet. Inter multos autẽ incidit in hunc amans quidam præſtigiator, ex eorũ numero qui magiã & diuinas incãrationes profitentur, tũ illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiã, malorum immiſſiones in hoſtes, rationem eruendi reperiendiq́; theſauros, hæredi-E tatum ſucceſſiones. Hic ubi conſpiceret bene ingeniatum puerum, atq; ad ſubminiſtrandum arti negocioq́; ſuo propenſiſſimum, utpote qui nõ minus illius adamaret maleficium, quàm ipſe huius formam: erudiit eum, ſemperq́; deinceps pro adiutore miniſtroq́; eſt uſus. At is publicitus quidem & apud uulgus medicum ſcilicet agebat: didicerat autem apud Thoonis Aegyptii coniugem

Pharmaca mixta, ſalubria multa, at noxia multa.

Quorũ omnium ſucceſſor hic atq; hæres factus eſt. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, uidelicet ex eorũ numero, qui cũ egregio Apollonio Tyaneo illo erant uerſati, totamq́; illius tragœdiam pernouerant. Vides quãnam è ſchola tibi hominẽ refero? Verùm ubi iã barba plenus eſſet Alexã-

der, Tyaneo illo uita defuncto, in egeſtatẽ redactus, deflereſcente ſimul & for- F
ma unde uictum parare licuiſſet, nihil poſtea paruum agitabat animo: ſed ini-
to commercio cum Byzãtino quopiam, annalium ſcriptore, uiro, qui in certa-
mina deſcẽdunt, omnium, ingenii longè ſceleratiſſimi: (Cocconas, opinor, erat
cognomen) circumibant impoſturis ludificãtes, ac pingues homines (ſic enim
illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetin
mulierem opulentam nacti ſunt, natu quidem grauiorem illam, quàm ut amo-
ribus eſſet idonea, ſed quæ ſtuderet etiamdum amabilis haberi. Ab hac uictus
copia ſuppeditabatur, atque hanc ex Bithynia in Macedoniam uſque ſunt cõ-
ſequuti. Nã illi patria erat Pella, qui locus olim floruit ſub Macedonicis regi G
bus: nunc à paucis, iiſq; obſcuris & humilibus incolitur. Ibi quum conſpicerent
immani magnitudine dracones, placidos admodũ ac manſuetos, adeò ut à mu-
lieribus alerentur, & cum pueris unà cubarent, & calcantes ferrent, neq; com-
mouerentur ſi quis ſtringeret premeretq́;: denique perinde atque infantes lac è
papilla ſugerent (nã ſunt id genus apud illos permulti: unde ueriſimile eſt olim
illam de Olympiade fabulam increbruiſſe, quum Alexandrum conciperet, hu-
iuſmodi dracone quopiam opinor cum ea concũbente) mercati ſunt ex his ſer-
pentibus unum, qui eſſet pulcherrimus, obolis ſanè paucis. Atque (ut Thucy-
didis utar uerbis) hinc iam bellum oritur. nimirum quũ duo facinoroſiſſimi, & H
immani audacia pręditi, neq; non ad maleficia promptiſſimi, ſocietatẽ iniiſſent,
facilè perpenderunt, hæc duo potiſſimùm in hominum uita tyrannidem obti-
nere, ſpem, ac metum: quorum utroque ſi quis ad commoditatem uteretur, fo-
re ut is illico diteſceret. Siquidem utrique iuxtà, uel ei qui metu laboraret, uel
huic qui ſpe teneretur, uidebant præſcientiam quammaximè neceſſariam eſſe,
ſummeq; deſiderari: atq; hac uia Delphos olim fuiſſe ditatos, factosq; celebres:
præterea Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos
modò dixi tyrannos, nempe ſpem ac metum, ad ſacra confluentibus, ac futura
prædiſcere cupientibus, atque huius rei gratia hecatombas immolantibus, au- I
reosq́; dedicãtibus lateres. Hæc ubi inter ſeſe uerſaſſent, ultroq́; ac citro agitaſ-
ſent, uiſum eſt uaticiniũ oraculumq́; cõſtituere. etenim ſi res ea proceſſiſſet, ſpe-
rabant ſe protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negocium magni-
ficentius etiam illis ſucceſſit, quàm expectauerant initiò, & uel ſpe melius euê-
nit. Hinc iam ſpectare cœperut, primùm quidem de loco, deinde quonã exor-
dio, quáue ratione negocium oporteret auſpicari. Cocconas igitur Chalcedo-
nem opportunam eſſe cenſuit, utpote regionẽ à negociatoribus frequẽtatam,
tum Thraciæ Bithyniæq; confinem, neque longè diſſitam ab Aſia Galatiáque,
cunctis item imminentibus populis. At è diuerſo patriam ſuam prætulit Ale- K
xander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiuſmodi negociorũ auſpicationem
aggreſſionémque hominibus opus eſſe craſſis & ſtolidis, & qui uiderẽtur ad-
miſſuri: cuiuſmodi Paphlagones affirmabat eſſe hos qui ſupra Aboni murum
incolũt, nempe ſuperſtitioſos pleroſq; ac ſtolidos: qui ſi quis tãtùm apparuiſſet
ribicinem aut tympaniſtam, aut qui cymbala pulſarer, ſecum adducens, cribro
(quod aiunt) uaticinans, illico uehementer omnes in illum inhient, & perinde
ut cœlitum quempiam intueantur. Hac de re quum controuerſiæ nonnihil in-
ter illos fuiſſet, tandem ceſſit Alexãder. Itaque profecti Chalcedonem (nam id
oppidum uiſum eſt hac parte habere nonnihil ipſis conducibile) in Apollinis
templo,

A templo, quod eſt apud Chalcedonios uetuſtiſſimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerẽt, breui admodum Aeſculapiũ unà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturũ. Ex tabellæ quum eſſent de induſtria repertæ, facilè effecerunt ut hic rumor in omnẽ uſque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum. nam hi protinus ſtatuerant etiam templum erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atq; ambigua obliquaq; cõſcripſit reſponſa. Deinde paulò pòſt diem obit, à uipera (ſicut opinor) ictus. In huius demortui locum accerſitur Alexander, ac ſuccedit iam comatus,

B cæſarieq; promiſſa, tunicam indutus purpuream albo intermixtã, ſupra eam ueſte amictus candida, falcem tenens exemplo Perſei, à quo ſe maternum genus ducere prædicabat. At perditiſſimi illi Paphlagones quum ambos illius noſſent parentes obſcuros atq; humiles, tamen oraculo crediderũt ita canenti:

Perſides genere gratus Phœbo iſte uidetur:
Diuus Alexander, Podaliri ſanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinoſus erat, ac natura mulieroſus, adeò ut à Tricca ad Paphlagoniã uſque in Alexandri matrem ſit incitatus illectusq;. Repertum eſt aliud oraculum quaſi Sibyllæ prædiuinantis:

C Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam
Tyrſide erit quidam Auſonia de gente ſacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, reſerabit
Quinque alias monades, uicenaq; ter repetita
Quadrorbem numerum, referentem nomina diui,
Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Idq; propter A. Λ. E. Ξ. cum quibus literis ἀνὴρ cõpoſitum, Alexandrum cõſtituit. ſignificat autem A 1. Λ 30. E 5. Ξ 60. qui numeri additi 96. conſtituũt, numerũ in quatuor & uiginti quater diuiſibilem.

Alexander itaque multò pòſt in patriam irruens cum eiuſmodi Tragœdia, cõſpicuus erat ac ſplendidus: quum interim furore afflatum ſeſe nonnunquam aſſimulabat, ore ſpuma cõpleto: id quod ille facilè efficiebat, radiculæ (ea eſt herba lauandis lanis idonea) radice commanducata.

D Cæterùm illis diuinum quiddam ac formidandum ſpuma uidebatur. At multò antea ſibi finxerant parauerántque è linteis confectum draconis caput, quod ſpeciem quandam humanam præ ſe ferret, colorũ fucis mirè adſimulatum, quódque pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (ſicut eſt draconũ) biſulca atra prominebat, quæ & ipſa pilis agebatur. Porrò Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quũ res poſtularet, tum ab illis proferẽdus, unaq; in partem Tragœdiam acturus, uel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam uerò ut erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: noctu ueniẽs ad templi fundamenta

E nuper effoſſa (cõſtiterat autem in eis aqua, ſiue quòd ea indidem alicũde deſtillauerat, ſiue quòd ex æthere deciderat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recens editũ ſerpẽtis. Id quum altè demerſiſſet in abditas luti cauernas, rurſum illinc diſceſſit. At mane quum in forum proſiliiſſet nudus, niſi quòd ſubligari circum pudẽda tectus erat, eoq; inaurato: tum falcem illam geſtans, ſimúlque ſolutam uentilans iactánſque comam, eorũ more qui à Cybele deorum matre afflati cõueniunt, ac numinę rapiuntur: conſcenſa ſublimi quapiam ara concionabatur, ciuitatem eam beatam eſſe prædicans, quæ mox deum propalàm eſſet oſtẽſura mortalibus. Porrò qui aderant (nam cõcurrerat uniuerſa propè ciuitas) unà cum mulieribus, ſenibus,

pueris,admirabantur,ac uota facientes adorabant. At ille uoces quaſdam ſonãs F
incognitas, nihilq; ſignificantes, cuiuſmodi ſint Hebræorum aut Phœnicum, attonitos eos reddebat,ut qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat,niſi ſolum hoc,quòd Apollinẽ Aeſculapiumq; paſſim admiſcebat.Sub hæc ad inſtitutum templum curriculo fugiebat, accedensq; ad foſſam ac fontem illum quem iam ante conditum oraculum præſtruxerant, ingreſſus aquam, magna uoce canebat laudes Apollinis & Aeſculapii,inuitabatq; deum,uti dexter ac felix in ciuitatem adueniret. Deinde phialã poſtulat.eam porrectam à quopiam,facilè immergẽs,unà cum aqua lutóque haurit & ouum illud, in quo nimirũ ille deum concluſerat,cãdida cera ceruſſaq; cõmiſſuram operculi ferruminans. Id quum G
manu cepiſſet,affirmabat iam Aeſculapium tenere ſeſe. Interim illi ſtupidis defixiſque intuebantur oculis, expectantes quidnam eſſet futurum poſtea, iamdudum admirantes ouum in aqua repertum. Porrò poſteaquam fregiſſet idem caua uola compreſſum, ac ſerpẽtis illius fœtum excluſum excepiſſet,ſimul atque mouenrem hunc ſeſe conſpicerent ii qui aderant, ac digitis circumuoluentem,protinus uocem tollebant,deúmque conſalutabant,ac ciuitatem eam fortunatam eſſe dictitabant: ſinguliſque affatim uotis implebãtur,theſauros,opes, proſperam ualetudinem,aliáque id genus ab illo flagitãtes bona. Hic ille rurſus curſim ſeſe domum abripuit, unà ſecum aſportans modò editum in lucem H
Aeſculapium,bis natum ſcilicet,cum ſemel duntaxat naſcãtur homines: atque nõ ex Coronide per Iouem,id eſt cornicula (nam id matris nomen fertur)neque ex cornice,uerùm ex anſere progenitum. Populus autem uniuerſus cõſequebatur,omnes afflati deo,atque ob ſpes animo cõceptas furore correpti.Interdiu igitur ſe domi continebat,ſperãs fore,id quod & euênit,ut fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo poſteaquã urbs ita eſſet hominibus referta,ut iam redundaret,ſed quibus omnibus iam tum cerebrũ,tum cor eſſet exemptum,nec ulla parte ſimiles uiderẽtur uiris pane uictitãtibus(ut loquuntur poetæ) uerùm qui præter ſolam figuram nihil à pecudibus diſtarẽt: I
in ædiculis quibuſdã in lecto reſidens, eo uidelicet ornatu qui uatem mirè deceret,imponit in ſinum Pellæum illum Aeſculapiũ,qui quidem erat,ut dictum eſt,maximus pulcherrimuſq;.Hunc totũ ubi collo circundediſſet, caudam foras prominere ſinẽs(Erat autem ingens adeò,ut cum per pectus illius effunderetur,pars tamẽ humi traheretur) ſolum autem caput ſub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente:linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextũ oſtendebat, quod prorſum illius eſſe draconis uideretur, qui à pectore prominebat ſcilicet. Iam uerò mihi cogita ædiculas non admodũ illuſtres,nec ad ſatietatem uſque luminis capaces: tum turbam hominum cõuena- K
rum,quiq; aliis ex locis alii concurriſſent,tumultuãtes,ac prius etiam q̃ iſta uiderent,mente attoniti ſtupefactiq;, deniq; ſpebus illis ſublati: quibus ingreſſis non mirum ſi res uiſa eſt portentoſa, uidelicet ex modò puſillo ſerpente intra pauculos dies tam immanẽ extitiſſe draconẽ humana ſpecie, atq; eum inſuper mãſuetum tractabilemq;. Protinus autẽ ad exitum properabant, & priuſquam exactius eſſent contemplati, protrudebantur ab iis qui noui ſemper ingrediebantur. Porrò è regione ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud oſtiũ,per quod exiretur: cuiuſmodi quiddã & Macedonas in Babylone feciſſe ferunt in Alexandri morbo,quũ ille grauiter iam ægrotaret:illi obſeſſa regia deſide-

A deſiderarent eum intueri, ac ſupremùm alloqui. Atque hoc ſpectaculi ſceleſtus hic non ſemel, uerùm crebrius exhibuiſſe dicitur, maximè ſi qui diuites aduenissent recentiores ac nouitii. Hoc loco, mi chariſſime Celſe, ſi uera fateri uolumus, æquum eſt ueniam dare Paphlagonibus ac Ponticis illis, hominibus nimirum craſſis & ineruditis, ſi deluſi ſunt, quum draconem manu contingerēt, (nam hoc quoque largiebatur Alexander iis qui uoluiſſent) quumq; conſpicerent in dubia malignaq; luce imitatū illud illius caput, os ſcilicet nunc aperiens, nunc claudens, tāto artificio, ut res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurum, Metrodorúmue, aut alium huiuſmodi quempiam, qui prorſus B adamantinam aduerſus hæc atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quiq; uel quid eſſet rei, coniecturis colligeret: uel ſi uiam etiam modumq; præueſtigare non quiret, illud tamen antea ſibi perſuaſum haberet, fugere quidem ſeſe modum rationemq; præſtigiaturæ: cæterùm quicquid eſſet negocii, prorſus ſimulatum fucatumq; eſſe, ac ne fieri quidem ulla ratione potuiſſe. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciaq;: eorum qui renunciabant, unoquoque, ut fit, affirmante ſeſe primùm naſcentē uidiſſe deum, deinde paulò pòſt eundem contrectaſſe iam grandē admodum factum, uultu etiam homini adſimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, C ſigna deum referentia, partim ex ære, partim argento effícta. Poſtremò nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus eſt, idq; iuſſu diuino carmine prodito. ad hunc enim modum eloquutus eſt Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Aſt ubi iam maturum eſſet, ut (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata) reſponſa quoque redderet iis qui requiſiuiſſent, diuinarétque, accepta uidelicet anſa ab Antilocho, qui apud Cilices uatē egerat (nam is quoque poſt patris Amphiarei interitum, poſteàque quàm ille inter Thebanos extare deſiiſſet, patria pulſus, atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem geſſit, D quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro ſingulis accipiens reſponſis) ab hoc, inquam, arrepta anſa, prædicit Alexander omnibus qui aduenerant, fore ut deus ipſe reſponſa daret: eiuſq; rei diem quēdam certum prælocutus eſt. Iuſſit autem ut quiſque quod uideretur, quodq; maximè diſcere uellet, id in libello conſcriberet, eumq; funiculis obuinctum, cera, argilláue, aut ſimili re quapiam obſignaret. Se uerò receptis libellis, cum ſubiſſet adyta (iam enim oraculum erat extructum, & apparatæ cortinæ) ordine per præconem ac theologum euocaturum eos qui tradidiſſent: dehinc ubi de ſingulis eſſet edoctus à deo, libellos redditurum, ita ut traditi fuerant obſignatos, ſubſcripto illis E reſponſo pro cuiuſq; argumēto, deo nimirū reſpondente, quacunq; de re quis eſſet ſciſcitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiuſmodi tu es, aut etiā (ſi modò dictu nō eſt inuidioſum) cuiuſmodi ſum ego, manifeſtarius, neque difficilis animaduerſu, uerùm idiotis, quibuſq; nares eſſent mucco obſitæ, minimeq; emunctæ, prodigioſum planeq; incredibile quiddam eſſe uidebatur. Etenim quū uarias eſſet cōmentus artes quibus ſigna tollerentur, quæ quiſq; ſciſcitabatur, ea legebat: atque ita quæ uiderentur, ad interrogata reſpondebat. Deinde rurſum obuincta obſignataq; reddebat, non ſine ſumma admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat ſermo, quî tandē ſcire potuiſſet iſte quæ ego illi tradidi, ſanè quàm diligenter obſignata ſignis imitatu neutiquam

facilibus, niſi reuera deus eſſet quiſpiam, cui cuncta ſint perſpicua. Sed iam qui- F
bus artibus effecerit, forſitan à me requires. Accipe, quò uidelicet impoſturas
eiuſmodi deprehēdere queas, & coarguere. Prima ratio ſic habebat, Celſe cha-
riſſime. Eam ceræ partem quæ poſt ſignum hærebat, acu cādefacta liquefactam
diducebat: tum ubi legiſſet, rurſum calefactam acu ceram eam quæ à tergo fu-
niculi fuerat, ſigno eodem manente facilè coagmentabat. Porrò ſecundus mo-
dus conſtat per id quod collyrium uocāt. Id cōficitur ex pice Berytia, bitumi-
ne, ac lapide perſpicuo trito, cum cera & maſtiche. Confectum igitur ex his o-
mnibus collyrium igni calfactum, inūcto prius ſuillo pingui, ſigno applicabat,
ac ſymboli figuram excipiebat. Id ſimul atq; ſiccū eſſet factum (ſiccabatur au- G
tem protinus) cōmodè reſignabat libellos: quibus perlectis, impoſito ceræ de-
nuo, perinde atque è lapide ſignum idem imprimebat, ad archetypi ſimilitudi-
nem mirè effictum. Poſt hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten in-
iecta, quo uulgo codicillos agglutināt, atque ex his confecta ceu cera, mollem
adhuc eam admouebat ſigno, ſtatimq; detrahebat. Nam illico ſiccefcit, adeò ut
cornu uel ferro potius reddatur ſolidius. Hac ad imprimendū ſignum uti con-
ſueuerat. Sunt præter has & aliæ complures uiæ, quas omnes referre nihil ne-
ceſſe eſt, ne parum uidear modeſtus, maximè quum tu in his quos de Mago-
rum artibus conſcripſiſti commentariis, tum pulcherrimis, tum utiliſſimis, quí- H
que modeſtos reddere queant, ſi quis in eis euoluendis uerſetur, abunde mul-
ta retuleris, longeq; his noſtris copioſiora. Reddebat igitur oracula, diuinabát-
que, non mediocri ad eam rem utens ingenio, arteq; negocium reddens proba-
bilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua reſpondet ad ea quæ propone-
bantur, aliis penitus obſcura: quandoquidē & hoc oraculis ille conuenire iu-
dicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout ſibi magis conduce-
re coniectaſſet. Nonnullis remedia morborum, uitæq; rationes præſcribebat,
cum ſciret (ut initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorē au-
tem in modum Cytmides ab illo probabantur. id eſt nomen confictum empla- I
ſtri urſino adipe confecti. Porrò ſpes, rerumq; ſucceſſus & incrementa, neque
non hæreditatum obuētus, ſemper in aliud tempus reiiciebat, illud interim ad-
dens: Cuncta hæc tum obtingent, cum ipſe uolam, quúmque uates meus Ale-
xāder me rogabit, proq; uobis uota faciet. Deniq; merces erat unicuiq; reſpon-
ſo præſtituta, nempe drachma cū obolis duobus. Ne uerò puſillū aut exiguum
fuiſſe putes amice hūc quæſtū, quū in annos ſingulos ad ſeptuaginta aut octo-
ginta millia redierit, uſq; adeo auidis & inſatiabilibus hominibus, ut ſinguli ſu-
pra decē aut quindecim rogationes traderent. Cæterū ea quæ capiebat, nō ipſe
ſolus ſolitus eſt inſumere, nec rurſum ad congerēdas opes in theſaurū repone- K
re, uerùm cōplureis & alios habebat ſecum adiutores & miniſtros, tū qui ſcita-
rentur, qui uerſibus oracula conderēt, qui reſponſa ſeruarent, qui ſubſcriberēt,
qui obſignarent, qui interpretarētur: quorum unicuiq; pro dignitate meritoq;
lucrum impartiebat. Ad hæc nōnullos foras & in longinquas regiones eman-
darat, qui famā eius oraculi inter gentes diſſiparēt, affirmantes ipſum etiā præ-
dicere reuocareq; fugitiuos, fures ac prædones indicare, theſauros effodiendos
oſtendere, morbo laborātibus mederi, quoſdam etiam uita defunctos in uitam
reuocare. Cōcurrebatur igitur undequaq;, magnoq; tumultu concitati appro-
perabant, ſacrificabatur, dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ diſcipu-
lóque

A loq; dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum uatem atque miniſtrum
Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis.

Verùm ubi iam plerique, quibus mentis pluſculum inerat, non ſecus atque ex alta ebrietate reſipiſcentes, conſpiraſſent in illum, præſertim ex his qui ſtudebāt Epicuro: iamq; paulatim in oppidis deprehēderetur uniuerſa præſtigiatura, ſictuſque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impiis & Chriſtianis impleri Pontum, qui non uererentur in ſeſe turpiſſimè maledicere. eos iuſſit lapidibus pellerent, ſi modò uellent propitium habere deum. Porrò B ſuper Epicuro huiuſmodi quoddam oraculum prodidit: Sciſcitāti cuipiā quid ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inqnit, cōpedibus uinctus in cœno deſidet. Et adhuc miraris ſi magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum uideas interrogationes adeuntium, quàm ſint prudentes, quamq; eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro ſæuum & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tandem iuſtius bellū gerat homo præſtigiator, & monſtris ac portentis amicus, ueri inimiciſſimus, quàm cum Epicuro, uiro uidelicet qui rerum naturam perſpectam haberet, quiq; unus quid in his eſſet uerum, uideret? Nam Platoni, Chryſippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum il- C lis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (ſic enim appellat eum) erat illi plurimum inuiſus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob cauſam inter urbes Ponticas Amaſtrim in primis habebat exoſam, eo quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horū cōſimiles quamplurimos ea in ciuitate uerſari. Neque unquam Amaſtrino cuiquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri Proconſulis reſpondere, deridiculè profectò diſceſſit, cū nec ipſe quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui ſibi in tempore poſſet componere. Nam cum illi de ſtomachi dolore conquerenti, uellet præſcribere uti ſuillū pe- D dem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum ſacra cuminato Sipydno.

Crebrius autem (ut iam diximus) draconem oſtēdebat iis qni uellent, haud totum tamen, ſed caudam potiſſimùm ac reliquū corpus oculis exponens: caput uerò, ne uideri poſſet, abditum in ſinu ſeruabat. Verùm quò magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus eſt ſeſe exhibiturum ipſum deum loquentem, citraq; interpretem edentem oracula. Deinde non magno negocio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adſimulatum, inſertis, alio quopiam per has foris inſonante, reſponſitabat ad ea E quæ proponebantur, uoce nimirum per linteaceum illum Aeſculapium ad aures promanante. Huiuſmodi reſponſa αὐτόφωνα dicebātur, id eſt ipſius uoce reddita: neque quibuſlibet, neque paſſim dabantur, uerùm ſplendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditum eſt ſuper expeditione in Armeniam ſuſcipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incurſum eius regionis, ſic ait:

Parthis Armeniiſq; citato Marte ſubactis,
Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas:
Vertice ſerta gerens radiis diſtincta ſerenis.

Deinde poſteaquam uecors ille Gallus perſuaſus incurſionem feciſſet, eueniſ-

ſetq; ut unà cum exercitu cæderetur ob Othryade, hoc oraculū à monumentis ſuſtulit,atque aliud in eius locum ſubſtituit,huiuſmodi: F

Agmen in Armenios ne duc:neque enim expedit iſthuc:
Ne tibi fœmineis uir amictus ueſtibus,arcu
Exitium immittat,uitaq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim calidiſſimè fuerat commentus,ut poſterioribus ſubſtitutitiiſq; reſponſis, ea quæ perperá maléque eueniſſent, ſarciret ac mederetur. Sæpius enim ægrotis priuſquam morerentur, prædixerat fore ut reualeſcerent: quibus morientibus, alterum oraculum illico paratum erat,quod ſuperiori diuerſa caneret: G

Poſthac deſine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifeſta,nec euitare licebit.

Porrò cum non ignoraret,qui in Claro ac Didymis Malloq; reſponſa ferebāt, ipſos quoque huiuſmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos ſibi reddebat amicos,pleroſq; conſultores ad illos remittens,his uerbis:

Nunc Claron ito,mei uocem patris auditurus. Et rurſus:
Branchidica accedas adyta,atque oracula quæras. Et iterum:
Mallon abi,Amphilochi quærens oracula uatis.

Et hactenus quidem de iis quæ intra patriæ fines uſq; ad Ioniam,Ciliciam, Paphlagoniam,Galatiamq; deſignauit. Vt uerò & in Italiam oraculi fama permanauit, inq; ipſam Romanorum urbem : iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere ſtuderet, dum hi quidē eò proficiſcuntur ipſi,illi uerò mittunt,potiſſimùm ii qui potentia atque autoritate plurimum in Repub. pollebant: quibus princeps quaſiq; ſignifer extitit Rutilianus, uir aliàs quidem honeſtus ac probus, tum compluribus in præliis Romanorū ſpectatæ uirtutis: ſed qui in iis quæ ad deos pertinēt, parum ſanè ſaperet,ut cui prodigioſa quædam de illis eſſent perſuaſa, adeò ut ſicubi lapidem uel inunctum uel coronatū cōſpexiſſet,continuò procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus uota faceret, bonaq; ac læta ab illo poſtularet. Hic igitur ſimul atq; de oraculo inaudiſſet, parum aberat quin omiſſo quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit:alios autem poſt alios eò legabat. Porrò qui mittebantur,ſeruuli nimirum idiotæ quidam,facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ uiderāt, partim tanquam uidiſſent audiſſentq;, permulta inſuper accumulātes illis,quò domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaque ſenem infelicem,& in uehementem inſaniam impulerunt. At ille paſſim ad omnes amicos accedens, quos habebat quum plurimos, tum potentiſſimos, enarrabat partim ea quæ ab iis quos miſerat, accepiſſet, partim quæ ex ſeſe effinxerat. Et ad eū modum iſte compleuit urbem, concitauítque, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipſi cupiditate flagrare cœperunt ut aliquid ſuis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xeniis aliiſq; magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat:hoc agens,uti non ſolùm renunciarent oracula,uerumetiā dei laudes canerent,ac portentoſa quædā de oraculo,deq; ipſo mētirētur. Excogitarat autē ter ſceleſtus ille quiddam neutiquam inſcitum,& ingenioſius q̃ ut in uulgarem cōpetat latronem. Etenim reſignatis libellis ac perlectis, ſi quid offendiſſet in iis quæ proponebātur,ita ſcriptum, ut cū periculo ac diſcrimine eius qui ſcripſiſſet, ſi proferretur,

Rutilianus Romanus.

H (margin), I (margin), K (margin)

A tur,cōiunctum uideretur,apud ſe detinebat,neq; remittebat,quò uidelicet obnoxios ac propemodum ſeruos ob metum ſibi redderet eos qui miſerant,quū in mentem illis ueniret, cuiuſmodi de rebus conſuluiſſent. Intelligebat autem eſſe conſentaneum,ut qui opibus ac potentia præcellerent,eiuſmodi rogationes eſſent propoſituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarēt ſeſe intra caſſes eius teneri.Libet autē aliquot ex his reſponſis commemorare, que Rutiliano reddidit. Huic ſciſcitanti de filio ex uxore priore ſuſcepto, qui iam per ætatē maturus eſſet ut diſciplinis erudiretur, quem inſtituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere,ita reſpondit:

B Pythagoram,egregieq; canentem prælia uatem.

Deinde, paucis pôſt diebus extincto puero, ipſe quidem hærebat,nec habebat quod incuſantibus reſponderet,oraculo uidelicet ita re præſenti confutato. At Rutilianus optimus ultro occupans,defendebat oraculum,affirmãs hoc ipſum portendiſſe deum, qui iuſſiſſet neminem quidem è uiuis adoleſcentulo deligi præceptorem,ſed Pythagoram potius atq; Homerū,iam olim defunctos,quibuſcum credibile eſſet eum iam uerſari. Quid igitur Alexandro uitio uertere conuenit,ſi iſtiuſmodi homunculos dignos habuit quibus fucum faceret?Rurſum eidem percontanti cuius tandem animam eſſet ſortitus,ait:

C Principiò fueras Pelides,deinde Menander,
Deinde is qui nunc es:pôſt fax Phœbea futurus:
Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic ſeptuagenarius interiit,in inſaniam uerſus, haud expectato dei promiſſo:quanquã hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de uxore ducenda percontanti,aliquando incunctanter ac palàm reſpondit:

Ducito Alexandro natam Lunaq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem diſſiparat, filiam quã habebat, è Luna ſibi ſuſceptam fuiſſe. Lunam enim ipſius amore captam fuiſſe, quum dormientem aliD quando conſpexiſſet.nam id illi familiare eſt,& formoſos ſomno ſopitos adamare. Porrò Rutilianus uir prudentiſſimus, nihil cunctatus, protinus accerſit uirginem,nuptias conficit,ſpōſus iam ſexagenarius,concumbitq;,ſocrum ſuam Lunam ſolidis Hecatombis placãs. Iamq; ſibi unus è cœlitum numero uidebatur.At hic ubi ſemel in Italia rem eſſet aggreſſus,maiora in dies ad hæc excogitabat,& in omnes Romanæ ditionis partes,qui perferrent oracula,dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam eſſe peſtilentiã, incendia,terræmotus.ſe certa remedia traditurum ne quid horum accideret,pollicebatur.Iamq; quum peſtilentia increbuiſſet,unum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc,quo-

E quouerſum gentium prodiderat,unico carmine comprehenſum.

Intonſus nubem peſtis depellit Apollo.

Atque hunc uerſiculum uidere erat paſſim pro foribus deſcriptum, tanquam aduerſus peſtilentiam remedio futurū. Verùm ea res plurimis diuerſam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam ſic accidit, ut eæ domus quibus hic uerſus eſſet inſcriptus,potiſſimùm deſolarentur. Neq; uerò me putes illud dicere,carmen in cauſſa fuiſſe ut interierint,uerùm caſu quodam ad hunc modum accidit. Et haud ſcio an plerique freti carmine, negligĕtius ac ſecurius uixerint,nihil aduerſum peſtem præter oraculum adhibentes:perinde quaſi ſyllabas pro ſeſe pugnantes haberent, & intonſum Apollinem telis peſtem pro-

pellentem. Exploratores item ex ſua cõiuratione quamplurimos Romæ conſtituerat, qui ſibi qua quiſque mente eſſet, indicarent: ac priuſquam oraculum adiiſſent, illi ſignificarent quídnam eſſent percontaturi, quidq; potiſſimum cupere uiderentur: ut etiam priuſquam adueniſſent ii qui mittebantur, ille iam ad reſpondendum inſtructus ac paratus eſſet. Atque hæc quidem & id genus alia machinaměta aduerſus Italicas urbes præſtruxerat. Nam præter hæc & initiationes quaſdam inſtituerat, tædarum per manus tradendarum geſtationes, & ſacrorum ceremonias, quæ quidem tribus ex ordine diebus continenter peragerentur. Ac primo quidem die Athenienſium ritu denunciatio fiebat huiuſmodi: Si quis impius, aut Chriſtianus, aut Epicureus myſteriorum explorator F
acceſſit, diſcedat. Cæterùm qui deo credunt & parent, ſacris feliciter initientur. Sub hęc protinus exigebantur illo præeunte, dicentéque: Foras pellantur Chriſtiani. Tum multitudo acclamabat uniuerſa: Foras pellantur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum naſcebatur Aeſculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deïque exortus, Porrò tertio die Podalirii cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, ídque ex re, propterea quòd faces quædam incenderentur. Poſtremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac naſcens Rutiliani coniunx. At uerò facem geſtabat, myſteriáque agebat Endymion Alexander, cum hic dormiens ſcilicet in medio iaceret: deſcenderet autem in eum è tecti faſtigio, tanquã è cœlo, Lunæ uicem agens Rutilia quædam formoſiſſima, cuiuſdam è Cæſareæ domus præfectis uxor, quæ nimirum ut amabat Alexandrum, ita uiciſſim ab illo amabatur. Ac ſub oculis perditiſſimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oſcula, ídque in propatulo. Quòd niſi complures fuiſſent tædæ, forſan nonnihil & eorum quæ fieri ſolent infra ſinum, patratum fuiſſet. Paulopoſt rurſum introibat ornatu ſacerdotali, multo cum ſilentio. Deinde ipſe primus clara uoce ſonabat, Io Glycon. Aſſonabant autě bene canori ſcilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allii nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò ſubinde inter geſtandas tædas, atque inter myſticas ſaltationes, femur illius de induſtria renudatum, aureum apparebat: pelle, ſicuti coniicio, inaurata circundata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibuſdam ex eorum numero qui deſipiěter ſapientes ſunt, ſuper hac re uerteretur altercatio, utrum Pythagoræ animũ poſſideret, uidelicet ob femur aureũ, an alium Pythagorico illi conſimilem, atque eam controuerſiam ad ipſum Alexandrum retuliſſent: rex Glycon oraculo litem diſſoluit: G H I

Pythagoræ mens emoriturq; oriturq; uiciſſim, K
Vatis at eſt animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio miſit iuſtiſq; piiſq;. Et rurſum:
Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porrò cum cunctis aliis denunciaret ut à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, uir ille egregius tale quiddam ipſe machinatus eſt. Ponticis ac Paphlagonicis urbibus imperabat, ut tertio quoque anno mitterent qui deo dicarentur, eiuſq; laudes apud ſe canerent. Verùm mitti oportere ſpectatos ac ſelectos: nempe nobiliſſimos, & ætate florentiſſimos, formaq; eximios. Quibus incluſis perinde ut emptitiis ad libidiné abutebatur, modis omnibus in eos debacchari ſolitus,

A ſolitus. Præterea legem quoque condiderat, ne quis maior annis octodecim ſeſe admoto ore complecteretur, néue cum baſio ſalutaret: ſed reliquis manum duntaxat oſculandam porrigẽs, ſolis ætate formaq; floridis oſculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditũ, ut intra oſculum cõſtituti dicerentur. Atque in hunc modum uecordibus ac ſtupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps ſuas nequitias exercebat, paſſim conſtuprans uxores, paſſim liberis abutens. Quin magnum quiddam, cunctisq; optandum uidebatur, ſi cuius uxorẽ uel aſpexiſſet modò. Porrò ſi quam etiam oſculo dignatus fuiſſet, nemo non ita putabat, quicquid eſſet bonarum felicitatum, id omne ſemel in eam domũ
B influxurum eſſe. Erant inſuper, atq; eæ non paucæ, quæ ſeſe etiam peperiſſe ex illo iactarent: quod ita eſſe mariti ſuo teſtimonio confirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis, uiri cuiuſdam Tianei, cuius ſapientiam ex his quæ ſciſcitatus eſt, coniicias licebit. Hũc equidem legi pridem aureis deſcriptũ literis Tii, in ipſis Sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi rex Glycon, quíſnam es? Sum ille, inquit, minor Aeſculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas eſt ut iſthuc audias. Sed quot annos apud nos permanſurus, atque oracula redditurus? Ad milleſimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo cõuictu
C meaq; præſentia frui. At reliquæ ſortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphíſque redduntur, utrum ab auctore proficiſcuntur Apolline, an uana ſunt quæ illic eduntur oracula? Ne iſthuc quidem ſcire quæſieris. nefas enim. Cæterùm ego quis tandem poſt hanc uitã futurus ſum? Camelus, deinde equus, poſt hæc uir ſapiens, ac uates non inferior Alexãdro. Atque hæc Glyconis cũ Sacerdote confabulatio. Poſtremò & oraculum carmine comprehenſum edidit, quum non ignoraret illum amicum eſſe Lepido:

Ne pare Lepido, nanque huic fatum inſtat acerbum.

Mirum etenim in modum metuebat Epicurum, ſicuti ſuperius dictum eſt, ni-
D mirum ut artificem ac ſapientem, ſuis artibus atque impoſturis hoſtem atq; infenſum. Itaque ex Epicureis quempiam auſum ſe multis præſentibus coarguere, propemodum in uitæ diſcrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara uoce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam perſuaſiſti ut ſeruos ſuos apud Galatiæ præfectum capitis accerſeret hoc nomine, quaſi filium ipſius qui tum Alexandriæ erudiebatur, occidiſſent: atqui uiuit adoleſcens, incolumisq; reuerſus eſt, famulis iã ſupplicio affectis, qui tua opera beſtiis traditi perierunt. Porrò huiuſmodi quiddam acciderat. Cum adoleſcentulus amne aduerſo in Aegyptum nauigaſſet, ad inundationem uſque ſubducto nauigio, perſuaſus
E eſt uti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutius abeſſet, infelices illi eius miniſtri rati uidelicet uel in Nilo nauigantem interiſſe puerum, uel à latronibus (nam id temporis permulti graſſabantur) eſſe peremptum, reuerſi ſunt domum, renunciantes quemadmodum è medio ſublatus eſſet. Deinde proditum oraculum, damnati ſerui. ſub hæc adeſt adoleſcentulus, peregrinationem ſuam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferens opprobratam ſibi uanitatem, iuſſit ut qui adeſſent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipſos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare cœpiſſent, Demoſtratus quidam, qui diuerſabatur in ponte, primus hominem ſui corporis obtegens obiectu, morti

ſubduxit, alioqui lapidibus obruendum, idq; iure optimo. Quid enim oporte- F
bat unū inter tam multos inſaniētes ſanū eſſe, atq; à Paphlagonū ſtultitia ma-
lum ſibi acceſſere? Et illi quidem hæc euenerūt. Cæterùm aduocatis iuxta ora-
culorū ordinem iis qui propoſuerāt (nam id fiebat pridie q̄ reſponſa redderet)
præcone rogante an uaticinari uellet, ſi cuipiam illorum ex adyto reſpōdiſſet,
in malam rem: huiuſmodi hominem neq; tecto quiſquam excipiebat, neq; igni
aquáue impertiebat: uerùm erat illi ſolum aliud alio uertendum, tanquā impio,
deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrū omnium erat
grauiſſimum. Quapropter unum etiam Alexander quiddam deſignauit ridi-
culum. Nactus peculiares Epicuri ſententias, librum (ut ſcis) lōngè pulcher- G
rimum, ſummatim Epicureæ diſciplinæ decreta complectētem, medium in fo-
rum deportauit, ac lignis ficulnis exuſſit, tanquam auctorē ipſum exureret ſci-
licet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo inſuper eam in rem edito:

Edico decreta ſenis comburere cæci.

Haud perpendit ſceleſtus ille quantum adferret is liber commoditatum iis qui
in eo legendo uerſarentur, quantamq; illis quietem, tranquillitatem, liberta-
temq; pareret, propterea quòd à pauoribus, ſpectris, ac prodigiis liberaret: tum
ſpes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mētem ſanam ac ueritatem
inſereret, planè luſtraret animum, non tæda quidem, aut ſquilla, aut aliis id ge- H
nus nugamentis: imò recta ratione, uero, ac libertate. Accipe iam facinus quod-
dam hominis ſceleratiſſimi, unum inter omnia multo impudentiſſimum. Quū
iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, inq; aulam Cæſaream,
præſertim Rutiliano rem adiuuante, atque approbante: quum bellum quod in
Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis &
Quadis conferente, oraculum diuulgauit, quo iubebat uti duos leones uiuos in
Danubium immitterent, uariis cum odoribus, ac ſacris quibuſdam magnificis.
ſed præſtat ipſum oraculum referre:

Gurgitibus fluuii turgentis ab imbribus Iſtri I
Immiſiſſe duos Cybeles edico miniſtros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aēr
Florum atque herbarum bene olentum: moxq; futura eſt
Et uictoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum eſſent facta quéadmodum ille preſcripſerat: leones quidem ſimul at-
que in hoſtium regionem enataſſent, Barbari canes quoſpiam aut lupos eſſe
rati, fuſtibus arcebant. At noſtrorum protinus maxima ſtrages eſt conſequuta,
uiginti fermè millibus ſimul extinctis. His conſimilia ſunt ea quæ in Aquileia
contigerunt, quum parum abfuerat ut urbs ea caperetur. At is ad id quod eue- K
nerat, Delphicam illam reſpōſionem, Crœſoq; redditum oraculum, frigidè ſa-
nè detorſit, dicens deum quidem prædixiſſe uictoriam, haud tamen explicuiſ-
ſe utrum Romanorum eſſet futura, an hoſtium. Tandem quum plurimi iam
eam in urbem confluerent, premereturq; Abonotichitarum ciuitas multitudi-
ne eorum qui ad oraculum uentitabant, neque ſufficeret ſuppeditandis iis quæ
ad uictum erant neceſſaria, comminiſcitur oraculorum genus quoddam id
Nocturna oracula. quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire ſolebat, ut aiebat
ipſe, deinde tanquam in ſomnio diuinitus edoctus reſpondebat: nihil certi ta-
men, ſed ambiguè plerunque, ac confuſim: maximè ſi quos libellos conſpe-
xiſſet

A xiſſet accuratius atque obſeruantius obſignatos. Ad hunc enim modum citrà ullum reſignandi periculum, quicquid temerè in mentem ueniſſet, ſubſcribebat: ratus & hoc ipſum oraculis conuenire. Erant autem ad id nonnulli conſtituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab iis qui eiuſmodi capiebant oracula, ut enarrarent ea, explicarentq́: atque hoc illorum munus conductitium erat. Nam interpretum quiſque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque cōſuleret quiſquam, neque miſſus eſſet aliquis: imò quū ne eſſet quidem huiuſmodi quippiā: tamen oraculum edebat, uti ſtultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

B Hunc age quære, tuam qui, tectus in ædibus, ac te
Clam prorſum, uxorem uultuq́ oculisq́ decoram
Stuprat adulterio, ſeruorum ex agmine primus,
Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia demens.
Eius enim florem libaſti. hoc dedecus ille
Nunc tibi compenſans, cum coniuge dormit herili.
Quin iidem tibi iam pridem lethale uenenum
(Vt neque quæ faciant, poſſis audire, nec unquam
Cernere luminibus) tectè furtimq́ pararunt.
C Inueniesq́ tuo ſub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, ſub ceruicali condita. porrò
Iſtis conſcia criminibus tua ſerua Calypſo eſt.

Quis Democritus principiò non commoueretur, ubi nominatim & auctores & loca palàm audiſſet deſignari? Verùm illico deſpuiſſet, ſimul atq́ cognouiſſet quo hæc artificio gererentur. Inſuper & Barbaris non rarò reſpōdit, ſi quis patria lingua ſciſcitaretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorū qui rogationem propoſuiſſent: proinde receptis libellis, multū intercedere ſolebat interualli priuſquā oraculū redderet, quò uidelicet
D interim per ociū poſſet & ſoluere tutò libellos, & nanciſci qui cuncta poſſent interpretari. quod genus erat & illud Scythæ cuiuſdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in umbram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rurſum quum nec adeſſet item quiſpiam, neque tale quicquam omnino contigiſſet, citra carmen eloquutus eſt: Redito unde ueniſti. ſiquidem is qui te miſit, hodie periit, interemptus à Diocle uicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehenſi tenentur in uinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihiipſi reſpōdit. Sciſcitato an caluus eſſet Alexander: quū libellos palàm atq́ accuratè obſignaſſem, reſponſum no-
E cturnum ſubſcribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rurſum quū diuerſis libellis eandem rogationē propoſuiſſem, puta cuiatis eſſet uates Homerus, idq́ alio atq́ alio nomine: alteri ſubſcripſit, uidelicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia uenit, ut remediū, inquit, peterē aduerſus laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri uerò ubi ſciſcitanti ei dictum eſſet, utrum mihi ſatius eſſet in Italiam nauigio, an pedeſtri itinere proficiſci, reſpondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe uiam pedibus, rate ne ſulcaueris undas.

Multa id genus aduerſus illum ſum machinatus, quorum de numero fuit & il-

lud,unica rogatione propoſita libello pro more inſcripto,talis cuiuſdam roga- F
tiones octo,nomen aliquod emẽtitus,miſſis drachmis itẽ octo: præterea quod fieri ſolitum eſſet,adiũgens. At ille perſuaſus partim miſſa mercede,partim inſcriptione libelli,ad unicã rogationem(ea erat huiuſmodi,quãdo deprehẽdendus eſſet impoſtor Alexander)octo miſit oracula,ſed quæ neq; cœlum(quod aiunt)neq; terrã attingerent,uerùm abſurda,& intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in poſterum perſenſiſſet,præterea quòd Rutilianum à matrimonio conatus eſſem auertere,ſuaſiſſemq; ne prorſus in diuinatione ſpes reponeret ſuas, oderat me uidelicet,ita uti par erat,ſibiq; acerrimũ hoſtem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita reſpondit: G

Noctiuagis gaudet ſcortis,ſpurcoq; cubili.

In ſumma, iure optimo me inuiſiſſimũ habebat. Proinde quũ me in oppidum adueniſſe ſenſiſſet, mèque Lucianum eſſe illum cognouiſſet:(adduxeram autem milites duos,alterum lancea,alterum conto armatũ, quos quidem à Cappadociæ præſide mihi tum amico acceperam,quò me ad mare uſq; deducerent) accerſit illico,ſanè quàm comiter,multaq; cum humanitate. Ego quum aduenïſſem,complures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites unà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi porrigit oſculandam, quẽadmodum uulgò facere cõſueuerat. ego admotus perinde atq; oſculum daturus, H acri morſu corripio,ita ut parum abfuerit quò minus illi manum mancam redderim. Itaq; qui præſentes erant,præfocare me accedere conati ſunt,tanq̃ hominem ſacrilegum:quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant,quòd Alexandrum illum,non autem prophetã compellaſſem. At ille oppidoquàm generoſè obnitens cõpeſcuit illos, pollicitusq; eſt ſe facilè me placidum redditurum,declaraturumq; quantum poſſet Glycon,qui nimirum & hos qui maximè ſæuirẽt ferocirentq;,ſibi redderet amicos. Móxque ablegatis omnibus, mecum expoſtulauit,negans ſe clam eſſe quæ ſuaſiſſem Rutiliano: Ecquid me læſiſſet ut iſta in ſeſe facerem, quum poſſem illius opera apud illum magnas ad I res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatemq; libenter accipio,perpendens nimirum quo forem in periculo conſtitutus. paulóque pòſt prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò iis qui uidebant, uehementer erat ſtupenda, quòd tam facilè fuiſſem commutatus. Poſt hæc quum iam nauigare ſtatuiſſem, miſſis xeniis ac muneribus permultis (eram autem fortè ſolus cum Xenophonte,patre cum reliquis meis in Amaſtrim præmiſſo) pollicetur & nauim præbiturum ſeſe,& remiges qui nos auehcrẽt. Etenim arbitrabar hæc animo ſimplici,atque officioſè fieri: uerùm ubi iam in medio eſſemus mari,uiderémque gubernatorem lachrymantem, & neſcio quid reliquis K nautis contradicentem,non optimæ de euentu ſpes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum,ut tollentes nos in mare præcipites darẽt. Quod ſi contigiſſet,facilè quod mecum gerebat bellum,illi debellatum fuiſſet: ſed is qui lachrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem ita loquutus eſt: Annos natus,uti uides,ſexaginta, quum antehac piè atque inculpatè uixerim,haudquaquã uelim in hac tam grandi ætate, præſertim quum uxorem & liberos habeam,homicidio manus impiare. indicans uidelicet,cuius rei gratia nos ſuſcepiſſet,quæq; ſibi mandaſſet Alexãder. Expoſitis autem nobis in Aegialos,quorũ etiam egregius meminit Homerus,retrò legit curſum.

A ibi fortè nactus prӕternauigantes legatos quoſdam Boſporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiſcentes, deportandi uectigalis gratia, quod in ſingulos pendebatur annos:cum expoſuiſſem illis,quod me periculum circumuallaret, atque illi ſe mihi commodos facilesq; prӕberent, receptus in nauigium,incolumis in Amaſtrim perueni. tãtillum abfuerat ut perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipſe aduerſus illum arma capiebam, omnemq; (quod aiunt)mouebam funem, quò hominem ulciſcerer, quẽ iam tum ante mihi ſtructas inſidias oderam,próque ſummo ducebam hoſte, propter morum impietatem. Iamq; ad accuſationem intenderam animum, non pancis mecum facien-
B tibus,maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotӕ ſchola philoſophi. Verùm qui tum Bithyniӕ Pontoq; prӕſidebat, nos cohibuit, penè ſupplicans & obſecrans uti deſiſteremus. Etenim ob neceſſitudinem quӕ ſibi cum Rutiliano intercederet,nequaquàm poſſe ſupplicio afficere,nec ſi manifeſto in crimine deprehendiſſet. Atque ita quidem ab iracundia deſtiti,meq; repreſſi, non in tẽpore rem aggreſſurus, cum iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? an non & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano poſtulare ut Aboni murus,commutato uocabulo,Ionopolis appellaretur?utq; nomiſma nouum ſignaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem,
C altera uerò Alexandri,qui inſignia aui Aeſculapii,ac falcem illam Perſei,unde maternum ducebat genus,teneret? Porrò cum eſſet de ſeſe uaticinatus, oraculo prodito fatis decretum eſſe, ut annos uiueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miſerando periturum: nondum ſeptuaginta natus annos interiit,uidelicet(uti conueniebat Podalirii filio)pede ad inguen uſque putrefacto, & uermibus ſcatens. Quo tempore ſimul & illud deprehenſum eſt,quòd caluus eſſet, quum medicis capnt humectandum prӕberet ad mitigandum cruciatum: id quod haudquaquam facere potuiſſent, niſi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atqne hӕc fuit *Mors Alexandri.*
D totius fabulӕ cataſtrophe: ut res uideri poſſit prouidentia quadam eſſe geſta, quum caſu nimirum ad hnnc modum euenerit. Reſtabat illud, ut & epitaphium uita acta dignum ei conſtitueretur:neque non certamina quӕdam agerentur ab iis qui in uaticinium coniurauerant, uidelicet impoſtoribus inſignibus ac prӕcipuis ad Rutilianum arbitrum ſeſe conferentibus,ut is pronunciaret quem ex ipſis oporteret in oracnli ſucceſſionem capeſſendam eligi, atque ſacerdotali propheticaq; corona redimiri. Erat autem in hoc numero ſimul & Pӕtus,qui artis profeſſione medicus,tum canus quum eſſet,iſta faciebat,neque medico,neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter,incoro-
E natos eos remittebat,ipſi ſibi diuinandi auctoritatem ſeruans,poſteaquam inde iam demigrauerat. Hӕc amice ex plurimis pauca,quò deguſtamẽtum hominis prӕberem, ſcribenda putaui, cum uti tibi gratificarer, homini familiari atque amico,quemq; ego unum omnium maximè ſuſpicio, idq; pluribus nominibus,uel propter ſapientiam ſingularem,uel ob amorem ueri,uel ob morum manſuetudinem ac moderationem,uel ob uitӕ tranquillitatem, poſtremò comitatem atque humanitatem erga hos quibúscum uiuis: tum uerò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) ut Epicurum ulciſcerer, uirum uerè ſacrum, ingenioq; diuino, qniq; ſolus quӕ uerè ſunt honeſta, & nouerit & tradiderit, quiq; ſolus extiterit qui liberos reddere ſolitus ſit eos qui ſecum haberẽt con- *Concluſio & dedicatio operis.*

ſuetudinem. Denique arbitror fore, ut iis qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil utilitatis afferre uideatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horum qui & rectè ſentiunt, confirmat ac ſtabilit. F

DE SALTATIONE, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Defendit hac oratione ſaltandi artem Lucianus cõtra Cratonem quendam, à quo ſtudium eius rei reprehẽdebatur ut effœminatum ac molle, ac uiro præſertim philoſopho indignum. Colligit autem honeſtatem ac dignitatem artis primùm ab antiquitate, multis ac uarijs exemplis oſtendens quantum in uſu ſaltandi ſtudiũ ueteribus fuerit, & quantopere eo omnes propè gentes iam inde ab initio delectatæ ſint, quibus item laudibus eam artem cum poetæ tum alij quidam celebrarint, confutata interim tragœdiæ comœdiæq́; præſtantia, G *quarum certamina atque actiones Crato ſaltationibus antepoſuerat. Deinde & præſtantiam artis à difficultate commendat, docens multarum ac uariarũ rerum peritum, multisq́; tum ingenij tum corporis dotibus ſaltatorem præditum eſſe oportere. Inter quæ & effectum ac uim artis proſequitur, docens non oblectare tantùm eam, uerùm & corporis agilitatem quandam decentem atque utilẽ inde comparari, roburq́ue & uires augeri. Deinde & animi quandam ſapientiam ac mores hominum formari. Idq́; exemplis tum philoſophorũ tum barbarorũ quorundã amplificat. Poſtremò & uitia ſaltatorum aliquot recẽſet, & præcipuè quantũ noceat, aut aliàs, iſta uel in primis in hac arte Cacozelia ſeu nimia affectatio, exẽplis docet, quæ res & ipſa ad difficultatem artis confirmandam pertinet. Exordium ab occaſione ſumitur: a quo mox Cratonis reprehenſio ſequitur, qui ſtudium huius rei in Luciano reprehendit, à perſonæ qualitate, & modo rei, addita etiam amplificatione quadam à collatione, quam antequam ad rem accedit, Lucianus ab inæqualitate refutat, ipſumq́;* H *Cratonem indignè & abſurdè facere oſtendit, qui rem nec uiſam, nec cognitam, temerè reprehendat. Atque ita ad argumentum, illo auſcultandi operam pollicente, deſcendit.*

LVCIANVS.

POSTEAQVAM tu Craton iam olim acerba quadam accuſatione adornata, ac diu multumq́; meditata, in ius uocaſti cũ ſaltationes, tum ipſum ſaltandi artificiũ, inſuper autem & nos reos feciſti tali gaudentes ſpectaculo, quaſi in re friuola & muliebri multũ ponamus operæ: audi obſecro quãtum à recto aberraris, tum quemadmodum deceptus per imprudentiam, rem omnium in mortalium uita optimam innocenter accuſaris. Et equidem uenia tibi habenda eſt, ſi ſtatim ſub initium aſperæ uitæ temet aſſueſcens, I & tantùm quod durum fuerat, bonum exiſtimans, rerum ductus imperitia, iſta accuſatione digna cenſueris. CRA. Cum uir ſies, ô optime, & maximè diſciplinis liberalibus innutritus, necnon in Philoſophiæ ſtudiis mediocriter uerſatus, poſthabeas autem ô Luciane rerum optimarum exercitiũ, & priſcorum illorum cõuictum, cæterùm ſedere ſuſtineas in theatro omniũ poſticas ſannas excipiens, & hominem effœminatum ſpectans mollibus ueſtimentis indutum, ac cantilenis laſciuis & turpibus perſtrepẽtem, tum priſci ſeculi mulierculas amatorias imitãtem, nempe libidinoſiſſimas Phædras & Parthenopas, & Rhodopas, & hæc omnia cum pulſationibus, & laſciuis & obſcœnis carminibus, & K pedum ſtrepitu: hæc inquam res eſt perquam ridicula, & quæ hominem ingenuum, qualem te eſſe conſpicio, nimime deceat. Quare ego cum certior factus eſſem huic tam turpi te incumbere ſpectaculo, non tantùm me tui puduit, ſed uehementer etiam diſcruciatus ſum animo, ſi Platonis & Chryſippi & Ariſtotelis oblitus, ſederes non diſſimilia cum iis paſſus, quorum aures penna leuiter perfricantur, maximè uerò aliis innumeris diſciplinis exiſtentibus & ſpectaculis grauibus & ſeriis, ſi quis omnino choraules exigat, ac citharœdos artificioſè canentes requirat. Cum primis uerò cum grauem aliquam ſpectãdo tragœdiam

A diam,aut plenā hilaritatis comœdiam, nō minorem uoluptatem capere poſſis, de quarum palmario certamina quoq; poëtis proponi ſolēt. Multa itaq; & accurata,ô generoſe, defenſione apud eruditos tibi opus erit, ſi nolis per omnia uideri excidiſſe, & è bonorū grege exactus eſſe. Atque iſtud mihi optimū factu uidetur,ut his omnibus conſtanti negatione medearis,neq; ſub initium fatearis aliquid tale te flagitioſè deliquiſſe.In reliquum uerò caue,ne nobis ignorantibus ex uiro quē olim egiſti,in Lyden quampiam aut Baccham amiſſa priſtina facie trāſmuteris. Qua in re non tibi ſolùm, ſed & nobis culpa imputāda foret,ſi non Vlyſſis in morē à Loto deguſtata abſtractū, ad conſueta literarum

B & Philoſophiæ cōmercia & ſtudia te reduceremus, priuſquam omnino deceptus à Sirenibus in theatro excubantibus occuperis. Iam illæ ſolis inſidiantur auribus, eamq; ob rem haſce nauigio prætereuntibus cera opus eſt. Cæterùm tu & ab oculis uidere prorſus illarum præſtigiis eſſe ſubactus. L V C. Papæ ô Craton! quàm uerò robuſtum in nos canem ſolutis loris cōcitaſti! Niſi quòd exemplū ſumptū à Lotophagis, & comparationē tractam à Sirenibus, parum ſcitè,atque adeò ineptiſſimè mihi induxiſſe uideris ad ea quæ mihi acciderunt. Etenim iis qui Lotū deguſtauerant, ac Sirenas cantillantes audierāt,exitio fuit manducationis & auditionis prolubium. Mihi uerò præterquam quòd uolu-

C ptatem ſpectando cepi mirificam & iucundiſſimam, etiam finis peruenuſtè cecidit. Neque enim in obliuionem rerum domeſticarum, aut negotiorum præſentium incognitionem delapſus ſum, ſed ſi mihi ingenuè ueritas fatenda eſt, longè ſapiētia excultior, ac in rebus humanis multo ſolertior atque prouidentior ex theatro regreſſus ſum. Magis autem illud Homeri in præſentia adducere perpulchrum eſſe exiſtimo,quòd is cui illud uiſum ſit ſpectaculum,Multorum gnarus ſimul oblectatus abiuit. C R A. O Dii immortales,Luciane,qualia pateris, quem iſtorum ne pudeat quidem, ſed iactanter etiam laudi tibi ducere uideris! Igitur quod hac in re grauiſſimum eſt,nullam ſpē curationis aut reme-

D dii nobis oſtendiſti,qui laudibus efferre audeas tam execranda & turpia. LVC. Age hoc mihi reſponde Craton:iſtud de ſaltatione,tum ea quæ fieri in theatro conſueuerunt, corámne tibi uiſa ſunt,ut ea ita crebrò probroſis dictis inſecteris: aut an potius ſpectaculi prorſus expers atque ignarus, nihilo ſecus tamen illud ut turpe atque execrandum(ut ais)exiſtimas? Quòd ſi enim aliquando ea præſens uidiſti, iam nobis & tu hac ſtulta ſpectandi curioſitate paria feciſti. Sin non,uide ne parum modeſta & nimis temeraria tua uideatur eſſe inſectatio,ea in crimen uocans,de quibus nihil habes comperti. C R A. Ergo hoc mihi adhuc ſupererat, ut in tam profunda barba & cano capite ſederem inter mulier-

E culas,& inſanientes illos ſpectatores, applaudens & præconiis ineptiſſimis acclamans homuncioni cuipiā perdito, nulla neceſſitate lachrymas profundenti? L V C. Eſt equidem hoc tibi ignoſcendum ô Craton:illud tamē pro certo exploratum habeo,ſi meis monitis morē gerens, tantum tēpuſculi ſpectandis ſaltationibus impertires, quantum uel periculo faciēdo ſufficeret, nihil tibi poſthac rebus omnibus fore prius aut antiquius,quàm ut loco commodo occupato,ſeruire queas ſpectaculis,unde exactè & uidere,& clarè audire poſſis omnia. C R A T. Nunquam ego forma fiam amabilis, ſi quid tale unquam prudēs ac ſciēs fecero,ſemper autem mēbris hirſutis,& barba incōpta atq; horrida,ut me nūc tui ex animo miſeret,omnibus modis inſaniētis. L V C. Vis ergo, ô amice,

omiſſis blaſphemiis atque cõuiciis, arrectis auribus attentè mihi dare operam F nonnihil ſuper ſaltatione, eiúſque uirtutibus diſſerenti, tum quemadmodum non ſolùm oblectamento ſit ſpectantibus, uetumetiam emolumento, tũ quantis de rebus hominũ animos commodè admoneat & erudiat: præterea quemadmodum ſpectanrium mentes aptè componat, pulcherrimis exercens ſpectaculis, ac optimis præceptis imbuens: ad hæc communem quandam corporis & animæ pulchritudinem oſtendens? Etenim quæ illi accedunt à Muſica & modulationibus, hæc inquam omnia facere, nõ dedecori aut uituperio, ſed illi potius laudi tribuenda ſunt. C R A T. Quanquam mihi in præſentia ocium non eſt inſanientem hominem auſcultandi, ſuum ipſius morbum laudibus efferentem, attamen ſi nugis & inanibus fabularum commentis me opplere tibi conſultum factu uiſum eſt, paratus ſum in hoc tibi officioſè inſeruire, & aures præbere, uel ſine cera inutilia uerba obaudire ualens. Quare cõpreſſa noce hác tibi operam dabo. Dic uerò quodcũq; animo tuo libitum fuerit, quaſi nemine auſcultante. L V C. Euge ô Craton, iſtuc ipſum omniũ maximè mihi egéti in optatis fuit. Paulò enim pòſt ipſa re comperies nũ nugæ tibi cenſendæ ſint quæ in medium producturus ſum. Ac principiò quidẽ illud planiſſimè mihi ignorare uidere, quàm non nouitium inuentum ſit ſaltatio, neq; heri aut nuper natum & inceptum, puta apud maiores noſtros, aut illorũ: ſed qui ſuper ſaltationis ortu quamueriſſima perſcrutati ſunt, affirmant illam unà cum mundi ac omniũ rerum generatione natã eſſe, & cũ Amore deo illo uetuſtiſſimo in lucem prodiiſſe. Etenim ipſa ſyderum chorea, & errantium cum non errantibus coniunctio, eorũdemq; modulata atq; cõcinna participatio, & illa bella, tũ pulchrè inſtituta harmonia, primogenitæ ſaltationis argumenta fuere, & indicia certiſſima. Ea uerò tẽporis progreſſu ſubinde incrementis aucta maioribus, neq; nõ addiriones melioris inuenti ſortita nõ modicas, ſummo nunc abſoluta uidetur eſſe faſtigio, ac res eſſe omnifariam uaria, & omnibus modis concinna & congruẽs, tum bonũ multiplicis ornatus & ſcientiæ. Hoc uerò ſaltãdi artificio aiũt Rheã potiſſimùm oblectatã, in Phrygia quidẽ Corybantas, in Creta autẽ Curetas ſaltare iuſſiſſe. Neq; uerò modicũ cepit ex illorũ arte compẽdium. Quippe circunſaltãtes Iouẽ illi ſeruarunt incolumem, ita ut Iupiter nõ grauatè fateatur ſalutis contributæ præmia ſe illis debere, per illorũ ſaltationẽ patrios dẽtes effugiẽs. Porrò autẽ hæc ſaltatio ab armaris deſaltabatur, gladios ad ſcuta collidentibus, ac bellicũ quiddam & attonitũ ſaltãtibus. Mox uerò inter Cretenſes ut quiſq; maximè nobilitate præcellebat, ſummo ſtudio hanc rem exercentes, præſtantiſſimi ſaltatores reddebãtur, nõ tãtùm homines priuati, & humili loco orti, ſed nobiliores quoq;, & regii ſanguinis, & primates in populo. Homerus K quoq; Merionẽ nõ ſuggillare, uerũ pulcherrimo laudis teſtimonio ornare uolẽs, ſaltatorẽ nominauit. itaq; in tãtũ claritudinis & notitiæ ob ſaltãdi peritiam apud õnes uenerat, ut hæc nõ Græci ſolũ de illo cõperta tenerẽt, ſed & Troianis hoſtibus non ignota forẽt. Videbãt enim, ut mea eſt opinio, eius in bellando agilitatẽ, & concinnum mẽbrorum motũ, quæ ex ſaltatione in uſum cõuerſa peculiariter poſſidebat. Verſiculi Homeri ad hunc loquuntur modum:

G, H, I (margin letters beside the lines "eſt inſanientem…", "tum & inceptum…", "congruẽs…")

Iliad. π.

Te citò Merione, quanuis ſaltare peritum
Strauiſſem in dura confoſſum cuſpide pugna.

Tametſi eundem non ſtrauerat. ut enim in ſaltando ſemet magno ſtudio exercuerat,

A cuerat, ſic facilè, ut opinor, effugiebat iacula in eum contorta atque emiſſa. Iam quanquam & alios complures ex heroibus enumerare poſſim eo ipſo ſaltandi ſtudio diligētiſſimè exercitatos, quiq; ex hac ipſa re artem fecerint: ſufficere tamē ſuſpicor uno à me producto Neoptolemo Achillis filio, qui uſq; adeò hoc præcelluit artificio, ut cum ſpeciem quoq; ſaltandi pulcherrimā ſibi adieciſſet, Pyrrhichii nomen ab illo acceperit. Achilles quoq; ipſe his de filio ſuo inauditis, maiori gaudio ſuffuſus eſt, ut ego exiſtimo, quàm propter eius formæ præſtantiam, & membrorū robur inſuperabile. Atqui interea ſemper Ilion fuit inexpugnabile, donec illius ſaltatione captum concideret, & diruptum ſolo æ- *Neoptolemus*

B quaretur. Lacedæmonii quoq;, qui Græcorum præſtantiſſimi eſſe cenſebantur, cum à Caſtore & Polluce Caryatiſſare perdidiciſſent, quæ ſaltationis ſpecies à Caryis urbe Laconiæ ducta erat, omnia cum carminibus facere ſoliti ſunt, adeò ut ad tibiarum quoq; modulos & rhythmū, & moderatum pedis ingreſſum, prælium committere illi genti moris fuerit. Ac primùm quidem conferendarum manuum ſignum Lacedæmoniis tibia dari ſolitum eſt: proinde de omnibus quoq; reportant uictoriam, muſica & modulorum concinnitate illos ducente. Videres itaq; illorum ephebos nihilo minore cura ſaltationi, quàm armis exercendis dare operam. Vbi enim iam ſummis colluctati ſunt digitis, ac

C mutuis ictibus ſemet ceciderunt, quieſcunt parumper, & omne illorum certamen in ſaltationem ſolutum conuertitur. Quorū in medio tibicen locatus eſt, tibiam incinens, ac pedibus inſtrepens. Cæterùm illi per ordinem alter alterum ſequentes, omnigenas figuras corporis agilitate exprimunt ad rhythmum ingredientes, alias quidem bellicas, alias uerò ſaltatorias, quæ Baccho & Veneri gratæ ſunt. Quinetiam cantus quem inter ſaltandum modulantur, Veneris & Cupidinum cognomēto nobilitatus eſt, quaſi unà cum Venere & Cupidinibus communi choreæ ſaltationi indulgerent. Et altera quidem cātilena (duæ enim canuntur) tationem quoque & præcepta ſaltādi in ſe complectitur. Pro- *Laconum ſaltatio.*

D cul, aiunt, ô pueri, promouete pedem, & ſaltate perfectius. Non diſparia faciūt quibus Hormum ſaltare curæ eſt. Hormus autem genus ſaltationis eſt adoleſcentibus uirginibusq; commune, alternatim ad choream diſpoſitis, ut planè hormum, hoc eſt ſegmentum referant. Solet autem adoleſcens chorum ducere more iuuenili ſaltans, quo poſtea in adoriendis hoſtibus uſurus ſit. Sequebatur hunc puella modeſtia quadam conſpicua, quæ fœmineum ſaltum decenter admodum peragebat: ut hormum ex temperantia & fortitudine compoſitum rectè dicere poſſimus. Cæterùm quæ Homerus ſuper Ariadne in clypeo memoriæ prodidit, deq; choro quem illi Dædalus inſtituerat, ea, ut iam olim tibi le- *Hormus quid.*

E cta, prætcribo ſilētio. Præterea duos illos ſaltatores, quos eodem in loco Poëta Cybeſteteras uocat chorū ducentes. Rurſus quæ in clypeo memorat, In medióque duos iuuenes agitare choreas Cernere erat, tāquam rem omnium pulcherrimam ſaltationem Vulcanus clypeo addidiſſet. Etenim Phæacas ſaltatione, ut par erat, uehementer fuiſſe oblectatos, mirum uideri non debet, cum tantis affluerent deliciis, ac in omni rerum abundantia & fortunæ indulgentia uitarent. Quare Homerus Vlyſſem ex omnibus quæ uiſenda apud Phæacas conſpexerat, hoc cum primis admirantem teſtatur, agilésque pedum motiones ſpectantem. Iam in Theſſalia euſque progreſſum eſt ſaltationis exercitium, ut populi præſides, & anteſignanos illorum, præſaltatores uocare non dubita-

rint. Cui rei etiamnum ſtatuarum inſcriptiones & tituli ſuo ſuffragantur teſti- F
monio,quas iis qui in bello optimã nauaſſent operam,erexerunt.Prætulit,in-
quit, præſaltatorem ciuitas. Et iterum,Eilationi poſuit hanc imaginem popu-
lus,propterea quòd pugnam probè deſaltarit.Mitto illud, apud ueteres nullas
unquam fuiſſe celebratas feſtiuitates aut ceremonias citra ſaltationem, quippe
quas ab Orpheo & Muſæo optimis tunc ſaltatoribus cõſtitutas fuiſſe ſatis cer-
tè conſtat,qui & hoc, ut cætera omnia,ut honeſtiſſimũ quiddã legibus ſanxiſſe
uidentur,initiari cum rythmo & ſaltatione. Quòd autem hoc ita ſe habeat,re-
ticenda erant orgia,propter prophanos nondũ initiatos. Illud autẽ omnes au-
diũt,quòd ii qui linguæ uitio atq; incõtinentia myſteria prodidiſſent, plerique G
eos deſaltaſſe dictitarẽt.Porrò autẽ in Delo nulla ſacra peragebãtur,quibus ſal-
tatio nõ fuiſſet adhibita,ſed & cũ illa & cũ muſica cũcta perſoluebãtur.Ingreſ-
ſi uerò puerorum chori, tibia & cithara præcinentibus ſaltabãt, quos ſubſecu-
ti optimi facto delectu choreis excipiebant.Itaq; & cantilenas illiuſmodi choris
Hyporche- conſcriptas hyporchemata nominare conſueuerunt,talibusq; lyra impleta fue-
mata. rat.Quid uerò Græcorum gentes tibi commemorem, cum Indi quoq; poſtea-
Indorum ſal- quam mane è ſtrato ſurrexerint,Solem precibus uenerati fuerint,nõ quemad-
tatio. modũ nos deoſculata manu perfectam precationem eſſe arbitramur,uerùm illi
ad orientem conuerſi,ſaltatione Solem conſalutant, ſed cũ ſilẽtio ſeipſos con- H
formãtes, dei choream imitari atq; effingere conantur? Et hæc Indorũ eſt pre-
catio,& chori,& ſacrificiũ. Duabus uerò uicibus ad hunc modũ Deum placare
Aethiopum. ſolent,nempe mane,& ueſperi. Atenim Aethiopes nõ alia quàm ſaltãdi ratio-
ne illatis iam ſignis bellũ ingrediuntur, nec quiſquam Aethiopũ uel ſagittam
excuſſam emitteret auulſam à capite(hoc enim uice pharetræ utuntur,radiorũ
inſtar tela capiti circumponentes) niſi prius ſaltauerit, & ſaltatione hoſti terro-
rem incuſſerit. Conſentaneum uerò eſſe opinor,poſteaquam totam Indiam &
Aethiopiam peragrauimus,ut in uicinam Aegyptũ oratione diuertamus. Ete-
Aegyptiorum nim uetus illa fabula Proteum Aegyptium nihil aliud q̃ ſaltatorem fuiſſe exi- I
mium, mihi planè confirmare uidetur,hominem effingendi imitandiq; peritũ,
quiq; ſemet in uarias rerum facies demutare & transformare potuerit,ut modò
in aquas tenues dilapſus abiret imitando, modò ignis celeritatem & uehemẽ-
tiam agilitate corporis,mox leonis immanitatem,ac Pardalis impetum,deinde
arboris motũ flexibilem, poſtremò in ſumma quicquid collibuiſſet, exprime-
ret. Cæterùm fabula eas Protei proprietates ad inuſitatiorem opinionem de-
torquens,eam eius naturam fuiſſe cõmenta eſt,quaſi ea ipſa quoq; fieret, quæ-
cũq; ſaltandi artificio imitaretur. Qua facultate & eos qui hodie ſaltationibus
nauãt operam, præditos eſſe animaduertimus, uideasq; illos eodem tẽpore di- K
uerſiſſimis modis immutari,ac planè ipſius Protei eſſe æmulos. Et ſi quid cõie-
Empuſæ. ctura aſſequendum eſt, & Empuſam ſuſpicor (quæ & ipſa in uarias rerũ facies
ſemet transfundere dicta eſt)non aliam quàm ſaltatricem fuiſſe,fabularũ inuo-
lucro ſignificare uoluiſſe homines. Ad hæc iuſtum eſſe opinor,ne Romanorũ
quidem ſaltationem præterire tacitam, quam nobiliſſimi quiq; illorum, quos
Saliorũ apud uocãt Salios(eſt autem nomẽ ſacerdotii) Marti Deo bellicoſiſſimo ſaltant gra-
Rom. ſaltatio uiſſimè,& religioſiſſimè. Neque uerò Bithynicæ fabulæ commẽtum ab Italo-
Priapi. rũ inſtituto abhorret admodum,perhibentiũ Priapum Deum bellicoſum,unũ,
ut opinor,ex Titanibus,aut Idęis Dactylis,illud opus factum,rebus militaribus
inſtituendum

A inſtituẽdum fuiſſe, quem Mars à Iunone offerente acceptum adhuc puerum, durum porrò,& rudem,& ſupra modum uirilem,non prius amorum peritum reddidit,quàm perfectum eũdem ſaltatorem effeciſſet. Quamobrem & merces illi à Iunone deſtinata eſt,ut ab illo ſemper decimam partem ſpoliorum in bello partorum reciperet. Vt autẽ Dionyſiaca & Bacchica tibi expediam, opinor te non expectaturum ut audias, cuius tota actio nihil aliud quàm ſaltationem complectitur. Cum itaque tria ſint celeberrimarum ſaltationũ genera, Cordacis & Sicinnidis & Emmeliæ, Bacchi miniſtri Satyri his à ſe ipſis inuentis, de ſe cuique nomen indiderunt:& hac ſaltãdi arte utens Bacchus, Tyrrhenos & Indos & Lydos deuictos ſubiugauit, ac gentes adeò bellicoſas ipſis ſaltem thyrſis deſaltauit. Quocirca, ô admirande, uide ne parum pium aut religioſum ſit, in crimen uocare exercitium adeò diuinum & myſticũ, & cui colendo tanti Dii nauarint operam, quodq; in illorum honorẽ & cultum toties peragitur, inſuper quod tantum oblectamentũ ſimul atque inſtitutionem adeò utilem exhibere ſolet. Illud ego demiror, non ignorans Homeri atq; Heſiodi te amatorem eſſe maximum(iterum enim ad poetas me conferam)qua fronte illis contradicere audeas, præ omnibus ſaltationem ſummè laudantibus. Siquidẽ Homerus cum res mortaliũ longè iucundiſſimas iuxtà ac elegantiſſimas uno quaſi faſce coniunctim efferret, nempe ſomnum, amorẽ, cantum, atque ſaltationem: hanc tamen ſolam præclaro nobilitauit encomio, inculpata eadem nominata, aſſeribens per Iouem cantui dulcedinem, quæ utraque ſaltandi artificio adeſſe uidemus,& dulces modulos,& ſaltationem inculpatam, quam uituperare cogitas. Rurſus alia in parte ſuæ poëſeos ita inquit:

Saltationũ genera tria.

B

C

> Iuppiter hunc belli reddit uirtute potentem,
> At leuibus membris alium ſaltare peritum:
> Eſt quem dulciſona ſuſtollit uoce canendi.

Suauis profectò eſt uocũ modulatio, quæ ſaltationi adiũcta eſt, ac munus quod D à diis immortalibus præſtari potuit longè pulcherrimũ. Ac mihi apparet Homerus omnes res mortalium in duo tãtum diuiſiſſe, nempe in bellum, & pacẽ: cæterùm rebus bellicis tantùm hæc tãquam præſtantiſſima ſtudia pacis oppoſuiſſe. At uerò Heſiodus, qui non ab alio percenſente hoc auditu percepit, ſed ipſe ſtatim ſub auroræ exortũ Muſas ſaltantes uiderit, in carminis ſui initio de illis hoc ſummum & elegãtiſſimũ referre nõ eſt ueritus encomiũ, nimirum eas circa fontem floridũ mollibus ſaltare pedibus, iuxta patris aram agentes tripudium. At tu, ô generoſe, tantùm non cum Diis ipſis pugnans, ſaltationem conſcindis contumelioſis conuiciis. Cæterũ ipſe Socrates, uir omniũ ſapientiſſimus E ſi Pythio hoc illũ teſtimonio cohoneſtanti fides habenda eſt, nõ tantũ ſaltationem laudibus extulit, ſed illam quoq; diſcere nõ erubuit aut grauatus eſt, plurimũ tribuens uenuſtæ cõcinnitati & elegãtiæ, tũ apto motui, neq; nõ mouẽtis afformationi. Nec ueritus eſt iã natu grandior ſaltationẽ inter ſerias habere diſciplinas: uidebaturq; non parum huic rei perdiſcendæ impenſurus operæ, quẽ leuiora ac uiliora perdiſcere non piguit: ſed tibicinarũ quoq; ſcholas frequentare ſolebat, neq; à meretrice muliere Aſpaſia quiddam audire dedignatus eſt. Atqui ille artem non ita pridẽ natam uidit, necdum tanta elegantia & pulchritudinis acceſſione auctam & elatam. Qui ſi nũc eos quorũ opera in ſummum uſque faſtigiũ euecta eſt, ſpectaret, ſat ſcio illum omnibus reliquis poſthabitis,

hiſce tantùm ſpectaculis operam daturum, neq; pueros quicquam perinde atq; p̄ ſaltationem doctorū. Videris autem mihi laudās Comœdiam atq; Tragœdiam, oblitus eſſe, in utraque illarum propriū quoddam ſaltationis genus exerceri, ac tragicā quidem eſſe Emmeliam, comicā uerò eſſe Cordaca. Nonnunquā uſurpari & tertiā, nempe Sicinnidem. Poſtea uerò quàm in principio ſaltationi tragœdiam & comœdiā, tibicinaſq; & citharā anteferre non dubitaris, tanquā iſta in certamen ueniant, atq; per hoc grauia dicenda ſint, age uiciſſim iſta ſingulatim excutiamus, tibias autē & citharam relinquamus. Etenim & iſtæ ſaltationis

Tragici habitus deformitas

partes ſunt ducēdis choreis ſubſeruiētes. Porrò autem ipſam tragœdiā primùm ab habitu contemplemur, cuiuſmodi ſit, quàm turpe & minimè iucūdum ſpe- G
ctaculum, homo longitudine deformi atq; incōpoſita exornatus, altis calceamentis ingrediens, caput larua minaci obductū habens, tū peramplo ore hiāte, quaſi ſpectatores eſſet deuoraturus. Mitto adſcititia pectora, & uētres factitios, adiunctam & arte compoſitam corporis craſſitudinem, ne longitudine diſcors compoſitio in tenui corpuſculo magis reprehendenda ueniat. Deinde indecora hiſtrionis uociferatio, iam ſe ipſum inclamātis, iam uerberantis, aliquando etiam iambicos uerſiculos cantillantis, & quod turpiſſimum eſt, grauiſſimas calamitates modulantis, ac ſola uoce ſemetipſum reprehendendum exhibentis. Quippe alia priſcorum poetarū induſtria inuenta ſunt. Et quādiu quis Andro- H
machen agit, aut Hecubam, tolerabilis eſt cōcio: ubi uerò ipſe Hercules carmine lugubri in ſcenā ingreſſus eſt, ſui oblitus, neq; leoninam, neq; clauam, quæ præponitur, ueneratur, adeò ut ſanæ mētis homo quiſpiam iure optimo talem actionem ſolœciſmū uitioſum poſſit reprehendere. Iam quod cū primis quoq; in ſaltatione damnaſti, uiros hiſtriones mulierū mores imitari, hoc equidē cōmune quoq; eſt & tragœdiæ & comœdiæ uitium. Etenim in utraq; plures introducūtur mulieres quàm uiri. Quinetiam Comœdia partē perſonarū omniū maximè ridiculam, & oblectationis plenam huic tribuit, uidelicet lampadū & tibicinarum & coquorū perſonas. Sedenim ſaltationis habitus q̄ decens ſit & I
modeſtus, quorſum attinet dicere, cum cæcis quoq; iſta ſint perſpicua? Larua ipſa pulcherrima, & ſubiectæ fabulæ reſpōdens, nō immane hiat, ut illæ, ſed ſaltationi per omnia conuenit. Habet enim permultos ſub illa uociferantes. Olim uerò ipſi quoq; ſaltatores canebāt, & una ſaltabāt. Deinde animaduertētes cōtinuo motu grauari anhelitū, & per hunc turbari cantilenā, uiſum eſt factu lōgè conſultius, ut alii ſaltātibus ſuccinerēt. Porrò autē argumenta utriſq; communia ſunt, neq; ulla in re à tragicis diſtinctim ſeparata ſunt ſaltatoria, q̄ quòd multipliciori uarietate exornata ſunt illa, maioriq; ſtudio perdiſcēda, atq; infinitas mutationes habētia. Quòd autē ſaltationū nulla ſunt certamina, hanc ego K
cauſam eſſe opinor, quòd certaminum auctoribus res maior & grauior uiſa ſit eſſe ſaltatio, q̄ ut de ea exactè pronunciari poſſit. Vt præteream ciuitatē in Italia Chalcidici generis præſtantiſſimā, & hanc quemadmodum ornamentū aliquod certamini quod apud ipſos decertandū præponitur, adieciſſe. Iā uerò ſuper iis reſpondere tibi ſtat ſententia, quæ oratione mihi omiſſa ſunt, quæ non pauca eſſe uideo, ne quam ignorantiæ aut imperitiæ opinionē apud te incurrā. Neq; mihi obſcurū eſt, complures ante nos de ſaltatione libellos cōſcripſiſſe, ac omnem ſuam in ſcribendo operam & induſtriam in hoc poſuiſſe, ut omnia ſaltationis genera atque ſpecies numero cōprehēderent, earundemq; nomina percenſerent,

A percenſerent, tum cuiuſmodi unaquæq; illarum, aut quo au&ore foret inuēta, quo inſtituto magnam multiplicis ſcientiæ opinionem ſibi adiuncturos exiſtimabāt. Ego uerò hanc ambitioſam ſuper hiſce rebus contentionē,& ineptam, & ſeræ cognitionis,& mihi ipſi in præſens minimè tēpeſtiuam & accōmodam eſſe arbitror,eáq; ob rē illa ſuperſedeo. Deinde & hoc te cogitare uelim,ac tenere memoria, quod neque in præſentia ſtatuerim omnē ſaltationem à prima ſtirpe repetitā uelle indagare,neq; hunc orationis meæ ſcopum eſſe propoſitū, ſaltationū nomina numero complecti uelle, præter paucas illas quarum initiò memini,tanquā generoſioribus propoſitis. Verùm hoc orationis meæ caput & B ſumma futura eſt,ut eam ſaltandi rationē quæ nunc conſtituta in uſu uerſatur, laudibus illuſtrē, planumq; faciam, quantum cum uoluptatis tum fructus in ſe cōplectatur,& quàm non nuper primùm incepta,ad tantū uenuſtatis & elegātiæ culmen & faſtigiū peruenerit,nec minus de ſe exhibens reuerētiæ. Quippe priores illæ perinde ut radices & ſaltationis fundamēta fuerūt. Eius autem floridam uenuſtatē,& fructum abſolutiſſimum,qui nūc omniū perfectiſſimè cunctis augmētis ematuruit,illum nunc in præſens oratione noſtra explicabimus, poſthabita Thermayſtride,& gruū ſaltatione, & aliis præſenti parū cōuenientibus. Sed ne Phrygiam quidem illam ſaltandi ſpeciem aptam conuiuiis & cō- C potationibus,& quæ tantū ebrietate duce exerceri ſolet,hominibus ruſticis ſæpenumero ad tibiam muliebriter ſaltātibus ſaltus duros & laborioſos, & quos etiamnum agreſtium ſtudio relictos uidemus, præ ignorantia obticui, ſed quia à præſenti ſaltatione omnibus modis aliena eſt,nec quicquam cum illo cōmune habet:quandoquidem ipſe quoque Plato in legibus, nōnullas illius ſpecies commendat,nonnullas uerò in totum reprobat, diuidēs eas iuxta uoluptatem & utilitatem,exigens ex illis quæ ſunt indecentiores,anteponens autem & admirans reliquas. Et de ipſa quidem ſaltandi ratione hæc dicta ſufficiant. Etenim ſingulis perſequendis orationem extendere,abſurdum mihi uidetur,& ineptū.

D Iam uerò ea quæ ſaltatorem eximiū habere oportet,tū qua ratione iis quæ perdidicit,rectè uti,quibusq; rebus artem poſſit aſſequi,tibi expediā,ut cognoſcas q̄ non iſta ars omnino ſit comprehenſu facilis,& cuiuſuis ingenio obuia & expoſita, ſed omnium diſciplinarum exactiſſimè cognitarū adminiculo excolēda ſit,non muſices tantùm, uerùm etiam rhythmices & geometrices, cum primis uerò philoſophiæ tuæ naturalis & moralis. Solùm uerò dialecticā illi tanquam ſuperfluam & parum cōmodam exiſtimatum eſt. Neque uerò abhorret à Rhetorica,ſed & illius eſt particeps,quatenus mores atq; affectus demonſtrat,quorū indicādorum cupidi ſunt etiam Rhetores. Sed nec à graphica excluſa eſt, & E plaſtice,uerùm harum in membris exprimēdis concinnitatem magnopere imitari uidetur, adeò ut ne Phidias quidem in tantum, aut Apelles in ea uidetur præcellere. Ante omnia uerò præſens & ſingularis in ſaltatore requiritur memoria,eiusq; filia Polymnia,ut omniū rerum callentiſſimè memor ſit. Etenim iuxta Calchantem Homericum ſaltatorem ſcire neceſſe eſt, quæ ſint,quæ fuerint,quæ mox uētura trahātur. Ne quid rerum prorſus ignoret,ſed memoriam habeat promptam & expeditā. Caput autem argumēti eſt imitationis atq; demonſtrationis ſciētia,ac rerū mente cōceptarum explicatio,neq; non obſcurorū perſpicua declaratio. Et quod de Pericle literis ac memoriæ prodidit Thucydides,eū uirum collaudans,hanc ſummā & clariſſimam eſſe ſaltatoris laudē,

noſſe quid deceat,& id ipſum explicare poſſe. Explicationem autem,habituũ F perſpicuitatem ego dico. Cæterùm ad hanc rem potiſſimùm facere uidetur omnis illa rerum priſcarum hiſtoria, ut à me prædictum eſt, cum prompta memoria,tum decenti geſticulationi cõiuncta demonſtratio. Statim enim à Chao & prima terræ generatione facto exordio, cuncta illi ad unguem cognita eſſe neceſſe eſt, uſque ad Cleopatræ Aegyptiæ tempora. Hoc enim ſeculorum interuallo circunſcripta eſt nobis multiplex illa ſaltatori paranda cognitio. Media omnia perfectiſſimè calleat, Cœli ſectionem, Veneris partus, Titanum pugnam, Iouis incunabula & natiuitatem, Rheæ fraudulentam impoſturam, lapidis ſuppoſitionem, Saturni uincula, trium fratrũ regna per ſortem diuiſa. Deinde Gigantum ſeditioſam rebellionem, ignem furto Promethei ſubtractum, G Hominum formationem, Promethei ſupplicium, Amoris utriuſque robur & uiolentiam. Poſt hæc Deli errationem,& Latonæ ex partu dolores,& Pythonis cædem,& Tityi inſidias,ac mox quemadmodum medium terræ aquilarum uolatu inuentum ſit. Ad hæc Deucalionem,ac magnum illud id ætatis naufragium,tum unicam illam arcam humani generis reliquias conſeruantem. Præterea quemadmodum denuo ex lapidibus homines prognati ſunt. Mox Iachi dilaniationem,& Iunonis dolum,& Semeles conflagrationẽ,& Bacchi utranque ſtirpem. Tum quæcunque de Minerua referuntur in fabulis, quæcunque de Vulcano, atq; Erichthonio, ac diſceptationem illam de Attica, & primũ in H Areopago iudicium. In ſumma, totum illum ſermonem Atticũ fabuloſis narrationibus refertiſſimũ. Præcipuè tamen memoria teneat Cereris errorem,atq; inuentam Proſerpinam,& Celei hoſpitalitatem,& Triptolemi agriculturam, & uitium plantationem factam ab Icaro,& Erigones ærumnas: præterea quæcunque de Borea,quæcunq; de Orithyia, & Theſeo & Aegeo memoriæ prodita ſunt. Adde his Medeæ ſuſceptionem, eiuſq; denuo in Perſas fugam, ac regis Erechthei filias,& natas Pandionis, tum quæcunque in Thracia perpeſſæ ſunt & fecerunt. Deinde non ignorandus eſt illi Acamas, nõ Phyllis, non primus raptus Helenæ, tum Caſtoris atque Pollucis aduerſus urbem expeditio, I neque non mors Hippolyti, & Heraclidarum reditus. Iure enim & iſta in fabulis Atticis cenſebuntur. Et hæc quidem ex rebus geſtis Athenienſium ſanè quàm pauca exẽpli gratia ex multis à me prætermiſſis percurri. Deinceps uerò memoria quoque tenenda eſt Megara, & Niſus,& Scylla, & crines purpurei, & Minois regis Cretenſium diſceſſus, ac erga bene de ſe meritam ingratitudo. Quibus poſtea annectenda ſunt cum Cithærone quæcunque Thebanis ciuibus acta ſunt, & Labdacidarum ærumnæ, & Cadmi peregrinatio, & bouis procubitus, & dentes ſerpentini, & Spartanorum retributio. Et rurſus Cad- K mi in ſerpentem tranſmutatio, & ad lyram præcinẽtem murorum ſubſtructio, & murorũ inſtauratoris inſania,& uxoris eius nẽpe Niobes ſibi ac ſuis exitioſa iactãtia,& in luctu ſilentiũ: tũ quæcunq; de Pentheo, quæcunq; de Actæone, quæcũq; de Oedipode, quęcunq; de Hercule cũ omnibus illius certaminibus literis prodita ſunt,eiuſq; liberorũ per inſaniã facta internicio. Deĩde Corinthus, & ipſa plena fabulis, Glaucã & Creonta habẽs,& ante illos Bellerophontẽ,& Stheneboeã, Soliſq; & Neptuni pugnã. Poſt hæc autem Athamantis furentem inſaniã,ac Nubis liberorũ in ariete fugam aẽriam. Inus & Melicertæ ſuſceptionem. Ad hæc neq; Pelopidarũ facta ſaltatori negligenda ſunt, neq; Mycenę,&

quæcunq;

A & quæcunque in illis memorabiliter geſta ſunt. Et ante illos Inachus & Io;&
ipſius cuſtos Argus,& Atreus,& Thyeſtes,& Aërope,& uellus aureū,& Pelō
piæ nuptiæ,& Agamēnonis interfectio,& Clytēneſtræ ſupplicium. Iā adhuc an-
te illos ſeptē principū aduerſus Thebas expeditio,& generorū exulum Adraſti
ſuſceptio,& oraculum de illis proditum,præterea ducum in bello cæſorum in-
terdicta ſepultura,& propter hāc Antigones & Mœnecei miſerabilis interitus.
Inſuper quæcunque feruntur in Nemea Hypſipyle & Archemorus ſaltatori
monimenta cum primis neceſſaria. At etiam quæ ante illa tempora acciderūt,
exactè callebit,Danaes uirginitatem, Perſei natiuitatem, certamē quod adner-
B ſus Gorgonas ſuſcepit. Adde illis & Aethiopicam narrationem,Caſſiopéam,
& Andromedam,& Cephenm,quos inter aſtra annumerauit quoq; hominum
id ætatis credulitas. Quin etiam illa non ignorabit priſca facta Aegypti & Da-
nai,& inſidias quibus petitæ ſunt nuptiæ. Non pauca uerò eius generis ſuppe-
ditabit & Lacedæmon,uidelicet Hyacinthum,& Apollinis riualem Zephyrū,
& pueri exitium à diſco illatum,enatumq; ex illius ſanguine floſculum,& ge-
mentem in eodem inſcriptionem,αι,αι,& Tyndarū à morte reducem, & Iouis
ob hoc ipſum aduerſus Aeſculapium excandeſcentiam. Præterea Paridis apud
Menelaum hoſpitium, & Helenæ raptū poſt factum propter pomū iudicium.
C Planè enim exiſtimet Spartanæ hiſtoriæ & Iliacā eſſe adiunctā,copioſam pro-
fectò & multiplicem. Itaque iuxta unumquenque apud Troiam occiſorū fa-
bula agenda ſcenæ præponitur. Cōſentaneum uerò eſt,ut horum ſubinde me-
mor ſit,cum primis uerò eorum quæ mox à raptu uſque ad Græcorum proce-
rū in patriam reditum peracta ſunt. Neque Aeneæ erroris obliuiſcatur, neque
Didonis amoris. Inter quæ locum quoque habebunt quæ de Oreſte circnmfe-
runtur fabulæ,tū qualia ſatis fidenter auſus eſt in Scythia. Sed nec illa quæ an-
tehac geſta ſunt,inepta putabit,Achillis in Scyro cum uirginibus conuerſatio-
nem, Vlyſſis inſaniam, Philoctetæ à Græcis derelictionē. In ſumma,totā Vlyſ-
D ſeam errationem,& Circen,& Telegonū, & Aeoli in uentos imperium,aliaq;
uſque ad procorū ſupplicia. Ante hæc uerò quibus ſycophantiis Palamedi per-
niciē machinatus eſt,& ira Nauplii,& Aiacis furentis inſania,& alterius ad pe-
tras naufragium facientis exitium. Quin etiam Elis multas occaſiones præbe-
bit ſaltare conātibus, Oenomaum, Myrtilum,Saturnū,Iouem, primos Olym-
piarum athletas. Atqui nec Arcadia fabularū expers eſt,Daphnes fugam,Cal-
liſtus ferinam uitam, Centaurorū temulentiam,Panos parentes,Alphei amo-
rem,& Hyphali peregrinationem exhibens. Iam ſi oratione in Cretam deſcē-
derit,permulta inde ſumet ſaltatio,Europam,Paſiphaēn, tauros utroſq;,Laby-
E rinthum, Ariadnen,Phædram,Androgeum, Dædalum,Icarum,Glaucum,Po-
lyidi uaticinium, Talo, æneum Cretæ cuſtodem. At ſi in Aetoliam diuerteris,
habet & illic non pauca quæ mutuò ſumet ſaltatio,Althæā, Meleagrum, Ata-
lanten,*Dalum,fluminis cum Hercule luctam,Sirenum procreationem,Echi- *titionem ſeu torrem.
nadum retributionem,& poſt inſaniam,Alcmæonis habitationē, deinde Neſ-
ſum,& Deianiræ zelotypiam, cui applicanda eſt Herculis in Oeta monte pyra
& conflagratio. Habet etiam Thracia non parū multa ſaltanti neceſſaria,nem-
pe Orpheum,& illius factam à mulierculis dilaniationem,eiuſq; caput loquēs,
idemq; unà cū lyra natās. Præterea Hæmum & Rhodopen, rum Lycurgi ſup-
plicium. Porrò Theſſalia adhuc plura his ſubminiſtrabit,Peliam,Iaſonem,Al-

ceſtin, claſſem quinquaginta nauibus congregatam, Argo, & loquacem eius F carinam. Inſuper res in Lemno geſtas, Aeëtam, Medeæ ſomnium, Abſyrti dilacerationem, tum omnia illa quæ inter nauigandum acciderunt. Poſt hæc autem Proteſilaum & Laodamíam. Rurſus ſi in Aſiam poſtliminiò te contuleris, multam ibi innenies fabularum copiam. Statim enim tibi occurret Samus, mox Polycratis calamitas, atque filiæ eius uſque ad Perſas erratio. Quin etiam his adhuc antiquiora, nimirum Tantali loquax incontinentia, tum deorũ apud eundem conuiuium, & Pelopis carnea depaſtio, eiusq; elephantinus humerus. In Italia uerò Eridanus & Phaëthon, & Populi lugentes ſorores, & electrũ lachrymantes. Sciet eiuſmodi quoque Heſperidas, & cuſtodē aurei fructus Dra- G conē, & Atlantis laborem, & Geryonem, tum boum ex Erythía abactionem. Neque ignorabit omnes fabuloſas formarum transformationes, quęcunque in arbores aut animantes aut aues tranſmutatæ ſunt, & quot ex mulieribus uiri facti ſunt. dico autem Cænea, & uatem Tireſiã. Super hæc in Phœnicia Myrrham, & luctum illum Aſſyrium, qui geminus eſt. Et hæc habebit cognita, & adhuc recentiora, quæcunque poſt Macedonum imperium auſus eſt Antipater, & Seleucus ob amorem Stratonices. Aegyptiorum quæ magis erunt arcana, cognoſcet quidem, ea autē ſaltando repræſentabit ſignificantius, Epaphum dico & Oſirim, præterea Deorum in animalia tranſmutationes. Ante omnia H uerò ea quæ circa amores illorum uariè & mirificè contigerunt, quæq; de Ioue ipſo feruntur fabulæ, tum in quaſcunque facies ſemet transfigurarit. Omnem uerò inferorum tragœdiam tãquam digitos unguéſque ſuos tenebit, tum ſuppliciorum genera, & quæ cuiuſque cauſſa extiterit, & Pirithoi & Theſei indiuulſam uſque ad inferos amicitiam. Vt autem uno quaſi faſce ſummatim perſtringam omnia, nihil quod ab Homero & Heſiodo, tũ ab reliquis poëtis eximiis & excellentibus maximè tragicis dictũ eſt, ignorabit. Hæc admodum pauca ex multis, aut potius ex innumeris iſtam ſyluam, rerumq; ſaltationi neceſſariarum ſaltem capita aliquot percenſui. Reliqua uerò cum poëtis, tũ ipſis ſal- I tatoribus demonſtranda reliqui, ac tibi quoque iuxta dictorum ſimilitudinem indaganda. Quæ omnia in numerato parata ſaltatori reponẽda ſunt, ut cũ tempus exegerit, nullo negocio poſſit expromere. Quoniã uerò imitatrix eſt ſaltatio, motibusq; & geſticulatione ea quæ cãtantur, ſemet expreſſurã pollicetur, ſummopere illi neceſſarium eſt, (quod & rhetores factitare cõſueuerũt) ut perſpicuitatem exerceat, ut unumquodque quod ab illa demonſtratum fuerit, ita clarè, ita perſpicuè ob oculos poſitum repræſentetur, ut nullius enarratoris egeat opera. Sed, quod Pythico oraculo proditum eſt, oportet ſaltationis ſpectatorem & mutum ſaltatorem intelligere, & nihil loquentem audire. Id quod K Demetrio Cynico quoque accidiſſe fama eſt: quandoquidem & ipſe nõ ſecus atq; tu in iudiciũ uocare ſolebat Orcheſticen, dicẽs tibiæ & fiſtularum & ſtrepituum ſuperuacuum quoddam eſſe ſaltatorem, quippe qui argumento conficiendæ fabulæ parum afferret, motum modò inſulſum & uanum adhiberet, ab omni ratione atq; intelligentia ſeiunctũ. Cæterùm homines qui hac in re præſtigiis illuderẽtur, ueſtitu ſerico, perſonatuq; aptè accõmodato, tibiaq; & laſciuis cantilenis, & canentinm modulata concinnitate, quibus exornaretur, nequaquam ſaltatoris eſſe officium. Saltator ergo Neronis tẽpeſtate eximius & celebris, nec, ut ferebatur, imprudens, ſed ſi quis etiã alius, hiſtoriarum memoria & mouendi

A mouendi eleganti artificio præcellens plurimum, precatus eſt Demetrium ſapientiſſimis,ut mihi uidetur,precibus,ut eum ſaltátem ſpectare uelit, deinde ſi uideretur, reprehenderet, ac ſaltationem acerbiſſimè accuſatam exibilaret atq; exploderet.Pollicebatur ad hæc ſe nullis tibiis & cantilenis adhibitis ſaltaturũ, quemadmodum & fecit. Etenim ſtrepitibus & tibiis & choro impoſito ſilentio,ipſe per ſe ſaltauit Veneris & Martis adulterium, Solem furtiui concubitus proditorem, Vulcanum mœchantibus inſidias machinantẽ, ac uinculis utroſq; & Martem & Venerem illaqueantem, Deos ſpectaculo aſſiſtentes, Venerem ſuffuſo rubore pudefactam,ſubuerentẽ, & meticuloſius Martem ſupplicátem: B præterea quaſcunque alias hæc fabula partes complectitur:adeò ut Demetrius ipſa artificioſa ſaltatione iam exhilaratus, maxima laude ſaltatorem extulerit. Exclamabat enim uoce quàm potuit acutiſſima in hæc uerba prorumpẽs, Audio ô homo cuiuſmodi facias:neque enim tantũ uideo,ſed mihi uidere ipſis loqui manibus. Quoniam uerò circa Neronis tẽpora noſtra uerſatur oratio,animus eſt uiri barbari ſuper eodem ſaltatore tibi referre teſtimoniũ, quò laudem præclariſſimam ſaltandi artificio attributam eſſe cognoſcas.Quippe è barbaris quidam homo regius è Ponto,cum ex negocio ad Neronem Romam ueniſſet,unaq; cum aliis hunc ſpectaſſet ſaltatorẽ, adeò ſaltantem perſpicuè,ut quáC quam nihil eorum quæ canebãtur, audire poterat (erat enim lingua ſemigræcus quiſpiam)omnia tamen callidè intelligeret.Iam uerò cũ iterum ad ſuos regreſſurus eſſet barbarus, eumq; Nero benignius atque amantius inuitaret, & ſi quid uellet poſtulare,liberaliter iuberet,ſeq; promptè daturum polliceretur: Da mihi,inquit,hunc ſaltatorem,& me hoc munere plurimũ exhilarabis.Percontáte uerò Nerone,cui rei domi tuæ utilis tibi futurus eſt?Sunt mihi,inquit, uicini barbari lingua diſpares. ad illos intelligẽdos interpretum parare copiam haud mihi promptum & facile eſt.Itaque ſi alicuius egens ero,ille innuens ſingula quæq; mihi interpretabitnr.Tantnm conſecuta erat agilis ſaltationis imiD tatio,cum clara & manifeſta apparuiſſet.Cæterùm exercitium iuxta quod immorandum eſt, & ſaltationis ſcopus eſt repræſentatio, ut dixi, eadem opera & rhetoribus exercenda, maximè uerò iis qui declamationibus quas nocant, uacãt.At hæc quoque in ſaltatoribus præcipuè laudi datur,ut perſonis in ſcenam introductis ſaltator per omnia geſtu reſpondeat, neque ea quæ dicũtur,ab introductis optimatibus, aut tyrannicidis, aut mendicis,aut agricolis diſcrepent, ſed in unoquoque illorum demonſtretur proprietas & excellentia. Volo itaq; & alterius tibi barbari orationem ea ipſa de re percenſere. Etenim cum quinq; perſonas uidiſſet ſaltatori apparatas (tot enim partibus ſeu actibus cõſtabat faE bula)unum uidens ſaltatorem,quærebat qnínam reliqui eſſent futuri qui alias perſonas ſaltando repræſentarent.Poſtea uerò quàm certior factus eſt illum omnia ſaltatione ſua repręſentaturum,Feſelliſti nos,inquit,ô optime,quòd cum corpus unum tibi ſit,animas plures habeas.Et hæc quidem barbarus. Non iniurià uerò & Itali ſaltatorem Pantomimi nomine cohoneſtarunt,ab ipſo penè facto ad hoc introducti. Nec inelegás habẽda eſt illa poetica cohortatio,Ô fili, Polypi mẽtem obtinens in omnibus uerſare urbibus. ſaltatori equidem pernecesſaria,quem rebus adhærentem oportet ſemetipſum quibuſq; factis applicare. Præcipuè uerò mores & affectus ſe demonſtraturam & ſimulaturã pollicetur ſaltatio, nunc quidem amantẽ,deinde iraſcẽtem introducens,mox alium

Pantomimi.

inſanientem,alium animo perturbatum, ac omnia talia ualde concinnè & mo- F
deſtè. Et quod omnium maximè mirandum eſt, una eademq; die nũc quidem
Athamanta furentem,nunc Ino metuentem exprimit. Et aliàs ipſe ille Atreus
eſt,aliàs Thyeſtes, poſt puſillũ Aegiſthus,deinde Aërope. Et omnia hæc unius
hominis artificioſè refert induſtria. Alia quidem ſpectacula & diſciplinæ unam
quampiã rem oſtendunt,aut enim tibia eſt,aut cithara,aut uocis modulatio,aut
fabula tragica,aut plauſibilis aliqua comœdia : cæterùm ſaltator hæc omnia ſi-
mul comprehenſa in ſe complectitur,& eſt uarium quendam & mixtum ex o-
mnibus illius uidere apparatum,tibiam,fiſtulam,pedum ſtrepitum,clangorem
cymbali,repræſentatoris uocem concinnam,canentium concentum cõlonum G
& unanimem. Præterea alia quidẽ alterutrius in homine partis ſunt opera:alia
enim ſunt mentis,alia corporis : cæterùm in ſaltatione iſta mixta ſunt. Etenim
mentis demonſtrationem,corporei exercitii actione,ipſis rebus quæ fiunt, in-
eſſe uidemus. Maximi uerò omnium ducenda eſt rerum quæ geruntur ſapien-
tia,& quòd nihil citra rationem cõmittitur. Quocirca Lesbonax Mitylenæus
planè uir honeſtus ac bonus ſaltatores Chiriſophos, id eſt manu ſapientes no-
minare ſolitus eſt,ibatq; frequenter ad illorum ſpectacula,quaſi melior à thea-
tro ſubinde eſſet reuerſurus. Timocrates autem eius præceptor, uiſo quòdam
ſemel,non de induſtria aſſiſtens,ſaltatore ſuis rebus indulgente, Quali me, in- H
quit,ſpectaculo priuauit uerecũdia quam è philoſophia hauſeram? Quòd ſi uera
ſunt quæ de anima Platonem diſſeruiſſe conſtat, tres eius partes pulcherrimè
oſtendit ſaltator: uim iraſcendi,quoties iratum exprimit : deſiderandi, quoties
amantem repræſentat:ratiocinandi,quando ſingulos affectus quaſi frenis qui-
buſdam coërcitos explicat. Et hoc in omnes ſaltationis partes, quẽadmodum
tactus inter ſenſus corporeos, diſſeminatum eſt. Porrò autem cum pulchritu-
dinis tantam rationem habere ſoleat, atque inter ſaltandum decentis & cõcin-
næ formoſitatis, quid aliud quàm Ariſtotelis pulchritudinem cõfirmare uide-
tnr,eandẽ collaudantis,atque inter bona tertio loco conſtituentis? Audiui uerò I
alium ſuper ſaltantium perſonarum ſilentio longè iuuenilius diſſerentẽ, quòd
eo Pythagoricæ diſciplinæ dogma ſubobſcurè ſignificari uideatur . Præterea
cum aliæ uitæ actiones illę quidem oblectationem,aliæ uerò utilitatem exercẽ-
tibus ſuppeditent, ſoli ſaltationi utraq; hæc iuxtà adeſſe uidemus, ac utilitatem
longè præſtantiorem,quatenus cũ uoluptate illa exhibetur. Quanto enim hoc
ſpectatu iucundius, quàm uidere pugnis decertantes iuuenes, ac ſanguine diſ-
fluentes,aliosq; luctantes in puluere,quos non rarò ſaltatio & longè tutius ſi-
mul atque decentius & maiori cum uoluptate demonſtrat? Quocirca apti de-
centesq; in ſaltando motus,ac corporis inuerſiones & circunductiones,inſuper K
ſaltus & reſupinationes quibus utitur, aliis equidẽ ſæpenumero fuere oblecta-
mento ſpectantibus,ipſis autem hæc eadem exercentibus ſaluberrima. Etenim
illud ego gymnaſiis pulcherrimum,& maximè omnium conducibile haud du-
biè dixero, quòd corpus emolliant, & mẽbra flexibiliora iuxtà ac leuiora effi-
ciant,& ad omnem mutationem promptiora inſtituant,neque mediocri robo-
re corpora ſolidius cõfirment. Quî ergo ſaltatio res erit non omnium elegan-
tiſſima,quæ & mentem acuat, & corpus exerceat, ſpectantes oblectet, multas
res priſcas homines doceat,tibiis,cymbalis,numeroſo carminum cõcentu ani-
mum quantum ad oculos & aures attinet, ex æquo demulcens? Itaque ſi per-
fectam

A ſectam uocum modulationem requiris,ubi alibi inuenies aut chorũ pleniorem
aut concinniorem?Quòd ſi tibiæ aut fiſtulæ ſono dulciſſimo caperis, ſufficiens
in ſaltatione quoque fruendi tibi parata eſt copia. Mitto dicere quòd moribus
quoque emendatis multo euades melior,crebrò hiſce utẽs ſpectaculis, quoties
uideris theatrum abominari & odio proſequi maleſacta,contrà lachrymis de-
flere innocenter affectos iniuria:in ſumma, totam ſpectantium uitam emenda-
ri. Quod autem præcipua in ſaltatoribus laude extollendũ eſt, illud iam dictu-
rus ſum,membrorum robur atq; mollitiem rectè exercere,utrũque iuxtà mihi
admirandum uidetur,ut ſi quis in eodem argumẽto iam robur Herculeũ, mox
B Veneris teneram & delicatam oſtẽtaret mollitiẽ. Iam uerò oratione tibi oſten-
ſurus ſum qualem & corpore & animo optimum ſaltatorem eſſe oporteat. Et
ſanè mẽtis dotes iam magna ex parte executus ſum. Quippe memoria præcel-
lere,ac præcipua ingenii indole clarũ,ad hæc ſolerti & acuta intelligentia præ-
ditum eſſe illum oportere aio,& qui potiſſimùm temporis rationẽ habere po-
terit: præterea autem ut poëmatum ingenioſus cenſor ſit, tum cantuum atque
carminum præſtantiſſimorum peritus expenſor, uitioſè uerò factorum repre-
henſor argutus. Cæterùm corporis modum iuxta Polycleti canonem adum-
brabo,ut neque impenſè altus ſit,neque præter modum craſſus,neq; breuis ni-
C mium aut humilis,neq; natura depreſſus,nanus aut pomilio,ſed moderatæ ſta-
turæ per omnia: neque carnoſus admodum & obeſus(abſurdum enim eſt)ne-
que rurſus corpore impenſe tenui. hoc enim aridi cadaueris præ ſe fert imagi-
nem. Memorabo uerò tibi populi cuiuſdam ad huiuſmodi notanda nõ inertis
exclamationes. Antiochia ciues habet ingenioſiſſimos,quibus ſtudio eſt ſalta-
tionem omnibus aliis anteponere exercitiis: adeoq; dictorum & factorum ob-
ſeruantes ſunt,ut nihil omnino earum rerum,illorum ſubterfugere poſſit iudi-
cium.Ergo cum corpuſculo admodum modiculo ſaltator in ſcenam ingreſſus
ſaltaret Hectorem,uno ore omnes exclamauerunt,Aſtyanactem uidemus:ubi
D autem Hectorem manſiſſe dicemus? Rurſus alio tempore quopiã præter mo-
dum longo Capanea ſaltare conante, idemq; Thebanorum muros adiecturus
eſſet:Tranſcende,inquiunt,muros,nihil tibi ſcalis opus eſt. Quin etiam impẽ-
diò corpulentum & obeſum ſaltatorem ſalſe ſubſannarunt,qui cum ingentem
ſaltum facere adniteretur,Theatrum nobis,inquiunt,ſuffulciendũ fuerat. Cõ-
trà nimium arido & tenui,tanquam malè habenti,bene ualere certatim precati
ſunt. Horum profectò non concitandi riſus gratia mentionem adduxi, ſed ut
cognoſceres multas quoque gentes magno ſtudio ſaltandi coluiſſe artificium,
adeò ut & uitia & uirtutes in illo potuerint ſagaciter deprehendere. Sit ergo
E ſaltator corpore per omnia mobili & ſoluto ſimul atque firmo,ut flecti poſtu-
lante tẽpore,& firmiter cõſiſtere, ſi opus ſit,poſſit. Quòd autem ſaltatio à ma-
nuum geſticulatione in certaminibus proponi ſolita aliena nõ ſit,ſed particeps
ſit & Mercurii & Pollucis & Herculis editarum in certamine uirtutũ, depre-
hendere poteris haud obſcurè, ſingularum imitationum periculum faciendo.
Herodoto authori grauiſſimo,ea quæ oculis apparent,certiora uidentur,quàm *Quæ oculis*
quæ percipiuntur auribus. Saltationi & oculorum & aurium iudicium præſtò *apparẽt, cer-*
eſt.Vſque adeò uerò mouet ſaltatio,ut quidã miſerè & perditè puellam quan- *tiora, quàm*
dam deperiens,in theatrũ ingreſſus,conſpectis quorum cauſſa amor eſſet,ma- *quæ auribus.*
lis,mẽtis ſanitatem receperit,ac nuncupatis uotis theatro egreditur fronte iam

ſerenata hilarior, quaſi pharmacum quoddam priorum malorum obliuionem inducens,& iuxta poëtam dolorem & acerbitatem omnem abſtergens,hauſiſſet. Quòd autem iſta populo fuerint familiaria,ac quiſque ſpectantium ea quæ inter ſaltandū demonſtrantur callidè,cognoſcat,argumento ſunt ſpectatorum profuſæ non rarò lachrymæ, quoties caſus aliquis acerbus & miſerabilis productus fuerit. Bacchica ſaltatio in Ionia præcipuè & Ponto tanto certè ſtudio celebris,quam & ſatyram uocant,uſque adeò hominibus ea detentis uoluptati eſſe conſueuit,ut ſtatutis temporibus cæterarum rerum obliti omnium,perpetuos dies deſideant ſpectantes Titanas & Corybantas,& Satyros & bubulcos. Saltabantq; id genus ſaltationes nobiliſſimi quique, ex ſingulis ciuitatibus primores atque principes,non reuerentiæ gratia,ſed potius ob hoc ipſum magnos ſeſe ferebāt,magis quàm ob generis claritudinem, & obſequia & dignitates quæ debebantur nobilibus. Poſtea uerò q̄ uirtutes ſaltatorias percurri, audi iam nunc deinceps & ſaltatorum uitia. Sedenim quæ corpus plerunq; comitantur,iam oſtendi: mentis autem uitia ad hunc ferè modum, ut opinor, obſeruabis. Permulti enim illorum propter inſcitiam(fieri enim non poteſt ut omnes ſapientia exornati ſint)turpibus inter ſaltādum ſolœciſmis delinquunt. Illi quidem dum citra rationem mouentur,ac nihil,ut aiunt,ad chordam. Alia quippe pes, alia rhythmus loquitur. Cæterùm alii quidem ſaltando à rhythmo non diſcrepant, res autem parum aptè & tempeſtiuè ſaltationi accommodant: quorum ego permulta uidens memini. Quidam enim Iouis partentes ſaltans, neque non Saturnū deuorantem liberos,Thyeſtæ calamitates adſaltabat. Rurſus alius Semelen percuſſam fulmine repræſentaturus, Glaucen illi aſſimulabat,tempore longè poſteriorem. Atqui nequaquam eiuſmodi ſaltatorum gratia, ſaltationem reſpuendā eſſe cenſeo,neque ipſum odio proſequēdum exercitium,ſed illi potius, ut ſunt, imperiti habēdi ſunt. Laudandos autem eos qui legitimè ac iuxta rhythmum ſatis artificioſè cuncta obeunt. In ſumma, oportet ſaltatorem omnibus numeris eſſe abſolutiſſimum, ut totum quod agit, ſit concinnum,ſit aptè accommodatum,ac intra menſuram cohibitum,ſibi ipſi non diuerſum, à ſycophantiæ morſu alienum, reprehenſioni minimè obnoxium,& in quo nihil deſiderari poſſit. Eſt præterea ſummopere neceſſarium, ut ſaltator optimis cogitationibus temperanter inſtructus ſit,acuto ingenii acumine docilis, mēte ad deliberandum profunda. Summa uerò in illo requiritur humanitas. Statim enim ſolidam à ſpectatoribus laudem conſequitur,quoties quiſque uidentium ſua ipſius acta illo repræſentante cognouerit. Magis uerò uelut in ſpeculo, in ſaltatore ſe ipſe cōſpexerit,tum qualia paſſus ſit,quæque quondam factitare illi ſtudio fuerit. Neque enim tunc præ uoluptate homines ſe cohibere queunt, ſed certatim ad effundendas laudes proruunt,quiſque ſuæ ipſius animæ ſimulacra conſpiciens, ac ſemetipſum cognoſcens. Planè enim Delphicū illud uerbum, Noſce te ipſum, ex eiuſmodi reportant ſpectaculo, atque è theatro diſcedunt, poſteaquam quæ expetenda quæ'que fugienda ſint, perdidicerint, & eorum quæ prius ignorabant, periti euaſerint. Accidit uerò quemadmodum in orationibus, ſic pari quoque ratione in ſaltationibus,ea quæ multis uitio datur Cacozelia,hoc eſt mala affectatio,imitationis modum tranſgredientibus, ac prout quàm par fuerat, actione excedētibus, & ſi magnum quiddam demonſtrandū eſt, illud præter modum demonſtrantibus:

Vitia ſaltatorum.

Nimia affectatio artis.

F G H I K

A tibus: ruſus ſi quid molle ac tenerum repræſentãdum eſt, illud plus ſatis effœminãtibus: porrò actiones graues atque uiriles ad immanitatem uſque ferinam euehentibus. Quod ego quondam ſaltatorem facientem uidens, memoria teneo, antea quidem mirum necnon celebrem ſaltandi artificẽ, cætera ſanè prudentem, nec hominum opinione indignum. uerùm haud ſcio quo caſu tunc in ita deformẽ repræſentationẽ immoderata affectatione delapſus ſit. Quippe cũ illi Aiax deſaltandus eſſet mox furens poſt uictoriam, tantum à ſaltationis decoro excidit, ut nullo modo Aiacis furentis inſaniam repræſentare, ſed ipſe omnium iudicio planè furere atq; debacchari uideretur. Vnius enim ferreis cal-
B ceamentis inſtrepentium ueſtimẽtum uiolenter diſcidit: alterius è Muſicorum numero correptam tibiam, Vlyſſis iuxtà ſtantis ob potitam armorũ uictoriam geſtientis capiti illidens incuſſit: & niſi tiara obſtitiſſet, & plagæ uiolentiã excepiſſet, infelix ille Vlyſſes periiſſet, ad uerberantis ſaltatoris pedes prolapſus. Atqui uniuerſa ſpectantium corona ſimili morbo ueſaniæ correpta, unà cum Aiace pariter inſaniebat, & exilientes uociferabantur, ac ueſtes à ſe proiiciebãt. Itaque uulgus, neque non idiotæ, decori non admodũ obſeruantes, neq; quod bene, neque quod ſecus fit, diſcernere queuntes, hæc omnia ad ſummam doloris exprimendi affectationem pertinere arbitrabantur. Ciuiliores uerò tametſi
C rem probè callebant, ac non parum ob factum pudore ſuffunderentur, neque tamen illud reprehendebant ſilentio: ipſa porrò laude, ſaltatoris amentiam honeſtè contegebant, planè perſpiciẽtes hæc nõ Aiacis, ſed ſaltatoris ueſania eſſe perpetrata. Neque uerò generoſus ille hiſce contentus quietem egit, ſed aliud quiddam multo magis admiſit ridiculum. Progreſſus enim in medium ſenatorum, inter duos Conſules conſedit medius, admodum metuentes ne unum ex illis correptum flagellis quemadmodum arietem cæderet. Quam audaciã partim ex illis admirabantur, partim ridebant, nonnulli uerò ſuſpicabantur ne ex immodica inſaniæ affectatione uero furoris morbo implicatus eſſet. Et ſanè
D perhibebant illum, poſtquam à tanta ueſaniæ temulentia ſobrius eſſet factus, in tantum ob hæc quæ turpiter admiſerat, affectum eſſe pœnitentia, ut præ nimia mentis mœſtitia ægrotus decumberet, reuera ita propter immodicè affectatam inſaniam perturbatus. Atqui ne ipſe quidem hoc occultè aut diſſimulanter habuit, ſed ſatis manifeſtè declarauit. Siquidem poſtulantibus iterum æqualibus ut Aiacem in illorũ gratiam deſaltaret adhibito repræſentatore, inquit ad theatrum ſatis ſuperq; eſſe ſemel inſaniuiſſe. Maximè uerò omnium eius animum diſcruciauit æmulus. Cũ enim idem Aiax illi ex cõpoſito deſaltãdus eſſet, adeò modeſtè & temperanter eius repræſentauit inſaniam, ut magnam inde laudem
E reportaret, ſaltationis fines nuſquam egreſſus, neque repræſentando furenter in quẽquam debacchatus. Hæc tibi ô amice pauca ſanè ex perquã multis decerpta oſtendi ſaltationis ſtudia atque exercitia, ne prorſus indignè aut dolenter patiaris ſi iſta libenter & magna cum uoluptate ſpectare ſoleam. Cæterùm ſi animus eſt te mecum eiuſmodi participem eſſe ſpectaculi, ſat ſcio illius illecebris te captum iri, inſuper etiam tripudiaturum. Itaque nihil opus eſt ut illud Circes dictum tibi occinam,

Obſtupui quòd tę nil pharmaca noſtra bibentem Demulxere.

Haud dubiè enim demulceberis, & per Iouem neq; aſini caput, neque porci cor habebis, uerùm mens tibi firmior erit & cultior. Tu uerò præ uoluptate quam

ſpectando mirificam capies, non multum Cyceoni potando tribues. Nã quod E
Homerus de Mercurii uirga aurea affirmat, quòd illius adminiculo quorum oculos uoluerit in ſomnũ ſoluat, rurſus alios dormientes excitet: hoc planè efficit ſaltatio, & oculos demulcẽs, & exeubare faciens, & mentẽ ad ſingula humanæ uitæ acta accuratius diſcutienda excitans. CRA. Atqui iam tuis me Luciane dictis perſuaſiſti, iamq; mihi patent & aures, & oculi. Et uide ô amice ut memoria teneas, ut ſiquando poſthac in theatrum iueris, me tecum unà pariter ſpectatum abducas, ne tu ſolus inde nobis ſapientior regrediaris.

LEXIPHANES, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM. G

Deridet hoc dialogo Lucianus Cacozelos iſtos, & affectatores obſcuri atque inuſitati ſermonis, qui dum uerbis plerunque obſoletis, & ab ultima uetuſtate repetitis, interdum etiam nouis, & à ſe confictis, omnia obſcurant, & quaſi quibuſdã tenebris inuoluunt, egregiè eloquentes ac docti perhiberi cupiunt: ficto ad hoc exemplo Lexiphanis cuiuſdam, quem, dialogum quendam ad imitationem (ut ipſe quidem uideri uult) ſympoſii Platonis compoſitum, recitantem introducit, adeò ineptum atque ridiculum, ut propter uerborum obſcuritatem, quæ tamen eiuſmodi ſunt, ut uix ab ipſis illis antiquæ comœdiæ ſcriptoribus, ex quibus pleraque ea deſumpta ſunt, ſi redeant, intelligi ſatis poſſe uideantur: res quoque, & ipſum argumentum eiuſmodi ſint, ut non facilè quicquam frigidius excogitari queat. Quo illud nimirum indicare uoluit, affectatores iſtos, dũ non res quas dicant, ſed uerba ad quæ res accommodẽt, quærunt, in utroque pariter ridiculè ac ſtultè ſeſe dare ſolere. Subijcit tamen ad finem parænèſes quaſdam, quibus eundem hunc Lexiphanem, rectam eloquentiæ, ac H *ſtudiorum bonorum rationem edocet: quale quiddam infrà quoque in Rhetorum didaſcalo facit, ubi duplicem ad eloquẽtiam comparãdam uiam proponit: alteram aſperam quidem, ſed ueram ac rectam: alteram autem compendioſam ac facilem, ſed ad nouũ atq; affectatum iſtud genus, cuius exemplũ hic proponit, ducentem. Semper autẽ hoc hominum genus apud omnes odio habitũ fuit. Quid enim deteſtabilius, quàm id quod omniũ præſtantiſsimum à natura accepimus, & quo ſolo à cæteris animãtibus differimus, ita corrumpere ac deformare, ut iam neque effectũ amplius ſuum habeat (quẽ enim moueãt aut doceãt nõ intellecta?) neque ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum eſt. Proinde & olim legimus Auguſtum Cæſarẽ ob hoc uitiũ Mecœnatem & item Caium nepotem reprehendere ſolitum: & apud Athenæum irridentur cũ alij quidam, tum Dionyſius, qui uirginem μένανδρον, & bouem [illegible], & porcum ἴακχον, & alia id genus nouis atq; affectatis uerbis dixiſſet. Noſtra quoque ætate Dialogus Oſcorum atque Volſcorum ille, indicio eſt quãtum ab hoc dicendi genere, doctorũ ingenia ſemper abhorruerint. Porrò quod ad uerſionem attinet, equidẽ ueniam* I *à lectoribus precor audaciæ huius meæ, qui ſcriptum adeò tenebricoſum, & alicubi (ut uidetur) non ſatis integrum quoque, uertendum mihi ſumpſerim, præſertim in tanta ueterum authorum paucitate atque penuria, ſine quibus pleraque intelligi hic rectè non poſſunt. Quod ſanè haud unquam facturus fuiſſem, niſi inſtituti operis, & amici eius cui hanc operam locaui, maiorem quàm famæ rationem habendam putaſſem. Nã illud ingenuè fateor, me non pauca planè adhuc aſſecutum non eſſe, & pleraque per coniecturas & modica quædam ueſtigia incedendo, leuiter, & quaſi per quandam tranſennam, ut dicitur, magis aſpexiſſe quàm deprehendiſſe. Ob quæ etiam ſi reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendum effeciſſe me puto, quòd per hoc alijs ac doctioribus quibuſdã anſam inueſtigandi atq; ultrà contendẽdi præbuiſſe uideor. Neq; uerò illud me latet, quòd hoc argumentum non ſimplicibus uerbis uertendũ atq; tractandũ fuerat, & quòd ſimili aliquo dictionis genere ludendum, & græcis reſpondendũ erat, propterea quòd hic nihil aliud quàm* K *uerba, & eorũ ſiue antiquitas ſiue obſcuritas ſpectanda ueniant, rebus ipſis ne tantillũ quidem eos qui hæc latinè legant, iuuantibus. Sed tamen cum in eo genere ipſe mihi nihil tribuam, neq; me dignũ aliquid præſtare poſſe uideam, malui equidem quibuſcunq; uerbis ac modis reddere hæc: cætera autem quæ ad ludum & feſtiuitatẽ pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus ualẽt, & in eo genere aliquãdo periculũ fecerunt.*

LVCIANVS.

LExiphanes, formoſus ille, cum libro ſcilicet. LEX. Per Iouem Luciane, ſcriptum eſt hornũm quoddam meorum, calidum adhuc. LVCIA. Iam enim quippiam de ſqualoribus nobis ſcribis? LEX. Haud equidem. Neque uerò ſqualorẽ dixi, ſed uenuſtas quædam eſt ſcriptum adhuc recens ita appellare. Tu autem uideris aures ſordibus

A bus oppletas habere. LVC. Ignoſce amice: nam multum affinitatis inter ſe habent calor & ſqualor. Sed dic mihi, quodnã argumentũ ſcripti iſtius eſt? LEX. Conuiuium in eo uiciſſim inſtituo contra Ariſtonis illud. LVC. Multi quidem Ariſtones ſunt, ſed tu, quantum ex ſympoſio colligere licet, Platonem uideris mihi dicere. LEX. Rectè ſentis: cæterùm quod dicitur, ut facilè cuiuis alteri inexplicabile fuiſſet. LVC. Proinde mihi pauca ipſius libri recita, ut ne omnino expers ſim epuli iſtius. Nectar enim quoddã pocillaturus ex ipſo nobis eſſe uidere. LEX. Cauillatorem igitur hunc abs te in humum proiice. Ipſe uerò auribus factis permeabilibus, auſculta iam, abſit autẽ obturatrix iſta Cy-
B pſelis. LVC. Dic audacter. Nam mihi quidem neq; Cypſelus neq; Periãder in auribus reſidet. LEX. Aduerte itaq; interea quo pacto peragã, Lycine, orationem, an ea principium cõmodum utiq; habeat, ac multũ eloquentiæ præ ſe ferat, ſtilo haudquaquam trito atque obuio compoſita, præterea autem & uerbis bonis ornata. LVC. Apparet huiuſcemodi eſſe, præſertim tua cum ſit: ſed incipe tandẽ. LEX. Proinde cœnabimus poſtea, inquit Callicles. Exin ueſpertinum illud (quod ſolet) in Lycéo obambulabimus. Iam nunc autem tempus eſt ungendi, pro meridiano atque æſtiuo more, & ad ſolis ſplendorem apricandi, ac poſtquam lauerimus, panem eſitandi. Atque adeò abeũdum iam eſt. Tu ue-
C rò puer ſtrigilem mihi, ac ueſtem pelliceam, linteaq;, & ſaponem, ut mittas in balneum, atque ablutoriam ut afferas. Habes autem humi iuxta armariolũ duos obolos. Sed & tu quid ages Lexiphanes? Veniés ne, an amplius hic demoraberis? Tum ego, iam olim, inquam, lauaturio. Nã & ægrè incedo, & ex iis quæ circa anum ſunt, malè habeo, mula clitellaria uectus uidelicet. Approperabat enim mulio, tametſi claudicaret ipſe. Sed & in ipſo agro abſque labore non fui. Deprehendi enim operarios cantillantes æſtiuam cantionem, eos nimirum qui patri meo ſepulchrum extruebãt. Poſtquam igitur cum illis unà fodiſſem, & cum iis quoque qui ripam aggerebant, ipſe parumper manum operi admo-
D uiſſem: illos quidem reliqui & frigoris cauſa, & quia uredo quædam erat. Scis autem quòd in frigore uehementi uredines generentur. Ego uerò obambulãs culta agrorum, etiam allia reperi inter ipſa enata. Ac terræ clauis aliquot effoſſis, Scanariiſq; herbis & Bracanis eſui collectis, præterea & hordeo coëmpto (nondum autem prata floreſcentibus uitibus fragrabant, ut pedibus incedere liberet) ſublatus in mulam, attriui ſummum podicem. Et nunc ex eo ægrè & cum dolore incedo, & ſudo frequenter, & corpore langueſco, opusq; habeo quamplurimum in aqua pernatare. Iuuat autem poſt laborem ablui. Proin & ipſe puerum curriculo ablegabo, quem ueriſimile eſt aut apud Lecithopolidẽ,
E aut certè apud eum qui ſacculos diſtrahit, me expectare. Atqui edictũ illi fuerat, ut ad Selga obuiam ueniret. Sed in tempore eccum ipſum, adeſt, mercatus panem coloſtratum, & alios ſubcinericios, & cepas uireſcentes, & Fucas, & œbum iſtum, & leporinam, & bouis inteſtinum illud multiplex & rugoſum, & Phocas. Euge ô Atticion, rectè abs te factũ, quòd magna itineris peragendi parte me ſubleuaſti. Ego uerò, inquit ille, Sillus propemodum here factus ſum, dum te circunſpicio. Cæterùm ubi tu heri cœnaſti? Num apud Onomacritum? Haudquaquam per Iouem, inquam ego, ſed rus ibam, ubi ripæ aggerem protẽdi. Scis autem quàm ſtudioſus agrorum ſim. Vos autem fortaſſe putabatis Cottaborum ſtrepitus exercuiſſe me. Sed ingreſſus, hæc atque alia ſua-

uiter condito, ac mactram emunda, ut Thridacinas nobis pinſatis. Ego autem F
abiens,in ſicco & ad ſolem ungar. Et nos,inquit Philinus,ego uidelicet & Onomarchus,& Hellanicus hic ſequemur. Nam & gnomon medium iam horologium umbra deſignat,& periculū eſt ne in aqua iſta impura,& aliorū eluuie coinquinata, lauandum nobis ſit à tergo Carimantum inter fecem uulgi, confertis illis undiq; nos trudentibus. Ibi tum Hellanicus, Ego uerò, inquit, etiam ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum quaſi quodam atramento offuſcatæ ſunt,& nicto frequenter,& lachrymas ſubinde emitto:atq; ipſi mihi oculi medicinā geſtiunt, ac opus habeo Aeſculapii filio aliqno, medicinæ ocularis probè perito, qui miſcendo atq; infundendo medicamētum aliquod, rutilare mihi G
faciat oculos, & non amplius lippitudine laborate, aut humidum & aquoſum uidere. Atq; huiuſcemodi quædam inter nos nerbis proſecuti, omnes qui tum aderamus,abiuimus. Et poſtquam uenimus ad gymnaſium,exuti ueſtibus,alius qnidem pācratio,alius autem lucta & palæſtra recta exercebatur,alius pinguiter perunctus mēbra uariè diſtorquebat, alius iaculo contendebat, alius plumbeos quoſdam lapides obnixè atque uibratim tenens manu iaciebat. Deinde ubi mutuò exercuiſſemus nos, atq; alter alterum poſtergaſſemus, gymnaſioq; ſatis illuſiſſemus: ego quidem & Philinus poſtquā in labro calido abluiſſemus nos,abiuimus. Reliqui uerò,ubi caput frigida tinctum, Delphinum more immerſiſſent,mirabili quodā modo inter aquas iuxtà adnatabant. Reuerſi autem H
iterum,diuerſis locis diuerſa agitabamus. Ego quidem ſubligatis crepidis,caput fricabam dentato ſtrigile. Non enim in Cepii,ſed in Scaphii modum tonſus eram,ut qui non multò antè mētum ac uerticem detondiſſem. Alius autem calida glutiebat,alius uentrem reiectabat,alius raphanis in tenues partes conciſis, abſorbebat ſalſas ac piſculentas illas ofellas, alius agreſtes oliuas commanducabat, alius etiam hordeum ingurgitabat. Atq; ubi iam tempus erat, in cubitos inclinati cœnabamus. Poſitæ autem erant & ſellæ & grabatula quædam. Proin cœna quidem collatitia erat. Apparata autem erant multa,& uaria,bifida uidelicet ſuilla,& laterum pulpamenta,& ſuminis quædam, & ſuis nuper enixæ I
inteſtinum illud quo fœtus recipit, & hepar è ſartagine, & alliatū,& Abyrtace,& ſimilia quædam condimēta opipara,deinde & Thrymmatides, & fictillæ ficulnis foliis inuolutæ,& ex melle dulciaria. Ex natatilibus autem & marinis cartilaginea multa,& quæcunqne oſtraceis teguntur, & offæ ponticæ,eorum quæ ſportulis ſiue naſſis excipiuntur,& anguillæ copaides,& gallina altilis,& gallus qui canere deſiit. Eriam piſcis erat paraſitus, & ouē totam in furno aſſatam habebamus, boniſq; iam grandioris atque æuo cōfecti pernam anteriorē. At uerò panes aderant ſiliginei, non mali, & alii nouilunares, poſt feſtum ceu præterito uadimonio dilati, & holera tum ſubterranea, tum in altum excreſcentia. Vinum autem erat non uetus,ſed ex iis quæ in utribus offeruntur, quod iam muſtum quidem deſierat eſſe,nondum tamen ad plenum coctum erat. Pocula uerò poſita erant omnis generis in Delphinide menſa, puta crater ille occultator frontis,& clauatus, Mentoreū opus, habens anſam prehenſu facilem,& Bombylius,& Dirocypelum,& fictilia multa,qualia Thericles coquebat, multicapaciaq;, atque alia lati oris,quorum quædam ex Phocæa,alia uerò è Gnido aduecta fuerunt. Omnia uerò tenuia, fragiliàque, ac teneras teſtas habentia. Erant autem ibi & cymbia,& paruæ phialæ quædam,& K

pocula

A pocula quædam grammatica,ita ut plenus eſſet abacus. At uerò lebes furnarius ebulliens,in caput nobis euertit carbones. Bibimus autem continuis hauſtibus, & iam inebriati eramus,atq; exinde ungebamur cancharide, & introduxit nobis quiſpiam podoctypam, & trigoniſtriam, atque exinde alius quidam in tabulatum aſſultans,irrumpendi locum quærebat, alius autem crepitu ac plauſu digitorum ludebat, alius porrò cum riſu lumbos laſciuiter agitabat. Atque interea ubi iam lauiſſemus, comeſſantes ad nos intrò irruperunt, ultro,non accerſiti, Megalonymus cauſſarũ ac litiũ ſectator ille, & Chærea aurifex, is qui tergum uariegatum habet, & Eudemus Ocataxis. Ego uerò interrogabam B eos, quidnam accidiſſet eis cur tam ſerò uenirent. Chærea igitur,Segmentum quoddam,inquit, & inaures & pedicas filiæ meæ apparabam, & ob hoc ad repotia uobis ueni. At ego,inquit Megalonymus,aliis rebus occupatus fui. Dies enim fuit haudquaquam iudicialis,ut ſcitis, & nefaſtus: proinde, utpote ſilētio in foro exiſtente,neque perorare licuit, neque per diem dicēdo,aquam & clepſydram diſpenſare. Cum audiſſem autem quòd Imperator conſpiciēdum ſeſe præberet acceptis ueſtibus inuſitatis,& bono ſtamine textis, ſubligatiſq; calceis antea non geſtatis, proripui me ipſum foras: atque exinde ſtatim incidi in Daduchũ & Hierophantem,ac cæteros arcanis ac turpibus operantes, qui Di- C niam obtorto collo ad magiſtratum rapiebant,reũ facientes,quòd ipſos nominaſſet,idq; cum ſciret quòd ex eo tempore quando initiati fuiſſent,& ſine nomine forent,& innominabiles,utpote ſacrinomines iam facti. At neſcio,inquã, quémnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. Eſt,inquit,in tabernis aleatoriis homo perditus,ex egenis ac uilibus iſtis,ſemper comatus ac ſqualidus,endromidum aut baucidarum calceamento ſubligatus,ac ueſte manicata indutus. Quid igitur,inquam, deditne pœnas aliquo modo? an calcibus inſultans aufugit? At uerò ille,inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cātores perſtrepebat,iam immobilis ac tacitus eſt. Nam imperator ſegregatum,& à D reliquo grege ſeorſim amotum, circũdatis illi manicis, & intento uinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in uinculis exiſtens, pedebat nonnihil miſer ille præ timore,& crepabundus erat,pecuniamq; pro redimenda uita dare uolebat. At me, inquit Eudemus, ſummo diluculo accerſiri ad ſe fecit Damaſias, is qui olim quidem athleta fuit, multaſq; uictorias retulit, nunc autem præ ſenectute iam à certaminibus abſtinet. Noſti æream ſtatuam in foro poſitam. Ac alia quidē picando,alia inflammando peregi. Domum enim deducturus hodie fuerat filiam ſuam ad nouum maritum, iamq; adeo exornabat illam, cũ interea anxium quoddam malum interueniēs, E diremit feſtum. Nã filius ipſius Dion neſcio qua cauſſa mœrore affectus, imò deorum odio aliquo agitatus,ſtrangularat ſe ipſum. Ac ſatis ſcitote,periiſſet ille,niſi ego ſuperueniens ablaqueaſſem ipſum, & à reſti ſoluiſſem, diu geniculatim aſſidens, & compungēs hominem, huc illuc ceu infantem in cunis uerſans,& undequaque explorans ac tentans ſicubi concretum adhuc guttur haberet. Quod autem potiſſimùm profuit,illud erat,quòd ambabus manibus cōprehendens illius latera ni compreſſi. Tum ego,num illum,inquam,Diona dicis,cinædum, & ſcrotum propendens habentem,mulieroſum,& lentiſcũ ſubinde rodentem,adoleſcentē maſtrupantē,& obſcœna tractantem,ſi quē probè mutoniatum ſenſerit,ipſum admittentē? At ille,certè etiã delicatus & guloſus.

At deã, inquit Eudemus, admiratus. Diana enim ipſis eſt in media aula poſita, F
Scopadéum opus. Ad hanc procidentes & Damaſias, & uxor eius uetula iam,
& capite admodum cano, ſupplicabant ei ut misereretur ſui. Illa autem ſtatim
annuit. Et nunc Theodorum, ſeu potius Artemidorum adoleſcentem hũc ha-
bent. Conſecrarunt autem illi cum alia quædam, tum ſagittas & arcus, quo-
niam his delectatur (Sagittaria enim & iaculatrix & bellatrix Diana eſt) Bibi-
mus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hãc uini uetuſtioris ue-
nio uobis afferens, & recentis caſei maſſas, & oliuas humi collectas. Cuſtodio
autem ipſas ſub ſigillis carioſiſſimis, & oliuas alias natatiles, & lutea hæc pocu-
la, ac uti teſtacea ac deſtillantia, ut ex ipſis bibamus, præterea & placentam ex G
inteſtinis concinnatam, & quibuſdam quaſi Crobylis intextam. Tu uerò puer
plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiam, & exinde ob id mango-
nem ſeu caſtigatorem contra te accerſam. Scitis enim quàm grauiter concitari
ſoleam dolore, & caput habeo denſum, nec facilè uaporibus peruium. Poſt po-
tum autem nugabimur mutuò, qualia & quæ conſueuimus. Non enim intem-
peſtiuum ſcilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, Laudo, inquã, iſthuc. Emo-
lumentum enim quodcunque etiam ſumus Atticæ proprietatis haud poſtre-
mũ. Rectè dicis, inquit Callicles. nã nugis mutuò prouocare nos, uoluptatem
quandã affert. Ego uerò, inquit Eudemus, frigus enim eſt, meraciori uino ma- H
lim intus ſtipari. Nam frigoris impatiens ſum, & tepefactus libenrius audiuero
digitis geſticulantes iſtos, tibicinem puto & Barbitœdum. Quid hæc ais Eude-
me, inquam, an tu ſilentium nobis imperas, tanquam ore carentibus, & lingua
ſpoliatis? Mihi uerò & lingua iampridem dicturit, adeóque iam animo proue-
hebar quaſi antiqua uobis narraturus quædã, & ablaturus omnes uos lingua.
Sed tu ſimile quiddam feciſti mihi, ac ſiquis nauem onerariam tribus inſtructã
uelis, ſecundo uento nauigantem, implentibus lintea Notis, proſperè laben-
tem, & per ſummos fluctus euntem, retinaculis quibuſdam ancipitibus, anco-
ris ferreis, naualibusq; pedicis demiſſis retineat, & curſus impetum inhibeat, in- I
uidens uidelicet tranquillitati. Proinde, inquit ille, tu quidem, ſi placet, naui-
ga, & nata, & curre per undas intempeſtas: ego autem interea bibens, de terra,
ut Homericus ille Iupiter de rupibus alicunde, aut de ſummo cœli uertice, ſpe-
ctabo & te iactari fluctibus, & nauem ipſam de puppi à uento aquis immerſa-
ri. L V C. Satis ô Lexiphanes & potus & lectionis iſtius. Ego enim tibi ebrius
iam ſum, & nauſeo: & niſi quamprimum euomuero iſta omnia quæcũque re-
citãdo perſecutus es, ſat ſcias, uideor mihi mox inſanus ac furioſus fore, obſtre-
pentibus mihi undique uerbis iſtis, quæ mihi modò offudiſti. Quanquã à prin-
cipio ridere in mentẽ ueniebat mihi illorum gratia. Verùm poſtquam ea mul- K
ta atque omnino ſimilia erant, miſerebar tui ob miſeriã & infelicitatem iſtam,
cum uiderem in labyrinthum quendam irremeabilem incidiſſe te, morbumq;
ægrotare maximũ, imò uerò atra bile percitũ. Cogito itaque apud me ipſum,
unde tam multa mala collegeris, & quàm longo tempore, & ubi denique cõ-
cluſum habueris tantũ examen abſurdarum ac diſtortarum uocũ, quarum alias
quidem ipſe finxiſti, alias autem defoſſas alicunde eruens, iuxta Iambicũ illud,

Pereas, miſerias qui eligis mortalium. tantum cœnum undequaq; co-
gens, in me exhauſiſti. Porrò uideris mihi neminem amicum, aut familiarem,
aut beneuolum habere, neque etiam in uirum liberum, & qui loquendi liber-

tate

A tate uteretur,incidiſſe unquam,qui uera monẽdo,liberaret te à morbo iſto intercutaneo,quo quidem correptus es,& præ malo illius,periculum ne diſrumparis, ſuſtines,tibi ipſi autem bene habito corpore eſſe uideris,& calamitatem iſtam pro bona ualetudine ducis, ac ab iis quidem qui nihil intelligunt, laudaris, quandò illi quid tu patiaris, ignorant: à doctis autem miſeratione dignus putaris. Sed commodùm Soſipolim hunc medicum accedere uideo. age huic tradendo te, & ſuper morbo diſſerendo, remedium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enim uir eſt, ac multos iam ad ſe receptos,itidem ut te, ſemiſanos & infatuatos à morbo infuſo pharmaco liberauit. Salue Soſipoli, atque hunc B Lexiphanem quæſo ad te receptum, ſodalem, ut ſcis, noſtrum,nugis autem in præſentia quibuſdam, & peregrino circa ſermonem morbo correptum,periculúmque ſuſtinentem ne prorſus pereat, ſerua, quocunque tandem modo. L E X. Nequaquam Soſipoli me,ſed hunc Lycinum, qui manifeſtè deſipit, & homines mente præditos parum ſapere exiſtimat, ac iuxta Mneſarchi filium, Samium illum, ſilentium ac linguæ ignauiam nobis intendit. Sed per Mineruam haud unquam erubeſcentem, aut trepidam, & per magnum ferarum debellatorem Herculem, ne tanti ipſum quantum Gry uel Phuy faciamus. Moneo autem omnino ne obuiam quidem ueniendum ipſi eſſe. Videor mihi ue- C rò etiam ringi, cum talia increpantem audio. Ac iam utique abeo ad ſodalem Cliniam,quoniam audio uxorem eius iamdiu mẽſibus non laboraſſe, & ex eo ægrotare illam, quia non fluit. quare non amplius ne inſcenditur quidem,ſed inacceſſa & inarabilis eſt. S O S T R. Quid autem? an ægrotat, Lycine, Lexiphanes? L Y C I N. Ipſa hæc, Soſipoli,an non audis qualia loquitur,ac nobis, qui nunc cum eo conuerſamur, relictis, quaſi ante mille annos nobiſcum ſermocinatur, diſtorquens linguam, ac aliena atque externa hæc componens,omnemq; operam in illis ſumens? perinde ac ſi magnum quiddam foret,ſi peregrinis uerbis utatur,& conſuetam atque receptam monetam ſermonis adulte- D rer. S OS. Per Iouem haud paruum quendam morbum narras Lycine. Subueniendum itaque homini eſt quauis arte. Atque adeò diuino quodam inſtinctu inſanorum ac bile percitorum alicui pharmacum hoc mixturus, domo abii, ut epoto hoc uomeret. Age primus ipſe bibe Lexiphanes, ut ſanus nobis & mũdus fias, tali uerborum abſurditate euacuatus. Verùm obedi mihi, ac bibe, & minus difficilis eris. L E X I P H. Neſcio quidnam etiam facietis mihi, Soſipoli, tu & Lycinus hic, obtrudentes mihi pharmacum hoc epotandum. Metuo itaque ne ruina quædam mihi ſit ſermonum potio hæc. L Y C. Bibe, & ne cũctare, ut humana deinceps ſapias ac loquaris. L E X I P. Ecce obedio, & bibo. E Pheû! Quid hoc rei eſt? Quantus tumultus uentris? Equidem diuinatorem quendam dæmonem uideor mihi imbibiſſe. S O S. Incipe igitur uomere. Papæ! Primùm hoc μῶν. deinde poſt illud exiuit κᾆτα iſtud. poſtea & ἦ δ' ὅς, & ἀμηγέπῃ, & λῷστε, & δήπουθεν, & continuum illud ἄττα. At coge tamen & inſere in fauces digitos. Nondum uerò ἴκταρ iſtud euomuiſti, neque σκορδινᾶσθαι illud, aut τα-τάζεσθαι, aut σιλλᾶσθαι. multa adhuc intus abdita latent. Satius autem fuerit, ſi per inferiora quoque ſecernantur nonnulla. σιλλαπορδία ſiquidem iſta magnum ſtrepitum faciet, unà cum ſpiritu erumpens. At iam quidem mundus hic eſt, niſi ſi quid remanſit reliquum in inferioribus inteſtinis. Tu uerò poſthac acceptum

eum Lycine dedoce,atq; inſtitue quæ decet loqui. L Y C. Ita faciemus Soſipo- F
li, poſtquam nobis uia iam ad eam rem abs te patefacta eſt. Ac tecum deinceps, Lexiphanes, cõſultatio mihi eſt. Quòd ſi igitur cupis uerè ob dicendi poteſtatem laudari,ac in multitudine hominũ celebrari, huiuſcemodi quidem omnia fuge atque auerſare. Vbi autem exorſus fueris ab optimis poëtis, & ſub præceptoribus eos legeris, tranſi inde ad oratores. Cũ iam cum illorũ ſermone quaſi educatus unà fueris,ad Thucydidis & Platonis ſcripta in tẽpore accede,multum adeò & in pulchra comœdia, & in graui tragœdia te ipſum exercitando. Ex his enim ubi pulcherrima quæq; decerpſeris,eris aliquis dicendo. Nam nũc
certè, non animaduertens, ſimilem te præbuiſti iis quæ à luti figulis ad forum G
finguntur,foris quidem illitus minio ac cæruleo, intus autem & luteus & fragilis exiſtens. Hæc ſi feceris,& non recuſaueris aliquandiu ob inſcitiam refelli, neque etiam dediſcere erubueris,bono animo eſto,uerſaberis in multitudine: & non quemadmodum nunc irrideberis,neque etiam in ore peiore conditione melioribus eris,Græcum atque Atticum uocitantibus te,qui ne cum barbaris quidẽ inter manifeſtiſſimos receẽſeri dignus ſis. Ante omnia uerò illud memineris mihi, ne imiteris Sophiſtarum eorum qui paulò ante noſtram ætatem fuere,uiliſſima quæq;,néue etiam depaſcas illa,perinde ut nunc,ſed talia quidẽ
proculca pedibus:imitare autẽ uetera exempla. Neq; uerò demulceant te ane- H
monæ uerborum,ſed iuxta legem athletarum,ſolidus tibi cultus, conſuetus ac familiaris ſit. Præcipuè autem Gratiis & Perſpicuitati ſacrifica: à quibus plus q̃ nimis nunc à tergo relictus es. Et faſtus autem,& iactantia, & mala iſta ſcribẽdi cupiditas,præterea & tumidum iſtud,atq; inſolentem te gerere, uerbaq; plus æquo dilatare,procul abſit, & acerbum illud,irridere aliorum ſcripta, & putare quòd tum demum primus ipſe futurus ſis,ubi aliorum omniũ uerba & orationes calumnioſè reprehenderis. Iam uerò neq; illud paruum,imò uerò maximum uitium committis,quòd non antea ſententias ac res,quàm uerba,paratas
habes, ac poſtea uerbis eas exornas, ſed ſicubi uerbum alienum ac peregrinum I
reperiſti, aut ipſe fingens, pulchrum putaſti eſſe,huic poſtea quæris ſententiam accommodare:ac damnum quoddam exiſtimas, ſi illud non alicubi intruſeris, etiam ſi ad id quod dicitur,minimè eo opus ſit: quemadmodũ paulò antè ὑμαλόπι illum,neſciens quidem quid ſignificaret,proiecisti,cum ille cum argumẽto nihil conueniret. Atqui idiotæ & indocti quidem omnes obſtupuerant,præ peregrinitate perculſis atq; attonitis illorum auribus:at qui docti erant,amborum cauſſa,& tui,& eorum qui te laudabant,ridebant. Illud uerò omnium maximè ridiculum eſt,quòd cum plus quàm Atticus uideri cupias, & ſermonem
ad uetuſtiſſimam dicendi formam diligẽter exercuiſſe,talia quædam, imò uerò K
plurima intermiſces uerba, quæ ne puer quidẽ qui nuper diſcere cœpit, ignorare queat, qualia ſunt illa, πῶς οἶδ, κατὰ γῆς δῦναι εὐχόμενος, ἀκούων σου ἀποδεικνυμένου. Cũ χιτώνιον quidem etiam uirilem ueſtem dici putabas, δουλάρια autem maſculos pediſequos appellabas. Quæ quis nõ nouit? quòd uidelicet χιτώνιον quidem muliebris ueſtitus, δουλάρια uerò de fœminis tantùm dicantur? Atq; alia multa longè his clariora,quale eſt ἴττω, & ἀπεστύλλους, & καθεδεῖς illud,quæ ne inquilina quidem Attici ſermonis ſunt. Nos autẽ ne poëtas quidem laudamus qui uerbis obſcurioribus & minus uſitatis poemata ſcribunt. Tua uerò, ut pedeſttem orationem

A orationē cum carmine conferamus, perinde ut Doſiadæ ara, & Lycophronis Alexandra ſeſe habēt, & ſi quid iſtis ſermone etiam miſeriore ſcriptū eſt. Quòd ſi igitur hæc imitatus fueris, & dedidiceris, optimè de te ipſo ſtatueris. Sin autem nihil animaduertens, iterum in auiditatem iſtam prolapſus fueris: ego quidem admonitioni atque officio meo ſatisfeciſſe uidebor, tu uerò te ipſum accuſabis, ſi utique etiam intellexeris deteriorem eſſe te factum.

SCHOLIA IN PRAECEDENTEM ORATIONEM.

Νηχμὸν calidum uerti propter conſonantiam uocum caloris & ſqualoris. nam αὐχμὸς eum ſqualorem ſignificat, Fo.17.K.uer-
qui ex nimia ſiccitate prouenire ſolet: unde & pro peſte quæ ex nimio æſtu contrahitur, poſitum reperitur. νεοχμὸν ſu.7.
autem, id quod nuper factum eſt. Videtur autem & prauam pronunciationem affectatoris iſtius notare. αὐχμὰς αὐα- 177.B.1.
B *rium ſordes ſignificat. Cypſelus autem & Periander Corinthiorum reges uetuſtiſſimi fuere, quorū & Pauſanias meminit. ſtilo haudquaquam trito, λιαρῆ, quam uocem ipſe infra in Rhetorum didaſcalo exponit τὸ λαρὸν* B.4.
obambulabimus, περιλινδούμεθα, quod uolutabimur propriè magis ſignificat. Veſtem pelliceā, βαίταν græce. ab- B.7.C.1.
lutoriam, τὸ [illegible]. armariolum, [illegible] græce, & notat Heſychius [illegible] etiam [illegible] ſignificare. mula C.2.5.
clitellaria. In græco eſt [illegible] & [illegible]: quorū alterum nōnulli pro mulo ſeu iumento, alterum pro ephippio ſeu ſella, non pro mulione accipiunt. uide Suidam. uredo quædam, καῦμα, cuius uocis & Athenæus in hac ſignificatione D.1.
meminit lib.3. ubi & ipſe de affectatoribus huiuſmodi tractat. terræ clauis, γῆς κλεῖδας græcè. apparet autem bul- D.3.
bi genus eſſe. Brazana uerò agreſtia holera ſunt, ut apud Suidam. lecithopolidem, hoc eſt, quæ piſa uel etiam oua D.9.
uendit. qui ſacculos diſtrahit. Nam Suidas γρυμαία ὁ σακκοπώλης ait, & Pollux à quibuſdam peram dici affirmat. Vt E.1.
ad Selga. Vtrum corruptum hic aliquid ſit neſcio: certè quid uelit, non puto facilè à quoquam intelligi poſſe. panem E.2.3.
coloſtratum. Sic interpretari placuit πυριάτην, quem tamen alij pro ipſo πυῷ, hoc eſt coloſtra accipiunt. Idem & πυ-
ριεφθός dicitur. Commenta. in Ariſtoph. Veſpas. Athen. lib.14. & Pollux lib.2. cap.12. Et ſucas. Gaza interim ſu-
C *cas, interim ſquillas uertit apud Ariſtotelem. Athenæus lib.7. ψυκίδας uocat. & œbum. Neque de Oebo, neque de* E.4.
Phoētis reperio quicquam. pro [illegible] autem [illegible] lego, quod & apud Heſychiū legam, quanquam neque de hoc
adeò contendo. Sillus propemodum, hoc eſt ſtrabus, à σιλλαίνειν, quod propriè ſignificat ſubſannandi cauſſa oculos E.6.
recutere, ſeu retorquere, unde & Silli uerſus. Pollux. ripæ aggerem, ἀντίρ, id eſt πρόχωμα, quod contra aquæ im- E.8.
petum opponitur. Supra [illegible] idem dixit. Vide Heſychium. Cottaborum ſtrepitus. De Cottaborum ludo Athen. lib. E.10.
10.11. & 15. Pollux lib.6. cap.19. & Suidas meminit: & Plautus, Vide ne crebri in te Cottabi crepent. ut thridaci- F.1.
nas. Hoc nomine μάζαι quoddam genus Attici uocant. ad ſolem ungar, ἐξηλιοῦμαι. Inde ἐξηλιασμὸς locus Conſtanti- F.2.
nopoli fuit, cuius alibi mentio fit. in aqua iſta impura, ἐν λυθίῳ. Vide Heſychium. à tergo Carimantum. Cari- F.3.4.
mantes quos dicat, non ſatis intelligo, niſi ſi accipiamus ſordidos quoſpiam & mercenarios, qui caput obligatum habeant, aut onera geſtent, quales ab Heſychio & [illegible] dicuntur. alius iaculo contendebat, τῷ κυρίῳ ἀντί- G.6.
ζων. Vide Heſychium. Non enim in cepij, & c. κῆπος & σκαφίον tonſuræ ſpecies erant. Scaphium quando tota coma H.4.
ad cutem uſque detonſa erat. Cepiū autem ſeu cepus quando ad frontis ornamentum capilli reſecti erant, ut Comment.
D *Ariſtoph. in Aues tradit. calida glutiebat, [illegible], fortaſſe id quod Plautus dixit thermopotare. uentrē reiecta-* H.6.
bat, τὴν νῆστιν [illegible]. ſignificat autem νῆστις ieiunium, & item inteſtinum ieiunum inter ſtomachum & uentrem. agre- H.7.
ſtes oliuas, φαυλίας. Ita Suidas exponit, quanquam Heſychius genus mali grandioris eſſe dicat. biſida uid. ſuilla. In- I.1.
telligo pedes, eò quòd biſidi ſunt. hepar è ſartagine, id eſt frixum. Propriè tamē λοβὸν extremā partem hepatis uocāt. I.3.
abyrtace, Intritum quoddam barbaricum eſt. Vide Suid. thrymmatides. Pollux inter placentas recenſet θρυμματίδας. De Thrijs autem Cōmentator Ariſtophanis in Equitibus copioſè. quæ ſportulis ſiue naſsis, τῶν ἐν σαργάναις, de I.4. I.7.
cuius ſignificatione Heſychius. qui canere deſiit, Capū intelligo. piſ. erat paraſitus. Ipſa quidem uox paraſiti quid I.8.
ſignificet, notum eſt, ſed quorſum ſpectet piſcis paraſitus, puto obſcurū eſſe. pa. ade. ſiliginei, τιφῶν ſcilicet pro τιφῶν K.1.
Atticè. Eſt autem τίφαι, ut Heſych. exponit, ζειαί, quæ à Latinis quoque olyra, quibuſdam autem ſiligo dicitur. Vnde
τιφῶν panes, quorum & Athenæus meminit lib.3. tum ſubterranea, ὑποβρύχια καὶ ὑπόγεια. niſi quis malit parua ac K.2.
magna accipere. delphinide menſa. Obſcurum quam intelligat, niſi ſi tripodem, qualis ὁ Δελφικὸς fuit. Bombylius, K.5.6.
Poculū eſt anguſti oris, inter bib. ndum ſonū edēs. Athenæus & Pollux. dirocypelū, Vt apud Homerū ἀμφικύπελλον, K.7.
E *de cuius etymologia Athenæus li.11. qua Thericoq. De Thericleo poculo uide item Athenæum. tenuia fragiliaq;,* K.8.9.
ἀνεμοφόρητα, hoc eſt quæ uento ferri queant. poc. q. grammatica, hoc eſt, literis inſcripta, quorum ipſorum quoque Fol.178. A.1.
meminit Athenæus eodem lib.11. abacus, ἐπιχείλωνον, ſic enim malim, niſi quis [illegible] pro ora ſeu labro poculi acci-
piat, & τὸ [illegible] ad γεάμματα refrat. lebes furnarius ἰπνολέβης, quod Athen. lib.3. à Romanis miliarium dici ait, uas
ad calefaciendam aquam comparatum. Vng. canebaride. Quodnam unguentum hoc ſit, obſcurum. Podoctypa au- A.3.
tem & Trigoniſtria, nomina pſaltriarum uidentur eſſe. Nam Trigonis & Heſychius & Pollux meminere. plauſu A.5.
dig. lud. [illegible], à [illegible] uidelicet, cuius uerbi Athenæus meminit lib.1. lumb. laſc. ag. Pollucem uide lib.4. cap.14. A.6.
Ocataxis. Suidas proprium hoc eſſe tradit, quanquam apud illum [illegible] legitur. ego tamen cognomentum ma- A.9.
gis eſſe puto ab ouis uel frangendis, uel deuorandis, uel ſimili aliquo factum. ſegmentum quod. [illegible]. Pollux B.1.
tamen [illegible] per κ habet. ueſtib. inuſit. [illegible] & [illegible], tametſi eæ uoces propriè inutiles & geſtu inhabiles ſignificent. indaduchum, eum qui geſtat lampada, ut ſacerdotes Promethei, Vulcani, &c. Ex egenis, [illegible], B.7. B.9.C.3.
quod ſi ab [illegible] & [illegible] deriuetur, ceparum helluonem ſignificabit. Sed tamen apud Heſychium [illegible]
per κ legitur, pro eo, ut ipſe ait, ὁ μετὰ τῶν τὰ [illegible] μὴ διδόντων τυγχάνει ἀνόμως. quod neque ipſum quale ſit, ſatis planum eſt. [illegible] autem & [illegible] ab Heſychio exponuntur. Endromidum. Endromides curſorum C.6.

Fol.178. D.8. *ſunt, & propriè Dianæ. Baucides autem croceæ muliebres. Pollux. Domum enim. Neſcio corruptúſne ſit locus, an* F
D.9. *mutilatus. Anxium quoddam ma. μέρμερον. ſed haud ſcio an περμίζειν potius legendum, de quo etiam in prouerbijs*
E.7. *Eraſ. illius latera. τὰ ἄκρα, latera uerti, propterea quòd & in acie latera, τὰ ἄκρα dicuntur, ut ait Pollux. mulie-*
F.8. *roſum, μύρτον, ἀπὸ μυρτίν, ſcilicet genitali muliebri. lentiſcum ſubinde rodentem, σχινοτρώκτην, quo nomine notabā-*
E.10. *tur qui elegantiæ & cultui muliebriter ſtudebant. delicatus & guloſus, λιχναῖος, ἀπὸ λιχνίδος, ſeu λίχνος, quod pa-*
tinam ſignificat, ut Pollux. coniecturaliter tamen: quanquam haud ſcio an corruptus locus ſit. uidentur enim deeſſe
F.4.9. *quoque nonnulla. Theodorum, ſeu potius Artemidorum, ut à dea ſeu Diana reſtitutum, & uita donatum. Cario-*
ſiſsimis, pro antiquiſsimis accipio. oliuas alias natatiles. Fortaſſe eas quæ & hodie ex uino uel aqua aſſatis carnibus
G.1.2. *pro ſalſamento adhibentur. teſtacea ac deſtillantia, ἰμπελάκωτα, ἀπίδας uidelicet. Crobylis intextā. Fuerunt au-*
tem Crobyli certæ quædam texturæ capillorum in acutum deſinētes, antiquorum Athenienſium geſtamē, ut Comment.
G.5. *Thucydidis in lib.1. mangonem ſeu caſtigatorem, παιδοκόσμον, quo nomine & mangonem & puerorum modera-*
G.9.H.3. *torem intelligi poſſe puto. uoluptatem quandam affert. fortaſsis à καλὸν ἥδεσθαι & γάνυσθαι. digitis geſticulantes,*
Fo.179.C.1.2. *χειροσόφους, quos ipſe infra in Rheto. didaſ. exponit ὀρχηστάς, id eſt ſaltatores. etiam ringi, σεσηρέναι. menſibus non* G
E.1. *laboraſſe, ἀνάπηρον ὄν, cuius uerbi etiam Athenæus meminit lib.3. diuinatorem quendam dæmonem, ἐγγαστρίμυθόν*
E.3. *τινα, quos & Eurycles græci uocant. Suidas. μῦν, id eſt uum. κᾆτα, atq; exinde. ἰδ' ὅς, inquit. ἀμηγέπη, aliquo*
E.4.5. *modo. ἄριστα, optimè. δηλονότι, uidelicet. ἄττα, quædam. ἐγγύς, propè. σκορδινᾶσθαι, protendere membra cum oſci-*
E.6. *tatione. πυππάζειν, curioſè agere. σκύλλειν, unguibus rapere, & infeſtum eſſe, unde & Scyllæ nomen uidetur fa-*
E.7.F.3.I.4. *ctum. σκιμπορδία, id eſt petulantia & laſciuia. Quod ſi igitur. Parænesis de recta dicendi ratione. ὁμαλόντα,*
K.3. *Heſychius meminit ὁμαλευτικοῦ cuiuſdam, atq; paroemiā eſſe qua τὸ μαλῶν ſignificetur. πῶς ἄν, id eſt quomodo pu-*
K.4. *tas. κατὰ γῆς δῦναι ηὐχόμην &c. Id eſt ſub terram ire optabam quādo audiebam te recitātem. χιτώνιον, id eſt tuniculam.*
K.7.8. *Δουλάρια, ſeruulas. ἔπτατο, Volauit. ἀπαντώμενος, Obuiam ueniens. καθίσας, Sedens. qui uerbis obſcurioria-*
bus & minus uſitatis, κατὰ γλῶτταν, ut etiam Quintilianus lib.1. cap.14.

EVNVCHVS, SEV PAMPHILVS, Eraſ. Roterod. interp.

ARGVMENTVM. H

Hiſtorica quædam narratio eſt, qua Dioclis & Bagoæ Peripateticorum philoſophorum inter ſe contentionem exponit. Eunuchus autem inſcribitur, quòd potiſsima contentionis pars in eo uerſetur, utrum Eunuchus debeat aut poſsit philoſophum agere: cum alter ab indignitate rei, & ab accidentibus philoſophicæ profeſſionis hoc negaret, alter autem exemplis, & fine ſeu officio philoſophi, item à conſequentibus ſeſe tueretur. Vbi interim tacitè illud quoq; indicat Lucianus, quòd ea tum ætate philoſophi ex uitijs & ſceleribus magis quàm ex doctrina & uitæ integritate cenſebantur. Exordium ab admiratione trahitur, qua attentos facit, amplificando conditionem & profeſſionem perſonarum, & rei qualitatem.

PAMphilus. VNDE nobis aduenis Luciane, ſeu quidnam rides? Semper tu quidem & aliàs conſueuiſti nobis hilaris ac feſtiuus occurrere: uerū iſtuc
maius aliquid ſolito uidetur eſſe, de quo riſum nec cōpeſcere queas. I
LVCIA. E foro tibi adſum ô Pamphile: porrò mox efficiam ut tu quoque mecum rideas, ſimul atque audieris cuiuſmodi litis adfuerim actioni, duobus philoſophis inter ſeſe contendentibus. PAM. Iam iſtuc ipſum profectò ridiculum eſt quod ais, philoſophos inuicē lites agitare. Nam etiam ſiquid magni fuiſſet negocii, inter ipſos modeſtè citraq; pugnam controuerſiam compoſitam oportuit. LVC. Quid ais? tranquillè componant illi, qui quidem ſolida plauſtra cōuiciis onuſta alter in alterum effuderint, uociferantes, miraq; peruicacia contendentes? PAM. Videlicet de diſciplinis atque opinionibus Luciane, ita ut aſſolent, diſſentiebant, quòd erant diuerſę factionis? LVCIA. Nequa- K
quam, imò aliud quiddam erat hoc de quo diſſidebant: nam eiuſdem ſectæ erant ambo, eiuſdemq; ſcholæ, & tamē orta inter eos lis erat. Porrò iudices qui cognoſcebāt, primates erant huius Reipub. natuq; maximi, ac ſapiētiſſimi, breuiter, apud quos pudeſcat aliquis etiam parum aptè quippiā eloquutus, nedum ad tantam prouectus inuerecundiam. PAM. Quin tu igitur litis argumentum exponis, quo uidelicet ipſe etiam cognoſcam quæ res tibi tantum riſum concitarit? LVCIA. Scis Pamphile, ſalarium, idq; neutiquam exiguum, ab imperatore fuiſſe conſtitutum ſingulis philoſophorum generibus, puta Stoicis, Platonicis, Epicureis, cúmque his etiam Peripateticis: ita ut unicuique ſectæ præ-

mium

A mium eſſet æquale. Cæterùm demortuo ex his quopiá, alius aliquis in eius locum ſubrogandus eſt, qui ſit optimatum calculis probatus. Porrò præmium illud neque bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poëta, nec porcellus: uerùm ſingulos in annos decies mille nummûm, quos accipiunt uti doceant iuuentutem. PAM. Memini quidem iſta. Quin aiunt nuper ex illis diem obiiſſe quempiam, alterum (ni fallor) è Peripateticis. L V C I A. Hæc ipſa Pamphile Helena, propter quam illi inter ſeſe ſingulari certamine conflictabant. Et hactenus quidem nihil etiam ridendum erat in illis præter hoc, quòd quũ philoſophos eſſe ſe profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen
B earum gratia perinde atque pro patria in diſcrimẽ adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum, decertarent. P A M. Atqui Peripateticorum iſtud eſt decretum, non admodũ eſſe negligendas pecunias, uerùm eas in tertio quodam bonorum ordine eſſe ponendas. L V C I A. Rectè dicis. Nam iſta quidem aiunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio ſẽtẽtiáque illis extitit: uerùm quæ poſtea conſequuta ſint, iam auſculta. Primùm complures quidẽ alii in defuncti illius funebribus ludis decertabant: ſed inter hos præcipuè duo uiribus pares: puta Diocles ille ſenex: noſti quem dicam, contentioſum illum inquam: præterea Bagoas, qui quidem ea ſpecie eſt, ut Eunuchus
C eſſe uideatur. Inter hos initiò de doctrina, déque philoſophiæ decretis atque opinionibus eſt decertatum. uterque ſui ſpecimen ac documentum dedit, quòd eſſet Ariſtotelicæ factionis, quódque eius placita ſequeretur, oſtendit. At per Iouem in hoc certamine neuter altero ſuperior erat. Lis igitur huc deflexit denique. Diocles deſinens iam eruditionis ſuæ periculum ac ſpecimen oſtendere, ad Bagoam deſcendit, ac uitam illius in primis carpere eſt aggreſſus: Bagoas itidem huius uitam uiciſſim taxabat. P A M. Idque meritò Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde ſi ego fortè iudex cauſſæ ſediſſem, magis in hoc, ut mihi uidetur, futurus eram occupatus, potiúſque ſpectaſſem
D uter moribus eſſet præſtantior, quàm uter ad diſputádum ac dicendum promptior: atque illi potius quàm huic uictoriam adiudicaſſem. L V C I A. Rectè dicis. Equidem iſti tuæ ſententiæ meum & ipſe calculum addo. Verùm ubi iam conuiciis, ubi maledictis eſſent ſatiati, tandem Diocles illud aiebat, nefas eſſe uel conari aut proponere Bagoam, uti cum philoſophiæ ſtudio, cúmque pulcherrimis illius præmiis commerciũ haberet, qui quidem Eunuchus eſſet: imò hoc hominum genus non ſolùm ab eiuſmodi contubernio ſecludi oportere, uerùm ab ipſis etiam ſacris, ac uaſis puris, breuiter ab omnibus publicis cœtibus eiici: oſtendens inauſpicatum quoddam & occurſu infauſtum ſpectaculum fo-
E re, ſi quis mane domo egreſſus uel uideat iſtiuſmodi quippiam. Atque hac de re multis uerbis diſſerebat, affirmans Eunuchum neque uirum eſſe, neque mulierem, ſed quiddam utrinque compoſitum & conflatum, planéque monſtrum ab hominum natura ſpecieq; alienum. P A M. Nouam accuſandi rationẽ nobis narras Luciane. Iámque & ipſe ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? an uiciſſim & ipſe quiddam auſus eſt ad iſta reſpondere? L V C I A. Initiò quidem pudore ac metu (nam id eſt iſtis familiare) diutius obticebat, erubeſcens interim, palamq; præ ſe ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebrem edens uocem, negabat æquum facere Dioclem, qui ſe quòd Eunuchus eſſet, ob id à Philoſophia ſe-

Vtrum Eunuchus debeat aut poſſit philoſophiã agere

cluderet, cum qua fœminis etiam eſſet commercium. Allegabantur Aſpaſia, F
Diotima, Thargelia, quæ cauſſam illius adiuuabát. Præterea Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulò ante noſtram ætatem maximi nominis apud Græcos floruiſſet. Porrò Diocles etiam illum ipſum, ſi quidé extaret, ac ſimili negocio ſeſe miſceret, prohibitutū ſeſe reſpondit, nihil expaueſactum opinione quam apud uulgus obtinebat. Ad hæc quū ipſe quædam dicteria in illum iaciebat, tum referebat in eum quæ à Stoicis maximeq́; Cynicis dicta ad riſum concitandū erant idonea, de corpore mutilo atq; imperfecto. Hac in re iudicū cognitio uerſabatur. Deniq; totius cauſſæ iam illud caput eſſe cœpit, num Eunuchus idoneus eſſet cenſendus qui ad philoſophiá admitteretur, G
quiq; iuuenibus præfici poſtularet, quū alter interim formam etiam ac corporis integritatem in philoſopho requirendá eſſe diceret. Maximè uerò uti barbam altam ac promiſſam gerat, quò uidelicet iis qui diſcendi cupidi aduenirent, uir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neq; indignus uideatur decem illis drachmarū millibus quæ forent ab Imperatore capienda. Cæterùm Eunuchorū conditionem etiam q̃ Spadonum eſſe uiliorem. Nam illos aliquando uirile quiddá expertos fuiſſe, at hunc ab ipſo ſtatim ortu fuiſſe exectum, planeq́; animal eſſe quoddam uarium atque anceps, non aliter q̃ cornices, quæ neq; inter columbas, neque inter coruos numerari queant. Alter contrà reſponderet, eo H
iudicio nō de corporis agi figura, uerùm de animi uirtute, proinde mentis qualitatem expendi oportere, deq́; dogmatum cognitione quærendum eſſe. Eius rei teſtis citatus Ariſtoteles, qui quidé Hermeam Eunuchū Atarne oriundum tyrannū ſupra modum ſit admiratus, adeò ut illi perinde atq; Diis ſacra fecerit. Auſus eſt & illud addere Bagoas, multo magis idoneū eſſe Eunuchū cui adoleſcentes erudiendi credantur, quòd ab hoc nulla in illos calumnia poſſit hærere, neq; Socraticum illud crimen in hunc competat, quòd adoleſcétulos corrumpat. Deinde quæ ille potiſſimùm in mentū imberbe fuerat cauillatus, ea hic facetè, ut ipſi quidem uidebatur, reiecit. Etenim ſi è barbæ prolixitate, inquit, I
philoſophos æſtimare conuenit, nimirum hircus ante omneis primas tenebit. Hic tertius quidam aſſiſtens (nomen hominis ſilebitur) Atqui iudices, inquit, hic malis leuibus, ac fœminea uoce, reliquóque corporis habitu Eunucho adſimilis, ſi quis ueſtes detrahat, egregiè uir eſſe uidebitur. Alioqui mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehenſum, membra in membris, ut legum tabulæ loquuntur, habentem: atque id quidem temporis ad Eunuchum confugiſſe, eáque reperta latebra abſolutum fuiſſe, quū iudicibus crimen perſuaderi non poſſet, ut qui è ſpecie hominem iudicarent Eunuchum. At nunc mihi palinodiam canturus uidetur, ídque propter oſtentatum præmium. Hæc K
quum dicerentur, omnibus, ut par erat, riſus eſt obortus. Porrò Bagoas magis etiam perturbabatur, omnem in ſpeciem ſeſe uarians, atque in innumerabiles uerſus colores, tum frigido ſudore fluens: ac neque decorum ſibi exiſtimabat adulterii crimen agnoſcere, neque rurſum eam accuſationem inutilem ad præſens certamen arbitrabatur. P A M. Profectò deridicula ſunt iſta Luciane, neque uulgarem uobis, uti cōiectandum eſt, uoluptatem præbuerunt. Verùm quò tandem res euaſit, & quid ſuper his pronunciarunt iudices? LVCIA. Non erat eadem omnium ſententia: uerùm aliis quidem uiſum eſt, uti nudato illo, quemadmodum in emptitiis ſeruis fieri conſueuit, inſpicerent, num in

iis quæ

A iis quæ ad penem pertinent, philoſophari poſſet. Alii uerò ſententiam dixere multo magis etiã hac ridiculam, nempe ut acceſitis è luſtro mulieribus aliquot, iuberent illum cum illis congredi, ac uiri officio fungi, aſtãte interim è iudicibus quopiam, qui quidem eſſet natu maximus, fideq́; ſpectatiſſima, qui inſpiceret num philoſophũ præſtaret. Hæc ubi omniũ riſu fuiſſent excepta, neque quiſquam omnino adeſſet cui non doleret aluus riſu concuſſa, uiſum eſt ut integra cauſſa in Italiam reiiceretur. Et nunc alter, ut aiũt, ad eloquẽtiæ oſtẽtationem ſemet exercet atque inſtruit, & accuſationem quamelaboratiſſimam meditatur, adulterii crimen aggrediens, id quod ipſi maximè aduerſatur. Quod

B quidem & hic facit iuxta malorum rhetorum morem, quum ex ipſo crimine aduerſarium inter uiros recenſet. Cõtrà Bagoas diuerſa cura, quemadmodum audio, & aſſiduè uitum agit, negociumq́; præ manibus habet. Poſtremò uicturum ſeſe ſperat, ſi modò docere poſſit, ſe nihilo deteriorem eſſe equas ineuntibus aſinis. Id enim amice uiſum eſt optimum philoſophiæ documentum, atque una demonſtratio, quæ refelli nõ queat. Proinde optarim ut filius qui mihi eſt adhuc admodum adoleſcens, non animum & linguam, ſed penem haberet ad philoſophiam idoneum. *Amarum in philoſophos.*

C. ## DE ASTROLOGIA, D. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Aſtrologiæ defenſio quædam eſt, à dignitate uidelicet, quam ab antiquitate & præſtantia eorum qui illam ab initio coluere, trahit, & à certitudine, quam ex ſimilibus & ſignis ratiocinatione quadam colligit. Recenſet autem principiò uarias gentes & populos à quibus illa inuenta, tractata, ac locupletata fuerit. Deinde & homines, & quid quiſque in illa ſingulatim uel obſeruarit, uel tractarit: quo loco & fabulas pleraſque Græcorum poetarum de Orpheo, Tireſia, Atreo, Thyeſte, Bellerophonte, Phryxo, Dædalo, Endymione, Phaethonte, ac cæteris quibuſdam explicat. Poſtremò & utilitatem artis tradit, quò futuris rebus per hanc obſeruatis, & mala facilius tolerare, utpote præuidentes illa, poßimus: & bonorum ſpe nos ipſos confirmare. Exordiò dociles facit, ſtatim propoſito de quo & qualiter dicturus ſit: & obiurgat eos qui artem ob imperitiam utentium ac profitentium reprehendunt.

D DE cœlo, deq́; aſtris eſt nobis inſtitutus ſermo: non de ipſis quidem aſtris, neque ipſo de cœlo, uerùm de diuinatione ac ueritate quæ ab illis in hominũ uitam proficiſcitur. Neque rurſum mihi libellus hic ſe traditurum aut docturum profitetur quo pacto diuinationem hanc aſſequi liceat: ſed illud queror, doctos omneis cum in cæteris omnibus exerceant ſeſe, ſuiſque omnibus tradãt, ſolam Aſtrologiam nec habere in precio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus uetuſtũ eſt, neque nuper ad nos peruenit, ſed inuentum eſt priſcorum regum, quos Dii amabant. At huius ætatis mortales non ſolùm inſcitia ſocordiáque, uerumetiam odio labo-

E ris diuerſa ab illis ſentiunt. Cúmque fortè inciderint in eos qui falſa prædicunt, tum & aſtra culpant, & ipſam Aſtrologiam habent exoſam, neque ſalutarem eam neq; ueridicam arbitrantes, ſed autem magis falſam atq; inanem, haud rectè, ſicuti mihi quidem uidetur, ſentiẽtes. Neq; enim ob imperitiam fabri, ars ipſa culpatur: neq; ob cantoris inſcitiam, ipſa muſica parum eſt erudita: quin illi potius artium ſunt ignari: cæterùm ars unaquæq; ſuapte natura ſcita eſt. Primùm igitur Aethiopes hanc rationẽ mortalibus tradiderunt. In cauſſa fuit partim gentis eius ſapientia (nã cæteris quoq; in rebus Aethiopes reliquos homines antecellũt ſapientia) partim regionis quã incolunt, opportunitas, propter- *Aethiopes.*

ea quòd apud eos perpetua ſit cœli ſerenitas, tranquillitáſque, neque patiun- F
tur anni mutationes, ſed eadem temperie uiuunt. Itaque cum primum uident lunam non ſemper eodem uultu apparentem, ſed uaria ſubinde ſpecie, & in aliam atque aliam uerti formam, uiſa eſt illis ea res admiratione atque diſquiſitione digna. Deinde cum inquiſiſſent, repererunt hanc eſſe earum rerū cauſſam, quòd lunæ non eſſet lumen proprium, ſed à ſole mutuatum. Inuenerunt autem & reliquarum ſtellarum motus, harum quas nos errones appellamus: (nam ſtellarum hæ ſolæ mouentur) naturámque earum ac poteſtatem, & effectus quos unaquæque præſtet, nominibus quoque inditis, non illis quidem utcunque uiſum eſt, confictis, ſed quà notæ rerū eſſent. Hæc igitur in cœlo per- G
ſpexerunt Aethiopes: mox Aegyptiis finitimis artem imperfectam tradiderūt.

Aegyptij. Porrò Aegyptii diuinandi rationem, quam ab illis dimidiatam acceperant, in maius prouexerunt: quippe qui menſuram etiam ad quam unaquæque ſtella moueretur, indicarint. Ad hæc annorum, menſium, horarúmque numerum inſtituerunt. Ac menſes quidem illi luna metiuntur, atque eius recurſu finiūt: annum uerò ſole, & huius circuitu metiuntur. Quin his etiam maiora oſtenderunt. Nam ex uniuerſo cœlo, reliquiſque ſtellis & errantibus, & fixis, neque ſimul cum cæteris ſeſe mouentibus, duodecim partes effecerunt in his quæ mouentur, & unamquamque ſuis animantibus repræſentarunt, partim mari- H
nis, partim homine, partim feris, partim uolatilibus, partim pecudibus. Vnde & ſacra Aegyptiorum uariè fiunt. Neque enim omnes Aegyptii ex omnibus duodecim partibus diuinabant, ſed alii aliis utebantur partibus. Itaque arietem colunt, qui ad Arietem ſpectabant: piſcibus non ueſcuntur, qui Piſces annotarant. Nec hircum mactant, qui Capricornum uiderant: atque alii item alia uenerabantur, quæ quiſque inuenerat. Quin taurum etiam ob honorem cœleſtis Tauri colunt. Nam Apis apud illos res in primis ſacra, regionem ſortitus eſt: & qui eam incolunt partem, oraculum quoque dicarunt, ſignum uidelicet diuinationis, quam à cœleſti Tauro petunt.

Libyes. Ac non multò poſt Libyes I
quoque artem hanc ſunt aggreſſi. Siquidem & oraculum quod eſt apud illos Ammonis, ad cœlum, & huius ſententiam refertur, iuxta Ammonem, quem illi arietis ſpecie fingūt.

Babylonij. Calluerūt autem hæc omnia & Babylonii: atq; hi quidem affirmant ſe primos omnium fuiſſe. Verùm, ut ego exiſtimo, multo poſterius ad hos ſcientia peruenit.

Græci. At uerò Græci nec ab Aethiopibus nec Aegyptiis de Aſtrologia quicquam audierunt: uerùm illis Orpheus Oeagro Calliopéque prognatus, primus iſta monſtrauit. non ille quidem admodum dilucidè, neque rem clarè docuit, ſed præſtigiis ac myſticis inuolucris obtexit. Sic enim illi uiſum eſt. Nam concinnata lyra Orgia inſtituit, ſacraſq; cantiones decanta- K
bat.

Orphei Lyra quæ ſit intelligenda. Porrò lyra cum ſeptem haberet chordas, concentum mobilium ſtellarum repræſentabat. Hæc conquirens atque hæc agitans Orpheus, omnia delenibat, omniaq; uincebat. Neque enim illam hominis lyram ſpectabant, neq; illi alterius muſices ſtudium erat, uerùm hæc magna illa Orphei lyra. Hiſce rebus cum Græci honorem habere uellent, locum illi in ipſo cœlo deſignarunt, & cōpluſculæ ſtellæ uocantur Orphei lyra. Quòd ſiquando Orpheum uideris uel ſaxo expreſſum, uel coloribus effictum, ſedet in medio, canenti ſimilis, manibus tenens lyram. circū hunc animātium innumera multitudo, inter quæ & homo,

& tau-

A & taurus,& leo. Cumq́; horum ſingula uideris,ſac horum mihi memineris,cuiuſmodi ſit illius cătus,cuiuſmodi lyra,cuiuſmodi taurus & cuiuſmodi leo Orpheum audiant. Quòd ſi eorum quæ dico,cauſſas intelligas, tū & in cœlo horum unumquodq; cōtemplator. Fertur autem & Tireſia genere Bœotius, diuinandi gloria multū celebris fuiſſe. Hunc Tireſiā ex Græcis aiūt dixiſſe, ſtellarum erraticarum alias eſſe fœminas, alias mares,nō tamen eadē efficere. Vnde eundem ancipiti quoq; ſexu fuiſſe fabulantur,aliquando fœminā,aliquando marem. Porrò Atreo & Thyeſte de regno paterno decertātibus, iam tum maximam Aſtrologiæ cœleſtiſq; doctrinæ curam fuiſſe Græcis,palàm eſt. Ac publico conſenſu ſtatuerunt Argiui,ut uter ſcientia præcelleret,is imperio poti-retur. Ibi Thyeſtes arietem illis in cœlo demōſtrauit, atq; hinc aureum arietem Thyeſtæ fuiſſe proditum eſt fabulis. At Atreus de ſole, deq; uario illius exortu locutus eſt, oſtendens non eodem modo ferri ſolem & mundum, ſed cōtrario inter ſe curſu rapi: & qui nunc uidetur occaſus,cum ſit occaſus mundi, Solis exortum eſſe. Hæc locutum Argiui regem crearunt,magnamq; doctrinæ laudē eſt aſſecutus. Equidem & de Bellerophōte ſimilia ſentio. Nam alatū equum illi fuiſſe,non admodum credo: uerùm arbitror illum hanc diſciplinam ſectantem,ſublimiaq; cogitantem, & inter aſtra uerſantem, in cœlū non equo aſcendiſſe, ſed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio dixerim,quē aureo ariete per aërem uectum fabulantur. Quin & ipſum ſanè Dædalum Athenienſem, etiam ſi res eſt noua auditu, tamen haud exiſtimo eū ab Aſtrologia fuiſſe alienum: ſed cum ipſe ea maximè eſt uſus, tum filium ſuū eandem perdocuit. Aſt Icarus cum iuuentutis calore & inſcitia,non ea diſquireret quæ conueniebant, ſed ad ipſum uſq; polum animo tolleretur, delapſus eſt à uero,totaq; aberrauit arte,& in mare præceps decidit rerum immenſæ profunditatis: de quo Græci ſecus fabulantur,qui ex huius nomine ſinum eius maris Icarium fruſtra uocāt. Fieri poteſt, ut Paſiphaë quoq; cum ex Dædalo de Tauro audiſſet inter ſtellas apparente,deq; ipſa Aſtrologia, in artis amorem inciderit. ob id exiſtimant factum,ut Dædalus illam tauro copularit. Sunt autem qui ſcientiam in portiones partiti,in ſingulis partibus ſinguli elaborarint, alii in iis quæ ad lunam, alii quæ ad Iouem,alii quæ ad ſolem pertinēt, congerētes, neq; non curſum ac motum & uim illorum. Atq; Endymion lunæ rationē tradidit, Phaëthon ſolis curſum deprehendit,non ille quidem uerè,ſed moriens imperfectā artem reliquit. Hęc qui ignorāt, Phaëthontem ſolis filium credūt,fabulamq; de illo haudquaquam ueram narrāt,adiiſſe Solem patrem,ac poſtulaſſe ab eo ut ſibi liceret lucis currū moderari. illum id conceſſiſſe, monuiſſeq; qua ratione foret aurigandum, Phaëthontem uerò conſcenſo curru,partim ob ætatem, partim ob imperitiam ita egiſſe,ut aliquando eſſet uicinus terræ, aliquando longo ſemotus ſpacio à terra. interim mortales frigus atque æſtus intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatum Iouem ingenti fulminis telo percuſſiſſe Phaëthontem. cum deiectum ſorores circunſtantes magno luctu proſequebantur, donec immutarent formas, quæ nunc ſunt Populi, ac lachrymarum uice quibus fratrem deplorabant,electrum deſtillant. Haudquaquam hæc ita geſta ſunt,neque pium eſt his habere fidem, neque Soli fuit filius, neque illi filius interiit. Sed narrant Græci & alia permulta fabuloſa,quibus ego non admodum credo. Nam quî cōſentaneum eſt, credere Aeneam Veneris fuiſſe filium,aut Minoa Iouis,aut Aſcala-

Margin notes: *Tireſias.* *Atreus & Thyeſtes.* B *Bellerophon.* C *Phryxus.* *Dædalus.* *Paſiphaë.* D *Quæ quis ſigillatim obſeruarit.* *Endymion.* *Phaëthon.* E *Aeneas.* *Minos.*

Aſcalaphus. Autolycus. phum Martis, aut Autolycũ Mercurii? Verùm hi homines pii diiſq; grati ſue- F runt, eoſq; naſcentes, hunc Venus, illum Iupiter, alium reſpiciebat Mars. Etenim qui patresfamiliâs ſunt mortalibus in hoc progignẽdi genere, ii ueluti parentes ſibi ſimilia producunt omnia, & colorem, & formã, & facta, & animum. At rex quidem Minos Iouis auſpiciis, Aeneas formoſus Veneris fauore natus eſt, fur Autolycus. at ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam uerò nec Saturnum Iupiter coniecit in uincula, nec in tartara præcipitem dedit, neque cætera machinatus eſt quæ putant homines: uerùm Saturnus extremus mouetur, proculq; à nobis ſemotus eſt. Segnis illi motus, neque facilis animaduerſu mortalibus: atque hanc ob cauſſam illum ſtare dicunt, ceu uinculis alligatum. G

Saturnus, & cur ligatus dicatur.

Quis ſit tartarus. Cæterùm ingens aëris altitudo, tartarus appellatur. Sed potiſſimũ ex Homeri poetæ Heſiodiq; carminibus liceat intelligere priſcorũ fabulas cum Aſtrologia cõſentire. Siquidẽ ubi Iouis catenam narrat, ac Solis iacula, (quæ quidẽ ego radiorum ictus eſſe coniicio) tum urbes quas in clypeo finxerat Vulcanus, præterea choreã, & uineam, ad hæc quæcũq; de Veneris ac Martis adulterio dixit, deq; detectione, haud aliunde q̃ ex hac ſcientia ſunt conficta: quandoquidem Veneris & Martis concurſus, Homericæ cantilenæ præbet argumentũ: in aliis autem uerſibus utriuſq; diuerſum effectum deſcripſit: Veneris, cum ait illi:

Concubitus Veneris & Martis.

Tute Venus iucunda magis connubia cura. Porrò de belli negociis, H
Cuncta citò hæc curæ fuerint Marti atque Mineruæ.

Hæc cum intelligerent ueteres illi, maximè diuinationibus utebantur, nec eam ocioſam eſſe putabant, adeò ut nec urbes conderent, neque mœnia circundncerent, neque quenquam occiderent, neque ducerent uxores, priuſquã de ſingulis à uate reſponſum accepiſſent. Denique nec ipſa deorum oracula ab arte aſtrologica erant aliena: uerùm apud Delphos uirgo prædicendi munus adminiſtrat, quæ cœleſtem illam uirginem repræſentat: ac Draco ſub tripode uocem edit, quoniam & inter ſtellas Draco conſpicitur: in Didymis uerò tẽplum eſt Apollinis, & hoc, ſicuti mihi uidetur, ex his Didymis, id eſt geminis qui in I cœlo ſunt, appellatũ. Vſqueadeo uerò diuinatio uiſa eſt illis res ſacra, ut Vlyſſes etiam cum errando feſſus uellet certò de rebus ſuis cognoſcere, ad inferos penetrarit, nõ quò uideret umbras, & locum inamœnum, ſed quòd cuperet cum Tireſia colloqui. Qui ſimul atque in locum peruenerat quem Circe mõſtrarat, foueam fodit, oues mactauit: cumq; complures eſſent umbræ, atque inter has matris quoque, ſanguinem bibere cupientes: non prius permiſit ulli, ne matri quidem, quàm Tireſia guſtaſſet, coactuſq; eſſet ſibi uaticinium edere: potuitq; interim matris umbram uidere ſitientem. Ad hæc Lycurgus Lacedæmoniis omnem Reip. adminiſtrationẽ è cœlo temperabat, ac legem illis dedit, nequan- K do in bellum prodirent ante plenilunium. Non enim exiſtimabat eandem eſſe ciuitatis adminiſtrationem creſcente Luna, & euaneſcente, propterea quòd omnia ab illa regerentur. Porrò Arcades ſoli hæc non receperunt, nec in precio habuerũt Aſtrologiam, ſed iidem ob imperitiam & ſtultitiã aiunt ſe luna antiquiores eſſe. Proinde cũ noſtri maiores uſqueadeo fuerint Aſtrologiæ ſtudioſi, huius ætatis homines partim aiunt fieri non poſſe ut homines finem inueniãt diuinandi ſcientiæ, propterea quòd neque certa ſit, neque uera, neque Martem aut Iouem noſtra cauſſa moueri in cœlo, uerùm illis humanarum rerum nullam eſſe curam, neque quicquam eſſe eis cum his negociis commercii, uerũ ſecundum

Etiam oracula ad aſtrologiæ rationem relata fuiſſe.

Lycurgi leges

De ui ac poteſtate aſtrorum.

A cundum hos neceſſitate circumaguntur: partim dicunt Aſtrologiam non eſſe
quidem mendacem, at inutilem. Non enim mutari uaticinio quæcunque fatis
decreta inſtant. At ego ſanè utriſque reſpondere poſſum, ſtellas in cœlo ſuo
quidem motu uolui, cæterùm obiter eius motus effectū ad nos peruenire. An
uis equo currente, & gallinis aut hominibus tumultuantibus lapides ſubſilire,
ſtipulásque moueri uentis curſu concitatis, ſyderum uerò uertigine nihil præ-
terea effici? tum ab igni exiguo calor ad nos permanat, neq; noſtra tamē cauſ-
ſa quicquam erit ignis, neque illi curæ eſt æſtus noſter, ab aſtris autem nihil ad
nos defluit? At ſanè fieri non poteſt, ut per Aſtrologiā ex malis bona faciamus,
B neque mutare quicquam earum rerum quæ ab illis ad nos demanant: ſed hāc
utilitatē ars adfert utentibus: Bona multò antè delectant eos qui uentura præ- *Aſtrologiæ*
ſcierint: mala uerò facilè cum non imprudentibus uenerint, accipiuntur. Neq; *utilitas.*
enim in illos irruunt, ſed quia meditata expectataq; ſunt, leuia mitiáque uiden-
tur. Hæc mea eſt de Aſtrologia ſententia.

DEMONACTIS VITA, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

*Oratio demonſtratiui generis eſt, quæ hiſtoricæ ac didaſcalicæ tamen dictioni propior, quàm encomiaſticæ.
Deſcribit autem genus, uitam, ſtudia, eruditionē & profeſſionē Demonactis philoſophi, quæq; idem & pri-
C uatim & publice fecerit, & ab alijs paſſus fuerit. Præterea & apomnemoneumata ſeu dicta illius memo-
rabilia, aut aliàs argutè ac ſalſe reſponſa, in quibus recenſendis potiſſimam orationis partem cōſumit. Poſtre-
mò etiam quæ circa mortem & ſepulturam illius acta, quibusq; officijs & honoribus illum Athenienſes &
reliqui Græci proſecuti ſint. Exordio attentos potiſſimùm facit, laudando ſuam ætatem, quòd ea quoque uiros
memoria ac laude dignos, & ueteribus illis Herculi & Socrati ſimillimos procrearit, cuiuſmodi ſint De-
monax hic, & Bœotius ille Soſtratus, de quo alibi ipſe fecerit mentionem.*

EQuidem conſentaneum erat & noſtrā ætatem non in totum exper-
tem fore uirorum laude & memoria dignorū, ſed iis quoque qui &
eximiis corporis uirtutibus, & mente ſapientiæ ſtudio excultiſſima
præcelluerunt, florere. Dico autem cum in Bœoticum Soſtratum iſta referens,
D quem Græci Herculem uocare ſoliti ſunt, & eſſe exiſtimabant: tum maximè in
Demonactem philoſophum: quos ego & ipſe uidi, & uiſos magna admiratio-
ne ſuſpexi. Cum altero quoque, nempe Demonacte, aliquandiu coniunctam
conuerſationem habui. Sed enim uitam Soſtrati in alio quopiam libello dili-
gēter perſcriptā executus ſum, declarata eius & animi magnitudine, & excel-
lenti fortitudine. Inſuper quæ eius fuerit in monte Parnaſſo ſub ipſo dio uiuēdi
ratio, quod ſtratum laborioſum, quæ alimēta in montibus cōquiſita, quæ opera
à nominis celebritate nō abhorrentia. Ad hæc quanta in tollendis è medio la-
tronibus pericula exhauſerit, tū quanta per inuia faciendis itineribus, aut per
E traiectu difficilia præbendo tranſitu, pertulerit. Iam uerò æquum mihi uidetur
de Demonacte nonnihil in lucem edere, duarū rerum gratia, ut & illius me-
mores ſint uiri noſtræ ætatis præſtantiſſimi, & iuuenes quiq; generoſiſſimi ani-
mum ad philoſophiā applicantes, nō neceſſe habeant ad uetera tantùm exem-
pla ſemetipſos componere, ſed ex noſtra quoq; uita habeant quem ſibi pro ui-
uendi regula imitandum proponant, facti illius æmuli, quem ego omniū opti-
mū ex philoſophis eſſe cognoui. Erat itaq; Demonax genere Cyprius, nō ex
obſcuris ortus parentibus, quātum ad dignitatē & poſſeſſionē ciuilem attine-
bat: cæterùm his omnibus ille longè erat excelſior atq; ſuperior: & cum rebus
pulcherrimis atque præſtantiſſimis ſe ipſe dignum iudicaſſet, ad philoſophiæ

ſtudium ſemet contulit, non per Iouem ab Agathobulo tantùm & Demetrio, qui ante illum fuerant, neque ab Epicteto excitatus,ſed cum illis conuerſabatur,præcipuè uerò cum Timocrate Heracleote, uiro cum primis ſapiente,neq; non eloquentia & induſtria plurimùm ornato. At Demonax nequaquam ab aliquo illorum,ut dixi,perſuaſus,ſed peculiari quo rapiebatur ad res præclaras impetu,& inſito quodam ad philoſophiam amore,ſtatim à puero permotus,omnia humana bona in uniuerſum contempſit. Ac ſe cum totum libertati tradidiſſet,dicendiq; fiduciæ,in ea cōſtanter perſtitit,cum & ipſe rectam ac ſanam & inculpatam uitam uiueret, ac uidentibus & audientibus ſuam ipſius mētem exemplum exhiberet, ueritatemq;, quam in philoſophādo perpetuam obtinebat. Cæterùm nequaquam illotis,quod aiunt, pedibus, hoc eſt à dicendi facultate alienus,ad philoſophiæ ſtudia acceſſit,ſed in poetarum lectionibus enutritus,multos tenebat memoria, dicendiq; artes non mediocri ſtudio exercuerat. Ea uerò quæ in philoſophia tractari ſolent, haud modicè,neque,ut eſt in prouerbio, ſummo tantùm digito attigerat,ſed exactè comperta habebat. Corpus præterea exercuerat, & ad tolerantiam uariis laboribus aſſuefecerat. Breuiter, in hoc ſummo ſtudio & cura elaborauit,ne alicuius alterius egens eſſet. Quare poſtquam ſenſit ſe quoque ipſe ſibi amplius non ſufficere, uoluntaria morte è uita diſceſſit,multo ſuper hoc ipſo Græcorū optimatibus ſermone relicto. Philoſophiæ uerò haudquaquā unā tantū ſpeciē ab aliis ſeiunctā colebat,ſed multis in idem commixtis, non admodum apertè ferebat qua potiſſimùm illarum oblectaretur. Apparebat quidem Socrati ſe magis addixiſſe, tametſi habitu & uitæ frugalitate Diogenem æmulari uideretur. Non tamen ambitioſè adulterabat ea quæ ad uictum pertinebant, admirationis popularis emerendæ gratia, utq; ii quibúſcum conuerſaretur,in eū coniectos haberent oculos:uerùm communi cum aliis uiuendi ratione utebatur, ne tantillum quidē philoſophico faſtu infectus: & cum aliis iunctam conſuetudinem exercebat, & communibus Reip. legibus non grauatim parebat. Porrò Socraticam ironiam nulla ex parte accedebat: gratia uerò attica plenas ſemper diſputationes ſermonibus haud obſcuris in medium afferebat, ita ut eius diſcipuli abeuntes neque contemnerent eum tanquam parum generoſum, neq; eius inhumanam in obiurgando ſeueritatem atque acerbitatem fugientes pertimeſcerent, ſed omnimodi orationis amabili lætitia reddebātur,ac ſubinde multo modeſtiores,de futuris præcipiēdis optimā ſpem concipiebāt animo. Itaque nunquā uiſus eſt uociferari,aut mira peruicacitate contendere,aut indignari:& ſi aliquis illi eſſet increpādus,ipſa quidē peccata reprehendebat,cæterùm peccātibus benignè ignoſcebat,exemplum illud à medicis petitū uſurpans,qui morbos adhibitis pharmacis propulſare ſolent,iracundia uerò erga ægrotantes utuntur minimè. Exiſtimabat enim hominis eſſe peccare:Dei uerò,aut uiri diis proximi, errata emendare. Ad hūc ergo modum cum uitam inſtituiſſet ſapientiſſimè, nullius in rebus ſuis egebat auxilio, ipſe uerò amicis in iis quæ par erat,perſæpe fidelem nauabat operā: ac nonnullos ex illis ſi qui ſecundiore fortuna uti uidebantur,ſubmoneſacere ſolebat, quòd bonis ad breue tempus duraturis, & planè caducis ac tranſitoriis efferri atque geſtire animo uiderentur. Nonnullos quoque inuiſum paupertatis onus lugentes, aut exilium grauiter moleſteq; ferentes, aut ſenectutem aut morbum incuſantes,cum riſu conſolabatur,non uidentes breui futurum ut omnia

Peccata reprehendēda, peccātibus ignoſcendum.

A mnia quæ dolorem & moleſtiam in præſens illis adferrent, ceſſaret: bonorum uerò ac malorum obliuio unà cum lõga libertate omnes eſſet in exiguo temporis ſpacio complexura. Ad hæc curæ illi erat, fratres quoq; inter ſe diſſidentes atque diſcordes, ad priſtinam concordiam reducere, ac mulieribus cum maritis reconciliatis illorum animis pacem componere. Ac ſanè aliquãdo populum ſeditionibus exulceratum, ſcitè & utiliter diſſerendo compeſcuit, multoſq; illorum perſuaſit, ut patriæ tranquillè & modeſtè ſubſeruirent. Talem quempiam in philoſophia exercenda morem obtinebat, mitem & manſuetum ac hilarem. Solùm uerò amici aut morbo aut morte diſcruciabatur, ita ut rem o-
B mnium maximam & præſtantiſſimam in rebus humanis amicitiam & uoluntatum coniunctionem eſſe exiſtimaret. Quocirca amicus erat omnibus, nec fuit quiſquam quem non familiarem compellaſſet, qui quidem homo etat. Maiorem uerò aut minorem animi alacritatem uultu præ ſe ferebat, conuerſatione nonnullorum ex illis utens, eóſque coarguens, quotquot illi uidebantur propter ſpem exhibiti obſequii delinquere. Et hæc omnia cum tanta gratia, eáque uerborum uenere faciebat dicebátque, ut ſemper iuxta Comicũ, ſuadelam labiis ſuis inſediſſe credibile ſit. Itaque & Athenienſium uniuerſus populus, & ii qui in dignitatibus erant conſtituti, ſumma cum reuerẽtia illum admiraban-
C tur, eáque in ſententia permanſerunt, ut unum ex optimatibus ſuſpiciẽtes. Cæterùm cum in Reip. procurationibus obeundis uerſaretur, multorum prauis & nefariis conatibus reſtitit: unde odium & inuidiam non mediocrẽ multitudinis ſibi cõflauit, tum propter dicendi interritam fiduciam, & monendi libertatem. Vnde factum eſt ut nonnulli quoq; aduerſus illũ inſurgerent Anyti & Meliti, ea ipſa in Demonacte accuſantes, quæ prius per illos in accuſando Socrate in crimen uocata fuerant, nempe quòd nunq̃ uiſus ſit ſacrificans, quodq́; ſolus omniũ nunq̃ ſit Eleuſiniis initiatus. Ad quæ magno animo, & corona redimitus, & nitida ueſte amictus, inq; cõcionem progreſſus, partim ſcitè & dexteri-
D ter, partim uerò aſperius q̃ philoſophica requirebat profeſſio, reſpondit. Etenim ad hoc quòd nunquã ſacra feciſſet Mineruæ, Nulla uos capiat admiratio, inquit, uiri Athenienſes, ſi prius illi nunquã ſacrificauerim. nequaquã enim illam ſacris per me oblatis egere exiſtimabã. Ad ſecũdam uerò accuſationis partem, nempe myſteriorum, eam dixit ſubeſſe cauſſam quò minus cũ illis feſtiuitatis particeps fuiſſet hactenus, quòd ſi myſteria, inquit, praua & friuola cõperiſſet, apud nondũ initiatos non tacuiſſet, ſed ipſos ab orgiis celebrãdis auerſos feciſſet. Sin bona, ruſus humanitate adductus, omnibus expoſiturus erat. Ita Athenienſes qui iã aduerſus illum lapides ſuſtulerant, actutũ mitẽ erga eundem
E & placidum animũ induerunt, atq; ex illo eum cœperunt habitis honoribus reuereri quoq; & colere, poſtremùm uerò admiratione etiã proſequi. Ille autem ſtatim initio orationis ad illos habitæ, aſperiore prooemio uſus eſt. Viri enim, inquit, Athenienſes, cũ me ſertis coronatum uideatis, quin me iam ſacrificatis? etenim antehàc nunquam litaſtis. Quædam uerò quæ ab illo acutè pariter & urbanè dicta animaduerti, uolo deinceps ſubiungere. Optimum autem factu uidetur, ut à Phauorino, & iis quæ ad illum dixit, exordium faciam. Poſtquam enim Phauorinus à quodã audiſſet ſuas diſſertationes à Demonacte haberi ludibrio, maximè uerò membrorum in illis nimium fractas delicias, ingeneroſam & muliebrem mollitiem, ac philoſophiæ minimè congruentem: acceſſit *Apomnemoneumata.*

Demonactem, interrogauitq; quiſnam eſſet à quo ſubſannaretur: Homo, inquit,cui aures ſunt deceptu difficiles. Occurrente uerò quodam Sophiſta, atq; interrogāte, Quibúſnā uiaticis inſtructus ô Demonax à puero ad philoſophiā acceſſiſti?reſpōdit,Teſticulis. Alio tēpore cū ſemel idem ille acceſſiſſet,quæſiuit ex Demonacte,quam philoſophiæ ſectam præ aliis ſtudioſius amplecteretur.Quis uerò,inquit,te certum fecit me philoſophari?Et cū dicto abiens,riſit apud ſe ualde ſuauiter.Illo uerò interrogante quid eſſet quòd rideret,Demonax, Perridiculū,inquit,hoc mihi uiſum eſt,ſi tu à barba philoſophātes iudicādos eſſe exiſtimas,ipſe barbam nō habens. Sidonius autē rhetor cum Athenis celebris & clarus haberetur, ac aliquando de ſe eiuſmodi publica oratione decantaret encomiū, quòd totius philoſophiæ peritus eſſet,nec minus dicēdi facultate ea poſſit exequi quæ diceret:Etenim,inquit,ſi Ariſtoteles ad Lycēū me uocarit,ſequar:ſi Plato ad Academiam,ueniā:ſi à Zenone ad porticum Variam prouocabor, nihil cunctatus præſtò ero : ſi Pythagoras me accerſiuerit, ſilebo.Surgens itaq; è medio auditorum Demonax,Heus tu, inquit, uocat te Pythagoras. Cæterùm Pythone quodā eorū qui fuerāt è Macedonia ſplendidè & nitidè culti, iuuene formoſo ſubſannante illum, ac quæſtionem ſophiſticam proponente,iubenteq; ut ſyllogiſmi ſolutionem diceret: Vnū,inquit,fili noui, quòd ſubigêris.Cum ergo ille ſtomachanti animo indignaretur propter ſcommatis amphiboliam,illiq; comminaretur,Statim tibi uirum oſtendā:ille in multum riſum effuſus,interrogauit adoleſcentē,Ergo uirum habes? Quodā tempore cum quidam etiam athleta ab eo fuiſſet deriſus propterea,quòd cū uictor extitiſſet in Olympia, ueſtitu molli & florido amictus cōſpiceretur: uulnus illi lapide in caput incuſſit,adeò ut ſanguis efflueret. Itaq; qui aderāt,indignantes factum grauiter & moleſtè ferebant,quaſi unus ex illis fuiſſet percuſſus:cumq; exclamarent ut ad Proconſulem iret:Nequaquā,inquit, uiri ad Proconſulem, quin multo magis eamus ad medicum. Dum aliquādo obambulās annulum aureū in itinere fortè fortuna repeiſſet : propoſita in foro ſchedula, uoluit eū qui amiſſi annuli dominus extitiſſet, uenire, atq; ſi illius pondus & gemmā & typū rectè indicaſſet, recipere. Venit ergo adoleſcens quidā forma honeſta & amabili,qui ſe amiſiſſe perhibebat.Cæterùm cū nihil ſani diceret,Abi,inquit,ô puer,ac tuū ipſius annulū diligenter obſerua.etenim hūc nō amiſiſti. Quiſpiā uerò è Romanis ſenatoribus cū Athenis illi filiū ſuum iuuenem ſupra modum formoſum commōſtraſſet,effœminatum uerò, & corruptū deliciis, dixiſſetq;: Salutat te Demonax hic meus filius:Pulcher eſt,inquit,& re dignus:& matri nō abſimilis. Porrò Cynicū in pelle urſi philoſophātem, nō Onocratum, quod illi nomen erat,ſed Arceſilaū uocare dignatus eſt. Cum quidā ex eo quæſiſſet

» quinā illi felicitatis finis eſſe uideretur, reſpōdit ſolum eū eſſe felicem,qui liber
» eſſet.Illo autē ſubiiciēte multos eſſe liberos:Atqui hunc ego ſolū,inquit, libe-
» rū eſſe exiſtimo, qui neq; ſperat aliquid,neq; pertimeſcit.Ille uerò,Et quomo-
» do,inquit,hoc fieri poteſt? omnes enim plurimum his ſeruiētes ſubiecti ſumus.
» Atqui,inquit,ſi recto iudicio res humanas excuſſeris,haud dubiè eaſdem reperies
» ries neq; ſpe neq; metu dignas,propterea quòd & quæ doleāt,& iucunda ſint,
» iuxtà finē capiant & euaneſcāt.

Peregrino autē,cui & Proteo cognomē fuit, obiurgāte eum,quòd pleraq; omnia naſo ſuſpēderet,hominibusq; illuderet,dicenteq;,Demonax,nō uiuis Cynicū: reſpondit,Peregrine, nō uiuis hominem.

Phyſicum

A Phyſicũ quoq; ſuper Antipodibus differentem, ſurgens deduxit ad puteum, illicq; umbra in aqua cõmonſtrata, quæſiuit, Nũquid tales confirmas eſſe Antipodas? Præterea quopiam magum ſe eſſe profitente, habereq; carmina efficaciſſima quibus omnes homines impellere poſſit ac perſuadere ut ſibi quæcũq; uellet exhiberent: Ne hoc tibi mirum uideatur, inquit. eandem enim tecum artem exerceo: & ſi placet, ad piſtricem me ſequere, uidebisq; me unica tantũ incantatiuncula ac modico ueneficio perſuaſurũ ipſam ut mihi panem det. ſubobſcure monetam innuens, æqualẽ cũ incantationibus uim obtinentẽ. Cum uerò Herodes grauiter & peracerbè Pollucis immatura morte ſublati obitum
B lugeret, uelletq; currum illi iungere, ac equos præſtare tanquã aſcẽſuro, & cœnam adornare: aggreſſus hunc Demonax, A Polluce, inquit, epiſtolã tibi adfero. Cæterùm cum ille gauiſus eſſet, putaretq; illũ quoq; aliis eſſe dolori, dixit, Quid igitur ô Demonax ſibi uult Pollux? Accuſat te, inquit, quòd ad illũ abire cuncteris. Idem quendã aliũ filii ſui mortem inconſolabiliter lugentem, ac tenebris ſemet occultantem, acceſſit, ſeq; magum profeſſus eſt, ac filii ſimulacrum ab inferis poſſe reducere, ſi tres tantùm homines illi nominauerit, quos nunquam ullius obitum luxiſſe certò compertũ haberet. Cum ergo diu multumq; ſecum hæſitaret, nec unum quidem, ut opinor, talem poſſet producere:
C ait tandem Demonax, O ridicule, an te ſolum intoleranda mala perferre exiſtimas, cum luctus expertem uideas neminem? Atqui & illos falſe deridere ſolitus eſt, qui in ſermonibus nimiũ uetuſtis & peregrinis uocabulis uti cõſueuerant. Itaq; cũ unum aliquando ſuper oratione quadam interrogaſſet, illeq; plus quàm Atticè reſpondiſſet: Ego quidem, inquit, amice, nunc te rogaui, tu uerò mihi quaſi Agamemnone regnante reſpondiſti. Dicẽte quopiam ex amicis, Abeamus Demonax in fanũ Aeſculapii pro filii ſalute oraturi: Vehemẽter, inquit, ſurdũ exiſtimas Aeſculapiũ, ſi nequeat nos niſi iſthic orãtes exaudire. Cũ aliquãdo uidiſſet duos philoſophos egregiè rudes & indoctos ſuper quæſtione
D quapiã ſatis ridiculè altercantes, ac alterum abſurda quærẽtẽ, alterũ uerò ad rẽ nihil ſanè reſpondẽtem: Nõne uideatur uobis, inquit, ô amici, alter illorũ hircum mulgere, alter autem illi cribrum ſupponere? Agathocles uerò Peripateticus cum ſuperbè & inſolenter ſe ferret, & arroganter iactitaret dialecticorũ ſe ſolum & primum eſſe: Atqui, inquit, ô Agathocles, ſi primus, nõ ſolus. ſin uerò ſolus, nõ primus. Porrò autẽ Cethego uiro cõſulari dignitate prædito, quo tẽpore per Græciã legatus abiret in Aſiã, patri ſuo multa turpia & ridicula dicẽte & faciẽte, poſteaquã ex amicis quiſpiã eadem uidiſſet, dixiſſetq; Cethegum magnum ſcelus eſſe: Per Iouem, inquit Demonax, neq; magnum. Idẽ cũ ali-
E quando conſpexiſſet Apollonium philoſophum multis cũ diſcipulis diſcedẽtem, commodùm uerò abibat accerſitus quaſi diſciplinarũ nomine Regi eſſet cõuerſaturus: Accedit, inquit, Apollonius, & eius Argonautæ. Alio autẽ quodam ex eo quærẽte, nũ anima illi immortalis eſſe uideretur: Sanè immortalis, inquit, ſed ut omnia reliqua. De Herode dicebat uerũ dixiſſe Platonẽ, affirmãtem nobis haud unam ſaltem eſſe animam. Neque enim eſſe eiuſdẽ animæ Regilaum & Pollucem, ut tanquam uiuentes epulis ſuſcipiat, taliaq; illi curæ ſint. Auſus eſt quoq; aliquando Athenienſes publicè interrogare, audita ſacrorum præfatione quamob cauſſam excluderent barbaros, præſertim cũ eam myſterii feſtiuitatem conſtituiſſet illis Eumolpus, quem Thracem & barbarum fuiſſe

non ignorabat. Poſtea uerò quàm illi ſemel nauigandum erat negocii gratia F
exiſtente hyeme,& iam nauem erat inſcenſurus,dixit amicorum quiſpiam,An
non pertimeſcis Demonax, ne naui fracta atque ſubuerſa à piſcibus deuoreris?
Atqui, inquit, perabſurdum foret metuere à piſcibus depaſci, cum tot ipſe pi-
ſces antè deuorauerim. Cuidã rhetori uitioſiſſimè declamanti cõſuluit,ut fre-
quenti exercitio incumberet. Cæterùm cum ille dixiſſet, Nunquam nõ apud
me ipſum declamo:ergo iure optimo,inquit,tam ineptè dicis,qui ſemper ſtulto
auditore uti ſoleas. Augure quoq; ſemel publicitus mercedis gratia uaticinãte
conſpecto, Nõ uideo,inquit,quam ob rem mercedẽ exigas.Etenim ſi hoc no-
mine exigis, quaſi queas ea quæ à Parcis immobili cõſilio decreta ſunt,depel- G
lere,modicum poſtulas,quantumcunq; tandem poſtulaueris.Sin omnia quem-
admodum Deo uiſum eſt euentura ſunt, quid tua præſtare poteſt uaticinatio?
Sanè uerò quopiã Romano bene corpulẽto, armatã illi pugnam aduerſus li-
gneum palum ſuſceptam cõmonſtrante, interroganteq́;,Quãto tibi feruore ô
Demonax pugnaſſe uiſus ſum?magno, inquit: ſiquidem hunc ligneũ habuiſti
aduerſariũ. Atqui ad intricatas & captioſas quæſtiunculas acutè inſtructus erat.
Interrogante enim quopiã ludibrii gratia,Si mille minis ligna combuſſero De-
monax,quot minæ fumo ceſſuræ ſunt?Pondera,inquit,cinerem, & reliqua o-
mnia fumus erũt. Polybio autẽ homine omniũ ferme literarũ rudi, elati tamẽ H
animi,arrogãtius iactãte,Rex Romanorũ ciuitate me donauit:Vtinam,inquit,
te magis Græcum q̃ Romanũ feciſſet. Rurſus conſpecto quopiã ex molliter
& delicatè conueſtitis,propter purpuræ latitudinẽ ſuperbiente,inſolẽtiusq́; in-
cedẽte,admoto ad illius aurem capite,apprehẽſaq́; ueſte & cõmonſtrata: Heus
tu,inquit,hoc ante te ouis ferre ſolebat,& ouis fuit. Cũ ſemel in balneis lauãs
in aquam feruentem inſcendere recuſaret, ac quiſpiam eundẽ meticuloſum &
parum audacem accuſaret:Dic mihi,inquit,num hoc ipſum pro patria paſſurus
eram? Quærente ex eo quopiam,Qualiánã ô Demonax in orco eſſe exiſti-
mas? Præſtolare,inquit,& inde literis miſſis tibi reſcribã. Admeto uerò cui- I
dã inepto poëtæ dicenti ſe ſcripſiſſe Epigrãma monoſtichon, quod teſtamento
quoq; ſuæ ſtatuæ inſcribendum mandarit,neq; malum eſſe illud perhibenti:

Corpus humo tegitur,Admetus ad aſtra uolauit:

ſolutus in cachinnos,inquit,Adeò elegans eſt ô Admete Epigrãma,ut magno
emerim illud iam inſcriptũ eſſe. Cũ uidiſſet quiſpiam crura eius tarda & tur-
gida,qualia ferè ſenibus fieri conſueuerunt,quæſiuit ex eo,Quid hoc ſibi uult
Demonax?ille ſubridẽs,Charon ne mormodit,inquit. Intuitus ſemel Lacedę-
moniũ ſeruũ ſuũ flagris cædentem,Deſine,inquit,ſeruo tuo ſimilem te oſten-
dere. Puella quædã cui nomen erat Danaë, fratri in iudicio litem intenden- K
te,Fratrẽ,inquit, in foro reum facies,neque enim es Danaë Acriſii filia. Ma-
gno uerò atq; implacabili odio ſemper aduerſus eos pugnabat,quos non iuxta
ueritatis ductum, ſed ad oſtẽtationem philoſophari animaduerteret. Itaq; cum
uidiſſet Cynicum,palliũ quidem & peram habentem,cæterùm pro baculo ſu-
pra modũ faſtuoſè & arroganter uociferantẽ, dicentemq́;, Antiſthenis & Cra-
tetis ac Diogenis ſum æmulus: Caue impudenter mentiaris,inquit: ſiquidẽ tu
Hyperidę diſcipulus exiſtis. Cũ nõ paucos ſemel uideret athletas malè & ig-
nauiter pugnãtes,præterq́; legem eiſdẽ conſtitutã, pro eo quòd Pancratio de-
certandũ fuerat,mordicus ſe proſcindentes:Non iniuria,inquit, noſtri tẽporis

athletas

A athletas concomitantes ſocii leones uocant. Neque illud dictũ ſale urbano caret, ac mordacitatis expers eſt, quo erga Proconſulem uſus eſſe fertur. Etenim unus ex his erat, qui crura totumq́; corpus unguento ſolebãt perungere. Porrò autem quidam Cynicus cum in lapidem aſcendiſſet, hoc ipſum in eo turpibus uerbis accuſauit, & tanquam obſcœnum & fœdè factum probroſe calumniatus eſt, adeò ut Procõſul inflammatus iracundia, Cynicum captum abripi iuberet, quem aut fuſtibus cõtuſurus, aut exilio mulctaturus erat. Verùm cum forte fortuna interueniſſet Demonax, deprecatus eſt Proconſulem, ut illi delicti gratiam conceſſa uenia faceret, cum hoc peculiari quadam dicendi libertate B Cynicorum auſus eſſet. Ad quæ ille ita reſpondit, In præſens quidem hunc tibi impune dimittam: cæterùm ſi poſthac tale quippiã animi temeritate ac linguæ intẽperantia inductus deſignauerit, qua pœna afficiendus erit? Ad quẽ Demonax, Sanè tunc illũ inungi, ſeu dropace uelli iubebis. Alteri cui rex & caſtrá & magnum exercitũ unà cũ imperio crediderat, quærenti qua ratione quiſpiam imperium q̃optimè adminiſtrare poſſit: ſi ira, inquit, uacauerit, & quamminimum loquens, plurima audierit. Sciſcitãti cuidam, num & ipſe placentis ueſceretur: An tu igitur, inquit, apes exiſtimas fatuis ſuos fauos concinnare? Apud porticũ multa pictura & arte uariã conſpecta ſtatua manibus mutila, Serò tanC dem, inquit, Athenienſes ænea imagine Cynigerum honeſtarunt. Atqui Rufinũ quoq; Cypriũ, claudũ illum dico ex ſchola Peripatetica, cũ multo tẽpore uidiſſet conuerſantẽ cũ Peripateticis, Claudo Peripatetico, inquit, nihil eſt turpius atq; impudentius. Cæterùm cum Epictetus quoq; aliquando obiurgans ei conſuleret, ut uxore domũ adducta, liberis procreandis daret operam, affirmãs & hoc uiro philoſopho non indecorum eſſe, alterum uidelicet ſui loco naturæ relinquere: feſtiuiſſimè illi redarguto reſpondit, Da mihi igitur ô Epictete unam filiarum tuarum. Sed nec hoc quidem indignum memoratu eſſe uidetur, quo Herminũ Ariſtotelicum acerbè notauit. Etenim cũ non ignoraret illũ exD tremè malum eſſe, innumeraq́; flagitia deſignantẽ, Ariſtotelem uerò, eiuſq́; decem categorias, quas prædicamenta uocant Dialectici, nunquã non in ore habentem: Sanè uerò, inquit, Hermine decem categoriis te haudquaquam indignum eſſe opinor. Athenienſibus quondam conſultantibus quadã æmulatione erga Corinthios de ſingulari certamine cõgredientiũ conſtituendo ſpectaculo, accedens dixit, Ne prius hæc Atheniẽſes decernatis, q̃ miſericordiæ aram ſubuertatis. Cum in Olympiã ſemel profectus ueniſſet, illiq; Helei æream ſtatuã erigendã decreuiſſent, Nequaquã hoc facietis, inquit, uiri Helei, ne maiores noſtros probro afficere uideamini, cum neq; Socrati neq; Diogeni ſtatuam E poni curarunt. Quin ipſe præſens hæc illum ad Iuriſperitum dicentem audiui, periculum eſſe ne leges omnes ſint inutiles atq; ſuperuacuæ, quodq́; nec bonis nec malis rogentur. Etenim illi non egent legibus, ii uerò per eaſdem nihilo fiunt meliores. Ex Homericis uerſiculis unum exactiſſimè calluit:

Strenuus ut ſegnis fato potiuntur eodem. Iliad. 9

Laude proſequi ſolitus eſt Therſiten, ut Cynicum quendã liberæ linguæ concionatorẽ. Interrogatus, quis illi potiſſimũ ex philoſophis probaretur, inquit: Omnes equidem admiratione digni ſunt: cæterùm ego quidem Socratẽ colo, Diogenem admiror, Ariſtippum autem amore complector. Vixit annos fermecẽtum, nullo unquã morbo implicitus, nulla affectus animi ægritudine, nemi-

nem unquam faceſſendis negociis moleſtauit, aut in ius productum accuſauit. Amicis utilẽ ſe præbuit, ac officioſum. Qui inimico in illum fuiſſet animo, nullum unquam habuit, ipſe hoſtis nemini. Tanto uerò amore cũ ipſi Athenienſes, tum uniuerſa Græcia eundem proſequebatur, ut prætereũti, honoris gratia etiam ii qui magiſtratus officiis fungebantur, aſſurgerent, magnumq; illo præſente omnes agerẽt ſilentium. Poſtremùm ubi iam ætate ſupra modum ingraueſcente conſenuiſſet, inuocatus in quãcũq; domũ fortuitò incidiſſet, in ea cibum ſumebat, ac dormiebat. Quo nomine earundem ædiũ familia plurimum ſibi gratulabatur, Demonacte uiſo Deum ſibi oſtenſum eſſe exiſtimans, aut aliquem bonum Genium ſeu dæmonem in domum intrauiſſe. Prætereuntẽ uerò piſtrices certatim ad ſeſe trahebant, unaquæque cupiens ut à ſe panem acceptaret: ac magnam felicitatem ſibi datam eſſe interpretabatur illa, à qua panem accepiſſet. Quin etiam pueri poma illi afferre ſolebant, patrem honorificè compellantes. Gliſcente aliquando inter Athenienſes diſcordia, per ſeditionem diſſociatis ciuium animis, in concionem ingreſſus eſt: cumq; tantùm cõparuiſſet, facto ſilentio diſcordantes compeſcuit. Verùm cum pœnitentia ductos eoſdem reſipuiſſe animaduertit, nullo adiecto uerbo & ipſe abiit. Cæterùm cum iam haud obſcurè perſentiſceret ſe ſibi amplius auxilio eſſe nõ poſſe, dicta ad præſentes qua in certamine præcones uti ſolent clauſula, E G H

Iam finis eſt pulcherrimorum munerum
Certaminis, non differendum eſſe amplius Tempus monet,

ac diſcedẽs ab omnibus, hilaro uultu diem ſuũ obiit, quali ſemper obuiã ueniẽtibus cõſpectus eſt. Aliquanto antè uerò q̃ moriebatur, interrogante quopiam, de ſepultura uerò quid imperas? Ne uos hæc cura remordeat, inquit, ſolicitos. etenim fœtor me ſepeliet. Reſpondente autẽ illo, an non turpe foret & nefariũ, ſi tanti uiri corpus uolucribus & canibus dilaniandũ obiiceretur: Atqui nihil abſurdũ eſt, inquit, ſi mortuus quoq; nonnullis animalibus utilitatẽ aliquam allaturus ſim. Cæterùm Athenieſẽſes magnifico funere elatum illum ſepelierũt, multoq; tempore eius obitum luxerunt, ac ſedẽ illã lapideã ſuper qua, ſiquãdo correptus laſſitudine quieſcere ſolebat, adorabãt, ſertis coronãtes in honorem uiri, exiſtimantesq; ſacrum eſſe lapidẽ in quo ſediſſet. Circa funeris uerò efferẽdi procurationem, nemo erat qui nõ accurriſſet, maximè uerò ex Philoſophis. Illi ſubiectis humeris pheretro, uſq; ad ſepulchrum efferebant mortuum. Hæc nimiũ pauca ex multis ſuper Demonactis uita percẽſere libuit, ex quibus haud difficulter coniecturam facere licet legentibus, cuiuſmodinam ille uir fuerit. I

AMORES, incerto interprete. K

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de amoribus & eorũ uoluptate diſputatur, introductis Chariclis & Callicratidæ perſonis, quorũ alter amorẽ mulierũ ut antiquiorẽ, & naturæ magis conſentaneũ, deinde & diuturniorem, magisq; mutuũ, & utrinq; oblectantẽ, defendit: alter autẽ turpẽ iſtum in pueros affectũ, ſed honeſto tamẽ & philoſophico nomine palliatũ, cõmendat, cõfutato eo quod alter de naturæ ductu oppoſuerat, & propoſita muliebriũ uitiorũ inſolẽtia ac fœditate. Occaſio dialogi ex repetitione & memoria antehabiti ſermonis ſumitur, inuitante ad hoc etiã temporis opportunitate. Exordiũ autem & præparatio diſputationis ab attẽtione, & rei magnitudine, quã longa deinde narratio ſequitur, cõtinens cauſſã & quaſi fundamẽtũ totius negocij: in qua illa quoq; nõ indigna lectu ſunt, deſcriptio tẽpli Gnidiæ Veneris, & exemplum impotentis amoris, quo quidã ipſam deæ ſtatuã noctu aggreſſus eſt: cuius cõmemoratio cõtẽtioni ac diſputationi principiũ & ingreſſũ facit. Cæterũ haud ſcio an & hic philoſophos tacitè perſtringat Lucianus, dũ pæderaſtas eſſe, ſolis illis pmittit.

LVCIA.

A LVCIANVS.

AMatorio quodam luſu, amice Theomneſte, ſummo ſtatim mane impleuiſti nobis aures, cõtinuo ſerioq; ſtudio iam defeſſas. Ac mihi uehementer ſitienti talem aliquam relaxationem, in tempore adeò iucundorum iſtorum ſermonum tuorum gratia affluxit. Infirmior enim animus eſt, quàm ut ſtudia continua ſuſtinere queat. Deſiderant autem labores paulo contentiores, ut curis grauioribus atque moleſtis paulisper relaxatis, in uoluptates remittantur. Admodum igitur me ſub auroram hodie laſciuorũ iſtorum uerborum blanda ac dulcis ſuadela exhilarauit. Quare parum abfuit quin Ari-
B ſtides ille uiderer mihi eſſe, Mileſiis ſermonibus ſuprà q̃ delinitus. Doleoq; per amores equidem tuos, quibus latus adeò ſcopus inuentus eſt, quòd narrare deſiiſti: ac te per ipſam obſecramus Venerẽ, ſi abũde mihi dicere uideris ſiue maſculum aliquod, ſiue etiam per Iouem muliebre te inceſſit deſideriũ, ut id paulatim memoria repetendo excitare uelis. Nam alioqui feſtum & ſolennẽ celebramus diem, Herculi ſacra peragentes. Cæterùm haud ignoras ſcilicet deum hunc, q̃ acer & procliuis erga Venerẽ fuerit. proinde lubẽtiſſimè uidetur mihi ſermonum hæc ſacrificia admiſſurus eſſe. THEO. Citius uerò mihi, Luciane, maris fluctus, & denſas è cœlo delabentes niues numeraueris, q̃ meos amores.
C Ego itaq; totam ipſorum uacuam reddidiſſe pharetrã me puto: ac ſiquando ad alium aliquem auolare uolent, inermis ipſorum dextera ridebitur. Propemodum enim ex eo cũ à prima pubertatis ætate egreſſus, inter adoleſcentes receptus ſum, aliis atque aliis ſubinde concupiſcentiis deluſus pereo, aliiq; amores aliis ſuccedũt: ac priuſquã deſinant priores, incipiunt ſequentes, capita prorſus Lernææ rediuiuæ iſtius Hydræ lõgè magis multiplicia, neq; etiã Iolaũ aliquem auxiliatorẽ recipere ſuſtinentia. Neq; enim igne ignis extingui ſolet. Adeò humidus quidã oculis inhabitat meis*aſilus, qui omnẽ formã ad ſeſe rapiens, nulla ſatietate expletur. Ac aſſiduè dubitare in mentẽ uenit mihi, quænã hæc Vene-
D ris ira ſit. Non enim ex*Heliadis quiſpiã ego ſum, neq; Lemniadum contentio, neq; etiam Hippolytéum agreſte ac durum illud ſupercilium indutus, ut ob id irritare Deæ inexplebilem hãc iram in me debeam. LVC. Omitte fictitiam hãc Theomneſte & difficilẽ reſponſionẽ. An tu enim grauiter fers quòd per fortunã talem uitam ſortitus es, & acerbum eſſe putas, ſi cũ mulieribus formoſis, & cum pueris ſuauiter efflorescentibus ſubinde conuerſaris? An tibi etiã purgationibus forſan opus erit cõtra difficilẽ adeò hunc morbũ? Graue enim malum hoc ſcilicet eſt. Quin tu potius multa hac demẽtia abs te proiecta, beatum eſſe te ipſum exiſtima, quòd tibi Deus non ſqualidam agriculturã exercendam
E ſortitò aſſignauit, aut mercatorum errores ac peregrinationes, aut etiam militarem in armis degendam uitam, ſed tibi pingues ac nitidæ palæſtræ curæ ſunt, ac ſplendida quidem ueſtis uſq; ad pedes delicatè demiſſa, compoſitio autẽ comæ diſcriminatim exercita & apparata. Amatoriarum uerò oblectationum etiam ipſa tẽtatio iuuat, ac dulcis deſiderii dens mordet. Nam interim dum periculum facis, ſperas: ubi uerò uoti compos factus es, frueris eo quod optaſti. Aequali autem uoluptate afficiunt, & quod adeſt iam, & quod futurum ſperatur. Paulò antè igitur cũ narrares longum iſtum, perinde ut & apud Heſiodum eſt, catalogum eorum quos ab intio inde amaſti, ſuaues quidẽ oculorum tuorum ictus molliter ſubinde liqueſcebant. Vocem autem ad modum Lycam-

* μύωψ, qui et ſtimulus, ut in Epigrammate, Ἀνδίδωμι σοὶ κύπρι τὴν ἵππα παστῆρα μύωπα Χρύσεον ἱππεύμασι κέντορα πολλά.

*Hoc eſt ex progenie Solis, cui ſemper infeſta Venus fuit ob proditũ Vulcano adulterium.

bæ illius filiæ tenuem ac dulcem emittens, ex ipſo ſtatim habitu præ te ferebas F quòd nõ illos ſolùm,uerùm etiam ipſam illorũ memoriam amares. Sed ſi quid tibi ex ea quam ſecundum Venerem nauigationem perfeciſti, reliquum relictum eſt,nihil quæſo illius nos cela,Herculi autem ſacrificium hoc abſolutũ atque perfectum præbe.THEO. Tauriuorus quidẽ Luciane deus iſte eſt, & ſacrificiis illis quæ ſine nidore perficiũtur,ut aiuut,minimè delectatur. Sed poſtquam annuam ipſius feſtiuitatem ſermone celebramus,meæ quidem narrationes à ſummo ſtatim mane in medium allatæ, ad ſatietatem iam peruenere. Tua uerò Muſa à conſueto reſoluta atq; dimiſſa ſtudio,hilarem cum deo diem hũc totum peragat. Ac mihi quæſo æquus iudex eſſe uelis, quoniam in neutram G adeò partem huius cupiditatis inclinatum aut pronum te uideo, utrum melius habere putes eos qui maſculos amant, an qui fœminis delectantur. Nam ego quidem, qui utrinque æquè ictus ſum, perinde atque accurata ac proba aliqua trutina, ambabus ex utraque parte lancibus æqualiter huc atque illuc inclinor. Tu uerò,qui extra hanc ſortem es, incorrupto iudice, ratione uidelicet, quod melius fuerit, dignoſces ac ſecernes. Proinde omni recuſandi prætextu ac ſimulatione depoſita,ô amice,calculum quem tibi commendauit ac credidit illud de meis amoribus conuocatum iudicium,iam tandem feras.LVCIA.Ludum,Theomneſte,aut riſum putas narrationẽ hanc.Ea uerò etiam ſeriũ quod- H dam promittit.Ego itaque nuper adeò eius rei periculum facere cœpi,ſat ſcio, nimium, & non olim, ex quo duos quoſdam uiros audiui de hac re contẽtioſè admodum quaſi dimicantes. memoriam adhuc recentem & paulò antè factam repetentem habeo. Diuiſi autem eorum erant cum orationibus etiam ipſi affectus, & non perinde ac tu, qui facilitate quadam animi peruigil & inſomnis duplicem capis mercedem,

βουφάγον, id eſt uorax, & inſatiabilis. alluſio autem fit ad id quòd Herculẽ cum Lepreo uoracitate contendiſſe tradunt, ac totũ bouem ſimul una mẽſa deuoraſſe.

Hanc, armenta regens,pecora illam candida paſcens.

Sed alter quidem puerorum amore ſupra modũ oblectabatur, muliebrem uenerem tanquam barathrum quoddam ducens: alter autem à maſculo amore I purum ſe gerens,in fœminas quoſi attonitus ferebatur. Duobus igitur inter ſe pugnantibus affectibus,inſtituto certamine,haud facilè dixero quantum uoluptatis ex ea re cepi. At mihi uerborum illorum tamen ueſtigia propemodũ auribus impreſſa hærent, utpote quæ nuper adeò dicta ſunt.Omnẽ igitur obiurgationis prætextum & cauſſam è medio ſubmouẽdo, illa quæ tum ambos audiui dicere,quàm accuratè fieri poteſt,tibi cõmemorabo.THEO. Atqui ego quidem hinc ſurgens, exaduerſum tibi ſedebo, Aeacidũ expectans dũ carmina finiat ille. Tu uerò nobis ueterem gloriã amatoriæ perage differẽtię canẽdo.

Narratio. LVCIA.Inſtituenti mihi in Italiam nauigare,uelox atque citatum nauigium K apparatum erat,ex biremibus iſtis quoddam,quibus maximè Liburni,quæ gẽs ad Ionium ſinum habitat,uidentur uti. Poſtquam autem iam nauigandi tempus erat,uniuerſos deos patrios comprecatus, ac Ioue hoſpitali,ut propitius expeditionẽ peregrè ſuſceptã coadiuuare uellet,inuocato,ab urbe uehiculo iumentario ad mare deſcendi. Deinde ualere iuſſis iis qui nos deduxerãt, (ſequebatur autẽ eruditorum turba ſedula ac frequens:qui cũ aſſiduè nobiſcum uerſati fuiſſent,ægrè atque inuitò à nobis ſegregari ſe patiebãtur) conſcenſa puppi, iuxta gubernatorem aſſedi. Atque impetu remigum paulatim à terra in altũ prouecti,poſtquam admodum & à tergo excitando fluctus proſequebãtur nos auræ,

malo

A malo ex medio nauis erecto,ſummo carcheſio antemnam adſtrinximus. Deinde conferta per funes uela effundentes,ſenſim impletis uēto linteis,nihilo minore curſu,opinor,quàm ſagitta peruolauimus,fluctibus grauiter frementibus infra circa proſcindentem ipſos proram. At uerò quæ inter nauigandum ſeria uel etiam iocoſa contulerimus,longius hic perſequi tēpus non ſinit. Poſtquam autem maritimam Ciliciæ oram prætervecti,Pamphylium ſinum contigimus, ultra Chelidoneas felices illos uetetis Græciæ terminos haud citra laborē curſu elati, ad ſingulas Lyciæ ciuitates hoſpitio diuertimus,ſermonibus ac fabulis ut plurimum nos oblectantes (neque enim ullum in ipſis manifeſtum prioris
B felicitatis cernitur neſtigium reliquum)donec ad Solis ſacram delati Rhodum, continuum nauigandi laborem, quo huc uſque uſi fueramus, interpellare aliquantiſper decreuimus. Remiges itaq; nauigio è mari in terram ſubducto,prope littus tentoria fixerunt. Ego uerò, parato mihi hoſpitio è regione templi Dionyſii, ocioſe per urbem incedebam,immēſa adeò uoluptate interim fruēs. Eſt enim re ipſa ciuitas hæc Solis,conuenientem huic deo pulchritudinem præ ſe ferens. Obambulans autem in Dionyſii porticibus,unamquamque picturam contemplabar,unà cum uoluptate ea quam uidendo capiebam,Heroicas quoque fabulas memoria repetens. Statim enim mihi duo uel etiam tres propemo-
C dum præcipui ſuperuenere,qui mihi omnem hiſtoriam enarrabant. Pleraq; autem & ipſe coniectura præcipiebam:cæterùm cum iam contemplatione iſta ſatiatus eſſem,ac domum ire cogitarem,dulciſſimum peregrè obtigit mihi lucrū, uiri longo iam olim tempore mihi noti ac familiares,quos neque ipſum ignorare te puto,cum ſæpe ad nos itantes hic uideris, nempe Chariclem illum Corinthium,adoleſcentem haudquaquam deformem,deditum nonnihil comendi & fucandi corporis ſtudio,ut qui mulieribus,opinor,forma atque elegantia iſta commēdari affectaret. Vnà autem cum ipſo & Callicratidem iſtum Athenienſem, moribus ac habitu ſimpliciorem. Nam ſe ueluti ducem atque anteſi-
D gnanum in ciuilibus orationibus & in hoc forenſi dicendi genere gerebat. Erat autem & corporis exercitationibus deditus, ob nihil aliud,ut mihi uidetur, palæſtras tantopere amans, quàm ob puerorum amores. prorſus enim in hoc quaſi attonitus ferebatur. Ob odium autem quo fœminas omnes proſequebatur,etiam Prometheo malè imprecari ſolebat. Cum igitur à longè uterque me conſpicatus eſſet,gaudio atque lætitia pleni accurrūt. Deinde,quemadmodum fieri conſuenit, ſalutato atque excepto me,uterque ut ad ſe uenirem, rogabāt. Atque ego cum uiderem ipſos de hac re inter ſe contendendo linguis procedere,Hodie quidem, reſpōdens inquam, Callicratida & Charicles, ambos uos
E decet apud me frequentes eſſe, ut ne contentionem maiorem inter uos excitetis. Sequentibus autem diebus (nam tres aut quatuor etiam hic commorari cōſtitui) per uices accipietis me mutuò, ſorte inter uos miſſa uter id priore loco faciat. Hæc ita tum placuere. Atque illa quidem die conuiuii præfectus ego fui: ſequenti autem Callicratidas, & poſt ipſum Charicles. Porrò animaduertebam etiam inter ipſos conuiuiorum apparatus, manifeſta utriuſque affectionis indicia. Nam Athenienſis quidem ille pueris perquam formoſis inſtructus erat,& propemodū omnes illius ſerui imberbes erant, non amplius ab illo retineri ſoliti,quàm dum prima lanugine inficerentur: poſtquam autē barba frequentiore genæ illorum addenſabantur,diſpenſatores, & fundorum quos ille

Chelidoniæ inſulæ ſunt ad caput Pāphyliæ oræ. Strabo lib. 14.

Athenis habebat, procuratores amãdabantur. At uerò Chariclem magnus ſaltatricum & pſaltriarum chorus ſequebatur, ac tota illius domũcula, perinde ut in Cereris ſacris, mulieribus referta erat, uiro aliquo ne puncto tẽporis ibi apparente, niſi ſicubi infans aliquis, aut ſenex decrepitus, coquus uidelicet cõſpiceretur, in quem propter ætatem zelotypiæ ſuſpicio amplius ulla cadere non poſſet. Erant igitur & hæc, ut dixi, ſatis multa atq; aperta utriuſq; animi documenta. Verũtamen aliquoties etiam breues quædã quaſi futuri certaminis coitiones inter ipſos inceptabantur, tanquam finẽ aliquem quæſtio hæc haudquaquam haberet. At poſtquam iam tempus erat ut iterum in altum proueheremur, ſocios nauigationis, uolẽtes alioqui ipſos, abducere mecum ſtudebã. conſtituebant enim in Italiã nauigare, æquè atque ego. Et cum nobis uiſum eſſet in Gnidum, appulſa ibi naue, ſpectandi cauſſa aſcendere, & Veneris templum uidendi deſiderium nos inceſſiſſet (celebratur autem ibi Praxitelis facilitatis ac promptitudinis illud uerè Venereum & amabile) paulatim ad terram ſubuecti ſumus, ipſa opinor dea pulchra tranquillitate nauigium deducẽte. Cæteris igitur ſolitæ res atq; arma curæ fuere: ego uerò amatoriũ iſtud par utrinq; ſuſpenſum habens, Gnidum circumcirca obambulabam, non ſine riſu * figulinæ iſtius proteruitatis participem me præbendo, ut in Veneris ciuitate. Porticus autem Soſtrati, ac cætera quæ nos oblectare poterant, principiò circumeundo uiſentes, mox ad templum Veneris imus, nos quidem duo, ego uidelicet & Charicles admodum alacriter, Callicratidas autem ut ad ſpectaculum muliebre, inuitus, libentius, ut opinor, pro Venere Gnidia Theſpienſem illum Cupidinem permutatione facta habiturus. Ac ſtatim quodammodo nobis ab ingreſſu luci Venereæ aſpirarunt auræ. Serenitas enim, ac lumen illud ſupernum, non in ſolum ſterile maximè, & lapideis tabulis cõſtratum, excipiebatur, ſed erat illud, utpote in Veneris templo, fœcundum mitibus ac frugiferis arboribus, quæ frondibus uirentibus in longum uſque promanantibus, aërem circũcirca quaſi concamerabant. Abunde uerò illa frugibus denſa myrtus, apud dominam ſuam copioſa naſcens, effloruerat, deinde & aliarum arborum ſingulæ, quæcunque pulchritudine præſtant, neque ipſæ quanquam longa exacta iam ætate canæ, areſcentes, ſed præ uigore quaſi iuueneſcentes, nouis ſubinde ramis formoſæ atque integræ erant. His autem intermixta erant etiam illa fruticum genera, quæ alioqui fructuum quidem feracia non ſunt, cæterùm pro fructu pulchritudinem habẽt, Cypariſſorum uidelicet & Platanorum aëriæ proceritates, & inter ipſas transfuga Veneris, deæ ipſius olim fugitiua facta, Laurus. Cuiuis uerò arbori circumuoluta ſtudioſa illa amoris Hedera obſerpebat, & uites fœcundæ crebris racemis dependebant. Eſt enim iucũdior Venus cum Baccho, & temperatum illud dulce quod ab utriſq; uenit. Quod ſi autẽ à ſe mutuò diſiungantur, minus exhilarant. Erant autẽ ſub umbris iſtis opacis & obſcuris, amœnæ quædam cellæ, eorum uſui qui intus conuiuia agitare uellent, comparatæ: in quas urbanorum quidem rari commeabant ulli, ſed populi frequentes turbæ ſolenniter conueniebant, re ipſa Veneri indulgentes. Poſtquam autem abunde plantis iſtis oblectati fuimus, intrò in templum ingreſſi ſumus. Ipſa igitur dea in medio poſita eſt, ex Pario marmore, opus ſanè pulcherrimum atque præclarum, & riſu quodam ſimulato parum ſubridens. Tota autem pulchritudo eius detecta, nulla ueſte ipſam tegente, nuda conſpicitur, niſi quatenus altera

** Quid ſi per figulinæ, meretriciæ accipias? quoniam & Athenis in Ceramico meretrices habitarunt, aut quòd hoc genus in fornicibus plerunq; habitat.*

Signũ Veneris Gnidiæ.

F G H I K

A tera manu pudenda,quaſi oblita ſui,abſcondit.Tantum uerò artifex illa ars ualuit,ut ſolida adeò ac dura marmoris natura ſingula etiam mēbra deceret.Charicles igitur inſanum quiddam & furibūdum exclamans,O fortunatiſſime,inquit,deorum, Mars, qui propter hanc uinctus fuiſti. Et ſimul accurrens plenis labiis, quoad fieri potuit extento collo,deoſculabatur illam.Tacitè autem adſtans Callicratides, ſecum in animo admirabatur. Eſt autē biforis ipſius ædes, ut poſſint,qui uolunt deam ipſam diligentius inſpicere,etiam à tergo contemplari, & ut nihil ipſius cum admiratione non ſpectes. Facilè itaq; licet per alteram portam accedentibus, poſteriorem quoque formoſitatem cōtueri. Proin-
B de cum uiſum nobis eſſet totam ipſam deam uidere, in poſteriorē templi partem circumiuimus, ac recluſa ianua ab æditu,qui & ipſe creditur mulier eſſe, repentè obſtupuimus ad pulchritudinem illam.Athenienſis itaque iſte, qui tacitè paulò antè uidebat, poſtquam eas quæ in pueris appetūtur partes aſpexit, continuò longè quàm Charicles inſaniore modo exclamauit, Hercules, inquiens,quanta ſcapularum concinnitas?Vt autem extuberantes nitent lumbi, amplexantis manus implentes? Quam ſcitè circunductæ clunium pulpæ, in ſe rotūdantur,neque tenues nimis ipſis oſſibus adſtrictæ, neq; rurſum in immenſam effuſæ pinguedinem? Formarum autē quæ utrinque natibus infrà coeun-
C tibus uelut impreſſæ redduntur,dici non poteſt quàm ſuauis riſus.Femoriſque & tibiæ in rectum ad pedem uſque protentæ, accuratè ſeruata modulatio. Talis igitur & Ganymedes in cœlo Ioui nectar dulcius infundit. Nam ab Hebe equidem ſubminiſtrante potum haudqnaquam acceperim.Cū autem hæc quaſi quodam numine correptus Callicratidas exclamaret, Charicles præ nimio ac uehementi ſtupore parum abfuit quin diriguiſſet, humidum quendam & manantem in oculis dolorem colliquans. Cæterùm poſtquam ab admiratione ſatietas nos auertit, in altero femore maculam conſpicimus, perinde ut in ueſte aſperginem luti aliquam. Arguebat autem deformitatem ipſius, reliquus to-
D tius marmoris nitor. Ego itaque uериſimili conіectura ueritatē colligendo,naturam lapidis,id quod apparebat, eſſe putabam. Nam neque huiuſcemodi rerum caſus alieni ſunt. Multis autem qnibus extremè & uelut ad unguem pulchris eſſe licebat,fortuna interim aliquid quod in mora ſit,obiicit. Proinde nigram quandam maculam natura aſperſam marmori eſſe exiſtimans, etiam hac parte Praxitelem admirabar, quòd eam lapidis deformitatē in illis potiſſimùm partibus abſcōdiſſet,quæ minus coargui ac deprehendi poſſent. At ea quæ nobis propè ſtabat templi miniſtra, incredibilis cuiuſdam orationis nouam hiſtoriam narrauit. Nam adoleſcentem quēdam inquit haudquaquam ignobili ge- *Hiſtoria impotētis cuiuſdam amatoris*
E nere natum (nomen autem ipſa res geſta taceri fecit) crebrò ad delubrum hoc uentitantem,infelici quodam genio impulſum, deam ipſam amare cœpiſſe, & quia totos plerunq; dies in templo cōmorabatur, à principio ſanctimoniæ cuiuſdam religioſioris ſpeciem de ſe præbuiſſe. Nā ſtatim à lecto matutino, multò aurorā præuertētem, huc uenire ſolitū fuiſſe,ac poſt occaſum ſolis inuitum ægrè domum rediſſe,atque totū diem ex aduerſo deæ ſedendo,rectos in ipſam perpetuò oculorum ictus direxiſſe. Obſcurè autem, inquit,interim ſecnm ipſe neſcio quæ ſuſurrabat,& ſuſſurante quodā ſermone amatorias peragebat querelas. Cæterùm ubi iam paulisper affectus illius moleſtiam à ſe remouere uolebat,affatus deam,in menſam autem quatuor talis Libycæ capreæ dinumera-

tis,ludendo ſpem experiebatur. Ac quoties id quod intendebat,iecerat, maxi- F
méque ſiquãdo deam ipſam iactu feliciore ſortitus erat,nullo uidelicet talo ea-
dem figura cum alio aliquo cadente,adorabat illam,ſperans ſe id quod expete-
bat,conſecuturum eſſe. Sin autem (quemadmodum ſolet) ſimplicius paulo per
menſam iecíſſet,ac tali id quod abominabilius erat,ſurgendo reddidiſſent,to-
ri Gnido malè imprecabatur,uelut ob cladem aliquam immedicabilem,& mœ-
rore plenus erat: & paulò pòſt correptis illis, alio iactu, quod male antea ceci-
derat,emendabat. Iam uerò ubi affectus atque animus illius magis accendeba-
tur, omnis paries inſculpebatur, & ut quæq; arbor mollis erat, ita cortex illius
formoſam Venerem prædicabat: eodem autem in precio cum Ioue Praxiteles G
erat: & quicquid precioſum ac pulchrum illi domi repoſitum inter ornamen-
ta fuerat,id omne donarium deæ offerebatur. Poſtremò nimia in eo deſiderio-
rum uehemẽtia, in inſaniã uerſa eſt. Inuenta autem eſt cõcupiſcentiæ illius ma-
ſtrupatrix quædam audacia. Cum enim iam ad occaſum Sol inclinaret, ſenſim
ac tacitè,ita ut qui aderant,non animaduerterent,poſt iannam clàm irrepſit,&
ſtans ita ut cerni non poſſet, in interiore parte, adeò ſe tacitus continebat, ut
propè ne anhelitum quidem emitteret. Aedituis autem perinde ut conſueue-
rant,foris ianuam attrahentibus,intus nouus iſte Anchiſes concludebatur. At
quid ego arcanæ noctis audaciam accuratius uobis exprimam, aut etiam alius H
quiſpiam? Amatoriorum amplexuum ueſtigia hæc poſtridie conſpecta ſunt, &
maculam hanc habebat dea, indicem uidelicet eorum quæ paſſa fuerat. Ipſum
uerò adoleſcentem,ut uulgo fama refert,uel de petris alicubi aiunt,uel in flu-
ctus marinos præcipitem datum omnino euanuiſſe. Atque hæc cum miniſtra
templi ita narraret,interea exclamans Charicles,Proinde fœmininũ genus,in-
quit, etiam ſi ſaxeum fuerit,amatur. Quid autem ſiquis animatam uideret hu-
iuſmodi formam,an non una nox ipſis Iouis ſceptris æquipararetur? Subridẽs au-
tem Callicratidas,Nondum,inquit,ſcimus,Charicles,an multas audituri ſimus
huiuſmodi narrationes, ſiquando Theſpiis quoque eſſemus. Et nunc ſanè tuæ I
iſtius Veneris, cuius tanta æmulatione teneris, manifeſtũ adeò hoc indiciũ eſt.
Hic,quo pacto,interrogante Charicle, admodum uerſimiliter dicere Callicra-
tidas uiſus mihi eſt. Dixit enim quòd cum adoleſcẽs ille amator ocium ac ſpa-
cium totius noctis conſecutus fuiſſet, ut facilè totam affectus iſtius exatiãdi fa-
cultatem haberet,quaſi cum puero tamen, marmori cohæſiſſet, illud nimirum
uolens,neque anteriore parte fœminam ualere. Multis itaque abſque delectu
ac temere utrinque uerbis effutitis, ego promiſcuo eorum tumultu ac turba
compoſitis, Viri,inquam,amici, modeſtam atque ordinatã inſiſtite diſputatio-
nem, quoniam decora ac decẽs lex eruditionis atq; doctrinæ eſt. Sublata igitur K
incompoſita hac, & nullum finem habente contẽtione, uiciſſim pro ſua uter-
que ſententia iuſtam ac ſolidam orationem inſtituite. Neque enim etiamdum
tempus eſt ut ad nauem redeamus. Ac ocio hoc utẽdum eſt ad hilaritatem, &
ad ea ſtudia quæ cum delectatione prodeſſe poſſint. Proinde abſcedentes hinc
è templo (multa enim religionis gratia turba huc uẽtitat) in unum aliquod iſto-
rum conuiuiorum accumbamus, ut per ocium & cum ſilentio & audire & di-
cere quæ cuiq; libet,liceat. Illud antẽ memineritis, quòd qui hodie uictus fue-
rit,is in poſterum nobis de iiſdem rebus amplius moleſtus futurus non ſit. Re-
ctè uiſus ſum hæc dicere. Et eodẽ cohortantibus etiam illis, exiuimus,ego qui-

dem

A dem lætus,nulla me premente cura:illi uerò cogitabũdi, magnam apud ſeſe in
animis diſputationem ſurſum ac deorſum uerſantes,perinde ac ſi de principa-
tu ac ductu apud Platæas certaturi eſſent. Poſtquam autem uenimus in denſum
quoddam atque umbroſum pro æſtatis tempore receptaculum, ubi commodè
requieſcere licebat:Suauis hic locus, inquiens ego,(nam & ſupra uerticem ca-
norum quoddam reſonant cicadæ) in medio admodum iudiciali more cõſide-
bam,ipſam illam ſuperciliis præ me ferens *Eliæam. Propoſita autem utriſque
ſorte ſuper eo,utrum priore loco dicere oporteret,poſteaquã Charicles prio-
rem locum ſortitus eſt, continnò ut auſpicaretur orationem, hortatus ſum. Ille
B uerò cum dextera faciem paulum attriuiſſet cum ſilentio,& parũper ſuſtinuiſ-
ſet ſeſe, mox ad hunc ferme modũ orditur:Te domina orationi meæ, Venus,
te auxiliatricem preces meæ uocant. Nam cum omne opus,ſi uel exiguũ pro-
priæ ſuadelæ inſtillaueris illi,abſolutiſſimum eſſe ſolet, tum uerò amatorii ſer-
mones præter cætera te indigent. Tu enim eorum germana adeò mater. Ades
itaque mulieribus patrona,fœmina nimirum ipſa. Largire autẽ & uiris ut ma-
neant mares,perinde atque generati ſunt. Ego igitur ſtatim ab initio orationis
primam omnium matrem, & totius generationis radicem ac ſeminarium, eo-
rum quæ propono teſtem aduoco. Dico autem ſacram illam uniuerſorum na-
C turam, quæ primis illis inter ſe conglutinatis elementis mundi, terra uidelicet,
aëre, igne & aqua,mutua illorum & temperata commixtione omne procrea-
uit animatum. Sciens deinde quòd omnes mortalis ſumus materiæ opificium,
& quòd breue adeò tempus uiuẽdi unicuique fato præſtitutum eſt:alterius in-
teritum,ut alterius ortus eſſet,excogitauit: ac morienti, id quod naſcitur,è di-
uerſo appendit,ut mutuis ſucceſſionibus in perpetuum tẽpus uiueremns. Poſt-
quam autem impoſſibile propè erat ex ſingulis ſeorſim aliquid procreari, du-
plicem in unoquoque genere naturam effinxit. Nam maribus quidem propria
ſeminum quaſi quædam fundamẽta largita eſt,fœminam autem perinde ut re-
D ceptaculum quoddam genitalis ſeminis eſſe fecit. Communi igitur utriq; ſexui
deſiderio indito,cõiunxit inter ſe mutuò illos, lege neceſſitatis ſancta quadam
præſcriptos,ut manerent propria uterque natura contenti, & neque fœmina
præter naturam in marem tranſiret, neq; mas indecorè ac turpiter emolleſce-
ret. Atque hoc pacto uirorũ cum mulieribus cõuerſationes, in hoc uſque tem-
pus hominum uitam immortalibus quibuſdam ſucceſſionibus conſeruant:ne-
que quiſquam uir ex uiro ſe natum eſſe gloriatur. Intra duo autem nomina ue-
nerabilia omnis honor manet eorum qui ex æquo matrem ac patrem adorát.
Ab initio igitur cum adhuc Heroica ſaperet uita, & uicinam deorum coleret
E uirtutem, legibus à natura conſtitutis obtemperabat: ac ſecũdum ætatis men-
ſuram cum mulieribus coniuncti,generoſorum patres fiebát liberorum. Pau-
lò autem poſt tẽpus à magnitudine illa ad uoluptatis deſcendendo uoragines,
nouas & commutatas fruendi uias aperuit. Deinde,quæ nihil non audet,uolu-
ptas, naturam ipſam cõtempta lege uiolauit. Atque aliquis igitur primus ocu-
lis aſpexit marem perinde ut fœminam,ex alterutra uidelicet horũ cauſſa, aut
quòd ui tyrannica eò illum compulerit, aut quòd uerbis doloſè ac frauduléter
induxit. Conuenit autem in unum lectum una eademq; natura: ac ſeipſos inter
ſe mutuò aſpicientes,neq; eorum quæ faciunt,neq; quæ patiuntur,pudore affi-
ciuntur. Per rupes autem, ut dici ſolet, ſteriles proiecto ſemine, permutatione

Alludit ad cõtentionem & ambitionẽ Atheniẽſium & Lacedæmoniorũ,quæ de principatu inter ſe ante pugnam Platæenſem cõtenderũt. Vide Herodotum.

**Forũ Athenienſe:unde et Eliaſtæ iudices uocabantur.*

facta, pro modica uoluptate magnam accipiunt infamiam. Dixeris uerò uſque F tyrannicæ uiolentiæ audaciam ipſam progreſſam eſſe, ut iam & ferro naturam ſacrilego quodam modo deprædentur, ac marum uirilitate exhauſta & exinanita, inuenerũt uoluptatis ſuperuacaneos & appoſititios modos. Miſeri autem illi & infelices, ut eò magis pueri ſint, iam ne uiri quidem amplius manẽt, ambiguum naturæ duplicis obſcuramentum, cum neque ad quod nati ſunt, conſeruentur: neque id ad quod tranſiere, habeant: flos autem ille qui in iuuentute adeſt ac manet, in ſenium præmaturũ marceſcere ipſos facit. Simul enim inter pueros numerantur, & iam conſenuere nullum uirilitatis interuallũ habentes. Ita ſceleſta illa, & omnis mali magiſtra, mollities, uoluptates impudicas aliã ex alia excogitando, in eum morbum qui ne dici quidem amplius decorè po- G teſt, prolapſa eſt, ut nullam uidelicet partem petulantiæ & obſcœnitatis ignoraret. Quòd ſi uerò in iis de quibus ipſa Prouidentia legem ſanciuit, unuſquiſque noſtrum ſeſe firmaret ac perſiſteret: cõuerſationibus iis quæ cum mulieribus fiunt, contenti eſſemus, & ab omni cõuicio ac probro uita noſtra pura atque integra foret. Certè inter ea animãtia quæ nihil ex mala atque peruerſa affectatione deprauare poſſunt, illibata naturæ legiſlatura illa cuſtoditur. Leones non inſaniunt in leones: ſed quæ tempore ſuo accedit uenus, in fœmineũ ſexum concupiſcentiam illorum excitat. Taurus armẽti dux cum bobus miſcetur, & aries totum gregem maſculo implet ſemine. Quid autem? An nõ ſuum H cubilia ſectantur apri? Lupas autem ineunt lupi? Et ut in ſumma dicam, neque quæ aërem uolatu perſtrepunt aues, neq; quæ humidam aquæ ſortita ſunt man ſionem*, neque etiam aliquod in terris animal congreſſum maris appetit, ſed manent inter ea immota Prouidentiæ decreta. Vos autem, ô fruſtra ſapientiæ nomine iactati, animal, ut uerè dicam, uile ac malum, homines, quónam nouo morbo delinquentes, in mutuam inter uos cõtumeliam accenſi eſtis? Quónam animi cæco ſtupore effuſo, adeò ab utraque aberratis uia, fugientes uidelicet ea quæ ſectari uos decebat, & contrà ſectantes illa à quibus refugere oportebat? Ac ſingula talia æmulari omnibus uolentibus, ne unus quidẽ poſtremò re- I liquus erit. Atenim hîc Socraticis iſtis etiam præclara illa oratio renaſcitur, qua puerorũ quidem auditus, perfectis ratiocinãdi uiribus adhuc carentes, decipiũtur: illud autem quod iam per prudentiam ad ſummũ euaſit, ſubduci facilè nequit. Animi enim amorem quendam comminiſcuntur: & cum corporis pulchritudinem uereantur amare, uirtutis uocant ſeſe amatores. Ob quæ ſæpenumero riſu diffluere, in mentem mihi uenit. Nam quid uobis accidit, ô nimium graues philoſophi, qnòd id quod longò iam tempore ſui experimentum de ſe quale ſit, præbuit, cui canities accedens & ſenectus, uirtutis teſtimonium dat, per negligentiam adeò dimittitis, omnis autẽ ille præclarus amor in iuuenem K concitatur, cum tamen in eo ratio & uis colligendi nondum habeant ad quæ iudicium conuertant? An hæc ueluti lex quædam eſt, ut omnis quidem deformitas, malitiæ damnata ſit: pulchrum autem quod eſt, id recta uia ut bonum & honeſtum laudetur? At uerò iuxta magnum ueritatis interpretem Homerum,

*Haud ſcio an hic pro [illegible] [illegible] legẽdum ſit, quod latine foret natationem.

Alius pulchro minus enitet ore,
At formam deus exornat uirtute loquendi,
Quique uident illum, uerbis mulcentur, at ipſe
Intrepidus fatur ſuaui commixta pudore,

Et

A Et medios inter uultu ſupereminet omnes,

Perq; urbem aſpiciunt uenientem numinis inſtar.

Et rurſum alibi dicens inquit:

At tibi formoſo ſub corpore nulla fuit mens.

Certè formoſo illo Nireo cordatus Vlyſſes magis laudatur. Quo pacto igitur ſapientiæ quidem, aut iuſtitiæ, ac cæterarum uirtutum, quæ cum perfectis uiris conſortem & quaſi hæreditarium nactæ ſunt ordinem, nullus amor conueniẽs uobis eſt, pulchritudo autem in pueris illa, uehemẽtiſſimos affectuum impetus excitat? Prorſus enim amari oportebat Phædrũ propter Lyſiam, ô Plato, quem *De his in ſymposio & Phædro Platonis.*
B prodidit? Aut uirtutem Alcibiadis amari probabile fuit, quãdò ille deorum ſtatuas amputando uiolabat, & ſacris Eleuſiniis illæ inter potandum iactatæ uoces inſultabant? Quis igitur amatorem illius fuiſſe ſe perhibet, cũ Athenæ proderentur, & Decelia munitionibus obfirmaretur, ac tota uita ad tyrannidem ſpectaret? At donec quidem barba nõdum (iuxta ſacrum illum Platonem) obſitus erat, omnibus amabilis fuit: poſtquam autem trãſiit à puero in uirum, qua ætate intellectus (qui tamen imperfectus erat) totam ac plenam ratiocinãdi uim conſequebatur, ab omnibus odio habebatur. *Vide Plutarchum in uita Alcibiadis, & Thucydidem.* Quid igitur affectibus turpibus uerborum prætendentes uerecundiam, animi uirtutem appellant, corporis ele-
C gantiam, iuuenum iſti amatores magis, quàm ſapientiæ? Atque hæc quidẽ à nobis dicta ſufficiant, ne uideamur clarorum uirorum inuidioſè nimis mẽtionem facere. Parumper autem à uehementiori ſtudio ad ueſtram Callicratida uoluptatem deſcendendo, oſtendam puerorum conſuetudine muliebrẽ multo potiorem eſſe. Ac principiò quidem omnem ego delectationem cenſeo iucũdiorem eſſe, quæ diuturnior eſt. Acuta ſiquidem uoluptas, quæ celeriter prætervolat: priuſquam ſatis percipiatur cognitione ac ſenſu, deſinit. Illud autem quod lætitiam affert, quo magis abundat, eo potius eſt. Quare utinam & uitæ lõgiores terminos parca ac tenax illa nobis præfiniiſſet Parca, & totum hoc ſpacium
D perpetua ſanitas gubernaret, nulla mentis perturbatione atque moleſtia interueniente. Feſtum enim diem, & quaſi quendam ſolennem conuentum, totum hoc tempus perageremus. Verùm poſtquam maioribus bonis malignus deus inuidit, in præſentibus utique rebus dulciſſima illa ſunt, quæ quamlongiſſimè extenduntur. Mulier itaq; ab eo quando uirgo fuit, uſque ad mediam uitæ ætatem, priuſquam omnino poſtrema illa ſenectutis ruga ſupéruenit, ad amplexãdum apta ac digna uiris conuerſatio eſt: atque etiam ſi illa quæ formæ atq; ætatis tenerioris ſunt, effluxere, habet tamen aliquid experientia dictu ſapiẽtius ac doctius quàm iuniores. At uerò ſi quis puerum uiginti annorum aggrediatur,
E ille mihi certè uidetur pathica affectione laborare, ambiguam uidelicet uenerem ſectando. Nam & duri ſunt membrorũ tori iam adulti & uiriles, & aſperum quidem, pro eo quod dudum molle ac tenerum fuit, denſatum crebra lanugine mentum: femora autem idonea ac commoda illa, ſetis quaſi quodam ſqualore obducta. Quæ uerò ſunt his occultiora, uobis, qui periculum eius rei feciſtis, cognoſcenda relinquo. In muliere autẽ ſemper omni & coloris reſplẽdet gratia, & largæ capillorum capitis texturæ, perinde ac ſuauiter floreſcentes hyacinthi nigricantes, aliæ quidem per tergum effunduntur, ſcapularum nimirum decus, aliæ uerò ſecundum aures & tempora, multo quàm in pratis apium eſt, criſpiores. Reliquum uerò corpus ne minimo quidem crinis ueſtigio ipſis

ſubnaſcente,electro,ut aiunt, aut uitro Sidonio perſpicuũ magis effulget. Cur F
autem non & uoluptatum mutuos atque alternos affectus perſequar,quando-
quidem ex æquo cum iis qui agendo afficiuntur,patiẽtes quoque lætitiam ca-
piunt? Propemodum enim non eodem modo ut bruta animantia,ſolitarias cõ-
uerſationes amamus,ſed amica quodammodo ſocietate coniuncti, & ſuauiora
quæ bona ſunt inter nos mutuò,exiſtimamus: & aduerſa itidem inter nos mu-
tuò, leuiora. Vnde & inuenta eſt menſa communis, & amicitiæ mediatrice illa
in medio poſita,debitam uentri adnumeramus uoluptatem,non ſoli Thaſium,
ſi id fortè contingat,bibentes uinum: neque ſinguli per ſe precioſis ac caris im-
plentes nos obſoniis, ſed illud ſuaue ac delectabile putantes, quod quiſq; cum G
alio capit : ac uoluptates inter nos communicantes, maiori lætitia afficimur.
Illi igitur cum mulieribus congreſſus, delectationis permutationem ac uiciſ-
ſitudinem parẽ habent. Nam inter ſe mutuò utrinque ex æquo afficientes,cum
maiori uoluptate diſſoluũtur. Niſi uerò Tireſiæ iudici accedendũ fuerit,quòd
uidelicet mulieris delectatio toto gradu uirilem præcedit. Honeſtum autẽ eſſe
arbitror,non ambitioſè,ac ſibi tantùm frui uolẽdo,quo pacto priuatim aliquid
commodi auferant,ſpectare, totam ab aliquo accipientes uoluptatem: ſed illo
quod percipiunt,diuiſo, paria facere,& ſimilia recõpenſare. Atqui hoc de pue-
ris dicere nemo adeò inſanus eſt qui poſſit : ſed alter quidem affectus, quocun- H
que tandem modo hæc exiſtimat,uoluptate uelut exempta,ac propria quadam
percepta,abit: illi uerò qui contumeliam hanc paſſus eſt,principiò quidem do-
lores ac lachrymæ oboriuntur : paulò uerò pòſt ubi per tempus dolor aliquid
remiſit,magis,ut aiunt,nihil quicquam moleſtè feceris,uoluptas autem ne ulla
quidem aliqua. Quòd ſi autem & curioſius quiddam adſcitũ addere decet(de-
cet autem in Veneris luco,opinor)muliere licet,Callicratida, etiam puerorum
modo aliquantulum utendo,uoluptatẽ capere, duplici fruẽdæ illius uia aper-
ta: maſculum autem quod eſt, nullo modo præbet delectationem atque uſum
muliebrem. Quare etiam ſi uobis quidem placere poteſt, nos certè mutuò in- I
ter nos ueluti quodam ſepto diſcludamur . Iã uerò ſi maribus honeſtum adeò
eſt cum maribus conſuetudinem habere,ament ſeſe mutuò de cætero etiã mu-
lieres. Age nũc ô iunior ætas,& nouarum uoluptatum inuentrix,poſteaquam
nouas maſculæ mollitiei uias excogitaſti,largire & mulieribus parem poteſta-
tem. Congrediantur & illæ inter ſe mutuò,quemadmodum uiri: laſciuiorũ au-
tem inſtrumentorum iungentes inter ſe machinamẽtum,obſcurum atq; mon-
ſtroſum,ex ſterilibus compoſitum,concumbat mulier perinde ac uir cum mu-
τριβακῆς. liere: illud autem quod raró auditum eſt nomen,& pudet ſanè dicere, Triba-
dum obſcœnitatis iſtius,paſſim ac liberè uagetur: omne autem Gynæcẽum no- K
ſtrum Philænis ſit,ſemimares quoſdam amores turpiter agitans. & quanto me-
lius eſt in maſculam libidinem cogi mulierem,quàm generoſum illud uirorum
in mulierem effœminari? Talia cũ magna contentione,atque inter dicẽdum
grauiter affectus poſtquam Charicles dixiſſet,cõticuit,uehemens quiddam at-
que ferinum ex oculis intuens. Videbatur autem mihi & expiatione uti contra
maſculos amores. Ego uerò tacitè ſubridens, & ad Atheniẽſem oculos ſenſim
conuertens: Luſus,inquam,& riſus, Callicratida,iudicem cõſediſſe me arbitra-
tus,neſcio quo pacto, Chariclis uehementia ad ſerias atq; ſeueras cogitationes
abreptus ſum. Propemodum enim quaſi in uico Martio de cæde atq; incendio,
aut

A aut per Iouẽ etiam de ueneficio certaretur,ſupra modum grauiter affectus fuit. Tempus igitur ſi unquam antea fuit, nunc maximè eſt, ut Athenas ipſe repetas.*Pericli autẽ pare,ac decem illorum Rhetorum linguas contra Macedonas armatas,unica tua oratione exerceas, actionũ earum quæ in*Pnyce haberi cõſueuerunt,unam aliquam ob oculos ponendo. Poſtquam igitur paulolum ſuſtinuiſſet Callicratidas, uidebatur autem (quantum de facie coniecturam mihi facere licebat)contentionis atque timoris,minisq; plenus eſſe,orationem ſuperiori aduerſariã orditur. Si mulieribus,inquit,cõcionum & fori cæterarumq; ciuilium rerum tractandarum facultas aliqua foret,dux nimirum aut præſes il-
B larum ſuffragiis iampridem creatus eſſes:ac te ſtatuis æreis per fora paſſim poſitis,Charicles,uenerarentur. Ferme enim ne ipſe quidem de ſe ipſis,quæcunque aliquando ſapientia atq; doctrina excellere exiſtimatæ ſunt,ſiquis ipſis dicendi poteſtatem permitteret, cum tanto ſtudio tantaq; contentione dicerent: non illa quæ contra Spartanos armata proceſſit *Teleſilla,propter quam Argis inter Deos numeratur Mars muliebris. Nõ mellita illa,qua ſe Leſbus iactat, Sappho:& Pythagoricæ doctrinæ filia Theano. Fortaſſis autem neque Pericles ita Aſpaſiæ ſuæ patrocinatus eſt. Verùm enim quandò honeſtum adeò eſt mares pro mulieribus dicere,dicamus ſanè & uiri pro uiris. Tu uerò propitia nobis ſis
C Venus:nam & nos amorem tuum ueneramur. Ego itaque exiſtimabam nõ ultra ludum ac iocum hilarem hanc contentionem nobis proceſſuram eſſe:quia uerò uerba ab hoc profecta,etiam philoſophari pro mulieribus in animum induxerunt,libenter occaſionem hanc arripui. Solus enim maſculus amor, commune uirtutis ac uoluptatis opus eſt. Optarim autem, ſi quo pacto fieri poſſet, & platanum illam quæ Socraticos olim ſermones auſcultauit,arborem Academia & Lycéo feliciorem,propè alicubi nobis adſtare,eo loco tamẽ natam, ubi Phædri accubitus fuit,quemadmodum*ſacer ille uir dixit,gratia præditus plurima. Fortaſſis ipſa quoque,ut fagus illa Dodonæa,ex ramis ſacram erumpens
D uocem,puerorũ amores prædicaſſet,memor ad huc formoſi illius Phædri. Verùm quia hoc fieri nullo pacto poteſt:

Nam quàm multi medii inter utroſq;
Montes umbroſi,& reſonantes æquoris undæ:

hoſpiteſq; in terra aliena relicti ſumus, & quaſi quædã prærogatiua Chariclis Gnidus eſt: ueritatem tamen haudquaquam prodemus. Tu modò nobis ætherie deus in tẽpore aſſiſte,amicitiæ fautor,& arcanorũ ſacerdos Cupido, haudquaquam prauus infans, qualem ludendo fingunt pictorum manus, ſed quem prima rerum omniũ primordia procrearunt,perfectum & conſummatum iam
E inde ab initio genitum. Tu enim ex obſcura atq; confuſa deformitate uniuerſum hoc effigiaſti: proinde tanquam ſepulchro aliquo communi totius mundi ſublato,circumfuſo chao uidelicet,illud quidem in ultimi Tartari ſeceſſus fuga præcipitaſti,ubi uerè ſtant Ferrati poſtes,atq; ærea limina portis:
ut ibi dura atq; inſuperabili detẽtum cuſtodia, à reditu & uia ad ſuperos repetenda prohiberetur. ſplendida autem luce obſcuræ nocti prætẽta,omniũ & inanimatorum, & animam habẽtium,opifex extitiſti. Propriam autem ac ſingularem infundendo hominibus concordiam, graues illos amicitiæ affectus conglutinaſti:ut uidelicet ex anima adhuc malitiæ omnis experte & tenera, beneuolẽtia illa ſimul enutrita,in perfectionẽ & quaſi quandã uirilẽ ætatẽ conſum-

Bb

*forte legẽdũ ϖερικλέους ϖειθῶ.i. Periclis ſuadelam.
*Locus Athenis fuit ubi cõciones haberi ſolebant.
*De hac uide Pauſaniam in Argolicis.
* Plato uidelicet in Phædro.

maretur. Nam nuptiæ quidem, ſucceſſionis neceſſariæ inuentæ ſunt remedia: F ſolus autem maſculus amor, animi philoſophici quaſi quoddam imperatũ eſt. Omnia uerò ea quæ ex integro ac liberè ad decorem exercitatione prouehuntur, plus honoris conſequuntur, quàm illa quæ præſenti neceſſitate opus habent. Et omnino melius eſt honeſtũ, quàm quod fit neceſſariò. Proinde quàm diu quidem uita hæc hominum rudis & indocta fuit, neque adhucdum quotidianam rerum experientiam, ad id quod melius eſt, per ocium conuertere licebat, demiſſa atque abiecta, præſentibus tum neceſſariis rebus contenta erat: urgens autem tempus, melioris uiuendi rationis inuentionem non præbebat. At poſtquam neceſſarii quidem uſus, ac feſtinatio illa finem iam capiebat, ac poſterorum cogitationes à neceſſitate liberatæ, melioribus ſubinde occaſionibus ad G inueniendum aliquid potius utebantur, paulatim ſcientiæ accreuerunt. Atque huius rei argumenta capere etiam ex uulgaribus atque inferioribus iſtis artibus licet. Nam ſtatim ſimul atque primi quidam homines creati fuere, cõtra famem diurnam remedium quærere cœperunt: atque ita circunuenti atque compulſi præſenti neceſſitate, cum inopia, eligendi quod melius eſſet, facultatem non permitteret, fortuita qualibet herba uictitabant, & radices molliores effodientes, & ut plurimum quercuum fructus comedẽtes. At poſterior ætas, hæc brutis animantibus edenda abiecit: ſationem autem frumenti & hordei, agricolarum diligentia ac ſtudium inuenerũt, reperta ratione qua illa quotannis renaſcerẽtur. Ac nemo adeò inſanus fuerit, puto, qui dicat quòd quercus quàm ſpicæ meliores ſint. Quid autem? an non ſtatim quidem à principio uitæ homines H cum tegumento corporum indigerẽt, uellera excoriatis feris induerũt, & ſpeluncas montium, quas contra frigus ſubirent, excogitarunt? aut rurſus truncorum aut arborum aridas cõcauitates? Facta autem deinde ex his imitatione, eáque in melius ſemper promota, ueſtes quidem ſibi ipſis texere cœperũt, ac domos ædificarunt, atque ita interim dũ non animaduertunt, artes quæ circa hæc uerſantur, accepto tempore quaſi quodam magiſtro, pro tenui ac uili quidem I panno ueſtem meliorem facere ac uariegare cœperunt: pro contemptis autem & humilibus domunculis, alta tectorum faſtigia, & marmorum ſumptuoſa ædificia excogitarunt, ac nudam parietũ deformitatem floridis colorum tincturis depinxerunt. Niſi quòd ſingulæ iſtæ artes atque ſcientiæ, mutæ cum ſint, & profundæ obliuioni ſubiectæ, tanquam à paruo fomite paulatim ad proprios efflorefcendo peruenerunt radios. Vnuſquiſque enim à ſe aliquid repertum, poſteriori tradidit: atque ita ſucceſſu iſta accipientium, ſemper aliquid iis quæ antea didicerat, apponendo, quod defuit expleuit. Ne quis igitur amores maſculos ab antiquis temporibus depoſcat. Nam tũ mulieribus conuerſari ne- K ceſſe erat, ne prorſus abſque ſemine nobis genus noſtrum interiret. Variæ autem doctrinæ, & elegantioris huius uirtutis concupiſcentiæ, uix tandem per tẽpus (quod nihil intentatum aut imperueſtigatum relinquit) in lucem uẽturæ erant, ut cum diuina Philoſophia & puerorum amores unà adoleſcerent. Quare Charicles ne quod antea inuentum non fuit, id poſtea excogitatum, iterum tãquam uile ac malum argue, néue ob id quòd puerorum amoribus muliebres congreſſus antiquioribus inſcribuntur temporibus, minores alteros putes. Sed uetera quidem exercitia, neceſſaria exiſtimamus: quæ uerò poſtea per ociũ cogitationibus incumbens uita adinuenit, ea ut illis meliora, in precio habẽda atque

que

A quę coléda ſunt. Nam mihi quidem parum abfuit quin etiam ridere pauló antè in mentem ueniret, Charicle uidelicet bruta animantia,& Scytharum ſolitudinem laudante. Propè autem præ nimia contentione etiam pœnitentia ducebatur quòd Græcus eſſet. Neque enim ueluti qui cõtraria loqueretur, quæ dicere aggrediebatur, eorum uerba ſubmiſſo ac timido uocis tono furtim efferebat, ſed elata uoce proclamans, Haud amant, inquit, ſe mutuò leones, neq; urſi, aut ſues: ſed illorum ea cõcupiſcentia ſolùm dominatur, qua erga fœminas accenduntur. Et quid hoc adeò mirum? Quæ enim ex ratiocinatione meritò aliquis capit, ea illis qui ratiocinari nequeunt, conſequi non licet: quoniam certè B Prometheus, aut alius deorum quiſpiam, ſi mentem cuilibet humanam indidiſſet, haudquaquam ſolitudo & uita montana paſceret illos, neque mutua atque promiſcua pabula haberent, ſed ex æquo nobiſcum ſacra uetentes, & medias ædes priuatorum quiſque habitans, communibus regerétur legibus. Quid igitur mirum aut alienum, ſi animalia naturæ damnata, quæ nihil eorum quæ ratió ſuppeditat, à prouidentia accipere per fortunam unquam potuere, cum cæteris rebus etiam concupiſcentia in mares, priuata ſunt? Non amant ſeſe leones. neque enim philoſophantur. Non amant urſi. non enim honeſtum ac pulchrum illud quod in amicitia eſt, norunt. At hominum illa cum ſcientia cõiun- C cta prudentia, ex eo quod ſæpius periculum fecerat, optimũ quod erat eligens, firmiſſimorum amorum iudicauit eſſe maſculos. Nequaquam igitur, Charicles, proteruæ & intemperantis uitæ collectis meretriciis narrationibus grauitatem noſtram ſermone nudo inſecteris, néue cœleſtem illum Amorem infanti huic connumeres, ſed uel nunc tandem apud te conſidera, quoniam id nũquam antea feciſſe uideris, quòd duplex deus Amor eſt, haudquaquam una uia uentitans, neque uno ſpiritu animos noſtros accédens, ſed alter quidem (quãtum equidem arbitror) ualde puerilia ac ſtulta ſapiens, nulla ipſius menté ratione gubernante, frequens in animis inſipientium congregatur. præcipuè auté ipſi mu- D liebria deſideria curæ ſunt. Et hic eſt quotidianæ iſtius contumeliæ ſocius, abſq; diſcrimine cuicunque uolenti ſeſe celeriter applicans. Alter autem

Amor parens uetertimorum temporum,
Spectaculum uiſu graue,& prorſus ſacrum,
Cuſtosq; temperatiorum affectuum,

blandum quiddam métibus uniuſcuiuſque inſpirat: ac propitium hunc Deum ſortiti, uoluptatem uirtute immixtam amplectimur. Geminos enim reuera iuxta tragicum ſpiritus efflat amor. Vnum autem & commune nomen affectus diſſimiles habét. Nam & uerecundia utilitatis pariter & damni ambigua atque E anceps dea eſt, Quæ ſimul & fructus homini,& mala plurima confert.

Iam uerò neq; contentionum genus unum eſt, Tetræq; per orbem
Verſantur geminæ: quarum hanc cum laude ſequuntur
Prudentes, illam damnant ceu fraudis amantem.

Nihil igitur nouũ aut mirum, ſi affectus peior uirtuti communem appellatiõné fortè nactus ſit, ita ut amor uocetur & intemperãs illa uoluptas,& modeſta hæc beneuolentia. Nuptias igitur, inquit, pro nihilo putas,& fœmineũ genus è uita expellis. deinde quo pacto homines cõſeruabimur? Beatum ſanè quiddam fuerat, iuxta ſapientiſſimum Euripidem, ſi abſque illo cũ mulieribus congreſſu ad ſacra & templa Deorum uentitãtes, argento atq; auro liberos à ſucceſſione

mercari poſſemus. Neceſſitas enim graui ceruicibus noſtris iugo impoſito, im- F
peratis parère nos cogit. Quod pulchrum igitur eſt, id ratione eligimus: neceſ-
ſitati autem cedat utilitas. Quantum igitur ad liberos procreandos attinet,
mulieres in numero aliquo ſint: in cæteris uerò rebus apage ne mihi ulla fue-
rit. Quis enim ſanæ mẽtis ſuſtinere queat, à ſummo ſtatim mane mulierem co-
mentem atque exornantem ſeſe alienis atque adſcititiis impoſturis? Cuius uera
ac natiua facies, turpis eſt: peregrina autem ornamẽta, naturæ deformitatem te-
gunt, atque aſpicientibus imponunt. Quòd ſi igitur ad auroram contempletur
aliquis mulieres à nocturno lecto ſurgentes, turpiores putabit eſſe beſtiis, quæ
intra unam horam nominari aut excitari ſe difficillimè patiũtur. Vnde diligen- G
ter domi concludunt ſeſe, ut ne ab ullo uiro conſpiciantur. Aniculæ autem &
ancillæ, conſimilis formæ turba, circunſtant, uariis medicaminibus infœlices il-
las facies inficiendo ac medicando reſtituentes:

Quatenus mulierum cõſuetudine utendũ.

Neque enim latice meri
Aquæ profundam ubi abluêre crapulam,

protinus ad ſerium aliquod ſtudióque dignum accedunt negocium, ſed crebræ medicamentorum compoſitiones fœdam faciei cutem expoliũt. Perinde autẽ ut in publica pompa, alia ſubinde aliæ ancillarum inſtrumenta manibus exhibent, pelues uidelicet aureas, & gutturnia, ſpeculáque, & quemadmodum in pharmacopolio, H pyxidum turbam, & uaſcula plena multæ infelicitatis, in quibus dentium uis abſterſiua, aut palpebris denigrandis ars comparata ueluti theſaurus quiſpiam ſeruatur. Plurimam autem partem cõſumit textura capillorum. Nam aliæ quidem medicamentis rubefaciendi uim habentibus ad ſolis meridiẽ capillos perinde ut lanarum coloribus flauo inficiunt fulgore, propriam damnantes naturam. Aliæ uerò quibus ſufficere ad formam nigra coma uidetur, omnem maritorum opulentiam in hanc expendunt, totam propè Arabiam ex capillis redolentes, ferreáque inſtrumenta ignis obtuſa ac modica flamma calefacta, ui quadam cincinnorum flexus inter ſe implicãt. Ac curioſius quidem compoſitæ il- I
læ, & ad ſupercilia uſque attractæ comæ, breue interſtitium fronti relinquunt. Poſt tergum autem in ſcapulas uſque demiſſi capilli, inſolenti quodam modo ſuccutiũtur. Huc accedunt & uariis coloribus tincta ſandalia intra carnem pedes ipſos adſtringẽtia, & tenuis atq; pellucida, prætextu tantũ aſſumpta, ueſtis, ne corpus ipſum nudatum eſſe uideatur. Omnia autẽ quæ intra ipſam ſunt, cognitu faciliora quàm facies, uſque ad turpiter propẽdentes iſtas mamillas, quas ſemper circumferunt obligatas ac uinctas. Quid autem opus eſt opulẽtiora iſtis mala recenſere? lapillos uidelicet Erythræos ab extremis auriculis numeroſo pondere ſuſpenſos, aut illos circum manus & brachia euntes dracones? qui uti- K
nam uerè pro auro dracones ſint. Etiam corona caput circumcirca ambit, lapillis Indicis ſtellata: precioſa autem de ceruicibus monilia dependent, & uſque ad extremos pedes miſerum illud deſcendit aurum, omne quicquid tali ubique nudũ eſt, reuinciens & adſtringens. Dignũ autem fuerat, ferro potius religata crura iſta uinciri. Iam uerò ubi totũ corpus adulterinæ iſtius formoſitatis fallaci elegantia quaſi quibuſdam præſtigiis efformatum fuerit, impudentes etiam genas rubefaciunt illitis fucis, ut uidelicet nimium ipſarũ & pinguem colorẽ, purpureus ille nitor inſuper additus rubere faciat. Quæ igitur uita porrò tantũ apparatum conſequitur? Nempe ſtatim è domo egreſſiones, & omnis ſpectator

atterens

A atterens atque enecans maritos. *Quorum nonnullorum infelices uiri, ne ipſa quidem nomina norũt, Coliadas, ſi foras ita ferat, & Genetyllidas, * aut Phrygiam illam deam, & Comum amore perditum in paſtore. Sacrificia autem arcana, & abſque uiris ſuſpecta myſteria. Quid enim attinet & animorum corruptelas complecti? Poſtquam autem his peractis iterum diſceſſerunt, domi ſtatim prolixa balnea, ac ſumptuoſa quidem & lauta mẽſa, erga uiros autem multa ac ſimulata recuſatio. Poſtquam enim nimiſquàm repletæ fuerint ſua ipſarum guloſitate, cum amplius neque guttur ipſarum cibi quicquã recipere poteſt, ſummis digitis uelut inſcribentes, appoſitorum unumquodque deguſtant, B noctes ad hæc narrantes, & diuerſorum corporum ſomnos, & muliebritate lectum refertum, ex quo ſurgens quiſque ſtatim lauacro opus habet. Atque hæc conſtantis uitæ argumenta ſunt. At uerò quæ acerbiora ſunt, ſiquis ueritatem ex parte modò diligentius perſequi uelit, uerè execrari Prometheum poſſet, in Menandri illam erumpendo uocem:

*Colias et Genetyllis Veneris cognomẽta ſunt apud Ariſtophanẽ. Comus antẽ ſaltationis ſpecies paſtoralis, & item Phrygia, quibus etiã inter conuiuia utebãtur. Apparet ergo mulierum mores & inſolẽtiam in publicis cõuentibus, ſpectaculis, et ſaltationibus notari.

Ergo immerentem dictitant Promethea
Pendêre fixum Caucaſi de rupibus?
Et geritur illi lampas, at aliud nihil
Boni. quod omnes autumo odiſſe ſuperos,
C Fecit mulieres, proh ſupreme Iuppiter
Genus ſceleſtum. ducit aliquis coniugem?
Clàm ducit, & quodammodo oblitus ſui.
Nam cupiditates mox ſequuntur plurimæ,
Toroq; adulter nuptiali ſubſidens
Illudit. hinc naſcuntur inſidiæ & metus,
Et temperata toxico mala pocula,
Morbiq; uarii, atque omnium grauiſſima
Inuidia, cum quà mulier omne æuum exigit.

D Quis hæc bona uidelicet ſectatur? aut cui uita adeò infelix ac miſera animum demulceat? Aequum igitur fuerit mulieribus iſtis malis opponere maſculam puerorum uiuendi rationem. Nam mane ſurgens ex lecto haudquaquam coniugali, poſtquam reſidẽtem in oculis ſomnum reliquum aqua ſimplici abſterſit, ſacra chlamyde humeralibus fibulis adſtricta, à paternis ædibus egreditur demiſſo in terram uultu, ac neminem ex omnibus ex aduerſo intuens. Comites autem & pædagogi, turba ipſum decens, ſequuntur, uenerabilia uirtutis inſtrumenta manibus tenentes, non ſecti pectinis inciſuras, quibus coma demulceri queat, neque ſpecula, repercuſſarum formarum abſque penicillo expreſſas E effigies, ſed uel multiplices pugillares à tergo ſequuntur, uel ueterum uirtutes operum cuſtodientes libelli. quòd ſi etiam in ludum Muſici itare illum oporteat, apta atque ſonora lyra. Omnibus autem philoſophicis animi diſciplinis abundanter exercitatus, ubi iam mens cyclicis illis bonis ſatiata fuerit, corpus quoque liberis exercitationibus exercet. Nam Theſſali equi curæ illi ſunt: ac breuiter iuuentutem domans ac ſubiugans, in pace meditatur res bellicas, emittendo ſpicula, & uibrando iacula, perita ac certa feriendi dextera. Deinde & nitidæ palæſtræ, & ad ſolis meridianum calorem oppletur puluere corpus denſatum, deſtillantéſque contentioſorum laborum ſudores, poſt quos lauacra breuia, & menſa ſobria, rebus paulò pòſt gerendis non aduerſa. Rur-

ſum enim ipſi tum præceptores, & ueterum operum exempla repetentes, atque in his cum cura uerſantes recordationes, nempe quis heros uirilis ac fortis fuerit, aut quis ob prudẽtiam publico teſtimonio laudatus, aut qui iuſtitiam ac temperantiam amplexati fuerint. At talibus uirtutibus tenerum adhuc animum imbuẽs, quando iam ueſpera rebus gerendis finẽ imponit, tributo quod uentri ex neceſſitate debetur depenſo, ſuauiores ſomnos dormit, poſt diurnos iſtos labores ad tempus conquieſcens. Quis igitur amator ephebi talis non fieret? Aut cui ita hebes oculorum quidem fuerit acies, cæcæ uerò atque offuſcatæ mentis rationes? Quomodo uerò non amaret illum in palæſtris quidẽ Mercurium, inter lyras autem Apollinem, equitatorem uerò Caſtorem, diuinas autem uirtutes mortali proſequentem corpore? At mihi quidem, ô Dii cæleſtes, utinam uita ſit hæc perpetua, ex aduerſo amici ſedere, & ſuaue loquentẽ propè audire: cum exeunte autem pariter exire: & in ſumma, omne cum eo opus commune habere. Optarit igitur amator quiſpiam per illæſam & inconcuſſam uitam amaſium ſuũ abſque omni moleſtia ad ſenectutem peruenire poſſe, nullius fortunæ inuida impreſſione labefactatum. Quòd ſi uerò etiam, qualis humanæ naturæ conditio eſt, morbus quiſpiam inuaſerit ipſum, cum laborãte pariter ægrotabo: & ſi per intempeſtum mare in altum tollatur, cum eo ſimul nauigabo. Quòd ſi etiam tyrannica uis uincula illi innectat, par ferrum mihi ipſi quoque circundabo. Et quicunque illum oderit, idem mihi inimicus quoque erit. Si uerò prædones aut hoſtes uideam in ipſum graſſantes, etiam ultrà quàm potero armabor: & ſi moriatur, uiuere neque ipſe ſuſtinebo. Poſtrema autem mandata iis quos proximè poſt illum amaui, iſta dabo, ut commune ambobus ſepulchrum accumulent: oſſibus autem permiſcendo oſſa, ne mutum quidem puluerem à ſe mutuò ſegregari ſinant. Atque hæc nõ primi ita effingũt mei erga dignos amores, ſed illa Diis proxima heroum prudentia uelut quadam lege ſanciuit, in quibus amicitiæ amor ille ad mortem uſque durauit, & unà cum uita tandem expirauit. Phocis ab infantilibus adhuc annis Oreſtem Pyladi coniunxit: Deum autem cum mutuorum affectuum uelut mediatorem quendã accepiſſent, perinde atque in uno eodemq; uitæ nauigio ſimul nauigarunt. Ambo Clytæmneſtram interemerũt, uti Agamẽnonis filii: ab ambobus Aegiſthus occidebatur: & furiis quibus Oreſtes exagitabatur, Pylades magis quàm ille infeſtabatur: idemq; cum illo, cũ iudicaretur, periculum ſuſtinebat. Amatoriam autẽ amicitiam non Græciæ modò terminis metiebãtur, ſed ad extremos Scytharum fines nauigarunt, alter quidem morbo laborans, alter autem curam adhibens. Tauricam quippe terram aſcendentes, ſtatim occiſæ matris ultrix Erinnys perinde atque hoſpitio ipſos excepit. Ac barbaris undique circunſtãtibus, alter quidem ex conſueta inſania collapſus iacebat, Pylades autem

Ex Iphigenia Taurica Euripidis.

Spumam oris abſtergebar, atq; corporis
Curam gerens, tegebat illud ueſtibus,

non amatoris modò, ſed & patris affectum præ ſe ferens. Quando igitur iudicio lata ſententia fuerat, ut altero ad ſupplicium & cædem manente, alter Mycenas proficiſceretur ad afferendas literas: ambo manere alter pro altero uolut, uterq; in altero uiuente ſeipſum uiuere exiſtimans. Reiicit autem & epiſtolas à ſe Oreſtes, tanquam Pylade digniore qui illas acciperet, tantùm non amator pro amato redditus.

Nanq;

A Nanque hunc perire occiſum(inquit)onus mihi graue:
Ego enim ille ſum,qui hoc concilio nobis malum. Et paulò pòſt ait:
Huic quidem da litteras,
Argos enim mittam,tibi ut res bene habeat:
Occidat autem nos,cui opus.

Nam uniuerſum negocium ita ſe habet. Quãdo enim à puero dignus ac ſerius ille amor ſimul enutritus,in eam ætatem quæ iam ratione uti,aliaq; ex aliis colligere poteſt,cõfirmatus fuerit:id quod olim amatum eſt, mutuos atque alternos amores uiciſſim reddit: adeoq; difficile eſt ſentire uter alterius amator exi-
B ſtat,perinde ut è ſpeculo,ſimili amantis beneuolentiæ,in amatũ recidente imagine. Quid igitur ceu peregrinam uoluptatem nobis exprobras, id quod uitæ noſtræ proprium eſt,diuinis legibus definitũ,& per ſucceſſionem ad nos tranſmiſſum? Libẽter uerò ipſum recipientes cum pura mente, ueluti ſacram quandam rem tractamus. Nam uerè beatus ille eſt iuxta ſapientum ſententiam,

Cui pueri molles,& equi ſolidam ungulam habentes:
Atque ſenecta uiro minus intolerabilis illi eſt,
Si quem adamant pueri.

Socraticæ uerò doctrinæ, & ſplendidum illud uirtutis examinandæ iudicium, *Defenſio Socratis.*
C etiam Delphicis cortinis approbatum eſt. Oraculum enim ueritatis Pythius ille ex adyto dedit, Virorum omnium Socrates (inquiens) ſapientiſſimus: qui pariter cum cæteris diſciplinis quibus uitam hominum promouit, & puerorum amorem ceu rem præcipuè utilem adinuẽit. Conuenit autem iuuenes amare, perinde ut Alcibiadem Socrates,qui ſub una atque eadem chlamyde patris ſomnos dormiuit. Atque equidem Callimachi illud præconium ad finem orationis libentiſſimè cunctis apponerem:

Nanque,utinam,cupido ſectantes lumine amatos
Hercius ut pueros iuſſit amare ſenex,
D Sic & ametis eos,fortiq; habitetis in urbe.

His cognitis, adoleſcentes modeſtè pueris bonis conuerſamini, neque modicæ delectationis gratia, longa effuſa beneuolentia, uſque ad uigorem modò ætatis fictos ac ſimulatos amandi affectus protendite, ſed cœleſtem amorem adorantes, à pueris uſque ad ſenectutem ſtabiles animorum motus conſeruate. Nam hoc pacto amantibus, ſuauiſſimum quidem uitæ tempus eſt, nulla inhoneſta conſcientia cohabitante. Celebris autem & multa poſt mortem illorum fama ad omnes paſſim promanat. Quòd ſi uerò conuenit philoſophorum pueris fidem adhibere, etiam æther poſt terram excipit eos qui hæc ſectantur.
E Illi autem meliori fato morientes, uirtutis præmium hoc incorruptibile conſequuntur. Atque hæc cum Callicratidas ualde iuueniliter iactando amplificaſſet, Chariclem quidem denuo dicere conantem repreſſi. Tempus enim erat ut ad nauem deſcenderemus. Rogantibus autem ut de eo quod mihi ſapere uiderentur, ſententiam ferrem, pauliſper utriuſque uerbis connumeratis & perpenſis, Haudquaquam ſubitò,inquam,ac temere uidentur,amici,orationes iſtæ à uobis effutitæ, aut citra præmeditationem compoſitæ eſſe,ſed cõtinuæ, longæq;, & per Iouem etiam ſolidæ cuiuſdam curæ manifeſta hæc ueſtigia ſunt. Propemodum enim nihil eſt quod ab utroq; dici potuerit,quod prætermiſſum ſit. Ac multa quidem rerum experientia, maior autem orationis grauitas,

ut ego quidem optarim, ſi modò poſſibile foret, uel Theramenes ille cothur- F
nus fieri:ut ambo uictores ex æquo hinc diſcederetis. Veruntamen quoniam i-
pſi nihil remiſſuri uidemini,& ego inter nauigādum de iiſdem rebus haudqua-
quam admittere turbam aliquam iterum conſtitui:id quod mihi maximè uide-
Sententia Luciani de amore maſculo.
tur iuſtum eſſe,pronunciabo. Nuptiæ quidem ad uitam hominum promouen-
dam res in primis utilis & beata,quoties ex ſentētia contingunt:puerorum au-
tem amores quotquot amicitiæ pura & caſta iura conciliāt, ſolius philoſophiæ
opus exiſtimo. Quare ſanè coniugio quidem nacandum omnibus eſt: pueros
autem amare, ſolis philoſophis relinquatur. Minimè enim mulieribus perfecta
ac ſolida uirtus innaſcitur. Tu uerò Charicles nequaquam ægrè feras ſi Athe- G
nis Corinthus hic cedat. Atq; ego quidem præ uerecundia breui oratione iu-
dicio ita tum approperato ſurrexi. Animaduertebam enim Chariclem ſuprà q̃
triſtem eſſe, propemodum non aliter ac ſi morte damnatus eſſet: Athenienſis
autem alter læto quodam modo alacer exiliēs, incedebat ualde inſolenter. Pu-
taſſes ipſum circa Salaminem nauali prælio Perſas ſuperaſſe. Etiam illud ex iu-
dicio hoc conſecutus ſum,quòd ſplendidiore conuiuio nos idem accepit,dum
uictoriæ epulum nobis præbet. Erat enim aliàs quoque,quod ad uitam attinet,
magnificentior. Tacitè autem & Chariclem conſolatus ſum ob grauitatē uer-
borum, aſſiduè admirando quòd difficiliori parti tam potente oratione patro- H
cinatus eſſet. Cæterùm ea tum in Gnido cōmoratio, quæq; apud ipſam Deam
uerbis ultro citroq; iactata ſunt, habentia pariter & ſerium hilare, & eruditio-
nem à Muſis non alienam, ad hunc ferè modū dirempta ſunt. Tu uerò Theo-
mneſte, qui antiquarum adeò rerum harum memoriam nobis excitaſti, ſi tum
iudex fuiſſes,quo pacto ſententiam tuliſſes? TH E. Melitidem aut Corœbum
me putas eſſe, per deos, ut ego iis quæ abs te iuſtè adeò iudicata ſunt,contra-
riam ſententiam ferrem? qui quidem præ ſumma eorum quæ modò diceban-
tur,uoluptate,in Gnido commorari me putabam,propemodum paruam hanc
domunculā ipſum illud tēplum eſſe exiſtimans. Sed tamen (nihil enim,puto,in I
hac diei feſtiuitate indecorè dicetur,& omnis riſus,etiam ſi nimius & affectatus
fuerit, ſolennis eſſe, & ad feſtum pertinere uidetur) orationem illam ab ama-
tore puerorum cum nimio ſupercilio prolatam,admirabar quidem ob grauita-
tem, uerùm non admodum ad demulcendum animum facere arbitrabar, cum
puero nondum pubeſcēte conſuetudinē quotidianam habere,& interim Tan-
tali pœnas ſuſtinere, ac pulchritudine in oculis tantùm non exundante, cum
haurire ac bibere liceat,ſitim malle pati. Neque enim ſatis eſt aſpicere eū quem
amas,neque ex aduerſo ſedentem atque loquentem audire, ſed perinde atque
ſcalis quibuſdam uoluptatis cōpactis, amor primum gradū uiſus habet, ut aſpi- K
ciat uidelicet amatum: deinde ubi aſpexerit, cupit adductum ad ſe propius e-
tiam cōtingere. Summis itaque digitis tametſi ſolùm attigerit, fruitionis iſtius
delectatio totum mox corpus percurrit. Poſtquam autē etiam hoc potitus fa-
cilè eſt,tertium experimentum addit, nempe baſiationis, non ſtatim curioſum
illud & affectatum,ſed paulatim labia admouendo labiis: quæ priuſquam pla-
nè contingat,rurſum abſiſtit,nullo ſuſpicionis ueſtigio relicto. Deinde uerò ad
id quod porrigitur, applicando ſeſe, exquiſitioribus ſemper quidem amplexi-
bus illiqueſcit,interdum etiam ipſum os tacitè diducens: manuum autem nul-
lam admittit ſegnitiem. Nam manifeſtæ ac mutuæ eorum quæ ſenſu percipiū-

tur

A tur amplexationes, uoluptatem conglutinãt. Aut clàm dextra molliter per ſinum ſubingreſſa, mamillas pro ſua natura modicè extantes premit, & aſtricti ſolidiq; uentris plenum atque exuberans illud digitis cõtrectat æqualiter. Poſt hæc & primam ſuccreſcentis pubis lanuginem. Ac quid attinet me occultiora iſta longius perſequi? Tantam igitur nactus poteſtatem amor, calidioris cuiuſdam rei opus attingit, atque ita à femoribus quaſi quodã exordio facto, iuxta Comicum, ipſum percutit. Mihi quidem ita amare pueros contingat. Illi uerò de ſublimibus diſputãtes, & quicunq; philoſophiæ ſupercilium ultra ipſa tempora adductum habent, tumidorum uerborum inſolentia rudes & imperitos B paſcant. Amori enim deditus fuit, ut quiſquam alius, Socrates: & ſub uno eodémque cum ipſo pallio accumbẽs Alcibiades, haudquaquã intactus inde ſurrexit. Ac ne mireris. non enim neque Patroclus ab Achille amabatur eouſque modò, ut ex aduerſo illi ſederet

Aeacidem expectans, dum cantus finiat ille:

ſed erat & illorum amicitiæ mediatrix uoluptas. Cum igitur gemeret Achilles Patrocli mortem, parum cuſtodito affectu in ueritatem erupit,

Femorum & tuorum ſancta conuerſatio Melior, inquiens.

Illos uerò qui apud Græcos Comaſtæ ſeu Comeſſatores appellãtur, nihil aliud C quàm certos ac manifeſtos amatores puto. Fortaſſis autem dixerit quiſpiã turpia hæc dictu eſſe: uera certè tamen ſunt, per ipſam Gnidiam Venerem. L V C. Haudquaquam feram te, chare Theomneſte, aliud principium tertii ſermonis ferentẽ, quod audire ſolenni ac feſto die ſolùm par eſt. Cætera uerò ab auribus meis procul hinc ablegare decet. Sed omittentes plus temporis commorando hic accumulare, in forũ hinc exeamus. Iam enim probabile eſt accendi deo rogum. Eſt autem non iniucundum ſpectaculum, eorum quæ ille in Oeta paſſus eſt, memoriam in animum reuocans præſentibus & ſpectantibus.

D IMAGINES, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Effigiat hoc dialogo Lucianus typum ſiue exemplar formoſiſſimæ atque honeſtiſſimæ mulieris, quæ non tantùm pulchritudine corporis perfecta & numeris omnibus abſoluta ſit, uerùm etiã eas animi dotes, eamq; morum uenuſtatem ac gratiam habeat, quæ fœminarum propriiſſimæ ſint, & pro perſonæ qualitate quamq; maximè commendent. Ac priorem quidem deſcriptionem, corporis ac formæ uidelicet, ex ſua perſona effingit, collatione facta omnium earum & ſtatuarum & imaginum quæ unquam à clariſſimis artificibus factæ præcipuè celebrantur, ſumendo ex unaquaq; quod in ea potiſſimum fuit, ac plurima laude nobilitatum. Alteram autem, quæ ſermonis ac uocis ſuauitatem, eloquentiam, ſtudia, cognitionemq́; liberalium ſcientiarũ, præ-
E terea ſapientiam quoque ac prudentiam, modeſtiam, pudicitiam, & (quam in hac cum primis commẽdat) animi æquabilitatem ac moderationem deſcribit: ſub Polyſtrati cuiuſdam perſona, cum quo dialogum hunc inſtituit, proponit, etiam ipſam collationibus exemplorum cum poeticorum tum hiſtoricorum eodẽ modo illuſtratam. Vtrum autem Imperatoris alicuius eorum ſub quibus ipſe uixit, an externi regis cuiuſpiam uxorem, aut etiam concubinam, hoc tam exquiſito ac ſingulari encomio celebret, dubitari poteſt. Nam Traiani quidẽ atq; Adriani uxoribus, ſub quorum imperio pleraq; ſcripſit, & nomen & patria repugnare uidentur, cũ altera Plotina, altera Sabina dicta fuerit: hanc autem ipſe, ut illam apud Xenophontem Abradatæ uxorẽ, Pantheam uocari dicat, & ex Smyrna Ionica ciuitate natam fuiſſe. Et tamẽ appellatione regis Magni, qua ueteres Græci ſolum Perſarum regem nominabant, idem infra etiam Imperatorem Romanum deſignat: cum in Toxari ait Diniam à præfecto Aſiæ ad regem magnum (quanquam ibi regem Perſarum, qui tum nullus fuit, Eraſmus quoque uerterit) in Italiam miſſum, & ab eo damnatum in Gyarum inſulam relegatum fuiſſe.

LVCIANVS, POLYSTRATVS. F

AT profectò tali quopiá illi abſumpti ſunt exitio, quibus Gorgonis facies conſpecta eſt, quali ego paulò antè penè interiiſſem, ô Polyſtrate, uiſa ſumma forma muliere: & quod in ea fertur fabula, parũ aberrar quo minus ego ſaxum ex homine factus ſim, ſpectaculi admiratione rigore attracto. POL. O Hercules, inuſitatum quoddam & nouũ dicis ſpectaculum, nimiſq; uiolentum, ſi Luciano quoq; ſtuporẽ induxerit muliercula. Hoc equidem formoſis conſpectis iuuenibus facilè tibi ſolet accidere, ita ut quiſpiam citius totum Sypilum loco dimoueret ſuo, quàm te à formoſis queat abſtrahere; qui non ſolùm hianti ore illis aſſiſtere conſueuiſti, ſed lachrymas quoq; nõ rarò G profundere tibi moris eſt, quemadmodum illam perhibent Tantali filiam. Veruntamen reſponde mihi, quæ illa tandem eſt Meduſa ſaxifica, & unde generis ortum ducit, ut & nos illam uideamus? Neq; enim, ut mea eſt opinio, nobis inuidebis ſpectaculum, neq; zelotypiæ morbo laborabis, ſi & nos illa conſpecta rigore concreuerimus. LVC. Atqui hoc planè tibi compertum eſſe oportet, quòd ſi ex ſola ſpecula illã intuitus fueris, mutũ illico ac ipſis ſtatuis immobiliorẽ te faciet. Et fortaſſe quod dixi, leue eſt præ hoc quod dicturus ſum. Vulnere quoq; non admodũ tempeſtiuo te conſauciabit, ſi coràm ipſe illam intueberis. At ſi illa conuerſis oculis temet inſpexerit, quæ facultas tibi relinquetur H te ab illa auellendi? Abducet te alligatũ quocunq; collibuerit, quemadmodum lapidem Heracleum ferrum ad ſe attrahere perhibẽt. POL. Deſine uerò ô Luciane prodigioſam quandam & monſtrificam effingere pulchritudinem. Sed hoc mihi expedi, quænam illa fuerit mulier. LVCIA. An tu me oratione eius formam immodicè attollere exiſtimas, qui uereor ne eam tibi iam uiſam, ingenii culpa atq; infirmitate nimis ieiunè laudarim? Tanto tibi eius facies oratione mea amplior uidebitur atq; excellẽtior. Cæterùm quænam ſit, mihi nõ promptum eſt dicere. Magnus circa illam cernebatur cultus, & apparatus ſplẽdidus. Eunuchorum numeroſo ſatellitio ſtipata, multis præterea aliis & illis teneris I puellis comitata incedebat. In ſumma, omnia erant ampliora, quàm quæ priuatæ fortunæ mediocritas ſuſtentare poſſit. POL. Ergo ne nomen quidem inaudiſti tu, quænã uocaretur? LVC. Ne nomẽ quidem teneo, niſi hoc ſolum, illam eſſe oriundam ex Ionia. Siquidem ſpectatorum quiſpiam, conuerſis in proximum oculis quando præteribat, Tales, inquit, Smyrnææ ſunt pulchritudines. Nihil autem mirandum eſt ſi ex Ionicis urbibus pulcherrima, mulierẽ produxerit pulcherrimam. Viſus uerò eſt & ille mihi Smyrnæus eſſe, qui iſta dixerat. adeò inſolẽter de illa iactabat. POL. Proinde hoc reuera ut lapis feciſti, qui neque illam conſecutus es, neque Smyrnæũ illum quæ fuerit interrogaris. Atqui K ſaltem ſpeciem, quoad eius fieri poteſt, oratione mihi adumbrato, ſi queam fortaſſe iſta ratione illam cognoſcere. LVC. Vide quantam rem à me exigas. Neque enim tanta præſtò eſt facultas orationibus, præcipuè uerò meis, adeò admirandam imaginem in lucem producendi, ad quam delineandam uix Apelles, aut Zeuxis, aut Parrhaſius ſufficerent, aut ſi quis fuit uſpiam Phidias, aut Alcamenes. Ego uerò artis imbecillitate non mediocriter læſum deformabo archetypum. POL. Age tamen, effare obſecro quali fuerit uultu prædita. Neque enim periculoſa erit audacia, ſi familiari tuo oſtenderis imaginem, quibus lineamentis adumbrata fuerit. LVCIA. Atenim longè tutius ipſe mihi fa-

A ctūrus uideor, ſi quos priſcorum illorum artificum ad præſens opus abſoluendum adſciuero, ut mulieris formā mihi depingant. POL. Quorſum iſta dicis? Aut quónam pacto illi tibi adſciti uenięt, qui tot retro ſeculis fato functi ſunt? LVC. Perfacilè, dummodo te mihi non pigeat ad quæſita reſpondere. POL. Roga quæcunq; fert animus. LVC. Nunquámne Polyſtrate ad Cnidios peregrè profectus es? POL. Imò maximè. LVC. Proinde ante omnia Venerē quoque illorum uidiſti? POL. Sanè per Iouē, Praxitelis monimentum pulcherrimum. LVC. Sed nunquid etiam fabulam memorantibus de illa incolis inaudiſti, quomodo unus aliquis eius imaginis infando amore correptus fuerit, tum
B quemadmodum latenter in templo derelictus, noctu cum imagine, quantum fieri potuit, rem habuerit? Sed hæc alio tēpore inquirito, quippe hæc (ut ais) tibi planè niſa eſt. Age uerò & hoc mihi reſponde, nunquid etiam illam Athenis quæ in hortis eſt, uidelicet Alcamenis, conſpexiſti? POL. Sanè omniū inertiſſimus, ô Luciane, meritò cenſendus eſſem, ſi pulcherrimum Alcamenis figmentum negligenter contempſiſſem. LVC. Illud quidem Polyſtrate te non interrogabo, num ſæpe in arcem conſcenderis, ac Calamidis Soſandram ſpectaris. POL. Et hanc uidi ſæpenumero. LVC. Iam & iſta abunde ſufficiūt. At ex operibus Phidiæ quódnam maximè collaudaſti? POL. Quódnam aliud, quàm
C illam Lemniam, quam hoc quoq; titulo nobilitare non dubitauit Phidias? Inſuper illam quoque Amazonem, quæ haſtæ innititur. LVC. Pulcherrima ſunt iſta, ô amice: itaque aliis non amplius egebis artificibus. Age uerò iam ex omnibus his, quoad eius fieri poterit, unicam imaginem compoſitam tibi oſtenſurus ſum, ab unaquaque præcipuum ſpecimen habentem. POL. Et quo pacto hoc fieri poteſt? LVCIA. Haud difficili, ô Polyſtrate, ſi nunc in præſens traditis orationi imaginibus, illi permiſerimus exornādi copiam, tum componendi & coaptandi facultatem, quantum fieri poterit luculentiſſimè, eâdem opera temperaturam obſeruanti, & iucundam uarietatem. POL. Rectè dicis. proinde aſ-
D ſumptis illis demonſtret. Perlibenter uerò uidere geſtio quínam illis uſura ſit, aut quomodo ex iis omnibus unam compoſitam, nec ulla in parte diſcrepantem abſolutura ſit. LVCIA. Atqui iam tibi uidendi facultas præſtabit naſcentem imaginem ita componens. Veneris è Cnido adductæ ſi tantùm caput ſumpſerit, reliquis nudi corporis partibus opus non habebit. Porrò quod ad comā & uultum attinet, ac decentem ſuperciliorum ambitum, illi habendum concedes quemadmodum à Praxitele abſoluta eſt. Quinetiam oculorum mobilem agilitatem amabili hilaritate & gratia temperatā retinebit, ſicut uiſum eſt Praxiteli. Cæterùm ubera, & quæcunque uultus ſunt partes priores, ab Alcamenis
E Venere quæ in hortis ſita eſt, mutuò accipiet. Ad hæc manus teretes, earūdémque concinnam iuncturam, digitorumq; tenellorum ductum non difficilem, in extremis in orbiculatam exilitatem deſinentium, ab ea quæ in hortis eſt, & illa utenda recipiet. At uerò totius faciei deſcriptionem & lineamenta, genarumq; teneram mollitiem, & naſum intra rectum modū cohibitum, præſtabit Lemnia & Phidias. Idem quoque dabit oris cōformem compoſitionem: ceruicem uerò lacteam ſumet ab Amazone. Porrò autem Soſandra & Calamis eandem ornabunt uerecundia. Riſu præterea tenui fallente intuentis oculos, animi oriſq; hilaritatem oſtendet, qualis & illius eſſe ſolet. Veſtitus frugalē munditiem à Soſandra conceſſam habebit, præterquam quòd illa nudo & aperto erit capite.

Aetatis autem menſura, quantacunque illi fuerit, iuxta Cnidorum Venerem F
metienda eſt. Etenim & hanc Praxitelem diligenter emenſum eſſe uideo. Ec-
quid tibi uidetur Polyſtrate? erítne imago ſatis ornata & elegans, & maximè
poſteaquam exactiſſimè abſoluta fuerit? POL. Adhuc, ô generoſiſſime, nõ nul-
la formoſitatis pars in excolẽda imagine tibi intermiſſa eſt. adeò omnes exor-
nandi rationes in unum contuliſti. L V C. Illud enimuero amice quod dixiſti,
maximum eſt, niſi tuo iudicio minimum momenti ad ſummam formæ præſtã-
tiam colores addere poſſe uideantur, & cuius in quaque corporis parte maxi-
mè ratio habenda eſt, decorum: ut exactè, ut perfectè nigra ſint, quæcũque ni-
gra: & alba, quæcunque alba eſſe conuenit: útque apto decentiq; rubore flore- G
ſcãt omnia. Ac iam de his periclitamur, cum adhuc quod maximum eſt, deſide-
ramus. Vnde ergo eius rei copiã nobis parabimus aut accerſemus, uidelicet pi-
ctores, cum primis uerò illos, quos hoc artificio præ cæteris longè præcelluiſſe
cognouimus, ut colores nobis aptè commixtos temperent, eoſdemq; pro de-
coro luculẽtè & artificioſe accommodent? Sanè uerò accerſatur Polygnotus,
& Euphranor ille, atque etiam Apelles, Aëtione unà comitante. Illi diuiſo in-
ter ſe opere, Euphranor comam pinget, qualem Iunonis depinxit. At Poly-
gnotus ſuperciliorum decoram diſtantiam, & malarum decentem rubedinem,
cuiuſmodi Caſſandram apud Delphos fecit in conuenticulis, exprimat. Ami- H
ctum uerò ille quoque præparet, quàm poterit tenuiſſimè elaboratũ, ut quæ-
cunque par eſt corpori decenter applicet, multa uerò uentis diffundenda relin-
quat. Porrò reliquum corpus ipſe Apelles abſoluat, ſecundum Pacatæ ſimula-
crum, ita tamen, ne nimium addat albedinis, ſed planè temperanter rubeſcat.
Labia autem nõ ſint alia atque Rhoxanæ Aëtion addidit. Quin potius præſtã-
tiſſimum inter omnes pictores Homerum, Euphranore & Apelle poſthabito,
in partem operis ſuſcipimus? Siquidẽ cuiuſmodi ille colorẽ Menelai adiecit fe-
moribus, ebori purpureo oſtro infecto aſſimilatis, tali uniuerſum corpus colo-
re niteat. Cæterũm ille ipſe pingat & oculos, bouinis, hoc eſt pulchris & niten- I
tibus oculis præditam exprimens. In partem laboris ueniat illi opem ferens &
poëta ille Thebanus, ut uenuſtate ſua exornet palpebras. Homerus quoque il-
lam riſus amantem & ſtudioſam faciat, & candidis humeris, atque lacertis de-
coram, & roſeos habentem digitos. In ſumma, totam aureæ Veneris formoſi-
tati longè iuſtius illam cõparet, quàm Briſei filiam. Hæc inquam fictores atque
pictores & poëtæ elaborabunt. Quòd autem per omnia amabili quadã elegan-
tia niteat, hoc Gratiæ erit officium, aut potius omnium quotquot uſpiam ſunt
Gratiæ atque Cupidines chorum ducentes. Quis talem imitatione aſſequi poſ-
ſit imaginem? POL. Diuinum quoddam opus producis ô Luciane, & profectò K
ab ipſo Ioue demiſſum cœlitus, & cuiuſmodi apud ſuperos abſolutũ eſſe cre-
dibile eſt. Quid autem rei ipſam facientem uidiſti? L V C. Codicillos habebat
in manibus, duabus partibus complicatos: uidebaturq; alteram iam perlegiſſe,
alteram uerò etiamdum legendo perluſtrare. Porrò autem inter progredien-
dum neſcio quæ uerba cum quadam ex pediſequis faciebat. neque enim tam
clarè ut exaudiri poſſet, loquebatur: uerũtamen tenuiter ridendo, ô Polyſtrate,
dentes oſtendebat, Dii boni q̃ albos, q̃ mediocres, q̃ aptè inter ſe cõſtitutos! Si-
cubi ſegmentum aut monile uidiſti pulcherrimũ nitidiſſimis & æquali magni-
tudine pollentibus margaritis confectum, tam concinna decẽntique ſerie erãt
enati.

A enati. Plurimũ uerò decoris & ornatus illis accedebat ex labiis perpulchrè rubentibus. Elucebant itaque ipſi Homerico ebori recenter ſecto ſimiles. Neque uerò alii alios deformi latitudine excedebant, aut alii cæteris altius eminebant, aut præcedendo extabant, cuiuſmodi in multis eſt cernere, ſed erat una omnibus æqualitas, idemq́ color, & magnitudo eadem, eâdem ſeriè cõnexis. In ſumma, magnæ admirationis ſpectaculum de ſe præbebat, omnẽ humanæ formoſitatis uenuſtatem exuperans. POL. Quieſce parumper. Iam enim planè intelligo quam tu mulierem dicas. his omnibus quæ dixiſti, atque adeò ex ipſa patria coniecturam facienti mihi cognita eſt, tum quòd eunuchos quoque illá comitatos

B eſſe confirmaſti, & per Iouem etiam milites. Regis uxorem ô beate, illam uidelicet multis nominibus memorabilem tu memoras. LVC. Et quod illi nomen eſt? POL. Planè & illud nimis dulce & delicatũ ô Luciane, & omnibus modis amabile. Etenim cognominis eſt formoſæ illi Abradatæ cõiugi. Haud dubiè enim nouiſti, ſæpenumero audito Xenophonte modeſtam quampiam & formoſam admodum mulierem collaudante. LVC. Sanè per Iouem quaſi illam oculis coràm intuerer, ita animo affectus ſum quotieſcunque eum Xenophontis locũm perlego: ac tantùm non illam loquẽtem audio, dum quæ facta ſint, commemorat, & quemadmodum maritum armis induat, tum qualis erat *Panthea ſcilicet. Vide lib. 6. & 7. pædiæ Cyri.*

C eundem in pugnam emandans. POL. Atqui tu, ô optime, illam tanquã fulgur prætercurrẽs ſaltem ſemel cõſpexiſti: uideriſq́ facilia & prompta illa, nimirum corpus & formã, illuſtrare laudibus: cæterùm dotes animi quibus prædita eſt, intuentium oculis non ſunt obuiæ: neque compertum habes quanto præcellat iſta pulchritudine qua mens illius exornata eſt, quæq́ corporis forma lõgè præſtãtior, deabusq́ conformior eſſe ſolet. At ego, qui & familiaritate illi iunctus ſum, & ſæpe in colloquium ueni, nimirum conterraneus illi exiſtens, planè earum rerum certus ſum. Quippe, quod nec tibi obſcurum eſſe opinor, mihi moris eſt morum ſuauitatem, humanitatem, animi magnitudinẽ, modeſtiam

D & pudicitiam formoſitati anteponere. Digna enim ſunt quæ modis omnibus corporis dotibus anteferantur: quoniam planè abſurdum foret, atque factu ridiculũ, ſi quis ueſtitus cultum atque munditiẽ præ corpore admiraretur. Porrò autẽ ea mihi demũ omnibus numeris abſoluta pulchritudo eſſe uidetur, quoties in idem concurrunt anima exculta uirtutibus, & corpus amabili forma exornatum. Omnino enim nõn paucas tibi cõmonſtrare poſſum corporis equidem & formæ elegantia uiſendas, & ſcitulas & nitidas, cæterùm formæ præſtãtiam morum fœditate deturpãtes, adeò ut id quod ſolum in tam ſpecioſo corpore laudandum fuerat, ferè emoriatur atque flacceſcat, reprehenſioni & tur- *Pulchritudo abſoluta.*

E pitudini obnoxium, ac planè præter dignitatem, heræ tam prauæ, uitioſæ nimirum animæ, conuerſans. Et ſanè tales templis Aegyptiis iudicio meo uidentur eſſe perſimiles. Illic enim ipſum quidem delubrum forinſecus pulcherrimũ eſt, ſimul atque maximum, ſumptuoſis lapidibus extructum atque cõpoſitum: cæterùm ſi intus Deum requiſieris, aut ſimiam inuenies, aut ciconiam, aut hircum, aut felem. Eius generis mulieres non parum multas paſſim eſt cernere. Proinde corporis nitor & uenuſtas non ſufficit, niſi ueris & iuſtis ornamentis decorata & exculta ſit. Non autem dico ut ueſtimentis purpureis & aureis, aut gemmeis monilibus exornata ſit, ſed iis quæ prædixi, nempe morum elegãtia, uirtute, temperantia, æquitate, humanitate, ac aliis, quocunque tandẽ fine com- *Aegyptiorũ templa ridicula.*

ptehenduntur.LVCIA.Proinde ô Polyſtrate ſermonem penſabis ipſa menſu- F
ra(quod aiunt)aut etiam cumulatius (potes enim)ac quādam animi imaginem
adumbratam nobis oſtẽdes,ne tantùm ex dimidio illam admiremur. POL.Du-
ram & difficilem mihi iniungis prouinciam ô amice.neque enim perinde faci-
le atque promptum eſt,ea quæ obſcura ſunt, oratione retegere, quàm id quod
manifeſtum eſt omnibus, laude extollere. Videor uerò & ipſe ad hanc imagi-
nem exprimendam multorum egens eſſe operæ, nõ fictorum ſaltem & picto-
rum,ſed philoſophorum etiam,ut ad illorum canonem & regulam hoc ſimu-
lacrum rectè abſoluatur, & in lucem ad antiquam plaſticen formatum produ-
Vocis ſuauitas & ſermonis. catur. Sed ad rem accingamur.Sit ergo primùm fandi facultate prædita,ac dul- G
ci uoce inſtructa, ut orationem melle dulciorem de illius fluxiſſe uerius quâm
de ſenis illius Pylii cõcionatoris lingua Homerus dixiſſe uideatur. Omnis au-
tem uetborum & loquelæ tonus,cuiuſmodi delicatiſſimus eſſe ſolet,neque ni-
mium graui & aſpeto tinnitu inſonet, quaſi ad uirilem uocem informatus ſit:
neque rurſus nimium tenui,quaſi impẽſè effœminatus aut fermè fractus ſit,ſed
qualis eſſe ſolet pueri nondum pubeſcẽtis,dulcis & blandus, comiter & man-
ſuetè in auditum ſemet inſerens,ut etiam illa loqui deſinente, uerba audita iu-
cundo murmure tinniant, ac quædam dulciſſimæ uocis reliquiæ aliquantiſper
perdurent, aureſq; blando ſuſurro circunſonent. Tum quandam Echo alter- H
na uocis imitatione auditum prorogantem imitetur,mellitiſſima quædam uer-
borum ueſtigia, neque non perſuaſionis pleniſſima,in animo audiẽtium relin-
quens.Cæterùm quando uoce illa tinnula canere adorta fuerit,præcipuè uerò
ad citharam, tum uerò tempus eſt ex æquo tacẽdi & halcyonibus & cicadis &
canoris oloribus.aliena enim à Muſis hæc ſunt omnia,ſi ad hãc collata fuerint.
Et ſi Pandionis natam dixeris, rudis & inepta eſt, quanquam uocem multiſo-
nam edere ſoleat.Orpheus autem & Amphion(à quibus maximè motos audi-
torum animos eſſe conſtat, quiq; ſyluas & ſaxa ſequentia cantus dulcedine ad
ſe pertraxerunt) illi, ut ego opinor, ſi hanc audiſſent,poſthabitis citharis adſti- I
tiſſent auſcultântes cum ſilentio. Quippe omnes harmoniæ rationes accura-
tiſſimè obſeruare,ut ne quid rhythmus deliret,ſed tempeſtiua decentiq; eleua-
tione atque depreſſione modulari ac emenſurare concentum, præterea uoce
per omnia reſpondere citharæ,utq; plectrum à lingua nõ diſcrepet,aptiq; digi-
torum tactus, & agilis membrorũ flexibilitas, undẽnam hæc ſuppetiſſent huic
Thraci,ac illi in Cithærone boues paſcenti?Itaque Luciane,ſiquando illã can-
tantem audieris, non amplius illatam à Gorgonibus monſtrificam ullam im-
mutationem patieris, lapis factus ex homine, ſed Sirenum modulantium uir-
tutem qualiſnam ſit cognoſces.Ita enim ſat ſcio adductus demulceberis,ut pa- K
triæ ac familiarium tibi obreptura ſit obliuio. Atque etiã auribus cera obſtru-
ctis, per ceram quoque oppoſitam penetrabit iucundiſſimæ uocis modulatio.
tantam cantando uoluptatem audientibus exhibet. Terpſichores aut Melpo-
menes aut Calliopes uocem dixeris,infinita & omnifaria aurium animorumq;
demulcimenta in ſe complectentem.Vt uno uerbo dicam,optarim cum primis
talem mihi & tam concinnam modulandi rationem auditam,cuiuſmodi par eſt
per talia labia & dẽtes illos emiſſam erumpere.Viſa uerò eſt & tibi hæc eadem
quam dico:itaque & auditam eſſe exiſtima. Sedenim exacta & perfecta linguę
eloquentia, ac uocis Ionicæ puritas, tum illa in familiari colloquio extempo-
ralis

A ralis dicendi facultas atque ſuauitas, quæ gratiis Atticis ubique conſperſa eſt & condita, ne admiranda quidem eſt. Habet enim hoc à maioribus quaſi hæreditario iure patrium, neque alia ratione conueniebat illam in hac peregrinatione Athenienſium eſſe participem. Atqui ne illud quidem admiratione mihi proſequendū uidetur, poëticis lectionibus illam uoluptuoſe oblectari & gaudere, eandémque multo iam tempore ſtudioſe in illis uerſari, quandò unà cum Homero eiuſdem urbis ciuis ſit & incola. Vnam equidem Luciane illius iucundæ & amœnæ uocis ac modulationis imaginē expreſſam eſſe uides, ſi quis tenuiter admodum exprimere ſtuduerit. Iam uerò & alias non oſcitanter cōſi-
B dera. Neque enim unam ſaltem, ſicut tu, ex multis compoſitā conſilium eſt abſoluere, (nā hoc eſſet perexile & ieiunum, tum more graphico abſolutum, ex tot formis tamq; multiplicibus ſpeciebus hinc inde collectam unam corporis pulchritudinem componere, ſibiipſi diſcrepantem) ſed omnibus animi uirtutibus una imago depingatur, imitata formam archetypi. L V C. Diem feſtum & epulas publicas omnifariam inſtructas mihi annuncias, ô Polyſtrate. Videris itaque multo cumulatius menſuram mihi remetiri. Proinde perge admetiēdo. nulla enim nūc res eſt qua perinde mihi poſſis gratificari. POL. Ego, quoniam omnium honeſtarum liberaliumq; diſciplinarum cognitio neceſſaria eſſe puta-
C tur, maximè uerò earū quæ uſu ac meditatione conſtant, age & illam iam conſtituemus multifariam quandā, ac multiplici uenuſtate conſpicuam, ne qua in parte fingēdi artificio te inferiores appareamus. Et ſanè ita pingatur, ut omnia bona comprehenſim poſſideat, quibuſcunque Helicon affatim atque abūdanter affluit: nequaquam uerò ut Clio aut Polymnia, aut etiam ut Calliope, utq; omnes aliæ, quarum unaquæq; unius tantùm rei perita excellenter præcellit: uerùm noſtra omniū ex æquo gnara & prudens ſit: præterea nec minus Mercurii atque Apollinis dotibus prædita ſit. Quæcunque enim poëtæ lepidiſſimis celebrata uerſiculis in lucem dederunt, quæcunque à ſcriptoribus claſſicis lite-
D ris ac memoriæ prodita ſunt, quæcunque philoſophi extulerūt laudibus, hiſce ſimul omnibus imago præclariſſimè exornata ſit. Neque uerò tantùm penicillo obiter colorata, ſed pigmentis penitus imbuta, & ad ſatietatem uſq; tincta ſit. Et ignoſcendum eſt, ſi nullum huius picturæ archetypum queam oſtendere. neque enim uſpiam in ueteribus de eiuſmodi abſoluta diſciplinarum cognitione facta extat mentio. Veruntamen, ſi uidetur, & hæc ſacra ſuperis dedicetur. neque enim, ut mea fert ratio, uſpiam culpari poteſt. L V C. Elegantiſſima profectò, ô Polyſtrate, ac omnibus cum numeris tum lineis abſoluta. P O L. Iam deinceps poſt hanc ipſius quoque ſapientiæ & intelligentiæ imago depin-
E genda eſt. Opus autem nobis erit ad hanc abſoluendam exemplis quampluri-mis, præcipuè uerò multis ueteribus, ac uno quidem, & illo Ionico. Cæterùm pictores & artifices illius erunt Aeſchines familiaris Socratis, atque ipſe etiam Socrates, imitandi dexteritate omnes longo interuallo poſt ſe relinquētes, qui aliqua cum gratia & uenere unquam pinxerūt aliquid. Aſpaſiam porrò illam Mileſiam, quâcum & Olympius ipſe maximè admirandus conuerſatus eſt, exemplum intelligentiæ non malum proponentes, quāta rerum peritia, quanto in officiis ciuilibus acumine, quanta denique induſtria atque ſolertia perpolita fuerit, hoc omne ad noſtram hanc imaginem tranſlatum accurata amuſſi applicabimus, præterquam quòd illa modica in tabula depicta fuerat, hæc uerò

Coloſſæa pollet magnitudine. LVC. Quorſum iſta dicis? POL. Quoniam ego F
Luciane, nequaquam æqualiter magnas imagines eſſe opinor ſimiles exiſtentes. Nequaquam enim ſimilis eſt uetus Athenienſium Reſp. ac præſens Romanorum potentia. Itaq; etſi ſimilitudine illa reſpõdeat, hæc tamẽ potior eſt magnitudine, ueluti in latiſſimá depicta tabulá. Deinde ſecundũ & tertium exemplum, ſi lubet, producamus, nimirum illá Theano, ac uerſificatricem Lesbiam, unà cũ Diotima. Theano quidem animi magnitudinem ad picturam conferet: Sappho autem inſtitutæ uitæ iucũditatem adferet. Porrò Diotimæ non tãtùm ut illam laudauit Socrates, ſimilis erit, uerùm illi omnibus ingenii ornatiſſimi dotibus comparata reſpondebit. Itaque & hanc Luciane imaginem dedicatam G
ſuſpende. LVCIA. Per Iouem Polyſtrate nimium admirandam. Sedenim tu ô amice alias quoq; benignitatis ac humanitatis imagines perge depingere, quæ morum manſuetudinem, tum placidam erga egentes comitatẽ conſueuit oſtẽdere. P O L. Proinde & illa Theani comparetur illi, nempe Antenoris cõiugi, neque nõ Aretæ, & filiæ eius Nauſicaæ: præterea ſiqua alia in fortunæ indulgentis affluentia animi modeſtiam obtinuit. Deinceps uerò poſt hãc modeſtiæ imago depingatur, ac oſtenſæ erga conuerſantem beneuolentiæ, ut iuxta illam Icari filiam maximè modeſta & pudica ſit, quemadmodum ab Homero adumbrata eſt. Talem enim Penelopes effinxit imaginẽ, atque etiam per Iouem pro- H
pter nominis affinitatẽ, etiam Abradatæ coniugis, cuius paulò antè mẽtionem fecimus. LVCIA. Omnibus profectò modis & hãc præclarè abſoluiſti imaginem ô Polyſtrate: iamq; ferme exprimẽdarum imaginum finem attigiſti. nullas enim animi ac laudum partes prætermiſiſti. P O L. Nondum omnes. ſummum enim & maximæ laudis caput omiſſum eſt. Dico uerò, cum in tãtam rerum magnitudinem euecta ſit, ut neque faſtu ob blandientis fortunæ proſperitatem intumeſcat, neque ultra humanæ ſortis menſuram efferatur, temere fortunæ confidens, ſed ſeruata æquabilitate animi, ſe ipſam cohibeat, nihil procacius aut inſolentius, quod aliis foret moleſtiæ, animo cõcipiens, ſed ut erga ac- I
cedẽtes populariter affecta ſit, ac dextris copulatis eoſdem benignè atq; amanter ſuſcipiat. Tanto enim his quibúſcum ſermonem conferunt, ſunt acceptiores, quanto altiori fortuna enectæ, nihil ſuperbi faſtidii, aut contemptus tragici præ ſe ferunt: ueluti omnes illi qui ſua potentia non in hoc utuntur, ut procaciter cõtemnant alios, ſed potius ut benignè aliorum ſubleuẽt inopiam, illi ſoli acceptis à fortuna bonis maximè digni habendi ſunt: ac ſoli illi inuidentiæ malum poſſunt effugere. Nemo enim facilè ei fotunato inuidebit, quem proſperis
Iliad. 7. rebus affluentibus moderato utẽtem animo conſpexerit, neq; iuxta Aten Homericam illam ſuper hominum capita incedentem, ac inferiorem calcantem. K
Quod plerunque euenire ſolet iis qui humili atque abiecto ſunt animo, fortunæ arridentis procacitate intemperanter efferati. Poſtea enim quàm à fortuna nil tale ſperantes, ex improuiſo ſublimes in currum quendam uolatilem euecti ſunt: intra fortunæ mediocritatem conſiſtere nequeunt, neque deorſum elatos torquẽt oculos, ſed ſemper nituntur in arduum. Quare non raro ueluti Icarus liquefacta illis quamcelerrimè cera, ac alis defluentibus, per præceps in marinos fluctus deuoluuntur, ſpectatoribus riſum exhibentes. Quotquot autem inſtar Dædali, alarum utuntur remigio, neque admodum in ſublime elati uolãt, certè quòd alæ ex cera illis conglutinatæ ſunt, rerum autem abundantiam ad humanæ

A manæ uitæ ſocietatẽ ſubleuandam exprõmunt, neque nõ contenti ſunt ſaltem ab undis paulo altiores inferri, adeò ut crebrò etiam alas uolando humefaciant, nec ſolis æſtui & feruoribus eaſdem liquefaciendas exhibent, illi tutò iuxtà ac moderatè uolatu utuntur: quẽ curſum quiſpiam & in hac maximis efferre laudibus iure optimo poſſit. Quocirca digniſſimum etiam ab omnibus fructum percipit, optantibus ut hæ alæ quamdiutiſſimè illi permaneant, bonis ſubinde affatim affluentibus. LVCIA. Sic quidem fiat, ô Polyſtrate. neq; enim corporis uenuſtate ſolùm conſpicua eſt, ut Helenam admiranda forma fuiſſe conſtat, ſed animo quoq; lepido & amabili talibus expolita dotibus ſpectantes ad
B ſe allicit. Digna uerò magno illo rege, manſueto exiſtente & affabili habenda eſt, ut hac quoque præcipua fœlicitatis parte cum aliis bonis innumeris quibuſcunque ampliſſimè inſtructus eſt, fruatur: ut ſub illius imperio ea quoque forma & uirtute mulier nata ſit, & quæ cum illo conuerſans arctiſſimo deſiderio eum complectatur. Quippe haudquaquam mediocris fœlicitatis mulier exiſtimanda eſt, de qua aliquis Homericum illud cõmodiſſimè dicere poſſit, quod cum aurea Venere de formoſitatis palmario contendere poſſit, ingenioſis autem operibus Mineruam æquiparare. Neque facilè quiſpiam ex omni mulierum numero aliquam illi comparabit neque corporis neque ingenii gloria, ut
C idem ait Homerus, neque item mente, & artificioſis operibus. POL. Vera ſunt quæ dicis ô Luciane. Quare ſi conſultum factu tibi uidetur, commixtis iam in unum imaginibus, & ea quam tu corporis effinxiſti, & iis quibus ego mẽtis ingeniiq; dotes adumbraui, unam ex omnibus compoſitam collecto libello omnibus contemplandam admirandamq; exhibeamus, & iis qui hoc ætatis degunt apud ſuperos, tum etiam illis qui paulò pòſt futuri ſunt. Itaque longè, ut mea fert opinio, hæc erit ſtabilior & diuturnior, quàm ulla fuit aut Apellis imago, aut Parrhaſii, aut Polygnoti. Eáque ipſa multo plus gratiæ ſpectantibus exhibuit, quatenus non ex ligno aut cera aut coloribus formata, ſed ſolertia
D atque induſtria à Muſis ad hoc adſcitis expreſſa eſt: quæ haud dubiè imago omnium accuratiſſimè abſoluta futura eſt, & corporis elegantiã, & uirtutes animi iuxtà contemplandas oſtendens.

PRO IMAGINIBVS,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia hæc eſt eorum quæ ſuperiore dialogo, nimio extollendi ſtudio, ultrà quàm decet, ac pium eſt, de Panthea dicta uideri poterant. Priore igitur loco Polyſtratus accuſationem ac reprehenſionem Pãtheæ recenſet, quæ hiſce duobus capitibus potiſſimùm continetur. Primo, quòd immodicè ac nimium illam laudarit Lu-
E *cianus. Deinde quòd etiam cum Dijs illam cõpararit: quorum prius contra modum atque officium uerè laudantium ſit, & adulatoris ſpeciem præ ſe ferat: alterum uerò etiam impium, & periculoſum, & ab illius natura & ingenio alienum: adeoq; contraria ſibi ipſi facere Lucianum, qui cum tantum illius modeſtiã prædicet, interim ultra Deos eandem efferat. Hanc accuſationem poſtea etiam ex ſua perſona confirmat Polyſtratus, hortaturq; ut ſcriptum ſiue encomium hoc mutet. Ad quæ Lucianus ita reſpõdet, primum, ut dicat ſe neq; adhucdum ſatis laudaſſe illam, nedum nimium: & quicquid huius feceris, ex libertate atq; officio laudatorum feciſſe: neq; hoc adulatorũ eſſe: nam alia ratione alioq; fine adulatores laudare, atq; uerè laudantes. eaq; omnia exemplis ac rationibus oſtendit. Alterum autem, quòd illam cum dijs contulerit, ita defendit, non eſſe in eo aliquam impietatem, aut inſolentiam. Neq; enim illam cum Dijs ipſis, ſed cum eorum imaginibus ac ſtatuis comparaſſe. Deinde etiam ſi hoc feciſſet, aliorum tamen exempla extare, quibus factum hoc ſuum tueatur, qui non modò homines cum Dijs contulerint, ſed & Deorum nomina ſibi uſurparint. Ideoq; non eſſe periculum hinc aliquod metuendum, cum idem antea tam multi etiam philoſophi fecerint.*

POLYSTRATVS. F

EGO, Luciane, inquit mulier, aliàs quidem magnam tuã erga me beneuolentiam euidẽter perſpexi: tum etiam honorem ex libello edito per te mihi habitum, non obſcurè animaduerti. Neq; enim ita effuſe quiſpiam me laudaret, niſi beneuolentia adductus talia ſcriberet. At ut neſcius non ſis quo ego ſim animata animo, ſic de me planè perſuaſum habe. Neque aliàs quidẽ hominibus ad aſſentandum eruditis gaudere ſoleo, ſed qui ſunt eiuſmodi, ſubdoli præſtigiatores mihi eſſe uidẽtur, ac minimè natura liberi. Cęterùm in laudibus quoties quiſpiam præter modũ me extulerit, moleſtis ac immoderatis amplificationibus attollens atq; exaggerãs omnia, pudore quodam G afficior, nec parum abeſt quo minus ferè ſemper aures obſtruere ſoleam. Eaq; res ſubſannatione magis & riſu quàm laude mihi digna uidetur. Eatenus enim laudes tolerabiles atque ferendæ ſunt, quatenus ille qui laudatur, ſibi conſcius eſt, ab his quæ dicuntur, ſe non diſcrepare, ſed parem eſſe encomio. Quodcunque ſuper hoc additũ fuerit, alienum eſt, & apertæ aſſentationis ſuſpicione nõ carebit. Atqui ego permultos noui, inquit, quibus uoluptati eſt ſi quis eos laudibus cohoneſtãs, etiam ea orationi adiecerit, à quibus longè lateq; alieni ſunt: ueluti ſi quis confectæ ætatis uetulos ob iuuenilium annorum uigorem felices pronunciauerit: aut illis qui informi ſunt corpore, Nirei aut Phaonis adiungat H pulchritudinem. Siquidem arbitrantur immodicis laudũ teſtimoniis ſuas formas immutatum iri, & ſenem denuo repubeſcere. qua in opinione Peliã quoque fuiſſe non ſum ignara. Hoc uerò longè ſecus ſe habet. nam laus res eſſet quantiuis præcii, ſi illa quoq; re perinde frui poſſemus ex eiuſmodi dementiente ſuperiectione. Iam uerò tale quiddam mihi pati uidentur, inquit, ita falſò laudati, ac ſi quis cuipiam turpi facie atq; deformi, laruam admodum uenuſtam afferẽs apponat, porrò ille ob pulchritudinem ſibi uehementer placeret, præſertim cum hæc ab illo auferri poſſit, & ab occurrẽte cõminui: unde maiori quoque riſu ſubſannãdus foret, natiuæ faciei deformitate detecta, quã adſcititia forma occultauerat. Aut per Iouem, ſi quis puſilla ſtatura exiſtẽs, indutis cothurnis ſuper magnitudine contendat cum iis qui toto cubito ex æquo illi collati eum excederent. Mentionem faciebat & huiuſmodi cuiuſpiam. Aiebat mulierem quandam ex matronis primariis, aliàs quidem pulchram & lepidam, corpore autem puſillam, & cui multũ de iuſtæ ſtaturæ menſura deeſſet, à quodam poëta carminibus celebratã, cum ob alias quidem uirtutes quamplurimas, tum quòd forma eſſet ſcitula, & corpore magno & prægrãdi: cuius ſtaturã & longitudinis rectitudinẽ aſſentator ille Populo conferre non dubitabat. Cæterùm illam laudum illecebris uehementer lætatam eſſe, quaſi mẽdaci carminis aſſentatiuncula aliquid exiguo corpuſculi modulo acceſſiſſet: manumq; geſtiendo K concuſſiſſet. Porrò autẽ poëtam hoc illi crebrius occinuiſſe, cũ uideret mulierem laudibus uehemẽter delectari: donec quiſpiam ex præſentibus admoto ad aurem eius capite, dixiſſet illi, Deſine ô amice, ne mulierem etiam exurgere facias. Non diſſimile quiddam huic, multo tamen magis ridiculum affirmabat feciſſe Seleuci uxorem Stratonicen, quæ poëtis oblato talento certamen propoſuit, quicunque maiori arte atque ingenio eius comam laudibus illuſtraſſet. *Stratonices caluitium.* Atqui caput habebat turpi deformatum caluitio, cui ne pauci quidem capilli inerant. Sed enim cum deformiter calua eſſet, omnibus exploratum habentibus,

bus,

A bus, ex diuturno morbo ægrotanti capillos defluxiſſe, nihilo ſecus tamen audiebat à poëtis execrandis illis aſſentatoribus, hyacinthinos illius crines dicentibus, & molles quoſpiam capillorum globos nectentibus, ac apiis nuſquam exiſtentem cæſariem comparantibus. Itaque hæc omnia deridebat, unde adulandi materia aſſentatoribus ſuppetit. Addebat præterea illud non in laudibus tantùm uſuuenire ſolere, ſed in picturis quoq; eaſdem aſſentandi & decipiendi occaſiones homines ſtudioſè quærere. Gaudent enim, inquit, mortales pictoribus, cum primis uerò illis, à quibus paulo formoſiores depicti ſunt. Eſſe autem nonnullos, qui eiuſmodi artificibus iniungerent etiam, ut aut aliquid B deformitatis aut magnitudinis naſo detraherent, aut oculorũ nigritiem atriorem depingerent, aut aliud quiddam quod ſuæ formæ adiectum concupiuerint. Deinde fraudulenter imponunt alienas imagines coronantibus, quæ nullo modo illis reſpondent ſimilitudine. Hæc atque eiuſmodi dicere ſolebat, alia quidem in libello tuo collaudans, hoc unum autem minimè ſufferens, quòd illam deabus Iunoni atq; Veneri comparaueris. Longè enim iſta me, ait, aut potius omnem humanam naturam excedunt. Cæterùm ego ne illud quidem unquã in uotis habui, ut priſcis heroidibus, nimirũ Penelopæ & Aretæ & Theani meam formam conferret: tantum abſit ut Deabus omniũ maximis & præ- C ſtantiſſimis cõparari poſtularim. Etenim uehementer, inquit, res diuinas horreo, atque ſuperſtitioſo animo reuereor. Itaque periculum eſt, ne ut Caſſiepéa eam laudem cupidè ac deſiderãtet affectaſſe uidear. Atqui Nereidibus hæc tantùm formæ præſtantia opponebatur, Iunonem & Venerem religioſè coluit. Quocirca, Luciane, iſta te facta recantatione iuſſit transſcribere, aut ipſas Deas teſtatura eſt hæc ipſa ſe inuita per te ſcripta eſſe. Te autem ſcire uoluit, quòd libello non mediocriter diſcrucietur ita propalam obambulãte, ut nunc is à te informatus eſt, non nimium piè neque ſanctè admodum Deorum cultum perdocens. Exiſtimabat uerò ab omnibus ſe uiſum iri non uulgari pecca- D to obnoxiam, ſi ſuſtineret Veneri Gnidiæ aut Hortenſi ſe dici ſimilem. Quare te eorum quæ libelli tui in extremis à te de illa prolata ſunt, iuſſit ut ſubmonefacerem, quibus eius animi moderationem omnis faſtus neſciam teſtatus es, quippe quæ ſuper humanam menſurã ſemet non efferret, ſed terræ uicina ſeruata mediocritate uolaret. His ille dictis, nunc ſui oblitus ſuper ipſum cœlum mulierem extollit, Deabus illam aſſimilans. Poſtulat uerò à te ne ſemet Alexandro incogitantiorem eſſe putes, qui architecto quopiam pollicẽte ſe Atho totum transformaturum, & ad eius ſimulachrum accommodaturum, ut totius mõtis uaſtiſſima moles regis effigiẽ obtineret, duas in manibus urbes habẽtem: E tã prodigioſis pollicitationibus nõ acceſſit animo, ſed opus architecti uiribus maius eſſe opinatus, hominis temerariam audaciam compeſcuit, nõ admodum credibiliter Coloſſorum magnitudinẽ effingendo aſſequentem. Iuſſit itaq; ut ſuo loco Atho intactũ relinqueret, neq; montem ita magnũ ad tam parui corpuſculi ſimilitudinẽ imminueret. Laudabat autẽ Alexandrũ animi magnitudinis, dicens illũ ſibi hoc facto maiorem ſtatuam quàm Atho erexiſſe in hominũ animis, apud quos eius rei memoria nunquã eſſet intermoritura. neq; enim parui aut abiecti erat animi, honorẽ adeò amplum atq; inuſitatũ contemnere. Quin ſe quoq; tuum figmentum laudare aiebat, neq; non imaginum induſtriam admirari: cæterùm ſimilitudinem non agnoſcere. Quippe nequaquam dignam eſſe

tãtis ac talibus,& minimè harum eſſe affinem,ſed ne aliam quidẽ mulierem ullam ad eas poſſe aſpirare. Itaq; libenter tuos admirandos honores ei habitos tibi remittit,teq; orat ut natiuo ac proprio archetypo ſuam faciem adumbres, utq; humano more illam laudibus illuſtres, neq; pedis modũ excedat calceus: ne os quoq; mihi,inquit, fortè illi occurrẽti obturet. Illud quoq; ut tibi exponerem, mihi in mandatis dedit. Audio,inquit,multis confirmantibus(num autẽ uerum ſit, uobis uiris exploratè compertum) neq; uictoribus Olympieis maiores corpore ſtatuas erigi cõceſſum eſſe,ſed curæ eſſe Hellanodicis,ut ne unus quidem ueritatem excedat temere,atq; exactiſſimè ſtatua expendatur ad athletæ certamen, & corporis quantitatem. Quocirca tibi uidendũ eſt,inquit, ne cunde mẽtiendi cauſſam ſumamus in menſura, ac deinde Hellanodicæ ueſtram ſubuertant imaginem. Hæc profectò ab ipſa dicta ſunt. Cæterùm tu Luciane eam cogitationem ſuſcipe, ut diligenter conſideres, quo pacto libellum mutatũ aliter exornes, eáque auferas,ne impietate adductus in Deos flagitioſe pecces,ueluti ipſa omnium grauiſſimè iſta tulit, ac planè inter legendum inhorreſcebat animo,ac deas ut ſibi eſſent propitiæ,ſupplicitcr precabatur. Et ſanè ignoſcendum eſt ſi muliebre quiddam paſſa eſt. Atqui ſi ueritas non diffitenda eſt, ego mihi ipſe tale quiddam dixiſſe uiſus ſum. Quippe initiò audiens delictum non animaduerti,oculos in ſcripta defixos habens. Poſtea uerò quàm illa mihi fecit indicium, incipio & ipſe ſentire de illis non diſſimilia. Ac propemodum conſimile quiddam paſſus ſum,quod in iis quæ intuemur, ſæpenumero nobis euenit. Contemplantes enim quippiam in propinquo ſub ipſis oculis cõſtitutum, nequaquam accuratè peruidere poſſumus: at ſi iuſto interuallo diſiuncti illud intuemur,omnia liquidius comparẽt obtutui,& quæ bene,& quæ ſecus ſe habuerint. Iam hanc hominem exiſtentem Iunoni conferre ac Veneri, quid aliud eſt quàm præfractè eleuare tãtarum Dearum exiſtimationem? Siquidẽ in eiuſmodi comparationibus non tam quod modicum eſt,collatione creſcit & maius fit,quàm quod maius eſt,imminuitur,dum ad id quod uilius fuerat, pertrahitur. Exempli gratia,ſi duo pariter incederẽt, alter quidem corpore prægrandi,alter uerò per ætatem admodũ exiguo, penè humi repens, tãdem ſi æquandi eſſent,ne alter alterum longitudine excederet:illud nunquã breuiore quantumuis ſemet extendente fiet,etiam ſi ſummis pedibus ipſe ſemet arrexerit. At ſi eadẽ ipſis longitudinis obtinenda eſt æqualitas,maior ille demittat caput neceſſe eſt,ac ſe humiliorẽ oſtendat oportet. Non ſecus in eiuſmodi accidit imaginibus. neq; enim perinde tantis incrementis hominis uirtus augetur Deo cõparati,quàm Dei magnitudo imminuitur,ad id quod uilius eſt,inæqualiter deriuata. Atq; ſi quis terreſtriũ imperitus ad cœleſtia oratione temere raperetur, minorẽ ille ſuſpicandi cauſſam præſtaret hominibus,hoc à ſe impietatis impulſu factũ eſſe. Sed enim tibi nulla fuit neceſſitas,tot mulierum ſpecioſiſſimarum pulchritudinibus extãtibus,hanc tam audacter cum Venere atq; Iunone comparandi. Itaq; uide Luciane,quo pacto hac tam graui inuidia te & illam exoneres. Neq; enim ualde hoc moribus tuis familiare eſt,qui ne aliàs quidem ad laudandum facilis ac propenſus eſſe conſueuiſti:at nunc neſcio quo fato impulſus tam ſubitò mores mutatis tuos,omnem laudum mediocritatem excedendo. Et qui hactenus laudum eras parciſſimus, nũc in eiſdem effundendis omnium appares intemperantiſſimus. Sed ne hoc quidem dedecori tibi fore putato,ſi orationem

A tionem iam editam adhibita lima retractes: quandoquidem hoc Phidiã quoq; feciſſe perhibent, quo tempore apud Eléos Iouem iam abſoluerat. Steriſſe enim illũ poſt ianuam, ubi primũ opus in lucẽ productũ hominibus uiſendum oſtendiſſet, ſubauſcultaſſeq; quid quiſq; ſpectantium laudaret aut reprehenderet. Cæterùm hic quidem naſum reprehẽdebat, quaſi plus æquo craſſiorẽ: alius uerò faciem tanquam oblongam: tertius aliud quiddam pictori uertebat uitio. Deinde digreſſis ſpectatoribus, rurſus Phidiam ſemet concludẽtem correxiſſe, atq; ad multorum opinionem & iudicium imaginẽ emendaſſe. Neq; enim mediocre aut contemnendum eſſe exiſtimabat populi tam numeroſi conſiliũ, ſed B hoc ſibi perſuaſerat neceſſariò fore, ut multi ſemper plus q̃ unus peruiderent: tametſi ipſe ſemet Phidiam eſſe non ignorabat. Hæc tibi ab illa uenio adferẽs, quæ & ipſe non poſſum non probare, ac tibi ſuadere ut facias, qui & ſingulari familiaritate & beneuolentia tibi coniunctus ſim. LVC. Hactenus quidẽ ignoraui Polyſtrate, te tantum eſſe rhetorem. Itaq; orationem ita prolixam, accuſationem ita uerboſam aduerſus libellum meum effudiſti, ut nullã parandæ apologiæ ſpem mihi feceris reliquam. Verùm enimuero in hoc forenſis iudicii rationem & morem egreſſi eſtis, cum primis uerò tu, quòd lucubrationẽ meam indicta cauſſa condemnaueris, non aſſiſtente illi patrono. Facillimum autẽ ut C opinor, illud eſt, iuxta parœmiam, ſolum currentem uincere. Itaq; nihil mirandum eſt ſi nos comprehenſi ſimus, neque aqua nobis effuſa, neque reſpondẽdi facultate conceſſa. Quin potius illud omnium eſt abſurdiſſimum, ſi uos & accuſatoris & iudicis officio iuxtà functi eſtis. Verum ergo uis, ut rebus iam ſenatuſconſulto decretis cõtentus quieſcam, an potius iuxta Himeræũ poëtam, palinodiam quandam cõſcribam? Aut dabitis mihi prouocãdi copiam ad aliud iudicium? POL. Sanè per Iouem, dummodo habeas quod probabiliter & iuſtè ad obiecta reſpõdere poſſis. Neq; aduerſariis præſidentibus, ut tu ais, ſed amicis cognoſcentibus cauſſam perorabis tuam. Ego uerò unà tecum iudiciũ perpendeD re quoq; paratus ſum. LVC. At hoc me non mediocriter conturbat Polyſtrate, quòd illa non præſente cauſſa mihi dicenda ſit. Etenim hoc longè fuerat præſtabilius. Nunc uerò mihi iuſſo uelim nolim neceſſarium eſt defenſionem aggredi. At ſi pollicitus fueris te talem mihi fore apud illam internũcium, qualem illius apud me egiſti, audebo iactare aleam. POL. Enimuero illius rei gratia bonum habe animum Luciane, quòd me non malum habiturus ſis in defendẽdo reſponſorem aut interpretem, ſi quampauciſſimis dicere conatus fueris, quò facilius memoria complectar ſingula. LVCIA. Arqui admodum mihi opus fuerat oratione longiſſima ad tam uehemẽtem & acerbam accuſationem refellenE dam. In tuam tamen gratiam quantum potero defenſionem decurtabo. Itaque illi hæc à me annuncianda curabis. POL. Nullo modo Luciane, ſed tanquam illa præſente orationem habebis. Deinde ego te apud illam imitabor. LVC. Proinde quandò ita tibi uidetur Polyſtrate, illa præſtò eſt, eáque prædixit uidelicet, quæcunque tu ab illa mihi annunciaſti. Nobis autem ſecunda oratio exordienda eſt. Et ſanè non uerebor hoc tibi palàm facere, quod mihi accidit. Neſcio quam mihi trepidationem incuſſeris, ut planè meticuloſo ſim animo: &, quemadmodum uides, iam totus ſudo & horreo, ac tantùm nõ illam uidere uideor, ipſaq; res magnã mihi iniecit perturbationem. Attamen incipiã. neq; enim illa iam præſente mihi patet locus effugii. POL. Verùm per Iouem ma-

gnam uultu præ ſe fert beneuolẽtiam. Viden' ut læta ſit atque alacris, & man- F
ſueta animo?quare ſumpta audacia animo præſenti orationẽ aggredere. L V C.
Ego te, fœminarum præſtantiſſima, mirificè, ut ais, & præter modum lauda-
ta, non uideo quo tanto præconio tuas uirtutes extulerim, quanto te ipſa nò-
bilitaris encomio, cum deorum cultum ita in magnis ponere ſoleas. Hoc enim
ferme omnibus quæ à me dicta ſunt, maius eſt atque excellẽtius. Et precor ut
benignè mihi des ueniam, quòd neque hac adſcripta imagine te honeſtarim,
quæ obſtante ignorantia nunquam mihi in mentem uenit. Neque enim aliam
ante hanc depinxiſſem citius, non ut hæc adiuncta aliquo modo reliquas ex-
celleret, ſed mihi multo minus dixiſſe uideor, quàm rei dignitas exigebat. Igi- G
tur conſidera quantum à me ſolidæ laudis teſtimoniũ prætermiſſum ſit, quan-
ta ſignificatio ad faciendum indicium uitæ optimæ & mentis probatiſſimæ ne-
glecta. Nam quibuſcunque moris eſt deorum immortalium numina non ne-
gligenter colere, illi quoq; in humanis actionibus optimi cenſendi ſunt. Itaque
ſi omnis oratio retexta deintegro mihi exornãda foret, & imago emendanda,
nihil eſſet quod perperam adimere auderem: illud uerò eſſem additurus, tan-
quam totius corporis caput atque faſtigium. Magnas ergo me tibi gratias de-
bere hoc nomine non diffitebor. Siquidem ego cum animi tui moderationem
laudaſſem, & quòd nihil procacitatis aut inſolentiæ aut faſtus tanta tibi conci- H
liaſſet rerum magnitudo: his tu in oratione mea reprehenſis, uerã laudandi ra-
tionem compleuiſti. Quippe tales laudationes non auidè arripere, ſed hiſce au-
ditis rubore affici, eaſq; maiores eſſe teſtari, quàm ut tuæ mediocritati conue-
niant: moderati & popularis animi eſt indicium. At tu quanto impenſius hoc
erga laudes affecta es animo, tanto te digniorem eſſe oſtendis, quæ immodicis
laudibus certatim celebreris. Ac penè tibi res iuxta Diogenis cecidit ſentẽtiam,
qui interrogante quopiam, quo pacto quis gloriam potiſſimùm cõſequi poſ-
ſet: ſi gloriam, inquit, contẽpſerit. Dicerem nimirum & ipſe interrogante me
quopiam, quínam laude digni eſſent, maximè quotquot laudari grauatè ferũt. I
At hæc aliena ſunt, & præſenti inſtituto parum reſpondẽtia. Cæterùm de quo
mihi reſpondendi cura incumbit, illud eſt, quòd Veneri Cnidiæ, atque ei quæ
in hortis eſt, ad hæc Iunoni & Mineruæ formam tuam effingẽs comparauerim.
Hæc inquam tibi omnem modũ excedere, & ultra pedẽ uiſa ſunt. Ad hæc iam
mea delabetur oratio. Et ſanè uetus uerbum eſt, poëtas atque pictores eſſe li-
beros. Ego uerò laudantes maiori libertate dignos eſſe cenſeo, tametſi humi
aut greſſim incedant, quemadmodum nos, nec ulla uerſiculorum inferantur
magniloquentia. Eſt enim laus res quædam libera, cuius licentia nullis menſu-
ræ aut magnitudinis aut breuitatis legibus adſtricta eſt, ſed in hoc ſolo præ o- K
mnibus elaborat, ut admirandum, ut omniũ amore dignum declaret eũ quem
laudauerit. At ego hac uia non incedam, ne imprudens ductu imperitiæ hoc ti-
bi facere uidear. Illud autem puto tibi non obſcurum eſſe, eiuſmodi nobis eſſe
laudatoriarum orationum occaſiones, quemadmodum oporteat laudãtem uti
ad demonſtrandum comparationibus, imaginibus, atq; ſimilitudinibus. Et fer-
me ſumma in hoc ſita eſt rectè aliquid adumbrandi & effingẽdi, quòd ita opti-
mè iudicari poteſt, non ſi quis quiddam cum ſimilibus compoſuerit, neque ſi
cum eo quod uilius eſt, illud cõparauerit, ſed ſi id quod effertur laudibus, quàm
poterit effuſiſſimè ad excellentioris archetypum extulerit. Exempli gratia ſi

A quis canem laudaturus,eundem dixerit uulpe maiorem eſſe,aut fele, nunquid ille laudandi rationem tibi callere uidebitur? non utique dixeris. Sed neque quanquam lupo illum æqualem eſſe dixerit,admodū laudauit magnificè. Sed ibi tandem uera laus abſoluitur,ſi canis leoni ſimilis eſſe perhibetur & magnitudinè,& membrorum robore: ueluti Orionis canem laudans poëta,leonicidam illum eſſe affirmauit. Et hæc perfecta laus canis eſt. Rurſus ſi cui Milonem Crotoniaten, aut Glaucum illum ex Caryſto,aut Polydamantem laudare foret animus,ac tandem unumquenque illorum muliere robuſtiorem fuiſſe perhiberet,nónne iure optimo ob laudis uecordē ſtultitiā deridendus eſſet,quem
B ſi unius uiri fortitudinē exceſſiſſe dixiſſet, neq; tamē hoc ad cumulatā laudem ſuffeciſſet? At quibus laudibus ille eminentis ingenii poëta Glaucū extulit,neq; Pollucem robuſtiſſimum cum eo ex aduerſo manus auſurum conſerere,neque ferreum & animoſum Alcmenæ filium: uides cuiuſmodi illum Diis comparauit, quin potius ipſis imaginibus illum ǵueriſſimè expreſſit? Et neq; Glaucus ipſe indignanter tulit Deis inter athletas primariis collatus celebrari,neque illi ulti ſunt aut Glaucum,aut poëtam,quaſi impiè & contumelioſè in Deos circa laudes agentem, ſed utrique in magna fuerunt gloria, & apud Græcos honore & gratia floruerunt, alter quidem ob præcipuum inuſitati roboris ſpeci-
C men,nempe Glaucus: poëta uerò eum propter alia,tum in primis propter doctiſſimi carminis editionem. Itaque ne mirandum tibi ueniat,ſi & ego aſſimilare uolens, quod laudanti perneceſſarium eſt, exemplo altiori uſus ſim, oratione illud ſubiiciente. Poſtea uerò quàm & in aſſentationis mentionem incidiſti, confirmans te homines aſſentatione gratiam eblandientes habere odio, laudo te equidē: nec aliter fieri cōueniebat: ſedenim ego tibi & laudantis opus & adulatoris dementientem ſuperiectionem diſcernere & diffinire uolo. Itaq; aſſentator quæcunque ſui compendii gratia laudat:nulla ueritatis ratione habita,ea omnia immodicis laudibus extollenda eſſe exiſtimat. Impudēter autem
D mentiendo,plura addit de ſuo,adeò ut non uereatur Therſiten quoque forma turpiſſimum, ipſo Achille pulchriorem eſſe oſtendere, ac Neſtorem inter omnes eos quotquot ad Ilium pugnaturi uenerant,natu eſſe minimū. Perſanctè quoq; deieraret Crœſi filiū acutiori auditu eſſe præditū Melampode,præterea Iphnea acutius cernere quàm Lyncea, dummodo ſpes aliqua conſequēdi lucri ob mendacium appareat. Porrò autem laudator nequaquam mentitur,aut addere ſolet aliquid quod in totum in laudato non cōpareat:ſed ea quibus natura præditus eſt bonis,tametſi nō admodum magna ſint, extollit, ac maiora cumulatioraq; eſſe oſtendit. Nec dubitaret dicere,equum laudare uolens, natura
E leuem(ut ea ſcimus eſſe animantia)& curſu ualentem:

Ille per intactæ ſegetis uel ſumma uolaret
Gramina,nec teneras curſu læſiſſet ariſtas.

Rurſus nō formidaret dicere uelocipedum curſus equorū. Præterea ſi domus elegans & ſumptuoſiſſimè exornata illi laudibus illuſtranda foret, nihil hæſitabundus diceret: Talis & intus erat magni Iouis aula ſuprema.

At hunc uerſiculum aſſentator etiam ſubulci ſcrophipaſci ſordidiſſimo tugurio accōmodare auderet, ſiqua modò muneris à ſybota recipiendi ſpes relucceret:ueluti Cynæthus ille Demetrii Polioreetæ aſſentator,cū iam omnes aſſentandi rationes & uias ſua paraſitatione cōſumptas cerneret, laudare ſolitus eſt

Demetrium, quem frequens tuſſis moleſtiſſimè infeſtabat, quòd dulciter atque F modulatè tuſſiendo ſonaret. Non ſolùm autem hoc diſcrimine uterq; ab altero internoſci poteſt, quòd ii qui ad aſſentationem eruditi ſunt, non uereantur ad gratiam laudatorum inuerecūdè mentiri: laudatores uerò, corporis animiq; dotes plus iuſto extollere: ſed & in hoc non mediocri interuallo inter ſe diſcrepāt, quòd aſſentatores ubicunque potuerint, immodicis utuntur hyperbolis: porrò autem encomiaſtæ in hiſce utendis moderationem magiſtram ſequūtur, ac intra certos fines ſe cohibent. Hæc ſanè perpauca ex infinitis adduxi adulatoris & ueri laudatoris ſigna atque diſcrimina, ne omnes quotquot aliorum concinnandis ſtudent præconiis, innocenter in ſuſpicionem à te rapiantur, ſed G diligenter diſcernas, atque utrunque proprio pede ac modulo metiaris. Age itaque ſi uidetur, & ea quæ à me dicta ſunt, ad utriuſque canonem expende, ut cognoſcas num rectius huic an illi ſim conferendus. Siquidem ego ſi inamabilis atque odioſæ formæ caſcam quandam Cnidio ſimulachro comparaſſem, meritò præſtigiatoris uituperationem apud te incurreré, ipſoq; Cynætho adulantior eſſe iuſtiſſimè exiſtimarer. Sin uerò eam quā omnes eiuſmodi eſſe non ignoramus, non erit mihi uehementer uitio uertēda iſta audacia. At dices fortaſſe, aut potius iam dixiſti, Quod ad pulchritudinē laudādam attinet, tibi conceſſum ſit: ſed enim conueniebat laudem nulli inuidiæ obnoxiam facere, neq; H deabus immortalibus hominem me exiſtentem comparare. Ego uerò (eò enim adducor, ut uerum reticere nō poſſim) te ô præſtans animi mulier, nequaquam Deabus comparaui, ſed eximiorum artificum monumentis atque operibus ex lapide aut ære aut ebore confectis. Iam ea quæ hominum elaborātur induſtria, hominibus aſſimilare, impium eſſe non arbitror. Niſi forte tu Mineruam eſſe ſuſpicata ſis ſimulachrum illud cuius auctor atque opifex extitit Phidias: aut hoc cœleſtem Venerem, quod in Cnido non ita pridem penicillo & coloribus adumbratum fabricauit Praxiteles. At uide ne abſurdum ſit talem de deabus opinionem animo concipere, quarum ueras imagines nulla (ut ego arbitror) I humana induſtria aut imitatio poteſt aſſequi. Quòd ſi etiam maximè illis te aſſimilaſſem, non meum hoc erat inuentum, neque ego primus hanc laudandi uiam inueni aut aperui, ſed Poëtæ ſanè multi & eximii, cum primis uerò Homerus conciuis tuus, quem etiam nunc ab inferis excitabo, ut ſuo me tueatur patrocinio: neque periculum eſt ne & ipſe unà mecum capiatur. Itaque ipſum interrogabo, aut potius te illius loco, (etenim crebra lectione moniméta ab illo multis uigiliis elaborata, percurris: quod præclarè facis) quid tibi illud uidetur, ubi de captiua Briſeide ſic loquitur, quòd aureæ Veneri ſimilis Patroclum Iliad. τ. occiſum defleuerit? Deinde paulò pòſt, quaſi parum eſſet illam Veneri formoK ſitatis elegantia parem eſſe, addit ita inquiens,

Sic itaq; eſt mulier lachrymans effata Deabus Conſimilis.

Hæc ergo quoties dixerit, num propterea illum odio proſequeris, ac librum è manibus proiicis, an potius illi eam in laudando libertatem permittis? Atqui etſi tu illi eandem non permiſeris, tamen tanta ſeculorum ſeries atq; uetuſtas illi conceſſit, neque unquam inuentus eſt qui hoc in eo malitioſè reprehéderit, neque ille qui eius imaginē flagellare auſus eſt, neq; qui uerſiculos nothos atq; ſuppoſititios cenſoria uirgula aut obeliſcis notare aggreſſus eſt. Iam ſi illi permiſſum eſt mulierem barbaram inſuper & plorantem aureæ Veneri comparare, ego

A re,ego ut pulchritudinem taceam, propterea quòd non ſuffers coràm laudari, non comparem Dearum imaginibus mulierem lætam & hilarem, & cumplurimum ridentem ſuauiſſimè, quod homines cum Diis commune habent? In Agamemnone uerò laudando uide quãtum Deorum exiſtimationi parſerit,& quàm undique ad concinnitatem imagines ſumptas à Diis exprompſerit,quem & oculis & capite Ioui ſimilè eſſe perhibet, porrò Marti cinctura, pectore autem Neptuno, diuidens hominem penè membratim,ad tantorum Deorũ imagines collatum. Et rurſus hunc homicidæ Marti ſimilem eſſe ait,ac alium alio Deo conferens, deiformem Phryga illum Priami filium quotiès eſſe oſtendit! *Iliad. 8.*

B Sæpenumero Deo ſimilem Pelidam pronũciat. Ar rurſus ad muliebria exempla regrediar.haud dubiè enim illum alicubi dicentem audiſti,

Hæc pulchræ eſt ſimilis Veneri ſimul atque Dianæ. *

Non ſolùm autem ipſos homines Diis componit, uerùm Euphorbi quoq; comam aſſimilauit Gratiis,& hanc ſanguine madentem, & puluere deturpatam. In ſumma,earum rerum tanta eſt apud Homerum copia, ut nulla ſit pars poëſeos quæ non diuinis comparationibus exornata ſit.Itaque aut hæc ueluti perperam ſcripta expũgantur,aut mihi ſimilia audendi libertas non intercludatur. Tanta uerò eſt in ſimilitudinibus & cõparationibus adducẽdis licentia,ut Ho-

in græco codice hic additur, [illegible]

C merus etiam Deas ipſas non dubitarit laudare ab inferioribus. Nam Iunonis oculos bouinis comparauit: alius autem quiſpiam Veneris palpebras compoſuit uiolis. Nam auroram rhododactylũ quis ignorat uel ex iis qui minimum operæ in euoluendo Homero ponunt?Atqui quod ad formam attinet,planè temperanter & moderatè mihi factum uidetur, ſiquis Deo ſimilis eſſe perhibetur. Verùm quo numero illi comprehendẽdi ſunt, qui deorũ cõpellationes imitati ſunt, ac Dionyſii, & Hephæſtiones, & Zenones,& Neptunii, & Mercuriales nominati ſunt?Fuit quædã Latona Euagoræ Cypriorum regis uxor,nec tamen Dea indignata eſt,quanuis illã in lapidẽ, quemadmodũ Nioben,potuiſſet con-

D uertere:Vt ſilentio prætereã Aegyptios,qui tametſi ex omnibus gẽtibus Deos habeant infeliciſſimos,diuinis tamen nominibus ad ſatietatem uſque utuntur. penè itaq; plurima pars è cœlo illis pertracta eſt. Quare nihil eſt quod ob laudem hanc ulla animi conſternatione perturbata fies, ultionem aut ſupplicium à ſuperis metuẽs. Nam ſiquid in eo libello aduerſus Deos peccatum eſt,tu extra noxiam es, niſi putes & in auditione culpã quandam eſſe: de me uerò deorum ultio ſumptura eſt ſupplicium,poſteaquam ante me Homerũ & alios poëtas irati ſuperi ulti fuerunt. At nondum philoſophorum omnium principẽ punierunt, qui hominem Dei ſimulacrum eſſe teſtatus eſt. Multa adhuc ad te di-

E cenda ſuperſunt, attamen huius Polyſtrati gratia dicendi finem faciam,ut dicta noſtra facilius memoria repetita tibi referre poſſit. P O L. Haud ſcio Luciane, num hoc mihi amplius promptum factu ſit. tam enim uerboſè iſta prolocuutus es, ac ultra effuſæ aquæ ſpaciũ.Attamen quoquo modo meminiſſe conabor: & quemadmodũ uides,iã iſta ad illam deferre ſtudeo obſtructis auribus, nequa pars elapſa,orationis ſeriem mihi confundat, ac ego deinde à ſpectatoribus exploſus,rõchis & ſibilis illudar. L V C. Iſtud ſanè tibi curæ erit Polyſtrate,ut quãoptimè reſpondeas. Cæterùm ego quoniã ſemel tibi fabulã deſaltandam tradidi,in præſens quidem excedã è medio: proclamatis autem iudicũ calculis,iterum præſtò ero, uiſurus quẽnam finem hoc certamen habiturum ſit.

TOXARIS, SIVE AMICITIA, Eraſ.Roterod.interprete. F

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare uoluiſſe, dum Toxarim & Mneſippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitijs colendis fidem, prædicantem, utrunq; autem pro patria ſua contendentem, connumeratis aliquot ſuæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter ſe amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro alijs obiere. Occaſio contentionis à ſolenni ſacrificio & cultu Pyladis & Oreſtis, quibus illos Scythæ uenerantur, ſumpta eſt, altero uidelicet mirante, & cauſſam ſciſcitante, ob quam homines externos, & etiam hoſtes ſuos, diuinis honoribus Scythæ proſequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores conſequuti eſſent. Neque enim quicquam ſanctius aut religioſius à Scythis obſeruari & cuſtodiri, quàm amicitiam, eaq; magis illos iactare ſeſe, quàm ullis alijs operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia ſunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de conſuetudine contrahēdi auxilia atque exercitus, obiter addit. G

INTERLOCVTORES, MNESIPPVS Græcus, TOXARIS Scytha.

MNESIPPVS.

QVid ais Toxaris? Sacrificatis Oreſti ac Pyladi uos Scythæ, deosq́ eſ-
ſe illos creditis? TOX. Sacrificamus Mneſippe, ſacrificamus inquam:
haud tamen deos eſſe arbitrati, ſed uiros bonos. MNES. An uerò
mos apud uos, etiam bonis uiris poſteaquam uita defuncti ſint, per- H
inde ut diis ſacra facere? TOX. Nō iſtuc modò, uerùm eoſdem feſtis diebus ac
celebribus conuentibus honoramus. MNE. Quid captantes aut ſperantes ab
illis? Neque enim quò beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam
illis facitis, quum iam ſint mortui. TOX. Nihil officiat fortaſſis, ſi & eos qui
mortui ſunt, propitios haberemus. quanquam non ob id tantùm hæc facimus:
quin magis exiſtimamus nos rem uehementer conducibilem & his qui in ui-
ta ſunt, eſſe facturos, ſi præſtantium uirorum memoriā celebremus, honoremq́
habeamus iis qui uita defuncti ſunt. Siquidē hac ratione futurum arbitramur, ut
multi apud nos illorum ſimiles euadere cupiant. MNE. Iſta quidem rectè iudi- I
catis: at Pyladem atque Oreſtem quo nomine potiſſimū ſuſpexiſtis, ut diis eos
æquaueritis, idq́ adeò quum hoſpites uobis eſſent, uel, quod grauius, hoſtes?
Quippe poſteaquam naufragio eiecti, ab iis qui tum Scythiam incolebāt, eſſent
comprehenſi, abductiq́ ut Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non
oppreſſis excubiis, & regem trucidarūt, & aſſumpta ſacerdote, quin ipſa quoq́
Diana ſublata, nauigio ſeſe proripuerunt, irriſa publica Scytharum lege. Quòd
ſi ob iſtiuſmodi facta honorem habetis uiris: facilè aſſecuti fueritis, ut multos il-
lorū ſimiles reddatis. Iamq́ ipſi ab hoc die uſq; ad priſca illa reſpicite, num uo-
bis expedierit multos in Scythiam Oreſtes ac Pylades appellere. Nā mihi qui- K
dem iſto pacto mox futurum uidetur, ut religionis ac deorum expertes redda-
mini: diis qui reliqui ſunt, ad eundem modum è regione ueſtra in exilium able-
gatis: poſtea, opinor, deorum omnium uice, uiros qui illos eiectum uenerant,
diuinitate donabitis: & qui ſacrilegi in uos fuerunt, iis tanquam diis ſacrificabi-
tis. Quòd ſi nequaquam horum gratia Oreſtem ac Pyladem colitis, ſed aliud
quippiam Toxaris in uos beneficii contulerūt: qua gratia quum olim non eſſe
deos iudicaueritis, nunc è regione ſacra illis facientes, deos eſſe decreuiſtis, &
qui tum parum aberant ut uictimæ fierent, iis nunc uictimas offertis? Enimue-
ro ridicula uideantur iſta, & cum his quæ quondam ſtatueratis, pugnantia.

A TOX. Et iſta quidem Mneſippe præclara ſunt uirorum illorum facinora, quæ commemoraſti: uidelicet, duo cum eſſent, tam ingentem auſum audere, ut tam procul à ſua patria profecti, mare tranſmitterent, Græcis ad id uſque temporis intactum, niſi ſolis his qui Argo in Colchidem traiecerũt exercitum, nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neque appellationem ueriti quòd inhoſpitum uocaretur, uidelicet (opinor) quòd feræ undiq; gentes accolerent: deinde quum iam capti eſſent, uſq; adeò ſtrenue ſeſe geſſerint: neq; ſat habuerint ſi tantùm incolumes euaderẽt, niſi & à Rege acceptam contumeliam ulti, & Diana ſublata abnauigaſſent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino B quodam honore digna iudicent, quicquid eſt hominum qui uirtutẽ ſuſpiciunt? Quanquam non iſta ſpectantes in Oreſte ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNE. Atqui iam dices quidnam præter iſta ſuſpiciendum patrarint atq; diuinum. Nam quãtum ad nauigationem & peregrinationem attinet, nõ paucos profectò diuiniores iſtis oſtendero negociatores, atque inter hos præcipuos Phœnices, qui nõ in Pontum, neque ad Mæotidem uſque, aut Boſporum tantùm enauigant, uerùm quaquauerſus Græcum ac Barbarum mare permetiuntur. Hi ſiquidem omnẽ oram, & omne littus (ut ita dixerim) perſcrutati in annos ſingulos, extremo demum autumno in ſuam patriam reuertũtur: quos ſci- C licet ad eandem rationem pro diis habeto, idq; etiamſi complures illorum caupones ac ſalſamẽtarios eſſe reperies. TOX. Audi nunc ô uir admirande, conſideraq; quãto nos, qui Barbari uocamur, rectius uobis de bonis uiris ſentiamus. Siquidẽ in Argo atque Mycenis ne ſepulchrum quidem ullum inſigne uidere eſt Oreſtis ac Pyladis: apud nos uerò & templum oſtenditur ambobus illis cõmuniter ſacrum, ita ut par erat amicis: & hoſtiæ offeruntur, reliquúſque omnis honos. Porrò quòd hoſpites erant, non Scythæ, id uerò nihil obſtat quo minus boni uiri iudicentur. neque enim perpendimus cuiates ſint uiri honeſti ac probi: neque inuidemus, ſi cum amici non fuerint, res egregias geſſerũt: quin ma- D gis admirantes ea quæ patrarũt, ab ipſis factis domeſticos ac noſtrates illos ducimus. Quòd autem potiſſimum ſtupentes in illis uiris efferimus, illud eſt, quòd nobis uiſi ſunt amici inter ſeſe longè optimi extitiſſe, atque aliis exemplo fuiſſe, quaſiq; legem ſtatuiſſe quemadmodum oportet amicos omnẽ inter ſe communicare fortunã: ſimulq; promeruiſſe ut à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerent, colerẽtur. Itaque quæcũque alter cum altero, uel alter pro altero tulit, ea maiores noſtri deſcripta in columna ærea repoſuerunt in tẽplo Oreſtis: ac leges ſtatuerunt, ut ea columna prima eſſet inſtitutio diſciplinaq; liberis ſuis, ſi meminiſſent quæ in illa eſſent aſſcripta. Itaque penè patris quiſque E ſui nomen citius obliuiſceretur, quàm res geſtas Oreſtis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in columna notãtur, priſcorum picturis adumbrata uiſuntur: nempe Oreſtes unà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipſorum naue compreheñſus, & ad uictimam adornatus: iamq; Iphigenia initiat eos. Ex aduerſo uerò in altero pariete idẽ iam uinculis exutus depictus eſt, ac Thoantem occidens, multoſq; ex Scythis alios. Poſtremò ſoluentes abducta Iphigenia, ac dea. Porrò Scythæ fruſtra ſcapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conſcendere conantes. Deinde re fruſtra tentata, alii quidem ex eis ſaucii, alii uerò eius rei metu compulſi, natatu ſemet in ſolum recipiunt: ubi uel maximè liceat perſpicere quantã alter

in alterum beneuolentiam præſtiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pictor utrunque de hoſtibus in ſemet ruentibus ſecurum, propellẽtem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem, pro nihilóque ducentem ſi intereat ipſe, modò ſeruet amicum, uel ſuo ipſius corpore præueniens excipiensq; ictus in illum intentos. Iam uerò tantam illorum beneuolentiam, atque in rebus triſtibus communionem, fidem, humanitatem, ueritatem, denique conſtantiam alterius in alterum amoris, hæc haudquaquã humana putauimus eſſe, uerùm animi cuiuſdam præſtantioris, quàm pro more uulgarium iſtorum mortalium, qui donec ſecundis uentis nauigatur, amicis indignantur niſi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd ſi uel paululum eis uenti reflare cœperint, aufugiunt, ſolos in periculis deſerentes. Enimuero & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque eſt in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutãdis amicis, communicandisq; rebus acerbis: quemadmodum neque probrum apud nos maius ullum, quàm amicitiæ deſertorem uideri. Has ob res Oreſtem ac Pyladem ueneramur, quòd præſtãtes extiterint in Scytharum uirtutibus, atque in amicitia præcellentes: id quod nos omniũ maximè admiramur. Appellationẽ quoque ex his illorum factis impoſuimus, ut Coraci uocentur, quod quidem noſtra in lingua perinde ſonat, ac ſiquis dicat dii amicitiæ præſides. M N E. Hui Toxaris, profectò non arcu modò ualuerũt Scythæ, bellicisq; in rebus cæteris antecelluerunt, uerùm uidentur & ad orandum perſuadendumq; omnium aptiſſimi: unde mihi quum dudum ſecus uideretur, nunc eidem meritò feciſſe uidemini, qui ſic Oreſtem ac Pyladem in deorum numerũ retuleritis. Verùm illud me fugerat uir optime, quòd pictor quoque bonus eſſes. Admodum enim euidenter oſtẽdiſti nobis quæ ſunt in Oreſtis templo, picturas pugnamq; uirorum, alteriq; pro altero ſuſcepta uulnera. Tametſi non putaram amicitiam uſqueadeo cultam fuiſſe quondam apud Scythas: magis autem, quòd barbari eſſent atque agreſtes, ſimultate quidem, ira, rabieque perpetuò cõmitti: amicitiam uerò ne in familiariſſimos quidem exercere ſolitos: idq; coniiciens quum ex aliis quæ de illis audimus, tũ ex hoc, quòd progenitores ſuos uita defunctos deuorant. T O X. An nos Græcis quum aliis in rebus, tum in his quæ ad parentum attinent cultum, ſanctiores magisq; pii ſimus, in præſentiarum haudquaquam contenderim: quòd autem noſtrates amici lõgè fideliores ſint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud uos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorũ, ne tibi moleſtum ſit audire, ſi quæ perſpexi, dixero, multũ iam tẽporis apud uos uerſatus. uos enim mihi uidemini præclarius cæteris de amicitia uerba poſſe facere, uim uerò factaq; illius adeò non ſolùm pro ſermonũ dignitate non exercere, ut ſat uobis ſit prædicare eam, & quãtum ſit bonum, oſtendere: at ubi uſu uenit, deficientes à ſermonibus, neſcio quomodo, è medio negocio aufugitis. Cæterùm quũ Tragœdi in ſcenã progreſſi, iſtiuſmodi amicitias uobis repræſentant, plerique laudatis, atq; applauditis, ac pro ſe mutuò periclitãtibus illis lachrymatis, ipſi uerò nihil dignũ laude prò amicis præſtare audetis: quin ſiquando fortè accidat ut egeat amicus, ibi protinus non ſecus atque inſomnia procul auolantes euaneſcunt uobis multæ illæ tragœdiæ, uosq; ſimiles relinquũt inanibus iſtis ac mutis perſonis, quæ diducto rictu, atque immane hiãtes, ne minimũ quidem loquuntur. At nos è diuerſo, quo ſumus in dicendo de amicitia poſteriores, hoc

A in præſtanda ea præcedimus. Quare ſi uidetur, ita in præſentiarum agamus, priſcos illos amicos ualere ſinamus, ſi quos uel nos uel uos ex his qui olim fuere, recenſere ualemus, quandò iſta quidem parte uos nimirum ſuperaueritis compluribus ac grauibus adductis teſtibus, nempe poëtis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tum Theſei Pirithoiq́, neque non aliorum neceſſitudinē, pulcherrimis uerſibus carminibúſq́ contexuerunt. Quin paucos quoſdam in medium afferamus ex his qui noſtra ipſorum memoria fuerunt, atque eorum res geſtas exponamus: ego quidem Scythicas, tu uerò Græcanicas. Et in his uter ſuperarit, melioraq́ produxerit amicorū exempla, is & uictor eſto, ac ſuam ipſius uiB ctoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſſimumq́ certamen decertarit: adeò ut ego quidem non paulò malim mihi in ſingulari uicto certamine dextram amputari (nam ea eſt apud Scythas uicto pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim. MNE. Quanquam eſt haud mediocris negocii, cum uiro, ita ut tu es, bellatore, ſingulari certamine congredi, tū admodum inſtructo miſſilibus ac penetralibus narrationibus, haud tamen uſque adeò ignauiter tam citò uniuerſam deſerēs Græciam, tibi ceſſero. Etenim uehementer abſurdum fuerit, quum duo illi tantùm uicerint Scytharum, quantum fuiſſe declarant tum fabulæ, tum uetuſtæ ueſtræ C picturæ, quas paulò antè ſcitè admodū repræſentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente uinci abs te. Nam iſtuc ſi fiat, non dextram, quemadmodum apud uos ſolet, ſed linguā execari cōueniat. Sed utrum ſpectare nos oportet, numerùm ne eorum quæ amicè quis geſſerit, an magis quo plures alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior uidebitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine uis horum ſpectetur, uerùm ſi quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, uideantur præſtantiora, magiſq́ penetrantia: tum nimirū etiam ſi numero paria ſint, opportuniora magiſq́ lethalia mihi facient uulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. MNE. Probè loqueD ris. Statuamus igitur quot erunt ſatis. TOX. Mihi quidem ſatis fore uidetur ſi uterq́ quinque narret exempla. MNE. Itidem mihi uidetur. ac prior dicito, uerùm adiuratus, nimirum non niſi uera dicturū. alioqui fingere eiuſmodi, non admodum fuerit difficile, palàm autem refelli non queant. Porrò ſi iuraris, nefas ſit non habere fidem. TOX. Iurabimus, ſi quid etiam iureiurando opus eſſe cenſes. MNES. At quis tibi è diis noſtratibus, num ſatisfaciat Iupiter Philius? TOX. Et maximè. Ego quoque tibi noſtratē iurabo, meapte in lingua. MNE. Teſtis igitur eſto Iupiter Philius, quæcunque dicturus ſum apud te, ea nimirum uel quæ uiderim ipſe, uel quæ ab aliis, quoad fieri potuit, diligentiſſimè perceE perim, narraturum, nihil ex me ipſo comminiſcentem, alleuantemq́. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniæq́ amicitiam referam, quæ apud Ionas eſt celebratiſſima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridē uixit, uir in amicitia quidē præcipuus, ita ut re declarauit: cæterùm reliquis in rebus uulgo Samiorum nihilo præſtantior, neque genere, neq́ cæteris item opibus. Huic cum Dinia Epheſio Lyſionis filio amicitia à puero interceſſerat. Porrò Dinias ſupra modum ditatus eſt, & quemadmodum ſolent ii qui nuper opes nacti ſunt, complures & alios ſecum habebat, ſatis quidem idoneos illos & ad compotandum, & ad uoluptariam conſuetudinem, ab amicitia uerò longè alieniſſimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebatq́ & compotabat

Amicorum I. par, Agathocles & Dinias.

illis,non admodum approbans eam uiuendi ratione͂. Dinias autem nihilo hunc F
potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit
crebrius obiurgans,moleſtusq; uidebatur,qnippe qui admoneret eu͂ maiorum,
præciperétque ut ſeruaret quæ multo labore parta pater illi reliquiſſet:adeò ut
ob hæc ne ad comeſſationes quidem illum deinceps adhiberet, ſed ſolus cu͂ il-
lis comeſſaretur, celare cupiens Agathoclem. Demu͂ ab aſſentatoribus illis mi-
ſero perſuaſum eſt quòd adamaretur à Chariclēa Demonactis uxore, uiri illu-
ſtris,atque inter Epheſios in honoribus ciuilibus primarii. Ia͂ & literulæ à mu-
liere ad illum uentitabant, & ſerta ſemimarcida, & mala quædam admorſa,de-
nique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adoleſcentes, quò paulatim illis G
amorem artibus quibuſdam inſerant,primumq; hac incendant opinione,quòd
ſeſe credant amari. Nam plurimum illicit & hoc,præſertim eos qui ſibi formo-
ſi uidentur, donec imprudentes in caſſes inciderint. Erat autem Chariclēa ur-
bana quidem & elegans muliercula, at ſupra modum meretricia, ſemperq; il-
lius,quicunque fortè adiiſſet,etiam ſiquis admodum leuiter co͂cupiuiſſet:quin
ſi uel aſpexiſſes duntaxat,protinus adnuebat: nec ullo pacto metuendum erat
ne qua͂do recuſaret Chariclēa: admirabilis autem alioqui artifex, quauiſq; me-
retrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc eſſet,totum ſubi-
gere:at quum iam teneretur,incitare,ac magis magiſq; accendere,nunc ira,nu͂c H
blandimentis,ac mox faſtidio, deinde iniecta ſuſpicione,quaſi ad alium ſeſe de-
flexura eſſet:poſtremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & abſolnta,ar-
tibuſq; omnigenis in ama͂tes inſtructa. Ha͂c igitur tum Diniæ adulatores acceſ-
ſiuerant in adoleſcentulum,multaq; aſſimulaba͂t quò eum in amore͂ Chariclēæ
impellerent. Illa porrò quæ complureis iam adoleſce͂tes iugularat, & innume-
rabiles amores fuerat mentita, domoſq; opulentas euerterat, uarium quoddam
atque inexpugnabile malum: ubi nacta manibus eſt ſimplice͂, & huiuſmodi ar-
tium imperitu͂ adoleſce͂tulum,haudquaqua͂ amittebat ex unguibus: ſed undiq;
oppugnans tentanſq;,ubi iam omnium eſſet compos, tum ipſa dum captat,ca- I
pta periit, tum infelici Diniæ innumerabilium maloru͂ extitit cauſſa. Nam pri-
mùm quidem ſtatim literulas illa ad illum dat, ac ſubinde miſſitat ancillulam,
quæ renunciaret ut fleret, ut uigilaret, poſtremò ut miſera præ amore ſuffoca-
tura eſſet ſeſe:donec iam beatus ille perſuaſus,ſibi formoſus eſſe uideretur,atq;
Epheſiorum uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tande͂ in congreſſum ad-
ductus eſt multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat
coniectura, fore ut caperetur à muliere formoſa, ad uolnptatem congredi do-
cta,& in loco flere, & inter loque͂dum miſerabiliter ſuſpirare, & iam abeu͂tem
amplecti,& adeunti obuiam occurrere,& formam colere ſic ut maximè placi- K
tura eſſet:interdum uel uoce uel cithara canere: quibus omnibus in Dinia͂ uſa
eſt. At ubi ſenſit excruciari, iamq; amore illaqueatu͂, ac ſubiugum eſſe factum:
aliud ad hæc excogitat,quo miſerum ſubuertat: grauida͂ ſe ex eo ſimulat (nam
hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum ſtultum amantem) Ne-
que poſtea commeabat ad illum,affirmans à uiro obſeruari ſeſe, qui iam amo-
rem perſenſiſſet. Hic uerò rem iam no͂ ultrà ferre potis erat: neqne durare qui-
bat,quum illam non aſpiceret:ſed lachrymabatur,adulatoreſq; ad ſeſe accerſe-
bat,ac Chariclēæ nomen inclamabat: imaginemq; illius amplexus (candido e-
nim lapide fecerat) eiulabat. Demum in ſolum abiciens ſeſe,iactabatur: planeq;

A res extremæ dementiæ ſpeciem obtinebat. Siquidem munera reddita ſunt mulieri, non pro malorum aut corollarum precio, ſed ſolidæ domus, agri, famulæ, ueſtes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lyſionis domus antea inter Iones nobiliſſima, exhauſta eſt, atq; exinanita. Deinde ubi iã exuccus eſſet, eo relicto alium quempiam adoleſcentulum Cretenſem bene nummatum uenata eſt, atque ad illum deſciuit. Iam uidelicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaque Dinias neglectus non à Chariclêa modò, uerùm etiam ab aſſentatoribus (nam iſti quoque ad Cretenſem amatorem iam deſciuerant) abit ad Agathoclem, iampridem non inſcium quàm illi res miſerè haberent.
B Ac pudeſcens quidem initiò, tamen expoſuit omnia: amorem, egeſtatem, arrogantiam mulieris, riualem Cretenſem: in ſumma, non uicturũ ſeſe, niſi cum Chariclêa conſuetudinem haberet. Ille uerò intempeſtiuum eſſe ratus id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis unũ ſeſe nõ admiſiſſet, ſed tum quidem aſſentatores ſuos ſibi antepoſuiſſet: diuendita, quam unam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ ſimul atq; recepiſſet Dinias, haud clàm erat Chariclêæ. rurſus ſubitò formoſus factus: rurſus ancilla, & literulæ, & expoſtulatio, quòd iam diu ſeſe nõ adiſſet. concurrerunt itẽ adulatores applaudentes, ut uiderunt Diniæ adhuc eſſe quod daret. Cum autẽ pol-
C licitus eſſet ſeſe uenturum ad illam, ueniſſetq; primo ferè ſomno, eſſetq; intus Demonax Chariclêæ maritus, ſiue quòd alioqui præſenſerat, ſiue de compoſito proditioneq; uxoris (nam utrũque fertur) exiliẽs uelut ex inſidiis, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra minitãs, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputãs quibus in malis eſſet: uecte quopiam de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipſum occidit Demonactem, in tempus adigens: tum Chariclêam: atque hanc quidem nõ ictu uno, uerùmetiã & uecte ſæpius, & poſtea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti ſtabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quum
D in hos quoque ferro inſiliret, ipſi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm ſeſe ſubduxit, tanto patrato facinore. Et ad aurorã uſque apud Agathoclem diuerſabatur: pariterq; & quæ facta eſſent reputabant, & quid in poſterũ eſſet euenturum, conſiderabant. Vt autem diluxit, milites aderãt (iam enim res erat diuulgata) comprehenſumq; Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tẽpus Aſiam moderabatur. Hic eum ad Perſarum regem remittit. Nec ita multò pòſt relegatus eſt Dinias in Gyaron inſulã ex Cycladibus unam, damnatus à rege, ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nũquam abfuerat, tum pariter ſoluit in Italiam, &
E amicorum ſolus unà eſt in iudiciũ comitatus, neque uſquam defuit officio. Porrò ubi iam in exilium profectus eſt Dinias, ne tum quidem deſertus eſt ab amico: quin potius ipſe ſuapte ſponte damnatus uerſabatur in Gyaro, ſimulq; cum illo exulem agebat. At quum iam rerum neceſſariarũ omnium inopia laborarent, locãs ſeipſum purpurariis, unà cum aliis urinabat, quodq; hinc partum eſt referens, Diniam alebat. Quin & ægrotãti diutiſſimè inſeruiuit: & ubi uita defunctus eſt, noluit unquam in patriam reuerti, uerùm inibi perſeuerauit in inſula, pudori ſibi fore ratus, ſi uel mortuum amicum deſeruiſſet. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. haud enim ſcio ſi anni quinque prætererint quòd Agathocles in Gyaro mortẽ obiit. TOX.

At utinam iniuratus iſta Mneſippe dixiſſes,uidelicet quò mihi fas eſſet eis non-p habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem iſtum deſcripſiſti. quin uereor ne quem & alium iſti ſimilem narres. MNE. Audi iam & alium Toxari,Euthydicum Chalcidenſem.Retulit autem mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarēſis, adiurans profectò ſe teſte rem factam eſſe. Aiebat enim nauigauiſſe ſeſe ex Italia Athenas, circiter Pleiadū occaſum, collectitios quoſdam homines uehentem. in his fuiſſe Euthydicum, unàq; cum hoc Damonem Chalcidenſem eiuſdem amicū. Ac natu quidem eos æqualeis fuiſſe:uerùm Enthydicum ualentem, robuſtumq;: Damonem contrà ſuppallidum atque ualetudinarium,quaſi qui nuper (ut apparebat)ex diuturno morbo reualuiſſet.Itaque ad Siciliā uſq; feliciter aiebat Simylus nauigaſſe ipſos. Cæterùm ubi tranſmiſſo freto,in ipſo iam Ionio mari nauigarēt,tempeſtatem maximam eis incubuiſſe. Quid autē attinet multa referre? immaneis quaſdam procellas ac ſinnoſas,tum grandines,& ſi quæ alia tēpeſtatis mala? Vt uerò iam haud procul abeſſent à Zacyntho,nuda nauigātes antenna, præterea & funes quoſdam trahentes, quò nimirum uim impetumq; fluctus exciperent : circiter noctis medium, Damonem,qui in tanta iactatione nauſearet,uomuiſſe in mare propendentem. Deinde,ut coniicio,naue uehementius in eam partem in quam ille propendebat,inclinata,ſimulq; propellēte fluctu,excidiſſe eum prono capite in pelagus: neque nudum tamē,uidelicet ut miſero uel natare commodè liceret. Mox itaq; ſucclamaſſe quum præfocaretur, uixq; ſeſe ab undis ſuſtolleret. Porrò Euthydicum ſimul atq; audiſſet(nam forte fortuna nudus in ſtrato tum erat)abieciſſe ſemet in mare,arreptóque Damone,qui iam deficiebat(diutius enim iſta uideri poterant,luna ſcilicet relucēte)unà iuxta illum naſſe, ac ſubleuaſſe. Ac uoluiſſe quidem illis opitulari ſeſe,miſeratos uirorum calamitatem, uerùm nequiſſe, quòd uento prævalido raperentur. Illud tamē feciſſe, ſubera complura ad illos proieciſſe,tum ex contis aliquot,ut ab his ſuſpenſi natarēt,ſi quem fortè ex eis nanciſcerentur,poſtremò ſcanſoria quoque tabulata,quæ quidem erant neutiquā exigua. Cogita iam per deos,quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quiſquam edere queat in hominem amicū, qui noctu decidiſſet in mare uſque adeò ſæuiens, quàm communicata morte? Iamq; adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas,fragorem aquæ ſeſe agglomerātis,ſpumam undiq; efferueſcentem,noctem,ac deſperationem,ad hæc illum iam præfocari incipiētem,uixq; undis extantem,manuſq; porrigentem amico:hunc autem incōtanter inſilientem, ſimulq; nantem,prorſuſq; ſolicitum ne ſe prior Damon interiret. Sic enim profectò cognoſces quòd haud ingeneroſum hunc quoque amicum,uidelicet Euthydicum,retulerim. TOX. Vtrum periērūt uiri, Mneſippe, an ſalus quæpiam ex inſperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter timui. MNE. Bono animo es Toxaris,ſeruati ſunt, quin hodieq; Athenis agūt ambo,philoſophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu uidere licuit,hunc delapſum,illū deſilientem,ſimulq; nantes,quatenus per noctem dabatur aſpicere. Porrò quæ pòſt hæc acciderint, Euthydicus ipſe narrat. Primùm quidem,ſubera quædam fortè nactos,ſuſpendiſſe de his ſeſe,atque ita hærentes fluitaſſe,ſanè quàm incommodè. Deinde ubi tabulata cōſpexiſſent,iam ſub auroram annaſſe,conſcenſiſq; illis,commodè deinde nantes appuliſſe Zacynthum. Poſt hos autem,qui neutiquā mali ſunt,ut ego quidem autumo,

11.par,Euthydicus & Damon Chalcidenſes.

G H I K

A autumo,accipe iam tertiũ, nihilo iſtis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & iis quidẽ opulẽtis, quũ ipſe pauperrimus eſſet. Hic uita decedens,teſtamentũ reliquit aliis quidem fortaſſe deridiculum,tibi uerò haud ſcio an tale ſit appariturum,uiro probo,& apud quẽ amicitia in precio ſit,quiq; uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo ſcriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alẽdam,atque in ſenecta fouendam:Charixeno uerò filiam meam elocandam cũ dote, quãta ab illo maxima dari poterit. Erat autẽ illi mater anus, ac filiola iam matura nuptiis. Si quid autem interim acciderit alterutri,huius quoque partem,inquit,al-

III. Eudamidas, Aretæus Corinthij, & Charixenus Sicyonius.

B ter habeto. Huiuſmodi lecto teſtamento, ii qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant,at amicitiam quæ illi cum his uiris interceſſerat,ignorabant,rem pro ludo iocoq; ducebant. Nemo certè aderat qui non cum riſu diſcederet, quòd eiuſmodi hæreditatẽ Aretæus & Charixenus eſſent accepturi,felices uidelicet, atq; ita aiebant:Si quidem perſoluent Eudamidæ,ſuperſtites etiam ipſi hæreditatem tradẽt mortuo. At hæredes quibus iſta erãt legata,ut audierunt, uenerũt illico, agnoſcentes rataq; facientes ea quæ erant teſtamẽto mandata. Itaq; Charixenus quinq; dũtaxat dies ſuperſtes,diem obiit. Aretæus autem optimus ſucceſſor factus,tum illius, tũ ſuo ipſius ſuſcepto onere, & matrẽ alit Eudamidæ,

C & filiam non ita pridem elocauit,ex quinq; talentis quæ poſſidebat,duobus in propriæ filiæ dotem,duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri uoluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iſte uidetur? nũmnã leue amicitiæ argumentum exhibuiſſe,adita huiuſmodi hæreditate,neque deſerto amici ſui teſtamẽto?an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, ut ſit unus è quinque? TOX. Et iſte quidem egregius: quãquam ẽquidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus ſum,qua fuit erga amicos. declarauit enim quòd & ipſe eadem fuiſſet facturus erga illos, tametſi non eſſent ea ſcripta in teſtamento,uerùm ante alios ueniſſet non ſcriptus talium hæres. MNE.

D Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolẽi, Maſſilia oriundum. Commõſtrabatur autem mihi in Italia,patriæ nomine legatũ agenti, uir decorus, procerus, ac diues, ut apparebat. Aſſidebat illi uxor in rheda iter facienti,quum alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca,alteroq; capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde quum demirarer, ſi decorus ille quùm eſſet ac uenuſtus, ſuſtineret eiuſmodi mulierem ſibi adiunctam:is qui mihi eum commõſtrabat,cauſſam exponit quare in id matrimonium incidiſſet. nouerat enim compertè omnia. nam ipſe quoque Maſſilienſis erat. Menecrati(inquit)huius fœdæ patri,amicus

IIII. Zenothemis Maßilienſis, & Menecrates.

E erat Zenothemis,uiro diuiti ac honorato ipſe iiſdẽ rebus par. Deinde aliquantò pòſt facultatibus exutus eſt ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capeſſendos magiſtratus inidoneus eſt iudicatus à ſexcẽtis uiris, tanquam qui ſententiam iniquam pronunciaſſet. Ad hunc autem modum, inquit,nos Maſſilienſes mulctamus, ſiquis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd eſſet condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: poſtremò, quòd ex nobili repentè factus eſſet infamis ac reiectitius. At præter cætera eum ipſa diſcruciabat filia iam nubilis, utpote annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris ſubſtantia quam ante condemnationem poſſederat, dignatus fuiſſet quiſquam ingenuus ac

pauper facilè accipere,quæ tã infelici fuerit forma. Quin & cõcidere dicebatur, F
idq; circa lunam creſcẽtem. Hæc ubi apud Zenothemin deplorarer, Bono,in-
quit,animo es Menecrates. Neq; enim ipſe egebis neceſſariis,& filia tua dignũ
aliquẽ ſuo genere ſpõſum inuenerit. Atq; hæc eloquutus,ſtatim apprehenſa il-
lius dextra,deduxit domum: ibiq; opes,quæ illi multæ erant,partitus eſt cũ illo:
ac cœna parari iuſſa,conuiuio accepit amicos,& in his Menecratem,ueluti iam
è neceſſariis cuipiam perſuaſiſſet ut puellam in matrimoniũ acciperet. Poſteaq̃
autem conuiuiũ peregerant,libaſſentq; Diis,tum uerò plenum illi calicẽ porri-
gẽs, Accipe,inquit,Menecrates, à genero ſymbolũ affinitatis poculũ: nam ho-
die ducturus ſum ego filiam tuã Cydimacham: dotẽ autem iam olim accepi ta- G
lẽta quinq; & uiginti. Illo uerò reſpõdẽte, Abſit,ne feceris ô Zenothemis,néue
ipſe uſq; adeò inſaniam,ut te neglectum,qui & iuuenis es,& formoſus, cõſpi-
ciam cũ deformi puella ac debilitata coniugatum: Hæc,inquam, illo loquente,
hic ſponſam adiunctã tollens,abduxit in thalamũ: ac paulò pòſt prodiit, ea de-
uirginata: atq; ex eo tempore cũ illa uiuit,ſupra modum diligẽs,& quemadmo-
dum uides,circumferens eam. Et nõ ſolùm nõ pudet matrimonii,uerumetiam
perinde atq; glorians de eo,ſic oſtentat,propterea quòd negligit corporis for-
mã ac fœditatem,ad hæc opes & famam. tantũ amici rationem habet Menecra-
tis,neq; arbitratur eum ſexcentũ uirûm ſententia deteriorem eſſe factũ, quan- H
tum ad neceſſitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad
hunc modũ. Puellus enim ei formoſiſſimus ex illa deformiſſima ſuſceptus eſt.
Neq; diu eſt quòd tollens hũc pater intulit in curiam,frondibus oleaginis co-
ronatũ, ac pullis amictum, quò plus miſerationis auo cõciliaret. At infans arri-
debat iudicibus, & manibus cõplodebat. Itaq; curia cõmota ſuper illo, remiſit
mulctã Menecrati: atq; ille iam rei famæq; reſtitutus eſt,eiuſmodi patrono uſus
apud iudices. Hæc affirmabat Maſſilienſis Zenothemin amici gratia feciſſe,
haud mediocria,ſicuti uides,neq; qualia paſſim Scythæ factitant,qui cõcubinas
V. par, Demetrius Sunienſis & Antiphilus Alopecenſis. formoſiſſimas ſumma cura diligere dicũtur. Reſtat nobis quintus. Neq; uerò I
mihi uideor alium quempiam debere dicere Demetrio Suniẽſi prætterito. Na-
uigarat in Aegyptũ Demetrius unà cum Antiphilo Alopecenſi, quicũ illi iam
inde à teneris annis fuerat amicitia, atq; ephebus ephebo conuixerat, pariterq;
fuerat eruditus, ipſe quidem Cynicam diſciplinã ſequutus ſub Rhodio illo ſo-
phiſta, Antiphilus uerò medendi ſcientiam exercuerat. At hoc temporis fortè
profectus fuerat in Aegyptũ, ad ſpectaculum Pyramidum, Memnoniſq;. Nam
audiuerat illas,quum eſſent ſublimes,umbram non iacere: Memnonem autem
uocem edere exoriente ſole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Deme-
trius, uidelicet ut Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: ſextum iam K
menſem aduerſo Nilo nauigabat relicto Antiphilo,quòd is itinere atque æſtu
defeſſus eſſet. Huic autem interea calamitas incidit, quæ ſingularẽ quempiam
amicum poſtularet. Nam puer eius ut nomine,ita & patria Syrus, inita ſocieta-
te cum ſacrilegis aliquot,unà cum illis in Anubis templum irrupit: ſublatóque
Deo,ad hoc phialis aureis duabus,tum caduceo, aureo & hoc, neque non cy-
nocephalis argenteis,atque id genus aliis, omnia apud Syrum depoſuerat. De-
inde fortè comprehenſi, (capti enim fuerant diuendentes neſcio quid) rem o-
mnem protinus confeſſi ſunt,diſtricti in rota: deportatiq; uenerũt in ædes An-
tiphili: ibi res furto ſublatas depromebant,ſub lectica quadam in abdito condi-
tas.

A tas. Syrus itaq; illico uinctus, unaq; herus huius Antiphilus: atque is quidē interea dum præceptorē audit, auulſus. Nec opitulabatur quiſpiam: quin magis hi qui fuerant hactenus amici, auerſabantur hominem, tanquam qui templum Anubis ſacrilegio compilaſſet: ſeſeq; impiari credebāt, ſi cum illo bibiſſent, aut ediſſent. Porrò duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In uinculis igitur erat miſer Antiphilus multū iam temporis: habitus interim omnium, quātum in carcere erat, ſontium ſceleſtiſſimus. Porrò præfectus carceris Aegyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere deo, atque illius ulciſci uices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſiquando defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudens habebatur: atq; hoc nomine multo etiam magis erat inuiſus. Subægrotabat itaque iam, maleq; habebat: nec mirum: quippe qui humi cubaret, idq; etiam noctu, neq; crura ſineretur protēdere, ligno iucluſa. nam per diem cataſta ſtringebatur, altera manu uincta ferro: at noctu cogebatur totus in uinculis eſſe. Ad hæc inſuper domicilii pædor ac præfocatio, multis ibidem uinctis, locumq; anguſtum prementibus adeò, ut uix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atque intolerāda: nimirum homini eiuſmodi rerum inſueto, minimeq; ad tam durū uitæ genus exercitato. Quum uerò iam deficeret, ac ne cibum quidem capere poſſet, reuerſus eſt tandem & Demetrius, nihildū ſciēs eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat quo in loco res eſſet, ſtatimq; curriculo ad carcerem ueniſſet: tum quidem admiſſus nō eſt, propterea quòd ueſpera iam eſſet, & carceris cuſtos iamdudum occluſis foribus dormiebat, miniſtris excubias agere iuſſis. At mane quū eſſet ingreſſus, multis uidelicet precibus admiſſus, accedēs multo tempore, quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine ſic immutatum, ut cognoſci non quiret. Circumiens igitur, è uinctis unumquemque cōtemplabatur, eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in ſtragibus. Quòd ni nomen fuiſſet eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuiſſet agnoſci quiſnam eſſet: uſqueadeo præ malis erat trāsfiguratus. Vt uerò ad uocem agnitam reſpondiſſet, atque adeunte illo comam diduxiſſet, eam à uultu abigens ſordidam atq; impexam, oſtendit ſeſe quis eſſet. Hic ambo collapſi ſunt, oculis oborta caligine in tā inopinato ſpectaculo. Verùm aliquanto pòſt, poſteaq; & ipſe ſibi redditus, & Antiphilum recipiens Demetrius de ſingulis eſſet illū diligenter percōtatus, bono animo eſſe iubet. Tum diſſecto pallio, dimidiato quidem induitur ipſe, reliquum autē illi donat, detractis illi putribus atque detritis quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inſeruiensq;. Locans enim ſeſe iis qui uerſabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium uſq; diem oneribus geſtandis nō parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuerſus, mercedis partem carcerario in manū dabat, quò illi manſuetū hūc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curā affatim ſuppeditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo, quò illum cōſolaretur: ubi uerò nox occupaſſet, pro carceris foribus facto ex herbis torulo, ſubſtratisq; frondibus, acquieſcebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebāt ut Demetrius nullo uetāte ingrederetur, atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idq;, ut putabatur, ueneno: & cuſtodiæ exactiſſimè obſeruatæ, neque deinde quiſquam admiſſus in

domicilium uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius, quũ alia uia non pa- F
teret, qua liceret amico adeſſe: adito præfecti collega, ſeipſum defert, tãquam in
irruptione templi Anubis communem operam addidiſſet. Id ſimul atq; confeſ-
ſus eſt, abductus eſt illico in carcerẽ, ac ductus ad Antiphilũ. Nam hoc magnis
precibus uix obtinuerat à carcerario, ut proximè Antiphilo, atq; eadem in tra-
be uinciretur. Hic igitur uel maximè declarauit quanto in illum fuerit amore,
quum ſua ipſius incõmoda negligeret, cum & ipſe interim ægrotaret: illud au-
tem curæ haberet, quo pacto fieri poſſet ut ille & quamplurimum dormiret,
& minimum angeretur. Atque ita commodè tolerabãt, communicatis inter i-
pſos malis: donec aliquanto pòſt tale quiddam accidit, quod finẽ ferme eorum G
imponeret calamitati. Siquidem è uinctis quiſpiã haud ſcio unde nactus limam,
adiunctis cõniuratis captiuorum pleriſque, catenam inſecuit qua ſeriatim erant
adſtricti, cyphonibus in hanc inſertis, ſoluitq; omnes. Qui quidẽ facilè trucida-
tis (quippe paucis) cuſtodibus, cõglobati proſiliere: atque hi quidem illico quò
quiſque poterat, diſſipati: poſtea plerique ſunt comprehenſi. Porrò Demetrius
& Antiphilus inibi remanſerunt, Syro quoque retento, qui iam aufugere para-
bat. Vt autem diluxiſſet: Aegypti præſes cognito quod acciderat, emiſit qui-
dem qui illos inſequerentur: accerſitis autem iis qui erãt cum Demetrio, ſoluit
à uinculis, collaudatos, quòd ſoli non aufugiſſent. At illis haudquaquam ſat e- H
rat ut hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, ſibiq; non medio-
cribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, ſi pro maleficis habiti, uiderẽtur uel
cõmiſeratione, uel ob id laudis, quòd nõ aufugiſſent, dimitti. In ſumma, cõpu-
lêre iudicem ut cauſſam exactius excuteret. At hic ubi reperit nihil eos cõme-
ritos, collaudatos illos, Demetrium autem ſeorſum quoq; admiratus, liberos eſ-
ſe iuſſit, conſolatus ſuper pœnam quam tulerant præter ius in uincnla cõiecti.
Quinetiam ambos munere proſecutus eſt, idq; de ſuo: Antiphilũ drachmarum
decem millibus: bis tãto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nunc quidẽ in Ae-
gypto eſt: Demetrius autem ſua quoq; uiginti millia relinquens amico, cõceſſit I
in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantũ hoc loquutus Antiphilo, meritò ſi-
bi iam ignoſcẽdum uideri quòd tum ab eo diſcederet: neq; enim ſibi opus fore
pecunia, quoad is perſeueraret eſſe, qui erat, uidelicet qui poſſit paucis eſſe cõ-
tentus: neq; illum amplius egere amico, quippe cui res iã feliciter haberẽt. Hu-
iuſmodi ſunt, Toxaris, amici Græci. Quod ni initiò notaſſes nos, tanq̃ qui uer-
bis nos iactaremus: idem profectò relaturus erã tibi cõplures orationes, atq; eas
egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quũ interim pro ſe ipſo nihil re-
ſpõderet: pro Antiphilo uerò lachrymas funderet, atq; etiam ſupplex eſſet: to-
tamq; cauſſam in ſeſe reciperet, donec Syrus flagris cæſus, ambos eos liberos fe K
cit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primũ memoria ſuggeſſit, tibi nar-
rauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquũ eſt, iã decedẽs à narratione,
tibi dicẽdi partes trado. Tu porrò uti Scythas his nõ inferiores referas, ſed lõgè
præſtantiores, tibi ipſi curæ fuerit, ſi quid de dextra ſolicitus es, ne ea tibi præ-
cidatur. Verùm oportet ſtrenuũ præſtare uirum. Etenim res quædã uehemẽter
ridicula tibi cõtigerit, ſi cũ Oreſtem ac Pyladem admodum ſophiſticè laudaris,
pro Scythia dicẽs, orator ignauus appareas. TOX. Rectè tu quidem Mneſip-
pe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris: perinde quaſi nihil ſolicitus ſis
ne tibi lingua execetur, uictoin narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem
quemadmodum

A quemadmodũ tu, uerbis phalerans atq; exornãs (neq; enim is Scytharum mos) præſertim quũ res ipſæ longè magis loquãtur, quàm uerba. Nihil autẽ eiuſmodi expectaueris à nobis, cuiuſmodi in cõmemorando laudibus extuliſti: puta ſiquis ſine dote duxerit deformẽ mulierẽ: aut ſiquis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talẽta: ac per Iouem, ſiquis ſponte eat in uincula, quũ certò ſciat ſe paulopoſt eſſe ſoluendũ. Admodũ enim leuia iſta, neq; quicquam ineſt in his uel magni negocii, uel uirile quod ſit. Cæterũ ego tibi referã multas cædes, bellaq; & mortes, amicorum cauſſa ſuſceptas, ut intelligas ueſtra iſta luſum eſſe ſi cũ Scythicis conferantur. Neq; tamen iſtuc ſine cauſſa facitis, ſed meritò
B parua iſta miramini, propterea quòd nõ ſunt uobis admodũ graues occaſiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace uiuentibus: quemadmodũ nec in trãquillitate queas ſcire, bonus ſit gubernator, néene. tempeſtate enim tibi opus fuerit ad hoc ut dignoſcas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadẽtibus, aut ubi fortè cõcurrimus, pro paſcuis prædaq; pugnámus. Hic potiſſimũ opus eſt bonis amicis, eoq; quamfirmiſſimè conſtituimus amicitias, ſola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia eſſe iudicãtes. Prius autem uolo tibi cõmemorare quo ritu faciamus amicos, nõ ex poculis, quemadmodũ uos, neq; ſiquis æqualis ſit, aut uicinus: uerùm ubi ſtrenuum quẽpiam uirũ con-
C ſpexerimus, quiq; præclara facinora patrare poſſit, in hũc omnes ſtudio incumbimus: & quod uos in ambiendis cõiugiis, id nos in amicis non grauamur, diu quaſi procos agentes, nihilq; nõ faciẽtes, ne uidelicet fruſtremur amicitia, néue reiecti eſſe uideamur. At ubi iam in amicitias cæteris repulſis delectus eſt quiſpiã, protinus fœdus initur, ac iuſiurãdum, quod ſit maximũ, nimirũ & uicturos eos pariter, & mortẽ oppetiturũ, ſi ſit opus, alterũ pro altero. Atq; ita facimus. Etenim ſimul atq; inciſis digitis ſanguinẽ in calicem deſtillauerimus, ſummiſq; intinctis gladiis ambo pariter admouentes biberimus, nõ eſt quicquã quod deinde nos queat dirimere. Admittũtur autem ad huiuſmodi fœdera ad ſummũ
D tres. Nam qui multis ſit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes iſtæ atq; adulteræ uxores: arbitramurq; iam non perinde firmã illius amicitiam fore, poſteaquam eſt in plures partes diſſecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum eſſet captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius antè tibi iurabo noſtrũ iuſiurandũ, quandoquidem iſtuc initiò ſum pollicitus. Non enim per Ventũ & Acinacẽ, quicquam mentiturus ſum apud te de Scythicis amicis. MNE. Equidem tuum iuſiurãdum haud magnopere deſiderabam: proinde rectè facis, qui nullum deorum iures. TOX. Quid tu narras? An non tibi uidentur eſſe dii,
E Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quòd nihil ſit maius mortalibus uita ac morte? Per hæc utique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: uidelicet per Ventum, tanquam qui uitæ ſit cauſſa: per Acinacẽ uerò, ut qui mortis ſit author. MNESIP. Atqui ſi iſta idonea cauſſa eſt: profectò multos alios quoq; deos eſtis habituri tales, qualis eſt Acinaces: puta iaculum, lanceam, uenenum, funem, atq; his cõſimilia: quãdoquidem uarius eſt iſte deus interitus, atq; innumerabiles aperit uias, quibus ad illum ſit aditus. TOX. Vide quã contentioſè nunc, quamq; litigioſè iſtuc facis: dum medio ſermone interpellas me, excutiſq; ac diſturbas orationem meam. At ipſe loquente te, ſilentium agebam. MNE. Age, non ſum iſtuc poſthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas:

Quomodo amicos eligãt Scythæ.

Iuſiurandum Scytharum.

quare perge confidenter quod reſtat dicere:perinde quaſi nec adſim dũ loque- F
ris.adeò tibi ſilebo. T O X. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ,ex quo amicitiam inierant,ac mutuum ſanguinem pariter biberãt. Venerãt interea in regionẽ noſtram Sauromatæ cum equitum decem milibus:peditum autem ter tantũ aduenisse ferebatur.Ii nimirũ quum in nos irruiſſent imparatos,neq; expectantes illorũ inſultum,omnes quidem cedere cogunt,complures autẽ repugnãtes occidunt,nonnullos & uiuos abducũt, niſi ſiquis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam,ubi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat.Sic enim id temporis caſtra fueramus metati,haud ſcio quo cõſilio Archiplanorũ,id eſt ducum noſtrorum, ad utranq; Tanaidis ripã.Protinus itaq; & prædas abigebant,& captiua abducebãt,& tentoria diripiebãt, & G
curribus potiebãtur,atq; iis pleriſq; cum uiris captis:& ſub oculis noſtris cõcubinas uxoreſq; noſtras conſtuprabant.Nos porrò rem indignè tulimus.At Amizoca quũ duceretur(erat enim captus)nominatim inclamauit amicũ,miſerè uinctus, ſimulq; calicis & ſanguinis cõmonefecit. Quod ſimul atq; exaudierat Dandamis,nihil etiã cunctatus,ſpectãtibus omnibus tranauit ad hoſtes.Ibi Sauromatæ denſatis telis irruerunt in illum,iam confixuri,niſi ſucclamaſſet,Zirim. Hoc uerbi ſiquis ſonuerit,poſtea non interimũt, ſed recipiunt, tanquã dedentem ſeſe precio redimẽdum. Moxq; ad illorũ ducem adductus,repoſcebat amicum:Ille redemptionis precium poſtulabat. Neq; enim prius dimiſſurũ ſeſe,niſi maximũ pro illo recepiſſet. Tum Dãdamis:Quæ poſſidebã,inquit,ea omnia H
à uobis direpta ſunt: quòd ſi quid eſt quod nudus præſtare queã,id ſum paratus polliceri uobis: & imperato quicquid uoles: & ſi ita uis, meipſum huius in locum recipe,& abutere ad quodcunq; tibi lubitũ erit. Ad hæc Sauromata:Nihil,inquit,opus retinere te:præſertim quũ temet dedideris.Quin tu parte eorũ quæ poſſides,tradita,amicum abducito.Rogat illico Dãdamis, quidnam uellet accipere.Ille oculos poſtulat. Atq; hic protinus exhibuit eruendos.Deinde ubi eſſent execti,iamq; precium perſolutũ eſſet Sauromatis, recepto Amizoca,reuerſus eſt innitẽs illi:unaq; tranantes,incolumes ad nos redierunt.Id factũ, animum reddebat Scythis omnibus,neq; iam uictos eſſe rebãtur ſeſe, quum uiderent, quod apud nos eſſet bonorum maximum, id nondum eſſe abductum ab hoſtibus:uerùm ſupereſſe egregiam mentẽ,& in amicos fidem.At idem Sauromatis formidinem non mediocrẽ incutiebat, reputãtibus cum cuiuſmodi uiris, ſi ſe præparaſſent, eſſent pugnaturi: tametſi tum quidẽ ex improuiſo ſuperaſſent.proinde ſub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incenſiſq; curribus,fuga ſeſe ſubduxerũt.Porrò Amizoca nõ tulit diutius,ut uideret ipſe,amico cæco Dandamide,ſed ipſus ſemet exoculauit. Atque ita ſedẽt ambo, omniq; I
K
honore à populo Scytharũ publicitus alũtur. Quid tale Mneſippe uos referre poſſetis, etiam ſiquis tibi donet ut poſſis uel decem alios ad iſtos quinq; adiungere,etiã citra iuſiurandũ,ſi ita uis,ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam expoſui.Tu uerò ſi quẽ talem narraſſes,nõ ſum neſcius,quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodũ ſupplicarit Dandamis:& quomodo ſit excæcatus,& quæ dixerit,& quo pacto redierit,& quemadmodum exceperint eum Scythæ,aggratulantes,beneq; ominantes,atq; id genus alia:cuiuſmodi uos ad demulcẽdas aures ſoletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ cõſobrinum

I. par, Dandamis & Amizoca.

II. par, Belit-

A brinum. Is ut detractũ ex equo à leone Baſthen amicum conſpexiſſet (nã fortè ſimul erant in uenatu) iamq́; leo circumplexus illum, iugulo admotus eſſet, atq; unguibus laniaret, deſiliens & ipſe, inuolauit in tergum beluæ, reflexitq́;, in ſeſe prouocans, auertensq́;, atq; inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Baſthen è rictu leonis eximere, donec leo omiſſo illo iam ſemimortuo, ad Belittã ſeſe conuertit, atque ipſum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tãto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaq; pariter exanimati ſunt omnes: nos autem ſepeliuimus eos, duobus aggeſtis tumulis inter ſe uicinis, altero amicorũ, altero è regione leonis. Iã tertio loco tibi referã Mneſippe, *tus & Baſthes*

B pe, Macentæ, Lonchatæ, & Arſacomæ amicitiam. Hic enim Arſacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Boſporo tum quũ legatione fungeretur ſuper tributo quod Boſporani ſemper nobis pendere ſoliti, id temporis tertium iam menſem ultra diem legitimum diſtulerant. In cõuiuio igitur quum Mazæam uidiſſet proceram atque decoram uirginem, amore captus eſt, grauiterq́; diſcruciabatur. Iam itaq; quæ de tributis agebantur, erant tranſacta: reſponderatq́; illi Rex, conuiuioq́; accipiebat, mox illum dimiſſurus. Eſt autem mos in Boſpòro, uti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam ſint, quibusq́; rebus freti decreuerint eas in matrimoniũ accipere. Atq; id temporis *III. Macentes, Lonchates & Arſacomas.*

C forte fortuna multi aderant in cõuiuio proci, reges, ac regum filii. in his erat & Tigrapates Lazorũ princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliiq́; cũ his permulti. Oportet autẽ unumquenq; procum poſteaquã expoſuit quis ſit, & qua fiducia ad ambiẽdas nuptias acceſſerit, cõuiuari cum reliquis, taciturnq́; accumbere: deinde peracto cõuiuio, poſtulata phiala uinũ in menſam effundere, atq; ita ſponſam ambire, multũ interea collaudantem ſeſe, quo genere, quibus opibus, qua ſit potentia. Ad hũc igitur modũ eũ multi iam libaſſent, poſtulaſſentq́;, regna & opes commemorantes: tandẽ Arſacomas poſtulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos uinum effundere, quin magis contumelia iſta eſſe

D iudicatur in Deum) ſed hauſtim bibẽs, Da mihi rex, inquit, filiam tuã Mazæam uxorem, qui multo ſum potior iſtis, quantum ad opes ac poſſeſſiones attinet. Leucanore uerò admirante (ſciebat enim rex pauperem Arſacomam, ac de plebe Scytharum eſſe) percontãteq́;, Quantum pecorum, aut quãtum habes plauſtrorũ Arſacoma, nam iis rebus uos diuites eſtis? Imò nec plauſtra, inquit, poſſideo, nec armenta, uerùm ſunt mihi duo amici, honeſti, probiq́;, quales alii Scytharũ nemini. Ac tũ quidem iſta dicens riſus eſt, cõtemptuiq́; habitus, uiſusq́; temulentus: mane uerò reliquis prælatus eſt Adyrmachus: iamq́; ſponſam abducturus erat in Mæotidẽ ad Machlyenſes. Porrò Arſacomas domũ reuerſus, ami-

E cis indicat quemadmodũ reiectus eſſet à Rege, riſuiq́; habitus in cõuiuio, quũ pauper eſſe putaretur. Atqui dixerã, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe uos, ô Lonchata atque Macenta: ueſtramq́; beneuolẽtiam longè præſtare multóq; firmiorem eſſe Boſporanorum opibus. Verùm hæc dicentẽ me ſubſannauit, contempſitq́;: & Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandã ſponſam, quòd aureas phialas ſe diceret habere decem, præterea currus quaternis ſedilibus octoginta: ad hæc ouium boúmque multam copiam. Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorum multitudinem, operoſa pocula, & currus graues. Proinde ô amici, dupliciter excrucior: nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantùm hominum illata, non mediocriter mordet animum meum.

Arbitror autem & uos ex æquo iniuria affectos eſſe. Etenim ad unumquenq; F è nobis tertia cõtumeliæ pars pertinebat:ſi modò ita uiuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirum ut unus homo ſimus,iiſdem dolentes,iiſdemq; gaudentes.Imò, inquit Lonchates, unuſquilibet è nobis totus iniuria afficiebatur tum quum in te iſta fierent.Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus?Per partes, inquit Lonchates, negocium ſuſcipiamus. Atque ego quidẽ recipio Arſacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu uerò ſponſam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arſacoma, inter hæc(nam his peractis uerisimile eſt exercitu ac bello fore opus)hic mane, quò contrahas & appares arma,equos,atq; aliarum rerum uim quantam potes G maximam.Facillimè autẽ plurimos adiunxeris:partim quòd ipſe ſtrenuus,partim quòd nobis non pauci ſunt familiares. Maximè uerò ſi deſederis in tergore bouis. Hæc ubi placuiſſent,hic quidem quantum potuit, rectà profectus eſt in Boſporum,puta Lonchates:alter,id eſt Macentes,ad Machlyenſes,eques uterque. At Arſacomas domi manens, & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus uim hominum armauit. Demum & in tergore bouis deſedit. Conſuetudo autem de ſedendo in tergore bubulo, huiuſmodi eſt apud nos. Vbi quis ab alio læſus eſt,cupitq; ulciſci,neque par eſſe pugnæ uidetur:tũ boue immolato, carnes fruſtulatim conciſas igni torret. Dehinc ipſe porrecto humi corio, ſedet in H eo, in tergum reductis manibus, more eorum qui à cubitis uincti ſunt. Et hoc quidem apud nos maximum eſt ſupplicandi genus. Appoſitis autem bouis carnibus, adeuntibus domeſticis, præterea ſi quis alius uelit, quiſq; partem ſibi ſumit,ac dextro pede tergum bouis calcans,pro facultate pollicetur,hic quidem equites præbiturum ſe quinq; ſuopte cibo,ſuoq; ſtipẽdio: ille decem,alius plures:alius armatos pedites quot poſſit: atq; qui pauperrimus, ſeipſum duntaxat. Colligitur itaq; in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiuſmodi quidem exercitus & certiſſima fide cohæret, & hoſtibus expugnatu difficillimus eſt:nõ aliter quàm ſi iureiurãdo eſſet adactus. Nam in tergũ aſcendiſſe,in- I ſtar iuriſiurãdi eſt. Arſacomas igitur his in rebus procurandis ſatagebat: coieruntq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiſcuè uicies mille. At Lõchates ubi ignotus peruenit in Boſporũ,Regẽ adit, tractantem quiddam de regni negociis,aitq; uenire quidẽ ſeſe publico Scytharũ nomine,ſed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iuſſiſſet:De publicis,inquit,negociis,hæc impræſentiarum denũciant Scythæ, ne ueſtri paſtores in planitiem uſq; tranſgrediantur,ſed intra Trachonẽ paſcant. Cæterũm latrones de quibus expoſtulatis, quòd regionem ueſtram incurſent: negant eos publico cõſilio emitti,ſed priuatim ſui quenq; lucri cauſa prædari. Quòd ſi quis K illorum deprehẽdatur:tui arbitrii eſſe,ut in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico,grauem in uos inſultum futurum ab Arſacoma Mariãtæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idq; opinor, quum filiam tuam poſtularit,non aſſequutus ſit abs te:ob id indignatur, ſedetq; in tergore taurino ſeptimũ iam diem,cõtractusq; illi eſt exercitus haud exiguus. Audiui(inquit Leucanor)& ipſe,cogi uim copiarum in tergũ bouis. Quòd autem aduerſum nos cogerẽtur,quodq; Arſacomas huius rei dux eſſet, id uerò me fugerat. Atqui in te,inquit Lõchates,hic apparatus cõſtituitur. Mihi autẽ inimicus eſt Arſacomas,grauiterq; fert quòd ſibi præferar à natu maioribus,& quòd in omnibus

Cõſuetudo ſedẽdi in tergore bubulo.

A bus illo uidear eſſe præſtantior. Quòd ſi mihi ſpopõderis alterã filiam tuã Barcetin, alioqui nec indigno ueſtra affinitate, breui tibi reuerſus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, uidelicet ſupra modũ formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob cauſſam iratus eſſet Arſacomas: nimirum ob nuptias: tum aliàs quoque metuerat ſemper Scythas. At Lonchates, Iurato, inquit, te præſtiturum pacta, neque inficiaturũ. Id quum fieret, iamq; reſupinatus in cœlum iurare uellet: Abſit, inquit, ut hic: ne quis ſpectantium coniiciat qua gratia iuremus: quin potius hoc templum Martis ingreſſi, occluſis foribus iuſiurandum edamus, ubi nullus exaudiat. Nam ſi quid horum inaudierit B Arſacomas, uereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc nõ parua cinctus. Introeamus, inquit Rex. Vos autem abſiſtite quamlongiſſimè: neq; quiſquam ad templum adeat, quem ego non accerſiuero. Poſteaquã igitur ipſi quidem introgreſſi ſunt, ſatellites autem procul abſtiterunt: uibrato gladio, ſimúlque altera manu obturato ore, ne uociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput deſectum, ſub chlamyde tenens prodibat, quaſi confabulãs interim cum illo, breuique ſeſe dicens affuturum, tanquam ad negocii quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuerſus eò ubi equum uinctum reliquerat, conſcenſo illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo eſt eũ inſequutus, quippe diu ignoC rãtibus Boſporanis quod acciderat, tum ubi reſciſſent, factioſè de regno decertantibus. Hæc itaque geſſit Lonchates, præſtititq; promiſſum allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in uia factus certior ſuper his quæ in Boſporo acciderant, peruenit ad Machlyenſes: primusq; illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cũ ſis, ad regnum uocat. Proinde fac ut ipſe prior occupans, imperiũ arripias, in rebus perturbatis obortus, puella uerò te ſequatur à tergo in curribus. Facilè enim iſthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Boſporanorum, ubi Leucanoris filiam conſpexerint. Ego porrò nõ ſolũ Alanus ſum, uerùm etiam ſponſæ tuæ cognatus maternus: ſiquiD dem noſtra è gente Maſteram Leucanor aſciuit uxorem. Et nunc tibi adſum, miſſus à Maſteræ fratribus, qui ſunt in Alania, denunciantibus ut quàm potes ocyſſimè te recipias in Boſporum, neque per negligentiam committas, ut imperium ad Eubiotũ deueniat, qui tametſi frater nothus eſt Leucanoris, tamen Scytharum partibus ſemper fauit, cum Alanis ſimultates gerit. Hæc quidẽ dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu eademq; lingua cum Alanis. Commune enim horum utrunque Alanis cum Scythis, niſi quòd non magnopere comati ſunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoque illis erat aſſimilis, uidelicet detonſa coma: quatinus conueniebat Alanũ minus eſſe E comatum, quàm Scytham. Itaque his rebus factũ eſt, ut illi fides haberetur, putareturq; Maſteræ ac Mazææ cognatus eſſe. Et nunc, inquit, ô Adyrmache, ad utrumuis paratus ſum: uel proficiſci tecum in Boſporum, ſi uelis: uel manere, ſi ſit opus, ac ſponſam adducere. Iſthuc equidem, inquit Adyrmachus, longè malim, quandoquidem cognatus es, te puellam adducere. Nam ſi nobiſcum unà proficiſcaris in Boſporum, unum duntaxat equitem numero addideris. Quòd ſi mihi uxorem aduexeris, multorum inſtar fueris. Atque ita factum eſt: & hic quidem iter ingreſſus eſt, Macentæ tradens ducendam Mazæam, quæ uirgo etiamdum erat. At ille per diem quidẽ illam curru uehebat: uerùm ubi nox incubuiſſet, impoſita equo (nam id curarat, ut alius quidam eques ſeſe conſeque-

retur)tum inſiliens & ipſe,nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat, ſed F deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorũ montibus, quum uirginem interim aliquoties interquieſcere iuſſam refocillaſſet, intra triduum à Machlyenſibus in Scythiam uſque permenſus eſt uiam: ſtatimq; equus eius ubi deſtitiſſet à curſu, pauliſper aſtans exanimatus eſt. Porrò Macentes Arſacomæ Mazæam in manũ dans, Accipe, inquit, à me quoque id quod ſum pollicitus. At illo ad inſperatum ſpectaculũ ſtupefacto, gratiasq; agente: Deſine, inquit, Macentes, ac noli me aliũ à te ipſo putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde eſt, ac ſi ſiniſtra mea gratias agat dextræ, quòd uulneratæ ſibi ſubminiſtrauit, atque officioſè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, ſi iam dudum commiſſi, & quatenus licet, in unũ conflati, magnum adhuc eſſe credamus, ſiqua pars noſtri officioſè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro ſe ipſo fecit, quũ pars ſit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arſacomæ gratias agenti Macentes reſpondit. G Cæterùm Adyrmachus ubi ſenſit inſidias, non perrexit ire in Boſporum: iam enim Eubiotus rerum potiebatur accerſitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuerſatus: uerùm in patriam reuerſus, contractis ingentibus copiis, per montoſa irrupit in Scythiam, pauloq; poſt irruit & Eubiotus, cum Græcos undecunque poterat ſecum ducens, tum Alanos & Sauromatas accerſitos, utrinq; H uicies millenos. Coniunctis autem copiis Eubiotus atque Adyrmachus nonaginta milla confecerunt: atque ex his tertia pars equites ſagittarii. Nos autem (nam & ipſe ad hanc expeditionem contuleram, addens iis qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum inſtructos centũ) contractis haud multo minus triginta millibus, unà cum equitibus operiebamur inſultum, ductore Arſacoma. Vt autem admouentes illos conſpeximus, contra duximus agmen, præmiſſis in hoſtem equitibus. Atque ubi iam diu acriter eſſet pugnatum, tandem ceſſere noſtri, interrupta phalãge. Poſtremò in duo diſſectum eſt uniuerſum agmen Scythicum. pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm uicta, uerùm ita I fugiebat, ut locũ dare uideretur: adeò ut Alani ad multum tempus inſequi non auderent. partem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyenſes undequaque cædebant, confertim iaculis emiſſis, atque ſagittis, ſic ut uehementer laboraretur à noſtris, qui tenebantur obſeſſi. Et iam pleriq; arma proiecerant, quorum in numero fortè erat Lonchates, & Macentes: iámque ambo uulnus acceperant, dum ante alios ſeſe periculis obiiciunt, hic quidem aduſto femore, puta Lonchates: porrò Macentes ſecuri ſauciato capite, tũ conto in humerũ impacto. Quod ſimul atq; ſenſit Arſacomas, quũ in altero agmine eſſet nobiſcum: turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo cal- K caribus, cũ clamore in hoſtes tẽdere cœpit ſublato gladio, adeò ut Machlyenſes uim animi non ſuſtinuerint, ſed uiam illi fecerint, ut trãſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & aliis, impetum fecit in Adyrmachũ, impactoq; in ceruicem gladio, ad zonã uſque diſſecuit. Quo fuſo diſſipata eſt omnis acies Machlyenſium, paulopoſt & Alanorum. denique cum his Græci quoque. Atque ita redintegrato prælio, nos ſuperiores extitimus, diuque ſumus inſequuti trucidantes, donec nox finem impoſuit. Poſtero die ab hoſtibus uenerunt legati, qui ſupplices pacem atque amicitiam orarent. Boſporani duplicatum tributum penſuros ſeſe pollicebãtur: Machlyenſes obſides daturos ſe confirmabãt.

Alani

A Alani ita eam inuaſionem compenſaturos ſeſe ſpondebāt, ut Sindianos noſtro nomine uellent aggredi, quibúscum multo iam tempore nobis fuerat ſimultas. His de rebus auditis ſuffragiis, in primis autem Arſacomæ & Lonchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu ſuo moderantibus. Huiuſmodi, Mneſippe, audent Scythæ amicorum cauſſa facere. MNES. Tragica prorſus, ô Toxari, fabulisq; ſimilia. Et propitius ſit Acinaces & Ventus, per quos iuraſti: ſi quis iſta non credat, non admodum reprehendendus eſſe uideatur. TOXA. At uide, uir egregie, ne incredulitas iſta ab inuidia ueſtra proficiſcatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quo minus & alia his conſimilia referam,

B quæ nouerim à Scythis eſſe geſta. MNES. Tantum ne longum facias, uir optime, neque uſqueadeo admiſſis uagisq; utare ſermonibus, ut nunc ſurſum ac deorſum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Boſporum diſcedens, poſtremò rediens, prorſus abutare ſilentio meo. TOXA. Parendum tibi & hanc præſcribenti legem, dicendumq; paucis: ne fatigeris unà nobiſcum audiendo circumcurſitans. Quin magis auſculta quæ in me ipſum amicus Siſinnes nomine præſtiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiſcerer, idq; cupiditate Græcanicarũ literarum, appuleram Amaſtrim Ponticam. Ea eſt urbs haud procul à Carambe diſſita in promontorio, obuia iis qui à Scythia nauigant. IIII. *Toxaris & Siſinnes.*

C Comitabatur autẽ Siſinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quaſdã importatas in portu ſpectaſſemus, in eumq; è naui ſubduxiſſemus, emimus, nihil ſuſpicantes mali. interea fures quidam effracta ſera ſuſtulerunt uniuerſa, adeò ut non reliquerint quod uel in eum diem ſufficere poſſet. Ergo quũ domum eſſemus reuerſi, cognito quod acciderat, non uiſum eſt in ius uocare uel uicinos qui plures erant, uel hoſpitem, ueriti ne pleriſque ſycophantæ uideremur, ſi dixiſſemus nobis ab aliquo ſublatos eſſe Daricos quadringentos, tũ ueſtium permultum, ad hæc tapetia quædam, deniq; quicquid habueramus. Conſultabamus igitur hiſce de rebus, quid eſſet faciundum omnium rerum egenis,

D idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uiſum eſt tum temporis, ſtatim demerſo in ilia Acinace, uitã fugere, priuſquam ignauum quippiã aut indignum eſſet ferendũ uel fame uel ſiti enecto. Contrà Siſinnes conſolabatur, obſecrãs ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitaſſe ſeſe unde nobis uictus ſuppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis allata mercede uictum ſuppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandam aſpexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac ſtrenuorum. Hi nimirum uiritim lecti uti mercede propoſita ſingulare certamen inirent, in tertium diem erãt decertaturi. Ergo quum omnes huius negocii conditiones audiſſet, accedens ad me,

E Caue poſthac, inquit, Toxari, ne teipſum pauperem dixeris. ſiquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato uictu, quum iam ſpectaculum eſſet inſtitutum, ſpectabamus & ipſi. etenim aſſumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouumque ſpectaculum Græcorum. Ergo ubi cõſediſſemus, ſpectabamus. Ac primò quidem feræ partim iaculis confixæ, atque à canibus agitatæ, partim in homines quoſdam uinctos emiſſæ, nocentes quoſpiam, ita ut coniiciebamus. Vt autem prodierũt qui erant ad ſingulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrãdi, dixiſſet præco: Si quiſquam uelit cum hoc ſingulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi

protinus aſſurrexit Siſinnes deſiliens,pollicetur'q; ſe dimicaturum:ſimulq; poſcit arma. Tum acceptam mercedem,decem millia mihi deferens,in manũ dat: Si uicero, inquit, Toxaris,unà proficiſcemur, ſuppetetq; commeatus. ſin cecidero,ſepulto me redi rurſus in Scythiam. Ego quidẽ his auditis ſingultiebam. At ille ſumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeá nequaquam impoſuit,ſed nudo cõſiſtens capite pugnabat. Et initiò quidem ipſe uulnus accepit,retorto gladio, ſucciſo poplite, ita ut multũ ſanguinis deflueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduerſarium obſeruans,ferit in pectore,transfigitq;:ita ut protinus ad pedes illius procumberet.Ille feſſus & ipſe uulnere,mortuo incumbebat:parumq; aberat quin ipſe quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi,animumq; reddidi. Porrò ubi dimiſſus eſt iam uictor declaratus: ſublatum illum, domum deportaui: multumq; temporis curatus à medicis, ſuperuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas,ducta in matrimonium ſorore mea;claudus tamen adhuc eſt ex uulnere.Hæc res Mneſippe non apud Machlyenſes,neque in Alania geſta eſt,ut teſtibus careat, & ficta credi queat: uerùm complures extant Amaſtriani, qui de pugna Siſinnæ memorant. Finem iam faciam,ſi tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Boryſthenẽſium ciuitatem G

V. *Abauchas & Gyndanes.* ſecum adducens & uxorem,quam unicè diligebat, liberos duos,alterum quidem maſculum lactentem, altera uerò erat puella ſeptem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes,atque is quidem è uulnere laborans, quod in uia acceperat à latronibus qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus eſt in femore, ita ut ne ſtare quidẽ poſſet præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuerſabantur)ingens ortum eſt incẽdium, omniaq; circuncluſit: iamq; flamma undique domum circundedit.Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus,repulſa uxore,quæ inhærebat,iuſſaq; ut ipſa ſeſe ſeruaret,amico in humeris ſublato deſcendit,perrumpénſque euaſit, ita ut nequaquam incendio læderetur.Vxor infantem baiulans conſecuta eſt,monens puellulam ut ſeſe conſequeretur.Ea uerò ſemiuſta,abiecto ex ulnis infante,uix exiliit è flamma.Deinde puella unà cũ illa ueniens,penè & ipſa extincta eſt. Poſt hæc quum probro obiectaret quiſpiam Abauchæ, quòd deſertis liberis, atque uxore, Gyndanem extuliſſet:Imò liberos,inquit,denuo parare haudquaquam difficile:tum incertum,an hi boni ſint futuri: porrò amicum diu fuerit priuſquã inueniam talem qualis eſt Gyndanes:cuius amor mihi multis argumentis eſt exploratus. Dixi Mneſippe. è pluribus his quinque propoſitis iam tempus eſt pronunciari, utri noſtrum aut linguam aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus eſt iudex? MNES. Nemo.Neque enim conſtitueramus narrationis arbitrum. Sed ſcin' quid agemus? Quandoquidem impræſentiarum nullo propoſito ſcopo ſumus iaculati:deintegro delecto arbitro,alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter ſuccubuerit,ei tum quidem amputetur,uel mihi lingua,uel tibi dextera. At ſi hoc crudele, quandò tu amicitiam admirari uiſus es:ego nihilo ſecius puto nullam eſſe mortalibus poſſeſſionem hac præſtantiorem, neque pulchriorem:quin ipſi quoque in unum copulati,illud approbamus,ut ex hoc die in totam uſque uitam ſimus amici,utriq; uictores,utrique maximis potiti præmiis: uidelicet pro unica lingua,unaq; dextera, binas uterque habituri: atque

A atque inſuper oculos quoque quaternos,pedesq́; quaternos: in ſumma,dupli-
cia omnia. Eiuſmodi uanque quiddam eſt cum duo tréſque copulantur amici,
qualem Geryoné ſcriptores depingunt, ſenis manibus, ternisq́; capitibus ho-
minem. Siquidem(ut mea fert opinio)tres illi fuerunt,qui communiter omnia
gererent:ut dignum eſt his qui amicitia coniuncti ſunt. TOX. Probè dicis. atq́;
ita faciamus. MNES. Verùm neque ſanguine opus eſt Toxaris, neqne Acina-
ce,qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio,& quòd eadé ama-
mus,id multo certius eſt calice illo qué bibitis: propterea quòd huiuſmodi nó
obligationem,ſed animum poſtulare mihi uidentur. TOXA. Placent iſta:iamq́;
B amici atque hoſpites ſimus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, ſiquando in Scy-
thiam perueneris. MNES. Nimirum ut ſis ſciens,nequaquá me pigeat uel lon-
gius etiam proficiſci, ſi tales amicos nanciſci liceat, qualem eſſe te Toxari ex
tua oratione coniicio.

LVCIVS, SIVE ASINVS.

ARGVMENTVM.

*Iocoſa quædam & ficta narratio eſt, quo pacto uidelicet in Theſſaliá profectus ſtudio diſcédæ artis Ma-
gicæ,ibi à puella quadam,dum in auem conuerti,eoq́; periculum artis facere cupit,in aſinum mutatur,ac de-
inde uaria fortunæ atq; locorum uiciſsitudine,ruſticis,urbanis,ſacris, profanis diuenditus,ad poſtremum cum
C in theatrum quoq; ſpectaculi de ſe præbédi cauſſa introductus eſſet, deuoratis quas ibi tum fortè conſpexe-
rat roſis, iu priſtinam hominis figuram iterum redierit. Præcipuè autem admiratione digna eſt, mira caſuum
atq; periculorum uarietas,quibus ſurſum atq; deorſum iactatum ſeſe,interim etiam bene acceptum fingit: ut
nou immeritò prorſus putarint quidam uoluiſſe Lucianum,totius humanæ uitæ ſpeciem atque imaginé quan-
dá ſub hoc luſu proponere,uidelicet quàm uarij caſus,quàm fallax & incouſtans fortuna,quàm incerti con-
ſiliorum etiam bene ac ſapienter captorum exitus, quamq́; inſperati quandoq; earum rerum quas nunquam
cogitaris,euentus eſſe ſoleant, aſini huius exemplo (qui corporis quidé permutatione facta,ex homine tranſ-
formatus fuerit,animum tamen & mentem hominis retinuerit)adumbrando. Hanc fabulam Apuleius unde-
cim libris imitatus eſt,affictis etiam alijs compluribus ad idem argumentum,quorum quædam mythologicè
Fulgentius interpretatus eſt, is qui in cæteras quoque poetarum fabulas, mythologias ſcripſit.*

D CV V M in Theſſaliam,ubi qnædam mihi paternæ rationes erát cum
eius gentis uiro,proficiſcerer,in Theſſalos quoſdá incidi,qui in Hy-
patam Theſſaliæ urbem redibát. Vehebar equo, neceſſaria quædam
uſui ferens,unico comitatus ſeruo,qui ſequebatur pedes. Inter eundum,cú ua-
riis de rebus loquentes, iam urbi appropinquaremus,à Theſſalis petii,nú eius
urbis ciuem noſſent nomine Hipparchum. habere enim me ad eum literas,ut
apud ipſum uelut hoſpitem diuerterem. Illi & hominem ſibi notum eſſe dixe-
runt,locupletem auarum,qui ſolùm domi uxorem,& unicam ancillam habe-
ret:& quo in loco urbis habitaret,deſcribétes, hortum quempiam in quo eſſet
E eius habitaculum, data deinde ſalute acceptaq́;, abierunt. ego domum Hippar-
chi adiens, oſtium leuiter pulſo. acceſſit uxor : quam rogo, an ſit Hipparchus
domi. illa cum & quis eſſem, & quid mihi uellem,quæſiſſet,à Deciano Sophi-
ſta Pataréſi habere me literas reſpondi. Mulier manere paulum hortata,occlu-
ſo oſtio abiit: pauloq́; pòſt rediés,me iubet introire. Ingreſſus ſalutato homine
epiſtolam trado. Erat ille in cœnæ principio, in lectulo ſedens admodú paruo,
unà muliere diſcumbéte,menſa cibis uacua. Lectis literis, Amiciſſimus mihi,in-
quit, Græcorumq́; excellétiſſimus Decianus fecit optimè,qui ſuos ad me ami-
cos fidéter miſerit. Vides Luci habitaculum hoc paruum eſſe, ſed quod ſatis ſit
habitáti: uerùm reddes tua præſentia domú,ſi æquo animo tuleris,ampliorem.

Vocata deinde ancilla Palæſtra: Des,inquit,huic hoſpiti noſtro tunicam: & ſi- F
quid ſecum detulit,conde:dehinc mitte ipſum ad balneũ quod longa uia à no-
bis abeſt. Cepit me Palæſtra,oſtenſaq; domo pulcherrima:In hoc,inquit, lecto
nocte dormies.huic puero tuo lectum ſubſternam,& addam puluinar.Cũ hæc
dixiſſet,ego in balneum profecturus,hordeum in cibum equi ancillæ dedi.Lo-
tus cum rediiſſem, Hipparchus me benignè excipiens, penes ſe iuſſit ſedere.
Cœna ſplendida fuit,uinum ſuaue & uetus:poſt cœnam & potus & ſermo di-
gnus hoſpite.Ita potando ueſpere abſumpto dormitum profecti ſumus.Poſtri-
die rogat me Hipparchus,quò pergerem,& quot diebus eſſem apud ſe affutu-
rus. Lariſſam peto, inquam, ſed hic ferè quinque diebus morabor. Id nequa- G
quam dixi ex animi ſententia.optabam ſiquidem ibi aliquandiu eſſe,quoad ali-
qua à me maga reperta eſſet, cuius ueneficiis aliquod monſtrum conſpicerem,
hominem aut uolantem, aut lapidem factum. Huic curæ deditus cœpi urbem
perambulare; quanuis quo id modo inquirẽdum eſſet,neſcirẽ.Interim mulie-
rem uideo accedentem,ut ex uia coniici poterat, iuuenẽ opulentã. ueſtis enim
erat floribus intexta, ſerui plures, aurũ ſumptuoſius.appropinquãs mulier me
cõpellat:Ego,inquit, Abrœa ſum,amica,ſiqua unquã fuit,matris tuæ: quæ quũ
eius filios non ſecus ac meos diligam, uolo fili apud me diuertas. Magnas, in-
quam, gratias tibi ago mater. Cupio tecũ eſſe,ſed pudore impedior,ne uidear H
hoſpitem amicum contemnere,ſi eius domum relinquam:animo autem & be-
nigno tecum ero.Nũquid Hipparchus auarus ille tuus eſt hoſpes?inquit. Non
his uerbis utaris mater,inquã: ſplẽdidus quippe ac ſumptuoſus in me fuit,adeò
ut ex nimia impenſa lautitiaq; culpari ſoleat. Illa ſubridens,manuq; apprehenſa
ſeorſum ducens : Caueas, ait, uelim omni cura Hipparchi uxorẽ.maga etenim
eſt præcipua, admodum ueneficiorũ potens,appetẽs uiros:atq; ſi quos in ado-
leſcentes oculos coniecit, niſi quis uolũtati eius pareat,omni conatu illos ulci-
ſcitur,hos perimens,hos in beluas tranſmutãs.tu uerò fili adoleſcens es,ac for-
moſus,ut facilè placeas mulieri:præterea externus & aduena,qui ut plurimum I
contẽnuntur. Ad hæc animaduertens,me id quod iam diu quærito,habere do-
mi,fœminam relinquo:abienſq;, mecũ ipſe cœpi de uia loqui: Age,inquam,tu
qui tantopere hanc mirandam artẽ te profiteris appetere, excita teipſum pau-
lò,atq; eam diſciplinam condiſce,qua quod libuerit,potieris. Et quãdoquidem
amici hoſpitis uxorẽ non licet,aggredere ancillam Palæſtram:tibi illã omni ra-
tione concilia. Nam ſi illam expugnaris,abſque labore quod cupis cognoſces.
" Seruis enim & honeſta & turpia omnia dominorum nota eſſe conſueuerunt.
Hæc mecum loquẽs,domũ intro,ubi neq; Hipparchũ neque uxorem offendo.
Palæſtra penes focum ſedebat,cœnam nobis parans. Hic ego:O pulchra Palæ- K
ſtra, inquam, quàm uenuſtè & admodum nates ſimul & ollam circumfers at-
que euoluis! Tum illa, Lumbis meis paulũ humoris ſuperabundat,ex quo bea-
tus erit ſi quis paulũ deguſtarit. Illa laſciuior admodũ,& uultu grata, Abi hinc,
inquit,ſi ſapis adoleſcens, niſi tibi mauis uitam eripi, & loca fuge ignis & fuli-
ginis plena. Nam ſi me tetigeris,uulnus tibi inferetur igneũ, quo apud me de-
ficies.ab hoc neque medicus alter,neq; Deus poterit te curare,ſed ego te urens
mirũ in modum dolore afficiam,cuius curam haud facilè ſuſtinebis,neq; lapidi-
bus pulſatus dulcem uitabis dolorem. Quid autem ridens ita reſpicis hominum
coctricẽ,doctam non ſolùm hos uiles parare cibos,ſed homines quoque,quod

A his maius eſt, iugulare, pellem adimere, partiri in fruſta, uiſcera quoq; ipſorum & corda rimari? Hoc, inquã, enarraſti rectè: nam me, quãuis procul à te remotum, non ſolùm concalefeciſti, ſed ignem in mea uiſcera abſque aliqua iniuria exurenda conieciſti. Itaq; te oro, ut mihi ſalutem afferas his aſperis & ſuauibus quas dixiſti medelis, meque iam mortuum excoria, ut lubet. Illa his uerbis arridens, cum iam mihi facta eſſet propitior, pollicita eſt, poſtquam domini iſſent dormitum, ſe mecum eſſe concubituram. Interea cum rediſſet Hipparchus, loti imus cœnatum. Potus fuit frequens nobis inuicem coëpulantibus. Ego ſomnum fingens, cum ſurrexiſſem, abii dormitum: ubi omnia mihi optimè intus
B præparata erant: extrà lectus ſeruo ſtratus, mẽſa iuxta lectum ſita, & in ea calix ac uinum unà cum frigida calidaq; aqua: quæ ſingula diſpoſuerat Palæſtra: quæ & lectum plurimis quoque roſis ſparſerat, & ſerta ſupermiſerat ex eis cõfecta. Ego ſympoſium promptum uidens, compotricem cenſui expectandam. Illa ut patronam in lecto collocauit, eueſtigio ad me uenit. Erat autem hilaritas inuicem nobis, & potum & oſcula propinantibus, ſumpto potu qui nos efficeret in noctẽ paratiores. Tũ illa: Hoc præ cæteris, adoleſcens, memineris oportet, te in Palæſtram incidiſſe. nunc oſtendas licet, an ſis factus inter adoleſcentes agilis, & huiuſmodi certamina exercitatus. Cui, Haud, inquam, defugiam hãc pro-
C uocationẽ, ut iam nudari, & palæſtræ exercitio incumbere ſum paratus. Tum illa: Volo obtemperes mihi, ait: ego doctoris & præſidis more, certaminũ quibus te exerceri uolo, præſcribam nomina: tuũ erit iuſſis promptè parêre. Manda, inquam, quod lubet: ſed aduerte ut noſtra certamina in tempore concinnè cum hùmore fiant. Illa ſtans nuda, & exura ueſte, imperat: Exue te adoleſcens, ſumptoq; unguento aggredere contrà certantem. Femori coniuncto femore, proſterne me reſupinam, deinde ſuper incumbens, meis in altum cruribus erectis, femori inhære, & quaqueuerſus percute uulnera, telũ etiam ferens, quoad fueris defeſſus, & lumbi bellum egregium peregerint. tum educto te-
D lo, rurſus illud in inguen iunge, ac ualidius percute, atq; inſta quoſque aduerſarium ad parietem impellas. Sed cum lapſus eris, paululum tibi indulge, neque feſtines. poſtmodum communi marte pugnes. His dictis quum omnia quæ mãdata erant, perfeciſſem diligenter, finisq; iam noſtri certaminis adeſſet: tũ ego paulò ſubridens Palæſtram alloquor: Magiſtra, inquam, uides ut facilè promptèq; paruerim tibi. Sed animaduertas uelim, an ſatis rectè has mihi impoſueris colluctationes. commutas enim luctãdi genus, aliud ex alio iubens. Illa me in faciem percutiens, Quem nugatorẽ diſcipulum habeo? inquit. Videſis ne uapules, ni dictis pareas. Dehinc ſurgens, ſeq; ad nouum certamen parans, Nunc,
E inquit, oſtendes ſi uiribus ualidis luctator egregius exiſtas, ſisq; in eo luctandi genere exercitatus, quod genicularium appellant. Tum ſubnixa genibus in lecto prona, Age tu luctator, mediam corporis partem ualẽter aggreſſus percute, uulnusq; adige profundius. nudam uides. utere promptius. inice introrſus telum, deinde introrſus flectens iterum impellens abſconde & comprime. nec q uicquam huic certamini adiicias interualli. Caue autem ne citius quàm iuſſerim, telum extrahas, ſed incuruans aduerſarium inſequere: quo proſtrato rurſus certamini incũbe, quoad laſſus uictusq; deficias, & ſudore ſis madefactus. Ego in riſum effuſus, Vellem, magiſtra, inquam, à me quoque aliqua huiuſmodi tibi præcepta tradi, in quibus mihi obtẽperes uelim. ſed iam te erige, poneq; ſedens

data dextera mihi reconcilieris. nam tempus eſt iam dormiendi. His uoluptatibus atque exercitiis nox traducta, obliuionem penitus attulit itineris in Lariſſam. Cum autem in mētem ueniſſet occaſio quæ cupiebam diſcendi: O dulciſſima Palæſtra, inquam, oſtende, oro te, dominam tuam ſuis præſtigiis uſam in aliquam ſe formam uertentem. Iamdudum enim aliquod huiuſmodi mirādum ſpectaculum uidere exopto, ſed à te præcipuè, ſi quod noſti, quam credo minimè huius artis ignarā. hoc à nullo alio te præter (quæ anima mea es) percipere cupio. Me quidem qui hactenus uelut adamātinus (ut aiūt) in nullam unquam mulierem oculos amoris cauſſa conieci, ſeruum effeciſti, animo amatorio deuictum. Tum Palæſtra, Iocaris, inquit. Quis enim cantibus ſuperare amorē poteſt eius artis magiſtrum? Ego per hoc caput, ac beneuolentiam erga te meam iuro, me (neque enim literas noui) inſciam horum penitus eſſe: uerum ſi facultas dabitur, dabo operam ut uidere queas dominam in aliam formam tranſmutatam. His dictis quum dormiſſemus, paucis diebus pòſt, quum nunciat mihi Palæſtra dominam ſe in auem conuerſuram, ut ad ſuum amatorem aduolet: Nunc tempus, inquā, adeſt, quo diutino noſtro deſiderio poſſis facere ſatis. Bono animo ſis, ait. & quum iam nox aduentaret, me apprehenſum ad oſtium domus ducit in qua illi dormiebant, meq́ iubet per rimulam oſtii introſpicientem quæ fierēt, animum aduertere. Video patronam depoſita ueſte nudam prodire, accēſa lucerna, duo tenentem grana, quorum altero thuris ardenti lucernæ impoſito, multa in lumen locuta eſt. Deinde grandiuſculā reſerans arcam, plures cōtinentem pyxides, unam effert, quid in ea contineretur, incertum: ſed quātum oculi coniicere poterant, oleo plena uidebatur. Ex hoc aſſumens, à ſummo uſque ad imas partes totum corpus perunxit: ſtatimq́ alæ innaſcuntur illi, & roſtrum corneum & aduncum: omniſq́ in auem conuerſa eſt nocturnæ cornici perſimilem. Vt uerò ſe uolantem aſpexit, aſperè cantans, prout hæ aues ſolēt, perq́ oſtium euolans abiit. Ego, qui mihi uidebar inſomnium uidiſſe, palpebras oculorū tetigi, nequaquā oculis fidens aut quòd ea aſpexerim, aut quòd eſſem excitatus à ſomno. Tandem ut uix ſenſi me haudquaquam dormire, Palæſtrā rogaui, ut ego quoque eo unguento unctus in auem cōmutarer. cupiebam enim experimēto diſcere, an ex hoc anima quoque auis poſſem fieri. Illa oſtium domus aperiens, pyxidem profert, ex qua feſtinans exutus perungor totus: auis uerò infelix nequaquam fio, ſed cauda è ueſtigio à poſteriori innaſcitur parte. digiti omnes neſcio quorſum abierint, ungues in quatuor ungulas uerſi, manus ac pedes iumenti crura effecta, auriculæ longæ, magna facies: quæ omnia circunſpiciens, cognoui me aſinum euaſiſſe. Vox hominis ad querendū de Palæſtra defecerat, ſed labia demittēs, ipſamq́ qua poteram forma reſpiciens, accuſabam, quòd me pro aue in aſinum uertiſſet. Illa manibus demulcens caput, Miſeram me, inquit, quātum mali feci! feſtinātem ſimilitudo pyxidum me decepit, non capientem ea quibus homines in auem commutantur. Sed confide, anime mi. facilis erit huius erroris cura. nam ſi roſas comedes, ſtatim exues iumenti formam, & in amatorem meum redibis. ac una nocte æquo feras animo: aſini formam diluculo curabis. afferam ſanè roſas, quas ut ederis, fies homo. Hæc quum dixiſſet, tractās me, & aures, & reliquum corpus demulcebat. Ego corpore aſinus, ſenſu tamē menteq́ hominis fungebar, ipſe ille Lucius, præter uocem. Mecum igitur multus erat tum Palæſtræ conqueſtus, labiaq́ mordens

abii

A abij ubi ſciebam equũ meum & alium uerũ aſinum Hipparchi eſſe. Qui ut me ingreſſum conſpexere, ueriti ne fœnum ipſorũ comederé, demiſſis auribus parati erant ad me calcibus repellendum: quod ego perpendens, longè à præſepe receſſi, ſtans ac mecũ ridés: ſed riſus ruditus erat. Cœpi uerò interim mecũ cogitare: Quid ſi lupus nunc aliquis ad nos intret, aut alia fera inſultet mihi, qui nihil mali cõmiſi? Hac detentus cura, timebam aliquã malam futuram eſſe fortunam. Nox enim intépeſta cũ eſſet, ac ſilentiũ, & dulcis ſomnus, ſtrepitus quidam exterius tanq̃ effoſſi parietis eſt factus. Iamq; adeò dirutus erat, ut ingreſſui hominis pateret. Tum unus & item alter, pluresq; intrant, armati omnes. Hipparchum, Palæſtram, ac ſeruum meũ colligãt, domũ ſpoliãt: pecuniam, ueſtem, omnemq; ſupellectilé auferũt, adeò ut nil relinqueretur domi. Tũ me equumq; atque alterum educentes aſinum ſtrauerũt, impoſitisq; rebus quas apportauerant ad graue onus, ligno nos abigẽtes, ad mõtes uia deſueta effugerunt. Ignarus eram quantũ preſſi pondere mei ſocii paterentur laboris: ego deſuetus abſque ſoleis iter facere, ſaxis præacutis admodũ offendebar: ideoq; ſæpius ceſpitans, deficiebam ſub pondere: ſed è ueſtigio uir ſubſequens me ſæpius feriebat baculo, quum Cæſaris inuocans præſidium, pro uoce ruditum edebam, ô, ſolùm abſurdè proferens uoce maxima: Cæſaris uerò nomen minimè ſequebatur: & ob hoc napulabam magis, ueluti qui ruditu proderem nocturnos fures. Nil ergo proficiens rudendo, ſtatui uerbera ſilentio redimere. Iam dies aderat, & nos multos tranſieramus montes, religati ora, ne paſcendo iter moraremur. Meridie ad diuerſorium quoddam peruenimus hominum quibus cum noſtris latronibus ueterem eſſe conſuetudinem, tum ex mutua ſalutatione, tũ ex oculis poterat percipi. Iubét illi ſarcinas deponere, & prandium parant. Nobis iumentis hordeum præbuere: quod quum cæteri comediſſent, ego ualde eſuriẽs (nam is cibus mihi eſui difficilis erat) cogitans qua re famem ſedarem, hortulum retro diuerſorium cõſpicio multis oleribus plenum, in quo & roſæ eſſe uidebantur. Itaque uidens omnes prandio intentos, accedo ad hortum, tum ut paſcerem olera, tum ut ederem roſas, quibus in cibũ ſumptis ſperabã me in hominem reuerſurum. Hortũ ingreſſus, raphanos, lactucas, atq; apium, quibus etiã crudis utuntur homines, ad ſaturitaté comedi. Quæ uiſæ fuerant, non erant roſæ, ſed lauri ſylueſtris flores. Laurũ uocant homines, malũ & aſino & equo cibum, cum ferant ex eo edentes è ueſtigio mori. Hoc aſpiciẽs horti cuſtos, rapto ingreſſus ligno, ut olera ita depaſta uidit, tanquã irati domini erga fures deprehenſos ſolent, neq; naribus neq; lateribus pepercit: aures inſuper ac totũ caput fuſte contriuit. Ego iam uerberum impatiens, cũ ambobus calcibus reſupinum ſuper olera ſtrauiſſem, aufugi ad montes: quod ille ut animaduertit, canes aduerſus me incitauit. Hi cũ plures eſſent, atq; ad urſos expugnãdos ualidi, ueritus ne me dilaniarent ſi me comprehendiſſent: decreui ſatius eſſe domũ reuerti. itaq; eodem curſu ad ſtabulum è ueſtigio ſum regreſſus. illi continuerunt canes currentes: me uerò haud prius percutere deſtiterunt, quàm ex dolore cacarem olera comeſta. Et iam abeundi tẽpus aduenerat, cũ illi grauioribus rebus quas furto ſurripuerãt, dorſo meo impoſitis abierunt. Ego & uerberibus & onere admodum defatigatus, ungulis inſuper de uia contritis, decreui me in uia proſternere, neque exurgere, etiam ſi me uerberando necaſſent. eo pacto ſperaui illos neceſſitate compulſos, ſarcinam qua preſſus eram, inter equũ & aſi-

num partituros, meq; ut inutilem relicturos lupis. Sed neſcio quis dæmon in- F
uidia motus,mea conſilia in contrarium uertit. Nam alter aſinus fortaſſis idem
cogitans,in uia cecidit:quem illi miſerũ baculis percutientes,ubi exurgere ne-
quibat,neque prodeſſent uerbera, alii cauda,alii auribus apprehenſum ſurgere
impellebant. Cũ uano labore incaſſum tẽpus tererent, (aſinus enim in uia ſtra-
tus ueluti lapis iacebat)illi ad fugam intenti,ne fruſtra tardarent,dempta ab aſi-
no onera,mihi & equo impoſuerũt: aſellum uerò miſerũ, captiuitatis & one-
ris ferendi ſocium, abſciſſis enſe cruribus, adhuc ſemianimem è loco præcipiti
deiiciunt. mors illi attulit laborum finem. Ego uidens quorſum mea euaſiſſent
conſilia, ſtatui æquo animo ferre ſarcinam, & promptè iter conficere, ſperans G
roſis aliquando repertis,me priſtinam formam recuperaturum: præſertim cum
ex latronũ percepiſſem uerbis, parũ itineris ſupereſſe ad locum in quo depo-
ſitis ſarcinis manerent. meq; etiam curſu,ſi opus fuerit,ad proficiſcẽdum paro.
Ante ueſperam uenimus domũ. Anus uetula intus ſedebat ad ignẽ. illi depoſi-
tis ſarcinis uetulam rogant cur ſedeat,ac nõ potius prandium paret. Illa omnia
eſſe prompta ait,panes plurimos,uinum uetus,ac ſylueſtres carnes. Collauda-
ta uetula,ueſtibusq; depoſitis,ad ignem ſe oleo unxerũt. Vas erat aquæ plenum
calidæ, qua ſe lauerũt. Superuenere paulò pòſt adoleſcẽtes, aurum, argentum,
ueſtes,ac muliebrem uirilemq; ornatum portantes,communem omnibus præ- H
dam:quibus rebus intus delatis,eodem & ipſi pacto ſe lauerunt. Erat illis pran-
dium fertile,ſermo homicidarum uarius. Anus mihi & equo hordeũ præbuit.
Ille cibũ auidè uorauit,timens(ut par erat)ne eſſem in edendo ſocius. Vbi mu-
lier abeſt,ego panem qui intus erat, comedi. Poſtridie relicto cum uetula ado-
leſcente quodam,ad opus ſuum abierunt. Ego ſentiens cuſtodes mihi impoſi-
tos diligentes, ingemiſcebam. Ac anum quidem contemnebam, cum facilè ex
eius conſpectu aufugere poſſem. Sed adoleſcẽtem præcinctum enſe,in me ſæ-
pius reſpicientem,atq; adſeruantem oſtium,formidabam. Poſtridie circiter no-
ctem mediam reuerſi fures,neq; aurum neq; argẽtum tulere, ſed uirginem for- I
moſam ſanè,flẽtem,capillis ſparſis,ac ſciſſa ueſte. Hanc in ſtraminibus poſitam
bono animo eſſe iubent,mandãtes uetulæ,ut continuò domi eſſet,uirginemq;
adſeruaret diligẽter. quæ neque potum neque cibum capere uoluit,ſolùm ge-
mens, ac lacerans capillos, adeò ut ego quoq; illius commotus fletu,ſibi iuxtà
propinquus lachrymarem. Interim extra domum fures in porticu cœnant. Fa-
cto die explorator quidam adueniens nunciat quendam aduenam ea die mul-
tis cum opibus tranſiturum. Hi ut erant armati conſurgentes,me & equũ ſtra-
tos abeuntes ducũt. Ego infelix ignorans me ad pugnam & bellum duci, cum
tardè irem, ligno percutiebar. Poſtquam ad locũ peruẽtum eſt quà aduena ille K
profecturus erat,in uehicula & ſarcinas incidentes,hominem cum familia occi-
dunt. precioſioribus rebus mihi & equo impoſitis,cũ reliqua in ſyluis abſcon-
diſſent,reuerſi ſunt. Ego cum baculo ſæpius ictus eſſem,ungula offendo in la-
pidem acutum. ex offenſione fit ſummo cum dolore uulnus:quo factum eſt ut
reliquum uiæ conficerem claudus. Tunc illi: Quid opus eſt innicem autẽ hunc
aſinum nutrire ſæpius ceſpitantem? Ex aliquo demus eum præcipitem loco,in-
utilem beſtiam,tanquam futuram exercitus expiationem. Cum hæc aduerſum
me machinarentur,ego intelligens omnia,quod itineris ſuperfuit, oblitus uul-
neris peregi. timor enim mortis,omnem abſtulit uulneris dolorem. Vt uerò ad
diuerſorium

A diuerſorium peruentum eſt, onera cũ depoſuiſſent à nobis, diſcumbentes cœnant. Deinde noctu cũ recedere uellẽt, quò reliqua è ſyluis deportarẽt: Quid, unus inquit, hũc miſerũ deducamus aſinum, inutilem propter ungulæ uulnus? hæc quæ ſuperſunt, partim nobiſmetipſis, partim equo deferenda imponemus. His dictis abierunt, unà equum ducẽtes. Nox cum luceret lunæ beneficio, ego mecum loquutus, Quid amplius, inquã, expectas miſer, eſca uulturibus & eorum pullis futurus? Nunquid non intellexiſti quæ iſti de te ſunt inuicem colloquuti? Vis ne ex alta crepidine deiici? Nox reſplẽdet, fures abiere, pete fuga ab iſtis homicidis ſalutem. Hæc mecum cogitans, cũ uiderẽ me ſolutum (laqueus

B enim ſuſpenſus pendebat) ad fugiendum maximè ſum cõmotus. Itaq; domum exiẽs cœpi curſu fugere. Quod anus ubi cõſpexit, me per caudã retinebat: ego rem dignam præcipitio & alia quauis morte putãs ſi à uetula retinerer, mulierem trahebã. illa magna uoce implorat uirginis opem. Quæ cũ prodiſſet, conſpecta re facinus eſt auſa nobile & memoratu dignum. Nã ſuper me aſcendẽs, fugæ comes facta eſt. Ego tum fugiendi cupidus, tũ puellæ gratia, extẽto curſu abibã, anicula poſt nos relicta. Virgo orabat pro ſalute deos: ad me uerò, Si me, inquit, ad paternam domũ perduxeris, primũ ab omni opere te liberũ faciam, tum hordei medimnus erit tibi ſingulis diebus cibus. At ego tum interfectores

C meos fugiẽs, tum pollicitationibus puellæ motus, neglecto uulnere currebam. Vt uerò ad triuium quoddã peruenimus, in hoſtes noſtros redeũtes incidimus, qui à longe propter lunam infelices captiuos cognouere. Currentes cum me cõprehendiſſent, in uirginẽ uerſi, O ſpecioſa uirgo, quid miſella, inquiunt, per ignota pergis loca? nunquid dæmones non extimeſcis? redi igitur. nã te tuis reſtituemus. Quæ quũ ridentes dixiſſent, me retrouerterũt. tum pedis & uulneris memoria quũ renouata eſſet, claudicare cœpi. Illi, Nunc tandẽ captus claudus factus eſt, aiunt: cæterùm fugiens non ſentiebas uulnus, ſed ſanus uidebare, equo & auibus uelocior curſu. Hæc inter uerba adeò me lignis percutiebant,

D ut iam ulceribus poſteriora infecta ſint. Domum ingreſſi, anum laqueo è petra ſuſpenſam inueniũt. Verita enim (ut æquum erat) lattones propter uirginis fugam, laqueo uitam finierat. quod illi admirãtes, ſciſſo fune in imum præcipitem egere. Deinde ligata uirgine ſunt ad cœnã profecti: qua multo potu traducta, quum de uirgine colloquerentur, Quid, ait quiſpiam ex eis, de hac fugitiua agendum? quid cenſes, alter, niſi eodem illam loco, quò uetulã noſtram præcipitem agamus? nam & pecuniã nobis auferre conata eſt, & nos artemq; noſtram prodere. Scitis enim, ſi ad ſuos perueniſſet, in quanto periculo uerſaretur uita noſtra. nam omnes à pluribus ex improuiſo circundati fuiſſemus capti. Quare

E ulciſcamur hanc uitæ noſtræ inſidiatricem: ſed nõ ita, ut è ſaxo proiecta morte pereat repẽtina: mortis genus quo longo dolore afficiatur, reperiundũ eſt nobis. Cũ de illius morte diſceptarent, Adiiciam, ait, huic (quod & uos probabitis) aſini interitum, quoniã ſemper tardum, nunc uerò ficte claudicantem oportet perdere. etenim fugæ uirginis factus eſt ſocius & miniſter. hunc interficiamus primùm, tum ſcindamus uentrem, atq; inteſtinis abiectis, intus uirginem includamus, ita ut ſolum ſuperextet caput, ne eueſtigio ſuffocetur: reliquum corpus intra uẽtrem lateat: quo conſuto, ambos uulturibus eiiciamus nouo more præparatum cibum. Aduertite quæſo ad hoc tormenti genus. primùm uiua mortuo aſino inhærebit, deinde ſole urẽte in eius uentre decoquetur: inſuper fame

ad mortem torquebitur, neq; poterit ſe ipſam perimere: cætera quibus excruciabitur, tum ex putrefacti cadaueris fœtore, tum ex uermibus ſcaturientibus, prætermitto: uultures deniq; cadauer depaſti, & uiuentem quoq; unà laniabũt. E
Ad hoc monſtro ſimile acclamantes omnes, rem comprobauere: ego meipſum deplorabam tanquam iam moriturum: neque tantum meo interitu dolebam, quantum quòd receptaculum eſſem futurus infelicis puellæ, quæ nihil admiſerat mali. Iam diluculum aderat, quũ ſubitò manus aduentat militum ad hos ſceleſtos latrones capiendos: quos omnes uinctos ad eius oræ præſidem perducunt. Inter hos milites, qui puellam deſponderat, latronum inueſtigator aderat. Hic uirginem dorſo meo impoſitam, ad ſuos reduxit. Domeſtici nos etiam G
à longè conſpectos ut agnouere, me illis aduentum noſtrum uoce ſignificante, profecti obuiam, domum perducũt. Virgo multũ de me locuta, & captiuitatis & fugæ ſocio, & unà ad mortem deſtinato, cura mei demandata cæteris, medimnum hordei præberi iuſſit, etiam fœnum quantum ſufficeret camelo. Ego conſpectis canibus, qui in aulam introeuntes, multa ut in diuitis hominis nuptiis uorabant, Palæſtram ſum execratus, quæ me non in canem, ſed aſinum ſua arte tranſmutaſſet. Haud multos poſt nuptias dies, uolens mihi uirgo promiſſam gratiam referre, patrem, ut me liberum dimitteret, hortata eſt. Ille ſub diuum cum equarum armentis liberum in uoluptate, & equas ſubagitare cum H
uellem, permiſit. Quæ tum mihi optima redhibitio uiſa eſſet, ſi mei arbitrii res fuiſſet. Aduocato itaque equarum paſtore, me ſibi permiſit lætum, tanquam non amplius ſarcinarum moleſtiam ſubiturum. Equabus paſtor immiſcuit, ducens ſimul ad paſcendum. Oportebat autem & hic mihi accidere, quod olim Candauli. Sed contrà atque opinabar, accidit. nam qui armento præerat, incluſum me reliquit uxori: illa ad piſtrinum illigatum, & triticum & hordeum molere cogit. Mediocris hic erat labor, grato præſertim aſino, molere quantũ domino ſat eſſet. Sed mulier intenta quæſtui, & in aliorum quoq;, qui plurimi in agris erant, opera ad farinæ mercedem miſerum fatigabat collum. Inſuper hordeũ mihi debitum cibum confricans, ac molere cogens, placẽtas ex eo in ſuum uſum faciebat: dabatur mihi furfur pro hordeo. Siquando paſtor inter armenta ire ad pabulum equorum ſineret, quia me uelut adulterum ſuſpicabatur, calcibus & morſibus infeſtabat, adeò ut nullo pacto zelotypiam ualerem fugere. I
Macilentus igitur paruo tempore factus ſum ac deformis, neque domi à piſtrini labore quietus, neque in agris paſcens, quum non eſſem ab equorum perſequutione tutus. Deſtinabar etiam quandoque ad montes, lignorum ſarcinas laturus: quod malum cæteris erat in omnibus deterius. nam primùm aſcendẽdus mons erat ſaxoſus, aſpera ac dura mihi (ut qui abſq; ſoleis eſſem) uia. ducebar ab K
impuro puero aſinario, qui me aliquando nouo more perderet. Is percutiebat currentẽ, neq; ſimplici ſolùm ligno, ſed eo cui frequẽtes atq; acuti ſtimuli eſſent infixi. Is ſemper poſteriora dorſi perurgebat, adeò ut nates ulceribus inquinatæ, ſemper ab illo eodẽ loco uapularent. Onus præterea imponebat & elephanto graue. Deſcenſus montis licet eſſet præceps, tamen cõtinuis premebat uerberibus. Siquãdo ſarcina in alteram declinaret partem, nequaquam aut demebat ligna, aut imponebat leuius, ut æquaret latera, ſed graues addebat lapides leuiori parti. ita redibam miſer tũ ligna tũm ſaxa inutilia ferens. Flumen erat in itinere abſque naui. ille calceis parcẽs, à poſteriori parte poſt ligna ſupra me,

Videtur alludere ad hiſtoriam Candauli, quæ eſt lib. I. Herodo.

quoad

A quoad fluuiū tranſiuiſſem, inſidebat. ſi uerò (ut ſæpe contigit) labore atq; onere nimio lapſus cecidiſſem, tū mihi calamitas aderat non ferenda. non enim deſes me ſubleuabat manibus, aut chamo erigebat, aut reddebat ſarcinā leuiorē: ſed à capite atq; auribus incipiens, me ligno percutiebat continuè, quoad plagarum multitudo me cogeret ad ſurgendum. Aliud quoq; malum intolerabile ſum perpeſſus: ſpinarum quippe acutarum faſcem, quem ferebam à poſteriori parte ſuſpenſum, caudæ alligauit, ut pendens crura mouentem (ut ambulāti neceſſe erat) acerrimè pungerent. Neq; uerò huic malo obuiare potis eram, hærentibus ſemper ſpinis, ac propter inceſſum repercutientibus. nam ſi remiſſius
B incedens deuitarem ſpinarum ictus, ligno ualde uapulabam. ſi baculum euitarem citius ambulans, grauius poſteriora torquebantur à ſpinis. erat aſinario illi omnino me perdendi animus. Itaq; cum illum aliquando calce percuſſiſſem, nunquam eſt id oblitus. Iuſſus ſtuppam de una regione in aliam trāſferre, illam ſuper dorſum meum arctè alligauit, interitúmque ex eo mihi machinatus, cum paululum proceſſiſſem, raptū ex igne torrem exuſtum, infra ſtuppam abſcōditi qua ſubitò incenſa, ego ignem ſentiens me comburentem, in cōſpectum fortè de uia ſtagnum me conieci, méque in aqua unà cum ſtuppa cōuolui ſæpius, quoad ignis extingueretur. ita abſque diſcrimine reliquum confeci uiæ, cum
C non daretur illi facultas ſtuppam amplius incēdendi, limo atque aqua plenam. At ſceleſtus ille aſinarius domum reuerſus, omnem in me culpam coniecit, aſſerēs me mea ſponte in ignem proſiluiſſe. Alter deinceps impurus puer ingens aduerſum me excogitat malum. nam cum me ad montem deduxiſſet, grandi lignorum impoſito onere, rediens uicino agricolæ ligna uendidit, méque uacuum lignis domum reducens, apud dominū ueluti inutilem accuſat, inquiēs: Quid hunc aſinum amplius nutrimus fruſtra, difficilem, tardum, grauem? Inſpice quæ ſit eius cura: ſi mulierem aut uirginem formoſam conſpicit, è ueſtigio calcibus proſiliens, curſu ad eam fertur, tanquam homines ad mulieres dilectas
D ſolent, & morſu tanquā oſculo appetens, nititur concumbere: ex quo lites tibi & odia omnibus conquerentibus pauentibusq; inſurgunt. Enimuero nunc ligna ferens, conſpecta in agrum abeunte fœmina, ligna abiecta diſperſit, mulierem tanquam coiturus inſequitur, donec aliis aliunde accurrentibus, mulier ab huius formoſi amatoris impetu liberata eſt. Hæc patronus credens, Poſteaquā, inquit, neque piger ire uult, neque ſarcinam ferre, ſed mulieres appetens, amores hominum imitatur: occidite eum, & inteſtinis uulturibus datis, carnes operariis ſeruate. Si quis quomodo ſit mortuus, quæret, fingite à lupo interemptū. Ad hoc abſurdus ille puer gauiſus, me ſubitò parat iugulare. Sed fortè ac-
E cidit ut uicinus quidam agricola me ab interitu uindicaret, quædam conſulens aduerſum me grauiora. Nequaquā hunc aſinū occidas, inquit, piſtrino aptum, atque oneri ferendo. Neq; etiam magnum, ſi in amores mulierum labitur. caſtra ipſum. ſummota enim ueneris cupiditate, mitis erit & pinguis, cui non ſit difficile etiam grauiſſimum onus ferre. Si, quomodo caſtretur, ignoras, triduo aut quatriduo uirum adducam huius artis peritiſſimum. Approbatur à ſingulis qui aderant, conſilium. Hoc audiēs, fundebam lachrymas, tāquam uir eſſem in aſino deſiturus. neque enim uiuere amplius cupiebam, ſi fierē eunuchus. Potius ergo aut inedia deficere decreui, aut ex mōte aliquo me præcipitem dare, ut morte miſera effugerem uitam miſeriorem. At nocte intempeſta ſuperuenit

Ee iii

in agros & uillam nūcius, puellam à latronibus nuper raptam, & eius ſponſum F meridie iuxta littus deambulantes, ab inundantis maris aqua raptos atq; abſorptos fuiſſe, hunc finem & rerū & uitæ ſortitos. Serui nouis dominis uacua domo, decreuere omnes nequaquam decætero ſeruitutem pati: raptiſque quæ in agris erant, aufugiunt. Qui equis præerat, adſumptis quæ poterat, mihi & equis imponit. Aegrè ferebam nō ferre me onus aſino dignū: lætabar tamen me euaſiſſe id periculum exectionis. Vniuerſa nocte cōfecimus longum iter. tertia die in urbem Macedoniæ peruenimus Berœam, quippe magnam ac populoſam, in qua habitare ſtatuerat qui me ducebar, & ſimul iumenta uendere. Præco medio ſtans in foro nos proſcribebat. emptores diligenter inſpiciebāt omnia, aperientes os, atq; ex dentibus ætatē cuiuſque coniectantes: & emerūt alii iumēta reliqua, me ultimum relictum præco iuſſit reduci domum, inquiens: hūc ſolum uides non reperiſſe emptorem. At ſors multa reuoluens ſæpius & cōmutans, dominum minimè gratum parauit. Cinædus erat ſenex, unus ex iis qui deam Syriam per uillas & agros circumferētes, ſtipem deæ offerre impellunt. huic magno uendor precio, drachmis triginta: quē ligatus ſequor. Vbi domum Philebi (hoc emptori noſtro nomen erat) peruenimus, magna ad oſtium uoce, ô Coraſia, inquit, ſeruum uobis emi pulchrum ac grandem, genere Cappadocem. Erant ea Coraſia cinædorum turba Philebi coadiutorum. qui omnes ad illius uocem applaudentes, exiſtimabant uerum ſeruum emptum eſſe: ut uerò aſinum uidere, Philebum increpant, qui nō ſeruum, ſed ſponſum ſibi adduxerit ſuis nuptiis dignum, ex quo certè pullos eiuſmodi quamprimū pararet. Ad hæc cum riſiſſent omnes exercitio ſuo intenti, paratis domi ſacris, mihi deā ſuperimpoſuerunt. Ciuitatē ingreſſi, cū patriam perambularemus, in quandā uillam peruenimus, in qua ego deam ferens conſtiti. Quidā qui rei ſacræ præerat, cum ueluti deo plenus nonnulla protuliſſet uerba, reliqui mitra proiecta caput ſubtus guttur ligātes, enſibus laceratos feriunt, linguā inſuper foris dentes extenſam quiſq; incidit, ut breui tēpore omnia ſanguine manarent. Hic ego ualde extimeſcebam, ne aſini quoq; ſanguine deæ opus eſſet. Eo pacto cū ſibi ſanguinem eduxiſſent, drachmas & obolos à circūſtantibus colligūt. Alii carycas præbent, & uinum, caſeiq; fiſcellas, alii medimnos tritici atq; hordeū in aſini cibum. Ex his & habebant uictū, & ſacra deæ faciebant. Perambulātibus illis aliquando uillam quandam, iuuenem grandiorem à ſe conſpectum expiſcati, domū in quā fortè diuerterant, deducūt. Illi muliebria (ut illis nefariis cinædis mos erat) perpeſſi ſunt: ego dolens me in aſinum eſſe uerſum, cū tantum ſcelus non poſſem ferre: O ſceleſti, cum uellem exclamare, pro uoce hominis magnum rugitum dedi. Quidam ex ea uilla amiſſum aſinum quærentes, repentè audito rugitu, nullo præmonito ingrediuntur domum, quum æſtimarent me ſuum aſinum eſſe. repertis qui infanda patrabant cinædis, multo cum riſu locum egreſſi, ſceleſtam ſacerdotum nequitiam per totā uillam diuulgant. Illi ob eorum ſcelera deprehenſa, pudore territi proxima nocte abeunt. Cum in locum ſolitariū perueniſſent, increpabant me irati admodum, quòd eorum myſteria pateſeciſſem. Tolerabile hoc erat damnum, uerbis mala audire: quod ſequitur, non ferēdum. deam quippe deponentes, ſublata ſella, nudum arbori robuſtæ alligant, deinde fuſte ex neruis facto, me ad necem uerberant, iubentes in futurum eſſe taciturnum. & ſimul poſt uerbera me ſtatuunt iugulare, qni uillicorum iram in ſe incitarim,

A citarim, neq; per me licuerit facere cōſuetum quæſtū: ſed ope iacentis humi deæ id prohibentis, ne deeſſet qui eam ferret, cædē effugi: poſt multas tamē plagas repoſita ſupra me dea, iter proſecuti ſunt. Veſperi in hominis opulenti prædium peruenimus, qui liberius nos domi excipiens, ſacra Deæ peregit. Hic ego ingens periculū adii. Amicus quidā noſtri hoſpitis partē ſylueſtris aſini ei dono miſit, quā canes qui intus occluſi erant, coqui negligētia comederunt. Hic præter modum, ne domini iuſſu uapularet, cū de morte cogitaret, conſilio mulieris pepercit uitę. Si mihi credes, inquit, & te ſaluabis, & reſarcies hoc damnū. Habent hi cinædi aſinum, quem ſi deduxeris in deſertum locū, facilè illum potes B occidere, ſumptamq; ex eo partē parare in cibum domino: reliquū corporis in præceps abiice. exiſtimabunt cinædi aufugiſſe aſinū, neq; amplius deprehendi poſſe. hic uerò aſinus pinguis eſt, & perſimilis ſylueſtri. Approbato mulieris conſilio, coquus intelligens hoc pacto iram patroni declinaturū, mihi propinquat, ut cōſultum facinus patraret. At ego quid de me futurum eſſet præuidēs, optimum factu duxi id periculū ſubterfugere. Igitur effracto quo ducebar loro, proſiliens feror intus curſu, ubi cinædi cū hoſpite cœnabant. ſubitò eo aduentu & lumen & menſam ſubii, exiſtimās hoc ſcitū inuentum ſaluti mihi futurum, dominumq; è ueſtigio me ocioſum aliquo tuto in loco detenturū: ue-C rùm hæc res in extremū eſt mihi uerſa diſcrimen. nam furioſum me opinati, enſibus, iaculis, lōgis baculis uelut occiſuri me appetiuerūt: quo periculo perſpecto, in interiora domus, ubi cinædi dormituri erāt, curro. Illi oſtium loci exterius occludunt. Diluculò nebulones illi, dea mihi ſuperpoſita, recedentes, ad aliam ciuitatem copiis & opibus potentem perducunt: in qua nouum interuenit prodigium. nam cum dea priuatæ domus diuerſoriū abnueret, in templo ſe poni iuſſit eius loci, qui à ciuibus maximè coleretur. Illi libenti animo deā externam prope ſuum deū in templo collocant: nobis tradunt paupeculæ hoſpitium domus. Hic plures cinædi dies cōmorati, cum abire uellent, deamq; à ci-D uibus peterent, templū ingreſſi deam aſportant: uerū facinoroſi homines phialam aureā è templo ablatā furto, infra deam recōdunt: qua re palàm facta, ciues nos inſecuti, ut appropinquarūt, ex equis deſilientes, cinædos capiūt, impios illos ac ſacrilegos appellātes, cū phialā ereptā repeterēt: & ſcrutati ſingula, eam reperiūt in ſinu Deæ abſcōſam. Quā ob rem hos muliebres uiros colligatos, in urbemq; traductos, in carcerē coniiciunt: deāq; alio in tēplo ponētes, aurū ſuo deo reſtituunt. Poſtera die & res eorū & me inſuper uendūt. Ego à piſtore incola propinquioris uillæ emptus ſum, impoſitisq; decē tritici quos emerat medimnis, in uillā difficili atq; aſpera uia perductus. Erāt domi iumēta cōſerua, mo-E læq; plurimæ ab illis agitatæ, omnia intus farinæ plena. me uerò, ueluti ſeruum nouū ſolent, ac de uia propter grande onus feſſum, eo die quieſcere ſinunt. poſtridie me iugo molę alligatū, linteo uelatis oculis, molere iubent. planè noram, id ſæpius expertus, quo pacto eſſet molendum: ſed ſimulans me eius operis rudem, fruſtra quietē ſperaui. nam plures qui aderant, acceptis baculis de improuiſo me id minimè expectantem (neque enim aſpicere poteram) adeò percuſ-„ ſerunt, ut è ueſtigio more turbinis circunducerē molam: expertusq; ſanè didici „ ſeruum ad ea quæ fienda ſunt, promptū eſſe debere, neq; expectare domini manum. Eo labore admodū macer euaſi, & corpore debilis: quapropter hortulano me uendidit, qui hortum ceperat colendum. Is olera in forum mea opera

ferebat ſæpius,agro deinde effodiendo,plantandoq́ ac rigãdo intentus,ego in- F
terim ocioſus,ſed uita propter frigus (erat enim hyems)ſatis moleſta,cũ patro-
nus nedum mihi,ſed nec ſibi lectum parare poſſet:me tum molle lutum,tũ du-
ra terra atque acuta multum offendebat. Cibus item lactucæ amaræ ac prædu-
ræ erant. Ambobus contigit aliquando nobis ad hortum adeuntibus,ut obuia-
remus generoſo uiro, ueſte induto militari: qui primùm uerbis Italis hortula-
num allocutus,petiit ab eo,quò aſinum ducat.ille uocem militis(ut opinor)nõ
intelligens,nihil reſpondit. Miles id ueluti ſe contemptũ ferens moleſtius,hor-
tulanum fuſte cũ percuſſiſſet : ille militem amplexus, ad terrã in uia proſtrauit.
iacentem tum manibus,tũ pedibus,tum ſaxo ferit. Miles cum ſe tutaretur,mi- G
nareturq́,ſi exurgeret,ſe illum enſe interfecturum : hortulanus quid de ſe futu-
rum eſſet præmonitus,extractũ è uagina enſem, additis uerberibus longè pro-
iecit. Miles uitæ periculo motus,ſe ob uerbera mortuum ſimulat.quod ueritus
hortulanus,iacentemq́ relinquẽs, enſe ſupra me poſito,in ciuitatem pergit:da-
roq́ alteri ad colendum horto,ob timorem,penes amicum unà me ducens, ibi
latenter diuertit : deinde amici conſilio ſe in arca incluſit: me pedibus per gra-
dum attractum recludunt in ſuperiori ædium parte. Miles ubi de uia ſurgens,
uixq́ ambulans ob ſuſceptas plagas,in urbem rediiſſet,narrat commilitonibus
qui obuiam fortè facti ſunt,iniuriam hortulani. Hi cum noſſent quo eſſemus in H
loco,ſumpto magiſtratu uenientes domum, lictorem intus deducunt, iubentes
eos qui domi eſſent,educi. Cum lateret hortulanus,exclamant milites,illum &
aſinum intus eſſe. qui domi erant,nullos eſſe alios præter ſe, neque uirum neq́
aſinum,affirmant. Cum tumultus & clamor plurimus in paruo loco eſſet exci-
tatus,ego quídnam eſſet,cupidus ſciendi,caput è feneſtra extuli : quo illi uiſo,
ſtatim exclamant in mendacio deprehenſós. Scrutantes ſingula,hortulanũ in-
uenerunt in arcula iacentem. extractum iudicibus tradunt,errati pœnam datu-
rũ. Me inferius demiſſum dant milicibus. Ridebanr in me uerſi omnes,qui meo
indicio prodiſſem dominum:ex quo id uerbum primùm prodiit in uulgus,Ex I
aſino conſpecto. Quid deinceps patrono acciderit,ignoro: miles me emit mi-
nis uiginti,qui miniſter erat uiri prædiuitis Theſſalonicæ Macedoniæ ciuitatis.
Eius miniſterium erat epulas parare diuiti. Cum iſto cõſeruus frater habitabat
piſtor,placentas melle conficiens:communia ſuæ his erant artis utenſilia atque
inſtrumenta. Hi mihi diuerſorium dederunt in eo loco ubi reliquiæ cœnæ do-
mini ab ipſis importabantur perplures,ab altero carnes ac piſces,ab altero pla-
centæ. inter has me incluſum relinquentes,abeunt lauatum. Ego omiſſo hor-
deo, humano cibo uentrẽ referſi. Cum rediiſſent,tum ex ciborum multitudi-
ne non animaduertunt cibos à me comeſtos, tum quia parcè,ne quid percipe- K
rent,comedi. Vbi illos id non perſpexiſſe ſenſi,eorum fretus ignorantia,melio-
ribus fruſtis corpus repleui. Tandem ut damnum cognouere,alter alterum illa
ſurripuiſſe ſuſpicatus,pudore inuicem reticebant. Diligentius igitur adſeruan-
tes,reliquas portiones deinceps & fruſta adnumerant. Ego uitam uoluptuo-
ſam in deliciis agens,factus ſum corpore pinguior,adeò ut pellis ex pilis nitidis
admodum luceret. Illi me pinguiorem factum uidentes,hordeum uerò nequa-
quam minui,in ſuſpicionem mei ducti,ſimulant ſe foras ire lauandi gratia.clau-
ſo oſtio, quid agam,per rimulas aſpiciunt. Ego ignorans dolum,ad prandium
proficiſcor. Illi primò ridere incipiunt in cibo aſini deſueto. Conſeruis deinde
ad

A ad id ſpectaculũ uocatis, ridẽt ſimul omnes uehemẽtius, adeò ut patronus peteret quídnam accidiſſet ut adeò efferrentur riſu. Vt cauſſam percepit, ſurgẽs â ſympoſio, atque introſpiciens, poſteaquã me uidit ſyluestris apri fruſta edentẽ, ſtatim ridens ſe intus corripuit. Ego ægerrimè tuli me in furto & gula fuiſſe deprehenſum. Ille ſuborto riſu me iubet in conuiuiũ deduci, deinde menſam parari adeò multis cibis, ut nullus alter aſinus eos potuiſſet edere.* Cochleæ crudæ erant, piſces partim garo & oleo, partim ſinapi cõditi. Fortunam ego arridentem mihi ſentiens, cogitanſq; his iocis ſalutẽ mihi afferri poſſe, menſæ adſtans prandium ſumpſi: qua ex re uniuerſum conuiuiũ ſe in riſum effudit. Cum

*κρέα, λοπάδες, ζωμὸς, ἰχθῦς, τῦτο μ̀ γάρῳ κὴ &c.

B dixiſſet quiſpiam, Bibet hic aſinus & uinum, ſiquis miniſtret: idq; patronus iuſſiſſet afferri, oblatũ potaui. hoc ille præter modum admiratus, duplex eius quo uenditus erã, precium annumerari emptori iuſſit, meq; dari adoleſcenti cuidam liberto ſuo, tum nutriendum, tum inſtruẽdum, quæcũque illum oblectare poſſent. Facile fuit illi me docere, parentem ſibi, facientemq; ſingula quæ monſtraret. Primùm flecti me in genua ſupra lectum uelut hominẽ docuit, tum ſibi alludere, ac ſtantem pedibus anterioribus erectis pſallere, ad eius quoque uocem annuere atque abnuere. omnia deniq; quæ poteram, imitabar. Vulgatum iam per urbem erat, aſinum uinum bibere, ludere, ſaltare, & quod mirabilius uide-

C retur, uocibus hominis obtemperare. Cum uellem bibere, oculorũ nutu admonebam miniſtrum. Mirabantur hæc omnes ut rem inſuetam, inſcii hominem in aſino eſſe. Lætabar eorum ſtultitia, diſcens ambulare, ferre patronum, currere abſq; ulla ſeſſoris moleſtia. Eram ſumptuoſius ornatus, purpureis phaleris, freno auro atque argento diſtincto. Pẽdebant inſuper tintinabula, ſuauem ſonum præbentia. Menecles patronus in Theſſalonicam abiit, ob hanc cauſſam, ut ferebat, quòd erat pollicitus patriæ, ſe gladiatorios ludos daturũ: qui cum ad pugnandum parati adeſſent, nos mane profecti ſumus. Ferebam dominũ uia dura & uehiculis difficili. Vbi Theſſalonicã uenimus, omnes ad ſpectaculum & me

D uidendum conuenerunt. iam enim fama diffuſa longius uulgauerat, me in modum hominis ſaltantem, uarios ludos edere. Patronus poſt potum ſuis conciuibus (hi nobiles erant) in cœna me iocos illos incredibiles iubet edere. Libertus qui mihi præerat, faciens ex me quæſtum, tenebat incluſum, eos qui meos ludos uolebant aſpicere, aperta ianua datiſq; nummis intromittens. illi, aliud alter in meum cibum afferebant, & ea præſertim, quæ uentri aſini minimè conuenirẽt. Mẽ & domini & aliorum ciuium epulæ & magnum & pinguiorem reddiderant. & mulieř quædã externa mei uidendi cupida accedit, ut me aſpiciat prãdentem. ut aſpexit, è ueſtigio in cupidinem mei exarſit, tum aſini ſpecie addu-

E cta, tum impulſa ludorum uenuſtate. Hæc cum liberto ut unam noctẽ mecum eſſe ſinat, magno precio paciſcitur: qui parum curans mei iacturam, precio accepto, cum adueſperaſceret, poſt cœnam domini iuſſu abiens, me ad locum ubi dormiebam, perducit. Ibi mulierẽ inuenimus lectũ ingreſſam. puluinaria mollia importata erant, ueſtes quoque, & ſtragulæ, & ſtratũ decens humi poſitum. Mulieris ſerui alio in loco abeunt iuxta domum dormitum: illa lumen intulit permagnum igni ſimile: exutaq; ueſte, nuda propter lumẽ ſtetit: deinde ex alabaſtro proferens unguentum, ſe primùm tum inungit, nareſq; unguẽto replet: poſtmodum exoſculatur, ea loquens, quæ amor in hominem dilectum proferre cogit. Deinde me fune inſtratum trahit. Ego nequaquam tertio egẽs horta-

tore,quò ducor accedens, cum uino ueteri eſſem reſperſus, unguenti quoque F
odore incitatus, pulchritudine inſuper puellæ commotus, inclino me, dubius quónam pacto cócumberem cum muliere. nam ex quo aſinus fui, expers coitus fui: neque cum aſinis in ea re cóſueueram, neque aſinam cognoram. Itaque haud paruus mihi timor inceſſit ne ſcinderem dilaceraremq́; in coitu mulieré, ac poſtmodum tanquam homicida meritam ſubirem pœnam. ſed hæc incaſſum à me cogitabantur. nam mulier multis amatoriis me oſculis prouocans, ubi me ad opus paratum ſenſit, ut homini ſuperincumbens me complectitur, ac paulum eleuans, totum inguen accepit. Ego cum retrocederem, adhuc reformidans, illa meos amplexa clunes, ad ſeſe trahit, cedentem paulò: Quorſum, in- G
quiés, refugis? atque acrius complexui inhæret. Vt uerò ſenſi ſupellectilem iam mihi deeſſe ad explendam fœminæ libidinem ac uoluptatem, timore depoſito, haudquaquam amplius inſequenti cedens, eius obtemperaui libens cupiditati: exiſtimauiq́; non eſſe me Paſiphaës adultero deteriorem. Hoc pacto uniuerſa nox ueneri data eſt, in uoluptatem coitus frequenter conſumpta. Cum dies aduenisſet, abiens mulier cuſtodem meum conuenit, precioq́; noctem aliam redimit. Ille ditior meo opere factus, quum rem domino ſignificaſſet, cum fœmina reliquit incluſum: quæ priori exercitio intenta, uoluptati operam ſummo cum deſiderio impédit. Libertus interim uesperi, me inſcio, ad interioré in quo dor- H
miebamus locum perducto patrono, me per rimulam oſtendit cum adoleſcentula coëuntem. Eo aſpectu oblectatus, rem prohibet efferri, cupiés me in theatrum duci ludorum tempore, quò id meũ ſpectaculum in aliqua ex his quæ ad beſtias damnatæ eſſent fœmina, in cóſpectu omniũ uideretur. Ac ad me introductã mulieré mihi hærere, & demulcere manibus iubét, ut cum ludorũ inſtaret dies, in theatrũ deduceremur, omnibus ſpectaculo futuri. Lectus erat magnus, ex Indica factus teſtudine, atq; ornatus auro. in hoc me collocant, & iuxta ponunt mulierem: deinde ſupra machinam lectũ poſitum in medium theatri ferunt; magna cum acclamatione populi plauſuq́;, manus aduerſus me extédentis. Nobis I
menſa erat pluribus præparata rebus quæ in cœna deliciarum cauſſa hominibus apponutur. Adſtabát nobis formoſi pueri pincernæ, uinũ nobis aureo poculo miniſtrátes. Ibi cuſtos adſtans meus, iubet me prándere. Verecũdabar in theatro ſitus, & ſimul extimeſcebam ne quis urſus aut leo ad me dilaniádum proſiliret. Hic ego inter alios flores recentium roſarum ſolia conſpicatus, ſtatim è lecto proſilio. Arbitrabantur reliqui me ueluti ſaltaturum ad ludum præbendum ſurrexiſſe: at ego inter homines ad flores uſque delatus, roſas ſelectas paſcor. tum ſingulis rem admirantibus, iumenti ſpeciem depono, omníque prioris aſini ſublata forma, in Lucium illum priſcum ante eos nudus redii. Hoc inſpe- K
rato ueluti mirando monſtro ſtupefactus populus, magno coorto murmure, in diuerſas ſententias diſtrahebatur. alii ut magum, inq́; uarias formas mutari ſolitum, ſtatim igni comburendum: alii paulò expectandum, meq́; prius audiédum cenſebant, ac poſtea ſententiam ferendam. At ego ad præfectum urbis, qui aderat in theatro, currés, dixi me à ſerua Theſſalæ mulieris, quæ maga erat, unguéto perfuſum, in aſinum fuiſſe conuerſum. rogo me in cuſtodia detineat, quoad certior fieret me loqui uera. Dic, inquit præſes, tuorum parentum & cognatorum, ſi quos habes, & ciuitatis, nomen. Patrem eſſe mihi Lucium reſpondi, fratrem Caium, eodem quo ego uocatum cognomine: me hiſtoriarum aliarumq́;

A aliarumq́; rerum ſcriptorem, fratrem poëtam atque augurem eſſe, patriam urbem Achaiæ Patras. Quæ ubi præſes audiuit, Hoſpitis, inquit, filius es, hominis mihi amiciſſimi, qui me domi ſolitus eſt excipere, & donis proſequi. Scio te nil mentiri, tali parente natum. deq́; ſella deſcendens, me amplexus exoſculatur, ac deducit domum. Interim meus aduenit frater, argentum afferens, aliaq́; multa. Cũ præſes adſtantibus omnibus me miſſum feciſſet, ad mare deſcẽdimus. Præparata iam naui, commeatuq́; impoſito, optimũ factu ſum ratus, priuſquã abirem, fœminam conuenire quæ me aſinum adeò dilexerat. multo enim magis uirum me aſino pulchriorem fore ſibi charum exiſtimaui. Illa admodũ læta me
B uidit, rei miraculo delectata, ac cœnare cubareq́; ſecum hortata eſt. Exiſtimabam illam quæ aſinum dilexiſſet, multo maiorem in homine uoluptatem ſumpturam. Quum cœnaſſemus, unguẽto ungor: coronaq́; ex amantiſſimis roſis, ut quæ mihi formam hominis reſtituiſſent, impoſita capiti, quum tempus dormiendi iam nocte intempeſta adeſſet, ueſtes exuo adſtans nudus, ueluti rẽ gratam fœminæ facturus, quum pro aſino uirum haberet. At illa ut me nudũ aſpexit, & ſingula hominem eſſe, in me expuẽs, Abi hinc in malam rem, ait: abſcede ocyus, alibi dormiturus. Cum peterem quódnam ob erratũ meum id diceret: Quoniam non te, ait, ſed aſinũ dilexi, quócum non tecum cõcubui. Equi-
C dem arbitrabar te aſini ſolam ſpeciẽ depoſuiſſe: inſigne illud quod dilexeram, ſeruaſſe: tu uerò omiſiſti id, quod ſolum in aſino pulchrũ uidebatur atq́; utile, in ſimium quendam conuerſus. ſtatimq́; uocatis domeſticis mãdat, extra domũ foras me nudum eiici. Ego ante domum nudus, coronatus, unctus, in nudo ſolo iacui. Diluculò mare uerſus reſpiciẽs, nudus fratri narraui non abſq́; riſu infortunium meum. Vento deinde flãte nauẽ aſcendentes, paucis diebus in patriam uenimus: ubi Diis meæ ſalutis authoribus ſacra perſolui, ac in templo dona ſuſpendi: nõ quòd ex canis podice (ut uulgò aiunt) ſed ex longa aſini peregrinatione, ac uix tandem in patriam redierim, ſalutem conſecutus.

D

IVPITER CONFVTATVS, Vincentio Obſopœo interp.

ARGVMENTVM.

Summa dialogi huius eſt. Quandò fato ac neceßitate quadam omnia in hoc mundo geruntur, eiq́ue etiam Dij obnoxij ſunt, ſuperuacaneam eſſe omnem religionem, ac cultum diuinum: ideoq́; neque dijs ſacrificandum eſſe, neque ab illis quicquam ſperandum: imò ipſos illos non meliores aut etiam feliciores hominibus eſſe, ſed ſolùm fati ac neceßitudinis iſtius ſempiternæ miniſtros, qui per ſe neque prodeſſe nobis, neque nocere poßint. Nam ſi ulla illorum prouidentia, aut rerum humanarum adminiſtratio foret, neq; malos ac ſceleratos inultos manere, & pios bonosq́; beneficijs ac munere illorũ prouehi debere. Nam quæ de ſupplicijs inferorũ ac pœnis nocentum feruntur, ea ſi quæ ſint, eiuſmodi certè eſſe, ut immeritò & iniuſtè illis eueniant qui ea patiun-
E *tur, cum nemo ſua uoluntate, ſed ex prædeſtinato fatoq́; impellente peccet. Fingitur autem Cyniſcus, uti intrepidus atq; impudentior paulo quiſpiam cũ Ioue diſputare. Eſtq́; hic dialogus ex illis unus, ob quos Lucianus propriè blaſphemus atque ἄθεος uocatus eſt. Quid enim in rebus mortalium ſanctum aut inuiolatũ uſquam erit, ſi religione ac metu Deorum è medio ſublato, hominibus perſuaſeris, ſiue benè ſiue malè agant, id neceſſitate quadam fatorum fieri, eoq́; ipſos à crimine ſolutos atque innoxios eſſe?*

Interlocutores, CYNISCVS & IVPITER.

CYNISCVS.

EGo uerò te Iupiter talium rerum gratia nunquam moleſtius conturbabo, extructas diuitias, aut multum auri pondus, aut imperii dignitatem à te poſtulans, quæ quidem uulgò non parum multis maximè

in uotis ſunt,tibi uerò largitu haudquaquam facilia. Itaque permulta eiuſmodi F
illis ſolicitè expetẽtibus, ſurdis auribus uideo te negligere. Cæterùm unum il-
lud facillimum à te mihi uelim contingere. I V P. Quid hoc uerò rei eſt Cyni-
ſce? neque enim indigentia diutius diſcruciaberis, maximè ſi rerũ mediocrium,
ut ais, inopia conflictaris. C Y N. Reſponde mihi ad quæſtionem quandã non
difficilem. I V P. Exiguum profectò uotum, & præſtatu facile. Proinde quære
quæcunque fert animus. C Y N. Vide Iupiter: etenim ueriſimile eſt & tibi ui-
delicet Homeri atq; Heſiodi lecta eſſe poëmata. Dic ergo mihi, num uera cre-
denda ſunt iſta quæ de Fato & Parcis illi conſarcinatis cecinerunt uerſiculis:
& an nullo modo ea uitari queant, quæcunque illæ cuique naſcentiũ fatali de- G
creto adneuerint. I V P. Et ualde quidem uera ſunt iſta. Etenim in rebus huma-
nis nihil eſt quod Parcarum diſpenſatione & conſilio non ordinetur: uerũ o-
mnia quæcunque fiunt, dum ſub illarum colo circumferuntur, ſtatim ab initio
unumquodque illorum certum & infallibilem ſortitur euẽtum, nec fas eſt ali-
ter fieri. C Y N. Proinde quoties Homerus alia in parte ſuæ poëſeos dixerit,
Infera ne Parcis inuitis regna ſubintret, ac id genus alia, nugari uidelicet tũc il-
lum dicemus? I V P. Et maximè. nihil enim extra Parcarum legem fieri creden-
dum eſt, atque adeò præter linum. Cæterùm Poëtæ quæcunque ex Muſis ſug-
geſta cecinerint, illa uera habenda ſunt. Porrò quoties à Deabus deſeruntur, ac H
per ſe aliquid literis ac memoriæ proditum protulerint, tunc à uero tota uia ab-
errant, neque non cum prioribus pugnantia atque contraria commemorant.
Et ignoſcendum quidem facinus, ſi, cum homines ſint, ueritatem ignorẽt, præ-
ſertim illo digreſſo numine, quod præſens per illos canere ſolebat. C Y N. At-
qui hoc ſanè ita ſe habere dicemus. Ad hæc uerò & illud mihi reſpõde: Nónne
tres ſunt Parcæ, nẽpe Clotho, Lacheſis, & Atropos? I V P. Rectè putas. C Y N.
Fatum ergo & Fortuna, cum & ipſæ Deæ ſint, multum uulgò celebratæ, cuiuſ-
An idem Fortuna, Fatũ, & Parcæ. modi ſunt, aut quæ'nam unicuique illarum eſt potẽtia? An uerò æqualem cum
Parcis ſortem obtinent, aut maiore quàm illæ in rebus humanis gubernandis I
potentia præditæ ſunt? Paſſim enim omnes affirmantes audio, Fortuna & Fato
nihil uſpiam eſſe potentius. I V P. Haud fas eſt omnia tibi comperta eſſe, ô Cy-
niſce. Cuius ergo gratia hæc de Parcis me interrogaſti? C Y N. Si prius mihi Iu-
An & Iupiter Fato ſuccũbat. piter & illud expoſueris, num & in uos illæ imperium obtinẽt, & neceſſum ſit
ex illarum lino uos pendere. I V P. Neceſſarium omnino, ô Cyniſce. quid er-
go riſiſti? C Y N. Commodùm Homeri illi uerſiculi in mentem mihi uenerũt,
quibus te in Deorum concilio concionantem introduxit, & indignãter com-
minantem te catena quadam aurea omnia ſurſum ſubducturum. Etenim di-
xeras, catenam cœlitus te demiſſurum, ac tunc ſi uelint omnes Dii ex illa pen- K
dentes, quanuis certatim ſummo ſtudio te conarentur detrahere, nullò tamen
modo te loco eſſent moturi. Te uerò, ſi lubitum foret, nullo negocio uniuer-
ſos unà cum terraq; & uaſto gurgite ponti uelle ſubducere. Tunc equidẽ inu-
ſitato & admirando membrorum robore pollere mihi uidebare: ac mirificè in-
horreſcebam animo audiendo uerſiculos. Nũc autem te ipſum uideo unà cum
catena & uerbis tuis minaciſſimis, à tenui filo, ut ais, pendentem. Videtur itaq;
mihi multo iuſtius Clotho arroganter gloriari poſſe, quòd & teipſum in ſubli-
me tractum, & ex colo pendulum uideat, quemadmodum piſcatores ex cala-
mo ſubductos contuentur piſciculos. I V P. Haud compertum habeo quid iſtæ
tuæ

A tuæ ſibi uelint quæſtiunculæ. C Y N. Illud nimirum Iupiter: & per Parcas ac
Fatum te obſecro, ne acerbè atque grauiter accipere uelis, ſi ueritatem ore libe-
riore protulero. Si enim iſta ut tu dicis, ita ſe habent, & Parcæ omnium rerum
poteſtatem & gubernationem obtinent, & nihil à quoquam eorum quod illis
decretum eſt, immutari poteſt: cuius ergo gratia uobis nos homines ſacrifica-
mus? quamobrem hecatombas uobis ad aras adducimus, uotis expetentes bona
nobis ueſtra largitione contingere? Neque enim uideo quem fructum ex tanta
cura, & ſacrificãdi ſtudio capimus, ſi neque malorum auerſiones ipſis precibus
inuenire poſſumus, neque aliud bonum diuinitus datum conſequimur. I V P.
B Noui unde tibi iſtæ ſuppetant argutiæ, & immodeſtæ interrogatiunculæ, nem-
pe ab execrandis & maledictis iſtis Sophiſtis, qui nulla prouidentia res huma-
nas adminiſtrari garriunt. Itaque illi eiuſmodi crebris quæſtionibus impietatis
ductu perquirunt in hoc, ut à ſacrificando & uotis nuncupandis auertant ho-
mines, tanquã uulgare quiddam eſſet. Nobis tamen earum quæ apud uos agũ-
tur rerum, nullam curam eſſe, neq; quicquam omnino poſſe in his quæ in ter-
ris ſunt negociis, impudenter mentiuntur. Verùm enimuero nequaquam tali-
bus diſputationibus implicati gaudebunt. C Y N. Non per colum Parcarum,
ô Iupiter, ab illis perſuaſus hæc te interrogaui. Diſputatio uerò noſtra neſcio
C quo modo eò progreſſa, in hoc ipſum incidit, ac ſuperuacanea hominum ſacri-
ficia eſſe confirmat. Rurſus uerò, ſi uidetur, paucis te interrogabo, tu porrò ne
graueris, precor, ad quæſita reſpõdere: & uide ut maximè prouidenter reſpon-
deas. I V P. Roga, ſi tibi ocium eſt talia nugandi. C Y N. Aís ne omnia Parca-
rum nutu & decreto agi & fieri? I V P. Aio ſanè. C Y N. Vobis uerò relictam
eſſe facultatem commutandi & reglomerandi? I V P. Nullo modo. C Y N. Vis
ergo, ut quod ſequitur, inducam, ſiue clarum ac planum illud dixero, ſeu ſecus?
I V P. Clarum utique eſt. Nam qui Diis ſacra faciunt, nulla neceſſitate adducti
ſacrificant, ſed alternæ retributioni ſeruiunt, perinde ac ſi bona à nobis merca-
D rentur, aut alioqui honeſto dediti colunt quod uiderint eſſe præſtãtius. C Y N.
Et hoc abũde ſatis eſſe ducis, potiſſimum cum affirmes nullius utilitatis reſpe-
ctu fieri ſacrificia, uerùm bonitate quadam hominum præſtantiora colentium.
At ſiquis ex Sophiſtis illis præſtò eſſet, haud dubiè ex te quæreret, quo nomi-
ne Deos hominibus potiores eſſe pronunciares, præſertim conſeruos hominũ
exiſtentes, eidemq; Parcarum imperio, quæ rerum ſunt dominæ, ſubiectos. Ne-
que enim, niſi me fallit opinio, illi reſpõdebis, Deorum ſortem hoc eſſe potio-
rem habendam, quòd immortales ſint. Nã hoc ipſo nomine infeliciores dicen-
di ſunt. Homines enim & ſi aliud nihil, certè mors in libertatem uendicat: cæ-
E terùm uobis in immenſum huius rei incommoditas protenditur, perpetuæ ſer-
uituti mancipatis, quæ uario multiplicíq; tractu ſub lino ſubinde circumuolui-
tur. I V P. Atqui, ô Cyniſce, hæc perpetuitas, & immenſa temporum ſeries, no-
ſtra eſt felicitas: ac uitam omnibus bonis affluentem agimus. C Y N. Nõ omnes
pari felicitate fruimini, ô Iupiter, uerùm apud uos quoq; præfinita eſt quædam
diſpar rerum fruitio, multis cõiuncta perturbationibus. Tu quidem feliciter &
beatè agis per omnia, cum Deorum ſummus imperator ſies, poſſisq; & terram
& mare ſubducere quaſi fune demiſſo: cæterùm Vulcanus claudus eſt, unus ex
mechanicis camino & igne artem fabrilem exercens: Prometheus uerò quõ-
dam etiam in crucem actus eſt. Quid autem patrem tuũ commemorem, quem

etiamnum uinculis conſtrictum tartareis ſub umbris agere conſtat? Quinetiam F
nefandis amoribus uos capi perhibent, ac uulneribus indignè uiolari: præterea aliquando ſeruili conditione hominibus eſſe deninctos, quemadmodũ fratrem tuum Laomedonti dicto audientem fuiſſe, Apollinem uerò apud Admetum egiſſe in ſeruitio inficiari non potes. Hæc quum ita ſint, non uidetur mihi ſolida eſſe & ſyncera ueſtra felicitas: ſed ſunt quidem ueſtrum nonnulli felices & egregiè beati, ſunt rurſus qui non item. Mitto enim ut latrocinio non ſecus atque nos diſpoliemini, neque non à ſacrilegis compilemini, atq; ex ditiſſimis ad extremam rerum anguſtiam in puncto temporis redigamini. Non pauci uerò ex uobis etiam conflati ſunt, aurei aut argẽtei exiſtentes, quibus uidelicet hoc G
fataliter decretum fuerat. I V P. Vide ut uerba contumeliæ plena in nos euomas Cyniſce: ac te fortaſſe illorum aliquando pœnitebit, intemperãtis linguæ pœnas ſufferentẽ. C Y N. Tolle minas ô Iupiter. certò enim perſuaſum habeo, nihil me mali paſſurum, quod ante te mihi Parca ſufferendum non deſtinauerit: quoniam neq; illos ipſos ſacrilegos ſupplicio per te affectos uideo, ſed plurimi manus ueſtras indemnes effugiunt. Opinor uerò in fatis non eſſe ut capti ſcelerum pœnas expendant. I V P. Nónne dicebam aliquem eſſe illorum qui diſputationibus ſuis deorum prouidentiam tolleret? C Y N. Nimium pertimeſcis illos Iupiter, nec ſcire poſſum cuius gratia. Proinde omnia quæcunque di- H
xero, illorũ doctrinã eſſe exiſtimas. Ego uerò ab alio quonis potius q̃ à te ueritatem perueſtigarem. Cæterùm & hoc perlibenter ex te quærerẽ, quæ'nã ipſa uobis eſſet Prouidẽtia: nunquid una ex Parcarũ numero, an Dea quæpiam his longè potentior, tanquã illarum regina? I V P. Iam & antè tibi dictũ eſt, nullo modo fas eſſe te harũ rerum nihil nõ noſſe. Tu uerò ſub initium cũ dixiſſes te unum quiddam quæſiturũ, nullũ finẽ facis apud me de rebus eiuſmodi friuolis ac ſcitu parũ neceſſariis nugandi. Et iam quidem diſputationis tuæ ſummã, quò tendat, perſpicio, nẽpe ut planũ facias in rebus humanis nihil fieri noſtra prouidentia. CYN. Non meũ hoc quidem eſt, ſed tu paulò antè conſtanter affirmaſti I
Parcas eſſe, quarũ diſpenſatione gubernarentur & efficerentur omnia: niſi iam horum uerborũ te pœniteat, ac quæ dicta ſunt, reuocãda putes, propulſoq; fato de habẽda cura deliberaris. IVP. Nequaquã, ſed Parca noſtra ope effecta reddit ſingula. CYN. Intelligo, ergo Parcarũ famulos atq; miniſtros uos eſſe perhibetis. Verùm & ſic illæ ſunt, quas cuncta prouidere certũ eſt: uos autẽ non ſecus atq; fabrilia quædã illarum inſtrumẽta habẽdi eſtis. IVP. Qua ratione iſthuc dicis? C Y N. Ea nempe, quemadmodũ & aſcia fabro lignario, & terebrum cooperando nonnihil affert ad artem perficiendam adminiculi. Nemo tamen, qui quidem compos ſit rationis, dixerit hæc ipſa eſſe artificem: neque nauis aſciæ K
aut terebri opus dicenda eſt, ſed eius qui nauem fabricauit. Non diſpari ratione ſingula fabricans fatũ putãdum eſt: cæterùm uos ſororũ fataliũ aſciæ & terebra eſtis tantummodo. Et, quemadmodum non iniquum uidetur, homines multo iuſtius Fato ſacra facere debebant, ac ab illo bonorum largitionem poſtulare: cum illi interim ad nos curſitent, prece ac muneribus deuenerantes. At neq; ſi fatum ſacrificiis & uotis colerẽt, rectè mihi facere uiderẽtur. Neque enim opinor ullo modo fieri poſſe, ut Parcis quoque hoc immutare liceat, neq; non aliquid eorũ ſubuertere, quæ initiò illarũ decreto immobili de ſingulis irreuocabiliter ſtatuta ſunt. Proinde nequaquã æquo animo ſufferret Atropos, ſiquis in contrarium

A contrarium ſtamen coli torſerit,laborẽ Clothus diſſoluens.I V P. Tu iam Cyniſce neque Parcas quidem ipſas ab hominibus colendas eſſe contendis,ſed uidere mihi omnia nõ illibenter uelle cõfundere. Nos uerò, ut maximè aliam ob cauſſam nullam, certè ob diuinationem & oracula, neque non eorum prædictionẽ, quæ ſingula de quouis rato conſilio decreta ſunt, iure optimo colimur. C Y N. In ſumma, nihil utilitatis affert,ô Iupiter, eorum præſcientia, quibus ea obſeruatione deuitare nullo modo cõceſſum eſt:niſi in hoc dicas,ut is qui certus ſit haſta ferrea ſe moriturum, mortẽ queat effugere, ipſa nidelicet in ciſtam concluſa. Atqui fieri non poteſt.ſiquidem educet illum Parca ad uenandum,& *Confutat oracula & prædictiones,ab effectu & incertitudine.*
B haſtæ obiiciet. Ac Adraſtus emiſſa in ſuem cuſpide,ab illa quidẽ aberrabit:porrò Crœſi filium peremptururus eſt,quaſi uiolẽto quopiam Parcarum decreto feratur in iuuenem. Sed neq; illud quod Laio datum eſt, riſu caret, nempe illud, *Hiſtoria eſt apud Herodotum lib.1.* Caue ſis diis nolentibus prolem ſeras. ait enim, Nam ſobole ſuſcepta, occidet te filius. Etenim ſuperuacaneam atque adeò infrugiferam opinor eſſe admonitionem earum rerum quæ non poſſunt non fieri. Quippe poſt acceptum oraculum,& prolem ſuſcepit, ac deinceps à filio peremptus eſt. Quare non uideo quamobrem & mercedẽ exigatis propter uaticinium. Vt interim ſilentio prætercam,quòd obliqua & ambigua,& quæ in utranque partem referri poſſunt,
C non paucis reſpondere ſoleatis,non admodum clarè explicantes,num ille traiecto Hale ſuum ipſius imperium euerſurus eſſet,an Cyri. Vtrunque enim poteſt oraculum. I V P. Erat,ô Cyniſce,Apollini quædã aduerſus Crœſum cauſſa ſimultatis & iracundiæ, propterea quòd illum pertentauerat, carnes ouillas ac *Eod.lib.* teſtudinem unà elixando. C Y N. At enimuero cõueniens atque adeò æquum & bonum fuerat, ut cum deus eſſet, ab omni iracundia foret alieniſſimus. Verùm,ut mea fert opinio,fortaſſe ita in Fatis fuit,ut Lydus ille oraculo deciperetur, ac iam olim ne perſpicua futura inaudiret, illiùs ſtamini Parca adneuerat. Vnde liquet uaticinium quoque ueſtrum, illius maximam eſſe partem. I V P.
D Nobis uerò nihil facis reliquum,ſed(ut uideò)nequicquam dei ſumus,qui neq; prouidentia aliqua res humanas diſpẽſare ſoleamus, neque ſacrificiis digni eſſe uideamur, ſed reuera aſciarum terebrorumq; inſtar ſumus. Ac ſanè uideris me iure optimo ad hunc modum ſuperbè contemnere, quòd cum fulmine armatus ſim, ſuſtineam te impunè talia aduerſus nos contumelioſè differentẽ. CYN. Feri ô Iupiter, ſi mihi fatale eſt fulmine percuſſum interire: neque te ob ictum quicquam in ius uocabo, ſed potius ipſam Clotho,per te uulnus mihi ineutiẽtem. Neque fulmen quidẽ ipſum accuſabò, quaſi tam infelicis ruinæ cauſſa mihi extitiſſet. Veruntamen hoc quoque uos interrogabo,nempe te & Fatũ,cæ-
E terũ tu mihi illius loco reſpondeas uelim. etenim minis tuis hoc in memoriam mihi reuocaſti. Quî fit tandem ut omiſſis tot ſacrilegis, præterea tot criminoſis & uiolentis & periuris hominibus diſſimulãter poſthabitis,unam aliquam ilicem aut lapidem,aut nauis nelum nihil mali unquam per iniuſtitiã meritæ, fulmine feriatis? Non rarò quoque hominẽ frugi, & uiatorem ſpectatæ ſanctimoniæ? Quid uerò compreſſis labiis obticuiſti Iupiter? An fortaſſe ne hoc quidem me noſſe fas eſt? I V P. Sanè nefas eſt te iſta inquirere. Tu uerò extremè curioſus es, adeò ut me fugiat, quinam tibi uoluptati ſit iſtis me obtundere. C Y N. Proinde neque hoc à uobis perquirendum mihi uideo, nempe à te & Fato & Prouidentia;quamobrem Phocion uir ſanctus & iuſtus,in tanta omniũ rerum

inopia atque anguſtia diem ſuum obierit, tum etiam ante ipſum Ariſtides: Callias autem & Alcibiades nepotes intemperantiſſimi, omnium affluentia exuberabant, neque non Medias multis ſceleribus coopertus, ac Charops Aeginetes homo maſcula uenere extremè infamis, à quo matrem ſuam fame necatã pro certo cõſtat. Contrà Socrates undecimuiris traditus eſt, Meletus uerò non itẽ. Ad hæc cur Sardanapalus mollis atque effœminatus, deliciiſq; totus fractus, regnauerit, Perſarum uerò tot ac tanti uiri uirtute longè optimi atque clariſſimi eius iuſſu in crucem ſubacti ſunt propterea quòd factis illius parum delectabãtur: ut taceam quæ in præſens fiunt. longum enim eſſet ſingulis percenſendis immorari, quemadmodum mali & facinoroſi per omnem uitam facilè agãt, & feliciter omnibus rebus affluentes, cæterùm boni ducantur & ferãtur paupertate, morbis, & cæteris infinitis malis impliciti, ærumnoſè conflictantes. IVP. An ignoras Cyniſce, quanta ſupplicia & cruciatus poſt hanc uitam prauos & ſceleratos homines manere ſoleant, aut in quanta felicitate uicturi ſint boni? CYN. Orcum mihi narras, & Tityos, & Tantalos. Ego uerò ſi quid talium rerum eſt, haud obſcurè cognoſcam ubi fato functus fuero. Quantum autem ad præſens attinet, uelim ut quantumcunq; hoc temporis in uiuis mihi exigẽdum eſt, ego interea omni felicitate perfunctus, tandem mortuus à ſedecim uulturibus iecur meum depaſceretur: uerùm non ut hic in uita ſiti preſſus, quẽadmodum fertur Tantalus, in beatorum inſulis cum heroibus biberẽ, in Elyſio prato conſtitutus. IVP. Quid ais? An non credis eſſe quædam parata ſupplicia, & pœnas malis deſtinatas, & honores ac forum iudiciale ubi ſingulorum uita habita ratione cognoſcẽdi expẽditur? CYN. Audio Minoa quendam Cretẽſem infrà talibus rebus cognoſcẽdis atque diiudicandis dare operam: ac mihi ſuper illo quoque reſponde, ẽſt ne tuus, ut fertur, filius? IVP. Quamobrem uerò iſta de illo quæris Cyniſce? CYN. Quos maximè afficit ſupplicio? IVP. Prauos uidelicet, cuius generis ſunt parricidæ & ſacrilegi. CYN. Quos autem ad heroum contubernium amandare ſolet? IVP. Nempe bonos, & ſanctitate uitæ præcellentes, quiq; ſemet uirtute excoluerunt? CYN. Cuius uerò gratia hoc facit ô Iupiter? IVP. Propterea quòd illi ſupplicio, ii uerò honore remunerandi ſunt. CYN. Cæterùm ſiquis nolẽs & inuito animo mali aliquid deſignauerit, num & hunc ſupplicio afficiendum condemnat? IVP. Nequaquam. CYN. Proinde neq; ſiquis inuitus boni aliquid fecerit, eum honore dignabitur? IVP. Nequaquam. CYN. Itaque haud conuenit illi ô Iupiter ullum neque honore ornare, neque ſupplicio afficere. IVP. Quî uerò nullum? CYN. Quoniam nihil nos homines animo uoluntario facimus, ſed neceſſitate quadam ineffugibili ad hoc compulſi: ſi tamẽ uera ſunt illa quæ antè confeſſus es, nempe Parcam eſſe omnium rerum cauſſam. Iam ſiquis alterum peremerit, Parca in culpa eſt, quæ admiſit parricidium. Siquis ſacrilegio deorum fana compilauerit, facinus à Parca ſibi iniunctum admiſit. Quocirca ſi Minos rectè uti uelit iudicio, multo æquius Fatum pro Siſypho puniet, & Parcam pro Tantalo. Quid enim illi iniuſtè egerunt, quandò iuſſis dicto audientes fuerint? IVP. Amplius quidẽ uel reſpondere tibi indignum facinus exiſtimo, talia præſertim interrogãti. Audax enim es, & Sophiſta: ac iam quidem te relicto abeo. CYN. Debebam equidem adhuc & hoc ex te quæſiſſe, ubinam locorum Parcæ degerent, aut quomodo res tãtas tam exacta cura & cogitatione queant aſſequi, præſertim illis tantùm

tribus

A tribus exiſtentibus. Etenim laborioſam & minimè felicem atq; iucũdam uitam mihi uidentur agere, tantis implicitæ negociis. Et quemadmodũ uerisimile eſt, ipſæ quoque fato parum propitio & fauente in lucem ſunt editæ. Itaq; ego, ſi mihi daretur optio, nequaquam cum illarum uita meam commutauerim, uerùm eligerem potius ut adhuc egentius agerem, quàm ut colo Parcarum aſſiderem, tantis negociis & difficultatibus referto, obſeruans ſingula. Cæterùm ſi tibi graue eſt ô Iupiter ad hæc reſpondere, etiam his cõtenti erimus ad quæ reſpondiſti. Satis enim eſt quòd de fato & prouidentia ſermonem nos non celaueris. Reliqua fortaſſe in fatis non eſt ut audiam.

B IVPITER TRAGOEDVS, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Eiuſdem propè argumẽti & hic dialogus eſt, niſi quòd hic Epicureũ etiam quendam introducit, qui deos omnino negat ullos eſſe, nedũ prouidentia ſua mundũ gubernare: fortuitòq; ac temere omnia geri contendit. Deinde & ipſa tractatio in plures perſonas ſpargitur, ac tota dramatica eſt. Principiò enim Iupiter fingitur audita diſputatione Timoclis Stoici & Damidis eius quem modo dixi, Epicurei, grauiter incẽſus, ac metu pariter atq; dolore cõmotus eſſe. Cuius rei cauſſam dũ cæteri ab eo inquirũt, eandemq; diſputationẽ ab iiſdem illis iterum inſtaurari audiunt, tandem conſiliis mutuò inter ſe collatis, generale deorũ omnium conciliũ ſuper eadẽ re congregandum decernitur. Conuocatis itaq; per præconẽ Mercuriũ uniuerſis, & iiſdem pro ſua cuiq; dignitate aſsignatis ſedibus, cum diu inter ſe de cõſeſſu altercati fuiſſent, poſtremò imperato ſilentio, Iupiter
C *cũ magna perturbatione totũ negocium ac ſummã diſputationis illius exponit, admonẽs, & ob oculos imminẽte poſito periculo exhortãs, ut in cõmune omnes conſulere, & malo huic remediũ aliquod quærere uelint. Primus igitur accepta dicendi poteſtate Momus, graui obiurgatione deorũ ſecuritatem ac negligẽtiam reprehẽdit, ut qui & malos euehi ſinant, & cõtrà bonos ac iuſtos opprimi, neq; reſponſa certa & expedita hominibus dẽt, neq; etiã poëtarũ ſcripta aboleri faciãt, per quæ, ſtupra, adulteria, bella ac ſeditiones ipſorũ euulgẽtur: quare quicquid huius accidat, ipſorũ culpa atq; inertia accidere. Atq; hinc oratione ad ipſum Iouẽ conuerſa, etiã exẽplis hæc confirmat. Poſt quem cũ alii alia cenſerent, omniũ ferè ſententias idẽ confutat: uel quòd per ſe abſurda & inutiles eſſent, uel quòd abſurda & incõmoda ex iis ſecutura. Præcipuè uerò Apollinis cõſiliũ reprehẽdit: cuius etiã oraculũ ſuper euentu & uictoria diſputationis huius prolatũ, ob uanitatẽ irridet. Ob quæ Hercules, cũ ipſe poſtremus ſententiã dixiſſet, audiretq; fatis prohiberi ſeſe quo minus ſacra ac tẽpla ſua ui cõtra impios tueri poſſet, eò tãdẽ redit, ut dicat ſe malle apud inferos eſſe, atq; ibi ab umbris metui,*
D *quàm inter deos cõtemni, ac pro nihilo haberi. Quæ dũ ita geruntur, interea noua occaſione fingitur Hermes ille Agoræus, qui Athenis ad porticum Pœcilen cõſecratus ſtabat, properè aduenire, ac nũciare diſputationem Damidis & Timoclis iterũ iam inceptã eſſe, & ad eam magnã hominũ multitudinẽ cõfluere. Relicto igitur cõcilio, ad auſcultandũ omnes cõuertuntur. Porrò tota Timoclis diſputatio in hoc uerſatur, Deos eſſe, ac prouidẽtia illorũ omnia gubernari: idq; argumẽtis hiſce cõfirmat. Primo ab ordine ac curſu rerũ naturaliũ, quæ omnes ſuis ac certis uicibus redeãt ac uariẽtur. Deinde authoritatibus & teſtimoniis poetarũ, Homeri & Euripidis. Poſt hæc cõmuni cõſenſu gẽtiũ, quæ deos uenerẽtur ſacrificiis & aris cõſtitutis. Inde & ab effectis, quę oracula dẽt, & fulmina Iupiter iaciat. Poſtea autẽ & à minori, collatione ac ſimilitudine à nauiũ gubernatoribus ſumpta, quòd ut illi nauigia ſua, ſic deorũ prouidẽtia mundũ adminiſtret. Vltimo etiã à ſigno & conſequẽti, quia aræ deorũ ſint, quæ nullo modo futuræ fuerãt, niſi & dii eſſent. Ad quæ ſingulatim reſpõdẽs Da-*
E *mis, primũ argumẽtũ de naturali rerũ ordine, à diuiſione diluit, etſi talia q̃dã fiant, nõ tamẽ eũ ordinẽ à Diis ideo certũ cõſtitutũ eſſe, cõfutatione, ut apparet, nõ ſatis efficaci. Authoritates autẽ poetarũ, ab ipſorũ officio, & contrariis teſtimoniis eleuat. Cõſenſum præterea gentiũ, ab eo, quòd quanquã deos colãt, nõ tamẽ eoſdem omnes, & quidã etiam fœda ac turpia pro Diis habeãt, impugnat. Deinde oracula & fulmina eiuſmodi eſſe ait, ut hæc ex naturali cauſſa fiãt, Ioue tã olim in Creta ſepulto, illa autẽ ambigua & obſcura nihil certi prædicant. Similitudinem uerò naucleri diſſoluit ex diſsimilitudine rerum comparatarũ, oſtendens diuerſa omnia in hoc mundo atq; in nauibus eſſe. Vltimum à ſigno locũ, ut frigidum ac friuolum, eludere tantũ ſatis habet.*

Interlocutores, Mercurius, Minerua, Iupiter, Iuno, Neptunus, Venus, Coloſſus, Momus, Apollo, Hercules, Hermagoras, Timocles, Damis.

MER. O Iupiter, quid animo cogitabũdo tecũ cõminiſcens loqueris, pallidus obambulás, ac Philoſophi colorẽ uultu præ te ferens? Quin mecum

iſta communicas,& me propter rerum difficultatem qua premeris, in cõſilium F
adhibes?Haud enim famuli tui nugas habebis contemptui.M I N.

Sanè magne parens,hominum rex atq; deorum,
Te precor en glaucis oculis Tritonia Pallas,
Fare age,ne celes,quò ſint hæc cognita nobis:
Quod te conſilium dubio ſub pectore uerſat?

Cur gemis?& tacito pallor ſubſurgit in ore? IVP.Nunq̃ grauis res ulla ſic dici poteſt,Nõ paſſio,non ullus uſpiam dolor,Sed nec calamitas ulla ſic tragica & mala eſt,Quæ ſit dolori cõferenda cœlitum.M I. O Phœbe,qualibus incipit prooemiis! IVP.O peſſimũ genus mortaliũ,Tuq; ô Prometheu,me quibus af- G
flixti malis?M I.Quid eſt?nec enim celabis hæc domeſticos.IVP.O murmur ingẽs fulminis magnicrepi,Quid utilitatis addis aut affers mihi? MI.Cõpeſce iracundiá,ſi tragica magniloquentia, queadmodũ illi,tibi pares eſſe nequeamus. Neq; enim totum Euripidẽ deuorauimus, ut tibi dictis poëticis è fabula petitis ſubſeruiamus.IVN. An nobis obſcurá eſſe opinaris triſtitiæ tuæ cauſſam,cuiuſmodi ſit?IVP.Noſti nequaq̃,etſi grauius quiddá boẽs. IVN. Noui ecaſtor dolorũ tuorũ ſummá,quibus diſcruciaris:neq; tamẽ uociferor aut coccizo,quippe quæ iá ſæpenumero præter morẽ eiuſmodi per te ſim paſſa cõtumeliam.Valde igitur credibile eſt iterũ aut Danaës cuiuſpiá,aut Semeles,aut Europæ inuentę H
amore te angi : deinde uerò aſſumpta imagine aut tauri aut ſatyri, aut aurũ te factũ uelle per impluuiũ in ſinũ amatæ puellæ influere. Hoc enim haud dubitanter ſignificát crebri iſti tui gemitus,& ſuſpiria,neq; nõ lachrymæ. Præterea pallor quoq; nõ alterius rei q̃ amoris argumentũ eſt certiſſimũ.I V P. O beata, quæ res noſtras in amore & talibus ludicris ſitas eſſe opinaris.IV. Et quid aliud te niſi hoc ſolicitat, Iouẽ exiſtentẽ?IVP.In extremũ diſcrimen res noſtræ perductæ ô Iuno,& planè,ut eſt in prouerbio,in acie nouaculæ conſtitutæ ſunt,ut aut colamur amplius,oblatis in terra ſacris fruentes,aut neglectui demur,ab omnibus habiti contẽptui,ac nullius quidẽ momẽti eſſe uideamur. IV.Nũquid I
terra Gigátes produxit iterũ? aut nunquid Titanes diſruptis uinculis, deuictaq; cuſtodia rurſum aduerſus nos arma & uim parant?IVP. Cõfide.nam res inferæ cœleſtibus extra omne ſunt periculũ.IV.Quid ergo aliud rei grauis & acerbæ accidit?Neq; enim uideo,quandò talia nihil te cõturbát, quamobrẽ nobis Polus aut Ariſtodemus pro Ioue appareris.IVP.Timocles ille Stoicus ô Iuno,& Damis Epicureus heri neſcio quo initio in eá delati diſputationẽ de prouidentia diſſeruerũt in magna probatorũ hominũ frequẽtia, & celebritate populari : id quod omniũ maximè me conturbauit animo.Ac Damis quidẽ neq; Deos eſſe, neq; omnino eorũ quæ fierent,curam ullá habere,aut ea ordine gubernare,im- K
pudenter affirmare nõ uerebatur : cæterũ optimus ille Timocles noſtras partes omni ſtudio tueri conabatur. Deinde multa turba hominũ certatim accurrentiũ confluẽte, nullum finem ſortita eſt diſputatio. Etenim hoc fœdere inito ab utriſq; diſceſſum eſt, ut in diẽ poſterum de integro reliqua nondũ diſcuſſa accuratius examinarent atque perpẽderent.Et nunc omnes ſuſpenſo ad audiendum inhiant animo,uter uictoriam adepturus ſit, ac ueriora prolaturus. Videtis periculũ, quàm omnibus modis in anguſtum res noſtræ coactæ ſunt. In uno uiro periclitamur,,& ex duobus alterũ euenire neceſſe eſt: ut aut omnia noſtra habeantur contemptui,& ſolùm inania quædam uideantur uocabula:aut ut ea pietate

A pietate colãtur,q̃ prius culta ſũt,ſi Timocles diſputãdo ſuperior euaſerit.IVN. Periculoſiſſima profecto ſũt illa,nec temere Iupiter more tragico propter illa efferebare.IVP.Tu uerò Danaës aut Antiopes alicuius potiundæ cogitatione me ĩplicitũ eſſe opinabare,cũ ita exanimatũ me eſſe cõſpiceres. Quid igitur ô Mercuri & Iuno & Minerua nobis faciẽdũ eſt?quin & uos cõſiliũ prõptè inuẽti partẽ expromitis?MER.Ego q̃dẽ coacto properè cõcilio hãc rẽ cõmuni õniũ deliberationi offerẽdã eſſe exiſtimo.IVN.Et ego huius accedo ſententiæ. MI.Atq mihi diuerſũ uidetur ô pater,ne uidelicet excitato tumultu cœlũ terrore cõpleas,néue palã fiat hãc ob rẽ te tumultuari aut cõſternari animo.Cæterũ priuato tecũ cõſilio effectũ reddas,ut Timocles diſceptãdo potiatur uictoria,Damis uerò omniũ riſui expoſitus atq; ſubſannatus ex diſputatione abeat. MER.Atq iſta nõ manebũt obſcura & tacita Iupiter,cũ philoſophis ĩ propatulo futura ſit diſceptatio.Ac tu quidẽ tyrãnũ agere uideberis, ſi de tãtis rebus ad õnes cõmuniter pertinẽtibus,cũ reliq̃s nihil cõmunicaueris.IVP. Quin ergo iã ut in cõcionẽ ueniãt proclamas,ut mox præſtò ſint omnes?MER.Rectè mones.Heus uos ſuperi ocyus in cõciliũ õnes cõuenite:ne cũctemini:cõfluite omnes:uenite maximis de negociis collaturi cõſilia.IVP.Adeóne nudis ô Mercuri uerbis & ſimplicibus,ad hæc ſolutis præconẽ agis,præſertĩ maximis de rebus deos cõuocãs?MER.Et q̃nã alia ratione expetis Iupiter?IVP.Rogas?Aequũ eſſe opinor,ut præconiũ tuũ nõnullis uerſiculis ac magniloq̃ntia poëtica exornes,ut hac ĩpulſi ſtudioſius & frequẽtius cõfluãt. MER. Sanè: uerũtamen hoc poëtarũ & rhapſodorũ eſt officiũ.Porrò ego minimè ſum poëticus, adeò ut præconiũ quoq; corrupturus ſim,ſi uerſiculis cõſarcinatis & malè cohærẽtibus proclamarẽ.Ac riſui ero õnibus ob uerſiculorũ ſtructurã parũ cõcĩnã.Itaq; & Apollinẽ in dãdis oraculis rideri à nõnullis uideo, dũ multa ſecuro animo inuoluit,& data opera obſcurat,ne õnino audiẽtes ocio indulgeãt,ſed expẽdãt uerſiculos. IVP. Proinde Mercuri Homericos uerſiculos pleroſq; admiſce prẹconio,quẽadmodũ ille nos cõuocare conſueuit.Credibile autẽ eſt illorũ te cõmeminiſſe.MER.Profectò nõ admodũ prõptè & callidè,tamen periculũ faciã.

Ergo Deûm nemo nec mas nec fœmina deſit,
Inſuper Oceani ſint omnia flumina præſtò,
Omnes ſumma Iouis Nymphæ quoq; tecta frequentẽt.
Cuncti in concilium greſſu properate citato.
Vos quibus oblatis cedũt ſua munera ſacris,
Præterea quotquot mediæ ſeu fortè ſecundæ
Claſſis erũt, ſeu quos tenet ultima,ſeu qui
E Obſcura penitus diuorũ ſorte fruuntur
Degentes pingues cupidi nidoris ad aras.

IVP.Euge ô Mercuri,optimũ egiſti præconẽ,ac iã plenis uiis cõueniũt. Quapropter aſſumẽs illos in ſedes colloca,pro ſua quẽq; dignitate.Priores q̃dẽ ſedes occupẽt aurei,poſt hos locẽtur argẽtei,deinceps uerò ſubſequãtur quotquot ſũt elephãtini,his poſtremò ſuccedãt ænei atq; lapidei.Verũ ĩ his etiã ipſis Phidiæ,aut Alcamenis,aut Myronis,aut Euphranoris,aut taliũ cõſimiliũ artificum gratia præhonorẽtur. Cæterũ uulgares illi nulla arte nobiles,longè alicubi cõcluſi in angulũ locentur cum ſilentio,cõplentes tantùm concionẽ.MER. Fient iſta ut imperas,ac ſua quiſq; ut par eſt ſede dignabitur.Atqui hoc neutiq̃ promptũ aut noſſe procliue eſt,ſiquis illorũ aureus fuerit,ac multitudine talentorũ

præpōderet,opere uerò nō ita inſignis ſit,ſed priuato penè ac uulgari,& mini- F
mè artificioſo, ſi Myronis æneis ac Polycleti,& Phidiæ & Alcamenis lapideis
cōferatur,quōnam locandus ſit,ſi artē præferēdam eſſe putas.I V P.Oportebat
quidem ad hūc modum fieri,ſed tamen aurum anteferendū eſt.MER.Intelli-
go,nempe iubes ut per opulētiores delectu habito, nō ex optimatibus electim
locētur,atq; etiam* à precio.Proinde uenite priora ſedilia occupaturi uos aurei.
Attamē,ut uides Iupiter,ſoli barbari præſidebūt.Etenim cuiuſmodi nam Græci
ſint,animaduertis,pleni quidē uenuſtate ac gratia, neq; nō uultu honeſto & li-
berali,& quantū ad artificii præſtantiam attinet,probè culti & perpoliti,nō ta-
men niſi lapidei aut ænei uniuerſi : aut qui ex illis maximis ſunt ac ſumptuoſiſ- G
ſimis impenſis fabricati,elephantini ſunt,modicū ab aſperſo auro ſplendorem
retinentes,quippe quo tantùm colorati ſūnt, pauloq; facti nitidiores : cæterùm
intus ſublignei quidē illi,totaq; muſcarum examina internè conuerſantia coo-
perientes.Porrò autē ipſa Bendis, & Anubis ille, & propter hunc Attis, præ-
terea Mithres,in uniuerſum ex ſolido auro conflati ſunt,& graues, & multi re
uera precii.NEP. Et quî hoc tibi iuſtum uidetur Mercuri, ut Aegyptiū illum
canino rictu deformem,mihi anteferre non uerearis, præſertim Neptuno exi-
ſtenti?M E R. Rectè dicis:at te quidē ô Neptune Lyſippus tantū fecit æneum
& pauperem,quippe Corinthiis tunc aurū non habentibus : hic autē omnibus H
metallis longè eſt opulentior.Vides itaq; patienter & placatè hoc tibi ſufferen-
dum eſſe,ſi huic poſtponaris:neq; indignandum eſt,ſi is cui tantus naſus eſt au-
reus,tibi prælatus fuerit. VENVS. Proinde Mercuri, me quoq; aſſumptā tranſ-
fer ad Deos aureos qui præſident.ſum enim aurea. M E R.Minimè ô Venus,
quantū quidē ego uideo : ſed niſi prorſus hallucinor aut cæcutio, ex lapide cā-
dido ex mōte Pētheli exciſo opinor,cū ita uiſum eſſet Praxiteli, Cnidiis Venus
facta tradita es.VE.Atqui grauiſſimū ſimul ac fide digniſſimū teſtem Homerū
tibi producā,ſurſum ac deorſum ſuis in rhapſodiis aureā Venerem me eſſe per-
hibentem.MER. Sed enim ille ipſe quoq; Apollinem prædiuitem & opulentū I
eſſe affirmat:nihilo ſecus tamē iā ipſum * in extremis ſedētē conſpicies,à latro-
nibus cōtumelioſè affectū,atq; etiam fidibus citharæ compilatum.Quare & tu
cōtenta eſto,æqui boniq; conſulens ſi non prorſus in locū ſeruilem & ſordidū
detruſa,cōcioni intereſſe cogare.* COLOSSVS.Quis uerò mecū in cōtētionē
deſcendere audeat,cum & ſolē me eſſe conſpiciatis,& tanta mole ſpectabilem?
Cæterū ſi nō magno admodū ingenio & artificio Rhodii me ſculpere digna-
ti ſunt,tamen & alios pari arte ad noſtri archetypum ſedecim deos aureos for-
mauerunt : quapropter ratione probabili omnium precioſiſſimus meritò æſti-
mandus eſſem . Artis uerò atque operis præſtantia & nobilitas,tanta penſatur K
magnitudine.MER.Quid uerò facto opus eſt ô Iupiter? ſiquidem & hoc non
mediocrem mihi affert iudicandi difficultatem.Etenim cum ad materiam ocu-
los deflexero,totus quidem æneus eſt: porrò cum apud animum meum perpē-
do ex quot talentis cōflatus eſt,præter * hippada quingētos excuſurus eſt mo-
dios.I V P. Quorſum uerò attinebat & hunc intereſſe concioni, ſua magnitu-
dine aliorū paruitatem expoſiturum cōtemptui, neq; non ob dignam ſedē nos
perturbaturum?Verùm enimuero ô Rhodiorū optime,& ſi maximè omnibus
aureis anteponendus eſſes,quomodo præſidere poſſis,niſi cæteri omnes exur-
gāt foras, ut ſoli tibi ad ſedēdū locus pateat atq; ſufficiat, omni ſpatio uel alteris
tantùm

** ἀπὸ τιμημάτων, hoc eſt, ſecundū cenſus.*

Pētbele pagus Atticus fuit, ad tribū Antiochidē pertinens, ut Stephanus, & Penthelicus mōs ibidē, ubi latomiæ fuere, ut Pauſanias in Atticis.

** Inter zeugitas græcè, quæ tertia claſſis Athenienſium erat.*

** Rhodium intellige, de quo Pli. li. 34. c. 7.*

** Hippas, claſſis una erat Athenienſium. Vide Plutar. in Solone.*

A tantũ natibus occupato. Quocirca rectiſſimè feceris, ſi ſtans concioni intentus fueris, inflexo in concilium capite. M E R. Ecce rurſus alrera in diſcernendo mihi difficultas obiicitur. æ rei enim eſtis utriq; eiuſdemq; artificii, nimirum in Lyſippi officina uterq; formatus: & quod maximũ eſt, generis nobilitate pares, utpote Iouis filius Dionyſus ille cum Hercule. Vter ergo illorum anteferẽdus eſt alteri? ſiquidem de loco pugnant inter ſe, ut uides. I V P. Nimium uerò cunctamur Mercuri. iamdudum concionatũ eſſe oportuit. Quare in præſens quidem nullo habito diſcrimine ſeſſum eant promiſcuè, ubi cuiq; uiſum fuerit: deinceps uerò hiſce de rebus cogetur deintegro concilium, ac deinde certum habebo qui mihi hac in re ordo conſtituendus ſit. M E R. Sed ô Hercules, q̃ pro more ſolito tumultuãtur, cũ uociferatione quotidianam illam diſtributionem efflagitantes, Vbi eſt nectar? ubi relicta ambroſia? ubi ſunt hecatombæ? ubi ſacrificia? I V P. Compeſce illos Mercuri indicto ſilentio, ut intelligãt cuius gratia accerſiti ſint, eiuſmodi nugis poſthabitis. M E R. Atqui non omnes græcam linguam capiũt, Iupiter: ego uerò uarias linguas minimè ſonare calleo, ut Scythis & Perſis & Thracibus ac Celtis intelligibilia prædicem. Conſultius itaque factu opinor, ſi manu ſigno dato, ſilentium impoſuero. I V P. Quin ergo facis? MER. Euge, Pythagoricis taciturniores tibi facti ſunt. itaque iam tẽpus eſt concionandi. Vides ut omnes oculos in te coniectos habeant, cupidè atq; deſideranter expectantes quidnã dicturus ſis? I V P. At quod ego patior Mercuri, cur tibi exponere uerear, filio exiſtenti meo? Haud tibi obſcurum eſſe reor, quàm impẽdiò audax ego ſemper & magniloquus in concionibus eſſe ſoleã. MER. Satis compertè noui, ac profectò magno metu conſternatus eram concionantem te audiens, maximè uerò quando minabare te terram ex ipſis fundamẽtis euulſam, & pontum unà cum diis ſurſum tracturum aurea illa catena ex alto demiſſa. I V P. Atqui nunc ô fili, neſcio quomodo, ſiue præ magnitudine periculorum impendentium, ſiue præ multitudine præſentium (cõuentus enim, ut uides, eſt frequentiſſimus) animus confuſa mente mihi penitus obſtupuit, planèque ſubtrepidat, & lingua conſtricta eſſe uidetur. Et quod omniũ eſt abſurdiſſimum, orationis quoque multum diuque meditatæ procemium mihi excidit, quod adornaueram, ut exordio erga illos uterer belliſſimo atq; luculentiſſimo. M E R C. Perdidiſti omnia ô Iupiter, cæterùm illi tuo ſilentio in ſuſpicionem uenient, ac grãde aliquod malum ſe audituros expectabunt, cuius gratia tu ita lentè & cunctanter ad dicendum progrederis. I V P. Vis ergo Mercuri, Homericum illud procemiũ illis occinam? M E R C. Qualẽnam? I V P. O ſuperi dictis animos attendite noſtris. M E R C. Apage. iam enim abunde ſatis iſta ſub initium nobis per contumeliam inculcaſti. Veruntamen, ſi conſultũ uidetur, uerſiculorum odioſam difficultatem miſſam facito: cæterùm unam aliquam ex Demoſthenis orationibus aduerſus Philippum habitis, quæcũque argumento tuo appoſitiſſima uidebitur, deſume, pauca quædam immutãs. Facies hoc multorum rhetorum exemplo, quibus idem facere nunc ſolenne eſt. IVP. Rectè ſanè dicis, conſarcinatam quandam rhetoricam, neq; non promptam & facilẽ, perplexis & animo hæſitantibus. Proinde facto aliquãdo principio exordiar. P R O magna pecuniarũ copia, ô uiri Dei, uos electuros opinor, ſi palam uobis fieret, quid tandem illud ſit, cuius gratia in hunc cœtum eſtis accerſiti. Quod cum ita ſit, conſentaneum eſt ut me dicentem attentis audiatis animis.

Iliados 8.

Ex prima Olynthiaca.

B, C, D, E (margin section letters)

Porrò ô Dii,præſens quidem tẽpus emiſſa uoce propemodũ loquitur, inſtantibus periculis omni conatu ac ſtudio nobis occurrẽdum eſſe. Nos autẽ ad hæc ſumma ope prouidenda parum ſolicitè affecti uidemur. Iam uerò quoniã Demoſthenis ſubſidiaria uerba me deficiunt, hæc ipſa uobis manifeſtius declarare ſtatui, propter quæ perturbatus animo, cõuocata concione conciliũ coẽgerim. Heri enim, ut nemini ueſtrum obſcurum eſſe opinor, cũ Mneſitheus nauclerus ob ſeruatam ex undis nauem, quæ ad Caphareĩ ſcopulos ferme illiſa periſſet, ſacra perſoluiſſet, accepti epulis in Piræo cõuiuium agitabamus, quotquot noſtrum à Mneſitheo uocari eramus ad ſacrificiũ. Deinde oblatis libaminibus uos alius aliò, quò cuiuſq; ferebat animus, ſeceſſiſtis: porrò autem ego (necdũ G enim profunda erat ueſpera) in urbem regreſſus ſum, ut tempore pomeridiano ocioſus ab animo deambularem in Ceramico: ſimul mecum ſedula agitatione Mneſithei tenue ac frugale, ne dicam ſordidum, conuiuium perpendebam, qui cum ſedecim Deos epulis acciperet, ſolummodo gallum ſacrificauit, ſenẽ quidem illum, ac iam muco & pituita laborantem. Thuris præterea grana quatuor iam prorſus putrida, adeò ut prunis iniecta ſtatim extinguerentur, ut neq; ſummas nares emergente fumo contingeret, præcipuè uerò cum totas hecatombas amplè & liberaliter polliceretur, iam naui appropinquãte ſcopulis certo incluſa periculo. Interea dum hæc mecum uoluerem in animo, ad porticum Variam H progrediẽdo delabor: ubi conſiſtens, ex improuiſo inuſitatam hominum multitudinem cõſpicio, partim quidem illorum intra porticũ, partim uerò ipſo ſub Ioue: inſuper nonnullos uociferantes, ac mira peruicacitate diſceptantes, inque ſedibus conſidentes. Tandẽ uerò rem ipſam facilè coniectura aſſequutus, nẽpe Philoſophos eſſe ex cõtẽtioſis illis & rixoſis, uolui propius admoto greſſu, exploratius intelligere quidnam illud eſſet cuius gratia inter ſeſe tãtopere digladiarẽtur. Ac me illico nube ex craſſioribus illis circumuolutum, illorum habitu exornaui: prolixaq; barba attracta, per omnia nõ ineptè philoſopho ſimilem turbæ memet immiſi. Multis uerò qui mihi obſiſtebant, cubito è uia protruſis, I ingredior, omnibus ignorãtibus quis eſſem. Cæterùm intra turbam iam conſiſtens, offendo Damin illum Epicureum, hominem perditiſſimum, ac Timoclea Stoicum, uirorum longè optimum, pertinaciſſimè diſceptantes. Itaq; Timocles largo ſudore perfluens, præ nimio clamore iam penè uocẽ amiſerat: Damis uerò riſu ſardonio diffluens, magis ac magis Timoclea exaſperabat. Porrò omnis illorũ ſermo de nobis habebatur. Etenim exécrandus ille Damis, humanarum rerum nihil à nobis prouideri affirmabat, neq; eorum quæ in terris fierẽt, quicquã nobis curæ eſſe. breuiter, nihil aliud quàm in uniuerſum nos nõ eſſe. Tãta ui comprobandi eius ualuit oratio, erantq; nonnulli qui laudarent illum. Alter K uerò, nempe Timocles, noſtra optimè ſentiens propugnabat, indignabaturq;, ac omnibus modis hoſtem pugnis inuadẽs laceſſebat, curã & ſedulitatem noſtram collaudans, ac planum faciens cum ex mundo, tum omnium rerum conuenienti ordine, Deos eſſe, quodq; per nos ordinatim diſponerentur ſingula. Nec defuerunt quibus & ille fuit admirationi, eius orationem non improbantibus. Verùm iam extremè defeſſus erat, ac grauiter & laborioſè loquebatur. Vniuerſa autem turba in Damin cõiectos habebat oculos. Cæterùm cum ego Deorum exiſtimationem periclitantem animaduerterem, iuſſi noctem ocyus circumfuſam cõuentum diſſoluere. Abierunt ergo ex compoſito ut die poſtero

A ro inchoatá de diis diſputationem ad finem deduceret. Inde ego multis me domum abeuntibus comitem adiungens, inter eundum audiebam Damidis uerba certatim in cœlum ferri, atq; à pluribus ſupra modũ probari. Præſtò tamen aderant etiam qui dicerent nihil eſſe præiudicandum, ſed expectandum ſiquid in craſtinum ipſe quoque Timocles dicturus eſſet. Hæc ferme ſunt quorum gratia uos conuocari iuſſi. Non modica uerò ſunt hæc ô Dii, ſi ratione diligentius inita conſideraueritis omnem noſtrũ cultum, omnẽ gloriam noſtram ac prouentum ipſos eſſe homines. Porrò autem illi ſi perſuaſi in eam cogitationẽ diſceſſerint, aut omnino deos non eſſe, aut ſi ſint, res tamen humanas nulla illorũ

B adminiſtrari prouidentia: periculũ eſt ne omnia nobis in terris negentur ſacrificia, ſubtrahantur munera, cultus intercipiantur, ac nequicquam ſublimes in cœlo collocati cum fame conflictemur, diebus feſtis & ſolennitatibus, & certaminibus, & ſacris, & ludis nocturnis & pompis orbati. Super tãtis itaque rebus in præſentia quidem æquum eſſe opinor ut omnes collatis conſiliis accuratè perpendamus ſi quam immĩnẽtibus periculis ſalutem inuenire queamus. Tum qua potiſſimũ ratione adiutus Timocles potiatur uictoria, ac ueriora dixiſſe uideatur, Damis uerò cõuictus atque confuſus auditoribus riſui exponatur. Cæterùm ego Timocli non admodum confido, quaſi per omnia deſtitutus auxilio

C uicturus eſſet, niſi nõnihil opis per nos illi allatum fuerit. Facito Mercuri præconium quod lege fieri cautum eſt, ut ſurgentes conſulant. MERC. Audi, ac ſilentio linguã cohibe, ne turba. Quem ex Diis maioribus animus ad côcionandum impellit, quibus conſentaneum eſt? Quid ergo rei eſt? Nemo ſurgit in mediũ, ſed cuncti ora tenetis, fortaſſe earum rerum magnitudine, quæ expoſitæ ſunt, obſtupefacti. MOMVS. At uos ſic muti tellus fiatis & unda. Ego uerò ſi mihi cum quadã dicendi libertate copia fandi conceſſa fuerit, permulta haberẽ ô Iupiter quæ impræſentiarum conferrem in medium. IVP. Confidenter dic ô Mome, atq; interrito animo. Videre enim utile quiddam ad rem præſentem li- *Alludit ad morem Athenienſium.*

D berè proloquuturus. MOM. Proinde ô Dei agite cuncti attẽtiſſimis eſtote animis. Ego enim iam olim admodũ expectabam in eam difficultatem res noſtras delapſuras, ac multos eiuſmodi Sophiſtas nobis ſuppullulaturos iamdudũ proſpexi animo, à nobis ipſis tam abominãdæ atq; inauditæ audaciæ cauſſam ſuſcipientes. Et ſanè per æquitatẽ indignum facinus eſt eam ob rem iraſci Epicuro, aut eius aſſeclis, eiusq; diſciplinæ ſucceſſoribus, ſi talia de nobis ſuſpicati ſunt. Quam enim æquam opinionem de nobis illis habendam eſſe contendat quiſpiam, quandò tantam omnium rerum perturbationem in uita uideant? Bonos quidem ex illis, ut quiſque agit uitam maximè inculpatã, potiſſimùm negligi,

E paupertate, morbis, ac iugo ſeruili indigniſſimè afflictos opprimi: cæterùm homines facinoroſos, nefariis ſceleribus contaminatiſſimos, honore & dignitate priores eſſe, diuitiis extructiſſimis affluere, melioribus imperitare? Quinetiam ſacrilegos nullis ſuppliciis mulctari, uerùm conceſſa impunitate tutò latẽre: in crucẽ uerò ſubigi, ac uariis modis pulſari eos qui nihil mali ſunt cõmeriti per iniuſtitiam delinquentes? Hæc itaq; cum uideãt, iure optimo talem de nobis opinionem obtinent, nihil prorſus nos eſſe. Maximè uerò quando oracula prædicentia audierint, quale eſt illud, Traiecto Hale maximũ ſubuertes imperium. Haudquaquam planè manifeſtantia, num ſuum ipſius, an hoſtium imperiũ ſubuerſurus ſit. Et iterum, Vxorum Salaminis chariſſima pignora perdes. Etenim & *Herodotus libro 1.* *Ibidem lib. 7.*

Perſæ,ut opinor, & Græci iuxtà è mulieribus editi ſunt. Cæterũ auditis etiam F rhapſodis illis quòd & amori operam demus,quòd uulneremur & ſeruiamus, quòd uinculis conſtringamur, quòd motis ſeditionibus diſſideamus, atque id genus innumeris aliis rebus ſatis ridiculè ſimus impliciti,præſertim cũ beati atque immortales eſſe contendamus: quid uerò aliud perinde quàm riderent facerent,ne flocci quidem noſtrã diuinitatem æſtimantes? Nos porrò indignè ferimus ſi qui ſunt homines non prorſus uecordes,& mentis inopes,qui iſta diſſerunt,ac omnẽ nobis prouidẽtiam extorquent è manibus: cum potius cõtentos nos eſſe oporteat,ſi nobis etiamdum nonnulli ſacra facerent,talia flagitioſe delinquentibus. Ac mihi hoc loco,ô Iupiter (ſoli enim ſumus, nec ullus hominũ in hoc cœtu præſtò eſt,extra unũ Herculem ac Dionyſum & Ganymedem G & Aeſculapium,qui nothi ſunt,& Dii aſſcriptitii)cum ueritate reſponde, quãdo uerò in tantum res humanæ tibi curæ fuere, ut habita ratione perpendiſſes quínam illorũ praui & mali, aut iuſti ac boni eſſent? Haudquaquã uerò in hãc curam unquam te incubuiſſe dixeris. Itaque niſi Theſeus ex Trœzene Athenas profectus, iugulaſſet in itinere maleficos, ſanè quantum ad te & prouidentiam tuam attinet,nihil obſtaret quo minus uiuerent & Sciron & Pityocamptes, & Cercyõ,aliiq; innumeri parricidiis & latrocinio uiatoribus negociũ ualde ſecuri faceſſentes. Ac niſi Euryſtheus homo cum iuſtus,tum multum prouidens, H ſingulari humanitate impulſus,ſingulis apud quoſq; diligenter exploratis, hũc famulum ſuum emiſiſſet, hominem manu promptum, factisq; ſtrenuum, & ad obeunda pericula ac labores ſuſcipiendos interritum, nunq̃ tibi ô Iupiter Lernæa Hydra in mẽtem ueniſſet, nunquã aues Stymphalides curæ fuiſſent,multo minus equi Threicii. Quando uerò Centaurorum cõtumelioſæ temulentiæ memor fuiſſes unquam? Atqui,ſi uerum proferendum eſt, tantùm compreſſis manibus in Olympo deſidemus,tantùm hoc inconniuenter obſeruantes,ſiquis litet atque ſacrificet, ac circa aras incẽſo thure uaporet. Porrò autem res cæteræ temere iuxta fluxum feruntur,ut quiſque illas fortuitò attraxerit. Itaq; meritis noſtris digna ac iuſta patimur, atque etiam amplius patiemur, ubi homi- I nes poſt puſillum ſuſpiciẽtes animaduerterint nihil ſe utilitatis cõſequi tametſi nobis ſedula pietate ſacrificarint,& oblatis libaminibus litauerint. Deinde breui uidebis ab ipſis Epicureis nos rideri contemptiſſimè, haberi pro abiectiſſimis,Metrodoros uerò & Damidas ſuis diſputationibus inualeſcere,propugnatores autem noſtros ab illis iugulari. Quare noſtrarum erat partiũ,his rebus finem imponere,ac periculis emergẽtibus mederi,illisq; ſumma ope obniti,quorum opera hæc eò perducta ſunt. Equidem quod ad me attinet,nõ ualde periclitabor ſi deſpectus ero. Neq; enim olim in eorum cenſebar numero, quibus K honos habebatur rebus ueſtris adhuc ſtantibus & florentibus, uobisq; oblato ſacrificio fruentibus. IVPIT. Enimuero,hunc ô cœlites delirantem & nugantem miſſum faciamus, ſemper aliàs quoque aſperum obiurgatorem agentem. » Eſt enim,ut præclarè dixit admirandus ille Demoſthenes, criminari & inſectari, atq; etiam obiurgare, cuiuis uolenti promptum ac facile. Cæterùm demonſtrare qua ratione rebus præſentibus commodiſſimè ſuccurratur,profectò cõſultoris officium eſt non niſi impenſe cordati. Quod quidẽ uos alios ſedulò facturos etiam hoc tacẽte conſtantiſſimè perſuaſum habeo. NEP. Ego quidem aliàs, quod uobis obſcurũ nõ eſt,ſub undis dego,& in profundo marinę Reip.

procurationem

A procuratione obiés,pro uirili quoad eius fieri poteſt,nauigátes ſeruo, puppesq́ ſurſum ac deorſum magna cura deduco, neq; nó uiolentam uentorum rabiem mollio atque demulceo: nihilo ſecus tamen & earum quæ hic aguntur rerum cura me habet ſolicitū. Proinde Damin è medio tollendum eſſe opinor,priuſquam ad contentionem deſcenderit,aut ictu fulminis,aut alia quapiam machina,ne diſputando uictor euadat. Siquidem perhibes illum Iupiter omnes perſuadendi uias ac artes callere. Quo facto illud quoque teſtatum faciemus, nos ſupplicium de illis ſumere, qui iſta aduerſus nos petulanter affirmát. IVP. Ludis ô Neptune,aut præfiniti ordinis oblitus es? Nihil enim tale in noſtra manu B ſitum eſt,uerùm Parcæ ſunt quæ cuique fatali lege decernunt, hunc quidé fulmine,alterum ferro,tertium febricula,quartū tabe conſumptum interire. Etenim ſi meæ facultatis fuiſſet punire maleficos,dimiſiſſem ſcilicet nuper ſacrilegos nullo ictos fulmine ex Olympia,cum duos torti capillitii nodos mihi detondiſſent, ſex minas utrunque ponderantem? Aut tu ipſe diſſimulanter neglexiſſes in Geræſto piſcatorem illum ex Oreo,qui furtim tibi tridentem abſtulerat? Accedit his,quod etiam indignanter & iracundè ferre uidebimur hoc facto perturbati,& Damidis ſermones perhorreſcere,ac propterea ea inſidioſe moliti, ne nobis expectandum eſſet dum ille ex aduerſo cum Timocle comC poſitus congrederetur. Quod quid aliud quàm deſertam cauſſam uincere uidebimur? NEPTV. Atqui compendioſam ad parandam uictoriam ego me uiam excogitaſſe arbitrabar. IVPIT. Apage furioſum & illiberale conſilium ô Neptune,ac propemodum pingue & ſtolidum,de tollendo ante tempus aduerſario,ut nódum cóuictus mortem oppetat,relicta in ambiguo diſputatione. NEPTV. Proinde uos aliud quod factu ſit præſtantius,excogitate, ſi mea cóſilia uobis tantopere repudianda uidentur. APOL. Si nobis quoque natu iunioribus,& nondum barbatis,per legem concederetur concionandi copia,fortaſſe utile quiddam & frugiferum afferrem in medium rei ſuper qua deliberaD tis. MOMVS. Equidem ea nobis eſt ô Apollo de rebus ita arduis propoſita deliberatio,ut non ætatis reſpectu,ſed communis utilitatis ſeruandæ gratia omnibus quoque ſermo ſit propoſitus. Quàm uerò lepidū eſſet atque feſtiuum, ſi in extremis periclitantes diſcriminibus, circa legis facultatem atque licétiam ambitioſe diſceptaremus? Cæterùm tu iam admodum cócionator es legitimus, nempe iam olim ex ephebis egreſſus,præterea in duodecim uirorum tabulam relatus. Ac parum abeſt quo minus etiam in Saturni concilio uerſatus ſis. Quare non eſt quod iuueniliter te geras erga nos, uerùm ſumpta audacia confidenter quæcunque tibi optima factu uiſa ſunt, proloquere: neque propterea puE dore afficiare, quòd imberbis exiſtens cócioneris, præſertim cum ita profunda barba tibi ſit filius Aeſculapius. Quin etiam alioqui non indecorum tibi erit, id ætatis maximè ſpecimen aliquod ſapiétiæ exhibere,ne fruſtra uideare in Helicone conſediſſe unà cum Muſis philoſophando. APOL. Atqui nequaquam penes te eſt ô Mome facultas eiuſmodi permittendi,ſed penes Iouë: qui ſi fandi poteſtatem mihi dederit, fortaſſe quippiam expromam non ineruditum aut inconditum,ſed quod ei quæ mihi in Helicone fuit conuerſationi reſpondeat. IVPIT. Dic inquam ô fili. iam enim permiſi tibi. APOL. Timocles ille uir profectò non malus eſſe uidetur,& pius,& qui diſputationes Stoicas ad unguē excuſſerit,unde compluribus quoque conuerſatur iuuenibus propter exactam

Videtur alludere ad aram xij. deorū,quæ Athenis fuit, cuius & Thucydides lib. 6. meminit.

Philoſophiæ cognitionem,& mercedem non mediocrem hac ratione colligit, F
perſuadendi facultate impendiò pollens,quoties priuatim inter diſcipulos diſ-
ſerendo uerba facit: cæterùm in hominum frequẽti cœtu aut celebritate po-
pulari ad dicendum infantiſſimus & timidiſſimus exiſtit, uoce inſtructus uul-
gari ac planè barbara,ita ut ineptè & uitioſè dicendo in conuentibus,non rarò
auditoribus riſum excutere ſoleat,nihil aptè inductũ connectẽs, ſed argumen-
tis putidis & barbaris commiſcet omnia. Maximè uerò omniũ hoc illi uſu ue-
nit quoties eloquentiſſimus uideri geſtit. Enimuero alioqui quod ad ingenii
acumen attinet,uir eſt perſpicaciſſimæ intelligẽtiæ,& mẽtis planè diuinæ:quẽ-
admodum teſtãtur illi quibus res Stoicæ propius atque compertius notæ ſunt. G
Dicẽdo uerò atq; interpretando præ imbecillitate corrumpit pleraque omnia,
non ualde planum faciens quid ſibi uelit, uerùm ænigmatum inuolucris non
diſſimilia proponens obſcurat omnia. Ac rurſus multo inuolutiora ad quæſtio-
nes propoſitas reſpondere illi moris eſt. Porrò auditores parum intelligentes
quid affectata obſcuritate ſibi uelit,ferè ſubſannant eum. Cõſentaneum autem
eſſe opinor,perſpicuè & ſignificanter dicere:cui rei plurima cura impendenda
eſt,ut audientes,ea quæ loquimur,nullo cum faſtidio intelligãt. MO. Equidem
hoc rectè dixiſti Apollo, collaudatis iis qui in orationibus perſpicuitate utun-
tur:quanquã tu hoc ipſum in promendis atq; reddendis oraculis nõ admodum H
uſurpare ſoleas, ancipitia & ambiguitate intricata multa in mediũ ſecurè pro-
iiciens, adeò ut audientes alio ad interpretãdum oracula opus habeant Pythio.
Sed quid eſt quod adfers cõſilii? Quo remedio Timoclis in dicẽdo infantiæ ſuc-
currẽdum eſſe exiſtimas? APOL. Si quo modo patronũ illi ô Mome queamus
adiũgere aliũ,qui facultate dicendi polleat, eaq; pro dignitate eloquatur,quæ-
cunq; Timocles excogitata illi effanda ſuggeſſerit. MO. Nõ ſapit profectò hoc
quod dixiſti,pilos,ſed adhuc pædagogi eget adminiculo,de patrono in cõuen-
tu Philoſophorum adiungendo,ad præſentes interpretaturo quæcunq; Timo-
cli dictu neceſſaria uiſa fuerint: Damis uerò ipſe per ſe loquatur: porrò alter in- I
terpretis utatur opera,priuatim in aurẽ illi ſuſurrans quæcunq; ſibi placuerint:
cæterùm interpres rhetoricetur, cum neq; ipſe fortaſſe quicquam ex his intel-
lecturus ſit, quæ Timoclem ſuggerentem audierit. Hæc quomodo turbæ non
uideri poſſint extremè ridicula? Atqui hoc alia uia aggrediamur, quandò hac
parũ ſucceſſit. Tu uerò ô admirande(etenim & uatẽ eſſe te confirmas,ac mer-
cedẽ non mediocrẽ his præſtigiis cumulaſti, donec aliquando & lateres aureos
conſecutus es)cur non data iam occaſione in tempore aliquod egregium artis
tuæ ſpecimen exhibes, prædicens nobis penes quem ex Sophiſtis diſputaturis
futura ſit uictoria? Siquidem cũ augurii peritia excultus ſis,credibile eſt futura- K
rum rerum euentũ te prædiuinare poſſe. APOL. Quî hoc ullo pacto fieri poſſit
Mome,neque præſente nobis tripode, neq; thymiamatis, nec fonte augurali,
cuiuſmodi eſt Caſtalia? M O. Vide ut confutatus tergiuerſeris dum in anguſto
conſtringeris. IVPIT. Attamen dic ô fili,neque huic ſycophantæ calumniandi
occaſionẽ,tuaq; ſubſannandi cõcedas, quaſi omnis tua uaticinãdi peritia in tri-
pode & aqua & thure ſita ſit: adeò niſi hæc tibi præſtò ſint, omni arte priuatus
ſis. APOL. Equidem iſta in Delphis aut Colophone melius à me fieri poterant
ô pater, oraculis omnifariam, ut aſſolet, mihi præſentibus. Attamen uel ſic his
omnibus nudus imparatúſque tentabo prædicere utrum ſecutura ſit uictoria.

A Suſcipietis uerò haud dubiè, niſi uerſiculis incluſum oraculum protulero. MO. Dic modò. uide ut clara & aperta proferas Apollo, quæ nullo patrono egeant, aut interpretis requirát operam. Etenim nequaquam iam ouilla caruncula aut teſtudo in Lydia coquitur. Verùm quibus de rebus nobis ſit propoſita delibe-ratio, non te præterit. IVP. Quid ô nate dicturus es? Quàm uerò quæ oraculi prædictionem antecedunt, quàm plena terroris ſunt? nempe color pallore immutatus, oculi hinc inde mobiles, comarum ſemet erigentium horror, motus corporis furore incertus, ac omnino omnia numinis præſentiam teſtantia, plena ſunt myſteriorum atque terriculi. APOL.

Alludit ad hiſtoriam Crœſi quæ eſt libr. 1. Herodo.

B · Percipe Faticani diuûm miracula Phœbi
Lite ſuper dura, quam conſtituêre Sophiſtæ
Clamoſi, largis armati uocibus omnes.
Multa quidem uarii alterno clamore tumultus
Miſcentes, ſtiua complebunt roſtra carinæ.
Aſt ubi iam curuo comprenderit ungue cicadam
Vultur, poſtrema cornices uoce ſonabunt,
Excipiet ſperata ſuos uictoria mulos.
Verùm aſinus feriet longo ſua pignora cornu.

C IVPIT. Cur autem ſublato cachinno riſiſti ô Mome? Atqui iſta minimè riſu proſequenda ſunt, quæ noſtris ceruicibus iam imminent. Deſine uerò ſedato riſu infeliciſſime, aut immodicis cachinnis præfocaberis. MO. Et quînam riſum queam comprimere ô Iupiter, tali tam claro & perſpicuo audito oraculo? IVPIT. Quin igitur & nobis interpretaris quidnam ſibi uelit? MO. Valde quidem aperta & liquida, ita ut nihil nobis opus ſit Themiſtoclis opera. Siquidem perſpicuè hoc teſtatur oraculum, hunc uidelicet eſſe præſtigiatorem, nos autem aſinos clitellarios, ac per Iouem etiam mulos, qui tam facilè perſuaſi, illius uerbis credamus, neque tantum habeamus mentis aut cerebri, quantum habét

Alludit ad hiſtoriam Themiſtoclis quæ eſt apud Herodotũ lib. 7.

D locuſtæ. HER. Ego uerò pater, tametſi inter ſuperos inquilinus ſim & adſcititius, tamen quæ noſtris rebus in præſens uſui fore uiſa ſunt, non grauabor exponere. Cum enim iam ad diſputandum in unum coierint, tunc ſi Timocles ſuperior euaſerit, ſinemus conuentus de nobis habiti diſceptationẽ progredi: ſin res ſecus ceſſerit, tunc ego ipſam porticum concuſſam radicitus ſuper Damin præcipitabo, ne homo execrandus ore blaſphemo amplius nos inuadat. MO. Hercules, heu Hercules, quàm immane & barbarum eſt quod dixiſti, & uehementer bœoticum conſilium, eadem opera uolens tot unà cũ ſceleſto Damide exitio abſumere, ad hæc ipſam quoque porticum unà cum Marathone & Mil-

E tiade atq; Cynægiro diruere? Et quónam pacto his collapſis rhetores amplius debito fungerentur declamandi officio, maximo ad conſcribendas orationes argumento priuati? Equidem iſta uiuenti tibi licuiſſet perpetrare: ex quo uerò in Deorum numerum relatus es, factus & ipſe diuinitatis particeps, didiciſti, ut opinor, ſolas Parcas effecta reddere poſſe talia, porrò nos eiuſmodi perficiendæ facultatis expertes eſſe. HERC. Proinde, quando leonem aut Hydram claua illiſa letho dedi, Parcæ per me iſta operatæ ſunt? IVPIT. Sanè uerò. HER. Ac nunc ſi quis contumelia petulanter me impeteret, aut templum nefario ſacrilegio compilaret, aut ſtatuam meam ſubuerteret, niſi iam olim Parcis uiſum foret, non conteram illum ſcilicet? IVPIT. Nequaquam. HERC. Ergo me

Ibi enim illorũ effigies & tota Marathonia pugna depicta erat, ut Pauſanias teſtatur.

cum libertate dicentem quæ ſentio, audi ô Iupiter. Ego enim, ut Comicus ait, F
homo ſum agreſtis & ruſticus,ligonem ligonem uocans.Si ad hũc modum res
noſtræ ſe habent: honoribus,nidori,ac ſacrificiorum ſanguini,quibus hic frui-
mur, lõgum ualere iuſſis,in Orcum deſcendam, ubi me nudum arcum haben-
tem, ſaltem demortuorum umbræ & idola pertimeſcent, propter feras terribi-
les ac monſtra à me paſſim trucidata. IVPIT. Euge teſtem,quod aiunt,domo
adductum. Conſeruaſti igitur Damidi iſta ad dicendũ ſubiiciens.Sed quis tan-
Hermes agoræum, qui ad Pœcilã æreus ſtat, ut et Pauſanias annotauit.
to accedit properandi ſtudio?nempe æreus ille eſt,probè politus,& exactè ex-
preſſus,ſubligata in morem priſcorum coma. Magis uerò tuus eſt ô Mercuri
frater,forenſis ille,cuius circa porticum Variam crebra eſt cõuerſatio: proinde G
pice oppletus eſt, quippe qui in dies ſingulos à ſtatuariis refingitur. Quid hoc
nate,cur tanto curſu ad nos contendis? Nunquid nouarũ rerum quippiã è ter-
ris annuncias? HERMAGORAS. Ingens quiddam ô Iupiter, quodq́; ſummã &
maximã requirat operam & diligentiam. IVP.Quin ergo actutum expromis
ſicubi aliquid fortè mali nobis ignorantibus ſubortum ſit? HER.Cum ad por-
ticum iam fabricarer æreus,ac pérque dorſum perq́; pectus iungerer, & factus
ineptè corpori thorax meo appendêret,nec arte diſpari foret ex ære totus ad-
ditus mihi balteus, turbam uideo tumultuantem accurrere, quã cum duo ſo-
phiſtici certaminis ibant periti fronte triſti ac pallida pugiles, Damis,&.IVPIT. H
Parce precor optime Hermagora uerbis intonare tragicis. Noui enim quos
dicis. Sed age hoc mihi expedi,num iam dudum conſertis manibus in pugnam
deſcenderunt? HERM. Nondum,ſed adhuc in initio uelitaris pugnæ ac intra
teli iactum conſtituti ſunt, funda iaculantes:& alternis eminus cõuiciis mutuò
ſe petunt.IVPIT.Quid ergo nobis porrò faciendum eſt ô ſuperi?an non pro-
Nam Homerus Horas cœli oſtiarias fecit.
lato capite auſcultandum?Quocirca Horæ oſtiariæ iam auferãt à ianua peſſulũ,
ac deductis nubibus Olympi portas reſerẽt.O Hercules,quanta multitudo ho-
minum ad audiendum confluxit! Cæterùm Timocles ille non admodum mihi
placet,ita perturbato animo trepidãs,funditus hodie perditurus eſt omnia.Ne- I
que enim dubiis argumẽtis indicat,nullo modo Damidis impreſſionem ac im-
petum ſe perpeſſurum. Sed quod nobis factũ eſt facillimũ, uota pro illo facia-
mus nobiſcum,at tacitè, ne Damis inaudiat iſta. TIM.Quid uerò ais Dami ſa-
crilege?nullos eſſe Deos, neque eoſdem quicquam in rebus humanis prouide-
re?DA.Non:ſed tu mihi prius reſponde,quo ſermone perſuaſus illos eſſe cre-
didiſti? TIMO. Nequaquam,ſed tu mihi ô ſcelerate reſponde. DA.Non in-
quam,ſed tu.IVPIT.Hac equidem una ratione noſter præpollet multo maxi-
mè.nam uocalius & intenſius exaſperat omnia.Euge uerò ô Timocles, multa
mala in hominem perditum ingere conuicia.In hoc enim omnis tua uis ſita eſt, K
ut maximè aliàs ipſis piſcibus mutiorẽ te eſſe declaret,os tibi opprimẽs. TIM.
Atqui per Mineruam, prior tibi nunquam reſpondebo. DA. Proinde ô Ti-
mocles, roga. Siquidem in hoc iam uiciſti,poſtquam iuraueris.Sed enim, ſi ui-
detur,citra blaſphemias. TIMO. Rectè mones ô execranda bellua.Nullãne
uidentur tibi ſuperi uti prouidentia? DA. Nulla. TIM. Quid ais? omnia ergo
fortuitò contingunt,& citra Deorum prouidentiam? DA.Sanè uerò.TIMO.
Neque ullius Dei cura quicquam ordinatur aut diſponitur? DA. Non. TIM.
Cuncta uerò temere feruntur, & caſu fortuito? DA.Sanè. TIMO. Cæterùm
uos ciues iſta audientes impune ſuffertis huius execrandas in deos blaſphemias,

nec

A nec ſceleratum hunc ſaxis obruitis? D A. Quid uerò hominum animos in me exaſperas ô Timocles? Aut quémnam te eſſe dicam, qui Deorum gratia magno aduerſus me ſtomacho exacerbatus es,præſertim illis ipſis nequaquā indignè ferentibus? Iā enim olim iſta audientes, nondum ulla re mala aut acerba me affecerunt. neſcio tamen ſi iſta audiūt. TIM. Audiunt iſta ô Dami, audiunt, cæterùm in aliud tempus grauibus ſuppliciis te excarnificandum reſeruant. D A. Et quando illi de me cogitando tantum à rebus ſuis ſibi ſumerent ocii, tot ac tantis, ut tu mihi perhibes, diſtricti occupationibus, res quæ ſunt per mundum innumeras diſponentes, adeò ut te quoque nondum ob tua nefanda periuria B dignis ſuppliciis affecerint, neque nō ob cætera nefaria flagitia, ne & mihi neceſſitate coacto ad conuicia & maledicentiam propter probra falſò obiecta cōfugiendum ſit? Et me hercule non uideo quo certiore argumento ſuam teſtatam facere poſſint prouidentiam ſuperi, quàm ſi te malum & nefarium malis exemplis cruciatum perderent. Atqui pro certo cōſtat illos peregre eſſe profectos, ſupra Oceanum fortaſſe ad inculpatos Aethiopas. Solent enim crebrò ad illos ire comeſſatum, & profectò nonnūquam inuocati. TIM. Quid ad tam impudentem & blaſphemam contumeliam tibi reſpondeam ô Dami? DA. Nimirum illud quod iam olim auidiſſimè audire deſiderabam, nempe qua ratione C perſuaſus Deos prouidere exiſtimas. T I M. Equidem ipſo rerum quotidie accidentium ordine primùm ad hoc credendum inductus ſum, nempe quòd ſol ſubinde diurni ſpacii curſu ſuum iter conficiat: ad eundem quoque modum luna perpetuo tenore eat ac redeat. Tum alterna ſtellarū uiciſſitudo, & plantæ è terra ſuccreſcentes, & animantia in dies ſingulos naſcētia. Quodq; eadem tanta induſtria procreata ſic alātur, ſic moueātur, ſic cogitent, ſic incedāt. Quodq; ea ſit ratio ædificandi, ea incidendi coria. Quæ omnia, aliaq; id genus innumera mihi clariſſima & certiſſima uidentur eſſe diuinæ prouidētiæ indicia. DA. Tu quidem Timocles quæſtionem diſcerpis. neq; enim clarum aut certum eſt, num D horum quodq; diſponente prouidentia conficiatur. Cæterùm quòd hæc fiant, nec ipſe negauerim: non tamen ideo mox perſuaſus ſum ut credam iſta neceſſariò ac quodam coactu prouidentiæ fieri. Iā enim aliàs incepta ſunt, & nūc pari uiciſſitudine eademq; uia conſtituuntur: tu uerò harum rerum ordinem neceſſitatē uocas. Deinde uidelicet indignaris ſi quis à ſententia tua diſſentit, cum ea quæ fiant, enumeres, ac laudibus efferas, exiſtimans hiſce demonſtraſſe etiam unumquodq; illorum immutari poſſe prouidentia. Itaque iuxta Comicum hoc profectò quod adduxiſti, friuolum eſt. proinde aliud adducito. TIM. Equidem ego in ea ſum ſententia, ut putem aliam demonſtrationem huic rei E comprobandæ mihi non eſſe adducendam: attamen ego te interrogabo, cæterùm tu mihi reſponde. Videtúrne tibi Homerus fuiſſe poëtarum præſtantiſſimus? D A. Et ualde quidem. TIMO. Huic ergo ipſi ego fidem habui, Deorum prouidentiam haud obſcurè aſſerenti. DA. Atqui ô admirande, poëtā me hercule excellentem fuiſſe Homerū, omnes tibi haud difficulter aſſentimur: porrò autem teſtem ſuper hiſce rebus fide dignum aut hunc aut alium poëtam ullum eſſe, id uerò nullo modo concedimus. Neque enim ueritatis proferendæ curam illis fuiſſe conſtāter opinor, ſed ut audientium animos uerborum lenociniis atq; dulcedine demulcerent. Quapropter & uerſiculos cantillant, & fabularum inuolucris perſtrepunt, ac breuiter ſuper fumo machinantur omnia.

Alludit ad Homeri locum Iliados. 1.

Perlibenter uerò ex te audire,quibúſnam Homeri dictis maximè in hanc opinionem eſſes adductus. Nũquid iis, quæ de Ioue memoriæ prodidit,quomodo illum inſidioſè petitum uinclis cõſtringere uoluerint & filia & frater & uxor eius? Et niſi Thetis indignum facinus miſerata,Briareum Ioui in auxiliũ aduocaſſet,optimus ille Iupiter nobis conſtrictus atq; diſcerptus fuiſſet. Pro quibus memor dati à Thetide beneficii,ludit Agamemnonem ſomnio quodam fallaci immiſſo,in hoc,ut multi ex Achiuis hoſtili manu perempti occumberent. Vide uerò q̃ non facile & promptum Ioui fuerit fulminis extorti incendio inflammare Agamemnonem,niſi miſeris modis illum decepiſſet. Aut illa fortaſſe omnium maximè tibi audienti fidem fecerunt quemadmodum Diomedes Ve- F G
Iliad.5. neris manum uulnere uiolauerit, atq; etiam Martem ipſum Mineruæ impulſu. Aliquanto uerò pòſt ipſi cælites furore collapſi,ſingulari inter ſeſe certamine mixtim maſculi & fœminæ præliati ſunt. Ac Minerua quidẽ Martẽ ſuperatum proſternit,quippe quem tardatum ac feſſum uulnere,opinor, quod paulò antè à Diomede acceperat,adorta ſit. Cõtra Latonam ſteterat Cyllenia proles. Aut
Iliad.9. fortè ea quæ ſuper Diana nugatus eſt,probabiliter tibi dicta uiſa ſunt,quemadmodũ ipſa nimium querula indignanter & malignè tulerit quòd ſola ad epulas cõuiuales ab Oeneo uocata non fuerat : ac propterea aprũ inuſitatæ magnitudinis ac roboris inauditi in regionẽ illius immiſit. Nunquid ergo talia legentẽ te perſuaſit Homerus? IVP. Papæ! quãta turbæ acclamatio ô ſuperi conſecuta eſt Damin collaudantis! Noſter uerò hæſitanti & perplexo ſimilis eſſe uidetur. Proinde animo meticuloſo turbatus ſubtrepidat,ac planè clypeũ ſe abiecturum haud obſcurè præ ſe fert. Et iam quidẽ circumfert oculos, ubinam è turba elapſus aufugiat. TIM. Proinde neq; Euripides quicquã ſani tibi dicere uidetur, quoties in ſcenã introductis Diis perſpicuè indicat illorũ auxilio bonos ex heroibus ſeruari,improbos autem propter impietatem crudeliter perdi? DA. Atqui Timocles philoſophorum generoſiſſime, ſi hæc facientes poëtæ tragici te perſuaſerũt, neceſſum eſt alterũ ex his duobus conſequi,ut aut Polum & Ariſtodemum & Satyrum deos eſſe exiſtimes,aut Deorum perſonas eſſe hæc ipſa, nempe calceos ac tunicas ad pedes uſq; porrectas,& chlamydes & chirothecas & uentriculos & corpuſcula, aliaq; id genus innumera, quibus illi tragœdiam exornare ſolẽt:quod ego abſurdiſſimum eſſe arbitror. Alioqui per ſe quoties nulla neceſſitate urgente ſuam in fabulis opinionem explicat? Audiuiſti ne unquam & hæc ab illo prolata liberè: Vides ſupernum ſimul & immenſum æthera, Terrã humidis circa tenentẽ in brachiis? Illum Iouem arbitrare, necnõ hanc deam. Et rurſus: Quicunq; Iupiter Deus ſit,neſcio, Niſi quòd Iouem ſermone uulgi audiuerim. TIM. Proinde omnes homines & gentes turpiter decipiuntur deos eſſe exiſtimantes, eorúmque dies feſtos magna religione celebrantes. DA. Euge ô Timocles, quoniam in memoriam mihi reuocaſti gentium opinionem quam de diis obtinent. Ab illa uerò maximè licet intelligere quàm nihil firmum & ſtabile in ſe habeat quæ de Diis fertur oratio. Multa enim eſt & cõturbata opinionum confuſio,ac planè alii alia opinantur. Siquidem Scythæ Acinaci ſacrificant, Thraces Zamolxidi homini fugitiuo, quem ex Samo ad illos delatum eſſe cõſtat, Phryges autem Lunæ, Aethiopes diei, Cyllenii Phaleti,columbæ Aſſyrii,Perſæ igni, Aegyptii aquæ:ac omnibus quidẽ Aegyptiis aqua pro Deo cõmuniter colitur. Cæterùm priuatim Memphitis quidem bos

H I K

deus

A deus eſt,Peluſiotis uerò cepe.Iam aliis ciconia aut crocodilus, aliis cynocephalus,aut feles,aut ſimia. Præterea uicatim, his quidem dexter humerus deus eſt, cæteris uerò è regione habitantibus ſiniſter. Item aliis dimidia pars capitis, aliis poculum ſamium,aut catinus. Nónne hæc tibi uidentur riſu proſequenda eſſe ô bone Timocles? M O.Nónne prædicebam ô Dii iſta omnia uentura in propatulum, ac fore ut exactè indagarentur? IVPIT. Dixiſti ô Mome,& nos rectè obiurgaſti. Ego uerò his omnibus diligenter emendatis mederi conabor præſenti euitato periculo. T I M O. Atqui tu ô deorum hoſtis acerrime, oracula & rerum futurarum prædictiones,cuius opus eſſe dices?nonne deorũ,eo-
B rundemq; prouidentiæ? D A. Tace uerò de oraculis uirorum optime, alioqui ex te quæram,cuius rei gratia illorum potiſſimùm mentioné feceris. Nunquid illius gratia, quòd Pythius Lydo reſpondit? Quàm uerò callidè ſermone uſus eſt ancipiti, cuiuſmodi ſunt quædam Mercuriales imagunculæ duplices, & utrinque ſimiles, ad quancunque illarum partem te uerteris, an potius Crœſus traiecto Hale,ſuum ipſius,an Cyri imperium ſubuerſurus eſt? Attamé non paucis talentis Sardianum illud exitium uocem hanc ambiguam mercatum eſt. MO. Hæc ipſa ô ſuperi uir iſte commemorat, quæ omnium maximè pertimui. Vbi nunc noſter eſt feſtiuus ille Citharœdus? Quin profectus tuam exi-
C ſtimationem ipſe tueris obiecta refellendo?IVP.Tu quidem nos mactas ô Mome, nequaquam in tempore nunc obiurgationibus increpans. T I M O. Vide qualia facias ô ſcelerate Dami,qui propemodum ipſa quoque Deorum ſimulacra unà cum aris non uereatis ſubuertere. D A. Haud omnes aras ſubuerti cupio,ô bone Timocles.Quid enim mali adferunt,ſi thymiamatum odore & fragrantia plenæ ſint? Cæterùm Dianæ aras quæ in Tauris ſubſtructæ feruntur, non illibenter funditus euerſas uiderem,ſuper quas ipſa uirgo conuiuium magna alacritate agitare ſolet.I V P I T. Vnde uerò nobis hoc inſuperabile malum obiicitur?Quàm nulli deorum parcit hic uir,nullius numen reueritus,ſed tan-
D quam ex plauſtro magna libertate omnes carpit ac lacerat, nulloq; diſcrimine in uniuerſos debacchatur,iuxtà ſontes atque innocétes? MO.Atqui perpaucos inter nos reperies ô Iupiter à culpa immunes. Statim uerò progreſſus homo unũ ex optimatibus inuaſurus eſt. T I M. Neq; Iouem ipſum audis ô Deorum impugnator cientem tonitrua? D A. Et quónam pacto ô Timocles non audirem tonitrua?Cæterùm num ciens tonitrua ſit Iupiter,ipſe melius calles,qui in Deorum immortaliũ concilio quondam cõuerſans,inde huc delatus es.Quanquàm illi qui huc ex Creta frequenter commeát,longè alia nobis atq; tu commemorare ſolent,ſepulchrũ quoddam illic oſtendi,iuxtaq; poſitam columnam
E indicantem non amplius Iouem tonare,ſed iam olim fato functum eſſe. M O. Enimuero hoc iam multò antè non ignorabam hominem dicturum.Quid ergo Iupiter ita albeſcens expalluiſti,ac dentes præ tremore cõcutis?Bonum habere animum cõuenit,ac tales homunciones magna mente contemnere. IVP. Quid ais ô Mome,contemnere? Nónne uides quanta hominum frequétia iſta diſſerentem audiat, tum quemadmodum iam perſuaſa iſta de nobis conſtanter credat,iamq; illos ſententiæ ſuæ diffidentes abducat Damis ab aure reuinctos? M O. At tu Iupiter, quando lubitum eſt, aurea ex alto demiſſa catena, omnes illos unà cum terra & Oceano haud difficulter ſurſum trahere poteris.TIMO. Dic mihi hominum ſceleratiſſime,nunquámne nauigaſti? DA.Ac ſæpenume-

ro ô Timocles. TIMO. Proinde nonne ferebat id temporis uos uentus illapſus F
in carbaſum, ac puppim propulit, aut remigantes: cæterùm unus ſupernè aſſi-
ſtens gubernaculo, nauim regendo ſeruauit? D A. Maximè. T I M O. C. Dein-
de nauis nullo modo niſi gubernaretur, poſſet progredi: tu uerò uniuerſum
hoc omne citra gubernatoris & ducis operam temere ſurſum ac deorſum fer-
ri exiſtimas? D A. Euge ſignificanter iſta Timocles atque firmiter exemplo
corroboras. Sedenim ô Deorum amantiſſime, gubernatorem illum quidem ui-
diſti nunquam non ea quæ ex uſu ſunt nauigantium, conſiderantem animo, ac
ante tempus neceſſaria adornantem, neque non nautis quæ factu ſunt condu-
cibilia, imperantẽ. tota uerò nauis nihil habet inutile, aut temere importatum, G
quod illorum alicui neceſſitati non ſit additum. Cæterùm tuus ille guberna-
tor, cui tu magnæ illius nauis regendæ curã attribuis, & eius cõnautæ, nihil cũ
ratione, nihil ex dignitate ordinát aut inſtituũt: ſed ſi fuerit rudens, ad puppim
uſq; protẽditur, utriq; uerò pedes ad proram. Ipſæ autẽ anchoræ nonnunq̃ ſunt
aureæ, cætera pars plumbea. Quinetiam inferiora nauis colore uariegata ſunt,
porrò ſuperiora inuenuſta atque informia. Præterea ipſis ex nautis cernere eſt
hunc quidem inertem, & ab omni arte nautica alienum, & ad labores obeun-
dos meticuloſum, dimidia aut tertia parte drachmæ dignum. At uerò eũ qui ad
urinãdum ſit impiger, & ad excurrendum ad antemnas uſque appoſitus, quiq; H
ad gubernandum utilia omnia ad unguem calleat, hunc exhauriendæ tantùm
ſentinæ deſtinatum eſſe uidemus. Eadem quoq; rerum facies circa eos eſt, qui à
remigando immunes ſunt, ubi uerbero quiſpiam cæteris honore & præſiden-
tia prælatus iuxta gubernatorem ſedere atq; coli conſpicitur. Mox alius quiſ-
piam cinædus ſpurciſſimus, aut impiatus parricidio, aut contaminatus ſacrile-
giis, præ aliis habitis honoribus ueneratur, & nauis ſumma apprehendit faſti-
gia. Porrò autem non pauci ſpectatæ cum gratiæ tum probitatis uiri in ſeceſſu
carinæ in anguſtum locum coacti ab improbioribus, & quantum ad ueritatem
& rectam uiuendi rationem attinet, deterioribus, indignis modis calcantur pe- I
dibus. Conſidera uerò apud animum tuum, quemadmodum Socrates & Ari-
ſtides & Phocion nauigarint, qui ne uictu quidem neceſſario pro ſufficiẽti co-
pia inſtructi fuerint, neque pedes in nudas tabulas per ſentinam potuerunt ex-
tendere. Contrà quanta in omnium rerum ubertate & affluentia Callias atque
Midias & Sardanapalus molliter & luxurioſè uixerint ſuper omnes homines
aduerſus illos expuentes. Eiuſmodi uerò in tua naui contingunt ô ſapientiſſi-
me Timocles, propter quod etiam infinita fiunt naufragia. Atenim ſi guberna-
tor quiſpiam aſſiſtens uideret, ac ordine ſingula facienda imperaret, primũ qui-
dem nequaquam ignoraret, qui boni, qui item mali eſſent ex nauigantium nu- K
mero. Deinde cuique pro ſua dignitate conuenietẽtem prouinciam obeundam
traderet, & locum melioribus in ſuperiore parte nauis apud ſe obtinendũ deli-
geret, infra uerò deteriorem peioribus. Præterea præſtãtiores quoque in con-
ſilium ſocios ſibi adiũgeret: tum ex nautis, quo quiſq; foret cũ manu tum men-
te promptior, illi quidẽ proræ regendæ curam delegaret, huic laterum tuẽdo-
rum officium daret, porrò autem alteri in omnes imperium credidiſſet. Cæte-
rùm ignaui ſegnities per diem quinquies cæſi in uinculis emendaretur fuſtibus.
Quare ô admirande periculum eſt ne exemplum quod de naui adduxiſti, ſub-
uerſum ſit, quippe quod gubernatorem malum & imperitum nactum ſit. MO.
Hæc

A Hæc quidem ex uoto ac iuxta fluxum ſuccedunt Damidi, & iam plenis uelis fertur ad uictoriam. IVPIT. Rectè putas ô Mome. Etenim nihil firmi Timocles excogitat, ſed communia illa & protrita & quotidiana, quæ nullo negocio refelluntur, alia aliis agglomerando ingerit. TIM. Proinde quandò exemplum de naui productum, parum firmum & uehemens tibi uiſum eſt: audi iam nunc ſacram (quod aiunt) anchoram, & quam nulla machina perrupturus es. IVPIT. Quidnam dicturus eſt? TIMO. Haud dubiè enim cognoſces num iſta ſyllogiſmis probabilibus collegero, & nũ aliqua ratione ea cõfutare queas. Etenim ſi ſunt aræ, ſunt etiam dii: atqui ſunt aræ, ſunt ergo etiam dii. Quid ha-
B bes quod ad iſta uel muſſites? DA. Vbi prius ad ſatietatem riſero, reſpondebo tibi. TIMO. At uideris nunquam ridendi finem facturus: attamen effare obſecro, quam ob rem iſta tibi dicta tam ridicula uiſa ſunt? DA. Propterea quòd non ſenſeris à tenui chordula anchoram tibi eſſe alligatam, præſertim ſacram exiſtentẽ. Siquidem ex hoc quod coniunctim inferre poſtulas, propterea deos eſſe, quia aræ ſunt, firmam exiſtimas ab illis impreſſionem te feciſſe. Quocirca quandò aliud te negas habere firmius, abeamus in præſentia. TIMO. Fateris ergo prius ex arena diſcedens te uictum eſſe? DA. Ita profectò ô Timocles. tu enim quemadmodum ii qui ad ſuppliciũ repetuntur ab aliquo, ad aras no-
C bis confugiſti. Itaque per ſacram illam anchoram ego iam oblatis ſacris aduerſus te libare cõſtitui, ac ſuper ipſas quidem aras, ne poſthac de his amplius contendamus. TIMO. Iſta quidem cauillaris illudendi mihi gratia, mortuorum deprædator ſceleſte, execrande, maſtigia, propudium. Neque enim nobis cõpertum eſt quo patre natus ſis: quomodo autem mater tua laſciua meretrix, pudicitiam in quæſtu habuerit, ſcimus: tum quemadmodum fratris cæde ac ſanguine manus tuas impiaueris: qui mulieres ingenuas mœchus infamis conſtuprare, ipſos uerò iuuenes corrumpere ſoles, homo gulæ ac uentri deditiſſime, atque impudentiſſime. Ne igitur fuga te prius ſubducas, quàm à me acceptis plagis con-
D tuſus abieris. Iam enim hac teſta tibi uulnus incutiam, omnibus modis ſcelerato ac nefario exiſtenti. IVPIT. Alter quidem, ô dii, riſu ac cachinnis diffluens diſcedit, alter uerò à tergo ſequitur affatim ingerendo conuicia, cauillis inſultantem Damin non perferens. Planeque caput illius teſta obuerberaturus eſſe uidetur. Cæterùm uos quid ſuper his rebus faciendum conſulitis? MERC. Præclarè mihi illud Comicus dixiſſe uidetur: Graue paſſus es, nihil boni ſi cõſulas. Quàm enim hoc noſtris rationibus admodũ nocere poteſt, ſi pauci homines perſuaſi eam de nobis opinionẽ obtinentes abierint? Sunt enim permulti diuerſum ſentientes, plures profectò quàm Græci, nimirum promiſcua illa uulgi multitudo,
E inſuper omnes illæ gentes barbaræ. IVPIT. Atqui ô Mercuri Darii illud quod de Zopyro dixiſſe memoriæ proditum eſt, nimium pulchrè ſe habet. Quare ego quoque unum talem præoptarim à me ſtare auxiliarẽ ſocium potius, quàm infinitas Babylonas mihi ſupereſſe.

SOMNIVM, SEV GALLVS, Eraſmo Roterod. interp.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo diuitiarum atque potentiæ incommoda moleſtiasque perſequitur, oſtendens quàm contrà tranquilla res paupertas ſit, ſi modò ſit ſorte ſua contenta. Facit autem hoc ueluti collatione quadam. Nam in priore quidem parte dialogi Micyllus ſomnium exponendo ſuum, Eucratis cuiuſdam opulenti cœnas, diuitias, luxum, & quæcunque uulgo ſpecioſa & expetẽda uidentur, extollit, adiecto etiam encomio auri, tũ ab exem-

plis,tum ab effectu & uſu & cæteris amplificatio. In poſteriore autem parte Gallus, qui ex Pythagora in F
auem transformatus,cum hero ſuo Micyllo colloquens introducitur,diuitum cum priuatorum ac ciuium, tum
regum atque potentũ moleſtias,curas & pericula recenſet,quæ illis & belli & pacis temporibus,præterea
etiam circa ualetudinem,quam luxus & crapulæ iſtæ labefactant,accidere ſolẽt,additis etiam exemplis eius
rei,& hypotypoſi quadam,dum fingitur idem ui pẽnarum ſuarum reſeratis ædium foribus ad ipſas diuitum
cellas Micyllum perducere,& coràm illa quæ uerbis narrauerat,ſpectãda exhibere. Cæterùm omnia hæc ita
rurſum Lucianus agit,ut non minus interim Pythagoram quoque ut impoſtorem ac præſtigiatorem quendam
ſugillet, quippe qui ridiculas & abſurdas, & à natura quoque abhorrentes ſui transformationes commen-
tus fuerit,& multa eiuſmodi, docendi ſimulatione tradiderit, quibus hominibus deceptis, ſolùm ſibi aucto-
ritatem compararit. Deinde & Stoicos eodem more ſuo corripit ut arrogantes ac faſtuoſos, qui in rebus fri-
uolis ſapientiam affectent, & officiorum obſeruantes uideri cupiant,in cæteris uerò neque domeſticis neque
publicis hominum conuerſationibus appoſiti atque idonei ſint: Omnino autem feſtiuiſsimus iocus eſt, gallum G
cũ hero ſuo ridiculè adeo ac familiariter nugari, & interim tamen ſapientius philoſophari quàm quemuis in
ſchola philoſophum.

Interlocutores, MICYLLVS, GALLVS.

MIC. AT te, ſceleſtiſſime Galle, cum iſta tanta inuidentia,uoceq́; tam acuta,
ipſe perdat Iupiter,qui quidem opibus affluentem me, ac dulciſſimo
in ſomnio uerſantem, & admirabili felicitate fruentem, penetrabile
quiddá & clamoſum reſonans,expergefeceris,adeò ut ne noctu qui-
dem effugere liceat paupertatem,uel te ipſo longè nocentiorem. Atqui ſi con-
iectandum eſt tum è ſilentio quod etiamdum ingẽs eſt, tum è rigore frigoreq́; H
quod nondum me,quemadmodum aſſolet,antelucanò morſicat titillatq́;(nam
hic mihi certiſſimus gnomon aduentãtis diei) ne medium quidem adhuc no-
ctis eſt. Sed iſte peruigil,perinde quaſi uellus illud aureum ſeruet,ab ipſa proti-
nus ueſpera uociferari cœpit. Verùm haudquaquá impunè: ſiquidé mox penas
de te ſumam,fuſteq́; comminuam, ſi diluxerit modò. nam nũc negocium mihi
faceres,ſubſiliens in tenebris. GAL. Here Micylle,equidem arbitrabar me ti-
bi gratum eſſe facturum,ſi quoad poſſem alta nocte lucem anteuertiſſem,quò
poſſes antelucanò ſurgens, quamplurimum operis conficere. Etenim ſi priuſ-
quam ſol exoriatur,uel unicam feceris crepidam,iſthuc laboris lucro tibi acceſ- I
ſerit ad parandum uictum. Quòd ſi tibi magis libet dormire, equidem tuo ar-
bitratu quietem egero,longeq́; magis mutus fuero piſcibus. Cæterùm tute ui-
deto,ne per ſomnium diues,eſurias experrectus. MIC. O prodigiorum auer-
ſor Iupiter,ô malorum depulſor Hercules: quid hoc mali eſt? Vocem huma-
nam ſonuit Gallus. GAL. Hoccine tandem tibi prodigium uidetur,ſi eadem
qua uos lingua loquor? MIC. Quid? an non hoc portentum? Sed auertite Dii
malum à nobis. GAL. At tu mihi uideris admodum illiteratus eſſe Micylle,
nec euoluiſſe Homeri poẽmata,in quibus equus Achillis, cui nomẽ Xanthus,
poſteaquam hinnitus longum ualere iuſſiſſet, medio in prælio conſtitit diſſe- K
rens,totoſq́; uerſus ordine recitans, non quemadmodum nunc ego proſa ora-
tione loquens: quinetiam uaticinabatur ille,déque futuris edebat oracula: ne-
que quicquam prodigioſum facere uidebatur: neque is qui tum audiebat, ma-
lorum auerſorem,ita uti tu facis,implorabat,qnaſi rem abominandam & auer-
tendam audiſſe ſeſe indicaret. At quid tãdem facturus eras,ſi tibi nauis cui no-
men apud Homerum eſt Argo, carina fuiſſet elocuta, ita ut olim in Dodonæa
ſylua phagus per ſe loquẽs oraculum edidit? Aut ſi tergora direpta ſerpere ui-
diſſes,ſi carnes boum mugire ſemiaſſas,coctaſq́;,uerubus transfixas? Ego uerò
quum Mercurii ſim aſſeſſor loquaciſſimi, deorúmque omnium facundiſſimi:
præterea

A præterea contubernalis uobis & conuictor: haud mirum uideri debet ſi ſermonem humanum edidici. Quòd ſi mihi recipias taciturum te, haudquaquã grauabor ueriorem tibi cauſſam aperire, unde factum ſit ut eadem qua uos lingua loquar, & unde mihi ſuppetat huius orationis facultas. MIC. Modò ne iſthuc ipſum ſit ſomnium Galle, quod ita mecum loqueris: ſed dicito per Mercurium ô præclare, quid etiam aliud rei tibi ſit in cauſſa ut iſtam linguam ſones. Nam ut taceam, neque cuiquam proferam, quid attiuet te ſolicitum eſſe? Quis enim fidem mihi ſit habiturus, ſi cui narrem, me Gallũ hæc loquentem audiſſe? GAL. Auſculta igitur. nam orationem ex me audies omnium (ſat ſcio) maximè no-

B uam atque incredibilem. Siquidẽ hic qui nunc tibi gallus appareo, non ita pridem homo fui. MIC. Profectò & olim iſtiuſmodi quiddam de uobis inaudieram, adoleſcentulum quempiam fuiſſe Gallum, Marti adamatum, atque hunc deo compotaſſe, colluſitaſſeq́; & in uoluptatibus geſſiſſe morem. Itaque cum Venerem adiret Mars cum ea cubiturus, hunc quoque Gallum unà ſecum adduxiſſe. Quoniam autem Solem potiſſimum metueret, ne ſi è ſublimi conſpexiſſet, Vulcano ſe proderet: foris ad oſtium adoleſcentulum ſemper relinquere ſolitum, cuius indicio certior fieret quando ſol emergeret. Deinde Gallum aliquãdo ſomno correptum, excubias deſeruiſſe inſcientẽ, Solemq́; nullo præſen- *Gallus adoleſcens in auem conuerſus.*

C tiente imminuiſſe Veneri, ac Marti ſecurè dormienti, propterea quòd confideret Gallum indicaturum fuiſſe ſiquis interueniſſet. Itaque Vulcanũ à Sole edoctum, eos deprehendiſſe, implicitos atque irretitos iis uinculis quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porrò Martem ſimul atq; dimiſſus eſt, indignatum aduerſus Gallum fuiſſe, atque eum in auem tranſmutaſſe, iiſdem armis, ut in capite pro galea criſtam obtineret. Hãc ob cauſſam, quò uos Marti purgetis, quum iam nihil opus, ſimul atque Solem exorientem ſenſiſtis, multò antè uociferari, atque illius exortum prænunciare. GAL. Feruntur quidem & illa Micylle: at quod ego ſum narraturus, multo alind quiddam fuit: atque adeò nuper admo-

D dum in Gallũ transformatus ſum. MIC. Quónam modo? Nam iſthuc maximopere cupio cognoſcere. GAL. Audiſtin' de Pythagora quodam Mneſarchida Samio? MICYL. Num ſophiſtam illum dicis glorioſum, qui inſtituit ne quis uel carnes guſtaret, uel fabas ederet, ſuauiſſimũ mihi edulium, ſalubre & parabile, à menſa ſubmouens? Præterea autem qui mortalibus ſuaſit ne intra quinquennium loquerẽtur? GAL. Scis nimirũ & illud, quemadmodum priuſquam Pythagoras eſſet, Euphorbus fuerit? MICYL. Præſtigiatorem & prodigiorum artificem hominem aiunt fuiſſe, ô Galle. GAL. Ille ipſe ego tibi ſum Pythagoras. Quare parce, quæſo, mihi conuiciari, præſertim quum ignores quibus

E ſim moribus. MICYL. At hoc rurſum multo etiam quàm illud portentoſius: Gallus philoſophus? Attamẽ expone ô Mneſarchi gnate, quí factũ ſit ut ex homine auis, ex Samio Tanagræus repentè nobis prodieris. Neque enim iſta uériſimilia, neque omnino facilia creditu: quandoquidem duas quaſdam res iam mihi uideor in te animaduertiſſe nimium alienas à Pythagora. GAL. Quas? MICYL. Alterum quidem, quòd garrulus es & obſtreperus, quum ille ſilere in ſolidos quinq; annos (ſi memini) præceperit. Alterum uerò planè cum illius legibus pugnat. Etenim cum nõ haberem quod tibi obiicerem, fabas heri (ſicut noſti) ad te attuli: ac tu nihil cunctatus protinus eas ſublegebas: unde fit ut neceſſe ſit aut emẽtitum eſſe te Pythagoram eſſe, quum aliud quiddã ſis: *Pythagoræ metamorphoſis & præſtigiæ.*

aut ſi Pythagoras es,legem prætergreſſum eſſe te,iusq; uiolaſſe,quū fabas ederis,perinde ac ſi caput patris comederis. G A L. Nō cognouiſti Micylle quæ ſit harum retū cauſſa,neq; quæ ad unumquodq; uitæ genus conducant. Ego tum quidem non eſitabam ſabas,propterea quòd philoſophus eſſem. Nunc contrà comeſurus ſim,quippe auitio congruas, neq; nobis repudiandū pabulum. Verùm ſi moleſtum non eſt, audi quemadmodum è Pythagora cœperim eſſe id quod ſum in præſentia, quamq; in multis uitæ generibus antehac uixerim, & quid ex unaquaq; transformatione ſim cōſequutus. MIC. Narra quæſo:nā mihi quidē auditu iucundiſſimū fuerit, adeò ut ſi quis mihi deferat optionē, utrū te iſta narrantem audire malim,an ruſum feliciſſimū illud ſomniū quod paulò antè uidi,uidete,haud ſciā utrum electurus ſim: uſqueadeo cognata germanaq; uidentur eſſe iſta tua cū ſuauiſſimis illis uiſis:& ex æquo uos æſtimo, te pariter ac præclatum illud inſomnium. GAL. Etiamnum tu ſomnium illud quod dudum tibi uiſum eſt,in animū reuocas,& inania quædā obſeruas ſimulachra,atque(uti loquuntur poëtæ)euanidam quandā felicitatem memoria conſectaris? MIC. Imò illud ſcias Galle, ne ullo quidē tempore unquā uiſi illius mihi uenturam obliuionem. Tantum mellis ſomnium aufugiens in oculis mihi reliquit, ut præ illo uix queam palpebras attollere,ruſus in ſomnū coēuntes. Itaq; qualem uoluptatem mouet pennæ in auribus uerſatæ, talem titillationē mihi præbent ea quæ uidi. GAL. Nouū quendā Hercule mihi narras amorem inſomnii. ſiquidem alatum quum ſit (ſicut aiunt) metasque uolandi præſcriptas habeat ſomnium, iam ſepta tranſilit, iu oculis etiam uigilantis obuerſans.adeò mellitum & euidens apparet. Quare peruelim audire cuiuſmodinam ſit iſtud quod te ſupra modum delectat. MIC. Geſtio narrare. Nā dulce eſt hoc ipſum meminiſſe,& cōmemorare de illo quippiam. Verū heus Pythagora,quando tu narrabis de tuis trāsformationibus? GAL. Vbi tu Micylle deſieris ſomniare, melq; illud ab oculis abſterſeris. Interim prior dicito,uti intelligā utrùm ne per portas eburneas,an per corneas tibi ſomniū aduolarit. MIC. Neq; per has,neq; per illas,ô Pythagora. GAL. Atqui duas has tantùm commemorat Homerus. MIC. Valere ſinas nugatorem illū poëtam,qui nihil de ſomniis intellexit. Paupertina fortaſſis ſomnia per iſtas commeant portas, qualia uidebat ille, neque id admodum perſpicuè,quippe captus oculis. Mihi uerò per aureas quaſdam portas dulciſſimum hoc aduēnit ſomnium,& ipſum aureum undiq;,& aureis circumamictū,& auri plurimū ſecum adducens. G A L. Deſine optime Mida de auro fabulari. Nam dubio procul ex illius uoto iſtud tibi accidit inſomnium, & ſolidas auri uenas mihi duxiſſe uideris. M I C. Multam auri uim uidi Pythagora, multam, quàm putas pulchri? quo fulgore coruſcantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige,ſi quidem meminiſti,quum a quam præſtantiſſimam dicens,poſtea aurum admiratur,idq; iure,ſtatim in initio carminis unius omnium belliſſimi. G A L. Num illud quæris?

Inſomniorum ratio ex Homero.

F G H I K

Aqua eſt illa quidem optima:
Cæterùm aurum, uti candens
Ignis,ita enitens,noctibus eminet eximiè unum
Cæteras ſupra opes quæ
Gloriam ac decus addunt.

MIC. Per Iouem,iſthuc ipſum. perinde enim ac ſi inſomniū meum uideat Pindarus,

A darus, ita prædicat aurum. Sed ut tandem cognoſcas quale fuerit, auſculta iam ſapiétiſſime galle. Meminiſti ut heri nullum domi cibum acceperim: ſiquidem Eucrates diues ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam uenire iuſſerat. GAL. Iſthuc equidem planè memini. Nam totum eſuriebam diem, donec mihi profunda tandem ueſpera domum reuerſus ſubuuidus, uinóque madens, quinque illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnam gallo, qui quondã fuerit athleta, quiq; Olympia non ſegniter olim decertarit. MICYL. Aſt ubi reuerſus à cœna fabas tibi obieciſſem, obdormii protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambroſia ſub nocte diuinum quoddã haud B dubiè ſomniũ aſſiſtens. G A L. Sed prius quæ tibi apud Eucraté acciderint Micylle narra, & cuiuſmodi fuerit cœna, quæ'que ſuper cœnam acta ſunt omnia. Nihil enim prohibet te denuo cœnare, ſi ueluti ſomnium quoddam eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis, rúrſum commemoratione quaſi rumines. M I C Y L. Credebam moleſtum futurum me, ſi hæc quoq; retuliſſem: uerũ poſteaquam tu deſideras, en id quoque narrabo. Quum nunquam antehac in uita cœnaſſem apud ullum diuitem, ô Pythagora, heri bona quapiã fortuna in Eucratem incidi: atque ego quidem ſimul atq; dominum illum ſalutaſſem, ita uti conſueueram, ſubducebã me: ne pudori illi eſſem, ſi lacera in ueſte fuiſſem affe- C ctatus. At ille, Micylle, inquit, hodie natalitia filiæ celebro, plurimosq; ad cõuiuium amicos inuitaui: uerùm quoniã aiunt quendam ex his incõmoda eſſe ualetudine, neq; poſſe pariter ad conuiuium noſtrũ accedere: tu eius loco uenito lotus: niſi ipſe fortè qui uocatus eſt, ſemet adfuturũ renunciarit. nam nunc quidem ambigitur. Hoc ubi audiſſem, adorato diuite diſcedebam, omnes obſecrans deos, ut algidã febrem aliquã, aut laterum doloré, aut podagram morbi auctarium immitterét ualetudinario illi, cuius ego ſellæ occupator, cœnæq; uicarius & hæres eram uocatus. Interim hoc ſpacii quod uſq; ad balnei tépus intercesſit, longiſſimum ſeculũ eſſe iudicabam: dum ſubinde reſpicio quot pedum eſ- D ſet litera, & quando illos iam lauiſſe conſentaneum eſſet. Hic ubi tempus tandem aduenisſet, ocyus me corripio, atq; abeo, nitidè admodũ cultus, ſic obuerſo palliolo, ut qua eſſet parte puriſſimum, ea uideretur. Offendo auté ad fores & alios complures, in quibus etiã illum (geſtabatur autem à uiris quatuor) cuius eram ſubconuiua uocatus, qui malè habere dictus erat, atque id etiam præ ſe ferebat, quòd afflicta eſſet ualetudine: nam ex alto gemebat, tuſſiebatq; ac ſcreabat uelut ex abdito: quodq; ægrè graderetur, totus pallidus ac tumens, annos natus circiter ſexaginta. Ferebatur autem philoſophus quiſpiam eſſe ex his qui apud adoleſcentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id eſt hir- E cina, ſuprà q̃ credi poſſet tonſoris egens. Porrò increpante Archibio medico, quamobrem quũ ita eſſet affectus, aduenisſet: Nõ oportet, inquit, promiſſa deſerere, præſertim hominé philoſophum, etiam ſi mille urgeant & inſtent morbi. Putabit enim Eucrates ſeſe à nobis haberi ludibrio. Haudquaquam, inquam ego: imò collaudabit te, ſi domi potius apud te uelis emori, quàm in conuiuio animam unà cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantia diſſimulabat ſeſe dicterium audiſſe. Haud multò pòſt acceſſit & Eucrates iam lotus: conſpectoq; Theſmopolide (nam id erat philoſopho nomen) Præceptor, inquit, probè quidem factum abs te, qui ipſe ad nos ueneris: tametſi nihilo deterius tibi fuerat futurũ. ſiquidem etiam abſenti omnia ordine miſſa fuiſſent,

Gnomoné horologij intelligit.

Hæc ſimul atq; dixerat,introgreditur,manus illi porrigés pariter & famulis in- F
nitenti. Ego igitur iam abire parabam:uerùm ille conuerſus,ubi diu ſecū hæſi-
taſſet,poſteaquā me triſtem admodum uideret,Ades,inquit,tu quoq; Micylle,
ac nobiſcum cœna. Nam filium in mulierū cóclaui unà cum matre conuiuium
agere iubebo, quò tibi ſit locus. Ingrediebar itaq;,quum parum abfuerit ut lu-
pus fruſtra hians diſcederé:uerùm ingrediebar pudefactus,quòd Eucratis filio-
lum è conuiuio uiderer expuliſſe. Aſt ubi iam tempus eſſet ut diſcumberemus,
primum tollentes Theſmopolin compoſuerūt, haud ſine negocio per Iouem,
quinq;(ſi Diis placet)proceri iuuenes, ceruicalia illi ſupponentes undiquaque:
quò nimirum in eodem habitu permanere,ac longum etiā tempus durare poſ- G
ſet. Deinde ubi nemo iam tolerare poſſet ut iuxta illum accumberet,me addu-
ctum reclinant,ut eadé in menſa eſſemus. Deinceps cœnabamus,ô Pythagora,
opiparā quandā & uariam cœnam, multoq; in auro, multo item argento. Po-
cula erant aurea,miniſtri formoſi:tum cantores,& concitandi riſus artifices. In
ſumma,iucundiſſima quæpiam erat uita:niſi quòd unum quiddā me uehemé-
ter malè habebat, Theſmopolis obſtrepens atq; obturbás, uirtuté neſcio quam
mihi cómemorans, docensq; quòd duæ negationes unicam efficerent affirma-
tionem:quodq; ſi dies ſit,nox nō ſit. Nonnunquam & cornua mihi dictitabat
eſſe:atq; id genus multa philoſophabatur erga me,quibus eiuſmodi nihil opus: H
planeq; uoluptatem interpellatione minuebat, quum non ſineret exaudiri eos
qui cithara uoceq; canebát. Habes galle de cœna. GAL. Non admodum ſuaui
Micylle: maximè poſteaquam cū illo deliro ſene ſortitus eras accubitū. MIC.
Audi nunc inſomnium. Viſus enim mihi Eucrates ipſe, quum orbus eſſet li-
beris,neſcio quomodo è uita decedere. Dehinc ubi me accerſiſſet,ac teſtamen-
tum condidiſſet, quo me in ſolidum hæredem omniū ſcripſerat,paulo tempo-
re ſuperſtes emori. Porrò ipſe uidebar adire facultates:& tum aurū argentúm-
que ingentibus quibuſdam ſcaphis exhaurire,perpetuò ſubſcaturiés,& affatim
affluens:tum autem ueſtes,menſas,pocula,miniſtros,omnia mea,ut par erat,eſ- I
ſe. Poſtea candido uehiculo uectabar reſupinus, cunctis qui intuebantur,con-
ſpiciendus & admirandus. Accurrebant permulti, ac circumequitabant:com-
plures ſequebantur. Ego interim illius indutus ueſtitū,& annulos gerens cir-
citer ſedecim digitis inſertos, epulum quoddam ſplendidum iubebam adorna-
ri, quo amicos acciperem. Iámque illi,ita ut in ſomnio fieri conſentaneum eſt,
aderant:iam epulæ erant cóportatæ : iam potus ex animi ſententia miniſtratus.
In his quum uerſarer, & aureis phialis præbiberem omnibus qui aderant ami-
cis:quum iam inferrentur bellaria,intempeſtiuo tuo clamore perturbaſti nobis
conuiuium,menſasq; ſubuertiſti,ac diuitias illas ita diſſipaſti, ut in auras euane- K
ſcerent. Num tibi uideor iniuria ſtomachatus in te?nam uel treis noctes perpe-
tuas libenter adhuc ſomnium illud quod mihi accidit, uidere cupiam. GAL.
Adeóne es auri cupidus, & opum auidus Micylle?idque ex omnibus unum
admiraris, ac felicitatem unicam eſſe iudicas, ſi plurimum poſſideas auri? MI-
CYL. Equidem haud ſolus ita cogito Pythagora: quin ipſe quoque,tū quum
Euphorbus eſſes, auro atque argēto comis intexto prodibas pugnaturus cum
Achiuis,idque in bello,ubi ferrum quàm aurum geſtare ſatius fuerat. At tu e-
tiam tum uoluiſti calamiſtris auro internexis in periculum deſcendere. Atq; ob
eam(opinor)cauſſam,Homerus comas tuas Gratiis ſimiles dixit,quòd auro ar-
gentoq;

Diuitum ſpecioſa ac beata.

A gentoq; reuincirentur. Etenim longè nimirum meliores atque amabiliores uidebantur quòd eſſent auro religatæ, unaq; cum eo relucerent. Neq; iſthuc nouum eſt auricome, ſi tu Pátho patre prognatus, aurum in precio habuiſti: quin & ipſe Deorum omnium hominumq; pater ille, Saturno Rheaq; progenitus, quum Argolicam illam puellã adamaret, ubi nihil inueniret amabilius in quod ſeſe transformaret, neque quo Acriſii cuſtodias poſſet corrumpere, audiſti uidelicet ut aurum ſit factus, atque ita per tegulas illapſus potitus eſt ea quã deperibat. Iam uerò quid tibi commemorem quàm multos uſus præbeat aurum? & ut eos quibus adfuerit, formoſos & ſapientes & potentes reddat, decus &
B gloriam illis concilians? utq; nonnunquam ex obſcuris & infamibus claros ac celebres repentè efficiat? Nam noſti uicinum mihi & eiuſdẽ artificii Simonem, qui paucis antè diebus apud me cœnauit, quũ legumen coquerẽ Saturnalibus, duasq; extorum cæſuras immitterẽ. GAL. Noui, Simonem illum breuem: qui fictilem ollulã, quæ nobis erat unica, ſuffuratus, peracta cœna abiit ſub ala geſtans. Nam ipſe uidi Micylle. MICYL. Atqui quum eam ſuſtulerit, tam multos ille deos poſtea iurabat. Sed cur nõ prodebas, ac uociferabare tum ô Galle, quum nos furto ſpoliari conſpiceres? GAL. Coccizabam, quod mihi ſolũ licebat id temporis. Verùm quid Simon ille? Nam uidebare de illo dicturus ne-
C ſcio quid. MIC. Ei conſobrinus erat uir ſupra modum diues, nomine Drimylus. is quoad uiuebat, ne obolum quidem donauerat Simoni. nam quî daret, quum ne ipſe quidem pecunias attingeret? At ſimul atque mortuus eſt nuper, uniuerſis illis opibus iuxta leges Simon ille, qui coria putria, qui patellam circumligebat, gaudens potitur, purpura oſtróque circunte ctus: famulóſque & currus, & aurea pocula, & menſas eburnis innixas pedibus poſſidet: ab omnibus adoratur: iámque nos ne aſpicit quidem. Etenim nuper quum illum procedentem conſpexiſſem, Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edicite, inquit, mendico iſti, ne uocabulum meum diminuat. neque enim Simon, ſed
D Simonides appellor. Porrò (quod eſt omnium maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atque is quidẽ eludit eas, ac faſtidit, & alias quidem admittit, comémque ſeſe præbet: aliæ porrò quæ negliguntur, necem conſcituras ſibi minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidẽ eos qui ſunt deformiſſimi, transfigurat & amabiles reddit, non ſecus atque ceſtus ille poëticus. Audis inſuper & à Poëtis dictum,

O aurum auſpicata res, & oſtentum optimum. Et rurſum,
Aurum eſt quod opibus imperat mortalium.

Sed quid interim riſiſti Galle? GAL. Quoniam tu quoq; per inſcitiam Micyl-
E le ſimili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum uulgus: uerùm (crede mihi) longè etiam ærumnoſiorem uitam uiuunt, quàm uos. Hæc autem loquor, qui ipſe & pauper, & diues aliquãdo fuerim, atq; omne uitæ genus ſim expertus. Porrò paulò pòſt ipſe quoq; hæc omnia cognoſces. MIC. Per Iouem tempeſtiuum iam eſt ut & tu referas quemadmodum ſis trãsfiguratus, & quid in unoquoq; uitæ genere perſpexeris. GAL. Auſculta, hoc tantùm præmonitus, me neminẽ feliciorem in uita, quàm tu ſis, unquã uidiſſe. MIC. Quàm ego ſim ô Galle? Hanc felicitatem tibi ipſi imprecor. Nam uidere me tibi ridendum proponere. Verùm age, narra, exordiẽs ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagorã transformatus: deinceps ordine ad Gallum uſq;. Conſentaneum enim

eſt te uarias res tum uidiſſe,tum tuliſſe,nimirũ tam diuerſis uitæ formis.GAL. F
Quemadmodũ initiò ab Apolline profecta anima in terrã deuolarit,& corpus humanũ ſubierit,ut illic pœnã quandã dependeret,id lõgum dictu futurum ſit: præterea neque mihi referre fas eſt, neq; tibi eiuſmodi audire. Verùm ubi Euphorbus factus eſſem. MIC. Sed ego priuſquam eſſem is qui nunc ſum,ô præclare,quiſnam eram? hoc mihi prius dicito, nunquid & ego uerſus fuerim itidem ut tu?G A L. Maximè. M I C. Quis igitur erã?ſi quo modo potes dicere. peruelim enim iſthuc cognoſcere. GAL. Tu formica fueras Indica,ex earũ genere quæ aurum effodiunt. M I C. Et poſtea neglexi infelix uel paucula fruſta in uitam importare, quum illo eſſem alitus? Sed age,quid poſt hæc futurus ſim dicito:quandoquidẽ conſentaneũ eſt ſcire te.Etenim niſi quid bonæ ſit rei,iam G
nunc ſuſpendero me ab iſta pertica in qua nũc ſtas. GAL. Iſthuc profectò nulla ratione poſſis cognoſcere. Cæterùm quũ Euphorbus eſſem(nam ad illa redeo)in Troia pugnabã:atq; à Menelao necatus, aliquanto pòſt tempore in Pythagoram perueni. Porrò eouſque abſq; tecto perdurabam,donec Mneſarchus aliquando mihi domum ædificaret. M I C. Obſecro te,num abſq; cibo potuq;? GAL. Maximè.Nihil enim iſtis rebus opus,niſi corpori duntaxat.MIC. Illud igitur prius dicito,ea quæ ad Troiam geſta ſunt,num ita ſe habent,qualia fuiſſe dixit Homerus?GAL.Quìnam ille ſcire potuiſſet,Micylle,qui quidem dũ iſta H
gerebantur,ipſe Camelus erat in Bactris?Cæterùm ego tibi tantum effabor diuinitus,nihil id temporis eximium fuiſſe, neque Aiacem uſqueadeo magnum, neq; Helenam adeò formoſam,quemadmodum arbitrantur. ſiquidem uidi cãdida quandam & procera ceruice, ut hinc cygno prognatam eſſe adſimularét: cæterùm uehementer anum, æqualẽ propemodũ Hecubæ. Hanc Theſeus primùm raptã in Aphidnis poſſedit. Is uixit Herculis ferme ætate. Porrò Hercules prius Troiam ceperat,patrum noſtrorum memoria,qui per id temporis maximè florebant. Nam hæc mihi Pãthus narrauit,ſe, quum eſſet admodum adoleſcens, uidiſſe Herculem. M I C. Quid autem Achilles? Num talis erat, nempe quauis in re præſtantiſſimus?An & iſthæc fabulamenta ſunt?GAL. Cum illo quidem congreſſus non ſum: neq; queam adeò compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim quî ſcire potui, quũ hoſtis eſſem? Certè Patroclum illius amicum,haud ita magno negocio peremi lancea diſſectum. M I C. Deinde te Menelaus minore negocio. Verùm iſtis de rebus ſatis: nunc res Pythagoricas refer. G A L. Illud in ſumma Micylle, ſophiſta quiſpiam eram (oportet enim I

Pythagorã tacite perſtringit ut ſophiſtã & præſtigiatorem.

uidelicet fateri uerũ)alioqui non imperitus, neq; inexercitatus in honeſtiſſimis diſciplinis. Profectus ſum autem in Aegyptum, quò cũ prophetis cõgrederer, de ſapientia communicaturus. Hic adyta ſubii, atq; ibi Ori & Iſidis libros perdidici. Pòſt rurſum in Italiam renauigabã,ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto K
didiceram,ita inſtitui,ut me proinde ac deũ ſuſpicerent. MIC. Equidẽ inaudieram iſthæc :præterea quemadmodũ creditus fueris defunctus in uitam rediiſſe, utq; aureũ femur illis ſubinde oſtenderis. Verùm illud mihi dicito,quid tibi uenit in mentem, ut legem ſtatueres, uti neq; carnibus neq; fabis ueſcerétur homines?G A L. Ne perconteris iſta Micylle. M I C Y L. Quam ob rem ô Galle? GAL. Nam pudet hiſce de rebus uerum fateri. M I C. Atqui non conuenit uti id facere graueris apud hominem contubernalem & amicum : nam herũ poſthac abſit ut dixerim. G A L. Nihil ſani,neque præclari quicquam erat: uerùm animaduertebam,

A animaduertebã, ſi conſueta modò, ac eadem quæ uulgo tradũtur à multis, præcepiſſem, nõ fore ut mortales in admiratione adducerem, ſed quo peregriniora magiſq; aliena propoſuiſſem, futurum ut hoc magis nouus, magiſq; uiderer admirandus. Proinde inſtitueram in animo, nouæ quiddam rei deſignare, eiuſmodi propoſito decreto, cuius cauſſa eſſet inexplicabilis, quò uidelicet aliis aliud conieĉtantibus, omnes redderẽtur attoniti: quemadmodũ in obſcuris oraculis ſolet uſu uenire. MIC. Illud uide, ut rides me tu quoque, non minus atque Crotoniatas, ac Metapontícos, & Tarentinos, cumq; his alios, qui muti ſequũtur, tuaq; adorant ueſtigia, quæ tu calcata reliquiſti. Verũ ubi Pythagorã exueras, quem poſt eum induiſti? GAL. Aſpaſiam Mileteſem illam meretricem.

B MIC. Papæ! quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoq; fuit Pythagoras. Itáne fuit aliquando tẽpus, quo tu Galle generoſiſſime oua pariebas, cumq; Pericle rem habebas, iam Aſpaſia uidelicet, atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramamq; deducebas? Poſtremò meretricum in morẽ geſtiebas, uultumq; componebas? GAL. Iſta quidem omnia feci, tametſi non ego ſolus: uerùm & ante me tum Tireſias, tum Elati proles Cæneus. Proinde quicquid in me conuitii dixeris, tantũdem & in illos dixeris. MIC. Age igitur, utra tibi uita erat ſuauior, quum uir eſſes, an quum Pericles tecum haberet conſuetudinem? GAL. Vides cuiuſmodi iſthuc eſt quod percõtaris? nempe cui ne Tireſiæ quidem expedierit reſpõdere. MIC. Atqui ſi minus fateare tu, tamẽ iſthuc Euripides ſatis explicuit, quum ait ſe malle ter ſub clypeo cõſiſtere, quàm parere ſemel. GAL. Imò præmoneo te paulò pòſt puerperã fore: ſiquidem & tu mulier es olim futurus, idq; ſæpius, longo nimirum ſeculorum orbe atq; recurſu. MIC. Non tu pendebis ô Galle, qui quidem omneis mortales Mileſios aut Samios eſſe ducas? Nam aiunt te etiam tum quũ Pythagoras eſſes, uenuſta forma decorum, ſæpius Aſpaſiam fuiſſe tyranno. Verùm age, ſecundum Aſpaſiam in quem uirum aut mulierẽ denuo renatus es? GAL. In Cratetem Cynicum.

C

D MIC. O Caſtor, & ô Pollux, quàm diſſimile! ex ſcorto philoſophus? GAL. Deinde rex: deinde pauper: paulò pòſt ſatrapes: dehinc equus, graculus, rana, aliaq; innumerabilia. perlongum enim fuerit ſingula recenſere. Poſtremò gallus, atque id ſæpius. nam hoc uitæ genere ſum deleĉtatus. Interea & aliis diuerſis mortalibus ſeruiui, regibus, pauperibus, diuitibus: poſtremò nunc tecum uiuo: rideoq; quotidie, quum uideo te paupertatis tædio complorantem, eiulantemq; ac diuitum admirantem fortunas, propterea quòd ignores quantum illis adſit malorum. alioqui ſi curas noris quibus illi diſtringũtur, teipſum profeĉtò riſeris, qui antea credideris, eum qui ſit opulentus, ſtatim feliciſſimum eſſe o-

E mnium. MIC. Ergo Pythagora, aut quod maximè gaudeas appellari, ne cõfundam orationem, ſi te nunc hoc, nunc illo nomine compellem. GAL. Nihil intererit, ſiue Euphorbũ, ſiue Pythagoram, ſiue uocaris Aſpaſiã, ſiue Cratetem, quandoquidẽ iſta omnia ſum unus: niſi quòd reĉtius feceris, ſi (id quod impræſentiarum eſſe uideor) gallũ me uoces, ne auem hanc parui ducere contẽnereq; uideare, præſertim quũ tam multas contineat animas. MIC. Ergo galle, quandoquidem omnia penè uiuendi genera iam expertus es, atq; omnia cognita habes, age dilucidè mihi narrato quæ ſint peculiaria diuitũ ad uitæ rationem, quę pauperum propria: quò uidelicet cognoſcam, uerẽ ne iſthuc affirmes, me diuitibus eſſe feliciorem. GAL. En hunc ad modum interim perpẽde Micylle. Te

quidē non magnopere tágit cura belli, ſiquádo rumor ſit aduētare hoſtes: neq; F
ſolicitus es ne in agros incurſantes populētur, neue hortum proculcent, proterantq́;, aut uineas uaſtent: ſed ſimul atq; tubam audieris, ſi tamē audieris, de te ipſo uno circunſpectas, quò deflexus ſeruari queas, ac diſcrimen effugere. Cōtrà illi tum de ſeſe ſoliciti ſunt, tū animo diſcruciantur, quū de mœnibus quicquid opum poſſidebant in agris, id omne tolli deportariq; conſpiciunt. Ac ſiue inferendū eſt aliquid in ærariū, ſoli accerſuntur: ſiue in prælium exeundū, periclitantur, aut peditum turmis, aut equitū alis præfecti. Tu interim uimineū gerens clypeū, expeditus ac leuis es ad ſaluti cōſulendum, paratus uictoriale conuiuium agere, ſiquádo uictor exercitus ſacra fecerit. Rurſum pacis tempore, tu G
quidē quum de plebe ſis, ingreſſus in concionem, tyrannidē in diuites obtines: illi uerò trepidant pauitantq́;, ac largitionibus choragiiſq; te placant. ſiquidem quò tibi balnea, ludi, ſpectacula, reliquaq; id genus abūde ſuppeditēt, ea omnia curāt illi. At tu, cēſor & acerbus expenſor, perinde quaſi dominus, ne alloquio quidem interdum dignaris illos. quod ſi tibi collubitum ſit, ingentibus ſaxis in illos degrandinas, uel facultates eorū publicas facis: ipſe neq; calumniatorē metuis, neq; latronem, ne tollat aurū, uel ædium cōſcenſo faſtigio, uel pariete perfoſſo: neq; neceſſe habes rationibus occupari, neq; exactionibus: neq; tibi cum ſceleratis diſpenſatoribus confligandū eſt: neq; tantas in ſolicitudines diſtraheris: uerùm ſimul atq; crepidam unam perfeceris, mercedemq; retuleris ſeptem H
obolos, ſero ſurgis crepuſculo, & ſi libuerit, lauaris: tū empto ſaperda quopiá, aut mænide piſciculo, aut paucis ceparū capitulis, temet ipſe oblectas, canēs plerunq;, optimaq; cum paupertate philoſophans, adeò ut eas ob res ſalubri ſis ualentiq; corpore, obdurueriſq; aduerſus gelu. ſiquidem labores qui te exacuunt muniuntq́;, certatorem haudquaquam contemnendum reddunt aduerſum eas res, quæ compluribus inexpugnabiles eſſe uidentur. Atq; hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quòd ſiquando leuis ceperit febricula: paulo negocio eam medicatus, protinus exilis, inedia temet inde excutiens. Illa porrò I
fugit illico: quippe metuens te, quem uideat etiam frigore ali, ſaturumq; fieri, ac medicorum certis illis recurſibus longum plorare renunciantē. At illi ex aduerſo propter intemperantiam uitæ, quid tandē mali non habent infelices? podagras, phthiſes, pulmonum exulcerationes, aquas intercutes. Nam hæc omnia à ſumptuoſis illis conuiuiis naſcuntur. Proinde quicunque ex his Icari in morem (ut ferè faciunt) ſeſe attollunt, propiúſque ſe Soli admouent, haud cogitantes quòd alas habeant cera agglutinatas, ingentem nonnunquam ſtrepitū mouent. Cæterùm qui Dædali exemplo non admodum ſublimia neque excelſa appetunt, uerùm humilia, terræq; uicina, adeò ut cera nōnunquam ſalis aſpergine madeſceret, ii tutò plerunque ac citra diſcrimen tranſuolarunt. MICYL. K
Moderatos iſtos & cordatos narras. GAL. Verùm aliorum Micylle naufragia fœdiſſima conſpicias: nempe ubi Crœſus reuulſis alis riſum exhiberet Perſis, conſcenſo rogo: aut Dionyſius quum abdicatus tyrānide, Corinthiorū in urbe ludi literarii magiſtrum ageret, poſt geſtum tantum imperium puellos compellens ut ſyllabas connecterent. MICYL. Dic mihi Galle: tu quum rex eſſes (nam ais te regem quoque fuiſſe) cuiuſmodi tandem id uitæ genus experiebaris? Mirum ni tum felix eras, quandoquidem id quod eſt bonorum omnium caput, poſſidebas. GAL. Ne mihi in memoriam regeras ô Micylle: uſqueadeo

ſupra

A ſupra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodum dixiſti, planè fortunatus eſſe uidebar: at intus innumerabilibus curis diſtringebar. MIC. Quibus tãdem curis? Nam rem prorſus abſurdam neque credibilem narras. GAL. Equidem imperabam regioni neutiquã exiguæ Micylle, omniiugarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neque non urbium pulchritudine cum primis admirandæ: præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoſo commodæ. Ad hæc exercitus ingens, equitatus ſpectatiſſimus atq; excellens, ſatellitium haud exiguum, triremes, pecuniarum uis maior quàm ut poſſet numerari, uaſorum argenteorum plurima copia, reliquaq; omnis illa principa-
B tus tragœdia, ſtrepitusq; & apparatus ſuprà quàm credi queat, extructus atque accumulatus. Itaque quum prodirem, pleriq; adorabant, deũ quempiam intueri ſeſe rati: aliiq; trudentes alios concurrebant, quò me conſpicerent. nonnulli conſcenſis tectis, magni æſtimabant ſi plenè contemplari licuiſſet quadrigam, ſtragulam, diadema, tum anteambulones, & eos qui à tergo comitabãtur. Ego inter hæc mihi conſcius quantæ me res diſcruciarent, uexarentq;: illos quidem propter inſcitiam uenia dignos iudicabam, at mei ipſius miſereſcebat, qui prægrandibus illis Coloſſis uiderer perſimilis, quales uel Phidias, uel Myron, uel Praxiteles fabricatus eſt. Etenim illorum quiſque quo ad ea quæ foris apparẽt,
C Neptunus ipſe eſt, aut Iupiter, mirificè decorus, auro eboreq; compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuſcinam dextra ſuſtinet: cæterũm ſi immiſſo capite quæ ſunt intus inſpicias, uidebis uectes quoſdam, paxillos, & clauos introrſum prominentes, neque nõ uimina, cuneosq;, & picem ſublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinſecus inhabitãtem. Omitto recẽſere muſcarum muſtelarumq; uim, quæ nonnunquam in eis manſitant. Huiuſmodi quædam res nimirum regnum quoque uidetur. MIC. Nondum explicuiſti lutum & clauos, & uectes, quínam fuerint in imperio, neq; fœditatem illam plurimam quæ'nam ſit. nam iſtum ad modum uectari, tam multis imperare mortalibus, ac
D numinis inſtar adorari, hactenus quidem cum Coloſſi exemplo quadrat. Siquidem hoc quoque diuinum quiddam & admirandum: nũc autem quæ ſunt intra Coloſſum, exponito. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle? utrum metus, curas mordaces, ſuſpiciones, odium quo regem perſequũtur ii qui cum illo uiuunt, inſidias, atque eas ob res ſomnum rarum, & hunc ipſum pertenuẽ, ac plena tumultus inſomnia, cogitationes perplexas, ſpes ſemper improbas: an ocii penuriam, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, conſultationes? quibus rebus fit ut ne per ſomnium quidẽ aliqua re ſuaui frui liceat, uerùm ut omnibus de rebus ſolus diſpiciat neceſſe eſt, milleq; negocia ſuſtineat:

E Quippe nec Atriden Agamemnona dulcis habebat
Somnus, multigenas uerſantem pectore curas.

idq; quum reliqui omnes Achiui ſterterent. Adde quòd Lydum illum diſcruciat filius mutus: Perſam uerò Clearchus ad Cyrum deſciſcens: atque alium quempiam Dion cum Syracuſanis nõnullis ad aurem communicans. Rurſum alium quendam urit Parmenion collaudatus. Item perdiccã Ptolemæus, Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoq; moleſtiam afferũt, amaſius per uim non ſponte conuiuens, concubina alio gaudens, tũ ſi qui defectionem parare dicantur, aut duo quatuórue ſatellites inter ſeſe conſuſurrãtes. Porrò (quod eſt omnium grauiſſimum) amiciſſimi quiq; uel maximè ſunt formidandi, ſemperq; metuendum ne

quid magni mali ab illis exoriatur. Nam alius à filio neneuo necatus eſt: alius F item ab amaſio. Alium ſimile qnoddam fortaſſis mortis genus eripuit. MIC. Apageſis, atrocia miráque ſunt iſta quæ narras ô galle. Mihi igitur multo ſit tutius operæ cerdonicæ pronum incnmbere, quàm ex aurea bibere phiala comiter delatū hauſtum, cæterùm cicuta aconitoq; temperatum. Nam mihi qnidem hoc unum eſt periculi, ut ſi paulum aberret ſmilion, deflectatq; à recta inciſione, ſummum ſecantis digitum exiguo ſanguine tingat: at iſti, quemadmodum narras, lethifera agunt côuiuia, atque id innumerabilibus in malis cōſtituti. Deinde ubi cōciderint, perſimiles eſſe uidētur tragœdiarū hiſtrionibus. Nā multi, ſicut uidere licet, quoad Cecropes ſunt ſcilicet, aut Siſyphi, aut Telephi, diademata geſtāt, argenteiſq; capulis gladios, comamq; uentilantē, & auro intertextā chlamydem. quòd ſiquis (qualia nimirū permulta ſolent accidere) impulſos illos media in ſcena præcipites det, riſum profectò moneant ſpectatoribus, uidelicet perſona unà cum ipſo diademate contrita, uero autem actoris capite luxato, cruribusq; maxima ex parte renudatis: ut iam interioris amictus quàm miſeri ſint panni, fiat perſpicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerūt, appareat deformitas, haudquaquam ad pedis modum reſpondentiū. Vide ut me iam ſimilitudines conferre docueris optime galle. Cæterùm tyrannis talis quædam res tibi uiſa eſt eſſe: uerùm ubi equus eſſes, aut canis, aut piſcis, aut rana, quomodo eam uitæ rationem ferebas? GAL. Iſtum quem nūc ſuſcitas ſermonē, & longior ſit, neq; huius temporis. Illud autem unum in genere dixerim, nullam ex omnibus uitam mihi non uiſam tranquilliorē uita humana, naturalibus dūtaxat cupiditatibus & uſibus circunſcriptam. Siquidem pnblicanum equū, aut ſycophantam ranam, aut ſophiſtam graculum, aut popinatorē culicem, aut cinædum gallum, atque id genus alia, quæ uos ſtudio comminiſcimini, haudquaquam inter illos uidebis. MIC. Quæ dicis ô galle, fortaſſis uera ſunt: uerùm nō me pudebit apud te fateri quod mihi accidit. Haud unquam quiui dediſcere cupiditatē illam à puero mihi inſitam, uidelicet ut diues euadā. Quin nunc quoq; ſomnium illud ob oculos uerſatur, aurum oſtentans: potiſſimùm autē ſceleſtus ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur. GAL. At ego te iſto leuabo morbo Micylle, tametſi nox etiamdū eſt. Surge modò, ac ſequere me. Siquidem ad ipſum te Simonem adducam, atque in aliorum diuitum ædes, quò nimirum uideas quomodo res habeant apud illos. MIC. Iſthuc quo pacto, clauſis foribus? Num me parietes transfodere compelles? GAL. Nequaqnam, uerùm Mercurius, cui ſum ſacer, hoc optauti mihi largitus eſt, ut ſiquis longiſſimam caudæ plumam, qnæ ob mollitiem inflectitur. MIC. Atqui duas habes eiuſmodi. GAL. At dextram ex his auulſam cuicunque ego geſtandam dedero, is quoad uoluero, fores omneis poterit aperire, cunctaq; uidere, ipſe inuiſibilis. MIC. Equidem ignorabam, ô galle, te præſtigiarum quoq; peritum eſſe. Porrò ſi mihi iſthuc ſemel pręſtiteris, uidebis illicò Simonis uniuerſas opes huc deportatas. nam eas huc rediens transferam: at ille rurſum circunrodet ebibétque putria coria, quibus conſueuit ſoleas compingere. GAL. Atqui nefas ſit iſthuc facere. ſiquidem Mercnrius illud mihi mādauit, ut ſiquis pennam tenēs, iſtiuſmodi quippiam patrarit, uociferans furem proderem. MIC. Rem neutiquam uerisimilem narras, nēpe Mercuriūm, quum ipſe ſit fur, non ſinere alios ut idem faciant. Sed tamen abeamus. Nam aurū auferam, ſi modò poſſim. GAL.

Nulla uita moleſtior humana.

Pennam

G

H

I

K

A Pennam prius reuellito. Quid hoc rei? ambas reuulſiſti. MIC. Tutius hoc quidem ô galle, tum tibi minus fœdum ſit futurum, ne altera caudæ parte mutilatus claudices. GAL. Age ſanè. ſed utrum Simonem prius adimus, an aliũ quempiam diuitum? MIC. Haud aliò, imò ad Simonem, qui uidelicet pro diſyllabo tetraſyllabus eſſe affectet poſteaquam diues euaſit. Sed iam ad fores acceſſimus. Quid igitur deinceps facio? GAL. Pennam feræ admoue. MIC. Ecce autem, dii boni, oſtium perinde atque claui reſiliit. GAL. Perge porrò præcedens. Vides illum uigilantem ac ſupputantem? MIC. Video per Ioue, & quidem ad obſcuram ſiticuloſamq́; lucernam. Præterea pallet, haud ſcio unde, galle, totusq́; ex-
B aruit, atque extenuatus eſt, mirum ni curis. neque enim auditum eſt illum alioqui malè habere. GAL. Auſculta quid dicat. ſiquidẽ intelliges quibus de cauſſis ad eum modum ſit affectus. SIMON. Nimirum ſeptuaginta illa talẽta tutò admodum ſub lectica defoſſa ſunt, neque quiſquam alius omnino uidit. At uerò ſedecim illa Soſylus equiſo uidit me ſub præſepe occultantem. Itaque de curando ſtabulo non eſt admodum ſolicitus, quãquam nec aliàs admodum laboris appetẽs. Veriſimile eſt autem illum multo etiam his plura ſuſtuliſſe. Nam unde alioqui Tibius heri tã ingens ſalſamẽtum illi obſonio propoſuiſſet? Tum autem aiunt illum monile emiſſe uxori drachmis quinque. Heu miſero mihi.
C Hi omnia mea diſſipabunt bona. Quid quòd ne pocula quidem ſat in tuto mihi recõdita ſunt, quum ſint multa? Vereor enim ne quis ea ſuffoſſo pariete tollat. Complures mihi inuident, atque inſidias parant: præter cæteros autem Micyllus iſte uicinus. MIC. Ita per Iouem. Nam tibi ſum ſimilis, ac patellas ſub ala geſto. GAL. Tace Micylle, ne protinus ipſo in furto nos prodas. SIMON. Optimum igitur fuerit, ut ipſe inſomnis ſeruem. Omnem obibo domum, in orbem obambulans. Quis iſte? Video te per Iouem ô parietum perfoſſor. poſteaquam es columna, bene res ſe habet. Pernumerabo denuo refoſſum argentum, ne quid fortè dudum me fugerit. En rurſum obſtrepuit mihi neſcio quis. Nimi-
D rum obſideor, atque inſidiis appetor ab omnibus. Vbi mihi gladius, ſi quẽquam deprehendero? Rurſum aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habent, ô Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantulum ſupereſt. MIC. O miſer, cuiuſmodi uiuit uitam! hoſtibus eueniat ad hunc modũ diuites eſſe. Itaque pugno illi in maxillam illiſo, uolo diſcedere. SIMON. Quis me pulſauit? Latrocinio deſpolior miſer. MIC. Plora ac uigila, auriq́; ſimilis corpore reddaris, quandoquidem illi affixus ac deditus es. Nos autẽ, ſi uidetur, Gniphonem fœneratorem uiſamus. Nam nec is procul hinc habitat. Ipſæ nobis ſuapte ſponte fores patuerunt. GAL. Vides hunc quoq; curis inuigilan-
E tem, & uſurarum rationes iterãtem digitis contortis: cui propemodum relictis his omnibus ſit in ſilpham aut culicem aut muſcam abeundum. MIC. Equidem uideo miſerum ac uecordem hominem, ne nũc quidem multo meliorem uiuere uitam, quàm ſilphæ aut culicis. adeò totus & hic à curis & rationibus eſt extenuatus. Nunc ad alium eamus. GAL. Ad tuũ, ſi uidetur, Eucratem. En tibi fores per ſe patuere. Quin introimus? MIC. Paulò antè hæc omnia mea erant. GAL. At etiam nũc tu diuitias ſomnias? Vides igitur Eucratem ipſum quidem à famulo, uirum natu grandem? MIC. Video profectò quiddam haudquaquam uirile. Porrò altera ex parte ipſam item uxorem à coquo conſtuprari. GAL. Quid ergo? Num optaris & horum hæres exiſtere Micylle, cunctáque

poſſidere quæ ſunt Eucratis? MIC. Haudquaquã galle: imò fame citius interie- F
rim, quàm id genus quippiam patrarem. Valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ ſunt, q̃ ſi à domeſticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc, quãdoquidem dies fermè diluxit, domum ad nos redeamus. Reliqua rurſus aliàs uidebis Micylle.

ICAROMENIPPVS, SIVE HYPERNEPHELVS,

D. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ſuprà in ſpecie, idem hic in genere tractat. Reprehẽdit enim in uniuerſum omniũ hominum tum pri- G
uatorum, tũ etiam regum ac principum, omnia facta ac ſtudia, ſiue ea priuata ſint, ſiue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineant. præcipuè autem philoſophos, ut ſemper aliàs, inſectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac ſtulta docere, uerùm etiam de rebus ſublimibus, de mundo, de deo, de prouidentia diuina, & id genus alijs, abſurda atque impia quædam tradere, quæ neque uiderint ipſi, neque aliunde cognouerint. Atque hæc omnia ſub Menippi nomine, quem aliàs quoque ut philoſophis infeſtum atque inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cum uideret hominum res incertas & ridiculas eſſe, cuperetq́; ueritatem naturæ ac uirtutem cognoſcere, ad philoſophos ſeſe contuliſſe. Qui cum multa quidem ac ſpecioſa habitu ac uerbis pollicerentur, doctrina autem inter ſe diuerſa atque aliena quædam traderent, neque ipſi ſibi conſentirent, pro ueritate nugas quaſdam docendo: poſtremò conſilij inopem, de cœlo conſcendendo, ac ipſarum illarum rerum experimento capiendo cogitaſſe. Aſſumptis igitur & affictis alis, Dædali exemplo in cœlum ſubuolaſſe: ubi H
primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum eſſe omnia quæcũque in terris ſiue publicè ſiue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modò à regibus & principibus, uerumetiam à ciuitatibus, populis, diuitibus & plebeis. Deinde autẽ in cœlo ea uidiſſe, quæ ſtulte ac ridiculè Iupiter circa hominum uota, ſacrificia, iuramenta, & cætera officia diſpenſanda exercet, quæq́; item alij Dij in conuiuijs, in concionibus, & cæteris, non quidem ipſi agere ſolent, ſed à ſtultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobiq; autem grauem de philoſophis querelam audiuiſſe. Nam Lunam quidem de contumelijs quibus ab illis afficeretur, conqueſtã eſſe: propterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu ſpeculum ſupra oceanum ſuſpenſa eſſe diceretur. Iouem autem omnem illorum uitam, mores, ſectas, habitum, doctrinam, facinora domeſtica, & linguæ petulantiam, accuſaße: præcipuè autem contra Epicureos, ut qui Deos omnino ullos negarent eſſe, incenſum fuiſſe. Porrò tituli ratio hæc eſt, quòd ut Icarus alatus in altũ ſubuolaſſe dicitur, ita hic Menippus quoq; cœlum alatus conſcendit, unde & alter titulus ὑπερνέφελος additur, quaſi dicas, eius qui ſupra nu- I
bes aſcendit. In primis memorabilis & propria deſcriptio illa Philoſophorum eſt, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, ut hoc quoque addamus, Menippus quidem reuera Cynicus philoſophus, natione Phœnix ac ſeruus natus, de quo Laërtium uide.

MENIPPVS. AMICVS.

MEN. PER mille igitur erãt ſtadia à terra uſq; ad lunam, ubi prima nobis fuit mãſio. Porrò hinc ſurſum ad ſolẽ paraſangæ ferme quingentæ. Rurſum ab hoc uſq; ad ipſum deniq; cœlum, arcemq; Iouis in edito ſitam, tantum ferè ſpacii fuerit, quantum aquila probè, ſuccinctè, atque expeditè queat uno die peragere. AMIC. Dic K
mihi per Gratias, Menippe, quæ ſunt iſta quæ de aſtris loqueris, ac tacitus tecũ ſupputas? Etenim iamdudũ te affectans, audio ſoles & lunas, præterea autem & magnifica iſta, manſiones ac paraſangas, peregrina quædam commemorãtem. MENIP. Ne mireris amice, ſi ſublimia aëriaq; tibi uideor loqui. nam ſummam apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMICVS. Nimirum Phœnicum exemplo uiam ſtellis notatas. MEN. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipſis in ſtellis ſum peregrinatus. AMIC. Papæ! longum profectò ſomnium mihi narras. ſiquidem totas edormiſti paraſangas inſciens. MEN. Quid ais? ſomnium tibi referre uideor, qui modò ab ipſo Ioue ipſe reuerſus adſum? AMIC. Quid audio?

A audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapſus ades è cœlo? MEN. Ita ſanè: ego tibi ab ipſo illo ſummo Ioue hodie uenio, rebus interim dictu miris & auditis & conſpectis. Quod ſi non credis, equidem hoc ipſo nomine ſupra modũ gaudeo, cum ſupra fidem eſſe uideo meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque olympie Menippe, mortalis cum ſim ac terreſtris, queam non credere uiro qui nubes ſuperarit, quiq; ut Homericis dicam uerbis, iam ſis cœlitum è numero unus? Verùm illud mihi dicito, ſi moleſtum nõ eſt, quibus modis in altum ſubuectus es, aut unde nactus ſcalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum ſimilis illi Phrygio: ut coniectare B poſſimus te quoque ab aquila raptum fuiſſe, quò pocillatoris alicubi munere fungereris. MEN. Non me clam eſt te iamdudum irridere. Neque uerò id omnino mirum, ſi narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur aſſimilis. Cæterùm ad conſcenſum nihil mihi erat opus neque ſcalis, neq; uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi eſſent propriæ. AMIC. Iam uerò iſtud quod narras, uel ipſum Dædali factum ſuperat. Siquidem præter alia, nobis inſcientibus miluius quiſpiam aut graculus ex homine factus es. MEN. Rectè amice, neque procul à ſcopo conieciſti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipſe quoque ſum machinatus. AMIC. At interim omnium audaciſſime, nõ ueC ritus es ne tu quoq; alicubi in mare delapſus, Menippéum aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium? MEN. Nequaquam. Siquidem Icarus cum alas haberet cera agglutinatas, eaq; quamplurimum ad ſolem eſſet liquefacta: defluxis alis non mirum ſi decidit. At nobis citra ullam ceram erant pennæ. AMIC. Iſtud quî fieri potuit? Iam enim haud ſcio quo pacto paulatim me adducis ut uera uideantur quæ narras. MEN. Ad hũc ferme modum, Aquilam egregiè magnam, tum autem & uulturem ualidum arripui. His cum alas unà cum ipſis brachiis præſecuiſſem. Quin potius, ſi uacat, totius commenti rationem ordine tibi percenſebo. AMIC. Mihi quidem uel maximè uacat. D adeò ſublimis à ſermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finẽ inhio. Ne uerò me negligas, per Iouem amicitiæ præſidem, auribus in aëre ſuſpenſum ob tuam narrationem. MEN. Auſculta igitur. Neque enim ciuile fuerit, ſi ſpectem amicũ ore hiante relictum, eumq;, quemadmodum tu ais, ab auribus ſuſpenſum. Ego igitur cum expendens ea quæ ſunt in uita mortalium, protinus omnes res humanas reperiſſem ridiculas, humiles, inſtabiles, nempe opes, imperia, magiſtratus: contemptis his, atque horum ſtudio, adiectoq; animo ad ea quæ uerè ſunt bona: conatus ſum ab his tenebris emicare, & ad uniuerſi naturã ſuſpicere. Atq; hîc mihi multam attulit hæſitationem, primùm hic ipſe qui à ſapientibus appelE latur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuiſſet, neque quo opifice, neque quod eſſet illius uel initium, uel finis. Deinde cum particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere ſum coactus, quippe qui uiderem ſtellas temere per cœlũ disiectas. Tum ſolem ipſum, quid tandem eſſet, ſcire geſtiebam. Super omnia uerò, quæ Lunæ accidebant, mihi uidebantur abſurda, ac planè mira: putabamq; cauſſam aliquam arcanam & inexplicabilem eſſe, cur illa ſubinde ſpeciem formamq; uariaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è ſublimi demiſſa, uidebantur hæc quoque omnia cõiectu difficilia, quæq; nullis notis deprehẽdi poſſent. Itaque cum ad eum modum eſſem affectus, optimum factu ratus ſum, ut horum

unumquodq; à philoſophis iſtis perdiſcerem. Siquidem exiſtimabam illos ueritatem omnē docere poſſe. Quare cum ex illis præſtantiſſimos delegiſſem, quātum mihi coniectare licebat è uultus auſteritate, èque coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirū enim ut mihi ex ipſo protinus aſpectu ſublimiloquos quoſdam, & cœleſtium rerum peritos uiros præ ſe ferebant) his ubi memet docendum tradidiſſem magna pecunia (quam partim e ueſtigio præſentē numeraui, partim tum me perſoluturum ſum pollicitus, ubi ad philoſophiæ ſummam peruētum eſſet) non grauabar erectus ad nugas doceri, & uniuerſi diſpoſitionem diſcere. At illi tantum aberant ut me priſtina liberarent inſcitia, ut in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia neſcio quæ, ac fines, tum inſecabilia, inania, ſyluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundētes. Verùm illud interim mihi uidebatur omnium eſſe grauiſſimum, quòd cum nihil inter illos conueniret, uerùm pugnantia diuerſaq; inter ſe omnia loquerentur: tamē poſtulabant ut ſibi fidem haberem: ac ad ſuam quiſq; rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem abſurdam narras, ſi uiri cum eſſent ſapientes, inter ſeſe de rebus factioſe diſſidebant, neque de iiſdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres amice, ſi audieris illorū arrogantiam, & in diſſerendo prodigioſam confidentiā: qui quidem cum humi ingrederētur, nihiloq; præſtantiores eſſent nobis qui ſuper terram ambulamus, ne cernentes quidē acutius quàm quiuis alius adſtans, nonnulli cæcutientes etiam ſenio atque inertia: tamē & cœli terminos perſpicere ſeſe profitebantur: ſolem quoque ipſum dimetientes: & ea quæ ſupra lunam ſunt, aggredientes. Ac perinde quaſi ex ipſis delapſi ſtellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac ſæpenumero cum fortè ne illud quidem certò ſcirent, quot ſtadiis à Megara abeſſent Athenæ: tamen ſpaciū quod intereſt inter ſolem & lunam, quot eſſet cubitorum, audebant pronunciare: tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triāgulorum figuras ſuper quadrangulos inducentes: neque nō ſphæras quaſdam picturatas, cœlum ſcilicet ipſum metientes. Iam uerò illud an non inſulſum, & inſignis arrogantiæ, quòd cum de rebus uſqueadeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quaſi cōiecturis ducantur: uerùm ſupra modum contendunt, neque ullum uincēdi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando confirmantes, Solem maſſam eſſe candefactam: incoli Lunā: ſtellas aquam potare, idq; Sole ueluti ſitula quadam per funem demiſſa uaporem è mari attrahēte, atque illis omnibus ordine potum diſtribuente. Nam quanta ſit in dictis pugnātia, id haud difficile fuerit cognoſcere. Iam mihi ſpecta per Iouem, num illorum decreta inter ſe cōſentiant, ac non magis longiſſimis diſſita interuallis: quandoquidem primū de ipſo mundo uaria eſt ſententia: cum aliis & ingenitus, & nunquam interiturus eſſe uideatur: rurſum alii & opificem illius, & fabricādi modum eloqui ſint auſi. Quos equidem cum primis admirabar: propterea quòd cum Deum quendam rerum omnium opificem præpoſuiſſent, non illud etiam adderēt, uel unde is eſſet profectus, aut ubi loci conſiſteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuerſi exortum non poſſis uel tempus uel locum imaginari. AMIC. Prorſus audaces quoſdam Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. MENIP. Quid autem ſi iam audias, uir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugātur? Nam & his de rebus acriter inter ſe digladiantur,

De cœlo & rebus ſublimibus.

De mundo.

F G H I K

A digladiantur, dum alii fine circumſcribunt uniuerſum: alii contrà finē illud neſcire exiſtimant. Quin inſuper quidam ex iſtis complures eſſe mundos demonſtrabant, damnantes eos qui de hoc uelut uno quopiam illorum diſputarent. Rurſum alius, neſcio quis uir, haudquaquam amicus paci, bellum rerū omnium parentem eſſe cenſebat. Nam de diis quid iam attinet loqui? cum his Deus eſſet numerus: illi rurſus per canes & anſeres ac platanos deierarent: deinde alii reliquis omnibus diis expulſis, uni ſoli rerum omnium imperium tribuebāt: ita ut mecum etiam animo diſcruciarer cum tantam audirem deorum inopiam. E diuerſo alii liberaliores, multos deos faciebant: ac diſſectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his ſecundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. *De Deo.*

B Ad hæc alii incorporeum quiddam & informe putabant eſſe numen, alii corpus eſſe imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent diis eſſe curæ res mortalium: uerùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos cōſueuimus ætate defectos à miniſteriis dimittere: nihilo aliuſmodi eos inducunt, quàm cuiuſmodi in comœdiis induci ſolent ſatellitia. Iam alii ſuperantes hæc omnia, ne eſſe quidem ullos omnino deos credebant: ſed mundum nullo domino, nulloq; duce temere ferri ſinebant. Atqui cū hæc audiebam, uerebar nō habere fidem uiris altiſremis, ac probè barbatis: neque tamē inueniebam ad cuius dicta me uerterem, ut aliquam illorum ſententiam nanciſcerer irreprehenſam, ac nequaquam ab alio ſubuerſam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi uſu ueniebat. Nam ſæpenumero animus incitabat, ut huic alicui illorum crederem, ſed me mens diuerſa uetabat. In quibus omnibus cum perplexus hæſitarem, deſperabam futurum ut ſuper his uerum aliquid in terris audirem: cæterùm unica tantùm uia, uniuerſa dubitatione liberari poſſe, ſi ipſe alis aliqua ratione additis, in cœlum aſcenderem. Eius rei conficiendæ ſpem mihi præbuit primùm ipſa cupiditas: deinde fabularum ſcriptor Aeſopus: qui aquilis ac ſcarabeis, interdum & camelis cœlum adiri potuiſſe demonſtrat. Verùm ut mihi ipſi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri poſſe uidebatur: cæterùm ſi uulturis aut aquilæ alas induiſſem (nam has ſolas ſufficere ad humani corporis modum) futurum forſitan ut mihi ſuccederet experientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram alam, porrò uulturi ſiniſtram amputaui: idque admodum ſcitè. Deinde quum obligaſſem, humeriſque loris ualidis accommodaſſem, tum ſummis pennis anſas quaſdam manibus inſerendis addidiſſem: mei ipſius periculum faciebam, primùm ſubſiliens, ac manibus interim ſubſeruiens, & anſerū exemplo paulum adhuc à terra uolatu me ſuſtollens, inter uolandum ſummis interim pedibus ingrediens. Poſtea quum res ex animi ſententia ſuccederet, iam audacius etiam experimētum aggrediebar: conſcenſaque arce demiſi me ipſum per præceps, atque inde in ipſum ferebar theatrum. Mox ubi nullo periculo deuolaſſem, ſublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho ſiue Hymetto, ad Geraniam uſque uolabam. Rurſum inde ad Acrocorinthū ſubuolaui: deinde ſupra Pholoēn & Erymanthum ad Taygetum uſque. Ergo quum tandem audax facinus ſatis eſſem meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euaſiſſem, non amplius de pullis imitādis cogitabam: uerùm conſcenſo Olympo, cibo quamleuiſſimo paſtus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum uertigine ob profunditatem: & poſtea ferebam & hoc quoq; facilè. Verùm ubi iam ipſi lunæ *De diuina prouidentia.*

C

D

E

uicinus eſſem,plurimumq; nubium eſſem emēſus:ſentiebam me defatigatum, F
maximè in ala ſiniſtra, nempe uulturina. Huc igitur diuerti, ac ſuper eam inſi-
dens requieſcebam : in terram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm
Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem deſpiciens, nunc
Myſorum,mox(ſi libuiſſet)Græciam,Perſidem,Indiamq;: ex quibus omnibus
uaria quadam uoluptate perfundebar. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis Me-
nippe,ne ulla prorſus peregrinationis parte fraudemur:quin potius ſiquid obi-
ter in itinere conſpexiſti,fac ut hoc quoq; ſciamus. Nam ego ſanè haud medio-
cria dictur um te expecto, de terræ forma,deq; omnibus quæ in terra ſunt, cu-
iuſmodi tibi uiſa ſunt ex alto contemplanti. M E N I P. At tu quidē rectè con- G
iectas amice. Quamobrem quatenus licet,conſcenſa luna inter narrandū pere-
grinanti comes eſto,ſimulq; mecum contēplare totā terræ ſpeciem, habitumq;.
Atque initio quidem admodum puſillā quandam terram mihi uidere uidebar,
multo, inquam, luna minorem: ita ut ego repentè intentis oculis diu dubita-
rem ubinam eſſent tanti illi montes,ac tātum mare. Quòd ni Rhodiorum co-
loſſum conſpexiſſem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorſus ubinam eſſet
terra,me prorſus latuiſſet:uerùm iſta quòd ſint ſublimia,præq; cæteris eminen-
tia,præterea oceanus paulatim ad ſolem reſplendeſcens,indicabant terram eſſe
id quod uidebam. Mox ubi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis morta- H
lium uita cœpit eſſe conſpicua, nō ſolùm ſingulæ nationes atq; urbes: ſed pla-
nè uidebam nauigantes, bellantes, agricolātes, litigantes, mulieres,feras,& ut
ſummatim dicā,quicquid tellus educat alma. AMI. Iſta quæ nunc dicis,haud-
quaquam ſunt uериſimilia,ac ſecū pugnantia. Etenim quū paulo antè Menippe
terrā requireres, propter ingens in medio interuallū in arctū contractam,adeò
ut niſi coloſſus tibi feciſſet indicium, forſitan aliud quiddā uidere te credidiſ-
ſes:quî repentè factus Lynceus,cūcta quæ ſunt in terra,dignoſcis,homines,fe-
ras, ac propemodum etiam culicum nidos? M E N I P. Rectè tu quidem ad-
mones:nam quod maximè dictum oportuit, id neſcio quomodo præterii. Si- I
quidem quum ipſam quidem terram conſpectam agnoſcerem, cæterùm reli-
qua non poſſem perſpicere propter altitudinem,nimirum iam non pertingen-
te oculorum acie: grauiter ea res me diſcruciabat, ac uehementer perplexum
habebat. Ego quum ad hunc modum eſſem ſolicitus, ac propemodum etiam
lachrymarer : adeſt à tergo ſapiens ille Empedocles, ea ſpecie,ut carbonarium
quempiam eſſe diceres,cinere oppletus, atque exuſtus. Hunc ego quum uidiſ-
ſem(dicendum eſt enim)nonnihil perturbabar,ratus dæmonem aliquem luna-
rem uidere me. At ille,Bono,inquit,es animo Menippe.

Nullum ego ſum numen:quid me immortalibus æquas? K

Sum Empedocles ille phyſicus. etenim ubi me præcipitem in crateras iniecíſ-
ſem,fumus ab Aetna raptum huc ſubuexit. Itaq; nunc lunam incolo,aëriuagus
plerunq;:ac rore nictito. Adſum autem hæſitantiam iſtam tibi ademptururs:nam
illud(ni fallor) malè te habet, torquetq;, quòd non liceat tibi perſpicuè terram
cernere. Bene abs te factum eſt,inquā,optime Empedocles. ubi primùm deuo-
laro rurſus in Græciam, tui memor ſacrificabo tibi in fumario: atque in Noui-
luniis ter ad lunam inhians uota faciam. Imò per Endymionē,inquit ille, haud
huc acceſſi præmii gratia,ſed affectio quædam mouit animum meum, quum te
uiderem affectum moleſtia. uerùm ſcis quid facies,quò perſpicax fias? Non per
Iouem,

A Iouem,inquam,niſi tu mihi forſitan caliginem amoueas ab oculis.nam in præ-
ſentia uideor nō mediocriter lippire. Atqui.me,inquit ille,nihil erit opus. Ete-
nim ut acutè uideas, id ipſe tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur
eſt iſtud?inquam,neque enim noui. An ignoras,inquit,te dextram aquilæ alam
indutum eſſe? Scio, inquam,maximè, ſed quid alæ cum oculo? Quoniam, in-
quit, aquila inter animantia cætera acutiſſimi uiſus eſt: unde ſola ſolem aduer-
ſum obtuetur:atque ita demum eſt rex & ingenua aquila, ſi non conniuenti-
bus oculis aduerſos radios aſpiciat. Ita quidem aiunt,inquā. quare iam me pœ-
nitet, qui non meis exemptis oculis aquilinos inſeruerim cum huc aſcēderem.
B Nam nunc ſanè dimidiatus aduenio, neq; omni ex parte ſatis regaliter adorna-
tus, quin magis adſimilis uideor nothis iſtis & abdicatis. Attamen in te eſt, in-
quit, ut protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim ſi aſſurges,uelíſque
cohibita uulturis ala, alteram ſolam mouere, iuxta proportionem alæ dexrro
oculo cernes acutè: quo minus altero cæcutias, nulla ratione ſuccurri poteſt,
propterea quòd ad partē pertineat deteriorem. Mihi,inquam,ſatis eſt ſi uel de-
xtra ex parte aquilino more cernam. Nihilo enim fuerit deterius, cum mihi nō
rarò uidiſſe uidear fabros altero oculo melius etiā ad regulam exæquātes ligna.
Hæc locutus,ſimul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim pau-
C latim ſubducens ſeſe,ſenſim in fumum euanuit. At ſimul atq; mouiſſem alam,
ingens lumen mihi circumfulſit, adeò ut cūcta fierent in conſpicuo, quæ hac-
tenus latuerāt. Deflexis igitur in terram oculis, clarè uidebam & urbes,& ho-
mines,& quæ fiebant: neque ſolùm ea quæ ſub dio,uerumetiam quæ domi fa-
ciebant,rati ſeſe à nemine uideri. Ptolemæum uidi cum ſorore rem habentem, *Regū uita & mores.*
Lyſimacho ſtruentem inſidias filium, Antiochū Seleuci filium nouercæ Stra-
tonicæ clanculum innuentem, Theſſalum Alexādrum ab uxore tolli è medio,
Antigonum filii uxorem adulterio ſtuprantem, Attalo uenenum porrigentem
filium. Rurſum ex altera parte Arſacem interficientem mulierculam,& Arba-
D cem eunuchum gladium educentē in Arſacem. Porrò Spartinus Medus è con-
uiuio foras protrahebatur a ſatellitibus,calice aureo in frontem impacto. Atque
his ferme conſimilia tum in Libya,tum apud Scythas ac Thraces in regiis geri
licebat cernere,nempe adulterantes,occidentes,inſidiantes, rapientes,peieran-
tes,trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negocia
huiuſmodi mihi ſpectaculum exhibebant. Cæterùm quæ factitabāt plebei,lon- *Plebeiorū res ac ſtudia.*
gē magis erāt ridicula. Siquidem inter hos uidebam Hermodorum Epicureum
ob mille nummûm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede diſcipulum
in ius uocantem, Cliniam rhetorem ex Aeſculapii fano phialam auream ſuffu-
E rantem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios com-
memorem,qui parietes perfoderent,qui lites agitabant,qui fœnerabāt, qui re-
poſcerent? Nam uarium quoddam & undique mixtum erat ſpectaculum. AMI.
Atqui rectè facies Menippe,ſi iſta quoque retuleris. Conſentaneum eſt enim te
ex his non uulgarem cepiſſe uoluptatem. MENIP. Ne fieri quidem poteſt
amice,ut cuncta ordine recenſeam,quum ſpectare modò iſta fuerit difficillimū:
uerùm rerum faſtigia eiuſmodi ferme uidebātur,qualia refert Homerus in cly-
peo, ubi erant conuiuia, nuptiæ'que, altera ex parte iudicia, & conciones:
rurſum alia ex parte ſacrificabat quiſpiam,in proximo uerò conſpiciebatur ali- *Geticū uitia & proprietates.*
quis luctum agens. Porrò quum ad Geticam reſpicerem, uidebam bellige-

rantes Getas. Rurſum ubi ad Scythas deflecterem, cernere erat errãtes in plau- F
ſtris. Mox ubi paululum in diuerſam partem deflexiſſem oculum, ſpectabam agricolantes Aegyptios. Phœnix ſcortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon loris cædebatur, Athenienſis cauſſas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiuſmodi uiſa fuerit rerũ confuſio. Non aliter quàm ſiquis producat multos ſaltatores, uel potius multas choreas: deinde præcipiat ut omiſſo concentu propriam quiſq; cantionem canat. Deinde ſi certatim canat unuſquiſque, & peculiarem ſuum cãtum abſoluere ſtudeat, uociſq; magnitudine uicinum ſuperare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiuſmodi futurus ſit eiuſmodi cantus. AMIC. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confu- G
ſaneus. MEN. Atqui, Amice, hoc genus ſunt omnes qui in terris choreas agũt, omniſq; mortaliũ uita ex huiuſmodi conſtat diſcrepantia: quippe qui non modò ſonent abſona, uerùm & ornatu ſint diſſimili, diuerſaque moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è ſcena exigat, negans diutius choreas ducere oportere. Id ubi factum eſt, iam omnes ſunt inter ſe ſimiles, taciti, nec amplius confuſam illam & incompoſitam canentes cantionem. Verùm in uario ipſo ac multiformi theatro uidelicet ridicula erant quæ gerebantur omnia: præcipuè uerò mihi riſum mouebant ii qui de agrorũ finibus contendebant, quique ſibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum cole- H
rent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ eſt iuxta Oenoën, aut quòd in Acarnania iugerûm mille poſſiderent: cum uniuerſa Græcia, quemadmodum id temporis mihi è ſublimi deſpicieti uidebatur, quatuor digitorũ ſpacium habere uideretur. Attica, niſi fallor, pro portione minima pars erat. Itaque perſpexi quid eſſet reliquũ quod diuitibus iſtis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quamplurimum agri poſſidebat, uix unam ex Epicureis atomis colere mihi uidebatur. Cæterùm ubi ad Pelopõneſum flexiſſem oculos, deinde terram Cynoſuræ ſubiectam aſpexiſſem, ueniebat in mentem, pro quãtula regione, quæ nihilo eſſet latior lente Aegyptia, tam ingens Argiuorũ ac Lacedæmo- I
niorum multitudo cecidiſſet uno die. Porrò ſi quem cõſpexiſſem auro ſuperbientem, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum uniuerſum unà cum ipſis metallis, uix erat magnitudine micæ. AMIC. O te felicem Menippe, qui tam nouum ſpectaris ſpectaculum. Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipſi, quãti uidebantur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te ſæpenumero formicarum concionem uidiſſe, aliquas in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rurſum has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem fimum exportat, hæc alicunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens appor- K
tat. Conſentaneum eſt autem pro ratione uitæ formicarum, eſſe apud illas & ædium fabros, & concionatores, & magiſtratus, & muſicos, & philoſophos. Sed urbes ſanè cum ipſis uiris, formicarum nidis maximè uidebantur aſſimiles. Quòd ſi tibi uidetur humilius exemplum, uiros cum formicarum republica cõferre, uetuſtas Theſſalorum fabulas ſpecta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicoſiſſimam, è formicis uiros natos eſſe. Iam poſteaquam ſatis ſpectaſſem omnia, ſatiſq; riſiſſem, excuſſi meipſum, ſubuolaui ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ædes. Nondum ſtadium aſcenderam, cum Luna, fœminea ſonans uoce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quæ optas: inſerui mihi in re

quapiam

A quapiam apud Iouem. Dic,inquam. neque enim erit moleſtum, niſi ſiquid oneris ſit portádum. Nuncium,inquit, quédam haud grauem,ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor,Menippe, & multa & intoleranda ab iſtis philoſophis audiés, quibus præterea nihil eſt negocii, niſi ut curioſi res meas exquirant, quæ ſim, quanta ſim, & quam ob cauſſam diſſecer, dimidiataq; fiam, curq; utrinq; gibboſa uidear. Tum hi me dicūt inhabitari: illi ſpeculi ritu ſupra mare ſuſpenſam eſſe. Alii rurſus quod quiſque ſecum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Poſtremò ipſum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum eſſe,& adulterinum, quodq; ſupernè à ſole proficiſcatur: neque finem faciunt,etiam cum
B hoc qui mihi frater eſt,committere me,& factionem inter nos ſerere conantes: neq; ſatis erat illis quæ de ipſo dixerunt ſole, ſaxum eſſe illum,& maſſam candentem. Et tamen quàm multarum rerum illis ſum conſcia, quas noctu patrát turpiſſimas & execrandas,cum interdiu tetrici ſint,& aſpectu uirili, habitúque graues,& imperitorū oculos in ſe coniectos habentes! Atq; ego cum iſta uideá, ſileo tamen. Neq; enim decorum arbitror,retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas,& quam quiſq; in operto uiuat uitá. Quinetiam ſi quem conſpicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne uulgò oſtenderem
C uiros ſenes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque uirtutis profeſſioni eſſent decora. At iſtis pro nihilo eſt oratione me diſcerpere, modiſque omnibus cōtumelia afficere,adeò ut (teſtis eſt mihi nox ipſa) ſæpius in animo habuerim, quàm poſſem hinc longiſſimè demigrare quopiam, ubi liceret curioſam iſtorum linguam effugere. Hæc igitur memineris ut Ioui renuncies: ſimulq; illud addas,ne fieri quidem poſſe ut hoc in loco durem, niſi phyſicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc denique modum fiet,ut mihi pareatur quies,deſinantq; me quotidie cōmetiri. Fient,inquam, quæ
D mandas. ſimulq; rectà ad ipſum cœlum tendebam, Nulli ubi comparent hominúmue boúmue labores. Etenim paulò pòſt ipſa etiá Luna mihi perpuſilla uidebatur è ſublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram ſole,per ipſas uolans ſtellas,tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi uiſum eſt,protinus ita ut erá,introire: ratus facilè fieri poſſe ut fallerē, quippe dimidia mei parte aquila. porrò aquilam ſciebam iam olim eſſe Ioui familiarem. Pòſt apud me perpendebá,illos quamprimum deprehéſuros eſſe me, qui alteram alam uulturinam indutus eſſem. Quapropter optimum factu ratus, nō temere uenire in periculum, adiens pulſaui fores. At Mercurius audito pulſu,
E ac nomen percontatus meum, feſtinatò abiit, Ioui renunciaturus. Nec multò pòſt intrò ſum accerſitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter conſidentes, nec hos abſque ſolicitudine. Nonnihil enim animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea nunquam, expectabant futurum ut mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili uultu toruoq; & Titanicòme obtuens, inquit: Quiſnam es, & unde uenis? ubinam urbs tibi, quiúe parentes? Hoc ubi audiſſem, propemodum metu ſum exanimatus. Attamen conſtiti ſtupidus, præ'que uocis magnitudine attonitus. Aliquanto pòſt ad me reuerſus, omnia dilucidè expoſui, ab ipſo exorſus capite, quemadmodum

A ſent duo qui diuerſa peterent, æquales uictimas pollicitantes, non inueniebat utri potius annueret. Itaq; iam Academicū illud illi accidebat, ut nihil ſtatuere poſſet: uerùm exemplo Pyrrhonis ſuſpenſus hærebat etiam ac conſiderabat.

Porrò quū iam ſatis uota proponentibus dediſſet operam, ad proximam digreſſus ſellam, & ad ſecundam feneſtram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque reſponſum eſſet, ac Hermodorum Epicureum fulmine comminuiſſet, ad proximam deinde ſellam ſeſe tranſtulit, de diuinationibus omnibus & auguriis auditurus. Hinc ad ſacrificiorum feneſtram tranſiit, per quam fumus aſcendens, denunciabat Ioui nomen uniuſ-B cuiuſque qui rem diuinam faceret. Rurſum omiſſis his, uentis & horis mandabat quæ facere deberent. Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito. At tu Borea ſpira in Lydia. Tu Note quieſce. Zephyrus Adriani undas concitet. Tum in Cappadociā grandinis mille modii diſpergantur. Tandem omnibus ferme ordinatis, diſcedebamus in eum locum ubi compotant Dii. Iam enim cœnæ tempus erat: meq; Mercurius arreptum iuſſit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos iſtos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus uinum, Hercules carnes, Myrtū Venus, Neptunus Mænides. Simul interim & ambroſiam & ne-C ctar furtim deguſtabam. Nam optimus ille Ganymedes, ut eſt hominum amās, ſiquando conſpexiſſet Iouem auertere oculos, nectaris cyathum unum, nonnunquam etiam duos mihi infundebat. Dii uerò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipſe opinor, ut ego, illic conſpicatus, neque frumētum edunt, neque potant nigrantia uina: uerùm ambroſiam apponunt, & nectare inebriātur: præcipuè uerò gaudent ueſci ſacrificiorum fumo, unà cum ipſo nidore ſubuolante: ad hæc ſanguine uictimarum, quem ſacrificantes artis infundunt. Cæterùm inter cœnandum & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacem ſaltabat, & Muſæ ſurgentes in medium, tum Heſiodi Theogonias nobis canebant, D tum primam ex Pindaricis hymnis odam: deinde omnium ſaturi requieuimus quo quiſque ſederamus loco, ſatis uuidi potu.

At reliqui noctem diuique homineſq; per omnem
Dormibant, me nequaquam ſopor altus habebat:

uerùm mecum animo uerſabam cum alia permulta, tum illa præcipuè, quî fieret ut Apollini tāto iam tempore non proueniret barba, aut quo pacto naſceretur nix in cœlo, quum ſol ſemper adeſſet, unaq; conuiuium agitaret. Ac tum quidem puſillum obdormii: mane uerò ſurgens Iupiter, iuſſit indici cōcionē. mox quum adeſſent omnes, ſic fariet infit: Vti uos conuocarem, in cauſſa fuit E hoſpes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare uobiſcum de philoſophis, maximéque uerò à luna, hiſq; de quibus illa queritur, commotus, ſtatui haudquaquam diutius prorogare conſultationem. Eſt enim hominum genus, quod non ita pridem in uita fluitare cœpit, iners, contentioſum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ ſtudioſum, ſtultum, faſtuoſum, contumelioſum, & ut uerbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Iſti igitur in ſectas diuiſi, ac uariis rationum labyrinthis excogitatis, alii ſeſe Stoicos appellant, Academicos alii, alii Epicureos, alii Peripateticos, aliis item uocabulis his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerandum illud uirtutis nomen induerint, tum adductis in altum ſuperciliis, promiſſaque barba,

Contra philoſophos.

fucato habitu obambulant,deteſtandos mores ſecum circumferentes,ſimillimi F nimirum iſtis Tragœdiarum hiſtrionibus,quibus ſi perſonas ſtolamq; illam auro ſparſam detraxeris,quod ſupereſt, id ridiculum eſt, nēpe homũculus ſeptem denariis ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cum ſint, mortales quidem uniuerſos aſpernantur,de diis uerò abſurda prædicāt,contractisq; cœtibus adoleſcentulorum(quos nihil negocii ſit fallere)nobilem illam uirtutem oſtentār, & uerborum ambiguitates docent,atque apud diſcipulos temperātiam ſemper ac modeſtiā laudant, opes ac uoluptatē execrantur. Cæterùm ubi ſoli & apud ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantopere ſeſe ingurgitent, quàm immodici ſint ad uenerem, quemadmodum autem etiam aſſium ſordes oblingāt? G Iam illud eſt omnium grauiſſimum,quòd cum ipſi nihil agant, neq; publicum, neque priuatum, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: nuſquam in conſiliis, nuſquam numerentur in armis: tamen reliquos accuſant, ac uirulenta quædam dicta congerentes, neque non maledicta quædā meditati, obiurgant,proximisq; conuiciantur, adeò ut is inter hos primas tenere uideatur, qui clamoſiſſimus ſit,& impudentiſſimus, & ad maledicendum audaciſſimus. At ſanè ſiquis iſtum ſine fine iſta facientem,uociferantem,& cæteros incuſantē percontetur ad hunc modum:Tu uerò quid tandem facis? aut,quid per deos dicemus te ad uitam conferre?nimirū reſpondebit,ſi modò recta ueraq; fateri uolet,hoc H modo:Nauigare quidem,aut agros colere,aut militare,aut artem aliquā aggredi,ſuperuacaneum mihi uidetur:cæterùm clamo,ſqualeo,frigida lauo,incalceatus per hyemem obambulo: ac ueluti Momus ille,quæ ab aliis geruntur, calumnior:ac ſiquis diuitū ſumptuoſius obſonarit,aut amicam habeat: id exquiro, atque indignor.Quòd ſi amicorum quiſpiam aut ſodalium morbo decumbat, curaq; & obſequio egeat,id ignoro. Hoc genus ſunt nobis,ô dii,hæ pecudes.Iā uerò qui ex his uocantur Epicurei,uehementer ſunt etiam contumelioſi, neq; mediocriter nos mordent,affirmantes neque diis eſſe curæ res mortalium,neq; omnino conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tēpus eſt ut de I his conſultemus: propterea quòd ſi ſemel ualeāt hæc perſuadere iis qui ſunt in uita,non mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt uobis rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumēti?Nam de quibus Luna hos accuſat,omnes audiſtis heri narrantē hoſpitem.Super his conſultate,quæ pariter & hominibus ſint quamutiliſſima,& nobis quamminimè periculoſa. Hæc locuto Ioue,frequēs affremebat cōcio:mox clamatum eſt ab omnibus:effulmina,exure, comminue in barathrum,in tartarum,uti Gigantes. At Iupiter ruſum indicto ſilentio,Fiēt iſta, inquit, quemadmodum uultis.Omnes comminuentur cum ipſa ſua dialectica.Quanquam in præſentia ſanè fas non eſt punire quenquā. Eſt enim Hieromenia,ſicuti noſtis, quatuor hos menſes: iamq; inducias promulgaui.Itaque K proximo anno ineunte uere mali malè perdentur formidādo fulmine.Sic ait, atque ſuperciliis pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi uidentur, inquit,ut ademptis illi alis,nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram.Hæc locutus dimiſit cœtum.Me uerò Cyllenius dextra aure ſuſpenſum,heri circiter ueſperā depoſuit in Ceramico.Audiſti omnia:omnia inquam amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam eadem hæc renunciaturus philoſophis in Pœcila inambulantibus.

A # BIS ACCVSATVS, SEV FORA, Iac. Micyllo interp.

ARGVMENTVM.

Et hic Dialogus maxima ex parte cõtra philoſophos, idq́; nominatim etiam inſtitutus eſt. Introducit enim iudicio inter ſe contendentes, primò Academiam & ebrietatem pro Polemone philoſopho, actione fugæ, quòd is cum antea per omnem ætatem ebrietati ac crapulæ deditus fuiſſet, audito fortè quodam Xenocrate, ſubitò relictis priore uita ac habitu, ad frugem redierit, ac philoſophari cœperit. Secũdò Stoam & uoluptatem pro Dionyſio Heraclienſi, iniuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam profeſſionem ſecutus, mox cum morbo quodam correptus, ἀπάθειαν iſtam quam Stoici docent, cum corpore ac ualetudinis affectione pugnare uideret, eamq; præſtare non poſſet, ad Epicureos defecerat. Tertiò mollitiem & uirtutem pro Ariſtippo, conſimili actione. Nam & hic cum ab initio Socratis auditor & uirtutis ſectator extitiſſet, poſtea uoluptatem ut finem bonorum aſſerere cœpit. Quartò menſariam Diogeni Cynico actionem fugæ intendentem, quoniam hic
B *eum à principio quæſtum patris ſecutus, pro menſario ſeſe geſsiſſet, poſtea cum ob adulteratam monetam ſolum uertere coactus fuiſſet, Athenas uenit, & philoſophiam ſectari cœpit. Quintò pictoriam artem, Pyrrhonem ut deſertorem accuſantem, quòd ab initio pictor fuerat, poſtea autem relicta ea arte ad philoſophiam ſeſe contulerat. Videtur autem uelle Lucianus oſtẽdere & quàm ipſi homines abiecti ac uiles, quidam autem etiam perditi per ſe fuerint, qui apud alios de uirtute ac ſummis rebus philoſophari, & foris ſapientiæ titulo gloriari ſoliti ſint: & quàm à malis, interdum etiam turpibus principijs & cauſsis, ad tantarum rerũ profeſsionem proſiluerint, cum alium uidelicet ex ebrio ſubitò Academicum factum, alium ex impoſtore Cynicum, alium autem etiam ex propria affectione bonorum finem & uirtutis naturam æſtimaſſe oſtendit. Poſtremò autem & ſe ipſum à Rhetorica & à Dialogo reum fieri fingit: ab illa, quòd ea à qua plurimũ adiutus & nobilitatus fuerat, deſerta, ad Dialogum trãſierit. ab hoc autem, quòd ueterem eius characterem &*
C *modum egreſſus, iocoſa & comica argumenta, contra uetus Platonis exemplum, tractare cœperit. Quo iterum uidetur & ſtudiorum ſuorum & inſtituti rationẽ quandam exponere uoluiſſe, & pariter illis reſpondere quoque, qui ob ſcribendi genus, & dictionis nouitatem, ipſum fortaſsis nonnihil corripuerant, quemadmodum & ſuprà in Prometheo fecit. Ab exordio autem longam querelam Iouis de curis & officijs deorum præmittit, qua occaſionem inſtituto dramati quærit, & quaſi quandam uiam ad futuram actionẽ ſternit. Deinde & alterã Iuſtitiæ, quæ ſe in terras iterum à Ioue ad præſidendũ iudicijs uidelicet demitti grauatur. Vbi in genere quoq; philoſophorũ initia ſiue creationes, & cõtentioſas atq; clamoſas diſputationes perſequitur, adhibita ad hoc Panos perſona, utpote liberioris dei, & ipſam rem, ut eſt, παχυμερέστερον etiã narrantis. Titulus alter ab eo qui bis, hoc eſt, à rhetorica, & à Dialogo, accuſatur, ſumptus eſt, alter à toto argumento.*

Iupiter, Mercurius, Iuſtitia, Pan, Athenienſis, Alius, & Alius, Academia, Stoa,
D Epicurus, Virtus, Mollities, Diogenes, Rhetorice, Syrus, Dialogus.

AT malè pereant, quicunque philoſophorum apud ſolos deos felicitatem eſſe dicũt. Quòd ſi igitur noſſent quàm multa nos hominum cauſſa patiamur, haudquaquam nos ob nectar aut ambroſiam beatos prædicarent, Homero uidelicet credentes, homini cæco, & præſtigiatori, beatos uocitanti nos, & ea quæ in cœlis geruntur, exponenti: cum ipſe ne illa quidem quæ in terris fiunt, aſpicere potuerit. Iam primũ certè Sol quidem hic iuncto curru totam diem cœlum circumuagatur, indutus igne, & reſplendens radiis, ne tantum quidem ocii habens, quantum ad ſcalpendam aurem,
E ceu dici ſolet, ſufficiat. Nam ſi uel paululum ceſſauerit inſciens, arreptis habenis equi, & à uia tranſuerſe euntes, omnia miſcere incendiis ſolent. Luna autem inſomnis & ipſa circumit, lumen exhibens iis qui nocturnis comeſſationibus atque laſciuiis indulgent, quiq; præter tempus à cœnis domum redeunt. Rurſus autem & Apollo negocioſam quandam artem profeſſus, parum abeſt quin totis obſurdeſcat auribus, tanta illi multitudine quotidie obſtrepente, atq; oracula efflagitante. Ac nunc quidem in Delphis illi eſſe neceſſe eſt, paulò autem pòſt Colophonem currendo petit. Inde & Xanthum tranſit, & curſu poſtea in Clarum abit, deinde uerò etiam in Delum, uel ad Brãchidas. Et in ſumma, ubicunque ſacerdos oraculorũ interpres, poſtquam de ſacro latice biberit, & lau-

IVPIT. | Sol | Luna. | Apollo.

rum commanderit, ac tripodem impulerit, adeſſe iubet, impigrum ac ſtrenuum F quamprimũ aſſiſtere neceſſe eſt, connectẽtem oracula, uel intercidere artis huius gloriam ſibi pati. Nolo enim dicere quàm multa, experiendæ artis, & probandorum uaticiniorum cauſſa, inſidioſe quidam contra ipſum machinantur, dum carnes agninas teſtudineſque uno & eodem uaſe coctas illi apponunt: ut niſi naſum acrem & acutum haberet, abiiſſet eo etiam deriſo Lydus ille. Nam Aeſculapius quidem, cum ab ægrotantibus quotidie uexetur, & tuetur graue, & tractat iniucunda, alienisq; ex malis proprias ſibi contrahit moleſtias. Quid enim Ventos dicã plantas fouẽtes, & promouentes nauigia, iisq; qui frumenta uentilant, ac paleas ſecernũt, aſpirãtes? Aut Somnum, ad omnes uolantẽ? aut G etiam Inſomnium unà cum Somno pernoctans, ac ueluti interpretem quẽdam illius ſe gerẽs? Omnia enim hæc humanitate ac beneuolentia quadã erga mortales dii operantur, & ad uitam in terris agendam ſingulis contribuunt. Ac cæterorum quidem negocia adhuc mediocria. Ego uerò ipſe, omnium ille rex ac pater, quàm multas moleſtias ſuſtineo? q̃ multa autem negocia habeo, tot ac tantis curis diſtractus? Cui principiò quidem neceſſe eſt cæterorum deorũ opera inſpicere, quicunque aliquid commune in adminiſtrando imperio nobiſcum agunt, ne deſides ſint, & ad res obeundas torpeſcant: deinde uerò ſeorſim ac per me ipſum innumerabilia quædam peragere, eaq; quæ propè incomprehẽſibilia & inacceſſa ſint præ tenuitate ſua. Nõ enim ſolùm generalibus illis adminiſtrationibus, pluuiis uidelicet, grandinibus, uentis & fulguribus adminiſtratis, ceu curarũ parte ſubleuato quieſcere mihi licet, ſed oportet me & hæc quidem facere, & præterea autẽ aſpicere eodẽ tempore in omnes partes, omniaq; contemplari, non ſecus atque illum in Nemea bubulcum, furantes, peierantes, ſacrificantes, ſi quis libauit, unde nidor ac fumus aſcendat, quiſnã ægrotans aut nauigãs inuocarit, & quod omnium acerbiſſimum eſt, uno eodemq; tempore in Olympia Hecatõbæ adeſſe, in Babylone belligerãtes intueri, in Getis grandinare, & in Aethiopibus conuiuari. Et tamẽ querelas ac reprehenſionẽ ne ſic I quidem euitare facile eſt, ſed ſæpenumero dii quidem cæteri, atq; hominũ populus cauda criſtatus equina, dormiunt totam per noctẽ: me uerò Iouem uidelicet placidus ſopor haud tenet unquam. Nã ſicubi uel paululum nictauerimus, uerus illico Epicurus iſte eſt, qui nulla nos prouidẽtia, ea quæ in terris gerũtur, proſpicere affirmat. Atque adeò periculum hoc haudquaquam contemnendum, ſi homines ei hæc credent, ſed ſine coronis quidẽ templa nobis ſtabũt, ſine nidore autem plateæ, ſine libamẽtis cratẽres, frigidæq; paſſim aræ. Et in ſumma, ſine ſacrificiis ac uictimis omnia, multaq; fames futura. Proinde ueluti nauium gubernatores, ſublimis ſolus in puppi ſtare ſoleo, clauũ tenens manibus: atq; alii K quidem qui in naui uehuntur, inebriantur ſcilicet, & ſi fors ita ferat, etiã dormiũt: ego uerò inſomnis atq; ieiunus pro omnibus illis cura exerceor, & ſolicitus ſum mẽte animoq;, ſolo eo nomine honoratus, quòd omniũ dominus eſſe uideor. Quare lubẽs equidem interrogarim philoſophos iſtos qui ſolos Deos beatos prædicant, quando tandem & nectari uacare nos & ambroſiæ putarẽt, innumerabilibus adeò implicatos negociis. Ecce enim præ cõtinuis occupationibus q̃ multas controuerſias intus repoſitas iam olim ſeruamus, ſitu adeò atq; araneis iam propè corruptas, præcipuéque eas quas ſcientiæ atque artes aduerſus homines quoſdã habent, admodũ antiquas illarum nonnullas. Illi uerò uociferantur

Alludit ad ea quæ de Crœſo ſcribit Herodotus lib. 1.

Aeſculapius.

Venti.

Somnus, & Inſomnia.

Iupiter.

A ciferantur undique,& indignantur, ac iuſtitiam inclamant, mēque ob tardita-
tem accuſant & pigritiam : neſcii uidelicet quòd haudquaquā negligentia ali-
qua,iudicia ultra diem extrahi atq; differri hæc contingit,ſed præ felicitate ſci-
licet iſta,in qua uerſari nos credūt. Hoc enim nomine occupationes haſce per-
petuas illi uocant. MERC. Et ipſe,Iupiter,multa huiuſcemodi audiens graui-
ter ferentes & indignantes illos,dicere tibi non audebam. At poſtquam tu ipſe
de his mentionem incepiſti, eloquar ſanè. Valde indignantur, pater, & animo
ferunt iniquo, atq; etiam manifeſtè quidem profiteri non audent, ſubmurmu-
rant autem apud ſeſe,inclinati & incuruati accuſantes tempus:quos tamē con-
B ueniebat iam olim,propriis ſuis uiribus cognitis, cōtentum unumquemq; eſſe
rebus iudicatis. IVPIT. Quid igitur uidetur Mercuri? Statimne illis forū con-
ſtituemus,& agendi poteſtatem dabimus:an uis ut in proximū prorogato ter-
mino,diem illis dicamus? MER. Haudquaquam,ſed iam agendi copiam facia-
mus. IVPIT. Ita igitur facias. Tu quidem deuolans proclama quòd forum at-
que iudicium conſtituetur, hoc pacto, omnes quotquot actiones atque libel-
los ſuos obtulerunt, uenire hodie debere in uicum Martium. Illic autem iudi-
ciorum quidem præſidem Iuſtitiam, ſortituram eſſe ipſis fora ſecundum ratio-
nem,ac litis æſtimationem,ex cunctis Athenienſibus. Quòd ſi quis autem iniu-
C ſtum putauerit factum eſſe iudicium,ſeq; ſententia grauatum, licere illi prouo-
canti ad me, deintegro tū iudicio experiri,perinde ac ſi ſententia prorſum lata
nō fuiſſet. Tu uerò filia, aſſidens iuxta deas uenerādas & graues,actiones ſorte — *σεμνὰς θεάς Erinnyes Athenieſes appellarunt.
diſtribue,& inſpice iudicantes. IVST. Iterúmne in terram? ut eiecta ab illis,de-
nuo fugitiua è uita abeam? ubi iniuſtitiam ferre non potero irridentem. IVP.
Bene ſanè ſperare decet. Omnino enim iam perſuaſeruut illis philoſophi, ut te
iniuſtitiæ anteponāt,ac maximè filius ille Sophroniſci,laudato eo quod iuſtum
eſt,& uelut omnium bonorum maximo comprobato. IVST. Proinde & ipſi
illi quem dicis, admodum multum profuerunt habiti de me ſermones, ut qui
D traditus Vndecimuiris iſtis capitalibus,& in carcerem coniectus,aconitum mi-
ſer biberit, ne gallo quidem Aeſculapio perſoluto. In tantum præualuerūt ac-
cuſatores contraria de iuſtitia philoſophātes. IVPIT. Peregrina adhuc pleriſq;
tum philoſophia erat, paucique etiamdum philoſophabantur: quare meritò ad
Anytum & Meletum fora tum inclinabant. At nunc an non uides quantum
ubiq; palliorum & baculorum & perarum? & ut nuſquam non barba profun-
da,& libellus in ſiniſtra?atque omnes adeò pro te philoſophantur. Plena autem
& ambulacra,turmatim atque gregatim mutuò ſibi obuiàm euntium, nemoq;
prorſum eſt qui non uirtutis alumnus uideri cupiat. Multi igitur relictis arti-
E bus quas antea exercebant,ad peram proſilientes & pallium,& corpore ad ſo-
lem ad Aethiopis modum infuſcato, ſubiti & extemporales quidam philoſo-
phi ex coriariis aut fabris prodeuntes obambulant: teq; ac tuam uirtutem col-
laudant : ut iuxta prouerbium, citius aliquis in naui cadens ligno deſtituatur,
quàm hic quocunque aſpexerit oculus,philoſophū deſideret. IVST. At uerò,
Iupiter,hi me territant,dū inter ſe altercantur,& improbè ſe gerūt in iis ipſis
quæ de me commemorant. Aiunt autem & plurimos eorum in ſermone qui-
dem ſimulare me, re ipſa autem omnino ne in ædes quidem intrò admittere,
ſed manifeſtè præ ſe ferre quòd excluſuri me ſint, ſi unquam ad fores illorum
propius acceſſero. Nam iam olim iniuſtitiam ab ipſis hoſpitio acceptam eſſe.

IVPIT. Non omnes, filia,flagitioſi adeò ſunt. Et abunde ſatis eſt ſi uel paucos F
quoſdam bonos reperias. Verùm abite iam,ut uel paucæ aliquæ actiones hodie
finiãtur. MER. Abeamus,Iuſtitia,rectà uerſus Sunium,paululum ſub Hymet-
to ad ſiniſtrã Parnethis deflectentes,ubi duo illi uertices. Tu enim uideris obli-
ta iam olim eſſe uiæ iſtius. Sed quid fles,atque indignaris? Ne metuas. Non am-
plius eodem pacto res humanæ ſe habent, ac mortui ſunt omnes illi Scirones,
Pityocamptæ, Buſirides,& Phalarides,quos tunc pertimeſcebas. Nunc autem
Sapientia & Academia & Stoa tenent omnia,& ubiq; te quærunt,& de te diſ-
putant,hiantes & expectantes ſicunde ad ipſos iterum deuoles. IVST. Proin-
de tu mihi uerum Mercuri ſolus dicere poteris (utpote qui cũ ipſis degas ple- G
runq;,& conuerſeris unà tum in gymnaſiis,tum in foro. nam & forenſis quoq;
es,& in concionibus præconem agis) quales tandem ſint: & num uidear apud
ipſos commorari ac permanere poſſe. MERC. Per Iouem: iniuſtè enim equi-
dem agerem,ſi ad te, ſororem utique meam,non dicerem. Non enim parũ uti-
litatis ex philoſophia perceperunt plerique ipſorum. Nam etiam ſi nihil aliud,
illud ſaltem conſecuti ſunt,quòd pudore ac reuerentia habitus,modeſtius pau-
lo delinquunt. Veruntamen & in flagitioſos quoſdam ipſorum incides (decet
enim,opinor,uerum quod eſt,fateri)nonnullos autem & ſemidoctos,& propè
ſeruiles. Nam poſtquam acceptos eos alio colore infecit Philoſophia: illi qui- H
dem quotquot ad ſatietatem uſque tincturam imbiberunt, exactè boni probiq;
effecti ſunt,nullo alieno colore permixti. Et ad ſuſcipiẽdam te, tales quamma-
ximè appoſiti ſunt. Quotquot autem præ ueteri ſqualore atque illuuie, minus
altè,quantum medicamenti illius, imbuendi uim habet, intrò receperunt: aliis
quidem meliores,ſed tamen imperfecti,& ſemialbi,& quaſi compuncti,parda-
liumq; modo, quod ad colorem attinet, uariegati euaſere. Sunt autem etiã qui
cum ſolùm attigerint foris lebetem ſummo digito,ac fuliginis nonnihil ſibi il-
leuerint, abunde putent & ipſi ſeſe tinctos denuo eſſe. Tibi uerò certum eſt
quòd cum optimis cõuerſandum erit. Sed interea dum ſermones cedimus,iam I
appropinquamus Atticæ: quare Sunium quidem ad dexteram relinquamus,ad
arcem autem iam hinc declinemus. Ac poſtquã deſcendimus, ipſa quidem hic
alicubi ſuper uicũ ſede, ad Pnycen aſpiciens,& expectans,donec ea proclama-
uero quæ à Ioue imperata ſunt. Ego uerò cõſcenſa arce,facilius hoc pacto uni-
uerſos ex alto,& unde exaudire uocẽ omnes poſſint,illos aduocabo. IVST. Ne
antea abieris Mercuri,q̃ dicas quiſnã iſte ſit qui huc accedit,cornutus uidelicet
ac fiſtulã habens,& hirſuta crura. MER. Quid ais? an non noſti Pana illum,ex
Dionyſi miniſtris omniũ maximè Bacchicum? Hic antea quidem habitabat in
Parthenio monte: temporibus autem illis quibus Datis cum claſſe aduectus eſt, K
& Barbari in Marathonem egreſſi, ultrò atque inuocatus uenit Atheniẽſibus
auxilium laturus. Et ex eo ſpelunca hac ſub arce uelut præmio eius rei acce-
pta,habitat paulum infra* Pelaſgicum,inter aduenas & inquilinos cenſus. Ac
nunc quidem,ut ueriſimile eſt,ex uicinis nos conſpicatus accedit,ſalutatos ex-
cepturus. PAN. Saluete Mercuri,& tu Iuſtitia. MER. Et tu. IVST. Et tu utiq;
ô Pan,Muſicorum ſtudioſiſſime, & ſaltatorum inter omnes Satyros agillime,
Athenis autem & bellicoſiſſime. P A N. Quid autem rei Mercuri eſt? aut quæ
uos huc neceſſitas appulit? M E R. Hæc tibi enarrabit omnia. Egò uerò in ar-
cem hinc,& ad præconium faciendum abeo. IVST. Iupiter,ô Pan,demiſit me,
ut

Pnyce locus Athenis fuit ubi conciones haberi ſolebãt.

**Locus in arce Athenienſi fuit hoc nomine: cuius et Ariſtophanes meminit.*

A ut ſortitò diſtribuerem actiones forenſes. At tibi quo pacto res habent Athe-
nis? PAN. In uniuerſum quidem haudquaquam pro dignitate apud ipſos ago,
ſed multo deterius quàm ſperaram, & hoc, cum tantum depulerim tumultum
illum à Barbaris exortum. Sed tamen bis aut ter quotannis aſcendentes, ſegre-
gato ad hoc hirco aliquo coleato, grauiter ac multum olente, ſacrificant mihi:
deinde epulantur carnes illas, me lætitiæ eius uelut teſtem adhibentes, ac tenui
quodam honorantes applauſu: quanquam me nonnihil animo oblectat riſus
ipſorum & luſus. IVST. In cæteris uerò, ô Pan, ecquid meliores, & ad uirtu-
tem intenti magis redditi ſunt à philoſophis? PAN. Quósnam iſtos dicis phi-
B loſophos? num tetricos illos, ac triſtes uultu, congregatos pariter multos, quod
ad mentum ac barbam attinet, non diſſimiles mihi, loquaces præterea? IVST.
Atque admodum. PAN. Non ſanè intelligo neque quid dicāt, neque quæ ſit
ſapientia illorum. In montibus enim uerſari ego ſoleo, & affectata iſta uerba
atque urbana haudquaquam didici, Iuſtitia. Vnde enim in Arcadia ſophiſta uel
philoſophus foret? Vſque ad tranſuerſum calamū & fiſtulam doctus ego ſum:
quod ad cætera attinet, paſtor, & ſaltator, & bellator etiam, ſi opus ſit. Sed ta-
men audio certè illos aſſiduè uociferantes, ac uirtutem neſcio quam, & ideas,
& naturam, & incorporea quædam commemorantes, ignota mihi ac peregri-
C na nomina. Ac primum quidem pacificè exordiuntur inter ſe ſermones: cæte-
rùm procedente aliquantum diſputatione, intendunt uocem uſque ad tonum
ſeu modum quem* orthium uocant, ut exinde, cum nimium diſtenduntur, at- *Tonus quidā Græcorū Muſicorum fuit, cuius & Gellius meminit in Arione.*
que eloqui magna contendunt, & facies illis rubeſcat, & collum intumeſcat, &
uenæ extantiores appareant, perinde ut tibicinum ſolent quando anguſtam ti-
biam inflare ui quadam coguntur. Conturbatis igitur ſermonibus, & eo quod
à principio inſtituerant, cōfuſaneo relicto, abeunt, cōuiciantes ſibi mutuò ple-
rique, & ſudorem ex fronte incuruo digito abſtergentes. Atq; hic demum uin-
cere uiſus eſt, qui ipſorum maximè clamoſus, aut confidẽtior aliis fuit. Sed tum
D populus iſte promiſcuus admiratur eos, & maximè ii quibus alioqui neceſſa-
riæ rei nihil incumbit aut curæ eſt, qui tum aſtant confidentia atque clamore
illorum excitati. Proinde mihi quidem homines quidam arrogātes ob hæc ui-
debantur eſſe, atque ægrè afficiebar propter barbæ ſimilitudinem. Vtrum au-
tem utile aliquid, atq; in commune cōducens, clamori ipſorum ineſſet, & num
quid boni ex uerbis illis enaſceretur ipſis, dicere ſanè haudquaquam poſſum.
Quanquam ſi conuenit utique depoſito metu quod uerum eſt proferre (nam
habito ueluti in ſpecula quadam, ut uides) multos ipſorum ſæpenumero iam
conſpicatus ſum circa profundā ueſperam. IVST. Suſtine, ô Pan: an non Mer-
E curius tibi iam proclamare uiſus eſt? PAN. Admodū igitur. MER. Audite po-
pulus: forum atque iudiciū, quod felix fauſtumq; ſit, conſtituemus hodie, men-
ſis Februarii die ſeptima. Quicunq; igitur actiones detulere, in uicum Martium
ueniunto. ibi Iuſtitia ſortietur fora, atque ipſa præſtò erit iudicantibus. Iudices
ex uniuerſis Athenienſibus dabuntur. merces, tres oboli uniuſcuiuſque cauſſæ:
numerus iudicū, ſecūdum æſtimationem litis. Quotquot autem relictis actio-
nibus priuſquam iudicio experiri potuere, fato functi ſunt, & hos Aeacus re-
mittat. Quòd ſi uerò quiſpiam iniquè iudicatū eſſe putauerit, appellatione fa-
cta denique experietur: ipſa autē prouocatio ad Ioue fiat. PAN. Papæ! qualis
tumultus! quantum, Iuſtitia, exclamarūt! Vt autem ſeriò undique cōcurrunt,

trahentes ſeſe mutuò per accliue ſurſum uerſus Areopagum! Ipſe autem Mercurius quoque iam adeſt. Quapropter uos quidem actionibus & iudiciis operam date, ſortimini & diſceptate pro eo atq; legitimum uobis eſt: ego uerò ad ſpeluncam hinc digreſſus, fiſtula canam carmen aliquod amatoriũ, quo Echo ſoleo probris inceſſere. Cæterùm auſcultationũ & orationũ iudicialiũ abunde habeo, quotidie contendentes ac litigantes in Areopago audiens. MERC. Age Iuſtitia, aduocemus iſtos. IVST. Rectè dicis. Conferti ſiquidem, ut uides, accedunt tumultuantes, & perinde ut ueſpæ circunſtrepentes uerticem. ATHENIENSIS. Cepi te, ô ſceleſte. ALIVS. Sycophantam agis. AL. Dabis tandem iam pœnas. AL. Conuincam te, quòd grauia atque indigna perpetraris. AL. Mihi primo ſortire. AL. Sequere ſceleſte ad Iudicem. AL. Ne ſuffoca me. IVST. Scis quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in craſtinum reiiciamus, hodie autem eas tantùm ſortiamur, quæcunque ab artibus aut uitis aut ſcientiis contra homines promulgatæ ſunt. Ac mihi has in medium profer actiones. MERC. Ebrietas contra Academiam pro Polemone, plagii. IVST. Sortire ſeptem. MER. Stoa contra Voluptatem, iniuriarum, quòd amatorem ipſius Dionyſium, ſeductũ ab ipſa abſtraxerit. IVST. Quinq; ſufficient. MER. Pro Ariſtippo Mollities contra Virtutem. IVST. Etiam his quinque iudicent. MER. Menſaria contra Diogenem, fugæ. IVST. Tres ſortire ſolos. MER. Pictoria contra Pyrrhonem, ut deſertorem. IVST. Nouem cognoſcant. MERC. Viſne & has ſortiamur Iuſtitia, duas uidelicet iſtas paulò antè, noſti, cõtra Rhetorem inſtitutas atque delatas? IVST. Antiquiores illas prius decidamus, hæc autem poſtea continuò diſceptabuntur. MERC. Atqui ſimiles etiam iſtæ ſuperioribus ſunt, & id quod intenditur, etiam ſi recens ac nouum, affine tamen illis eſt de quibus modò ſortiti ſumus: quare inter ea diſceptări quoq; dignum eſt. IVST. Videris Mercuri indulgere nonnihil petitioni. Sed tamẽ ſortiamur, ſi tibi uidetur: ueruntamen duas has ſolas. Sufficiunt enim hæ de quibus ſortiti iam ſumus. Cedo ipſas actiones. MER. Rhetorica contra Syrum, malæ tractationis. Dialogus contra eundem contumeliæ. IVST. Quis autem Syrus iſte eſt? Neque enim nomen adſcriptum eſt. MERC. Ita ſortire: contra Rhetorem Syrum. Nihil enim uetabit etiam abſq; nomine proprio. IVST. Ecce externas quoque iam & peregrinas Athenis in Areopago ſortiamur, quas rectius fuerat ultra Euphratem diſceptatas fuiſſe. Veruntamen ſortire undecim, eoſdemq; utrique liti. MER. Eia Iuſtitia, parce nimium adeò exhaurire fiſcum tot mercede iudicum. IVST. Primi conſidento Academiæ & ebrietati iudicaturi. Tu uerò aquam infunde. Prior autem dic tu Ebrietas. Quid taces & nutas? Audi Mercuri accedens. MERC. Non poſſum, inquit, certamen hoc perorare, lingua mihi præ mero impedita atque illigata, ne etiam riſui me exponam in iudicio. Aegrè autem, ut uides, conſtiti quoq;. IVST. Proinde patronum adducat ex uehemẽtibus ac grauibus iſtis aliquẽ. Sunt enim multi qui uel trioboli gratia diſrumpi parati ſunt. MERC. At nemo certè uolet manifeſtè patrocinari Ebrietati. Verùm æqua utiq; hæc poſtulare uidetur. IVST. Quæ'nam? MER. Academia hæc ſemper in utranque parata atque inſtructa eſt orationem, idque etiã exercet ſeſe, ut cõtraria probè poſſit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior dicat, atque ita deinceps pro ſe ipſa uerba faciat. IVST. Noua quidem hæc. Sed dic tamen Academia orationem utranque, quandoquidem hoc tibi facile eſt.

ACA.

Sortitio iudicum ſecũdum genera actionum.

F G H I K

A ACA. Audite uiri Iudices priore loco illa quæ pro Ebrietate afferuntur. Illius enim eſt id quod nunc dicitur. Iniuria affecta eſt miſera, ut cum maximè, à me Academia, mancipio quod ſolum habebat beneuolum ac fidele, quodq; nihil turpe eorum quæ ipſa imperaſſet putabat, ſpoliata, Polemone illo inquã, qui interdiu cum laſciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, pſaltriam ſecum habens, & cantu perſtrepẽs, à ſummo mane ad ueſperam uſq; ebrius ſemper, & crapulæ indulgens, caputq; corollis ac floribus implicatum gerens. Atq; hæc quòd uera ſint, teſtes ſunt Athenienſes uniuerſi, qui ne unquam quidem Polemonem ſobrium uiderunt. Poſtquam autem infelix ille ad fores Acade-
B miæ quoque comeſſabundus & per laſciuiã illudens acceſſiſſet, perinde ut ad omnes ſolebat: mancipatum illum, atque è manibus Ebrietatis ui ereptũ, & ad ſe adductum, aquam bibere, ac ſobrium eſſe docuit, corollasq; capiti detractas diſcerpſit. Ac quoties bibendum atque accumbendum fuerat, uerba quædam perplexa ac miſera, & multa curioſitate referta, illi tradidit. Quare pro eo qui antea efflorescebat in illo, rubore, pallidus miſer & incuruus corpore factus eſt, & cantilenis illis uniuerſis obliuioni mandatis, ſine cibo interdum & ſitibundus ad mediã uſque ueſperam ſedet, nugando uidelicet qualia multa Academia ego nugari doceo. Quod autem maximum eſt, etiam cõuiciatur Ebrie-
C tati, à me eò inductus, & innumera quædam mala de ea cõmemorat. Dicta ferme ſunt quæ pro Ebrietate adduci poſſunt. Iam uerò & pro me ipſa uerba faciam: & exinde peroratum à me eſto. IVST. Quid igitur ad hæc reſpondebit? Veruntamen infunde & huic parem uiciſſim. ACA. At hoc quidem pacto auditu admodum probabilia uidentur, uiri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta ſunt. Quòd ſi autem & me eadem beneuolentia audietis, intelligetis ſanè quòd nulla ipſam iniuria affeci. Nam Polemonem hunc, quẽ ſeruum illa ſuum eſſe ait, natum haudquaquam ſeruiliter, neque ita ut ebrietatem referret, ſed familiarem mihi, & natura ſimilem, præreptum adoleſcẽtem adhuc atque tene-
D rum exiſtentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in pleriſque mutuã operam præſtar, corrupit miſerum, laſciuis comeſſationibus & meretricibus quaſi in deditionem tradendo: ita ut ne paululum quidem uerecũdiæ in eo remaneret. Atque ea quidem quæ illa pro ſe paulò antè dici putabat, pro me dicta eſſe exiſtimate. Circumibat enim miſer ille à primo ſtatim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, ſonantibus undiq; circum ipſum tibiis, nunquam ſobrius, laſciuus ac petulans in omnes, dedecus & contumelia maiorum & præterea ciuitatis totius, ludibrium autem peregrinorum ac hoſpitum. Poſteaquam autem ad me uenit, ego quidem forte quadam, ut conſueui facere, pa-
E tẽtibus foribus ad amicos qui tum præſentes erant, ſermones quoſdam de uirtute atque modeſtia faciebam. Ille uerò cum tibia & coronis aſtans, principiò quidem uociferabatur, ac perturbare nos tentabat, conuerſationem noſtram clamore ſuo interturbando. At poſtquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino aut extremè uino madefactus erat) reſipiſcere cœpit ad ſermones, & ſimul auferebat coronas, & tibicinam compeſcebat, & ob purpuram erubeſcebat: ac ueluti è profundo ſomno experrectus, cum ſeipſum aſpiciebat, quo pacto ornatus atque affectus eſſet, tum uitam ſuperiorem & anteactam damnabat. Et rubor quidem ille ex temulentia cõtractus deflorescebat, euaneſcebátque: ipſe autem præ pudore eorum quæ fecerat,

erubeſcebat.Poſtremò ab illa aufugiens,ita ut erat,ad me tranſiit,neque uocãte F me,neque cogente, perinde ut illa de me ait,ſed ultro ac uolens, meliora hæc noſtra eſſe credens. Ac mihi iam ipſum huc aduoca, ut cognoſcatis quo pacto à me immutatus atque affectus ſit. Hunc ego, uiri Iudices,ad me receptum, ridiculè omnino ſeſe gerentem,& neque uocem edere,neq; conſiſtere præ mero ualentem,conuerti, ac ſobrium reddidi, & ex uili mancipio uirum modeſtum ac temperantem precioq; dignum Græcis effeci. Et mihi nunc ipſe gratiã pro ea re habet,& propinqui eius pro ipſo. Dixi.Vos autem iam ſpectate,Iudices, utri noſtrum ſatius fuerit illum cõuerſari. MERC. Agite itaque,ne cunctemini.ferte ſententiam,atq; inde exurgite.nam & cæteros iudicare oportet.IVST. G Omnibus calculis ſuperat Academia,excepto uno.MERC. Nihil nouum aut mirum ſi quis ſit qui & pro Ebrietate ferat. Sedete nunc uos qui Stoæ contra Voluptatem ſortitò electi eſtis,ad iudiciũ de amatore ferẽdum. Infuſa eſt aqua. Heus picturata,ac uaricoloribus induta,tu iam dic.STOA. Haud equidẽ ignoro,uiri iudices, quàm contra formoſam aduerſariam oratio habenda mihi ſit. ſed & ueſtrum pleroſque uideo ad illam quidẽ aſpicere,& eidem arridere, me uerò contemnere,quòd uidelicet ad cutem uſque tonſa ſum,& uirile quiddam obtueor, tetricaq; ac triſtis appareo. Sed tamen ſi me dicentem audire uolueritis,cõfido equidem multo iuſtiora,quàm hæc,dicturam me eſſe. Nã hoc ipſum H illud eſt quod in præſentia accuſo, quòd ita meretricio modo exornata, aſpectus illecebris amatorem meum uirum tunc modeſtum ac temperantem, Dionyſium uidelicet,fraude circumuẽtum,ad ſeſe auulſum hinc abſtraxit. Et quam præcedentes illi cauſſam iudicauerunt inter Academiam & Ebrietatem, quaſi quædam ſoror præſentis cauſſæ eſt. Examinabitis enim in præſentia,utrũ porcorum more in terram deiectos uiuere nos deceat, uoluptati indulgentes, neq; quicquam generoſum in animo cogitantes: an uerò poſteriore loco, eo quod eſt delectabile,poſito,prælata honeſtate,liberos liberè philoſophari,neque dolorem ut ignauum quiddam pertimeſcentes: neque id quod dulce eſt, manci- I piorum more ſectantes,felicitatemq; in melle & caricis quærentes. Huiuſmodi enim illectamenta hæc ſtultis obiiciens, & labore ceu quadã larua perterrefaciens,pleroſque ipſorum ad ſe illectos adducit,inter quos & miſerum illũ uelut excuſſo iugo à nobis ſeceđere fecit,cum ægrotãtem tacitè obſeruaſſet. Neque enim rectè ualentem ac ſanum oratione ſua unquam facilè adduxiſſet. Quanquam quid ego adeò aduerſus illam indignata ſim, quandò ne ipſis quidẽ diis parcere ſoleat, ſed adminiſtrationẽ ac prouidẽtiam illorum calumnietur? Quare ſi rectè ſapitis, Iudices, etiam impietatis pœnas de ipſa ſumetis. Porrò audiui equidem quòd neque orationem ipſa habere parata ſit,ſed Epicurum iſtũ pa- K tronum pro ſe huc adductura. Adeò ſcilicet illudit etiam ipſi iudicio. Veruntamen illa certè ipſam interrogate, qualẽſnam putet fuiſſe Herculẽ, ac Theſeum noſtrum, num etiam illi indulgentes uoluptati, laborem euitarint. Nihil enim prohiberet quo minus plena iniuſtitiæ terra foret,ſi illi laborem non ſuſtinuiſſent. Atque hæc dixi,ut quæ non admodũ longis orationibus delectari ſoleam. Quod ſi utique uoluerit & parumper reſpondere mihi interrogata, celerrimè cognoſcetur quòd nulla ſit. Veruntamen uos certè iuriſiurandi memores, decernite iam quæ iuſta ac pia ſunt: haudquaquam Epicuro fidem adhibẽtes, qui deos dicit nihil eorũ quæ apud nos geruntur, attendere. MERC. Tranſi hinc.

Heus

A Heus Epicure,pro Voluptate dicito. EPIC. Haudquaquã prolixius apud uos, uiri Iudices,dicam. Nam multis uerbis ne opus quidẽ mihi eſt. Verùm ſi incantationibus aut medicamentis quibuſdam Voluptas eum quem Stoa hæc amatorem ſuum ait, Dionyſium uidelicet, coegit ab hac quidẽ abſtinere, ad ſe autem conuertere ſeſe, uenefica meritò uiſa eſt, & iniuriam feciſſe huic coarguitur,tanquam contra alienos amatores præſtigias ac dolos machinata. At ſi quis liber,in ciuitate libera,legibus non uetãtibus, moleſtiam atq; acerbitatem quæ ab hac proficiſcitur,peroſus,& felicitate quã quaſi caput laborum inde prouenire aiunt,pro nugis ac nihilo habita,obliquos & incuruos huius ſermones,labyrinthiſque ſimiles reliquit, ad Voluptatem autem lubens transfugit,uerborum iſtorum retiis tanquam uinculis quibuſdam abiectis, haudquaquam ſtolida,ſed humana ſapiens, laboremq; ipſum,id quod eſt,malum, Voluptatem autem ſuauem ducens: excluderé ne eum decebat quaſi ex quodam naufragio ad portum enatantem,& ſerenitatis cupientem, præcipiti capite in laborẽ impellendo,& ceu dedititium,inopiæ atque egeſtati miſerum illum tradendo,idque cum ille ſupplicis inſtar ad Voluptatẽ tanquam ad miſericordiæ aram aliquam confugeret? Nimirum, ut paſſim ac multis iactatam illam uirtutem,cum multo ſudore in arduum progreſſus aſpiciat, atque exinde per omnem ætatem laboribus exercitatus,demum poſt uitam peractam felix atque beatus fiat. Atqui quis quæſo iudex iuſtior in hac cauſſa fuerit,quàm ipſe ille qui & ea in quibus Stoa uerſatur,cognouit ut quiſquam alius, & cum antea ſolum illud quod honeſtum eſt,bonũ putaret eſſe,poſtea quantum malum foret labor,cognito,id quod melius ex utroq; probauit eſſe,delegit? Videbat enim,opinor,eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa cõmemorare ſolent,priuatim autem Voluptatem colũt, eò quidem uſque iuueniliter ſeſe iactare, domi autẽ ſecundum Voluptatis præcepta uitã degere, erubeſcẽtes quidem ſi deprehendantur remittere aliquid de firmitate & contentione,prodereq; profeſſionẽ ſuam,patientes autẽ miſerè interea Tãtali illud:& ubi latere ſeſe,ac tutò leges transgredi poſſe confidunt,hiãtibus faucibus uoluptatem ingurgitãtes. Proinde ſi quis ipſis Gygis annulum daret,ut eo inducto conſpici non poſſint, aut etiam Orci galeam: ſat ſcio quòd laboribus longùm ualere iuſſis, ad Voluptatẽ proſilirẽt, & cuncti imitarentur Dionyſium: qui quidem antea quàm morbo correptus eſſet,ſperare ſolebat illos de tolerantia ſermones multum ſibi profuturos eſſe. At poſtquã dolere atq; ægrotare cœpit,ac labor re ipſa illũ inuaſit,animaduertens corpus ſuum diuerſam à Stoa philoſophiam ſequi,& cõtraria ſtatuere,illi magis q̃ iſtis credidit:atque ita ſibi perſuaſit,homo cum eſſet,etiam corpus humanum habere ſeſe:uixitq; exinde non ut ſtatua illo utens, ſed hoc ſciẽs,quòd quicũque aliter dicit,ac Voluptatem accuſat, uerbis quidẽ delectetur,animum autem illuc cõuerſum habeat. Dixi. Vos autem ob hæc ſententiã ferte. STOA. Nequaquam,ſed pauca etiam interrogare mihi permittite. EPIC. Interroga:reſpondebo enim. STOA. Malúmne putas laborem? EPIC. Etiam. STOA. Voluptatem autem bonum? EPIC. Atque admodum. STOA. Quid autẽ? Scíſne quid ſit differens,uel indifferens,& promotum,uel reiectum? EPIC. Maximè. MER. Negãt ſe Iudices intelligere, Stoa,diſyllabas iſtas interrogationes: quare ſilentium agite. Iam enim ſententiam ferent. STOA. Atqui uiciſſem ſanè,ſi interrogaſſem in tertia figura, eorum uidelicet quæ demonſtrari non poſſunt.

Fuit hic Dionyſius Heracleenſis, filius Theophantæ, qui ab initio Zenonem & Stoicam profeſſionẽ ſecutus, mox cum ægrotus factus, doloris acerbitatem ſenſiſſet, ad Epicureos trãſiit. Vide Laertium.

Hypocriſis Stoicorum.

Vide Ciceronem in lib. de finibus bonorum & malorum.

(Margin letters: B at "byrinthiſque", C at "boribus exercitatus", D at "tientes autẽ", E at "manum habere".)

IVST. Vtra ſuperauit? M E R C.Voluptas calculis omnibus.STOA.Prouo- F
co ad Iouem. IVST.Bona ſanè fortuna,ut lubet. Tu uerò alios accerſe.MER.
De Ariſtippo contendentes Virtus atque Mollities, & Ariſtippus uerò etiam
ipſe adeſto.VIRTVS.Priorem me dicere conuenit,Virtutem uidelicet. Meus
enim eſt Ariſtippus,perinde atque indicant ſermones,& opera.MOL. Haud-
quaquam, ſed me potius. Meus enim eſt homo ille,quemadmodum uidere li-
cet ex coronis,& purpura,& unguentis.IVST. Ne ambitioſe adeò contendi-
te. differetur enim & hæc cauſſa eò uſque, dū Iupiter de Dionyſio ſententiam
feret.Non enim diſſimile quippiam hoc quoque uidetur eſſe.Quare tum qui-
dem,ſi Voluptas uicerit, etiam Ariſtippum Mollities habebit.Vincente autem G
contrà Stoa,& hic erit Virtuti condemnatus.Proinde alii adſunto.Iſtud autem
ne accipiāt hi, iudiciale præmium puta. Nam cauſſa hæc incognita & indiſcuſ-
ſa manſit ipſis.MERC.Fruſtrà ne igitur per lōgam adeò atque accliuem uiam
aſcenderint uiri hi ſenes? I V S T. Abunde eſt ſi tertiam etiam partem accepe-
rint. Abite,ne indignemini,aliàs iterum iudicabitis. M E R C. Diogenem Si-
nopenſem adeſſe tempus eſt. Ac tu itaque Menſaria dic. DIOG. At uerò niſi
deſinat moleſta eſſe, Iuſtitia, non amplius de fuga mecum apud iudicem aget,
ſed de multis atque altis uulneribus. Ego enim quamprimum adeò fuſte hanc
cōtundam.IVST. Quid hoc rei eſt?profugit Menſaria:ille autē ſublato baculo H
inſequitur. Haud mediocre malum aliquod uidetur miſera illa acceptura eſſe.
Pyrrhonem proclama. M E R C. At pictoria quidem iamdudum adeſt,Iuſti-
tia:ipſe autem Pyrrho principiò ne aſcendit quidem huc. Ac uidetur hoc face-
re. IVST. Qua de cauſſa Mercuri? MERC. Quia nullum putat iudicium aut
forum uerum eſſe. IVST. Proinde cōtumaciæ ipſum condemnēt.At iam ſcri-
ptorem proſæ orationis Syrum illū accerſe. Quanquam nuper adeò actiones
contra ipſum hæ delatæ ſint,& nihil neceſſe erat tantopere feſtinari, atque eas
tam ſtatim diſceptari : ueruntamen quia ita uiſum eſt, priorem introduc Rhe-
torices cauſſam.Papæ, quàm multi ad audiendum conuenere! MERC. Meri- I
tò,Iuſtitia. Nam hoc ipſum quòd actio hæc minimè uetus aut obſoleta eſt, ſed
noua ac peregrina,heri,quemadmodum ais, primùm intētata: deinde quòd &
ſperant audituros ſe eſſe Rhetoricam quidem atque Dialogum per uices accu-
ſantes,utriſque autem Syrum reſpondentem, multitudinē tantam ad iudicium
contraxit.Veruntamē incipe tandem Rhetorica cauſſam dicere. RHETOR.
Principiò quidem,uiri Athenienſes, deos deasq; precor omnes, ut quanta ipſe
beneuolentia affectus ſum erga hāc ciuitatem,ergaq; uos omnes, tantā à uobis
ad præſens certamen hoc conſequi poſſim.Deinde, quod eſt æquum maximè,
id uobis in mentem à Diis immortalibus dari, ut aduerſarium quidem ſilētium K
agere iubeatis,me uerò,quemadmodum conſtitui,mecumq; ipſe deliberaui,ac-
cuſationem peragere poſſe faciatis.Cæterùm haudquaquam eadem in men-
tem uenit ſtatuere,quoties ad ea quæ paſſus ſum aſpicio,& ad orationē ac uer-
ba quæ audio. Nā uerba quidem quamſimillima meis iſte ad uos faciet:res au-
tem eò uſq; proceſſiſſe uidebitis,ut mihi iam neceſſe ſit ſpectare ne quid peius
etiam ab ipſo mihi accidat.Atenim ut ne longiore procemio utar,aqua iamdu-
dum fruſtra effluente, accuſationē ipſam incipiā. Ego enim,uiri Iudices,hunc,
cum admodum adhuc adoleſcēs eſſet, neque non barbarè etiamnum loquere-
tur,ac tantùm non Candyn indutus,Aſſyriorum more incederet,circa Ioniam
inuentum,

Diogenes hic Iceſij menſarij filius, adulterata moneta deprehenſus, ſolū uertit, & Athenis ad philoſophos ſeſe contulit.

Ex oratione Demoſt. pro corona.

A inuentum,errabundum adhuc,& quid de ſe ipſo ſtatueret,neſcientē,ad me receptum,educaui:& quia uidebatur mihi ingenio admodum prompto,& ad diſcēdum appoſito eſſe,meq; fixis in me oculis intueri (nam & uerebatur adhuc tum me, & colebar, ac ſolam in admiratione habebat) relictis cæteris quotquot nuptias ambibant meas,diuites atq; formoſi, & quod ad maiores attinet, etiam illuſtres,ingrato huic me ipſam deſpondi,pauperi uidelicet, & obſcuro, & adoleſcenti:dote haudquaquā exigua inſuper allata, multis & admiratione dignis orationibus.Poſt hæc adducto eo ad cōtribules meos,nomen eius in tabulas tacitè retuli,ac ciuē reddidi:ut ii qui à ſpe deſpōſationis meæ exciderant,
B exinde ſuffocarentur. Porrò cum ipſi uiſum eſſet terrarum orbem circumuagari,felicitatemq; coniugii paſſim oſtētare:ne tum quidem à tergo relicta ſum, ſed quoquouerſum ſequens, ſurſum atq; deorſum circūducebar, clarūq; ipſum ac celebrem faciebam, ornando pariter & componendo. Atque ea quidē quæ in Græcia & in Ionia acciderunt,mediocria ſunt:poſtquam autem & in Italiam proficiſci ſtatuit,unà cum eo Ionium mare traieci : & poſtremò uſque in Galliam unà progreſſa,diteſcere ipſum feci.Ac in longū quidem uſque per omnia mihi obtemperabat,& conuerſabatur mihi,ne unam quidem noctem extra lectum à nobis diuertens. At ubi iam abunde uiaticum ſibi comparaſſe uiſus eſt,
C & quātum ad famam & exiſtimationem attinet, rectè ſibi omnia habere credidit:adductis ſuperciliis,& elatum præ ſe animū ferēs,me quidem neglexit,imò uerò prorſus miſſam fecit:ipſum uerò barbatū illum,ex habitu conſpicuū,Dialogum uidelicet,quem philoſophiæ filium eſſe perhibent,ſuprà q̄ decet amando,atq; admodum amatoriè proſequendo,natu,quàm ipſe eſt,grādiorem:cum eo nunc conſuetudinem habet.Neq; pudet ipſum libertatem quidem hāc orationis meæ,qua ueluti laxatis habenis ſoluta ac libera fertur, concidere, in paruas autem & per breuia cōmata tractandas quæſtiones ſeipſum includere.Ac pro eo quod licitum ipſi fuerat,quodcunq; libuiſſet,plena ac ſonora uoce elo-
D qui,breues quaſdam ſentētiolas inter ſe implicare, & quaſi per ſyllabas numerare. Vnde ſanè cōferta quidem laus aut multus applauſus haudquaquam obuenerit ipſi, irriſio uerò auditorum nonnulla,& attollere manū,intra fines tamen,& longè annuere capite, & ingemiſcere dictis. Talia nimirum ſunt quibus generoſus iſte amatus me contempſit. Aiunt autem ipſum ne cū iſto quidem amaſio ſuo pacem agere,ſed & erga illum cōtumelioſe, opinor,ſe gerere. Quomodo igitur nō ingratus,atq; obnoxius iis quæ de mala tractatione ſancitæ ſunt legibus cenſendus fuerit, qui legitimè quidē nuptā,à qua tanta accepit, & per quam nobilis & clarus adeò eſt,ita ignominioſe reliquit,ac nouas atque
E alienas res appetiuit,idq; nunc,quando ſolā me cuncti mirantur,& ueluti præſidem ſuum,ſcripto teſtantur? At ego quidem repugno tot procis ambiētibus me:& pulſantibus ianuam illis,ac nomine inclamantibus me uoce elāta ac magna,neq; aperire uolo,neq; etiam exaudire.Video enim illos nihil amplius clamore iſto hinc auferre.Iſte uerò etiā ne ſic quidē ad me reuertitur,ſed ad amaſium illum ſuū reſpicit, & quid tandē boni,ô dii,ab eo accepturum ſe ſperans, quem præter palliū habere uidet amplius nihil?Dixi,uiri Iudices.Vos autem ſi meo iſte orationis atq; uerborū modo reſpondere uoluerit,ne permittite. Iniquū enim foret meam cōtra me machæram acui. Sed iuxta amatum à ſe Dialogum illū reſpōdeat,ſi poteſt.MER. At hoc quidē non perſuadebis,Rhetorica.

Neq; enim fieri poteſt ut hic ſolus iuxta formã & morem dialogi reſpondeat, F ſed perpetua oratione ipſe quoq; dicat. SYRVS. Poſteaquam, uiri Iudices, hoc quoq; malè habet aduerſariam, ſi longiore paulo oratione utar, ipſo quoq; eo quod dicere poſſum, ab illa accepto, multa quidem uerba apud uos haudquaquam faciam: capita uerò ipſa diſſoluendo, eorum de quibus illa me accuſauit, uobis uniuerſum negocium exinde inſpiciendum ac perpendendũ relinquam. omnia enim quæcũque modò de me narrauit, ita ut ſunt, ac uerè narrauit. Nam & educauit me, & mecum unà quocunque abii profecta eſt, & Græcorum ciuitati adſcripſit: eóque certè nomine etiam gratiam lubẽs egerim nuptiis iſtius. Cæterùm ob quas cauſſas relicta ea ad Dialogum hunc diuerti, de eo quæſo, G uiri Iudices, ut me pauliſper audiatis. Ac me cõmodi alicuius gratia nihil quicquam falſi dicere exiſtimetis. Ego enim cum uiderem hanc haudquaquam amplius temperantem eſſe, neq; etiam in eo modeſto habitu permanere, quo olim ornatam ipſam Pæanienſis ille duxerat, comptam autem, & capillos meretricio more collocantem, præterea fuco illitam, & genas ceruſſa quoque pingentẽ: ſuſpicari ſtatim cœpi ac tacitè obſeruare quorſum uerteret oculum. Ac cætera quidem miſſa facio: ſingulis autem noctibus angiportus quidem noſter replebatur amatoribus temulentis, & laſciuè erga illã petulãterq; multa agentibus, ac fores pulſantibus, quibuſdam uerò etiam ui intrò ſeſe citra omnẽ modeſtiam ferre audentibus. Hæc autem ridebat, & iis quæ agebantur, delectabatur, ac plerunq; uel de tecto proſpiciebat, canentes illos aſpera uoce cantilenas quaſdam amatorias auſcultans: uel etiã apertis clàm foribus, dum me latere iſta putat, laſciuè ſe gerebat, & ſtuprabatur ab illis. Quod cũ ego ferre non poſſem, accuſare quidem ipſam adulterii nõ placebat: ad Dialogum autem hunc in uicino habitantem accedens, rogabam ut is me recipere uellet. Atq; hæc illa ſunt, Iudices, quibus ego tanta iniuria Rhetoricam affeci. Quanquam etiam ſi nihil tale ab ipſa commiſſum eſſet: tamen, puto, deceret me, uirũ iam propè quadraginta annos natum, à tumultibus quidẽ iſtis & cauſſis agendis deſiſtere, ac uiros iudices pati quieſcere, cum Tyrannorũ accuſationibus, tum optimatiũ laudibus euitatis: in Academiam autem uel Lycéum ingreſſum, cum optimo hoc, Dialogo uidelicet, unà deambulare, paulatim ac ſenſim cũ eo diſputando. Multa adhuc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præſentia quieſcam. Vos autem ſententiam iuriiurando iuſto conſentaneam proferte. IVST. Vter uincit? MER. Omnibus calculis Syrus, excepto uno. IVST. Apparet rhetorem fuiſſe aliquem qui contrarium tulit. Heus Dialoge, ſub iiſdem Iudicibus dic tu quoq;. Vos autem ſedentes manete, duplicem accepturi mercedem, pro utraq; uidelicet lite. DIAL. Ego uerò, uiri Iudices, longiorem quidem proferre orationem apud uos haudquaquam ſtatueram, ſed breuibus uerbis, ut conſueui, rem expedire: ueruntamen, uti lex eſt in iudiciis, ita peragam accuſationem: quanquam imperitus planè, atque iſtarum rerũ indoctus ſim. Atq; hoc ad uos exordium peractum mihi ſit. Quæ uerò per iniuriam & cõtumelioſe ab hoc paſſus ſum, ea ita ſe habent. Nam me, cum grauis antea ac uenerandus eſſem, ac de diis pleraque, & natura, & uniuerſi huius ambitu conſiderarem, ſublimis ſupra nubes alicubi per aërem incedens, ubi magnus ille per cœlum Iupiter alatum currum agens fertur: abſtractum inde ipſe, cũ iam in ſumma conuexitate uolarem, atque ultra cœlum aſcenderem, & alis confractis, æqualẽ & eiuſdem conditionis

A nis cum multitudine promiſcua fecit. Ac tragicam quidem illam atque mode-
ſtam perſonam abſtulit mihi: comicam uerò aliam, atq; ſatyricam quandam im-
poſuit, ac tantùm non ridiculam. Deinde in eundem locum ad me adducta, cō-
cluſit mecum Conuicium, Iambum, Cynicam petulantiam: præterea Eupolin
& Ariſtophanem, uehementes uidelicet uiros ad exagitandum grauia illa, & ad
irridendum ea quæ præclara ac pulchra ſunt. Poſtremò autē & Menippo quo-
dam ex antiquis illis canibus admodū latratu facili ac prompto, ut uidetur, de-
inde mordaci atque aſpero quoque effoſſo, hunc quoq; ad me introduxit, ter-
ribilem reuera canem, & morſu latenter inuadentem, eò nimirum quòd etiam
B ridendo pariter mordeat. Proinde quomodo non graui cōtumelia affectus ui-
dear, qui neq; familiari ac proprio habitu amplius cōſpicior, & comœdias agē-
do, ac riſus ciendo, argumentaq; aliena tractando, quaſi quendam hiſtrionē illi
me gero? Nam quod omnium abſurdiſſimum eſt, temperatura quadam aliena
ac noua mixtus ſum, & neque pedeſtris amplius ſum, neque in ſublimibus in-
cedo: ſed planè Cētauri modo compoſitum quiddam ac peregrinum ſpectrum
auditoribus appareo. MERC. Quid igitur ad hæc dices Syre? SYR. Inexpecta-
tum equidem, uiri Iudices, certamē hoc apud uos ſuſtineo. Quiduis enim citius
putaram Dialogum, quàm hæc de me dicturum eſſe. Quem ego ſuſceptum te-
C tricum adhuc pleriſque apparentem, & præ continuis interrogationibus præ-
fractum ac durum, eoq; nomine uenerabundum quidem aliquid præ ſe feren-
tem, haudquaquā tamen omnino ſuauem, aut etiam multitudini acceptū, prin-
cipiò quidem ipſum per terram incedere ad humanum hunc morem aſſueſeci:
poſtea autem ſqualore iſto multo abſterſo, & ridere ipſo coacto, ſuauiorem ac
gratiorem aſpicientibus exhibui. Supra omnia autem Comœdiam cum ipſo
coniunxi, ac per hoc multam illi beneuolentiam apud auditores conciliaui: qui
antea ſpinas in eo iſtas metuentes, perinde ut Echinū, in manus accipere ipſum
fugiebant. Cæterùm noui ego quod maximè ipſum malè habet, nempe quòd
D nō tenuia illa atque exilia ſedendo cum eo argutari ſoleo, ſitne anima immor-
talis uidelicet, & quot heminas Deus quando mundum fabricauit, ſynceræ &
eodem modo ſeſe habentis ſubſtantiæ in craterem illū in quo uniuerſa miſcen-
do temperabat, infuderit: & num Rhetorica politicæ particulæ imago, adula-
toriæ pars quarta ſit. Delectatur enim neſcio quo pacto huiuſmodi argutias diſ-
putando, perinde ut illi qui ex pſora libenter fricantur. Ac cogitatio iſta & cu-
ra, dulcis ipſi uidetur: ac magnificè ſe effert ſi dicatur quòd nō cuiuſuis homi-
nis ſit ea intelligere, quæ ipſe de ideis ſubtiliter & acutè ſpeculatur. Huiuſmodi
uidelicet à me quoque poſcit, & alas illas quærit, ac ſurſum aſpicit: illa interim
E quæ ante pedes ſunt, nō uidēs. Nā cæterorū certè cauſſa haudquaquā, puto, ac-
cuſauerit me, quòd ueſte hac Græca detracta, barbaricā ipſi induerim, & hoc, cū
barbarus ipſe uidear eſſe. Iniuriam enim feciſſem, ſi legibus præteritis in ipſum
talia commiſiſſem, ac patrio ueſtitu graſſatorū more ſpoliaſſem. Reſpondi Iu-
dices, quantum poſſibile mihi fuit. Vos autem ſimilem priori ſententiam quæ-
ſo ferte. MERC. Papæ! omnibus decem uincis. Nam ipſe ille prior ne nunc
quidem eadem cum cæteris ſentit. Nimirum conſuetudo hæc illius eſt, atque
omnibus perforatum calculum ferre ſolet, nec facilè deſierit optimis quibuſq;
inuidere. Sed uos quidem nunc abite bona cum fortuna: in craſtinum autem
& de reliquis cognoſcemus.

Platonē perſtringit in Phædone, Gorgia, & de legibus, &c.

DE PARASITO, SIVE QVOD ARS SIT PARASITICA, F
Vincentio Obſopœo interprete.

Argumentū. *Didaſcalici generis Dialogus, in quo contendit ac docet Paraſiticam artem eſſe, eamq́; omnium aliarum præſtantiſſimam. Diſpoſitio & ſeries orationis plana eſt. Nam artem eſſe, principiò ex diffinitione artis oſtēdit, ſingulis eius partibus cum Paraſitica cōparatis, uidelicet quoniā & ſua ac certa principia habeat, exercitationeq́; & uſu cōſtet, & ob finem uitæ utilem, nempe uoluptatem, exerceatur. Quòd autem uoluptas utilis uitæ finis ſit, auctoritate ac teſtimonio Homeri defendit. Et quòd hic finis Paraſiticæ magis proprius quàm Epicureorum philoſophiæ ſit, comparatione ſtudiorum ac uitæ utrorumq́; probat. Deinde uerò hanc omnium aliarum artium præſtantiſſimam eſſe, primùm in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & cauſſis aliarum artium, cum ijs quæ huic arti accidunt. Poſtea ſeorſum etiam Philoſophiæ & Rhetoricæ, utpote artium cæterarum ſummis, & maximè laudatis, anteponit: Primùm quia illæ incertæ, alijs aliter de illis ſentientibus atque tradentibus, Paraſitica autem ubique eadem ac certa ſit. Deinde quia nuſquam reperiantur paraſiti affectaſſe philoſophiam aut rhetoricam: contrà autem paraſiticam rhetores ac Philoſophi plurimi. Poſtremò ab uſu eorum qui artes has ſectantur & profitentur, duplici uidelicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad utrunque tempus philoſophos & rhetores inutiles & ineptos eſſe, multis exemplis & rationibus docet: contrà autem paraſitos idoneos ac paratos maximè, idq́; ex Homero, & item ex hiſtorijs probat, addita etiam hypotypoſi, qua paraſitum ad prælium parantem & expedientem ſeſe deſcribit. Præterea & priuatam atque domeſticam utrorumque uitam inter ſe comparat, multo meliores atque etiam beatiores eſſe paraſitos oſtendens, quàm uel rhetoras uel philoſophos. Sub finem ipſam artem ex locis finalibus commendat quoque, & ipſius nominis honeſtatem etymologia & analogia defendit.* G

TYCHIADES. PARASITVS.

TYC. QVID tandem in cauſſa eſt Simo, quòd cum alii homines, ſiue ſerui H ſint, ſiue ingenui, quiſque artem quandam calleat, qua cum ſibi ipſi, tum aliis ſunt utiles: tu uerò, quantū ego perſpicio, nulli rei aut negocio intentus es, unde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiēdo, adiumento eſſe poſſis? PAR. Quid hæc tua ſibi uult interrogatio ô Tychiade? nōdū enim capio. proinde planius ac manifeſtius me interrogato. TYC. Eſt'ne aliqua ars, cuius tu ſciens & peritus es, uidelicet Muſicæ? PA. Non per Iouem. TYC. Quid autem, Medicinæ? PAR. Ne illius quidem. TYC. Atqui Geometriæ? PAR. Nequaquam. TYC. Quid autem Rhetoricæ? Nam à philoſophiæ ſtudio uſque adeò abhorres, quantum ipſius uitii cōtagium à phi- I loſophia alienum eſt. PAR. Atque etiam, ſi fieri poteſt, adde quiddam amplius. Proinde ne animum inducas hoc te mihi ignoranti exprobrare. fateor enim me ignauum eſſe, atq; etiam tua opinione longè peiorem. TYC. Sanè, ſed haſce fortaſſe artes propter illarum magnitudinem atq; difficultatem nō perdidiciſti: at ex popularibus illis quam tandem tenes? num architectonicā, aut ſutrinam? Neq; enim ea eſt rerum tuarum conditio, ut non talis alicuius artis egeas adminiculo. PAR. Rectè dicis ô Tychiade. neque enim ullam illarum calleo. TYC. Quam igitur aliam? PAR. Quam? Profectò, ut mea eſt opinio, generoſam, quam & te, ſi pernoueris, laudaturum planè exiſtimo. Eandē uerò opere atq; re ipſa K perpulchrè obire poſſe me dico, tametſi illam oratione explicare mihi nō perinde promptum ſit. TYC. Quam tandem dicis? PAR. Nondum mihi uideor ſuper illa orationes ſatis ſtudioſe exercuiſſe. Quòd autem unius alicuius artis nō rudis ſim, hoc planè iam noſſe potes. Quare nihil eſt quòd hoc nomine mihi ſies infenſior. Quamcunq; autem teneā, alio tempore audies. TYC. Verùm ego omnis moræ impatiens ſum. PAR. Fortaſſe ſi audires, inopinata tibi ars mea uideretur. TYC. Atqui propter hoc ipſum tanto impēſius ſcire laboro. PAR. Alio tempore tibi exponetur, ô Tychiade. TYC. Nequaquam, ſed iam quamcunque tandem pernoſti exponito, niſi adeò te pudeat. PAR. Paraſiticam, TYC. Et

quis

A quis ita ueſani atque dementis eſt animi,ô Simo,qui hanc artem eſſe prædicet?
PAR. Ego.Si uerò ob hoc ipſum quòd aliam artem non teneam, tibi inſani-
re uideor,huius ipſius cauſſam mihi putato fuiſſe inſaniam,meq; iam durius in-
crepandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cum aliàs difficilem eſſe habē-
tibus,tum quòd delinquētes erratorum excuſare ſoleat,quaſi horum omnium
magiſtram atque auctorem culpam uniuerſam in ſe transferentem.TYC.Ergo
Simo Paraſitica ars eſt? PAR. Sanè ars : atq; ego illius auctor & inuentor ſum.
TYC. Proinde tu paraſitus es? PAR. Tu quidem Tychiade probro me afficis.
TYC. Atqui non erubeſcis te ipſe Paraſitum compellando? PAR. Sanè ue-
B rò: puderet enim me,niſi dicerem.TYC.Atque per Iouem,ſi tibi notores eſſe
uelimus,erga alios te ignorantes quod tibi nomen eſſe teſtabimur?num Para-
ſitum te eſſe affirmabimus? PAR.Hoc nomine compellantes longè magis me
oblectabitis, quàm ſi Phidiam ſtatuarium me eſſe dixeritis.Quippe mea arte
non minus gaudeo, quàm ipſe Phidias Ioue à ſe fabricato gauiſus eſt. TYC.
Atqui hoc mihi attentius conſideranti,res perridicula perſpecta eſt.PAR. Quæ
nam?TYC.Si externè ſcribentes ad te in epiſtolis,hunc tibi adiiciamus titulum:
Simoni paraſito. PAR. Atqui impenſius mihi gratificaberis,quàm ſi hoc titu-
lo nobis ſcripſeris, Dioni philoſopho. TYC. Quantum tu quidem hac com-
C pellatione gaudere ſoleas, mihi parum curæ eſt. Sed & aliud quiddam abſurdi
conſiderandum uenit. PAR.Quódnam? TYC. Num & hæc in aliarum artium
numero nobis recenſenda ſit, ut interrogante quopiam cuiuſmodi ars ſit, re-
ſpondeamus,ueluti de grammatica aut rhetorica interrogati ſolemus, paraſiti-
ca? PAR. Ego uerò Tychiade,longè iuſtius hanc quam profiteor, quàm ullam
aliam,artem dicēdam eſſe contendo. Quòd ſi tibi iucundum eſt auditu,ut opi-
nor fore,ſententiam meam explicare non grauabor,quanquam ad hoc nō ad-
modum, ut antè dixi, præparatus aut inſtructus ſum. TYC. Tametſi ſint exi-
gua,ueritate tamen præcellent. PAR. Age,ſub initium artem ipſam,quo fini-
D tionis genere deſcribatur, ad calculos expendendam reuocemus. Ad hunc e-
nim modum ſpeciatim & aliis artibus penſitandis,aſſequemur num & hanc re-
ctè teneamus. TYC. Quid ergo ars eſt, ut compertum habeas? PAR. Ars eſt, *Diomedes lib.*
ut ego memoria teneo,quodam ſapiente uiro audito, præceptionum exercita- *2. hāc finitio-*
rum comprehenſio, ad unum exitum uitæ utilem pertinentium. TYC. Re- *nem Ciceroni*
ctè ſanè illius auditi uerba commeminiſti. PAR. Iam ſi horum omnium parti- *adſcribit.*
ceps eſt Paraſitica, conſentaneum eſt & hanc nihil aliud quàm artem haben-
dam eſſe. TYC. Ita profectò ars habenda eſt, ſi quidem hæc ita ſe habuerint.
PARA. Age iam ſingillatim ad omnes artis ſpecies paraſiticam accommo-
E dantes,num oratio illi conſonet,conſiderabimus: ſed non quemadmodum ol-
læ uitioſæ dum pulſantur, ne malignè reſonēt.Oportet itaque & hanc, quem-
admodum omnes artes, præceptionum inuentionem in ſe complecti. Princi-
piò enim præuidere atque diſcernere quis aptus & accommodatus ſit eum ale-
re : atque ita facto paraſitandi exordio, haudquaquam pœniteat. Aut dice-
mus argentarios ſeu numularios artem quandam habere qua norint adulteri-
na nomiſmata à probis ſagaciter deprehendere: hunc autem citra artis admini-
culum diſcernere poſſe adulterinos homines & probos, præſertim cum ueluti
nomiſmata, hominum mores cuiuſmodi ſint, nō ſtatim pateant.Eadem hæc &
ſapiens reprehendit Euripides,dicens:

In Medea. At quo malus noſcendus eſt mortalibus, F
Innatus eſt nulli character corpori.

Ex quo & multo præclarior Paraſiti ars eſſe oſtenditur, qui res ita obſcuras & abditas magis q̃ uaticinãdi peritia perſpicit & cognoſcit. Noſſe uerò ſermones proferre accommodos, eaq́; facere per quæ in familiaritatem adiũgitur, quibus ſemet quambeneuolentiſſimum ſuo alumno eſſe oſtenſurus ſit, nunquid non ſingularis intelligẽtiæ, atq; inuentionis uehemẽtiſſimæ tibi documentũ eſſe uidetur? TY. Admodum. PAR. Porrò autem in ipſis conuiuiis ut abeat per omnia plus habens, eosq́; exuperans qui eam artem ſua negligentia ſibi non parauerunt, an hoc citra rationem & ſingularem ſapientiam Paraſitũ facere poſſe arbitraris? TY. Nequaquam. PAR. Quid autem? noſſe obſoniorũ ciborumq́; uirtutes & uitia, num tu rudis & indocti cuiuſpiam curioſitatẽ eſſe exiſtimas? præſertim Platone generoſiſſimo ita dicente: Qui conuiuas epulis accepturus eſt, nec rei coquinariæ ſcientiam habuerit, eius in adornãdo conuiuio pertenue eſt iudicium. Quòd autẽ Paraſitica non cognitionẽ ſolam, ſed exercitationẽ quoq; ſibi uendicet, inde perdiſces facillimè, quoniam aliarum artium cognitiones, & dies & noctes, & menſes & annos ſæpenumero inexercitatæ permanent, non tamen artes ipſæ apud poſſidentes depereunt. At uerò Paraſiti cognitiones niſi quotidie in uſu ſint atque exercitio, perdunt non artem ſolam, ut opinor, H ſed ipſum quoque artificem. Paraſiticæ uerò utilitatem ad unum aliquem uitæ exitum tendentem uereor ne inſaniæ ſit perquirere. Ego uerò quàm edere & bibere, in uita mortalium nihil inuenio utilius aut præſtãtius, & citra quod uita non poteſt ſubſiſtere. TY. Maximè. PAR. Atqui ne eiuſmodi quidem res eſt paraſitica, cuiuſmodi eſt pulchritudo aut fortitudo, ut ars nulla eſſe uideatur, ſed quædam uis atque potentia. TY. Vera dicis. PAR. Verùm neque arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo poſſidenti eſt conducibile. Age enim ſi tibi ipſe nauim in mari cõmiſiſſes fluctibus atq; procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euaſurus es incolumis? TY. Minimè gentium. PAR. Quid tandẽ obſtat? an quòd arte careas, cuius ope te ipſe ſeruare potuiſſes? TY. Sanè uerò. PAR. Proinde arte ſeruamur, imperitia uerò non item. TYC. Admodum. PAR. Ergo Paraſiticam artem eſſe conſtat. TYC. Artem profectò, quantum apparet. PAR. Atqui gubernatores quidem præclaros, & aurigas eximios de curru non rarò delapſos eſſe comperi, ac nonnullos illorum luxatos atq; delumbatos, porrò nonnullos prorſus extinctos: cæterùm Paraſiti naufragium nullus eſt qui poſſit producere. Proinde ſi neque ab arte remota eſt Paraſitica, neque facultas eſt aliqua, comprehenſio autem præceptionum exercitarum: eandem artem eſſe hodie nobis fatendum eſt. TYC. Quantum quidem ex hoc cõiecturam facio. Sed in hoc tibi uigilandum eſſe intelligis, ut finem aliquem generoſum Paraſiticæ nobis attribuas. PAR. Rectè ſanè dicis. uidetur autem hac finitione potiſſimùm explicari poſſe: Paraſitica ars eſt ciborum atque potuum, & ſermonum qui horum conquirendorum gratia dicendi ſunt, cuius finis eſt uoluptas. TYC. Videre mihi tuam artem præclarè definiſſe. Illud tamen etiam atque etiam conſidera, ne aduerſus philoſophos aliquos de fine tibi oriatur pugna atque contentio. PAR. Atqui abunde ſufficit hunc eſſe finem & felicitatis & Paraſiticæ: neque aliter apparet. Siquidem Homerus ille ſapiens Paraſiti uitam admirans tanquam ſolam beatam atque felicem, ita inquit:

Paraſiticæ definitio.

A Haud ego finem ullum meliorem ultrà arbitror eſſe,
Quàm ſi mente omnis populus lætetur ouanti,
Iuxtà autem menſæ ſint pane cibiſq; repletæ,
Atque pocillator dulce è cratêre ſalernum
Fundens diſtribuat per pocula parua bibendum.

Iam quaſi parum cumulatè hæc admiraretur, ſentẽtiam ſuam longè pleniorem apertioremq; hiſce uerbis facit, perfeſtiuè ſubiiciens:

Hic finis nobis pulcherrimus eſſe uidetur.

Haud aliud ex iis quæ dicit, beatũ ac felix, quàm paraſitari exiſtimans. Sed enim B hæc uerba non cuilibet è uulgo attribuit, uerùm omnium ſapientiſſimo. Et ſanè ſi Vlyſſi fuiſſet in animo Stoicos ſecuto laudare finem uirtutẽ, potuiſſet illud dicere quando Philoctetẽ ex Lemno adduxit, quando Troiam ſubuertit, quando Græcos fugam adornantes compeſcuit atque detinuit, quãdo Troiam ingreſſus eſt ſe ipſe indecoris uulneribus flagellatum afficiens, ac ſordido & planè Stoico indumento amictus. At tũc huius pulcherrimi finis nuſquã commeminit. Cæterùm ne tunc quidem cum in Epicureorum uita cõſtitutus apud uenuſtiſſimam Calypſo uerſaretur, illiq; liceret in ocio uoluptuoſe & molliter uiuere, ac in omnibus deliciis Atlantidis lectum conſcendere, neque non rebus C quas animi libido ferebat, indulgere: illius pulcherrimi finis memor eſt, ſed cum apud Phæacas paraſitum ageret. Vocabantur autem tunc tẽporis paraſiti Dætymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim eſt ut iterum atque iterum ſuauiſſimorum uerſiculorum recordaremur. neque enim ad ſatietatem audiri poſſunt, niſi ſæpius repetantur: Dætymones.

Dætymones ſedeant ex ordine. &,
Iuxta menſæ adſint epulis & carne repletæ.

Porrò Epicurus nimium impudenter hunc finem detractum paraſiticæ, ad felicitatem ſuam detorſit. Quòd autem hæc res nõ abſit à furto, quodq; Epicuro D uoluptas nihil curæ ſit, ſed paraſito, ita potes colligere. Ego uoluptatem exiſtimo primùm tranquillum ſtatum corporis: deinde neque mentem ulla perturbatione aut moleſta cura onerari. Horum utrunque paraſitus aſſequitur, Epicurus autem ne alterutrius quidem fit particeps. Etenim cũ curioſe ſatis de habitu terræ, de infinitis mundis, de magnitudine ſolis, atque diſtantiis, de primis elementis, atque etiam de diis, ſiue ſint ſiue non ſint, deq; ipſo fine perueſtigãs, nunquam non digladiari ſoleat, ſemper cum aliquibus contentioſe diſſidens: non humanis ſolùm, ſed & mundanis uexationibus atteritur atque cõſumitur. At paraſitus horũ omnium ſecurus, omnia bene ſe habere exiſtimans, credénſ- E que hæc meliori loco non eſſe poſſe q̃ ſint, cum multa ſecuritate & animi tranquillitate, nullo iſtiuſmodi nugarum ſcrupulo illi faceſſente negociũ, edit ſuauiſſimè, ac dormit ſupinus, porrectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlyſſes rate ad patriã nauigans. Atqui non propter illa tantùm nulla in re Epicurus uoluptatis potitur, ſed etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicũque tandem fuerit ille ſapiens, aut habet quod edat, aut nõ. Si non, ille quidem uoluptuoſe uiuet minimè, imò ne uiuet quidem. Sin autem habuerit, habebit aut à ſeipſo, aut ab alio. Itaque ſi ab alio quod edat habuerit, paraſitus eſt & ille, & non is quem ſe ſuperbè uenditat. Sin à ſeipſo, uoluptuoſe non uiuet. TYC. Quomodo uerò non uoluptuoſe? PARA. Si enim ſuppetiuerit illi apud ſei-

pſum uictus copia, multa, ô Tychiade, eiuſmodi uitam conſequi neceſſe eſt. F
Vide uerò qualia. oportet enim eum qui uoluptate duce molliter & delicatè uicturus eſt, omnibus incidentibus cupiditatibus abunde indulgere. Aut quid tu ais? TYC. Et mihi idem uidetur. PARAS. Proinde ei qui re familiari ampliter inſtructus eſt, fortaſſe unde libidinem ſuam expleat, nõ ægrè ſuppetet: at qui æſtiuè atque tenuiter munitus erit opibus, illi harum rerum potiundi nulla ſupererit copia. Itaque ſi pauper fuerit Epicurus, ſapiens eſſe non poteſt, neque unquam uoluptatis finem ſibi propoſitum conſequetur. Sed ne diues quidem copioſæ pecuniæ dominus, cui per facultates ſuas cupiditatibus prolixè ſuppeditare atque inſeruire promptum eſt, præfixum uoluptatis finem nanciſcetur. G
Quid ita tandem? Propterea quòd neceſſe ſit eum qui ſumptum de ſuo fecerit, in multas atque adeò odioſas illabi moleſtias. Iam enim illi cum coco rixandum erit, quòd parum opiparè atque apparatè edulia adornauerit. Aut ſi citra rixam coci negligentiam diſſimulanter habuerit, tum ferculis inconditis, & minimè delicatis ueſcitur, ac per hoc ſperata uoluptate priuatur. Aut iam illi cum domus præfecto rem familiarem indiligenter accurante delitigandum eſt. An uerò hæc ita ſe non habent? TYCHI. Per Iouem idem quoque mihi uidetur. PARAS. Hæc ergo omnia ut Epicuro accidant neceſſe eſt. itaque nunquam uoluptatis fine miſer ille potietur. At uerò paraſito neque cocus eſt ullus cui H
propter incuriam iraſceretur, neque ager, neque uillicus, neq; argentum, quorum nomine famuli excuſationem perferens doleret: & tamen omnia habet, ut edat & bibat, ſoli illi nulla re exiſtente qua ut Epicurus perturbaretur. iã quòd ars ſit paraſitica, & ex his iam dictis, atque aliis ſatis ſupérque oſtenſum eſt. Reliquum eſt ut planum faciam quàm ſit etiam omnium optima, & hoc quidem non ſimpliciter, ſed primùm declarabo quàm communiter omnes alias artes ſua anteire ſoleat præſtantia: deinde quàm etiam priuatim præcellat cæteras. Communiter ad hunc modum præſtat aliis. Etenim uniuſcuiuſque artis ſtudium, diſcendi adducere laborem, timorem ac uerbera neceſſe eſt, quæ qui nõ I
deprecetur, nullus unquam inuentus eſt. Hanc uerò artem cuius ego profeſſor ſum, ſolam, ut uidetur, licet ſine labore perdiſcere. Quis enim unquam à conuiuio flens digreſſus eſt, ueluti quoſpiam uidemus puerulos à præceptoribus diſcedere? Quis proficiſcens ad conuiuium unquam triſtis atque ſeuerus conſpectus eſt, quemadmodum illi qui ludos literarios frequentare ſolent? Atqui paraſitus ſua ſponte, atque adeò uolens ad cœnam uadit, artis conſequendæ omnium cupidiſſimus. Cæteri uerò qui aliis artibus perdiſcendis nauant operam, eaſdem proſequuntur odio, ita ut nonnulli aufugientes, artes ſuas ſumma deteſtatione repudient. Et cur non hoc quoque conſiderandum tibi uenit, quòd eos qui in aliis artibus feciſſent aliquod operæprecium, parentes his K
potiſſimùm honorare ſolent, quibus paraſitum quotidie cohoneſtant? Elegantes, ita me Dii ament, inquiunt, puer pinxit literas, date illi quod edat. Malignas literarum notas deſcripſit, nihil date illi. Adeò res & honore penſanda, & ſupplicio punienda eſſe uidetur. Quinetiam cum cæteris artibus ita comparatum eſt, ut primum hoc poſterius habeant, poſtquam iam multo ſudore paratæ ſunt, dulcem & expetitum uoluptatis fructum ſubminiſtrãt ſuis cultoribus, ad quam rem multa eſt uia, nec minus aſpera. Cæterùm ſola ex omnibus paraſitica ſtatim initiò inter diſcendũ arte ſua fruitur, ac ſimul atq; incepta fuerit, quan-

tocyus

A tocyus eſt in quæſtu. Præterea reliquæ artes nõ ſaltem aliquæ, ſed omnes ſimul tantùm uictus conquirendi gratia inuentæ ſunt: at paraſito actutum parata eſt alimentorum felix copia, ſimul atq; artem exorſus fuerit. An uerò nõ animaduertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare nõ fabricandi gratia? At paraſitus nihil ſectatur aliud, ſed hoc ipſum quod illius negocium eſt, & cuius gratia ei negocio intentus eſt. At hæc cui obſcura ſint, neminem eſſe arbitror, quòd ii qui reliquarum artium exercẽdo tractant cõmercia, per omne tempus afflicti laboribus uiuunt ærumnoſe atque infeliciter, ac uix unum atque alterum diem feſtum per menſem agunt, propterea quòd ciuitates aliàs quidem per annũ, aliàs per menſem indicta ſolennitate dies feſtos agere ſoleant, & tunc animo remiſſiore lætari dicuntur: at paraſitus ferè ſingulos ſemper triginta dies agit in ocio. Omnes enim dies illi uidentur ſacri deorũ numinibus. Præterea quibus conſilium aut animus eſt reliquis uti artibus cũ aliqua laude & exiſtimatione, illi tenui frugaliq; uictu & potu utantur neceſſe eſt, tãquam qui morbis decumbunt impliciti. Nã qui uictu paulo copioſiore, potúque largiore ſemet inuitat & oblectat, ille ſtudio minimè eſt accõmodus. Accedit his, quòd reliquæ artes ſine inſtrumẽtis, magiſtro ſuo nihil fructus afferre poſſunt. Neque enim citra tibiam tibia canere, neque citra lyram pſallere, C neque abſque equo equitare quiſquam poteſt. Porrò hæc uſqueadeo bona eſt, adeóque non oneroſa artifici, ut omnibus etiam inſtrumentis carenti, tamẽ uictum largè ſuppeditet, eaq; commodiſſimè uti poſſit. Et ſicut uidemus, alias artes perdiſcentes, magiſtris mercedem perſoluimus: hanc autem diſcentes, præmium accipimus. Præterea aliarũ artium omnium ſunt doctores quidã & profeſſores: cæterùm qui paraſiticam tradat aut doceat, nullus eſt, ſed quemadmodum Poëſis iuxta Socratẽ, & ipſa quidem fato quodam accedit. Quinetiam illud apud animum tuum expendito, quòd alias artes, aut iter facientes aut nauigantes exercere nequeamus, hac uerò uti licet & in itinere, & inter nauigandũ.

D T Y. Admodum profectò. P A R. Atqui ô Tychiade, reliquæ artes omnes huius opem mihi deſiderare uidentur, hæc uerò nullius alterius egens eſt adminiculo. T Y. Quid autẽ? nonne qui alienas res accipiunt, tibi iniuſtè agere uidentur? P A R. Et quî non? T Y C. Quomodo ergo paraſitus aliena accipiẽs, ſolus extra iniuſti noxiam habendus eſt? P A R. Huius quæſtionis cauſſam tibi non poſſum reddere: uerùm aliarum artium principia plerunque ſunt uilia atq; ſimplicia, paraſiticæ autẽ principium admodum generoſum & illuſtre eſt. Etenim omnibus modis iactatum ac tritum illud amicitiæ nomen, non inueneris aliud quàm paraſiticæ eſſe auſpicium. T Y C. Quomodo dicis? P A R. Quoniam neE mo inimicum aut ignotum hominem, ſed ne mediocriter quidem familiarẽ ad cœnam uocat: ſed neceſſarium eſt ut antè cum illo amicitiam cõtraxerit, quàm eum libationis & menſæ participem fecerit, atque ad huius artis myſteria admiſerit. Audiui ego ſæpenumero dicẽtes quoſpiam, Cuiuſmodi ille amicus eſt, qui neque edit neque bibit unquam nobiſcũ? quaſi eum qui unà cibum capiat atq; combibat, ſolum fidum amicum eſſe exiſtiment. Quòd autem ars ſit omnium præſtantiſſima, inde facillimè poteris cognoſcere. Etenim artes reliquas non tantùm grauiter laborantes, & ſudore perfluentes, ſed per Iouem ſedentes aut ſtantes exercent, quaſi artibus ſeruiliter mancipati ſint: at paraſitus ueluti addicto mãcipio ſua arte utitur, ueluti rex accumbens ocioſus ab animo. Illa autem

quorſum recenſere attinet,certiſſima felicitatis paraſiticę documenta,quòd ſo- F
lus iuxta ſapientem Homerum, neque ullam plantam inſerit manibus, neque
terram uerſat aratro, ſed citra arationem, citraq; ſementem omnia paraſitando
conſequitur? Præterea rhetori aut mathematico aut fabro ærario nihil obſtare
uideo quo minus arte ſuam exerceat etiam ſi improbus fuerit aut morio: por-
rò autem paraſitum agere nemo poteſt,qui aut ſtultus fuerit,aut improbis mo-
ribus. T Y.Papæ! cuiuſmodi rem oſtendiſti eſſe paraſiticam! Itaque & me iam
ea inuaſit libido,ut paraſitus eſſe cupiam pro eo qui nunc in præſens ſum.PAR.
Itaque quemadmodum omnibus aliis artibus potior ſit paraſitica cõmuniter,
abunde mihi demonſtratum eſſe opinor.Age nunc deinceps qnomodo priua- G
tim quoque excellat ſingulas,conſiderabimus.Vt autem hanc cum mechanicis
aut manuariis artibus conferam,ineptum mihi eſſe uidetur, aut potius eius qui
huiuſce artis dignitatem indignis modis ſubuerteret.Sed illud potius, quomo-
do maximas atque pulcherrimas ſua præſtantia exuperet, demonſtrandum eſt.
Eſt autem in confeſſo apud omnes,rhetoricã atque philoſophiam cæteris lon-
gè celebriores haberi, quas plerique propter generoſitatem atq; cognitionem
omnibus anteponunt. Proinde poſteaquam oſtendero & his longe potiorem
eſſe paraſiticam,ſatis conſtabit eandem quoque cæteris artibus uniuerſis longè
Odyſſ.z. latéque præſtare, ueluti Nauſicaa corporis uenuſtate atque proceritate omnes H
præcellebat famulas.Equidem cõmuniter utraſque excellenter anteit, & rhe-
toricam,& philoſophiam.Primùm quantum attinet ad artis ſubſtantiam.Illa e-
nim ſubſiſtit, hæc uerò minimè. Neque enim de rhetorica eadem omnium eſt
Quintil.lib.2. ſententia, neque eandem idem omnes eſſe ſentimus, ſed nonnullis ars eſſe ui-
cap.17. detur,nonnullis ab arte ſeiuncta.Plerique etiam prauitatem quandam artis ſeu
impoſturam eſſe exiſtimant, alii aliud. Haud alia eſt hominum de philoſophia
diſputantium opinio. Aliter enim Epicuro res philoſophicæ habere uidentur,
aliter Stoicis,aliter Academicis, ſecus quoq; Peripateticis.Et qnid multis opus
eſt? Omnino alius aliam rem philoſophiam eſſe cõtendit & comminiſcitur: & I
ad hunc uſque diem neque illi ſuam obtinent ſententiam, neqne ars illorũ una
eſſe uidetur.Ex quibus omnibus hanc mihi coniecturam facere licet, quòd ſta-
tim ſub initium illam artem eſſe negem,cuius nulla eſt ſubſtantia:quoniam cur
tandem arithmeticam unam eſſe uidemus, quàm qnòd bis duo & apud nos &
apud Perſas ſint qnatuor,nec diſcrepant hæc neque apud Græcos,neque apud
Barbaros?At philoſophias uarias atque multiplices eſſe uidemus,præterea neq;
fines neque principia illarum concordare. T Y C.Vera dicis.Etenim nnã phi-
loſophiam eſſe aſſeueranter affirmant,ipſi uerò multarum ſunt auctores. PAR.
Atqui in reliquis artibus,quanquam nonnihil diſcreparet, quiſpiam uerò pro- K
greſſus illud ignoſcendum eſſe contenderet, propterea quòd alioqui perfectæ
eſſent,earumq; cognitiones nõ forent ambiguæ aut mutabiles, certè ille repu-
diandus non eſſet. At philoſophiam quis tãquam neceſſariam ſuſtineret unam
& ſimplicem non exiſtentem,ac ferè ubique ipſam ſecum diſcrepantem,longè
magis quàm inſtrumenta quæ ſunt diuerſiſſima? Siquidem non eſt una philo-
ſophandi ſcientia aut ratio,poſtquam innumeras eſſe cõſpicio. Multæ autẽ eſſe
non poſſunt, quandoquidem philoſophia una eſt.Non diſparia de rhetoricæ
quoque ſubſtantia quiſpiam dicere poſſit. Nam de una re propoſita omnes nõ
idem ſentire & dicere, ſed ſuper præceptionibus diuerſis pugnare ſententiis,
documentum

A documētum eſt certiſſimum ne principium quidem illius artis eſſe probabile, cuius non eſt una cognitio. Etenim quærere quid potiſſimū ex illis æſtimanda ſit rhetorica, ac nondum fateri unam eſſe, omnem eius quod quæritur, tollit eſſentiam. Porrò autem ipſa paraſitica non perinde ſe habet, ſed & inter Græcos & inter Barbaros ſui nunquam diſſimilis eſt, ſed una atque eadem paraſitandi ratio ubique. Neque quiſpiam dixerit aliter hos, aliter illos exercere paraſiticam. Neque ſunt inter paraſitos, ut uides, diſcrepantium ſectarum auctores, cuiuſmodi ſunt aut Stoici, aut Epicurei, dogmata habentes pugnantia, ſed una omnibus apud omnes eſt profeſſio, operumq; & finis concordia. Itaque ut mihi B uidetur, periculum eſt ne ex his omnibus iam à me adductis, paraſitica quoque ſit ſingularis & præcipua quædam ſapientia. T Y C. Videre mihi iſta ſufficienter diſſeruiſſe. Quòd autē & in aliis philoſophia tua profeſſione paraſitica deterior exiſtimanda ſit, quomodo planum facies? PAR. Ergo illud mihi ſub initium dictu pernceſſarium eſt, nullum paraſitum unquam philoſophiam amaſſe: at paraſiticæ deſiderio permultos arſiſſe philoſophos teſtantur hiſtoriæ: quo deſiderio etiam nunc tenentur. T Y C. Et quóſnam memorare potes philoſophos qui paraſiticæ operam dederint? P A R A. Eos quidem ô Tychiade, quos neque tu ignoras, ſed data opera me quoque ignorare ciuiliter ſimulas, ueritus C ne ea ex re dedecus illis potius quàm honorem conciliem. T Y C. Non per Iouem hoc mihi in mentem uenerat, ô Simo, attamen uehementer animi pēdeo quóſnam ei rei unquam ſeruiētes poſſis producere. P A R A. O generoſe, equidem tu mihi rudis & imperitus eſſe uidere eorum qui philoſophorū uitas memoriæ proditas ad poſteros tranſmiſerunt. omnino enim eoſdem quos dico legere potuiſſes. T Y C. Atqui per Herculem iam mirabiliter audire geſtio qui tandem illi ſint. P A R A. Ego tibi eoſdem demōſtrabo, & nominatim perſtringam, & quidem minimè malos, aut infimæ conditionis philoſophos, ſed ut ego opinor, ferè ex omnibus præſtantiſſimos, & de quibus hoc uel ſuſpicari indi- D gnū facinus eſſe putaſſes. Enimuero Aeſchines ille Socraticus, lōgis illis & lepidis dialogis ſummo ſermonis nitore atque munditia conſcriptis, ſemel uenit in Siciliam, eoſdem unà ſecum ferens, ut ſi quo modo fieri poſſet, eorum opera Dionyſio tyranno innoteſceret. Tandem uerò lecto Miltiade, uiſus ſibi non mediocrem adiunxiſſe & laudem & opinionem, reliquum tempus permanſit in Sicilia, paraſitans Dionyſio, Socraticis diſceptationibus lōgùm ualere iuſſis. Quid autem? nónne & Ariſtippus ille Cyrenæus unus ex præſtantibus & eximiis philoſophis tibi eſſe uidetur? T Y C. Maximè. PAR. Et ille per id ætatis Syracuſis uerſatus eſt paraſitando apud Dionyſium. Itaque ex omni paraſitorum E numero ille in maximo precio habitus fuit apud illum. Erat enim præter cæteros ad hanc artem ſingulari præditus induſtria: quare & coquos quotidie ad illum miſſitare ſolitus eſt Dionyſius, quò apparatius tanto magiſtro artem perdiſceret culinariam. Ille ſanè uidetur etiam artē pro dignitate excoluiſſe. Quin etiam Plato ueſter generoſiſſimus, & ipſe nō aliam ob cauſſam in Siciliā profectus eſt: ac ſanè pauculos aliquot dies paraſitatus, ſtatim ab incepta paraſitatione propter artis imperitiam elapſus eſt. Rurſus autem Athenas regreſſus, cū uariis ſemet ſtudiis exercuiſſet & adornaſſet, deinceps ſecūda uice in Siciliam nauigando contendit, ubi iterum pauculos aliquot dies cœnatus, ob paraſitandi imperitiam Dionyſio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum ſcitè paraſi-

tanti accidit aduerſitas, perſimilis mihi eſſe uidetur Niciæ. TY. Et quis ea Simo E
de Platone tibi dixit? PAR. Equidem & alii complures, porrò autem Ariſto-
xenus Muſicus uir clarus atque memorabilis, & ipſe Nelei paraſitus fuit. Quòd
uerò Euripides apud Archelaũ paraſitum egerit uſque ad extremum uitæ diẽ,
Anaxarchus autem apud Alexandrum, planè tibi compertum eſt. Neq; Ariſto-
teles paraſiticam intactam reliquit, ſed eandem ut reliquas artes omnes exorſus
eſt. Philoſophos quemadmodum paraſiticæ operam dederint, oſtendi: paraſi-
tum uerò nemo unquam poteſt producere qui philoſophãdi captus ſit deſide-
rio. Et ſanè ſi felicitas putanda eſt, neq; fame diſcruciari, neque ſiti urgeri, neq;
algore torqueri: hæc nemini alteri quàm paraſito ſuppetunt. Itaq; philoſopho- G
rum non parum multos quiſpiam inuenerit & algentes grauiter & eſurientes,
paraſitũ uerò nequaquam. Aut alioqui paraſitus habẽdus non eſſet, ſed infelix
quiſpiam, aut mendicus circumforaneus, aut etiam philoſopho ſimilis. TYC.
Hæc equidem tibi ſatis ſuperq; diſputata ſunt. At philoſophia atque Rhetorica
etiam reliquis potiorẽ eſſe paraſiticam, quomodo comprobabis? PAR. Sunt in
uita humana tempora, ô optime, alia quidẽ pacis, ut opinor, alia uerò belli. Iã in
his omnibus modis neceſſarium eſt artes cuiuſmodi ſint manifeſtas fieri: ſed &
illi neceſſum eſt ut ſe aperiãt qui artibus ſunt imbuti. Primùm autẽ, ſi ita tibi ui-
detur, tempus belli ſubducta ratione excutiamus, & quinam ingruẽte bello o- H
mnium maximè tum ſibi ipſis priuatim, tum Reipub. ſunt utiles. TYC. Quàm
non mediocre uirorum certamen annuncias! Et ego iamdudũ apud me ipſe ri-
deo, cogitabundo animo mecũ conſiderans cuiuſmodi futurus ſit philoſophus
cum paraſito comparatus. PAR. Ne uerò nimia capiaris admiratione, néue hãc
rem cauillo aut ſubſannatione dignam exiſtimes, age hoc totum expreſſis typis
oculis noſtris ſubiiciemus. Annunciatum eſt ex improuiſo hoſtes in regionem
irruptionem feciſſe: perneceſſarium autẽ eſt collecta manu illis exire obuiàm.
neq; enim per ſocordiam committẽdum eſt ut impune abactis pecoribus agros
noſtros deuaſtent atque depopulentur. At dux belli denunciat ut ad delectum I
faciendũ iuuenes confluant, alii uerò diſcedant. Sint autem inter hos nonnulli
& philoſophi, & rhetores, & paraſiti. Itaq; initiò abiectis ueſtimentis exuimus
nos. Quippe qui armis induendi ſunt, antè ſe denudẽt neceſſe eſt. Proinde in-
tentis oculis ſpecta ô generoſe unumquenq; ex ordine, habitoq; delectu pro-
bato corpora. Itaq; illos propter uictus indigentiã haud dubiè uiſurus es tenues
atq; pallidos, & planè corpore horrido, quaſi iam cõfecti ſint uulneribus. Quî
ergo nõ ſummè foret ridiculum, affirmare eiuſmodi uiros perferre poſſe certa-
men, aut pugnam ſtatariam, aut impreſſionem, aut puluerẽ atq; uulnera, qui cu-
ratione aliqua refocillandi ſunt? At iam contrà ab illis regreſſus, paraſitum quo K
corpore appareat, contemplare. Nunquid non ille membris præditus eſt planè
gladiatoriis, ac colore uiuo atq; iucundo, neq; nigro, neque rurſus peralbo? Hoc
enim muliebre eſſet, illud ſeruile. Deinde animoſus quoque, terribile quiddam
obtuens, uultu minaci & rubicundo, quod paraſitorum eſt proprium. Neq; e-
nim cõſultum factu uidetur, hominẽ meticuloſum, aut fœmineis oculis prædi-
tum in aciem producere. Nunquid nõ igitur iſtiuſmodi ſit elegans & uiuẽs ar-
matus, elegãs etiam ſi honeſtè in prælio ceciderit? Sed quorſum iſtis collationi-
bus utimur, cum illorum exempla nobis in prõptu parata ſint? Vt enim ſimpli-
citer quæ ſentio eloquar, priorum rhetorum atq; philoſophorum partim extra
murum

A murum in bellum progredi nunquam auſi ſunt. Quòd ſiquis etiam neceſſariò coactus militatũ egreſſus eſt, illũ ego deſerta acie turpiter aufugiſſe dico. T Y. Quàm admiranda omnia,& quàm nihil exiguũ aut mediocre polliceris! PAR. Nihilo ſecus tamen orationem ſemel exorſus expediam. Equidem ex rhetorũ numero Iſocrates, ne ſemel quidem in bellũ egreſſus eſt, at ne in foro quidem iudiciali unquam orationem habiturus aſcendit, propter animi puſillanimitaté. Opinor uerò & ob hoc ipſum illi uocem defuiſſe. Præterea nonne Demades & Aeſchines & Philoctates timore ſtatim conſternati bellũ Philippo indicente, urbé atque ſeipſos hoſti prodiderunt, neque non pertinaciter perſeuerarunt B Athenis illius res atque negocia ſemper adminiſtrantes? adeò ut ſiquis etiam alius Athenienſium eandem ſequeretur bellandi rationem, protinus in illorum amicitiá adſciſcebatur. At uerò Hyperides,& Demoſthenes, & Lycurgus, qui paulo uidebantur cæteris animoſiores, tametſi in concionibus ſubinde tumultuarentur, ac Philippum contumelioſis dictis proſcinderent, quódnam memorabile facinus in eo bello quod aduerſus illum geſſere Athenienſes, ediderunt? Equidem Hyperides & Lycurgus nunquam egreſſi ſunt, ſed neque uel modicum exerto é portis capite auſi ſunt proſpicere, uerùm intra murum clauſi ſedebant, iam apud ſe ipſi obſidionem perferentes, ſententiolas atque ſenatuſcõ- C ſulta componentes. Sedenim anteſignanus illorum atque coryphæus, népe Demoſthenes, cui iſta pro concionibus ciuiũ auribus ſubinde occinere moris erat, Philippus Macedonum exitium, á quo ne mancipium quidé aliquis emere ſuſtineret: auſus uenire in Bœotiam, priuſquam uterque exercitus commixtus ad manus deueniret, abiecto clypeo aufugit, magna cum ignominia atque dedecore. An & hæc antea neminem commemorátem audiſti, quæ nedum Athenienſibus pro certo cõperta ſunt, ſed & Scythis & Thracibus, unde illud piaculum profectum fuerat? TY C. Iſta equidem mihi comperté nota ſunt. At illi quidem fuerunt rhetores, quibus ſtudio fuit concionari,& cauſſas perorare, non uirtu- D tem armis exercere. Quid autem de philoſophis habes quod dicas? Neq; enim hos quemadmodum illos accuſare potes ignauiæ. P A R. Illi equidem Tychiade, qui quotidianis diſſertationibus multa de fortitudine diſputare cõſueuerũt, uirtutis nomen nunquam non in ore habentes, multo quàm rhetores apparent fugaciores, ignauiores, atque etiam effœminatiores. Ad hũc uerò modum rem conſidera. Principiò quidem nemo eſt uſquam qui pro certo affirmare poſſit ullum philoſophum in bello oppetiiſſe: aut potius in uniuerſum nunquã meruere ſtipendia: aut ſi meruerunt, omnes audita tuba aufugerunt. Equidem Antiſthenes & Diogenes,& Crates,& Zeno,& Plato, & Aeſchines,& Ariſtote- E les,& illa uniuerſa philoſophorum turba, nunquam uiderunt aciem. Solus autem ſapiens ex illorum numero Socrates ſumpta fiducia in bellum quod ciuitati fuit aduerſus Lacedæmonios, exire auſus, fuga inde ſaluti cõſulens, ex Parnethe in Taurei palæſtram diuertit. Exiſtimabat enim ſibi longé fore tutius atque ciuilius ſedenti cum puerulis ſtudioſe exornari, ac unà ſermonem ſociſtes ſophiſticis captiunculis illaqueate, quàm cum uiro Spartano manus conſerere. T Y C H. Ego uerò iſta iam olim, ô generoſe, memorata accepi ab aliis, quibus per Iouem nequaquam uoluntas erat hæc illis illudédi gratia exprobrare ſicut tibi. Itaque parum gratiæ arti tuæ conciliare uidere, tantos uiros falſis cõtumeliis afficiendo. At ſi uidetur, age iam, ac mihi cuiuſmodi uir paraſitus in bello ſit

expedi, & nũquid omnino ex ueteribus illis quiſpiam paraſitus fuiſſe credendus eſt. P A R. Atqui ô amice, neminem uſqueadeo Homericæ poëſeos rudem atque imperitum eſſe exiſtimo, neque ſi prorſus à literis alienus aut idiota fuerit, qui neſciat apud illum ex heroibus omnium præſtantiſſimos paraſitos eſſe. F

Neſtor. Siquidem Neſtor ille, à cuius lingua perinde ut mel fluebat oratio, regis paraſitus fuit. Sed neque Achillem, quemadmodũ & uidebatur erátq; corporis forma atque uiribus excellentiſſimus, & iuſtiſſimus, neque Diomedem, neq; Aiacem Agamemnon tantis laudibus extulit & admiratus eſt, quanto laudis teſti-

Iliad.β. monio ornauit Neſtorem. Neque enim decem Aiaces ſibi dari exoptat, neque decẽ Achilles. Quippe iam olim Troiam funditus exciſam cepiſſet, ſi eiuſmodi decem alios milites cuiuſmodi paraſitus ille fuerat, quanquam iam cõfectus ſe- G

Idomeneus. nio, habuiſſet. Quin etiam Idomenea Iouis filium eadem ratione Agamemnonis paraſitum fuiſſe confirmat. T Y C. Hæc equidem & ipſe nõ ignoro. Nondum tamen mihi intelligere uideor quomodo illi duo heroẽs Agamemnonis paraſiti fuerint. P A R A. Perlege ô generoſe uerſiculos illos quibus ipſe Agamemnon Idomenea alloquitur. T Y C. Quóſnam dicis? P A R A.

Iliad.Δ. Semper tibi plenior uni

Stare ſolet cyathus, uelut & mihi, quando bibẽdi Eſt mẽs ut potes.

Inde quod dixit, ſemper pleniorem adſtare cyathũ, non ita accipiẽdum eſt, quaſi ſemper poculum uino plenum Idomeneo & pugnanti & dormienti ſit propoſitum, ſed quòd illi per omnem uitam ſoli cum rege cœnandi facultas conceſſa fuerit, ſed non perinde ut aliis militibus certis quibuſdam diebus ad men- H

Iliad.η. ſam uocatis. Etenim Aiacem quòd ſingulari certamine cõgreſſus cum Hectore, optimè ſe geſſerat, proceres ad Agamemnonem diuinum cœnatũ abduxiſſe commemorat, tanquam propter uirtutem in pugna editam honoratum, admodum ſera cœna apud regẽ apparata. At uerò Idomeneus atq; Neſtor ferè quotidie cum rege cœnitabant, ut idem auctor teſtatur. Porrò Neſtor regum paraſitus mihi fuiſſe uidetur multa arte induſtrius. Neq; apud Agamemnonem primùm hãc paraſitandi artem exorſus eſt, ſed multis retro temporibus apud Cæneа atq; Exadium. Viſus uerò eſt neque paraſitãdi finẽ antè feciſſe, quàm Agamemnon diem ſuum obiit. T Y C. Equidem ille præclarus & inſignis fuit paraſitus. At ſi quos alios id genus heroas paraſitos fuiſſe noſti, hoc mihi nomina- I

Patroclus. tim explicare ne pigeat. P A R A. Quid igitur ô Tychiade, nonne & Patroclus Achillis paraſitus tibi fuiſſe uidetur, præſertim cum nullo aliorum Græcorum fuerit deterior aut ignauior neque animi neq; corporis dotibus, tametſi iuuenis exiſtẽs? Mihi equidem nulla in re ipſo Achille uidetur fuiſſe inferior, ex eius o-

Iliad.π. peribus conjecturam faciẽti. Etenim Hectorem perruptis portarum obicibus, ac intra munitionem iuxta naues pugnantem, fortiſſimè repulit, & Proteſilai nauim iam incenſam & ardentem extinxit, quanquam in ea eſſent non ignauiſſimi, uerùm Telamone nati & Aiax & Teucer, alter haſta ſtrenuus, alter arcu ualens. Multos præterea ex Barbaris neci dedit: inter quos & Sarpedonem Iouis filium Achillis paraſitus peremit. Proſtratus uerò occubuit nequaquam ut alii, ſed ipſum quidem Hectorem uita ſpoliauit Achilles, at Achillem Paris, unus unum. Porrò autem paraſitum & Apollo & duo uiri occiderunt. Ac iam moriens eas uoces edidit, nõ quales generoſiſſimus Hector ille, Achillem ſuppliciter precatus ut cadauer eius ſuis ſepeliendum redderet: ſed quales par eſt K

paraſitum

A paraſitum expirantem emittere.cuiuſmodi tandem?

Si mihi uiginti duro in certamine tales
Antè occurriſſent,cunctos ego cuſpide cæſos
Strauiſſem letho.

TYCH. At de his quidem abunde ſatis multa uerba feciſti. Cæterùm Patroclum non amicum,ſed Achillis paraſitum fuiſſe,quo pacto teſtatum facies? PARAS. Ipſum,ô Tychiade, Patroclum quod paraſitus fuerit, dicentem tibi exhibebo. TYCH. Admiranda dicis. PARAS. Audi igitur hoſce uerſiculos:

Ne mea Pelida condi patiare ſeorſim
B Oſſa,ſed amborum ſint uno tecta ſepulchro,
Sicut & antè domi nutriti uiximus unà.
Et ruſum eodem in loco:
Nam me ſuſceptum Peleus ſtudioſus alebat,
Nomine meq; tuum noto Theraponta uocauit.

hoc eſt, paraſitum eſſe uoluit. Etenim ſi Patroclum Achillis amicũ dicere uoluiſſet,haud illum therapõta nominaſſet. Erat enim Patroclus liberalior,quàm ut Achillis ſeruus dici ſuſtinuiſſet. Quos igitur dicit eſſe therapontas? qui neq; ſerui ſunt,neq; amici,nempe paraſitos: quo nomine & Merionẽ Idomenei the- *Θεράποντ.*
C raponta compellat. Atque ita tunc paraſitos dictos eſſe planè coniectura auguror. Quinetiam hoc conſidera,quamobrem Idomenea Iouis filium non dignatus ſit Marti æqualem dicere, uerùm Merionem eius paraſitum. Nõne uerò & Ariſtides,uir popularis exiſtens & pauper,ut inquit Thucydides, paraſitus fuit Armodii? nonne & amator? Sunt enim paraſiti ſuorum alumnorũ peramãtes. *Ariſtides.* Huius itaque paraſiti opera, Athenienſium Reipub. tyrannide oppreſſæ libertas iterum recuperata eſt. Et nunc in foro ſtat æneus inter reliqua ciuitatis monimenta ſpectabilis. Illi equidem cum tanta uirtute claruerint, tamen paraſitos agebãt. Tu uerò quónam animatum animo paraſitũ in bello eſſe putas? Nõnne
D ſub initium talis curato probè corpore ſumpto ientaculo prodit in aciem, quemadodum & Vlyſſes fas eſſe cõtendit? Quippe cui ſtatim ſub auroræ exortũm pugnandum erit,ille prius cibum ſumat neceſſe'eſt. Et quo tẽpore alii milites,præ metũ,hic quidem galeam diligenter adornat,ille thoracem curioſe induit, alius aliud quiddam malum belli ſuſpicans trepidat: paraſitus uultu prorſus hilaro & exporrecto indulget epulis: ac mox poſtquã in aciem progreſſus eſt, inter primos fortiſſimè dimicat: cætetùm qui alit paraſitum,tum in ordine ſubſequitur,quem ille non ſecus atq; Aiax Teucrũ, clypeo defendit. Cupit enim impenſius ſuum ſeruare alumnum paraſitus, quàm ſeipſum tueri incolu- *Iliad.τ.*
E mem. Quòd ſi etiã in bello cæſus paraſitus occubuerit,neq; imperatorem, neq; militum quenquam pudore afficit, tantùm exiſtens cadauer,quali corporis dignitate quondam in ſympoſiis accumbere ſolitus eſt:adeò ut indignum ſit facinus,philoſophi cadauer huic appoſitum conſpici,aridum & ſordidum,prolixo barbitio informe, hominẽ prorſus miſerãdum, & qui ante initum præliũ mortuus ſit,imbellis atque inualidus. Quis uerò eam ciuitatem non extremè contemneret,cuius tã miſerandos atq; infelices cerneret ſatellites? Quis non eam urbem cum robuſtis tũ animoſis auxiliatoribus egere exiſtimet,qui adeò pallidos & comatos homũciones inter militum cadauera diſperſos intuitus fuerit, eoſq; qui in excubiis ſtationes agitant, nullius in bello eſſe precii? Tales equidẽ ſunt

Kk

in rebus bellicis paraſiti,cum philoſophis atque rhetoribus comparati. Cæte- F
rùm in pace tantum præcellit philoſophiam paraſitica, quantum ipſa pax bel-
lo præſtat. Ac primùm,ſi uidetur, pacis loca atque ſtudia contemplemur. T Y-
C H I. Nondum teneo quid hæc tua ſibi uelit oratio. conſideremus tamen.
P A R A S. Igitur forum & iudicia, & palæſtras, & gymnaſia, tum uenationes
& ſympoſia ego ciuitatis loca eſſe dixerim. T Y C H I. Et rectè ſanè. P A R A S.
Quòd autem paraſitus in forum cauſas acturus non prodit, quodq; in iudiciis
nulli clientulorum uocatus patronus præſtò eſt,hanc ego ſubeſſe cauſſam opi-
nor, quòd iſta loca magis ſycophãtis & rabulis illis forẽſibus pateant atq; con-
ueniant,quodq; nihil moderati in illis fieri ſoleat. Palæſtras uerò atq; gymnaſia G
unà cum ſympoſiis paraſitus frequentat ſedulò,quibus ſolus ille ornamẽto eſt,
atq; decori:quoniam quiſnam philoſophorum aut rhetorum exutus ueſtimen-
tis in palæſtra,dignè componẽdus eſſet cum paraſiti corpore? Aut quis illorum
conſpectus in gymnaſio,non potius probro atq; dedecore locum afficeret? At-
qui ne in deſerto quidem illorum quiſpiam irruẽtis alicuius beluæ impetũ ſuſ-
tineret : at paraſitus earundem uim atq; ferociam fidenter expectat,ac ſine ne-
gocio compeſcit,quippe qui eaſdem in conuiuiis cõtemnere didicerit. Sed ne-
que ceruus neq; ſus ſetis inhorreſcens paraſitum conterret,ſed ſue aduerſus il-
lum dentes acuente,paraſitus aduerſus ſuem cõtrà acuit terribilis. Cæterùm le- H
puſculos magis inſectatur,quàm ullus canis uenaticus. Porrò autem in cõuiuio
quis cum paraſito certamen ſuſciperet,aut iocos ciente,aut comedente? Et quis
magis conuiuarum triſtitiam diſcutit? an ille cantillans ridicula,& ludens dicte-
riis:an homo potius nihil ridens, in ſordida tritaq; lacerna accumbens, terram
triſtis intuens,quaſi ad luctũ non ad ſympoſium uocatus ueniſſet? Ac mihi pro-
fectò tale quiddã in ſympoſio uidetur eſſe philoſophus,quod canis in balneo.
Sed age iſtis poſthabitis ad ipſam paraſiti uitam nos conferamus, excutiẽtes at-
que comparantes illum . Primùm igitur quis eſt qui non uidet paraſitum nun-
quam non cõtemptorem eſſe gloriæ,quippe cui nihil curæ eſt quam de ſe opi- I
nionem homines obtineant? At uerò ipſos rhetores atq; philoſophos,nõ ſaltem
illorum aliquos,ſed in uniuerſum omnes,faſtu atq; gloria tranſuerſos agi quiſ-
piã inuenerit,ac non tantùm gloriæ deditos,ſed quod adhuc turpius eſt,argen-
ti ſitientiſſimos. Sedenim paraſitus hoc erga pecuniam affectus eſt animo, quo
non aliquis negligẽtiore erga lapillos paſſim proiectos in littore animatus eſt.
Ac nihil illi inter aurum & ignem uidetur eſſe diſcriminis. Rhetores autem,&
quod abſurdius eſt,etiam illi qui philoſophiæ profeſſione ſe uenditant,tam aui-
dè argento inhiant, quaſi hac ratione maximam ſibi nunc conciliarent & opi-
nionẽ & auctoritatẽ philoſophi. De rhetoribus quid multa attinet dicere? cum K
ille corruptus largitionibus cauſſam orare ſoleat,alius dicendi artem profitens
à diſcentibus mercedem exigit. Tertius à rege ſimiliter præmium flagitat, non
ob aliud,niſi quòd cum illo cõuerſationem ſociet: nec pudore ſuffunditur. Eſt
præterea alius qui iam ætate confectus,nõ ob aliud peregre proficiſcitur,quàm
ut lucrum faciat,aut ſtipẽdio mereat, non aliter atq; Indus quiſpiam aut Scytha
captiuus. Neque eundem pudet nominis, quòd merces ſit illud quod accipit.
Non ſolùm uerò his uitiis eos inuenies obnoxios,ſed ſunt adhuc alii degeneris
animi affectus,quibus ſunt pleniſſimi,nempe moleſtæ perturbationes, iracun-
dia, inuidentia, ac omnis generis concupiſcentiæ. Paraſitus autem his omnibus

uacans

A uacans affectibus,neq; iraſcitur,propter animi tolerantiam,tum etiam quòd illi nemo ſit cui iraſceretur. Atq; etiam ſiquando uictus mentis impotétia,indignatur,nihil tamen mali aut iniuriæ,iracundiæ impulſu deſignat perperá:quin potius riſum omnibus eius excandeſcentia excutit,ac oblectamento eſt côuerſantibus. Minimè uerò omnium perturbatur triſtitia, aut ulla mentis moleſtia diſcruciatur. Etenim tam præſens illi paraſitica ſuppeditat aduerſus omnes moleſtias remedium,ut nulla etiam cauſſa exiſtat quamobrem afficiatur triſtitia. Neque enim illi ſunt opes,neq; domus,neq; famulus ullus,nô uxor,nô liberi,quibus pereuntibus habentem diſcruciari animo omnino neceſſe eſt ſi horû iactu
B râ fecerit. Atqui neq; gloriæ ullius eſt appetens,neq; opulentiæ:ſed nec formoſum quenq̃ deſiderat. T Y C. Veruntamê,ô Simo,planè conſentaneû eſt illum ob uictus indigentiá pèrturbari animo. P A R. Ignoras,ô Tychiade,ſtatim initiò hûc non eſſe paraſitum,quicunq; laborat uictus inopia. Neq; enim fortis,inopia fortitudinis fortis perhibêdus eſt:neq; ſapiês,ſapientiæ penuria ſapiens putádus: alioqui paraſitus eſſe non poſſit. Nos enim de eo qui re ipſa paraſitum agit,loquimur, non de eo qui ſolum paraſiti nomen falſò obtinet. Iam ſi fortis nô alia ratione,quàm præſente fortitudine fortis,& ſapiens præſente ſapientia ſapiens habendus eſt:ſequitur neque paraſitum,niſi paraſitandi facultas ſuppetat,para-
C ſitum eſſe poſſe. Quare niſi hoc illi ſuppeditatum fuerit ab alio,nequaquá paraſitus exiſtimandus eſt. T Y C. Proinde paraſitus nunquam alimenti laborabit inopia? P A R. Ita quidem apparet. Itaq; neque huius neq; alterius cuiuſpiam rei gratia diſcruciatur animo. Verùm omnes ad unum philoſophi pariter atq; rhetores,maximo ſemper in metu ſunt. Illorum igitur plurimos plerunq; ligno armatos in publicum prodire uidemus:quod procul dubio non facerent,niſi armatos metuerent. Quid quòd etiam ianuas probè oppeſſulatas côcludunt,metuentes ne quis noctu domum ingreſſus,illis perniciem machinetur? At paraſitus ædiculę ſuæ ianuam quidem claudit,ſed planè incurioſe & temere,ne uide-
D licet uenti uiolentia irruens aperiat. Cæterùm noctu orto tumultu, non magis animo timore concutitur, quàm ſi nullus extitiſſet. Præterea per ſola loca iter faciens,nullo accinctus gladio ambulat. nihil enim prorſus uſpiam gentiû metuit. At ego ſæpenumero uidi philoſophos nullius periculi ne ſuſpicione quidem exiſtente arcus apparantes. Sêper enim baculis armati incedunt,atq; etiam ſiquando in balneas lotum abeût,aut uocati ad prandium. Nullus uerò eſt qui paraſitum aut adulterii,aut uiolentiæ,aut rapinæ, aut alterius cuiuſpiam delicti inſimulare poſſit:quoniam qui talibus uitiis eſſet côtaminatus,iam nô amplius paraſitus foret perhibêdus, ſed ſe ipſe grauiſſimæ iniuriæ exponeret. Itaq; adul-
E terium flagitioſe committens,unà cum perpetrato delicto etiam flagitii nomen incurrit. Queâdmodum autê qui improbus fuerit,non bonus ſed malus habêdus eſt,ſic quoq; paraſitus ſi quid turpiter in ſe admiſerit,illud ipſum quod fuerat abiicit,aſſumit autem id quod deliquit per flagitium. Cæterùm eius generis praua facinora permulta extant à philoſophis & rhetoribus turpiſſimè perpetrata,quæ nô nobis tantùm côperta ſunt,utpote quæ noſtro têpore ſaltem deſignata forêt,ſed libris editis relicta monumenta habemus eorû facinorû quorum illi auctores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Aeſchinis atq; Hyperidæ,neq; nô Demoſthenis. Ac ferme plurimorû rhetorû atq; philoſophorû defenſiones etiam hodie leguntur. At nulla extat paraſiti apologia,nec ullus eſt

qui pro uero affirmare poſſit, paraſito iniuriarum ſcriptam eſſe dicam. T Y C. F
At per Iouem paraſitus meliori quàm rhetores atque philoſophi uiuendi conditione fruitur,fato tamen deteriore abſumitur. P A R. Equidem longè diuerſum eſt quod dicis.nam & fato multo feliciore functus è uiuis migrat paraſitus. Quippe compertè exploratum habemus,philoſophos ferè omnes,aut illorum maximam partem,malo extinctos eſſe exitio, nonnullos cõdemnatione iudicii in maximis flagitiis manifeſtò depreheuſos,ſumpto ueneno:alios toto corpore exuſtos,plerosq; urinandi difficultate abſumptos, alios ex fuga retractos atque occiſos. At quis tãdem tali quopiam exitio paraſitum ſublatum eſſe referre poteſt?ſed mors feliciſſima ferè illi contingit edenti atque bibenti.Quòd ſiquis e- G
tiam uiolenta morte defungi uidetur, mortuus auolaſſe creditur. T Y C. Hæc equidem ſatis ſuperq; tibi pro paraſito contra philoſophos decertata ſunt.Supereſt ut & illud explices, num honeſta & utilis ſit hæc alenti poſſeſſio.Siquidem opulentiores mihi uidentur paraſitos alere,tanquam officioſi,& beneuolè gratificantes illorum tenuitati:quod ego ei qui alitur,dedecus eſſe exiſtimo. P A R A. Quàm ſimpliciter fatuum te eſſe conſtat, ô Tychiade, ſi hoc nequeas intelligere,hominem diuitem,etiam ſi Gygis opulẽtiam poſſideret,ſolũ edentem,eſſe pauperem? Atq; ille progrediens in publicum nõ comitante paraſito,
mendicus eſt. Et quemadmodum miles ſine armis habetur deſpectior,& ueſtis H
ſine purpura uilior,& equus ſine phaleris leuior:ſic etiam diues egregiè & ampliter nummatus, lõgè apparet ſine paraſiti ſatellitio humilior atq; contẽptior. Atqui paraſitus quoq; non parum ornamento eſt diuiti,diues paraſito non itẽ. Alioqui neque probrũ eſt,ut tu ais, huic paraſitari, ut præſtantiori deteriorem. Quòd autem opulento utile ſit paraſitum alere, præterquàm quòd ornamentum non uulgare illi adiungit, etiam ſecuritatem multam,paraſiti præſentia & comitatus diuiti ſuppeditat.Neque enim quiſpiam temere pugna adorietur diuitem qui hunc illius lateri aſſiſtentem conſpexerit.Sed neque metuendum eſt
eum ueneno periturum,qui paraſitum conuiuam habuerit.Quis enim auderet I
inſidiis petere quempiã hoc prægmandente atq; præbibẽte? Itaq; diues non tantùm à paraſito ornatur,ſed eius quoq; opera à maximis periculis tutus cõſeruatur.Ita enim paraſitus propter charitatis affectũ qua diuitem ex animo complectitur,omnibus ſemet obiectat periculis.Neq; tantùm concedit ſolum cibũ ſumere,ſed unà quoq; edens exoptat oppetere.T Y.Omnia mihi,ò Simo,ſatis diſertè diſſeruiſſe uideris, nec quicq̃ quod ad artem tuam commẽdandam pertinet,prætermiſiſti:neq;,ut tu dixiſti,ad hãc rem inexercitatus acceſſiſti,ſed planè omnium inſtructiſſimus atq; exercitatiſſimus. Quod reliquũ eſt, ſcire geſtio an
paraſiti compellatio nõ turpis & dedecoroſa habenda ſit. P A R. Vide quod re- K
ſponſum à me exigas,ſi ſufficienter ſuper his uerba tibi feciſſe uideor.Reſpõde uerò mihi uiciſſim ad quæſtionẽ,ſi rectè factũ exiſtimas. Age σῖτ prisci illi quo uocarunt nomine?T Y.Alimenti uocabulo. P A R. Quid autem σιτεῖσ, nonne alere?T Y C.Sanè uerò.P A R A.Eſt ergo in confeſſo,neq; aliud eſſe paraſitari. T Y C.At illud ipſum Simo eſt,quod turpe eſſe apparet.P A R.Age iterũ mihi reſponde,quid tibi diſcriminis eſſe uidetur,aut utriſq; propoſitis utrũ electurus eſſes,num nauigare, an adnauigare?T Y C. Ego quidem eligerem adnauigare. PAR.Quid autem,currere,an adcurrere? T Y.Adcurrere.PAR.Quid autem,equitare,an adequitare? T Y.Adequitare.PAR.Quid autẽ,iaculari,an adiaculari?

T Y C.

A T Y C. Adiaculari. P A R. Proinde non alia quoq; ratione pro edere paraſitari ſat ſcio quoque eligeres. T Y C. Velim nolim ſentētiæ tuæ refragari nō poſſum. Ac te quidem in poſterum, ueluti pueri, & ſub auroram & à prādio accedam, arti tuæ perdiſcendæ operam daturus. Tu uerò eādem docebis citra inuidiam ingenuè, quoniam primus tibi ero diſcipulus. Perhibent autem & matres primam prolem adamare impenſius.

ANACHARSIS, SEV DE GYMNASIIS, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

B *Diſputant de gymnaſiis ſiue exercitijs adoleſcentū, Anacharſis & Solon. Cuius rei occaſio hæc fingitur. Quum Anacharſis Athenas ex Scythia profectus, ut & Solonem (qui temporibus illis pro ſapientiſſimo habebatur) audiret, & Græcorum inſtituta ac mores cognoſceret, forte inter cætera iuuenes Athenienſes inter ſe luctantes, ac mutuò in luto ac puluere ſeſe proſternētes ac uolutātes aſpiceret, ignarus quid agerēt, aut quorſum ea contentio pertineret, rem & cauſſam à Solone perquirit: qui cum exercitandi genus eſſe diceret, & laudem ac præmia certaminum, corollas ac poma quædam cōmemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri ſtudio illos inter ſe contendere, pro ſtulto ac deridendo putat. Proinde altero inſtitutum hoc, ut ſuum, commendante, altero uerò ceu ſtultitiam atque dementiam quandam ridente, paulatim eò uenitur, ut Solon totam ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus diſciplinis, quibusq́; exemplis animos ac mētes ciuium informent, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorūdem,*
C *quæq́; utilitas ſit, recenſet. atq; ea pars propria inſtituti argumenti eſt. Cæterùm quia finem, à diſsimilitudine rerum & inſtrumentorū, & quòd hæc puerilia, ad ſeria certamina ac bella parū profutura uideantur, Anacharſis iterum confutat, monetq́; ut iuſta potius armorum exercitatione ad futuros caſus ſeſe parent: Solon ſolennium quoq; ludorum auctoritatem & inſtituta, deinde publicum morem, & poſtremò etiam Lacedæmoniorū exemplum allegat: ubi tum ad Lacedæmoniorū ludos, & puerorū uerberationes, ita reſpondet Anacharſis, ut uideatur Lucianus reprehēdendi magis cauſa illorū mentionem facere, quàm quòd inhumanitatem atq; ſæuitiam iſtam laudet. Porrò uidetur interim & illud uoluiſſe Lucianus, oſtēdere uidelicet rationē quandam qua iuuentus inſtitui atq; informari ad rempub. bene ac rectè poſsit, cuiuſmodi & pleraq; ea ſunt quæ à Platone de legibus lib. 7. & 8. de educatione & inſtitutione iuuentutis traduntur. Adeoq; breui iſto Solonis ſermone, omnia ferme ea Lucianus complexus eſt, quæ ille multis uerbis & libris uix abſoluit.*

D ## ANACHARSIS. SOLON.

HAE C uerò, ô Solon, quāobrē ueſtri faciūt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò ſe ſupplantant, partim uerò alius alium præfocat, ac uerberat, & cœno ſemet immiſcēt, uolutanturq́; perinde ut ſues. Atqui initiò ſtatim exutis ueſtimētis (ſpectator enim aſſiſtebam) alter alterum uiciſſim & raſit, & unxit oleo, ualde pacatè & amiciter: deinde uerò neſcio qua offenſa diſſociati, mutuò ſe de loco propulerūt inuuentes, frontemq́; arietantes concurrunt nō ſecus atq; arietes. Et uide ut ille alterum ſublatum cruribus, humi proſtrauerit, deinde in eum illapſus ſuſpiciendi Lucta.
E facultatem nō permittit, in cœnum deorſum adigens. Poſtremò uerò iam illius crura ſecundum uentrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miſerum ærumnoſe præfocat. Alter antè eius obuerberat humeros, ſupplicans, ut opinor, illi, ne prorſus præfocetur. Sed ne olei quidem gratia agunt modeſtius, ne luti aſpergine inquinarētur: uerùm obſcurata unctione, & luto cōpleti, largo ſudore perfluentes, copioſam ridendi materiā mihi exhibēt, ueluti anguillæ è manibus elabētes. Rurſus alii in aulæ area hoc ipſum ſub Ioue facere conſueuerunt, neq; tamē illi ipſi in cœno, ſed profundā arenā ſubiiciētes in foſſa conturbāt ſe mutuò: ipſiq́; ultro ſpargūt puluerē, gallorum in morē, quò minus (ut mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnē lubricitatē diſcludēte, aduerſariiq́;

Pancratium. comprehēſionem firmiorem in arido ſubminiſtrante. Cæterùm illi ſtantes erecto corpore pulueribus pleni, & ipſi mutuis ſemet afficiunt uerberibus, & calcitrant. Itaq; infelix ille & dentes expuēti ſimilis eſſe uidetur: adeò illi os totum & arena & ſanguine oppletum eſt, palma (ut cernis) in maxillam percuſſo. Sed ne præſes quidem ille inter eos pacem componit, ac pugnam inducta concordia diſſoluit. Etenim purpura coniecturam facio hunc eſſe unum ex illis principem. Quin animoſe quoq; cohortatur & laudat eum qui alteri incuſſa in faciem palma plagā intulit. Porrò alii alibi omnes accelerantes in puluere ueluti *Saltus.* currentes ſubſiliunt, eodē in loco permanētes: & in altum proſilientes, calce laceſſunt aëra. Quocirca iſta perlibēter ſcire uelim cuius compendii aut utilitatis gratia factitare ſoleant. Equidem omnino hæc res mihi uidetur eſſe inſania: nec quenquā eſſe arbitror, qui me facilè perſuaſum ab iſta ſententia abducturus ſit, ut nō credam hos inſigniter deſipere quibus ſtudio eſt iſta facere. S O. Iſta mehercle ô Anacharſi non iniuria ita tibi uidētur, cū & peregrina ſint, & multum à moribus Scythicis abhorreant: quemadmodum & uobis non parum multas diſciplinas & corporis exercēdi ſtudia eſſe ueriſimile eſt, quæ nobis Græcis abſurda & aliena eſſe uiderentur, ſiquis quemadmodum tu illis ſpectandis arbiter aſſiſteret. Atqui bonū habe animum, ô amice. neq; enim iſta inſaniæ ſunt opera, neq; impulſu contumeliæ hi mutuò ſe obuerberant, inq; cœno uolutantur, aut ſemet conſpergūt puluere: ſed ineſt huic rei neceſſitas non iniucunda, neq; mediocrem uigorem adiungit corporibus. Itaq; ſi diutius, ut te planè facturum opinor, in Græcia uerſatus fueris, non in longum & tu unus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti ſunt aut puluere. uſqueadeo res tibi uidebitur & uoluptuoſa, & utilis. A N A. Apage iſta à me ô Solon. Vobis hæc oblectamēta utilitatem afferant: me ſi quidē quis ueſtrū ea affecerit contumelia, ſentiet me haud nequicq̄ accinctū eſſe acinace. Veruntamen dic mihi, quod nomen huic rei indidiſtis, aut quidnā operis hoc facere dicamus? S O. Locus ille, ô Anacharſi, à *Gymnaſium.* nobis uocatur gymnaſium, eſtq; tēplum Apollinis Lycii. Cernis autē eius ſimulacrum quod ſupra ſtatuam ſitum eſt, ſiniſtra quidē arcum gerens: dextra uerò ſupra caput refracta, tanquā ex multa defatigatione Deum quieſcētem indicat. *Certaminum ſpecies & nomina.* Cæterùm exercitiorū aliud quidē quod in cœno fit, Lucta uocatur. Illi uerò in puluere quoq; luctantur. Porrò eos qui erecto ſtant corpore, ac ſemet uerberibus mutuis onerāt, Pācratio decertare dicimus. Sūt præterea & alia nobis eiuſmodi gymnaſia, & pugillatus, & diſci, & ſaltus, quorum omnia certamina ſolemus proponere: quorum qui palmā adeptus fuerit, is præſtantiſſimus ex omnibus eſſe iudicatur, ac certaminis tollit præmia. ANA. Cuiuſmodi uerò ſunt iſta *Præmia uictorum.* præmia? S O. In Olympiis corona oleagina, in Iſthmiis pinea, in Nemeis ex apiis concinnata. Porrò autē in Pythiis poma ſacerdotes Apollinis proponere conſueuerunt, cæterùm apud nos Athenienſes oleum ex oliua. Quid autem ſublatis cachinnis riſiſti Anacharſi? an quia hæc tibi uiſa ſunt eſſe modica? ANA. Nō, ſed præmia omnibus modis clara atque præſtantia percēſuiſti ô Solon, cum digna iis qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiam, tum etiam athletis qui iſta nauiter conſequi ſtudeant. Itaq; pomorū gratia atque apiorum tanta antè laborioſe perferunt, & periclitantur, dū indignis modis præfocantur mutuò, ac inhoneſtis uerberibus cæduntur, ita ut nō liceat ſine negotio potiri malis, ſiquem cepiſſet pomorum deſideriū, aut coronari apio, aut ſertis pineis, cuius

A ius nullo luto defœdaretur facies, neq; aduerſarii eius uentrē pede calcitraſſent. SO. Atqui ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc ſaltem ſigna ſunt atque indicia uictoriæ, per quæ uictores cognoſcuntur) cæterùm quæ hæc comitatur gloria, quauis re digna uidetur eſſe uictoribus: pro qua conſequenda etiam in uentrem calcitrari, præclarum eſt uenantibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra ſudorem atq; laborem contingit mortalibus, ſed illius flagrantem deſiderio, oportet ſub initiū multa dura perpeti: quibus nauiter perpeſſis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis ē laboribus expectandus eſt. ANA. Hūnene finem ais ô Solon dulcem atque utilem, B ut ab omnibus uiridi redimiti corona conſpiciantur, atque ob uictoriam laude uehantur, quorum paulò antē nemo nō ob indigna uerbera miſertus eſt, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atq; apiis? SO. Noſtrarum rerum etiamnum imperitus eſſe uidere: non multò uerò pōſt alia tua erit ſuper hiſce rebus ſententia, poſteaquam in frequentiſſimos Græcorū conuentus profectus, uideris tantam hominum multitudinem collectam ad illorū confluxiſſe ſpectaculum, ac theatra multis millibus hominū repleta, athletas uerò ipſos diuinis efferri laudibus: porrò eū qui præconis uoce uictor pronūciatus fuerit, ab omnibus propemodum deum exiſtimari. ANA. Hoc ipſum quod dixiſti ô Solon, longē miſerrimum eſt, quòd non paucis præſentibus tā infanda patiuntur, C ſed in tanta ſpectantium corona atq; celebritate, qui acceptæ contumeliæ teſtes ſunt oculatiſſimi, illi nimitū eos felices eſſe pronunciabunt, quos uidēt ſanguine perfluere, aut à ſuis aduerſariis compreſſo gutture pręfocari. Hæc enim ſumma felicitas illorum præſtò eſt uictoriæ. Sedenim apud nos Scythas ſiquis, Solon, uel unū ē ciuibus pulſauerit, aut obuiàm factus ē uia detruſerit, aut ueſtem diſciderit, graui mulcta in eū animaduertunt ſenes, tametſi hoc ipſum uel paucis præſentibus arbitris quiſpiam paſſus fuerit. taceo in tam numeroſis ſpectaculis, cuiuſmodi tu percenſes in Iſthmo celebrari, aut Olympia. Cęterùm athletarum D mehercle uicem ex animo doleo, eorū nomine quæ ab illis ſufferēda ſunt. Spectatorum uerò dementiam, quos tu ex omnibus locis optimos quoſque ad ludos uiſendos ais confluere, demiror magnopere, ſi negociis neceſſariis poſthabitis, hiſce rebus uacare non uereantur. Nondum enim illud poſſum intelligere, quidnam oblectamenti, quid uoluptatis denique hoc illis afferat, ſi uideant homines cædi uerberibus, atq; decertantes tum humi proſterni, inq; uicem à ſe mutuò cōteri. SO. Si iam tēpus eſſet Anacharſi aut Olympiorū aut Iſthmiorū aut Quinquatrium, ipſa res perfacilē docuiſſet quàm nō fruſtra aut temere harum rerum ſtudioſi ſimus. Neque enim quiſpiam ita nudē percenſendo rerum E quæ ibi geruntur, uoluptatem illam tibi ita perſuaſerit, quaſi ipſe in mediis ſedens ſpectatoribus, uirorum uirtutes cerneres, & corporum excellentium formoſitates, & habiles admirandorum membrorum uigores, multáque præclara experientiæ documenta, & uim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitioſam contentionem, & ſententias nullo modo uincibiles, atque indefatigatum pro conſequenda uictoria ſtudium. Sat enim ſcio te iſta ſpectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudendi. ANACH. Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & ſubſannandi. Siquidem hæc quæ enumeraſti, nempe uirtutes, ac corporum habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia atque adeò nequicquā uobis perire uideo,

Finis exercitationis.

Gloria labore paranda.

cum neque periclitetur patria, neq; regio incẽdiis atq; populationibus diuexetur, neque amici aut domeſtici ad iniuriam rapiantur. Itaq; hoc magis mihi riſu digni uidentur uiri illi, ut tu ais, optimi, fruſtra tanta ſufferentes, talibusq; difficultatibus conflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporum proceritates ita turpiter arena atque tumentibus uulneribus fœdantes, ut parta uictoria pomo aut pinu potiantur. Sẽper uerò mihi uoluptati erit taliũ certaminum recordatio. Veruntamẽ dic mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia? S O L. Nequaquam, ſed uni ex omnibus, qui cæterorum uictor extiterit. A N A. Ergo Solon pro tam obſcura atque ancipiti uictoria tam multi ſemet inſanis conficiunt laboribus, præſertim non ignorantes unum prorſus ex omnibus fore qui uictor declarandus ſit, reliquos autem uincendos, atq; nequicquam uerbera & uulnera miſerè ſuſcepturos? S O. Videris ô Anacharſi, Reip. bene inſtitutæ ſtatum prorſus nihil intelligere. Neque enim alioqui noſtræ gentis ritus atq; mores pulcherrimos in uituperationem poneres. Nam ſiquãdo tibi curæ erit noſſe quomodo omnium optimè adminiſtanda ſit Reſpub. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddendi ſint, laudabis haud dubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hiſce gymnaſiis dediti ſeruiunt. Scies quoque permultum fructus eos capere, qui his ipſis commixtus eſt laboribus, utcunque nunc tibi inani ſtudio operam dare uideantur. A N A. Atqui ego, ô Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad uos profectus ſum, tantum emenſus itineris, magno Euxino atque tempeſtuoſo traiecto, quàm ut Græcorum leges perdiſcerem, ac mores illorum præſens perſcrutarer, tũ ut optimam Reip. formam multo ſtudio cognoſcerem. Quapropter te mihi potiſſimùm ex omnibus Athenienſibus atq; peregrinis amicum adiungendum curaui, poſteaquam inaudiſſem & optimarum legũ ſcriptorem, morumq; præſtantiſſimorum inuentorem te eſſe cõperi, neque non utilium inſtitutorum interpretem, in ſumma, totius Reip. formatorem. itaq; haudquaquam tu cupidior es me docẽdi, tuumq; diſcipulum faciendi, quàm ego ſum auidus diſcendi, adeò ut tibi & incibatus & ſitibũdus aſſidens, quoadulq; tu docendi laboribus par eſſe poſſis, dictis tuis inhians, audire te ſuper Reip. inſtitutis & legibus diſſerentẽ concupiſcam. S O. Equidẽ omnia breuiter perſtringere ô amice haudquaquã facile aut promptum eſt. Gradatim tamen ac pedetentim ingreſſus cognoſces ſingula, cuiuſmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptiis, aut aliis uiſa atq; conſtituta ſint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tũ quemadmodũ illis utamur ubi iam primùm quod rectius eſt, ſapere cœperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaſerint: hæc tibi in præſentia percenſere mihi deliberatum eſt, ut intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere ſoleamus, tũ quamobrem aſſiduis laboribus eoſdem corpora exercere cogamus. Nõ profectò certaminũ ſaltem gratia, ut præmia queant conſequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) ſed ob fructum longè maiorem, qui inde ad uniuerſam manat Remp. & quo ipſi fruuntur cõſimiliter. Siquidem aliud quoddam cõmune omnibus bonis ciuibus certamen eſt propoſitũ, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apiis, ſed quæ in ſe comprehẽſim uniuerſam hominum felicitatem cõplectatur, nẽpe libertatem dico, quæ cuiuſq; priuatim eſt, & cõmuniter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus ampliſſimos, ſolennitatumq; patriæ fruitionem, rerum familiarum ſalutem: atque ut ſummatim dicam,

A cam, pulcherrima quæque quæ à diis immortalibus quiſpiam aſſiduis uotis ſibi dari ſoleat expetere. Ex iis omnibus ea quam dixi corona concinnata eſt, eaq; ex certamine paranda contingunt, ad quod hæc exercitia atque labores ducũt. ANA. At tu ô multis modis admirande Solon, cum talia ac tanta mihi percenſenda haberes præmia, poma atque apia cõmemoras, ac uirẽtem ſylueſtris óleæ ramum, & pinum? SO. Atqui ô Anacharſi, ne illa quidẽ tibi uidebuntur modica, ubi quæ dicturus ſum, intellexeris. Eodem enim conſilio fiunt & illa, ſuntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atq; coronæ per omnia felicis quam percenſui. Neſcio uerò quo pacto oratio noſtra confuſa narrandi B ſerie, ordine penitus præpoſtero, horum prius commeminit quæ in Iſthmo atq; Olympiis & Nemea fieri conſueuerunt. Veruntamen nos (ſumus enim ocioſi, & tu, ut ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen cuius adminiculo omnia hæc parari confirmaui. ANA. Præſtat equidem ita facere. Inter eundum uerò in longũ nobis profluxit oratio. Et fortaſſe his citius iam perſuadebor ne quem poſthac amplius ſubſannẽ, quemcunque oleaſtro aut apio coronatum grauius atque iactantius incedentem cõſpexero. Ac ſi uidetur, ſub illam opacam progreſſi conſideamus, ne illi diſceptantes ſua uociferatione nos cõturbent. Quin aliàs etiã Solis (quid enim diſſimulem?) ſum impatiens, ita acuti & feruentis, & nudum caput infeſtãtis. C Etenim tiaram domi conſultò mihi abſtuli, ne ſolus hic inter uos peregrino & inſueto habitu obambularem. Et iam quoq; anni tempus eſt quo ſydus illud ſeruentiſſimũ exoritur, quod uos Canem dicitis, omnia exurens, aẽremq; ariditate & calore infeſtum faciẽs, Sole circa meridiem ſupra caput aſſiſtẽte, & eiuſmodi feruorem intolerabilem corporibus inducẽte. Itaq; demiror quî fiat ut tu, cum ætate ſis planè confecta, nõ perinde ut ego ſudore perfluas: neq; prorſus à Sole infeſtari uideris: neque uſpiam locum umbroſum exploras quem ſubires, ſed æſtũ facilè & patienter toleras. SO. Inanes illi & ſuperuacanei labores, ô Anar-D charſi, & aſſiduæ in cœno uolutationes ſubaẽriæ, præterea in arena miſeriæ, nobis hoc præſtant, ut feruentis Solis radios facilè contemnamus: neque amplius egemus pileo, ut Solem à contingẽdo capite prohibeat. Itaq; ſub umbram cõcedamus. Noli uerò iis quæ dicturus ſum, tanquam legibus mentem adhibere, ut per omnia fidem illis habeas, ſed ubicũque aliquid parum rectè tibi dixiſſe uidebor, ſtatim illud contradicendo refelle, ac uerba mea emẽdato. Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum exiſtimo. aut enim tibi cõſtanter perſuadebo, ſi non diſſimulanter habueris quæ cõtradicenda ſunt: aut ego deintegro diſcam quàm nõ rectè de his ſenſerim atque ſtatuerim: quo E nomine uniuerſa Athenienſium Reſpub. tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad ſaniorem ſententiam ſuadendo pertraxeris, illam maximis beneficiis tibi obſtringes. Neq; hoc eam celabo, ſed ſtatim in medium adferam, ac ſtãs in ſenatu his uerbis uniuerſos compellabo: Ego quidem uobis, ô ciues Athenienſes, leges cõſcripſi, quas ego Reipublicæ utiliſſimas fore arbitrabar. At hic hoſpes (te ô Anachraſi digito commõſtrato) tametſi oriundus eſt ex Scythia, uir tamen multa ornatus ſapientia, aliter mihi perſuaſit, & diſciplinis uitæq; inſtitutis longè melioribus imbuit. Itaq; ob ſua in Remp. merita, ciuitate donetur, ac æneam illi ſtatuam apud reliquos huius urbis proceres erigite apud Mineruam. Perſuaſiſſimum uerò habe, ciues Athenienſes ſibi nequa-

quam dedecori fore exiſtimaturos ab homine peregrino atq; barbaro ea perdi- F ſcere,quæ ſunt ex uſu Reip. ANA. Hoc equidẽ erat quod ego de uobis Atheniẽſibus inaudieram,quòd in omnibus ferè ſermonibus naſuti eſſetis illuſores. Vnde enim ego homo agreſtis & erro,qui omnem ætatẽ meam in plauſtris degens contriui,ſubinde ſolum pro ſolo mutans, quiq; nunquam in ulla ciuitate habitaui,neq; unquam ullam niſi nunc primùm uidi,de adminiſtrãda Rep.uerba facerem, atq; adeò docerem homines indigenas hác urbem clariſſimá optimis legibus fundatam tantis temporibus incolentes? cum primis uerò te ô Solon?cui hoc,ut perhibent, ſtatim ſub initium ſtudio ac curæ fuit, noſſe quibus procurationibus Reſp.quamoptimè adminiſtraretur,tum quarum legum præ- G ſcripto utens,quamflorentiſſima atq; feliciſſima redderetur. Veruntamen & in hoc tibi ut legumlatori mos gerendus eſt. Itaq; tibi contradicam ſiqua mihi parum ſcitè aut rectè proponere uideberis,tantùm in hoc,ut cuncta perdiſcá certius. Et uide ut iam euitato ſole ſimus in umbra,neq; deſunt ſedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationẽ exorſus ab initio,quá ob rem ſtatim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum uobis uiri optimi ex cœno illo & eiuſmodi euadát exercitationibus. Inſuper quid ad uirtutem conſequendam illis præſtet adminiculi puluis,& iſtæ in cœno uolutationes. hoc enim uel omnium cupientiſſimè ſtatim ſub initium audire de- H ſiderabam. Reliqua uerò in poſterum me docebis, ſingula ſuo tempore. Hoc autem inter dicendum fac Solon cogites,ad uirum barbarũ te uerba facturum. Dico autem ne de induſtria orationem nectendo obſcures, neq; impẽdiò producas. Vereor enim ne prima mihi excidant,ſi nimiũ multa per te adducta fuerint. SOL. Tu quidẽ hoc,ô Anacharſi,longè melius conſtitues,ubicunq; parum perſpicua tibi uidebitur oratio,aut alicubi prorſus à uero aberrare temere fluẽdo.licebit enim hanc tibi interrogãdo quotieſcunque libitum fuerit interpellare,eiuſq; prolixitatẽ decurtare. Quanquam ubi nõ prorſus ab inſtituto aliena, aut à ſcopo in totum abhorrentia dicũtur,nihil uetat orationem paulo longius I progredi: quoniá & ſenatui Areopagitico, cui rerũ capitalium iudicia cognoſcẽda ſunt,à maioribus uſq; accepto more ita factitare ſolẽne eſt. Ingreſſi enim in Areopagũ cõſidunt,cædis aut uulneris ex deſtinato inflicti,aut incẽdii cauſſam cognituri: deinde utriq; iure contendentiũ dicendi copia permittitur. Dicunt uerò alternis uicibus,& qui litem intendit, & qui reus eſt, aut ipſi per ſe, aut rhetorum ſibi cõducunt operam,quibus cauſſa oranda eſt. Illi ergo quamdiu ea quæ ad rem attinent,dixerint, perferuntur à Senatu auſcultáte cũ ſilentio. Cæterùm ſi quis meditato prooemio orationẽ exorſus fuerit,ut iudicũ animos aliqua beneuolentia ſibi propenſiores faciat,aut miſerationem,aut præci- K puam aliquam orationis uim atq; potẽtiam cauſſæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filii machinantur, ut hiſce uerborum præſtigiis iudicũ præſtringant oculos: progreſſus actutum præco illi indicit ſilentium, non permittẽs rhetori ad ſenatum nugandi libertatem,ac uerbis cauſſæ inuoluendæ poteſtatẽ, quò minus Areopagitę ea quæ facta ſunt,nudè queát perſpicere. Itaq; & te ô Anacharſi in præſens quidem Areopagitam conſtituo,ac iuxta ſenatus legem à me conditam auſculta,meq; ſilentio indicto compeſce ubi extra cauſſam inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quamdiu uerò ea quæ ad cauſſam attinent,dicentur, licebit orationem extendere. Neq; enim amplius ſole ſub ardẽti colloquimur,

A ut magnopere dolédum ſit ſi in longum producta fuerit oratio. Sed & umbra
planè denſa eſt,& nos in præſentia ocium agimus. ANA. Perbenigna ſunt iſta
quæ dicis,ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac
orationis tuæ digreſſiuncula etiá ea quæ in Areopago fieri conſueuerunt,mihi
humaniter expolueris,admiranda profectò,ac bonorum ſenatorum opera,ue-
ritati ſuffragantium. Iam igitur de illis diſſere,ac ego Areopagita (hũc enim me
eſſe uoluiſti) pro more iudicum ueſtrorum tibi dicenti dabo operam. SO. Pro-
inde paucis tibi antè audiendũ eſt, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem
obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa eſſe exiſtimamus,cuiuſ-
B modi ſunt muri,delubra,& alia,ſed hæc tãquam corpus quoddam firmum eſſe
atque immobile ad receptum & ſecuritatem hominum urbem incolétium. O-
mnem uerò uim atq; auctoritatem in ciuibus ſitam eſſe arbitramur. Hos enim
eſſe qui cuncta implent, ſingula ordinant, omnia perficiunt atque cuſtodiunt,
quaſi in nobis ſingulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelli-
gentes,ſanè ſedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligẽdi,exornan-
tes illud, ut quammaximè niteat, cum intus uiſendis ædificiis adornatum, tum
externè munitis & firmiſſimis propugnaculis circunſeptũ. Cum primis uerò
omnem curam impendimus ut ciues & mente boni, & corpore efficiãtur ua-
C lidi. Tales enim ipſi ſibi prodeſſe in pace poſſunt, unà Remp. adminiſtrantes,
neque nõ in bello ciuitatis libertatem atque ſalutem ſeruare atque propugna-
re. Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus & pædago-
gis formandam permittimus, ut diſciplinis liberalibus eoſdem imbuant atque
educẽt. Cæterùm ubi iam honeſtatem per ætatem ſapere cœperint,ac unà cum
illis uerecundia & pudor & metus,neque non rerum præſtantiſſimarum con-
cupiſcentia enata fuerit,ipſaq; corpora laboris patientia uiſa ſunt,membrorum
robore ſolidiora facta,ac iuſtis uiribus cõſiſtentia: tunc iá illos aſſumptos do-
cemus,aliis quidem animi diſciplinis propoſitis,aliter etiam erga labores perfe-
D rendos ipſorum corpora aſſuefacientes. Neq; enim ſatis eſſe exiſtimamus tan-
tùm natos eſſe,ut quiſque natus eſt,quantum ad corpus & animũ excolendum
attinet, ſed præceptionibus etiam & diſciplinis ad eos rectè inſtituendos nobis
opus eſt. Hac enim ſedulitate & iuuenum induſtria alitur atque augetur,animi
uerò & corporis uitia emendãtur. Huius rei exemplum ab agricolis ſumimus,
qui quamdiu plantæ adhuc ſunt humiles & teneræ, eas contegunt atq; fulciũt,
ne uenti uiolentia accepto detrimento perfringantur. Vbi uerò iam iuſtum ro-
bur collegerint,tunc inutiles & ſuperfluos ramos amputant,eaſq; uentorũ ar-
bitrio mouendas atque agitandas permittentes, fructuoſiores efficiunt. Itaque
E mentem iuuenum primùm Muſica atque Arithmetica excolimus,ac literarum
formas pingere,eaſdemq; excellenter pronũciare docemus. Deinde ætatis pro-
greſſu adultioribus ſapientum uirorum ſententias,res olim fortiter geſtas à ma-
ioribus,tum orationes quoque utiles uerſibus exornatas, quò tenacius atq; fi-
delius memoria teneant, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem au-
ditis fortium uirorum uirtutibus,& rebus memorabilibus,paulatim iſta deſide-
rare occipiunt,ac demum ad imitationem accenduntur, ut & ipſi celebrentur,
& in cœlum ferantur à natu iunioribus pòſt futuris:cuiuſmodi multa nobis ab
Heſiodo atque Homero luculẽtiſſimè perſcripta ſunt. Porrò autẽ ubi ad Reip.
procurationem ſe iam contulerint,illiſq; publica officia obeunda ſunt. Sed hæc

fortaſſe à præſenti inſtituto diſcrepant. neq; enim quibus rationibus illorũ mẽtem excolere ſoleamus, ſub initium dicere decretũ erat, ſed quam ob rem hiſce laboribus eoſdem exercere dignum arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipſi ſilentium iniungo, non expectato præcone, neque te Areopagita, qui, ut ego ſuſpicor, ductus reuerentia tanta extra cauſſam nugantem me pertuliſti. ANA. Dic mihi Solon, cuius rei gratia Senatui uiſum eſt nulla pœna afficiendos eſſe res maximè neceſſarias non dicentes, ſed ſilentio prætereũtes? SO. Cur hoc ex me quæſiſti? nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundiſſimis præteritis, nempe quibus exornatur animus: exercitia non perinde neceſſaria, & labores corporũ percenſere cogitas. SO. Memor ſum eorum, ô generoſe, quæ initiò præfatus ſum, ac orationẽ temere ab inſtituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluẽdo, tuam confunderet memoriam. Veruntamen & hæc quàm potero pauciſſimis perſtringam. ſiquidem harum rerum accuratior diſputatio propriam orationẽ uidetur requirere. Proinde illorum mentes ſaluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis deſcriptæ literis, omnibus legendæ proponuntur, quæ fugienda, quæq; faciẽda ſunt imperantes. Tum quòd integerrimorum uirorum conuictu utendum ſit, apud quos ea quæ decent perdiſcunt: tũ iuſta facere, tum ex æquo inter ſe uerſari in Repub. neque ullam rem turpem peruerſe appetere, ſed rerum honeſtarum tangi deſiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi ſapientibus, Sophiſtæ atque Philoſophi apud nos appellãtur. Præterea ipſos quoque in theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarũ ac tragœdiarum ſcenicis actionibus priſcorum uirorum uirtutes atque uitia ſpectantes, ut ab his auerſi, feruenti ſtudio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicteriis inceſſendi atque inuadẽdi facultatẽ poëtis Comicis permittimus, quoſcunque turpia atque flagitioſa & Reipub. dignitate indigna exercentes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, ut poſthac uulgi reprehenſionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas ô Solon, Tragicos, & Comicos, ſi illi ſunt ſatis & altis ſubnixi calceamẽtis, aureis autem teniis per ueſtem uariegati, laruis uerò induti planè ridiculis, & magnùm hiantibus. Verùm ipſi intus intenſo clamore uociferabantur, incedebantq; neſcio quomodo ſecurè talibus induti calceamẽtis. Et niſi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionyſia. Porrò Comici cæteris erãt humiliores & pedeſtres, laruas tamen habebãt multo etiam magis ridiculas, quos uniuerſum theatrum riſu proſequebatur. Sed enim alios altiores nemo nõ triſti atque contracta fronte audiebat, eorumq;, ut opinor, omnes commiſerabantur, tantas pedicas pertrahentium. SO. Non illorũ ô bone miſerti ſunt, ſed poëta fortaſſe priſcam aliquam & miſerandam calamitatem in ſcenam adduxit, uiſendam ſpectatoribus, orationesq; miſerationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti ſunt. Veriſimile autem eſt & tibicinas te uidiſſe, tũ alios canentes in medio theatri conſtitutos. Iam neq; hanc canendi rationem & uſum tibiarum inutilem eſſe cẽſemus, uerùm iis omnibus atque eiuſmodi mentem acuentes meliores nobis reddimus. Cæterùm corpora, quod omniũ maximè audire deſideras, ad hunc modum exercemus: exutis (ut initiò dixi) ueſtimentis, primùm illa ad aërem aſſuefacimus,

Sophiſtæ & philoſophi.

Tragicorũ & Comicorum differentia.

F G H I K

A facimus, non amplius tenera & imbecilla exiſtentia,omnibus eadem tempori-
bus accōmodantes,ut neque feruentem ſolis æſtum grauiter ferant,neque rur-
ſum algoris ſint impatiētia. Deinde ea ipſa oleo perungimus atque emollimus,
ut habiliora firmioraq; reddantur. Siquidem abſurdum eſt ſi coria oleo emol-
lita atque perunƈta,ruptioni minus obnoxia, ac diutius duratura exiſtimamus,
quæ iam ſunt emortua: corpus autem adhuc uita animatum,nequaquã melius
fore uſu olei opinaremur. Mox uariis excogitatis exercitiis,ac ſingulorũ ma-
giſtris conſtitutis,hunc quidem pugillatu, alterũ uerò pancratio decertare do-
cemus,ut laboribus tolerandis aſſuefiant,pariterq; iƈtuum declinandorum pe-
B riti euadant,neq; metu auerſentur uulnera. Cæterùm hæc exercitatio duas ma-
ximas utilitates apportat iuuenibus. nam & animoſos eos reddit ad ſubeunda
pericula,corporibus non parcentes, præterea ut proſpera utantur ualetudine,
ſintq; per omnia robuſti,& laborum patientes. Quotquot autem illorum deie-
ƈto in terram uultu luƈtãtur, & ſecurè procidere,& promptè exurgere eadem
diſcũt opera,ut & propellere,& tenaciter ampleƈti, & loco mouere,& præfo-
care,& in altum ſuſtollere poſſint aduerſarium. Quæ ſanè nõ ſunt inutilia ha-
benda exercitia,ſed unum illud atque adeò maximum ſtatim initiò ſibi præpa-
rant. etenim firmiora fiunt & robuſtiora corpora, quæ talibus exercẽtur labo-
C ribus. Alterum uerò neque ipſum modicũ eſt. ex hoc enim conſequuntur pe-
ritiam,ſi quando in neceſſitatem adduƈti fuerint talium diſciplinarum in armis.
Quippe in confeſſo eſt, quòd & hoſtem talis complexus, citius ſupplantatum
proſternet,& prolapſus ipſe quamfacillimè noſcet exurgere. Hæc enim omnia
ô Anacharſi ad uerũ illud certamen quod in armis peragitur,referre ſolemus:
planeq; in eam opinionẽ deſcẽdimus,ut certò putemus, longè melioribus nos
uſuros ita exercitatis,poſteaquam primùm illorum nuda corpora emollita atq;
exercitata & robuſtiora reddidimus, neque minus leuia & habilia, eadémque
aduerſariis grauia effecerimus. Intelligis enim, niſi fallor,cuiuſmodi illi armati
D futuri ſint,qui nudo ſaltem corpore terrorem hoſtibus incutiũt,neque immo-
dicam oſtendentes corpulentiam,& ſegnem & candidam,aut nimiam quoque
corporis macritudinem pallore deformatã,qualia ferè ſunt mulierum corpora
ſub umbra marceſcentia,trepidantia,ac illico multo ſudore perfluentia,neque
non ſub galea anhelantia,maximè uerò ſiquando (ut nũc) ſol ſub meridiẽ æſtu
ſupra modũ calente feruerit. Cui enim rei quiſpiam uteretur ſitientibus & pul-
uerem ferre nequeuntibus, quiq; ſaltem uiſo ſanguine ſtatim exanimantur, ac
antè moriuntur,quàm intra teli iaƈtum,atque ad manus cum hoſtibus uentum
fuerit? Sed enim noſtri iuuenes partim rubore partim nigredine tẽperanter ſub
E ſole colorati, uultu planè maſculo, multum uigoris atque caloris & uirilitatis
præ ſe ferentes,neq; nimium ſunt obeſi, neque rurſus nimium tenues & aridi,
neq; nimio põdere *prægrandes,uerùm iuſto corporis modo formati,cũ inuti- * pregraues, [illegible]
lem,tum ſuperfluam carnium molem & abũdantiam ſudore abſumũt: illud au-
tem quod robur præſtat & uigorem,citra mali admixtionẽ conſeruant. Quod
enim ii qui uentilando purgant triticum,faciunt,illud nobis præſtant gymna-
ſia in corporibus, paleas ac ſpicas inanes flatu propellentia, purum autem fru-
ƈtum ſeparantia & accumulantia. Quocirca iuuenes noſtros firma proſperitate
ualetudinis uti,ac quamdiutiſſimè in laboribus perdurare neceſſe eſt. Quin-
etiam talis ſerò ſudare incipit,& rarò admodũ morbis affeƈtus decũbit: quem-

admodum ſi quis ignem allatum in triticum eiuſq; ſtipulas & paleas iniiceret F
(rurſus enim ad uentilantem regredior)dicto citius,ut opinor,cōflagrarent ſti-
pulæ,at uerò triticum modicè,neq; flamma admodum magna exurgente, neq;
uno impetu,ſed ſenſim atq; modicè ſuffumigās,tēpore tandē & ipſum incēſum
abſumeretur.Ita neq; morbus,neq; defatigatio tale corpus corripiens, facilè ar-
guerit,neq; ſuperare potuerit. Etenim ab internis probè præparatum,nec ma-
lè munitū eſt:externa quoq; ualde firmiter aduerſus illa circunſepta ſunt, quo
minus uis morbi aut laſſitudinis ad interna penetrare queat, tum neq; æſtum,
neq; algorem ſuſcipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem
in laboribus,multus calor intus influens, ueluti multo exercitio antè præpara- G
tus,atq; in uſum neceſſarium repoſitus, præſtat tolerantiam,illico membra ui-
gore irrigans, eaq; cumplurimum nulla laſſitudine uincibilia exhibet. Multo-
rum enim & uariorum laborum præmiſſa exercitatio, nequaquam uires abſu-
mit,ſed multis incremētis augere ſolet:dumq; ſubinde refouentur, fiunt etiam
Curſus. maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes noſtros exercemus,& ut lon-
go alicui ſpacio curſu tranſmittendo ſufficiant,aſſuefacimus:utq; in breui quā-
celerrimi ſint, corporis leuitate uti quampromptiſſimè docemus. Neque uerò
curſus in loco plano aut ſolido cōficitur,ſed in profunda arena,ubi nulla firmi-
tate planta figi poteſt aut ſuſtentari,neq; ſuffulciri promptū eſt,cedentibus ſub- H
Saltus. inde ad ſingulos paſſus pedibus.Foſſam quoq; trāſilire,ſi neceſſitas exigat,do-
cemus,aut aliud quoddā impedimentum.Qua in re exercentur grandia plum-
Iaculatio. bi pondera habentes in manibus. Deinde haſta quoq; iu longum proiicienda
decertant. Vidiſti uerò & alium quendā globum iacētem in gymnaſio æneum
atque teretem,in parui ſcuti figuram formatum,neq; lorum neque balteum ha-
bentem. At illum quoq; periculi faciendi gratia manu ſuſtollebas iacentem in
medio,uidebaturq; tibi grauis, & propter læuitatem comprehēſu difficilis. Ita-
Diſcus. que illum ſurſum manu extortū iaculantur in aërem,inq; longum,contenden-
tes quínam ex illis eundem quamlōgiſſimè iactu promouerit,ac omnium alio-
rum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorū firmiores reddit,& brachia I
In arena & cœno lucta. non mediocriter corroborat.Cæterùm quamobrē & arena & lutū illis luctan-
tibus ſubſternatur,quæ initiò perquam ridicula tibi uiſa ſunt, nunc audi ô ad-
mirande.Primùm quidem ne in duro caſus illis contingat,ſed in loco molliore
citra periculū proſtrati corruant.Deinde multa lubrica effugia accidere in cœ-
no ſudantibus neceſſe eſt,quam rem tu anguillis conferebas,ſed quæ non ſunt
inutilia habenda aut ridicula.Nam & hæc plurimum ad robur & membrorum
firmitatem conſolidandam conferunt, quando,ad hunc modum luctādo alter
alterum fortiter apprehendere coguntur, tametſi crebrò elabantur è manibus. K
Tenere enim perunctum oleo,& ſudore perfluentem,excidere conantem,& è
manibus effluere laborantē,ne tibi res uideatur eſſe modica,aut nullius momē-
ti.Et hæc omnia,ut à me antè prædictum eſt,in bello quoque non parum præ-
ſtant utilitatis exercētibus,ſi aut amicus uulnere ſaucius ſine negocio ſublatus
ex acie efferendus eſſet, aut hoſtis comprehenſus ſublimis rapiendus. Eam ob
rē penè immodicè eos exercemus difficilioribus propoſitis, ut hoc facilius mi-
nora queant perpeti. Rurſus arenā planè diuerſa ratione utilem eſſe cēſemus,
ne dum complexibus implicantur,labantur.Poſtea quàm enim in cœno multo
exercitio didicerunt compeſcere aduerſarium quò minus elabatur è manibus
propter

A propter corporis lubricam comprehenſionem,etiam ipſi cōprehenſi effugiendi rationem multa aſſuetudine familiarem ſibi faciunt,præſertim cum tenentur medii. Quin ſudorem largiter ſemet effundentem arena quoque mihi uidetur cōprimere dum aſpergitur:utq; uis corporis par ſit laboribus,efficere:eſtq; uentis obſtaculo quò minus lædantur corpora,in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui ſordes quoque corporis arena eluit,ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter unum ex albis illis cuius conuerſatio ſemper ſub umbra fuit,& quemcunque tu ex his qui ſemet in Lyceo exercent,eligeres,huc ſiſterē,ac cœno & puluere ablutis,te interrogarem,utrinam B potius ſimilis eſſe optares. Satis certò compertum habeo,te primo ſtatim aſpectu electurum,tametſi neutrius uitæ periculū feceris,alteri potius eſſe ſimilem, quàm deliciis frangi atque diffluere,ac album eſſe præ ſanguinis inopia ad præcordia cōfugientis. Hæc ſunt ferè, ô Anacharſi,quibus iuuentutē noſtrā exercere ſolemus,exiſtimātes eandem hiſce gymnaſiis optimam fore cuſtodē Reip. & cuius opera in libertate nos uicturos ſperamus, ſemper de hoſtibus,quicunq; nos adoriuntur,uictoriam reportantes:terribiles uerò finitimis exiſtentes,adeò ut illorum plurimi & potentiam noſtram pertimeſcāt,ac nobis tributum pendere ſoleant. Porrò autē in pace longè melioribus illis utimur,de nulla te tur- C pi ac flagitioſa contendentibus, neque ob inertiam ad mutuò inferēdam iniuriā ſe conuertentibus,ſed circa iſta uerſantibus,inq; his ipſis exercitiis occupatis exiſtentibus. Et quod cōmune bonum dixi,ſummamq; ciuitatis felicitatem, ea eſt,quoties & ad pacis artes & belli ſcientiam quamoptimè atque diligētiſſimè iuuentus præparata fuerit, ſtudiis ac rebus pulcherrimis feruenti ſedulitate impendens operam. A N A. Proinde,Solon,hoſtibus uobis ingruentibus,oleo peruncti,& oppleti puluere,in bellum progredimini,nempe pugilatu inſtructi aduerſus armatos. Et illi uidelicet pertimeſcunt uos ac fugiunt, metuentes ne ipſis hiantibus arenam in os ſpargatis, aut fortè poſt tergum reſiliētes illorum D crura apprehendatis, eoſdemq; præfocetis iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent uos arcubus, & iaculabuntur ſpiculis:at uos quemadmodum ſtatuas,telorum acies nō penetrabunt:quippe ad Solis feruorem denigratos,ac multo ſanguine abundātes. Neq; enim uos eſtis aut ſpicæ aut ſtipulæ,ut quamprimum plagis ſuccumbatis,ſed admodum ſerò,ac uix profundis confecti uulneribus,modico ſanguine cōmonſtrato. Talia enim ſunt quæ dixti,niſi exemplum à te adductum planè obaudierim. Aut fortaſſe Comicorū & Tragœdorum potius armaturam aſſumetis,& ſi iuſſu ſenatus in aciem uobis exeundum fuerit,galeas illas hiātes capiti imponetis, ut hoc magis terrori ſitis aduerſariis, E laruis ac terriculamentis anilibus eos exanimantes. Præterea calceos quoque peraltos illos pedibus accōmodabitis, qui ſi fugiendum uobis eſſet,leues ſunt. rurſus ſi alios inſectati fueritis,hoſtibus erunt ineffugibiles,tāta mole uobis aduerſus illos irruentibus. Ar uide potius ne iſta ueſtra arguta ſedulitas nugæ ſint, & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauiæ'que deditorum exercitia. Si uerò uobis in animo eſt prorſus eſſe liberis, & per omnia felicibus, aliis uobis opus erit gymnaſiis,& uero in armis exercitio : neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes uobis componendi ſunt,ſed aduerſus hoſtes depugnandum erit certo cum periculo uirtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo,docete illos arcu contendere,& haſta uti: neque illis leuia dabitis ia-

Arenæ uſus et commoda.

cula, quæ uenti flatu feruntur, ſed ſit haſta grauis, quæ cum turbine atque ſibilo extorqueatur: præterea lapis prægrãdis, & gladius, & ſcutum ſiniſtræ inſertum, & thorax, & galea. Nam ſicut in præſens inſtructi eſtis, dei cuiuſpiam benignitate mihi ſeruati eſſe uidemini quò minus nondum periiſtis à perpaucis ſaltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim ſi ſtricto ſaltem gladio quo ſuccinctus ſum, ſolus in iuuenes ueſtros omnes irruerem, actutũ unà cum clamore gymnaſium haud dubiè caperem, illis paſſim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aſpicere audente, uerùm poſt ſtatuas aut columnas conſiſtentes riſum mihi exhiberent, lachrymantes atq; trepidantes permulti. Tunc uerò uideres illos non amplius rubeſcentes corpore, cuiuſmodi nũc ſunt in præſentia, G ſed omnes illico expalleſcẽtes, tranſcoloratos præ formidine. Adeò multa pax uos eneruatos effœminauit, ut non facilè ſaltem criſtã hoſtilis galeæ cõſpectam ſuſtineretis. SO. At nequaquã talia de nobis prædicauerunt, ô Anacharſi, Thraces, quotquot Eumolpum ſecuti bello nos laceſſiuerunt, neq; ueſtræ mulieres quæ duce Hippolyta aduerſus urbem expeditionem inſtituerant. Neque item alii quotquot in armis & acie uires noſtras experti ſunt. Cæterùm nos, ô beate, non hoc cõſilio nuda iuuenum corpora exercemus, ut propterea eos in aciem aduerſus pericula producamus: ſed ubi in hiſce ludicris quamoptimi atq; exercitatiſſimi euaſerint, deinceps & cũ armis exercentur, quibus longè promptius H utuntur ad hunc modum autè inſtituti. ANA. Et ubinam locorum illud uobis eſt gymnaſium, quod armorum uſui exercendo deſtinatum eſt? Neq; enim ego uſpiam in urbe eiuſmodi cõſpexi, cum totum oppidum ſurſum ac deorſum diligenter perreptaſſem. SO. Sed certò uidebis ô Anacharſi, multum nobis temporis conuerſatus, tum unicuiq; permulta eſſe arma, quibus neceſſitate urgente utimur, & criſtas, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partem ciuium. Siquidem ſemper armatum incedere, neque nõ acinace ſuccinctum eſſe, ſuperuacaneum in pace eſſe exiſtimamus. Præterea mulcta cautum eſt, ne quis in urbe, cum nihil neceſſe ſit, ferrum geſtet, aut armatus procedat in publicum. I Vobis uerò non iniuriâ ignoſcendum eſt, perpetuò in armis uiuẽtibus. Viuere enim in loco aperto incuſtodito, facilè inſidiis obnoxium eſt, & hoſtium ualde numeroſa eſt copia, neque illud certum, quo tempore aſſiſtens quiſpiam dormiẽtem è plauſtro pertractum iugulet. Ipſa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coërciti unam remp. incolitis, ferrũ uobis ſemper facit neceſſarium, ut in propinquo ſit ad propulſandam iniuriam, ſi quis uim alteri inferre aggrederetur. A N A. Adeò uerò Solon ferrum geſtare nulla neceſſitate adigente ſuperuacaneum eſſe cenſetis, ut & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, ſed repoſita cõſeruatis, ut neceſſitate uocante utamini: ſedenim iuuenum corpora nullo cogente periculo uerberãtes K laboribus conficitis. Quinetiam ſudore abſumẽtes, nulli rei magnopere neceſſariæ aut conducibili uires illorũ expromitis, ſed incaſſum in cœno atq; arena effunditis. SO. Videris ô Anacharſi talem de robore corporeo opinionẽ obtinere, quaſi uino aut aquæ aut alii cuipiam rei humidæ ſimilitudine reſpõdeat. Itaq; metuis ne quemadmodum ex uaſe Samio, robur clanculum effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridum diſcedẽdo relinquat, cum à nemine intus repleatur. Atqui ad hunc modũ res ſe non habet, ſed quanto quis impenſius exhauſerit, tanto copioſius influit, iuxta Hydræ fabulam, ſiqua unquã tibi

inaudita

A inaudita eſt,cui pro uno capite præciſo,ſemper alia duo renaſcebantur. Cæterũ ſi ab initio inexercitato corpore fuerit, parumq; firmo,neq; ſatis habuerit ſubiectæ materiæ,tunc illico fatigatione defeſſus,detrimento afficitur,atq; marceſcit,ueluti in igne ac lychno uſuuenire uidemus. Etenim eodem flatu & ignem potes incendere,inq; breui maiorẽ facere,nimirũ inflammans ſpiritu: ac lychni lumen extingues, non habens ſufficientẽ materiæ ſuppeditationẽ,quæ aduerſo flatui par eſſe poſſit. neq; enim ab altius acta radice productum fuerat. ANA. Hæc equidẽ,ô Solon,non admodũ intelligo. argutius enim iſta tibi dicta ſunt, quàm ut ego queam intelligentia aſſequi, exactam quandam curam & mẽtem B acutè cernẽtem requirentia. Illud porrò omnino mihi reſponde, quam ob rem tandem non etiam in Olympicis certaminibus,& Iſthmiacis,& Pythicis,aliiſq;, quando multi,ut ais,cõfluxerint iuuenes certantes ſpectaturi,in ipſis armis certamen conficiendum proponitis, ſed nudos in medium adductos, qui & calcitrẽtur,& uerberentur, oſtenditis,ac deinceps uictoribus mala aut oleaginã coronam præſtatis? Hoc enim ſcitu dignum eſt, cuius rei gratia factitare ſoleatis. SO. Quoniam opinamur, ô Anacharſi, hac ratione gymnaſiorũ deſiderium in iuuenibus magis accendi, ſi eos qui optimè ſeſe geſſerint,in illis honorari conſpexerint,& in medio Græcorum præconis uoce magnificè proclamari. Qua- C propter etiam tanquam illi exutis ueſtimentis, optimi corporis æſtimandæ habitudinis curam non negligunt, ne denudati pudore afficiantur, ac ſe quiſque uictoria quamdigniſſimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum eſt,non mediocria ſunt propoſita,nempe honorificum & laude plenum à ſpectatoribus teſtimonium,& eſſe clariſſimum,ac demonſtrari prætereuntium digito,inter æquales hunc uiſum eſſe etiam ſua opinione præſtantiſſimũ. Etenim non pauci ex ſpectatoribus quibus per ætatẽ etiamnum exercitatio colẽda eſt, abeunt non mediocriter ex his uirtutis & laborũ amore inflãmati. Itaq; ô Anacharſi, ſi quis è cõmuni hominũ uita laudis & gloriæ amo- *Gloriæ ſtimulus.* D rem ſublatum eiiceret, quidnã amplius præclarę rei nobis ille faceret reliquum? aut quiſnam facinus aliquod magnum & memorabile concupiſceret? Iam ex iis haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuẽda patria, defendendis liberis & uxoribus, & pro templis ſuſcepto futuri ſint arma habentes in manibus,qui oleagina corona aut pomis inducti, tanta cupiditate ad uictoriam conſequendam ferantur. Et quidnam dicturus eſſes ſi apud nos & coturnices & gallos gallinaceos compugnantes uideres, ac harum rerum ſpe- *Gallorũ gallinaceorum pugna.* ctandarum & adornandarum ſtudium non mediocre? Rideres uidelicet, at tũc maximè,ſi reſciſceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuueni- E bus ut interſint imperatum eſſe,ut ſpectẽt uolucres roſtris inter ſe depugnantes uſque ad extremam defectionem uirium. Atqui ne hoc quidem inſtitutum riſu dignũ eſt. Irrepit enim ſenſim in animos iuuenum impetus ad fortiter ſubeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingeneroſiores atque ignauiores eſſe appareãt, néue defeſſi uulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recuſent. Cæterùm ut in armis harum rerum periculum faciant,utq; mutuis uulneribus ſemet conficientes ſpectemus, apage. ferinum enim illud eſſet,& omnibus modis crudele, ad hæc non minus damnoſum & inutile, mactare iuuenes præſtãtiſſimos, quorũ opera & uiribus longè melius aduerſus hoſtes uti queamus. Quia uerò ais, ô Anacharſi,te reliquam quoque Græciam uidendi gratia

Ll

peragratucū,uide ut memoria teneas,ſiquando in Lacedæmona ueneris, ne & F illos irrideas, neque putes eoſdem inutilibus uacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapſi, mutuis uulneribus ſemet deformauerint, aut in locum circumcirca aqua obſeptum ingreſſi,ac in cohortes diſtributi,hoſtili animo alter alterum inuaſerit, & ipſi nudi,donec pars alterutra diuerſam è loco aquis circundato eiecerit,nempe Lycurgi aſſeclæ,ſectatores Herculis, aut rurſus in aquā impulerint. Ab illa enim pax inſequitur,nec ullus amplius pulſatur. Maximè uerò ſi uideris pueros ad aram flagellis ac loris cædi,ac ſanguine defluentes & patre & matre aſſiſtentibus,non ut aliquē ex hoc facto dolorem capiant, ſed minaciter interminantibus niſi uerbera perſeueranter tulerint, ac G ſupplicantibus quoq; ut quamdiutiſſimè labori tolerando ſufficiant, néue uerberum difficultatibus cedētes ſuccumbant. Itaque permulti plagis ipſis immoriuntur, dedecoroſum exiſtimantes ſi etiamdum uiuentes in familiarium conſpectu uerberibus ſuperati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam ſtatuis in memoriam illorum erectis publicè à Spartanis honeſtatos uidebis. Quando ergo iſta coràm oculatus arbiter intueberis,caue illos inſanire temere ſuſpiceris, neque dicas citra cauſſam iuſtam ac neceſſariā talibus eos difficultatibus conflictari,neque urgente alicuius ſæua tyrannide,neque hoſtibus imminentibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Laconicarū legum au- H ctor pro illis tuendis tibi rationi ualde cōſentanea, quibúſnam cauſſis impulſus pueros ita uerberibus affligendos ſtatuerit,neque inimicus illis exiſtens,neque inuidentia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuētutem nequicquam abſumens,ſed uolens atque contendens reddere quāfortiſſimos,ac omni difficultate ſuperiores eos,qui patriam ab iniuria eſſent ſeruaturi atque defenſuri. Quāquam uerò ipſe Lycurgus nihil dixerit,facilè tamen animaduertis,ut talis quiſpiam quondam in bello comprehenſus,nullam uocem Spartana magnitudine indignam emiſerit,inimicis eundem diris tormētis torquentibus, ſed illos ſalſè ſubſannans,flagellis cædebatur, cum uerberante infracta animi tolerantia contendens,utérnam citius uiribus deficeret. ANA. Num Lycurgus quoque,Solon,in iuuentute loris cædi ſolitus eſt? & an huius certaminis auctor exiſtés, citra periculum talia iuueniliter commentus eſt? SO. Cum iam prouectæ ætatis eſſet,ciuibus Spartanis leges cōdidit,profectus è Creta. Aliquandiu enim apud Cretenſes peregre egit,quoniam eoſdem audiuerat optimis legibus inſtructos uiuere,quibus Minos Iouis filius legum ſcriptor extiterat. ANACH. Quam ob rem igitur Solon,& tu non imitatus es Lycurgum,ac iuuenes loris proſcindis? Etenim perpulchra hæc ſunt inſtituta, & uobis non indigna. SO. Quoniam nobis Anacharſi ſufficere uidentur iſta gymnaſia, quorum ipſi reperto- K res extitimus, neque magnopere neceſſarium exiſtimamus peregrinorū æmulatores eſſe. ANA. Nequaquā,ſed intelligis,ut opinor, quàm res ſit friuola flagris obuerberare nudi ſcapulas,palmas utraſque ſuppliciter extendētis,ex quo nulla proueniat utilitas neque priuatim ad eum qui cæditur,neq; item ad Rép. communiter. Itaque ſiquando Spartam peregre profectus uenero quo tempore iſta factitare ſolent, uideor me ſtatim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, ſingulos deridentem, ſiquando uidero pueros ueluti fures flagris onerari, aut ueluti peculatoré, aut alium facinoroſum. Planè uerò illorum ciuitas mihi uidetur egere helleboro,quæ uſqueadeo ridicula à ſe ipſa pati conſueuit. SO. Ne

deſertam

A deſertam cauſſam ô generoſe, neque uiris abſentibus te ſolum dicentem uin-
cere inducas in animum. Neque enim deerit quiſpiam etiam Lacedæmone, qui
harum rerũ cauſſam tibi promptiſſimè redditurus eſt. Verùm enimuero quan-
doquidem ego tibi noſtra ex ordine gymnaſia percenſui, quæ tibi non admo-
dum placuiſſe non occultè tuliſti, uideor mihi non iniqua poſtulaturus à te, ut
& tu uiciſſim me audiente percurras qua ratione uos Scythæ ueſtros iuuenes
exerceatis, tũ quibus gymnaſiis educatos inſueſcitis, & quónam pacto eoſdem
uiros ſtrenuos efficitis. ANA. Aequiſſima ſunt ô Solon quæ poſtulas. Ac ego
quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortaſſe nõ admodum admiran-
B das illas, & quæ non multum ueſtris ſunt reſponſuræ. Neque enim uel in ma-
xillam alicui plagam illidere auderemus, ſumus enim perquam meticuloſi: ſed
tamen qualiacunque ſunt noſtra exercendorum iuuenum inſtituta, dicentur.
Cæterùm, ſi uidetur, ea de re colloquium in craſtinum uſque differemus, ut ea
quæ ipſe dixiſti, magis quietus apud me retractare poſſim, tum etiã ea quæ mihi
dicenda ſunt, memoria percurrere. Itaq; quod nunc reſtat, in præſentia quidem
abeamus. Iam enim inualeſcentibus umbris appetit ueſpera.

DE LVCTV, Eraſmo Roterodamo interprete.

C Operæprecium ſanè fuerit obſeruare ea quæ in luctu uulgo tum di-
cantur, tum fiant, item quæ dicantur ab iis qui eos conſolantur ſcili-
cet, quámque non ferenda putent lugentes ea quæ acciderunt, &
ſibiipſis, & iis quos flent, cum haudquaquam pernouerint, malàne
ſint iſta, ac dolenda, an contrà iucundiora melioráque iis quibus accidunt: ſed
ex more & conſuetudine dolorem accerſunt. Itaque cum mortuus fuerit ali-
quis, faciunt ad hunc modum. Quin prius uolo tibi narrare quas habeant de
morte ipſa opiniones. Sic enim palàm fiet qua gratia ſuperuacanea iſta molian-
tur. Vulgi quidem hominum multitudo, quos ſapiẽtes iſti uocant idiotas, Ho-
D mero, Heſiodo, reliquíſque fabularum auctoribus ſuper his fidem habentes,
& illorum poëſim pro lege ducentes, locum quendam ſubter terram profun-
dum eſſe putant, quem Tartarum uocant. Eum exiſtimãt magnum & ſpacio-
ſum eſſe, caliginoſum atque opacum, qui tamen iſtis haud ſcio quo pacto illu-
ſtrari uidetur, quò ſingula quæ illic ſunt, introſpiciãt. Tum regnare in hoc ſpe-
cu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi retulit quidam harum rerum mi-
rè peritus, ob id eo uocabulo honeſtatum, quòd mortuorum copia diues eſſet.
Porrò Plutonem hunc inferorum remp. & manium uitam conſtituiſſe in hanc
formam. Nam forte obtigiſſe huic ut uita defunctis imperaret. Quos ubi de-
E miſſos receperit, arreptos uinculis ineffugibilibus coërcet, nulli prorſus per-
mittens ut ad ſuperos redeat, præterquam admodum paucis ex uniuerſo æuo,
idque grauiſſimis de cauſis. Interluitur autem regio illius fluuiis & magnis &
horrendis uel ſolo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atq; huiuſmodi
uocabulis appellantur. Quodq; eſt grauiſſimum, præiacet Acherontica palus,
quæ prima excipit obuios, quam non poſſis neq; tranſmittere neq; tranſire ſine
uectore: nam & profundior eſt quàm ut pedibus trãſiri poſſit, & ſpacioſior q̃
ut tranari queat. In ſumma huiuſmodi eſt, ut nec auiũ manes poſſint eã tranſ-
uolare. In ipſo uerò deſcenſu, portaq;, quæ quidem eſt adamantina, Aeacus eſt,
regis patruelis, cui mãdata eſt cuſtodia: iuxtaq; hunc canis triceps, ſæuus admo-

dũ. Is aduenientes ſatis amicè pacateq́; intuetur:cæterùm ſi quis conetur aufu- F
gere,latrat,territosq́; in ſpecum redigit. Iam qui tráſmiſſa palude ingreſſi ſunt,
eos excipit pratum ingens,Aſphodelo cõſitum,ac fluuius memoriæ hoſtis:eó-
Lethe. que Lethe nomen eſt inditum. Nam hæc uidelicet priſcis illis mortalibus nar-
rarunt,qui illinc redierant,nempe Alceſtis & Proteſilaus,Theſſalus uterq́;,ne-
que non Theſeus Aegeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodum
graues,digniq́; quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur è fonte illo bibiſ-
ſe,alioqui non meminiſſent horum.Itaque Pluto & Proſerpina,ut aiebant illi,
remp.adminiſtrant,rerumq́; omnium dominatum obtinent.Sed inſeruiunt his,
& in adminiſtrando principatu adiuuant, ingens turba, furiæ,pœnæ,terrores, G
ac Mercurius: quanquam is ſanè non adeſt perpetuò. Præfecti autem & ſatra-
pæ & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamanthus, uterque Cretenſis, uter-
que Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iuſtos uiros,qui cum uirtute uitam
peregiſſent, ubi iam multi collecti fuerint, uelut in coloniam quandam emit-
tunt in campum Elyſium,uitam optimam inibi uicturos. Quòd ſi malos ali-
quos ceperint,hos Furiis traditos,in impiorum locum eiiciunt,pro ratione ma-
lefactorum puniendos.Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur?
torti,exuſti, à uulturibus arroſi, rota circumacti, ſaxa ſurſum uoluentes. Nam
Tantalus ipſe ad paludem ſtat, in periculum adductus ne ſiti moriatur infelix. H
Rurſum alii mediocris uitæ (ſunt autem hi complures) uagantur in prato ſine
corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu fumus euaneſcentes. Aluntur
autem uidelicet noſtris libationibus inferiiſque quæ ſepulchris inſeruntur:
adeò ut ſi cui nullus ſit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus ie-
iunus ac famelicus inter illos uerſatur. Hæc uſqueadeo ualidè uulgi animos
peruaſerunt, ut ſimul atque familiaris quiſpiam mortuus fuerit, primùm obo-
lum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam uectori daturus ſit:nec
illud prius expendunt, cuiuſmodi nomiſma legitimum ſit ambuletque apud
inferos, & apud illos ualeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginenſis obo- I
lus. At ne id quidem cogitant, multo ſatius eſſe non poſſe naulum reddere.
ſic enim fiat,ut non recipiente portitore,poſtliminio redeat in uitam.Poſt hæc
lotos eos, perinde quaſi tartarea palus non ſatis ſit idonea lauandis his qui illic
degunt, & unguentis optimis uncto corpore,iámque uicta graueolentia, tum
coronatos pulcherrimis floribus proponunt ſplendidè ueſtitos,ne uidelicet al-
geant per uiam, néue nudi conſpiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulie-
rum eiulatus, omnium certè lachrymæ, pectorũ planctus,comæ dilaniatio,ge-
narum cruentatio. Aliis autem & ueſtis diſcerpitur,& puluis capiti inſpergitur,
adeò ut uiuentes miſerabiliores ſint mortuo. Nam illi humi uolutantur ſæpe- K
numero, & capita ſolo allidũt:hic uerò decorus ac formoſus,ac diligentiſſimè
coronatus ſublimis propoſitus eſt, & excelſus, uelut ad pompam adornatus.
Deinde mater,atque adeò pater quoq́; ex mediis cognatis progreſſus, ac mor-
tuo circumfuſus, (nam finge iuuenem aliquem ac formoſum propoſitum eſſe,
quò magis in hunc competat actio fabulæ) abſurdas ac ſtultas uoces emittit,ad
quas mortuus ipſe reſponſurus ſit,ſi cõtingat uocem recipere. Ait enim pater,
flebili quadam uoce uerbum unumquodq́; producens in longum: Fili iucun-
diſſime, periſti mihi, mortuus es,ante diem præreptus es, me ſuper hæc miſero
ſolo relicto. Non duxiſti uxorem,non paraſti liberos,non militaſti,nõ coluiſti
agros

A agros, non ad ſenectam perueniſti. Non comeſſaberis poſthac, non amabis filij, neque cũ æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quaſi putet filium adhuc rebus his egere poſt obitum, ac deſiderare quidem, uerùm potiri non poſſe. Sed quid hæc loquor? Quot enim ſunt qui equos ac cõcubinas, rurſum alii qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui ueſtem, reliquúmque mundum pariter in rogum iniectum exuſſerunt, aut unà cum cadauere ſepelierunt, perinde quaſi illic ſit uſurus, & apud inferos fruiturus? At ſenex iſte luctum agens, hæc omnia atque his etiam plura quæ dicit, neque filii cauſſa iactare uidetur, ut quem ſciat nõ auditurum, etiam ſi Sten-
B torem clamore uincat: neque rurſum ſua ipſius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoſcere uel ſine uoce. Nihil enim opus eſt ut quis apud ſeſe clamet. Supereſt igitur ut ad hunc modum deliret ob eos qui adſunt, cum neſciat neque quid acciderit ipſi filio, neque quò conceſſerit, imò cũ ne ſuam quidem ipſius uitam cuiuſmodi ſit perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret illum ex hac uita demigraſſe. Filius igitur huic ita reſponderit, exorato Aeaco atque Orco, quò liceat tantiſper è ſpecu proferre caput, dum patrem inſanienrem compeſcat: Homo infelix quid clamas? Quid mihi moleſtus es? Deſine uellicare comam, ac uultus etiam cutem lacerare. Cur mihi con-
C uicium facis, ac miſerum appellas, & infortunatum, qui iam ſim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidiſſe? An quia non ſim factus ſenex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugoſa, incuruus genibus, ſegnis, in ſumma, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus, deniq; ad iſtum modum delirans apud teſtes tam multos? O demens, quid tibi uidetur in uita boni, quo poſthac non ſimus potituri? Nimirum *uſuras dicis, ac cœnas, ueſtémque, & concubitus: eoq; metuis ne rerum harum inopia peream? Non cogitas autẽ longè bellius eſſe, non ſitire, quàm bibere: non eſurire, quàm edere: non algere, quàm ueſtibus abundare? Age igitur, quandoquidem igna-
D rus uideris, docebo te lugere uerius: iámque denuo incepto luctu, clama: Fili miſer, non amplius ſities, non amplius eſuries, nõ amplius algebis. Periſti mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hoſtẽ, non tyrannum. Non amor diſcruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei cauſſa bis aut ter quotidie perdes impenſam. Heu calamitatem, neque contemnêris factus ſenex, neq; moleſtus eris iuuenibus, ſiquando conſpiciaris. Hæc ſi dixeris pater, an non putas te multo ueriora, magíſque ridicula dicturum, quàm iſta quæ modò? At uide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos eſt, magnamq; cogitas caliginẽ, proinde metuis ne tibi præfocer, conclufus in mo-
E numento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò exuſtis (ſiquidẽ paulopoſt exurere me decreuiſtis) nihil opus erit nec ad tenebras nec ad lumen inſpiciendum. Atque iſta fortaſſis utcunque ferenda: uerùm eiulatus iſte ueſter quid mihi confert? aut quid iſta pectorum ad tibiæ modos percuſſio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem ſaxum quod ſepulchro imponitur coronis ornatũ? Aut quid ualet quòd merũ infunditis? Num putatis illud ad nos deſtillaturum, & ad Orcum uſq; permeaturum? Nam de parentalibus ipſi quoque, ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potiſſimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum ſurſum in cœlũ abire, neque quicquã iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod ſupereſt, puluis eſt inuti-

*πότους, cõpotationes.

lis,niſi creditis nos cinere ueſci. Non eſt uſqueadeo ſterile neque infrugiferum F
Plutonis regnum, neq; nos deſtituit Aſphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tiſiphonen, iampridem mihi libebat uehementer exclamare ſuper his quæ & faciebatis,& dicebatis,ſed uetabat linteũ ac lanæ quibus mihi fauces obligaſtis.

Atque ita profato, mors ultima lumina clauſit.

Sed dicito per Iouem: Si cõuerſus ad eos mortuus ille,loquatur hæc cubito innitens, an non uidebitur rectiſſimè dicturus? Attamen uecordes iſti uociferantur,& accerſito quopiam lamentorum artifice,qui multas antiquas calamitates in unum congerat,certaminis adiutore & amentiæ chorago abutũtur,ubicunque cœperit ille, ipſi ad melos eiulatu reſpondentes. Verùm quantũ ad lamen- G
Sepultura. tationes attinet,omnibus eadem eſt ineptiendi conſuetudo. At deinceps ſepulturæ rationem in uarios diuidunt modos. Nam Græcus exurit, Perſa defodit, Indus adipe ſuillo oblinit,Scytha deuorat,muria condit Aegyptius. Atque hic quidem(rem à me uiſam narro)deſiccatum cadauer, cõuiuam & compotorem adhibet. Fit autem frequenter,ut Aegyptium aliquem indigentem pecuniæ,leuet egeſtate pignus frater aut pater in tempore factus. Nam libationes,pyramides,columnæ,tituli,ad breue tempus duratura,an nõ ſuperuacanea, & ludicris
Ludi funebres. ſimillima? Sunt uerò qui ludos quoque conſtituãt ad ſepulchrum, ac funebres H
orationes habeãt, perinde quaſi patrocinentur ac teſtimonium perhibeant de-
Cœnæ exequiales. functo apud inferos iudices. Poſt hæc omnia ſupereſt exequialis cœna. Iámque adſunt neceſſarii,ut defuncti parentes conſolentur,ſuadenteſq; uti cibum capiat: quanquam illi per Iouem non illibentes ad id cõpelluntur,quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quouſque quæſo flebimus? Sine quieſcant Plutonis manes. Quòd ſi tibi deliberatum eſt omninò flere, uel ob hoc ipſum cibus eſt capiendus, quò tanto luctui par eſſe poſſis. Tum denique,tum ex omnibus contexuntur duo uerſus Homerici:

Nam cœpit meminiſſe cibi Niobe auricapilla. Tum illud, I

Vita defunctos flere haud finit aluus Achiuos.

At capiunt quidem illi,ſed initiò pudibundi, uereteſq; ne poſt chariſſimorum obitum uideantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet,quiſquis obſeruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd uulgò exiſtiment mortem ſummum eſſe malum.

RHETORVM PRAECEPTOR, Bilibaldo Birckeimero interp.

ARGVMENTVM.

Inſectatur hoc ſcripto Lucianus corruptam ſuorum temporum eloquentiam,& affectatum dicendi genus eorum qui ſe maximè facundos eſſe,atque egregiè perorare exiſtimãt, cum uerba quædã ex ultima uetuſtate repetita,& uix ipſi Euãdri matri intellecta,orationi paßim admiſcẽt,aut uerius infarciunt: quales fuerũt noſtra ætate non pauci cum apud Germanos alicubi, tum præcipuè apud Italos, quibus maximè ea cura fuit ita loqui,ut à nemine intelligerentur. In quorum gratiam & ſuperioribus annis dialogus ille qui Volſcorum & Oſcorũ titulo ferebatur,editus apparet. Ceterùm ipſa oratio didaſcalica eſt. Duas enim uias ad eloquentiam conſequendam adoleſcẽti à quo(ut fingitur)ad id impulſus fuerat, præſcribit,priorem quidem aſperam ac duram,& uix longo tempore peragendam, ceterùm ueram ac rectam,quam non modò ad eloquentiam, uerùm ad omnem uirtutem parandam ingredi opus eſt ei qui uolet uel mediocrem laudem aſſequi. Alterã autem planam & expeditam,ſed quæ ad improbitatem & petulantiam,non uirtutem,perducat: quã ipſe ironica quadam epitrope cõmendat,ac adoleſcenti obeundam proponit,ſcilicet ad temporum ſuorum morẽ alludens,quibus ut quiſq; indoctißimus & impudẽtißimus erat,ita pro præcipuo ac ſummo habebatur. Vtrique autem uiæ doctorem quendam addit: alterum uidelicet,ea quæ recta ſunt,& ad ipſam rem pertinẽt, monen- K

tem

A *tem: alterum autem, quæ ad arrogantiam, improbitatem & temeritatem ſpectant, ueriuſq; rabulam ac ſycophantam aliquē quam oratorem efficiunt, docentē: qui primò quidē, quæ de ſe ipſo afferre conueniat diſcipulum, præcipit: deinde quibus maxime ſtudere publice, primùm in affectandis uerbis, & componenda oratione, deinde inter agendum, & in foro, & in frequētia hominū: poſt hæc priuatim quoque, & domi inter ſuos idem debeat, docet. Quæ omnia eiuſmodi ſunt, ut mores ac uitia illorum temporum planè referāt, quemadmodum cum ex alijs pleriſque, tum ex Quintiliano multis in locis idem animaduertere licet, qui ipſe quoque huiuſmodi affectatores & arrogantes non ſemel perſtringit. Exemplum autem talis oratoris qualē hic deſcribit, ſupra in Lexiphane expreſſum habes, & hodie in multis coram & ob oculos uidere licet.*

SCiſcitaris ô adoleſceus, quónam pacto rhetor euadere, & uenu-
ſtiſſimum illud, ac oppidoquam honorificum nomen Sophiſta
B ipſe eſſe cenſeri poſſis. Tibi enim uiuendum eſſe negas, ni talem
in dicendo uim quandam aſſequaris, ut inexpugnabilis ac into-
lerabilis exiſtat, omnéſque in admirationem & uenerationem ra-
piat, ac Græcis res celeberrimæ famæ eſſe uideatur. Ideo uias illuc perducentes,
quænam tandem ſint, addiſcere cupis. Atque nulla inuidia, fili mi: præcipuè
cum quiſpiam adoleſcens adhuc exiſtens, optima deſiderat, ignarus tamen un-
de hæc hauriat, ſitque res ſacra quædam conſilium, quemadmodum tu iam ac-
cedens, hoc expoſtulet. Igitur ex me audi; & admodum confide, quòd in per-
quam eloquentem euadas uirum, ita ut ea quæ deceant, & cognoſcere & ex-
C plicare poſſis, ſi tute interim memor eſſe illorum quæ à nobis audieris, aſſiduó-
que labore exercere, & alacriter uiam capeſſere uolueris. Ita enim ad optatum
peruenies terminum. Cæterùm huius rei adeptio minimè eſt exigua, neque me-
diocri indiget ſtudio, ſed pro qua multos labores multáſque uigilias ſubire, ac
quicquid euenerit, ſuſtinere decet. Conſidera igitur quótnam hucuſque, cum
nullius eſſent momenti, ob ſermonem clari & opulenti, ac per Iouem nobiliſ-
ſimi quoque apparuere. Atqui ne timeas, neque ob ſperatorum magnitudi-
nem deſperes, infinitos quoſdam labores ſubeundos exiſtimans. Siquidem mi-
nimè per aſperam quandam aut arduam, ſudoríſue plenam nos perducemus, ut
D ex ipſa media laſſus regredi cogaris, quandoquidem nil ab aliis differimus, qui
per conſuetam illam deducunt, longam, inuiam, labotioſam, & ut plurimum
deſperatam: ſed conſilii noſtri præcipuum hoc eſt, ut per iucundiſſimam pa-
riter ac compendioſiſſimam facilémque & accliuem uiam, cum multa animi
uoluptate deliciíſque inter florida prata umbráſque amœnas deambulans, o-
cio, ac greſſu placido, abſque ſudore in ſummo conſiſtas uertice, illicque citra
laborem uenari, & per Iouem diſcumbens quoq; conuiuari poſſis, ac illos qui
per aliam incedunt uiam, in aſcenſus cliuo ab edito deſpicias: quin per confra-
goſa & lubrica præcipitia uix ſurrepentes, ac nonuunquam in capita deuolu-
E tos, multáque uulnera cautium aſperitate accipientes. Tu uerò pridem antea in
ſummo coronatus, feliciſſimus eris, breui uniuerſa quotquot in Rhetorica ſunt
bona, tantùm non dormiendo accipiens. Atqui promiſſio hæc admodum ma-
gna eſt, uerùm per hoſpitalè Iouem ne diffidas, ſi facilè pariter & iucundiſſimè
tibi hæc oſtendi poſſe aſſerimus. Etenim ſi Heſiodus cum pauca ex Helicone
folia ſumpſiſſet, confeſtim Poëta egregius ex paſtore euaſit, atq; Muſarum nu-
mine afflatus, deorum & Heroum genus decantauit: cur rhetorem, qui multò
infra poëtices eſt magniloquentiá, in breui creare impoſſibile erit, ſi quis com-
pendióſiſſimá didicerit uiam? quemadmodum & ego tibi enarrare uolo Sido-
nii cuiuſdá mercatoris cóſilium, quod ob incredulitatem imperfectum reman-

ſit,ac audienti inutile. Imperabat iam Alexāder Perſis, poſtquam Dariū in Arbelis pugna deuicerat,ac oportebat undiq; per imperium nucios emittere, qui Alexandri ferrent edicta. Erat uerò ex Perſis longiſſima in Aegyptū uia.ſiquidem montana circūire oportebat, hinc Arabiam per Babyloniam intrare,inde longis emenſis deſertis uix tādem in Aegyptum perueniebatur ſtatiuis uiginti prolixis uiro expedito. Ferebat id ægrè Alexander,quoniā Aegyptios nonnihil tumultuari audiebat,nec habebat quo pacto quæ ſibi agēda uiderētur,Satrapis annunciare poſſet. Tum mercator Sidonius, Ego,rex,inquit,uiam haud longam ex Perſis in Aegyptū me tibi oſtenſurū polliceor.etenim ſi quis montana hæc ſuperabit (tranſgredietur autem triduo) cōfeſtim in Aegypto erit. Et ſic ſe res habebat,uerùm Alexāder non credidit,ſed deceptorem eſſe mercatorem exiſtimabat. Ita quamplurimis promiſſiones admirādæ incredibiles uidentur. Sed ne id tibi accidat,caue.etenim experiētia cognoſces quòd nil prohibebit te Rhetorem cenſeri unius nec totius quidē diei, montem ex Perſis in Aegyptum tranſgreſſum. Proinde Rhetorices primo imaginē ſermone deſcribere,& quemadmodum Cebes ille,utranq; uiam tibi oſtēdere uolo. Etenim duæ ſunt quæ ad Rhetoricam perducunt,quam haud mediocriter mihi amare uideris. Illa itaque in eminenti reſidet ſolio, admodū formoſa,ac aſpectu elegāti: in dextraq; Amalthéæ retinet cornu,fructibus omnifariis refertum. Ex altera aurē parte adſtātes mihi diuitias aſpicere uidetur, penitus aureas,ac perquā amabiles:iuxta quas gloria quoq; & uehementia conſiſtunt:ipſam uerò laudes permultæ, puſillis Amoribus ſimiles,ac undiq; cōfertæ circumuolitant,inſtar Nili, ſi quandoq; illum depictum uidiſti,Crocodilo alicui,uel equo fluuiatili,quales multi ſunt in eo, inſidentē,paruulos autem puellos,Peches illos Aegyprii uocant,circa ipſum luſitātes. tales & circa rhetoricā laudes. Tu uerò amator accedis, deſiderans ſcilicet quamcelerrimè in ſummū euadere,ut tibi aſcēdenti nubat,ac omnia ea poſſideas,diuitias,gloriā,laudes. lege etenim cūcta nubētis fiūt. Inde cum monti appropinquas,ſub initiū de aſcenſu deſperabis,resq; tibi ſimilis eſſe uidebitur quemadmodū Aornos Macedonibus apparet,undiq; aſpiciētibus prærupta,& uix auibus tranſuolatu facilis,Dionyſio aliquo,aut Hercule, ſi complanari debeat,indigēs. & ita tibi ſub initium uidebitur. Inde paulò pòſt duas quaſdā uias cernes,uel potius altera ſemita eſt, anguſta, ſpinoſa & aſpera, multū ſitis ac ſudoris præ ſe ferēs, quam iam antea Heſiodus perquam egregiè oſtendit, ita ut nihil mei indigeas. Altera uerò lata eſt, florida, ac manantibus aquis irrigua, & penitus talis,qualē paulò antè dixi,ne eadē ſæpius repetens,te qui iam Rhetor eſſe poſſes,detineā. Tātùm hoc addendū uidetur,quòd aſpera illa & ardua,nō multa uiatorū retinet ueſtigia:& ſi aliquā,ualde uetuſta. per illā ego miſer aſcendi, tantum laborans, cum haud neceſſe eſſet. Altera uerò undiq; plana,ac nil confragoſi habens, qualiſnā ſit,à longè tantùm mihi apparuit: nō tamen per illam inceſſi. Haud enim cū adhuc iuuenis eſſem,quid optimum foret cernebam,ſed poëtam illum uera loqui exiſtimabā,dicentē,Ex laboribus germinare bona. Illud uerò minimè ſic ſe habebat. multos enim uideo abſque labore maiori dignitate euectos, felici ſermonum & uiarum electione tantùm. Cū uerò ad ingreſſum perueneris, rectè noui te hæſitaturū, quin iam dubitare ad quāmnā ſit uertendum. Quid igitur iam tibi faciundum ſit ut facilè ad ſummum aſcendas, fortunatus euadas,& nubas, omnibúſque admirabilis uidearis, ego

Imago rhetorices.

Duæ uiæ ad rhetoricam.

F G H I K

A ego tibi expediam. Satis enim eſt me ipſum deceptum eſſe, & laboraſſe: tibi uerò citra ſementem & arationem, tanquam Saturni ſeculo, cuncta prouenient. Cōfeſtim igitur tibi ſe obuium feret uir quidam robuſtus, prædurus, greſſu uirili, multum Solis in corpore oſtendens, aſpectu maſculo, uigilator, aſperæ illius uiæ dux, nugas quaſdam uanas prædicans, ut ſe ſequaris cohortans, Demoſthenis, Platonis, & aliorum quorundam ueſtigia demonſtrans, magna quidem, & ſuper præſentia, uerùm iam obſcura, & ut plurimum à tempore obliterata. Addet te beatum fore, ac lege Rhetoricam tibi nupturam, ſi per illa inceſſeris, ueluti eos qui ad bona pergunt. at ſi parumper tranſgrediaris, uel extra rectū tra-
B mitem, aut inceſſu aliquorſum magis declines, te à uera uia & ad nuptias deducente aberraturū. Inde te priſcos illos uiros imitari iubebit, inutilia ſermonum proponens exempla, nec imitatu facilia, qualia ueuſtæ ſunt conſtructionis Hegeſii, & quæ circa Cratetem, Neſiotem quoque, ſeuera, neruoſa & dura, diligēterq; à literis amputanda. Laborem autem, uigilias, & puræ aquæ uſum, ſqualorem quoq;, hæc cuncta neceſſaria & ineuitabilia dicet. Etenim impoſſibile eſſe abſque illis uiam perficere. Et quod omnium moleſtiſſimum, perlongum tempus ad perficiendum iter tibi præſcribet, annos multos, nō per dies, neq; triennalia, ſed per integras numerans Olympiades, ita ut priuſquam audiēs laborem
C ſubierit, & defatigatus fuerit, felicitati illi ſperatę longū ualere dicat. Inſuper ob hæc mala haud paruam expetet mercedē, ſed neq; dux eſſe incipiet niſi magna prius acceperit. Et hæc tibi dicet ſuperbus, & uerè antiquarius ac Saturnius homo, mortuos ueuſtos ad imitationem proponens, ſermonēſque pridem defoſſos eruere dignum ducēs, ac ſi maximum eſſet bonum, gladiorū fabri, & alium Atrometi cuiuſdam grammatiſtæ filium imitari, & hæc in pace, neque Philippo ingruente, neque Alexandro cogente, quo tempore illorum ſermones utiles ſunt uiſi: ignorans quæ'nam ſint nunc innouata, celeritas, laboris euitatio, & uia ad Rhetoricam perquam compendioſa. Tu uerò haud acquieſcas, neq; illi *Demoſthenem & Aeſchinem intelligit.*
D mentem adhibeas, ne te ſuſcipiēs alicubi præcipitet, uel demum priuſquam tot labores exhaurias, in ſenium perducat. Sed ſi omnino amore flagras, ac celerrimè Rhetoricæ congredi deſideras adhuc uigens, ita ut illi diligentem operam impendere poſſis, aſpero huic homini, & ultra mediocritatem uirili, longè dic ualere: ipſum uerò aſcendere, & alios quotquot decipere poteſt, ſecum ducere permitte, ut tandem anhelātes, & multo ſudore perfuſos, deſtituat. Ad alteram uerò perueniens uiam, alios quoq; multos inuenies, inter quos perquā ſapientē quendam ac perpulchrum uirum, inceſſu molli, ceruice infracta, uultu effœminato, uoce ſuaui, unguenta ſpirantem, ac ſummo digito caput ſcalpētem, ca-
E pillos quidem paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentem, perquam delicatum Sardanapalum quendam, uel Cinyram, aut Agathonem ipſum, lepidū illum tragœdiæ poëtam. Hæc ideo refero, ut ab iis eū cognoſcas ſignis, ac res tā diuina, Veneriq; & Gratiis amica, minimè te lateat. Sed cur hæc dico? etenim ſi ad cæcutientem te accedēs, ſolum quid proloquutus fuerit, Hymettium os illud aperiens, & conſuetam uocem tantùm emittens, quamprimū intelliges eum nō ex nobis quempiam, qui terræ fructu paſcimur, eſſe, ſed ſpectrum peregrinum, rore uel ambroſia enutritum. Ad hunc itaque ſi acceſſeris, teq; ipſum tradideris, confeſtim Rhetor eris egregius ac conſpicuus, & ut ipſe uocat, rex in ſermonibus citra laborem cōſtituēris, orationis moderans quadri-

gas.etenim ſuſcipiens te,prima illa docebit.ſed potius ipſe te alloquatur.Siquidem ridiculũ, pro tanto rhetore me uerba facere, malum forſitan talium tátorumq; mimum,ne alicubi cadens,heroa quem repræſentare conor,atteram.Te igitur compellabit,comã interim quæ adhuc reſidua eſt,demulcẽs, ſubridensq; iucundum illud & tenerum,quemadmodum aſſueuit,comicam Thaidem, uel Malthacen, aut Glyceram in emittenda uoce imitatus.Siquidẽ ruſticana eſt uiriliras,& minimè ad mollitiem & blãditias rhetoris apta.Dicet igitur de ſeipſo perquam modeſtè loquens: Num ô præclarè te Pythius ipſe ad me miſit, rhetorum optimum diiudicans,quemadmodum Chærephõri olim perquirenti oſtendit quíſnam ex tum uiuentibus ſapiẽtiſſimus eſſet?At ſi non ideo, ſed propter gloriam aduenis, quoniam audieris noſtra omnia eſſe perquam ornatiſſima,decantata,ſtupenda & mirè expolita:cõfeſtim intelliges ad quàm diuinum acceſſeris uirum:expectabis autem nihil tale uiſurũ, ſicuti hoc uel illud accipere: uerùm ſiquis Tityus,aut Otus,ſeu Ephialtes, lõgè ſuper illos tibi res uidebitur immenſa & admiranda.me etenim tãtum alios uocalitate excellere inuenies,quantum tuba fiſtulas,cicadæ apes,choriq; eos qui remiſſe cãtare aſſueuerunt.Poſtquam uerò & ipſe rhetor euadere cupis,idq; haud facilè ab alio addiſcere potes,ſolum ô gloriolæ ſtudiũ ea quæ dico ſequere, ac omnia imitare:leges quoq; quibus te uti iubeo,mihi diligenter obſerua.quin potius nil cunctarus iam accede:neq; admireris ſi ante rhetoricã prius ea non didiceris,quæ alia præexercitatio multo labore ſtultis & uanis inculcat hominibus(nullius enim eorum indigebis) ſed illotis pedibus(inquit parœmia)irrue, nil minus ideo habiturus, neq; ſi rririſſimum illud literas ſcribere ignoraueris. Etenim ultra hæc omnia aliud quid rhetor eſt.Primùm igitur referam quódnam te domi digreſſum uiaticum ad peragendũ iter afferre oporteat,qualiterq; commeatũ inſtruere,ut illud perquã celerrimè perficere poſſis.Inde ego ipſe quędam procedenti per uiam oſtendens,nonnulla uerò admonens,ante ſolis occaſum rhetorem te ſupra omnes,qualis ipſe ſum,efficiam, indubitanter prima, media & nouiſſima eorum qui declamare conantur,poſſidens.Igitur quod maximum eſt,ignorantiam affer:dein temeritatem,audaciam præterea,& impudentiam:uerecundiam autẽ,manſuetudinem,mediocritatẽ & erubeſcẽtiam domi relinque. inutilia enim ſunt,& negocio perquã contraria.Prætetea clamorẽ ualidiſſimum,ac cantum turpẽ, inceſſum quoq; qualis meus eſt. Siquidẽ hæc ualde ſunt neceſſaria, & ſola quodãmodo ſufficiũt.Veſtitus autẽ ſit conſpicuus & cãdidus,opus Tarentini operis,ut corpus trãſpareat.Crepida uerò attica, & muliebriter effigiata.Solea ſicyonia,ligamẽtis albis decorata.Sectatores uerò quamplurimi,libellúſque ſemper.Hæc te ipſum conferre oportet: at reliqua per uiam iam procedens uide & audi. etenim iam tibi leges enarrabo, quibus ſi uſus fueris, rhetorica te cognoſcet, & accedet, minimeq; auertetur, aut quapiam afficiet contumelia tanquam haud initiatum, & arcanorum ſpeculatorem quendam . Proinde formæ ac ueſtitus decori permaximam curã adhibere oportet. inde quindecim, uel non ultra uiginti, attica quædam ſelige uerba, hæcq; diligenter exercens, in ſumma lingua prompta habe, utpote,quippe, nempe, quoniamquidem, igitur,utique,& heus optime,ac talia: in omnique ſermone illa tanquam condimẽtum quoddam inſperge.Aliorum nulla tibi ſit cura, ſi his ſint diſſimilia,inconuenientia & incõcinna.Tantummodo purpura ſit pulchra ac florida, licet

A licet pallium ex craſſioribus conſutũ ſit pellibus. Deinde ubi obſoleta & peregrina, raroq; ab antiquis uſitata collegeris uerba, hæc expeditè in eos cum quibus cõuerſaris eiaculare. ita enim te populus ille magnus uenerabitur, & admirandum ſuſpiciet. Doctrinam igitur quæ eorum exuperat intellectum, expertam, tãquam ex peritia habitam nominabis. Buttubata nugatoria, pro ualde dices antigerio, pro cito toper, pro beſtiæ ſimilẽ belutum. Nonnunquã tu quoq; noua effinge, & monſtroſa cõpone nomina. nã poëtam uerificẽ appella, præſtantem præaſtantem, uenerabilẽ uenerando habilem, certamina agoniſmata. Cum uerò ſolœciſmum uel barbariſmum committis, unum tibi ſit remedium B impudentia, confeſtimq; in promptu ſit nomen poëtæ cuiuſdam uel ſcriptoris qui nec eſt nec fuit unquam: ut cum ita dixeris, uir ſapiens eſſe cẽſearis. Vocem uerò data opera altiſſimè tolle. Proinde uetuſta minimè perlegeris tute, neque ſiqua nugator Iſocrates, uel gratiarum expers Demoſthenes, aut Plato frigidus ſcripta reliquere, ſed orationes eorum qui paulò ante nos fuere, & quas haſce exercitationes appellant, ut illis inſtructus, ac tanquam ex penu depromẽs, habeas quibus in tempore abuti poſſis. Poſtquam uerò orandum erit, præſentesq; argumenta quædã ac ſermonum occaſiones ſubiecerint, uniuerſa ea quotquot ſunt, cum indignatione dicautur, uilipendanturq;, tanquã nil penitus ex his ui- C rile exiſtat. De illis uerò quæ tute eligeris, caue mediteris, ſed quicquid uerbi in linguam uenerit, effutias. Quin nec hoc tibi curæ ſit, ut primum quẽadmodum primum eſt, debito proferas tempore, ſecundumq; dein, ac tertiũ poſt illud: uerùm quicquid primum inciderit, primũ quoque dicatur: & ſi ita euenerit, ocrea capiti, tibiæ uerò adaptetur galea. præterea accelera, & undiq; connecte. ſolummodo ne taceas. Quòd ſi de contumelioſo quodam uel mœcho Athenis uerba facies, quæ apud Indos ac Ecbatana gerantur, referas. In omnibus uerò ſit Marathõ & Cynægirus, ſine quibus nil fiat: ſemperq; Athos nauigetur, & Helleſpontus pedibus teratur, & ſol à Perſarũ ſagittis obumbretur, & Xerxes fugiat, D & Leonides admirationi exiſtat, & Othryadę literæ legãtur, & Salamis, & Artemiſium, & Plateæ, multa hæc & inculcata. In omnibus uerò pauca illa uerba immiſceantur, & tanquam floſculi interſpergantur, aſſidueq; in ore ſit utiq; illud, & quoniamquidẽ igitur: etiam ſi illis minimè indigeas. pulchra etenim ſunt etiam fortuitò prolata. Proinde & ſi aliquando canendi tempus eſſe uidetur, omnia canantur, & melos fiant. Quòd ſi aliquando canendi quoq; ignarus fueris, uiros qui iudicio præſident, exactè ſonoroſe nominans, harmoniam explere puta. At illud, heu malorũ, ſępius repetatur, & femur percutiatur, & murmurillo interim ſuſurra, & dictis adgannias, ac incedẽdo clunes exagita. Quòd ſi te E haud laudent, indigneris, & eos conuiciis inſecteris. ſi uerò ſurrexerint, & ob pudorem exire parati iam fuerint, eos ſedere iube, ſitq; penitus res tyrãnica. Vt uerò multitudo quoque ſermones tuos admiretur, ab Iliacis incipiens, uel per Iouem à Deucalionis, ſi uidetur, & Pyrrhæ nuptiis, ad præſentia ſermonẽ detorque. etenim qui hæc intelligant, pauci erunt: qui maximè, propter beneuolentiam tacebunt. Quòd ſi quid dixerint, ob inuidiã id facere uidebuntur: multitudo uerò & formam, & uocem, & inceſſum, & deambulationem, & cãtum, & crepidas, & utique illud tuum admirabitur. Præterea ſudantẽ te & anhelantem cernẽs, nil prohibebit quin te perquam aptum quẽdam in ſermonibus certatorem eſſe credat. Proinde celeritas illa haud paruam defenſionem habet, ad-

Qualem rhetorẽ & Martialis deſcribit epigram. li. 6. cuius initium, Non de ui, neque de cæde, &c.

mirationemq; apud multos: ideo caue ne aliquando ſcribas,uel meditatus procedas.Siquidem id manifeſtæ eſt redargutionis.Amici uerò ſemper applaudant, ac cœnarum preciū exoluant,ſiquando te à memoria excidiſſe intelligant,manus porrigentes,& inter laudes tuas ſpacium præbētes,ut rurſus inuenire poſſis quod dicendum erat.Siquidem hoc tibi præcipuè curæ ſit,ut chorum habeas domeſticum,tibiq; concinentem. Et hæc tibi in ſermonibus obſeruanda erunt: dein uerò ubi proceſſeris,ille te ſtipās,ſatellitum uices expleat,& de quibus dicis,interim conferat.Quòd ſi quis obuiàm factus fuerit, admirāda de te ipſo referas,ac ſummis te laudibus extollas,grauemq; te illi oſtendas.quid enim Pæanienſis in mei eſt comparationem? & utinam mihi cum ueteri quopiam certamē foret!& alia huiuſmodi.Proinde,quod maximum eſt,& ad exiſtimationem perquam neceſſarium,paulo minus prætermiſeram: omnia quæ dicūtur,irride: & ſi quiſpiā bene loquutus fuerit,aliena & non ſua oſtentare uideatur.Quòd ſi uel mediocriter contrà niti uoluerit, omnia carpantur.Præterea in auditoria poſt cunctos ingredi oportet.id enim inſigne eſt, omnibusq; tacentibus, peregrinam quandam laudem, præſentium auditum auertētem & interturbantem, inchoare: adeò ut omnes tantorū nominum onere nauſeent,ac aures obſtruāt. Interim manū haud frequenter moueas.nam id factu facile.neque præterquam ſemel, uel ut plurimum bis aſſurgas.Subſanna autem quamplurima, & palàm oſtende minus tibi placere quæ dicuntur. Abunde autem reprehēſionum occaſiones Sycophanticis aures ſuppeditabunt.at in reliquis confidere oportet.etenim audacia,& impudentia, mēdacium quoque promptum,ac ſemper in labiis ſummis periurium,& inuidia erga cunctos,odium quoque & blaſphemia,necnon calumniæ frequentes,hæc te in breui celebrem & conſpicuum reddent.Et talia quidem ſint quæ manifeſtè ac palàm fiant: priuatim uerò res omnes perpetrare uidearis,ludere,inebriari,ſcortari,mœchari,iugulare quoq;:&ſi non facis,coram omnibus tamen te facere iactita,literasq; aliquando à mulieribus cōſcriptas oſtende.Nam & pulcher eſſe uelis, præcipuaq; tibi ſit cura ut à fœminis celebrari uidearis. Nam per hanc uiam quamplurimi ad Rhetoricam uſque aſcenderūt. Ideo & tu quoque per illam ad gynæcēum uſque clareſcere poteris. Atque iſtud ne uereare,etiam ſi à uiris ob aliud quiddam amari uidearis, & hoc barbatus,aut etiam per Iouem caluus iam exiſtens: ſed adſint qui etiam ob id tecum conſuetudinē habeant.At ſi nemo alius fuerit, uel ſerui ſufficiēt.Nam hinc multa ad Rhetoricam utilia oriuntur: augetur impudentia, & temeritas. Cernis etenim ut loquaciores ſunt fœminæ,impotentiusq; ac ſupra uiros conuiciis debacchātur.Quòd ſi itaq; & tu ſimilia patieris, aliis longè præſtabis.Iam uerò & uolſum eſſe maximè oportet per omnia.Quòd ſi nō, illa prorſum utique.Et ipſum autem os quoque ad cuncta libenter tibi diducatur,& lingua ſermonibus & reliquis quantum poteſt ſubſeruiat. poteſt autem nō ſolum ſolœciſimum & barbariſmum cōmittere,nugari,peierare,conuiciari,criminari, mētiri,ſed & aliud quid peragere noctu,& maximè quādo unus tam multis amatoribus non ſufficies.Nam cūcta facere noſcat,ut expeditior reddatur,& penitus à re nulla abſtineat.Hæc fili mi ſi rectè didiceris(poteris ſiquidē, nihil enim ex his graue) confidenter polliceor te haud longo tēpore rhetorem præſtantiſſimum,nobisq; ſimilem euaſurū.Quæ uerò ſequuntur,haud me dicere oportet quanta tibi bona breui à Rhetorica aderunt. Cernis etenim me,qui è patre

F (beside line 1) · G (beside "niensis in mei…") · H (beside "semel, uel ut plurimum…") · I (beside "scriptas ostende…") · K (beside "uerò & uolsum…")

A ſordido,nec penitus libero, quiq; ſuper Xoin & Thmuin ſeruitutem ſeruierit, natus ſum, matre uerò ſartrice,in biuio quodam.ipſe uerò forma non omnino illiberali eſſe uiſus,ſub initium ob uictus penuriam,cũ infelici,ſuaui tamen cõuerſabar amatore.At poſtquam uiam hanc quàm facilis eſſet conſpexi,& trãſgrediens in ſummum perueni,ſiquidem ò amicabilis Adraſtia, omnia quæ iam enumeraui uiatica abunde mihi ſuppetebant, audacia,ignorantia, impudentia. Primùm igitur haud amplius deſiderabilis appellor,ſed iam Iouis & Ledæ filiis cognomine ſimilis ſum effectus.Dein cum anu mihi contuberniũ fuit,quam primò uentris cauſſa amare ſimulabam,mulierem ſeptuagenariam, quæ adhuc

B dentes quatuor,& illos auro colligatos habebat.Veruntamen ob paupertatem certamen ſuſtinebam,ac frigida illa ex ſepulcro oſcula,perquam ſuauiſſima mihi fames reddebat.inde parum abfuit quin omnium bonorum quæ poſſidebat, hæres euaſiſſem, niſi execrandus quidam illi indicaſſet famulus, quòd ob eam tollendam uenenum comparaſſem.In caput igitur præceps eiectus,minimè tamen neceſſariis interea carui.Sed & rhetor eſſe uideor,ac in iudiciis me oſtento,multa prodens,ac iudices corrumpẽdo fatuis concilio hominibus. Vt plurimum uerò ſuccumbo,fores tamen obiter uiridi coronantur palma. his enim illecebris erga infelices utor:uerùm ab omnibus odio haberi,& morum prauita-

C te lõge prius quàm ſermonum eſſe inſignẽ,ac digito demonſtrarier,En ille qui cunctis flagitiis præcellere fertur,non parua mihi res eſſe uidetur.His te admonere uolui,longè prius per Venerem me ipſum admonẽs,ac gratiam haud mediocrem mihi ipſi referẽs,& egregiè quidem. Generoſus itaque hæc dicẽs ceſſabit.Tu uerò ſi dictis acquieſces, iam illic eſſe puta,quò ſub initium peruenire deſiderabas,nec quicquam tibi impedimẽto erit ſi leges has obſeruaueris ,quò minus in iudiciis excellas,apud multitudinem clareas, acceptus quoque ſis, & tibi nubat non uetula quædam comica, quemadmodum legiſlatori & præceptori illi tuo,ſed mulier pulcherrima Rhetorica ipſa,ita ut cũ Platonis curru il-

D lo alato ueharis,magis te deceat de te ipſo loqui,q̃ illũ de Ioue. Ego uerò,nam degener ſum & timidus, è uia uobis decedam, ac circa Rhetorices ſuperficiem nauigare deſinam, ignarus quo pacto ueſtra cum illa conueniant, quin potius iam deſino. Verùm citra puluerem uictores declarati, & admiratione digniſſimi,hoc ſolum reminiſcamini,quòd non feſtinatione illa ueſtra celeriores apparentes uictores euaſiſtis,ſed quia ad faciliorem & proniorem uiam declinaſtis.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS,
Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

E

Diſputatio eſt de ui magica,de incantamentis,de ſpectris,& mortuorum animis,an ea uidelicet ſuper terram ambulent,ſeſeq; quibus libitum fuerit, oſtendant, cuiuſmodi & hodie quadam ſuperſtitione atque illuſionibus dæmonum uexati plerique credũt. Quanquam autem alia quadam ratione adductus Lucianus(eum enim intelligo ſub Tychiadis perſona ſententiam ſuam hic exponere) omnia iſta pro nugis & impoſturis ducat,nempe Democriti auctoritatem(ut ipſe innuit) ſecutus, qui animas à corporibus ſegregatas nihil eſſe cenſuerit,illa tamen interim contẽdit,quæ & noſtræ ætatis ac religionis homines ſaniores paulo, ac prauis ſuperſtitionibus minus dediti plerique ſentiũt:uidelicet ſpectra atque phãtaſmata huiuſmodi omnino nulla eſſe,aut ſi quæ etiam ſint,dæmonum illuſiones quaſdam eſſe, quæ ueritate ac rectis opinionibus munitis haudquaquã nocere poßint.Deinde autem & magicas uires,& incantationes,non aliud quàm meras præſtigias eſſe, quibus imperitorum oculi ac mentes circumueniantur. Fingitur autem res apud Eucratem philoſophum agi, quò uidelicet iterum philoſophorum uanitatem perſequatur,ut qui ueritatem ac ſapiẽtiam apud alios profitentes,

ipſi interim apud ſeſe nugis & incredibilibus huiuſmodi rebus animo adhæreant, nullis certis rationibus in- E
nitentes, ſed febricitantium apparitionibus ac ſomnijs, & meris anicularum fabulis fidem dantes. Tota enim
confirmatio philoſophorum exemplis & apparitionibus conſtat, quæ Tychiades *partim ridendo, partim ab*
inconſequentibus & cauſſarũ defectu diluit. Exordium *ab admiratione ſumitur, qua ille affectum mentiendi*
in pleriſque præſertim philoſophis & ſapientiæ profeſſoribus nulla probabili cauſſa impellente, miratur. Ti-
tulus ab utraque parte impoſitus eſt, hinc ab eo qui rebus huiuſmodi fidem negat : illinc ab ijs qui mendacia
talia aſtruunt, & ex ijs quaſi quandam uoluptatem captant.

TYCHIADES AC PHILOCLES.

TYCH. POTES mihi Philocles dicere quídnam id tandem ſit quod multos
in mentiendi cupiditatem adducit, ut pariter gaudeant quum & ipſi
nihil ſani loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum inten- G
dant? PHIL. Multa Tychiade ſunt, quæ nonnullos mortales mentiri
compellunt, quia in rem uident cõducere. TYCH. Nihil ad rem hæc, ut aiũt.
neque enim de his rogabam, qui quum uſus poſtulat, mentiuntur. Venia nimi-
rum hi, imò laude plerique eorum digni ſunt, quicunque uel hoſtes fefellerũt,
uel ad ſalutẽ tali quopiam pharmaco uſi ſunt in neceſſitatibus, cuiuſmodi mul-
ta Vlyſſes etiam fecit, ut & uitam ſuam, & ſociorum reditum redimeret. Sed de
illis uir optime dico, qui nulla neceſſitate mendacium ipſum ueritati longè an-
teponunt, ipſa re uidelicet delectati, atque in ea ſine ulla idonea occaſione uer-
ſati. Iſti ergo ſcire cupio cuius commodi gratia iſtud agunt. PHILO. An ali- H
cubi tales aliquos iam deprehendiſti, quibus hæc inſita ſit mentiendi libido?
TYC. Et quidem admodum multi ſunt huiuſmodi. PHIL. Quid aliud er-
go in cauſſa ſit quòd mentiuntur, niſi dementia? ſiquidem rem peſſimam opti-
mæ loco præoptant. TYC. Hoc nihil eſt. nam ego tibi multos oſtenderim ad
cætera prudentes, ac ſapientia mirabili: neſcio tamẽ quo pacto captos hoc ma-
lo, mendaciiq; ſtudioſos, adeò ut ego certè moleſtè feram, quòd uiri tales, omni-
bus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & ſe, & eos in quos inciderint, fal-
lere. Nam ueteres illi, id quod tibi notius eſt quàm mihi, Herodotus, Cteſiasq;
Cnidius, atq; his ſuperiores, deniq; Homerus ipſe, uiri celebres, mẽdaciis etiam I
ſcriptis utebantur, ut non ſolũ eos fallerent à quibus tunc audiebantur, uerùm
uſque ad nos etiam mẽdacium per manus traditum perueniret, in pulcherrimis
uerſibus metriſq; ſeruatum. Me ergo ſæpe illorum uerſuum nomine ſubiit pu-
dor, ſiquando cœli ſectionem, ac Promethei uincula recenſent, Gigantúmque
rebellionem, atque omnem illam de Inferis tragœdiam: & quo pacto ob amo-
rem Iupiter in taurum & cygnum uerſus ſit: & quemadmodũ ex muliere quiſ-
piam in auiculam urſámue mutatus ſit: Pegaſos præterea, Chimæraſq; & Gor-
gonas, ac Cyclopas, atque id genus omnia, admodum abſurdas monſtroſaſq;
fabulas, & quæ mentes afficere puerorum queant, qui laruam adhuc lamiamq; K
metuunt : quanquam poëtica ſint fortaſſe tolerabilia : at urbes iam gentéſque
totas una uoce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum? ueluti cum Cre-
tenſes ſepulcrum Iouis oſtendere non pudet : Athenienſes Erichthonium edi-
tum è terra ferunt, primoſq; illos homines in Attica olerũ more ex terra emer-
ſiſſe. Hi tamen multo uerecundiores quàm Thebani, qui ex ſerpentis dentibus
ſatiuos quoſdam progerminaſſe narrant. quòd ſiquis hæc, quum ſint ridicula,
uera eſſe nõ credat, ſed ea prudenter examinans, Corœbi cuiuſpiã, aut Margi-
tæ exiſtimet eſſe, ſiquis aut Triptolemũ credat in alatis draconibus per aërem
uectum eſſe, aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem ueniſſe auxilio,
uel

A uel Orithyiam à Borea raptam eſſe,impius nimirum hic atque inſanus uideatur eis:quippe qui tam manifeſta ueraq; non credat. uſqueadeo obtinet mendaciũ. PHIL. At poëtis Tychiade,urbibusq; fuerit fortaſſis ignoſcẽdum:nam illi delectationẽ illam quæ ex fabula proficiſcitur, ut quæ maxima ſit illecebra, poëmatibus ſuis immiſcent,qua potiſſimum erga auditores opus habẽt. Athenienſes uerò,Thebaniq;, & ſi qui ſunt alii, patriæ ſuæ plus maieſtatis ex huiuſmodi figmentis conciliant. Quòd ſiquis fabulas auferat è Græcia,nihil obſtiterit quò minus earũ narratores fame intereant, quandò iam nemo futurus ſit hoſpitum, qui uerũ uel gratis audire uelit. At ſi qui nulla tali cauſſa, gaudent tamẽ men-B dacio,hi omnino ridiculi meritò uideantur. T Y C. Rectè dicis. nam ego protinus ab Eucrate illo celebri uenio,ubi multa incredibilia ac fabuloſa quũ audiſſem,imò uerò medio in ſermone diſceſſi,non ferens narrationem tam ſupra fidem,ſed me uelut furiæ quædam abegerunt,dum mouſtroſa multa atq; abſurda referrent. P H I. Atqui Tychiade uir grauis Eucrates eſt,& nemo certè crediderit illum tam promiſſa barba,uirum ſexagenarium,& qui præterea ſit plurimum in philoſophia uerſatus, ſuſtinuiſſe ut alium quenquam audiret ſe præſente mentientem, nedum ut ipſe tale quicquam audeat. T Y C. At neſcis amice qualia referebat: tum ea quàm conſtanter aſſerebat:præterea q̃ ſanctè in ple-C riſque iurabat,admotis etiam filiis, adeò ut ego quum eum reſpicerẽ,uaria mecum cogitarem, interdum quidem illum inſanire, neque animo cõſtare:interdum uerò ita cogitabam fugiſſe me quòd impoſtor eſſet, ac tantum temporis ſub leonis pelle ridiculam quandam ſimiam circuntuliſſet:adeò abſurda narrabat. PHI. Quæ'nam illa(per Lares)ſunt Tychiade? nã cupio cognoſcere quàmnam præſtigiaturam ſub tam longa barba occuluerit. T Y C. Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuiſere,ſiquando uidelicet multo ocio abundarem. Hodie uerò quum opus eſſet mihi conuento Leonticho(eſt autẽ, ut ſcis,amicus mihi) edoctus à puero eum ſe ad Eucratem mane cõtuliſſe,ut eũ D morbi inſpiciendi cauſſa uiſeret, amborum nomine,nempe ut & Leontichum cõuenirem,& Eucratem uiderem:(ignoraueram autẽ quòd ægrotaret)ad eum peruenio. At Leontichum ibi iam non inuenio (nam paulo antè, ut dicebant, exiuerat)alios uerò confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus,& Dinomachus Stoicus,& Ion, noſti uirum? Illum dico qui ex Platonica doctrina magnam ſui admirationem expectat,ut qui ſolus mentem uiri deprehenderit, quiq; eius oracula aliis quoque poſſit enarrare. Vides quos tibi uiros nomino,nimirum omni ſapiẽtia atque omni uirtute præditos,utpote ipſum ex quaque ſecta caput,reuerendos hercle omnes,atque aſpectu propemodum ter-E ribiles. Aderat præterea medicus Antigonus,ut uſui in morbo eſſet aduocatus opinor. Et melius iam habere ſe uidebatur Eucrates: ac morbus quidam ex familiaribus erat. humor enim rurſus in pedes ei deſcẽderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta ſe iuſſit uoce languidulè remiſſa paululum,quum me conſpiceret:quanquam interim dum ingrederer,uociferantem eum ac uocẽ intendentem audieram. tamẽn ego admodum curioſe cauens ne pedes eius tãgerem, ubi me uulgaribus iſtis uerbis purgaueram, quòd eum ægrotare neſciuerim: quod ubi reſciſſem,curriculò uenerim: adſedi propè. Et illis quidem ſermo iam de morbo erat,& quædam iam antè dixerant, quædam uerò etiam tunc narrabant: præterea medicamenta quædam quiſque proferebat. Cleodemus igitur;

Si quis ergo(inquit)ſiniſtra manu tollens humo muſtelæ détem, ſic interfectæ F ut antè dixi, in leonis pellem alligauerit, nuper excoriati, ac deinde circũ crura poſuerit, illico ſedatur dolor. Nõ in leonis pellem, inquit Dinomachus, ut ego audiui, ſed in ceruæ potius fœmellæ uirginis adhuc, & nõdum initæ. & res quidem magis eſt hoc pacto credibilis. uelox enim cerua eſt, maximeq́; ualet pedibus: & leo quidem fortis eſt, pinguedoq́; eius, ac manus dextra, piliq́; qui rectì è barba prominent, magnam uim obtinent ſiquis uti nouerit cum proprio cuiq́; carmine: at pedum curam minimè pollicentur. Et ipſe quoque, inquit Cleodemus, olim ſic putabam ceruina pelle utendum, propterea quòd cerua uelox eſſet: at nuper uir quidam Libycus, peritus profectò in rebus huiuſmodi, contrà G me docuit, ceruis oſtẽdens ueolociores eſſe leones: quippe qui eas, inquit, etiam perſequendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanquam rectè dixiſſet Libycus ille. Tum ego: Putatis, inquam, incantamentis quibuſdam ſedari talia? aut foris admotis appendiculis, quum intus malum graſſetur? Riſerunt hunc ſermonem meum: & palàm in me magnam damnabãt amẽtiam, qui apertiſſimas res ignorarem, & quibus nemo qui ſapiat, contradicat quin ſic ſe habeant. At medicus certè Antigonus delectari mihi uiſus eſt hac rogatione mea. Iamdudum autem neglectui habitus fuerat, opinor, quum opẽ Eucrati ferre ex arte uellet, denũcians uidelicet uino ut abſtineret, atque oleribus ueſceretur, & uigorem animo H omnino minueret. Cleodemus ergo ſubridẽs interim, Quid ais, inquit, Tychiade? incredibile tibi uidetur eſſe ut ex rebus huiuſmodi parẽtur quædam aduerſus morbos remedia? Mihi certè uidetur, inquam ego: niſi naribus adeò mucoſis ſim, ut credam ea quæ foris applicantur, nihilq́; cum his quæ morbos excitant, intus communicant: per uerbula tamen, ut dicitis, ac præſtigiaturam operari: & quum appenduntur, ſanitates immittere. id profectò nũquam fieri poſſit, nec ſiquis uel in Neméi leonis pellem ſedecim muſtelas integras inſuerit. Ego profectò leonem ipſum è doloribus ſæpe claudicãtem uidi in uniuerſa ſui ipſius pelle. Nimium idiota es, inquit Dinomachus, neque unquam tibi curæ I fuit ut diſceres quónam modo res iſtiuſmodi aduerſus morbos quum adhibẽtur, conferunt: ac mihi uideris ne notiſſima quidem iſta recepturus, febrium uidelicet iſtarum profligationes, quæ certo quodam ambitu recurrunt, tum ſerpentum demulſiones, ac bubonum ſanationes, & cætera quæcunque anus etiã iam faciunt. quòd ſi illa fiunt omnia, quur tandem non putabis hæc etiam ſimilibus rebus fieri? Infinita congeris, inquam, Dinomache, clauumq́;, ut aiunt, clauo extrudis. Neque enim conſtat ea quæ cõmemoras, eiuſmodi ui fieri. Quamobrem niſi reddita ratione perſuaſeris primùm natura fieri poſſe ut febris tumorq́; uereatur aut nomen aliquod diuinum, aut dictionem aliquam barbari- K cam, ob ídque ex inguine fugiat: aniles adhuc fabulæ ſunt quæcunque retuliſti. Tu mihi uideris, inquit Dinomachus, quum iſta dicas, ne deos quidẽ eſſe credere. Siquidem putas fieri non poſſe, ut per ſacra nomina remedia morbis afferãtur. Hoc, inquam ego, uir optime ne dixeris. nihil enim prohibet quo minus, etiamſi maximè dii ſint, iſta tamen ſint uana. Ego uerò & deos colo, & medelas eorum uideo, & leuamenta quæ laborantibus conferunt, pharmacis uidelicet atque arte medica reſtituẽtes. Itaque Aeſculapius ipſe eiusq́; poſteri ſalutaria pharmaca admouentes medebantur ægrotis, non leones aut muſtelas circũligantes. Mitte hũc, inquit Ion. At ego uobis mirabile quiddam narrabo: Eram adhuc

A adhuc adoleſcentulus, annos natus ferme quatuordecim, quum quidam ad patrem meum uenit nuncians ei, Midam uitis cultorem ſeruum, etiam aliis in rebus robuſtum atque induſtrium, circa plenum iam forum à uipera morſum iacere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret palmites, ac uallis circumplicaret, adrepẽtem beſtiolam maximum ei pedis momordiſſe digitum. Tum illam quidem illico aufugiſſe, & ſeſe rurſus in latebram condidiſſe. Illum uerò eiulare perditum è doloribus. Hæc ergo quum nunciarentur, iam Midam ipſum uidebamus lectica domum à conſeruis apportari, inflatum totum, liuidum, ac ſuperficie tabefactum, uix iam ſpirantem. Pater ergo quum id moleſtè ferret, amicorum

B quiſpiã, qui tum fortè aderat: Bono animo es, inquit. Ego enim uirum quendam Babylonium ex Chaldæis quos uocant, protinus huc adducam, qui ſanabit hominem. & ne diem narrando conteram, uenit Babylonius, ac Midam reſtituit, effugato ex corpore ueneno quadam incantatione, & ad pedem eius appenſo uirginis defunctæ lapillo, quem è columna exciderat. Atque iſtud quidem hactenus forſan mediocre fuerit. Tum Midas iam ipſe ſublato in quo allatus erat ſcabello, diſceſſit in agrum. tantum potuit incantatio, & columnaris ille lapis. At idem iſte Babylonius alia præterea diuina planè fecit. Nempe in agrum profectus manè, quum pronunciaſſet ſacra quædam ex uetuſto codice

C ſeptem nomina, ſulphure ac face luſtrato loco, in orbem ter obambulans, ſerpentes omneis inuitos exciuit quicunque intra eam regionem erant. Veniebãt ergo tanquam ad incantationem tracti ſerpentes multi, atque aſpides, & uiperæ, & ceraſtæ, & iaculi, phryníque, ac phyſali. relinquebatur autem unus draco annoſus, prorepere (ut opinor) ob ſenectam non ualens, qui non fuerat audiẽs dicto. At magus, Non adſunt omnes, inquit. Tum unum quendam ex ſerpentibus, eum uidelicet qui natu minimus erat, ſelectum legatum mittebat ad draconem: ac paulò pòſt uenit etiam ille. At poſtquam iam collecti conſtitiſſent, Babylonius in eos inſibilauit. Atq; illi repẽtè admodum omnes ab eius flatu in-

D cenſi ſunt, nobis interim admirantibus. Tum ego, Dic mihi, inquam, Ion: ſerpens ille legatus, iuuenem illum dico, utrum manu deduxit draconem, qui iam (ut ais) ſenuerat, an ille baculum geſtans innitebatur? Ludis tu quidem, inquit Cleodemus: at ego, qui & ipſe quoque olim minus talia credebam, quàm nũc tu (putabam enim nulla ratione fieri poſſe ut ea crederem) tamen quum uolantem primùm conſpicerem peregrinum illum barbarum (erat autem, ut ferebãt, ex Hyperboreis) credidi, ac uictus ſum, quum tamen multum diuq; repugnaſſem. nam quid facerem quum eum cernerem in aëre uolantem, atq; id interdiu, ac ſuper aquam ingredientem, atq; per medium ignem incedentem, idq; lentè

E ac ſenſim? Túne, inquam ego, iſta uidebas, uirum Hyperboreum uolantem, aut ſuper aquas ambulantem? Et maximè, inquit ille, carbatinas indutum, quo calceamẽti genere illi potiſſimùm utuntur. Nam minutula iſta quid attinet referre, quæcuq; fecit, quo pacto amores immiſerit, ac dæmones exegerit, mortuóſque marcidos in uitam reuocauerit, atq; Hecaten ipſam palàm cõſpectibus exhibuerit, lunamq; è cœlo detraxerit? Quin ego uobis referã quæ ab eo fieri cõſpexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti ſubſtantiam ſuſcepiſſet, Chryſidem amabat Demæneti filiam: ac me quidem præceptore in diſciplina utebatur: ac niſi amor ille à ſtudio deduxiſſet eum, uniuerſam Peripateticorũ doctrinã perdidiciſſet: ut qui octo & decẽ quum eſſet an-

Mm

norum,iam abſoluerat Analytica: tũ phyſicam auſcultationem in finem uſque F
percurrerat. Amore tamen uictus, mihi rem omnem ſignificat. Ego uerò,quẽ-
admodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum
ad eum duco,cõductum quatuor illico minis in manum datis(oportebat enim
præparari quiddam ad ſacrificia) tum ſedecim præterea, ſi Chryſide potiretur.
Ille uerò creſcentem obſeruans lunam (nam tunc ut plurimum huiuſmodi ſa-
cra peraguntur) foſſam cum effodiſſet in aperto quodam loco domus, ſub dio
circa mediam noctem euocauit nobis primùm quidem Anaxiclem Glauciæ pa-
trem, ante ſeptem menſes uita defunctum. Succenſebat autẽ ob amorẽ ſe-
nex, atque indignabatur: tandem tamen ei permiſit ut amaret. Poſtea uerò G
Hecaten quoque eduxit, afferentem unà Cerberum:tum lunam detraxit,mul-
tiforme quoddam ſpectaculum, & quod aliàs aliud apparebat. Primùm qui-
dem muliebrem formam referebat: deinde in uaccam formoſam uertebatur:
poſtremò uerò catula uidebatur. Hyperboreus ille tandẽ quum finxiſſet quẽ-
dam è luto Cupidinem, Abi,inquit, atque huc perducas Chryſidem. Ac lutum
quidem protinus euolabat: paulò pòſt autẽ affuit illa,pulſans oſtium. Tum in-
greſſa Glauciam complectitur,cum quaminſaniſſimè deperiẽs:& cum eo uer-
ſata eſt quoad gallos canentes audiuimus. Tum uerò luna ſubuolabat in cœlũ,
atque Hecate ſubiit terram,cæteráque ſpectra diſparuerunt:& Chryſidem tan- H
dem emiſimus circa ipſum ferme diluculum. Hæc Tychiade ſi conſpexiſſes,
haudquaquam amplius dubitaſſes eſſe multa in carminibus iſtis cõmoda. Bene
dicis,inquam ego. credidiſſem equidem,ſi uidiſſem ea:nunc uerò ignoſcẽdum
mihi puto,ſi qualia uos uidetis,acutè perſpicere nõ poſſum: uetuntamẽ Chry-
ſidem illam quam dicis,noui,mulierem planè meretricem,ac facilem:nec uideo
ſanè cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato,magóque ex Hyperboreis
uſque,atq; ipſa inſuper luna, quippe quam uiginti drachmis ducere in Hyper-
boreos uſque potuiſſes. mirificè enim ſeſe offert ad hanc incantationem mu-
lier, & cõtrarium quiddam ſpectris iſtis habet. Nam ea quidem æris ferri ue ſo- I
num ſi audierint,fugiunt (nam id uos prædicatis) illa uerò ſi argentum uſpiam
ſonuerit, accurrit ad tinnitum. Præterea ipſum etiam magum admiror, quòd
cum ditiſſimas mulieres in amorem ſui poſſit elicere, atque ab eis ſolida talen-
ta ſuſcipere,is tamen ob quatuor minas,admodum tantilli lucelli auidus,Glau-
ciam amoris compotem fecerit. Ridiculè facis,inquit Ion,qui nihil credis. Ego
te libenter ergo rogauerim quid de his reſpondeas,qui dæmoniacos liberãt er-
roribus,adeò manifeſtè ſpectra illa carminibus eiicientes. Atque hæc me dicere
nõ opus eſt,uerùm omnes nouerunt, Syrus ille ex Palæſtina, qui harum rerum
artifex eſt,quàm multos mortales ſuſcipiat qui ad lunã concidant,oculoſq; diſ- K
torqueant,ſpumaq; os oppleãt:quos tamen erigit,ac ſanos remittit, magna ac-
cepta mercede diris eos malis liberans. Etenim quum iacẽtibus inſtet, rogaue-
ritque unde ſint in corpus ingreſſi,ægrotus quidem ipſe tacet: at dæmon uerò
reſpondet, aut lingua Græca loquens, aut barbarica, aut undecunque fuerit i-
pſe: & quomodo & unde intrauit in hominem. Ille uerò adiurans eũ, ac ni pa-
ruerit,minitans etiã,expellit abigitq; dæmonem. Quin ego quoque dæmonem
quendam exeuntem uidi,nigrum certè, & colore fumidum. Non magnũ erat,
inquam ego, talia te Ion cernere, cui ipſæ etiam apparent ideæ,quas ueſtræ fa-
miliæ parens oſtendit Plato:rẽ uidelicet ſpectatu tenuem,atq; euanidam,quan-

tum

A tum ad nos homines luſcioſos. Itáne ſolus Ion,inquit Eucrates, iſtiuſmodi uidit,ac non alii etiam multi inciderūt in dæmones,alii noctu,alii etiam interdiu? Ego profectò non ſemel,ſed millies iam talia conſpexi:ac primùm quidem turbabar ad ea:iam uerò ob conſuetudinē nihil nouum aut prodigioſum mihi uidere uideor, maximeq; nunc, ex quo annulū mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quapiā ſumpto factum, carmenq; docuit nominibus multis plenū: niſi fortè ne mihi quidem fidē ſis habiturus Tychiade. At quî fieri poſſit,inquam,ut Eucrati non credam,Dinonis filio,uiro in primis ſapienti,ac libere,quæ ſibi uidētur,domi in priuato ſuo cū auctoritate narranti? Illud ergo de ſtatuā,inquit Eu-
B crates, quæ omnibus qui in domo ſunt, ſingulis noctibus apparet tum pueris, tum adoleſcentibus,tum ſenibus,hoc,inquam,non à me duutaxat audieris,uerumetiam à noſtris omnibus. De qua ſtatua, inquam ego? Non uidiſti (inquit) quū ingredereris,ſtatuam quandam in atrio collocatam,ſanè q̃ pulchram,opus Demetrii, qui ſtatuas humana ſpecie fingere conſueuit? Nónne illam dicis, inquam,quæ diſcum iacit, quæ inclinata eſt ad emiſſuri geſtū, reflexa in eam quæ diſcum fert,altero pede modicè inflexo,quæq; ſe erectura uidetur unà cū iactu? Non,inquit:nam unum eſt ex Myronis operibus ille diſci iactator quem dicis. Sed nec eā quæ eſt ei proxima: eam loquor,cui tæniis caput uinctū eſt,formo-
C ſam illam. nam id Polycleti opus eſt. uerùm eas quæ à dextra ſunt egredientibus,omitte,inter quas & tyrānicidæ illi ſtant,Critiæ Neſiotæ plaſmata.tu uerò an non ad aquam illam quæ influit,quampiam uidiſti uentre prominulo,caluā, ſeminudatā,uulſis quibuſdam barbæ pilis, inſignibus uenis uerò homini ſimillimam? Pelichus dux Corinthius eſſe uidetur. Per Iouem,inquam,uidi quādam à dextra Saturni,quæ tænias coronaſq; aridas habebat,pectoreq; folia quædam inaurata. Ego,inquit Eucrates,ea inauraui,quum me ſanaſſet triduo,febre pereuntem. Erátne igitur etiam medicus, inquam ego, optimus iſte Pelichus? Eſt: neq; ride,inquit Eucrates:alioqui homo te haud multò pòſt inuadet. Noui ego
D certè quantum ualeat hæc quam tu rides ſtatua. An non eiuſdem putas eſſe immittere febres in quos uoluerit,quādoquidem potis eſt eiicere? Propitia,inquā, placataq; ſit hæc ſtatua mihi, quæ tantum ualeat. Quidnam ergo aliud facientem eam uiderunt omnes qui in domo ſunt? Quum primùm nox eſt, inquit, hæc è baſe deſcendēs in qua ſteterat, in orbem totam domum circumit: & omnes occurrunt ei interdum etiam canēti:nec quiſquam eſt quem unquā læſerit.diuertere enim tātùm oportet:illa uerò præterit nihil intuentes infeſtans,quin & lauat ſæpe,& tota nocte ludit,ut ex ipſo aquæ ſtrepitu licet audire. Vide ergo,inquā ego,ne fortè nō Pelichus hæc ſtatua ſit, ſed Talus potius Cretenſis,qui a-
E pud Minoēm fuiſſe dicitur. nā & ille æreus quidam Cretæ cuſtos erat: quòd ſi non ex ære, ſed ex ligno facta eſſet, nihil eam prohiberet quin non opus Demetrii, ſed una potius ex Dædali machinis eſſe uideatur. è baſe nanque (ut ais) etiam iſta fugit. Vide,inquit,ô Tychiade,ne te poſthac ſcommatis huius pœniteat. Noui quidē ego quid illi euenerit qui obolos ſurripuit quos ei nouilunio quoq; ſuſpendimus. Prorſus atrocia,inquit Ion, oportebat accidere:quippe qui ſacrilegus erat.quomodo ergo illum ultus eſt ô Eucrates? Nam audire cupio, etiā ſi quammaximè Tychiades iſte diffiſurus eſt. Multi,inquit ille,ad pedes eius oboli iacebant,aliaq; item numiſmata,quædam argentea ad crus eius affixa cera,ac laminæ quoque argenteæ,uota cuiuſque,aut merces ob ſanationem eius

qui ab eo liberatus eſſet quum febre detineretur. At erat nobis ſeruus quidam F
Libycus ſceleratus, equorũ curator. Hic noctu aggreſſus eſt ea auferre omnia,
abſtulitq́;,digreſſam iam quum obſeruaſſet ſtatuam. At quum primùm reuer-
ſus intellexit ſacrilegio ſe compilatum Pelichus, uide quo pacto ſeſe ultus eſt,
atque furti prodidit Libycum. Tota nocte atrium obambulabat in orbẽ miſer,
exire non ualens, tanquam in Labyrinthum incidiſſet,quoad orta die iam de-
prehenſus eſt ea tenens quæ furto abſtulerat: ac tum quidem cõprehenſus,pla-
gas non paucas recepit, nec temporis multum ſuperſtes malus malè periit, ua-
pulans,ut dicebat,ſingulis noctibus: adeò ut uibices poſtridie apparerẽt in cor-
pore. I nunc,& poſt iſta quoq; Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coæ- G
taneum Minoi iam delirare puta. At ô Eucrates, inquam ego, quamdiu æs e-
rit æs, operisq́; plaſtes Demetrius Alopecenſis fuerit, qui non deos, ſed homi-
nes fingere conſueuit,Pelichi nũquam ſtatuam uerebor: quippe qui nec ipſum
etiam uiuentem,ſi mihi minaretur,admodum timuiſſem. Ad hæc medicus An-
tigonus, Et mihi ô Eucrates, inquit, Hippocrates æreus eſt magnitudine fer-
me cubitali: qui tunc duntaxat quum lucerna extincta ſit,totam in orbem do-
mum ambit, perſtrepens, ac pyxides euertens,pharmacaq́; commiſcens, atque
oſtia circumuertens:maximéque ſiquando ſacrificia prætermittimus,quibus in
ſingulos aunos ei ſacrificamus. Poſtulat ergo,inquam ego, etiam Hippocrates H
medicus iam ut ſibi ſacrificetur:indignatúrque niſi in tempore iuſtorum ſacri-
ficiorum epulis accipiatur: quem nimirum decebat boni conſulere ſiquis ei li-
bauerit, aut mulſum inſperſerit, aut caput coronauerit. Audi ergo, inquit Eu-
crates, iſtud certè etiam teſtibus probauero, quod ante annos quinq; uidi. Erat
ferme uindemiæ tempus. Ego uerò in agrum circa meridiem uindemiatum di-
miſſis operariis,in ſyluam ſolus abibam,cogitans interim quiddam atque con-
ſiderans. At poſtquam in ſaltum perueni, canum primò latratus inſonuit. Ego
uerò Mnaſona filium meũ cum æqualibus uenientem, ludere uenariq́; (quem-
admodum ſolebat)coniiciebã. At res haudquaquam ſic ſe habebat:uerùm pau- I
lò pòſt facto terræmotu, ſonoq́; uelut è tonitru, mulierem aduenientem uideo
terribilem,proceritate ferme ſemiſtadiali. habebat autem in ſiniſtra facẽ,in de-
xtra uerò gladium uiginti circiter cubitorum. Et infernè quidem pedibus erat
ſerpentinis, ſupernè uerò Gorgonem referens, uultu uidelicet, atque aſpectus
horrore: pro coma quidem draconibus tanquam cæſarie circumcincta, aliis
collum amplectentibus, aliis etiam per humeros ſparſis. Videte, inquit, amici
quo pacto etiam inter narrandum exhorrui. & ſimul hæc dicens Eucrates, o-
ſtendit omnibus brachii ſui ſetas erectas metu. Ion ergo ac Dinomachus &
Cleodemus uehementer inhiantes auſcultabant eum,uiri ſenes,tanquam nari- K
bus traherentur, adorantes apud ſeſe tam incredibilem Coloſſum, mulierem
ſemiſtadialem, Giganteum quoddam Mormolycium. Ego uerò conſiderabam
interim cuiuſmodi erant hi qui cũ iuuenibus ſapientiæ nomine uerſentur,uul-
góque in admiratione habeantur: quum ſola nimirum canitie barbaq́; ab ipſis
differant infantibus,cæterùm etiam illis ipſis facilius ductiles ad credenda men-
dacia. Dinomachus ergo, dic mihi,inquit, Eucrates, illi canes deæ,quanta ma-
gnitudine erant? Elephantis,inquit ille,proceriores Indicis,nigri & ipſi, hirſu-
tiq́;,ſordido ſqualidóque uillo. Ego igitur quum uiderem,reſtiti,inuerſo proti-
nus in interiorem digiti partem, quod Arabs mihi dederat,ſigillo. Hecate ergo
percuſſo

A percuſſo draconicis illis pedibus ſolo,hiatum effecit maximum,& qui immani
magnitudine penitus æquaret Tartarũ. deinde paulò pòſt abiit in eũ deſiliens.
Ego uerò præſente animo porrecta ceruice inclinatus, inſpexi apprehenſa ar-
bore quapiam quæ uicina ſtabat,ne obortis mihi tenebris ac uertigine,in caput
præceps inciderẽ: deinde conſpexi ea quæ in inferno ſunt omnia, Pyriphlege-
thõtem lacum, Cerberũ,manes: adeò ut quoſdã etiam eorum agnoſcerem. Pa-
trem ergo meum manifeſtè cernebam adhuc his ipſis amictum quibus eum ſe-
peliuimus. Quid agebant(inquit Ion) ô Eucrates animæ? Quid aliud,inquit il-
le,quàm per tribus familiasq; cum amicis cognatiſque uerſantur,in Aſphodelo
B collocati? Contradicant ergo etiam nunc(inquit Ion) Epicurei ſacro Platoni,
eiusq; de anima rationibus. At tu nónne Socratem etiam ipſum Platonemq; ui-
debas inter manes? Socratẽ (inquit) uidi,neq; illum tamen euidenter, niſi quòd
inde conieci, quoniam caluus ac uentricoſus erat. Platonem uerò non cogno-
ui:nam apud amicos nimirum uera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia
conſpexi, & hiatus coiit,& ex famulis meis quidam quærẽtes me,atque in his
Pyrrhias hic, ſuperuenere hiatu nondum plenè obducto. dic Pyrrhia, an non
uera narro? Per Iouem(inquit Pyrrhias) & latratum audiui per hiatum:& ignis
quidem à face mihi ſuffulgere uidebatur. Tum riſi ego profectò, teſte latratum
C ignemq; in cumulum addente. Tum Cleodemus, Haudquaquam noua iſta, in-
quit, neque aliis inuiſa uidiſti. Nam & ipſe haud ita pridem quum ægrotarem,
tale quiddam conſpexi. Proſpiciebat mihi curabatq; Antigonus hic, ac ſeptima
dies erat,febriſq; ô qualis! incendio certè uehementior. Omnes ergo me relin-
quentes ſolũ,clauſis foribus foris manebant. Sic enim iuſſeras Antigone,ſi quo
pacto poſſem obdormiſcere. Tũc igitur aſtitit mihi iuuenis quidã uigilanti,pul-
cher admodũ, ueſte circumamictus candida. Ac me quũ excitaſſet, per hiatum
quendam ducit ad inferos,ſicuti illico cognoui,Tantalum quũ uiderem ac Ti-
tyũ Siſyphumq;. At cætera uobis quid commemorem? Poſtquã uerò ad tribu-
D nal perueni(aderat autem & Aeacus,& Charon,Parcæq;,atque Erinnyes)qui-
dam uelut rex(Pluto certè mihi uidebatur) aſſedit ſingulorum nomina percẽ-
ſens,qui morituri erant,quos diem iam uitæ præſcriptum præteriiſſe cõtigerat.
Iuuenis ergo me adducẽs illi exhibuit. At Plúto tunc incanduit, & ad eum qui
me ducebat, Nõdum illi completum eſt ſtamẽ,inquit.abeat ergo. Tu uerò fa-
brum Demylum adduc: iam ſiquidem ultra colum uiuit. Tũ ego lætus recur-
rens,ipſe quidem iã febre liber eram:denũciabam uerò omnibus quòd Demy-
lus eſſet moriturus. Manebat autẽ nobis in uicinia ægrotãs etiam ipſe nõnihil,
ut renunciatum eſt. Ac paulò pòſt audimus eiulatum eorum qui lugebãt eum.
E Quid miri eſt,inquit Antigonus? Ego etenim quẽdam noui poſt uigeſimũ diẽ
quàm ſepultus eſt,reſurrexiſſe. Nam hominem & antequã moreretur,& poſt-
quam reſurrexit,ipſe curaui. Et quo pacto (inquam ego)in diebus uiginti neq;
tabuit corpus,neq; præterea fame corruptũ eſt,niſi fortaſſis Epimenidẽ quem-
piam tu curaſti? Hæc quum diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filii,
è palæſtra redeuntes. Alter quidem iam ex ephebis exceſſerat,alter uerò annos
natus erat circiter quindecim. Tum ſalutatis nobis iuxta patrẽ aſſidebant in le-
cto,ac mihi quidem ſella illata eſt. Tum Eucrates tanquam è cõſpectu filiorum
admonitus,Sic his frui mihi cõtingat,inquit,ſimulq; manum eis iniecit,ut apud
te Tychiades uera narrabo. Felicis memoriæ uxorem meam horum matrem

nouerũt omnes quo pacto dilexerim. Nam declaraui his rebus quas in eam feci, non modò dum uiueret, uerùm etiam poſtquam uita functa eſt, quippe qui mundum eius uniuerſum, ueſtemq́; qua dum uiueret oblectabatur, in rogum illius iniecerim. Septima uerò poſt mortem die, ego quidem hic in eundem lectum incumbebam, queâdmodum nunc, luctum eum mihi commitigás, quem de illa conceperam. Legebam enim tacitus Platonis illum de anima libellum. Ingreditur interim Demenete ea ipſa, atque adſidet iuxtà, quemadmodum nũc Eucratides hic, minorem deſignans filium. Hic uerò illico tremuit admodum pueriliter, ac dudum ad narrationem pallebat. Ego uerò (inquit Eucrates) út conſpexi, amplexus eam ſingultim lachrymabam. Illa uerò me uociferari non patiebatur, uerùm incuſabat me, quòd quum ei fuiſſem in reliquis gratificatus omnibus, è ſandaliis aureis alterum non cremaueram. ſupereſſe autem id dicebat, quod ſub arca ceciderat: atque ob id nos quum non inueniremus, alterum tantùm cremaueramus. Nobis autem adhuc differentibus ſceleſtiſſimus quidam caniculus qui mihi in deliciis erat, in lecto cubans allatrabat. ea uerò ad latratum euanuit. At ſandalium ſub arca repertum eſt: poſteaq́; à nobis incenſum. An hæc etiam Tychiades recuſabis credere, quum tam ſint euidẽtia, quotidiéque obſeruentur? Per Iouem, inquam ego, digni fuerint quibus aureo ſandalio nates puerorum more feriantur, ſi qui iſta non credant, atque uſque adeò impudenter uero reſiſtant. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus comatus ille, ab aſpectu uenerabilis. Noſti illum doctrinæ nomine celebrem, qui cognominatur ſacer. Atque ego quidem ut eũ conſpexi, reſpiraui: hoc ipſum quod prouerbio dici ſolet, aduenìſſe mihi ratus, nempe ſecurim quampiam aduerſus mẽdacia. Occludet, inquam, eis ora uir ſapiens, adeò monſtroſa narrantibus. atque prorſus, iuxta uulgatum illud adagium, repentè Deum immiſſum eſſe mihi hunc à fortuna putabam. Hic uerò poſtquam adſedit, aſſurgente ei ac cedẽte Cleodemo, primùm de morbo percontatus eſt, ſeq́; audiſſe dicebat Eucratem iam ſe melius habere. At quídnam, inquit, inter uos philoſophamini? Nam interim dum ingrediebar, ſubauſcultaui, ac mihi certè uidemini in re quapiam pulchra conuerſari. Quid aliud, inquit Eucrates, quàm ut huic adamãtino perſuadeamus (me demonſtrans) ut dæmones credat aliquos eſſe, phantaſmataq́;, ac mortuorum animas ſuper terram obambulare, & ſeſe, quibus libitum fuerit, oſtendere? Ego igitur erubui, uultumq́; deieci reueritus Arignotum. At ille, Vide (inquit) Eucrates, num hoc dicat Tychiades, eorum tantùm qui uiolẽter interierint, animas errare, ueluti ſiquis ſuffocatus, aut capite trũcatus, cruciue ſuffixus fuerit, aut alio quopiam iſtiuſmodi modo è uita diſceſſerit: eas uerò quæ fatali morte naturalique diſceſſerint, haudquaquam amplius oberrare. Nam ſi hoc dicat, non uſqueadeo abſurda dixerit. Per Iouem, inquit Dinomachus, ne eſſe quidem iſtiuſmodi, nec præſentia cerni putat. Quid ais, inquit Arignotus in me toruè aſpiciens, nihil horum tibi uidetur fieri? præſertim quum omnes (ut ita dicam) uideant? Ignoſces, inquam ego, mihi, ſi non credo. nã ſolus omnium non uideo. quòd ſi uidiſſem, profectò & credidiſſem, quemadmodum & uos. Atqui, inquit ille, ſiquando Corinthum ueneris, roga ubi ſit Eubatidæ domus. Atque ubi tibi fuerit indicata, nempe circa Craneum, in eam ingreſſus, dic ianitori Tibio, uelle te uidere unde dæmonem Pythagoricus Arignotus quum adduxiſſet, abegerit, ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quídnam hoc erat

F G H I K

A erat Arignote? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu propter ter- *Simile habet Plinius in epiſtolis.*
ricula. quòd ſiquis inhabitaſſet, expauefactus illico fugiebat, exactus à quodam horrendo ac terribili ſpectro. Deciderat ergo iam, tectumq; rumpebatur, neque quiſquam erat omnino qui in eam ingredi fuerit auſus. Ego uerò ubi hæc audiui, libellos ſumens (ſunt autem Aegyptii mihi de talibus rebus admodũ multi) ueni in domum circa primam uigiliam, dehortante hoſpite, ac ferme detinẽte, poſtquam didicerat quò iturus eſſem, in certum, ut putabat, exitium. At ego ſumpta lucerna, ſolus ingredior, atq; in uaſtiſſimo atrio collocato lumine, humi ſedens tacitè legebam. Adeſt uerò dæmon ille, cum quopiam è uulgo ſe cõ-
B greſſurum ratus, ac me quoque quemadmodum alios perterriturum, ſqualli- dus, hirſutus, ac tenebris nigrior. Atque hic quum adſtaret, undiq; me adſultim petens tentauit ſiquà poſſet expugnare, ac modò in canem, modò in taurum, modò in leonem uertebatur. At ego correpto in manum quammaximè horrẽdo carmine, ſimulq; uocem imitatus Aegypriam, & incantans eum, in domicilii tenebroſi angulum quẽdam compuli. Ac quum animaduertiſſem ubi ſe in terram condidit, tum deſtiti. Mane autem deſperantibus uniuerſis, ac me quemadmodum alios mortuum ſeſe reperturos putantibus, præter omnium ſpem progrediens, Eubatidem adeo, feliciter illi annuncians quòd puram ſibi ac ſpectris
C liberam domum iam liceret incolere. Atque illum aſſumens, aliosq; multos (ſequebantur autem huius inopinatæ rei gratia) quum ad locum duxiſſem ubi cõdentem ſe dæmona conſpexeram, iuſſi ut ſumptis ligonibus matulisq; ſuffoderent. Atq; ubi id fecerant, inuẽtum eſt ferè ad paſſum defoſſum cadauer quoddam marcidum, oſſibus tantùm humana ſpecie cohærẽtibus. Illud igitur effoſſum ſepeliuimus, domus uerò poſtea turbari prodigiis deſiit. Hæc ubi narrauit Arignotus, uir prodigioſa ſapientia, ac reuerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui non multam mihi imputaret inſaniam, qui talia non credam, narrante præſertim Arignoto. Ego tamen nihil ueritus neque comam, neq; il-
D lam quam de eo habebant opinionem, Quid hoc, inquam, Arignote? Etiam tu talis eras, in quo mihi ſola ſpes fuit, fumo plenus ac ſimulacris? Illud ergo nobis in te, quod dici ſolet, euẽnit, ut theſaurum quum ſperauerimus, carbones offenderimus. At tu, inquit Arignotus, ſi neque mihi credis narranti, neq; Dinomacho, aut huic Cleodemo, neque ipſi Eucrati, dic age, quémnam digniorem cui his de rebus fides habeatur, exiſtimas, qui nobis dicat contraria? Per Iouem, inquam ego, uirum apprime mirabilem Abdera oriũdum illum Democritum, cui tam firmiter erat perſuaſum eiuſmodi nihil eſſe in rerum natura poſſe, ut quum ſe in monimento extra portas clauſiſſet, ibiq; degeret dies noctesq; ſcri-
E bens atque componens, iuuenéſque eum quidam illudere cupiẽtes, ac perterrefacere, nigra ueſte in modũ cadaueris ornati, ac perſonis in capita affictis circunſiſtentes illum circunſilirent, crebrò ſubſilientes: hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino reſpexerit, ſed inter ſcribendum, deſiſtite, inquit, ineptire. Adeò firmiter credidit animas nihil eſſe poſtquam è corporibus exierint. Hoccine ais, inquit Eucrates, dementem quempiam uirum eſſe Democritũ, ſi quidem ſic exiſtimauit? Ego uerò uobis etiã aliud referam, quod mihi ipſi contigit, nõ quod ab alio acceperim. fortaſſis etiã tu Tychiades quum audieris, cõpellẽris accedere, ipſa narrationis ueritate coactus. Quum in Aegypto uerſarer adhuc adoleſcens, à patre uidelicet doctrinæ gratia tranſmiſſus,

Memnon Aegyptiacus, de quo & Iuuenalis meminit.

cupiebam nauigio profectus in Coptũ, illinc adiens Memnonẽ, miraculũ illud F
audire, eum uidelicet ſonũ reddentem ad orientẽ ſolem. Illum igitur audiui nõ
hoc uulgari modo quo audiunt alii ſonum quempiam inanem, ſed mihi oracu-
la etiam edidit Memnon ipſe aperto ore ſeptem uerſibus: quod niſi eſſet ſuper-
uacaneum, ipſos uobis uerſus recenſerem. Inter nauigãdum uerò incidit in nos
unà nauigans uir Memphiticus quidam ex ſacris illis ſcribis, mirabili ſapientia,
& qui uniuerſam Aegyptiorum doctrinã callebat. Dicebatur autem tres ac ui-
ginti annos in adytis ſubterraneis manſiſſe, magiã interea doctus ab Iſide. Pan-
cratem dicis (inquit Arignotus) præceptorem meũ, uirum ſacrum, raſum, lineis
indutum, doctum, pureq; lingua Græca loquentem, procerũ, ſimum, labiis pro- G
miſſis, cruribusq; gracilibus. Illum ipſum, inquit ille, Pancratẽ. Ac primùm qui-
dem quis eſſet ignorabam: at poſtquam uidi eum, ſiquando in portum appu-
liſſemus, cum alia multa miracula facientem, tum crocodilis inſidentem agitaſ-
ſe, & cum feris uerſantem, illas uerò reuerẽtes eum, caudisq; adulantes, agnoui
ſacrum quempiam uirum eſſe: paulatimq; comitate mea me in eius amicitiam ac
familiaritatẽ inſinuaui, adeò ut omnia arcana mihi cõmunicaret. Ac tãdem mi-
hi perſuadet, ut famulis omnibus in Memphide relictis, ſe ſolus ſequerer. neque
enim defuturos nobis miniſtros. atque ex eo tẽpore ſic uitam duximus. Quum
in diuerſorium quodpiã ueniremus, homo accepto piſtillo, ſcobinàue, aut peſ- H
ſulo, ueſtibus implicans, quum in id carmen quoddam dixiſſet, effecit ut am-
bularet, utq; aliis omnibus homo uideretur. Illud ergo abiens, & aquam hau-
riebat, & cœnam parabat, inſtruebátque, atque in omnibus commodè ſubſer-
uiebat miniſtrabátque nobis. Deinde poſtquam iam ſatis huius miniſterii fuit,
ſcobinam rurſus ſcobinam, ac peſſulum peſſulum, aliud recitans carmen, red-
debat. Hoc ego uehementer conatus non reperiebam quo pacto ab illo expi-
ſcarer. Nam id mihi inuidebat, quanquam in aliis eſſet facillimus. At quadam
die in angulo quodam tenebricoſo clam illo deliteſcens, ſubauſcultaui propius
incantationem illam. Erat autem triſyllaba. Tum ille quum piſtillo mandaſſet I
quæ curanda erant, abiit in forum. At ego poſtridie illo apud forum occupa-
to, acceptum piſtillum quum ornaſſem, ſyllabas illas ſimili modo pronun-
cians, aquam iuſſi ut hauriret. Tum impletam amphoram quum tuliſſet, deſiſte
inquam, neque aquam amplius haurito, ſed rurſus eſto piſtillum. At illud mi-
hi haud amplius iam obtemperare uolebat, ſed aquam hauriebat cõtinuè, quo-
ad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego quũ reſiſtere huic rei non
ualerem, timebam autem ne Pancrates reuerſus (id quod etiam euẽnit) iraſce-
retur, correpta ſecuri piſtillum in duas partes diſſeco. At utraque pars ampho-
ram ſumens hauriebat aquam, iámque unius loco duo mihi miniſtri eſſe cœpe- K
runt. Interea Pancrates ſuperuẽnit, ac re intellecta, illas quidem in ligna rurſus,
quemadmodum ante carmen erant, mutauit. At ipſe me clanculum relicto, ne-
ſcio quò clanculum ſe ſubducens abiit. At poſſis iſtud etiam nunc, inquit Di-
nomachus, hominem ex piſtillo facere? Per Iouem, inquit ille, dimidia ex parte
ſcio. nam in priorem formam nunquam à me reſtitui poteſt, poſtquam ſemel a-
quarius eſſe cœperit, ſed deferenda nobis domus eſſet aquæ iam impleta. Non
deſiſtitis, inquam ego, huiuſmodi monſtroſa narrare uiri ſenes? Alioqui horum
ſaltem adoleſcentium gratia incredibiles iſtas ac terribiles fabulas aliud in tem-
pus omittite, ne clanculum terroribus ac prodigioſis fabulamentis impleantur.

A Parcere ergo eis oportet,ne talia conſueſcant audire,quæ eos per totam uitam
comitata perturbabunt, atq; ad omnem ſtrepitum meticuloſos reddent, poſt-
eaquam eos omnigena ſuperſtitione impleuerint. Rectè admonuiſti me,inquit
Eucrates,quum ſuperſtitionem dixiſti. Nam quid tibi Tychiade de rebus hu-
iuſmodi uidetur,de oraculis loquor ac uaticiniis,& quæcunq; quidam numine
afflati proclamant,quæ'ue ex adytis audiuntur?aut quæ uirgo numeris eloquẽs
futura prædicit? an uidelicet nec talia credis? At ego quòd annulum quendam
ſacrum habeo,Pythii Apollinis imaginẽ exprimente ſigillo,quodq; hic Apol-
lo mecum loquitur, non dico, ne tibi uidear ad gloriam meam res incredibiles
B narrare.Cæterùm quæ apud Amphilochum audiui in Mallo,heroë mecum diu
diſſerente,deumq; meis de rebus conſulente,tũ quæ ipſe uidi,uolo uobis nar-
rare: deinde ex ordine & quæ uidi in Pergamo, & quæ audiui in Pataris. Itaq;
quum ex Aegypto redirem domum,audiremq; illud in Mallo uaticinium aper-
tiſſimum ſimul ac ueriſſimum eſſe, tamen ſic oracula dare, ut ad rem reſpon-
deat his quæcunque prophetæ quiſpiam in ſchedulam inſcripta tradiderit, re-
ctè me facturum putaui,ſi dum præternauigarem,experirer oraculum, deumq;
de futuris quippiam conſulerem. Hæc adhuc Eucrate dicente, quum uiderem
quàm longè res eſſet proceſſura, quodq; nõ breuem incepiſſet de oraculo tra-
C gœdiam,ratus nõ expedire uti ſolus contradicerem omnibus, relinquens eum
ex Aegypto adhuc in Mallum nauigantem(nam & intelligebam moleſtam il-
lis eſſe præſentiam meam, utpote qui diſſentirem, refelleremq; eorum menda-
cia)Atqui ego abeo,inquam, quæſiturus Leontichum. nam opus habeo cũ eo
congredi. At uos, quandoquidem parum ſufficere uobis res humanas putatis,
ipſos etiam deos denique in fabularum uobis partem uocate. Atque hæc ſimul
ac dixi, diſceſſi. Illi uerò alacres iam libertatem nacti,ut eſt uериſimile, mutuò
ſeſe epulis accipiebant, ac mendaciis ingurgitabant. Talibus ô Philocles apud
Eucratem auditis, uenio per Iouem inflato uentre,non aliter quàm hi qui mu-
D ſto poti ſunt,opus habens uomitu.Tum libẽter alicunde magno emerim phar-
macum aliquod quod mihi obliuionẽ induceret eorũ quæ audiui, ne me non-
nihil earum rerum lædat inhærens memoria.nempe monſtra, dæmones,atque
Hecatas mihi uidere uideor.PHIL. Quin mihi quoque ô Tychiade tale quid-
dam hic ſermo tuus attulit.aiunt etenim non ſolùm in rabiem uerti,atq; aquam
formidare,quoſcunque rabidi canes mordeant,uerumetiam ſi quem mordicus
homo morſus momorderit, illum morſum quoque non minus canino ualitu-
rum,atque eũ etiam eodem modo formidaturum.Quin tu ergo uideris,quum
ſis ipſe apud Eucratem à multis mendaciis morſus,mihi quoque morſum illum
E communicaſſe,adeò mihi mentem dæmonibus impleuiſti.TYC. At bono ani-
mo ſimus amice,quum magnum aduerſus huiuſmodi res remedium habemus,
ueritatem, rectamq; omnibus in rebus rationem: quo ſi utamur, nullis huiuſ-
modi uanis ſtultiſq; mendaciis turbabimur.

HIPPIAS, SEV BALNEVM, Vincentio Obſopœo interp.

ARGVMENTVM.

Balneum Hippiæ deſcripturus,principiò ipſum artificem à cognitione artium atq; peritia commendat. Orditur autem à loco communi, ita uidelicet proponens, eos eſſe potiſsimùm laudandos artifices, qui non ſolùm uerbis prolixè polliceri,aut de ſcientijs diſputare ſoleant, ſed qui ipſo opere, hoc quod profitentur, præſtare poſsint. hunc locum exemplis aliquot illuſtrat,deinde ad præſens inſtitutũ accõmodat. Proinde,inquiens,etiam

mechanici artifices maximè laudãdi illi ſunt, qui non uerbis tãtùm opera aliqua deſcribũt, aut promittũt, ſed qui re ipſa illa quã optimè atq; artificioſiſſime extruũt, qualis et Hippias hic unus eſt, id quod opus ab eo, nẽpe balneũ extructũ, comprobat. atq; exinde ipſum balneum deſcribit, ſitum, elegãtiam, proportionabilitatem operis, deinde & utilitatem & opportunitatem omnium cellarum, & lauandi in eo uſum commendans. F

EOS ego uiros ſapientes cum primis laude celebrãdos eſſe exiſtimo,
quicunq; non orationes ſolùm magna induſtria elaboratas, ac ſingu-
lis de rebus memoriæ proditas poſteris reliquerũt, ſed operibus quo-
que nõ diſſimilibus ea quæ orationibus ampliter & magnificè pol-
liciti ſunt, confirmarunt. Quippe ægrotus, cui quidem pectus ſapit, nõ eos ac-
cerſit medicos, qui ſuper arte multa luculentè & excellenter diſputare noue- G
runt, ſed qui uſu medendi illam diu multúmque exercuerunt. Potior autem &
maioris precii habendus eſt, ut mea fert opinio, muſicus qui pſallendi & pul-
ſandæ citharæ peritia exornatus eſt, quàm is qui tantùm rhythmos & concen-
tuum harmoniam iudicare nouerit. Quorſum enim attinet bellorũ atq; exer-
citus duces tibi enumerare non iniuriâ optimos & præſtantiſſimos hominum
opinione iudicatos, quòd eorum uirtus nedum in inſtruenda acie, & militum
animis tempeſtiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, ſed quòd in
prælis quoque fortiſſimè dimicando optimè ſe geſſerint, ac manu non ſecus
quàm lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiuſmodi ex uetuſtis H
illis Agamemnonem & Achillem, ex paulo autem recentioribus Alexandrum
& Pyrrhum fuiſſe cognouimus? Quorſum uerò iſta percenſui? Non quòd alia
ratione hiſtoriam edere ſtatuens, harum rerum mentionem fecerim, ſed quòd
ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicun-
que uiſendis operibus aliquam ingenii famam ſibi parauerunt, eadémque ope-
ra artis ſuæ egregia monimenta poſt ſe reliquerunt: quandoquidem illi qui
Sophiſtæ. ſolis ſemet orationibus exercuerunt, multo iuſtius Sophiſtarum quàm ſapien-
tium appellationem meruerunt. Talem multorũ relatu percepimus fuiſſe Ar-
chimedem, ac Soſtratum illum Cnidium, quorum alter de Ptolemæo ſubiuga- I
to uictoriam reportauit, ac Memphim, ſine obſidione, fluminis intercepti auer-
ſione occupauit: alter ſingulari artificio hoſtium triremes abſumpſit incendio.
Thales quoq; Mileſius ante illos Crœſo Lydorũ regi pollicitus exercitũ ſicco
pede ſe traiectur ũ, ſua induſtria in unius noctis ſpacio Alys fluuii alueũ à tergo
exercitus deriuatum circunduxit, tametſi è mechanicorũ numero non fuerit,
uerùm alioqui magna intelligentia & ſingulari ingenii acumine præditus. Ete-
nim quod de Epéo fertur, cõmentum peruetus eſt, qui non tantùm Achiuis e-
qui machinã fabricaſſe, ſed unà cum Græcorũ optimatibus in eam conſcẽdiſſe
perhibetur. Inter hos & Hippiæ huius, quẽ noſtra memoria uixiſſe conſtat, me- K
miniſſe æquum puto, uiri dicẽdi facultate & ſtudio ita exercitati, ut cum quo-
uis ex priſcis illis & ueteribus optimè cõferri poſſit, præterea qui ingenii acri-
monia atque intelligentia multum præcelluerit, quíque interpretando multa
perſpicuitate uſus ſit. Cæterùm opera ipſis orationibus longè præſtantiora ex-
hibebat: & quæ arte ſua pollicitus fuerat, re ipſa abſoluta reddidit: neque ue-
rò in talibus ſaltem profeſſionibus, in quibus illi qui ætate eum præceſſerunt,
feliciter floruerunt, ſed iuxta geometricam quoque rationem propoſita (quod
aiunt) linea triangulum rectè potuit deſcribere. Atqui aliorum quiſque unum
quiddam ab arte decerptum & ſingulare opus exercuit, in quo parata ſibi ho-
minum

A minum opinione aliquis eſſe uiſus eſt. Porrò ille primùm rebus mechanicis perpolitus, ne dimenſionum quidem geometricarum rudis fuit, nec ab harmonicis & muſicis alienus apparuit: ac unumquodque ex illis una eadémque opera ita perfectè cognitum demonſtrauit, quaſi in eo ſolo cognoſcendo elaboraſſet. Multi uerò temporis res eſſet, eius laudare induſtriam circa radiorũ & repercuſſionum ac ſpeculorum expreſſionem. Præterea quanta in Aſtronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos qui annis eũ anteiuerunt, pueros eſſe oſtendit. Sedenim quæ nuper ipſe uidi opera illius induſtria elaborata, quæq; mihi ſpectanti ſtuporem & admirationem incuſſerunt, ea nunc in præſens re-
B ferre non grauabor. Eſt enim argumentum cõmune, & in noſtra memoria admodum frequens, balnei ſubſtructio: ſolertia autem, & in communi illo argumento ſingularis admirationis ſpectatur induſtria. Locus erat prorſus inæquali deformatus planitie, decliuis & arduus, quem ille occupans ex utraque parte magnopere humilem, utrinq; ſoli altitudine æquauit, firmamentumq; munitiſſimum omni futuro operi ſubiiciens, fundamentorũ poſitione ſubſtruẽdi ædificii certitudinem confirmauit: faſtigiis uerò magnopere præruptis & præciſis, & ad firmiorem coniunctionem complicatis, totum opus conſolidauit. Cæterùm quæ ſubſtructa ſunt, loci magnitudinem menſuræ quantitate nõ exceſſe-
C runt, ſed ædificii proportionibus cõuenientiſſimè atque decentiſſimè reſpondetunt, lucis ubique infuſæ rationem conſtanter cuſtodientia. Portarum altitudo latos ingreſſus retiuens, ſupina magis quàm erecta ad ingredientiũ conuenientiam informata fuit. Ingredientem uerò ſtatim domus communis excipit, ſufficientẽ exhibens pediſequis & miniſtris conuerſandi amplitudinẽ. Porrò ad læuam cameræ ſunt ad delicias exercendas ſubſtructæ. Proinde & iſta in balneo decẽtiſſimè ſunt obſeruata: Amœni & luce multa illuſtrati receſſus. deinde domus illorum, quam quidem longè præſtantiorem quàm ut lauacro cõueniat dixeris, perneceſſariam tamen ad melioris notæ homines & opulentio-
D res ſuſcipiendos. Poſt hanc utrinque ſufficientes exuentibus ad reponendũ ueſtitum habitationes. Ac media domus & faſtigio excelſiſſima, & iucũdo lumine amœniſſima, tres aquæ frigidæ piſcinas in ſe cõplectitur, Lacęno lapide exornata. Sunt etiam in illa ſtatuæ geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificii, altera quidem Sanitatis, altera uerò Aeſculapii. Ingreſſos autem excipit domus ſenſim ac gradatim tepeſcens, calore non inſuaui occurrente: quæ in longum porrecta, ac circumcirca orbiculatim extructa eſt. Poſt hanc ad dextram habitatio eſt magnopere amœna & elegans, copiã delicatis & uoluptnoſis unctionibus exhibẽs, ex ntraque parte habens aditus & ingreſſus lapide Phrygio
E ornatiſſimè decoratos, à palæſtra ingredientes ſuſcipiens. Quæ deinde hanc cõſequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegãtia, & ad ſtãdum ſedendumq; accommodatiſſimã, & ad diutius immorandum minimè noxia, tum ad uolutandum utiliſſima, & ipſa lapide Phrygio ad ſummum uſq; faſtigium expolita relucens. Deinceps uerò locus thermis dicatus, lauantes excipit, Nomade lapide extructus. Porrò interior habitatio omni amœnitate referta & elegantia, plurima luce conſpicua eſt, ac inſtar purpuræ floribus & uenuſtate renitet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porrò autem tibi iam loto non integrum eſt per eaſdem habitationes regredi, ſed ea quæ ad frigidam tendit uia, per uaporarium lento tepore caleſcens regrediendum eſt. Et hæc omnia

copioſo lumine illuſtrata, & multo diei intus lncentis ſplẽdore exornata ſunt. F
Ad hæc ipſa faſtigia ab ædificio non diſcrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè cohærent: in ſumma, multa ubique relucet ſumma cũ elegantia & uenuſtas & gratia. Etenim iuxta elegantiſſimi Pindari præceptũ, opus exordientibus facie eleganti & ſplendida exornandum eſt. Hoc certè cum primis in huius domus ſubſtructione cũ ipſo lumine tum feneſtris obſeruatum eſt. Etenim ſapiẽs, ut reuera fuerat, Hippias habitationẽ frigido lauacro deſtinatam, ad Boream tendẽtem inſtituit, nec aëris meridiani expertem: reliquas autem multum feruoris & caliditatis requirentes, Notho & Euro ac Zephyri flatibus ſubiectas oppoſuit. Quid ad hæc tibi palæſtras memorem, & ueſtes aſſeruantium cõmunes habitatiunculas, compendioſam citra ambages uiam quæ ad lauacrum ducit, habentes, ſingularis utilitatis capiendæ, & incommodi uitandi gratia? Neq; uerò quis me ſuſpicetur opus modicum proponentem, orationis lenociniis atque uerborum ampullis extuliſſe. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiæ ſigna atque indicia excogitare, non mediocris aut cõtemnendæ ſapientiæ argumentum ego eſſe opinor: quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippiæ opera ad unguem elaboratum meritò habendũ eſt, quodq; nobis ab illo oſtenſum eſt omnes balnei uirtutes complectens, utilitatem, opportunitatem, perſpicuitatem, menſuræ quãtitatem in omnibus aptè obſeruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutũ lauãdi uſum exhibens. Præterea omnibus aliis induſtriæ atq; ſolertiæ officiis abſolutum, biuiorum & ambituum duplicibus ſeceſſibus, multarumq; ianuarum patens egreſſibus. Quinetiam horarum geminis indiciis idem balneum exornauit, uno per aquam & ſonitum, altero per ſolem. His inquam uiſis, nec debitam & conuenientem tam illuſtri operi reddere gratiam, non inſipiẽtis ſolùm, ſed etiam ingrati, aut potius inuidi mihi uiſum eſt. Itaque ego pro uirili, cum opus ipſum, tum architectũ & artificem orationis meæ laudibus euexi & perſolui. Cæterùm ſi deus aliquando conceſſerit & lauandi copiam, non dubiũ eſt & alios permultos in laudum I
mearum partem mecum uenturos.

ALLOCVTIO, SEV BACCHIS, Vincentio Obſopœo interp.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam eſt, quales & noſtri homines in enarrandis auctoribus, aut aliis rebus tractandis, ipſis operibus præmittere ſolent. Et extant ſanè etiam Ciceronis quædam ad idem exemplum compoſitæ. Monet autem Lucianus auditores ſuos, ne ſolùm compoſitionis nouitatem in ſcriptis ſuis ſpectent, néue ideo pro paruis aut contemnendis illa habeant, quia comica ac ſatyrica quædam ſub dialogi grauitate tractet, ſed magis ipſam rem ſpectent: ne idem illis, quod Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitum ut muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & ueniam precatur ætati, ſi paulo uerboſior aut loquacior non- K
nullis fortè uideatur, factum ſuum etiam hic collatione quadam Indorum cohoneſtans. Omnino autem multum gratiæ habent huiuſmodi præfationes, ſiue cui allocutiones eas uocare magis libet, ubi collationibus atque ſimilibus ſuis ipſa hypotheſis aptè reſpondet.

QVO tempore Bacchus aduerſus Indos ductare exercitũ inſtituit (nihil enim prohibet, ut mea fert opinio, fabulã uobis Bacchicam percenſere) ferunt uſqueadeo eum initiò ab Indiæ incolis fuiſſe cõtemptui habitum, ut accedentem etiam ſubſannarent. Magis autem temerariam illius audaciã miſeratione proſequendam eſſe opinabãtur, tanquam actutum ab elephantis proculcandũ, ſi acie inſtructa illis occurriſſet. Siquidem inaudierãt, ut ego exiſtimo, ab exploratoribus, abſurda & monſtroſa de illius exercitu

A exercitu renunciantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus inſanis & furentibus collectæ forent, thyrſo redimitis, pelles ceruinas indutis, & haſtas quaſpiam paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrſo confectas: tum ſcuta quæpiam leuia, & reſonantia ſi quis ſaltem uel leuiter attigiſſet. Quippe clypeis aſſimilabāt & tympana. eſſe præterea in exercitu iuuenes quoſpiam agreſtes & nudos, qui ſaltarent cordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recenter natis ſolent ſuccreſcere. Ipſum autem ducem illorum in curru uehi iunctis pardalibus, imberbem admodū, ac ne tantillum quidem per genas herbeſcente barbitio pubeſcentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos B indutum. Cæterùm ſecundas ducandi exercitus partes obire duos alios, unum quidem breuis ſtaturæ ſenunculum, corpore perobeſo & uentricoſo, ſimis naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, ſcipioni innitentē, pandum aſellum ut plurimum equitantem, amictum crocoto, & hunc uehemēter fidum illius in ordinanda acie ſocium. Alterum uerò hominē monſtroſum, inferioribus corporis partibus hircum referētem, crura crinitum, & cornigerum, profunda inſuper barba inſignem, iracundum, & animo ad furorem propenſo præditum, altera manu ferentem fiſtulam, dextra uerò incuruum baculum, ſe-C met attollentem, ac tota caſtra circunſaltantē, quem mulierculæ exterrere ſolent, comasq; uento diffuſas concutere quoties acceſſerit, neque non uociferari Euohe: quo nomine, ut mihi coniecturam facienti uiſum eſt, dominū ſuum compellant. Itaque greges à mulieribus iam diſcerptos eſſe, & oues adhuc uiuentes dilaniatas: quippe illas crudiuoras eſſe planè uidebant. Hæc cum Indi & rex illorum ſpeculatoribus annunciantibus cognouiſſent, ſublatis, ut par erat, cachinnis ridebant: iámque nequaquam contrà exercitum educere, aut inſtructis ordinibus obuiàm procedere illis deliberatum erat, ſed reputabant, ſi comminus mulierculæ in eos impreſſionem ac impetū eſſent facturę, illis & uincere D turpe eſſe, & mulieres inſanientes neci dare unà cum duce effœminato, ac ſene modico & uinoſo, adiuncto etiam alio ſemiuiro milite, nudisq; ſaltatoribus per omnia ridiculis, facinus eſſe parum memorabile. Poſtea uerò quàm Bacchus regionem incendiis deuaſtare, & uiris deuictis ciuitates igne abſumere, ac ſyluas incendere annunciatus eſt, iamq; in breui temporis ſpacio tota Indorum regio flammis conflagraret (etenim ignis Baccho iam uſque à fulmine paterna ſunt arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrenatis, & turribus deſuper poſitis aduerſus illos mouerunt aciem, etiamdum hoſtilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non E elephantis comminuere atque proterere properantes ipſis cum caſtris imberbem illum imperatorem. Poſtquam uerò propinquiores facti ſunt, & utraque acies utrique eſſet ſpectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangem adegerunt. Cæterùm Bacchus ipſe in medio ſtrenui imperatoris fungebatur officio, cuius dextrum cornu Silenus, ſiniſtrū Pan regebat. Porrò autem Satyri manipulares conſtituti ordinibus inſtruendis erant intenti. Signū omnibus erat Euohe. Statim uerò percuſſa tympana inſtrepuerunt, ipſaq; cymbala claſſicum cecinerunt. Ac è ſatyris quiſpiam correpto cornu carmen quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni aſellus hianti atq; diducto rictu martium quiddam atq; terribile derudiit. Ipſæ uerò Mænades cum ululatu facto in eos

impetu incurſarunt,ſuccinctæ draconibus,atque ex ſummis thyrſis ferrũ denu F dantes.Indi autem & elephantes illorum illico declinantes,nullo ſeruato ordine in fugam ſe dederunt,neque intra teli iactũ conſiſtere ſuſtinuerunt.Ad poſtremum autem omni ui capti atque ſubacti ſunt, & captiui abducti ab iis quos paulò antè contẽptim ſubſannauerant, re ipſa experti q̃ non oportuerit prima ſtatim fama adductos, peregrinũ exercitum cõtemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus,dixerit aliquis? Quia permulti mihi uidentur (ac per Gratias uos oro ne me inſanire aut prorſus temulentum eſſe ſuſpicemini, ſi mea cum Diis immortalibus cõtulero) idẽ erga orationum nouitates cũ Indis perpeti,quemadmodum & erga meas. Exiſtimãtes enim ſatyrica & ridicula quædã nimiúmque comica apud nos audiri, talibus fidem habuere:atq; haud ſcio quam illi de me opinionem induerunt. Alii ne exordium quidẽ aſſequuntur,quaſi nihil neceſſe ſit aures præbere uinoſis & laſciuis mulierculis, & ſaltationibus ſatyricis ab elephantis deſcendẽtes. Alii uerò, tanquã alicuius rei gratia ueniſſent,thyrſi loco inuento ferro,neq; ſic laudare audent, inauditã rei nouitate perterriti. At ego fidẽti animo illis annuncio, quòd ſi in præſentia quoq;,ut antea facere cõſueuerunt,feſtiuitatem ſpectare ſæpe uoluerint,ac ueteres cõpotores recordati fuerint conuiuiorum bacchanalium tunc temporis celebratorum,neq; Satyros aut Silenos contempſerint, ſed æquo largius ad ſatietatem uſque ex cratêre illo H hauſerint: & illos bacchico numine afflatos indecorè inſanituros,neq; nõ perſæpe nobiſcum Euohe dicturos.Itaque illi (liberum enim eſt audire) quicquid animo ſuo gratum fuerit, faciant : at ego poſteaquam adhuc in India peregrè uerſantur,ſtatui & aliud quiddam earũ rerum quæ illic agũtur, quod non ualde à Baccho abhorrebit, neque à præſenti inſtituto alienum erit, percẽſere.Inter Indos quos Machlæos uocant,qui læuum Indi fluminis littus, ſi ad fluxum illius reſpexeris, incolunt atq; depaſcunt uſq; ad Oceanum porrecti : apud hos lucus eſt in loco ſepibus obturato,& anguſto, circũtecto tamen. quippe thyrſorum & uitium ubertas ibi prouenientium, locum opacitate ſua pulcherrimè I inumbrat. Eo ipſo in luco tres fontes ſunt aquæ elegantiſſimæ & lympidiſſimæ:quorum unus Satyris,ſecundus Pani, tertius Sileno ſacer eſt. Ingrediũtur uerò in lucum Indi quotannis ſemel,diei ſolẽnitate deum celebrantes, bibũntque de fontibus,non tamen indiſcriminatim omnes de omnibus,ſed iuxta ætatem. Nã iuuenes ex eo qui Satyris ſacer eſt,uiri ex Panico,portò ex Sileni fonte ii qui in mea ætate conſtituti ſunt.Itaq; quæ pueris de fonte bibentibus accidunt,aut qualia deſignẽt uiri iam numine Panos afflati, perlongum eſſet enumerare. Cæterùm qualia ſenes faciunt ubi iam aqua pota inebriati fuerint, non alienum eſſe opinor narrare. Senex ſimul atque hauſtam de fonte aquam biberit,ac eũdem iam Silenus ipſe inuaſerit,illico ad prodigium uſq; obmuteſcit, K hominem cui graue ſit caput, aut ebrium, per omnia referẽs. Poſt id ex improuiſo uoce clara,& loquela graui, tum ſpiritu dulci rumpit ſilentium, ac ſubitò è mutiſſimo fit loquaciſſimus. Sed nec obturato ore illum compeſcueris quò minus cõtinuis uerbis diffluat, longasq; orationes contexat. Et profectò quæcunq; dixerit,prudenter & ornatè dicta ſunt,ac iuxta Homericũ illũ rhetorem *Iliad.γ.* hybernis niuibus conſimilia diſſerit. Neq; uerò ſufficienter eos cygnis ſecundum ætatem conferre poſſis,ſed uocum denſitate cicadas imitantur ac referunt,ac rotundum quiddam componunt in profundam uſque ueſpetam. Inde

iam

A iam diſcuſſa ab illis ebrietate conticeſcunt,& ad antiquũ morem redeunt. Cæ-
terùm quod inter hæc maximè omniũ admirandũ eſt,nondum expoſui. Quòd
ſi ſenex imperfectam quam inchoauit orationem reliquerit, neque,Solis occa-
ſu interueniente,& temporis anguſtia excluſus,eàdem ad finem deduxerit,de-
guſtata iterum in annum ſubſequentem aqua,deinceps cætera percurrens ora-
tioni inchoatæ adiungit,quæ ſuperiori anno dicentem non in tempore,deſti-
tuerat ebrietas. Iſtis ego me ipſe ſcômatibus Momi inſtar ludere uolui. Et per
Iouem nequaquam amplius affabulationem adducam.Iam enim haud dubiè ui-
detis me fabulæ eſſe perſimilem.Quare, ſi quibus in rebus delinquentes hallu-
B cinati ſumus,in cauſſa fuit ebrietas.Sin prudẽter & cordatè dicta ſunt quæ pro-
duximus,conſtat Silenum nobis fuiſſe placatum & propitium.

PRAEFATIO, SEV HERCVLES GALLICVS, D. Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio eſt eiuſdem rationis,cuius & ſuperior,niſi quòd quantum ad argumentum attinet,rationem &
cauſſam hic reddit cur natu iam grãdior adhuc in eloquẽtiæ exercitatione uerſetur,ſtudiũ atq; ætatem ſuam
exemplo eo defendens, & ut ipſe ait, etiam conſolans, quo apud Gallos ipſa eloquentia depingitur, nimirum
Herculis, eiuſdemq; iam ſenioris imagine. Fingit autem imaginem ſeu typum eum à ſacerdote quodam Gal-
C *lorum,quales ea ætate Druidæ fuiſſe perhibentur,explicatam, & ſingulorum picturæ eius membrorum ra-*
tionem ſibi traditam eſſe,etiam Homeri atq; aliorum poetarum locis, utpote à perito Græcarum literarũ ad-
ditis. De quibus in ipſo orationis contextu ac ſerie uideri ſatius eſt,quàm hic pluribus immorari.

HErculem Galli lingua gentis uernacula Ogmium uocant. Porrô
deum ipſum noua quadam atque inuſitata figura depingunt.de-
crepitus eſt apud illos, recaluaſter, reliquis capillis, ſi qui reliqui
ſunt,planè canis, cute rugoſa, & in aterrimum exuſta coloré, cu-
iuſmodi ſunt nautæ iſti ſenes. Charôtem potius,aut Iapetũ quem-
piam ex his qui apud inferos uerſantur,diceres.In ſumma,quiduis potius quàm
D Herculem eſſe coniiceres ex imagine.Atque tali ſpecie quum ſit, tamen Her-
culis ornatum gerit,ut qui tum leonis exuuium indutus ſit,tum clauam dexte-
ra teneat,tum pharetram humeris aptatã portet,tum arcum tenſum læua præ-
tendat.denique modis omnibus Hercules eſt.Hæc equidem arbitrabar in Græ-
canicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos quũ eum eiuſmodi
fingerent effigie,quò nimirum illum talibus picturis ulciſcerentur, quòd olim
in regionem ipſorum incurſaſſet prædas agens,id temporis, quũ Geryonis ar-
menta ueſtigans, Occidentalium gentium pleraſque regiones peruaſtaret. At
nondum etiam dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirãdum.
E ſiquidem Hercules ille ſenex, ingẽtem admodum hominũ multitudinẽ trahit,
omnibus ab aure reuinctis:porrò uincula ſunt catenulæ tenues auro electrôue
confectæ, pulcherrimis iſtis monilibus adſimiles. Atqui quum uinculis uſque-
adeo fragilibus ducantur,tamen neq; de fugiendo cogitãt,quum alioqui com-
modè poſſint,neque prorſus obnituntur, aut pedibus aduerſus trahentem ob-
tendunt,ſeſe reſupinantes:uerùm alacres ac læti ſequuntur,ducẽtem admiran-
tes, ultro feſtinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere ſtudentes,
perinde quaſi grauiter laturi ſi ſoluerentur uinculis. Ne illud quidem pigebit
referre, quod mihi uidebatur omnium abſurdiſſimum.etenim quum nõ inue-
niret pictor unde catenularũ ſummas anſas necteret, uidelicet dextera iam cla-

uam,læua arcum tenente,ſummam dei linguam perterebrauit,atq; ex hac reli- F
gatis catenulis eos trahi fecit. Ipſe nimirum ad eos qui ducebantur, uultum & oculos conuertebat,arridens. Hæc ego quum diutius aſſiſtens eſſem contemplatus,admirans,hæſitans,indignans: Gallus quiſpiā,qui propius adſtabat,noſtratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam abſolutè ſonaret,philoſophus opinor ex eo genere Philoſophorū quod apud illos eſſe fertur) Ego tibi,hoſpes,inquit,picturæ iſtius ænigma explicabo: nam uidere uehementer ad eam attonitus ac ſtupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur eſſe Mercuriū,quemadmodū uos Græci, uerū Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robuſtior extiterit. G
nā quòd ſenex fingitur,nihil eſt quòd mirere.Siquidē una facundia cōſueuit in ſenecta demū abſolutum uigorē oſtēdere, ſi modò uerum ueſtri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum denſa caligine pectus:
Contrà ſenectam poſſe quiddam dicere,
Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc uidelicet apud uos & Neſtoris lingua melle profluit, & Troianorū concionatores lirioëſſam edunt, uidelicet floridam quandam uocem : nam liria, ſi ſatis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus uinctos ad linguam trahit ſenex hic Hercules, qui non aliud quàm ipſe eſt ſermo, ne id qui- H
dem debes admirari,qui quidem non ignores linguæ cum auribus eſſe cognationem. Neq; uerò ad contumeliā illius illud pertinet,quòd ea pertuſa eſt. nam memini, inquit,& Iambicos quoſdam uerſiculos è comœdiis apud uos diſcere:

Siquidem uiris loquacibus
Extrema lingua perforata eſt omnibus.

Quin de eodem hanc in ſumma habemus opinionem,ut quicquid egit, id oratione facundiaq; confeciſſe putemus,utpote uirum ſapientem,ac perſuadendo pleraq; ſibi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirum rationes ſunt acutæ,miſſiles,citæ, atque animam ſauciantes: unde pennigera dicta uos quoque nominatis. Hac- I
tenus Gallus. Ac mihi quidem quum huc me conferens mecnm inter eundum perpenderem,num decorum iam eſſet,ut tam grādis natu,quiq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicaſſem,rurſum me tam multorum iudicum calculis exponerem iudicandum, in tempore ſubiit animum meum eius picturæ recordatio. nam antehac uerebar ne cui ueſtrū uiderer hæc admodum pueriliter agere, quaſiq; præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adoleſcentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetas iam periit tua. Tum illud:
Ac te corripuit carioſa ſenecta,miniſter K
Inualidusq; tibi,& ſegnes tardiq; caballi.

Videlicet eo ſcommate pedes meos notans. Verùm quoties ſenex ille Hercules recurrit animo,ad quiduis adducor ut faciam, neque me pudet hæc audere, quum ſim ipſi æqualis imagini.Itaque robur,celeritas, forma, & ſi qua ſunt alia corporis bona,ualeant,cnmq; his tuus ô Teie uates,Cupido,ubi me mēto ſubcano uiderit,auro rutilantibus alis,ſi uidebitur,uel aquilas præteruolet,neq; laborabit Hippoclides, imò nunc uel maximè tempeſtiuū fuerit facundia repubeſcere,florere,uigere,& quàm licet plurimos ab auribus ducere,ac ſæpins arcu ferire: quandoquidem periculum non eſt nequando quis præter ſpem pharetram

A terram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meã, meamq́; ſenectutem
ipſe conſoler animemq́;, adeò ut non ſim ueritus nauim iam olim in terrã ſub-
ductam, denuo reuellere, ſuisq́; inſtructam armis, medium in pelagus demitte-
re. Contingant autem à uobis ô dii, afflatus ſecundi, quandò nunc uel maximè
præſente bono atque amico uento nobis eſt opus: quo ſi digni modò uidebi-
mur, in nos quoque dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert ſenior pannis è uilibus armos!

DE ELECTRO, SEV CYGNIS, Vincentio Obſopœo interp.

ARGVMENTVM.

B *Et hæc ſuperioribus conſimilis præfatio eſt, in qua ſeipſum ac ſcripta ſua extenuat, adhibita ſimilitudine fabulæ eius quæ de electro ac Phaethonte, ac cygnis Eridani à poetis traditur: quam ut fictam ac falſam præſens experientia oſtẽdit, ita ſe uereri quoque ait, ne conceptam de ſe opinionem, auditorum præſentia imminuat, ac falſam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem ſuam, quòd ſimplex ſit, & minimè Cygnis illis Padanis ac fabuloſis, quod ad canoritatem ſpectet, ſimilis, neque etiam illorum fucatis ſcriptis, qui dum electrum atque aurum & ſpecioſa omnia affectant, Eridanum iſtum, ac cygnos poeticos, nanitate ac fumo longè excedant.*

QVAM ſuper electro poëtæ commenti ſunt fabulam, ea & no-
bis planè perſuaſis fidem fecit, eſſe ſcilicet in ripis Eridani popu-
C los, quæ lachrymantes illud deſtillarent, Phaëthontem lugentes,
eaſdemque Phaëthõtis ſorores fuiſſe populos: deinde iuuenis ca-
ſum luctu proſequentes, in arbores fuiſſe commutatas, atque e-
tiamnum è lachrymis illarum electrum defluere. Hæc inquam cum poëtas ca-
nentes audiſſem, in ſpem ueniebam, ut ſiquando ad Eridani littora delatus eſ-
ſem, unam accedens ex arboribus, ac recluſo ſinu & cortice, nonnullas me ſuſ-
cepturum lachrymas, ut ego quoque electrum poſſiderem. Et ſanè nõ multò
antè alterius negocii cõficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mi-
hi commodùm traiiciẽdus Eridanus: neq; tamen cũ diligenter omnia loca cir-
D cumcirca oculis obiiſſem atq; perluſtraſſem, aut populos uidi, aut electrum cõ-
ſpexi, ſed Phaëthontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tan-
dem me atque interrogante, Quãdo uerò ad populos electrum de ſe præben-
tes deueniemus? riſerunt nautæ, atq; manifeſtius ſi quid uellem iubebant prolo-
qui. Et ego illis fabulam ordine percẽſui, Phaëthonta fuiſſe Solis filium, & hũc
ubi iam adoleuiſſet, à patre poſtulaſſe, aurigandi copiam ſibi faceret, ut unius
diei curſum & ipſe conficeret. Cæterùm patrẽ filii precibus annuiſſe, ac poſtu-
lata præſtitiſſe, hunc autem inter aurigandum è curru delapſum & deiectũ per-
iiſſe. Porrò illius ſorores lugentes eo loco alicubi, inquam, apud uos, ubi dela-
E pſus eſt, apud Eridanum in populos fuiſſe transformatas, & iam fratrẽ lugen-
tes electrum lachrymando emittere. Quicunq;, inquiunt, hæc tibi dixit, uanum
eum hominem fuiſſe apparet: teq; dolis produxit & mendaciis. Nos uerò neq;
aurigam ullũ delapſum nouimus, neque eæ penes nos ſunt, quas tu iactas, po-
puli. Quòd ſi quid eiuſmodi apud nos eſſet, num putas duorũ obolorum gra-
tia nos ita laborioſè remigaturos, aut nauigia aduerſus fluminis impetũ tractu-
ros, quibus promptum eſſet minori negocio & ſudore diteſcere, populorũ la-
chrymas colligentibus? Hæc cum dixiſſent, non mediocriter ſanè nautarũ di-
ctis ſum pudore affectus. Confuſus autem obticui, quòd reuera puerile quid-
dam paſſus fueram, habita fide poëtis adeò monſtroſa mentientibus: quippe

quibus ſtudio eſt nihil ſani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac ſpe, nec F
illa modica turpiter deceptus, indolui, non ſecus atque ſi è manibus electrum
deperdidiſſem: nimirum qui iam mecum deliberabam quomodo illo potiſſi-
mum uti uelim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuẽtum iri opi-
nabar, nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rurſus
nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni quando tandẽ pro-
pter fluuium conſiſtentes, dulcem illum concentum uobis abſoluunt, ex utra-
que parte littoris? Siquidem & illos Apollinis aſſeſſores fuiſſe perhibent, ho-
mines canẽdi peritia & ſuauitate excultos & celebres, poſt id in aues eſſe com-
mutatos, eámque ob rem etiam nunc cantibus & modulis indulgere, necdum G
Muſices eſſe oblitos. Illi uerò ſublato riſu, Tu quidem, inquiunt, ô homo nun-
quámne hodie finem facies patriam noſtram & fluuium mendaciis infamandi?
Nos equidem ſemper remigandi ſtudio operam dãtes, ac penè omnem à pue-
ro ætatem laboribus in Eridano conſumentes, paucos nonnunquam cygnos
conſpeximus in fluminis paludibus, qui incomptam & inamœnam uocem, &
ſonum parum firmum edere ſolebant, ita ut coruos aut graculos cum illis col-
latos, Sirenas eſſe cõfirmare poſſis. Cæterùm dulce quiddam & optabile, ut tu
dicis, ne in ſomnio quidem canentes unquam audiuimus. Itaq; demiramur un-
dénam iſta de nobis conficta in hominum opinionẽ uenerint. In multis etiam H
aliis facile ac promptum eſt credentes decipere, iis quibus ſingula quæque iuſto
magnificentius narrare atque extollere moris eſt. Quare & ego nunc de mei-
pſo in metum uenio, ne & uos, qui nuper ueniſtis, ac nos primùm audiſtis, ele-
ctra quæpiam aut Cygnos apud me inuenturos ſperantes, tandem non multò
pòſt abeatis, & eos qui uobis magnifica de me ſunt polliciti, ſubſannetis, mul-
tas eiuſmodi uerborum diuitias in orationibus meis repoſitas affirmantes. At
ego Deos teſtor, talia me ipſum de orationibus meis ſuperbè & magnificè ia-
ctantem, neque à uobis neq; ab alio quoquã unq̃ auditum eſſe, neq; poſt quen-
quam ita inſolenter agentem auditurum fore. Neque tamen fieri potuiſſe ne- I
go, ut in alios non paucos incidas quoſpiam Eridanos, quorum orationes non
electrum ſolum, ſed aurum quoque deſtillat, qui longo interuallo uocis dul-
cedine cygnos ſuperant poëticos. Mea uerò dicendi ratio quàm ſimplex ſit, ac
minimè fabuloſa, uidetis, neque ullam habet modulationem admixtam. Quo-
circa uidendũ eſt ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis ſpe ani-
mo concepta, quod perſæpe ſolet accidere ſub undis aliquid ſpectantibus. ſi-
quidem exiſtimantes tantæ magnitudinis illa eſſe, quanta illorum apparent ob-
tutibus, dilatante umbra ſplendorem, quibus iam ſubtractis, multóque mino-
ribus inuentis, diſcruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum ſit, ut effuſa aqua K
ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hauſturũ, aut te ipſe ob ſpem fal-
ſo conceptam condemnabis.

MVSCAE ENCOMIVM.

ARGVMENTVM.

Declamatio eſt ex eorum genere quæ exercendi ingenij cauſſa tractari ſolent, adoxa pleraq; & ipſo argumento dicentem parum iuuantia: qualia ſtatim ab initio inde ſophiſtas tractaſſe, etiam ex Iſocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempeſtiuam in rebus friuolis, & à cõmuni uſu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam uidetur Lucianus diſcipulorum magis quàm ſui oſtentandi cauſſa, huiuſmodi argumenta tractaſſe: nempe ut horum exemplo etiam ad ſeria copioſiores, & ad muniendum promptiores illos redderet. Et ex ſuperioribus præfationibus ſatis apparet, illis tum tẽporibus cum

hæc

A *hæc ſcriberet, rhetoricam publicè profeſſum eſſe, ſiue hoc in Gallia, ut quidem ex Hercule aliquo modo cõie-
*cturam facere licet, ſiue etiam alio aliquo loco. Porrò autẽ tanta diligentia omnia perſecutus eſt quæcunq; de
*muſca dici aut inueniri poſſunt, ut uix aliud copioſius quicquã in hoc genere tractatũ reperias, adeò ut ſi ex-
*plicare oratione, atq; amplificationibus illuſtrare ſingula uoluiſſet, plane illud quod ipſe in fine uereri ſe ait,
*ex muſca elephãtem feciſſet. Principiò enim quæcunq; ad corporis habitũ, forma ac membra, & ad uſum uẽ
*eorum pertinẽt, ita ſingillatim perſequitur quæq;, ut nihil prætermiſſum poſſis dicere. Deinde uero & ad in-
*teriora, & ad animum tranſiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam
*ad hoc teſtimonijs Homeri. Poſtremò neq; illa intacta relinquit, quæ quaſi à fortuna accepiſſe uideri poteſt, ut
*reminiſcentiam iſtam, ob quam cum Hermotimo Pythagorico confert quoq; illam, deinde & uictus & diæ-
*tæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus tranſmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam
appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac ſerie orationis facile cuiuis apparent.

B

MVSCA eſt ſic minima uolucrum, ut poſſit cum muſcellis & culici-
bus comparari: ſed tanto illis eſt maior, quantũ ipſa ab ape relinqui-
tur. Pennata eſt autem, non eo modo quo cæteræ uolucres, quarum
hæ quidem pennas in toto habẽt corpore, hæ uerò uelocibus utun-
tur & pernicibus alis: ſed ex pelliculis ſunt illi pennæ, quemadmodum locuſtis
& cicadis & apibus: ſed tanto molliores habet pennas, quanto Græca ueſte te-
nuior & mollior eſt Indica. Si quis muſcam diligenter inſpiciat quando in ſole
alas expandit & concutit, uariis eam pictã coloribus ut pauones uidebit. Eſt illi
C uolatus non cõtinuo pennarum remigio, ut ueſpertilionibus: neq; ſaltu, ut lo-
cuſtis: neq; cum ſtridore, ut ueſpis & crabronibus: uerùm flexilis ad quamcunq;
aëris partem ſe moueat. Adde quòd non uolat quietè & cum ſilentio, ſed cum
cantu & melodia: non item immitè & ſæuè, quemadmodum culices & muſcel-
læ: neq; cum graui fremitu apum aut ueſparum horribilem oſtentans ſonum, &
minacem, ſed tanto uolat his ſuauius muſca, quãto ſunt tuba & cymbalis tibiæ
dulciores. In reliquo uerò corpore caput quidem tenuiſſimum collo contine-
tur, & eſt uerſatile, non compactum & affixum humeris, ut eſt locuſtarũ. Oculi
uerò prominent, qui cornu plurimũ habent. Pectus eſt bene compactum. Sunt
D ei innati pedes, non ut ueſpis adſtricti ualde & complexi. Aluus autem minuta
eſt & ipſa, & thoraci etiam ſimilis, zonas latas & ſquamas habens. Vlciſcitur ta-
men non aculeo ut apis & ueſpa, ſed ore & proboſcide, quam & ipſa eodem
modo habet ut elephanti: præpaſciturq; & aſſumit, & inhærens continet con-
cauo uaſe in ſummitate proboſcidis: ex ipſa uerò dens foras prominet, quo pũ-
gens bibit & lac. Sed dulcis & ſuauis eſt ipſi uel ſanguis non magno cum do-
lore hauſtus eorũ quos pupugit. Sexipes uerò eſt: quatuor ſolis incedit, duo-
bus autem anterioribus etiam ut manibus utitur. Videres igitur ipſam gradien-
tem quatuor, atque edulium aliquod tenentem ſublime manibus, more ualde
E humano, atque ut nos. Naſcitur autem non ſtatim talis, ſed uermis ab initio,
uel ex hominibus mortuis, uel ex aliis animalibus: deinde ſenſim & pedes ef-
fert, & producit alas, fitq; ex reptili uolucris, & cõcipit paruum uermẽ, qui mu-
ſca fit: poſtea conuiua autẽ & contubernalis & cõmenſalis hominum, deguſtat
omnia, præter oleum. mortem enim ei affert epotum oleum: & tamẽ breuis eſt
uitæ. ualde enim anguſta data eſt illi uita. Luce plurimùm gaudet, & in hac ciui-
liter uerſatur: nocte uerò quieſcit, & ſilentium agit, & neq; uolat, neq; cantat,
ſed contrahit ſe, & non mouetur. Non paruam eſſe eius intelligentiam queo
dicere, cum inſidiatorem & hoſtem ſuum araneũ effugiat. inſidiantem enim &
obſeruat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in

beſtiolæ incidens caſſes. Fortitudinem enim & robur ipſius non oportet di- F
cere,ſed Homerus poëtarum maximus cum quæreret quonam modo laudaret Heroum optimum,non leoni,pardóue aut apro comparat robur illius,ſed audaciæ muſcæ,& intrepiditati,& conatus magnitudini.neque enim audaciā,ſed
Iliad.1. fiduciam eſſe illi refert: Quanquam eſt (inquit) repulſa,non deſiſtit tamen, ſed eſt appetens morſus. Sic autem laudat magnopere muſcam & amplectitur, ut non ſemel,neque paucis in locis de ea meminerit,ſed ſæpe exornat ſic carmina
Iliad.A. commemorata muſca: nunc enim gregarium eius uolatum ad lac exponit,nūc autem Mineruam curanti matri dormientē infantem comparans quādo à Menelao telum repellit,ne ad lethalia loca incidat, muſcam rurſus ducit in exem- G
Iliad.lib.2. plum. Atqui pulcherrimo eas adiectiuo ornauit,cantatrices confertas appellās, & cū gregem earum gentem uocat. Sic autem fortis eſt, quòd mordēs aliquid uulnerat,non hominis ſolùm pellem, ſed & bouis,& equi.elephātem quoque mœrore afficit, in illius ingreſſa rugas, & pro magnitudine proboſcidis lacerans. Coitus uerò & uenereorum & nuptiarum eſt ipſis multa libertas, nec, ut galli,cum inſcenderit mas,ſtatim reſilit,ſed uehitur à fœmina diu,fertq́; illa ſponſum,conuolantq́;,nec aërium illum coitum uolatu deſtruunt. Obtruncata uerò capite muſca, plurimū uiuit parte reliqua corporis, reſpiratq́;. Quod autem eſt maximum in natura ipſarum,non eſt ſilentio prætereundū,quod Pla- H
to in ſermone de anima,deq; animorū immortalitate ſolum præteriiſſe mihi uidetur. mortua enim muſca, ſuperinfuſo cinere reuiuiſcit, & noua ei generatio quædam,atq; ab integro alia fit uita:ut uerè perſuaſum ſit omnibus,quòd illarum quoq; immortalis eſt animus.ſiquidē & digreſſa reuertitur iterū,& agnoſcit & ſuſcitat corpus, muſcamq́; uolare facit, & uerificat de Hermotimo Clazomenio fabulā,quòd ſæpe cū reliquiſſet eū anima, per ſe ipſam ibat peregre, deinde reuerſa implebat iterū corpus,& ſuſcitabat Hermotimum. Et quāquam ocioſa & remiſſa eſt muſca,ueſcitur tamen quæ laborātur ab aliis,& plena ubique eſt ei menſa. nam ipſi & capræ mulgentur, & apis non minus muſcis la- I
borat q̄ hominibus:atq; huic coci obſonia condiunt,& deguſtat antequam ipſi reges, deambulansq́; per menſas unà cum ipſis cōuiuatur,& ſimul ueſcitur omnibus. Tugurium autem ſeu nidum non in uno loco conſtituit,ſed errabundum uolatum tollens,more Scytharū ubi à nocte deprehenſa fuerit,ibi & domum facit & lectum. In tenebris uerò,ut dixi,nihil operatur: neq; dignū putat aliquid latens efficere,neq; quid turpis facere exiſtimat,quod in luce factum,ſit ipſi dedecori. Ait uerò fabula perpulchram olim mulierē fuiſſe muſcā, loquacem tamē & garrulam & cantatricem, & in amore contendiſſe cū luna ambas eodem tempore Endymionis: deinde cū dormientem adoleſcentulum aſſiduè K
excitaret,friuola loquens & cantans,& circa ipſum laſciuiens,ægrè illū tuliſſe: lunā uerò iratam in hoc animal tranſmutaſſe muſcā,& nunc propterea omnibus inuidere ſomnum,qui dormiunt, Endymionis memorem,& adoleſcentulis præcipuè & teneris. Morſus autem ipſe & cruoris auiditas,non ruſticitatis, ſed amoris eſt & humanitatis ſignū.nā eo quo poteſt modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cognomento muſca, poëtria perquā formoſa & docta, & alia perinſignis Athenienſium meretrix,de qua ait poëta comicus:Ad cor uſq; eum muſca mordebar. Sic autem neque comica gratia dedignata eſt,neque muſcæ nomē excluſit à ſcena,

neque

A neque pudebat parẽtes hoc nomine filias appellare. Tragœdia uerò magna e-
tiam cum laude de muſca meminit, ſicut in his: Graue quidem & moleſtum eſt
forti robore Saltare muſcam in uirorum corpora, ut cæde impleatur: uiros au-
tem armatos hoſtilem haſtam timere. Multa etiam de Muſca Pythagoræ poſ-
ſem dicere, niſi nota omnibus eſſet hiſtoria. Naſcuntur & maximæ quædã mu-
ſcæ, quas militares multi appellant, nonnulli uerò canes, ſonitu aſperrimæ, &
uolatu uelociſſimæ. Hæ & longiſſimæ uitæ ſunt, & tota hyeme incibatæ per-
durant, contractæ præſertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & il-
lud eſt admiratione digniſſimum, quòd utrunque & fœminatum & mariũ fa-
B ciunt, conſcendúntque uiciſſim, ut Mercurii & Veneris filius, qui miſta natura
fuit, & duplici forma. Poſſem etiam adhuc multa dicere, ſed finiam orationem,
ne uideat ſecundum prouerbium ex muſca elephantem facere.

ADVERSVS INDOCTVM, LIBRORVM LONga ſupellectile tumentem, ſermo, Anaſtaſio interprete.

ARGVMENTVM.

*Acerba quadam irriſione obiurgat ex popularibus ſuis, ut uidetur, quendã diuitem, & multos undiq; li-
bros commercantem, cæterùm indoctũ, & nullis bonis ſtudijs conuerſatũ. Illud oſtendens, quòd non librorum
copia & ſpecioſa ſupellex, ſed aßidua ac diligens lectio doctũ faciat. Atq; ab hac propoſitione ſtatim exor-
C ditur quoque, ut dicat errare illum, ſi quia libros multos ac precioſos habeat, propterea ſe putet inter doctos
ac eruditos recenſendum eſſe. Rationes ſumuntur à cauſsis, & qualitate perſonæ, uidelicet quoniã ipſe pror-
ſus literarum ignarus ſit, & non libri, ſed librorum lectio eruditos faciat, perinde ut nec arma militem, ſed
animus præſens, & utendi peritia. Atq; hoc argumentum poſtea multis ſimilibus & exemplis per inductio-
nem amplificat, quorum pleraque euiuſmodi ſunt, ut miram elegantiam ac feſtiuitatem habeant. Poſtea autem
& factum illius in ſuſpicionem uocat, & à cauſsis finalibus criminatur, quas ipſas quoque ut uanas & in-
dignas pleraſq; confutat & irridet, præcipuè ultimã, qua uidebatur imperatoris ſeu regis, ut ipſe uocat, gra-
tiam ambire: quam & à circunſtantijs perſonæ refellit, & ſtultitiam illius comparatione quadam depingit.
Ad poſtremum grauiter atque acerbe obiurgat illum, & cõmonet quibus rebus relicto hoc inutili coemen-
dorum librorum ſtudio, incumbere potius debeat, quò uidelicet & rei conſulat, ac famæ ipſe ſuæ.*

D AT crede mihi, quod tu putas, haud ex eo conſequêre quod agis. Per-
ſuaſum enim cum habeas futurum, ut ſi omni ſtudio optimos undi-
que libros coẽmeris, ipſe quoque inter doctos ac eruditos ponaris:
planè tibi diuerſum accidit, atque hoc demum argumento tua in-
ſcitia & inertia uulgo proditur. Tametſi profectò optimos codices minimè cõ-
paras, ſed ut quiſque à bibliopola laudatus eſt, fidem habes: ac prorſus qui hæc
de libris mentiuntur, prædam te faciunt, iſtiſque codicum cauponibus pulchrè
partus eſt theſaurus. Nam quo pacto tu queas dignoſcere ueteres ac eximios,
aut futiles & putidos? niſi inde coniicias, quòd arroſi ac mutili, ínque his diiu-
E dicandis, blattis tineiſque utatis æſtimatoribus. quî enim credam liquidò ac cer-
tò hæc te poſſe peruidere? Et ut dem tibi hanc cognitionem perſpectam, ac te-
nere quæcunque Callinus pulcherrimè, aut ille laudatus Atticus omni cura
abſoluta deſcripſerunt, quid hinc tibi commodi redit, hominum ineptiſſime?
qui neque ſcriptorum ſpeciem cõſideras, neque profectò magis uti ſcis, quàm
cæcus frui pueri uenuſtiſſima facie. Ac tu apertis quidem oculis, & mehercle
ad tædium uſque libris incumbis, & nonnulla ualde feſtinata lectione percur-
ris, ut ſæpe lumina os anteuortant, ſed hoc non etiam ſatis eſt, niſi noris uirtu-
tem quoq; totius & uitia orationis, ſenſumq; ſcriptorum intelligas, & quæ ſtru-
ctura ſit uerborum, & quàm ad certam quandam minimeq; fallacem amuſſim

cuncta auctor exegerit, mox cernas ambigua, ſyncera parum ac cōcinna: quid F mihi reſpondebis? Num hæc noſſe te, cum nunquam didiceris? An uerò ſicut ille quondam paſtor, aureum ramum à Muſis tu quoque accepiſti? Sed Helicona certè, ubi Muſas habitare aiunt, nō ita es à pueto inſtructus, ut audieris opinor unquam nominari, & meminiſſe Muſarum tibi religio eſt. Nam cum paſtore ſanè, quanquam aſpero & multo ſole deformato, non piguit has congredi: at qualis es (quæſo uerò te per Libanitidem, concede hoc mihi, ut quædam tuorum facinorum prætermittam) talis inquam ne aſpectum quidem, ſat ſcio, ferrent, at potius myrto uel malua cæſum ſua ſede eiicerent, ne Olmeū aut Caballi fontem, quibus gregibus ſanè horumq; magiſtris ſitim ſedare permiſſum G erat, polluas. Non credo te eſſe tam impotentem, tametſi in huiuſmodi nimiſquam es fortis, ut auſis affirmare bonis literis te fuiſſe imbutū, aut ſtuduiſſe unquam ut uerè probatos codices tibi faceres familiares, uel quòd hic tibi præceptor extiterit, aut ad illum diſcendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa uno hoc te conſecuturum ſpes eſt, ſi ingentem librorum aceruum congeſſeris. Proinde ſi hoc es animo, age eōquire quicquid Demoſthenes ille orator etiam ſua manu ſcripſit. Deinde Thucydidis hiſtoriam, quæ octies huius oratoris induſtria extat deſcripta. Iam ut tot tibi libri ſint, quot Athenis in Italiā aduexit Sylla, ut ſuper his dormias, affixos tibi ubique circumferas, num ideo eruditior H es futurus? Sicut enim adagio fertur, Simia eſt ſimia, etiam ſi aureum cultum geſtet. Et librum quidem ſemper in manu portas, legiſque ſemper aliquid, quorum tamen nihil penitus intelligis, ſed aſinus micans auribus lyram auſcultas. Quòd ſi librorum copia doctum redderet eum qui comparaſſet, precioſa profectò res erat, & uobis tantùm diuitibus propria, ſi quidē ueluti in foro pauperes nos ſuperantibus daretur mereari: imò cum ipſis bibliopolis, quibus librorum tanta copia eſt, qui diſtrahunt, doctrina & eruditione quis certet? quos tamen, ſi rem ſpectes, inuenies haud multò te bonis artibus præſtare. nempe ſermone ruſtico utuntur, mente nihil ualent, quales meritò ſunt qui in honeſti & I turpis contemplatione nunquam ſunt uerſati. & tu unum modò aut alterum codicem redis mercatus, iſti diu noctuq; in manibus uoluunt. quid ergo cōmodi hic expectas? aut cur non ipſæ cellulæ librariæ doctæ tibi uidentur, quæ tot ueterum auctorum ſcripta complectuntur? Age uerò, ſi non eſt moleſtū, paulum quiddam reſponde, aut quia infantior es quàm ut poſſis, ſaltem annue uel abnue ea quæ ſum rogaturus. Quæſo te, ſi quis tibia canēdi artis ignarus prorſus, fortè ſit nactus Timothei tibias, aut quas Iſmenias ſeptem talētis emit Corinthi, án ne arte inflabit? uel nullus uſus huic rei erit, qua ſcitè uti nequit? Rectè ſanè abnuiſti. Nam neque quibus Marſya & Olympus cecinerunt, hoc effi- K cient, ut concinnum quiddam inſpiret, qui nunquam didicerit. Verùm ſi quis Herculis arcus habeat, cū Philoctetes non ſit, qui ſolus tendere potuit, & quod collimaſſet figere, quis tibi uidebitur? Num qui facinus edat dignum ſagittandi perito? Negas hoc quoque. Eodem pacto igitur & ratem gubernare ignorans, & qui nunquan equum conſcendit: ille ſi pulcherrimā & aduerſus uentorum procellarúmque impetus munitiſſimam ſit nauem ſortitus, hic uerò Centauro ſatum, aut generoſiſſimæ notæ equum, utrumq; deriſum iri opinor, quòd neuter ſuis bonis uti poſſit. Annuis? Obſecro uerò hoc etiam cōcede, ſi quis, uelut tu es, indoctus, infinitos ſibi libros acquirere laboret, cenſen' aliud hoc ſuo fa-

A ĉto quàm riſus & iocos eruditis facturum? Quid ceſſas annuere? Nā argumentum clarum eſt, quiq; hoc ita fieri cernūt, uulgatum illud haud dubiè inclamāt: Quid cani cum balneo? Fuit non ita multò antè in Aſia uir opulentus, cui calamitoſo caſu, cum per niuem iter faceret, putrefactus è frigore, uſturis uterque pes deperierat. ille tam miſerabilem fortunam expertus, infelicitatem ſolari cupiēs, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, undiq; ſeruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc inſuper deridiculum comminiſcebatur: crepidas pulcherrimas & nouas ſemper cura erat ſumma mercari, ut ita calceis ſpecioſis ligna ſua, nempe pedes, eſſent conſpicua. Nunquid uerò his adſimilia fa-
B cis tu quoq;? qui cum clauda mente ſis, ac ficulneis ſenſibus, emis auratos ſoccos, quibus uix aliquis pedes integer rectè poſſit ingredi. Et quoniā inter alios tuos codices Homeri poeſin ſæpenumero repoſitam eſt cernere, accepto aliquis libro legat tibi ſecundum Iliados, cuius caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, præterquam qui iſthic depictus eſt uehementer abſurdus homo, mutilo ac portentoſo corpore, qui iſthic concionatur. Therſites eſt. Ille inquam huiuſmodi ſi adeptus ſit Achillis arma, putáſne propterea fortè iuxtà & decentem futurum, qui & fluuium tranſiliat, & alueum turbet trucidatoris Phrygum cruore: occidat poſt Lycaona & Aſteropæum, Hectorem, cum ne Meliæ qui-
C dem pondus humeris ſuſtinere queat? Negabis opinor, ac potius dices, dū poſt clypeū claudicaret, mox humi procūberet impar armorū oneri, ſiquando ſublato capite è galea proſpectaret, ſuos iſtos intortos oculos oſtendēs, deinde loricæ ſubiecto gibbo uelut tuberes, & ocrearū dum in terra repit, tractus: hæc inquam dices riſum omnibus motura, & ipſum dehoneſtaturū primùm panopliæ opificem, deinde etiam dominum. Tu uerò nūquid animaduertis prorſus idem tibi accidere, dum librum manu tenens progrederis, cuius aluta purpurea, bullulæ aureæ ſunt, at tu barbara uoce legis, deformans & euertens ſcriptoris dignitatē? Hæc cū facere te uident, non ſolùm eruditi ridere ſolent, ſed tui etiam
D aſſentatores, quorum conſuetudine unicè oblectaris, auerſi ſe intuentes, à cachinno minimè abſtinēt. Age uerò, narrabo tibi quod Pythiis geſtū memoratur. Tarentinum quendam Euangelū apud Tarentinos non obſcuro loco natum, nec incelebrē, inuaſit cupido uincēdi Pythia: ubi in iis quæ nudi certamina ineunt, non poſſe fieri ut ſuperior euaderet, quippe qui neque robore, neque pedum uelocitate eſſet præditus, facilè cogitauit. Verùm cithara & carmine omnibus præmia prærepturum eſſe, perſuaſerāt peſtes illæ quas apud ſe fouebat, laudantes & applaudētes ad exiliſſimum quenque cantus ſtrepitum. Itaque uenit Delphos ueſte auro inſigni, & corona aureis lauri foliis plexa ſplen-
E dens. hæc uerò etiam ſmaragdis lauri fructui æqualibus uariegata erat. At cithara, uiſu mirabile, apparatu diues, ex puriſſimo auro fabricata, annulis & gēmis paſſim ornata, ſuiſque locis, Muſarum, Apollinis & Orphei imaginibus ſculpta, ſpectatores ſuſpenſos animis tenebat. Iam autem uenerat dies quo in theatrum erat deſcendendum. conueniunt tres certaturi, obtigitq; ſors Euangelo ut ſecundo loco caneret. procedit ille poſt Theſpin Thebanum, qui non malè ſuas partes egerat, auro, ſmaragdis, beryllis, hyacinthis totus collucens. ipſa purpura, quæ auro contexta uiſebatur, cōmendabat hunc cultum mirificè: quibus cū iam ſtupentes reddidiſſet, ac noua quadam & incredibili ſpe repleſſet ſpectatores, cum omnino iam & citharā pulſare, & adcinere eſſet neceſſe,

perſonat agreſte quiddam, inerſq; & incompoſitum: ſimul dum immodicè ci- F
tharam increpat, rumpit tres fides: cantus autem planè ineptus erat, & ſolutus,
ita ut ab hominibus qui aderant, rideretur: ſed ludorum præfecti offenſi homi-
nis temeritate, loris cæſum è theatro proiecerunt. Hic uerò iucundiſſimum erat
ſpectaculum aureus ille Euangelus, cum per mediam ſcenam traheretur ab his
qui uerbera infligebant, lachrymans, crura plagis cruentus, humi interim col-
ligens delapſos dum unà uapulat, citharæ annulos. Exiguo autem temporis
ſpacio interpoſito prodit Eumelus quidam Eleus, peruetuſtam citharam affe-
rens, cuius lignei erant clauuli, ipſe ueſtem indutus uix unà cum ſerto decem
denariorum precii. At ille & bellum edebat carmen, & ritè ſicut ars poſcebat, G
chordas feriens modulabatur. itaq; & uictor abibat præconis uoce proclama-
tus, ridens interim Euangelum, qui nequicquam cithara ac annulis iſtis ſeſe o-
ſtentaſſet. Et aiunt ſic fuiſſe allocutum: Aurea lauro redimitus es Euangele, &
quid ni? opibus enim uales. me uerò quia pauper ſum, Delphica oportet eſſe
cōtentum. Veruntamen hoc commodi tuus tibi ornatus peperit, quòd cū ne-
minem tui miſereat, oderint omnes iſtas tam ineptè ſuperfluas delicias. Mirum
uerò ni pulchrè tibi cum hoc Euangelo conueniat, quatenus ne tu quidē ſpe-
ctatorum cachinnos quicquam moraris. Arbitror autem non intempeſtiuum
eſſe, ut leſbiam quādam fabulam tibi narrem. Cum Orphea Threſſæ mulieres H
dilaniaſſent, ferunt, caput uatis unà cum lyra cum primùm Hebrus excepiſſet,
in nigrum Pontum eiectum, ac ita ſimul nataſſe caput ac lyram, illo lugubre
quiddam in Orphei necem canēte, hac uentis chordas percellētibus aptos ma-
teriæ faciēte modos, donec ad Leſbum appellerētur, ubi incolæ fluctibus utriſ-
que ereptis, caput ſepulchro condiderunt, lyram autem ſuſpenderunt in tem-
plo Apollinis: in quo cum bene longum tempus fuiſſet adſeruata, multis an-
nis pòſt Neanthus Pittaci Tyranni filius, cum quæ de lyra narrabantur, audiſ-
ſet, quòd beſtias hac demulſiſſet Orpheus, plantas & ſaxa mouiſſet, quódque
ipſo iam cæſo tamē per undas lata, nemine modulāte reſonaſſet, capitur incre- I
dibili amore habendi hanc: quare ingenti pecuniarū ui corrupto ſacerdoti per-
ſuadet, Orphei lyram, alia ſuppoſita, ſibi det: qua accepta, parum tutū ratus in-
terdiu hac in urbe ludere: nocte ſinu occultam efferens, ſolus in ſuburbiū per-
git. Quò ubi uenit, lyram pulſare incipit, ac chordas perturbat, ſperans ſtolidus
& imperitus artium iuuenis, fore ut diuinum aliquod carmen percuſſæ fides
redderent, quo cunctos permoueret, & animi affectus quò uellet traheret, ut
hoc nomine beatus haberetur, Orphei muſices hæres. Dum hæc agit, uicini
canes, qui in eo loco erant plurimi, ſtrepitu exciti coeunt, ac infelicem iſtum
citharœdum diſcerpūt: quod ipſum ſolum cum Orpheo cōmune habuit, poſt- K
quam canes adduxerat. Manifeſtiſſimè igitur oſtenſum hoc exemplo eſt, non
lyram eſſe quæ homines & feras lenierit, ſed artem ac carmē, quæ præ aliis ex-
cellentia mater Orpheo contulerat, lyra nihil à quibuſuis barbitis differente.
Quorſum uerò attinet Orphea tibi aut Neanthum proponere? cum noſtra æta-
te uixerit, & ni fallor, adhuc ſuperſtes eſt, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem
trecentis denariis mercatus eſt, ſperans futurum ſcilicet, ut ſi noctu ad iſtam lu-
cernam legiſſet, mox Epicteti ſapientiam ſomniaret, & ſimilis efficeretur ad-
mirando ſeni. Sed nuperrimè alius quiſpiam Protei Cynici baculum, quem
cum in flammam inſiluit, reliquerat, emit talento, cuſtoditúmque etiamnum
inter

A inter reconditas ac chariſſimas opes habet, oſtentatq; non ſecus ac Tegeatæ apri Calydonii tergus, & Thebani oſſa Geryonis, & Memphitæ Iſidis capillos. At ille tanti boni poſſeſſor, ipſum ſe quoq; ſtultitia & nugacitate ſuperauit. Viden' quàm peſſimè res tuæ habeant? & quòd caluariæ fuſte opus ſit? Ego uerò etiam Dionyſium quondam ſcripſiſſe Tragœdiam accipio, ſed qua nihil fuerit unquam minus elegans, aut magis ridiculum: quam cũ dediſſet legendam Philoxeno, nec ille adulari poſſet, ſed ſalibus inceſſeret ſcriptorem, ſæpenumero in lapidicinas coniectus eſt. Cum autem Dionyſius cõtemni ſeſe, & uulgo fabulam eſſe compeririſſet, nulli operæ ac impenſæ pepercit, ut Aeſchyli pugillari-
B bus quibus ſua poemata deſcribere fuerat ſolitus, potiretur: quibus acquiſitis, iam ſe plenum ex Aeſchyli ceris numine, & planè attonitum putabat: & tamen in his longè abſurdiora ſcribebat, quale eſt Doricum illud: ἧκει ἁ Διονυσίου γυνά. Et iterum: οἴμοι γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα. nam hoc quoque inde ſumptum eſt. Et hoc: αὑτοῖς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μωροὶ βροτῶν. Hoc tamen poſtremum non parum rectius in te quadret, quàm Dionyſium, & propterea ceras inaurare debebas. Nanque obſecro quid conſequendi ſpes eſt, quòd libros uoluis, reuoluis, colligis, quod nõ decet reſecas, croco pingis, & polis cedro, amicis pellibus, bullulas infigis? ſic agis tanquam fructum inde percepturus, & factus es ſcilicet uehementer ex hoc
C mercatu melior, quippe qui ſic loqueris, ac potius qui piſcibus magis es mutus: uitam autem qualem uiuas, dictu fœdum eſt: hoc certè aiũt, tuam illam obſcœnitatem extremè odiſſe uniuerſos. quòd ſi librorum hæc eſſet culpa, fugiẽdum ab eis erat quammaximè procul. Duo autem cum ſint quæ à ueteribus ſcriptoribus petas, dicendi uirtutem, & honeſtè uiuendi rationes: dum quæ bona ſunt imitaris, quæ mala, deuitas: quandò neutrum ſpectatus es, quid aliud comparaſſe dicemus te, quàm ludum muribus, & tineis habitaculum, ac ſeruis, ſi negligẽtiores in codicibus curandis fortè fuerint, uerbera? Sed quod ſum nunc dicturus, haud ſcio an tibi ſummam ignominiam afferat: ſiquis forte fortuna te con-
D ſpicatus (ſicut ferè cerni amas) habentem in manu librum, roget, auctor quis ſit, orator, hiſtoricus, poëta: ac tu ex inſcriptione doctus, aptè dicas quæſitũ: poſtea, ita ut fit, dum ſermo familiaris progreditur ſæpe longius, ille laudet aliquid aut accuſet ſcriptorum, tu uerò non habeas quod reſpondeas, nonne optes tum ut tibi tellus dehiſcat, qui in tui perniciem uelut Bellerophontes codicem attuleris? Demetrius Cynicus cum Corinthi conſpexiſſet ineruditum quendam pulcherrimum librum legentem, opinor in Bacchis Euripidis locum, ubi nuncius Penthei fatum & factum Agaues exponit, arreptum codicem lacerauit: Satius eſt, inquiens, ſemel à me, quàm à te toties dilaniari Penthea. Scire autem perue-
E lim (quod ego nulla quantumuis diligenti animi cogitatione aſſequi poſſum) cuius rei gratia tanto ſtudio in hoc ſis uerſatus. Nam fructus & uſus cauſſa nemo putare queat, qui te uel mediocriter nouit: non certè magis quàm ſi caluus pectinem emat, aut ſpeculum cæcus, aut tibicinem conducat ſurdus, ſcortúmue ſpado, uel nauem qui nullum mare propinquũ habet, aut gubernator aratrum. Sed fortaſſis hac re tuas opes iactas, dum palàm facis, etiam in res tibi nihil utiles, ex immenſis diuitiis eſſe quod inſumas. Atenim quantum ego, qui & ipſe Syrus ſum, exploratum habeo, niſi te locupletis iſtius hominis teſtamento, dolo fraudeq; mala ſubingeſſiſſes, iamdiu uenum libris datis, fame tibi fuiſſet pereundum. At fieri poteſt ut nunc deinceps ideo libros undique accumules, quò

fidem facias aſſentatoribus tuis,quos audis quotidie prædicantes te non modò F bellum & amabilem rhetorem,ſed ſapientem quoque & hiſtoricum,qui ſecundum non inueniat. Fertur quoque orationes quaſdam te in conuiuiis ex more recitare,ac illos terreſtrium ranarũ inſtar ſitibundos exclamare, nec potare niſi prius clamore differantur. Nã neſcio quo pacto non eſt difficile naſo te ſuſpendere,qui omnia credis, ſicut illud nuper, te uni cuipiam regi aſſimilem, quemadmodum Pſeudalexander quondam,ac Pſeudophilippus,& ſuperioribus annis Pſeudonero, & ſi qui alii hoc modo mentiti ſunt. Nec mirum eſt te hominem inſulſum ac ſtolidũ ſic affici, & lectica uehi,aut illum regis inceſſum,uultum,habitum denique totum ſtudere imitari, gaudereq; ſiquis te huic conferat. G Quid hoc mirum,inquam, quandò etiam Pyrrhus Epirota,alioqui uir clariſſimus,dicitur ita ab aſſentatoribus fuiſſe corruptus, ut ſe Alexandro illi ſimilem arbitraretur,quanquam iſtorum ſacrilegorum opus palàm erat omnibus? Nam Pyrrhi quoq; imagines iam circumferebantur, & tamen ille hoc erat perſuaſus, expreſſam eſſe Alexandri figurã. Hactenus equidẽ cõtumelia affeci Pyrrhum, quòd tecum comparaui: uerùm quod ſupereſt, pulchrè inter uos cõuenit. Nam Pyrrhus poſtquam ita eſſe in animũ induxerat,nemo erat omnium qui diuerſum uel ſentire uel loqui uellet, donec uetula quædam eius Lariſſæ hoſpita,id quod res erat prolocuta, ueſaniam hominis repreſſit. Ille enim cum Philippi, H Perdiccæ,Alexandri, Caſſandri,aliorúmque regum Macedonũ imagines protuliſſet,rogauit cuínam ex illis ſimillimus uideretur,omnino pro certo habens fore ut Alexandro pronunciaret. At illa diu cunctata, tandem Batrachioni inquit. erat enim quidam in urbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perquam ſimilis. Tu quoque quem ex hiſtrionicis cinædis referas, tacere malo: ſed quòd uniuerſi dicant ingenti te correptum inſania, qui illam imaginem tibi cõuenire putes,hoc uerò ſat ſcio. Itaq; nihil eſt noui ſi tam nullius artis pictor cũ ſis,uiris eruditiſſimis æquari te poſtulas, iis fidẽ habens,qui hoc te nomine laudibus efferunt. Quorſum uerò has nugas,cum cauſſa ſit in promptu iſtius tui librorum I coaceruãdorum ſtudii? tametſi,qui meus eſt ſtupor, nunc demum animaduerti. Nam,quod opinare,prudenter hoc inueniſti,ideoq; in magnã ſpem erectus es, regem intelligẽtem uirum,& in primis amantem doctorum, poſtquam didicerit quam des operam libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defuturum. Verùm heus mollicule,an tu putas tantum Mandragoræ oculis regiis offuſum, ut cum hæc audiat,nõ etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ uitæ ratio, quæ conuiuia,cuiuſmodi noctes,qualibus & quibuſcum cõſuetudinẽ agas? An neſcis multos regibus eſſe & oculos & aures? Et quę tu facis,adeò latent neminem,ut & ſurdis & cæcis ſint cognita. Atque utinam loquentem poſſemus audire,ac lauantem daretur contueri: quanquam quia aliter putas, non attinet te K in publico ueſtibus exutis cerni. nec enim ſerui tui tacebũt quæ noctu indigna relatu facinora edis. Reſpõde igitur mihi hoc quoq;: ſi Baſſus ille noſter Sophiſta,aut Batalus tibicen, aut iſte Sybarita Cinædus Hemitheon, qui nobis præclaras illas leges cõdidit, quemadmodum omni ſpurcitiei genere furere oporteat,ſi iſtorum inquam unus aliquis leonina pelle circundatus, clauã manu tenens prodambulet, quid? Herculémne exiſtimas, quibus obuiàm factus ſit,habituros? non equidẽ opinor,ut maximè ollis fortè cæcutiant. ſexcẽta enim ſunt quæ repugnant: inceſſus,obtutus,uox, obliqua ceruix,uarius fucus, unguenta quibus

A quibus uos ſoletis excolere: & omnino ſicut in prouerbio eſt, citius ſeptē ele-
phantos ſub alis abſconderis, quàm unum cinædum. Iam cum leonina pellis
hunc nō occulat, tun' ſperas libello cōtectus poſſe latere? Sed fieri nequit quin
te prodant alia illa ueſtri indicia. In ſumma, ignorare te uideo quòd bonam &
ſplendidam famam non ab illis librorum inſtitoribus, ſed à ſe ipſo, & quotidia-
næ uitæ modo petere conueniat. An uerò confidis aduocatos ac teſtes probita-
tis ſuturos tibi Atticum & Callinum librarios? Caue putes, ſed ſæuos homines
perdituros te, ſi Dii ſinant, ac ad extremam paupertatem redacturos: quē nunc
tandem modeſtiorem, ac magis cogitantem, par erat iſtorum codicum uni cui-
B piam ex eruditis copiam facere, ſimulq́; ex iſta nuper extructa domo migrare:
iis etiam apud quos mancipia proſtant, reddere partem ſaltem multorum de-
bitorum. Etenim his duobus præcipuam collocaſti operam, ut libros poſſide-
res raros, & adoleſcentes ualidos ac robuſtos mercareris. Proinde conſidera q̃
ſit res aurea cōſilium. Nam meo quidem iudicio rectiſſimum fuerit, ſi miſſa fe-
ceris ea quæ non magnopere ad te pertinent, ac illum alterum morbum cura-
ris, & pro miniſtris (ſic tamen, ut ne perpetua emptione res domeſticæ deficiāt)
adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutum quidem ſit ſi abs te digredian-
tur, niſi precio hoc redimas, proferre omnia quæ uos inter comeſſandum deſi-
C gnatis, qualia nuper puſio tuus obſcœniſſima de te mane domo egreſſus narra-
bat, etiam ſigna oſtendens ſceleris. Ego uerò teſtes facio quotquot tum aderāt,
quàm indignè tulerim, & uix manus continuerim, iratus tui cauſſa, maximè cū
unum atque alterum adduceret confirmaturos quæ dixerat, qui & ipſi eadem
multo ſermone declamabant. In hos ergo uſus reconde argentum, bone uir, ut
domi tutò iſta perpetrare poſſis. Nā quis nunc deinceps ab iſtis quibus te aſſue-
feciſti, retrahat? Non facilè ceſſat canis corium rodere ubi cœpit. At illud alterū,
ne in poſterum libros commerceris, facilè obtinebimus. Doctus es, ſapiens es.
Quicquid uſpiam antiquitatis extat, hoc tibi modò nō in ſummis labris natat.
D omnem hiſtoriam tenes, omne orationis artificium, uirtutem, uitia, dictionum
Atticarum uſum: ac planè ſcitus es, & in omni ſciētiarum genere primus, ob li-
brorum aceruum. Nam quid uetat etiam me tibi ciconiam pinſere, quandò de-
cipi te iuuat? Ego uerò perquam uelim fieri abs te certior, cū tot tibi libri ſint,
quibus potiſſimùm te occupes, Platonis, Antiſthenis, Antilochi, Hipponactis?
Aut ſpretis his, magis rhetores in manibus habes, & Aeſchinis orationē aduer-
ſus Timarchū legis? An uerò iā antè hæc omnia tibi ſunt clara, nec eſt cur legas,
at in Ariſtophane & Eupolide totus es? Scin' Baptas? percurriſti totā fabulam?
Nam alicubi tetigit te poëta. nuncubi puduit te agniti flagitii? Hic autem ite-
E rum miramur quali animo, qualibus manibus libros uerſes. Quando? nū inter-
diu? quod nemo unquam facere te uidit. At noctu. An cum iſtis aliis es intētus?
aut ante ueſtra exercitia, quæ niſi cum caligine terra eſt obducta, aggredi non
auſis? Miſſos uerò fac libros, ac tuam rem potius cura, quanquam hoc quoque
indignum eſt, debuerasq́; Euripidis Phædrā ſaltem uereri, quæ mulieribus ſuc-
cenſet, ac inquit:

Nullas tenebras expaueſcunt conſcias,
Neue ædium uocem latebræ edant, timent.

Quòd ſi omnino decreuiſti tuo morbo blandiri, age abi, mercare libros, domi
concludę, fruere partorum bonorum gloria, hac ſcilicet contentus: caue uerò

tangas, aut lecturus aliquid aperias, ne ſit in ore tibi ueterum aliqua oratio aut F
poema nihil malè de te meritorum. Non ſum neſcius hæc fruſtra à me diſputa-
ri:& nugas eſſe meras, iuxta adagionem, Aethiopem lauare. Nam tu non ceſ-
ſabis libros coëmere, cum ab eruditiſſimis quibuſque rideberis, quibus nō hoc
agitur,ut libri niteant,& magnifici ſint,ſed ut utiles uerbis & ſententiis uerbo-
rum. An uerò ſperas iſta opinione tuam inſcitiam poſſe occulere, & codicum
multitudine permouere uulgus? Neſcis autem quòd imperitiſſimi medici idem
faciunt,qui eburneis uirgulis,& uaſculis quibus ſanguinem eliciunt,argenteis,
ſcalpelliſq; auro inſignibus ſuperbiunt:cum uerò horum iam uſus eſt,ne in ma-
nus quidem rectè capere ſciunt:alius autem quiſpiam in medium prolato phle- G
botomo,rubigine quidem ambeſo,ſed bene acuto,ægrum morbo leuat. Sed ut
tuarum rerum magis iocoſam faciam comparationē,ad hos mihi tonſores aſpi-
ce,& inuenies eos qui artifices optimi ſint, nouaculam tantùm ac forpicem &
mediocre ſpecnlū habere. Sed ignaros artis, etiam ſi infinita ſpecula & forpices
proponant,non tamen latêre,artis quòd nihil calleant tonſoriæ. Accidítq; hoc
riſu digniſſimum,quòd plerique apud uicinos tondent, coram ipſorum ſpecu-
lis comuntur. Et tu alii quidem cui uſus eſſet, commodare librum certè poſſes,
ipſis uti non potes: tametſi nulli commodaſti unquam, faciſque hoc tantùm
quod canis in præſepe, qui cum hordeo non ueſcatur,equum tamen uolentem H
paſci,haud ſinit.

DE NON TEMERE CREDENDO CALVMNIAE, Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

*Argumentūm ac ſummam orationis titulus indicat,uidelicet quòd non temere credendū ſit calumniæ,pro-
pterea quòd multi proprijs affectibus aut commodis impulſi, innocentes ſæpenumero & bonos uiros, apud
eos qui facilè delationibus quibuſuis aures & fidem adhibent,per iniuriam ac fraudem opprimāt. Oratio eſt
didactica,niſi quòd circa finem etiam ad ſuaſorium genus aliqua parte pertinere uideri poteſt,ubi conſulit ac
monet delatores non facile admittendos atque audiendos eſſe,aut certe ea quæ deferuntur,diligenter perpen-* I
*denda,quòd ex huiuſmodi calumnijs multa ac grauia mala ferme ſequātur. Orditur autem a loco communi,
ignorantiam puta pernicioſum malum hominibus eſſe. Cui poſtea inſtitutum negocium accommodat,præcipuè
uerò addens,circa calumniam. atque hinc propoſito de quo dicturus ſit,principiò ceu occaſionem quādam fu-
turæ deſcriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato,& quo pacto idem Calumniam
ultus ſit,depicta eius imagine. Atque exinde ad ipſam rem accedens, definit primùm Calumniam, poſtea ca-
lumniatores quales ſint,& ubi potiſſimùm uerſentur,quibus rebus ac ſtudijs intēti ſint,& qualibus inſtru-
mentis quoque ad circumueniendos & opprimēdos innocentes utantur,deſcribit. Hinc ipſum quoque qui tra-
ducitur, quis & qualis conditionis ſit, & quid maximè in eo obſeruetur, idque diſtributione quadam proſe-
quitur,additis etiam exemplis quibuſdam, atque ſimilibus. Poſtremò & illum depingit qui calumniatori au-
rem præbet,qualem ferè eſſe contingat, & quid quiſque faciat:tractata etiā per occupationem quæſtione, an
prout quiſque uir dignior, aut famæ ſpectatioris erit, ita admittendus atque audiendus quoque magis ſit, an* K
*prorſus nulli uni ac ſoli credendum. Digna ſanè oratio,quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis
ubique ſcripta ac picta,ceu dicitur,ob oculos ponatur.*

PErnicioſa res ignorātia eſt, & uariis modis noxia mortalibus, nō ſo-
lùm communi hominum uitæ tenebras quaſdā offundere,ac ueri co-
gnitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoque ſingulorum ratio-
nes miſcens ac perturbans. Quo fit ut perinde atque qui in tenebris
errant,imò haud aliter quàm cæci,iam huc,iam illuc impingamus. Quòd haud
procul nobis & ante pedes eſt ſitum, non uidemus: formido eſt his capi, à qui-
bus etiam quamlongiſſimè abſumus. Denique in rebus humanis nihil tā fauſtè
feliciterq;

A feliciterq; agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades, fata Labdacidarum ac Pelopidum, aliæ item aliorũ calamitates. ferè enim quicquid malorum ſcenæ ac pulpita clamant, ab ignorantia ceu tragico deo compoſitum proficiſcitur. Illa uerò cum aliàs poteſt plurimum, tum noxia eſt immodicè ſiquando in calumnias familiares, & mutua inter ſe amicorum crimina incidit, quibus ſolent & inteſtinis diſſidiis res domeſticæ, & odiis ciuilibus urbes funditus euerti. In natos ſæuire parentes, nati parẽtibus inſidiari, frater fratri, amans amanti, amicus item ab amico diuelli. Turbari demum omnia calumniæ uafritia. Itaque quo pacto caueri facilè poſſit, & qualíſnam ſit
B calumnia, unde originem trahat, quantum ferè efficiat, hac oratione uelut in tabella depingam. Porrò quam eius imaginem ſubiiciam, Apelli Epheſio pictori acceptam refero, dicatam, quum is apud Ptolemæum regem coniurationis quæ in Tyro auctore Theodota facta eſt, inſimulatus eſſet, quanquam neque Tyrum uiderat unquam, neque Theodotam nouerat, niſi quantum fama accepit eum Ptolemæi præfectum Phœnicen adminiſtrare. Verùm Antiphilus quidam artis gratiæq; Apelleæ æmulus, illum apud regem cõiurationis Tyriæ reum fecit, cum Theodota principe factionis uiſum familiariter congredi, cõuiuari, ſecretò item & in auriculam inter conuiuandũ colloqui. Paulò pòſt & defeciſſe
C Tyrum, & Peluſium Apellis conſilio occupatum eſſe. Tum Ptolemæus præter modum, cum & aliàs non ſatis animi compos eſſet, aſſentatione inſuper tyrannica fractus, adeò excanduit, adeò admiratione calũniæ percitus eſt, ut coniecturis quæ cauſſæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorẽ Apelleæ artis æmulum eſſe, dein fortuna minori Apellẽ, quàm ut Peluſium prodere poſſet: hunc itẽ beneficiis regiis plus cæteris pictoribus auctum: neque interim percontatus num aliquando ille in Tyrios nauigaſſet. Quin ſtatim plectendus uidebatur. Regiã tumultu inſolito Rex perturbat, Apellen perfidum, ingratum, reum uiolatæ maieſtatis, inſidiatorem, conin-
D ratum, clamat. Ac niſi quiſpiam è ſociis coniurationis qui capti tenebantur, & audax Antiphili ſcelus ſtomachatus, & infelicis Apellis miſertus, nihil ei cõmune cum ſeditioſis fuiſſe probaſſet, dubio procul Tyriorum malorum pœnã capite multatus ſoluiſſet, etiamſi nihil ſibi malè conſcius. Ptolemæus igitur collecto animo ſententiã mutauit, Apellen donauit talentis centum, addito in ſeruitutem Antiphilo calumniatore. Apelles contrà periculi memor, tali eſt imagine calumniam ultus. Ad dextram conſidet quiſpiam auribus prælongis inſignis, quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum porrigit procul accedenti calumniæ. Circunſtant eum mulierculæ duæ, Ignorantia, ni fallor, ac Suſpicio. Adit
E aliũde propera Calumnia eximiè compta, uultu ipſo & geſtu corporis efferam rabiem, & iram æſtuanti conceptam pectore, præ ſe ferens, ſiniſtra facem tenẽs flammiuomam, dextra ſecum adoleſcentem capillis prehenſum, manus ad ſuperos tendentem, obteſtantemq; immortalium deorum fidem, rapit. Anteit uir pallidus, in ſpeciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè iis ſimilis, qui ſontico aliquo morbo contabuerunt. Hũc facilè coniicias Liuorem eſſe. Quin & mulierculæ aliquot Calumniam ſequuntur comites, quarum eſt munus, dominam hortari, inſtruere, comere. interpres picturæ aiebat Inſidias ac Fallaciam eſſe. A tergo, lugubri habitu, pullata laceraq; Pœnitẽtia ſubſequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore procul ueniẽtem Ve-

ritatē excipit. Hac Apelles tabula caſus ſuos luſit. Iam & nos, ſi uidetur, Epheſii pictoris exemplo, recenſeamus calumniæ rationes. Principiò nobis effigianda eſt & explicanda finitione quadam, quæ uice iconis fuerit. Eſt enim Calumnia, delatio ementita odio, clanculum reo calumniatori credita, delato ad reſpondendum ac refellendum non admiſſo. Quæ definitio perſonis, perinde atque comicum argumentū, tribus cōſtat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Siugulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam. Omnium, ſi lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quaſi præſultorē, auctorem calumniæ. Is quidem quàm minimè bonus uir ſit, ignorat nemo. Neque enim quiſquam uir bonus amico damnum dare cauſſatur. Nam boni uiri eſt, hominum ſibi animos conciliare ſtudio bene merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniuſtum, ſceleratum, impium, in ſumma, damnoſum rebus communibus calumniatorem eſſe. Nam quis eſt cui non uidetur in uniuerſum iuſtitiæ penſum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium eſt, iniuſtitiæ? Qui uerò clāculùm abſentem inſectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem ſibi totum aſſerit, aures eius anteuertit, obſtruit, & inuias reſpōſuro, calumniis refertas, efficit. Ea ſanè extrema eſt iniuria uel optimorū legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, qui iureiurando Senatum Athenienſem adſtrinxere, ut pari benignitate gratiaq; tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius cauſſam honeſtiorem intelligat. Sceleſtum & crudele iudicium eſſe, ſi quid ſtatuatur antea quàm cum accuſatione comparata ſit defenſio. Ad hæc, ſibi malè propitios deos reddunt iudices iſti, qui cum accuſanti aures liberè indulſerint, reo denegāt, aut præſtigiis capti delatoriis muſſitātes condemnant. Tātum à iuſto, æquo, bono, legibus & iureiurando ſenatus bene conſtitutæ ciuitatis calumnia diſcrepat. Iam ſi cui dubiæ fidei legum conditores uidentur, quorum decreta commonēt, iuſtitia, non ſtudio partium iudicare, is longè optimi poëtæ impendiò ſcitā ſententiam, imò uerò legem ſacroſanctam audiat:

Calumniæ finitio.

Nec niſi librato dirimat ſententia litem,
Parte quid ex utraque queat examine cauſſa.

Nimirum uates intelligebat, ex omnibus nullā eſſe neq; grauiorem neq; audaciorem iniuriam, quàm indicta cauſſa quenquam mortalium damnare. Id uerò ex omni parte calumniator molitur, uti cum furore ac uecordia hominis coram quo res agitur, indefenſum reum committat, defenſurum parteis ſuas clāculariа ſectione arceat. Adeò enim hoc hominum genus obnoxium eſt formidini, adeò nihil audet palàm, ſed perinde atque qui ex inſidiis tranſuerſi hoſtē inuadunt, ex abdito alicunde ſpecu iaculatur, ut nō ſit qui cōtrà uel mittere telum, uel manu cōtendere poſſit, hoſtiſq; ignarus aduerſarii, fraudiſq; inſcius pereat. Quod profectò minimè fallax indicium eſt, in calūnia nihil ineſſe ueri, nihil ſani prorſum. Nam qui accuſaturus quempiam, ſibi conſcius eſt ueri, procul dubio & palàm audet aduerſarium inceſſere, corrigere, purgantem crimen ferre: ut in bello, qui iuſta acie uincere hoſtem palàm poteſt, turpe ducit aſtu & inſidiis certare. At hoc genus homines in aulis regiis ſpectare plurimos datur, optimatum fauorem hiſce artibus ambienteis, ubi ſcilicet & inuidia crebra, & uariæ ſuſpiciones, & aſſentādi criminandiq; occaſio multiplex in promptu eſt. Siquidem ibi quo pluribus plura ſpes oſtentat, eo neceſſe eſt maiore inuidia, ſæuioribus

bus

A bus odiis, æmulatione callidiore certari. Illic uideas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, qua cura obſeruet, ueluti ſingulari certamine cõgreſſus, ſi quid uſpiam in alterius corpore forte fortuna nudum aut malè munitũ conſpiciat, quod ferire feliciter poſſit. Ita ſtudio cuique eſt, cum ipſe primus eſſe cupit, uti proximum deiiciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic ſiquis eſt uir frugi, temere euertitur, illuditur, denique ignominioſe exterminatur. Contrà qui aſſentandi paulo peritior eſt, & habiliore ad mẽtiendum ingenio probatur, ſuperat. Sanè omnino iuxta Homeri carmen eſt huius certaminis alea.

Vndique communi ſæuitur Marte, pariꝙ;
B Victuſque uictorꝙ; cadunt fato.

Alium ſubinde alius alia uia aggreditur, ut ferè fieri ſolet ſicubi de magnis agitur commodis, ſed per calumnias iter eſt ut compendiarium, ita minimè ſecurũ. Principia inuidiæ debent, inter ſpemꝙ; metumꝙ; fluctuanti: exitus nihil nõ miſerabile, tragicum, calamitoſum habet. Cæterùm quadruplatoris ipſum quoque ſtudium nequaquam facile eſt, ſimplexue, quanquam ita fortaſſe uideatur, ſed arte multiplici, ſolertia peculiari, indefeſſa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, niſi in ſpeciẽ ſimilia uero narret: neque temere cũctarum alioqui rerum dominam Veritatem ſuperauerit, niſi au-
C ditorem argumentoſa & probabili actione, in ſumma, mille modis fallat. Porrò defertur is plerunque qui honore quodam alios præſtat, nempè iis inuidioſus qui ſpe illius fruſtrati ſunt. Quo fit ut omniũ telis affectetur, ceu obex qui uiam aſſequendæ dignitatis aliis intercluſerit. Sẽque primos tum ſinguli fore confidũt, ſi ſublimem iſtum loco demoliti ſint, ab amicis abalienarint. Tale quiddam in gymnico curſu fieri conſueuit, ubi ſiquis eſt curſor ingenuus, ſtatim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad ſtadii metas adiciens, ſpe uictoriæ è robore ſuo concepta, neque ſequenti incommodat, neque omnino laboris huiuſce ſociis quicquã ſtruit remoræ. Contrà qui malitioſus, imbellis, eneruis cõ-
D tendit curſu cum aliis, deſperatis uiribus in fraudem intentus agitur, atq; in uniuerſum hoc unicum ſpectat, quã currẽtem occupet, impediat, ac intercludat: & ni ſuccedat actus, non eſt ut ullo alio modo uincere poſſit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitiis accidit, ubi ſiquis feliciter anteuertit, in medias cõtinnò labitur inſidias, & incautus ab æmulis captus diſcerpitur. Hi deinde amari, coli, amici uideri incipiũt, uel ob id unum, quòd bonis incommodarint. Iam uti probabilem & dignam fide calumniam faciant, nõ quod fortuitò caſus oſtendit, prehenſant, ſed in hoc toti ſunt, ut accurato delectu obſeruent ne quid abſonum aut alienum à cauſſæ fide incidat. Adeò rationes eius quẽ criminan-
E tur, uniuerſas in peiorem partem trahunt, ſuſpectas reddunt, quò fidem addant accuſationi. Medicum inſimulant ueneficii, magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrãnum proditionis. Interdum auditoris affectus ſua calumniis diſcrimina ſuppeditat, cum quo ſi ueteratores iſti & nugiuendi ſuas technas comparẽt, aptè illuditur. Quòd ſi auditorẽ zelotypnm norint: annuit, inquiunt, ille uxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto ſuſpiria pectore duxit, uxor uiciſſim ſuaue quiddam & amatoriũ, alia item quæ ad ſuſpicionem adulterii faciũt. Sin poëticæ ſtudioſus, ea ſibi arte præter modum placeat, Philoxeno, aiũt, carmen tuum non probatur: hiulcum, lege ſolutum cenſetur. Ad religioſum: en ille de pietate deꝙ; diis malè ſentit, ſacra deteſtatur, prouidentiã uniuerſi guber-

natricem pernegat. Tum auditor ceu œſtro in auriculam immiſſo excandeſcit, F
ut pro re coniicere licet: & amicũ ab ſe, impos animi, re ipſa nondum contentè cognita, miſſum facit. Talia ferè ſunt quæ ab impuris iſtis confinguntur, uidelicet ad irritandos audiẽtium animos maximè accommoda. Tum qua parte ſinguli præſtãt, eam potiſſimùm iaculis ſuis obnoxiam ii faciunt, ne quod auditor ſubita interturbatus ira, uero cognoſcendo collocet ocium: deinde ſeſe purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio ſpecieſq; ueri occuparũt. Etenim dici non poteſt quàm inſtructa ſit, quantumq; ualeat calumniæ facies, ſiquãdo cum cupiditatibus auditoris conflictatur. Quondam apud Ptolemæũ, cui Dionyſio cognomen fuit, quiſpiam Demetrium Platonicum accuſauerat, G
quòd in Bacchanalibus aquam biberet, ſolusq; omnium muliebribus nõ ueſtiretur: de quo, niſi accerſitus ad regem mane palàm uino libaſſet, & inſtita muliebri amictus, ad numeros Dithyrambicos, cymbalorumq; modos ſaliiſſet, planè actum erat, quòd & regium exemplum non eſſet imitatus, & aſpernaretur Dionyſiorum mollitiem. Apud Alexandrũ grauiſſimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephæſtiona nollet. nam poſteaquam is uiuis exceſſit, amore uictus Alexander effuſo animo ad reliquam funeris magnificẽtiam additum uoluit, ut mortuus inter deos Hephæſtion haberetur. Continuò ei templa ciuitates pleræq; dicarunt, delubra condiderunt, aras, ſacra, ferias nouo Deo ſanxerunt. H
Iuſiurandum omnium religioſiſſimum Hephæſtionis nomine fuit. Capitale erat ſiquis hac parte uel cõtaretur, uel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc ueſania, fuit aſſentatoribus occaſioni accendendi inflammandiq; regis. Narrabantur inſomnia, uiſæ Hephæſtionis umbræ, prædicabantur illius reſponſa. Denique aræ & ſacra dicata ſunt familiari & malorũ uindici deo. Proinde cum his Alexander initiò mirè oblectaretur, tãdem ita captus eſt, ut fidem quoque adhiberet, gloriaretúrque quòd non modò diis genitus eſſet, ſed deos quoque ipſe faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexãdri afflixit Hephæſtionis diuinitas! Si quibus non uideretur commune numen uenerari, accuſabantur, deportabantur, gratia regia excidebãt. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrum duxerat, magnis itẽ ab rege honoribus auctus, parum abfuit quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illachrymaſſet præteriens Hephæſtionis ſepulchrum. Verùm Perdicca hominẽ ſeruauit, deos omneis, ipſumq; Hephæſtiona iuratus, eum ſibi in uenatione auguſta ſpecie deum clarè uiſum, mandaſſe ut Alexandro diceret, parcendum eſſe Agathocli, qui non hoc lachrymaſſet, quòd aut uana ſibi Hephæſtionis diuinitas uideretur, aut mortem miſeratus eſſet cõmunem: ſed priſtinæ conſuetudinis & mutui amoris memoria permotum eſſe. Sic igitur affecto Alexãdro, locus aſſentationi & calumniæ aptiſſimus fuit. Nam perinde atque oppugnaturi urbes, non quà probè munitæ ſunt alto, præcipiti ac ſolido mœnium opere, hoſtes inuadunt: ſed ubi ſentiunt quamminimè defendi, muniri, muros acceſſu faciles, collapſos, hac omnibus uiribus certatim contendũt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita qui criminandis aliis deſudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile ſubactu uident, in eam partem traducunt coguntq; machinas ſuas. Demum quando inſultus hoſtileis nemo præſentit, nedum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferroq; deuaſtant, excidunt, populantur: qualia uero ſimile eſt capto &
in

A in ſeruitutem redacto animo fieri. Arma ſunt iſtis aduerſum abſentem, fallacia, mendacium, periurium, ſupplicium, impudētia: denique innumeræ impoſturæ, ac malitioſæ cautiones. Omnium maximè præſens, & longè efficaciſſima aſſentatio, calumniæ cognata, imò ſoror. Quippe nemo hominum tam generoſo eſt pectore, etiam adamantino ſeptus muro, qui cum calumniæ concedat, nō idem aſſentatione uincatur. Hæc foris recti iudicii ceu fundamenta ſuffodit ac ſubruit. Intus coniurati cum hoſtibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus conniτuntur ut auſcultatorem calumnia ſibi ſeruum faciat. Sunt autem proditores de quibus dico, nouādi cupido,
B natura humanis ingeniis cōſita, præſentium item faſtidium, ſequax eorum animus quorū admiratione capitur. Neſcio enim quî fiat, ut omnes amore ſui immodico admiratio furtim rapiat, & ſuſpicionibus illectet. Quoſdam equidem cōperi ſtudio calumniæ adeò ſuauiter titillari auriculas, ut ſi pennis confrices. Proinde talibus adiuti ſociis calumniatores cum eruerint, cuncta pro uiribus euertunt: nec magno emitur uictoria, ubi nemo repugnat, nemo uim tormentorum ſuſtinet, aut iaculis iacula mutat: ſed qui auſcultat, ipſe ſeſe ſponte ſua in manus hoſtium dedit. Interim ignarus inſidiarum eſt qui accuſatur. Nam haud aliter qui deferūtur, atque qui captis urbibus pereunt, dormientes trucidantur.
C Et quod eſt in primis mirabile, neſcius ſe reum haberi, neque cuiuſquam ſibi ſceleris conſcius amico candidè congreditur, familiariter cōpellat, facitq; pro more, iam antè vndique circunuentus inſidiis miſer. Tum ille, ſi homo ingenuus eſt, & liber, confidenſq;, frangit iram, & effundit animum, defenſionem recipit, agnoſcitq; ſe fruſtra aduerſus amicum exacerbatum fuiſſe. Sin autem eſt indole ſeruili, & malè maſcula, audit quidem, & ſummis arridet labris, uerùm odit, & clanculum dentibus frendit: ac, ut inquit Poëta, Extruit iræ fundaméta. Quo ego homine profectò nihil iniuſtius, nihil tetrius exiſtimo, qui admorſo labro bilem intus alit, odiumq; intra ſe conceptum auget, aliud in pectore clauſum,
D aliud in lingua exprompτum habet, agitq; læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triſte patientem. Id ille maximè patitur, quum ſimili delator uecordia apud eum cui parat inſidias, odium muſſando diſſimulauit, effecitq; ut amicus ei uideretur. Tum enim ne uox quidem delati, nedum non defenſio audiri ſolet. Tantū fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quanto ſatius erat perpendere inter amiciſſimos non rarò clam aliis graueis ſimultatum cauſſas intercedere. Sæpenumero item, quorum ſeſe reū calumniator fieri metuit, ſocium inſimulat: ut quum anteuerterit accuſando, ſuſpicione culpę ac crimine elabatur. Atq; ideo ferè fit, ut quibus nos putent amicos, tantū,
E inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipſa ſeſe præ ſe ferēs actoris odium prodit, fidei nihil eſſe poteſt. Verùm quos uulgo amicos æſtimant, aggredimur, ceu auſcultatori ſpecimen fidei noſtræ daturi, ubi ſua ipſius cauſſa commoda ſalutemq; familiarium amicorum neglexiſſe uidemur. Eſt & genus aliorum, quibus tametſi comperitur falſo criminatum apud ſe amicum, tamen cum credidiſſe pudet, neq; aſpicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipſi iniuria ſint affecti, quòd alienam iniuriam nō proſpexerint. Proinde multa ſunt humanæ uitæ mala ex eo quòd promiſcuè ac ſine diſcrimine calumniis creditur, quale eſt quod apud Poëtam ait Antía:

Bellerophontem occide, aut Prœte peribis,

Qui mihi conatus præſigne auferre pudoris Fœminei decus. F
Cum ipſa prior adoleſcentem ad concubitum ſolicitaſſet, contempta, in hoc periculum induxit, ut cum Chimæra pugna cõgreſſus, parum abſuerit quin uictrice beſtia occumberet. Tanta pœna luenda fuit caſtitas pudórque iuuenilis, quem hoſpiti cõiunx adultera ſuſpectum fecerat. Simile quiddam Phædra priuignum calumniata, effecit, ut filii caput pater Theſeus execratum beluis marinis deuoueret: quanquam, ô ſuperi, nihil prorſum deliquiſſet. At, inquiet quiſpiam, an non dignus eſt fide nõnunquam uir, cæterùm bonis moribus & recto ciuiliq; iudicio præditus, qui alter alterũ accuſat? nõ licet tali, auſcultemus, modò reliquis ſibi malis artibus temperarit? Age inquã, éſtne alius Ariſtide iuſtior? G
ille tamen aduerſatus Themiſtocli, contra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, ut aiunt, uellicatus. Aliàs uir bonus Ariſtides, uerùm homo erat, nec felle caruit, ſolebatq; amare alios, alios odiſſe. Iam ſi uerum eſt quod de Palamede ferunt, ſapientiſſimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerẽdas accommodus, inuidia flagrãs, inſidias paraſſe fertur cognato, amico, ad hæc eiuſdẽ belli ſocio. Adeò naturæ hominũ familiare eſt hoc errore labi. Porrò quorſum attinebat & Socratem recenſere, inſimulatum apud populũ Athenienſem ſeditionis & impietatis? Quid Themiſtoclem aut Miltiadem tot partis uictoriis ſuſpicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & uulgo iã ple- H
raque non ignota. Quid igitur faciet uir prudens in re ambigua? ſanè opinor quod Homerus in Sirenum fabula docet, pernicioſas talium ſermonum delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec paſſim aperiat affectui cuipiam obnoxiis, ſed ianitore ſedulo ac fido adhibito, ratione uidelicet ac iudicio animi, recta dicentes recluſis foribus excipiat, inutiles nugas obdito peſſulo arceat. Nẽpe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorẽ officio ſuo defungi, aures mẽtemq; uulgo patere. Poſtea quàm ergo tale quiddam calumniatũ audieris, tute apud animum tuum rem ipſam perpende. Nihil attinet qualis ſit qui accuſat, nihil ad rem faciũt alieni mores, nihil accuſationis acrimonia: quin eo maiore cura rem I
diſcute, quo inſtructior uenit delator: neq; item credere cõuenit iudicio & exiſtimationi alterius, imò accuſantis odio, ſed ſuum ueri examen apud nos accuratè ſeruandum eſt, ſuæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ. Denique quod utrinq; argumenta ſuaſerint, ſtatuẽdum. Tum uel odiſſe uel amare quem diligenter explorauimus, licet. Priuſquam id factum ſit, calumniæ concedere in primo ſtatim congreſſu, hercle nimis quàm puerile eſt, ac indignum uiro, longeq; à iuſtitia ſemotum. At uerò horum omnium cauſſa una eſt ignorantia, tenebræq; illæ quibus ſuæ cuiuſque hominis rationes moresq; obuoluuntur. Iam ſi deorum quiſpiam uitæ noſtræ lumen afferat, futurum eſt ut euaneſcat calu- K
mnia, fugiatq; in altum barathrum, nec uſquam in humanis locũ inueniat, reddita nobis luce omnium uitæ ſtudiorum, ueritatis beneficio.

PSEVDOLOGISTA, SIVE DE APOPHRADE, hoc eſt die atro, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Inuectiua eſt in eum à quo deriſus fuerat quòd Apophradis uerbo uſus eſſet, ipſumq; diei atro comparaſſet. Continetur autem tota oratio duabus partibus, quarum priore oſtendit, nomen Apophradis Græcũ & uſitatum Græcis eſſe, & ſe rectè eo uſum quoque eſſe, idq́ue exemplis aliorum, qui ſimilibus nominibus etiam alios

A *alios nefarios ac deteſtabiles probroſe appellarunt. In altera autem uitam & mores, & item ſermonem ac dicendi genus illius inſectatur, oſtendens illum meritò ac dignè iſta uoce cognominari, utpote atrum ac deteſtabilem, & ab alijs quoq; ſimilibus antea appellationibus eodē modo paſſim notatū, affictá etiā proſopopœia linguæ, expoſtulantis cum illo ſuper abuſu & fœdo miniſterio cui adhibeatur. Exordium longius paulo eſt ad attentionem ac docilitatem pertinens, captata interim & beneuolentia inſtituto ſuo, ab exemplo Archilochi, qui ſe eodem modo ultus fuerit. poſt exordium proſopopœia Elenchi ex Menandri prologis introducitur, qui argumentum rei & occaſionem ſcripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipſius qui accuſatur effectu ſiue opere ſumptus eſt, quòd falſò de uoce Apophradis iudicarat, eamq́ue quaſi peregrinam ac barbaram deriſerat. Eſt enim λογιστὴς examinator, ἐλέγχει & κρίνει ſeu δοκιμάζει, ut Heſychius indicat.*

SCHOLIA.

B *Βρωμολόγους à βρωμᾶσθαι fortaſſe, quod rudere ſignificat, & λέγειν. ζωμομόθακος, μόθακος uoce etiam Ariſtophanes utitur pro futili & nequā: unde hic ζωμομόθακα finxit. ἐπεμβῶν pro perorare uidetur ab affectatoribus poni. ἀνθηφορῶν, fortaſſis pro ἀνθοφορῶν. Vnde ἀνθοφόρια feſtum Proſerpinæ. σφοδιάζειν, obſcurum an à σφενδόνη, cum oculorum partem quæ pupillam cingit, ſignificat, accipiendum pro innuere, ut faciunt puellæ petis oculis. an ab eadem uoce cum fibulam & ornamentum muliebre ſignificat. χειροβλιμᾶσθαι eſt manibus contrectare papillas mulierum, id quod βλιμάζειν quoq; per ſe ſignificat. Logius Mercurius cognomine dicitur, quaſi eloquentiæ præſes. De Ialemo Eraſmus in prouerbijs. De Philænide ſuprà in Amoribus quoque mentio facta eſt. λεσβιάζειν & φοινικίζειν, obſcœnarum rerum uerba ſunt à moribus Lesbiarum & Phœnicum ſumpta. Tricaranum, arx ſiue caſtellum fuit Argiuorum, ut Suidas, Pollux, Phliaſius. θάτερον τῶν πινύτων, Alterum amicorum. ſed θάτερον neutrū eſt, cum πίνυτος maſculino genere ponatur. ἅτερος nominatiuo caſu dicitur pro ὁ ἕτερος, nō pro τὸ ἕτερον. τριῶν μηνοῖν, Triū mēſium, tempeſtas, uolo, effundo. In quibus dum affectat Atticus uideri, & numeros confundit, & uerbis obſoletis utitur.*

Bis Coracis, Alludit ad ſignificationem κόρακος, id eſt corui. fuere autem Tiſias & Corax primi inuentores artis
C *Rhetorices, ut & Cicero meminit. Euripides dicere ſolitus. Verſiculi Euripidis ſunt in Bacchis, ἀχαλίνων στομάτων ἀνόμου τ' ἀφροσύνας τὸ τέλος δυστυχία. &c.*

AT quòd ignorabas nomen Apophradis (hoc eſt diei atri) cuiuis facilè patet. Quomodo enim accuſares me ceu barbarum lingua ob hoc quòd de te dixi, Apophradi ſimilem eſſe te (nam mores tuos memini me cum tali die conferre) niſi prorſus ne audiſſes quidem nomen hoc? Ego uerò ipſam quidem Apophradem, quid ſibi uelit, quídque ſignificet, paulò pòſt docebo te. In præſentia autem Archilochi illud tibi dico, quòd uidelicet cicadam ala comprehende-
D ris. ſi modò de poëta quodam iambico Archilocho audiſti aliquando, qui genere quidem Parius fuerit, cæterùm homo ſupra modum liber & dicax, neque conuiciari unquam ueritus, etiam ſi quammaximè moleſtus futurus eſſet iis qui in Iamborum ipſius ocium incurrerent. Ille igitur cum malè à quopiam iſtorum audiiſſet, cicadam ait comprehendiſſe hominem alis: comparans ſe ipſum cicadæ Archilochus, inſecto uidelicet natura quidem ſtrepero, & nulla cogente neceſſitate, uocali: quoties autem etiam ala comprehenditur, altius quiddam ſtridenti. Tu quoq; igitur, inquit, homo infelix, quid tibi uis, qui poëtam loquacē contra te ipſum irritas, alioqui cauſſas & materiā iambis ſuis quæ-
E rentem? Atque hæc tibi quoque nūc interminor, haud equidem per Iouem me ipſum cum Archilocho conferens (unde enim hoc poſſem, ut qui longè adeò inferior illo ſim?) ſed quòd tibi cōſcius ſim, innumera quædam iambis digna abs te in uita perpetrata eſſe, ad quæ mihi uidetur ne Archilochus ipſe quidem ſufficere, aſſumpto etiam Simonide & Hipponacte, ut uel unum aliquod eorum quæ in te ſunt malorum deſcribant. Adeò ceu pueros quoſdam tecum collatos, malitia ſuperaſti & Orodœciden, & Lycamben, & Bubalum, quibus iambos ille ſuos conſumit. Atque adeò uidetur deus quiſpiam riſum iſtum tunc labiis tuis immiſiſſe, quando Apophradis huius mentio facta eſt: quò uidelicet ipſe quidem Scythis manifeſtior fieres quòd indoctus ſummoperè eſſes, & cō-

munia hæc & ante pedes poſita ignorares,principium autem commodum atq; F
aptum orationis cõtra te inſtituendæ ſuppeditares homini libero, & iam olim
familiariter te,idq; exactè noſcẽti, nihilq; uerituro quo minus omnia foras elo-
quatur: imò uerò præconum more proclamet quæcũque agis noctu & inter-
diu etiam adhuc nunc poſt multa illa ſuperiora ac uetera. Atqui fruſtra fortaſ-
ſis & ſuperuacuum fuerit, certo atque erudiendi modo, ad te dicendi libertate
uti. Neque enim ipſe unquam melior futurus facilè es ex ea obiurgatione,non
magis quàm ſcarabæus ſi monitus ſit ut ne amplius in ſtercora huiuſmodi uo-
lutet,cum ille ſemel iſtis aſſueuerit. Neq; etiam quenquam eſſe arbitror,qui ad-
huc ignoret ea quæ tu auſus aliquando fueris, quæq; homo ætate iam cõfectus G
in re ipſum iniquè delinquis. Nõ ita tutus,neque obſcurè adeò malus es,neque
etiam opus quopiam eſt qui tibi pellem Leoninam detrahat,ut manifeſtus fias,
Canthelius ſiue Aſinus tãtus exiſtens:niſi uerò quis ex Hyperboreis paulò an-
tè ad nos huc profectus ſit, aut in tantum Cumanus exiſtat,ut nõ ſtatim cõſpe-
ctum te,aſinum omnium contumelioſiſſimum agnoſcat,non expectato dũ ru-
dentem etiam audiat. Ita iã olim & à me, & apud omnes, & ſæpe,res tuæ pro-
clamatæ ſunt,& famam inde haudquaquam exiguam nactus es,ſupra Ariphra-
den adeò,& ſupra Sybaritam Miſthonem, & ſupra Chiũ illum Baſtan, qui iiſ-
dem in rebus doctus atq; excellens fuit. Sed dicendũ tamen eſt, etiam ſi frigida H
atq; emarcida iam dicere uidebor,ne in eã culpam incidã, quaſi ſolus illa igno-
rem. Imò uerò aduocandus nobis Menandri prologorum unus aliquis, Elen-
chus uidelicet ille,amicus ueritatis,& libertatis deus,haudquaquam obſcuriſſi-
mus ille quidem eorum qui in ſcenam aſcendunt, ſolis uobis inimicus, qui lin-
guam ipſius formidatis,& ſcientem omnia,& planè enarrantem,quorumcunq;
uobis cõſcius eſt. Plauſibile igitur hoc fuerit,ſi ille uoluerit,ante nos ingreſſus,
exponere auditoribus uniuerſam fabulæ rationem. Proinde age ô Prologorum
atq; deorum optime Elenche, uide ut planè doceas atque informes auditores,
quòd uidelicet nõ fruſtra,neq; odii conciliandi gratia,neque etiam illotis,quod I
aiũt,pedibus ad orationẽ hanc peragendã acceſſimus:ſed cum ut priuatũ quid-
dam ulciſceremur,tum quia illud quod cõmune eſt,hominẽ ob malitiam ac ua-
nitatem odio proſequeremur. Atque hæc ſola præfatus,ac planè elocutus,pro-
pitius abi iterum è medio : cætera uerò nobis relinque.imitabimur enim te, &
coarguemus pleraq;,ut & ueritatis & libertatis gratia nemo te accuſaturus ſit.
Neq; uerò me,ô optime,apud ipſos cõmẽdaueris,neq; rurſum quæ illi adſunt,
præeffuderis temerè. Non enim dignum eſt,Deus cũ ſis,in os tibi uenire uerba
de rebus execrabilibus adeò ac deteſtandis faciẽda. Nam Sophiſta atq; impoſtor
iſte dicendo(hæc iam prologus inquit)Olympiam aliquando uenit,orationem K
multo iam antea conſcriptã recitaturus iis qui ad ſolennem ludorum celebri-
tatem conuenerant. Erat autem argumentum eius ſcripti. Pythagoras prohibi-
tus aliquando ab Athenienſibus communicare, ut opinor, cũ iis qui Eleuſinia
ſacra peragebant,tanquam barbarus, eò quòd ipſe Pythagoras diceret,ante ea
tempora etiã Euphorbũ ſeſe fuiſſe. Cæterùm erat oratio ea ipſius iuxta Aeſopi
graculum,collectitia,ex uariis alienis pennis cõſarcinata. Itaq; cum uellet haud-
quaquã friuola ac uana dicere uideri, ex notis ac familiaribus quẽdã rogat(erat
autẽ homo ille Patrenſis genere,circa lites & actiones forenſes plerunq; uerſa-
tus)ut poſtquam dicẽdi argumẽtum aliquod poſtulaſſet, Pythagorã ipſi ſtatim
ſubiiceret.

A ſubiiceret. Ac ita tum fecit homo ille, & perſuaſit theatro, ut orationem illã de Pythagora audirent. Erat igitur, id quod conſequens tum fuit, iſte quidem ad agendum & exprimẽdum geſtu ſermonem, ualde ineptus, & à ratione alienus, connectens & agglomerans, ut par eſt, ea quæ longè antè meditata atque exercitata habuerat, tametſi impudentia, quæ quammaxima erat, auxiliabatur quoque, ac manum porrigebat, & cum eo unà certamen obibat. Riſus autẽ ab auditoribus undique multus. Ac alii quidem ad Patrenſem illum interea aſpiciẽtes, ſignificationem dabãt quòd haudquaquam clam ipſis eſſet quòd illius ope fallacia ac techna hæc compoſita eſſet: alii autem etiam ipſa ea quæ recitaban-
B tur, agnoſcentes, per totum illud auſcultandi tempus unum hoc opus agebant, ut ſe mutuò explorarent quo modo quiſque memoria teneret & dignoſceret unde quicque ex iis Sophiſtis qui paulò ante nos celebres fuere, in declamationibus ſiue meletis quas uocãt, deſumptum eſſet. Porrò inter hæc omnia etiam is qui orationem hanc ſcripſit, inter ridentes & ipſe erat. Cur autem nõ rideret ob manifeſtum adeò & ineptum atque impudens facinus? Ac fortè (eſt enim riſus intemperantior paulò) cum ille uoce ad canticum deflexa, lamentationem quandam, ut ipſi uidebatur, Pythagoræ, decantaret: hic meus poëta, illud quod uulgo dici ſolet, Aſinum ad lyram, uidens, in cachinnum admodum ſuauem ſo-
C lutus eſt: quod alter conuerſus aſpexit. Et hoc eſt quod illos paulò antè inter ſe inimicos reddidit. Atque hinc erat quidem anni principiũ, imò uerò tertia dies à nouilunio magno, quando Romani iuxta ueterum conſuetudinem & ipſi preces quaſdam pro toto anno faciunt, & ſacrificia peragũt, pro eo ac ipſis rex Numa ſacrificandi ritus hos conſtituit, perſuaſiꝗ; ſunt quòd eò potiſſimùm die uotis ac precibus Dii uacent, atque animum aduertant. In hoc igitur feſto, & calendis ſolennibus ridens Olympiæ tum ille, ſub Pythagora iſto ſuppoſititio conſpicatus accedentem execrabilem & arrogantem iſtum alienarum orationum hiſtrionẽ, (norat autem & mores eius exactè, & reliquam nequitiam, at-
D que impuritatem uitæ, & quæ facere diceretur, & quæ faciens deprehẽſus fuerat) tempus ad quendam amicorum inquit, uobis eſt diſcedere, atque hoc inauſpicatum ſpectaculum relinquere. Nam homo iſte obuiàm nobis factus, uidetur ſuauiſſimum hunc diem in apophradem nobis conuertere. Quo audito ſophiſta ille mox uerbum Apophradis, ueluti peregrinũ atque alienum à Græca lingua ridere cœpit, & hominem pro ſuperiore illo riſu uiciſſim ultus eſt, ut quidem ipſe putabat, & ad omnes dicebat: Hui Apophras? quid hoc autem eſt? fructus, an herba aliqua, an inſtrumentum? num igitur comeditur, an bibitur? aut quid tandem eſt Apophras? Nam ego quidem neque audiui unquam,
E neque intelligo facilè quidnam etiam ſit quod ille dicit. Atque hæc tamen ille quidem putabat ſe contra hunc ualde acerbè dixiſſe, ac multo adeò riſu Apophradem ipſam arripiebat: cæterùm non animaduertebat quòd interim extremũ contra ſeipſum inſcitię teſtimonium proferebat. Huius igitur gratia orationẽ hanc ſcripſit is qui me huc ad uos præmiſit, ut uidelicet oſtẽderet, celebrem iſtum ſophiſtam, communia illa Græcorũ, & quæ illi etiam qui in officinis atque tabernis ſedent, ſcire ſolent, adhuc ignorare. Hactenus Elenchus ille. Ego uerò (iam enim ipſe ad reliqua fabulæ peragenda accedo) meritò debebam ueluti ex Delphico tripode tandem illa addere, qualia uidelicet facta tua in patria fuerint, qualia in Palæſtina, qualia in Aegypto, qualia in Phœnicia ac Syria, atꝗ;

exinde deinceps in Græcia & Italia: & poſtremò quæ nūc Epheſi facis, quæ quidē uecordiæ iſtius tuæ quaſi quoddā ſummariū ſunt & caput, & coronis morum. Poſtquam enim iuxta prouerbium, Ilienſis cum ſis, tragœdos conduxiſti, tempus iam eſt ut propria tua mala audias. Imò uerò nondū etiam, ſed de Apophrade prius. Nam dic mihi per Pandemum, & Genetyllidem, & magnam matrem, quo tandem modo reprehendendum ac riſu dignū uidetur nomen Apophradis? Non enim meherele Græcorum proprium erat, ſed alicunde ex Gallorum, aut Thracum, aut Scytharum commixtione uelut comeſſabundum introductum: tu uerò (cuncta enim Athenienſium cognita habes) excluſiſti illud continuò, & uelut per præconem è ciuitate Græcorū eiceiſti: & ex eo riſus iſte uidelicet, quòd barbarè ac peregrino modo loquor, & tranſgredior terminos Atticos. At uerò quid aliud Athenienſibus ita familiare ac patrium, uti hoc nomē? dixerint illi qui huiuſmodi melius, quàm tu, ſciunt. Quapropter citius Erechtheū aut Cecropem peregrinos & aduenas apud Athenienſes eſſe probaueris, q̄ Apophradis nomen oſtēderis nō proprium, aut nō inibi natum, & genuinum Atticæ eſſe. Nam multa quidē ſunt quæ & ipſi eodē modo cum cæteris hominibus omnibus appellant: Apophradē autem ſoli illi atrā & abominabilē, & inauſpicatā & nefaſtam, tibiq; ſimilē diem uocant. Ecce didiciſti iam obiter quoq; ſignificationem Apophradis, & quis dies ater uocetur. Quando uidelicet neq; magiſtratus de rebus cōſultant publicè, neq; lites in foro diſceptātur, neq; ſacrificia peraguntur, neq; quicquam eorum quæ more & auſpicatò ſolent, tractatur, is dies Apophras ſiue ater dicitur. Atque huiuſmodi dies apud alios aliis de cauſſis indicti ſunt. Aut enim pugna aliqua magna ac graui ſuperati ſunt, ac dies exinde tales quibus cladē eā accepere, pro nefaſtis & inauſpicatis ad res legitimas gerendas habendos cenſuerunt: aut meherele etiam. Atqui ineptum fortaſſis & intempeſtiuum utiq; iam fuerit dedoceri, ac denuo diſcere talia, uirum ſenem adeò, ne illa quidē quæ his priora ſunt, ſcientē. Proinde hoc omnino reliquum eſt, & ſi didiceris ipſum, omnia exinde nobis ſcies. Vnde enim heus tu? Nam cætera quidē etiam ſi ignorare ignoſcendum ſit, ea uidelicet quæ extra communem uiam poſita, & obſcura hominibus priuatis atq; indoctis ſunt: diem tamen atrum, etiam ſi uolueris, nominare aliter quàm Apophrada non poteris. Nā hoc unum ac ſolū nomen omnium poſitum eſſe dixerit quiſpiā. At uerò uetuſtorū uerborum alia quidem uſurpanda ſunt, alia autem non item, quæcūq; eorum uidelicet nō ita multis cōſueta atq; uſitata ſunt, ut ne perturbemus auditum, & uulneremus intelligētium* aures. Ego uerò, uir optime, ſi ad te quidē uerba feciſſem, de te ita dicēs, peccaſſem fortaſſis. Decebat enim, decebat inquam, aut Paphlagonum, aut Cappadocum, aut Bactrianorum uerbis conſuetis ac patriis tecum loqui, ſi intelligere deberes quæ dicerētur, & audiendo uoluptatē aliquam capere. Cæteris autē Græcis, opinor, ſecūdum Græcam linguam conuerſari decet. Deinde etiam Atticis per ſucceſſionem temporū multa uariantibus in lingua ſua, hoc nomen inter præcipua manſit, hoc modo ſemper & ab omnibus ipſis dictū. Ac ſanè cōmemorarem etiam eos qui ante noſtram ætatem eodem nomine uſi ſunt, niſi & iſto modo perturbaturus te eſſem, peregrina & ignota tibi poëtarum oratorum & hiſtoricorū uerba recēſendo. Imò uerò ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud uſurparunt, omnes enim norūt: ſed tu contra ſi mihi unum aliquē ex ueteribus oſtenderis, qui nomine

Veneris cognomina ſunt apud Suid.

Præciſio.

** Fortaſſis, nō intelligētium, legendum.*

F G H I K

A mine hoc uſus non fuerit,aureus,ut aiunt,in Olympia ſtatuêris. Atqui ſiquis ſenex adeò,& ætate confectus,huiuſmodi ignorat,uidetur idē mihi,quòd Athenæ ciuitas eſt Atticæ , & Corinthus in Iſthmo , & Sparta in Peloponeſo,ignorare. Supereſt igitur fortaſſis illud tibi ut dicas,ipſum quidem nomen apophradis noſſe te, cæterùm uſum eius ut intempeſtiuū accuſaſſe. Age itaq; & de hoc reſpondebo tibi cōſentanea: tu uerò animum aduerte, niſi omnino parui facis ſi nihil ſcire uidearis. Nam & ueteres huiuſcemodi multa ante nos in eos qui tibi ſimiles erant tum,iactarunt. Erant enim tunc quoq;(ut eſt ueriſimile)moribus abominabiles quidam, & impuri, & perditi ingeniis. Atque alius quidem

B *Cothurnū quendam appellabat, uitam illius comparatione hac perſtringens, ut inconſtantem & ambiguam, perinde ut calciamenti genus hoc eſt. alius autem Lypaē*,quòd cōciones turbare ſolebat,orator tumultuoſus exiſtēs. rurſum alius Hebdomam,quòd perinde ut pueri ſeptimanis diebus ſolēt, etiam ille in concionibus luderet & rideret,& ſerium ſtudiumq; plebis pro ludo ac ioco haberet. Ne dederis itaque & mihi,per Adonidem,comparare hominē perditum,& omni malitiæ innutritum,diei atro & inauſpicato. Nam nos & claudos ad dexteram declinamus,ac maximè ſi manè uideamus ipſos. Et ſiquis ſpadonem aut eunuchum aſpexerit, aut ſimiam quoque egreſſus domo ſtatim,

*Hoc nomine notatus fuit Theramenes, de quo Xenophon lib. 2.

* à λυπῶν uidelicet deducta uoce,quod moleſtare & uexare ſignificat.

C conuertit pedem, & regreditur, ominans ſibi haudquaquam proſperas diei illius res atque actiones fore,præ malo hoc primo & inauſpicato omine. A principio autē,& in foribus,& in primo egreſſu, & mane primo totius anni, ſiquis uideat cinædum, & nefaria perpetrantem pariter & patientem,notum ob hęc, & eueruatum,& tantùm non ipſo nomine,quæ agit,præ ſe ferentem,deceptorem,præſtigiatorem,periurum,peſtem, cataſtam,barathrum, non effugiat,neq; talem diei atro comparet? An uerò tu talis non es? Haudquaquā negabis,ſi modò noui fortitudinem tuam iſtam,qui certè & animū attollere ob hæc mihi uideris,uidelicet quòd tibi gloria iſta rerum tuarum nō prorſum perit. Sed omnī-

D bus notus es,& paſſim celebris. Quòd ſi autem etiam contrà ieris,& inficiaberis talem te eſſe,cui quæſo credibilia iſta dices? An ciuibus tuis? nam hinc ordiri æquum eſt. at norunt illi prima tua incunabula,& quo pacto tradideris te ipſum perdito illi militi, & cū eo unà turpiſſimè ac flagitioſiſſimè oberraueris, omnia obſequēs ac patiens, donec te,iuxta prouerbium,pannum lacerum,detritum & confectum extruſit. Etiam illa meminerunt,ut eſt cōſentaneum,quæ in theatro adoleſcens egiſti, quando ſaltatoribus ac mimis ſubſeruiebas, & in ducendis ordinibus ſeu choris quaſi quidam dux eſſe cupiebas. Quippe nemo ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomen quidem fabulæ quod eſſet,

E renunciabat, ſed tu ornatè admodum,ſubligatis aureis crepidis, & indutus ueſte tyrannica,ante cæteros immittebaris,qui beneuolentiam à theatro poſtulares,coronas ferens,& cum plauſu rediens, honore tandem ab ipſis affectus. At nunc orator es, & ſophiſta: & ob hoc ſi audiant aliquando talia de te illi, iſtud ex Tragœdia uidelicet, Et ſolem geminum, & duplices ſe oſtendere Thebas putabunt: & in promptu atque in ore tum omnibus ſtatim notum illud erit: Hiccine ille,qui tum ? & quæ poſt illa ſequuntur. Proinde & ipſe rectè facis, qui omnino non aſcendis ad illos, neque in patriam crebrò uentitas, ſed fugis illam ultro, quanquam neque hyeme malam, neque æſtate moleſtam nimis,ſed pulcherrimam & maximam omnium in Phœnicia ciuitatum . Nam

coargui,& cũ iis qui uetera illa ſciũt ac meminerũt, conuerſari, laqueus reuera tibi eſt. Sed quid iſta fruſtra nugor? Quẽ enim tu unquam ueritus fueris? aut quid turpe putaueris eorum etiam quæ extrema ſunt? Audio autem & poſſeſſiones eſſe tibi apud illos magnas: nimirum miſeram illam turriculam, cum qua Sinopenſis illius dolium collatum, Iouis atrium uideri queat. Proinde ciuibus quidem tuis haudquaquam ullo modo perſuaſeris, ut nõ omnium deteſtabiliſſimum te credant, & cõmune adeò totius ciuitatis dedecus. Fortaſſis autem & cæteri habitantes in Syria, eadem de te cũ illis teſtabuntur, ſi te dicas nihil mali aut reprehenſione dignum feciſſe. Nam mehercle Antiochia quidem etiam ipſum iſtud opus uidit, quando adoleſcentem illum Tharſo uenientem abduxiſſes. Sed & detegere ipſa inhoneſtum fortaſſis mihi fuerit. Veruntamen norunt & meminerunt illi qui tum adſtabant uobis, atque aſpiciebant te quidem in genu inclinatum, illum autem noſti quid facientem quoq;, niſi omnino perpetua rerum obliuione laboras. At in Aegypto illi fortaſſis non norunt te, qui te poſt præclara iſta in Syria certamina, fugientem inde ob ea quæ modò dixi, ſuſceperunt, cum te ueſtiarii inſequerentur, à quibus ueſtibus precioſis comparatis, uiaticum tum habebas. Sed non minus Alexãdria quoque conſcia tibi eſt. Et per Iouem haudquaquam poſteriorem eam Antiochia cenſeri decebat, niſi quòd proteruitas iſta tua manifeſtior, & turpitudo flagitiorũ inſanior illic fuit, & nomen ob hæc maius, & ſuper omnia caput adapertum. Vnus tantùm fuit qui crederet tibi inficias eunti, quòd nihil tale commiſiſſes, ac poſtremus auxiliator tibi fuit, is qui ſtipendium dabat, uir inter præcipuos Romanorum. Nomen autem ipſum permittes mihi ut taceam, & hoc apud omnes eos qui ſcinnt quem dicam. Ille igitur cætera quidẽ quæcunque ſuſtinuit in conuerſatione illa à te perpetrata, quid attinet dicere? At uerò quando te deprehendit in genibus adoleſcentuli pocillatoris Oenopionis iacẽtem, quid putas? credidit ne tibi talem te non eſſe, cum ipſum opus aſpiceret? Haudquaquam opinor, niſi prorſus cæcus fuit: uerùm apertam uoluntatis atque animi ſignificationem dedit, cum te ſtatim ex ædibus eiecerit, & eas expiamentis quibuſdam luſtrauerit poſt exitum inde tuum. Nam Achaia quidem & Italia tota referta eſt operibus tuis, & fama ea quæ ob illa conſecuta eſt. & ſanè gratulor tibi ob tam præclaram laudem. Quare ad eos qui mirãtur ea quæ nunc Epheſi abs te gerũtur, illud equidem dico, quod ueriſſimum eſt, quòd mirum foret ſi non mirarentur, ſi prima illa tua opera noſſent. Atqui nouum hic iſtud uidelicet cum mulieribus quoq; addidiciſti. An non congruum igitur, dic mihi, fuerit, hominẽ talem Apophradem appellari? Sed quid, per Iouẽ? num etiam oſculari ore inſuper uoluiſti nos ob talia facta? Iſtud igitur cõtumelioſiſſimẽ facis, & maximẽ erga eos quos minimẽ decebat, ſectatores tuos, quibus ſatis fuerat, illa ſolũ mala ab ore tuo percipere, uerborum uidelicet barbariem, & uocis aſperitatem, & indiſcretam atque inordinatam enunciationem, & à Muſis omnino alienam, & id genus alia: oſculari autem etiam te ſupra hæc, abſit, ô malorum auerſor Hercules. Nã ſcutum potius aut uiperam oſculari ſatius fuerit, quòd in morſu ibi omne periculum & omnis dolor, & medicus accerſitus facilè illum depulerit: à tuo autem oſculo, & ueneno iſto, quis quæſo uel ad ſacra uel ad aras accederet? Quis autem deus exaudiret etiam precantem? quàm multis luſtrationibus, multiſq; fluminibus opus foret? At talis ipſe cum ſis, derides alios ob nomina ac uerba,

cum

A cum tu interim facinora talia ac tāta perpetrare ſoleas. Atqui ego quidē ſi Apophradis uocabulum ignorarem, erubeſcerem potius: nedum ſi dixiſſem, inficias irem. Te uerò nemo noſtrum accuſauit adhuc quòd ςρωμολόγυς dixeris, & φοτομαίθλητας, & ἐνσιμετρεῖν, & ἀθηνιᾶ pro Athenas deſidero, & αἰθοχεχτεῖν, & σφυδνίζειν, & χειροβλημαιᾶσθ. Malum te malè perdat Mercurius Logius, unà cum ipſis uerbis. Vbi enim huiuſmodi ſcripta reperis? In angulo fortaſſis alicubi alicuius ex poëtis iſtis Ialemo frigidioribus defoſſa, ſitu & araneis oppleta: aut alicubi ex libris Philænidos, quos in manibus crebrò habes: uerùntamen te atque ore tuo digna. Quia autē oris mētionē feci, quid diceres quæſo ſi te in ius uocaret lingua? Fingamus enim hoc pacto, ut te iniuriæ, aut quod modeſtius paulo foret, cōtumeliæ accuſaret, ita dicens: Ego te, ingratiſſime, pauperem atque inopem *Proſopopœia linguæ expoſtulantis cum abutente.*
B ſuſceptum, & uictu quoque carentem, principiò quidem in theatris celebrem feci, nunc quidem Ninum, nunc autem Metiochum, deinde paulò pòſt Achillem quoque exhibens. Poſt hæc autem docētem pueros ſyllabas nectere, longo tempore alui. Iam autem & alienas iſtas orationes uelut in ſcena exhibentem, ſophiſtam uideri feci, eamq́; gloriam tibi, quam minimè conueniebat, adaptaui. Quid igitur tantū habes quod imputare mihi poſſis, ob quod adeò contumelioſe me tractas, & iniungis mihi mandata quædam turpiſſima, & mini-
C ſteria execratione digna? Non ſatis mihi ſunt ea quæ per diem fiunt opera nefaria, mentiri puta, & peierare, & tot nugas atque ineptias exhaurire: imò uerò cœnum uerborum iſtorum euomere: ſed neque noctu me miſeram ocium ducere ſinis, ſed ſola ego omnia tibi facio, & proculcor, & contaminor: ac lingua perinde ut manu uti decreniſti, & quemadmodum alienam contumelia afficis me, tantisq́; malis obruis. Loqui, meum opus ſolum eſt: talia autē facere ac pati, quæ tu cogis, aliis partibus iniunctum eſt. Quare utinam & me aliquis, ceu philomelæ illam, execuiſſet. Nam mihi beatiores illorum linguæ uidentur, qui liberos ſuos deuorarunt. Huiuſmodi, per Deos, igitur ſi lingua diceret, pro-
D pria aliqua aſſumpta ſibi uoce, ac barba tua uelut patrona aduocata, quid quæſo reſpōderes ipſi? Illa ſcilicet quæ & ad Glaucum nuper abs te dicta ſunt, cum ille te ob opus iam actum accuſaret, quòd ob hoc celebris breui tempore, & notus omnibus factus eſſes. Vnde ergo ita celebris? ob orationés ne redditus? At ſufficit quomodocunque clarum ac celebrem eſſe, deinde connumerare ipſi multas iſtas appellationes, quas paſſim apud uarias gentes adeptus es. Quo magis etiam miror quòd cum Apophradem audieris, ægrè tantopere tuleris, ob illa autē nomina nihil indigneris. Nā in Syria quidem Rhododaphne uocatus es: quamobrem autem, ita me Minerua amet, erubeſco dicere. quare
E quantum quidem in me eſt, obſcurum etiam maneat. In Palæſtina autem, ſepis nomine, ob barbæ opinor ſpinoſitatem, quoniam inter opus pungere ſolebat. adhuc enim tondebas ipſam. In Aegypto uerò angina dictus es: quod per ſe manifeſtum eſt. Nam aiunt te propemodum ſuffocatum eſſe, cum in nautam quendam craſſiorem ex iis qui in onerariis atque maioribus nauibus ſunt, incidiſſes: qui tibi poſtquā impoſuiſſet, etiam ipſum os obturauit. Nam Athenienſes quidem, optimi illi, obſcurius nomen nullū dedere tibi, ſed literæ unius appoſitione te honorantes, Atimarchum appellarunt. Decebat enim & illud affectatum ac nouū habere te. In Italia autem, papæ! heroicū illud, Cyclops uocatus es, quòd aliquando etiam ad ueterem ornatū ac modum illum, iuxta ipſa *Fortaſſis enim nomen illius Timarchus fuerat.*

Homeri poëmata, uerſibus peragere tu quoq; turpitudinẽ illam affectaſſes. Ac F
ipſe quidẽ iacuiſti ebrius iam, mulctrale habẽs in manu, Polyphemus uidelicet coire geſtiẽs: adoleſcens autẽ mercede conductus, rectũ habens uectẽ, probè admodum acutũ, quaſi Vlyſſes quidã te inuadebat, excuſſurus uidelicet oculum.

Quem tamen haud tetigit, iuxtaq; elabitur haſta,
Et ferit extremum uibrata cuſpide mentum.

Neq; enim abſurdum aut ineptũ puto fuerit, cũ de te uerba faciamus, frigidiora quoq; paulo hæc dicere. Tu uerò Cyclops ille, diducto ore, & quàm latiſſimè licebat, hians, ſuſtinebas ab illo tum occæcari tibi maxillam. Imò uerò quemadmodum Charybdis, quærebas unà cum ipſis nautis & clauis & uelis totum il- G
lum abſorbere Vtin, ſiue Neminem. Atq; hæc tum aſpiciebant etiam cæteri qui aderant. Deinde poſtero die una ea tibi defenſio erat, ebrietas, & ad merũ confugiebas. His igitur ac talibus nominibus opulentus cũ ſis, pudore afficeris erga Apophradem. Per deos itaq; dic mihi, quo pacto afficeris cum illa quoq; dicunt pleriq;, λεσβιάζειν & φοινικίζειν? num igitur & hæc perinde ut Apophradem ignoras, & exiſtimas fortaſſis etiam laudari te ab ipſis? An hæc quidem ut conſueta & familiaria noſti: Apophradem autem ut ſolam ignotam improbas, & à catalogo uerborum tuorum excludis? Proinde non indignas pœnas nobis exſoluis, ſed etiam muliebri cõſortio, & ad Gynæcea uſque notus es. Nuperrimè H
igitur cũ nuptias quaſdam Cyzici ambire auſus eſſes, probè admodum explorata omnia habens optima illa mulier reſpondit: Haudquaquam, inquiens, uirum eum accepero, qui ipſe quoque uiro indiget. Et tamen in talibus rebus cõſtituto tibi, adhuc uerborum cura eſt, & rides conſpuíſque cæteros. Meritò ſanè. Neq; omnes ſimilia tibi dicere poſſumus. Vnde enim, aut quis adeò in uerbis audax foret, ut cõtra tres adulteros pro gladio tridentẽ poſtulet? De Theopompo autem ob Tricaranum in iudicio agente dicat tricuſpide oratione ipſum confeciſſe ciuitates præſtantiores. Et rurſum tridente interfeciſſe ipſum Græciam: & eſſe Cerberum in oratione. Nam paulò antè & lucerna accenſa I
quærebas fratrem quendam, ni fallor, mortuũ, & alia infinita, quorum ne mentionem quidem facere dignum eſt, excepto ſolo illo, quod qui audierunt, memoriæ retulere. Diues quidam opinor, & duo pauperes erant inter ſe inimici: poſtea de diuite loquens, occidit, inquis, θάτερον τῶν πενήτων. Ridentibus autem, ut par erat, iis qui tum aderant, corrigens uidelicet tu, & id quod erratum erat, reſtituens, Haudquaquam, ſubiicis, ſed ἅτερον αὐτῶν occidit. Omitto antiqua illa: puta τεῶν μενοῖν, & ἀπηνιμία, & πίταμαι, & ἐκχύναι, & quæ alia præclara in orationibus tuis effulgent. Nã quæ paupertatis cauſſa facis, ô chara Adraſtia, nemini exprobrauero. Ignoſcendum enim, ſiquis fame coactus, depoſito à ciue accepto, K
deierarit ſe illud haudquaquam accepiſſe: aut ſiquis impudenter poſtulat, imò uerò mendicat, & furatur, & publicanorum more rapit. Haud equidem iſta dico. Neque enim inuidia ulla eſt quoquo modo depellere inopiam, ſed illud intolerabile tandem, pauper cum ſis, in ſolas huiuſmodi uoluptates omnia ea profundere, quæ per impudẽtiam iſtam acquiris. Niſi ſi quid utique etiam laudare mihi conceſſeris admodum urbanè abs te factum, quando cum Tiſiæ artem noris, bis Coracis opus ipſe peregiſti, ſubreptis ſtulti illius ſenis triginta aureis. Ille autem propter Tiſiam pro libro ſeptingentas & quinquaginta drachmas exoluit, deceptus uidelicet. Multa adhuc alia poſſem dicere,

A ſed tamen cætera quidem uolens remitto tibi: illud autem ſolum adhuc uerbis
addam. Age iſta quidẽ fac ut tibi lubet, néue deſieris huiuſmodi in te ipſe de-
bacchari : ab illo autem caue. Non enim pium aut fas eſt, eandem Veſtam, eos
qui talia committunt, inuocare, & amicitiam præbibere, eademq; obſonia at-
tingere. Sed neque illud, ob uerba uidelicet oſcula: idq; cum iis qui tibi nõ mul-
tò antè apophradẽ ipſum os effecere. Ac poſtquam ſemel admonitionem ami-
cam exorſi ſumus, etiam illa, ſi uidetur, abs te amoue, unguẽto puta canos iſtos
inungere, & pice ſola illa quæ ſcis, uelli. Nam ſi morbus quidem aliquis urge-
ret, totum corpus curandum foret: nunc autem cum nihil ægrotas tu huiuſce-
B modi, quid attinet pura ac leuia & glabra illa tibi reddi, quæ ne aſpici quidem
fas erat? Illud tibi unum relictum eſt, qui doctrinam ac ſapientiam præ te feras,
cani uidelicet, & non amplius nigricare. Id tanquam operculum quoddã mali-
tiæ ac deteſtabilitatis iſtius ſit. Proinde parce ipſis per Iouem, cum in hoc, tum
maximè in barba ipſa, neque polluas hanc amplius, neque contumelia afficias:
aut ſi prorſus hoc nequeas, noctu ſaltem, & in tenebris : interdiu autem apage.
eſt enim omnino ferum, ac beſtiale. Vidésne quanto ſatius fuerat tibi camari-
nam immotam relinquere, neque Apophradem deridere, quæ tibi Apophra-
dem & atram totã uitam reddiderit? An etiam amplius aliquid deſideras? Nam
C quod ad me attinet, nunquam quicquam deficiam. Nondum igitur ſcis quòd
totum attraxiſti tibi plauſtrũ, cum cõueniret, ô pæpalema (id eſt omnifariã ſce-
lerate) atq; cinæde, uereri te ſi quis homo hirſutus, & iuxta antiquũ illud, Me-
lampygus, acerbè ſolũ intueretur te. Fortaſſis iam hæc quoq; ridebis, pæpalema
quod dixi, & cinædum, perinde ut ænigmata quædã & griphos audiens. Igno-
ta enim tibi ſunt tuorũ operum nomina. Quare licet tibi iam etiam hæc cauil-
lari, niſi tibi tripla atq; etiam quadrupla Apophras iam parta eſt. Accuſes autem
teipſum ob hæc omnia, licet. Nã ut præclarus ille Euripides dicere ſolitus fuit,
Oris indomiti, & ſtultitiæ & iniquitatis finis, infelicitas eſſe conſueuit.

D

DE DOOMO, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

*Obliqua quædam domus laudatio eſt, cuius & ſitum & ſtructuram, & tecti cæterarumq; partium or-
namenta, poſtremò etiam parietum picturas deſcribit, additis paſsim amplificandi gratia etiam ſimilitudini-
bus quibuſdam. Atq; hæc omnia ſub diſputationis ſeu contentionis quadam figura, quæ de pulchritudine do-
mus, utrum ea uidelicet ad inuitandum & iuuandum oratorem in ea dicentem plus proſit, an noceat, diſpu-
tatur. Cuius quidẽ affirmatiua pars priore loco tractatur, ab effectu & poteſtate pulchritudinis cõprobata,
additis & exemplis & ſimilitudinibus eodẽ pertinentibus. Altera autẽ, ac negatiua, per proſopopœiam ſub-
iungitur. Fingitur enim alia quædã alterius oratio ſuperiorẽ refellere, & ſimilitudines, et quæ de ui pulchri-
tudinis à ſuperiore afferuntur, per inuerſionem confutare, ipſa autẽ ſuam ſentẽtiam ab aliis elegantiæ ac pul-
E chritudinis effectibus, præterea & Herodoti teſtimonio, & ipſorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in
priore quidẽ parte ſitus domus & tecti, cæterarumq; partium elegãtia depingitur: in poſteriore uerò parie-
tum picturæ deſcribuntur, ut ex ea quoque re nouitas ac gratia quædam ſcripto accedat.*

ERgo Alexander quidem expetiuit in Cydno lauari, cum pulchrum
adeò & perſpicuum fluuium eum conſpicatus eſſet, deinde & tutò
profundum, & leniter cõcitatum, & æſtatis tempore gelidum, adeò
etiã, ut ſi iam antea manifeſtũ eum morbũ quo poſtea ex illo ægro-
tare cœpit, præuidiſſet, non facilè ab illius lauacro abſtinere ſe potuiſſe uidea-
tur. Domum autem ſi quis uideat mole maximam, forma pulcherrimam, luce
clariſſimam, auro fulgentiſſimam, denique & picturis floridiſſimis, nõ expetat

in ea orationem uelut teſtato relinquere,ſi fortè circa hoc ſtudium uerſetur,& F celebrari intus & inclareſcere,ac uoce illam implere,& quam maximè licet, etiam ipſe pars quædam pulchritudinis illius eſſe, ſed ſtatim poſtquam diligentius paulo contemplatus illam atque admiratus tantummodo fuerit,iterum inde abeat, mutam, & orationis expertem illam relinquens, neque alloquendo quicquam uidelicet,neque ſermonem conferendo, perinde atque elinguis aliquis, aut qui inuidia quadam tacere decreuiſſet ? At Hercle neque honeſti aut ſtudioſi ullius officium hoc,neq; eius qui pulcherrimarum rerum amore teneatur,ſed ruſticitas multa atque inſcitia eſt, & præterea amuſum certè & barbarum quiddã,ſuauiſſimis rebus ſe ipſum uelut indignũ abſtinere,& à pulcherri- G mis uelut exulem relegare, neque intelligere quod non eadem circa ſpectacula lex poſita ſit idiotis ſiue indoctis,& eruditis uiris:ſed illis quidẽ ſufficit commune hoc,uidere ſolum,& circunſpicere,atque oculos circumferre,ac ſurſum uerſus tectum ſpectare,manumq; attollere,& cum ſilentio uoluptatem capere, præ metu ne quid non ſatis dignum iis quæ ſpectantur, dicendo proferat. ¡At qui cum eruditione ſiue iudicio aliquo ſpectat ea quæ pulchra ſunt, ille haudquaquam,puto,contentus erit uiſu tantum, id quod delectabile eſt,decerpere, aut mutus ſpectator pulchritudinis eſſe: ſed enitetur,quoad fieri poteſt, & immorari in eo,& oratione cõpenſare uiſum. Cæterùm compenſatio ea,non laus H modò domus (nam hoc quidem fortaſſis adoleſcentem illum inſularem decebat,Menelai uidelicet domum cum admiratione quadam ſpectare,& cũ iis quæ in cœlo pulchra ſunt,ebur & aurum ipſius cõparare,ut qui in terris pulchrum aliud nihil uidiſſet) ſed & dicere in ea, & optimis quibuſque conuocatis, orationis ſpecimen exhibere, pars quædam laudis hoc quoque fuerit. Atque adeò rem ſuauiſſimam arbitror eſſe, domum pulcherrimam ad ſuſcipiendas orationes adapertam,laudiſq; & comprecationis plenam,paulatim ipſam quoq;, perinde ut antra,uoces referentem,& iis quæ dicuntur,reſpondentem,& protendentem poſtrema ſermonis,& ultimis uerborum immorantẽ,imò uerò,quem- I admodum docilis aliquis auditor ſolet, ea quæ dicta ſunt,memoria repetẽtem, & eum qui dicit,laudãtem,ac permutationem haudquaquam à Muſis alienam cum ipſis facientem : quale quiddam accidit & ſpeculis paſtorum tibiis & cãtu reſonantibus,uoce in contrarium repercuſſa,atque in ſe ipſam reuertẽte.Idiotæ autem & indocti putant uirginem quandã eſſe,quæ canentibus uel clamantibus hoc modo reſpondeat,in mediis alicubi præcipitiis habitantẽ,ac loquentem intus de rupibus. Mihi itaq; uidetur unà cũ magnificentia domus ac ſumptu,etiam dicentis animus attollere ſeſe,& ad perorandum excitari,utpote cui ipſe quoque uiſus ſubminiſtrat ac ſubiicit nõnihil. Ferme enim intrò per ocu- K los permanat ac deſcendit ad animum uſque pulchrum aliquid, ad quod deinde ille exornatam & compoſitam orationẽ foras emittit. An uerò Achilli credimus,uiſum armorum intẽdiſſe illum contra Troianos impetũ, & poſtquam idem illa experiendi tantùm gratia induiſſet,elatum fuiſſe,& ueluti ſublimem ad belli deſiderium abreptum, orationis autem atque dicendi ſtudium nõ eodem modo pulchritudine locorum accẽdi? Atqui Socrati quidẽ ſatis fuit platanus illa ingenioſa, & herba uireſcens,& fons perſpicuus nõ longè ab Iliſſo,atque ibi reſidens, cum Phædrũ illum Myrrhinuſium uerbis eludebat, ac Lyſiæ Cephali illius filii orationem redarguebat,tũ Muſas quoque accerſebat,credebatq;

A bátque uéturas eas eſſe in ſolitudinem, & coadiuturas ſe ad illam tum de amore inſtitutam orationem. Neque uerebatur homo ſenex aduocare uirgines ad amores maſculos intelligendos. Nos autem in locum adeò pulchrum non putemus eas uel inuocatas uenturas eſſe? At ſanè nõ in umbra ſolùm, aut ſub Platani pulchritudine receptaculum hoc erit, neque etiam illa ad Iliſſum amœnitate relicta, Regis domum auream cum hac contuleris. Nam illius quidem admiratio omnis in magnificentia ac ſumptu conſiſtebat, ars autem, uel pulchritudo, uel delectatio, uel concinnitas partiũ, uel iuſta etiam proportio, nulla reſpondebat: neque etiam auro ſparſim ac modeſtè ornata erat, ſed erat ſpectaculum planè barbarũ opulentia mera, & inuidia aſpicientium, & felicitatis iactantia iis qui eam poſſidebãt: quod autem uerè laudares, nihil illi aderat. Neque enim ratio ulla erat Arſacidis pulchri, neq; oſtentationes ſuas ad uoluptatẽ comparabant, neque etiã curabant, laudaturine eam eſſent ſpectatores, an non, ſed hoc ſolum, ut cum ſtupore quodã intuerentur. Non enim honeſti amantes, ſed diuitiarum ſtudioſi barbari ſunt. At huius domus pulchritudo, non ad barbaricos aliquos oculos, neq; ad Perſicam arrogantiam, aut regiam iactantiam comparata eſt: neq; pauperem modò ſpectatorem, ſed ingenioſum aliquem poſtulat, & cuius non ſolùm in uiſu iudicium, ſed & conſideratio aliqua atq; æſtimatio uerba ſequantur. Nam quòd & ad pulcherrimam diei partem reſpicit (pulcherrima autem ipſius pars, & amabilis maximè, principium eſt) & ſolẽ proſpicientem ſtatim excipit, & lumine ad ſatietatẽ uſque repletur foribus adapertis, pro eo ac ueteres quoque templa ſua ſtatui, & ad ſolem aſpicere fecerunt. Deinde quòd & longitudo cum latitudine, & rurſum utraque hæc cũ altitudine iuſta proportione conſentiunt, & feneſtræ liberæ undequaq; à nulla parte impediuntur, & ad quodlibet anni tempus bene comparatæ atque appoſitæ ſunt, hæc, inquam, quomodo non ſuauia omnia, & multa laude digna? Præterea autem & tecti miretur quiſpiam illud, quòd in tam pulchro nihil affectatum aut nimium, in tam eleganti nihil quod reprehendere meritò poſſis, & quòd aurum quibus additum eſt, decorè atque concinnè reſpondet, neque ubi opus eo eſt, ibi immodicè aut ſuperfluè accumulatum, ſed perinde ut & mulieri modeſtæ ac pulchræ ſatis erit ad formam inſigniorem reddendã, uel circa collum tenue aliquod monile, uel circa digitum *annulus geſtabilis, uel de auribus ſuſpẽſæ inaures, aut annulus quiſpiã, uel tænia comã diffluentẽ colligans, quę tantum pulchritndini apponit, quantum ueſtitui purpura ſolet. At meretrices certè, & maximè deformiores, earum & ueſtem purpuream totam, & ceruicem auream facere ſolent, magnificentia uidelicet ſumptus iſta uenuſtatem atque amabilitatem quandam uenantes: & quod pulchritudini deeſt, appoſitione externæ delectabilitatis ceu quodam ſolamine compenſantes. Arbitrantur enim & humeros ſuos nitidiores apparere, reſplẽdentes unà cum auro: & pedis craſſitiem & inequalitatẽ, ſub aureo ſandalio tectum iri: faciemq; etiam ipſam amabiliorem fore ſi unà cum eo quod ſplendidiſſimũ, conſpiciatur. Ac illæ quidem hoc pacto. Modeſta uerò mulier, auro quidem pro eo ac ſatis eſt, & ad illa ſolùm quibus opus eſt, utitur: pulchritudinem uerò ſuam haudquaquam uerebitur etiam nudam exhibere ſpectandã. Proinde etiam huius domus tectum, imò potius caput, formoſum quidem per ſe ipſum quoque eſt, auro autem in tantum exornatũ eſt, quantũ & cœlũ noctu ſtellis certis ſpaciis inter ſe diſtantibus

*σφενδόνη eſt in Græco, quod palam annuli ſignificat propriè.

Margin letters: B (at "lum planè barbarũ"), C (at "tio uerba ſequantur"), D (at "nimium, in tam eleganti"), E (at "amabilitatem quandam").

circumcirca ſplendet,certiſq; item interuallis igne collucet. Quòd ſi totum ſo- F
ret igneum,haudquaquam certè pulchrum,ſed terribile nobis uideretur. Cæ-
terùm & hoc uidere licet,aurum hic haudquaquã ocioſum,aut delectandi mo-
dò gratia,reliquo ornatui interſperſum eſſe,ſed & fulgorem quendam non in-
iucundum de ſe præbere,& totam domum rubore ſuo uelut inficere. Quando
enim lumen diei incidens applicatur & cõmiſcetur cum auro,commune quid-
dam reſplendent, & duplicem ruboris claritatem ac rutilantiã exhibẽt. Proin-
de ea quidem quæ ad faſtigium & uerticem domus pertinent,huiuſmodi ſunt,
ὑψόροφον, ut Ilia. 3. αἰγλήεντα. ut Homero aliquo laudatore opus habeant, qui illam uel celſitectam perinde
ac Helenes thalamum,uel ſplendoroſam uelut Olympum ipſum appellet. Re- G
liquum autem ornatum, & parietum picturas,& colorum pulchritudinem, &
uniuſcuiuſque euidentiam, & diligentiam & uetitatem, cum uetis aſpectu &
prato aliquo florido haud iniquum fuerit comparare: niſi quòd illa quidem
deflorefcunt,& emarceſcunt,& immutãtur,& abiiciunt pulchritudinem: hoc
autem uer perpetuum,& pratum nunquam marceſcens,& flos immortalis,ut-
pote ſolo riſu apprehendente hæc, & decerpente ſuauitatem eorum quæ car-
puntur. Atqui tot ac talibus quis non uoluptate afficeretur ſpectandis? aut quis
non magnopere expeteret,etiam præterquàm poſſet, inter ea orationem ha-
bere? cum ſciat turpiſſimũ eſſe ab iis quæ riſu percipiuntur,ſuperari atque à ter- H
go relinqui. Maximam enim alliciendi uim habet aſpectus pulchrorum,nõ in-
ter homines modò,ſed & equus libentius opinor curſurus fuerit per campum
decliuem & mollem, placidè recipientem greſſum, & ſenſim cedentem pedi,
neque referientem,aut reſiſtentem ungulæ. Toto igitur tunc utitur curſu, to-
tumq; ſe ipſum tradens celeritati, certat etiam cum campi pulchritudine. Pauo
autem incipiẽte uere ad pratum aliquod accedens,quando & flores prodeunt
non amabiliores modò,ſed & (ut ita dixerit quiſpiã) floridiores,& quod ad co-
lores & tincturam attinet,liquidiores: ipſe quoque extentis pennis,iiſq; oſten-
ſis Soli, & ſublata cauda, eamq; undiq; circa ſe pandens, ſpectandos exhibet & I
illius flores,& uer illud pennarum, perinde ut prato ad huiuſmodi contentio-
nem & certamen ipſum prouocante. cõuertit quippe ſeipſum & circumagit,
& quaſi quandam pompam agit pulchritudinis ſuæ, quando uidelicet etiam
admirabilior apparet ad ſplendorem ſolis,uariantibus ſe coloribus,& paulatim
in alios atque alios tranſeuntibus, aliamq; ac nouam formoſitatis ſpeciẽ ſubin-
de recipientibus. Accidit autem hoc potiſſimũ in circulis quos in ſummis pen-
nis habet,quorum quemlibet quaſi quædam irides circundant. Nam qui antè
æreus uiſus fuit,mox inclinante ſe paululum illo,aureus conſpicitur: & rurſum
quod ad ſolem cœruleum apparuit, ſi ſub umbram transferatur,uiride uidetur. K
Adeò ad luminis uiciſſitudinem,pẽnarum ille ornatus uariatur. Nam quòd &
mare idoneum eſt ad prouocandum, & ad cupiditatem concitandam, quando
tranquillum uidelicet eſt,ipſi ſcitis, tametſi ego non dicam, quandoquidem e-
tiam ſi quiſpiam longiſſimè à mari continentẽ incolat, & omnino nauigatio-
nis inexpertus ſit, nihilominus tamen & ipſe cupit ingredi illud,& circumna-
uigare,& quàm procul à terra in altum deduci,ac maximè ſi uideat auram qui-
dem leniter à tergo proſequentem uelum, nauem autem placide ac leuiter per
ſummos paulatim fluctus labentem. Atque ob eam quidem rem etiam huius
domus pulchritudo idonea ſatis atque efficax eſt ad prouocandas orationes,&
ad

A ad excitandos dicentes,omnibusq́; adeò modis celebrem aliquem reddendum. Proinde ego quidem hiſce credo,& iamdudum perſuaſus ſum,& in domũ dicendi gratia ingreſſus ſum,pulchritudine illius ueluti*rhombo aut Sirene aliqua tractus,ſpem haud exiguam habens, etiam ſi antehac orationes meæ deformes atque inelegantes fuerint, exinde pulchras atque elegantes eas uiſum iri, perinde ac ueſte aliqua pulchriore exornatas. Cæterùm altera quædã oratio haudquaquam ignaua, ſed ualde generoſa quoque,ut ait, & inter loquendum refellebat me,& interrumpere ſermonem conabatur, & poſtquam dicẽdi finem feci, haudquaquam uera hæc dicere me ait:ſed mirari ſe, ſi dicã aptiorem eſſe ad orationes recitandas ac peragendas,domus pulchritudinem picturis atque auro exornatam. Nam ipſum contrarium planè euenire. Imò uerò, ſi uidetur uobis, ipſa huc accedens oratio, pro ſe tanquam apud Iudices uos dicat, quatenus conducibiliorem putet eſſe dicẽti domum ſimplicem atque deformem. Ac me quidem iam audiſtis,atq; orationem meam: proinde opus non habeo de eadem re bis dicere. Iſta autem accedens iam dicat,& ego tacebo,atq; aliquantiſper locum ipſi dabo. Proinde uiri Iudices,inquit oratio, ille quidem orator qui antea uerba fecit,multis ac magnis modis domum hanc prædicauit, & oratione ſua ornauit. Ego uerò tantum abeſt ut illam reprehendere aut uituperare uelim,ut etiam ea quæ ab illo prætermiſſa ſunt, addenda amplius mihi putem. Nam quo pulchrior illa uobis apparuerit eſſe, eo magis contraria eſſe dicentis commoditati atque uſui oſtendetur. Ac primùm quidem,poſteaquam mulierum & ornatus & auri mentionem ille fecit, mihi quoque permittatis quæſo eodem exemplo uti. Nam aio equidem, mulieribus formoſis non modò nihil conferre ad pulchritudinem ampliorem reddẽdam, ornatum illũ multum, ſed contrà aduerſari potius, quando uidelicet eorum qui fortè aſpiciunt illas,unuſquiſque auro & lapillis iſtis precioſis obſtupefactus,pro eo quòd laudare uel colorem,uel uultum,uel ceruicem, uel cubitum uel digitum debebat, relictis his,ad Sardium uel Smaragdum, uel monile uel armillas reſpicit,ut ob id meritò illa ita neglecta, dolore affici poſſit, propter ornatum ſeu mundum ſpectatoribus non habentibus ocium ac ſpaciũ laudandæ illius,ſed obiter duntaxat ipſam intuentibus. Quod idem opinor neceſſe eſt etiam illi accidere,qui inter tam pulchra opera orationem recitare uolet. Latet enim inter magnitudinem pulchrarum rerum,quod dictum eſt,obſcuraturq́;,& unà abripitur,perinde ac ſi quis lucernam allatam in rogum aliquem magnum iniiciat,aut formicam in elephante ſeu camelo ſpectandam exhibeat. Proinde hoc euitandum dicenti eſt. Præterea autem & uocem ipſam confundit, qui in uocali adeò & ſonoroſa domo dicit. Nam illa reſpondet, & ex aduerſo reſonat, & contradicit, imò etiam obruit atque abſcondit uocem dicentis, quale quiddam & tuba facit tibiæ,ſi pariter inflẽtur, aut hortatoribus mare,quoties illi ad ſtrepitũ maris,remigationi accinere uolũt. Vincit enim magnitudo uocis,& ſupprimit id quod minus eſt. Iam uerò etiã illud quod dixit aduerſarius,quòd uidelicet excitet pulchra domus dicentem, & alacriorem reddat, quãtum mihi quidem uidetur,diuerſo modo ſe haber. Obſtupefacit enim & perterret,& rationẽ conturbat,timidioremq́; facit, cogitantem nimirum illud,quòd omnium turpiſſimum ſit, in loco pulchro ac ſpecioſo non pulchram ac ſpecioſam orationem quoque apparere. Index enim iſte profectò omnium manifeſtiſſimus eſt, non

*ἴυγγος.

aliter ac ſi quis armaturam pulchrã induat, deinde ante cæteros fugiat, notabilior uidelicet ex eo, quòd armis inſignioribus ornatus. Atq; hoc quidem uidetur mihi etiam apud Homerum orator ille perpendiſſe, atque ideo formoſitatis minimã curam habuiſſe, quin magis homini prorſus etiã imperito ſe ipſum aſſimilaſſe, quò uidelicet maiori admirationi foret uerborũ & orationis ipſius pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione, præſertim cum omnino neceſſe illud quoque ſit, dicentis ipſius mentem circa intutum detineri, & cogitandi diligentiam ac curam langueſcere uiſu ſuperante, & ad ſeſe uocãte, neque orationi uacare atque incumbere permittẽte. Quare quid reſtat ultrà quo minus deterius prorſum dicat talis aliquis, animo circa eorũ quæ uidentur laudes occupato? Omitto enim dicere, quòd & præſentes ipſi, & ad auſcultandum intrò aſſumpti, poſtquam ad talem domum acceſſerint, ex auditoribus ſpectatores fiunt: & neque iam Demodocus, aut Phemius, aut Thamyris, aut Amphion, aut Orphens aliquis, is qui orationẽ habet, ita eſt, ut auellere cogitationes illorum à ſpectando poſſit: ſed ut quiſque ipſum modò limen tranſcenderit, ita frequẽti ac multa pulchritudine circumfuſus, uerborum ſanè illorum aut recitationis ne principiũ quidem exaudire uidetur: ſed totus in ſpectãdo uerſatur, niſi quis fortè omnino cæcus fuerit, aut noctu, uelut ille in uico Martio Senatus ſolet, ad auſcultandum uenerit. Nam quòd uerborum uis longè inferior ſit, quàm ut cum uiſu certare queat, etiam Sirenum fabula cum illa de Gorgonibus comparata, facilè docuerit. Illæ enim mulcebant quidem præternauigantes, canendo, atque abblandiendo carminibus, & ad ſe delatos aliquandiu detinebant: & in ſumma, res ipſa, mora quadam opus habebat, atq; interim eas etiam præteruectus quiſpiam eſt, & carmen ipſum obturatis auribus prætermiſit: at Gorgonum pulchritudo, ut quæ uiolentiſſima eſſet, & partibus animæ præcipuè ſauciabilibus obuerſaretur, ſtatim attonitos reddebat aſpicientes, ac mutos faciebat, & quemadmodum fabulæ placet, & fertur, in lapides illico præ admiratione conuertebantur. Quamobrem & illa quæ de pauone paulò antè ad uos dixit, pro me ipſa dicta eſſe exiſtimo. Nam & illius in aſpectu nõ in uoce delectatio eſt, ac ſi quis iuxta illum uel philomelam uel cygnum ſtatuat, ac canere iubeat, inter canendum autem pauonem iacentẽ commonſtret, ſat ſcio quòd ad hunc deflexurus ſit animus, longum ualere iuſſis illorũ canticis. Adeò inexpugnabile quiddam uidetur eſſe ea quæ per uiſum uoluptas capitur. Atque equidem, ſi uultis, teſtem uobis adducam uirum doctũ, qui ſtatim mihi teſtimoniũ feret, quòd multo magis ſuperãt ea quæ uiſu percipiuntur, quàm quæ auditu. Ac iam heus præco accerſe mihi huc ipſum Herodotũ, Lyxi filium, Alicarnaſſenſem. Et quia probè fecit, atque obediit, teſtimonium dicat accedens. Vos autem aduertite ipſum Ionica lingua uobis loquentem, perinde ut cõſuetum ipſi eſt. Vera iſta, Oratio uobis hæc, Iudices, narrat, atque ipſi credite quæcunque de his uobis dixerit, uiſum auditui præferendo. Aures ſiquidem fide minus digniores ſunt, quàm oculi. Auditis teſtẽ, quæ dicit, & ut primas uiſui tribuerit? ac meritò. Nam uerba quidem alata ſunt, & euaneſcunt, pariter cum eo quando proferuntur, auolantia. At eorum quæ uidentur, delectatio, ſemper adeſt, ac præſens manet, & ſpectatorem ad ſe prorſus abducit. Proinde quomodo non difficilis ac grauis dicenti aduerſaria fuerit domus ita pulchra, & ab omni parte conſpicua? Quin quod maximum eſt, nondum etiam dixi. Nam uos

Lib. 1. Herodoti.

A uos ipſi Iudices,& interea dum nos dicimus,ad tectũ ſurſum aſpexiſtis, & parietes admirati eſtis:& picturas,ad unamquanque auerſi,examinaſtis,neq; quicquam etiam ueriti eſtis. Venia enim dignum eſt ſiquid humanũ paſſi eſtis,præſertim erga tam pulchra ac uaria obiecta. Nam artis diligentia,& hiſtoriæ cum antiquitate utilitas, reuera illiciendi uim quandam habent, & ſpectatores eruditos requirunt. Et ut ne per omnia iſthuc oculos auerſos habeatis nobis relictis,age,quoad fieri poteſt,depingam illa uobis oratione. Delectabimini enim, ut puto,audientes quoque ea quæ oculis intuentes miramini. Ac fortaſſis ob id ipſum etiam laudabitis me,& aduerſario anteponetis,ut qui & ipſe demon-
B ſtrem hæc,& duplicem uobis uoluptatem pariam. Cæterùm conatus huius difficultatem uidetis, nimirum quàm graue ſit abſque coloribus & figuris & loco tam multas imagines in unum cõgerere. Eſt enim exilis planè pictura uerborum. Quare ad dexteram quidẽ ingredienti, Argolicæ fabulæ intermixtum eſt malum illud Aethiopicum: Perſeus uidelicet monſtrum illud marinum interficit,& Andromedam deponit,& paulò pòſt eandem ducet,atque inde diſcedet abducta ſecum illa. Atque hoc parergon quoddam, ſiue extra propoſitam rem additum fuit ad eum quo ad Gorgonas abiit uolatum.In exigua autem parte, multa imitatione expreſſit artifex ille, uerecundiam puta uirginis,
C & metum. Spectat enim & pugnam deſuper ex rupe, & adoleſcentis audaciam amatoriam, & belluæ uiſum intolerabilem. Atq; ea quidem accedit horrida ſpinis, & formidabilis hiatu oris. Perſeus autem ſiniſtra quidem oſtendit Gorgonem, dextra uerò enſe ferit. Et rurſum, quantum quidem belluæ illius Meduſam aſpexit, iam ſaxum eſt : reliquum autem quod adhuc animatum eſt, falcato enſe cæditur. Deinceps autem poſt hanc imaginem alia quædam pictura, iuſtiſſima illa quidem, depicta eſt,cuius primum exemplar uidetur mihi pictor ab Euripide uel Sophocle accepiſſe : (nam illi ſimilem quandam imaginem deſcripſere) adoleſcentes duo ſocii, Pylades uidelicet Phocenſis, & Ore-
D ſtes, cum iam uiderentur mortui eſſe, poſt regiam latentes, & clàm adeuntes, occidunt ambo Aegiſthum. Clytæmneſtra autem iam interfecta eſt, & in lecto quodam ſeminuda poſita iacet. Ac totum famulitium, facinore tanto obſtupefacti, alii quidem clamantibus ſimiles apparent, alii autem nonnulli quò fugam capiant, circunſpiciunt. Honeſtum autem quiddam pictor excogitauit, qui quod impium in hac re fuit,id oſtendit ſolùm, & quaſi iam peractum trãſcurrit: adoleſcentes autem in cæde adulteri immorari fecit. Poſt hæc autem deus eſt formoſus,& adoleſcentulus uenuſtus,amatorium quoddam ludicrum: Branchus puta in rupe ſedens tenet leporem, & alludit cani. Hic autem aſſi-
E lienti ad ipſum in ſublime,ſimilis eſt: & Apollo adſtãs arridet. delectatur uidelicet utroque,& puero ludente,& cane ſaltum meditãte. Vltra hæc Perſeus iterum ſequitur,illa quæ belluæ marinæ cædem anteceſſerunt,aggrediens,& Meduſæ caput amputans,& Minerua protegens Perſeum. atq; hic quidem facinus iam peregit,factum autem ipſum nondum uidit in clypeo,Gorgonis imaginem uidelicet. uidit enim pœnam ueri aſpectus. In medio autem pariete ex aduerſo ianuæ,Mineruæ ædicula quædam eſt,& dea ipſa ex marmore candido: habitus autem haudquaquam militaris,ſed qualis fuerit pacem agentis deæ bellicæ. Deinde poſt hanc alia Minerua,nõ marmorea illa quidem,ſed pictura rurſum, quam Vulcanus amans inſequitur,ipſa autem fugit,& ex ea perſecutione Eri-

chthonius naſcitur. Hanc conſequitur uetus quædam alia pictura: Orion portat Cedalionem, cæcus exiſtens. ille autem dum ita uehitur, indicat ipſi ferẽtem ad lucem uiam, & Sol apparens medetur cæcitatem. Vulcanus autẽ à Lemno opus hoc intuetur. Poſt hæc Vlyſſes ſequitur, inſaniens uidelicet, quando cum Atridis in expeditionem ire nolebat. Adſunt autem legati iam uocãtes ipſum. Atque ea quidem quæ ad ſimulationem pertinebant, probabilia omnia, uehiculum uidelicet, & iumentorum iunctorum abſurditas & repugnantia, & eorum quæ agebantur, inſcitia. ſed redarguitur tamen obiecto infante. Nam Palamedes Nauplii filius, intelligens rem, correpto Telemacho, minatur ſe eum interfecturum eſſe, ſtrictum tenẽs enſem: & ut ille inſaniam fingit, ita hic quoque iram cõtrà ſimulat. Vlyſſes autem ad metum hunc reſipiſcit, & pater fit, ſimulationemq́; deponit. Poſtrema uerò Medea depicta eſt, æmulatione atq; inuidia flagrans, pueros aſpiciens, & graue quiddam meditãs. Tenet quippe iam gladium, miſeri autem illi adſtãt ridentes, nihil eorum quæ futura erant, ſcientes, & hoc, aſpicientes in manibus matris gladium. Hæc igitur omnia uiri Iudices an non uidetis quomodo abducant quidem auditorem, & ad ſpectandum auertant, ſolum autem relinquant dicentem? Atque equidem uerbis ea perſecutus ſum, non ut aduerſarium, pro audaci ac temerario eo habito, quòd rebus ita difficilibus ſeipſum uolens immerſit, damnetis, atque odio habeatis, ſolumq́; eum cum ſuis orationibus relinquatis, ſed ut magis in certamen ipſi adſitis, & quoad fieri poteſt, conniuentes, ea quæ dicuntur audiatis, æſtimantes apud uos rei difficultatem. Vix enim etiam hoc pacto haudquaquã uidelicet Iudices uos, ſed auxiliatores habendo, poterit non omnino indignus magnificentia domus hac cenſeri. Quòd autem pro aduerſario hæc oro, ne miremini. Nam ex eo quòd domum hanc amem, & eum qui in ea dicit, quicunque tandem is fuerit, optarim equidem celebrari.

F G H (margin letters)

MACROBII, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM. I

Catalogus eſt μακροβίων, hoc eſt eorum qui ad longam ætatem peruenerunt, quem natalitij muneris loco Quintillo cuidam mittit, ſomnio ad hoc faciendum, ut ipſe ait, admonitus. Recenſet autem principiò totas hominum nationes ac genera quæ diutiſſimè uixerint: deinde tranſitione ad ſingulos facta, reges primùm ac principes, deinde & philoſophos, & Hiſtoricos, & Oratores, & Poetas, & Grammaticos, qui quammaximè longæui fuiſſe perhibentur, annumerat. Orditur autem à cauſſa qua ad hoc ſcriptum impulſus fuit, addita etiam commendatione operis ab utilitate quam ex huius lectione percepturus ſit Quintillus.

SOmniũ muneris loco, clariſſime Quintille, iuſſus apporto tibi longæuos: ſomnium inquã, quod iam olim uidi, & amicis narraui meis, quo die minori natu filio tuo nomen indidiſti. Cum autẽ nulla coniectura potuiſſem aſſequi, quóſnam Deus hoc ſomnio longæuos ribi me afferre mandaret, equidem deos id temporis precatus ſum, ut uitã quàm longiſſimam tu & filii tui traduceretis, ratus ſcilicet hoc profuturum cum uniuerſo generi hominum, tum præ cæteris mihi, & meis omnibus. Siquidem hoc ipſo & mihi quiddam felicitatis Deus uiſus eſt prædicere. Conſideranti autem apud animum meum uenit in mentem, ut par erat homini in liberalibus diſciplinis uerſanti, deos hæc mihi præcepiſſe, ut aliquod eruditũ opuſculum, & ab ingenuis artibus profectũ ad te deferrem. Hanc itaq; aptiſſimam natalitiis muneribus offerendis diem exiſtimans, eos tibi dedico, quos ad longam ſenectutem ſana mente & integris corporis uiribus perueniſſe comperimus. Fortaſſe autem K

A autem ex huius libelli lectione gemina ad te peruenire poteſt utilitas:una,ut & alacritaté animo & optimá ſpem cócipias & te poſſe q̃ diutiſſimè uiuere:altera, qua inſtitutionem ab exemplis capias,cognitis iis qui poſteaquá maximam ſui curam habuerunt,corporis pariter & animi ratione habita, ſummá ſenectutem ſine omui corporis incómodo ſunt conſequuti. Homerus igitur Neſtoré principum Achiuorum ſapiétiſſimum uitam ſuam tribus ſeculis produxiſſe ſcribit, quem nobis & animo & corpore exercitatum commédat. Et Tireſiam uatem poëtæ tragici ad ſex uſq; ætates hominum uitam prorogaſſe perhibent. Credibile eſt autem uirum diis immortalibus ſacrum, & moderatiore uiuédi ratione *Catalogus Macrobiorũ.*

B utentem,longiſſima uita fuiſſe functum. Quin omnes nationes propter uictus rationem longæuæ fuiſſe inueniuntur: cuiuſmodi ſunt Aegyptiorũ ſacri ſcribæ,& apud Aſſyrios & Arabas fabularũ interpretes, & apud Indos Brachmanes,ad amuſſim philoſophiæ ſtudiis uacantes. Præterea quos Magos uocát,genus illud uatidicum,& diis dicatũ. Inſuper apud Perſas & Parthos,& Bactros, & Choraſmios,& Sacas,& Medos,aliasq; multas gentes barbaras,qui & firma corporis ualetudine ſunt prædit,& ualde diuturni,cũ beneficio magicæ quam exercét,tũ quòd & ipſi accurata uictus ratione utantur. Iam uerò gentes quoque ætate omniũ longiſſima utentes,ex quibus ſunt Seres,ad trecentos annos

C uſque uiuere,memoriæ proditum eſt. Cuius rei cauſſam nõnulli temperato aëri,nonnulli naturæ terræ,alii rationi uiuendi aſſignant. Siquidem aiunt omnes illas nationes tantùm aquam potare. Compertum eſt auté Athótas quoq; centum & triginta annos uiuere, & Chaldæos ultra centũ annos egredi fama eſt, & eoſdem hordeaceo pane uti, tanquá perſpicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hác ipſam uictus rationem alios quoque ſenſus quàm cæteris hominibus eſſe ualidiores. Sed hæc de nationibus longæuis,& gentibus quas plurimum ætatis aiunt uiuere, nonnulli propter ſitum terræ,nonnulli propter aëris temperiem,nõnulli propter rationé uictus, nonnulli autem propter utrun-

D que. Cæterùm ego iure optimo longè meliorem ſpem tibi oſtendam,ſi planum fecero homines ubique terrarum & gentium, & ſub quouis aëre degentes,ad ſummam ſenectutem peruenire,qui cómodis exercitationibus, & conuenientem ſanitati uiuendi rationem ſectantur. Facta autem huius narrationis ſectione,primùm obſeruatis uirorum ſtudiis,initiò Reges,& uirtute imperatoria claros homines memorabo, quorum unum ſummæ religionis pietas ad perfectiſſimum ordinem perducens, maximis beneficiis imperium & terram ipſius affecit. Ad hunc modum & tu longæuorum hominum naturæ & fortunæ animaduerſione intétus, táto promptius ſperare poteris ſenectutem ſaná & lon-

E gam:& pari ſtudio hos ipſos æmulatus,tibi ipſe lõgiſſimam & prouectiſſimam uitam ratione uictus parauers. Numa Pompilius Romanorum regum longè feliciſſimus,ac Deorũ cultui deditiſſimus, ſupra octoginta annos uixiſſe traditur. Seruius auté Tullius,& ipſe Romanorum rex,ſimiliter ultra octoginta annos uixiſſe dicitur. Tarquinius nouiſſimus rex Romanorum eiectus in exilium Cumis conſenuit, ac ultra nonaginta annos firmiſſima ualetudine uſus uixiſſe perhibetur. Et hi Romanorũ reges fuere,quibus & reliquos reges adiungá qui ad ultimam ſenectutem peruenerunt, demonſtratis etiam illorũ exercitationibus. In calce autem reliquos etiam Romanorum ad longiſſimam ſenectuté delatos adſcribam, adiectis etiam cæteris Italiæ populis, qui diutiſſimè uixerunt.

Etenim qui ſola hiſtoria noſtratē aërem calumniantur,probabilibus argumentis refelli poſſunt,adeò ut meliorē ſpē habere liceat, fore ut perfecti uoti compotes fiamus,& longiſſimam ac pleniſſimam tota terra mariq; dominantem ſenectutem,iamq; in ſuis locis regnantem & ſeneſcentem conſequamur. Proinde Argāthonius Tarteſiorum rex centum & quinquaginta annos uixiſſe traditur,authoribus Herodoto hiſtorico,& Anacreonte poëta lyrico:tametſi hoc quibuſdam fabuloſum uideatur. Agathocles Siciliæ tyrannus annos quinq; & nonaginta egreſſus fato functus eſt,ſicut Demochares & Timæus literis prodiderunt. Hieron quoque Syracuſanorum tyrannus duos & nonaginta annos natus,morbis tandem abſumptus obiit,cum regnaſſet annos ſeptuaginta, ſicut G Demetrius Calliſtianus & alii memorant. Anteas autem rex Scytharum, qui ad Iſtrum fluuium cū Philippo confligens in pugna occubuit, ultra nonaginta annos egreſſus eſt. Bardylis uerò rex Illyriorum,qui ex equo in eo quod geſſit contra Philippum bello pugnaſſe dicitur,nonaginta annos cōpleuit. Teres rex Dryſorum, authore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mortuus eſt. Antigonus autē Philippi filius luſcus rex Macedonū,in Phrygia cum Seleuco & Lyſimacho confligens, multis acceptis uulneribus collapſus,anno uno & octogeſimo uitam finiuit,ſicut narrat Hieronymus,qui cum eo militauit. Porrò Lyſimachus & ipſe rex Macedoniæ,in pugna contra Seleucum ſuſcepta occubuit, octogeſimum annum conſequutus, ut idem Hieronymus teſtatur. H Antigonus uerò filius Demetrii, Antigoni Luſci nepos,quatuor & quadraginta annos regnum Macedoniæ tenuit: uixit autem octoginta, ſicut Medius & alii ſcriptores teſtantur. Conſimiliter & Antipater patre Iolao genitus, maxima fultus potentia,& qui multorum regum Macedoniæ tutelam egit,ultra octogeſimum annum egreſſus exceſſit è uita. Ptolemæus autem Lago patre natus,inter reges propria fortuna feliciſſimus, imperauit Aegypto annos octoginta natus. Viuus autem tradidit imperiū duobus annis anteq̃ moreretur, Ptolemæo filio,cui cognomentum fuit Philadelpho,qui & paternū regnum à I fratribus ſortitus eſt. Philæteros,qui primus condendi circa Pergamum principatus author fuit,& eundē cum eſſet Eunuchus obtinuit,mortuus eſt octoginta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Pergamenorū,ad quem etiam Scipio Romanorū Imperator uenit,duos & octoginta annos agens,uitam reliquit. Mithridates rex Ponti,Ktiſtes appellatus,Antigonum Luſeū fugiens,in Ponto mortuus eſt, cū egiſſet annos quatuor & octoginta,ſicut Hieronymus & alii ſcriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappadocum Hieronymi teſtimonio duo & octoginta annos uixit: atq; haud dubiè ad grandiorem ætatem peruenire potuiſſet, niſi in pugna contra Perdiccā uiuus captus,& in crucē ſublatus fuiſſet. K Maior autem Cyrus rex Perſarum,ſicut Perſæ & Aſſyriorum hiſtoriæ loquuntur, quibus etiā ſuffragari uidetur Oneſicritus,qui res geſtas Alexandri Magni in hiſtoriam contulit,centeſimum annum aſſequutus,requirebat unumquenque amicorum : quorum eū plurimos à filio ſuo Cambyſe interemptos comperiſſet, ac Cambyſes ipſius iuſſu hoc ipſum ſe feciſſe fareretur, partim ob filii crudelitatem probroſe affectus, partim ſe ipſe tanquam iuſtitiæ & legum uiolatorē accuſans,maxima triſtitia cōturbatus uitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentum ſortitus,contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperiū Perſarum obtinens,morbis cōſumptus deceſſit,

A deceſſit, annos ſex & octoginta natus, ſed ut Dinon ſcribit, quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Perſarum rex, quem patrum ſuorum memoria Iſidorus Characenus hiſtoricus regnaſſe tradit, cum annos tres & nonaginta uixiſſet, inſidiis fratris Goſethræ clàm obtruncatus eſt. Sinarthocles autem rex Parthyæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio regnare incepit, & regnauit annos ſeptem. At Tigranes rex Armeniorũ, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogeſimo anno morbo conſumptus periit. Hyſpaſines Characenorũ & regionum mari rubro adiacentiũ rex quinto & octogeſimo anno morbo correptus deceſſit. Tereus tertius poſt Hyſpaſi-
B nen earnm nationum rex, cũ uixiſſet duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem, qni ſeptimus poſt Tiræum Characenorum regnum tenuit, ſex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio regnauit. Et Mnaſcires rex Parthyæorum ſex & nonaginta annos uixit. Maſiniſſa uerò rex Mauritaniæ nonaginta annos uixit. Aſandrus antè à diuo Auguſto loco Etnarchi rex Boſpori declaratus, annum agens nonageſimũ, & equeſtri & pedeſtri pugna nullo inferior uſpiam eſt conſpectus. Qui ut animaduertit Scribonio rem militarem commendatam, cibo abſtinens diem ſuum obiit, cum uixiſſet annos tres & nonaginta. Goęſus, nt Iſidorus auctor eſt, Characene regnũ tenuit, quo tem-
C pore Mano quoque imperauit Arabibus, centum & quindecim annos natus, poſtremùm morbo periit. Tot igitur ante noſtram memoriam memorãdæ ſenectutis reges fuiſſe maiores noſtri literis prodiderunt. His annumerãtur Philoſophi, & omnes qui ingenio & eruditione præſtantes fuerunt, qui aliqua ſui cura habita, ad extremam ſenectutem peruenerunt.

Eos itaque quos multa lectione didicimus, perſcribemus, ac initio quidẽ Philoſophos, quorum Democritns Abderites cẽtum & quatuor annos natus, cum alimento abſtineret, mortuus eſt. Xenophilus Muſicus, perhibente Ariſtoxeno, Pythagoricæ philoſophiæ cãdidatus, ultra quinq; & centum annos Athe- *Philoſophi.*
D nis uitam traduxit. Solon antem, & Thales, & Pittacus, qui è ſeptem ſapiẽtum numero fuerunt, centum annos unuſquiſque uixit. Zenon uerò Stoicæ philoſophiæ auctor & princeps, octo & nonaginta. Hũc aiũt in concionẽ prodeuntem offenſo pede exclamaſſe: Quid me uocas? & domũ reuerſum inedia uitam finiſſe. Cleanthes Zenonis diſcipulus & ſucceſſor, nouem & nonaginta annos natus, tuberculum in labiis habuit. Cumq; decreuiſſet inedia uitam abſumere, allatæ ſunt ei ab amicis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis amicorũ poſtulatis, iterum cibo abſtinens, uita defunctus eſt. Xenophanes autem Dexino patre natus, Archelai phyſici auditor, nnũ & nonaginta annos uixit. Xenocra-
E tes Platonis diſcipulus, quatuor & octoginta. Catneades nouę Academiæ fundator, annos quinque & octoginta. Chryſippus unum & octoginta. Diogenes autem Selencus Tigrius, Stoicæ ſectæ philoſophus, duodenonaginta. Poſidonins Apamea Syriæ oriundus, lege autem philoſophus Rhodius, pariter & hiſtoricus, octoginta quatuor. Critolaus peripateticus ultra duos & octoginta. Plato philoſophorum ſanctiſſimus, unum & octoginta. Athenodorus Sandonis Tarſenſis, qui fuit Cæſaris Auguſti præceptor, cuius precibus Tarſis ciuitas uectigalibus leuata eſt, duos & octoginta annos agens mortuus eſt in patria. Huic Tarſenſis populus quotannis ſolennes honores ut heroi perſoluit. Neſtor uerò Stoicus, & hic à Tarſo ortum trahens, præceptor Cæſaris Tybe-

rii,duos & nonaginta. Xenophon Grylli filius uixit ultra nonaginta annos. Et F
hi celebres fuere philoſophi. Ex ſcriptoribus autem hiſtoricis Cteſibius centum & uigintiquatuor annos egreſſus,inter deambulandum mortuus eſt,ſicut narrat Apollodorus in Chronicis. Hieronymus uerò & in bellis uerſatus, ac non paucis laboribus & uulneribus affectus, uixit ad annum quartum & centeſimũ,ſicut refert Agatharchides libro nono hiſtoriæ Aſiaticæ. Ac hominem non mediocriter demiratur,quòd ad ſummum uſq; uitæ diem ualuerit in colloquiis,& in ſenſibus ad ſanitatem neceſſariis non defecerit. Hellanicus Lesbius octogintaquinque annos uixit. Similiter Pherecydes Syrus quinque & octoginta. Timæus Tauromenites ſex & nonaginta. Ariſtobulus Caſſandræus ultra nonaginta annos uixiſſe fertur,qui hiſtoriam ſuam quartũ & octogeſimum annum agens orſus eſt conſcribere, id quod ipſe in operis ſui principio teſtatur. Polybius autem Lycorta parte genitus, Megalopolitanus, rure rediens ab equo delapſus eſt, quo caſu morbo correptus deceſſit anno ſecũdo & octogeſimo. Porrò Hypſicrates Amiſenus hiſtoricus,uir in multis diſciplinis uerſatus,annos duos & nonaginta uixit. Cæterũ è Rhetoribus Gorgias, quẽ quidam Sophiſtam uocant, annum agens octauum & centeſimum,inedia uitã finiuit. Hunc interrogatũ cauſſam tam lõgæ ſenectutis, & ualetudinis in omnibus ſenſibus uigentis, reſpondiſſe aiunt, quòd aliorum conuiuia non ſit ſectatus. Iſocrates ſex & nonaginta annos natus ſermonẽ ſcripſit Panegyricum. Iam uerò ingreſſus annum nonageſimum nonum, cum accepiſſet Athenienſes in pugna apud Chæroneam commiſſa à Philippo eſſe ſuperatos,quiritando Euripideum uerſiculum recitauit,ad ſeipſum referens:

(G at "Ariſtobulus ... ul-" line; H at "ſecta-" line)

Sidonis urbis alta quondam mœnia
Cadmus relinquens.

Quibus cum adieciſſet,fore ut Græcia in ſeruitutem prolaberetur,è uita deceſſit. Apollodorus autem rhetor Pergamenus, Cæſaris Auguſti in diuos relati præceptor, quem unà cum Athenodoro Tarſenſi bonis diſciplinis imbuit, totidẽ quot Athenodorus annos,nempe duos & octoginta,uixit. Potamon rhetor non incelebris,annos nonaginta. Sophocles poëta Tragicus deuorato uuæ acino ſtrangulatus eſt,cum egiſſet annos quinque & nonaginta. Hic à filio Iophonte ſub finem uitæ in ius uocatus,& deſipientiæ accuſatus,recitauit Iudicibus Oedipum Colonæum, planum faciens ea fabula,quòd ſanæ mentis cõpos eſſet. Qua audita,Iudices ingenium eius admirati ſunt,ac filiũ inſaniæ damnauerunt. Cratinus autem poëta Comicus,ſeptem ſupra nonaginta annos uixit, atque ſub finem uitæ cum docuiſſet fabulã Pitynen, eaq; uictor euaſiſſet, haud ita multo pòſt eſt mortuus. Non diſſimiliter quoque Philemon Comicus ſeptimum & nonageſimum annum agens decumbebat in lectulo quieſcens: qui cum uidiſſet aſinum ficus ſibi præparatas deuorantem,prolapſus in cachinnos, & accerſito famulo,multo & uehementi cum riſu præcepit aſino merũ ad ſorbendum dari, atque ita riſu ſuffocatus obiit. Epicharmus autem & ipſe poëta Comicus, ſeptem & nonaginra annos uixiſſe dicitur. Porrò Anacreon poëta Lyricus uixit annos quinque & octoginta. Et Steſichorus poëta Lyricus totidem. Simonides Cius ſupra nonaginta. Sedenim ex Grammaticis Eratoſthenes Cyrenæus Aglai filius,quem non Grammaticum ſolùm,ſed etiam poëtam meritò quis uocarit,& philoſophum & geometram, duos & octoginta annos uixit.

(I at "to-" line; K at "ſe-" line)

A uixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorũ legũ conditor,quinq; & octo-
ginta annos uixiſſe dicitur. Tot impræſentiarum Reges & eruditos homines
colligere potui. Quia uerò pollicitus ſum & Romanorum quoſdam lõgæuos,
& Italos, qui ad ſummam ſenectutẽ peruenerunt,perſcribere: eos tibi Diis uo-
lentibus præſtantiſſime Quintille in altero libro manifeſtabimus.

PATRIAE ENCOMIVM, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum & genus orationis, ipſe titulus exponit. Eſt autem propoſitio & ſumma negocij, patriam
B *omnium rerum eſſe digniſsimam & uenerabiliſsimam, ut quam & homines & dij reliquis rebus omni-*
bus anteponant. Argumenta pleraque à ſignis & conſequentibus ſumuntur. Oſtendit enim quæcunq; homi-
nes faciunt,ea ad patriæ uel ornamentum uel defenſionem comparare, & quantumuis humili aut ſterili ſolo
aliquis natus ſit,nihilominus patriam ſuam ſplẽdidiſsimis ciuitatibus ac regnis anteponere : quemadmodum
parentum quoque & liberorum inter ſe affectus eiuſmodi eſt,ut qualeſcunque ipſi ſint, tamen ſeſe omnibus
alijs plus ament & colant. Proinde & legislatores cum grauiſsime punire homines uellent, patriæ priua-
tionem atque exilium,tanquam acerbiſsimam pœnam,inſtituiſſe.

IAM olim uulgi ſermone detritum eſt,nihil eſſe patria dulcius,pro-
inde neq; iucundius quicquam. Eſt uerò hac aliquid uenerabilius aut
C diuinius? Siquidem quæcunq; diuina, quæcunq; ueneratione digna
homines eſſe exiſtimant,horum cauſſa atque magiſtra eſt patria,quæ
nos genuit,aluit atque inſtituit. Enimuero urbiũ magnitudinem atque ſplen-
dorem, ſumptuoſos præterea uariorum inſtrumentorum apparatus admirãtur
multi, patriam uerò pio amoris affectu proſequũtur omnes : neque quiſquam
quamlibet potens, ita deceptus eſt alienarũ rerum amœno & uoluptuoſo ſpe-
ctaculo,ut propter immodicam apud alios rerum cum uiſendarum tum admi-
randarum excellentiam,obliuiſcatur patriæ. Itaque quicunque felicis & ſplen-
didæ ciuitatis ſe ciuem eſſe iactat,ignorare mihi uidetur quam gloriam aut ho-
D norem patriæ tribuere oporteat. Neque occultè fert talis, ſe dolore affectũ iri,
ſi mediocrem patriam ſortitus eſſet. Mihi uerò iucũdum eſt,ipſum nomen pa-
triæ reuerenter atque religioſè colere. Etenim ei qui ciuitates inter ſe collatu-
rus eſt,peropus eſſe uideo, ſingularum amplitudinem accuratè expendere, ea-
rundẽmque elegantiam obſeruare, neque nõ commerciorum ac rerum uena-
lium copiam conſiderare. Cæterùm ubi de urbium electione agitur,nemo uti-
que poſthabita patria ſplendidiorẽ electurus eſt, uerùm in optatis habebit pa-
triam quoque ſuam quammaximè conformem eſſe urbibus copioſis & felici-
bus: ipſam tamen,qualiſcunque tandem fuerit,delectu habito cæteris haud du-
E biè prælaturus eſt. Iſthuc uerò ipſum liberi quoq; faciunt probi & legitimi,
neq; non patres, qui quidem fuerint non mali. Neque enim ſpectatæ honeſta-
tis & probitatis adoleſcens,alium patri ſuo honoribus præferet: neq; pater ne-
glecto filio alium paterno affectu iuuenem cõplexurus eſt. At qui his inferio-
res ſunt patres,tantũ tamen filiis ex ſe genitis non grauatim tribuunt,ut ſint &
uita honeſtiſſimi,& dignitate ampliſſimi,appareātq; omnibus ſua opera quam-
optimè educati atq; exornati. Porrò qui tali erga filium ſuum non utitur iudi-
cio,ille patris oculos habere mihi uidetur minimè. Proinde nomen patriæ pri-
mum eſt, & omniũ familiariſſimũ. Etenim nihil eſt quod patre nobis ſit fami-
liarius. Si quis uerò iuſtum habebit honorem patri, quemadmodum & lex &

natura imperat, ille patriæ quoque cõuenienter præcipuum honorem habiturus eſt. Siquidem ipſe etiam pater peculiaris eſt patriæ poſſeſſio, ac patris pater, tũ omnes qui ex illis numeroſa retro ſerie generis domeſtici prognati ſunt. Et ad deos uſq; paternos patriũ nomen protenditur. Gaudent uerò ipſi quoq; Dii ſolo natalitio, ac uniuerſas res humanas, ut par eſt, intuentur, ſuã poſſeſſionem eſſe exiſtimãtes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen quiſq; illorum terra natus eſt, hanc omnibus cæteris urbibus quanuis florētioribus honore anteponere non dubitat. Quin etiam ciuitates quæ Deorũ ferũtur eſſe patriæ, cæteris ſunt uenerabiliores, & inſulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorũ natiuitates & incunabula laudibus extollũtur. Itaq; ſacra quoque illa ſuperis gratiora eſſe exiſtimãtur, quæ quiſque ad domeſticos delatus locos offert atque ſacrificat. Iam ſi patriæ nomen tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in exiſtimatione foret apud homines? Siquidem quiſq; noſtrum in patria primùm iucundum illud ſolis lumen intuitus eſt non ſecus atq; Deum, qui tametſi omnibus gentibus communis eſt, unicuique tamen patrius eſſe exiſtimatur, propterea quòd ſub uitæ initium ab illo loco primũ auream illam ſolis lampadem conſpexerit. Accedit his quòd & uocem quiſque ſuam in patria auſpicatus eſt, primùm ſuæ gentis uernacula lingua amabili balbutie ſonare perdiſcens, Deosq; cognouit. Porrò ſi quis talem ſortitus eſt patriã, quæ ad res maiores perdiſcẽdas alterius egeat adminiculo, talium tamen diſciplinarum gratiam acceptã feret patriæ. Neq; enim urbis nomen cognouiſſet unquã, niſi patriæ beneficio & opera urbes eſſe cognouiſſet. In ea uerò opinione ſum, ut putem ab hominibus tãtùm in hoc ſibi parari omnium artium ac diſciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, ſed ſeipſos huic utiliores informent. Inſuper opes etiam poſſidentur liberalitatis exercendæ gratia, ut communibus impenſis patriæ inopiam ſubleuemus. Conſentaneum enim eſſe opinor, ne, cũ maximis beneficiis affecti ſimus, parũ grati eſſe reperiamur. Sed ſi eſt qui uni officioſè refert gratias, quemadmodũ æquum eſt, poſteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit: multo magis conuenit quamcumulatiſſimè paria referre patriæ. Etenim ſuper parentum ærumnoſa afflictione in ciuitatibus leges ſunt conditæ. Aequum uerò eſt communem omnium matrem patriam eſſe exiſtimare, huicq; pro nutricãdi officiis ipſarum legum decreto iubente quamampliſſimas gratias reponere. Cæterùm uſqueadeo patriæ negligens & immemor cõſpectus eſt nemo, ut in alia Rep. ætatem degens, omnem curam colẽdæ patriæ depoſuiſſet. At etiam qui peregre multis iactati difficultatibus calamitoſe agunt, crebrò teſtantur rerum optimarum omnium præſtantiſſimam eſſe patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè uitam exigãt, tamen in hoc egentiſſimos ſe eſſe opinantur, quòd patriæ fines non incolãt, ſed extorres & peregre agant. quippe peregrinationis probrũ non mediocriter eos diſcruciat. Videmus quoque eos qui per tempus quod peregrè agendo inſumpſerunt, nonnihil ſplendoris & gloriæ ſibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum poſſeſſionibus, aut dignitate & honoribus, aut celebri diſciplinarũ atque ingenii teſtimonio, aut laude uirtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quaſi nequaquã apud alios meliores ſua ipſorũ bona eſſent cum aliqua laude oſtenſuri. Ac tanto quiſque maiori ſtudio patriam cõprehendere approperat, quanto rebus

A bus maioribus dignus apud exteros habitus eſt. Proinde iuuenibus quoq; deſi-
derabilis & amabilis iuxtà eſt patria. Porrò autem homines iam ætate ac ſenio
confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculti ſunt, tanto uehemen-
tiori patriæ dulcedine ac deſiderio trahũtur. Quare unuſquiſq; è ſenum nume-
ro & feſtinat & in uotis habet maximè in ſolo natalitio uitam cum morte cõ-
mutatã relinquere, ut quò loci uitã auſpicatus eſt, eodem iterũ & corpus terrę
altrici humandum reponat, ac patriæ ſepulturæ participem ſe fore cognoſcat.
Etenim graue & acerbum unicuique eſſe uidetur, peregre agentem ſe depre-
hendi, ac demum poſt mortem in aliena terra reconditum cineſcere. Cæterùm
B quanta erga patriam ſit uerè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certius
aut facilius q̃ ex indigenis perdiſcitur. Siquidem peregrini & aduenæ, nõ ſecus
atque nothi aut ſpurii, paruo in diſcrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ
nomen prorſus ignotũ eſt, neque ullo animi beneuoli argumento proſequun-
tur, exiſtimantes nuſquam non rerum neceſſariarum copiam ſibi haud difficul-
ter ſuppeditari, modum felicitatis in uẽtris ac gulæ fœdis & beluinis uolupta-
tibus ſitum habentes. Veruntamen quibus mater eſt patria, terram illam ſingu-
lari amore proſequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti ſunt. Quanquam
modicam habeant, quanquam aſperam & ſterilem, quanquam unde terræ uir-
C tutem collaudent, non habuerint, attamen quo patria encomio potiſſimùm ce-
lebranda ſit, nequaquam animo perplexi hæſitabunt. Verùm tametſi nõ igno-
rauerint alios ſuam iactaſſe patriam ſuperbius ob agrorum fœcunditatẽ, ac pra-
torum uiridantium plantas omniiugas: neque ipſi tamen patrii ſoli laudis obli-
uiſcuntur, quam equis alendis aptam ſuſpicientes, numeroſa quoque ac robuſta
pube fœcundam collaudant. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis *Alludit ad*
qui inſularis fuerit, tametſi apud alios bellè & feliciter uiuere poſſit, oblatamq́; *Palladis uer-*
immortalitatem reſpuet, patriæ ſepulcrum perpetuitati præferens. Et uel patriæ *ba Odyſſeæ. 1.*
fumus alieno igne ipſi luculentior eſſe uidebitur. Vſqueadeo uerò in uniuer- *de Vlyſſe. et i-*
D ſum res omnes quamlibet precioſas excellit patria, ut legum quoque condito- *tẽ lib. 9.*
res paſſim quiſque uideat maximis puniendis ſceleribus exilium pœnam con-
ſtituiſſe, tanquam grauiſſimum & acerbiſſimum ſupplicium. Neque uerò ſo-
lùm legiſlatorum conſuetudo ſic ſe habet, eorum uerò qui cum imperio ex-
ercitibus præſunt, aliter. neque enim maiore ac uehementiore exhortatione in
pugñis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm ſi pro
tuenda patria ſe præliari cognouerint: nec ferè ullus eſt qui his auditis igna-
uus eſſe ſuſtineat. Etenim ſtrenuum & audacem ex meticuloſo quoque facit
nomen patriæ.

E DE DIPSADIBVS, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

*Præfatio quædam eſt, cuiuſmodi & ſuperiores nonnullæ ſunt, qua ſtudium ſuum erga auditores, ſiue qui-
cunque illi tandem fuere quibuſcum uerſatus tum fuit, collatione iſta cum Dipſadibus facta, declarat. Vt enim
eos qui ab hoc genere ſerpentis percuſſi ſunt, inexplebilis quædam ſitis inuadit, ita ut quo ſunt plus potæ, plus
ſitiantur aquæ, ut ille ait: ita ſe quoque deſiderio quodam inſatiabili teneri ait, & quo frequentius apud illos
ſit, eo magis ac magis eſſe cupere. Porrò quod ad Dipſadis morſum, & ſitim iſtam lethalẽ attinet, habes con-
ſimilem fermè deſcriptionem, atque exemplum Auli cuiuſdam ſigniferi in exercitu Catonis, qui eodem modo
periÿt, ut ille de quo epigramma præſentis narrationis teſtatur, apud Lucanum libro nono, ubi & cæterorum
ſerpentum genera, de quibus hic mentio fit, enumerantur, addita etiam fabula cur Libya ſerpentibus ita abũ-
det atque infeſta ſit.*

EA pars Libyæ quæ ad Auſtrũ tendit,arena eſt profunda,& terra exu F
ſta ſolis ardoribus,deſerta ut plurimum,frugibus in totũ infœcunda,
campeſtris uniuerſa,non gramen,nõ fœnum, nõ plantam ullam nec
aquam habens,niſi ſicubi in terræ concauitatibus conſtiterint imbris
& pluuiarum reliquiæ,quæ tamen & ipſæ denſæ ſunt,& mali odoris, & homi-
ni ſitibundo minimè potabiles.Has igitur ob cauſſas inhabitabilis eſt. Aut quo
pacto tãdem inhabitari poſſit locus ita durus & implacidus, tum etiam aridus,
ac frugibus arboribúſque iuxtà infœcundus, quiq; tam moleſtis feruoribus ſit
ſubiectus,cum ipſe quoque calor & aër nimium ardens ſit,& igneus?Præterea
ipſa arena magnopere feruens regionẽ prorſus facit inuiam & inacceſſibilem. G
Soli uerò Garamantes iis locis finitimi,gens leuis atque frugalis,uitam degen-
tes in tentoriis, uenationibus ut plurimùm uiuentes,nonnunquam irrumpunt
uenantes iuxta ſolſtitium hybernum, ſidere maximè pluuioſo obſeruato,quã-
do uidelicet maior ardoris pars deferbuit & extincta eſt, & arena aſſiduis im-
bribus madefacta,& aliquo modo peruia reddita eſt.Venantur autem onagros,
& magnos ſtruthiones humi uolantes, cum primis uerò ſimias,aliquãdo etiam
elephantos. Hæc enim animantia ſola aduerſus ſitim perdurant, tum magno-
pere ſufferre poſſunt immodici & feruentis ſolis moleſtias.Sedenim Garaman-
tes poſteaquam commeatum quem ſecum ingredientes importauerãt,omnem H
conſumpſerunt, iterum ad ſuos diſcedunt poſtliminio,metuentes ne arena ite-
rum incenſa illis intercludat aut difficiliorem reddat reditum, deinde, quem-
admodum in reti comprehenſis & ſibi ipſis pereundum ſit unà cum præda. Si-
quidem omnis euadendi facultas ſublata eſt, ſiquando ſol ſubtracto humore ex
regione celerrimè exiccata,feruere inceperit ardentioribus radiis emiſſis, uelu-
ti ad humiditatem acuminatis. illa enim igni nutrimentum ſuppeditare ſolet.Et
ſanè hæc omnia quæ mihi hactenus dicta ſunt,feruor, ſitis, ſolitudo, ſterilis ſoli
infœcũditas,minus uobis uidebuntur grauia pręhoc quod dicturus ſum: & ob
hoc ipſum omnibus modis regio iſta fugienda eſt.Omnis enim generis is locus I
ſerpẽtes alit,permagnos & uarios,multitudine innumeros,forma terribiles,ue-
neno præſentiſſimo inexpugnabiles, & partim in cauernis ſubterraneis excu-
Serpentiũ genera, & ab iis pericula. bãtes,ac in arenæ ſeceſſibus degẽtes:partim uerò ſupernè repentes, nẽpe Phy-
ſallos,aſpides,uiperas,ceraſtas,bupreſtes,iacula, amphisbænas,dracones, & du-
plex genus ſcorpionum, unũ terreſtre & pedibus ingrediens permagnũ, mul-
tis corporũ uertebris inſigne. alterũ aërium & uolatile, alis tenuibus,cuiuſmo-
di ferè ſunt locuſtæ & ueſpertiliones. Iſtiuſmodi auibus multis circumuolanti-
bus inacceſſibilis & infeſta redditur illa Libya.Cæterùm ſerpentum omniũ no-
Dipſas, & eius natura. centiſſimum,quos arena nutrit, Dipſas eſt,ſerpens non admodũ magnus,uipe- K
ræ ſimilis,uiolento ictu,ueneno craſſo,dolores illico inducẽs intolerabiles.Ar-
dores enim immittit inextinguibiles,& putredines,& totum corpus adurit in-
cendio. Et qui ab illa icti fuerint,clamant nõ ſecus atq; illi qui in ignem conie-
cti ſunt.Quod autem illos omnium uehemẽtiſſimè affligit & torquet,illud eſt,
nẽpe cruciatus ſerpenti reſpondẽs cognomine.eius enim morſum mox ſequi-
tur bibẽdi ſitis inexplebilis: & ultra modũ ſitiunt.Et quod maximè admirandũ
eſt,quanto plus biberint,tãto magis potum expetũt: ac ſubinde magis atq; ma-
gis potando creſcit bibendi deſideriũ. Neq; illorũ ſitim extinxeris,tametſi totũ
Nilum aut Danubium epotandum præſtiteris,uerùm irrigandi ſedulitate mor-

bum

A bum incendis: quemadmodum ſiquis oleo ignem conetur extinguere. Eá uerò incurabilis morbi cauſſam afferre ſolẽt medici, Venenum Dipſadis, cum craſſum eſſe conſueuit, poſteaquam potu rigatum fuerit, continuò mouetur atque incenditur, atque etiam humidius, ut par eſt, redditur, & per omnia mẽbra diffunditur. Ego uerò neminem unquam tali affectum morbo aut laborãtem uidi: & faxint ſuperi, ne unquam mihi cõtingat uidere hominem his conflictantem cruciatibus. Sed ne omnino quidem unquã ingreſſus ſum Libyam, & rectè mihi feciſſe uideor. Porrò autem epigramma quòddam audiui, quod mihi unus è familiaribus pro certo cõfirmabat ſe ipſum legiſſe ſupra ſtatuam uiri ad
B hunc modum fato functi: qui, ut aiebat, in Aegyptum iter faciens, magnã Syrtin præteribat. neque enim alia eò perueniendi uia patet. Ibi in littore obiter ad ſepulcrum eſſe delatum, ac propter fluxum ipſum adſtantem uidiſſe ſtatuã exitii rationem indicantem. quippe ſupra illam ſculptum eſſe hominem quẽdam, qualem ferè pingere ſolent Tantalum in media palude conſiſtentem, ac undas haurientem, nõ aliter ac ſi biberet. beſtiolam autem, nempe Dipſada, illi inhærentem, ac pedi eius implicatam. Tum mulieres quaſpiam aquam ferentes, eademq; opera non paucas illi eandem potandam affundentes. Inſuper oua quoque adiecta conſpiciũtur, qualia ferè ſtruthionum illorũ eſſe perhibentur, quos
C Garamãtas uenari ſuprà memoraui. Eſt autem epigramma aſſcriptum, quod & hic referre non alienum eſſe opinor,

Talia paſſus erat quoque Tantalus Aethope cretus,
  Qui nullo potuit fonte leuare ſitim.
Tale nec è Danao natas implere puellas
  Aſſiduis undis uas potuiſſe reor.

** [illegible] græcè, quod nigrũ uenenũ ſignificat.*

Erant adiecta adhuc & alia quatuor carmina de ouis, quemadmodum ea tollẽs à Dipſade percuſſus ſit: ſed illa memoriter non teneo. Itaque oua colligunt, eáque ſtudioſè gentes uicinæ indagant, non edendi tantùm gratia, ſed illis eua-
D cuatis pro uaſis & inſtrumentis utuntur. plurimùm uerò ex illis pocula præparant. Neque enim figulinam exercere poſſunt, propter terram arenoſam. Cæterùm magnis & capacibus inuentis, etiam pileos ex illis conficiunt, ſemper ex ouis ſingulis geminos. cuiuſque enim pars dimidia aptum & ſufficientem pileum præſtat tegendo capiti. Ibi ergo iuxta oua dipſades inſidioſè excubãt, tum accedentem quempiam mox ex arena prorepentes morſu infelicem feriũt. Ille uerò ictus, illico incurabili morbo affectus, talia patitur, quę paulò antè à me relata ſunt, ſubinde bibens, ac uehementius ſitiens, cum tamen nunquam ſedata ſiti repleri poſſit. Hæc per Iouem non in hoc à me dicta ſunt, ut ambitioſè cum
E Nicandro contenderem, neque ut uobis planum facerem, quàm non neglectui dederim Libycorum ſerpẽtum noſſe naturas. Medicorum enim magis iſta laus eſt, quibus hæc neceſſariò comperta eſſe debent, ut in tali caſu egentibus opem ferre pro artis ſuæ profeſſione queant. At ego mihi uideor (& per Phidiam ne iniquo feratis animo comparationem ferinam exiſtentem) non diſſimile quiddam erga uos pati, cuiuſmodi illi patiuntur grauiſſimè, qui morſu dipſadis percuſſi ſunt. Quo enim crebrius ad uos itare ſoleo, hoc magis atq; frequentius ad uos eũdi me uexat cupiditas, & planè ſiti aduror intolerabili, uideorq; mihi tali nunquam expleri poſſe deſiderio. & quidem iure optimo. Vbi enim adeò claram & conſpicuam aquã poſſim conſequi? Quare ignoſcite, ſi & ego ictus ani-

mo, hoc morſu iucundiſſimo & ſaluberrimo prolixè & abūdanter me impleo, F capite ſcaturienti ſubiecto fonticulo, dummodo me non deficiant undæ à uobis influentes, néue effuſo audiendi ſtudio hiantem & ſitientem deſeratis. Nam quod ad meam erga uos ſitim attinet, nihil prohibebit ſubinde bibere. Etenim iuxta ſapientis Platonis ſententiam, rerum uenuſtarum nulla eſt ſatietas.

DISSERTATIO CVM HESIODO, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Cauillatio quædam poetarum eſt, qua Heſiodum uanitatis atque mendacij coarguit, quòd cum iactauerit ſe à Muſis accepiſſe munus hoc, ut carmine celebraret & præterita, & quæ futura eſſent, nihil de futuris, quod quidem extet, uaticinatus fuerit, ſiue hoc inuidia quadam fecerit, communicare nolens alijs quæ ipſe accepiſſet: ſiue uanitate aliqua, qua cum nihil tale à Muſis didiciſſet, ad uulgus tamen huiuſcemodi de ſe iactarit. Ad hanc accuſationem fingitur poſtea Heſiodus reſpondere, ac primū translatione tueri ſeſe, qua cōmuniter poetæ omnes uti ſolent, cauſſam eius rei in Muſas reijciendo, ſi quid nouum, aut incredibile, aut euius euētus conſecutus non ſit, carminibus ſuis fortè inſertum habeant. Nam id inſtinctu illo atque poetico furore fieri, & multa ſæpe, metrorum quoque gratia, dum in curſu opus eſt, eodem ſpiritu illo aſſumi, quorum ratio interdum reddi ſatis non poſſit. Deinde autem & abſolutè ſe defendere, recitando ex carminibus ſuis quædam, ubi futurorum rationem & prædictionem nonnihil attigerit. Quæ tamen iterum refutans Lucianus, poſteriora quidem oſtendit non ſatisfacere definitioni & officio uaticinandi, cū quiuis agricola eiuſmodi quoque poſſit, qualia ille prædixit. priora autem, quæ de poetico furore, & de Muſarum inſtinctu reſpondit, aliquo modo recipit. G H *Porrò fabula unde occaſio cauillationis huius nata eſt, in principio Theogoniæ habetur. Ibi enim de ſe ipſo ait Heſiodus, paſcenti ſibi ſub Helicone oues, aſtitiſſe Muſas, & dato ſceptro ex Lauro, inſpiraſſe canendi uim, ἵνα inquit, κλείοιμι τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα, hoc eſt, ut carmine celebraret futura pariter & anteacta.*

AT poëtam præſtantiſſimū eſſe te Heſiode, & hoc ipſum à Muſis unâ cum lauro te accepiſſe, cum ipſe palàm in iis quæ à te edita ſunt indicas (ſunt enim diuina, & admirationis plena omnia) tum nos rem ita ſe habere conſtanter credimus. Illud tamen non iniuriâ nos incertæ pendentes animi, quânam re de teipſo prædicta, quaſi propter hoc diuinum illum cantū à deabus acceperis, ut celebrares ac laudibus illuſtrares præterita, & I futura prædiceres. Quippe alterum excellenter admodum extuliſti, Deorū genealogiam percenſendo, ad uſque primos illos, nempe chaos, & terram, & cœlū, & amorem. Præterea autem heroidum matronarumq́; uirtutes, tum rei ruſticæ inſtituta, ad hæc quæcūque ad ortum & occaſum Vergiliarum, & arationis ac meſſis & nauigandi tempora attinent, breuiter omnia alia pulcherrimê executus es. Alterius autē, quod & multo interuallo hominū uitæ erat accommodatius & utilius, Deorumq́; munificentiæ conuenientius, dico autem futurorum prædictionem, ne principium quidem attigiſti, uerùm eam partē prorſus obliuioni traditam ſilentio inuoluiſti, nullo modo tua poeſi aut Calchanta, K aut Telephum, aut Polyidum, aut Phinea imitatus: qui etſi uaticinādi peritiam â Muſis non ſunt cōſecuti, multa tamen prædixerunt, nec eoſdē piguit reſpondere egentibus. Itaque harum trium cauſſarum una te fuiſſe præpeditum & implicitum ualde uerîſimile eſt. Aut enim mentitus es, quanquam dictu acerbum hoc ſit, Muſas tibi fuiſſe pollicitas fore ut futura queas prædicere. Aut illæ quêadmodum pollicebantur, futurorum ſcientiam tibi præſtiterūt, tu uerò inuidiæ morbo adductus, acceptum munus à uirginibus celas, & in ſinu ſeruas conditū, neque illius egentes participes reddere uoluiſti. Aut ea de re multa tibi cōſcripta ſunt, ſed quæ nōdum in lucem edidiſti, haud ſcio in quódnam tēpus aliud

horum

A horum uſum promẽdum reſeruans. Illud autẽ nullo modo auſim dicere, quòd cum Muſæ duas res ſe tibi præſtituras promiſerint, alterum reddiderint, dimidium autem promiſſionis negando retractarint. Dico autem rerum futurarum cognitionem, maximè uerò iſta priores in promittendo partes obtinente. Itaq; hæc ipſa alicui ab alio potius quàm à te perdiſcenda ſunt Heſiode. Valde enim conſentaneum eſt, quemadmodum Dei bonorum largitores ſunt, ſic & nobis amicis atque diſcipulis ueſtris quamueriſſimè iis de rebus certitudinẽ exponere quæ uobis notæ ſunt, ac omni nos animi hæſitatione liberare. HESIODVS. Poteram equidem, ô bone, facile ac promptum reſponſum reſpondere ſuper B omnibus quæ me interrogaſti, nimirum nihil eorum quæ mihi carminibus decantata ſunt, meum eſſe, ſed Muſarum. Et æquum fuerat, ut ab illis dictorum neque non omiſſorum rationem poſtulaſſes. Ego uerò ſuper iis quæ mihi priuatim explorata ſunt & comperta, dico autem pecora paſcendi & regendi, & à ſtabulis agendi, & mulgendi rationem, tum etiam ſi qua ſunt alia paſtorũ opera & officia, me rectiſſimè tueri poſſim: cæterùm ipſæ deæ ſua munera quibuſcũque uoluerint, & quantum ea rectè tribui poſſe exiſtimauerint, præſtare cõſueuerunt. Neque enim opinor oportere à poëtis ad uiuum uſque leuia quæque perſcrutãtes poſtulare ut ſyllabatim omnia exactiſſimè & dicta & ſcripta ſint. *Quatenus poetarũ dicta accipienda.* C Et ſi in curſu poëſeos aliquid per imprudentiam influens, poëtæ memoriam fefellerit, illud perpendere acerbum eſt. Sed non ignorandum eſt, nos poëtas metrorum & concinnitatis gratia nonnihil ſuperuacuũ interſerere. Quædam uerò ipſius carminis tenor ſæpenumero plana & polita exiſtentia, haud ſcio quo modo recipiat. Atenim tu maximo quo præditi ſumus bono nos uiolenter diſpolias, nempe libertate, ac ea qua in fingẽdo utimur facultate. Alios equidem ornatus poëſeos, quibus paſſim culta & compta eſt, non perſpicis: palos autem & ſpinas quaſpiam excerpis, ac anſas intentandæ ſycophantiæ ſtudioſe rimaris. Atqui hoc tibi nõ ſoli ſtudio eſt, neque me ſolum inſectaris, ſed & alii nõ pauci D eadem in Homero collega meo flagellant & calumniantur, impenſe tenuia & extremè modica quæpiam calumniantes. Porrò autem ſi cauſſa cedentem me oporteat rectiſſimã in medium afferre defenſionem, age ô amice, perlege Operum & Dierum opus à me conſcriptum. Planè enim comperies quanta in eo ipſo poëmate è uatidico & prophetico ſpiritu prædicta ſint, ſucceſſus manifeſtante laborum rectè atq; tempeſtiuè factorum, ac omiſſorum diſpẽdia. Et illud:

Demeſſas in corbe feres intra horrea fruges,
Et te ſpectabunt mirantes tritica pauci.

Ac rurſus quanta bona conſequantur rus & agros rectè & in tempore colen- E tes. Et hoc ſanè utiliſſimum in uita uaticinium eſſe exiſtimatur. L V C. Enimuero hoc, ô admirande Heſiode, nimium paſtoraliter à te dictũ eſt, & uerè Muſarum inſpirationem mihi referre uideris, quãdò ipſe uerſiculos tuos aliter tueri nequeas. Nos autem eiuſmodi uaticinationem neque à te neque à Muſis expectabamus, quoniam talia longè certius noſtri nouerunt agricolæ, ac nobis de illis quamoptimè uaticinarentur, fore ut ſi Iupiter largis imbribus terram irrigarit, manipuli uberes proueniant: ſi Solis ardores ſata exuſſerint, & arua ſitierint, nihil obſtare quo minus & fames illorum ſitibũdam ſiccitatem ſubſequutura ſit. Tũ quòd æſtate media terra aratro ſubigenda non ſit, propterea quòd nulla utilitas arandi laborem exceptura ſit, effuſis temere ſeminibus. Neq; ſpi-

cas adhuc uirides eſſe demetendas, quippe fructum inanem inuenturos eſſe ruſticos. Sed neq; illud ualde eget uaticinio, quòd niſi ſemina inuolueris, & miniſter raſtrum habens, terra obducat illa, auiculas aduolaturas, ac omnem futuræ meſſis ſpem intercepturas. Etenim talia ſiquis agricolarũ adhortationes & documenta dixerit, haudquaquam à uero aberrabit, cæterùm à uaticinio mihi lõgè lateq; eſſe uidentur, cuius opus eſt, obſcura ac nullo modo uſpiam apparentia præcognoſcere, exempli gratia quòd Minoi prædictũ eſt, in uaſe mellis pleno eius filium ſuffocatũ iri. Tum Achiuorum quoq; proceribus, Apollinis iracũdiæ cauſſam præſignificaſſe, & anno decimo fore ut Ilium captum à Danais excinderetur. Hæc equidem uaticinii officia ſunt peculiaria. At ſiquis & ea quæ tu iactas, illi adſcribere uoluerit, & ille me quoq; uatem rectiſſimè dicere poterit: prędicã enim & uaticinabor uel ſine aqua Caſtalia, & lauro, & tripode Delphico, quòd ſiquis hyberno gelu ſæuiente, & ad hæc Ioue pluente & grandinante nudus obambulauerit, hunc algor non modicus inuaſurus eſt: & quod adhuc priorem uaticinii certitudinem lõgè exuperat, calores quoque hyberna frigora ſubſecuturos: aliaq; id genus permulta, quorum meminiſſe ualde ridiculum eſt. Quare eiuſmodi & apologias & uaticinia miſſa facito: illud autem quod initiò dixiſti, fortaſſe indignum non eſt ſuſcipere: nempe quòd nihil eorum quæ abs te dicta ſunt, noueris, ſed afflatus quiſpiam diuinus ſuggeſſit tibi uerſiculos, neque ille admodum firmus exiſtens. Siquidem quædam promiſſorum non plene perfecta reddidit, quædam uerò inabſoluta prorſus reliquit.

F, G, H (margin letters at lines 1, 10, 20)

NAVIGIVM, SEV VOTA, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Irridet hoc dialogo Lucianus cupiditates & ſtulta hominum uota, ut qui in ijs rebus plerũque felicitatem ponant, eaq; ſibi expetant, quæ ſi ipſis contingant, plurimum & moleſtiæ & periculorum quoq; interim habituri ſint. Ita enim fingitur hic Adimantus primo diuitias, poſt hunc Samippus potentiam & imperium, poſtremus autem Timolaus uoluptates, & quicquid mundo plauſibile uidetur, optare. Quorum omnium uota Lucianus ita confutat, ut oſtendat quiduis potius quàm felicitatem in his rebus poſitam eſſe. Argumẽti autem huius occaſio à noua & inuſitata nauis magnitudine naſci fingitur, quæ cum fortè tum ex Aegypto frumentum in Italiam portaret, tempeſtatibus acta, Athenas in Piræum appulſa fuerat. Hanc cum Adimantus (ut fingitur) conſpicatus eſſet, & de numero frumenti quem portaret, deq; annuo quæſtu quem domino faceret, audiſſet, inita ſecum ratione, ut ſi tantos quotannis reditus ipſe caperet, feliciſſimum ac beatiſſimum ſeſe putaret, interim dum à Luciano ob ſtultitiam deridetur, cæteris quoque perſonis, optandi cuique quod uellet, occaſionem ac facultatem præbet. Eſtq; hæc ueluti narratio quædam totius Dialogi. Ad quam antequam uenitur, perſona quoque Adimanti, & nauis magnitudo, & tempeſtuoſum circa Chelidonias mare, dialogi gratia deſcribuntur. Exordium à Timolai ſtudio trahitur, qui ad famã nauis à Corintho Athenas ſpectandæ eius gratia ueniſſe fingitur. Eiuſdem autem argumenti ſatyra quoque eſt apud Iuuenalem decima, in qua & ille ſuo more cupiditates & inania uota hominum inſectatur. I

K

LYCINVS, TIMOLAVS, SAMIPPVS, ET ADIMANTVS.

LYC. AN NON dixi quòd citius latuerit uultures cadauer pridianum ac marcidum in propatulo poſitum, quàm ſpectaculũ aliquod nouum & inopinatum, Timolaum, etiam ſi Corinthum illum oporteat ſine reſpiratione curriculo abire? Quamobrem autem ita ſpectandi cupidus es tu, & ad huiuſmodi res adeò impiger? TIMOL. Quid enim aliud conueniebat facere quoque, Lycine, cum ocium alioqui agerem, audito nauem adeò ingentem, & menſuram omnem excedentem, in Piræum appulſam eſſe, unà uidelicet earum quibus ex Aegypto in Italiam frumẽtum importari ſolet? Arbitror

A Arbitror autem & uos, te uidelicet & Samippum hunc, non ob aliam cauſſam ex urbe huc progreſſos eſſe, quàm ut nauigium hoc uideretis. L Y C. Per Iouem, & Adimantus quoque Myrrhinuſius unà nobiſcum. Sed neſcio ubinam ille nunc ſit, inter multitudinem ſpectatorum alicubi errans. Nam uſque ad nauem quidem unà uenimus, & aſcendentes in ipſam, tu quidem opinor Samippe præibas, ſequebatur autẽ Adimantus: deinde ego poſt illum, utriſque ipſum manibus apprehendens. Ac me per totas ſcalas ſubuehebat ille, manu ducens, ſubligatum crepidis, cum ipſe abſque calceis incederet. Sed poſtea non amplius ipſum uidi, neque intus in naui, neque poſtquam inde iterum deſcendimus.
B SAMIP. Noſti Lycine ubi nos reliquit ille? Quãdo opinor formoſus ille adoleſcentulus ex interiore parte nauis progrediebatur, niueo ac puro amiculo indutus, religata poſt tergum coma, ad utrãque frontis partem reducta. Proinde ſi ego Adimãtum rectè noui, arbitror uenuſtum ac dulce adeò ſpectaculũ conſpicatum, longum ualere iuſſo Aegyptio fabricatore, per nauigium circumcirca præeunte, adſtitiſſe lachrymãtem, quemadmodum conſueuit. Admodum enim procliuis ad lachrymas homo eſt, quod ad amores attinet. LYC. Atqui nõ adeò formoſus, Samippe, adoleſcens ille mihi uiſus eſt, ut etiam Adimantũ uelut attonitum in ſe cõuerteret, quem tot ſubinde Athenis formoſi ſectãtur, in-
C genui omnes, loquendo garruli, & palæſtram ſpirantes, quibus etiam illachrymari non ignauum eſt. Hic autem præterquam quòd colore fuſco eſt, etiam labia habet prominẽtia, & gracilia nimis crura, loquiturq; diſſolutum & incompoſitum quiddam continuatis & agglomeratis inter ſe uerbis, Græcè quidem, ſed ad patrium morem concitato ſtrepitu, & inflexo uocis accentu. Coma autem & ille poſt tergum conuolutus capillus, haudquaquam liberum eſſe ipſum arguit. T I M O L. Hoc quidẽ nobilitatis ſignum, Lycine, eſt Aegyptiacæ, coma uidelicet. Cuncti enim illorum pueri ingenui capillum à tergo collectũ gerunt, uſque dum ex ephebis excedunt: quemadmodũ & Pallenæ*. maiores no- *Pallenem hic pagum Atticũ accipio.
D ſtri, quibus pulchrum uidebatur comam nutrire ſenes quoq;, redimitos crobylli textura, ſub aurea cicada religata. S A M I P. Euge Timolaë, quòd nos commonefacis Thucydidis commentariorũ, quæq; in procemio de ueteri noſtra luxuria dixit ille in Ionibus, quãdo illi tum unà cum cæteris in coloniam miſſi fuere. T I M O L. At nunc demum in mẽtem mihi uenit Samippe, ubi à nobis relictus fuerit Adimantus, qnando uidelicet iuxta malum aliquãdiu ſtetimus ſurſum ſpectantes, numerantes coria alia aliis ſuperimpoſita, & mirantes aſcẽdentem per funes nautam, deinde per antennam ſupernè tutò adeò currentem, apprehenſis antennarum clauis ſeu cornibus. S A M I P. Rectè dicis. quid igitur Locus eſt in primo Thucydidis, ubi de colonijs Ioniũ tradit τῶν κρω- [illegible]
E oportet facere nos hic? utrum expectare ipſum? an uis ut ego ad nauigium iterum abeam? T I M O L. Nequaquam, ſed pergamus. Nã uериſimile eſt prӕteriiſſe illum iam, recipientem in urbem ſeſe, poſtquam nos amplius inuenire non potuit. Quòd ſi minus, at uiam ſaltem nouit Adimantus: neque metuendũ eſt ne à tergo relictus, à nobis ſeducatur. LYCIN. At uidete ne agreſte nimis fuerit, relicto poſt nos amico, ipſos hinc abire. Sed eamus tamen, ſi idẽ hoc Samippo quoque uidetur. S A M I P. Atque admodum uidetur, ſi fortè apertã adhuc palæſtram deprehendere poſſimus. Sed interea dum ſermones cedimus, quanta nauis hæc? centum & uiginti cubitos in longitudinẽ porrecta, latitudine autem ſupra quartam maximè partem menſuræ huius patens. Tum à ſummis foris

ad fundum uſque, quà profundiſſima eſt, eo loci uidelicet quô ſentina defluit, F
nouem & uiginti cubitos alta. Præterea autem quantus malus, quantamq́; ſuſtinet antemnam? quanto autem rudente utitur, atque aſtringitur? Vt autem ipſa quidem puppis paulatim aſſurgit inflexa, atq; aureum anſerculum supernè habens impoſitum: è regione autem æqua proportione prora prominet, in anteriorem partem longè porrecta, cognominē naui deam, Iſidem uidelicet, utrinq; additam habens. Nam cætera quidem ornamenta, uti picturæ, & ueli flammeus ille atque paraſius color, & ante hæc anchoræ quoq;, & uertēdi circumagendique inſtrumenta, & habitationes illæ poſt puppim, omnia admiratione digna uiſa mihi ſunt. Iam & nautarum multitudo, cum exercitu comparari poſſet. Dicebatur autem tantum frumenti numerum portare, quātus in annuum uictum G
ſufficere omnibus in Attica facilè poſſet. Atque hæc omnia paruus quidam homuncio, ſenex iam, conſeruabat, tenui adeò pertica tanta gubernacula cōuertens. Commonſtratus enim mihi fuit caluaſter quidam criſpus, Heron, opinor, nomine. TIMOL. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quemadmodum dicebant ii qui cum eo nauigant, & rerum marinarum ſupra Protea illum doctus. Audiſtis autem quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint nauigantibus? aut quemadmodum ſtella ipſos ſeruarit? LYC. Haudquaquam Timolaē. Quin hoc ipſum abs te libenter nūc audierimus. TIMOL. Ipſe nauclerus narrauit mihi, homo probus, & ad conuerſandum ingenuus. Aiebat autem cum à H
Pharo ſoluiſſent, flatu non admodum uehementi ſeptimo die eò fuiſſe prouectos, ut iam Acamantem uiderent. Exinde Zephyro ex aduerſo ſpirante tranſuerſos abreptos fuiſſe ad Sidonem uſque. Inde autem tempeſtate magna iactatos, decimo tādem die per anguſtias illas ad Chelidonias perueniſſe, ubi parum abfuit quin omnes ſubmergerentur. Noui autem, aliquando etiā ipſe naui prętereuectus Chelidonias, quanti ſe eò loci attollāt fluctus, & maximè flante Africo, ſiquādo aſſumpſerit & Auſtri partem aliquam ſecum. Nam ab eo loco cōtingit diuidi Pamphyliū mare à Lycio, & fluctus ipſi, utpote multis ac uariis undis circa promontorium illud uelut interſecti (præruptæ autem rupes ſunt, & I
acutæ, & incurſionibus aquarum exaſperatæ) & procellas excitāt terribiliores, & fragorem edunt immenſum. Ac fluctus ſæpenumero tanti attolluntur, ut ipſius ſcopuli altitudinem exæquent. Talia igitur ſe quoque tum deprehendiſſe atque expertos eſſe nauclerus aiebat: inſuper etiam nocte exiſtente tum, & tenebris profundis. Cæterùm cum ad ploratum ipſorū dii tādem flexi atq; inclinati fuiſſent, ignem apparuiſſe ipſis ex Lycia, ita ut locū illum manifeſtè cognoſcere poſſent, & ſtellam quādam ſplendidam, Dioſcurorum uidelicet alterum, in ſumma parte mali conſediſſe, nauemq́; ad ſiniſtram in altum iterum direxiſſe, cum iam præceps in rupem deferretur. Atque ex eo, cū iam ſemel à recta uia K
excidiſſent, per Aegęum nauigantes, ſeptuageſimo die quàm ex Aegypto ſoluerunt, aduerſus Eteſias per obliquum & tranſuerſè actos, in Piræum heri appulſos huc eſſe, eò uſque uidelicet ad inferiorem partem abreptos, quos cōueniebat Creta ad dexteram relicta, ſupra Maleam tenendo curſum, iam in Italia eſſe. LYC. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem iſtum, aut Nerei potius æqualem, qui tantum à uia aberrarit. Sed quid hoc? an non Adimantus ille? TIMOL. Admodum Adimantus ipſe. Vocemus igitur hominem. Adimante. Te inquam Myrrhinuſium illum, Strobichi filium. LYC.

Ornamentum in anſeris modum effigiatū, uide Lazarū de nauiū partibus.

Fortaſſe quasi Paraſius uſus fuit.

Chelidoniæ, & quàm difficilis circa eaſdem nauigatio

Ita Græcis appellantur Caſtor & Pollux nauigantium numina.

Ex

A Ex duobus alterũ illi accidit uidelicet.aut enim ſuccenſet nobis,aut obſurduit. Nam omnino Adimãtus ille eſt,neq; alius quiſquã. Admodũ igitur planè iam uideo,& ueſtem ipſius & inceſſum agnoſco. Etiam tonſura illa ad uiuum uſq;, arguit hominem. Sed tamen acceleremus obambulationẽ hanc & greſſum, ut aſſequamur hominem. Quòd niſi ueſte apprehenſum te conuertiſſemus Adimante,nunquam puto hodie clamãtes nos exauditurus fuiſſes. At etiam cogitabundo ſimilis uideris,neſcio quid magnum,ac minimè contemnendũ,tecum ipſe animo & cogitatione,ut uidere,uolutans. ADIM. Nihil equidem acerbum aut graue, Lycine,ſed mihi noua quædam cogitatio inter eundum in mentem B ueniens,ut ne audirem uos fecit, dum intentè adeò ac tota mẽte in illam uelut defixus incumbo. LYC. Quænam iſta?ne enim graueris dicere,niſi omnino ex arcanis iſtis aliqua fuerit. Atqui initiati ſumus & nos,ut ſcis,& celare quæ audimus,didicimus. ADIM. At erubeſco equidem apud uos dicere. adeò iuuenile uobis uidebitur,ſat ſcio,id quod nũc cogito. LYC. Num amatorium quiddam eſt?Neq; enim hoc profanis nobis narrabis,ſed ſplendida admodum face etiam ipſis luſtratis,initiatisq;. ADIM. Nihil,ô præclare,iſtiuſmodi,ſed opulentiam quandam mihi ipſi fingebam,quam inanem felicitatem plerique uocare ſolent: atque in ipſa adeò acie opum & deliciarum uerſanti mihi,ſuperueniſtis. LYC. C Proinde illud quod in procliui eſt,Communis Mercurius,aiũt. Ac in medium allatas huc diuitias iſtas depone. Aequum enim eſt nos quoq; parte aliqua frui uoluptatum Adimanti,amici cum ſimus. ADIM. Relictus equidem à uobis fui ſtatim à principio cum primùm nauem conſcendiſſemus, poſtquã te Lycine in tuto collocaſſem. Nam metiente me anchoræ magnitudinem,neſcio quorſum uos à me diſceſſiſtis. Attamen cum omnia perluſtraſſem, interrogaui quẽdam ex nautis, quantum mercedis ac lucri communibus rationibus nauis ea referret domino in ſingulos annos. Ille autem, duodecim,inquit,talẽta Attica,etiam ſi quis communiora tantùm computaret, & ad minimam ſummam redigeret. D Exinde igitur rediens mecum ipſe cogitabam,Quòd ſi nunc deorum quiſpiam nauem hanc de repente meam eſſe faceret,qualem & quàm beatam uitã acturus eram?qui & amicis benefacturus,& interdum quidem ipſe in ea nauigaturus,interdum autem ſeruos emiſſurus, deinde ex duodecim illis talẽtis & domũ ædificaturus eſſem in loco maximè opportuno,paulò uidelicet ſupra porticum pictam,relicta paterna illa,quã apud Iliſſum habeo, & ſeruos coëmpturus,& ueſtes,& uehicula,& equos. Iam autẽ nauigabã quoq;,& felix ab omnibus iis qui nauem conſcenderant,prædicabar,à nautis autẽ formidabar,& tantùm non rex quiſpiam exiſtimabar,cũ interea dũ ea quæ in naui ſunt cõpono, E & ad portum à longè aſpicio,ſuperueniens Lycine opulentiã hanc omnẽ ſubmerſiſti mihi,nauemq; ipſam bene ac ſecundo uoti uento labentem,ſubuertiſti. LYC. Proinde ô generoſe,correptũ me abduc hinc ad Imperatorẽ,ueluti piratam aliquem,aut demerſorem,ut qui tantum naufragiũ effecerim,idq; etiam in terra,in uia uidelicet qua ex Piræo in urbẽ itur. At uide tamen quo pacto te cõſolabor pro hoc lapſu. Quinq; enim,ſi placet,pulchriora adeò,& maiora Aegyptio iſto nauigia poſſidere te facito:&,quod maximũ fuerit, etiã talia, quæ demergi non poſſint. Deinde etiã quinquies tibi ex Aegypto per ſingulos annos frumentũ fortaſſis importẽt. Atq;,ô nauclere optime,iã nunc præ te fers quàm nobis tum intolerabilis futurus ſis. Nam cum unius etiam nauigii iſtius domi-

nus exiſtens,exaudire clamantes nos haud uolueris,quid ageres ſi quinq; poſ- F
ſideas ultra hoc,tribus uelis inſtructa, & tempeſtatibus inuicta?nempe ne aſpi-
ceres quidem amicos.Proin tu quidem ſecunda nauigatione utere,ô præclare,
nos autem in Pireo ſedebimus, eosq; qui uel ex Aegypto uel Italia nauigabũt,
interrogabimus,eccubi magnum illud Adimanti nauigium,Iſidem puta,quiſ-
piam uiderit.A D I M.Vides.propterea equidem grauabar dicere quidnã eſſet
quod in animo mecũ ipſe cogitabam, ſat ſciens quòd riſu & dicacitate proſe-
cuturi eſſetis uotum meũ.Quare ſubſiſtens hic aliquantulũ,dum uos progreſſi
fueritis,cum naue mea iterum hinc nauigabo. Nam multo ſatius eſt cũ nautis
me colloqui,q̃ hic à uobis irrideri.LYC.Nequaquam.nã tecum illam conſcen- G
demus etiam ipſi ſubeuntes.ADIM. At ſcalas ſubtraham,ingrediẽdo uos præ-
uertens.LYC. Proinde nos adnatando ſequemur uos. Ne enim putes tibi qui-
dem facile eſſe tanta nauigia poſſidere,cũ neq; emeris illa,neq; ædificaueris:nos
autem non poſſe à diis petere ut per multa ſtadia indefeſſis nobis liceat natare.
Atqui primùm etiam in Aeginam ad feſtũ Dianæ,ſcis quàm parua nauicula o-
mnes ſimul amici,quatuor quiſq; datis obolis traiecerimus, & tamẽ nihil ægrè
ferebas quòd tecum nauigaremus: nunc autem indignaris quòd tecũ cõſcen-
ſuri ſumus,& ſcalas præingreſſus ſubtrahis. Nimirũ luxu diffluis Adimãte, &
in ſinum non inſpuis,neque agnoſcis quínam ipſe ſis,qui nauclerum nũc agis. H
Adeò te ſublimẽ euexit domus iſta, in pulcherrimo urbis loco ædificata,& ſer-
uorum multitudo.Atqui ô præclare,per Iſidem quæſo,etiam Niliaca ſalſamen-
ta,tenuia iſta dico,memineris nobis huc ex Aegypto apportare,aut unguẽtum
à Canopo aliquod,aut Ibin ex Memphide.quod ſi uerò nauis etiam ſufficiet,ex
pyramidibus quoq; unam.TIM.Satis iocorum,Lycine.An non uides quo pa-
cto erubeſcere Adimantũ feceris,multo adeò riſu nauigio inundato, ita ut iam
ſuperfluat,neque amplius ad id quod influit,reſiſtere poſſit?Et quoniam adhuc
multum nobis uiæ ad urbem uſque reſtat,diuiſo in quatuor partes itinere, ſuo
cuiq; attributo ſtadio,poſtulemus à diis quæ cuiq; maximè uidebũtur. Ita enim I
& nos laborem eundi feſellerimus,& pariter lætitia quadam afficiemur, perin-
de ac ſomnio aliquo ſuauiſſimo ultro nobis obiecto,.quod nos quoad ipſi uo-
luerimus,beet.Nam penes unumquenq; ipſum menſura uoti erit, & dii omnia
exhibendo ſubminiſtrent,etiam ſi alioqui natura incredibilia fuerint. Et quod
maximum eſt,demonſtratio quædam erit hæc res, quínam omnium optimè di-
uitiis ac uotis uſurus ſit.Indicabit enim quiſq; qualisnã futurus fuerit, ſi ei diui-
tiæ tãtæ cõtigiſſent.SAMIP.Pulchrè me hercle Timolaẽ, atq; adeò obſequor
tibi,& cum tempus uocauerit,optabo quæcunq; uidebitur.Nam ſi Adimantus
uult,ne interrogandum quidem opinor,ut qui in naui alterum pedem habeat. K
Oportet autem & Lycino idem uideri.LYC.Ac diteſcamus ſanè,ſi hoc potius,
ne inuidere etiã cõmuni fortunæ uidear.A D I M.Quis igitur primus incipiet?
LYC.Tu Adimante,deinde ſecundo loco Samippus hic,poſt quem Timolaus.
Ego uerò paulò antè quàm ad Dipylum perueniemus, circa extremũ ſemiſta-
dium uidelicet uotum meum incipiam,idq;,quoad fieri poteſt,breuiſſimè per-
curram. ADIM. Proinde ego quidem neq; nunc à naui diſcedam, ſed ſi modò
licet,etiã amplius aliquid uoto adiiciam, Mercurius autem*quæſtuoſus ille an-
nuat omnibus.Sit enim nauigiũ,& quæ in eo ſunt,mea omnia, & onus quod
fertur uidelicet, & mercatores,& mulieres, & nautæ, & ſi quid aliud ſuauiſſi-
mum

* κερδῷος cognomentum Mercurij eſt, ἀπὸ τοῦ κέρδους, eò quòd lucris præſit.

A mum fuerit ex cunctis facultatibus. SAMIP. At te ipſum oblitus es in naui habens. ADIM. Puerũ iſtũ, inquis, Samippe, comatũ? Et ille igitur meus ſit: quantum autem frumenti eſt, totus ille numerus in aurum ſignatum uertatur, fiantq; totidem Darici. LYC. Quid hoc Adimãte? Submergetur tibi nauigiũ: nõ enim idẽ pondus eſt tritici, & æqualis numero auri. ADIM. Ne inuideas quæſo Lycine, ſed poſtquam ad te peruenerit uotum, Parnethen, ſi placet, totam auream facias licet, atque ego tum tacebo tibi. LYC. At ego, quò magis in tuto ipſe nauigares, hoc agebam, ne uidelicet unà cum auro omnes periretis. Ac quantum ad ueſtras quidem res attinet, mediocre periculum hoc futurũ erat: adoleſcentulus autem ille formoſus ſuffocabitur miſer, cum natare neſciat. TIMO. Bono animo ſis Lycine. Delphines enim ipſum tergo ſubeuntes, in terram deportabunt. An tu putas citharœdum quempiam ab illis ſeruatum eſſe, accepiſſéque mercedem hanc carminis ſui: deinde & alium quendam puerum mortuum, in Iſthmum à Delphine eodem pacto apportatum: Adimanti autem ſeruum hũc nouitium nullum habiturum Delphinem amatorem? ADIMAN. Etiam tu Timolaẽ imitaris Lycinum hunc, & ingeris conuicia, & hoc, cum tu ipſe huius rei dux & caput ſis. TIMO. Melius enim fuerat ueriſimilia magis te fingere hæc, & alicubi theſaurum ſub lecto effodere aliquem, ne tibi negociũ ipſe exhiberes, dum aurum è naui in urbem transferes. ADIMAN. Rectè dicis. Effodiatur igitur theſaurus ſub Mercurio illo marmoreo, qui nobis in aula eſt, medimna uidelicet mille auri ſignati. Statim itaque, iuxta Heſiodum, ædes principiò quammaximè inſignes habitarem, deinde quæ circa urbem ſunt, omnia iam coëmiſſem, præterquã quæ in Iſthmo, & apud Delphos, & Eleuſine ſunt. Præterea quæ ad mare iacẽt, & circa Iſthmum nonnulla quoque certaminum gratia, ſiquãdo ad Iſthmia proficiſci lubitum eſſet, & Sicyonium campum: & in ſumma quicquid uſquam in Græcia foret uel conſitum nemoribus, uel irriguum fontibus, uel fœcũdum frugibus, id omne breui adeò tempore Adimanti ſit. Aurum autem concauũ nobis ſit ad cibum ex eo capiendum, pocula uerò haudquaquam leuia, ut Echecratis illa, ſed duorum talentorum unumquodq; pondere. LYC. Quo pacto ergo pocillator plenum porrigat tibi poculũ adeò graue? aut quomodo tu accipies ab eo, niſi cum magno negocio, non ſcyphum illo, ſed Siſyphiũ quoddã pondus attollente? ADIM. Mi homo, ne mihi diſturba uotum. Ego uerò etiam menſas totas aureas facturus ſum, & lectos aureos: ſi uerò non tacueris, etiam ipſos miniſtros. LYC. Vide modò ne quemadmodum Midæ, & panis tibi & potus aurum fiat, & diteſcendo miſer pereas, fame iſta precioſa enectus. ADIM. Tua igitur magis ueriſimiliter compones paulò poſt Lycine, poſtquam ipſe optare incipies. Cæterùm ad hæc ueſtis quoq; purpurea mihi ſit, & uictus quãmaximè delicatus: ſomnus, quoad fieri poteſt, ſuauiſſimus: amicorum ſalutationes, & petitiones: & quod uulgo faciunt, omnes me uereantur & adorent: atq; alii quidem primo ſtatim mane ad fores ſurſum ac deorſum obãbulent, inter ipſos autẽ & Cleænetus & Democrates, illi ſupra modum. Atq; accedentibus quidem ipſis, & ante alios intrò recipi uolentibus, ianitores ſeptem aſtantes, ingentes barbari, in frontẽ ſtatim impingant ianuam, perinde atque ipſi nunc aliis faciunt. Ego uerò, quando uiſum fuerit, proſpiciẽs quemadmodum ſol, illorum quidem nonnullos ne aſpiciam quidem: ſi uerò pauper quiſpiam, qualis ego uidelicet fui ante repertum theſaurũ, illum huma-

Scilicet aureis ut Philippici.

Mons eſt Atticæ.

niter complectar,ac lotū ad cœnam ſub tempus uenire iubebo. Diuites autem F iſti rumpentur,aſpicientes uehicula,equos,& pueros formoſos circiter bis mille,ex omni ætate delectos, ut quiſque fuerit maximè floridus. Deinde & cœnas in auro appoſitas (uile enim argentum, & nihil ad noſtram fortunam) ac ſalſamentū quidem ex Hiſpania, uinum autem ex Italia, oleum uerò & ipſum ex Hiſpania,mel autem noſtrate nouum,& igni nondum admotum. Præterea obſonia undequaque allata, ſues uidelicet, & lepores,& quæcunque uolatilia, gallina ex Phaſide,& Pauo ex India,& gallus Numidicus.Qui uerò unūquodque apparant,ſophiſtæ quidam ſint,circa bellaria & ſapores exercitati.Quòd ſi cui autem præbibero, ſcyphum aut phialam poſcens : ille qui ebiberit, auferat G ſecum & poculum.Diuites uerò iſti qui nūc ſunt, præ me Iri uidelicet & mendici omnes uideantur:neq; amplius tum argenteā iſtam ſcutellam aut ſcyphum Dionicus in pompa ſpectādum præbebit, & maximè poſtquam uidebit ſeruos etiam meos tam multo argento uti. Ciuitati autem hæc apud me uelut exemptitia erunt.Ac pecuniarum quidem diſtributiones,ſingulis mēſibus drachmas ciui quidem centum,inquilino autem quinquaginta dabo.Publicè uerò ad ornamentum urbis theatra ædificabo, & balnea:& mare uſq; ad Dipylum intromittam, atque ibi portum aliquem extruam, aqua per foſſam magnā introducta,ut nauigium meum propius appelli,& ex Ceramico apertè conſpici poſſit. H Amicis autem uobis, Samippo quidem uiginti medimna auri ſignati adnumerare diſpenſatorem iubebo : Timolao autem quinque chœnices : Lycino uerò chœnicem ſolam,eamq; etiam circunſcriptam,eò quòd loquacior eſt,& uotum meum irridet.Atq; hanc uiuere uitam uolebam,ſupra modū diteſcens,& delicatè agens,omnibusq; uoluptatibus copioſe fruens. Dixi. Ac mihi Mercurius perficere ea,& ad euentum perducere uelit. LYC. Scis igitur Adimante,ut tibi ex tenui admodum trama puer iſte Plutus ſuſpenſus ſit : ac ſi fors aliqua ruperit illā,omnia euaneſcent,& carbones tibi theſaurus iſte erit?ADIM.Quomodo dicis hoc Lycine?LYC.Quoniam,ô optime,incertum eſt quantum tempo- I ris uicturus ſis.Quis enim ſcit an adhuc appoſita tibi mēſa iſta aurea,priuſquam manum admoueas, & pauonem aut gallum Numidicū deguſtes,exhalata animula abiturus ſis,uulturibus & coruis omnia illa relinquens?An uis ut enumerem tibi alios quidem ſtatim priuſquā diuitiis fruerētur, mortuos,alios autem etiam uiuos,iis quæ poſſidebant,ſpoliatos atque exutos à deo aliquo qui huiuſmodi rebus inuidebat ? An non audis Crœſum & Polycratem,multo te opulentiores cum fuerint,breui adeò tempore à bonis illis omnibus excidiſſe ? Sed ut tibi miſſos hos faciam,num tibi ualetudinem adeò firmam putas fore,atque conſtantem?An non uides multos diuitum infeliciter ætatem agere,doloribus K ac morbis uexatos? ac alios quidem ne uadere quidem poſſe, alios autem cæcos eſſe,aut intus labore aliquo affectos? Nam quòd ne alteram quidem tātam opulentiam poſſidere uelis, atq; eadem cum Phanomacho diuite iſto pati,paritérq; ut ille mulieroſus eſſe,ſat ſcio, etiam ſi nullus ipſe dixeris.Omittā interim dicere,quàm multas inſidias cum diuitiis cōiunctas norim.Præterea & prædones,& cædes,& odium quod apud multitudinē obeundum eſt.Vides nimirum cuiuſmodi rerū cauſſa extiterit tibi theſaurus iſte.ADIM.Semper tu mihi, Lycine, aduerſarius es: quare neq; chœnicem etiam accipies, ut qui perpetuò uotum meum inſecteris. LYC. Atqui hoc quidem iam communi diuitum more

detrectas,

A detrectas,& promiſſum reuocas.Sed tu Samippe iam opta.SAMIP.Ego uerò (Arcas enim ſum ex Mantinea,ut ſcitis,in cõtinente uitam agens)nauem quidem haudquaquam poſtulabo mihi contingere,ut quam ciuibus meis ſpectandam exhibere impoſſibile ſit.neq; ſcrupuloſe adeò cũ diis rationem inibo,theſaurum petens,& aurum ad menſuram accumulatũ: ſed (poſſunt enim omnia dii,etiam ea quæ maxima uidentur eſſe,& lex uoti quam Timolaus tulit,iubet nihil uereri poſtulare,tanquã illis nihil non annuentibus)poſtulo uidelicet rex eſſe,non qualis Alexander Philippi filius,aut Ptolemæus,aut Mithridates, aut ſi quis alius accepto à patre regno imperauit,ſed mihi principio à prædãdi cõ- *Votum imperij & potentiæ.*
B ſuetudine exorſo,ſocii & coniurati circiter triginta fideles admodum & audaces adſint. Deinde paulò pòſt trecenti accedentes nobis alii ſuper alios. Poſtea mille,& nõ multò pòſt decies mille, poſtremò tota armatorum ſumma quinquaginta millia.Equitum autẽ circa quinq; millia ſit. Ego uerò ſuffragiis cunctorum antepoſitus & electus, Imperator optimus eſſe uidear, qui & hominibus præeam, & rerum adminiſtrationem geram.Vt hoc utique ipſo iam maior ſim cæteris regibus, utpote qui uirtute cæteris antepoſitus,exercitui imperem, non per ſucceſſionem hæreditariam ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti theſauro non diſſimile foret,& ipſa res haudquaquam eodem modo
C ſuauis,ut cum aliquis uidetur ipſe per ſe ipſum potentiam ac principatum aſſecutus eſſe. LYC.Papæ Samippe haudquaquam exiguum aliquid tu quidem, ſed ipſum adeò caput bonorum omnium poſtulaſti, uidelicet aciei tantæ optimus ipſe iudicatus à quinquaginta millibus.Talem ſcilicet nobis Mantinea,& tam admiratione dignum regem atque imperatorẽ,interim dum non animaduertit, enutriuit. Verùm age regna,præi militibus, & exorna equeſtrem exercitum,pariter & uiros clypeum geſtantes.Cupio enim ſcire quònam profecturi ſitis tam multi ex Arcadia,aut contra quos miſeros primos expeditionem facturi.SAMIP.Audi Lycine.Imò uerò ſi tibi placet,ſequere unà nobiſcũ. Præ-
D fectum enim alæ conſtituam te equitum quinque millium.LYC. At pro honore quidem iſto ô rex,gratiã tibi habeo,ac Perſico more procumbens adoro te, circumactis poſt tergum manibus uenerãdo tiaram rectam iſtam, atque ipſum diadema.Tu uerò ex ualidis iſtis aliquem,præfectum equitum deſigna.Nã ego tibi à re equeſtri ualde alienus ſum, neque omnino equum ullum aſcendi ante hunc diem. Proinde metuo ne tubicine claſſicum intonante,decidens ego, in tumultu à tot ungulis conculcer,aut etiã equus ferocior exiſtẽs, arrepto freno in medios hoſtes efferat me,aut deniq; oporteat me alligari ephippio,ſi manere ſuper illud debeã,frenumq; tenere. ADIM.At ego tibi Samippe ducã equites,
E Lycinus autem dextrum cornu habeat.Meritus autẽ ſum qui maximos honores abs te conſequar, ut qui te tã multis medimnis auri ſignati donauerim.SAMIP. Ipſos interrogemus equites,Adimãte,num recipere te uelint præfectum ſuum. Cui igitur placet,equites,Adimantũ hunc præfectum ueſtrum eſſe,manum attollat. Omnes,ut uides, Adimante, ſuffragantur tibi. Proin tu quidem equitatui præſis, Lycinus autem dextrum cornu ducat.Timolaus porrò hic ad ſiniſtram ordinabitur. Ego uerò mediã aciem regam, pro eo atque legitimum eſt Perſarum regibus, quando ipſi aſſidere ſibi aliquos uolunt. Sed progrediamur iam rectà uerſus Corinthum,quà per montana itur,cõprecati Iouem Regium. Ac poſtquã ea quæ in Græcia ſunt,omnia ſub poteſtatem redegerimus

(neq; enim quiſquam erit qui nobis reſiſtet,aut arma opponet,cum tam multi ſimus,ſed abſq; ſudore ac puluere uincemus)conſcenſis triremibus, & equis in naues impoſitis(apparatum autem eſt in Cenchreis & frumentū ſatis multum, & nauigia quæ ſufficiant,cæteraq; ad hãc rem omnia)traiiciamus per Aegæum in Ioniã,& exinde ibi ſacris Dianæ peractis,ac ciuitatibus nullo defendente captis,præfectiſq; ibidem facilè relictis,in Syriam pergamus,per Cariã itinere facto,inde per Lyciam,& Pamphyliam, & Piſidas, & utrãque Ciliciæ oram,maritimam uidelicet & montanam, donec ad Euphratem peruenerimus. LYC. At me,ô rex, ſi placet,ſatrapam aliquem Græcis relinque. Formidoloſus enim ſum,neque domo longius abire facilè ſuſtinuero: tu uerò uideris etiam contra Armenios & Parthos exercitum ducturus eſſe, gentes bellicoſas,& ſagittandi perquam peritas. Quare alteri alicui dextrum cornu committe: me uerò Antipatrum quempiam in Græcia relinque,ne quis etiam ſagitta me transfigat ea parte qua nudus maximè ero,miſerum me feriens,circa Suſa uel Bactra alicubi phalangem ducentem tibi. SAMIP. Aufugis Lycine,ac deſeris ordinem,meticuloſus uidelicet exiſtens: atqui lex iubet caput amputari ei,ſi quis ordinē deſeruiſſe deprehendatur. Sed quoniam apud Euphratē iam ſumus,& fluuius ipſe ponte iunctus eſt, & quæcunque à tergo reliquimus,bene ac tutò nobis ſe habent,omniaq; à præfectis tenentur,qui à me cuique genti impoſiti ſunt,alii autem etiã abierunt,Phœniciã interea nobis & Palæſtinen,& exinde Aegyptum quoque adiuncturi: age tu primus Lycine tranſi,dextrum ducens cornu. Deinde ego ſequar, & poſt me Timolaus hicce. poſtremus autem equeſtrem duc exercitum Adimante. Ac per Meſopotamiam quidem nullus nobis obuiã fuit hoſtis,ſed ultro ſeipſos & arces,homines dediderunt. Etiam ad Babylonem accedentes,præter ſpem intra muros recepti ſumus,ac urbē ipſam tenemus. Rex autem ad Cteſiphontem commorans,aduentum noſtrum accepit. Proinde Seleuciam profectus, exercitum comparat, & equites quamplurimos undecunque acceſſens,& ſagittarios,& funditores. Renunciant itaque ſpeculatores,ad centum myriadas hominum bello aptorum congregatas eſſe, & ex his uiginti qui ex equis iaculantur. Neque tamen adhuc neque Armenius adeſt, neque ii qui ad Caſpium mare habitant, neque Bactriani, ſed ii tantùm qui in uicino degunt, & in ipſo quaſi ſuburbio regni. Adeò facilè tot myriadas ille recepit*. Tempus igitur iam eſt ut uideamus quidnam oporteat nos facere. ADIM. At ego quidem cenſeo oportere uos, pedeſtrem uidelicet exercitum, proficiſci hinc ad Cteſiphontem: nos autem,equites puta,manere hic,& Babylonem aſſeruare. SAMIP. Etiam tu metu effœminaris Adimante, poſtquam propius periculo uentum eſt. Sed quid tibi uidetur Timolaē? TIMOL. Omnibus copiis eundum hoſti obuiàm eſſe,neque expectandum dum illi melius ſeſe pararint, auxiliis undique ipſis accedentibus: ſed dum adhuc in itinere ſunt hoſtes, adoriamur ipſos. SAMIP. Rectè dicis. Tu uerò Lycine quid cenſes? LYC. Equidem tibi dicam. Poſteaquam defeſſi iam ſumus contendendo, & abſque intermiſſione iter faciendo,quando in Piræum mane deſcendimus, & nunc autem triginta propè ſtadia proceſſimus, deinde & ſolis ardor frequens (nam iam circa meridiē maximè eſt) hic alicubi ad oleas, ſuper columnã iſtam inſcriptionibus inſignitam reſidentibus, quieſcendum pauliſper eſſe. Deinde reſurgentibus inde iterum eundum, & reliquum uiæ ad urbem abſoluendum eſſe.

Vt ille, cui Macedoniam commiſit Alexander dum in Aſiam traiiceret.

**κατέαξε græce, quod aliàs fregit ſignificat.*

F G H I K

A eſſe. SAMIP. Etiámne Athenis, ô beate, tibi eſſe uideris, qui circa Babylonem in campo ante muros inter tot milites ſedes de bello deliberans? LYC. Submonuiſti. Ego uerò ſobrium eſſe me putabam, at tu in eo, ut ſententiã proferrem. SAMIP. Accedamus igitur, ſi tibi uidetur. Ac ut uiri fortes in periculis ſitis facite, neq; prodatis patrios ſpiritus. Iam enim & hoſtes uidelicet pugnam capeſſunt. Quare teſſera quidem Enyalius eſto. Vos autem poſtquam claſſicum cecinerit tubicen, cum clamore inuadentes, & clypeos haſtis pulſantes, properate cum aduerſariis manũ conſerere, ac cominus pugnate, atque intra teli iactum conſiſtite, ut ne plagas accipiamus, dum illis ſpacium feriendi eminus concedi- *Martis cognomentum eſt ἀπὸ τοῦ ἐνυῶ,*
B mus. Et quoniam ad manus mutuò iam uētum eſt, ſiniſtrum quidem cornu & Timolaus in fugam uerterunt eos quibúſcum congreſſi ſunt, Medos. Media autem acies, & quod circũ me eſt, æquo adhuc Marte pugnat. Perſæ enim ſunt, & inter eos ipſe rex. Vniuerſus autem equitatus Barbarorum in dextrum cornu noſtrum fertur. Quare ô Lycine & ipſe uir fortis ſis, & eos qui tecum ſunt, exhortare ad fortiter excipiendam & ſuſtinendam impreſſionem. LYC. O fortunam. Aduerſum enim me equites cuncti, ſolusq; idoneus ipſis uiſus ſum qui contrà ferat. Ac mihi uideor, ſi uim adhibeant, transfugiturus eſſe, in palæſtram hinc currens, belligerantes etiamnum uos relinquens. S A M I P. Nequaquam.
C Vincis enim & tu ipſos iam parte quadam. Ego uerò, ut uides, etiam ſingulari prælio cum rege congrediar. Prouocat enim me, & pugnam detrectare omnino turpe fuerit. L Y C. Per Iouem etiam uulneraberis ſtatim admodum ab eo. Nam hoc quoque regium eſt, uulnerari de regno dimicantem. S A M I P. Bene dicis. Leue tamen, & uix ſummam cutem perſtringens uulnus hoc, neq; etiam in aperta corporis parte, ut ne cicatrix quidem deformis apparitura ſit poſtea. Cæterùm uides quo pacto ipſe incurſando una adeò plaga & ipſum & equum emiſſa haſta tranſegerim: deinde amputato capite, & ablato diademate, rex adeò ipſe factus iã ſim, & ab omnibus adorer? Barbari igitur adorent nos, ego
D uerò iuxta Græcorum legem imperabo, atq; unus Imperator nominabor. Poſt hæc igitur cogitate quàm multas quidem ciuitates cognomines mihi ipſi conditurus ſum, quàm multas autem etiam deſtructurus per uim captas, ſi quæ contumelioſe aliquid in regnum fecerint. Omnium autem maximè Cydiam iſtum diuitem perſequar, qui cum mihi uicinus tam eſſet, eiecit me agro, transcendẽs paulatim in interiora finium. LYCIN. Deſine tandem Samippe. Tempus enim eſt, te quidem poſt pugnam tantam ſuperatam, Babylone conuiuium celebrare, & uictoriæ ſacra peragere (iam enim extra præſcriptũ ſtadium, opinor, proceſſit tibi imperium) Timolaum autem uiciſſim optare quicquid uoluerit. S A-
E M I P. Quid igitur Lycine? qualia tibi poſtulaſſe uideor? L Y C. Longè, ô præclariſſime regum, laborioſiora & uiolentiora, quàm quæ Adimantus: quippe cum ille quidem in deliciis uerſaretur, & duorum talentorum pocula aurea compotoribus porrigeret, tu uerò etiam uulnerabaris ſingulari prælio dimicans, & metuebas, & curis diſtinebaris, noctu, interdiúque. Non ſolùm enim ea quæ ab hoſtibus fierent, formidanda tibi erant, ſed & inſidiæ innumerabiles, & inuidia eorum quibúſcum uiuebas, & odium, & adulatio. Amicus autem nullus uerus, ſed ad metum omnes uel ſpem beneuolentiam ſimulantes. Fruitio certè uoluptatum ne per ſomnium quidem, ſed gloria ſolùm, & purpura auro uariegata, & faſcia candida circum frontem, & ſatellites præeuntes,

Cætera autẽ,labor intolerabilis,& acerbitas multa. Et aut reſponſa dare ab hoſtibus uenientibus oportet,aut ius dicere,aut mittere ad ſubditos edicta. Et uel gens aliqua defecit,uel incurſiones fiunt ab iis qui extra imperium degunt. Timere itaq; oportet omnia, & habere ſuſpecta. Et in ſumma, ab omnibus magis quàm à te ipſo beatum prædicari. Nam illud quoque an nõ humile & abiectũ, quòd & ægrotas eodem modo cum priuatis,& febris in nullo diſcrimine habet te regem,neque etiam mors metuit ſatellites tuos , ſed ſuperueniens quandocunq; ipſi lubitum fuerit, ducit plorantẽ te, nihil uerita diadema iſtud? Tu uerò ille ſublimis adeò ex alto decidens,abreptus è ſolio regio,eandem uiam abis cum multitudine,eodemq; honore cum cæteris inter gregẽ mortuorum agitaris,tumulum excelſum ſupra terram, & columnam in longum porrectam, aut pyramidem æquis ac rectis angulis aſſurgentem poſt te relinquens,ſerotina uidelicet & tum inſenſibilia magnificentiæ ſpectacula. Statuæ autem illæ & templum quæ ciuitates erigunt colentes, & magnũ illud nomen, omnia paulatim defluunt atq; abeũt neglecta. Quòd ſi autẽ quammaximè etiam in longiſſimũ perdurarint,quis quæſo fructus eorum amplius fuerit, cum ſenſu careas? Vides qualia quidem etiam uiuus negocia habiturus ſis,metuendo uidelicet,& cogitando,& laborando:qualia uerò & illa quoque quæ poſt mutationem ſequentur. Sed iam tuum erit Timolaë, optare:ac ut ſuperes iſtos, uide,quẽadmodum decet uirum intelligentem,& rebus uti ſcientẽ. TIMOL. Attende igitur Lycine,num quid reprehẽſione dignũ optabo,& quídnam arguere quiſpiam meritò poſſit. Nam aurum quidem,& theſauros,& medimna nummorum,aut regna, & bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritò reprehendiſti, haudquaquam poſtulabo. Caduca enim hæc,& multis inſidiis referta: & plus moleſtiæ in ipſis eſt, quàm dulcedinis. Cæterùm Mercurium ego uolo obuiàm mihi uenientem dare nõnullos annulos,qui huiuſmodi uim habeant,primùm quidem ut rectè ſemper ualeam, & corpore ſanus ſim, & inſauciabilis, & nulli perturbationi obnoxius. Secundum autẽ,ut ne conſpici poſſit is qui eũ induerit, qualis ille Gygis fuit. Deinde alium quendã,ut robore ſuperem uirorũ decem millia:atq; onus quod alioqui decẽ millia hominũ mouere ſimul uix poſſent, ego ſolus facilè in humeros attollere poſſim. Præterea autẽ & uolare poſſim,longè à terra in ſublime ſublatus,& ad hoc quoq; annulum quendã habeam. Iam uerò & in ſomnum reſoluere quos uoluero,& omnem ianuam accedẽti mihi aperiri,laxata ſera, & dimoto obice. hæc ambo unus annulus poſſit. Et quod maximum eſt, alius quiſpiam ſit ſupra omnes ſuauiſſimus, qui me amabilẽ faciat indutus,& pueris formoſis & mulieribus,& populis totis,neque quenquã amoris expertem eſſe ſinat, & cui non deſiderabiliſſimus ipſe uidear, atque in ore ſim, ita ut multæ mulieres dum amorem pati nequeunt, ſeipſas etiam ſuſpendant,& adoleſcẽtuli ad inſaniam redigantur mei deſiderio, adeoq; ſeipſos beatos eſſe putent,ſi quem ipſorum uel aſpiciam ſolùm: ſi uerò contemnam,etiam illi mœrore pereãt:& in ſumma,ſupra Hyacinthum, aut Hylam,aut Phaonem Chium illum ſim. Atque hæc omnia habeã non in breue tempus ac ſtatim moriturus, neq; etiam ad menſuram humanæ uitæ uiuens,ſed annos mille,ſubinde iuuenis ex iuuene renaſcens,uiuendo exigam,circa decimumſeptimum quenque annum exuens ſenectutem, perinde atque ſerpẽtes. Nihil enim deerit mihi,cum hæc habebo. Siquidem omnia quæcunq; alii habent,mea futura eſſent, quatenus

Votum omnis fortunæ & felicitatis.

F G H I K

A quatenus & fores aperire poſſem,& ſopire cuſtodes,& ipſe ingreſſus inuiſibilis eſſe. Quòd ſi apud Indos aut Hyperboreos ſpectaculum aliquod mirum ac nouum foret,aut res aliqua precioſa,aut quicquid eſu uel potu dulce:nihil ueritus,ſed ipſe eò aduolans,fruerer omnibus ad ſatietatem uſque. Et quia Gryps alata fera,aut Phœnix auis apud Indos à cæteris uideri nequit,ego uerò etiã illud uiderem. Et fontes Nili quoq; ſolus ſcirem, & terræ quicquid inhabitabile eſt,& ſiqui Antipodes ex aduerſo nobis habitant,auſtralem terræ partem dimidiam tenentes. Præterea autem & ſtellarum naturam,& Lunæ,& ipſius Solis,facilè noſſem,ut qui ab igne illorum lædi non poſſem. Et quod omniũ ſua-
B uiſſimum fuerit, uno eodemq; die annunciare Babylonem poſſem quíſnam in Olympiis uiciſſet:& ſi fortè in Syria pranſus eſſem,cœnare in Italia. Si quis autem inimicus mihi foret, ulciſci etiã iſtum, ex obſcuro iniecto in caput eius ſaxo,ita ut diminueretur ei cerebrum. Amicis autẽ contrà benefacere,offundendo dormientibus ipſis aurum. Ac ſanè ſi quis ſuperbus foret,aut tyrannus diues contumelioſus,ſublatũ ipſum ad ſtadia uiginti per præcipitia ſupernè deiicerem. Cum puſionibus autẽ nemine prohibente conuerſari mihi liceret,quippe cum & uideri non poſſem ingreſſus,& omnes in ſomnum reſoluerem, ſolis illis exceptis. Quale uerò etiam illud foret, quòd belligerantes tutò ſpecta-
C re poſſem,extra teli iactum in altum ſublatus? Et ſi uiſum fuiſſet, adiungendo me uictis,& ſopiendo uictores,fugientibus uictoriam ſubminiſtrarem,ex fuga uidelicet reuerſis. Et in ſumma, ludum quendam facerem uitam humanam, omniaq; adeò mea forent, ac deus uiderer cæteris. Atq; hæc ſumma felicitas eſt, quæ neque perire,neque inſidiis peti poteſt, & maximè cum bona ualetudine per longam ætatem. Quid igitur eſt Lycine, quod in hoc uoto culpare queas? LYC. Nihil, Timolaẽ. neque enim tutum fuerit aduerſari uiro alato,& qui robore multa hominum millia ſuperat. Verũtamen illud interrogabo te, ecquem alium uíderis inter tot gentes quas uolando oberraſti, ſenem iam uirum men-
D te à ſtatu ſuo ita dimota, qui annulo exiguo uectus, totos adeò montes digito mouere potuerit,amabilem omnibus, idq; cum caluus eſſet, & naſum haberet ſimum? At uerò etiam hoc reſponde mihi: Cur tandem non unus annulus omnia tibi iſta poteſt, ſed tã multis reuinctus incedes, ſiniſtra grauata per ſingulos digitos? imò uerò excedit numerus,& neceſſe erit etiam dextram ferendo oneri ſuccedere. Atqui uno adhuc neceſſario maximè opus eſt,qui te indutũ à ſtultitia cohibeat,multa iſta inſolentia deterſa. aut an hoc quidem etiam Elleborus abunde poteſt,meracior uidelicet hauſtus? TIMO. At prorſus Lycine etiam ipſe optabis tandem iam aliquid,quò diſcamus qualia tu poſtulaturus ſis,
E irreprehenſibilia uidelicet, & quæ accuſari nequeant, quandoquidem cæteros calumniaris omnes. LYC. At non opus habeo uoto ego. Venimus enim iam ad Dipylum,& optimus hic Samippus,dum circa Babylonem ſingulari prælio dimicat,& tu Timolaẽ dum in Syria quidem prandes,in Italia autem cœnas,etiam ea ſtudia quæ ad me pertinebant,abſumpſiſtis,rectè ſanè facientes,præſertim cum nõ probè in breue tempus diteſcere opulentia quadam quaſi ſubuentanea,deinde poſt paulum mœrore affici, dum nudam aliquã maſſam panis comedam: quale uobis non multò pòſt accidet,poſtquã felicitas quidem iſta uobis,multæq; diuitiæ auolantes euaneſcent,ipſi autem digreſſi à theſauris & diadematibus iſtis,tanquam ex ſuauiſſimo aliquo ſomnio excitati,domi diſſimilia

omnia reperietis,perinde ut hiſtriones regum perſonas agentes,qui ex theatro F regredientes, plerique fame conficiuntur, idq́; cum paulò antè Agamemnones aut Creótes fuerint. Mœrore igitur afficiemini,uti conſentaneū eſt,ægroq́; animo ea quæ domi uobis ſunt aſpicietis, & maximè tu Timolaë,quando neceſſe tibi erit idem pati quod Icarus olim, ut ſoluta uidelicet pennarum textura,de cœlo delapſus,humi incedere cogaris,amiſſis annulis illis omnibus,ultro de digitis effluentibus. Mihi uerò etiā hoc abunde ſatis erit, pro omnibus theſauris,ipſaq́; adeò Babylone, ſuauiter admodum ridere ad ea quæ uos optaſtis, tam præclara ſcilicet,& hoc,cum ipſi philoſophiam laudetis.

TRAGOPODAGRA, Ioanne Sinapio interprete. G

ARGVMENTVM.

Argumentum fabulæ tale eſt. Peragunt encomium & laudes Podagræ, ſacerdotes,poteſtatem deæ carminibus celebrantes. Ad quorum inuocationem cum ipſa quoque dea adeſſet,ſuumq́; numen ut inſuperabile & inuictum prædicaret : nunciatur interea medicos quoſdam Syros deam contemnentes, ac uires ipſius eleuantes,medicinam,à patre uidelicet acceptam,contra illam uulgo polliceri. Indignata itaque dea,arrogantiamq́; ac temeritatem hominum non ferēs,immiſſis tortoribus ſuis miſerè illos excruciare atque uexare cœpit. Qui cum medicina ſua fruſtra adhibita, doloris uehementiam atque acerbitatem ferre non poſſent, ſupplicantes deæ,uictos ſeſe,artēq́; ſuam nullam eſſe confitētur. Exorata igitur dea tortores ſuos reuocat,ac uictrix palmam refert. Proloquitur Podagricus quidam,malum & cruciatum immedicabilem deteſtans.Fabula uerò in uniuerſum idem illud innuit,quod Ouidius,cum inquit: Tollere nodoſam neſcit medicina podagram. tum quòd & uanitatem Iudæorum ac Syrorum nonnihil taxare uidetur,ut qui contra omnes morbos quantumuis incurabiles,medicinam pollicerentur: quale & hodie quidam ex eadem gente uulgo faciunt. H

Perſonæ,Podagricus,Chorus,Podagra,Nuncius,Medici,Tortores.

LOQVITVR PODAGRICVS.

Trimetri Iambici.

O Triſte nomen,ô diis odibile,
Podagra,lachrymoſa,Cocyto ſata,
In Tartari ſpecubus opacis edita,
Erinnys utero quā Megæra ſuo tulit,
Et uberibus aluit,cuíque paruulæ I
Amarulentæ,in os lac Alecto dedit.
Ergo quis abominabilem te dæmonum
Produxit in lucem exitio mortalibus?
Quòd ſi luunt errata manes mortui,
Si luce commiſſi rationem nox petit,
Nec Tantalus ſiti,nec Ixion rota
Volubilis,nec Siſyphus onere lapidis
Cruciandus in Stygii fuit Ditis domo,
Tuis ſed omnes omnium ſcelerum reos K
Aptare decuit membrifragis cruciatibus.
Vt corpus affectum & fatigatum meum
Manibus ab extremis ad infimas pedum
Plantas,ſanie tetra, fluenteq́; fellea
Per membra bile,& impetuoſo flamine,
Suis ubique ſtringitur meatibus
Poriſq́; clauſum me premit doloribus!
Per ipſa currit ignea peſtis uiſcera,
Carnemq́; uorticibus populatur ignium,

A Aetnæ uelut crater facibus exæſtuans:
Aut Sicula uallis æquorearum rupium,
Aeſtibus ineuolubilibus, ubi fluctuans
Sinuoſa ruinas unda ſcopulorum ferit.
O omnium mortalium opinionibus
Incogitabile malum, ut omnes perditè,
Quicunque uana ſpe ſtolidi, te leniter
Mulcere medicariq; cupimus, fallimur!

CHORVS.

B *Dimetri catalectici omnes.*

Iuga Dindymi Cybeles
Phryges ululante uoce,
Tenero frequentare Atti
Solent, modiſq; ſiſtri
Phrygii, ſuper iuga Tmoli
Comon celebrare Lydi,
Et perciti furore
Reſonant ſuis in armis
C Euantis orgia rythmis
Cretenſibus Corybantes,
Clangit quoque tuba duro
Marti, modulans tumultus
Depreſſa bellicoſos:
Sed nos tui podagra
Myſtæ, tibi ſacramus
Ineunte uere, luctus,
Vbi graminifera paſſim
D Herbis uirere prata,
Et in arboribus tenellæ
Zephyro reflante frondes
Inceperint uigere,
Malè nuptaq; cum per ædes
Hominum ſtrepens hirundo,
Nocturna perq; lucos
Itin gemit, querelis
Vbi triſtibus philomela.

Vernum tempus aptum podagræ. Celſ. lib. 4. cap. 24.

PODAGRICVS.

E *Trimetri Iambici.*

O ægritudinis opifer & comes meæ,
O tertii gerens Bacule uicem pedis,
Tremulum mihi ſuffulcias oro gradum,
Iterq; dirigas, leuia & ueſtigia
Firmes pedum, poſſint ut inniti ſolo.
Age miſer ex ſtratis tua membra corripe,
Et culmen ædium relinque umbratile,
Nigramq; ab oculis excutiens caliginem,

Prodi foras,& ad rutilum Solis iubar F
Auram ſerenam ſpiritu læto trahe,
Ter quinque præteriere nunc ſolidi dies,
A ſole cum procul in tenebris abditis
Incompoſito in lecto cubans diſtorqueor.
Adeſt animus,adeſt uoluntas ſæpius
Vt in pedes me coniiciam,fores petês,
Sed corpus imbecille uota deſerit.
Atenim propera mea mens,quoniam te non latet
Egena uita podagrici,qui cum uelit G
Obambulare,non queat,uiuentium
Hunc exime numero,& refer inter mortuos.
Sed eia.
At qui ueniunt hic qui baculos manibus mouent?
Capita coronati foliis ſunt Actex,
Cuiúſue dæmonum celebrant feſtum chorum?
An Phœbe Pæan numen extollunt tuum?
At Delphica nulla cingit illos laurea.
An fors canitur laus aliqua Bacchanalium? H
Sed non adeſt ſignum comis hederaceum.
Age qui,uel undénam uenitis hoſpites,
Exponite nobis,ueraꝗ; fateamini:
Et quam deam celebretis amici,dicite.
CHO. At tu quis es,uel unde nos interrogas?
Vt enim baculus greſſusꝗ; nobis indicant,
Myſten uidemus inſuperabilis deæ.
POD. Vnus quidem & ego ſum,deam non dedecens.

CHORVS. I

Dimetri partim catalectici,partim acatalectici.

Venerem ſacræ deam Cypri
Ex ætheris ortam ſemine
Nutriuit in æquoreis aquis
Nereus decentem fabricam,
Iunoꝗ; coniunx & ſoror
Tonantis,ulnas candida,
Apud Oceani fontes uagis K
In ſinubus educata
Nutrice fuit à Tethyde.
Summoꝗ; uertice cerebri
Eſt uirginis interritam
Enixus indolem,pater
Cœleſtium Saturnius,
Virtute claram Palladem.
Sed hanc deam beatam
Primam cubitis Ophion ſenex

A In delicatis protulit.
Cum deſiit tenebroſa lux,
Et orta lucifera fuit
Aurora,iubarq́; lucidum
Solis:podagræ tum ſimul
Apparuit potentia.
Te prodeuntem ex ilibus
Parcæ,ſtatim Clotho abluit,
Totusq́; riſit ætheris
B Fulgor,tonuitq́; ſerenum
Cœlum,beatus at aluit
Hanc in papillis lacteis
Largus pater ipſe Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

POD. Sed qualibus ſacris miniſtros excitat?
CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus,
Nec ulla ſeta de ceruice uellitur,
Nec terga talis perſtrepunt ſonantibus,
C Nec fruſta crudæ paſcimur carnis boum.
Cum uere florem tenuis ulmus germinat,
Et inſidet ramis loquacula merula,
Acuta tunc myſtis ſagitta figitur
Per membra,clàm, latens,& intima penetrans,
Pedem,genu,cauosq́; nodos oſſium,
Talosq́;,coxarumq́; uertebra,femora,
Manus,ſcapulas, & brachia,& imas artuum
Cauernulas,tumidasq́; digitorum baſes,
D Omnia uorat,depaſcitur,urit,occupat,
Inflammat,emollit,dea donec iuſſerit
Aufugere morbum, & eſſe modum doloribus.
POD. Ergo unus & ego, neſcius licet,fui
Deæ ſacratæ numine tali percitus,
Ergo benigna ueniat apparens dea,
Simulq́; cum myſtis,& ego hymnos ordiar
Solitum podagricis modulaturus melos.

CHORVS.

E *Dimetri.*

Tranquilliter igitur & ſine
Ventis ſit æther,quilibet
Laudes canat podagricus.
En ſtrata diligens dea,
Suas ad aras aduenit
Baculo gradum ſuffulciens.
Salue deûm mitiſſima,
Tuosq́; benigna reſpice
Lætante lumine famulos,

Huiusq; ueris tempore F
Paulum dolores mitiga.

PODAGRA.

Trimetri Iambici.

Quis eſt hominum,cui non ego inſuperabilis
Regina morborum Podagra nota ſim?
Quam nulla thura,nulla fumigatio,
Nec fuſus apud aras cruor,aut donaria
Suſpenſa templis diuitum placabilem
Reddunt: nec ipſe uincere ſummus omnium G
Pæan deorum medicus arte ſua poteſt,
Apolliniſue filius Aeſculapius.
Ex quo ſiquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere uires geſtiunt,
Omnemq; turbant pharmacorum induſtriam.
Plantaginem terunt,apiiq; ſemina,
Foliaq; lactucarum,& agreſte peplion,
Et marrubium,amnicolamq; potamogeitona.
Alii Cnidas terunt,aliiq; ſymphyton, H
Lentes alii de ſtercore lectos illinunt.
Hos cocta paſtinaca,foliaq; perſica,
Hyoſcyamus,papauer,& bulbi iuuant,
Cortexq; pomi punici,malicorium,
Et pſyllion,thus,ellebori radix,nitrum,
Et mixta uino telis,& collamphacos,
Et gyrine,ſimulq; galla cupreſſina,
Et panis hordeaceus, atque braſſicæ
Crudæ folia,gypſus gari liquaminis, I
Et ſtercora ſylueſtris capræ, fimus hominis,
Farina fabarum,flos quoque lapidis Aſii.
Alii rubetas,quique uocantur aranei
Mures, lacertas atque muſtelas coquunt,
Ranas,hyænas,tragelaphos,uulpeculas.
Cuius metalli non pericla ſumpta ſunt?
Quis non probatus humor eſt mortalibus?
Aut cuius inexplorata lachryma eſt arborum?
Animalium omnium oſſa,nerui,tergora, K
Adeps,cruor,medulla,lotium,merda,lac.
Bibunt alii numero quaterno pharmacum,
Alii per octo,perq; ſeptem plurimi.
Alius bibens ſacram,repurgari ſtudet,
Aut carminibus animum adhibens illuditur.
Iudæus excantat fatuum nactus alium.
Rurſus alius à fonte remedium petit.
Sed omnibus illis nil niſi plorare impero:
Et ſic facientibus uel irritantibus

A Occurrere ſoleo magis iracundior.
Qui uerò contra me nihil eius cogitant,
Illis facilem & tractabilem me præbeo.
Nam qui meis communicat myſteriis,
Primùm quidem ſtatim bona uerba dicere
Docetur, oblectareq́; ſalibus & iocis
Dictisq́; facetis ſe ſalutantes ſolet.
Deinde cum geſtatus intrat balnea,
Fit ridiculus, fit & uoluptas omnibus.
B Aten enim quam dixit Homerus, illa ſum
Ego, per hominum capita molliter ambulans,
Plantas pedum teneras habens: ueruntamen
Pleriq; me mortalium podagram uocant,
Quoniam pedum captura ſum, ποδῶν ἄγρα.
Sed agite Myſtæ, qui mea colitis ſacra,
Celebrate laudibus inſuperabilem deam.

CHORVS.

Dimetri Anapæſtici.

C O nympha ingenium adamantinum habens
Multipotens, animo dea ualido,
Audi uota tuorum ſupplicum
Magna potentia, uis tua magna,
O Regina opulenta Podagra,
Quam Iouis horret pernix telum,
Quamq́; profundi fluctus pelagi
Trepidant, quam quoque trepidat, ſceptra
Qui gerit infera Stygius Pluton,
D O gaudens nodis, lectigrada,
Curſiuetans, talorum tortrix,
Calcicrematrix, malehumitanga,
Oſſitremenda, genufraga, pernox,
Articulos cruciandi cupida,
Curuigenuflexa, potens Podagra.

Trimetri Iambici.

PERSONAE.

Nuncius. Podagra. Medici. Tortores.

E NVN. Domina peropportuna te fers obuiam:
Audi, neque enim tibi nuncium fero friuolum,
Sed ſocia uerbis ipſa res adiungitur.
Nam ciuitates, ut ſtatueras, undiq;
Lento pede ueſtigans, tibi ſcrutabar domos
Cunctas, ut aduerterem ſi quis tuam
Potentiam non debito more coleret,
Alioſq́; tuarum ui manuum ſat repperi
Regina domitos, mente bona quieſcere.
Iſti ſed audaces duo, confidentia

Freti ſua,non deſierunt dicere F
Ac deierare,uim tuam uenerabilem
Non eſſe,ſed exortem uolunt mortalium
Te generis ac uitæ.Religans igitur pedes
Mox faſciis,uehementer approperans,dic
Iam denique quinta ueni,laſſus itinere.
Nam tota fermè duo ſtadia pertranſii.

POD. Quàm ſubitus ades ô nuncie uelociſſime!
Sed cuius obſecro regionis terminos
Duros & inuios reliqueris,explica G
Clareq; refer,ut celeritatem intelligam.

NVN. Quinque graduum ſcalas reliqui primitus,
Tremulas quoq;,luxatis trabium compagibus.
Deinde ſternax me excipit mox area,
Duris renitens ad pedes impulſibus.
Quod iter ubi confeci grauibus ueſtigiis,
Stratam ſilicibus ingrediebar ſemitam,
Ituq; ſcrupulis acutis aſperam.
Hinc incidens in lubricam & planam uiam, H
Dum propero progredi,ſolutum retrahit
Calces malè firmas illico cœnum retro,
Quà tranſeunti liquidus è membris mihi
Sudor fluebat,æger ut feſſum gradus
Deficeret:inde laſſus omni corpore,
Latam quidem,aſt tutam minus inſiſto uiam,
Variis & hinc & inde me uehiculis
Vt currerem,cogentibus & urgentibus.
Quare celeriter ſubleuans ſegnem pedem, I
Tranſuerſus occurſum fugiens,ceſſi loco,
Donec citis quadriga tranſiret rotis.
Myſtes enim tuus nequibam currere.

POD. Non gratis hæc rectè tibi res geſta ſit,
Mi nuncie.tuæ nanq; promptitudini
Parem rependam gratiam precio pari.
Atque hoc adeò gratum tibi ſit præmium,
Poſthac triennio ſemel modò leues
Tentare te noſtros dolores perferam. K
Sed uos ſceleſti,diis & inuiſiſſimi,
Quínam,uel à quibus parentibus editi,
Audetis obniti podagræ potentiæ,
Cuius ſuperare uim nequit Saturnius?
Heus dicite peſſimi: quoniam heroas ego
Quamplurimos domui,ſapientes ut ſciunt:
Heroes podagrici. Priamus pede celer ille,canitur podagricus.
Periit Achilles podagricus ille Pelei,
Et Bellerophontes podagricus me pertulit.

Podagricus

A Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
Et ex Pelopidis podagricus erat Pleſthenes:
Et filius Pæantis etiam podagricus
Dux præfuit claſſi.fuit & alius celer
Dux Theſſalorum,qui ſimul atque prælio
Victus ceciderat Proteſilaus,præfuit
Claſſi,podagricus licet & æger foret.
Ithacæ quoque principem Laërtæ filium
Vlyſſem,ego,non ſpina necuit trigonos.
B Nunquam ergo gauiſuri ô calamitoſiſſimi,
Pœnam patiamini meritis ueſtris parem.

MED. Syri quidem genere Damaſceni ſumus:
Multa fame uerò coacti & inopia,
Terram & mare peragramus,errantes, uagi.
Habemus autem quod pater unguentum dedit,
Per hoc mala conſolamur ægrotantium.

POD. Cedo,quod unguentum? quis illius habitus?

MED. Sacrum tacendi ius mihi iurandum datum,
C Me talia dicere tibi planè non ſinit,
Nec ultimum morientis edictum patris,
Qui iuſſit hanc celare nos uim pharmaci,
Quod ſæuientem te quoque ſcit compeſcere.

POD. An igitur,ô execrabiles,malè perditi,
Vllius uſquam tanta uis eſt pharmaci,
Meam quod inunctum uim ſciat compeſcere?
Sed ſine,paciſcamur age tali fœdere,
Et experiamur ánne uirtus pharmaci
D Futura ſit ſuperior,an flammæ meæ.
Huc ô ſeuera ſtatim undique conuolantia
Tormenta,præſides meæ ueſaniæ,
Ocyus adeſte, tuq; ſoleas infimas
Pedum,ſub ipſos uſque digitos urito,
Tu calcibus inſili,profundam tu riges
A fœminibus ad genua tabem felleam,
At uos manuum repentè flectite digitos.

TOR. En imperata ſingula tibi fecimus.
E Iacent,miſeriq; clamitant grauiſſimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.

POD. Nunc agite ô hoſpites,uideamus optimè,
An illitum uos nunc muniet hoc pharmacum.
Nam ſi palàm aduerſum fuerit illud mihi,
Mundum relinquens,abditos terræ ſinus
Subibo, & infimos abyſſos Tartari,
Obſcura & ignota omnibus mortalibus.

MED. En unximus,leuat neque dolores tamen.

Podagricus. Heu proh dolor,heu tabeſco miſer atque pereo.

Rr

Omnia populatur membra mea cæcum malum, F
Non Iuppiter fert tale telum fulminis,
Non ulla ſic procella ſæuit æquoris,
Non impetuoſi tanta uis eſt turbinis.
An aſperos ſuſtineo morſus Cerberi?
Num uirus Echidnæ membra mea depaſcitur?
An tunica ſanie tincta Neſſi ſanguinis?
O dea miſerere.nam neque meum pharmacum,
Nec aliud inhibere poterit curſum tuum:
Victrix ſed omnium omnibus es ſuffragiis. G

POD. Deſinite nunc tormenta,dolores cedite:
Mecum quia cœptæ litis illos pœnitet,
Et norit unuſquiſque me ſolam omnium
Illachrymabilem & immedicabilem deam.

CHORVS.

Hexametri μείουροι & Anapæſtici Dimetri.

Non uis Salmonei contendere cum tonitribus.
Auſa Iouis,pœnas euadere ſalua potuit:
Verùm animo repreſſa,repenteq; fulmen Dei H
Fumigero ſtygias detruditur icta ſub aquas,
Nec ſatyrus Phœbo congreſſus Marſya tulit
Inde uoluptatem,cum diripit undique cutem
Pythius illius,non præmia grata referens
Litis habet memorem,luctu quoq; fœta Niobe,
Nanque & adhuc lugens Sipylum,rigat uda lachrymis
Mœonis ad lites Arachne,quia Pallada uocat
Perdita,nunc ſcelus id teſtantia ſtamina plicat,
Impar enim eſt diuorum affectibus humana uis: I
Vt Iouis,ut Latonæ,ut Pallados,ut Pythi.
Mites ergo feras cruciatus atque faciles,
O celebris,cunctisq; locis dea nota podagra,
Ferq; leues,& acutos,& breuiter noxios
Abſque dolore,nec intolerabiliter,bene ſuos
Qui teneant fines,ſint exiguumq; ualidi,
Quiq; gradum non impediant facientibus iter,
Multæ ſunt formæ miſerorum,
Sed podagricos ſoletur morbi K
Exercitium & conſuetudo.
Quare æquanimiter nobiſcum
O quotquot in hac eſtis naui,
Cruciatus ex animo eiicite.
Quòd ſi quæ placeant,non fiunt,
Et iter non placitis dii inueniunt,
Quiſquis es hic cui morbus grauis eſt,
Te ludi rideriq; feras,
Nam hæc huius ludi natura eſt.

OCYPVS.

A ## OCYPVS, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Ocypus Podalrij & Aſtaſiæ filius fuit, pulchritudine ac uiribus præſtans, gymnaſiorumque & uenationum in primis ſtudioſus. Hic cum ſæpe uideret eos qui à rigida podagra detinerentur, irridere illos cœpit, dictitans nihil eſſe prorſum, cur illi tantos dolores præ ſe ferrent. Indignatur itaque dea, ac pedes illius inuadit. Qui cum ab initio conſtanter ferret, ac morbum detrectaret, tandem à dea totus proſternitur, & ſupinus decumbit. Scena quidem ſiue actio fabulæ apud Thebas eſſe intelligitur. Chorus autē ex popularibus eius loci podagricis cōſtituitur, qui omnes Ocypum pariter coarguūt. Fabula eſt ex ijs quæ pro ualde urbanis habentur. Interlocutores fabulæ ſunt, Podagra, Ocypus, Nutritor, Medicus, Labor, Nūcius. Proloquitur autē Podagra. Poema imperfectum & mendoſum eſt, &, ut Eraſmus addit, ne micam quidem Lucianici ſalis habens.

Mimeſis eſt græcorū grāmaticorū, qui huiuſmodi inſcriptiones fabularum præmittunt, ut apud Euripidem, Ariſtophanem &c. uidere licet.

B POD. GRauis hominibus, & inauſpicati nominis
Podagra uocor, mortalibus dirū malum:
Quæ uinculis adſtringo neruorū, pedes,
Ingreſſa clàm ſub artuum compagines.
Ridere uerò ſoleo eos quos torqueo,
Dum proloqui uéram mali cauſſam haud uolūt,
Aliamq; fictam in promptu habēt, qua ſe tegant.
Quilibet enim ſe decipit mendacio,
C Luxatum alicubi, aut grauiter alliſum pedem
Dum dictitat, ueramq; cauſſam ſupprimit.
Quod enim ipſe celat, & latere alios cupit,
Hoc tempus inuito arguit eo pòſt tamen:
Ac tum domitus, ueroq; nomine me uocans,
Geſtatur ab amicis, triumphus omnibus.
At uerò ad hanc rem adiutor eſt Labor mihi.
Neq; enim ſine hoc ego ſola quicquam potuero.
Proinde mordet me illud, & præcordia
Tangit mihi, quòd cum ille cauſſa ſit omnibus
D Malorum, & omnes excruciet, nemo tamen
Inceſſat ipſum maleficis conuiciis,
Sed ab omnibus (ita eſt dementia)
Me proſequuntur imprecationibus,
Quaſi hoc mea modo effugere poſſint uincula.
Verùm quid iſta nugor, & non protinus
Qua gratia huc aduenerim ad uos, proloquor,
Iram euomens hanc intus omnem, ut eſt, meam?
Nam curſor hic (ſi diis placet) generoſus,
Elatus animo præter alios Ocypus
E Contemnit, & nullam eſſe me demens ait.
Ego autem, ut mulier, ira acerbè percita,
Illum uiciſſim acerbo & immedicabili
Adorta malo, ut mos eſt meus,
Ictu illico talum pedis certo petens.
Ac nunc quidem dirus labor locum eum tenet,
Plantamq; terebrat infimam ſtimulis ſuis.
At ille, ceu curſu aut palæſtra offenderit
Pedem, magiſtrum decipit, miſerum ſenem,

Sed bilioſum ægrè mouens captum pedem
Progreditur infelix domo ipſus huc foras.
OCYP. Vnde autem acerbus iſte per pedes mihi
Sine uulnere improuiſus accidit dolor,
Qui neque gradi me, neque loco ſtare patitur?
Intendo uerò neruum, ut arcum olim ſolet
Iaculator, inde dum ſagittas emouet:
Cogitq́; tandem uis iniqua proloqui.
Cedit dolentium ultimum iam tempori.
NVTR. Attolle te ipſum quæſo fili, & alleua,
Ne fortè concidens pro eo atque claudus es,
Tecum pariter & me trahas pronum ſolo.
OCYP. En teneo te abſque pondere, & tibi pareo:
Aegro pedi inſiſtens, doloremq́; opprimens.
Nanq́; iuniori turpe, pueros inter, eſt,
Obmurmurans miniſter, inualidus ſenex.
NVTR. Ne ne quid huius ſtultè, ne mihi obiice,
Ne faſtuoſe me laceſſe uti iuuenis,
» Illud ſciens, quòd iuuenis eſt quiuis ſenex
» Quoties neceſſitas & opus hoc poſtulant:
Ac crede dicenti, ultimum hoc ſi ſubtraham,
Stabo ſenex, at tu iuuenis cades humi.
OCYP. At tu, parum ſi offenderis, ſenex, cadis,
Et hoc, dolor cum nullus etiam te premit.
Siquidem parata in ſene uoluntas ſemper eſt,
Sed res & opus haudquaquã in eo itidem uigẽt.
NVTR. Quid hæc ſophiſticando ineptias agis?
Quin potius unde morbus hic cauam pedis
Aduſque plantam uenerit tibi, differis?
OCYP. Dum curſitando exerceo me, atque ibi leuem
Pono pedem, currens retorſi, atque iacidi
In hoc malum, implicitus dolore quo uides.
NVT. Denuo igitur curre, uti monebat qui ſedet
Barbamq́; ſub tonſore uellit hiſpidus.
OCYP. Ergo ubi palæſtra exerceor,* parembolam
Dum iacere luctando uolo, hanc plagam tuli.
Hoc utique tandem credere uolo te mihi.
NVTR. At qualis ipſe miles es, cedo, ut iacens
Parembolam, percuſſus hanc plagam feras?
Mendacium nectendo, falſa prædicas.
Eadem iſta diximus aliquando nos quoque,
Fatendo ueritatem amico nemini.
At nunc uides ut cuncta *
Quaſſansq́; facilè intorquet huc illuc labor.
MED. At ubi, ubi reperiam inclytum Ocypum, uiri,
Ex pede laborantem, & uacillantem gradu.

De hoc loco Eraſmum uide in prouerbio: Curre denuo.
Quid parẽbole inter palæſtritas propriè ſit, alibi nõ reperio. Videtur tamen æquiuocatione hic uti, & priore loco tacitã & ſubdolã luctantiũ interſitionem pedũ ſignificare, poſteriore autem uel uallum, uel cohortẽ aut manum ſubſidiariã, quæ in ipſa pugna cæteris ordinibus inſeritur: de qua ſignificatione Suidas & Heſychius meminerunt, & Pollux quoque.
**Haud ſcio an hic quoque deſit quippiam, cum poſteriora uerba à choro magis, quã à Nutritore fieri uideantur: & Medicus quoque poſtea nõ unum, ſed multos compellat.*

F G H I K

A Medicus enim cum ſim, ex amico quopiam
Audiui eum uehementer affici malè
Dolore, qui conſiſtere pede ipſum haud ſinit.
Sed ipſus hic propè iacet ante oculos meos,
Stratus ſupino per cubile corpore.
Saluere iubeo per deos te, ac tuum.
Quid iſtud Ocype? dic mihi, forſan
Si fortè enim cognoro, forſan remedium
Adhibebo tam ſæuo dolori, atque iſtius
B Tantam mali cauſſam leuabo ſcilicet.

OCYP. At me uides, ô* ſoter, & Soteriche
Tubæ ipſius nomen gerens, Soteriche.
Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè,
Greſſumq; timidè facio, & haud planum pede.

*Id eſt ſeruator. ſic enim demulcendi cauſſa medicum uocat. et Soterichus à Soter deductitiū eſt, aliàs propriū quoq;.

MED. Vnde, aut quid accidit expedi, aut quibus modis?
Nam medicus audiens rem ut eſt, dempto metu
Melius adit: non audiens, errat ferè.

OCYP. Dum genere curſus neſcio quo exerceor
C Arti ſtudens gymnaſticæ, plagam tuli
Percuſſus à quodam meorum æqualium.

MED. Cur triſtis igitur ceſſat inflammatio
Locum per ipſum? aut cur neq; impoſitas habes
Tinctas ſalubri faſcias aſpergine?

OCYP. Quoniam haud amo ex lana illigata uincula,
Vt quæ afferant deformitatem inutilem.

MED. Quid ergo tibi uidetur? incîdam pedem?
Nam ſi hoc feres, ſcias licet, quamplurimum
D Exhauriam tibi ſecando ſanguinem.

OCYP. Fac quicquid inuenire nunc nonum potes,
Vt me hoc pedum dolore quàm citò liberes.

MED. Et ſectionem acutam, & æriferream,
Cruoribibulam, ſemicuruam infero tibi.

OCYP. Heus, ſine, ſine.

NVTR. Soter quid agis? ut ne tibi Soteria
Contingat ulla, qui facinus iſtud facis.
Adhibere ferriſatum laborem ſuſtines?
Malumq; nil planè ſciens, infers pedi?
E Falſus etenim audiſti opera quæ audiſti modò.
Nam neque palæſtra iſte, neq; curſu, ut dictitat,
Certando læſus eſt. id ex me ergo audias.
Principiò enim ſaluus quidem uenit domum,
Pòſt autem edens multum, & bibens miſer,
Solus, ſuper lectum cadens, ſomnum capit:
Ac deinde noctu expergefactus occipit
Clamare quaſi perculſus aliquo dæmone,
Vt omnibus clamore eo incuteret metum.

Dicebat autem, unde hoc malũ mihi? heu miſer. F
Fortaſſe dæmon potitur aliquis pede.
Noctu inſuper ſolus quoque reſidens toro,
Ceu præco, lamentando proſequitur pedem.
Aſt ubi diem iam gallus intonat tuba,
Acceſſit, & triſtem mihi impoſuit manum,
Plorans, febricitans, corpori innitens meo.
Tibi uerò, quæ dixit prius, mentitus eſt,
Sæua hæc uolens morbi regere myſteria.

OCYP. Verbis ſenex armatus omnis ſemper eſt, G
Nil iactitans non, aſt opere præſtans parum.
Nam qui dolet, falſumq́; amicis diſſerit,
Similis edenti maſtichen famelico eſt.

MED. Deludis omnes tu, aliaq́; aliis implicas,
Dicens dolere te, aſt ubi doleas, taces.

OCYP. Quónam ergo pacto ediſſeram cauſſam tibi
Huiuſce morbi, qui doleo grauiter quidem,
Verùm nihil ſcio, niſi quòd doleo modò?

MED. Atenim abſque cauſſa cum dolet aliquis pedem, H
Poſthac inania uerba fingit, ut lubet,
Sciens graue illud, quo implicatus eſt malo.
Ac nunc quidem conſiſtis in acie mali:
Vbi uerò & alterum pedem inuadet dolor,
Flebis gemens. at dicere unum tibi uolo,
Hoc illud eſt, nolis, uelis, hoc illud eſt.

OCYP. Quod illud autem? quódue nomen habet? cedo.

NVTR. Nomen quidem habet è duplici factum malo.

OCYP. Hei mihi, quid hoc? dic obſecro te, dic ſenex. I

NVTR. Ab eo loco principium habet, ubi nunc doles.

OCYP. Pedis igitur principium habet, quantum dicis.

NVTR. Huic adde ſæuæ nomen Agræ, Doricum.

OCYP. Quo me ergo pacto miſerum adhuc?

NVTR. Eſt ſæua nempe, namq́; parcit nemini.

OCYP. Soter, quid ais? quid me autem?

MED. Sine me parum, ſtulte, tui ego gratia.

OCYP. Quid hoc mali autẽ, aut quid tibi accidit graue?

MED. In graue malum incidiſti & incurabile. K

OCYP. Proin claudicantem uiuere hinc neceſſe me eſt?

MED. At eſſe claudum, nihil erat, néue hoc time.

OCYP. Quid peius autem?

MED. Iacere utroque te impeditum pede etiam.

OCYP. Heu, unde nouus inuaſit hic mihi dolor
Etiam alterum pedem, huicq́; compatitur malè?
Quóue penitus modo obrigui ut ire hinc uolo?
Formido uerò dimouere pedem nimis,
Stultus, quaſi infans derepente exterritus.

Sed

Sed obſecro te per deos Soteriche,
Vt ſiquid ars poteſt tua, nihil inuidens
Medeare mihi. ſin minus, ego pereo funditus.
Nanque intus excrucior, doleoq́; per pedes
Tanquam ſagitta fixus ex arcu leui.

MED. Equidem remota ambage uerborum procul
Hac, qua medici alii ſolent uti modò,
Ipſaq́; re nullam ſalutis ferre opem,
B Cuncta patienti breuiter exponam tibi:
Principiò ineuitabile in malum miſer
Planè incidiſti. non enim compactilem
Ferroq́; fictam pede ſubiſti compedem,
Sed ſæuam & abditam omnibus prorſus malam,
Cuius hominum natura non tulerit onus.

OCYP. Eheu miſer, uæ uæ mihi,
Vnde hic mihi tacitus pedem terebrat dolor?
Suſcipite me manibus priuſquam concidam
C Perinde uti Satyri ſub ulnas Bacchicos.

NVTR. Equidem ſenex ſum: at ecce tibi pareo tamen,
Iuuenemq́; te longæuus ipſe manu rego.

Cætera deficiunt.

DIALOGI MERETRICII, Iac. Micyl. interprete.

ARGVMENTVM.

Vt in ſuperioribus dialogis, breuioribus quidem illis, Lucianus cum ſuperorum tum inferorum res irridet, ſumpta, ut uidetur, occaſione partim ex Homero, & cæteris epicis, partim ex Tragœdiarum quoque ſcriptoribus, ita in hiſce meretricum colloquijs, mulierum quoque uitia, amores, uariamque laſciuiam perſequitur,
D *idq́; accepta eius rei occaſione atq; materia ex Menandro, & eius ætatis comœdiis. Eadem enim & illic argumenta tractata eſſe, ex Latinorum Terentij ac Plauti conuerſionibus cõiecturam facere licet. Quòd ſi autem in re non uſq; adeo graui aut periculoſa etiam diuinare licet, uidetur Lucianus exercitandi quoq; gratia huiuſmodi luſitaſſe, quippe qui ijs quibus aliquando rhetoricã tum alibi, tũ in Gallia quoq; profeſſus eſt, huiuſmodi quaſi exempla quædam propoſita uoluerit. Ita enim accuratè hic ubiq; Atticã elegãtiam ac proprietatem cuſtodiuit, ut prorſus ad imitationẽ hæc cõpoſuiſſe uideatur. Neq; uerò hoc loco crimini nobis uerterit quiſpiam, quaſi meretricia hæc, & infanda etiam nonnulla, latina facta, iuuentuti legenda proponamus. Nam præterquam quòd ſuſcepto operi ſeruiendum fuit, etiam illud defendere nos debet, quòd ex ſapientioribus quoque dixiſſe quidam fertur, Mala cognoſcenda eſſe, non ut faciamus, ſed ut facilius euitemus.*

GLYCERA ET THAIS.

GLYCERA.

E Militem iſtum, Thais, Acarnanem, qui dudũ quidem Abrotanum habebat, pòſt autem me amauit, purpuratum iſtum dico, noſtíne ipſum, an oblita es hominis? THA. Quid ni noſſem, Glycerium? nam & potauit nobiſcum ſuperiori anno in feſtis Arualibus. Sed quid iſtud? uideris enim neſcio quid de illo narratura eſſe. GLYC. Gorgona ipſum, ſceleſtiſſima iſta, quæ ſe amicam eſſe meam ſimulabat, ſubductum uerbis, à me abſtraxit. THA. Et nunc tibi quidem ille amplius non conuerſatur, Gorgonam autem amicam ſibi parauit? GLYC. Ita eſt, ô Thais: atque hæc res nõ mediocriter dolore me afficit. THA. Malum quidem hoc eſt, Glycerium, haudquaquam nouum aut mirũ tamen, ſed cõſuetum adeò, ac fieri à nobis meretricibus

ſolitum.Proinde neque mœrore affici nimium decet, neque accuſare Gorgo- F
nam. Neque enim tibi Abrotanum ob hoc prius ſuccenſuit, quanquam amicæ
inter uos eratis.Cæterùm illud miror, quidnam adeò laudet in ea miles iſte,niſi
ſi omnino cæcus eſt,qui non uiderit capillitium illam rarum habere,& in mul-
tam uſque frontem deductum: deinde & labia liuida,atque emortua,collū au-
tem exile,& extātes in eo uenas,longumq́; naſum. Vnum ſolum habet,quòd
procera eſt,& recta,& ridet admodum illecebroſum quiddam.G L Y C. An tu
putas,ô Thais, propter pulchritudinem amaſſe illam Acarnanem? an neſcis
quòd uenefica eſt Chryſarium, mater illius, Theſſalas neſcio quas incantatio-
nes ſciens, ac lunam deducens? Aiunt autem ipſam uolare quoque noctu. Illa G
igitur in inſaniam uertit hominem,pharmaco quodam ei temperato,ac bibere
dato: & nunc uindemiant ipſum. T H A. Tu quoque Glycerium, alium ali-
quem uindemiabis, iſtum autem ualere ſine.

MYRTIVM, PAMPHILVS, ET DORIS.

MYRTIVM.

DVcìſne Pamphile, Philonis naucleri iſtius filiam? Iam enim uxo-
rem duxiſſe te aiunt. Tot autē iuramenta quæ iuraſti,& lachry-
mæ iſtæ,breui adeò momento omnia euanuerunt? & nunc Myr- H
tii oblitus prorſum es? idque etiam Pamphile,cum octauum iam
menſem ex te prægnans ſim?Quippe hoc uel ſolum ex tuo amo-
re conſecuta ſum,quòd mihi tātùm impleuiſti uterū, & me non ita multò pòſt
liberos alere oportebit, rem meretrici grauiſſimam. Neque enim exponam in-
fantē,& maximè ſi maſculus naſcatur, ſed Pamphilo ei nomine impoſito, ego
quidem ſolamen quoddam amoris habebo: tibi uerò exprobrabit aliquādo ac-
cedens ad te ille,quòd perfidus fueris in miſeram ipſius matrē.Cæterùm Pam-
phile,haudquaquam formoſam uirginē ducis.Vidi enim nuper ipſam in Theſ-
mophoriis unà cum matre, nondum etiā ſciens quòd propter ipſam Pamphi- I
lum uiſura amplius non eſſem. Proin tu quoque antea ipſam contemplare, fa-
ciemq́; & oculos ipſius uide,ne te poſtea diſcruciet,quòd cæſios eos admodum
habet: neque etiam quòd diſtorti ſunt,& ſe mutuò aſpiciunt.Imò uerò Philo-
nem uidiſti, patrem puellæ. faciem igitur illius noſti: quare nihil amplius opus
erit filiam quoque uidere.P A M.Adhuc,Myrtium,nugantem te audio,uirgi-
nes,ac nuptias neſcio quas nauticas commemorantem? Egon' autem ſimā ali-
quam,aut formoſam ſponſam noui? aut omnino quòd Philon Alopecenſis(il-
lum enim opinor te dicere) filiam habet nubilem? At neque patri amicus ille
eſt. Memini enim de pacto nautico nō multò antè iudicio illum cum illo con- K
tendere. Nam talentum, opinor,debens patri, exoluere nolebat. Pater autem
apud eos qui controuerſias nauticas diſceptant,accuſauit illum: adeòque ægrè
tum exoluit illud,imò neque totum,ut pater dicebat. Quòd ſi autem uxorem
ducere etiam decretū mihi eſſet, Demeæ ſcilicet filia relicta, eius qui ſuperiore
anno exercitum duxit, idq́; etiam cum conſobrina ea mihi ſit, Philonis iſtā ne-
ſcio quam uxorem ducerem? Tu uerò unde iſta audiſti? an fortè ipſa hoc effin-
xiſti,nouas quaſdam zelotypias meditando, & cum iis perinde ut cum umbris
nequicquam digladiando? M Y R T. Proinde uxorem Pamphile non duces?
P A M. Inſanis Myrtium, aut certè temulenta es. Atqui heri non ita multum

A inebriati fuimus. MYRT. Doris hæc mœrore iſto affecit me. Nam cum fortè
miſſa eſſet ut lanas coëmeret mihi ad uétrem,& uota pro me faceret,Lesbiam
ait fortè conueniſſe ſe. Quin potius ipſa huic,Dori,narra quæ audieris,niſi tute
finxiſti ea. DORIS. At malè diſpereã,hera,ſi quicquã mentita fui. Nam poſt-
quam eò loci ubi curia eſt,ueneram,obuiam fit mihi forte Lesbia,ſubridẽs, at-
que ait: Amator ueſter Pamphilus uxorem ducit,Philonis filiam. Ac ſi crede-
re nollem,iuſſit ut in angiportum ueſtrum intrò aſpicerem,ubi omnia corollis
& ſertis ornata eſſent, præterea & tibicinæ,& tumultus, & qui Hymæneũ ca-
nerent,nonnulli. PAMPH. Quid igitur?aſpexiſti intrò? DOR. Atque admo-
B dum,uidiq; omnia quæ illa dixit. PAM. Intelligo errorem: neque omnia tibi
Dori mentita Lesbia eſt,& tu uera Myrtio quoque renunciaſti,niſi quòd me-
tu fruſtra ambæ territæ eſtis. Neq; enim nuptiæ illæ apud nos fiunt,ſed in men-
tem nunc uenit mihi quod ex matre audiui quando à uobis heri domũ reuer-
ſus fui. Nam illa mihi, Pamphile, inquit tum, æqualis hic quidem tuus Char-
mides,uicini huius Ariſteneti filius,uxorẽ iã ducit,& reſipiſcit. Tu uerò quouſ-
que tandem cum amica cõſuetudinẽ habebis? Talia ego tum audiens,per ne-
gligentiam tranſmittebam,atque in ſomnum prolabebar. Deinde mane exur-
gens,domo ſtatim exiui,ut nihil eorum ſciam quæ Doris poſtea uidit. Quòd ſi
C autem mihi non credis,denuo abiens hinc Dori diligenter inſpice,non porti-
cum,ſed ianuã ipſam,utra coronis ac ſertis exornata ſit. deprehendes enim non
noſtram illã,ſed uicinæ eſſe. MYR. Seruaſti me Pamphile. Strangulaſſem equi-
dem me,ſi quicquã tale factum fuiſſet. PAM. At factum non eſt,neq; ita inſa-
niero ego,ut Myrtii oblitus eſſe uidear,præſertim iam uterum ex me ferentis.

MATER ET PHILINNA.

MATER.

INſanáne fuiſti Philinna, aut quid tibi accidit tandem in cõuiuio he-
D ri? Venit enim ad me Diphilus mane lachrumãs, & narrauit mihi ea
quæ indignè à te paſſus fuerit. Ebriam enim fuiſſe te, & in medium
progreſſam ſaltaſſe ait ipſo prohibente,poſtea autem etiam oſcula-
tam fuiſſe Lampriam ſodalem ſuum,ac poſtquam ſuccenſuerit tibi,relicto ipſo
ad Lampriam trãſiiſſe,illumq; amplexatam eſſe. Seſe uerò diſperiiſſe cum hæc
fierent. Sed neque noctu opinor concubuiſti cum eo, relicto autẽ lachruman-
te ſola in proximo grabatulo iacuiſti, cantillans,atque ægrè faciens illi. PHIL.
At ea quæ ipſe fecit,mater,haudquaquam narrauit tibi. neque enim patrocina-
reris ipſi,contumelioſo adeò exiſtenti, qui me quidem dimiſſa, ſermones ſub-
E inde conferebat cum Thaide Lampriæ amica,cum ille nondum adeſſet. Poſt-
quam autem uidebat indignè ferre me, atque ego nutu admonebam hominem
eorum quæ faciebat, ille ſumma auricula apprehenſam, & ceruice ad ſe recli-
natam Thaidem etiam oſculatus eſt,ita impreſſo ore,ut uix inde labia retrahe-
ret. Proinde ego quidem lachrumabar,ille uerò ridebat,ac Thaidi multa in au-
rem clàm ſuſurrabat,de me uidelicet. Et Thais quoque ad me aſpiciens,ſubri-
debat. Vbi autem aduenire Lampriam animaduertebant,ac tandẽ mutuis oſcu-
lationibus explerant ſeſe,ego quidem cum ipſo tamen accubui,ut ne in poſte-
rum etiam hoc cauſſari poſſet. Thais autem exurgẽs,ſaltauit prima,nudatis in
multum uſque talis,perinde ac ſi ſola pulchros eos haberet: ac poſtquam deſiit,

Lampriaſ quidem tacebat,neque quicquam uerbis addidit: Diphilus autem ſu- F
pra modum laudabat concinnitatem,ac geſtus æquabilitatem, eò quòd in nul-
lo adeò defeciſſet, quodq́ aptè ad citharam & motus & planta reſpondiſſent,
& alia infinita,perinde ac ſi Calamidis Soſandrā laudaret,& non Thaidē,quam
tu quoq; ſatis noſti, cum nobiſcum lauaret nuper,qualis ſit. Ipſa autem Thais
qualia in me ſtatim probroſe dixit? Si quam enim,inquit,non pudet gracilium
crurum quæ habet,exurgens ſaltet etiam ipſa. Hic tibi quid dicam mater? ſur-
rexi equidem,atq; ſaltaui. Quid enim facere conueniebat? perferre ſcilicet,& ſi-
lentio ſcomma illud tacitè confiteri? ac Thaidem permittere ita in cōuiuio re-
gnare? MAT. Aemulatio hæc quidem,filia,grauior paulo fuit. Nam ne curare G
quidem iſta oportebat. ſed tamen dic quæ poſt hæc conſecuta ſunt. PHIL. Cæ-
teri quidem igitur laudabant, Diphilus autem ſolus,ſupinus in tergum iacens,
ad lacunar ſurſum aſpiciebat ſcilicet,donec ſaltando defeſſa ego quieui. MAT.
Quid autem quòd Lampriā oſculata eſſe diceris, uerúmne iſtud fuit? quid ta-
ces? Non enim hoc quoque uenia dignum eſt. P H I L. Atqui uiciſſim illi ægrè
facere uolebam. MAT. Deinde neq; concubuiſti unà cum illo,ſed etiam cantil-
laſti lachrumante illo. An nō intelligis filia, quòd mendicæ atq; inopes ſumus?
neq; meminiſti quàm multa ab illo accepimus,aut quo pacto ſuperiore hyeme
uiuendū nobis fuiſſet,niſi hunc nobis ipſa adeò Venus obtuliſſet? PHIL. Quid H
tum igitur? an ob id tolerarem hæc,& contumelia ab ipſo afficerer? MAT. Ira-
ſcere quidem,ne autem uiciſſim cōtumelioſa fueris. An neſcis quòd contume-
lia affecti amatores,amare deſinunt,& ſe ipſos obiurgāt? Tu uerò omnino diffi-
cilis ſemper erga hominem fuiſti. Ac uide,ne iuxta prouerbium,funiculum ni-
mis intendendo,abrumpamus aliquando.

De Calamide ſtatuario Plinius lib. 34. cap. 8.

MELISSA ET BACCHIS.

SI quam fortè noſti,Bacchi, anum, quales multæ Theſſalæ perhiben-
tur eſſe incantatrices, & amabiles uideri facientes,etiam ſiqua pror-
ſum odio digna mulier exiſtat, eam acceptam ad me adducas quæ- I
ſo. ita tibi rebus tuis optatò frui liceat. Nā ego ueſtes omnes, atque
omne aurū hoc libenter amiſerim, ſi ſolùm uideam iterum ad me reuerti Cha-
rinum,odio Simmichen perinde habentem,atque me nunc habet. BAC. Quid
ais Meliſſa? non amplius tecum cōſuetudinem habet,ſed ad Simmichen diuer-
tit Charinus, cuius gratia tantas iras parentum ſuſtinuit,cum diuitē illam uxo-
rem ducere negaret, quæ quinque in dotem talenta, ut dicebatur, illi allatura
erat? memini enim me iſta ex te audire. MELIS. Cuncta hæc euanuerunt,Bac-
chi,& iam quintus dies eſt ex quo illū prorſus ne uidi quidem: ſed potāt apud
æqualē Pammenem ipſe & Simmiche. BAC. Acerba ſanè hæc Meliſſa tibi ac- K
cidunt. Sed quid adeò diſſidium hoc inter uos conciliauit? Videtur enim haud-
quaquam exiguum iſtud eſſe. MELIS. Quod ad ſummam rei attinet,prorſum
ne dicere quidem poſſum. Paulò autem antè,cum ex Piræo rediret (deſcende-
rat enim opinor eò,ut debitum quoddā exigeret,à patre miſſus uidelicet) neq;
me aſpicere uolebat ingreſſus, neq; etiam recipiebat accurrētem me,uti cōſue-
tum inter nos erat,ſed repellens à ſe, amplexari uolentem, Abi,inquit,ad nau-
clerū Hermotimū, aut ea quæ in parietibus in*Ceramico ſcripta ſunt,lege,ubi
nomina ueſtra columnis inciſa ſunt. Tum ego: Quemnam,inquam, quē mihi
Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille autem nihil reſpondens,at-
que

**Locus fuit Athenis, ubi meretrices habitabant,et al-*

A que etiam incœnatus dormiebat,auerſus à me iacens. Quàm multa hic me putas machinatam fuiſſe,amplectendo,conuertendo,atque etiã oſculando auerſi illius ceruicem? At ille ne ullo quidem pacto ſe deliniri paſſus eſt,ſed ſi mihi,inquit,plus ſatis moleſta fueris,abibo hinc,etiam ſi nox intempeſta ſit. BAC. Attamen noras Hermotimum? M E L. At me uideas ô Bacchi miſeriorem multo quàm nunc ſum, degere, ſi ullum ego nauclerũ Hermotimum uſquam noui: niſi quòd ille quidem ſummo mane à me abiit, ſtatim ad galli cantum experrectus,ego uerò memineram quod in pariete quodam in Ceramico ſcriptũ aiebat nomen iſtud eſſe,atque ob id miſi ſtatim Acidem,quæ illud uideret. Illa uerò aliud quidem nihil reperit, niſi hoc ſolum inſcriptum ad dexteram ab ingreſſu ſupra Dipylum, Meliſſa amat Hermotimum. & rurſum inferius paulò: Nauclerus Hermotimus amat Meliſſam. BAC. O adoleſcentes curioſos ac petulantes! Intelligo enim. Aegrè facere quiſpiam Charino uolẽs,inſcripſit hæc, zelotypum uidelicet ipſum eſſe ſciens. Ille autem ſtatim ut legit,credidit. Quòd ſicubi igitur ipſum uiderem,dicerem: Imperitus rerum eſt,ac puer adhuc. MEL. Vbi uerò uideas illum, qui cum Simmiche conuerſatur,ſe ipſum cum illa concludens? Parentes autem etiamnum apud me quærunt ipſum. Sed ſi quã anum habere,Bacchi,ut dixi, poſſim, ea apparens ſors ſeruaret me. B A C. Eſt quædam uenefica,mea tu,ad hanc rem maximè idonea,Syra natione,cruda adhuc, & bene compacta,quæ mihi aliquando Phaniam,cũ & ille mihi temere ita ſuccenſeret,reconciliauit, idq; poſt totos menſes quatuor, cum ego iam planè deſperaſſem. Ille autem incantationibus cõpulſus,rurſum ad me rediit. MELIS. Quid igitur poſcebat anus ea,ſi modò adhuc meminiſti? B A C. Non magnam accipit mercedẽ,Meliſſa,ſed drachmã,& panem: & impoſitos præterea oportet eſſe cum ſale obolos ſeptem, & thyum, & facem. Iſta uerò anus accipit, & craterem quoque miſceri illi oportet,bibereq; illam inde ſolam. Oportebit autem & ipſius uiri aliquid adeſſe,uti ueſtẽ,aut crepidas,aut pauculos crines, aut id genus aliud quippiam. MELIS. Habeo crepidas illius. BAC. Hiſce igitur ex palo ſuſpenſis,infrà ſuffitum thyo facit,aſpergens igni ſalem quoque. Pronunciat autem amborum nomina ad hæc,& illius uidelicet,& tuum. Deinde è ſinu proferens rhombum,huc illuc conuertit,incantationem quandam dicens uolubili lingua,barbara uidelicet atque horrenda nomina. Hæc illa tum fecit, ac non multò pôſt Phanias, cum illum pariter & æquales ob hoc reprehenderẽt, & ipſa Phœbis, quícum rem habebat tum,multũ poſtularet,uenit mihi incantatione iſta prorſum attractus. Præterea autem etiam odii conciliandi medicamentum hoc contra Phœbidem docuit me, ut uidelicet ueſtigium ab illa impreſſum obſeruarem,& in ſiniſtrum illius, pede meo dextero inſiſterem, cõtrà autem in dexterum illius, ſiniſtro meo,atque ita dicerem, Conſcendi te,ac ſuperior ſum. fecique ita ut illa tum præcepit. M E L I S. Ne morare Bacchi,ne morare,ſed uoca iam Syram illam. Tu uerò Aci panem & uerbenas,& cætera omnia ad incantationem quæ pertinent,appara.

ter, ubi bello cæſi ſepeliebantur. Suid.

θύον, ὄνομα δένδρου, inquit Heſychius. huius ſuffitu in ſacris utebantur.

(Margin letters: B at "rò aliud quidem"; C at "dam uenefica"; D at "id genus aliud"; E at "preſſum obſeruarem".)

CLONARIVM ET LEAENA.

NOVA quædam de te audimus Leæna, Leſbiam uidelicet Megillam diuitem illam amare te perinde ut uirum,& coire uos,neſcio quid mutuò uobis facientes. Quid iſtud? erubuiſti? Sed dic mihi, ueráne iſta ſunt? L E AE N. Vera,Clonarium: pudet autem dice-

re. Alienum enim quiddam eſt. CLON. At per Cererem, quid hoc negocii? aut F quid ſibi uult mulier? Quid autem etiam agitis quando coitis? Vides, haudquaquam amas me: neque enim celares me talia. L E AE N. Amo equidé te, quantum ullam aliam. Mulier autem illa, uirilis ſupra modum eſt. CLO. Non intelligo quidnam etiá dicas, niſi ſi Tribas quæpiam eſt. Tales enim in Leſbo perhibent mulieres eſſe, quæ à uiris quidem pati illud nolint, cū mulieribus autem ipſæ perinde ac uiri ſolent, cógrediantur. L E AE N. Tale quippiam eſt. CLO. Proin mea Leæna, iſtud ipſum etiam expone, quo pacto uidelicet ab initio ſollicitauerit te, quóque modo etiam adduci te ut illi morem gereres, paſſa fueris, & quæ deinceps conſecuta ſunt. L E AE N. Compotatiunculá quandam inſtituerant ipſa & Demonaſſa Corinthia iſta, diues ipſa quoque, & in eadé arte cum Megilla exercitata: aſſumpſerántque me, ut cithara ipſis canerem. Poſtquam autem ſatis cecineram, & iam intempeſta nox erat, cubitumq́; ire conueniebat, ipſæ autem iam ebriæ erant: tum Megilla, Age, inquit, Leæna, iam enim dormire æquum eſt, hic nobiſcum unà cuba, media inter utráque. CLO. Concubuiſti ne? Quid tum poſtea factum eſt? L E AE N. Oſculabantur me primò perinde atque uiri ſolent, non ipſa modò labia applicantes, ſed os ſubaperientes quoque. Deinde & amplexabantur, & papillas atterebát mihi. Demonaſſa autem etiam mordebat inter deoſculandum. Ego uerò quídnam rei eſſet, haudquaquam etiam coniectura conſequi poteram. Cæterùm parua interiecta mora, Megilla cum iam incaluiſſet, comam, ut illam quidem fictitiam habebat, à capite reiecit, ipſa autem iacebat omnino ſimilis atq; æquiparanda gladiatori alicui uehementer uirili, atq; robuſto, ad uiuum uſque cute detonſa. Ac ego quidem ubi aſpexi, perterrita ſum. Illa uerò, Leæna, inquit, ecquem adoleſcentem unquam uidiſti ita pulchrum? At nó uideo, inquam ego, ullum hic adoleſcentem, Megilla. Tum illa, ne me, inquit, effœmines, aut mulierem facias: Megillus enim uocor ego, & iam olim Demonaſſam hanc uxoré duxi, eſtq́; ea uxor mea. Riſi equidem ad hæc, Clonarium, atque, proinde Megilla, latuiſti, inquam, tu nos, uir exiſtens, quemadmodum Achillem aiunt inter uirgines abſconditum latuiſſe: habeſq́; uirile illud, ac Demonaſſæ facis idem quod uiri ſolent? Idé ego Leæna, inquit, nó habeo, ſed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem modo ſuauius aliquanto conuerſari me uidebis. At num Hermaphroditus es, inquam ego, quales multi perhibentur eſſe, utrunq; membrum habentes? (Adhuc enim, Clonarium, ipſam rem ignorabam) Neque hoc, inquit illa, ſed per omnia uir ſum. Tum ego, Audiui, inquá, ex Bœotia tibicina quadam Iſmenodora nomine, cum illa quæ* Epheſtria apud ipſos dicuntur, enarraret, fuiſſe Thebis quendam ex muliere uirum factum, qui idem & uates optimus fuerit. Num K igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam Leæna, inquit, ſed nata equidem ſum ſimilis uobis aliis, ſententia autem & lubido, cæteráque omnia uirilia mihi ſunt. Proinde ſufficiens tibi, inquá, lubido eſt? Tū illa: Præbe igitur Leæna inquit, & cognoſces me nihilo inferiorem uiris eſſe. Habeo enim quiddá aliud pro uirili illo. Sed præbe, uidebis enim. Præbui itaque, Clonarium, cum illa diu multumq́; ſupplicaret, atq; etiam monile daret ex precioſioribus illis quoddam, & uelamina aliquot tenuiora Atq; exinde ego quidem illam perinde ac uirum complectebar. Illa autem & faciebat, & oſculabatur, & anhelabat, uidebaturq́; mihi ſupra modum adeò uoluptate affici. CLO. Quid faciebat Leæna? aut quo modo?

Epheſtris, ueſtimenti genus militaris eſt, unde ephestria deriuari uidentur. utrum autem poëma, aut canticum, aut etiam feſtum aliquod apud Thebanos fuerit, dubitari poteſt.

G

H

I

A modo? hoc enim quæſo ut maximè dicas. L E AE N. Ne quære accuratius omnia.turpia enim ſunt.quare equidem,per Vraniam,haud facilè dixero.

CROBYLE ET CORINNA.

Q Vod igitur Corinna mea, haudquaquam ita graue fuerit,ceu tu putabas,ex uirgine mulierem fieri,id iam didiciſti uidelicet,quippe quæ cum adoleſcēte quidem formoſo fueris, minam autē pro prima mercede abſtuleris,pro qua ſtatim monile cōparabo tibi.COR. Ita amabo.Habeat autem & lapillos aliquos pellucidos,quale Philænidis eſt.CROB. Erit ſanè tale. Sed audi etiam cætera ex me,quæ te oportet facere,& quo pacto B accommodare te uiris. Nam alia nobis uictus ratio nulla eſt, filia,ſed per duos hoſce annos, ex quo pater tuus piæ memoriæ defunctus eſt, an neſcis quo pacto uitam egerimus? At quādo ille adhuc uiuebat, abunde nobis omnia ſuppetebant. Artem enim ferrariam exercebat, magnumq; adeò nomen eius erat in Pyręo: ac pleroſque audire licet deierantes,quòd poſt Philinum ferrarius talis opifex alius amplius nō ſit futurus.Poſt mortem autem eius,principiò quidem diuēditis forcipibus,& incude,& malleo, duabus minis, ex illis tum uitam ſuſtētauimus. Poſtea autem,aliàs quidem texendo,aliàs autem tramam deducendo,interdum etiam ſtamina nēdo,ægrè uictum parabam.Te uerò,filia,enutrie-C bam,ſpem expectans.C O R.Minam iſtam dicis? C R O B.Non,uerùm ita rationem inibam,quòd cum ad iſtam ætatē perueniſſes,& me facilè alere poſtea, & te ipſam exornare poſſes, diues uidelicet ipſa futura, & ueſtes habitura purpureas,& ancillas pediſequas. C O R. Quomodo hoc,mater? aut quid dicis? C R O B. Si cum adoleſcentibus rem haberes,& unà potares cum ipſis,& pro mercede concumberes.C O R.Quemadmodum Daphnidis filia Lyra?CRO. Ita. C O R. At illa meretrix eſt. C R O. Nihil graue hoc. Nam & tu perinde ut illa,opulenta eris,multóſque amatores habebis.Quid lachrumaris Corinna? An nō uides quàm multæ ſint,& ut ab omnibus magno ſtudio ambiantur me-D retrices? Deinde & quantum pecuniæ accipiant? Daphnidem igitur,ô chara Adraſtia,noui ego,cū pannoſa ac lacera incederet,priuſquam uidelicet illa ad adultam ætatem perueniſſet.At nūc uides qualis prodeat,ut illi aurum,& ueſtes floridæ, & ancillæ quatuor. C O R. Quo pacto autem hæc acquiſiuit Lyra? C R O.Principiò quidem exornando ſeipſam eleganter,deinde facilem atque hilarem gerendo ſe erga cunctos,non eò quidem uſq; ut in cachinnum facilè ſolueretur, quemadmodum tu ſoles,ſed arridēdo ſuaue ac blandum quiddam.Poſtea autem & conuerſando ſapiēter ac dextrè, neque decipiens ſi quis eam accedit, aut accerſit, neque etiam obiurgans atque increpans uiros. Ac ſiquando ad cœnam quoque abit accepta mercede,neque inebriatur(ridiculum E enim hoc,& oderūt uiri tales)neque ineptè ac ruſticè oppletur obſonio,ſed attingit quidem ſummis digitis: tacitè autem edendo non obturat utranque maxillam ingeſtis buccellis.Pręterea autem & bibit modeſtè,non affatim,& uelut ore dehiſcente,ſed remiſſe ac placidè. C O R. Etiamſi forte ſiti afficiatur, mater? C R O. Imò præcipuè tum,Corinna:& neque plus æquo loquitur,neque acerbè ullū ex iis qui unà adſunt,perſtringit.Ad ſolum autem eum à quo conducta eſt,aſpicit.Et ob hoc illi amāt ipſam. Ac poſtquam cubitum eundum eſt, nihil neque petulans nimis,neq; ineptum & incompoſitum facilè admittit, ſed ex cunctis unum hoc maximè obſeruat,ut illum alliciat ad ſeſe,& amatorē ſui

faciat. Hoc enim nomine cuncti ipſam laudāt. Quòd ſi igitur & tu eadem hæc F
didiceris, beatæ nos quoque erimus. Nam cætera quidem multò ipſa. Sed nihil ô chara Adraſtia addam amplius: uiuas modò. C O R. At dic mihi mater, ii qui mercede nos conducunt, omnéſne tales ſunt, qualis eſt hic Eucritus, cum quo heri cócubui? CRO. Non omnes, ſed alii quidem meliores, alii autem etiam duriores, magiſq; uiriles: nonnulli uerò non adeò liberali forma quoque præditi. COR. Et cū hiſce igitur concūbere oportebit? CRO. Maximè uerò, filia. Nam hi quidem plura quoque dant: formoſi autem, hoc ipſum ſolùm formoſi uideri uolunt. Tu uerò eius quod plus eſt, rationē ſemper habeas, ſi breui cupis cūctas demonſtrare digito te, ac dicere: An non uides Corinnam Crobylæ filiam, ut G
excellenter diues eſt, & terq; quaterq; beatam matrē ſuā reddidit? Quid ais? faciéſne iſta? Facies, noui ego, facileq; adeò cunctis anteibis. Nunc autem abi ut laues, ſi forte ueniat etiam hodie adoleſcēs ille Eucritus. ita enim pollicitus eſt.

MATER ET MVSARIVM.

* τῇ πανδήμῳ, ἢ τῇ οὐρανίᾳ ἢ τῇ ἐν κήποις. Cognomēta autem Veneris ſunt, Pandemus, Vrania, & Hortenſis. Priorum etymon reddit Pauſanias in Bœoticis. Hortenſis autem à loco dicitur, cuius itē Pauſanias meminit in Atticis.

ERgo ſi talem amatorem poſthac inueniamus, Muſariū, qualis Chærea hic eſt, immolare oportebit nos, * Publicæ quidē Veneri capram candidam, Cœleſti autem, & ei quæ in hortis eſt, iuuencam utrique: ſertis præterea coronare etiam opum largitricem: & in ſumma, beatæ ac ter felices erimus. Quippe uides nunc ab adoleſcente iſto quàm multa acci- H
piamus, qui obolum quidem nunquam ullum tibi dedit, neque ueſtem, neque ſoleas, neque unguentum, ſed excuſationes apud illum ſemper, & pollicitationes, & ſpes longæ, & illud crebrum, Si pater, &, ſi dominus fiam paternarū poſſeſſionum, &, omnia tua. Tu autem etiam iuſiurandum dediſſe ipſum ais, quòd legibus uxorem te ſibi facturus ſit. M V S A. Iurauit enim, mater, per Cererem & Proſerpinam, & Mineruam. MAT. Et credis illi ſcilicet? & ob hoc paulò antè, cum non haberet unde daret ſymbolum, annulum dediſti illi, me ignorante: ille uerò uendito eo, potando abſorbuit. Et rurſum duo monilia iſta Ionica, quorum utrunque pendebat duos Daricos, quæ tibi Chius ille nauclerus Pra- I
xia attulerat, Eſſeſi cōmercatus. Debebat enim tum Chærea cœnam collatitiam unà cum adoleſcentibus æqualibus dependere. Nam uela & tunicas quid attinet dicere? Et in ſumma, lucrū adeò quoddam nobis, & magna utilitas iſte obuenit ſcilicet. M V S. At pulcher eſt, & imberbis, & amare ſe ait, & lachrymatur. Præterea & Dinomaches, Lachetiſq; filius eſt Areopagitæ illius, dicitque uxorem me ducere uelle ſe: denique magnæ ſpes ab ipſo nobis factæ ſunt, ſi ſenex ille ſolùm oculos clauſiſſet. MAT. Proinde Muſariū, ubi ſoleis aut crepidis opus erit, & ſutor didrachmam popoſcerit, dicemus & nos illi, Argumētum quidem non habemus, tu autem ſpes quaſdam modicas à nobis accipe. Et rurſum ad piſtorem eadē hæc. Et cum penſionē domus depoſcemur: expecta dice- K
mus, uidelicet dū Laches * Colyttenſis moriatur. Exoluemus enim tibi tū poſt nuptias. An non pudet te, quòd ſola meretricum neq; inaureis habes, neq; monile aliquod, neq; ueſtē * Tarētinam? MVS. Quid igitur mater, fortunatioréſne illæ me, & pulchriores ſunt? MAT. Non, ſed prouidētiores, noruntq; meretricari, neque credunt uerbis modò, & adoleſcentulis, in ſummis labris iuſiurandum gerētibus. Tu uerò fidelis es, & amans uiri, neq; admittis aliū quenquam, præterquam ſolum hunc Chæream. Ac nuper quando agricola ille Acarnenſis ueniebat duas minas ad te afferens, imberbis ipſe quoq; (uini autem precium

Pagi Attici nomen eſt Colytta.

* Hæc tenuis ac pellucida quædā fuit, ut Pollux lib. 7. cap. 17.

hoc

A hoc retulerat, à patre ad id miſſus) tu uerò etiam ſubſannaſti hominem: dormis autem cum Adonide ſcilicet iſto tuo Chærea. M V S. Quid igitur? An decebat relicto Chærea recipere me operarium iſtum fœtidum, atque hircum olentem? Leuis mihi, ut aiunt, Chærea, & porcellus Acarnanius. M A T. At eſto ſanè ille agreſtis, & malè oleat, quid autem? Cur neque Antiphontem Menecratis filium, minam tibi pollicentem, recipere uoluiſti? An non formoſus erat, & urbanus, æqualis Chæreæ? M V S A. At interminatus fuerat Chærea ambos nos iugulaturum eſſe ſe, ſi me cum illo unquam deprehenderet. M A T. Quàm multi autem & alii eadem hæc minantur! An tu igitur ſine amatoribus ob hoc
B manebis? & pudicè ages, perinde ac ſi nō meretrix, ſed Cereris ſacerdos quæpiam fores? Ac cætera omitto, hodie uerò *Aloa ſunt: quid tibi igitur dedit, quin celebritatem hanc perageres? M V S A. Ah, non habet, mater mea. M A T. Quid? an ſolus iſte artem nullam aduerſus patrem inuenire poteſt? non ſeruum immittere, qui illum decipiat? non à matre ipſe poſtulare, minitando ſe in militiam hinc nauigaturum eſſe, niſi accipiat? Verùm ſedet nos atterés, ac uana ſpe producens, neque ipſe quicquam dans, neq; à dantibus accipere ſinens. Tu uerò, ô Muſarium, an putas te octodecim annorū ſemper fore, aut eodem animo futurum Chęream? Quādo ipſe quidem diues erit, mater autem opimas aliquas
C ac bene dotatas nuptias ipſi inueniet, an ille tum, putas, meminerit lachrymarum iſtarum? aut ſuauiorum, aut etiam iuriſiurandi alicuius, cum dotem quinque fortaſſis talentorum aſpiciet? M V S. Meminerit ille: cuius rei argumētum illud utique, quòd neque nunc uxorem duxit, ſed cū à patre cogeretur, ac uim propè pateretur, tamen negauit ducere. M A T. Vtinam non decipiaris, ſed tamen admonebo te, Muſarium, aliquando horum.

*Hoc eſt feſta meſſis, ſeu triturationis, eadē quæ ſuprà Arualia expoſuimus.

AMPELIS ET CHRYSIS.

SI quis, ô Chryſi, neque zelotypus eſt, neque iraſcitur, neq; alapas inflixit aliquando, aut capillos conſcidit, aut ueſtes lacerauit, pro amatoré ne adhuc habendus uidetur? C H R. Proinde iſta ſola amantis,
D Ampeli, indicia? A M P E. Maximè: ſiquidē hæc uiri feruentis ſunt. Nam cætera illa, oſcula, & lachrymæ, & iuſiurandum, & crebrò uentitare, incipientis & adhuc creſcentis amoris ſigna. Cæterùm totus hic ignis zelotypia cōſtat. Quare ſi te, quemadmodum dicis, Gorgias alapis cædit, & zelotypus eſt, benè ſperes licet, optesq; ut eadem ſemper faciat. C H R. Eadem autem? quid ais? ut ille me ſemper percutiat alapis? A M P. Non, ſed ut ſemper illi ægrè ſit ſi non ad ſolum ipſum aſpicias: quoniam certè niſi amaret te, cur quæſo iraſceretur etiā ſi quem alium amatorem habeas tu? C H R. At equidem nō habeo: ille uerò nequicquam ſuſpicatus eſt diuitem iſtum me amare, ex eo quòd men-
E tionem eius fortè aliquando feci. A M P. Atque hoc ſuaue ſanè eſt, putare illum à diuitibus obſeruari ac coli te. Ita enim maiori dolore afficietur, magisq; æmulabitur & contendet, ne potiores ipſo apud te ſint riuales. C H R. At uerò ille quidem ſolùm iraſcitur, & alapis cædit, nihil autem dat. A M P. At dabit poſtea. Nam zelotypi uel maximè dolore afficiuntur. C H R. Neſcio quo pacto alapas accipere me uis, ô mea Ampeli. A M P. Haudquaquam ego: ſed, ut arbitror, maximi amores inde naſcuntur, etiam ſi audiat ſe negligi. Quòd ſi autem perſuaſum illi fuerit, ſe ſolum habere te, elāgueſcet neſcio quomodo lubido illa. Atque hæc tibi dico, quæ iam annos uiginti totos meretricium quæſtum

A cere quo pacto Alyn tranſiiſſent, & ut occidiſſent Tiridatem quendā,& quomodo uerſatus ipſe Polemon in pugna contra Piſidas eſſet:accurriq; domum, ut hæc tibi renunciarem, ut quid de omnibus rebus faceres, deliberares ipſa tecum. Nam ſi ueniens Polemon (ueniet enim haud dubiè poſtquam à ſe notos ac ſalutantes illos amouerit)ac reſciſcens, deprehenderit Philoſtratū apud nos intus,quid putas quæſo facturum ipſum eſſe? PAN. Inueniamus Dorcas ex re præſenti tum conſilium, atque ſalutem aliquam. Nam neq; hunc ablegare honeſtum fuerit, ut qui talētum nuper dederit, & præterea mercator quoque eſt, & multa pollicitus:neque rurſum utile,Polemonem talem ac tantum redeun-
B tem non recipere. Nam præter hæc etiam zelotypus eſt: & cum pauper adhuc intolerabilis adeò fuerit,quid nunc non putes illum facturum?DOR. At etiam accedit.PAN.Deficio ô Dorcas,conſilii inopia,ac tremo. DOR. Sed & Philoſtratus accedit.PAN.Quæ igitur fiam? quomodo me autem terra abſorbeat? PHIL. Quid?cur non potamus Pannychi?PAN.Perdidiſti me,ô homo.Tu uerò ſalue Polemon, poſt longū adeò oculis oblatus iterum meis.POL.Hicce igitur quíſnam eſt,qui huc ad nos accedit? taces? Euge abi ô Pānychi.Ego uerò ex Pylis intra quintum diem huc aduolaui, approperans uidelicet ad talem mulierem.Ac meritò ſanè hæc mihi accidunt,tibiq; adeò gratiam habeo.neque *Eædem Thermopylæ dictæ.*
C enim poſthac amplius abs te diripiar. PHIL. Tu uerò quíſnam es, bone uir? POLEM. Nimirum audis,quòd Polemon ego,Sterienſis ille,ex tribu Pandionis,qui Tribunus militum à principio fui, nunc autem totius dux legionis, amator Pannychidis,cum eam adhuc humana ſapere putarem.PHIL.At nunc, Tribune*, Pannychis hæc mea eſt,talentumq; à me accepit. Accipiet autem & alterum iam, ubi onera ſeu merces diſtraxerimus. Ac nunc Pannychi ſequere me, iſtum autem apud Odryſas Tribunatum gerere ſine. DOR. Libera hæc quidem eſt, ſequeturq; non,niſi uolet. PAN. Quid faciam Dorcas? DOR. Intrò ire melius.Nam Polemoni adeſſe irato,haudquaquā facile aut tutum eſt,
D et magis incendetur æmulando.PAN.Si placet,eamus intrò.POL.At prædico uobis,quòd hodie poſtremum potabitis,aut ego fruſtra adſum,tātis cædibus exercitatus.Thracas huc Parmeno. PAR. Armati adſunt,cingentes angiportum phalange.Ac in fronte quidem,qui grauis armaturæ ſunt, in utroq; autem latere funditores & ſagittarii, cæteri à tergo locati.PHIL.Tanquam infantibus nobis hæc ô ſtipendiarie minitaris, ac laruis nequicquam nos territas. An tu uerò unquam gallum aliquem gallinaceum occidiſti?aut etiam bellum uidiſti?Caſtellum,ut multum,præſidio tenuiſti,fortaſſe dux manipularis*quiſpiam, ut tibi hoc interim gratificando concedam.POL.At uerò ſcies paulò pòſt,ubi
E nos acie in dextrum conuerſa aduentare ſpectabis,armis reſplendentes.PHIL. Aduentate modò conferti,atque inſtructi.Ego uerò & Tibys iſte (nam hic ſolus me ſequitur)iaciendo cum ſaxis,tum teſtis oſtraceis,ita diſpergemus uos,ut neque quò uertamini,ſcire tum poſſitis.

** Ξεναγὸν græce, hoc eſt externi & conductitij militis ductor propriè. Suidas tamē ξεναγίαν & χιλιαρχίαν pro eodem ſumi ait.*

** Διμοιρίτης à διμοιρία, quā eādem & ἡμιλοχίαν Suidas uocat.*

CHELIDONIVM ET DROSE.

NOn amplius uentitat ad te,Droſe,adoleſcētulus ille Clinias?Nō enim uidi longo iam tēpore apud uos ipſum.DRO.Non amplius, Chelidoniū.Nā præceptor prohibuit ipſum amplius ad me accedere. CHE. Quínam iſte?num exercitorem iſtum puerorū Diotimū dicis?Nā is certè amicus mihi eſt.DRO.Nō,ſed perditiſſimus iſte philoſo-

phorum, Ariſtænetus. CHELID. Tetricum iſtum dicis & hirſutum, profunda F
barba, qui cum adoleſcentibus conſueuit deambulare in porticu picta? DROS.
Illum equidem, uanum iactatorem, quem utinam peſſimè perire uideam, barba
tractum à carnifice. C H E L. Quid autem accidit illi cur talia perſuaderet Cli-
niæ? DROS. Neſcio, Chelidonium. Sed cum antea nūquam ullam noctem in-
termiſerit quin mecum dormiret, ex quo rem cum muliere habere cœpit (pri-
mùm autem mecum habere cœpit) tribus iſtis diebus proximis ad angiportum
hoc ne unquam acceſſit quidem. Poſtquam autem ex eo contriſtari cœpi (nam
neſcio quo pacto mihi ægrè quiddam ob illum accidit) Neuridem miſi, quæ il-
lum circunſpiceret, aut in foro commorantem alicubi, aut in palæſtra*. Ea au- G
tem rediens, deambulantem uidiſſe ſe ait cum Ariſtæneto, atque innuiſſe illi à
longè. Illum autem erubuiſſe, deiectis in terram oculis, neque aſpicere amplius
ad ipſam uoluiſſe. Atq; exinde ambos ad urbem iiſſe. Ipſa uerò ad Dypilū uſq;
ſecuta, cum ille prorſus neque cōuerteret ſeſe, domum rediit, nihil planum aut
certum habens quod renunciaret. Quo me igitur pacto poſt illa tum affectam
putas? quæ coniecturam facere nuſquam poteram, quidnam eſſet quod adole-
ſcenti huic accidiſſet: ſed ita mecum dicebam: Númnam ægrè illi aliquid feci?
aut num quam aliā amat, me peroſus? aut num pater uetuit ipſum? Multa adeò
huiuſmodi mecum ipſa uoluebam. Porrò autem circa multam ueſperam uenit H
Dromo, literas has ab illo afferens. Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim li-
teras uidelicet. CHE. Age uideamus. Ac literæ quidem ipſæ non admodū pla-
nè ſcriptæ, ſed incompoſitæ, & malè coagmentatæ, properantiam quandā ſcri-
bentis indicant. Sic autem ſonant: Quo quidem pacto amarim te, mea Droſe,
teſtes facio deos. D R O. Væ uæ miſeræ mihi, neque ſalutationem à principio
adſcripſit. CHE. Et nunc autem non odio aliquo, ſed neceſſitate coactus deſe-
ro te. Nam me pater Ariſtæneto tradidit, ut philoſophiæ dem apud illum ope-
ram. Atque ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinēt) multis admodum
obiurgauit me, inhoneſtum eſſe dictitans, cū meretrice rem habere me, Archi- I
telis & Eraſicleæ filium. Longè enim melius eſſe, uirtutē anteponere uolupta-
ti. D R O S.* Vt nunquam ad maturitatem perueniat nugator ille, qui talibus
adoleſcentem inſtituit. CHEL. Quamobrem neceſſe mihi eſt parēre illi. Aſſe-
quitur enim me, diligēter ubique obſeruans: & in ſumma, ne aſpicere quidem
alium quenquam præter ipſum ſolum mihi licet. Quòd ſi uerò temperanter &
pudicè uiuam, ipſiq; per omnia obtemperem, pollicetur prorſus beatum fore,
præclarumq; ac fortem me redditurum eſſe, laboribus ad hoc antè præexerci-
tatum. Hæc tibi uix adeò ſcripſi, me ipſum ſuffuratus paululum. Tu uerò feli-
citer mihi uale, & memineris Cliniæ. DROS. Quid igitur uidetur tibi epiſtola K
hæc, Chelidonium? CHEL. Quod ad cætera quidē attinet, Scythica, ut aiunt,
oratio: illud autem, Memineris Cliniæ, ſpem quandam adhuc reliquam præ ſe
fert. DROS. Etiam mihi ita uidetur. Proinde pereo amore. Cæterùm Dromo
dicebat etiam pæderaſtem quendam eſſe Ariſtænetum, & prætextu doctrinæ
conſuetudinem habere cum pueris uenuſtiſſimis, & priuatim orationem habe-
re cum Clinia, pollicitationes quaſdam faciendo, quòd uidelicet diis ſimilem
illum redditurus ſit. Quin & amatorios quoſdam ſermones philoſophorū ue-
terum ad diſcipulos ſuos idem, inquit, cum illo legit, & in ſumma, totus circa
adoleſcentem eſt. Interminatus autem etiam eſt, patri Cliniæ iſta ſe dictur ū eſſe.

CHEL.

* Alias portico, ποικίλῃ enim grecè habetur, quod ut corruptū puto, ſic rurſum ποικίλῳ, uel ἐν κεραμεικῷ legendum puto.

* μὴ ἄρτιον ἵκοιτο, grecè.

A CHEL. Oportebat,Droſe,Dromonem ipſum ineſcare,ac lautius paulò accipere. DROS. Ineſcaui hominem,& præter hoc autem etiam meus eſt. Nam & ille guſtauit Neuridem. CHEL. Bonum animum habe.Omnia rectè fiet. Ego uerò etiam inſcribere in pariete uolo in Ceramico ubi Architeles deambulare ſolet, Ariſtænetus corrumpit Cliniam. ut ex hoc quoque aliquid concurrat ac faciat ad delationem Dromonis. DROS. At quomodo id clàm facies,ne deprehēdaris? CHEL. Noctu,Droſe,carbone alicunde ſumpto. DRO. Rectè ſanè. Commilita modò,atque auxiliare,mea Chelidonium,aduerſus arrogantem ac uanum iſtum Ariſtænetum.

B TRYPHAENA, ET CHARMIDES.

AMICA autem quiſpiam accepta, & quinque drachmarum mercede data,auerſus dormit,lachrumans ac gemens? Sed neque potaſti lubenti animo,opinor, neq; cœnare ſolus uoluiſti. Flebas autem etiam inter cœnandum,aſpiciebam enim, & nunc autem non deſinis ululare,perinde atque infans aliquis. Iſta igitur,ô Charmide,cuius gratia facis? Ne quæſo me celes, ut uel hac parte conſequar aliquid ex nocte hac, quam totam hucuſque tecum uigilaui. CHARMID. Amor me perdit Tryphæna,neque malum hoc amplius ſuſtinere poſſum. TRYPH. At quòd me quidem non
C ames,manifeſtum eſt. neque enim ita negligeres me, cum probè habeas: atque abs te repelleres, quoties amplexari te uolo, denique etiam quaſi quodā ſepto interpoſita ueſte intercluderes, metuēs uidelicet ne te tangam. Sed tamen quænam illa eſt, dic mihi. Fortaſſis enim etiam ipſa nonnihil ad amorem iſtum tibi contulero. Scio enim quo pacto cōueniat huiuſmodi res adminiſtrare. CHAR. At uerò noſti atque admodum probè ipſam, & rurſum illa te quoque: neque enim obſcura adeò meretrix eſt. TRYPH. At nomen mihi cedo,Charmide. CHARMID. Philematium,ô Tryphæna. TRYPH. Vtram dicis? duæ ſiquidem ſunt. Illámne ex Piræo, quæ nuper adeò mulier facta eſt,quam Damyllus
D amat, eius qui nunc exercitum ducit, filius: an alteram, quā cognomento decipulam uocant? CHAR. Illam equidem,atque adeò captus ab ea & comprehenſus miſer ſum. TRYP. Ob illam itaque plorabas? CHAR. Atque admodum. TRYPH. Multum autem temporis amaſti illam,an nuper adeò cœpiſti? CHAR. Haud nuper adeò, ſed menſes propè ſeptem ſunt, à Dionyſiis uſque uidelicet,ex quo primùm illam uidi. TRYPH. Vidiſtine autem totam ipſam diligenter,an faciem ſolùm, eaſq; corporis partes quæ in aperto ſunt? & quæ uidiſti, Philematūne erant, atque ita uti conueniebat eſſe mulierem quinque & quadraginta annos iam natam? CHAR. At uerò deierat illa,ſecundū ſupra ui-
E geſimum modò ad proximum Decembrem completurā eſſe ſe. TRYP. Tu uerò utrum credis iuriiurando illius,an propriis oculis? Contemplare enim diligenter,ſuſpiciens aliquando ad tempora illius,quo loco ſolo ſuos crines habet: nam cætera, impoſtura mea. Circa tempora autem quoties medicamentū quo infici ſolet, langueſcit, ac uim ſuam remittit, albeſcit plerunque. Quanquam quid hoc attinet? Coge aliquando ut nudam quoque ſpectandam ſe tibi exhibeat. CHARMID. At nunquam mihi in hoc conſentire uoluit. TRYPH. Meritò ſanè. Sciebat enim abominaturum eſſe te canos ipſius capillos. Cæterùm tota à collo ad genua uſque Pardali ſimilis eſt. At tu lachrumabaris, quòd cum tali non coires? Fortaſſis autem etiam ægrè tibi faciebat, & ſuperbam gerebat

ſeſe.CHAR.Sanè uerò Tryphæna: & hoc quanuis tam multa à me acciperet. F
Ac nunc quidem poſtquam mille petenti,facilè ac ſtatim dare nõ potui, utpo-
te qui patrem habeam parcum & tenacem,Moſchione intrò ad ſe recepto,me
excluſit.Ob quæ,dum illi uiciſſim ægrè facere uolo,te aſſumpſi.TRYP.At ego,
per Venerem,haudquaquam ueniſſem,ſi quis prædixiſſet mihi,ob id ſolum aſ-
ſumptam eſſe me,ut alteri ægrè facerem,præſertim Philematio huic,capulo ui-
delicet.Verùm abeo.Iam enim tertium hoc cecinit gallus.CHAR.Ne tu uti-
que tam ſtatim,mea Tryphæna. Nam ſi uera iſta ſunt quæ de Philematio dicis,
coma uidelicet ſuppoſititia,& quòd tingitur,& uitiligines illæ,ne aſpicere qui-
dem amplius illam potuero.TRYP.Interroga matrem, ſiquando cum illa lauit G
fortè. Nam de annis etiam anus narrare tibi poterit,ſi modò uiuit etiamnum.
CHAR.Proinde poſtquam talis illa eſt,auferatur quidem iam è medio ſeptum
hoc,amplexemur autem mutuò, atque oſculemur nos, ac tandem uerè coëa-
mus,Philematium autem longè ualeat.

IOESSA, PYTHIAS, ET LYSIAS.

INſoleſcis igitur ô Lyſia aduerſum me? Et rectè ſanè, quando-
quidem neque argentũ unquam abs te popoſci, neque uenien-
tem excluſi, alterum intus eſſe dictitans, neque decepto patre,
aut ex matris rebus aliquo ſubtracto,coëgi te mihi afferre quip- H
piam, perinde atque aliæ facere ſolent: ſed ſtatim ab initio inde,
nulla data mercede, atque aſymbolum recepi te intrò. Noſtine quàm multos
amatores reiecerim? Ethoclem uidelicet,eum qui nunc inter ſenatores eſt,Paſ-
ſionem nauclerum, & coæqualem tuum Meliſſum, quanquam etiam nuper
adeò pater eius mortuus eſſet,ac dominus ipſe factus bonorum omnium. Ego
uerò te, Phaonem ſcilicet meum, ſolum habebam, neque aſpiciens neque ad-
mittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim ſtulta ac demens, uera il-
la eſſe quæ iurabas,& ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac Penelope il-
la, pudicè ac caſtè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud I
amicas accuſante me.Tu uerò poſteaquam intellexiſti me obnoxiam habere te,
uti quæ iam ex te peperiſſem,nunc quidẽ ad Lycænam alludebas intuente me,
nimirum ut ægrè mihi faceres: nunc autem iuxta me accumbens,Magidiũ lau-
dabas, pſaltriam iſtam uidelicet. Ego uerò ob hæc lachrymor, & ſentio con-
tumeliam. Paulò autem antè, quando compotabatis Thraſo & tu & Diphi-
lus,aderant & tibicina Cymbalium,& Pyrallis,ea quæ inimica mihi eſt.Tu ue-
rò cum hoc ſcires, Cymbalium quidem quinquies oſculatus es, id quod non
admodum curæ mihi erat,(teipſum enim afficiebas contumelia,talem oſculan-
do) Pyrallidi autem quàm multa innuebas,ac bibens illi quidem poculũ com-
monſtrabas,puero autem reddens,in aurem iubebas,ut niſi Pyrallis id poſtula- K
ret, alteri nemini infunderet. Poſtremò autẽ etiam demorſo malo,quãdo Di-
philum alias res agere uidebas (loquebatur enim cum Thraſone tum) inclinãs
te quodammodo,collimatè adeò iaculabaris illud in ſinũ ipſius,ne latère qui-
dem me cupiens. Illa autẽ exoſculata,inter mamillas ſub faſcia inſertabat illud.
Iſta igitur cuius gratia facis? Qua te autẽ ſiue magna ſiue parua iniuria affeci aut
etiam offendi ego? quem alium cunque intuita ſum? an nõ ad unius ingenium
& morem tuum uiuo? Haud ſanè præclarum aut magnum hoc, Lyſia, facis,
miſeram mulierculam, & in te inſanientem, mœrore implicans. Eſt dea utique
aliqua

A aliqua Adraſtia, ac talia uidet. Tu uerò aliquãdo mœrore afficieris, ubi fortaſſe audieris de me aliquid, quòd iaceã uidelicet aut laqueo à me ipſa ſuffocata, aut in puteum præcipitata, aut quemcunque tãdem mortis modum inuenero, dum ne amplius ita coràm & ob aliorum oculos moleſtiis afficiar. Ac tum pompam utique duces tu, perinde ac re magna ſplendidaq; peracta. Quid me toruè aſpectas, ac dentibus infrendis? Nam ſi quicquam eſt cur me accuſes, dicas licet. Pythias hæc inter nos iudicet. Quid hoc? ne reſponſo quidem dato abis hinc, me relicta? Vides mea Pythias qualia patiar à Lyſia. P Y T. O feritatem. Nam quòd nullis neque lachrymis flectitur, lapis ſanè, non homo eſt. Quanquam ſi utique
B ueritatẽ conuenit dicere, tute Ioëſſa perdidiſti ipſum, quæ ſupra modum amaſti hominem, idque etiam palàm feciſti illi. Oportebat autem non nimis æmulari ipſum. Inſolentes enim fiunt cum hoc ſentiunt. Ah deſine lachrymari miſera: & ſi me audies, ſemel atque iterum exclude uenientem. Videbis enim inflammari ipſum denuo prorſus, & uiciſſim inſanire uero pacto. I O E S. At ne dixeris quidem, apage. Vt ego excludam Lyſiam? Vtinam ne ipſe à me deficiat modò. P Y T H. At rurſus huc renertitur. I O E S. Perdidiſti nos, Pythias. fortaſſis audiit te de excluſione uerba facientem. L Y S. Non huius cauſſa, Pythias, huc reuerſus ſum, ut quam ne aſpexero quidem amplius, talis cum ſit, ſed tua
C gratia, ut ne damnares me, ac diceres fortè: Irreconciliabilis hic Lyſias eſt. PYT. Atque equidem dixiſſem Lyſia. LYS. Ferre igitur me uis Pythias Ioëſſam hãc, quæ nunc lachrymatur, cum ipſe ſuperuenerim ei aliquando cum adoleſcente concumbenti, & à me deſciſcenti? P Y T H. Lyſia, in uniuerſum quidem meretrix eſt. Cæterùm quando uerò deprehendiſti ipſos concumbentes? L Y S. Sextus, ni fallor, dies hic eſt, per Iouem, ſextus utique. fuit enim ſecunda menſis incipiẽtis, hodie uerò eiuſdem ſeptima eſt. Pater igitur cum ſciret me iam olim amare, probam hanc ſcilicet, concluſit me domi, dato ianitori mandato, ne aperiret. Ego uerò (non enim ferebam ab huius congreſſu prohiberi me) Dromo-
D nem iuſſi, acclinantem muro atrii, qua parte humillimus erat, in tergum recipere me. Nam hoc pacto minore negocio aſcenſurus eram. quid multis opus eſt? tranſcendi, ueni, atrium offendi occluſum diligenter. Iam enim nox erat media. Itaque neq; pulſaui tum, ſed attollens ſenſim ianuam (iam autem & antea idem aliquoties feceram) tranſuerſum acto cardine, tacitè ac ſine tumultu ingreſſus ſum. Dormiebant autem omnes, atque ego exinde contrectato pariete (ut fit in tenebris) ſuper lectum adſtiti. I O E S. Quid narras, ô Ceres? propè enim deficio. L Y S I A S. Poſtquam autem animaduertebam non unum eſſe anhelitum: principiò quidem putabam Lyden cum ipſa unà dormire, cæterùm aliter mul-
E tò res erat, Pythias. Nam ubi contrectare cœpi, deprehendi imberbem quendam, admodum tenernm, ad cutem uſq; detonſum, unguẽta etiam ipſum olentem. Hoc ubi ſenſi, ſi quidẽ & gladiũ ueniens mecum attuliſſem, non ita quieſſem tũ, ſat ſcitote. Quid ridetis Pythias? an uerò riſu digna dicere uobis uideor? I O E S. Hoccine igitur Lyſia acerbum adeò tibi fuit? Pythias hæc mecũ dormiebat. PYT. Ne dicas illi Ioëſſa. IOES. Cur nõ dicam? Pythias erat, ô chariſſime, à me accerſita tum, ut unà mecũ dormiret. Aegrè enim erat mihi, quòd te non habebam. LYS. Pythias autem? ille ad cutem uſque detonſus? atque exinde intra ſex dies hoſce tantam iterum produxit comam? IOES. Ex eo cum morbo laborauit, tonſa eſt, Lyſia. defluxerant enim illi tum crines, nunc autẽ fictitiam

comam impoſuit. Oſtende Pythias, oſtende ita rem habere ſe,ac fidem illi fac. F
Ecce tibi adoleſcentulum iſtum mœchum, quem zelotypia proſequebaris.
L Y S. Quid igitur? an non conueniebat hoc? præſertim amantem, & qui ipſe
contrectauerat? I O E S. Proinde tu quidem iam perſuaſus es ut credas. Vis autem & ipſa uiciſſim tibi ægrè faciam,ut quæ meritò uiciſſim iraſcar tibi? L Y S.
Nequaquam,ſed bibamus iam, Pythiasq; hæc unà nobiſcũ. Aequum enim eſt
adeſſe ipſam reconciliationi faciendæ. I O E S. Aderit. Qualia autem propter
te paſſa ſum,ô generoſiſſime adoleſcentum Pythias? PYT. At idem ipſe reconciliaui quoq; uos: quare non eſt cur mihi ſuccenſeas,niſi iſtud quæſo uide Lyſia,ne cui de coma quicquam dixeris. G

LEONTICHVS, CHENIDAS, ET HYMNIS.

LEONTICHVS.

IN pugna autem cõtra Galatas,dic Chenida quo pacto ipſe quidem ante cæteros equites curſu præuectus fuerim,equo inſidens
candido,Galatæ autem,tametſi fortes alioqui bellatores,trepidarint cõtinuò ubi aſpiciebant me,neque quiſquam amplius ſubſiſtere ſuſtinuerit. Ibi igitur tum ego lancea quidem emiſſa trãſfixi præfectum alæ ipſorum unà cum equo. Contra eos autem,qui cõferti ad- H
huc reſiſtebant (erant enim nonnulli qui perſiſtebant, phalãge quidem ſoluta,
in quadrangulam autem aciem aggregatis ipſis) progreſſus,arrepto gladio, ac
totis animis facto in illos impetu,in fugam quidem conuerto circà ſeptem eorum qui in prima acie pugnabant,equi incurſu:gladio autem impacto manipularii unius ducis caput in duas partes diſſeco unà cũ ipſa galea. Vos autẽ Chenida paulò pòſt ſuperueniſtis,fugientibus iam illis. C H E N. Nam cum,Leontiche, circa Paphlagoniam ſingulari prælio cum ſatrapa illo congreſſus es, an
non tum quoque præclarum facinus ac magnum edidiſti? L E O N T. Pulchrè
cõmonuiſti facinoris haudquaquam etiam illius ingeneroſi. Nam ſatrapa ipſe I
cum corpore quidem eſſet maximus, inter grauis autem armaturæ milites pugnator haberetur optimus,cõtemptis uidelicet Græcis, in medium proſiliebat,
ac prouocabat ſi quis cum ipſo ſingulari prælio decertare uellet. Ibi igitur tum
cæteri quidem perculſi atque perterriti erant,Manipularii uidelicet,Præfecti,&
Centuriones, & ipſe etiam Imperator, quanquam homo eſſet minimè alioqui
ingeneroſus aut ignauus. Nam Ariſtarchus tum imperator exercitum ducebat,
Aetolus, idemq; iaculator optimus. Ego uerò tribunatum adhuc tũ gerebam,
ſed tamen nihilominus fidens animo,& dimotis à me ſociis,qui me increpãdo
retinebant. Metuebant enim mihi,aſpicientes Barbarum quidẽ ipſum reſplen- K
dentem armis inauratis, magnam autem atque terribilem indutum galeam, &
præterea lanceam quoque ui multa librantem. C H E. Nimirum ego quoque
tum metui Leontiche,& ſcis quo pacto inſtabam tibi precãdo, ne præ aliis periculo cõmittere te uelles. Nã mihi uita hæc ingrata futura erat te morte amiſſo. LEON. At ego tum præ cæteris auſus,proceſſi in medium,non peius neq;
ipſe Paphlagone illo armatus,ſed totus adeò auro collucens. Quare clamor ſtatim coortus eſt & à noſtra parte,& à barbaris. Agnoſcebant enim etiam illi me
uidẽtes,& maximè ex pelta,& phaleris,& criſtis. Dic quæſo Chenida, cuínam
me tum omnes aſſimilabãt? C H E. Cui autem alteri,quàm Achilli per Iouem
Thetidis

A Thetidis & Pelei filio. Ita decebat quidem te galea, efflorebat autem purpura: pelta uerò etiam fulguris modo coruſcabat. LEONT. Poſtquam autem ad manus uentum eſt, Barbarus ille prior uulnerat me modicè, quaſi perſtringens haſta paulum ſupra genu. Ego uerò adacta per clypeum lancea, totum utrinque pectus illius tranſuerbero: atque exinde accurrens, ceruicem quoq; gladio amputo facilè: armáque illius referens inde redeo, caput quoque unà ſumma fixum lancea portans, cæde uidelicet lotus ac madens. HYM. Apage Leontiche, fœda ſceleratáque hæc, atque adeò horribilia de te ipſo narras: neque uerò te amplius ne aſpexerit quidem aliquis, cruore ac tabo ita gaudentem, ne-

B dum bibat tecum, aut concumbat. Ego certè igitur hinc abeo. LEON. Quin duplam accipe mercedem. HYMN. Non potero cum uiro cædibus polluto concumbere. LEON. Ne metuas, Hymni. Nam illa tum in Paphlagonia geſta ſunt, nunc autem pacem hic ago. HYMN. At homo deuotus & execrabilis es, & cruor ex capite Barbari illius, quod in lancea fixum portabas, in te deſtillabat. Egóne igitur ut talem uirum amplectar & oſculer? abſit, ô Charites. neque enim iſte talis carnifice melior. LEON. At uerò ſi me uidiſſes in armis, ſat ſcio, amaſſes Hymni. HYMN. Audiens ſolùm hæc, Leontiche, nauſeo, atque horreo, ipſasq; illas umbras uidere mihi uideor & ſimulacra occi-

C ſorũ, & præcipuè miſeri illius manipulatii præfecti, cuius tu caput in duas partes diſſecuiſti. Quid putas igitur ſi ipſum opus aſpicerem, & cruorem manantem, & iacentium cadauera? E moritura certè mihi uideor, ut quæ nunquam ne gallum quidem gallinaceum occidi uiderim. LEON. Adeóne autem ingenerosa Hymni es, & puſillanimis? Ego uerò oblectatũ iri te putabam audiendis iſtis. HYM. At huiuſmodi narrationibus oblecta ſiquas Lemniades inueneris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrem curriculò abibo, dum adhuc dies eſt. Sequere & tu Gramme. Tu uerò uale, Tribunorum optime, & occiſor, quotquot etiam uolueris. LEON. Mane quæſo, Hymni, mane. Abiit. CHEN.

D Nempe Leontiche puellam ſimplicem territaſti, concutiendo criſtas, & incredibilia quædam præclarè facta cõmemorãdo. Ego uerò ſtatim uidebam quo pacto ex palleſcebat, cũ tu adhuc illa quæ circa manipulariũ facta eſſent, narrares: cõtrahebatq; uultum, & exhorrebat aliquantũ, poſtquã etiam diſſecuiſſe te caput illius dicebas. LEON. At ego me illi amabiliorem eò uiſum iri putabam. Sed & tu me perdidiſti Chenida, qui ultra hæc etiã de ſingulari certamine ſubmonuiſti. CHEN. An nõ decebat me quoque mentiri tecum, quando cauſſam arrogantiæ iſtius uidebam? Tu uerò longè terribiliora omnia feciſti. Eſto enim amputaris infelicis iſtius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceæ affixiſti, ita

E ut cruor in te deſtillaret? LEON. Vnum hoc impurum ac deteſtabile re uera, Chenida. Nam cætera quidem non omnino malè conficta fuerant. Abi igitur, ac perſuade illi ut redeat, mecumq; dormiat. CHEN. Quid igitur? dicámne quòd omnia iſta mentitus fueris, dum generoſus ipſi uideri affectas? LEON. Turpe hoc, Chenida. CHEN. At uerò alio pacto non redibit facilè. Proinde alterum ex his elige, ut uel odio habearis, dum præclarus bellator uideri cupis: uel mentitum eſſe te iſta confitearis, & cum Hymnide dormias. LEON. Difficile ſanè utrunque eſt, ſed tamen Hymnidem habere malo. Abi itaq;, ac dic illi, Chenida, mentitum quidem eſſe me, non tamen omnia.

DORIO ET MYRTALE.

F

NVnc me excludis ſcilicet Myrtale? nunc,quando ad inopiam perueni propter te? At quando tam multa ad te afferebam: amator, uir,dominus, denique nihil non eram. Poſteaquã igitur ego quidem exhauſtus ac ſiccus planè iam, tu uerò Bithynum iſtum mercatorem inueniſti,qui te amet, ego quidem excludor,& ante fores ſto lachrumans: ille autem tota nocte oſculatur,& ſolus intus eſt,& quaſi quoddã ſacrum peruigilium tecum peragit,iamq; etiam prægnantem ex eo eſſe te ais. MYR. Iſta me enecant, Dorio, & maximè quando dicis quòd multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus ſis. Rationem igitur ſubduc quæſo omnium G eorũ quæ iam inde à principio ad me attuliſti.DOR.Rectè ſanè,Myrtale,ſubducamus rationem. Principiò igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarum drachmarum precio.pone duas drachmas.MYR.At concubuiſti quoque noctes duas. DORIO. Et quando ex Syria ueniebam,alabaſtrum unguenti ex Phœnicia,duarum etiam iſtud drachmarum,ita me ſeruet Neptunus.MYR.At ego tibi,cum hinc nauigares,paruam illam tuniculam dedi ad femora uſque demiſſam,quò remigando ultereris, quã Epiurus proreta, quãdo dormierat mecum, per obliuionem hic intus reliquerat. DOR. Verùm cognitam illam in Samo nuper à me rurſum abſtulit Epiurus, non ſine multo (prò dii) certamine. Cepas autem ex Cypro,& ſaperdas quinque,& percas quatuor,quãdo ex Boſporo nauigauimus,attuli tibi quoque.Quid ergo? etiã panes octo nauticos in caniſtro,ſiccos, & cortinam caricis plenam ex Caria, & poſtea ex Pataris ſandalia inaurata,ô ingrata. Etiam caſeum aliquando memini afferre me tibi ex Gythio.MYR.Quinque fortaſſis drachmarum,Dorio,omnia hæc.DOR. O Myrtale, quantum equidẽ potui, homo nauta,& mercede operam nauibus locans. Nunc enim etiam lateri præfectus ſum dextero,& tu nos cõtemnis?Nuper autem quando* Aphrodiſia celebrabãtur,an non drachmam quoque ante pedes Veneris pro te poſui auream?& rurſum matri pro calceamentis drachmas numeraui duas,& Lydæ huic in manũ aliquoties,nunc duos,nunc quatuor obolos?Hæc omnia in unum computata,ſubſtantia certè uiri nauitæ fuerunt.MYR. Cepæ illæ uidelicet, & ſaperdæ, Dorio? DOR.Ita certè. Neque enim plura aut maiora ferre potui.Non enim remis locarem operam,ſi diues forem.Cæterùm matri meæ ne caput quidem unum allii unquam attuli. Libenter autẽ ſcirem,quæ'nam tibi à Bithyno iſto dona darentur.MYR.Principiò tunicam hãc uides?eã ille emit,& monile hoc craſſius.DOR.Illéne? An nõ ego te iam olim habere noram?MYR.At quod tu noras,multo tenuius erat,neque ullos ſmaragdos habebat.Deinde & inaureis has,& tapetem.Nuper autem etiam duas minas.Et penſionem domus quoq; pro nobis exoluit,nõ ſandalia Patarica,& caſeum Gythiacum,& id genus nugas.DOR.At illud non dicis,cum quali ipſo concumbas, qui annos omnino ſuprà quinquaginta natus uxorẽ duxit, caluus uidelicet, & colore ſimilis carabo. Neque etiam dentes illius uides? Nam gratiæ quidem, ô Dioſcuri,illius multæ, & præcipuè quoties cantat,& delicatior paulo eſſe cupit,aſinus ad lyram,ut dici ſolet.Sed tu fruere eo,digna utiq; exiſtens, ac puer uobis naſcatur patri ſimilis. Ego uerò etiam ipſe inueniam Delphidem aut Cymbalium aliquam,meæ conditionis,aut etiam uicinam ueſtram hanc tibicinam,aut omnino ullam aliquam.Tapetas autem,& monilia,& duarum

**id eſt, Veneris feſta, uel ſacra.*

H I K

A rum minarum mercedém non omnes habemus. MYRT. Beatam igitur illam,
quæ te amatorem habebit Dorio. Cepas ſiquidem illi feras ex Cypro, & ca-
ſeum ſcilicet quando ex Gythio nauigabis.

COCHLIS ET PARTHENIS.

QVid ploras Partheni? aut unde fractas haſce tibias affers? PAR. Mi-
les Aetolus iſte magnus, qui Crocalen amat, alapis cecîdit me, cũ de-
prehendiſſet canentem apud Crocalen, à riuale ſuo Gorgo condu-
ctam, idémque tibias haſce fregit mihi, ac menſam inter cœnandum
euertit, craterem ꝗ effudit quoque irrumpens: ipſum autem agreſtem illũ Gor-
B gum ex ſympoſio capillis abſtractũ, uerberarunt circunſtantes, ipſe miles (Di-
nomacho, opinor, nomen illi eſt) & commilitonum ipſius alter quidam. Qua-
re equidem neſcio an ſuperuicturus etiam homo ſit. Nam illi pariter & cruor
multus è naribus manabat, & tota facies eius intumuerat, ac liuida erat. COC.
Quid? inſaniitne homo, an hæc temulentia quædam fuit, & ex ebrietate inſo-
lentia? PAR. Zelotypia quædam Cochli fuit, amorꝗ adeò enormis. Crocale
autem duo, opinor, talenta popoſcerat ab eo, ſi ſe ſolam habere uellet. Ea igitur
poſtquam Dinomachus non dabat, ipſum quidem uenientem excluſit, illiſa illi
etiam ianua, quemadmodum ferebatur: Gorgum autem, Oenoënſem quẽdam
C agricolam prædiuitem, iam diu ipſam amantem, hominem uidelicet facilem ac
probum, intromittens, potabat cum eo, me quoque aſſumpta, ut tibia canerem
apud ipſos. Cæterùm cum iam procederet conuiuium, ego quidem perſonare
cœpi carmen quoddam Lydii generis, ac toni: ruſticus autem ille ſurgebat iam
ut ſaltaret, & Crocale autem etiam manibus applaudebat, omniaꝗ adeò iucũ-
da ac ſuauia erant. Interea uerò ſtrepitus exauditur, & clamor quidam, ianuaꝗ
domus exterior effringitur. Nec multò pôſt irruerunt adoleſcentes quaſi octo,
admodũ robuſti ac ualidi, & Megarenſis ille unà inter ipſos. Illico igitur euer-
tebantur omnia, & Gorgus, quemadmodum dixi, uerberabatur, humiꝗ iacens
D etiam pedibus proculcabatur. Crocale autem, neſcio quo pacto, clàm ſubduxe-
rat ſeſe, & ad uicinam Theſpiadem effugerat. Mihi uerò Dinomachus inflictis
alapis, Diſpereas, inquit. & ſimul tibias cõfractas abiecit. Et nunc currens abeo
ut hæc dicam hero meo. Abit autem & agricola, circunſpecturus amicos quoſ-
piam in urbe, qui Megarenſem illum magiſtratibus tradant. COC. Hoc nimi-
rum eſt frui militaribus iſtis amoribus, plagas & actiones ſuſtinere: cætera ue-
rò, Duces eſſe ſe & Tribunos iactitant, & ſi quid dandũ ſit, expecta, aiunt, dum
tributum conferatur, dumꝗ ipſe ſtipendium accipiam, atque omnia tibi confi-
ciam. Pereant itaque arrogantes iſti iactatores. Nam ego certè rectè facio, quæ
ipſos penitus non admitto. Piſcator mihi quiſpiã obueniat, aut nauita, aut agri-
E cola, æqualis conditionis, qui adulari ſciat parum, & afferat multum. Criſtas au-
tem concutientes iſti, & prælia commemorantes, nihil aliud, Partheni, quàm
inanes crepitus.

DE MORTE PEREGRINI, Vincentio Obſopœo interp.

ARGVMENTVM.

Inſectatur hic Lucianus id quod aliàs quiſque libenter facit, arrogantiam et inſanam gloriæ cupiditatem, præcipuè Philoſophorum, ut cuius gratia plerique omnia audeant, neque quicquam intentatum relinquãt. Atque eius rei exemplum, Peregrini huius mortem deſcribit, qui ut famam aliquam ſui relinqueret, in Olympijs cõſtructo rogo, ſeipſum in ignem ultro coniecerit, atque ita extinctus ſit. Quanquam autem potiſsimùm ea com-

A confeſtim in Arabiam,ut habebam, diſcedens abiiſſem, ob fumi,certè ſcias,fœditatẽ periiſſem:& tamen in fragrantia tãta, aromatumq́; copia, necnon thuris abundãtia, uix mihi nares odoris obliuiſci, & graueolentiam illam dediſcere uolebant:ſed & nunc cum tantùm recordor,quaſi nauſeo. APOL. Quidnam ô Iupiter, uolebat cum ita ſe ipſo abuteretur? aut quódnam inde bonum, ſi in rogum incideret,ac carbonatim deflagraret?IVP. Atqui fili,nonne in hoc Empedoclem ante ipſum criminari uideris,qui in Siciliá & ipſe in cratêras inſiluit? A P O L. Melancholiam quandam moleſtam dicis. Cæterùm iſte quãnam tandem deſiderii cauſſam habebat? I V P. Ipſius tibi ſermonem referam,quem co-

B ram Panegyri, cum mortis genus defenderet, habuit. dicebat enim,ſi memini. Sed quænam eſt iſta quæ accelerans aduentat, perturbata,lachrymans? magna uidetur iniuria affecta. Atqui Philoſophia eſt,ac nomen meum,ſe ipſam deplorans ærumnis plena, inuocat. Cur filia lachrymaris?aut cur uitã relinquens adueniſti? num tibi rurſus Idiotæ,ut olim, ſtruxere inſidias,cum Socratẽ ab Anyto accuſatum interfecere?ideóne illos fugis?PHI. Nil tale,ô pater,uerùm turba illa ingens me laudat,honoreq́; dignam cenſens ueneratur, & tantùm nõ adorat,tametſi non admodum quæ dico intelligat. Hi uerò,quónam modo dicam? familiares, & qui ſe amicos eſſe aſſerunt,ac nomen meum induêre,illi me gra-

C uiſſimè læſerunt. I V P I T. Philoſophíne tibi inſidias quaſdam ſtruxere? PHI. Minimè,pater. nam & illi pariter mihi iniuria ſunt affecti. I V P I T. A quibus igitur iniuriam perpeſſa es, ſi nec Idiotas,neque philoſophos incuſas? P H I L. Sunt nonnulli,ô Iupiter,inter multitudinem & philoſophantes medii, forma, aſpectu & inceſſu nobis ſimiles,hiſq́; ornati. hi mihi ſubeſſe gloriantur,ac nomen noſtrũ præ ſe ferunt,diſcipulos, ſectatores ac cõtubernales ſe noſtros eſſe dicentes:at uita eorum ſceleſtiſſima, ignorantia,temeritate & petulãtia penitus eſt referta: nobis iniuria haud parua: ab illis ô pater iniuria affecta profugi. IVP. Moleſta hæc, filia. uerùm qua re potiſſimùm te læſere? P H I L. Conſidera pa-

D ter,num parua. etenim cum uidiſſes humanã uitam iniquitate & iniuſtitia plenam, tanquam ignorantia & uiolentia agitatam, & perturbatam,tu rerum humanarum, quòd tanta caligine conflictarentur, miſeratus, me in terram demiſiſti, iniungens ut omnem adhiberem diligentiam, quò homines à uiolentia & mutuis deſinerent iniuriis,ac non beluarum ritu uiuerent,ad ueritatémque reſpicientes,pacatius inter ſe degerent. Dicebas etenim cum me demitteres,quænam homines agunt, qualitérque,ô filia,ob ignorantiam ſint affecti,tute quoque cernis. Ego uerò,quoniam eorum me miſeret,te,quam ſolam tãtis erroribus mederi poſſe arbitror,ex omnibus nobis elegi, ac ut illos cures,demitto.

E I V P. Noui,multa talia tum dicebam:at tu iam dicere perge quomodo ſub initium te deuolantem homines ſuſceperint,& quæ nunc ab ipſis pertuleris. PHI. Perrexi igitur pater,non confeſtim ad Græcos, ſed quod longè mihi difficilius opus eſſe uidebatur, Barbaros uidelicet inſtituere & docere,hoc primũ aggrediendum eſſe cenſebam. Intermiſſis igitur Græcis, tanquam qui facilè ſubigi poſſent,ac celeriter,ut putabam, frenum ſuſcepturi, iugóque collum ſubdituri forent,ad Indos primô moui,gentem omnium quæ uiuunt,maximam: illísque haud grauatè perſuaſi, ut ab elephantis deſcendentes,mecum conuerſarentur: quemadmodum Brachmanes, felix hominum genus, Nechræis & Oxydracis finitimi,qui omnes mihi ſubduntur, ac noſtris uiuunt inſtitutis,ac omnibus *Qui primi philoſophari cœperint. Brachmanes.*

Gymnoſo-phiſtæ. circumhabitantibus honorati,mortiſq; genere moriuntur admirando.IVPIT. F
Gymnoſophiſtas dicis:de quibus inter cætera & hoc audio,quòd in rogum ingentem aſcendentes, ſpontè comburuntur,minimè uel forma aut cathedra excidētes.ſed nihil magni hoc.nam & ego nuper in Olympiacis ſimile quiddam fieri conſpexi.quin & te cū ſenex conflagraret,adeſſe decuiſſet.PHI. Haud ad Olympia,pater,aſcēdi,execrandorū illorum quos dicebam,metu,quoniā multos eorum abire uidi, tanquā concilio maledicerent,latranteſq; domus poſteriora clamore implerent:ita ut nec illum quemadmodum occubuerit uiderim.
Aegyptij. Poſt Brachmanes igitur confeſtim in Aethiopiam,inde in Aegyptum deſcendi,& cum ſacerdotibus & prophetis illorum congreſſa ſum.Quos cum diuina G
Chaldæi. docuiſſem, in Babylonem perrexi, Chaldæos & Magos initians. Inde in Scy-
Scythæ. *Thraces.* thiam,poſtea in Thraciam, ubi Eumolpus & Orpheus mecum congreſſi ſunt,
Græci. quos etiam in Græciam præmiſi,Eumolpū quidem ut Græcos initiaret(etenim cuncta diuina à nobis didicerat) Orpheum autē ut in cantando muſica eos cogeret:quorum ueſtigia confeſtim inſecuta ſum:ac ſub initium cū ueniſſem,non admodum Græci me amplectebantur,nec tamen penitus excludebant. Paulatim uerò cum eis conuerſata,ſeptem ex omnibus amicos & diſcipulos collegi, & alium ex Samo, alium uerò ex Epheſo, ex Abdera quoque alium, omnino
Sophiſtæ quales,& unde. paucos.Quibúscum Sophiſtarum genus,neſcio quo pacto,mihi ſubpullulauit, H
neq; mea abſolutè æmulans,nec tamen penitus diſcrepans,ſed tanquā Hippocentaurorum genus,compoſitum quid,& mixtū, in medio ſuperbiæ & philoſophiæ errans,neq; ignorantiæ finē imponens,neq; fixis oculis nos intueri ualens,ſed tanquā hebetudine cæcutiētes,obſcurū quid, & dubiam noſtri imaginem umbrámue quandoq; cernens, nihilominus tamen exactè cuncta ſe noſſe exiſtimat. Hinc illa inutilis & ſuperuacanea apud eos ſapiētia,& ut ipſi arbitrātur,inexpugnabilis,accenditur: arrogātes quoq; & dubiæ,necnon abſurdæ reſponſiones : inextricabiles præterea & labyrintheæ interrogationes. Quòd ſi ab amicis meis prohibentur & redarguuntur,indignantur,ac contra illos conſpirant, tandemq; in ius rapiunt, & ad cicutam bibendam tradunt. Et quanuis I
fortaſſe tū confeſtim fugere,nec amplius eorum cōuerſationem tolerare oportuiſſet:Antiſthenes tamen,& Diogenes,ac paulò pòſt Crates,Menippus quoque,mihi,ut parumper diſceſſum meum differrē,perſuaſere:quod utinam nunquam factum eſſet.non enim tanta poſtea fuiſſem perpeſſa. IVP. Sed nondum mihi,ô Philoſophia,enarras quemadmodum iniuria ſis affecta,uerùm tantummodo indignaris.PHIL.At qualiter,nunc,ô Iupiter,audi:Sceleſtum quoddam hominum genus eſt,& ut plurimū ſeruile ac mercenarium, haud nobiſcum ob negociorum multitudinem à pueris cōuerſatum.ſeruitutem enim ſeruiuit, aut K
ſub mercede operam locauit,aut alias artes exercuit,quales par eſt homines tales addiſcere,coriariam,fabrilem,fullonicam,aut lanam excutere,ut mulieribus ſit accommoda,& ad filandum apta,ductiliſq;,cum illæ tramam uertunt,uel liciū circunuoluunt. talia igitur in puerili exercentes ætate, nec nomen cognouere noſtrum. Poſtquā uerò annos uiriles ingredi cœpere,ac reuerentiā quæ à quamplurimis amicis exhibetur meis,conſpexerunt, quemadmodumq; homines loquendi eorum libertatem tolerant,& correpti gaudent,ac conſulentibus obtemperant, increpantes denique formidant : hæc omnia tyrannidem haud paruam eſſe arbitrabantur. Verùm addiſcere quæ profeſſioni huic cōueniunt,
longum

A longum erat,ſeu potius impoſſibile ualde:artificia uerò tenuia,& quæ uix cum ſummo etiã labore neceſſaria ſuppeditare poſſent:nonnullis etiã ſeruitus moleſta,& quomodocunq; erat,intolerãda uidebatur. Re igitur diligẽter perpenſa,ancoram nouiſſimam,quã nauigãtes ſacram appellant, uiſum eſt demittere. ad optimã itaq; ſocordiam declinantes, audaciam quoq; & ignorantiam ac impudentiam in auxilium aduocarũt,quæ potiſſimùm cum eis in certamen irent. Conuicia præterea noua excogitarũt,ut prompta eſſent,ac ſolas decertationes has in ore haberent. Qualiãnã ad philoſophiã cernis uiatica? proinde & formæ ſtudent,ac oppidoquam eleganter ſe exornant, planeq; ita mecũ agunt,quem B admodum Aeſopus Cumanum illum aſinum feciſſe refert,qui cum leoninam induiſſet pellem,& aſperè derudiſſet,ſe quoq; leonem eſſe uideri cupiebat: & erant fortaſſis nonnulli qui ei crederent. Noſtra uerò admodum,ut noſti,ſunt facilia,& ad imitãdum leuia(de externis loquor)haud enim magni eſt negocii, uel ueſtem ſibi tritam circundare,aut peram collo ſuſpendere,ſeu lignũ in manibus geſtare,uel uociferari,aut potius rudere,ſiue latrare,ac omnibus maledicere. Equidem ſecuritatem,quòd nihil ob talia paſſuri eſſent,formæ reuerentia præſtare tenebatur. Libertas uerò etiam inuito domino prompta. qui ſe cõprehenſos abducere conabatur, baculi experiebatur uiolentiam. Cæterùm farina C non amplius pauca, neq; placẽta ut antea tenuis,obſonia uerò nequaquam ſolita,cepéue agreſte,ſed carnes omnifariam,& uinũ quod ſuauiſſimum:quin & aurum cũ uolunt,paratum.etenim circumerrantes tributũ colligunt,uel ut ipſi dicũt,pecora detondent,multosq; dare exiſtimant uel habitus ueneratione,aut metu ne malè audire cogantur. Siquidem & hoc quoq;,ut arbitror,præuidere, quò ex æquo inter rectè philoſophantes collocarẽtur,nec eſſet qui talia diſcerneret & diiudicaret, ſi tãtùm exteriora eſſent ſimilia, quandoquidẽ nec principium redargutionis ſuſtinent:ueluti ſi dicatur,quis ille ſic ornatus,& tã repentè?ſed cõfeſtim clamitant,& ad eorum arcem, maledicentiã ſcilicet,cõfugiunt, D lignúmque promptum eſt. Proinde ſi opera quæris, ſermones multi. quòd ſi à ſermonibus iudicare uelis,uitam conſiderandã eſſe cenſent. Tali igitur impoſtura ciuitas repleta eſt uniuerſa,& maximè ſub Diogenis, Antiſthenis,& Cratetis titulo, necnon canũ prætextu. Cæterùm quod natura optimũ eſt in canibus,ueluti cuſtodia,uel domus tutela, aut herilis amor, ſiue memoria, minimè imitantur,uerũ latratu,guloſitate,rapina, uenereis,crebris adulationibus, dantium blanditiis, menſarum deniq; frequentatione, his perquam diligenter elaborant. Atqui paulò pòſt quònam hæc euadant,uidebis.omnes enim ex officinis exilientes,artes relinquent deſertas,cum cernunt ſe laborantes,& operibus E deſudantes,ab aurora ad ueſperum uſq; defatigatos, uix tamen mercede tali uitam ſuſtentare poſſe:ſegnes uerò & ſubdolos homines,abunde in omnibus uiuentes, tyrannicè quidem poſtulantes, ac promptò accipientes,& cum nõ acceperint,indignantes,neq; ſi acceperunt,laudantes.hoc Saturnium eis uidebitur ſeculum,ſponteq; mel ipſum ex cœlo in ora influere. Proinde res minus eſſet moleſta,ſi cum tales ſint, nulla alia nos afficerent iniuria. Nunc uerò cũ admodum caſti & ſeueri ab extra & in publicis appareant, ſi puerum nacti fuerint formoſum,uel mulierem ſpecioſam, aut quid ſilẽtio dignum ſperant,qualiãnã faciunt? Nonnulli uerò & hoſpitum ſuorum adulterantes uxores abducunt, Ilienſis illius iuuenis inſtar, tãquam & ipſæ quoq; philoſophaturæ eſſent,

Inde cõmuniter illas uniuerſis coeuntibus proſtituentes, Platonis ſe legem implere arbitrantur, haud intelligentes quo pacto ſacer ille mulieres communes eſſe debere cenſuit. Quæ uerò in conuiuijs agunt, quemadmodum inebriẽtur, longum eſſet recenſere: & hæc faciunt, quomodo putas, dum ipſi ebrietatem, adulteria, luxuriam, & auaritiam reprehendunt. Nil igitur magis inter ſe inuenies contrarium, quàm illorum ſermones & opera: quemadmodum cum adulationem odio habendã aſſerunt, & tamen adulandi gratia gnathonicã uel aſſentationem ipſam exuperent. Alios uera loqui hortantur, cũ ipſi nec linguam niſi mentiẽdo mouere poſſint. Voluptates omnibus ſermone inimicæ, Epicurusq́; hoſtis, opera uerò omnia propter illas patrare audent. Iræ præterea uehementia, leuiſſimarumq́; rerum perturbatione, necnon indignationis facilitate, etiam nuper genitos infantulos ſuperant. Non paruum igitur riſum ſpectatoribus mouet, cum quouis etiam fortuito caſu adeò illis ira ebullit. Colore autem liuidi uidentur, impudens quid & abominabile præ ſe ferentes. Os uerò ſpuma uel potius ueneno eſt refertum: ne tu illic cum fœda illa euomitur illuuies, deprehẽdaris, caue. Proin aurum uel argentũ, Hercules, neque poſſidere dignantur. obolus ſufficit ut lupinos emant. nã potum fons ſeu riuus ſuppeditabit. At paulò pòſt non obolos uel drachmas paucas, ſed totas poſtulant diuitias, adeò ut mercator quiſpiam tanto impleri onere poſſet, quantum illis ad quæſtũ Philoſophia confert. Inde poſtquam ad ſatietatem uſque corraſere, ac frumentati ſunt, infelicem illam abiicientes lacernam, agros nonnunquam, ac ueſtes molles, pueros quoque cincinnatos, necnon inſtructas domus totas emunt, Cratetis peræ, Antiſthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, longum ualere dicentes. Talia cum idiotæ cernunt, Philoſophiam iam cõſpuunt, omnesq́; tales eſſe arbitrantur, ac doctrinam meam reprehendere non deſinunt, adeò ut longo iam tempore impoſſibile mihi fuerit uel unum ex eis conciliare: ſed planè Penelopes illud patior. etenim quantũ ego texo, tãtum ruiſus eueſtigio diſſoluitur. Ignorantia uerò & Iniuſtitia, cũ opus noſtrum inextricabile, laboremq́; cernunt inanem, minimè à riſu temperant. IVPIT. Proh ô dei, qualia nobis Philoſophia ab execrandis illis perpeſſa eſt? quapropter cõſiderandi tempus adeſt, quid faciundũ, uel quo pacto è medio ſint tollendi. Cæterùm fulmen eos iaculatione unica, morsq́; auferet cita. APOL. Ego tibi pater autem uellam. nam & ipſe iam arrogãtes, & à Muſis alienos, Muſarum gratia indignatus, odi. fulmine ſiquidem aut tua dextra minimè illi digni ſunt. Mercurium autem, ſi uidetur, pœnę exactorem ad illos demittemus. is, tanquam qui & ipſe inter diſciplinas uerſatur, celerrimè eos qui rectè philoſophantur, & qui minus, cognoſcet: dein hi quidem, ut par eſt, laudabuntur, illi uerò quemadmodũ ex tempore uidebitur, plectẽtur. IVPIT. Rectè dicis Apollo. ſed & tu Hercules, unà Philoſophiam ipſam pariter ducentes, properiter in uitam abite, certamenq́; decimumtertium iſtud, nec paruum, te abſoluere putato, ſi tam ſceleſta & impudentiſſima extirpaueris animalia. HER. Atqui pater Augiæ fimum repurgare præſtaret, quàm cum talibus manus conferre. eamus tamen. PHI. Inuita quidem: ex patris tamen ſententia ſubſequendum eſt. MER. Deſcendamus, quandoquidem haud paucos ex illis hodie cõteremus. Cæterùm ô Philoſophia, quónam tendere oportet? tu enim ubi uerſantur, noſti. an perſpicuum eſt quòd in Græcia? PHI. Minimè, niſi admodum pauci, qui rectè ô Mercuri philoſophantur. Illi uerò Attica haud indigent

E G H I K

A digent paupertate,ſed ubi auri & argenti eruitur copia,ibi nobis ſunt quærendi. M E R C. Nunquid igitur confeſtim in Thraciam abeundum? H E R C. Bene dicis. ego uos in uia deducã. nam cuncta Thracum, utpote qui ſæpius illuc acceſſerim,cognoui.& nunc huc mihi flectatis. M E R C.Quónam dicis? H E R. Videtísne Mercuri & Philoſophia,montes duos maximos,omniumq; pulcherrimos? maior Hæmus eſt,oppoſitus uerò Rhodope:at campus interiectus,perquam fertilis,ab utriuſque confeſtim radice ſe pandens,& colles quoſdam tres perpulchros aſſurgentes,minimè aſperitate deformes, tãquam ſubiectæ ciuitatis arces uarias. & iam uobis ipſa apparet. M E R C. Ita per Iouem ô *Thraciæ hypotypoſis.*
B Hercules, maxima,& omnium formoſiſſima. etenim à longè illius reſplendet pulchritudo.quin & fluuius quidam maximus præterlabitur, opportunè illam alluens. H E R C. Hebrus eſt,ciuitas uerò Philippi illius opus: proin nos iam contege,nebulâque inuolue,ut bona deſcendamus fortuna. M E R C.Ita fiet. Cæterùm quid facere oportet ut animalia indagentur? H E R C.Hoc quidem tuum iam Mercuri opus. nam præco es. ne igitur præconium enunciare cunctéris. M E R C. Haud difficile hoc, uerùm illorum nomina ignoro. tu igitur Philoſophia,quo nomine ſint appellandi,inſuper & ſigna profer.PHI.Sed neq; ipſa manifeſtè quínam uocentur noui, quoniam nullum mihi cum his conſor- *Philippi ciuitas.*
C tium. Cæterùm nõ aberrabis ſi eos à poſſidendi deſiderio,uel Poſſidonios,aut Poſſidippos,ſeu Poſſicleos, uel Poſſitudos,aut Poſſidoros nominaueris.MER. Bene dicis. ſed quínam hi ſunt qui & ipſi circunſpectant? atqui accedunt, & quid loqui uelle uidentur.V I R I.Poteſtís ne ô uiri, uel tu optima,nobis indicare,num ternos pariter uideritis præſtigiatores, ac mulierem quandam Laconicè corpus ornatam,aſpectu maſculo,ac penè uirili?PHI.Papæ! hi noſtra quærunt.V I R I.Quomodo ueſtra? etenim Fugitiui illi omnes: nos uerò præcipuè mulierem pro mancipio ab eis abductam deſideramus.Intelligetis autẽ cúrnam ipſos quæramus. M E R C. Igitur pariter enunciemus præconium. Num quis
D mancipium Paphlagonicũ,ex Sinopenſibus barbaris,nomine tale,quale à poſſeſſionibus imponitur,perpallidum, corpore hirſutum,barba horridũ,pera inſtructum,lacerna indutum,iracundum,ineruditum,uoce aſperum,maledicum, ſub imaginaria libertate uiuens,indicare poteſt?D O M I N V S.Noui,heus tu, quod prædicas mancipiũ.Illi enim apud me Scarabeus nomen erat,caluaſtrum: barbámque uellebat,& artem meam nouerat.in fullonia enim ſedens officina, flocculos abradebat,qui ex ueſtimẽtis ſuperflui pullulabãt.PHI.Ille ipſe ſeruus tuus eſt,ac nunc philoſopho ſimilis uidetur,ac perbellè ſeipſum fullonia expoliuit.DOMINVS.Proh audaciam,Scarabeus philoſophari dicitur? V I R I. De
E nobis uerò nullus ſermo.MER.Atqui omnes inueniemus,quoniam,ut aiunt, indifferenter cum muliere concumbunt.P H I.Sed quíſnam ô Hercules ille alter eſt,qui contrà tendit,pulcher,& citharam geſtans? H E R C. Orpheus,qui mecum Argos nauigauit, omnium nautarum iucundiſſimus. Nam ad cantum ſuum remigantes, nullatenus laborabamus. Salue optime & perquam canore Orpheu,qui nullibi unquam Herculis oblitus es. ORPH. Nequaquam,ſed & Philoſophia,Hercules,& Mercuri ſaluete.ſed tempus eſt ut mihi præmium indicii perſoluatis.ego enim planè quémnam quæratis,noui. M E R C. Nónne igitur,Calliopes fili, ubínam ſit,monſtrabis? cum enim ſapiens exiſtas,minimè ut arbitror,auro indiges. ORPH. Rectè dicis.proin ego uobis domum quam

inhabitat,oſtendero, ipſum uerò minimè,ne malè ab eo audire cogar. ſummè F enim ſceleſtus eſt,ac uni huic rei ſtudet. MERC. Oſtende ſolùm. O R P H. En proxima hæc.ego uerò,ne ipſum uideam,è pedibus uobis abeo. M E R C. Attende,an non mulieris uox eſt,Homeri quid connectentis? PHI. Ita per Iouem, ſed quidnam dicat,audiamus.

FVG. Non minus ille mihi eſt hoſtis,quàm ianua Ditis,
Aurum mente colens,uerbis contraria ſentit.

* Scarabeus. MER. Nonne igitur cantharus * tibi odio habendus,qui
Praua gerens hoſpes,quanuis ſimularet amicum?

MARIT. De me carmen hoc,cuius uxorem G
Abduxit fugiens,fuerat qui acceptus amicè.

FVG. Ebrius,atque canis facie,ſed pectore ceruus,
Conſilio ignauus,ſed longè ignauior armis,
Therſites uecors,prauarumq́; optima pica,
Regibus illicitè & fruſtra contendere ſuetus.

DOMI. Iure execrandi carmina hæc.

FVG. Ante canis,retroq́; leo,medioq́; chimæra,
Impetum exhalans grauiter trinicanis acris.

M A R I. Hei mihi uxor, qualia à tot perpeſſa es canibus? quin ipſam ex ipſis H conceptiſſe ferunt. M E R C. Confide, Cerberum tibi quendam aut Geryonem pariet,ut Hercules ille rurſus alium habeat laborem. Sed obuiam pergunt, ita ut fores pulſare neceſſe non ſit. D O M I. Teneo te Scarabee? ſiles iam,age uideamus quid tibi pera contineat, lupinos forſitan, uel panis fruſta. MERC. Minimè per Iouem,uerùm zonam auream. H E R C. Ne mireris. nam ſub initium in Græcia ſe Cynicum eſſe dicebat,hic autem planè Chryſippeus eſt: igitur non diu poſthac Cleanthem ipſum uidebit. à barba etenim,cũ tam ſceleſtus

λακυθίων. ſit,ſuſpẽdetur. DOMI. Tu uerò ô ſcelerate,nonne Doliolum fugitiuus meus

λακυθίων. extiſtis?certè,non alius. proh riſu digna res! quid dehinc haud fiet?& Doliolum I quoque philoſophatur. M E R C. Nunquid tertius ille domino caret? D O. Minimè,uerùm ego dominus ſponte in rem malam ipſum dimiſi. M E R C V. Quamobrem? DOMI. Quoniam teterrimè fœtet,nomine uerò Odoriſpirum appellabamus. M E R C. Hercules malorum depulſor, audisne? dein pera & baculum. Atqui tu uxorem recipe. MARI. Minimè,quandoquidem nec ſi mihi libellum ex ueteribus in utero geſtaret, reciperem. MER. Quo modo libellum? M A R. Aliquid eſt uir optime,triceps libellus. MERC. Haud abſurdè, quandoquidem ex Comicis trigaleatus quidam. H E R C. At dehinc tuum eſt iudicare. MERC. Ita mihi uidetur,mulierem hanc, ne monſtrum aut multica- K put pariat,retro in Græciam ad uirum reuerti debere, & fugitiuulos hos duos

λακυθίων. dominis reddi, ut diſcant quæ antea : Doliolum quidẽ ſordidos abluere panniculos,Odoriſpirũ autem rurſus ueſtimẽta reſarcire lacera,malua tamen prius flagellatum. Inde & hunc picatoribus tradi,ut pereat,uulſus primò: inſuper pudenda pice inquinari, poſtea in Hæmum ſublatum nudum, pedibusq́; colligatum,in niue deſtitui. SCARA. Heu malorũ,ah,ah,papæ, eheu. DOMI. Quid hoc eſt?tragicas interſeris uoces? ſed ad picatores iam ſequere,prius tamen leoninam exue pellem,ut planè aſinus eſſe cognoſcaris.

SATVR-

A # SATVRNALIA, Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Saturnalia, feſta Romæ fuerunt in honorem Saturni inſtituta, quæ menſe Decembri, initio à decimoſexto
calend. Ianuarij facto, per proximos dies ſeptem peragebantur. In ijs neque bella gerenda ſuſcipiebantur, ne-
que pœnæ à nocentibus ſumebantur, ſed licebat ſeruis, pileatis (quod ſignum libertatis erat) per urbem liberè
uagari, atque aleæ uacare, & cum ipſis dominis etiã cibum capere. Pauperes autem à diuitibus cõuiuijs quo-
que accipiebantur, ijdemq; inter ſe dona mittebant: quorum quæ mittebantur, xenia: quæ uerò referebantur,
apophoreta uocabant. Id quod cũ ex alijs ſcriptoribus, tum ex Martiale præcipuè apparet, qui poſtremos ſuos
libros illorum titulis inſcripſit quoque. Quoniã igitur tum (ut eſt uerisſimile, omniaq; in deterius abeunt tem-
B *pore) pauperes à diuitibus non eodem modo ut à principio, æqualiter accipiebantur, unoq; alij uiliore, atque*
epulis uixdum guſtatis, ſemiieiuni & eſurientes interim è conuiuio diſcedebant, deinde neque munera eo-
dem precio, quo olim, referebant: occaſionem inde ſumpſiſſe Lucianus uidetur, ut conſuetudinem illam pro ſuo
iure ac modo exagitaret, atq; hæc, tanquam & ipſa Saturnalitia quadã munera, legenda proponeret. Quan-
quam neque hic ab ingenio ſuo quicquam recedit, pariterq; & deos & homines more ſuo inceſsit. Nam Sa-
turni fabulam quoque perſequitur, & uecordiam ipſius coarguit, ut qui pro liberis ſaxa deuorarit, & com-
pedibus uinctus degat, à Ioue regno depulſus. Et Iouem ipſum accuſat, ut qui citra delectum & inæqualiter
bona fortunasq; hominibus diſtribuat, malos euehẽdo, & contrà bonos deprimẽdo. Atq; hæc ſummatim per
tota Saturnalia tractantur. Cæterùm primo hoc dialogo ritum et originẽ ſacri huius potiſsimùm tradit, ficto
Sacerdotis & Saturni colloquio, quorum alter quidem diuitias à deo poſtulat: alter autem dum diuitias lar-
giri, ſuæ poteſtatis eſſe negat, interea quatenus ipſe regnet, & quid præſtare ſoleat, denique cur hoc feſtũ in-
C *ſtitutum ſit, exponit, refutata interim etiam fabula quæ de liberis deuoratis, & amiſsione regni, & captiui-*
tate ipſius uulgo iactatur. Inſequenti autem Chronoſolone, leges Saturnaliorum conſtituit, primam uidelicet
de ritu ac modo peragendi feſti, & de ijs quæ in eo agere fas ſit. Secundam de accipiendis atque tractandis
pauperibus, deq; muneribus à diuitibus ijſdem mittendis. Poſtremam de modo & ratione conuiuiorum, quæ
apponi uidelicet debeant, & quantum à quoque bibi, & quouſque ludo utendum ſit. Et hæc omnia cũ longa
præfatione, qua legibus hiſce auctoritatem à perſona & mandato ipſius dei parat. Inſcribitur autem Chro-
noſolon, ut uidetur, ab exemplo, quòd eodem modo & apud Athenienſes olim Solon ille leges dictauit. Poſt
hæc in epiſtolis, in prioribus quidem de mutandis rebus, & inſtituenda æqualitate agitur. Nam pauper quiſ-
piam petit à Saturno, ut cũ diuitibus agat, quò depoſitis in medium opibus, ex æquo ſe quoque frui illis pa-
tiantur, aut certas utique ueſtes & pecunias, & cætera ad feſtum peragendum pauperibus mittant. Primùm
quia abſurdum et inconueniens ſit, ita inæqualiter agere: deinde quòd contra uetus exemplum, quo Saturni
D *temporibus omnia æqualia fuiſſe perhibeantur: addita etiam collatione diuitum, & hypotypoſi quadam mo-*
rum ac uitæ illorum. Poſtremò comminantes ſe omnia mala illis imprecaturos eſſe, niſi hæc quæ petãt, fiant.
Contrà autem Saturnus increpat pauperẽ, qui ea à ſe poſtulet, quæ ſuæ poteſtatis nõ ſint. Sed tamen reſpondet,
ſe cum diuitibus hoc nomine agere uelle, addita poſt hæc longa commonitione, qua pauperes, ut ſua ſorte con-
tẽti ſint, hortatur, oſtendẽs plus moleſtiæ & periculorũ diuitias quàm uoluptatis ſecũ habere. In poſterio-
ribus autem agunt inter ſe Saturnus et diuites de æqualitate in cœnis habenda: ac prior quidẽ Saturnus ex-
ponit diuitibus quæ à pauperibus ad ſe ſcripta ac poſtulata fuerint, admonens illos, ut benigniores erga ipſos
ſe gerant, atque æqualitatem recipiant, argumentis à ſigno & conſequentibus: tum commodis, ſi faciant, tum
periculis, ſi detrectent, adhibitis. Contrà autẽ diuites extenuata accuſatione pauperum à conſueto, reſpondẽt,
ſe quidem feciſſe pro eo atq; æquum & honeſtum fuerit, ſed illos ita immodeſtos et intemperantes ſe gerere,
ut eos decætero omnino excludendos cenſuerint. Veruntamen ex illius conſilio denuo admiſſuros ſe eos eſſe, ſi
E *ex pacto recipiant, ſe nihil contumelioſe aut intemperanter poſthac facturos eſſe.*

SACERDOS ET SATVRNVS.

DIC mihi Saturne, quãdò tu quidem hoc tempore regnare uideris, tibiq; & ſacrificatum & litatum eſt à nobis, quid potiſſimũ abs te pro immolatis hoſtiis poſtulare debeam, quod poſtulatum feram? SAT. Iſtud quidem te ipſum perpendere oportuit, quid tibi foret optandum: niſi qui princeps ſit, eundem & uatem eſſe uis, ut norit quid maximè collubitum ſit animo tuo petere. Cæterùm ego, quantum facultas feret, non abnuã uotis tuis. SAC. Quin iſtud iam olim mihi perpenſum eſt:

deſidero enim uulgaria iſta, ac paſſim obuia, uidelicet opes, multã auri uim, utq́; uiris imperem, utq́; multa poſſideã mancipia, ueſtes ſplendidas ac delicatas, tum argentum & ebur, breuiter ſi quid eſt præterea rerum precioſarum. Hæc igitur mihi da optime Saturne, ut & ipſe nonnihil emolumenti ex tuo ſentiam imperio, néue ſolus per omnem uitam earũ rerum ſim expers. S A T. Illud uide, iam poſtulas quod nõ eſt meæ poteſtatis. neque enim mearum partium eſt iſta diſtribuere. Quare ne grauiter feras, ſi quæ petis, non aſſequeris: quin magis iſta à Ioue poſtulato, quum ad eum imperii uices redierint, id quod breui futurum eſt. Nam ipſe præſcriptis conditionibus rerum adminiſtrationem ab illo ſuſcipio. Eſt autem uniuerſum imperium meum, ſeptem duntaxat dierum, quorum ſi ius exceſſerit, illico priuatus reddor, ac uelut unuſquilibet de plebeia multitudine. Nec tamen in his ipſis ſeptem diebus ſerium quippiam aut publicũ tractare mihi permiſſum eſt, uerùm potare, inebriari, uociferari, ludere, certare teſſeris, creare reges, famulos in conuiuium adhibere, canere nudum, laſciuo corporis motu ſaltitare, nonnunquam & in gelidam aquam dare præcipitem, facie fuligine oblita. Hæc uti faciam, permiſſum eſt. Cæterùm magna illa, pnta diuitias & aurum, Iupiter ipſe dilargitur, quibus illi uiſum fuerit. S A C. Imò ne ille quidem, Saturne, admodum facilè ac lubens id facit, adeò ut me iam uox defecerit, magno clamore hæc ab illo flagitantem. At is nihil prorſus audit, uerùm ægidem obuibrans, ac fulmen intentans, toruumq́; obtuens, pauefacit inſtãtes. Quòd ſiquando etiam annuerit alicui, diuitemq́; reddiderit, mirũ quàm id nullo delectu facit, ut aliquoties præteritis probis ac ſapientibus uiris, ſceleratis ac ſtultis hominibus opes offundat, uerberonibus atque effœminatis, cuiuſmodi ſunt iſti plerique. Quanquam equidem cupio cognoſcere quænam ſint iſta tuæ poteſtati permiſſa. S A T. Haudquaquam parua, neque omnino cõtemnenda, ſi quis uniuerſi imperii uim expendat: niſi fortè tibi paruum eſſe uidetur, ut in teſſerarum ludo uincas, cum quæ cæteris alea in unionem uoluatur, tibi ſenionem ſemper in ſummo latere oſtendat. Nam hinc ſibi plerique uictum parant uel ad ſaturitatem uſque, quibus propitia ac ſecunda aſpirarit teſſera. Rurſum alii nudi enatarunt, naue eliſa, fracta ad tam minutum ſcopulũ, puta aleam. Adde his, potando quammaximè hilareſcere, ac modulatius alio uideri canere in conuiuio. Præterea reliquis miniſtris ĩn aquam præcipitatis (nam ea pœna eſt parum dextrè miniſtranti) te & uictorem pronunciari, atque ei quem uiceris, præmia præripere. Vides nimirum quàm ingens ſit bonum: quemadmodũ & illud, quum talo uictor ſolus omnibus rex præficeris, ut non ſolùm ipſe nõ feras ulla ridicula imperata, uerumetiã ipſe poſſis aliis imperare: huic ut turpe quiddam de ſe ipſo uociferetur: illi ut ſaltet nudus, utq́; ſublata in humeros tibicina ter domum obambulet. An non hæc quoque munificentiæ meæ non exiguæ ſunt argumenta? Quòd ſi cauſaberis regnũ hoc nec uerum eſſe, nec ſtabile, inſcitè feceris, quũ uideas meipſum, qui iſta dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis eſt præſtare, nempe de taxillis, de regnando, de canendo, deq́; reliquis quæ modò recenſui, audacter quæ uoles petito, nihil ueritus ne te ægide aut fulmine territem. S A C. Atqui iſtis nihil mihi eſt opus, Titanum optime. Tu tamen illud mihi reſpondeas uelim, quod maximè cupiebam cognoſcere: quod ſi mihi dixeris, ſatis magnam gratiam pro ſacro perſolueris, quin & in reliquũ tempus quæ debueris, cõdono. S A T. Roga

Ritus Saturnaliorum.

F G H I K

modò,

A modò,equidem reſpondebo,ſi fortè quod rogaris,ſciero. SAC. Illud in primis,
num uera ſunt iſta, quæ de te audimus, quemadmodum deuoraris liberos tibi
ex Rhea natos,utq; clam illa ſubducto Ioue, ſaxum infantis loco ſuppoſitum,
tibi deuorandum tradiderit: deinde puer adultus te regno expulerit, bello ſu-
peratum, mox arreptum in tartarum præcipitarit, uinculis iniectis tũ tibi, tum
omnibus copiis auxiliaribus quæ tecum in acie ſteterãt? SAT. Quid dixti? Niſi
feſtum celebraremus,eſſetq; licitum inebriari,atque in dominos impune cóui- *Vide Macro-*
cia iacere,intelligeres profectò mihi permiſſum eſſe iraſci,qui quidẽ iſtiuſmodi *bium lib. 1. Sat.*
roges,nihil reueritus adeò canum ac ſenem deum. SAC. At ego hæc Saturne, *cap. 8.*
B non ex me ipſo dico: quin & Heſiodus & Homerus (nolo enim dicere,reliqui
propè mortales omnes) eadem de te credunt. SAT. An tu putas uel paſtorem
illum,uel hunc ampulloſum,uerè quippiam de me ſciſſe? Rem ad hunc conſi-
dera modum. Eſt'ne quiſquã homo,non dicam deus,adeò durus,ut poſſit ipſe
uolens ſuos deuorare liberos? niſi ſi quis eſſet Thyeſtes, qui ab impio circun-
uentus fratre comederet. Sed finge eſſe qui poſſit, quî fiat ut ignoret ſeſe ſaxũ
ederẽ uice pueri? niſi fortè dentibus ſit huiuſmodi,ut dolere non queant. Imò
neque bello confliximus, neque Iupiter per uim imperium occupauit,ſed ego
illi uolens & ultro rerum adminiſtrationem tradidi, ceſſiq;. Porrò neque uin-
C ctum eſſe me,neque in tartaro eſſe,uel ipſe uides opinor,niſi prorſus oculis ca-
ptus es,quemadmodum Homerus. SAC. Sed quid tibi accidit Saturne,ut im-
perium deponeres? SAT. Ego tibi dicam in ſumma: Senex iam & podagroſus
quum eſſem ob ætatem (unde etiam factum eſt ut plerique mihi compedes eſſe
finxerint) impar eram uiribus ad tã multa huius ætatis facinora punienda. nam
erat aſſiduè mihi ſurſum ac deorſum curſitandum obarmato fulmine, quo ſa-
crilegos,periuros, ac raptores exurerẽ. Eratq; negocium plenũ laboris,quodq;
iuuenem deſideraret. Itaque mihi cóſulens,Ioui locũ dedi. Quanquam & alio-
qui rectè facturus mihi uidebar,ſi partitus filiis (nam erant) imperium,ipſe ple-
D ramque uitam conuiuiis per ocium traducerem, nihil neceſſe habens,neq; uo-
ta faciẽtibus operam dare,nec ab iis qui contraria petunt,moleſtia affici, neque
tonare,neque fulminare, neque grandinem aliquoties immittere. Sed ſenilem
hanc ac iucũdiſſimam dego uitam, meracius bibens nectar, atque interim cum
Iapeto reliquiſque æqualibus diis confabulans. At regnat quidem ille mille di-
ſtrictus negociis, niſi quòd hos pauculos quos dixi dies mihi uiſum eſt excipe-
re,in quibus recipio principatum,ut mortalibus in memoriam reducam cuiuſ-
modi fuerit me regnante uita, cum citra ſementem citraq; arationem cuncta il-
lis prouenirent. Haud tum quidem ariſtæ,ſed panis paratus,carnes apparatæ,ac
E uinum fluminũ inſtar fluebat,tum fontes mellis,lactiſq;,propterea quòd mor-
tales omnes probi eſſent,& aurei. Hæc,inquã,mihi cauſſa fuit cur exigui tem-
poris imperium geram,atque ob id undique plauſus,cãtiones,luſus, æqualitas
omnibus ſeruis æquè ac liberis. neque enim me regnãte quiſquam erat ſeruus.
SAC. At ego Saturne coniecturam iſtam ad ſeruos,& eos qui boias terũt,re-
ferebã,quaſi ob eam cauſſam tibi fabula tribueret erga hos humanitatẽ, quòd
memor teipſum aliquando ſeruitutem ſeruiſſe, ac geſtaſſe compedes, eos ma-
gnifaceres, qui ſimili eſſent fortuna. SAT. Non tu deſines iſtiuſmodi nugari
nugas? SAC. Bene mones,itaque deſino. Quin illud etiam mihi reſponde,ta-
lis ludere,in uſu fuit tui quoque ſeculi mortalibus? SAT. Erat ſanè, at non de-

poſitis talétis,ac decem nummûm millibus, quemadmodum uos facitis,uerùm F
ut plurimo nucibus, ne uidelicet diſcruciaretur qui uictus eſſet, néue ſemper
ploraret ſeſe unum omnium non habere quod ederet. S A C. Et rectè quidem
illi. Nam quo tandem præmio certaſſent ipſi talis,quum ipſi toti eſſent aurei?
Digreſsio in preſentes mores. Itaque te loquente,tale quiddam mihi uenit in mentem,ſi quis unum aliquem
ex aureis illis uiris,in hanc noſtram ætatem adductũ uulgo oſtenderet,quid illi
tandem eueniret?Nempe miſerum(ſat ſcio)diſcerperent, haud aliter incurſan-
tes,quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheum fœminæ Thraciæ, aut in
Actæonem canes,interq; ſeſe decertarent,quantã quiſque maximã poſſet por-
tionem auferre,ut qui ne in feſto celebrando à lucri ſtudio temperẽt,quin ipſo G
etiam feſto ad lucri abutuntur incrementum. Itaque alii quidem tibi primitias
immolant,amicos in conuiuio deprædantes. Alii uerò tibi conuiciantur, cum
nihil ad rem pertineat. tum ipſas comminuũt teſſeras, perinde quaſi illis ſit im-
putandum, quod illi ſuapte ſponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandem
cauſſæ fuit ut deus uſq; adeo imbecillis ac ſenex, tempus inamœniſſimum de-
legeris,cũ iam nix omnia occupat,plurimus ſæuit Boreas,cumq; nihil non ge-
lu concretũ eſt, arent arbores nudæ decuſſis frondibus,ſqualent horrentq; ua-
cua floribus prata,cũ incurui contractiq; mortales,perinde quaſi extremo con-
fecti ſenio,ad focum ferme deſident,interea tu feſtum diem agis?neq; enim ac- H
commodum ſeni tempus,neque ſatis idoneum genio indulgentibus.SAT.Sed
heus tu,permulta quidem à me ſciſcitaris,cum potare iam oporteat.Itaque non
exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de feſto perdidiſti, dum
iſta mecum philoſopharis, nõ admodum ad rem pertinentia.Quare nunc iſtis
tandem omiſſis,conuiuium agitemus,plaudamus,ac liberam agamus uitã. De-
inde priſco more depoſitis nucibus, ludamus teſſeris, ac reges ſuffragiis cree-
mus,ipſiſq; ultro pareamus. Siquidẽ ad eum modum effecerimus ut uerum ui-
deatur prouerbium quod dicunt, ſenes repueraſcere.SAC.Imò cui iſta quæ di-
cis,non probantur Saturne, precor ut ei nec tum bibere liceat,cum ſitit.Itaque I
bibamus,quandoquidem & primo colloquio ſatis à te reſponſum eſt. Proinde
uideor mihi rectè facturus, ſi noſtram hanc confabulationem, & quæ ipſe in-
terrogarim,& quæ tu propitius reſponderis,literis prodita tradã amicis legen-
da,ſi qui ſunt digni qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON, ID EST, SATVRNALIVM

Legumlator, Eraſmo Roterodamo interprete.

HAec ait Cronoſolon ſacrificus, & idem uates Saturni, earúmque
legum conditor, quæ quidem ad feſtum pertinent. Quid paupe- K
res facere oporteat, id alio miſſo libro illis ipſis præſcripſi. Ne-
que dubito quin eas leges ſeruent, alioqui obnoxii futuri pœnis
quæ grauiſſimæ decretæ ſunt in eos qui minus paruerint. Vos au-
tem diuites,uidete ne hæc mandata prætergrediamini, neque negligatis. Nam
ſi quis ſecus fecerit, is ſciat ſe non me neglecturũ legiſlatorem, ſed ipſum po-
tius Saturnum,qui me condendis feſti ſui legibus delegit, haud ille quidem in
ſomnis uiſus,ſed nuper cum uigilante palàm congreſſus.Erat autem neq; com-
pedibus uinctus, neque ſitu obſitus,qualem eum pictores fingunt,exemplar à
deliris poëtis mutuati, uerùm falcem quidẽ tenebat præacutam, cætera uerò &
hilaris

A hilaris erat,& ualidus, regioq; apparatu. Atque hac quidẽ ſpecie mihi uiſus eſt. Cæterũ quæ locutus eſt,planè diuina ſunt,& in his hæc digna quæ uobis prius exponam. Nam ubi me uidit animo mœſtum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quænã eſſet moleſtiæ cauſſa, uidelicet grauiter me ferre paupertatem,ut qui non pro temporis ratione unicam ueſtem haberem,cum iam eſſet gelu,multusq; flaret Boreas, glacies,ac nix, aduerſus quæ ego minimè cõmunitus eram. Multo magis autem, quòd cum feſtum inſtaret iam proximè, reliquos uiderem apparantes quæ ad uictimas quæq; ad conuiuia requirebantur, mihi uerò ipſi res non admodum ad feſtum inſtructas eſſe.Iam à tergo accedẽs,
B aureq; prehenſa,ac uellicata (nã hac ſpecie ſeſe mihi conſueuit oſtẽdere) Quid iſtud ſibi uult(inquit)Cronoſolon? uidere mihi ſolicitus. An non æquum,inquam,here,cum impios ac ſceleſtos homines opibus ſuperfluere, & ſolos deliciis frui uideam,ipſe uerò,mecumq; complures alii docti,cũ inopia, ſummáque rerũ penuria uitam degimus? Ne tu quidem here curas his rebus finem imponere,& ad æqualitatem reuocare. Tum ille,Cætera quidem,inquit,haud facile fuerit innouare, quæ uobis à Clotho reliquisq; Parcis accidũt: porrò paupertatis malum uobis corrigam, quatenus ad feſtum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronoſolon,ac mihi leges aliquot conſcribito,oſtendens quid
C obſeruandum ſit in feſto,uti ne diuites inter ſeſe feſtum celebrẽt, ſed uobis ſua bona impertiant. At non noui,inquã,leges conſcribere. Quin ego,inquit, docebo te. Moxq; ingreſſus,ordine me docuit. Deinde cũ cũcta perdidiciſſem: Et illud,inquit,illis dicito, niſi ſeruarint hæc, tum ego profectò ſine cauſſa falcem hanc acutã circumfero. Alioqui ridiculus ſim,ſi cum patrem Cœlum execuerim,non item caſtraro diuites iſtos,quicunque leges meas uiolauerint,ut iã euirati, Cybeli matri ſeſe adiungant cum tibiis ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare rectè facietis,ſi leges nõ prætergrediamini. Lex prima: Ne quis quid intra feſti tempus agito, neque publicum,neque priuatum, niſi quæ ad luſum,ad
D uoluptatem,animiq; oblectationem pertinebunt. Obſoniorum & bellariorum artifices ſoli in opere ſunto. Aequalitas omnibus eſto,ſeruis,liberis,pauperibus, diuitibus. Iraſci,indignari,minariue ne cui liceat. Rationẽ exigere ab iis qui res curant Saturnalitias,ne id quidem fas eſto. Ne quis argẽtum ueſtémue expendito,néue inſcribito ſolennitatis tempore. Ne quis exerceatur,néue literis operam dato,aut recitato,niſi ſi quæ ſint urbana lepidaq;, quæ dicacitatem reſipiãt ac iocum. Lex ſecunda: Multò ante feſtum diuites ſingulorum amicorum nomina in tabella ſcribunto. Porrò pecuniam paratam habento ad decimam partem annuorum fructuum. Præterea quicquid illis ſupereſt ueſtium,& quicquid
E eſt cultus pinguioris, quàm ut ipſis conueniat. Ad hæc argenteorum uim non modicam. Atque hæc quidem in promptu ſunto. Cæterùm ante ſolennitatem porcellus circumagitor,atque ex ædibus eiiciuntor ſordes,auaritia & quæſtus, & ſi quæ id genus alia ſunt pleriſque diuitũ domeſtica. Deinde ubi domũ perpurgarint,tum rem diuinam faciunto Ioui diuitiarũ largitori, ac Mercurio munifico, atque Apollini magna donanti. Deinde circa ueſperam tabulam illam amicorum nomina tenẽtem relegunto. Diſtributis autem pro cuiuſque dignitate muneribus,ante ſolis occaſum amicis mittunto. Porrò qui deferãt,ne plures tribus quatuórue ſunto,atq; hi certiſſima ex famulis fide,iamq; natu grãdes. Aſſcribatur autem in literis & quid mittatur,& quantum,ut ne utrique ſuſpe-

ctos habere poſſint eos qui perferunt. Atque ipſi miniſtri unico quiſque cali- F
ce epoto,domum recurrunto,neque præterea quicquam ab eis poſtulato. Do-
ctis omnia dupla mittuntor. Nam hos æquum eſt geminā accipere portionem.
De muneribus quammodeſtiſſima ſimul & quampauciſſima uerba fiunto,
neque graue quicquā in literis quiſquā aſſcribito,nec odioſè laudato quæ mit-
tuntur. Diuiti diues ne quid mittito. Neque locuples Saturnalibus æquali ſorte
quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint
ut mittantur,ſeruanto. Néue cui muneris pœnitentia ſubiro. Quòd ſi quis an-
no ſuperiore peregrè fuit, eáque cauſſa munerum expers fuit, & illa accipito.
Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienum diuites ſoluunto:atque etiam con- G
ductarum ædium precium,ſi qui fortè & hoc debent, neque ſunt ſoluendo. In
ſumma uerò,multò antè illud illis eſto curæ,ut cognoſcāt qua re maximè his ſit
opus. Rurſum qui accipiunt, ne de miſſis donis ut exiguis queruntor:& quic-
quid mittetur,qualecunque fuerit,id magni ducunto. Vini cadus,aut lepus,aut
pinguis auis, inter munera Saturnalitia ne habentor. Néue Saturnalia dona in
riſum uertunto. Remittito uiciſſim diuiti pauper: ſi doctus eſt,libellū aliquem
ueterem,aut ſi quid ipſe conſcripſit,quod fauſti ſit ominis,& conuiuiis accom-
modum,qualecunque potuerit: atque id diues læto admodum hilarique uultu
accipito,acceptum protinus perlegito. Quod ſi recuſarit, reiecerítue, ſciat ſeſe H
iis quæ de falce minatus ſum,obnoxium eſſe, etiam ſi miſerit quicquid alioqui
mittēdum erat. Porrò reliqui, coronas alii,alii thuris fruſtula mittunto. Quòd
ſi pauper aut ueſtem aut argentum aut aurum ſupra facultatem diuiti miſerit,
id quidem quod miſſum fuerit,publicum eſto, conflatumq; in Saturni theſau-
rum infertor: ipſe uerò pauper poſtridie plagas à diuite,manibus ferulæ ſuppo-
ſitis accipito,non pauciores quinquaginta ſupra ducentas. Leges conuiuales:
Lauandum eſt ubi linea ſex erit pedum. Ante lauandum, nucibus ac talis lu-
ſitandum. Vbicunque caſus cuique locum dederit,ibi accumbito. Dignitas,aut
genus,aut diuitiæ,parum momenti habento ut prius alicui miniſtretur. Eodem I
de uino omnes bibunto,neque proſit diuiti ſi cauſetur uel ſtomachi uel capi-
tis dolorem,ut ideo bibat de meliore. Carnium omnibus æqua portio. Miniſtri
ne cui quid fauore danto,neque contantor,neque prætermittunto,donec ipſis
uiſum fuerit,quæ tollenda erunt. Neque huic quidem magna,illi uerò perexi-
gua apponunto. Néue huic coxa ſuis, illi maxilla apponitor, ſed in omnibus
æqualitas eſto. Pocillator acutis oculis unumquéque obſeruato, minus tamen
herum. Acutius etiā exaudito. Calices omnis generis ſunto. Ad potandum in-
uitare ſiquis uoluerit,ius eſto. Omnes omnibus præbibunto,ſi libeat,ubi præ-
biberit diues. Neque quiſquam bibere compellitor,qui non ualeat ad compo- K
tationem. Ne liceat ipſis neque ſaltatorem neque citharœdum inducere, niſi
qui nuper diſcere cœperit. Quòd ſi cui libeat dicteriis uti, liceat, ſed hactenus
adhibeatur modus, ut ne ſint moleſta. Super omnia,pro nucibus ludunto ta-
lis. Si quis depoſita pecunia talis luſerit,in poſterū uſque diem ieiunato. Et ma-
neto quiſque & abito cum uoluerit. Porrò cum diues famulos ſuos conuiuio
accipiet,tum amici quoque unà cum ipſo miniſtranto. Leges haſce ſinguli di-
uites,æreæ columnæ inſcriptas,in aulæ meditullio habento,ac legunto. Atque
id quidem ſciendum eſt, quoad ea columna manebit, neque fames,neque pe-
ſtilentia,neque incendium,neque quicquam alioqui moleſtum,in illorum do-
mum

A mum ſubibit. Quòd ſiquando (id quod dii prohibeant) tollatur, abominanda
ſunt quæ illis tum euentura.

EPISTOLAE SATVRNALES.

EGO SATVRNO SALVTEM.

EQVIDEM & antea tibi ſcripſi, ſignificans quonam in ſtatu eſſem,
& quemadmodũ ob inopiam mihi periculũ eſſet, ne ſolus omnium
expers relinquerer ſolennitatis quam indixiſti. Addidi & illud (nam
memini) iniquiſſimum eſſe, ſi noſtrũ alii opibus ac deliciis ſuperfluerent,
nihil ex ſuis facultatibus impertiẽtes pauperioribus, alii rurſum fame con-
B tabeſcerẽt, atq; id quidẽ inſtantibus Saturnalibus. Verùm quoniã tum ad meas
literas nihil reſpondiſti, operæpreciũ exiſtimaui, te denuo iiſdem de rebus com-
monefacere. Tuum erat, optime Saturne, ſublata hac rerum inæqualitate, bo-
niſq; in medio depoſitis, poſtea celebrandum feſtum edicere. Nam uti nunc res
habent, formica camelus, quemadmodum aiunt prouerbio. Quin magis tra-
gœdiæ hiſtrionem animo concipe, qui altero pede prælatis cothurnis ſublimis
inſiſtat, cuiuſmodi ſunt tragica calceamenta, altero uerò ſit incalceatus. Is ſi ad
hunc modum inſtructus ingrediatur, uides neceſſariò futurum, ut nunc excel-
ſus ſit, nunc humilis, prout hũc aut illum pedem uiciſſim promouerit. Nec mi-
C nor eſt in uita noſtra inæqualitas, dũ illi cothurnis fulti, adornáte fortuna tra-
gœdias in nos agũt. Contrà magna pars pedibus atq; humi ingredimur, quum
& ipſi, ſcias uelim, nihilo deterius illis fabulam agere poſſimus, atq; ingredi, ſi
quis nos quoque ad eundem iſtum modũ adornarit. Atqui ex poëtis audio, ni-
hil harum rerũ inter homines fuiſſe olim, quũ tu ſolus adhuc imperiũ teneres:
uerùm tellus illis citra ſerendi arandiq; laborem bona progignebat, cœnã uni-
cuiq; paratam, uel ad ſatietatem uſque. Porrò flumina partim uinũ, partim lac,
erant autem & quæ mel manabant. Quodq; eſt omnium maximum, aiunt illos
ipſos homines aureos fuiſſe, cæterùm paupertatẽ omnino procul ab illis abfuiſ-
D ſe. Nos contrà non ſatis idonei ſumus qui uel plumbum uideri poſſimus, aut ſi
quid etiam plumbo uilius, ut quorũ pleriſq; uictus laborę quæritur, ac paſſim
paupertas, egeſtas ac deſperatio, & illud: Hei mihi: &, unde inueniã? &, ô for-
tunã, atq; id genus alia permulta apud nos nempe pauperes abundãt: quanquã
his de rebus leuius diſcruciaremur, niſi diuites cõſpiceremus tanta fruẽtes feli-
citate, qui quidẽ quũ tantũ auri, tantũ argenti conditũ habeant, tantũ ueſtium
poſſideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atque harum rerũ omnium
magnam uim teneant, tamen adeò nobis nihil unquã de eis impertiũt, ut ple-
beios homines ne aſpectu quidem dignentur. Hæc, inquam, ſunt Saturne, quæ
E nos enecant maximè, planéque rem intolerandã arbitramur, hunc in purpura
accumbentem, tantis opum deliciis affluere, ructantẽ interim, & applaudenti-
bus amicis perpetuò feſtum diem agere: me uerò, meique ſimiles, ſomniorum
coniecturas interpretari, ſicunde fortè quatuor oboli contingãt, quõ uidelicet
pane polentáue expleti dormire queamus, naſturtium, aut porrũ, cepáſue, al-
liúmue opſonii uice arrodentes. Aut hæc igitur Saturne ad æquabilitatem uitæ
mutes corrigaſq; neceſſe eſt: aut quod eſt poſtremũ, illis ipſis interdicas diuiti-
bus, ne ſoli bonis fruantur, uerùm è modiis auri tã multis uel heminã in omneis
nos diſpergant. Porrò ex ueſtibus, ſi quas iam à tineis exeſas, citra ſuum incom-
modum dare poſſint, malintque hæc prorſus uetuſtate ſitúque peritura, nobis

dare qui induamur,quàm ſinere ut in cubilibus ac ſcriniis multa carie compu- F
treſcant. Præterea ut cœnent ſinguli,nũc quaternis,nunc quinis pauperibus ad
cõuiuium adhibitis. Haud iſto quidẽ pacto, quo his temporibus conuiuia per-
aguntur, uerùm popularius, ut æqua ſit omnium portio,neque ut hic opſoniis
ingurgitet ſeſe,famulo interim adſtante atque opperiente donec herus uoran-
do præfocetur. Cæterùm ubi ad nos uenerit,quũ nix etiam apparauerimus ad-
mouere manũ,protinus ad alios transferatur patina tantùm oſtenſa,uel ſi quid
de placenta reliquum eſt. Neque illatum aprum ita partiatur,ut domino totum
dimidium apponat unà cum capite, reliquis autem oſſa tecta apponat. Vtque
præmoneantur pincernæ, ne cõtentur donec unuſquiſque noſtrum ſepties po- G
ſcat bibere,ſed ſemel iuſſi protinus infundant, & ingentem calicem implerum
tradant æquè atque ipſi domino, útque unum & idem uinum conuiuis ſit o-
mnibus. Alioqui ubinã iſta lex ſcripta fuit, aut receptus mos, ut hic uino odo-
rato generoſoq́; temulentus ſit, mihi contrà muſto diſrumpatur aluus? Hæc ſi
correxeris nouariſq́; Saturne, tum demum effeceris ut uita uerè uita ſit, feſtum
uerè feſtum. ſin minus,illi quidem epulentur,nos autem interim ſedentes pre-
cabimur,ut ſimul atque loti uenerint,puer ſubuerſam amphoram rumpat, utq́;
coquus ius adurat,ac per obliuionem muriam piſcium in lentem infundat,utq́;
canis in domum irrues,opſoniorum artificibus alibi intentis,exta deuoret uni- H
uerſa,præterea placentæ dimidium: utq́; ſus ac ceruus, neque non ſuculæ inter
aſſandũ idem faciant,quod Homerus de Solis bobus cõmemorat: imò uti non
ſerpant ſolùm,uerumetiam unà cum ipſis uerubus in montem abripiãt ſeſe,fu-
giántque:útque ipſæ etiam aues pingues,iam ademptis plumis,& ad coquen-
dum apparatæ, uolatu aufugiant, ne ſoli illis fruantur: quódque futurum eſt
illis grauiſſimum, ut formicæ tales, quales feruntur Indicæ, aurum è theſauris
effoſſum, noctu in publicum efferant: útque ueſtis curatorum indiligentia ita
ab optimis muribus perforetur,ut cribrum uideri poſſit,nihílque differat à caſ-
ſe uenatorio: útque formoſi illorum comatique pueli (quos Hyacinthos,aut I
Achilles,aut Narciſſos appellare ſolent) dum ipſis poculum porrigunt,ſubitò
defluente coma calui fiant, & acutam edant barbam, cuiuſmodi in comœdiis
induci ſolent Sphenopogones, quibus à cuneata barba nomen inuentum eſt:
utq́; uertex illis aſperis ac pungẽtibus pilis ſit hirtus, reliqua capitis parte nuda.
Hæc atque his etiam plura illis imprecabimur,niſi deſinant uſqueadeo ſuis pri-
uatim ſtudere commodis,uelintq́; in cõmune diuites eſſe,nobis quoque quan-
tum æquum eſt impartientes.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

QVid tu,obſecro,nugas iſtas ad me, ac de rebus huiuſmodi ſcribis, K
iubeſq́; ut de integro bonorum faciam partitionẽ? quod quidem
alterius munus fuerit, penes quem nũc eſt imperium. Etenim de-
miror te, ſi ſolus omnium ignoras quemadmodum iampridẽ re-
gnare deſtiterim,ac priuatus eſſe cœperim, liberis partitus impe-
rium: quanquam Iupiter præcipuè rerum iſtiuſmodi curam agit. Porrò mea po-
teſtas non niſi ad taxillos uſque,ſaltationes,cantiones,& ebrietatem ualet,idq́;
ſeptem non amplius diebus. Itaque grauioribus in cauſſis,de quibus ſcribis, ui-
delicet de tollenda rerum inæqualitate,utq́; ex æquo omnes aut opibus abun-
dent,aut egeant,Iupiter uobis operam dabit. Quòd ſi quid in his quæ ad feſtum
pertinent,

A pertinent,uel fraude detractum eſt alicui, uel additum,id erit meatum partium iudicare. Iámque ſcribo diuitibus de cœnis, déque auri hemina, neque non de ueſtibus,ut uobis quoque ad celebrandum feſtum nonnihil mittant: quandoquidem æqua ſunt iſta,decetq́; illos facere quemadmodum prædicatis, niſi fortè habent iſti quod probabiliter ad hæc reſpondeát. In ſumma tamen illud ſcitote pauperes, uos longè falli,neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices arbitramini, ſolósque ſuauem uitam uiuere, propterea quòd illis liceat opiparè cœnare,uino ſuaui inebriari, formoſis frui mulieribus,ueſtibus uti delicatis:uerùm iſtam felicitatem cuiuſmodi ſit, ignoratis. ſiquidem hæ res non B mediocribus curis eos diſtorquent,ſed ſingulis inuigilare coguntur,ne quid rerum domeſticarum diſpenſator fraudet, aut clanculum ſuffuretur,ne uinū aceſcat,ne frumentum uermibus corrumpatur,ne latro tollat pocula, ne populus credat calumniatoribus,ſi illum dixerint affectare regnum. Atqui hæc quidem quota pars eſt eorū quæ iſtos diſcruciant? Quòd ſi noſſetis metus & curas quibus obnoxii ſunt,planè fugiēdas uobis eſſe diuitias exiſtimaretis. Alioqui creditis uel meipſum uſque adeo inſanum, ut ſi præclara res eſſet opulētia, aut regnum,depoſiturus hæc,aliiſq́; ea ceſſurus fuerim, paterérque ut nunc priuatus alieno parerem imperio? Quin potius quum nō eſſem ignarus huiuſmodi malorum quæ plurima diuitibus ac regibus adſint neceſſe eſt, imperium depoſui, C idq́; ſapienter. Nam quòd tu nunc apud me deos obteſtans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, uos contrà naſturtium porrúmue aut cepe per feſti tempus opſonii loco arrodere,cuiuſmodi ſit,cōſidera. Etenim in præſens quidem utrunque dulce eſt illis, miniméque moleſtum: at poſtea res inuertitur: quandoquidem uobis deinde non accidit ut poſtridie ſurgatis capitis dolore grauati ob temulentiā,quemadmodum illi, neq́; ob immodicam ingurgitationem,grauè olentem & acrem ſpiritū ructatis. At illi hoc quoque fructus ferūt, ut quoniā magnam noctis partem uario coitu pro libidinis arbitrio tranſigunt, D facilè ſibi uel tabem,uel tuſſim,uel morbū intercutē, ex intemperato uoluptatum uſu colligant. Alioqui quotumquenq́; potes oſtendere,qui nō planè palleat, ac faciem cadaueroſam præ ſe ferat? Quotumquenq́; autem, qui cū ad ſenectutem peruenerit, ſuis ipſius pedibus ingrediatur, ac non potius à quatuor baiulis geſtetur? foris quidem totus aureus,intus putris ac pannoſus,cuiuſmodi ſunt tragica indumenta, ex pannis admodum uilibus conſarcinata. Vos autem quum moleſtum eſt quòd de piſcibus guſtare nō liceat, quòd inedia laboratis,non illud item cogitatis,eoſdem & podagræ & tuſſis expertes eſſe,aut ſi quid aliud aliam ob cauſſam illis incommodi cōtingit. Quanquā nec illis ipſis E æquè dulce eſt,quotidie,ſupráque ſatietatem iſtis ueſci: quin potius uideas eos nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, ut tu non æquè leporem appetas aut aprum. Vt de reliquis interim ſileam,quæ illos diſcruciāt,puta ſi filius ſit luxurioſus,ſi uxor uel amans,uel amata à famulo, coacta magis quàm ex animo cum illo dormiat. In ſumma,multa alia ſunt, quæ uos ignorantes, tātùm aurum illorum ac purpurā uidetis. Tum ſiquando uidetis eos albo prouehi curru, inhiatis & adoratis. Quòd ſi illos cōtemneretis, negligeretiſq́;,neq́; ad argēteum currum oculos haberetis intentos,neq́; inter colloquendum, ſmaragdū annulo incluſum reſpectaretis,neque ueſtes obiter contrectantes,mollitiem admiraremini,ſed ſineretis eos ipſos ſibi diuites eſſe,haud dubiè futurum ſit ut ipſi uos

ultrò adirent, ad cœnam rogarent, nimirum ut uobis oſtendere poſſint lectos, F menſas, ac pocula. Quarum rerū nulla ſit utilitas, ſi ſine teſte poſſideantur. Certè reperiretis pleraq; hæc illos ueſtra cauſſa parare, non quò utantur ipſi, ſed utē uos admiremini. Hæc ad conſolandos uos ſcribo, utranq; uitam cognitam habens. Conuenitq; ita feſtum agere, ut cogitetis omnibus breui decedendū è uita, & illis depoſitis opibus, & uobis relicta paupertate. Quanquam & illis ſcribam, ſicuti ſum pollicitus. certum ſcio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS S.

PAuperes nuper ad me datis literis incuſarūt uos, qui nihil ipſis ex facultatibus quas poſſidetis, impertimini: atque omnino poſtularunt G ut omnia bona facerem omnibus communia, ut ad ſingulos illorum ſua pars rediret. Aequum enim eſſe, ut rerum æqualitas conſtituatur, neque decere ut huic ſuperſit, ille nullo modo ſit particeps uoluptatum. Ego uerò reſpondi, hiſce de rebus rectius Iouem conſideraturum. Cæterùm de præſenti negocio, deq; iniuriis quibus ſeſe per feſtos dies affici putant, uidebam mei officii eſſe ſententiam ferre, ſumq; pollicitus me uobis ſcripturum. Sunt autem quæ poſtulant, hæc, ut mihi quidem uidetur, æqua. Nam quo pacto, inquiunt, tanto frigore horrentes, tantæq; obnoxii eſuritioni, poſtea diem etiam feſtū celebrare poſſimus? Quare ſi uellem & illos feſti participes eſſe, poſtularūt ut cogeré uos, ut & de ueſtibus illis impertiamini, ſi quæ ſuperſunt pinguiores quàm quæ uobis cōueniant, utq; de auro nonnullas guttulas in illos deſtilletis. Quòd H ſi iſta feceritis, inquiunt, nō erit amplius diſceptatio inter uos de bonis apud Iouem. Sin minus, minitātur ſeſe ad nouam rerum partitionem prouocaturos, ut primùm Iupiter pro tribunali ſedere cœperit. Atq; hæc quidē facere uobis nequaquam graue fuerit, impertiri nonnihil de tātis opibus quas poſſidetis, & rectè poſſidetis. Quin de cœnis quoque, ut uobiſcum cœnarēt, & hoc literis addendum putarunt, quemadmodum uos in præſentia foribus occluſis, ſoli deliciis frueremini. Quod ſiquando uobis uiſum fuerit & illorum quempiam poſt I longum tempus conuiuio adhibere, plus eſſe moleſtiæ in cœna, quàm uoluptatis, multaq; illic in pauperum contumeliam fieri: uelut illud, cum nō eodem de uino bibant, Dii boni, quàm illiberale: planè dignum in quo & illi debeāt accuſari, qui non ſurgant potius, abeantq; toto cōuiuio uobis ſolis relicto. Quanquam negāt ſeſe etiam ad ſatietatem ex illo qualicunq; uino bibere, propterea quòd ueſtri pincernæ aures habeāt cera obturatas, quemadmodum olim Vlyſſis ſocii. Porrò reliqua uſque adeò ſunt turpia, ut pigeat commemorare, quæ de carniū partitione criminātur, deq; miniſtris, qui cum uobis aſſiſtant donec plus quàm ad plenum expleamini, ipſos prætercurrūt: aliaq; huius generis permulta K ſordida, minimeq; digna uiris ingenuis. Proinde æqualitas res eſt omnium iucundiſſima, maximéque conuiuiis congruēs. Atque hac de cauſſa uobis æquus ille partitor in conuiuiis præficitur, ut æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne poſthac uos iterū accuſare poſſint. Quin potius honorabūt uos, & amabunt, ſi paucula iſta à uobis acceperint, quorum impendium à uobis nec ſentiretur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria ſemper manſura eſt. Præterea nec Remp. adminiſtrare poſſitis, ni pauperes unà uobiſcum in ea uerſentur, milleq; modis felicitatem ueſtram adiuuent. Neq; enim habituri eſtis qui diuitias ueſtras ſuſpiciant, ſi ſoli atq; apud uos ipſos in tenebris eas

poſſideatis

A poſſideatis. Videat igitur uulgus mireturq; ueſtrum argentū, menſas, & quemadmodum præbibentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum undique contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes. Tum argumēti abſolutam cælaturā. Tum auri uim, uiciſſim artem condecorantis. Nam in iſtum modū non ſolùm illi uos probos uiros & humanos prædicabunt, uerumetiam inuidiam illorum effugietis. Quis enim inuideat impertienti dantique quod æquum eſt? Quis non potius optet, ut quamdiutiſſimè uiuent, bonis ſuis fruatur? Verùm ut nunc res uobis habent, & felicitas ueſtra teſte caret, & diuitiæ inuidioſæ, & inſuauis uita. Neque enim perinde iuuat, opinor, ſi quis

B ſolus expleatur, quemadmodū aiunt leones facere, & ex luporū genere quos ſolitarios uocant, quàm ſi cum lepidis hominibus, ac per omnia gratificari paratis, conuiuatis: qui primùm non ſinent conuiuium ſurdum aut mutum eſſe, uerùm conſuetudine ſua fabulas conuiuiis aptas, dicteriáque minimè moleſta, uariasq; uoluptates adferent: quibus rebus tempus iucundiſſimè tranſigitur. Idq; gratum eſt Baccho, gratum Veneri, gratum etiam Gratiis. Deinde poſtero die, dum comitatem ueſtram referunt, beneuolentiam uobis concilianti. Hæc etiam magno fuerāt emēda. Nā illud à uobis ſciſcitabor, ſi pauperes abeant taciti, ſic enim fingamus, nónne uos ea res ureret, cū non haberetis quibus oſten-

C taretis purpureas ueſtes, comitum multitudinē, anulorum magnitudinem? Neque iam libet referre, neceſſariò futurum ut pauperum inſidiæ atq; odia in uos oriantur, ſi ſoli deliciis frui uelitis. Nam quæ minantur uobis imprecaturos ſeſe, prorſus abominanda ſunt: ac dii prohibeant, ne unquam ad eiuſmodi imprecationes uenire cogantur: quandoquidem ſi id fiat, neque inteſtina poſthac guſtabitis, neque placentam, niſi ſi quid canis reliquum fecerit. Prætereа lenticula ſaperdæ liquamen uobis habebit. Porrò ſus aut ceruus interim dum aſſantur, è ueru in montes aufugere parabunt. Tum aues quoque pingues abſque alis fugam molientes, ad pauperes auolabunt. Denique quod eſt omnium gra-

D uiſſimum, pocillatores formoſiſſimi repentè uobis calui fient, idque etiam fracta amphora. Super his rebus conſulite quæ & feſto ſint digna, & uobis quàm maximè tuta, atque illis paupertatis onus ſubleuate, exiguo uectigali illos amicos habituri, neutiquam malos.

DIVITES SATVRNO SALVTEM.

NVM putas Saturne, de rebus iſtis ad te ſolum ſcripſiſſe pauperes? Quin potius Iouis ipſius aures iam obſurduerunt illorum querelis, dum hæc eadem uociferantur, ac nouam rerum partitionē flagitant, ac ſimul & fatum incuſant, quòd non æqualiter diſtribue-

E rit: & nos, quòd nihil ipſis uelimus impertiri. Verùm nouit ille, quippe cum ſit Iupiter, penes quos ſit culpa, eoq; illos plerunque obaudit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidē hoc certè tempore princeps noſter es. Nos enim omnia iſta quæ ſcribis, ob oculos habentes, quàm ſit honeſtum de magna rerum copia opitulari iis qui indigent, quantoq; ſit iucundius, ſimul cū pauperibus uerſari, & conuiuiū agitare, ad eum modum aſſiduè facimus, adeoq; in ratione uitæ nos æquamus, ut nihil poſſit incuſare is quem ad cōuictum admittimus. Verùm illi primùm aiunt ſibi paucis opus eſſe: deinde ubi ſemel illis fores aperuerimus, nunquam deſinunt alia ſuper alia poſtulare. Quòd niſi protinus omnia, ſimulq; cum dicto acceperint, mox paratū odium, in promptu cōuicia,

etiam ſi quid de nobis ſit mentiendũ. Porrò qui audiunt, fidem illis habent, rati uidelicet illos probè ſcire quæ dicunt, propterea quòd nobiſcum conſuetudinẽ habuerint. Ita fit, ut in alterutrũ incidamus, ut aut ſi nihil demus, illos prorſus habeamus hoſtes: aut profuſis omnibus, ipſi protinus egeamus, iamq; in pauperum gregem ueniamus. Ac cætera quidem utcunque ferenda ſunt, uerùm inter cœnas ipſas non ſatis habent ingurgitari cibis, atque aluum explere, ſed iidem ubi plus ſatis adbiberint, tum uel puellæ formoſæ cyathum porrigentis manum uellunt, aut concubinam uxorémue ſolicitant. Poſtremò conuomito conuiuio, poſtero die nobis obtrectant, narrantes quemadmodum ſitierint, eſurierintque. Quòd ſi hæc aduerſus illos mentiri uidemur, ueſter ille paraſitus Ixion in memoriam redeat, qui ad communis menſæ honorem admiſſus, ac uobis dignitate æquiparatus, iam ebrius uir ille egregius, Iunonem adortus eſt. Hæc atque huiuſmodi ſunt, propter quæ in poſterum ſtatuimus, quò res noſtræ ſint in tuto, ne poſthac illis in domum aditum præbeamus. Quòd ſi te auctore, pacto recipiát, ſeſe moderatè petituros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitioſe in compotationibus admiſſuros, age, conuiuant nobiſcum, ſimúlque cœnent bonis auibus. Ac de tunicis, ſicuti iubes, mittemus, & de auro, quantũ facultas patietur, ac ſumptus augebimus: in ſumma, nihil omittemus officii noſtri, modò uiciſſim deſinát ipſi arte nobiſcum uiuere, ſintq; pro paraſitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit quod in nobis deſideres, ſi ipſi quoque ſuo fungi uolent officio.

F G H

SYMPOSIVM, VEL LAPITHAE, Eraſmo Roterod. interp.

Eraſmus Roterodamus Ioanni Eutychio ſuo S. D.

Quanquam hic Luciani Dialogus, Eutychi doctiſſime, plurimum habeat artis, ob decorum mirè ſeruatum in perſonis tam multis, tamq; diuerſis: tamen aliquot reperi, qui dicerent eſſe premendum, quòd liberius ac uelut ἐξ ἁμάξης philoſophorum omne genus laceret. At mihi uidetur iuſtius eſſe ſtomachandum in huius ſeculi mores, quo uidemus Philoſophorum ſcholas multo puerilius etiam inter ſe diſſidere, nec minus atrociter digladiari, tum inter ſectarũ profeſſores nihilominus cruentã eſſe pugnam, quàm in eo cõuiuio fuiſſe Lucianus uel finxit, uel retulit. Hunc igitur libellũ, quoniã forte ἀδέσποτον reperi, & tamen patrono uidebatur egere, Eutychio dicaui. Bene uale, καὶ εὐτύχει, ut planè ſis quod diceris. Antuerpiæ. an. M. D. XVII. I

ARGVMENTVM.

Rurſum depingit hoc loco philoſophorum mores & uitam Lucianus, atque illa quæ fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hic nũc exemplo ac uero facto comprobat. Eſt autem hiſtorica quædã rei geſtæ commemoratio, qua exponit quo pacto diuerſarum profeſſionũ Philoſophi aliquot ab Ariſtæneto ad cœnam & nuptiarum celebritatem uocati, poſteaquam uino incaluere, pro ſecta quiſque ſua inter ſe uerbis primò contenderint, mox ad manus quoque et ad uulnera uenerint, adeò ut ſaucij uonnulli ac mutilati è cõuiuio aſportati fuerint. Rurſum autẽ ex alijs qui uocati non fuerant, quidam, Cynicus uidelicet, ultro ueniens, cœnantibus ſeſe obtruſerit, magna præſentia & impudentia ſua importunitate. Alius autem per literas cum Ariſtæneto expoſtularit, tragice propè in eum debacchatus, quòd præteritus, et cæteris poſtpoſitus fuiſſet. Ex quo apparet, iſtud hominum genus, quod fortis uirtutem prædicat, & ſpecie religionis in ſe uulgi ora conuertit, nõ hac ætate modò (quod tamen grauiſſimum eſt, quandò et Chriſtianos eſſe plerique ſe, & alijs uitæ morumq; honeſtate præire profitentur) uerùm olim quoque eadem ſimulatione, ijſdemq; præſtigijs uſos eſſe, nimirum ut uerbis quidẽ multa de pietate, de officijs, de uera uiuendi ratione iactitarent, cæterùm ipſa re à uirtute ac honeſtate omni quamlongiſſimè abeſſent, libidini & gulæ & cæteris uitijs turpiſſimè interim ſeruientes. Et accidere ſanè etiam noſtra memoria huiuſmodi quædã exempla, cõuiuio huic non admodũ diſſimilia, ubi iſti in ſpeciẽ grauiſſimi ſanctiſſimiq; uiri, uel pro leuibus ac puerilibus rebus acerbiſſimas ſæpenumero cõtentiones incepere: uel quia alicubi præteriti atque neglecti uiderentur, grauiſſima odia exercuere: ut non immeritò quiſpiam crediderit philoſophos illos ueteres (quãquam indignum adeò eſt tam uenerabile nomen in tam K

turpibus

A *turpibus perſonis hærere) in noſtræ ætatis homines quoſdam immigraſſe. Vſque adeo noſtri iſti à ueteribus
non alia re, quàm ſolo titulo ac nomine differunt. Cæterùm tametſi hæc omnia cum ſumma feſtiuitate pro in-
genio atque facundia ſua tractet Lucianus, interim tamen ſeriò quoque ac uerè idem monet, nullum eſſe pre-
cium operæ, ſi quis diſciplinas omnes perdiſcat, niſi ſimul et uitæ rationes ad id quod optimum eſt, accommo-
det, eosq́; illos qui ſolos libros ſpectant, quiq́; ſolicitudine ac cura quam illi afferunt, perpetuò tenētur, à recta
ratione, bonisq́; inſtitutis ferme abduci, &c. Inſcribitur autem dialogus hic Conuiuium, uel Lapithæ, quorum
prior titulus ab argumento & re ipſa ſumptus eſt: alter à collatione, quòd ut hic Philoſophi, ita à Poetis La-
pithæ & Centauri in nuptijs Pirithoi inter ſe funeſto certamine congreßi quoque feruntur.

PHILON. LVCIANVS.

B NOVAM quandam & uariam diſputationē Luciane uobis fuiſſe
narrāt ſuper cœnam apud Ariſtænetum: tū philoſophicos quoſ-
dam ſermones dictos, ac ſuper his ſummam contentionem exor-
tam fuiſſe: quod ni mentitus eſt Charinus, etiam ad uulnera uſq;
rem proceſſiſſe: denique ſanguine conflictum fuiſſe diremptum. L V C. Atqui
undénam, Philon, iſta reſciuit Charinus? neque enim is nobiſcum aderat in con-
uiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audiſſe ſeſe, porrò Dionicus etiam ipſe
è conuiuarum numero fuit opinor. L V C I A. Fuit maximè: uerùm ne is qui-
dē ab initio rebus omnibus fuit præſens, ſed ſerius aduenerat, media ferme pu-
gna, paulóque ante uulnera. Proinde demiror ſi quid comperti certiue refer-
C re potuit, qui nō ordine ſpectarit illa unde inter illos nata lis, poſtea ad ſangui-
nem uſque deducta eſt. P H I L. Proinde, Luciane, Charinus etiam ipſe, ſi rem
compertius uellem cognoſcere, & quo ſingula modo ſint geſta, doceri, te adi-
rem iuſſit. nam Dionicum etiam ipſum faſſum fuiſſe, ne ſe quidem toti nego-
cio præſentem adfuiſſe: te uerò, quicquid eſſet actum, id omne compertò cer-
toq; ſcire: tum etiam quæ dicta inter illos fuerint, meminiſſe: quippe qui eiuſ-
modi non obiter neque neglectim audire, ſed per ocium atque attentè auſcul-
tare ſis ſolitus. Proinde nunquam effugies, quin nos hoc ſuauiſſimo accipias
epulo: quo mihi quidem haud ſcio an ullum poſſit accidere iucundius: præſer-
D tim quod ſobrii per ocium tutò ac citra ſanguinem, extraq; teli, quod aiunt, ia-
ctum conſtituti, ſumus epulaturi, Siue ſenes aliquid
Super cœnam ſunt debacchati, Siue etiam iuuenes
à mero compulſi ſunt, quæ neutiquam fas erat, tum dicere, tum facere. L V C.
Iuuenilius tu quidem Philon, atq; inconſultius hæc nos iubes in uulgus efferre,
eaq; referre quæ inter pocula ab ebriis ſunt acta: quum hæc magis oporteat ob-
liuioni tradere, eaq; omnia Baccho deo uelut auctori imputare, qui quidē haud
ſcio an quenquam ſuis non afflatum Orgiis, & Bacchanaliū expertem præter-
ierit. Proinde uide ne hominis ſit parū benè morati, eiuſmodi ad amuſſim ex-
E quirere, quæ rectius erat in conuiuio reliquiſſe, atq; ita diſcedere. Siquidem odi
(ſicut inquit uerſus poëticus) memorem compotorē. Ne à Dionico quidē rectè
factum, qui hæc apud Carinum effutiuerit, immodicamq; & pridianam diſſipa-
rit temulentiam hominum philoſophorum. Cæterùm ego abſit ut iſtiuſmodi
quippiam ſim dicturus. P H I L. Nugas agis Luciane cum iſta dicis. Quin haud
quaquam oportebat ad iſtum modum apud me præſertim agere: ut qui certò
ſciam te multo cupidiorem eſſe narrandi, quàm ego ſim audiendi, adeò ut mi-
hi uidearis, ſi deſint qui te audiant, uel ad columnam aliquam aut ſtatuā liben-
ter acceſſurus, quò cuncta pariter euomas. Quòd ſi nunc coner diſcedere, non
ſines, ni te prius audiero, abire: uerùm ultro aderis, conſectabere, rogabis. At

tum ego te uiciſſim luſero. Iamq́; adeò, ſi ita uis, abimus, ex alio quopiam hæc F eadem audituri. Tu uerò ne dicito. LVC. Age ne quid ſuccenſeas, equidem dicam, quandoquidem uſqueadeo cupidus es audiendi: uerùm heus ea lege, ne paſſim in uulgus efferas. PHIL. Ni prorſus ignoro Lucianum, tute iſthuc potius feceris. Nam prior ipſe denarrabis omnibus, ut me quidem ad id nihil futurum ſit opus. Sed illud mihi primo reſpōde loco: Ariſtænetus num filio Zenoni dabat uxorem, atque ita in nuptiis eius uos accepit? L V C. Non, imò filiam ſuam elocauit Cleāthidem, idq́; Eucriti nummularii filio, qui philoſophiæ dat operam. PHI. Formoſo admodum per Iouem adoleſcentulo: tametſi tenero adhuc, & uxoriæ rei non admodum maturo. LVC. Verum: at non inueniebat, opinor, alterum generum magis idoneum. Hunc igitur, qui tum modeſtus G uideretur, tum ad philoſophiæ ſtudium propenſus, præterea autem unicus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiæ ſuæ maritū. PHI. Cauſſam neutiquā leuem dixiſti, nempe quia diues ſit Eucritus. Verùm heus Luciane, quinam erant cōuiuæ? L V C. Reliquos illos quorſum attinuerit tibi recenſere? Verùm è Philoſophorum numero, ac literatorū, quos potiſſimùm opinor audire cupis, Zenothemis erat, ſenex ille Stoicus, unaq́; cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrinthus: & hic quidem quòd eſſet Zenoni Ariſtæneti filio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleodemus: noſti hominem, nempe dicacem illum & H argutum, atque ad refellendum inſtructum. Diſcipuli gladium ac bipennē nominant. Quin & Hermon aderat Epicureus. Verùm hūc, quum ingrederetur, Stoici toruis obtuebantur oculis, & auerſabantur, palamq́; perinde quaſi parricidam quempiam atque impium ac funeſtum deteſtabantur. Et hi quidem tanquam Ariſtæneti ipſius amici familiareſq́; fuerāt ad cœnam uocati, quos comitabatur & Iſtiæus grāmaticus, & Dionyſidorus rhetor. Iam uerò propter ſponſum Chæream unà cum illo ad conuiuium acceſſerat Ion ille Platonicus, quòd is iuueni præceptor eſſet, uir uenerandus aſpectu, ac maieſtatis quiddam præ ſe ferens, multumq́; dignitatis ipſo oſtendens ore: unde nonnulli propter animi I conſtātiam ac rectitudinem, regulam illum appellant. Huic ſimul ut ingrediebatur, aſſurgebant omnes, ac ueluti præcipuum quendam ac primarium hominem comiter atque officioſè exceperunt: adeò ut planè numen aliquod aduenire uideretur, cum adeſſet Ion admirādus ille. Tandem uerò cum iam omnes ferme conuiuæ præſentes eſſent, tempus erat ut diſcūberetur. Itaq; ad dextram ingreſſus, totam illam ſpondam mulieres (erant autem complures) occupabant. Inter quas erat & ſponſa ſummo ſtudio culta, hinc atque hinc ſtipata fœminis. Porrò ex aduerſo oſtii altera turba, pro cuiuſq́; dignitate locis diſtributis. Porrò è regione mulierum primo loco accumbebat Eucritus, ſecundo Ariſtænetus. Sub hæc ambigi cœptum, utrum altero priorem oporteret accumbere, Ze- K nothemímne Stoicum, quippe ſenem: an Hermonem Epicureū. nam hic erat Caſtoris ac Pollucis ſacerdos: tum autem nobiliſſimæ inter ciues familiæ. Verùm eam hæſitationem ſuſtulit Zenothemis: Si me, inquiens, Ariſtænete, minoris ducis Hermone, uiro uidelicet iſto, ut ne quid aliud mali dicā, Epicureo, diſcedo, totumq́; conuiuium uobis relinquo. Et puerum protinus aduocat, diſcedere parans. Tū Hermon: Imò habeto, inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quāquā etiā ſi nihil aliud, uel hoc nomine par erat mihi concedi, quòd ſacerdos ſim, ut planè cōtemnas Epicurum. Rideo, inquit Zenothemis, ſacerdotem Epicureum.

A Epicureum. Simulq; cum dicto accumbebat. Poſt hũc Hermon. Deinde Cleo-
demus Peripateticus: pone hunc Ion, proxime hunc ſponſus, poſt eum ego,
iuxta me Diphilus, huic aſſidebat Zenon diſcipulus, poſtremo rhetor Dionyſi-
dorus cum Iſtiæo grammatico. P H I L. Papæ Luciane! Muſarum conuentum
quendam mihi narras fuiſſe iſtud conuiuium, quippe plurimis ſapiẽtibus ac do-
ctis uiris refertũ. Ego uerò laudo Ariſtænetum, qui quum optatiſſimam illam
ac ſplendidiſſimam ſolennitatem celebraret, præ cæteris ſapiẽtiſſimos uiros ad-
hibere uoluerit: idq; adeò delectis ex unaquaque philoſophiæ ſecta præcipuis,
non hos aduocans, illos præteriens, uerùm promiſcuè uocans omneis. L V C.
B Is uerò nequaquam eſt è uulgarium iſtorum diuitum numero, uerùm & litera-
rum eſt ſtudioſus, ac maximam uitæ partem in his rebus uerſatur. Cœnabamus *Cœnæ deſcri-*
igitur initiò quidem taciti & quieti, uariusq; erat apparatus, & omniiugus. Neq; *ptio.*
enim arbitror operæprecium ut numero recenſeam etiam illa condimenta, cu-
pedias, aromata, atque id genus illectamenta. Cuncta ſiquidem affatim ſuppe-
tebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurem ore, Nõ uides, inquit, ſe-
nem illum, Zenothemim dicebat (ſubauſcultabã enim) ut ſeſe opſoniis ingur-
gitat, utq; iure ueſtem oppleuit: tum quàm multa puero à tergo ſtãti porrigit,
putans interim ſe aliorum oculos fallere: neque meminit poſt ſeſe accumben-
C tium? Hæc igitur fac & Luciano commonſtres, quò teſtis eſſe poſſit. Mihi uerò
nihil Ione monſtratore opus erat: quippe qui hæc multò antè limis iam oculis
præuideram. Hæc ſimul atque dixiſſet Cleodemus, irruit in conuiuium & Al-
cidamas Cynicus, atque is quidem inuocatus, uulgatum illud feſtiuitatis gratia *Cynici inter-*
præfatus de Menelao, qui ultro ad fratris cõuiuium acceſſiſſet. Itaque pleriſque *uentus, et oca-*
turpiter atque impudenter uiſus eſt feciſſe: & quod cuiq; tum fortè in mentem *ſio turbæ.*
ueniebat, in eum torquebant: alius illud, Inſanis Menelaẽ. Alius rurſum,
Verùm Agamemnoniæ menti non iſta placebant.
Ad hæc alia quæ pro tempore ſalſè lepideq; dici poterant, in eum obmurmura-
D bant. Nam palàm nullus audebat quicquam dicere, propterea quòd metuerent
Alcidamantem, utpote conuiciatorem egregium, unumq; è Cynicis omnibus
clamoſiſſimum: qua quidem re adeò uiſus eſt reliquis antecellere, ut nulli nõ
eſſet formidandus. At Ariſtænetus collaudatũ illum quòd inuocatus aduenif-
ſet, iuſſit accepta ſella iuxta Iſtiæum ac Dionyſidorum accumbere. At ille, Apa-
ge, inquit, muliebre quiddã ac molle dicis, uti in ſcamno aut ſella ſedeã, quem-
admodum facitis uos, mollibus in ſtratis penè ſupini recumbentes, purpura ſuf-
fulti. Quin egò tibi uel ſtans cœnauero, in ipſo interim conuiuio etiam obam-
bulãs. Quòd ſi defatigatus fuero, tum humi ſubſtrato pallio, cubito innixus cu-
E buero: qualem uidelicet Herculem pingunt. Ita fiat, inquit Ariſtænetus, ſi qui-
dem iſthuc mauis. Sub hæc Alcidamas in orbem conuiuium luſtrans, cœnabat,
Scytharum ritu ad uberiora paſcua ſubinde ſeſe transferens, unaq; cum his qui
inferebant edulia, circumiens atque obambulãs. Atque interim tamen dum ci-
bum caperet, haudquaquam negocio uacabat, de uirtute obiter, de uitio diſſe-
rens, tum in aurum atque argentum dicteria iaculans: iamq; Ariſtænetum per-
contabatur, quidnam ſibi uellent tam multa, tam magna pocula, quum nõ mi-
nus uſui poſſent eſſe fictilia. Verùm Ariſtænetus iam obturbantem, moleſtũm-
que eſſe pergentem, in præſens quidem cõpeſcuit, miniſtro innuens, ut ingen-
tem calicem, infuſo meraciſſimo uino, illi porrigeret. Atque id quidem uiſus eſt

optimè excogitaſſe, nondum etiam intelligens quantorum malorum is calix eſſet auctor futurus. Hũc igitur ut accepiſſet Alcidamas, aliquantiſper ſilẽtium agebat, ac ſolo ſternens ſeſe cubabat ſeminudus; quemadmodum facturum ſeſe fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitens, ſimúlque dextra ſcyphum ſuſtinẽs, qualẽ Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam uerò & inter alios calix aſſiduè circumagebatur: tum inuitatiunculæ ad bibendum, & confabulationes ortæ, demum & lucernæ illatæ. Interim ego cũ puerum qui iuxta Cleodemum adſtabat (erat autem is pocillator egregiè formoſus) ſubridentem uidiſſem (nam, arbitror, quicquid obiter inter cœnandum obtigit, commemorari oportere, maximè ſi quid ſit elegantius ac ſcitè factum) iam admodum attentus obſeruare cœpi quidnã rei rideret. Ac paulò pòſt accedebat puer tanquam calicem à Cleodemo recepturus. At ille ſimul & digitum illius ſubſtringebat, & drachmas puto duas unà cum calice tradebat. Porrò puer ad ſubſtrictum digitum rurſus arridebat: cæterùm de pecunia, quum non ſenſiſſet opinor, eoq; non reciperet, in terram delapſis drachmis ſtrepitus eſt concitatus, moxq; ambo pariter rubore ſuffundebãtur, idq; ita palàm, ut nemo nõ animaduerteret. Ambigebatur igitur inter eos qui proximè ſedebãt, cuiúsnã eſſent illi nummi, cum & puer negaret à ſe proiectos, & Cleodemus item, iuxta quem ſtrepitus acciderat, ſibi excidiſſe diſſimularet. Verùm ea res tum neglecta eſt, ac conniuẽter omiſſa, propterea quòd id quod acciderat, nõ ita multi uidiſſent, præter unum (ut mihi quidem uiſum eſt) Ariſtænetũ. Nam is paulò pòſt puerum loco mouit, clanculum ablegans, & alii cuidam innuit uti Cleodemo pocillator aſſiſteret, uidelicet ex exoletis illis ac robuſtis mulioni aut equiſoni cuipiam. Ad hunc modum ea res utcunque abiit, ſummum alioqui allatura pudorem Cleodemo, ſi quidem ad omnes permanaſſet, ac non protinus occupans Ariſtænetus eam ſopiſſet, ciuiliter dextréque admodum inducta temulentia. Cæterùm Alcidamas (iam enim potus erat) percontatus quódnam eſſet nomen puellæ nubenti, tum clara uoce indicto ſilentio, ſimul & ad fœminas conuerſo uultu, Præbibo, inquit, tibi Cleanthi, Herculis *Archegetæ nomine. Sub hæc cũ riſiſſent omnes: Ridetis, inquit, ſacrilegi, quòd ſponſæ, Herculis dei mei nomine propinauerim? Imò illud ſcito opus eſt, ni ſcyphum à me traditum accipiat, nunquam futurum ut illi filius obtingat talis, qualis ego ſum, uirtute interritus, animo liber, tum corpore adeò robuſto. ſimulq; cum dicto ſeſe magis etiam renudabat, etiam uſque ad illa quæ ſunt maximè pudenda. Ad ea cum iterũ arriſiſſent conuiuæ, indignatus ille ſurrexit, toruis iam atque efferatis obtuẽs oculis, uultuq; ipſo teſtãs iam neque pacem neque quietem acturum amplius. Forſitan & baculum illiſiſſet alicui, ni commodùm id temporis placenta prægrandis fuiſſet illata. Nam hanc ſimul atque conſpexit, lenior ac mitior eſſe cœpit, ac ſtomachari deſiit, obambulans interim, ac placentam auidè uorans. Iam uerò plerique temulenti eſſe cœperant, & clamoribus undique perſtrepebat conuiuium. Nam & Dionyſidorus rhetorem illic agens, orationes quaſdam pronunciabat, laudabatúrque à miniſtris qui à tergo aſſiſtebant. Et Iſtiæus Grammaticus uiciſſim qui poſt illum accumbebat, uerſuum centones quoſdam recitabat, Pindari, Heſiodi, & Anacreontis carmina ſimul contexens atque conſarcinans: ita ut ex omnibus unicam redderet cantilenam, oppidoq; ridiculam, in primis autem illa, perinde quaſi uaticinans de his quæ poſtea acciderunt,

Ita uocant ducem Muſarum.

Commiſere

A Commiſere ſimul clypeos. Tum illud quoque:
Tum uerò clamorq; uirûm luctusq; coortus.
At uerò Zenothemis libellulum quempiam minutis conſcriptum literulis, à
puero acceptum legebat. Verùm quū ii quorum partes erant edulia inferre, ali-
quantiſper, ita ut ſolent, ceſſarent morarenturq;: Ariſtænetus ſedulò curans ne
uel id interea temporis aut ociosum eſſet, aut uoluptatis expers, accerſitum in-
trò morionem iuſſit ridiculum aliquid uel dicere, uel facere, quò magis etiam
exhilararētur conuiuæ. Moxq; ingreſſus deformis quidam, deraſo capite, pau-
culos capillos in uertice geſtans, eosq; criſtæ in morem erectos, hic ſaltabat, atq;
B inter ſaltandum, quò maiorem concitaret riſum, rotatu ſeſe circumagebat, diſ-
torquebatq;. Tum cymbalo concuſſo, ſonabat interim quiddam, linguam imi-
tans Aegyptiorum. Poſtremò dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant.
Ac reliqui ſcommate tacti ridebant: uerū ubi & in Alcidamātem ſimile quid-
dam torſiſſet, catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (iamdudum
autem præ ſe ferebat quòd inuideret illi, dum probaretur, ac conuiuarum ocu-
los retineret) abiecto pallio, ut ſecum luctaretur prouocauit. Quod ni faceret,
hunc, inquit, baculum tibi impingam. Atque ita miſer ille Satyrion (nam id erat
morioni nomen) congreſſus cum eo, pancratio decertabat. Erat id ſpectaculi
C multò iucundiſſimum, quippe cum uiderent hominem philoſophum cū mo-
rione compoſitum, cum ferire, tum uiciſſim feriri. Proinde qui aderant, partim
pudore tangebantur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidamas, pugnā de-
trectaret, ab homuncione omnium plauſu comprobato certamine ſuperatus.
Hæc igitur cum eſſent non mediocri riſu excepta: ibi tādem ingreſſus & Dio-
nicus medicus haud multò poſt peractam concertationem. Aiebat autē in mo-
ra fuiſſe Polyprepontem tibicinem, dum hunc phreneſi correptū curandi gra-
tia uiſeret. Ac planè quiddā riſu dignum cōmemorabat. Dicebat enim in ædes
illius ueniſſe ſeſe ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illum pro-
D tinus ſurrexiſſe, foribusq; occluſis, ac nudato gladio, tibias ipſas ſibi tradidiſſe,
iisq; uti caneret iuſſiſſe. Deinde ubi id non poſſet, illum percuſſiſſe, ſcuticā ſub-
lata manu geſtantem. Seſe porrò in tanto periculo tale quiddam fuiſſe cōmen-
tum, nempe ad canendi certamen prouocaſſe hominem: idq; ea lege, ut uictus
præſcriptum certumq; plagarum numerum acciperet. Ac ſeſe priorē cecinìſſe,
prauè atque imperitè: deinde traditis illi tibiis, ſcuticā ab illo recepiſſe: gladium
autem extemplo per feneſtras in aream abieciſſe. Dein cum minore iam diſcri-
mine cum illo luctaretur, auxilio aduocaſſe uicinos. Eos reuulſiſſe belluam, at-
que ita illorū opera ſeruatum ſeſe. Oſtendebat autē & plagarum ueſtigia quæ-
E dam, nonnullaq; in facie tubera liuentia. Ergo cum Dionicus ob huiuſmodi
fabulam non minus placuiſſet, quàm morio ipſe: proxime Iſtiæū reclinans ſeſe,
de reliquiis cœnabat. Atque hic quidem haud abſque numine quodam nobis
aduenerat, imò prorſum uſui futurus ad ea quæ poſtea contigerunt. Nam pro-
diens in medium cōuiuium puer quidā, qui ſe ab Etœmocle Stoico uenire di-
ceret, epiſtolium quoddam adferens, aiebat ab hero ſibi mandatum, ut eo palàm
omnibus audiētibus perlecto, rurſus domum ſeſe reciperet. Hic igitur permit-
tente Ariſtæneto, admotus ad lucernam legebat. PHI. Num orationem Lucia-
ne in ſponſæ laudem compoſitam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta
faciunt? L V C. Videlicet nos quoque tale quippiā exiſtimabamus. Verùm ne

» accedebat quidem ad id,ut aiunt. Cæterùm in literis ita ſcriptum erat: Etœmo- F
» cles philoſophus Ariſtæneto:Quàm non mouear conuiuiis,omnis anteacta ui-
» ta mea fuerit teſtis,qui quidem quum quotidie mihi complures ea cauſſa mo-
» leſti ſint, te multo ditiores, tamen haud unquam illis morem geſſi:perpendens
» nimirum,quantum ſit in eiuſmodi compotationibus tumultus,quantum licen-
» tiæ,petulantiæq́: uerùm aduerſus unum te mihi uideor meo iure ſtomachatus,
» qui tantum temporis à me officioſiſſimè cultus & obſeruatus,tamen indignum
» habueris,quem uel inter reliquos amicos tuos numerares,ſed ſolum ex omni-
» bus præterieris,idq́ quum uicinus eſſem. Proinde tua cauſſa magis diſcrucior,
» qui quidem te tam ingratum præbueris. Nam ipſe felicitatem nequaquã in hoc G
» ſtatuo,ſi quis mihi impartiat uel ſuem ſylueſtrem,uel leporem, uel placentam:
» quæ mihi affatim cõtingunt apud alios, qui officia norunt: quandoquidem e-
» tiam hodie quum apud diſcipulum Pammenẽ cœnare mihi licuerit opiparam
» (ut uocant) cœnam, non annui tamen uehementer obſecranti,tibi ſcilicet de-
» mens ego memetipſum reſeruans. At tu nobis præteritis,alios accipis cõuiuio.
» Idq́ meritò facis. neque enim ullo modo potes quid ſit rectius dignoſcere, nec
» apprehenſiuam illam phantaſiam habes. Cæterùm haud ſum neſcius unde mihi
» iſta ſint profecta: nempe ab egregiis iſtis philoſophis tuis Zenothemide ac La-
» byrintho: quibus equidem (abſit inuidia dicto) uel unico ſyllogiſmo mihi ui- H
» deor os protinus obturare poſſe. Alioqui reſpõdeat iſtorũ aliquis, quid ſit phi-
» loſophia,aut hæc quæ inter elementa traduntur, quid habitio differat ab habi-
» tu:ut ne quid interim de perplexis illis rogationibus proponam,quid ſit ſyllo-
» giſmus cornutus, quid acerualis,quid metens. Verùm tu quidem iſtis fruaris li-
» cet. Nam ego qui ſolum in bonis ducam quod ſit honeſtum,facilè tulero cõtu-
» meliam. Atqui ne poſſis poſthac ad iſtam excuſationem confugere,ut dicas te
» mei oblitum fuiſſe, nimirum in tanto rerum ſtrepitu, tantisq́ occupationibus:
» bis te hodie ſum allocutus,primùm mane domi tuæ:deinde rurſum in Caſtoris
» ac Pollucis templo rem diuinam facientem. Ac his quidẽ de rebus hæc reſpon- I
» derim. Quòd ſi tibi uideor cœnæ gratia ſuccenſere,quid Oeneo acciderit cogi-
» tato. Videbis nimirum ipſam etiam Dianam indignantẽ quòd ille ſe ſolam non
» adhibuerit ad ſacrificium,cum reliquos deos omneis acciperet cõuiuio. Nã hac
» de re ſic alicubi meminit Homerus:

» Seu quia non norat,ſeu non ſuccurrerat illi:
» Acriter eſt offenſa tamen. Item Euripides:
» Calydon quidem hæc Pelopeii regio ſoli:
» Qua parte ſæuum ſpectat aduerſa fretum,
» Agros habens tum diuites,tum fertiles, Rurſum Sophocles: K
» Immanis apri triſte monſtrum in Oenei
» Immiſit agros gnata Latonæ dea
» Docta eminus miſſis ferire ſpiculis.

» Hæc tibi è plurimis pauca citaui, ut intelligeres cuiuſmodi præterito uiro Di-
» philum ad cœnã adhibeas,cui & ipſi filium cõmiſeris tuum. Idq́ rectè. Eſt enim
» iucundus adoleſcẽti,& ita cum eo uiuit,ut placeat,atque obſequatur:atq́ adeò
» ni mihi turpe dictu fuerat,addidiſſem & aliud quiddam: quod quidem tu,ſi li-
» bebit, è Zopyro eius pædagogo uerum eſſe cognoſces. Verùm non conuenit
» obturbare in nuptiis, neque accuſare quenquam : præſertim criminibus uſque

adeo

A adeò fœdis ac pudendis. Tametſi Diphilus dignus in quem facerem, quippe qui
» duos iam diſcipulos à me retraxerit: ego tamen ipſius philoſophiæ cauſſa reti-
» cebo. Porrò famulo huic mandaui, uti ſi quam partem dare uelles uel apri, uel
» cerui, uel placentæ, mihi deportandã, ut iſthoc pacto te mihi de cœna purgares,
» ne reciperet, ne ad hoc ipſum à nobis miſſus fuiſſe uideatur. Hæc, amice, quum legerentur, ſudor interim utique mihi manabat præ pudore, ſimúlque iam illud quod uulgo dici ſolitum eſt, optabam, ut terra mihi dehiſceret, quum uiderem eos qui præſentes aderant, ad ſingulas epiſtolæ partes inter ſe ridentes, potiſſimùm autem hos qui nouerant Etœmoclem, uirum canum, tantumq; ſeueritatis
B præ ſe ferentem. Admirabátur igitur, quòd eiuſmodi uir eſſet, hactenus fugiſſe ſeſe, barba uidelicet ac uultus auſteritate deceptos. Cæterùm Ariſtænetus mihi quidẽ haud uidebatur hominẽ contẽptu negligẽtiáue præteriiſſe, uerùm quòd deſperaſſet, ſi fuiſſet inuitatus, unquam adduci poſſe ut annueret, utq; ad eiuſmodi res ſe morigerum præberet: eoq; ne tentandum quidem eſſe putaſſe. Ergo poſteaquam puer iam legere deſiiſſet, uniuerſum conuiuium in Diphilum ac Zenonẽ torquebant oculos, quòd hi iam metu trepidi ſederent, ac pallidi, ipſaq; uultus inconſtãtia ac perplexitate crimen agnoſcentes ab Etœmocle intẽtum. Porrò Ariſtænetus quanquam eſſet ſanè perturbatus, uehementerq; cõſterna-
C tus animo, tamen nos iubebat bibere, conans nimirum id quod euenerat, commodè uertere, ſubridens interim: ac puerum redire iuſſit, reſpõdens ea ſibi curæ fore. Paulò autem pòſt ſurgens & Zeno clanculum ſeſe abduxit è cõuiuio, ſubmonitus à pædagogo, ut diſcederet, innuente, idq; tanquam patris iuſſu. Ibi uerò Cleodemus, qui iamdudum occaſionem quæritabat (nam geſtiebat omnino cum Stoicis conflictari, uerùm dirumpebatur quòd non reperiret cauſſam ad id ſatis idoneam) tum igitur anſam præbente epiſtola, Huiuſmodi, inquit, facit egregius ille Chryſippus, & Zenon ille mirabilis, neque non Cleanthes, uerbula miſera, neque quicquam præter rogatiunculas, & umbras duntaxat philoſo-
D phorum: cæterùm Etœmocles ſunt plerique omnes. Videtis quàm & ipſæ epiſtolæ graues ſint ac ſeniles. Poſtremò Ariſtænetus hic Oeneus eſt, Etœmocles Diana. Dii boni, quàm bene auſpicata omnia, quamq; congrua celebrandæ feſtiuitati! Ita per Iouem, inquit Hermon, ſupra hunc accumbens: inaudierat autem, ut opinor, aprum quendam Ariſtæneto paratum, ut in conuiuio proponeretur, eoq; putabat non intempeſtiuè factam mentionem apri illius Calydonii. at per Lares Ariſtænete, fac quamprimũ ſacri partẽ mittas, ne ſenex interim ille fame pereat, tanquam Meleager tabefactus. Tametſi nihil queat acerbum accidere, quandoquidem Chryſippus hæc indifferẽtia cenſet eſſe. Itáne uos Chry-
E ſippum nominatis? inquit Zenothemis, erigens ſeſe, maximaq; uoce intonans: An ex uno homine, qui nõ legitimè philoſophiam exerceat, nempe præſtigiatore iſto Etœmocle, Cleanthẽ ac Zenonẽ metimini, uiros ſapientes? At qui tandem eſtis ipſi uos, qui hæc dicitis? an non tu Hermon Caſtoris & Pollucis cæſariem, quam habebant auream, circuntondiſti? Cuius quidem facti pœnã dabis carnifici traditus. Tu porrò Cleodeme, nónne Soſtrati diſcipuli tui uxorem ſtupraſti? Nónne in adulterio eo deprehenſus, nefandiſſima paſſus es? An non igitur ſilebitis, cum huiuſmodi dedecorum uobis ſitis conſcii? Atqui non ſum meæ ipſius uxoris leno, Cleodemus inquit, quemadmodum tu: neque diſcipuli diuerſantis apud me uiaticũ ſuſtuli quod is depoſuerat, eoq; facto rapuiſſe me

per Palladem deierãs abnegaui:neq; quaternis drachmis fœnero,neq; diſcipu- F
los obtorto collo in uincula duco niſi in tempore mercedem perſoluerint.Verùm illud,inquit Zenothemis,haudquaquã poſſis inficias ire, te Critoni uenenum quo patrẽ necaret,miniſtraſſe.Atq; interea fortè bibebat:quicquid autem erat in calice reliquũ(erat autem ferme ſemiplenus) in duos illos profundebat. Porrò conſperſus eſt pariter & Ion,idq; præmiũ tulit,quòd illis uicinus accumberet,alioqui eo malo non indignus.Hermõ igitur demiſſo uertice metũ è capite abſtergebat,eos interim qui præſentes erãt,atteſtans,quòd id genus cõtumeliis eſſet affectus. Cleodemus autem cum non haberet calicem, inuadẽs primũ conſpuebat Zenothemin: deinde læua cõprehenſum à barba,plagã in tem- G
pus erat illiſurus, ac ſenem fortaſſe necaſſet, ni Ariſtænetus dextram ſublatam retinuiſſet.Is mox tranſcenſo Zenothemide,inter utrunq; medius aſſedit,ut eo ueluti muro dirempti,pacem inter ipſos agerent.Hæc igitur dum gerebantur, Philon,equidem uaria meo cũ animo uoluebam.Primùm illud ſtatim occurrebat,nullũ eſſe operæpteciũ, ſi quis diſciplinas perdiſcat, ni ſimul & uitæ rationes ad id quod eſt optimum,accõmodet atq; componat:cum uiderem illos qui uerbis alios antecellerent, quàm factis ipſis ſeſe ridiculos exhiberẽt.Deinde & illud ueniebat in mentem, ne fortè uerum eſſet quod uulgò pleriq; dictitarent, uidelicet eruditionem à recta ratione bonisq; inſtitutis abducere iſtos,qui ſolos H
libros ſpectarent, quiq; ſolicitudine curaq; quam illi afferrent, perpetuò tenerentur : quandoquidem quũ ibi tam multi præſentes eſſent philoſophi,ne caſu quidem ullum erat cernere à peccando immunem: uerùm alii faciebãt turpia, alii dicebant turpiora.Neq; enim iam poteram eorum quæ fiebãt culpam uino auctori imputare, mecum reputãs cuiuſmodi eſſent quæ Etœmocles neq; cibo neq; potu etiamdum guſtato ſcripſerat. Ita rerum uices præpoſteræ atq; inuerſæ uidebantur.ſiquidem uidiſſes idiotas illos ſumma cum modeſtia conuiuium agitantes,neque uino petulantes, neq; indecorè ſeſe gerentes: at ridebãt duntaxat,& iam damnabant eos opinor,quos dudũ ſuſpexerant, ex habitu iudicã- I
tes eos alicuius eſſe precii. Contrà ſapieutes illi, & in libidinem ferebantur, & conuiciis certabant, & ſupra modum ſeſe potu cibisq; explebãt: poſtremò uociferabantur, & ad manus uſq; conſerendas rapiebantur . Cæterũ admirandus ille Alcidamas,etiã meiebat ſub oculis omniũ, nihil reueritus fœminas.Ac mihi quidem,ſi quis hæc quæ in eo cõuiuio gerebantur, rectiſſimè uoluiſſet conferre,ſimillima uidebantur iis quæ de Eride dea poëtæ fabulantur: nempe hãc, quòd non eſſet ad Pelei nuptias aduocata,malum in medium conuiuium abieciſſe, ex quo tam ingens apud Troiam bellum fuerit ortũ . Itidem Etœmocles mihi uiſus eſt epiſtola illa quaſi malo quopiam in medium proiecta,non minus K
malorum,quàm Ilias habebat,excitaſſe.Neq; enim finem contentionis faciebãt Zenothemis ac Cleodemus: quãquam medius inter utrunq; interceſſerat Ariſtænetus.Age, inquit Cleodemus, impræſentiarum quidem ſat eſt ſi literas neſcire conuincamini:ſed craſtino die uos ulciſcar quibus conueniet modis.Reſponde mihi Zenothemi, uel tu, uel elegantiſſimus iſte Diphilus : qua tandem gratia pecuniæ poſſeſſionem inter indifferentia ponendam eſſe cenſetis, cum ex omnibus nil aliud ſpectetis,quàm ut ipſi quamplurimum pecuniæ poſſideatis, atque ob id cauſſæ ſemper apud diuites hæretis, fœneratis, atque uſuris incũbitis, neq; non mercede docetis? Rurſum cur uoluptatẽ deteſtemini,atq; hac
de

Quomodo & quatenus philoſophandum ſit.

A de cauſſa Epicureos in ius uocetis: cum ipſi uoluptatis gratia, turpiſſima tum facitis, tum patimini: indignè ferentes ſi quis uos non uocarit ad cœnam. rurſum ſi uocemini, non ſat eſt tantū uorare ut cibo turgeatis, niſi & famulis tantum donetis. Atque hæc cum diceret, pariter & linteum reuellere conatus eſt quod Zenothemidis puer tenebat, omni carnium genere refertum: planeq; futurum erat, ut apertū illud ac ſolutū medium in ſolum abiiceret, niſi quia puer non omittebat è manibus, gnauiter aduerſus trahentem retinés. Hic Hermon: Euge Cleodeme, reſpondeant qua gratia damnent uoluptatem, cum ipſi ſupra cæteros omneis ſtudeant uoluptati. Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleo-

B deme reſpondeto quamobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imò tu potius. Atque hunc ad modum diutius eſt altercatum, donec Ion capite tādem in apertum prolato, Deſiſtite, inquit. Ego, ſi libet, ſermonum argumenta proponam in medium, conuiuio nuptiisq; digna. Vos porrò citra contentionem uiciſſim & dicite, & auſcultate: quemadmodum & apud Platonem noſtrum alternis dicendi uicibus res ut plurimum agitatur. Id dictum probabant cum omnes qui aderant, tum in primis Ariſtænetus atque Eucritus, nimirum in ſpem erecti fore ut eo pacto ab odioſis illis contentionibus diſcedi poſſet. Et Ariſtænetus priorem in locum ſeſe recepit, iam partam eſſe pacem ratus. Iamq; nobis

C inferebatur ea conuiuii pars, abſolutam cœnam uocant, ſingulæ ſingulis aues, carnes aprugnæ, pulpa leporina, piſcis Tagenicus, placentæ: breuiter illa, quæcunq; liberum eſt ſeu uelis in aluum cōdere, ſeu domū aſportare malis. Apponebatur igitur non ſua cuique quadrula, uerùm Ariſtæneto atque Eucrito eadem impatte menſæ una ambobus communis, ita ut de ſua utrique parte quæ ſe ſpectaret, eſſet edendum, aut tollendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico & Hermoni Epicureo, & his item inter ipſos cómunis. Deinceps Cleodemo atque Ioni. Poſt hos ſponſo ac mihi. Porrò Diphilo duorum pars appoſita, proptetea quòd Zeno iá diſceſſerat. Hæc facito Philon uti memoria teneas. nam

D paulò pòſt ad intellectum narrationis erunt uſui. PHIL. Meminero ſanè. LVC. Tum Ion, Primus igitur exordiar, inquit, ſi quidé uidetur. Deinde ubi paulíſper interſiluiſſet, Conueniebat, inquit, fortaſſis, ut apud eiuſmodi uiros de ideis, atq; incorporeis ſubſtátiis, deq; animi immortalitate ſermo haberetur: uerùm ne mihi contradicant ii qui diuerſam philoſophiæ ſectá ſequuntur, de nuptiis dicam ea quæ congruunt. Atque illud quidem optimum fuerat futurū, ſi nuptiis opus non haberemus, ſed Platonis ac Socratis dogma ſecuti, à fœminatum commercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita feciſſent, ii demum ad abſolutam illam uirtutem pertingere potuiſſent. Quòd ſi uiris omnino ducēdæ ſint uxo-

E res, ut eas iuxta Platonicam ſententiam inter ſe communes habeant, uidelicet quò zelotypia uacemus. Hæc quū eſſent riſu excepta, ut quæ nimis intempeſtiuè dicerentur, tum Dionyſodorus: Non tu defines, inquit, barbarica iſta nobis occinere? Nā ubi zelotypiā iſtam reperias, aut apud quem? At tu etiā hiſcere audes, inquit, ſterquilinium? Ad hæc Dionyſodorus opinor iam erat conuicia quæ conueniebat, regeſturus, uerùm Grammaticus Iſtiæus uir optimus ille, Definite, inquit, ego uobis epithalamion recitabo. ſimulq; cœpit legere. erant autem Elegiaci uerſus hi, ſi ſatis memini:

Nuper Ariſtæneti in ædibus unica ſummo
  Nutrita eſt ſtudio diua Cleanthis hera,

Virginibus cunctis reliquis præſtantior una, F
Vel potior Phœbe, uel potior Venere:
Salue & tu iuuenum ualidiſſime ſponſe ualentum,
Nereo prior, ac fortior Aeacida.
At rurſum uobis hoc carmen ſæpius olim
Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc, ita ut eſt conſentaneum, riſus eſt conſecutus. Reliquum erat, ut cibi tollerentur. Iamq; tollebāt Ariſtænetus atq; Eucritus ex his quæ ſibi fuerant propoſita, ſuam uterq; partem. Tum ego quæ mihi, & Chęreas itē quæ ſibi erant propoſita. Eūdem ad modū Ion & Cleodemus. Porrò Diphilus etiam Zenonis digreſſi partem tollere parabat, affirmans uni ſibi ea fuiſſe propoſita: atque hac de cauſſa cū miniſtris dimicabat, ac uiciſſim inter ſeſe trahebant, manibus utrinque in auem iniectis, non aliter quàm Patrocli cadauer hinc atq; illinc attrahere conantes. Poſtremò uicit ille, atque abſtulit, plurimū interim riſum præbens conuiuis: maximè cū eā ob rem poſtea grauiter ſtomacharetur, perinde quaſi atroci affectus iniuria. Iam uerò Zenothemis atque Hermon, qui pariter, ut dictū eſt, accumbebāt, alter ſuperius, puta Zenothemis, alter infra hunc, reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant appoſita, citra pugnam ſuſtulerāt, cæterùm auis quæ iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulo pinguior: idq; ita caſu euenerat, opinor. Iamq; ſuam uterque ſublaturus erat, ibi Zenothemis (ſed tu mihi nunc quammaximè fac animum aduertas: iam enim ad ipſum negocū caput peruenimus) Zenothemis, inquam, omiſſa ea quæ ſeſe ſpectabat, eam quæ ante Hermonem iacebat, tollere eſt aggreſſus: quæ quidem (uti iam diximus) erat pinguiuſcula. At ille contrà nitens retinebat, haud ſinens ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto, utrique in alterum irruentes, ipſis auibus facies mutuò cædebant: ac barbis inuicem prehēſis, auxilio aduocabant, hic quidem Cleodemum, puta Hermon: ille uerò, nempe Zenothemis, Alcidamantem ac Diphilū. Ac cæteri quidē ad partes acceſſerunt, partim huius, partim illius, præter unum Ionem, qui ſeſe neutrum atque ancipitem ſeruabat. Cæterùm illi inuicem conſerti pugnabant, ac Zenothemis quidem ſcyphum è menſa ſublatum, eū qui coram Ariſtæneto ſtabat, abiecit in Hermonem, G H I

Atque hunc haud tetigit, aliò ſed flexus aberrat:

Verùm ſponſi caput diſſecuit alto grauiſſimoq; uulnere. Itaq; mulierum coorta uociferatio, quæ medium in prælium inſiliebant: cū primis autem adoleſcentuli mater, cum iam ſanguinem eius aſpexiſſet: præterea & ſponſa metu territa proſiliit. Inter hæc Alcidamas ſtrenuum uirum præſtitit, cum Zenothemidi ferret opem, & illiſo ſuo baculo, Cleodemi quidē caluariam, Hermonis uerò maxillam cōminuit: ad hæc è famulis aliquot opitulari parantes, uulnerauit: quāquam illi nihil his rebus territi ceſſerunt: uerùm Cleodemus intentato digito Zenothemidi oculum effodit: tum admotus narē mordicus auulſit. Porrò Hermon Diphilum Zenothemidi ſuppetias ferre conatum, è ſponda in terram præcipitem dedit. Sauciatus eſt & Iſtiæus grammaticus, dum interuētu ſuo eos ſtudet dirimere: calice uidelicet in dentes illius illiſo, idq; à Cleodemo, cum hunc Diphilum eſſe credidiſſet, non Iſtiæum. Iacebat igitur miſer ille iuxta ſuū ipſius Homerum, ſanguinem ab ore uomens. Præterea tumultus atque lachrymarum plena undiq; erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæreæ ſponſo circumfuſæ, K

A cumfuſæ, dumq; alii has ſtudēt compeſcere. Porrò maxima malorum omnium
pars erat Alcidamas, poſteaquam ſemel ad ſuum rediſſet ingenium, feriés qui-
cunq; fortè in ipſum incidiſſet. Neque uerò pauci in eo prælio cecidiſſent, ſci-
to, ni baculum is fregiſſet. Ego porrò iuxta parietem erectus aſſiſtens, ſpecta-
bam omnia, neq; me ei negocio admiſcebam, nimirū Iſtiæi iam doctus exem-
plo, quàm eſſet periculoſum eiuſmodi cōflictus uelle dirimere. Lapithas itaque
Centaurosq; uidiſſes, euerti mēſas, effundi ſanguinē, proiici ſcyphos. Demum
Alcidamas ſubuerſa lucerna magnas induxit tenebras. Iamq; res, ut eſt conie-
ctu facile, atrocior etiam multo eſſe cœpit, præſertim cum haud eſſet procliue
B luminis copiam alicunde recuperare: ſed multa interim ac ſæua patrata ſunt in
tenebris. Poſt ubi accederet neſcio quis lucernam tandem apportans, Alcida-
mas quidem repertus eſt tibicinæ ueſtem ſuſtollens, uiq; cum illa congredi pu-
gnans. Dionyſodorus autem in alio quodam ridiculo facinore deprehenſus eſt.
Nam ut ſurrexerat, ſcyphus è ſinu illius elapſus in ſolum decidit: poſtea excu-
ſans aiebat Ionem in tumultu calicem ſublatum ſibi tradidiſſe, ne periret. Id ita
factum, Ion admodum ſolicitè quaſi patronū agens aſſeuerabat. His rebus di-
miſſum eſt conuiuium, à lachrymis denuo in ridiculum exitum cōuerſum, idq;
Alcidamantis, Dionyſodori, atq; Ionis gratia. Porrò qui erant ſaucii, ſublati ſar-
C cinæ ritu foras deportabantur miſeris affecti modis, maximè ſenex ille Zeno-
themis, pariter tum oculo tum nare mutilatus, enecari ſe præ cruciatu clamitās:
adeò ut Hermon, quanquam ne ipſe quidem expers malorum, (nam huic duo
dentes fuerant excuſſi) palàm atteſtaretur, Memineris, inquiēs, ô Zenothemis,
ne poſthac dolorem in mediis habēdum ducas. At ſponſus iam uulnere à Dio-
nico curato, domū reuectus eſt faſciis reuincto capite, eidem impoſitus uehicu-
lo, quo ſponſam fuerat abducturus. Atque ita miſer ille nuptias acerbas cele-
brarat. Deinde & aliis item Dionicus pro ſua uirili remedium adhibuerat. Po-
ſtremò poſtquam iam dormierant, aſportati ſunt pleriq; mediis in uiis uomen-
D tes. Cæterùm Alcidamas inibi remanebat. Neque enim ualebant hominem ex-
trudere, poſteaquam ſemel ſeſe in ſpondam abiecerat, atque ibi tranſuerſus ac-
cubuiſſet. Hic erat, ô bone Philon, eius exitus cōuiuii, de quo rectiſſimè illud
dici poſſit, quod in fine Tragœdiarum nonnunquam accinitur:

Sunt fortunæ uarii caſus.
Plurima quæ haud ſperaueris unquam,
Ea conficiunt numina diuûm.
Rurſum quæ certò ſperaris,
Ea fruſtratò non contingunt.

E Siquidem & hæc planè præter expectationem atque inopinatò exierunt. Præ-
terea & illud iam didici, non eſſe tutum, cui non ſit opus, cum eiuſmodi phi-
loſophis agitare conuiuium.

DE SYRIA DEA, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

*Argumentum operis ipſe titulus indicat. Deſcribit enim Syriæ deæ & templū, & ſacra, & effigiem quo-
que, facto narrationis initio à collatione reliquorum templorum ſacrorumq; quæ in Syria ſunt. Ac primùm
quidem in genere commendat templum deæ huius, à ſanctitate, miraculis, & opulentia. Deinde ſpecia-
tim commemorat & de origine eius, quando uidelicet, & à quibus conditum tradatur, & quænam ipſa
Dea eſſe à pleriſque putetur. Poſt hæc de æde templi, à quibus ea extructa fuerit, quæ eius forma, qui ſitus ſit.*

Item de ſignis ac ſtatuis quæ tum intra ædem,tum extra uiſantur. Poſtremò autem & de ſacerdotibus deæ, E
de lacu & piſcibus ſacris,ad quos ſimulacra deorum ueluti per pompam quandam uiſendi cauſſa quotannis
exeunt.Præterea & de panegyricis conuentibus qui ibi celebrentur,de Gallis, & eorum ceremonijs, déque
ſacrificandi ritu ac legibus,inſertis ſuo loco & Antiochi & Combabi hiſtorijs, quorũ alter Stratonicen nouercam amauit: alter ob euitandam eiuſdem rei ſuſpicionem ſibiipſi uirilia præcidit. Atque in his nonnulla,
ut uidelicet illa de arca Noe(quem Lucianus, ut cæteri Græci quoque,Deucalionem hic uocat) de Gallorũ &
ſacerdotum purificatione,de uetito porcorum eſu, et id genus alia ita traduntur, ut propemodum credi poßit
ex Iudæorum obſeruationibus ac ſacris pleraque illa trãſſumpta, ſed tempore poſtea uſuq; adulterata ac deprauata fuiſſe,ſiue hoc populorum uicinitate atque commercio ſactũ demus,ſiue Barbari iſti ad eorum exempla quæ à Iudæis tunc cum in Aſſyria captiui erant,uidebant fieri,ſuos quoque ritus conformarũt.Aſſyriorum
enim & hæc ciuitas fuit,in qua tam prodigioſa dea culta eſt,ea parte quæ Cœleſyria à Plinio dicitur,condita:
cuius nomen Stephanus quidem Hieram,hoc eſt ſacram abſolutè, Strabo autem & Plinius iuncta uoce Hie- G
rapolin uocant,quod hic Lucianus Ionica dialecto, qua per totam hanc deſcriptionem utitur, in polin Hieram,
hoc eſt ciuitatem ſacram per tmeſin diuiſit.Eandem autem & Bambycem ijdem,& Edeſſam,quod poſterius
nomen Strabo addit,& à Syris ipſis Magog,ut Plinius habet, appellari tradunt, ipſamq; deã quam Lucianus
ſimpliciter Syriam uocat,proprio nomine Atergatin,& à Græcis Derceto quoque nominari ſcribunt.Cæterùm
de Atergatide non alienum opinor fuerit etiã illa huc apponere, quæ apud Athenæum legũtur,quandò et ipſa
ad uberiorem intellectum eorum quæ hic à Luciano dicuntur, nonnihil facere uidentur. Verborum eorũ ſententia hæc eſt: Antipater Tarſenſis, inquit, profeßione Stoicus, libro περὶ δεισιδαιμονίας, hoc eſt de religione,
quarto,dici à quibuſdam tradit, quòd Gatis Syrorum regina,ita gulæ dedita fuerit,ut per præconem edixerit
ne quis piſcem aliquem abſque Gatide comederet. Per ignorantiam igitur pleroſq; Atergatim ipſam uocare,
atq; à piſcibus abſtinere. Mnaſeas autẽ in ſecundo de Aſia ita ait:Mihi quidem Atergatis uidetur regina adeò
intolerabilis fuiſſe,ac multa duriter populis ſuis imperaſſe,ita ut lege quoq; cauerit illis,ne quem piſcem ede- H
rent,ſed ad ipſam afferrent, eò quòd hoc cibi genere delectaretur. Atque inde etiam in ſacrificijs ſolenne hoc
manſiſſe, ut quoties deam precarentur, piſces illi argenteos aut aureos offerrent, ſacerdotes uerò etiam tota
die ueros deæ piſces in menſa paratos ac coctos apponere,elixos pariter & aſſatos, quos ipſi poſtea ſacerdotes deæ abſumant. Ac paulò pòſt idem addit: Atergatis autem,quemadmodum Xanthus ille Lydus tradit, à
Mopſo quodam Lydo capta unà cum filio Ichthye,in lacu Aſcalone cõtumeliæ cauſſa ſubmerſa, & à piſcibus
deuorata eſt. Hæc Athenæus libro 8. Præterea neque illud omittẽdum uidetur, quòd Edeſſam tradit Volaterranus eam eſſe urbem,in quam Tobias olim filium ſuum ad Gabelum quendam, apud quem pecuniam depoſuerat,miſit.Quod ſi uerè ab illo traditur,eademq; Edeßa & Hierapolis dicitur,ut Straboni placet,manifeſtum ex eo iam apparet,& Iudæos ibi captiuos uixiſſe, et illorum obſeruationum ueſtigia quoque quædam
eodem loco hæſiße.Sed hæc in medio relinquamus. I

ἄτερ γάτιδος, id eſt abſque Gatide, quæ uerba iuncta Atergatidis nomen fecere.

EST in Syria ciuitas non longè ab Euphrate flumine,uocatur autem Sacra, & eſt quoque ſacra Iunonis Aſſyriæ : cæterùm nomen hoc uidetur mihi non ſtatim ab initio urbi,cum cõdita eſt, impoſitũ fuiſſe, ſed antiquitus quidem aliud fuiſſe, poſtea uerò cum ſacra ibi magna ſubinde peragerentur,in hoc cognomẽtum euaſiſſe. De hac igitur ciuitate uenio dicturus, quæcunque uidelicet in ipſa ſunt. Dicam autẽ & leges quibus in ſacris utuntur,& ſolennes conuentus quos celebrãt, & ſacrificia quæ peragũt. Dicam autem & quæcunque de illis traduntur qui templum hoc conſecrarũt,
& de æde ipſa quo pacto condita fuerit.Scribo autem Aſſyrius ipſe exiſtens:& K
eorum quæ narro,alia quidem ipſe coràm uidi,alia uerò à ſacerdotibus edoctus ſum.Quæcunque igitur antiquiora me ſunt, ab iis narrationẽ incipiam. Primi itaque hominum, quos nos ſcimus,Aegyptii,dicuntur & deorum notitiam percepiſſe, & templa conſtituiſſe,lucosq; & cõuentus ſolennes edidiſſe.Primi autem & nomina ſacra intellexerunt, & ſermones ſacros docuerunt. Deinde uerò non multo tempore pòſt,ab Aegyptiis Aſſyrii doctrinam de diis acceperunt, & ſacra templaq; erexerunt, in quibus & ſimulacra poſuerunt, & ſtatuas dedicarunt.Antiquitus autem etiam apud Aegyptios abſque ſimulacris & ſtatuis templa erant.Et ſunt in Syria quoque templa non multo Aegyptiis ætate poſteriora,

A poſteriora, quorum ego plurima ipſe uidi. Herculis utiq; æquæuum eſt illud uidelicet quod Tyri eſt: nō huius Herculis quem Græci carminibus celebrāt: ſed quē ego dico, multo uetuſtior eſt, & Tyrius heros. Eſt autem & aliud tēplum in Phœnicia, magnum, quòd Sidonii celebrant, Aſtartæ, ut quidem ipſi dicunt. Aſtarten autem ego puto Lunā eſſe. Cæterùm ut mihi ex ſacerdotibus quidam narrauit, Europæ illud eſt, Cadmi ſororis. Hanc autē fuiſſe ferūt Agenoris regis filiam, & poſtquā amplius non comparuit, Phœnices ipſam tēplo honorarunt, & ſermonem de ea ſacrum euulgarunt, quòd uidelicet pulchra cū eſſet, Iupiter amore eius captus fuerit, & mutata in taurum forma, rapuerit eam, & in B Cretam inde abiens deportarit. Atq; hæc quidē etiam à cæteris Phœnicibus audiui: & nomiſma quoq; quo Sidonii utuntur, Europam habet inſidentē tauro, Ioui uidelicet. Cæterùm ipſam ædem nō omnes confitentur Europæ eſſe. Habent autem & aliud templum Phœnices, non Aſſyrium, ſed Aegyptium, quod ex Heliopoli in Phœniciam peruēnit: quod ego quidē ipſe non uidi, ſed tamen magnum etiam hoc & peruetuſtum eſt. Porrò & Bybli uidi templū magnum Veneris Bybliæ cognomento, in quo & ritus quoſdam in Adonidem peragūt. Cognoui autem & ipſe ritus eos. Dicunt igitur factum illud quo ab apro percuſſus Adonis fuit, in ſua terra contigiſſe, & in memoriam rei uerberantur an- C nis ſingulis, & lamētantur, & ritus ſolennes peragunt, ac ipſis magni adeò luctus per totam regionem indicuntur. Poſtquam autem iam uerberandi ac deplorandi finis factus eſt, principiò quidem inferias Adonidi peragunt, perinde ac mortuo tum exiſtenti, poſtea autem ſequenti die & uiuere ipſum dictitant, & in aërem ſurſum mittunt, & capita detondent, quemadmodum Aegyptii quando apud ipſos Apis mortuus eſt. Ex mulieribus autem quæcūque tonderi non uolunt, talem pœnam exoluunt: unum quidem diem ad quæſtū corpore faciēdum proſtant. forum autem illud ſolùm peregrinis exhibetur: & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri in ſacrificium datur. Sunt autem ex By- D bliis nonnulli qui dicunt apud ſeſe humatum eſſe Oſirim Aegyptium, luctuſque & ritus hoſce non Adonidi, ſed Oſiridi omnes fieri. Dicam autem & unde fidem eius rei ſibi faciant. Caput unoquoq; anno ex Aegypto Byblum defertur, ſeptem diebus, quantum ſpacii ex illa in hāc eſt, enatans. Ac uenti ipſum ferunt diuina quadam remigatione. Vertitur autem nuſquā aliò, ſed ſolùm Bybum perfertur, & eſt in ſumma mirum quiddā. Et hoc quouis annò fit, quemadmodum & me præſente tum Bybli factum eſt, & caput ipſum ſpectaui ē papyro effigiatum. Eſt autem & aliud miraculoſum in terra Bybliorum. fluuius quidam ex Libano mōte in mare defertur, fluuio nomen eſt Adonis. Hic quot- E annis cruore inficitur, & colorem amittit, & in mare exiens, ipſum quoq; pelagus magna ex parte purpureum efficit, Byblíiſque lugendi tempus indicat. Fabulantur autem quòd illis tum diebus Adonis per Libanum ſaucietur, & cruor illius in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidémque nomen præbeat. Atque hæc quidem uulgo dictitant: cæterùm mihi uir quidam Byblius, qui uera dicere uiſus eſt, aliam quandam huius rei cauſſam narrauit. Dicebat autem hoc pacto: Fluuius hic Adonis, ô hoſpes, per Libanum defertur. Libanus autem ipſe terram habet admodū rubeam. Venti igitur uehemētiores illis tum diebus exorientes, terram in fluuium deferunt, quæ tum maximē minio ſimilis eſt. ea poſtea illum cruentum uideri facit. Atq; ita rei huiuſce cauſſa haudqua-

Hercules Tyrius. *Aſtarte.* *Venus Byblia* *Adonis fluuius.*

quam cruor eſt,uti ferunt,ſed terra. Ac Byblius quidẽ tantum narrabat. Quòd F
ſi autem uera iſta dixit, mihi quidem uidetur diuinus adeò etiam uenti iſte tum
ortus incidere. Cæterùm aſcendi & in Libanũ ex Bybli,itinere unius diei,cum
audiſſem ibi antiquum templum Veneris eſſe,quod Cinyras dedicaſſet. Ac ui-
di ſanè templum, eratq́; peruetuſtum. Atque hæc quidem in Syria ſunt templa
antiqua,& magna. Quæ cum multa adeò ſiut, nullum tamen, quantũ mihi ui-
detur,maius eo eſt quod in Sacra ciuitate habetur,neq; etiam ædes alia ſanctior,
aut terra magis ſacra uſpiam eſt. Sũt autẽ & opera in eo precioſa,& donaria an-
tiqua, & miraculoſa multa, & ſtatuæ religioſæ, & dii quoque ex ipſis manife-
ſtam adeò ſui ſignificationem dantes. Siquidem & ſudorem ipſis emittunt ſta- G
tuæ,& mouentur,& oracula edunt, & clamor ſæpenumero in æde coortus eſt
cum templum iam clauſum eſſet,multiq́; audierũt. Iam uerò & diuitiis inter ea
quæ quidem ipſe uidi,primum atque præcipuum eſt. Nam multæ afferuntur i-
pſis opes tum ex Arabia, tũ à Phœnicibus & Babyloniis,& aliæ item ex Cap-
padocia,& quæcunque Cilices afferũt,& quæcunque Aſſyrii. Vidi autem ego
etiã ea quæ ſecretò in æde poſita ſunt,ueſtes uidelicet multas,& alia quæcunq;
argento aut auro ſeorſim deputata ſunt. Nam feſta quidem & ſolennes cõuen-
tus haud ullis aliis hominibus æquè multum peraguntur. Porrò inquirenti mi-
hi de annis,quàm diu templum hoc duraſſet,& de dea,quámnam ipſi eam eſſe H
putarent, multi ſermones ferebantur, quorum alii ſacri tradebantur, alii aper-
ti ac plani erant,alii contrà ualde fabuloſi : rurſum alii Barbari,alii cum Græcis
conſentientes: quos ego omnes quidem referam, haudquaquam autem ap-
probo. Complures igitur Deucalionem Scytham illum tradunt templum hoc
Deucalion, et de diluuio. conſecraſſe,eum puta Deucalionem,cuius temporibus aquarum diluuium fuit.
Cæterùm de Deucalione inter Græcos ſermonem quem illi de eo referunt,
audiui. Habet autem ſermo ille hoc pacto: Hanc hominum generationem quæ
nunc eſt,ab initio haudquaquam fuiſſe, ſed eam quæ tum fuit,totam interiiſſe.
Hos autem homines qui nunc ſunt, ſecundi generis eſſe, eius quod rurſus à I
Deucalione in tantam multitudinem excreuit. De illis autem hominibus,hu-
iuſmodi quædam traduntur: Cum contumelioſi admodum eſſent,nefaria ope-
ra eos perpetraſſe. Neque enim iuſiurandum obſeruaſſe, neque hoſpites rece-
piſſe, neque ſupplicum miſertos eſſe. Ob quam rem,maximam calamitatem i-
pſos mox conſecutam eſſe. Statim enim & tellus multam aquam effudit,& im-
bres magni fuerunt,& flumina ſolito maiora decurrerunt,& mare quoque in
multum aſcendit,eò uſque,dũ omnia aquis inundarentur,atque omnes perirẽt.
Deucalion autem ſolus hominum relictus fuit, in ſecundam uidelicet genera-
tionem, prudentiæ ſimul & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto : Ar- K
cam quãdam magnam,quam ipſe habebat,impoſitis in eam & liberis,& uxore
ſua, conſcendit. Cæterùm cum ipſe ingrederetur, uenerunt eodem & apri, &
equi,& leonum genera,& ſerpentes,aliaq́; quecunque tellure paſcuntur, bina
ex unoquoque genere cuncta. Ille autem recepit ad ſe omuia, atque ea ipſum
haudquaquam lædebant, ſed magna inter eos, Ioue ita diſpenſante, concordia
erat,unaq́; in arca omnes nauigabant quandiu aqua ſuperabat. Atque hæc qui-
dem de Deucalione Græci tradunt. De iis autem quæ mox conſecuta ſunt,fer-
tur alius quidam ſermo ab iis qui Sacram incolunt ciuitatem, magna certè ad-
miratione dignus: quòd in ipſorum uidelicet terra hiatus quidam factus fuerit,

A ac totam illam aquã abſorbuerit. Deucalion autẽ, ubi hæc ita facta ſunt, & aras cõſtituit, & ædem ſupra hiatum illum Iunoni ſacram erexit. Ego uerò etiã hiatum uidi, & eſt ſub æde illa, admodum exiguus quidam. Vtrum autem antiquitus etiam maior fuerit, & nunc in tam paruum redactus ſit, equidem neſcio. Is utique quem ego uidi, paruus eſt: ſignum autem quo fidem hiſtoriæ huic faciãt, hoc peragunt: Bis unoquoque anno ex mari aqua in ædem defertur. Ferũt autem illã non ſacerdotes modò, ſed tota Syria, & Arabia: & qui trans Euphratẽ incolunt, multi homines ad mare deſcendunt, atq; omnes inde aquã afferũt. Ac primò quidem in æde effundunt illam, poſtea autem in hiatum defluit, recipitq;
B lacus ille quamuis exiguus immenſam uim aquæ. Atque hæc ita faciẽtes, Deucalionem ritum ac legem templi iſtam inſtituiſſe ferũt, ad teſtandam cladis pariter & beneficii memoriã. Vetuſtior igitur ſermo de templi origine talis quidem fertur. Alii autem Semiramidẽ Babyloniã illam, cuius multa paſſim opera per Aſiam extant, etiam hanc ſedem conſecraſſe putant, cæterùm non Iunoni, ſed matri ſuæ, cui nomen Derceto fuit. Dercetus autem imaginem in Phœnicia uidi, ſpectaculum planè peregrinum, altera quidem parte mulierem, altera uerò, quantum à femoribus ad imos pedes protenditur, in piſcis caudam deſinentem. At hæc quæ in Sacra ciuitate eſt, tota mulier eſt. Porrò argumenta quibus *Derceto.*
C huic narrationi fidem faciunt, nõ ita clara habent. Piſces rem ſacram exiſtimãt, neque unquam piſces attingũt. Deinde & aues, alias quidem edunt, columbam autem ſolam nõ edunt, ſed hæc ſacra ipſis eſt. Et quòd hæc ita fiunt, placet ipſis Dercetus & Semiramidis gratia fieri: alterum quidẽ, quòd Derceto piſcis formam habet: alterum autem, quòd Semiramis ad poſtremum in columbam uerſa eſt. At ego ipſam quidem ædem Semiramidis opus eſſe, fortaſſis permiſerim, Dercetus autem ſacram eſſe haudquaquam credo, quandò & apud Aegyptios nonnulli ſunt qui piſcibus nõ ueſcuntur, idq; in gratiam Decretus minimè faciunt. Fertur autem & alius ſermo ſacer, quem ego à ſapiẽte quodam uiro audiui:
D quòd uidelicet ipſa dea Rhea ſit, templum autem Attæ opus. Porrò Attes genere quidem Lydus fuit, primus autem ſacrorum ritus quibus Rhea coleretur, tradidit. Ac quibus Phryges & Lydi & Samothraces in ſacris utuntur, ea omnia ab Atte acceperunt. Poſtquam enim ipſum caſtrauit Rhea, uitã quidem uirilem agere deſiit, formam autem fœmineam aſſumpſit, ueſtẽmque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & ſacra peragebat paſſim, & quæ paſſus eſſet, narrabat, Rheamq; celebrabat. Inter quæ & in Syriam uenit. Cæterùm cum illi qui trans Euphratem incolunt homines, neque ipſum, neque ſacra eius reciperent, hoc in loco templum conſtituit. Ac multa *Atten uocat, quẽ alij Atyn tertia declin.*
E ſigna adſunt deæ, quæ ipſam Rheam uideri faciunt. Nam & leones ipſam ferunt, & tympanum habet, & coronam in capite turritam geſtat, qualem & Lydi Rheam effigiant. Dicebat autem & de Gallis idem, qui in templo ſunt, quòd Galli Iunoni quidem haudquaquam, Rheæ autẽ caſtrari ſoleant, & Atten imitentur. Cæterùm hæc mihi conuenientia quidem uidentur eſſe, uera autẽ non, quoniam de caſtratione aliam quoque audiui cauſſam, multa hac fide digniorem. Placent uerò mihi hæc quæ de templo dicunt, in quibus cũ Græcis cõſentiunt, deam quidẽ Iunonem putãtes eſſe, ipſum autem opus Dionyſii, eius qui ex Semele natus fuit. Nã & Dionyſius in Syriam uenit, eo uidelicet itinere, quo in Aethiopiam eſt profectus. Et ſunt multa in templo eius indicia, quæ ipſum

auctorem comprobant: inter quæ & ueſtes Barbaræ, & lapilli Indici, & Elephantorum cornua, quæ ille ex Aethiopia tulit. Etiam Priapi ſtant in ueſtibulis, duo admodum magni, qui tali Epigrammate inſcripti ſunt: F

Hos poſui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos.

Ac mihi quidem uel iſta ſufficiunt. Cæterùm dicam & aliud, quo ritu uidelicet Dionyſii ſacra in æde peragant. Priapos Græci (quos Phallos ipſi dicunt) Dionyſio erigunt, in quibus & tale quiddam portant, uiros puta exiguos ex ligno effigiatos, magna uirilia habentes. Vocantur autem* Neuroſpáſta hæc. Eſt igitur & hoc in templo illo. Nam ad dextram ædis partem ſedet exiguus uir ex ære factus, habens uirile magnum. Ac tantum de illo, quod ad conditores templi attinet, tradunt. Iam uerò & de æde dicam, & de ſitu eius, quo pacto ædificata ſit, & quiſnam illam ædificauerit. Dicunt igitur ædem illam quæ à principio fuit, haudquaquam eam eſſe quæ nunc eſt, ſed antiquiòrem illam quidem ſucceſſu temporum collapſam eſſe, hanc autẽ quæ nunc eſt, Stratonices opus eſſe, uxoris regis Aſſyriorum. Videtur autem mihi Stratonice illa eſſe, quæ à priuigno amata fuit, cuius amorem medici induſtria deprehendit. Poſtquam enim ipſum ægritudo hæc inuaſerat, dubius animi, propterea quòd illi malũ hoc turpe uideretur, ſilentio rem premens, morbo decũbebat. Iacebat autẽ nullo quidem certo dolore affectus, ueruntamen & color eius omnino immutabatur, & corpus in dies marceſcebat. Medicus autẽ ut ipſum aſpexit, nullum manifeſtum morbi indicium præ ſe ferentem, amorem eſſe morbum cognouit. Amoris autem occulti multa indicia ſunt: oculi uidelicet languentes, & uox, & color, & lachrymæ. Quæ omnia cum ille in hoc animaduertiſſet, huiuſmodi quædã facit. Manu quidẽ dextera adoleſcentuli cor tenebat: eos uerò qui in domo erãt, omnes intrò in cubiculũ ubi ille decumbebat, uocabat. Ille igitur cæteris quidem ingrediẽtibus omnibus cum ſumma quiete iacebat: at ubi nouerca adueniebat, tum demum & colorẽ mutare, & ſudorem emittere incipiebat, tremoreq; corripiebatur, & ei cor ſubſultabat. Quæ cum ita fierent, manifeſta amoris indicia medico præbebãt. Ac ipſum hoc pacto ſanitati reſtituit. Aduocato adoleſcentis patre, qui admodũ tum filii cauſſa ſolicitus erat, Hic morbus, inquit, haudquaquam morbus eſt, ſed iniuria quædam. Nam ille quidem dolore neutiquam premitur, ſed amor ipſum & uecordia tenent. Expetit autem ea quæ illi haudquaquam aſſequi licet. Vxorem enim meam amat, quam ego minimè dimiſſurus ſum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem continuò precari cœpit: Per prudentiam ego te tuam, perq; ipſam medicinam obteſtor, ne mihi perditum eas filium. Non enim ſua ſponte hoc malo tenetur, ſed morbus illi inuito hic accidit. quare tu nequaquam æmulando uelis luctũ toti regno conciliare: néue, medicus cum ſis, hãc homicidii notã inurere medicinæ. Atq; hoc pacto ignarus ille, tamen precabatur. Alter autem reſpondens ei rurſum, Nefaria, inquit, moliris, coniugem meam à me auferre quærens, & homini medico uim faciens. Tu uerò quonam pacto ipſe affectus eſſes, ſi quis uxoris tuæ deſiderio teneretur, quãdò nunc iſta à me poſtulas? Tũ ille ad hæc reſpondit, quòd neque ipſe uxori unquam parſurus fuiſſet, neq; filio ſalutẽ inuideret, etiam ſi nouercæ deſiderio teneretur. neque enim parem iacturam eſſe, uxorem, ac filium amittere. Quæ cum medicus audiſſet, Quid igitur me, inquit, obteſtaris? Etenim tuæ ille uxoris deſiderio tenetur. Et quæ ego tibi modò dicebam

*Quo nomine & imagunculæ uocantur apud Græcos quæ fidiculis tractæ uel ſaltant, uel alios motus referunt.

Vide Valer. lib. 5. ca. 7.

G H I K

A cebam, omnia falſa fuere. Adducitur itaque hiſce pater, ac filio quidem & uxorem relinquit, & regnum: ipſe uerò in terram Babyloniam abiit, & ciuitatē ſupra Euphratem, cognominem ipſi, condidit, ubi & mortem poſtea obiit. Atq; hoc quidem pacto tum medicus amorem cognouit, & curauit. Stratonice uerò hæc, cum adhuc priori marito cohabitaret, ſomnium tale uidit: Viſa eſt ei Iuno iubere ædem illā in Sacra ciuitate extruere ſibi, & ſi minus pareret, multa malaq; ipſi comminari. Illa uerò principiò quidem nullam ſomnii huius rationem habuit: poſtea autem ut ipſam grauis morbus corripuit, & uiro uiſionē expoſuit, & Iunonem placare cœpit, ædemq; ſe illam conditurā eſſe promiſit. Ac ſta-
B tim ubi cōualuit, maritus ipſam in Sacram ciuitatem miſit, cum ipſa autem unà & pecunias, & exercitum magnum, partim ædificandi cauſſa, partim etiam ſecuritatis gratia. Vocato autem quopiā ex amicis, homine adoleſcēte admodum formoſo, cui nomē erat Combabo, Ego te, inquit, Combabe, utpote probum, ex omnibus amicis diligo maximè, & cum ob prudentiam, tum ob beneuolentiam erga me tuam, quam & præſtitiſti, laudo in primis. In præſentia autē opus mihi eſt magna fide: quare te uolo cum uxore mea hinc profectum, & ædificium abſoluere mihi, & ſacra peragere, & exercitui præeſſe. Cæterùm ubi reuerſus fueris, magnis à nobis honoribus afficieris. Ad hæc igitur Combabus
C ſtatim precari cœpit, multis obteſtās Regem, ne ſe mitteret, néue ſibi crederet pecuniā multo ſuis facultatibus maiorem: deinde & uxorem, & opus ſacrum. Cæterùm illud formidabat, nequādo progreſſu temporis zelotypia erga Stratonicen ipſi pareretur, ut quam ſolus inde abducturus erat. Cæterùm ubi illum haudquaquam permouit, ſupplicare iterum cœpit, quò ſibi ſpacium ſeptem dierum permitteret, ac deinde ubi ea perfeciſſet quibus maximè opus haberet, ablegaret. Quod cum facilè impetraſſet, domum ſuam abit, & procidens in terram, huiuſcemodi quædam cum fletu eiulauit: O me miſerum, quò mihi hac fide? quò mihi autem uia iſta, quam nunc poſtremùm aſpiciam? Adoleſcens equi-
D dem ego, & cum muliere formoſa proficiſcar? Hæc mihi magna uerò calamitas erit, niſi omnem mali cauſſam à me amoueam. Quare neceſſe eſt magnum peragere me facinus, quod mihi metum omnem hunc ſubleuet ac curet. Hæc ita effatus, ſe ipſum inutilem ac mancum reddidit, amputatiſque uirilibus, in anguſtum quoddam uaſculum ea incluſit, myrrha pariter & melle, aliiſq; odoramentis additis. Deinde ubi & annulo quem geſtare ſolebat, obſignaſſet illud, uulnus curabat. Poſtea uerò cum ipſi iam tempus uideretur ut proficiſceretur, ad regem ueniens, multis aliis præſentibus dat illi pariter & uaſculum, & dicit in hunc modum: Hoc ego uaſculum, Domine, inter precioſiſſima domi repo-
E ſitum habui, idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnū adeò iter ingredior, apud te deponam. Tu uerò fac ut tutum ac cuſtoditū mihi præſtes. nam hoc auro potius mihi eſt, eodémque precio cum anima ipſum æſtimo: ut poſtquam rediero, ſaluum & incolume iterum recipiam. Ille uerò acceptum altero quoq; annulo obſignauit, & quæſtoribus aſſeruandum & cuſtodiendum tradidit. Combabus igitur poſt illa ſecurum iter peragebat. Cæterùm cum iam ad Sacram ciuitatem ueniſſent, ædem ſumma cura extruxerūt: atque ipſis dum in opere ſunt, anni tres elabuntur: intra quos illa quæ Cōbabus tantopere metuerat, euenere. Nam Stratonice, poſtquam ille multo iam tempore cū ea conuerſaretur, amare illum cœpit, mox etiam grauiter in illum ex amore inſaniit.

Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, Iunonem eius rei cauſſam extitiſſe: F
ac Combabum quidem ut bonum uirum haudquaquam latuiſſe: Stratonicen
autem ultam eſſe,eò quòd non ſtatim ac facilè ædem illam promiſiſſet. Porrò
illa principiò quidem modeſtè ac temperanter ſe gerebat, morbumq; celabat:
poſtea uerò ubi malum illi hoc in maius quàm ut tegi ſilentio poſſet,accreuit,
manifeſtè adeò conficiebatur, flebatq; continuè,ac Combabum uocabat. Atq;
illi tum omnia Combabus erat.Poſtremò autem cum inopia cõſilii nullũ huic
malo remedium inueniret, honeſtam atque idoneam compellandi illius uiam
quærere cœpit. Proinde cũ alteri quidem ulli amorem fateri abhorreret, ipſa
autem aggredi illũ coràm uerecundia prohiberetur,huiuſcemodi quædam ani- G
mo cogitare cœpit, ut poſtquam uidelicet uino ſeſe inebriaſſet, in colloquium
cum illo ueniret. Pariter autem cum uino ingrediente, & loquendi fiducia ac-
cedit, & non impetraſſe quod poſtularis, non ita magnus pudor eſt,ſed eorum
quæ aguntur,ſingula in obliuionem retro abeunt.Poſtquam igitur apud ſe iſta
conſtituerat,faciebat quoq;: & cum cœna peracta diſceſſiſſent,ad ædes in qui-
bus Combabus diuertebatur,ueniens,obteſtabaturq; illum, & genua eius pre-
henſabat,& amorem fatebatur. Ille autẽ orationem eius ægrè ac difficulter ad-
mittebat,ipſumq; opus detrectabat,denique & ebrietatem illi exprobrabat.At
uerò cum illa neſcio quod magnum malum in ſe ipſam facturam eſſe ſe mini- H
taretur,adductus metu,totã illi rem manifeſtam fecit, & quicquid à ſe ipſe paſ-
ſus eſſet,enarrauit,ipſumq; opus in lucem protulit. Videns igitur Stratonice ea
quæ nũquam futura putaret,à furore quidem illo in præſens ita deſtitit,amoris
autem haudquaquã oblita eſt,ſed per omnia cõuerſando illi, hanc quaſi quan-
dam conſolationem amoris,cuius effectum conſequi nequiuerat,quærebat.Eſt
autem amor hic in Sacra ciuitate,& etiam nunc durat,ut Gallos quidem con-
cupiſcant mulieres, & uiciſſim Galli in mulieres depereant,neque tamen quiſ-
quam zelotypia ſiue æmulatione aliqua commoueatur, ſed ipſis res hæc in pri-
mis ſacra cenſetur. Porrò hæc in Sacra ciuitate circa Stratonicen ita geſta, re- I
gem haudquaquam latuere, ſed complures uenientes, accuſabant illos,& quæ
facta eſſent,commemorabant. Quocirca dolore accenſus, ab opere quãquam
adhuc imperfecto Combabum reuocauit. Alii autem ſermonem quendã neu-
tiquam uerum recenſent,quòd uidelicet Stratonice poſtquam ea cõſequi quæ
expetiuerat,non potuiſſet,ipſa ad uirum ſcribens,Combabum ultro accuſarit,
tanquam qui ad ſtuprum ipſam ſolicitaſſet. Et quod Græci de Sthenebœa di-
cunt,& de Phædra Cretenſi,hoc idẽ & Aſſyrii de Stratonice confitentur.Ego
quidem igitur neque Sthenebœam credo neque Phædram talia perpetraſſe,ſi
modò Hippolytum Phædra uerè amauit. ſed hæc in medio, ita ut ſunt, relin- K
quamus.Cæterùm ubi nũcius in Sacram ciuitatẽ peruenit,Combabus & cauſ-
ſam reuocationis agnouit,& animo fidente ad regem abiit. nã illi defenſio do-
mi relicta erat. Ac uenientem ipſum continuò rex comprehendi iuſſit,& in cu-
ſtodia tenuit.Poſtea autem præſentibus amicis,qui tum quoque unà adfuerant
quando Combabus emittebatur, adductum illum in medium accuſare cœpit,
adulteriumq; & intemperantiam uitæ obiecit. Admodum autẽ grauiter cõmo-
tus,& fidem inuocabat, & amicitiam,dicens tripliciter Combabum iniuriã fe-
ciſſe,ut qui & adulterium cõmiſiſſet,& fidem fregiſſet,& in deam impius fuiſ-
ſet,in cuius opere huiuſcemodi perpetraſſet. Multi autem adſtantes coargue-
bant

A bant ipſum, quòd uidelicet manifeſtè uidiſſent ipſos mutuò cógredientes. Omnibus itaque poſtremò uidebatur quamprimum morte afficiédus eſſe Combabus, ut qui capitalia peregiſſet. Ille uerò hactenus quidem ſtabat nihil dicés: poſtquam autem ad ſuppliciũ & cædé iam ducebatur, tum demũ loqui cœpit, & depoſitum uaſculum repopoſcit, illud addens, quòd non cõtumeliæ aut nuptiarum cauſſa interficeret ipſum rex, ſed quòd ea quæ abiés apud illum depoſuiſſet, hoc pacto retinere cuperet. Ad hæc igitur rex, uocato quæſtore, iuſſit afferre ea quæ cuſtodiéda ei tradidiſſet. Ille ubi attulit, reſignato Combabus ſigillo, ea quæ incluſa fuerant, commonſtrauit, & quæ ipſe paſſus eſſet, expoſuit,
B atq; ita dixit: Nimirum iſta, ô rex, ueritus ego quando me primùm ad hoc iter ſuſcipiendum mittebas, inuitus ibam: ac poſtquam magna neceſſitate à te compulſus fui, talia peregi, utilia quidem domino, mihi uerò nó ita felicia ac bona. At uerò talis cum ſim, tamen contumeliæ in uirum coniugem accuſor. Ille autem ad hæc ſtupefactus, amplexatus pariter ipſum eſt, & dixit: O Cõbabe, cur magnum hoc malum perpetraſti? cur autem teipſum indigno adeò facinore ſolus uirorum deformaſti? Non ita prorſum laudo hæc, ô infelix, qui talia quidem ſuſtinuiſti, qualia utinam neque te pati, neque me aſpicere unquam cõtigiſſet. Neque enim iſta apologia mihi opus erat. Veruntamen quandò deus quiſpiam
C hæc ita uoluit, principiò quidem tibi ultio à nobis erit, mors uidelicet ipſorum ſycophantarum: poſtea autem maxima dona tibi uenient, aurumq; multum, & argentum imméſum, & ueſtes Aſſyriæ, & equi regii. Accedes autem ad nos inuocatus, neque te quiſquam à noſtro conſpectu prohibebit, ne ſi cum uxore quidem unà concumbam. Atque hæc quidem dixit pariter & fecit. Ac illi quidem continuò ad ſupplicium & cædem ducebãtur, huic autem dona dabantur, amicitiaq; hæc maxima cõciliata fuit. Videbatur autem nullus Aſſyriorum amplius Combabo neque ſapientia neque felicitate ſimilis eſſe. Poſtea uerò cum poſtulaſſet ut ſibi liceret ædem, quantum eius reliquum erat, abſoluere, imper-
D fectam enim ipſam reliquerat, rurſum mittebatur: ac ædem quidé ille abſoluit, & reliquam ætatem ibi peregit. Dedit autem illi rex, uirtutis pariter & beneficentiæ cauſa, ut æreus in templo ſtatueretur. Stat itaq; præmii & honoris cauſſa in templo Combabus æreus, Hermoclis Rhodii opus, forma quidem mulieri ſimilis, ueſtitum autem uirilem gerens. Feruntur autem & amici illius, ii qui maximè erga ipſum beneuolentia affecti fuere, in ſolatium eius quod paſſus ille fuit, eiuſdem affectionis ſocietatem ultro ſibi elegiſſe. Nam & ſeipſos caſtrarunt, & eandem cum illo uiuendi conſuetudinem tenuerunt. Alii autem inter ſermones ſacros de hoc facto ita traduñt dicentes, quòd Iuno quũ amaret Cõ-
E babum, multis caſtrãdi cupiditatem in mentem immiſerit, ne uidelicet ſolus ille ob uirilitatem amiſſam lugeret. Cæterùm conſuetudo illa poſtquam ſemel cœpit, etiam nũc manet, & multi quotannis in templo hoc caſtrantur & emaſculantur, ſiue Combabum hoc pacto cõſolantes, ſiue etiam Iunoni gratificantes. Caſtrantur autem illi, ueſtitum uerò uirilem amplius non habent, ſed & muliebria indumenta gerunt, operáque mulierum perficiunt. Cæterùm ut ego audiui, refertur & huius rei cauſa in Combabum. Nam illi etiam hoc accidiſſe traditur. Peregrina quædam mulier ad ſolennem conuentum ueniens, cum uidiſſet & corpore formoſum eſſe, & ueſtem præterea uirilem habere illũ, magno eius amore capta eſt. Poſtea autem ubi cognouit euiratum atque inutilem eſſe,

ſibi ipſi mortem conſciuit. Ob quæ Combabus mœrore affectus, quòd ea quæ F ad Venerē pertinent, infeliciter illi cederent, ueſtem muliebrem induit, nequa mulier poſthac eodem modo deciperetur. Et hæc cauſa eſt cur Galli ueſte muliebri utuntur. Ac de Combabo quidem tantum mihi dictum ſit. De Gallis autem iterum in ſequentibus mentionem faciam, puta de caſtratione ipſorū, quo pacto execentur, & de ſepultura, quali ſepeliantur: præterea & cuius gratia in templum non ingrediantur. Prius autem animus mihi eſt & de poſitu ædis dicere, & de magnitudine. Atque igitur dicam. Locus quidem ipſe in quo templum cōſecratum eſt, modicus quidam collis eſt. Iacet autem in media quaſi ciuitate, cingiturq; muro duplici, quorum alter quidem uetuſtus eſt, alter autem G non ita multò ante noſtram ætatem factus. Veſtibula uerò templi uerſus Aquilonem uentum ſeorſim directa ſunt, altitudine centum propè paſſuū. In his & Priapi ſtant quos Dionyſius dedicauit, trecentorum etiam iſti circiter paſſuum. In horum unum uir quiſpiam ſingulis annis bis aſcendit, habitátque in ſummitate eius per tempus ſeptem dierum. Aſcenſus autem iſtius cauſſa talis refertur: Complures quidem putant quòd in ſublimi cum diis ſermones cōferat, & toti Syriæ bona ab illis poſtulet. Nam illos ex propinquo preces facilius exaudire. Cæteris autem placet etiam hæc Deucalionis gratia fieri, in memoriam eius calamitatis, quando homines paſſim in montes & in altiſſimas arborum aſcenderunt, aquarum inundationem metuentes. Mihi quidem igitur etiam iſta non H ſatis uerisimilia uidentur. Exiſtimo enim certè Dionyſio ipſos etiam iſta facere. Coniecturam autem inde capio, Phallos ſiue Priapos quicunque Dionyſio erigunt, in ipſis etiam uiros quoſdam ligneos collocant. cuius id autē gratia, in præſentia non dicam. Videtur mihi itaq; etiam hic ad imitationem lignei illius uiri aſcendere. Porrò aſcenſus iſte in hunc modum illi fit. Catena longa ſeipſum pariter & Priapum circundat: deinde aſcendit in ligna quædam ex ipſo Priapo prominentia, ſpacio, quantum ad ſummum capiendum pedem ſufficit. Aſcendens autem pariter & catenā utrinque attollit, hanc perinde ut auriga habenas, moderans. Quod ſi uerò quiſpiam iſtud non uidit, uidit autē eos I qui palmas conſcendunt, ſiue in Arabia, ſiue in Aegypto, ſiue alio aliquo loco, intelligit facilè quod dico. Cæterùm poſtquam ad ſummū peruenit, aliam quādam catenam, quam ipſe ſecum habet, demittens, longam quidem illam, attrahit ſurſum quæcunque libet, ligna uidelicet, & ueſtes, & uaſa: ex quibus ſedem componēs, perinde ac nidum aliquem, in illa ſe collocat, manetq; ad id tempus dierum quod dixi. Multi autem uenientes, aurúmque & argentum, quidam etiam æs afferunt, deinde ante illum appoſitis atque ibi relictis illis abeunt, unuſquiſque nomen ſuum edentes. Adſtans autem alius quidam, ſurſum renūciat. K Ille igitur accepto nomine, preces pro unoquoque facit. precando autem pariter & æreum quoddam tintinabulum pulſat, quod motum, grauiter atq; aſperè ſonat. Dormit autem haudquaquam. nam ſi ſomnus ipſum capiat aliquando, *Scorpius ſacer.* Scorpius aſcendēs excitat ipſum, atque indignè afficit. & hæc illi pœna ſomni propoſita eſt. Quæ igitur de ſcorpio tradunt, ſacra quidem ſunt, & diis conuenientia: utrum autem uera ſint, dicere non poſſum. Cæterùm quātum mihi uidetur, non parum ad uigilantiam conducit & cadendi metus. Ac de conſcenſoribus Priapi tantum dixiſſe ſatis eſt. Porrò ædes ipſa ad ſolem quidem aſpicit orientem: forma autē & opere talis eſt, quales ſunt quas in Ionia ædes ædificāt.

Baſis

A Baſis magna protenditur, altitudine duorum paſſuum, ſupra quam ædes poſita
eſt. Aſcenſus autem in ipſam lapideus eſt, non ita longus: uerùm ubi aſcenderis,
admirationē quidem & porticus ante ædem non paruam præbet, ianuisq́; exor-
nata aureis eſt. Intus autem ipſa ædes auro multo reſplendet, & tectum totū au-
reum eſt. Odorem autem effragrat diuinū quendam, qualis fertur & terræ Ara-
biæ eſſe. Ac tibi à longè aſcendenti auram aſpirat admodum ſuauem, & ſi rur-
ſus inde abeas, haudquaquam ceſſat, ſed & ueſtes tuæ in longum uſque eādem
retinent, & tu in perpetuum quaſi quandam memoriam eius tecū referes. Cæ-
terùm ipſa ædes intus ſimplex non eſt, ſed & penetrale quoddam alterum intra
B ſe factum habet, in quod & ipſum aſcēſus modicus eſt. Foribus autem exorna-
tum non eſt, ſed ex aduerſo totum patet. In magnam igitur ædem omnibus in-
gredi licet, in penetrale autem ſiue cellam illam ſolis ſacerdotibus, neque ue-
rò iis omnibus, ſed illis tantùm, qui diuini maximè ſunt, quibúſque omnis cu-
ra & ſtudium in templum impenditur. In hoc autem adyto ſimulacra deorum
poſita ſunt, Iunonis uidelicet, & quem Iouem exiſtentem ipſi alio neſcio quo *Simulacra Iouis & Iunonis.*
nomine appellant. Ambo autem aurei ſunt, amboq́; ſedentes finguntur. Sed Iu-
nonem quidem leones portant, Iupiter autem tauris inſidet. Atque adeò & Io-
uis quidem ſimulacrum per omnia Ioui aſſimilatum eſt, & capite, & oculis, &
C ſedendi habitu: neque ipſum alteri, ne ſi uelis quidem, aſſimilare potueris. Iuno
autem, ſi propius contempleris, haudquaquam unius ſpeciei formā præ ſe fert:
Nam in uniuerſum quidem, quod uerè dixeris, Iuno eſt: cæterùm habet quip-
piam & Mineruæ, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Nemeſis, & Parcarum. Ac
altera quidem manu ſceptrum tenet, altera autē colum, & in capite radios ge-
rit, & turrim, & cæſtū habet, quo ſolam Venerem cognomēto cæleſtem exor-
nāt: foris autem & aliud illi aurum circumpoſitum eſt, & lapilli ualde precioſi,
quorum alii quidem candidi, alii autem cærulei, multi uerò etiam ruſi. Præterea
autē & Sardonyches multi, & Hyacinthi & Smaragdi: quæ omnia afferūt Ae-
D gyptii, & Indi, & Aethiopes, & Medi, & Armenii, & Babylonii. Quod igitur
maximè memorabile eſt, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis uoca-
tur. Nomen autem illi dedit operis effectus reſpondens. Ab hoc multus fulgor
noctu reſplendet, totáque ædes ab eo perinde atque lucernis collucet. Interdiu
autem ipſum quidem lumen emarceſcit, ſpeciem autem præ ſe fert admodum
igneam. Iam uerò & aliud admiratione dignum in ipſo ſigno deæ eſt. Si ex ad-
uerſo ſteteris, ad te aſpicit. quod ſi inde tranſeas, uiſu te ſequitur. & ſi alius quiſ-
piam aliunde ipſam intuetur, eadem erga illum quoque facit. Porrò in medio
inter utrūque, aliud quoddam ſimulacrum ſtat aureum, cæteris haudquaquam
E ſimile. formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum ſpecies
gerit. Vocatur autem ſignum etiam ab ipſis Aſſyriis, neque illi nomen aliquod
proprium poſuere: ſed neque de generatione ipſius, neque de ſpecie quicquam
dicūt. Atque ipſum alii quidem ad Dionyſium, alii ad Deucalionem, alii ad Se-
miramidem referūt. Quandò enim & in uertice eius columba aurea inſidet, ob
eam uidelicet rem tradunt Semiramidis illud ſignum eſſe. Proficiſcitur autem
bis quotannis ad mare, ad afferendam aquā eam de qua dixi. In ipſa autem æde
ad ſiniſtrā ingredienti, ſtat principiò ſolium Solis, ipſius autem effigies non ad- *Soliū Solis & Lunæ.*
eſt. Solius enim Solis & Lunæ ſimulacra nō exhibent: cuius autē gratia facien-
dum ita putent, didici id quoque ego. Nam cæteris quidem diis fas eſſe aiunt

ſimulacra fieri, neque enim illorum ſpecies aut formas manifeſtas omnibus apparere: Solem autem & Lunam omnibus eſſe manifeſtas, neque quenquam illos non uidere. Quare quámnam cauſſam illorum effigiandorum eſſe, cum in aëre appareant? Ac poſt ſolium hoc, ſignum Apollinis poſitum eſt, non quale uulgo conſueuit fieri. Nam cæteri quidem omnes Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingūt: ſoli autem iſti Apollinis barbati ſimulacrum effigiant. Atque hoc facientes, ſibi ipſi laudi ducūt, Græcos autem reprehendunt, & alios quicunque Apollinem puerū fingunt & colunt. Cauſſa uerò ipſis uidetur inſcitia magna eſſe, cur imperfectæ deorum formæ ac ſpecies fingantur. Nam iuuenem eſſe ipſi adhuc imperfectū exiſtimant. Cæterùm & aliud G
quiddam nouum Apollini ſuo affingunt. Soli enim Apollinem neſtibus exornant. De operibus autem ipſius multa quidem dicere poſſim, ſed tamen ea modò dicam, quæ maximè admiratione digna ſunt. Principiò itaque oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidem multa tum apud Græcos, tum apud Aegyptios ſunt, multa autem & in Africa, & in Aſia item multa, ſed illa quidem neque abſque ſacerdotibus neque abſque interpretibus reſponſa dant: hic autem Apollo & ipſe per ſe mouetur, & uaticinia ad plenum uſque per ſe peragit. Modus autem eorum talis eſt. Poſtquam illi placitum eſt uaticinari, in ſede ſua primùm mouetur, ſacerdotes autem ipſum continuò in ſublime attollunt: quòd ſi non attollant, ille & ſudorem emittit, & ſe in medium etiā emouet. At poſtquam illi ſubeuntes portant ipſum, tum & illos ſecum agit, circum circa uertendo ſeſe, & ab alio in alium ſubinde tranſilit. Poſtremò princeps ſacerdotum ſupplicans interrogat illum de omnibus rebus. Ille uerò ſi quid non uult fieri, retro recedit: contrà autem ſi quid approbat, agit in anteriorem partem geſtantes, perinde ac ſi currus habenas moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque ſacram rem ullam neque priuatam abſque hoc gerunt. Prædicit autem illis & de anno, & de tempeſtatibus omnibus, & quando amplius futuri non ſint. Prædicit item & de ſigno illo, quando proficiſci illud oporteat I
profectionem eam de qua dixi. Dicam autem & aliud, quod me præſente fecit: Sacerdotes attollentes ipſum ferebāt: ille autem illos quidem in terra infrà reliquit, ipſe uerò in aëre ſolus ferebatur. Porrò autem poſt Apollinem ſimulacrum Atlantis eſt, deinde Mercurii, & Lucinæ: atque hæc quidem intra ædem ita exornata ſunt: foris autem ara quoque poſita eſt magna ærea, atque ibi etiam alia ſimulacra innumera ærea regum & ſacerdotum. Receſebo autem quæ mihi maximè memoratu digna uidentur. Ad ſiniſtram ædis, Semiramidis ſignum ſtat, ædem ipſam dextera demōſtrantis. Stat autem talem ob cauſſam: Hominibus quicunque Syriam incolunt, legem illa tulerat, ut ſe ceu deam colerēt, cæterorum autem deorum, atque ipſius etiam Iunonis nullam rationem haberēt. K
Atque illi tum ita faciebant. Poſtea autem ubi deorum indignatione & morbi uenerunt, & clades, aliaq́ mala, ab inſania deſtitit, ſeſeq́ mortalem agnouit, ac ſubditis iterum præcepit ut ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur cauſſam adhuc tali ſpecie ſtat, indicans aduenientibus Iunonem colendam eſſe, ſeq́ ipſam non amplius deam eſſe, ſed illam confitens. Vidi autem & Helenæ ſimulacrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidi itidem & Nirei formam, filii Aglaiæ, & Philomelam, & Prognen, adhuc dum mulieres, & ipſum Tereum in auem iam cōuerſum. Præterea & aliud Semiramidis

Apollinis uaticinia.

Semiramidis ſtatua.

A miramidis ſimulacrum, & Combabi, id de quo iam antea dixi,& Stratonices, admodum pulchrum,& Alexandri,ipſi illi ſimile.Iuxta autem & Sardanapalus ſtabat,alia quadam forma, aliaq́; etiam ueſte exornatus.Intra ſepta autem templi,liberi ac diis conſecrati paſcebātur boues magni,& equi, & aquilæ,& urſi, & leones:atque illi homines haudquaquam lædunt,ſed omnes & ſacri ſunt,& manſueti. Sacerdotes autem ipſis multi eliguntur,quorum alii quidem hoſtias mactant, alii autem libamenta ferunt, ruſus alii flammiferi uocantur, & alii aræ miniſtri.Mea autem ætate plures etiam trecentis ad ſacrificia uentitare ſolebant.Veſtis autem illis tota cādida eſt,& pileum in capite geſtant.Summus au-
B tem ſacerdos alius ac nouus unoquoque anno ſurrogatur, ſolusq́; hic purpuream ueſtem gerit, & tiara aurea redimitur.Eſt autem & alia multitudo hominum ſacrorum, tibicinum uidelicet,& fiſtulatorum, & Gallorum, & præterea mulieres furibundæ,ac mente captæ. Sacrificium autem bis quotidie peragitur, ad quod omnes ueniunt.Ioui quidem igitur cum ſilentio ſacrificant,neque cātantes,neque tibia modulantes.At poſtquam Iunoni primitias celebrāt, & uoce modulantur,& tibiis canūt, & tintinabula pulſant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil potuerunt.Eſt autem lacus ibi nō ita longè à templo,in quo piſces ſacri aluntur, multi ac uarii. naſcũtur autem ipſorum nonnulli admodum *Lacus extra templũ ſacer.*
C magni,atque ii nomina quoque habent,& cum uocantur,præſtò ueniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipſos aurum ferens : cæterùm in pinna opus iſtud aureum ipſorum ſuſpendebatur,atque ego illum ſæpenumero uidi,& habebat opus illud. Altitudo autem lacus magna eſt,quanquã ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autem etiam ducētorum amplius paſſuum eſſe. Cæterùm in medio ipſius ara lapidea ſtat.Putares autem ſi ex improuiſo uideres,& natare illam, & in ſumma aqua uehi: & multi ità exiſtimant. Mihi uerò uidetur columna ſubeſſe magna, aramq́; ſuſtinere.Semper autē ſertis coronata eſt,& odoribus crematur.Ac multi quotidie precandi cauſſa ad ipſam enatātes,
D coronas portant.Fiunt autem ibidem & conuentus ſolennes maximi, uocanturq́; deſcēſus in lacum, quoniam in iis ad lacum deorum ſimulacra omnia deſcendunt:inter quæ Iuno prima aduenit piſcium gratia,ne Iupiter illos primus aſpiciat.Nam ſi hoc fiat, ferunt omnes illos emori.Atque ideo ille quidem uadit inſpecturus,Iuno autem anteriore loco ſtans,& prohibet ipſum,& precibus obteſtando dimittit. Maximi uerò conuentus ipſis illi ſunt,quòd ſolenni inſtituto ad mare conueniunt.ſed ego de illis certum ac planum aliquid dicere non poſſum. neq́; enim ipſe eò ueni, neque unquam profectionis iſtius periculum feci. Quæ uerò redeuntes faciunt, uidi, eaq́; commemorabo.Vas unuſquiſque *Panegyrici conuentus.*
E aqua repletum portat,idq́; cera obſignatur.Nemo autem ſuum ipſe reſoluēs effundit,ſed Gallus quidam ſacer eſt,habitat autē ad lacum,qui poſtquã uaſa illorum accepit,& ſigillum inſpexit, mercede quoque accepta & uinculum reſoluit, & ceram repoſcit.Et multæ adeò minæ ex hoc ſacro Gallo accumulantur. Atque hinc in ædem ipſi ferentes, poſtquam libarunt ac ſacrificarūt, retro domum reuertuntur.Feſtorum autem omnium quæ noui, maximum incipiente uere peragunt,atque illud pyram alii,aliį autem facem appellant. Sacrificiũ autem in eo tale perficiunt:Arbores magnas cędentes,intra ſeptum templi collocant.poſtea autem adducentes capras & oues,aliaq́; animantia bruta ex arboribus illis ſuſpēdunt, inter hæc autem & uolucres,& ueſtes,& aurea argenteaq́;

opera collocant. ac poſtquam omnia perfectè ac rite compoſuerunt, deorũ ſimulacra circum arbores portant,atq; exinde pyram accendunt,illa autem continuò omnia cremantur. Ad hoc feſtum multi homines adueniunt,cum ex Syria,tum ex circumiacẽtibus oris omnibus, afferuntq; & ſua quique deorum ſimulacra,& ſigna quæ ad imitationem illorum ſinguli facta habent. Diebus autem hiſce ſolennibus multitudo quidem ad templum cõgregatur, Galli autem frequentes,& ii quos dixi,homines ſacrati peragunt ſacrificia,uulnerantúrque cubitis,& in terga à ſe mutuo uerberãtur. Multi autem adſtantes ipſis tibiis accinunt, & tympana pulſant, alii autem diuinitus inſpirata ſacraq; carmina cantant. Atque hoc opus extra ædem peragitur,neque ingrediuntur in ædem quicunque iſta faciunt. Hiſce diebus & Galli fiunt. Poſtquam enim cæteri tibiis canunt,& ſacrificia peragunt,ad multos alios interea furor iſte peruenit: & multi qui ad ſpectaculum ſolummodo uenerant,poſtea eadẽ fecere. Recenſebo autẽ & quæ faciunt. Adoleſcens quicunq; forte ad hoc paratus uenit, abiectis ueſtibus magna uoce in medium progreditur, atque enſem diſtringit (hæc autem multis annis, ut mihi uidetur, per hoc ſteterunt) Accepto autem eo continuò ſeipſum ſecat,curritq; per urbẽ,& manibus ea quæ reſecuit, portat. In quãcunque autem domum hæc abiicit,ex ea & ueſtem fœmineam,& ornatum muliebrem accipit. Atque hæc quidem in caſtrationibus faciunt. Quãdo autem moriuntur Galli,haudquaquam eandem cum cæteris ſepeliendi rationem habent: ſed poſtquam Gallus quiſpiam mortuus eſt, ſocii ſublatum ipſum in ſuburbana efferunt. Ibi depoſito ipſo, & feretro quo elatus fuit, lapides ſupernè iniiciunt: atque hæc poſtquam fecerunt,retro domum abeunt. Obſeruato autem ſeptem dierum numero,exinde in templum ingrediũtur. Nam ſi antea ac citius ingrediantur, nephas faciunt. Legibus autem ad hæc utũtur talibus. Si quis ipſorum cadauer aliquod aſpexerit,illo die ad templum non accedit. Poſtero autem, ubi ſe ipſum purgando luſtrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui ſunt,unuſquiſque non niſi poſt triginta dierum numerum,raſoq; capite,ingreditur. Antea uerò quàm hoc fecerũt,fas illis introire nõ eſt. Immolant autẽ boues maſculoſq; & fœminas, præterea capras & oues: ſues autem ſolos pro ſceleratis habentes, neque ſacrificant, neque manducant. Alii autem eos non ſceleratos,ſed ſacros exiſtimant. Præterea ex auibus columba ipſis uidetur res ſanctiſſima eſſe,& ne tangere quidem ipſam fas habent. Quòd ſiquando inuiti etiam attingunt,ſcelerati & execrabiles illo tum die habentur. Ob quam rem & compaſcuæ ipſis ſunt,& ad domos ipſorum ueniunt,& plerunque in terra paſcuntur. Porrò autem & illa dicam quæ ab iis qui ad conuentus ſolennes ueniunt,factitantur. Vir quiſpiam quãdo primùm in Sacram ciuitatem abit,caput ille quidẽ & ſupercilia tondere ſolet,poſtea autem mactata oue,cætera quidem in fruſta concìdit, & conuiuatur,uellus autem humi ſternens,ſuper hoc in genua procumbit. pedes autem & caput animãtis,ſuo ipſius capiti imponit,& ſimul precando poſtulat,ut præſens ſacrificiũ acceptum ſit, maiuſq; aliud in poſterum pollicetur. His ita peractis, caput ſuum corona induit,itidemq; aliorum omnium qui eandem cũ ipſo uiam proficiſcuntur: atq; ita attollens ſe, ex terra ſua proficiſcitur,utens & frigidis aquis,lauãdi cauſſa pariter & potus,& omnino humi quoque dormiens. Neq; enim fas illi eſt conſcendere lectũ,donec iter illud peregerit, domumq; ſuam reuerſus iterum fuerit. In Sacra autem ciuitate

F G H I K

recipit

A recipit ipſum publicus hoſpes ignotum. Certi enim uniuſcuiuſq; ciuitatis ho-
ſpites ibi ſunt, & quod ex patria cuiuſque uenit, id denuo apud ſe recipit. Ap-
pellantur auté ab Aſſyriis iſti doctores, quoniam ipſis omnia exponũt & enar-
rant. Sacrificant autem non in ipſo templo, ſed poſtquam adduxit ad altare ho-
ſtiam, libatione inſuper facta, rurſus eandem domum ducit: deinde uerò ubi re-
diit, ſecum ipſe domi ſacrificat, & precatur. Eſt autem & alius quidam ſacrifi-
candi ritus talis. Poſtquá animalia immolationi deſtinata coronarunt, ex ueſti-
bulis templi ea demittunt: illa uerò præcipitata, ex caſu moriuntur. Quidá au-
tem & pueros ſuos ex eodem loco demittunt, non tamen eodé modo quo pe-
B cudes, ſed in peram ſiue ſaccum incluſos, manu deducunt, ſimul auté & acerbè
increpantes illos, dicendo quòd non pueri, ſed boues ſint. Certis autem notis
compunguntur omnes, alii quidem in uola manus, alii autem in ceruice. Et in-
de eſt quòd cuncti Aſſyrii notas inuſtas habét. Faciunt autem & aliud quiddá,
in quo cum ſolis Græcorum Trœzeniis conſentiunt. Dicam autem etiam quæ
illi faciũt: Trœzenii uirginibus & adoleſcentibus legé ſtatuerunt, ne quis ipſo-
rũ connubio ſeſe illigaret prius quàm Hippolyto comas totondiſſent. faciuntq;
hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adoleſcentes quidem barbas
ſuas conſecrant: iuuenibus autem capillos ſacros à natiuitate uſque cõſecratos
C demittunt, quos poſtquam in templo ſunt, reſecát, & in uaſa depoſitos, alii qui-
dem argentea, multi uerò etiam aurea, in æde affigunt, atque abeunt, inſcripto
uniuſcuiuſque nomine. Atque hoc ego quoque cum iuuenis adhuc eſſem, feci,
& in templo meus capillus adhuc meumq; nomen reſtat.

DEMOSTHENIS ENCOMIVM,
Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti ſummam indicat. Eſt enim encomium Demoſthenis oratoris, ſed nouo quodam co-
D lore tractatum. Non enim ſimplici uia, aut uulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præſcribuntur, uti-
tur, ſed illis quodammodo poſtpoſitis & reiectis, à cõfeſſione hoſtis potiſsimam encomij partem abſoluit, hoc
uidelicet ordine. Principiò narrat quo pacto cum deambulatum iiſſet, in Therſagoram poetam inciderit, enco-
mium Homeri meditãtem. Ibi igitur cum de Homero alter, alter autem de Demoſthene laudando inter ſe age-
rent, Therſagoraſque contenderet longè difficilius eſſe Homerum laudare, quàm Demoſthenem: non quia id
uerſibus faciẽdum eſſet, ſed quia ipſa materia locorum ſterilior foret, idem hoc ipſa re comprobare illum cœ-
piſſe. Eaq; encomij huius occaſio eſt, & quaſi quoddam operis prooœmium. Fingitur itaque exinde Therſago-
ras ſub comparatione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorũ quæ ad utriuſque laudem ab arte ſumi poſ-
ſint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cum perſona Demoſthenis, tum cætera uirtutes & res geſtæ am-
plificari poterant. Quo loco et illud obiter uidere licet, quid in auctorum lectione ſpectandum ſit, & quæ ra-
tio in encomijs texendis potiſsimùm ſequenda, Therſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante.
E Atque hæc prior encomij pars eſt, quæ ex locis technicis à Therſagora homine poeta perficitur. Altera autem
ex atechnis quæ uocant, ſumitur, ſed quam ſumma prudentia atque arte Lucianus, utpote orator, ac ſeriò agẽs
tractaſſe ita uidetur. Interpellato enim ſermone Therſagoræ, ut qui in uulgatis, & in ſchola exerceri ſolitis
rationibus uerſaretur: deinde et carminis illius auſcultatione, ut fingitur, uiciſsim peractá, ipſe accepto ab eo-
dem Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quædam continebãtur,
ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi uidelicet inſuper commemorãdo quæ hoſtes quoque de eloquen-
tia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, et de rerum geſtarum excellentia, ſcripta atque teſtata reliquiſ-
ſent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Eſt enim ea demum
uera ac ſolida laus, quæ ab hoſte proficiſcitur, quippe qui nihil laudaturus facile in eo quem odit, fuerit, niſi
ad quod ipſa uirtutis ac ueritatis natura cõpellitur, quæ eiuſmodi ſanè eſt, ut quod infrà ipſe Antipater ait,
honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducantur: & uirtus laudem ſuam ubiuis locorum inueniat. Sed de
hac re alibi dictum eſt.

CV M in porticu deambularé, exeunti ad ſiniſtram die decimoſexto E
paulò ante meridiem,fortè ſe mihi Therſagoras offert.exiſtimo eum pleriſque ueſtrum notum eſſe.puſillus eſt,naſo aquilo, ferè cādidus, uirili ſpecie.Hunc cum procul accedentem uiderem,dixi:Hic Therſagoras poëta eſt. Et interrogaui quorſum aut unde iret. Ille inquit domo ſe huc ueniſſe.Num,inquam,deambulandi gratia?Tum ille:Omitte hoc interrogare.nocte intempeſta ſurrexi,ut ad Homeri natalem carmen ei dedicaré.Præclarè,inquam,facis,quòd illi ſtudes gratiam inſtitutionis referre.Hoc cum inſtituiſſem, ait ille, huc ueni, neq; animaduerti me deambulationem ad meridiem uſque produxiſſe.Tū ego.Et mihi opus eſt deambulatione.Sed ille,Multo an- G
tè,inquit,oportuit me illum ſalutare.monſtrabat autem manu Homerum. Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum eſſe, prolixa coma inſignem,inquit, ad hunc eundum mihi eſt, ut eum ſalutem, & orem ut mihi magnam uerſuum copiam largiatur.Ego contrà inquam,Si quid uotis proficitur, & ego iam olim Demoſtheni obſtrepo, ut mihi ſuppeditet orationem ad natalem eius ornandum.Si igitur ſatis erit uota facere,adiunge me tibi ſocium.nam commune,inquit,lucrum auferre cupimus.Ego,inquit,habeo poëma lucubratum hac nocte & hodie, quod Homerò propter beneuolentiam dedicaturus ſum.Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, ut iudicabis H
ipſe.Gero enim mecum libellum in hoc paratum, ut oſtendam ſodalibus, cum in aliquem ocioſum incidero. O te felicem,inquā, qui uideris mihi perinde facere, atque aliquis qui poſtquam curſu uicit in ſtadio, redit abluto puluere, ut oblectet ſe ſpectando, & cum luctatore iocatur expectante ut iam in certamen uocetur.Cui reſpondet ille,At paulò antè cum à meta procurrendū eſſet,non erat ocium ad iocandum.Sic tu uelut in curſu poëtico uictor, facis me ludos ac delicias,metuentem ſtadii fortunam.Scilicet,ait ille ridens,quaſi rem difficilem ſuſceperis.Fortaſſis,inquam,Demoſthenes uidetur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & uideri uis in argumento graui ac difficili poſuiſſe operam, I
cum Homerum laudaſti:me uerò exiſtimas leue argumentum de Demoſthene ſumpſiſſe.Cauillaris,inquit ille.nam ego nolim heroas illos inter ſe committere, tametſi magis faueo Homero.Bene,inquam,an non putas me Demoſtheni magis fauere? Sed quoniam non recuſas hac de re mecum colloqui, apparet te ſolam poeticam admirari,& ſolutā orationem prorſus contemnere,ſicut eques peditem præteruectus aſpernatur.Tū ille,Dii prohibeant ne ſic inſaniam,tametſi non leui furore opus eſt iis qui ad poëticas fores accedunt. Verùm & Oratoribus, inquā, opus eſt afflatu quodā diuino ad efficiēdā orationē non humilē aut frigidam.Nec hoc,inquit,ignoro,ac ſæpe me comparatio cum aliorum ora- K
Collatio Homeri & Demoſthenis. torum,tum Demoſthenis cū Homero,delectat, cum ſimilem uideo uim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat uinolentum, ita Demoſthenes in Philippi ebrietatem,ſaltationes,petulantiā inuehitur.Et quale illud eſt apud Poëtam,Vnum augurium optimū eſt,pugnare pro patria: tale illud eſt apud Demoſthenem:Oportet bonos uiros bona cum ſpe ſuſcipere defenſionem Reipub.Et illud,

Forſitan ipſe ſenex deploret talia Peleus, ſimile eſt huic ſententiæ: Quàm grauiter ingemiſcerent illi fortes uiri qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt! Confero & magna ui fluētem Pythonis orationem

ad

A ad hybernas niues, quarum ſimilis oratio Vlyſſis eſſe ſcribitur: & illud,

Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,

ſimile eſt huic loco: Omnes homines natura morti obnoxii ſunt, etiam ſi quiſpiam conetur ſe incluſum in caueā ſeruare. Deniq; infinitæ ſunt ſimiles utriuſque ſententiæ. Delectant autem me & affectus, tum uehementiores, tum leniores, & orationis uarietates & metaphoræ tædium læuātes, & tempeſtiui ex digreſſionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totiùs urbanitas orationis. Et mihi ſæpe uiſum eſt (neq; enim diſſimulanda eſt ueritas) plus eſſe grauitatis in Demoſthene caſtigante ſegnitiem ſuorū ciuium magna libertate, quàm
B in Homero cum Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorū tragœdias grandiore ſono repræſentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demoſthenem membra ſuos habent numeros ac menſuras, quales ſunt in poëtica: ſicut neq; deſunt in Homero antitheſes, comparia, figuræ aſperiores aut candidiores. Nam ingenia uidentur ſua ſponte ſimiles uirtutes etiam in diſſimilibus ſtudiis gignere. Quare igitur tuam Calliopen aſpernarer? Quanuis autem hanc ualde admirer, tamen mea cauſſa duplo plus habet negocii, quàm Demoſthenis encomium: non ob illam cauſſam, quia mihi carmen ſcribendum eſt, ſed etiam propter argumen-
C tum, nullam habeo materiam ſatis ſplendidam ad inchoandas laudes, præter ipſam poëticam: cætera ſunt ignota, patria, genus, ætas. nam ſi hæc nota eſſent, nullæ extitiſſent inde diſſenſiones. Alii patriam ei aſſignant urbem Ionicā Colophona, alii Cumam, alii Chium, nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Aegyptias, & innumeras alias. Patrē Mæonem Lydum, aut fluuium, matrem Melanopen, aut aliquam nympham. ſiquidem humanum genus ignoratur. Alii exiſtimant eum temporibus heroicis fuiſſe, alii Ionicis: nec ſatis conſtat utrum Heſiodus ſit antiquior. Quidam etiam contendunt prius ei nomen Meleſigenæ fuiſſe, quàm hoc quod nunc in uſu eſt Homeri. Nec de fortuna eius aliquid cō-
D ſtat, de paupertate, de cæcitate: ut ſatius eſſet fortaſſe omittere iſta, cum ſint ignota. Valde igitur anguſta erit encomii materia, ſi nullæ res geſtæ, & carmen tantùm laudandum erit, & ſapientia ex uerſibus æſtimanda. Tibi uerò ampliſſima materia ad manum & in promptu eſt dicenti de rebus certis & celebratiſſimis: tantùm uerbis opus eſt, tanquam condimēto ad obſonium parato. Quid enim non magnum & ſplendidum fortuna Demoſtheni conceſſit? Quid non celebratiſſimum? Nónne patria Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd ſi mihi Athenæ contigiſſent, poëtica conſuetudine recitarem amores deorum, iudicia, commigrationes, dona, Eleuſinem. Porrò de le-
E gibus, iudiciis, concionibus, Piræeo, coloniis, trophæis terra mariq; partis, ne Demoſthenes quidem ipſe pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia ſuppeteret. Idq; encomium non exiſtimarem prætermittendum eſſe, cum in præceptis laudationum hoc contineatur, ut laudes ex patriæ ornamentis cumulentur. Iſocrates Helenæ præconio inſeruit Theſeum. Poëtis uerò conceſſa eſt maxima libertas. Sed tu fortaſſis irrideri te metuis, ſi initium orationis iuſto grandiùs ſit, & uereris ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius eſſe calatho. Itaque etiamſi omittam Athenas, occurret pater præfectus claſſis, aureum, ut Pindarus ait, fundamētū. Nulla enim Athenis maior dignitas eſt, q̄ præfectura claſſis. Quòd uerò extinctus eſt Demoſthene adhuc puero, nō eſt calamitas

iudicáda,ſed gloriæ occaſio, retegẽs generoſam indolẽ. Iam Homeri inſtitutio- F
nem & ſtudia nuſquam legimus,ſed ſtatim oportet nos attingere poëmata eius,
cum de educatione deq; ſtudiis eius nullæ extent hiſtoriæ. Neque licet fingere
eum à Muſis accepiſſe poëticam, ſicut de Heſiodi Lauro ferũt,quæ ocioſis pa-
ſtoribus poëticam inſpirabat. Tu uerò Calliſtratum habes,& longũ & magni-
ficum catalogum,Alcidamantem,Iſocratem,Iſæum,Eubulidem. Et cum innu-
meræ illecebræ Athenis ad ſe inuitent etiam illos qui ſunt in cuſtodia patrum,
cumq; adoleſcentia per ſe procliuis ſit ad uoluptatẽ,ac Demoſtheni liceret pro-
pter tutorum negligentiam uoluptates ſequi, tamen continuit eum amor uir-
tutis ac doctrinæ,& duxit non ad Phrynæ ianuam,ſed Ariſtotelis, Theophra- G
ſti,Xenocratis,Platonis. Hic poteris philoſophari,duplicẽ amorem eſſe in ani-
mis humanis,alterum mari ortum,uarium,ferocem ſcilicet, uenereos fluctus in
animo,qui mouentur exæſtuantibus cupiditatibus iuuenũ,naturam planè ma-
rinã. alter amor eſt aurea catena cœlo demiſſa. Hic non habet faces aut tela,quæ
faciant lethalia uulnera, ſed bonum furorem immittit mẽtibus, quæ ſunt cog-
natæ diis,incitantem ad natiuam & incorruptam pulchritudinis formam com-
prehendendam. Omnia hæc amori facilia fuerũt, tonſutæ, latebræ ſubterraneæ
ſpecuum,corrigere linguæ uitia,actionẽ in ætate uirili diſcere,exercere memo-
riam,aſſuefacere animum ad contemnendos populi fremitus,continuare ſtudia H
per diem & noctẽ. Vnde quis neſcit qualis extiterit orator Demoſthenes? quo-
modo orationem uerbis & ſententiis ornauerit, argumẽtis adſperſerit affectus,
quantus in copia ſplendor ſit,quanta uis & impetus,quãta uerecundia & par-
ſimonia ſit in uerbis & ſentẽtiis,quanta uarietas figurarum? Itaque Leoſthenes
inquit ſolum illum ex omni Oratorum numero uiuam orationẽ habuiſſe,non
fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, ut Calliſthenes
Aeſchylum ait tragœdias inter pocula ſcripſiſſe,cum uino incaluiſſet. At De-
moſthenes ſcribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus,
qui dixit alios ad aquam dicere, Demoſthenem uerò etiam ſcribere ad aquam. I
Et Pytheas inquit orationem Demoſthenis lucernam olere. Hunc campũ ha-
bes,ait ille,de Demoſthene dicendi: qui conueniet etiam ad meum argumentũ,
cum erit de poëtica Homeri dicendum. Sed poſtea tranſibis ad benefacta, & li-
beralitatẽ & dignitatem quam in Repub. aſſecutus eſt. Hic cum iret connecte-
rẽtque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inquam, Hauriſne
modò tãquam balneator,ut reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam,in-
quit ille,congiaria, ludos ex propriis facultatibus ultro factos,inſtructas naues,
murũ, foſſam,redemptos captiuos,uirgines dotatas,conſilia optima in Repub.
legationes, leges. Cumque incidiſſet in magnitudinem rerum geſtarum, cœpi K
ridere hominem ſupercilia contrahentem,& timentem ne deficeret eum ora-
tio de rebus geſtis Demoſthenis: ac,fortaſſe me,inquam,puras unum ex omni-
bus qui eloquentiæ dedernnt operam, nihil audiſſe de rebus geſtis Demoſthe-
nis? Imò,ait ille, opus eſt nobis mutuo auxilio in ſcribendo, quemadmodum
paulò antè dicebas. Verùm niſi fortaſſe aliter affectus es, exiſtimo tibi perſtrin-
gi oculos fulgore Demoſthenicæ gloriæ,nec poſſe te tam claram lucem inſpi-
cere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argu-
mentum, quia non potui intueri: poſtea neſcio quomodo recepi in manus,&
paulatim aſſueſeci oculos, ne reformidarent aſpectum, néue quiſquã me accu-

A ſare poſſit cæcutientem in Sole,nothum gentis Homericæ.Quanquã tua cauſ-
ſa facilior eſt quàm mea.Nam cum in Homero nihil præter poëticam laudare
poſſimus, tota illa laus ſimul in animo cõcipienda eſt. Tibi uerò cũ totum De-
moſthenem conſideras, ingens copia ſe offert,ut dubites húcne an illuc te uer-
tas: nec poſſis ſtatuere quid primum ſumere uelis, ſicuti delicati in Syracuſa-
nis menſis, aut auidi ſpectatores & auditores, cum uaria ſpectacula & carmina
offeruntur,dubitant quò potiſſimùm applicent animum.Itaq; opinor te ex alio
in aliud deſilire,nec poſſe in una re commorari,cũ te ſubinde alia ad ſe rapiant,
uidelicet natura liberalis,ingenium ardens,temperantia,eloquentia, magnitu-
B do animi in rebus gerendis,multa & præclara facinora, fortunæ deſpiciẽtia,iu-
ſtitia,humanitas, fides, audacia, prudentia, ſingulæ actiones in Republica.For-
taſſe hinc intuens decreta,legationes, conciones, leges:inde claſſes,Eubœam,
Megara,Bœotiam,Chium,Rhodum,Helleſpõtum,Byzantium,dubitabis quò
te potiſſimùm uertas in tanta copia, cum in unaquaque re emineat peculiare
quiddam laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa uidens ſibi
propoſita eſſe,cum inquit:

Num mea Iſmenum,Meliâmue nympham,
Seu magis Cadmum,genus aut uirorum
C Dentibus ſæui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas,celebrésue pugnas
Herculis?ſeu Bacche tuos houores?
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, ut dubites, utrum orationes, an res geſtas,aut eloquentiam,
aut doctrinam,aut auctoritatem,aut mortem uiri ſumas laudandam. Verũ non
erraueris quicquid ſumes.Si ſolam eloquentiam elegeris, argumentum copio-
D ſum habebis.Hic ſatis erit eum cum Pericle conferre.Nam illius fulgura,toni-
trua,& aculeos relictos in animis audientium,fama tantùm accepimus,ſed nul-
læ extant eius orationes.Quare cõſtat eas præter actionem nullam habuiſſe ſo-
lidam aut durabilem laudẽ, quæ promereretur admirationem apud poſteros.
At Demoſthenis ſcripta extant.ſed hoc relinquam tibi dicendum, ſi hoc argu-
mentum tractaueris.Si cõuerteris te ad mores eius, & ad res geſtas,poteris ex-
cerpere unum locum,aut ad ſummum duos.hi tibi ampliſſimam materiam ſup-
peditabunt. Res enim ſunt ſplendidiſſimæ. Quòd ſi non uis totum argumen-
tum pertractare, ſumes partem aliquam,Homeri exemplo,qui heroas ex parti-
E bus laudat,prædicat pedes,aut caput, aut comam,aut ueſtes,aut clypeum. Et ne
dii quidem huiuſmodi laudes aſpernantur,ſumptas à telis,arcu,clypeo, nedum
ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia uerò deorũ nemo complecti ſe-
mel poteſt.Itaque neq; Demoſthenes ægrè feret,ſi uirtutes eius non cõprehen-
deris una oratione.Nam ne ipſe quidem ſuas laudes omnes una oratione com-
plecti poſſet. Hæc dicentem Therſagoram interpellaui:ac, puto,inquam,hæc
te narrare,ut eloquentiam tuã apud me oſtentes.nã cum initiò tantùm nolueris
declarare quantus poëta ſis,nunc oſtendis etiam quantũ in ſoluta oratione ua-
leas.Tum ille,Volui,inquit, hoc argumentum percurrere,cũ uiderẽ te ſegnio-
rem eſſe,ſi tamen cura pauliſper remiſſa audires me poëma meum recitantem.

Ego uerò reſpondi illum non facere operæ precium:ac, Vide,in quam,ne ma- F
gis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit,ſi nõdum
etiã tibi ſatisfactum eſt. At neſcis,inquam,quæ res me angat. Deinde ut medi-
cus ignorans morbi genus,aliena remedia adhibebis. Tu enim inſtituiſti me iu-
uare tãquam rudem aliquẽ,& nunc primùm ad hæc ſtudia accedentem, uerùm
hæc mihi iã olim detrita ſunt. Proinde remedia tua nihil ad meã ſolicitudinem
faciunt. At hoc,inquit, remediũ fuerit:Trita uia tutiſſima eſt. Mihi uerò diuer-
ſum,inquam,placebat. Aiunt Annicerin Cyrenaicum quendã philoſophum ſe
aurigantẽ Platoni oſtentaſſe ante Academiã, quòd in eadẽ orbita ſubinde du-
ceret & reduceret currum,nihil deerrans,ut ueſtigia tantũ unius perpetui cur- G
ſus uiderentur. Ego contrà ſtudeo tritam uiam & uetera ueſtigia effugere. Ve-
rùm difficile eſt nouã uiam relicta uetere excogitare. Ad hæc Therſagoras ait:
Placet igitur Paſſonis conſilium? Quod? inquam. Non enim audiui. Tum ille:
Ferunt quendam cum Paſſone pactum eſſe,ut equum pingeret uolutantem ſe,
iſte currentem pinxit, & circa equum exuſcitatum puluerem. Cumq; adſtaret
apud pingentem ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expo-
ſtularet,quia aliud pactus eſſet,exhibet pictor tabulam puero,& iubet inuerte-
re,ac picturam illi oſtendere: ita uidebatur equus in tergo iacere, ſeq; uolutare.
Feſtiuè,inquam:uerùm putas me tot annis non ſæpe conatum eſſe ut materiam H
uerterem? Ego uerò multifariam uerti ac reuerti,& uereor ne mihi ad extremũ
accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur conſumptis omnibus
formis quas ſolebat induere, uidelicet beſtiarum, plantarum,elementorũ, rur-
ſus penuria peregrinæ formæ Proteus factus. Tu,inquit ille, magis uarias for-
mas excogitas quàm Proteus,ut effugias meam recitationem. Ego uerò, in-
quam,libenter præbebo me auditorem,& eiiciam curam excogitandæ oratio-
nis ex animo. Forſan enim cum lecto poëmate deſines partum tuũ curare, me
quoque parturiẽtem adiuuabis. Itaque cum perfeciſſem tandẽ,ſedimus in pro-
ximo ſaxo. Hic ego audio recitantem egregium poëma. At inter legendum re- I
pentè uelut furore percitus,clauſo libro, Aufer,inquit,mercedem huius auſcul-
tationis,ſicut Athenis ſportulæ dabantur in concionibus ac iudiciis. Sed uide e-
tiam atq; etiam,ut gratiam mihi habeas. Egóne,inquam,gratiam habeam, cum
nondum intelligam quid dicas? Verùm quid eſt quod promittis? Incidi,ait ille,
in domeſticos commentarios regum Macedoniæ,quæ res incredibilẽ mihi læ-
titiam attulit:quare librum illum non ſine magno negocio mihi cõparaui. hu-
ius mihi iam uenit in mentem. Continet autem cum reliquam interiorem An-
tipatri uitam,tum etiam quædam de Demoſthene, quæ cupidè lecturus uideris.
Ego uerò iam,inquam,refero gratiam pro Euangelio. dabo tibi operã reliquos K
uerſus recitanti,neque dimittam donec promiſſum præſtiteris. Nam ut Homeri
encomio magnificè me delectaſti, ita delectaberis haud dubiè & Demoſthenis
encomio. Poſtquam igitur perlegit reliquos uerſus, pauliſper ibi cõmorati ſu-
mus,donec pro poëmate debitas laudes rependerem. Deinde ad ædes Therſa-
goræ imus. ibi uix tandem reperit librũ,ſed reperit tamen:quem ego accipiens
domum redii:& cum legiſſem,decreui nihil mutare,ſed totam hiſtoriam uobis
ad uerbum recitare. Nõ enim minor honos habetur Aeſculapio cum Aliſode-
mi & Sophoclis uerſus ei decantantur, ſi deſit nouum poëma ſacrificantibus.
Et Baccho iam olim deſiit mos noua poëmata faciendi:ſed aliis compoſita non

minorem

A minoré gratiam merentur his qui ea tempeſtiuè proferunt ad Bacchũ celebrãdum. Liber autem hæc cõtinebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio auté libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatũ eſſe quòd adeſſet Archias. Verũ ſi quis adoleſcentiũ hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mãdauerat exules capere. Habebat auté & de Demoſthene mandatũ, ut nulla ui adhibita perſuaderet ei ut ex Calauria diſcedés, ad Antipatrũ ueniret. Porrò Antipater in tãtam ſpé erectus anxiè expectabat Demoſthenis aduentũ. Quare cũ audiuiſſet Archiam ex Calauria uenire, mox iuſſit eũ intrò uocari. Poſtquã ingreſſus eſt. ſed ipſe liber narret iſta. A R C. Salue Antipater. A N T I. Quid ni B ſaluus ſim, ſi quidem Demoſthené adducis? A R C. Adduco ut potui. nã urnam adueho in qua ſunt exuuiæ Demoſthenis. A N T. Magna de ſpe deiectus ſum: quid enim mihi cũ urna & oſſibus, ſi nõ contigit Demoſthenes? A R C. Non fuit poſſibile, Rex, uiuum in hoſtium poteſtatem redigere. A N T I. Cur non in Bœotia aut hic accepiſtis aurum ad eum corrumpendum? A R C. Nos uerò citius Byzantium ui aut machinis, quàm Demoſthenem auro expugnaremus. ANT. Ego, Parmenio, ſi quis Atheniẽſis in conſiliis Reipublicæ pluris facit me quàm patriam, huic argentum offerre ſoleo, amicitiam nõ offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus eſt, aduerſus hunc bellum gero, ut aduerſus ar- C cem, mœnia, portus, foſſam. Admiror autem uirtuté, & urbem beatã eſſe duco, cui talis ciuis cõtigit. At proditores, cũ eorũ opera nõ indigeo amplius, perdere cupio. Illum auté incorruptũ ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorũ, & Triballorũ, aut quicquid eſt mercenariorũ militũ. Nec poſtpono his eloquentiam ac prudentiam talis uiri. Cum hæc ad Parmenionem dixiſſet, rurſus mecũ loqui cœpit. Ego enim, inquã, curaui diligẽter eos qui cũ Diopithe Athenas miſſi ſunt. Ille uerò ſcitè admodum ridens, Tu uerò, inquit, nobis ab Athenienſi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, portus, nugæ ſunt. Quid enim facerét homines in ſpectaculis, ludis, conuiuiis uitã omné conſumentes? Si D unus Demoſthenes non fuiſſet Athenis, facilius potiti eſſemus urbe, q̃ Thebis aut Theſſalia, dolo, ui, opprimétes, & corrumpentes: uerùm unus ille uigilat in omnes intétus occaſiones, & noſtros obſeruat impetus, & inſtructus eſt aduerſus noſtra cõſilia. Nunquam fallere neq; inſidiando, neq; agendo, neque conſulédo poſſumus. Hic uelut murus eſt aut ſcopulus obſiſtens quo minus omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in ipſo fuit, non potuiſſemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocenſibus, nõ Pylo, nõ Cherroneſo, non ora Helleſponti potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam mandragora ſopitos expergefacit, ac uelut ſecás & urens caſtigat ignauiam ſumma libertate, nihil ad gratiã di- E cens. Publicas pecunias quæ antea diſſipabantur in ludis, cõfert in ſtipendium, conſcribit claſſem, quæ penè perierat confuſione ueterum tributorum. Et urbem, quæ iam nihil generoſum cogitabat, tantùm ſportulas & ſeſquidenarios captabat, reſtituit in priſtinam dignitatem, & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationé gloriæ maiorum, & rerum ad Marathonem & Salaminem geſtarum. Et Græcos inter ſe ſocietate & fœderibus deuinxit. Hic non poteſt falli, non arte decipi: corrumpi uerò non magis poteſt, quàm Ariſtides à rege Perſarum corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & uniuerſam claſſem. Quod enim apud ueteres Athenienſes Themiſtocles & Pericles fuerunt, id nunc eſt iſtis Demoſthenes,

prudentia par Themiſtocli,magnitudine animi Pericli.Itaq; redegit in ipſorum F poteſtatem Eubœã,Megara,orã Helleſponti,Bœotiã. Et feliciter accidit quòd Athenieſes Charetem,Diopithen,& Proxenũ, & ſimiles quoſdam præficiunt exercitui,Demoſthenẽ uerò domi retinẽt in ſuggeſtu.Quòd ſi hic in poteſtate haberet arma,naues,exercitus, occaſiones rei bene gerẽdæ,& pecuniã, uererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tãtum pugnans,nos undiq; adoritur,occupat,conficit pecuniã,exercitus. Sed cur nõ comprehẽdiſtis uiuum? A R. Cepimus uiuum. A N. Num in itinere extinctus eſt? A R. Nõ,ſed in Calauria,ubi erat. A N. Forſan hoc accidit negligẽtia ueſtra,quia non bene tractaſtis hominẽ. A R. Imò nõ fuit in poteſtate noſtra. A N T. Quid ais? mera ſunt G ænigmata quæ dicis.uiuũ cepiſtis,nec tamen fuit in poteſtate ueſtra. Nõ mãdaſti initiò ne quis ei uim afferret? A R. Nihil profuit quòd nemo ei uim attulit. hoc enim curæ nobis fuit. AN. Non accidit igitur ueſtra negligẽtia,ſed fortaſſe uos ipſi interfeciſtis eũ. A R. Non interfecimus:neq; opus erat ei uim afferre,cũ uerbis impetraremus ut imperata faceret. Quid autẽ prodeſſet ſi uiuũ adduxiſſemus? Quid faceres de eo aliud, q̃ quòd occideres? A N. Dii meliora, Archia, non ſatis animaduertiſti aut qualis uir fuerit Demoſthenes, aut quod meum ſit de his iudicium: ſed putas perinde eſſe Demoſthenem inuenire, & hos proditores,qui malè perierũt, Himeræum,Ariſtonicum,Eucratem,qui nihil differũt H à fluctibus qui perpetuò huc atq; illuc agitãtur,homines ſordidi, qui per occaſionem ſubitò in tumultibus inclareſcunt, & ad leuẽ ſpem motus alicuius ualde inſolentes ac ſuperbi fiunt:uerùm breui tãquam ueſpertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num ſimilem putas Demoſthenem improbo Hyperidi, perfido aſſentatori uulgi? quem nõ puduit iniquo iudicio Demoſthenem, ut gratiam apud uulgus iniret,circũuenire: & aſſentati multitudini ea in re cuius ſtatim illos pœnituit? Etenim non multò poſt hanc calumniam cõtigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Iſtum autem nihil puduit lingua inceſſere homines quondam amiciſſimos,quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. A R. Quid audio? non oderas Demoſthenem maximè omniũ hoſtium? A N. I Non,ſi quidem rationem habeã morum & fidei eius,& amem ubiq; integritatem & cõſtantiam. Nã honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducẽdæ ſunt, & uirtus ubiq; digna laude eſt. Neq; uelim eſſe deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmoniis pepercit propter admirationem uirtutis eorũ,cum poſſet eos occidere. Ego uerò,ſi quem alium, Demoſthenem maximè admiratus ſum,tum quia bis cum eo Athenis congreſſus ſum, tum quia eius laudes ex aliis cognoui. Neq; uerò tantùm propter eloquentiã(ut arbitretur aliquis)magnifeci eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat,& Attici orato- K res ludus erant cum iſto congreſſi:tantùm uincebar actione,ſono,compoſitione,ſententiarum luminibus,denſis argumentis, conciliandis & impellẽdis animis. Itaq; ualde pœnituit nos conſilii,cum Græcos Athenas conuocaſſemus, ut Athenienſes obiurgaremus,freti promiſſis Pythonis. Sumus enim circunuenti Demoſthenis argumentis,qui erat inſuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudẽ non duco in illo ſummam fuiſſe(erat enim organi uice)ſed magis admiratus ſum eum propter magnitudinem animi & conſilii, & cõſtantiæ quam in periculoſiſſimis tempeſtatibus retinebat,nunquam cedens aduerſis rebus. Ac memini Philippum de illo ſic ſentire,qui cum afferretur quædam cõcio in qua

Demoſthenes

A Demoſthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio uehemẽter ſtomacharetur,& Demoſtheni conuiciaretur,Hic uir, inquit,dignus eſt quem liberè loqui ſinamus. Nam huic uni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expenſum in meis rationibus, cum quidem ego malim ei confidere, quàm naualibus ſcribis. nullus eſt autem iſtorum, cui non inuenias in meis rationibus perſcriptum eſſe aurum,ligna,reditus,agros:at Demoſthenes claſſes armat,comparat exercitus,& ſubinde reparat.Talia dicebat ad me Philippus tũc & ſæpe aliàs de hoc uiro: & in quadã felicitatis ſuæ parte numerabat, quòd Demoſtheni non eſſet commiſſa ſumma imperii apud exercitum,cum omnia ſua conſilia perturbarẽ-
B tur illius orationibus,quæ ex Athenis uelut arietes uel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneã facta,nec poſt uictoriam deſiit prædicare quantum hic uir creaſſet periculum ipſi.Niſi enim præter ſpem,inquit,propter ducum inſcitiam,& aciem malè inſtructam,& inſperatam fortunam,quæ multa nobis conficere ſolet,uiciſſemus,uno die nõ modò regnum,ſed & uitam meam in diſcrimen adduxerat.Coniunxerat potentiſſimas urbes, coëgerat omnes uires Græciæ,Athenienſes,Thebanos,Bœotios,Corinthios,Eubœenſes,Megarenſes:& effecit ut periculum ſimul omnes ciuitates ſubirent,& mihi tranſitum in Atticam interclusit. Tales erant huius de Demoſthene ſermones perpetuò: & cum
C diceretur ad eum quòd magnũ antagoniſten haberet populum Athenienſem, reſpondebat ſe unum habere antagoniſten Demoſthenem. Nam quod abſque Demoſthene ſit, Athenienſes ſimiles eſſe Aenianenſium & Theſſalorum. Et quãdo legatos ad urbes mittebat,ſi quos alios miſerant Athenienſes,facilè uincebat ipſe,ſed Demoſthene præſente fruſtra inquit ſe legatos mittere:Nõ enim poſſunt contra Demoſthenis eloquentiam erigere trophæũ. Sic Philippus dicebat.Itaque ego,qui quidem longè inferior ſum Philippo, ſi cepiſſem talẽ uirum,num uelut bouem ad cædem abducerem, an uerò potius in conſilium de toto regno Græciæ cõſtituendo adhiberem?Nam initiò natura ei bene affectus
D fui,propter res eius geſtas,ac magis propter Ariſtotelis teſtimonium, qui ſolebat eum ſæpe ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cum tot eſſent qui ad eum uenire conſueuerant, neminem ſic admirabatur,propter magnitudinẽ ingenii, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem,& tolerantiam. Vos, inquit Ariſtoteles, ſimilem putatis eſſe Demoſthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati,& conamini hunc quoque pecunia corrumpere,qui uniuerſum patrimonium in Athenienſes priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas adhibetis,cum iſte nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et ſi quid in uobis reprehendit, ægrè fertis : at ille ne populum quidem metuit. Nõ
E uidetis eum amore patriæ Rempublicam gerere ac ducere,hanc adminiſtrationem tanquam philoſophiæ ac uirtutis ſcholam quandam eſſe,quam non cõueniat ad quæſtum aut alias cupiditates conferre.Propterea, Archia, ualde optarem mihi eius conſuetudinem contigiſſe,ut conſilio eius uti poſſim in præſentia, & audire uocem liberæ mentis, tot alioqui circumfuſus aſſentatoribus. Ac mihi ſanè uidetur hoc nomine reprehendendus eſſe, quòd uitam ſuam in diſcrimen adduxit pro tàm ingratis ciuibus, cum poſſet alios inuenire amicos fideliores & conſtantiores. A R C H. Alia quidem ô Rex rectè dixiſti,ſed hoc fruſtra dixiſſes illi.adeo furebat amore patriæ. A N. Sic eſt,ô Archia.quid enim manifeſta negem? Sed quomodo mortuus eſt? A R C H. Magis etiam mireris

eum ô Rex,ſi hoc ſcias. Nam & nos qui affuimus, non minus obſtupuimus,q̃ F alii ſpectatores. Videbatur enim iã olim apud ſe conſtituiſſe de hoc exitu uitæ: quod intelligi poteſt ex apparatu. Sedebat enim intus in tẽplo, ac fruſtra ſuperioribus diebus cum eo collocuti eramus. AN. Quales fuerũt ueſtri ſermones? AR. Multa humaniſſimè proponebã, promittebã ei ueniam abs te,nõ ſanè expectans. non enim noram hanc tuam uoluntatem, ſed arbitrabar te huic uehemẽter iratũ eſſe. tantùm iſta dicebã perſuadendi cauſſa. AN. Quomodo accepit ille ueſtram orationem?& nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuiſſe:ſed tu nihil omittas. Magna res eſt tanti uiri mores ſub exitum uitæ contemplari, utrũ ſpiritus defecerit,utrum expalluerit,an conſtantiam animi retinuerit. AR. G Nullã ſignificationem pauoris edidit. AN. Quomodo? AR. Suauiter enim riſit, ac luſit in priorem uitam meam. dixit me ineptum hiſtrionem eſſe tuorũ mendaciorum,nec poſſe commouere ſpectatorẽ. AN. Itaq; non credens tuis promiſſis,deſpondit animum? AR. Non. quòd ſi audies reliqua,non tãtùm uidebis fidem non habuiſſe, ſed etiam acrem obiurgationem attigiſſe. Dicam enim quia iubes. Non,inquit,indignum eſt aut nouũ Macedonibus ſic capere Demoſthenem,ut Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim ſcriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor,ut ſpe uitæ propoſita promittam me ad Antipatrum uen- H turum eſſe. Sed ſi hæc uera ſunt quæ dicitis,multo magis cauere debeo ne mẽs mea uideatur ab Antipatro corrupta,néue uidear deſeruiſſe ordinem in quo ad Græciæ defenſionem collocatus ſum, & transfuga factus ad Macedones conceſſiſſe. Si mihi honeſtum eſt uiuere, Piræeus præbeat,& triremis quam inſtruxi,& murus & foſſa meo ſumptu facta,& tribus Pandionis, cuius cauſſa ultro ludos feci,& Solon,& Draco,& libertas cõciuium,& liber populus,& decreta,& leges claſſium,& maiorum uirtus ac trophæa,& ciuium beneuolẽtia, qui me ſæpe coronauerũt,& Græcorum auctoritas, qui hactenus à me ſeruati ſunt. Quòd ſi mihi uita debeat contingere alterius miſericordia,quanquam id turpe I eſt, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias,aut quibus donaui pecunias. At ſi me nec inſularum imperium,nec mare defendet,petam ab hoc Neptuno auxilium,& ab hac ara,& à ſacris legibus. Sin autẽ Neptunus non poteſt defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demoſthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater pro deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienſes, & frui felicitate ueſtra, ſi imitari uellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum uel ſerò mutare,niſi uerecũdia Codri,& filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur uolui transfugam for- K
„ tunam ſequi. Honeſtũ enim effugium mors eſt quæ eſt extra omne periculum
„ turpitudinis. Et nunc Archia,quantum in me eſt,nõ uolo dedecorare Athenas, ſeruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori eſt honeſtiſſimum. Verùm conuenit te meminiſſe Tragœdiarum. nonne grauiter dictum eſt,

Ex Euripidis Hecuba.

At illa iam moriens,tamen
Decenter ut caderet,cauebat ſedulò?

Hoc cum fecerit puella,quanto turpius erit Demoſtheni præferre inhoneſtam uitam honeſtæ morti? ac obliuiſci Xenocratis & Platonis diſputationũ de immortalitate animarũ? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant.

A exprobrant. Verùm quid attinet me nũc recitare, cum ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blanditiis terrores miſcere? Ego, inquit ille, perſuaderi mihi paterer, ſi Archias eſſem: ſed quoniam Demoſthenes ſum, peto ut ignoſcas mihi, qui non conſueui inconſtans eſſe. Hic cum eum ui abducere uellem, idq; ipſe ſentiret, cœpit me irridere: & deum aſpiciẽs ait, Archias putat tãtùm arma & exercitus præſidia uitæ eſſe, & meum apparatũ contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi, neq; Macedones poſſint. Firmior eſt enim quàm ille murus ligneus quẽ olim nobis Apollo reſpondit inexpugnabilẽ fore. Nam ut prudentia me in adminiſtratione Reipub. ſe-

Bello Perſico uidelicet, cum ad Salaminem pugnatum eſt.

B curum præſtitit, ita me aduerſus Macedones ſecurum reddet. Nunquam formidaui Euctimonem, aut Ariſtogitonem, aut Pytheã & Callimedontẽ, aut Philippum, neque modò hunc Archiam formido. Cum hæc dixiſſet, Age, inquit, ne afferas mihi uiolentas manus. non enim prophanabo templum, quantum in me eſt. ſalutato deo ſpõtè ſequar. Ego ſic ſperabam facturum, cum ille manum ori admouet: neque ego ſuſpicabar eum aliud facere, quàm orare deos. ſed quid egerit, poſtea ex ancilla per tormenta cognouimus, diu eum habuiſſe paratum uenenum, ut morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cum lapſus inquit, Hoc cadauer ad Antipatrum uehes, Demoſthenem uerò

Mors Demoſthenis.

C non uehes, nõ per. Et uidebatur ſuo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, ſed ualedicens auolauit. Hunc ego finem, Rex, affero expugnati Demoſthenis. AN. Demoſthenis ſcilicet. O inuictũ animũ & beatũ, quàm generoſum facinus. Prudentia eſt, in manu retinere libertatis poſſeſſionem. Sed deceſſit uicturus in beatorũ inſulis apud heroas, ut dicitur, aut in cœlum peruenturus, ut Deus factus comes ſit Iouis liberatoris. Corpus uerò nos remittemus Athenas, futurum honeſtius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

DEORVM CONCILIVM, Vincentio Obſopœo interprete.

D

ARGVMENTVM.

Rurſum hoc loco Lucianus deorum gentilium uanitatem atque ſtultitiam more ſuo deridet: hominumq; ſuperſtitionem tacitè reprehendit, qui ridicula adeò atque abſurda de illis ſibi ipſis perſuadeant ac credant. Eſt autem feſtiua quædam imitatio, qua ad exemplum Athenienſis Reipub. concilium Deorum haberi fingit, ſuper ijs uidelicet qui ceu nothi ac peregrini in ciuitatem ac cœtum deorum irrepſiſſent. Accuſatoris igitur uicem Momus generalis deorum cæterorum ſugillator ſuſcipit: qui principiò quidem communi nomine in eos qui partim ex dijs, partim ex hominibus nati, in cœlum recepti fuerãt, tanquam nothos ac peregrinos inuehitur. Præcipuè uerò Dionyſium accuſat, ut qui non ſolùm ipſe aduentitius in cœlo ſit, uerùm etiã alios quoſdam barbaros et informes, numeroq; deorum prorſus indignos ſecum introduxerit. Atque huius rei tanquam au-Ctorem & cauſſam Iouem quoq; in crimen uocat, quòd is cum mulieribus mortalibus, nunc hac, nũc illa ſpe-

E cie trãsformatus concumbat, ac poſtea ex illis procreatos liberos inter deos referat, & in cœlo collocet. Itaq; iam illius exemplo etiam deas cũ uiris hominibus congredi cœpiſſe, ac liberos ex iiſdem ſuſtuliſſe. Secũdo autem loco eos qui & Barbari, & ex ſolis hominibus procreati, pro dijs haberentur, inſectatur, illorũ indignitatem, cum ob perſonarum ac linguæ fœditatem, tum ob ea quæ ex eo quòd in cœlum recepti eſſent, conſecuta ſint, exaggerans. Inter quos præcipuè Aegyptiorum abſurditatem perſequitur, quorum alij canũ, alij boum, alij aliorum turpium atque brutorum animãtium ſpecie colerentur. Poſtremò etiam philoſophorum illa plauſibilia ac uulgo iactata nomina arripit, puta Virtutem, Fatum, Naturã & c. ut quæ nõ noua ac peregrina ſint, ſed ne uſquam quidem exiſtant. Quo loco & temporum ſuorum uitia, & philoſophorum uanitatẽ ſimul notaſſe uidetur, ut qui uerbis quidem multa de uirtute iactarint, ipſo autẽ opere quiduis potius quàm uirtutem & honeſtatem præſtiterint. Quòd autem fati & naturæ quoque meminit, eò pertinet, quòd cultus deorum paulatim ſublatus fuit, quando homines à philoſophis edocti, fato quodam, et naturali rerum ordine ac ſerie, non deorum benignitate fieri ac geri omnia, opinari cœperunt. Atque ad hũc modum accuſatione ſua peracta,

Momus decretum quoque à ſe compoſitum proponit ac recitat, quo ipſo quoque ad exemplum Athenienſium F
pſephiſmatum, qualia multa temporibus Demoſthenis, et paulò ſuprà quoque facta ſunt, efficto, iubentur dij
cognitiones diuinitatis & originis quiſque ſuæ ad proximum concilium afferre, ut qui peregrini & aduenti-
tij reperti fuerint, è cœtu ac ciuitate deorum remoueantur.

IVPITER.

NE poſthac clanculum conſuſurretis, ô Superi, neque ad angulos
conuerſi, in aurẽ alter cum altero colloquamini, indignãtes mul-
tos parum dignos noſtri ſympoſii eſſe participes: uerùm poſtea-
quam coactum eſt concilium, quiſq; propalam in medium ſuã ad-
ferat ſententiã, & quæ accuſatione digna ſunt, accuſet. Cæterùm Mercuri præ- G
conium illud ex lege clara uoce promulgato. MER. Arrige aures, uocẽ com-
prime: Quis ex diis ſenioribus & perfectis, quibus permiſſum eſt, in concione
uerba facere uult? Ipſa deliberatio de inquilinis & hoſpitibus futura eſt. MO.
Ego Momus, ô Iupiter, ſi fandi copiã mihi feceris. IVPIT. Iam ipſo præconio
loquendi libertas tibi facta eſt: itaq; meo permiſſu nihil opus eſt. MO. Aio itaq;
nonnullos noſtrũ uitioſe & improbè facere, quibus non ſatis eſt ſemet deos ex
hominibus factos eſſe, niſi ſuos quoque pediſequos & famulos nobis honore
pares eſſe oſtenderint. qua in re nil magnum aut iuuenile ſe feciſſe exiſtimant.
Volo uerò ô Iupiter, ut interrita loquendi libertas mihi conceſſa ſit. Neq; enim H
aliter, quæ ſentio, effari poſſim. Sed me omnes ex æquo nouerunt, quàm libe-
ræ linguæ deus ſim, & quàm nihil eorum quæ parum honeſtè & decorè fiunt,
reticere ſoleam. Etenim omnia in reprehenſionẽ rapio, ac propalam, quæ mihi
optimè aut ſecus facta uidẽtur, proloquor, neq; reformidans cuiuſquam aucto-
ritatem, neq; præ uerecundia ſententiam meam concelãs. Quapropter & one-
roſus multis eſſe uideor, & natura ſycophanticus, dũ popularis quiſpiã & com-
munis omniũ accuſator ab illis uocor. Sedenim poſteaquã licitũ eſt, atq; ita iam
proclamatũ, & tu Iupiter cum libertate loquendi facultatẽ mihi cõceſſeris, ni-
hil diſſimulanter tacitũ aut præteritum dicturus ſum. Multi ſunt, inquã, nõ cõ- I
tenti quòd ipſi in deorum cõcilium admiſſi, noſtri contubernii ſint participes,
quodq; pari ſorte nobiſcum conuiuantur, præſertim cum ex dimidio homines
eos eſſe cõſtet: adhuc etiam miniſtros ſuos & chori ſocios in cœlum ſubduxe-
runt, eosq; deos fecerũt adſcriptitios: & nũc æqualem cum aliis diſtributionem
auferunt, & ſacrificiorum conſortes ſunt, neq; penſionem in inquilinos conſti-
tutam nobis perſoluentes. IVPIT. Ne quid obſcuris ambagibus inuoluas, ô
Mome, uerùm perſpicuè & dilucidè, quæ ſentis, eloquere, additis quoque no-
minibus. Iã enim in mediũ ita oratio tibi proiecta eſt, ut multos pariter in ſuſpi-
cionem rapiamus, ac alium alio modo tuis dictis obnoxiũ inſimulemus. Opor- K
tet uerò liberum concionatorem nihil ob metum reticere. MO. Euge ô Iupi-
ter, quãdoquidem me ad linguæ libertatem cohortaris, fit uerò hoc abs te ani-
mo prorſus regio & magnifico: proinde nominatim quoque tuo iuſſu eoſdem
perſtringam. Ille enim generoſiſſimus Dionyſus, ſemihomo exiſtens, neque à
materna ſtirpe Græcus, ſed Syrophœnicis cuiuſpiam mercatoris, nempe Cadmi
nepos, poſteaquam immortalitate donatus eſt, cuiuſmodi quidem ille ſit, nõ di-
co, neque mitram, neque ebrietatem, neq; errantem eius inceſſum uituperabo.
Omnes enim, ut opinor, uidetis q̃ mollis ſit & effœminatus deliciis, dimidio
inſaniens, ſtatim à ſummo mane merum ſpirans. Ille uerò totam fratriam nobis
induxit,

A induxit,& toto choro aducto præſtò eſt, deosq; declaranir & Pana,& Silenũ,
& Satyros,agreſtes quoſpiam & caprarios permultos, homines ſaltationi dedi-
tos, & forma mõſtroſa ſpectabiles: quorũ hic quidem gerens cornua,dimidia
parte corporis capram referens, barbamq; profundam nutriens,parum ab hir-
co diſcrepat: alter uerò ſenex caluitio & ſimis naribus deformatus,plurimùm
ſuper aſinum inequitans, genere Lydus eſt. Cæterùm Satyri acutis auribus, &
ipſi calui & cornigeri,qualia ferè hœdis nuper natis excreſcunr cornua,Phry-
ges quidam exiſtentes. Sunt uerò caudati omnes. Videte cuiuſmodi deos nobis
facit generoſus ille. Mitto enim dicere quòd & duas mulieres adduxerit, alte-
B ram amicam ſuam exiſtẽtem,nempe Ariadnen,cuius etiam coronam ſtellarum
choro annumeratam addidit. Alteram uerò Icari agricolæ filiam. Et quod o-
mnium eſt ridiculoſiſſimum,ô Superi,Erigones quoque canem illum adduxit,
ne triſtitia afficeretur puella, ſi familiarem ſuum in cœlo non haberet, & eam
quam in delicüs habuit caniculam. Hæc uerò non uidentur nobis eſſe contu-
melioſa,quæ'que nec inſania nec riſu careant? Audite etiam alios. IVPIT. Caue
Mome quicquam dixeris aut de Aeſculapio,aut de Hercule. Video enim quò
orationis tuæ impetu rapiaris. Etenim horum alter agit medicum, & ægrotos
morbis leuat, eſtq; planè multis aliis anteferẽdus. At Hercules filius meus exi-
C ſtens, non paucis laboribus immortalitatem adeptus eſt. Itaque caue ne hoſce
accuſes temere. MO. In rui quidem gratiam tacebo,ô Iupiter,etſi multa dicẽda
habeam: atque ſi nihil aliud, adhuc tamen ſigna igne inuſta in corpore retinẽt.
Porrò ſi liceret & aduerſum te dicendi libertate uti, multa haberem quæ poſ-
ſim oratione reprehẽdere. IVPIT. Atqui in me maximè tibi licet dicere. Nun-
quid igitur & me ut deum inquilinum in ius uocas? MO. Equidẽ in Creta non
tantùm hoc audire licet: uerùm aliud quoque de te dictitãt,atque etiam ſepul-
crum tuum commonſtrant hoſpitibus. Ego uerò neque illis fidem habeo,neq;
ex Achiuorum numero Aeginenſibus ſubdititium te eſſe affirmantibus. Cæ-
D terùm quæ cum primis reprehenſione digna ſunt,ea in mediũ adducam. Enim-
uero horum delictorũ principii, & concilii noſtri nothorũ multitudine adul-
terãdi,cauſſam tu Iupiter adeò primus induxiſti,cũ puellis ac mulieribus mor-
talis conditionis rem habere ſuſtinẽs,ac alio ſubinde habitu ad eas deſerto cœ-
lo deſcendens. Itaque perſæpe in metu ſumus,ne quis te comprehenſum ſacri-
ficet,quoties taurus factus es. Aut quiſpiam ex aurifuſoribus te cõflatum peri-
mat, quoties auri ſpeciem indueris, ac nobis pro Ioue aut ſegmentũ, aut armil-
la,aut inauris factus fueris. Sed enim hiſce ſemideis cœlum iam compleuiſti. ne-
que enim aliter poſſum dicere. Eſtq; res planè abſurdiſſima,ſi quis ex improui-
E ſo audierit Herculem in deorum numerum eſſe aſſumptum,Euryſthea autem
qui illi imperauit,fatis functum eſſe. Et Herculis templũ cerni in proximo mi-
niſtri exiſtentis, Euryſthei uerò illius domini ſepulcrum. Et rurſus ex Theba-
nis Dionyſus deus factus eſt: eius autẽ conſobrini, nimirũ Pẽtheus,& Actæon,
& Learchus,homines fuerunt omniũ infeliciſſimi. Ex quo uerò tu Iupiter ſe-
mel illis hanc licẽtiæ ianuam aperuiſti, & cum mortalibus commercium habe-
re cœpiſti,omnes tuum inſtitutum imitantur. Neque tantùm dii tui ſunt imita-
tores,ſed etiam deæ hac in parte tuum æmulantur ingenium. Quis enim igno-
rat Anchiſen,& Tithonũ,& Endymiona,& Iaſonem,& complures alios? Ita-
que hæc mihi miſſa facienda uidentur, multi enim laboris eſſet hæc cuncta ſin-

gulatim reprehendere. IVPIT. At uide Mome, ne quid de Ganymede dixeris. F
Malè enim me habebit, ſi adoleſcentem uerbis conturbaueris, affecto cõtumelia genere. M O. Proinde neque de aquila quicquam dicturus ſum, quòd & illa in cœlo uerſatur, regio ſceptro inſidens, ac tantùm non ſuper capite tuo nidificans, & deus eſſe geſtiens: aut illam quoque in Ganymedis gratiam præteribimus? Atqui, ô Iupiter, Attis ille, & Corybas, & Sabazius unde nobis tandem accerſiti ueniunt? Aut etiam Mithres ille Medus, qui indumento Perſico amictus, & tiara redimitus eſt, neque græcam uocem ſonans, adeò ut ſi quis illi nectar propinet, præbibẽtem non intelligat? Itaque & Scythæ & Getæ hæc uidentes, nobis longum ualere iuſſis, ipſi immortalitate donant homines, ſuiſq; G
ſuffragiis deos quoſcunque libuerit conſtituunt, nõ alia ratione quàm Zamolxis ſeruilis conditionis homo exiſtens, diuinitatem adeptus eſt, & deorum numero aſſeriptus, haud ſcio quo modo nobis impoſuerit. At ſanè hæc omnia, ô Dii, adhuc medioeria, & aliquo modo ferenda ſunt: cæterùm tu, ô canino rictu hians Aegyptie, qui ſindone amictus es, quisnam eſſe gloriaris, ô optime, aut quomodo deus eſſe contendis latrando? Quid autem ſibi uult & Memphites taurus ille uerſicolor, qui & precibus deueneratur, & reſpondet oraculis, neq; non prophetas habet? Pudet uerò me ciconias percenſere, & ſimias, & hircos, atque his longè abſurdiora, quæ neſcio quomodo ex Aegypto in cœlum uſq; H
conſcenderunt. Illa itaque, ô Dii, quomodo ſuſtinetis æquali uobiſcum honore, aut etiã amplius adorari? Aut tu Iupiter, quo ferre potes animo, poſteaquam arietis cornua tibi produxerint? IVPIT. Turpia profectò ſunt quæ dicis de Aegyptiis: attamen pleraque illorum in ſe myſtica complectuntur ænigmata, quæ nõ prorſus à prophanis deridenda ſunt. MO. Planè nobis Iupiter opus eſt myſteriis, ut deos, deos eſſe cognoſcamus: & caninis capitibus præditos, canes eſſe intelligamus. I V P. Mitte de Aegyptiis in præſens dicere, nos uerò de his aliàs per ocium deliberabimus. Itaque alios, ſi qui notandi ſuperſunt, adducito. MO. Trophonium, ô Iupiter, & quod me præfocat, Antilochum. Ille, inquam, ſceleſti & matricidæ hominis filius uaticinatur in Cilicia, multa impudenter ementiens, & duorum obolorum gratia præſtigiis incãtans homines. Quocirca non amplius tu Apollo ob uaticinii prædicationẽ haberis in precio, ſed iam omnis lapis, & quæuis ara reſponſa dat oraculũ petentibus, dũmodo oleo perfuſa fuerit, & coronas habuerit, & homine præſtigiatore abundauerit, cuiuſmodi iam permulti ſunt. Iam etiam Polydamantis athletæ ſtatua medetur febre laborantibus in Olympia, & Theagenis in Thaſo. Quin Hectori quoque ſacra faciũt in Ilio, & è regione Proteſilao, nempe in Cherroneſo. Ex quo igitur in tantum numerum ſubinde aucti excreuimus, magis in uſu fuit periurium & ſacrilegium, & omnino nos deſpectui habere cœperunt rectè facientes. Et hæc quidem de nothis & ſuppoſititiis dicta eſſe uolui. Cæterùm ego & peregrina nomina permulta audiens eorum qui neque degunt apud nos, neque ullo modo poſſunt eſſe, admodum ô Iupiter propter hæc rideo. Vbi enim gentiũ eſt multis modis iactata illa uirtus, & natura, & fatum, & fortuna, intoleranda & uana rerum uocabula ab inertibus hominibus philoſophiæ titulo ſemet uenditantibus excogitata? Quæ quãquam ipſorum commenta ſunt, ſic tamen ſimplicium animos perſuaſerunt, ut nemo amplius nobis ſacrificare dignetur, certò perſuaſum habens, quòd etiam ſi infinitas hecatombas nobis obtulerit, fortunam tamen

A men nihilo ſecus ea facturam quæ à fatis decreta ſunt,& quæ ſub initium cuiq; naſcẽtium Parcæ fatalibus fuſis adneuerint. Perlibenter itaque te Iupiter interrogarem,ubinam gẽtium tibi uiſa eſſet aut uirtus,aut natura,aut fatum? Quòd enim & tu talia ſubinde in philoſophorũ diſputationibus audias, mihi dubiũ non eſt,niſi fortaſſe quiſpiam ſurdis ſit auribus,ut eoſdem uociferantes inaudire nequeat. Multa equidem adhuc dicenda ſuperſunt, ſed finem uerborum faciam. Video enim quoſdam ob dicta mea dolenter perturbari, & iam ſibilare, maxime uerò eos qui orationis libertate tacti ſunt. Itaque pro concludẽda oratione,ſi ita ſedet animo tuo Iupiter,decretũ quoddam de illis iam cõſcriptum
B legam. IVP. Recita. Neq; enim omnia abſurdè aut de nihilo reprehendiſti. Et ſanè multa ex illis inhibenda & coërcenda ſunt,ne in immenſum excreſcant.

DECRETVM BONA FORTVNA.

Concilio legitimè coacto, ſeptima die menſis inſtantis Iupiter conſulatum agebat, Neptunus præſidem, Apollo præfectum: Momus ſcribæ officio fungebatur noctu, & Somnus dixit ſententiam. Quoniam multi ex peregrinis, non Græci tantùm, uerùm etiam Barbari, nequaquam digni exiſtẽtes cœleſtis Reipublicæ, cõmuni nobiſcũ participatione, nothi & ſubdititii, haud ſcio quónam modo etiam dii eſſe contendentes, cœlum
C angulatim compleuerunt, ita ut ſympoſium tumultuoſis turbis plenum ſit, obſtrepẽte paſſim diuerſilingui & undique accerſita multitudine: deficit autem ambroſiæ & nectaris copia, adeò ut mna iam coëmendus ſit ſextarius, propter bibẽtium multitudinem: ſedenim illi, qua ſunt procacitate & immodeſtia, diis ueris & antiquis loco motis, ſemet ipſi primis dignantur accubitibus præter omnem mórem patrium: ad hæc in terris quoq; ante alios honorari contendũt: uiſum eſt curiæ & populo, ut ad hyberna ſolſtitia cogatur in Olympo conciliũ: ſeptem autem ad cognoſcẽdum appoſiti eligantur Dii perfecti, tres quidem ex curia ueteri, quæ Saturno regnante conſtituta eſt: quatuor autẽ ex duodecim,
D quorum in numero unus erit Iupiter. Cæterùm qui electi erunt arbitri, ipſi ad cognoſcendum cauſſas ſeſſum eant, dicto prius iuramento legitimo, nimirum Styge. At Mercurius proclamato præconio uniuerſos in concionem congreget, quicunque in deorum concilium legitimè admitti poſtulant. Veniant autem illi adductis iuratis teſtibus, & certi generis iudiciis. Deinde illi in unũ locum commeent: uerùm arbitri accuratè expendentes, aut deos illos declarabũt, aut ad ſua ſepulcra & maiorũ tumulos ablegabunt. Si uerò quiſpiam ex obſcuris & reprobatis comprehenſus fuerit, & ſemel ab arbitris condemnatus in cœlũ aſcenderit, ille per præceps in Tartarũ corruat. Præterea quiſque exerceat
E ſua commercia, neque Minerua rei medicæ intenta ſit, neque Aeſculapius dandis oraculis uacet aut ſeruiat, neq; Apollo tanta ſoli ſibi obeunda uendicet, ſed una re quapiam electa, aut uatem, aut citharœdum, aut medicũ agat. Porrò autem philoſophis dicetur, ne noua ſubinde fingendo comminiſcantur nomina, neque de iis quorum imperiti ſunt, nugentur. In quorumcunque autem honorem aut cultum templa aut ſacra conſtituta ſunt, illorum imagines ſubuertantur, earumq; loco, aut Iouis, aut Iunonis, aut Apollinis, aut alterius cuiuſpiã erigatur. Illis autem urbs congeſta terra ſepulcrũ accumulet, & aræ loco ſtatuam reponat. Quòd ſi quis præconio dicto audiens eſſe noluerit, arbitrorumq; examen & cenſuram ſubire recuſarit, ille indicta cauſſa cõdemnetur. IVP. Iuſtiſſi-

Et hoc ad exẽplũ Athenienſium pſephiſmatũ factum. Sic enim & apud illos aliquoties de peregrinis urbe eijciendis in ſenatu decretũ, legẽſque latæ fuere, ut cum alibi, tũ ex orationibus quibuſdã Demoſthenis patet.

mum equidem decretum eſt iſtud ô Mome:& qui ſuffragatur huic,manũ pro- F
tendat. Atqui potius ita fiat. Complures enim noui futuros, qui ſua non ſunt adiecturi ſuffragia. Verùm in præſens abite. Cæterùm in concionem accerſiti à Mercurio,uenite adferentes unuſquiſq; cognitiones claras,& manifeſtas comprobationes,matris & patris nomen,& unde oriundus ſit,tum quomodo diuinitaté adeptus ſit,ad hæc tribũ quoque,& curiales. Verùm enimuero qui præſtò non fuerit, parum curæ erit arbitris, tametſi ille in terris ingens delubrum habuerit,ac homines eundem deum eſſe exiſtimauerint.

CYNICVS, Thoma Moro interprete.

G

ARGVMENTVM.

Diſputatio eſt Luciani ac Cynici,qua alter Cynicam uitam ut ſordidam atque ferinam, & à natura hominis abhorrentem reprehendit,alter ut frugalem & modeſtam, & uirtuti maximè conuenientem defendit. Luciani argumenta ſumuntur à modo & deſcriptione uitæ uictusq; Cynicorum,quòd illi ut mendici incedãt: ut canes,quibuſuis reiectamentis uictitent: & ut feræ,nullas certas ſedes,nulla certa habitacula teneant: deinde & contra naturam faciant,quæ ob id omnia crearit, ut illis ad corporum alimenta, defenſionem,& uoluptatem quoque utamur:quæ cum illi contemnant ac negligant,ipſam naturam ac Deum negligere atq; contemnere uideri. Contrà autem Cynicus à finitione opulentiæ & inopiæ oſtendit ſe neque mendicum eſſe, neque quicquam ſibi deeſſe. Deinde quod alter de natura,& rebus omnibus ad uſum noſtrum creatis affert,id ſimilitudine quadã diluit. Et primo,quod ad uictum attinet,oſtendit,ut in conuiuio lauto non omnia ab omnibus arripi & uorari,ſic neque in rebus creatis omnia ab omnibus uſurpari conuenire: alia ægrotantibus & H
inualidis,alia ualentibus & robuſtis magis accõmoda eſſe. Atque eo loco in diuitias,ut quæ magna moleſtia multisq; periculis pariuntur, deinde & ipſæ uiciſsim multorũ malorũ cauſſæ ſint, inuehitur. Et quod alter de Cynicis uſurparat, hoc in diuites ipſe retorquet, uidelicet quòd contra quam à natura omnia creata ac facta ſint, ipſi illis utantur. Denique uitam ſuam etiam deorum exemplo atque auctoritate comprobat. Deinde uerò, quod ad habitum & cultum pertinet, oſtendit ea quoque parte naturam magis ſequi ſeſe, quàm diuites, ex officio & fine ueſtium,cæterarúmque id genus rerum. Nam ſe,quatenus uſus poſtulat,illis uti: contrà diuites ut cinædos & mulieres incedere, glabros & delicatos, & perinde ut torrente aliquo, ſic libidine ſua præcipites ferri. Poſtremò etiam deos pleroſque barbatos ac nudos fingi, ſibique quàm diuitibus illis habitu ac cultu ſimiliores apparere.

LVCIANVS ET CYNICVS.

I

LVC. QVID tu tandem? barbam quidem habes & comam, tunicam non habes,nudus conſpiceris,ac ſine calceis,delecta nimirum uaga inhumanaq; ac ferali uita: tum proprio corpore contrà quàm faciũt cæteri,ſemper uſus incõmodè,nunc huc,nunc illuc circũis,in arido præterea ſolo cubans, adeò ut plurimum etiam ſordium, tritum iſthuc pallium referat,alioqui nec ipſum uel tenui filo,uel molle,uel florulentum. CYN. Neque enim indigeo.ſi quid eſt huiuſmodi,ut comparetur facillimè,dominoq; minimum exhibeat negocii,id,inquã,mihi ſufficit. At tu per deos dic mihi,putáſne eſſe in luxu uitium? LVC. Imò admodum. CYN. Contrà in frugalitate K
uirtutem? LVC. Admodum. CYN. Cur igitur tandẽ quum me uideas uiuentem frugalius q̃ uulgò faciunt homines,eos uerò ſumptuoſius,me,non illos arguis? LVC. Quia non frugalius per Ioué uideris mihi,ſed egentius uiuere,imò uitam omnino egenam atq; inopem. Nam tu nihil à mendicis differs,qui cibum mendicant in diem. CYN. Vis ergo uideamus (quandoquidem huc proceſſit oratio)quidnam inopia ſit,quidq; rurſus copia? LVC. Si tibi quidem ita uidetur. CYN. Nunquid ergo ſatis id cuique eſt,quicquid ipſius explet neceſſitatem? an aliud quippiam dicis? LVCIA. Eſto iſtud. CYN. Indigentia uerò,quicquid cuiuſquam uſui deeſt,nec eò quò ſit neceſſe,peruenit? LVC. Scilicet. CYN.

Nihil

A Nihil igitur meis in rebus deeſt. Nihil enim in his eſt, quod neceſſitatē non expleat meam. LVCIA. Quo pacto illud ais? CYN. Scies, ſi conſideres in quem uſum eorum quodque paratum eſt, quorum egemus: ut domus, an non tegumenti gratia? LVCIA. Maximè. CYN. Quid ueſtis, cuius gratia? nónne tegumenti etiam ipſa? LVCIA. Sanè. CYN. At ipſo per deos tegumento, cuius rei gratia indiguerimus? nónne ut melius ſe habeat id quod tegitur? LVCIA. Mihi quidem ſic uidetur. CYN. Vtrum igitur tibi peius ſe habere uidentur pedes? LVCIA. Neſcio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris: quódnā pedum officium eſt? LVC. Ingredi. CYN. An deterius ergo ingredi pedes tibi uidētur mei, q̄ aliorū?
B LVCIA. Iſtud uerò fortaſſe non. CYN. At non poſſent, ſeu ſeſe melius ſeu deterius haberent, officium ſuum præſtare? LVCIA. Fortaſſe. CYN. Pedibus ergo nihil peius affectus uideor, quàm alii? LVCIA. Non uideris. CYN. Quid corpus uerò meum? Num deterius quàm reliquorum? Nempe ſi deterius ſe haberet, eſſet idem imbecillius: corporis quippe uirtus robur eſt. An meum ergo debilius? LVCIA. Non uidetur. CYN. Neque pedes ergo tegumento uidentur egere, neque reliquum corpus. Quippe ſi egerent, malè haberent. Egeſtas etenim omnino mala, ac peius habere ſe facit ea quibuſcunque adfuerit. At ne ali quidem deterius corpus uidetur meum, quod quibuslibet cibis alitur. LVC.
C Manifeſtum eſt id quidem. CYN. Nam nec uegetum eſſet robuſtumq́; ſi aleretur malè. Mala ſiquidem alimenta corpus tabefaciunt. LVC. Iſta quidem ita ſe habent. CYN. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita ſe habentibus, me arguis, uitamq́; improbas meam, ac miſeram prædicas? LVCIA. Ideo per Iouem, quòd cum natura (quam tu colis) ac ſuperi terram in cōmuni ſtatuerint, ex eaq́; multa nimirum ac bona ediderint, ut nobis omnia ſupereſſent abunde non in neceſſitatem modò, uerùm in uoluptatem quoque: tu tamē horum omnium aut maximæ ſaltem partis expers es, nec eorum quoquam frueris nihilo certè magis, quàm feræ. Nempe aquam bibis, quam etiam bibunt feræ: comedis uerò
D quicquid offenderis, quemadmodum canes: tum cubile nihilo melius canibus habes, quandoquidem gramen tibi ſufficit, quemadmodum & illis: palliū præterea circumfers nihilo mendico decentius. Quanquam ſi tu his cōtentus rectè ſapis, tum Deus profectò neutiquam rectè fecit, primùm quòd oues effecit pingues, deinde uites dulcis uini feraces, ac reliquum deinde apparatum uarietatē mirabilem, & oleum, & mel, & reliqua omnia ut nos haberemus, edulia quidē omnigena haberemus, potum dulcem haberemus, pecunias haberemus, mollē lectum haberemus: præterea pulchras domos, ac reliqua demum omnia mirum in modum præparata. Nam & ipſa quoq; artium effecta, deorum dona ſunt. At
E uiuere omnibus hiſce bonis priuatum, id fuerit profectò miſerum, etiam ſi ab alio quopiam priueris, quemadmodum hi qui ſeruantur in uinculis: longè uerò miſerius, ſi quis ipſe ſeſe omnibus bonis priuet. Nam ea demū manifeſta inſania eſt. CYN. Et rectè quidem fortaſſe dicis. Verùm iſthuc dic mihi: Si quis diuite quopiam alacriter atque humanè, quin prolixè quoque exhibente conuiuium, tum hoſpites excipiēte & multos ſimul & omnigenos, alios quidem imbecillos, alios autem robuſtos, deinde apponente multa atq; omnigena, ſi quis, inquam, omnia corripiat, omniaq́; deglutiat, nō ea tantùm quæ uicina ſunt, ſed ea quoque quæ procul abſunt, præparata uidelicet inualidis, ipſe tamen ualens, quum unum dūtaxat uentrem habeat, nec multis ut nutriatur indigeat, diutius

tamē quàm alii multi immorētur,hic uir cuiuſmodi tibi uidetur eſſe?probúſne? F
L V C. Non mihi quidem. C Y N. Quid uerò,num temperans? L V C I A. Ne id quidem. CYN. Quid uerò ſi quis eiuſdem menſæ particeps, multa illa ac uaria negligat,uno quopiam ex his quæ proximè apponūtur, electo,cum ſatis in ſuam habeat neceſſitatem,id decēter edat,eoq́; ſolo utatur, cætera illa ne reſpiciat quidem:an nō hunc temperatiorem & meliorē uirum illo putabis? L V C. Ego certè. CYN. Verū ergo iam intelligis,an me oportet dicere? LVC. Quidnam? C Y N. Quòd Deus illi quidem pulchrè conuiuium inſtruenti ſimilis eſt, ut qui appoſuerit multa ac uaria,atque omnigena,uti eſſent quæ cuique cōuenirent,alia quippe ualentibus, alia rurſus ægrotantibus,atque alia quidem robuſtis,alia uerò inualidis:non ut omnibus utamur omnes, ſed ut his utātur ſinguli,quæ ſuæ cuiuſque naturæ conueniunt,& ex his ipſis,quacunque re maximè quenque indigere contigerit. At uos illum qui per inſatiabilitatem atque incontinētiam omnia corripit,refertis,ut qui rebus uti uelitis omnibus, & undecunque partis,nō ſolis contenti præſentibus,exiſtimantes propriam quidem neque terram, neq; mare ſufficere,ſed importantes ab ipſis uſque terræ finibus uoluptates,patriisq; rebus peregrina præferentes, ſumptuoſaq́; frugalibus, atq; ea quæ difficilè comparantur,his quæ ſunt comparatu facilia: in ſumma denique moleſtias malaq; potius eligentes,quàm abſq; moleſtiis uiuere. At iſti quidem plurimi ac precioſi beatiq; apparatus quibus exultatis,per magnam ad uos miſeriam ærumnamq; perueniunt. Aurum ipſum tam optabile, ſi libet, argentumq; conſidera: domus conſidera ſumptuoſas,ueſtes operoſas cōſidera: atque eius generis omnia, quāto negocio emūtur, quot laboribus, periculis,imò ſanguine ac cæde,quantoq; hominum interitu: non ideo ſolùm,quòd dum nauigant,propter iſta pereunt cōplures: ac dum quærunt parātq;,grauia perferunt: ſed ob id quoque,quòd digladiationes multas pariunt,quodq; ob ea inſidiātur inuicē & amicis amici,& parentibus liberi,& maritis cōiuges. Sic opinor Eriphylen quoque auri gratia prodidiſſe maritum. Atque hæc quidem omnia fiūt, quum tamen ueſtes illæ uariæ nihilo magis quicquam queant calefacere,aurátaque illa ædificia nihilo prorſus magis tegant, nec pocula illa argentea potuī quicquam magis conducant,ſed nec aurei illi nec eburnei item lectuli ſomnum ſuauiorem præbeant,imò uidebis frequenter in eburneo lecto, ſumptuoſisque ſtromatibus,beatis illis ſomnum cōtingere non poſſe. Præterea omnigenæ illæ circa edulia curæ,nihilo magis alunt,quin tabefaciunt potius corpora, iiſdemq; morbos ingenerant. Quid autem dicere attinet,libidinis gratia quantas moleſtias mortales & faciunt, & patiuntur? Quanquam facile eſt iſti cupiditati mederi,niſi quis uelit indulgere deliciis. At ne hæc quidem inſania corruptelâque ſufficere uidetur mortalibus,ſed iam rerum etiam uſum peruertunt,ſingulis rebus ad id utētes,ad quod minimè paratæ ſunt, quemadmodum lecto ſi quis uti carpenti loco uelit,ac tanquam curru. LVCIA. Quíſnam is eſt? CYN. Vos,inquam, qui hominibus tanquā iumētis utimini. Nam eos iubetis, ut lecticas tanquam currus in ceruicibus ferant, ipſi uerò in ſublimi reſidetis delicati,atque illinc homines perinde tanquam aſinos aurigamini,imperantes ut hac, non illac eant: & qui hæc facitis maximè,iidem maximè beati uidemini. Tum hi qui piſcium carnibus non tantùm ut alimentis utuntur, uerùm tincturas etiam quaſdam ex his machinantur, eos dico qui purpuram tingunt, nónne & hi præter

naturam

G (margin), H, I, K

A naturam his utuntur quæ à deo præparata ſunt? L V C. Non per Iouem, ſiquidem tingere etiam poteſt, non comedi tantùm, purpuræ caro. CYN. At non in id tamen nata eſt. Nam & cratere quiſpiam, ſi præter naturam detorqueat, ollæ loco poſſet uti, nec in id tamen paratus erat. Sed quo pacto poſſet quiſpiã uniuerſam illorũ infelicitatem percurrere, quæ tanta eſt? At tu me quoq; quòd nolo eius eſſe particeps, incuſas: uiuo ego tamen quemadmodũ modeſtus ille, his uidelicet duntaxat, quæ mihi apponuntur, ueſcens, ac frugaliſſimis utens: uariis uerò illis atq; omnigenis minimè inhians. Ac deinde quum paucis egeã, ac minimè multis utar, ferinã tibi uideor uitã uiuere. Atqui hac ratione tua Dii pro-
B fectò in periculum ueniunt ne & ipſi ſint feris etiam deteriores, quippe qui rei nullius indigent. Verùm ut exactius intelligas cuiuſmodi horũ utrunq; ſit, uel paucis uidelicet egere, uel multis, conſidera quòd pluribus egent primùm pueri quàm adulti, deinde mulieres quàm uiri, tum ægroti quàm ualentes: atq; omnino in ſumma, inferiora quælibet præſtantioribus plurium indigent: proinde Dii omnino nullius egent rei: qui uerò ad Deos accedunt proximè, quàm minimis egent. An Herculem putas omnium hominum præſtantiſſimũ, quippe diuinũ uirum, deumq; rectè creditum, miſerum tunc fuiſſe, quum circũiret nudus, pelle duntaxat indutus, harum rerum noſtrarum nihil deſiderans? At il-
C le miſer profectò nõ erat, quippe qui miſeriam ab aliis propulſabat: neq; rurſus pauper, qui terra mariq; dominabatur. Nempe quocũq; intendiſſet impetũ, omnes quaquauerſum ſuperabat: nec in quenquã ſui temporis incidit, qui ſe uel æquarit unquam, uel uicerit, quoad ex humanis exceſſit. At tu illi ſtromata puras calceoſq; defuiſſe, atque ob id mundum obambulaſſe tantum uirum? Dicendum profectò non eſt: ſed continens erat ac fortis, & moderatè uiuere uolebat, nõ indulgere deliciis. Quid Theſeus eius diſcipulus? An non rex erat Athenienſium omniũ, ac filius etiam, ut ferunt, Neptuni, ſua certè tempeſtate fortiſſimus? Attamen ille quoque uoluit ſine calceis eſſe, ac nudus ingredi: bar-
D bámque & comam nutrire placuit ei: nec ei tamen ſolùm, ſed omnibus etiam ueteribus placuit: nempe meliores erant quàm uos: atque adeò ne ſuſtinuiſſet quidem eorum quiſquam aliquid huiuſmodi, nihilo profectò magis quàm leo quiſpiam ſeſe tonderi. Siquidem carnis mollitiem ac læuorem decere mulieres exiſtimabant, ipſi uerò ſicuti erãt, ita uideri quoq; uiri uolebant: ac barbam quidem cultum uiri ducebant, quemadmodum in equis iubam, in leonibus barbã, quibus deus ſplendoris quandã atque ornamenti uenuſtatem dedit. ſic & uiris barbam adiunxit. Illos igitur ego æmulor, ueteres inquam illos imitari uolo. huius uerò tempeſtatis homines nõ æmulor mirabilis huius felicitatis nomi-
E ne, quam in epulis & ueſtibus habent, dum poliunt ac læuigant ſingulas corporis partes, ac ne ſecretiorum quidem ullam, ita ut inſtituit natura, dimittentes. At mihi certè pedes opto ut nihil equinis differant, quales Chironis fuiſſe ferunt. Tum ut ipſe ſtromatis non egeã more leonum, nec cibo egeam magis exquiſito quàm canes. Contingat præterea mihi, ut terra quæuis mihi per ſe pro cubili ſufficiat. Domũ uerò ut mundũ hunc exiſtimẽ. Alimenta demũ ut ea deligam, quæ facillimè comparari poſſint. Aurum uerò argentumq; ne deſiderem unquã, neq; ego, neq; meorum amicorũ quiſquã. Omnia nanq; mala inter homines ex horum cupiditate naſcũtur, & ſeditiones, & bella, & inſidiæ, & cædes. Hæc omnia fontẽ habent plus habẽdi cupidinem. At hæc à nobis abſcedat

procul, ne unquã plus ſatis appetam: minus uerò cũ habeam, ferre æquo animo ualeam. Noſtra quidem ita ſe habent. Plurimum profectò à uulgi ſententiis iſta diſſentiũt. Neq; quicquam ergo mirandũ eſt, ſi ab his differimus habitu, à quibus tãtum differimus inſtituto. Sed te miror, quónam pacto, quum ſuã quádam citharœdo ueſtẽ tribuas, cultumq;, atq; adeò tibicini ſuum, & tragœdo ſuũ: bono uiro cultum ueſtemq; propriã nullam exiſtimas, ſed eandem ei cum uulgo habẽdam cenſes, idq; quum uulgus malum ſit. Quòd ſi bonorum cultus proprius debet eſſe ullus, quínam deceat magis q̃ hic meus, qui maximè luxurioſis pudendus ſit, quemq; illi maximè auerſentur? Cultus ergo meus huiuſmodi eſt, ſqualidum eſſe, hirſutum eſſe, tritum pallium indui, comam producere, ac ſine calceis ingredi. Veſter uerò, cinædorum ornatui ſimillimus eſt, nec dignoſcere uos quiſquã ab illis poſſit neq; colore ueſtium, neq; mollitie, neq; camiſiarum numero, neq; lacernis, neq; calceis, neq; capillorũ cura, neq; odore. Nam & redoletis ut illi, iam præſertim uos, qui eſtis feliciſſimi. Et quidem quid facias, quũ uir eundem cum cinædis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis præſtatis, uoluptatibus uerò nihilo minus quàm illi ſuperamini: eadem comeditis, eodem modo dormitis atq; inceditis, imò uerò incedere nõ uultis, ſed geſtari potius tanquam ſarcinæ, alii ab hominibus, alii uerò à iumentis. At me pedes ipſi geſtant, quocunque ſit opus: egoq; & frigus tolerare ſufficio, & calorem pati: eaq; quæ dii obtulerint, minimè moleſtè ferre, ideo uidelicet, quia miſer ſum. Vos uerò propter hanc felicitatem nulla eſtis fortuna contenti, ſed omniũ pœnitet: ac præſentia ferre non poteſtis, abſentia deſideratis, hyeme quidem optãtes æſtatem, æſtate rurſus hyemem: atq; in calore frigus, in frigore uiciſſim calorem: quemadmodum ægrotantes, moroſi ſemper & queruli, quod in illis quidem facit morbus, in uobis uerò mores. Atq; hæc ita quum ſint, iam nos in uitam ueſtram traducere æquum cenſetis, noſtramq; corrumpere, quum ſæpe malè conſulta ſint quæ facitis, ipſiq; ſitis in ueſtris ipſorum negociis minimè circunſpecti, nihilq; eorum iudicio ac ratione, ſed conſuetudine cupiditatis faciatis. Quamobrẽ nihil profectò differtis uos ab his qui torrente feruntur. Illi quippe quocunq; fluxus intenderit, eò rapiuntur: & uos itidem quocunq; libidines. Ac ſimiliter quidem uobiſcũ agitur, ut cum quodam qui equũ inſanum aſcenderat. equus igitur uirum corripiens abſtulit. hic uerò amplius iam deſilire equo currente nõ poterat. quidam uerò cum occurriſſet ei, rogauit quónam tenderet. hic reſpondit, quocunq; huic uidetur, equũ demonſtrans. Quòd ſi uos quiſquã roget, quò feramini: ſi uerum uultis dicere, dicetis in uniuerſum quidem, quocunq; uideatur affectibus: ſigillatim uerò, interdũ quocunq; uoluptati, interdum quocunq; ambitioni, interdũ rurſus quò lucri ſtudio. Quin interdũ ira, interdũ metus, interdum aliud quippiam huiuſmodi uos auferre uidetur. Neq; enim unum dũtaxat equũ uos, ſed multos inſilientes, nunc hunc, nũc illum, furioſos quidem omnes, auehimini. Auferunt ergo uos in barathrum, ac prærupta: uos tamen priuſquam cadatis, caſuros uos eſſe neſcitis. At hoc detritum palliũ quod uos ridetis, comaq; habituſq; meus tantam habet uim, ut uitam mihi quietã præbeat, utq; agam quicquid uolo, uerſerq; cum quibus uolo. Nẽpe ex indoctis atq; ineruditis hominibus nemo me adire uoluerit, ob hunc habitum: at molles etiam qui ſunt adhuc admodum procul, declinant: congrediuntur uerò ſcitiſſimi atq; modeſtiſſimi: & qui uirtutẽ cupiunt, hi potiſſimùm congrediuntur

A congrediuntur mecum. horum ego conſuetudine delector. Eorum uerò fores qui homines uocantur, non obſeruo, tum coronas aureas ac purpuram pro faſtu habeo, atque homines ipſos derideo. At ut cultum hunc intelligas non bonos modò uiros, ſed ipſos etiam deos decere, atque eum deinde, ſi libet, irrideas, deorum ſtatuas conſidera, utri uideātur, uobiſne, an mihi ſimiliores. Neq; Græcorum ſolùm, ſed barbarorum etiam templa circunſpicias, ntrū ipſi dii, ut ego, comati barbatiq; ſunt, an qnemadmodū uos, raſi finguntur atq; pingūtur. Quin plurimos etiam ſine tunicis conſpicies, ut me nunc eſſe uides. Quo pacto igitur audeas poſthac hunc habitum uitio dare, quum deos etiam decere uideatur?

B

PSEVDOSOPHISTA, SEV SOLOECISTA, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Quanquam neque hic dialogus, ut ſuprà Lexiphanes ille, uertendus fuerat, quòd ſingula commodè ac ſuo modo latinè reddi non poſſent, pro ſuſcepto tamen opere audendum aliquid longius, & periculum qualecunque faciēdum fuit. Quo æquiorem nobis lectorē fore puto, ſiqua etiam hic offenderit quæ expectationi ipſius non omnino reſpondebunt, præſertim cum ipſum quoq; exemplar quo nos uertendo uſi ſumus, in quibuſdā locis non ita ſyncerum & caſtigatum appareret. Tractat autem de Solœciſmo Lucianus, quem ueteres Latini, ut Gellius indicat, ſtribiliginem uocarunt, Græci etiam Solœcon. atque illud innuit, haudquaquam ita expeditum aut obuium cuiuis eſſe, planè ac purè dicere, & ab omni uitio ſermonis temperare, idq; exemplo cuiuſdam quem Pſeudoſophiſtam, à falſa, ut uidetur, facundiæ atque doctrinæ perſuaſione, Solœciſtam autē ab ipſa re appellat: qui cū profiteretur ſe & loqui purè, et multos in ſermone peccantes deprehendere facilè poſſe, interim ipſe etiam illa quæ nota ac manifeſta ſunt, ignorare fingitur. Ac principiò quidem uarias Solœciſmi formas exemplis cum ſuis tum aliorum proponit: poſtremò autem & quædam explicat, & quod in quo uitium & peccatum ſit, oſtendit. Propriè autem ad grammaticos hic Dialogus pertinet: quem ſi multi illorum tam diligenter perpenderent, quàm facilè ſibi ipſi perſuadent & latine & græcè interim ſe ſcire, in pleriſq; haud dubiè minus oſtentationis & arrogantiæ ineſſet.

C

LVCIANVS ET SOLOECISTA.

D NVM igitur qui agnoſcere ſolœciſſantem poteſt, idem etiam cauere poteſt ne ſolœciſſet? S O L. Mihi quidem ita uidetur. L V C. Qui uerò cauere non poteſt, ille nec agnoſcere poteſt eum qui talis eſt? S O L. Rectè dicis. L V C. Tu uerò teipſum negas ſolœciſſare, aut quo pacto de te dicamus? S O L. Indoctus equidē eſſem, ſi cum tantæ ætatis ſim, adhuc ſolœciſſarem. L V C. Proinde & alium deprehendere poteris qui hoc facit, & negantem conuincere? S O L. Prorſus itaque. L V C. Age nunc, conuince me ſolœciſſantem. Iampridem enim ſolœciſſare geſtio. S O L. Proinde dic. L V C. At equidem iam graue iſtud commiſi: tu uerò non agnouiſti. S O L. Ludis tu nunc? L V C I A. Non per deos. Nam E ſolœciſmo commiſſo latui te, perinde ac neſciens. Rurſus autem contemplare. Neque enim te puto intelligere poſſe: quoniam alia quidem noſti, alia autem non noſti. SOL. Dic modò. L V C. Sed & nūc ſolœciſmus à me commiſſus eſt, tu uerò non cognouiſti. S O S. Nam quomodo cognoſcerem, cum tu nihil dicas? LVC. Ego quidem dico, & ſolœciſſo: tu uerò non aſſequeris iſtud facientem: quoniam utinam etiam nunc aſſequi poſſis. SOL. Mira dicis, ſi nequeam ſolœciſmum quis ſit, intelligere. LVC. Et quo pacto unum intelligeres, quando iam tres non animaduertiſti? S O L. Quos tres? L V C. Totos recēns natos. SOL. Ego te quidem ludere puto. L V C. At ego te ignorare eum qui in uerbis peccat. SOL. Et quomodo quis intelligat, quando nihil dictum eſt? L V C.

LVC.

Dictum eſt, & ſolœciſmus iam quadrifariam commiſſus:tu uerò non cogno- F
uiſti. Magnum igitur præmiũ confecturus fueras, ſi cognoſſes. SOL. Non magnum quidem,ſed neceſſarium confitenti. L V C. Sed neque nunc cognouiſti. SOL. Quando nunc? L V C. Quando præmium confeciſſe te dixi. SOL. Non intelligo quid dicas. LVC. Rectè dicis: neque enim intelligis. Ac procede ſanè in anteriorem partem. nõ enim uis aſſequi. Intelligam enim ſi modò uolueris. S O L. At ego uolo: tu uerò nihil dixiſti eorum quæ homines ſolent cum ſolœciſmum faciunt. L V C I A. An tibi hoc quod modò dictum eſt, paruum aliquod malorum uidetur eſſe? Sed tamen ſequere denuo, quoniam nõ animaduertiſti curſu digredientem. SOL. Ita per Deos, ego quidem non. LVC. At uerò dimiſi currere leporem celeriter. Num præteriiſti? ſed & nũc licet uidere le- G
porem. Si uerò non, multi inde lepores facti latebunt te in ſolœciſmo iacentes. SOL. Non latebunt. LVC. At uerò latuerunt certè. S O L. Mira dicis. L V C. Tu uerò præ nimia eruditione corruptus es, ut neque ipſum hoc ſolœciſſantes intelligere poſſis. Deeſt enim ipſi diſtributiua uox τινά, id eſt quendá. SOL. Hæc quidem non intelligo quo pacto dicas: ego uerò multos iam ſolœciſſantes perſpexi. L V C. Et me igitur ſcies tunc, quando puer quiſpiam eris eorum uidelicet qui mammam adhuc ſugunt. Aut ſi nunc non cognouiſti ſolœciſſantem me, neque creſcentes puerulı ſolœciſmum facient nihil intelligenti. SOL. H
Vera dicis. LVC. Atqui ſi hæc ignorabimus, nihil cognoſcemus noſtrorũ propriorum: quoniam & hic ſolœciſmus quem nunc feci, fefellit te. Ne igitur dixeris amplius quòd poſſis perſpicere ſolœciſſantem, & ipſe ſolœciſmum non committere. Atque ego quidẽ hoc pacto. Socrates autem, qui à Mopſo genus ducebat, cui in Aegypto conuerſatus ſum, huiuſmodi dicere ſolebat citra inuidiam, neq; apertè coarguebat eum qui ſic peccaſſet: uerùm ad eum qui interrogabat, πηνίκα ἔξει, hoc eſt quando exibit? Quis enim, inquit, reſponderit tibi de hodierna die táquam exiens? Alio autem dicente, ἱκανὰ ἔχω τὰ πατρῷα, id eſt ſatis habeo paternorum bonorum: Quomodo ais, inquit, an tibi pater mor- I
tuus eſt? Alio autem rurſus dicente, συμπατριώτης ἐστί μοι, hoc eſt conterraneus meus eſt: Latuiſti igitur nos, inquit, barbarus exiſtens. Alio autem quodam dicente, ὁ δεῖνα ὅδι μεθύοις, hoc eſt, iſte neſcio quis ebrius eſt: Matrisne, inquit, aut quomodo dicis? Alio autem, λέοντας: Duplicas, inquit, leones. Cum autẽ quidam dixiſſet, λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ, duplici uidelicet μμ, id eſt quæſtus ſiue captura ineſt ipſi: Proinde, inquit, capiet, ſi captura ipſi ineſt. Alio autem dicente, πρόσεισιν ὁ μεῖραξ οὑμὸς φίλος, id eſt accedit adoleſcẽs meus amicus: Et conuiciaris illi, inquit, cũ ſit amicus? Ad eũ autem qui dixerat, δεδίττομαι τὸν ἄνδρα, καὶ φεύγω, hoc eſt terreo, pro timeo, uirum, & fugio: Tu, inquit, etiam quando timebis aliquem, perſequeris. K
Alio autem dicente, τῶν φίλων κορυφαιότατος, id eſt amicorũ maximè ſummus: Feſtiuum ſanè, inquit, quod ſupra uerticem ſeu ſummam aliquid ultrà etiam ponis. Et ἐνθορμῶ quopiam dicẽte, hoc eſt inuado ſiue irrumpo: Et quiſnam eſt, inquit, quem ἐνθορμᾷς; hoc eſt impellis. ἐξ ἐπιπολῆς autem quodam dicente, hoc eſt de ſuperficie: ſubiecit, ἐκ τοῦ ἐπιπολῆς ὡς ἐκ τοῦ πιθάκνης, hoc eſt ex ſuperficie ut ex doliolo. Dicẽte autem quodam, συνετάξατό μοι, hoc eſt compoſuit mihi, uel eiuſdem ordinis mecum fuit: & manipulum, inquit, Xenophon συνετάξατο, id eſt coordinauit. Alio autem dicente: περιέστην αὐτὸν, ὥστε λαθεῖν, id eſt circunſteti, ſeu circundedi ipſum, ut laterem: Mirum, inquit, ſi tu, cum unus ſis, περιέστης, id eſt circunſteteris unum.

A unum. Alio rurſum dicente, συνεκρίνετο αὐτῷ, quod & comparabatur ipſi, & contendebat cum ipſo, ſignificat, ſubiecit: καὶ διεκρίνετο πάντως, hoc eſt diiudicabatur ſeu dirimebatur quoq; omnino. Solebat autem & contra eos qui ſolœciſmum Atticè loquendo committebant, eadem feſtiuitate ludere. Nam ad eũ qui dixerat, νῷν δοκεῖ, hoc eſt, nobis hoc uidetur: Tu, inquit, etiã νῷν dices, ut peccamus. Alio autem ſeriò narrante quippiam eorum quæ in patria ſua acciderant, ac dicente, Illa uerò Herculi μιχθεῖσα, hoc eſt concumbens: Non igitur, inquit, Hercules ἐμίχθη αὐτῇ, hoc eſt, ipſe concubuit, ſiue commixtus fuit. Porrò dicente quopiam quòd haberet opus καρῆναι, hoc eſt tonderi: Quidnam graue adeô, B inquit, & quod dignum ignominia iſta ſit, abs te factum eſt? Et ἐνδομαχεῖν, hoc eſt (ut Heſychius exponit) cum domeſticis & familiaribus contendere, dicente quopiam: Túne aduerſus hoſtem, inquit, ἐνδομαχεῖς; Alio autem quodam dicente puerum ſuum morbo decumbentem βασανίζεσθαι, hoc eſt torqueri: Cuius gratia, inquit, torquetur? aut quid uult ille qui torquet? προκόπτει uerò cum quidam diceret ἐν τοῖς μαθήμασι, hoc eſt, proficit in diſciplinis, reſpondit: At Plato ἐπιδιδόναι, hoc eſt creſcere, uocat. Interrogante autem quopiam, εἰ μελετήσει ὁ δεῖνα, hoc eſt an declamaturus neſcio quis eſſet: Quomodo ergo, inquit, interrogás me an declamaturus ſim, dicis ὁ δεῖνα; hoc eſt in tertia perſona iſte. Volen- C te autem quodam Atticiſmum exprimere, & dicente, τεθνήξει, hoc eſt, morietur in diem tertium: Satius, inquit, foret etiam hic non Atticiſſare adeò te, quando malum imprecaris. Ad eum autem qui dixerat, στοχάζομαι αὐτῷ, pro φείδομαι αὐτῷ, hoc eſt parco ipſi: Nunquid, inquit, aberraſti iaculando? Quodam uerò ἀφιστᾶν dicente, & altero ἀφιστάνειν, pro eo quod eſt ad defectionẽ ſolicitare: Vtrunque, inquit, non noui. Ad eum autem qui dicebat πλὴν εἰ μὴ, hoc eſt, niſi ſi: Hæc, inquit, dupla gratificantur. Et χρᾶσθαι cum quidam diceret, Pſeudatticum, inquit, uerbum eſt. Rurſum dicenti ἐκ τότε, pro ex eo tempore: Pulchrum, inquit, fuerit & ἐκπέρυσιν, hoc eſt, ex ſuperiori anno dicere. nã Plato εἰς τότε, hoc eſt, in id D tempus, dicit. Ei uerò qui ἴδε pro ἰδὲ, hoc eſt uide, utebatur: Alia pro aliis, inquit, ſignificas. Cum quidam autem ἀντιλαμβάνομαι pro συνίημι (hoc eſt intelligo) diceret, mirari ſe ait quo pacto ὁ ἀντιποιούμενος τῶν λόγων, id eſt qui cum dicente certaret, ſiue competitor eius foret, diceret ἀντιποιεῖσθαι, id eſt concertare uel competere ſe. Βράδιον autem dicente quopiam, Non eſt ſimile, inquit, uerbo τάχιον, quod celerius ſignificat. Et rurſum βαρεῖν pro grauare dicente quopiam: Non eſt, inquit, βαρύνειν, quemadmodum putaſti. λέλογχα item pro ἔλαχον (id eſt ſortitus uel nactus ſum) dicente quodam, Modicũ, inquit, etiam apud quos peccatur. Multis autem ἵπτασθαι pro πέτασθαι (quod eſt uolare) dicentibus, Quòd E ἐκ τοῦ πτῆναι (hoc eſt à uolatu) quidem uerbum hoc deſcendat, planè ſcimus. περιστερὸν autem quodam dicente (hoc eſt columbũ maſculino genere) Quaſi hoc Atticũ uerò foret, etiam τὸν φάττον (id eſt palumbum maſculino genere) dicamus, inquit. Rurſum dicente quodam ſe φακὸν comediſſe (hoc eſt lentem) Et quomodo, inquit, φακὸν aliquis comederit; quod & algã, & lentiginẽ, & uas quoddam unguentarium, & alia item quædam ſignificat. Atque hæc quidem Socratica illa ſunt. Redeamus autem, ſi uidetur, ad certamen priorum uerborum. Ac ego quidem citabo ea quæ optima uidentur eſſe tota, tu uerò cognitionẽ fac. Arbitror enim uel nunc poſſe te, quippe qui tã multa ordine iam audieris. S O. Fortaſſis ne nunc quidem potero te dicente: ſed tamen dic. L V. Et quomodo

ais te non poſſe? Nam cognitionis ipſorum propè ianua tibi aperta eſt. S O L. E
Dic igitur. L V C. At iam dixi. S O L. Nihil certè quod ego intelligam. LVC. An non intellexiſti quod dixi ἀνέῳχεν (id eſt, aperuit; pro aperta eſt.) SOL. Non intellexi. L V C. Quid igitur patiemur, ſi ne nũc quidem aſſequeris ea quæ dicuntur? Atqui ſecundum ea quæ ab initio abs te dicta ſunt, ego quidem putabam me equites in campum prouocare: tu uerò equites cogitaſti. Sed uideris nõ curare uerba, maximè quæ inter nos ipſos proſecuti ſumus. SOL. Ego quidem curo, tu uerò obſcurè ipſa proſequeris. L V C. Nempe omnino obſcurum eſt quod dixi, ἐπὶ σφᾶς αὐτοὺς, cum de nobis mentionem facerem. Sed hoc quidẽ manifeſtum eſt. Te uerò nullus deorum ab ignorantia liberauerit, niſi fortaſſis A- G
pollo. Vaticinatur enim ille omnibus interrogantibus: tu uerò neque ipſum μαντευόμενον intelligis. S O L. Per deos equidem. non enim didici. L V C. Si ergo λαθὼς latet te circumiens. S O L. Videntur *certè. L V C. At λαθὼς iſte quo pacto præteriit? S O L. Neq; hoc didici. L V C. Noſti autem quempiam ſibi ipſi γάμους μνηστευόμενον? (hoc eſt, nuptias ſtipulantẽ uel deſpõdentem?) SO. Quorſum igitur hoc? L V C. Quòd neceſſe eſt ſolœciſmum cõmittere τὸν μνηστευόμενον αὐτῷ, id eſt, eum qui ſibi deſpondet. SOL. Quid igitur ad meum negocium hoc, ſi ſolœciſmum cõmittit quiſpiam deſpondens? LVC. Quòd ignorat is, qui ſe ſcire dictitabat. Et hoc quidem ita ſe habet. Si uerò quiſpiam dicat tibi accedens; ὡς ἀπολεί- H
πει τὴν γυναῖκα, hoc eſt, quòd repudiare uelit uxorem, num permittes hoc illi? S O L. Quid ni permittam, ſi uideatur iniuria affectus eſſe? L V C. Si uerò ſolœciſmum cõmittere uideatur, etiam'ne hoc permittes illi? S O L. Haud equidem. L V C. Rectè dicis. Neq; enim concedendũ amico ut ſolœciſſet, ſed docendus potius eſt, ut hoc ne patiatur. Quòd ſi quis autẽ nunc crepare faciat ianuam ingrediens, aut exiens pulſet, quid dicemus tibi accidiſſe? S O L. Mihi quidem nihil: illũ uerò uel exire uelle, uel introire. LVC. Tibi uerò, cum ignores τὸν κόπτοντα, hoc eſt qui pulſat, aut τὸν ψοφοῦντα, hoc eſt qui crepare faciat, nihil omnino accidiſſe putabimus indocto adeò exiſtenti? S O. Cõtumelioſus es. L V. Quid di- I
cis? Ego contumelioſus uerò nunc γενήσομαι (id eſt fiam) qui tecũ diſputo? Videtur autẽ ſolœciſſare etiam ipſum γενήσομαι, quo nunc uſus ſum: tu uerò non cognouiſti. SO. Deſine, quæſo per Mineruã, ac dic potius tale aliquid, quod etiam ego intelligam. L V. Ac quo pacto intelligas? S O. Si mihi omnia iſta percurras quæ modò dixiſti à te cũ ſolœciſmo dicta, à me autem non animaduerſa eſſe, & quo pacto in ſingulis peccatũ ſit, exponas. L V. Nequaquam ô optime. longum enim hoc modo facturi eſſemus dialogũ: ſed de horum quidem unoquoq; licebit tibi ſingulatim quærere. Nũc autem alia quædã perſequamur, ſi uidetur. Ac primùm ipſum hoc ἄττα, abſq; aſpiratione, & cum tenui ſpiritu, utrũ rectè ui- K
deatur dictũ cum uerbo ἔπεα compoſitum. Non enim ita præter rationẽ fuerit. Deinde & τὸ τῆς ὕβρεως, id eſt de contumelia, qua te à me affectũ ais, ſi non hoc pacto dicã, ſed εἰς σὲ, hoc eſt in te contumelioſum (fuiſſe me ſcilicet) dicã, propriũ id eſſe ego quidem nõ poſſum dicere: quoniã σὲ quidem ὑβρίζειν, hoc eſt te contumelia afficere, idem eſt quod corpus tuũ, ſiue plagis, ſiue uinculis, ſiue etiam alio aliquo pacto. At εἰς σὲ (hoc eſt in te contumelioſus eſſe dicor) quando alicui tuorũ contumelia fit. Nã & qui uxorem tuã contumelia afficit, in te contumelioſus eſt, & qui puerũ tuũ, & amicum, & certè qui ſeruum quoq;. Nam præterquã de rebus, ita tibi ſe res habet: quoniã & in res cõtumelioſum eſſe dictũ eſt,

ut in

A ut in prouerbiũ, quẽadmodum Plato dicit in ſympoſio. SO. Intelligo differentiam. LVC. Nũ igitur & hoc intelligis, quòd ſi dicam, ταῦτα ἐναλλάττειν, ſolœciſmum uocãt? SO. At nũc ſcibo. L V C. Ipſum autẽ dici debere ἀναλλάττειν? SO. Mihi quidem uidetur idẽ utrunq; dicere. L V C. At quomodo idem fuerit ἐναλλάττειν & ἀναλλάττειν, quandò illud quidẽ eſt alterum cũ altero commutare, uidelicet id quod rectũ non eſt, cum eo quod rectũ eſt: hoc autem, id quod nõ eſt, cum eo quod eſt? SO. Intelligo quòd ἐναλλάττειν quidem ſit, id quod propriũ nõ eſt, pro eo quod proprium eſt, dicere: ἀναλλάττειν uerò, aliquando quidẽ eo quod propriũ eſt, aliquando uerò eo quod propriũ non eſt, uti. LVC. Habent quandã & hæc

B conſiderationem non iniucundã. θεραπεύειν autem πρός τινα, id eſt ſatagere uel obſequioſum eſſe erga aliquẽ, propriam utilitatẽ eius qui ſatagit, indicat: cũ autem dico περί τινα, circa aliquẽ, illius indicat, circa quem quis ſatagit, ſiue obſequioſus eſt. Atq; hæc quidem fortaſſe confunduntur à quibuſdã, fortaſſis autẽ etiam obſeruantur: melius autẽ eſt obſeruare unumquenq;. SO. Rectè dicis. LVC. καθίζεσθαι uerò à καθῆσθαι, & κάθιζον à κάθησο ſcis quo pacto differãt? SO. Haud ſcio. καθίζοντι quidem audiui te dicere quòd ſit alienum. LVC. Et rectè quidem audiſti. Sed κάθισον à κάθησο differre aio. SO. Et quo tandem inter ſe differũt? LVC. Quòd κάθισον quidem ad eum qui ſtat, dicitur: alterum autem ad eum qui ſedet, ut:

C ἧσο ξεῖν', ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλοθι δήομεν ἕδρην.

Hoc eſt, Sede uel quieſce hoſpes, nos autẽ etiam alibi inueniemus ſellam. Rurſum itaq; dictum ſit, quòd qui hæc commutat, uitiũ incurrit. καθίζω autem à καθίζομαι, nũ tibi parũ diſtare uidetur? Siquidẽ καθίζειν dicendo, alterũ ſedere facimus: καθίζεσθαι uerò, noſmet ipſos ſolos. S O. Et hæc ſufficiẽter proſecutus es. Atq; igitur dic: ita enim oportet te docẽdo præire. LVC. Nam me alio pacto dicente, nõ intelligis. Non noſti quale ſit συγγραφεὺς ἀνήρ; (hoc eſt, uir hiſtoriarum ſcriptor aut cõmentator.) SO. Admodum noui, ut qui te audierim hæc dicentẽ. LVC. Quoniam & καταδουλοῦν tu quidem fortaſſis idem cũ καταδουλῶσαι putaſti: ego uerò ſcio

Vide num & de his in ſuperioribus deſit quippiã.

id eſt, in ſeruitutem redigere, & redigi.

D differentiã non paruam habere. SO. Quãmnã hanc? LVC. Quòd hoc quidẽ alteri, καταδουλοῦν autẽ ſibi ipſi fit. SO. Pulchrè dicis. LVC. Etiã alia uerò multa licet tibi diſcere, ſi modò nõ ipſe tibi ſcire, cũ neſcias, uidebere. SO. Nõ uidebor facilè. LV. Proin reliqua in poſterũ reiiciemus, in præſentia autẽ dialogũ diſſoluamus.

SCHOLIA IN PRAECEDENTEM DIALOGVM.

Graue iſtud commiſi) Fortaßis quia dixit ἄρτι σολοικίσαι, id eſt modò uel paulò antè ſolœciſſare geſtio. nam Gaza id aduerbium cum præterito conſtrui dicit. Solœciſmus à me commiſſus eſt.) In eo, ut uidetur, quod dixit, ἃ μὲν & ἃ δὲ, pro τὰ μὲν & τὰ δὲ, id eſt alia quidem, alia uerò. Quando iam tres.) Tertium, cum dicit, ὄφελον δύναιο, id eſt utinam poßis: quoniam ὄφελον, ut cætera optandi, cum optatiuo poni poſtulat. Quadriſ. commiſ.) Suprà ter, quarto autem in uerbo recẽns natos, opinor, quod græcè ἀρτιγενεῖς dixit pro ἀρτιγενῶν. Premium confeciſſe) nam certamen confeciſſe dicere debuerat, hoc eſt in maſculino genere ἆθλον, non in neutro. Quod modo dictũ eſt) uidelicet, ſi modò uolueris. id enim græcè dixit ἢν μὴ βούλησαι, præterito tempore, cum præſenti uel futuro potius debuerat. At uerò latuerunt certè) quoniam uox λαθεῖν & ſingularis numeri & dualis eſt, & item pluralis ſi ſubdas ἴσως. Deeſt enim ipſi diſtributiua uox τινὰ) quòd dicẽdum uidelicet erat, λαθεῖν τινα μαθεῖν. Aut ſe nũc non cog. ſolœciſſantẽ) uel quia dixit, ὅθεν τὸ τῶν παιδίων γένος, quaſi in intellectu ibi peccatum ſit. uel quia τὰς τίτθας θηλαζόντων, id eſt nutrices ſugentium pro παίδων dixit. Et hic ſolœciſ. quem feci, fefellit te) In eo opinor cum dixit ἀνεξάρτητε παιδίον, actiuo pro paßiuo uſus. Qui interrogabat, πόθεν ἥξεις, &c.) Exempla quæ ſequuntur, græcè omnia poſui, ut quiſque per ſe uideat ac iudicet in quo uitium orationis ſiue ſolœciſmus ſit. Sunt enim huiuſmodi quædam, ut non cuiuis ſtatim appareat quid ubique ambiguum aut immutatum, aut plus minúſue dictum ſit: quale ſtatim à principio hoc eſt quòd reprehendit eum qui dixerat, πόθεν ἥξεις, & infrà πρόσειμι ὁ μείραξ οὐδεὶς φίλος, & alia quædam. Alio autem λόγος) uidetur nouum nihil deeſſe. λῆμμα πάρεστιν αὐτοῦ) uoluerat autem λῆμα dicere, quod prudentiam uel φρόνημα ſignificat. Alio au. dic. τῶν φίλων κορυφαιότατος) alludens eò quòd ſuperlatiuum à κορυφαῖος fecerat. Et ἐξορμῶ quo. di. &c. Et quiſnam eſt inquit, &c.) altero abſolutè dicente, altero actiuè accipiente. Subiecit, ἐκ τῆς ἐπιπολῆς, ἐκ τῆς πείθεσθαι) quaſi dicat

E

A conſequi potuero. HERM. Proinde ob hanc rem gratiam tibi habeo. Verùm enim ſi mihi totam à principio narrationẽ repetiueris, puta & quis liber fuerit quẽ recitauerat Androcles, & quẽ recitato eo ſuperauerit, poſtremò & quóſnam nos ad conuiuium uocarit, ita demum plenam apud me gratiam inibis. CHAR. Ipſe quidem liber encomium Herculis erat, ex ſomnio quodam, ceu dicebat, ab ipſo compoſitum. Vicit autem Diotimum Megarenſem illum, pro ſpicis, imò uerò pro gloria cum eo certãs. HERM. Quid autem libri erat quod ille recitauit? CHAR. Encomium Caſtoris & Pollucis. Dicebat autem ſe quoque ex magnis periculis ab illis ſeruatum, hanc illis quaſi quandam gratiã per-
B ſoluiſſe: præſertim cum ab illis etiam cõfirmatus fuiſſet, de ſummis nauium uelis in extremo diſcrimine ipſi apparentibus. Aderant autem in conuiuio & alii multi, partim cognati ipſius, partim aliàs familiaritate iuncti: qui uerò memoratu digni ſunt, quiq; totum conuiuium cohoneſtarunt, laudéſque pulchritudinis uerbis perſecuti ſunt, Philo erat Diniæ filius, & Ariſtippus Agaſthenis, tertiuſq; ipſe. Accumbebat antẽ nobiſcum & Cleonymus formoſus ille, Androclis nepos, adoleſcentulus tener & delicatus, qui mentem tum habere utique uidebatur. Admodũ enim attentè auſcultabat quæ dicebantur. Primus itaque Philo de pulchritudine incipiebat dicere, facto in hunc modum exordio:
C HERM. Nequaquã, amice, ne mihi prius ipſa encomia exordiare, quàm cauſſam quoque expoſueris, qua adducti ad hoc argumentum tractandum proceſſeritis. CHAR. Præter rem moraris nos ô optime, qui tibi iamdudum potuiſſemus uniuerſa oratione expoſita iterum hinc abire. Veruntamẽ quid agas quando quiſpiam amicus exiſtens tantopere urgeat? Neceſſe enim eſt quiduis etiam amici cauſſa perpeti. Cauſſa igitur quã quæris qua ad hoc argumentum compulſi ſumus, ipſe Cleonymus formoſus ille fuit. Cum enim medius inter me & Androclem, cuius nepos erat, ſederet, multus ab idiotis ſermo de eo fiebat, qui & reſpiciebant ad ipſum, & ad formam eius plus quàm obſtupeſcebant.
D Propemodũ igitur cæteris omnibus poſtpoſitis, ſedebant encomia adoleſcentis perſequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac ſtudium, & ſimul collaudatis ipſis, ſegnitiem quandam arbitrati ſumus eſſe uerbis ab idiotis ſuperari, præcipuè de pulcherrimis dicendo, quo ſolo nos illis præſtare putaremus. Atque ita de pulchritudine uerba facere cœpimus. Viſum igitur nobis eſt haud nominatim dicere laudes pueri (neq; enim honeſtum fore, nam hoc pacto præcipitaturos nos ipſum in maiorem inſolentiã eſſe) ſed tamen neque illas incompoſitè adeò, & ut cuique fortè ſuccurriſſet, ſed ſeorſim ſingulos quæcũq; de re propoſita cõmeminiſſent. Atq; ita Philo primus exorſus,
E in hunc modum uerba fecit. Quàm indignum uerò eſt, quod cum quæcũque in ſingulos dies agimus, pro iis tanquam pulchris omnem operam ac diligentiam adhibeamus, de ipſo pulchro ſermonem nullum habemus, ſed perinde ſilentes ac taciti ſedemus, ac ſi metuamus ne fortè uerbum aliquod de iis pro quibus tantopere laboramus, uel imprudentibus nobis excidat! Atqui ubinam aliquis oratione meritò utatur, ſi, cum de illis quæ nullius precii ſunt, tantopere contendat, de eo quod omniũ pulcherrimũ eſt, planè conticeſcat? Aut quomodo id quod in uerbis pulchrum eſt, rectius quàm omnia alia ſeruari poterit, ſi de ipſo fine eorum quæ quotidie aguntur, dicere prętermittamus? Verùm ne uidear monere quidem ſcire quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos

eſſe,dicere autem ipſe de eo nihil poſſe:quoad fieri poteſt,de eo breuiter commemorare conabor. Nam pulchritudine omnes quidem cupierunt potiri:pauci autem omnino fuerũt qui illam aſſecuti fuiſſent. Qui uerò donum hoc fortè adepti fuere,illi omnium beatiſſimi fuiſſe uiſi ſunt,& apud deos & apud homines meritò honore affecti. Atq; huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum deorum recepti ſunt,Hercules,& Dioſcuri, & Helena,Iouis filii ſunt:quorum ille quidem fortitudinis cauſſa honorẽ hũc cõſecutus eſſe dicitur, Helena autẽ pulchritudinis gratia cum ſe ipſam in deam mutaſſe, tum fratribus Dioſcuris cauſſa fuiſſe ut ante ipſam in cœlum aſcẽderent,iis quibus cæteri uita functi ſub terra obnoxii premuntur,exoluti. Quanquam etiam quicunq; hominum dignus unquam iudicatus fuit ut deorũ conſuetudine frueretur, alium reperire nõ licet quàm qui pulchritudinis particeps fuiſſet. Nam & Pelops eadem hac cauſſa cum diis Ambroſiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani hoc pacto miſcuiſſe nectar dicitur omnium ſummo deorum. quare etiam ipſum neq; ullum deorum cæterorum alium uoluiſſe ſecum uenationis huius,amorũ ſuorũ uidelicet, participẽ fieri:ſed ſibi ſoli decorum arbitrari eſſe in Gargarum Idę deuolare,atque inde amaſium ſuum in eum locum ubi per omne tempus cum illo conſuetudinẽ haberet,ſubducere. Tantam autem curam ille ſemper habuit pulchrorum, ut nõ ſolùm cœlo dignatus eos fuerit,illuc ipſos attollens : ſed & ipſe in terram quocunque fors tulit, deſcenderit,ut cum amatis ſingulis locis congrederetur. Ac eam quidem ob rem in cygnum conuerſus,cum Leda rem habuit : ob eandem autem & tauri facie Europam rapuit. Aſſimilatus autẽ Amphitryoni,procreauit Herculem. multaq; alia Iouis uaframenta enumerare quiſpiã poſſit, quibus ille eorũ cõgreſſu quorum deſiderio tenebatur,potitus fuit. Quod autẽ maximum eſt,quodq; meritò aliquis admirari poſſit, cũ ille cum diis uerſaretur (neq; enim hominũ ulli conuerſatus eſt præterquam pulchris) quoties inter illos concionem aliquã habuit, ita auſterus fingitur à communi Græcorum poëta,ut in priore quidem oratione Iunonem,quanquam illa antea ubique increpare ipſum conſueuiſſet,nihilo minus tamen ita perterruerit,ut ea ſatis habuerit quòd nihil grauius pateretur, & intra uerba duntaxat,illius ira conſiſteret. In poſteriore autem deos uniuerſos non minore terrore affecerit,terram unà cũ ipſis hominibus & mare quoque in ſublime ſublaturum ſeſe minatus. At uerò quoties cũ pulchris congreſſurus eſſet, ita manſuetus & blandus, omnibúsque æquabilis redditur,ut apud omnes alios etiam ipſo eo quod Iupiter eſt depoſito, uidelicet ne moleſtus aut ingratus cuiquam eorum quos amat,uideatur, alienã aliquam formam induat, eámque pulcherrimam, & qua maximè putat intuentem allici poſſe. Tantum reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non ſolùm ipſe quidem Iupiter ita pulchritudine captus eſt,cæterorum autem deorum nullus,ut hæc magis accuſationem Iouis continere uideantur, quàm pro pulchritudine dicta eſſe:ſed ſi quis diligenter conſiderare uolet, omnibus etiam diis eadem hæc accidiſſe uidelicet deprehendet : ut uerbi gratia Neptunum Pelopis forma captum fuiſſe, Hyacinthi autẽ Apollinem, & Mercuriũ Cadmi. Præterea neq; deas pudet pulchritudine ſuperatas ac captas uideri,ſed hãc quaſi æmulationem quandam honoris inter ſe habẽt, puta eã quæ cum pulchro aliquo rem habuit, narrare poſſe,hominibus ſeſe dediſſe. Iam uerò cum ex cæteris omnibus unaquæq; ſuæ

Margin notes: F (beside line 1); G (beside "rent,iis quibus…"); H (beside "tam autem curam…"); Iliad. 1. / I (beside "ita auſterus fingitur…"); Iliad. 8. (beside "& intra uerba…"); K (beside "eámque pulcherrimam…").

A ſuæ ac certæ rei præſes ſit, de iis quibus quæque præeſt, nulla cum altera contendit, ſed Minerua quidem cum hominibus ad bella gerenda præit, haudquaquam cum Diana de uenatione pugnat: eodemq́ modo & illa Mineruæ de re militari concedit: de nuptiis autem Iuno Veneri, neque hæc illi moleſta eſt ob ea quibus illa præſidet. At contrà ſingulæ ob formam & pulchritudinẽ eò uſq; animo efferuntur, omnesq́ alias excellere ſibi uidentur, ut cum Eris ipſas inter ſe mutuò diſcordes & inimicas reddere uellet, nihil aliud obiecerit illis, q̃ pulchritudinem, rata hoc pacto facillimè ſeſe hoc quod uolebat, effecturam eſſe. Ac prudenter ſanè hoc excogitauit: animaduerteritq́; uel inde aliquis pulchritu-
B dinis poteſtatem. Nam poſtquam pomum illud accepiſſent, & inſcriptionẽ legiſſent, cum unaquæque ſuum illud eſſe cẽſeret, neq; tamen ulla cõtra ſeipſam ſuffragium ferre ſuſtineret, quòd uidelicet altera turpior eſſet, ad Iouem, harum quidem patrem, illius autem etiam fratrem & coniugem, deueniunt, litem hanc illi diſceptandam committentes. Ille autem cum & per ſe ipſe ſentẽtiam, quænam earum pulcherrima foret, proferre poſſet, & multi fortes & ſapientes & prudẽtes cum in Græcia tum inter Barbaros eſſent, quibus eadem cauſſa delegari potuiſſet: iudicium hoc Paridi Priami filio cõmiſit, manifeſtum adeò calculum ferens, quòd & prudẽtiam & ſapientiam & uires pulchritudo anteiret.
C Porrò tanto ſemper ſtudio tantáque cura formoſæ audire expetiuere, ut & heroum pariter & deorũ exornatori poëtæ perſuaſerint, nõ aliunde magis quàm à pulchritudine ſeſe appellare. Proinde libentius audierit λευκώλενος (hoc eſt niueis lacertis) Iuno, quàm πρέσβα θεὰ, & θυγατὴρ μεγάλου κρόνου (hoc eſt, antiqua dea, & Saturni magni filia) Minerua autẽ neque Tritogenia, quàm Glaucopis uocari maluerit. Et Venus uniuerſo etiam redemerit nominari χρυσῆ, hoc eſt aurea. Quæ cuncta ad pulchritudinem pertinẽt. Atqui hæc non modò argumento atque indicio ſunt, quo pacto illi qui potiores habentur, circa hanc ſe gerant: ſed & teſtimonium perhibent neutiquam falſum, quòd cæteris omnibus
D præſtantior eadem ſit. Proinde Minerua quidẽ fortitudine pariter & prudentia præſtare illam ſuffragatur. utrique enim harum præſidet ipſa. Iuno autẽ uniuerſa dominatione atque potentia expetendam magis eſſe, ſententia ſua declarat, in partem etiã Ioue tanquam patrono aduocato. Quòd ſi igitur diuina adeò res & ueneranda pulchritudo eſt, deinde & diis tantopere ambita & affectata, quomodo tandem honeſtum nobis fuerit, ſi nõ & ipſi deos imitantes, cũ rebus tum uerbis, quibuſcunq; modis poterimus, pulchritudini patrocinemur? Atq; hæc quidem Philo de pulchritudine perorauit, hoc quoque ad finem addens, quòd etiam plura hic dicturus fuiſſet, niſi ſciret uerboſitatem in conuiuiis lon-
E giorem improbari. Cæterùm poſt illum ſtatim Ariſtippus uerba facere cœpit, multis antea ab Androcle inuitatus. Neq; enim uolebat primo, ueritus proximo poſt Philonem loco dicere. Exorſus autẽ inde eſt: Multi ſæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis conducẽtibus dicere, ad alia neſcio quæ argumenta abripi conſueuere, ex quibus ſibi quidẽ famam cõparaturos ſe putãt, auditores autem uerbis nihil conferentibus obtundunt. Ac dicere ſolent alii quidem de iiſdem rebus inter ſe uerbis cõtendeutes: alii autem ea quæ non exiſtunt, commemorantes, alii etiam de iis de quibus minimè neceſſe eſt, uerba facientes. Quos ſanè decebat omnibus hiſce relictis, quo pacto conducibile aliquid dicere fortè poſſint, apud animum cogitare. Hos igitur quãdò nũc ego

Exordiũ ſimile Iſocratis procœmio in orationẽ de laudibus Helenæ: unde etiã huius orationis pleraq; ſumpta uidẽtur.

de iis quæ exiſtunt,nihil ſani cognouiſſe exiſtimo,& alioqui autem etiam alio- F rum ignorantiam de rebus optimis,reprehendentem,in eadem uitia incurrere, omnino ſtultitiæ cuiuſdam eſſe puto: idem argumētum orationis utiliſſimum atque pulcherrimum auditoribus proponam, quodq; omnis quicunque etiam fuerit, fatebitur ſcio digniſſimum eſſe quod pulcherrimum quoque uocetur. Quòd ſi igitur de alia aliqua re uerba faceremus,& non de pulchritudine,ſatis fuiſſet unum aliquem dicentem audiſſe, & exinde argumēto eo relicto ad alia tranſiſſe:nunc autem præſens hoc tantam dicendi copiam præber iis qui de eo orationem inſtituunr, ut haudquaquam ſi quis pro dignitate ipſum nó tractarit,ob id infeliciter ſibi ſucceſſiſſe rem arbitrari debeat : ſed ſi poſt multos alios G nonnihil ad priores laudes etiá ipſe conferre potuerit, benigniorem fortunam experiri putetur. Nam quod manifeſte adeò à ſuperioribus in honore habitum ſemper eſt,ab hominibus autem ita pro re diuina & operæ precio digna exiſtimatum,omnibusq; quicunq; uiuunt,peculiare ornamētum exiſtit, præterea & eos quibus adeſt,ab omnibus amari & coli,illos auté quibus abeſt,odio haberi, neq; dignos adeò quos aſpicias,uideri facit: quisnam dicēdi facultate præditus tanta fuerit,ut id pro eo ac dignum eſt,laudare ſufficiat? Verùtamen quoniam ita multis ipſi opus eſt laudatoribus, ut uix unquá pro dignitate tractari queat, nihil alienum aut indecorū fuerit etiam nos aliquid de eo dicere conari,quan- H quam uerentes nonnihil uerba facere poſt Philonem. Adeò autem omniū quæ ſunt,ueneratione digniſſima,maximéque diuina res pulchritudo eſt,ut etiam ſi omittamus dicere quibus honoribus Dii pulchros affecere:ſuperioribus certè temporibus illis Helena ex Ioue nata, in tanta apud omnes homines admiratione fuit,ut cum adhuc intra ætatem eſſet,Theſeus ob aliam quandam rem in Pelopóneſum profectus,conſpecta illius forma,in tantam admirationem ipſius uenerit, ut cū & regnum haberet maximè tutum, & gloria excelleret nequaquam uulgari,nihilominus tamen putarit ſibi uitam uitalem,ut ille ait, nó eſſe, ſi illa carere deberet: rurſum auté ſe omnes alios felicitate ſupergreſſurū eſſe,ſi I ſecum illam cohabitare contingeret. Atque hoc modo cum apud ſeſe animatus eſſet,à patre quidem ipſius accipere illam deſperauit. neque enim elocaturum ipſum illá,cum nondum ad iuſtam ætatem perueniſſet. cæterùm imperio illius contempto atq; deſpecto,ſpretisq; inſuper etiam omnibus qui tū in Peloponneſo agebant potentibus,aſſumpto Pirithoo,qui ipſi in raptu adeſſet,à patre ui abreptam in Aphidnam Atticæ regionis oppidum aſportauit. Tantam autem gratiá habuit Pirithoo pro hoc auxilio præſtito, ut ipſum per omne deinde tépus ita amarit,ut etiam poſteris in exemplum abierit Theſei & Pirithoi amicitia. At poſtquam etiá illum oportebat ad Plutonis proficiſci regnū,ambientem K filiam Cereris Proſerpinam, poſtquá multis ipſum dehortatus à propoſito ne quid tale tentaret,auertere nó potuit,unà cū ipſo profectus eſt,arbitratus debere ſe hác illi referre gratiam,ut pro eo etiam animá in periculum poneret. Cæterùm ubi hoc profecto peregre,illa Argos mox rediiſſet,poſtquam ætate nubilis facta eſt,quanquá principes Græciæ & formoſas alias,& ex parētibus præclaris natas,ex tota ea terra ducere uxores ſibi poſſent,nihilominus tamé conuenientes,huius proci facti ſunt,cæteris omnibus perinde ut uilioribus cōtemptis. Scientes autem quòd non abſque certamine ab uno aliquo ducenda eſſet, metuenteſq; ne pugnātibus inter ſe aliquibus,bellū inde toti Græciæ oriretur, de

A de communi ſententia in hæc uerba iurarunt, quòd omnes auxilium ferre uellent ei, quicunque uxorem hanc ducere dignatus fuiſſet: neque cuiquam concedere, qui iniuria aliqua afficere illum aggreſſus eſſet: exiſtimantes uidelicet quiſque ſibi auxilium & ſocietatem hãc parari. Propria quidem igitur ſententia fruſtrati omnes ſunt præter Menelaum: communis autem pacti experimentum ſtatim adeò dederunt. Non enim multò pòſt, cum contentio inter deas de pulchritudine orta eſſet, diſceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit. Qui cum iudicio inferior eſſet, quàm ut inter corpora dearum cognoſcere poſſet, donorum autem cogeretur iudex fieri, ac Iuno quidem offerret illi totius B Aſiæ imperium, Minerua robur & uires ad bella, Venus autem Helenæ huius nuptias: ipſe uerò contrà ſecum ita cogitaret, quòd imperia quidem etiam uilibus & contemptis hominibus obuenire poſſent, Helena autem non ſtatim ullus poſterorum dignus futurus eſſet: nuptias huius cæteris rebus omnibus antepoſuit. Poſtea uerò exorta celebri illa expeditione cõtra Troianos, & Europa tunc primùm contra Aſiam bello concitata, cum Troiani poſſent Helena reddita, ſine periculo ac metu terram ſuam retinere, Græci autem hanc illis habendam permittentes, omnibus illis difficultatibus quæ ex bello & expeditionibus percipiuntur, liberari: neutri conſulere ſibi ipſi uoluerunt, rati non C aliam pulchriorem belli cauſſam ob quam morerentur, inuenire ſe poſſe. Iam uerò & dii cum certò ſcirent liberos ſuos in eodem bello perituros eſſe, haudquaquam illos ab eo abſterruerunt, ſed ad id ultro proficiſci fecerunt, rati non minorem illi gloriam conſecuturos eos eſſe ſi pro Helena mortem obiiſſent, quàm quòd deorum filii procreati eſſent. Et quid attinet de filiis deorum dicere, cum ipſi dii maiore grauioréque certamine inter ſe eodem bello congreſſi fuerint, quàm tunc cum contra Gigantes bellum geſſere? Nam in illo contra Gigantes communibus ac mutuis auxiliis dimicarunt: hic autem ipſi contra ſe ipſos arma tulerunt. Quo ſanè argumẽto, quódnam aliud manifeſtius aut cla- D rius eſſe poteſt, quanto etiam ipſis diis iudicibus, cæteras mortalium res omnes antecellat pulchritudo? Nam cum pro aliarum quidem rerum nunquam ulla ullo modo inter ſeſe diſcordes fuerint, pro pulchritudine autem non ſolùm filios ſuos in mortem obtulerint, ſed ipſi inter ſe dimicarint, nonnulli autem etiam uulnerati fuerint: an non omnibus adeò calculis cenſuerunt pulchritudinem cæteris rebus uniuerſis anteponendam eſſe? Atenim ne penuria quadam de pulchritudine dicendi, circa hũc locum commorari diutius uideamur, ad alium hinc tranſire uolo, haudquaquam his quæ antè dicta ſunt, ad comprobandam pulchritudinis dignitatem, inferiorem, nempe ad Hippodamiam Ar- E cadis illius Oenomai filiam. Quàm multos enim ille pulchritudine huius captos oſtendit mortem ſubire uoluiſſe potius, quàm ab hac diſſociatos, lucem intueri? Nam poſtquam adultam ætatem attigit puella, illámque pater nõ paruo interuallo cæteras omnes anteire conſpexit, ipſe quoque forma illius captus eſt. Tanta enim hæc in illa excellebat, ut etiam eum à quo nata fuerat, præter naturam illexerit. Proinde cum ipſe quidem illam apud ſeſe retinere cuperet, elocare autem uelle ei, qui dignus illa foret, ſimularet, ut hominũ accuſationem puta euitaret, technam quandam machinatur cupiditate ſua multo iniuſtiorem, per quã putabat, id quod animo intendebat, facillimè ſeſe conficere poſſe. Nam currui, quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte compara-

rat,equis, qui ea tum ætate in Arcadia omnium uelociſſimi erant,iunctis,cum E
procis puellæ aurigatione certabat,ei uidelicet qui certamine ſuperaſſet, ſpon-
ſam illam proponens:qui uerò uictus eſſet,illum capite priuandum edicens.Iu-
bebat autem etiam ipſam unà conſcendere currum,quò uidelicet illi dum uul-
tu in illã defixi hærerent, interea aurigandi currus obliuiſcerentur. Cæterùm
cum qui primus certamen hoc iniiſſet,ſucceſſu caruiſſet,& prӕterquam quòd
à puella, etiã à uita excidiſſet,reliqui cum ad certamen obeundum cunctari, &
eorum quæ ſemel decreuiſſent,quicquã detrectare, futile ac iuuenile quiddam
eſſe cenſerent, rurſum autem crudelitatem Oenomai deteſtarentur,alius alium
præuertit moriendo, perinde ac ſi metuerent ne non pro puella illa mori poſ- G
ſent. Ac proceſſit cædes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur.
At dii cum illum ob prauitatem hanc odio haberent, pariter autem & eos qui
mortui fuerant,& puellam miſerarentur, alteros uidelicet quòd tantæ rei poſ-
ſeſſione priuati eſſent:puellam autem,quòd forma ſua per ætatem frui nõ poſ-
ſet:pro iuuene eo quicunq; mox certaturus eſſet (erat autem is Pelops) curam
aduertentes,& currum illi donant pulchriorem arte factum, & equos immor-
tales,quorũ ope puella potiturus,ac dominus illius futurus eſſet. Et ſanè factus
quoq; eſt,ſocero ad metam & terminos uictoriæ occiſo. Adeò pulchritudo ipſa
cum hominibus diuinum quiddam eſſe uidetur,& ab omnibus coli conſueuit, H
tum à diis quoq; ſæpenumero cum ſummo ſtudio obſeruata eſt. Quam ob rem
neque nos quiſpiam reprehendere meritò poterit, quòd quaſi quoddam ope-
ræprecium putamus hæc de pulchritudine diſſeruiſſe. Atque ad hunc modum
& Ariſtippus orationem ſuam peregit. HER. At tu iam reſtas Charideme:
quare fac ut quaſi quãdam coronidem imponas oratione tua pulchris hiſce de
pulchritudine dictis. CHAR. Nequaquam,per deos quæſo,ulterius progredi
me cogas. Satis enim ſit indicaſſe tibi & quo pacto conuerſati fuerimus,& hæc
quæ modò dixi: præſertim cum ne illa quidẽ ſatis adhuc meminerim,quæ mo-
dò cõmemoraui. Multo enim facilius ea memoria repetiueris,quæ ab aliis dicta I
ſunt,quàm quæ ipſe dixiſti. HER. Hoc igitur illud eſt uidelicet quod ab initio
conſequi me cupiebã. Neq; enim mihi tantopere orationes aliorum ac tuã au-
dire cura fuit. Quare ſi me hac priuaueris, etiã illa fruſtra laboraſſe te ſcias. Sed
per Mercurium quæſo, totam adeò orationẽ quemadmodũ à principio exor-
ſus fueris,mihi recita. CHAR. Satius quidem fuerat,contentum his quæ dixi,
à difficilioribus abſtinere me: attamen quandò ita cupis & noſtram audire ora-
tionem, in hoc quoque morem tibi gerere neceſſe eſt. Proinde hoc pacto ipſe
quoque uerba feci. SI primus ipſe cœpiſſem de pulchritudine dicere, procœ-
miis fortaſſe frequentibus & denſis opus haberem: nunc autem quandò poſt K
multos alios qui ante me uerba fecerunt,dicturus ſum,nihil alienum puto fue-
rit,ſi illorum antè dictis,perinde ac procœmiis quibuſdam uſus,ſequentem ora-
tionem ſubiungam,præſertim cum non alio loco,ſed hoc in conuiuio,eodém-
que die,orationes iſtæ habeantur, ita ut liceat & præſentes latere nos, perinde
ac ſi non quiſque priuatim uerba faceret,ſed eandem ſinguli per uices proſe-
quantur orationem. Proinde alteri quidem ſufficerent ad laudem utique com-
parandam,ea quæ ueſtrum unuſquiſque ſeorſim de pulchritudine dixit. At ue-
rò hic adhuc tantum supereſt, ut & iis qui poſt nos uenturi ſunt, extra ea quæ
nunc dicta ſunt, ſatis laudũ ad prædicandam illam ſuppetat. Plurima enim un-
dique

A dique circunſtant,quæ & ipſa eam de ſe opinionem præbent,quaſi ſingula eo-
rum primo loco dici debeant, non aliter atque in prato aliquo floribus fœ-
cundo,ubi ſemper ea quæ nouiſſimè apparent, carpentes potiſſimùm alliciunt.
Ego uerò ex omnibus illis delectis, quæ mihi uidebuntur minimè prætereun-
da fuiſſe, quambreuiſſimè potero dicam,ut & pulchritudini debitum ſuũ red-
dam,& uobis omiſſa uerborum prolixitate morem geram.Proinde illi quidem
qui uel ob fortitudinem,uel ob aliam aliquam uirtutem præſtare nobis uiden-
tur,ſi non quotidie honeſtis actionibus beneuolentiam ſibi concilient, & nos
quodammodo ad amandum ſe cogant,inuidemus illis magis: undecunq; etiam
B eis negocia quæ geruntur,minus bene procedunt. Pulchris autem non modò
non inuidemus formam ſuam, ſed ſtatim etiam ubi aſpeximus tãtùm,capimur,
& plus quàm amamus eos,neque grauamur, tanquam ſuperioribus, quantum
nobis licitum fuerit,& ſeruire quoque illis.Libentius igitur quiſpiam obedie-
rit formoſo alicui, quàm imperauerit ei qui talis non eſt: maioremq; gratiã ha-
buerit formoſo multa iubenti,quàm ſi nihil quicquã præcipiat.Ac cæterorum
quidem bonorum quibuſcunque caremus, ulteriorem aſſequendi curam nul-
lam gerimus: at pulchritudinis nulla unquam nobis ſatietas oboritur: ſed ſiue
Aglaiæ filium illum, qui cum Achiuis ad Troiam profectus fuit: ſiue Hyacin- *Nireum intel-*
C thum formoſum illum, ſiue etiam Lacedæmonium Narciſſum pulchritudine *ligit,quo pul-*
ſuperemus,tamen nobis ipſi minimè ſatiſfacimus, ſed ſemper timemus ne for- *chrior alter*
tè uideamur apud poſteros ab aliis ſuperati fuiſſe.Propemodũ autem omnium *non uenit ad*
eorum quæ inter homines gerũtur, ut ita dicam,quaſi quoddã cõmune exem- *Troiã,ut Ho-*
plum pulchritudo propoſita eſt. Nam neq; duces negligũt ad pulchritudinem *merus ait Ilia-*
exercitus ſuos inſtruere,neque oratores ad eandem orationes ſuas componere, *dos.2.*
neque etiã pictores imagines ac tabulas ſuas ſecũdum illam depingere. Et quid
attinet iſta recenſere,quorum finis quoque pulchritudo eſt? Quin illa quoque
quibus neceſſariò utimur, haudquaquã prætermittimus quin omnia quàma-
D ximè fieri poteſt,cum ſummo ſtudio quampulcherrimè apparemus. Nam Me-
nelaus quidem non tantum curauit uſum & neceſſitatem ædium, quantum ut
pulchritudine earũ ingredientes quaſi attonitos redderet: & ob hoc ſumptuo-
ſiſſimas pariter & pulcherrimas eas ædificauit. Neque etiam ſententia falſus eſt.
Nam Vlyſſis filius ita admiratus eas fertur,cum ad percontandũ de patre eò lo- *Odyſſ.4.*
ci ueniſſet,ut ad Piſiſtratum Neſtoridem in hunc modum dixerit:

Talis & ætherii forſan Iouis aula renidet.

Et ipſe adoleſcentis pater non aliã ob cauſſam minio infectas duxit naues, cum *Ilia.2.*
unà cũ Græcis ad Troiã proficiſceretur,q̃ ut aſpiciẽtes earũ aſpectu obſtupefa-
E cere poſſet. Et ferme ſiquis ſingulas artes perpendere uolet,reperiet omnes eas
ad pulchritudinẽ tẽdere,eámq; cõſequi pro ſummo ducere.Adeò autẽ pulchri-
tudo cæteras res cunctas excellere uidetur,ut iis quæ uel cũ iuſtitia,uel ſapien-
tia uel fortitudine aliqua fiũt,multa alia inuenias maiori precio uel exiſtimatio-
ne digna cẽſeri:at uerò quæ cũ hac ſpecie cõmune aliquid habẽt,iis nihil quic-
quam melius inuenire licet:ut rurſum & illis quibus hæc cõiuncta nõ eſt,nihil
quicquã inhoneſtius atque indignius. Quippe ſolos eos qui pulchri non ſunt,
turpes uocamus, perinde quaſi pro nihilo habendum ſit,quicquid tandem ali-
quis habuerit in quo cæteros antecellat, ſi idem pulchritudine careat. Proin-
de & eos quidem qui uel in republica degentibus imperio præſunt,uel tyran-

* δημαγωγοὺς, κόλακας.

norum poteſtati ſubiecti uiuũt,alteros quidem populares * uocare ſolemus,al- F
teros autem adulatores. Solos autem eos qui huic poteſtati ſubiecti ſunt,& ad-
miramur uidelicet,& cum philoponos tum philocalos nominamus,adeoq; cõ-
munes benefactores cenſemus eſſe eos,qui pulchrorum quaſi quidã procura-
tores ſunt. Quandò igitur ita uenerabilis res pulchritudo eſt,ita autẽ ab omni-
bus etiam uotis expetitur,& quaſi pro lucro putatur huic miniſtrare ſaltem ali-
quid potuiſſe: quomodo non meritò reprehenderit nos quiſpiã,quòd cũ tan-
tum lucrum lucrifacere poſſimus,ultro illud prodamus,ne hoc ipſum quidem
uerentes damnũ uidelicet quod mox accipiemus? Ac tantam quidẽ ego quoq;
orationẽ habui,multis quæ mihi de pulchritudinẽ amplius dicere licebat,omiſ- G
ſis,poſtquam conuerſationem hãc in longum adeò progreſſam uidebã. HER.
Felices ſanè uos,quibus tali conuerſatione frui licuit. Ferme autem iam etiã ego
non minus uoluptatis quàm uos,per te uidelicet,accepi.

Neque hic uidetur Luciani eſſe.

NERO, SIVE DE FOSSIONE ISTHMI,

ſi modò germanus eſt Luciani, Iacobo Micyllo interp.

ARGVMENTVM.

Totus hic dialogus, cuiuſcunq; tandem eſt (nam Luciani eſſe,neque aſſeri puto poſſe,neq; prorſus negari) H
quaſi quædam in Neronem inuectiua eſt,qua potiſſimùm dementia illius exagitatur,quam cum in Iſthmo fo-
diendo,à quo & tituli ratio ſumpta eſt,tum in obeundis ſcenicis certaminibus Imperator Romanus exercuit.
Eſtq; ueluti perpetua facti commemoratio,paucis quibuſdam & cæterorum ipſius facinorum exemplis am-
plificandi cauſſa adiectis,quæ tota Muſonio philoſopho tribuitur,qui Tuſcus genere, ut Tacitus ait,cum ſtu-
dia iuuenum præceptis ſapientiæ foueret,à Nerone poſtremò, cum in omnes bonos & claros æquè graſſare-
tur,ob linguæ libertatem,ut Suidas addit,interfectus fuit. Huius et alij meminere,& Gellius lib. XVI.cap.I.
Cæterùm fuerunt & in hoc dialogo multa ex coniectura magis quàm ex fide, ob exemplaris,uelut appare-
bat,uitioſitatem, uertenda: quam ob rem,ut in poſtremo operis,eam ſaltem à lectoribus ueniam poſtulo,quæ
cæteris hactenus in claris & manifeſtis etiam impingentibus, data fuit: præſertim cum in nullo hactenus,
quod equidem ſciam,legentium fidem fefellerim,ubique cum hoc loco,tum in ſuperioribus,eo circa quod uel
ignorãtia,quam & ipſam agnoſco,uel alia aliqua de cauſſa hæſitaſſem,aut aſteriſco,aut annotatiuncula ali- I
qua ſignato. Qui ſi nihil aliud,illud certè tamen exiſtimo,occaſionem & quaſi quandam anſam ad ulteriora
ac ueriora indaganda alijs me tradidiſſe.

MENECRATES ET MVSONIVS.

MEN. AT Iſthmi foſſio,quæ in manu adeò,ut aiunt,tyranno fuit,& tibi Mu-
ſoni mentem habere græcam uidebatur. MVSO. Scito Menecra-
tes etiam meliora cogitaſſe Neronem. Nam & circuitus Pelopon-
neſi illos ſupra Maleam, tollere nauigantibus uolebat,Iſthmo ad ui-
ginti ſtadia interrupto. MENEC. Hoc autem & emporiis profuturum erat
uidelicet,& ciuitatibus cum maritimis,tum etiam illis quæ in mediterraneis ſi- K
tæ ſunt. Nam ſi maritima loca bene habeant, etiam illis quæ interiora ſunt,do-
meſticus agrorum prouentus ſufficiet. Sed hæc narra quæſo Muſoni nobis: o-
mnes enim audiendi cupidi ſumus, niſi ſi quid aliud ſeriæ rei fortè eſt cui tu
nunc incumbere cogitas. MVSO. Narrabo, quandoquidem uultis. Nam ſat
ſcio quòd plus etiam gratificabor, iis utique qui ad iniucundam adeò cura-
rum (ut ita dicam) officinam hanc ſtudendi cauſſa uenerunt. Neronem igitur
in Achaiam uia ducebat, & illud item, quòd ſibi ipſi uehementer perſuaſerat
ne Muſas quidem dulcius modulari. Volebat autem & Olympiis(quod certa-
men omnium maximè exercitiis frequentatur)cantãdo coronari. Nam quæ in
Pythiis

A Pythiis aguntur, eorum pleraque ad ſe magis quàm ad Apollinem pertinere putabat. Neque enim neque illum aduerſus ſe citharã aut carmen aliquod mouere audere. Cæterùm Iſthmus haudquaquam ex illis erat de quibus hic diu aut longè antè cogitaſſet, ſed cum fortè naturam loci conſpexiſſet, magnificũ opus hoc animo concepit, Achiuorum uidelicet regem, eorum qui ad Troiam olim profecti fuere, animo proponens, qui ipſe Eubœam quoque à Bœotia reſecuit, medio circa Chalcidem Euripo immiſſo. Deinde autem & Darium, ut à quo & Boſporus ponte iunctus fuerit cum is contra Scythas proficiſceretur. Nam Xerxis factum etiã ante iſta fortaſſis animo cogitarat, quod magnificen-
B tiſſimum operũ magnificorum omniũ fuit. Supra omnia autem hæc etiã illud putabat, Græciam per hoc quòd breui adeò omnes inter ſe miſceri poſſent, cõtra exteros ſplẽdidè adeo ſtabilitum iri.* Nam tyrannorum ingenia ebria quidem ſunt, tãguntur autem alicubi ubi uocem hanc audiunt. Porrò progreſſus in ſcenam, hymnum quidem Amphitrites & Neptuni cecinit, & cãticũ quoddam non magnum Melicettæ & Leucotheæ. Cum autem autem ipſi ligonẽ porrexiſſent, Græciamq; tanquam in tutelam commendaſſent, ad fodiendum profectus eſt, plauſu cantuq; proſequentibus illum tum omnibus. Atq; ubi terram ter, opinor, tetigiſſet, deinde & quibus præfecturæ atque imperia credita
C erant, opus unà capeſſere iuſſiſſet, Corinthum rediit, Herculis adeò res geſtas omnes ſibi uiſus ſuperaſſe. Illi igitur qui in uinculis fuerãt, petricoſis atque difficilibus conficiendis exercebantur: exercitus autem ea quæ terrea ac plana erant, fodiebat. At ubi iam ſeptimum & quintũ diem quaſi alligati Iſthmo fuiſſemus, rumor quidam è Corintho uenit, non ita tamen manifeſtus aut planus, quòd Neronem pœnituiſſet Iſthmi inciſi. Dicebant autem Aegyptios geometras altitudinem metientes, haudquaquam eandem atque æqualem utriuſque maris ſuperficiem deprehendiſſe: ſed cum eam partem quæ * Lechæum aſpicit, altiorem iudicarent, de Aegina in timorem ueniſſe. Nam ſi tantum pe-
D lagus contra inſulam effunderetur, periculum eſſe ne illa aquis obruta in profundum demergeretur. At Neronem à fodiẽdo Iſthmo ne Thales quidem abſterriturus fuerat, quãquam ſapientiſſimus, & naturaliũ rerum peritiſſimus. Nã incidendi illius maiore ſtudio tenebatur, quàm publicè canẽdi. Sed motus occidentalium gentium, & aſperrimus qui illas nunc excitat & incendit (Vindex autem nomẽ ipſi eſt) reuocauit ex Græcia & ab Iſthmo Neronem frigidè adeò maria dimenſum. Nã æquè altè à terra utrũq; aſſurgere, eandemq; ſuperficiem habere ſcio. Aiunt autem ipſi & Romanas res paulatim iam labi & declinare. Id quod & ipſi ex Tribuno heri, qui impegerat, audiſtis. MEN. At uox, Muſo-
E ni, propter quam in Muſas ita deperit, & Olympiadas pariter & Pythiadas amat, qualiſnam tyranno eſt? Nam eorum qui ad Lemnum nauibus ueniebant, alii quidem admirabantur ipſum, alii autem etiam deridebãt. M VSO. At ille, quod ad uocem attinet, neque admiratione dignus, neque riſu eſt. Nam ipſum natura inculpabilem, atque adeò mediocrem formauit. Sonat autem cõcauum quiddam, nõ natura tamen, & graue, impendente atque urgente hoc gutture: ac carmina quidem hoc pacto accurata quodammodo etiam perſonat. Vocula-tiones autem ſonorum leuigant hunc, poſtquam ſibi ipſi non confidit:* Chromatum uerò humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad citharæ cantum accommodata: & ubi tempus eſt, ire & ſtare, & de loco tranſire, deinde &

Iſthmum, quod à nomine ἰσιν deriuaſſe uidetur. Nã alterum ἰσιῆρ, quod conuiuio accipere ſignificat, à tenui ſcribitur.

Portus eſt ad occidẽtem uergens, quem ex Italia nauigantes petunt.

Vindicis, qui primus cõtra Neronẽ in Galliis ſurrexit, Suetonius & Tacitus quoque meminit.

nutum cum membris exæquare, hæc accuratè facere , eius eſt qui pudore ſolo F
eo afficitur,quòd rex uidetur. At rurſum ſi imitetur ſuperiores, hui quàm mul
tis ſpectatoribus riſus excidit! quanquam infinito adeò metu impédente,ſi quis
ipſius cauſſa rideat. Nutat enim plus æquo, & cum ſpiritum attrahit, ſtat ſum-
mis pedibus diſtentus & refractus,perinde ut ii qui rotam circũagunt. Iam ue-
rò natura rubicundus exiſtens, multo magis etiam rubeſcit cum ipſi facies in-
cenditur.Spiritus autem modicus,& ægrè alicubi ſufficiens . M E N. Qui uerò
certamine cum ipſo conferuntur,Muſoni,quo pacto ſe gerunt ? Nam arti gra-
tificantur ſcilicet. M V S O. Arti quidem Muſoni,quemadmodum & qui lu-
ctando ſubſeruiunt : ſed cogita Menecrates tragicum hiſtrionem illum, quo G
pacto in Iſthmiis perierit.Paria enim pericula & circa artes ſunt,ſi qui in iis o-
ſtentandis impendiò elaborant.M E N E. Quid hoc autem Muſoni? admodũ
enim ignarus eius ſum quod dicis. M V S O N.Audi igitur rem abſurdá quidé
& inſolentem, attamen in conſpectu Græcorum actam. Nam cum in Iſthmiis
lex eſſet,ut neque comœdia certaret quiſpiam, neque tragœdia: Neroni pla-
cuit tragœdos ſuperare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem: Epi-
rota autem ille, ut qui uoce optimè ualeret, & ob eam autem etiam celebrare-
tur,& in admiratione eſſet, clarius ſolito fingebat & coronam amare ſe,& ni-
hil de ſtudio remittere uelle priuſquam à Nerone decem talenta pro uictoria H
acciperet . At ille exaſperabatur,ſimul & inſani more ferebatur: ná & auditus
iam ſub ſcena fuerat,in ipſo uidelicet certamine. Acclamantibus autem Græcis,
Epirotæ mittit ſcribá,qui iuberet hunc ſubmittere ſibi ſeſe. Sed pergente eo,&
ſupra modum attollente uocem , populariterq; ac liberè cum ipſo contenden-
te,immittit Nero in pulpita ſuos hiſtriones,tanquam qui ad hoc negociũ per-
tinerent. Nam & libellos elephãtinos & duplices habebant, quibus præ ſe in-
tentis,ueluti pugionibus utebantur. Atq; hi Epirotam ad proximam columnã
erigentes,guttur ipſius fregerunt,cædentes obuerſis in rectũ libellis. MENE.
Tragœdia autem uicit, Muſoni , ſceleratum adeò facinus in oculis Græcorum I
auſus? M V S O. Quid putas? ludus hic adoleſcenti fuit, qui matré occidit quo-
que. M E N E. Si uerò inter tragœdias hiſtrionem occidit execta illius uoce,
quid adeò attinet demirari,quando & Pythicum os , unde uoces inſpirare ſo-
lebant, obturare conatus fuerit , ut uidelicet neque Apollini uox aliqua eſſet?
quanquam ipſo Pythio recenſente eum inter Oreſtas & Alcmæones, quibus
id quòd matres occidêre,etiam laudis aliquam famam præbuit, poſtquam id in
ultionem patrum fecerant.M V S O. Hic autem cum nullo modo dicere poſ-
ſet quémnam ultus eſſet , contumelia à deo affectum ſeſe putabat, cum tamen
mitiora quàm ueritas exigebat,audiiſſet. Sed interea dum ſermones cedimus, K
quænam nauis iſta eſt quæ huc propinquat ? Vt autem boni aliquid afferre ui-
detur! Nam coronati capitibus omnes ſunt , perinde ut chorus quiſpiam , qui
fauſtum aliquid nunciaturus ingreditur. Et quidam ex prora manum proten-
dit quoque,iubens & confidere nos,& gaudere:clamátque,niſi non ſatis rectè
percipio,Neronem periiſſe.M E N E C.Clamat enim Muſoni,& manifeſtius
utique,quo propius terrá contingit. M V S O. Euge, ô dii.M E N.Sed ne glo
riemur.Nam mortuis,ut aiunt,non decet conuiciari.

Et ſunt qui tradant Paridem hiſtrioné occiſum ab eo, quaſi grauem aduerſarium. Suetonius.

A **P A L I N V R V S.**

A R G V M E N T V M.

Duo hi dialogi ſequentes, Luciani nõ ſunt, neque græcè ſcripti etiam: ſed quia à doctis Italiæ cum Lucianicis eodem titulo coniunctos accepimus: ne horum quidem lectione fraudare quenquam uolumus, præſertim cum ad exemplum Lucianicorum aliquo modo efficti & ipſi eſſent.

Interlocutores, P A L I N V R V S, C H A R O N.

OBſecro te ô Charon, ſine me ut iam nauim conſcendã. C H A. Quis P A L.
me appellas? P A L. Ego nauita quondam illius quem nuper uiuen-
B tem tranſuectaſti, Aeneæ Troiani. C H A. Tú ne ille es qui apud
portus Velinos inhumatus iacebas? P A L. Ille ipſe ſum. Sed crede
cœleſtium nutu fieri ut tranſuehar, quorum prodigiis lõgè latéque actæ finiti-
mæ gentes, & oſſa mea iam expiauerunt, & tumulum mihi, tumulóque inſu-
per ſolénia ſtatuerũt. Quare te oro ô iuſtiſſime Charon, patere tandem ut in-
grediar. ſic proſpera ſemper ſit nauigatio tua, ſit ſolida nauis tua, atq; incõcuſ-
ſa. C H A. Rem iuſtam petis Palinure. ingredere nt libet. Vos uerò tam con-
fertæ umbræ, quid fatigatis me precibus? quid fatigatis? quæ'nã hæc uis deſide-
rii? Expectate tantiſper, dum trans flumen hunc porto. regrediar quamprimũ.
C P A L. Habeo tibi Charon immortales gratias, qui me his tãdẽ eripuiſti è ma-
lis, qui me dira hac tandẽ qua detinebar trãsfretandi cupidine liberaſti. C H A.
Amo te equidem Palinure, tum propter Aeneam regem quem mihi nomina-
ſti, qui & ſuper omnes quos unquam uiderim mortales, uiſus eſt mihi ſingula-
ri quadam præditus pietate: tum propter meum etiam, quod olim commune
fuit tibi, magiſteriũ. par enim ſibi quiſq; parem affectat, delectátque magis quæ
inter pares ſit uel confabulatio, uel uitæ actio. Afficiebar porrò nõ modico do-
lore, quum uidebam iamdudum te in citeriore hac ripa errantem, incertúmque
ſedis tuæ. Neque licebat tibi ſuccnrrere, propter legem mihi datam, ne quen-
D quam niſi humato prius corpore tranſportem. Sum enim ego minimus inter
infernos habitatores, ſubiectúſque alienæ poteſtati, cui parêre non tam pulchrũ
mihi, quàm aliâs neceſſe ſit. Gaudeo autem nũc & lætor, quòd ea aliquando ſe
ſors tibi obtulerit, qua & tuum implere deſiderium, & meum releuare dolorẽ
ſalua lege officii mei poſſum. P A L. Imò ego non minus propter te dolebam
ô Charon, quia perſpiciebam tot te graues aſſiduóſqne labores perferentem ſi-
ne ulla relaxatione. Neque enim me latet, quot quantíſque uexari malis ſolẽt
nauium gubernatores, qui nihil aliud in uita quàm nauigationem exercui: atq;
ita exercui, ut nihil illa grauius, nihil periclitatius cõtingere moralibus putem:
E propter quod credibile magis tibi uideri poteſt ſi angebar me utique fatigatio
tua, repetentẽ animo antiquas, quas iuuenis etiam ſuſtinebam, nauticas fatiga-
tiones meas: quarum experientia iam edoctus ſciebam probè pari malo tuo cõ
dolere. C H A. Fruſtra propter me dolebas, Palinure. nam nihil moleſta mihi
eſt ars mea. P A L. Quid ais? C H A. Aio gratam me habere & iucundam artem
meam. Vides ut cruda uiridíſque ſenectus eſt mihi? Memini haud unquam ab
ipſa, qua iam omnium annos ſupero, longæua ætate mea pertæſum me eſſe la-
boris mei, qui quotidie inſto alacrior atque ualentior. Sed intelligo cur tu ali-
ter tibi perſuadeas. Eſt enim communis hic morbus mortaliũ, ut ſortis ſuæ quẽ-
que diſtędeat ſemper, uiuátque contentus nemo ſtudiis ſuis, laudent uerò lon-

gè, ac beatiores exiſtiment omnes qui diuerſas à ſe artes atque actiones ſequũtur:uerũ falluntur maximè opinione ſua. Nam ſi rectè intueri uelint, cognoſcent perſpicuè nullum eſſe in uita eorum ſtatum qui non magnis ſcateat miſeriis,quẽ nõ magnæ grauéſq; perturbent undique moleſtiæ & uexationes. Et ſi detur aliquãdo ut alter in alterius ſtudia trãsferatur,quàm uideas tunc ſua cuique leuia uideri,quæ prius præ grauitate accuſabat: contrà; ea grauiora,quæ prius leuia uidebantur.Itaq; ſi bene conſideres,Palinure,non eſt ita grauis mea cõditio ut cẽſes,neq; propterea quòd nauclerus ſim,ſum eo mirabilior. Sed tu (ut uideo)ſequeris uanos errores mortaliũ,ego uerò integritatẽ tãtũ, iudiciiq; ueri lucẽ ſecutus,dego cõtentus ac lætus ſorte mea,neq; adſcribo mihi calamitatẽ,quòd deſudẽ quotidie nauigãdo,& defatiger.Neq; ob hoc arbitror quempiã horũ qui mecũ ſimul ultimas ſedes colunt, me eſſe beatiorẽ, nõ ipſos iudices,Minoẽm,Rhadamanthũ & Aeacũ, quanquã magna omnes emineãt poteſtate:nõ ipſum Ditẽ,quãquã ſceptro potens ſit, atq; regna iſta moderetur. Sũt nanq; & illis ſui labores,ſuæq; moleſtiæ,& maiores fortè, quo & maiore regiminis ſarcina premuntur. P A L. Potes de te tibi Charon perſuadere ut libet: mihi enim de me nunquam perſuadere poteris,quin ars noſtra ſine ulla comparatione cæteras laboribus & periculis excedat.quod liquidò tibi probarem,niſi quòd uereor ne tædio te afficeret fortaſſe longior narratio noſtra.C H A. Imò ſumma me afficeret recreatione.Nã & delectat me tecum ſermocinari,& nauigãtibus etiam magnã animorũ refocillationẽ afferre ſolẽt huiuſmodi cõfabulationes.P A L. Quandò igitur nõ eſt tibi iniucundũ, proſequar ſuſcepti ſermonis noſtri rationẽ,ut intelligamus,nõ eſſe duriorẽ ullã,ꝗ̃ nautarũ ſortem: quod tibi facilè perſuadebo, ſi animaduertas quos æſtus & frigora tolerare eos, quos perhorreſcere tonitrus & fulgura, quibus perfundi imbribus, qua uentorũ rabie agitari quotidie neceſſe ſit. Si cognoſcas quoties eos torqueri fame & ſiti, quoties ſqualore etiã teterrimo cõſumi cõtingat.ſi attẽdas habitationem eorũ inſtar carceris,ſupellectilẽ uel nullã, uel ſordidiſſimã, ſtrata dura, cibaria aſpera,potum immũdiſſimum,indumẽta ſpurca, incõmoditatẽ rerũ omniũ, noctes inſomnes,& ſub diuo ſemper,& inquietas.taceo perpetuum alioqui quoddam eorũ exiliũ.quos patriç eorum exteros,profugos,uagos,palantes,ignaros quietis,priuatos omni(quo nihil eſt in uita dulcius) cõiugis ſobolíſq; fructu ac iucũditate, quis nõ abiectiſſimos, longeq; omniũ mortaliũ miſerrimos eſſe iudicabit?Prætereo Scyllã,Charybdim,Syrtes,Symplegades,tot infeſta nauigantibus maris pericula.Omitto tẽpeſtates,quibus nec uiſu quicquã eſt triſtius,nec horribilius, quibus & ad ſummũ uitæ uſq; diſcrimen quotidie iactantur, quatiuntur,&(quod ſæpe accidit) ſubmerſi tandem obruuntur. In qua re nemo eſt qui idoneus magis,quàm ego,teſtis adhiberi queat: qui cum multis fuerim quaſſatus tempeſtatibus,tùm ea maximè quæ me ex Sicilia in Italiam nauigantem inuaſit,tam ſæua atq; horrens,ut horrori ſit adhuc mihi eius recordatio.Non poſſum certè ut par eſſet, explicare tibi acerbitatem illius tempeſtatis, ſed quanta extiterit,ex hoc facilè coniecturam facere potes, quòd Aeneam ducem, cuius ſumma conſtantia & animi fortitudo ubique decantatur, uidi ego cõtrementem grauiter atque ingementem, extentíſque ad cœlum manibus beatos lõgè inclamantem eos quibus ad Troiam oppetere contigiſſet, lamentantemq; pari ab eorum morte,ac fortiſſima, à Diomedis gladio ſe ereptum extitiſſe; crudelem

A delem equidem diem illuxiſſe omnibus ultimũ,neque ex numero noſtro quẽquam putaui euaſurum,non ipſum Aeneam,non Ilioneum, nõ Achatem,non Abãtem,grãdæuúmue Alethem,quorum naues longè diſiectas,ad ſummumq; penè exitium adductas,neſcio quæ uis illa niſi diuina liberauit. CHA.Non incognita mihi narras:hæc ea ipſa die reſciui.P A L.Quo id modo? C H A.Quo id modo,rogas?An acrem illum fidumq; Orontem ignoras,ductoré Lyciæ nauis? Is quidem tunc ſubmerſus cõceſſit ad me illico,exponẽs mihi ex ordine omnia quæ tu diſſeruiſti, implorans deinde opem, rogitansq; multum ut ſe ulteriore in ripa ſiſterẽ: quod nunquã paſſus fui, quũ inter fluctus adhuc corpus B ſuum ſine ſepulcri honore iactaretur. Nunc agit ſeſe circum hæc ſtagna mœſtus atq; errabundus.uidiſti illum? P A L. Et tum uidi,& unicum meorum ſolatium habui,dum tantiſper in ripa moratus,pari eum eo detinebar infelicitate. Nec enim falſa de triſti eius interitu retuliſti,cuius adhuc imago ſubit mihi, dum excuſſum è puppi,contortumq; ter eũ atque circumactum(horrendum) à fluctu, rapidus tandem æquore uortex abſorpſit. Sanè quod ad me pertinet,nihil ediſſeram:qui licet eam euaſerim tempeſtatem, amarum tandem aliquando etiã uitæ meæ finem inueni, excuſſus & ipſe pariter atq; iactatus inter undas: quod deerat , inſuper ferro præterea obtruncatus. Ex quo nec tantũ mihi timui,quàm C Aeneæ meo,ne tãtis undis ſurgentibus ſpoliata magiſtro nauis deficeret. Hæccine eorum deliciæ, opes,tranquillitas? ſic illis uiuitur,ſic moritur. Tui nunc & aliorum defende ſtudia & artes, cõtendeq;, ſi libet, maiorem eſſe etiam eorum miſeriam & calamitatem,qui patrias incolentes ſuas,uxorumq; ac filiorum ſocietate beati,quieſcunt,gaudent,ludunt,hortantur,amicitias colunt, exercẽtur commodè,habitant magnificè,ueſtiuntur cultè,conuiuantur lætè,cubant molliter, iucundos ſuos ac geniales agunt dies, Adde qui in urbibus optimates & primarii magnam ſibi uendicãt auctoritatem, habenturq; ſummo in precio atq; honore,qui ius dicunt,qui cauſſas agunt aliorum,qui falces gerunt,qui ducunt D exercitus,qui uel aſſiſtunt principibus, uel principes ipſi magni illuſtreſq; ſunt: quibus nec optabilius quicquam in uita eſſe uideo, neque beatius. C H A. Falleris longè Palinure. nam quos beatiores eſſe arbitraris,miſeriores illi ſunt ulla ſine dubitatione. Neque enim negauerim ſortem ſubiectam eſſe nautarum magnis malis:ſed ita ſubiectã , ut comparatione aliarũ, quæ maioribus etiam grauantur incommodis,minus certè miſera iudicanda ſit. Quid enim triſtius, ut ad tuos ueniam qui patrias ſuas colunt, quid miſerabilius,quàm domi ſuæ agere, & ita agere, ut iucundiorem aliquando quàm uitam mortem optes? Quæ ulla maior calamitas,quàm circũdari urbem hoſtibus,ingruere bellum, uolitare te-E la, ſtringi enſes, perfodi muros, fremere tormentis, ſaxo dirui, domos tremefieri & concuti?quemq; fame ſitiq; deficere, corrumpi aërem,occupari mœnia, ſpoliari templa, diripi patrimonia, publicari bona,incendia parari, malos exultare,bonos torqueri,affici conuiciis, expelli domibus,uulnerari,carcerari,relegari,deportari, trucidari filios ante parẽtum ora,uim pati uxores,ſtuprari gnatas?Vidẽtur an hæc tibi mala Palinure, & an his quæ tu meminiſti, ulla ex parte comparanda? P A L I N. Quàm uera narras ô Charon ! quàm nunc uel audiens iſta perhorreſco ! Venit enim mihi in mentem grauis illa & deploranda patriæ meæ deſolatio, Troiæ inquam, tam præpotentis olim atque prædiuitis, cuius euerſione nihil credo referri poſſe crudelius aut lachrymabilius : tantaq;

fuit calamitatis eius magnitudo,ut longè plura etiam atq; triſtiora quàm tu ſu- F
prà memoraueris,ſibi contigerint:quæ ſi uelis,omnia tibi,ut rem certius agno-
ſcas,explicabo.C H A R.Haud opus eſt Palinure, quoniam & tempus nõ pa-
titur,& ego hæc omnia non ſecus ac tu nota atque comperta habeo.Nã & mi-
hi renunciauerunt ut quæque aduentabant animæ ex illo bello profectæ.Nihil
certè,ut nunc tu dixiſti, peruenit ad aures meas crudelius aut lachrymabilius.
P A L I N.Faxo ut iubeas:ſed aduertas Charõ,grauiſſima licet hæc ſint,rariora
tamen cõtingere,quàm ea nautarum quæ ſuprà expoſui.C H A R.Referã er-
go alia frequentiora, & ex ipſis quidem met ciuitatibus, quarum relatio auge-
bit etiam earum miſeriam.Vade oro,& per ciuitatem,plateas porticusq; diſcur- G
re:quid aliud offendes,quàm oblatrantium maledicta,inſimulationes peſtilen-
tiſſimas,optimi cuiuſq; dilacerationem,quid non?exploratorum inſidias, inui-
dentiumq; uenena. Diuerte modò greſſum, & artificum mercatorumq; taber-
nas ac conuentus pete:quid aliud deprehendes,quàm ſermonũ nebulas, fucos,
mendacia, deceptionesq; manifeſtas?Transfer dehinc te in fora publica, ſedesq;
iudiciarias:quid aliud audis quàm undiq; omnia magno ſtrepitu ac clamore mi-
ſceri?Quid intelliges aliud,quàm cædes, hominum compilationes,furta, graſ-
ſationes,conſpirationes,proditiones? Quæ alia occurrent tibi, niſi litigatorum
iurgia & contentiones,teſtium periurationes, cauſidicorũ præuaricationes,iu- H
dicum corruptiones, præſidum ambitiones ac rapinæ ? Quos ibi alios obuiam
tibi habebis,q̃ exultantes improbos,lugentes bonos,oppreſſas uiduas,procul-
catos pupillos,egentes proſtratos?Attolle poſtea altius oculos, & atria princi-
pum perſcrutare, quã non uidebis ibi aſſentatorum exaltationẽ,ſpeculatorum
acceptionem,militũ audaciam,fœneratorum uoracitatem, quæſtorum impro-
bitatem,quam non potentũ hominum in tenuiores uim atq; inſolentiam?Quas
non concuſſiones?quas non populationes?quos non innocentes accuſari,cri-
minari,carcerari,proſcribi? P A L.Grauia hæc nimis ac miſerabilia.C H A.At re-
ſtant alia,quæ non minus tibi grauiora & miſerabiliora uidebuntur.P A L.Per- I
ge. C H A.Quæ fortaſſis etiam grauiora & miſerabiliora iudicabis,quoniã do-
meſtica ac frequens magna eſt eorum peſtis.P A L.Fare.C H A. Nolo tibi Pa-
linure afferre in medium graues longoſq; artificũ & negociatorũ labores: non
eos quibus afficiuntur agrorum cultores,non quibus milites,non quibus cau-
ſidici,cæterarumq; diſciplinarum ſectatores, æſtus,algores, inediam,peregrina-
tiones,anxietates uel pericula,uulnera,cædes,diſtrictas habitationes, infinitaq;
agendi,cubãdi,ueſcendi incommoda uel faſtidia,laſſitudines, uigilias, ſolicitu-
dines,odia, & infamationes. Nam ſi cõplecti cuncta ſermone meo atq; exequi
uoluerim,tot tantaq; dicẽda ſe offerẽt,ut præ lõgitudine malorũ ac mole, citius K
nauigatio noſtra quàm oratio finem poſſit inuenire.Omittam itaq;,& comme-
morabo tantùm quas inter domeſticos parietes, tum ſeruorum, tum uxorũ ac
filiorũ moleſtias,ac turbationes peſſimas perferre ſolent qui gubernationi præ-
ſunt rei familiaris.Quã ſi ita ut naualẽ expertus eſſes, facilè quicquid dicturus
ſum,me etiam tacẽte & intelligeres & approbares. Nã ſeruorum primò in do-
minos ſemper prompta maledicta,furta,impoſitiones,fugas,arrogantiã, negli-
gentiã rerum dominorũ,temulentiam,edacitatem,ſomnolentiam, tarditatem,
ignauiã,nemo eſt qui non uideat magnam afferre his qui patiũtur, infelicitatẽ.
Deĩde filios,quorũ amore nihil dulcius eſſe fertur,quãta animi cũ amaritudine
aſpiciant

A aſpiciant parentes uel ægrotare, uel mortem obire, quod frequẽter admodum fit,ſatis exiſtimo etiam te intelligere. Quàm uero grauem & anxiam credis eſſe eorum uel parturitionem,uel educationem,uel inſtitutionem? Quoties pro eis bonos parentes gemere,ſuſpirare,dolere,torqueri? Quanta etiam putas perturbatione affici,dum quos progenuerunt,immenſaq; adeò cura aluerunt,uel parum ſibi audiẽtes,uel rebelles ac infeſtos poſtea habere cõtingat? quàm dolenter eos ferre arbitraris dum inſani & uecordes ſunt,dum hebetis & craſſi ingenii,dum effœminati & molles,dum dilapidãt & euertunt patrimonia, dũ nulli bono operi & ſtudio intendũt, dum per præcipitia uitiorum omnium uitam
B ducunt ſuã? Quid de uxoribus loquar,quas dos tumidas,genus inſolentes,forma ſuſpectas,deformitas reddit inuiſas? Quarum lingua nihil pernicioſius,quarum audacia nihil prodigioſiùs, quarum improbitate nihil execrabilius. Quæ iurgiis ſemper & contentionibus obtundunt uiros, quæ ſemper conquerũtur, ſemper exprobrant,ſemper inſidiantur. Quibus quum deſint cætera,nunquam tamen lachrymæ,gemitus & ſuſpiria. Quæ cæca ſua(qua tantùm ardent)ornamentorum ambitione exhauriunt opes,labefactant domos, cogunt maritos in malos quæſtus,in dira ſcelera. Non refero turpiſſima adulteria, quibus nec punitur minus; nec peccatur magis quicquam. Ea quanto dolore afficiant bonos
C coniuges,nemo ſatis unquam meo iudicio enarrare poſſet, ſed magnum doloris argumentum præſtant, & grauiſſimas cædes,& ingentia quæ ſæpe propter corruptas uxores bella exarſerũt. PALIN. Hoc plus quàm uellem,ſcio:nam arduum illud quod ego uidi Græcorum & Troianorum bellum propter Helenæ raptũ,in eam excreuit rabiem,quam nulla mundi regio ignorauit. CHA. Quæ toti mũdo manifeſta ſunt,ea tantùm noſti Palinure:at ſi ſingula,quorum nihil me latet, intelligeres,adducereris in tãtum ſtuporem,ut ſtupeſcens etiam præ miſeratione coniugalem uitã lachrymares. PALI. Hui quid narras? CHA. Narro quæ quotidie uideo & pertracto. PAL. Ergo cõnubia putas polluta &
D coinquinata? CHA. Minimè.id nunquã dixerim. PALIN. Atqui multas memini me uidiſſe ea præditas honeſtate, ea religione,ac uitæ integritate, ut diuinum quiddam magis quàm humanum redolere uiderentur. CHA. Et multas utique eiuſcemodi eſſe confiteor,ſed eas quidem, quæ optimis honeſtiſſimisq; ortæ parentibus, ebiberunt à primis annis ſobrios & caſtos mores: quæ ſanctis parentum ſuorum exemplis educatæ, uitam inſtituerunt, peccare caſtigatæ, ſapienter ad manſuetudinem edoctæ,ad pietatem, ad fidem, ad diuinum cultum, ad rectum compoſitumq; regimen rei familiaris. Quæ ſe à thyaſis,ſaltibus, iocis : quæ ſe à ſpectaculis, ab immodeſtiore cultu, ab licentiore colloquio abdi-
E carunt. Cæterùm quæ contra ſanctitatem,quę malis inſtitutis,peruerſiſque parentum exemplis imbutæ, molliter uixerint, aſſuefactæ deliciis atque turpi ocio,quæ nihil niſi ſaltare, canere, fides pulſare didicerunt, quæ præterea oculis ſuis hauſerunt matrum præſertim obſcœnitates & immunditias:haſce qua fide & integritate eſſe putas erga maritos? Illabũtur ſiquidem tanquam uenena tenellis mentibus parentum exempla:inde rarior etiam quàm reris, eſt hymenalis honeſtas, quo qui eas uel emendatis inſtituant moribus, uel ſancto inuitent exemplo,parentes ſimul rariores habeantur. Prodeunt poſtea in publicũ quæq; etiam procaciores,aperta frõte,directo greſſu,quaſi pudicitiam ipſæ conſecraſſe uideantur. Et quæ ſecretum intra cubile probra geſſerunt,cũ ueſtem indue-

rint,illa contexiſſe atque occultaſſe exiſtimant. Voſq; ea, uanum uulgus,ita ut F cernitis,uera ducẽtes eſſe arbitramini. At ego nihil q̃ quod res habet,de eis iudico. nuda enim hic omnia atq; aperta ſunt. Non ueſte hic tegũtur maculæ,non pallio obnubũtur ſcelera. exertos omnes ac nudatos, rerumq; omnium uacuos prorſus huc ingredi oportet. Quicquid in uita malè tentatum,maleq; actum eſt, hic fronte coràm ipſa demum geſtatur, diſpoliatur, oſtentatur. Quare non mirum tibi uideatur ſi quorumcunq; nota habeo crimina, qui quorumcũq; etiam nudas,ita ut prædixi, tranſueho umbras. Quàm proinde ingẽtem uideo earum turbam,quæ cum impudicitiam longè apertam oſtẽdant ſuam,pudiciſſimæ tamen in uita habeantur! Quantas ſecum in maritos fraudes gerunt, quot ſimulationes,quot proditiones,quãtam hypocriſim, quot aliorum obſcœnos amores, quot pollutiones, quot ſuppoſititios partus, quot mentitas enutritiones, quot alieni ſeminis ſuſceptas meſſes! At,quod ridiculum magis eſt,lugent poſtea ignari mariti haſce ſibi extinctas uxores. Laudant inter cœtus & prædicant quaſi pudicitiæ principes: ſtatuunt mauſolea: plurimi quoque epigrãmata condi, orationes ſcribi & pronunciari curant in laudem ac memoriam caſtitatis fideique earum ſempiternam. An hæc triſtia & amara eſſe cenſes Palinure? Et an comparationem ullam habere putas cum his nautarũ,quæ ea ſeueritate & acrimonia recenſuiſti, ut cætera læta,fauſta,deliciarumq; plena(ſi tibi fides daretur) H exiſtimanda eſſent? P A L I N. Haud equidem tãta in ciuitatibus priuatiſq; domibus,quanta modò enumeraſti, mala regnare crediſſem. C H A. Ita proficit inexpertos ſermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum uſum atq; experientiam habent. P A L. Ita fit. C H A. Quòd ſi animaduertas,labores quos perferunt nautæ,corpori magis quàm animo infenſos ire,concedes amplius etiam ſentẽtiam meam. Nam huiuſmodi res duræ aſſiduo quodam uſu & aſſuefactione mitiores fiunt,& quodammodo domantur: quas uerò ego memoraui, cum animum magis affligunt, non ita uſus & aſſuefactio mitigare atq; edomare poteſt. P A L. Conſentio tibi iam, gaudeoq; in eam lucem re illuſtrante perueniſſe, ut intelligam tam magnam aliorũ & maiorem etiam quàm nautarum I miſeriam. Sed illud non poſſum intelligere,quin principes ſaltem ac magni uiri,non dicã nautis,ſed cæteris inſuper quibuſcunque mortalibus beatiores ſint. C H A. Cur? P A L. Quoniam omnibus abundent atque affluant bonis. C H A. Quibus? P A L. Honore,gloria,opibus,deliciis,amicis,potẽtatu,imperio. CHA. Hiſce? P A L. Hiſce, & multo pluribus. CHA. Erras. P A L. Errorem hunc optaſſem in uita mihi. C H A. Deliras. P A L. Maluiſſem ita delirare,quàm tua cũ ſententia ſapere. C H A. Quid ſi nihil illis miſerius? P A L. Quid ſi nihil beatius? C H A. Haud unquam hoc mihi demonſtrabis. P A L. Non tibi ii beati uidẽtur, K qui quicquid ad explendas uoluptates optari poteſt,aſſequuntur? quibus conuiuandi,cubandi,ungendi,lauandi,ludendi,uenandi,aucupandi,ad omnem nitorem atque ſatietatem ſemper facultas ſit? Quibus quotquot uelint concubitus fœminarum,quotquot uelint arua,equi,canes: quibus tot ſunt ſerui,tot exculta palatia,tot munitæ arces,oppida? Qui tantum poſſideant auri, gẽmarum, ueſtium,ſupellectilis? Quibus audiant omnes, aſſurgant,inclinẽt? Quos populi uereãtur,timeãt,laudent,decantent? Qui leges dicant,mãdent,exerceant,proſcribant,puniãt,extollant amicos,uindicẽt inimicos,trucident rebelles? C H A. Non eſt tam magna ut exiſtimas Palinure,eorum beatitudo. Nam parit certè faſtidium

A faſtidium tanta bonorum continuatio,tantaq; affluentia,neq; ſapit tantum,quæ non aliquando intermittitur uoluptas. Præterea quomodo eos tu beatos iudicare potes,qui tantis opibus atq; deliciis ſuis nunquam fruuntur cum iucunditate,nunquam cum gaudio?qui in tanta rerum copia nunquã exhilarent ſe,nunquam releuẽt animum,nunquam exultent? Qui tanta licet bonorum ubertate redundantes,triſtitia tamen ſemper obducãtur, ſolicitudine premantur, anxierate torqueantur?Nõ tibi multo optabilior uidetur priuatorum conditio,quorum & uita ſecurior, & uoluptates etiam, ſi mentem intendes, maiores ſunt? quos ſumma ſemper cõdit hilaritas,mulcet feſtiuitas,explet alacritas?Quantam
B putas afferre delectationem, quæ communis cum uxoribus & filiis uita exigitur, dum cubanr tutè,ueſcuntur lætè,iocantur modeſtè? Quàm dulcẽ eſſe arbitraris amicorũ inter ſe & æqualiũ parem uitam,domeſticum uſum,frequentem cõuentum?Quid eorum amore ſuauius,cõfabulatione gratius,curis melius atq; commodius?Quantum credis lætitiæ & exultationis habeant eorum conuiuia, ludi,cãtus,ſaltationes?quantũ dilatent animos & permulceant?quantũ emanet mellis? cuius nec ſtillam principum aliquis deguſtauit. P A L. Haud intelligo Charon hanc quam refers regum triſtitiam atq; anxietatem,qui inter riſus tantùm,blanditias iocoſq; uerſentur, quibus ſemper pſallatur, canatur,plaudatur:
C & quicquid ad tranſigendã hilarem uitã excogitari poteſt, exhibeatur. C H A. Etiam,ut uideo,iudicas Palinure quæ oculis tantùm patent: quo errore decepti mortales,plurimũ ſeduci ſolent:ſed quod certũ afferre poſſunt iudiciũ exteriora corporis,quæ uelamenta quædã magis ſunt ueritatis?Aut quid certi promittere & oſtentare poteſt frons hominũ,quæ plures ꝙ Proteus ſpecies mẽtiri,atq; in plures mutari queat?Conſiderandæ ſunt ſecretæ animi fibræ: perſcrutandæ ſunr interiores mẽtis latebræ:quas ſi peruidere ita ur frontẽ poſſes, proh dolor quantã ibi malorũ turbã,quantã formidinum atq; ſtrepitationũ aciem introſpiceres? quot angores,ſolicitudines,ſuſpiciones?quot peſtilentes morbos & per-
D turbationes? quãta aperirentur ulcera, quot plagæ & cædes,quot inſidiæ, quot enſes,& telorum infinita genera?quæ nec ſomnos eorũ quietos,nec cibos placidos,nec opulentiam dulcem,nec imperium iucũdum,nec delicias iocoſq; lætos eſſe permittant.P A L.Neſciebam adhuc hæc eorum qui dominantur mala:ſed cur illis contingant tanta,nõ capio. C H A R.Cõtingunt tanta propter graues inimicitias, acerbaq; odia quæ continuè cum finitimis ciuitatibus, cum ſubditis ſibi populis,cum ſemet ipſis etiam gerunt : quo fit ut ingraueſcentibus odiis,increſcẽtibusq; iniuriis,quibus quotidie afficiunt quemq;, neceſſe ſit illos torqueri & affligi grauiter,confidere nemini,ſuſpicari omnia.Poſſunt extime-
E re muſcas etiã (ut aiunt)uolantes,gaudere & lætari nũquam, triſtitia & mœrore detineri ſemper.P A L. Adducis me facilè ut credam ſuſpectas eos habere finitimas ciuitates, cum quibus & infenſa odia confiteor,propter continua quæ exercentur bella,& dominandi libidinem,qua plurimum incenduntur.Cũ ſuis uerò quibus imperant populis, nihil accipere poſſum niſi amorem,& dulciſſimam pacem.Porrò ſi cum finitimis fint inimicitiæ,ſi oriantur bella,ſic demum etiam augentur imperia,ſubducuntur oppida,profligantur acies,ſpoliantur & captiuãtur hoſtes,populationes magnæ fiunt,trophæis decoratur patria, uictoriis celebratur,triumphis extollitur. Ob quæ & principũ gloria,& urbium ornatus,& inimicorum timor, & populorum inter ſe lætitia,atq; erga principes

fides & amor creſcit. CHAR. At tantùm narras quæ proſpera ſunt & læta, ac quæ frequentius accidunt aduerſa & triſtia prætermittis, quaſi ſemper eos putes debellare hoſtes, potiri uictoria, triũphis exultare, nunquã uerò uinci, proſterni, agros ſuos populari, bona ſua diripi, & è ſuis ſe oppidis deiici. Sed maiora hæc prætereamus, de minoribus tantùm dicatur. Quippe ſi conferas quas ſtrages ſuorum & cædes ſuſtinent, comperies longè maiore damno q̃ lucro partas eorum uictorias cõſtare, diſcuſſaq; ratione deceſſiſſe plus illis, quàm acceſſiſſe. His adiicias, ut populorum etiam ſuorum odia, nedum finitimorum intelligas, quòd ad inferenda bella & perſequẽdos hoſtes opus illis eſt ingenti & munito exercitu, multo nauigio, longa armorum & machinarum præparatione: quæ quũ magno & inæſtimabili conſtent ſumptu, nec proprii ſuppeditent redditus, neceſſe eſt nouis uectigalibus uexare populos, nouas indicere præſtationes, nouas angarias: augere tributa, multiplicare onera, exhaurire æs omniũ, eradere marſupia, imò uiſcera pauperũ, paruos atq; magnos diripere, ſpoliare, cõculcare. Inde fit, ut quum inuiſos manifeſtè ſe cunctis intelligant, ſuſpectũ tum ſibi incipiãt habere quemq;: nullius fidei, nullius amicitiæ credere, cõiectare omnia in malam partẽ. Habet enim hoc in ſe peſſimũ malefactorũ cõſcientia, ut quos iniuria affecit, nunquam reuocari in amicitiam, nũquam mitigari, & ad ueniam moueri poſſe putet: proinde magis inſurgitur, grauiores itur in iniurias. hunc proſcribunt, illum carcere includunt: quorundã patrimonia publicant, alios iugulari aut ſtrangulari iubent. Volũtate pro ratione utuntur. Eorum quoq; quos tantis læſerunt malis, cognatos, affines, amicos, ſocios, ſeruos, quaſi fidei ſuæ diffidentes, perſequuntur. Tum cæteri qui chariores etiam uidebantur, exempla aliorum proponũt ſibi, acuũtque ipſi non minus odia. Nam non minus rebus ſuis ac ſaluti ſuæ timent. Ita pedetentim ciuitas omnis indignatur, obmurmurat, rapitur ira, odiis incenditur, coquit nouas cogitationes, noua conſilia molitur. Mox eò deueniunt, ut hæc intelligentes uideant quantæ ruinæ quantóque præcipitio ſubiaceant, quàm tenuiſſimo quaſi quodam filo pendeant imperia ſua. Tunc cernas eos pallere, triſtari, conſumi, expauere omnia, torqueri ſcelerum ſuorum conſcientia (quæ prima eſt pœnarum omnium) timere hoſtium inſidias, ciuium conſpirationes, domeſticorum proditiones, oppreſſorum uindictas. Tunc ſecurum nihil exiſtimare, niſi quod ui ac ferro tueantur. Propterea non credunt ſe tutò cuiquã, non miniſtris, non neceſſariis, non germanis, quorum maiorem etiam q̃ aliorum auctoritatẽ magis formidant. Arcent ſe ab aſpectu & præſentia omniũ, cingũt ſe foſſis & aggeribus, claudunt ſe arcibus, quaſi ad perpetuos damnati carceres. Cuſtodibus etiam tãquam ad expeditionẽ belli paratis, ut obſideri eos putes, circumuallantur. Nihil illis dulce, nihil apertum, nihil iucundum. Dormiunt cum magna inquietudine, cum maiore etiam uigilant. Terret illos cõuentus hominum, angit ſolitudo: timent colloquia, timent ſalutationes, timent dona. Suſpecti illis aditus, ſuſpectæ ſellæ, ſuſpecti cibus & potus, qui nec etiam niſi prægustati ſumũtur. Suſpecti pellicum & item uxorum tori: quibus mirum eſt cur ſine cuiuſquam prægustatione congrediantur. Ipſos uerò quorum ſe cuſtodiæ commiſerunt, non minus extimeſcũt: quibus quũ carere nequeant ob tutelam ſuam, eo magis augetur corũ timor & miſeria, quo armatos pro firmiore illos præſidio eſſe neceſſe ſit. Quare alienigenas & barbaros homines, atque abiectiſſimos quoſque ſibi deligunt, eoſq; frequentius

A quentius comitantur. Deiiciunt ſæpius ac exterminant, quò ſaluti ſuæ ſi non alia,at ſaltem hac uia conſulere poſſint. Quid fœdius & ignauius dici queat, q̃ hominibus immanibus ac flagitioſis ſe cõmittere:ſuos uerò,prudentes,ſobrios, iuſtos ſpernere atque deuitare?Quanta iſta tyrannorum felicitas,quos cõtinuus & ingẽs ſemper angore afficit metus,quo nõ modò animi grauiter excruciantur,ſed cuncta inſuper dulcia mundi dona fugantur & diſſipantur?Quantæ iſtæ eorum deliciæ,quanta gaudia,qui tranquillitatem nũquam & pacem ſibi,ne dicam populis ſuis aut hoſtibus conceſſerint, expertes omnino tàm ſanctiſſimi atque omnium dulciſſimi boni?Quæ'nam ubertas iſta bonorum, quæ diſtracti
B aliunde,neque ſciant,neque uiſant,neque pertractent,neque guſtent unquam? Quanta iſta imperii bona, quæ quum ipſi uidere & attrectare nõ poſſint, committant neceſſe eſt aliorum curæ & gubernationi? ignari rerum ſuarum,neſcii omnium ferme quæ ſub ſe gerũtur,fraudati quotidie & decepti, ab his præſertim,quos præ cæteris auxerunt: quibus tamẽ quum ſe credant, quot innocentium criminationes,quot facinoroſorum falſas commẽdationes audiunt? Quoties eorum fidem ſequuti,bonos pro malis,malos pro bonis ducunt, atque hos beneficiis,illos pœnis afficiunt?Quodq; grauius eſt,quoties ipſis etiam uidentibus,hi quos tantum extulerunt, pro ſententia ſua in foro quoſque lædũt,con-
C cutiunt,opprimunt,atque dilaniant? Quid mirũ ſi exardeſcunt poſtea populorum odia?ſi labefactatur poſtea eorũ ſtatus atq; deſolatur? Quanta iſta, quamq; optanda imperia,cum quibus & ſeruitutem peſſimã degant?ſubiecti tantis perturbationibus,tantis inſidiis:ſubiecti ipſis etiam quos ſibi ſubiecerunt:conſtricti quaſi quibuſdam regni compedibus: clauſi intra arces, quaſi magni alicuius criminis rei: coarctati inſtar ferarum:excluſi ab omni quæ foris capitur recreatione:priuati libertate,quod eſt tam dulce & omnibus optabile bonum,nõ hominibus modò,ſed cæteris inſuper quibuſcunque animantibus:cuius priuatione quid eſt quod triſtius aut infelicius contingere poſſit? PALIN. Non credis
D Charon bonos aliquos,mitisq; & moderatæ naturæ Tyrannos eſſe?CHAR. Imò multos credo:ſed tanta eſt dominãdi libido, tantus ardor, tãta neſcio quæ peſtis ingenita, ut quos ſemel inuaſerit, ſint ſumma quanuis bonitate præſtantes,adeò illiciat eos,illiciensq; deprauet,ut uita potius quàm imperio quod iam occupauerunt,carere poſſint. Vel ad conſeruandum, uel ad amplificandũ contendunt unguibus dentibusq;: ac propterea nemo eſt tam bonus tyrannus, cui nõ conſeruationis amplificationisq; ſuæ gratia, multis magnas inferre iniurias, atque ob eas illatas non plurimum timere, plurimãsue pati anxietates contingat.PALIN. Miror cur tantis in malis,quæ planè ita ut narraſti,uera eſſe puto,
E appetant tantopere mortales imperium, niſi id fortaſſe faciunt cupidine honoris & gloriæ: quod nimirum tam præſtans atq; excellens bonum,tolerabiliores reddit tãtas quas modò expoſuiſti miſerias. Dulce quippe eſt mãdare aliis,præferri omnibus, eminere,præcellere,uenerari, timeri,ſuppliciter exorari,aſſurgi ſibi,uia decedi,inclinari ceruicem,flecti genua,audire laudes ſuas, & rerum bene geſtarum decantationes. Quæ quum & diuina numina plurimum capiant, facilè intelligi poteſt, quantum & his quoque mortalium mentes capiantur. CHA. Quæ tanta capere poteſt Tyrannos ullos honoris aut gloriæ exhibitio, qui ſe certò inuiſos omnibus eſſe ſciunt?A quibus ſi laudentur,ſi audiãtur,ſi ſibi aſſurgatur atq; incuruetur,ĩntelligũt palàm uel aſſentationis uel timoris cauſſa

id fieri. Quare nõ eſt ita dulcis ut putas,huiuſmodi honoris & gloriæ exterſio magis quam exhibitio. At uerò dulcior is eſt qui in priuatos homines ab amicis & beneuolis honor exhibetur propter aliquod eorum egregium facinus, aut excellentem uirtutem. Vera iſta gloria, uerus iſte honor, ac dignus quidẽ quo & diuina numina capiantur. PAL. Nullam ergo uideo cauſſam cur tantopere imperia deſiderentur, deſiderataq́; conſeruentur: niſi quòd habendi cupido, qua tãtum trahitur humanum genus, in his maximè expletur. Quò enim quiſque plus auri,agrorum,ædificiorum,oppidorum,acquirere poſſit,nullo parcit labori,quantumuis magno & intolerabili:neque ullus tam amarus labor, quin propter quæſtum & maiorem rerum cumulationem dulceſcat. Ita quum tyrãni ſuper omnes plus poſſideant,ſuper omnes etiã beatiores uidẽtur,licet cætera eis triſtia ſint atque peracerba. CHA. Neque iſtud quidem affert ullam beatitudinem. Nam in primis non efficit diuitem maior abũdantia,ſed minor cupiditas. Qui enim paruo contentus eſt,id tantùm cupit,quod neceſſitati uitæ ſufficiat. Is abunde eſt locuples,propter honeſtũ,quod facilius implere poteſt, deſiderium: quod quũ & impleuerit, liberatus eſt ab omni qua alii rapiuntur habendi anxietate. Qui uerò quantumlibet diues plura concupiſcit, pluribus indiget, quia perſeuerante acquirendi inſatietate efficitur minus uoti compos. Quo enim magis creſcit multarum rerum poſſeſſio,magis etiam cupiditas:neq́; finem unquam habet uorago illa cupiditatis. Deinde non eſt iudicandus quiſq́; uel locuples multitudine,uel pauper paucitate diuitiarum: ſed uel rerum magis implemento,uel neceſſitate. Nam ſi multitudinem excedunt ſumptus,quomodo poteſt is credi diues,qui minus habet quàm neceſſe eſſet? Quare quũ neceſſitatem ſæpius magnam patiantur qui tantam imperii molem adminiſtrant,indigentiores etiã putandi ſunt priuatis hominibus:quibus licet tenues ſint opes, at neceſſitatibus ſaltẽ ſuis uel pares ſunt, uel ſuperiores. Taceamus graues quas quotidie expilationes uel rapinas perferũt à quæſtoribus ſuis, & ab his maximè quorum fidei magis credunt:qui quo maiora etiam nacti ſunt imperia, eo maiora utique furta,maioremq́; proinde rerum ſuarum diminutionem patiuntur, à quibus priuatos ſaltem homines liberos eſſe conſtat, qui & diligentius patrimonia ſua ipſi per ſe curare, & attentius omnia intueri poſſunt. Dicamus uerò curas & labores quos in adminiſtrandis tantis opibus,gubernandoq́; tanto potẽtatu tolerare eos oportet,quorum fortiores quàm Herculis humeros eſſe neceſſe eſt ad ſuſtentandam tantã molem:plures etiam quàm Argi oculos ad tantam rerum uarietatem peruidendam atque diſtribuendam:plura quoque quàm Iani aut Vertumni capita,ad intelligenda examinandaq́; tot ac tanta quum hoſtium tum populorum ſuorum quæ illis negocia deferuntur. Quæ tanti animi uis, quæ non debilitetur? quæ tanta ſoliditas,quæ non concutiatur? quæ tanta promptitudo,quæ non remittatur? Cuius eſt tanta ualetudo,tantum robur,qui ſe tam uaſto curarum ponderi parem audeat polliceri? Cuius eſt adeò æquabilis & moderatus animus,adeò perſeuerans,quin tam multis tamq́; continuis laboribus non defatigari, non quaſſari, nunquam quoque confringi poſſit? Omittamus mortales:de nobis tantùm, qui hæc ultima loca colimus, loquamur. Vtrum putas Palinure beatiorem eſſe,uel me, qui pauperrimus ſum omnium, qui nihil præter hanc quam cernis puſillam lintrẽ poſſideo:uel Plutonem,tam lati tamq́; immenſi regni tyrannum? Intelligo, etſi taceas,quale de hoc ſis iudicium

A cium prolaturus. Crede mihi, minimè meũ cum ſuo ſtatu commutarem. P A L. Quare? C H A R. Quia lætus ago, & ſumma cum quiete. Non ullius rei ullam gero, niſi tranſuehendi haſce huc deſcendentes animas, & conſeruandi incolumem hunc faſelum meum, ſolicitudinem: in quo dicam tibi quicquid eſt quod me grauet. Quum enim propter uetuſtatem fatiſcat aliquando rimis, curare me oportet ut reſtituatur integritati ſuæ. quare eum conſuo ſæpius, & obſtruo ſi quid rimarum eſt. hæc omnis mea cura eſt, hic omnis labor. At Pluto cum tantis diuitiis ſuis, ac regno tanto, nunquã lætatur, nunquam quieſcit. tot curis carpitur, quot repletur hic umbris locus. Implicatum ſemper habet ubique animũ.
B hinc fertur, illinc rapitur, omnibus intentus locis, omnibus occupatus miniſtris. huic mandat, illum terret, alios acciri iubet. Metum illi omnia incutiunt. nunc terræ hiatus, nunc motus formidat. Sæpe illum trepidare cogit lampas Phœbi, ne ulla ex parte irradiet regno ſuo. Sæpe & fulmen magni fratris, ne penetret Auerna atq; labefactet. Quoties uidi ego illum, dum rebus ſuis timet, inuectum ſummo curru peragrare omnem hanc regionem, luſtrare fines, ſcrutari omnia diligenter, aſcendere etiam in ſuperum orbẽ, circuire terras, perueſtigare quodcũque periculũ perferre poſſet, nihil omnino incauti & inexplorati relinquere: quæ quũ multis in locis, tũ maximè ea ſolet efficere in terris Siciliæ, quæ ma-
C gis etiam eum terrent, propter magnas reluctationes Typhœi gigantis, quibus totam cõquaſſat illam patriam. Nam poſtquam ipſe auſus fuit bella inferre cœlo, iniecere ſuperi eius corpori Trinacriam, ſub qua ab omnibus undique montibus preſſus & grauatus, conatur ſæpe ſe attollere, impoſitaq; ſibi reiicere: proindeq; magnos concitat motus, ac tantos quidem, ut hæc loca noſtra concutiat grauiter & tremefaciat. Cogita nunc quàm læta & optanda ſit ſors huius inferni tyranni, cuius tot diuiditur animus curis, tot propellitur tumultuationibus: quem tot oporteat præcauere pericula, tot diſpẽſare miniſteria, omnia percenſere, omnia corrigere, omnia uel ipſum gubernare, uel aliis gubernanda cõmit-
D tere. Attende rogo, & uel ex hoc uno collige eius felicitatem. Nam ſi me deficere cõtingeret huic nauiculario miniſterio, quod ita neceſſarium eſt ut uides, neceſſe eſſet eum uices meas ſubire: ne alioquin deficiente portitore, regno ſuo malè ſuccederet. P A L I N. Hoc profectò nõ modò uerum eſſe uideo, ſed manibus etiam ipſis (ut aiunt) tango. Nã ea nocte qua aliàs ſomno grauatus è puppi in mare excuſſus fui, id continuò ſenſit Aeneas meus, qui erranté ſine magiſtro nauem intelligens, gubernauit eam tota ipſa nocte, non indignatus quòd quæ ſceptrum geſtare ſolebant, remum etiam manus attrectarét. C H A R. De magno eius germano nihil loquor: non me latet quantos & ille labores ac cu-
E ras ſuſtinet: ſed id præcipuè ſcio, quum temeritate Phaëthontis totus penè orbis conflagraſſet, quantum tunc regno ſuo timuit, quantum tota cœli mœnia circuit, & ne quid labefactatum uiribus ignis corrueret, explorauit. Prætereo tertium fratrem, moderatorem undarũ, cuius plurimæ etiam ac maximæ curæ non facilè explicari poſſent, ſed præſertim quæ ſub illa quoque Phaëthontea cõflagratione ad ſummum penè uſque exitium cum toto regno ſuo eum affecerũt. P A L. De hoc poſſum, quod oculis meis uidi, afferre teſtimonium. Vidi equidem tempore illius quã ſuprà retuli, horrendæ apud Siciliam tempeſtatis, commotum grauiter Neptunum, & ex alto proſpicientem uocaſſe ad ſe Eurum & Zephyrũ, & increpatis acriter eis pro tanta ſuſcitata tempeſtate, placaſſe oycus

omnia,atq; trãquilla reddidiſſe.Quod argumentum præſtat mihi euidens plu- F
rimarum,ut inquis,ac maximarum, quòd omnia in latiſſimo imperio ſuo paria
ſint,curarum ſuarum.CHA. Dic oro Palinure,putáſne iam beatam eſſe tyran-
norum uitam? P A L I N. Minimè. CHAR. Optaréſne uiuens eorum ſortem?
P A L. Vt quid optarem,in quo nihil omnino optandum eſſe manifeſtè intel-
ligo?CHA. Ergo certò eos arbitraris miſeros?P A L. Nõ miſeros modò,ſed o-
mnium etiam miſerrimos.C H A. Mirum quòd modò eos tanta frui beatitudi-
ne prædicabas.PALIN. Quid mirum ſi cæcus laudet tenebras,quas poſtea luci
reſtitutus damnet?C H A. Vis ut & alia eorum mala tibi referam?PALIN. Re-
ſtant item alia?C H A R. Et alia,& grauiora. P A L. Quid audio grauiora? haud G
unquam iſtud credam,poſſe his quæ modò dixiſti,grauius aliquid addi. CHA.
Credes quũ audieris. P A L. Dic ergo. C H A. Vides ut appropinquamus iam
ripæ.non poſſum longiora tecum iam facere uerba. PALIN. Rogo te mi Cha-
ron, ne fallas auidiſſimam expectationem meam. C H A. An cæterarum um-
brarum quas in littore reliqui,auidiſſimam etiam expectationem uis ut fallam?
P A L. Nõ diu moraberis,perge ô mi Charon. C H A R. Imò diutius quàm ſo-
leo,demoratus ſum:ſed lentus etiã nauigaui propter te,cuius cõfabulatione de-
lectabar. P A L. Age ergo,ut facis,lentiorem protrahe nauigationẽ, ut quæ re-
liqua ſunt dicenda,proſequi poſſis. C H A. Ea tandem tanta eſt tibi audiẽdi cu- H
piditas?P A L. Tanta. C H A R. Morem tibi geram:qua in re illud te ſcire uelim,
quòd plurimum miſeram reddit mortalium uitam inſtabilitas ſcilicet, & ruina
rerum. Nam certũ nihil & permanẽs in uita quiſquã ſibi polliceri queat. Quo-
modo is beatus cenſebitur,cuius ſummam quantumuis & plenã beatitudinem
minima omnis diſturbatio uiolare & auferre poteſt? Sanè quum omnia apud
mortales infirma atque mutabilia ſint,nulla tamen infirmior ſors eſt atque mu-
tabilior, quàm tyrannorum, quorum etiam quo maior ſit exaltatio, & ſubli-
mata magis ſtatus altitudo, magis eſt proinde, quum mutari eos contingit, ca-
ſus & ruina. Inde tantæ tyrannorum proditiones, euerſiones,trucidationes, ut I
nemo eorum ferè unquã euaſerit,qui non uel regno depulſus, uel ueneno ne-
catus, uel cruenta aliqua & peſſima morte cæſus uel peremptus ſit. Quis talem
eorum uitam optarit, quæ pro modici temporis felicitate (ſi tamen illa felicitas
appellanda ſit) tã triſti poſtea tamq; amaro fine conſumatur? Horret animus di-
cere. Nam ne credas iis tãtùm mortales ſubiectos malis eſſe,ſenſimus & horum
magnam partem aliquando nos inferi,licet tam ualida nobis & munita ſit ciui-
tas, tam firma & præpotens, atque omnibus undiq; præſidiis circunſepta. Non
poſſum ſine dolore meminiſſe illius diei, qua Hercules heros ille fortiſſimus
hæc regna penetrauit: perfregit fores,inuaſit regem, exterruit reginam, quam K
& ante ſocii eius rapere adorti erãt, abſtraxit Cerberum, uinctumq; eum cate-
na tũ magna ui in orbem duxit,concuſſit loca omnia,trepidare omnes umbras
atq; ipſos iudices fecit:me quoque non modicum læſit,quem erepta cymba cõ-
to hoc meo percuſſit,impulſumq; grauiter in mediã paludẽ exturbauit. Timui
equidem tunc deſolatum iri barathrum totum. Credidi tũc ſupremum Plutoni
finem adueniſſe regni ſui: neq; minus illum cum cõiuge in prædam duci ad ſu-
peros,quàm tartareum canem:ſed paulo humanius cũ eo actum eſt,quàm opi-
nabar. Nam tandem ſibi ac regno ſuo bene conſultum eſt:neque tamen ita cõ-
ſultum eſt,quin tricipiti cuſtode ſuo, qui tam perneceſſarius erat, ſpoliaretur.

A Quòd ſi opinionem meam,quæ communis erat,fata coæquaſſent:tunc cernere fuiſſet utrũ beatior uel meus uel Plutonis tanti regis ſtatus eſſet. Ego quidem nihil ambigo,priuatus fuiſſem hac nauicula.hoc enim habeo tãtùm quod adimi mihi poſſit.priuatus etiam fuiſſem rege meo:ſed quotquot alios uòluiſſem reges, procul dubio inueniſſem,qui miniſterio meo indigentes,ſeruitium meum perlibenter ſibi delegiſſent:& fortaſſe hoc lucri feciſſem,quòd pro uetuſto & attrito, qualem hũc intueris,nouum mihi & magis ſolidum lembũ acquiſiſſem. At Pluto quantas opes,quantos honores, quantum regnum amiſiſſet? quantam in egeſtatem, quantam in calamitatem decidiſſet? Qui neque par
B aliud regnum,uti parem ego uel meliorem nauim : neque parem alium famulum,uti parem ego uel meliorem dominum inueniſſet. Excedo iam modũ dicendi:ſed ſi tempus ſineret,narrarem & quibus olim curis uexatus,quantóque timore perculſus propter bella Gignantũ fuit ſummus Olympi rector:cuius narratio maiorem etiam augeret eorum quæ ſuprà dixi, malorũ confirmationem. PALIN. Haud opus eſt exemplis mihi. Nam nemo mortalium fuit qui maiora quàm ego unquam uiderit eorũ malorũ exempla. Quid enim extitit his temporibus Troiano rege maius? quid opibus ſuis cumulatius? quid operibus munitius & pulchrius?& quid demum exitu tãtorum bonorum triſtius?quid cru-
C delius?quid flebilius?Vidit infelix pater tam arduũ & longum bellũ,tot cruentas mortes natorum ſuorum. Vidit euerſam funditus & incenſam urbem. Vidit latrantem coniugem,captiuatas nurus & filias,populationem tãtarum diuitiarum:ipſe quoq;,quod ultimum reſtabat illi ſenectutis ſuæ ſolatium,Pyrrhi enſe confoſſus,& crudeliſſima morte conſumptus eſt. CHA. Quis melius me hæc nouit,qui cunctos hac ſcapha tranſuexi? A quibus & omnem calamitatẽ ſuam ſeriatim perdidici. Notus eſt abunde mihi Priamus, cuius cognito acerbo caſu non potui non dolere. Notus eſt Troilus,noti Hector & Deiphobus,nota eſt cætera tot filiorum ac nepotum turba:noti innumerabiles qui illo bello perie-
D rũt Troiani pariter & Graii duces. Nota eſt infinita quæ tũc óccidit populorũ manus. Nullo memini tempore longiorẽ interfectorũ multitudinẽ huc deſcendiſſe,quàm illo:quo ita laſſatus fui,ut præ multitudine omnibus tranſuehendis minimè hæc cymba ſufficeret planè. Quid opus eſt tibi monitore ad aperiẽdas eorũ miſerias,quas tu ſubiectas oculis tuis habuiſti? Quòd ſi pro anguſtia temporis liceret(iam enim uideo propius nos applicare ripæ)narrarẽ & millia aliorum tyrannorum,ex quibus creſceret etiam magis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud poſſum,quod certò ſcio,tibi uerum confirmare, nullum ferè me uidiſſe unquam tyrannorum hũc deſcendentiũ(deſcendunt porrò omnes)qui
E non uel alicuius ueneni infectionem,uel magnas ulcerum cicatrices,& ſanguinolentæ alicuius mortis horrida ſigna præ ſe ferret. Ita mirum eſt uidere tot ac tantos necatos,confoſſos,cruentatos,trucidatos. PALIN. Quis nunc ſe tantis in malis tyrannum unquam eſſe optabit? quis imperia aſſequi quæret,quæ iam certius certo cognoſco magis fugienda eſſe, quàm Meduſæum caput? CHA. Audiſti quibus apud ſuperos tyranni malis torquentur: ſed ſi intelligeres quæ hic apud inferos grauiora etiã illis parantur,pethorreſceres & longè magis eorum ſortem. PALIN. Ergo & alia hic tyrannis parantur? CHAR. Credis Palinure,ſcelera quæ patrant mortales,hic aliquando impunita eſſe? PALIN. Hoc modò animaduertebam. CHAR. Animaduertendum eſt igitur tibi, quodcũque

in uita peccatur, pari demum poſt morte & reſpondente peccatis pœna puniri. F
Nam ut capias quod dico: ſi tu Palinure artem tuam nauicularíam uiuens malè exercueris, ſi in dominum tuum mali quicquam uel cogitaueris, uel commiſeris, ſi inaudiés dicto ſuo extiteris: inuenies hic tibi præparatas his quæ deliqueris, ſimiles pœnas. PAL. Nihil profectò Charon ſcio quod malè egerim, uel in dominum meum peccauerim, niſi ſomnolentam illam dormitationem meam, qua negligentius certè quàm debebam, me geſſi. Nam magno in periculo nauim ſimul & dominum quem uehebat meũ reliqui, niſi uigilantior ipſe & cautior melius ſibi cõſuluiſſet: ſed pœnarum ſatis tum ob hoc craſſum peccatum meum etiam in uita recepi. CHAR. Recipies etiam in morte. Ibis enim quum è G
naui te dimiſero, ad ſeueros iudices noſtros, qui examinant & cẽſent delicta omnium. Ducent quoque te in examinationem, ſcrutabunturq; crimina tua. Videor uerò uidere quali te iudicabunt pœnæ ſubiiciendum. PALIN. Quali? CHAR. Parem peccato tuo tibi pœnam ſtatuent. Nam quum ſomno peccaueris, æterno etiam te ſomno damnabunt. PALIN. Dormiam ergo in æternum? CHAR. Ita puto: niſi grauius ſit aliud peccatum tibi. PALIN. Sic mites habeam iudices, ut non ſit grauius aliud mihi. CHAR. Nullam ergo niſi ſomni pœnam patieris. PAL. Non hæc grauis pœna mihi uidetur. CHAR. Neque aſinis etiam & bobus: at magnis & excellenti aliqua uirtute præditis uiris grauiſſima exiſti- H
matur. PAL. Quas uerò, dic, pœnas perferent tyranni? CHAR. Audis tot clamantes & lamentantes uoces? tot horrificos planctus? tantum ſtridorem ferri? tot tractus catenarum? PAL. Delectabat me adeò ſermocinatio tua, ut his minimè animum intenderem. Sed quid audio tam triſte atque horrendum, quod præ horrore pœnæ aures meæ ſuſtinere non poſſunt? CHAR. Sunt hæc quæ audis, tormenta tyrannorum. Nam quum illi in uita carcere quenquam incluſerint, ſpoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in ſummum luctum, in ſummam egeſtatem & calamitatem deduxerint, damnati ſunt etiam ab incorruptis iudicibus ad perferẽdas pares pœnas. Ideo teterrimis quoque carceribus incluſi, I
ſpoliati, flagellati, rotati, cæſi membratim, ac mille atrociſſimis mortibus cruentati, tantos edunt, quantos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tantos reboatus, clamores atq; eiulatus. PAL. Dic etiam mihi Charon, an his pœnis plectuntur qui magni atque primarii tyrannis aſſiſtunt? CHAR. Prorſus iiſdem. nam ſuaſu & conſilio eorum maximè committunt tyranni ſcelera ſua. PALIN. An & in uita illi beati? CHAR. Non ſecus ac tyranni quibus aſſiſtunt. nam iiſdem quoq; malis ſubiecti ſunt. eadem enim ſunt in eos populorũ odia, maiora etiam inter ſe, eædem curæ, eadem pericula: & quod miſerabilius eſt, deiiciuntur ſæpe à tyrannis ſuis, & uel carcere uel morte aliquando peſſima afficiuntur. PAL. K
Tanta eſt ergo, támque generalis omnium calamitas. Vllam uerò prorſus eſſe putas hominum ſortem, quæ beata duci poſſit? CHAR. Imò beatos aliquos nõ nego fuiſſe mortales, ſed perraros tamen. PALIN. Quos perraros? CHAR. Qui amore uirtutis & literarum contempſerunt cætera mundi bona: qui ſe innocuos, puros, caſtos, integros, incorruptos conſeruantes, extulerũt animum altius ad guſtandam diuinam excellentiam, humana quaſi ſordida & abiecta relinquentes. Nam uirtus per ſe tam dulcis támque iucunda res eſt, ut incredibiles amatoribus ſuis afferat uoluptates. Tam nobilis & præſtans eſt eius poſſeſſio, ut ſumma quadam ubertate ditet poſſeſſores ſuos. Quam qui uerè eſt aſſequutus,

quutus,

A quutus, nihil præter literarum ſtudia dulce, nihil præter dei cognitionẽ habet amabile. Quæ tãtùm prædulcia ſibi bona ſtabilia, perpetua, incorrupta præeligit, cuſtodit, amplectitur. Reliqua uerò mundi, ſupremo tãdem guſtu amara, infirma, momentanea, corruptibiliora fuco, mendaciora hilo, inaniora hila, ieiuniora papis uolantibus, fugit, contemnit, abiicit, conculcat: contentúſque ſe ipſo, ac honeſtiſſimis ſuauiſſimíſque ſtudiis ſuis, totum nihili mundum ducit, ruentem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iucundam agit uitam, ridet tantas hominum, tamq; ſtultas, & ultro ſibi quæſitas anxietates, tot ineptias, tot caſſos labores, tot inanes curas. Nemini nocet, nemi-
B ni moleſtus eſt. Laudant eum omnes, prædicant, admirantur, beneuolẽtia complectũtur, fauore proſequuntur. Quàm uerè hic beatus eſt, qui cõſciẽtiæ ſuæ innocentia & integritate fruitur! Quod primũ eſt & dulcius omnibus, bonus ſecurusq; ſui, nullo timore angitur, nulla anguſtia torquetur, nõ timet largas (quibus caret, quasq; nihili facit) diuitias ſibi à potẽtioribus eripi. Non timet à quocunque ſe lædi, qui nec quẽquam ſe læſiſſe certò intelligat. Quàm uerè hic felix eſt, qui tot tantisq; ſemotus curis & periculis, tantarum uacuus perturbationum, ſibi ſemper aliíſque iucundus, lætetur ſemper, & omnibus quotquot ſunt mundi honeſtis, & his etiam quæ cœlibum communes ſunt, perfruatur uolu-
C ptatibus: qui humanioribus ſanctioribusq; deditus ſtudiis, contẽnat omnia, cõ-
" temnensq; omnia poſſideat. Nam is poſſidere omnia uidetur, non qui omnibus
" abundet, ſed cui nihil deficiat. Porrò illi nihil deficit, qui nihil cõcupiſcit. Con-
" cupiſcens autem nihil, contemnit omnia: contemnensq; ita id aſſequitur quod
" deſiderat. Deſiderio uerò ſuo frui, ea demũ uera & ſola beatitudo, beatorumq;
" omnium plenitudo eſt. PALIN. Hi ergo quũ nihil mali egerint, pœnarũ etiam nihil patiuntur. CHAR. Nihil prorſus, imò propter tranſactam bene uitam, meritum magnum aſſequuntur. PALIN. Quod? CHAR. Vel cœli fiunt incolæ, communicantq; æternùm illis cœleſtibus bonis: uel ſi huc deſcendunt, mittun-
D tur in Elyſiũ: qui locus eſt quietis ac deliciarũ, ubi ſedes fortunatæ, cãpi aperti, læti, omnium omnino pœnarum expertes. PALIN. O ſi mihi ad mortales redire aliquãdo cõtingeret, inclamarem quàm magna poſſem uoce, admonerem de ſuo quenque officio & dignitate, accuſarem tantam laborũ fruſtrationem, tantam curarũ uanitatem, tot corruptas opiniones, peruerſaq; iudicia: ſed quàm maximè increparem, qui uel magiſtratu quopiam magno uel imperio cæteros antecedunt: oſtenderem tanta, quæ antea ignorabam, ſed te docente nunc intelligo, mala eorũ, grauiſſima, dictu horribilia: reuocarem omnes à uitiis, ab inferendis iniuriis: ad meliorem uictum, à ſuperflua agendarum rerum cura: in-
E cenderem deſiderio uirtutis: laudarem innocentiam, prædicarem frugalitatem, exhortarer cunctos ad bene grauiter caſtigateq; uiuendũ, ad ſe cognoſcendum, ad cõtemnendum tot caduca, & ſomni cuiuſdã uel umbræ magis ſimilia mundi bona: inuitarem ad honeſtas artes, ad ingenuas exercitationes, ad ſtudia literarum, ad ſpem ac contemplationem diuinæ bonitatis. CHAR. Et rectè ſanè: ſed uides nos ripam attigiſſe. egredere iam. PALIN. Etiã egreſſus ſum. Ad iudices eo. Placidam opto tibi ſemper nauigationem. Salue ô Charon, & uale. CHAR. Et ego ad reliquas umbras redeo. Placidos opto tibi ſemper iudices. Salue Palinure, & uale.

Interlocutores, MERCVRIVS, VIRTVS.

VIrtus dea per epiſtolas orauit modò, ut ad ſe irem. Eo ut percõter
quidnam me uelit, illico ad Iouem redibo. VIR. Salue Mercuri:
ago tibi gratias, quandoquidem tua in me pietas atque benigni-
tas, efficit ut nõ penitus deſpecta ab omni cœtu deorũ ſim. MER.
Expecto quid narres: tu modò perbreues narrationes facito: nã edixit ut con-
feſtim ad ſe redirem, Iupiter. VIRT. Etiámne tecum nobis non licebit noſtras
ærumnas exponere? Quos igitur habebo ultores iniuriarum, ſi nõ modò apud G
ipſum maximum Iouem, uerùm & apud te, quem ſemper in fratris locũ habui,
colui, obſeruaui, condolendi facultas negatur? O me miſeram, ad quos confu-
giam? unde auxilium petam? Me quidem, cũ ita deſpiciar, malo eſſe truncũ ali-
quem, q̃ deam. MER. Tandem effare, dum præbeo operá. VIR. Viden' quàm
ſim nuda & fœda? Hoc ita ut ſim, efficit Fortunę deæ impietas atq; iniuria. At e-
ram ſanè ornata apud Elyſios campos inter ueteres illos amicos, Platonem ſci-
licet, Socratem, Demoſthenem, Ciceronem, Archimedem, Polycratem, Pra-
xitelem, & eiuſmodi uiros doctos, qui me, dum uitam agebant, piiſſimè atq; re-
ligioſiſſimè coluere. Interea loci cum iam non pauci ſalutatum ad nos aduolaſ- H
ſent, è ueſtigio Fortuna dea inſolens, audax, temulẽta, procax, maxima armato-
rum turba conſepta atque ſtipata, properans ad nos, iactabunda, En, inquit, ple-
beia, túne maioribus diis aduentantibus non ultro cedis? Dolui iniuriam nobis
immeritis eo pacto fieri: ac nonnihil ira concitata, inquam, Neque tu maxima
dea his uerbis me plebeiam efficies: neque ſi maioribus cedendum eſt, tibi tur-
piter cedendum cenſeo. Illa uerò illico in conuicium ſeſe effert aduerſum me.
Prætereo hic quas contumelias in me primùm dum hæc inter nos gerũtur, ef-
fuderit: idcirco Plato philoſophus cœpit cõtra eá nonnulla de deorum officiis
diſputare. Illa excãdeſcens, Apagite hinc uerboſi, inquit. Nõ enim decet ſeruos I
deorũ cauſſam ſuſcipere. Cœperat & Cicero orator plura uelle ſuadere, at ex
turba armatorum erupit, Mercuri, Antonius præpotens, latera illa ſua gladia-
toria oſtendens, grauiſſimúmque pugnum in os Ciceronis iniecit. hinc cæteri
mei amici perculſi metu, fuga ſibi properè conſuluere. neque enim Polycletus
peniculo, aut Phidias ſcalpro, aut Archimedes horoſcopo, aut cæteri inermes
aduerſus audaciſſimos armatos, eóſque prædis atque homicidiis ſuetos, bel-
lo ad ſeſe tuendos ualebant. Ergo me infeliciſſimam, ab ipſis diis omnibus qui
tum aderant, atque hominibus deſertá, pugnis ac calcibus totam cõfregere, ue-
ſtes meas diripuere, in lutum proſtratam reliquere, demum abiere ouátes. Ego K
uerò ita confecta, cũ primùm licuit, cõſcendi huc ut Iouẽ Opt. Max. his de rebus
facerem certiorem. Iam quidem mihi ut intromittar expectáti, mẽſis elapſus eſt:
dumq; id ut impetrẽ, omnes deos exeuntes atque redeuntes precor, nouas ſem-
per aliquas excuſationes audio. Aut enim deos aiunt uacare ut in tempore cu-
curbitæ floreſcãt, aut curare ut papilionibus alæ perpulchrè pictæ adſint. Quid?
igitúrne uerò aliquid ſemper habebunt negocii, quo nos excluſas teneant ac
floccipendant? Tum etiam & uillicus ſuſcepit curam dudum, ne cucurbitæ ſiti
pereant: nos tamen neque diis neq; hominibus cordi ſumus. Has ob res te ite-
rum atque iterũ precor obteſtorq; Mercuri, qui ſemper apud deos ipſos inter-
pres

pres extitiſti,ut cauſſam hanc meam iuſtiſſimam atque piiſſimam ſuſcipias. Ad teconfugio, te ſupplex oro. In te omnis mea ſita eſt ſpes atque expectatio. Da quæſo operam,ne dum à uobis excludor, ipſis quoq; mortalibus ſim ludibrio. Nam erit quidem dedecus deorum ordini,ubi homuculi me tametſi infirmam deam floccipendant. M E R C. Audiui: doleo: uerùm pro uetere noſtra amicitia unum admoneo,duram nimis atque difficilem cauſſam te aduerſus Fortunam ſuſcepiſſe. Nam & Iupiter ipſe, ut cæteros omittam Deos,cum ſe ob accepta beneficia nimium Fortunæ debere ſentiat,illius uires atque potẽtiam ueretur. Ea enim ad cœlum diis aſcenſum præſtitit: atque ubi uelit,ualens ſua armatorũ manu eiiciet. Qua de re,ſi ſapis,inter plebeios deos ignota,quoad Fortunæ odium extinctum ſit,latebis. VIR. Aeternum latitandum eſt. Ego & nuda & deſpecta abeo.

LVCIANI VITA EX SVIDA.

LVcianus Samoſatenſis, cognomento blaſphemus, ſiue maledicus, aut ἄθεος potius appellatus eſt,eò quòd in dialogis ſuis ridicula etiã illa eſſe proponit,quæ de rebus diuiuis & ſacris prodita ſunt. Dicitur autem uixiſſe temporibus Traiani Cæſaris,& deinceps. Cæterùm fuit ab initio cauſidicus Antiochiæ,quæ in Syria eſt:ſed cum ea res illi uon ſatis ex ſententia ſuccederet,ad ſcribendum ſeſe conuertit, ſcripſit'que adeò infinita. Obiiſſe autem ipſum fama eſt à canibus laceratũ,quoniam & contra ueritatẽ uelut rabiẽ exercuiſſet. Nam in uita Peregrini Chriſtianiſmum quoque inſectatur, ipſum Chriſtum contumelioſè inceſſit, ſceleſtus ille. Quare & rabiei iſtius pœnas ſufficientes in præſenti uita dedit,& in futurum hæres æterni ignis unà cum Satana erit. Hæc ille. Addit autẽ Volaterranus, neſcio quo auctore,cũ ab initio Chriſtianus fuiſſet, poſtea eiuſdem religionis deſertorem factum eſſe,dictitãtem ſe nihil ex ea conſecutum, quàm quòd nomen ipſius corruptũ eſſet,ex Lucio Lucianus factum. Fuit autem Samoſata,ut hoc quoq; addamus,urbs non longè ab Euphrate ſita, Comagenes metropolis. Plinius,& Stephanus.

F I N I S.

Imprimebat Michaël Vaſcoſanus an. M. D. X L VI. menſe Ianuario.

Digitized by Google